

Türkçe - Moğolca
Moğolca - Türkçe
Sözlük

Турк - Монгол
Монгол - Турк
Толь

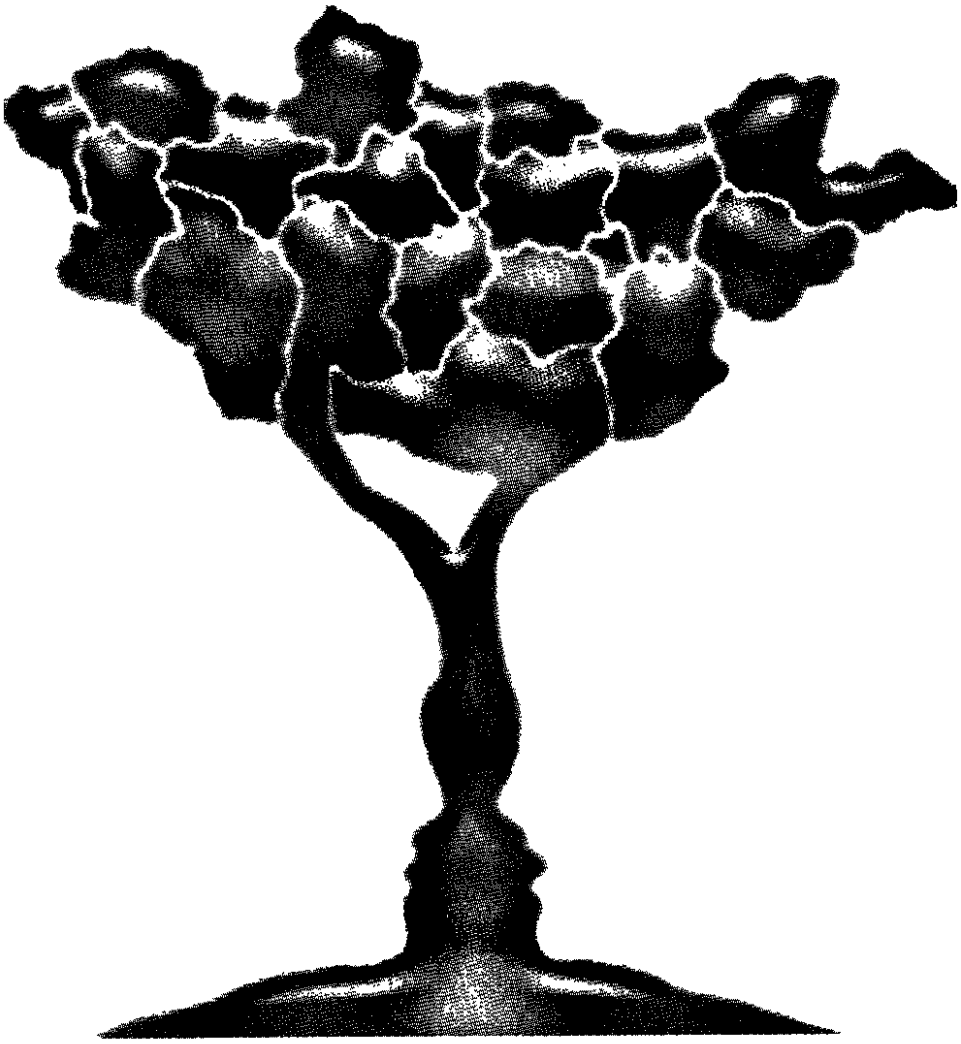

Empathy

empathy

Tyulemissov Madi مهدی ابواصل

tmadi1@gmail.com

Türkçe - Moğolca
Moğolca - Türkçe
Sözlük

Турк - Монгол
Монгол - Турк
Толь

2008 он

Эмпати төв

Турк - Монгол
Монгол -Турк толь

Ерөнхий редактор
Б.Сарнай

Зохиогчид
Б.Ариунболор
А.Яшар, Л.Нацаг

Редактор
Н.Заяа, А.Ханифе,
У.Юсуф, Е.Ахмет

Хэвлэлийн редактор
Б.Сарнай, Фатих Хашим

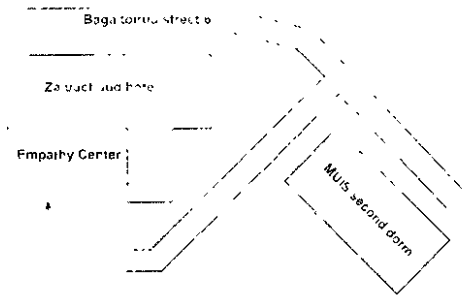
Компьютер график
Д.Батчимэг

«Мөнхийн Үсэг Групп» ХХК-д хэвлэв.

Copyright © EMPATHY Counseling, Training & Publishing
Энэ номыг "Эмпати" Төвийн зөвшөөрөлгүйгээр хэсэглэн болон
бүтнээр нь фото зургаар, канон, компьютер, электрон
ба механик хэвлэн нийтлэх аргаар хувилан олшруулж
худалдахыг хатуу хориглоно.
"Турк - Монгол, Монгол -Турк толь" **номын бүх эрхийг "Эмпати" төв**
авсан болно.

empathy
Counseling, Training & Publishing

Sukhbaatar District, 6th Khoroo, Zaluuchuud
Hotel's extension, Ulaanbaatar / Mongolia
Postal Ad. : 46A-123
Phone : 976-11-313019
Fax : 976-11-324657
Website : www.empathy.mn
E-mail : info@empathy.mn

ISBN 99929-2-209-5

DDC 413`943 5`517 A-751

Өмнөх үг

Олон зуун жилийн өмнөөс түүх, соёлын холбоотой Монгол Туркийн ард түмний өнөөгийн найрсаг харилцаа, найрамдал нөхөрлөлд хувь нэмрээ оруулах чин сэтгэлийн угаас энэхүү Турк–Монгол, Монгол–Турк толь бичгийг та бүхний хүртээл болголоо.

Гурван жил өдөр шөнөгүй, цаг наргүй хөдөлмөрлөж, олон эрдэмтэн мэргэдийн бүтээл туурвилаас судлан шинжилж, эрэн сурвалжилсаны эцэст энэ толь бичгийг бүтээлээ.

Энэхүү толийг Турк, Монгол хэлийг сурч буй бүх хүмүүст зориулав. Толь бичигтээ орчин цагийн Монгол, Турк хэлэнд өргөн хэрэглэгддэг үг хэллэг болоод хоёр хэлний хэвшмэл хэллэг, өвөрмөц хэллэг, хэлц үг, зүйр үг аль болох олныг багтаахыг хичээлээ. Үгсийн утгыг тодорхой гарган холбогдох жишээгээр баяжуулав.

Энэ ажлыг эхлэн санаачилж, өнгөрсөн хугацаанд байнга туслан дэмжиж байсан Монгол–Турк хамтарсан сургуулиудын ерөнхий захирал Адөм Татлы гуайд, бүх үгсийн анх компьютерт бичиж их хөдөлмөр шингээсэн Б.Ариунаад, болон зөвлөгөө өгч туслалцаа үзүүлсэн бусад бүх нөхөддөө, Д.Батчимэг, К.Агаркед; мөн сэтгэл санааны хувьд үргэлж дэмжиж тусалж байсан гэр бүлийнхэндээ чин сэтгэлийн талархал илэрхийльө.

Энэ бүтээлийг хэрэглэх бүх хүмүүст тустай байх болтугай.

Зохиогчид.

Önsөz

Tarihi ve kültürel bağları asırlar öncesine dayanan Moğol ve Türk halkının günümüzde yeniden bir araya gelmesi ile oluşan dostluğumuza, bizim de payımızın olmasını arzulayarak bu modern Türkçe-Moğolca, Moğolca-Türkçe sözlüğünü hazırlamış bulunmaktayız.

Üç yılı aşkın bir süre içerisinde itina ile gece gündüz demeden çalışıp, büyük bilimadamları ve yazarların ünlü eserleri üzerinde uzun bir araştırmanın ve çalışmanın sonucunda bu eseri ortaya koyduk.

Sözlüğümüz Türkçe'yi ve Moğolca'yı öğrenen, kullanan herkes için hazırlandı. Günümüzün Moğol ve Türk dilinde yaygın kullanılan kelimeler, deyimler ve atasözlerini tümüyle kapsamaya gayret ettik.

Sözlük çalışmasının fikir babası olan sözlüğün yapılma aşamasında büyük desteği olan Moğol-Türk Ortak Okullarının genel müdürü sayın Adem TATLI beyefendiye, sözlükteki kelimelerin ilk bilgisayara yazılmasında emeği olan B.Ariunaa hanıma; yardımlarını esirgemeyen D.Batçimeg, K.Agerke ve bütün arkadaşlarımıza ayrıca her zaman manevi destekte bulunan ailelerimize canı gönülden teşekkür ederiz.

Eserimiz kullanan herkese faydalı olması dileğimizdir.

Yazarlar.

Энэхүү толийг зохиоход хэрэглэсэн толь бичгүүд

1. Türkçe sözlük, dokuzuncu baskı, Ankara, Türk Dil Kurumu yayınları, 1998.
2. Büyük Türkçe-Ruşça sözlük, İstanbul, MULTILINGUAL yayınları 1999.
3. Ц. Дамдинсүрэн, А. Лувсандэндэв Орос Монгол толь, Улаанбаатар, 1980.
4. Я. Цэвэл, Монгол хэлний товч тайлбар толь, Улаанбаатар, 1966.
5. Монгол Орос толь, ерөнхийлөн редакторласан А. Лувсандэндэв, 1957.
6. E. Chinbat, English Mongolian dictionary, second edition, 2003.
7. İngilizce-Türkçe Redhouse sözlüğü, onaltıncı baskı, Sev yayıncılık, 2003.
8. Ferdinand D.LESSING Moğolca-Türkçe sözlük; Çeviren Günay Karaağaç, Ankara, Türk Dil Kurumu, 2003.
9. Чой.Лувсанжав, Орос Монгол өвөрмөц хэллэгийн толь, Улаанбаатар, 1970.
10. Русско–Монгольский словарь по естествөннонаучным дисциплинам, Москва, Русский язык, 1989.
11. Д. Алтангэрэл, Англи Монгол толь, 1998.
12. Д. Алтангэрэл, Монгол Англи толь.
13. B.Bold, N.Burən, R.Haltar, English-Mongolian dictionary, Ulaanbaatar, 1998.
14. С. Нарангэрэл, Англи–Монгол–Орос хууль зүйн толь, Улаанбаатар, 1994.

Турк–Монгол толь бичгийн бүтцийн тухай

1. Турк толгой үгсийг догол мөрөөс турк цагаан толгойн дэс дараагаар бичив. Холбоо үгсийг нийлмэл ба саланги хэлбэртэй гэж ялгалгүй толгой үг болгосон: **abajur, baba, acı badem, açık artırma, dersane, başarı, dilbilimi, irade dışı, açıkgöz, zihin bulanıklığı, yarısaydam, paldır küldür** г.м.

Нийлмэл хэлбэрээр бичдэг *farzetmek, zannetmek, şaşakalmak* г.м үйл үгсийг; мөн *bünyece, hitaben, güzellikle, vaktiyle, yanlışlıkla* г.м хэвшсэн үгсийг мөн адил толгой үг болгон бичив.

Үүнээс гадна адил дуудлагатай үгсийг тус туст нь толгой үг болгон бичиж ром тоогоор ялгаж дугаарлав: **bağ (I), bağ (II), nefis (I), nefis (II), yüz (I), yüz(II).**

Толгой үг дотор нь: *etmək, eylemek, yapmak, olmak, kılmak* г.м туслах үйл үгтэй нийлж үүссэн саланги хэлбэрээр бичигддэг *inkar etmek, fark etmek, düşman olmak, yemək yapmak* г.м нийлмэл үйл үгс; *gibi, kadar, ile* г.м үгстэй нийлж үүссэн *rüzgar gibi, iliğine kadar* г.м хэвшмэл үгс; өвөрмөц хэллэг; болон зүйр үгс багтсан.

2. Толгой үг болгоны ард тухайн үгийн хэлзүйн айг *is., s., e., zf.;* мөн үйл үгсийн урдаа ямар тийн ялгалын нөхцөл шаарддагийг *(-i), (-e), (-le), (-den), (nsz)* гэх мэтчилэн бичиж заав.

Толгой үг нь аль шинжлэх ухааны нэр томьёо, ямар салбарын хэллэг болохыг нь *mat., kim., fiz., tıp., anat., bot., ed., sp., tar.* г.мэтчилэн бичиж юунд хэрэглэгдэхийг нь заав.

3. Толь бичигт орчин цагийн үгсийг голчлон сонгож оруулав. Үүний зэрэгцээ одоо хэр нь идэвхтэй хэрэглэгдэж буй хуучин үгсийг бас оруулсан. Үгсийг монгол хэлнээ хөврүүлэхдээ хамгийн нийтлэг идэвхтэй хэрэглэгддэг утгыг эн түрүүнд, дараагаар нь шилжсэн утга, хар ярианы утга гэх мэтчилэн утгачилав. Мөн тухайн үгсийг өвөрмөц хэллэгт, хэвшмэл хэллэгт хэрхэн яаж орсныг харуулан утгыг хөрвүүлэн бичсэн.

4. Толгой үгийн салбар утга тус бүрийг цэгтэй араб тоогоор ялгав. Жишээлбэл: **ad** *is.* 1. нэр ... 2. нэр, алдар, цуу, нэр алдар. 3. *gr.* нэр, нэр үг.

Толгой үг доторх нийлмэл үйл үгийн, хэвшмэл үгийн салбар утгыг хаалт бүхий араб тоогоор тэмдэглэв. Жишээлбэл: **ter** *is.* хөлс. **~ dökmek** 1) их хөлрөх, ихэд хөлрөх. 2) хичээх, оролдох, мэрийх, улайх, чармайх, зүтгэх, ... **ağır ol!** 1) төлөв бай!, түвшин бай!, тайван бай. 2) бүү яар!

Утга тодруулах жишээг ноогдох салбар утгын нь дараа оруулан " " дотор хийж хэвтээ байдлаар бичив. Жишээг монгол хэлнээ хөрвүүлэхдээ зарим тохиолдолд нэгээс олон янзаар орчуулж / тэмдгээр зааглав. Жишээлбэл: **yapışkan** *s.* 1. .... 2. *mec.* улиг болсон, салж өгдөггүй, наалдамтгай, ... "*Yapışkan adam.*" Хашраадаг хүн./ Салж өгдөггүй хүн./Нойтон хамуу шиг хүн. 3. цавуу.

5. Зарим нэгэн турк үгсийн утга нь, хоёр орны ард түмний аж байдал, соёл, шашин зэрэг зүйлүүдийн ялгаатайгаас шалтгаалж монгол хэлнээ утгачилан буулгахад зуун хувь дүйхгүй ч гэлээ тухайн үгийн утгад хамгийн ойрхон дүйх монгол утгыг бичлээ. Зарим тохиолдол зөвхөн тайлбар хийв. Жишээлбэл:

şehit, -di *is.* шэхит (ариун үйлийн төлөө, шашин шүтлэгийн төлөө тэмцэж байгаад амь үрэгдсэн хүн).

saz (II) *is.* саз (нэгэн төрлийн домбортой төстэй хөгжмийн зэмсэг).

6. Шинжлэх ухаан, нийгэм улс төрийн зарим нэр томьёог тайлбарлаж хаалт дотор бичсэн.

7. Мөн зарим турк үгсийн монгол утга нь орчин цагийн монгол хэлэнд нийтлэг хэрэглэдэггүйн улмаас залуус бид тэр бүр сайн мэддэггүй. Иймд зарим монгол утгыг тайлбарлаж хаалтанд ташуу хэлбэрээр бичсэн.

Түрк Цагаан Толгой

Aa Bb Cc Çç Dd Ee Ff
Gg Ğğ Hh Iı İi Jj Kk Ll
Mm Nn Oo ÖöPp Rr Ss
Şş Tt Uu Üü Vv Yy Zz

Moğol Alfabesi

Аа Бб Вв Гг Дд Ее Ёё
Жж ЗзИи Йй Кк Лл Мм
Нн Оо Өө Пп Рр Сс Тт
УуҮү Фф Хх Цц Шш Щщ
Ъъ ЫыЬь Ээ Юю Яя

Moğolca -Türkçe Telaffuz Tablosu

Аа — **A a**
Бб — **B b**
Вв — **V v**
Гг — **G g**
Дд — **D d**
Ее — **Y ye**
Ёё — **Yö**
Жж — **C c, j**
Зз — **Z z**
Ии — **İ i**
Йй — **İ i**
Кк — **K k**

Лл — **L l**
Мм — **M m**
Нн — **N n**
Оо — **O o**
Өе — **Ö**
Пп — **P p**
Рр — **R r**
Сс — **S s**
Тт — **T t**
Уу — **U u**
Үү — **Ü ü**
Фф — **F f**
Хх — **H h**

Цц — **ts, peltek s**
Чч — **Çç**
Шш — **Ş ş**
Щщ — **Ş ş**
Ъъ
Ыы — **I ı**
Ьь — **inceltme,i**
Ээ — **E e**
Юю — **Yu yu**
Яя — **Ya ya**

Хураангуйлсан үгсийн жагсаалт/Kısaltmalar

alay.	alay yollu	ёжлох байдлаар
anat.	anatomi	биеийн зүй, анатоми
ant.	antropoloji	хүн судлал
argo	argo söz	этгээд үг
ask.	askerlik	цэргийн холбогдолтой
astr.	astronomi	одон орон судлал
bağ.	bağlaç	холбоос үг
biy.	biyoloji	амьд бодисийн судлал, биологи
bot.	botanik	ургамал зүй, ургамал судлал
coğr.	coğrafya	газар зүй
ç.	çokluk	олон тоо
den.	denizcilik	далайтай холбоотой
-den	*-den* durum eki	гарахын тийн ялгал
d. b.	dil bilimi	хэл шинжлэл
din b.	din bilimi	шашин судлал
e.	edat	туслах үг, угтвар үг
-e	*-e* durum eki	өгөх оршихын тийн ялгал
ed.	edebiyat	утга зохиол.
ekon.	ekonomi	эдийн засаг
esk.	eskimiş	хуучирсан үг, хэллэг
fel.	felsefe	гүн ухаан
fiz.	fizik	физик

gr.	**gramer**	**хэл зүй**
hkr.	hakarət	хараалын үг, хэллэг
hlk.	halk ağızında	хар ярианд
huk.	hukuk	хууль цаазын үг, нэр томьёо
-i	***-i* nesnə alan fiil**	**заахын тийн ялгалтай тусагдахуун шаарддаг үйл үг**
is.	isim	нэр үг
jəol.	jeoloji	геологи
kaba.	kaba konuşmada	бүдүүлэг ярианд
kim.	**kimya**	**химИ**
man.	mantık	учир шалтгааны ухаан, логик
mat.	matematik	математик
mdn.	madəncilik	уул уурхайтай холбоотой, уул уурхайн үг
mec.	**mecaz**	**шилжүүлсэн утга**
meteor.	meteoroloji	цаг уурын судлал
mim.	mimarlık	уран барилгатай холбоотой
müz.	müzik	хөгжим
nsz.	nəsnə almayan fiil	тусагдахуунгүй үйл үг
z.	özel	онооСон нэр
psikol.	psikoloji	сэтгэл судлал
s.	sıfat	тэмдэг нэр
sin.	sinema	кинозураг
sos.	sosyoloji	нийгэм судлал, социологи
sp.	spor	биөийн тамир, спорт
şaka.	**şaka** yollu	тоглох байдлаар
tar.	tarih	түүхэнд холбогдох, түүхийн нэр томьёо
tek.	teknik	техник
tıp.	tıp	анагаах ухаан
tic.	ticarət	худалдааны нэр томьёо
tiy.	tiyatro	театрийн нэр томьёо
tkz.	**təklifsiz konuşmada**	**эрээгүй ярианд**
TV.	televizyon	зураг т
ünl.	ünlem	аялга үг
yar.	yardımcı fiil	туслах үйл үг
zf.	**zarf**	**дайвар үг**
zm.	zamir	төлөөний үг
zool.	zooloji	амьтан судлал

Türkçe - Moğolca
Турк - Монгол

Ariunbolor Bayarnyam
Natsag Lhagvajav

Баярнямын Ариунболор
Лхагважавын Нацаг

A

a, A (I) Турк цагаан толгойн эхний үсэг.

a (II) *ünl.* ай, аа, аяа (харамссан, уйтгарласан, баярласан, гэх мэт утга илэрхийлэх аялга үг.)

aba *is.* 1. бүдүүн ноосон даавуу, бүдүүн ноосон нэхмэл. 2. *s.* бүдүүн ноосон. 3. (энэ даав уугаар хийсэн) хэвнэг, нөмрөг.

abajur *is.* **1.** лампын бүрхүүл, дэнгийн бүрхүүл. 2. бүрхүүлтэй ширээний гэрэл.

abaküs *is.* сампин.

abandırma *is.* abandırmak үйлийн нэр.

abandırmak *(-i)* 1. халхлуулах, далдлуулах, халх тавиулах 2. (үхэр, мал) хэвтүүлэх.

abanmak 1. халхлах, халх тавих, далдлах. 2. налах, тулах, түших. 3. хүнээр тэжээлгэн амьдрахыг хичээх.

abanoz *is.* хар модон банз, хавтгай хар мод. **~ gibi** хар мод шиг их хатуу.

abanozlaşmak *(nsz)* 1. (мод усанд удаан байснаас) харлах. 2. *mec.* (бие) наранд шарах, харлах, борлох.

abartı *is.* дэвүүлэх, дэгслэх, нэмэрлэх, хөөргөж ярих, хэтрүүлэг.

abartıcı *is.* ve *s.* хөөргөн яригч, дэвүүлэн яригч, дэгсдүүлсэн, дэвүүлсэн, хөөргөж ярьсан, хэтрүүлсэн.

abartıcılık, -ğı *is.* дэвүүлэх, дэгслэх, нэмэрлэх, хөөргөж ярих, хэтрүүлэх, давслах, хачирлах.

abartılı *s.* дэгсдүүлсэн, дэвүүлсэн, хөөргөн ярьсан, нэмэрлэсэн, хэтрүүлсэн.

abartılma *is.* abartılmak үйлийн нэр.

abartılmak *(nsz)* abartmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

abartma *is.* abartmak үйлийн нэр.

abartmak *(-i)* дэвүүлэх, ихэсгэх, ихээр бодох, хөөргөж ярих, дэгслэх.

abat, -dı *s.* *esk.* 1. тохилог, тохинуун. 2. цэцэглэж байгаа, хөгжиж буй. **~ etmek** тохижуулах.

abdest *is.* 1. (мусульман шашинд) мөргөл үйлдэхийн өмнөх угаалга. 2. бие засах. **~ almak** угаал үйлдэх, ариусах.

abes *s.* 1. утгагүй, утга учиргүй. 2. яльгүй, хэрэггүй, дэмий. **~le uğraşmak** дэмий юмтай зууралдах.

abıhayat *is.* амьд ус, мөнхийн рашаан, мөнхийн ус.

abide *is.* хөшөө, хөшөө дурсгал.

abis *is.* далайн ёроол, далайн гүн.

abla *is.* 1. эгч 2. эгч (охин ба эмэгтэй хүнд хандаж хэлэх үг).

abluka *is.* блокад, бүслэлт, хяхалт, хорио, бүслэн хаах. **~ya almak** бүслэх, бүслэн хаах. **~yı yarmak** бүслэлтийг сэтлэх, бүслэлтийг сэтлэн гарах.

abone *is.* 1. захиалагч, хэрэглэгч. 2. захиалга. "*Abone bedeli.*" Захиалгын үнэ. **~ olmak** захиалах, захиалагч болох.

abonelik, -ği *s.* захиалгын, захиалгат.

abonman *is.* захиалга, захиалах эрх.

aborda *is.* хөлөг онгоц эрэгт тулж зогсох.

abra *is.* *hlk.* туухай.

abramak *(-i)* усан онгоц жолоодох, залах, чиглүүлэх.

abraş *s.* 1. толботой, цоохор, алаг. "*Abraş at.*" Алаг морь. 2. өнгөгүй, гандсан. 3. муруй, саруй, тэгш бус. 4. бүдүүлэг, эрээ цээргүй.

abse *is.* *tıp.* бүглах, бээрлэх.

absorbe *is.* шингэлт, уусалт. **~ etmek** шингээх, уусгах.

abstre *s.* абстракт, хийсвэр.

abuk sabuk *s.* ve *zf.* утга учиргүй, уялдаа холбоогүй, учиргүй, шал дэмий, дэмий балай. **~ konuşmak** дэмий балай чалчих, шаан паан гэх.

abur cubur *is.* 1. элдвийн юм, хамаа намаагүй юм (идэх уух). 2. *s.* дэмий, хэрэггүй, хий дэмий, үр ашиггүй. "*O zamanını abur cubur işlere harcıyor.*" Тэр өөрийн цаг заваа хий дэмий зүйлд үрэх юм. **~ yemek** замбараагүй идэх, элдвийн юм идэх.

abus *s.* 1. дүнсгэр, уруу царайтай, гонсгор, барайсан, баргар 2. яравгар, ихэмсэг. 3. сонин, хачин, жигтэй.

acaba *zf.* ...уу? бол уу? эсвэл ... болов уу? "*Acaba bu adam gelecek mi?*" Энэ хүн ирэх юм болов уу? "*Acaba kim geldi*?" Хэн ирсэн юм бол?

acar *s.* 1. зүрхтэй, зоригтой, аймшиггүй, эрэлхэг. 2. хүчтэй, чадалтай, идэвхтэй, эрчимтэй. 3. шинэ, шинэ сэргэг.

acayip, -bi *s.* 1. жигтэй, сонин, хачин, энгийн бус, ер бус, гайхалтай. 2. *ünl.* гайхмаар юм!, үнэхээр сонин юм! "*Öyle dedi ha? Acayip!*" Тэгж хэлсэн гэж үү? Гайхмаар юм! **~ olmak** хачин болох, сонин болох, өөрчлөгдөх. "*Zaman değişti, insanlar bir acayip oldular.*" Цаг өөрчлөгджээ, хүмүүс ч их хачин болж.

acayipleşme *is.* acayipleşmek үйлийн нэр.

acayipleşmek *(nsz)* өөр болох, сонин болох, өөрчлөгдөх.

acele *is.* ve *s.* 1. яарах, хурдлах, шамдах, тэвдэх, адгах. 2. яаралтай, яаруу, шамдалтай, түргэн, хурдан. "*Acele işim var.*" Яаралтай ажилтай байна. **~ etmek** 1) яарах, хурдлах, түргэлэх, шамдах 2) тэвдэх, адгах, тэсэн ядах. "*Lütfen acele eder misiniz?*" Та түргэлнэ үү? "*Acele işe şeytan karışır.*" Яарвал даарна, ядарвал зүдэрнэ./Бүхүү түүлай боровиндоо баастай.

acele acele *zf.* хурдан хурдан, хурдан шаламгай, яаралтай.

aceleci *s.* яаруу, сандруу, шамдуу, тэвдүү, бачиммаг, бачимдуу.

acelecilik, -ği *is.* яарах, сандрах, шамдах, шалавлах, тэвдэх.

Acem *z. is.* 1. пэрс хүн, перс үндэстэн. 2. *s.* персийн, пэрс.

acemi *s.* 1. туршлагагүй, дадлагагүй, чадв аргүй. 2. шинэхэн, шинэ, шинээр сурч буй (хүн). 3. харийн, гаднын, хөндлөнгийн.

acemilik, -ği *is.* туршлагагүй байх, дадлагагүй байх, чадваргүй байх. ~ **çekmek** туршлагагүйдэх, дадлагагүйтэх.

acente *is.* 1. агентлаг, төлөөлөгчийн газар, салбар. 2. агент, төлөөлөгч.

acentelik, -ği *is.* агентлаг, товчоо. "*Seyahat acenteliği.*" Аялал жуулчлалын товчоо.

acep *zf. bk* acaba.

acı *is.* 1. гашуун амт. 2. *s.* гашуун 3. өвдөх, өвчин, зовиур. "*Diş acısı.*" Шүд өвдөх 4. хүчтэй, ханга, ширүүн. "*Acı poyraz kuvvetle esiyordu.*" Ширүүн салхи хүчтэй шуурч байлаа. 5. *mec.* гаслан, зовлон, гай. 6. *mec.* гашуун, хатуу, ширүүн (үг). "*Acı söz.*" Хатуу үг. ~ **çekmek** 1) евдех, зовиурлах. 2) зовох, шаналах, гашуудах. ~ **söylemek** үнэнийг хэлэх, хатуу үг хэлэх. ~ **vermek** зовоох, шаналгах, тарчилгах. **~sı çıkmak** балаг нь гарах. **~sı içine çökmek** 1) зовох, тарчлах, зүдэх. 2) гашуудах, эмгэнэх, шаналах.

acı badem *is.* бот. 1. буйлс (мод). 2. буйлсний жимс.

acıklı *s.* 1. эмгэнэлтэй, гаслантай, уйтгартай, гунигтай, уй гашуутай. 2. гашуудмаар, харамсмаар, гомдмоор.

acıkma *is.* acıkmak үйлийн нэр.

acıkmak *(nsz)* өлсөх. "*Acıktınız mı?*" Та өлсөж байна уу? "*Karnım acıktı.*" Би өлсөж байна.

acıktırma *is.* acıktırmak үйлийн нэр.

acıktırmak *(-i)* өлсгөх, өлсгөлөн байлгах.

acılanma *is.* acılanmak үйлийн нэр.

acılanmak *(nsz)* 1. амт нь гашуун болох, гашлах, ээдэх. 2. уйтгарлах, гуниглах.

acılaşmak *(nsz)* 1. амт нь гашуун болох, гашуурах, гашлах, ээдэх. 2. *mec.* хоолой зангирах, уйлмаар болох. 3. *mec.* бухимдах, уур хүрэх, хилэгнэх, уурлах.

acılaştırmak *(-i)* acılaşmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

acılı *s.* уйтгартай, гунигтай, уй гашуутай. "*Acılı gözler.*" Гунигтай нүд.

acılık, -ğı *is.* 1. гашуун амт. 2. гаслан, зовлон, гай гамшиг, гай зовлон.

acıma *is.* 1. acımak үйлийн нэр 2. өрөвдөх, хөөрхийлөх. "*Acıma duygusu.*" Өрөвдөх сэтгэл, нинжин сэтгэл, сэтгэл зовлон.

acımak *(nsz)* 1. амт нь гашуун болох. 2. евдех, зовиурлах. 3. сэтгэл зовох, өрөвдөх, зовних. 4. хайрлах, гамнах, харам хүрэх, хайран санагдах. 5. өрөвдөх, энхрийлэх, хөөрхийлөх, хайрлах, нигүүлсэх.

acımasız *s.* өрөвдөх сэтгэлгүй, хайрлах сэтгэлгүй, хатуу сэтгэлтэй, хэрцгий, догшин, харгис, зэрлэг.

acımasızlık, -ğı *is.* энэрэх сэтгэлгүй (байх), нигүүлсэлгүй (байх), өрөвдөх сэтгэлгүй (байх).

acımtırak *s.* гашуувтар амттай, гашуундуу.

acınacak *s.* өрөвдөм, өрөвдөлтэй, хөөрхийлмеер, хөөрхийлөлтэй.

acındırma *is.* acındırmak үйлийн нэр.

acındırmak *(-ı, -e)* өрөвдүүлэх, хайрлуулах, өрөвдөх сэтгэл төрүүлэх, хөөрхийлүүлэх.

acınma *is.* acınmak үйлийн нэр.

acınmak *(-e)* 1. acımak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. харамсах, хайран санагдах, өрөвдөх, хөөрхийлөх.

acısız *s.* 1. гашуун амтгүй. 2. өвчингүй, евтгехгүй. 3. *mec.* зовлонгүй, шаналалгүй, уйтгар гуниггүй.

acıtma *is.* acıtmak үйлийн нэр

acıtmak *(-i)* **1.** гашуун амттай болгох, гашуурууулах. 2. өвтгөх, зовниулах, зовоох.

acil *s.* яаралтай, хурдан, түргэн. ~ **şefalar dilemek** (өвчтөнг) түргэн эдгээрэй гэж өрөөх. ~ **servis** *is.* эмнэлгийн түргэн тусламж.

acilen *zf.* яаралтай, нэн даруй, үтэр түргэн, хугацаа алдалгүй.

aciz, -czi *is.* 1. тамиргүйтэх, тэнхээгүйтэх, чадалгүй болох, сул дорой байх. 2. чадваргүй байх, чадвар муутай байх, авьяасгүй байх, билиг муутай байх.

âciz *s.* 1. тэнхээгүй, чадалгүй, сул дорой, дорой, өрөвдөлтэй. 2. чадваргүй, чадвар муутай, авьяасгүй, билиг муутай, чадахгүй.

acube *is.* сонин этгээд, хачин хүн.

acun *is.* орчлон ертөнц, ертөнц.

aç *s.* 1. өлөн, өлссөн, өлсгөлөн. 2. *is.* ядуу хүн, ядуу зүдүү хүн. 3. *mec.* шуналтай, шунахай, сувдаг шунахай, долгонцог. "*Ne aç adam!*" Ямар шунахай хүн бэ! 4. *mec.* шунал, эгээрэл, эгээрэл хүсэл. 5. *zf.* өлөн, өлсеж буй, өлөн хоосон. "*Açın halini tok bilmez, hastanın halini sağ bilmez.*" Баян нь хоосныхоо зовлонг мэддэггүй, морьтой нь явганыхаа зовлонг мэддэггүй. ~ **bırakmak** өлсгөх, өлсөөх. ~ **kalmak** 1) өлсөх, өлберөх. 2) ядуурах, үгүй хоосон болох. ~ **karnına** өлөн элгэн дээрээ. **acından ölmek** 1) өлсөж үхэх, өлберч үхэх. 2) их өлсөх, өлберех.

açacak, -ğı *is.* хутга, зүсүүр, онгойлгогч, задлагч. "*Kitap açacağı.*" Зүсүүр, оглуур, эсгэх хутга. "*Konserve açacağı.*" Консөрв задлагч.

açgözlü *s.* хомхой, ховдог, шунахай, шунаг, сувдаг.

açgözlülük, -ğü *is.* ховдог байх, хомхой байх, хомхойрох, шунаг байх. ~ **etmek** хомхойрох, ховдоглох, шунахайрах, шунах.

açı *is.* 1. *mat.* өнцөг. 2. *mec.* үзэл бодол, үзэл санаа.

açık, -ğı *s.* 1. онгорхой, нээлттэй, задгай, дэлгээстэй. "*Açık pencere.*" Онгорхой цонх, нээлттэй цонх. 2. хаалтгүй, челеөтэй, саадгүй, нээлттэй. "*Açık kapı politikası.*" Эдийн засгийн нээлттэй бодлого. "*Açık oturum.*" Нээлттэй ярилцлага, шууд ярилцлага. 3. цэлмэг, тунгалаг. 4. нүцгэн, шалдан. 5. илэн далангүй, ний нуугүй, ил тод, шууд, тодорхой. 6. цайвар, цэгээн, бүгээн. "*Açık renk.*" Цайвар өнгө. 7. хол, зайтай. 8. уужим, уудам, ергөн. "*Açık meydan.*" Өргөн талбай. **~ konuşmak** илэн далангүй ярих, ний нуугүй ярих. **~ saçık** шившигтэй, булайтай, нүцгэн шалдан. **~ vermek** 1) зарлагадах, зарлага нь орлогоо давах. 2) *mec.* илчлэх, илрүүлэх, ил гаргах. **~a alınmak** ажлаас халагдах. **(birini) ~a çıkarmak** ажлаас халах, огцруулах.

açık artırma *is.* дуудлага худалдаа, үнэ хаялцуулах, үнэ хаялцаан.

açıkça *zf.* илэн далангүй, ний нуугүй, шууд.

açık duruşma *is.* нээлттэй шүүх хурал.

açık elli *s.* егөөмөр, өглөгч, егөөмөрч, өгөөдэй.

açık fikirli *s.* бодсон санаснаа ний нуугүй илэрхийлдэг (хүн).

açık hava *is.* 1. цэлмэг тэнгэр, үүлгүй тэнгэр. 2. задгай газар, цэцэрлэг, парк.

açıkgöz *s.* овсгоо самбаатай, зальжин, овжин, арга баширтай.

açıkgözlülük, -ğü *is.* самбаа, ов мэх, заль.

açıklama *is.* **1.** açıklamak үйлийн нэр 2. тайлбар, таниулга. **~ yapmak** тайлбар хийх, таниулга хийх.

açıklamak *(-i)* 1. тайлбарлах, тайлбарлан таниулах, таниулах. 2. хэлэх, тайлбарлан хэлэх. 3. мэдэгдэх, мэдүүлэх, мэдээлэл өгех, зарлах, тунхаглах. 4. дүгнэх, тодорхойлох, тайлах, тайлж хэлж егех.

açıklamalı *s.* тайлбар, тайлбарт, таниулсан, тайлбарласан.

açıklanma *is.* açıklanmak үйлийн нэр.

açıklanmak *(nsz)* açıklanmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

açıklatma *is.* açıklatmak үйлийн нэр.

açıklatmak *(-i, -e)* açıklamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

açıklayıcı *s.* 1. таниулгын, тайлбарлан таниулах, тодорхойлсон. 2. *gr.* тодорхойлогч (үг).

açıklık, -ğı *is.* 1. уужим, уудам, ергөн. 2. сэлүү газар, чөлөөтэй газар, өргөн уудам газар. 3. зай, зай хэмжээ. 4. бодит байдал. 5. цайвар өнгө, цэгээн өнге. 6. цэлмэг байдал, тунгалаг байдал.

açık öğretim *is.* бие даасан сургалт, зайны сургалт, эчнээ.

açık sözlü *s.* шулуун шударга үгтэй, илэн далангүй, аливаа зүйлийг байгаагаар нь хэлдэг.

açılış *is.* 1. açılmak үйлийн нэр 2. нээлт. "*Açılış töreni.*" Нээлтийн ажиллагаа.

açılma *is.* açılmak үйлийн нэр.

açılmak *(nsz)* 1. нээгдэх, онгойх, тайлагдах. 2. цайрах, өнгөө алдах. 3. бие сайжрах, засрах, өөдлех. 4. (усан онгоц) гарах, одох, холдох. "*Denize açılmak.*" Далайд гарах. 5. сэтгэл засах, урам оруулах. 6. эхлэх, нээгдэх, шинээр эхлүүлэх. 7. урагдах, онгойх, задрах. 8. (тэнгэр) онгойх, нээгдэх, (манан) буух. 9. сэтгэлээ онгойтол ярих, сэтгэлээ нээх, жаргал зовлонгоо хуваалцах.

açım *is.* нээх, нээлт.

açımlamak *(-i)* тайлбарлан таниулах, тайлбарлах, таниулах.

açımlanmak *(nsz)* açımlamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

açınma *is.* açınmak үйлийн нэр.

açınmak *(nsz) biy, med.* (өвчин үрий болох) хөгжих, боловсрох, тархах, даамжрах.

açıortay *is. mat.* биссектрис.

açış *is.* 1. açmak үйлийн нэр. 2. нээлт, нээх.

açlık, -ğı *is.* 1. елсгелөн, елсөх, өлбөрех. 2. хомсдол, ховордолт. 3. үгүйрэл, ядуурал, хоосрол. **~ çekmek** өлсөх, өлбөрөх. **~tan ölmek** өлсөж үхэх, өлбөрч үхэх. **~ grevi** *is.* елсгөлөн.

açma *is.* 1. açmak үйлийн нэр. 2. тарианы газар, ой модыг тайрах буюу шатаах аргаар бий болсон тариан талбай. 3. цагирган боов.

açmak *(-i)* 1. нээх, онгойлгох, тайлах. 2. нээх, шинээр нээх. "*Okul açmak.*" Сургууль нээх. 3. ярах, хагалах. 4. малтах, ухах, өрөх. "*Kuyu açmak.*" Худаг ухах. 5. тайлах, задлах 6. дэлгэх, задлах. 7. цэвэрлэх, арилгах, гаргах, засах, нээх. "*Tıkanmış boruyu açmak.*" Беглерсөн хоолойг нээх. 8. цайруулах, цэгээн болгох. "*Rengini açmak.*" Өнгий нь цайруулах. 9. асаах, ноцоох, залгах. "*Işığı açmak.*" Цахилгаан гэрэл асаах 10. хурцлах, үзүүрлэх. "*Kurşunkalemi açmak.*" Харандаа үзүүрлэх. 11. цэцэглэх, дэлгэрэх 12. (тэнгэр) цэлмэх, цэлмэгших, онгойх. 13. эхлүүлэх, үүсгэх, гаргах, дэгдээх. "*Savaş açmak.*" Дайн дэгдээх. 14. сэтгэл онгойтол ярих, дотроо уужиртал ярих.

açtırma *is.* açtırmak үйлийн нэр.

açtırmak *(-i, -e)* açmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

ad *is.* 1. нэр. "*Adınız nedir?*" Таны нэр хэн бэ? "*Ad çekme.*" Нэр сугалах, шавга сугалах, шавга татах. 2. нэр, алдар, цуу, нэр алдар. 3. *gr.* нэр, нэр үг. **~ almak** 1) нэр авах, нэрлэгдэх. 2) нэр цуутай болох, алдарших. **~ koymak** нэр өгөх, нэрлэх. **~ı çıkmak** муу нэртэй болох, муу нэр зүүх. **~ı geçmek** дурсагдах, дурьдагдах. **~ı duyulmak** нэр цуутай болох, алдарших. **~ını anmak** дурсах, дурсан ярих, дурдах.

ada *is.* арал.

adabımuaşeret *is.* ёс, ёс журам, ёс дүрэм.

adacık, -ğı *is.* жижиг арал.

adak, -ğı *is.* adamak үйлийн нэр, өргөл, барьц. **~ adamak** ергел барих.

adaklama *is.* adaklamak үйлийн нэр.

adaklamak *(nsz)* хелд орох.

adaklanma *is.* adaklanmak үйлийн нэр.

adaklanmak *(nsz,-le)* сүй тавих.

adale *is.* булчин, булчин мах.

adalet *is.* 1. хууль зүй, шүүх шийтгэх явдал 2. шүүх, хууль зүйн газар. "*Adalet Bakanlığı.*" Хууль Зүйн Яам.

adaletli *s.* шударга, үнэн шударга, шударга ёсны, шударга зүйн.

adaletsiz *s.* шударга бус.

adaletsizlik *is.* үнэн шударга бус явдал.

adalı *is.* ve *s.* арлын хүн, арлын.

adam *is.* 1. хүн. 2. эрэгтэй хүн, эр хүн. 3. боловсролтой хүн, мэдлэгтэй хүн. 4. зүтгэлтэн, зүтгэгч. "*Devlet adamı.*" Терийн зүтгэлтэн. "*Bilim adamı.*" Эрдэмтэн, шинжлэх ухааны зүтгэлтэн. 5. зарц, үйлчлэгч, сойвон. 6. талын хүн, талыг баримтлагч. **~ almamak** хүнээр дүүрэх, хүн ихтэй болох. **~ başına** хүн бүрт, хүн бүхэнд, нэг хүнд. **~ etmek** 1) хүмүүжүүлэх, сайн хүн болгох. 2) эмхлэх, цэгцлэх, дөртэй болгох. **~ gibi** хүн шиг. **~ olmak** 1) есех, хегжих, тарган болох. 2) хүмүүжих, сайн хүн болох. **~ yerine koymamak** хүн гэж тоож үзэхгүй байх, үл тоомсорлох, үл тоох, хэрэгсэхгүй байх.

adama *is.* adamak үйлийн нэр.

adamak *(-i,-e)* 1. өргөл барих, өргөл өргөх. 2. андгайлах, тангараглах, амлах. 3. зориулах, зарцуулах.

adam akıllı *zf.* нэлээд, сайн, овоо, бузгай, дориун.

adanma *is.* adanmak үйлийн нэр.

adanmak *(nsz)* adamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

adaptasyon *is.* зохицох, зохирох, орчиндоо тохирох.

adapte *s.* танаж тааруулсан, хялбаршуулсан, танатсан, зохицсон. **~ etmek** танаж тааруулах, хялбаршуулах, танах, зохицуулах. **~ olmak** зохицох, таарах, орчиндоо зохицох.

adaş *is.* аминдай, нэг нэрт, адил нэрт.

adatma *is.* adatmak үйлийн нэр.

adatmak *(-i,-e)* adamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

adavet *is.* дайсагнал, өшөөрхөл.

aday *is.* нэр дэвшигч, нэр дэвшсэн хүн. **~ göstermek** нэр дэвшүүлэх. **~ olmak** нэр дэвшигч болох.

adaylık, -ğı *is.* нэр дэвшүүлэх. **adaylığını koymak** нэрээ дэвшүүлэх.

addedilme *is.* addedilmek үйлийн нэр.

addedilmek *(nsz)* тооцогдох.

addetme *is.* addetmek үйлийн нэр.

addetmek *(-i)* тооцох, тооцон үзэх.

addolunma *is.* addolunmak үйлийн нэр

addolunmak *(nsz)* тооцогдох.

adem *is.* үхэл, мөхөл.

Adem *z. is.* 1. шашны үзлээр бол анхны эрэгтэй хүн (Адам). 2. *esk.* хүн, хүн төрөлхтөн. 3. *mec.* хүмүүнлэг, хүн чанартай.

âdemiyet *is.* хүний ёс, хүн чанар, энэрэнгүй сэтгэл, хүний үнэр.

âdemoğlu *is.* хүн төрөлхтөн.

adese *is. fiz.* галт шил.

adet *is.* 1. тоо. 2. тоо хэмжээ. 3. ширхэг.

âdet *is.* 1. заншил, дадал зуршил. 2. уламжлал, заншил, ёс заншил. 3. сарын тэмдэг, сарын юм, биеийн юм. **~ edinmek** зурших, занших, зуршил болгох. **~ görmek** сарын юм үзэгдэх, сарын тэмдэг мэдэгдэх, биеийн юм ирэх. **~ olmak** 1) зуршил болох. 2) уламжлал болох, ёс заншил болох.

âdeta *zf.* бараг, шахам, шахах.

adıl *is. gr.* төлөөний үг.

adım *is.* 1. алхам, алх. 2. алхаа. 3. алхам, оролдлого. **~ atmak** 1) алхах. 2) алхам хийх, оролдлого хийх. **~ını geri almak** татгалзах, болих. **~larını sıklaştırmak** алхаагаа түргэсгэх, хурдан хурдан алхах.

adım adım *zf.* алхам алхмаар.

adım başı *is.* газар бүр, хаяагүй, газар сайгүй.

adımlama *is.* adımlamak үйлийн нэр.

adımlamak *(-i)* 1. алхмаар хэмжих. 2. холхих, сэлгүүцэн нааш цааш явах.

adımlık, -ğı *s.* 1. нэг алхмын хэмжээтэй, алхам. 2. нэг алхмын газар.

adi *s.* 1. энгийн, жирийн, ерийн, эгэл. 2. олиггүй, өедгүй. "*Adi adam.*" Олиггүй хүн.

adil *s.* 1. шударга, шударга ёсны, хууль зүйн. 2. адил, тэгш, зөв зүйтэй, зүйтэй, үнэн.

adileşme *is.* adileşmek үйлийн нэр.

adileşmek *(nsz)* еедгүй загнах, олиггүй зан гаргах.

adilik, -ği *is.* олиггүй явдал, өедгүй зан.

adlamak *(-i)* нэрлэх, нэр өгөх.

adlandırılmak *(nsz)* adlandırmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

adlandırmak *(-i)* 1. нэрлэх, нэр өгөх. 2. тодорхойлох, тодорхойлон харуулах.

adli *s.* хууль зүйн, хууль цаазны, шүүхийн.

adlanmak *(nsz)* 1. нэрлэгдэх, гэгдэх, хэмээгдэх, нэр зүүх. 2. муу нэртэй болох, муу нэр зүүх.

adlı *s.* 1. нэртэй, нэр бүхий, нэр зүүсэн. 2. нэрт, алдарт, цуутай, алдар нэртэй.

adliye *is.* 1. хууль зүй, шүүх. 2. хууль зүйн газар, шүүх газар.

adliyeci *is.* хуульч, хууль цаазач, хууль цаазын мэргэжилтэн.

adres *is.* адрес, хаяг, нэр хаяг, оршин суух хаяг.

adsız *s.* нэргүй.

aerobik, -ği *is.* аэробик, бүжигт хөдөлгөөн.

aerodinami, -ği *is.* аэродинамик, агаар хавиралцахын судлал.

af, -ffı *is.* 1. өршөөл, уучлалт. "*Affınızı dilerim.*" Танаас уучлалт гуйя. 2. өршөөл, өршөөл үзүүлэх, ял хэлтрүүлэх. 3. гаргах, зайлуулах. **~ çıkarılmak** ершөөл үзүүлэх, ершөөл тунхаглах. **~ dilemek** ершөөл гуйх.

afacan *is.* ve *s.* дүрсгүй, зүггүй, сахилгагүй, дэггүй (хүүхэд).

afacanlaşmak *(nsz)* дүрсгүйтэх, сахилгагүйтэх, дэггүйтэх.

afak *is.* эргэн тойрон, орчин тойрон, хавь, ойр хавь.

afallamak *(nsz)* гайхаж хоцрох, гайхах, мэл гайхаж цэл хөхрөх.

afallaşmak *(nsz)* гайхаж хоцрох, гайхах, мэл гайхаж цэл хөхрөх.

afat *is.* гай, тотгор, осол, аюул, сүйрэл.

aferin *ünl* уухай! мен дөө! сайн байна!.

afet, -ti *is.* аюул, осол, сүйрэл, гай гамшиг.

afetzede *s.* гамшигт нэрвэгдэгч, хохирогч, сүйдэгч, амь үрэгдэгч.

affedilme *is.* өршөөгдөх.

affedilmek *(nsz)* өршөөгдөх, уучлагдах.

affetme *is.* өршөөл, уучлах, хэлтрүүлэх.

affetmek *(-i)* 1. уучлах, өршөөх, хэлтрүүлэх. 2. өршөөл үзүүлэх, өршөөх, ял хэлтрүүлэх. 3. гаргах, халах, чөлөөлөх (ажил үүргээс). *Affedersiniz!* Өршөөгөөрэй!, Уучлаарай! *Beni affedin!* Намайг уучлаач!, Намайг өршөө!

affettirmek *(-i)* affetmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

affeylemek *(-i) bk.* affetmek.

affolunmak *(nsz)* өршөөгдөх, уучлагдах.

Afgan *z. is.* 1. афган хүн, афган үндэстэн. 2. *s.* афган үндэстний, афганы. "*Afgan dansı.*" Афган бүжиг, афган үндэстний бүжиг.

Afganistan *is.* Афганистан улс.

afif *s.* ариун явдалтай, ёс суртахуун ариун.

afiş *is.* зарлал. **~ asmak** зарлал наах, зарлал хадах. **~ yutmak** мэхлэгдэх, хууртагдах.

afişleme *is.* зарлах, зар тараах, зар наах.

afişlemek *(-i)* 1. зарлах, зар тараах, зар наах. 2. үзүүлэх, харуулах.

afiyet *is.* эрүүл мэнд, эрүүл энх байх. **~ bulmak** эрүүл болох, бие сайжрах, эдгэрэх. **~ olsun!** Сайхан хооллоорой! Зоог амттай болог! Манж шимтэй байг! Идсэн уусан шингүүртэй болог! **~ üzere olmak** эрүүл энх амьдрах.

afiyetle *zf.* амтархан.

aforizm *is.* оновчтой үг, мэргэн үг, зүйр үг, онч үг, цэцэн үг.

aforoz *is.* сүмээс хөөх, хөөх шийтгэл. **~ etmek** 1) сүмээс хөөх. 2) нөхөрлөлөө таслах, тангараг тасрах, харьцаа холбоогоо таслах, ургийн холбоогоо таслах.

aforozlamak *(-i)* хөөх, салгах, хагацуулах.

Afrikalı *z. is.* ve *s.* 1. Африк хүн. 2. Африкийн, Африк.

afyon *is.* хар тамхи, мансууруулах хар тамхи.

afyonkeş *is.* хар тамхи хэрэглэгч, хар тамхи татагч.

agâh *is. esk.* мэдэгч, мэдсэн (хүн).

agnostisizm *is.* ертөнцийг ойлгошгүй гэдэг үн ухаан, ойлгошгүйн онол, агностицизм.

argandisman *is. foto.* ихэсгэх, томруулах, хэтрүүлэх.

agucuk, -ğu *is.* хөхүүл хүүхэд.

ağ *is.* 1. тор, гувчуур, өөш. "*Balık ağı.*" Загасны тор. 2. тор. "*Örümcek ağı.*" Аалзны тор, аалзны шүлс. 3. *mec.* сүлжээ. "*İnternet ağı.*" Интернэтийн сүлжээ. "*Demiryolu ağı.*" Төмөр замын сүлжээ. 4. *mec.* урхи, занга. 5. *sp.* тор.

ağa *is.* 1. эзэн, ноён. 2. нударган баян. 3. ах. 4. гуай, авгай (ард түмний хүндэтгэл хүлээсэн эрэгтэй хүний хүндэтгэл нэр).

ağabey *is.* 1. ах, терсөн ах. 2. ах (ах дүү биш хүмүүсийн хооронд насаар ах хүнээ хүндэтгэн дуудах үг). "*Ağabey, ne oldu sana böyle?*" Ахаа, та минь яачихаа вэ?

ağaç, -cı *is.* **1.** мод. "*Elma ağacı.*" Алимны мод. 2. *s.* модон, модоор хийсэн. "*Ağaç teknesi.*" Модон сав. 3. багана, мод, шон. **~ çileği** *is. bot.* 1) бөөрөлзгөнө, бөөрөлзгөний бут. 2) бөөрөлзгөнө, бөөрөлзгөнийн жимс.

ağaçkakan *is. zool.* тоншуул, шонтуул.

ağaçlamak *(-i)* ногооруулах, мод тарих, мод суулгах, моджуулах.

ağaçlandırılmak *(nsz)* ağaçlandırmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

ağaçlandırma *is.* мод тарилт, мод суулгалт, моджуулалт.

ağaçlandırmak *(-i)* ногооруулах, мод тарих, мод суулгах, моджуулах.

ağaçlanma *is.* ногоорох, моджих, модтой болох.

ağaçlanmak *(nsz)* ногоорох, моджих, модтой болох.

ağaçlı *s.* модтой, ой модтой.

ağaçlık, -ğı *is.* 1. ой мод. 2. *s.* ойрхог, ойлог, ой модтой, модорхог.

ağarma *is.* **1.** ağarmak үйлийн нэр 2. үүр, үүр гийх, үүр цайх.

ağarmak *(nsz)* 1. цайрах, бууралтах, буурал болох. 2. гэгээрэх, гэгээ орох, үүр цайх, үүр гийх, үүрийн хяраа шарлах. "*Gün ağarıyor.*" Үүр цайж байна.

ağartılma *is.* ağartılmak үйлийн нэр.

ağartılmak *(nsz)* цэвэрлэх, цайруулах.

ağartma *is.* **1.** ağartmak үйлийн нэр. 2. мөнге цайруулах, менге цайлгах.

ağartmak *(-i)* цайлгах, цагаан болгох, цайруулах.

ağı *is.* хор.

ağıl *is.* 1. малын хашаа. 2. гэрэлт цагираг.

ağılama *is.* хор өгөх, хордуулах, хор идүүлэх.

ağılamak *(-i)* хор өгөх, хордуулах, хор идүүлэх.

ağılanma *is.* ağılanmak үйлийн нэр.

ağılanmak *(nsz)* хордох, хор уух, хор идэх.

ağır *s.* 1. хүнд. "*Ağır yük.*" Хүнд ачаа, хүнд тээш. 2. хүнд, хэцүү, хүнд хүчир, бэрх. "*Ağır iş.*" Хүнд ажил. "*Ağır ceza.*" Хүнд ял. "*Ağır ceza mahkemesi.*" Эрүүгийн хэргийн шүүх. "*Ağır sanayi.*" Хүнд аж үйлдвэр. 3. удаан, алгуур, аяар, аажим.

"*Ağır adam.*" Удаан хүн, удаан хөдөлгөөнтэй хүн. 4. хүнд, нүсэр, том. "*Ağır tank.*" Хүнд танк. 5. хүнд, аюултай. "*Benim dedem o zaman ağır hastaydı.*" Миний өвөө тэр үед хүнд өвчтэй байлаа. "*Ağır hastalık.*" Хүнд евчин, үхэлт евчин, хөнөөлт евчин. 6. уйтгартай, таагүй. 7. хатуу, гомдмоор, өөнтөглөм. "*Ağır söz.*" Хатуу үг. 8. томоотой, төлөв, түвшин, буурь суурьтай. 9. хурц, таагүй, аягүй (үнэр). 10. нам, аядуу. "*Ağır bir sesle kulağıma fısıldadı.*" Тэр нам дуугаар чихэнд минь шивнэв. 11. дүлий, муу сонсголтой, чих хатуу. "*Kulağı ağır.*" Чих нь дүлий. 12. бөх, гүн, сэршгүй. "*Ağır uyku.*" Бөх нойртой. 13. *sp.* хүндийн жин. "*Yıllarca ağırda güreşti.*" Тэр олон жил хүнд жинд барилдсан. **~ yürümek** гэлдрэх, удаан алхах. **~ almak** удах, удаах, удаашруулах, алгуурлах. **~ basmak** 1) *mec.* зонхилох, давамгайлах, дийлэнх болох. 2) жин ихтэй байх, хүнд байх. **~ gelmek** 1) гомдоох, доромжлох. 2) бэрх санагдах, хэцүү байх, ярвигтай байх. **~ işitmek** (veya **duymak**) муу сонсох. **~ ol!** 1) төлөв бай!, түвшин бай!, тайван бай. 2) бүү яар! **~dan almak** удаах, удаашруулах, алгуурлах.

ağır ağır *zf.* удаан, алгуур, аажим.

ağırbaşlı *s.* томоотой, телөв, түвшин, буурь суурьтай.

ağırbaşlılık, -ğı *is.* томоо, төлөв байх, түвшин байх, буурь суурьтай байх.

ağır canlı *s.* 1. удаан хөдөлгөөнтэй, удаан, хөдөлж ядсан. 2. аягүй, тааламжгүй, таагүй. 3. залхуу, хойрго, лазан. 4. *hlk.* жирэмсэн, хөл хүндтэй (эмэгтэй).

ağır canlılık, -ğı *is.* удаан хөдлөх, хөдөлж ядах, залхуурал, хойрго явдал, залхуу зан.

ağırlama *is.* ağırlamak үйлийн нэр.

ağırlamak *(-i)* дайлах, зочлох, хүндлэх.

ağırlanma *is.* ağırlanmak үйлийн нэр.

ağırlanmak *(nsz)* дайлуулах, зочлуулах, хүндлүүлэх.

ağırlaşma *is.* ağırlaşmak үйлийн нэр.

ağırlaşmak *(nsz)* 1. (тэнгэр) муухайрах, эвгүйрэх 2. муудах, дордох, хүндрэх. "*Hasta ağırlaştı.*" Өвчтөн муудлаа. 3. удаашрах, удаан болох, аажимсах, аажим болох. 4. (жирэмсэн хүн) терөх дөхөх, төрөлт ойртох. 5. буурь суурьтай болох, намбалаг болох, телөв болох. 6. (хоол хүнс) муудах, гашлах, ээдэх. "*Bu et yarına kalırsa ağırlaşır.*" Энэ мах дахиад нэг хоновол муудна. 7. хүндрэх, хүнд болох, ярвигтай болох, нарийн төвөгтэй болох. 8. (биеийн аль нэг эрхтэн) үйл ажиллагаагүй болох, чадваргүй болох.

ağırlaştırma *is.* ağırlaştırmak үйлийн нэр.

ağırlaştırmak *(-i)* ağırlaşmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

ağırlatma *is.* ağırlatmak үйлийн нэр.

ağırlatmak *(-i, -e)* дайлуулах, зочлуулах, хүндлүүлэх.

ağırlık, -ğı *is.* 1. хүнд. "*Ağırlık merkezi.*" 1) хүндийн төв. 2) *mec.* гол зүйл, гол асуудал. 2. жин. "*Yükün ağırlığı.*" Ачааны жин. 3. үнэ цэнэ, үнэт байдал. 4. хар дарах. 5. томоо, төлөв, буурь. 6. туухай, жин. 7. *fiz.* таталт, татах хүч. 8. хариуцлага. "*Bu işin ağırlığını tek başıma yüklendim.*" Энэ ажлын хариуцлагыг би ганцаараа үүрсэн юм. 9. анхаарал тевлөрүүлэх, голчлох, чухалчлах. 10. үлбийх, үлбэгэр болох, нозоорох. **~ basmak** (veya **çökmek**) 1) бие хүндрэх, бие хүнд оргих. 2) хар дарах.

ağır su *is.* хим. хүнд ус.

ağıt, -dı *is. ed.* 1. эмгэнэл, гашуудлын өгүүлэл. 2. гаслант дуу, гашуудлын дуу, хуримын дуу. **~ etmek** орилох, гаслан орилох, гасалж гинших. **~ koparmak** (veya **yakmak**) нас негчсөн хүний хойноос гашуудан уйлах, орилох, гинших.

ağıtlama *is.* оршуулахад хэлсэн үг.

ağız, -ğzı *is.* 1. ам. 2. бууны ам. 3. (савны) ам, амсар. 4. гол мөрний адаг, ам. 5. замын зааг, уулзвар, уулзар, уулзуур, бэлчир. "*Dörtyolu ağızı.*" Дөрвөн замын уулзвар. 6. дуудлага, нутгийн аялгуу. 7. үзүүр, ир. 8. удаа. 9. (ярианы) өнгө, төрх, байдал, хэл. 10. *müz.* ая. **~ açmak** 1) үг хэлэх, ярих. 2) загнах. **~ açtırmamak** ам ангайлгахгүй байх, үг хэлүүлэхгүй байх, ярих боломж олгохгүй байх. **~ ağıza vermek** (veya **konuşmak**) шивгэнэлдэх, шивнэлдэх, шивэр авир гэлдэх, шивэр шовор гэлдэх. **~ aramak** асууж мэдэх, асууж сурах, ам асуух, тавлаж асуух. **~ yapmak** бялангачлах, гоёчлох, засдаглах. **~ dil vermemek** ярихгүй байх, дуугүй байх. **~ dolusu küfretmek** хараал тавих, харааж гарах, хараал урсгах. **ağızdan ağza dolaşmak** ам дамжих, ам дамжин ярих. **ağzı açık** 1) тэнэг, мангар. 2) гайхалтай, хачин, гайхал төрүүлэм. **ağzı açık ayran delisi** дүйрэн, мангуу хүн. **ağzı bozuk** билэнч, хараал урсгагч. **ağzını açık bırakmak** гайхуулах, хачирхуулах. **ağzı açık kalmak** амаа ангайх, гөлрөн гайхах. **ağzı burnu yerinde** царайлаг, сайхан, хөөрхөн. **ağzı kulaklarına varmak** магнай тэнийтэл баярлах. **ağzı kurumak** 1) ам нь хатах. 2) залхтлаа ярих. **ağzına almak** хэлэх. **ağzına almamak** дурсахгүй байх, ярихгүй байх, хэлэхгүй байх. **ağzına geleni söylemek** амандаа орсныг хэлэх, хамаа намаагүй ярих. **ağzına sürmemek** амсахгүй байх. **ağzına kadar dolu** пиг дүүрэн, дүв дүүрэн. **ağzından kaçırmak** ам алдах, үг алдах, санамсаргүй хэлэх. **ağzını açmak** 1) ярьж эхлэх, үг хэлж эхлэх 2) харааж эхлэх. 3) амаа ангайх. 4) амаа ангайх, гөлрөн гайхах. **ağzını tıkamak** ам бөглөх, ам таглах, ам барих. **ağzını sıkı tutmak** нууц хадгалах. **ağzının içine girmek** 1) ам руу нь орох шахах. 2) бишрэн сонсох, бялдуурхан сонсох. **ağzının payını vermek** хариу өгөх, амыг

таглах. **bir ağızdan** нэг дуугаар, дуу нэгтэйгээр.

ağız birliği *is.* санал нэгдэх, нэг санал, нэгдсэн санал. **~ etmek** санал нэгдэх, тохирох, үг нэгдэх, үг нэгсэх, ам нэгдэх, ам нийлэх.

ağız dalaşı *is.* хараах, хараал тавих, муу үг хаялцаан.

ağızdan ağıza *zf.* ам дамжин.

ağızlık *is.* 1. соруул. 2. амгай, амгайвч. 3. усны хоолой, хоолойвч. 4. худгийн амсар бүслүүр. 5. *hlk.* гоожуур, юүлүүр.

ağlama *is.* уйлаан, орилоон, уйлах, орилох.

ağlamak *(nsz, -e)* 1. уйлах, ухилах. 2. гаслах, гашуудах, зовних, шаналах. 3. үглэх, өвдөж байна гэх. **ağladı ağlayacak** уйлах шахах, уйлмаар болох.

ağlaşmak *(nsz, -le)* 1. уйлалдах, орилолдох. 2. үглэх, өвдеж байна гэх.

ağlatı *is. tiy.* эмгэнэлт жүжиг.

ağlatmak *(-i)* 1. гомдоох, гашуудуулах, шаналгах. 2. уйлуулах, уяруулах, сэтгэл уяруулах.

ağlaya ağlaya *zf.* уйлан, уйлсаар.

ağma *is.* 1. ағмак үйлийн нэр. 2. харвах од, нисэх од, харвах солир.

ağmak *(nsz, -e)* 1. унжих, доошлох, буух. 2. гарах, өөд гарах, өгсөх, авирах, дээшлэх.

ağnamak *(nsz)* (амьтан) енхрөх, хөлбөрөх.

ağrı *is.* евчин, зовиур, өвдех, хөндүүрлэх. "*Baş ağrısı.*" Толгой өвдех. "*Ağrı dinmiyor.*" Өвчин намдахгүй байна.

ağrıkesen *is.* ve *s. tıp* евчин намдаагч, мэдээ алдуулагч.

ağrı kesici *is. tıp* өвчин намдаах эм.

ağrılı *s.* өвчтэй, өвдеж буй, өвчинтэй, хөндүүр. "*Ağrılı diş.*" Өвчтэй шүд.

ağrımak *(nsz)* өвдөх. "*Başı ağrımak.*" Толгой өвдөх. "*Dişi ağrıyor.*" Шүд нь өвдеж байна.

ağrısız *s.* 1. өвчингүй, зовиургүй, хөндүүргүй. 2. *zf.* евтгехгүй, евдөехгүй. "*Ağrısız diş çekmek.*" Өвдгехгүй шүд авах. 3. зовлонгүй, шаналалгүй, зовлон үл мэдэгч, уй гашуу үл мэдэгч. "*Ağrısız baş.*" Амарлингүй хүн. **~ başına kaşbastı bağlamak** (өөрөө өөртөө) тевөг ургуулах, яршиг удах.

ağrıtmak *(-i)* евтгөх, зовниулах. "*Bu koku başımı ağrıttı.*" Энэ үнэр толгой евтгөчихлөө.

ağ tabaka *is. anat.* (нүдний) тор бүрхэвч, ретина.

ağustos *is.* наймдугаар сар.

ağustos böceği *is. zool.* голио, цехерзгене.

ah *ünl.* ах! ох! о! эх! ёо! (харамссан, уйтгарласан, баярласан, хайрласан, уурласан, евдсенее илэрхийлж хэлэх аялга).

ahali *is.* 1. хүн ам. "*Ankara ahalisi.*" Анкара хотын хүн ам. 2. олон хүн.

ahbap, -bı *is.* найз, нехер, анд. **~ olmak** найзлах, нехерлех, найз нехөд болох.

ahçı *is.* тогооч.

ahçıbaşı *is.* ахлах тогооч.

ahenk, -ği 1. зохицол, зохирол, найрал. 2. санал нийлэх, ойлголцох, нийцэх. 3. найр наадам. **~ kurmak** ойлголцох, санал нийлэх. **~ yapmak** найр наадам хийх/зохион байгуулах.

ahenkli *s.* 1. зохицолтой, зохиролтой, найралтай. 2. баяр цэнгэлтэй.

ahır *is.* бод малын хашаа, хүрээ, жүчээ. **~a çekmek** мал хаших.

ahize *is. fiz.* хүлээн авагч.

ahlâk *is.* 1. ёс суртахуун, зан суртахуун, ёс журам, ёс. 2. сайн зан чанар, зан ааль, авир.

ahlâklı *s.* ёс суртахуунтай, хүмүүжилтэй, сайн хүмүүжилтэй, томоотой.

ahlâklılık, -ğı *is.* 1. ёс суртахуун, ёс журам, зүй ёс. 2. ёс суртахуунтай явдал, ёс журамтай байдал, зүй зохистой байдал.

ahlâksız *s.* 1. ёс суртахуунгүй, ёс журамгүй, зүйгүй. 2. *mec.* хүмүүжилгүй, увайгүй, ичгүүргүй, эрээ цээргүй.

ahlâksızlık, -ğı *is.* 1. ёс суртахуунгүй явдал, ёс журамгүй байдал 2. эрээ цээргүй/ичгүүргүй байдал, увайгүй зан.

ahmak, -ğı *s.* тэнэг, мунхаг, мангуу.

ahşap, -bı *s.* модон, модоор хийсэн. "*Ahşap evi.*" Модон байшин.

ahtapot *is. zool.* 1. нямгар. 2. саслстын ур, гевдрүү.

ahu *is.* 1. зээр, оронго. 2. *mec.* сайхан хүүхэн.

ahududu *is. bot.* бөөрөлзгене.

aidat *is.* төлбер, телеес.

aile *is.* 1. гэр бүл, айл, өрх гэр, айл гэр. "*Aile durumu.*" Гэр бүлийн байдал. "*Aile sahibi.*" Гэр бүлтэй хүн. "*Aile planlanması.*" Гэр бүлийн төлев лөлт. "*Aile reisi.*" Өрхийн тэргүүлэгч. 2. овог, удам угсаа. "*Aile adı.*" Овог нэр. 3. (амьтан, ургамал) төрөл, зүйл, анги, бүлэг.

ailesiz *s.* гэр бүлгүй, өрх гэргүй, айл гэргүй.

ailevi *s.* гэр бүлийн, гэр бүлтэй холбоотой, айл гэрийн, ерх гэрийн.

ait *e.* хамаатай, холбоотой, холбоо бүхий, харьяа, –х, –нх. "*Bu kitap bana ait.*" Энэ ном минийх. **~ olmak** холбогдох, харьяалагдах, хамаарах, хамаатай байх, мэдэлд байх, –х болох, –нх болох.

ajan *is.* 1. агент, төлөөлөгч, телеений хүн. 2. тагнуулч, тагнуул.

ajanda *is.* тэмдэглэлийн дэвтэр.

ajans *is.* 1. агентлаг (цахилгаан мэдээний). 2. телеелөгчийн газар.

ak *is.* 1. цагаан енгө. 2. *s.* цагаан, цагаан өнгөтэй. 3. *mec.* тунгалаг, хиргүй, ариун, шударга. 4. *mec.* амар амгалан, амар тайван, энх амгалан. 5. цагаан толбо. "*Bir gözünde ak var.*" Нэг нүдэнд чинь цагаа унасан байна. 6. цагаан хэсэг, цагаан юм. "*Gözün akı.*" Нүдний цагаан. "*Yumurta akı.*" Өндегний цагаан. **~ babaya dönmek** буурал болох, бууралтах. **~ı karayı yitirmek** сандрах, мэгдэх, самгардах. **~ kan** *is.*

anat. тунгалаг (хүн амьтны бүхий биед тарж байдаг шингэн зүйл).

aka *is. hlk.* ах.

akademi *is.* 1. академи, хүрээлэн. "*Bilimler akademisi.*" Шинжлэх ухааны хүрээлэн. 2. дээд сургууль. "*Güzel sanatlar akademisi.*" Соёл урлагийн дээд сургууль.

akademik *s.* 1. академийн. 2. шинжлэх ухааны, шинжлэх ухааны шинж чанар агуулсан.

akademisyen *is.* академич, шинжлэх ухааны академийн жинхэнэ гишүүн.

akağaç *is.* хус мод.

akan yıldız *is. astr.* харвах од, нисэх од, харвах солир.

akarsu *is.* 1. урсгал ус, гол, мөрөн. 2. алмасан буюу сувдан хүзүүний зүүлт, хэлхээ сувд, хэлхээ алмаз. 3. *mec.* үргэлжийн, байнгын, тасралтгүй.

akaryakıt *is.* шингэн түлш, шатахуун. "*Akaryakıt istasyonu.*" Шатахуун түгээх станц, шатахуун түгээгүүрийн газар.

akasya *is.* хуайс мод.

akbaba *is. zool.* 1. тас шувуу, нөмрөг тас, ёл. "*Akbaba kıralı.*" Өмнөд америкийн тас. 2. *mec.* буурал өвгөн, хөгшин хүн.

akciğer *is. anat.* уушги.

akça (I) *s.* цэгээн, цав цагаан.

akça (II) *bk.* akçe.

akçaağaç *is.* агч мод.

akçe *is.* жижиг менге, мөнгө, бутархай мөнгө.

akdetmek *(-i)* (гэрээ, хэлэлцээр) хийх, байгуулах, тогтоох.

akıbet *is.* 1. төгсгөл, үр дүн, үр дагавар. 2. *zf.* эцэст, эцэс төгсгөлд, сүүлд, эцсийн эцэст, сүүлийн сүүлд.

akıcı *is.* 1. шингэн, урсдаг, урсамтгай чанартай (бодис). 2. *ed.* түгдрэлгүй ярих, урсган ярих.

akıl, -klı *is.* 1. ухаан, оюун ухаан. 2. ой, цээж, санаа. 3. зөвлөгөө, заавар, сургамж. 4. үзэл, бодол, санал, санаа. "*Akıl akıldan üstündür.*" Ухаанд ухаан нэмэр. **~ almak** зөвлөх, зөвлөгөө авах, санаа авах. **~ almaz** ухаанд багтамгүй, ойлгомжгүй, ухааршгүй. **~ danışmak** зөвлөгөө авах, зөвлөх, зөвлөн хэлэлцэх. **~ erdirememek (veya ermemek)** ухаан хүрэхгүй байх, ойлгохгүй байх, учрыг нь олохгүй байх. **~ etmek** санах, сэтгэх, ухаан гаргах. **~ öğretmek** ухаан заах, сургах, сургамжлах, зөвлөх. **~ vermek** зөвлөх, зөвлөгөө егөх, ухаан заах. **aklı karışmak** мэгдэх, яахаа мэдэхгүй байх, сандрах, тэвдэх. **aklına koymak** 1) гэж бодох, гэж санах, гэж шийдэх. "*Beni onunla evlendirmeyi aklına koymuş.*" Намайг түүнтэй гэрлүүлэх гэж бодсон байна. 2) дотроо санах, дотроо бодох, ...ыг/ийг хүсэх. **aklına gelmek** толгойнд орж ирэх, санаанд орох. **aklını başına almak** сэхээ орох, сэхээрэх, сэнхрэх, ухаарах. **aklını başından almak** хирдхийн цочоох, цочирдон гайхуулах. **aklını kaçırmak** галзуурах, солиорох, солио өвчин тусах. **aklından geçirmek** бодох, болов сруулан бодох, толгойдоо бодох, дотроо бодох.

akılcı *s.* 1. рационал, оюуныг сурвалж болгосон. 2. *is.* рационалист, рационализмыг баримталсан.

akılcılık, -ğı *is.* 1. рационализм, оюуныг сурв алж болгох үзэл (хүний оюныг мэдрэхүйгээс тусгаарлаад, танин мэдэхүйн уг сурвалж нь гагцхүү оюун мөн гэж үздэг гүн ухааны чиглэл). 2. *sos.* оюуныг шүтэх.

akıl hastalığı *is.* сэтгэл мэдрэлийн өвчин, хий судлын өвчин.

akıl hastası *is.* хий судлын өвчтөн, сэтгэл мэдрэлийн өвчтөн, солиотой хүн, галзуу хүн.

akıl hastanesi *is.* хий судлын эмнэлэг, сэтгэл мэдрэлийн эмнэлэг.

akıllandırmak *(-i)* сэхээ оруулах, сэхээрүүлэх, сэнхрүүлэх, ухааруулах.

akıllanmak *(nsz)* 1. ухаан орох, ухаантай болох, ухаарах, хашир суух. 2. томоожих, томоотой болох.

akıllı *s.* 1. ухаантай, хэрсүү ухаантай, сайн ою нтай. 2. (ёжилсон утгаар хэрэглэнэ) тэнэг, мулгуу. **~ geçinmek** өөрийгөө их ухаантай гэж санах. **~ olmak** ухаантай байх, ухаалаг байх.

akıllılık *is.* ухаалаг байх, бодлоготой байх.

akılsız *s.* ухаан муутай, ухаангүй, бодлогогүй.

akım *is.* 1. akmak үйлийн нэр. 2. *fiz.* урсгал, гүйдэл. "*Hava akımı.*" Агаарын урсгал. "*Elektrik akımı.*" Цахилгаан гүйдэл, цахилгааны урсгал. 3. урсгал, чиглэл. "*Gerçekçilik akımı.*" Реализмын урсгал.

akımölçer *is. fiz.* амперметр.

akın *is.* 1. олноор ирэх, нэмэгдэж ирэх. "*Turist akını.*" Жуулчин олноороо ирэх. 2. цэрэг зэвсгийн хүчээр гэнэт халдан довтлох, дайрч довтлох, дайралт. 3. *sp.* довтолгоо. **~ etmek** 1) хуран явах, бөөнөөрөө явах, хуран гүйлдэх, олноороо явах. 2) довтлох, дайрах, халдан довтлох.

akıncı *is.* 1. уулгалагч, довтлогч (цэрэг, дайчин). 2. *sp.* довтлогч.

akıntı *is.* 1. (агаар ба усны) урсгал. "*Su akıntısı.*" Усны урсгал. 2. урсах, гоожих. 3. ташуу, налуу (газар). **~ya kapılmak** урсгалд автагдах, урсах.

akış *is.* 1. akmak үйлийн нэр. 2. явц. 3. довтлох, дайрах, халдан довтлох.

akışkan *is.* ve *s. fiz.* урсгал, урсдаг, урсах, урсамтгай.

akışkanlık, -ğı *is.* урсах чанар, урсамтгай байдал.

akıtma *is.* 1. akıtmak үйлийн нэр. 2. нэгэн терлийн амттан. 3. (морины) магнай дээрх цагаан толбо, сар.

akıtmak *(-i,-e)* akıtmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

akik, -ği *is.* гартаам.

akis, -ksi *is.* 1. цуурай, дуурай. 2. тусгал, ойлт. 3. тусах, тольдох 4. *mec.* нөлөө, эрхшээл.

akit, -kdi *is.* 1. гэрээ, хэлэлцээр, гэрээ бичиг. 2. гэрлэлт батлуулах.

akkor *s.* улайссан, халуун."*Akkor kömürü.*" Улайссан нүүрс.

aklama *is.* цагаатгах, цагаатгал.

aklamak *(-i)* цагаатгах, хэлтрүүлэх.

akmak *(nsz, -e)* 1. урсах, урсаж гарах. 2. асгарах, гоожих. 3. дуслах, гоожих. 4. нэвтрэх, нэвтрэн урсах. 5. зай завсаргүй цуврах, цувах, цуварч ирэх, олноороо цуврах. 6. *argo.* сэмхэн явчих, сэм гарах, сэм зайлах, алга болох. 7. (даавуу) сэмрэх, яз үсрэх, удрах. 8. цаг хугацаа урсан өнгөрөх, хурдан өнгөрөх, урсан одох. **akıp gitmek** (цаг хугацаа) урсан өнгөрөх, хурдан өнгөрөх, өнгөрөх.

akompanya *is.* дагалт хөгжим, найруу хамсраа. **~ etmek** найруу хамсрах, дагалдан хөгжимдөх, аяслах.

akompanyatör *is.* дагалдан хөгжимдөгч, найруу хамсраач, аяслах хөгжимч.

akordeon *is.* 1. баян хуур, аккордеон. 2. (даав уу) хуниас, нугалаас, эвхээс. "*Akordeon eteği.*" Хуниастай банзал.

akort, -du *is. müz* **1.** найруу эгшиг, эгшиг нийлүүлэх, төгсгөл. 2. хөглөх, хөг нийлүүлэх, хөг тааруулах. **~ etmek** хөглөх, хөг нийлүүлэх, хөг тааруулах.

akortçu *is.* хөглөгч.

akortlu *s.* хөгтэй, хөг нийлсэн, хөг таарсан.

akortsuz *s.* хөггүй, хөг нийлээгүй, хөг тааранагүй.

akraba *is.* 1. төрөл, садан, ураг, төрөл садны хүн, хамаатан. 2. *mec.* төрөл нэгтэй байх, гарал нэгтэй байх, төстэй байх. **~ olmak** төрөл болох, ураг бололцох, ураг садан болох.

akrabalık *is.* төрөл, ураг төрөл, төрлийн холбоо, худ, ураг.

akran *is.* үеийн хүн, чацуу хүн, үе тэнгийн, чацуутан.

akreditif *is.* аккредитив, авлагын баримт, мөнгөний итгэмжлэх бичиг.

akrep, -bi (I) *is. zool.* 1. хилэнцэт хорхой, дигв аранз. 2. цагны богино зүү.

Akrep, -bi (II) *is.* Хилэнцийн орд.

akrobasi *is.* акробатик, уран биеийн тамир, уран дүүлэлт.

akrobat *is.* акробат, уран биеийн тамирч, уран дүүлэгч, уран нугараач.

aksak, -ğı *s.* 1. хазгар, доголон. 2. *mec.* (ажил) бүтэлгүй, урагшгүй, сааталтай.

aksaklık, -ğı *is.* 1. доголох, доголон. 2. *mec.* (ажил) бүтэлгүй байдал, урагшгүй байдал, саатал.

aksam *is.* хэсгүүд, бүлгүүд, ангиуд.

aksamak *(nsz)* 1. хазганах, доголох. 2. *mec.* (ажил) саатах, урагшгүй байх, бүтэлгүй байх.

aksan *is.* 1. аялгуу, аялга 2. *gr.* өргөлт, үгийн өргөлт.

aksatmak *(-i)* саад болох, саатуулах, тойв болох.

akseptans *is.* зөвшөөрөл, зөвшөөрлийн бичиг, хүлээн авсан бичиг.

aksesuar *is.* 1. *tiy.* засал чимгийн зүйл. 2. гоёлын зүйл, чимэг.

aksetmek *(nsz)* 1. (дуу) цуурайтах, дуурайлах. 2. *(-i)* (гэрэл, туяа) тусах, ойх. 3. (дүрс) тусах, тольдон харагдах, харагдах. 4. тарах, тархах, түгэх, дэлгэрэх, сонсогдох, дуулдах, мэдэгдэх, хүрэх. 5. эргүүлэх, урвуулах.

aksettirmek *(-i, -e)* 1. (дуу) цууриатуулах 2. (гэрэл, туяа) тусгах, ойлгох 3. тараах, түгээх, мэдээлэх, дуулгах, хүргэх.

aksırık, -ğı *is.* найтаалгах, найтаалга.

aksırma *is.* найтаалга.

aksırmak *(nsz)* найтаах.

aksi *s.* 1. урвуу, эсрэг, сөргөж. 2. таагүй, тохиромжгүй, цагаа олоогүй. 3. зөрүүд, гөжүүд, өвүүн. **~ halde (veya takdirde)** үгүй бол, эсвэл.

aksilik,-ği *is.* 1. зөрүүд зан, гөжүүд зан, өвүүн зан. 2. *mec.* саад, саад тотгор, садаа, саатал. **~ çıkmak** саад учрах, саад тохиолдох, саатал гарах. **~ çıkarmak** саад хийх, тотгор болох, барчид учруулах. **~ etmek** зөрүүдлэх, гөжүүрхэх, зүтгэх, нер зүтгэх, сөрөх.

aksine *zf.* харин, эсрэгээр. "*O adam kızmadı, aksine güldü.*" Тэр хүн уурласангүй, харин инээд алдав.

aksiyon *is.* аксиом, илт үнэн, нотлогогүй үнэн, баталгаатай.

aksu *is. hlk.* нүдэнд цагаа унах, катаракт.

akşam *is.* орой, үдэш. **~ geç vakit** үдэш орой. **~ olmak** орой болох, үдэш болох. **~a kadar** орой болтол, өдөржингөө, бүхэл өдөр. **~ı bulmak (veya ~ı etmek)** орой болгох, үдэш болгох, оройг өнгөрүүлэх. **~lar hayrolsun!** оройн мэнд!

akşamlamak *(nsz, -de)* 1. орой болгох, үдэш болгох 2. оройг өнгөрүүлэх, үдшийг өнгөрүүлэх 3.(сар) оройтож гарах, оройтох (арван тавны сарны дараа).

akşamları *zf.* 1. оройдоо, оройн цагаар 2. орой бүр.

akşamleyin *zf.* үдэш орой, оройн цагаар, орой.

Akşam Yıldızı *z. is. astr.* Сугар гариг.

akşın *s. biy.* альбинос.

aktarılma *is.* aktarılmak үйлийн нэр.

aktarılmak *(nsz)* aktarmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

aktarma *is.* **1.** aktarmak үйлийн нэр. 2. шилжиж суух, сольж суух, унаа солих. 3. *tic.* (мөнгө) гуйвуулга, шилжүүлэг. 4. иш татах. 5. (тариан талбайг) хагалах, дахин хагалах. **~ yapmak** 1) шилжиж суух, сольж суух, унаа солих 2) шилжүүлэх, гуйвуулах.

aktarmak *(-i, -den, -e)* 1. шилжүүлэх, шилжүүлж хийх, юүлэх, шилжүүлж тавих, шилжүүлж оруулах, сольж тавих, зөөх. 2. орчуулах, хөрв үүлэх. 3. иш татах. 4. нэвтрүүлэх, дамжуулах. 5. шилжүүлэн суулгах. 6. (тариан талбайг) хагалах, дахин хагалах.

aktarmalı *s.* шилжиж суусан, сольж суусан, унаа сольсон, сэлгэж суусан.

aktif *s.* 1. идэвхтэй, зүтгэлтэй. 2. үр нөлөөтэй, нөлөөтэй, үр дүнтэй. 3. *gr.* үйлдэх хэв.

aktifleşme *is.* идэвхжилт.

aktifleşmek *(nsz)* идэвхжих.

aktifleştirme *is.* идэвхжүүлэлт.

aktifleştirmek *(-i)* идэвхжүүлэх.

aktör *is.* 1. эрэгтэй жүжигчин. 2. *mec.* жүжиглэгч, дүр үзүүлэгч.

aktris *is.* эмэгтэй жүжигчин.

aktüalite *is.* 1. өнөөгийн чухал болсон зүйл, өнөө үеийн байдал, орчин үеийн байдал. 2. өнөөдрийн хэрэг явдал/асуудал, тухайн өдрийн явдал.

aktüel *s.* орчин цагийн, өнөөгийн, одоо цагийн, эдүгээгийн.

akustik *is.* 1. акустик, дуулдахын ухаан, авианы судлал. 2. дуулдац, сонслог, дуу тархах байдал, цуурай.

akümülatör *is.* аккумулятор, зайн хураагуур.

akvarel *is.* усан будгаар зурсан зураг.

akvaryum *is.* аквариум, савтай цөөрөм, цөөрмөг.

akyuvar *is. anat.* цусны цагаан бөөм, цусны цагаан бөмбөлөг.

al (I) *is. hlk.* мэхлэх, залилах, урхинд оруулах, ов мэх, башир арга.

al (II) *is.* 1. ал улаан, ув улаан, час улаан. 2. *s.* улаан өнгөтэй, улаан, час улаан өнгөтэй. "*Al bayrak.*" Улаан туг. 3. энгэсэг.

ala *is.* 1. элдэв өнгө, олон енгө, алаг, эрээн, цоохор, тарлан. "*Ala kilim eskimiş.*" Эрээн хивс хуучирсан байна. 2. *s. hlk.* цайвар бор.

âlâ *s.* нэлээд сайн, нэлээн, овоо.

alabalık, -ğı *is. zool.* хулд загас, тулбага загас, чөрх.

alabora *is.* 1. (усан онгоц, завь) хөмрөх, хөнтрөх, сүйрэх, онхолдох, хажуулдан унах. 2. загастай торыг хураан авах, загасны тор татах. 3. (завины) сэлүүрээ ергөн мэндлэх. **alabora olmak** *den.* 1) (хелөг онгоц, завь) сүйрэх, хөмрөх, онхолдох, уруугаа харах. 2) *mec.* (ажил үйлс) бүтэлгүй болох, нурах, сүйрэх.

alaca *is.* 1. элдэв өнгө, олон өнгө, алаг, цоохор, тарлан, эрээн (өнгө). 2. *s.* өнгө өнгийн, олон өнгөтэй, алаг, цоохор өнгөтэй, эрээн өнгөтэй. 3. толбо, цоохор. 4. хамгийн анх болов сорч гүйцсэн жимс.

alacak, -ğı *is.* 1. авлага, өр, өр шир, өгцөө. "*Sizden alacağım var.*" Би таниас авлагатай. 2. мөнгөөр худалдан авах зүйл. **~ verecek** өгөө аваа, өглөг авлага, өгцөө авцаа.

alaca karanlık, -ğı *is.* бор хараа, харуй бүрий, бүрий баруй, бүрэнхий.

alacaklı *s.* авцаатай, авлагатай. **~ olmak** авлагатай байх.

alafranga *s.* 1. европ маягийн, европын. "*Alafranga yemekler.*" Европ маягийн хоол 2. *is. ve s.* европчилсон, европ янзтай болсон, европ (хүн).

alâka *is.* 1. хандах, хандлага, харьцаа, холбоо, хэлхээ, халамж, элэгсэг хандлага. 2. сонирхол, анхаарал. 3. сэтгэлийн холбоо, эр эмийн холбоо. **~ çekmek (uyandırmak veya toplamak)** анхаарал татах, сонирхол татах. **~ duymak** сонирхох, анхаарах, хандах. **~yı kesmek** харьцаагаа таслах, харилцаа холбоогоо таслах.

alâkadar *s.* сонирхсон, анхаарсан, санаа тавьсан. **~ etmek** сонирхол татах, хамаарах, хамаатай байх. **~ olmak** сонирхох, сонирхол татагдах, санаа тавих.

alâkandırma *is.* alâkandırmak үйлийн нэр.

alâkandırmak *(-i)* сонирхол татах, хамаарах, хамаатай байх.

alâkalanma *is.* alâkalnmak үйлийн нэр.

alâkalanmak *(-le)* 1. сонирхох, сонирхол татагдах, санаа тавих. 2. сэтгэл татагдах, дур булаагдах, дурлах. 3. таалагдах, таашаал авах.

alâkalı *s.* сонирхсон, санаа тавьсан, хамаатай, холбогдолтой.

alâkasız *s.* хамаагүй, холбогдолгүй, хөндлөнгийн.

alâmet *is.* тэмдэг. шинж, шинж тэмдэг.

alan *is.* 1. талбай, талбар, тэгш уудам газар. 2. аглаг, ойн цоорхой, ойн цагаалж. 3. *mec.* дэвжээ, талбар, талмай. 4. газар нутаг, нутаг дэвсгэр. 5. *fiz.* орон зай, орон. "*Magnetik alanı.*" Соронзон орон. 6. *sp.* талбай, дэвжээ.

alan talan *zf.* эмх замбараагүй, зуун задгай, тархай бутархай, ундуй сундуй.

alarm *is.* түгшүүрийн дохио, аюулаас сэргийлэх дохио.

alaşım *is. kim.* хайлш.

alaturka *s.* 1. турк маягийн, турк үндэсний, турк. "*Alaturka yemek.*" Турк үндэсний хоол. 2. *is.* турк янзтай болсон, турк ёс заншлыг дагасан (хүн). 3. эмх цэгцгүй, жигд бус, тогтмол биш.

alay (I) *is.* 1. жагсаал, ёслол. "*Bayram alayı.*" Баярын жагсаал. 2. олон хүн, овоорсон хүн, бөөн хүн. 3. бүгд, бүх, цем, булт, бултааraa. 4. *ask.* хороо. "*Topçu alayı.*" Их бууны хороо. 5. олон, их олон, хэмгүй олон.

alay (II) *is.* шоо, тоглоом тохуу, тохуурхал, элэг доог. **~ etmek** шоолох, дооглох, инээдэм болгох, элэглэх, тохуурхах. **~a almak** инээдэм болгох, шоолох, дооглох, инээд тохуу хийх.

alaycı *s.* 1. шооч, шогч. 2. ёжтой, доромжилсон, элэг барьсан, шоолсон, дорд үзсэн.

alaylı (I) *is. esk.* 1. офицер. 2. *mec.* өөрөө сурсан хүн, өөрөө бие даан сурч боловсорсон хүн. 3. сүртэй, сүр жавхлантай, тансаг.

alaylı (II) *s.* дооглой, элэг барьсан, элэглэсэн, инээд шоодтой, элэг доог хийсэн, тохуурхсан.

albatr *is.* алөбастр, болсон гөлтгөнө.

albatros *is.* салхич шувуу.

albay *is. ask.* хурандаа.

albeni *is.* дур татах, сүндлэг, сэтгэл булаам байдал, гуа үзэсгэлэн.

albinos *s. biy.* альбинос.

albüm *is.* 1. альбом, хавтаслуур, зургийн цомог. "*Fotograf albümü.*" Гэрэл зургийн цомог. 2. *müz.* (нэгэн дуучны) альбом, дууны цомог, уран бүтээлийн цомог.

albümin *is.* альбумин, уурагт эд, уурагт бодис.

alçak, -ğı *s.* 1. нам, намхан, навтгар. "*Alçak iskemle.*" Намхан сандал. 2. нам, дор, дор байгаа, доогуур. "*Alçak yer.*" Нам газар. 3. намхан, богино, өндөр биш. "*Alçak boylu adam.*" Намхан нуруутай хүн, намхан хүн. 4. олиггүй, өөдгүй, бузар,булай, жигшүүрт. **~ ses** нам дуу, аяархан дуу.

alçak gönüllü *s. ve is.* даруу, төлөв зантай, эгэл, жирийн, энгийн (хүн).

alçak gönüllülük, -ğü *is.* даруу зан, даруу байдал, төлөв байдал, энгийн байдал.

alçaklık, -ğı *is.* 1. нам байдал, намхан байх, доор байх. 2. бузар явдал, жигшүүртэй юм, өөдгүй явдал, олиггүй зан, шившиг.

alçalış *is.* шигшүүртэй юм, өөдгүй явдал, олиггүй зан, бузар явдал.

alçalma *is.* 1. alçalmak үйлийн нэр. 2. *coğr.* нуралтын дараа газар доошлох, суух, доош суух. 3. *coğr.* ус татрах, татрал.

alçalmak *(nsz)* 1. буух, доошлох, нам болох, намсах. 2. *mec.* алдрах, доройтох, буурч мөхөх, шалдаа буух.

alçaltı *is.* доромжлох, басах, басамжлах, дорд үзэх.

alçaltma *is.* alçaltmak үйлийн нэр.

alçaltmak *(-i)* 1. доошлуулах, доош болгох, буулгах, намсгах, багасгах. 2. доромжлох, басах, басамжлах.

alçı *is.* гипс, гөлтгенө. **~ya almak (veya koymak)** гипсдэх, шохойдох.

aldanış *is.* алдаа, эндэл, андуурал, эндүүрэл, ташаарал.

aldanma *is.* aldanmak үйлийн нэр.

aldanmak *(nsz, -e)* 1. эндүүрэх, андуурах, ташаарах, алдах. 2. хууртагдах, хуурtах, мэхлэгдэх. 3. сэтгэл гонсойх, урам хугарах. 4. сэтгэл хууртагдах, сэтгэлээ зогоох, өөрийгөө тайвшруулах, өөрийгөө тайтгаруулах.

aldatıcı *s.* хуурагч, мэхлэгч, худалч, залилагч.

aldatılma *is.* aldatılmak үйлийн нэр.

aldatılmak *(nsz)* aldatmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

aldatma *is.* aldatmak үйлийн нэр.

aldatmak *(-i)* 1. мэхлэх, залилах, овлох, хуурах. 2. худал хэлэх, хуурах. 3. хуурмаг мэдээлэх, хуурч төөрөлдүүлэх, төөрөгдүүлэх, чигийг алдуулах, будлиулах. 4. уруу татах, толгой эргүүлэх, үгэндээ оруулах. 5. сэтгэлээ хуурах, тайвшруулах, тайтгаруулах, сэтгэлээ зогоох. 6. эхнэрээ / эр нөхрөө хуурах, эхнэртээ/эр нөхөртөө үнэнч биш байх, араар нь тавих.

aldehit, -di *is. kim.* альдегид.

aldırış *is.* aldırmak үйлийн нэр. **~ etmemek** үл тоох, үл тоомсорлох, анхаарахгүй байх, тоохгүй байх.

aldırmak *(-i, -e)* 1. almak үйлийн үйлдүүлэх хэв, авахуулах, худалдан авахуулах. 2. авчруулах, авахуулах 3. анхаарах, анхаарал татах, ойшоох. 4. багтаах. "*Bunca eşyayı bu küçücük eve nasıl aldırdınız!*" Ийм олон эд хогшлыг энэ жижигхэн гэрт яаж багтаав аа! 5. мэс заслын аргаар ямар нэгэн эрхтнээ авахуулах. "*Bademcik aldırmak.*" Бүйлсэн булчирхай авахуулах.

aldırmaz *s.* амирлангуй, санаа амар, хайхрамжгүй, хамаагүй, үл тоомсорлосон.

aldırmazlık, -ğı *is.* хайхрамжгүй байдал, үл тоомсорлох, амирлангуй байдал, санаа амар байх.

alelâcele *zf.* яаралтай, яаруу, шамдуу, бачим.

alelhesap, -bı *zf.* тооцоолон, тооцон.

alem *is.* далбаа, туг, дарцаг.

âlem *is.* 1. ертөнц, орчлон, хорвоо, замбуулин, замбатив. 2. дэлхий, ертөнц. "*İnsan alemi.*" Хүний ертөнц. 3. аймаг, ертөнц. "*Hayvanlar alemi.*" Амьтны ертөнц. 4. хүмүүс. "*Bilim alemi.*" Шинжлэх ухааны хүмүүс. 5. нөхцөл, байдал. "*Evlilik alemi.*" Гэр бүлийн байдал. 6. орчин, хүрээ. 7. *mec.* зугаа, зугаа цэнгэл, наадам. "*Gece alemi.*" Шенийн зугаа цэнгэл. 8. сонин зүйл, евермөц зүйл, хачин этгээд, сонин хүн, янзын хүн. "*O bir âlem!*" Тэр янзын хүн шүү! 9. бодлын ертөнц, мөрөөдлийн өртөнц. **~ yapmak** найрлаж цэнгэх, найрлах, дуу хуур болон цэнгэх. **~e dalmak** 1) бодлогоширох, бодлого болох, гөлрөх 2) зугаа цэнгэлд автагдах.

alemdar *is.* 1. тугч, тугчин, туг баригч 2. *mec.* тэргүүн, удирдагч.

alerji *is.* харшил.

alerjik *s.* харшлын, харшлын шинж чанартай.

alesta *s.* бэлэн, бэлхэн, бэлэн байдалтай. **~ beklemek** бэлэн байдалтай хүлээх, бэлэн байх.

alet *is.* 1. багаж, багаж зэвсэг. 2. багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, хэрэгсэл, хэрэглэл. 3. (машины) бүрэлдэх хэсэг, анги. 4. *mec.* хэрэглүүр, зэвсэг. **~ etmek** ашиглах, хэрэглэх, хэн нэгнийг хэрэглүүр болгон ашиглах. **~ olmak** ашиглуулах, хэрэглүүр болох, муу үйлст зуучлагч болох.

alev *is.* 1. дөл, гал. 2. гал. 3. хайр дурлалын гал дөл. 4. дарцаг, хиур, жижиг туг. **~ almak** 1) ноцох, шатах, гал авалцах, асах. 2) *mec.* сэтгэл хөөрөх, сэтгэл догдлох, сандрах, цухалдах, бухимдах, хилэгнэх. **~ bacayı sarmak** үйл явдал аюултай болох, байдал муугаар эргэх.

alevlendirme *is.* alevlendirmek үйлийн нэр.

alevlendirmek *(-i)* 1. асаах, ноцоох. 2. хөдөлгөх, дэврүүлэх, дэгдээх, ернүүлэх. "*Kavgayı alevlendirmek.*" зодоон дэгдээх.

alevlenme *is.* alevlenmek үйлийн нэр.

alevlenmek *(nsz)* 1. ноцох, шатах, гал

авалцах. 2. *mec.* хөерөх, дэврэх, өдөгдөх.

alevli *s.* 1. галтай, дөлтэй, гал авалцсан. 2. *mec.* аагтай, догшин, ширүүн.

aleyh *is.* эсрэг, сөрөг, өөдөөс. "*Aleyhimde.*" Миний эсрэг. **~ine olmak** эсрэгээр эргэх, бурууғаар эргэх. **~te olmak** эсрэг болох, эсрэг зогсох **aleyhtar** *is.* эсэргүүцэгч, эсэргүү тэмцэгч.

alfabe *is.* 1. цагаан толгой, цагаан толгойн үсэг. 2. үсэглэл, цагаан толгой.

alfabetik, -ği *s.* цагаан толгойн үсгийн дараалалтай.

algı (I) *is.* 1. олз, орлого, авлага. 2. хахууль 3. татвар.

algı (II) *is. psikol.* ойлгоц, ойлгох, ухах.

algılama *is.* ойлголт, танин мэдэхүй.

algılamak *(-i)* ухах, ойлгох, танин мэдэх.

algılanma *is.* algılanmak үйлийн нэр.

algılanmak *(nsz) psikol.* ойлгогдох, танин мэдэгдэх.

algılayıcı *s. fel.* ойлгох чадвартай.

algoritma *is. mat.* алгоритм.

alıcı *is. fiz.* 1. худалдан авагч, үйлчлүүлэгч. 2. хүлээн авагч хүн. 3. хүлээн авагч. "*Radyo alıcısı.*" Радио хүлээн авагч. 4. *hlk.* эрлэгийн илч. 5. *sin.* камер, зураг авагч. **~ bulmak** үйлчлүүлэгч олох. **~ gözüyle bakmak** гярхай нүдээр ажиглан харах, шинжин харах, ажиглах, сонжих.

alıç, -cı *is. bot.* долоогоно, имдий.

alık, -ğı (I) *s.* тэнэг, мангар, мунхаг, эргүү, донгио. **~ ~ bakmak** тэнэг янзаар харах, донгио юм шиг харах.

alık, -ğı (II) *is.* 1. малын нэмнээ. 2. ноорхой хувцас, хуучин хувцас.

alıkonulma *is.* alıkonulmak үйлийн нэр.

alıkonulmak *(nsz)* alıkoymak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

alıkoyma *is.* alıkoymak үйлийн нэр.

alıkoymak 1. саатуулах, үлдээх, явуулахгүй байх, хорих, барих, зогсоох, хориглох. 2. саад болох, саатуулах, тойв болох, удаашруулах, хойшлуулах. 3. хадгалах, хойш нь тавих, тавих, үлдээх. "*Bu kitabı sizin için alıkoymuştum.*" Энэ номыг таньд хойш нь тавьчихсан байлаа. 4. аврах, гэтэлгэх, ангижруулах, салгах. 5. саад хийх, саад болох, саад тотгор учруулах.

alım *is.* 1. almak үйлийн нэр. 2. *mec.* сэтгэл татам байдал, дур булаам байдал, гуа үзэсгэлэн. 3. бардам зан, их зан.

alımlı *s.* 1. дур булаасан, сэтгэл татсан, үзэсгэлэнтэй, сүндлэг, аятайхан. 2. бардам, их зантай.

alımlı çalımlı *s.* гоо үзэсгэлэнтэй, сайхан, хөөрхөн.

alım satım *is.* худалдаа, арилжаа наймаа.

alımsız *s.* үзэмж муутай, дур татмааргүй.

alın, -nı *is.* 1. магнай, дух. 2. нүүрэн тал, урд тал, энгэр, өвөр тал. 3. эсрэг, өөдөөс. "*Güneşin alnında durma.*" Нарны еөдөөс харж зогсох. **~ teri dökmek** хөлсөө шавхтал ажиллах, хар хөлсөө цувтал зүтгэх. **~ teri** хөлс хөдөлмөр. **~ teri ile kazanmak** хөлс хөдөлмөрөөрөө олж авах, ажиллаж олох. **~ yazısı** хувь заяа, хувь тавилан, үйл. **~ı açık yüzü ak** өө сэвгүй, гэм зэмгүй, зэмлэлтгүй **~ından öpmek** магтах, сайшаах, таалагдах.

alındı *is.* баримт, падаан, тасалбар.

alınган *s.* гомдомтгой, еөнтегч.

alınganlık, -ğı *is.* гомдомтгой зан, өөнтөгч зан авир, гоморхол.

alınma *is.* alınmak үйлийн нэр.

alınmak *(nsz, -e)* 1. almak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *mec.* гомдох, гомрох.

alıntı *is.* автах, зээлдэх, иш татах.

alışık *s.* дадсан, сурсан, заншил болсон, сурамгай. **~ olmak** дадах, занших, сурах.

alışılma *is.* alışılmak үйлийн нэр.

alışılmak *(-e)* alışmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

alışılmamış *s.* дасал болоогүй, өр бусын, ховор тохиолдох.

alışılmış *s.* дасал болсон, зуршил болсон, нэг янзын, нэг хэвийн, үргэлжийн, өрийн.

alışkan *s. bk* alışkın.

alışkanlık, -ğı *is.* 1. заншил, зуршил. 2. дадлага, дадал, дүй. **~ında olmak** заншилд орох, зуршил болох, дадал болох.

alışkın *s.* заншсан, зуршил болсон, дадсан, дадал болсон, дасал болсон. **~ olmak** дасах, дасал болох.

alışkınlık, -ğı *is.. bk* alışkanlık.

alışma *is.* alışmak үйлийн нэр.

alışmak *(-e)* 1. дадах, занших, сурах, дадлагаших. "*Ben her sabah koşmaya alıştım.*" Би өглөө бүр гүйгээд сурчихсан юм. 2. дасах, дасал болох. "*Bulunduğu çevreye alışmak.*" Байгаа орчиндоо дасах. 3. орох, их хүсэх. "*Sigaraya alışmak.*" Тамхинд орох. 4. ижил дасал болох, дасах, дамы нь авах. 5. нөлөөгүй болох, нөлөөгөө алдах, дасах. "*İlaca alışmak.*" Эмэнд нөлөөгүй болох, эм үйлчлэхгүй болох.

alıştırma *is.* 1. alıştırmak үйлийн нэр. 2. дасгал, хичээл, давталт, дасгал хийх, сургуулилах. 3. *sp.* дасгал, сургууль, дасгалжуулах.

alıştırmak *(-i, -e)* 1. дасгах, дасгал хийлгэх, дасгалжуулах, сургуулилуулах. 2. тааруулах, тохируулах, зохицуулах, тааруулж хэрэглэх. "*Anahtarı kilide alıştırmak.*" Цоожинд түлхүүр тааруулах.

alış veriş *is.* 1. худалдаа, наймаа, худалдаа наймаа. 2. харьцаа, харилцаа. **~ yapmak** (veya **etmek**) худалдаа хийх, худалдаа наймаа хийх. **~i kesmek** харилцаагаа таслах.

âli *is.* дээд, эрхэм.

âlicenap *s.* 1. сэтгэл харамгүй, өглөгч, уужим сэтгэлтэй, өгөөмөр. 2. нэр хүндтэй, нэр төртэй.

alil *s.* өвчтэй, эмгэгтэй, эрэмдэг,зэрэмдэг.

alim (I) *s.* эрдэмтэй, мэдлэгтэй.

âlim (II) *s.* ve *is.* эрдэмтэй, мэдлэгтэй, эрдэмтэн, мэргэн хүн.

alkali *is. kim.* шүлт.

alkalimetre *is.* алкалиметр.

alkım *is. meteor.* солонго.

alkış *is.* алга ташилт. **~ almak** их таалагдах, алга таших. **~ kopmak** нижигнэтэл алга таших. **~ tutmak** 1) алга таших. 2) нэг үзэл бодлыг баримтлах, талыг баримтлах.

alkışlama *is.* alkışlamak үйлийн нэр.

alkışlamak *(-i)* 1. алга таших. 2. *mec.* үнэлэх, сайшаах.

alkışlanma *is.* alkışlanmak үйлийн нэр.

alkışlanmak *(nsz)* alkışlamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

alkol, -lü *is.* 1. охь, спирт. 2. архи, согтууруулах ундаа.

alkolik *s.* архич, архичин (хүн).

alkolizm *is.* тогтмол архидан согтуурах.

alkollü *s.* 1. найрлагандаа согтууруулах бодистой, архитай. 2. согтуу, архи уусан, согтууруулах ундаа хэрэглэсэн. *"Alkollü araba kullanmak."* Согтуугаар машин жолоодох.

Allah *z. is.* 1. Аллах Тэнгэр, Бурхан. 2. *s. mec.* хамгийн аугаа, хамгийн чадварлаг, хамгийн сайн. *"Amerika'da kaçakçıların Allah'ları vardır."* Америкт контрабандчуудын хамгийн чадв арлагууд нь байдаг. **~~!** 1) тэнгэр минь! бурхан минь! (гайхсан, бухимдсан үед хэрэглэнэ) 2) Турк цэргийн давшилтын уухай, уриа. **~ bağışlasın!** Бурхан тэнгэр ивээг! **~ belâsını versin!** Бурхан тэнгэр гэсгээг! **~ bilir!** Тэнгэр мэдэг! Хэн мэдэх вэ! **~ için** үнэхээр, чухамдаа, нээрээ. **~ ne verdiyse** байгаа нь энэ битгий голоорой. **~ rahatlık versin!** сайхан нойрсоорой! **~ senden razı olsun!** *ач* тусын хариуд хэлдэг "Бурхан чамд ивээлээ хайрлаг!" гэсэн утга бүхий талархлын үг. **~ yarattı dememek** хайр найргүй зодох, занчих, үхтэл нүдэх. **~ vergisi** байгалиас заяасан авьяас, чадвар. **~'a emanet olun!** (veya **~'a ısmarladık**) сайн сууж байгаарай! **~'a (bin) şükür** бурхан тэнгэртээ баярлаж талархлаа. **~'ın emri** хувь тавилан, хувь заяа. **~'ın evi** 1) лалын сүм, масчид. 2) *mec.* хүний сэтгэл. **~'ın rahmetine kavuşmak** нас нөгчих, нас барах, бурхан болох.

allahsız *s.* 1. шүтлэггүй, сүжиггүй, шашингүй. 2. *mec.* өрөвдөх сэтгэлгүй, харгис, хэрцгий, цэвдэг сэтгэлтэй.

allak *s.* 1. хуурагч, мэхлэгч, худлаа ярьдаг, амласандаа хүрдэггүй. 2. итгэлгүй, найдваргүй, батгүй, лавгүй.

allak bullak *s.* ve *zf.* эмх замбараагүй, эмх цэгцгүй, хөл толгойгүй, будлиантай, ээдрээтэй. **~ etmek** 1) (оюун санаа) үймүүлэх, холих, хутгах, хутгалдуулах, будлиулах, самууруулах. 2) эмх замбараагүй болгох, эмх цэгц алдуулах, үймүүлэх. **~ olmak** 1) (оюун санаа) үймэх, холилдох, хутгалдах, будлих, самуурах 2) эмх замбараагүй болох, эмх цэгцээ алдах, үймэх.

allık, -ğı *is.* 1. ал улаан өнгө, ув улаан өнгө, час улаан өнгө. 2. хацар өнгөлөгч, энгэсэг. **~ sürmek** хацараа енгөлөх, энгэсэг тавих, энгэсэг түрхэх.

alma *is.* **1.** almak үйлийн нэр. 2. авах, иш татах.

almak, -ır *(-i)* 1. авах, авч явах. *"Çocuğumu okuldan aldım."* Би хүүхдээ сургуулиас нь авсан. 2. өргөх, өргөж авах, өргөж тавих. 3. авах, хажуудаа авах. *"Dışarıya çıkarken şemsiyemi alacağım."* Би гадаа гарахдаа шүхрээ авна. 4. худалдаж авах, авах. 5. булаан авах, эзэлж авах, байлдан авах, түрэмгийлэн эзлэх. 6. авах, багтаах, багтаамжтай байх. *"Bu salon bin kişi alır."* Энэ танхим мянган хүн багтаана. 7. хүлээн авах, хүлээн зөвшөөрөх, авах. *"Rüşvet almak."* Хахууль авах. 8. хүлээн авах, авах, хүрэх. *"Haber almak."* Мэдээ хүлээн авах. 9. нэвтрүүлэх, авах. *"Işık almak."* Гэрэл нэвтрүүлэх. 10. эхнэр авах, гэрлэх. 11. бүрхэх, нөмрөх, татах. *"Dağ başını duman almış."* Уулын оройг манан бүрхжээ. 12. урсгах, аваад явчих. 13. богиносгох, багасгах, тайрах. 14. усанд орох, биеэ угаах. 15. цэвэрлэх. 16. (үнэр, амт) авах. 17. ...гэж ойлгох, ...гэж бодох. 18. эхлэх, үүсэх, гарах. *"Yağmur almak."* Бороо орж эхлэх. 19. уух, хэрэглэх. *"İlaç almak."* Эм уух. 20. (архи, тамхи) уух, татах 21. (зам) туулах, явах. 22. хулгайлах, суйлах, авах. *"Çantamdan cüzdanımı almışlar."* Цүнхнээс түрийвчийг минь авчихсан байна. 23. (ажилд) авах. 24. *(-den)* (ажлаас) гаргах, халах. 25. салах, хагацах. 26. (биеийн аль нэг өвчтэй эрхтнийг) авах. 27. (байрлал) өөрчлөх, солих, зангаа өөрчлөх.

Alman *is. ve s.* 1. герман хүн. 2. герман үндэсний, германы, германд.

almanak, -ğı *is.* цаг тооны бичиг, хуанли, календарь (зурхай, цаг агаарын мэдээ, баярын өдөр, тэмдэглэлт өдрүүд гэх мэт бусад мэдээ мэдээлэл агуулсан ном хэлбэртэй хуанли)

Almanca *is.* **1.** герман хэл 2. *s.* герман хэлний.

Almanya *is.* Герман улс.

alo *ünl.* байна уу? (утсаар ярихад хэлэх дуудлагын үг).

alp *is. esk.* баатар, чин зоригт.

alpinist *is.* альпинист, ууланд авирагч.

alpinizm *is.* альпинизм, уулын спорт, уулын аян.

alşimi *is.* алхими.

alşimist *is.* алхимич.

alt *s.* 1. доод, доод тал, дорд хэсэг. *"Alt kat."* Доод давхар. 2. дор, доод тал. *"Ayak altı."* Хөлийн ул. *"Gömleğin alt düğmesi iliklenmemiş."* Цамцны доод талын товч товчлоогүй байна. 3. доод, доод хэсэг, ёроол. **~ etmek** дийлэх, дарах, ялах. **~ olmak** дийлдэх, ялагдах. **~ında kalmamak** хариуг нь өгөх. **~ından kalkamamak** 1) хүч хүрэхгүй байх, даван туулж чадахгүй байх. 2) *mec.* өөрийгөө хамгаалж/өмгөөлж чадахгүй байх. **~ından kalkmak** давах, туулах, дийлэх, даван туулах. **~ını ıslatmak** доороо шээх. **~tan almak** хүлцэнгүй хандах.

alt çene *is. anat.* доод эрүү.

alt dudak, -ğı *is. anat.* доод уруул.

alternatif *is.* 1. альтернатив, өөр арга зам, өөр сонголт. 2. *s. fiz.* хэлбэлзэлтэй, үелэлтэй. "*Alternatif akım.*" Хувьсах гүйдэл.

alt geçit, -di *is.* газар доорх гарц.

altı *is.* 1. зургаа 2. зургаан тоот.

altıgen *is.* ve *s.* зургаан өнцөгт, зургаан өнцөгтэй.

altın *is.* 1. алт. 2. *s.* алтан, алтаар хийсэн. "*Altın saat.*" Алтан цаг. 3. үнэт, сайн чанарын.

altıncı *s.* зургадугаар, зургаа дахь. **~ his** зургаа дахь мэдрэхүй.

altın suyu *is. kim.* хаан ус (төмөрлөг хайлуулах холимог ус).

altıntop *is. bot.* 1. гашуун жүржний мод. 2. энэ модны гашуун амттай жимс, гашуун жүрж.

altıparmak, -ğı *is.* 1. зургаан хуруутай, зургаадай хуруутай. 2. нэгэн төрлийн загас.

altışar *s.* зургаагаар, зургаа зургаагаар.

altmış *is.* жар.

altmışıncı *s.* жардугаар.

alto *is. müz.* 1. эрдүү хийл. 2. целх хоолой, эрдүү хоолой (эмэгтэй хүний хамгийн бүдүүн хоолой).

alt üst *s.* эмх замбараагүй, эмх цэгцгүй, холион бантан. **~ etmek** 1) хөмрөх, тонгоруулах, хөнтрөх. 2) эмх цэгц алдагдуулах, замбараагүй болгох, онгичих. 3) хохирол учруулах, сүйтгэх, сүйрүүлэх, орвонгоор нь эргүүлэх. 4) санааг нь үймүүлэх, түгшээх, амар амгаланг алдуулах. **~ olmak** 1) эмх замбараагаа алдах, эмх цэгц алдагдах. 2) (эрүүл мэнд) муудах, доройтох. өвдөх, бие тавгүй болох. "*Dün yediğim yemekten midem alt üst oldu.*" Өчигдөр идсэн хоолноос болж миний ходоод өвдчихлее. 3) сэтгэлийн хямралд орох, сэтгэл санаагаар унах.

altyapı *is.* 1. дэд бүтэц. 2. базис, суурь, үндэс. "*Ekonomik alt yapı.*" Эдийн засгийн суурь.

altyazı *is.* 1. сонин сэтгүүл гэх мэт хэвлэлийн зургийн тайлбар, зүүлт, доод гарчиг, давхар нэр. 2. *sin.* киноны хадмал орчуулга, субтитр.

alümin *is. kim.* 1. пуйлсага 2. бадмааараг.

alüminyum *is. kim.* 1. алюмин, хөнгөн цагаан, цайрга. 2. хөнгөн цагаанаар хийсэн, хөнгөн цагаан.

alyon *is. hlk.* баян хүн.

alyuvar *is. anat.* эритроцит, улаан эс.

ama *bağ.* 1. харин, гэвч, боловч, гэтэл. 2. сануулах утгатай ба нөхцөл бүхий өгүүлбэрийг өөр өгүүлбэртэй холбоход хэрэглэнэ. "*Zamanım yok ama vakit bulursam gelmeye çalışayım!*" Зав муутай л байна гэвч зав гаргаад очихыг бодьё! 3. санал бодлоо илэрхийлсэн болон захирах утга бүхий өгүүлбэрт хүч нэмэгдүүлнэ. "*Güzel, ama güzel bir söz söyledi.*" Үнэхээр сайхан үг хэллээ шүү. "*Sen de gel, ama gel!*" Чи бас заав ал ирнэ шүү! 4. зарим үед анхаарал татах зорилгоор өгүүлбэрийн эцэст хэрэглэгдэнэ. "*Böyle söylersen darılırım ama!*" Ингэж хэлвэл гомдоно шүү!

âmâ *s.* сохор, нүдгүй, хараагүй.

amaç, -cı *is.* 1. зорилго, санаа. 2. үүрэг, зорилго, шалтгаан. "*Kurulma amacı.*" Байгуулагдах шалтгаан. 3. төлөвлөгөө, зорилго. **~ gütmek** зорилгодоо хүрэхийн телее зүтгэх, зорилгоо бие лүүлэхийн төлөө ажиллах. **~ edinmek** зорилгоо болгох.

amaçlama *is.* amaçlamak үйлийн нэр.

amaçlamak *(-i)* зорилгоо болгох, зорих.

amaçlı *s.* зорилготой, зорилго эрмэлзлэг бүхий, тодорхой зорилготой.

amansız *s.* хайр найргүй, хайрлахгүй, өршөөлгүй, хэрцгий, догшин, ширүүн. **~ hastalık** *hlk.* хорт хавдар, өмөн үү.

amatör *is.* ve *s.* сонирхогч, сайн дурааараа оролдогч.

amatörlük, -ğü *is.* сонирхох. сайн дурааараа оролдох.

amazon *is.* 1. дайчин эмэгтэй. 2. морьт бүсгүй.

ambalaj *is.* цаасан хайрцаг, сав, баглаа, боодол, уут, боох/баглах материал. **~ yapmak** савлах, баглах, боох, хийж баглах.

ambalajlama *is.* ambalajlamak үйлийн нэр.

ambalajlamak *(-i)* савлах, баглах, боох, хийж баглах.

ambar *is.* 1. амбаар, саравч, пин. 2. агуулах, хадгалах газар. 3. усан онгоцны ачаа тээш хийх зориулалттай хэсэг, онгоцны хөндий. 4. тигнах элс, хайрганы хэмжүүр (элс, хайрга гэх мэт барилгын материал хэмжих зориулалттай, 75 см тал бүхий шоо дөрвөлжин хайрцаг). 5. тээв эрлэлтийн компани.

ambargo *is.* 1. эмбарго, онгоц гарах орохыг хориглох. 2. эмбарго, гадагш дотогш бараа нэвтрүүлэхийг хориглох. **~ koymak** хориг тавих.

ambarlama *is.* ambarlamak үйлийн нэр.

ambarlamak *(-i)* (агуулах, амбаарт) хураах, хадгалах, хийх.

amber *is.* 1. халим загаснаас гарган авдаг сайхан үнэртэй нэгэн бодис. 2. үнэр, анхилга.

amber balığı *is. zool.* халим загас.

amberbaris *is. bot.* тошлог, шар мод.

amblem *is.* бэлгэ тэмдэг,эмблем.

ambülâns *is.* түргэн тусламжийн тэрэг.

amca *is.* 1. авга ах. 2. гуай, авгай (ахимаг настай эрэгтэй хүнийг хүндэтгэж дуудах үг).

amele *is.* ажилчин.

ameliyat *is.* 1. хагалгаа, мэс засал. "*Ameliyat odası.*" Хагалгааны ерөө, мэс заслын өрее. "*Ameliyat masası.*" Хагалгааны ширээ, мэс заслын ширээ. 2. үйл ажиллагаа, явуулга. **~ etmek** хагалгаа хийх, хагалах, мэс засал хийх. **~ olmak** хагалгаа хийлгэх, хагалуулах, мэс засал хийлгэх.

ameliyathane *is.* хагалгааны өрөө, мэс заслын өрее.

ameliye *is.* үйл явц, процесс.

Amerikalı *öz. is. ve s.* америк хүн, америк.

Amerikan (I) *z. is.* 1. америк хүн. 2. *s.* америк, америкийн. "*Amerikan edebiyatı.*" Америкийн уран зохиол

amerikan (II) *is.* ёрог, зотон, ёрог даавуу.

ametist *is.* аметист, гоёлын чулуу болгон хэрэглэгддэг нэгэн төрлийн кварц.

amfi *is.* дугуй танхим, дугуй шатлаг танхим, **лекцийн дугуй** танхим.

amfiteatr *is.* дугариг өгсүүр шаттай театр, дугараг шатлаг суудал бүхий танхим, амфите атр.

âmil *is.* учир, шалтгаан, хүчин зүйлс, хүчлүүр, нөхцөл.

amin *is. kim.* амин, шүүтэн.

aminoasit, -di *is. kim.* аминт хүчил.

amip, -bi *is. zool.* амёб (нэг эст амьтан, доод шатын амьтан).

amir *is.* 1. дарга. 2. *s.* дээд, захирагч, тушаагч.

amiral, -li *is.* адмирал, далайн цэргийн жанжин.

amonyak, -ğı *is. kim.* 1. шүүтэр. 2. навшийн шүүтэр, жацын спирт.

amonyum *is. kim.* аммони, шүүтэс.

amoral *s.* журамгүй, зүй ёсыг эвдсэн.

amorti *is.* 1. эргүүлж өгөх төлбөр, төлөөс. 2. хамгийн бага хонжвор. **~ etmek** элэгдэж хорогдох, хасах, төлөх, хугацаатай төлөх.

amortisman *is. ekon.* 1. элэгдэл хорогдол. 2. хасагдалт, данснаас хасах, өрийг хугацаатай төлөх, төлөөс, төлж дуусгах.

amortisör *is.* амортизатор, зөөллүүр, донсолгооны зөөллүүр.

amper *is. fiz.* ампер (цахилгааны хэмжээ).

ampermetre *is. fiz.* амперметр, цахилгааны урсгалын хэмжээс.

ampirik *s.* эмпиризмийн, эмпириз мээс үндэслэсэн.

ampirizm *is. fel.* эмпиризм (хүртэн мэдрэх, туршлага хоёрыг танин мэдэхүйн гагц эх үүсв эр гэж үзээд, онолын талаар нэгтгэн дүгнэхийг хэрэгсдэггүй учир элдэв үзэгдлийн хоорондын холбоо, хөгжлийн хууль, хэтийн төлөвийг мэдэж чаддаггүй, гүн ухааны чиглэл).

ampul, -lü *is.* 1. чийдэнгийн шил, гэрлийн шил. 2. ампул, шоовон шил, эмтэй лонхог, гожоохой.

ampütasyon *is. tıp.* тайрах, танах, авах (өвчтэй эрхтнийг тайрах).

an (I) *is.* агшин, хором үе **kritik an** туйлдаа хүрсэн үе.

an (II) *is.* оюун, ухаан.

ana *is.* 1. эх, ээж. "*Ana baba.*" Ээж аав. "*Ana yüreği.*" Эхийн сэтгэл, эхийн хайр. "*Ana kara.*" Тив, эх газар. 2. ачит эх, ивээгч. 3. авгай, эмээ (хөгшин настай эмэгтэй хүнийг хүндэтгэн дуудах үг). 4. *s.* үндсэн, гол, уг. "*Ana muhalefet.*" Гол сөрөг хүчин. "*Ana cadde.*" **Төв** гудамж. **~ avrat sövmek** хараах, хараал хэлэх. **~ baba yavrusu** эрх хүүхэд. **~ baba bir** эцэг эх нэгтэй. **~dan doğma** 1) төрөлхийн. 2) нүцгэн, шалдан. **~sının gözü** овжин, зальтай, башир аргатай.

anadili *is. d.b.* эх хэл, төрелх хэл.

anaerkil *s. sos.* эхийн эрхт ёсны, эхийн эрхт.

anaerkillik, -ği *is.* эхийн эрхт ёс.

anafor *is.* 1. (ус, салхины) эргүүлэг, эргэц, хуй. 2. хэцүү, төвөгтэй, ярвигтай байдал. 3. үнэгүй/зүгээр олдсон зүйл, жавшиж/хялбар аргаар олсон зүйл.

anahtar *is.* 1. түлхүүр. 2. (цагны) баадуу, түлхүүр. 3. түлхүүр, шифр. 4. эрэг чангалах түлхүүр. 5. *fiz.* коммутатор, сэлгүүр (цахилгаан гүйдлийг сэлгүүлэн явуулах багаж). 6. (консерв, сав) задлагч. 7. *(müz)* хөгжмийн түлхүүр. 8. *(mec)* арга, зам, тайлбар, түлхүүр.

anahtarlık *is.* түлхүүрийн оосор.

anakronik *s.* анахронизмын, он цаг эндүүрсэн, цагийн байдалд нийлэмжгүй, улирч баларсан.

analı *s.* эхтэй, ээжтэй.

analık, -ğı *is.* 1. эхийн сэтгэл. 2. эх/ ээж болох. 3. ээж шиг хүн, өөрийн эхээс ялгаагүй эмэгтэй. 4. *hlk.* хойд эх. 5. эхийн сэтгэлээр хандах.

analitik *is.* задлаг, задлан шинжилгээний.

analiz *is.* анализ, задлаг, шинжилгээ. **~ etmek** анализ хийх, задлан шинжих.

analjezi *is.* өвчин намдаах, мэдээ алдуулах.

analoji *is.* төсөө, адилтгах, нэг адил байдал.

analojik *s.* нэг адил, тэр мэт, мөн тийм, төсөөтэй.

anamal *is.* капитал, хөрөнгө.

ananas *is. bot.* хан боргоцой, цал.

an'ane *is.* уламжлал, ёс заншил.

an'anevi *s. esk.* уламжлалын, уламжлалт, үе уламжилсан, ёс заншлын, заншилт.

anaokulu *is.* хүүхдийн цэцэрлэг.

anapara *is.* үндсэн мөнгө.

anarşi *is.* 1. анархи, засаг захиргаагүй байдал. 2. эмх замбараагүй явдал, эмх журамгүй байдал.

anarşik *s.* анархи, засаг захиргаагүй, эмх журамгүй, эмх замбараагүй.

anarşist *is.* анархист, ямар ч засгийг буруушаагч.

anarşizm *is.* анархизм (засаг хэрэггүй гэдэг үзэл).

anason *is. bot.* гоньд.

anatomi *is. tıp.* анатоми, бие бүтцийн зүй, амьд цогцын судлал.

anatomici *is.* 1. анатомич, биө бүтцийг судлагч мэргэжилтэн. 2. анотомийн багш.

anatomist *is.* анатомич, бие бүтцийг судлагч эрдэмтэн.

anavatan *is.* 1. эх орон. 2. *mec.* ямарваа нэг зүйлийн анх үүссэн газар, эх орон. "*Patatesin ana vatanı Amerika'dır.*" Төмс Америкаас гаралтай.

anayasa *is. huk.* үндсэн хууль.

anayurt, -du *is.* эх орон, төрөлх нутаг.

anca *bağ.* ve *zf. bk* ancak.

ancak *bağ.* 1. дөнгөж, зөвхөн, гагцхүү. 2. ихдээ, олондоо, дээд тал, холдоон, цаанадаж, цаад зах нь, цаана хаяж. 3. харин, гэтэл, гэвч, боловч, –вч. 4. хамгийн эртдээ, эртхэн. "*Uçak*

ancak yarın gelebilir." Онгоц хамгийн эртдээ маргааш ирнэ.

andaç, -cı *is.* 1. дурдатгал, дурсамжийн дэвтэр. 2. дурдатгал, дурсамж.

andırma *is.* andırmak үйлийн нэр.

andırmak *(-i, -e)* 1. anmak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. *(-i)* сануулах, санагдуулах, адил/ижил төстэй байх.

anekdot *is.* анекдот, онигоо, шог яриа, наргиантай яриа.

anemi *is. tıp.* цус багадах.

anestezi *is. tıp.* мэдээ алдуулах, наркоз.

angarya *is.* 1. албадан хийлгэх ажил. 2. албадах, албадлага, бааллага. 3. *mec.* хүнд уйтгартай ажил. **~ çekmek** дуртай дургүй хийх. **~ya koşmak** албадах, албадан хийлгэх.

Angolalı *is. ve s.* англол хүн, англолын, англол.

angut, -du *is. zool.* 1. нэгэн төрлийн нугас. 2. *mec.* дүйрэн, мангуу, маанаг, тэнэг.

anı *is.* 1. дурсамж. 2. *ed.* дурдатгал бичих.

anılma *is.* anılmak үйлийн нэр.

anılmak *(nsz)* anmak үйлийн үйлдэгдэх хэв, дурсагдах.

anımsama *is.* дурсах, дурсан санах, дурсамж.

anımsamak *(i)* санах, дурсан санах, санаанд орох.

anımsanma *is.* дурсагдах, дурсан санагдах.

anımsanmak *(nsz)* санаанд орох, санагдах, дурсагдах.

anımsatma *is.* сануулах, санагдуулах.

anımsatmak *(i)* сануулах, санагдуулах.

anıt *is.* хешээ, дурсгалын хөшөө .

Anıtkabir *is.* 1. Ататүркийн бунхан. 2. бунхан.

ani *s.* 1. агшин зуурын, хоромхон зуур, гэнэтийн. 2. *zf.* санамсаргүй, гэнэт, гэнэт болсон.

aniden *zf.* санамсаргүй, гэнэт.

anilin *is. kim.* анилин. "*Anilin boyalar.*" Анилин будгууд.

anitrit *is. kim.* **ангидрид.**

anjin *is. tıp.* бах, хоолой хавдах.

anket *is.* анкет, асуулга, санал асуултын хуудас. **~ yapmak** судалгаа хийх.

anlak, -ğı *is.* ухаан.

ahlaklı *s. psikol.* ухаантай.

anlam *is.* утга, утга санаа. **~ çıkarmak** 1) шинэ утга санаа гаргах, өөр утга олох. 2) *mec.* ...гэж ойлгох, ...гэж бодох, буруугаар ойлгох. **~ vermek** ...гэж тайлбарлах, утгатай болгох, утга өгөх. **~ına gelmek** (veya **manaya gelmek**) утгатай байх, утга илэрхийлэх.

anlama *is.* anlamak үйлийн нэр.

anlamak *(-i)* 1. ойлгох, мэдэх. "*Babasının niçin bu kasabayı çok sevdiğini Nevin bir türlü anlayamamıştı.*" Аав нь яагаад энэ тосгонд их хайртай байдгийг Нэвин нэг л ойлгохгүй байлаа. 2. ойлгох, мэдэх, учрыг олох. 3. мэдэх, сураглаж мэдэх, асууж мэдэх. 4. ухах, ойлгох, мэдэх. "*O müzikten hiç anlamıyor.*" Тэр хөгжмийн талаар юу ч мэдэхгүй. 5. ойлгох, өмнөөс мэдэх, таамаглах. "*Kabul etmeyeceğini ben daha o gün anlamıştım.*" Зөвшөөрөхгүйг нь би тэр өдөр л ойлгосон юм. 6. ач тустай байх, ашиглах, ашиг тусыг үзэх. "*Bu ilaçtan hiçbir şey anlamadım.*" Энэ эмний ач тусыг нь үзсэнгүй.

anlamazlık, -ğı *is.* ойлгоогүй мэт дүр гаргах. **~tan gelmek** ойлгоогүй мэт дүр гаргах, ойлгоогүй царайлах.

anlam bilimi *is. gr.* утга зүйн ухаан.

anlamdaş *s. gr.* ойролцоо утгатай, утга адил, утга ойролцоо.

anlamdaşlık, -ğı *is.* утга адил байх, утга ойролцоо байх.

anlamlandırma *is.* anlamlandırmak үйлийн нэр.

anlamlandırmak *(-i)* утгыг тайлбарлах; утгатай болгох, утга өгөх.

anlamlı *s.* утгатай, утга учиртай, утга бүхий.

anlamsal *s.* утга зүйн, утгын.

anlamsız *s.* утгагүй, утга учиргүй.

anlaşılma *is.* anlaşılmak үйлийн нэр.

anlaşılmak *(nsz)* ойлгогдох, ойлгомжтой болох, илрэх, тодрох, мэдэгдэх.

anlaşılmaz *s.* ойлгомжгүй, ойлгоц муутай, ойлгох аргагүй.

anlaşma *is.* 1. харилцан ойлголцох, хэлэлцэн тогтох, зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх. 2. хэлэлцээр, гэрээ хэлэлцээр. "*Ticaret anlaşması.*" Худалдааны хэлэлцээр. **~ yapmak** гэрээ хэлэлцээр хийх, гэрээнд гарын үсэг зурах. **~ya varmak** тохиролцоонд хүрэх, зөвшилцөх.

anlaşmak *(nsz, -le)* ойлголцох, харилцан ойлголцох, хэлэлцэн тогтох, зөвшилцөх.

anlaşmazlık, -ğı *is.* зөрөлдөөн, зөрчилдөөн, санал зөрөх, санал нийлэхгүй байх, өөр өөр үзэлтэй байх.

anlatılma *is.* anlatılmak үйлийн нэр.

anlatılmak *(nsz)* anlatmak үйлийн нэр.

anlatım *is.* 1. anlatmak үйлийн нэр. 2. тайлбарлах; тайлбар.

anlatma *is.* anlatmak үйлийн нэр.

anlatmak *(-i, -e)* 1. тайлбарлах. 2. өгүүлэх, ярих, хэлэх, хөөрөх. 3. итгүүлэх, ойлгуулах. "*Derdinizi ona anlatmak kolay değil.*" Зовлонгоо түүнд ойлгуулах тийм ч амар биш.

anlayış *is.* 1. ойлголт, ойлгоц. 2. ухаан, оюун ухаан, оюуны чадамж. 3. ойлгох, байдлыг ойлгох, тэвчээртэй байх, хүлээцтэй хандах, ухаалаг хандах, энэрэнгүй байх. 4. сэтгэц, сэтгэлгээ.

anlayışlı *s.* 1. ухаантай, ойлгох чадвартай, хэрсүү. 2. тэсвэртэй, тэвчээртэй, хүлээцтэй, ухаалаг, энэрэнгүй.

anlayışsız *s.* 1. хатуу сэтгэлтэй, ухаангүй, ойлгох чадваргүй. 2. тэсэшгүй, хүлцэшгүй.

anlık *s.* 1. агшин зуур, төдхөн, гэнэт. 2. *is.* сэхээ, оюун ухаан, интеллект.

anma *is.* 1. дурсах, санах, дурсан санах. 2. нас барагсдыг дурсах ёслол.

anmak, -ar *(-i)* 1. дурсах, дурьдах, дурсан

санах, дурсан ярих. 2. хэлэх, дурьдах. "*Bu hastalığın adını anmaktan bile korkuyordu.*" Энэ өвчний нэрийг хэлэхээс хүртэл эмээж байлаа. 3. нэрлэх.

anmalık, -ğı *is.* дурсгалын бэлэг.

anma töreni *is.* хүндэтгэлийн ёслол, нэг хүн ба нэгэн үйл явдлыг дурсах ёслол.

anne *is.* ээж, эх. **~ olmak** эх болох.

anneanne *is.* эмэг эх, эмээ, ээжийн ээж.

anofel *is. zool.* батгана (хомх өвчний ялаа).

anomali *is.* гажилт, хэлбийлт, хазайлт.

anonim *s.* 1. зохиогчийн нэргүй, бичсэн хүний нэргүй. 2. нэргүй, нэр нь мэдэгдэхгүй.

anonim ortaklık, -ğı *is. bk.* anonim şirket.

anonim şirket *is.* хувьцаат компани.

anons *is.* зар, зарлал, сонсгол, тунхаг. **~ etmek** зарлах, тунхаглах, мэдэгдэх.

anorganik, -ği *s.* органик бус. "*Anorganik kimya.*" Органик бус хими.

anormal, -li *s.* 1. хэвийн бус, этгээд, гажиг, гажуу. 2. солиотой, галзуу, өвчтэй.

anormallik, -ği *is.* гаж байдал, хэвийн бус байдал.

anot, -du *is.* анод, эерэг цэнэгтэй электрод.

ansıma *is. bk.* anımsama.

ansımak *(-i) bk.* anımsamak.

ansız *s.* 1. хатуу сэтгэлтэй, ухаангүй, ойлгох чадваргүй. 2. гэнэт, гэв гэнэт, санаандгүй.

ansızın *zf.* гэнэт, санамсаргүй.

ansiklopedi *is.* нэвтэрхий толь.

ant, -dı *is.* тангараг, андгай, ам тангараг. "*Namusum üzerine ant içerim.*" Нэр төрөөрөө тангараглая. **~ içmek** тангараглах, ам алдах, андгайлах. **andını bozmak** амласнаа няцах, ам тангарагнаасаа буцах.

antagonizma *is.* антагонизм, харшлал, зөрчил.

antarktik *s.* антарктидийн, дэлхийн өмнөд туйлийн.

anten *is.* 1. антен, шураг, радиогийн зэл. 2. *biy.* антен, тэмтрүүл.

antibiyotik, -ği *is.* антибиотик.

antidemokratik *s.* ардчиллын эсрэг.

antidot *is.* хорын ерөндөг.

antiemperyalizm *is.* империализмийг эсрэг үзэл, эзэрхэг түрэмгийллийг эсрэг үзэл.

antifriz *is.* антифриз.

antihijyenik, -ği *s.* эрүүл мэндэд харш, ариун цэвэрт харш.

antik *s.* эртний Грек, Ромын, эллин галбын, эртний.

antika *is.* 1. хуучны ховор юм, эртний үнэт эд зүйлс. 2. *s. mec.* хачин, жигтэй, гайхалтай, этгээд. 3. сэмлэн оёх (бөс даавууны хөндлөн утсыг сугалан авч, үндсэн тууш утсы нь холбож, хээ гарган оёх). 4. *bk.* antik.

antikacı *is.* ve *s.* ховор хуучны юм худалдагч, хуучны эд зүйлс цуглуулагч.

antik çağ *is.* ve *s. tar.* эртний Грек, Ромын соёл иргэншлийн үе, энэ үеийн.

antilop, -bu *is. zool.* оронго, зээр.

antipati *is.* дургүй байх, жигших, нүдэнд хүйтэн зүйл.

antipatik *s.* дургүйцмээр, нүдэнд хүйтэн, дур гутмаар.

antisemitism *is.* сөмит үндэстний эсрэг үзэл (еврей нарыг хяхах харгис үзэл).

antisepsi *is.* үжил эсэргүүцэх зай, үжүүлэхгүй эм, өрөндөг.

antitez *is.* эсрэг зүйрлэл.

antitoksin *is.* антитоксин, хорын өрөндөг, хороос хамгаалах зай.

antlaşma *is.* олон улсын гэрээ/хэлэлцээр.

antlaşmak *(nsz, -le)* гэрээ байгуулах, гэрээ хэлэлцээр хийх.

antoloji *is.* яруу найргийн цоморлиг.

antrakt *is.* завсарлагаа.

antrasit *is.* жинд нүүрс.

antre *is.* үүдний өрөө, хатавч ерөө, гонхов ч, орц.

antrenman *is.* дасгал, сургууль. **~ yapmak** дасгал хийх, сургуулилах.

antrenör *is.* дасгалжуулагч.

antrepo *is.* гаалийн агуулах.

antropoloji *is.* антропологи, хүн судлал.

anüs *is. anat.* хошного.

anyon *is. kim.* хасах цэнэгтэй ион.

aort *is. anat.* аорт, гол судас, улаан гол.

apaçık *s.* тов тодорхой, ил тод, ил, илэрхий.

apandis *is. anat.* мухар олгой.

apandisit *is.* мухар олгой үрэвсэх, олгой цанх.

apansız *zf.* гэнэт, гэнэтхэн, санамсаргүй.

apansızın *zf.* гэнэт, санаандгүй байхад, санамсаргүй.

aparma *is.* aparmak үйлийн нэр.

aparmak *(-i)* 1. аваачих, аваад явчих. 2. *argo.* хулгайлах, оргуулах, сэм авах.

apartman *is.* байр, орон сууцны байшин.

apar topar *zf.* яаруу сандруу, яаран, санд мэнд, адгууд, тэвдүү.

apayrı *s.* маш еөр, ондоо, огт адилгүй.

apaz (I) *is. hlk* 1. гарын алга. 2. *s.* атга дүүрэн. "*Bir apaz buğday.*" Нэг атга улаан буудай.

apaz (II) *s.* маш бага.

aperitif *is.* апөритив.

apışma *is.* apışmak үйлийн нэр.

apışmak *is.* 1. (амьтан) сөхөрч унах, тэрийж унах. 2. явган суух. 3. сандрах, мэгдэх, самгардах. **apışıp kalmak** сандрах, самгардах.

aplik *is.* ханын гэрэл.

aplikasyon *is.* 1. дадлага. 2. хатгамал, наамал хөрөг.

aplike *is.* хатгамал, наамал хөрөг

apre *is.* 1. өнгөлөх, гялалзуулах, гялгануур/түрхэц тавих. 2. өнгөлөгч бодис.

apreleme *is.* aprөlemek үйлийн нэр.

aprelemek *(-i)* өнгөлөх, гялалзуулах,

гялтганууp түpхэх, түpхэц түpхэх.

apse *is.* идээт үpэвсэл/хавдаp, идээ татах, хувилдас. **~ yapmak** идээлэх, идээpлэх, идээ татах.

apseleşme *is.* apsəleşmek үйлийн нэp.

apseleşmek *(nsz)* хувилах, буглах, идээpлэх, идээ татах.

apsis *is. mat.* абсцисс, хэвтээ голч.

aptal *s.* дүйpэн, тэнэг, мангаp, дүйнгэ. **~ olmak** тэнэг болох, тэнэгдэх, дүйнгэ болох. **~ yerine koymak** тэнэг гэж бодох, мангаp гэж бодох.

aptalca *s.* 1. тэнэгдүү, мангаpдуу, тэнэгэвтэp. 2. *zf.* тэнэгээp, тэнэг янзаap, тэнэг шиг.

aptallaşma *is.* aptallaşmak үйлийн нэp.

aptallaşmak *(nsz)* тэнэгтэх, мангуурах, эpгүүтэх.

aptallık, -ğı *is.* тэнэг юм, тэнэг явдал, тэнэгтэх, эpгүүтэх. **~ etmek** тэнэгтэх, тэнэг зан гаргах, тэнэг юм хийх.

aptes *is. bk.* abdest.

apteshane *is.* угаалга үйлдэх газаp, угаалгын газаp.

ar (I) *is.* ap, 100 м2 талбай.

ar (II) *is.* ичгүүp, ичих, ичиp, ичингүүpэл. "*Ar damarı çatlamış.*" Ичих нүүpээ элгэндээ наасан. **~ etmek** ичих. **~ ve hayâ perdesi yırtılmak** ичихгүй байх, ичгүүpээ алдах.

ara *is.* 1. (оpон зай) зай, холын зай. 2. (цаг хугацаа) зай, завсаp. 3. (хүмүүсийн) хаpьцаа, холбоо. "*Araları açıktır.*" Тэд муудалцсан байгаа. 4. хооpонд, дунд, дундуур, завсаp. "*Sizinle aramızda.*" Та бидний хооpонд. "*Aramızdan biri.*" Бидний дундаас нэг нь, 5. *tiy.* завсаpлагаа. 6. зай, завсаp. "*Bavulu dolapla karyola arasına koy!*" Чемоданыг шкаф, оp хоёpын завсаp тавь! 7. *sp.* завсаpлага. **~ sıra** *zf.* заpимдаа, хаааяа, үе үе. **~ sokak** наpийн гудамж. **~ s z** гол юмнаасаа хазайсан үг, гажиж өгүүлэх, гажсан үг. **~ vermek** завсаpлах, түp амpах. **~da bir** хаааяа нэг, заpимдаа. **~dan çıkmak** хөндийpөх, холдох, зайлах. **~dan çıkarmak** холдуулах, зайлуулах. **~larına su sızmaz** зүүний үзүүp оpохгүй, үхлээс өөp юм салгахгүй. **~larını açmak** муудалцуулах, хэpэлдүүлэх, хямpалдуулах. **~larını düzeltmek** эвлэpүүлэх. **~sı bozulmak** муудалцах, эв тасpах, найз нөхдийн холбоо тасpах. **(bir kimseyle) ~sı olmamak** (хэн нэгэн хүнтэй) таapахгүй байх, таapамж муутай байх, нийлэхгүй байх. **bir ~ya gelmek** цуглах, цугламах, нэгдэх. **~ya girmek** 1) хөндлөнгөөс оpолцох. 2) эвлэpүүлэхийг хичээх, эвлэpүүлэх. гэж оpолдох. 3) саад тотгоp гаpах, саад болох. **~ya soğukluk girmek** хендий болох, хөндийpэх. **~yı yapmak** эвлэpүүлэх, найpамдуулах.

araba *is.* 1. машин, тэpэг, унаа. 2. *s.* машин, тэpэг (машин, тэpэгний даах хэмжээ). "*Bir araba k mür.*" Нэг машин нүүpс. **~ kullanmak** машин жолоодох. **~sını düze çıkarmak** бэpхшээлийг даван туулах, саад тотгоpыг давах.

arabacı *is.* **1.** жолооч, тэpэгчин, жинчин, тэpэг хөтлөгч, хөтөч. 2. **машины/тэpэгний** худалдаачин, машин/тэpэг хийдэг хүн, машин/тэpэг үйлдв эpлэдэг хүн.

araba vapuru *is.* машин/тэpэг зөөгч гатлага онгоц, гүнз, бяpвааз.

arabesk *is.* ve *s.* apaб маягийн, apабын. "*Arabesk müzik.*" Apаб хөгжим.

Arabistik *is.* Apаб хэл ба соёл судлал.

arabozan *s.* хутган үймүүлэгч, самуун гаргагч, эв эө эвдэгч, найpтай эөтэй байдал алдуулсан.

arabozanlık, -ğı *is.* хутган үймүүлэх, самуун таpих, эв эе эвдэх, муудалцуулах, эө эв алдуулах явдал.

ara bozucu *s.* хутган үймүүлэгч, самуун гаргагч, найpтай эетэй байдал алдуулсан, хагаpал үүсгэсэн.

ara bozuculuk, -ğu *is.* хутган үймүүлэх, самуун таpих, эв эе эвдэх, муудалцуулах, эе эв алдуулах явдал.

ara bulucu *is.* эвлүүлэгч, эвлэpүүлэгч, эө эв сахиулагч хүн.

ara buluculuk, -ğu *is.* эвлэpүүлэх, найpамдуулах, эе эв сахиулах.

aracı *is.* 1. зууч, зуучлагч. 2. зохицуулагч, эвлэpүүлэгч.

aracılık, -ğı *is.* 1. зуучлах, зуучлах явдал. 2. зохицуулах, эвлэpүүлэх явдал. **~ etmek** 1) зуучлах, дамжуулах. 2) зохицуулах, эвлэpүүлэх.

araç, -cı *is.* 1. багаж, багаж зэвсэг. 2. хэpэглүүp. "*Dil, insanlar arası anlaşmayı sağlayan bir araçtır.*" Хэл бол хүмүүсийн хаpилцах хэpэглүүp юм. 3. apга, зам. 4. ачаа тээвpийн хэpэгсэл, тээвpийн хөсөг. 5. *mec.* хэpэгсэл, зэвсэг.

arakçı *is.* ve *s. argo.* хулгайч, хулгай хийсэн, хулгайн.

arakçılık, -ğı *is. argo.* хулгай, хулгайлах.

aralama *is.* aralamak үйлийн нэp.

aralamak *(-i)* **1.** жаахан нээх, жаахан онгойлгох, завсаp гаpгах. 2. ябах, хоёp тийш болгох, ангайлгах, сөхөх. 3. *hlk.* (модны мөчpийг) сийpэгшүүлэх, сийpэг болгох, огтлох.

aralanma *is.* aralanmak үйлийн нэp.

aralanmak *(-den)* 1. жаахан нээгдэх, жаахан онгойлгох, завсаp гаpах. 2. холдох, явах, аpилах. 3. *hlk.* сийpэгших, сийpэг болох.

Aralık, -ğı (I) *is.* аpван хоёpдугаap сap.

aralık, -ğı (II) *is.* 1. зай, завсаp. 2. цаг, үе. "*O aralık hastaydım.*" Би тэp үед өвчтэй байсан. 3. боломж, бололцоо, аятай тохиолдол. 4. коpидоp, хонгил. 5. бие засах газаp, жоpлон. 6. *s. ve zf.* бага зэpэг нээлттэй, ялигүй онгоpхой, дутуу хаагдсан. 7. *sp.* зай, хооpондын зай (нэг эгнээнд жагсагчдын хооpондох зай). 8. **үсгийн** хооpондох зай, мөpний хооpондох зай, үгийн хооpондох зай. **~ etmek** завсаp гаpгах, бага зэpэг онгойлгох.

aralıklı *s.* 1. онгорхой, бага зэрэг нээлттэй, завсартай, дутуу хаагдсан. 2. (үсэг, мөр, үгийн хооронд) зайтай.

aralıksız *s.* 1. зaлгаатай, зай завсаргүй, зайгүй. 2. *zf.* үргэлжилсэн, үргэлж, зогсолтгүй, тасралтгүй, турш.

arama *is.* 1. aramak үйлийн нэр. 2. *huk.* нэгжлэг, нэгжилт. "*Arama emri.*" Нэгжлэг хийх зөвшөөрөл. ~ **yapmak** хайх, эрэх, нэгжлэг хийх, нэгжих.

aramak *(-i)* 1. эрэх, бэдрэх, хайх. 2. судлах, эрэл хайгуул хийх. 3. нэгжих, нэгжлэх хийх, шалгах. 4. эргэж очих, мэнд асуухаар зорьж очих, асуух, сураглах. 5. санах, санагалзах, хүсэх, үгүйлэх. "*Seni çok arıyorum.*" Чамайг их үгүйлж байна. 6. үнэлэх, **ойшоож** үзэх, **ихэд** бодох, чухалчлах, юман чинээ бодох. "*Ben böyle şeyleri aramam.*" Би ийм зүйлсийг юман чинээ боддоггүй. 7. *mec.* болзол тавих, шаардах, шаардлага тавих. ~ **taramak** эрэх, хайх, нэг бүрчлэн нэгжих. **arayıp sormak** асууж сураглах, мэнд асуухаар зорьж очих.

arama tarama *is.* 1. нэгжлэг, нэгжилт. 2. далайд мина шүүх. "*Arama tarama gemisi.*" Мина шүүх онгоц.

aranjman *is.* ая/хөгжим тохируулж өөрчлөх.

aranj r *is.* ая/хөгжим тохируулагч.

aranma *is.* aranmak үйлийн нэр.

aranmak *(nsz)* 1. aramak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. эрэлт хэрэгцээ ихтэй байх. 3. шаардагдах, шаардлага тавигдах. 4. даллах, удах, ёрлох, гэх, гэсэн байдалтай байх.

Arap, -bı *z. is.* vө *s.* 1. Араб хүн, араб үндэстэн. 2. арабын, араб үндэстний. 3. хар, хүрэн бор, херслег бор. ~ **gibi olmak** хав хар болох, ад хар болох, харлах. ~ **uyandı** (veya **arabın gözü açıldı**) Ашгүй эцэст нь нэг юм ойлголоо/ухаарлаа.

Arapça *is.* 1. араб хэл. 2. *s.* араб хэлний, араб. "*Arap kitap*" Араб ном.

Arap rakamları *is.* араб тоонууд.

Arapsaçı *is. mec.* будлиан, эздрээтэй байдал, холион бантан, эмх замбараагүйдэл. ~**na dönmek** эздрэх, будлиантах, холион бантан болох, эздрээтэй болох.

araştırı *is.* шинжилгээ, судалгаа, эрэл хайгуул, судлал, шинжлэл.

araştırıcı *is.* шинжлэгч, судлагч.

araştırılma *is.* araştırılmak үйлийн нэр.

araştırılmak *(nsz)* судлах, шинжлэх.

araştırma *is.* 1. araştırmak үйлийн нэр. 2. шинжилгээ, судалгаа, эрэл хайгуул, судлал, шинжлэл. ~ **yapmak** судалгаа хийх, судлах.

araştırmacı *is.* шинжлэгч, судлагч.

araştırma görevlisi *is.* эрдэм шинжилгээний ажилтан.

araştırmak *(-i)* 1. нарийвчлан үзэх, нягтлан үзэх, нэгжих, эрэх, хайх. "*Odayı iyice araştırdım, ama aradığımı bulamadım.*" Өрөөг нэг бүрчлэн нэгжиж үзлээ, гэвч хайсан юмаа олж чадсангүй. 2. илрүүлэх, тодруулах, асуух, шалгаах, байцаах. 3. судлах, судалгаа хийх, шинжлэх, шинжих.

aratma *is.* aratmak үйлийн нэр.

aratmak *(-i, -e)* 1. aramak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. сануулах, хүсүүлэх, мөрөөдүүлэх.

arayış *is.* эрэх, эрэл, хайх.

araz *is.* 1. шинж, тэмдэг. 2. *tıp.* өвчний шинж тэмдэг. 3. *fel.* санаандгүй явдал, тохиолдол, тохиол.

arazi *is.* газар, хэсэг газар, талбай.

arbede *is.* хэрүүл, чимээ шуугиан, бужигнаан.

ardı ardına *s.* хойно хойноосоо, ар араасаа, тасралтгүй.

ardı sıra *zf.* хойноос нь, араас нь, ардаас нь.

ardışık *s.* дараалсан, тасралтгүй цуварсан.

ardiye *is.* 1. барааны агуулах. 2. хадгалалтын өртөг.

arena *is.* 1. талбай, тайз, дэвсгэр. 2. тавцан, талбар.

argın *s.* 1. эцсэн, ядарсан, цуцсан. 2. мэргэшээгүй, болхи, эв дүйгүй.

argo *is.* 1. мэргэжлийн үг хэллэг. 2. *mec.* этгээд хэл, гаж үг, бүдүүлэг үг.

argon *is. kim.* аргон, бадралт бишгүүр.

argümen *is. mat.* аргумент, хэмжигдэхүүн, үл хамаарах хувьсах.

arı (I) *s.* 1. цэвэр, тунгалаг, хиргүй. 2. цэвэр, шижир, хольцгүй. 3. нүгэлгүй, муу үйлгүй.

arı (II) *is. zool.* зөгий. "*Arı kovanı.*" Зөгийн үүр.

arıcı *is.* зөгийч, зөгий өсгөгч, зөгийчин.

arıcılık, -ğı *is.* зөгий өсгөх ажил, зөгийн аж ахуй.

arık (I) *is. hlk.* 1. шуудуу, суваг. 2. *hlk.* зулзган мод ба үрслэгээ суулгах газар. ~ **çekmek** (бөглөрсөн, эвдэрсэн) шуудуу нээх, суваг онгойлгох, шуудуу засах.

arık (II) *s.* эцэж турсан, туранхай, эцэнхий, тураал.

arılık, -ğı (I) *is.* 1. цэвэр байдал, ариун цэвэр. 2. цэвэр байх, хольцгүй байх, дан байх. 3. нүгэлгүй байх, ариун байх, гэм буруугүй байх.

arılık, -ğı (II) *is.* зөгийн үүр, зөгийн сархинцаг.

arındırma *is.* arındırmak үйлийн нэр.

arındırmak *(-i)* arınmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

arınma *is.* цэвэрших, ариун болох, ариусах, ариутах.

arınmak *(nsz)* 1. цэвэрлэх. цэвэрших, ангижрах, салах. 2. цэвэр болох, хольцгүй болох, шижир болох. 3. *mec.* уужрах, сэтгэл онгойх, тайвшрах.

arı sili *s.* цэв цэвэр.

arış (I) *is.* тохой (уртын хэмжээ).

arış (II) *is.* (тэрэгний) арал.

arıtım *is.* цэвэршүүлэх ажил. ~ **evi** цэвэрлэх байгууламж, цэвэршүүлэх үйлдвэр.

arıtma *is.* arıtmak үйлийн нэр.

arıtmak *(-i)* 1. цэвэрлэх, цэвэр болгох. 2. цэвэрлэх, цэвэршүүлэх, тунгаах.

arız *s.* тохиолдлын чанартай, тохиолын чанартай, тохиолдсон. **~ olmak** болох, тохиолдох, тохиох.

arıza *is.* 1. бартаа, явахад саад бэрх болох жалга, сархиаг, хад, чулуу зэрэг бартаа, саад тотгор. 2. саатал, эвдрэл, гэмтэл, согог. **~ yapmak** эвдрэх.

arızalanma *is.* arızalanmak үйлийн нэр.

arızalanmak *(nsz)* эвдрэх, гэмтэх.

arızalı *s. esk.* 1. бартаатай, саад тотгор ихтэй (газар). 2. эвдрэлтэй, гэмтэлтэй, эвдэрхий, согогтой. 3. *mec.* дутуу хагас, дутуу дулимвг.

arızasız *s. esk.* 1. бартаагүй, саад тотгоргүй, тэгш (газар). 2. сааталгүй, гэмтэлгүй, гэмтэл согоггүй, эвдрэлгүй. 3. *mec.* амар тайван, тайв ан, амгалан.

arif *is.* цэцэн, мэргэн (хүн).

arife *is.* баярын өмнөх өдөр.

aristokrasi *is.* 1. эдийн засаг, нийгэм ба улс терийн хүч нь язгуртан ангийн гарт буй удирдлагын нэгэн хэлбэр, язгуурт төр. 2. язгуртан анги.

aristokrat *is.* ve *s.* 1. язгуурт төрийг дэмжигч/баримтлагч. 2. сурвалжтан, язгуртан, ноён, сурвалжит гаралтай.

aristokratik *s.* язгууртны, сурвалжтаны, ноёрхог.

aritmetik, -ği *is. mat.* 1. арифметик, тоо бодлого.2. арифметикийн, тоо бодлогын, тооны.

Arjantinli *z. is.* аргентина хүн.

ark *is.* суваг, шуудуу.

arka *is.* 1. ар тал, хойд тал, нөгөө тал. 2. нуруу, ар. 3. үлдсэн хэсэг, дараагийн бүлэг. *"Masalın arkası."* **Үлгэрийн дараагийн** бүлэг. 4. хойно, ард. 5. хойшоо, арагшаа, гэдрэгээ. 6. *mec.* туслагч, дэмжигч, ар тал, түшиг тулгуур, хамгаалагч. 7. *mec.* өнгөрсөн цаг, улирч одсон цаг үе. **~ arkaya** ар араасаа, удаа дараалан, хойно хойноосоо. **~ (veya sırt) çevirmek** нүүр буруулах, танихгүй хүн шиг байх. **~ çıkmak** хамгаалах, өмгөөлөх, ивээлдээ авах. **~ olmak** дэмжих, дэмжлэг үзүүлэх. **(birini) ~da bırakmak** (хэн нэгнийг) ардаа орхих, түрүүлэх, урд нь орох. **(bir şeyi) ~da bırakmak** 1) (нэгэн зүйлээс) холдох, ардаа орхих. 2) (цаг хугацааг) ардаа орхих, улиран өнгөрөх. 3) (нас нөгчигч) ардаа үлдээх, ардаа орхих, орхиж явах. *"Üç evladını arkada bırakıp göçüp gitti."* Гурван хүүгээ ардаа орхин халин одов. **~dan söylemek** байхгүй хойгуур нь хов жив хийх, муулах. **~sı gelmek** үргэлжлэх. **~sına bakmadan gitmek** эргэж харалгүй явж одох. **~sından koşmak** 1) (ихэд дурласан хүнийхээ) хойноос нь гүйх, эргүүлэх. 2) (ажил) хөөцөлдөх, ажлаа бүтээхийн тул хэрэгтэй бүхнийг хийх. **~sını almak** (нэг ажлыг) хийж дуусгах.

arkadaş *is.* найз, нөхөр, анд, хань. *"Çocukluk arkadaşı."* Багын найз, *"Yol arkadaşı."* Замын хань. **~ olmak** найзлах, нөхөрлөх, анд бололцох.

arkadaşça *zf.* нөхрийн, нөхөр ёсны, нөхөрсөг.

arkadaşlık, -ğı *is.* нөхөрлөл, үерхэл, найрамдал. **~ kurmak** нөхөрлөх, найзлах, үерхэх. **~ etmek** 1) нөхөрлөх, найзлах. 2) хамт явах, бараа болох, дагалдах.

arkalama *is.* arkalamak үйлийн нэр.

arkalamak *(-i)* 1. нуруундаа үүрэх, ачих. 2. *mec.* тулах, түших, дэмжих, ивээх, өмгөөлөн хамгаалах.

arkalı *s.* түшигтэй, тулгууртай, хамгаалагчтай, ивээн тэтгэгчтэй **arkalık, -ğı** *is. esk.* 1. хантааз, цээживч. 2. (сандалны) түшлэг.

arkalıklı *s.* түшлэгтэй.

arkeolog *is.* археологич.

arkeoloji *is.* археологи, эртний судлал (үлдэгдэл юмыг шинжиж эртний түүхийг судлах ухаан).

arkeolojik *s.* археологийн, эртний судлалын.

arlanma *is.* arlanmak үйлийн нэр.

arlanmak *(nsz)* ичих, ичингүйрэх.

arlanmaz *s.* ичгүүргүй, ичиргүй, ичихийг мэдэхгүй, ичдэггүй.

arlı *s.* ичгүүртэй, ичмээр, ичимхий.

arma *is.* 1. сүлд, тэмдэг. 2. усан онгоцны тоноглол, усан онгоцны хэрэгсэл. **~ donatmak** *den.* тоноглох, төхөөрөмжлөх.

armağan *is.* 1. бэлэг. 2. шагнал. 3. хандив, өглөг. **~ etmek** бэлэглэх, бэлэг өгөх.

armatör *is. den.* худалдааны хөлөг онгоцны эзэн.

armoni *is. müz.* дуурьсал, хөг нийлэх, зохицол.

armonik, -ği *is.* ve *s. müz.* 1. дуурьсалт, яруу, найралт. 2. аман хуур.

armonika *is. müz.* 1. аман хуур. 2. аккордеон, баян хуур.

armut, -du *is. bot.* **1.** лийрийн мод. 2. лийр, хэдмэн. 3. тэнэг, мангуу. **~ gibi** сэхээгүй, мулгуу.

Arnavut, -du *is.* 1. албани хүн. 2. *s.* албаний, албани.

Arnavutça *z. is.* албани хэл.

aroma *is.* сайхан үнэр, ханхалмал үнэр, хуншуу, анхилам.

aromatik *s.* сайхан үнэртэй, сайхан үнэр анхилсан.

arp *is.* босоо ятга.

arpa *is.* арвай, арвай буудай.

arpacık, -ğı *is.* 1. нүдний өвдөг. 2. (бууны) овоо.

arpalık, -ğı *is.* 1. арвай буудайн тариалан.2. арвай буудай хадгалах газар.

arpa suyu *is. esk.* шар айраг.

arsa *is.* барилга барих газар, барилгын талбай.

arsenik *is. kim.* хүнцэл.

arsız *s.* 1. ичгүүргүй, ичгүүрээ алдсан. 2. шунахай, сувдаг. 3. *mec.* хурдан үрждэг (ургамал).

arslan *is. bk.* aslan.

arş (I) *is.* дээд тэнгэр, лалын шашны үзлээр бол тэнгэрийн хамгийн дээд давхарга.

arş (II) *ünl.* алхаад марш!

arşın *is. esk.* аршин, хагас алд (ойролцоогоор 68 см).

arşınlama *is.* arşınlamak үйлийн нэр.

arşınlamak *(-i)* 1. аршинаар хэмжих. 2. холхих, том том алхаагаар нааш цааш холхих.

arşiv *is.* архив, хуучин данс бичгийн газар.

arşivleme *is.* arşivlemək үйлийн нэр.

arşivlemek *(-i)* архивт хадгалах.

art, -dı *is.* 1. ар, ар тал. 2. арын, хойтох, хойд, хойно. **~ arda** *zf.* ар араасаа, хойно хойноосоо.

artçı *is. ask.* арын цэрэг, арын сэргийлэх.

arter *is.* артери, гүрээ, гол судас.

artezyen *is.* оргилуур худаг.

artı *is.* 1. нэмэх тэмдэг, нэмэх. 2. *s. mat.* нэмэх, эерэг, эергүү.

artık, -ğı *s.* 1. үлдэгдэл, үлдсэн, сүүлчийн. 2. *is.* үлдэгдэл, шавхруу, шавхрага, үлдэл, үлдэц. 3. хаягдал, шаар, хог, орхидос. 4. *s.* илүү их, их. 5. *zf.* ингээд, нэгэнт, нэгэнтээ, үүнээс хойш, цаашдаа. **~ yıl** өндөр жил (сарны зурхайн илүү сартай жил, нарны зурхайн 366 хоногтой жил).

artım *is. hlk.* өсөлт, нэмэгдэл.

artırılma *is.* artırılmak үйлийн нэр.

artırılmak *(nsz)* artırmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

artırım *is.* 1. гамнах, хэмнэх, арвилах. 2. үнэ хаялцуулах.

artırma *is.* 1. artırmak үйлийн нэр. 2. үнэ хаялцаан, үнэ хаялцуулах.

artırmak *(-i)* 1. нэмэх, нэмэгдүүлэх, өсгөх, ихэсгэх. 2. үнэ өсгөх, үнэ хаялцуулах. 3. гамнах, хэмнэх, арвилах.

artış *is.* өсөлт, нэмэгдэл. "*Fiyat artışı.*" Үнийн өсөлт.

artist *is.* жүжигчин.

artistik *s.* уран чадамгай, их чадмаг.

artma *is.* artmak үйлийн нэр.

artmak, -ar *(nsz)* 1. нэмэгдэх, өсөх, ихсэх. "*Fiyat artmak.*" Үнэ өсөх. 2. үлдэх, илүү гарах. "*Yemek artmak.*" Хоол илүү гарах. 3. нэмэгдэх, олшрох, ихсэх, арвижих, өсөх, өрнөх.

arya *is.* ари, дуурийн дуу, үглэл дуу.

arz (I) *is.* 1. нийлүүлэлт. "*Arz ve talep*" Эрэлт ба нийлүүлэлт. 2. өргөн барих, илтгэх, танилцуулах. **~ etmek** өргөн барих, илтгэх, танилцуулах.

arz (II) *is.* өргөн, эн.

arz (III) *is.* газар дэлхий, дэлхий.

arzu *is.* 1. хүсэл. 2. хүсэл, дур хүсэл, хүсэл сонирхол. **~ etmek** хүсэх, зүрх сэтгэлээсээ хүсэх, хүсэл болох, эрмэлзэх.

arzuhâl, -li *is.* өргөдөл, өргөх бичиг.

arzuhâlci *is.* өргөдөл бичигч.

arzulama *is.* arzulamak үйлийн нэр.

arzulamak *(-i)* хүсэх, эгээрэл хүсэл болох, хүслэн болох, эрмэлзэх, хүсч мөрөөдөх.

as (I) *is.* 1. хөзрийн тамга. 2. ахлах, тэргүүн, гол. "*As oyuncu.*" Гол жүжигчин,

as (II) *is. zool.* үен.

asa *is.* 1. очирт таяг. 2. тулах мод, таяг, бэрээ.

asabı *s.* 1. мэдрэлийн, нөрвийн. 2. бухимдуу, цухалдуу, унтуурхуу, хийрхүү, ууртай.

asabıleşme *is.* asabıleşmək үйлийн нэр.

asabıleşmek *(nsz)* уурлах, бухимдах, хийрхэх, хий хөдлөх, унтууцах.

asabiye *is.* 1. мэдрэлийн эмгэг судлал. 2. мэдрэлийн тасаг.

asabiyeci *is.* мэдрэлийн эмгэг судлагч.

asabiyet *is.* уур, бухимдал, хийрхэл.

asal *is.* гол, чухал, үндсэн.

asalak, -ğı *is.* və *s.* 1. шимэгч. 2. *s. mec.* бусдын хүчээр амьдрагч, бусдыг мөлжигч.

asalet *is.* сурвалж, язгуур.

asal sayı(lar) *is. mat.* анхлагч тоо.

asans r *is.* цахилгаан шат, лифт, өргүүр, өргөдөг шат.

asansörcü *is.* лифтэч, өргүүрч.

asap *is.* нерв, уур уцаар, бухимдал.

asayiş *is.* эмх цэгц, эмх журам, дэг журам.

asbest *is. jeol.* шөрмөсөн чулуу.

asepsi *is.* халдахаас царах, үжихгүй болгох.

asetat *is. kim.* ацетат.

asetilen *is. kim.* ацетилен.

aseton *is. kim.* ацетон.

asfalt *is.* 1. асфальт, цардас, лага, барагшин, газрын давирхай (зам засахад хэрэглэдэг хар давирхай). 2. асфальтласан, давирхайдсан. "*Asfalt yolu.*" Цардмал зам.

asfaltlama *is.* asfaltlamak үйлийн нэр.

asfaltlamak *(-i)* асфальтах, давирхайдах, асфальт нялах.

asgari *is.* 1. хамгийн бага, хамгийн доод, доод зах. 2. *mat.* минимум, туйлын бага (хэмжээ), хамгийн бага (тоо), нэн бага. **~ ücret** *is.* цалингийн доод хэмжээ.

asık *s.* 1. баргар, дүнсгэр. "*Asık suratlı.*" Уруу царайтай. 2. зүүгдсэн, өлгөгдсөн, дүүжлэгдсэн.

asıl, -slı *s.* 1. уг эх, анхны эх. 2. үндэс. 3. уг сурвалж, эх үүсвэр. 4. уг, язгуур, уг үндэс, уг гарал. 5. үндэс,суурь. 6. үнэн магад нь, лав нь, чухам үнэн нь. 7. *s.* ve *zf.* чухамхүү, яг, үнэндээ, үнэн чанартаа, хэрэг дээрээ. "*Bunu asıl siz yazacaksınız.*" Үүнийг чухам та л бичих ёстой.

asılı *s.* өлгүүр, дүүжин, өлгөгдсөн, дүүжлэгдсэн.

asıllı *s.* гаралтай, үүсэлтэй, язгууртай, гарал нэгтэй. "*İngiliz asıllı.*" Англи гаралтай.

asılma *is.* asılmak үйлийн нэр.

asılmak *(-e, nsz)* **1.** asmak үйлийн нэр. 2. дүүжлээстэй байх, унжих, дүүжлэгдэх, зүүгдэх. 3. татах, чангаах, зуурах. "*Çocuk annesinin eteğine asıldı.*" Хүүхэд ээжийнхээ хормойноос зуурав. 4. шүүрэх, шүүрэн авах. "*Hemen*

küreklere asıldı." Хурдан сэлүүрээ шүүрэн авав. 5. дүүжлэгдэх, дүүжилж алуулах 6. (өөртөө таалагдсан бүсгүйг/залууг) өдөх, оролдох. 7. оролдох, чармайх, зүтгэх. "*Bir işe asılmak.*" Нэг ажлыг оролдох.

asılsız *s.* үндэсгүй, үндэслэлгүй, ул үндэсгүй, суурьгүй, баримтгүй, нотолгоогүй. "*Asılsız haber.*" Үндэслэлгүй мэдээ.

asır, -sı *is.* 1. зуун, зуун жил. 2. үе.

asırlık, -ğı *is.* зуун жил.

asi *is.* 1. бослого гаргагч, үймээн дэгдээгч. 2. хэдэр, ярдаг, гөжүүн, дуулгаваргүй.

asil *s.* **1.** язгуурт, сурвалжит, угсаат. 2. ариун шударга, буянтай, буянт. "*Asil bir davranış.*" Ариун шударга үйл. 3. байнга, байнгын, үндсэн. "*Asil işçi.*" Үндсэн ажилчин.

asileşme *is.* asileşmek үйлийн нэр.

asileşmek *(nsz)* бослого гаргах, босох, эсэргүүцэх.

asilzade *is.* язгууртан, сурвалжтан.

asimetri *is.* өрөөсгөл, өрөөсгөл хэлбэр, ижил буруу.

asimetrik *s.* өрөөсгөл, өрөөсгөл хэлбэртэй, ижил буруу.

asistan *is.* **1.** ассистент, туслагч, туслалцагч. 2. эрдэм шинжилгээний ажилтан.

asistanlık, -ğı *is.* туслагчийн ажил үүрэг, туслах, туслагч/эрдэм шинжилгээний ажилтан болох.

asit, -di *is. kim.* хүчил.

asit borik *is. kim.* борын хүчил.

asit nitrik *is. kim.* азотын хүчил.

askarit *is.* хүж хорхой, гэдэсний хорхой.

asker *is.* **1.** цэрэг. 2. цэргийн алба. **~ çıkarmak** 1) цэрэг/десант буулгах. 2) цэрэг татах, цэрэг дайчлах. **~ olmak** цэрэг болох. **~e alınmak** цэрэгт татагдах. **~e gitmek** цэрэгт мордох, цэрэгт явах.

askeri *s.* цэргийн, цэргийн албаны.

askeriye *is.* цэргийн алба.

askerlik, -ği *is.* цэргийн алба. **~ yapmak** цэргийн алба хаах.

askı *is.* 1. өлгүүр, өлгөц. "*Giysi askısı.*" Хувцасны өлгүүр. 2. (өмдний) мөрөвч. 3. *med.* (хугарсан гарын) сойлт уяа, боолт. 4. баглаа, хэлхээ (ногоог хэлхэн хананаас унжуулсан). **~ya almak** 1) тулах, дооройос нь тулах. 2) өргөх, өргөж гаргах. 3) *mec.* хойшлуулах, хойш тавих.

askılı *s.* өлгөмөл, өлгүүртэй.

asla *zf.* хэзээ ч, огт, ер .... үгүй.

aslan *is. zool* 1. арслан. 2. *mec.* эрэлхэг, зоригтой, эрэлхэг баатар, аймшиггүй, зүрхтэй (хүн). **~ gibi** 1) чийрэг, хүдэр, лужгар. 2) эрэлхэг, зоригтой, аймшиггүй, арслан бар шиг. **~ kesilmek** арслан бар шиг зүрх зоригтой болох.

Aslan *is.* Арслангийн орд.

aslanlık *is.* эрэлхэг зориг, зүрх зориг.

aslen *zf.* гол нь, үндсэндээ.

asli *s.* гол, чухал, үндсэн.

asliye *is.* үндэс, суурь.

asma (I) *is.* **1.** asmak үйлийн нэр. 2. *s.* өлгөөстэй, дүүжлээстэй, өлгүүр, дүүжин. "*Asma köprüsü.*" Дүүжин гүүр. "*Asma kilidi.*" Өлгүүр цоож.

asma (II) *is. bot.* 1. ороонго, чөдөр өвс. 2. усан үзмийн ороонго.

asmak, -ar *(-i, -e)* 1. өлгөх, дүүжлэх. 2. зүүх, агсах. 3. дүүжлэх, дүүжилж алах. 4. (хичээлээ) таслах.

asorti *s.* бие биетэйгээ нийцсэн, зохицсон (өнгөтэй, бүтэцтэй).

aspiratör *is.* агаар соруулагч, сорогч, аспиратор.

aspirin *is.* аспирин (өвчин ба халууныг намжаах эм).

asri *s.* орчин цагийн, орчин үеийн.

asrileşme *is.* asrileşmek үйлийн нэр, шинэчлэлт, өөрчлөлт.

asrileşmek *(nsz)* орчин цагийн болгох, шинэчлэх.

asrilik, -ği *is.* орчин үе, шинэ үе.

astar *is.* **1.** дотор (хувцасны, цүнхний г.м). 2. шаваас, түрхдэс, замаск. 3. (усан онгоцны) уяа, олс, татлага, гэтэс. **~ı yüzünden pahalı** хийгээд хийгээд хийсний гарлага. **~ vurmak** шаваас шавах, түрхдэс түрхэх, замаскдах.

astarlama *is.* astarlamak үйлийн нэр.

astarlamak *is.* 1. доторлох, дотор хийх. 2. шаваас шавах, түрхдэс түрхэх, замаскдах.

astarlık, -ğı *is.* дотрын даавуу, дотор.

asteğmen *is.* бага дэслэгч.

astım *is. tıp.* багтраа, бүгших мэнгэр.

astımlı *s.* багтраа өвчинтэй.

astırma *is.* astırmak үйлийн нэр.

astırmak *(-i, -e)* asmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

astragan *is.* 1. хар хөлт хонины нэхий, каракуль хонины нэхий. 2. *s.* энэ хонины нэхийгээр хийсэн.

astrolog, -ğu *is.* зурхайч.

astroloji *is.* зурхай.

astronom *is.* астрономич, тэнгэр судлагч, одон орны судлагч.

astronomi *is.* астрономи, тэнгэрийн судлал, одон орны судлал.

astronomik *s.* 1. астрономийн, одон орны, тэнгэрийн. 2. их, маш их, их өндөр. "*Astronomik fiyat.*" Тэнгэрт хадсан үнэ, их өндөр үнэ.

astronot *is.* сансрын нисэгч, огторгуйн нисгэгч.

astropikal, -li *s.* дулаан орны. **~ iklim** дулаан уур амьсгал.

astsubay *is. ask.* дэд офицер.

asude *is.* амгалан, тайван, төлөв, түвшин, номхон.

asuman *is. esk.* тэнгэр, огторгуй.

Asyalı *is.* 1. ази хүн. 2. *s.* азийн, ази.

aş *is.* хоол, идээ.

aşağı *is.* 1. доод тал, дорд хэсэг, ёзоор, ёроол. "*Kuyunun aşağısı karanlık.*" Худгын ёроол

харанхуй. 2. *s.* доод, дорд. "*Aşağı kat.*" Доод давхар 3. нам, дор, дор байгаа, доогуур. 4. доод зэргийн, муу, чанаргүй, чанар муутай. "*Aşağı mal.*" Чанаргүй бараа. 5. дорд. доод, бүдүүлэг, адгийн, муу, олиггүй, өөдгүй. 6. бага, жаахан, жижиг. "*On sekiz yaşından aşağı olanlar giremez.*" Арван найман наснаас бага насныхан орж болохгүй. 7. *zf.* доош, доошоо, уруу, уруудаж. "*Aşağı inmek.*" Доош буух, доошлох. **~ yukarı** ойролцоогоор, орчим, хир, хиртэй, бараг. **~ düşmek** 1) буурах. 2) буух, хямдрах. 3) доошлох, доош унах. **~ görmek** дорд үзэх, басах. **~ kalmamak** дутахгүй байх, дордохгүй байх, (хэний ч) доор орохгүй байх.

aşağılama *is.* доромжлол, басамжлал, басагдал.

aşağılamak *(nsz)* 1. буух, доошлох, буурах, хямдрах. 2. доромжлох, басах, басамжлах, дорд үзэх.

aşağılanma *is.* aşağılanmak үйлийн нэр.

aşağılanmak *(nsz)* доромжлогдох, басагдах, дорд үзэгдэх.

aşağılatma *is.* aşağılatmak үйлийн нэр.

aşağılatmak *(-i)* доромжлуулах, басуулах, басамжлуулах, дорд үзүүлэх.

aşağılık, -ğı *is.* 1. олиггүй явдал, өөдгүй зан, бүдүүлэг явдал, адгийн зан. 2. *s.* муу, чанаргүй, чанар муутай, доод зэргийн.

aşağılık duygusu *is. psikol.* өөрийгөө дорд үзэх, биеэ басах, дорд үзэгдсэн мэт сэтгэгдэл төрөх.

aşama *is.* 1. хэргэм зэрэг, зэрэг, цол. 2. үе, шат.

aşçı *is.* тогооч.

aşçıbaşı *is.* ахлах тогооч.

aş evi *is.* 1. хоолны газар, гуанз. 2. буяны хоолны газар, ядуучуудыг холлодог газар. 3. гал тогоо.

aşhane *is.* 1. *bk.* aş evi. 2. *hlk.* гал тогоо.

aşı *is.* 1. тарилга, вакцин, халдварыг сэргийлэх тарилга. "*Kolera aşısı.*" Булчин задрах тахлын эсрэг тарилга. 2. тарих, тарилга хийх, вакцин хийх. "*Çiçek aşısı.*" Цэцгийн тарилга хийх. 3. (модны иш, мөчир) залгаж ургуулах. **~ olmak** тарилга хийлгэх, вакцин тариулах. **~ vurmak (**veya **yapmak)** тарилга хийх, вакцин хийх, вакцин тарих.

aşık, -ğı *is. anat.* 1. шагай, тагалцаг, сагаг. 2. дамнуур, дам нуруу, хөндлөвч, гулдан. **~ atmak (**veya **oynamak)** шагай тоглох, шагайгаар наадах. **(biriyle) ~ atmak** *mec.* уралдах, үзэлцэх, өрсөлдөх.

âşık, -kı, -ğı *is.* ve *s.* 1. хайр, дурлал, янаг амраг, дурласан, дурлалт (хүн). 2. үлгэрч, хуурч. 3. дурлалт эр, амраг. 4. хөөе найзаа! анд минь! **~ olmak** дурлах, сэтгэлтэй болох, янаг болох.

âşıktaş *is.* амраг, янаг амраг.

aşıktaşlık, -ğı *is.* амраг болох, янаг амраг болох. **~ etmek** янаглах, амраглах, дурлалцах.

aşılama *is.* 1. аşılamak үйлийн нэр. 2. залгаж ургуулсан мод. 3. хөргөх, зөөсгөрөх, зөөг болгох. 4. *s.* хөргөсөн, зөөг. 5. *s.* залгаж ургуулсан.

aşılamak *(-i, -e)* 1. тарих, тарилга хийх, вакцин тарих. 2. залгаж ургуулах. 3. өвчин халдаах. 4. итгүүлэх, хүлээн зөвшөөрүүлэх. 5. хөргөх, зөөсгөрөх, зөөг болгох.

aşılanma *is.* aşılanmak үйлийн нэр.

aşılanmak *is.* aşılamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

aşılatma *is.* aşılatmak үйлийн нэр.

aşılatmak *is.* aşılamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

aşılı *s.* 1. вакцин хийлгэсэн, тарилгатай. 2. залгаж ургуулсан.

aşılma *is.* aşılmak үйлийн нэр.

aşılmak *is.* aşmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

aşındırma *is.* aşındırmak үйлийн нэр.

aşındırmak *(-i)* 1. элээх, элэгдүүлэх, хуучруулах. 2. *kim.* (зэв) идэх. 3. идэх, нураах, эвдэх. 4. *mec.* (нэг газар руу) их орж гарах, элээх. "*Mahkeme kapılarını aşındırdı.*" Шүүхийн үүдийг элээв.

aşınma *is.* **1.** aşınmak үйлийн нэр. 2. *jeol.* хөрсний нуралт, гулсалт.

aşınmak *(nsz)* 1. элэх, элэгдэх, хуучрах. 2. үрэгдэх, хирэгдэх. 3. (зэвэнд) идэгдэх.

aşırı *s.* хэтэрхий, хэтрүү, хэт их, илүү, их, дэндүү их, хэмээс хэтэрсэн, тун, туйлын. **~ gitmek** хэтрэх, даврах, хэмээс хэтрэх.

aşırılık, -ğı *is.* хэтрэл, хэтрүүлэг.

aşırma *is.* 1. aşırmak үйлийн нэр. 2. *ed.* зохиолын хулгай. 3. дамнуур, дам нуруу, хөндлөвч, гулдан.

aşırmak *(-i, -den)* 1. гаталгах, давуулах, гаргаж өгөх, цаана нь гаргах. 2. гаргах, гаргаж хаях, шидэх, хаях. "*Yangın büyüyünce eşyayı bostana aşırdılar.*" Түймэр ихсэнгүүт эд зүйлийг цэцэрлэг рүү гаргаж хаяв. 3. хулгайлах, сэм авах, дэлсэх. 4. *ed.* зохиол хулгайлах.

aşısız *s.* 1. тарилга хийлгээгүй, вакцин хийлгээгүй. 2. залгаж ургуулаагүй (мод).

aşı taşı *is.* шар зос.

aşikâr *s.* тодорхой, илэрхий, ил. **~ etmek** илчлэх, ил гаргах.

aşina *is.* 1. танил, анд, нөхөр, найз. 2. *s.* мэддэг, таньдаг.

aşiret *is.* аймаг, угсаатан, ястан, овогтон.

aşk *is.* хайр, хайр дурлал, хайр сэтгэл. **~ etmek** *hlk.* алгадах, цохих. **~ yapmak** хавьтах, хурьцал үйлдэх, бэлгийн харьцаанд орох. **~ düşmek (**veya **~ olmak)** дурлах, сэтгэлтэй болох.

aşkın *s.* 1. гарсан, давсан. "*Sakalı kır, yaşı elliyi aşkın fakat dinçti.*" Буурал сахалтай, нас нь тавь гарсан боловч хөнгөн шингэн хүн байлаа. 2. эрхэм, давуу, илүү. 3. илүү, их.

aşlama *is.* aşlamak үйлийн нэр.

aşlamak *(-i) bk.* aşılamak.

aşma *is.* aşmak үйлийн нэр.

aşmak, -ar *(-i)* 1. гатлах, давах, туулах. 2. (хугацаа) дуусах, хэтрэх, өнгөрөх. 3. *argo.* арилах, сэмхэн алга болох.

at *is.* 1. морь, адуу. 2. шатрын морь. **~a binmek** морь унах.

ata *is.* 1. эцэг, аав. 2. өөг эцэг.

ataerki *is.* эцгийн эрхт ёс.

atak, -ğı (I) *s.* 1. зүрхтэй, зоригтой, аймшиггүй. 2. овилгогүй, хийсвэр, дэгдэгнүүр, ойворгон. 3. *hlk.* худалч, чалчаа.

atak, -ğı (II) *is.* атак, дайран орох, дайралт, халдан довтлох.

atalet *is.* 1. залхуурал, хойрго явдал, залхуу зан. 2. ажилгүйдэл, зүгээр суух, дэмий байх.

atama *is.* томилолт, томилох, албан тушаалд томилох.

atamak *(-i, -e)* томилох, тавих, тохоон томилох, албан тушаалд томилох.

ataman *is.* тэргүүн, шүүлэнгээ, зайсан (оросын нутгийн цэргийн ахлагч).

atanma *is.* томилогдох. **~ yapmak** томилох, тохоон томилох.

atanmak *(-e)* томилогдох, тохоон томилогдох, албан тушаалд томилогдох.

atardamar *is. anat.* артөр, гол судас, гүрээ.

atasözü *is.* цэцэн үг, зүйр үг.

ataşe *is.* элчин сайдын яамны тусгай мэргэжилтэн, атташе.

atavizm *is.* атавизм, удамшил, уг удмаа дуурайх.

atçılık *is.* адуу өсгөх.

ateist *is.* атеист, шашингүй хүн, шүтлэггүй хүн, сүжиггүй хүн.

ateizm *is.* атөизм, шашинд үл сүсэглэх үзэл.

atelye *is.* урлалын газар.

ateş *is.* 1. гал 2. гал, зуух. 3. биөийн халуун. 4. галлах, буудах. 5. *mec.* сэтгэлийн хөдөлгөөн, оргилуун сэтгэл. 6. *mec.* аюул, осол, гай, гамшиг. 7. *mec.* гашуун зовлон. 8. *s.* улаан өнгөтэй, улаан, гал улаан. 9. уур, хилэн, омог. **~ açmak** гал нээх. **~ almak** 1) асах, ноцох, шатах. 2) галлах, буудах. 3) уурлах, хилэгнэх, уур хүрэх. **~ çıkmak** гал гарах, түймэр гарах. **~ etmek** галлах, буудах. **~ gibi** 1) маш халуун, гал шиг халуун. 2) час улаан, ув улаан. **~ püskürmek** ихэд уурлах, уур хилэн бадрах. **~e vermek** гал гаргах, гал тавих, түймэрдэх, шатаах. **~ı çıkmak** халуурах. **~le oynamak** галаар тоглох, осолтой юмаар тоглох.

ateşböceği *is.* галт хорхой.

ateşçi *is.* галч.

ateşkes *is.* энхийн хэлэлцээр, дайныг зогсоох.

ateşleme *is.* ateşlemek үйлийн нэр.

ateşlemek *(-i)* 1. асаах, ноцоох, шатаах, гал гаргах. 2. галлах, буудах. 3. *mec.* хөөрүүлэх, дэвүүлэх, дэгдээх, турхирах.

ateşlendirme *is.* ateşlendirmek үйлийн нэр.

ateşlendirmek *(-i) mec.* хөөрүүлэх, хөдөлгөх, дэвүүлэх, дэгдээх, турхирах, байдлыг хурцатгах, ширүүсгэх.

ateşlenme *is.* ateşlenmek үйлийн нэр.

ateşlenmek *(nsz)* 1. ateşlemek үйлийн нэр. 2. халуурах, биеийн халуун нэмэгдэх. 3. хөөрөх, дэврэх, дэгдэх, байдал хурцдах, ширүүсэх.

ateşli *s.* 1. (биеийн) их халуунтай, халуурсан. 2. хөөрүү, дэвүү, хөхүүн, аагтай. 3. *mec.* тачаангуй, хурьцангуй, хуялтай.

ateşperest *s.* гал тахигч, гал шүтэгч.

atfetme *is.* atfetmek үйлийн нэр.

atfetmek *(-e)* 1. хамааруулах, –тай хамаатай гэж үзэх, –ээс үүдсэн гэх, тохох, хамруулж үзэх. 2. хандуулах, чиглүүлэх.

atıcı *is.* 1. мэргэн буудагч. 2. *s. mec.* худалч, санаанаасаа зохиож ярьдаг.

atıcılık, -ğı *is.* 1. мэргэн буудах, онох. 2. буудлагын спорт, буудлага. 3. худал хэлэх, санаанаасаа зохиох.

atık, -ğı *s.* хаягдал, хаягдсан. "*Atık kağıt.*" Хаягдал цаас. "*Atık su.*" Бохир ус.

atıl *s. esk.* 1. залхуу, хойрог, хашин. 2. ажилгүй, дэмий сэлгүүцсэн, сул байгаа. 3. тусгүй, дэмий, хэрэггүй, ач тусгүй.

atılgan *s.* 1. айхгүй, аймшиггүй, зоригтой, зүрхтэй, зоримог. 2. санаачлагатай, шургуу, дайчин, идэвхтэй.

atılım *is.* 1. харайлт, үсрэлт. 2. *mec.* хөгжил, дэвшил, ахиц, алхам.

atılma *is.* atılmak үйлийн нэр.

atılmak *(-e, -den, nsz)* 1. atmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. дайрах, довтлох, халдах, халдан довтлох. 3. давших, ухасхийх, дайрах. "*Köpek üzerime atıldı.*" Нохой над руу дайрав. 4. (нэг ажлыг шургуу) эхлүүлэх. 5. (бөмбөг) дэлбэрэх, тэсрэх.

atış *is.* 1. atmak үйлийн нэр. 2. буудлага, буудах. "*Atış yeri.*" Буудлагын газар, бай буудах газар. 3. цохилт. "*Kalp atışı.*" Зүрхний цохилт.

atışma *is.* atışmak үйлийн нэр.

atışmak *(nsz, -le)* хэрэлдэх, хэрүүл хийх, маргалдах.

atıştırmak *(-i)* 1. хам хум идэх, ховдоглон үмхлэх зуурын юм идэх. 2. *(nsz)* (цас, бороо) шиврэх.

ati *is. esk.* ирээдүй, ирэх цаг.

atik *s.* шалмаг, гавшгай, золбоотой, гялалзуур.

atkı *is.* 1. ороолт, алчуур. 2. тотго, энэх. 3. *hlk.* өвсний сэрээ. 4. хөндлөн утас, хөндлөн цуулт.

atlama *is.* 1. atlamak үйлийн нэр. 2. харайлт, дэвхрэлт, үсрэлт. 3. *sp.* харайлт. "*Uzun atlama.*" Уртын харайлт, "*Yüksek atlama*" Өндрийн харайлт.

atlamak *(-den)* 1. харайх, үсрэх, үсэрч гарах, харайж гарах. 2. *(-den, -e)* харайх, үсрэх, доош үсрэх. *Pencereden ~* цонхноос үсрэх. 3. *(-e)* (усан онгоц, галт тэрэг, онгоц, автобусаснд) суух. 4. алгасах, орхих. 5. анги дэвших, анги алгасах. 6. *mec.* алдах, эндэх, хуурtах. 7. *(-den)* буух, үсэрч буух. "*Trenden atlamak*" Галт тэрэгнээс үсэрч буух.

atlanma *is.* atlanmak үйлийн нэр.

atlanmak (I) *(nsz)* 1. морь унах. 2. морьтой

болох.

atlanmak (II) *(nsz)* atlamak үйлийн нэр.

atlas (I) *is.* пүүсүү, хээгүй торго.

atlas (II) *is.* атлас, газрын зураг.

atlatılma *is.* atlatılmak үйлийн нэр.

atlatılmak *(nsz, -den)* atlatmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

atlatma *is.* atlatmak үйлийн нэр.

atlatmak *(-i, -e, -den)* 1. atlamak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. өнгөрөөх, давж гарах. "*Tehlikeyi atlattık.*" Бид аюулыг давж гарлаа. 3. *mec.* мултрах, гайгүй өнгөрөх, зайлуулах. 4. *mec.* хойшлуулах, үл ойшоох, зөнд нь орхих. 5. *mec.* мэхлэх, залилах, хуурах.

atlet *is.* (атлетик) тамирчин, атлетикийн спортоор хичээллэгч.

atletizm *is.* атлетик, чийрэгжилт.

atlı *s.* 1. морьтой, морин. "*Atlı araba.*" Морин тэрэг. 2. *is.* морьтой хүн. 3. *ask.* морин цэрэг, морин цэргийн хороо.

atlıkarınca *is.* морин тойруулга.

atlı karınca *is. zool.* нэгэн төрлийн том шоргоолж.

atma *is.* atmak үйлийн нэр.

atmaca *is. zool.* харцага, харцгай, хяргуй.

atmak, -ar *(-i, -e)* 1. хаях, шидэх, чулуудах. 2. доош нь хаях, орхих, унагаах. 3. хөөх, халах, гаргах. "*Onu işten attılar.*" Түүнийг ажлаас нь халчихсан. 4. хийх. "*Yemeğe tuz attın mı?*" Хоолонд давс хийсэн үү? 5. зөөх, аваачих. "*Hazır araba varken eşyayı eve atalım!*" Бэлэн унаа байхад эд хогшлоо гэр лүү зөөцгөөе! 6. зодох, жанчих, цохих, цавчих. "*Dayak atmak.*" Зодох, "*Tokat atmak.*" Алгадах. 7. (их буу, буу) буудах, дэлбэлэх, тэслэх. 8. (сум, нум сум) буудах, тавих, үсэргэх, харвах. 9. хойшлуулах, хугацаа сунгах. 10. хучих, нөмрөх. 11. тохох, түлхэх. "*Suçu ona attı.*" Хэргийг түүнд тохчихсон. 12. өдөх, үг хаях. 13. хаях, гаргаж хаях, хог дээр хаях. 14. болих, татгалзах, халах. 15. гадагшлуулах, гаргах, ялгаруулах. 16. *arg*o. буудах, таах, таамгаар хэлэх. 17. *arg*o. худлаа ярих, санаанаасаа зохиох, бүлт үсрэх, дэгсдүүлэх. 18. урагдах, цуурах, ханзрах. 19. (зүрх) цохилох. 20. тайлах, тайлж хаях. 21. гаргах, хасах. "*Kitabın bu bölümünü attık.*" Номны энэ бүлгийг хасчихсан. 22. цайрах, гандах, өнгөө алдах. 23. (захидал) илгээх, явуулах. **atıp tutmak** 1) худал үнэн ярих, дэгслэх, нэмэрлэх, хэтрүүлж ярих. 2) муулах, муучлах.

atmasyon *is.* və *s.* зохиомол зүйл, санаанаасаа зохиосон, худал, хуурмаг, буруу.

atmosfer *is. astr.* 1. атмосфер, агаар, агаар мандал, хийн бүрхэвч. "*Atmosfer basıncı.*" Агаарын даралт. 2. *mec.* орчин, байдал.

atom *is. kim.* атом (бодисын маш жижиг хувь), хумхи, барамнас. "*Atom ağırlığı.*" Атомын жин. "*Atom bombası.*" Атомын бөмбөг.

atölye *is.* урлалын газар.

atraksyon *is.* сонирхолтой тоглолт, тоглолт.

av *is.* **1.** агнуур, ан гөрөө. 2. олсон юм, олз. 3. ав, ан. 4. ан амьтан, агнуурын шувуу. 5. *mec.* золиос, идэш. **~ avlamak** агнах, гөрөөлөх, агнуучлах, ан хийх. **~a çıkmak** анд явах, анд гарах.

avadanlık, ğı *is.* зэвсэг, багаж, багаж зэвсэг.

aval, -li (I) *is. tic.* итгэмжлэл.

aval, -li (II) *s. arg*o. донгио, мангуу, тэнэг.

avanak, -ğı *s.* эргүү, тэнэг, эрваа, донгио.

avans *is.* урьдчилгаа. **~ almak** урьдчилгаа авах. **~ vermek** урьдчилгаа олгох.

avanta *is. arg*o. ашиг хонжоо, хожоо, хялбар аргаар олсон мөнгө/ашиг орлого, шударга бус аргаар олсон мөнгө/ашиг орлого. **~dan** үнэгүй, зүгээр олсон.

avantaj *is.* давуу тал, давамгай байдал.

avantajlı *s.* давуу талтай, ашигтай, хэрэгтэй, тустай.

avantajsız *s.* давуу талгүй, ашиггүй, хэрэггүй, тусгүй.

avantür *is.* адал явдал.

avantürİyer *is.* адал явдлын эрэлчин, азаа туршигч.

Avar *z. is.* авар хүн.

avare *s.* дэмий сэлгүүцэгч, ажилгүй, тэнүүлч, зайгуул, дэмий, хоосон. **~ dolaşmak** дэмий сэлгүүцэх, зүгээр суух, хоосон цаг нөхцөөх.

avarelik, -ği *is.* дэмий суух, зүгээр суух, дэмий сэлгүүцэх.

avarya *is. den.* осол, сүйдэл, сүйд, гэмтэл.

avaz *is.* хашгираан, хашгиралдаан, орь дуу. **~ ~ bağırmak** бүх чадлаараа орилох, орь дуу тавих, хашхирах.

avcı *is.* 1. анчин, гөрөөчин, *а*нгуучин. 2. *s.* анчны, гөрөөчний. "*Avcı giysisi.*" Анчны хувцас. 3. *s.* анч (амьтан).

avcılık, -ğı *is.* ан, агнуур.

avcı uçağı *is.* сөнөөгч онгоц.

avdet *is.* буцаж ирэх, харьж ирэх. **~ etmek** буц*а*ж ирэх, харьж ирэх, буц*а*х.

avize *is.* лампын бүрхүүл, дэнгийн саравч.

avlak, -ğı *is.* ан ихтэй газар, ангуучлах газар.

avlama *is.* avlamak үйлийн нэр.

avlamak *(-i)* 1. агнах, авлах. 2. *mec.* урхинд оруулах, урхидах, мэхлэх, залилах.

avlanma *is.* avlanmak үйлийн нэр.

avlanmak *(nsz)* 1. avlamak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. анд явах, ан гөрөө хийх, гөрөөлөх, ангуучлах.

avlu *is.* хашаа, хот, хороо.

avrat, -dı *is. hlk.* 1. авгай, эмэгтэй хүн. 2. эхнэр, авгай.

Avrupalı *z. is.* 1. европ хүн. 2. европын, европ үндэстний.

avuç, -cu *is.* **1.** гарын алга. 2. атга. 3. (хэмжээ) атга. "*Bir avuç buğday.*" Нэг атга буудай. **~ açmak** гуйх, гуйлга гуйх, тусламж хүсэх. **(parayı) avcuna saymak** (мөнгө) бэлнээр төлөх. **avcunun içi gibi bilmek** арван хуруу шигээ мэдэх, сайн мэдэх.

avuç içi *is.* гарын алга.

avuçlama *is.* avuçlamak үйлийн нэр.

avuçlamak *(-i)* атгаж авах, атгах.

avukat *is.* 1. өмгөөлөгч. 2. *mec.* өмөөрөгч.

avukatlık, -ğı *is.* 1. емгөөлөл. 2. өмгөөлөгчийн мэргэжил. 3. өмөөрөх.

avunç, cu *is.* тайтгарал, тайвширал.

avunma *is.* avunmak үйлийн нэр.

avunmak *(nsz)* 1. өөрийгөө тайтгаруулах, тайвшруулах, саатуулах, сэтгэлээ засах, сэтгэлээ зогоох. 2. өөрийгөө зугаацуулах, сэтгэл хангалуун байх. 3. *hlk.* (амьтан) хээлтэх.

avuntu *is.* тайтгаруулах, тайвшруулах, сэтгэл амирлиулах зүйл.

Avustralyalı *is.* австрали хүн.

Avusturyalı *is.* австри хүн.

avutma *is.* avutmak үйлийн нэр.

avutmak *(-i)* 1. тайтгаруулах, тайвшруулах, сэтгэлий нь засах. 2. зугаацуулах, саатуулах.

ay (I) *ünl.* ээ! хүүе! өө! ёо! (гэнэтийн өвдөлт, өвчин, гайхах, цочих, баярлах үед хэлэх аялга үг).

Ay (II) *z. is.* 1. (тэнгэрийн) сар. 2. сар (он сар). "*Mart ayı.*" Гуравдугаар сар. 3. сарын хугацаа, сар. "*Bu iş üç ayda biter.*" Энэ ажил гурван сарын хугацаанд дуусна.

ayak, -ğı *is.* 1. (эрхтэн) хөл. "*Ayak izi.*" Хөлийн мөр. 2. хөл (ширээ, сандалны). 3. *coğr.* цутгал, цутгалан. 4. алхаа. 5. гишгүүр. 6. фут, тохой (ойролцоогоор 30, 4 см).7. *halk ed.* шүлгийн холбоц, сүүл холбох. "*Ayağını yorganına göre uzat.*" Хөнжлийнхөө хирээр хөлөө жий. **~ atmak** 1) орох. 2) анх удаа ирэх. **~ atmamak** орохгүй байх, шагайхгүй байх. **~ ~ üstüne atmak** хөл ачих. **~ basmak** 1) хүрэх, хүрч очих, хөл хүрэх. 2) орох, орж ирэх, дайрах. **~ diremek** шургуу тэмцэх, эцсээ хүртэл тэмцэх, эсэргүүцэх, өөрийнхөөрөө зүтгэх. **~ uydurmak** 1) хөл нийлүүлэн явах, хөл нийлүүлэх, алхаа тааруулах. 2) *mec.* хөлөө олон явах, хөл нийлүүлэн алхах. **~a fırlamak** ухасхийн босох. **~a dikilmek** босох, зогсох, хөл дээрээ зогсох. **~a kalkmak** 1) өндийх, босох. 2) эдгэрч босох, хөл дээрээ босох. 3) сандрах, мэгдэх, хөл үймээн болох. **~ına (veya ~larına) kapanmak** хөлд нь сэхрэх, сөгдөн гуйх. **~ını çekmek** хөлөө татах, хөл хумих, гадуур дотуур явахаа багасгаж цөөвчлөх. **~ını denk almak** сэргэг байх, сонор сэрэмжтэй байх, анхааралтай байх. **~ını giymek** гутлаа өмсөх. **~ını kaydırmak** гэнэ сэнэгүй огцруулах, гэнэдүүлэн буулгах, тушаалаас битүү бууруулах, сэм халуулах. **(ayakkabı) ~ını vurmak** (гутал) хөл холгох. **~ının altına almak** өшиглөх, дэвсэх. **~lar altına almak** гишгэчих, үл хэрэгсэх, эс хайхрах. **~ları yere değmemek** баярлаад хөл нь газар хүрэхгүй байх, ихэд баярлах. **~ta kalmak** хөл дээрээ зогсох, суух газар олдохгүй байх.

ayakaltı *is.* хөл хөдөлгөөнтэй газар, хүн ихтэй газар, олон нийтийн газар.

ayak bağı *is.* саад, дараас, дараа. **(birine) ~ olmak** хүнд дараас болох.

ayak bileği *is. anat.* шагай.

ayakkabı, -yı *is.* гутал. "*Erkek ayakkabısı.*" Эрэгтэй гутал.

ayakkabıcı *is.* 1. гуталчин, гутал хийдэг хүн. 2. гутал зардаг хүн. 3. гутлын дэлгүүр.

ayakkabılık, -ğı *is.* 1. гутлын тавиур. 2. *s.* гутлын, гутал хийхэд тохиромжтой (арьс, шир гэх мэт материалууд).

ayaklanma *is.* 1. ayaklanmak үйлийн нэр. 2. бослого.

ayaklanmak *(nsz)* 1. (хүүхэд) хөлд орох. 2. (өвчтөн) хөл дээрээ босох, эдгэрч босох. 3. босож явахаар завдах. 4. *mec.* бослого гаргах, босох, үймээн дэгдээх.

ayaklık *is.* 1. дөрөө, гишгүүр, чангалуур. 2. шат. 3. гишгүүр, довжоо.

ayaksız *s.* хөлгүй.

ayaktaş *is. hlk.* найз, нөхөр, анд.

ayaktopu *is. sp.* хөл бөмбөг.

ayaküstü *zf.* 1. зогсон, босоогоороо. 2. яаруу, шамдуу, шалавхан, түргэн. 3. *is.* бэлэн хоол, түргэн хоол.

ayakyolu *is.* жорлон, бие засах газар.

ayan *s.* тодорхой, илэрхий. **~ olmak** тодорхой болох, илэрхий болох. **~ beyan** *s. ve zf.* тов тодорхой, илт.

ayar *is.* 1. тохируулга, тохируулалт. "*Saat ayarı.*" Цагийн тохируулга. 2. эх хэмжүүр, шалгах хэмжүүр, стандарт. 3. сорьц. **~ etmek** тохируулах, тааруулах.

ayarlama *is.* ayarlamak үйлийн нэр.

ayarlamak *(-i)* 1. тохируулах, тааруулах. 2. стандартчилах, загварчлах, нэг хэвийн болгох. 3. *mec.* зохицуулах, эмхлэх, цэгцлэх, тааруулах. "*İşlerimi ayarladım.*" Би ажлаа зохицуулсан. 4. *argo.* аргалах, сэнхрүүлэх, найрах. "*Babamı ayarlayabilirsem sinemaya gideceğim.*" Би аавыг сэнхрүүлч чадвал кино үзэхээр явна.

ayarlanma *is.* ayarlanmak үйлийн нэр.

ayarlanmak *(nsz)* зохицуулагдах, тохируулга хийгдэх.

ayarlı *s.* 1. тохируулсан, тааруулсан, тохиргоо хийсэн. 2. (алт, мөнгө) сорьцтой.

ayarsız *s.* 1. тохируулгагүй, тохиргоо хийгээгүй, тааруулаагүй. 2. (алт, мөнгө) сорьцгүй.

ayartma *is.* ayartmak үйлийн нэр.

ayartmak *(-i)* 1. уруу татах, толгой эргүүлэх. 2. залилах, мэхлэх, хуурах. 3. ятгах, сэнхрүүлэх.

ayaz *is.* 1. хүйтэн жавар. 2. *s.* жихүүн хүйтэн. **~ kesmek** даарах, осгох, бээрэх. **~ vurmak (жимс, ногоо)** хөлдөх.

ayazlama *is.* ayazlamak үйлийн нэр.

ayazlamak *(nsz)* 1. жаварлах, жихүүн жавар үүсэх. 2. хүйтэн жавар хайрах. 3. *argo* хий дэмий хүлээх, юу ч олж долоохгүй байх.

ayazlanma *is.* ayazlanmak үйлийн нэр.

ayazlanmak *(nsz)* цантах, хөлдөх. "*Su ayazlanmış.*" Ус цантсан байна.

aybaşı *is.* 1. сарын эхэн, сарын эхний өдөр. 2. сарын юм, сарын тэмдэг. **~ olmak** сарын тэмдэг ирэх.

ayça *is.* хавирган сар.

ayçiçeği *is. bot.* 1. наран цэцэг. 2. наран цэцгийн үр. "*Ayçiçek yağı.*" Наран цэцгийн тос.

aydın *s.* 1. гэрэлтэй, гэгээтэй. 2. *is.* ve *s.* сэхээтэн, оюуны өндөр хөгжилтэй, соёлтой, боловсролтой. 3. ойлгомжтой, ойлгоход дөхөмтэй, тодорхой.

aydınlanma *is.* 1. aydınlanmak үйлийн нэр. 2. *mec.* тодруулах, тодорхой болох, учрыг нь олох, магадлах, мэдлэгтэй болох, ойлгож авах. 3. *fiz.* гэрэлтүүлэх, гэрэлтүүлэх хэмжээ.

aydınlanmak *(nsz)* 1. гэрэл тусах, гийгүүлэгдэх, гэгээ орох. 2. *mec.* тодруулах, тодорхой болох, учрыг нь олох, магадлах, мэдлэгтэй болох, ойлгож авах.

aydınlatıcı *is.* 1. гэрлийн, гэрэлтүүлэх, гэрэл гаргах. "*Aydınlatıcı cihazı.*" Гэрэлтүүлэх хэрэгсэл. 2. *mec.* гэгээрүүлэх, ухуулан таниулах, тайлбарлан таниулах.

aydınlatma *is.* 1. aydınlatmak үйлийн нэр. 2. *tiy.* тайзны гэрэлтүүлэг.

aydınlatmak *(-i)* 1. гэрэлтүүлэх, гийгүүлэх, гэрэл тусгах. 2. *mec.* гэгээрүүлэх, тайлбарлан таниулах, ухуулан таниулах, тайлбарлах.

aydınlık, -ğı *is.* 1. гэрэл, гэгээ. 2. *s.* гэрэлтэй, гэгээн, саруул. "*Aydınlık bir oda.*" Саруул өрөө. 3. *s. mec.* тодорхой, ойлгомжтой, илэрхий. 4. цэвэр, ариун, нүгэлгүй.

aygın *s.* ядарч туйлдсан, сул дорой, сульдсан, тэнхэлгүй.

aygın baygın *s.* 1. ядарч туйлдсан, сул дорой, тэнхэлгүй. 2. толгой манарсан, мансуурсан. 3. ухаангүй дурласан.

aygır *is.* азарга.

aygıt *is.* 1. багаж хэрэгсэл. 2. (биеийн) эрхтэн. "*Sindirim sistemi.*" Хоол боловсруулах эрхтэн. 3. *fiz.* тоног төхөөрөмж.

ayı *is. zool.* 1. баавгай. "*Beyaz ayı.*" Цагаан баавгай. 2. *ünl. mec.* бүдүүн, бүдүүн бараг, бүдүүн тоймын, болхи. **~ gibi** 1) чацархаг, бадриун, биерхэг, том биетэй. 2) бүдүүлэг.

ayık *s.* 1. (согтуу хүн) тэлэрсэн, сэргэсэн, сэрүүн, сэхээ орсон. 2. *zf.* (согтуу хүн) сэргэг, архи нь гарсан, сэхээ орсон. 3. *mec.* сэргэг, цовоо, сэргэлэн.

ayıklama *is.* ayıklamak үйлийн нэр.

ayıklamak *(-i)* түүх, цэвэрлэх, ялгах.

ayıklanma *is.* 1. ayıklanmak үйлийн нэр. 2. *biy.* байгалийн шалгарал, ялгарал.

ayıklanmak *is.* ayıklamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

ayılma *is.* ayılmak үйлийн нэр.

ayılmak *(nsz)* 1. тэрлэх, согтуу гарах, архи гарах, сэргэх. 2. ухаан орох, сэхээ орох, мэдээ орох. 3. *mec.* ухаарах, ухаарч ойлгох.

ayıltma *is.* ayıltmak үйлийн нэр.

ayıltmak *(-i)* 1. согтуу гаргах, сэхээ оруулах, сэргээх. 2. ухаан оруулах, сэхээ оруулах, мэдээ оруулах.

ayıp, -bı *is.* 1. ичгүүр, ичир, ичгүүрэл, шившиг, гутамшиг. 2. дутагдал, алдаа дутагдал. 3. *s.* ичгүүртэй, ичгэвтэр, шившигтэй, гутамшигтай. **~ etmek** зохисгүй хандах, нийлэмжгүй харьцах, эвгүй харьцах, ичгүүртэй байдалд оруулах.

ayıplama *is.* бууруушаах, зэмлэл, аймсал, донгодлого.

ayıplamak *(-i)* бууруушаах, зэмлэх, баалах, аймсах.

ayıplanma *is.* ayıplanmak үйлийн нэр.

ayıplanmak *(nsz)* ayıplamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

ayıplı *s.* 1. ичгүүртэй, шившигтэй, гутамшигтай. 2. алдаа дутагдалтай, бууруутай.

ayıraç, -cı *is. kim.* урвалжаач, урвалд оролцогч, реагент.

ayırım *is.* ялгаа, ялгал, ялгавар. **~ yapmak** ялгах, ялгаварлах.

ayırma *is.* ayırmak үйлийн нэр.

ayırmak *(-i, -den)* 1. хуваах, таслах. 2. ялгах, ялгаж харах. 3. салгах, тусгаарлах. 4. салгах, хагацаах. 5. сонгох, шилэх, ялгах. 6. ялгах, ялгаварлах, ялгаж үзэх, ялгавартай хандах. 7. хойш нь тавих, тусад нь тавих, хадгалах. "*Çocuklara pastadan biraz ayırdım.*" Хүүхдүүдэд амтат бялуунаас жаахныг тусд нь тавьчихлаа. 8. тараах, хувиарлах.

ayırt edilmek *(-den)* ялгагдах, ялгарах.

ayırt etmek *(-i, -den)* ялгах, ялгааг олж харах.

ayırtma *is.* ayırtmak үйлийн нэр.

ayırtmak *(-e, -i. -den)* ayırmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

ay ışığı *is.* сарны гэрэл.

ayin *is.* бурхан тахих, мөргөл үйлдэх, хурал хурах.

aykırı *s.* 1. зөрчилтэй, зөрөлдөөнтэй, харшлалдсан. 2. эсрэг, сөрөг. **~ olmak** зөрөх, зөрчих, сөрөх, харшлалдах

aykırılık, -ğı *is.* зөрүү, зөрчил, зөрөлдөөн, харшлалдах.

aylak *s.* 1. юу ч хийдэггүй, зүгээр суугч, дэмий сэлгүүцэгч, хэсүүлч, тэнүүлч. 2. *zf.* дэмий, хоосон, зүгээр. "*Aylak oturmak.*" Д эмий суух, зүгээр суух. **~ ~ dolaşmak** дэмий сэлгүүцэх, тэнэх, хэсүүчлэх.

aylık, -ğı *is.* 1. сарын цалин, нэг сарын хөлс. 2. *s.* сарын, сар бүрийн, сар тутмын. "*Aylık dergi.*" Сар тутмын сэтгүүл. 3. сартай, ... сар болсон. "*Üç aylık çocuk.*" Гурван сартай хүүхэд. 4. *zf.* сараар, сар тутам. **~ almak** цалин авах. **~ bağlamak** цалин холбох. **~ vermek** цалин өгөх, цалин олгох.

ayma *is.* aymak үйлийн нэр.

aymak, -ar *(nsz) hlk.* 1. сэргэх, ухаан орох, сэхээ орох. 2. *mec.* үнэнийг ойлгох, ухаарах, ухаан орох.

aymaz *s.* алмай, амирлангуй, ажиггүй, тоомжиргүй.

ayna *is.* 1. толь. 2. *den.* толин дуран. 3. модон хавтан, хавтас, модон хананцар. **~ gibi** 1) толь шиг гөлгөр. 2) (тэнгис) номхон, дөлгөөн, тайван намуун.

aynen *zf.* яг, яг адил, яг нарийн, яг ёсоор, үсэгчлэн, эгээ адил, (тэр) хэвээр нь.

aynı *s.* адил, адилхан, ижил, их төсөөтэй, төстэй.

aynı zamanda *zf.* үүний зэрэгцээ, үүний хажуугаар.

ayraç *is.* хаалт.

ayran *is.* хоормог.

ayrı *s.* **1.** тусгай, тусгаар, саланги, тусдаа. 2. нөгөө, өөр. 3. жич, тусгай, ангид, ондоо. **~ ~** *zf.* 1) өөр өөр, онд ондоо. 2) тус тусдаа, тус бүр. 3) тусгайлан, нэг бүрчлэн, тусад нь. **~ düşmek** 1) (бие биенээсээ) хол байх, тус тусдаа байх,салангид байх. 2) *mec.* санал зөрөх, үл нийцэх. **~ tutmak** өөр хандах, ангид үзэх, тусгайлах.

ayrıca *zf.* үүнээс гадна, мөн, үүний зэрэгцээ.

ayrıcalık, -ğı *is.* онцгой эрх, тусгай эрх, тусгай эрх ямба, эрх дарх.

ayrı cinsten *is. kim.* өөр бүтэцтэй, олон төрлийн, холимог бүрэлдэхүүнтэй, элдэв төрлийн.

ayrıç *is.* (замын) ац уулзвар, салаа.

ayrık *s.* 1. салангид, салсан, хуваасан (үс). 2. гойд, тусгай, онцгой, ер бусын. 3. өөр, ондоо.

ayrılık, -ğı *is.* 1. тусгаар байх, салангид байх, тусдаа байх. 2. хагацал, салалт. 3. зөрчил, зөрөлдөөн, зөрөх, зөрөлдөх. 4. *huk.* шүүхийн шийдвэрээр гэрлэгсэд тусдаа амьдрах.

ayrılma *is.* **1.** ayrılmak үйлийн нэр. 2. *fiz.* дисперси, сарнил.

ayrılmak *(-i)* 1. ayırmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *(-den)* хагацах, салах, явж одох, явах. 3. *(nsz, -den)* салах, гэр бүл цуцлах.

ayrım *is.* 1. ayırmak үйлийн нэр. 2. ялгаа, өөр өөр байх. 3. анги, хэсэг, бүлэг. 4. ялгаа, ялгавар, ялгал, ялгамжаа. 5. уулзвар, салах цэг, салаа. "*Yol ayrımı.*" Замын уулзвар. **~ yapmak** ялгах, ялгаварлан гадуурхах, гадуурхах, алагчлах.

ayrıntı *is.* нарийн учир, тухайн утга, заримдаг зүйл, нарийн тодорхой, дэлгэрэнгүй.

ayrıntılı *s.* тодорхой, дэлгэрэнгүй, нарийв члан, нарийвчилсан.

ayrışma *is.* **1.** ayrışmak үйлийн нэр 2. *kim.* задрал.

ayrışmak *(nsz)* **1.** *kim.* задрах, бутрах, хуваагдах, бүрдэл хэсгээрээ задрах. 2. тарах, тархах, сарних, бутрах, салах.

ayrıştırma *is.* ayrıştırmak үйлийн нэр

ayrıştırmak *(-i)* 1. *kim.* задлах, хуваах, бүрдэл хэсгээр задлах. 2. тараах, сарниулах, салгах.

ayrıt *is. mat.* талст, зааг ирмэг.

aysar *is.* 1. зүүдэн өвчтэй хүн. 2. тогтворгүй, барьцгүй (хүн).

aysberg *is. coğr.* мөсөн уул.

ay takvimi *is. astr.* билгийн тоолол.

ayva *is.* айва (жимс).

ayyar *s. esk.* залилагч, мэхлэгч, зуйгуурч.

ayyarlık, -ğı *is.* заль, мэх, гөн, зуйгуур

ayyaş *s.* архич, архичин, архины тулам.

az *s.* 1. бага, их биш, жаахан, цөөн. "*Bugün işimiz az.*" Өнөөдөр ажил багатай байна. 2. *zf.* бага зэрэг, бага сага, жаахан. **~ buçuk** *zf.* бага зэрэг, бага. **~ bulunur** ховор, чухаг, ховор тохиолдох. **~ çok** нилээд овоо, баахан, их бага ч гэсэн, хирээрээ. **~ kalsın** ... тэгэх/ингэх шахав, ... тэгэн/ингэн алдав, арай л ... (тэг) сэнгүй. **~ gelmek** багадах, дутах, хүрэхгүй байх. **~ görmek** бага гэх, чамлах, бага санагдах. **~a çoğa bakmamak (veya ~ çok dememek)** бага юмаар сэтгэл ханах, бага гэхгүй байх, байгаа юмаа хүргэх.

aza *is. esk.* 1. гишүүн. 2. биеийн эрхтнүүд, биеийн хэсгүүд, эрхтэн, үе, мөч.

azalma *is.* багасах, хорогдол, цөөрөх.

azalmak *(nsz)* 1. багасах, хорогдох, цөөрөх. 2. нөлөө нь багасах, намдах, хүч буурах, сулрах. "*Ağrısı azaldı.*" Өвчин нь намдлаа.

azaltma *is.* azaltmak үйлийн нэр.

azaltmak *(-i)* 1. багасгах, хорогдуулах, цөөрүүлэх, хомстгох. 2. нөлөөг багасгах, намдаах, хүч бууруулах, сулруулах.

azamet *is.* ve *s.* 1. их зан, ихэмсэг зан, бардам зан. 2. эрхэмсэг, тансаг, гойд сайхан. 3. сүр жавхлан, цог заль, жавхаа, сүрлэг байдал. 4. нэр цуу, алдар, эрхэм, суут, аугаа, агуу, их. 5. үзэсгэлэн төгөлдөр, үзэмж. **~ satmak** их зан гаргах, ихэрхэх, таахалзах, онгирох, хийрхэх.

azametli *s.* 1. нэр цуутай, алдартай, эрхэм, суут, аугаа, агуу, их. 2. ихэрхэг, их зантай, ихэмсэг, бардам, оморхог. 3. сүрлэг, сүр жавхлантай, жавхаатай, цог зальтай. 4. үзэсгэлэн төгөлдөр, үзэмжтэй. 5. эрхэмсэг, тансаг, гойд сайхан.

azami *s.* туйлын дээд, үнэмлэхүй их, нэн том, үлэмж их, хамгийн том. **~** *hız* хамгийн дээд хурд.

azap, -bı (l) *is.* 1. зовлон, зүдгүүр, уй гашуу, лай ланчиг. 2. тамд унах, тамын галд шатах, хийсэн нүглээсээ болж тамд шийтгэгдэх. **~ çekmek** 1) тамд унах, тамын галд шатах, тамд шийтгэгдэх, зовох, тарчлах. 2) зовох, шаналах, зүдэх, тарчлах, үйл тамаа эдлэх, үнсэнд хаягдсан шалз шиг болох, тамаа цайх. **~ çektirmek** зовоох, тамлах, тарчилгах, тамлах, үйл тамаа үзэх. **vicdan ~ı** дотроо гэмших, шаналах. **~ vermek** зовлон тарих, зовлон учруулах, зовоох.

azap, -bı (II) *is.* 1.тариачин.2.*tar.* усан цэрэг.

azar *is.* зэмлэл, донгодлого. **~ işitmek** загнуулах, зэмлүүлэх, донгодуулах. **~ azar** 1) бага багаар. 2) улмаар, аажмаар, алгуур, удаан.

azarlama *is.* зэмлэл, донгодлого.

azarlamak *(-i)* зэмлэх, зандрах, загнах, донгодох.

azarlanma *is.* azarlanmak үйлийн нэр.

azarlanmak *(nsz)* загнуулах, зэмлүүлэх, донгодуулах.

azat, -dı *is.* 1. чөлөөлөх, суллах. 2. *esk.* (сургууль) тараах, чөлөө тавих, амралт. 3. *s.* суллагдсан, чөлөөлөгдсөн. **~ etmek** 1) суллах, чөлөөлөх, тавих. 2) *esk.* (боол, хамжлага) эрх чөлөөг нь эргүүлэн өгөх, эрх чөлөөтэй болгох, суллах.

azatlı *is.* ve *s.* эрх чөлөөтэй, суллагдсан (боол), чөлөөлөгдсөн (хамжлага).

azdırma *is.* azdırmak үйлийн нэр.

azdırmak *(-i)* 1. azmak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. сэргээх, өдөөх, төрүүлэх. 3. (хүүхэд) эрхлүүлэх. 4. толгой эргүүлэх, хуурах, дагуулан татах, уруу татах, замы нь алдуулах, муу хэрэг руу татан оруулах.

Azerbaycanlı *is.* азербайжан хүн.

azgın *s.* 1. улайрсан, гаарсан, хилэн бадарсан, агсам, догшин, ширүүн, омголон. 2. (хүүхэд) сахилгагүй, дэггүй, дуулгаваргүй. 3. (хүний арьс) амархан эдээлдэг, эмзэг, эдээ бээр удаан эдгэдэг. 4. тачаангуй, тачаал.

azgınlık, -ğı *is.* 1. улайрах, агсам, хилэн, уур, догшрох. 2. сахилгагүйтэх, дэггүйтэх. 3. тачаангуй байдал, хурьцал тачаал.

azıcık *s.* бага зэрэг, жаал зугуй, жаахан, бага, бага сага, жаалхан.

azı dişi *is.* араа (шүд).

azık, -ğı *is.* хүнс, хоол хүнс.

azıklı *s.* 1. хоолтой, хоол хүнстэй. 2. өгөөмөр, өглөгч, ядууст энэрэлтэй.

azılı *is.* зэрлэг, догшин, ширүүн, улайрсан, гаарсан, омголон, аймшиггүй, аймаар, хэрцгий.

azımsama *is.* azımsamak үйлийн нэр.

azımsamak *(-i)* бага санагдах, бага гэх, чамлах, голох.

azınlık, -gı *is.* 1. цөөнх, цөөхөнх. 2. цөөнх үндэстэн. **~ta kalmak** цөөнх болох.

azıtma *is.* azıtmak үйлийн нэр.

azıtmak *(-i)* 1. azmak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. *(mec)* хорыг малтах, гаарууллах, хилэгнүүлэх.

azil, -zli *is.* халах, огцруулах, чөлөөлөх.

azim, -zmi *is.* шийдвэр, зориг, зүрх, саад бэрхшээлийг даван туулах хүсэл.

azimet *is. esk.* явах, одох. **~ etmek** явах, одох, мордох.

azimli *s.* шийдвэртэй, зоригтой, зүрхтэй, шийдмэг.

aziz *s.* 1. эрхэм, хүндэт, хайр хүндэтгэл хүлээсэн, хүндтэй. 2. *is.* хутагт, гэгээн.

azletme *is.* azletmek үйлийн нэр.

azletmek, -der *(-i)* огцруулах, ажлаас чөлөөлөх, халах, ажлаас гаргах.

azma *is.* 1. azmak үйлийн нэр агсам, нанчилдаан, хэрүүл. 2. эрлийз, бэсрэг, гибрид.

azmak, -ğı (I) *is. hlk.* 1. жижиг нуур, цөөрөм. 2. намаг.

azmak, -ar (II) *(nsz)* 1. агсамнах, нанчилдах, хэрүүл шуугиан өдөөх. 2. (далай, гол) халих, давах, үерлэх, ус нь нэмэгдэх, эргээсээ давж халих. 3. (өвчин) үрэвсэх, үрэвсчих, улайх, хүндрэх. 4. тачаах, дурлан шунах, хурьцах тачаах. 5. эрлийзжих.

azman *s.* 1. хөгжлөөр давуу, хөгжсөн, том биетэй. "*Adam azmanı.*" Үлэмж биетэн, аварга амьтан. 2. эрлийз, бэсрэг, гибрид.

azmetme *is.* azmetmek үйлийн нэр.

azmetmek *is.* хатуу шийдэх, хийхээр завдах, санаатай байх, зорих, зориглох.

azot *is. kim.* азот (агаарт байдаг өнгө, амтгүй хий).

azotlu *s.* азотын, азоттой.

Azrail *z. is.* эрлэгийн элч.

B

b, B Түрк цагаан толгойн хоёр дахь үсэг.

baba *is.* 1. эцэг, аав. "*Baba nasihati.*" Эцгийн сургаал, аавын сургаал, эцгийн сургамж. "*Baba ocağı.*" Эцгийн гэр, эцгийн голомт, эцэг өвгөдийн гал голомт, эцэг өвгөдийн нутаг. 2. ачит хүн, ивээгч, эцэг. 3. эцэг өвгөд, өвөг дээдэс. 4. *mec.* толгойлогч. 5. *mec.* үүсгэн байгуулагч, үндэслэгч, эцэг. 6. удирдагч, тэргүүн. 7. шувуун нуруу. **~ olmak** эцэг болох, аав болох. **~dan oğula** үрийн үрд, үе дамжсан, үе уламжласан, эцэг өвгөдөөс уламжлан. **~sına çekmek** эцгийгээ дуурайх, эцэгтэйгээ адилхан байх.

babaanne *is.* эмэг эх, аавын ээж.

babacan *s.* сайн сэтгэлтэй, бодь сэтгэлтэй, цагаан сэтгэлтэй, энэрэнгүй, ивээлтэй (эрэгтэй).

babacanlık, -ğı *is.* сайхан сэтгэл, бодь сэтгэл, энэрэнгүй байх, ивээл.

babacıl *s.* эцэгтээ ухаангүй хайртай.

baba evi *is.* эцгийн гэр, эцгийн голомт, эцэг өвгөдийн гал голомт, эцэг өвгөдийн нутаг.

babalanmak *(nsz)* 1. хилэгнэх, уурлах, цухалдах. 2. *argo.* бүдүүлэг загнах, хэрцгий авирлах.

babalı (I) *s.* эцэгтэй, аавтай.

babalı (II) *s. hlk.* солиотой, солио өвчтэй, хийрхэг.

babalık, -ğı *is.* 1. эцэг байх, эцэг болох. 2. *hlk.* хойт эцэг. 3. *hlk.* хадам аав, хадам эцэг. **~ etmek** эцгийн халамж үзүүлэх, халамжлах, эцгийн ёсоор харж хандах.

babasız *is.* ve *s.* эцэггүй, енчин.

babayiğit, -di *is.* **1.** хүчтэй, чадалтай. 2. *mec.* сайн эр, баатар, хатан зоригт. 3. эрэлхэг, баатарлаг, зоригтой, зүрхтэй.

baca *is.* 1. яндан. 2. хий татах нүх, цооног, нүх.

bacak, -ğı *is.* 1. (эрхтэн) хел. 2. амьтны хел. 3. (ширээ, сандалны) хел 4. хезрийн боол, барлаг. **~ ~ üstüne atmak** хел ачих. **~ kadar** маш ечүүхэн, бяцхан. **~ları kopmak** их ядрах, хөл дээрээ тогтож чадахгүй болтлоо ядрах. **~ları tutmamak** явж чадахгүй байх, алхаж чадахгүй байх.

bacaklı *s.* 1. хелтэй. 2. ендер нуруутай, ендер, урт хөлтэй, урт чацтай.

bacaksız *s.* 1. хөлгүй. 2. намхан нуруутай, намхан, богино хөлтэй, чац богинотой, одой, оодой. 3. *mec.* томоогүй, дүрсгүй, амных нь салиа арлиагүй (хүүхэд).

bacanak, -ğı *is.* 1: баз, базаалин. 2. *hlk.* найз, нөхер, анд.

bacı *is. hlk.* **1.** эгч, том эгч. 2. охин дүү.

badana *is.* шохой. **~ yapmak** шохойдох, цагаанаар будах.

badanacı *is.* шохойчин, будагчин.

badanalamak *(-i)* шохойдох, цагаанаар будах.

badanalı *s.* шохойтой, шохойдсон, цагаанаар будсан.

bade *is. esk.* дарс, сархад.

bademe *is. bot.* **1.** бүйлс, бүйлсний мод. "*Bademe yağı.*" Бүйлсний тос. 2. бүйлс, бүйлсний жимс. **~ ağacı** *is. bot.* бүйлсний мод.

bademcik, -ği *is. anat.* бүйлсэн булчирхай.

badıç, -cı *is. hlk.* уут, уутан хальс.

badi *is. hlk.* нугас.

badiye *is. esk.* цөл.

bagaj *is.* 1. тээш, ачаа. "*El bagajı.*" Гар тээш, гар ачаа. 2. (галт тэрэг, онгоц) тээшний газар, тээш хийх газар. 3. машины багаж.

bağ (I) *is.* 1. үзмийн тариалан, үзэмний цэцэрлэг. 2. (жимсний) цэцэрлэг. "*Elma bağı.*" Алимны цэцэрлэг. **~ bozumu** 1) усан үзэм хураах. 2) усан үзэм хураах цаг.

bağ (II) *is.* 1. уяа, бүч, зангилаа. 2. боолт, шархны ороолт, бинт 3. баглаа, багц, боодол 4. оосор, үдээс. "*Ayakkabımın bağı çözüldü.*" Гутлын үдээс тайлагдчихлаа. 5. харилцаа, холбоо, харилцаа холбоо. "*Dostluk bağları.*" Найрамдлын холбоо. 6. *anat.* шермөс, шандас. **~ doku** *is. bot.* ve *zool.* холбох эд. **~ fiil** *is. gr.* нөхцөл үйл үг, нөхцөл үг.

bağcı *is.* үзэмчин.

bağcık, -ğı *is.* дээс, шидмэс, оосор.

bağcılık, -ğı *is.* үзмийн аж ахуй.

bağdamak *(-i)* 1. холбох, сүлжиж залгах, томж залгах, эрчилж залгах. 2. *mec.* ороолдуулах, ээдрүүлэх, хүнд байдалд оруулах.

bağdaş *is.* завилах. **~ kurmak** завилж суух, завилах.

bağdaşma *is.* **1.** bağdaşmak үйлийн нэр. 2. тохиролцол, зөвшилцөл, ойлголцол, таарамж, нийцэл.

bağdaşmak *(nsz, -le)* 1. хэлэлцэн тогтох, ойлголцох, зохицох. 2. (хүүхдүүд) найзлах, хамтдаа тоглох 3. завилж суух, завилах.

bağdaşmaz *is.* харшилдах, зөрөө, зөрөлдөөн.

bağdaştırmak *(-i)* bağdaşmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

bağı *is.* илбэ, шид.

bağıcı *s.* 1. илбэчин, илбэч, ид шидтэн. 2. уруу татагч, толгой эргүүлэгч.

bağıl *is.* 1. хамаарах чанар, хамаарагдах. 2. *fiz.* харьцангуй чанар. **~ değer** *mat.* харьцангуй хэмжигдэхүүн.**~nem** *meteor.*харьцангуй чийглэг.

bağıldak, -ğı *is. hlk.* 1. манцуйн боолт, елгийн бүс. 2. *hlk.* ариун цэврийн хэрэглэл.

bağım *is.* харьяалагдал, харьяалагдлын байдал, хараат байдал, хамаарагдал.

bağımlamak *(-i)* харьяалах, хараат байдалд оруулах, хамаарах, эрхэндээ оруулах.

bağımlı *s.* харьяалалд, хараат, харьяалагдсан, бие даасан бус, эрхшээлд орсон, захирагдсан.

bağımlılık, -ğı *is.* харьяалагдал, хараат байдал, эрхшээл, хамаарагдал.

bağımsız *s.* 1. тусгаар тогтносон, бие даасан, **чөлөөт**, эрх чөлөөтэй, өөрийн эрхтэй. 2. *is.* бие даагч, бие даасан гишүүн, бие даан нэр дэвшигч.

bağımsızlaşma *is.* тусгаар тогтнох, биеэ даах.

bağımsızlaşmak *(nsz)* тусгаар тогтнох, биеэ даах, эрх чөлөөтэй болох, өөрийн эрхтэй болох.

bağımsızlık, -ğı *is.* тусгаар тогтнол, бие даасан байдал.

bağıntı *is.* 1. холбоо, хоорондын холбоо, холбоо харилцаа. 2. *fel.* холбоо, барилдлага, шүтэн барилдлага, учир холбоо. 3. пропорци, хэмнэг.

bağıntıcılık, -ğı *is. fel.* харьцангуйсгах үзэл (сургаал).

bağıntılı *s.* харьцангуй, холбоотой, хэлхээтэй, хамааралтай.

bağır, -ğrı *is.* 1. цээж, хэнхдэг. 2. *anat.* гэдэс дотор. 3. дотоод хэсэг, дунд хэсэг. **~ı yanmak** 1) зовох, шаналах. 2) ам хатах, ангах, их цангах. **bağrına basmak** 1) хүзүүдэх, тэврэх 2) халамжлах, санаа тавих, элбэрэх, арчлах. **bağrına taş basmak** тэсэх, хүлцэх, тэвчих, тэсэн енгерүүлэх, хүлцэн енгерүүлэх, тэвчин енгерүүлэх.

bağırgan *is.* хашхирамтгай, бахирамтгай, ярдаг, орилоо (хүн).

bağırış *is.* хашгирах дуун, хашгираан, орилоон, чарлаан.

bağırış çağırış *is. ve s.* 1. орилоон, чарлаан, хашгираан, чимээ шуугиан. 2. чимээтэй, шуугиантай, орилолдож бахиралдсан, хашгирсан.

bağırışma *is. bk. bağrışma.*

bağırışmak *(nsz) bk. bağrışmak.*

bağırma *is.* bağırmak үйлийн нэр.

bağırmak *(nsz)* 1. хашгирах, чарлах, орилох, бархирах. 2. *(-e)* зандрах, ендер дуугаар зандрах, зандах, хашгиран загнах. **bağırıp çağırmak** (уурлан) орилж хашгирах, бархирах, зандчих.

bağırsak, -ğı *is. anat.* гэдэс. "*Kalın bağırsak.*" Бүдүүн гэдэс, "*İnce bağırsak.*" Нарийн гэдэс.

bağırtı *is.* хашгирах дуун, орилоон, бархираан, хашгираан.

bağırtma *is.* bağırtmak үйлийн нэр.

bağırtmak *(-i)* 1. хашгируулах, орилуулах, бахируулах, чарлуулах. 2. (мэдээ, зар, хүсэлт) зарлуулах, мэдүүлэх, дамжуулах.

bağış *is.* 1. bağışlamak үйлийн нэр 2. хандив, ергел, барьц, бэлэг.

bağışık *s. hlk.* 1. сул, чөлөөтэй, чөлөөлөгдсөн, хэлтрүүлсэн. 2. *tıp.* халдашгүй, дархлалтай.

bağışıklık, -ğı *is.* 1. хенгелелт, челеелелт. "*Vergi bağışıklığı.*" Татварын хөнгелелт. 2. *tıp.* дархлал, дархлаа.

bağışlama *is.* 1. уучлах, хэлтрүүлэх, өршөөл. 2. хандив, ергөл, барьц, бэлэг.

bağışlamak *(-i, -e)* 1. уучлах, хэлтрүүлэх, өршөөх, ершөөл үзүүлэх. 2. хандивлах, өргөл ергех, еглөг егех, бэлэглэх.

bağışlanma *is.* bağışlanmak үйлийн нэр.

bağışlanmak *(nsz)* bağışlamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

bağıt, -dı *is. huk.* гэрээ, хэлцэл, хэлэлцээр.

bağlaç, -cı *is. gr.* холбоос үг.

bağlam *is.* 1. боолт, боодол, баглаа, хэлхээ, багц. 2. *ed.* бадаг. 3. бий болсон нехцел байдал.

bağlama *is.* 1. bağlamak үйлийн нэр. 2. нэгэн терлийн турк үндэсний хегжмийн зэмсэг. 3. холбоос, бэхлээс.

bağlamak *(-i, -e)* 1. уях, боох, залгах, хүлэх, баглах, хэлхэх. 2. зангилах, зангидах. 3. (шарх) боох. 4. боох, баглах, хайрцаглах, савлах. 5. гарах, үүсэх, тогтох, бий болох, бүрэлдэх. 6. зориулах, зориулан гаргах, гаргаж егех, холбох. "*Maaş bağlamak.*" Цалинтай болгох, цалин авдаг болгох. 7. (ажил) холбох, төгсгөх, дуусгах, шувтлах. 8. *mec.* (сэтгэл) татах, талдаа оруулах. 9. дагах, мөрдөх. 10. хаах, хаалт хийх. "*Bütün yolları bağlamışlar.*" Бүх замыг хаасан байна.

bağlanma *is.* bağlanmak үйлийн нэр.

bağlanmak *(nsz, -e)* 1. bağlamak үйлийн нэр. 2. дасах, хайртай болох. 3. зориулагдах, холбогдох, гаргаж егех, хангагдах. "*Maaş bağlanmak.*" Цалинтай болох.

bağlantı *is.* 1. харилцаа, холбоо, харилцаа холбоо. "*Kar yüzünden bağlantı kesildi.*" Цас их орсноос болж харилцаа холбоо тасарлаа. 2. сүлжээ, холбоос, холбох газар.

bağlantılı *s.* холбоотой, харилцаа холбоотой.

bağlantısız *is.* ve *s.* 1. холбоогүй, харилцаа холбоогүй. 2. холбоонд нэгдээгүй, эвсээгүй, нэгдээгүй (орон).

bağlaşık *s.* 1. санал нийлсэн, эв санал нэгтэй, хамтын, нэгдсэн, нэгдмэл. 2. холбооны, эвслийн, холбоо байгуулсан.

bağlaşım *is.* 1. хослох, хамтрах, нэгдэх. 2. холбоо, холбоотон (улс орон).

bağlaşma *is.* bağlaşmak үйлийн нэр.

bağlaşmak *(nsz, -le)* нэгдэх, хамтрах.

bağlatma *is.* bağlatmak үйлийн нэр.

bağlatmak *(-i)* bağlamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

bağlayıcı *is.* ve *s.* 1. холбогч, холбоос. 2. үүрэгтэй, мердех ёстой, дагах ёстой.

bağlı *s.* 1. уяатай, холбоотой, хүлээтэй, хэлхээтэй. 2. холбоотой, хамаатай, хамааралтай, шалтгаалах. 3. *mec.* хайртай, дуртай. 4. үнэнч, үнэнч шударга. 5. хаалттай, хаагдсан. 6. хязгаартай, хязгаарлагдмал. 7. харьяа, харьяалагдсан, хамааралтай. "*Üniversiteye bağlı.*" Их сургуулийн харьяа. **~ kalmak** дагах, мердех. **~ olmak** холбоотой байх, харьяалагдах, хамаарагдах.

bağlılık, -ğı *is.* 1. хэлхээ холбоо, харилцаа холбоо, холбоо сүлбээ. 2. үнэнч байх, хайртай байх. 3. харьяалагдал, хамаарал. 4. *biy.* харьцалдаа.

bağnaz *s.* хэт шүтлэгтэн, улайран итгэгч, бишрэгч, улайран итгэгч, сүжиглэн бишрэгч, фанатикч.

bağrış *is.* bağırmak үйлийн нэр.

bağrışma *is.* орилолдоон, хашгиралдаан, бархиралдаан.

bağrışmak *(nsz, -le)* орилолдоцгоох, хашгиралдацгаах, бархиралдах, дуу дуугаа аван орилох.

bahadır *s.* баатар, зоригтой, зүрхтэй, баатарлаг, эрэлхэг.

bahadırlık, -ğı *is.* зориг зүрх, аймшиггүй чин зориг, баатарлаг явдал.

bahane *is.* шалтаг, шалтгаан, нэрийдэл, далим. **~ aramak** шалтаг хайх. **~ bulmak** *is.* шалтаг олох, шалтаглах. **~ etmek** шалтаг заах, шалтаглах.

bahar *is.* 1. хавар, хаврын улирал. "*Bahar bayramı.*" Хаврын баяр. 2. энэ улиралд цэцэглэж буй цэцэг, навчис. 3. *mec.* залуу нас, залуу ye.

baharat *is.* хоол амтлагч, амт оруулагч.

baharatlandırmak *(-i)* амтлах, амт оруулах, амтлагч холих.

bahçe *is.* 1. жимсний цэцэрлэг, ногооны талбай. 2. парк, цэцэрлэг, хүрээлэн.

bahçeci *is.* цэцэрлэгжүүлэгч, ногооч, цэцэрлэгч.

bahçecilik, -ği *is.* 1. цэцэрлэгжүүлэх, цэцэрлэг тарих. 2. цэцэрлэгийн аж ахуй.

bahçıvan *is.* 1. цэцэрлэгч. 2. цэцэрлэгжүүлэгч, ногооч.

bahçıvanlık, -ğı *is.* 1. цэцэрлэгжүүлэх, цэцэрлэг тарих. 2. цэцэрлэгийн аж ахуй.

bahis, -hsi *is.* 1. яригдаж буй зүйл, сэдэв. 2. яриа. 3. (ном) анги, бүлэг, хэсэг. 4. бооцоо, мерий, барьцаа. **~ açmak** ярих, ярьж эхлэх. **~ mevzuu olmak** хэлэлцэгдэх, яригдах. **bahse girmek** мерийцөх, мерий тавих, бооцолдох, бооцоо тавих. **bahsi kaybetmek** гартах, мөрий алдах, бооцоо алдах. **~ konusu** яригдаж буй зүйл, сэдэв.

bahriye *is.* тэнгисийн цэргийн флот, тэнгисийн цэргийн хүчин.

bahriyeli *is.* 1. усан цэрэг, далайчин, тэнгисчин. 2. тэнгисийн цэргийн хүчний ангийн сонсогч/сурагч.

bahsetme *is.* bahsetmek үйлийн нэр.

bahsetmek, -der *(-den)* ярих, хэлэх, өгүүлэх.

bahşiş *is.* шан харамж, шан.

baht, -tı *is.* 1. тавилан, заяа. 2. аз, хийморь. **~ı açılmak** азтай байх, аз хийморь түших. **~ı kapanmak** аз нь харих, аз хийморгүй байх. **bahtı açık** азтай, хийморьтой, завшаантай, хувьтай, азтай байх. **~ı açık olmak** аз түших, аз хийморьтой байх, аз тохиох, аз таарах. **bahtı kara** азгүй, хувьгүй, заяа муутай, жаргалгүй.

bahtiyar *s.* азтай, жаргалтай, жаргалант, хувьтай, заяатай, хийморьтой.

bahtiyarlık, -ğı *is.* аз жаргал, аз хийморь, хувь, заяа.

bahtlı *s.* азтай, хийморьтой, завшаантай, хувьтай, заяатай, аз жаргалтай.

bahtsız *s.* азгүй, аз хийморьгүй, аз нь харьсан, аз жаргалгүй, баяр хөөргүй, заяагүй, хувьгүй.

bakaç, -cı *is. hlk.* дуран.

bakakalma *is.* bakakalmak үйлийн нэр.

bakakalmak *(nsz, -e)* амаа ангайн гөлрөх, алмайран хоцрох.

bakan *is.* сайд. "*Devlet bakanı.*" Терийн сайд. "*Bakanlar kurulu.*" Сайд нарын зөвлөл.

bakanlık, -ğı *is.* яам. "*Sanayi ve Ticaret bakanlığı.*" Үйлдвэр, Худалдааны Яам.

bakar *is. esk.* үхэр, бух.

bakıcı *is.* 1. асрагч. 2. мэргэч, телегч.

bakıcılık, -ğı *is.* 1. сувилах, асрах. 2. мэргэлэх, төлөгдөх, төлөг үзэх.

bakılma *is.* bakılmak үйлийн нэр.

bakılmak *(-e)* bakmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

bakım *is.* сувилгаа, арчилгаа, өргөмж, тордлого.

bakım evi *is.* 1. асрамжийн газар, асрах газар. 2. *ask.* засварын газар.

bakımından *zf.* ...ийн үүднээс, ...ийн үзлийн үүднээс, зүгээс.

bakımlı *s.* сайн халамжлагдсан, сайн харж хандсан.

bakımsız *s.* зөнд нь хаясан, арчилгаагүй, хаягдмал, орхигдсон.

bakınma *is.* bakınmak үйлийн нэр.

bakınmak *(nsz, -e)* 1. эргэн тойрон харах, ажиглан харах, ийш тийш харах. "*Etrafa bakınmak.*" Зүг зүг тийш харах, эргэн тойрноо харах. 2. *hlk.* эмчид үзүүлэх.

bakır *is.* 1. зэс. "*Bakır kaplama.*" Зэсээр бүрэх, зэсээр хучих. 2. *s.* зэс, зэсээр хийсэн, зэсэн. 3. зэс сав. **~ akçe** зэс мөнгө, зэс зоос. **~ devri** зэсийн үе.

bakırcı *is.* зэс эдлэлийн дархан.

bakırlaşma *is.* bakırlaşmak үйлийн нэр.

bakırlaşmak *(nsz)* зэсийн өнгөтэй болох, зэсийн өнгөтэй байх.

bakırlı *s. kim.* зэсийн агуулламжтай, зэс агуулсан.

bakır sülfat *is. kim.* зэсийн байван.

bakır taşı *is. kim.* ногоолин.

bakış *is.* bakmak үйлийн нэр, харц, харах. **~ atmak** хальт харах. **~ açısı** үзэл бодол.

bakışık *s. mat.* тэгш хэмийн, тэгш хэмтэй.

bakışım *is.* 1. хэсгийн адил тэнцүү байдал, шүтэлцээ. 2. *mat.* тэгш хэм, хэм тэгш, хосмолжин.

bakışımlı *s. mat.* тэгш хэмийн, тэгш хэмтэй.

bakışımsız *s. mat.* тэгш хэмгүй.

bakışma *is.* bakışmak үйлийн нэр.

bakışmak *(nsz, -le)* 1. бие бие рүүгээ харах, харалцах. 2. ширтэлцэх.

baki *s.* 1. өөрчлөгдөхгүй, үргэлж, байнга, дандаа. 2. *esk.* үлдсэн, үлдэгдэл. **~ kalmak** 1) үргэлж байх, байнга байх. 2) үлдэх.

bakir *s.* 1. зандан (эр). 2. хүний гар хүрээгүй, ашиглагдаагүй, хэрэглэгдээгүй. 3. (газар) атар, хендөгдөөгүй. 4. шинэ, хэрэглээгүй, хуучраагүй, гар хүрээгүй.

bakire *is.* онгон охин, онгон.

bakirelik, -ği *is.* онгон охин нас, онгон байдал.

bakiye *is.* 1. үлдэгдэл, үлдсэн хэсэг, үлдсэн юмс. 2. үлдэгдэл, ул мөр.

bakkal *is.* 1. хүнсний барааны худалдагч, мухлагийн худалдагч. 2. хуурай хүнсний мухлаг, мухлаг.

bakkaliye *is.* 1. хуурай хүнс, хуурай зууш. 2. хүнсний дэлгүүр.

bakla *is. bot.* шош. **~yı ağzından çıkarmak** 1) дуугүй байж байж эцэс сүүлд нь тэвчээр барагдан бодсон зүйлээ хэлж эхлэх. 2) нууц задлах.

baklava *is.* баклава (самар, бүйлс, цөцгий гэх мэт зүйлсийг нимгэн элдсэн гурилд ороосон турк үндэсний нэгэн төрлийн амттан).

bakma *is.* bakmak үйлийн нэр.

bakmak, -ar *(-e)* 1. харах. 2. хайх, эрэх. 3. (нэг зүг рүү) харах. "*Bahçeye bakan pencere.*"

Цэцэрлэг рүү харсан цонх. 4. оролдох, оролдоод үзэх, хичээх. 5. асрах, харж хандах, тэжээх, тэтгэх. 6. харах, болох, шалтгаалах, хамаарах. "*İş paraya bakar.*" Ажил мөнгөнөөс хамаарна. 7. (өвчтөнийг) үзэх, харах, эмчлэх, оношлох. 8. харах, үзэх, хянах, шалгах. 9. (хүүхэд) харах, хандах, эргэх, анхаарал тавих. 10. хийх, хариуцах, үүрэг хүлээх. 11. чухалчилж үзэх. 12. ойлгох, ухаарах, мэдэх. 13. урьдах ажлаа хийх, ажиллах. 14. завдах, санаатай байх, зорих. 15. (өнгө) адил байх, адилхан байх, төстэй байх, ойролцоо байх.

bakraç, -cı *is.* 1. зэс хувин. 2. нэг хувин, нэг хувингийн хэмжээтэй.

bakteri *is.* ин, ян, бактөр, нян.

bakterisit *s.* бактериофаг, бактери уусгагч, бактери устгагч.

bakteriyolog *is.* бактер судлагч, нян судлагч.

bakteriyoloji *is.* бактериологи, нян судлал, бактөр судлал.

baktırma *is.* baktırmak үйлийн нэр.

baktırmak *(-i, -e)* bakmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

bal *is.* бал, зөгийн бал.

balaban *s. hlk.* 1. аварга том, мундаг том. 2. мантгар, тэнтгэр, мяраатай (хүүхэд).

balalayka *is.* домбор, товшуур.

balans *is.* баланс, тэнцвэр, тохирол.

balat, -dı *is. ed.* тууль, домогт шүлэглэл.

balata *is.* 1. дамжуулгын сур, татуургын сур. 2. тоормосны шугам.

balayı *is.* бурман сар (гэрлэсэн сар).

balçık, -ğı *is.* шавар, балчиг, шавхай, наанги шороо.

baldır *is.* шилбэ, хөлийн булчин.

baldırı çıplak, -ğı *is.* тэнүүлч, зайгуулч, дэмий сэлгүүцэгч, золбин.

baldız *is.* хадам эгч, хүр охин дүү.

bale *is.* 1. балет, бүжгэн жүжиг. 2. мэргэжлийн бүжгийн жүжигчдийн баг, хэсэг.

balerin *is.* эмэгтэй бүжгэн жүжигчин, эмэгтэй балөтчин.

balet *is.* эрэгтэй бүжгэн жүжигчин, эрэгтэй балетчин.

balgam *is.* цэр, залхаг.

balgamlı *s.* цэртэй, залхагтай, цэр гарсан.

balık, -ğı (I) *is. zool.* загас. **~ adam** усанд шумбагч. **~ avlamak** загас барих, загас агнах. **~ yumurtası** түрс, загасны түрс. **balığa çıkmak** загасанд явах.

Balık, -ğı (II) *z. is. astr.* Загасны орд.

balıkçı *is.* 1. загасчин, загас агнаж амьдардаг хүн. 2. *s.* загасчны, загас агнуурын. "*Balıkçı kayağı*" Загас агнуурын завь.

balıkçıl *s.* 1. загасаар хооллогч. 2. *is. zool.* хех дэглий.

balıkçılık, -ğı *is.* 1.загас агнуур, загас барих. 2. загас үржүүлгийн аж ахуй, загасны худалдаа.

balıkhane *is.* загасны зоорь, загас хадгалах газар.

balıklama *zf.* 1. (усанд шумбах, үсрэх) толгойгоороо урагш, бие цэх, гар урагш байдалтай. 2. *mec.* бодлогогүй, хөнгөмсөг.

balıklamak *(nsz)* толгойгоороо урагш тэмүүлж, бие цэх, гараа өмнөө авч ус руу үсэрч орох, шумбах.

balıklı *s.* загастай.

baliğ *s.* бэлгийн бойжилтод хүрсэн. **~ olmak** 1) хүрэх, болох. "*Borç beş yüz bine baliğ oldu.*" Өр таван зуун мянгад хүрсэн байна. 2) бэлгийн бойжилтод хүрэх.

balina *is. zool.* халим загас. "*Balina yağı.*" Халимын өөх.

balistik, -ği *is. ask.* харвал зүй, сумны явцын судлал.

balkıma *is.* balkımak үйлийн нэр.

balkımak *(nsz) hlk.* 1. гялалзах, гялайх. 2. цахилгаан цахих. 3. ус давлагаалах. 4. үе үе өвдөх, дуншиж өвдөх.

balkır *is. hlk.* 1. хурц гэрэл, гялалзах, гялтганах. 2. цахилгаан, үүлний давхаргад гялсхийн үзэгдэх гэрэл.

balkon *is.* 1. тагт, балкон. 2. театрын дээд давхрын суудал.

ballandırma *is.* ballandırmak үйлийн нэр.

ballandırmak *(-i) mec.* ихэд магтах, тэнгэрт тултал магтах..

ballanma *is.* ballanmak үйлийн нэр

ballanmak *is.* 1. зегийн бал болох, зегийн бал түрхэх. 2. *mec.* амттай болох, болох, болов сорч гүйцэх.

ballı *s.* зегийн балтай, балтай. **~ börek** балтай боов.

bal mumu *is.* лав, цагаан лав, балуус шааг. **~ gibi erimek** их турах, яс арьс болтлоо турах.

balo *is.* бүжигт үдэшлэг, бүжигт найр, үдэшлэг цэнгээн. **~ vermek** үдэшлэг зохион байгуулах, үдэшлэг зохиох.

balon *is.* 1. агаарын бөмбөлөг (хүүхдийн тоглоом). 2. (нисдэг) агаарын бөмбөрцөг, агаарын бөмбөлөг. 3. баллон, шилэн бөмбөгөр сав.

bal özü *is. bot.* цэцгийн шүүс, бал.

balta *is.* сүх, балт. "*Balta değmemiş orman.*" Аглаг ой. **(birine) ~ olmak** *argo.* (хэн нэгнийг) хоргоох, шалах, гуйх. **~ vurmak** сүхээр цавчих, сүхдэх, хагалах. **~yı taşa vurmak** *mec.* санаандгүй эвгүй үг хэлэх.

baltalama *is.* 1. baltalamak үйлийн нэр. 2. *mec.* ажил санаатайгаар саатуулах, боогдуулах үйлдэл.

baltalamak *(-i)* 1. цавчих, хагалах, эвдэх. 2. ажил санаатайгаар саатуулах, зориуд саатуулах, хойш татах, боогдуулах, садаа болох.

baltalayıcı *is.* ажил санаатайгаар саатуулагч, үймээн дэгдээгч, хорлон сүйтгэгч.

balya *is.* баглаа, боодол, зүйл, хайрцаг, уут. "*İki balya pamuk.*" Хоёр боодол хевөн.

balyoz *is.* лантуу, дөш.

balyozlama *is.* balyozlamak үйлийн нэр.

balyozlamak *(-le)* лантуугаар нүдэх, алх дөшеер нүдэх, давтах.

bambaşka *s.* өөр, огт өөр, шал өөр, тэс ондоо.

bambu *is. bot.* 1. хулс. 2. *s.* хулсан, хулсаар хийсэн.

bana *zm.* надад, над.

banal, II *s.* улиг болсон, чихний чийр болсон.

bandaj *is.* 1. ороолт, ороох материал, боолт. 2. боох, ороох, ороолт тавих, боолт тавих.

bandajlama *is.* bandajlamak үйлийн нэр.

bandajlamak *(-i)* боох, ороох, ороолт тавих, боолт тавих.

bandıra *is.* 1. хөлөг онгоцны туг, далбаа. 2. улс орны туг далбаа.

bandıralı *s.* туг далбаатай.

bandırma *is.* bandırmak үйлийн нэр.

bandırmak *(-i, -e)* дүрэх.

bando *is.* үлээвэр найрал хөгжим.

bandrol, -lü *is.* шошго, шогшиго.

bandrollü *s.* шошготой, шогшиготой.

bangır bangır *zf.* чанга дуугаар, өндөр дуугаар, тэнхээ мэдэн, байдаг чадлаараа. **~ ~ bağırmak** тэнхээ мэдэн бархирах, өндөр дуугаар хашгирах, байдаг чадлаараа орилох.

banka *is.* банк. "*Banka cüzdanı.*" Хадгаламжийн дэвтэр, банкны баримт. **~ gibi** мөнгений тулам, нударган баян (хүн). **~dan çekmek** банкнаас мөнгө авах. **~ya yatırmak** банкинд мөнгө хийх, банкинд мөнгө хадгалуулах.

bankacı *is.* банкны ажилтан, албан хаагч.

bankacılık, -ğı *is.* 1. банкны үйл ажиллагаа. 2. банкны ажил.

bankamatik *is.* бэлэн мөнгөний машин.

banker *is.* 1. банкны эзэн. 2. банкны ажилтан. 3. херенгийн зуучлагч. 4. мөнгений тулам, нударган баян.

bankerzede *is.* банкны буруутай үйл ажиллагаанаас болж хохирсон хүн, хохирогч.

banknot *is.* менген дээсгэрт, мөнгөн тэмдэгт, цаасан менге.

banliyö *is.* хотын зах, хотын дэргэдэх гацаа, дүүрэг, хотын хаяа. **~ treni** хот хооронд явах галт тэрэг.

banma *is.* banmak үйлийн нэр.

banmak, -ar *(-i, -e)* дүрэх. "*Yemeğime ekmek banıp yerim.*" Би хоолондоо талх дүрж иддэг.

bant, -dı *is.* 1. тууз, тасам. 2. шархны лент, шархны тууз. 3. наалддаг тууз. 4. соронзон тууз, соронзон хальс. **~a almak** хальсанд бичих, хальсанд буулгах.

bantlama *is.* bantlamak үйлийн нэр.

bantlamak *(-i)* наалддаг тууз наах, наалддаг туузаар холбох.

ban yağı *is.* тосон туулга.

banyo *is.* 1. усны онгоц, ванн. 2. усанд орох ерөө, угаалгын ерөө. 3. усанд орох, биеэ угаах, угаал үйлдэх. 4. усан эмчилгээ, рашаанд орох. 5. эмчилгээний ванн, тэвш. "*Güneş banyosu.*" Нарны ванн. "*Çamur banyosu.*" Шаврын тэвш, шавар эмчилгээний бие угаах тэвш. **~ yapmak** (veya **almak**) усанд орох, угаал үйлдэх.

banyolu *s.* 1. угаалгын өрөөтэй, ваннтай. 2. усанд орсон, усанд ороод саяхан гарсан.

bar (I) *is.* бар, уушны газар, үдшийн цэнгээний газар.

bar (II) *is. fiz.* бар (агаарын даралтын хэмжих нэгж).

baraj *is.* 1. хаалт, далан. 2. (сургууль) шалгуур, давах оноо. 3. (хел бөмбөг) хаалт.

baraka *is.* урц, оромж, овоохой.

barbar *s.* 1. зэрлэг, бүдүүлэг омгийн, хүй нэгдлийн үеийн. 2. *is.* бүдүүлэг омог, зэрлэг омгууд, зэрлэгүүд, харийнхан. 3. зэрлэг, бүдүүлэг. 4. *mec.* харгис хэрцгий, зэрлэг догшин, балмад, энэрэлгүй.

barbarca *s.* зэрлэгээр, бүдүүлгээр, догшин ширүүн, хэрцгийгээр.

barbarlık, -ğı *is.* бүдүүлэг явдал, бүдүүлэг харанхуй байдал, соёлгүй байдал.

barbunya *is.* 1. *zool.* нэгэн төрлийн загас. 2. *bot.* буурцаг, вандуй.

barcı *is.* барны эзэн.

bardak, -ğı *is.* 1. шилэн аяга, стакан. 2. аяганы хэмжээ. "*Bir bardak su verir misiniz?*" Нэг аяга ус өгөөч? *(yağmur)* **~tan boşanırcasına yağmak** тэнгэр юүлсэн юм шиг бороо орох, бороо асгарах, бороо цутгах.

bardan *s.* цав цагаан.

barınak, -ğı *is.* оромж, овоохой, орогнох газар, толгой хоргодох газар, хоргодох байр.

barındırma *is.* barındırmak үйлийн нэр.

barındırmak *(-i, -e)* barınmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

barınma *is.* barınmak үйлийн нэр.

barınmak *(-de)* 1. орогнох, толгой хоргодох. 2. байрших, байршиж суух, суурьших. 3. *mec.* эв найртай амьдрах, таарах, таарч суух, зохицож амьдрах.

barış *is.* 1. энх тайван. 2. энх тайвны гэрээ. 3. амар амгалан байдал, энх амгалан байдал. **~ yapmak** энх тайвны гэрээнд гарын үсэг зурах.

barışçı *s.* энх тайвныг эрхэмлэсэн, энх тайвныг сахисан, энх тайвны, энх тайвныг хүсэгч, энх тайванч, энх тайвныг тогтоогч.

barışçıl *is. bk.* barışçı.

barışçılık, -ğı *is.* пацифизм, энх тайвныг эрхэмлэх, эв эеийг хичээх.

barışık *s.* эвтэй, эвсэг, эв нийцтэй, эв эетэй, найрсаг.

barışma *is.* barışmak үйлийн нэр.

barışmak *(nsz, -le)* эвлэх, эвлэрэх, эвтээ орох, найрамдах.

barışsever *s.* энх тайвныг хүсэгч, энх тайвныг эрхэмлэгч, эө эвийг хичээгч, энх тайвныг тогтоогч.

barıştırma *is.* barıştırmak үйлийн нэр.

barıştırmak *(-ı, -le)* эвлэрүүлэх, эвлүүлэх, найрамдуулах.

bari *e.* 1. хэдийвээр, боловч, ч атугай, үгүй ядаж, тэглээ ч гэсэн, ядахдаа. 2. *zf.* ....ч болоосой, ...сан/сэн бол.

barikat *is.* хаалт, бэхлэлт, бөглөө, бөглөрөлт, саад тотгор. **~ kurmak** хаалт барих, бэхлэлт хийх. **~ yapmak** хаах, саад тотгор хийх, бөглөрелт хийх.

barikatlama *is.* barikatlamak үйлийн нэр.

barikatlamak *(-ı)* хаалт барих, хаах, бэхлэлт хийх, бөглөрөлт хийх.

bariton *is. müz.* 1. баритон, баргил хоолой. 2. баргил бүрээ.

bariyer *is.* 1. замын хаалт. 2. хаалт, саад тотгор, бөглее. 3. *sp.* (морины уралдаан) саад.

bariz *s.* илт, илэрхий, харваас илэрхий, мэдээжийн.

bark *is.* "*Ev bark.*" Орон гэр, гэр орон.

barklanma *is.* barklanmak үйлийн нэр.

barklanmak *(nsz)* гэр оронтой болох.

barmen *is.* бармен, баарны үйлчлэгч, зөөгч, шөнийн цэнгээний газрын үйлчлэгч.

barmenlik, -ği *is.* баарны үйлчлэгчийн ажил.

baro *is.* емгеөлөх байгууллага.

barograf *is.* барограф.

barok *is.* барокко маяг.

barometre *is. fiz.* 1. барометр, агаарын даралтын хэмжүүр. 2. *mec.* заагч тэмдэг.

baron *is.* барон, феодалын дээд хэргэм.

baroskop, -bu *is. fiz.* бароскоп.

barsak, -ğı *is. anat.* гэдэс.

barut *is.* дарь. **~ gibi** 1) ууртай, дүрсхийсэн, омогтой, аагтай. 2) ташуун, исгэлэн. **~ kesilmek** (veya **olmak**) уурлах, хилэгнэх. **~ kokusu gelmek** дайн болж мэдэшгүй, дайн ойртох, дарийн үнэр үнэртэх.

baryum *is. kim.* бари.

bas *is. müz.* 1. басс, хамгийн бүдүүн хоолой. 2. басс хөгжим.

basak, -ğı *is.* гишгүүр, шат.

basamak, -ğı *is.* 1. гишгүүр, шат. 2. үе шат, алхам, шат, түвшин. 3. *is.* (дээш гарах, хөгжлийн) шат, алхам.

basamak basamak *zf.* 1. алхам алхмаар, аажмаар. 2. шат дараалан.

basamaklı *s.* шат дараалсан, үе шаттай.

basar *is. esk.* 1. нүд. 2. *mec.* холын хараа, алсын хараа, мэдрэмж.

basbayağı *s.* энгийн, жирийн, хүн бүхний мэддэг, дасал болсон, байдаг л (юм).

basa *is.* хэвлэх, барлах, дармаллах.

basıcı *is.* хэвлэлийн ажилтан, хэвлэгч.

basık *s.* 1. дорой, сул, шахсан, нам (дуу, хоолой). 2. нам, намхан. 3. шамшигар, навтгар, хавтайлгасан, шамшийлгасан.

basılma *is.* basılmak үйлийн нэр.

basılmak *(nsz)* basmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

basım *is.* хэвлэлт, хэвлэх.

basım evi *is.* хэвлэх үйлдвэр, хэвлэлийн газар.

basın *is.* хэвлэл, хэвлэл мэдээлэл. "*Basın özgürlüğü.*" Хэвлэлийн эрх чөлөө. "*Basın toplantısı.*" Хэвлэлийн бага хурал.

basınç, -cı *is. fiz.* даралт.

basınçölçer *is. fiz.* барометр.

basırgama *is.* basırgamak үйлийн нэр.

basırgamak *(-e)* 1. бие хүндрэх, бие хүнд оргих. 2. хар дарах.

basil *is.* савханцар нян.

basiret *is.* хэрсүү гярхай зан, нэвтэрхий ухаан, мен чанарт нэвтрэх чанар.

basiretsizlik, -ği *is.* холч бодлогогүй байх, холыг харахгүй байх, бодлого мөчид байх, алсын хараагүй, харалган байдал.

basit *s.* 1. энгийн, хялбар. 2. *mec.* энгийн, жирийн, ерийн, эгэл. "*Basit bir giysi.*" Энгийн хувцас. 3. түгээмэл, хэвийн, ердийн, гоц биш, онц биш. 4. амархан, хялбархан.

basitçe *zf.* амархан, хялбархан, зовлонгүй.

basitleşme *is.* basitleşmek үйлийн нэр.

basitleşmek *(nsz)* хялбар болох, хялбарших, эгэл болох.

basitleştirme *is.* basitleştirmek үйлийн нэр.

basitleştirmek *(-i)* хялбарчлах, хялбар болгох.

basketbol, -lu *is. sp.* сагсан бөмбөг.

basketbolcu *is.* сагсан бөмбөгч.

baskı *is.* 1. хэвлэл. 2. хэвлэсэн тоо, ширхэг, хувь. 3. хэвлэлт. "*Sözlüğün ikinci baskısı.*" Толь бичгийн хоёр дахь хэвлэлт. 4. даралт, шахалт, шахуурга. 5. дарамт, хавчлага, хавчих, шахах. 6. *psikol.* сэтгэлийн дарамт. 7. хүрээ, эмжээр. **~ altında tutmak** хавчих, шахах, дарамтлах, дарамт үзүүлэх. **~ yapmak** хүчлэх, хүчээр хийлгэх, дарамтлах, дарлах.

baskıcı *is.* 1. хэвлэгч. 2. дарамтлагч, дарамт үзүүлэгч.

baskın *is.* 1. нэгжлэг, нэгжилт, цагдаагийн илрүүлэлт. 2. довтлого, халдлага, гэнэтийн дайралт. 3. *s.* давуу, давуу талтай, давамгай. **~ çıkmak** (veya **gelmek**) давах, давж гарах, давуу байх. **~ yapmak** 1) нэгжлэг хийх, нэгжих. 2) дайрах, довтлох, халдах. **~a uğramak** 1) халдлагад өртех. 2) гэмт хэргийн газар дээр баригдах.

baskıncı *is.* дайрагч, довтлогч.

baskül *is.* жигнүүр, жин, дэнс.

basma *is.* 1. basmak үйлийн нэр. 2. эрээн даавуу, хээтэй даавуу. 3. *s.* эрээн даавуун, эрээн даавуугаар хийсэн. 4. хэвлэл сэтгүүл, ном хэвлэл. 5. *s.* хэвлэгдсэн. 6. *hlk.* бордоо.

basmak, -ar *(-e)* 1. гишгэх. "*Çimlere basmayınız!*" Зүлгэн дээр бүү гишгэ! 2. (нялх хүүхэд) хөл дээрээ зогсож чадах, гишгэлэх. 3. болох, ирэх. "*Karanlık bastı.*" Харанхуй болов.

4. хэвлэх, барлах. "*Kitap basmak.*" Ном хэвлэх. 5. гишгэх, гишгэлэх, дэвсэх, дэвслэх. 6. мөр гаргах, дарах, тамгалах. "*Buraya baş parmağını bas dediler.*" Энд эрхий хуруугаараа дар гэцгээв. 7. дайрах, довтлох, халдах. 8. насанд хүрэх, настай болох. "*O bugün yirmi yaşına basıyor.*" Тэр өнөөдөр хорин нас хүрч байна. 9. унах, буух, нөмрөх, бүрхэх. "*Şehri akşamüstü sis basmıştı.*" Үдшийн цагаар хотыг манан бүрхсэн байлаа. 10. шахах, шахаж хийх. "*Kaba peynir basmak.*" Саванд бяслаг шахаж хийх. **basıp geçmek** 1) гүйцэх, гүйцэж түрүүлэх. 2) дайрахгүй өнгөрөх, тоохгүй өнгөрөх. **basıp gitmek** гэнэт явж одох, зайлах.

basmakalıp, -bı *is.* ve *s.* энгийн, нэг хэвийн, нийтлэг, уламжлалт, улиг болсон, байдаг л нэг.

basso *is. müz.* 1. аргил хоолой, унзад хоолой. 2. аргил бүрээ.

bastıbacak *s.* 1. богино хөлтэй, майга хөлтэй. 2. *mec.* сахилгагүй, дэггүй (хүүхэд).

bastırılma *is.* bastırılmak үйлийн нэр.

bastırılmak *(nsz, -e)* bastırmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

bastırma *is.* **bastırmak үйлийн нэр**

bastırmak *(-i, -e)* 1. basmak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. дарах, хүчээр дарах. "*İsyanı bastırmak.*" Бослого дарах 3. давуу байх, давуу талаа харуулах. 4. дарах. "*Heyecanını bir türlü bastıramıyordu.*" Сэтгэлийн хөдөлгеенее дарж чадахгүй л байлаа. 5. гэнэт ирэх. 6. гэнэт орох, гэнэт хүчтэй шуурах, гэнэт болох. "*Yağmur birdenbire bastırdı.*" Бороо гэнэт асгарав. 7. дарамт үзүүлэх, шахах, дарамтлах.

baston *is.* таяг.

basur *is. tıp.* геморрой, шамбарам, гортиг гөвдрүү.

baş *is.* 1. толгой. 2. удирдагч, тэргүүн. 3. эх, анх, түрүү, түрүүч, эхлэл, эхэн. "*Hafta başı.*" Долоо хоногийн эхэн. 4. орой, оргил. 5. үндэс, суурь, эхлэл. 6. толгой, тав (хадаасны). 7. үзүүр, толгой, эхлэл. 8. *den.* хөлгийн хошуу, завины хамар хитэг. 9. толгой, ширхэг. "*Üç baş koyun.*" Гурван хонь. 10. ойролцоо, ойр. **~ ağrıtmak** залхаах, яршиг болох. **~ aşağı düşmek** нэр муудах, муу нэртэй болох. **~ sağlığı dilemek** эмгэнэл илэрхийлэх. **~ ~a vermek** 1) хэлцэх, зөвшилцөх, тохирох. 2) ярилцах. **~ ~a kalmak** хоёул үлдэх. **~ ~a olmak** хамт амьдрах, хамт байх. **~ etmek** хүч хүрэх, амжилтанд хүрэх. **~ göstermek** үзэгдэх, тодрох, илрэх. **~ kaldırmak** босох, бослого гаргах, эсэргүүцэх. **~ sallamak** толгой дохих. **~a ~ gelmek** тэнцэх, адил байх. **~a çıkmak** давах, дийлэх, чадах, хүчрэх . **~a gelmek** (муу явдал) тохиолдох, тулгарах. **~ı belaya girmek** хэрэгт орох, хэрэгт ороцолдох, муу үйл тохиолдох, гай дайрах, аюул тохиолдох. **~ çatlamak** толгой их өвдөх. **~ı çekmek** тэргүүлэх, манлайлах. **~ı sıkışmak** хэцүү байдалд орох, хүнд байдалд орох. **~ı yukarıda** нэр төртэй, ихэмсэг. **~ına vurmak** 1) (архи) согтоох. 2) толгой евтгөх. **~ından geçmek** тохиолдох, болж өнгерех, болох, тохиох. **~ının etini yemek** залхаах, залхтал ярих. **~tan çıkarmak** толгой эргүүлэх, сэтгэлийг урвуулах, уруу татах. **~tan aşağı** дээрээс доош, бүхэлд нь, эхнээс нь дуустал.

başak, -ğı *is.* (тарианы) түрүү.

Başak, -ğı *is. astr.* Охины орд.

başarı *is.* амжилт. **~ göstermek** амжилтанд хүрэх.

başarısızlık, -ğı *is.* амжилтгүй байдал, бүтэлгүй байх.

başarma *is.* başarmak үйлийн нэр.

başarmak *(-i)* дуусгах, амжилттай хийж дуусгах, амжилт гаргах, амжилтанд хүрэх.

başat *s.* ноёлж байгаа, ноёрхлоо тогтоосон, давамгайлсан, гол, үндсэн ерөнхий, зонхилсон.

başatlık, -ğı *is.* ноёрхол, давамгай байдал, нөлөө ихтэй байдал.

başbakan *is.* ерөнхий сайд.

başbakanlık *is.* 1. ерөнхий сайдын албан тушаал. 2. засгийн газрын ордон, ерөнхий сайдын өргөө.

baş belası *is.* гай таригч, тевег учруулагч.

başçavuş *is. ask.* бага дарга, түрүүч.

baş dönmesi *is.* толгой эргэх.

başhekim *is.* ерөнхий эмч.

başıboş *s.* 1. чөлөөтэй, хамааралгүй, эрх чөлөөтэй, дураараа. 2. уяагүй, бэхлээгүй, бөхлөөгүй, сул тавьсан, сул. 3. *mec.* эзэнгүй, удирдлагагүй, ямар нэг дэг журамд боогдоогүй, хязгаарлаагүй. **~ bırakmak** зөнд нь орхих, зоргоор нь тавих. **~ kalmak** дураараа байх, зоргоороо байх, зенгеерее байх.

başıbozuk, -ğu *is.* 1. жинхэнэ бус цэрэг, түр цэрэг. 2. засаг захиргаагүй нийгэм. 3. эмх журамгүй, эмх замбараагүй, дэг журамгүй.

başıkabak, -ğı *s.* халзан.

başı yumuşak *s.* номхон, зөөлөн зантай, хүлцэнгүй, дуулгавартай.

başka *s.* **1**. өөр, ондоо. 2. гадна. 3. бусад. 4. үүнээс гадна.

başkahraman *is. ed.* гол дүр.

başkalaşım *is. jeol.* метаморфизм.

başkalaşma *is.* 1. başkalaşmak үйлийн нэр. 2. *biy.* метаморфоз, хувирах.

başkalaşmak *(nsz)* 1. өөрчлөгдөх, хувирах, хувьсах. 2. *mec.* эвдрэх, еөрчлөгдөх, муудах.

başkalaştırma *is.* başkalaştırmak үйлийн нэр.

başkalaştırmak *(-i)* başkalaşmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

başkaldırı *is.* бослого, эсэргүүцэх.

başkan *is.* **1**. ерөнхийлөгч. 2. дарга.

başkanlık, -ğı *is.* **1**. даргалах, удирдах. 2. даргын ажил, үүрэг, хариуцлага. **~ etmek** (хурал) даргалах, удирдах. **başkanlığında** удирдлагын дор. **~ makamı** захиргаа, удирдах газар.

başkarakter *is. sin.* ve *tiy.* гол дүр.

başkent *is.* нийслэл хот.

başkomutan *is. ask.* ерөнхий жанжин, ерөнхий командлагч.

başkomutanlık, -ğı *is.* жанжин штабын газар.

başkonsolos *is.* ерөнхий консул.

başkonsolosluk, -ğu *is.* 1. ерөнхий консулын үүрэг, ажил. 2. еренхий консулын газар.

başkumandan *is. ask.* еренхий жанжин, ерөнхий командлагч.

başkumandanlık, -ğı *is.* жанжин штабын газар.

başlama *is.* başlamak үйлийн нэр.

başlamak *(-e)* 1. эхлэх. 2. эхлэх, төрөх, үүсэх. 3. үзэгдэх, харагдах. 4. ирэх, болох, эхлэх. "*Kış başladı.*" Өвөл ирлээ.

başlangıç, -cı *is.* 1. эхлэл. 2. *ed.* емнех үг. **~ noktası** эхлэлийн цэг.

başlanma *is.* başlanmak үйлийн нэр.

başlanmak *is.* başlamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

başlatma *is.* başlatmak үйлийн нэр.

başlatmak *(-i, -e)* эхлүүлэх.

başlayış *is.* эхлэл.

başlı başına *zf.* данганараа, тусдаа, дан ганц, биеэ даасан.

başlıca *zf.* гол, үндсэн, хамгийн чухал, голлох, амин чухал.

başlık, -ğı *is.* 1. малгай, тоорцог. 2. гарчиг, нэр. 3. гэрлэх ёсонд хүргэн болох эр, охины талд төлөх мөнге. 4. (дугуйн) бул.

başlıklı *s.* 1. малгайтай, тоорцогтой. 2. албан бичгийн болон захидлын дугтуйн толгой.

başmüfettiş *is.* ахлах байцаагч.

başmühendis *is.* ерөнхий инженер.

başoyuncu *is. sin* ve *tiy.* гол дүрийн жүжигчин.

başörtü *is.* толгойн алчуур.

başpapaz *is.* хамба лам.

başparmak, -ğı *is.* эрхий хуруу.

başrejisör *is.* еренхий найруулагч.

başrol, -lü *is.* гол дүр.

baş sağlığı *is.* эмгэнэл.

başşehir, -hri *is.* нийслэл хот, улсын нийслэл.

baştan savma *s.* хэлбэр төдий, ёс тедий, оромдсон.

başucu *is. astr* ve *coğr.* дээд цэг, оргил, орой.

baş ucu *is.* хажуу, орны толгой.

baş ucu kitabı *is.* гарын доорх ном, байнга хэрэглэдэг ном, ширээний ном.

başvekalet *is.* bk. başbakanlık.

başvekil *is.* bk. başbakan.

başvurma *is.* хүсэлт, хандалт.

başvurmak *(-e)* 1. хүсэлт гаргах, хандах. 2. ашиглах, хэрэглэх.

başvuru *is.* хүсэлт, хандалт, гуйлт.

başyapıt *is.* гол бүтээл, гол зохиол.

başyazar *is.* ерөнхий редактор.

başyazı *is.* тэргүүн өгүүлэл.

başyemek нэгдүгээр хоол.

başyönetmen *is.* еренхий найруулагч.

batak *is.* **1.** намаг, шавар, бүрд, балчиг. 2. *s. mec.* горьдлогогүй, найдваргүй, баларсан, нурсан, бүтэлгүй. 3. хүнд байдал, хэцүү байдал.

bataklı *s.* балчигтай, намагтай, шавартай.

bataklık, -ğı *is.* намагтай газар, намгархаг хөрс.

batarya *is.* 1. *ask.* батарей, суман, хэсэг. 2. нэг төрлийн эд ангийн бүлэг, иж бүрдэл. 3. цахилгаан цэнэгт хайрцаг, зайн нэгдүүр.

bateri *is. müz.* бөмбөр.

baterist *is. müz.* бемберчин.

batı *is.* **1.** өрне, баруун, нар шингэх зүг. 2. ернедийн орнууд, барууны орнууд, ерне зүгийн орнууд, өрне орон. 3. *s.* ернийн, баруун зүгийн.

batık *s.* (усан онгоц) живсэн.

batılı *s.* ернийн, барууны (орнууд).

batılılaşma *is.* batılılaşmak үйлийн нэр.

batılılaşmak *(nsz)* баруунжих, европчилох, европ янзтай болох.

batıl *s.* 1. хоосон, дэмий, худал. 2. үндэслэлгүй, хоосон, улгүй.

batıl inanç, -cı *is.* мухар сүсэг.

batırma *is.* batırmak үйлийн нэр.

batırmak *is.* 1. живүүлэх. 2. бүлэх, шаах, хатгах, шигтгэх. 3. гутаах, муулах. 4. буртаглах, хиртээх, хир болгох, бохир болгох. 5. *is.* мехөөх, сөнөөх, сүйтгэх. 6. дампуууруулах,үгүйрүүлэх, хоосруулах.

batkı *is.* ve *s.* дампуурал, төлбөрийн чадв аргүй болох, сөнөл, сүйрэл.

batkın *is.* ve *s.* дампуурсан, телберийн чадв аргүй, сүйрсэн.

batma *is.* batmak үйлийн нэр.

batmak, -ar *(nsz)* 1. живэх. 2. (нар) жаргах, шингэх. 3. дампуурах, үгүйрэх, хоосрох. 4. бохиртох, хиртэх, хир болгох. 5. шаах, шигдэх, хатгах 6. зэвүүцэх, эгдүүцэх, дургүй хүрэх, уур хүргэх. 7. сөнөх, мехөх. 8. гомдох, (хэлсэн үг) хүндээр тусах.

battaniye *is.* ноосон хөнжил, хучлага бүтээлэг.

bavul *is.* аяны цүнх, чемодан.

bay (I) *s. esk.* баян, нударган баян (хүн).

bay (II) *is.* 1. эрхэм, нөхер, ноён. "*Bay Burak.*" Эрхэм Бурак. 2. эрэгтэй хүн. "*Bir bay sizi arıyor.*" Нэг эрэгтэй хүн таныг асууж байна.

bayağı *s.* 1. еедгүй, олиггүй, хүний үнэргүй, хуншгүй, жудаггүй. 2. бүдүүлэг, замбараагүй, ичгүүр сонжуургүй, бузар. 3. хэвийн, ердийн, жирийн. 4. *zf.* бараг, арай л, хариугүй, шахам. "*Bayağı kanacak gibi oldum.*" Хариугүй хуурташдах шахав. 5. *zf.* нэлээд, овоо, бузгай, сайн, дариун. 6. *zf.* чухамдаа, үнэндээ, үнэхээр, нэлээд, овоо, бузгай.

bayan *is.* 1. хатан, хатагтай, ноёгтой. 2. эмэгтэй хүний нэрийн оронд хэрэглэнэ. "*Bir bayan sizi aradı.*" Нэг эмэгтэй таныг асуусан. 3. эхнэр, гэргий.

bayat *s.* 1. хатсан, хатуу, хуучирсан. 2. *mec.* хуучирсан, хуучны, хоцрогдсон.

bayatlama *is.* bayatlamak үйлийн нэр.

bayatlamak *(nsz)* хатах, хатуу болох, хуучрах.

baygın *s.* 1. ухаан алдсан, ухаангүй, муужирсан. 2. ядранги, зүдрэнгэ, зовонги, гунигтай. 3. манаруулсан, ухаан балартуулсан, согтоосон. 4. янаг амраг, дурласан, хайртай. 5. хагдарсан, унасан. **~ düşmek** ихэд ядрах, сулдах, доройтох, тамирдах, тэнхээрхэх.

bayılma *is.* bayılmak үйлийн нэр.

bayılmak *(nsz)* 1. муужрах, муурч унах, ухаан алдах. 2. тахих, шүтэх, эрхэмлэх, эрхэмлэн дээдлэх, ихэд таалагдах, таалах. 3. *arg*o. төлех, өгөх. "*İki lira bayıldık.*" Хоёр лир төллөө шүү дээ.

bayıltma *is.* bayıltmak үйлийн нэр.

bayıltmak *(-e)* муужруулах, ухаан алдуулах.

bayındır *s.* цэцэглэн хөгжсөн, цэцэглэн мандсан, тохилог, тохинуун.

bayındırlaşma *is.* bayındırlaşmak үйлийн нэр.

bayındırlaşmak *(nsz)* цэцэглэн хегжих, цэцэглэн мандах, мандах.

bayındırlık, -ğı *is.* 1. мандах, цэцэглэн мандах, цэцэглэн хөгжих, хегжил, дэвшил. 2. мандуулах, цэцэглэн мандуулах, цэцэглэх хөгжүүлэх, хөгжилд хүргэх.

bayır *is.* дов, гүвээ, болдог, толгой.

bayi, -i *is.* салбар, цэг.

bayilik, -ği *is.* 1. худалдаалах, тараах, түгээх. 2. худалдах цэг, түгээх цэг, салбар.

baykuş *is. zool.* ууль.

bayrak, -ğı *is.* 1. туг, далбаа. 2. бэлгэ тэмдэг. **~ çekmek (**veya **asmak)** далбаа өлгөх. **~ indirmek** далбаа буулгах. **~ı yarıya indirmek** далбааг хагас буулгах, туг бехийлгех.

bayraklı *s.* тугтай, далбаатай.

bayraktar *is.* тугч, тугчин, туг баригч.

bayram *is.* 1. баяр, баяр ёслол. "*Bayram günü.*" Баярын өдөр. "*Bayram havası.*" Баярын уур амьсгал. 2. *mec.* баяр басгалан, цэнгэл. **~ etmek** баярлах, баясах. **~da seyranda** хаяа, хаяа нэг.

bayramlaşma *is.* bayramlaşmak үйлийн нэр.

bayramlaşmak *(nsz)* баярын мэнд хүргэх, ёслох, баяр тэмдэглэх.

bayramlık, -ğı *s.* 1. баярын, сайн өдрийн. "*Bayramlık elbise*" Баярын хувцас. 2. *is.* баярын бэлэг.

baytar *is.* малын эмч.

baytarlık, -ğı *is.* мал эмчийн мэргэжил.

baz *is.* 1. суурь, ул, үндэс. 2. *kim.* суурь.

bazal *s. kim.* суурьлаг, суурьлаг чанартай.

bazalt *is.* хүрмэн чулуу, хүрэм.

bazen *zf.* заримдаа, хаяа, үе үе

bazı *s.* 1. зарим, зарим нэг, зарим хүн. 2. *zf.* заримдаа, хаяа, хаяа нэг, зарим үед.

bazik *s. kim.* суурьлаг, суурьлаг чанартай.

bebe *is. hlk.* нялх хүүхэд, нярай хүүхэд.

bebek *is.* 1. хөхүүл хүүхэд, нялх хүүхэд, елгийтэй хүүхэд. 2. хүүхэлдэй, наадгай. 3. нүдний цөцгий.

bebeklik, -ği *is.* 1. балчир нас. 2. хүүхэд зан, хүүхдэрхүү ааш.

beceri *is.* 1. чадвар, чадал, чадах, дүй. 2. амжилт. 3. авьяас чадвар, арга дүй, чадамгай байх.

becerikli *s.* авьяастай, чадамгай, чадвартай, арга дүйтэй.

beceriksiz *s.* авьяасгүй, чадваргүй, дадлагагүй, эв дүйгүй.

becerme *is.* becermek үйлийн нэр.

becermek *(-i)* 1. амжилттай гүйцэтгэх, амжилттай биелүүлэх, чадах. 2. эвдэх, сүйтгэх, хугалах, хагалах. 3. *argo.* (эмэгтэй хүнийг) хүчирхэх, хүчирхийлэх, хүчирхэн явалдах. 4. *argo.* хүний аминд халдах, хүн алах.

bedahet *is. esk.* 1. тов тодорхой, илэрхий, илт (байдал). 2. бэлтгэлгүйгээр ярих чадвар.

bedava *s.* телеесгүй, үнэ телбөргүй, үнэгүй.

bedavacı *s.* бүх зүйлсийг телеесгүй авахыг хичээгч, бэлэн юманд дуртай, зүгээр сууж шимэгч, хүнийг мөлжигч.

bedavaya *zf.* үнэгүй шахам, зүгээр шахуу, их хямдхан.

bedbaht *s.* азгүй, хувьгүй, жаргалгүй, золгүй, заяа муутай. **~ etmek** гомдоох, гутраах. **~ olmak** гомдох, гутрах.

bedbahtlık, -ğı *is.* азгүйдэл, гай, үйл, тотгор, муу заяа, аз жаргалгүй байх.

bedbin *s.* гутрангуй, итгэл мөхөс. **~ etmek** гутраах, гутрангуй болгох, итгэл мөхөстүүлэх. **~ olmak** гутрах, гутрангуй болох, итгэл мехестех.

bedbinlik, -ği *is.* гутрангуй үзэл, итгэл мөхес үзэл, пессимизм.

beddua *is.* хараал. **~ etmek** хараах, хараал хийх. **~sı tutmak** хараал хүрэх. **~sını almak** хараалгах, хараал хийлгэх.

bedel *is.* 1. үнэ, үнэ өртег, үнэ цэнэ. 2. солио, арилжаа. 3. адил тэнцүү, тэнцүү. 4. телөөс (цэргийн алба хаахгүйн тулд, мөн цэргийн албаны хугацааг багасгахын тулд телөх телөөс).

beden *is.* 1. бие, бие махбод, организм. 2. цээжин биө, цээж. 3. цайзны хана.

bedenci *is.* биеийн тамирын багш.

beden eğitimi *is. sp.* биеийн тамир.

bedensel *s.* биеийн, биет, бие бялдрын.

bedevî *is.* 1. бедуин хүн, арабын нүүдэлчин, бядан явагч. 2. *s.* бедуин, арабын нүүдэлчин, бядан явагч.

bedir, -dri *is. esk.* тэргэл сар, дүүрэн сар, арван тавны сар.

begonya *is. bot.* хайтан цэцэг.

beğendirme *is.* beğendirmek үйлийн нэр.

beğendirmek *(-i, -e)* beğenmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

beğeni *is.* таалалж, таалах, таашаал, таашаах мэдрэмж.

beğenilme *is.* beğenilmek үйлийн нэр.

beğenilmek *(nsz)* таалагдах.

beğenme *is.* beğenmek үйлийн нэр.

beğenmek *(-i)* 1. таалах, таашаах, таалагдах. "*Ben bu tabloyu çok beğendim.*" Энэ зураг надад их таалагдлаа. 2. сонгох, шилэх, шилж авах, илүү гэж үзэх. 3. таалах, зөвшөөрөх, сайшаах, сайшаан батлах

beğenmemek *(-i)* 1. таалагдахгүй байх, таалахгүй байх. 2. дорд үзэх, үл ойшоох, үл тоомсорлох. 3. үгүйсгэх, үл зевшөөрөх, таалагдахгүй байх. 4. эргэлзэх, тээнэгэлзэх.

behavyorizm *is. psikol.* бихевиоризм.

beher *s.* бүр, бүхэн, тутам.

behişt *is.* диваажин, энхжин, сугаа вади.

bej *is.* хул, ухаа (өнге).

bek (I) *s. hlk.* хатуу, чанга, бат бөх.

bek (II) *is. sp.* хамгаалагч.

beka *is.* үүрд менх байх, үхэшгүй мөнх байдал. ~ **bulmak** менхжих, үүрд орших, үхэшгүй мөнх байх.

bekâr *s.* гэрлээгүй, гэр бүлгүй, ганц бие, гоонь.

bekârlık, -ğı *is.* ганц бие амьдрал, гэрлэхгүй байх.

bekçi *is.* харуул, манаач.

bekçilik, -ği *is.* харуул, манаа

bekleme *is.* 1. beklemek үйлийн нэр. 2. цаг нөгцөөх.

beklemek *(nsz)* 1. хүлээх. 2. сахих, манах, хамгаалах, харах. 3. найдах, горьдох, хүлээх.

bekleme salonu *is.* хүлээлтийн танхим.

beklenme *is.* beklenmek үйлийн нэр.

beklenmedik *s.* ve *zf.* санаандгүй, гэнэт, санамсаргүй.

beklenmek *is.* beklemek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

beklenti *is.* 1. хүлээлт, итгэл найдвар, найдах. 2. магадлал.

bekletilme *is.* bekletilmek үйлийн нэр.

bekletilmek *(-)* bekletmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

bekletme *is.* bekletmek үйлийн нэр.

bekletmek *(-i, -e)* 1. хүлээлгэх. 2. сахиулах,мануулах, хамгаалуулах, харуулах. 3. найдвар төрүүлэх, горьдоох, хүлээлгэх.

bekleyiş *is.* хүлээлт, хүлээх.

bel (I) *is.* шинж, тэмдэг, дохио.

bel (II) *is.* 1. зоо, зоо нуруу. "*Bel ağrısı.*" Зоо нуруу евдех, зоогоор хатгах. "*Bel fıtığı.*" Уцны ясны гэмтэл, нуруу нугасны гэмтэл. "*Bel kemiği.*" Нуруу, сээр, нурууны яс. 2. бэлхүүс. 3. уулын жим. ~ **bağlamak** итгэх, найдах. ~**i bükülmek** хүч тамир доройтох, хөгшрех. ~**i çökmek** бөгтийх, бөхийх. ~**ini bükmek** бэрхшээлтэй байдалд оруулах, аргагүй байдалд оруулах. ~ **soğukluğu** *is. tıp.* хүйтэн евчин, заг.

bel (III) *is.* хүрз, савар, хамуур.

bel (IV) *is.* сперм, эр бэлгийн эс, үрийн шингэн.

belâ *is.* 1. гай, гай зовлон, хор, хорлол, муу юм. 2. гай таригч, хохирол учруулагч, аюул нүүрлэгч. 3. шийтгэл, гэсгээл. "*Allah belâsını versin!*" Бурхан шийтгэг/гэсгээг!. 4. (муу зүйлд татан оруулах) нелее, нөлөөлөх, донтох. "*O kumar belasına tutuldu.*" Тэр мөрийтэй тоглоомны донтой болчихсон байна. ~ **aramak** өдөх, едөөн хатгах. ~ **çıkarmak** хэрүүл зодоон гаргах. ~ **okumak** хараах, хараал хийх. ~**ya girmek** гай дайрах, муу юм тохиолдох. **(başını) ~ya sokmak** өөрөө өөртее гай удах, гай тарих.

belâgat, -ti *is.* 1. уран үг. 2. *esk.* яруу илтгэх зүй. 3. *ed.* уран илтгэл. 4. гүн утга, гүн санаа.

belâlı *s.* 1. хортой, муу нөлөөтэй, уршигтай, гай зовлонтой, гайтай. 2. танхай, үймээн дэгдээгч, зодоонч.

Belçikalı *öz. is. ve s.* бельги хүн, бельги гаралтай, бельгийн.

belde *is. esk.* хот.

belediye *is.* хотын захиргаа, нутгийн захиргаа. "*Belediye başkanı.*" Хотын дарга.

belek, -ği *is.* өлгий, хүүхдийн даавуу.

beleş *s.* төлөөсгүй, үнэ төлбергүй.

belge *is.* баримт, баримт бичиг, батлах хуудас, лавлах баримт.

belgeci *is.* баримтат киноны найруулагч.

belgeleme *is.* belgelemek үйлийн нэр.

belgelemek *(-i)* баримттай болгох, баримтжуулах.

belgelendirme *is.* belgelendirmek үйлийн нэр.

belgelendirmek *(-i)* баримтаар нотлох.

belgelik, -ği *is.* архив, хуучин данс бичгийн газар.

belgesel *s.* 1. баримттай, баримтат. 2. *is.* баримтат кино. "*Belgesel film.*" Баримтат кино зураг.

belgi *is.* онцлог, онц ялгаа.

belgileme *is.* belgilemek үйлийн нэр.

belgilemek *is.* тодорхойлох, тогтоох, онцлог чанарыг харуулах.

belgili *is.* онцлогтой, онц ялгаатай, тодорхой.

belgin *s.* тодорхой, илт, илэрхий.

belgit *is.* нотолгоо, нотлол, нотлох баримт.

beliklеme *is.* beliklemek үйлийн нэр.

beliklemek *(nsz)* үс сүлжих.

belirgin *s.* илт, илэрхий, тод, тодорхой, лавтай, маргаангүй.

belirginleşme *is.* belirginleşmek үйлийн нэр.

belirginleşmek *(nsz)* тодрох, илрэх, тод болох, тодорхой болох, илт болох.

belirginlik, -ği *is.* илт байдал, илэрхий байдал, тодорхой байх.

belirleme *is.* тодорхойлолт, тогтоол.

belirlemek *(-i)* 1. тодорхойлох, тогтоох. 2. *man.* тодотгох, тодорхойлох, тодорхойлолт өгөх, заах. 3. хязгаарлах, хэмжээлэх.

belirlenim *is.* тодорхойлолт, тодотгол.

belirlenme *is.* belirlenmek үйлийн нэр.

belirlenmek *(nsz)* тодорхойлогдох, тогтоогдох, тодотгуулах.

belirli *s.* тогтсон, тодорхой. **~ belirsiz** мэдэгдэхтэй үгүйтэй, үл мэдэгдэм, бүдэг бадаг, тод биш

belirme *is.* belirmek үйлийн нэр.

belirmek *(nsz)* 1. илэрхий болох, тодорхой болох. 2. үзэгдэх, харагдах, тодрох, илрэх, илрэн гарч ирэх. 3. илрэх, тодрох, учир нь олдох.

belirsiz *s.* 1. тодорхойгүй, тогтоогүй, тодорхой биш. 2. эргэлзмээр, дамжигтай, хоёрдмол утгатай, утга битүү, тээнэгэлзээтэй. 3. үл мэдэх, үл таних, мэдэхгүй, мэдэгдээгүй, учир битүүлэг .

belirsizlik, -ği *is.* тодорхой биш байдал, учир битүүлэг байдал, үл мэдэх.

belirteç, -ci *is. gr.* дайвар үг.

belirten *is. gr.* тодорхойлогч.

belirti *is.* шинж, тэмдэг, шинж тэмдэг.

belirtme *is.* үзэл бодол илэрхийлэх, илэрхийлэл, тодотгол.

belirtmek *(-i)* илэрхийлэх, тайлбарлах, тодотгох, мэдэгдэх.

belit *is. man.* аксиом, илт үнэн, нотлогогүй үнэ.

beliye *is.* гай гамшиг, гай зовлон, аюул.

belki *zf.* магадгүй, яаж ч мэднэ, ... мэднэ.

bellek, -ği *is.* **1**. ой, цээж, санаа. 2. компьютерийн санах ой, электрон тооцоолох машины санах байгууламж, санах төхөөрөмж. **~ kaybı** *is. tıp.* санах ой алдагдах, ой санамжаа алдах.

belleme *is.* bellemek үйлийн нэр.

bellemek *(-i)* 1. цээжлэх, тогтоох. 2. санах.

belleten *is.* мэдээллийн тогтмол хэвлэл, шинжлэх ухааны сэтгүүл.

belletme *is.* belletmek үйлийн нэр

belletmek *(-i, -e)* 1. цээжлүүлэх, тогтоолгох. 2. сануулах

belletmen *is.* (дунд сургуулийн) давтуулагч.

belli *s.* 1. илэрхий, мэдээжийн, гарцаагүй. 2. тодорхой, илт, илэрхий. **~ etmek** 1) илэрхийлэх, тайлбарлах, ойлгуулах. 2) гаргах, мэдэгдэх, мэдрүүлэх, харуулах, илэрхийлэх. **~ olmak** ойлгогдох, мэдэгдэх, харагдах.

belli başlı *s.* 1. тогтсон, тодорхой, илэрхий. 2. үндсэн, гол, чухал.

belli belirsiz *zf.* мэдэгдэхтэй үгүйтэй, үл мэдэгдэм, бүдэг бадаг, тод биш.

bembeyaz *s.* цав цагаан, цасан цагаан, дун цагаан.

ben (I) *is.* мэнгэ.

ben (II) *zm.* 1. би (нэгдүгээр биеийн төлөөний ганц тоо). 2. *is. psikol.* бие хүн, хувь хүн. 3. *is. fel.* бие хүний мөн чанар.

ben (III) *is.* хахуул, илбээс, өгөөш, өөш, хилбэ, мэн, өгьее. "*Balık beni.*" Загас барих илбээс.

benbenci *s.* өөрийгөө хэт их ергөмжилдөг, сэхүүн зантай, еерийгөө магтах дуртай, ихэрхэг, хамраа сехсөн.

bence *zf.* миний бодлоор бол, минийхээр бол, миний санахад.

benci *s.* бардам, их зантай, биеэ тоосон.

bencil *s.* аминч, аминчхан, хар амиа хөөгч, хувиа хичээгч, амиа бодогч.

bencillik, -ği *is.* хувиа хичээх үзэл, хар амиа хөөх, амиа бодох.

benek, -ği *is.* жижиг толбо, буудан, бидэр.

benekli *s.* толботой, цоохор.

bengi *s.* мөнхийн, үүрдийн.

benimseme *is.* benimsemek үйлийн нэр.

benimsemek *(-i)* 1. хүлээн зөвшөөрөх, эзэмших, өөрийн болгох. 2. *mec.* ижилсэх, дасах, дотносох, ээнэгших.

benimsenme *is.* benimsenmek үйлийн нэр.

benimsenmek *(nsz)* benimsemek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

beniz, -nzi *is.* нүүрний енге. **benzi açmak** нүүр нь цонхийх, зэвхийрэх. **benzine kan gelmek** царай орох, енге орох.

benlenme *is.* benlenmek үйлийн нэр.

benlenmek *(nsz)* мэнгэ бий болох, мэнгэ үүсэх.

benli *s.* мэнгэтэй.

benlik, -ği *is.* 1. бие хүн, хувь хүн. 2. өөрийгөө өргөмжлөх явдал, их зан, биеэ тоох.

benlikçilik, -ği *is.* 1. өөрийгөө өргөмжлөх, өөрийгөө шүтэх явдал. 2. хувиа хичээх үзэл.

bent, -di *is. esk.* 1. (сэтгэлийн) холбоо, холбоос. 2. далан, хаалт, усны далан. 3. (хуулийн) зүйл анги, зүйл. 4. *esk.* сонины егүүлэл. 5. *ed.* бадаг.

benzeme *is.* benzemek үйлийн нэр.

benzemek *(-e)* 1. адилхан байх, ижил байх, төстэй байх. 2. ижил харагдах, адилхан харагдах, санагдуулах.

benzer *s.* 1. адил, адилхан, төстэй, төсөөтэй. 2. *is. mat.* адилтгал. 3. *is. sin.* орлон тоглогч.

benzerlik, -ği *is.* 1. адил төстэй байдал. 2. *mat.* харьцуулалт, адилтгал.

benzersiz *s.* зүйрлэшгүй, харьцуулшгүй, ижилгүй, хосгүй, цорын ганц.

benzeşme *is.* ижилсэх, адилсах, автагдан шингэх, төстэй болох, адил байх.

benzeşmek *(nsz)* ижилсэх, адилсах, автагдан шингэх, төстэй болох, адил байх.

benzetilme *is.* benzetilmek үйлийн нэр.

benzetilmek *(nsz)* benzetmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

benzetme *is.* benzetmek үйлийн нэр.

benzetmek *(-i, -e)* 1. адил төстөй болгох, адилтгах, ижил болгох. 2. андуурах, эндүүрэх, холих, хутгах, будлих. "*Sizi bir başkasına benzettim.*" Би таныг өөр хүнтэй андуурсан байна. 3. *мес.* эвдэх, сүйтгэх, хэсэг хэсэг болгох, бутлах. "*Çocuk oyuncağını benzetti.*" Хүүхэд тоглоомоо эвдчихсэн. 4. *мес.* зодох, жанчих, балбах, нүдэх.

benzeyiş *is.* адил байх, төсөө, төс.

benzin *is.* бензин (машины шингэн шатахуун). "*Benzin deposu.*" Түлшний сав. "*Benzin istasyonu.*" Шатахуун түгээх станц.

benzinci *is.* ve *s.* шатахуун түгээх станц, шатахуун түгээгч.

benzinlik, -ği *is.* шатахуун түгээх станц.

benzol, -lü *is. kim.* бензол.

beraat, -ti *is. huk.* цагаатгал. **~ etmek** цагаатгах.

beraber *zf.* 1. хамт, цуг, зэрэгцээ. 2. *мес.* адил, ижил, тэнцүү, чацуу. 3. боловч, ч гэсэн. **~e bitmek** хайнцах, хайнцаж дуусах. **~e kalmak** хайнцах, тэнцэх, хожилгүй болох. **~inde** хажуудаа, хамтдаа.

beraberce *zf.* хамтдаа, цугтаа, хамтран, хоршин.

beraberlik, -ği *is.* 1. хамт байх, нэгдэл, нэгдэх. 2. хайнцал, тэнцэл.

berat *is.* 1. патент, эрхийн бичиг, зохиогчийн эрхийн бичиг. 2. *tar.* хааны захирамж, тушаал (Оттоманы гүрэнт улсад тушаал дэвших, цалин олгох, шагнах, хүндэтгэлийн ёслол хийх гэх мэт үйл явдалд хааны гаргасан тушаал, захирамж).

berbat *s.* 1. муу, муухай, муусайн. 2. эвдэрхий, хэмхэрхий, муу. "*Berbat bir yolu.*" Муу зам. 3. муухай, олиггүй, онцгүй. 4. замбараагүй, эмх цэгцгүй, новширсон, хөглөрсөн, заваан. **~ etmek** 1) үгүй хийх, нураах, сүйтгэх, хэцүү байдалд оруулах. 2) эвдэх, эвдлэх, сүйтгэх, устгах. **~ olmak** 1) муухай болгох, бохир болгох, хир буртаг болгох, хиртээх. 2) эвдрэх, муудах. "*Onun karakteri iyice berbat olmuş.*" Түүний зан нь ихэд эвдэрсэн байна.

berber *is.* 1. үсчин. 2. үсчин, үсчний газар, үс засах газар

berduş *is.* ve *s.* 1. дэмий сэлгүүцэгч, танхай. 2. заваан, бохир, замбараагүй, хегдөрсөн.

bere (I) *is.* эсгий тоорцог, хилэн тоорцог, малгай.

bere (II) *is.* хөх няц, хөхрөх.

bereket *is.* 1. элбэг байдал, элбэг дэлбэг байдал, арвин байх. 2. *zf.* аз дайрахад, завшаанаар. 3. *hlk.* бороо, бороо хур.

bereketli *s.* элбэг, дэлбэг, арвин.

bereleme *is.* berelemek үйлийн нэр.

berelemek *(-i)* хөх няц болгох, хөхрүүлэх.

beri *is.* 1. ойр, ойрхон, хамгийн ойр (тал). 2. е. тэр үеэс хойш, ... хойш. "*Dünden beri.*" Өчигдрөөс хойш.

beriberi *is. tıp.* бери–бери, В витамины дутагдал.

berilyum *is. kim.* берилли, биндэр.

berk *s.* 1. хатуу, чанга. 2. бөх, бөх бат.

berkime *is.* berkimek үйлийн нэр.

berkimek *(nsz)* хүчирхэгжих, бэхжих, бат бөх болох, батжих.

berkitme *is.* berkitmek үйлийн нэр.

berkitmek *(-)* хүчжүүлэх, бэхжүүлэх, бат бөх болгох, батжуулах, хүч нэмэх.

berklik, -ği *is.* 1. хатуу чанар, хатуу чанга байдал. 2. бөх бат байдал.

berrak *s.* тунгалаг, цэвэр, саруул, цэлмэг. "*Berrak su.*" Тунгалаг ус, цэнгэг ус.

berraklaşma *is.* berraklaşmak үйлийн нэр.

berraklaşmak *(nsz)* 1. тунгалаг болох, цэвэр болох, саруул болох. 2. тодрох, илрэх, тодорхой болох.

berraklaştırma *is.* berraklaştırmak үйлийн нэр.

berraklaştırmak *(-i)* 1. тунгалаг болгох, цэвэр болгох, саруул болгох. 2. тодруулах, тод болгох, тодорхой болгох, ойлгомжтой болгох.

berraklık, -ğı *is.* тунгалаг байдал.

bertaraf *is.* зайлуулалт, арилгах, хураах. **~ etmek** зайлуулах, арилгах, хураах, нэг тийш болгох, үгүй хийх. **~ olmak** үгүй хийх, арилах, хураагдах.

bertilme *is.* bertilmek үйлийн нэр.

bertilmek *(nsz)* 1. булгарах, мултрах, гэмтэх, бэртэх. 2. хөх няц болох, хөхрөх. 3. шалбарах, шархтах.

bertme *is.* bertmek үйлийн нэр.

bertmek *is. bk.* bertilmek.

besbelli *s.* 1. тов тодорхой, ив илт, илэрхий. 2. *zf.* харваас, ойлгомжтой.

besi *is.* 1. тэжээх, хооллолт. 2. шимтэй зүйл, тэжээллэг зүйл. **~ye çekmek** (амьтныг) бордох, шахах, таргалуулах.

besili *s.* бордсон, шахсан, таргалуулсан.

besin *is.* хоол хүнс, хоол тэжээл.

besi suyu *is. bot.* (ургамлын) шүүс, шим, шүлт.

besleme *is.* 1. beslemek үйлийн нэр. 2. тэжээлгэгч охин, гэрийн үйлчлэгч. 3. *is.* дэмжигч, тэтгэгч.

beslemek *(-)* 1. хоол хүнсээр хангах, тэжээх. 2. хоол идүүлэх, хооллох, ундлах, тэжээх. 3. бордох, шахах, таргалуулах. 4. есгех, бойжуулах, тэжээх. "*Köpek beslemek.*" Нохой тэжээх. 5. санагалзах, бодох, сэтгэл зүрхэндээ тээх. 6. бэхлэх, бэхжүүлэх, бехлөх. 7. (гол) нийлэх, нэгдэх. 8. *мес.* менгөн туслалцаа үзүүлэх, туслах, дэмжих, тэжээх.

beslenen *s. fiz.* унтардаггүй, саардаггүй.

beslenme *is.* 1. beslemek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. хооллолт, тэжээл.

beslenme eğitimi *is.* зөв хооллох арга зүй, хооллох ухаан.

beslenmek *(nsz)* 1. хооллох, хоол идэх, идэшлэх. 2. beslemek үйлийн нэр.

besleyici *s.* тэжээллэг, шимтэй

beste *is. müz.* ая. ~ **yapmak** ая зохиох.

besteci *is.* ая зохиогч, хөгжмийн зохиолч.

bestekâr *is.* ая зохиогч, хөгжмийн зохиолч.

besteleme *is.* bestelemek үйлийн нэр.

bestelemek *(-i)* ая зохиох.

beş *is.* тав, тавын тоо. ~ **para almamak** менгө авахгүй байх. ~ **para etmez** үнэ цэнэгүй, ямар ч хэрэггүй, юу ч биш, улаан мөнгений үнэгүй. ~ **parasız** хувхай хоосон, ядуу зүдүү.

beş duyu *is.* таван мэдрэх эрхтэн (харах, сонсох, үнэрлэх, амтлах, хүрч мэдрэх).

beşer (I) *is.* хүн, хүн төрөлхтөн.

beşer (II) *s.* тав тавaар.

beşeriyet *is.* хүн төрөлхтөн, хүмүүс.

beşeriyetçi *is.* энэрэлт хүн, хүнлэг хүн.

beşeriyetçilik, -ği *is. esk.* хүнлэг ёс, энэрэнгүй үзэл, хүнийг дээд төрөлт амьтан болохыг хүлээн зевшөөрдөг шинжлэх ухаан.

beşgen *is. mat.* таван өнцөгт.

beşik, -ği *is.* 1. өлгийн ор. 2. өлгий нутаг, голомт.

beşik kertme *is.* хүүхдийг өлгийтэй байхад нь эцэг эх нь сүй тавих.

beşinci *s.* тавдугаар, тав дахь.

beşiz *is.* таван ихэр (хүүхэд).

beşli *s.* 1. тав, таван, таван хэсгээс бүрдсэн, таван ширхэг. 2. *is.* таван нүд, хезрийн тавт. 3. *ed.* таван мөрт шүлэг.

beşlik, -ği *is.* 1. тавтын бутархай менге, таван мөнге. 2. тавтын багц.

bet, -di *s.* муухай, хачин. ~ ~ **bakmak** муухай муухай харах.

beter *s.* хамгий муу, адгийн муу, адаг, зааз, маш муу.

beti *is.* дүрс, маяг, хэлбэр дүрс.

betimleme *is.* betimlemek үйлийн нэр, дүрслэл, дүрслэн бичих.

betimlemek *(-i)* дүрслэх, дүрслэн бичих, тодорхойлон бичих, тодорхойлон өгүүлэх.

beton *is.* бетон, хиймэл гуранз.

betonarme *is.* төмөр бетон.

bevliye *is.* бөөр судлал, бөөр суваг эмчлэх ухаан.

bevliyeci *is.* бөөрний эмч, бөөрний сувгийн эмч.

bey *is.* 1. гуай, ноён. 2. эрэгтэй хүний нэрийн оронд хэрэглэнэ. *"Bir bey sizi aradı."* Нэг эрэгтэй хүн таныг сураглаcан. 3. нөхөр, хань. 4. баян хүн, язгууртан. 5. *tar.* хөзрийн тамга. 6. командлагч, дарга.

beyan *is.* илтгэл, егүүлэл, заалт. ~ **etmek** мэдүүлэх, илтгэх, илэрхийлэх.

beyanat *is.* мэдэгдэл, мэдүүлэг. ~**ta bulunmak** (veya ~ **vermek**) мэдэгдэл гаргах, мэдүүлэг гаргах.

beyanname *is.* тунхаг, тунхаглал, тунхаг бичиг, мэдэгдэл.

beyaz *is.* 1. цагаан, цагаан өнгө. 2. *s.* цагаан, цагаан өнгөтэй. *"Beyaz kağıt."* Цагаан цаас. 3. *is.* цагаан арьстан. 4. сийрүүлэг бичиг. ~**a çekmek** (veya ~ **etmek** хуулан бичих, дахин хуулах, сийрүүлэх.

beyazımsı *s.* цэгээн, цагаавтар.

beyazımtırak *is.* цэгээн өнге, цагаавтар енгө.

beyazlanma *is.* beyazlanmak үйлийн нэр.

beyazlanmak *(nsz)* цайрах, цагаан болох.

beyazlaşma *is.* beyazlaşmak үйлийн нэр.

beyazlaşmak *(nsz)* цайрах, цайх, цагаарах.

beyazlatıcı *is.* цайруулагч.

beyazlatma *is.* beyazlatmak үйлийн нэр.

beyazlatmak *(-i)* цайруулах, цайлгах, цагаан болгох.

beyaz perde *is.* 1. дэлгэц. 2. *mec.* кино урлаг.

beyefendi *is.* ноён, ноёнтон.

bey erki *is. sos.* язгууртан ноён.

beygir *is.* 1. морь, агт. *"Beygir gücü."* Морины хүч. 2. уналганы морь, тэрэгний морь.

beyhude *zf.* 1. хий, дэмий, хоосон, талаар. 2. тусгүй, дэмий, үр ашиггүй, утгагүй.

beyin, -yni *is.* 1. (уураг) тархи. 2. *mec.* ухаантан, хосгүй ухаантан. 3. оюуны чадав х. ~ **yıkamak** *psikol.* үзэл суртлын аргаар хүнийг өөрчлөх. **beyni bulanmak** 1) мангуурах, дүйнгэрэх, толгой дүйрэх. 2) муу юм зөгнөх, муу ёрлох. **beyni sulanmak** зенөх. **beyninden vurulmuşa dönmek** цохигдох, тархинд цус харв ах шиг болох. **beynine vurmak** (архи) толгойд гарах, өөрийн ухаангүй болох. ~ **cerrahı** *is. tıp.* тархины мэс засалч. ~ **kanaması** *is. tıp.* тархинд цус харвах.

beyincik, -ği *is. anat.* бага тархи.

beyin göçü *is.* тархины урсгал, өндер мэдлэг боловсролтой, эрдэм чадалтай сэхээтэн хүмүүс гадаадад цагаачлах явдал.

beyin gücü *is.* сэтгэх хүч чадвар.

beyinli *s.* 1. тархитай. 2. *mec.* ухаантай, тархи сайтай, толгойтой.

beyinsel *s.* уураг тархины, тархи нугасны.

beyinsiz *s.* 1. тархигүй. 2. *mec.* тэнэг мулгуу, хоосон толгойт, усан тархит.

beyit, -yti *is. ed.* хоёр мөрт (шүлэг).

beylik, -ği *s.* 1. улсын. 2. улиг болсон, нэг хэвийн, байдаг л нэг. *"Beylik söz."* Улиг болсон үг. 3. чинээлэг, тансаг. 4. *tar.* эмират 5. *esk.* засаг төр.

beynelmilel *s.* олон улсын.

beysbol *is. sp.* бэйсбол.

beysbolcu *is.* бэйсболчин.

beytülmal, -li *is.* улсын сан хөрөнгө.

beyzi *s.* зууван, зууван хэлбэртэй, зуувгар.

bez (I) *is.* 1. даавуу, даавуун материал.

2. ямар нэгэн төрлийн бес материал, даав уу. "*Masa bezi.*" Ширээний бүтээлэг. "*Yelken bəzi.*" Усан онгоцны далбаа. 3. ямар нэгэн зориулалтаар ашиглах даавуу, бөс материал. "*Toz bezi*" Тоосны алчуур. "*Çocuk bezi.*" Хүүхдийн даавуу. 4. алчуур, даавуу. 5. *s.* даав уун, даавуугаар хийсэн.

bez (lI) *is. biy.* булчирхай.

bezdirici *is.* 1. залхаах, хашраах, улиглах. 2. *s.* залхаасан, улиг болсон.

bezdirme *is.* bezdirmek үйлийн нэр.

bezdirmek *(-i, -dən)* залхаах, хашраах, улиг болох.

bezek, -ği *is.* 1. гоёл чимэглэл, хээ угалз, чимэглэл. 2. гоёл засал, дотоод засал чимэглэл.

bezelye *is. bot.* буурцаг, вандуй.

bezeme *is.* гоёл, чимэглэл.

bezemek *(-i)* гоёх, чимэх, чимэглэх.

bezen *is.* чимэглэл, чимэг.

bezgi *is.* гоёл, чимэглэл.

bezgin *s.* залхсан, ядарсан, үлбэгэр, үлжгэр.

bezginleşme *is.* bezginleşmek үйлийн нэр.

bezginleşmek *(nsz)* залхах, ядрах, үлбийх, гөлийх.

bezginlik, -ği *is.* залхсан байдал, ядарсан байдал, үлбэгэр байдал.

bezik, -ği *is.* безиз, хөзрийн тоглоом.

bezir, -zrI *is.* 1. хөвенгийн үр. 2. хөвенгийн тос. "*Bezir yağı.*" Хөвенгийн тос.

bezme *is.* залхалт.

bezmek *(-den)* залхах.

bıcıl *is.* 1. тагалцаг, сагаг, шагай, шивнүүр. 2. шагайгаар тоглох.

bıcırgan *is.* бөөрөнхий хуурай.

bıçak, -ğı *is.* 1. хутга. "*Keskin bıçağı.*" Хурц хутга. 2. зүсэгч. 3. сахлын хутга. **~ altına yatmak** мэс засал хийлгэх. **~ atmak** 1) хутга шидэх. 2) хутгалах. 3) мэс засал хийх. **~ çekmek** хутга тулгах. **~ yemek** хутгалуулах.

bıçaklama *is.* bıçaklamak үйлийн нэр.

bıçaklamak *(-i)* 1. хутгаар зүсэх, хэрчих. 2. хутгалах, хутга дүрэх, хутгаар шархтуулах.

bıçaklanma *is.* bıçaklanmak үйлийн нэр.

bıçaklanmak *(nsz)* bıçaklamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

bıçaklı *s.* хутгатай.

bıçkı *is.* 1. хөрөө. 2. цахилгаан хөрөө.

bıkkın *s.* залхсан, уйдсан, тевегшөөсөн, хаширсан.

bıkkınlık, -ğı *is.* залхалт, залхаа. **~ gelmek** залхах. **~ vermek** залхаах.

bıkma *is.* bıkmak үйлийн нэр.

bıkmak, -ar *(-den)* 1. залхах, залхуу хүрэх, улиг болох, хашрих. 2. *mec.* тэсэхээ байх, тэвчээр барагдах, алдах.

bıktırma *is.* bıktırmak үйлийн нэр.

bıktırmak *(-i, -den)* залхаах, залхуу хүргэх, хашраах, улиг болгох.

bıldır *s.* ve *zf. hlk.* енгерсен жил, өнгөрөгч

bıldırcın *is. zool.* бөдне шувуу, хулжуухай.

bıllık bıllık *s.* тарган, бүдүүн, мяраатай.

bıngıldak, -ğı *is.* зулай.

bıngıldama *is.* bıngıldamak үйлийн нэр.

bıngıldamak *(nsz)* цулцганах, цулцга цулцга хөдлөх.

bırakıt *is.* өв, ев хөрөнгө.

bırakma *is.* **1.** bırakmak үйлийн нэр. 2. суллах, челөөлөх.

bırakmak *(-i)* 1. орхих, унагах, алдах. 2. тавих, орхих. "*Birisi masaya bu parayı bırakıp gitmiş.*" Хэн нэгэн хүн ширээн дээр энэ мөнгийг орхиод явчихсан байна. 3. хойшлуулах, хойш тавих. 4. орхих, хаях, гээх, мартах. 5. орхих, үлдээх, хоцроох. 6. хойш тавих, хадгалж үлдэх, орхих, үлдээх. "*Paranın bir kısmını bırak!*" Мөнгөний нэг хэсгийг нь орхи!. 7. (үүрэг ба хариуцлагыг өөр хүнд) шилжүүлэн егөх, орхих, үлдээх, даалгах, үүрэг болгох. 8. унжуулах, орхих. "*Saçlarını omzuna bırakmış.*" Үсээ мөрөө дагуулан унжуулсан байлаа. 9. өв хөрөнгө үлдээх, орхих. 10. болих, огоорох, хаях, орхих, гарах. "*Sigarayı bırakmak.*" Тамхинаас гарах. 11. орхих, болих, хийхээ болих. "*O tenis oynamayı bıraktı.*" Тэр теннис тоглохоо больсон. 12. суллах, суллан тавих, чөлөөлөх, тавих. 13. орхиж явах, хаях. 14. (**анги**) **улираах. 15. салах,** хагацах, хаях. 16. үлдээх, хоцроох, хажуудаа авахгүй байх. 17. наалт салах, ховхрох. 18. үүсгэх, бий болгох, болгох, орхих, үлдээх. "*İz bırakmak.*" Мөр үлдээх. "*Leke bırakmak.*" Толбо болгох. 19. (сахал) тавих, ургуулах.

bıraktırma *is.* bıraktırmak үйлийн нэр.

bıraktırmak *(-i, -e)* bırakmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

bıyık, -ğı *is.* живэр сахал, дээд сахал . **~ bırakmak** сахал тавих. **~ altından gülmek** мишилзэх, жуумалзах, маасалзах.

bıyıklı *s.* сахалтай, сахлаа хусаагүй.

bıyıksız *s.* сахалгүй, сахлаа хуссан.

bızır *is. anat.* клитор, хэлүү.

biber *is. bot.* чинжүү.

biberli *s.* 1. чинжүүтэй, халуун ногоотой. 2. хурц гашуун.

biberlik, -ği *is.* 1. чинжүүний сав. 2. чинжүүний талбай, чинжүү тариалдаг газар.

biberon *is.* үгж.

bibliyograf *is.* библиографич, ном зүйч, номын сангийн мэргэжилтэн.

bibliyografya *is.* ном зүй, номын жагсаалт.

bibliyotek, -ği *is.* номын сан.

bibliyotekçi *is.* номын санч.

biçare *s.* арга барагдсан, хеерхийлөлтэй, өревдмөөр. **~ olmak** арга барагдах, аргаа барах, мухардах.

biçarelik, -ği *is.* аргагүй байдал, хеерхийлөлтэй байдал.

biçerbağlar *is.* тариа юүлүүр, тариа боох машин.

biçerdöver *is.* комбайн.

biçilme *is.* biçilmek үйлийн нэр.

biçilmek *(nsz)*biçmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

biçim (I) *is.* 1. хэлбэр, гадаад байдал, дүрс. 2. төрөл, зүйл, анги. 3. аятай байдал, тохиромжтой хэлбэр. 4. адил байх, төсөө, ижил байдал. 5. төрөл, маяг, хэв загвар. **~ almak** тодорхой хэлбэр дүрстэй болох, хэлбэржих, хэлбэрт орох. **~e sokmak** (veya **~ vermek**) тодорхой хэлбэр дүрстэй болгох, хэлбэржүүлэх, хэлбэрт оруулах.

biçim (II) *is.* biçmek үйлийн нэр.

biçimlendirme *is.*biçimlendirmek үйлийн нэр.

biçimlendirmek *(-i)* тодорхой хэлбэр дүрстэй болгох, хэлбэржүүлэх, хэлбэрт оруулах.

biçimlenme *is.* biçimlenmek үйлийн нэр.

biçimlenmek *(nsz)* тодорхой хэлбэр дүрстэй болох, хэлбэржих, хэлбэрт орох.

biçimli *s.* 1. хэлбэр сайтай, галбир сайтай. 2. таарсан, тохирсон.

biçimsiz *s.* 1. хэлбэргүй, галбиргүй. 2. таарамжгүй, таарахгүй, тохирохгүй, зохисгүй. 3. *fiz.* хэлбэр дүрсгүй, аморф.

biçimsizleşme *is.* biçimsizleşmek үйлийн нэр.

biçimsizleşmek *(nsz)* хэлбэр дүрсээ алдах, хэлбэргүй болох.

biçkı *is.* эсгүүр.

biçkıcı *is.* эсгүүрчин.

biçme *is.* 1. biçmek үйлийн нэр. 2. зассан барилгын чулуу, өөлсен барилгын суурь чулуу. 3. *mat.* призм, олон талст, олон цамцаалт.

biçmek, -er *(-i)* **1**. (тодорхой хэлбэр гарган) зүсэх, хэрчих, огтлох. 2. эсгэх. 3. (өвс) хадах. 4. шүршүүр буугаар шүрших, хядах, хиартал устгах. 5. үнэлэх, үнэлж дүгнэх.

bidon *is.* бидон.

biftek, -ği *is.* бифштекс.

bîgünah *s.* нүгэлгүй, хилэнцгүй, гэмгүй.

bîhaber *s.* мэдэхгүй, мэдээгүй, дуулаагүй.

bikarbonat *is. kim.* хоёрч нүүрсхүчлийн давс.

bikes *s.* өнчин, өнчирсөн.

bikini *is.* усны хувцас.

bikir, -kri *is. esk.* онгон охин.

bilâhare *zf.* эцэст нь, тегсгөлд нь, дараа нь, хамгийн сүүлд нь.

bilâkis *zf.* эсрэгээр, үүний яг эсрэг, харин.

bilânço *is.* баланс, тэнцвэр, тохирол, тооцооны дүн.

bilârdo *is.* бильярд, ширээний бембег (тоглоом). *"Bilârdo masası."* Бильярдын ширээ.

bildik, -ği *is.* ve *s.* мэддэг, мэдэх.

bildirge *is.* 1. мэдэгдэл. 2. татварын мэдүүлэг.

bildiri *is.* 1. мэдэгдэл, мэдээлэл. *"Ortak bildiri yapmak."* Хамтарсан мэдэгдэл хийх. 2. илтгэл.

bildirim *is.* мэдэгдэл, мэдээлэл, мэдүүлэг.

bildirişim *is.* мэдээ, мэдээлэл, холбоо, харилцаа.

bildirme *is.* мэдэгдэл, мэдээлэл.

bildirmek *(-i, -e)* 1. мэдэгдэх, мэдээлэх. 2. мэдээлэх, айлтгах, илтгэх, мэдээлэл хийх, тайлбар хийх. 3. тайлбарлах, тайлбарлан таниулах.

bile *zf. esk.* 1. хамт, цуг. 2. *e.* ... ч гэсэн, ...ч, ...ч хүртэл, ...ч бас. 3. тэр ч байтугай, түүгээр ч үл барам, түүнээс гадна. **~ bile** *zf.* мэдсээр байж, албаар, зориудаар, зориуд, санаатайгаар.

bileği *is.* билүү, хайрга.

bilek, -ği *is.* 1. гарын бугуй, хөлийн шагай 2. *mec.* хүч, чадал, эр чадал. **bileğine güvenmek** хүч чадалдаа эрдэх, эр чадалдаа бардамнах. **bileğinin hakkı ile** зевхөн өөрийн хүч чадлаараа, гагцхүү өөрийн хөлс хөдөлмөрөөрөө.

bilek kuvveti *is.* гарын хүч, биеийн хүч.

bileklik, -ği *is.* бугуйн боолт.

bilek saati *is.* бугуйн цаг.

bileme *is.* bilemek үйлийн нэр.

bilemek *(-e)* 1. гуранздах, билүүдэх, ирлэх, хурцлах, үрэх. 2. *mec.* хүчирхэгжүүлэх, хүчирхэг болгох, хүчтэй болгох, нөлөөг нэмэгдүүлэх.

bilenme *is.* bilenmek үйлийн нэр.

bilenmek *(nsz)* 1. bilemek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *mec.* анхаарлаа төвлөрүүлэх, хүчин зүтгэл гаргах. 3. *mec.* улайрах, шар хөдлөх, ихэд хүсэх.

bileşik, -ği *is.* 1. нэгдэл, хольц, нийлэл. 2. *kim.* нийлмэл, нэгдсэн, холимог, хэд хэдэн хэсгээс бүрдсэн, нийлмэл бүтэцтэй (бодис).

bileşik faiz *is. ekon.* нарийн хувь хэмжээтэй хүү.

bileşim *is. kim.* 1. бүтэц, бүрэлдэхүүн. 2. холимог бодис, нийлмэл бодис. 3. нэгдэх, нийлэх.

bileşke *is. fiz.* тэнцүү хүч.

bileşme *is.* bileşmek үйлийн нэр.

bileşmek *(nsz, -le)* нэгдэх, нийлэх.

bilet *is.* билет, тасалбар. **~ kesmek** билет таслах, тасалбар / билет худалдах.

biletçi *is.* билет зарагч.

biletsiz *s.* билетгүй, тасалбаргүй.

bilezik, -ği *is.* 1. бугуйвч. 2. цагираг, хүрээ, цагирган холбоос. 3. *argo.* гав.

bilge *is. ve s.* ухаан билиг тегс, билигт, эрдэмтэй, эрдэмтэн, эрдэм ухаантай, мэргэн

bilgelik, -ği *is.* 1. эрдэм ухаан, билиг ухаан, мэргэн ухаан. 2. *fel.* гүн ухаан. 3. *fel.* (эртний гүн ухаанд) өөрийгөө танин мэдэхүйн ухаан.

bilgi *is.* 1. мэдлэг, эрдэм мэдлэг, танин мэдэхүй. 2. мэдээлэл, мэдээ баримт, мэдээ. 3. шинжлэх ухаан. 4. мэдэц, мэдлэг, боловсрол, ухвар. **~edinmek** 1) сурах, мэдэх, сурч мэдэх. 2) ойлгох, байдлыг мэдэх, ухвар мэдээтэй байх. **~ vermek** мэдээ өгөх, мэдээлэх, мэдэгдэх.

bilgici *is.* софист, софизмыг баримтлагч.

bilgicilik, -ği *is. fel.* 1. софизм (өнгецхэн үзэхэд зөв мэт боловч, үнэндээ зориуд хуурмаг баримт хэрэглэн хийсэн дүгнэлт). 2. хуурмаг баримт хэрэглэх.

bilgiç, -ci *is.* 1. эрдэмтэн, мэргэн, мэргэшсэн хүн. 2. *mec.* мэдэмхийрэгч, мэдэрхээч, мэдэхгүй мөртөө мэддэг юм шиг царай гаргагч.

bilgiçlik, -ği *is.* эрдэм мэдлэг төгс байдал, мэргэшил. **~ satmak** (veya **taslamak**) мэдэмхийрэх, мэдэрхэх, бага мэдэвч их мэдэх байдал гаргах.

bilgi kuramı *is. fel.* танин мэдэхүйн онол, мэдлэгийн онол.

bilgilendirme *is.* bilgilendirmek үйлийн нэр.

bilgilendirmek *(-i)* мэдээлэх, мэдэгдэх.

bilgilenme *is.* bilgilenmek үйлийн нэр.

bilgilenmek *(nsz)* мэдэх, мэдэж авах.

bilgili *s.* 1. мэдлэгтэй, боловсролтой, ою ун билиг төгс, эрдэм мэдлэгтэй. 2. *zf.* зориуд, санаатайгаар, албаар.

bilgin *is. ve s.* эрдэмтэн, эрдэмтэй, мэргэн.

bilgisayar *is.* компьютер.

bilgisayarcı *is.* компьютерийн техникч, мэргэжилтэн, компьютерийн инженер, компьютерийн программист.

bilgisiz *is.* мэдлэггүй, боловсролгүй, харанхуй бүдүүлэг, юм мэдэхгүй.

bilgisizlik, -ği *is.* мэдлэг боловсролгүй байдал, харанхуй бүдүүлэг байдал, юм мэдэхгүй байх.

bilhassa *zf.* ялангуяа, тухайлбал, онцгойлон, тусгайлан, голчлон, юуны өмнө.

bilim *is.* шинжлэх ухаан, эрдэм ухаан. **~ adamı** эрдэмтэн.

bilimci *is.* эрдэмтэн.

bilim dalı *is.* салбар ухаан, шинжилгээний тусгай ухаан, ухааны зүй.

bilim kurgu *is.* шинжлэх ухааны уран зөгнөл.

bilimsel *s.* шинжлэх ухааны, эрдэм шинжилгээний.

bilimselleştirme *is.* bilimselleş tirmek үйлийн нэр.

bilimselleştirmek *(-i)* шинжлэх ухааны шинжчанартай болгох, шинжлэх ухааны шинжтэй болгох.

bilimsellik, -ği *is.* шинжлэх ухааны шинжчанар, шинжлэх ухааны арга маяг.

bilinç, -ci *is.* 1. мэдээ, мэдрэл, ухаан, ухамсар. 2. *mec.* үндсэн мэдлэг, суурь мэдлэг, үндсэн санаа бодол. 3. ой ухаан, санаа, ой. 4. оюун санаа, сэтгэл санаа, сэтгэл зүй. **bilincine varmak** ойлгох, ухаарах, сэхээ орох. **bilincini yitirmek** ой ухаанаа алдах, ой санамжаа алдах.

bilinçaltı *is. psikol.* дотоод ухамсар, ой санамж, ой ухаан.

bilinç dışı *is. psikol.* ухаан мэдрэлгүй, өөрийн мэдэлгүй, санаатай биш.

bilinç kaybı *is.* ой ухаанаа алдах, ой санамжаа алдах.

bilinçlenme *is.* bilinçlenmek үйлийн нэр.

bilinçlenmek *(nsz)* 1. мэдэх, суурь мэдлэгтэй болох, мэдлэг авах. 2. ой ухаан орох, сэхээ орох.

bilinçli *s.* 1. ухамсартай, эрүүл ухаантай, еерийн ухаантай, зориуд, үйлдсэн, санаатайгаар хийсэн. 2. мэдлэгтэй, суурь мэдлэгтэй, мэдлэг боловсролтой.

bilinçsiz *s.* 1. өөрийн ухаангүй, еерийн мэдэлгүй, ухаан мэдрэлгүй, өөрийн эрхгүй, санаатайгаар хийгээгүй, зориуд бус үйлдсэн. 2. мэдлэггүй, суурь мэдлэггүй, юм мэдэхгүй, харанхуй бүдүүлэг.

bilinçsizlik, -ği *is.* 1. ухаан мэдрэлгүй байх, өөрийн ухаангүй байх, ой ухаангүй байх. 2. мэдлэггүй байх, суурь мэдлэггүй байх, харанхуй бүдүүлэг байдал.

bilindik, -ği *is.* ve *s. mat.* тодорхой, тогтмол.

bilinemez *is. fel.* мэдэж болшгүй зүйлс, мэдэх аргагүй юм.

bilinemezci *is. fel.* агностик үзэлтэн.

bilinemezcilik, -ği *is.* агностицизм, өртөнцийг ойлгошгүй гэдэг гүн ухаан, ойлгошгүйн онол.

bilinen *is.* ve *s.* тодорхой, тогтмол.

bilinme *is.* bilinmek үйлийн нэр.

bilinmedik *is.* ve *s. mat.* үл мэдэгдэх.

bilinmek *(nsz)* bilinmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

bilinmeyen *is. ve s. mat.* үл мэдэгдэх.

bilinmez *s.* 1. үл мэдэгдэх, үл мэдэх, мэдэгдэхгүй, ойлгомжгүй, төвөгтэй. 2. нууц, далд, учир битүү.

bilirkişi *is.* 1. мэргэжилтэн, эксперт, шинжээч, нарийн мэргэжилтэн. 2. *huk.* нарийн мэргэжилтэн, шинжээч.

bilirkişilik, -ği *is.* экспертиз гаргах, мэргэжилтний дүгнэлт гаргах, шинжээчийн дүгнэлт гаргах.

bilirkişi raporu *is.* экспертийн дүгнэлт, мэргэжилтний дүгнэлт, шинжээчийн дүгнэлт.

bilisiz *is.* ve *s.* боловсролгүй, харанхуй бүдүүлэг, бичиг үсэгт тайлагдаагүй, үл мэдэгч.

bilişim *is.* мэдээлэл зүй. "*Bilişim ağı.*" Мэдээллийн сүлжээ.

billûr *s.* 1. талст. 2. *is.* болор. 3. *s.* болороор хийгдсэн, болор (аяга).

billûr cisim, -smi *is. anat.* нүдний цэцгий.

billûrsu *s.* 1. талст, талст шиг. 2. *kim.* кристаллоид.

bilme *is.* bilmek үйлийн нэр.

bilmece *is.* **1**. оньсого, таавар. 2. *mec.* нууц зүйл. **~ çözmek** оньсого таах.

bilmek, -ir *(-i)* 1. мэдэх. 2. мэдэх, мэдлэг эзэмших. 3. чадах. "*İyi ütü bilir.*" Сайн индүүдэж чадна. 4. таних, мэдэх, таньж мэдэх, санах. "*Kapıyı aç. Ben geldim. Bilemedin mi?*" Хаалгаа тайл. Би ирлээ. Намайг таньсангүй юу, чи? 5. бодох, санах, тооцох, үзэх. 6. ойлгох, мэдэх. 7. итгэх, найдах. 8. *-a/-e* нөхцөл, үйл үгтэй нэгдэн ....чадах гэсэн утга бүхий үйл үг үүсгэнэ. "*Yazabilmek*" Бичиж чадах, "*Gidebilmek*" Явж чадах, "*Görebilmek*" Харж чадах. **bildiğini okumak** еерийнхөөрөө зүтгэх, еерийнхеерее байх. **bildim bileli** миний мэдэхийн. **bilerek** санаатайгаар, зориуд, мэдсээр байж.

bilmeden 1) мэдэлгүй, ерийн мэдэлгүй, санамсаргүйгээр. 2) юу болохыг/тохиолдохыг мэдэлгүй, эцэс нь ямар байхыг мэдэж чадалгүй..

bilmemezlik, -ği *is.* мэдэхгүй байх, юм мэдэхгүй байх, харанхуй бүдүүлэг байдал.

bilmezlik, -ği *is.* мэдэхгүй байх, юм мэдэхгүй байх, харанхуй бүдүүлэг байдал. **~ten gelmek** мэдэхгүй дүр эсгэх, мэдэхгүй царайлах.

bilmiş *s.* 1. мэдэмхийрэгч, мэдэрхээч, мэдэхгүй мөртлее мэддэг юм шиг царай гаргагч. 2. *is.* их мэдэгч.

bilmukabele *zf.* 1. харилцан. 2. танд, та нарт, танд ч гэсэн, танд бас.

bilvasıta *zf.* дамжуулан,тойруулан,шууд бус.

bilye *is.* 1. мөхлөг, үрэл, жинс. 2. бөөрөнхий холхивч, мөхлөгөн эргэвч, бөөрөнхий подшипник.

bilyon *is.* биллион, арван дүнчүүр.

bin *s.* 1. мянга. 2. *mec.* олон, тоо томшгүй, асар их, мянга мянган. **~ pişman olmak** маш их харамсах. **~ yaşa!** урт насал! **~de bir** хаяа нэг, ховорхон.

bina *is.* 1. байшин, барилга. "*Hükümet binası.*" Засгийн газрын ордон. 2. *gr. esk.* хэв. 3. *gr. esk.* араб хэлний үйл үгийн дүрмийн ном. **~ etmek** 1) барих, барьж босгох. 2) (ямар нэгэн үзэл бодлын системд) тулгуурлах, түшиглэх, үндэслэх, үндэс болгох.

binaen *zf.* 1. учир, учраас, иймд, иймийн тулд, тул. 2. үндэслэн, тулгуурлан, түшиглэн.

binaenaleyh *zf.* иймийн тул, иймээс, ийм учраас, тиймээс, ингэхлээр, учир иймд.

binbaşı, -yı *is. ask.* хошууч.

bin bir *s.* олон, маш олон, тоо томшгүй олон, их, мянга мянган.

bindi *is.* тулгуур.

bindirme *is.* **1.** bindirmek үйлийн нэр. 2. хагас давхцалт, давхралт.

bindirmek *(-i, -e)* 1. binmek үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. мөргөх, цохих. 3. нэмэх, нэмэгдүүлэх.

binek, -ği *is.* 1. уналга. 2. *s.* унах, уналгын. "*Binek atı.*" Уналгын морь.

biner *s.* мянга мянгаар, мянган.

binici *s.* **1**. унагч, унаач. 2. *is.* жигит, гавшгай морьтон, моринд чадамгай хүн.

binicilik, -ği *is.* 1. морин спорт. 2. моринд чадамгай байх, чадварлаг морь унахдаа.

binilme *is.* binilmek үйлийн нэр.

binilmek *(sz, -e)* binmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

bininci *s.* мянга дахь, мянгадугаар.

biniş *is.* 1. binmek үйлийн нэр. 2. *esk.* морин цэргийн хороо. 3. *esk.* морин цэргийн хувцас. 4. *tar.* (ихэс дээдэс болон цэргийн жанжны өмсдөг) жанч, немрөг.

binit *is. esk.* уналгын мал, уналгын морь.

bin kat *s.* мянга түм дахин, хэмжээлшгүй, хязгаарлашгүй.

binlerce *s.* олон мянган, хэдэн мянган, маш олон.

binlik, -ği *is.* 1. нэг мянгатын дэвсгэрт. 2. ойролцоогоор гурван литрийн лонх, том шил. 3. *s.* мянгатын, мянган ширхэг.

binme *is.* binmek үйлийн нэр.

binmek, -er *(-i)* 1. (унаанд) суух. 2. унах, мордох. 3. давхарлах, дээр дээрээс нь давхарлах. 4. (үнэ) нэмэгдэх, өсөх. 5. нэмэгдэх, нийлэх, нэгдэх. 6. (ажил) муугаар эргэх, хэрэг буруу тийш хандах.

binnetice *zf.* эцэст нь, төгсгөлд нь.

binyıl *is.* мянган жил.

bir *is.* 1. анхдагч тоо, эхний тоо. 2. нэг, нэгийн тоо. 3. *s.* нэг. "*Bir kalem.*" Нэг үзэг. 4. нэгэн, нэг. "*Bir adam sizi soruyor.*" Нэг хүн таныг асууж байна. 5. ганц, гагц. 6. хамт, хамтдаа, цуг. "*Hep biriz, ayrılmayız.*" Бид үргэлж хамтдаа, хэзээ ч хагацахгүй. 7. нийтийн, бүх, дундын, нэг. 8. *is.* адил, ижил. 9. тэмдэг нэр ба дайвар үг болон хэрэглэгдэх үедээ ерийнхөө дараа орсон үгэнд хүсэл илэрхийлэх, хүч нэмэгдүүлэх ба тодорхой бус утга нэмнэ. "*Bir güzel ki...*" Ямар сайхан гээч... "*Bir tuhaf bakıyor.*" Нэг жигтэй харна. "*Bir gidin bakalım.*" Нэг яваад үзээдэх дээ. 10. *zf.* дахин нэг, дахин дахин. 11. *zf.* зөвхөн, ганцхан. "*Her şey bitti. Bir bu kaldı.*" Бүх юм дууссан. Зөвхөн энэ л үлдлээ. 12. дан, дан ганц, гагцхүү. "*Bunu bir sen yapabilirsin.*" Үүнийг гагцхүү чи л хийж чадна. **~ varmış ~ yokmuş** эрт урьдын цагт. **~ an önce** аль болох хурдан, бушуухан шиг, шалавхан. **~ ara** нэг цагт, нэг үе. **~ araya gelmek** цугларах, бөөгнөрөх. **~ araya getirmek** цуглуулах. **~ arada** хамт, цуг, нэг доор. **~ avuç** 1) нэг атга, атга. "*Bir avuç buğday.*" Атга буудай. 2) цөөхөн, цөөн тооны, бага. **~ bakıma** нэг талаас, нөгөө талаас, нөгөөтэйгүүр. **~ başına** ганцаараа, цор ганцаараа. **~ bir** *zf.* 1) нэг нэгээрээ, тус тусдаа, дангаараа. 2) яг үнэнээр нь, байгаагаар нь, бүрэн гүйцэд. **~ çift** 1) хос. "*Bir çift ayakkabı.*" Нэг хос гутал. 2) бага зэрэг, ганц хоёр. **~ daha** *zf.* дахин, ахин, дахиад, дахин нэг.

bira *is.* шар айраг, пиво.

birader *is.* 1. ах, эрэгтэй дүү. 2. "Найзаа!" "Анд минь!" (дуудах үг). "*Biz bu sorumluluğu üzerimize alamayız, birader.*" Бид энэ хариуцлагыг хүлээж чадахгүй, анд минь. 3. масон нарын бие биенээ нэрлэдэг нэр.

birahane *is.* шар айргийн газар.

birahaneci *is.* пивоний газрын эзэн.

biraz *zf.* 1. бага, багахан хугацаа, хэдхэн минут. 2. бага зэрэг, бага сага, жаалхан. "*Bu konuyu biraz biliyor.*" Энэ сэдвийг бага зэрэг мэднэ. 3. *s.* бага хэмжээний, бага, бага зэрэг, жаахан, жаал зугаа, цөөхөн, цөөн тооны. "*Biraz yağmur yağdı mı, burada sel oluveriyor.*" Бага зэрэг бороо оров уу үгүй юу, энд үер болчих юм.

birazcık *s.* жаахан, маш бага, багахан.

birazdan *zf.* удахгүй, медхен, одоохон. "*Ben birazdan gelirim.*" Би удахгүй ирнэ.

birbiri *zm.* 1. нэг нэгэндээ, нэг нэгнийхээ, бие биендээ, бие биендээ, хэн хэнийгээ, аль **а**линыгаа. 2. хойно хойноосоо, уван цуван, **а**р араасаа. **~ne bakmak** харалцах, бие биөө харалцах. **~ne düşmek** нэг нэгнийгээ үзэн ядах. **~ne girmek** 1) нэг нэгэнтэйгээ зодолдох, өөр хоорондоо зодолдоцгоох. 2) холилдох, хутгалдах, зууралдах, хольцолдох. 3) орооцолдох, ширэлдэх, даахирах, орооцолдон барилдах. **~ne katmak** муудалцуулах, эвдрэлцүүлэх, үймүүлэх, хооронд нь яс хаях.

birci *is. fel.* монист үзэлтэн, монизмийг баримтлагч.

bircilik, -ği *is. fel.* монизм (ертөнцийн үндэс нь нэг гэсэн, идеалист ёсоор ойлгоход санаа, материалист ёсоор ойлгоход материи гэж үздэг, гүн ухааны үзэл).

birçoğu *zm.* ихэнх нь, дийлэнх нь, нэлээд.

birçok, -ğu *s.* их, олон, нэлээд олон, тоо томшгүй.

bir defa *zf.* нэг удаа.

bir defalık, -ğı *is. ve s.* 1. нэг удаагийн, ганц. 2. зөвхөн ганц удаа, зөвхөн нэг удаа.

birden *zf.* 1. гэнэт, гэнэтхэн. 2. нэг удаа, нэг мөсөн, нэг дор, шууд, нэг зэрэг, бүгдийг нь нэг дор.

birdenbire *zf.* гэнэт, гэнэтхэн.

birebir *s.* үйлдэлтэй, хүчтэй, нөлөөтэй, үртэй, ашигтай, тустай. "*Bu ilaç size birebir gelir.*" Энэ эм танд сайн нөлөө үзүүлнэ. **~ gelmek** нөлөөтэй байх, нөлөөлөх, тустай байх, ач тустай байх.

birer *s.* нэг нэг, нэгэн.

birer ikişer *zf.* ганц нэгээрээ, хоёр гурв аараа.

bireşim *is.* 1. нэгтгэх, нийлүүлэх 2. нийлэг. 3. *kim.* нийлэг, синтез.

bireşimli *s.* нийлэг, синтезлэж гаргасан.

birey *is.* 1. бодгаль (салангид хүн, ургамал, амьтан тус бүрдээ). 2. *psikol.* бие хүн. 3. *sos.* хувь хүн. **~ oluş** *is. biy.* онтогенез, хувийн хөгжил.

bireyci *s.* 1. бодгальч үзэлтэн, хувиа бодогч, индивидуалист. 2. хүний эрх ашгийг емгөөлөгч, хүний эрх ашгийг эрхэмлэгч.

bireycilik, -ği *is. sos.* бодгальч үзэл, хувьчлах үзэл.

bireyleştirme *is.* бодгальчлал, хүн тус бүрийн онцлогийг харгалзах.

bireyleştirmek *(-i) fel.* бодгальчлах, хүн тус бүрийн онцлогийг харгалзан үзэх, хүн тус бүрийг ялган онцгойлох.

bireylik, -ği *is. sos.* 1. хувийн онцлог, өөрийн онцлог. 2. салангид хүн, бодгаль.

bireysel *s.* бодгалийн, тухайн хүний.

bireysellik, -ği *is. fel.* 1. бодгаль болох байдал, хувь хүн болох чадвар. 2. бодгаль хүний онцлог, хувь хүний онцлог ялгаа, тухайн хүний онцлог шинж.

bir gözeli *s. biy.* нэг эст.

bir hayli *zf.* нэлээд, нэлээд их, овоо их, их хэмжээний.

bir hücreli *is. ve s.* нэг эст.

biri *zm.* 1. ...аас нэг нь. 2. хэн нэгэн, нэг хүн.

biricik, -ği *s.* гав ганц, цорын ганц, ганцхан.

bir iki *s.* хэдэн, хэсэг, ганц хоёр.

birikim *is.* 1. хуримтлал, цуглуулалт, нөөцлөлт, бөөгнөрөл. 2. олон жилийн хуримтлал, туршлага. 3. *ekon.* мөнгө хураах, мөнгө хуримтлуулах, өсгөх, нэмэх.

birikinti *is.* овоолсон юм, бөөн юм, овооролдоон, багшралдаан, бөөгнөрөл.

birikme *is.* хуримтлал, цугларалт, бөөгнөрөл, хуралдалт, овоорол.

birikmek *(nsz)* хуримтлагдах, цугларах, бөөгнөрөх, овоорох, хуралдах, бөөмнөрөх, өсөх, нэмэгдэх.

biriktirme *is.* biriktirmek үйлийн нэр, хуримтлал, хэмнэлт.

biriktirmek *(-i, -e)* 1. хураах, бөөгнөрүүлэх, овоолох. 2. хэмнэх, гамнах, арвилах, хуримтлах. 3. цуглуулах, түүх, хураах.

birim *is.* 1. нэгж, нэгж хэсэг. 2. хэмжих нэгж. 3. анги, бүлэг, хэсэг, салбар.

birinci *s.* 1. нэгдүгээр, нэг дэх, нэг дэх тоо. 2. анхдугаар, тэргүүн. 3. анх, эх, эхний, анхны, түрүүчийн, нэг дэх. 4. *is.* тэргүүн, манлайлагч, шилдэг, нэгдүгээр байрны шагналтан, аварга, ялагч (хүн). 5. нэгдүгээр зэрэглэлийн, нэгдүгээр ангиллалын, дээд чанарын. **~ gelmek** түрүүлэх, нэгдүгээр байрыг эзлэх. **~ olmak** тэргүүн болох, нэгдүгээр байранд орох.

birincil *s.* анхны, түрүүчийн, эхний, гол, үндсэн, суурь.

birincilik, -ği *is.* 1. тэргүүн, нэгдүгээр байрны шагналтан, тэргүүлэгч, аварга. 2. тэргүүн байрны төлөө уралдаан тэмцээн, аварга шалгаруупах тэмцээн. "*Güreş birincilikleri başladı.*" Бөхийн аварга шалгаруулах тэмцээн эхэллээ.

birisi *zm.* хэн нэгэн, нэгэн хүн.

birkaç *s.* хэдэн, цөөн, цөөн тооны, бага.

bir kere *s.* 1. үнэндээ, үнэн хэрэгтээ. 2. нэг удаа, ганц удаа.

bir kerecik *zf.* нэгхэн удаа, ганцхан удаа.

birleşen *s. mat.* огтлолцсон, хөндлөн огтлолцсон (шулуун).

birleşik, -ği *s.* нэгдсэн, нийлсэн, хамтарсан, нэгдмэл, нийлмэл, хамтын.

birleşik cümle *is. gr.* нийлмэл өгүүлбэр.

birleşik fiil *is. gr.* нийлмэл үйл үг. "*Hissetmek*" Мэдрэх, "*Hasta olmak*" Өвчлөх.

birleşim нийлэх, хамтрах, цуглах, нэгдэх.

birleşim *is.* 1. birleşmek үйлийн нэр. 2. их хурлын тухайн едрийн хуралдаан. 3. *biy.* хээлтүүлэг, нийлүүлэг, ороо.

birleşme *is.* birleşmek үйлийн нэр.

birleşme değeri *is. kim.* валент, валент чанар, атомын бусад атомтай нэгдэх чадвар.

birleşmek *(nsz, -le)* 1. нэгдэх, нийлэх, хамтрах. 2. уулзах, учрах. 3. санал нийлэх, хэлцэн тохирох, тохиролцох. 4. цугларах, нэгдэх. 5. дотносох. 6. хурьцал үйлдэх, хурьцах.

birleştirme *is.* birleştirmek үйлийн нэр.

birleştirmek *(-i, -le)* нэгтгэх, нэгдүүлэх, нийлүүлэх, холбох, хамтатгах.

birlik, -ği *is.* 1. ганц байдал, цорын ганц байх. 2. нэгдэл. "*Türk milletinin birliği.*" Турк үнэдстний нэгдэл. 3. эвсэл, холбоо. "*Öğrenciler birliği.*" Ою утны холбоо. 4. (цэргийн) нэгдсэн анги. 5. *müz.* бүхэл нот, дөревтийн нот. 6. *fel.* нэгдэл, нягтрал, салшгүй хэсэг.

birlikte *zf.* 1. хамтдаа, цугтаа, бүгдээр. 2. хажуудаа, цуг.

birliktelik, -ği *is.* хамт байх, хамтран амьдрах.

bir sürü *s.* нэлээн олон, овоо их.

birtakım *s.* хэдэн, хэд хэдэн, нэлээд хэдэн.

bir tane *s.* гав ганц, цорын ганц, ганцхан.

bir tanem *is.* хорвоод ганц (хайр энхрийллийн үг).

bir temiz *zf.* нэлээд сайн, овоо, бузгай.

bir vakitler *zf.* нэг үе, тэр үед, дээр үед, тэр цагт.

bir yana *zf.* өөр, бусад нь, гадна. "*Bizi, ölüm bir yana, kimse ayıramaz.*" Биднийг үхлээс бусад нь хагацааж чадахгүй.

bir yol *zf.* нэг удаа, ганц удаа.

bir zaman *is.* 1. нэг үе, дээр үед, тэр цагт, тэр үед. 2. нэг үе, нэг хэсэг, жаахан, тодорхой хугацаагаар.

bir zamanlar *zf.* нэгэн үе, тэр нэгэн цагт, тэр үед.

bisiklet *is.* дугуй, унадаг дугуй.

bisikletçi *is.* ve *s.* дугуйчин.

bisikletli *s.* дугуйтай.

bisiklet yolu *is.* дугуйн зам.

bisküvi *is.* бисквит, жигнэмэг.

bismillâh *ünl.* "Бурханы нэрээр" (ямар нэгэн ажил үйлийг хийж эхлэхдээ хэлнэ, мөн гайхсан, айсан үед хэлнэ.)

bit *is. zool.* бөөс.

bîtap *s.* ядарсан, сульдсан, тэнхээгүй. ~ **düşmek** маш их ядрах, сульдах, сөхөрч унатлаа ядрах.

bîtaraf *s.* төвийг сахисан, төвийг сахигч.

bîtaraflık, -ğı *is.* төвийг сахих.

bitek *s.* үржил шимтэй, ургац сайтай.

bitelge *is.* ургац сайтай байх, үржил шим, өн.

bitey *is. bot.* ургамлын аймаг.

bitik *s.* 1. сул, дорой, тэнхэлгүй, тамиргүй. 2. муу, муугаар, аягүй, эвгүй.

bitim *is.* 1. bitmek үйлийн нэр. 2. төгсгөл, эцэс, сүүл.

bitirim *s. argo.* 1. ухаалаг, сүрлэг, жавхаатай. 2. *is. argo.* мөрийтэй тоглоомын газар.

bitirimhane *is.* мөрийтэй тоглоомын газар.

bitirme *is.* bitirmek үйлийн нэр.

bitirmek *(-i)* 1. төгсгөх, дуусгах, тегсгөл болгох, дуусгавар болгох, дүүргэх, шувтлах, шавхах, шавхан дуусгах, барах. 2. ядраах, зүдрээх, сульдаах, доройтуулах, хүч барах. 3. үгүй хийх, гүйцээх, сүйрүүлэх.

bitiş *is.* bitmek үйлийн нэр, тегсгел, дуусгав ар болох.

bitişik, -ği *s.* **1**. зэргэлдээ, залгаа нийлсэн. 2. *is.* херш, айл, саахалт. 3. *s.* хажуу, хажуугийн.

bitişken *s. gr.* залгамал (хэл). ~ **dil** *is. gr.* залгамал хэл.

bitişme *is.* bitişmek үйлийн нэр.

bitişmek *(nsz)* нийлэх, залгах, хүрэх, хавирах.

bitki *is. bot.* ургамал. ~ **örtüsü** ургамлын аймаг.

bitki bilimci *is.* ботаникч, ургамалч, ургамал судлагч.

bitki bilimi *is. bot.* ботаник, ургамал судлал.

bitkin *s.* эцэж ядарсан, сульдсан, тэнхэлгүй, тамир тэнхээгүй, эцэж туйлдсан.

bitkinlik, -ği *is.* эцэж ядрах, сульдах, эцэж туйлдах, хүч тамир барагдах.

bitki patalojisi *is.* ургамлын өвчин судлал.

bitkisel *s.* ургамлын, ургамлын гаралтай, ургамлаас гаргаж авсан. "*Bitkisel yağı.*" Ургамлын гаралтай тос, ургамлын тос.

bitkisel hayat *is. tıp.* ком, оврого.

bitleme *is.* bitlemek үйлийн нэр.

bitlemek *is.* беес түүх, бөөснөөс салгах.

bitlenme *is.* bitlenmek үйлийн нэр.

bitlenmek *(nsz)* бөөстөх.

bitli *s.* 1. беестэй. 2. *mec.* харамч, хорголоо тоолсон, нарийн.

bitme *is.* bitmek үйлийн нэр.

bitmek, -er (l) *(nsz)* **1**. тегсөх, дуусах, төгсгөл болох. 2. дуусах. "*Dün aksam param bitmişti.*" Өчигдөр орой миний менгө дуусчихсан. 3. тэнхэл барагдах, хүч тэнхэлгүй болох, тамирдах, сульдах, эцэж ядрах. 4. *argo.* ухаангүй дурлах, их шохоорхох, шагширах, аманд нь орчих шахах. **bitmez tükenmez** эцэс тегсгөлгүй.

bitmek, -er (ll) *(nsz)* 1. ургах, өсөх, боловсрох, гарах (үс, ургамал). 2. *argo.* гэнэт гарч ирэх.

bitpazarı *is.* хуучин юм борлуулах зах.

bitüm *is. jeol.* 1. цардас, лав, барагшин, газрын давирхай. 2. асфальт, хар давирхай (зам засахад хэрэглэнэ).

bitümleme *is.* bitümlemek үйлийн нэр.

bitümlemek *(-i)* асфальтлах, давирхайдах, асфальт нялах.

biyel *is.* зүтгүүр, хөллүүр, чирүүл, тагуур.

biyoelektrik, -ği *is.* био цахилгаан, амьтны гаралтай цахилгаан.

biyoelektronik, -ği *is.* биоэлектроник.

biyoenerji *is.* биоэнерги, биологийн үйл ажиллагааны эрчим хүч.

biyofizik, -ği *is.* биофизик, биологийн физик.

biyograf *is.* намтарч, намтар зохиогч.

biyografi *is.* намтар, биеийн түүх, цадиг.

biyografik *s.* намтрын, биеийн түүхийн.

biyojeografi *is.* биогеографи.

biyokatalizör *is.* фермент, биокатализатор.

biyokimya *is.* биохими (амьд бодисын бүрэлдэхүүний хувиллын судлал).

biyolog *is.* биологич,амь судлагч.

biyoloji *is.* биологи, амь судлал.

biyolojik *s.* биологийн, амь судлалын.

biyopsi *is. tıp.* биопси. **~ yapmak** биопси авах, биопсийн шинжилгээ хийх.

biyosfer *is.* биосфер.

biz (I) *zm.* 1. бид (нэгдүгээр биеийн төлөөний үгийн олон тоо). 2. зарим тохиолдолд нэгдүгээр биеийн төлөөний үгийн ганц тооны (би) оронд хэрэглэгдэнэ.

biz (II) *is.* 1. шөвөг. 2. зүү, тэвнэ. **~ bize** зөвхөн бид, өөр хоорондоо.

bizce *zf.* бидний үзэл бодлоор.

bizimki *zm.* 1. манай, бидний, манайх, өөрсдийнх. 2. манайхан, өөрийнхөн, өөрсдийнхөн.

bizmut *is. kim.* висмут.

bizon *is. zool.* америкийн сарлаг, бизон.

bizzat *zf.* өөрөө, биеэрээ, нүүрээрээ.

blok *is.* 1. эвсэл, бүлэг, бүлэглэл, нэгдэл. 2. гулдмай, блок. 3. бие биетэйгээ залгаа том байшингууд. блокон байшингууд. 4. *sp.* (воле йбол) хаалт.

blokaj *is.* 1. bloke etmek үйлийн нэр. 2. саад, тотгор, хаалт 3. (барилгын) суурь суулгах, суурь тавих.

bloke *s.* хориг, хориглогдсон, хураагдсан. **~ etmek** 1) хураах, хураан авах, хорио тавих. 2) дайны байдалд байгаа нэг улсын бусад улстай харьцааг нь хориглох, хүрээлэн хяхах, хориг тавих. 3) хаах, саад болох, саатуулах. 4) *sp.* (хөл бөмбөг) бөмбөг хаах.

bloknot *is.* еврийн дэвтэр, тэмдэглэ лийн дэвтэр.

blöf *is.* хоосон гайхуулалт. **~ yapmak** хоосон гайхуулах, үгээр хуурах, мэхлэх.

blûz *is.* гадуур цамц.

boa *is. zool.* 1. аварга могой, хоргүй болов ч өөрийн биеэрээ олзоо ороож алдаг могой. 2. ангийн үсэн зах.

bobin *is.* 1. утасны гол, ээрүүл. 2. бул, гол. 3. *fiz.* ороомог утас.

boca *is. den.* (хөлөг онгоцны) нөмөр тал, салхины доод тал.

bocalama *is.* bocalamak үйлийн нэр.

bocalamak *(nsz)* 1. (хөлөг онгоц) салхи уруудан хөвөх, салхи сөрж чадахгүй байх. 2. тээнэгэлзэх, эргэлзэх, гайхах, яахаа мэдэхгүй байх, юу хийхээ мэдэхгүй байх, учраа олохгүй байх.

boci *is.* гурван дугуйтай цойцон тэрэг.

bocuk, -ğu *is.* 1. христосын мэндэлсэн өдөр. 2. гахай.

bodrum *is.* хонгил.

bodrum katı *is.* доод хонгил, хамгийн доод давхар.

boduç, -cu *is.* жижиг модон домбо, жижиг шавран домбо.

bodur *s.* навтгар, намхан, охор биетэй, тагдгар, тагжгар.

boğa (I) *is.* бух, шар.

Boğa (II) *is.* Үхрийн орд.

boğa güreşi *is.* бухын тулалдаан.

boğak, -ğı *is. hlk.* бах, хоолой хавдах.

boğanak, -ğı *is. hlk.* ширүүн бороо, аадар бороо

boğası *is. hlk.* дотор даавуу, нимгэн даавуу.

boğaz *is.* 1. хоолой. "*Boğazı ağrımak.*" Хоолой өвдөх. 2. хоолой, амсар, хүзүү, цорго. 3. хавцал. "*Dağ boğazı.*" Уулын хавцал. 4. (тэнгисийн) хоолой. 5. *mec.* ам бүл, идэх хүн. "*Bizim evde beş boğaz var.*" Манай гэр бүл таван ам бүлтэй. 6. идэх уух, хоол, хүнс. 7. хооллох ундлах, хоол хүнсээр хангах. **~ açmak** модны үндэс хөвсийлгех, сэвсийлгэх, зөөлрүүлэх. **~ı düğümlenmek** хоолой зангирах. **~ı kurumak** хоолой хатах, цагнах. **boğazına düşkün** ховдог, идэмхий. **~ına indirmek** хамаа намаагүй идэх. **~ına kadar** хүзүүгээр, хоолойгоор (давсан). **~ından geçmemek** хоолойгоор орохгүй байх, хоолойгоор давахгүй байх. **~ını doyurmak** цадах, гэдсээ цатгах. **~ını yırtmak** байдаг чадлаараа хашгирах, хоолойгоо сөөтөл бархирах.

boğaz ağrısı *is.* хоолой өвдөх.

boğazlama *is.* boğazlamak үйлийн нэр.

boğazlamak *(-i)* **1.** (хүн, амьтан) хоолойг нь огтолж алах, хоолойг нь зүсэх. 2. толгойг нь тас чавчих, зэрлэгээр алах, хоолой хэрчих.

boğazlanma *is.* boğazlanmak үйлийн нэр.

boğazlanmak *(nsz)* boğazlamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

boğazlaşma *is.* boğazlaşmak үйлийн нэр.

boğazlaşmak *(nsz, -le)* бие биеэ боох, багалзуурдах, алалцах, үзэлцэх.

boğazlı *s.* 1. хоолойтой, амсартай, цорготой. 2. ховдог, идэмхий.

boğma *is.* 1. boğmak үйлийн нэр. 2. жимсний нэрмэл архи.

boğmaca *is. tıp.* багтраа, амьсгаа давчдах, амьсгаа боох.

boğmaca öksürüğü *is. tıp.* бүгшүүлдэг ханиад, хоолой татдаг ханиад, зуу хоногийн ханиад, хөхүүлэг.

boğmak, -ar *is.* 1. багалзуурдаж алах, боох, боож алах, боомилж алах. 2. боох, чанга боох, уях. 3. *mec.* хүрээлэх, нэлд нь бүрхэх, бүрэх.

4. *mec.* дарах, бүдэгрүүлэх, дууг дарах. 5. хаах, нуух, дарах. 6. хаах, боох, саад болох, саад тотгор учруулах, хяхах, хяхаж хавчих. 7. *mec.* бухимдуулах, залхаах, тэвчээр алдуулах.

boğucu *s.* 1. амьсгал давчдуулсан, амьсгаадуулсан. 2. амьсгал хордуулсан, амьсгаа боосон, бүгчимдүүлсэн. 3. бүгчим, бүгчим халуун.

boğuk *is.* сөөнгө, бөглүү, шахсан, бүдэг, хяхнасан (хоолой, чимээ).

boğulma *is.* boğulmak үйлийн нэр.

boğulmak *(nsz)* 1. boğmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. живж үхэх, бүгтэрч үхэх, багтарч үхэх. 3. амьсгал давчдах, бүгтрэх, багтрах. 4. *mec.* бухимдах, давчдах.

boğum *is.* 1. *anat.* зангилаа. "*Sinir boğumları.*" Нервийн зангилаа. 2. (хуруууны, зэгс, дэрсний) үе, ишний үе.

boğumlanma *is.* **1.** boğumlanmak үйлийн нэр. 2. дуудлага, дуудахуй, авиаг өгүүлэх.

boğumlanmak *(nsz)* 1. зангирах, зангилаа үүсэх, овгор товгор болох. 2. өгүүлэх эрхтэн ажиллах.

boğuntu *is.* 1. багтраа, бүгчимдэх амьсгал давчдах, амьсгаа давхарлах. 2. бухимдал, давчдах. 3. *argo.* дамлах, панзлах. **~ya getirmek** *argo.* хуурах, мэхлэх, гол гаргах, голруулах (эд зүйлс, мөнгө).

boğuşma *is.* boğuşmak үйлийн нэр.

boğuşmak *(nsz, -le)* 1. биө биөнээ багалзуурдах, барьцалдах, нэг нэгнийгээ заамдах, барилцан авах. 2. түлхэлцэх, биө бие э түлхэх.

bohça *is.* 1. боох даавуу, баглах даавуу, баадан. 2. (жижигхэн) тамхины уут.

bohçalama *is.* bohçalamak үйлийн нэр.

bohçalamak *(-i)* боох, баадагнах, даавуунд ороох.

bohem *is.* və *s.* амиа аргацаагч, бэртэгчин (сэхээтэн, урлагийн хүн).

bok *is. kaba.* **1.** өтгөн, баас, ялгадас. 2. *s. kaba.* хог, шаар, адгийн амьтан. 3. *kaba.* өөдгүй, ягир, муу байдал. "*İş boka sarmak.*" Ажил олхиогүй байх/ажил муу байх. **~ atmak** гүжирдэх, гүтгэх, нэрийг нь муутгах. **~ etmek** (ажил) нураах, гутаах. **~tan** ямар ч хэрэггүй, хогийн.

boklu *s. kaba.* баастай, баасандаа хутгалдсан, заваан, бохир.

boks *is. sp.* бокс **~eldiveni** боксын бээлий, **~yapmak** боксдох.

boksör *is.* боксчин, нударгалагч.

bol *s.* 1. элбэг, элбэг дэлбэг, арвин, элбэг баян. 2. өргөн, том, чөлөөтэй, элбэг, уудам, уужим, халхгар. **~ bol** *zf.* элбэг, элбэг дэлбэг, арвин.

bolero *is.* 1. (эмэгтэй) хантааз. 2. *müz.* болеро.

boliçe *is. hlk.* өвөй эмэгтэй.

bollanma *is.* bollanmak үйлийн нэр.

bollanmak *(nsz)* өргөн болох, өргөсөх, өргөжих, тэлэх.

bollaşma *is.* bollaşmak үйлийн нэр.

bollaşmak *(-i)* элбэгших, томдох, өргөсөх, өргөн болох, элбэг болох, халхайх.

bolluk, -ğu *is.* 1. өргөн байх, өргөн уудам байх, уудам байх, дэлгэр байх. 2. элбэг байх, элбэг дэлбэг байдал, арвин байдал. 3. *s.* элбэг дэлбэг, элбэг баян (газар). 4. *is.* илүүдэл, ихдэлт, илүү гарах.

bomba *is.* бөмбөг (зэвсэг). "*El bombası.*" Гар бөмбөг. "*Atom bombası.*" Атомын бөмбөг.

bombalama *is.* bombalamak үйлийн нэр.

bombalamak *(-i)* бөмбөгдөх, бөмбөг хаях.

bombalanma *is.* bombalanmak үйлийн нэр.

bombalanmak *(nsz)* бөмбөгдүүлэх.

bombardıman *is.* 1. бөмбөгдөлт. 2. их бууны галаар шүрших. **~ etmek** 1) бөмбөгдөх, бөмбөг хаях, буудах. 2) *mec.* хараах, загнах, зандчих.

bombardıman uçağı *is. ask.* бөмбөгдөгч онгоц.

bombardon *is.* их бүрээ.

bomboş *s.* хов хоосон.

bonbon *is.* чихэртэй жимс.

boncuk, -ğu *is.* шүр.

bonfile *is.* гол мах.

bonkör *s.* 1. сайхан сэтгэлтэй. 2. өглөгч.

bono *is.* өрийн бичиг, зээлийн баримт.

bor (I) *is. hlk.* атар газар.

bor (II) *is. kim.* бор.

bora *is.* (бороо ны өмнөх) хүчтэй салхи. **~ gibi** ширүүн, догшин ууртай.

boraks *is. kim.* тунсаа.

boran *is. coğr.* салхи, шуургатай, дуу цахилгаантай бороо.

borazan *is.* 1. бүрээ. 2. бүрээч, бүрээчин.

borç, -cu (I) *is.* 1. өр, өр шир, өгцөө, зээл. 2. *mec.* өр, үүрэг, алба, ая хариулах. **~ almak** өр хийх, зээл авах. **~ bini aşmak** өрөнд баригдах. **~ vermek** зээл өгөх, зээлүүлэх. **~ bilmek** үүрэг гэж үзэх, үүргээ мэдэх. **~tan kurtulmak** өрнөөс салах, өргүй болох, өр төлөх. **borca batmak** өрөнд баригдах, өрөнд дарагдах. **borca girmek** өрөнд орох, өртэй болох, өр тавих. **borcunu ödemek** өрөө төлөх, өрөө дарах. **~ harç** *zf.* өр шир тавин, өрөнд орж.

borçlanma *is.* borşlanmak үйлийн нэр

borçlanmak *(-e)* **1.** өр тавих, өртэй болох, өрөнд орох, зээл авах. 2. *mec.* үүрэг хүлээх, өртэй болох, ачийг санах.

borçlu *s.* 1. өртөй, өр тавьсан, зээлтэй. 2. *mec.* үүрэгтэй, ёстой, өртэй. 3. ачаар хийсэн, ачаар олсон, ачийг санах ёстой.

borçsuz *s.* өргүй, зээлгүй, өр ширгүй. **~ harçsız** *zf.* өр ширгүй, өр тавилгүй.

borda *is. dən.* (усан онгоц, завины) хажуу, хажуу тал.

bordo *is.* 1. хүрэн улаан өнгө. 2. *s.* хүрэн улаан, хүрэн улаан өнгөтэй.

bordro *is.* төлбөр, тооцооны баримт, тооцооны хүснэгт. "*Maaş bordrosu.*" Цалингийн тооцооны хүснэгт.

bornoz *is.* уснаас гараад өмсдөг хувцас, хэвнэг (нөмрөг, халаад), усны халаад.

borsa *is.* мөнгөн санхүү ба худалдааны хэлэлцээ хийх газар, бирж, хөрөнгийн бирж. "*Kara borsası.*" Гадаадын мөнгөний нууц худалдаа.

borsa cetveli *is.* биржийн мэдээ.

boru *is.* 1. цорго, гоожуур, хоолой, яндан. **~ hattı** (шингэн юм, хий) дамжуулах хоолой. 2. бүрээ. **~ çalmak** бүрээ үлээх.

borumsu *s.* цорго шиг, хоолой хэлбэртэй.

bostan *is.* 1. ногооны талбай, ногооны цэцэрлэг. "*Bostan korkuluğu.*" Ногооны талбайн мануухай. 2. тарвас, амтат гуан тариалан.

bostancı *is.* 1. ногоочин. 2. *tar.* Оттоманы хаант гүрний үед ордны хамгаалагч ба хотын дэг журмыг сахиулагч цэрэг.

bostanlık, -ğı *is.* ногоо, тарвас, амтат гуа тарихад үржил шимтэй газар.

boş *s.* 1. хоосон, ханхай, хөндий. 2. ажилгүй, ажил эрхлээгүй. 3. мэдлэг муутай, хөндий цээж, хоосон толгой. 4. сул, хоосон. "*Boş kadrosu.*" Сул орон тоо. 5. сул, чөлөөтэй, завтай. "*Yarın sabah boşum, gelebilirsin.*" Маргааш өглөө завтай, чи ирж болно оо. 6. дэмий, хоосон, үр дүнгүй, үр ашиггүй, нэмэргүй. 7. утгагүй, учиргүй, шал дэмий, хоосон. "*Boş gözler.*" Гөлийсөн харц. 8. хоосон, дэмий балай, хөнгөн хуумгай. "*Boş laf.*" Хоосон үг, дэмий хоосон яриа. **~ gezmek** дэмий сэлгүүцэх. **~ bırakmak** хоосон орхих, хоосон үлдээх. **~ dönmek** хоосон буцаж ирэх. **~ durmak** ажилгүй байх. **~ durmamak** 1) нэг ч зүгээр суухгүй байх, гар хумхин суухгүй байх. 2) хариу үйлдэл хийх, хийсэн үйлийнх нь төлөө зүгээргүй байх, хариулах. **~ gözlerle bakmak** гөлийсөн харцаар харах, гөлийх. **~ kafalı** усан тархитай, хоосон толгой, мангуу. **~ olmak** гэр бүл салах. **~ vermek** үл ойшоох, тоохгүй байх. **~ yere** дэмий, хоосон, үргүй. **~a çıkmak** талаар болох, талаар өнгөрөх. **~a gitmek** дэмий үрэгдэх (цаг, мөнгө). **~una** дэмий, шал дэмий, хий дэмий, хоосон. **~u boşuna** хий дэмий, хоосон, талаар.

boşalma *is.* **1.** boşalmak үйлийн нэр. 2. *mec.* тайвшрах, уужрах, сэтгэл онгойх.

boşalmak *(nsz)* 1. сулрах, хооcрох, хүнгүй болох, хөндийрөх, ханхайрах. 2. асгарах, гоожих, урсаж гарах, юүлэгдэх. 3. *mec.* тайв шрах, уужрах, сэтгэл онгойх. 4. (амьтан) суллагдах, тавигдах. 5. (уяа) тайлагдах, алдуурах, задрах.

boşaltma *is.* boşaltmak үйлийн нэр.

boşaltmak *(-i)* 1. суллах, хоослох. 2. асгах, ю үлэх. 3. буугаар шүрших. 4. сэтгэлээ онгойлгох, сэтгэлээ уудлах. 5. бөөлжих. 6. суллах, тайлах, задлах.

boşama *is.* boşamak үйлийн нэр.

boşamak *(-i)* гэр бүл салах, гэрлэлт цуцлах.

boşanma *is.* 1. boşanmak үйлийн нэр. 2. гэр бүл салалт, гэр бүл цуцлалт.

boşanmak *(nsz, -den)* 1. гэр бүл салах, гэр бүл цуцлуулах. 2. (амьтан) суллагдах, тавигдах, уяанаас алдуурах. 3. асгарах, цутгах. "*Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor.*" Хувингаар цутгасан юм шиг бороо орж байна. 4. хүн амьтангүй болох, хооcрох, хөндийрөх, ханхайрах. 5. эгшин уйлах, цурхиран уйлах. 6. мултрах, ангижрах. 7. сэтгэлээ уудлах, сэтгэлээ онгойтол ярих, сэтгэл уужрах.

boşboğaz *s.* 1. чалчаа, бураа, задгай амтай. 2. чалчаа, хагархай хэнгэрэг.

boşboğazlık, -ğı *is.* дэмий яриа, чалчаа үг. **~ etmek** дэмий чалчих, дэмий ярих, бурах.

boşlama *is.* эс тоомсорлол, хайнга хандах, хайхрамжгүй байдал.

boşlamak *(-i)* 1. орхих, үлдээх. 2. тоомсорлохгүй байх, хайнга хандах, эс тоомсорлох, хайхрахгүй байх.

boşluk, -ğu *is.* **1**. нүх, гүн нүх, хоосон нүх, хөндий, хонхорхой. 2. *fiz.* вакуум, сийрэг хийтэй, хөндий, хоосон орон зай. 3. зай, завсар. 4. хооcрол, эзэнгүйдэл, ганцаардал. 5. *mec.* хомсдол, дутагдал.

boşuna *zf.* дэмий, хоосон, үргүй.

boş zaman *is.* чөлөөт цаг.

bot (I) *is.* 1. жижиг усан онгоц, завь. 2. сэлүүрт завь.

bot (II) *is.* урт түрийтэй гутал, оохой.

botanik, -ği *is.* ботаник, ургамлын судлал. "*Botanik bahçesi.*" Ботаникийн цэцэрлэг. "*Botanik parkı.*" Цэцэрлэгт хүрээлэн.

botanikçi *is.* ботаникч, ургамалч, ургамал судлагч.

boy *is.* 1. чац, биө, нуруу. 2. урт. 3. өндөр. 4. (даавуу) хэмжээ, хэмжигдэхүүн. 5. (гол, далайн) эрэг, хажуу, зах. 6. цаг, хугацаа. 7. зай, хоорондын зай. 8. туульс, домог. **~ almak** өндөр болох, өсөх. **~ atmak** өндөр болох, өсөх, хөгжих. **~ göstermek** 1) үзэгдэх, харагдах. 2) бусдад гайхуулах, бусдад харуулах. **~ ölçüşmek** уралдах, өрсөлдөх, эн зэрэгцэх.

boy (II) *is. sos.* ураг, овог, отог.

boya *is.* 1. будаг, будагч бодис. "*Sulu boya.*" Усан будаг. 2. өнгө. 3. *hlk.* бэх. 4. *mec.* нүд хуурах, үзэмж. **~ kullanmak** будах, нүүрээ будах. **~ tutmak** будагдах, будаг орох, өнгө авах. **~ vurmak (**vəya **çekmek, sürmek)** будах.

boyacı *is.* 1. будаг зардаг хүн. 2. будагчин. 3. будгийн дэлгүүр.

boya fırçası *is.* будгийн багс.

boyahane *is.* будах газар.

boya kalemi *is.* өнгийн харандаа, будгийн харандаа.

boyalı *s.* 1. будагтай, будагдсан 2. өнгөтэй.

3. нүүрээ их будсан (эмэгтэй).

boyama *is.* 1. boyamak үйлийн нэр. 2. өнгөтэй алчуур. 3. *s.* будагтай, будагдсан, будаг түрхсэн.

boyamak *(-i, -e)* 1. будах, будаг түрхэх, будаг нялах. 2. *mec.* доромжлох, гутаах, муу муугаар хэлэх.

boyanma *is.* boyanmak үйлийн нэр.

boyanmak *(nsz, -e)* 1. будах, будаг түрхэх. 2. нүүрээ будах. 3. будаг болох, будаг нялах.

boyar (I) *is. Rus. tar.* боярин, их ноён.

boyar (II) *s.* будагч.

boyar madde *is. kim.* 1. будагч бодис. 2. *bot.* пигмент, нөсөө.

boyasız *s.* 1. будаггүй, будагдаагүй. 2. өнгөгүй. 3. нүүрээ будаагүй (эмэгтэй).

boyatma *is.* boyatmak үйлийн нэр.

boyatmak *(-e)* будуулах, будаг түрхүүлэх.

boyayıcı *s.* будагч.

boy aynası *is.* том толь.

boy boy *is.* ve *s.* төрөл төрлөөрөө, янз янзаараа.

boyca *is.* өндрөөрөө, уртаараа.

boydan boya *s. ve zf.* нэг үзүүрээс нөгөө үзүүр хүртэл, нэг захаас нөгөө зах хүртэл, уртаашаа, нэлэнхүйдээ.

boydaş *s.* 1. адил өндөртэй, адил чацтай, чацуу. 2. *is.* үеийн хүн, чацуу хүн, үетэн, чацуутан, үе тэнгийн.

boykot *is.* бойкот, тэвчих эсэргүүцэл. **~ etmek** бойкот зарлах, эсэргүүцэх, үл ойшоох.

boykotçu *is.* бойкот зарлагч, эсэргүүцэгч, үл ойшоогч.

boylam *is. astr.* уртраг.

boylama *is.* boylamak үйлийн нэр.

boylamak *(-i)* 1. (хүсэлгүйгээр) гэтлэх, туулах, гатлах. 2. живэх. 3. унах, ойчих. 4. туульс хайлах.

boylanma *is.* boylanmak үйлийн нэр.

boylanmak *(nsz)* уртсах, урт болох, сунах.

boylu *s.* 1. чацтай, нуруутай. "*Kısa boylu.*" Намхан нуруутай. 2. өндөр. "*Boylu adam.*" Өндөр хүн. **~ boslu** *s.* гуалиг биетэй, бие тэгш, бие бялдар сайтай.

boylu boyunca *zf.* уртаашаа.

boylu poslu *is. bk.* boylu boslu.

boynuz *is.* 1. эвэр. 2. *s.* эвэр, эврээр хийсэн. **~ dikmek** эр нөхрөө хуурах, араа нь тавих. **~ eğmek** хүлээн зөвшөөрөх, толгой гудайлгах. **~ takmak** эр нөхөртөө хууртагдах, араараа тавиулах.

boynuzlama *is.* boynuzlamak үйлийн нэр.

boynuzlamak *(-i)* 1. мөргөх, эврээр олих. 2. *mec.* эр нөхрөө хуурах, араар нь тавих.

boynuzlanma *is.* boynuzlanmak үйлийн нэр.

boynuzlanmak *(nsz)* 1. (эврээр) олих, мөргүүлэх, сүлбүүлэх, эврээр сүлбүүлж шархтах. 2. эвэр нь унах. 3. *mec.* эхнэртээ хууртагдах, араараа тавиулах.

boynuzlu *s.* 1. эвэртэй, эвэрт. 2. *mec.* давхар малгайт, эхнэртээ маллуулдаг эр. 3. *argo.* тролейбус.

boynuzsuz *s.* эвэргүй, мухар, тоймог, моголцог.

boyun, -ynu *is.* 1. хүзүү. 2. хоолой, хүзүү, цорго, нарийн хэсэг, шувтан тал, онги. 3. хариуцлага. 4. *coğr.* даваа. **~ borcu** үүрэг, алба, үүрэг даалгавар. **~ eğmek** дагах, захирагдах, дуулгавартай сонсох, үг дуугүй дагах. **~ kesmek** толгой гудайлгах, толгой бөхийлгөх. **~ olmak** *hlk.* даах, даалт гаргах, баталгаа агах, батлах. **boynuna geçirmek** өөрийнх болгох, өөрчлөх, хувьдаа авах, эзэмших. **boynuna sarılmak** хүзүүгээр тэврэх, хүзүүдэх. **boynunu bükmek** 1) толгойгоо унжуулах, толгойгоо ганзагалах, уруу царайлах. 2) хүлээн зөвшөөрөх, үг дуугүй дагах. 3) (ургамал) гандах, гундах. **boynu bükük** толгойгоо унжуулсан, толгойгоо ганзагалсан, уруу царайлсан, гутарсан, урвайсан. **boynunu vurmak** толгойг нь таслах, толгой цавчих.

boyuna *zf.* 1. дагуу, уртааш нь, уртаашаа, тууш, гулд. 2. зогсолтгүй, үргэлжлүүлэн.

boyun bağı *is.* зангиа.

boyunca *zf.* 1. дагуу, уртаашаа, тууш, гулд. "*Sahil boyunca.*" Эрэг дагуу. 2. турш. "*On yıl boyunca.*" Арван жилийн турш.

boyunduruk, -ğu *is.* 1. буулга. 2. *mec.* талхи, талхидал, дөнгө, дарлал. **~ altına girmek** дарлагдах, талхидуулах, эрхэнд орох. **boyunduruğa almak** дарлах, талхих, эрхэндээ оруулах.

boyunlu *s.* хүзүүтэй, хоолойтой.

boyunluk, -ğu *is.* хүзүүвч.

boyut *is.* 1. хэмжээ, цар хүрээ, багтаамж, онцлог шинж. 2. *mec.* байдал, бодит байдал. 3. *mat.* хэмжигдэхүүн, хэмжээ. **~ katmak** өөр онцлог шинжтэй болгох, шинэчлэх, өргөн цар хүрээтэй болгох, өргөсгөх. **~ kazanmak** өргөн цар хүрээтэй болох, өөрмөц шинэ онцлог шинжтэй болох, байдал шинэчлэгдэх.

boyutlu *s.* хэмжээтэй, цар хүрээтэй, онцлог шинж бүхий, өөрмөц, багтаамжтай, хэмжээтэй.

boz *is.* 1. бор, хөх бор, хөх саарал, ороо. 2. *s.* бор өнгөтэй, хөх бор өнгийн, хөх саарал, ороо. 3. *s.* атар (газар).

boza *is.* арвай буудай, эрдэнэ шиш, шар будаа гэх мэт үр тарианы эсгэсэн гурилаар хийсэн өтгөвтөр, бага зэрэг чихэрлэг ба гашуун амт бүхий зөөлөн архи.

bozarma *is.* bozarmak үйлийн нэр.

bozarmak *(nsz)* сааралтах, зэвхийн цайх, зэгсэн сааралтах, өнгөө алдах.

bozayı *is. zool.* хүрэн баавгай.

bozdurma *is.* bozdurmak үйлийн нэр.

bozdurmak *(-i, -e)* bozmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

bozgun *is.* 1. үймээн самуун, дэглэм алдагдах. 2. ялагдал, бут цохигдох. 3. *s.* ялагдсан. 4. уйтгартай, гунигласан, гуниг

төрсөн, муу оёг хүрсэн. **~a uğramak** ялагдах, бут цохигдох. **~a uğratmak** ялах, бут цохих, бут ниргэх.

bozguncu *is.* сүйтгэгч, бусниулагч, үймээн дэгдээгч.

bozgunculuk, -ğu *is.* үймээн самуун дэгдээх, сүйтгэх, бусниулах.

bozkır *is.* тал, хээр.

bozlama *is.* bozlamak үйлийн нэр.

bozlamak *(nsz) hlk.* 1. тэмээ буйлах. 2. *mec.* орилох, чарлах.

bozma *is.* bozmak үйлийн нэр.

bozmak, -ar *(-i)* 1. эвдэх, гэмтээх. 2. сүйтгэх, бусниулах, үймүүлэх, дэг алдуулах. 3. муутгах, муудуулах, өвтгөх. "*Bu yemek midemi bozdu.*" Энэ хоол гэдэс өвтгөчихлээ. 4. бут цохих, дарах. 5. (мөнгө) солих, задлах, бутлах. 6. аягүй байдалд оруулах, аягүйрүүлэх, ичээх. 7. (жимс, ногоо) хураах, түүх. 8. онгон биеийг нь бузарлах. 9. *mec.* хэнээтэй болох. 10. зөрчих, тэрслэх, гажих, давах, няцах, буцах. 11. нураах, талаар болгох. "*İşi bozmak.*" Ажил нураах. 12. *mec.* хэцүү байдалд оруулах, байдлыг хурцдуулах, муутгах. 13. өөрчлөх, янзлах, эвдэх. "*Eskileri bozuyor, beni, çocuğu giydiriyor.*" Хуучин хувцаснуудыг сэлбэн хүү бид хоёрыг хувцаслана.

bozuk, -ğu *s.* 1. эвдэрхий, гэмтсэн, эвдэрсэн, эвдэрч хэмхэрсэн, муудсан. 2. *is.* задгай мөнгө, бутархай мөнгө. 3. *s. mec.* ууртай, уцаартай, бухимдсан. 4. *mec.* таагүй, онцгүй, хурцадмал, ширүүн, эмх замбараагүй. **~ düzen** эмх замбараагүй, эмх журамгүй, эмх цэгцгүй.

bozulma *is.* bozulmak үйлийн нэр.

bozulmak *(nsz)* 1. bozmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. өмхийрөх, гашлах, ээдэх. 3. муудах. "*Gözleri bozulmak.*" Хараа муудах. 4. *mec.* уурлах, уцаарлах, ундуйцах, бухимдах. 5. *mec.* турах, эцэж турах. 6. тарах, бутрах, бут цохигдох.

bozuşma *is.* bozuşmak үйлийн нэр.

bozuşmak *(nsz, -le)* хэрэлдэх, муудах, эвдрэх, муудалцах.

bozuşuk *s.* хэрэлдсэн, муудалцсан, эв түнжин хагарсан.

böbrek, -ği *is. anat.* бөөр.

böbrek taşı *is.* бөөрний чулуу.

böbür *is. zool.* 1. ирвэс. 2. *mec.* бардам зан, оморхол, сагсуурал

böbürlenme *is.* бардам зан, оморхол, сагсуурал.

böbürlenmek *(nsz, -le)* бардамнах, оморхох, сагсуурах.

böcek, -ği *is. zool.* хорхой, шавж. **~ çıkarmak** хүр хорхой үржүүлэх.

böcek bilimci *is.* шавжны дотоод бүтэц судлаач, энтомологич.

böcek bilimi *is. zool.* энтомологи.

böcekçil *s. zool.* шавжаар хооллогч (амьтан, ургамал).

böceklenme *is.* böceklenmek үйлийн нэр.

böceklenmek *(nsz)* хорхой шавж үржих, хорхой язганах.

böcekli *s.* хорхойтой, хорхой шавж үржсэн, хорхой язганасан.

böceklik, -ği *is.* хүр хорхойн үүр.

böceksavar *is.* хорхой шавжны хор.

böcü *is.* 1. өт. 2. хорхой, шавж. 3. сүнс, чөтгөр, мангас (хүүхэд айлгахад хэлнэ).

böğür, -ğrü *is.* 1. хавирган тал, ташаа. 2. хажуу тал, хажуу.

böğürme *is.* böğürmek үйлийн нэр.

böğürmek *(nsz)* 1. (үхэр) мөөрөх. 2. (хүн) орилох, чарлах.

böğürtlen *is. zool.* үхэр бөлжиргөнө, бөөрөлзгөнө.

böke *is.* 1. баатар. 2. аварга, тэргүүлсэн хүн.

bölen *is. mat.* хуваагч, хуваарь.

bölge *is.* 1. бүс, бүс нутаг. 2. *anat.* бие эрхтэний хэсэг. "*Bel bölgesi.*" Бэлхүүсэн хэсэг.

bölgesel *s.* бүсийн, бүс нутгийн.

bölme *is.* 1. хуваах, хэсэглэх. 2. тасалгаа. 3. ташаалавч, далдавч, гүйлгээ хана, хананцар, тусгаарлагч. 4. *mat.* хуваах, хуваалт, хуваагдал. 5. *man.* ангилал.

bölmek, -er *(-i)* 1. хуваах, хэсэглэх. 2. *mec.* салгах, задлах, ялгах, бутлах. 3. *mat.* хуваах, хуваах үйлдэл хийх.

bölmeli *s.* тусгаарласан, заагласан.

bölü *is. mat.* хуваах, хуваах тэмдэг.

bölücü *s.* 1. хуваах, хуваагч. 2. *mec.* салган тусгаарлагч.

bölük, -ğü *is.* 1. хэсэг. 2. гэзэг. 3. *ask.* суман. "*Süvari bölüğü.*" Морьт суман. 4. бүлэг, хэсэг, бүлэглэл. **~ bölük** хэсэг хэсэг, хэсэг хэсгээрээ.

bölüm *is.* 1. хэсэг, бүлэг, бүрэлдүүлэгч хэсэг. 2. хэсэг, анги, салбар, хэлтэс, тасаг. 3. *ped.* факультет, тэнхим, салбар. 4. *mec.* үе, эрин үе, эрин зуун. 5. *mat.* ноогдвор.

bölümleme *is.* ангилал.

bölümlemek *(-i)* ангилах.

bölünebilme *is. mat.* хуваагдах байдал.

bölünen *is. mat.* хуваагдагч, хуваагддаг тоо.

bölünme *is.* 1. bölünmek үйлийн нэр. 2. *biy.* (эсүүд) хэсэглэн хуваагдах.

bölünmek *(nsz)* хуваагдах, хэсэглэн хуваагдах.

bölünmez *s.* хуваагдахгүй, хуваагдашгүй, салшгүй.

bölüntü *is.* 1. хэсэг, бүлэг. 2. фракц, бүлэг, бүлэглэл.

bölüşme *is.* bölüşmek үйлийн нэр.

bölüşmek *(-i, -le)* хуваах, хуваалцах.

b n *s.* тэнэг, мулгуу, эргүү. **~ ~ bakmak** тэнэг юм шиг харах, гөлийх.

börek, -ği *is.* нарийхан элдсэн гурилтай хэрчсэн мах, бяслаг, буурцай зэргийг хийж

ороосон жигнэсэн хоол.

börülce *is. bot.* энгийн шош.

böyle *s.* 1. **ийм, тийм.** "*Onun böyle bir çocuğu olsaydı.*" Тэр **ийм** нэг хүүхэдтэй байсан бол. 2. *zf.* энэ янзаараа, иймэрхүү, **ийм, тийм.** 3. *is.* **ийм,** тийм, *ийм* (их). "*Böyle bir sevgi görülmemiştir.*" Ийм их хайр хаана ч байгаагүй. 4. *ünl.* яахаараа ийм, юу гээчийн, ямар янзын. "*Bu ne biçim iş böyle!*" Энэ ямар янзын ажил вэ!

böyle böyle *zf.* тэгээд л, тэгж л, тийм л, ингээд, эцэст нь.

böylece *zf.* 1. ийм байдлаар, ийм маягаар, ингээд. 2. тэгээд л, тэгж л, гийм л, ингээд, эцэст нь, сүүлдээ.

böylelikle *is.* тэгээд л, тэгж л, тийм л, ингээд, эцэст нь, сүүлдээ.

böylesi *is.* ийм, тийм, эгээ адил.

böylesine *zf.* ийм, тийм, ийм (их, аугаа, дотно г.м).

Brahmanizm *is.* брахманизм.

branda *is. den.* дүүжин ор. **~ bezi** брезент.

branş *is.* (шинжлэх ухааны) салбар, чиглэл.

bravo *is.* уухай! мөндөө! сайн байна!

brıçka *is.* сүйх тэрэг.

briç *is.* нэгэн төрлийн хөзрийн тоглоом, бридж.

briket *is.* 1. шахмал нүүрс. 2. шахмал тоосго, туйпуунцар.

brizbiz *is.* бага хөшиг.

brom *is. kim.* бром.

bronş *is. anat.* мөгөөрсөн хоолой.

bronşit *is. tıp.* хий ханиалгах, бронхит, мэнгэр.

bronz *is.* хүрэл (өнгө).

bronzlaşma *is.* bronzlaşmak үйлийн нэр.

bronzlaşmak *(nsz)* хүрэл өнгөтэй болох, борлох.

broş *is.* гоёлын зүү, хатгуур.

broşür *is.* товхимол, товхимол ном.

brovning *is.* браунинг, гар буу.

brüt *s.* 1. брутто, савтай, хамарсан, овор (жин). 2. бүх, нийт (орлого, мөнгө).

bu, -nu *s.* 1. энэ, наад, янад. "*Bu ev geniştir.*" Энэ гэр том. 2. *zm.* энэ, энэхүү, эл. **~ gidişle** энэ маягаар, энэ янзаар бол, энэ байдлаар. **-dan ~ yana** –аас одоо хүртэл, –аас өнөөг хүртэл, –аас хойш. **~ yüzden** иймээс, тийм учраас, энэ шалтгаанаар. **~ndan böyle** үүнээс хойш, иймд. **~ arada** 1) энэ зуур, энэ хооронд. 2) хамтдаа, хамт, цуг.

bucak, -ğı *is.* 1. өнцөг, булан, өнцөг булан. 2. буйд газар, бөглүүд газар. **~ bucak** *zf.* газар бүр, газар сайгүй, хаа сайгүй, хаяагүй. **~ ~ aramak** газар сайгүй хайх, газар бүрийг нэгжих. **~ ~ kaçmak** нуугдах, зугтах.

buçuk, -ğu *s.* хагас. "*Saat üç buçuk.*" Цаг гурав хагас.

budak, -ğı *is. bot.* 1. найлзуур. 2. мөчир. 3. модны яр.

budaklanma *is.* budaklanmak үйлийн нэр.

budaklanmak *(nsz)* салаалах, мөчирлөх.

budala *s.* 1. тэнэг, эргүү, эрваа. 2. *mec.* хэнээтэй, дон шүглэсэн. 3. *is.* тэнэг хүн, эргүү хүн, тэнэг мал.

budalalaşma *is.* тэнэглэх, мунхаглах.

budalalaşmak *(nsz)* тэнэглэх, мунхаглах, тэнэг юм хийх.

budalalık, -ğı *is.* 1. тэнэг юм, тэнэг явдал. 2. тэнэглэл. **~ etmek** тэнэглэх, тэнэг юм хийх.

budama *is.* budamak үйлийн нэр.

budamak *(-i)* 1. (модны мөчир) тайрах, тэгшлэн засах. 2. *bot.* тайрах. 3. *mec.* хасах, хорогдуулах, багасгах. "*Maaşı budamak.*" Цалин хасах.

Budist *z. is.* буддист, бурхны шажинтан.

Budizm *z. is.* Буддийн шажин, бурхны шажин.

Budist *is. bk. Buddhist.*

budun *is.* 1. овог, аймаг, ураг. 2. *esk.* ард түмэн, үндэстэн.

budun betimci *is.* угсаатны зүйч.

budun betimi *is.* угсаатны зүй.

budun bilimci *is.* угсаатан судлагч.

budun bilimi *is.* угсаатны судлал.

budun bilimsel *s.* угсаатны судлалын.

budunsal *s.* угсаатны, угсаатны зүйн.

bugün *s.* 1. өнөөдөр, өнөөдрийн. 2. өнөө, өнөө үе, одоо цаг. **~lerde** хэдэн өдрийн дотор. **~ yarın** өнөө маргаашгүй, хэзээ хэзээгүй, удахгүй, мөдхөн. **~den tezi yok** одоохон, даруйхан.

bugünkü *s.* өнөөдрийн, энэ өдрийн, өнөөгийн.

bugünlük *zf.* өнөөдөр, энэ өдөр, энэ өдрийн, өнөөдрийн.

buğday *is. bot.* 1. улаан буудай, буудай. 2. улаан буудайн үр тариа.

buğday güvesi *is. zool.* үр тарианы хивүр хорхой, хивэн хорхой.

buğday rengi *is.* бор хүрэн, хүрэн.

buğra *is.* хоёр бөхтэй буур.

buğu *is.* 1. цан. 2. уур.

buğu evi *is.* халдваргүй болгох өрөө, ариутгах камер.

buğulama *is.* 1. buğulamak үйлийн нэр. 2. *is. ve s.* ууранд жигнэсэн (хоол).

buğulamak *(-i)* 1. ууранд байлгах, уураар үлээх, уураар утах. 2. (хоол) ууранд жигнэх, уураар чанах.

buğulanma *is.* buğulanmak үйлийн нэр.

buğulanmak *(nsz)* уур болох, хөлрөх, цантах, цан цохих.

buğulu *s.* 1. ууртай. 2. *mec.* дуниарсан , талимаарсан (нүд).

buhar *is.* уур. **~ olmak** үгүй болох, ор мөргүй болох.

buharlaşma *is.* ууршилт.

buharlaşmak *(nsz)* 1. уур болох, уурших. 2. *mec.* бодлогоширох, бодолд автах.

buharlaştırıcı *is.* ууршуулагч аппарат.

buharlaştırma *is.* buharlaştırmak үйлийн нэр.

buharlaştırmak *(-i)* 1. уур болгох, ууршуулах. 2. нэрэх.

buharlayıcı *is.* ve *s.* ууршуулагч.

buharlı *s.* 1. ууртай, уур болсон, ууршсан. 2. уурын, уураар ажилладаг, уурын хөдөлгүүрт. "*Buharlı gemi.*" Уурын хөлөг онгоц, уураар ажилладаг усан онгоц.

buhran *is.* хямрал, сэтгэл санааны уналт. **~ geçirmek** сэтгэлээр унах.

buhranlı *s.* хямралтай, сэтгэлээр унасан.

buhur *is.* хөхөн, гүгэл, хүж.

buhurdan *is.* бойпор.

buhurluk, -ğu *is.* бойпор.

buhurlama *is.* buhurlamak үйлийн нэр.

buhurlamak *(-i)* утах, сан тавих.

buji *is.* асаагуурын лампа.

bukağı *is. esk.* 1. (хөлний) гав, гинж, хүлэг. 2. тушаа, чөдөр, богоч.

bukağılama *is.* bukağılamak үйлийн нэр.

bukağılamak *(-i)* (адуу мал) чөдөрлөх, туших.

bukalemun *is. zool.* 1. хамелеон (орчин тойронд орших юмны өнгийг дагаж биөний нь өнгө хувирдаг дулаан орны мөлхөгч амьтан). 2. урваж шарвагч хүн.

buket *is.* цэцгийн багц. **~ çiçek** багц цэцэг.

bukle *is.* туг үс, мушгиа үс.

bulama *is.* bulamak үйлийн нэр.

bulamaç, -cı *is.* 1. гурилын зутан, жонхуу. 2. төрөл бүрийн гурилын зутан хоол.

bulamak *(-i, -e)* 1. өнхрүүлэх, түрхэх, шавах. "*Balığı una bulamak.*" Гурилд загас өнхрүүлэх. 2. хиртүүлэх, муухай болгох.

bulandırmak *(-i, -e)* 1. bulanmak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. сайтар холих, хутгах.

bulanık *s.* 1. булингартай, тоороготой. "*Bulanık su.*" Булингартай ус. 2. бүрхэг, үүлтэй (тэнгэр). 3. бүдэг, бүдэг бадаг, бүүдгэр, сүүмгэр, тод бус. "*Bulanık görüntü.*" Бүдэг дүрс. 4. гөлийсөн, дуниарсан, сүүмгэр (харц). 5. *mec.* тодорхой бус, тод бус, бүрэг, илэрхий биш, утга битүү.

bulanıklaşma *is.* bulanıklaşmak үйлийн нэр.

bulanıklaşmak *(nsz)* 1. булингартах. 2. тэнгэр бүрхэх, үүлших. 3. сүүмийх, бүдгэрэх, тод бус байх. 4. (харц) гөлийх, дуниартах, сүүмийх. 5. тодорхой бус байх, тод бус байх, утга битүү байх.

bulanıklık, -ğı *is.* 1. булингартах. 2. бүрхэг байх, үүлтэй байх (тэнгэр). 3. бүдэг байх, бүүдгэр байх, сүүмгэр юм, тод бус юм. 4. гөлийсөн харц, сүүмгэр харц. 5. тод бус юм, тодорхой бус зүйл, утга битүү зүйл.

bulanma *is.* bulanmak үйлийн нэр.

bulanmak *(-e)* 1. bulamak үйлийн нэр. 2. булингартах, тоорог болох. 3. (тэнгэр) бүүдийх, бүүдгэр болох, бүрхэх. 4. дотор муухайрах, бөөлжис хүрэх. "*Midem bulanıyor.*" Миний бөөлжис хүрээд байна. 5. *mec.* толгой эргэх, ухаан самуурах, будлиатах.

bulantı *is.* бөөлжис хүрэх, дотор муухайрах. **~ vermek** бөөлжис хүргэх, дотор муухайруулах.

bulaşıcı *s.* халдвартай, халдварт.

bulaşıcı hastalık, -ğı *is.* халдварт өвчин.

bulaşık, -ğı *is.* 1. бохир аяга сав, угаагаагүй сав суулга. 2. *s.* бохиртсон, хиртсэн. 3. *s. mec.* нойтон хамуу шиг, наалтамтгай (хүн). 4. *mec.* ул мөр, үлдэгдэл. **~ makinesi** сав угаах машин, аяга таваг угаадаг машин.

bulaşıkçı *is.* аяга таваг угаагч.

bulaşıkçılık, -ğı *is.* аяга таваг угаах.

bulaşıkhane аяга таваг угаах газар.

bulaşma *is.* bulaşmak үйлийн нэр.

bulaşmak *(nsz)* 1. муухай болох, хиртэх, будагдах, балиартах. 2. хүрэх, болох, наалдах. "*Çamur bulaşmak.*" Шавар болох, шавар наалдах. 3. (өвчин) халдах, халдварлах, тусах. 4. халдах, дайрах, довшлох, ширүүн авир гаргах. 5. хэрэгт ороцолдох.

bulaştırma *is.* bulaştırmak үйлийн нэр.

bulaştırmak *(-i, -e)* bulaşmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

buldok, -ğu *is. zool.* бух нохой, ёл нохой, бульдог.

buldozer *is.* бульдозер, газар малтагч машин.

buldurma *is.* buldurmak үйлийн нэр.

buldurmak *(-i, -e)* bulmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

Bulgar *z. is.* 1. болгар хүн. 2. *s.* болгар, болгарын, болгар үндэстний.

Bulgarca *z. is.* болгар хэл.

Bulgaristanlı *z. s.* болгар (хүн).

bulgu *is.* 1. зохион бүтээл, нээлт. 2. олсон зүйл, шинжлэх ухааны нээлт, үр дүн. 3. *is. tıp.* өвчний шинж тэмдэг.

bulgulama *is.* 1. bulgulamak үйлийн нэр. 2. *fel.* нээлт.

bulgulamak *(-i) fel.* олох, нээх, нээлт хийх.

bulgur *is.* шар будаа. "*Bulgur pilavı.*" плов, шар будаатай хуурга.

bulma *is.* bulmak үйлийн нэр.

bulmaca *is.* үгийн сүлжээ.

bulmak, ur *(-i)* 1. олох, гээсэн зүйл ийг олох. "*Paramı buldum.*" Мөнгөө оллоо. 2. дайралдах, мөргөлдөх, тулах, уулзах, олох. 3. олох, нээх. 4. нээх, зохион бүтээх, нээлт хийх. 5. олох, олж авах, хүрэх. 6. хүрэх, хүрч очих, тулж очих. "*Seksenini buluyor.*" Наян нас хүрч байна./ Ная шүргэж явна. 7. үзэх, санах, бодох, тооцох. "*Ben de bunu akıllıca buldum.*" Би ч бас үүнийг маш зөв гэж үзэж байна. 8. олох, олж авах, хангах. "*Sen otur ye, ben yatmadan önce, kendim bir şeyler bulur yerim.*" Чи суугаад ид ид, би унтахынхаа өмнө өөрөө нэг юм олоод идчихнэ ээ. 9. тохох, буруутгах. 10. хүрэх, болох, олох. "*Şifa bulmak.*" Эрүүл болох, эдгэрэх. "*Son bulmak.*" Төгсгөл болох, төгсөх. 11. шийтгүүлэх, яллагдах,

цээрлэгдэх. "*Allah'tan bulsun.*" Бурхан цээрлэг. 12. санах. "*Bir türlü bulamadım onun ismini.*" Түүний нэрийг огт санадаггүй.

bulucu *is.* 1. нээгч, зохион бүтээгч. 2. *fiz.* детектор.

bulundurma *is.* bulundurmak үйлийн нэр.

bulundurmak *(-i)* 1. байлгах. 2. нөөцлөх, нөөцөнд байлгах, бэлэн байлгах.

bulunma *is.* bulunmak үйлийн нэр.

bulunmak *(nsz)* 1. bulmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. (ямар нэгэн нөхцөл байдалд) байх, орших. "*Siz akşamları nerede bulunursunuz?.*" Та оройн цагаар хаана байдаг вэ? 3. (ямар нэгэн газар) байх. 4. олдох.

bulunmaz *s.* олдошгүй, ховор, олдохгүй.

buluntu *is. ark.* олз, олбор, олдвор.

buluş *is.* 1. bulmak үйлийн нэр. 2. нээлт, нээх.

buluşma *is.* уулзах, болзох. "*Buluşma yeri.*" Уулзах газар, болзох газар.

buluşmak *(nsz, -le)* 1. уулзах, учрах, дайралдах. 2. болзох, цаг ба газар товлон уулзах. 3. уулзах, учрах.

buluşturma *is.* buluşturmak үйлийн нэр.

buluşturmak *(-i, -le)* уулзуулах, учруулах.

bulut *is.* 1. үүл. 2. манан, татсан тоос, манарсан утаа. 3. уйтгар, гуниг.

bulutlanma *is.* bulutlanmak үйлийн нэр.

bulutlanmak *(nsz)* 1. үүлших, үүл гарах. 2. *mec.* уйтгарлах, гуниглах.

bulutlu *s.* 1. үүлтэй, үүлэрхэг. 2. бүрхэг. 3. бүдэг бадаг, бүдэг, толгой эргэсэн, толгой мансуурсан.

bulutsu *is. astr.* мананцар.

bulutsuz *s.* үүлгүй, цэлмэг.

bulvar *is.* тарималт гудамж, цэцэрлэгт гудамж.

bumbar *is.* 1. бог ба бод малын бүдүүн гэдэс. 2. бүдүүн гэдсэнд мах, элэг, будаа аль эсвэл шар будаа дүүргэж хийсэн хоол. 3. цонх хаалганы дулаалга.

bumbuz *s.* цочир хүйтэн.

buna *zm.* үүнд.

bunak, -ğı *is. ve s.* зөнөсөн, зөнөг, өтөлсөн.

bunaklık, -ğı *is.* зөнөх, өтлөх.

bunalım *is.* 1. хямрал, сэтгэл санааны уналт. 2. бэрхшээл, төвөг, хүндрэл, хэцүү байдал. 3. *tic.* (эдийн засгийн) хямрал. **~ geçirmek** сэтгэл санаагаар унах.

bunalma *is.* bunalmak үйлийн нэр.

bunalmak *(nsz)* 1. амьсгаа давчдах, бүгтрэх, багтрах. 2. залхах, уйдах.

bunaltıcı *s.* 1. бүгчим. 2. залхуутай, уйтгартай.

bunaltma *is.* bunaltmak үйлийн нэр.

bunaltmak *(-i)* bunalmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

bunama *is. tıp.* зөнөлт, өтлөлт.

bunamak *(nsz)* зөнөх, өтлөх, хүүхэд шиг болох.

bunca *s.* 1. өдий олон, ийм их, тийм олон. 2. тийм, ийм, төдий чинээ, өдий дайны.

bunda *zm.* үүнд.

bundan *zm.* үүнээс. **~ başka** үүнээс гадна, өөр. **~ böyle** үүнээс хойш. **~ dolayı** иймд, ийм учраас. **~ sonra** үүнээс хойш, үүний дараа.

bunlar *zm.* эд нар.

bunu *zm.* үүнийг.

bunun *zm.* үүний.

bununla birlikte *zf.* үүний зэрэгцээгээр.

bura *is.* энэ, энэ газар. **~da** энд. **~ya** наашаа, ийшээ. **~dan** эндээс. **~larda** энэ нутгаар, энэ газарт, үүгээр.

burada *zf.* энд.

buradan *zf.* эндээс.

burağan *is.* хуй салхи.

buralı *s.* эндхийн, энэ газрын, энэ нутгийн.

buram buram *is.* бөөн бөөн, бөөн, баглагар, баагисан. **~ ~ duman çıkmak** утаа баагих, бөөн утаа суунаглах.

burası *zm.* энэ, энэ газар. "*Burası okul.*" Энэ бол сургууль.

burcu *is.* сайхан үнэр, анхилам үнэр.

burç, -cu *is.* оддын зурхай.

burgaç, -cı *is. coğr.* усны эргүүлэг, усны ойл, эргэц.

burgu *is.* 1. нарийн өрөм, өрөм. 2. сугалуур, штопор.

burgulama *is.* өрөмдөлт.

burgulamak *(-i)* өрөмдөх.

burhan *is.* баримт, нотолгоо, нотлох баримт.

burjuva *is.* буржуй, хөрөнгөтөн.

burjuvazi *is.* хөрөнгөтөн, хөрөнгөтөн анги.

burkma *is.* burkmak үйлийн нэр.

burkmak, -ar *(-i)* 1. эргүүлэх, мушгих. 2. булгалах, булга гишгэх, тулгаруулах, мөлт гишгэх. 3. зүрх шимшрүүлэх, уйтгарт автуулах, гуниг төрүүлэх.

burkulma *is.* burkulmak үйлийн нэр.

burkulmak *(nsz)* 1. burkmak үйлийн нэр. 2. булгалах, булга гишгэх, тулгаруулах, мөлт гишгэх. 3. *mec.* зүрх шимшрэх, чимчгэнэх, гуниглах.

burma *is.* 1. burmak үйлийн нэр. 2. *s.* мушгиа, эргүүлгэн. 3. засах, хөнгөлөх, агтлах.

burmak, -ar *(-i)* 1. мушгих. 2. засах, хөнгөлөх, агтлах. 3. (гэдэс) хатгах, мушгих, базлах. 4. ам гашуу оргиулах. 5. *mec.* зүрх шимшрүүлэх, гуниг төрүүлэх.

burnaz *s.* урт, том хамартай.

burs *is.* оюутны тэтгэлэг, оюутны цалин.

burslu *s.* оюутны тэтгэлэгтэй, оюутны цалинтай.

burssuz *s.* оюутны тэтгэлэггүй, оюутны цалингүй.

buruk *s.* 1. мушгиа, эргүүлгэн. 2. гашуун, эсгэлэн (амттай). 3. гомдомтгой, өөнтөг (хүн).

burukluk, -ğu *is.* 1. гашуун амт, эсгэлэн байдал. 2. гомдол, өөнтөг зан.

burulma *is.* burulmak үйлийн нэр.

burulmak *(nsz)* 1. мушгигдах, эргүүлэгдэх. 2. (гэдэс) хатгах, мушгих, базлах. 3. *(mec)* гомдох, өөнтөглөх.

burun, -rnu *is.* 1. хамар. 2. (усан онгоцны) урд хэсэг, хошуу, хитэг. 3. *coğr.* хошуу, булан. 4. их зан, дээгүүр зан, ярвагар зан. ~ **kıvırmak** хамарт нь баас түрхсэн юм шиг байх, дээгүүр зантай байх, ярвагар зан гаргах. ~ **şişirmek** их зан гаргах, ихэмсэг зан гаргах, хамраа сөхөх. **burnu büyümek** их зан гаргах, ихэмсэглэх. **burnu havada** их зантай, дээгүүр зантай, хамраа сөхсөн, биеэ тоосон. **burnu sürtmek** шалдаа буух. **burnunda tütmek** санан уйтгарлах, санан гуниглах, санах, мөрөөдөх. **burnundan ayrılmamak** дэргэдээс нь салахгүй байх. **burnundan (fitil fitil) gelmek, burnundan kıl aldırmamak** өөртөө хир халдаахгүй байх. **burnunu sokmak** хэрэгт дурлах, бусдын хэрэгт хошуугаа дүрэх. **burnunun ucunu görmemek** ухаанаа алдтал согтох.

burun buruna *zf.* улаан нүүрээрээ, нүүр нүүрээрээ. ~ **gelmek** халз тулгарах, халз дайралдах, улаан дайралдах.

burun deliği *is. anat.* хамрын нүх.

burunlamak *(-i)* гадуурхах, үл тоох.

burunlu *s.* 1. хамартай. 2. хошуутай, булантай. 3. *mec.* их зантай, дээгүүр зантай, биеэ тоосон.

buruş buruş *s.* ve *zf.* үрчийсэн, хорчийсон, үрчгэр.

buruşma *is.* buruşmak үйлийн нэр.

buruşmak *(nsz)* 1. үрчийх, хорчийх, атирах. 2. гашуун амтагдах. 3. *mec.* хөмсгөө зангидах, хөмсгөө атируулах, царайгаа барайлгах, зэвүүцэх.

buruşturma *is.* buruşturmak үйлийн нэр.

buruşturmak *(-i)* buruşmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

buruşuk, -ğu *is.* ve *s.* үрчийх, үрчийсэн, хорчийсон, үнгэсэн, үрчгэр, хорчгор.

buruşukluk, -ğu *is.* 1. үрчийх, хорчийх. 2. нүүрний үрчлээ.

buse *is.* үнсэх, үнсэлт.

but, -du *is.* гуя.

butik, -ği *is.* хувцасны ба гоёл чимэглэлийн дэлгүүр.

butlan *is.* 1. хуурмаг юм, худал юм. 2. *huk.* хүчингүй, хүчин төгөлдөр бус. 3. *huk.* шударга бус явдал.

buut *is. esk.* 1. хэмжээ, цар хүрээ. 2. уртын хэмжээ.

buydurmak *hlk.* хөлдөөх, ихэд даарууллах, бээрүүлэх.

buyma *is.* buymak үйлийн нэр.

buymak, -ar *(nsz)* 1. хөлдөж үхэх. 2. хөлдөх, ихэд даарах.

buyruk, -ğu *is.* 1. зарлиг, тушаал. 2. ноёрхол, захирах. **buyruğu altına girmek** захирагдах, хүний эрхэнд орох **buyrukçu** *is.* ve *s.* захирагч, тушаагч.

buyurma *is.* buyurmak үйлийн нэр.

buyurmak *(-i, -e)* 1. тушаах, зарлиг буулгах. 2. гэх, хэлэх. 3. орох, морилох, ирэх. "*Salona buyurmaz mısınız?*" Танхимд морилохгүй юу? 4. авах. "*Buyrunuz kahveniz!*" Та кофегоо авч болгооно уу! 5. хийх, үйлдэх гэсэн утгатай туслах үйл үг. **buyur?** *hlk.* 1) ойлгосонгүй, та дахин хэлнэ үү? 2) болгооно уу! айлд!

buyuru *is.* тушаал.

buz *is.* мөс. ~ **bağlamak** мөстөх. **buz gibi** мөс шиг хүйтэн. ~ **kesilmek** 1) мөс шиг хүйтэн болох, мөстөх. 2) бээрэх, даарч хөших, хөлдөх шахах. 3) гайхаж хоцрох, алмайран хоцрох. ~ **kesmek** бээрэх, даарч хөших, хөлдөх шахах. ~ **tutmak** мөстөх.

buzağı *is. zool.* тугал.

buzağılama *is.* buzağılamak үйлийн нэр.

buzağılamak *(nsz)* тугаллах.

buzağılı *s.* тугалтай.

buzçözer *is.* мөстөлтийн эсрэг хэрэгсэл.

buz dağı *is. coğr.* мөсөн уул.

buzdolabı *is.* хөргөгч.

buzhane *is.* хөргүүл, мөсөн зоорь.

buzkıran *is.* мөс хагалагч онгоц.

buzla *is.* мөсөн тал, мөсөн талбай.

buzlanma *is.* buzlanmak үйлийн нэр.

buzlanmak *(nsz)* мөстөх, мөсөн бүрхүүл тогтох.

buzlu *s.* 1. мөстэй, мөстсөн. 2. мөстэй, мөс хийсэн. 3. цантсан, цан татсан.

buzluk, -ğu *is.* хөлдөөгч.

buzul *is. coğr.* мөсөн гол, мөсөн оргил, уулын оройн мөс.

buzul bilimi *is. coğr.* мөстөлт, цэвдэгшил судлал.

buzul çağı *is.* мөсөн галав.

buzullaşma *is. coğr.* мөстөлт.

buzullaşmak *(nsz)* мөстөх.

buzul taş *is. jeol.* ve *coğr.* (уулын мөнх цасанд түрэгдэн үүссэн) чулуулгийн хурдас.

bücür *s.* намхан, пагдгар, тоодгор.

büfe *is.* 1. аяга тавагны шүүгээ, эрэгнэг. 2. зуушны ширээ. 3. зуушны газар.

büğe *is.* үхрийн бөхнө, хөх түрүү.

büğelik, -ği *is.* үхрийн бөхнө, хөхтрүү.

büget *is. hlk.* усан сан, цеөрөм, цүнхээл, жижиг нуур.

bük *is.* 1. ширэнгэ, шугуй, төгөл. 2. үхэр бөлжиргөнө, бөөрөлзгөнө. 3. голын ойролцоох үржил шимт талбай, газар. 4. эргэлт, ташуу эргэлт.

büklüm *is.* 1. нугалаа, уе, атираа. 2. *hlk.* эргэлт, ташуу эргэлт. ~ ~ нугалаатай, атираатай.

bükme *is.* 1. bükmek үйлийн нэр. 2. томсон утас, ээрсэн утас, нийтгэсэн утас.

bükmek, -er *(-i)* 1. нийтгэх, эрчлэх, томох, тамах, имрэх. 2. нугалах, тахийлгах, махийлгах, бөхийлгөх. 3. мушгих. 4. эргүүлэх. 5. нугалах.

büktürme *is.* büktürmek үйлийн нэр.

büktürmek *(-i)* bükmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

bükük *s.* нугаларсан, тахийсан, бөхийсөн.

bükülme *is.* bükülmek үйлийн нэр.

bükülmek *(nsz)* 1. bükmek үйлийн үйлдэгдэх хэв, нугарах. 2. томогдох, эрчлэгдэх. 3. бөхийх, тахийх, махийх. 4. чиглэх, зүглэх.

bükülü *s.* нугарсан, тахийсан, бөхийсөн, томогдсон, эрчлэгдсэн.

büküm *is.* 1. bükmek үйлийн нэр. 2. нугалаа, үе. 3. томсон утас, эрчилсэн утас.

bükümlü *s.* нугалаатай, үетэй.

bükün *is. gr.* нугарал, нугарах, үгийн сүүл хувирах.

bükünlü *s.* нугархай, нугаралтай, үгийн сүүл хувирдаг. "*Bükünlü dil.*" Нугаралтай хэл.

bükünme *is.* bükünmek үйлийн нэр.

bükünmek *(nsz)* 1. нугаларах, үелэх. 2. (гэдэс ходоод өвдсөнөөс болж) эвхрэх, эвхрэн хэвтэх, атиралдах.

büküntü *is.* 1. хуниас, нугалаас, эвхээс. 2. (гэдэс, ходоод) мушгих, базлах, хатгах. 3. эргэлт, ташуу эргэлт.

büküş *is.* bükmek үйлийн нэр.

bülbül *is. zool.* 1. алтан гургалдай. 2. *mec.* сайхан хоолойтой хүн.

bülbülleşme *is.* bülbülleşmek үйлийн нэр.

bülbülleşmek *(nsz)* алтан гургалдай шиг жиргэх.

bülten *is.* 1. тогтмол хэвлэл, тойм мэдээ. 2. сэтгүүл.

bünye *is.* 1. байгууламж, бүтэц. 2. бие, бие ийн бүтэц.

büro *is.* 1. контор, албан тасалгаа. 2. товчоо. 3. хэсэг, хэлтэс. 4. бичгийн ширээ.

bürokrasi *is.* 1. хүнд суртал. 2. олон нийтийн удирдлага.

bürokrat *is.* 1. төрийн албан хаагч. 2. хүнд сурталтан.

bürokratik *s.* 1. хүнд суртлын, хүнд сурталтай. 2. олон нийтийн удирдлагын.

bürüm *is.* давхарга, давхраа.

bürümcük, -ğü *is.* мосул даавуу.

bürüme *is.* bürümek үйлийн нэр.

bürümek *(-i)* 1. ороох, боох, хучих, нөмрөх, бүтээх, бүрхэх. 2. *mec.* нөлөөлөх, нөлөөндөө оруулах.

bürünme *(-i)* bürünmek үйлийн нэр.

bürünmek *(-e)* 1. bürümek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. ороох, боох, хучих, бүтээх. 3. дүрд хувирах, дүрд орох, дүр үзүүлэх.

büsbütün *zf.* бүрмөсөн, бүр, улам.

büst *is.* 1. цээж, хэнхдэг цээж. 2. баримал цээж, сийлмэл цээж.

bütan *is. kim.* бутан, тосоц хий.

bütçe *is.* төсөв. "*Devlet bütçesi.*" Улсын төсөв.

bütün *s.* 1. бүрэн, дүүрэн, гүйцэд. 2. бүхэл, бүтэн. 3. бүх, бүгд. 4. бүхэл (мөнгө). 5. *is.* нэгдэл, нягтрал.

bütüncü ekonomi *is. ekon.* макро эдийн засаг.

bütüncül *s.* дарангуйлан захирах дэглэмт, ганцаар захирах (дэглэм, ёс)

bütüncüllük, -ğü *is.* дарангуйлал, дарангуйлан захирах дэглэм, ганцаар захирах дэглэм.

bütünleme *is.* 1. bütünlemek үйлийн нэр. 2. дахин шалгалт. "*Bütünleme sınavı.*" дахин шалгалт.

bütünlemek *(nsz)* 1. гүйцээх, гүйцэд болгох. 2. мөнгө бүхэлдэх.

bütünler *s.* нэмэлт, нэмсэн. "*Bütünler açı.*" Нэмэлт өнцөг.

bütünleşme *is.* bütünleşmek үйлийн нэр.

bütünleşmek *(nsz)* нэгдэх, нэг болох.

bütünlük, -ğü *is.* бүрэн бүтэн байдал, нэгдмэл байдал, нэгдмэл чанар. "*Toprak bütünlüğü.*" Нутаг дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдал.

büve *is. zool.* үхрийн бөхнө, хөх түрүү.

büvet (I) *is.* цөөрөм, жижиг нуур.

büvet (II) *is.* жижиг зуушны газар.

büyü *is.* 1. хараал, ид шид, тарни, шившлэг. 2. *mec.* сэтгэл татам байдал, дур булаам байдал. **~ yapmak** хараал хийх, шившлэг хийх, ид шидийн хүчинд оруулах, тарнидах.

büyücü *is.* 1. хараалч, ид шидтэн, шившлэгч, тарнич. 2. *mec.* сэтгэл татагч, дур булаам, сэтгэл булаам (хүн).

büyücülük, -ğü *is.* ид шид, хараал хийх, шившлэг хийх, тарнидах.

büyük, -ğü *s. ve is.* 1. том. "*Büyük şehir.*" Том хот, их хот. 2. их. 3. асар их. 4. аугаа, хүчирхэг, их. "*Büyük devleti.*" Их гүрэн. "*Büyük başarı.*" Их амжилт. 5. насанд хүрсэн, том, цээнд хүрсэн, өөлий. 6. гол, чухал. **~ görmek** дээрд үзэх, дээдлэх, дээр залах. **~ (söz) söylemek** бардамнах, сайрхах, том том ярих. **~ tansiyon** *is. tıp.* өндөр даралт.

büyük anne *is.* эмэг эх, эмээ.

büyük atardamar *is. anat.* аорт, гол судас, улаан гол.

Büyükayı *z. is. astr.* Долоон өвгөн, Долоон бурхан.

büyük baba *is.* өвөө, өвгөн аав.

büyükbaş *s.* бод (мал).

büyük dalga *is. fiz.* урт долгион.

büyük elçi *is.* бүрэн эрхт элчин сайд.

büyük elçilik, -ği *is.* элчин сайдын яам.

büyük kalori *is. fiz.* том калори.

büyüklenme *is.* их зан, ихэрхэг зан, дээгүүр зан.

büyüklenmek *(nsz)* их зан гаргах, ихэрхэх, биөэ ихэд тоох.

büyüklük, -ğü *is.* 1. сүр жавхлан, цог заль. 2. энэрэнгүй сэтгэл, уудам сэтгэл, ээл, ивээл. **~ göstermek** уужим сэтгэл гаргах, ариун сэтгэлээр хандах, энэрэх, ивээх. **~ taslamak** их зан гаргах, ихэрхэх, биеэ ихэд тоох.

büyüklü küçüklü *s. ve zf.* жижиг томгүй.

büyüleme *is.* büyülemek үйлийн нэр.

büyülemek *(-i)* 1. илбэдэх, тарнидах, ховстох. 2. *mec.* дур булаах, сэтгэл татах, бахдал төрүүлэх, бахархал төрүүлэх.

büyülenme *is.* büyülenmek үйлийн нэр.

büyülenmek *(nsz)* büyülenmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

büyüleyici *s.* дур булаам, сэтгэл татам.

büyülteç, -ci *is.* (гэрэл зураг, зураг) томруулагч.

büyültme *is.* 1. büyültmek үйлийн нэр. 2. гэрэл зургийг томруулах, өсгөх.

büyültmek *(-i)* 1. ихэсгэх, томосгох, томруулах, нэмэгдүүлэх. 2. (зураг, газрын зураг зэргийг) томруулах, өсгөх. "*Fotoğraf büyültmek.*" Зураг томруулах. 3. *mec.* дэврүүлэх, дэгслэх, хөөргөж ярих, нэмэрлэх, давслах.

büyülü *s.* 1. илбэдүүлсэн, ид шидийн нөлөөнд автсан, тарнидуулсан, хараалгасан. 2. ид шидийн, автай, шидэт.

büyüme *is.* 1. büyümek үйлийн нэр. 2. биеийн өсөлт, хөгжилт.

büyümek *(nsz)* 1. (бие) өсөх, хөгжих. 2. өсөх, бойжих. 3. наслах, том болох. 4. ширүүсэх, нэмэгдэх, ихсэх. 5. нэмэгдэх, олшрох. 6. өргөсөх, тэлэх, хөгжих, дэвших. 7. чухал болох, үнэ цэнэтэй болох.

büyüteç, -ci *is.* өсгөгч шил, томруулагч шил.

büyütme *is.* 1. büyütmek үйлийн нэр. 2. хүмүүжигч, тэжээлгэгч.

büyütmek *(-i)* 1. томсгох, томруулах, том болгох, өргөсгөх, ихэсгэх, нэмэгдүүлэх. 2. өсгөх, хүмүүжүүлэх, торниулах, бойжуулах. 3. *mec.* дэврүүлэх, хэтрүүлэх.

büzgü *is.* (хувцас) хуниас.

büzgülü *s.* хуниастай. "*Büzgülü etek.*" Хуниастай банзал.

büzgüsüz *s.* хуниасгүй.

büzme *is.* 1. büzmek үйлийн нэр. 2. ам нь хумиастай (уут).

büzmek, -er *(-i)* 1. хумих, боох. 2. *mec.* амыг нь хумхих.

büzük *s.* 1. хумьсан, хумьж боосон, хумиастай. 2. *is. kaba.* хошного. 3. *argo.* зүрх зориг, эрэлхэг зориг, аймшиггүй.

büzülme *is.* büzülmek үйлийн нэр.

büzülmek *(nsz)* 1. büzmek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. шургах, шигдэх, нуугдах. "*Bir köşeye büzülmek.*" Буланд нуугдах.

büzülüp oturmak буланд шигдэн суух.

büzüşme *is.* büzüşmek үйлийн нэр.

büzüşmek *(nsz)* үрчийх, хорчийх.

büzüşük *s.* үрчийсэн, хорчийсон, үрчгэр.

C

c, C Турк цагаан толгойн гурав дахь үсэг.

C *is. kim.* нүүрстөрөгч.

Ca *is. kim.* кальци.

caba *is.* 1. үнэгүй, төлөөсгүй, зүгээр олдсон (юм). 2. *zf.* түүнээс гадна, дээр нь, нэмээд.

cabadan *zf.* зүгээр, үнэгүй, төлөөсгүй.

cadaloz *s.* гэмэргэн, яншаа, хэрүүлч, үглээ, ааштай (эм, авгай).

cadde *is.* гудамж. **~yı tutmak** 1) (зам, гудамж) хаах, хаалт тавих, бөглөх. 2) зугтах, зайлах, тонилох.

cadı *is.* 1. шулам. 2. *mec.* ягчис, эмгэн шулам. **~ gibi** 1) шулам шиг. 2) чөтгөр шиг, сэргэлэн, арга дүйтэй, чадамгай. **~ kazanı** хэл ам ихтэй газар, хов живээр дүүрсэн газар.

cadılık, -ğı *is.* адайр зан, муухай ааш, муухай зан. **~ etmek** адайр зан гаргах, муухай аашлах, муухай зан гаргах.

cafcaf *is.* 1. дэндүү гоёмсог байдал, ганган байдал, гоёж гангалах. 2. *s. hlk.* шалчиганасан, хэл амтай, хэрүүлч.

cafcaflı *s.* 1. дэндүү гоёмсог, дэндүү гоё, ганган, чамин. "*Cafcaflı sözler.*" Дэндүү гоё үгс. 2. үймээн самуунтай, будлиантай, аюултай.

cağ (I) *is. hlk.* сараалж, хайс, хашлага.

cağ (II) *is. hlk.* том уут, шуудай, хүүдий.

cağ (III) *is. hlk.* 1. угаалтуур, банн. 2. ус урсгуур, ус урсгах нүх.

cahil *s.* 1. мунхаг харанхуй, харанхуй бүдүүлэг, юм мэдэхгүй, А,Б–гүй, бичиг үсэггүй. 2. эрдэм мэдлэггүй, мэдлэггүй, мэдэхгүй. 3. *hlk.* юм мэдэхгүй, юм үзээгүй, хашир суугаагүй, хал үзээгүй, догьшроогүй. **~ kalmak** харанхуй бүдүүлэг үлдэх, мунхаг харанхуй хоцрох, юм мэдэхгүй байх.

cahilâne *s. ve zf.* харанхуй бүдүүлгээр, мунхагаар, мунхаг харанхуй.

cahilce *s. ve zf.* харанхуй бүдүүлгээр, мунхагаар, мунхаг харанхуй.

cahillik, -ği *is.* 1. мунхаг харанхуй байдал, харанхуй бүдүүлэг байдал, бичиг үсэг үл мэдэх байдал, бүдүүлэг зан. 2. туршлагагүй байдал, юм үзээгүй байх, хашир суугаагүй. **~ etmek** 1) харанхуй бүдүүлгээ харуулах, мунхаг харанхуйгаа үзүүлэх. 2) алдах, туршлагагүйгээс алдаа гаргах.

caiz *s.* зөвшөөрсөн, соёрхсон, хориогүй.

caka *is. argo.* таахалзах, даналзах. пээдэлзэх. **~ satmak** таахалзах, даналзах, пээдэгнэх.

cam *is.* 1. шил. 2. *s.* шилэн, шилээр хийсэн. 3. цонх. **~ gibi** 1) шил шиг. 2) золбоогүй, үхээнц, сүүмгэр (харц).

cambaz *is.* 1. акробат, уран биеийн тамирч, уран дүүлэгч. 2. морины наймаачин. 3. мастер, еерийн эрхэлсэн ажилдаа чадамгай хүн, чадв арлаг хүн. 4. *s. mec.* овжин, зальжин, мэхлэгч. 5. Оттоманы эзэнт гүрний үед тулаанд тэргүүлэн орогч морин цэргийн хороо.

cambazhane *is.* цирк.

cambazlık, -ğı *is.* 1. акробат хийх, уран биеийн тамир. 2. морины наймаа. 3. *mec.* ов, мэх, заль.

camcı *is.* шиллэгч, шил зарагч.

camcı elması *is.* шил зүсэгч алмаз.

cam macunu *is.* цонхны шаваас.

camekân *is.* 1. үзмэрийн цонх. 2. шилэн тасалгаа. 3. шилэн хүлэмж. 4. хувцас тайлах шилэн өрөө. 5. *argo.* нүдний шил.

camgöbeği *is.* 1. ногоовтор цэнхэр. 2. *s.* ногоовтор цэнхэр енгетэй.

cam göz *s.* 1. хиймэл (нүд). 2. *mec.* ховдог, хомхой, шунаг.

camız *is. zool.* усны үхэр.

cami, -i, -si (I) *is.* ламын сүм, масчид

cami (II) *s.* 1. нэгтгэгч, нийлүүлэгч, холбогч. 2. агуулсан, дотроо агуулсан.

camia *is. esk.* нийгэм.

camit *s.* 1. амьгүй. 2. хелдсен, хелдүү.

camlama *is.* шиллэх.

camlamak *(-i)* шиллэх.

camlatma *is.* шиллүүлэх.

camlatmak *(-i, -ө)* шиллүүлэх.

camlı *s.* шилтэй, шил хийсэн, шилэн.

camlık, -ğı *is.* 1. шилэн тасалгаа. 2. (ургамлын) дулаан байр, шилэн хүлэмж.

cam macunu *is.* (цонх, шилний) шаваас, түрхдэс.

camsı *s.* шилэрхүү, шил шиг.

camsız *s.* шилгүй.

cam yünü *is.* шилэн хөвөн.

can *is.* 1. амь. 2. амьдрал, амь, амь нас. 3. хүч, чадал, тэнхээ, тамир, хир. 4. хүн. 5. хүний мөн чанар, дотоод сэтгэл. 6. зүрх, сэтгэл. 7. *s.* элэгсэг, дотнын, өхеөрдөм, эгдүүтэй, хөөрхөн. "*Ne can çocuk!*" Ямар өхеөрдөм хүүхэд вэ! **~ alıp ~ vermek** амь тэмцэх, зовох, тарчлах, зүдэх, ядах. **~ arkadaşı** дотнын анд, нөхөр. **~ atmak** улиглан хүсэх, тэсгэлгүй хүсэх, тэсэн ядах. **~ borcunu ödemek** үхэх. **~ ~a, baş başa** 1) амь наана, там цаана, амиа бодсон. 2) амраг хоёр хоёулхнаа, хоёул хамт. **~ çekişmek** 1) амь тэмцэх. 2) дуусах, төгсгөл болох, төгсөх. **~ damarına basmak** загтнасан газар нь маажих, голыг нь олох. **~ derdine düşmek** үхлээс айх. **~ pahasına** амиараа тэнчин тавьж, амиараа. **~ sıkıntısı** уйтгар, гуниг, уйтгарлал, уйдах. **~ sıkmak** залхаах, хашраах. **~ vermek 1)** үхэх, амь алдах. 2) хүч оруулах, урам оруулах, зоригжуулах. 3) амилуулах, амь оруулах. **~ yakmak** 1) дарлах, хавчих, хяхах. 2) хохироох, хохирол учруулах. 3) зовоох, тарчлаах. **~a ~ katmak** урам зориг оруулах, сэтгэл сэргээх, хүч нэмэх. **~a kıymak** амыг нь хороох, алах. **~dan yürekten** зүрх сэтгэлээсээ, үнэн сэтгэлээсээ. **~ı acımak** 1) евдех, янгинах. 2) зовох, шаналах, гуниглах. **~ı ağzına** (veya **boğazına) gelmek** 1) уушги зүрх нь амаараа гарах шахах, үнхэлцэг нь хагарах шахах, ухаангүй айх. 2) сэтгэл ихэд хедлех, сэтгэл догдлох. **~ı cehenneme** четгерлүүгээ тонилог, четгер аваг. **~ı çekmek** ихэд хүсэх. **~ı çıkmak** 1) үхэх, мажийх, нас барах. 2) зүдрэх, туйлдах, эцэж ядрах. 3) ноорох, хуучрах, элэгдэх, муудах. "*Her gün giyilmekten elbisenin canı çıktı.*" Өдөр бүр өмссөнөөс болж хувцас элэгдэж гүйцлээ. **~ı gibi sevmek** амь шигээ хайрлах. **~ım!** 1) тааламжгүй, таагүй байдлыг илэрхийлнэ. 2) зүрх минь, хонгор минь, голт зүрх минь, тольт зүрх минь, элэг зүрх минь, хайрт хонгор минь. 3) сайхан, гоё, үнэ цэнэтэй, гайхамшигтай. **~ı sıkılmak** 1) залхуутай байх, уйдах, гансрах, гиюүрэх. 2) урам алдрах, гутрах, сэтгэлээр унах, тавгүйтэх. **~ına düşkün** аминдаа хайртай. **~ına kıymak** 1) алах, хядах. 2) амиа хорлох, амиа өгүүтгэх. **~ından bezmek** (veya **bıkmak, usanmak)** амьдралаас уйдах, амьдралаас залхах, амьдрах хүсэлгүй болох. **~ını acıtmak** евтгөх. **~ını bağışlamak** амь хэлтрүүлэх, өршөөх. **~ını cehenneme göndermek** (veya **yollamak)** *argo.* тонилгох, цааш нь харуулах. **~ını okumak** үгүй хийх, сөнөөх, мөхөөх, сүйрүүлэх, үзүүлээд өгөх. "*Senin canını okurum!*" Чамд үзүүлээд өгнө дөө! **~ını sıkmak** сэтгэлээр унагаах, сэтгэл тавгүйтүүлэх. **~ını vermek** 1) амиа өгөх, амь насаа зориулах. 2) харамгүй сэтгэл гаргах. 3) дуртай байх, ихэд шунах, ихэд дурлах. **~ını yakmak** 1) тарчлаах, тамлах, эрүүдэн шүүх. 2) хор учруулах, хор хүргэх, хорлох.

can acısı *is.* хүчтэй евдөлт, гол гартал евдөх.

can alıcı *s.* 1. хамгийн гол, хамгийн чухал. 2. *is.* эрлэгийн элч.

canan *is.* 1. ялдам бүсгүй, хайр булаасан бүсгүй, хонгор бүсгүй. 2. (лалын шашны шид тарни агийн ёсоор бол) бурхан тэнгэр.

canavar *is.* 1. мангас. 2. *hlk.* чоно, зэрлэг гахай гэх мэт амьтан, адгуус. 3. *mec.* сахилгагүй, дэггүй хүүхэд. 4. догшин ширүүн хүн, хэрцгий хүн, харгис хүн. 5. аварга загас, махчин загас. **~ gibi** 1) араатан шиг, мангас шиг. 2) эрч хүчтэй, нөр их. "*Canavar gibi çalışıp sınavlara hazırlandı.*" Нөр их ажиллаж байж шалгалтандаа бэлдэв. **~**

kesilmek улангасах, зэрлэг аашлах, хэрцгийлэх, догшин харгис болох.

canavarca *zf.*хэрцгийгээр,зэрлэгээр,харгис.

canavarlaşma *is.*canavarlaşmak үйлийн нэр.

canavarlaşmak *(nsz)* улангасах, зэрлэг аашлах, хэрцгийлэх, догшин харгис болох.

cana yakın *s.* дотно,элэгсэг дотно, найрсаг.

can ciğer *s.* халуун дотно, итгэлт, үнэн зүрхний, үнэн сэтгэлийн, дотнын (анд, найз). ~ **olmak** дотнын анд бололцох.

candan *s.* 1. сэтгэлээсээ, зүрхнээсээ, үнэн сэтгэлээсээ, үнэн зүрхнээсээ, үнэн голоосоо, үнэнээсээ, халуун дотно, дотнын. 2. дуртайяа, дуртай, тааламжтайяа.

can dostu *is.* дотнын анд, итгэлт нөхөр.

can düşmanı *is.* андгайт дайсан, эвлэршгүй дайсан.

cangıl *is.* 1. ширэнгэ ой, битүү шугуй. 2. *mec.* хангинах чимээ, цангинах дуу, хангинах, жингэнэх.

cangıl cungul *zf.* 1. жин–жин (хонхны дуу). 2. *is.* жингэнэх дуу.

can gözdesi *is. mec.* хайрт, дурлалт хүн.

canhıraş *s.* чих дүлийрмээр, аймаар, зүрх зүсмээр, зүрх өвдмөөр (орилоон, хашгиралдаан).

canı tatlı *s.* эрх танхи, танхилхан

canı tez *s.* яаруу, тэвдүү, тэвчээргүй.

cani *is.* алуурчин, яргачин.

cankurtaran *is.* 1. түргэн тусламжийн тэрэг. 2. аврагч. "*Cankurtaran gemisi.*" Аврагч хөлөг онгоц. "*Cankurtaran simidi.*" Аврах цагираг. "*Cankurtaran yeleği.*" Аврах хантааз.

canla başla *zf.* бүх хүчээрээ, бүх чадлаараа.

canlandırıcı *s.* сэргээгч, хөгжөөгч, амилуулагч.

canlandırma *is.* **1.** canlandırmak үйлийн нэр. 2. *sin.* амилуулах, амь оруулах, амьдруулах. 3. *ed.* хүн дүрд оруулан дүрслэх.

canlandırmak *(-i)* 1. сэргээх, (хүч, нөлөөг нь) нэмэх, хүч оруулах, идэвх оруулах. "*Şu ocağı canlandır!*" Наад галаа нэмээдэх! 2. амьдруулах. 3. сэргээх, хөгжөөх. 4. төсөөлөн бодох, ургуулан бодох, орлуулан бодох, дүрслэн бодох.

canlanma *is.* canlanmak үйлийн нэр.

canlanmak *(nsz)* 1. сэргэх, идэвх орох, хүч орох, хөл хөдөлгөөнтэй болох. 2. дахин үзэгдэх, дахин гарч ирэх, тодрох. 3. санагдах, дурсагдах, бодогдох.

canlı *s.* 1. амьд, амьтай. 2. сэтгэл хөөрсөн, сэтгэл хөгжсөн, хөгжөөнтэй, цовоо, сэргэлэн, золбоотой, хөдөлгөөнтэй, хөл хөдөлгөөнтэй. 3. *is.* амьд амьтан. ~ **cenaze** яс арьс болтлоо турсан хүн, их туранхай хүн.

canlıcılık, -ğı *is. fel.* анимизм, юм бүрийг сүнстэй гэх үзэл, сүнсэнд итгэх.

canlılık, -ğı *is.* 1. амьд байх, амьтай байх. 2. *mec.* цовоо, сэргэлэн байдал, хөдөлгөөнтэй байх, сэтгэл хөгжүүн байдал.

canlı model *is.* биеэ зуруулагч.

canlı resim, -smi *is.* зурмал кино авалт, зурмал киноны техник.

canlı yayın *is.* шууд нэвтрүүлэг.

can sağlığı *is.* эрүүл мэнд, эрүүл энх байдал.

can sıkıcı *s.* гуниг төрүүлэм, уйтгартай.

cansız *s.* 1. амьгүй, амьсгаагүй, үхсэн. 2. номой, үлбэгэр, сул, дорой. 3. сонирхолгүй, золбоогүй, цог жавхлангүй, үхээнц, сүүмгэр. 4. зогсонги, тогтонги. 5. амигүй (бодгаль).

carcur (I) *is. hlk.* (бууны) хүхээ.

carcur (II) *zf.* хамаа намаагүй ярих, дэмий чалчих, чалчих, дэмий донгосох. ~ **etmek** хамаа намаагүй ярих, дэмий чалчих, чалчих, дэмий донгосох.

carcur (III) *is.* (хувцасны) цахилгаан.

cari *s.* 1. урсаж буй, урсах, урсгал. 2. хүчинтэй, хүчин төгөлдөр. ~ **fiyat** *is. ekon.* жинхэнэ мөрдөж байгаа үнэ. ~ **hesap** *is. tic.* нээлттэй харилцах данс, урсгал тооцоо, данс. ~ **masraf** *is. ekon.* урсгал зардал.

cariye *is.* боол шивэгчин.

carlama *is.* carlamak үйлийн нэр.

carlamak *(nsz)* 1. орилох, чанга дуугаар ярих, орилж ярих, хашгичах. 2. *hlk.* зарлах, чанга дуугаар зарлах.

casus *is.* тагнуул, тагнуулч.

casusluk, -ğu *is.* тагнуул, тагнах. ~ **etmek** тагнах, тагнуул хийх.

cavalacoz *s. agro.* хэрэггүй, хэргээ алдсан, ямар ч хэрэггүй, огт тусгүй.

cavlak, -ğı *s.* нүцгэн, үсгүй, халзан.

cavlama *is.* cavlamak үйлийн нэр.

cavlamak (I) *hlk.* нүцгэрэх, халзан болох, халзрах.

cavlamak (II) *(nsz)* хөлөө жийх (үхэх).

caydırıcı *s.* ятгах байдлаар, санааг нь эргүүлсэн, үгэндээ оруулах маягаар.

caydırma *is.* caydırmak үйлийн нэр.

caydırmak *(-i)* ятган болиулах, болиулах, татгалзуулах, санааг нь эргүүлэх, үгэндээ оруулах.

cayma *is.* caymak үйлийн нэр.

caymak, -ar *(nsz)* татгалзах, болих, үгнээсээ буцах, шийдвэрээ өөрчлөх.

caz *is.* 1. джаз, джаз хөгжим. 2. джаз хөгжмийн хамтлаг, джаз хөгжмийн оркестр. ~ **muziği** джаз хөгжим.

cazbant *is.* джаз хөгжмийн хамтлаг, джаз хөгжмийн оркестр.

cazcı *is.* 1. джаз хөгжимчин. 2. джаз хөгжмийн зохиолч.

cazırdama *is.* cazırdamak үйлийн нэр.

cazırdamak *(nsz)* шуугих, шаагих, шарчигнах, хяхнах, чахрах.

cazırtı *is.* шуугиан, шажигнаан, хяхнах дуу, шарчигнах дуу, чахрах.

cazibe *is.* 1. сэтгэл татам байдал, дур булаам байдал, гоо үзэсгэлэн. 2. *fiz.* таталт, таталцах хүч.

cazibedar *s.* сэтгэл татам, дур булаам, сүндэрлэг, аятайхан, гоо үзэсгэлэнтэй.

cazibeleşme *is.* cazibeleşmek үйлийн нэр.

cazibeleşmek *(nsz)* сэтгэл татах, дур булаах, гоо үзэсгэлэнтэй болох.

cazibeli *s.* сэтгэл татам, дур булаам, гоо үзэсгэлэнтэй.

cazip, -bi *s.* сонирхол татсан, сонирхолтой, таатай, таарсан, тохиромжтой, ирээдүйтэй, боломжийн.

cebbar *is. ve s. esk.* 1. хүчээр, хүч хэрэглэн, дангаар ноёрхогч, дарангуйлагч, хүч хэрэглэгч. 2. хамгийг чадагч, төгс хүчит (бурхан тэнгэр). 3. *s. hlk.* чадвартай, чадалтай, айхтар, хэрсүү, сэргэлэн (эмэгтэй).

cebe *is.* 1. хуяг, өвч хуяг. 2. зэр зэвсэг.

cebel *is. esk.* 1. уул. 2. эзэнгүй газар, хоосон талбай. 3. үржил шимгүй газар.

cebelleşme *is.* cebeleşmek үйлийн нэр.

cebelleşmek *(-le)* маргалдах, булаацалдах, арцалдах, оролдох.

cebellezi *is.* завших, идэх, ашиглах. **~ olmak** завших, идэх, ашиглах.

ceberut *is. esk.* 1. бурханы төгс хүч. 2. лалын шажны үзлээр бол бурхан тэнгэрт хүрэх гурав дахь алхам. 3. *mec.* дарангуйлал, ноёрхол. 4. *s.* хэрцгий, догшин, хатуу харгис, дарангуйлагч, ноёрхогч.

cebi delik, -ği *s. ve is.* үрэлгэн, тооцоогүй, хайр гамгүй зардаг.

cebin *is. esk.* 1. аймхай, хулчгар хүн. 2. нүүр.

cebir, -bri (I) *is. esk.* хүч хэрэглэх, хүчлэх, албадах, хүчирхийлэлт.

cebir, -bri (II) *is.* алгебр, томьёоны ухаан.

cebirsel *s. mat.* алгебрийн, томьёоны ухааны.

cebren *zf.* хүчээр, албаар, хүч хэрэглэн, албадан.

cebretme *is.* cebretmek үйлийн нэр.

cebretmek, -der *(-i, -e)* хүчлэх, албадах.

cefa *is.* зовлон, зовлон зүдүүр. **~ çekmek (veya görmek)** зовлон эдлэх, зовох, үйлээ эдлэх, тарчлах, шаналах, зүдэх, ядах. **~ etmek** зовоох, тамлах, тарчилгах. **~ya katlanmak** зовлонг тэвчих, зовлонг тэсвэрлэх, зовлон даах.

cefakâr *s.* зовсон, зовлон эдэлсэн, зовлонтой, үйл тамтай, үйлээ эдэлсэн.

cefakeş *s.* зовсон, зовлон эдэлсэн, зовлонтой, тарчилсан.

cefalı *s.* зовсон, зовлон эдэлсэн, зовлонтой, үйл тамтай, үйлээ эдэлсэн.

cehalet *is.* юм мэдэхгүй байх, мунхаг харанхуй байдал, харанхуй бүдүүлэг байдал.

cehennem *is.* там, тамын орон. **~ gibi** шатам халуун. **~ ol!** зайл! тонил! **~ olmak** зайлах, тонилох. **~i boylamak** мажийх, үхэх, тамын оронд очих.

cehennem azabı *is.* 1. тамын шийтгэл, тамлагдах. 2. зовлон, зовлон зүдүүр.

cehennemi *s.* 1. тамын, тамын орны. 2. *mec.* тэсэшгүй, тэвчишгүй, тамтай, тамын, зовлонтой.

cehennemlık, -ği *s.* 1. тамын, тамд унах (хүн). 2. *is.* галын хотол, зуухны хендий.

cehennem zebanisi *is.* догшин ширүүн хүн, тамлагч.

cehre *is.* ээрүүл, иг.

ceket *is.* пиджак, гадуур цамц.

celâdet *is. esk.* зүрх, зориг, баатарлаг зориг, аймшиггүй байх.

celâl, -li *is. esk.* 1. сүр жавхлан, сүр хүч, цог заль. 2. уур хилэн, омог.

celâllenme *is.* celâllenmek үйлийн нэр.

celâllenmek *(nsz)* уурлах, хилэгнэх.

celbe *is.* анчны цүнх, гөрөөчний богц.

cellât, -dı *is.* 1. (алах ял) алуурчин. 2. *mec.* догшин ширүүн, хэрцгий, хатуу харгис.

celp, -bi *is. esk.* 1. оролцуулах, татах. 2. цэрэг татлага, цэрэг дайчлах, дуудлага. "*Celp kâğıdı.*" Цэргийн дуудлага, дуудах хуудас. 3. зарлах хуудас, дуудах хуудас. **~ etmek** 1) оролцуулах, татах, татан оруулах. 2) авчрах.

celpname *is.* цэргийн дуудлага, дуудах хуудас.

celse *is.* хурал. **~yi açmak** хурал нээх. **~yi tatil etmek** хурал завсарлах.

cemaat, -ti *is.* 1. хүмүүс, бүлэг хүн. 2. (шашны) нийгэмлэг. 3. хүн ам. **~e uymak** (нийгэмдээ) зохицох, нийцэх.

cemal, -li *esk.* хөөрхөн, царайлаг, сайхан нүүр.

cem'an *zf.* хамт, бүгд, нийт, цөм.

cembiye *is.* чинжал хутга.

cemetme *is.* cemetmek үйлийн нэр.

cemetmek *(-i) esk.* цуглуулах, нийлүүлэх, нэгтгэх.

cemi, -m`i *s.* 1. бүгд, бүгдээр, цөм, нийт. 2. цуглуулга, эмхтгэл. 3. *mat.* нийлбэрийг гаргах, дүгнэх. 4. *gr. esk.* олон тоо.

cemil *s.* сайхан, царайлаг (залуу).

cemile *s.* 1. сайхан, гуа, гоё, хөөрхөн, дур булаам (хүүхэн). 2. *is.* элэгсэг харьцаа, сайхан харьцаа.

cemiyet *is.* 1. нийгэмлэг, холбоо, нэгдэл. 2. нийгэм, олон түмэн. 3. хурим. 4. нэг доор цугларсан хүмүүс, бүлэг хүн, олон хүн.

cemiyetli *s.* нямбай, цэвэр цэмцгэр, эмх цэгцтэй.

cenabet *s. mec.* (хурьцал үйлдсэний дараахь) угаал үйлдээгүй, цэвэр бус.

cenah *is. esk.* 1. (шувууны) далавч, жигүүр. 2. (намын баруун, зүүн) жигүүр. 3. хажуу, хажуу тал, жигүүр. 4. *ask.* (цэргийн) жигүүр.

cenap, -bı *esk.* хүндэт, эрхэм, төгс, төгс хүчит, аугаа.

cenazə *is.* 1. шарил. 2. оршуулах ёслол, оршуулах, хөдөөлүүлэх. "*Cenaze t reni.*" Оршуулгын ёслол. **~yi kaldırmak** хөдөөлүүлэх, оршуулах.

cendere *is.* 1. шахуур, шахуурга. 2. *mec.* дарамт, дарамтлах. **~ye sokmak** дарамтлах, дарамт үзүүлэх.

cengâvər *is.* 1. дайчин, цэрэг. 2. *s.* эзэрхэг, түрэмгий, зодоонч, дайнч.

cengel *is.* ширэнгэ ой, битүү шугуй.

cenin *is.* үр, үр хөврөл, ураг, хээл

ceninisakıt *is.* зулбалт, зулбадас.

cenk, -gi *is.* 1. дайн, тулалдаан, барилдаан. 2. *mec.* хэрүүл маргаан, арцалдаан. **~ etmek** байлдах, тулалдах, дайтах, тэмцэх.

cənkleşmə *is.* cenkleşmək үйлийн нэр.

cənkleşmək *(nsz, -le)* 1. байлдах, тулалдах, дайтах. 2. хэрэлдэх, маргалдах, арцалдах.

cennət *is.* 1. энхжин, диваажин, сүхваади. 2. *mec.* жаргалын орон, диваажин. **~ gibi** жаргалант, гайхамшигт сайхан, диваажин шиг (газар).

cennetlik, -ği *is.* 1. диваажингийн, энхжингийн оронд очих хүн. 2. диваажингийн орон, энхжингийн орон.

cəntilmen *is.* ve *s.* женьтлемен, боловсон хүн.

centilmenlik, -ği *is.* боловсон зан, боловсон байдал, женьтлемен байх.

cenubî *s. esk.* өмнө зүгийн, өмнөд, урд.

cenup, -bu *is. esk.* өмнө, өмнө зүг.

cep, -bi *is.* 1. халаас, хармаан, өвөр. "*Cep harçlığı.*" Хармааны мөнгө. 2. *s.* өврийн, энгэрийн, халаасны. "*Cep defteri.*" Өврийн дэвтэр. 3. *ask.* дайралт, цөмрөн орох, хуушуран орох. 4. гар утас. **cebi delik** мөнгөгүй, ядуу. **(birini) cebinden çıkarmak** (хэн нэгнээс) давж гарах, давах, илүү гарах. **cebine indirmek** (veya **atmak**) жавших, идэх, хувьдаа ашиглах. **cebini doldurmak** хөрөнгөжих, баяжих, хөлжих. **~ten aramak** гар утас руу залгах. **~ feneri** *is.* гар чийдэн.

cepçi *is.* ve *s. argo.* халаасны хулгайч, захын хулгайч, суйлагч.

cepçilik, -ği *is.* хулгайлах, суйлах.

cephane *is.* зэр зэвсэг.

cephanelik, -ği *is.* зэр зэвсгийн агуулах.

cephe *is.* 1. *ask.* фронт, дайны талбар. 2. *mec.* нүүрэн тал, өвөр тал, урд тал. 3. тал, хажуу, зүг. 4. (үзэл бодол, санаа нэгт) тал. **~ açmak** тулалдаанд бэлдэх, дайны бэлэн байдалд байх. **~ almak** зөрөх, санал зөрөх, эсэргүүцэх. **~den hücuma geçmek** шууд эсэргүүцэх, эсрэг саналтай байгаа илт илэрхийлэх.

cephe gerisi *is.* (фронтын) ар, ар тал.

cep saati *is.* энгэрийн цаг.

cep sözlüğü *is.* өврийн толь бичиг, жижиг толь бичиг.

cep telefonu *is.* гар утас.

cer, -rri *is. esk.* татах, чирэх.

cerre çıkmak бадарчлах.

cerahat, -ti *is. esk.* 1. шарх. 2. идээ, бээр.

cerahatlenme *is.* cərahatlanmak үйлийн нэр.

cerahatlenmek *(nsz)* идээлэх, бээрлэх.

cerahatli *s.* идээлсэн, бээрлэсэн, идээтэй, бугласан.

cerbəzə *is.* 1. сайхан ярих, итгэл үнэмшилтэй ярих. 2. сэргэлэн, овжин байдал. 3. ов, заль, мэх.

cerbəzəli *s.* итгэл үнэмшилтэй яригч, сайхан ярьсан, уран үгтэй.

cereme *is.* (хохирлыг) төлөх. **~sini çekmek** бусдын учруулсан хохирлыг төлөх.

ceren *is. hlk.* зээр.

cereyan *is.* 1. урсгал. "*Hava cereyanı.*" Агаарын урсгал. 2. гүйдэл, цахилгаан гүйдэл, цахилгаан. "*Elektrik cereyanı.*" Цахилгаан гүйдэл. 3. явц, байдал, урсгал. "*İşi tabii cereyanına bırakmamalı.*" Ажлыг зөнд нь орхиж болохгүй. 4. *mec.* хөдөлгөөн. "*Özgürlük cereyanı.*" Эрх чөлөөний хөдөлгөөн. **~ çarpmak** цахилгаан гүйдэл цохих. **~ etmek** болох, тохиолдох, тохиох. **~a kapılmak** 1) цахилгаан гүйдэлд цохиулах. 2) урсах, усны урсгалд автагдах хөвөх. 3) хөдөлгөөнд оролцох. **~da kalmak** салхинд цохиулах, дааруулах.

cərəyanlı *s.* 1. урсгалтай, урсгалт. 2. гүйдэлтэй, цахилгаан гүйдэлтэй.

cerh *is. esk.* 1. шархтуулах. 2. сөхөөх, няцаах. **~ etmek** 1) шархтуулах. 2) *huk.* няцаах.

ceride *is. esk.* 1. сонин. 2. бүртгэл, бүртгэлийн дэвтэр. 3. *is.* морьт отрядын салаа анги.

ceriha *is. esk.* шарх.

cerime *is. bk.* cereme.

cerrah *is.* 1. мэс засалч. 2. *esk.* оточ, домч.

cerrahî *is.* 1. мэс заслын. 2. мэс засал.

cerrahlık, -ğı *is.* мэс заслын мэргэжил, мэс засалч болох.

cerrar *s. esk.* 1. сонирхолтой, сонирхол татсан, сэтгэл татсан. 2. хүчээр мөнгө салгагч, гуйгаад салдаггүй, шалагч (хэн нэгэн). 3. *is.* олон цэрэгтэй, хүчтэй арми. 4. *is.* гуйланч, гуйранч, гуйлгачин.

cesamet *is. esk.* нүсэр том (хэмжээ).

cesametli *s.* нүсэр том, асар том.

cesaret *is.* 1. зориг, зүрх, аймшиггүй байх, эрэлхэг зориг. 2. дайчин байдал, санаачлагатай байх, шургуу байх, зоригтой байх. **~ almak** зоригжих, зүрх орох. **~ etmek** зориглох, зүрхлэх. **~ gelmek** зүрх орох, зоримог болох. **~ göstermek** эрэлхэг зориг үзүүлэх, аймшиггүй байх. **~ vermek** зориг оруулах, зоригжуулах, урам оруулах. **~ini kırmak** зоригийг мохоох, шантлах, шантраах. **~ini toplamak** зоригоо дайчлах.

cesaretlendirme *is.* cesaretlendirmek үйлийн нэр.

cesaretlendirmek *(-i)* урам оруулах, зоригжуулах.

cesaretlenme *is.* cesarətlənmek үйлийн нэр.

cesaretlenmek *(nsz, -den)* зүрх орох, зориг орох, зориг орох, урам орох, зоримог болох.

cesaretli *s.* зүрхтэй, зоригтой, зоримог, аймшиггүй, эрэлхэг зоригтой

cesaretsiz *s.* 1. зүрхгүй, зориггүй. 2. эмээсэн, зоримог биш.

ceset, -di *is.* үхдэл, хүүр. **cesur** *s.* зоригтой, зүрхтэй, аймшиггүй, эрэлхэг.

cesurane *zf.* зүрхтэйгээр, зоригтойгоор, шийдэмгий.

cesurca *zf.* зүрхтэй, зоригтой, эрэлхэг зоригоор, аймшиггүйгээр.

cet *is.* өвөг дээдэс, өвөг аав, өвөг эцэг.

cetvel *is.* 1. шугам. 2. хүснэгт, жагсаалт. 3. *esk.* суваг, шуудуу.

cevaben *zf.* хариуд нь, хариу болгон.

cevabî *s.* хариу, хариу болох. "*Cevabî yazı.*" Хариу бичиг.

cevahir *is.* эрдэнийн чулуу.

cevap, -bı *is.* хариу. **~ vermek** 1) хариулах, хариу егөх, хариу хэлэх. 2) хэрэгцээг хангах. 3) сайн үр дүн өгөх.

cevaplama *is.* хариулт.

cevaplamak *(-i)* хариулах, хариу өгөх, хариу хэлэх.

cevaplandırma *is.* хариулах.

cevaplandırmak*(nsz)* хариулах, хариу өгөх.

cevaplı *s.* хариу, хариутай. "*Cevaplı telegraf.*" Хариу цаахилгаан мэдээ.

cevapsız *s.* хариугүй, хариулаагүй. **~ bırakmak** хариулахгүй үлдээх, хариулахгүй орхих, хариулахгүй байх, хариу өгөхгүй байх.

cevaz *is. esk.* челөө, зөвшөөрөл.

cevelân *is. esk.* зугаалах, зугаацаж явах, сэлгүүцэх.

cevher *is.* 1. үндэс, суурь, гол. 2. эрдэнийн чулуу, үнэт чулуу, хүдэр. 3. *mec.* авьяас, чадвар. 4. *fel.* мөн чанар, уг чанар.

cevir, -vri *is. esk.* зовлон, зовлон зүдүүр, там, дарамт.

ceviz *is.* 1. самрын мод. 2. самар. 3. *s.* самрын модон, самрын модоор хийсэн. **~ kırmak** алдаа хийх, алдаа гаргах.

cevretme *is.* cevretmek үйлийн нэр.

cevretmek *(-e)* зовоох, тамлах, тарчлаах.

cevval, -li *s. esk.* хурдан, хөдөлгөөнтэй, сэргэлэн, цовоо, хурц. "*Cevval çocuk.*" Сэргэлэн хүүхэд. "*Cevval zeka*" Хурц ухаан.

cevvaliyet *is.* сэргэлэн цовоо байдал, хурдан хөдөлгөөн, шаламгай байдал.

Cevza *z. is. astr.* Ихрийн орд.

ceylân *is.* оронго, зээр.

ceylânca *zf.* зээр шиг, зээртэй адилхан.

ceza *is.* 1. шийтгэл, торгууль. 2. *huk.* ял, шийтгэл. "*Ceza hukuku.*" Эрүүгийн хууль. **~ almak** 1) (оюутан, сурагч) шийтгүүлэх. 2) (мөнгөөр) торгох. **~ çekmek** 1) шоронд хоригдох, ял эдлэх, яллагдах. 2) шаналах, зовох, шийтгэгдэх. **~ görmek** шийтгүүлэх, шийтгэл хүлээх. **~ kesmek** торгох. **~ vermek** 1) шийтгэх, шийтгэл оноох, гэсгээх. 2) торгох. **~sını çekmek** 1) шийтгүүлэх, шийтгэл хүлээх. 2) ялаа эдэлж дуусах. **~ya çarptırmak** шийтгэх, яллах.

ceza evi *is.* шорон, гяндан, хар гэр, хорих газар.

ceza atışı *is. sp.* торгуулийн цохилт.

cezalandırılma *is.* ял, шийтгэл, торгууль.

cezalandırılmak *(nsz)* яллагдах, шийтгэгдэх, гэсгээгдэх.

cezalandırma *is.* cəzalandırmak үйлийн нэр.

cezalandırmak *(-i)* яллах, шийтгэх, шийтгэл оноох, гэсгээх.

cezalanma *is.* cəzalanmak үйлийн нэр.

cezalanmak *(nsz)* ялаа эдлэх, шийтгүүлэх, гэсгээгдэх.

cezalı *s.* ялтай, шийтгэлтэй, торгуультай, яллагдсан, шийтгүүлсэн, торгуулсан.

cezasız *is.* ялгүй, шийтгэлгүй, торгуульгүй.

Cezayirli *z. is.* ve *s.* 1. алжир хүн, алжир үндэстэн. 2. алжир, алжирийн, алжир үндэстний.

cezbe *is. esk.* хэт хөөрөл, онго орох.

~ye tutulmak (vəya **kapılmak)** хэт хөөрөх, онго орох.

cezbelenme *is.* хэт хөөрөл, онгод орох.

cezbelenmek *(nsz)* хэт хөөрөх, онгод орох.

cezbetme *is.* cəzbetmek үйлийн нэр.

cezbetmek *(-i)* татах, сэтгэл татах, дур татах, анхаарал татах, сүндлэх.

cezir, -zri *is. esk.* 1. үндэс, язгуур. 2. *coğr.* доодлох, суух, доош суух.

cezire *is. esk.* (далайгаар хүрээлэгдсэн) арал.

cezp, -bi *is. esk.* 1. бусдыг өөртөө татах, сэтгэл татах. 2. татах, татан оруулах, нөлөөлөх.

cezrî *s.* үндсэн, гол, радикал. "*Cezrî değişiklik yapmak.*" Үндсээр өөрчлөх.

cezve *is.* кофе чанагч жижиг сав.

cıbıl *s. hlk.* 1. нүцгэн, шалдан. 2. ядуу зүдүү, мөнгөгүй, хоосон.

cıda *is. esk.* жад.

cıdak, -ğı *is.* жад.

cıgara *is. hlk.* тамхи.

cılız *s.* 1. сул, дорой, үлбэгэр, тэнхэл муутай, эцэнхий, хатингар. 2. сүүмгэр, бүдэг (гэрэл).

cılızlaşma *is.* cılızlaşmak үйлийн нэр.

cılızlaşmak *(nsz)* 1. эцэж турах, тэнхэл муутай болох, тамиргүйтэх, сул дорой болох. 2. *mec.* (хүч чадал, нөлөө) доройтох, буурах, сулрах.

cılk *s.* 1. өмхийрсөн, муудсан, ялзарсан. 2. идээлсэн, бээрсэн. 3. нялцайсан, нялцгар, усархаг, шингэн, шалбааг шиг. **~ çıkmak** ялзарсан байх, өмхийрсөн байх, муудсан байх, хоосон байх, тусгүй байх. **~ etmek** муутгах, өмхийрүүлэх, ялзруулах. **~ı çıkmak** нурах, эвдрэх, замаас гажих.

cımbar *is. hlk.* 1. тэлүүр. 2. нахиа.

cımbız *is.* бяцхан хавчуур, чимхүүр.
cımbızlama *is.* cımbızlamak үйлийн нэр.
cımbızlamak *(-i)*чимхүүрээр зулгаах,зумлах.
cıncık, -ğı *is. hlk.* шил, шаазан эдлэл.
cırboğa *is.* 1. нэгэн төрлийн үхэр хулгана. 2. *mec.* хатингар, давжаа, туранхай, сул дорой (хүүхэд).
cırcır *is.* 1. үглээ, яншаа эхнэр. 2. *s.* чалчаа, бураа, хагархай хэнгэрэг. 3. голио, царцаа.
cırdaval *is.* урт мод, саваа.
cırlayık, -ğı *is. zool.* 1. хөхөл шувуу, хөхийл. 2. *hlk.* голио, царцаа.
cırnık, -ğı *is.* ус урсгуурын нүх.
cırtlak, -ğı *s.* (дуу) чарлаа, орилоо, нарийхан.
cıva *is. kim.* мөнгөн ус.
cıvalı *s.* мөнгөн устай.
cıvata *is.* татуурга, болт, эр эрэг.
cıvatalama *is.* cıvatalamak үйлийн нэр.
cıvatalamak *(-i)* эргээр бөхлөх, эргэдэх, болтоор холбох, чангалах.
cıvık, -ğı *is.* 1. усархаг, шавар шиг, нялцайсан, нялцгар, шингэн. "*Cıvık hamur.*" Нялцайсан гурил, "*Cıvık çamur.*" Наалдинга шавар. 2. *mec.* тоглоом тохуу хийгч, эрээ цээргүй (хэн нэгэн).
cıvıl cıvıl *zf.* 1. (шувууд) жиргэн, шулганан. 2. хөгжөөнтэй, цоглог, хөдөлгөөнтэй. 3. *s.* хөгжилтэй, баяр баясгалантай, цовоо. 4. *s.* хөл хөдөлгөөнтэй, хүн олонтой.
cıvıldama *is.* жиргээн, шулганаан.
cıvıldamak *(nsz)* жиргэх, шулганах.
cıvıltı *is.* 1. шувууны жиргээ, шувууны шулганах дуун. 2. цоглог дуу, цовоо дуу хоолой.
cıvıma *is.* cıvımak үйлийн нэр.
cıvımak *(nsz)* 1. нялцайх, шингэрэх. 2. *mec.* (ажил, хэрэг) балрах, сүйрэх. 3. бүдүүлэг загнах, эвгүй харьцах.
cıvma *is.* cıvmak үйлийн нэр.
cıvmak, -ır *(den)* ойх, үсрэх, үсчих.
cıyak cıyak *zf.* **~ bağırmak** янгинасан дуугаар бархирах, чарлах, орилох.
cıyırtı *is.* цаас,даавуу урагдахад гардаг дуу.
cızbız *s.* шарсан (мах).
cızır cızır *zf.* шарчигнасан, ширчигнэсэн, шир шир, шар шур, хяхнасан.
cızırdama *is.* cızırdamak үйлийн нэр.
cızırdamak *(nsz)* шарчигнах, шар шур гэх, шир шир хийх, ширчигнэх, хяхнах, хахинах, чахнах.
cızırtı *is.* шарчигнах дуу, хяхнах дуу.
cibilliyet *is.* зан, зан ааш, зан авир.
cici *s.* хөөрхөн, хайр булаам, энхрий, өхөөрдөм.
cici anne *is.* 1. (хүүхдийн хэлэнд) эмээ, эмээ ээж. 2. хойд эх, хойд ээж.
cidal, -li *is. esk.* 1. байлдаан, тулалдаан. 2. хэрүүл, маргаан.
cidalci *is.* дайнч, дайчин.
cidar *is. esk.* 1. хана, туурга. 2. *biy.* хальс, шар хальс, бүрхэвч.
cidden *zf.* нээрээ, чухамдаа, үнэндээ.
ciddî *s.* 1. төлөв, томоотой, буурь суурьтай. 2. үнэн, үнэхээр, ёстой, тоглоомгүй. 3. үнэн, бодитой, чухал. 4. ноцтой, айхавтар, ярвигтай. 5. төлөв төв, ёсоор, буурь суурьтай, бодолтой. 6. найдвартай, итгэлтэй, баттай. 7. *zf.* үнэхээр, үнэнээсээ, нээрээ, чухам, чухалчлан. **~ye almak** итгэх, үнэн гэж бодох, үнэнээсээ итгэх, чухалчлан үзэх.
ciddî ciddî *zf.* үнэнээсээ, нээрээ.
ciddîleşme *is.* ciddileşmek үйлийн нэр.
ciddîleşmek *(nsz)* 1. төлөв болох, буурь суурьтай болох, бодолтой байх. 2. ярвигтай болох, нарийн төвөгтэй болох, хүндрэх, аю ултай болох.
ciddiyet *is.* төлөв байдал, буурь суурь.
ciddiyetsiz *s.* хөнгөмсөг, наагуур, төлөв биш, буурь суурьгүй.
ciddiyetsizlik, -ği *is.* хөнгөмсөг зан, наагуур хандах, төлөв биш байдал.
cife *is. esk.* 1. амьтны сэг, зовлого, улай. 2. *mec.* бузар юм.
cigara *is. hlk.* тамхи.
ciğer *is.* 1. элэг. 2. гэдэс, дотор, цувдай. 3. *mec.* зүрх, сэтгэл. **~i sızlamak** зүрх шимшрэх, шаналах. **~i beş para etmez** өөдгүй, олиггүй, хэрэггүй. **~i parçalanmak** элэг эмтрэх. **~i yanmak** зовох, шаналах, зовлон амсах. **~imin köşesi** 1) голт зүрх минь, өр зүрх минь. 2) хонгор үр минь, хайрт хүү минь. **~ini yakmak** тамлах, зовоох, тарчилгах. **~inin içini bilmek** дотор нь ороод гарсан юм шиг мэдэх, дотуур санаагий нь мэдэх.
cihan *is.* 1. орчлон, ертөнц. 2. дэлхий.
cihangir *s.* дэлхийг эзэгнэгч, дэлхийг эзлэгч.
cihangerane *s.* ялгуулсан.
cihannüma *is. esk.* 1. асар. 2. дэлхийн газрын зураг.
cihanşümul *s.* ертөнцийн, орчлонгийн.
cihat, -dı *is. esk.* (шашны) ариун дайн. **~ açmak** ариун дайнд уриалан дуудах.
cihaz *is.* 1. аппарат, багаж хэрэгсэл. 2. инж.
cihazlanma *is.* сүүлийн үеийн
техник технологиор тоноглох.
cihazlanmak *(nsz)* сүүлийн үеийн техник технологиор тоноглох.
cihet *is.* зүг чиг, тал. **~iyle** шалтгаанаар, учраас, ээс/аас.
cilâ *is.* 1. өнгөлөгч, лак. 2. гялга, гялтгана, тол. **~ vermek** гэрэлтүүлэх, саруул болгох.
cilâcı *is.* өнгөлөгч.
cilâlama *is.* лакдах, өнгөлөх.
cilâlamak *(-i)* 1. лакдах, өнгөлөх, лак түрхэх. 2. гялайлгах, гөлийлгөх, зүлгэх.
cilâlı *s.* лактай, өнгөлсөн.
cilâsun *is.* хурдан шаламгай, хөнгөн, гавшгай, эрэмгий (хүн).
cildiye *is.* арьс өнгө.
cildiyeci *is.* арьс өнгөний эмч.

cilt, -di *is.* 1. арьс. 2. хавтас. 3. боть.

ciltçi *is.* хавтаслагч.

ciltleme *is.* ciltlemek үйлийн нэр.

ciltlemek *is.* хавтаслах, хавтас хийх.

ciltletme *is.* ciltletmek үйлийн нэр.

ciltletmek *(-i, -e)* хавтаслуулах, хавтас хийлгэх.

ciltli *s.* хавтастай, хавтасласан.

ciltsiz *is.* хавтасгүй, хавтаслаагүй.

cilve *is.* сээтэгнэл, сээтэгнэх, сээтэн хаях. **~ etmek** (veya **yapmak**) сээтэгнэх, сээтэн хаях.

cilvelenme *is.* сээтэгнэл.

cilvelenmek *(nsz)* сээтэгнэх, сээтэн хаях.

cilveli *is.* сээтэгнүүр, сээтэн зантай. "*Cilveli kadın.*" Сээтэгнүүр хүүхэн.

cimnastik, -ği *is.* гимнастик, тамир дасгал.

cimri *s.* нарийн, харамч, гар татуутай, чавдаг.

cimrileşme *is.* cimrileşmek үйлийн нэр.

cimrileşmek *(nsz)* нарийн болох, харамч болох.

cimrilik, -ği *is.* нарийн байх, чавдаг байх, харамч байх. **~ etmek** нарийлах, харамлах.

cin (I) *is.* 1. сүнс, гүйдэл, хий үзэгдэл. 2. сэргэлэн, ухаантай. **~ gibi** адтай, сэргэлэн, ухаантай. **~ çarpmak** гүйдэл дайрах, сүнс дайрах. **(birini) cin tutmak** галзуурах, солиорох. **(bir yerde) ~ler cirit oynamak** (тэр газар) хүнгүй болох, зэлүүд болох. **~leri başına toplanmak** уур хилэн буцлах, уур хилэн бадрах.

cin (II) *is.* нэгэн төрөл архи, джин.

cinaî *s.* гэмт хэргийн, эрүүгийн.

cinayet *is.* 1. хүн алах, амь бусниулах, хүний амь хороох. 2. *mec.* ял, гэмт хэрэг, ялт хэрэг, эрүүгийн хэрэг. **~ işlemek** хүн алах, хүний амь хороох.

cinci *is.* ve *s.* сүнс дуудагч.

cingöz *s.* сэргэлэн, адтай, ухаантай, овжин.

cinlenme *is.* cinlenmek үйлийн нэр.

cinlenmek *(nsz)* уурлах, хилэгнэх, уур хилэн буцлах.

cinli *s.* 1. сүнстэй, гүйдэлтэй, хий үзэгдэлтэй. 2. ууртай, уур хилэн буцалсан, омогтой.

cinnet *is.* галзуурал, солиорол. **~ geçirmek** галзуурах, солиорох.

cins *is.* 1. төрөл, зүйл. 2. хүйс (эр, эм). 3. үндэс, угсаа, гарал, язгуур. 4. *biy.* (амьтан, ургамлын) төрөл, сорт, үүлдэр. 5. *s.* сайн үүлдрийн, сайн чанарын, дээд зэргийн. "*Cins bir köpek.*" Сайн үүлдрийн нохой. **~ cins** *s.* зүйл зүйлийн, төрөл бүрийн, олон янзын, олон төрлийн.

cinsel *s.* бэлэг, бэлгийн, эр эмийн.

cinsellik, -ği *is. biy.* бэлгийн.

cinsî *s.* бэлэг, бэлгийн, эр эмийн.

cinsilâtif *is.* сайхан хүүхэн.

cinsiyet *is. biy.* хүйс.

cinslik, -ği *is. biy.* хүйс.

cip *is.* джип машин, жийп.

cips *is.* шарсан төмс.

cirit, -di *is.* **1.** (морьтой) жад шүүрэх тоглоом, урт жад булаацалдах тоглоом. 2. хануур жад, шидэх жад, арам. **~ atmak** овоорох, бөөгнөрөх, гүйлдэх, бужигналдах.

cirit atma *is. sp.* жад шидэх.

ciro *is. tic.* шилжүүлэх бичиг, шилжүүлэх бичигт гарын үсэг зурах. **~ etmek** шилжүүлэх бичигт гарын үсэг зурах.

cisim, -smi *is.* 1. бие, цээжин бие, их бие. 2. биет, бодис, юм.

cisimcik, -ği *is.* 1. жижиг биет. 2. *fiz.* атомын өчүүхэн хэсэг.

cisimlenme *is.* cisimlenmek үйлийн нэр.

cisimlenmek *(nsz)* бодитой болох, бодит юм болох, биежих.

cisimleşme *is.* cisimleşmek үйлийн нэр.

cisimleşmek *(nsz)* бодитой болох, бодит юм болох, биежих.

cismanî *is.* 1. биеийн, бие махбодийн. 2. материаллаг, материалист, бодот.

cismanîlik, -ği *is. fel.* бодот чанар, бодот байдал, материализм.

civan *is.* 1. идэр залуу, охин. 2. *s.* идэр, залуу.

civanmert, -di *s.* уужим сэтгэлтэй, өгөөмөр, ариун сэтгэлтэй, буянтай.

civanmertlik, -ği *is.* уужим сэтгэл, өгөөмөр сэтгэл, ариун сэтгэл, буян.

civar *is.* орчин, орчин тойрон, ойр хавь.

civciv *is.* дэгдээхэй.

civcivli *s.* шуугиантай, чимээтэй, нүргээнтэй, үймээнтэй, түгшүүртэй.

civelek, -ği *s.* цовоо, сэргэлэн, цоглог, баясгалантай, баяр хөөртэй.

civeleklik, -ği *is.* цовоо сэргэлэн, цоглог байдал, баяр баясгалан, баяр хөөр.

coğrafî *s.* газар зүйн.

coğrafik *s.* газар зүйн.

coğrafya *is.* газар зүй, газрын зүй, географи.

coğrafyacı *is.* 1. газарзүйн мэргэжилтэн, газар зүйч. 2. газарзүйн багш.

cokey *is.* жокей.

conta *is.* жийрэг, цаваг, өөг, рөзин жийрэг.

contalama *is.* contalamak үйлийн нэр.

contalamak *(-i, -e)* жийрэг хийх, жийрэглэх, цаваг тавих, хавчуулах.

cop *is.* 1. бороохой, шийдэм, мачуурга. 2. саваа, бэрээ, мод,

coplama *is.* coplamak үйлийн нэр.

coplamak *(-i)* бороохойдох, саваадах, шийдмээр жанчих.

corum *is.* сүрэг загас.

coşku *is.* 1. урам хөгжих, сэтгэл зориг хөгжих, урамших, эрч хүч. 2. хэт хөөрөл, онго орох, сэтгэлийн хүчтэй хөдөлгөөн. 3. *psikol.* сэтгэлийн хөөрөл. 4. сэтгэл догдлох, зүрх догдлох.

coşkun *s.* 1. оргилсон, оргилом, догшин, ширүүн, омголон. "*Coşkun deniz.*" Догшин далай.

2. хөөрсөн, хөхүүн, догдолсон.

coşkunluk, -ğu *is.* хөөрөл, догдлол, сэргэх, эрч хүч.

coşma *is.* хөөрөл, сэтгэлийн хөдлөл, догдлол.

coşmak, -ar *(nsz)* 1. хөөрөх, сэтгэл хөөрөх, сэтгэл догдлох, урамших, урам хөгжих. 2. (байгалийн үзэгдэл) долгилох, долгисох, догширох, давлагаалах, оргилох, хүчтэй болох, хүчжих, чангарах.

coşturma *is.* coşturmak үйлийн нэр.

coşturmak *(-i)* coşmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

coşuntu *is.* сэтгэлийн хөөрөл, догдлол.

cömert, -di *s.* 1. өгөөмөр, өглөгч, өгөөмөрч, өгөөдэй. 2. үржил шимтэй, үр шимтэй, ургац сайтай. "*Cömert toprak.*" Үржил шимтэй хөрс. ~ **davranmak** өгөөмөр сэтгэлээр хандах, өгөөмөр гартай байх, өглөгч байх.

cömertçe *zf.* харамгүй, өгөөмөр.

cömertlik, -ği *is.* өглөгч зан, харамгүй сэтгэл, өгөөмөр байх, өглөгч байх.

Cr *is. kim.* кром.

Cu *is. kim.* зэс.

cudam *is. hlk.* арчаагүй, унхиагүй, олиггүй, эв дүйгүй, билиг муутай.

cuma *is.* баасан гариг.

cumartesi, -yi *is.* бямба гариг.

cumba *is.* тагт, балкон, тай, сэрүүвч.

cumbadak *zf.* пүл хийн, цүл хийн.

cumbalak, -ğı *is. hlk.* тонгорцоглох.

cumculdama *is.* cumbuldamak үйлийн нэр.

cumbuldamak *(nsz)* (савны доторхи ус) хол хол хийх, шалчигнах, цүл цүл гэх дуу гаргах.

cumhur *is.* 1. ард түмэн, ард. 2. нийгэм, хүмүүс.

cumhurbaşkanı *is.* ерөнхийлөгч.

cumhurbaşkanlık, -ğı *is.* ерөнхийлөгчийн ордон, засгийн газрын ордон.

cumhurca *zf.* бүгдээрээ, хамтдаа, цөм, олноороо, бүгд хамт.

cumhuriyet *is.* бүгд найрамдах улс.

Cumhuriyet Bayramı *is.* Улс тунхагласны баяр.

cumhuriyetçi *is.* бүгд найрамдах үзэлтэн.

cumhuriyetçilik, -ği *is.* бүгд найрамдах үзэл.

cumhuriyetperver *is.* бүгд найрамдах үзэлтэн, бүгд найрамдах үзэл баримтлагч.

cumhurreisi *is.* ерөнхийлөгч.

cübbe *is.* нөмрөг.

cüce *s.* 1. одой, охор биетэй (хүн). 2. *mec.* хөгжөөгүй, хөгжилгүй, өсөлтгүй.

cücük, -ğü *is.* 1. гөлөг, нахиа, найлзуур. 2. *hlk.* дэгдээхэй, бялзуухай. 3. *hlk.* (байцаа, сонгины) гол. 4. нэгэн юмны жижигхэн нь.

cücüklenme *is.* cücüklenmek үйлийн нэр.

cücüklenmek *(nsz)* нахиалах, гөлөглөх.

cümbür cemaat *zf.* олноороо, нийтээрээ, бүгдээрээ, бөөнөөрөө.

cümbüş *is.* 1. зугаа, цэнгэл. 2. *müz.* нэгэн төрлийн хөгжмийн зэмсэг. 3. цовоо байдал, хөөр баясал, хөөрөл, урам хөгжил. ~ **yapmak** олноороо зугаацах, наадах, цэнгэлдэх.

cümle *is.* 1. *gr.* өгүүлбэр. 2. *esk.* систем, тогтолцоо. 3. бүх, нийт, бүгд, хамаг, даяар, хотол. "*Cümlemiz*" Бид бүгд.

cümle âlem *is.* бүгд.

cümlecik, -ği *is.* 1. санал, санал болгох, санал тавих. 2. гишүүн өгүүлбэр.

cümle kapısı *is.* гол хаалга.

cümləsi *zm.* бүгд, бүгдээрээ.

cümleten *zf.* бүгд, бүгд хамт, цөм, булт, булталаараа, нийтээр, хотол олноороо.

cünüp, -bü *s.* (хурьцал үйлдсэний дараахь) угаал үйлдээгүй, цэвэр бус.

cüppe *is.* нөмрөг.

cür'et *is.* 1. зүрх, зориг, эрэлхэг зориг, аймшиггүй. 2. ухаангүй, бодолгүй, болчимгүй, болгоомжгүй (хандах, загнах). ~ **etmek** зүрхлэх, зориглох.

cür'ətkâr *s.* зүрхтэй, зоригтой, эрэлхэг, шийдэмгий.

cür'etlenme *is.* cürətlenmek үйлийн нэр.

cür'etlenmek *(-e)* зориглох, зүрхлэх, зоригтой байх.

cü'rətli *s.* зүрхтэй, зоригтой, эрэлхэг.

cü'retsiz *s.* зүрх зориггүй, эмээсэн.

cüruf *is.* 1. шараг, төмрийн баас, шаар, шавдас. 2. (шатсан нүүрсний) үнс.

cürüm, -rmü *is.* 1. гэмт хэрэг. 2. гэм, буруу, алдаа.

cüsse *is.* цээж, хэнхдэг.

cüsseli *s.* том биетэй, биерхүү, бадриун.

cüz, -z'ü *is.* 1. хэсэг, бүлэг, анги. 2. боть.

cüzzam *is. tıp.* уяман, нойтон хамуу, хүчгэнэ евчин.

cüzzamlı *s.* уяман евчтей, нойтон хамуутай.

cüzdan *is.* 1. түрийвч. 2. үнэмлэх, үнэмлэх бичиг, дэвтэр. "*Nüfus cüzdanı.*" Иргэний үнэмлэх. "*Hesap cüzdanı.*" Хадгаламжийн дэвтэр.

cüz'i *s.* 1. яльгүй, ялимгүй, жаахан, бага, багахан. 2. *fel.* бодгалийн, тухайн хүний, хувь хүний.

Ç

ç, Ç Турк цагаан толгойн дөрөв дэх үсэг.

çaba *is.* чармайлт, хичээл, оролдлого. ~ **göstermek** чармайх, хичээх. ~ **harcamak** хичээл зүтгэл гаргах, хүч гаргах, бүх хүчээ гаргах, зүтгэх, мэрийх.

çabalama *is.* çabalamak үйлийн нэр.

çabalamak *(nsz)* 1. чармайх, оролдох, хичээх, мэрийх, улайх, зүтгэх. 2. хүнд байдлаас гарахыг хичээх, чармайх.

çabalayış *is.* хичээл, зүтгэл, чармайлт, мэрийх.

çabucak *zf.* бушуухан, хурдхан шиг, түргэхэн.

çabucak *zf.* 1. бушуухан, хурдхан, даруйхан, шамдуу, яаралтай, цаг алдалгүй. 2. богинохон хугацаанд, амархан, хурдан, шалавхан, шаламгай.

çabuk *zf.* 1. хурдан, түргэн, даруйхан, бушуухан. 2. хурдан, гавшгай, шаламгай, хүйхэр. 3. *ünl.* хурдал! түргэл! **~ ol (veya çabuk)** хурдал! түргэл!

çabuklaşma *is.* çabuklaşmak үйлийн нэр.

çabuklaşmak *(nsz)* хурдлах, түргэлэх, хурдав члах, шалавлах.

çabuklaştırma *is.* çabuklaştırmak үйлийн нэр.

çabuklaştırmak *(-i)* хурдатгах, түргэтгэх, яаруулах, шамдуулах.

çabukluk, -ğu *is.* хурдан байх, түргэн байх, хурд, хурдан, түргэн.

çaça *is.* 1. хашир, туршлагатай далайчин. 2. *argo.* янхны газрын эзэн авгай.

çaçaça *is.* чачача бүжиг, Мексик бүжиг.

çaçaron *s.* яриа, чалчаа.

çadır *is.* 1. майхан, бүрхэл, чачир, цомцог. "*Çadır direği.*" Майхны шон, тулаас. 2. шүхэр, халхавч. **~ kurmak** майхан шаах, майхан босгох. **~ yıkmak** майхан хураах. **~ bezi** бүрээс даав уу, брезөнт. **~ devlet** нүүдэлчин овог аймаг, нүүдэлчин улс.

çadırlı *s.* майхант, бүхээгт.

çağ *is.* **1.** цаг. 2. нас. "*Çocukluk çağı.*" Хүүхэд нас. 3. зуун, зуун жил, эрин, эрин үе, үе. "*Orta çağı.*" Дундад зуун. 4. *mec.* (тохиромжтой, зохистой, таарамжтай) цаг, үе, нас. "*Evlenme çağına gelmiş.*" Гэрлэх насанд хүрсэн. **~ açmak** шинэ зуун нээх, шинэ эрин үеийн үүд хаалгыг нээх. **~ı geçmek** үе нь өнгөрөх, хуучрах, хоцрогдох. **~ın gerisinde kalmak** цаг үеэсээ хоцрох, цаг үетэйгээ хөл нийлүүлэн алхаж чадахгүй хоцрох, хоцрогдох. **~ını aşmak** цаг үеэсээ түрүүлэх.

çağa *is.hlk.* нялх хүүхэд, хүүхэд.

çağanoz *is. zool.* наймалж.

çağcıl *s.* 1. (хүн) орчин үеийн, орчин цагийн, шинэ цагийн, шинэлэг дэвшилтэт үзэл баримтлагч. 2. (техник технологи) шинэ, шинэлэг, сүүлийн үеийн, боловсронгуй, хөгжсөн.

çağcıllaşma *is.* шинэтгэл, шинэчлэл.

çağcıllaşmak *(nsz)* шинэтгэгдэх, шинэчлэгдэх, орчин үедээ зохицох, орчин үеийн болох, орчин үетэйгээ хөл нийлэх.

çağdaş *s.* 1. нэг үеийн. "*Victor Hugo ile Namık Kemal çağdaş yazarlardır.*" Виктор Хуго ба Намик Кемал нэг үеийн зохиолчид билээ. 2. орчин цагийн, одоо үеийн, шинэ цагийн. "*Çağdaş edebiyatı.*" Орчин үеийн утга зохиол.

çağdaşlaşma *is.* шинэтгэл, шинэчлэл.

çağdaşlaşmak *(nsz)* шинэтгэгдэх, шинэчлэгдэх, орчин үедээ зохицох, орчин үе ийн шинжтэй болох, орчин үетэйгээ хөл нийлэх, орчин үеийн болох.

çağdaşlaştırma *is.* çağdaşlaştırmak үйлийн нэр.

çağdaşlaştırmak *(-i)* шинэтгэх, шинэчлэх, орчин үед зохицуулах, орчин үеийн шинжтэй болгох, орчин үетэй хөл нийлүүлэх.

çağdaşlık, -ğı *is.* шинэчлэл, орчин үеийн шинжтэй болох.

çağ dışı *s.* хоцрогдсон, хоцрогдмол, хуучирсан, үе нь өнгөрсөн, орчин үеийн биш.

çağıldama *is.* çağıldamak үйлийн нэр.

çağıldamak *(nsz)* хоржигнох, шоржигнох, шорчигнох, хор хор хийх, шор шор гэх, жир жир урсах.

çağıltı *is.* (усны) хоржигноо, шоржигноо, шорчигноо.

çağırı *is.* уриалга, урилга, дуудлага.

çağırıcı *is.* 1. уриалан дуудагч, уригч. 2. (тайзны) зарлагч.

çağırış *is.* çağırmak үйлийн нэр.

çağırma *is.* çağırmak үйлийн нэр.

çağırmak *(-i)* 1. дуудах, чанга дуугаар дуудах. 2. урих, дуудах. 3. (унаа машин) дуудах. "*Ben taksi çağırdım.*" Би такси дуудчихлаа. 4. *hlk.* (чангаар) дуу дуулах.

çağırtı *is.* дуудах дуу, дуудах.

çağırtma *is.* çağırtmak үйлийн нэр.

çağırtmak *(-i, -e)* çağırmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

çağla *is.* 1. боловсроогүй, түүхий жимс. 2. үр жимс.

çağlama *is.* çağlamak үйлийн нэр.

çağlamak *(nsz)* 1. (ус) шуугих, шуугин урсах, шаагих, шаагин урсах. 2. *mec.* хөөрөх, баясах.

çağlar *is. bk. çağlayan.*

çağlayan *is.* жижигхэн хүрхрээ.

çağma *is.* çağmak үйлийн нэр.

çağmak, -ar *(-e)* (нарны гэрэл) тусах.

çağrı *is.* дуудлага, урилга, уриалга.

çağrılı *s.* дуудлагатай, урилгатай.

çağrılık, -ğı *is.* урилга, урих цаас.

çağrılma *is.* çağrılmak үйлийн нэр.

çağrılmak *(nsz, -e)* дуудагдах, уригдах.

çağrım *is.* дуу хүрэх газар.

çağrışım *is. psikol.* холбож бодох, уламжилж санаа авах. **~ yapmak** холбож бодогдуулах, уламжлан сануулах, санагдуулах.

çağrışma *is.* çağrışmak үйлийн нэр.

çağrışmak *(nsz, -le)* 1. дуудах, бие биенийгээ дуудах. 2. орилолдох, бахиралдах, хашгиралдах, шуугилдах, шаагилдах.

çağrıştırma *is.* çağrıştırmak үйлийн нэр.

çağrıştırmak *(-i)* 1. холбож бодогдуулах, санаа төрүүлэх, уламжлан сануулах, санагдуулах. 2. санагдуулах, бодогдуулах. 3. адил/төстэй байх, санагдуулах, адилтгах.

çakal *is. zool.* 1. цөөвөр чоно. 2. *arg*o. мэхч, луйварчин, зальт этгээд, өөдгүй амьтан. ~ **yağmuru** *is. hlk.* нартай бороо.

çakı *is.* тонгорог.

çakıl *is.* чулуу, хайр чулуу, хайрган чулуу, жижиг ба дунд оврын хэсэг чулуу.

çakıldak, -ğı *is.* 1. оньс, түгжээ. 2. (хүүхдийн тоглоом) хүрд, сэнс, эргэлдүүр. 3. хонины сүүлэнд хатаж наалдсан хоргол.

çakıldama *is.* çakıldamak үйлийн нэр.

çakıldamak *(nsz)* шарчигнах, сарчигнах, шар шур хийх.

çakılı *s.* 1. зоолттой, хадаастай, өлгөөстэй. 2. хөдөлгөөнгүй, хөдлөхгүй, байрлал нь өөрчлөгдөхгүй. ~ **kalmak** хадагдах, санаанд хадагдах. "O *gün sözleri çakılı kaldı bende.*" Тэр өдөр хэлсэн үг нь санаанд хадагдан үлдчихэж.

çakıllı *s.* чулуурхаг, чулуутай, хайр чулуутай.

çakılma *is.* çakılmak үйлийн нэр.

çakılmak *(nsz)* 1. çakmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. зоогдох, шааж орох, хатган орох, мөргөх. "*Uçak dağa çakıldı.*" Онгоц уул мөргөв. 3. *arg*o. илрэх, илчлэгдэх, тодорхой болох, тодрох, ойлгомжтой болох. **çakılıp kalmak** хадагдах, хөдөлгөөнгүй байх.

çakıl taşı *is.* чулуу, хайр чулуу.

çakıl yol *is.* чулуун зам.

çakım *is.* 1. цахилгаан цахих. 2. оч.

çakın *is. bk.* çakım.

çakıntı *is.* цахилгаан цахих.

çakır (I) *s.* 1. (нүд) цэнхэр, цайвар цэнхэр. 2. *is.* шонхор.

çakır (II) *is. esk.* дарс.

çakırdiken *is. bot.* даливс өвс.

çakırdoğan *is. zool.* шонхор.

çakırkeyf *s.* халамцуу, хөлчүү.

çakırlaşma *is.* çakırlaşmak үйлийн нэр.

çakırlaşmak *(nsz)* 1. халж эхлэх, халамцуу болох. 2. боловсорч эхлэх.

çakır pençe *s.* шургуу, барьснаа тавьдаггүй, эхэлсэн ажлаа дуусгадаг.

çakışma *is.* çakışmak үйлийн нэр

çakışmak *(nsz, -le)* 1. тээглэх, тээгэлдэх, өлгөгдөх, торох. 2. *hlk.* цэц булаалдах. 3. *mat.* тааралдах, онолдох. 4. давхцах. "*İki sınıfın dersleri çakıştı.*" Хоёр ангийн хичээл давхцчихлаа.

çakıştırma *is.* çakıştırmak үйлийн нэр.

çakıştırmak *is.* 1. çakışmak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. *tkz.* архи уун цэнгэх.

çakma *is.* 1. çakmak үйлийн нэр. 2. (алт мөнгөн эдлэл) хээ цохих, хээ гаргах. 3. хэвээр цохих, хэв. 4. *hlk.* арьсны өвчин, яр шарх, хувилдас.

çakmak, -ğı (I) *is.* 1. хэт. 2. ноцоогуур, оньстой хэт. ~ **çakmak** ноцоогуур асаах, ноцоох.

çakmak ğı (II) *is. tıp.* батгатай эсэргэнэ, бижрүү.

çakmak, -ar (III) *(-i, -e)* 1. шаах, хадах, зоох. "*Çivi çakmak.*" Хадаас хадах. 2. хадах, хадаасаар хадаж тогтоох. "*Halıyı duvara çakmak.*" Хивсийг хананд хадах. 3. (амьтныг гадсанд) уях, холбох. 4. *arg*o. атгуулах, сэм өгөх, шургуулах, мэхлэн өгөх. "*Kalp parayı birisine çakmak.*" Хуурамч мөнгийг хэн нэгэнд мэхлэн өгөх, атгуулах. 4. *argo.* цохих, алганы амт үзүүлэх. 5. үрэх, цохих. "*Kibrit çakmak.*" Шүдэнз зурах. 6. *tkz.* ухах, ойлгох, учрыг нь дор нь ухах. 7. *arg*o. архи уух, цохих. "*Birer tane çakalım mı?*" Нэг нэг юм цохичихьё, тэгэх үү? 8. *mec.* шаах, зоох. 9. *argo.* ойлгох, мэдэх. 10. гялтганах, гялсхийх, цахилах, цахих, гялбах. "*Şimşek çakmak.*" Цахилгаан цахих.

çakmaklı *is.* цахиур буу.

çakmak taşı *is.* цахиур, цахиур чулуу.

çaktırma *is.* çaktırmak үйлийн нэр.

çaktırmadan *zf.* сэмээрхэн, сэм.

çaktırmak *(-i, -e)* 1. çakmak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. битүү дохио өгөх, ёгт сануулах, битүү хэлэх, битүү заах.

çal *is. hlk.* (уулын) нүцгэн толгой, орой.

çala *zf.* зарим нэр үгийн өмнө орж зогсолтгүй, зогсоо зайгүй, хурдан хурдан, хүчээр гэх мэт нэмэлт утга оруулна. ~ **kamçı** *zf.* зогсоо зайгүй ороолгон. ~ **kaşık** *zf.* зогсоо зайгүй идэж. ~ **kürek** *zf.* зогсолтгүй сэлүүрдэн.

çalacak, -ğı *is. hlk.* тарагны хөрөнгө.

çalar saat, -ti *is.* сэрүүлэгтэй цаг.

çalçene *s.* чалчаа, задгай амтай, хагархай хэнгэрэг.

çaldırma *is.* çaldırmak үйлийн нэр.

çaldırmak *(-e)* 1. çalmak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. хулгайд алдах.

çalgı *is.* 1. хөгжмийн зэмсэг. 2. хөгжим тоглох, хөгжимдөх. 3. хөгжмийн хамтлаг, чуулга. ~ **çalmak** хөгжим тоглох.

çalgıcı *is.* хөгжимчин, найрал хөгжимчин.

çalı *is. bot.* бут, бутас, сөөг.

çalı çırpı *is.* гал түлэхэд амархан ноцдог хуурай мөчир, гишүү.

çalı dikeni *is. bot.* үргэнэ.

çalık *s.* 1. гажсан, далжийсан, муруй, тахир. 2. хушуу, хушуулдсан, ташуу, хушуулдаж тайрагдсан, ташуу огтлогдсон. 3. хэвийн бус, журмаас гажсан, гажуу, буруу, солиотой, галзуу. 4. *hlk.* зөрүүд, муу зантай, агсам. "*Çalık at.*" Агсам морь. 5. (нүүрэндээ шархны) сорив той. 6. *is.* буглаа, бээрлэсэн газар. 7. *is.* цэцэг өвчин, бодоо.

çalık kavak, -ğı *is. bot.* мөнгөн улиангар.

çalı kuşu *is. zool.* танам бялзуухай.

çalılık, -ğı *is.* бутны шугуй, сөөгөн ширэнгэ.

çalım *is.* 1. ихэмсэг дүр төрх, ихэмсэг зан, чамирхах, хээнцэрлэх, гайхуулах. 2. сэлэмний ир.

çalımlamak *is. sp.* 1. бөмбөг залах. 2. *mec.* завыг ашиглах, самбаачлах, самбаа олох, завдах, ашиглах.

çalımlı *s.* ихэрхэг, ихэмсэг, дээгүүр.

çalınma *is.* çalınmak үйлийн нэр.

çalınmak *(nsz, -e)* 1. çalmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *hlk.* цус харвах, саа дайрах.

çalıntı *is.* хулгайлагдсан эд зүйл. "*Çalıntı otomobil.*" Хулгайлагдсан автомашин.

çalısız *s.* бутгүй, сөөггүй.

çalış *is.* çalmak үйлийн нэр.

çalışılma *is.* çalışılmak үйлийн нэр.

çalışılmak *(nsz)* çalışmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

çalışkan *s.* ажилч, хөдөлмөрч, ажилсаг, ажил хийх дуртай, ажил хөдөлмөрт дуртай.

çalışkanlık, -ğı *is.* ажилч байх, ажилсаг байдал, хөдөлмөрч байдал, ажил хөдөлмөрт дуртай байх.

çalışma *is.* 1. çalışmak үйлийн нэр, ажил, хөдөлмөр. 2. ажиллах, хөдөлмөрлөх. 3. үйл ажиллагаа, ажиллагаа. "*Kurtarma çalışmaları.*" Аврах ажиллагаа. 4. зохиол, бүтээл, зохиол бүтээх. "*Bilimsel çalışma.*" Эрдэм шинжилгээний бүтээл. 5. ажлын цаг

çalışmak *(nsz)* 1. ажиллах, хөдөлмөрлөх. 2. ажиллах, алба хаших, алба хаах. 3. (машин техник) ажиллах, хөдлөх, явах. 4. хичээх, мэрийх, оролдох, оролдлого гаргах. 5. хийх, сурах, судлах, ажиллах. "*Ders çalışmak.*" Хичээл хийх. **çalışıp çabalamak** хичээх, мэрийх, чармайх, зүтгэх, зүтгэл гаргах.

çalışma masası *is.* бичгийн ширээ, ажлын ширээ.

çalışma saati *is.* ажлын цаг.

çalıştırıcı *is.* дасгалжуулагч.

çalıştırma *is.* çalıştırmak үйлийн нэр.

çalıştırmak *(-i, -e)* çalışmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

çalkak, -ğı *is.* будааны шигшүүр, элхэг.

çalkalama *is.* çalkalamak үйлийн нэр.

çalkalamak *(-i)* 1. зайлах, зайлж сэгсрэх. 2. бүлэх, хутгах, хутгаж холих. 3. усаар зайлах. "*Tabağı çalkalamak.*" Тавгыг усаар зайлах. 4. шигших. "*Buğdayı çalkalamak.*" Буудайг шигших. 5. найгалзуулах, намилзуулах, биеийн нэг хэсгийг байнга хөдөлгөх, бүсэлхийгээ хөдөлгөх. 6. (дарсан өндөгийг) эргүүлэх, хөмрөх. 7. эрүүл мэндийг нь муутгах.

çalkalanma *is.* çalkalanmak үйлийн нэр.

çalkalanmak *(nsz)* 1. çalkalamak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. цалгилах, долгилох, давлагаалах.

çalkama *is.* 1. çalkamak үйлийн нэр. 2. *s.* зайлагдсан, бүлсэн, бүлж хийсэн.

çalkamak *(nsz)* буудай шигших.

çalkanma *is.* çalkanmak үйлийн нэр.

çalkanmak *(nsz)* 1. çalkamak үйлийн үйлдэгдэх
хэв. 2. цалгих, давлагаалах, долгилох. 3. *mec.* хөөрөх, сэтгэл догдлох. 4. *mec.* тархах, тархан дэлгэрэх, цуурах, ам дамжин яригдах. 5. *mec.* хөл хөөртэй байх.

çalkantı *is.* 1. (далай) долгио, долгилоо, давлагаа. 2. бүлсэн, хольж хутгасан (юм). 3. хэвэг, хомхруу. 4. *mec.* сэтгэл догдлол, хөөрөл. 5. *mec.* хүнд бэрх байдал, будлиан.

çalkantılı *s.* 1. долгиотой, давлагаатай. 2. бүлэгдсэн, хольж хутгасан. 3. хэвэгтэй, хомхруутай. 4. *mec.* сэтгэл догдолсон, хөөрсөн. 5. *mec.* хүнд хэцүү, будлиантай.

çalkar *is.* будааны шигшүүр, элхэг.

çalkatma *is.* çalkatmak үйлийн нэр.

çalkatmak *(-i, -e)* çalkalamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

çalma *is.* 1. çalmak үйлийн нэр. 2. хулгай. 3. алчуур, толгойн ороолт. 4. *s.* хулгайн, хулгайлсан. 6. сийлсэн. 5. *hlk.* шүдэнз.

çalmak, -ar *(-i, -e)* 1. хулгайлах, хулгай хийх, сэм авах, дэлсэх. 2. дэлдэх, цохих, таших, тогших. "*Davul çalmak.*" Бөмбөр дэлдэх. 3. (хөгжим) тоглох, хөгжимдөх, дарах, хуурдах, хийлдэх, үлээх, татах. 4. дуугарах, дуу гарах, авиа гарах, чимээ гарах, гэх сонсогдох. "*Telefon çalmak.*" Утас дуугарах, "*Zil çalmak* хонх." Дуугарах. 5. цохих, дэлдэх, балбах, тогших. "*Kapı çalmak.*" Хаалга тогших. 6. (тараг) эсгэх. 7. түрхэх, нялах. "*Ekmeğin üzerine bal çaldı.*" Талхан дээр зөгийн бал түрхэв. 8. муудуулах, муутгах, гэмтээх. "*Bu halıyı güneş çaldı.*" Энэ хивс наранд гандчихаж. 9. (даав уу) тайрах, хайчилж авах. 10. сийлэх. 11. *hlk.* шүүрдэх, цэвэрлэх. 12. туяарах, туяа татах. *Maviye çalmak* цэнхэр туяа татах. 13. (цаг) дэмий өнгөрүүлэх, үрэх. **çalıp çırpmak** юу дайралдсанаа хулгайлах, хулгай хийх.

çalpara *is. zool.* нэгэн төрлийн наймаалж.

çalyaka *zf.* заамдан, захнаас нь зууран. **~ etmek** заамдах.

çam *is. bot.* нарс. **~ yarması** бадриун, ханхар цээжтэй (хүн).

çamaşır *is.* 1. дотуур хувцас, дотоож. 2. *s.* хиртэй, хиртсэн. 3. (хиртэй хувцас) угаах, угаалга. "*Çamaşır makinesi.*" Угаалгын машин. "*Çamaşır deterjanı.*" Угаалгын нунтаг. **~ değiştirmek** дотуур хувцас солих. **~ asmak** угаасан хувцас өлгөх. **~ sıkmak** угаасан хувцас мушгих. **~ suyu** цайруулагч, цайруулагч шингэн. **~ yıkamak** хувцас угаах.

çamaşırcı *is.* угаагч, хувцас угаагч.

çamaşırhane *is.* юм угаах газар, угаалгын газар.

çamaşırlık, -ğı *is.* 1. юм угаах газар, угаалгын газар. 2. *s.* дотуур хувцас хийх зориулалттай, дотуур хувцасны. "*Çamaşırlık kumaş.*" Дотуур хувцасны даавуу.

çamça *is. zool.* улаан нүдэн загас.

çamçak, -ğı *is.*
ус зөөдөг чихтэй модон хувин.

çamçak çamçak *zf.* дүүрэн, бялхсан.

çam fıstığı *is.* хушийн самар.

çamlık, -ğı *is.* 1. нарсан ой. 2. нарсан төгөл, нарсан шугуй.

çam sakızı *is.* нарсны давирхай. **~ gibi** салахгүй хоргоодог, нойтон хамуу шиг, наалдуур, улигт.

çamur *is.* 1. шавар, шавхай, балчиг. 2. *hlk.* барилгын шавар, зуурсан шавар. 3. *s. mec.* дайрсан, довтолсон, агсам, уур уцаартай. **~ atmak** гүтгэх, гүжирдэх. **~a bulaşmak** хэрэгт орооцолдох, бохир ажилд орооцолдох, олиггүй юманд орооцолдох. **~a yatmak** өр төлөхөөс зугтаах, хэлсэн амандаа хүрэхгүй байх. **~dan çekip çıkarmak** бузар хэргээс аврах, гутамшигт явдлаас хамгаалах.

çamur banyosu *is.* шавар ванн, шавар угаал.

çamurcun *is. zool.* голын нугас, шүрхий, шүрэг нугас, шивээ нугас.

çamur deryası *is.* туулах аргагүй шавхайтай, эргэн тойрон нь шалбаагтай (газар).

çamur ığrıbı *is.* нэгэн төрлийн гувчуур, тор (гүн биш, шавар намагтай гол, нуурын усанд загас барихад хэрэглэнэ).

çamurlama *is.* çamurlamak үйлийн нэр.

çamurlamak *(-i)* 1. шавар түрхэх, шавардах. 2. *mec.* гутаах, муучлах, муу хэлэх, муулах.

çamurlanma *is.* çamurlanmak үйлийн нэр.

çamurlanmak *(nsz)* шавхай болох. "*Giysin çamurlanmış.*" Хувцас чинь шавхай болсон байна.

çamurlaşma *is.* çamurlaşmak үйлийн нэр.

çamurlaşmak *(nsz)* 1. шавхай болох, шалбааг болох. 2. *mec.* хоргоох, өдөх.

çamurlu *s.* шаварТай, шавхай болсон, шавхайтай, шалбаагтай, балчигтай.

çamurluk, -ğu *is.* 1. шавар, шалбааг ихтэй газар. 2. (шавхайнаас хамгаалсан) түрий, шагайвч, саланги түрий. 3. (машины) шавар усны хамгаалт, шаврын хаалт, халх. **4. гутал** арчих төмөр сараалж.

çan *is.* хонх. **birinin çanına ot tıkamak** амы нь хамхих, дуугий нь хорих, дуугүй болгох. **~ çalmak** *mec.* хов жив зөөх, цуурхал тараах.

çanak *is.* 1. жижиг төмлөн, пял, таваг. 2. *bot.* цоморлиг. 3. нүдний ухархай. 4. *coğr.* хотгор газар. **~ tutmak** өдөх, өдөөн хатгах. **~ yalamak** саймсрах, зусардах, бялдуучлах, долигонох.

çanak ağızlı *s.* 1. том амтай. 2. *mec.* задгай амтай.

çanak anten *is.* гадаа байрлуулдаг төлөв изийн том антөн.

çanak çömlek, -ğı *is.* шавар сав суулга.

çanak yalayıcı *s.* долигонуур, зусарч, бялдууч.

çanak yalayıcılık, -ğı *is.* зулгуйч зан, зусарч зан, долгинох, бялдуучлах.

çancı *is.* 1. хонх хийдэг хүн, хонх зарагч. 2. хонхоч.

çan çan *zf.* 1. дон дон. 2. *is.* чалчих, дэмий яриа. **~ etmek (ötmek** чөуа **konuşmak)** (чангаар, зогсоо зайгүй) чалчих, донгосох, дэмий ярих.

çan çiçeği *is. bot.* хонхон цэцэг.

çangal *is. sp.* (бөхийн мэх) дэгээдэх.

çangır çungur *is.* хангир жингэр.

çangırdama *is.* хангинах дуу, жингэнэх чимээ, хангир жингэр гэх дуу.

çangırdamak *(nsz)* хангинах, жингэнэх, цангинах, хангир жингэр хийх.

çangırtı *is.* хангинах дуу, жингэнэх чимээ, хангир жингэр гэх дуу.

çanıltı *is.* хонхны дуу.

çan kulesi *is.* гонхон.

çanta *is.* цүнх. **~da keklik** хэрэг бүтжээ, хэрэг шуудрав, бүтэлтэй, болох нь тэр.

çantacı *s.* цүнх хийдэг, цүнх зардаг (хүн).

çap *is.* 1. *mat.* диаметр, тэнгэлэг, голч. 2. хэмжээ, их, том. 3. хэмжээ, зэрэг, далайц. "*Bütün bu çabalar da Alman edebiyatını dünya çapında bir güce kavuşturmaya yetmiyor.*" Энэ бүх хүчин чармайлтууд ч мөн нэгэн адил Германы уран зохиолыг дэлхийн хэмжээнд хүргэхэд хангалтгүй юм. 4. хураангуй хэмжээ, масштаб. 5. аливаа нэгэн биетийн өргөн, өргөний хэмжээ. 6. *mec.* мэдлэг туршлага.

çapa (I) *is.* 1. этрүүл, зээтүү. 2. çapalamak үйлийн нэр.

çapa (II) *is. den.* зангуу, зангуу төмөр.

çapaçul *s.* балиар, заваан, салан. задгай, эмх замбараагүй, цэвэрч бус.

çapaçulcu *s.* тэнүүлч, тэнэмэл, танхай.

çapak, -ğı (I) *is.* 1. нүдний нуух. 2. (металлын) хаг, оч. 3. метал, хүдэр чулуу зэргийг бутлахад үсчих жижиг хэсгүүд.

çapak, -ğı (II) *is. zool.* зоодой загас, хайга.

çapaklanma *is.* çapaklanmak үйлийн нэр.

çapaklanmak *(nsz)* нүд нуухтах.

çapaklı *s.* нуухтай, нуухтсан.

çapaksız *s.* нуухгүй, нуухтаагүй.

çapalama *is.* çapalamak үйлийн нэр.

çapalamak *(-i)* зээтүүдэх, зээтүүгээр хөвсийлгөх, сийрүүлэх.

çapalı *s.* 1. зээтүүдсэн, хевсийлгөсөн, сийрүүлсэн (газар). 2. зээтүүтэй, этрүүлтэй.

çapanoğlu *is.* аягүй юм, тааламжгүй хэрэг, гай, гамшиг, аюул, уршиг. **altından ~ çıkmak** аягүй юм болох, гай дайрах, аюул тохиолдох, гамшиг учрах.

çapar (I) *is. esk.* 1. шуудан хүргэгч, захидал түгээгч. 2. *s.* толботой, цоохор. 3. *s. biy.* альбинос.

çapar (II) *is. den. hlk.* том завь.

çaparız *is. hlk.* саад, тотгор, барчид, бэрхшээл.

çapçak, -ğı *is.* 1. ус зөөдөг чихтэй модон хувин. 2. торх.

çapkın *s.* 1. хүүхэмсэг, хүүхэнд дуртай, хөнгөмсөг, шалиг, сээтэн (эр). 2. дур хүсэл төрүүлсэн, дур хүргэсэн. 3. цадиггүй, цадигаа алдсан, дэггүй.

çapkınlık, -ğı *is.* хүүхэмсэг зан, шалиг зан.

çaplama *is.* çaplamak үйлийн нэр.

çaplamak *(-i)* нарийн хэмжих, нэгэн зүйлийн өргөн нарийнийг нь хэмжих.

çaplı *s.* өргөн, өргөн хэмжээтэй.

çapma *is.* çapmak үйлийн нэр.

çapmak, -ar *(-i) esk.* (морь) давхиулах.

çaprak, -ğı *is.* гөлөм.

çapraşır *s.* 1. орооцолдсон, холилдсон, хутгалдсан, ээдэрсэн, ширэлдсэн. 2. *mec.* будлиантсан, хутгасан, ээдрээтэй, будлиантай, төвөгтэй (асуудал).

çapraşıklık, -ğı *is.* 1. орооцолдох, холилдох, ээдрэх, ширэлдэх. 2. будлиан, төвөгтэй явдал, ээдрээтэй хэрэг.

çapraşma *is.* çapraşmak үйлийн нэр.

çapraşmak *(nsz)* 1. будлиантах, будлиантай болох, ээдрэх, төвөгтэй болох. 2. ороолдох, орооцолдох, холилдох, ээдрэх, ширэлдэх.

çapraz *s.* 1. хөндлөн огтлолцсон, солбицсон. 2. *is. hlk.* товч. 3. шөргөн, хэдэн талаас. "*Çapraz ateş.*" Шөргөн гал. 4. (загасны) дэгээ.

çapraz kafiye *is. ed.* салаавчилсан холбоос.

çaprazlama *zf.* 1. хөндлөн, хөндлөөш нь. 2. *is.* эргүүлэх.

çaprazlamak *(-i)* солбиулах, солбих, зөрүүлэн тавих.

çaprazlaşma *is.* çaprazlaşmak үйлийн нэр.

çaprazlaşmak *(nsz)* ээдрэх, нарийн төвөгтэй болох, будлиантай болох, ярвигтай болох, байдал хүндрэх.

çapul *is.* дээрэм, тонуул.

çapulcu *is.* дээрэмчин, тонуулч.

çapullama *is.* дээрэм, тонуул.

çapullamak *(-i)* дээрэмдэх, тонох.

çaput *is.* 1. ноорхой даавуу, урагдсан даавуу, хуучин даавууны өөдөс. 2. *hlk.* даавуу, алчуур.

çar *is. Rus. tar.* (оросын хаант засагт) хаан.

çarçabuk *zf.* 1. бушуухан, маш хурдан, түргэн, агшин зуур, хоромхон зуур, цахилгаан мэт түргэн. 2. маш хялбар, маш амархан, хэдэн хурмын дотор.

çarçur *is.* үрлэг, үрэх, үрэн таран хийх. **~ etmek** үрэх, үрэгдүүлэх, үрэн тарах хийх. **~ olmak** үрэгдэх, үрэн таран болох.

çardak, -ğı *is.* 1. цэцэрлэг доторх сүүдрэв ч. 2. дээврийн модон хайс, сараалж. 3. тагт, асар, саравч.

çare *is.* 1. арга, арга зам, арга чарга. 2. арга хэмжээ, арга. **~sine bakmak** арга олох, аргалах. **ne ~!** ямар ч арга алга!

çaresiz *s.* 1. аргагүй, арга замгүй, мухардсан, арга барагдсан. 2. аргалшгүй, засаршгүй, баршгүй. 3. *zf.* хүссэн хүсээгүй, яах ч аргагүй, арга буюу, аргагүй. **~ kalmak** аргагүйдэх, аргагүй байдалд орох.

çaresizlik, -ği *is.* аргагүй байдал, мухардал, арга барагдах, аргагүйтэх,

çareviç *is. Rus.tar.* (оросын хаант засагт) хааны хүү.

çarık *is.* 1. хатаасан үхрийн ширээр хийсэн углааш, шаахай. 2. дэр, ивүүр, тормос. 3. *argo.* мөнгөний түрүүвч.

çarıkçı *is.* хатаасан үхрийн ширээр углааш, шаахай хийдэг, аль эсвэл худалдаалдаг хүн.

çariçe *is. Rus. tar.* (оросын хаант засагт) хатан хаан.

çark *is.* дугуй, хүрд. **~ çevirmek** эргэх, эргэн явах. **~ etmek** 1) (баруун, зүүн зүг) чиглэлээ өөрчлөх. 2) эргэх, эргэн явах. **~a vermek (veya ~a çektirmek)** (хүрдээр) билүүдэх, гуранздах, ирлэх, хурцлах. **~ına etmek (veya okumak)** *argo.* (хэн нэгнийг) хорлох, хор учруулах, хохироох. **~tan çıkma** шив шинэхэн, сайхан.

çarkçı *is.* 1. (усан онгоцны) ахлах механикч. 2. билүүдэгч, гуранздагч.

çarkıfelek *is.* 1. ёслолын буудлага. 2. *mec.* хувь заяа, хувь учрал.

çarklı *s.* хүрдтэй, хүрдэн.

çarlık, -ğı *is. tar.* оросын хаант засаг.

çarmıh *is.* цовдлох загалмай мод. **~a germek** загалмайд цовдлох.

çarnaçar *zf.* хүссэн хүсээгүй, дуртай дургүй, аргагүй, аргагүйн эрхэнд.

çarpan *is. mat.* үржүүлэгч. **~lara ayırma** үржүүлэгч болгон задлах.

çarpı *is.* 1. *mat.* үржих тэмдэг. 2. өнгөлөгч шаваас, өнгөн шавар.

çarpıcı *s.* нүдэнд туссан, нүд булаам, анхаарал татсан, нөлөөтэй.

çarpık, -ğı *is. ve s.* 1. муруй, муруй саруй, далиу, гажуу, хазгар. 2. *mec.* буруу, зөрүү, гажуу. 3. *mec.* зөрүүд, гөжүүд, адайр ааштай. **~ çurpuk** муруй саруй.

çarpıklaşma *is.* çarpıklaşmak үйлийн нэр.

çarpıklaşmak *(nsz)* муруйх, сарийх, тахийх, хэлтийх, гажих **çarpıklaştırma** *is.* çarpıklaştırmak үйлийн нэр.

çarpıklaştırmak *(-i)* муруйлгах, сарийлгах, тахийлгах, хэлтийлгэх, гажаах.

çarpıklık, -ğı *is.* 1. муруйлт, сарийлт, тахийлт, гажилт. 2. *mec.* гажуудал,гажуудуулах, гажуудуулалт.

çarpılan *is. mat.* үржигч.

çarpılı *s.* 1. үржих тэмдэгтэй. 2. *is.* (загасны) нэг төрлийн дэгээ.

çarpılış *is.* çarpılmak үйлийн нэр.

çarpılma *is.* **1.** çarpılmak үйлийн нэр. 2. муруйлт, сарийлт, тахийлт, гажилт.

çarpılmak *(nsz, -e)* 1. çarpmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. муруйх, сарийх, тахийх, хазайх, гажих, гилжийх. 3. *mec.* гомдох, өөнтөглөх, гоморхох. 4. *mec.* сэтгэл алдрах.

çarpım *is. mat.* үржвэр. **~ tablosu** *is. mat.* үржүүлэхийн хүрд.

çarpıntı *is.* зүрх дэлсэлт, зүрх савлах. **~sı tutmak** зүрх дэлсэх, зүрх савлах.

çarpıntılı *s.* сэтгэл хөдөлсөн, зүрх догдолсон, сэтгэлийн хөдөлгөөнтэй.

çarpışma *is.* 1. çarpışmak үйлийн нэр, мөргөлдөөн, мөргөлдөх. 2. *ask.* тулалдаан, мөргөлдөөн.

çarpışmak *(nsz, -le)* 1. мөргөлдөх, хавиралдах, харшилдах. "*İki araba çarpıştı.*" Хоёр машин мөргөлдөв. 2. дайтах, тулах, тулалдах, байлдах. 3. *mec.* харшилдах, мөргөлдөх, харгалдах. "*İki düşünce çarpıştı.*" Хоёр үзэл харшилдав.

çarpıtma *is.* çarpıtmak үйлийн нэр.

çarpıtmak *(-i)* 1. муруйлгах, сарийлгах, тахийлгах, хэлтийлгэх, гажаах. 2. *mec.* гажуудуулах, ёс журам алдагдуулах. 3. мушгих, мушгин гуйвуулах.

çarpma *is.* 1. çarpmak үйлийн нэр. 2. *mat.* үржүүлэг, үржих үйлдэл. 3. (загасны) нэгэн төрлийн дэгээ. 4. *s.* бүлсэн, хутгасан, зуурсан. **~ işareti** *is. mat.* үржих тэмдэг.

çarpmak, -ar *(-i, -e)* 1. цохих, мөргөх. 2. дайрах, тусах, цохих, хордуулах. "*Güneş çarpmak.*" Наранд цохиулах. "*Kömür çarpmak.*" Углаарт хордох, нүүрсний хийд бүгтрэх. 3. ниргэх, буух. "*Yıldırım çarpmak.*" Аянга буух. 4. хулгайлах, сэм авах, дэлсэх. 5. хууран авах, хүчээр авах, авах. 6. (хүчтэй) савах, цохих. 7. цохилох, дэлсэх, дэлдэх. "*Yüreği hızlı çarpıyor.*" Зүрх нь хурдан цохилж байна. 8. *mat.* үржүүлэх. 9. *mec.* зүрх цохилох, сэтгэл татах, сэтгэл догдлуулах.

çarptırma *is.* çarptırmak үйлийн нэр.

çarptırmak *(-e, -i, -le)* 1. *çarpmak* үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. хулгайд алдах, хулгайлуулах, дэлсүүлэх.

çarşaf *is.* 1. орны даавуу, дэвсгэр даав уу, хөнжлийн даавуу. 2. гивлүүртэй хувцас. **~ gibi** (далай, тэнгис) номхон, дөлгөөн, тайв ан намуун. **~a dolanmak** *argo.* мухардах, хүнд хэцүү байдалд орох, аргагүй болох, ацан шалаанд орох.

çarşaflama *is.* çarşaflamak үйлийн нэр.

çarşaflamak *(-i)* 1. хөнжлийн уут хийх, хөнжлийн даавуунд хөнжил хийх. 2. *argo.* мухардах, хүнд хэцүү байдалд орох, аргагүй болох, ацан шалаанд орох.

çarşaflanma *is.* çarşaflanmak үйлийн нэр.

çarşaflanmak *(nsz)* 1. çarşaflamak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. гивлүүртэй хувцас өмсөх.

çarşaflı *s.* 1. хөнжлийн даавуутай, дэвсгэр даавуутай, орны даавуутай. 2. *is.* гивлүүртэй (хүүхэн).

çarşaflık, -ğı *is.* ор хөнжлийн даавуу хийхэд тохиромжтой, дэвсгэр даавуу хийхэд.

çarşamba *is.* лхагва, буд гариг.

çarşamba pazarı *is. mec.* эмх замбараагүй, замбараагүй, ундуй сундуй, зуун задгай (газар, гэр орон).

çarşı *is.* дэлгүүр дүүрэн газар, гудам. **~ ve pazar dolaşmak** (veya **gezmek**) дэлгүүр хэсэх.

çaşıt, -dı *is. hlk.* 1. тагнуул, тагнуулч. 2. ховч, хов зөөгч.

çaşıtlama *is.* тагнах, тагнуул хийх.

çaşıtlamak *(nsz)* тагнах, тагнуул хийх.

çat (I) *is.* чад (хатуу ямар нэгэн юм хугарахад гарах дуу). **~ etmek** чад гэж дуу гарах, чад гэх. **~ kapı** гэнэт хаалга тогшин.

çat (II) *is. hlk.* замын уулзар, бэлчир, голын салаа, ац.

çatak, -ğı *is.* 1. нахид. 2. *s.* барилдан ургасан (жимс). 3. хэрүүлч.

çatal *is.* 1. сэрээ. 2. ац гишүү, ац мод. 3. ац, уулзвар, салаа. 4. салаа. 5. сэрээ, тармуур. 6. *s.* салаа, ац, уулзар, салаалсан. "*Çatal yol.*" Салаа зам. 7. *s.* хоёр талтай. 8. *s.* хоёр утгатай, ац утгатай. "*Çatal söz.*" Ац утгатай үг. 9. *is.* (загасны) нэгэн төрлийн дэгээ. **~ görmek** хоёрдож харагдах, хоёр болж харагдах, эрээлжлэх.

çatal ağız, -ğzı *is. coğr.* садраа адаг, мөрний бэлчир.

çatal ayak, -ğı *is.* бууны хөл.

çatallanma *is.* çatallanmak үйлийн нэр.

çatallanmak *(nsz)* хоёр болох, хоёр салах, цуурах, ацдах, салаалах. "*Orada yol çatallanıyor.*" Тэнд зам салаалж байна.

çatallaşma *is.* çatallaşmak үйлийн нэр.

çatallaşmak *(nsz)* ярвигтай болох, нарийн төвөгтэй болох, ээдрээтэй болох.

çatallı *s.* 1. салаа, ац, салаалсан, уулзар. 2. *mec.* ярвигтай, төвөгтэй, ээдрээтэй. 3. хахир, харжиганасан.

çatana *is.* жижиг усан онгоц, хөнгөн онгоц.

çatı *is.* 1. дээвэр. 2. хэлхээ тушаа, сараалж, хэлхээс, хэлхээ яс. 3. яс бие, араг бие, их бие, араг яс. 4. дээврийн хөндий. 5. *mec.* оромж, овоохой, хоргодох газар. 6. *mec.* нэгдэл, нийгэмлэг, холбоо. 7. *gr.* хэв. "*Fiil çatısı.*" Үйл үгийн хэв.

çatı arası *is.* дээврийн хөндий.

çatık *s.* хөмсөг атируулсан, хөмсөг зангидсан, баргар царайтай, царайгаа барайлгасан.

çatı kaplayıcı *is.* дээвэрч.

çatı katı *is.* дээврийн хөндий дэх тасалгаа, дээд давхар ба дээвэр хоорондох давхар.

çatık çehre *is.* ууртай царай, баргар царай, баргар нүүр.

çatı kirişi *is.* дээврийн нуруу мод.

çatık surat *is. bk.* çatık yüz.

çatık yüz *is.* ууртай царай, баргар царай, баргар нүүр.

çatılı *s.* 1. дээвэртэй. 2. хөмсгөө зангидсан, хөмсгөө атируулсан, барайсан царайтай. 3. толгойгоо боосон, боолттой.

çatılma *is.* çatılmak үйлийн нэр.

çatılmak *(nsz)* çatmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

çatınma *is.* çatınmak үйлийн нэр.

çatınmak *(nsz)* хөмсөг зангидах, хөмсөг атируулах, царай барайлгах.

çatı penceresi *is.* дээврийн цонх.

çatır çatır *zf.* чад пад, тас няс, тас тас. ~ **çatlamak** 1) тас хийтэл хагарах, тас хийн хага үсрэх, тас няс хагарах. 2) ихэд атаархах. ~ **etmek** чад пад хийх, тас няс хийх, тас хийх, тас тас хийх, тачигнах.

çatırdama *is.* çatırdamak үйлийн нэр.

çatırdamak *(nsz)* 1. чад пад хийх, тас хийх, тачигнах, тас няс хийх, час хийх. 2. *mec.* нурах дөхөх, нурж унах шахах.

çatırdatma *is.* çatırdatmak үйлийн нэр.

çatırdatmak *(-i)* тачигнуулах, тас няс хийлгэх, чад пад хийлгэх, час хийлгэх.

çatırtı *is.* тас хийх дуу, тас няс хийх чимээ, тачигнаан, тачигнах дуу.

çatısız *s.* дээвэргүй.

çatışık *s.* эсрэг тэсрэг, зөрөлдөөнтэй, зөрчилтэй, харшлалдсан.

çatışma *is.* 1. çatışmak үйлийн нэр. 2. байлдаан, тулаан, тулалдаан, мөргөлдөөн. "*Silahlı çatışma.*" Зэвсэгт мөргөлдөөн.

çatışmak *(nsz, -le)* 1. бөөгнөрөх, овоорох, цугларах, хуримтлах. 2. (үг, үзэл бодол) зөрөх, зөрчилдөх, харшилдах. 3. буудалцах, байлдах, тулалдах, мөргөлдөх. 4. хэрэлдэх, маргалдах. 5. давхцах, нэгэн хугацаанд давхарлан тохиолдох. "*Ders saatleri çatışıyor.*" Хичээлийн цагууд давхцаж байна.

çatıştırma *is.* çatıştırmak үйлийн нэр.

çatıştırmak *(-i, -le)* хэрэлдүүлэх, муудуулах, хэрүүл хийлгэх.

çatkın *s. bk.* çatkın.

çatlak, -ğı *s.* 1. хагархай, хагарсан, цуурсан, ан цав гарсан, цав гарсан. 2. *is.* ан, ган, гав, цав, ангал, гуу, хагархай, завсар, ан цав гарсан газар. 3. *is.* хагарал, цуурал, хагарах, цуурах. 4. *mec.* галзуу, солиотой, тэнэг, балай.

çatlaklık, -ğı *is.* 1. хагарах, цуурах, ан цав гарах. 2. хагарал, цуурал, ан, цав, ган, гав. 3. *mec.* галзуурал, солиорол, тэнэглэл, балайрах.

çatlama *is.* 1. çatlamak үйлийн нэр. 2. *bot.* задрах, хагарах, ангайх. 3. дэлсээ, дэлсгээ, долгионы цохилго.

çatlamak *(nsz)* 1. хагарах, цуурах, ан цав гарах, антах, цавтах, гантах, ган гарах. 2. *mec.* их идсэнээс, ууснаас болж гэдэс хагарах шахах, их ядарснаас болж сульдах, ядах, зүдэх, зүдрэх, шаналах, зовох, тарчлах, үхэх шахах, байж ядах, хүүхэд их уйлснаас болж тэнхэлгүй болох. "*Başım çatlıyor.*" (хүчтэй өвдсөнөөс болж) Толгой хагарах нь ээ. 4. *mec.* уйтгар, гуниг, баяр баясгалан, ганцаардал, сэтгэлийн хөөрөл, атаархал, хардалт гэх мэт сэтгэлзүйн байдлуудыг хүчтэй мэдрэх, тэсч ядах, ядах, зүдэх, байж ядах, тэчьяадах. "*Sevinçten çatlamak.*" Магнй хагартал баярлах, сүүрс алдан баясах. "*Kıskançlıktan çatlamak.*" Үхэтлээ атаархах. **çatlasa da patlasa da** яаж ч оролдсон, яасан ч, хэрхэвч, яадаг ч байсан, өрөөсөө, ёстой. **çatlasıya gülmek** элгээ хөштөл инээх.

çatlatma *is.* çatlatmak үйлийн нэр.

çatlatmak *(-i)* 1. çatlamak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. *hlk.* галзуурах, солиорох, балайрах.

çatma *is.* 1. çatmak үйлийн нэр. 2. гэр. 3. нэгэн төрлийн бүрээсэн даавуу. 4. яс мод.

çatmak, -ar *(-i)* 1. буугаа ацлах. 2. (мод, банз гэх мэтийг өөр хооронд нь) бэхлэх, бөхлөх, зангидах, холбох. 3. авчрах, нийлүүлэх, цуглуулах. 4. (морь, тэмээнд) тэгнэх, ачих, ачаалах. 5. (толгойны боолт, алчуур) ороох, боох, баглах. 6. хөмсгөө зангидах, хөмсгөө атируулах, царайгаа барайлгах. 7. гай дайрах, аягүй байдалд орох, хэрэг мандах, гай болох, зовлон учрах. "*Belâya çatmak.*" Гай болох. 8. тааралдах, учрах, дайралдах. 9. хүрэх, хөндөх. халдах. "*Bu çocuklar kimseye çatmazlar.*" Энэ хүүхдүүд хэнд ч халдахгүй. 10. хатуу үг хэлэх, загнах, зэмлэх, гоочлох. 11. болох, цаг нь болох, ирэх, ойртох, дөтлөх, айсуй.

çat pat *s.* ve *zf.* 1. дутуу хагас, арай чарай, арай чамай, бага зэрэг, чад пад. 2. заримдаа, хааяа нэг, ганц нэг. 3. цагаа олоогүй, гэнэт.

çatra patra *zf.* хазгай, буруу зөрүү, чад пад. "*O çatra patra türkçe konuşuyor.*" Тэр турк хэлээр хазгай ярина.

çattırma *is.* çattırmak үйлийн нэр.

çattırmak *(-i, -e)* çatmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

çavalye *is.* загасчдын барьсан загасаа хийдэг сагс.

çavdar *is. bot.* хөх тариа. "*Çavdar ekmeği.*" Хар талх, хөх тарианы талх.

çavdarmahmuzu *is. bot.* харга.

çavlan *is. coğr.* усан хүрхрээ, хөрхрөө.

çavlanma *is.* çavlanmak үйлийн нэр.

çavlanmak *(nsz)* 1. шуугих, шаагих, анирлах. 2. *mec.* тарах, дэлгэрэх, түгэх, ам дамжин яригдах.

çavmak *(-e) hlk.* 1. нар мандах. 2. тарах, бутрах, тархах. 3. төөрөлдөх, замаас гажих, зорилгоосоо гажих.

çavun *is.* шавшрага, суран ташуур.

çavuş *is. ask.* түрүүч.

çavuş kuşu *is. zool.* өвөөлж, бөвөөлж шувуу.

çay (I) *is. bot.* 1. цайны бут. 2. цай, цайны ургамал. 3. цай. "*Çay ocağı.*" Цайны газар. "*Çay ocağı.*" Цайны цаг. "*Çay ocağı.*" Цайны хэрэгсэл. 4. цай уух, цайлах. ~ **içmek** цай уух. ~ **vermek** цайлах.

çay (II) *is.* бяцхан гол, горхи.

çaycı *is.* 1. цай чанаж зардаг хүн. 2. цайны ургамал тариалагч 3. цайсаг хүн.

çaydanlık, -ğı *is.* данх, гүц, завьяа, дэвэр, тунхуу.

çayhane *is. bk.* çay evi.

çayhaneci *is.* цайны газрын эзэн.

çayır *is.* 1. нуга. 2. нугын өвс, хадлан, малын тэжээл, өвс ногоо, хээрийн өвс ногоо.

çayır kuşu *is. zool.* хээрийн болжмор.

çayırlama *is.* çayırlamak үйлийн нэр.

çayırlamak *(nsz)* 1. (мал) бэлчээрлэх, идээшлэх. 2. (мал) хортой өвс идэх, бэлчээр өвснөөс болж өвчлөх.

çayırlanma *is.* бэлчээрлэлт.

çayırlanmak *(nsz)* (мал) бэлчээрлэх, идээшлэх.

çayırlık, -ğı *is.* өвстэй газар, нуга газар, өвс ногоо элбэг газар.

çayır mantarı *is. bot.* мөөг.

çayırmelikesi *is. bot.* тавилгана.

çayır otu *is. bot.* 1. өвс, өвс ногоо 2. хээрийн дурвалаг.

çayır tirfili *is. bot.* (нугын) гэрийн хошингор.

çaylak, -ğı *is. zool.* 1. элээ. 2. *mec.* хал үзээгүй, туршлагагүй, залуу.

çaylık, -ğı *is.* 1. цайны бутны төгөл, цайны тариалан. 2. *s.* цайны. "*Çaylık şeker.*" Цайны чихэр.

Çeçen *öz. is. ve s.* чечөнь, чечень хүн.

Çeçence *z. is.* чөчөнь хэл.

çehre *is.* 1. нүүр, царай, зүс. 2. *mec.* дүр, зүс царай, төлөв, дүр төрх. "*Şehrin çehresi değişti.*" Хотын дүр төрх өөрчлөгдсөн. 3. *mec.* уруу царай, дүнсгэр царай, баргар царай. **~ almak** дүнсгэр царай гаргах, царайгаа барайлгах, хөмсөг зангидах. **~ etmek** уруу царайлах, дүнсийх, царайгаа барайлгах. **~ züğürdü** *is. mec.* царай муутай.

Çek *z. is.* 1. чөх хүн. 2. *s.* чех, чөх үндэстний.

çek *is.* чөк. "*Çek defteri.*" Чекийн дэвтэр.

Çekçe *z. is.* чех хэл.

çekçek, -ği *is.* дөрвөн дугуйтай гар тэрэг, тэргэнцэр.

çekecek, -ği *is.* өсгийвч.

çekek, -ği *is. hlk.* завь, жижиг усан онгоцны зогсоол, байр.

çekeleme *is.* çekelemek үйлийн нэр.

çekelemek *(-i)* аяар аяар татах.

çekelez *is. hlk.* хэрэм.

çekememe *is.* çekememek үйлийн нэр.

çekememek *(-i)* 1. татаж чадахгүй байх, чангааж чадахгүй байх, чирж чадахгүй байх. 2. *mec.* хүлцэж чадахгүй байх, үзэж чадахгүй байх, тэвчихгүй байх, тэсэхгүй байх. 3. *mec.* (атаархсанаас болж) дургүй байх, үзэхгүй байх.

çekememezlik, -ği *is.* атаа, атаархал, жөтөө, хүлцэшгүй байдал, тэвчихгүй байх.

çekemez *s.* атаархуу, атаач, жөтөөч.

çeker *is.* 1. жин, жинлүүр, пүү, дэнс. 2. зүтгүүр, хөллүүр, чирүүл, татуур.

çeki *is.* 1. жин. 2. 250 килограммын хэмжээтэй түлээ, мод гэх мэт хүнд зүйлийг жигнэхэд хэрэглэдэг хүндийн хэмжих нэгж. 3. *hlk.* (толгойн) алчуур. 4. эмх, цэгц, эмх цэгц, дэг журам. 5. *mec.* уйтгар, гуниг, зовлон. **~ye gelmek** дэг журамд орох, зохицох, нийцэх, цэгцрэх. **~ye gelmez** 1) хэмжээлшгүй, хэмжээгүй, асар том, асар их, хэмжиж боломгүй. 2) засаршгүй, эмхэлж боломгүй, эмх цэгцээ алдсан.

çekici *is.* 1. зүтгүүр, чирэгч, татуур, татагч. 2. *mec.* дур булаам, сэтгэл татам, сүндлэг, үзэсгэлэнтэй. 3. чирэгч машин, аврах машин тэрэг.

çekicilik, -ği *is.* 1. дур булаам байдал, сэтгэл татам байдал, сүндлэх, гоо үзэсгэлэн. 2. *fiz.* татах хүч.

çekiç, -ci *is.* 1. алх, лантуу, балт. 2. *sp.* бөөрөнцөг.

çekiç atma *is. sp.* бөөрөнцөг шидэлт

çekiç kemiği *is. anat.* (чихний) алх мөгөрс.

çeki düzen *is.* эмх, цэгц, эмх цэгц, дэг журам. **(birine, bir şeye) ~ vermek** эмх журам тогтоох, эмх журамтай болгох, эмхтэй болгох, эмхлэх, цэгцлэх, замбараатай болгох.

çekik *s.* 1. жартгар. **~ göz** жартгар нүд. 2. шовгор, хонхор, хонхойсон. "*Çekik karın.*" Хонхойсон гэдэс.

çekiliş *is.* çekilmek үйлийн нэр.

çekilme *is.* 1. çekilmek үйлийн нэр. 2. (өөрийн хүсэлтээр) огцрох, халагдах, гарах. 3. *jeol.* ус татрах. 4. *ask.* ухрах, ухралт. 5. *sp.* буулт өгөх, тэмцээнээс гарах.

çekilmek *(nsz, -e, -den)* 1. çekmek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. холдох, зайлах, хөндийрөх, цаашлах. 3. (өөрийн хүсэлтээр) огцрох, халагдах, орхих, гарах. 4. татрах, багасах. "*İneğin sütü çekildi.*" Үнээний сүү татрав. 5. ганцаар суух, олноос хөндийрөх, хүнгүй газар очих, олноос зайлах, сөдгийрөх. 6. холдох, зайлах, орохоо байх. "*Dükkân karmakarışık, mallar bayat ve bozulmuş, müşterileri birer birer çekiliyordu.*" Дэлгүүр ундуй сундуй, бүтээгдэхүүнүүд нь хуучирч муудсан, үйлчлүүлэгчид нь орохоо больсон байлаа. 7. ухрах. 8. оролцохгүй байх, оролцохоос татгалзах, гарах, орхих. "*Yarışmadan çekilmek.*" Тэмцээнийг орхих. 9. тэвчих, хүлцэх, тэсвэрлэх, хүлцэнгүй хандах. "*Çekilmez dert.*" Тэсвэрлэшгүй зовлон.

çekim *is.* 1. çekmek үйлийн нэр. 2. *fiz.* таталцал, таталт. "*Yer çekimi.*" Дэлхийн таталцал. 3. *gr.* ялгаллахуй, хувилахуй. **~ eki** *is. gr.* нөхцөл. 4. *sin.* зураг авалт.

çekimci *is.* 1. продюсер. 2. кино зураглаач.

çekimleme *is.* çekimlemek үйлийн нэр.

çekimlemek *(-i) fiz.* татах.

çekimsenme *is.* çekimsenmek үйлийн нэр.

çekimsenmek *(-den)* цааргалах, цээрлэх, түдгэлзэх, биеэ барих, зайлсхийх, далдирах,

болгоомжлох.

çekimser *is.* түтгэлзсэн, биөэ барьсан,зайлсхийсэн, болгоомжилсон.

çekince *is.* болгоомж, болгоомжлол, хаширлах, биеэ барьсан байдал. **~ koymak** болгоомжлох, хаширлах, болгоомжилж буйгаа илэрхийлэх.

çekingen *s.* ичимтгий, ичимхий, зовомтгой, эрээлхэг, нэрэлхүү, бишүүрхүү, бүрэг. **~ davranmak** ичих, зовох, эрээлхэх, нэрэлхэх, бишүүрхэх, гэрэвших.

çekingenlik, -ği *is.* ичимтгий байдал, ичимхий зан, нэрэлхүү зан, бүрэг зан.

çekinme *is.* çekinmek үйлийн нэр.

çekinmek *(-den)* 1. аягүйрхэх, ичих, зовох, санаа зовох, нэрэлхэх, гэрэвших, бишүүрхэх, болгоомжлох, цааргалах, биеэ барих, зайлсхийх, далдирах. 2. нүүр амаа будах.

çekinti *is.* тээнэгэлзэл, эргэлзээ.

çekirdek, -ği *is.* 1. жимсний яс. 2. самар. 3. *biy.* бөөм. 4. *fiz.* цөм. 5. алт мөнгөн эдлэлийн гар урлалд хэрэглэдэг. 6. гол, гол хүч, гол зүйл, үндэс, суурь, гол төв. "*Çekirdek kadro.*" Гол бүрэлдэхүүн. 7. модны гол.

çekirdekli *s.* ястай, үргүй (жимс).

çekirdeksiz *s.* ясгүй, үргүй. "*Çekirdeksiz üzüm.*" Ясгүй усан үзэм.

çekirge *is. zool.* дэвхрэг,царцаа.

çekirge kuşu *is. zool.* хар тодол (шувуу).

çekiş *is.* 1. çekmek үйлийн нэр. 2. зүтгүүр, зүтгүүр хүч. 3. *hlk.* хэрүүл, маргаан.

çekişken *s. hlk.* хэрүүлч, хэл амтай.

çekişme *is.* çekişmek үйлийн нэр.

çekişmek *(nsz, -le)* 1. татах, таталцах, чангаах. 2. (биө бие рүүгээ) тулгах, гаргах, далайх, өргөх. "*Bıçak çekişmek.*" Хутга тулгах. 3. сугалах. "*Kura çekişmek.*" Шавга орхих, шавга хаях. 4. хэрэлдэх, муудалцах, маргалдах, хэрүүл хийх. 5. өрсөлдөх, уралдах, үзэлцэх, тэмцэлдэх. **çekişe çekişe pazarlık etmek** наймаалцах, үнэ хаялцах.

çekişmeli *s.* 1. хэрүүлтэй, маргаантай,хэл амтай,хэрэлдүүлсэн, хэрүүл хийлгэсэн. 2. өрсөлдөөнтэй.

çekiştirme *is.* çekiştirmek үйлийн нэр.

çekiştirmek *(-i)* 1. татах, чангаах. 2. зулгаах, татах, суга татах. "*Saçlarını çekiştirmek.*" Үсээ зулгаах. 3. *mec.* муулах, муу хэлэх, муучлах.

çekkin *s.* оролцоогүй, хайхрамжгүй, ажиггүй, хэнэггүй.

çekme *is.* 1. çekmek үйлийн нэр. 2. шургуулга, шургуул. 3. өндөр мөчир, гишүүг татаж огтлох зориулалттай, урт иштэй, шүдтэй хутга. 4. комбинзон, бадай (үргэлж оёсон өмд, цамц). 5. утсан хөгжим. 6. чангаах, татаж өөр лүүгээ ойртуулах. 7. агших, авчих. 8. *s.* хэлбэр сайтай, тэгш, гоё, сайхан. "*Çekme burun.*" Шулуун хамар. 9. *s.* татаж өмсдөг, татагддаг.

çekmece *is.* 1. шургуулга, шургуул. 2. авдар. 3. далайн тохой, тэнгисийн булан.

çekmeceli *s.* шургуулгатай, шургуултай.

çekmecesiz *s.* шургуулгагүй, шургуулгүй.

çekmek *(-i, -e)* 1. татах, чирэх, чангаах. 2. даах. "*Bu araba beş yüz kilodan fazla çekmez.*" Энэ машин таван зуун килограммаас илүүг даахгүй. 3. татах, сунгах, тэлэх. "*İp çekmek.*" Утас татах. 4. уусгах, шингээх. "*Su çekmek.*" Ус шингээх. 5. зөөх. 6. өөр тийш нь татах, зайлуулах, хажуу тийш нь болгох. 7. хураах. 8. татах, сорох, гүнзгий амьсгаа авах, дотогш татах. 9. сугалах, далайх, гаргах, тулгах. "*Bıçak çekmek.*" Хутга тулгах. 10. цохих, шаах, балбах, зодох, жанчих, нанчих. "*Dayak çekmek.*" Алгадах. 11. татах. "*Devlet elçisini çekti.*" Улс өөрийн элчин сайдаа татав. 12. жинтэй байх, хүнд байх, татах. "*Yaş odun ağır çeker.*" Нойтон мод хүнд байна. 13. татах, хаах, хаалт хийх, хаалт босгох, барих, өрөх. "*Duvar çekmek.*" Хана өрөх. 14. сугалах, шавга орхих, шавга хаях. 15. гаргаж авах, нэрэх. "*İspirto çekmek.*" Спирт нэрэх. 16. зурах, татах, түрхэх, нүүрээ будах. "*Çizgi çekmek.*" Зураас татах, "*G züne sürme çekmek.*" Нүдээ нүд хүрээлэгчээр будах. 17. хуулах, буулгах, хуулан бичих, дахин хуулах, цайруулах, сийрүүлэх. 18. авах, буулгах. "*Fotoğraf çekmek.*" Зураг авах. 19. тээрэмдэх, талхлах, татах, нүдэх, нунтаглах. 20. (машин, унаа тэрэг) ачих, ачаалах. "*Kamyon üç ton kömür çekti.*" Ачааны машин гурван тонн нүүрс ачив. 21. (вексель, өр төлөх баталгаа, чех гэх мэт) албан ёсны болгон хэрэгжүүлж эхлэх, хэрэглээ эхлэх, хүчинтэй болгох. 22. анхаарал татах, дур татах, сүндлэх. 23. сониурхах, сонирхон орох, сонирхол татах, сонирхол төрүүлэх, татах, дуртай болгох. "*Müşteriler çekmek.*" Үйлчлүүлэгчдийг татах. 24. төлөх, зардлыг нь даах. "*Beni lokantasına götürdü, âlâ bir öğle yemeği çekti.*" Намайг өөрийн хоолны газар аваачаад, амттай сайхан өдрийн хоолонд оруулав. 25. зүрх сэтгэлээрээ мэдрэх, зүрх сэтгэлдээ амьдруулах, үзэх, амсах, туулах, санах, санагалзах, мөрөөдөх. "*Hasretini çekmek.*" Санах, мөрөөдөх, санан уйтгарлах. "*Neler çektik neler!*" Юу эс үзсэнийг тэр гэхэв дээ. 26. *argo.* татах, тогтоох, архи уух, хөнтрөх. "*Hadi bir tane daha çek.*" Алив дахиад нэг татчих/тогтоочих. 27. явах, хөдлөх, хөдөлгөх. "*Hadi çek!*" За хөдөльө! 28. адил байх, адилхан байх, төстэй байх, дуурайх. "*Anasına çekmiş.*" Ээжийгээ дуурайсан байна. 29. байцаах, асуух, шалгаах. *Sorguya çekmek* байцаалт хийх, байцаах. 30. утгыг гуйвуулах, гажуудуулах, мушгих, мушгиж буруутуулах. "*Bak, sözümü nereye çekti!*" Хар даа, миний хэлсэн үгийг гуйв уулж байгааг нь! 31. бүтээх, нөмрөх, өмсөх, углах. "*Yorganınızı başınıza çeker uyursunuz.*" Хөнжлөө толгой дээрээ нөмрөөд унтахгүй юу. 32. үргэлжлэх, хугацаатай, хугацаа авах. "*Şubat ayı yirmi sekiz gün çeker.*" Хоёрдугаар сар хорин найман өдөртэй. 33. агших, авчих. 34. нурших, ярих, унших. "*Nutuk çekmek.*" Нурших. "*Gazel*

çekmek." Шүлэг унших. 35. өлгөх, зүүх. "*Bayrak çekmek.*" Туг өргөх. 36. будах, түрхэх, нялах. "*Boya çekmek.*" Будах, будаг түрхэх. 37. илгээх, явуулах. "*Telgraf çekmek.*" Цахилгаан шуудан явуулах 38. татах, сорох. "*Baca iyi çekiyor.*" Яндан сайн татаж байна. **çek arabanı!** (veya **çek!**) эндээс зайл! **çekip almak** холдуулах, зайлуулах, ажлаас нь гаргах. **çekip çevirmek** эрхлэх, захирах. **çekip gitmek** орхиж явах, орхин одох,салж одох

Çekoslovakyalı *z. is. esk.* чехославак хүн.

çektirme *is.* 1. çektirmek үйлийн нэр. 2. *den.* том далбаат усан завь.

çektirmek *(-i, -e)* 1. çekmek үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. зовоох, зовлон учруулах, зовлон тарих, шаналгах.

çekül *is. fiz.* эгц хажуу.

çelebi *s.* 1. буурь суурьтай, төлөв, түвшин, хүмүүжилтэй. 2. *esk.* эрхэм, нөхөр, ноён. 3. *is.* Бө кташи ба Мевлөви зэрэг шашны бүлгийг үүсгэн байгуулагч тэргүүн нарт өгдөг хэргэм цол.

çelenk, -gi *is.* 1. цэцэг титэм, гөрсөн цэцэг. 2. *esk.* титэм, овоодой. **~ koymak** цэцэг тавих.

çelik, -ği (I) *is.* 1. ган, болд. 2. *s.* ган, болд, ганаар хийсэн. "*Çeliğe su vermek.*" Ган хатаах, хаттай болгох. "*Çelik başlık.*" Ган дуулга. **~ kasa** сейф, мөнгөний авдар, үнэт эд зүйлс хийдэг авдар.

çelik, -ği (II) *is.* 1. богинохон тайрагдсан мөчир. 2. үндэслүүлэгч мөчир.

çelikhane *is.* болд цутгах үйлдвэр, ган цутгах үйлдвэр.

çelikleme *is.* çeliklemek үйлийн нэр.

çeliklemek *(nsz)* үндэслүүлэгч мөчрөөр мод тарих, мод үрслүүлэх.

çelikleşme *is.* çelikleşmek үйлийн нэр.

çelikleşmek *(nsz)* 1. хатах, хатан болох, хаттай болох. 2. *mec.* болд шиг бат бөх болох.

çelikleştirme *is.* çelikleştirmek үйлийн нэр.

çelikleştirmek *(-i)* 1. хатаах, хатан болгох, хаттай болгох. 2. *mec.* хүчжүүлэх, хүч чадалтай болгох.

çelikli *s.* гантай, болдтой, ган, болд.

çelim *is. hlk.* хүч, бяр, чадал.

çelimli *s.* хүчтэй, чадалтай, бяртай.

çelimsiz *s.* хүчгүй, бяр чадалгүй, дороо.

çelişik *s.* зөрчилтэй, зөрөлдөөнтэй, харшлалдсан.

çelişiklik, -ği *is.* зөрүү, зөрчилтэй байдал, зөрөлдөөн, харшлалдах.

çelişken *s.* bk. çelişik.

çelişki *is.* зөрчил, зөрөлдөөн, харшлалдаан.

çelişkili *s.* зөрчилтэй, зөрөлдөөнтэй, харшлалдсан.

çelişkisiz *s.* зөрчилгүй, зөрөлдөөнгүй.

çelişme *is.* зөрчил, зөрөлдөөн, харшлалдаан.

çelişmek *(nsz, -le)* зөрчилдөх, зөрөх, зөрчих, харшлалдах.

çelişmeli *s.* bk. çelişik, çelişkili.

çelişmesiz *s.* bk. çelişkisiz.

çelme *is.* 1. çelmek үйлийн нэр. 2. дэгээдэх, хөлөөр таших. 3. (толгойн) гурвалжин алчуур. **~ takmak** 1) дэгээдэх, хөлөөр таших. 2) *mec.* хүний доогуур хөлөө шургуулж бүдрүүлэх, хүний ажилд саад болох.

çelmece *zf.* толгой эргүүлсэн, учир нь олдохгүй, самууруулсан.

çelmek, -er *(-i)* 1. унагаах, дэгээдэж унагаах. 2. саад болох, саатуулах, зам хөндөлдөх, зам хаах. 3. (алчуур) ороох, боох, уях. 4. хөндлөн тайрах, хөндлөн огтлох. 5. алдагдуулах, алдуулах, таслах. "*Bu gürültü uykumu çeldi.*" Энэ чимээ нойр тасалчихлаа. 6. самууруулах, алмайруулах,саатуулах, алгасуулах. 7. маань мэгзэм унших, тарни унших. 8. *mec.* (үзэл бодол, үйл хөдлөл) зөрчилдөх, зөрөх, харшилдах.

çelmeleme *is.* çelmelemek үйлийн нэр.

çelmelemek *(-i)* дэгээдэх, хөлөөр таших.

çeltik, -ği *is.* цэвэрлээгүй цагаан будаа. "*Çeltik tarlası.*" Цагаан будаан тариалангийн талбай, тутраганы талбай.

çeltikçi *is.* цагаан будаа тариалагч, тутрага тариалагч.

çeltikçilik, -ği *is.* цагаан будаа тариалах, тутрага тариалах.

çeltik kargası *is. zool.* билүүс.

çember *is. mat.* 1. цагираг, хүрээ, тойрог, дугуй. 2. цагираг, бүслүүр, боолт, бөгж. 3. дугуй, цагираг (хүүхдийн тоглоом). 4. бүслүүр, хүрээ. 5. том, шаглаатай толгойн алчуур. 6. *mec.* хүнд байдал, хүнд хэцүү байдал, хүнд бэрх байдал, аргагүйдэл. 7. *sp.* сагсны шийд. **~ çevirmek** (хүүхэд) дугуй өнхрүүлэх, цагираг өнхрүүлж тоглох. **~ geçirmek** хүрээгээр бэхлэх, бөгжөөр бүслэх, цагиргаар ороох, бүслүүр углах. **~ içine almak** (veya **çembere almak**) хүрээлэх, тойрох, бүслэх. **~i yarmak** бүслэлтийг сэтэлж гарах.

çemberleme *is.* çemberlemek үйлийн нэр.

çemberlemek *(-i)* хүрээгээр бэхлэх, бөгжөөр бүслэх, цагиргаар ороох, бүслүүр углах.

çemberlenme *is.* çemberlenmek үйлийн нэр.

çemberlenmek *(nsz)* 1. үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. дүгрэг болох, дугариглах, бөөрөнхий болох, дугуй хэлбэртэй болох, тойрог болох, цагирган болох, цагираг хэлбэртэй болох.

çemen *is. bot.* гоньд, гоньдны үр.

çemrek *s. hlk.* (ханцуйгаа) шамласан, (хормойгоо) шуусан, сөхсөн.

çemreme *is.* çemremek үйлийн нэр.

çemremek *(-i) hlk.* ханцуй шамлах, хормой шуух, дээш сөхөх.

çemrenme *is.* çemrenmek үйлийн нэр.

çemrenmek *(nsz)* 1. (ханцуй, хормой) шамлах, шуух, сөхөх. 2. *mec.* ажилд ханцуй шамлан орох, бэлтгэх, бэлдэх, зэхэх.

çençen *s. hlk.* чалчаа, бураа, хагархай хэнгэрэг, далан долоон үгтэй.

çene *is.* 1. эрүү. 2. хавчуур, хавчаар. 3. шал шал хийх, илүү олон үг дэлгэх, шалиг марзан ярих, чалчих, далан долоон үг дэлгэх. 4. *hlk.* булан. **~ çalmak** чалчих, бурах, донгосох, далан долоон үг дэлгэх, дэмий ярих. **~ yarıştırmak** ам булаалдан ярилцах, хөөрөлдөх, чалчих. **~ yormak** шал хэрэггүй ярих, дэмий ярих, хий дэмий чалчих. **~si açılmak** ярьж гарах, яриандаа халаад бурж гарах. **~si atmak** эрүү нь дагжтал чичрэх. **~si oynamak** зажлах, хивэх, бувар бувар хийх, бувганах. **~sini bıçak açmamak** (уйтгарлан гунигласнаас болж) дуугаа хураах, дуугүй болох. **~sini kapatmak** дуугүй болгох, амыг нь таглах, амыг нь хамхих. **~sini tutmak** дуугүй байх, дуугүй өнгөрүүлэх, дуугүй суух, таг чиг суух. **~sinin bağı çözülmek** амны нь үдээс алдрах, чалчиж гарах. **~si kuvvetli** уран үгтэй, хэлэмгий, яриа, аманцар.

çenek, -ği *is. bot.* 1. үрийн хэлтэр. 2. *zool.* (шув ууны) дээд хонш, ханшуу, доод хонш, эшүү.

çeneleşme *is.* çeneleşmek үйлийн нэр.

çeneleşmek *(-e)* ярилцах, хөөрөлдөх. чалчицгаах.

çeneli *s.* 1. эрүүтэй. 2. *mec.* чалчаа, яриа, бураа, задгай амтай.

çenet, -di *is. bot.* хавтас, далавч, нээлхий.

çengel *is.* гох, дэгээ, чагт. **~ takmak** *mec.* хүний доогуур хөлөө шургуулж бүдрүүлэх, хүний ажилд саад болох, хорлох.

çengelleme *is.* çengellemek үйлийн нэр.

çengelli *s.* гохтой, дэгээтэй, чагттай. "*Çengelli iğnesi.*" Дэгээ зүү, тавтай зүү.

çengi *is.* танцчин эмэгтэй, бүжигчин эмэгтэй.

çenileme *is.* çenilemek үйлийн нэр.

çenilemek *(nsz) hlk.* гаслах (нохой).

çentik, -ği *is.* 1. сэтэрхий, ухмай, эмтэрхий, эмтгий. 2. *s.* сэтэрхий, ухмай, эмтэрхий, эмтгий, эмтэрсэн иртэй, шүд гарсан. "*Çentik bıçak.*" Эмтэрсэн иртэй хутга. 3. говил, догол.

çentikleme *is.* çentiklemek үйлийн нэр.

çentiklemek *(-i)* 1. сэтлэх, эмтлэх, шүд гаргах, ирийг эмтлэх. 2. нарийхан хэрчих.

çentme *is.* çentmek үйлийн нэр.

çentmek, -er *(-i)* 1. сэтлэх, эмтлэх, шүд гаргах, ирийг эмтлэх. 2. нарийхан хэрчих.

çepeçevre *s. ve zf.* эргэн тойрон, тойроод, хүрээлээд.

çepel *is.* 1. бохир, буртаг, хир, шавар, өнгөр. 2. хог, хольц. "*Buğdayın çepelini ayıkladı.*" Буудайн хогыг ялгав. 3. гал түлэхэд амархан ноцдог хуурай мөчир, гишүү. 4. *hlk.* бүүдийсэн, бүрхэг, үүлтэй тэнгэр.

çepelleme *is.* çepellemek үйлийн нэр.

çepellemek *(-i)* (хогтой) холих, хутгах.

çepelli *s.* хогтой, хольцтой. "*Çepelli buğday.*" Хогтой буудай.

çeper *is. hlk.* 1. хана, хашаа, хайс. 2. таарамж муутай хүн, зан муутай хүн, ааш муутай хэн нэгэн. 3. гал түлэхэд амархан ноцдог мөчир, гишүү. 4. жимсний цэцэрлэг. 5. *biy.* хальс, шар хальс, бүрхэвч.

çepiç, -ci *is. hlk.* ишиг.

çerçeve *is.* 1. жааз, гуу. 2. хүрээ. 3. *mec.* хэм, хэмжээ, хүрээ. "*Pencere çerçevesi.*" Цонхны хүрээ.

çerçeveleme *is.* çerçevelemek үйлийн нэр.

çerçevelemek *(-i)* жаазлах, гуулах, хүрээлэх, хүрээ хийх.

çerçeveletme *is.* çerçevelетmek үйлийн нэр.

çerçeveletmek *(-i)* жаазлуулах, гуулуулах, хүрээлүүлэх, хүрээ хийлгэх.

çerçeveli *s.* жаазтай, гуутай, хүрээтэй, жаазлуулсан.

çerçevesiz *s.* жаазгүй, гуугүй, хүрээгүй.

çerçi *is.* үүргийн наймаачин.

çer çöp *is.* 1. модны хог, зомгол. 2. хаягдал, хог, орхидос, хог новш.

çerez *is.* 1. зууш. 2. төрөл бүрийн самар, хатаасан жимсний нийт өрөнхий нэр.

çerezlenme *is.* çerezlenmek үйлийн нэр.

çerezlenmek *(nsz)* 1. зууш идэх, зууш зооглох. 2. самар чөмөх, хатаасан жимс идэх. 3. *mec.* жавших, ашиглах.

çerge *is.* гэр, майхан, цацар.

çeri *is. esk.* цэрэг.

Çerkez *z. is.* 1. чөркөс хүн. 2. *s.* черкөс, черкесийн, черкес үндэстний.

çerviş *is.* 1. өөхөн тос. 2. шөл.

çeşit, -di *is.* 1. төрөл, зүйл, зэрэг. 2. төрөл зүйл, анги. 3. *s.* олон төрлийн, янз бүрийн, олон янзын.

çeşitkenar *s.* олон талт, тэгш бус талт.

çeşitkenar üçgen *is. mat.* тэгш бус талт гурвалжин.

çeşitleme *is.* çeşitlemek үйлийн нэр.

çeşitlemek *(-i)* төрөлжүүлэх.

çeşitlendirme *is.* çeşitlendirmek үйлийн нэр.

çeşitlendirmek *(-i)* төрөлжүүлэх.

çeşitlenme *is.* çeşitlenmek үйлийн нэр.

çeşitlenmek *(nsz)* төрөлжих.

çeşitli *s.* ve *zf.* элдэв, төрөл бүрийн, янз бүрийн, элдэв янзын.

çeşitlilik, -ği *is.* янз бүрийн байдал, өөр өөр байдал, харилцан адилгүй байх.

çesme *is.* усны цорго, ундны усны цорго.

çeşni *is.* 1. амт, амт чанар. 2. *mec.* амтархах, шимтэх. **~sine bakmak** амталж үзэх, амсаж үзэх, амтыг нь үзэх.

çeşnileme *is.* çeşnileme үйлийн нэр.

çeşnilemek *(nsz)* амтлах, амт оруулах.

çeşnilenme *is.* çeşnilenmek үйлийн нэр.

çeşnilenmek *(nsz)* амт орох.

çeşnili *s.* 1. амттай, амтлаг. 2. *mec.* амтархан, шимтэн.

çeşnilik, -ği *is.* хоол амтлагч.

çete *is.* бүлэг дээрэмчин, бүлэг зандалчид, эсэргүүцэгчдын бүлэглэл.

çeteci *is.* дээрэмчин, зандалчин, эсэргүүцэгч.

çetin *s.* хатуу, чанга, хэцүү, бэрхшээлтэй, хүнд, төвөгтэй, ярвигтай.

çetrefil *s.* 1. бэрхшээлтэй, төвөгтэй, ярвигтай. 2. хазгай, алдаатай, буруу. "*Onun çetrefil bir dili var.*" Тэр хазгай хэлтэй юм байна.

çevgen *is.* мод, саваа, бэрээ, шийдэм.

çevik *s.* дүйтэй, онгтой, гавшгай, шаламгай, хүйхэр, түргэн хөдөлгөөнтэй.

çeviklik, -ği *is.* гавшгай, шаламгай, онгтой байдал, хүйхэр байх.

çeviren *is.* орчуулагч.

çevirgeç, -ci *is. fiz.* сэлгүүр (цахилгаан гүйдлийг сэлгүүлэн явуулах багаж).

çeviri *is.* орчуулга.

çevirici *is.* 1. орчуулагч, хэлмэрч. 2. *fiz.* сэлгүүр.

çevirim *is.* 1. эргэлт. 2. *sin.* кино зураг авах.

çevirme *is.* 1. çevirmek үйлийн нэр. 2. шорлог. 3. *ask.* бүслэлт. 4. *s.* орчуулгын, орчуулсан, хөрв үүлсэн.

çevirmek *(-i)* 1. эргүүлэх, эргүүлж явуулах, чиглэлийг нь өөрчлөх. 2. эргүүлэх. "*Kitabın yaprağını çevirmek.*" Номын хуудас эргүүлэх. 3. орчуулах, хөрвүүлэх. 4. эргүүлэх, эргүүлдэх, мушгих. 5. болгох, болгож хувиргах, сүйтгэх, сүйрүүлэх, баллах, эвдэрхий балгас болгож хувиргах. "*Harabeye çevirmek.*" Үнсэн товрог болгох, сүйрүүлэх. 6. удирдах, зохицуулах, авч явах. 7. буцаах, эргүүлэх, буцааж явуулах, замаас буцаах. 8. буцаах, эргүүлэх, буцаан илгээх, эргүүлэн өгөх. 9. өнгийг эргүүлэх (хувцас г.м). 10. (үгийн утгыг) буруу ташаа тайлбарлах, өөрчлөх, хувиргах, гуйвуулах, гажуудуулах, мушгих. 11. далд явуулга явуулах, далдуур хөнөөх, хорлох. 12. бүслэх, хүрээлэх. 13. болгох, хувиргах, болгож хувиргах, өөрчлөх, болгож өөрчлөх. "*Evlerini otele çevirdiler.*" Гэрээ зочид буудал болгон өөрчилчихсөн. 14. өөрчлөгдөх, хувирах. 15. хөзөр тоглох.

çevirmen *is.* орчуулагч, хэлмэрч.

çevirtme *is.* çevirtmek үйлийн нэр.

çevirtmek *(-i, -e)* çevirmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

çevre *is.* 1. орчин, орчин тойрон, ойр хавь. 2. *mec.* орчин тойрон, орчин тойрны хүмүүс, эргэн тойрны хүмүүс. 3. *mec.* хүрээ, бүлэг. 4. байгаль орчин, хүрээлэн байгаа орчин. "*Çevre kirliliği.*" Байгаль орчны бохирдолт. 5. *mec.* орчин, нөхцөл. 6. шаглаатай нусны алчуур. 7. *mat.* хүрээ.

çevre açı *is. mat.* багтсан өнцөг.

çevre bilimi *is.* экологи, экологийн шинжлэх ухаан.

çevreleme *is.* çevrelemek үйлийн нэр.

çevrelemek *(-i)* 1.бүслэх,хүрээлэх,тойрох.2.х язгаарлах, хэмжээлэх, хэмжээг нь тодорхойлох.

çevrelenme *is.* çevrelenmek үйлийн нэр.

çevrelenmek *(nsz)* çevrelenmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

çevren *is.* тэнгэрийн хаяа, тэнгэрийн хормой, хаяалбар.

çevresel *is.* орчин тойрны, хавь ойрын.

çevre yolu *is.* хот хоорондын зам.

çevri *is.* 1. (үгийн утга) буруу ташаа тайлбар, өөрчлөх, хувиргах, гажуудуулах, мушгих, мушгин гуйвуулах. 2. хуй салхи, усны эргүүлэг, усны ойл, эргэц.

çevrik *s.* эргэсэн, эргүүлсэн.

çevrileme *is.* çevrilemek үйлийн нэр.

çevrilemek *(-i)* буруу ташаа тайлбарлах, өөрчлөх, хувиргах, гажуудуулах, мушгих, мушгин гуйвуулах.

çevrili *s.* 1. бүслэгдсэн, хүрээлэгдсэн, тойрсон. 2. эргэсэн, эргүүлсэн.

çevrilme *is.* çevrilmek үйлийн нэр.

çevrilmek *(nsz, -e)* 1. çevirmek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. эргэх, эргэн харах, хандах.

çevrim *is.* 1. үе, цаг. 2. *fiz.* цахилгаан гүйдэл.

çevrimsel *s.* мөчлөгийн, орчилын, үет, мөчлөгт, орчилт.

çevrinme *is.* эргэх, эргэлдэх.

çevrinmek *(nsz)* эргэх, эргэлдэх, тойрох, эргэж тойрох.

çevrinti *is.* 1. эргэлт, эргэх, эргэлдэх, тойрох. 2. хуй салхи, усны эргүүлэг, усны ойл, эргэц. 3. төрөл бүрийн үр тарианы холимог.

çevriyazı *is.* ve *d.b.* галиг, авианы галиг, галигчлал.

çeyiz *is.* инж. ~ **düzmek** инж бэлдэх.

çeyizleme *is.* çeyizlemek үйлийн нэр.

çeyizlemek *(-i)* инж бэлдэж өгөх.

çeyrek, -ği *s.* 1. дөрөвний нэг, мөч, мөчлөг. "*Çeyrek asır.*" Зууны мөчлөг. 2. *is.* арван таван минут, цагийн дөрөвний нэг хугацаа. "*Bire çeyrek var.*" Нэг цагт арван таван минут дутуу байна. 3. *esk.* мөнгөн зоосны дөрөвний нэгтэй тэнцэх таван мөнгө. 4. *argo.* марк (Германы мөнгөн дэвсгэрт).

çıban *is.* идээлсэн газар, хатиг, буглаа, хувилдас. ~ **açmak** идээ хагалах. ~ **işlemek** идээ гоожих.

çıbanbaşı *is.* амин чухал асуудал/сэдэв, эгзэгтэй асуудал, эмзэг асуудал.

çıdam *is. esk.* тэвчээр, тэсвэр, хатуужил.

çıdama *is.* çıdamak үйлийн нэр.

çıdamak *(-e)* тэвчих, хүлцэх, тэсвэрлэх.

Çıfıt *z. is.* 1. еврей хүн. 2. (çıfıt) хутган үймүүлэгч, далдуур хөнөөгч, далд явуулга хийгч.

çığ *is.* 1. цасан уруй, бөөн цас, цасны нур. 2. *hlk.* ташаалавч, далдавч, гүйлгээ хана, хананцар. ~ **düşmek** цасны нуралт.

çığa *is. zool.* шүхэрлэг загас.

çığıltı *is.* шуугиан, дуу чимээ.

çığır *is.* 1. цасны нурын мөр, цасны нурын цасан дээр гаргасан нарийн судаг. 2. жим, харгуй. 3. мөр. 4. *mec.* арга зам, үүд хаалга, шинэ бололцоо. **~ açmak** зам зааж өгөх, зам тавьж өгөх, бололцоо нээж өгөх, үүд хаалга нээх. **(iş) ~ından çıkmak** (ажил хэрэг) бүтэлгүй болох, сандаах.

çığlık, -ğı *is.* орилоон, чарлаан, бархирах дуу. **~ atmak (koparmak** vэya **basmak)** орилох, чарлах, бархирах.

çığrışma *is.* çığrışmak үйлийн нэр.

çığrışmak *(nsz, -le)* орилолдох, чарлалдах, бархиралдах.

çıkagelme *is.* çıkagelmek үйлийн нэр.

çıkagelmek *(nsz)* гэнэт ирэх, гэнэт гарч ирэх.

çıkak, -ğı *is. hlk.* гарах газар, хаалга.

çıkan *is. mat.* хасагдагч.

çıkar *is.* ашиг, хонжоо, эрх ашиг. **~ına bakmak** ашиг хонжоо хайх, өөрийн эрх ашгаа бодох, амин хувиа бодох, хувийн ашиг хичээх, олзонд шунах.

çıkarcı *is.* ашигч, ашиг хонжоо бодогч, хомхой зант, хувьдаа завшигч, хувийн ашиг хичээгч, олзонд шунагч (хэн нэгэн).

çıkarılma *is.* çıkarılmak үйлийн нэр.

çıkarılmak *(-den, -e)* çıkarmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

çıkarım *is.* 1. çıkarmak үйлийн нэр. 2. *man.* дүгнэлт, гаргалга.

çıkarma *is.* **1.** çıkarmak үйлийн нэр. 2. *mat.* хасах үйлдэл. 3. *ask.* цэрэг буулгах, десант буулгах.

çıkarma birliği *is. ask.* тэнгисийн дөсантын нэгдсэн анги.

çıkarmak *(-i, -den, -e)* 1. гаргах. 2. хүргэх. "*Bu para ile ayı çıkaramayız.*" Энэ мөнгөөр сарын эцсийг хүргэж чадахгүй нь. 3. ойлгох, мэдэх, гаргах. 4. гаргах, илрүүлэх, илчлэх. "*Yalanını çıkarmak.*" Худлыг нь илчлэх. 5. санах. 6. *mec.* хэлэх, ярих, гаргах. "*Bu dedikoduyu kesin o çıkarmıştır.*" Энэ хов живийг тэр л гаргасан. 7. таашаал авах, тааламжтай байх, таалагдах. 8. (уур, уцаар, омог, өшөө, хорсол) гаргах, тайлах, авах. "*Öfkesini benden çıkardı.*" Уураа надад гаргав. 9. (цалин, хөлс, мөнгө) олох, авах, хангах, нөхөж чадах. "*Ekmeğini taştan çıkarmak.*" Зовж байж хоолоо олох. "*Masrafını çıkarmak.*" Зардлаа нөхөх. 10. үзүүлэх, харуулах, харагдуулах, таниулах. "*Suçlu çıkarmak.*" Буруутан болгож харуулах. 11. гаргах, гадагшлуулах. "*Yediğini çıkarmak.*" Идсэн ууснаа гаргах. 12. холдуулах, зайлуулах, гаргах, халах, хөөх, хөөж гаргах. 13. (хувцас, гутал зэргийг) тайлах, гаргах, авах. "*Şapkasını çıkarmak.*" Малгайгаа авах. 14. гаргах, хэвлэх, хэвлэн нийтлэх, нийтлэх. "*Gazete çıkarmak.*" Сонин гаргах. 15. арилгах. "*Lekeyi çıkarmak.*" Толбо арилгах. 16. гаргах, учруулах. "*Bir detektif bürosu açmış, hükümet zorluk çıkardığından kapatmıştı.*" Нэгэн тагнуулын хэлтэс нээсэн боловч засгийн газар асуудал гаргасан учир хаасан юм. 17. үйлдвэрлэх, гаргах. 18. *mat.* хасах, хасах үйлдэл хийх.

çıkarsama *is. fel.* дүгнэлт, гаргалга.

çıkartı *is.* баас, өтгөн, өтгөн мөр.

çıkartılma *is.* çıkartılmak үйлийн нэр.

çıkartılmak *(-den)* çıkartmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

çıkartma *is.* **1.** çıkartmak үйлийн нэр. 2. хуулах цаас, буулгах цаас. 3. хуулбар зураг, буулгав ар зураг.

çıkartmak *(-e, -den)* çıkarmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

çıkar yol *is. mec.* гарах арга, арга зам.

çıkı *is.* ваадан, боодол.

çıkık, -ğı *s.* 1. булгарсан, мултарсан. 2. урагшаа илүү гарсан, төвийсөн, хэрдэг. 3. *is.* үе мултрах, булгарах, булгалах.

çıkıkçı *is.* бариач.

çıkılama *is.* çıkılamak үйлийн нэр.

çıkılamak *(-i)* боох, ваадагнах.

çıkılma *is.* çıkılmak үйлийн нэр.

çıkılmak *(-e)* гадаа гарах, дээр гарах. "*Dağa çıkıldı.*" Уулан дээр гарав. "*Bu havada dışarıya çıkılmaz.*" Ийм өдөр гадагшаа гаралтгүй.

çıkın *is.* ваадан, боодол. **~a koymak** ваадагнах.

çıkınlama *is.* çıkınlamak үйлийн нэр.

çıkınlamak *(-i)* ваадагнах, вааданд боох.

çıkıntı *is.* 1. нэгэн зүйлийн урагшаа илүү гарсан хэсэг, төвийсөн хэсэг, товгор газар. 2. номын зах дээрх тэмдэглэл.

çıkıntılı *s.* товгор, төвгөр, овгор, гүвгэр, төвийсөн, товойсон.

çıkıntısız *s.* овгоргүй, товгоргүй, төвгөргүй, товойгоогүй.

çıkış *is.* 1. çıkmak үйлийн нэр. 2. гарах газар, гарц, гарах хаалга. "*Çıkış kapısı.*" Гарах газар, хаалга. "*Çıkış yolu.*" Гарах арга, арга зам, гарах зам. 3. аашлах, загнах, зандрах. 4. өөд газар, өгсүүр газар. 5. *ask.* дайралт, довлолт. 6. *(бөх)* дэвэх. 7. *sp.* гараа, гараанаас гарах. 8. (сургууль) төгсөх, төгсөлт. "*Çıkış belgesi.*" Төгсөлтийн баримт. **~ almak** ажлаас гарах, халагдах. **~ vermek** ажлаас гаргах, халах.

çıkışlı *is.* төгсөгч. "*Okulun 1930 yılı çıkışlıları toplandı.*" Сургуулийн 1930 оны төгсөгчид цугларав.

çıkışma *is.* çıkışmak үйлийн нэр.

çıkışmak *(-e)* 1. аашлах, загнах, зандрах. 2. хүрэх. "*Param çıkışmadığı için arkadaşımdan borç aldım.*" Миний мөнгө хүрэхгүй учраас найзаасаа мөнгө зээллээ.

çıkıştırma *is.* çıkıştırmak үйлийн нэр.

çıkıştırmak *(-i)* хүргэх.

çıkıt, -ğı *is.* bk. çıkak.

çıkma *is.* 1. çıkmak үйлийн нэр. 2. тагт,

балкон. 3. номын зах дээрх тэмдэглэл. 4. гарсан, гаралтай, гарал үүсэлтэй. 5. хуучин, хэрэглэсэн.

çıkmak, -ar *(-den)* 1. гарах. *"Evden çıkmak."* Гэрээс гарах. 2. гарах, авах, гаргаж авах. *"Sütten yağ çıkar."* Сүүнээс тос гардаг. 3. гарах, төгсөх. *"Enstitüden bu sene mi çıktınız?"* Та институтыг энэ жил төгссөн үү? 4. салах, хагацах, салж явах, явах. 5. хугацаа дуусаж гарах. *"Hastaneden çıkmak."* Эмнэлэгээс гарах. *"Ceza evinden çıkmak."* Шоронгоос гарах. 6. хийгдэх, явагдах, бүтэх, биөлэх, гүйцэлдэх. *"İşler çabuk çıkmıyor."* Ажил урагшлахгүй байна. 7. хасагдах, хороогдох. 8. сугарах, гарах, салах, мултрах. *"Bəbəğin patiği çıktı."* Нялх хүүхдийн бойтог нь сугарчихлаа. 9. *mec.* зарах, зарчих, зарцуулах, хэрэглэх. *"Para çıkmak."* Мөнгө зарах. 10. ямар нэгэн байдалд байгааг илэрхийлнэ, байх, болох. *"Borçlu çıkmak."* Өртэй болох. *"Kârlı çıkmak."* Ашиг олох. *"Alacaklı çıkmak."* Авлагатай болох. 11. гарах, дээр гарах, өгсөх, авирах. *"Dağa çıkmak."* Уулан дээр гарах. *"Merdiven çıkmak."* Шатаар өгсөх. 12. гарах, илрэх, тодорхой болох, олдох. *"Sularda bakteri çıktı."* Усанд бактери олдов. 13. уулзах, уулзалт хийх, бараалхах. *"Bakana çıkmak."* Сайдад бараалхах. 14. аз таарах, хожих. *"Piyonga çıkmak."* Хонжворт сугалаа хожих. 15. явах, одох, мордох. *"Yola çıkmak."* Замд гарах. 16. (шийдвэр, тогтоол) гарах. 17. гэнэт гарч ирэх, тааралдах, таарах, тулгарах. 18. үнэтэй байх. 19. (жүжгийн) дүрд тоглох. 20. хүрэх, очих, хүрч очих. 21. газар хөл тавих. 22. тарах, түгэх, дэлгэрэх, дуулдах, сонсогдох. 23. ...тай болох, гарах. *"Bayramın son günü her iki kadının da işleri çıkmıştı."* Баярын сүүлчийн өдөр хоёр эмэгтэйд хоёуланд нь ажил гарав. 24. гарах, анхилах, ханхлах, үнэртэх. *"Buradan pis kokular çıkıyor."* Эндээс өмхий үнэр ханхалж байна. 25. өрсөлдөх, уралдах, эн зэрэгцэх. 26. (байшин барилга) барих. 27. арилах, гарах. *"Lekə çıkmak."* Толбо арилах. *"Kumaşın boyası çıktı."* Даавууны будаг нь гарчихаж. 28. зан чанар, шинж чанар, онцлог нь сүүлд ойлгогдох, сүүлд гарч ирэх, илрэх, тодрох. *"O da ötekiler gibi soysuz çıktı."* Тэр ч бас нөгөөдүүл шигээ өөдгүй амьтан байна шүү дээ. 29. мултрах, сугарах, салах, хөндийрөх, ховхрох. 30. болох, гарах. *"Fırtına çıkmak"* шуурга дэгдэх. *"Soğuk çıkmak."* Хүйтэн болох, хүйтрэх. 31. худалдаанд гарах. 32. ургах, гарч эхлэх, соёолох, цухуйх, гарах. 33. гарах, өгөх, олгох. *"Maaş çıkmak."* Цалин олгох. *"Emir çıkmak."* Тушаал гарах. 34. (сар, улирал) өнгөрөх, дуусах. *"Mart çıkmak."* Гуравдугаар сар дуусах. *"Kış çıkmak."* Өвөл дуусах. 35. (үнэ) өсөх, нэмэгдэх. 36. өсгөх, үнийг нь нэмэгдүүлэх. 37. дуугаа өндөрсгөх. 38. мартах. 39. (сар, нар) мандах, гарах. 40. хэвлэгдэх, хэвлэгдэн гарах. 41. биөлэгдэх, биөлэх. *"İnsanın her gördüğü rüya çıkmaz ya!"* Хүний зүүд болгон биөлэгддэггүй шүү дээ! 42. сэртэндэх. 43. гарах, үүсэх. *"Anlaşmazlık çıkmak."* Зөрчилдөөн гарах.

çıkmaz *s.* və *is.* 1. мухар, мухар гудамж, мухар зам. *"Çıkmaz sokağı."* Мухар гудамж. 2. *s. mec.* мухардмал, тулгамдсан, аргагүйдсэн. **~a girmek** мухардах, мухардалд орох. **~a sokmak** мухардалд оруулах.

çıkrık, -ğı *is.* 1. худгийн цах. 2. ээрүүл, иг. 3. дамар хүрд блок.

çıktı *is. tic.* 1. бүтээгдэхүүн, бүтээгдэхүүний гарц, гарц. 2. хаягдал. *"Sanayi çıktısı."* Үйлдвэрийн хаягдал. 3. комьютерээс хэвлэж гаргах. 4. төгсөлтийн баримт.

çıldırasıya *zf.* галзуурмаар, галзуурах шахан, ухаангүй.

çıldırma *is.* çıldırmak үйлийн нэр.

çıldırmak *(nsz)* 1. галзуурах, солиорох. 2. ухаангүй хүсэх, ухаангүй дурлах, өдрийн бодол шөнийн зүүд болох, нойр хоолоо мартах, ихэд хүсэх.

çıldırtma *is.* çıldırtmak үйлийн нэр.

çıldırtmak *(-i)* çıldırmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

çılgın *s.* 1. галзуу, солиотой. 2. гайхалтай, гайхамшигтай, аугаа их. *"Çılgın bir âşk."* Аугаа их хайр дурлал. **~a dönmek** галзууртлаа уурлах, ухаангүй баярлах, хагартлаа баярлах.

çılgınca *s.* və *zf.* 1. галзуу юм шиг, солиотой юм шиг, ухаанаа алдталаа, ухаангүй. *"Ona çılgınca âşık oldum."* Би түүнд ухаангүй дурлачихжээ. 2. маш, дэндүү, учиргүй, тоймгүй.

çılgıncasına *zf.* галзуу, солиотой, галзуурсан юм шиг.

çılgınlaşma *is.* çılgınlaşmak үйлийн нэр.

çılgınlaşmak *(nsz)* галзуурах, галзуурсан мэт болох, солиорох.

çılgınlık, -ğı *is.* галзуурал, солио, ухаангүй байдал.

çın *s.* үнэн, зөв, лав, магад, гарцаагүй. **~ tutmak** батлах, нотлох, үнэн гэх.

çın çın *zf.* жин жин, дин дон.

cıngar *is. argo.* хэрүүл, хэрүүл шуугиан, хэрүүл дуруул. **~ çıkarmak** хэрэлдүүлэх, хэрүүл хийлгэх, хэрүүл шуугиан дэгдээх. **~ kopmak** хэрүүл болох, хэрүүл шуугиан дэгдэх.

çıngırak, -ğı *is.* бяцхан хонх, жижиг хонх. **çıngırağı çekmek** *argo.* мажийх, үхэх.

çıngıraklı *s.* 1. хонхтой. 2. *mec.* хангинам, дунгинасан, жингэнэсэн, цангинасан, чанга, дуутай.

çıngır çıngır *zf.* жин жин, дин дон.

çıngırdak, -ğı *is.* 1. бяцхан хонх. 2. шаржигнадаг тоглоом.

çıngırdama *is.* çıngırdamak үйлийн нэр.

çıngırdamak *(nsz)* дуугарах, хангинах, жингэнэх, цангинах.

çıngırdatma *is.* çıngırdatmak үйлийн нэр.

çıngırdatmak *(-i)* дуугаргах, цохих, хангинуулах, жингэнүүлэх, цангинуулах.

çıngırtı *is.* хангинах чимээ, жингэнэх авиа, цангинах дуу.

çınlama *is.* çınlamak үйлийн нэр.

çınlamak *(nsz)* 1. дуугарах, хангинах, жингэнэх, цангинах. "*Kulak çınlamak.*" Чих хангинах. 2. цуурайтах.

çınlatma *is.* çınlatmak үйлийн нэр.

çınlatmak *(-i)* çınlamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

çınsabah *zf.* өглөөгүүр, өглөө эртхэн.

çıpı çıpı *is.* (хүүхдийн хэлээр) усанд орох.

çıpıldak *s.* (хүүхдийн хэлэнд) нүцгэн, шалдан.

çıpır *is.* зомгол, цавчдас.

çıpır makinesi *is.* цавчигч машин.

çıplak *s.* 1. нүцгэн, шалдан. 2. үсгүй, халзан. 3. нүцгэн, өвс ургамалгүй. 4. хоосон, хөндий, ханхай. 5. *mec.* энгийн. "*Çıplak bir anlatım.*" Энгийн тайлбар. 6. *mec.* байгаа байдлаар нь, байгаагаар нь, ил, тод. 7. *is.* нүцгэн биеийн зураг. 8. *is.* ядуу хүн, үгийгүү хоосон хүн. **~ gözle görmek** энгийн нүдээр харах.

çıplak at *is.* зайдан морь.

çıplaklık, -ğı *is.* нүцгэн бие, шалдан бие, нүцгэн шалдан. **(bütün) çıplaklığıyla** байгаагаар нь, байгаа байдлаар нь, нууж хаах зүйлгүй, ил тод.

çıplanma *is.* çıplanmak үйлийн нэр.

çıplanmak *(nsz)* нүцгэрэх, нүцгэн болох, шалдлах.

çıra *is.* 1. хусны үйс. 2. *hlk.* тосон дэн, гийгүүлэгч.

çırak, -ğı *is.* 1. дагалдан, шавь. 2. туслах, туслагч.

çıraklık, -ğı *is.* 1. дагалдах, дагалдан сурах. 2. дагалдан болох, шавь болох. 3. дагалдангийн цалин, хөлс. 4. дагалдангуудын ажлын байр. **~ etmek** дагалдангаар ажиллах, дагалдах.

çırakman *is.* 1. бамбарын суурь, лааны суурь. 2. сүрэг загасыг эрэг, хөвөө рүү ойртуулан барихын тулд шөнө дөлөөр ноцоох гал. 3. лааны суурь, чийдэнгийн суурь.

çırçıplak, -ğı *s.* нүв нүцгэн, шав шалдан.

çırçır (I) *is.* хөвөн цэвэрлэх машин.

çırçır (II) *is.* 1. бяцхан булаг, шанд 2. *zool.* хээр талын хүрэлзгэнэ.

çırçırlama *is.* çırçırlamak үйлийн нэр.

çırçırlamak *(-i)* хөвөн цэвэрлэх.

çırılçıplak, -ğı *s.* 1. нүв нүцгэн, шав шалдан. 2. *mec.* маш энгийн, тов тод, ив илт.

çırnık, -ğı *is. den.* 1. жижиг завь. 2. нэгэн төрлийн том далбаат онгоц.

çırpı *is.* зомгол, зоргодос.

çırpılmak *(nsz)* çırpmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

çırpınma *is.* çırpınmak үйлийн нэр.

çırpınmak *(nsz)* 1. тэлчлэх, тэлчигнэх, тарчлахс. 2. (булчин шөрмөс) татах, татваганах, таталдах, татвалзах. 3. *mec.* сандрах, мэгдэх, самгардах. 4. дэрвэлзэх, далбаганах, сэрвэлзэх, сэрчигнэх, намилзах. "*Bayrak çırpınmak.*" Далбаа дэрвэлзэх. 5. *mec.* их зүтгэл гаргах, байдаг хүчээрээ чармайх, мэрийх, их хөлс хөдөлмөр гаргах.

çırpıntı *is.* 1. bk. çırpınma. 2. усны долгио, долгилоо, давалгаа.

çırpıntılı *s.* долгиотой, долгилоотой, давалгаатай.

çırpışma *is.* çırpışmak үйлийн нэр.

çırpışmak *(nsz)* (шувуу) далавчаа дэвэх, эрвэлзүүлэх, эрвэн дэрвэн хөдөлгөх.

çırpıştırma *is.* çırpıştırmak үйлийн нэр.

çırpıştırmak *(-i)* ингэс тэнгэс хийх, хайнга хийх, хааш яаш хийх.

çırpma *is.* **1.** çırpmak үйлийн нэр. 2. далд оёос.

çırpmak, -ar *(-i)* 1. сэгсрэх. 2. дэвэх. "*Kanatlarını çırpmak.*" Далавчаа дэвэх. 3. таших. "*El çırpmak.*" Алга таших. 4. нэг юмны үзүүрээс нь бага зэрэг тайрах, огтлох, танах, хяргах, хайчлах, өөлөх. 5. (хурдан, байнга) хутгах. 6. *mec.* хулгайлах.

çıt *is.* чад, тас. (юм хугарахад гарах дуу). **~ çıkarmamak** ямар ч чимээ гаргахгүй байх. **~ çıkmamak** ямар ч чимээ гарахгүй байх, чив чимээгүй байх, нам гүм байх. **~ yok** чив чимээгүй, нам гүм.

çıtak, -ğı *is. hlk.* 1. түлээчин. 2. *s.* танхай, балмад, зодоонч.

çıtçıt *is.* (хувцасны) дардаг товч.

çıtı pıtı *s.* бяцхан, эгдүүтэй.

çıtır çıtır *zf.* тас няс, тас тас, тас, чад, чад чад. **~ etmek** тас няс хийх, тас хийх, чад хийх, чад чад хийх, тачигнах. **~ konuşmak** дуржиганатал ярих.

çıtırdama *is.* çıtırdamak үйлийн нэр.

çıtırdamak *(nsz)* тас няс хийх, тас хийх, тас тас хийх, чад хийх, чад чад хийх, тачигнах.

çıtırdatma *is.* çıtırdatmak үйлийн нэр.

çıtırdatmak *(nsz)* çıtırdamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

çıtır pıtır *zf.* 1. (хүүхэд) шулганан (ярих). 2. *s.* бяцхан, эгдүүтэй.

çıtırdı *is.* тачигнах дуу, чад хийх чимээ, тас няс хийх дуу, тас хийх чимээ.

çıtkırıldım *is. ve s.* танхил, танхилхан, булбарай.

çıtlama *is.* çıtlamak үйлийн нэр.

çıtlamak *(nsz)* тас хийх, чад хийх.

çıtlatma *is.* çıtlatmak үйлийн нэр.

çıtlatmak *(-i)* 1. тас хийлгэх, чад хийлгэх, чад гэж дуугаргах. 2. *mec.* бүтүү хэлэх, ёгт сануулах, бүтүү дохио өгөх, бүтүү заах.

çıvdırma *is.* çıvdırmak үйлийн нэр.

çıvdırmak *(-i)* çıvmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

çıvgar *is. hlk.* зүтгэлцэх, хажууд нь хөллөсөн, зэрэгцээ. "*Çıvgar at.*" Хажууд нь хөллөсөн морь.

çıvlama *is.* çıvlamak үйлийн нэр.

çıvlamak *(nsz) hlk.* оргилон урсах, цутган урсах, олгойдон гоожих.

çıvmak, -ar *(nsz)* 1. үсрэх, харайх, дэгдэх, дэвхрэх, цовхрох. 2. ойх.

çıyan *is. zool.* зуун хөлт, жаран хөлт.

çıyanlık, -ğı *is.* урвах, тэрслэх. **~ etmek** урвах, тэрслэх.

çiçek, -ği *is. bot.* 1. цэцэг. 2. хээрийн цэцэг, талын цэцэг, цэцэрлэгт хүрээлэнгийн цэцэг. 3. *mec.* муухай хүн, өөдгүй амьтан, олиггүй хүн. 4. *tıp.* цэцэг өвчин, бодоо, цагаан бурхан. **~ açmak** 1) цэцэг цэцэглэх, дэлгэрэх. 2) урган гарч ирэх, цэцэглэн дэлгэрэх. **~ çıkarmak** цэцэг өвчнөөр өвчлөх, цагаан бурхан тусах. **~ gibi** цэцэг шиг, цэвэр цэмцгэр, гоё, сайхан, үзэсгэлэнтэй. **~ yağı** наран цэцгийн тос. **çiçeği burnunda** *tkz.* шив шинэхэн, шинэ, шинэхэн.

çiçek aşısı *is.* цэцэг өвчний вакцин.

çiçek bahçesi *is.* цэцэгт хүрээлэн.

çiçekçi *is.* **1**. цэцэгч, цэцэг худалдагч. 2. цэцгийн дэлгүүр.

çiçekçilik, -ği *is.* цэцэг тарих, цэцэг тарилга.

çiçek dürbünü *is.* калейдоскоп.

çiçekleme *is.* çiçeklemek үйлийн нэр.

çiçeklemek *(-i)* 1. цэцэг тарих. 2. цэцгээр чимэглэх, цэцгээр хүрээлэх.

çiçeklendirme *is.* çiçeklendirmek үйлийн нэр.

çiçeklendirmek *(-i)* 1. цэцэглүүлэх, цэцгээр чимэх. 2. цэцэглүүлэн харагдуулах, цэцэг мэт харагдуулах.

çiçeklenme *is.* 1. цэцэглэх, цэцэглэлт, цэцэг дэлбээлэх. 2. цэцэг дэлбээлэх цаг.

çiçeklenmek *(nsz)* цэцэглэх, цэцэг ургах, цэцгээр дүүрэх.

çiçekleşme *is.* çiçekleşmek үйлийн нэр.

çiçekleşmek *is.* цэцэг шиг болох, цэцгэн хэлбэртэй болох.

çiçekli *s.* цэцэгтэй, цэцгэн, цэцгийн зурагтай.

çiçeklik, -ği *is.* 1. цэцгийн ваар. 2. цэцгийн овоо, цэцгийн мандал, цэцгийн хэвтэш. 3. *bot.* цэцгийн суудал.

çiçek sapı *is.* цэцгийн иш, шилбэ.

çiçeksiz *s.* цэцэггүй.

çift *s.* 1. хос, хосмолжин, хоёр. "*Bir çift ayakkabı.*" Нэг хос гутал. "*Çift camlı.*" Давхар цонхтой. 2. эр эм хоёр, хос, хоёр, ижил. "*Bir güvercin çifti.*" Хос тагтаа. 3. хослох, хосолсон, хосолж хөллөсөн (морь). 4. хавчуур, хавчуурга, чимхүүр, хямсаа. **~ dikiş** 1) давхар оёос. 2) *argo.* ангидаа улирах. **~ görmek** хоёрлож харагдах, хоёр болж харагдах, нүд эрээлжлэх, согтох. **~ koşmak** хосолж хөллөх. **~ sürmek** газар хагалах. **~ kanatlılar** *is. zool.* хоёр жигүүртэн амьтад, хоёр дальтай амьтдын аймаг (ганцхан хос далавчтай ялаа батгана зэрэг жижиг амьтад).

çiftçi *is.* тариачин.

çiftçilik, -ği *is.* тариалан, газар тариалан, тариалангийн ажил. **~ etmek** газар тариалангийн ажил эрхлэх.

çift çubuk, -ğu *is.* 1. тариалангийн ажилд хэрэглэгдэх бүхий л машин техник, тоног төхөөрөмж. 2. эд хөрөнгө. **çift çubuğa gitmək** тариалангийн ажил эрхлэх.

çifte *s.* 1. давхар, хос, хоёр. 2. хоёр сэлүүртэй (завь). 3. *is.* хоёр амтай буу. 4. *is.* (адуу мал) өшиглөх, тийрэх, хайрах. **~ atmak** 1) (адуу мал) хойд хоёр хөлөөрөө тийрэх, хайрах, өшиглөх. 2) хоёр амтай буугаар буудах. **~ yemek** өшиглүүлэх, тийрүүлэх, хайруулах.

çiftehane *is.* шувууны байр, шувууны хашаа.

çifteleme *is.* çiftelemek үйлийн нэр.

çiftelemek *(-i)* 1. (адуу мал) хойд хоёр хөлөөрөө тангарах, хайрах, өшиглөх. 2. *(nsz) den.* (усан онгоц) хоёр дахь зангуугаа хаях.

çiftelenme *is.* çiftelenmek үйлийн нэр.

çiftelenmek *(nsz)* өшиглүүлэх, тийрүүлэх, хайруулах.

çifte nağra *is. müz.* яруу хэнгэрэг.

çifter çifter *zf.* хос хосоор, хоёр хоёроор.

çiftleşme *is.* үйлийн нэр.

çiftleşmek *(nsz, -le)* 1. хослох, ижилсэх, нийлэх. 2. (эр эм амьтад) нийлэх, гишгих.

çiftleştirme *is.* çiftleştirmek үйлийн нэр.

çiftleştirmek *(nsz, -le)* 1. хослуулах, ижилсүүлэх, нийлүүлэх. 2. нийлүүлэх, хээлтүүлэх, гишгүүлэх.

çiftlik, -ği *is.* эзэмшил газар, эдлэн газар.

çiftsayı *is. mat.* тэгш тоо.

çiftteker *is.* дугуй.

çifttekerci *is. ve s.* дугуйчин.

çift zamanı *is.* газар хагалах цаг.

çiğ *s.* 1. түүхий, дутуу болсон, дутуу чанасан. "*Çiğ et.*" Түүхий мах. 2. бодлогогүй, болчимгүй, зохисгүй, зүй бус. "*Çiğ söz.*" Болчимгүй үг. 3. (гэрэл, өнгө) нүд гялайм, цалайм, содон, хурц. **(birini) ~ ~ yemek** *mec.* барьж идэх. **~ düşmek** тааламжгүй сэтгэгдэл төрүүлэх, онцгүй санагдах, бүдүүлэг, зохимжгүй санагдах. **~ kaçmak (veya düşmək)** зохисгүй байх, зүй бус байх, таарамжгүй байх, болчимгүй байх. **çiğ yemedim ki karnım ağrısın** хэрэг хийсэн биш дээ ямар, ю унаас айхав.

çiğleşme *is.* çiğleşmək үйлийн нэр.

çiğleşmək *(nsz)* 1. болчимгүй загнах, бодлогогүй хандах, зүй бус харьцах, зохисгүй хандах. 2. бүдүүлэг зан гаргах, эрээ цээргүй загнах.

çiğneme *is.* çiğnemək үйлийн нэр.

çiğnemek *(-i)* 1. зажлах, хивэх. 2. гишгэх, гишгэлэх, дайрах. 3. *mec.* (хууль дүрэм) зөрчих, улан доороо гишгэх, үл тоомсорлох, захирагдахгүй байх. 4. *mec.* ноёрхох, захирах.

çiğnenme *is.* çiğnenmek үйлийн нэр.

çiğnenmək *(nsz)* 1. çiğnemek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *mec.* эзлэгдэх.

çiklet *is.* бохь.

çikolata *is.* шоколад.

çikolatalı *s.* шоколадтай.

çil (I) *is. zool.* цорхируу, хөх ногтруу, хөтүү.

çil (II) *is.* 1. сэвх, бөрт, бүдэн. 2. *s.* толботой, цоохор. 3. шинэ, гялалзсан, өнгөлөг.

çile (I) *is.* 1. мусульман шашинтай лам нарын дөчин өдөр. 2. зовлон, зовлон зүдүүр. **~ çekmek** зовох, зүдрэх, зовлон эдлэх, тарчлах. **~den çıkarmak** уурлуулах, уурыг нь хүргэх, галзууртал уурлуулах, хилэгнүүлэх. **~den çıkmak** 1) тэсэхээ байх, тэвчээрээ барах, тэвчээрээ алдах, галзууртлаа уурлах. 2) зовлон дуусах, зовлонгоос ангижрах, зовлон зүдүүрээс салах ороолт, утас, нарийн утас.

çile (II) *is.* 1. (утасны) ороомог, ороолт. 2. (нумны) хөвч.

çilek, -ği *is. bot.* гүзээлзгэнэ.

çilekeş *is.* ve *s.* зовж зүдэрсэн, зовлон эдэлсэн, зовсон, зовлон их үзсэн, зовж шаналсан (хүн).

çileli *s.* 1. зовсон, зовлонтой, зовлонт, зовж зүдэрсэн, зовлон их үзсэн. 2. зовлонд унагасан, зовлон учруулсан.

çilingir *is.* цоож урлагч дархан, төмөрч дархан, төмрийн дархан.

çilingirlik, -ği *is.* цоож хийх.

çilinger sofrası *is.* идээ зоогны ширээ.

çillenme *is.* çillenmek үйлийн нэр.

çillenmek *(nsz)* сэвхтэх.

çilli *s.* сэвхтэй, бөрт.

çim *is. bot.* таримал зүлэг, таримал өвс, ногоо.

çim çim *zf.* дуртай дургүй, дургүй, хүсэлгүй.

çimdik, -ği *is.* 1. çimdiklemek үйлийн нэр. 2. *s.* чимх. "*Bir çimdik tuz*" Нэг чимх давс. 3. *mec.* ёжтой үг, ёжилсон үг, чимхсэн үг. **~ atmak** (veya **basmak**) чимхэх.

çimdikleme *is.* çimdiklemek үйлийн нэр.

çimdiklemek *(-i)* 1. чимхэх. 2. чимхлэх, чимхлэн авах. "*Bu ekmeği kim çimdiklemiş.*" Энэ талхнаас хэн чимхэлж авав.

çimen *is.* 1. өвс, ногоо, ургамал ногоо. 2. гоньд.

çimenli *s.* өвстэй, ногоотой, өвс ногоотой.

çimenlik, -ği *is. ve s.* өвс ногоотой, өвстэй, ургамал ногоотой (газар).

çimento *is.* цемент, гахиур. "*Çimento fabrikası.*" Цементийн үйлдвэр.

çimentolama *is.* çimentalamak үйлийн нэр.

çimentolamak *(-i)* цементлэх.

çimentli *s.* цементтэй, гахиуртай.

çimentosuz *s.* цементгүй, гахиургүй.

çimleme *is.* çimlemek үйлийн нэр.

çimlemek *(-i)* ногоожуулах, зүлэгжүүлэх, ногоо тарих.

çimlenme *is.* çimlenmek үйлийн нэр.

çimlenmek *(nsz)* 1. ногоорох, хөхрөх. 2. ногоо ургах, сүеэлэх. 3. *(mec)* хумслах, жавших. 4. бага багаар авч идэх, тамшаалж идэх.

çimmek *(nsz) hlk.* шумбах, шунгах.

Çinçe *z. is.* Хятад хэл.

çinçilya *is.* шиншилла, үнэт үслэг арьстай, зөөлөн, мөнгөлөг үстэй нэгэн мэрэгч амьтан.

Çingene *z. is.* 1. цыган үндэстэн, цыган хүн. 2. *s. mec. (çingene)* харамч. **~ pembesi** 1) тод ягаан өнгө, хурц ягаан өнгө. 2) *s.* тод ягаан, тод ягаан өнгөтэй, хурц ягаан.

Çingenece *z. is.* 1. цыган хэл. 2. *s.* ve *zf.* цыган шиг, цыган маягаар.

çingeneleşme *is.* çingeneleşmek үйлийн нэр.

çingeneleşmek *(nsz)* харамлах, харамч зан гаргах.

Çin gülü *is. bot.* камелли.

çini *is.* 1. шаазан, шаазан эдлэл. 2. *s.* шаазан, шаазангаар хийсэн.

çinici *is.* шаазан хийгч, шаазан эдлэлийн худалдагч.

çinicilik, -ği *is.* шаазан эдлэлийн урлаг.

çinili *s.* шаазан, шаазантай, шаазангаар бүрэгдсэн.

çinko *is. kim.* 1. цайр. 2. *s.* цайран, цайраар хийсэн, цайрт.

çinkograf *is.* цайр барч.

çinkografi *is.* цайраар бар хийх.

Çinli *öz. is. ve s.* 1. хятад хүн, нангиад хүн. 2. хятад, нангиад, хятадын, хятад үндэстний.

çintiyan *is. hlk.* эмэгтэй хүний шалбуур өмд, шарваар өмд.

çiriş *is.* цавуу.

çirişleme *is.* çirişlemek үйлийн нэр.

çirişlemek *(-i)* цавуу түрхэх.

çirişlenme *is.* çirişlenmek үйлийн нэр.

çirişlenmek *(nsz)* цавуу түрхэх.

çirişli *s.* цавуутай, цавуу түрхсэн.

çirkef *is.* 1. угаадас. 2. *s.* булай, ой гутмаар, зэвүүрхэм, дур гутам, жигшүүртэй, олиггүй.

çirkin *s.* 1. муухай, царай муутай. 2. муухай, зохисгүй, эвгүй, шударга бус, жигшим, булай. 3. бохир (ажил).

çirkinleşme *is.* çirkinleşmek үйлийн нэр.

çirkinleşmek *(nsz)* 1. муухай болох, царай алдах. 2. булай авирлах, жигшмээр аашлах, зохисгүй загнах.

çirkinlik, -ği *is.* 1. муухай үзэмж, муухай байдал. 2. бузар явдал, муухай хэрэг, жигшмээр явдал.

çiroz *is.* 1. балмад загас, хар амар загас, хатаасан балмад загас. 2. *mec.* их туранхай, яс арьс болсон (хүн).

çiselemek *(nsz)* шивэрэх, шивэр шивэр орох. "*Yağmur çiseliyor.*" Бороо шивэрч байна.

çis *is.* ургамлын шүүс, шим.

çise *is. hlk.* шивэрээ бороо.

çiseleme *is.* çiselemek үйлийн нэр.

çiselemek *(nsz)* бороо шиврэх, бороо шивэрч орох, бороо шивэр шивэр орох.

çiseme *is.* çisemək үйлийн нэр.

çisemek *is.* bk. çiselemək.

çisenti *is.* шиврээ бороо.

çiş *is.* (хүүхдийн хэлэнд) шээс. **~ etmek** шээх. **~i gelmek** шээс нь хүрэх.

çişik, -ği *is. hlk.* бүжин, бүжинхэй.

çit (I) *is.* хашаа, хороо, хайс.

çit (II) *is. hlk.* 1. даавуу. 2. толгойн алчуур.

çitileme *is.* çitilemek үйлийн нэр.

çitilemek *(-i)* үрэх, нухах, үрж угаах.

çitleme *is.* çitlemək үйлийн нэр.

çitlemek *(-i)* 1. самар цөмөх. 2. хашаа барих, шивээлэх, хороолох.

çitme *is.* çitmək үйлийн нэр.

çitmek *(-i)* 1. холбох, залгах, нийлүүлэх. 2. сүлжин нөхөх, цойлдох, нөхөөс тавих, нөхөх. 3. үрэх, нухах, үрж угаах.

çivi *is.* хадаас. **~ gibi** 1) тэсвэртэй, хатуужилтай, өлчир. 2) хүйтэн. **(el, ayak** və **parmak) ~ gibi olmak** хөлдөх, хөлдөх шахах, бээрэх, даарах. **~ kesmek** бээрэх, даарах, осгох, жихүүцэх. **~ kestirmek** даруулах, бээрүүлэх, осгоох, жихүүцүүлэх. **~ sokmak** саад учруулах, саад болох, төвөг учруулах.

çivileme *is.* çivilemək үйлийн нэр.

çivilemek *(-i, -e)* 1. хадаасаар хадах. 2. *mec.* бүлэх, шаах, алах, хороох. 3. хөдөлгөөнгүй зогсоох, хөдөлгөөнгүй суулгах, хадаастай юм шиг орхих 4. гөлрөх, ширтэх 5. *mec.* тогтоох, байрлуулах, хадах, бэхлэх.

çivilenme *is.* çivilənmək үйлийн нэр.

çivilenmek *(nsz)* 1. хадаасаар хадагдах. 2. *mec.* хөдөлгөөнгүй зогсох, хөдөлгөөнгүй суух, хадаастай юм шиг байх, хадагдах.

çiviletme *is.* çiviletmek үйлийн нэр.

çiviletmek *(-i)* хадаас хадуулах.

çivili *s.* 1. хадаастай. 2. хадагдсан. 3. *is.* нэгэн төрлийн спортын зориулалттай гутал, хадаастай гутал.

çivisiz *s.* хадаасгүй, хадаагүй.

çivit, -di *is.* хөх зос, хөхөц.

çivitleme *is.* çivitlemək үйлийн нэр.

çivitlemek *(-i)* цагаан хэрэглэлийг хөхөцтэй усанд зайлах.

çivitli *s.* 1. хөх зостой, хөхөцтэй. 2. хөхөцтэй усанд зайлагдсан.

çivit mavi *is.* хөх өнгөс.

çivitsiz *s.* хөхөцгүй, хөхөцтэй усанд зайлагдаагүй.

çiy *is.* шүүдэр.

çiyleme *is. hlk.* шиврээ бороо.

çiylemek *(nsz)* бороо шиврэх, бороо шивэр шивэр орох.

çizdirme *is.* çizdirmək үйлийн нэр.

çizdirmek *(-i, -e)* çizmək үйлийн үйлдүүлэх хэв.

çizelge *is.* хүснэгт.

çizgə *is.* диаграмм, график, жишиг зураг.

çizgi *is.* **1.** шугам, зураас. 2. байдал, төрх, хэлбэр. *"Yüz çizgisi."* Нүүрний төрх. 3. *mat.* үүсгэгч шугам. 4. *mec.* үндэс, суурь. 5. *mec.* хил, хязгаар, зааг. **~ çekmek** 1) шугамдах, шугам татах, зураас зурах. 2) *mec.* дуусгавар болгох, төгсгөл болгох, дуусгах.

çizgi film *is. sin.* хүүхэлдэйн кино

çizgileme *is.* çizgilemək үйлийн нэр.

çizgilemek *(-i)* шугамдах, шугам татах, зураас зурах.

çizgili *s.* шугамтай, шугамдсан, зураастай, зурагдсан.

çizgilik, -ği *is.* шугам зургийн самбар.

çizgi ölçek, -ği *is.* хураангуй хэмжээ, хураангуйлсан хэмжээ, масштаб.

çizgi resim, -smi *is.* зураасан зураг.

çizgisel *s.* шугамын, зураасан.

çizgisiz *s.* шугамгүй, зураасгүй.

çizi *is.* 1. bk. çizgi. 2. шан, ховил, гурви, анжисны мөр, хагалмай. 3. *mec.* зан, харьцаа.

çizik, -ği *s.* 1. зурагдсан, зүсэгдсэн. 2. *is.* bk. çizgi.

çizim *is. mat.* шугам зураглал.

çizinti *is.* шалбархай.

çizme (I) *is.* түрийтэй гутал.

çizme (II) *is.* çizmək үйлийн нэр.

çizmeci *is.* гуталчин.

çizmek *(-i)* 1. шугамдах, шугам татах, зураас зурах. 2. зурах, зураг зурах. 3. дүрслэн өгүүлэх, дүрслэн бичих. 4. зурах, зүсэх, урах. 5. дээгүүр нь зурах, баллах, хасах, дарах. *"Bu iki kelime gereksizdir, çiziniz."* Энэ хоёр үг хэрэггүй, дарчих.

çizmeli *s.* түрийтэй гуталтай.

çoban *is.* 1. малчин. 2. Сугар гариг. **~ köpeği** хоточ нохой.

çobanaldatan *is. zool.* тэмээн хараацай, шөнийн хараацай.

çobanlık, -ğı *is.* 1. мал хариулах. 2. малчны хөдөлмөрийн хөлс, цалин. **~ etmek** мал хариулах.

Çoban Yıldızı *z. is. astr.* Сугар гариг.

çocuk, -ğu *is.* 1. хүүхэд. *"Çocuk bahçesi."* Хүүхдийн цэцэрлэгт хүрээлэн. *"Çocuk bakıcısı."* Хүүхэд асрагч, асрагч эх. *"Çocuk bezi."* Манцуй, өлгий, ороолт, хүүхдийн даавуу. *"Çocuk yuvası."* Цэцэрлэг, ясли. 2. үр хүүхэд, үр. 3. бага насны хүүхэд, балчир хүүхэд. 4. залуу эр, хүү. 5. хүүхдээрээ, томоогүй, томоо суугаагүй, хүүхэд шиг (хүн). 6. (ахимаг хүмүүсийн хооронд) насаар дүү хүн. 7. хал үзэж хашир суугаагүй, залуу, дадлага туршлагагүй (хүн). **~ aldırmak** үр хөндүүлэх, зулбуулах. **~ düşürmek** зулбах. **~ dünyaya getirmek** хүүхэд төрүүлэх. **~ gibi** 1) хүүхэд шиг, гэнэн, цайлган. 2) хүүхдээрээ, хүүхэд шиг, хүүхэд зантай, хүүхдэрхүү (нас бие гүйцсэн хүн). **~ gibi sevinmek** хүүхэд шиг баярлах, хүүхэд шиг хөөрөх. **~ işi** амархан ажил, хялбар

ажил. ~ **oyuncağı** 1) ялигүй, үл ялих, шалихгүй, өчүүхэн зүйл. 2) амархан ажил, хялбархан ажил. ~ **yapmak** хүүхэдтэй болох. ~ **yetiştirmek** хүүхэд хүмүүжүүлэх, хүүхэд өсгөх. **çocuğu olmak** хүүхэдтэй болох, хүүхэд төрөх.

çocuk bilimci *is.* хүүхдийн эмнэл зүйч.

çocuk bilimi *is.* хүүхдийн эмнэл зүй, хүүхдийг эмчлэх зүй.

çocukcağız *is.* хөөрхий, хөөрхийлөлтэй амьтан, өрөвдмөөр хүүхэд.

çocukça *s. ve zf.* хүүхдээрээ, хүүхэд шиг, хүүхэд зангаар, хүүхдэрхүү.

çocukçu *is.* хүүхдийн эмч.

çocuklaşma *is.* çocuklaşmak үйлийн нэр.

çocuklaşmak *(nsz)* хүүхэд шиг аашлах, хүүхэд зан гаргах, хүүхэд шиг болох.

çocuklu *s.* хүүхэдтэй.

çocukluk, -ğu *is.* 1. хүүхэд нас, бага нас. 2. хүүхэд зан, хүүхдийн явдал. ~ **etmek** 1) хүүхэд зан гаргах, хүүхэд шиг аашлах. 2) гэнэн зан гаргах, томоогүй загнах, болчимгүйтэх.

çocuksu *s.* хүүхэд шиг, хүүхэд зантай, хүүхдэрхүү.

çocuksuz *s.* хүүхэдгүй.

çoğalma *is.* çoğalmak үйлийн нэр.

çoğalmak *(nsz)* ихсэх, олшрох, нэмэгдэх.

çoğaltma *is.* çoğaltmak үйлийн нэр.

çoğaltmak *(-i)* 1. ихэсгэх, олшруулах, нэмэгдүүлэх. 2. олшруулах, олон болгох.

çoğaltma makinesi *is.* гектограф, бичиг хуулах багаж, хуулах машин, канон.

çoğu *zf.* 1. олонтоо, олон удаа, байн байн, үргэлж, байнга. 2. *zm.* ихэнх, олонх, дийлэнх. ~ **kez** *zf.* олон удаа, олонтоо.

çoğul *s. gr.* олон тооны.

çoğul eki *is. gr.* олон тооны нөхцөл.

çoğunluk, -ğu *is.* ихэнх, олонх, дийлэнх.

çoğunluklu *zf.* 1. ихэнхдээ, гол төлөв, ихэнх хэсэг, олонх. 2. олонтоо, олон удаа, ихэнх үед, голдуу.

çok, -ğu *s.* 1. их, олон. "*Bugün işimiz çok.*" Өнөөдөр бид их ажилтай байна. "*Çok uluslu.*" Олон улсын, олон улсын хамтарсан. 2. *zf.* их, хавигүй, нилээд, маш, илүү их. "*O bugün çok yoruldu.*" Тэр өнөөдөр их ядарсан. ~ **bilmiş** 1) ухаантай, хэрсүү ухаантай. 2) зальтай, овжин, зальт. ~ **geçmeden** удалгүй, даруйхан. **(bir şey)** ~ **gelmek** 1) ихдэх, илүүдэх. 2) залхах, тэсэшгүй болох, тэвчихийн аргагүй болох. **(bir şeyi birine)** ~ **görmek** 1) илүүд үзэх 2) атаархах. **biri** ~ **olmak** хэмээс хэтрэх, даврах. ~ **söylemek** үглэх, чалчих. ~ **şey!** гайхалтай! жигтэй юм! хачин юм! ямар сонин юм бэ! ~ **yanlı (veya yönlü)** 1) олон талын, олон талтай. 2) олон талын авьяастай. **~tan (veya ~tandır)** аль хэдийн, эрт, эртнээс, хэзээний.

çok anlamlı *s. gr.* олон утгатай.

çok anlamlılık, -ğı *is. gr.* олон утга, олон утгатай байх.

çokça *zf.* 1. ихээр, их, олноор. 2. *s.* илүү, хэтэрхий, маш, нилээд.

çok düzlemli *s. mat.* олон талст.

çok eşli *s. sos.* олон эхнэртэй, олон нөхөртэй.

çok eşlilik, -ği *is. sos.* олон эхнэр/нөхөр авах ёс.

çokgen *is. mat.* олон өнцөгт.

çok gözeli *s. biy.* олон эст.

çok hücreli *s. biy.* олон эст.

çok hücreliler *is.* олон эст (амьтан, ургамалууд).

çokluk, -ğu *is.* 1. давамгай байдал, зонхилох байдал, олонх, дийлэнх хэсэг. 2. олон, их. 3. *zf.* ихэнхдээ, олонтоо, олон удаа, голдуу, гол төлөв, үргэлж, байнга. ~ **eki** *is. gr.* олон тооны нөхцөл.

çoklukla *zf.* гол төлөв, ихэнхдээ, голдуу.

çok ortaklı *s.* хувьцаат (компани).

çokrama *is.* çokramak үйлийн нэр.

çokramak *(nsz)* пор пор хийн буцлах, поржигнох.

çok sesli *s. müz.* 1. олон янзын дуу авиатай. 2. *gr.* олон авианд тохирох (тэмдэг).

çoktanrıcı *is.* олон бурхан шүтэгч.

çoktanrıcılık, -ğı *is. sos.* олон бурхан шүтэх шүтлэг, паганизм.

çok terimli *is. mat.* олон гишүүнт.

çok yıllık *s. bot.* олон настай (ургамал).

çok yüzlü *is. mat.* олон талст.

çolak, -ğı *s.* өрөөсөн гаргүй, гаргүй, эрэмдэг, тахир дутуу (хүн).

çolpa *s.* 1. өрөөсөн хөлгүй, хөлгүй, эрэмдэг, тахир дутуу (хүн). 2. *mec.* эв дүйгүй, чадваргүй, ур дүйгүй, болхи.

Çolpan *is. astr.* Сугар гариг.

çoluk çocuk, -ğu *is.* эхнэр хүүхэд, айл гэр. ~ **sahibi olmak** эхнэр хүүхэдтэй болох, гэр бүлтэй болох. **çoluk çocuğa karışmak** хүүхэд шуухадтай болох.

çomak, -ğı *is.* саваа, мод, бэрээ, шийдэм.

çomaklama *is.* çomaklamak үйлийн нэр.

çomaklamak *(-i)* саваадах, шийдмээр цохих.

çomar *is.* хоточ нохой.

çopra *is.* 1. загасны яс. 2. бутан төгөл, зэгсэн шугуй.

çopur *s.* (цэцэг өвчин) нөрөөтэй нүүртэй, цоохор нүүртэй.

çor *is. hlk.* өвчин зовлон, өвчин эмгэг.

çorak *s.* 1. үржил шимгүй, хуурай, усгүй, гантай. 2. давсархаг, гашуун амттай (ус). 3. марз, мараа, хужиртай газар, хужиртай хөрс. 4. *mec.* ядуу, тарчиг.

çorap, -bı *is.* оймс. ~ **kaçmak** оймс хөврөх. ~ **söküğü gibi gitmek** ажил үйлс бүтэмжтэй байх, ажил хэрэг амархан бүтэх.

çorba *is.* шөл. **(bir şeyi)** ~ **etmek** будлиантуулах, хутгах. ~ **içmeye çağırmak** хоолонд урих. **(bir iş)** ~**ya dönmek** будлиантах,

будлиантай болох, хэрэг ээдрэх.

çorlu *s.* өвчинтэй, зовлонтой, өвчин эмгэгтэй.

çotuk, -ğu *is.* 1. хөрсөн дээр ил гарсан модны үндэс. 2. хожуул, төгцөг.

çöğdürme *is.* çöğdürmək үйлийн нэр.

çöğdürmek *(nsz)* 1. шээх. 2. олгойдуулах, оргилон гаргах.

çöğmek *(nsz) hlk.* доошлох, газарт буух, газардах, доош буух.

çöğür (I) *is. müz.* тамбур (нэгэн төрлийн турк үндэсний хөгжим).

çöğür (II) *is. bot.* 1. зараа уул. 2. нахиа, гөлгөн нахиа, зулзган мод.

çöğürcü *is.* тамбур хөгжимчин.

çökek, -ği *is.* 1. хонхор, хотгор. 2. намаг, шавар, бүрд, балчиг.

çökel *is.* тунадас, шаар.

çökelek, -ği *is.* 1. нойтон ээзгий, ээдэм, аарц. 2. тунадас, шаар.

çökelge *is. hlk.* намаг, шавар, бүрд, балчиг.

çökelme *is.* çökəlmək **үйлийн** нэр.

çökelmek *(nsz) kim.* тунах, тундас буух.

çökelti *is. kim.* тундас.

çökeltme *is.* çökəltmək үйлийн нэр.

çökeltmek *(-i) kim.* тунгаах, тундасжуулах.

çökermek *(-i)* çökmək үйлийн үйлдүүлэх хэв.

çökertme *is.* 1. çökertmek үйлийн нэр. 2. нэгэн төрлийн турк үндэстний бүжиг. 3. *ask.* цөмрөн орох, хушууран орох.

çökertmek *(-i)* 1. өвдөг сөхрүүлэх, сөгдүүлэх. 2. нураах, нурааж унагаах, сүйрүүлэх. 3. *mec.* сэтгэл санаагаар унагах, сэтгэл санааны хүнд цохилтонд оруулах.

çökkün *s.* 1. нурсан, нурж унасан, нуранга. 2. *mec.* сэтгэл санаагаар унасан, шантарсан, доройтсон.

çökkünlük, -ğü *is.* сэтгэл санааны уналт, уйтгар, шантрал, доройтол.

çökme *is.* **1**. çökmek үйлийн нэр, нуралт. 2. *jeol.* газрын хөрс доош суух.

çökmek *(nsz)* 1. доош суух, суух. "*Toprak ç kmək.*" Газрын хөрс доош суух. 2. нурах, нурж унах. "*Duvar çökmek.*" Хана нурах. 3. сөхрөх, өвдөг сөхрөх. 4. суух, явган суух. 5. (хацар, нүд) хонхойх. 6. бүрхэх, буух, доошлох, суух, татах. "*Sis ç kmek.*" Манан татах. 7. тунах, тундас буух. 8. цог нь буух, гал нь буух, сүр жавхаагүй болох, сулбайх, тэнхээ доройтох. 9. нурах, унах, сүйрэх, мөхөх. 10. болох, бүрхэх, дүүрэх. "*Sessizlik çökmek.*" Чив чимээгүй болох. 11. *mec.* мэдрэх, зүрх сэтгэлийг нь эзэмдэх. 12. (тэмээ) сөглөх, хэвтэх

çöktürme *is.* çöktürmək үйлийн нэр.

çöktürmek *(-i)* çökmek **үйлийн үйлдүүлэх** хэв.

çökük, -ğü *s. ve is.* хөнхөр, хонхор, хонхойсон, хонхорхой, хонхор газар, хүнхээл.

çöküntü *is.* 1. bk. çökme. 2. нуранга. 3. хөрсний доош суулт. 4. *psikol.* сэтгэл санааны уналт. 5. уналт, зогсонги үе, бууралт. 6. тундас, шаар.

çöküntü hendeği *is. coğr.* гуу, жалга.

çöküş *is.* 1. çökmek **үйлийн** нэр. 2. эвдрэл, сүйрэл, нурал. 3. (тэмээ) хэвтэх, сөгдөх. 4. *mec.* сүйрэл, мөхөл, сөнөлт, доройтол, уналт. "*İmparatorluğun çöküşü.*" Эзэнт гүрний мөхөл.

çöküşme *is.* çöküşmek үйлийн нэр.

çöküşmek *(-i)* цугларах, бөөгнөрөх, овоорох.

çöl *is.* цөл говь, цөл. **~e dönmek** эвдрэх, сүйрэх.

çölleşme *is.* çölleşmek үйлийн нэр.

çölleşmek *(nsz)* 1. цөл болох, цөл болон хувирах. 2. үржил шимгүй болох.

çöllük, -ğü *s.* 1. цөл, цөлөрхөг. 2. үржил шимгүй, хуурай, усгүй, гантай.

çömelme *is.* явган суулт.

çömelmek *(nsz)* явган суух.

çömez *is.* шавь, сурагч.

çömezlik, -ği *is.* 1. шавь болох, сурагч болох. 2. *mec.* үг дуугүй дагах, зарагдах, зарцлагдах.

çömlek, -ği *is.* шавар сав суулга, шавар тогоо.

çömlekçi *is.* шавар сав суулга хийдэг хүн, шавар эдлэлийн худалдагч.

çömlekçilik, -ği *is.* шавар ваар савны урлаг.

çömmek *(-i) hlk.* çömelmek.

çöp *is.* 1. хог, хаягдал хог. "*Çöp tənəkesi.*" Хогийн сав. 2. сүрэл шиг нарийхан иш, мөчир, гишүү, модны тайрдас гэх мэт зүйлс. **~ arabası** 1) хогийн машин. 2) *mec.* хэнд ч хэрэггүй, олиггүй (хэн нэгэн). **~ gibi** нарийхан, урт. **~e dönmek** яс арьс болтлоо турах. **~ten çelebi** туранхай, эцэнхий, дорой, турж эцсэн.

çöpçatan *is.* 1. хэн хэнтэй суухыг нь өмнөөс шийдэж гэрлүүлдэг далдын нэгэн хүч. 2. эхнэр нөхөр олж өгдөг хүн, зууч, зууч эхнэр.

çöpçatanlık, -ğı *is.* эхнэр нөхөр олж өгөх, зуучлах, зууч болох.

çöpçü *is.* хог цэвэрлэгч.

çöpçülük, -ğü *is.* хог цэвэрлэх.

çöp kovası *is.* хогийн сав.

çöplenme *is.* çöplenmek үйлийн нэр.

çöplenmek *(nsz)* 1. жаахан жаахан идэх, бага багаар идэх, түүж идэх. 2. *mec.* бага сага юм цуглуулж авах, хамж авах, бага багаар хумслах, жавших.

çöplük, -ğü *is.* хог хаях газар.

çöp sepeti *is.* хогийн сав.

çörek, -gi *is.* бин.

çöreklenme *is.* çöreklenmek үйлийн нэр.

çöreklenmek *(nsz)* 1. (могой) цагариглах. 2. *mec.* суурьших, байрлах. 3. *mec.* (үргэлж) шаналах, шаналж явах, уйтгарлах.

çörkü *is.* сампин.

çözelti *is. kım.* уусмал.

çözgün *s.* 1. задарсан, сарнисан. 2. (цас, мөс) хайлсан.

çözgünlük, -ğü *is.* задрах, задралт.

çözme *is.* 1. çözmek үйлийн нэр. 2. гараар нэхсэн цууямбуу, гар нэхмэл ямбуу.

çözmek *(-i)* 1. тайлах, задлах. 2. товч тайлах. 3. (үс) задлах, задгай тавих. 4. таах, тааж мэдэх, тайлах, тааварлах. "*Bulmaca çözmek.*" Оньсого таах. 5. (асуудал) шийдэх, шийдвэрлэх, тогтоох. 6. *mat.* бодох. 7. *kim.* уусгах, хайлуулах, гэсгээх.

çözülme *is.* 1. çözülmek үйлийн нэр. 2. *ask.* ухралт.

çözülmek *(nsz)* 1. çözmek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. уусах, хайлах, гэсэх. 3. *mec.* задрах, бутрах, сарних. 4. *ask.* тарах, тарж бутрах, ялагдах, дийлдэх.

çözülüş *is.* 1. çözülmek үйлийн нэр. 2. хайлах, хайлалт, гэсэх, гэсэлт. 3. *mec.* сарнил, бутрал, задрал. 4. *mec.* уналт, мөхөл, сүйрэл, сөнөлт.

çözüm *is.* 1. шийдвэр, шийдэх, шийдвэрлэх. 2. *mat.* бодлого бодох. **~ yolu** гарах арга, арга зам.

çözümleme *is.* 1. çözümlemek үйлийн нэр. 2. *gr.* задлан шинжлэх. "*Gramerce çözümleme.*" Хэлзүйн үүднээс задлан шинжлэх. 3. *kim.* анализ, задлаг, шинжилгээ. 4. шинжилгээ, шинжлэл, судалгаа, нэгтгэн дүгнэх, нарийвчлан авч үзэх, задлах. 5. *mat.* аналитик арга, алгебрийн анализ.

çözümlemek *(-i)* 1. шинжлэх, судлах, нягтлан судлах. 2. шинжих, нарийвчлан үзэх, анализ хийх, задлан шинжих.

çözümlenme *is.* çözümlenmek үйлийн нэр.

çözümlenmek *(nsz)* çözümlemek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

çözümsel *s.* аналитик, шинжилгээний, задлан шинжлэх.

çözünme *is.* çözünmek үйлийн нэр.

çözünmek *(nsz)* уусах, хайлах, задрах.

çözüntü *is.* задрал, задрах, уусалт, хайлалт.

çözüşme *is.* çözüşmek үйлийн нэр.

çözüşmek *(nsz)* задрах, задралд орох, хуваагдах.

çubuk, -ğu *is.* 1. савх, саваа, торлог, шавшрага. 2. найлзуур, мөчир, ороонго. "*Asma çubuğu.*" Үзмийн ороонго. 3. гаанс. 4. (даавуу) судал.

çubukçu *is.* гаансчин.

çubuklama *is.* çubuklamak үйлийн нэр.

çubuklamak *(-i)* саваадах, гөвөх, сэвсийлгэх.

çubuklu *s.* 1. гаанстай. 2. судалтай (даавуу).

çuha *is.* цэмбэ, одончүү.

çuhacılık, -ğı *is.* цэмбэ үйлдэх, цэмбэ хийх.

çuhadar *is.* зарлага, тахар.

çuka *is. zool.* шүхэрлэг загас.

çukur *is. ve s.* 1. нүх, алам. 2. (эрүү, хацрын) хонхор, хонхорхой. 3. *mec.* булш, булшны нүх. **~ açmak** нүх ухах, нүх малтах. **~a düşmek** *mec.* гайд дайрагдах, аюулд дайрагдах, аюулд унах.

çukurlaşma *is.* çukurlaşmak үйлийн нэр.

çukurlaşmak *(nsz)* гүнзгий болох, гүн болох, гүнзгийрэх.

çukurlu *s.* нүхтэй, нүхэн, хонхорхой.

çul *is.* 1. бүдүүн ноосон нэхмэл. 2. нэмнээ. 3. *tkz.* хувцас, хувцас хунар. **~u düzmek (veya düzeltmek)** 1) хувцас хунараа солих, хувцсаа шинэчлэх, шинэ хувцастай болох. 2) амьдрал ахуй сайжрах, мөнгө төгрөгтэй болох.

çulha *is.* нэхмэлчин.

çullama *is.* çullamak үйлийн нэр.

çullamak *(nsz)* нэмнэх, нэмнээгээр нэмнэх, нөмрөх, нөмөргөх.

çullanma *is.* çullanmak үйлийн нэр.

çullanmak *(-e)* 1. үсрэн буух, дайрах, овоорох, дээр нь шаваараалдах. 2. хоргоох, шалах.

çulluk, -ğu *is. zool.* ойн сараалж, шаншмаа шувуу, хомноот.

Çulpan *z. is. astr.* Сугар гариг.

çulsuz *s.* 1. нэмнээгүй. 2. *mec.* ядуу зүдүү, гуйранч.

çuval *is.* 1. шуудай. 2. нэг шуудай, шуудай (хэмжээ). "*Bir çuval patates.*" Нэг шуудай төмс.

çuvaldız *is.* гох тэвнэ.

çuvallama *is.* çuvallamak үйлийн нэр.

çuvallamak *(nsz)* 1. шуудайлах, хүүдийлэх, шуудайнд хийх. 2. *argo.* (шалгалтанд) унах, ойчих.

çuvallı *s.* шуудайлсан, шуудайтай

çünkü *bağ.* яагаад гэвэл, учир нь, юу гэвэл.

çürük, -ğü *s.* 1. өмх, ялзархай, үжсэн, өмхийрсөн, ялзарсан. 2. хэврэг, бөх биш, бат бус, бөх бус, холворхой. 3. *mec.* үндэсгүй, үндэслэлгүй. 4. тахир дутуу, эрэмдэг. 5. *is.* хөхрөх, хөх няц болох. **çürüğe çıkarmak** хэрэглэхгүй болох, хэрэггүй болгох, ашиглахгүй болох. **~ çıkmak** 1) холворхой байх. 2) *ask.* (эрүүл мэндийн байдлаас шалтгаалан) цэргээс чөлөөлөгдөх.

çürükçül *is. ve s. biy.* сапрофит, ялзруулагч.

çürüklü *s.* ялзарсан, өмхийрсөн, өмхтэй, үжсэн.

çürüklük, -ğü *is.* 1. ялзралт, өмхийрөлт. 2. хог хаях газар, хог. 3. *mec.* сэжиглэл, эргэлзээ, эргэлзээтэй байдал, итгэлгүй байдал.

çürüksüz *s.* өмхгүй, өмхийрөөгүй, ялзраагүй.

çürüme *is.* çürümek үйлийн нэр.

çürümek *(nsz)* 1. өмхийрөх, өмхрөх, ялэрах. 2. хэврэг болох, бат бөх чанараа алдах. 3. хөхрөх, хөх няц болох. 4. *mec.* үндэсгүй байх, үндэслэлгүй болох, хэрэгсэхгүй болох. 5. *mec.* хөгшрөх, өтлөх.

çürütme *is.* çürütmek үйлийн нэр.

çürütmek *(nsz)* 1. өмхийрүүлэх, ялзруулах, өмхрүүлэх. 2. (мах) борцлох, хатаах. 3. *mec.* няцаах, үгүйсгэх.

D

d, D Турк цагаан толгойн тав дахь үсэг.

dadanma *is.* үйлийн нэр.

dadanmak *(-e)* 1. амтанд нь орох, амтших, сурах, дасах. 2. зуршил болох, занших.

dadaş *is.* 1. эрэгтэй дүү, ах. 2. залуу, залуу эр, эрэлхэг эр, зоригт хүү.

dadı *is.* хүүхэд асрагч, хүүхэд асрагч эмэгтэй, асрагч эх.

dadılık, -ğı *is.* хүүхэд асрах, хүүхэд асрах ажил. **~ etmek** 1) хүүхэд асрах. 2) харах, асрах, харж хандах.

dağ (I) *is.* уул. **~ adamı** бүдүүлэг, ширүүн, догшин хүн. **~ çileği** *is. bot.* зэрлэг гүзээлзгэнэ. **~ eteği** уулын хормой. **~ keçisi** *is. zool.* зээр. **~ gibi** 1) уул шиг том,аварга том, хүч чадалтай, хүчирхэг. 2) маш их, маш олон. **~a çıkmak** ууланд бүгэх, ууланд нуугдах, шилийн сайн эр болох, оргох, босох. **~ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur** хоёр уул ойр боловч уулздаггүй, хоёр хүн хол боловч уулздаг. **~ doğura doğura bir fare doğurmuş** барсын толгойгоор эхлэж могойн сүүлээр төгсөв, өглөө хазаар орой ташуур, үүрээр үнэг үдшээр мэлхий. **(birini) ~a kaldırmak** (хэн нэгнийг) хулгайлах, оргуулах, хэн нэгнийг хулгайлан ууланд ба нууц газарт хорих. **~dan inme** бүдүүлэг, хэрцгий догшин. **~ların misafir aldığı mevsim** зуны улирал, зун цаг.

dağ (II) *is.* 1. (малын) тамга. 2. *mec.* сэтгэлийн зовлон, шарх, шаналал.

dağar *is.* 1. өргөн амсартай, нарийн ёроолтой шавар сав. 2. *bk.* dağarcık.

dağarcık, -ğı *is.* 1. арьсан цүнх, арьсан уут, богц. 2. *müz.* урын сан. 3. ой, цээж, ой санамж. **dağarcığı yüklü** мэдлэгтэй, арвин их мэдлэгтэй. **dağarcığına atmak** санаандаа хадах, тогтоох. **Dağarcığındakini çıkarmak** бодосноо хэлэх, бодлоо илэрхийлэх. **~ta bir şey kalmamak** бүгдийг дуусгах, үрэх, барах.

dağ aslanı *is. zool.* ирвэс, шилүүс.

dağ ayısı *is. zool.* 1. уулын баавгай. 2. *mec.* болхи, бүдүүлэг хүн.

dağ başı *is.* 1. уулын орой, уулын оргил. 2. аглаг, хээр, зэлүүд, буйд, эзгүй (газар).

dağcı *is.* уулчин, ууланд авирагч.

dağcılık, -ğı *is.* уулын спорт, уулын аян, альпинист.

dağdağa *is.* хөл хөөрцөг, хөл үймээн, үймээн шуугиан, бужигнаан.

dağdağalı *s.* хөл үймээнтэй, үймээн шуугиантай, бужигнаантай.

dağdağasız *s.* үймээн шуугиангүй, амгалан, тайван, чимээ шуугиангүй.

dağılım *is.* 1. тархалт, сарнил, бутрал. 2. тархалт, таралт, тархац, түгэлт. 3. *экон.* хуваарилалт, үндэсний орлогын хуваарилалт. 4. *kim.* диссоциаци, задрал.

dağılış *is.* 1. dağılmak үйлийн нэр. 2. мөхөл, сүйрэл, задрал, бутрал.

dağılma *is.* 1. dağılmak үйлийн нэр. 2. *ask.* тархан байрлах.

dağılmak *(nsz)* 1. тарах, сарних, бутрах. 2. хуваарилагдах, хуваагдах 3. тарах, хэсэг хэсэг болох, сарних, эвдрэх, эвдрэн унах, бутрах. "*Kentin eski evler kendiliğinden yıkılıyor, duvarları dökülüp dağılıyordu.*" Хотын хуучин байшингууд аяндаа нурж хананууд нь бутран унаж байлаа. 4. эмх замбараагүй болох, эмх цэгцгүй болох, ундуй сундуй болох, тарах. "*Oda dağılmak.*" Өрөө зуун задгай болох. "*Saçları dağılmak.*" Үс нь сэгсийх. 5. *mec.* тарах, бутрах, задрах. "*Babanın ölümünden sonra aile dağıldı.*" Аав нь өөд болсны дараа гэр бүл тарж бутрав. 6. мөхөх, сөнөх, тарах, задрах, бутрах, үгүй болох. 7. *mec.* арилах, мартагдах. "*Ona ne zaman rastlasanız, içiniz açılır, efkârınız dağılır.*" Түүнтэй хэзээ ч дайралдсан гэсэн дотор чинь уужирч уйтгар арилна.

dağınık *s.* 1. тарсан, тархсан, сарнисан, бутарсан. 2. тархсан, тарсан, зайтай, хол, хол хол, таруу, тархай, бутархай. 3. эмх замбараагүй, эмх цэгцгүй, замбараагүй, зуун задгай, хөглөрсөн, тарсан, сэгсийсэн. "*Bu oda pek dağınık.*" Энэ өрөө зуун задгай. *Dağınık saç* сэгсгэр үс. 4. *mec.* алмайрсан, алмай, сэтгэл самуурсан.

dağınıklık, -ğı *is.* 1. тархай байдал, бутархай байдал, сарнилт. 2. эмх замбараагүй байдал, салан задгай байдал, эмх цэгцгүй байдал, замбараагүйдэл.

Dağıstanlı *z. is.* ve *s.* Дагестан хүн, дагестан, дагестан үндэстний.

dağıtıcı *is.* 1. захидал түгээгч, шуудан хүргэгч. 2. хуваарилагч, тараагч.

dağıtıcılık, -ğı *is.* хуваарилалт, тараах, түгээх ажил. "*Kitap dağıtıcılık.*" Ном түгээх.

dağıtılma *is.* dağıtılmak үйлийн нэр.

dağıtılmak *(nsz)* dağıtmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

dağıtım *is.* хуваарилалт, түгээлт, тараах, түгээх.

dağıtımcı *is.* хуваарилагч, тараагч, түгээгч, түгээх салбар.

dağıtma *is.* dağıtmak үйлийн нэр.

dağıtmak *(-i)* 1. тараах, бутраах. "*Polisler, kalabalığı dağıttı.*" Цагдаа нар цугларсан олныг тараав. 2. хуваах, хуваарилах, тараах. 3. тараах,

тархаан хаях, цацах, сандааж хаях, сандаах, бусниулах, сарниулах, эмх замбараагүй болгох, эмх цэгцийг нь алдагдуулах. "*Kağıtları dağıtmak.*" Цаас тарааж хаях. 4. *mec.* тараах, татан буулгах. 5. *mec.* няцлах, бутлах, няц цохих, хага цохих, хагалах. "*Bir yumrukta beynini dağıttı.*" Нэг цохилтоор тархийг нь хага цохив. 6. (мэнд) хүргэх, дамжуулах.

dağlama *is.* dağlamak үйлийн нэр.

dağlamak *(-i)* 1. тамгалах, имнэх, тэмдэглэх. 2. хайрах, төөнөх 3. *mec.* түлэх, хорсгох, хайрах. 4. *mec.* гуних, гунихрах, гашуудах, шаналах, тарчлах.

dağlatma *is.* dağlatmak үйлийн нэр.

dağlatmak *(-i, -e)* dağlamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

dağlı (I) *is.* ve *s.* 1. уулын хүн, уулынхан. 2. *mec.* болхи, бүдүүлэг, ширүүн, догшин. 3. уулын.

dağlı (II) *s.* гунигтай, гунихарсан, гашуудсан, шаналсан.

dağlıç, -cı *is. zool.* нэгэн үүлдрийн эрлийз хонь.

dağlık *s.* уулархаг. "*Dağlık yer.*" Уулархаг газар.

dağ taş *is.* 1. хээр тал, зэлүүд газар, аглаг хээр, буйд газар. 2. *mec.* олон, хэмжээгүй их, хэмгүй олон.

daha *zf.* 1. өдгөө хүртэл, хараахан, одоо болтол, огт ... өдүй болтол, ...саар/сээр/сөөр/соор, бас л, арай. "*Daha kimse gelmemiş.*" Одоо болтол хэн ч ирээгүй байна. 2. дахиад, дахин. "*Bir saat daha beklemeli.*" Дахиад нэг цаг хүлээх хэрэгтэй. 3. бас, түүнээс гадна, бас дахиад, дахиад бас. 4. бүүр, бүр, тэр ч байтугай, түүгээр ч үл барам.

dâhi *is.* суут ухаантан, суут хүн.

dâhice *s.* ve *zf.* суут, алдарт. "*Dâhice bir buluş.*" Суут нээлт.

dâhil *is.* 1. дотоод, дотор. 2. *zf.* оролцуулаад, багтаан, түүнчлэн, ...тай/тэй хамт. "*Bugün dâhil ayrılalı beş gün oldu.*" Өнөөдөртэй нийлээд яваад тав хоног байна. **~ etmek** багтаах, оруулах, орлцуулах. **~ olmak** багтах, оролцох, орох.

dâhilî *s.* дотоод, дотоодын, дотрын, доторх. "*Dâhilî harp.*" Иргэний дайн. **~ nizamname** дотоод журам. **~ talimatname** дотоод заавар.

dâhilik, -ği *is.* суут байдал.

dâhiliye *is.* 1. дотоод хэрэг, дотоод асуудал. 2. дотрын өвчин судлал. 3. дотрын тасаг.

dâhiliyeci *is.* дотрын өвчний эмч, дотрын эмч.

dahletme *is.* dahletmek үйлийн нэр.

dahletmek *(-e) esk.* хэрэгт дурлах, хөндлөнгөөс оролцох, бусдын хэрэгт хошуугаа дүрэх.

daim *s. esk.* үргэлж, мөнхийн, үүрд, эцэс төгсгөлгүй. **~ etmek** үргэлжлүүлэх, цааш нь үргэлжлүүлэх, ...саар байх. **~ olmak** үргэлжлэх, удах, удтал байх, ...саар байх.

daima *zf.* үргэлж, байнга, дандаа, хэзээд, ямагт, цаг үргэлж.

daimî *s.* байнгын, үргэлжийн, үүрд, урт удаан.

dair *s.* тухай, талаар, ...тай холбоотой, сэдв ээр. "*Sanata dair konuşma.*" Урлагын тухай ярилцлага.

daire *is.* 1. цагираг, хүрээ, тойрог, дугуй. 2. байр. 3. байгууллага, албан байгууллага, албан газар. 4. өрөө, тасалгаа, тасаг, хэлтэс, анги, салбар. 5. *mec.* хэмжээ, хязгаар, цар хүрээ. 6. *müz.* хэц, тал хэнгэрэг.

dairesel *s. mat.* дугариг, дугуй, дүгрэг.

dairevi *s. mat.* дугариг, дугуй, дүгрэг.

dakik *s.* 1. нарийн, нарийн нягт, зөв, яг таг, алдаа мадаггүй. 2. *mec.* цаг сайн баримтлагч, бүх юмийг цаг цагт нь хийдэг, шургуу, ямарваа зүйлийг цаг тухайд нь хийдэг.

dakika *is.* 1. минут. 2. агшин, хором, цаг. **~sı ~sına** яг цагтаа. **~sı ~sına uymaz** сэтгэл тогтууригүй, холбирхой.

dakikasında *zf.* цагтаа, хугацаандаа.

daktilo *is.* 1. бичгийн машин. 2. бичээч. **~ etmek** бичгийн машин дээр цохох, бичгийн машинаар бичих.

daktilograf *is.* бичээч.

daktilografi *is.* бичгийн машин дээр цохох, бичгийн машинаар бичих.

daktiloskopi *is.* хуруу шинжүүр, хурууны хээгээр таних арга.

dal (I) *is.* 1. салаа, мөчир, найлзуур, гишүү. 2. *mec.* салбар, анги, хэсэг.

dal (II) *is. hlk.* 1. дал мөр, нуруу, ар. 2. гар. 3. шилэн хүзүү, мөр. **~ vermek** налах, түших. **(birinin) dalına basmak** ууры нь хүргэх, дайран дээр нь давс хийх, зүрхий нь хөдөлгөх.

dalak, -ğı *is. anat.* дэлүү.

dalama *is.* dalamak үйлийн нэр.

dalamak *(-i)* 1. (чоно, нохой) хазах, зуух. 2. (халгай, хорхой, аль эсвэл ширүүэ даавуу гэх мэт зүйлс) түлэх, хайрах, хазах, хорсгох, үрэх, загтнуулах.

dalan *is. mim.* 1. хүлээлтийн танхим, үүдний өрөө. 2. *hlk.* хэлбэр, дүр төрх.

dalaş *is.* хэрүүл шуугиан, хэрүүл зодоон, хэрүүл.

dalaşma *is.* dalaşmak үйлийн нэр.

dalaşmak *(nsz, -le)* 1. (нохой) уралцах, зулгаалцах, химнэлдэх. 2. *mec.* хэрэлдэх, муудалцах, хавиралдах, хэрүүл хийх.

dalavere *is.* луйвар, бохир ажил. **~ çevirmek** луйвардах, мэхлэх, залилах.

dalavereci *is. ve s.* луйварчин, хууран мэхлэгч, зальт.

daldalan *zf.* хойно хойноосоо, ард ардаасаа.

daldan dala *zf.* ийш тийшээ үсчсэн, тогтв оргүй, хувирамтгай, холиворхой. **~ konmak** ийш тийш үсчих, хувирах, холиворхой зан гаргах.

daldırma *is.* daldırmak үйлийн нэр.

daldırmak *(-i, -e)* **1.** dalmak үйлийн үйлдүүлэх хэв 2. *mec.* бодлогоширох, бодолд автах, санаашрах.

dalga *is.* 1. долгио, давалгаа, долгилоо. 2. (халуун, хүйтэн агаарын болон соёл, урлаг, шинэ загварын) урсгал, шинэ урсгал. "*Sıcak dalgası.*" Халуун агаарын урсгал. 3. *fiz.* долгио, долгион. 4. нугалаа, үе, үөлэл, гөвөө, атираа. 5. (үсний) долгион, буржгар үс. 6. *argo.* бохир ажил, луйвар. 7. *argo.* (мансууруулах бодис хэрэглэснээс үүсэх) мансуурал, мансуурлын байдал, манаруулах. 8. *argo.* бодлогоширол, бодолд автах, санаашрах. 9. *argo.* зугаагаа гаргах, явалдах. **~ geçmek** *argo.* 1) шоолох, шоглох, элэглэх, дооглох. 2) хайхрахгүй байх, үл тоомсорлох, хайнга хандах. 3) зугаагаа гаргах, явалдах, түр зуур амраглах. **~sını taşlamak** ажлыг нь нураах, талаар болгох.

dalga boyu *is. fiz.* долгионы урт.

dalgacı *s.* хайнга, хайхрамжгүй, үл тоомсорлогч, ажлаас зугтагч.

dalgakıran *is. den.* усны хаалт далан.

dalgalandırma *is.* dalgalandırmak үйлийн нэр.

dalgalandırmak *(-i)* dalgalanmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

dalgalanma *is.* **1.** dalgalanmak үйлийн нэр. 2. *ekon.* үнийн хэлбэлзэл 3. *mec.* үймээн самуун. 4. хэлбэлзэх хөдөлгөөн.

dalgalanmak *(nsz)* 1. долгилох, долгисох, давалгаалах. 2. *mec.* хэлбэлзэх, найгалзах, долгих, намирах, дэрвэх, дэрвэлзэх, намилзах. 3. (енгө) хувирах, өөрчлөгдөх, долгиолох, солонготох, алаглан туяарах, гялганах.

dalgalı *s.* 1. давалгаатай, долгиотой. 2. долгионтой, буржгар (үс). 3. долгиолсон, алагласан, солонготсон, алаглан туяарсан, гялганасан (өнгө). 4. *fiz.* долгионтой. 5. гөвөөтэй, атиралдсан, эвхрэлдсэн. 6. намирсан, намилзсан. "*Dalgalı kumaş.*" Намирсан даавуу. **~ akım** *is. fiz.* хувьсах гүйдэл.

dalgıç, -cı *is.* шунгагч, шумбагч.

dalgın *s.* 1. бодол болсон, бодлогоширсон, санааширсан. 2. *zf.* ухаангүй, сэхээгүй, мэдээ алдсан, ухаан алдсан. "*Hasta dalgın yatıyor.*" Өвчтөн ухаангүй хэвтэж байна.

dalgınlık, -ğı *is.* 1. бодол болох, бодлогоширол, санаашрал. 2. ухаангүй байх, ухаан алдах, мэдээ алдах. **dalgınlığa gelmek** анхааралгүй байх, болгоомжгүй байх. "*Dalgınlığa getirmek.*" Анхааралгүй байдлыг нь ашиглах.

dalış *is.* dalmak үйлийн нэр.

dalkavuk, -ğu *is.* бялдууч, зусарч хүн.

dalkavukluk, -ğu *is.* бялдуучлал, зусардал. **~ etmek** бялдуучлах, зусардах.

dalkılıç, -cı *s.* 1. илдээ далайсан. 2. *zf.* илдээ далайн, сэлмээ сугалан.

dallanma *is.* dallanmak үйлийн нэр

dallanmak *(nsz)* 1. салаалах, мөчирлөх. 2. *mec.* ярвигтай болох, төвөгтэй болох, ээдрээтэй болох. **(bir iş) dallanıp budaklanmak** (ажил хэрэг) ярвигтай болох, төвөгтэй болох, ээдрээтэй болох, хэрэг хүндрэх, будлиантах.

dallı budaklı *s.* ярвигтай, төвөгтэй, ээдрээтэй, будлиантай.

dalma *is.* dalmak үйлийн нэр.

dalmak, -ar *(-e)* **1.** шумбах. 2. орох, орж явчих, гүйж орох. 3. *mec.* автах, автагдах, бодлогоширох, санаашрах, бодолд автах. 4. ухаан алдах, мэдээ алдах, ухаангүй болох, муужрах. "*Çocuk ateşi çıkınca daldı.*" Хүүхэд халуурч эхлэнгүүт ухаан алдав. 5. унтах. **dalıp çıkmak** 1) шумбах, шумбан сэлэх. 2) (олон газар) орж гарах, очиж үзэх. **dalıp gitmek** бодолд автах, гүн бодолд дарагдах.

daltaban *s.* 1. нүцгэн хөлтэй. 2. *mec.* өөдгүй, олиггүй, танхай.

daltonizm *is. tıp.* өнгөний харалган (зарим өнгийг ялган харж чадахгүй болох).

daluyku *is.* гүн нойр, бөх нойр, сэршгүй нойр.

dalya *is. bot.* даль, мандарваа цэцэг.

dalyan *is. den.* загас барих цөөрөм.

dam (I) *is.* 1. дээвэр. 2. муу байшин, өөвөн байшин, урц, овоохой. 3. *hlk.* бод малын хашаа, хороо, адууны жүчээ. 4. *argo.* шорон, хорих газар, хорих гэр.

dam (II) *is.* 1. учраа, бүжиглэлцэх эмэгтэй. 2. гилийн хатан.

dama *is.* даам, мягман.

damacana *is.* цэвэр усны сав, баллон.

damak, -ğı *is.* тагнай. **~ tadı** амттай хоол унд. **~ ünsüzü** *is. gr.* тагнайн гийгүүлэгч.

damaklı *s.* тагнайн, тагнайтай.

damaksıllaşma *is. gr.* тагнайших.

damaksıllaşmak *(nsz)* тагнайших.

damaksıllaşmış *is. gr.* тагнайн авианууд.

damaksıllaştırma *is.* тагнайшуулах, зөөлрүүлэх.

damaksıllaştırmak *(-i) gr.* тагнайшуулах, зөөлрүүлэх.

damalı *s.* дөрвөлжин хээтэй. "*Damalı bir kumaş.*" Дөрвөлжин хээтэй даавуу.

damar *is. anat.* **1.** судас. "*Kan damarı.*" Цусны судас. "*Damar sertliği.*" Судас хатуурал, артө риосклероз. "*Damar tıkanıklığı.*" Цусны судасны бөглөрөл, эмболи. 2. (чулуулгийн) судал, зураас. 3. судал. "*Altın damarı.*" Алтны судал. 4. *mec.* удам, угсаа, үүсэл гарал. 5. *mec.* ааш, авир, зан. **~ını bulmak** аргы нь олох. **~ı kabarmak** хөөрөх, бахархах, бахдах, бахдал төрөх. **~ı tutmak** зөрүүдлэх, гөжүүрхэх, өжүүрхэх, муухай аашлах, муухай ааш авир гаргах. **(birinin) ~ına girmek** өөрийгөө таалуулах, нүдэнд нь өртөх. **~ına işlemek** цусанд нь шингэх, зуршил болох, гэм биш зан болох. **~ına basmak** уурлуулах, цухалдуулах, ууры нь хүргэх, зэвүүгий нь хүргэх, хийгий нь хөдөлгөх. **~ına çekmek** удмаа дуурiах,

удмаа дагах.

damat, -dı *is.* хүргэн, хүргэн хүү.

damdazlak, -ğı *s.* ve *is.* хав халзан, халзан, хожгор.

damga *is.* 1. тамга. 2. тамганы хээ, тамга тэмдэг, им тэмдэг, тамганы үсэг. 3. *mec.* нүүр улайлгах, ичиж зовоох. **~ vurmak** 1) тамгалах, тамга дарах. 2) мөрөө үлдээх. **~ yemek** муу нэр зүүх, муу нэртэй болох.

damgacı *is.* 1. тамга дарагч, тамгалагч, имнэгч. 2. тамга хийгч, зарагч хүн.

damgalama *is.* damgalamak үйлийн нэр.

damgalamak *(-i)* 1. тамгалах, тамга дарах. 2. *mec.* гүтгэх, гүжирдэх, муу хэргийг тохох, муу нэр зүүх, муу нэртэй болгох.

damgalı *s.* 1. тамгатай, тамгалсан. 2. *mec.* муу нэртэй, гүжирдүүлсэн.

damgasız *s.* тамгагүй, тамгалаагүй.

damıtıcı *is.* нэрэгч.

damıtık *s. kim.* нэрсэн, нэрмэл. "*Damıtık su.*" Нэрмэл ус.

damıtma *is.* нэрэх.

damıtmak *(-i)* нэрэх.

damızlık, -ğı *s.* 1. (ургамал, амьтан) үрийн, үржлийн. 2. *is. hlk.* хөрөнгө, эсгэгч.

damla *is.* 1. дусал. 2. дусаал эм. 3. мэнэн өвчин, саа дайрах, цус харвах. 4. *mec.* дуслын төдий, хумсын чинээ, өчүүхэн бага. **~ inmek** мэнэн өвчин тусах, саа дайрах, цус харвах. **~ hastalığı** *is. tıp.* тулай өвчин.

damlacık, -ğı *is.* жижиг дусал.

damla damla *zf.* дусал дуслаар, бага багаар.

damlalık, -ğı *is.* дусаагуур.

damlama *is.* damlamak үйлийн нэр.

damlamak *(-i)* 1. дуслах, дусах. 2. дуслах, дусалж гоожих. "*Damlaya damlaya göl olur.*" Д услыг хураавал далай болно.

damlatma *is.* damlatmak үйлийн нэр.

damlatmak *(-i, -e)* 1. дусаах, гоожуулах. 2. дусаагуураар эм дусаах. 3. нэрэх.

damping *is. ekon.* 1. гадаадад үнэ алдаж худалдах, үнэ буулган худалдах, зориуд хямд худалдах. 2. үнэ хямдрал.

dana *is.* тугал. "*Dana derisi.*" Тугалын арьс. "*Dana eti.*" Тугалын мах.

dane *is.* шувууны хоол.

dangalak, -ğı *is.* ve *s.* тэнэг, мулгуу, мунхаг, ухаан муутай, бодлогогүй.

danış *is.* зөвлөлгөөн.

danışık, -ğı *is.* нууц тохироо, урьдчилсан тохироо, нууцаар үгсэх.

danışılma *is.* danışılmak үйлийн нэр.

danışılmak *(nsz)* danışmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

danışma *is.* 1. danışmak үйлийн нэр. 2. лавлах. "*Danışma bürosu.*" Лавлах товчоо.

danışmak *(-i, -e)* зөвлөх, зөвлөгөө авах, зөвлөн хэлэлцэх.

danışman *is.* зөвлөх, зөвлөгч.

danışmanlık, -ğı *is.* зөвлөх, зөвлөл.

Danıştay *z. is.* Төрийн зөвлөл, Захиргааны дээд шүүх.

Danimarkalı *z. is.* Дани хүн.

daniska *s.* хамгийн сайн, нэн сайн, шилдэг, онцгой сайн, эрхэм.

dank *zf.* гэнэт, гэнэт ухааран, гэнэт сэхээ орж. **kafasına ~ etmek** гэнэт ухаарах, гэнэт сэхээ орох, гэнэт ойлгох, гэнэт толгойнд нь орж ирэх.

dans *is.* бүжиг. **~ etmek (veya yapmak)** бүжиглэх, бүжиг хийх.

dansçı *is.* 1. бүжиглэж буй хүн, бүжиглэгч. 2. бүжигчин.

danslı *s.* бүжгийн, танцын.

dansör *is.* эрэгтэй бүжигчин.

dansöz *is.* эмэгтэй бүжигчин.

dantel *is.* сүлжээсэн хөвөө.

dantelli *s.* сүлжээсэн, сүлжээстэй.

dapdar *s.* маш нарийхан, давчуу, бариу.

dar (I) *s.* 1. нарийн, нарийхан. 2. давчуу, бариу. 3. *mec.* явцуу, явцуухан, ахар, ахархан, алсын хараагүй, мөхөс ухаантай. "*Dar düşünceli.*" Явцуу үзэлтэй. 4. бага, дутмаг, хүрэлцээгүй, ханғалтгүй, хомс, мөхөс. "*Dar gelirli*" Бага орлоготой. 5. тарчиг амьдралтай, тарчиг байдалтай, хавчигдалтай, хавчлагатай, гачигдалтай, хэцүү. 6. *zf.* арай гэж, арай ядан, хүргэж ядан. **~ boğaz** *is. coğr.* 1) хоолой. 2) *mec.* хямрал. **~ görüşlü** ахар ухаантай, ахар бодолтой, явцуу үзэлтэй, алсын хараагүй. **(kendini) ~ atmak** зугтах, амь хоргодох. **~ gelmek** бачимдах, бачуудах. **~ kaçmak** зугтаах, арай гэж салах. **~a düşmek** мөнгөөр гачигдах, хавчигдах. **~a gelmek** 1) яарах, хурдлах, шамдах, тэвдэх, адгах. 2) аргагүйдэх, тулгагдах, аргагүй болох, шаагдах. **~a getirmek** яаруулах, шамдуулах, түргэлүүлэх, тэвдүүлэх. **~da kalmak** 1) гачигдах, хавчигдах, мөнгөөр дутах. 2) хүнд байдалд орох, хэцүү байдалд орох.

dar (II) *is.* цаазын дүүжлүүр.

dara *is.* савын жин. **~sını almak** савны жинг хэмжих. **~sını düşmek** савны жинг хасах.

daracık, -ğı *is.* маш нарийхан, давчуу.

dar açı *is. mat.* хурц өнцөг.

darağacı *is.* цаазын дүүжлүүр.

daralma *is.* daralmak үйлийн нэр.

daralmak *(nsz)* 1. нарийн болох, нарийсах, давчуу болох, багасах, явцуурах. 2. *mec.* хэцүүдэх, хүндрэх, ярвигтай болох. 3. давчдах, бачимдах, бачуурах. 4. муудах. "*Hafıza daralmak.*" Ой санамж муудах.

daraltma *is.* daraltmak үйлийн нэр.

daraltmak *(-i)* 1. daralmak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. цөөрүүлэх, багасгах.

darbe *is.* 1. цохилт. "*Başına şiddetli bir darbe indirerek hayvanı sersemletti.*" Тархи руу нь хүчтэй цохиж амьтныг муужруулав. 2. эргэлт, төрийн эргэлт, хувьсалт. 3. *mec.* гэнэтийн цохилт, хүнд цохилт. **~ vurmak (veya indirmek)** хүнд цохилт

өгөх.

darbeci *is.* 1. цохигч, нүдэгч. 2. төрийн эргэлт хийгч.

darbeleme *is.* darbelemek үйлийн нэр.

darbelemek *(-i)* 1. цохих, нүдэх. 2. *mec.* устгах, сөнөөх, бусниулах, үнсэн товрог болгох. 3. *mec.* (ажил хэрэг) саад хийх, саад болох, төвөг учруулах.

darbuka *is.* нэгэн зүйл яруу хэнгэрэг.

dargın *s.* 1. гомдсон, гомдолтой, өөнтөглөсөн. 2. хүйтэн, хөндий, үл ойшоосон. **~ durmak** гомдох, өөнтөглөх.

dargınlaşma *is.* darginlaşmak үйлийн нэр.

dargınlaşmak *(nsz)* гомдох, өөнтөглөх.

darı *is. bot.* 1. шар будаа, цэвэрлээгүй шар будаа, хоног **амуу**. 2. эрдэнэ **шиш**. **~sı başına** танд ч бас амжилт/аз жаргал хүсье гэсэн утга бүхий өрөөлийн үг.

darılgan *s.* гомдомтгой, өөнтөгч.

darılma *is.* darılmak үйлийн нэр.

darılmak *(-e)* 1. (зохисгүй хэрэг, үйл, үг зэргээс болж) муудалцах, харилцаагаа таслах, холбоогоо таслах. 2. гомдох, өөнтөглөх. 3. **загнах, зандчих**, зэмлэх.

darlık, -ğı *is.* 1. нарийсах, нарийн болох, давчуу болох. 2. *mec.* тарчиг амьдрал, тарчиг амьдрал, хэцүү байдал, ядуу байдал. 3. *mec.* бачимдал, бачуурал, давчдал.

darmadağın *s.* эмхгүй, замбараагүй, зуун задгай, сандаачсан, ийш тийш тарсан. **~ etmek** 1) тараах, тархаан хаях, сандаах, сандааж хаях. 2) *mec.* нүүр нүдгүй балбах, үхтэл нь зодох, занчих.

darmadağınık, -ğı *s.* эмх замбараагүй, сандаачсан, зуун задгай, тал тал тийшээ тарж бутарсан.

darmaduman *s.* холион бантан, холилдсон, холилдож хутгалдсан. **~ etmek** холион бантан болгох, хольж хутгах, замбараагүй болгох. **~ olmak** холион бантан болох, замбараагүй болох.

dava *is.* 1. зарга, зарга заалхай, гомдол. 2. үзэл санаа, үзэл бодол. 3. *mec.* асуудал. 4. *mec.* хүслэн, туйлын зорилго. **~ etmek** (veya **açmak**) зарга мэдүүлэх, гомдол мэдүүлэх. **~ görmek** (veya **~ya bakmak**) зарга шүүн шийдвэрлэх, зарга шүүх, гомдол барагдуулах. **~ vekili** өмгөөлөгч.

davacı *is.* зарга мэдүүлэгч, гомдол гаргагч.

davalı *is.* 1. шүүгдэгч, хариуцагч, хариуцлагад татагдсан хүн. 2. *s.* зарга бүхий, гомдолтой, заргатай, зарга үүсгэгдсэн.

davar *is.* 1. бог мал 2. хонин сүрэг, ямаан сүрэг. **~ gütmek** 1) (хонь, ямаа) хариулах. 2) *mec.* (мунхаг, тэнэг буюу дадлага туршлагагүй, юм үзээгүй хүнийг) ашиглах.

davet *is.* 1. урилга, урих. 2. хүлээн авалт, дайллага. **~ etmek** 1) урих, залах, дуудах. 2) өдөөх, төрүүлэх, хүргэх, гаргах, хатгах, турхирах. "*Hareketleriyle kavgayı davet etti.*" Үйл хөдлөлөөрөө хэрүүл өдөөв. 3) уриалан дуудах, дагуулах.

davetçi *is.* уригч, урин залагч.

davetiye *is.* урилга.

davetkâr *s.* 1. дуудсан, урисан, урин дуудсан. 2. сэтгэл булаам, нүд булаам, үзэсгэлэнтэй, гайхамшигтай.

davetli *is.* айлчин, гийчин, зочин.

davetname *is.* дуудлага, дуудах, дуудагдах.

davetsiz *s.* урилгагүй.

davlumbaz *is.* 1. дугуйны хайрцаг. 2. яндангийн таг.

davranış *is.* 1. davranmak үйлийн нэр, харьцаа, хандлага, авир. 2. явдал, үйлдэл, үйл, хэрэг. "*Dürüst bir davranış.*" Шударга явдал. 3. зан явдал, зан байдал, зан төрх, зан авир, зан, ааш маяг. **~ bilgisi** харьцааны ёс, ёс дүрэм.

davranma *is.* davranmak үйлийн нэр.

davranmak *(nsz)* 1. харьцах, хандах. 2. хийх, үйлдэх. 3. бэлдэх, зэхэх, завдах. **davranma!** бүү хөдөл! зогс!

davudî *s.* бас, аргил, умзад (хоолой).

davul *is.* хэнгэрэг, бөмбөр. **~ çalmak.** 1) бөмбөр цохих, хэнгэрэг дэлдэх. 2) *mec.* амтай бүхэн ярих, шагшаан шуугиан болох, ярьж шуугих. **~ çalsan işitmez** 1) дүлий. 2) бөх нойртой, сэршгүй нойртой.

davulcu *is.* бөмбөрчин.

dayak, -ğı *is.* 1. зодох, зодуулах, занчих, цохилт, дэлсэлт. 2. тулгуур, тулгуур, багана. 3. чагт, түгжээ. **~ atmak** зодох, занчих, цохих, гөвдөх. **~ yemek** зодуулах, занчуулах, цохиулах, гөвүүлэх.

dayaklama *is.* dayaklamak үйлийн нэр.

dayaklamak *(-i)* 1. тулах, түших. 2. чагтлах, түгжих.

dayaklık, -ğı *is.* тулгуур, багана.

dayalı *s.* 1. тулгуур, тулгууртай, тулсан. 2. хамаатай, холбоотой, хамаарсан, тухай, талаар. **~ döşeli** иж бүрэн тавилгатай, эд хогшилтой, бүрэн тохижуулсан.

dayama *is.* dayamak үйлийн нэр.

dayamak *(-i, -e)* 1. түшүүлэх, налуулах, түшүүлж тавих, налуулж тавих, тулгаж тавих. 2. тулах, түших 3. тулгах. "*Bıçak dayamak,*" Хутга тулгах. 4. өгөх, шургуулах, даруй өгөх, тэр дор нь өгөх, цаг алдалгүй авчирч өгөх. 5. *hlk.* (хаалга, цонх) дэлгэх. 6. хүрэх, хүрч очих. **dayayıp döşemek** (гэрийн) тавилга тавих, (орон гэр, өрөө) тохижуулах.

dayanak, -ğı *is.* 1. тулгуур, багана. 2. *mec.* түшиг, түшиг тулгуур, өмөг түшиг. 3. *mec.* баталгаа, нотолгоо, нотлох баримт, үндэслэл. 4. *fel.* үндэс, суурь, тулгуур.

dayanaklık, -ğı *is.* түшиг, тулгуур, өмөг түшиг.

dayanç, -cı *is.* 1. тэсвэр, тэвчээр. 2. түшиг, тулгуур.

dayandırma *is.* dayandırmak үйлийн нэр.

dayandırmak *(-i)* dayanmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

dayanıklı *s.* 1. бат, бөх, хатуу, чанга. 2. *mec.* даамгай, хатуужилтай, тэсвэртэй, өлчир.

dayanıklılık, -ğı *is.* бат байх, бат бөх байх, хатуу байх.

dayanıksız *s.* 1. хэврэг, бат бөх биш. 2. сул, дорой, хүчгүй, хатуужилгүй, тэсвэргүй.

dayanılma *is.* dayanılma*k* үйлийн нэр.

dayanılmak *(-e)* dayanmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

dayanılmaz *s.* 1. тэсэшгүй, тэсэхүйөэ бэрх, тэсэхийн аргагүй, тэсэхийн нөхцөлгүй, дааж тэсвэрлэшгүй, давшгүй. 2. гайхамшигтай, сэтгэл булаам, үзэсгэлэнтэй, үнэхээр сайхан.

dayanım *is.* бат бэх чанар, бат бөх байдал, эсэргүүцэх чанар.

dayanışık *s.* санал нийлсэн, эв санал нэгтэй, хамтын.

dayanışma *is.* эв санаа нэгдэх, эв санааны нэгдэл, санал нийлэх.

dayanışmak *(nsz, -le)* эв санаа нэгдэх, санаа нийлэх, хамрах.

dayanma *is.* dayanmak үйлийн нэр.

dayanmak *(-e)* 1. налах, тулах, түших. 2. даах, тэсэх, удах, удаан хугацаагаар хэрэглэгдэх. "*Bu kumaş çok dayandı.*" Энэ даавуу их удаж байна. 3. тэсэх, тэсвэрлэх, тэсвэртэй байх, бат бөх байх, даах, давж гарах. "*Bu gemi fırtınaya iyi dayanır.*" Энэ хөлөг онгоц далайн шуурганд тэсвэртэй. 4. тулах, түших, итгэх, найдах. 5. эсрэг зогсох, эсэргүүцэх, сөрөх, тэсэх. "*Bizim orduya karşı düşman askerleri ancak iki gün dayandı.*" Манай армийн эсрэг дайсны цэрэг зөвхөн хоёр өдөр тэсэв. 6. түших, тулгуурлах. 7. тэсэх, тэвчих, хүлцэх, тэсэж өнгөрөөх, тэсвэрлэх, даах, давж гарах. "*Çocuk ameliyata iyi dayandı.*" Хүүхэд мэс заслыг тэсэж өнгөрүүлэв. 8. хүрэх, тулах, тулж очих, ойртох, дөхөх. 9. хүчлэх, хүчлэн оролдох, хүчлэн хийх, бүх хүчээ дайчлах. "*Arabaya arkadan dayanmak.*" Машиныг ардаас нь бүх хүчээрээ түлхэх. 10. (ажил хэрэг) түлхэх, тохох, оногдуулах. 11. хурд нэмэх, хурдасгах. "*Şoför gaza dayandı.*" Жолооч хурдаа нэмэв. 12. хүрэх, хангалттай байх. **dayanamamak** тэсэхгүй байх, тэсвэрлэхгүй байх, тэсэшгүй байх, тэсэхүйеэ бэрх байх.

dayatışma *is.* dayatışmak үйлийн нэр.

dayatışmak *(nsz)* зөрүүдлэх, гөжүүдлэх, гөжих, өөрийнхөөрөө зүтгэх.

dayatma *is.* dayatmak үйлийн нэр.

dayatmak *(-i, -e)* 1. dayamak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. өөрийнхөөрөө зүтгэх, зөрүүдлэх. 3. (бусдын хүсэлтийг) эсэргүүцэх, эсрэг зогсох, хүлээн зөвшөөрөхгүй байх, сөрөх. 4. (хүчээр) албадах, хүлээн зөвшөөрүүлэх, хүчлэх, шахах, тулгах.

dayı *is.* 1. нагац ах, нагац дүү, нагац. 2. *mec.* хамгаалагч, ивээгч, тэтгэгч, өмгөөлөгч. 3. *hlk.* ахимаг насны эрэгтэй хүнийг дуудахад хэрэглэнэ. 4. *hlk.* зоригтой, зүрхтэй, эрэлхэг баатар, аймшиггүй (хүн).

dayıoğlu *is.* нагацын хүү.

dayızade *is. esk.* нагац ах/дүүгийн хүү ба охин.

dazlak, -ğı *s.* халзан, хожгор.

dazlama *is.* dazlamak үйлийн нэр.

dazlamak *(nsz)* өө сэв эрэх, гоочлох.

debelenme *is.* debelenmek үйлийн нэр.

debelenmek *(nsz)* 1. зовох, тарчлах, үйлээ үзэх. 2. сарваганах, тийчлэх, хөл гараа сарв алзуулах. 3. *mec.* хий дэмий оролдох, тахианы өндгөөр хад цохих, төлгөн хуц элгэн хад мөргөх, хүчээ дэмий барах.

debi *is. coğr.* урсгал усны секунтэд урсах усны хэмжээ.

debriyaj *is.* конс, машины холбоо.

dede *is.* 1. өвөө, өвгөн аав. 2. өвөг эцэг, өвөг дээдэс. **~den kalma** өвөг дээдсээс үлдсэн зүйл.

dedikodu *is.* хов жив, хов. **~ etmek** (veya **yapmak**) хов жив хийх, хов жив ярих.

dedikoducu *is.* ховч, хов живч, хов жив яригч

dedirme *is.* dedirmek үйлийн нэр.

dedirmek *(-i, -e)* 1. ...гэж хэлэхээс өөр аргагүй болох. 2. хэлүүлэх. "*Kendine çalışkan dedirmek için çok çalışıyor.*" Өөрийгөө ажилсаг гэж хэлүүлэхийн тулд их мэрийдэг.

dedirtme *is.* dedirtmek үйлийн нэр.

dedirtmek *(-i, -e)* хэлүүлэх.

defa *is.* удаа. "*Bu defa.*" Энэ удаа.

defalarca *zf.* нэг бус удаа, дахин дахин, олон удаа.

defans *is. sp.* хамгаалалт, бэхлэлт, хаалт.

defetme *is.* defetmek үйлийн нэр.

defetmek, -der *(-i)* 1. хөөх, хөөж гаргах. 2. холдуулах, зайлуулах.

defile *is.* загвар үзүүлэх.

defin, -fni *is.* оршуулах, хөдөөлүүлэх.

define *is.* газар доорх эрдэнэс, эрдэнэ, дармал алт мөнгө, дармал эд эрдэнэс.

deflâsyon *is. ekon.* мөнгөний эргэлт буурах.

defne *is. bot.* лавар, лаврын мод. **~ yaprağı** лаврын навч.

defnetme *is.* defnetmek үйлийн нэр.

defnetmek, -der *(-i, -e)* оршуулах, нутаглуулах, хөдөөлүүлэх.

defo *is.* согог, гологдол.

defolma *is.* defolmak үйлийн нэр.

defolmak *(nsz)* зайлах, тонилох. **defol!** зайл! тонил!

defolu *s.* согогтой, гологдол.

deformasyon *is.* хэв гажилт, хэв алдагдал.

deforme *is.* гажсан, хэв нь алдагдсан. **~ olmak** хэв алдагдах, гажих.

defosuz *s.* согоггүй, гологдолгүй.

defter *is.* дэвтэр. "*Resim defteri.*" Зургийн дэвтэр. **~ tutmak** *tic.* данс хөтлөх. **(birini) ~den silmek** харилцаа холбоогоо таслах, нэрийг нь хүртэл дурьдахгүй байх, андын холбоогоо таслах. **~i dürülmek** 1) алуулах. 2) халагдах, ажлаас хөөгдөх. **~ kapamak** 1) дуусгах, хийж дуусгах, дуусгавар болгох. 2) харьцаагаа таслах, холбоогоо таслах, хамаагүй болох, хамаарахгүй байх. **~ini dürmek** алах, устгах, үгүй хийх.

defterdar *is.* (аймаг, мужийн) санхүүгийн хэлтсийн дарга.

defterdarlık, -ğı *is.* санхүүгийн хэлтэс.

değdirme *is.* değdirmek үйлийн нэр.

değdirmek *(-i, -e)* değmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

değer *is.* 1. үнэ, үнэ цэнэ. 2. үнэ, үнэ өртөг. 3. ач холбогдол. 4. эрхэм хүн, сайн зан чанартай хүн, хүндэт хүн. 5. эрхэм зүйл, үнэт зүйл. 6. *mat.* хэмжээ, хэмжигдэхүүн. **~ biçmek** үнэлэх. **~ vermek** хүндлэх, өндрөөр үнэлэх.

değerbilir *s.* үнэлэгч, дүгнэгч, ач тусыг үнэлэгч.

değerlendirilme *is.* үнэлэгдэх.

değerlendirilmek *(nsz)* değerlendirmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

değerlendirme *is.* үнэлэлт, үнэлэх.

değerlendirmek *(-i, -e)* 1. зөв зохистой хэрэглэх, зөв ашиглах. 2. үнэлэх, үнэлэн үзэх.

değerlenme *is.* değerlenmek үйлийн нэр.

değerlenmek *(nsz)* үнэлэгдэх, үнэ цэнэтэй болох, үнэ цэнэ нь өсөх.

değerli *s.* үнэт, үнэ цэнэтэй, эрхэм, нандин, чухал, эрдэнийн.

değersiz *s.* үнэгүй, үнэ цэнэгүй, үнэ буурсан.

değğin *s.* тухай, талаар, холбоотой, хамаатай.

değil *is.* нэр үгэнд үгүйсгэх утга өгнө, –гүй, үгүй, биш. "*O değil, sen gideceksin!*" Тэр биш чи явна! **...nda/...nde ~** ...нд нь биш. "*Ben parasında değilim, yeter ki iyi bir şey olsun.*" Би мөнгөнд нь биш, дорвитой юм болоосой гэсэн юм. **~ a** битгий хэл, байтугай. "*Ağaç değil a, ot bile yok...*" Мод битгий хэл, өвс ч байхгүй...

değim *is.* авьяас, билиг, чадвар.

değimli *s.* авьяастай, авьяаслаг, билигтэй, чадвартай.

değin (I) *e.* хүртэл, болтол, –тал/–тэл. "*Buraya değin.*" Энэ хүртэл.

değin (II) *is. hlk.* хэрэм.

değinme *is.* değinmə үйлийн нэр.

değinmek *(-e)* дурдах, дурдасхийх, халть дурдах.

değirmen *is.* 1. тээрэм. "*Su değirmeni.*" Усан тээрэм. "*Yel değirmeni.*" Салхин тээрэм. "*Değirmen taşı.*" Тээрмийн чулуу, ин. 2. гар тээрэм.

değirmenci *is.* тээрэмч.

değirmi *s.* 1. дугариг, дугуй, дүгрэг. 2. дөрвөлжин (даавуу) 3. *is. hlk.* толгойн алчуур.

değirmileme *is.* değirmilemek үйлийн нэр.

değirmilemek *(-i)* дугариг болгох, дугуй болгох, дүгэргий болгох, дугуйлгах.

değirmileşme *is.* değirmileşmek үйлийн нэр.

değirmileşmek *(nsz)* дугариг болох, дугуй болох, дүгэргий болох.

değiş *is.* 1. değmek үйлийн нэр. 2. солилцоо, солилцох, арилжаа. **~ etmek** *hlk.* солих, солио хийх, арилжах. **~ tokuş** *hlk.* холио солио, солилцоо, арилжаа, арилжаа наймаа.

değişik, -ği *is. ve s.* 1. өөрчлөгдсөн, солигдсон. 2. сонин, өөр, өр бусын, онцгой, гойд. 3. төрөл бүрийн, олон янзын, янз бүрийн. 4. *is. hlk.* солих, солио (хувцас, дотуур хувцас).

değişiklik, -ği *is.* 1. өөрчлөлт, шинэчлэлт. 2. өөр байх, ер бусын байдал, онцгой байх, гойд байх. 3. өөрчлөлт, хувирал, солигдол. **~ yapmak** өөрчлөх, өөрчлөлт хийх, шинэчлэх.

değişim *is.* 1. өөрчлөлт, хувирал, хувьсал. 2. *mat.* хувилбар. 3. *den.* салхины чиглэл өөрчлөгдөх. 4. *ekon.* арилжаа.

değişinim *is.* мутаци.

değişke *is. biy.* хувьсал, хувирал, өөрчлөл.

değişken *s.* 1. хувирамтгай, хувьсагч, тогтворгүй. 2. *is. mat.* хувьсах хэмжигдэхүүн, хувьсагч.

değişkenlik, -ği *is.* өөрчлөлт, хувьсалт, хувирал.

değişme *is.* **1.** değişmek үйлийн нэр. 2. солилцоо, солио, халаа.

değişmek *(nsz)* 1. хувирах, хувьсах, өөрчлөгдөх. "*Hava değişmek.*" Цаг агаар өөрчлөгдөх. 2. өөрчлөгдөх, солигдох, халагдах. 3. арилжих, солилцох, солих. 4. сэлэх, солих. "*Üstümü değiştim.*" Би хувцсаа сольчихлоо. 5. үнэлэх, үнэлж үзэх. "*Onu kimseye değişmem.*" Түүнийг хэнээр ч солихгүй.

değişmez *s.* ve *zf.* хувирашгүй, үл хувирах, тогтвортой, тогтмол, хувирдаггүй.

değiştirge *is.* өөрчлөх санал, өөрчлөлт оруулах тухай санал.

değiştirgeç, -ci *is. fiz.* конвертөр, эргэх зуух.

değiştirilme *is.* değiştirilmek үйлийн нэр.

değiştirilmek *(nsz)* değiştirmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

değiştirme *is.* değiştirmek үйлийн нэр.

değiştirmek *(-i)* 1. өөрчлөх, хувилгах, хувьсгах, хувиргах. 2. халах, солих, өөрчлөх. 3. солих, арилжих, солио хийх. 4. солих, сэлгэх. "*Ev değiştirmek.*" Байр солих. 5. өөрчлөх, өөр болгох, хувиргах. "*Para onu çok değiştirdi.*" Мөнгө түүнийг их өөрчилсөн. 6. шинэ утга агуулга өгөх, шинэ утгатай болгох.

değiştirtme *is.* değiştirtmek үйлийн нэр.

değiştirtmek *(-i, -e)* değiştirmek үйлийн

үйлдүүлэх хэв.

değme (I) *is.* değmek үйлийн нэр

değme (II) *s.* 1. аливаа нэг, ямарваа нэг, тохиолдлын, санамсаргүй, хамаагүй, хайш яаш. 2. шилдэг, сонгомол.

değmek, -er (I) *(-e)* 1. хүрэх. "*Başı tavana değiyor.*" Толгой нь таазанд хүрч байна. 2. хүрэх. "*Yaşı on beşine değince...*" Арван таван насанд хүрэв үү үгүй юу... 3. онох. "*Kurşun hedefe değdi.*" Сум байгаа онов.

değmek, -er (II) *(nsz)* 1. үнэлэгдэх, үнэтэй болох. "*Benim ömrümün üç günü üç yüz bin liraya değer.*" Миний амьдралын гурван өдөр гурв ан зуун лиртэй тэнцэнэ. 2. таалагдах, сэтгэлд таатай байх, аятайхан санагдах. 3. тэнцүү байх, адил байх, дайтай байх. 4. ямар нэгэн шинж чанар, онцлог байдлыг илэрхийлнэ. "*Bu manzara görülmeye değer.*" Энэхүү байгалийн үзэсгэлэнг харууштай.

değnek, -ği *is.* мод, саваа, бэрээ, шийдэм, таяг.

deha *is.* 1. суу, билэг, суут ухаан. 2. суут хүн, суу билэгтэн, гоц авьяастан.

dehliz *is.* хонгил, коридор.

dehşet *is.* 1. айдас, айх. 2. *s.* гайхалтай сайхан, гайхамшиг. 3. *ünl.* гайхалтай, гайхмаар, гайхамшигтай, хачин сайхан. "*Dehşet, bu ne güzellik!*" Ямар гайхамшигтай гоо үзэсгэлэн бэ! **~ saçmak** айлган сүрдүүлэх. **~e düşürmek** айлгах, айдас хүргэх, ухаангүй айлгах, үхтэл нь айлгах, балмагдуулах. **~e kapılmak (veya düşmek)** ухаангүй айх, үхтлээ айх, учиргүй их айх, балмагдах.

dehşetli *s.* 1. аймшигтай, аймаар, айдас хүрмээр, айж сүрдмээр. 2. айхтар, айхтар их. "*Hava dehşetli sıcaktı.*" Гадаа айхтар халуун байлаа. 3. *zf.* маш их, дааны их. "*Onu dehşetli seviyorum.*" Би түүнд маш их хайртай.

deizm *is.* деизм.

dejenere *s.* 1. доожоогүй, дорой. 2. онгон, хөндөгдөөгүй, атар. **~ etmek** (үгсаа) доройтуулах, бууруулах, зэрэмдэг болгох, муутгах. **~ olmak** (үгсаа) доройтох, буурах, зэрэмдэг болох, муудах.

dek (I) е. хүртэл, болтол. "*Akşama dek çalıştı.*" Тэр орой болтол ажилласан.

dek (II) *is. esk.* 1. заль мэх, луйвар, башир арга. 2. тулалдаан, мөргөлдөөн. 3. *s.* бат бөх, бэх бат. **~e düşmek** залилагдах, хуурагдах, мэхлэгдэх.

dek (III) *bk.* tek.

dekagram *is. mat.* декаграм.

dekalitre *is. mat.* декалитр.

dekametre *is. mat.* декаметр.

dekan *is.* дээд сургуулийн факультетийн эрхлэгч, декан.

dekanlık, -ğı *is.* деканат, факультетийн захиргаа, дээд сургуулийн факультетийн захиргаа.

dekatlon *is. sp.* арван төрөлт.

deklârasyon *is.* 1. тунхаг, тунхаглал. 2. мэдэгдэл. 3. гаалийн мэдүүлэг, декларации.

dekolte *is.* 1. декольте, задгай плати. 2. *s.* задгай

dekont *is.* 1. суутгах, суутгал. 2. дансны тайлан.

dekor *is.* 1. чимэг, засал, тайзны чимэглэл. 2. гоёл засал, чимэглэл.

dekorasyon *is.* 1. гоёл засал, чимэглэл. 2. чимэглэх, засах.

dekoratif *s.* чимэглэлийн, гоёлын.

dekovil *is.* нарийн төмөр зам.

dekstrin *is. kim.* декстрин.

delâlet *is. esk.* 1. заавар 2. *mec.* шинж тэмдэг. **~ etmek** 1) заах, арга зам заах, зам заах. 2) заах, хэлж өгөх, үзүүлэх, харуулах. 3) илэрхийлэх, тодорхойлох.

deldirme *is.* deldirmek үйлийн нэр.

deldirmek *(-i, -e)* 1. delmek үйлийн нэр. 2. *mec.* хүчингүй болгох.

delegasyon *is.* төлөөлөгчийн газар.

delege *is.* төлөөлөгч, төлөөний хүн.

delgi *is.* өрөм.

deli *s.* 1. ухаангүй, галзуу, солиотой. 2. *mec.* галзуу хүн шиг, ойворгон, ухаанаа алдсан. 3. *mec.* хэнээтэй, дон шүглэсэн. "*Satranç delisi.*" Шатрын хэнээтэй. 4. оргилсон, догшин, ширүүн, салхи шуургатай. "*Deli ırmak.*" Догшин далай. **~ bayrağı açmak** биеэ гоодох, гангалах. **~ çıkmak** 1) галзуурах, солиорох. 2) *mec.* уурлах, хилэгнэх. **~ devane olmak** ухаангүй дурлах, өдрийн бодол шөнийн зүүд болох, нойр хоолоо мартах. **~ etmek** галзууруулах, залхаах, ядаргаатай санагдах. **~ gibi** галзуу хүн шиг, солитой юм шиг. **~ olmak** 1) ухаангүй дурлах, ихэд шохоорхох. 2) галзууртлаа уурлах, ихэд уурлах. **~ye dönmek** 1) магнай хагартал баярлах, хөл газар хүрэхгүй баярлах. 2) ихэд гашуудах, ихэд уйтгарлах. **~ ırmak** *is.* ширүүн урсгалтай гол, үерлэсэн гол.

delice *s.* 1. улаан галзуу, галзуу мэт, галзуу хүн шиг, солиотой юм шиг, галзуу, солиотой. 2. *zf.* дэндүү, хэтэрхий, их, ухаангүй.

delicesine *zf.* дэндүү, хэтэрхий, их, ухаангүй. **~ tutulmak** ухаангүй дурлах.

delidolu *s.* болчимгүй, ухаангүй, ойворгон, бодох санах юмгүй.

deli fişek *s.* овилгогүй, хийсвэр, дэгдэгнүүр, ойворгон.

delik, -ği *is.* 1. цоорхой, онгорхой, нүх. 2. *s.* цоорхой, цоорсон. 3. *argo.* шорон, гяндан, нүх. **~ deşik aramak** нэгд нэгдгүй нэгжих, бүх газрыг нэгжих. **~ deşik etmek** сархиаг болгох, элхэг болгох, сийчэх, сэглэх, нүхлэх. **~ eğirmek** *argo.* шоронд орох, шоронгийн хаалга татах, баригдах, нүхэнд унах. **deliğe tıkmak** *argo.* шоронд хийх, нүхэнд унагах, барих.

delikanlı *is.* 1. идэр хүү, орь хөвүүн, хүдэр залуу. 2. *ünl.* залуу хүнийг дуудахад хэрэглэнэ.

"Hey, delikanlı!" Хөөе, залуу! 3. *mec.* эр хүн шиг, хэлсэн үгэндээ хүрдэг, шударга.

delikanlılık, -ğı *is.* идэр нас, залуу нас.

delikli *s.* 1. нүхтэй, цоорхой, онгорхой. 2. *hlk.* шүүр, шүүрэн шанага.

deliksiz *s.* нүхгүй, цоорхойгүй, онгорхойгүй. **~ uyku** сэршгүй нойр.

delil *is.* 1. **нотолгоо, баримт, нотлох баримт.** 2. тэмдэг, шинж. 3. *esk.* **заавар, зөвлөгөө.**

delilik, -ği *is.* галзуурал, солиорол.

delinme *is.* delinmek үйлийн нэр.

delinmek *(nsz)* 1. delmek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. цоорох, нүх гарах. 3. *mec.* зөрчих.

delirme *is.* delirmek үйлийн нэр.

delirmek *(nsz)* галзуурах, солиорох, ухаанаа алдах.

delirtme *is.* delirtmek үйлийн нэр.

delirtmek *(-ı)* галзууруулах, залхаах, ядаргаатай санагдах.

delme *is.* **1.** delmek үйлийн нэр. 2. *s.* цоолсон, цоорхой, нүх гаргасан, нүхлэсэн.

delmek, -er *(-i)* 1. нүхлэх, нүх гаргах, цоолох. 2. *mec.* гомдоох.

delta *is.* 1. Грек цагаан толгойн дөрөв дэх үсэг. 2. *coğr.* садраа адаг, мөрний бэлчир.

dem (I) *is. esk.* 1. амьсгаа, амьсгал. 2. цаг үе, цаг хугацаа. 3. архи, сархад. 4. (цай) үйх, идээших 5. үнэр. **~ çekmek** 1) (шувуу) жиргэх, шулганах. 2) архи уух. **~ tutmak** найруу хамсрах, дагалдан хөгжимдөх, аяслах. **~ vurmak** тухай ярих, өгүүлэх.

dem (II) *is.* цус. **~ dökmek** (эмэгтэйчүүд) сарын тэмдэг ирэх үед цус гарах, цус алдах.

demagog *is.* хуурмаглагч, сүржин яригч.

demagoji *is.* хуурмаг яриа, мэхлэхүй

demeç, -ci *is.* ярилцлага, мэдэгдэл, сурв алжлал **~ vermek** мэдэгдэл хийх, ярилцлага өгөх.

deme *is.* 1. demek үйлийн нэр. 2. утга, утга санаа. 3. (ардын аман зохиол) шүлэг. 4. *hlk.* зүйр цэцэн үг.

demeç, -ci *is.* мэдэгдэл. **~ vermek** мэдэгдэл гаргах, мэдэгдэл хийх.

demek 1. ярих, хэлэх, гэх. *"Ben bir şey demedim."* Би юм хэлээгүй. 2. нэрлэх, дуудах. 3. гэсэн утгатай, гэсэн үг. *"Kitap `nom demektir."* Ном *`kitap`* гэсэн үг. 4. бодох, ойлгох. *"Bu işe herkes ne der?"* Энэ явдлыг хүмүүс юу гэж бодох юм? 5. ямар нэгэн дуу гарах, гэх. *"Küt dedi, düştü."* пад гэж унав. 6. **demek** үг нь бодох, санах, харьцуулах, хүсэх, ба хүрэх гэсэн утгыг илэрхийлнэ. *"Bundan sonra gelir mi dersin?"* Үүнээс хойш ирнэ гэж чи бодож байна уу? 7. юу ч тохиолдсон хамаагүй, ямар ч нөхцлийг үл харгалзан ямарваа нэгэн ажлыг хийх. *"Yağmur kar demedi, yola çıktı."* Цас бороо гэлгүй замд гарав. 8. **оролдох, оролдлого хийх.** *"Ağzını açayım deme, çok fena olursun."* Амаа ангайна гэж битгий санаарай, муу юм болно шүү. 9. тийм бол, ийм бол, тэгж байгаа юм бол. *"Beni kovuyorsun demek, pek âlâ!"* Намайг хөөж байгаа юм биз дээ, за яахав! **dedi mi** гэсэн л бол, яг цагтаа. **dediği çıkmak** хэлсэн зүйл нь биелэгдэх. **demediğini bırakmamak** хэлэх хэлэхгүй үг хэлэх, үгээр доромжлох, хараан зүхэх. **~ istemek** хэлэхийг хүсэх. *"Onun ne demek istediğini anlayamadım."* Түүний юу хэлэх гэснийг нь ойлгосонгүй. **~ ki** гэсэн үг, гэсэн утгатай. *"Bu işe girmiş, demek ki kendisine güveniyor."* Энэ ажилд орсныг бодвол өөртөө итгэлтэй байна гэсэн үг. **der demez** хэлж дуусав уу үгүй юу, хэлж дуусаж амжаагүй байтал.

demet *is.* багц, баглаа. *"Bir demet çiçek."* Баглаа цэцэг.

demetleme *is.* demetlemek үйлийн нэр.

demetlemek *(-i)* баглаа боох, багцлах.

demetli *s.* баглаа, багц.

demevi *s.* 1. цус ихтэй. 2. цусан, цусны. 3. *mec.* аагтай, омогтой, ууртай.

demin *zf.* сая, саяхан, түрүүхэн.

deminden *zf.* сая, саяхан, түрүүхэн.

deminki *s.* саяны, түрүүний.

demir *is. kim.* 1. төмөр. *"Demir hat."* төмөр зам. 2. *s.* төмрөн, төмрөөр хийсэн (зүйл, эд анги). 3. зангуу, бархаг. 4. *mec.* хатуу, чанга, хүчтэй. **~ atmak** зангуу хаях. **~ gibi** 1) төмөр шиг, бөх. 2) хүчтэй, чадалтай. **~e vurmak** гавлах, гинжлэх.

demirbaş *is.* 1. албан байгууллагын эд хогшил, дансалсан эд хогшил. 2. *s.* данстай, цэстэй. *"Demirbaş dolabı."* Данстай шүүгээ. **~tan düşmek** эд хогшлын данснаас хасах, эд хогшлын цэснээс гаргах.

demir bilek, -ği *is. mec.* хүч чадалтай хүн.

demirci *is.* төмрийн дархан, төмөрч.

demircilik, -ği *is.* төмрийн урлаг.

demirhindi *is. bot.* энэтхэг хасарвань.

demirkapan *is.* соронзон.

Demirkazık, -ğı *is. astr.* Алтан гадас.

demirleme *is.* demirlemek үйлийн нэр.

demirlemek *(-i)* 1. оньс оньслох, түгжих. 2. *den.* (хөлөг онгоц) зангуу хаях. 3. гавлах, гинжлэх.

demirli *s.* 1. төмөр агуулсан. 2. төмөр сараалжин, төмрөн хаалттай. *"Demirli kapı."* Төмөр сараалжин хаалга. 3. *den.* зангуу хаяж зогссон (хөлөг онгоц). 4. *mec.* холбоотой, уяатай.

demir beton *is.* төмөр бетон.

demir oksit, -di *is. kim.* төмрийн оксит.

demir pası *is.* төмрийн зэв.

demirperde *is. tiy.* төмөр хөшиг

demirsiz *s.* төмөргүй, төмөр агуулаагүй.

demiryolcu *is.* төмөр замчин.

demir yolu *is.* төмөр зам.

demir yumruk, -ğu *is.* төмөр нудрага, хүчтэй, чадалтай хүн.

demleme *is.* demlemek үйлийн нэр.

demlemek *(-i)* (цай) идээшүүлэх, хандлах,

чанах, үйх.

demlenme *is.* dəmlənmek үйлийн нэр.

demlenmek *(nsz)* 1. (цай) идээших, үйх. 2. *tkz.* архи уух.

demli *s.* идээшсэн, өтгөн. **~ çay** өтгөн цай.

demlik, -ği *is.* данх, гүц, завьяа, дэвэр, тунхуу.

demode *is.* хоцрогдсон, хуучирсан. **~ olmak** хуучрах, хоцрогдох, үнэ цэнээ алдах.

demokrasi *is.* ардчилал, ардын эрх, демократи.

demokrat *s.* ve *is.* демократ, ардчилсан үзэлтэн.

demokratik *s.* ардчилсан, ардчиллын.

demokratlaşma *is.* demokratlaşmak үйлийн нэр.

demokratlaşmak *(nsz)* ардчилах, ардчилан байгуулах.

denek, -ği *is.* туршлагын, туршлага хийгдэж байгаа хүн, амьтан.

deneme *is.* 1. **туршилт, сорилт.** 2. **дадлага,** туршлага.

denemek *(-i)* 1. туршилт **хийх,** сорилт хийх, туршиж үзэх, сориж үзэх, турших, сорих, шалгах. 2. оролдох, оролдлого хийх, оролдоод үзэх, хичээх, даван туулахыг хичээх.

denet *is.* хяналт, шалгалт.

denetçi *is.* хянагч, шалгагч, хянан шалгагч, байцаагч.

denetim *is.* хяналт, шалгалт, хянан шалгалт.

denetimci *is.* хянагч, шалгагч, хянан шалгагч, байцаагч.

denetim kurulu *is.* 1. улсын мэргэжилтний хяналтын газар. 2. хяналтын алба.

denetleme *is.* хяналт, шалгалт, хянан шалгалт. **~ yapmak** хянан шалгах, хянах.

denetlemek *(-i)* хянан **шалгах, хянах.**

denetlenme *is.* dənətlenmek **үйлийн нэр**

denetlenmek *(nsz)* denetlemek **үйлийн** үйлдэгдэх хэв.

deney *is.* 1. туршилт, сорилт. 2. дадлага, туршлага. **~ yapmak** туршилт хийх, турших, сорилт хийх, сорих.

deneyim *is.* дадлага, туршлага. **~ kazanmak** дадлагажих, туршлагажих, дадлага туршлагатай болох.

deneyimli *s.* дадлагатай, туршлагатай, хашир.

deneyimsiz *s.* дадлагагүй, туршлагагүй.

deneysel *s.* туршилтын, сорилтын.

denge 1.тэнцүүр, тэнцвэр. 2.амгалан байдал, тайван байдал. 3.тогтворшил, тогтв оршилт.

deneyüstü *s. ve is. fel.* хэтэдсэн, трансцө ндөнт.

deneyüstücülük, -ğü *is. fel.* трансцөндент гүн ухаан.

denge *is.* тэнцээр, тэнцвэр, тэнцүүр. **~si bozulmak** тэнцвэр алдагдах.

dengeleme *is.* dengelemek үйлийн нэр.

dengelemek *(-i)* 1. тэнцвэржүүлэх, тэнцв эртэй болгох. 2. *fiz.* тэнцүүлэх, тэнцүү болгох.

dengelenme *is.* dengelənmek үйлийн нэр.

dengelenmek *(nsz)* тэнцвэржих, тэнцвэртэй болох.

dengeli *s.* 1. тэнцвэртэй, тогтвортой. 2. томоотой, тогтвортой, төлөв томоотой, гүдэсхэн. **~ beslenme** *is.* зөв хооллолт.

dengelik, -ği *is.* жин, жинлүүр, дэнс.

dengesiz *s.* 1. тэнцвэргүй, тогтворгүй. 2. *mec.* сэтгэл тогтуургүй, холбирхой.

dengesizlik, -ği *is.* 1. тэнцвэрт чанаргүй байх, тэнцвэргүй байдал, тогтворгүй байдал. 2. *mec.* тогтуургүй сэтгэл, холбирхой зан.

denilme *is.* dənilmek үйлийн нэр.

denilmek *(-e, -i)* 1. нэрлэгдэх, гэгдэх, хэмээгдэх 2. яригдах, яриа болох, хэлэгдэх.

deniz *is.* **1.** далай, тэнгис. "*Deniz kuvvetleri.*" Тэнгисийн цэргийн хүчин. 2. далайн давалгаа, долгио. 3. *mec.* өргөн уудам газар, өргөн уудам талбай. 4. *mec.* далай, далай мэт их, далай мэт өргөн уудам. **~ bindirmek** гэнэт далайн шуурга дэгдэх. **~ çıkmak** далайн шуурга дэгдэх, далайн шуурга гарах. **~ durmak** (veya **düşmek)** далайн шуурга намдах. **~ tutması** далайн өвчин. **~ tutmak** (хөлөг онгоцоор аялах үеэд) сэгсчигдэх, сэгсчин дүйрүүлэх, сэгсчигдсэнээс болж дотор эвгүйрэх, дотор муухайрах. **~e açılmak** далайд гарах.

deniz akıntısı *is.* далайн урсгал.

denizalası *is. zool.* хулд загас, тулбага загас, чөрх.

denizaltı, -yı *is. ask.* шумбагч онгоц.

deniz altı *s.* 1. усан доорх, усны ёроолын. 2. давалгаатай, долгионтой.

denizanası *is. zool.* далайн мөгөөрс, далайн залхаг.

denizaşırı *s.* гадаадын, далайн цаадах, далайн чанадын. "*Denizaşırı ülkeler.*" Далайн чанадын орнууд.

denizatı *is. zool.* далайн морь.

deniz bilimci *is.* далай судлаач.

deniz bilimi *is. coğr.* далай судлал.

denizci *is.* 1. далайчин. 2. тэнгисийн цэрэг, усан цэрэг.

denizcilik, -ği *is.* 1. далайн аялал, далайн жуулчлал. 2. далайн тээвэр.

deniz feneri *is.* дохио өгөгч цамхаг.

denizkurdu *is. mec.* туршлагатай далайчин, хашир далайчин.

denk, -gi *is.* 1. тэнцүүлэг, тэнцүүлэх жин, тэн, тэгнээ, тэнцүүлж ачих ачааны нэг тал. 2. баглаа, боодол. 3. *s.* тэнцүү, адил жинтэй. 4. *mec.* адил, тэгш, тэнцүү, чацуу. **~ düşmek** таарах, боломж олдох. **~ gelmek** 1) таарах, нийцэх, дүйцэх. 2) *hlk.* тааралдах, дайралдах, тулгарах, учрах, тохиолдох. **~ getirmek** тааруулах, онолдуулах, дайруулах.

denklem *is. mat.* 1. тэгшитгэл. **~ler sistemi** *is. mat.* тэгшитгэлүүдийн тогтолцоо. 2. *kim.*

тэнцэтгэл.

denkleme *is.* denklemek үйлийн нэр.

denklemek *(-i)* тэгнэх, тэгнэж ачих, тэгнүүлэх, тэнцүүлэн ачих.

denklenme *is.* denklenmek үйлийн нэр.

denklenmek *(nsz)* denklemek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

denkleşme *is.* denkleşmek үйлийн нэр.

denkleşmek *(nsz, -le)* тэнцэх, тэнцүү болох, таарах, зохицох.

denkleştirme *is.* denkleştirmek үйлийн нэр.

denkleştirmek *(-i, -e)* 1. тэнцүүлэх, тэнцүү болгох, тааруулах, зохицуулах. 2. бүрэн болгох, бүрдүүлэх, гүйцээх, гүйцэд болгох. "*Onun parasını denkleştiremedim.*" Түүний мөнгийг гүйцээж чадсангүй.

denklik, -ği *is.* тэнцэх.

denktaş *s.* адил, тэгш, тэнцүү, ижил.

denli (I) *e.* хичнээн, хэдий чинээ, өчнөөн, өдийчинээ, төчнөөн, тэдийчинээ, өчнөөн их. "*Sokak ne denli pisse, avlu da o denli pistir.*" Гудамж хэдий чинээ бохир байх тусам хашаа хот тэдий чинээ бохир байна.

denli (II) *s.* ая дантай, төлөв, буурь суурьтай. **~ densiz söz söylemek** зохисгүй үг хэлэх, хамаа намаагүй үг хэлэх.

denme *is.* denmek үйлийн нэр.

denmek *(-e)* 1. нэрлэгдэх, гэгдэх, хэмээгдэх. 2. яригдах, яриа болох, хэлэгдэх.

densiz *s.* зохисгүй, ёсгүй, ая дангүй, дан мэдэхгүй. "*Densiz adam.*" Ая дангүй хүн.

densizlenme *is.* densizlenmek үйлийн нэр.

densizlenmek *(nsz)* ая дангүй загнах, ая дан мэдэхгүй байх, зохисгүй харьцах, ёс алдах.

densizlik, -ği *is.* ая дангүй явдал, дан мэдэхгүй байх, зохисгүй хандлага. **~ etmek** ая дангүй загнах, ая дан мэдэхгүй байх, зохисгүй харьцах, ёс алдах.

denşirme *is.* хувиргалт.

denşirmek *(-i) hlk.* хувиргах.

depar *is.* гараа, гарааны газар, эхлэх газар.

departman *is.* хэлтэс, тасаг, тэнхим.

deplâsman *is. sp.* спортын багуудын өөрийн хотоос өөр хотод тоглох. **~a gitmek** спортын багуудын өөрийн хотоос өөр хотод тоглохоор явах.

depo *is.* 1. склад, агуулах. 2. барааны агуулах, нөөцлөх газар. **~ etmek** хураах, агуулах, хураан агуулах.

depolama *is.* depolamak үйлийн нэр.

depolamak *(-i)* 1. хураах, агуулах, хураан агуулах, нөөцлөх. 2. компьютерийн ой санамжинд мэдээлэл хадгалах.

depolanma *is.* depolanmak үйлийн нэр.

depolanmak *(nsz)* үйлийн үйлдэгдэх хэв.

depozit *is.* барьцаа, барьцааны мөнгө.

depozito *is.* барьцаа, барьцааны мөнгө.

deprem *is.* газар хөдлөл. "*Deprem bölgesi.*" Газар хөдлөлтийн бүс.

deprem bilimci *is.* сейсмолог (дэлхийн гадарганы хөдлөлтийг судлаач).

deprem bilimi *is.* сейсмологи (дэлхийн гадарганы хөдлөлийг судлах шинжлэх ухаан).

depremçizer *is.* сейсмограф (дэлхийн гадарганы хөдлөлтийг бичих хэрэгсэл, аппарат).

deprem merkezi *is. coğr.* газар хөдлөлийн төв.

depremyazar *is.* сейсмограф (дэлхийн гадарганы хөдлөлтийг бичих хэрэгсэл, аппарат).

depremzede *is.* газар хөдлөлтөнд нэрвэгдэгч.

depresyon *is. psikol.* сэтгэл санааны гутрал, гуниг гутрал .

depreşme *is.* depreşmek үйлийн нэр.

depreşmek *is.* дахин сэргэх, сэлбэгдэх, сэлгээгдэх, дахин эхлэх, дахин гарч ирэх, дахин давтагдах, дахих.

depreştirme *is.* depreştirmek үйлийн нэр.

depreştirmek *is.* depreşmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

derakap *zf.* тэр даруй, даруй, тэр дороо, дороо, дор нь, аваад, авсаар, ав авсаар.

derbeder *s.* тэнэмэл, хэрмэл, бидэгч, золбин.

derbent, -di *is.* 1. уулын хөтөл. 2. (хилийн) жижиг хэрэм, цайз.

dere *is.* 1. бяцхан гол, горхи. 2. хавчил, хавцал, уулын хөндий.

derebeyi *is.* 1. феодал, газрын эзэн, хамжлагат ноён. 2. *mec.* дарангуйлал, дарлал, дангаар ноёрхох.

derebeyilik, -ği *is.* феодализм, феодалын ёс, хаад ноёдын эрхт ёс.

derece *is.* 1. зэрэг, шат, түвшин. 2. (халуун хүйтэн хэмжих нэгж) хэм 3. *mat.* градус (дугуй ба өнцгийг хэмжих нэгж). 4. халууны хэмжүүр, халууны шил. 5. *bk.* denli, kadar. 6. *fiz.* заалт, хэмжүүр, хуваарь. "*Sıcaklıkölçerin derecesi.*" Халууны хэмжүүрийн заалт. 7. *sp.* зэрэг, үзүүлэлт, амжилт. **~ almak** байр эзлэх, шагнал авах, шагнал хүртэх.

dereceleme *is.* derecelemek үйлийн нэр.

derecelemek *(-i)* зэрэглэлээр ангилах, түвшингээр ангилах, шатлах.

derecelendirme *is.* derecelendirmek үйлийн нэр.

derecelendirmek *(-i)* derecelemek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

dereceli *s.* 1. зэрэгтэй, зэрэглэлтэй. 2. зэрэглэлээр ангилагдсан, шаталсан.

dereotu *is. bot.* зоргодос, ногоон гоньд, укроп.

derecesiz *s.* зэрэггүй, зэрэглэлгүй.

dere tepe *zf.* энхэл тунхал.

dergi *is.* сэтгүүл.

derhâl *zf.* үтэр, даруй, түргэн, бушуухан, яаралтай.

deri *is.* 1. арьс 2. арьсан эдлэл, савхи. 3. *s.* арьсан, арьсаар хийсэн, савхин. 4. (жимсний) хальс, зулам. **~si kemiklerine yapışmak** яс арьс болох, ихэд турах. **~sine sığmaz** омгорхог, ихэрхэг, дээрэлхүү, аархуу. **~sini yüzmek** арьсыг нь хуулах, өвчих.

derici *is.* арьс шир үйлдвэрлэгч, ширчин, элдүүрчин.

dericilik, -ği *is.* 1. арьс шир боловсруулах. 2. арьсан эдлэл зарж борлуулах, арьсан эдлэлийн худалдаа.

derin *s.* 1. гүн, гүнзгий. "*Derin bir kuyu.*" Гүнзгий худаг. 2. гүн, гүнзгий, их (ухаан). 3. гүн, гүнзгий. "*Derin bir uyku.*" Гүн нойр. 4. гүн, сэтгэлийн угаас, чин зүрхнээс. "*Derin saygı.*" Гүн хүндэтгэл. 5. нарийн, нарийвчилсан, сайтар судалсан. "*Üzerindeki tesirleri ölçmek için derin tetkikler yapmak lazım.*" Нөлөөг нь тогтоохын тулд нарийвчилсан судалгаа хийх хэрэгтэй.

derinden *zf.* 1. маш нарийн, нарийвчлан, нэг бүрчлэн. 2. холоос, хол газраас, алсаас. 3. гүн, гүнээ, сэтгэлийн угаас.

derinleşme *is.* derinleşmek үйлийн нэр.

derinleşmek *(nsz)* 1. гүнзгий болох, гүн болох, гүнзгийрэх. 2. (эрдэм мэдлэг) гүнзгийрэх, гүнд орох, өргөн мэдлэгтэй болох. 3. (дуу чимээ) холдох, алслах.

derinleştirme *is.* derinleştirmek үйлийн нэр.

derinleştirmek *(-i)* 1. гүнзгий болгох, гүн болгох, гүнзгийрүүлэх. 2. нарийвчлан судлах, нэг бүрчлэн судалж үзэх, гүнзгийрүүлэн судлах.

derinlik, -ği *is.* 1. гүн. 2. *fiz.* гүн, гүнзгий. 3. гүн, гүн дотор. "*Ormanın derinliklerinden bir ses geldi.*" Ойн гүн дотроос нэгэн чимээ сонсогдов. 4. *mec.* гүн, уг. "*Yüreğin derinliklerinden gelen sevgi.*" Сэтгэл зүрхний угаас хайрлах хайр.

derişik *s. kim.* өтгөрүүлсэн, өтгөн.

derişme *is.* derişmek үйлийн нэр

derişmek *(nsz)* 1. бөөгнөрүүлэх, цуглуулах, төвлөрүүлэх. 2. *kim.* өтгөрөх.

derken *zf.* 1. тэр үед, тэгэхэд, –тал/–тэл/–тол/–төл. "*Yazı yazıyordum, derken misafir geldi.*" Өгүүлэл бичиж байтал зочин ирэв. 2. гэтэл, гэсэн боловч, гэсэн чинь, гэж бодсон боловч, гэж бодтол. "*Onu kurtarayım derken az kaldı ben de...*" Түүнийг аврая гэтэл би өөрөө арай л...

derlem *is.* цуглуулга.

derlemci *is.* цуглуулагч.

derlemcilik, -ği *is.* цуглуулга хийх.

derleme *is.* 1. derlemek үйлийн нэр, эмхэтгэл, түүвэр. 2. *s.* эмхэтгэсэн, түүвэр.

derlemek *(-i)* 1. эмхэтгэх, түүвэрлэх, цуглуулах. 2. эмхлэх, цэгцлэх, эмхэтгэх, эмх цэгцтэй болгох. **derleyip toplamak** (veya **toparlamak**) эмхлэх, цэгцлэх, эмхлэн хураах, эмх цэгцтэй болгох.

derli toplu *s.* 1. эмх цэгцтэй, замбараатай, эмхтэй, цэгцтэй. 2. эмх журамтай, дэг журамтай, цэгцтэй.

derman *is.* 1. хүч, чадал, тамир тэнхээ, хир. 2. эм. 3. *mec.* арга зам, гарах арга, арга чарга. **~ı kesilmek** (veya **~dan kesilmek**) сульдах, тамир тэнхээгүй болох, хүч чадалгүй болох, тамир доройтох.

dermansız *s.* эцэж ядарсан, сульдсан, туйлдсан, тамиргүй, тэнхээгүй, тэнхэлгүй, хүчгүй.

dermatolog *is.* арьс өнгөний эмч.

dermatoloji *is.* арьс өнгө.

derme *is.* 1. dermek үйлийн нэр. 2. цуглуулга.

derme çatma *s.* 1. зүсэн зүйлийн, элдэв төрлийн, элдэв янзын, янз бүрийн. 2. хайш яйш, болхи, бааз. 3. чухал биш, онц биш.

dermek, -er *(-i) hlk.* цуглуулах, нэгтгэх, нийлүүлэх, бөөгнөрүүлэх, хураах.

dernek, -ği *is.* нэгдэл, холбоо, нийгэмлэг. **~ kurmak** нэгдэл байгуулах, холбоо байгуулах, нийгэмлэг байгуулах.

ders *is.* 1. хичээл. 2. хичээлийн цаг. 3. сурагчийн сурах ёстой мэдлэг. 4. *mec.* сургамж. **~ almak** 1) сурах, хичээл заалгах. 2) сургамж авах. **~ çalışmak** хичээл хийх, хичээл давтах. **~ olmak** сургамж болох. **~ vermek** 1) хичээл заах, сургах. 2) хашраах, залхаах.

dershane *is.* 1. анги, танхим. 2. сургалтын төв.

derslik, -ği *is.* анги, танхим.

dert, -di *is.* 1. уйтгар, гуниг. 2. өвчин, зовлон. 3. *mec.* зовлон, зовлон зүдүүр, гаслан, зовлон, гай. **~ anlatmak** зовлонгоо ярих, зовлонгоо хуваалцах. **(birine) ~ olmak** зовоох, хүнд зовлон болох, хүнд төвөг болох. **~ yanmak** зовлон тоочих. **(bir şeyin) ~ine düşmek** арга зам хайх, арга зам эрэлхийлэх. **~ini dökmek** зовлонгоо хуваалцах, зовлонгоо ярих.

dertlenme *is.* dertlenmek үйлийн нэр.

dertlenmek *(nsz)* зовох, шаналах, уйтгарлан гуниглах.

dertleşme *is.* dertleşmek үйлийн нэр.

dertleşmek *(nsz)* зовлонгоо хуваалцах.

dertli *is.* зовлонтой, зовлон зүдүүртэй, өвчин зовлонтой.

dertsiz *is.* зовлонгүй, зовлон зүдүүргүй, шаналалгүй, өвчин зовлонгүй, амар амгалан.

derviş *is.* 1. шашны бүлэглэлийн гишүүн, шашны дүрэм журмыг даган мөрдөгч. 2. *mec.* эгэл, энгийн, энэрэнгүй сэтгэлтэй, нигүүлсэнгүй (хүн). 3. ядуу хүн, хоосон хүн.

derya *is.* 1. далай, тэнгис. 2. *mec.* эрдэмтэй, эрдэм билигтэй, мэргэн ухаантан. **~ gibi** 1) эрдэмтэй, их мэдлэгтэй. 2) элбэг, арвин, их.

desen *is.* 1. хээ, хээ хуар, хээ угалз, зураг. 2. зураг, зураглал. 3. уран зураг.

desenli *s.* хээтэй, хээ хуартай, хээ угалзтай, зурагтай.

desigram *is. mat.* дециграмм.

desilitre *is. mat.* децилитр.

desimetre *is. mat.* дециметр.

desise *is.* далд явуулга, далд хөнөөл, хуйв алдаан, хуурах, мэхлэх.

despot *is.* 1. дарлагч, дарангуйлагч, дангаар ноёрхогч. 2. *mec.* зоргоороо айлдагч, дураар туйлагч.

despotizm *Is.* дарангуйлал, дангаар ноёрхол.

destan *is.* үлгэр тууль, тууль.

destancı *is.* туульч.

deste *is.* 1. боолт, боодол, баглаа, багц, хэлхээ. 2. *s. mec.* бөөн, олон. 3. (хутга, сэлэмний) иш.

destek, -ği *is.* 1. тулгуур, түшүүр, түшлэг, тулц. 2. тавиур, тавьц. 3. *mec.* дэмжлэг, туслалцаа, тусламж. 4. *ask.* хамгаалалт. 5. *mat.* вөкторын шугам. ~ **olmak** дэмжих, туслах, тусламж үзүүлэх.

destekleme *is.* 1. desteklemek үйлийн нэр. 2. улсын санхүүгийн тэтгэмж, менгөн тусламж.

desteklemek *(-i)* 1. тулах, түших, тулгуурлах. 2. *mec.* дэмжих, туслах, тусламж үзүүлэх. 3. *mec.* тулах, түших, өмөг түшиг болох.

desteklenme *is.* desteklenmek үйлийн нэр.

desteklenmek *(nsz)* desteklemek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

desteleme *is.* destelemek үйлийн нэр.

destelemek *is.* боох, баглах, хэлхэх, багц болгох.

destur *is.* 1. зөвшөөрөл. 2. *ünl.* зам тавь! холдоорой!

destursuz *s.* зөвшөөрөлгүй.

deşarj *is.* 1. цэнэггүй болох, цэнэг нь гарах. 2. тайвшрах, сэтгэл уужрах. ~ **olmak** 1) цэнэггүй болох, цэнэг нь гарах. 2) *mec.* тайвшрах, тайван болох, сэтгэл уужрах, дотор уужрах.

deşeleme *is.* deşelemek үйлийн нэр.

deşelemek *(-i)* онгичих, сэндийлэх.

deşifre *s.* тайлагдсан. ~ **etmek** тайлах. ~ **olmak** тайлагдах.

deşilme *is.* deşilmek үйлийн нэр.

deşilmek *(nsz)* deşmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

deşme *is.* deşmek үйлийн нэр.

deşmek *(-ı)* 1. цоолох, нүхлэх, зүсэх, ярах, хагалах, онгойлгох. 2. *mec.* (элдэв хэрэг явдлыг) сөхөх, дахин гаргаж ирэх, уудлах, сануулах.

detay *is.* нарийн учир, тухайн утга, заримдаг зүйл, нарийн тодорхой, дэлгэрэнгүй.

detektif *is.* 1. мөрдөгч, тагнуулч. 2. мөрдөн байцаагч.

detektör *is.* детөктор.

deterjan *is.* угаалгын бодис.

determinant *is. mat.* детерминант, годруулагч.

determinizm *is.* детерминизм, учир шалтгааныг баримтлах ухаан. **dev** *is.* 1. аварга, үлэмж биетэн, аварга биетэй үлгэрийн баатар. 2. асар том, аугаа том, мундаг том. "*Dev bir yapı.*" Аварга том барилга. ~ **adımlarıyla ilerlemek** үсрэлттэй хөгжих, үлэмж их амжилт гаргах.

deva *is.* эм, эм тан, эм дон, арга чарга.

devalüasyon *is. ekon.* ханш буурах.

devam *is.* 1. үргэлжлэл, үргэлжлэх. 2. бүртгэл, бүртгүүлэх. 3. *ünl.* үргэлжлүүл! ~ **etmek (veya ettirmek)** 1) үргэлжлүүлэх. 2) үргэлж очих

devamlı *s.* 1. байнга, үргэлж, дандаа, тасралгүй, дуусгалгүй. 2. (ажил, хичээл) таслалгүй, эс тасалсан, хичээл сургуульдаа тогтмол ирдэг.

devamlılık, -ğı *is.* 1. үргэлжлэл, үргэлжлэх. 2. (ажил, хичээл) эс таслах, тогтмол ирэх.

devamsız *is.* 1. үргэлжлэлгүй, үргэлжийн биш, байнгын биш. 2. (ажил, хичээл) тасалдаг, тогтмол ажилд үл ирдэг.

devamsızlık, -ğı *is.* 1. үргэлжлэхгүй байх, байнгын бус байх. 2. ажил, хичээл таслалт, тогтмол ажилд үл ирэх байдал.

devasa *s.* авврга том, үлэмж том, асар том.

deve *is. zool.* тэмээ. "*Deve tüyü.*" Тэмээний ноос.

deveci *is.* тэмээчин.

deve kuşu *is.* тэмээн хяруул, тохь.

devim *is. fiz.* хөдөлгөөн, хөдлөл.

devim bilimi *is. fiz.* динамик, хөдлөл зүй.

devimsel *s.* 1. хөдөлгөөнтэй, динамикийн. 2. *fel.* хөдлөлтэй, динамизмийн.

devimselcilik, -ği *is. fel.* динамизм.

devinim *is.* 1. devinmek үйлийн нэр. 2. *fiz.* хөдөлгөөн, хөдлөл. 3. *fel.* хөдлөл, хөдөлгөөн, явц.

devinme *is.* devinmek үйлийн нэр.

devinmek *(nsz)* 1. хөдлөх, хөдөлгөх, биеэ хөдөлгөх. 2. *fiz.* хөдлөх.

devir, -vri (I) *is.* үе, цаг. ~ **açmak** шинэ үе эхлүүлэх, шинэ үе нээх.

devir, -vri (II) *is.* 1. эргэлдэх, эргэлт, орчил. 2. шилжүүлэх, зөөх. 3. (эд хөрөнгө) шилжүүлэг, шилжүүлэн өгөх. 4. (албан тушаал) хүлээлгэн өгөх. 5. *fiz.* үе, үелэл, мөчлөг.

devirme *is.* devirmek үйлийн нэр.

devirmek *(-i)* 1. унагах, хөмрүүлэх, хөнтрүүлэх, онхолдуулвх. 2. түлхэн унагах. "*Hükümeti devirmek.*" Засгийн газрыг түлхэн унагах. 3. *mec.* хөнтрөх, дуустал уух, цөлмөн дуусгах. 4. хазайлгах, хэлтийлгэх, хажуу тийш нь болгох. 5. *mec.* ном дуустал унших, дуусгах.

devitken *s.* хөдөлгөгч.

devitme *is.* devitmek үйлийн нэр.

devitmek *(-i)* хөдөлгөх.

devleşme *is.* 1. devleşmek үйлийн нэр. 2. *mec.* өндөр хөгжил.

devleşmek *(nsz)* 1. том болох, томрох. 2. *mec.*

өндөр хөгжих, өндөр хөгжилтэй болох, асар их хурдацтай хөгжих.

devlet *is.* 1. улс, гүрэн. 2. засаг төр, төр. *"Moğolistan devleti."* Монгол Улс. 3. *mec.* зол, аз, хийморь, завшаан. **~ adamı** төрийн зүтгэлтэн, төрийн түшээ. **~ bakanı** төрийн сайд. **~ bankası** улсын банк. **~ başkanı** төрийн тэргүүн, төрийн удирдагч.

devletler arası *s.* улс хоорондын, олон улсын.

devletleştirilme *is.* devletleştirilmek үйлийн нэр.

devletleştirilmek *(nsz)* улсад хураагдах, улсад хураалгах, улсын мэдэлд орох.

devletleştirme *is.* devletleştirmek үйлийн нэр.

devletleştirmek *(-i)* улсад хураах, улсын мэдэлд авах.

devlet memuru *is.* төрийн албан хаагч.

devralma *is.* devralmak үйлийн нэр.

devralmak *(-i)* хүлээж авах, хүлээн авах, өвлөх, өвлөн авах.

devre (I) *is.* 1. үе, цаг. 2. *fiz.* цахилгаан гүйдэл. **~ye girmek** хэрэгт оролцох, хэргийг хамаарах. **~ye sokmak** хэрэгт оролцуулах, хэргийг хамааруулах.

devre (II) *zf.* буруу, зөрүү, алдаатай, эндүү, ташаа.

devredilme *is.* devredilmek үйлийн нэр.

devredilmek *(nsz)* devretmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

devretme *is.* devretmek үйлийн нэр.

devretmek, -der *(-i, -e) esk.* 1. зугаалах, сэлгүүцэх, хэсэх. 2. (эд хөрөнгө) шилжүүлэх, шилжүүлэн өгөх 3. (албан тушаал, үүрэг) хүлээлгэн өгөх. 4. дуустал унших, дуусгах. *"Tarih kıtabını üç kez devrettim."* Би түүхийн номыг гурв ан удаа дуустал уншсан.

devrik *s.* 1. нугаларсан. 2. хөмөрсөн, унасан, хөнтөрсөн, онхолдсон. 3. *mec.* (засгийн эрхээс) түлхэн унагагдсан. **~ cümle** *is. gr.* тонгороо өгүүлбэр.

devrilme *is.* devrilmek үйлийн нэр.

devrilmek *(nsz) mec.* унах, уначхах, ойчих, нурах.

devrim *is.* 1. хувьсгал. 2. эргэлт, хувьсгал, өөрчлөлт, шинэчлэл.

devrimci *is.* 1. хувьсгалч. 2. эргэлт гаргасан хүн, хувьсгал гаргасан хүн, өөрчлөгч, шинэчлэгч.

devriye *is.* эргүүл. **~ gezmek** эргүүл хийх.

devşirilme *is.* devşirilmek үйлийн нэр.

devşirilmek *(nsz)* devşirmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

devşirme *is.* devşirmek үйлийн нэр.

devşirmek *(-i)* 1. цуглуулах, хураах, түүх. 2. эвхэх, нугалах.

deyi *is. d.b.* 1. хэллэг, үг, яриа. 2. *fel.* христосын шашинд ертөнцийн эзний хүү, Есүс.

deyim *is.* өвөрмөц хэллэг.

deyiş *is.* 1. аялга, хэллэг, дуудлага. 2. *ed.* ардын дуу, ардын аман зохиол. 3. тайлбар, илэрхийлэл, үг.

dezavantaj *is.* хохирол, гарз, алдагдал, ашиггүй байдал, таагүй байдал.

dezenfektan *is.* ариутгагч, ариутгах бодис.

dezenfektasyon *is.* ариутгал, ариутгах, халдв аргүй болгох.

dezenfekte *s.* ариутгагдсан, ариутгал хийгдсэн, халдваргүй болгосон. **~ etmek** ариутгал хийх, ариутгах, халдваргүй болгох.

dımdızlak *s. ve zf.* 1. нүв нүцгэн. 2. *s. mec.* юу ч үгүй хоосорсон, хувхайрсан, үгүйрсэн. 3. халзан. **~ kalmak** хоосрох, хувхайрах, үгүйрэх

dır dır *is.* залхтал, улиглан (хэлэх). **~ ~ etmek** үглэх, янших.

dırdırcı *s.* үглээ, яншаа

dırıltı *is.* 1. үглэх, янших. 2. хэрүүл, маргаан, хэрүүл баруул. **~ açmak** хэрүүл тарих, хэрүүл гаргах, хэрүүл өдөх.

dırlanma *is.* dırlanmak үйлийн нэр.

dırlanmak *(nsz)* үглэх, янших, улиглах.

dırlaşma *is.* dırlaşmak үйлийн нэр.

dırlaşmak *(nsz)* хэрүүл хийх, хэрэлдэх, хараал тавилцах.

dış *is.* 1. гадар, гадна тал, гадна талын хэсэг, өнгөн. 2. гадна, гаднахь 3. гадаа, гадуур, гадна оршин буй газар. *"Şehir dışı."* Хотын гадна. 4. *s.* гадна, гадна талын, гадаахь, захын. **~ kapı** гадна хаалга. 5. гадаад, гадаадын, гадаад орны. *"Dış ilişkiler."* Гадаад харилцаа. *"Dış piyasa."* Гадаадын зах зээл. *"Dış politka."* Гадаад бодлого. *"Dış ticaret."* Гадаад худалдаа. *"Dış yüzü."* Гадаад дүр төрх, гадаад байдал. **~a vurmak** гаргах, мэдэгдэх, мэдүүлэх, харуулах, илэрхийлэх. **~ına çıkmak** зөрчих, хэтрүүлэх. **~ında** гадна, өөр, гадуур. **~ında kalmak** гадна үлдэх, оролцохгүй байх, хамаарахгүй байх.

dış açı *is. mat.* гадаад өнцөг.

dışarı *is.* 1. гадаа, гадна, гадна орчин. *"Dışarıda yağmur yağıyor."* Гадаа бороо орж байна. 2. гэрийн гадаа, гэр орноос гадна. *"Geceyi dışarıda geçirdi."* Шөнө өөр газар хоносон. 3. гадаад, гадаад улс, хийлийн гадна. 4. *zf.* гадагш.

dışarlık, -ğı *is.* хөдөө, хөдөө газар.

dışa vurum *is. fel.* сэтгэлзүйн үйл хөдлөлөө илэрхийлэх, илэрхийлэл.

dışa vurumculuk, -ğu *is.* уран дүрслэл, төгөлдөр утга, яруу тод илэрхийлэл.

dışkı *is.* баас, өтгөн.

dışlama *is.* dışlamak үйлийн нэр.

dışlamak *(-i, -den)* гадуурхах.

dışlanma *is.* dışlanmak үйлийн нэр.

dışlanmak *(nsz)* гадуурхагдах.

dızlama *is.* dızlamak үйлийн нэр.

dızlamak *(-ı)* хууран мэхлэх, залилах.

dibek, -ği *is.* 1. уур, юм хийж нүдэж нунтаг болгох сав. 2. *s.* ууранд нүдсэн, ууранд хийж нүдэж нунтаг болгосон.

didaktik *s.* 1. сургаалийн, сургамжийн 2. *is.*

сурган хүмүүжүүлэх ухаан.

didikleme *is.* didiklemek үйлийн нэр.

didiklemek *(-i)* 1. зулгаах, тасдах, тасар татаж хаях, тасдаж хаях. 2. нэгжих, хайх, онгичих, эрэх. 3. *mec.* нарийвчлан судлах, нэг бүрчлэн судлах, нарийвчлан авч үзэх. 4. *mec.* тавгүйтүүлэх, таагүйтүүлэх, ая тав алдуулах, түгшээх.

didiklenme *is.* didiklenmek үйлийн нэр.

didiklenmek *(nsz)* didiklemek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

didinme *is.* didinmek үйлийн нэр.

didinmek *(nsz)* нөр хөдөлмөрлөх, шургуу ажиллах, зогсоо зайгүй ажиллах, цөхрөлтгүй ажиллах, борви бохис хийлгүй ажиллах.

didişme *is.* didişmek үйлийн нэр.

didişmek *(nsz, -e)* 1. хэрэлдэх, муудалцах, барьцалдах, арцалдах, зодолдох. 2. *mec.* хүнд хүчир ажил хийх.

diferansiyel *is. mat.* дифференциал.

difraksiyon *is. fiz.* дифракци.

difteri *is. tıp.* сахуу, хоолойн сахуу.

diftong *is. gr.* хос эгшиг.

difüzyon *is.* диффузи, харилцан нэвчих.

diğer *s.* өөр, нөгөө.

dik *s.* 1. перпендикуляр, босоо, эгц. 2. эгц, чанх, цэх. 3. босоо. "*Dik saç.*" Босоо үс. 4. баргил, бүдүүн (хоолой). 5. догшин, ширүүн, хилэнтэй (харц). 6. огцом, ширүүн, эрс хатуу (үг). 7. бүдүүлэг. 8. *mat.* тэгш. "*Dik açı.*" Тэгш өнцөгт, "*Dikd rtgen*" Тэгш өнцөгт. **~ ~ bakmak** ширүүн харах, муухай харах, ууртай харах.

dikbaşlı *s.* 1. зөрүүд, гөжүүн, өөрийнхөөрөө зүтгэгч. 2. ихэрхэг, их зантай, биеэ тоосон.

dikdörtgen *is. mat.* тэгш өнцөгт.

dikelme *is.* dikelmek үйлийн нэр.

dikelmek *(nsz)* 1. эгц болох, босоо болох. 2. зогсох. 3. *mec.* ширүүн үг хэлэх, ширүүн загнах, сөрөх, эсэргүүцэх.

diken *is.* 1. өргөс. 2. өргөст ургамал.

dikenli *s.* 1. өргөстэй, өргөст. 2. өргөс ургамлын, өргөст ургамал ихээр ургадаг (газар). 3. *mec.* хэцүү, бэрх, төвөгтэй, зовлон бэрхшээлтэй.

dikenli tel *is.* өргөстэй төмөр утас.

dikensiz *s.* 1. өргөсгүй. 2. *mec.* зовох зүйлгүй, зовлон бэрхшээлгүй, төвөггүй, амар амгалан.

dikey *s.* 1. босоо, эгц. 2. *mat.* эгц, эгцэс болсон, перпендикуляр.

dikgen *s. mat.* тэгш өнцөгтэй, тэгш өнцөгт.

dikici *is.* 1. тариачин. 2. гуталчин. 3. оёдолчин.

dikilitaş *is.* чулуун хөшөө, багана.

dikilme *is.* dikilmek үйлийн нэр.

dikilmek (I) *(nsz)* 1. dikmek (I) үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. босоо болох, эгц болох. 3. зогсох. 4. ширтэх, гөлрөх. 5. саад болох, эсрэг зогсох, эсэргүүцэх. **dikilip durmak** ёрдойх, ёрдойн зогсох, дэрийн зогсох, эргэлдэх.

dikilmek (II) *(nsz)* dikmek (II) үйлийн үйлдэгдэх хэв.

dikim *is.* 1. dikmək үйлийн нэр. 2. (ургамал, ногоо) тарих, суулгах.

dikim evi *is.* оёдлын газар.

dikimhane *is. esk.* оёдлын газар.

dikiş *is.* 1. dikmek үйлийн нэр. 2. оёх, оёдол. 3. оёдол, оёх арга. 4. оёос, оёдол. 5. оёх юм. 6. хундага өргөх, хундага тулгах. **~ atmak** оёх, оёдол тавих. **~ini almak** *tıp.* оёдлыг нь авах.

dikişçi *is.* оёдолчин.

dikişli *s.* оёдолтой, оёостой, оёсон.

dikiş makinesi *is.* оёдлын машин.

dikişsiz *s.* 1. оёосгүй, оёдолгүй. 2. наасан, наалдаастай.

dikit *is. jeol.* сталагмит.

dikiz *is.argo.* сэм харах, ажиглах, хяламхийх. **~ etmek (veya geçmek)** сэм харах, сэм ажиглах, хяламхийх, хялсхийх, нүдний булангаар хяламхийх. **~e almak** сэм ажиглах.

dikiz aynası *is.* (машины) ар талыг хардаг толь, урд толь.

dikizleme *is.* dikizlemek үйлийн нэр.

dikizlemek *(-i) argo.* сэм харах, сэм ажиглах, хяламхийх, хялсхийх, нүдний булангаар хяламхийн харах.

dik kafalı *s.* bk. dık başlı.

dikkat, -ti *is.* 1. анхаарал. 2. *mec.* анхаарал, сонирхол, анхаарал тавих. 3. *ünl.* анхааралтай бай! анхаар! болгоомжтой бай! анхаарагтун! дуулж байгаарай!. **~ çekmek** 1) анхаарал татах. 2) сануулах, сэргэмжлүүлэх. **~ etmek** 1) анхаарах. 2) анхаарал татах, сонирхол татах. **~ kesilmek** анхаарлаа төвлөрүүлэх. **~e almak** анхаарах, анхааралдаа авах, анхаарвал зохих.

dikkatli *s.* 1. анхааралтай, болгоомжтой. 2. анхааралтай, нарийн нягт.

dikkatsiz *s.* анхааралгүй, болгоомжгүй, хөнгөн хуумгай, мөчид.

diklenme *is.* diklənmek үйлийн нэр.

diklenmek *(nsz)* 1. эгц болох, босоо болох. 2. *mec.* сөрөх, эсэргүүцэх, гөжих, эсрэг зогсох.

dikme *is.* 1. dikmek үйлийн нэр. 2. перпендикуляр, эгцэс. 3. *hlk.* зулзаган мод. 4. *mec.* үр удам залгах айлын ганц хүүхэд. 5. *hlk.* мод, шон.

dikmek, -er (I) *(-i, -e)* 1. босгох, зоох. "*Direk dikmek.*" Шон зоох. 2. тарих, суулгах. "*Ağaç dikmek.*" Мод тарих. 3. (хундага архи) хөнтрөх, тогтоох. 4. (харуул) тавих, гаргах. 5. (бөмбөг) дээш шидэх. 6. босгох, байгуулах, тавих.

dikmek, -er (II) *(-i)* оёх.

dikmelik, -ği *is.* зулзган мод суулгах газар, зулзган модны цэцэрлэг.

diksiyon *is.* 1. үгийн сонголт, үг яриаг зөв тод дуудах, илэрхийлэх хэв маяг. 2. ярианы хэлийг судлах ба зөв хэрэглэх.

diktatör *is.* 1. диктатор, дарангуйлан захирагч. 2. *mec.* дарангуйлагч, бурангуй, дарлагч, эзэрхэг,

дээрэлхүү.

diktatörlük, -ğü *is.* диктатур, дарангуйлан захирах засаг.

dikte *is.* цээж бичиг. **~ etmek** 1) цээжээр бичүүлэх, хэлж бичүүлэх. 2) *mec.* тулгах, албадан хүлээлгэх, албадан хийлгэх.

diktirme *is.* diktirmek үйлийн нэр.

diktirmek *(-i, -e)* dikmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

dik üçgen *is. mat.* тэгш өнцөгт гурвалжин.

dil (I) *is.* 1. хэл. "*Dilini ısırmak.*" Хэлээ хазах. 2. хэл. "*Ana dili.*" Төрөлх хэл. 3. хэл, хэллэг. "*Halk dili.*" Ардын хэллэг. 4. мэргэжлийн хэллэг. "*Hukuk dili.*" Хуулийн хэллэг. 5. *mec.* бодол санаа ба дотоод сэтгэлийг илэрхийлэх арга. "*Yazı dili.*" Бичгийн хэл. "*Müzik dili.*" Хөгжмийн хэл. 6. хэл, цүү, тээг, өргөс. 7. *hlk.* түлхүүр. 8. *tar.* олзлогдогч, олзлогдсон хүн. 9. амьтны чанасан хэл. "*Koyun dili.*" Хонины хэл. 10. гутлын хэл. **~ dökmek** ятгах, гуйх, сэнхрүүлэх, итгүүлэхийг оролдох, сайхан үгээр хуурах. **~ sürçmek** хэл ээдрэх, хэл халтирах. **~ tutmak** олзлох, барих. **~den ~e konuşmak** ам дамжин яригдах. **~e (~lere) düşmek** муу хэлэгдэх, хов жив болох. **~e (~lere) destan** нэр цуутай, алдартай. **~e gelmek** хэлд орох. **~e getirmek** 1) ярих, хэлэх. 2) тайлбарлах, илэрхийлэх, өгүүлэх. **~e vermek** задруулах, зар тараах. **~i açılmak** ярьж эхлэх. **~i çözülmek** ярьж эхлэх, хэл орох. **~i dolaşmak** хэл ээдрэх, түгдрэх, сандарснаас болж хольж хутган ярих. **~i dönmemek** 1) үгийг зөв хэлж чадахгүй байх, хэл чулчрах. 2) сайн тайлбарлаж чадахгүй байх, аливаа юмны утгыг гарган хэлж чадахгүй байх. **~i tutulmak** (айх, баярлах, гайхшрал зэргээс) ярьж чадахаа байх, хэл нь татах. **~i varmak** хэлж зүрхлэх, хэлж чадах. **~i yanmak** 1) зовох. 2) залхах, үзэн ядах. **~ine dolamak** 1) үглэх, янших. 2) муулах, муучлах, хаа сайгүй муулах. **~ini değdirmemek** юу ч идэхгүй байх. **~lere destan olmak** ам дамжин яригдах, цуу алдар нь олонд түгэх.

dil (II) *is. esk.* зүрх сэтгэл.

dilbaz *s.* 1. яриа, яримгай, яриа хөөрөөтэй, хэлэмгий. 2. уран үгтэй.

dilber *s.* сайхан, гоо үзэсгэлэнтэй (хүүхэн).

dilbilgisi *is.* хэл зүй, хэлний зүй, хэлний дүрэм.

dilbilimci *is.* хэл шинжлэгч, хэлний мэргэжилтэн, хэл судлагч.

dilbilimi *is.* хэл шинжлэл, хэлний шинжлэл, хэл судлал.

dilbilimsel *s.* хэл шинжлэх, хэл шинжлэлийн.

dilci *is.* хэл шинжлэгч, хэлний мэргэжилтэн, хэл судлагч.

dilcilik, -ği *is.* хэл шинжлэл, хэл судлал.

dilek, -ği *is.* хүсэл, хүсэлт.

dilekçe *is.* өргөдөл.

dileme *is.* dilemek үйлийн нэр.

dilemek *(-i)* 1. хүсэх, гуйх. 2. хүсэх, ерөөх. 3. *mec.* хүсэх, хүсэл болох. **dilediğin(iz) gibi** хүсэлтээр, хүссэнээр. **dilediğini yapmak** хүссэнээ хийх.

dilenci *is.* гуйлгачин, гуйранч, гуйлга гуйгч.

dilencilik, -ği *is.* 1. гуйлгачлал, гуйранчлал, гуйлинчлах. 2. гуйранч байдал, үгээгүү хоосон байдал.

dilenme *is.* dilenmek үйлийн нэр.

dilenmek *(nsz, -den)* 1. гуйланчлах, гуйранчлах, гуйлгачлах, гуйлга хийх, гуйлга гуйх. 2. *mec.* гуйх, хүсэх.

dilim *is.* 1. хэрчим, зүсэм. "*Dilim ekmek.*" Зүсэм талх. 2. ялтас. **~ dilim** хэсэг хэсэг, хэсэглэн. **~ dilim etmek** хэсэглэх, хэсэг хэсэг болгох, хэрчим болгох, зүсэх.

dilimleme *is.* dilimlemek үйлийн нэр.

dilimlemek *(-i)* хэрчим болгох, зүсэх, хэсэглэх, хэсэг болгох, хэсэг хэсэг болгох.

dilimlenme *is.* dilimlenmek үйлийн нэр.

dilimlenmek *(nsz)* хэсэг болох, зүсэм болох, хэрчим болох.

dili tutuk *s.* хэл чулчиг, хэлгий.

dillenme *is.* dillenmek үйлийн нэр.

dillenmek *(nsz)* 1. (хүүхэд) хэлд орох. 2. хэл орох. 3. муу хэлэгдэх, муучлагдах.

dilli *s.* 1. яриа, яримтгай, яриа хөөрөөтэй, хэлэмгий. 2. хов живч.

dilmaç, -cı *is.* орчуулагч, хэлмэрч.

dilme *is.* dilmek үйлийн нэр.

dilmek *(-i)* хэрчих, зүсэх, хэрчим болгох.

dil öğrenimi *is.* гадаад хэл сурах.

dil öğretimi *is.* гадаад хэл заах, гадаад хэл сургах.

dilsiz *s.* 1. хэлгүй. 2. дуугүй, анир чимээгүй.

dimağ *is. esk.* 1. оюун ухаан, ой ухаан. 2. тархи.

dimdik *s. ve zf.* 1. эгц, цэх. 2. эрүүл, чийрэг, эрч хүчтэй. 3. ямар ч зовлонг туулах чадалтай, сэтгэлийн тэнхээтэй, хатуу чанга. 4. цэх харцтай 6. шулуун, чигээрээ. 7. хатуу, маш хатуу, хатуу чанга. **~ durmak** 1) цэх зогсох. 2) *mec.* шантрахгүй байх, мохошгүй байх.

din (I) *is.* 1. шашин. 2. *hlk.* сүсэг, сүсэг бишрэл, шүтлэг. **~ adamı** лам. **~den imandan olmak** шашинд итгэх итгэлээ алдах.

din (II) *is. fiz.* дин, хүчний нэгж.

din (III) *is. hlk.* орой, оргил. **~ doruğu** уулын орой, уулын оргил.

dinamik *is. fiz.* 1. динамик, хөдлөл зүй. 2. *mec.* хүчтэй, эрчтэй, эрч хүчтэй, хөдөлгөөнтэй, идэвхтэй, динамик.

dinamit *is.* динамит, тэсрэх бодис.

dinamitleme *is.* dinamitlemek үйлийн нэр.

dinamitlemek *(-i)* динамитаар тэслэх, тэсрэх бодис тавих.

dinamizm *is.* 1. динамизм. 2. *mec.* хөдөлгөөн, эрч хүч, идэвхи.

dinamo *is.* цахилгаан гаргах машин, цахилгаан генератор.

dinamometre *is.* динамометр, хүчийг хэмжих багаж.

dinar *is.* 1. алтан зоос. 2. зарим орны мөнгөний нэгж.

dinci *is.* шашны үзлийг дэлгэрүүлэгч, шашны үзлыг сурталчлагч.

dincilik, -ği *is.* шашин сурталчлах, шашны үзлийг дэлгэрүүлэх, шашин түгээх.

dinç *s.* эрүүл, чийрэг, бөх, хүч тэнхээтэй, хүч чадалтай.

dindar *s.* ve *is.* сүсэгтэн, сүсэг бишрэлтэй хүн, шашин шүтэгч.

dindaş *is.* сүсэг нэгтэн, шашин нэгтэн, ижил шашинтин. **~ olmak** шашин нэгтэй байх.

dindirme *is.* dindirmek үйлийн нэр.

dindirmek *(-i)* dinmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

din felsefesi *is.* шашны философи.

dingil *is.* тэнхлэг, гол.

dingildek *s.* 1. ганхсан, найгасан, санжганасан. 2. *mec.* итгэлгүй, итгэх аргагүй, найдваргүй.

dingildeme *is.* dingildemek үйлийн нэр.

dingildemek *(nsz)* 1. ганхах, найгах, санжганах, санжганан хөдлөх. 2. айх, түгших, айдас хүрэх.

dingilli *s.* тэнхлэгтэй, голтой.

dingin *s.* 1. номхон, дөлгөөн, тайван намуун. 2. *mec.* ядарч туйлдсан, эцсэн, дагигдсан. "*Dingin bir at.*" Дагигдсан морь.

dini *s.* шашны.

dinleme *is.* dinlemek үйлийн нэр.

dinlemek *(-i)* 1. сонсох, чагнах, дуулах. 2. үгэнд орох, үг дуулах, үг дагах, үг сонсох, дуулгав артай байх. 3. дагах, үг дуугүй дагах, захирагдах. 4. (өвчтөнийг) чагнуураар чагнах.

dinlence *is.* амралт.

dinlendirici *s.* амраах, амраасан, алжаал тайлсан, тайвшруулах, тайтгаруулах.

dinlendirme *is.* dinlendirmek үйлийн нэр.

dinlendirmek *(-i)* 1. dinlenmek үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. тунтал байлгах, тоорог нь тогттол хүлээлгэх, хүлээлгэх. 3. өнжөөх, газрыг тариалахгүй өнжөөх. 4. *hlk.* (гэрэл, гал) унтраах.

dinlenme *is.* dinlenmek үйлийн нэр, амралт. **~ yapmak** амрах, алжаал тайлах.

dinlenmek *(nsz)* 1. амрах, алжаал гаргах, алжаал тайлах. 2. (хоол хүнс) амраах, хүлээлгэх.

dinlenme salonu *is.* амралтын өрөө.

dinleti *is.* концерт.

dinletme *is.* dinletmek үйлийн нэр.

dinletmek *(-i, -e)* dinlemek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

dinleyici *is.* 1. сонсогч. "*Radyo dinleyicisi.*" Радио сонсогч. 2. сонсогч, сурагч.

dinme *is.* dinmek үйлийн нэр.

dinmek *(nsz)* 1. зогсох, болих, тасрах, арилах. "*Yağmur dinmek.*" Бороо арилах. 2. намдах, намжих. "*Fırtına dinmek.*" Шуурга намжих. 3. дарагдах, болих, намдах. "*Ağrı dinmek.*" Өвчин намдах. 4. чимээ намдах, чимээгүй болох.

dinozor *is. zool.* 1. динозавр, үлэг гүрвэл. 2. *mec.* хэт хуучинсаг үзэлтэй хүн.

dinsel *s.* шашны.

dinsiz *s.* 1. атеист, шашин шүтлэггүй, сүсэг бишрэлгүй, бурхангүй. 2. *mec.* өрөвдөх сэтгэлгүй, нигүүлсэх сэтгэлгүй, харгис, хэрцгий, догшин ширүүн.

dinsizlik, -ği *is.* атеизм, шашин үл шүтэх байдал, шүтлэггүй үзэл.

dip, -bi *is.* 1. ёроол, оёор. "*Deniz dibi.*" Далайн ёроол. 2. ёроол, доод тал. "*Tencerenin dibi.*" Савны ёроол. 3. ёзоор, доод тал, уг, үндэс, ёроол, зааг. "*Ağaçın dibi.*" Модны ёзоор. 4. гүн дотор, нөгөө булан, үзүүр, төвөөс алс. "*Karag z perdesinin karşısına dizilmiş koltuklardan en diptekine oturdu.*" Сүүдрийн жүжгийн тайзны урд эгнээний хамгийн булангийн суудалд суучихав. **~ dibe** шахцалдан. **(bir kabın) dibi görünmek** (савны) ёроол харагдах, дуусах. **dibine darı ekmek** юу ч үгүй дуусгах, цөлмөж дуусгах. **dibini tutmak** савны ёроол түлэгдэх.

dipçik, -ği *is.* бууны бөгс мод, мөрлүүр мод, хундаг.

dipleme *is.* diplemek үйлийн нэр.

diplemek *(-i) hlk.* 1. үндсээр нь зулгаах, үндсээр нь тасдах. 2. хоослох, бүгдийг нь уух, ёроолгүй уух.

dipli *s.* ёроолтой.

diploit *is. biy.* диплоид.

diploma *is.* диплом, үнэмлэх, сургууль төгссөний үнэмлэх, гэрчилгээ, үнэмлэх бичиг, эрхийн бичиг.

diplomalı *s.* дипломтай, үнэмлэхтэй, сургууль төгссөн үнэмлэхтэй, гэрчилгээтэй, үнэмлэх бичигтэй, эрхийн бичигтэй.

diplomasi *is.* 1. дипломат, дипломат явдал, гадаад харилцааны ажил, олон улсын хоорондын харилцааны удирдлага. 2. дипломатийн ажил үүрэг, элчингийн ажил үүрэг. 3. дипломат корпус. 4. *mec.* хүмүүстэй харилцах, нөхцөл байдлыг амжилттай зохицуулах ур чадвар.

diplomat *is.* 1. дипломат. 2. *mec.* харилцааны өндөр ур чадвартай хүн.

diplomatik *s.* дипломат, дипломатийн.

diplomatlık, -ğı *is.* 1. дипломат, элчин. 2. дипломат, дипломат явдал, гадаад харилцааны ажил, олон улсын хоорондын харилцааны удирдлага.

dipnot *is.* зүүлт, тайлбар.

dipsiz *s.* ёроолгүй.

dirayet *is.* ухамж, ухамхай байх, авхаалж, ур дүй.

dirayetli *s.* ухамжтай, ухамхай, авхаалжтай, оюутай, ур дүйтэй.

dirayetsiz *s.* ухамжгүй, авхаалжгүй, дүйгүй.

direk, -ği *is.* 1. багана, шон, мод, шураг, тулгуур мод, гадас. 2. *mec.* тулгуур хүн, чухал хүн, гол хүн.

direksiyon *is.* жолоо, залуур. **~a geçmek** 1) жолооны ард суух, машин барих. 2) *mec.* жолоодох, удирдах, удирдлагыг гартаа авах.

direkt *zf.* 1. шууд, зогсолтгүй, сааталгүй. 2. шууд. "*İki ülke arasında direkt ilişki yok.*" Хоёр орны хооронд шууд харилцаа байхгүй.

direktif *is.* удирдамж, захирамж, тушаал. **~ vermek** удирдамж өгөх, тушаах.

direktör *is.* захирал.

direme *is.* diremek үйлийн нэр.

diremek *(-i, -ө) hlk.* 1. тулах, түших, тулгуур болох. 2. *mec.* эсэргүүцэх, эсрэг зогсох, сөрөх.

direnç *is.* 1. эсэргүүцэл, эсэргүүцэх. 2. *fiz.* эсэргүүцэл.

dirençli *s.* эсэргүүцэлтэй.

dirençsiz *s.* эсэргүүцэлгүй.

direngen *s.* зөрүүд, гөжүүд, өжүүн, эсэргүүцэгч.

direnim *is.* зөрөх, гөжих, эсэргүүцэх.

direniş *is.* эсэргүүцэл.

direnme *is.* эсэргүүцэл.

direnmek *(nsz)* эсэргүүцэх, эсэргүүцэл үзүүлэх, эсрэг зогсох, сөрөх, босох, шахах, шаардах.

direşken *s.* шургуу, нөр, цөхрөлтгүй.

direşme *is.* direşmek үйлийн нэр.

direşmek *(nsz) hlk.* шургуу зүтгэх, нөр зүтгэх, нөрлөх, үсэд зүтгэх.

diretme *is.* diretmek үйлийн нэр.

diretmek *(nsz)* эсэргүүцэх, тэмцэх, эсрэг зогсох, эсэргүүцэл үзүүлэх, шахах. шаардах.

direy *is. zool.* амьтны ертөнц, амьтны аймаг.

diri *s.* ve *is.* 1. амьд, мэнд, амьтай, голтой. 2. хүч тэнхээтэй, эрүүл чийрэг 3. амьд, гандаагүй, хатаж хорчийгоогүй. "*Diri çiçek.*" Амьд цэцэг. 4. түүхий, болоогүй, шүүрхий. "*Diri et.*" Түүхий мах.

diri diri *zf.* амьдаар нь.

diriksel *s. biy.* амьд амьтны, амьд байгалийн.

diriksel ısı *is.* амьтны биеийн халуун.

dirileşme *is.* dirileşmek үйлийн нэр.

dirileşmek *(nsz)* сэргэх, дахин сэргэх, дахин амьдрах.

diriliş *is.* 1. dirilmek үйлийн нэр. 2. *mec.* сэргэлт, мандалт, хүчээ авах, хүчтэй болох. 3. (шашны үзлээр) амь орох, дахин амьдрах.

dirilme *is.* dirilmek үйлийн нэр.

dirilmek *(nsz)* 1. сэргэх, сэрэх, хүч орох. 2. (цэцэг, ногоо) сэргэх. 3. (өвчтөн) сэргэх, бие сайжрах, тамир тэнхээ орох, эрүүл болох. 4. амь орох, дахин амьдрах. 5. *mec.* сэргэх, мандах, сэргэн мандах, дахин хүчирхэг болох, дахин сэргэх.

diriltme *is.* diriltmek үйлийн нэр.

diriltmek *(-i)* dirilmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

dirim *is. hlk.* **1.** амь амьдрал, амьдрал. "*Dirim suyu.*" Амьд ус, мөнхийн рашаан, мөнхийн ус. 2. амьдрах хүч.

dirim bilimci *is.* биологич.

dirim bilimi *is.* биологи, амь судлал.

dirim bilimsel *s.* биологийн, амь судлалын.

dirimli *s.* амьд, амьтай.

dirimlik, -ği *s.* 1. амь амьдралын, амьдралын. 2. *is. hlk.* амь амьдрал, амьдрал, амь мэнд. 3. *hlk.* эд хөрөнгө.

dirimsel *s.* амь амьдралын, амьдралын, амин.

diri örtü *is.* өвс ногоо.

dirlik, -ği *is. hlk.* **1.** амь амьдрал, амьдрал, амь мэнд, амь зуулга. 2. энх амгалан байдал, амар амгалан байдал. 3. *tar.* цалин, пүнлүү.

dirlik düzenlik, -ği *is.* эв эе, эв найрамдал.

dirliksiz *s.* 1. амь амьдралгүй, амь зуулгагүй. 2. таарамжгүй, хүнтэй нийцгүй, ааш муутай, зан муутай.

dirsek, -ği *is.* 1. тохой. 2. тохой, тохойрол, нугалаа. 3. ханцуй, тохой. 4. тулах мод, тулгуур мод. **~ çevirmek** буруу харах, цааш харах, нүүрээ буруулах. **~ çürütmek** насаараа сурах, үсээ цайтал сурах. **~ kemiği** *is. anat.* царвууны яс.

dirsekleme *is.* dirseklemek үйлийн нэр.

dirseklemek *(-i)* тохойлдох, тохойгоороо түлхэх, тохойгоороо нудрах.

dirseklenme *is.* dirseklenmek үйлийн нэр.

dirseklenmek *(nsz)* 1. тохойрох, мушгиралдах, үелэх. 2. тохойгоор түлхүүлэх, тохойлдуулах, нудруулах.

dirseklik, -ği *s.* 1. ханцуйвч хийх зориулалттай (даавуу). 2. тулгуур, түших (мод). 3. сандал, буйдангийн тохойвч.

disiplin *is.* 1. сахилга, сахилга бат, дэг журам, хэв журам. 2. салбар ухаан, шинжилгээний тусгай ухаан, ухааны зүй.

disiplinli *s.* сахилгатай, сахилга баттай, дэг журамтай.

disiplinsiz *s.* сахилгагүй, сахилга батгүй, дэг журамгүй, сахилга бат алдагдсан.

disk *is. sp.* 1. диск, зээрэнхий, зээрэнцэг. 2. пянз 3. *fiz.* диск.

diskalifiye *s.* **~ etmek** эрхийг хасах, тэмцээнээс хасах. **~ olmak** эрх хасагдах, тэмцээнээс хасагдах.

disk atma *is. sp.* зээрэнцэг шидэлт

diskçi *is. sp.* зээрэнцэг шидэгч.

disket *is.* уян диск, флоппи диск.

disko *is.* diskotek үгийн богиносгосон үг.

diskotek, -ği *is.* 1. дискотек. 2. пянз, хуурцагны цуглуулга.

dirkur *is.* илтгэл, үг хэлэх.

dispanser *is.* диспансер, төлбөргүй эмнэлэг, эмчлэн сэргийлэх газар.

distribütör *is.* хуваарилагч, түгээгч.

distribütörlük, -ğü *is.* хуваарилалт, түгээлт.

diş *is.* 1. шүд. "*Diş ağrısı.*" Шүд өвдөх. "*Diş macunu.*" Шүдний оо. 2. шүд, араа. "*Testere dişi.*" Хөрөөний шүд. 3. (саримсны) хумс. **~ çekmek** шүд авах. **~ çıkarmak** шүд ургах, шүд гарах. **~ eti** *is. anat.* буйл. **~ gıcırtarmak** шүдээ хавирах. **~ göstermek** занах, заналхийлэх, сүрдүүлэх. **~ini sıkmak** шүдээ зуух, тэсэх, тэвчих. **~leri dökülmek** шүд нь унах, хөгшрөх, өтлөх. **~leri(ni) fırçalamak** шүдээ угаах.

dişçi *is.* шүдний эмч.

dişçilik, -ği *is.* амны хөндийн судлал.

diş hekimi *is.* шүдний эмч.

diş hekimlik, -ği *is.* амны хөндийн судлал.

dişi *is.* ve *s. anat.* 1. эм, охин, өлөгчин (амьтан). 2. эмэгтэй хүний, эмэгтэйчүүдийн, эм хүний, бүсгүй хүний, эхийн, эхнэр, эм. 3. *is.* эмэгтэй, бүсгүй, эхнэр, эм хүн. 4. *mec.* эмсэг, хүүхэнсэг, еелэг зөөлөн.

dişilik, -ği *is.* 1. эм, эмэгтэй, эм хүйс. 2. *mec.* эмсэг байх, хүүхэмсэг байх, еелэг зөөлөн байх.

dişindirik, -ği *is.* ногт.

dişlek *s.* дорсгор шүдтэй, дорсойсон шүдтэй.

dişleme *is.* dişlemek үйлийн нэр.

dişlemek *(-i)* шүдээр хазах, зуух

dişlenme *is.* dişlenmek үйлийн нэр.

dişlenmek *(nsz)* 1. шүдээр хазуулах, зуулгах. 2. үйрмэг болох, үйрэх.

dişli *s.* 1. шүдтэй, араатай. 2. *is.* араа. араат дугуй.

dişsiz *s.* шүдгүй.

ditme *is.* ditmek үйлийн нэр.

ditmek, -der *(-i)* 1. самнах, хөвсийлгөх. "*Yün ditmek.*" Ноос самнах. 2. жижиглэн хуваах, үйрүүлэх.

divan *is. tar.* 1. их хурал. 2. дорнын яруу найргийн уянгын шүлгийн түүвэр. 3. буйдан. 4. *mec.* хурал, чуулган.

divançe *is.* бага хурал.

divane *s.* 1. галзуу, солиотой, балай. 2. *mec.* шуналтай, шунамхай, дуртай, хорхойтой. **~ olmak** ухаангүй дурлах, өдрийн бодол шөнийн зүүд болох, нойр хоолоо мартах. **(bir şeyin) ~si olmak** (нэг юманд) учиргүй дурлах, шунах, донтох. **~ye dönmek** ихэд уйтгарлах.

divan edebiyati *is.* дорнын яруу найраг.

divanelik, -ği *is.* галзуурал, солиорол.

divanıharp, -bi *is.* цэргийн шүүх.

divik, -ği *is. zool.* морин шоргоолж.

divit *is. esk.* бичгийн хэрэгсэл.

diyabet *is. tıp.* чихрийн шээрэн. өвчин, чихрийн шижин.

diyabetik *s.* шээрэн өвчний, шижингийн, чихрийн шижингийн.

diyafram *is.* 1. өрц 2. *fiz.* диафрагм.

diyagonal *is.* 1. ташуу даавуу. 2. *mat.* ташуу, ташуу шугам.

diyagram *is.* диаграмм, жишиг зураг, харьцангуй жишиг.

diyaklâz *is. jeol.* ан цав, гав, цуурал.

diyalekt *is.* аялгуу, нутгийн аялгуу.

diyalektik *is.* диалектик (байгал ба хүний нийгмийн хөгжил, хөдөлгөөний нийт хуулиудын тухай шинжлэх ухаан).

diyaliz *is. kim.* диализ.

diyalog *is.* 1. харилцан яриа, хослог яриа. 2. жүжиг, роман, өгүүлэл зэрэгт гарч буй харилцан яриа. 3. ярьсан зүйлээс сэдэвлэж бичсэн зохиол. 4. *mec.* харилцан ярилцах, гэрээ, хэлэлцээр. **~ kurmak** харилцан ярилцах, ойлголцолд хүрэхийн тул харилцан ярих.

diyanet *is.* 1. шашин. 2. сүсэг бишрэлтэй байх, сүсэглэх.

diyapazon *is. fiz.* хөглүүр, болд сэрээ.

diyapozitif *is.* диапозитив, зураг шил, зураг хальс.

diyar *is.* 1. улс, гүрэн. 2. *mec.* дэлхий.

diyarıgurbet *is.* харь газар, хүний нутаг.

diye *zf.* 1. гэж, гээд. 2. гэдэг нэртэй, гэгдэх. "*Fontain diye bir kitabı Türkçeye çeviriyor.*" Фонтайн гэдэг нэртэй номыг Турк хэлнээ орчуулж байна.

diyecek, -ği *is.* хэлэх үг. "*Başka diyeceğiniz var mı?*" Танд өөр хэлэх үг байна уу?

diyet *is.* хоолны дэглэм.

diyetetik, -ği *is.* хоол судлал.

diyoptri *is. fiz.* диоптри.

diz *is.* өвдөг. **~ boyu** өвдгөөр татсан, өвдөг хүртэл. "*Diz boyu kar yağdı.*" Өвдгөөр татсан цас орлоо. **~ çökmek** 1) сөгдөх, сөхрөх, сөгдеж суух, өвдег сөхрөх, бохирох. 2) өмнө нь сөгдөх, захирагдах, бууж өгөх. **~(ler)ini dövmek** харамсах, толгойгоо шаах. **~e gelmek** өмнө нь сөгдөх, захирагдах, бууж өгөх. **~e getirmek** буулгаж авах, сөгдүүлэх, атгандаа оруулах, гарын дор болгох. **~leri kesilmek** сөхөрч унатлаа ядрах, хүч чадалгүй болох, тэнхээгээ барах. **~(ler)ine kapanmak** сөгдөн гуйх. **~lerinin bağı çözülmek** ихэд айснаас хөл нь дагжитал чичрэх, хөл нь салганах. **~ ağırsağı** *is. hlk.* тойг.

dizanteri *is. tıp.* дизентери, улаан суулга, цусан гүйлгээ өвчин, жүсэр.

dizayn *is.* зураг, эскиз.

diz bağı *is.* оймсны татаас, татуур.

dizdirme *is.* dizdirmek үйлийн нэр.

dizdirmek *(-i, -e)* dizmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

dize *is.* шүлгийн мөр.

dizel *is.* дизель, дотоод шаталт хөдөлгүүр.

dizem *is. müz.* хэмнэл, айзам.

dizge *is.* 1. тогтолцоо, байгуулал, систем. 2. *fel.* сургаал, систем, тогтолцоо.

dizgi *is.* үсэг өрөлт.

dizgici *is.* үсэг өрөгч.

dizgin *is.* жолоо, цулбуур, бурантаг.

dizginleme *is.* dizginlemek үйлийн нэр.

dizginlemek *(-i)* ногтны цулбуур зүүх, цулбуурдах.

dizginsiz *s.* жолоогүй, цулбуургүй, бурантаггүй.

dizi *is.* 1. эгнээ, үе, мөр. 2. цуваа, бүлэг. 3. цуврал, хэсэг (үйл явдал). 4. *ask.* эгнээ, цуваа. 5. *mat.* прогресси, дэвшил. 6. *sin.* цуврал кино, олон ангит кино. 7. *müz.* гамма, зохиром эрэмбэ, дараалсан аяс. 8. хэлхээ.

dizi film *is. sin.* цуврал кино, олон ангит кино.

dizilemek *(-i)* цувуулах, эгнүүлэх, хэлхэх.

dizili *s.* цуваа, эгнээ, цувуулж таьсан, эгнүүлсэн.

diziliş *is.* dizilmek үйлийн нэр.

dizilme *is.* dizilmek үйлийн нэр.

dizilmek *(-e)* 1. жагсах, эгнэх, дараалан зогсох. 2. (шүр сувд) хэлхэлдэх.

dizim *is.* 1. үсэг өрөлт, өрөх. 2. *gr.* синтагм.

dizin *is.* 1. хэлхээс, товъёг. 2. номын жагсаалт.

dizkapağı *is. anat.* өвдөгний нүд

dizlik, -ği *is.* 1. өвдөгч, өвдөгний боолт. 2. урт түрийтэй оймс. 3. *hlk.* дотуур өмд, дотоож.

dizme *is.* dizmek үйлийн нэр.

dizmek *(-i, -e)* 1. хэлхэх. 2. эгнүүлэх, жагсаах, цувуулах. 3. үсэг өрөх. 4. эмхлэх, цэгцлэх.

doçent *is.* дэд профессор.

dogma *is. fel.* догма (юмыг ямар ч шүүмжлэлгүй сохроор бишрэн дагах буюу хэлбэрийг баримтлах үзэл), тогтсон таалал, ягшмал номлол.

dogmacılık, -ğı *is. fel.* догматизм, тогтсон тааллын суртал, ягшмал номлолын суртал.

dogmatik *s. fel.* догматик, тогтсон тааллын, ягшмал номлолын.

dogmatizm *is. fel.* догматизм, тогтсон тааллын суртал, ягшмал номлолын суртал.

doğa *is.* 1. байгаль, түмэн бодис. 2. онгон байгаль, унаган байгаль.

doğa bilgisi *is.* байгалийн шинжлэл, түмэн бодисын шинжлэл.

doğa bilimci *is.* байгалийн судлагч.

doğa bilimleri *is.* байгалийн шинжлэх ухаан.

doğacak *s.* ирэх. "*Doğacak ay.*" Ирэх сар.

doğacı *is.* ve *s.* натуралист, натурализмыг баримтлагч.

doğacılık, -ğı *is. fel.* натурализм (нийгмийн хөгжлийн хуулийг байгалийн хуультай адил гэж үздэг, бодит байдлын гадаад талыг яг хуулан дүрслээд утга чанарыг нь хайхардаггүй, урлаг утга зохиолын чиглэл).

doğaç, -cı *is. ed.* амаар зохиох, цээжээр зохиох.

doğaçlama *is.* doğaçlamak үйлийн нэр.

doğaçlamak *(nsz)* 1. цээжээр зохиож хэлэх, авд хэлэх. 2. онгод орох, онгод орон шүлэг зохион хэлэх.

doğaçtan *is.* бэлтгэлгүй, шууд (ярих, хэлэх).

doğal *s.* 1. байгалийн. 2. унаган, байгалийн, онгон, төрөлх. 3. бодит, байгалийн.

doğalcılık, -ğı *is. fel.* натурализм (нийгмийн хөгжлийн хуулийг байгалийн хуультай адил гэж үздэг, бодит байдлын гадаад талыг яг хуулан дүрслээд утга чанарыг нь хайхардаггүй, урлаг утга зохиолын чиглэл).

doğan *is. zool.* начин, шонхор.

doğa ötesi *is. fel.* метафизик.

doğaüstü *s.* байгалиас гадуур, ид шидийн. "*Doğaüstü güç.*" Ер бусын хүч.

doğma *is.* 1. doğmak үйлийн нэр 2. *s.* төрсөн, үүссэн, гарал үүсэлтэй. 3. төрөх.

doğma büyüme *zf.* 1. төрж өссөн. "*Doğma büyüme İstanbullu.*" Төрж өссөн газар Станбул. 2. *mec.* эхнээсээ, анхнаасаа.

doğmak, -ar *(nsz)* 1. төрөх, мэндлэх. 2. (нар, сар) мандах, гарах. 3. гарах, үүсэх, бий болох, төрөх. 4. (санаа) төрөх.

doğram *is. hlk.* хэрчим, зүсэм, тайрдас.

doğrama *is.* 1. doğramak үйлийн нэр. 2. төмөр, хуванцар ба модоор хийсэн барилгын цонх, хаалга, шүүгээ, тавиур.

doğramacı *is.* мужаан.

doğramak *(-i)* зүсэх, хэрчих, огтлох.

doğranma *is.* doğranmak үйлийн нэр.

doğranmak *(nsz)* зүсэгдэх, хэрчигдэх, огтлогдох.

doğru *s.* 1. шулуун. "*Doğru yol.*" Шулуун зам .2. зөв. "*Doğru cevap.*" Зөв хариулт. 3. зүйтэй, зохистой, зөв. 4. үнэнч, шударга. 5. үнэн зөв, бодит, хууль дүрэмд нийцсэн, таарсан, тохирсон. 6. *is.* үнэн чанар, бодит үнэн, жинхэнэ байдал.7. *mat.* шулуун, шулуун шугам. 8. *zf.* зөв, үнэн. "*Adam doğru söyledi.*" Тэр хүн зөв хэлж байна. 9. *zf.* шулуун, шууд, чигээрээ. 10. e. –руу/–рүү, зүг. "*O tren istasyonuna doğru yürüdü.*" Тэр галт тэрэгний зогсоол руу явав. 11. *zf.* үед, цагаар, болж байхад, болох гэж байхад, шахаж байхад, –ээр, –аар. "*Şafağa doğru otomobil sesi duyuldu.*" Үүрээр машины дуу сонсогдов. **~ bulmak** зөв гэж үзэх, сайшаах, зөвшөөх. **~ çıkmak** үнэн гэдэг нь батлагдах, үнэн болох нь нотлогдох. **~ durmak** 1) цэх зогсох. 2) томоотой байх.

doğru açı *is. mat.* тэгш өнцөг.

doğru akım *is. fiz.* тогтмол гүйдэл.

doğruca *zf.* шууд, шулуухан, чигээрээ, цэх.

doğrucu *s.* үнэнч, шударга (хүн).

doğruculuk, -ğu *is.* үнэнч байдал, шударга зан.

doğrudan *s.* шууд, дам бус.

doğrudan doğruya *zf.* шууд.

doğru dürüst *s. ve zf.* зөв, алдаа мадаггүй, ташаагүй, бүрэн гүйцэд, олигтойхон.

doğrulama *is.* doğrulamak үйлийн нэр.

doğrulamak *(-i)* батлах, нотлох, үнэн зөв эсэхийг батлах, зөв гэх, үнэн гэх, мөн гэх, гэрчлэх.

doğrulanma *is.* doğrulanmak үйлийн нэр.

doğrulanmak *(nsz)* doğrulamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

doğrulma *is.* doğrulmak үйлийн нэр.

doğrulmak *(nsz)* 1. тэнийх, шулуун болох, тэгшрэх. 2. өндийх, босох, босоо зогсох. 3. чиглэх, зүглэх, одох, мордох. 4. *hlk.* хангагдах, орлого орох. 5. *mec.* сэргэх, сэргэн мандах, хүчээ авах.

doğrultma *is.* doğrultmak үйлийн нэр.

doğrultmaç, -cı *is. fiz.* шулуутгагч.

doğrultmak *(-ı)* 1. doğrulmak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. засах, залруулах. "*Yanlışları doğrultmak.*" Бурууг засах. 3. чиглүүлэх, хандуулах, заав арлах. 4. *hlk.* зүг чигээ олох. 5. *hlk.* хангах, мөнгө олох, орлого оруулах, орлоготой байх.

doğrultu *is.* 1. зүг, чиг. 2. зорилго, чиглэл. 3. *mat.* чиглэл.

doğrulu *s. mat.* шулуун, шулуун шугамын.

doğruluk, -ğu *is.* шударга явдал, үнэн, шударга, чин бат.

doğrusal *s. mat.* шугаман. "*Doğrusal denklemi.*" Шугаман тэгшитгэл.

doğrusu *zf.* нээрээ, чухамдаа, үнэндээ, үнэнийг хэлэхэд.

doğu *is.* 1. дорно, дорно зүг, дорнод, зүүн, зүүн зүг. "*Uzak doğu.*" Алс Дорнод, "*Yakın doğu.*" Ойрхи Дорнод. 2. *s.* дорнод, дорно дахины, зүүн, зүүн зүгийн

doğu bilimci *is.* дорно дахиныг судлагч.

doğu bilimi *is.* дорно дахины судлал.

doğulu *s.* дорнод, дорнодын, дорно дахины (хүн ард) .

doğum *is.* 1. төрөлт, төрөх. "*Doğum sancısı.*" Төрөлтийн өвдөлт. 2. төрсөн он. "*Doğum tarihi.*" Төрсөн он, сар, өдөр. "*Doğum günü.*" Төрсөн өдөр. **~ yapmak** төрөх, амаржих, хөнгөрөх, хоёр яс хагацах. **~ kontrolü** жирэмслэлтээс урьдчилан сэргийлэх.

doğumevi төрөх газар, амаржих газар, нярайлах газар.

doğumhane *is.* төрөх газар, амаржих газар, нярайлах газар.

doğumlu *s.* төрсөн.

doğumsal *s.* төрөлхийн, удамшлын.

doğurgan *s.* олон төрсөн, амархан үрждэг.

doğurganlık, -ğı *is.* олон төрөлт, үржилт, олшролт, өсөлт.

doğurgu *is.* үр дүн, үүдэн гарсан байдал.

doğurma *is.* төрөх, төрөлт.

doğurmak *(nsz, -i)* 1. амаржих, төрөх, хөнгөрөх, хоёр яс хагацах. 2. *mec.* төрүүлэх, гаргах, үүсгэх, буй болгох.

doğurtma *is.* doğurtmak үйлийн нэр.

doğurtmak *(-i, -e)* doğurmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

doğuş *is.* doğmak үйлийн нэр.

doğuştan *s. ve zf.* төрөлхийн.

dok *is.* 1. док, усан онгоцны засварын газар. 2. агуулах газар.

doksan *is.* ер.

doksanıncı *is.* ердүгээр.

doksanlık *s.* 1. ерэн, ерэн ширхэг бүхий. 2. ерэн настай.

doktor *is.* 1. эмч. 2. доктор (эрдмийн зэрэг).

doktora *is.* 1. докторын зэрэг хамгаалах шалгалт. 2. доктор (эрдмийн зэрэг).

doktora tezi *is.* докторын зэрэг горилох зохиол, эрдмийн зэрэг горилох зохиол, диссертаци.

doktrin *is.* номлол, сургаал.

doku *is. biy.* эд эс, эд, нэхдэс.

doku bilimci *is.* гистологич, нэхдэс судлалч.

doku bilimi *is. biy.* гистологи, нэхдэс судлал.

dokuma *is.* 1. dokumak үйлийн нэр. 2. *s.* нэхмэл, нэхсэн. 3. *is.* ve *s.* нэхмэл, нэхмэл эдлэл, бөс, даавуу.

dokumacı *is.* нэхмэлчин.

dokumacılık, -ğı *is.* 1. нэхмэл хийх, нэхмэл үйлдэх. 2. нэхмэлийн аж үйлдвэр.

dokumahane *is.* нэхмэлийн цех, нэхмэлийн үйлдвэр

dokumak *(-i)* 1. нэхэх. 2. *mec.* нарийн нямбай хийх, их хүч хөдөлмөр гарган хийх.

dokumalı *s.* нэхсэн, нэхмэл.

dokuma tezgâhı *is.* нэхэх суурь машин.

dokunaç *is. zool.* тэмтрүүл.

dokunaklı *s.* сэтгэл хөдөлмөөр, сэтгэл уярам, сэтгэл өрөвдөм.

dokundurma *is.* dokundurmak үйлийн нэр.

dokundurmak *(-i, -e)* 1. dokunmak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. *mec.* битүү үгээр хэлэх, үг цухуйлгах, тойруулан хэлэх.

dokunma (I) *is.* dokunmak (I) үйлийн нэр.

dokunma (II) *is.* dokunmak (II) үйлийн нэр.

dokunmabana *is.* хорт хавдар.

dokunmak (I) *(-e)* 1. хүрэх, гар хүрэх, барьж үзэх, хүртэх, тэмтрэн мэдрэх. 2. хүрэх, холих, хутгах. "*Bu kağıtlara kimse dokunmasın!*" Энэ цааснуудад хэн ч хүрч болохгүй! 3. авах, хэрэглэх, ашиглах, гар хүрэх. "*Buğdaydan, bulgurdan ne varsa kimse dokunmuyor, daha zor günlere saklıyordu.*" Буудай, шар будаа гээд л юу байгаад нь хэн ч гар хүрэхгүй, бүр хүнд хэцүү үед хэрэглэхээр хадгалж байлаа. 4. нөлөөлөх, хор хүргэх, гэмтээх, эрүүл мэндийг нь муутгах. "*Bu yemek bana dokunur.*" Энэ хоол миний эрүүл мэндэд муу нөлөө үзүүлнэ. 5. түгшээх, айлгах, өдөх. "*Çocuğa dokunmayın!*" Хүүхдэд бүү гар хүр! 6. нөлөөлөх, өрөвдөх сэтгэл төрүүлэх, уяраах, сэтгэл шимшрүүлэх. "*Bu şarkı bana dokunur.*" Энэ дуу намайг уяраана. 7. гомдох, доромжлуулах, доромжиллоо гэж үзэх. 8. дурдах, өгүүлэх. "*Eğitim konusuna dokunan bir yazı*" Боловсролын талаар егүүлсэн егүүлэл. 9. шүргэх, хүрэх. 10. уур хүргэх, ойлголцохгүй байх. "*Bu adamın davranışları sinirime dokunuyor.*" Энэ хүний

харьцаа нь уур хүргэж байна. 11. (нэр хүнд, нэр төр, алдарт) нийцэхгүй байх, зохисгүй байх. 12. (сайн, муу үйл) болох, нөлөө үзүүлэх, учруулах, хүргэх. "*Medeni âlemi yaratmış olan eserlerin bize kötülüğü dokunabilir mi?*" Соёлт ертөнцийг бий болгосон бүтээл туурвилууд бидэнд муу нөлөө үзүүлнэ гэж байх уу? "*Çok yardımsever adammış, belki sana yardımı dokunur.*" Их тусч хүн гэнэ, магадгүй чамд туслах байх.

dokunmak (II) *(nsz)* dokumak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

dokunulma *is.* dokunulmak үйлийн нэр.

dokunulmak *(-e)* dokunmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

dokunulmaz *s.* үл халдах, халдашгүй, дархан.

dokunulmazlık, -ğı *is.* **1.** үл халдах, үл халдашгүй байдал, дархан байдал. 2. үл халдах эрх, халдашгүй эрх.

dokunum *is. biy.* хүртэн мэдрэхүй, хүртэхүй.

dokunuş (I) *is.* dokunmak (I) үйлийн нэр, аяархан хүрэх, хүргэх, дөнгөж хүрэлцэх, шүргэх.

dokunuş (II) *is.* dokunmak (II) үйлийн нэр.

dokurcun *is. hlk.* 1. (өвсний) нуруу, цомог. 2. есөн чулуугаар тоглодог нэгэн төрлийн тоглоом.

dokuz *is.* 1. ес, есийн тоо. 2. *s.* есөн. **~ doğurmak** тэсэн ядан хүлээх. **~ yorgan eskitmek** (өөя **paralamak**) урт наслах.

dokuzaltmışbeşlik *is.* нэгэн төрлийн гар буу.

dokuzar *s.* ес есөөр.

dokuz canlı *s.* долоон амьтай, тийм ч амархан үхдэггүй.

dokuztaş *is.* есөн чулуугаар тоглодог нэгэн төрлийн тоглоом.

dokuzuncu *s.* есдүгээр.

döküman *is.* баримт бичиг, баримт.

dokümantar *s.* баримтат. "*Dokümantar filmi.*" Баримтат кино.

dolak, -ğı *is.* 1. шилбэний ороолт. 2. *hlk.* толгойн алчуур, боолт. 3. *hlk.* хүзүүний ороолт.

dolama *is.* 1. dolamak үйлийн нэр. 2. *tıp.* гөгий, ганц хуруудах. 3. толгойн ороолт, алчуур.

dolamak *(-i, -e)* 1. ороох, боох. 2. тэврэх.

dolambaç, -cı *is.* 1. муруй, тахир, мушгиа, нугачаа, тахиралдсан зам, мушгиралдсан зам. 2. *biy.* чихний дун, чихний эргүүлэг. 3. *hlk.* малгай, тоорцог.

dolambaçlı *s.* 1. мурий, тахир, мушгиа, тахиралдсан, мушгиралдсан, нугачаа. 2. *mec.* төвөгтэй, ээдрээтэй, хэцүү, ярвигтай.

dolamık, -ğı *is.* гувшуур, өөш, тор.

dolandırıcı *is.* ve *s.* луйварчин, хуурамч, мэхлэгч.

dolandırıcılık, -ğı *is.* луйвар, заль, мэх, хууран мэхлэх.

dolandırılma *is.* dolandırılmak үйлийн нэр.

dolandırılmak *(nsz)* dolandırmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

dolandırma *is.* dolandırmak үйлийн нэр.

dolandırmak *(-i)* 1. луйвардах, хуурах, мэхлэх, залилах, овлох. 2. тойруулах, тойруу замаар явуулах.

dolanma *is.* dolanmak үйлийн нэр.

dolanmak *(-e)* 1. тэврэх. 2. тойрох, эргэх, эргэлдэх. 3. орооцолдох, ээдрэх, ширэлдэх. 4. тэнэх, тэнүүчлэх, хэрэх, хэсүүчлэх, энд тэндгүй явах, хөндлөн гулд явах.

dolap, -bı *is.* 1. шүүгээ, шкаф. "*Elbise dolabı.*" Хувцасны шүүгээ. 2. усан дугуй, эргүүлэг, өргөх хөшүүр. 3. четгэрийн дугуй (тоглоом). 4. далд хөнөөл, нууц явуулга. 5. мухлаг, дэлгүүр. **~ çevirmek** (өөя **döndürmek**) далдуур хөнөөх, далдуур үймүүлэх, нууц явуулга явуулах. **~a girmek** (өөя **gelmek**) хууртагдах, залилагдах, мэхлэгдэх.

dolar *is.* доллар (Америкийн Нэгдсэн Улсын мөнгөн тэмдэгт).

dolaşık *s.* 1. орооцолдсон, ээдэрсэн, ширэлдсэн. 2. тойруу, муруй, тахир, тахиралдсан, мушгиралдсан (зам). 3. ээдрээтэй, хэцүү, төвөгтэй, ярвигтай. 4. *mec.* тойруу, тойруу замаар, шууд биш, илт биш.

dolaşım *is.* 1. dolaşmak үйлийн нэр. 2. *anat.* эргэлт. "*Kan dolaşımı.*" Цусны эргэлт.

dolaşma *is.* dolaşmak үйлийн нэр.

dolaşmak *(nsz)* 1. зугаалах, зугаалан явах, хэсэх, хэрэх, сэлгүүцэх, хэсүүчлэх. "*Bahçede dolaşmak.*" Цэцэрлэгт зугаалах. 2. тойрох, тойруу замаар явах, тойрч явах. 3. тойрох. "*Dolaş da arka kapıdan gir.*" Тойроод ар талын хаалгаар ор. 4. эргэх, гүйх. "*Kan dolaşmak.*" Цус гүйх. 5. орооцолдох, ээдрэх, ширэлдэх. 6. (цуу яриа) тарах, дэлгэрэх, түгэх. 7. үзэх, харах. "*Müzeleri dolaşmak.*" Мэйнүүдийг үзэх. 8. эргүүл хийх. 9. *mec.* тодрох, илрэх.

dolaştırma *is.* dolaştırmak үйлийн нэр.

dolaştırmak *(-e, -ı)* dolaşmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

dolay *is.* орчин, орчин тойрон, хавь, ойр хавь.

dolayı *is. hlk.* 1. орчин, орчин тойрон, хавь, ойр хавь. 2. *e.* учир, учраас, тул, улмаас.

dolayısıyla *zf.* 1. дам, дамжуулан, тойруулан, тойруу замаар. 2. *e.* ийм учраас, тийм учраас, иймээс, тиймээс, учраас, ...аад тэгээд, түүнчлэн, тэрчлэн, цаашилбал, мөн, нөгөөтэйгүүр, дашримд, ялдамд, ингэхэд.

dolaylı *s.* тойруулан хэлсэн, шууд биш, хажуугийн. **~ anlatmak** ойлгуулах, битүү сануулах, дам илэрхийлэх. **~ tümleç** *is. gr.* шууд бус тусагдахуун. **~ vergi** дамжуулан хураах албан татвар.

dolaysız *s.* шууд, шулуун, дам бус.

doldurma дүүргэлт, цэнэглэлт.

doldurma *is.* doldurmak үйлийн нэр.

doldurmak *(-i)* 1. дүүргэх, дүүртэл хийх, чихэх.

2. (буу) сумлах, цэнэглэх. 3. (хүснэгт, анкет) бөглөх. 4. насанд хүрэх. "*O bugün yirmi yaşını doldurdu.*" Өнөөдөр тэр хорин нас хүрлээ. 5. *mec.* муулах, муучлах, хэн нэгнийг муу хүн мэтээр харуулах. 6. *mec.* дүүргэх, амьдруулах. "*Annem geldi ve evi dolduruverdi.*" Ээж ирээд, гэр орон дүүрээд л ирж байна.

dolgu *is.* 1. ломбо, гагнаа, бөглөөс, чигжээс, чигжих юм. "*Diş dolgusu.*" Шүдний ломбо. 2. *mdn.* хүдэр гарган авсны дараа нүхийг нь дүүргэх шороо, чулуу, хайрга гэх мэт зүйлс. 3. шороогоор дүүргэх, газар булах, булсан газар. **~ yapmak** 1) ломбодох. 2) дүүргэх, чигжих, бөглөх.

dolgulu *s.* дүүргэсэн, бөглөсөн, чигжсэн, ломботой, бөглөөстэй, чигжээстэй.

dolgun *s.* 1. дүүрэн, чихээстэй, чигжээстэй. 2. тарган, мариатай, махлаг, бүдүүн. 3. өндөр, их (мөнгө). "*Dolgun maaşı.*" Өндөр цалин. "*Dolgun ücret.*" Өндөр цалин. 4. *mec.* уур нь багтаж ядсан, омогтой, ууртай, уцаартай, бухимдсан, гоморхсон, гомдол дүүрэн. 5. *mec.* таарсан, нийцсэн, зохицсон.

dolgunca *s.* 1. бага зэрэг тарган, махлагдуу. 2. элбэг, дэлбэг, арвин, их.

dolma *is.* 1. dolmak үйлийн нэр. 2. зарим зүйлийн ногоонд ороож болгосон шанз .3. *s.* дүүргэсэн. 4. *argo.* ов заль, мэх, башир арга, худал хуурмаг.

dolmak, -ar *(nsz)* 1. (ургамал, ногоо) болов срох, боловсорч гүйцэх, ургах. 2. дүүрэх, бүрхэх, тархах. "*Oda sigara dumanı dolmuştu.*" Өрөө тамхины утаагаар дүүрсэн байлаа. 3. хүнээр дүүрэх, дүүрэн хүнтэй байх, хүн ихтэй байх. 4. (цаг хугацаа, тооцоо, төлбөр) дуусах, гүйцэх, өнгөрөх. "*Zaman doldu.*" Хугацаа дууслаа. 5. *mec.* тэвчээр барагдах, уур хүрч эхлэх, цухалдаж эхлэх. **dolup taşmak** дүүрэх, бялхах, цалгих, халгиж цалгих.

dolma kalem *is.* бэхт үзэг, соруулт үзэг.

dolmuş *s.* 1. дүүрсэн, дүүрэн, зайгүй. 2. маршрутын такси, жижиг автобус, зорчигч тээх завь, онгоц. **~ yapmak** 1) зорчигч зөөх, тээх. 2) унаа хөлслөх.

dolomit *is. jeol.* бадмар.

dolu (I) *is.* мөндөр. **~ yağmak** мөндөр орох.

dolu (II) *s.* 1. дүүрэн, дүүрсэн. "*Su ile dolu bir kap.*" Дүүрэн устай сав. 2. их, дүүрэн, элбэг. "*Dağda yabani çilek dolu.*" Уулаар дүүрэн зэрлэг гүзээлзгэнэ. 3. зайгүй, дүүрэн, суудал байхгүй. "*Haftaya pazartesiye kadar bütün uçaklar dolu.*" Ирэх долоо хоногийн даваа гариг хүртэл бүх онгоцонд суудал байхгүй. 4. завгүй, чөлөөт цаггүй. "*Bugün doluyum.*" Өнөөдөр би завгүй. 5. ажил ихтэй, хийх зүйл ихтэй, үйл явдлаар дүүрэн. 6. (буу) цэнэгтэй, сумтай, цэнэглэсэн, дүүрэн сумтай. 7. *is.* дүүрэн архитай хундага, цом, зүнз. 8. *mec.* эмзэг дотортой, уян сэтгэлтэй, уярамтгай. 9. (токарь) нүхлэгдээгүй, цоологдоогүй.

dolu dizgin *zf.* (морь, морин тэрэг) хар хурдаараа, харайлган, давхин. **~ gitmek** хар хурдаараа давхих, харайлгах, давхих.

dolunay *is. astr.* тэргэл сар, дүүрэн сар, арван тавны сар.

dolusu *is.* дүүрэн, дүүрэн хэмжээтэй.

doluşma *is.* doluşmak үйлийн нэр.

doluşmak *(nsz)* бөөгнөрөх, цугларах, овоорох.

domalma *is.* domalmak үйлийн нэр.

domalmak *(nsz) hlk.* бөхийх, тонгойх, нахийх, тахийх.

domates *is. bot.* улаан лооль. "*Domates salçası.*" Улаан лоолийн сүмс.

dombay *is. hlk.* одос, усны үхэр, буйвал, махь.

domestik *s.* 1. гэрийн тэжээвэр, тэжээмэл, тэжээвэр. 2. дотоод, дотоодын.

domino *is.* 1. даалуу, нүх шахах тоглоом, домино. 2. багт наадмын дээл. **~ oynamak** нүх шахаж тоглох, даалуу тоглох.

dominyon *is.* өөрөөн засах улс, түшээт улс, доминион.

domuz *is. zool.* **1.** гахай. 2. *hlk.* хорлонтой, муухай ааштай, адаар ааштай, зөрүүд, гөжүүн. **~ gibi** 1) муухай ааштай, адаар ааштай, зөрүүд, илжиг шиг гөжүүн, хорлонтой. 2) нилээд, овоо, сайн, бузгай. **~ gibi yemek** гахай шиг их идэх, ховдоглох.

don (I) *is. hlk.* 1. хувцас. 2. дотуур өмд, дотоож. 3. зүс, зүсэм (морь). "*Siyah donlu at.*" Хар зүсмийн морь. **~una etmek** өмдөндөө шээх, өмдөндөө баах. **~una kaçırmak** (айснаас болж) шээсээ савируулах. **~una yapmak (veya doldurmak)** 1) (хүүхэд) өмдөндөө шээх, өмдөндөө баах. 2) *mec.* шээсээ савиртал айх, ихэд айх.

don (II) *is.* ус хөлдөх, мөстөх. **~a çekmek** хүйтрэх, хүйтэн болох. **~ çözülmek** мөс хайлах. **~ tutmak** хөлдөх, мөстөх.

donakalma *is.* donakalmak үйлийн нэр.

donakalmak *(nsz)* гайхах, бэгтрэх, зог тусах, зог хийх, гайхаш тасрах, алмайрах, мэл гайхаж цэл хөхрөх.

donama *is.* гоёл, чимэглэл.

donamak *(-i)* гоёх, чимэх, чимэглэх.

donanım *is. den.* 1. усан онгоцны бүх хэрэгсэл, усан онгоцны тоноглол. 2. угсралт, тоноглол, төхөөрөмж.

donanma *is.* 1. donanmak үйлийн нэр. 2. тэнгисийн цэргийн хүчин, тэнгисийн флот, усан цэргийн хөлөг онгоцнууд. 3. хөлөг онгоцнууд, усан онгоцнууд. "*Ticaret donanması.*" Худалдааны хөлөг онгоцнууд. 4. гэрэл чимэглэл, баярын чимэглэл.

donanmak *(nsz)* 1. гоёх, гоёж гоодох, гангалах, гоё хувцаслах. 2. гэрлээр чимэглэх. 3. чимэглэгдэх, засах. "*Masa kırk türlü yiyeceklerle donanmıştı.*" Олон төрлийн хоолоор ширээг зассан байлаа. 4. бүрхэх, хучигдах. "*Baharda*

ağaçlar çiçeklerle donandı." Хавар моднууд цэцгээр хучигддаг.

donatılma *is.* donatılmaķ үйлийн нэр.

donatılmak *(nsz)* donatmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

donatım *is.* хангах, нийлүүлэх, бэлтгэх, төхөөрөх, тоноглох, зэхэх.

donatma *is.* donatmak үйлийн нэр

donatmak *(-i)* 1. хувцас залгуулах, хувцаслуулах, хувцас зэхэх, хувцасаар хангах. 2. гоёх, чимэх, чимэглэх. 3. тоноглох, төхөөрөх, бэлдэх, зэхэх, хэрэглэл нийлүүлэх. 4. *mec.* донгодох, зэмлэх, загнах.

dondurma *is.* 1. dondurmak үйлийн нэр. 2. мөхөөлдөс, зайрмаг

dondurmacı *is.* 1. мөхөөлдөс зардаг хүн, зайрмагч. 2. мөхөөлдөсний дэлгүүр, зайрмаг зардаг мухлаг, дэлгүүр.

dondurmak *(-i)* donmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

dondurucu *s.* 1. хөлдөөгч. 2. хүйтэн жавар, тэсгим хүйтэн, хөлдөөмөөр.

dondurulmuş *s.* хөлдөөсөн, хөлдүү

donma *is.* donmak үйлийн нэр.

donmak, -ar *(nsz)* 1. хөлдөх, мөстөх. 2. даарах, бээрэх, осгох. 3. хөлдөж үхэх, осгож үхэх. 4. (ургамал, ногоо) хөлдөх. 5. *kim.* хатуурах, хатуу болох, нягтарших, дагтарших. 6. *fiz.* хатуурах.

donuk *s.* 1. бүдэг, сүүмгэр, зэвхий, хурц биш, тод биш. 2. (нүд) бүүдийсэн, цог жавхаагүй, сүүмгэр. 3. *mec.* хурц бус, золбоогүй, үхээнц, сүүмгэр.

donuklaşma *is.* donuklaşmak үйлийн нэр.

donuklaşmak *(nsz)* 1. бүдэгрэх, бүүдийх, сүүмийх, зэвхийх. 2. (нүд) бүүдийх, сүүмийх, цог жавхаагүй болох. 3. хурц бус болох, үхээнц болох, золбоогүй болох, сүүмийх, сулрах.

don yağı *is.* 1. дотор өөх, амьтны гаралтай тос. 2. нүдэнд хүйтэн хүн, дургүйцмээр хүн, хүний зэвүү хүргэсэн хүн.

dopdolu *s.* дүүрэн, дүв дүүрэн.

doping *is.* сэргээш, до инг.

doru *s. ve is.* 1. хээр морь. 2. хээр, халтар, халтар зүсмийн.

doruk, -ğu *is.* 1. орой, оргил. 2. *mec.* амжилтын оргил.

doruklama *is.* doruklamak үйлийн нэр.

doruklamak *is. hlk.* амсарт нь хүртэл дүүргэх, бялхтал дүүргэх, дүүртэл хийх.

doruk toplantısı *is.* дээд хэмжээний уулзалт.

dorum *is. hlk.* ботго.

dosdoğru *s.* 1. маш зөв, үнэн зөв, үнэхээр зөв. 2. *zf.* чигээрээ, шулуухан.

dost *is. ve s.* 1. найз, нөхөр, дотны анд. 2. *s.* дотны, ойр дотны. 3. *is.* нууц амраг, янаг амраг. 4. дуртай хүн, хайртай хүн, сонирхогч. "*Kitap dostu.*" Номонд дуртай хүн. "*Çocuk dostu.*" Хүүхдэд хайртай хүн. **dost kara günde belli olur** зовох цагт нөхрийн чанар танигдана. **~ olmak** анд бололцох, найзлах, нөхөрлөх. **~ tutmak** янаглах, амраглах.

dostane *zf.* нөхөр ёсны, нөхөрсөг, нөхрийн, анд ёсны.

dostça *s. ve zf.* 1. нөхөрсгөөр, андын ёсоор, нөхөр ёсны, нөхөрсөг. 2. дотны, анд нөхөр шиг, найзууд шиг, элэгсэг сэтгэлийн.

dostluk, -ğu *is.* найрамдал, нөхөрлөл, нөхөрсөг харьцаа. **~ kurmak** найрамдалтай байх, нөхөрлөх, анд нөхдийн харилцаа тогтоох.

dosya *is.* 1. албаны хэрэг, албан бичиг, данс бичиг. 2. албан бичгийн хавтас, бичгийн хэргийн хавтас, хавтас.

dosyalama *is.* dosyalamak үйлийн нэр.

dosyalamak *(-i)* албан бичгийг цэгцлэх, бичиг баримт хавтаслах, бичиг баримт хадгалах, албан бичиг үдэх.

doya doya *zf.* цадталаа, ханаталаа, ханаж цадталаа, шавиагаа ханатал.

doyasıya *zf.* ханатлаа, сэтгэл ханатлаа, шавиагаа ханатал. **~ eğlenmek** цадаж ханатлаа цэнгэх.

doygu *is.* хоол, тэжээл.

doygun *s.* чинээлэг, хангалуун, хүрэлцээтэй.

doygunluk, -ğu *is.* хангалуун байдал, чинээлэг байдал, сэтгэл ханалуун байдал, сэтгэл ханамжтай байх.

doyma *is.* 1. doymak үйлийн нэр. 2. *fiz.* ханалт. 3. *kim.* ханалт, ханах.

doymak, -ar *(nsz)* 1. цадах, ханах, идэж цадах, цатгалдах, гэдэс гарах, өөгших, бялуурах. 2. *mec.* ханах, цадах, сэтгэл ханах, сэтгэл хангалуун байх. 3. шингээх, уух, уусгах.

doymamış *s. fiz.* ve *kim.* ханаагүй.

doymaz *s.* ханаж цадахаа мэдэхгүй, өлөн нүдтэй.

doymuş *s.* 1. цатгалан, цадсан, ханасан, гэдэс гарсан. 2. *mec.* сэтгэл хангалуун, ханаж цадсан, чинээлэг, хангалуун. 3. *fiz.* ve *kim.* ханасан.

doyulma *is.* doyulmak үйлийн нэр.

doyulmak *(-e)* bk. doymak.

doyum *is.* 1. сэтгэл хангалуун байдал, ханамжтай байдал. 2. ханамж, ханах, цадах. **~ olmamak** ханахгүй байх, ханаж цадахгүй байх.

doyumluk, -ğu *s.* 1. цадах, цадах төдий, цадах хэмжээний. 2. *is. hlk.* дээрэм, тонуул.

doyumsuz *s.* ханаж цаддаггүй, ханахгүй, ханаж цадахаа мэдэхээ байсан, ханахаа мэдэхгүй.

doyunma *is.* doyunmak үйлийн нэр.

doyunmak *(nsz) hlk.* цадах, идэж цадах, гэдэс гарах.

doyurma *is.* doyurmak үйлийн нэр.

doyurmak *(-i, -e)* 1. цатгах, ханатал идүүлэх, хооллох. 2. тэжээх, амьдралыг нь залгуулах. 3.

mec. хангалттай байх, итгэл үнэмшил төрүүлэх. 4. *fiz.* ханатал өгөх, нэвт шингээх. 5. *mec.* хэн нэгэнд хий дэмий мөнгө зарцуулах.

doyurucu *s.* 1. өөг, цатгасан, шимтэй, өлтэй, тэжээлтэй. 2. *mec.* хангалттай, итгэл үнэмшилтэй. "*Soruma doyurucu bir cevap veremediniz.*" Та миний асуултанд хангалттай хариулт өгч чадсангүй.

doz *is.* 1. тун, хэмжээ. 2. *mec.* хэмжээ хязгаар, хир. **~unu kaçırmak** хирээс хэтрэх, хэтрүүлэх.

dozaj *is.* тугнал, хэмжээ, тугнах, тун тааруулах.

dozer *is.* бульдозер, түрэгч машин.

dökme *is.* 1. dökmek үйлийн нэр. 2. *s.* урсгал, цутгаж буй, урсаж байгаа. "*D kme su.*" Урсгал ус. 3. *s.* сул, асгасан, овоолсон. "*Dökme buğdayı*" овоолсон удаан буудай. 4. *s.* цутгамал, цутгасан. **~ demir** ширэм.

dökmeci *is.* цутгагч, цутгуурч.

dökmecilik, -ği *is.* цутгуурчийн ажил, цутгамал хийх.

dökmek *(-i, -e)* 1. асгах, цутгах, хийх. "*Su d kmek.*" Ус асгах. 2. суллах, хоослох, хаях. 3. дусаах, гоожуулах, асгаруулах. "*Göz yaşı d kmek.*" Нулимс асгаруулах, уйлах. 4. асгах, цацах, тараан хаях. "*Tavuklara yem dökmek.*" Тахиануудад тэжээл хаяж өгөх. 5. орхих, суллах, тавих. 6. хөөвөрлөх, гуужих, зулмах, гээх, унагаах, унах. "*Ağaç yapraklarını döküyor.*" Мод навчаа гээж байна./ Модны навч унаж байна. "*Tüy d kmek.*" Өд гуужих. 7. гарах, туурах. 8. цутгах, цутгаж хийх, хэвэнд цутгах. 9. жигнэх, болгох, шарах. 10. бөөгнөрүүлэх, хуралдуулах. "*Sınıra asker d kmek.*" Хил дээр цэрэг бөөгнөрүүлэх. 11. зарцуулах, зарах, хэрэглэх, үрэх. 12. хаях, үгүй хийх, асгах. "*Satılmayan hamsileri denize döktüler.*" Тэд зарагдахгүй байгаа хар хайган загаснуудыг далайд хаяв. 13. шалгалтанд унагах, унагаах. 14. өөрчлөх, хувиргах, болгох, болгож хувиргах. 15. *mec.* хэлэх, ярих, илчлэх. "*Derdini d kmek.*" Зовлонгоо ярих. 16. асаах, ноцоох. **döküp saçmak** үрэн таран хийх, үрэх, сүйтгэх, дэмий үрэх, үргүй зардал гаргах.

döktürme *is.* döktürmek үйлийн нэр.

döktürmek *(-e, -i)* 1. dökmek үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. *tkz.* уран үгээр чөлөөтэй илэрхийлэх, бичих, ярих, дуржигнатал ярих, чадварлагаар дүрд тоглох.

dökük *s.* 1. унжсан. 2. элэгдэж муудсан, хуучирсан. 3. унадаг, намирдаг(даавуу).

dökülme *is.* dökülmek үйлийн нэр

dökülmek *(nsz, -e)* 1. dökmek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. олноороо цугларах, бөөгнөрөх, хуралдах. 3. *mec.* хуучрах, элэгдэж муудах, өнгө үзэмжээ алдах. 4. (даавуу) унах, намирах. 5. ядрах, туйлдах, тамир тэнхээгүй болох, өвдөх. 6. хувирах, болох, болж хувирах, өөрчлөгдөх. 7. *coğr.* цутгах, урсаж орох, нийлэх. 8. унжих. 9. бүрхэх, тархах, хучих. **dökülüp saçılmak** 1) их мөнгө зарцуулах, зарах. 2) тайчих, нүцгэлэх

döküm *is.* 1. хэвэнд цутгах, цутгамал, хайлуулах. 2. *s.* цутгамал, цутгасан, хэвэнд цутгасан, хайлсан. 3. нарийвчилсан тооцоо, жагсаалт. 4. унах, гүвэх, зулгарах. "*Yaprak d kümü.*" Навч унах, навч зулгарах.

dökümcü *is.* цутгагч, цутгуурч.

dökümcülük, -ğü *is.* цутгуурчийн ажил, цутгамал хийх.

döküm evi *is.* цутгах цех, цутгах хэсэг.

dökümhane *is.* цутгах цех, цутгах хэсэг.

dökümleme *is.* dökümlemek үйлийн нэр.

dökümlemek *(-i)* ажлын нарийвчилсан тооцоо гаргах, жагсаалт гаргах.

dökümlü *s.* намирсан, намилзсан (даавуу).

dökünme *is.* dökünmek үйлийн нэр.

dökünmek *(-e)* 1. биеэ рүүгээ асгах, биеэ рүүгээ ... хийх, биеэ рүүгээ цацах. 2. биед амар хувцас өмсөх, чөлөөтэй хувцас өмсөх.

döküntü *is.* 1. тарж бутарсан зүйлс, эвдэрч хэмхэрсэн зүйлс, үлдэгдэл, хаягдал, нуранга. 2. нийгмийн орхидос, нийгмээс хоцрогдсон хүн. 3. эсэргэнэ, бижрүү. 4. *s. mec.* өөдгүй, олиггүй, нийгмийн шаар, шавхруу. 5. хаягдал, үйлдвэрийн ташрамын бүтээгдэхүүн.

döl *is.* 1. үр, ураг, хээл. 2. үр, хүүхэд.

dölleme *is. biy.* үр тогтоолт.

döllemek *(-i) biy.* үр тогтоох, үр нийлүүлэх.

döllenme *is. biy.* 1. үр тогтолт, үр бүрэлдэх, үр нийлэлт. 2. *bot.* тоос хүртэх.

döllenmek *(nsz)* үр тогтох, үр нийлэх, үр бүрэлдэх.

dölüt *is. biy.* эмбрион, үр хөврөл.

döl yatağı *is. anat.* умай, сав, хэвтэш.

döl yolu *is. anat.* үтрээ, умсаг.

dömifinal *is. sp.* хагас шувтарга, урьдчилсан тэмцээн, аварга шалгаруулахын өмнөх уралдаан.

döndürme *is.* döndürmek үйлийн нэр.

döndürmek *(-i, -e)* 1. эргүүлэх, эргэлдүүлэх, өнхрүүлэх. 2. замаас нь буцаах, эргүүлж явуулах, буцаах. 3. (анги) улираах. 4. *mec.* болгох, хувиргах, болгож хувиргах. 5. захирах, удирдах, жолоодох.

döneç, -ci *is. fiz.* эргэлдүүр.

dönek, -ği *s.* тогтворгүй, хувирамтгай, холив орхой.

dönel *s. mat.* эргэлдэгч, эргүүлэгч.

dönem *is.* 1. үе, цаг. 2. цаг хугацаа, эрин. 3. (хичээлийн) хагас жил.

dönemeç, -ci *is.* (замын) эргэлт, муруйх.

dönence *is. astr.* зам (экватортай параллель шугам бүслүүр). "*Yengeç d nencesi.*" Мэлхийн зам.

döner *s.* 1. эргэх, орчих, эргэлдэх, эргэдэг. "*Döner kapı.*" Хүрдэн хаалга, эргэдэг хаалга. 2. *is.* Турк үндэсний хоол.

döner sermaye *is. tic.* эргэлтийн хөрөнгө.

dönme *is.* 1. dönmek үйлийн нэр. 2. *mat.*

эргэлдэх, эргэлт. 3. *s.* өөр шашинд орсон, өөрийн шашинаа орхин лалын шашинд орсон (хүн).

dönme dolap, -bı *is.* четгерийн дугуй (тоглоом).

dönmek *(nsz)* 1. эргэх, эргэлдэх, өнхрөх. 2. буцах, буцаж ирэх, эргэж ирэх, эргэж явах. 3. тийш хандах, өөрчлөгдөх, чиг/хандлагатай болох. 4. эргэх, тойрох. "*Köşeyi dönmek.*" Булан тойрох. 5. болох, хувирах, болж хувирах, ... шиг болох, ...тай адилхан болох, өөрчлөгдөх. 6. (анги) улирах. 7. өөр шашинд орох, шашинаа өөрчлөх 8. (байдал) өөрчлөгдөх, хувирах, хувьсах. "*Erkekler bazen çoçuğa dönüyor.*" Эрэгтэйчүүд заримдаа хүүхэд шиг болох юм. 9. эргэлдэх, тойрох, доороо эргэлдэх. 10. *mec.* нууц явуулга хийгдэх, нууц үйл ажиллагаа явагдах. "*Burada bir şeyler dönüyor. ama anlayamıyorum.*" Энд нэг л юм болоод байна, гэвч учрыг нь олохгүй л байна. 11. эргэж яригдах, санах, дахин хэлэлцэх, дахин авч үзэх. "*Biz yine onun gençliğine dönelim!*" Бид дахин түүний залуу насны тухай ярья! 12. эргэлдэх, эргэх, хөрвөөх. "*Yatağında sabaha kadar dönüp durdu, bir türlü uyuyamadı.*" Тэрбээр өглөө болтол орондоо хөрвөөсөөр, өрдөө ч унтаж чадсангүй. 13. чиглэх, зүглэх, хандах. **dönüp dolaşmak** 1) сэлгүүцэх, зугаалах. 2) *mec.* арга зам хайх, эрэлхийлэх.

dönük *s.* 1. эргэсэн, харсан. 2. *mec.* зориулсан, чиглэсэн. "*Halka dönük bir eğitim.*" Ард иргэдэд зориулсан сургалт.

dönülme *is.* dönülmek үйлийн нэр.

dönülmek *(-e)* dönmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

dönüm *is.* 1. талбайн хэмжээ (1000 м2 талбай). 2. ирж очих удаа, нэг удаагийн явалт, нэг удаагийн эргэлт. 3. ой, үйл явдал дахин давтагдах үе. "*Yıl dönümü.*" Жилийн ой. 4. dönmek үйлийн нэр.

dönüm noktası *is.* эргэлтийн цэг, эргэлтийн үе.

dönüş *is.* dönmek үйлийн нэр, эргэлт, буцах, эргэн ирэх.

dönüşlü *s.* 1. эргэх, буцах, буцсан. 2. эгэх. "*Dönüşlü fiil.*" Эгэх үйл үг. "*Dönüşlü zamir.*" Эгэх төлөөний үг.

dönüşme *is.* dönüşmek үйлийн нэр.

dönüşmek *(-e)* өөрчлөгдөх, хувирах, шинэчлэгдэх.

dönüştürme *is.* dönüştürmek үйлийн нэр.

dönüştürmek *(-i, -e)* 1. өөрчлөх, хувиргах, өөрчлөн байгуулах, өөрчлөн шинэтгэх. 2. *mat.* хувьсгах, хувиргах.

dönüşüm *is.* 1. өөрчлөлт, хувиралт. 2. *biy.* өөрчлөлт.

dönüşümcü *is.* өөрчлөн хувиргагч.

dönüşümcülük, -ğü *is. biy.* трансформизм.

dörder *s.* дөрөв дөрвөөр.

dördül *is.* дөрвөлжин, тэг дөрвөлжин, квадрат.

dördüncü *s.* дөрөвдүгээр, дөрөвдэх.

dördüz *s.* 1. дөрвөн ихэр. 2. *is.* дөрвөн ихэр хүүхэд.

dört, -dü *is.* дөрөв, дөрвийн тсо. **~ bir yanı** дөрвөн зүг, найман зовхис. **~ dönmek** сандрах, ийш тийш гүйлдэх, учраа олохгүй байх. **~ duvar arasında kalmak** дөрвөн хананы дунд суух. **~ elle sarılmak** ханцуй шамлаад дайрах, бүхий л хүчээ дайчлан хийх, чармайх. **~ gözle beklemek** тэсэн ядан хүлээх, хүлээж ядах. **~ köşe olmak** ихэд баясах, баярлах, хөөрөх, сэтгэл ханамжтай байх, сэтгэл хангалуун байх. **~ yanı deniz kesilmek** мухардах, аргагүй байдалд орох, аргагүйдэх, итгэл алдрах.

dörtayak, -ğı *is.* (амьтан) дөрвөн хөлтөн.

dört dörtlük, -ğü *is. mec.* төгс, төгс төгөлдөр, өө сэвгүй, гайхамшигтай.

dörtgen *is. mat.* дөрвөн өнцөгт, дөрвөлжин.

dört işlem *is. mat.* нэмэх, хасах, үржүүлэх, хуваах дөрвөн үйлдэл.

dört köşe *s.* дөрвөлжин.

dörtlü *s.* 1. дөрвөн, дөрвөн ширхэг. 2. *is.* (хөзрийн) дөрөв, дөрөвт. 3. *müz.* дөрвөл (дөрвөн хөгжимчний хөгжимдөх, дөрвөн дуучны дуулах зохиол, хамт тоглох дөрвөн хөгжимчин).

dörtlük, -ğü *s.* 1. дөрвөн, дөрвийн хэмжээтэй. 2. *is. müz.* дөрөвний нэг (нот). 3. *ed.* дөрвөн мөрт шүлэг, дөрвөн мөрт.

dörtnal *is.* 1. (морь) хар гүйх, давхих. 2. *mec.* яарах, шалавлах, хурдлах, түргэлэх, шамдах.

dörtnala *zf.* (морь) хар гүйхээрээ, давхисаар, давхин, хар хурдаараа. **~a kalkmak** давхих, хар гүйхээрээ давхих.

dört yol *is.* дөрвөн зам.

dört yol ağzı *is.* дөрвөн замын уулзар.

dört yüzlü *is. ve s. mat.* 1. дөрвөн талт. 2. пирамид, гурвалжин цац.

döşek, -ği *is.* ор.

döşeli *s.* ортой.

döşem *is.* угсралт, тоноглол, төхөөрөмж.

döşeme *is.* 1. döşemek үйлийн нэр. 2. шал, дэвсгэр, хучлага. "*Döşeme tahtası.*" Шалны банз. 3. тавил, тавилга, засал хогшил, хэрэгсэл, эд хогшил. 4. бүрээс. "*Koltuk döşemesi.*" Буйдангийн бүрээс.

döşemek *(-i)* 1. дэвсэх, дэвсгэрлэх, шаллах. 2. дэлгэх, дэвсэх, бүтээх. "*Halı döşemek.*" Хивс дэвсэх. 3. (гэрийн) тавилга тавих. 4. тавих, угсрах. "*Boru döşemek.*" Хоолой тавих.

döşemelik, -ği *is. ve s.* 1. шалны, дэвсгэр, шал тавихад хэрэглэгдэх. "*Döşemelik tahtası.*" Шалны банз. 2. *s.* бүрээсэн, бүрээсний, буйдан, сандал зэргийг бүрэхэд тохиромжтой (даавуу, материал).

döşenme *is.* döşenmek үйлийн нэр.

döşenmek *(nsz)* 1. döşemek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *tkz.* үгээр доромжлох.

döşetme *is.* döşetmek үйлийн нэр.

döşetmek *(-i, -e)* döşemek үйлийн үйлдүүлэх

хэв.

döşeyici *is.* угсрагч.

döteryum *is.* хүнд устөрөгч, дейтери.

dövdürme *is.* dövdürmek үйлийн нэр.

dövdürmek *(-i, -e)* dövmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

döveç, -ci *is. hlk.* модон уур.

döviz *is.* 1. гадаадын мөнгө, гадаад валют. 2. уриа, лоозон.

dövme *is.* **1.** dövmek үйлийн нэр. 2. хүний биед шивж зурсан хээ, хүний биөд шивж зурсан зураг, шивээс. 3. *s.* давтмал, давтаж хийсэн. *"Dövme demiri."* Давтмал төмөр. **~ yapmak** хүний биө шивж хээлэх, хүний биө шивж зурах, шивээс хийх.

dövmek, -er *(-ı)* **1. нүдэх,** зодох, жанчих. 2. балбах, гөвөх. 3. нүдэх, няцлах, бутлах. 4. бүлэх, хутгах, нухах. 5. (төмөрлөг) давтах, давтаж хийх. 6. бөмбөгдөх, галаар шүрших, буудах. 7. цохих, нүдэх, балбах.

dövülgen *s.* давтагдах, давтацтай.

dövülme *is.* dövülmek үйлийн нэр.

dövülmek *(nsz)* dövmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

dövüş *is.* 1. dövmek үйлийн нэр. 2. зодоон, зодоон цохион, зодолдоон.

dövüşçü *is.* зодоонч, зодолдооч.

dövüşken *s.* зодоонч, сайн зодолддог, зодоонд дуртай.

dövüşme *is.* dövüşmek үйлийн нэр зодолдоон, жанчилдаан, тулалдаан, тэмцэл, зөрчилдөөн.

dövüşmek *(nsz, -le)* **1.** зодолдох, занчилдах. 2. байлдах, тулалдах. 3. *sp.* боксдох.

dragon *is.* луу.

drahmi *is.* Грекийн мөнгөн дэвсгэрт.

draje *is.* эм, үрлэн эм.

dram *is. tiy.* 1. драм (яриатай жүжгийн зохиол). 2. жүжиг 3. драмын зохиол, жүжгийн зохиол. 4. *mec.* эмгэнэлт явдал.

drama *is.* bk. dram.

dramatik *s.* 1. драмын, драмын жүжгийн, жүжгийн. 2. *mec.* сэтгэл хөдөлгөсөн, гуниг төрүүлсэн, гунигт. 3. *mec.* эмгэнэлт.

drenaj *is.* усыг зайлуулах, хатаах.

drezin *is.* төмөр замын гүймэл тэрэг, дрө зин.

dua *is.* 1. залбирал, мөргөл. 2. маань. **~ etmek** залбирах, мөргөх, мөргөл үйлдэх. **~sını almak** магтуулах, шагшигдах, сайн гэгдэх.

duba *is.* 1. ачааны хавтгай онгоц. 2. хөвдөг гүүр, сал.

dublâj *is. sin.* 1. кинонд дуу оруулах. 2. кино зургийг хөрвүүлэх, киноны үгийг орчуулах.

dublâjcı *is.* кинонд дуу оруулагч.

duble *is.* 1. хоёр дахин их, хоёр давхар. 2. дотор хувцас, дотор. **~ etmek** доторлох.

dublör *is.* орлон тоглогч, ээлжийн жүжигчин, хослуур.

dudak, -ğı *is.* уруул. **~ bükmek** хямсайх, хямсгар байдал гаргах, ярвайж их зан гаргах. **~ dudağa gelmek** үнсэлцэх. **dudağını bükmek** уруул нь өмөлзөх, уйлах шахах. **dudağını ısırmak** гайхах, хачирхах. **dudağının ucuna gelmek (**veya **kalmak)** (үг) аман дээр гарч ирэх.

dudaksıl *s. gr.* уруулын (авиа) .

dudu *s.* 1. авгай, хатагтай, эхнэр. 2. настай армөн эмэгтэй. **~ dilli** *s.* яриа, яриа хөөрөөтэй.

duhuliye орох билөт, билетний үнэ, төлбөр.

duetto *is. müz.* хослон дуулах, хослох.

dul *s.* бэлбэсэн. **~ kalmak** бэлбэсрэх, хань ижлээ алдах.

duman *is.* 1. утаа. 2. манан, манан будан, униар, тоос, утаа манан. 3. *argo.* муу, тааруу. *"İşimiz duman."* Бидний ажил муу байна. 4. *argo.* хар тамхи, гашиш. **~ almak** 1) манан татах, манантах. 2) тамхины утаа сорох, тамхи уушгилах. **~ etmek** *argo.* 1) эвдэх, сүйтгэх, үнсэн товрого болгох, устгах. 2) ялах, дийлэх. **(işi** veya **durumu) ~ olmak** 1) *argo.* (ажил хэрэг, байдал) балрах, сүйрэх, талаар болох, хүнд болох. 2) (хэн нэгэн хүн, ямар нэгэн юм) алга болох, үгүй болох.

dumanlama *is.* dumanlamak үйлийн нэр.

dumanlamak *(-i)* 1. утаа болгох. 2. манантуулах, будантуулах, униартуулах, тоос манаруулах. 3. *mec.* будлиулах, толгойг нь эргүүлэх.

dumanlanma *is.* dumanlanmak үйлийн нэр.

dumanlanmak *(-ı)* 1. утаа болох. 2. манантах, униартах, тоос манарах. 3. *mec.* будлих, толгой эргэх.

dumanlı *s.* 1. утаатай, утаа баагуулсан, утаа гаргасан. 2. манантай, манан будантай, униар татсан, тоос манантай. 3. *mec.* бүрхэг, бүдэг бадаг, бүрэлзсэн, согтуу.

dumur *is. fizy.* хатангирлах, хатанхайрах. **~a uğramak** хатангирлах, биөийн хэсэг хатанхайрах.

duo *is.* 1. хослон дуулах. 2. хослох, хослон хөгжимдөх.

durağan *s.* 1. үл хөдлөх, хөдөлгөөнгүй, хөдлөхгүй. 2. *mec.* хөгжилгүй, хөгжөөгүй.

durağanlaşma *is.* durağanlaşmak үйлийн нэр.

durağanlaşmak *(nsz)* үл хөдлөх, хөдөлгөөнгүй байх, хөдлөхгүй байх.

durak, -ğı *is.* 1. буудал, зогсоол. *"Son durağı."* Эцсийн буудал. 2. *esk.* цэг. 3. *ed.* (шүлгийн) тасалбар. 4. завсарлага, зогсоц, түдлэг.

duraklama *is.* duraklamak үйлийн нэр.

duraklamak *(nsz)* 1. зогсох, завсарлах, түр зогсох. 2. *mec.* түгдрэх, торох, тулгардах, тулгамдах, ээдрэх.

duraksama *is.* duraksamak үйлийн нэр.

duraksamak *(nsz)* түгдрэх, торох, тулгардах, тулгамдах, ээдрэх.

duraksız *zf.* (автобус) зогсолгүй, буудал дээр зогсохгүй.

durdurma *is.* durdurmak үйлийн нэр.

durdurmak *(-i)* durmak үйлийн нэр.

durdurulma *is.* durdurulmak үйлийн нэр.

durdurulmak *(nsz)* durdurmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

durgun *s.* 1. хөдөлгөөнгүй, үл хөдлөх, тогтмол, нам гүн, тайван, намуун, дөлгөөн. "*Durgun sular.*" Тогтмол ус. 2. *mec.* ноомой, дуугүй, үлбэгэр, сул, хөдөлгөөнгүй. 3. *mec.* амьгүй, үл хедлөх, зогсонги. "*Harp hemen tesirini g sterdi. Piyasa durgun.*" Дайны муу үр дагавар нь илэрч байна. Зах зээл зогсонги байна.

durgunlaşma *is.* durgunlaşmak үйлийн нэр.

durgunlaşmak *(nsz)* 1. хөдөлгөөнгүй байх, үл хөдлөх, тогтинго байх, нам гүм болох, тайв ан болох, дөлгөөн болох. 2. дуу муутай болох, дуугаа хураах, бодлого болох, санаашрах. 3. зогсонги болох.

durgunluk, -ğu *is.* 1. хөдөлгөөнгүй байх, үл хөдлөх, нам гүм байдал, тогтмол байдал, дөлгөөн байдал. 2. дуу муутай болох, дуугаа хураах, бодлого болох, санаашрах. 3. зогсонги байдал.

durma *is.* durmak үйлийн нэр.

durmadan *zf.* зогсолтгүй, тасралтгүй, үргэлжийн, байнга, амралтгүй, зогсоо завгүй.

durmak, -ur *(nsz)* 1. зогсох, хөдөлгөөнгүй байх, үл хөдлөх. 2. ажиллахгүй байх, зогсох. "*Saat durmak.*" Цаг зогсох. 3. саатах, зогсох. 4. зогсох, болих, тасрах, арилах. "*Yağmur durmak.*" Бороо зогсох. 5. байх, орших. "*Türklerin yüzlerce yıl önceki kitabeleri hâlâ duruyor.*" Туркуудын олон жилийн өмнөх чулуун бичээсүүд одоо хүртэл бий. 6. хүлээх, хүлээж зогсох. 7. амьд байх, эсэн мэнд байх. "*Anneannen duruyor mu?*" Эмэг ээж чинь амьд уу? 8. үлдэх, удах, байх. "*Artık çok durmamış, yanındaki hanımla balodan çıkmış.*" Нэг их удалгүй хажууд нь байсан эмэгтэйтэйгээ хамт үдэшлэгийг орхиод явчихаж. 9. зогсох, хөдлөхгүй зогсох. 10. зогсох, амсхийх, амрах, завсарлах. "*Sabahtan beri hiç durmadı.*" Өглөөнөөс авахуулаад нэг ч амсхийсэнгүй. 11. нарийвчлан авч үзэх, анхаарах. 12. (хэлсэн үгэндээ) хүрэх, хийх, (амласнаа) биелүүлэх. "*O s zünde durdu.*" Тэр хэлсэн үгэндээ хүрсэн. **dur!** (veya **durun!**) хүлээж бай! жаахан азна! **durduğu yerde** 1) хялбар аргаар, зүгээр, хүч хөдөлмөр гаргалгүй. 2) ямар ч хэрэггүй байхад. **dur durak yok** зогсоо зайгүй, амсхийлгүй. **durup dinlenmeden** зогсолтгүй, байнга, тасралтгүй. **durup dururken** 1) зүв зүгээр байхад, учир шалтгаангүйгээр, тийм ийм гэх юмгүй, хэрэггүй байхад. 2) гэв гэнэт, гэнэт, санамсаргүй.

duru *s.* 1. тунгалаг, цэвэр, ариун. 2. толигор, гөлгөр (арьс)

duruk, -ğu *s.* 1. хөдөлгөөнгүй, үл хөдлөх. 2. *fiz.* тэнцэллэгийн, статик. 3. *is. fiz.* тэнцэллэг, статик. 4. *is. fiz.* тогтоогуур.

duruksun *s. hlk.* шийдвэргүй, шийдэмгий бус.

durulama *is.* durulamak үйлийн нэр.

durulamak *(-i)* угаасан зүйлсийг цэвэр усаар зайлах.

durulanma *is.* durulanmak үйлийн нэр.

durulanmak *(nsz)* 1. durulamak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. (биеэ угаасны дараа) цэвэр усаар биеэ зайлах.

durulma *is.* durulmak үйлийн нэр

durulmak (I) *(nsz)* 1. тунгалаг болох. "*Bulanık su duruldu.*" Булингартай ус тунгалаг болов. 2. (чимээ шуугиан, хөл хөдөлгөөн, замбараагүй байдал, бороо, цас гэх мэт) зогсох, болих, намжих, арилах. "*Kar ve fırtına durulmuş, hava birden açıvermişti.*" Цас, шуурга намдан тэнгэр гэнэт онгойж орхив. 3. томоотой болох, номхрох, тайвшрах

durulmak (II) *(nsz)* durmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

durum *is.* 1. байдал, нөхцөл байдал. 2. байх, байдал. 3. байдал, байр суурь. 4. *gr.* байдал. **~almak** байдалтай болох. **~u bozulmak** мөнгө төгрөгний гачигдалд орох, хүнд байдалд орох. **~u düzelmek** мөнгө төгрөгний гачигдлаас гарах, байдал сайжрах. **~una düşmek** хүнд байдалд орох, нөхцөл байдал хүндрэх. **durumunda olmak** (veya **bulunmak**) хийх ёстой болох, хийхээс өөр аргагүй болох. **~ ortacı** *is. gr.* үйлт нэр.

duruş *is.* durmak үйлийн нэр.

duruşma *is. huk.* шүүх хурал.

duş *is.* шүршүүр. **~ almak** шүршүүрт орох, шүршүүрт биеэ угаах.

dut, -du *is. bot.* 1. ялам мод. 2. ялам модны жимс. **~ gibi olmak** 1) ухаангүй согтох, их согтох. 2) ичих, зовох, нүүр улайх. **~ yemiş bülbüle dönmek** бүлх залгисан мэт болох, дуугаа хураах.

dutçuluk, -ğu *is.* яламны мод тариалах.

dutluk, -ğu *is.* яламны модны цэцэрлэг, яламны мод их ургадаг газар.

duvak, -ğı *is.* (хуримын хувцсанд) гивлүүр, торон бүрхэвч.

duvaklama *is.* duvaklamak үйлийн нэр.

duvaklamak *(-i)* гивлүүрээр нүүрий нь бүтээх, торон бүрхэвч зүүлгэх.

duvaklanma *is.* duvaklanmak үйлийн нэр.

duvaklanmak *(nsz)* 1. гивлүүрээр нүүрээ бүтээх, торон бүрхэвч зүүх. 2. *mec.* бэр орох, хадамд гарах, гэрлэх, нөхөрт гарах.

duvar *is.* 1. хана, туурга. "*Duvar kağıdı.*" Ханын цаас. "*Duvar saati.*" Ханын цаг. 2. хашаа, хороо, хүрээ, хайс, хэрэм. 3. *mec.* саад, хориг.

duvarcı *is.* өрлөгчин.

duy *is. elekt.* углуурга, толгой, патрон.

duyar *s.* 1. эмзэг дотортой, уян сэтгэлтэй. 2. мэдрэмтгий, эмзэг, мэдрэц сайтай.

duyarga *is. zool.* тэмтрүүл.

duyarlı *s.* мэдрэмжтэй, мэдрэмтгий, эмзэг, мэдрэц сайтай.

duyarlık, -ğı *is.* мэдрэц ихтэй байх, эмзэг байх, мэдрэх.

duyarsız *s.* мэдрэмжгүй, мэдрэцгүй, эмзэг биш, мэдрэмтгий бус.

duygu *is.* 1. мэдрэхүй, мэдрэл, мэдрэх. 2. сэтгэл, дурлал, хайр. 3. зөн, зөн совин, урьдаас мэдэх, мэдрэх. 4. дотоод сэтгэл, сэтгэл хөдлөл. **~ uyandırmak** сэтгэл хөдөлгөх, сэтгэл догдлуулах. **~ uyanmak** сэтгэл хөдлөх, сэтгэл догдлох. **~ları açığa vurmak** сэтгэлээ илчлэх, санаа бодлоо илэрхийлэх.

duygudaş *s.* дэмжигч, талыг баримтлагч, үзэл бодол нэгт.

duygulandırma *is.* duygulandırmak үйлийн нэр.

duygulandırmak *(-i)* сэтгэл хөдөлгөх, сэтгэл догдлуулах, сэтгэл уяруулах.

duygulanma *is.* duygulanmak үйлийн нэр.

duygulanmak *(nsz)* сэтгэл хөдлөх, сэтгэл догдлох, сэтгэл уярах.

duygulu *s.* эмзэг дотортой, уян сэтгэлтэй, уяхан, уярамтгай, сэтгэл уярам.

duygusal *s.* 1. эмзэг, мэдрэцтэй, мэдрэмтгий, мэдрэц сайтай. 2. сэтгэл уярсан, уярамтгай, уян сэтгэлтэй, эмзэг дотортой.

duygusuz *s.* 1. мэдрэмжгүй, мэдрэцгүй, мэдрэмтгий бус, мэдрэлгүй. 2. уян сэтгэлгүй, хатуу сэтгэлтэй, өревдөх сэтгэлгүй, энэрэх сэтгэлгүй, нигүүлсэлгүй.

duyma *is.* duymak үйлийн нэр.

duymak, -ar *(-ı)* 1. сонсох, дуулах. 2. сураг дуулах, сонсох, хэл авах, мэдээлэл авах, мэдэх. 3. *mec.* мэдрэх, зөгнөх, зөн совин татах. 4. үнэрлэх, хүрч мэдрэх, амталж мэдрэх, сонсож мэдрэх. "*Yemeğin kokusunu duydum.*" Хоолны үнэр авлаа. 5. мэдрэх. "*Elimin üzerinde bir böceğin gezdiğini duydum.*" Гар дээр хорхой гүйхийг мэдэрч байна. 6. сэтгэл зүрхээрээ мэдрэх, амсах, баяр хөөр, уйтгар, гуниг, гашуудал, харамсал гэх мэт бүхий л сэтгэл хөдлөлүүдийг дотоод сэтгэлдээ мэдрэх. "*Bu haberden çok sevinç duydum.*" Би энэ мэдээг аваад ихэд баярлав. "*Utanç duymak.*" Ичих, нүүр улайх

duymamazlık, -ğı *is.* bk. duymazlık.

duymazlık, -ğı *is.* дуулаагүй царайлах, дуулаагүй юм шиг царай гаргах, сонсоогүй царайлах. **~tan gelmek** дуулаагүй царайлах, дуулаагүй юм шиг царай гаргах сонсоогүй царайлах.

duysal *s.* мэдрэлийн, мэдрэхүйн эрхтэнүүдтэй холбоотой.

duyu *is.* мэдрэхүй, хүртэхүй, хүн ба амьтдын харах, сонсох, үнэрлэх, хүрэх, амтлах мэдрэмж. "*Duyu organları.*" Мэдрэлийн эрхтэнүүд.

duyulma *is.* duyulmak үйлийн нэр.

duyulmak *(nsz)* duymak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

duyulmamış *s.* дуулдаагүй, сонсогдоогүй, үзэгдээгүй, үзэгдэж харагдаагүй, хачин, жигтэй, хачирхалтай.

duyum *is.* 1. мэдээ, мэдээлэл. 2. мэдрэхүй, хүртэхүй.

duyumculuk, -ğu *is.* сенсуализм (хүртэхүйг танин мэдэхийн эх булаг гэж үздэг гүн ухааны сургаал).

duyumsama *is.* duyumsamak үйлийн нэр.

duyumsamak *(-i)* мэдрэхүйн эрхтэнээр дамжуулан мэдрэх.

duyum yetimi *is.* мэдээ алдуулах, наркоз.

duyurma *is.* duyurmak үйлийн нэр.

duyurmak *(-i, -e)* 1. duymak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. зарлах, сонсгох, дуулгах, мэдээлэх, мэдээлэл хийх. 3. *mec.* мэдэгдэх, мэдээ өгөх, сонсгох, дуулгах, нууцаар мэдээ дамжуулах, нууцаар мэдээлэх.

duyuru *is.* зар, зарлал, мэдэгдэл.

duyurulma *is.* duyurulmak үйлийн нэр.

duyurulmak *(-e)* **1.** duyulmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. зарлагдах, мэдээлэгдэх, мэдээлэл хийгдэх.

duyuru tahtası *is.* зарлалын самбар.

duyusal *s.* мэдрэхүйн, хүртэхүйн, мэдрэх.

düalizm *is. fel.* хоёрдмол үзэл, дуализм (бодис оюун хоёр харилцан дулдуйдаж хамаг юмны үндэс болно гэдэг идеалист үзэл).

Dübbeasgar *is. astr.* Алтан Мөнгөн Шаргууд.

Dübbüekber *is. astr.* Долоон өвгөн, Долоон бурхан.

düdük, -ğü *is.* 1. шүгэл. 2. *argo.* ухаангүй, тэнэг, мулгуу (хүн). 3. дохио, сигнал, яндан, яндангийн дуу. **~ çalmak** 1) шүгэлдэх, шүгэл дуугаргах. 2) дохио дуугаргах, яндан дуугаргах. **~ gibi** бариу (хувцас). **~ gibi kalmak** 1) орь ганцаараа хоцрох, гав ганцаараа үлдэх. 2) турах.

düello *is.* халз тулалцах, дуэль.

düet *is.* bk. duo.

düğme *is.* 1. товч. 2. унтраалга, товчлуур.

düğmeleme *is.* düğmelemek үйлийн нэр.

düğmelemek *(-i)* товчлох, чагтлах, дэгээдэх.

düğmelenme *is.* düğmelenmek үйлийн нэр.

düğmelenmek *(nsz)* товчлогдох, чагтлагдах.

düğmeli *s.* 1. товчтой. 2. товчлогддог, чагтлагддаг.

düğmesiz *s.* 1. товчгүй. 2. товчлогддоггүй, чагтлагддаггүй.

düğüm *is.* 1. зангилаа. 2. *mec.* ээдрээтэй байдал, ярвигтай хэрэг, төвөгтэй асуудал, бэрхшээл. 3. *fiz.* зангилаа, уулзвар. **~ atmak** зангидах. **~ çözmek** зангилаа тайлах.

düğümleme *is.* düğümlemek үйлийн нэр.

düğümlemek *(-i)* 1. зангидах. 2. зангидах, холбох, уях.

düğümlenme *is.* düğümlenmek үйлийн нэр.

düğümlenmek *(nsz)* 1. зангилагдах. 2.

түгжрэх, түгжрэл үүсэх. "*Trafik düğümlemek.*" Замын хөдөлгөөн түгжрэх. 3. *mec.* асуудлууд дээр дээрээсээ овоорох, бөөгнөрөх

düğümsüz *s.* зангилаагүй.

düğün *is.* хурим, гэрлэх ёслолын ажиллагаа.

düğün evi *is.* хуримын ордон, гэрлэх ёслолын ордон.

düğün salonu *is.* хурим найр хийх газар.

dük, -kü *is.* гөрцог, бэйс.

dükkân *is.* 1. мухлаг, дэлгүүр. 2. *mec.* ажлын газар. 3. *argo.* муруйтай тоглоомын газар.

dükkâncı *is.* мухлагийн эзэн, дэлгүүрийн эзэн.

dülger *is.* модчин, модны дархан, мужаан.

dümbelek, -ği *is.* 1. жижиг нэгэн төрлийн бөмбөр, турк үндэсний хөгжмийн зэмсэг. 2. *s. hlk.* мангуу, тэнэг.

dümdar *is. ask.* арын албаны цэрэг, арын цэрэг, арын сэргийлэх.

dümdüz *s.* 1. шув шулуун, шув шулуухан, тэв тэгшхэн. 2. *mec.* нийцтэй, таарамжтай, амар (хүн), жирийн, эгэл, энгийн. "*Yirmi iki senelik dümdüz bir hayat sürdü.*" Тэр хорин хоёр жил жирийн амьдралаар амьдралаа. 3. *mec.* явцуу ухаантай, явцуу үзэлтэй, богино ухаантай, мэдлэг багатай.

dümen *is.* 1. жолоо, залуур. 2. *mec.* удирдлага, жолоодлого. 3. *argo.* луйвар, мэх гох. **~ kırmak** зүг чигээ өөрчлөх, жолоо мушгих. **~ tutmak** *den.* хөлөг онгоц жолоодох. **~ yapmak** хуурах, мэхлэх, луйвардах, мэхлэхийг оролдох. **~i kırmak** *argo.* зайлах, бултах, зугтах.

dümenci *is.* 1. (хөлөг онгоцны) залуурчин. 2. *argo.* луйварчин, мэхлэгч, зальт этгээд.

dümensiz *s.* жолоогүй, залуургүй.

dün *is.* 1. өчигдөр, урьд өдөр. "*Dün akşamı.*" Өчигдөр орой. 2. өнгөрсөн үе, өнгөрсөн. "*Bugünü anlamak için dünü bilmek gerek.*" Одоо үеийг ойлгохийн тулд өнгөрснөө мэдэх хэрэгтэй. 3. *zf.* өчигдөр. "*Dün söyledi.*" Өчигдөр хэлсэн. 4. *zf.* өчигдөрхөн, саяхан.

dünden *zf.* 1. өчигдрийн, өчигдрөөс, урьд өдрийн. "*Dünden kalma yemeği.*" Өчигдрийн үлдэгдэл хоол. 2. аль хэдийн, дуртайяа, тааламжтайяа. **~den bugüne** маш богино хугацаанд, маш хурдан. **~den ölmüş** ажиллах сонирхол нь буурсан, ажиллах сонирхолгүй, хийх хүсэлгүй.

dünkü *s.* 1. өчигдрийн, өчигдөр. "*Dünkü yağmuru.*" Өчигдрийн орсон бороо. 2. өчигдөрхөн, саяхан. 3. *mec.* шинэ, залуу, туршлагагүй.

dünür *is.* худ. **~ gitmek** бэр гуйх.

dünürcü *is. hlk.* зууч эхнэр, худгай.

dünürleşme *is.* dünürleşmek үйлийн нэр.

dünürleşmek *(nsz, -le) hlk.* худ ураг бололцох.

dünya *is. astr.* 1. дэлхий, дэлхийн бөмбөрцөг, өртөнц, орчлон, хорвоо, замбуулин, замбатив. 2. орчин, хүрээ 3. бодлын өртөнц, хүсэл мөрөөдлийн өртөнц. 4. хүмүүс, хүн төрөлхтөн, бүх хүмүүс. 5. өртөнц, хүрээ. "*Sanat dünyası.*" Урлагын өртөнц. **~nın dört bucağı** дэлхийн өнцөг булан бүр. **~ya gelmek** төрөх. **~ya getirmek** төрүүлэх. **~ya gözlerini kapamak** нас барах, нас нөгчих.

dünya evi *is.* гэрлэлт. **~ine girmek** гэрлэх.

dünyalık, -ğı *is.* бэл бэнчин, өмч хөрөнгө, мөнгө.

dünyevî *s.* дэлхийн, дэлхий өртөнцийн, орчлонгийн, замбативийн.

düo *is.* bk. duo.

düpedüz *zf.* 1. тэв тэгшхэн, шув шулуухан. 2. ил тод, тов тод, шууд, илэн далангүй, үнэхээр. 3. *s.* жирийн, энгийн, хялбар.

dürbün *is. fiz.* дуран, хоёр нүдний дуран.

dürmek *(-i)* 1. ороох, хуйлах. 2. эвхэх, нугалах.

dürtme *is.* dürtmek үйлийн нэр.

dürtmek, -er *(-i)* 1. чичих, хатгах. 2. *mec.* өдөөх, хатгах, өдөөн хатгах, ятгах, сэнхрүүлэх. 3. *mec.* сануулах, анхааруулах, сэрэмжлүүлэх. 4. хүрэх, нудрах, ёврох.

dürtü *is. psikol.* түлхэц, хөдөлгөх хүч.

dürtükleme *is.* dürtüklemek үйлийн нэр.

dürtüklemek *(-i)* 1. нудрах, ёврох. 2. *mec.* хатгах, сэнхрүүлэх, ятгах, өдөөн хатгах.

dürtülme *is.* dürtülmek үйлийн нэр.

dürtülmek *(nsz)* dürtülmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

dürülme *is.* dürülmek үйлийн нэр.

dürülmek *(nsz)* 1. ороогдох, хуйлагдах. 2. нугарах. 3. нугалагдах, хунигдах, эвхэгдэх.

dürüm *is.* ороох, хуйлах.

dürüst *s.* 1. үнэнч, шударга, шударга шулуун, голч. 2. *mec.* зөв, алдаагүй, ташаагүй.

dürüstlük, -ğü *is.* шударга явдал, үнэн, шударга, чин бат.

dürzü өөдгүй этгээд, олиггүй хүн, урвагч, тэрслэгч.

düstur *is. esk.* 1. зарчим, ёс. 2. бүгд хууль, хууль цаазны бичиг, хуулийн эмхтгэл.

düş *is.* 1. зүүд 2. хоосон санаа, хий бодол. 3. хүсэл, мөрөөдөл, санаашрал. **~ görmek** зүүдлэх. **~ kurmak** мөрөөдөх.

düşey *s.* босоо, эгц.

düşeyazma *is.* düşeyazmak үйлийн нэр.

düşeyazmak *(nsz)* унах шахах, унах дөхөх.

düşkırıklığı *is.* урам хугарах, сэтгэл гонсойх, гутрал, уруу царайлах.

düşkü *is.* чөлөөт цагаараа хийх дуртай зүйл, сонирхол.

düşkün *s.* 1. шунамхай, шуналтай, их дуртай, дэнэмгий, донтой, интэй, хорхойтой. "*O bir sinema düşkünü.*" Тэр кинонд их дуртай. "*İçkiye düşkün.*" Архинд дуртай, архичин. 2. нэр төрөө алдсан, нэр нүүрээ барсан, хүмүүсийн хайр хүндэтгэлийг дааж чадаагүй. "*Düşkün*

kadın." Нэр нүүрээ барсан эмэгтэй. 3. ядуурсан, хоосорсон, үгүйрсэн, гуйранчилсан, ядуу зүдүү. "*En düşkün bir zamanımda bana yardım ettiniz.*" Юу ч үгүй хоосорсон үед минь та надад тус болсон. 4. зовж зүдэрсэн, ядарсан. 5. хөдөлмөрийн чадваргүй, хөдөлмөрлөх чадвараа алдсан. **(bir şeye) ~ olmak** (аливаа нэг юманд) дуртай байх, дурлах, чухалчлан үзэх, үнэлэх, эрхэмлэх, дээдлэх. "*Şiire milletçe düşkün oluşumuzun sebeplerini araştırırken kafiye merakımıza takıldım.*" Улс үндэстнээрээ шүлэгт дуртай байдгийн шалтгааныг судлах явцдаа шүлгийн холбоцыг бид ихэд анхаарав.

düşkünlük, -ğü *is.* 1. дуртай байх, шуналтай, донтой байх, хорхойсох. 2. тамиргүйтэх, сульдах, дорой байх, бие сул байх, үлбийх, хүч тэнхээгүй болох, хүч чадалгүй болох. 3. гутамшиг, гутамшигт явдал. 4. (мөнгөний) дутагдал, гачигдал, доройтол.

düşleme *is.* düşlemek үйлийн нэр.

düşlemek *(-i)* дүрслэх, төсөөлөх, дүрслэн бодох.

düşman *is.* ve *s.* 1. өшөөтөн, үзэн ядагч, өширхөгч, өстөн. 2. дайсан, эсэргүү этгээд. 3. өрсөлдөгч, өстөн дайсан. 4. эсэргүүцэгч, саад учруулагч, саад бологч (хүч, хүчин зүйлс). 5. *mec.* үзэн ядагч, жигшигч, зэвүүцэгч. **~ kesilmek** дайсагнах, өширхөх, занах, үзэн ядах. **~ olmak** өширхөх, өш хонзон санах, занах.

düşmanca *s.* ve *zf.* дайсагнан, өшөөрхөн.

düşmanlık, -ğı *is.* 1. дайсагнал, дайсан болох. 2. өш хонзон, өшөө хорсол, үзэн ядах.

düşme *is.* düşmek үйлийн нэр.

düşmek *(-e)* 1. унах, ойчих. "*Boşlukta bütün cisimler aynı hızla düşer.*" Хоосон орон зайнд бүх биет адилхан хурдтай унана. 2. унах, ойчих, өндөр юман дээрээс тэнцвэрээ алдан газар унах. "*Çocukken ağaçtan düşüp ayağım kırılmıştı.*" Би хүүхэд байхдаа модноос унаад хөлөө хугалж байсан юм. 3. газар унах, ойчих. "*Çocuk koşarken yere düştü.*" Хүүхэд гүйж байгаад ойчив. 4. (онгоц) унах, сөнөх. 5. (томдсон хувцас) шувтрах, шувтран унах. 6. орох, унах. "*Dağlara kar düştü.*" Уулаар цас оржээ. 7. тусах, буух. "*Gölge düşmek.*" Сүүдэр тусах. 8. алгасах, орхигдох. "*Kitabın yeni baskısında buradan bir kelime düşmüş.*" Номын шинэ хэвлэлтэнд эндээс нэг үг орхигдсон байна. 9. хасах, суутгах, гаргах. 10. автах, дарагдах, ташуурах, улайрах. 11. автагдах, орох, төрөх, хүрэх. "*Şüpheye düşmek.*" Эргэлзэх /эргэлзээнд орох. "*Korkuya düşmek.*" Айдас төрөх/айдас хүрэх. 12. таарах, нийцэх, зохих, зохицох, тохирох. "*Bu resim buraya iyi düştü.*" Энэ зураг энд их зохисон байна. 13. оногдох, хариуцах. 14. орших, байх. "*İskelenin karşısına düşen kahve.*" Усан боомтын эсрэг талын кафе. 15. таарах, учрах, дайралдах, тохиолдох, харгах. "*Çocuk iyi bir öğretmene düştü.*" Хүүхэд сайн багштай таарсан. 16. орох. "*Bu yaşta hapishanelere düşmek...*" Ийм насан дээрээ шоронд орох... 17. (хурд, хүч, үнэ цэнэ) буурах, багасах, унах, хямдрах. "*Paranın değeri düştü.*" Мөнгөний үнэ цэнэ унасан. 18. (дулаан, даралт) буурах, буух, багасах. "*İki gün içinde ateş düştü, ağrılar hafifledi.*" Хоёр өдрийн дотор халуун нь буугаад өвчин намдав. 19. доройтох, буурах, сулрах, муудах. 20. гэнэт ирэх, санамсаргүй дайралдах, санаандгүй учрах, санамсаргүй уулзах. 21. боломж олдох, боломж гарах. 22. байх, орох, орчхох (муу байдалд орох). "*Yorgun düşmek.*" Ядрах. "*Şehit düşmek.*" Амь үрэгдэх. "*Esir düşmek.*" Баригдах, олзлогдох. "*Sefalete düşmek*" Гуйланчлах, үгүйрэх, ядуурах. 23. (дайнд) ялагдах, дийлдэх, эзлэгдэх. 24. мөрдөх, мөшгих, дагах, хойноос явах. 25. бүдүүлэг зан гаргах, олиггүй загна.х 26. орох, донтой болох, хорхойтой болох, улайрах, дуртай болох.

düşük, -ğü *s.* ve *is.* 1. унжсан, унжгар. "*Düşük omuz.*" Унжгар мөр. 2. бага, хямд. "*Düşük faiz*" Бага хүү. 3. үнэ цэнээ алдсан, үнэ цэнэгүй. 4. эв хавгүй, найруулга муутай, утгын алдаатай. "*Düşük cümle.*" Найруулга муутай өгүүлбэр. 5. *mec.* нэр төрөө алдсан, нэр нүүрээ барсан. 6. *is.* үр зулбалт, зулбадас.

düşünce *is.* 1. бодол, санал, санаа бодол, үзэл бодол. 2. төсөөлөл, ойлголт. 3. зовнил, сэтгэл зовох, санаа зовох. 4. санаа. 5. *fel.* зарчим, үндэс, хууль. **~sini açmak** санаа бодлоо илэрхийлэх, үзэл бодлоо илэрхийлэх, бодлоо хэлэх. **~sini okumak** (хэн нэгний) юу бодож байгааг нь ойлгох, бодол санааг нь ойлгох, **~ye dalmak** бодлого болох, бодлогоширох, санаашрах.

düşünceli *s.* 1. бодолтой, үзэл бодолтой, санаа бодолтой. 2. *mec.* сэтгэл зовнисон, санаа зовсон, бодлогоширсон, санааширсан. 3. бодож хөдөлдөг, ухаалаг. 4. анхааралтай, халамжтай, халамж тавьдаг, боддог.

düşüncesiz *s.* 1. бодолгүй, үзэл бодолгүй, санаа бодолгүй. 2. *mec.* амарлингүй, санаа амар, санаа зовох зүйлгүй. 3. болчимгүй, хуумгай, ухаангүй, бодлогогүй.

düşüncesizlik, -ği *is.* бодлогогүй явдал, болчимгүй загнах, хуумгай хандах, ухаан муутай байх. **~ etmek** болчимгүйтэх, хуумгай хандах, бодлогогүй загнах, ухаан муутай байх.

düşündeş *is.* үзэл санаа нэгт, санаа бодол нэгт.

düşündürme *is.* düşündürmek үйлийн нэр.

düşündürmek *(-i)* 1. düşünmek үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. *mec.* санаа зовоох, сэтгэл түгшүүлэх. 3. бодогдуулах, санагдуулах, сануулах.

düşündürücü *s.* 1. бодуулштай, сануулштай. 2. *mec.* санаа зовоосон, сэтгэл түгшүүлсэн.

düşünme *is.* **1.** düşünmek үйлийн нэр. 2. *fel.* явдлаа эргэцүүлэн үзэх, сэтгэлээ шинжлэх.

düşünmek *(-ı)* 1. санах, бодох, сэтгэх,

эргэцүүлэн бодох, тунгаан бодох. 2. гэж бодох, гэж санах, төлөвлөх. 3. бодох, санах, дурсах. 4. (арга чарга) бодож олох, бодох, эрэлхийлэх. 5. анхаарах, анхаарал тавих, бодох. "*Durmadan geziyorsun, biraz da derslerini düşün.*" Чи байнга сэлгүүцэх юм, бага ч болтугай хичээлдээ анхаар. 6. бодох, ухаарах, таамаглах, таах, урьдаас мэдэх. 7. сэтгэл зовох, санаа зовох. 8. төсөөлөн бодох, ургуулан бодох, гэж бодох, гэж санах.

düşünülme *is.* düşünülmek үйлийн нэр.

düşünülmek *(nsz)* düşünmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

düşünür *is.* ухаантан, сэтгэгч.

düşünüş *is.* 1. düşünmek үйлийн нэр. 2. *fel.* үзэл, үзэл бодол.

düşürme *is.* düşürmek үйлийн нэр.

düşürmek *(-e)* 1. унагаах, алдах. 2. унагаах, бууруулах, буулгах, үнэ бууруулах. "*Fiyatını düşürmek.*" Үний нь бууруулах. 3. багасгах, хасах, хорогдуулах, цөөрүүлэх. 4. унагах, түлхэн унагах. "*Kralı düşürmek.*" Хааныг түлхэн унагаах. 5. гаргаж хаях, хаях, шидэх. "*Çocuk solucan düşürüyor.*" Хүүхэд чийгийн улаан хорхойг гаргаж хаяв. 6. учруулах, оруулах. "*Tehlikeye düşürmek.*" Аюул учруулах. 7. (үнэт зүйлсийг хямд ба амарханаар) олж авах, олох, авах. "*Bu güzel halıyı çok ucuza düşürdüm.*" Энэ гоё хивсийг маш хямдхан авлаа шүү. 8. туранх, тамир тэнхээгүй болгох, хүч чадалгүй болгох, доройтуулах сөнөөх.

düşürülme *is.* düşürülmek үйлийн нэр.

düşürülmek *(nsz)* düşürmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

düşüş *is.* düşmek үйлийн нэр.

düve *is.* охин тугал, охин бяруу.

düz *s.* 1. хавтгай. 2. шулуун, тэгш. 3. гөлгөр, толигор. 4. намхан өсгийтэй, өсгийгүй (гутал). 5. шулуун (үс). 6. энгийн, жирийн, ерийн, эгэл. 7. цулгай, хээгүй. "*Düz bir kumaş.*" Цулгай даав уу. 8. *is.* тэгш газар, тал газар.

düze *is.* тун, хэмжээ.

düzeç, -ci *is.* тэгшлүүр, тэгшлүүр багаж, тэгшийн хэмжүүр.

düzelme *is.* düzelmek үйлийн нэр.

düzelmek *(nsz)* 1. тэгш болох, тэгшрэх. "*Burada toprak basıla basıla düzelmiş.*" Энд газар гишгэгдсээр байгаад тэгширчихэж. 2. эмхрэх, цэгцрэх, засрах, сайжрах. "*Durum düzeldi.*" Байдал сайжрав. 3. (бороо хур) намжих, намдах, зогсох, татрах, тэнгэр онгойх, хүйтний эрч буурах. 4. эдгэх, эдгэрэх, бие сайжрах, илаарших, бие өөдлөх.

düzeltilme *is.* düzeltilmek үйлийн нэр.

düzeltilmek *(nsz)* düzeltmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

düzeltme *is.* düzeltmek үйлийн нэр. 1. засах, цэгцлэх. 2. номын боолт унших, засвар оруулах, зөв болгох. 3. засвар, сэлбэх. 4. тэгшлэх, хэлбэр засах, цэгцлэх, хусах, янзлах. 5. сайжрах, алдаагаа засах.

düzeltmek *(-i)* 1. эмхлэх, цэгцлэх, хумих, хураах. 2. засах, сэлбэх, янзлах, нөхөх, хадах. 3. засах, залруулах, алдааг засах, зөв болгох. "*Öğleden sonra nüfus kağıdını getir, kaydını düzeltelim.*" Үдээс хойш иргэний үнэмлэхээ авчир, бүртгэлийг чинь засаадхъя.

düzeltmen *is.* хянагч.

düzen *is.* 1. дараалал, дэс дараа. 2. эмх цэгц, эмх, цэгц, эмх журам. 3. журам, дэглэм, горим. 4. журам, дэглэм, байгуулал, төр. "*Burjuva düzeni.*" Хөрөнгөтний байгуулал. 5. *müz.* хөг, дуурьсал, эгшиг нийлүүлэх. 6. *mec.* далд хөнөөл, нууц явуулга, муу санаа, арга заль. **~ kurmak** 1) эмхлэх, цэгцлэх, эмх цэгцтэй болгох, ажил хэргийг эмхлэн цэгцлэх. 2) *mec.* далдуур хөнөөх, нууцаар хорлох.

düzen bağı *is.* bk. düzence.

düzenbaz *is.* далдуур хөнөөгч, нууцаар хорлогч, хорлон сүйтгэгч, хууран мэхлэгч, зальт этгээд.

düzence *is.* сахилга, сахилга бат, дэг журам, хэв журам.

düzenek, -ği *is.* механизм, оньс.

düzenleme *is.* 1. düzenlemek үйлийн нэр. 2. ая/хөгжим тохируулж өөрчлөх.

düzenlemek *(-i)* 1. эмхлэх, цэгцлэх, цэгцтэй болгох, журамтай болгох. 2. зохион байгуулах, боловсруулах, хийх, бэлтгэх. 3. *müz.* ая/хөгжим тохируулж өөрчлөх. 4. хөг нийлүүлэх, эгшиг нийлүүлэх.

düzenlenme *is.* düzenlenmek үйлийн нэр.

düzenlenmek *(nsz)* 1. düzenlemek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. зохион байгуулагдах, хийгдэх, бэлэн болох.

düzenleyici *is.* 1. зохион байгуулагч, зохицуулагч. 2. *fiz.* тохируулагч.

düzenli *s.* 1. эмх цэгцтэй, эмхтэй, цэгцтэй, замбараатай, нямбай, журамтай, эмх журамтай. 2. дэглэмтэй, системтэй, тогтмол, байнгын (хийдэг).

düzensiz *s.* 1. эмх цэгцгүй, замбараагүй, эмх журамгүй. 2. дэглэмгүй, системгүй, тогтмол бус, тогтолцоогүй.

düzey *is.* 1. төвшин, мандал. "*Su düzeyi.*" Усны төвшин. 2. *mec.* төвшин, хэмжээ. "*Eğitim düzeyi.*" Боловсролын төвшин. "*Bilgi düzeyi.*" Мэдлэгийн хэмжээ.

düzgü *is. fel.* (хэв) хэмжээ, хэв журам, хэмжээ хязгаар, норм.

düzgün *s.* 1. тэгшхэн, цагаан, өө сэвгүй, гөлгөр. "*Düzgün yol.*" Тэгшхэн зам/цагаан зам. 2. өөгүй, өө сэвгүй, бүрэн гүйцэд, бүрэн, алдаа мадаггүй, зөв. 3. алдаагүй, зөв, сайн. "*O çok düzgün konuşuyor.*" Тэр их сайн ярьж байна. 4. *mat.* зөв, тэгш.

düzine *is.* 1. арван хоёр (ширхэг). 2. *s. mec.* их, олон тооны, их хэмжээний.

düzlem *s.* 1. хавтгай, тэгш. 2. *is. mat.* хавтаг,

хавтгай, тэгш, талбай.

düzleşme *is.* düzleşmek үйлийн нэр.

düzleşmek *(nsz)* тэгшрэх, толийх.

düzlük, -ğü *is.* 1. тэгш байх, шулуун байх, хавтгай. 2. тэгш газар, тал газар.

düzme *is.* 1. düzmek үйлийн нэр. 2. *s.* хуурамч. *"Düzme belgesi"* Хуурамч бичиг баримт.

düzmek *(-i)* 1. бэлдэх, бэлтгэх, зэхэх, төхөөрөх, базаах. 2. эмхлэх, цэгцлэх, журамд оруулах, дэс дараалалтай болгох, дараалан тавих, эгнүүлэх, жагсаах. *"İskambil kağıtlarını düzdü."* Тэр хөзрийг эгнүүлэн тавив. 3. үүсгэх, бий болгох, бүтээх, зохион бүтээх. 4. санаагаараа зохиох, зохиогоод хэлэх, худлаа хэлэх. 5. *kaba.* хурьцал үйлдэх.

düztaban *is. anat.* 1. хавтгай тавхай, хавтгай өлмий. 2. *s. mec.* зол муутай, хувьгүй, заяагүй.

düz yazı *is.* үргэлжилсэн зохиол, туушлал, хүүрнэл зохиол.

E

e, E Турк цагаан толгойн зургаа дахь үсэг.

e *ünl.* ээ! өө! л даа/дээ/доо/дөө, тэг л дээ, тэгв эл, тийм бол, за, за яах вэ.

ebat, -tı *is.* хэмжээнүүд, хэмжүүрүүд, хэмжигдэхүүнүүд, хэмжилтүүд. **ebadında** хэмжээтэй, хэмжээний.

ebe *is.* 1. эх баригч. 2. *hlk.* эмээ, эмэг эх, эмээ эзж.

ebedî *s.* үүрд, мөнх, үхэшгүй, мөнхийн, үргэлжийн мөнх, эцэс төгсгөлгүй, дуусашгүй.

ebedîleşme *is.* ebedîleşmek үйлийн нэр.

ebedîleşmek *(nsz)* мөнхжих, мөнхрөх, мөнх болох.

ebedîleştirme *is.* ebedîleştirmek үйлийн нэр.

ebedîleştirmek *(-i)* мөнхжүүлэх, мөнхлөх, мөнх болгох.

ebediyen *zf.* 1. мөнхөд, хэзээд, насан үүрд, үргэлжийн, үүрд мөнх, дуусашгүй, эцэс төгсгөлгүй. 2. хэзээ ч, огт.

ebediyet *is.* насан турш, үүрд, мөнх, өнө удаан, эцэс төгсгөлгүй.

ebegümeci *is. bot.* замба цэцэг, хамба цэцэг.

ebekuşağı *is.* солонго.

ebelik, -ği *is.* эх барих зүй, хүүхэд эх барих.

ebemkuşağı *is.* солонго.

ebeveyn *is. esk.* эцэг эх.

ebonit *is.* вулканжуулсан резин.

ecdat *is.* өвөг дээдэс, өвөг эцэг, өвөг, элэнц.

ece *is.* хатан, хатан хаан.

ecel *is.* үхлийн цаг, үхэл, нас нөгчих. **~ şerbeti içmek** үхэх, нас нөхчих. **~iyle ölmek** зуурдаар нас нөгчих.

ecinni *is.* сүнс, гүйдэл, хий үзэгдэл.

ecir, -cri *is. esk.* 1. буян. 2. цалин, цалин хөлс. 3. ажилчин, хөлсний ажилчин.

ecnebi *s.* 1. гадаад, харийн, харь нутгийн, хилийн чанадын, гадаадын. 2. *is.* гадаад орон.

ecza *is.* эмийн бодис, эмийн ургамал.

eczacı *is.* эмийн санч, эм зүйч, эм найруулагч.

eczacılık, -ğı *is.* 1. эмийн судлал, эм зүй, фармакологи. 2. эмийн санчийн мэргэжил.

eczahane *is.* эмийн сан, аптек.

ecza kutusu *is.* эмийн хайрцаг.

eczane *is.* эмийн сан, аптөк.

eda (l) *is.* 1. ааш маяг, ааш байдал, зан төрх. 2. маяглах, маяг, сээтэгнэл. 3. тайлбарлах арга.

eda (il) *is.* 1. төлбөр төлөх. 2. мөргөл үйлдэх. **~ etmek** 1) өр төлөх 2) мөргөл үйлдэх.

edat, -tı *is. gr.* холбоос үг, угтвар үг.

edebî *s.* уран зохиолын, утга зохиолын, зохиолын, бичгийн.

edebiyat *is.* утга зохиол, уран зохиол.

edebiyat bilimi *is.* утга зохиолын судлал.

edebiyatçı *is.* 1. утга зохиолч, уран зохиолч. 2. уран зохиолын багш.

edememe *is.* edememek үйлийн нэр.

edememek *(nsz)* байж чадахгүй, таарахгүй, байж болохгүй. *"Ben onsuz edemem."* Би түүнгүйгээр байж чадахгүй. *"Ben onunla edemem."* Би түүнтэй таарахгүй.

edep, -bi *is.* хүмүүжил, сайн хүмүүжил, ёс мэдэх, өөлдөг зан ааш, найрсаг зан, хүндэтгэл үзүүлэх. **~ etmek** ичих, зовох, аягүйрхэх, нүүр халах, эрээлхэх, нэрэлхэх.

edeplenme *is.* edeplenmek үйлийн нэр.

edeplenmek *(nsz)* хүмүүжих, хүмүүжилтэй болох, томоотой болох, томоожих, өелдэг зантай болох, сайхан аашлах.

edepli *s.* өөлдэг, боловсон, дэгтэй, хүмүүжилтэй, томоотой, зохистой, зүйд нийцсэн.

edepsiz *s.* 1. хүмүүжилгүй, бүдүүлэг, ёс мэдэхгүй, өөлдэг бус. 2. *is.* увайгүй амьтан, ичгүүргүй амьтан, ичгүүрээ алдсан этгээд, хэт нүүрэмгий хүн. *"Sen simdi yukarı çıkar, bu edepsizi defedersin."* Чи дээшээ гараад энэ ичгүүргүй амьтныг хөөж гарга.

edepsizce *zf.* ичгүүргүйгээр, ичгүүр сонжуургүй, ичих ч үгүй, зүй бусаар.

edepsizleşme *is.* edepsizleşmek үйлийн нэр.

edepsizleşmek *(nsz)* муухай авирлах, муухай аашлах, муухай загнах, ширүүн үг хэлэх, зүй бус үг хэлэх, ичгүүрээ алдах, ичих зовохоо мэдэхгүй байх.

edepsizlik, -ği *is.* муухай ааш авир, муухай

зан, ширүүн үг хэлэх, зүй бус үг хэлэх, ичгүүр сонжуургүй байдал.

eder *is.* үнэ, үнэ цэнэ. "*Bu kitabın ederi ne kadar?*" Энэ номын үнэ хэд вэ?

edilgen *s. gr.* үйлдэгдэх хэв. ~ **fiil** үйл үгийн үйлдэгдэх хэв.

edilgin *s.* 1. идэвхгүй. 2. *psikol.* дуулгав артай, хүлцэнгүй, ноомой. 3. идэвхгүй, хүсэл тэмүүлэлгүй, үхээнц.

edilme *is.* edilmek үйлийн нэр.

edilmek *(yar)* etmek үйлийн үйлдэгдэх хэв

edinç, -ci *is.* ололт, олбор

edinme *is.* edinmek үйлийн нэр

edinmek *(-ı)* олж авах, –тай болох, эзэмших, өөрийн болгох. "*Bilgi edinmek.*" Мэдлэгтэй болох. "*Kimsesiz bir çocuk bulup evlat edinmeyi düşündüm.*" Өнчин хүүхэд өргөж авъя гэж бодлоо.

edip, -bi *is.* зохиолч.

editör *is.* хэвлэгч, нийтлэгч.

efe *is.* 1. баатар, эрэлхэг баатар, зоригтой эр. 2. ах 3. танхай этгээд, балмад этгээд.

efektif *is.* мөнгөн дэвсгэрт, мөнгөн тэмдэгт, цаасан мөнгө, зоос, бутархай мөнгө.

efelenme *is.* efelenmek үйлийн нэр.

efelenmek *(nsz)* таахалзах.

efendi *is. esk.* 1. эзэн, ноён. 2. эрхэм, ноён, ноёнтон. 3. гуай. "*Yeni ev, Rüstem Efendi'ye kiraya verildi.*" Шинэ байрыг, Рустам гуайд түрээсэлсэн. 4. эр нөхөр, нөхөр, хань. 5. *s. mec.* буурь суурьтай, төлөв, түвшин, томоотой, хүмүүжилтэй.

efendim *ünl.* 1. хэн нэгэн хүн дуудахад, хариуд нь "би таныг сонсож байна" гэсэн утгаар хэлнэ. 2. юу? та юу гэв? 3. ноёнтон! эрхэм ээ! (хандаж хэлэх үг). "*Haklısınız, efendim.*" Таны зөв, эрхэм ээ.

efkâr *is.* 1. хуучин бодол, санаа бодол. 2. *tkz.* санаа зовох, зовнил, сэтгэл зовних, уйтгарлах. 3. олон нийтийн санал бодол. ~ **basmak** санаа зовох, сэтгэл зовних. ~ **dağıtmak** уйтгар гунигаа арилгах, уйтгараа сэргээх, сэтгэлээ сэргээх.

efkârıumumiye *is. esk.* олон нийтийн санаа бодол.

efkârlanma *is.* efkârlanmak үйлийн нэр.

efkârlanmak *(nsz) tkz.* сэтгэл зовних, санаа зовох, уйтгарлах, гуниглах.

efkârlı *s. tkz.* сэтгэл зовнисон, санаа зовсон, уйтгарласан, уйтгар гунигтай.

eflâtun *is.* 1. цайвар хөх ягаан өнгө. 2. *s.* цайвар хөх ягаан өнгөтэй.

efor *is.* хүчлэл, хүч чармайлт, оролдлого.

efsane *is.* 1. домог, үлгэр домог, үлгэр түүх. 2. *mec.* зохиомол зүйл, санаанаасаа зохиосон зүйл, худал яриа, ор үндэслэлгүй үг, цуу яриа.

efsaneleşme *is.* efsaneleşmek үйлийн нэр.

efsaneleşmek *(nsz)* домог болон үлдэх, үлгэр домог болох.

efsaneleştirme *is.* efsaneleştirmek үйлийн нэр.

efsaneleştirmek *(-i)* домог болгон үлдээх, үлгэр домог болгох.

efsanevî *s.* домогт, домгийн, үлгэр домог болсон, үлгэр түүхэнд гардаг.

efsun *is.* хараал, ид шид, тарни, шившлэг.

ege *is.* асрамжлагч, халамжлан хүмүүжүүлэгч, эцэг эх.

egemen *s.* 1. тусгаар тогтносон, тусгаар. "*Egemen devleti.*" Тусгаар тогтносон улс. 2. *mec.* дарангуйлан захирагч, ноёрхсон, дарангуйлсан.

egemenlik, -ği *is.* 1. тусгаар тогтнол, тусгаар байдал. 2. *mec.* ноёрхол, дарангуйлан захирах, ганцаар захирах.

egoist *s.* аминч, аминчхан, хар амиа хөөгч, хувиа хичээгч, амиа бодогч.

egoizm *is.* хувиа хичээх үзэл, хар амиа хөөх, амиа бодох.

egzama *is. tıp.* толбон үлд, намарс.

egzersiz *is.* 1. дасгал, хичээл. 2. дасгал, бэлтгэл, сургуулилт. ~ **yapmak** дасгал хийх, давтах.

egzotik *s.* чамин, сонин, үзэгдэж харагдаагүй, харийн.

egzoz *is.* 1. гаргах, утаа хаях. 2. дуу намсгагч. ~ **gazı** ялгарсан утаа, утаа хаях.

eğe (I) *is. anat.* хавирга, хавьс.

eğe (II) *is.* хуурай, үрэгч, билүү.

eğeleme *is.* eğelemek үйлийн нэр.

eğelemek *(-ı)* хуурайдах, билүүдэх, үрэх, засах, тэгшлэх.

eğer *bağ.* хэрэв, хэрвээ, болбол, бол, –бал/бэл. "*Eğer vakit geç olmasa, vapura binip, sana gelecektim.*" Хэрвээ цаг оройтойгүй байсан бол, усан онгоцонд суугаад чам дээр очих гэж байсан.

eğik *s.* ташуу, налуу, хэлбий, хэлтгий, хэлбэгэр, хазгай, нахиу.

eğilim *is.* 1. чиглэл, хандлага, эрмэлзэл. 2. хэлбэлзэл.

eğilimli *s.* хандлагатай, эрмэлзэлтэй.

eğilme *is.* 1. eğilmek үйлийн нэр. 2. *mat.* ташуу шугам, налуу шугам. 3. *fiz.* хазайлтын өнцөг.

eğilmek *(nsz)* 1. хэлбийх, хэлтийх, хазайх, бөхийх, тонгойх. 2. *mec.* бөхөлзөх, нахилзах. 3. мэхийх, бөхийх, мэхийн ёслох. 4. *mec.* (ажил хэрэг) чиглэх, хандах, чухалчлан авч үзэх, анхаарах.

eğim *is.* хазайлт, ташуу, налуу.

eğimli *s.* 1. хазайсан, ташуу, налуу. 2. *mec.* хандлагатай, эрмэлзэлтэй.

eğinme *is.* eğinmek үйлийн нэр.

eğinmek *(-e)* хандлагатай байх, хүсэх, эрмэлзэх.

eğirme *is.* eğirmek үйлийн нэр.

eğirmek *(-i)* ээрэх.

eğirmen *is.* ээрүүл, иг.

eğitbilim *is.* сурган хүмүүжүүлэх ухаан,

сурган хүмүүжүүлэх зүй.

eğitici *s.* 1. хүмүүжүүлэх, хүмүүжлийн, сурган хүмүүжүүлэх ач холбогдолтой, сурган хүмүүжүүлэх шинж чанартай. 2. *is.* хүмүүжүүлэгч, хүмүүжүүлэгч багш, сурган хүмүүжүүлэгч, багш.

eğitilme *is. e*ğitilmek үйлийн нэр.

eğitilmek *(nsz)* eğitmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

eğitim *is.* 1. боловсрол, сургалт. 2. хүмүүжил. 3. сурган хүмүүжүүлэх ухаан, сурган хүмүүжүүлэх зүй.

eğitim bilimi *is.* сурган хүмүүжүүлэх ухаан, сурган хүмүүжүүлэх зүй.

eğitimci *is.* багш, сурган хүмүүжүүлэгч.

eğitimli *s.* боловсролтой, боловсорсон, хүмүүжилтэй.

eğitimsiz *s.* боловсролгүй, хүмүүжилгүй.

eğitme *is.* eğitmek үйлийн нэр.

eğitmek *(-i)* 1. хүмүүжүүлэх, сургах, болов срол олгох, авьяас билгийг хөгжүүлэх. "*Çocuğu eğitmek.*" Хүүхэд хүмүүжүүлэх. 2. амьтан сургах

eğitmen *is.* 1. хүмүүжүүлэгч, сурган хүмүүжүүлэгч, багш. 2. хөдөөгийн багш, сургагч.

eğitsel *s.* хүмүүжлийн, хүмүүжүүлэх, сургалтын.

eğlence *is.* 1. eğlenmek үйлийн нэр. 2. зугаа, цэнгэл, наадам. 3. үдшийн наадам, үдэшлэг, уулзалт.

eğlenceli *s.* зугаатай, наргиантай, цэнгэлтэй, хөгжилтэй, инээдтэй, сонирхолтой.

eğlendirici *s.* зугаатай, наргиантай, цэнгээнтэй, хөгжилтэй, инээдтэй, хөгтэй.

eğlendirme *is.* eğlendirmek үйлийн нэр.

eğlendirmek *(-i)* зугаацуулах, цэнгүүлэх, баясгах, хөгжөөх. **eğlenme** *is.* **1.** eğlenmek үйлийн нэр. 2. зугаа, зугаацал. 3. шоолох, тохуурхах, тоглоом тохуу хийх, доог хийх, элэглэх, элэг доог хийх. 4. цаг нөхцөөх, цаг енгерүүлэх, саатах.

eğlenmek *(nsz)* 1. цэнгэх, наргих, зугаацах, хөгжилдөх, баясах. 2. шоолох, тохуурхах, тоглоом тохуу хийх, доог хийх, элэглэх, элэг доог хийх. 3. саатах, түдэх, байх, байзнах, хүлээх, цаг нөхцөөх, цаг өнгөрүүлэх.

eğlenti *is.* найр наадам, үдшийн наадам, үдэшлэг, уулзалт.

eğleşme *is.* eğleşmek үйлийн нэр.

eğleşmek *(nsz)* 1. цаг нехцөөх, цаг өнгөрүүлэх, саатах. 2. амьдран суух, оршин суух.

eğmeç, -ci *is.* нум, муруй, тахир.

eğmeçli *s.* нуман, муруй, тахир.

eğmek *(-i)* 1. хэлбийлгэх, хэлтийлгэх, хазайлгах, бөхийлгөх, тонгойлгох. 2. нугалах, тахийлгах.

eğreti *s.* 1. түр, түр зуурын, цаг зуурийн. 2. хиймэл. "*Eğreti diş.*" Хиймэл шүд. "*Eğreti bacak.*" Хиймэл хөл. 3. сайн суугдаагүй, тогтв оргүй байдалтай, догонцсон. 4. тохиромжгүй, зохимжгүй, зохиогүй, үл таарах, эс тохирсон, зохицохгүй. 5. өнгөцхөн, өнгөц, хүний нүд хуурсан. "*Her işi eğreti yapar oldun.*" Чи ажил бүрийг өнгөцхөн хийх болжээ. **~ oturmak** түр оршин суух. **~ vermek** зээлүүлэх, зээлдүүлэх, зээлээр өгөх.

eğri *s.* 1. муруй, муруй сарий, далиу, гажуу. 2. тахир, матийсан. "*Eğri kılıç.*" Тахир сэлэм. 3. налуу, ташуу, далиу, хазгай, хэлбүү, жишүү. "*Eğri masa.*" Налуу ширээ. 4. *zf.* буруу, эндүү ташаа, буруу зөрүү, алдаа мадагтай. 5. *is.* муруй шугам, муруй, үзүүлэлт. "*Hava nemi eğrisi.*" Агаарын чийгшилтийн муруй. 6. *is. ve s. mat.* муруй.

eğri büğrü *s.* муруй сарий, далиу муруй.

eğrilme *is. e*ğrilmek үйлийн нэр.

eğrilmek *(nsz)* нугарах, матийх, тахийх, муруйх.

eğriltme *is.* eğriltmek үйлийн нэр.

eğriltmek *(-i)* нугалах, матийлгах, тахийлгах, муруйлгах.

ehliyet *is.* 1. чадвар, ур чадвар, чадах, дүй. 2. жолооны үнэмлэх.

ehliyetli *s.* 1. чадвартай, чадалтай, уран чадамгай, чадварлаг. 2. жолооны үнэмлэхтэй.

ehliyetname *is.* үнэмлэх, гэрчилгээ, жолооны үнэмлэх.

ehliyetsiz *s.* 1. чадваргүй, ур чадваргүй, дүйгүй. 2. үнэмлэхгүй, гэрчилгээгүй, жолооны үнэмлэхгүй.

ejderha *is.* луу.

ek *is.* 1. нэмэлт, хавсралт. "*Ek ders.*" Нэмэлт хичээл. 2. нэмэлт, нэмэгдэл. 3. зүүлт, залгавар, залгаа. 4. *s.* нэмсэн, нэмэлт хийсэн, нэмэгдэл, залгаа, өргөтгөл. "*Eğri ödenek.*" Нэмэгдэл төлбөр. "*Okul müdürü iken, okulun ek inşaatında amelelerle birlikte çalışmış.*" Тэр захирал байхдаа сургуулийн залгаа өргөтгөл барилга дээр ажилчидтай хамт ажиллаж байсан гэнэ. 5. *gr.* дагавар.

ekili *s.* тарьсан, тариалсан.

ekilme *is.* ekilmek үйлийн нэр.

ekilmek *(-e)* ekmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

ekim *is.* 1. ekmek үйлийн нэр. 2. аравдугаар сар.

ekin *is.* 1. тарилга, тарилт, тарих, тариалалт. 2. сийрүүлэх, газар хагалах.

ekinci *is. hlk.* тариачин.

ekinoks *is. astr.* өдөр шөнө тэнцэх, өдөр шөнийн тэн.

ekip, -bi *is.* баг, бүлэг, анги, хэсэг, групп, бригад 2. ажилчдын хэсэг, ажилчдын бригад.

ekipman *is.* тоног төхөөрөмж, хэрэгсэл, тоноглол, төхөөрөмж.

eklem *is. anat.* үе, үе мөч.

eklem bacaklılar *is. zool.* үе хөлтөн, үе биетэн.

ekleme *is.* 1. eklemek үйлийн нэр. 2. *s.* нэмэлт, нэмэлт болгон.

eklemek *(-i)* 1. нэмэх. 2. уртасгах, урт болгох, сунгах, залгах.

eklenme *is.* eklenmek үйлийн нэр.

eklenmek *(-e)* 1. eklemek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. залгагдах, нийлэх.

eklenti *is.* нэмэлт зүйл, нэмэлт төхөөрөг, зүүлт, залгаа.

ekme *is.* ekmek үйлийн нэр.

ekmek, -er (l) *(-i)* 1. тарих, тариалах, цацах, суулгах. 2. асгах, цацах, хийх. "*Yemeğe biber ekmek.*" Хоолонд пөрец хийх. 3. *argo.* үрэх, хий дэмий юманд мөнгө зарах. 4. *argo.* сэмхэн явчих, сэм гарах, сэм зайлах, алга болох, орхин явах. 5. гүйцэх, түрүүлэх, ардаа орхих, салах, мултрах. "*Bizim otobüs onları ekti.*" Манай автобус тэднийг гүйцэж түрүүлэв.

ekip biçmek тарих, тариалах.

ekmek (ll) *is.* 1. талх. 2. амь тэжээх, амин зуулга, талхаа олох, ажил хийх. 3. *hlk.* хоол. **ekmeğinden etmek** ажлаас нь халах, ажлаас нь гаргах, ажилгүй болгох. **ekmeğinden olmak** ажлаасаа халагдах, ажилгүй болох. **ekmeğini çıkarmak** амь зуух, ажил хийж амь зуу. **ekmeğini kazanmak** ажиллаж олох, мөнгө олох, талхаа олох. **ekmeğiyle oynamak** хоолноос нь салгах, хоолоор нь тоглох, амин зуулгаар нь тоглох.

ekmekçi *is.* 1. талх баригч, талхчин. 2. талхны мухлаг, талхны дэлгүүр.

ekol, -lü *is.* чиглэл, шинжлэх ухаан болон урлагийн чиглэл.

ekoloji *is.* экологи.

ekolojist *is.* экологич.

ekonomi *is.* 1. эдийн засаг. 2. эдийн засгийн ухаан. 3. арвилах, гамтай зарцуулах, хямгадах, хэмнэх. **~ yapmak** арвилах, гамнах, гамтай зарцуулах, хямгадах, хэмнэх.

ekonomik *s.* 1. эдийн засгийн. 2. хэмнэлттэй, арвич хямгач, гамтай, арвитай.

ekonomist *is.* эдийн засагч.

ekose *s.* шотланд, ханан хээтэй (бөс даавуу).

ekran *is.* дэлгэц.

eksantrik *s.* 1. нэгдсэн төвгүй, ангид төвтэй. 2. *mec.* онцгой өвөрмөц, хачин өвөрмөц, хачин жигтэй, этгээд.

ekselâns *is.* эрхэм ноён, дээд ноён.

eksen *is.* 1. тэнхлэг, гол. 2. машины гол, тэнгэлэг, бул.

ekseri *s.* ихэнх, олонх, дийлэнх, их, нэлээд, олон дахин, олон удаа.

ekseriya *zf.* ихэнхдээ, гол төлөв, голдуу, дийлэнхдээ.

ekseriyet *is.* ихэнх, олонх, дийлэнх.

eksi *is. mat.* 1. хасах, хасах тэмдэг. 2. *s.* хасах, сөрөг. "*Eksi sayı.*" Хасах тоо, сөрөг тоо.

eksik, -ği *is.* 1. дутуу, дутмаг, хүрэхгүй, хүрэлцэхгүй, дутагдал, хомсдол. 2. *s.* дутуу, бүрэн биш. "*Bu kitap eksik, baş tarafı yok.*" Энэ ном дутуу, эхний хэсэг нь байхгүй байна. 3. *s.* дутагдалтай, алдаатай, дутуу, дутуу дулимаг, хангалтгүй. 4. бага, цөөн. **~ çıkmak** дутах, дутагдах. **~ etmemek** салгахгүй байх, байнга авч явах, үргэлжлүүлэх, цааш нь үргэлжлүүлэх, –саар байх. **~ gelmek** дутагдах, хүрэхгүй байх, хүрэлцэхгүй байх. **~ olmamak** байх, бэлэн байх.

eksiklik, -ği *is.* 1. дутагдал, хомсдол, үл хүрэх байдал, хүрэхгүй байх, хүрэлцэхгүй байх. 2. дутагдал, дутагдах. "*Bilgi eksikliği.*" Мэдлэг дутагдах.

eksiksiz *s.* 1. бүрэн, бүтэн, төгс, төгөлдөр, гүйцэд. 2. *mec.* цэвэр ариун, өө сэвгүй, төгс төгөлдөр, үнэнч шударга.

eksilen *is. mat.* хасагдагч.

eksilme *is.* eksilmek үйлийн нэр.

eksilmek *(nsz)* хорогдох, багасах, цөөрөх.

eksiltme *is.* 1. eksiltmek үйлийн нэр. 2. тендер.

eksiltmek *(-i)* хорогдуулах, багасгах, хасах, цөөрүүлэх.

ekskavatör *is.* ухуур машин, экскаватор.

eksper *is.* шинжээч, шинжлэн магадлагч, мэргэжилтэн.

ekspertiz *is.* шинжлэн магадлах, шалгах.

ekspres *is.* 1. буухиа, хурдан (галт тэрэг, онгоц, усан онгоц). 2. *s.* хурдан, шуурхай. 3. яаралтай, түргэн (захидал).

ekstra *s.* 1. илүү, нэмэлт, нэмэгдэл. 2. хамгийн сайн, сайн чанарын, дээд зэрэглэлийн, дээд, дээд чанарын. "*Ekstra un.*" Дээд гурил.

ekşi *s.* эсгэлэн.

ekşime *is.* ekşimek үйлийн нэр.

ekşimek *(nsz)* 1. эсэх, идээ ундааны зүйл хүчтэй амт орж хувирах. "*Yoğurt ekşimek.*" Тараг эсэх. 2. эсэх, гашлах, ээдэх. 3. *mec.* ичих, зовох, нүүр улайх, аягүйрхэх. 4. *argo.* шалах, шалгаах, шаардах. 5. *hlk.* царайгаа барайлгах, хөмсөг зангидах, ярвагар царай гаргах.

ekşimsi *s.* эсгэлэндүү, эсгэлэндүү амттай.

ekşimtırak *s.* эсгэлэвтэр, эсгэлэрхүү.

ekşitme *is.* ekşitmek үйлийн нэр.

ekşitmek *(-i)* ekşimek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

ekvator *is. coğr.* бөмбөрцгийн дунд бүслүүр, улаан зам, экватор.

ekzotermik *s. kim.* илч гаргах, илчээ өгөх.

el (l) *is.* 1. гар. "*El çantası.*" Гар цүнх. "*El feneri.*" Гар чийдэн. "*El kitabı.*" Гарын авлага. "*El sanatları.*" Гар урлал, дарх, дархны урлал. 2. удаа, удаа дараа. 3. зарим тохиолдолд эзэмшил, эзэмших, өмч хөрөнгө гэсэн утга илэрхийлнэ. "*Elimdeki bütün parayı bu eve yatırdım.*" Би гар дээр байгаа бүх мөнгөө энэ байшинг авахад зарцуулсан. 4. явах, явах ээлж, явдал, гарах, нүүх, нүүдэл. "*Simdi el bende.*" Одоо миний явах ээлж. 5. дарлал, дарангуйлал, нөлөө. "*Bu topraklar düşman elinden kurtarıldı.*" Энэ газар нутаг дайсны дарлалаас аврагдлаа. 6. гар, иш, бариул. "*Kapı eli.*" Хаалганы бариул. 7. *s.* гараар хийсэн. **~işçiliği** *is.* гар хөдөлмөр. **~işi** *is.* гар

урлал, гар хийц. ~ **yazması** 1) бичмэл, гараар бичсэн. 2) *is.* бичмэл ном, гар бичмэл ном. **~i açık** өглөгч, харамгүй сэтгэлтэй, өгөөмөр сэтгэлтэй (хүн). **~i sıkı** харамч, нарийн. **~i uzun** хулгайч, суйлагч, сэм авагч, урт гартай. ~ **atmak** 1) хэрэгт оролцох, хөндлөнгөөс оролцох, хамаарах. 2) нэг ажлыг эхлүүлэх, хийх, хийхээр завдах, дайран орох. ~ **ayak (veya ~ etek) çekilmek** нам жим болох, хүний хөл татрах, хүнгүй болох. ~ **bebek gül bebek** эрх, танхи, эрх дураараа. ~ **bende** миний эзэлж/миний нүүдэл. ~ **çekmek** татгалзах, болих. ~ **çırpmak** алга таших. ~ **değiştirmek** солих, шилжүүлэх. ~ **değmemiş** 1) хэрэглээгүй, ашиглаагүй, гар хүрээгүй. 2) хөндөгдөөгүй, хүний гар хүрээгүй, эвдрээгүй, онгон байгалиараа, цэвэр ариунаараа. ~ **üstünde oturmak** дэмий суух, гар хумхин суух. ~ **etmek** гараа даллан дуудах. ~ **kadar** алгын чинээ, өчүүхэн. ~ **kaldırmak** 1) гараа өргөх, гараа ергөн саналаа өгөх, санал нэгтэй байгаагаа илэрхийлэх. 2) гар далайх. ~ **koymak** 1) хуул бус үйл ажиллагааг илрүүлэх, шалгах, илчлэх, таслан зогсоох. 2) (эрх бүхий байгууллага) эрх мэдэлдээ авах, өөрийн эзэмшлийн өмч болгох, хураах, хураан авах. 3) үүрэг хариуцлага хүлээх. ~ **sıkmak** гар барих, гар барин мэндлэлцэх. ~ **sürmememek** 1) гар хүргэхгүй байх, хүрэхгүй байх. 2) (ажил, үйл) хийхгүй байх, гар хүргэхгүй байх, хийхийг үл хүсэх. ~ **uzatmak** тусламжийн гараа сунгах, туслах. **(birini) ~ üstünde tutmak** (хэн нэгнийг) хүндлэх, хүндлэн дээдлэх, эрхэмлэн хүндлэх. ~ **yordamıyla** гараараа тэмтрэн, гараараа тэмтчин. ~ **etmek** өөрийн болгож авах, гартаа оруулах, эзэмших. **~den çıkarmak** зарах, худалдах, борлуулах. ~ **çıkmak** зарагдах, худалдагдах, борлуулагдах. **~den gelmemek** чадахгүй байх, тэвчихгүй байх, тэсэхгүй байх." **~e almak** судлах, шинжлэх, судалж эхлэх, хийж эхлэх. **~e avuca sığmamak** 1) дийлдэхээ болих, хүний үг авахаа болих, үгэнд орохгүй байх, дэггүй болох. 2) дураараа аашлах. **~e bakmak** гарын алга харж мэргэлэх, гарын алга харах. **~e geçirmek** барих, баривчлах. **~e geçmek** баригдах, баривчлагдах. **~e gelmek** гарт баригдах, барьцтай болох. **~e vermek** барьж өгөх, зааж өгөх. **~i alışmak** 1) гар дадах, гарт орох 2) зурших, занших, зуршил болох. **~i ayağı dolaşmak** сандрах, мэгдэх, учраа олохгүй сандрах, гайхах. **~i boş dönmek** гар хоосон буцах. **~i ermek** хийж чадах, хүрч чадах. **~i işe yatmak** гарын дүйтэй байх, гарын уртай байх, чадвартай байх. **~i kolu bağlı kalmak** гар хөл нь хүлээстэй мэт юу ч хийж чадахгүй байх, хашигдах, хоригдох, саад болох. **~i koynunda** элгээ тэврэн, гараа хумхин, хий дэмий. **~i para görmek** мөнгөтэй болох, мөнгөтэй золгох. **~i şakağında** шанаагаа тулсан, гиөүрсэн, бодлогоширсон, санаа зовсон. **~i varmamamak** хийж зүрхлэхгүй байх, чадахгүй байх. **~i yatkın** гарын дүйтэй, гарын уртай, авьяаслаг, чадвартай. **~inde olmak** хийж чадах, хийж дөнгөх, өлхөн хийчих, өлхөн дөнгөж орхих. **~inde tutmak** 1) гартаа барих, тогтоох 2) гар дээр байлгах, хүлээлгэх, зарахгүй байх (бараа). **~inden bir iş (veya şey) gelmemek** аргагүй байдалд орох, юу ч хийж чадахгүй байх, мухардах, аргагүйдэх. **~inden geleni yapmak** чадах бүхнээ хийх. **~inden iş çıkmamak** ажил гараас гарахгүй байх, ажлыг удаан хийх. **~inden kurtulmak** гараас нь мултарч чадах, зугтаж амжих. **~inden tutmak** өмгөөлөх, хамгаалах, туслах, дэмжих, ивээлдээ авах. **~ine ağır** удаан хөдөлгөөнтэй, хөдөлж явсан, ажил гараас нь гардаггүй. **~ine ayağına kapanmak** хөлд нь сөгдөн гуйх, мөргөн гуйх. **~ine düşmek** 1) захирагдах, эрхэнд орох, эрхшээлд орох. 2) баригдах, баривчлагдах 3) таарах, тааралдах, учрах. "*Çocuk iyi bir öğretmenin eline düştü.*" Хүү сайн багшийн гар дээр очлоо. 4) *bk.* muhtaç olmak. **~ine fırsat geçmek** боломж олдох. **~ine tutuşturmak** (албадан, хүчээр) гарт нь бариулах, гарт нь атгуулах, егөх. **(bir yerden) ~ini ayağını kesmek** 1) (ямар нэгэн газар) орохоо болих, шагайхаа болих. 2) хийхгүй байх, сонирхохоо болих, хийхээ болих, оролдохоо болих. **~ini çabuk tutmak** хэрэгтэй арга хэмжээг цаг хугацаанд нь авах, шуурхай арга хэмжээ авах, түргэн хөдлөх. **~ini kana bulamak** хүн алах, хүний амь хороох. **~ler yukarı!** гараа өргө!.

el (II) *is.* 1. танихгүй хүн, гаднын хүн, хөндлөнгийн хүн. 2. улс, эх орон, нутаг. 3. ард, ард түмэн. 4. *hlk.* аймаг угсаатан, ястан, овогтон.

elâ *is.* шар туяатай хүрэн өнгө.

elâstikî *s.* уян, уян хатан, уян нарийхай, зөөлөн.

elâstikiyet *is.* уян чанар, уян нарийхай байдал.

elbet *zf.* мэдээж, мэдээжийн хэрэг, дамжиггүй, эргэлзээгүй, магад.

elbette *zf.* bk. elbet.

elbirliği *is.* нэгдэл, нэгдэл нягтрал, нэгдэх, хамтрах, хамтын ажиллагаа. ~ **etmek** нэгдэх, нягтрах, хамтрах, хамтран ажиллах.

elbise *is.* хувцас. "*Elbise dolabı.*" Хувцасны шүүгээ/хувцасны шкаф.

elbiseli *s.* хувцастай, хувцас өмссөн.

elbisesiz *s.* хувцасгүй, нүцгэн, шалдан.

el bombası *is. ask.* гар бөмбөг.

elçi *is.* 1. элч, төлөөлөгч, телөөний хүн. 2. элчин. 3. бурханы элч, номлогч.

elçilik, -ği *is.* 1. элчин сайдын яам. 2. элч ба элчингийн ажил үүрэг. ~ **uzmanı** элчин сайдын яамны тусгай мэргэжилтэн, атташе.

eldeci *is.* хэрэглэгч.

eldiven *is.* бээлий.

eldivenli *s.* бээлийтэй.

eldivensiz *s.* бээлийгүй.

elebaşı *is.* толгойлогч, уруу татагч.

eleji *is. ed.* гунигт шүлэг.

elek, -ği *is.* шигшүүр, элхэг. **~ten geçirmek** 1) шигших, элгэгдэх. 2) түүх, цэвэрлэх, ялгах. 3) ялгах, ялган салгах, буруу зөв, үнэн худал, сайн мууг ялгах.

elektrik, -ği *is. fiz.* 1. цахилгаан энерги, цахилгаан эрчим хүч. 2. цахилгаан, цахилгаан гүйдэл. 3. гэрэл, цахилгаан. 4. *s.* цахилгаан, цахилгаанаар ажилладаг. "*Elektrik süpürgesi.*" Тоос сорогч. **~ iletkenliği** *is. fiz.* цахилгаан нэвтрүүлэх чанар, цахилгаан дамжуулах чанар. **~ sayacı** тоолуур. **~ üretici** цахилгаан генератор, цахилгаан үүсгүүр. **elektriği kesmek** цахилгаан таслах. **elektriği yakmak** гэрэл асаах.

elektrikçi *is.* цахилгаанчин, цахилгаан техникч.

elektrik fabrikası *is.* цахилгаан станц.

elektrikleme *is.* elektriklemek үйлийн нэр.

elektriklemek *(-i) fiz.* цахилгаан гүйлгэх, цахилгаантай болгох, цахилгаанжих.

elektriklendirme *is.* elektriklendirmek үйлийн нэр.

elektriklendirmek *(-i)* 1. цахилгаан гүйлгэх, цахилгаантай болгох, цахилгаанжих. 2. *mec.* бухимдуулах, цухалдуулах, хурцадмал болгох.

elektriklenme *is.* elektriklenmek үйлийн нэр.

elektriklenmek *(nsz)* 1. цахилгаан гүйх, цахилгаантай болох, цахилгаанжих. 2. *mec.* бухимдах, цухалдах, байдал хурцдах.

elektrikli *s.* цахилгаан, цахилгаанаар ажилладаг, цахилгаантай. "*Elektrikli treni.*" Цахилгаан галт тэрэг.

elektrogitar *is. müz.* цахилгаан гитар.

elektrolit *is. fiz.* электролит.

elektroliz *is. fiz.* цахилгаан задрал, электролиз.

elektromanyetik *s. fiz.* цахилгаан соронзон, цахилгаан соронзны.

elektrometre *is.* цахилгааны хэмжүүр.

elektromıknatıs *is. fiz.* цахилгаан соронзон.

elektromotor *is. fiz.* цахилгаан мотоор, цахилгаан хөдөлгүүр.

elektron *is. fiz.* электрон, цахим.

elektronik, -ği *s. fiz.* 1. электронон, цахим. 2. *is.* электрон зүй.

elektronik beyin *is.* комь ютер.

elektroskop, -bu *is. fiz.* цахилгаан харуул.

elektrostatik, -ği *s. fiz.* 1. цахилгааны тогтолзүйн 2. *is.* цахилгааны тогтолзүй.

elektrot, -du *is. fiz.* цахилгаан гүйлгүүр, электрод.

elektroteknik, -ği *s. fiz.* 1. цахилгаан техникийн. 2. *is.* цахилгаан техник.

elem *is.* зовлон, шаналал, уйтгар, гаслан.

eleman *is.* 1. хэсэг, бүрэлдэхүүн хэсэг, эд анги, элемент. 2. ажилтан, боловсон хүчин.

eleme *is.* elemek үйлийн нэр.

elemek *(-i)* 1. шигших, элгэгдэх. "*Un elemek.*" Гурил шигших. 2. *mec.* шилэх, шилж авах, шигших, сонгох, сонгож авах, ялгах. 3. бөөренхий утас ороох. 4. *sp.* тэмцээнээс хасах.

eleme sınavı *is.* сонгон шалгалт.

elenme *is.* 1. elenmek үйлийн нэр. 2. *is.* тэмцээнээс хасагдах.

elenmek *(nsz)* 1. elemek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. сонгон шалгарах, шалгарах. 3. *sp.* тэмцээнээс хасагдах.

el erki *is. sos.* ардчилал, ардчилсан ёс, демократ.

eleştiri *is.* шүүмжлэл.

eleştirici *is.* 1. шүүмжлэгч. 2. *s.* шүүмжлэлтэй, шүүмжлэлийн.

eleştirilme *is.* eleştirilmek үйлийн нэр.

eleştirilmek *(nsz)* шүүмжлэгдэх.

eleştirimcilik, -ği *is. fel.* шүүмжлэлтэй хандах, шүүмжлэн үзэх.

eleştirme *is.* шүүмжлэл.

eleştirmek *(-i)* шүүмжлэх.

eleştirmen *is.* шүүмжлэгч, шүүмж бичигч.

elgin *is.* тэнэмэл, хэрмэл, бидэгч, золбин, харь нутагт хэрэн амьдрагч.

elif *is.* Араб цагаан толгойн эхний үсэг.

elips *is. mat.* зууван дугуй, зууван, эллипс.

eli sıkı *s.* харамч, нарийн.

elipsoit, -di *is. mat.* 1. зууван дугуй төст. 2. зууван хэлбэртэй, зууван дугуйрхуу.

elit *is.* сонгомол, шилдэг.

el kılavuzu *is.* лавлах, заавар.

elleme *is.* 1. ellemek үйлийн нэр. 2. *s. hlk.* шилмэл, шилдэг, шигшээ, сонгомол, сонгодог, шалгарсан, шалгармал.

ellemek *(-i)* хүрэх, барьж үзэх, барих, тэмтрэх.

ellenme *is.* ellenmek үйлийн нэр

ellenmek *(nsz)* ellemek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

elleşme *is.* elleşmek үйлийн нэр.

elleşmek *(-le) hlk.* 1. гар хүрэх, тэмтрэх. 2. түлхэлдэх, түлхэлцэх, бие биенээ түлхэх. 3. *mec.* хатуу үг хэлэх, гомдоох. 4. (гараараа) хүчээ үзэх. 5. гар барих, гар барин мэндлэлцэх. 6. *hlk.* туслах, дэмжих, хамжих.

elli *is.* тавь.

elli *s.* гартай.

ellilik *is. ve s.* 1. тавин ширхэгтэй, тавин, тавьтын. 2. тавин настай. 3. *is.* тавьтын дэвсгэрт, тавьтын мөнгө.

ellinci *s.* тавьдугаар.

ellişer *s.* тавь тавиар, тавин.

elma *is. bot.* 1. алимны мод. 2. алим. "*Elma çayı.*" Алимны цай. "*Elma suyu.*" Алимны шүүс.

elmacık, -ğı *is. anat.* шанаа. **~ kemiği** шанааны яс.

elmalık, -ğı *is.* алимны цэцэрлэг.

elmas *is.* 1. алмас, доржпалам, очир эрдэнэ, очир алмас. 2. алмас, шил зүсэгч. 3. *s.* алмасан, очир эрдэнийн, очир алмасан. "*Elmas küpesi.*" Очир алмасан эмэг.

elmastıraş *s.* 1. засмал, талсттай. 2. *is.* алмас, шил зүсэгч.

eloğlu *is.* 1. харийн хүн, харь элгийн хүн, гадаадын хүн. 2. *mec.* хүргэн, эр нөхөр.

elti *is.* хадам эгч, хүр охин дүү.

elvan *is.* 1. өнгөнүүд, олон өнгө. 2. *s.* олон өнгийн, олон өнгөтэй, элдэв өнгийн, өнгө өнгийн, өнгө бүрийн.

elvan elvan *s. ve zf.* олон төрлийн, төрөл бүрийн, олон янзын.

elveda, -ı *ünl.* 1. дахин уулзаж учрахгүй, эргэн ирэхгүй хагацаж салах үед хэрэглэгдэнэ. "*Elveda ey güzel günler!*" Үүрд баяртай сайхан едрүүд минь!. 2. баяртай! сайн яваарай!

elverişli *s.* тохиромжтой, зохимжтой, таарамжтай, хэрэгтэй, таарсан, нийцсэн, ач тустай, боломжийн.

elverişsiz *s.* тохиромжгүй, зохимжгүй, хэрэггүй, таарахгүй, тохирохгүй, нийцэхгүй, ач тусгүй, боломжгүй.

elverme *is.* elvermek үйлийн нэр.

elvermek *(-e)* 1. таарах, тохирох, болох, боломж олдох. 2. хүрэх, хүрэлцэх, хангалттай байх, хүрэлцээтэй байх, болох.

elvermemek *(nsz)* таарахгүй, тохирохгүй, болохгүй, боломжгүй (байх).

elyaf *is.* ширхэгүүд, сэмэрдэсүүд, цуултууд, судаснууд, утаснууд.

elzem *s.* хэрэгтэй, шаардлагатай, нэн чухал, зайлшгүй шаардлагатай, гарцаагүй чухал.

em *is. hlk.* эм.

emanet *is.* 1. (ачаа тээш) хадгалах, хадгалуулах. 2. захиа, захиас, бусдаар хүргүүлэх авахуулах юм, эд зүйлс. 3. тээш хадгалах газар. 4. амь нас, амь. "*Allah emanetini alsın!*" Бурхан тэнгэр амийг минь аваг! **~ bırakmak** (veya **vermek**) (эд зүйлс, мөнгө) хадгалуулах. **emanet etmek** итгэмжлэх, даатгах, захих, хадгалуулах.

emanetçi *is.* хадгалагч.

emare *is.* ул мөр, мөр, ор, ором.

emay *is.* паалан.

emaye *s.* паалантсан, паалан гүйлгэсэн, паалантай.

emaylama *is.* emaylamak үйлийн нэр.

emaylamak *(-i)* паалантах, паалан гүйлгэх.

embriyoloji *is. biy.* үр хөврөлийн судлал, эмбриологи.

embriyon *is.* үр хөврөл, хээл.

emdirme *is.* emdirmek үйлийн нэр.

emdirmek *(-i, -e)* emmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

emek, -ği *is.* хүч, хөдөлмөр, зүтгэл. **~ çekmek** хатуу ажилд нухлуулах, эцэж ядартлаа ажиллах. **~ harcamak** зүтгэх, чармайх, мэрийх, хүч хөдөлмөр зарцуулах, хүч хөдөлмөр гаргах. **~ vermek** их ажиллах, хөдөлмөрлөх, хичээл зүтгэл гарган ажиллах. **emeği geçmek** хөдөлмөрлөх, ажиллах, бүтээх, бүтээн байгуулахад хувь нэмрээ оруулах, хүч хөдөлмөрөө зарцуулах. **emek vermek** ажиллах, хөдөлмөрлөх, чармайх.

emekçi *is.* ажилчин, хөдөлмөрчин, хөлсний ажилчин.

emekleme *is.* emeklemek үйлийн нэр.

emeklemek *(nsz)* 1. мөлхөх. 2. *mec.* дадлага туршлагагүйтэх.

emekli *s.* 1. хүч хөдөлмөр шаардсан, хэцүү, бэрх, хүнд. 2. *is. ve s.* тэтгэвэрт гарсан, тэтгэвэр авагч, тэтгэврийн хүн. **~ olmak** тэтгэвэрт гарах. **~ye ayırmak** тэтгэвэрт гаргах. **~ye ayrılmak** тэтгэвэрт гарах. **~ aylığı** тэтгэвэр, сул цалин. **~ maaş** тэтгэвэр, сул цалин.

emeksiz *s.* хүч хөдөлмөр шаардахгүй, амар, хялбар.

emekta *is. ve s.* 1. олон жил ажилласан. 2. *mec.* хуучирсан, муудсан, эдэлж хэрэглэгдсэн.

emel *is.* хүсэл, зорилго, эрмэлзэл

emilme *is.* emilmek үйлийн нэр.

emilmek *(nsz)* emmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

emin *s.* 1. итгэлтэй, найдвартай. "*O, emin bir adam.*" Тэр итгэлтэй хүн. 2. баттай, лавтай, магад, гарцаагүй, эргэлзээгүй, маргаангүй. 3. аюулгүй, найдвартай. **~ olmak** итгэх, найдах, итгэлтэй байх, баттай байх.

emir, -mri (I) *is.* 1. тушаал. 2. тушаал, захирамж. "*Atama emri.*" Томилолтын тушаал. **~ almak** тушаал авах. **~ vermek** тушаах, захирамж өгөх.

emir (II) *is.* Араб ба бусад лалын шашинтай улс орнуудад овог аймаг, хот ба улсын тэргүүн, удирдагч, дарга, толгойлогчид.

emirname *is.* зарлиг, тушаал.

emisyon *is.* цаасан мөнгө гаргах.

emlâk, -ki *is.* газар, байр, орон сууц гэх мэт үл хөдлөх хөрөнгө. **~ vergisi** үл хөдлөх хөрөнгийн татвар.

emme *is.* emmek үйлийн нэр.

emmeç, -ci *is. fiz.* сорогч насос, сорогч.

emmek, -er *(-i)* 1. сорох, шимэх, хөхөх. 2. шингээх, уусгах. 3. хүлхэх.

emniyet *is.* 1. аюулгүй байдал, энх амгалан байдал, ард иргэдийн амгалан тайван байдал. 2. итгэл, найдвар, итгэх, үнэмшил, найдлага. 3. цагдан сэргийлэх. 4. цагдан сэргийлэх газар, цагдаагийн хэлтэс. "*Emniyet müdürü.*" Цагдан сэргийлэх газрын дарга. "*Emniyet amiri.*" Цагдаагийн хэлтсийн дарга. 5. хамгаалуур, хамгаалагч. **~ altına almak** хамгаалах, хамгаалалдаа авах. **~ etmek** итгэх, найдах. **~ kemeri** (онгоц, машин) хамгаалалтын бүс, аю улгүйн бүс, даруулга. **~ vermek** итгэл өгөх.

emniyetli *s.* 1. итгэлтэй, найдвартай, үнэнч. 2. аюулгүй, найдвартай.

emoroit *is. tıp.* гэморрой, шамбарам, гортиг гөвдрүү.

empermeabl *is.* бороонь цув.

emperyalist *is. ve s.* эзэрхэг түрэмгий, империалист, эзэрхэг түрэмгий ёсыг баримтлагч.

emperyalizm *is.* эзэрхэг түрэмгий ёс, империализм.

empoze *s.* тулган хүлээлгэсэн, хүчээр хүлээн зөвшөөрүүлсэн, албадан хүлээлгэсэн. **~ etmek** тулган хүлээлгэх, хүчээр хүлээн зөвшөөрүүлэх, албадан хүлээлгэх.

empresyonist *is. ve s.* импрессионист, сэтгэгдлийн урлагийг баримлагч.

empresyonizm *is.* импрессионизм, сэтгэгдлийн урлагийг баримтлах үзэл.

emretme *is.* emretmek үйлийн нэр.

emretmek *(-i, -e)* захирах, тушаах, зарлиг буулгах.

emsal, -li *is.* 1. адил, ижил, төстэй зүйлс. 2. чацуу, тэнцүү, ижил. 3. жишээ, анхны жишээ, үлгэрчлэх жишээ, урьд тохиолдсон зүйл. 4. *mat. esk.* коэффициент, илтгэгч, илтгүүр.

emsalsiz *s.* зүйрлэшгүй, жишиггүй, харцуулшгүй, ижилгүй, хосгүй, цорын ганц.

emtia *is. esk.* бараа таваарууд, бараанууд, эд таваарууд, зарагдах бараанууд.

emzik, -ği *is.* 1. хөхөлт, угж. 2. соосог. 3. данхны цорго. 4. *hlk.* (тамхины) соруул.

emzirme *is.* emzirmek үйлийн нэр.

emzirmek *(-i)* хөхүүлэх, хөхөөр тэжээх.

en (I) *is.* өргөн, өргөн нарийн, эн.

en (II) *is. hlk.* тамга, тэмдэг.

en (III) *zf.* хамгийн, бүр, нэн, үлэмж. **~ azında** үгүй ядаж, үгүй юмаа гэхэд, ядахдаа, цаанадаж, болдоггүй юмаа гэхэд, багадаа. **~ fenası** хамгийн муу нь. **~ iyisi** хамгийн сайн нь. **~ kötüsü** хамгийн муу нь.

enayi *s. argo.* тэнэг, маанаг, эрваа, мангуу, эргүү тэнэг, дүйрэн, дүйнгэ.

enayilik, -ği *is. argo.* тэнэглэх, тэнэгтэх, тэнэг болох, маанагтах, эргүүтэх, маанаг зан гаргах, дүйнгэдэх. **~ etmek** тэнэглэх, тэнэгтэх, тэнэг болох, тэнэг зан гаргах, маанагтах, эргүүтэх, маанаг зан гаргах, дүйнгэдэх.

encümen *is.* зөвлөл, комисс, хороо.

endaht *is.* буудлага, буудах, харвах.

endam *is.* бие, биө галбир, биө хаа, нуруу туруу.

endeks *is.* хэлхээг, товьёг, индекс.

ender *s.* ховор, чухаг, ховор тохиолддог, нандин.

endirekt *s.* шууд бус, тойруулан, хажуугийн, тойруу, далдуур.

endişe *is.* сэтгэл зовох, зовнил, зовуурь, түгшүүр, айдас, айх, болгоомжлол. **~ etmek** зовних, түгших, сэтгэл түгших, санаа зовох, айх, айдас хүрэх, болгоомжлох. **~ye düşmek** сэтгэл түгших, сэтгэл зовох, зовних.

endişelenme *(-dən)* endişelenmek үйлийн нэр.

endişelenmek *(-dən)* санаа зовох, сэтгэл зовох, сэтгэл түгших.

endişeli *s.* түгшүүртэй, зовуурьтай, сэтгэл зовсон, санаа зовсон, айсан, айдастай.

endişesiz *s.* түгшүүргүй, зовуурьгүй, санаа амар, айдасгүй, айх зүйлгүй, амар жимэр, амар тайван.

endokrin *is.* дотоод шүүрлийн булчирхай.

endokrinoloji *is.* дотоод шүүрлийн булчирхай судлал, эндокринологи.

Endonezya *z. is.* Индонез.

endotermik *s. kim.* илч шингээдэг, дотор илчийн дулааны.

endüksiyon *is.* 1. нэгтгэн дүгнэх, индукци (бодит үзэгдэл, үндэслэлийг нэгтгэж ерөнхийлөн дүгнэх арга). 2. *fiz.* индукци (цахилгаан соронзон энергийн ойр байгаа бодист нөлөөлөх).

endüstri *is.* аж үйлдвэр, үйлдвэр.

endüstrileşme *is.* endüstrileşmek үйлийн нэр.

endüstrileşmek *(nsz)* үйлдвэржих, аж үйлдвэр хөгжих.

endüstriyel *s.* аж үйлдвэрийн, үйлдвэржсэн.

eneme *is.* enemek үйлийн нэр.

enemek *(-i)* засах, агтлах, хөнгөлөх.

enerji *is.* 1. эрчим хүч, энерги. 2. хүч, чадал, тэнхээ, тамир, хир. 3. *mec.* эрчим, эрч хүч, идэвх, хүч. "*Sizə yaşama enerjisini verecek kitaplar tavsiye ederim.*" Таньд амьдрах хүч өгөх номуудыг би зөвлөө.

enerjik *s.* 1. эрчим хүчний, энергийн. 2. эрчимтэй, идэвхтэй, эрч хүчтэй, хүч чадалтай, тэнхээтэй. 3. шийдэмгий, зоригтой.

enez *s.* сул, дорой, үлбэгэр, тэнхэл муутай, тамиргүй, хүч чадалгүй.

eneze *is.* bk. enez.

enfarktüs *is. tıp.* инфаркт.

enfeksiyon *is.* халдвар.

enfes *s.* үнэхээр сайхан, хамгийн сайхан, гайхамшигтай, хосгүй сайхан.

enfiye *is.* хамрын тамхи.

enflâsyon *is.* цаасан мөнгө олширч үнэ буурах, мөнгөний ханшны уналт.

enformasyon *is.* мэдээ, мэдээлэл, харилцаа.

engebe *is. coğr.* овон товон, дов, дов сондуул, гуу жалга, бартаа, сархиаг, энхэл тунхал болсон хотгор гүдгэр газар.

engel *is.* 1. саад, саад тотгор, барчид, саад бэрхшээл, хүндрэл, төвөг, дараа. 2. *sp.* саад, хаалт. **~ çıkarmak** саад хийх, тотгор болох, барчид учруулах, төвөг удах, бэрхшээл учруулах. **~ olmak** саатуулах, хоцроох, болиулах.

engelleme *is.* engellemek үйлийн нэр.

engellemek *(-i)* саад болох, хаах, хориглох, зогсоох.

engellenme *is.* engellenmek үйлийн нэр.

engellenmek *(nsz)* engellemek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

engerek, -ği *is. zool.* загалмайт могой, хорт могой.

engin (I) *s.* 1. уудам, уужим, өргөн уудам. 2. *is.* захгүй далай, гүн далай. *~e açılmak* далайд гарах.

engin (II) *s. hlk.* 1. хямд, чанаргүй. *~ mal* хямд бараа. 2. нам, нам дор (газар).

enik, -ği *is.* 1. амьтны зулзага, гөлөг. 2. *argo.* хүүхэд.

enikleme *is.* eniklemek үйлийн нэр.

eniklemek *(nsz, -i) hlk.* зулзагалах, гөлөглөх, зулзага гаргах.

enikonu *zf.* сайн, сайтар, үндэстэй, нарийн нямбай.

enişte *is.* хүргэн, хүргэн хүү, хүргэн ах.

enjeksiyon *is.* тарилга, тариа.

enjektör *is.* шахуурга, шприц, тариур.

enkaz *is.* эвдэрхий, эвдэрхий балгас.

enlem *is. coğr.* өргөрөг.

enlemesine *zf.* өргөнөөрөө, өргөнтэй, өргөөшөө.

enli *s.* өргөн, өргөнтэй.

ense *is.* дагз, шил, шилэн хүзүү.

enseleme *is.* enselemek үйлийн нэр.

enselemek *(-i) argo.* барих, баривчлах.

enselenme *is.* enselenmek үйлийн нэр.

enselenmek *(nsz)* баригдах, баривчлагдах.

enstantane *is.* 1. агшин зуурын гэрэл зураг. 2. *s.* агшин зуурын, хоромхон зуурын, гэнэт.

enstitü *is.* хүрээлэн, институт.

enstrüman *is.* хөгжмийн зэмсэг.

entari *is.* 1. тэрлэг, боошинз, дээл, даашинз. 2. ихэнхдээ Арабын орнуудад өмсдөг эрэгтэй хүний нөмрөг.

entegrasyon *is.* нэгдэл, нэгтгэх, нэгэн бүхэл нэгдмэл зүйл болох.

entegre *s.* нэгдсэн, нэгдмэл, цогцолбор.

entelekt *is.* сэхээ, оюун ухаан.

entellektüel *is.* ve *s.* 1. сэхээтэн. 2. оюун ухааны, оюуны.

enteresan *s.* сонин, сонирхолтой, сонирхол татсан.

enternasyonal, -li *is.* олон улсын нэгдэл, интернационал.

enternasyonalizm *is.* интернационализм.

enterne *s.* хараа хяналтанд байгаа, барив члагдсан. **~ etmek** хараа хяналтанд авах, барих, баривчлах, хорих, түр саатуулах.

entertip, -bi *is.* үсэг өрөх машин.

entipüften *s.* өчүүхэн, шалихгүй, чухал биш, хоёрын хооронд, хэрэггүй, муусайн, худал үнэн.

entomoloji *is.* шавжны дотоод бүтцийг судлах ухаан, шавж судлал, энтомологи.

entomolojist *is.* шавжний дотоод бүтэц судлаач, шавж судлаач.

entrika *is.* нууц явуулга, далд хөнөөл, далдуур дуур хөнөөгч, далдуур үймүүлэгч.

envanter *is. tic.* данс, цэс.

envestisman *is.* хөрөнгө оруулалт.

epey *zf.* нэлээд, нэлээд их, овоо, олон, зөндөө.

epeyce *zf.* нэлээд их, овоо их, зөндөө олон.

epidemi *is. tıp.* тахал, хижиг.

epidemioloji *is. tıp.* тахал судлал.

epik, -ği *is.* ve *s.* үлгэр тууль, үлгэр туулийн, туулийн.

epilog, -ğu *is. ed.* төгсгөл, төгсгөлийн хэсэг.

epitelyum *is. biy.* енгөн эд.

epope *is.* тууль, үлгэр тууль.

er (I) *is.* 1. эр хүн, эрэгтэй хүн. 2. баатар, эрэлхэг баатар, зоригт баатар. 3. цэрэг. 4. *hlk.* нөхөр, эр нөхөр. **~e gitmek (veya varmak)** *hlk.* нөхөрт гарах, гэрлэх. **~e vermek** нөхөрт гаргах, гэрлүүлэх, охиноо айлд бэр болгож өгөх.

er (II) *zf.* эртхэн, эрт.

erat *is. ask.* 1. цэрэг, цэргийн хүн. 2. цэргүүд.

erbap, -bı *is.* мэргэжсэн хүн, мэргэжилтэн. "*Her işi erbabından sormalı.*" Ямар ч ажлыг мэргэжсэн хүнээс нь асуух хэрэгтэй.

ercik, -ği *is. bot.* дохиур.

erdem *is.* 1. буян, буянт үйл, ач тус, сайн үйл, ач буян. 2. *fel.* сайн санаа, сайн чанар, эрхэм зэрэг, чанар чансаа.

erdemli *s.* сайн санаат, буянт, буянтай, буяны, ачит, ач тустай, сайн үйлийн.

erden *s.* bk. bakir.

er dişi *is.* ve *s. biy.* хиосгон, саармаг, манин хүн.

erek, -ği *is.* зорилго, санаа.

erek bilimi *is. fel.* зорилго зүй.

erg *is. fiz.* эрг (ажлын нэгж).

ergunan *is.* бадралт баг бишгүүр.

er geç *zf.* эрт орой хэзээ нэгэн цагт, хэзээ ч болов нэг, хэзээ л бол, нэг л мэдэхэд.

ergen *s.* 1. насанд хүрсэн, бие гүйцсэн, эрийн цээнд хүрсэн. 2. ганц, гэрлээгүй, гоонь, ганц бие. **~ olmak** нас бие гүйцэх, насанд хүрэх, эрийн цээнд хүрэх.

ergenleşme *is.* ergenleşmek үйлийн нэр.

ergenleşmek *(nsz)* насанд хүрэх, бие гүйцэх, бие боловсрох, эрийн цээнд хүрэх.

ergenlik, -ği *is.* идэр нас, идэр залуу нас.

ergime *is. fiz.* хайлалт, хайллага.

ergimek *(nsz)* хайлах.

ergin *s.* 1. болсон, боловсорсон, болов сорч гүйцсэн. "*Ergin yemiş.*" Боловсорч гүйцсэн жимс. 2. нас бие гүйцсэн, насанд хүрсэн, эрийн цээнд хүрсэн.

erginleme *is.* erginlemek үйлийн нэр.

erginlemek *(-i, -e)* сургах, заах, хүмүүжүүлэх.

erginleşme *is.* erginleşmek үйлийн нэр.

erginleşmek *(nsz)* насанд хүрэх, нас бие гүйцэх, эрийн цээнд хүрэх.

erginlik, -ği *is.* насанд хүрэх, нас бие гүйцэх, эрийн цээнд хүрэх.

ergitme *is.* ergitmek үйлийн нэр.

ergitmek *(-i)* хайлуулах.

erguvanî *is.* 1. улаан өнгө, ув улаан өнгө,

час улаан өнгө. 2. *s.* улаан, ув улаан, час улаан өнгөтэй.

erik, -ği *is. bot.* 1. лисийн мод. 2. чавга, лис.

eril *s. gr.* эр хүйсний, эр (үг).

erillik, -ği *is.* эр хүйс.

erim (I) *is.* хүрэх газар, хүрэх зай, тусгалын хол. "*G z erimi.*" Хараа хүрэх газар. "*Kurşun erimi.*" Сумны тусгалын хол.

erim (II) *is.* сайн бэлгэ тэмдэг, сайн зөн, совин.

erime *is.* erimək үйлийн нэр.

erimek *(nsz)* 1. хайлах, гэсэх. 2. уусах, хайлах. "*Şekər suda erir.*" Чихэр усанд хайлдаг. 3. (бөс даавуу) ханзрах, удрах, сэмрэх, муудах, урагдах. 4. *mec.* турах, эцэх, яс арьс болох, хатангирах. 5. *mec.* ичих, нүүр улайх. 6. *mec.* үгүй болох, устаж үгүй болох, устах, дуусах, төгсгөл болох, алга болох, замхрах. "*Güzel hayatımız da bir göz açıp kapayışta eridi.*" Бидний сайхан амьдрал ч мөн нэгэн адил нүд эрмэхийн зуур үгүй болов.

erin *s.* бэлгийн хөгжил гүйцсэн, бэлгийн бойжилтонд хүрсэн, нас биө гүйцсэн.

erinç, -ci *is.* амгалан байдал, энх амгалан байдал, тайван байдал, энх түвшин, амирлангуй байх.

erinme *is.* erinmek үйлийн нэр.

erinmek *(-ə, nsz)* залхуурах, хойргоших, хашигнах.

erirlik, -ği *is. fiz.* хайлах чанар.

erişkin насанд хүрсэн хүн, нас биө гүйцсэн.

erişilme *is.* erişilmek үйлийн нэр.

erişilmek *(-e)* erişmək үйлийн үйлдэгдэх хэв.

erişim *is.* 1. өrişmək үйлийн нэр. 2. зам харилцаа.

erişkin *s. biy.* насанд хүрсэн, нас бие гүйцсэн, эрийн цээнд хүрсэн.

erişkinlik, -ği *is.* насанд хүрэх, нас бие гүйцэх, эрийн цээнд хүрэх.

erişme *is.* erişmek үйлийн нэр.

erişmek *(-e)* 1. хүрэх, амжих, завдах. "*Amacına erişmek.*" Зорилгодоо хүрэх. 2. хүрэх, хүрч очих. 3. боловсрох, боловсорч гүйцэх, болох. 4. (цаг хугацаа) болох, ирэх. "*Bahar erişti.*" Хавар ирлээ.

erişte *is.* хатаасан хэрчсэн гурил.

eriten *is. ve s. kim.* хайлуулагч, уусгагч (шингэн).

eritme *is.* өritmək үйлийн нэр.

eritmek *(-i)* 1. хайлуулах, уусгах. 2. *mec.* зарах, зарцуулах, хэрэглэх, дуусгах. 3. *mec.* их гомдоох. 4. *mec.* тураах, тэнхэл тамир барчихах, яс арьс болгох, хатангиртуулах. 5. *mec.* үгүй хийх, устгах, үгүй болгох.

eritrosit *is.* эритроцит, улаан бөөм.

eriyik, -ği *is. kim.* уусмал.

erk *is.* 1. эрх мэдэл, эрх дарх, засаг, бүрэн эрх. 2. хүч чадал, сүр хүч, сүр жавхлан, аугаа хүч.

erkân *is.* 1. удирдагчид, тэргүүлэгчид, манлайлагчид, тэргүүнүүд, толгойлогчид. 2. *ask.* цэргийн дээд ноёд, жанжин нар. 3. зам, арга зам, арга, чиглэл.

erke *is. fiz.* эрчим хүч, энерги.

erkeç, -ci *is.* ухна, сэрх.

erkek, -ği *is.* 1. эр (амьтан). 2. эрэгтэй хүн, эр хүн, эр. 3. эр нөхөр, нөхөр. 4. *s.* эр хүн шиг, үнэнч шударга, хэлсэн үгэндээ хүрдэг, эрэлхэг, зоригтой, баатар. 5. хатуу, бөх, бат. 6. *biy.* эрэгтэй бэлэг эрхтэн. "*Erkek demiri.*" Хатуу төмөр. **~ gibi** эр хүн шиг.

erkeklik, -ği *is.* 1. эр хүн болох, нас бие гүйцэх, эрийн цээнд хүрэх. 2. эр зориг, эрэлхэг зориг, зүрх, зориг, эр чадал. 3. эр бэлгийн хүч чадал.

erkeksi *s.* эр хүн шиг, эрдүү, эршүүд.

erken *zf.* 1. эртхэн, эрт. "*Sakın geç kalma, erken gel.*" Ердөө оройтож болохгүй шүү, эртхэн ирээрэй. 2. эрт, цагаас урьд. "*Bahar erken geldi.*" Хавар эрт боллоо.

erkenden *zf.* эртхэн, хар өглөөгүүр, их эрт.

erkin *s.* сул, эрх чөлөөтэй, дархан, зоргоороо, эрх дураараа.

erkinci *is. ve s.* либерал.

erkincilik, -ği *is.* либерализм.

erksizlik, -ği *is.* анархи, засаггүй, засаг захиргаагүй, төрийн захиргаагүй.

erme *is.* ermek үйлийн нэр.

ermek, -er *(-e)* 1. хүрэх, золгох, болох. "*Muradına ermək.*" Хүсэл нь биелэгдэх/хүссэндээ хүрэх. 2. хүрэх. "*Eli tabana ermek.*" Гар нь таазанд хүрэх. 3. (жимс, ногоо) боловсрох, боловсорч гүйцэх, болох. 4. гэгээрэх, хутагт болох.

Ermeni *öz. is. ve s.* 1. Армян хүн, армян. 2. армяны, армян үндэстний

ermiş *is.* гэгээн, гэгээнтэн, хутагт, хувилгаан.

eroin *is.* героин (хар тамхины төрөл).

eros *z. is.* 1. хүсэл, тачаангүй хүсэл, тачаангуй шунал. 2. Хайрын бурхан.

erotik, -ği *s.* 1. хайр дурлалын, дурлалт, дурласан, тачаангуйлан дурласан, эротик. 2. тачаангуй, дур хөдөлгөсөн, сэрэл хөдөлгөсөн, эротик.

erotizm *is.* дур хөдлөх, сэрэл, тачаангуй байдал, эротизм.

erozyon *is. coğr.* хөрсний нуралт, гулсалт. **~a uğramak** хөрс нурах, гулсах.

ersiz *s.* нөхөргүй, эр нөхөргүй.

erte *is.* дараа, дараах, өдөр ба үйл явдлын дараа ирж буй цаг хугацааг илэрхийлнэ. "*Pazar ertesi (pazartesi).*" Ням гаригийн дараах өдөр (даваа гариг). "*Bayram ertəsi.*" Баярын дараа. "*Savaş ertesi.*" Дайны дараа.

erteleme *is.* ertələmek үйлийн нэр.

ertelemek *(-i)* хойшлуулах, хойш тавих.

ertelenme *is.* ertələnmək үйлийн нэр.

ertelenmek *(nsz)* хойшлогдох, хойш тавигдах. "*Gezi ertelendi.*" Зугаалга хойшилсон.

ertesi *s.* дараагийн, дараачийн, ирэх. "*Ertesi*

gün." Дараагийн өдөр. "*Ertesi yıl.*" Ирэх жил.

erzak *is.* хүнс, хоол хүнс, хүнс базаалт.

esans *is.* үнэртэй ус, анхилга, сүрчиг.

esaret *is.* 1. боолчлол, олзонд байх, бусдын эрхэнд байх. 2. дарлал, талхи, талхидал, дөнгө.

esas *is.* 1. суурь, үндэс. 2. зөв зам, зөв хэлбэр, уг үндэс, үндсэн шинж, мөн чанар, гол санаа, гол утга. "*Bu işin esası böyle değil.*" Энэ ажлын гол санаа нь ийм биш. 3. *s.* үндсэн, гол, суурь, уг. *Esas görev* гол үүрэг.

esasen *zf.* 1. эхнээсээ, анхнаасаа, урьдаас, эртнээс, үнэндээ, огт, ерөөсөө. "*Bu işin bu neticeye varacağını esasen biliyordum.*" Энэ ажлын ийм үр дүнд хүрэхийг нь анхнаасаа би мэдэж байсан юм. 2. үнэндээ, чухамдаа, үнэн чанартаа, хэрэг дээрээ, үнэн хэрэгтээ, үнэнийг хэлэхэд. 3. ямар ч гэсэн, яадаг ч гэсэн, тэртэй тэргүй, ...байсан, бас л, тэглээ ч гэсэн.

esasî *s.* үндсэн, гол, уг.

esaslandırma *is.* esaslandırmak үйлийн нэр.

esaslandırmak *(-i)* үндэстэй болгох, баттай болгох, үндэс баримттай болгох, иш үндэстэй болгох, батлах, батжуулах, ноттой болгох.

esaslanma *is.* esaslanmak үйлийн нэр.

esaslanmak *(nsz)* үндэстэй болох, баттай болох, үндэс баримттай болох, иш үндэстэй болох, батлагдах, батжих, ноттой болох, нотлогдох.

esaslı *s. ve zf.* ул суурьтай, ул үндэстэй, үндэстэй, суурьтай, баттай, үнэн зөв, зөв зүйтэй, сайхан.

esassız *s.* 1. ул суурьгүй, үндэсгүй. 2. худал, хуурмаг, буруу, үндэсгүй. "*Bu haber esassızdır.*" Энэ худал мэдээ.

esef *is.* харамсах, халаглах, хар буух, хайран санагдах, гэмших. **~ etmek** харамсах, халаглах, хар буух, хайран санагдах, гэмших.

esefle *zf.* харамсалтайгаар, харамсан, халаглан, гэмшин.

esen *s.* эрүүл, эрүүл саруул, эсэн мэнд, эрүүл чийрэг.

esenleme *is.* esenlemek үйлийн нэр.

esenlemek *(-i)* 1. ёслох, мэндчилэх, мэндлэх, амар мэндийг асуух, амрыг эрэх. 2. сайн ерөөлийн үг хэлэн салах.

esenlik, -ği *is.* эрүүл мэнд, эрүүл, бие лагшин.

eser *is.* 1. зохиол, бүтээл, туурвил, урлагийн бүтээл, уран бүтээл. 2. шинж, тэмдэг, шинж тэмдэг, ул мөр, мөр, ор, ором, ор мөр. "*Buralarda sudan eser yok.*" Үүгээр усны ямар ч ор мөр алга.

esin *is.* онгод, шинэ санаа.

esinleme *is.* esinlemek үйлийн нэр.

esinlemek *(-e)* онгод оруулах, шинэ санаа төрүүлэх.

esinlenme *is.* esinlenmek үйлийн нэр.

esinlenmek *(-den)* онгод орох, шинэ санаа төрөх, санаа авах.

esinti *is.* сэвшээ салхи, сэвэлзүүр салхитай, зөөлөн салхи.

esintili *s.* сэвшээ салхитай, сэвэлзүүр салхитай, зөөлөн салхилсан.

esir *is.* 1. олзны хүн, олзлогдсон хүн. 2. боол. **~ almak** олзлох, олзолж авах, барьж авах, барих. **~ düşmek** олзлогдох, баригдах. **~ olmak** олзлогдох, баригдах.

esirgeme *is.* esirgemek үйлийн нэр.

esirgemek *(-i, -den)* 1. хамгаалах, харж хандах, ивээх, тэтгэх. 2. хайрлах, гамнах, хайран санагдах. "*İnsan, yurdu için canını esirgemez.*" Хүн эх орныхоо төлөө амь насаа хайрладаггүй. 3. харамлах, дургүйцэх.

esirlik, -ği *is.* 1. олзлогдох, баригдах. 2. боолчлол.

eski *s.* 1. хуучин, хуучны, эртний. "*Eski yapı.*" Хуучин барилга. 2. хуучин, хуучирсан, элэгдэж муудсан. "*Eski bir palto.*" Хуучин пальто. эртний, антик, хуучны. 3. хуучин, урьдын. 4. хуучин, хуучирсан, хоцрогдсон. 5. (нэг албан байгууллагад) олон жил ажилласан, олон жил алба хаасан. 6. эртний, эрт үеийн. 7. туршлагатай, дадлага туршлагатай, мэргэшсэн. **~ler** 1) эртний хүмүүс. 2) хуучин эд зүйлс, хуучин юм, новш. **~si gibi** хуучных шигээ, урьд байсан хэвээрээ.

eskici *is.* 1. хуучин эд зүйлс зардаг хүн. 2. хуучирсан, эдэлж хэрэглэгдсэн гутал засаж янзалдаг хүн.

Eski Çağ *is.* эртний үе, эрт үе, эрт цаг.

eskiden *zf.* урьд, өмнө, урьд нь, дээр үед, дээр цагт, эрт цагт.

eskime *is.* eskimek үйлийн нэр.

eskimek *(nsz)* 1. хуучрах, муудах, элэгдэх 2. өтлөх, хөгшрөх, өвгөрөх.

Eskimo *z. is.* 1. эскимос хүн. 2. эскимос, эскимосын.

Eskimoca *z. is.* эскимос хэл.

eskitme *is.* eskitmek үйлийн нэр.

eskitmek *(-i)* 1. хуучруулах, элээх, элэгдүүлэх. 2. өтлүүлэх, хөгшрүүлэх.

eskrim *is.* сэлэм эргүүлэх, сэлэм эргүүлэх спорт.

eskrimci *is.* сэлэм эргүүлэгч.

esme *is.* esmek үйлийн нэрс.

esmek, -er *(nsz)* 1. үлээх, салхилах, сэнгэнэх. 2. *mec.* санаанд орох, гэнэт бодогдох, бодол төрөх, дотор сэрхийх.

esmer *is.* 1. бор өнгө, хүрэн хар өнгө. 2. *is. ve s.* бор царайтай, бараан царайтай, хүрэн хар. 3. (тэнгэр) бүрхэг, харанхуй

esmerimsi *s.* бордуу, бараандуу, хүрэн хар.

esmerleşme *is.* esmerleşmek үйлийн нэр.

esmerleşmek *(nsz)* 1. борлох, хүрэн хар болох. 2. харлах, харлан харагдах, барайн үзэгдэх.

esna *is.* үе, агшин, хором, хоромхон. "*O esnada ben burada değildim.*" Тэр үед би энд байгаагүй.

esnaf *is.* 1. хувираа үйлдвэрлэл эрхлэгч, хувийн аж ахуйн эзэн, мухлагийн эзэн, дэлгүүрийн эзэн, худалдаачин, наймаачин. 2. *argo.* янхан.

esnasında *zf.* үед, мөчид, цагт, агшинд.

esnek, -ği *is. ve s.* 1. уян, уян хатан, налархай, зөөлөн. 2. *mec.* уян хатан. "*Esnek bir tutum.*" Уян хатан байдал.

esneklik, -ği *is.* уян чанар, уян налархай байдал.

esneme *is.* esnemek үйлийн нэр.

esnemek *(nsz)* 1. эвшээх. 2. матийх, хотойх, нугарах, гулзайх. 3. сунах, тэлэх, өргөсөх.

esnetme *is.* esnetmek үйлийн нэр.

esnetmek *(-i)* esnemek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

Esperanto *z. is.* эсперанто хэл.

Esperantocu *is.* эсперанточ.

espiyon *is.* тагнуулч, тагнуул.

espri *is.* 1. хошин үг, шог үг, хошигнол, хэрсүү зэмлэл, нарийн утгатай хошигнол. 2. нарийн утга, цаад утга, хошигнол. **~ yapmak** хошигнох, хошин үг хэлэх.

esprili *s.* 1. хошин үгтэй, шогч, наргианч. 2. хошин, хошигносон, шог үгтэй.

esrar (I) *is.* нууцууд.

esrar (II) *is.* марихуан, хашиш.

esrarengiz *s.* нууцгай, битүүлэг, учир битүүлэг, үл ойлгогдох, далдын.

esrarkeş *is.* мансууруулах бодис хэрэглэгч, хар тамхи татагч.

esrarlı (I) *s.* нууцгай, битүүлэг, учир битүүлэг, үл ойлгогдох, далдын.

esrarlı (II) *s.* марихуантай, хашиштай. "*Esrarlı sigara.*" Марихуантай тамхи.

estağfurullah *ünl.* зүгээр зүгээр, хаанаас даа, юу гэлээ гэж дээ (талархал ба магтаалын хариуд тэр хүний зүгээс даруу төлөв зан гарган хэлэх үг).

ester *is. kim.* эфир, цийлэг.

estetik, -ği *is.* 1. урлагийг гуа сайхнаар үзэх үзэл, урлагийг үзэх үзэл. 2. *s.* гоо сайхны, гоё, сайхан. 3. *is. fel.* гуа зүй, сайхны зүй (урлаг, байгаль, хүний амьдралын гуа сайхан зүйлийн хэлбэр болон агуулгын тухай гүн ухааны сургаал). 4. *s. tıp.* гоо сайхны. "*Estetik ameliyati.*" Гоо сайхны мэс засал.

estetikçi *is.* гуа хэлбэрийг шүтэгч.

estetikçilik, -ği *is. fel.* гуа хэлбэрийг шүтэх (бодит байдлаас тасарч, сонирхолтой хэлбэрээр хөөцөлдөн, агуулгыг хайхрахгүй байх).

estetizm *is.* bk. estetikçilik.

estirme *is.* estirmek үйлийн нэр.

estirmek *(-i)* esmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

eş *is.* 1. хос, ижил, хоёр. 2. хань, хань ижил, эхнэр нөхөр. 3. хос хоёр амьтан, хос хоёр. 4. *hlk.* татвар эхнэр, татвар эм. 5. *hlk.* анд, нөхөр, найз. 6. (тоглоом) хоршоо нөхөр, хамт тоглогч, хослон тоглогч.

eş anlam *is. gr.* ойролцоо утга, адил утга, ижил утга.

eş anlamlı *s. gr.* утга ойролцоо, утга адил, ижил утгатай.

eşantiyon *is.* 1. дээж, загвар, үлгэр. 2. үлгэр, дуурайл, үлгэр жишээ.

eşarp *is.* алчуур.

eş basınç, -cı *is. coğr.* изобар.

eş basınçlı *s.* адил даралтын.

eş biçim *is. kim.* изоморф, адил хэлбэр.

eş biçimli *s. kim.* изоморф шинжтэй, адил хэлбэртэй.

eş biçimlilik, -ği *is.* изоморфизм, адил хэлбэржил.

eş cinsel *s.* гомосексуалист, ижил хүйстэнтэйгээ явалдагч (хүн).

eş cinsellik, -ği *is.* ижил хүйстэнтэйгээ явалдах.

eş değer *is.* тэнцүү чанартай байх, тэнцүү байх, адил байх, тэнцэл

eş değerli *s.* 1. тэнцүү чанартай, тэнцүү, адил, тэнцэлтэй. 2. *mat.* тэнцүү чанартай, тэнцүү.

eşek, -ği *is.* 1. илжиг. 2. *mec.* зерүүд, гежүүн, мулгуу, унхиагүй амьтан. **~ gibi** болчимгүй, ухаангүй, бүдүүлэг. **~ kadar** *kaba.* том, биөрхүү. **~ sudan gelinceye kadar dövmek** *tkz.* үхтэл л зодох, сайн жанчих. **~ şakası** бодлогогүй тоглоом, бүдүүлэг тоглоом тохуу. **~ten düşmüş karpuza dönmek** 1) гайхаж хоцрох, алмайрах. 2) шившгээ тарих, хөгөө чирэх, баларч гүйцэх.

eşek arısı *is. zool.* бөхгөнө, том зөгий.

eşekçe *s. zf.* мунхаг, тэнэг, бүдүүлэг, болчимгүй, мунхагаар, бүдүүлгээр, тэнэг юм шиг.

eşeklik, -ği *is.* тэнэг юм, тэнэг явдал, бүдүүлэг зан авир, мунхаглал, тэнэглэл.

eşeleme *is.* eşelemek үйлийн нэр.

eşelemek *(-i)* 1. уудлах, онгилох, ухах. 2. *mec.* уудлан үзэх, учрыг олохыг хичээх, уудлах, эрж олох, мэдэж авах, судлах. 3. уудлах, онгичих, онгилох, эмх алдуулах.

eşey *is. biy.* хүйс.

eşeyli *s. biy.* (эр эм) хүйсний, хүйстэй.

eşeysel *s. biy.* бэлгийн, бэлэг, эр эмийн.

eşik, -ği *is.* 1. босго. 2. *mec.* эхлэл, эхлэлийн цэг, босго, үүд, даваа. "*Dünya yeni bir ekonomik bunalımın eşiğinde.*" Дэлхий дахин, шинэ эдийн засгийн хямралын босгон дээр байна. 3. *coğr.* боргио. **eşiğine yüz sürmek** гуйх, царайчлах. **eşiğini aşındırmak** айлын босгыг элээх, айлын үүд амраадаггүй, их орж гарах, үүдийг нь урах.

eşilme *is.* eşilmek үйлийн нэр.

eşilmek *is.* eşmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

eşinme *is.* eşinmek үйлийн нэр.

eşinmek *(nsz)* (амьтан) хөлөөрөө газар онгилох.

eşit *s.* 1. адил, тэгш, тэнцүү, чацуу. 2. адил эрхтэй, тэгш эрхтэй, нэг зиндааны, үеийн.

eşitleme *is.* eşitlemek үйлийн нэр.

eşitlemek *(-i)* тэгшитгэх, тэнцүүлэх, чацуулах, зэрэгцүүлэх, адилтгах, адил болгох.

eşitlenme *is.* eşitlenmek үйлийн нэр.

eşitlenmek *(nsz)* тэнцүү болох, тэнцэх, адил болох, чацуу болох.

eşitlik, -ği *is.* 1. тэнцэл, тэнцэх, адил байх. 2. тэгш эрх, эрх тэгш байдал.

eşitsiz *s.* тэгш бус, тэнцүү бус, адил биш, ижил биш.

eşitsizlik, -ği *is.* тэгш бус байдал, тэнцүү бус байдал, адил биш байх, ижил биш байх.

eşkenar *is.* ve *s. geom.* тэнцүү талт, тэгш талт, адил талтай, чацуу талтай. "*Eşkenar dörtgen.*" Тэнцүү талт дөрвөлжин. "*Eşkenar üçgen.*" Тэнцүү талт гурвалжин.

eşkıya *is.* 1. талын дээрэмчид, хунхуузууд, шилийн сайн эрчүүд. 2. талын дээрэмчин, хунхууз, шилийн сайн эр.

eşkin (I) *is.* 1. (морины) шогшоо явдал, цогио. 2. *s.* шогшоо, цогиотой (морь). 3. *zf.* шогшин, шогшоогоороо, цогин, цогьсоор.

eşkin (II) *is.* нахиа, найлзуур, гөлөг.

eşleme *is.* eşlemek үйлийн нэр.

eşlemek *(-i)* хослуулах, холбох, нийлүүлэх.

eşlenik *s. mat.* хошмогтой.

eşleşme *is.* eşleşmek үйлийн нэр.

eşleşmek *(nsz, -le)* 1. хослох, хос болох, нийлэх, ижилсэх. 2. нийлэх, гишгэх.

eşleştirme *is.* eşleştirmek үйлийн нэр.

eşleştirmek *(-i)* 1. хослуулах, хос болгох, нийлүүлэх, ижилсүүлэх. 2. нийлүүлэх, хээлтүүлэх, гишгүүлэх, эвцэлдүүлэх.

eşlik, -ği *is.* 1. хослох, ижилсэх, нийлэх. 2. *müz.* найруу хамсраа, дагалт хөгжим. **~ etmek** 1) найруу хамсрах, дагалдан хөгжимдөх. 2) дагах, дагалдах, дагалдан явах, бараа болох. 3) хамт байх, дагуулах, хань болох.

eşme *is.* 1. eşmek үйлийн нэр. 2. *hlk.* булаг, шанд.

eşmek, -er (I) *(-i)* 1. ухах, малтах, самардах. 2. *mec.* уудлан үзэх, учрыг олохыг хичээх, уудлах, эрж олох, мэдэж авах, судлах.

eşmek (II) *(nsz)* (морь) шогших.

eşofman *is.* биөийн тамирийн хувцас.

eşraf *is.* язгууртнууд, ноёд, эзэд, баячууд.

eşref *s. esk.* эрхэм, хүндэт, нэр төртэй, нэр хүндтэй, дээд.

eş sesli *is.* ve *s. gr.* адил дуудлагатай үг, адил дуудлагатай үгсийн.

eşsiz *s.* 1. онцгой, ер бусын, ижилгүй, хосгүй, жишээгүй, зүйргүй, гойд. "*Eşsiz bir başarı.*" Онцгой амжилт. 2. ганц, орь ганц, гань, ганц биө, хань ижилгүй.

eştirme *is.* eştirmek үйлийн нэр.

eştirmek (I) *(-i)* eşmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

eştirmek (II) *(-i) hlk.* (морь) давхиулах, цогиулах.

eşya *is.* эд зүйлс, юмс, эд хогшил.

et *is.* 1. мах. "*Koyun eti.*" Хонины мах. 2. бие, мах, махбодь. 3. биеийн арьс, бие. "*Gömleği yırtılmış, eti görünüyordu.*" Цамц нь урагдчихсан, бие нь харагдаж байлаа. 4. (жимс, ногооны) доторх идээ.

etajer *is.* таг, номын тавиур, тавиур, дашинга.

etamin *is.* шаа даавуу, нэг төрлийн даавуу.

etanol *is. kim.* этанол, этилийн с ирт.

etap, -bı *is. sp.* шат, үе.

etçil *s. zool.* махчин, махч, махаар хооллодог, махан идэштэй.

etçiller *is. zool.* махчин амьтад.

etek, -ği *is.* 1. хормой. 2. банзал. 3. хаяа. "*Çadır eteği.*" Майхны хаяа. 4. бэл, хормой. "*Dağın eteği.*" Уулын бэл.

eteklik, -ği *is.* 1. банзал. 2. банзал хийхэд тохиромжтой, банзалын (даавуу).

etene *is. anat.* 1. хойдох, ихэс, хаг. 2. *bot.* дотоод үрэвч, цэцгийн товчирхой.

eter *is. kim.* эфир, цийлэг.

etik *is.* 1. ёс суртахууны сургаал, иш зүй. 2. *s.* ёс суртахууны, ёс суртахуунд нийлэх.

etiket *is.* 1. шошго, хаяг. 2. *mec.* ёс, ёс горим.

etiketleme *is.* etiketlemek үйлийн нэр.

etiketlemek *(-i)* шошго наах, хаяг хадах.

etiketli *s.* 1. шошготой, хаягтай. 2. ёсорхог, ёсорхуу, ёс сахигч.

etiketsiz *s.* шошгогүй, хаяггүй.

etil *is. kim.* этил.

etilalkol, -lü *is. kim.* bk. alkol.

etilen *is. kim.* этилен.

etimoloji *is.* 1. үгийн гарал зүй, үгийн гарал судлал. 2. үгийн гарал.

etimolojik *s.* үгийн гарлын, үгийн гарал зүйн, үгийн гарал судлалын.

etken *is.* 1. нөлөө, хүчин зүйл, шалтгаан, нөлөөлөх хүч, хүчлүүр. 2. *s. kim.* идэвхтэй, идэв хт. 3. *gr.* үйлдэх хэв.

etki *is.* 1. нөлөө, нөлөөлөх хүч, хүч, үйлчлэл. 2. үр дүн, үр нөлөө, үр ашиг. 3. *mec.* сэтгэгдэл, нөлөө, хоногшил. "*Bende olumlu etki bıraktı.*" Надад сайхан сэтгэгдэл төрүүлсэн.

etkileme *is.* etkilemek үйлийн нэр.

etkilemek *(-i)* нөлөөлөх, нөлөө үзүүлэх, сэтгэгдэл төрүүлэх, хоногших, сэтгэл татах, сонирхол татах.

etkilenme *is.* etkilenmek үйлийн нэр.

etkilenmek *(nsz)* нөлөөнд автах, автагдах, нөлөөнд орох, сэтгэгдэл төрөх, сэтгэлд хоногших, хоногшин үлдэх, сэтгэл татагдах, сонирхол төрөх.

etkileşim *is.* харилцан үйлчлэл, нөлөө.

etkileşme *is.* etkileşmek үйлийн нэр.

etkileşmek *(nsz)* харилцан үйлчлэх, нөлөөлөх.

etkileyici *s.* нөлөөтэй, нөлөөлөх, гүн

сэтгэгдэл төрүүлсэн, сэтгэлд хоногшим, сонирхол татсан.

etkili *s.* нөлөөтэй, үр нөлөөтэй, үр ашигтай, тустай. **~ olmak** нөлөөлөх, нөлөө үзүүлэх.

etkime *is. kim.* үйлчлэл, нөлөөлөл.

etkimek *(-e) kim.* үйлчлэх, нөлөөлөх.

etkin *s.* 1. идэвхтэй, ажиллаж буй, хөдөлгөөнтэй. 2. *fel.* идэвхтэй, эрч хүчтэй. 3. *kim.* идэвхтэй, идэвхт.

etkinlik, -ği *is.* 1. үйл ажиллагаа, идэвх, хөдөлгөх хүчин. 2. *fel.* идэвхтэй байдал, идэвх, эрч хүч.

etkisiz *s.* нөлеегүй, идэвхгүй, үйлчлэлгүй.

etlenme *is.* үйлийн нэр.

etlenmek *(nsz)* махлаг болох, таргалах.

etli *s.* 1. махтай. "*Etli yemek.*" Махтай хоол. 2. махлаг, тарган. 3. доторх идээ ихтэй (жимс).

etme *is.* үйлийн нэр.

etmek, -der 1. хийх, үйлдэх. "*Kahvaltı etmek.*" Өглөөний цайгаа уух. 2. хийх. "*İşi berbat etti.*" Тэр хэргийг муугаар эргүүлсэн. 3. харьцах, хандах, хийх. "*İyi ettiniz de geldiniz.*" Ирсэн чинь сайн болж. 4. сөрөг утга илэрхийлсэн тохиолдолд "чадахгүй", "байж чадахгүй" гэсэн утга илэрхийлнэ. "*İnsan susuz edemez.*" Хүн усгүйгээр байж чадахгүй. 5. болгох, хүргэх. "*Akşamı etmek.*" Орой болгох. 6. егөх. "*Armağan etmek.*" Бэлэг өгөх 7. тэнцэх, болох. "*İki iki daha d rt eder.*" Хоёр хоёрын дөрөв (болно). 8. үнэтэй байх. "*Bu kitap bin lira eder.*" Энэ ном мянган лирийн үнэтэй/Энэ ном мянган лир. 9. муу үйл хийх, муу юм хийх, хорлох, хорлон сүйтгэх, хор хүргэх. "*Ben ettim, ama sen etme.*" Би муу юм хийсэн, харин чи бүү хийгээрэй. 10. хасах, салгах, –гүй болгох, үгүй болгох, эс өгөх, эс олгох. "*Evinden etmek.*" Орон гэргүй болгох. 11. (доороо, өмдөндөө, орондоо) шээх, баах. "*Çocuk altına etti.*" Хүүхэд доороо шээсэн. **etmeğini bırakmamak** доромжлох, элэг барих, дээрэлхэх, муу юм хийх, хорлох. **ettiğini bulmak (veya çekmek)** нүгэл нь нүдээрээ гарах, шангаа хүртэх.

etmen *is.* учир, шалтгаан, хүчин зүйл, хүчлүүр, нөхцөл.

etnik *s.* угсаатны, угсаатны зүйн, овог аймгийн.

etnograf *is.* угсаатны зүйч.

etnografya *is.* угсаатны зүй.

etnolog *is.* угсаатан судлагч.

etnoloji *is.* угсаатны судлал.

etnolojik *s.* угсаатны судлалын.

et obur *s. zool.* махчин, махч, махаар хооллодог, махан идэштэй.

et oburlar *is. zool.* махчин амьтад.

etraf *is.* 1. тал, этгээд, хажуу, зах. 2. орчин, орчин тойрон, хавь, ойр хавь. 3. тойрон байгаа хүмүүс, ойр орчмын хүмүүс. **~ını almak** тойрох, хүрээлэх.

etraflıca *s.* ve *zf.* нарийвчлан, бүх талаар, тал бүрээс нь.

etraflıca *zf.* бүх талаар, тал бүрээс нь, сайтар, нухацтай. "*Bir karara varılmadan evvel, etraflıca düşünmek gerekir.*" Ямарваа нэгэн шийдвэр гаргахын өмнө сайтар бодох хэрэгтэй.

etsiz *s.* 1. махгүй. "*Etsiz yemek.*" Махгүй хоол. 2. хорчийсон, туранхай, эцэнхий, цонхигор.

ettirgen *s. gr.* үйлдүүлэх хэвийн.

ettirme *is.* ettirmek үйлийн нэр.

ettirmek *(yar)* 1. хийлгэх, үйлдүүлэх, –уулах (–үүлэх), –лгах (–лгэх, –лгох, –лгөх). –гах (–гэх, –гох, –гөх). "*Çocuklara kahvaltı ettirdim.*" Би хүүхдүүдийн өглөөний цайг нь уулгуулсан. 2. шалтгаан болох, хүргэх. "*Bu tutum beni çalışmaktan nefret ettirdi.*" Энэ байдал надад ажиллахаас дургүй хүргэдэг болсон.

etüt, -dü *is.* 1. судалгаа, шинжилгээ, судлал, шинжлэл. 2. судалбар зураг. 3. шинжилгээний зохиол, судалгааны бүтээл. 4. давтлага. **~ etmek** судлах, шинжлэх.

etüv *is.* ариутгуур.

ev *is.* 1. гэр, гэр орон, орон гэр. "*Ev kadın.*" Гэрийн эзэгтэй, гэрийн сайн эзэгтэй. 2. гэрийн ажилтай эхнэр. 2. орон сууц, байр, байшин. "*Ev kirası.*" Байрны хөлс. 3. газар, байшин, ордон. "*Dikim evi.*" Оёдлын газар. "*Ordu evi.*" Офицерүүдын ордон. 4. *mec.* гэр, айл, айл гэр, гэр бүл, гэрийхэн. "*Ev halkı.*" Гэр бүлийн гишүүд, гэрийнхэн, гэр бүлийнхэн. 5. *esk.* удам, үр удам, удам угсаа. **~ açmak** гэрлэх, тусдаа гарах. **~ bozmak** (эхнэр нөхөр) салах, салгах. **~ ~ dolaşmak** айл айл хэсэх. **~ tutmak** байр түрээсэлж суух, байр хөлслөх.

ev bark *is.* 1. гэр, байшин, эзэмшил газар, үл хөдлөх хөрөнгө. 2. айл гэр, хүүхэд шуухад. **~ yıkmak** гэр бүл сарниулах, гэр бүл салгах, гэр бүл бусниулах.

evcek *zf.* гэр бүлээрээ, ам бүлээрээ. "*Sinemaya evcek gidiyoruz.*" Гэр бүлээрээ кинонд явж байна.

evcik, -ği *is.* бяцхан гэр, бяцхан байшин.

evcil *s.* гэрийн тэжээвэр, тэжээмэл (амьтан). "*Evcil hayvan.*" Тэжээвэр амьтан.

evcilleşme *is.* evcilleşmek үйлийн нэр.

evcilleşmek *(nsz)* сургагдах, мал болох, гарынх болох, гэрийнх болгох, гарших, дуулгаржих.

evcilleştirme *is.* evcilleştirmek үйлийн нэр.

evcilleştirmek *(-i)* сургах, буйлах, мал болгох, гарынх болгох, гэрийнх болох, гаршуулах, дуулгаржуулах.

evcimen *s.* 1. гэрсэг. 2. аж ахуйч, ажилтай, ажилсаг, гэр орны ажилд сайн (гэрийн эзэгтэй). 3. даруу, төлөв, буурь суурьтай, томоотой, номхон, тайван.

evelemek *(-i)* evelemek develemek аман дотроо ярих, бөвтнөх.

everme *is.* evermek үйлийн нэр.

evermek *(-i) hlk.* гэрлүүлэх, айл гэр болгох.

evet *ünl.* 1. тийм. 2. тийм ээ! тийм шүү! зөв!.

~ **efendim** тийм ээ!, тийм ээ ноёнтон!

evham *is.* сэжиглэх, сэжиг, хардах, хардлага.

evhamlanma *is.* сэжиг, хардлага.

evhamlanmak *(nsz)* сэжиглэх, хардах.

evhamlı *s.* сэжигч, сэжигтэй, эргэлзмээр.

evirme *is.* evirmek үйлийн нэр.

evirmek *(-i)* 1. эргүүлэх, тойруулах. 2. өөрчлөх, хувиргах. ~ **çevirmek** хянан үзэх, нарийвчлан судлах, бүх талаас нь авч үзэх.

evirtim *is.* 1. *kim.* хувирал. 2. *fiz.* тусгал, ойлт.

evlât, -dı *is.* 1. үр хүүхэд, хүүхэд, төрсөн үр. 2. угсаа, уг гарал. 3. *ünl.* Хүүхээд! Хүү минь! (настай хүмүүс хүүхдийг дуудахдаа хэрэглэнэ). "*Evlâdım, bana yardım et!*" Хүүхээд, надад туслаарай!. ~ **edinmek** хүүхэд өргеж авах, хүүхэд үрчлэх. ~ **gibi (veya evlâdı gibi)** өөрийн төрсөн үр мэт.

evlâtlı *s.* үр хүүхэдтэй, хүүхэдтэй, үртэй.

evlatlık, -ğı *is.* өргөмөл хүүхэд, үрчилсэн хүүхэд, өргеж авсан хүүхэд.

evlâtsız *s.* үргүй, үр хүүхэдгүй, хүүхэдгүй.

evlendirme *is.* evlendirmek үйлийн нэр.

evlendirmek *(-i)* гэрлүүлэх, гэр бүл болгох.

evlenme *is.* гэр бүл бололт, гэрлэх.

evlenmek *(nsz, -le)* гэрлэх, гэр бүр болох. ~ **barklanmak** айл гэр болох, ерх тусгаарлах.

evli *s.* 1. гэрлэсэн, гэр бүлтэй. 2. гэртэй, гэр оронтой. ~ **barklı** гэр бүлтэй, үр хүүхэдтэй.

evlilik, -ği *is.* гэр бүлтэй байх, гэрлэлт.

evliya *s.* гэгээн, гэгээрсэн, хутагт.

evolüsyon *is.* хөгжил, дэвшил.

evrak *is.* 1. баримт бичиг, албан бичиг, баримт, цаас. 2. бичигдсэн ном зохиолууд, захидлууд, өгүүллэгүүд. ~ **çantası** бичиг хэргийн цүнх.

evre *is.* үе, үе шат, шат.

evren *is.* 1. сансар, огторгуй. 2. орчлон ертенц, дэлхий ертөнц 3. *mec.* орчин.

evrensel *s.* 1. сансарын, огторгуй. 2. бүх нийтийн, нийтлэг, түгээмэл, бүх дэлхийн. 3. дэлхийн, ертөнцийн, дэлхийн хэмжээний, дэлхий дахины.

evrik, -ği *s. mat.* эргэх, урвуу.

evrim *is.* 1. улиран хувьсах, аажим хувьсал. 2. *biy.* хөгжил, хувьсал. 3. хувьсгал.

evrimcilik, -ği *is. fel.* улиран хувьсахын сургаал, аажмаар хөгжих хувьсан өөрчлөгдех тухай сургаал.

evseme *is.* evsemek үйлийн нэр.

evsemek *(nsz)* гэрээ санах, эх нутгаа санаж уйтгарлах.

evsiz *s.* гэргүй, орон гэргүй, гэр оронгүй.

evvel *zf.* 1. –аас (–ээс, –оос, –өөс) өмнө, түрүү, эрт, юуны өмнө, юун түрүүнд, нэн тэргүүнд, урьд нь, урьдаас, эхлээд. 2. урьд, урьдын цагт, дээр цагт, эрт цагт.

evvelâ *zf.* юуны өмнө, юун түрүүнд, эхлээд, урьдаар, анх, эхний ээлжинд, нэн тэргүүнд.

evvelce *zf.* 1. урьдаар, өмнө нь, юуны өмнө, юун түрүүнд. 2. урьд, өмнө, урьд нь, дээр үед, дээр цагт, эрт цагт.

evvelden *zf.* өмнө нь, урьд, урьд нь, дээр цагт, эрт цагт.

evvelki *s.* 1. өмнөх, урьдын, урьд өмнех, урьдах, урьдынх. 2. анхны, эхний, түрүүчийн, анх.

evvelsi *s.* bk. evvelki

ey *ünl.* 1. хөөе, хүүе, хөөш, хүүш, эй. 2. *ed.* ай, аяа, эй, ээ дээ.

eyalet *is.* муж, их муж.

eyer *is.* эмээл. ~ **kapatmak** (veya **kapamak**) морь эмээллэх, моринд эмээл тохох. **(hayvana)** ~ **vurmak** (уналга малын нуруунд) эмээл тохох, эмээллэх.

eyer kaşı *is.* эмээлийн бүүрэг.

eyerleme *is.* eyerlemek үйлийн нэр.

eyerlemek *(-i)* морь эмээллэх, моринд эмээл тохох.

eyerli *s.* эмээлтэй, эмээллэсэн, эмээл тохсон.

eyersiz *s.* эмээлгүй, эмээллээгүй, эмээл тохоогүй.

eylem *is.* 1. үйлдэл, үйл, үйл явдал, хэрэг. 2. *gr.* үйл үг. 3. хөдөлгөөн, ажиллагаа. үйл ажил.

eylemci *is.* оролцогч, хөдөлгөөнд оролцогч, үйл ажиллагаанд оролцогч, хөдөлгөөнийг дэмжигч.

eylemek *(-i)* хийх, үйлдэх.

eylül *is.* есдүгээр сар.

eytişim *is.* диалектик (байгал ба хүний нийгмийн хөгжил, хөдөлгөөний нийт хуулиудын тухай шинжлэх ухаан).

eyvah *ünl.* яанаа! халаг! одоо яанаа! пэй!

eyvallah *ünl.* 1. баярлалаа, гялаалаа, талархлаа. 2. баяртай, сайн сууж байгаарай, аян замдаа сайн яваарай. 3. за, за тийм болог.

eza *is.* зовлон, зовлон зүдүүр, шаналал. ~ **cefa** дарамт, шахалт, хавчих, дарлах.

ezan *is.* лалын шашинд мөргөлийн цаг болсныг мэдэгдэж чанга дуугаар унших уншлага, мөргөлийн дуу.

ezber *is.* 1. цээжлэх, ойдоо тогтоох. 2. ой тогтоолт сайн байх. ~ **etmek** цээжлэх, ойндоо тогтоох. ~ **okumak** цээжээр унших, цээжээр ярих.

ezbere *zf.* 1. цээжээр, харалгүй. 2. *mec.* юу ч мэдэхгүй байж, юу ч судлаагүй байж, хоосон, хий хоосон, дэмий, бодохгүйгээр. "*Sen bunu ezbere söylüyorsun.*" Чи энэ тухай хий хоосон ярьж байна. ~ **bilmek** мэдэх, цээжээр мэдэх, сайн мэдэх. ~ **iş görmek** ингэс тэнгэс хийх, тэгэсхийгээд орхих, хоёрын хооронд юм хийх. ~ **konuşmak** хий хоосон ярих, юу ч мэдэхгүй байж ярих.

ezberleme *is.* ezberlemek үйлийн нэр.

ezberlemek *(-i)* цээжлэх, ойдоо тогтоох.

ezberletme *is.* ezberletmek үйлийн нэр.

ezberletmek *(-i)* цээжлүүлэх.

ezel *is.* эрт цаг, дээр цаг, урьд, өмнө.

ezgi *is. müz.* 1. ая. 2. *тес.* ая дуу, уянга, хөг аялгуу. 3. арга, арга зам, хэв маяг, хэлбэр, янз. 4. *hlk.* зовлон, зовлон зүдүүр.

ezgin *s. hlk.* 1. мөнгөгүй, ядуу, хоосон. 2. их зовлон үзсэн, ихэд зовж зүдэрсэн, зовж шаналсан. 3. өмхийрсөн, ялзарсан (жимс). 4. *тес.* гуниг төрүүлсэн, гунигтай, уйтгартай.

ezici *s.* 1. бяцлагч, нунтлагч, няцлагч, бяц дарагч (төхөөрөмж). 2. олонх, дийлэнх. 3. зовоосон, зовлонтой, дарамттай, их ядаргаатай.

ezik, -ği *s.* 1. бяцлагдсан, үйрэгдсэн, бутлагдсан, няцлагдсан, няц дарагдсан. 2. *тес.* дорой, ноомой, буурай, дарлагдсан, хүч чадалгүй. 3. *is.* хөхрөх, хөх няц.

ezilme *is.* ezilmek үйлийн нэр.

ezilmek *(nsz)* 1. ezmek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. аягүйрхэх, тавгүйтэх, бачимдах, бачуурах. **ezilip büzülmek** ичих, зовох, аягүйрхэх, тавгүйтэх.

ezilmiş *s.* 1. бяцлагдсан, нунтаг, үйрмэг. 2. *тес.* дарлагдсан, эрх чөлөөгүй.

ezinç, -ci *is.* зовлон, зовлон зүдүүр, уй гашуу, лай ланчиг.

eziyet *is.* хяхалт, хавчилт, дарлал, зовлон, нажид, тарчлаан, шаналал. **~ çekmek** зовох, шаналах, тарчлах, дарлагдах. **~ etmek** зовоох, шаналгах, тарчлаах, дарлах, хавчих, хяхах, дээрэлхэх.

ezme *is.* 1. ezmek үйлийн нэр. 2. нухаш.

ezmek, -er *(-i)* 1. няцлах, бяцлах, нухах, нүдэх, нунтаглах. 2. няц дарах, дарж алах, дайрах. "*Tren iki ineği ezdi.*" Галт тэрэг хоёр үнээг дайрч алсан. 3. (шингэнд, усанд) зуурах, хутгах, шингэрүүлэх, найруулах. "*Boya ezmek.*" Будаг найруулах. 4. *тес.* шахах, хавчих, дарамтлах, дарамт үзүүлэх, дарлах, дээрэлхэх. 5. *тес.* зовоох, үйлий нь үзэх, тарчлаах, гомдоох. 6. *тес.* зовоох, тарчилгах, ядраах, зүдрээх, туйлдуулах, эцээж ядраах. "*Bu yol hayvanı ezdi.*" Энэ зам амьтныг эцээж ядраав. 7. *тес.* ялах, дийлэх, дарах. "*Düşmanı ezmek.*" Дайсныг дарах. 8. *argo.* үрэх, үрэн таран хийх. "*Paraları bir haftada ezerim.*" Би мөнгийг нэг долоо хоногийн дотор л үрэн таран хийчихнэ.

F

f, F Турк цагаан толгойн долоо дахь үсэг.

fa *is. müz.* фа (хөгжмийн нот).

faal, -li *s.* 1. идэвхтэй, оролдлоготой, хичээлтэй, хөдөлмөрч, хичээнгүй, шургуу, эрчимтэй. 2. ажиллаж байгаа, хөдөлж буй, явж байгаа.

faaliyet *is.* 1. үйл ажиллагаа, ажиллагаа, үйл ажил, ажил. 2. идэвхтэй байдал, эрчимтэй байдал, эрч хүч, хөдөлгөөнтэй байдал. **~ göstermek** 1) үйл ажиллагаа явуулах, ажиллах, ажиллагаа. 2) идэхжих, идэвх гаргах, эрчимтэй байх. явуулах. **~e geçmek** 1) ажиллаж эхлэх, хийж эхлэх, үйл ажиллагаагаа явуулж эхлэх, үйл ажлаа эхлүүлэх. 2) идэвхтэй болж эхлэх, идэв хжиж эхлэх, эрч хүчтэй болж эхлэх, хүчээ авах. **~te bulunmak** ажиллах, хийх, үйл ажиллагаа явуулах, үйл ажил явуулах. **~ten alıkoymak** үйл ажиллагаа зогсох, ажиллахгүй болох.

fabrika *is.* фабрик, үйлдвэр, завод

fabrikacı *is.* үйлдвэрийн эзэн, үйлдвэрлэгч.

fabrikasyon *is. ve s.* үйлдвэрлэл, үйлдв эрлэгдсэн.

fabrikatör *is.* үйлдвэрийн эзэн, үйлдвэрлэгч.

facia *is.* 1. аюул, осол, сүйрэл, гай гамшиг. 2. *tiy.* эмгэнэлт жүжиг.

facialı *s.* эмгэнэлт, гаслант, сэтгэл донсолгом, аймшигт.

fagosit *is. biy.* идэмхий/залгиур эс.

fagositoz *is. biy.* идэмхий/залгиур эсийн идэлт.

fagot *is. müz.* үелэх бишгүүр.

fahiş *s.* 1. хэтэрхий, хэтрүү, хэт их, илүү, их, дэндүү их, хэмээс хэтэрсэн, тун, туйлын. 2. *esk.* хүмүүжилгүй, ёс гүй, зохимжгүй, ёс заншилд нийцэхгүй.

fahişe *is.* янхан.

fahişelik, -ği *is.* янхантах.

fahrenhayt *is.* фарөнгөйт, халууны шат, хэмжүүр.

fahri *s.* 1. хүндэт, өргөмжлөх, өргөмжлөлт. "*Fahri üye.*" Хүндэт гишүүн. 2. сайн дурын.

fail *s.* 1. хийгч, гүйцэтгэгч, үйлдэгч. 2. *is. huk.* гэмт этгээд, хэрэгтэн. 3. *is. gr.* өгүүлэгдэхүүн.

failimeçhul *s. esk.* хэн хийсэн нь үл мэдэгдэх, мэдэгдэхгүй, учир битүү.

faiz *is. ekon.* 1. (мөнгөнөөс унагах) ашиг, орлого. 2. хувь, хүү, мөнгөний хүү. **~e vermek** хүүтэй мөнгө зээлдүүлэх. **~ fiyatı** *is. ekon.* хүүгийн хэмжээ.

faizci *is.* мөнгө хүүлэгч.

faizli *s.* хүүтэй (мөнгө).

faizsiz *s.* хүүгүй (мөнгө).

fakat *bağ.* гэвч, гагцхүү, харин, гэтэл.

fakir *s.* 1. ядуу, ядуу зүдүү, ядуу хоосон, гуйранч, үгээгүй хоосон. 2. хөөрхийлөлтэй, хөөрхий, өрөвдөлтэй. **~ düşmek** ядуурах, үгүйрэх, хоосрох.

fakir fukara *is.* ядуус, ядуучууд, ядуу хүмүүс, үгээгүй хоосон хүмүүс.

fakirleşme *is.* fakirleşmek үйлийн нэр.

fakirleşmek *(nsz)* ядуурах, хоосрох, үгүйрэх.

fakirleştirme *is.* fakirleştirmek үйлийн нэр.

fakirleştirmek *(-i)* fakirleşmek үйлийн

үйлдүүлэх хэв.

fakirlik, -ği *is.* 1. ядуурал, ядуу байдал, хоосрол. 2. үржил шимгүй байх, үр өгөөжгүй байх. 3. дутмаг байх, хомс байх, тачир байх.

faks *is.* факс.

faksimile *is.* яг хуулан хэвлэх, яг хуулга. "*İmzanın faksimilesi.*" Гарын үсгийн яг хуулга.

fakslama *is.* fakslamak үйлийн нэр.

fakslamak *(-i)* факсаар дамжуулах, факс явуулах.

faktör *is.* нөлөө, хүчин зүйл, шалтгаан, нөлөөлөх хүч, хүчлүүр.

fakülte *is.* факультет, дацан.

fal *is.* мэргэ, төлөг. **~ açmak** (veya **bakmak**) мэргэлэх, төлөгдөх, төлөг үзэх.

falcı *is.* мэргэч, төлөгч.

falcılık, -ğı *is.* мэргэлэх, төлөгдөх.

falçata *is.* цаасны хутга.

falçete *is.* bk. falçata.

falso *is. müz.* дууны харшлал, ая сөөлжих.

familya *is.* 1. гэр бүл, гэр, айл, өрх. 2. (амьтан, ургамлын) аймаг. 3. *hlk.* эхнэр, авгай.

fanatik *s.* ve *is.* шүтэгч, бишрэгч, тахигч, бишрэн шүтэгч, сонирхогч, хорхойтон.

fânî *s.* мөнх бус, орчлонгийн түр зуурын, хоосон, хоосон чанарын.

fanilâ *is.* 1. дотуур цамц. 2. үслэг бөс, тэрэм.

fantastik *s.* 1. уран сэтгэмжийн, уран зөгнөлт. 2. *is. ed.* XVIII зууны үед үүсэн дэлгэрч ялангуяа Францад илүү их хөгжсөн нэгэн уран зохиолын хэлбэр.

fantezi *is.* 1. уран зөгнөл, уран сэтгэмж. 2. *s.* ер бусын, чамин, хээнцэр, хачин сонин, жигтэй. "*Fantezi kumaş.*" Чамин даавуу.

fanus *is.* 1. бүрхүүл, дэнгийн хагас бүрхүүл. 2. дэнлүү, гэрэл.

far (I) *is.* өмнөх дэн, машины гэрэл, фаар, гэрэлтүүлэгч.

far (II) *s.* зовхины будаг.

farad *s. fiz.* фарад (цахилгаан багтаамжийн нэгж).

faraş *is.* хогны гаргуул, тосгуур.

faraza *zf.* ...гэж үзэхэд, ...гэж бодоход, ...гэв эл, ...гэж бодьё л доо.

fare *is.* хулгана.

farenjit *is.* фарингит.

farfara *s.* 1. орилсон, хашгирсан, чалчаа, хагархай хэнгэрэг. 2. онгироо, сагсуу, ойворгон.

fark *is.* 1. ялгаа, өөр өөр байх, онцлог, онцгой шинж. 2. *man.* ялгаа, ялгавар, ялгал, ялгамжаа. 3. *mat.* ялгавар. **~ atmak** ялгарах, онцгойрох. **~ etmek** 1) ялгах, ялгаж харах, харах. 2) ажих, ажиглах, ажиж мэдэх, ажиж харах, анзаарах, ойлгох, гадарлах. 3) хувирах, өөрчлөгдөх, өөр болох. 4) ялгах, ялгааг олж харах. **~ etmez** ялгаагүй, чухал биш. **~ gözetmek** ялгах, өөр хандах, ангид үзэх, тусгайлах. **~ına varmak** анзаарах, ойлгох, ухаарах, ухаарч мэдэх. **~ında olmak** анзаарах, мэдэх, мэдрэх, ойлгох. **~ında olmamak** анзаарахгүй байх, мэдэхгүй байх, мэдээгүй байх, ухаарахгүй байх, ялгаж харж чадахгүй байх.

farklı *s.* ялгаатай, өөр, онцгой, онцлог шинжтэй, өвөрмөц.

farklılaşma *is.* farklılaşmak үйлийн нэр.

farklılaşmak *(nsz)* ялгарах, ялгаатай болох, өөр болох.

farklılık, -ğı *is.* ялгаа, өөр байх.

farksız *s.* ялгаагүй, ялгарах юмгүй, өөрцгүй, адил.

farmakoloji *is.* фармакологи, эмийн судлал, эм зүй.

farmason *is.* 1. масон, масонлигийг баримтлагч, масоны байгууллагын гишүүн. 2. *hlk.* шашингүй, шашин шүтлэггүй (хүн).

farmasonluk, -ğu *is.* масонлиг (*XVIII* зууны үед бий болсон бөгөөд тусгай мөргөл ёслолтой ёс суртахуунаа ариутган боловсруулах зорилготой байсан, шажин гүн ухааны нэг урсгал).

fars *is. tiy.* инээдэмт жүжиг, хошин жүжиг.

Fars *is.* Иранын баруун өмнөд хэсэгт амьдардаг нэг үндэстэн.

Farsça *is.* перс хэл.

farz *is.* 1. шажны ёс. 2. *mec.* үүрэг, ёр, даалгав ар. **~ etmek** гэж бодох, гэж үзэх, гэх.

fasıl, -sılı *is.* анги, хэсэг, бүлэг.

fasıla *is.* зай, завсар, завсарлага, зогсолт. **~ vermek** завсарлах, таслах, зогсоох.

fasılalı *s.* зайтай, завсартай, завсарлагатай, тасалданги.

fasıla зай, завсар, завсарлага, тасалдал, зогсолт.

fasılasız *s. ve zf.* зай завсаргүй, завсарлагагүй, тасралтгүй, байнга, үргэлжилсэн, зогсолтгүй.

fasikül *is.* боть.

fason *is. moda.* эсгүүр, эсгэх, загвар гаргах.

fasulye *is. bot.* шош, түрэг шош.

faşist *is.* фашист, фашизмыг баримтлагч.

faşizm *is.* фашизм (ардчиллыг устгаж шууд дарангуйлах эзэрхэг түрэмгийчүүдийн харгис засгийн хэлбэр).

fatalist *is.* ve *s.* хувь заяанд итгэгч, тавиланд итгэгч.

fatalite *is.* 1. заяа төөрөг, хувь заяа, хувь тавилан. 2. муу ёр, гай.

fatih *s.* 1. байлдан дагуулагч, байлдан эзлэгч. 2. *is. tar.* мусульман шашинтай улс гүрнүүдэд, өөр улс ба хотыг байлдан дагуулагч хаад ба цэргийн жанжнуудад өгөх хэргэм цол.

fatura *is.* тооцооны баримт, тасалбар, падаан, талон.

faul, -lü *is. sp.* тоглолтын дүрэм зөрчих, тоглолтын алдаа гаргах.

favori *is.* ve *s.* 1. түрүүлэх горьдлоготой, түрүүлэх найдвартай. 2. түрүүлэх горьдлоготой морь, горьдоотой морь. 3. *s.* хайртай, дуртай,

хамгийн их таалагддаг. "*Favori şarkınız hangisi?*" Хамгийн их дуртай дуу чинь аль нь вэ?.

fay *is. jeol.* хагаралт, шилжилт.

fayans *is.* плита, хавтан, хавтгай.

fayda *is.* ашиг, тус, ашиг тус, ач тус, ач холбогдол. **~ etmemek** ашиг тусгүй байх, ашиггүй байх, хэрэггүй байх, ач холбогдолгүй байх. **~sı dokunmak** туслах, тус хүргэх, туслалцах, тус болох, нэмэр болох. **~sı olmak** тустай байх, ашиг тустай байх. **~sını görmek** 1) тустай байх, нэмэр болох, ач тусыг нь үзэх, ач тустай байх. 2) ашигтай байх, ашиг орлого олох. 3) илааршуулах, эдгээх, анагаах. "*Bu ilaçların çok faydasını gördüm.*" Энэ эмүүд сайн анагаана.

faydalanma *is.* ашиглалт, хэрэглэлт.

faydalanmak *(-den)* ашиглах, хэрэглэх.

faydalı *s.* ашигтай, тустай, ашиг тустай, үр ашигтай, хэрэгтэй, ач тустай, ач холбогдолгүй.

faydasız *s.* ашиггүй, тусгүй, ашиг тусгүй, үр ашиггүй, хэрэггүй, ач тусгүй, ач холбогдолгүй.

fayton *is.* сүйх тэрэг, морин тэрэг.

faz *is.* үе, үе шат, шат.

fazilet *is.* буян, буянт үйл, ач тус, сайн үйл. ач буян.

faziletli *s.* сайн санаат, буянт, буянтай, буяны, ачит, ач тустай, сайн үйлийн, ач буянтай.

fazla *zf.* ve *s.* 1. их, илүү, олон. 2. үлэмж, илүү, нэлээд, илүү их. 3. илүү, илүүдэл, илүү гарсан, илүүц, хэт их, хэтэрхий их. "*Fazla ekmeğiniz var mı?*" Илүү гарсан талх бий юу?. 4. *zf.* дэмий, дэмий хоосон, илүү, илүү дутуу, хэрэггүй. "*Fazla konuşma, yeter.*" Илүү дутуу юм битгий яриад бай, одоо болно! **~ gelmek** 1) илүүдэх, илүү гарах. 2) залхах, тэсэшгүй болох, тэвчихийн аргагүй болох. **~ kaçırmak** хэмжээ хэтрүүлж уух, хэт их идэх, хэмжээ дамжаагүй ярих, хамаагүй ярих. **~ olmak** хэмээс хэтрэх, даврах. **~dan** илүү ихээр, илүү их, олноор нь.

fazlalaşma *is.* fazlalaşmak үйлийн нэр.

fazlalaşmak *(nsz)* ихсэх, нэмэгдэх, олшрох.

fazlalık, -ğı *is.* илүүдэл, илүү байх, илүү гарах.

Fe *is. kim.* төмөр, төмрийн томьёолол.

feci *s.* эмгэнэлт, гаслант, сэтгэл донсолгом, аймшигт.

fecir, -cri *is.* үүр, үүр цайх, үүр гийх.

fecrikâzip, -bi *is. esk.* үүрийн хяраа.

feda *is.* биеэ өргөх, амиа өргөх, амиа золиослох, амь биеэ зориулах, амиа өгөх. "*Yurt uğruna canım feda.*" Эх орныхоо төлөө өерийн амь биеэ зориулна. **~ etmek** амиа золиослох, амиа егөх, биеэ өргөх, амь биеэ зориулах.

fedaî *is.* 1. амь биеэ зориулагч, амь биеэ үл хайрлагч, яахаас ч буцахгүй, аймшиггүй, зүрхтэй, улайрсан. 2. хамгаалагч, манаач.

fedakâr *s.* амь бие хайрлахгүй, өерийг бодохгүй, харамгүй сэтгэлтэй, уудам сэтгэлтэй.

fedakârlık, -ğı *is.* амь бие хайрлахгүй байх, өөрийгөө үл бодох, харамгүй сэтгэл, уудам сэтгэл. **~ etmek** 1) амь биеэ үл хайрлах, өөрийгөө үл бодох, харамгүй сэтгэл гаргах. 2) бага юмаар болгох, байгаа юмаа хүргэх, татгалзах. **~ yapmak** (veya **göstermek**) амь биеэ зориулах, харамгүй сэтгэл гаргах.

federal *s.* холбооны.

federalizm *is.* холбоот ёс, федерализм.

federasyon *is.* 1. холбооны улс, холбоот улс. 2. холбоо. "*Öğrenci federasyonu.*" Оюутны холбоо.

federatif *s.* холбоот, холбооны.

felâket *is.* 1. аюул, сүйрэл, гай, гамшиг, осол, гай зовлон. 2. *s.* маш муу, их муу, их муухай, айхтар муухай. "*Felâket bir yazı.*" Маш муу өгүүлэл. 3. аймшигтай, айхтар, айдас хүрмээр, аюултай. "*Bu kız felâket!*" Энэ ямар айхтар охин бэ!. **~e uğramak** гай гамшиг тохиолдох, гай зовлон тохиолдох, аюул учрах, сүйрэлд орох, сүйрэх.

felâketzede *is.* аюулд нэрвэгдэгч, гамшигт нэрвэгдэгч, хохирогч.

felç, -ci *is. tıp.* саа өвчин, сүүдэр өвчин, гариг өвчин. **~ olmak** саа дайрах, мэдээгүй болох, саа өвчин тусах. **(bir iş) felce uğramak** (ажил) зогсох, саатах, урагшгүй байх. "*Yağmur yüzünden trafik felce uğradı.*" Бороо их орсноос болж замын хөдөлгөөн зогсов.

felçli *s.* саа дайрсан, саа евчтэй, мэдээгүй болсон.

felek, -ği *is. esk.* 1. тэнгэр, огторгуй. 2. дэлхий, ертөнц. 3. аз, хийморь. **feleğe küsmek** аз нь харих, азгүйтэх, азанд итгэхээ болих, азгүйтсэндээ гутрах. **~ten bir gün** (veya **gece**) **çalmak** өдрийг (шөнийг) сайхан өнгөрүүлэх.

felsefe *is.* гүн ухаан, философи.

felsefeci *is.* 1. гүн ухаантан, философич. 2. философийн багш.

felsefî *is.* гүн ухааны, философийн.

feminist *is.* феминист, феминизмийг баримтлагч.

feminizm *is.* феминизм.

fen, -nni *is.* байгалийн ухаан. **~ bilimi** байгалийн шинжлэх ухаан.

fena *s.* 1. муу, муусайн, муу шинж чанартай. 2. муу. "*Fena bir öğrenci.*" Муу сурагч. 3. *zf.* их, маш их, ихэд. "*Tenis oynarken bileğim burkuldu, fena acıyor.*" Теннис тоглож байхдаа бугуйгаа булгалчихлаа, маш их өвдөж байна. 4. тааламжгүй, муу. 5. муу, олиггүй, олхиогүй, өөдгүй, бузар булай. "*Fena adam.*" Өөдгүй хүн. **~ değil** (veya **~ sayılmaz**) овоо сайн, нэлээд сайн, бузгай. **~ hâlde** *zf.* жинтэй, сүрхий, аягүй, нэлээд сайн, овоо сайн, бузгай. "*Onu dün akşam fena hâlde dövmüşler.*" Өчигдөр орой тэд түүнийг овоо сайн жанчсан байна лээ. **(birine) ~ gözle bakmak** (хэн нэгэн рүү) муухай харах, хүйтэн харцаар харах. **(biri) ~ olmak** (хэн нэгэн) 1) муужрах, ухаан балартах, бие тавгүйтэх. 2) аягүй байдалд

орох, аягүйрэх, ичих. **(iş** ve **durum) ~ya gitmek** (ажил хэрэг, байдал) муугаар эргэх, балрах.

fenalaşma *is.* fenalaşmak үйлийн нэр.

fenalaşmak *(nsz)* 1. муудах, муу болох, балрах. "*İş fenalaşmak.*" Ажил муудах. 2. (евчтений байдал) муудах, дордох, хүндрэх. 3. муужрах, муурч унах, ухаан алдах, ухаан балартах.

fenalık, -ğı *is.* 1. хор, хорлол, хор хенеөл, муу юм. 2. тохиромжгүй байдал, саад. **~ etmek** муу ю м хийх, хорлох, хор хүргэх, хор хенөел учруулах. **~ geçirmek (**veya **gelmek)** бие тавгүйтэх, муужрах, ухаан балартах.

fener *is.* 1. дэнлүү, гэрэл. 2. гэрэлт цамхаг.

fenol *is. kim.* фенол, нүүрс тосны хүчил.

fenomen *is.* 1. үзэгдэл, үйл явдал. 2. *fel.* үзэгдэл, ухамсар дахь үзэгдэл, мэдэгдэхүйц үзэгдэл.

feodal, -li *s.* феодалын, феодал, хаад ноёдын.

feodalizm *is.* феодализм, феодалын ёс, хаад ноёдын эрхт ёс.

feragat, -ti *is.* (еерийн хүсэлтээр) татгалзах, үгүй гэх. **~ etmek** сайн дураараа татгалзах, үгүй гэх.

ferağ *is.* 1. (ажил) татгалзах, орхих, хаях, болих. 2. *huk.* (эд херөнге) шилжүүлэх.

ferah (l) *s.* 1. өргөн, уужим, зайтай, цэлгэр. 2. гэрэлтэй, гэрэл гэгээтэй, гэгээн, саруул. "*Ferah bir odasi.*" Саруул ерөө.

ferah (ll) *is.* баяр баясгалан, баяр, хөөр, сэтгэл тайван байх, сэтгэл санаа амар байх, санаа зовох зүйлгүй байх, сэтгэл уужрах.

ferahlama *is.* ferahlamak үйлийн нэр.

ferahlamak *(-i, nsz)* 1. уужим болох, зайтай болох, цэлийх, цэлгэр болох. "*Ortadaki masa kaldırılınca oda ferahladı.*" Голын ширээг авангуут ерөө цэлийгээд ирлээ. 2. сэтгэл уужрах, тайв шрах, санаа амрах, дотор цэлмэх, уйтгар гуниг арилах.

ferahlatma *is.* ferahlatmak үйлийн нэр.

ferahlatmak *(-i)* ferahlamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

ferahlık, -ğı *is.* 1. өрген байх, уужим байх, зайтай байх, цэлгэр байх. 2. сэтгэл санаа амар байх, сэтгэл уужуу байх, санаа зовох зүйлгүй байх, амирлангуй байдал, амар амгалан байдал.

ferdî *s. esk.* хувь хүний, бие хүний, хувийн, гухайн хүний.

feribot *is.* гаталга онгоц, гүнз, бярвааз.

ferman *is.* зарлиг, тушаал.

fermejüp *is.* (хувцасны) дардаг товч.

ferment *is.* эсгэг.

fermuar *is.* цахилгаан товч.

fert *is. esk.* хувь хүн, бие хүн.

feryat, -dı *is.* орь дуу, орилоон, чарлаан, бархирах дуу. **~ etmek** орь дуу тавих, орилох, чарлах, бархирах. **~ koparmak** чангаар орилох, бархирах, орилж чарлах. **feryadı basmak** орилж гарах, орь дуу тавьж эхлэх.

fesat, -dı *is.* 1. муудах, өвчлөх, эвгүй болох, эвдрэх. "*Midə fesadı.*" Ходоод муудах. "*Ahlâk fesadı.*" Садар, садар самуун, ужид, завхайрал. 2. хутган үймүүлэх, самуун тарих, муудалцуулах, эе эв алдагдуулах, үймээн, өдөөн хатгалт. 3. *s.* сэжигч, сэжиглэмтгий, хардлагатай, муу санаатай, хар санаатай. 4. *s.* хутган үймүүлэгч, самуун дэгдээгч, үймээн таригч, өдөөн хатгагч. 5. далд хөнөөл, нууц явуулга, хуйвалдаан. **~ karıştırmak (**veya **~ çıkarmak)** хутган үймүүлэх, үймээн самуун дэгдээх, муудалцуулах, эв эе алдагдуулах, үймээн тарих, едеөн хатгах.

fesatçı *is.* үймээн дэгдээгч, хутган үймүүлэгч, самуун дэгдээгч, үймээн таригч, өдөөн хатгагч.

feshedilme *is.* feshedilmek үйлийн нэр.

feshedilmek *(nsz)* feshetmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

feshetme *is.* feshetmek үйлийн нэр.

feshetmek *(-i)* 1. хүчингүй болгох, цуцлах. 2. тараах, татан буулгах.

fesih, -shi *is.* 1. цуцлах, цуцлалт. 2. тараах, татан буулгалт.

festival, -li *is.* фестиваль, үзлэгт наадам, их наадам.

fethetme *is.* fethetmek үйлийн нэр.

fethetmek *(-i)* байлдан дагуулах, байлдан эзлэх, эзлэн авах, эзлэх.

fetih, -thi *is.* эзлэн авах, байлдан дагуулах.

fetiş *is. sos.* 1. цалиг шүтэх, онгон шүтэх. 2. *mec.* шүтээн. 3. цалиг, эелтэй юм, сахиус.

fetişizm *is.* цалиг шүтэх, онгон шүтэх.

fevkalâde *s.* 1. ер бусын, сонин, хачин, жигтэй, үзэгдэж харагдаагүй, гайхалтай, гоц, гойд, онцгой. 2. *zf.* хэт. их, илүү, их, дэндүү их, хэтэрхий их. 3. маш сайхан, сайхан, үнэхээр гоё, үнэхээр сайхан, гайхамшигтай.

feza *is. esk.* сансар.

fıçı *is.* торхс.

fıkırdak, -ğı *is.* ve *s. mec.* сээтэгнүүр, сээтэн (хүүхэн).

fıkırdama *is.* fıkırdamak үйлийн нэр.

fıkırdamak *(nsz)* 1. пор пор буцлах. 2. *mec.* сээтэгнэх, сээтэн хаях.

fıkır fıkır *zf.* 1. пор пор. 2. *s.* сээтэгнүүр, сээтэн. "*Fıkır fıkır bir kadın.*" Сээтэгнүүр хүүхэн. **~ kaynamak** 1) пор пор буцлах. 2) элбэг байх, их байх.

fıkra *is.* 1. инээдтэй үг, наргиантай яриа, онигоо. 2. *huk.* (хуулийн) зүйл. 3. шинэ мөр, догол мөр, догол. 4. *anat. esk.* нурууны үе, сээрний нугалам, нугалам, үе.

fındık, -ğı *is.* шид, ойн самар.

fındıkkıran *is.* 1. (самрын хальс) цөмөгч машин. 2. *s.* сээтэгнүүр, сэтгэл гижигдсэн, толгой эргүүлсэн.

fırça *is.* 1. сойз, сойтог, бийр, багс. "*Elbise fırçası.*" Хувцасны сойтог. 2. *mec.* зургийн урлаг. ~ **çekmek** загнах, зандрах.

fırçalama *is.* fırçalamak үйлийн нэр.

fırçalamak *(-i)* 1. сойздох, сойздож цэвэрлэх, сойзоор үрэх. 2. (ан) шигүү, намагтай ойг гатлах. 3. *mec.* загнах, зандрах.

fırçalanma *is.* fırçalanmak үйлийн нэр.

fırçalanmak *(nsz)* fırçalamak үйлийн нэр.

fırıldak, -ğı *is.* 1. эрчигнүүр, хүүхдийн эргүүр тоглоом. 2. салхины далбаа, залма. 3. агаар сэлбүүр, агааржуулагч, сэнс, салхивч. 4. нууц явуулга, далд хөнөөл, хуйвалдаан. ~ **çevirmek** нууц явуулга хийх, далдуур хөнөөх, хуйвалдах.

fırıldanma *is.* fırıldanmak үйлийн нэр.

fırıldanmak *(nsz)* эргэлдэх, хурдтай эргэлдэх.

fırıldatma *is.* fırıldatmak үйлийн нэр.

fırıldatmak *(-i)* эргүүлэх, хурдтай эргүүлэх.

fırın *is.* 1. зуух, пийшин. 2. талх барих газар, талхны мухлаг. 3. шарах шүүгээ.

fırıncı *is.* талх барих газрын эзэн, талхны мухлагийн эзэн.

fırınlama *is.* fırınlamak үйлийн нэр.

fırınlamak *(-i)* 1. жигнэх, болгох. 2. шарах, төөнөх.

fırlak *s.* цухуйсан, булталсан, ил гарсан.

fırlama *is.* 1. fırlamak үйлийн нэр. 2. *hlk.* ичгүүргүй, ичгүүрээ алдсан, эрээ цээргүй, хүмүүжилгүй (хүүхэд). 3. *argo.* бутач хүүхэд.

fırlamak *(nsz)* 1. үсэрч гарах, ухасхийх, харв ах. 2. сугарч гарах, мултарч гарах, бүлт үсрэх, сугарч мултрах. "*Gözleri yerinden fırlamak.*" Нүд нь бүлтрэх. 3. гэнэт өсөх, гэнэт нэмэгдэх. "*Borsada altın fiyatları fırladı.*" Хөрөнгийн биржид алтны үнэ гэнэт өсөв.

fırlatma *is.* fırlatmak үйлийн нэр.

fırlatmak *(-i)* шидэх, хүчтэй шидэх, чулуудах, харвах. "*Taş fırlatmak.*" Чулуу шидэх.

fırsat *is.* боломж, бололцоо, завшаан, аятайхан тохиолдол, тохиол. ~ **beklemek (veya aramak)** боломж гарахыг хүлээх, завшаан эрэх, ~ **bulmak** боломж гаргах, боломж олох, завшаан гаргах. ~ **çıkmak** боломж олдох, завшаан тохиох, завшаан таарах, аятайхан боломж олдох. ~ **bilmek** боломжийг ашиглах, завшааныг ашиглах. ~ **kollamak** боломж хайх, боломж гарахыг хүлээх, завшаан тохиохыг хүлээх, завшаан хайх. ~ **vermek** боломж олгох.

fırt fırt *zf.* байн байн, үргэлж, байсхийгээд. "*Fırt fırt ne girip çıkıyorsun?*" Яагаад л байн байн орж гараад байгаа юм?.

fırtına *is.* 1. шуурга, нүдгүй шуурга, хар салхи, их салхи, хүчтэй шуурга. 2. далайн шуурга, элсэн шуурга. 3. *mec.* хүнд хэцүү байдал, сандрал үймээн. 4. *mec.* маргаан, ширүүн маргаан. ~ **çıkmak** хүчтэй шуурга дэгдэх, хар салхи гарах. ~ **gibi** 1) салхи шиг хурдан. 2) яаруу, сандруу. ~ **kopmak** 1) шуурга шуурах, хар салхи салхилах. 2) хэрүүл маргаан гарах, үймээн гарах.

fırtınalı *s.* 1. хүчтэй салхитай, шуургатай. 2. *mec.* ширүүн маргаантай, хэрүүл шуугиантай.

fırttırma *is.* fırttırmak үйлийн нэр.

fırttırmak *(-i) tkz.* галзуурах, солиорох.

fısıldama *is.* fısıldamak үйлийн нэр.

fısıldamak *(-i, -e)* шивнэх, шивнэн ярих.

fısıldaşma *is.* fısıldaşmak үйлийн нэр.

fısıldaşmak *(nsz, -le, -i)* шивгэнэлдэх, шивнэлдэх, шивэр авир гэлдэх, шивэр шовор гэлдэх, өөр хоорондоо шивнэн ярилцах.

fısıl fısıl *zf.* шивнэн, шивгэнэн, шивэр авир.

fısıltı *is.* шивнээн, шивнэх дуу.

fısıldaşmak шивнэх, өөр хоорондоо шивнэн ярилцах.

fıstık, -ğı *is.* самар. "*Çam fıstığı.*" Хушийн самар. ~ **gibi** *mec.* их сайхан, үзэсгэлэнтэй сайхан.

fışkırık, -ğı *is. tek.* оргилуур, оргилол.

fışkırma *is.* fışkırmak үйлийн нэр.

fışkırmak *(nsz)* 1. оргилох, оргилон гарах, олгойдох, год хийх. 2. (цэцэг, ногоо) багсрах, багсран ургах, их ургах. 3. *mec.* элбэг дэлбэг байх, их байх, дүүрэн байх.

fışkırtma *is.* fışkırtmak үйлийн нэр

fışkırtmak *(-i)* fışkırmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

fıtık, -ğı *is. tıp.* ивэрхий.

fıttırmak *is.* bk. fırttırmak.

fiber *is.* хувлаг цаарс, дагтарга, фибр.

fiberglas *is.* шилэн мяндас.

fidan *is.* зулзган мод. ~ **gibi** нарийхан, өндөр нуруутай.

fidanlık, -ğı *is.* зулзган мод суулгах газар, зулзган модны цэцэрлэг.

fide *is.* үрслэгч.

fidelik, -ği *is.* 1. үрслэгч суулгах газар. 2. *s.* үрслэгч. "*Fidelik tohum.*" Үрслэгч үр.

fidye *is.* төлөөс, золио, золиодос.

figan *is.* орилох дуу, орь дуу, гинших дуу. ~ **etmek** орилох, орь дуу тавих, гаслан уйлах, гинших.

figür *is.* баримал, дүрс.

figüran *is.* туслах жүжигчин, дагалдан тоглогч.

fihrist *is.* 1. гарчиг. 2. хэлхээс, товъёг, жагсаалт. 3. каталог.

fiil *is.* 1. ажил, үйл, үйлдэл. 2. үйл үг. "*Fiil k kü.*" Үйл үгийн үндэс. ~**e koymak** хийх, үйлдэх.

fiil çekimi *is. gr.* үйл үгийн хувирал.

fiilen *zf.* үнэн хэрэгтээ, чухамдаа, үнэндээ, нээрээ, хийсэн, ажилласан.

fikir, -kri *is.* 1. санаа, санаа бодол, бодол. "*Bu benim fikrim.*" Энэ миний санаа юм. 2. ойлголт, төсөөлөл. 3. *esk.* сэтгэмж, уран сэтгэмж, ургуулан бодох. ~ **almak** бодол саналыг нь сонсох, зөвлөгөө авах. ~ **edinmek** мэдэж авах, мэдээлэл авах, мэдэх. ~ **vermek** 1) бодлоо

илэрхийлэх, санаагаа хэлэх, бодсоноо хэлэх. 2) санаа өгөх, шинэ санаа төрүүлэх. ~ **yormak** тунгаан бодох, их бодох, нэг зүйлийн тухай нарийвчлан сайтар бодох. ~ **yürütmek** санал дэвшүүлэх, шинэ санаа өгөх, бодол саналаа хэлэх. **fikrini çelmek** ятгах, бодлыг нь өөрчлөх, бодол санааг нь өөрчлөх.

fil *is. zool.* заан.

filârmoni *is.* 1. хөгжмийн урлагийг шүтэн бишрэх сэтгэл. 2. хөгжмийн хүрээлэн.

file *is.* 1. (волейволын) тор. 2. тор. 3. үс боох сүлжээс боолт.

filhakika *zf.* үнэхээр, үнэндээ, чухамдаа, үнэн хэрэгтээ, үнэнийг хэлэхэд.

filika *is.* аврах завь, сэлүүрт завь (усан онгоцны ослын үед хэрэглэдэг жижиг завь).

filiz (I) *is.* нахиа, найлзуур, гөлөг.

filiz (II) *is. jeol.* хүдэр.

filizlenme *is.* filizlenmek үйлийн нэр.

filizlenmek *(nsz)* 1. (ургамал, ногоо) соёолох, нахиалах, гөлөглөх, шилмүүслэх. 2. *mec.* төрөх, урган гарах.

film *is.* 1. (кино, дуу бичлэг, гэрэл зургийн) хальс. 2. кино зураг, кино. ~ **çekmek** *sin.* 1) киноны зураг авах, зураг авах. 2) рөнтгэн зураг авах. ~ **çevirmek** 1) кино хийх, кино бүтээх, кинонд тоглох. 2) *argo.* наадах, цэнгэх, наргих. ~ **oynamak** кино үзүүлэх, үзвэрт кино гаргах.

film müziği *is.* киноны хөгжим.

film yıldızı *is.* киноны од, алдарт жүжигчин.

filo *is.* 1. эскадра (далайн буюу агаарын цэргийн анги). 2. (машин, усан онгоцны) цуваа. 3. *argo.* бөөс.

filolog *is.* хэл бичгийн эрдэмтэн, хэл бичгийн мэргэжилтэн.

filoloji *is.* хэл бичгийн ухаан.

filolojik *s.* хэл бичгийн, хэл бичгийн ухааны.

filozof *is.* гүн ухаантан, философич.

filozofik *s.* гүн ухааны, философийн.

filtre *is.* 1. шүүлтүүр, тунгаах шүүр, тунгаагч. 2. фото шүүр

filtreli *s.* шүүлтүүртэй, тунгаах шүүртэй, тунгаагчтай. "*Filtreli sigara.*" Шүүлтүүртэй тамхи.

final, -li *s.* 1. сүүлийн, төгсгөлийн, шувтаргын, эцсийн. 2. *is. sp.* шувтаргын тоглолт, шигшээ тоглолт. 3. *ped.* жилийн эцсийн шалгалт, хагас жилийн шалгалт. 4. *is.* төгсгөл, төгсгөл хэсэг, сүүлийн бүлэг. ~**e kalmak** шувтаргын тоглолтонд үлдэх.

finalist *is.* шувтаргын тоглогч, шигшээд тоглогч (тамирчин, баг).

finans *is. ekon.* мөнгөн санхүү, санхүү, сан. ~**e etmek** санхүүжүүлэх, менге олгох.

finansman *is.* санхүүжилт.

fincan *is.* 1. аяга, тагш. 2. *is.* тусгаарлагч.

fingirdeme *is.* fingirdemek үйлийн нэр.

fingirdemek *(nsz)* маяглах, аальгүйтэх.

finiş *is.* 1. төгсөх, эцэслэх, дуусах. 2. *sp.* бариа.

firar *is.* 1. зугадах, дүрвэх, оргох, босох. 2. *huk.* оргох. ~ **etmek** оргох, зугадах, дүрвэх, босох.

firarî *s.* оргодол, босогч.

firavun *is.* 1. Эртний Египитийн хаадад олгодог хэргэм зэрэг. 2. *mec.* харгис хэрцгий хүн. 3. нэгэн төрлийн хөзөр тоглоом.

firavunlaşma *is.* firavunlaşmak үйлийн нэр.

firavunlaşmak *(nsz)* харгис хэрцгий болох, хэрцгий авирлах.

fire *is. tic.* 1. алдагдал, хорогдол, хасагдал, багасалт, гарз. 2. хаягдал. ~ **vermek** багасах, хорогдох, хасагдах, алдагдах.

firkete *is.* үсний хатгуур, сүлбүүр.

firma *is. tic.* пүүс, компани, аж ахуйн нэгж.

firuze *is.* оюу, хэрс.

fiske *is.* 1. нясалгаа, няслалт. 2. *s.* чимх. "*Bir fiske tuz.*" Чимх давс. 3. цэврүү, бэлцрүү.

fiskeleme *is.* няслалт.

fiskelemek *(-i)* няслах.

fiskos *is.* шивнээн, шивнэх. ~ **etmek** шивгэнэлдэх, шивнэлдэх, шивэр авир гэлдэх.

fistan *is.* 1. даашинз. 2. Шотланд эрэгтэйчүүдийн өмсдөг банзал.

fistül *is. tıp.* шархны нүх, гоожирхой, шархны сүв, шууранхай.

fiş *is.* 1. (цахилгаан) залгуур. 2. тасалбар, тасалбар хуудас, баримт, талон, падаан. 3. (тоглоом) жетон, тэмдэг, марк .

fişek, -ği *is.* 1. сум. 2. ёслолын буудлага.

fit (I) *is.* өдөөн хатгалт, хатгалга, турхиралт. ~ **vermek** өдөөн хатгах, хатгах, турхирах.

fit (II) *is.* тохиролцох, тохирох. ~ **olmak** тохиролцох, тохирох, хүлээн зөвшөөрөх.

fit (III) *is.* уртын хэмжээ.

fitil *is.* 1. гол, дэнгийн гол. 2. шархны даавуу. 3. (хошногонд хийдэг) лаа, лаа хэлбэртэй эм. 4. *esk.* (их бууны) асаагуур. 5. (хувцасны) эмжээр, хавчаар. 6. судалтай даавуу. 7. нэгэн төрлийн хөзөр тоглоом.

firleme *is.* fitlemek үйлийн нэр.

fitlemek *(-i)* өдөөн хатгах, турхирах.

fitne *is.* 1. самуун, үймээн самуун, үймээн. 2. *s.* самуун дэгдээгч, үймээн самуун дэгдээгч, үймүүлэгч, өдөөн хатгагч, хутган үймүүлэгч. ~ **sokmak** эв эе эвдэх, эе эв алдагдуулах, үймүүлэх, муудалцуулах.

fitneci *is.* өдөөн хатгагч, хутган үймүүлэгч, үймээн самуун дэгдээгч.

fitneleme *is.* fitnelemek үйлийн нэр.

fitnelemek *(-i)* ховлох, хов хүргэх, муулах, муу хэлэх, муучлах.

fiyaka *is.* бардах, сайрхах, гайхуулах, бардлага, сайрхлага, бардамнал, сайрхал. ~ **satmak** бардах, сайрхах, гайхуулах, бардамнах, биөэ магтах, онгирох.

fiyakacı *is. ve s.* бардамнагч, сайрхагч, бардам, сайрхаг, сайрхуу, бардамнасан, гайхуулсан, биөэ магтсан, онгироо.

fiyasko *is. tkz.* бүтэлгүй оролдлого, бүтэмжгүй

явдал, инээд тохуу болох, инээдэм болох. ~ **vermek** бүтэлгүй болох, амжилтгүй болох, инээд тохуу болох.

fiyat *is.* 1. үнэ. 2. *ekon.* үнэ, үнэ хөлс. 3. *ekon.* мөнгөний ханш. ~ **biçmek** (veya **değer**) үнэлэх, үнэ өгөх. ~ **ayarlamak** үнэ тогтоох. ~ **kırmak** үнэ буулгах, үнийг бууруулах.

fiyatlandırma *is.* fiyatlandırmak үйлийн нэр.

fiyatlandırmak *(-i)* үнэлэх, үнэ өгөх, үнэ тогтоох.

fiyatlanma *is.* fiyatlanmak үйлийн нэр.

fiyatlanmak *(nsz)* үнэтэй болох, үнэд орох, үнэ нь өсөх.

fiyatlı *s.* үнэтэй.

fiyonk, -gu *is.* бүчин зангилаа.

fizibilite *is.* биелэлт, гүйцэтгэл.

fizik, -ği *is.* 1. физик, бодисын зүй. 2. хүний биө. 3. (хүний) гадаад үзэмж, гадаад хэлбэр төрх.

fizikçi *is.* 1. физикч, бодисын зүйч. 2. физикийн багш. 3. физик эмчилгээний эмч.

fizlksel *s.* 1. физикийн, бодис зүйн. 2. бодисын, эд зүйлсийн. 3. бодит.

fizik tedavisi *is.* физик эмчилгээ.

fizyolog *is.* физиологич, бие судлагч.

fiziyoloji *is.* физиологи, бие судлал.

fizyolojik *s.* физиологийн, бие судлалын.

fizyonomi *is.* нүүр, царай.

fizyoterapi *is.* физик эмчилгээ.

flâma *is.* дарцаг, дадар, тэмдэгт дарцаг, жижиг туг.

flâş *is.* 1. зургийн аппаратны гэрэл, гэрэл тохируулагч. 2. зураг авалтын гэрэлтүүлэгч гэрэл, маагнийн гялс хийх гэрэл. 3. *mec.* чухал мэдээ, шуурхай мэдээ. "*Flâş haberi.*" Шуурхай мэдээ.

flora *is.* ургамлын аймаг.

flori *is. esk.* алтан зоос.

flört *is.* сэртэндэх, явалдах, эрэгтэй эмэгтэй хоёр хүн дотно харилцаатай болох. ~ **etmek** (veya **yapmak**) сэртэндэх, явалдах, эрэгтэй эмэгтэй хоёр хүн дотно харилцаатай болох.

flüor *is. kim.* фтор.

flüorit *is. min.* хайлуур жонш.

flüt *is.* лимбэ, хендлөн бишгүүр.

flütçü *is.* лимбэчин.

fobi *is. tıp.* тодорхой зүйл болон ямар нэгэн явдлаас өөрийн эрхгүй айх. түгших.

fok *is. zool.* далайн хав.

fokurdama *is.* fokurdamak үйлийн нэр.

fokurdamak *(nsz)* пор пор буцлах.

fokur fokur *zf.* пор пор.

folk *is.* ард түмэн, үндэстэн.

folklor *is.* ардын урлаг.

fon *is.* 1. сан, хөмрөг, фонд. 2. дэвсгэр, дэвсгэр өнгө, фон.

fonetik, -ği *is.* 1. авиан зүй. 2. *s.* авиан зүйн, авианы.

fonksiyon *is.* 1. ажиллагаа, үйл ажиллагаа, үйлдэл. 2. үүрэг. 3. *mat.* хамааран хувьсах хэмжигдэхүүн, функци.

fonksiyonel *s.* функцийн, ажиллагааны, үйлдлийн, үүргийн.

fonograf *is.* авиа тэмдэглүүр.

fonoloji *is.* фонөмийн тухай ухаан.

form *is.* 1. хэлбэр, дүрс. 2. хэв, хэлбэр. 3. *is.* маягт, анкет.

forma *is.* 1. хэлбэр, дүрс. 2. дүрэмт хувцас, форм. 3. хэвлэлийн хуудас.

formaldehit *is. kim.* шоргоолжны альдегид.

formalite *is.* 1. ёс журам, ёс. 2. хэлбэрдэх.

formalizm *is.* хэлбэрдэх, хэлбэрдэх ёс, хэлбэрдэл, ёсорхол, формализм.

formasyon *is.* 1. хэлбэршил. 2. сурах, болов срох, бэлтгэгдэх.

formik asit, -di *is. kim.* шоргоолжны хүчил.

formül *is.* 1. томьёо. 2. томьёолол, найруулга. 3. *mec.* арга, арга зам. ~ **bulmak** арга олох, арга зам эрж олох.

förmülleştime *is.* formülleştirmek үйлийн нэр.

förmülleştirmek *(-i)* томьёолох, товч хэлбэрт оруулах.

forvet *is. sp.* довтлогч.

fosfat *is. kim.* фосфат, фосфор хүчлийн давс.

fosfor *is. kim.* фосфор, сүүмэг.

fosil *is.* 1. чулуужсан юм, чулуужилга, чулуужвар, малтмал. 2. *mec.* хоцрогдсон үзэлтэй, хоцрогдсон, балар эртний (хүн).

fosurdatma *is.* fosurdatmak үйлийн нэр.

fosurdatmak *(-i)* тамхи баагиулах.

foto (I) *is.* гэрэл.

foto (II) *is.* гэрэл зураг, фото зураг, патиар.

fotoakım *is. fiz.* гэрлийн гүйдэл.

fotoğraf *is.* 1. зураг авах, фотографи. 2. гэрэл зураг, фото зураг, патиар. ~ **çekmek** зураг авах, патиар татах. **~ını almak** зургийг нь авах, патиарыг нь татах. **fotoğraf makinası** *is.* гэрэл зургийн аппарат, зураг авах аппарат, фотоаппарат.

fotoğrafçı *is.* 1. зурагчин, зураг авдаг хүн. 2. гэрэл зургийн газар, зурагчин.

fotokimya *is. kim.* гэрлийн химии, фото химии.

fotokopi *is.* фото хуулбар.

fotometre *is. fiz* гэрлийн хэмжүүр,фотометр.

fotometri *is. fiz.* гэрэл хэмжих.

fotomontaj *is.* гэрэл зургийн монтаж.

fotosentez *is. biy.* гэрэл нийлэг.

fotoskop *is. fiz.* л

fotoşimi *is. kim.* гэрлийн химии, фото химии.

foya *is.* төмөрлөг цаас, мөнгөн цаас, хальсан төмөр, фольга.

fötr *is.* эсгий, нарийн эсгий (малгай, цүнх хийхэд голдуу хэрэглэдэг нимгэн, зөөлөн эсгий). "*Fötr şapkası.*" Эсгий малгай.

frak *is.* фрак (ардаа хормойтой эрэгтэй ёслолын пиджак).

fraksiyon *is.* бүлэг, бүлэглэл, фракци.

Fransa *is.* Франц улс.

Fransız *z. is.* 1. франц хүн. 2. францын, франц үндэстний, франц.

fransızca *z. is.* 1. франц хэл. 2. *s.* франц хэлний, франц хэлээр бичигдсэн. "*Fransızca kitap.*" Франц хэл дээр бичигдсэн ном.

frekans *is. fiz.* давтамж, үелзэл.

fren *is.* тоормос, тооромсог. **~ yapmak** тоормослох, тооромсоглох.

frengi *is. tıp.* тэмбүү.

frenleme *is.* frenləmek үйлийн нэр.

frenlemek *(-i)* 1. тоормослох, тооромсоглох. 2. *mec.* хязгаарлах, зогсоох, хорих, саад болох, барих.

frenoloji *is.* фрөнологи (хүний гавлын хэлбэрээр сэтгэхүйг шинжинэ гэдэг ухаан).

fresk *is.* ханын зураг, ханын усан будгийн зураг.

freze *is.* зоруул, зоруулын багаж.

frezeci *is.* зорогч, зоруулдагч, фрезеч.

frezeleme *is.* frezələmek үйлийн нэр.

frezelemek *(-i)* зорох, зоруулдах, машинаар зорох, фрездэх.

frigorifik *s.* хөлдөөгч.

frijider *is.* хөргөгч, хөлдөөгч.

früktoz *is.* жимсний чихэр.

fuar *is.* үзэсгэлэн, үзэсгэлэн худалдаа, яармаг, яармаг худалдаа.

fuhuş, -hşu *is.* биеэ үнэлэх, садар самуун явдал.

fukara *s.* 1. ядуу, ядуу зүдүү, ядуу хоосон, гуйранч, үгээгүй хоосон. 2. хөөрхийлөлтэй, хөөрхий, өрөвдөлтэй.

fukaralık, -ğı *is.* 1. ядуурал, ядуу байдал, ядуу зүдүү байдал, хоосрол, үгүйрэл. 2. хүч чадалгүй байх, дорой байх, тамир тэнхээгүй байх.

fular *is.* 1. нэгэн төрлийн торгон даавуу. 2. торгон алчуур.

funda *is. bot.* даль, хонин арц.

furgon *is.* ачааны вагон (суудлын галт тэргэнд залгагддаг тээшний вагон).

furya *is.* элбэг дэлбэг байх, их хэмжээгээр байх, тоо томшгүй олон байх.

fut *is.* Английн уртын хэмжих нэгж (30,480 см.тэй тэнцүү).

futa *is.* уралдааны завь (урт, нарийн уралдааны завь).

futbol *is. sp.* хөл бөмбөг.

futbolcu *is.* хөл бөмбөгчин, хөл бөмбөгч.

fücceten *zf.* гэнэт. **~ gitmek** гэнэт нас барах.

füme *is.* 1. саарал өнгө, зэвхий саарал өнгө. 2. *s.* саарал, зэвхий саарал. 3. утсан, утаадсан. "*Füme balık.*" Утсан загас.

fütürizm *is.* футуризм (уламжлалыг эсэргүүцэж ирээдүйд хандана гэсэн урлагийн нэгэн урсгал).

füze *is.* пуужин.

füzesavar *is.* пуужингаас хамгаалах систем.

G

g, G Турк цагаан толгойн найм дахь үсэг.

gaddar *s.* харгис, хэрцгий, догшин ширүүн, хатуу сэтгэлтэй.

gaf *is.* болчимгүй, бодлогогүй, эрээ цээргүй (зан, үг, үйл хөдлөл). **~ yapmak** (өөрийн мэдэлгүй) болчимгүй үг хэлэх, болчимгүй загнах, гэнэдэх.

gafil *s. esk.* анхааралгүй, хайхрамжгүй, хайнга, салаһ, цалгар, назгай, хааш яаш, алмай. **(birini) ~ avlamak** гэнэдүүлэх, гэнэдүүлэн барих, хүнд байдалд оруулах.

gaflet *is.* анхааралгүй байх, болгоомжгүй байх, алмайрах, хайнга байдал, хайхрамжгүй байдал.

gaga *is.* 1. (шувууны) хушуу. 2. *argo.* ам. "*Gaganı kapa!*" Амаа хамхи!

gagalamak *(-i)* 1. тонших. 2. *mec.* донгодох, зэмлэх, загнах.

gagalanmak *(nsz)* 1. үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *mec.* донгодуулах, зэмлүүлэх, загнуулах.

gala *is.* 1. баяр ёслол, ёслолын ажиллагаа. 2. (кино, жүжгийн) нээлт, нээлтийн ажиллагаа.

galaksi *is. astr.* галактик.

galebe *is.* 1. ялалт. 2. давуу тал, давуу байдал, давамгай байх, илүү гарах. **~ çalmak** 1) ялах, дийлэх. 2) давах, давж гарах, давуу байх, давамгай байх, илүү гарах.

galenit *is. jeol.* галенит, гялтгана.

galeri *is.* 1. гудамлаг, галерей. 2. үзэсгэлэн. "*Resim galerisi.*" Уран зургийн үзэсгэлэн.

galeyan *is.* 1. буцлах. 2. сэтгэлийн хөдлөл, хөөрөл, догдлол. **~ etmek** 1) буцлах. 2) сэтгэл хөдлөх, хөөрөх, сэтгэл догдлох. **~a gelmek** хөөрөх, баясах, сэтгэл хөдлөх, сэтгэл догдлох. **~a getirmek** хөөргөх, сэтгэл хөдөлгөх, сэтгэл догдлуулах.

galeyanlı *s.* сэтгэл хөдөлсөн, хөөрүү, хөөрсөн, сэтгэл догдолсон.

galiba *zf.* байх, байхаа, байлгүй, биз, бололтой, лав . .байх, үзтэл ...бололтой.

galibiyet *is.* ялалт.

galip, -bi *s.* ялсан, ялалт байгуулсан, ялгуулсан, дийлсэн, түрүүлсэн, хожсон. **~ gelmek** ялах, ялалт байгуулах, дийлэх, түрүүлэх, хожих.

galiz *s.* бузар, заваан, муухай, жигшмээр.

galon *is.* 1. галлон (английн нэг галлон ойролцоогоор 4,54 литр, американий нэг галлон

дунджаар 3,78 литртэй тэнцүү). 2. цистерн (том төмөр торх). 3. будгийн үйлдвэрт хэрэглэгддэг таван литрийн сав.

galoş *is.* 1. модон ултай арьсан гутал. 2. галоош (эрүүл мэндийн газар, ялангуяа эмнэлгийн тусгай тасгуудад орохдоо гутлын гадуур углаж емсөнө).

galsame *is. zool.* заламгай.

galvaniz *is. tek.* **galvaniz banyosu** цайрын уусмал.

galvanize *s. tek.* цайрдсан. "*Galvanize demir.*" Цайрдсан төмөр.

galvanizlemek *(-i) tek.* цайрдах, цайр гүйлгэх.

galvanizli *s.* цайрдсан.

galvanometre *is. fiz.* гальванометр, гальв ани хэмжүүр.

galyum *is. kim.* галли.

gam (I) *is.* зовнил, түгшүүр, санаа зовох, сэтгэл түгших, уйтгарлах. **~ çekmek** зовних, түгших, санаа зовох, сэтгэл түгших, уйтгарлах. **~ yememek** зовнихгүй байх, сэтгэл түгшихгүй байх, сэтгэл зовохгүй байх, санаа амар байх.

gam (II) *is. müz.* гамма, зохиром эрэмбэ, дараалсан аяс.

gama *is.* Грек цагаан толгойн гурав дахь үсэг.

gamma *is.* bk. gama.

gammaz *is.* ve *s.* ховч, хов зөөгч, ховсоргон хүн, хутган үймүүлэгч, муулагч, матагч.

gammazlamak *(-i, -e)* муулах, муучлах, муу хэлэх, ховлох, хов зөөх, матах.

gamsız *s.* 1. зовлонгүй, зовлон зүдүүр үзээгүй, санаа зовох зүйлгүй, уйтгаргүй, гуниггүй. 2. *mec.* амарлингуй, санаа амар, үл тоомсорлогч, алмай, ажиггүй, хайхрамжгүй, тоомсоргүй.

gamze *is.* 1. хацрын хонхорхой. 2. *esk.* нүдээрээ сээтэн хаях, учиртай харц, жоготой харах.

gangster *is.* 1. дээрэмчин, зандалчин, эсэргүүцэгч, зэвсэгт дээрэмчин, бүлэг дээрэмчин. 2. *mec.* хорлогч, хорлон сүйтгэгч, муу санаатан.

ganimet *is.* 1. дайны олз, олз омог. 2. олз омог, дээрмийн олз. 3. олз, боломж.

ganyan *is. ve s.* 1. түрүүлсэн (морь). 2. түрүүлсэн морины билэт.

gar *is.* төмөр замын буудал, төмөр замын ертөе.

garaj *is.* 1. гараж, машины агуулах. 2. машин засварын газар, засвар үйлчилгээний цэг. 3. тээврийн товчоо.

garanti *is.* 1. баталгаа, батламж. 2. *zf.* гарцаагүй, баттай. **~ etmek** 1) даах, батлах. 2) нэг ажлыг гүйцэлдүүлэхийн тулд хэрэгтэй бүхий л арга хэмжээнүүдийг авах. **~ vermek** баталгаа гаргах, баталгаа өгөх.

garantileme *is.* garantilemek үйлийн нэр.

garantilemek *(-i)* баталгаажуулах, баттай болгох, гарцаагүй болгох, нэг ажлыг гүйцэлдүүлэхийн тулд хэрэгтэй бүхий л арга хэмжээнүүдийг авах.

garantili *s.* баталгаатай, батламжтай, найдвартай.

garaz *is.* 1. зорилго, зорилт, үүрэг зорилт. 2. өш хонзон, өшөө, хорсол, занал, дайсагнал. **~ bağlamak** өш хонзон санах, өширхөх, занах, дайсагнах. **~ı olmak** өш хонзон санах, өширхөх.

gardırop, -bu *is.* 1. хувцасны шүүгээ. 2. хувцас хунар.

gardiyan *is.* шоронгийн хуяг, шоронгийн харгалзагч.

garez *is.* bk. garaz.

gargara *is.* 1. хойлоогоо зайлах. 2. хойлоо зайлах эм. **~ yapmak** хойлоогоо зайлах.

gariban *s. tkz.* өрөвдөлтэй, хөөрхийлөлтэй, ядарсан, өнчин.

garibe *is. esk.* гайхалтай юм, хачирхмаар зүйл, жигтэй юм, хачин юм.

garip, -bi *s.* 1. өнчин, өнчин өрөөсөн, өрөвдөлтэй. 2. гадаад, харь элгийн, харийн (хүн). 3. гайхалтай, хачирхалтай, хачин, жигтэй, сонин, учир битүүлэг. 4. *mec.* уйтгартай, гуниглай, гуниг төрүүлсэн. "*Bir yabancı için dünyanın neresinde olursa olsun büyük şehir böyle garip bir yanlızlık duygusu veriyor.*" Харь элгийн хүнд дэлхийн хаана ч байлаа ялгаагүй том хот хүнд гуниг дүүрэн ганцаардах сэтгэлийг төрүүлдэг. 5. *ünl.* гайхмаар юм! хачин юм! хачирхалтай юм!. "*Demek Bekir böyle utangaç bir çocukmuş. Garip!*" Бэкир тийм ичимхий хүүхэд байсан байх нь ээ. Хачирхалтай юм даа!. **~ bulmak** гайхах, хачин санагдах. **garibine gitmek** гайхах, гайхшрал төрөх, сонин санагдах.

garipseme *is.* garipsemek үйлийн нэр.

garipsemek *(nsz)* 1. ганцаардах, ганцаардах сэтгэл төрөх. 2. гайхах, гайхшрах, хачирхах, хачин санагдах, жигтэй санагдах, сонин санагдах.

garnitür *is.* 1. бүрэн хэрэгсэл, өвч, иж. 2. (хувцасны) гоёл чимэглэл. 3. (хоолны) хачир, хольц.

garnizon *is. ask.* 1. гарнизон, хот хамгаалах цэрэг, хот сахих цэрэг. 2. цэргийн анги.

garp, -bı *is. esk.* өрнө, баруун, нар шингэх зүг.

garpçı *is.* ve *s.* өрнөдөч, баруунтан, баруунтны үзэлтэн.

garplılaşmak *is.* bk. batılılaşmak.

garson *is.* зөөгч, үйлчлэгч.

gasil, -sli *is.* үхдэл угаах, хүүр угаах.

gasletme *is.* (үхдэл, хүүр) угаалга.

gasletmek *is.* (үхдэл, хүүр) угаах.

gasp, -bı *is.* дээрэм, тонуул.

gaspetmek *(-i)* дээрэмдэх, тонох.

gastrit *is. tıp.* ходоод үрэвсэх.

gastrulâ *is. biy.* давхраат үе хөврөл.

gâvur *is. kaba.* 1. мусульман шашингүй хүн, христиан шашинтан. 2. шашингүй үзэлтэн,

бурханг үл шүтэгч, шашингүй хүн. 3. *s. mec.* хатуу, хэрцгий, догшин, ширүүн, яхир, хатуу сэтгэлтэй. ~ **etmek** хий дэмий үрэх, үрэн таран хийх, хэрэггүй болгох.

gâvurca *is. hlk.* 1. гадаад хэл, барууны хэл. 2. *zf.* харгис, хэрцгий, хэрцгийгээр, зэрлэгээр. ~ **davranmak** хэрцгий авирлах.

gayda *is. müz.* хөөрөгт цуур, цуур хөгжим.

gaye *is.* зорилго, санаа.

gayet *zf.* тун, сүрхий, онц, үлэмж, гаргуу, маш, их.

gayret *is.* 1. хичээл, зүтгэл, чармайлт, оролдлого, хүчлэл. 2. *esk.* тэсвэр, тэвчээр, хүлцэл. 3. хамгаалах, өмгөөлөх, ивээх. ~ **almak** зоригжих, урам орох, урамших. ~ **etmek** хичээх, оролдох, мэрийх, зүтгэх, улайх, чармайх. ~ **göstermek** зүтгэх, зүтгэл гаргах, хичээх, ажиллах. ~ **vermek** зоригжуулах, урам хайрлах, урам зориг оруулах.

gayretlenmek *(nsz)* урам орох, эрч хүч орох.

gayretli *s.* ажилсаг, нөр хөдөлмөрч, чармайлттай, хичээнгүй, хичээл зүтгэлтэй, оролдлоготой.

gayri *ed.* 1. гадна, өөр, ондоо, бус. 2. *zf.* үүнээс хойш, цаашдаа, ингээд, нэгэнт, нэгэнтээ. "*Sık sık görüşürüz gayri.*" Үүнээс хойш ойр ойрхон уулзаж байя.

gayriahlâki *s.* ve *zf.* хүмүүжилгүй, ёс суртахуунгүй.

gayrimenkul, -lü *s.* үл хөдлөх.

gayrimesul, -lü *s.* хариуцлагагүй.

gayrimeşru *s.* 1. хууль бус, нууц, хориотой, далд. 2. бутач (хүүхэд).

gayzer *is. jeol.* (галт уул) оргилмол булаг, халуун оргилуур.

gaz (I) *is.* торон хөшиг.

gaz (II) *is.* 1. хий. 2. газрын тос, нефть, керосин. 3. хий. "*Midede gaz olmak.*" Ходоод хийгээр дүүрэх. 4. бензин. 5. тосон дэнлүү. ~ **yağı** керосин. ~ **yuvarı** *is. astr.* агаар мандал, хийн бүрхэвч, атмосфер.

gazal, -li *is.* оронго, зээр.

gazap, -bı *is.* хилэн, уур, унтуу, уур уцаар. **gazaba gelmek** уурлах, хилэгнэх. **gazaba uğramak** уурлуулах, хилэгнүүлэх.

gazaplandırmak *(-i)* уурлуулах, хилэгнүүлэх, хилэн бадруулах, унтууцуулах.

gazaplanma *is.* gazaplanmak үйлийн нэр.

gazaplanmak *(nsz)* уурлах, хилэгнэх, унтууцах, хилэн бадрах.

gazaplı *s.* ууртай, хилэнтэй, уцаартай, унтууцсан.

gazel (I) *is.* 1. уянгын шүлэг. 2. *müz.* зохиолын дуу. ~ **tutturmak** дуу дуулах, ардын дуу дуулах.

gazel (II) *is.* намар шарлаж унасан навч, хатсан навч.

gazellenmek *(nsz)* 1. (мод) навчсаа гөвөх. 2. (навчис) шарлах, шарлаж хатах.

gazete *is.* 1. сонин. 2. сонин хэвлэлийн газар.

gazeteci *is.* 1. сэтгүүлч, сонины ажилтан. 2. сонин худалдагч, сонин тараагч.

gazetecilik, -ği *is.* сэтгүүлчийн ажил.

gazhane *is.* хийний үйлдвэр.

gazi *is.* ve *s.* 1. ахмад дайчин, дайнд байлдагч. 2. баатар (цол). 3. дайнаас эсэн мэнд эргэж ирсэн, дайнд ялалт байгуулсан.

gazino *is.* 1. казино. 2. шар айрагны газар, том кафе.

gazlamak *(-i, nsz)* 1. керосиноор тослох, керосин түрхэх. 2. (автомашин) хурдаа нэмэх, хаазлах. 3. *argo.* зугтах, зайлах. **gazla!** *argo.* зайл!

gazlanma *is.* 1. керосиноор тослох, керосин түрхэх. 2. (гэдэс) хий дүүрэх.

gazolin *is.* газолин, шингэн шатахуун

gazoz *is.* хийжүүлсэн ундаа.

gazölçer *is. fiz.* хийн хэмжүүр

gebe *s.* жирэмсэн, хөл хүндтэй, хээлтэй, боос. ~ **kalmak** жирэмсэн болох, биө давхар болох, хөл хүнд болох, хүүхэд олох.

gebelik, -ği *is.* 1. жирэмслэлт. 2. жирэмсний үе, жирэмсэн байх үе.

geberme *is.* gebermek үйлийн нэр.

gebermek *(nsz) tkz.* мажийх, үхэх. **geberip gitmek** *tkz.* үхэж далд орох.

gebertmek *(-i) mec. ve tkz.* алах, цааш нь харуулах, амийг нь бүрэлгэх, амийг нь хороох.

gece *is.* 1. шөнө. "*Gece bekçisi.*" Шөнийн харуул, манаач. "*Gece yarısı.*" Шөнө дунд, шөнө дүл. 2. шөнийн харанхуй. 3. *zf.* шөнө, шөнөдөө, шөнөөр, шөнө дүлээр, шөнөжин. "*Gece uyumalı, gündüz çalışmalı.*" Шөнө унтаж өдөр нь ажиллах хэрэгтэй. 4. шөнийн цэнгүүн. ~**yi gündüze katmak** өдөр шөнөгүй ажиллах, нөр хөдөлмөрлөх. ~ **gündüz** *zf.* шөнөгүй өдөргүй, зай завсаргүй, зогсоо чөлөөгүй, тасралтгүй.

gececi *is.* шөнийн ээлжний ажилчин.

gecekondu *is.* 1. хууль бусаар баригдсан жижиг байшин, сууц, муу байшин, овоохой, урц. 2. *mec.* хайш яаш баригдсан барилга, чанаргүй баригдсан барилга, байшин.

geceleme *is.* gecelemek үйлийн нэр, хонох, хоноглох, хоног өнгөрүүлэх.

gecelemek *(nsz)* хонох, хоноглох, хоног өнгөрүүлэх.

geceleri *zf.* 1. шөнөөр, шөнө, шөнө дүлээр, шөнөжин. 2. шөнө болгон, шөнө бүр.

geceleyin *zf.* шөнө, шөнөөр, шөнө дүлээр, шөнөдөө, шөнөжин.

gecelik, -ği *s.* 1. шөнийн. 2. *is.* унтлагын хувцас. 3. *is.* хоногийн үнэ. "*Geceliği beş lira olan oda.*" Хоногийн таван лирийн үнэтэй өрөө.

gecikme *is.* хоцролт, хожимдол, оройтолт.

gecikmek *(nsz)* оройтох, хожимдох.

gecikmeli *s.* оройтсон, хожимдсон, оройтож яваа, хожимдож яваа.

geciktirme *is.* geciktirmek үйлийн нэр.

geciktirmek *(-i)* оройтуулах, саатуулах,

хоцроох, хожимдуулах.

geç *zf.* 1. орой, хожуу, оройтсон, хожимдсон. 2. *s.* орой, оройн. "*Orada bir kahvede oturup geç saatlere kadar konuşmuşlar.*" Тэнд нэг кафед орой болтол ярьж сууцгаажээ. **~ kalmak** оройтох, хожимдох.

geçe (I) *zf.* (цаг, минут) өнгөрч байхад, өнгөрөхөд. "*Dokuzu beş geçe.*" Есен цагаас таван минут өнгөрч байхад.

geçe (II) *is. hlk.* зах, эсрэг тал, нөгөө тал.

geçen *s.* 1. ноднин, өнгөрсөн. "*Geçen yaz.*" Өнгөрсөн зун. 2. урьдын, өнгөрөгч, өнгөрсөн.

geçende *zf.* сая, саяхан.

geçenlerde *zf.* эртүүд, эртэд, саяхан.

geçer *s.* 1. хүчинтэй, хүчин төгөлдөр. 2. их хэрэглэдэг, өргөн хэрэглээний. 3. (анги) давсан, тэнцсэн.

geçerli *s.* 1. хүчинтэй, хүчин төгөлдөр. 2. *mec.* их хэрэглэдэг, өргөн хэрэглээний.

geçerlik, -ği *is.* 1. хүчинтэй байх, хүчин төгөлдөр байх. 2. эрэлт, хэрэгцээ, хэрэглээ.

geçersiz *s.* хүчингүй, хүчин төгөлдөр бус. "*Bu yasa geçersizdir.*" Энэ хууль хүчингүй.

geçersizlik, -ği *is.* хүчингүй байх, хүчин төгөлдөр бус байх.

geçici *s.* 1. түр зуурын, түр, цаг зуурын. 2. зуурдын, түргэн зуурын, батгүй, найдваргүй. 3. халдварт, халдвартай. 4. явган, зам хөндлөн гарч буй, өнгөрч буй (хүн).

geçilme *is.* geçilmek үйлийн нэр.

geçilmek *(-den)* 1. geçmek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. орхих, хаяж явах.

geçim *is.* 1. амь зуулга, амин тэжээл, аж амьдралаа залгуулах. 2. эв, эв нийц, таарамж, нийлэмж. "*Aralarında geçim yok.*" Өөр хоорондоо таарамжгүй. **~ini doğrultmak** амин тэжээлээ олох, амь зуух мөнгийг хөдөлмөрлөж олох, ажиллах, хөдөлмөрлөх, аж амьдралаа залгуулах.

geçimli *s.* эвсэг, нийтэч, хүнтэй таарамжтай, хүнтэй нийлэмжтэй, хүнтэй нийцтэй.

geçimlik, -ği *is.* үүрэгт тэтгэмж, ургийн тэтгэв эр, алимент.

geçimsiz *s.* хүнтэй нийцгүй, таарамж муутай, зан муутай, муухай ааштай, адаар ааштай.

geçindirmek *(-i)* тэжээх, тэтгэх.

geçinme *is.* geçinmek үйлийн нэр.

geçinmek *(nsz)* 1. амь зуух, амь тэжээх, амьдрах, аж төрөх, аж амьдрах. 2. эвтэй байх, эв нийцтэй байх, аясыг олох, таарах, нийцэх. 3. мэдэмхийрэх, дүр эсгэх. 4. хүний хооллоос хороох, хүнийг ашиглах, өөрийн хэрэгцээг бусдаас хангах, бусдыг сорж амьдрах. **geçinip gitmek** амьдралаа залгуулах, өдөр хоногоо болгох, хоёр идэж хоосон хонохгүй амьдрах.

geçirgen *s. fiz.* нэвтрүүлдэг, нэвтрүүлэх чанартай.

geçirgenlik, -ği *is. fiz.* нэвтрүүлэх чанар.

geçirme *is.* geçirmek үйлийн нэр.

geçirmek *(-i, -e, -den)* 1. geçmek үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. гаталгах, давуулах, гаргах, гаргаж өгөх, цаана нь гаргах, өнгөрүүлэх, зөөж гаргах. "*Arabayı köprüden geçirmek.*" Машиныг гүүрээр гаргах. 3. зөөх, зөөж оруулах, шилжүүлэх. "*Odanın eşyasını öbür odaya geçirmek.*" Өрөөний эд хогшлийг нөгөө өрөө рүү зөөх. 4. бүртгэх, тэмдэглэх, бичих. 5. зүүх, углах, байрлуулах, суурилуулах. "*Yem torbalarını hayvanların boyunlarına geçirdikten sonra arkadaşına sordu...*" Тэжээлийн уутыг малын толгойд нь угалсныхаа дараа найзаасаа асуув... 6. гаргаж өгөх, үдэн гаргах, үдэх. 7. (түр хугацаагаар) суух, амьдрах, үлдэх, өнгөрүүлэх. 8. өмсөх, углах, хувцас өмсөх. 9. нэг үйлийг олон хүн дээр хийх, үйлдэх. "*Kılıçtan geçirmek.*" Сэлмээр цавчих (олон хүнийг нэг дор). "*Dayaktan geçirmek.*" Зодох, нүдэх (олон хүнийг). 10. өнгөрүүлэх. "*Ne yapar ne eder, günde iki üç saatini at üstünde geçirirdi.*" Яаж ийгээд л өдөрт хоёр гурв ан цагийг морины нуруун дээр өнгөрүүлдэг байв. 11. хийх, үйлдэх, гүйцэтгэх, хэрэгжүүлэх, бие лүүлэх. 12. халдаах, хүргэх 13. зууралдах, хийх. "*Benim bu işlerle geçirecek vaktim yok.*" Надад энэ ажилтай зууралдах цаг зав алга.

geçiş *is.* 1. geçmek үйлийн нэр. 2. шилжилт, өөрчлөлт. "*Geçiş dönemi.*" шилжилтийн үе. 3. урсах, өнгөрөх, явц. 4. завсрын өнгө.

geçişli *s. gr.* тусах (үйл үг).

geçişme *is.* **1.** geçişmek үйлийн нэр. 2. *fiz.* осмос.

geçişmek *(nsz, -le)* холилдох, холигдох, хутгалдах.

geçişsiz *s. gr.* эс тусах (үйл үг).

geçiştirme *is.* geçiştirmek үйлийн нэр.

geçiştirmek *(-i)* 1. зайлсхийх, бултах, булзааруулах, үл хайхрах, үл тоомсорлох, авч хэлэлцэхгүй байх. 2. мултрах, аврагдах, гэтлэх, зайлах.

geçit, -di *is.* 1. зам, гарах зам, гарах газар, гарц, гарам. 2. *coğr.* уулын хөтөл. **~ töreni** *is.* жагсаал.

geçkin *s.* 1. настай, ахимаг насны. 2. өтөлсөн, өвөгжөөл, өндөр настай. 3. халзарч буй, хагдарсан, агширсан, хорчийсон (өвс ногоо, жимс).

geçme *is.* **1.** geçmek үйлийн нэр. 2. *s.* сугардаг, шургуулга, автах, сунгадаг. "*Geçme dürbün.*" Сунгадаг дуран.

geçmek, -er *(-den)* 1. енгөрөх, орох, гарах. "*Yanından geçmek.*" Хажуугаар нь өнгөрөх. "*Elimdeki kitabı bırakıp bulundukları odaya geçtim.*" Би гартаа барьж байсан номоо орхиод тэдний байгаа өрөө рүү оров. 2. хөндлөн гарах, огтолж гарах, нэвтрэх, нэвтрэн өнгөрөх, дайрч гарах, ороод гарах. "*İplik iğne deliğinden zor geçti.*" Утас зүүний сүвэгчинд арай хийн сүвлэгдэв. 3. өнгөрөх, явах, гатлах. "*Eve giderken sizin sokaktan geçeriz.*" Бид гэр лүүгээ явахдаа танай

гудмаар өнгөрдөг. 4. эрсдэх, учрах, орох, –гдах, –гдэх, –уулах, –үүлэх. "*Dayaktan geçmek.*" Зодуулах. "*Muaycneden geçmek.*" Үзлэгт орох. 5. орхих, болих, хаях. "*Huylu huyundan geçmez.*" Зан муут зангаа орхидоггүй. 6. үзэх, туулах, амсах, үзээд өнгөрөх. 7. болох, өнгөрөх, болоод өнгөрөх, тохиолдох, учрах. 8. (өвчин) халдах, халдварлах, тусах, хүрэх. 9. дуурайх, адил байх, төстэй байх. "*Bu titizlik ona babasından geçmiş.*" Тэр энэ цэвэрч нямбай байдлаараа эцгийгээ дуурайсан байна. 10. гатлах, туулах, давах, хүрэх. 11. гарах, төрөн гарах, мэргэших, ажиллах. "*Bu artistlerin çoğu oradan geçtiler.*" Энэ жүжигчдийн ихэнх нь тэндээс төрөн гарсан. 12. нөлөө үзүүлэх, нэвтлэх, нэвтрэх, нэвт үлээх. "*Soğuk, ciğerime geçti.*" Хүйтэн, биө нэвт үлээв. 13. үүрэг хүлээх. "*İktidara geçmek.*" Төр барих. 14. шилжих, шилжиж очих, шилжүүлж егөх, үлдэх. 15. түрүүлэх, гүйцэж түрүүлэх, гүйцэх, урд нь орох, ардаа орхих, давах. "*Bizim yelkenli, vapuru geçti.*" Манай далбаат онгоц гатлага онгоцыг гүйцэж түрүүлэв. 16. дуусах, дуусах, төгсгөл болох, гарах, арилах. "*Bereket versin ki öfkesi tez geçer.*" Золоор уур нь түргэн гардаг. 17. давуу талтай байх, давуу байх, илүү байх, давах. 18. алгасах, орхих, үлдээх. "*O meseleyi geçelim.*" Энэ сэдвийг авч хэлэлцэхгүй үлдээе. 19. (цаг) өнгөрүүлэх, өнгөрөх, зарцуулах. 20. сурах. "*Bu şarkıyı kimden geçtiniz.*" Энэ дуу хэнээс сурав. 21. (мэдээ) хэвлэх, хүргэх, мэдээлэх. 22. унтрах, буурах. 23. бичигдэх, тэмдэглэгдэн үлдэх. "*Tarihe geçmek.*" Түүхэнд тэмдэглэгдэн үлдэх. 24. эрэлт хэрэгцээтэй байх, борлогдох, худалдагдах, зарагдах. 25. (сонин, сэтгүүлд) гарах, яригдах, хэлэлцэгдэх, дурдагдах. 26. хүчинтэй байх, хүчин төгөлдөр байх. "*Bu para artık geçmiyor.*" Энэ мөнгө үнээс хойш хүчингүй болсон. 27. (анги, шалгалт) дэвших, давах, тэнцэх. 28. суух, очиж суух. 29. (унаа тэрэг, зам, гол) өнгөрөх, дайрч гарах, хажуугаар урсах, гарах, туулах, гатлах. 30. ялзрах, муудах, муудах дөхөх, ялзрах шахах. 31. мултрах, зайлсхийх, булгах, булзааруулах, өнгөрөх, үл тоомсорлох, авч хэлэлцэхгүй байх. "*G rmedim dedi, geçti.*" Хараагүй гээд өнгөрөв. 32. муулах, муучлах, муу хэлэх, гоочлох. **geç! (**veya **geç efendim!)** бүү тоо! тоохгүй бай!

geçmez *s.* хуурамч, хүчингүй, үнэ цэнэгүй. "*Bu para geçmez.*" Энэ мөнгө хүчингүй.

geçmiş *s.* 1. өнгөрсөн, болоод өнгөрсөн. 2. (цаг хугацаа) өнгөрсөн. 3. ялзрах шахсан, муудах дөхсөн (жимс ногоо). 4. *is.* енгөрсөн цаг, өнгөрсөн үе. 5. енгөрсөн амьдрал. 6. өвөг дээдэс, талийгаач болсон төрөл төрөгсөд. **~ olsun** өвчин эмгэг, осол сүйрэл, гэнэтийн аюултай учирсан болон шорон гянданд орсон хүнд хэлэх сайн ерөөлийн үг. **(biriyle) ~i olmak** 1) хуучны анд нөхөд байх. 2) хуучны өшөө хонзонтой байх, өөр хоорондоо хуучны эвгүй харьцаа, хандлагатай байх, эртний тооцоотой байх. 3) (үйл явдал, байдал) өнгөрсөн үетэй байх, үе өнгөрүүлсэн байх. **~ zaman** *is. gr.* өнгөрсөн цаг.

gedik, -ği *is.* 1. ангархай, ан, завсар, ган, нүх, хагарал, цуурал. 2. (уулын) жим, харгуй, зам. 3. *mec.* дутагдал, дутагдалтай тал. *Kanun gediği* хуулийн цоорхой. 4. *mec.* хүнд хэцүү байдал, төвөгтэй байдал. "*Gedikten kurtulmak.*" Хүнд хэцүү байдлаас гарах. 5. *ask.* сэтлэлт. **~ açmak** *ask.* сэтлэх, сэтлэн гарах. **~leri tıkamak** урьдаас арга хэмжээ авах, сэргийлэх.

gedilme *is.* gədilmek үйлийн нэр.

gedilmek *(nsz)* 1. ангайх, ан цав гарах, завсар гарах, хагарах, цуурах. 2. *hlk.* (хутга, хөрөөний ир) мохох.

geğirmek *(nsz)* хэхрэх.

gelecek, -ği *is.* 1. ирэх, хойч, хойтон, хэтдээ, ирээдүй. "*Gelecek sənə.*" Ирэх жил. 2. *is.* ирээдүй, ирээдүй үө, ирээдүй цаг. **~ zaman** *is. gr.* ирээдүй цаг.

gelecekçilik, -ği *is.* bk. fütürizm.

geleğen *is.* ve *s. coğr.* цутган орж байгаа, цутгаж буй, цутгал, цутгалан.

gelenek, -ği *is.* уламжлал, заншил, ёс заншил.

geleneksel *s.* уламжлалын, уламжлалт, үе уламжилсан, заншлын, ёс заншлын, заншилт.

gelgelelim *e.* харин, гэтэл, түүнээс гадна, мөн түүнчлэн, ...ийн хамт, цаашилбал, нөгөөтэйгүүр, улмаар, ...ийн чацуу, үүний зэрэгцээгээр.

gelgit *is.* 1. хий дэмий ирж очих, үр ашиггүй явах ирэх. 2. *coğr.* татлага, түрэлт, тэнгисийн түлхэл.

gelin *is.* 1. бэр, сүйлсэн хүүхэн, хадамд гарсан хүүхэн. 2. гэрлэж буй хүүхэн, айлд бэр орж буй хүүхэн, шинэ бэр. **~ almak** 1) эхнэр авч өгөх. 2) бэр буулгах, хурим хийх. **~ etmek** (хүүхнийг) гэрлүүлэх, хадамд гаргах. **~ gitmek** хадамд гарах, айлд бэр орох, нөхөрт гарах. **~ olmak** айлын бэр болох, гэрлэх, хүнтэй суух.

gelincik, -ği *is. bot.* 1. намуу цэцэг. 2. оготнын чоно.

gelinlik, -ği *is.* 1. бэр болох. 2. хуримын даашинз. 3. *s.* хуримын даашинзны (бөс даав уу). 4. *s.* гэрлэх насны, гэрлэх насанд хүрсэн (бүсгүй).

gelir *is.* 1. орлого. "*Gelir vergisi.*" Орлогын татв ар. 2. цалин, цалин хөлс, цалин мөнгө.

geliş *is.* ирэлт.

gelişigüzel *s.* ve *zf.* замбараагүй, эмх цэгцгүй, санамсаргүй, санаандгүй, аливаа нэг зүйл.

gelişim *is.* хөгжил, дэвшил, давшилт, өсөлт, урагшилт.

gelişme *is.* 1. өсөлт, хөгжилт, бойжилт. 2. хөгжил, дэвшил. 3. үйл явдал.

gelişmek *(nsz)* 1. өсөх, том болох. 2. хөгжих, дэвжих, дэвших, боловсрох. 3. *hlk.* таргалах.

geliştirmek *(-i)* хөгжүүлэх, дэвжүүлэх, дэвшүүлэх, боловсронгуй болгох, сайжруулах.

gelmek, -ir *(-den, -e; nsz)* 1. ирэх, хүрэлцэн ирэх, морилон ирэх. 2. буцаж ирэх, эргэж ирэх. 3. хүрэх, очих. 4. зочлохоор ирэх, зочилж ирэх, суухаар ирэх. "*Dün akşam amcamlar bize geldi.*" Өчигдөр орой авга ахынхан маань манайд зочилж ирсэн. 5. онох, тусах. "*Kurşun ayağına geldi.*" Сум хөлийг нь онов. 6. ирэх, хүрэх. "*Mektup geldi.*" Захиа ирлээ. 7. төрөх, гарах, төрөн гарах. 8. хугацаа дуусах, цаг нь ирэх, цаг нь болох, цаг дөхөх. 9. хүрэх, .. хүртэл болох, татах. "*Boyu omzuma geliyor.*" Түүний өндөр нь миний мөрөөр татдаг. 10. гарах, чиглэх, хийх. "*Merak etme! ondan kimseye kötülük gelmez.*" Санаа бүү зов! тэр, хүнд муу юм хийхгүй. 11. мөрдөх, дагах, даган ирэх. "*O arkamdan geliyordu.*" Тэр намайг дагаж байлаа. 12. залгах, холбох. "*Türkçede ekler kelimelerin sonuna gelir.*" Турк хэлэнд дагавруудүгийн ард залгагдана. 13. давтах, эргэх. 14. таарах, тохирох. "*Bu elbise bana tam geliyor.*" Энэ хувцас надад яг тааруй байна. 15. гэж санагдах, гэж бодогдох, санагдах, бодогдох. "*Bana öyle geliyor.*" Надад тэгж санагдаж байна. 16. үр дүн гарах, үр дагавар гарах. "*Bu davranışlardan ne gelir bilinmez.*" Энэ ааш байдал нь юунд хүргэхийг хэн ч мэдэхгүй. 17. тэсэх, тэсэж гарах, тэсв эрлэх, даах. "*Birazcık üşütmeye gelmiyor, hemen hastalanıyor.*" Жаахан даарахыг тэсэж чадахгүй, дороо өвдчих юм. 18. *(-e)* зөвшөөрөх, хүлээн зөвшөөрөх, зөвшөөх, эцэст нь зевшөөрөх. "*Dediğime geldiniz mi?*" Та нар тэгээд миний хэлснийг хүлээн зөвшөөрөв үү? 19. (сайн, муу ямарваа нэг) нөлөө үзүүлэх. "*Buranın havası iyi geldi.*" Эндхийн агаар сайхан зохилоо. 20. орлого орох. 21. болох, тохиолдох, тусах. "*Başımıza bir belâ geldi.*" Бидэнд нэг гай тохиолдов. 22. урсах, гоожих. "*Musluktan su gelmiyor.*" Гоожуураас ус гоожихгүй байна 23. байх, байрлах. "*Okul yolun sağına geliyor.*" Сургууль, замын баруун талд байрладаг. 23. ... юм шиг санагдах, ... юм шиг харагдах. 24. *(-e)* зохистой байх, зохимжтой байх, нийцтэй байх. 24. үнэтэй байх, үнэлэх. "*Bu bardakların tanesi yüz liraya geldi.*" Энэ аягнуудын ширхэг нь зуун лирийн үнэтэй. 25. хамт явах, ханьсан явах. "*Ben Istanbul'a gidiyorum, benimle gelir misin?*" Би Станбул явлаа, надтай хамт явах уу?

gem *is.* морины амгай, амгайвч, хазаар. **~ vurmak** хазаарлах, амгайвчлах.

gemi *is.* усан онгоц. "*Gemi enkazı.*" Усан онгоцны балгас, сүйрсэн онгоц.

gemici *is.* 1. далайчин, усан цэрэг. 2. усан онгоцны эзэн.

gen (I) *s.* 1. өргөн. 2. –жин, өнцөгт. "*Üçgen ve dikd rtgen.*" Гурвалжин ба тэгш өнцөгт.

gen (II) *s.* хагалаагүй (тариалангийн талбай).

gen (III) *is. biy.* ген.

genç, -ci *s.* 1. залуу, идэр. 2. (ургамал, амьтан) залуу. "*Genç ağaç.*" Залуу мод.

gençleşmek *(nsz)* 1. залуу боловсон хүчинтэй болох. 2. залуужих. 2. залуу харагдах, анууханхарагдах.

gençlik, -ği *is.* 1. залуу (байх). 2. залуу нас, залуу үе, идэр нас. 3. залуучууд, залуу хүмүүс.

gene *zf.* 1. дахин, шинээр, дахиад, бас. 2. тэгсэн ч гэсэн, тэглээ ч гэсэн, тийм байсан ч гэсэн. 3. харин ч, тэр ч, бас ч, харин ч бас, тэр ч бас. "*Benden on bin lira almışlardı, sizden beş bin lira almaları gene iyi.*" Надаас арван мянган лир авсан та нараас бас ч гайгүй таван мянган лир авч.

genel *s.* 1. ерөнхий, бүх нийтийн, олон нийтийн. "*Genel durum.*" Ерөнхий байдал. "*Genel seçim.*" Олон нийтийн сонгууль. 2. ерөнхий, гол. "*Genel başkan.*" Ерөнхий захирал. **~ olarak** ерөнхийдөө, гол төлөв.

genelev *is.* янхны газар, эмсийн хүрээлэн.

genelge *is.* захирамж, заавар.

genelkurmay *is.* ерөнхий штаб.

genellemek *(-i)* ерөнхийлөн дүгнэх, ерөнхий дүгнэлт гаргах.

genellikle *s.* голдуу, ихэнхдээ, гол төлөв.

general, -li *is.* генерал, жанжин.

genetik, -ği *is. biy.* генетикийн шинжлэх ухаан, генетик судлал.

geniş *s.* 1. өргөн, энтэй, өргөн уудам. 2. уужим, уудам, тэлүүн, зай ихтэй, давч биш, цэлгэр. 3. өргөн, нийтлэг. 4. *mec.* уужим, сандруу биш, тайван. "*Geniş yürekli biri.*" Уужим сэтгэлтэй хүн.

genişlemek *(nsz)* 1. өргөсөх, өргөжих, тэлэх. 2. уужрах, тайвшрах. 3. *mec.* дэлгэрэх, тархах.

genişletmek *(-i)* өргөжүүлэх, өргөсгөх, өргөтгөх.

genişlik, -ği *is.* өргөн, эн.

geniz, -nzi *is.* хамрын уг.

geometri *is.* геометр.

geometrik, -ği *is.* ve *s.* геометрийн.

gerçek, -ği *s.* 1. үнэн, бодит, жинхэнэ. 2. жинхэнэ, хуурамч биш. 3. үндсэн, гол. 4. бодит байдал, үнэн байдал. **gerçeğe aykırılık** үнэн бус байдал, шударга бус байдал.

gerçekçi *s.* ve *is.* реализмыг баримтлагч, реалист.

gerçekçilik, -ği *is.* 1. бодитойгоор хандах үзэл, бодитойгоор хандах зан байдал. 2. реализм (бодит байдлыг түүний нийтлэг шинжүүдээр нь үнэн зөв дүрслэн харуулах зорилго бүхий утга зохиол, урлагийн чиглэл). 3. *fel.* реализм, реалист үзэл.

gerçekleşmek *(nsz)* биелэлээ олох, биелэх, бүтэх, гүйцэлдэх.

gerçekleştirmek *(-i)* биелүүлэх, хийх, гүйцэтгэх.

gerçeklik, -ği *is.* үнэн магад нь, лав нь, чухам үнэн нь, үнэн (байх), үнэн байдал, бодит байдал.

gerçekten *zf.* үнэхээр, үнээр, чухамдаа, үнэндээ.

gerçi *zf.* хэдий ... боловч, боловч, гэсэн ч, хэдийгээр.

gerdan *is.* 1. хүзүү, хоолой. 2. давхар эрүү.

gerdanlık, -ğı *is.* хүзүүний зүүлт.

gerdek, -ği *is.* 1. хуримын анхны шөнө хосын хамт байх өрөө. 2. хуримын анхны шөнө.

gereç *is.* хэрэглэл, багаж, багаж хэрэгсэл.

gerek, -ği *is.* 1. шаардлага, хэрэгцээ, шаардлагатай зүйл, хэрэгтэй зүйл, зайлшгүй зүйл. 2. гарцаагүй байх. "*Bunların bir bildikleri olsa gerek.*" Эд нар гарцаагүй нэг юм мэдэж байна.

gerekçe *is.* 1. учир, шалтгаан, шалтаг, зөвтгөсөн нөхцөл. 2. үндэс, суурь, учир шалтгаан. **~ göstermek** шалтгаан үзүүлэх, шалтаг хэлэх.

gerekçeli *s.* зөвтгөх шалтгаантай, буруутгах үндэслэлгүй, хууль зүйн, зөвшөөрч болох, уучилж болох.

gerekçesiz *s.* шалтгаангүй, учиргүй, шалтаггүй.

gerekli *s.* хэрэгтэй, шаардлагатай.

gerekmek *(nsz)* хэрэгтэй болох, хэрэгтэй байх, шаардлагатай байх, шаардагдах.

gereksemek *(-i)* шаардах, хэрэг болох, шаардагдах.

gereksiz *s.* хэрэггүй, чухал биш, шаардлагагүй, тус нэмэргүй.

gergedan *is. zool.* хирс.

gergef *is.* хатгамлын жааз, хатгамлын хүрээ.

gergi *is. hlk.* 1. хөшиг. 2. татаж сунгах машин, татаж сунгах төхөөрөмж.

gergin *s.* 1. татсан, сунгасан. 2. гөлгөр, толигор, үрчлээгүй (арьс). 3. *mec.* тайвангүй, түгшсэн, ууртай, цухалдсан, бухимдсан.

gerginleşmek *(nsz)* тайвангүй болох, хурцадмал болох, түгшүүртэй байх, түгшүүртэй болох. "*Uluslar arası ilişkiler gerginleşmeye başladı.*" Олон улсын харилцаа хурцадмал болж эхэллээ.

gerginleştirmek *(-i)* gerginleşmək үйлийн үйлдүүлэх хэв.

gerginlik, -gi *is.* түгшүүртэй байдал, тайв ангүй (байх), хурцадмал байдал.

geri (I) *is.* 1. хойшоо, хойно, ар тал, ар. 2. бусад, үлдсэн нь. "*Gerçek budur, gerisi masal.*" Үнэн энэ, бусад нь үлгэр. 3. *s. mec.* хоцрогдсон, хоцрогдмол, бүдүүлэг. 4. *s.* хоцорч яваа, хоцорч байгаа (цаг). 5. үлдсэн хэсэг, сүүлийн хэсэг. 6. өнгөрсөн үе, өнгөрсөн амьдрал. 7. *s.* тэнэг, мулгуу. 8. *zf.* буцаад, эргээд. "*Geri gidiyorum.*" Би буцаад явлаа. **~ almak** 1) эргүүлж авах, буцааж авах. "*Verdiği kitabı geri aldı.*" Өгсөн номоо буцаагаад авчихсан. 2) хойшлуулах, хойш болгож тавих. "*Sandalyəni biraz geri al.*" Сандлаа жаахан хойш нь болгож тавь. 3) чөлөөлөгдөх, дайснаас буцааж авах, чөлөөлөх. **~ dönmek** эргэж явах, буцаж явах. **~ kalmak** 1) хоцрох, хожимдох, оройтох. 2) хойно үлдэх, ард үлдэх, хоцрох. 3) хоцрох, хоцрогдох (үеийнхнээсээ).

gerici *s.* ve *is.* гэдрэг үзэх, өнгөрсөн тийш хандсан үзэлтэн, хуучинсаг, хуучны үзэлтэн.

gericilik, -ği *is.* гэдрэг үзэх, өнгөрсөн тийш хандсан үзэл, хуучинсаг үзэл.

gerileme *is.* 1. ухралт. 2. бууралт, доройтолт.

gerilemek *(nsz)* 1. ухрах, буцах, хойшлох, хойшоо болох, гэдрэгээ болох. 2. буурах, доройтох. 3. (өвчин) үгүй болж эхлэх, ахилгүй устаж эхлэх.

gerilim *is. fiz.* 1. эсэргүүцэл, эсэргүүцлийн хүч. 2. *fiz.* хүчдэл, хүч. 3. таталт, чангалах. **yüzey ~** *fiz.* гадаргуугийн таталт. 4. *mec.* түгшүүртэй байдал, хурцадмал байдал.

gerilme *is.* суналт, сунгалт, таталт.

gerilmek *(nsz, -e)* 1. сунах, сунгах. 2. чангарах, зангирах. 3. *mec.* уцаарлах, уурлах, хилэгнэх.

gerinmek *(nsz)* 1. суниах.

germek, -er *(-i)* 1. татах, чангаах, сунгах. 2. (гар, хөлөө) сунгах. 3. бухимдуулах, уурлуулах.

germen (I) *is.* цайз, хэрэм.

germen (II) *is. biy.* үржлийн эрхтэн.

getirmek *(-i, -den; -e)* 1. авчрах, ирүүлэх, хүргэж ирэх, авч ирэх. 2. хажуудаа байлгах, авчрах. 3. шалтгаан болох, гаргах, болгох. "*Bu rüzgar kar getirir.*" Энэ салхи, цас орохын цондон доо. 4. хэлэх, хүргэх, дамжуулах. "*Selam getirmek.*" Мэнд хүргэх, мэнд дамжуулах. 5. орлого оруулах. "*Bu iş ne kadar gelir getirir?*" Энэ ажил хэр зэрэг орлого оруулах вэ? 6. албан тушаалд томилох, тавих.

getirtmek *(-i, -e)* авчруулах, авч ирүүлэх.

gevelemek *(-i)* 1. хивэх. 2. *mec.* амандаа бувтнах, үглэх.

geveze *s.* 1. яриа хүн, чалчаа. 2. *mec.* ам султай, сул амтай, нууц хадгалж чаддаггүй.

gevezelik, -ği *is.* 1. чалчаа байдал, чалчаа зан, яриа байдал. 2. бодлогогүй яриа, хамаагүй ярих. **~ etmek** 1) чалчих, дэмий балай ярих, дэмий хоосон чалчих. 2) утга учиргүй юм ярих, хамаа замбараагүй ярих

geviş *is.* хивэх байдал. **~ getirmek** хивэх.

gevrek, -ği *s.* ve *is.* 1. амархан үйрмэг, амархан бяцардаг, амархан бутардаг. 2. (инээд) хөгжилтэй, баясгалантай. 3. *is.* үйрмэл жигнэмэг, нарийн боов.

gevşek *s.* 1. сул, чөлөөтэй. 2. *mec.* хайхрамжгүй, анхаарамж халамжгүй. 3. *mec.* сул дорой, номой, үлбэгэр, зориггүй, шийдвэргүй, шийдэмгий биш.

gevşeklik, -ği *is.* 1. сул чөлөөтэй байдал. 2. *mec.* анхааралгүй байдал, хайхрамжгүй хандлага, хайхрамжгүй зан. 3. *mec.* сул дорой байдал, үлбэгэр байдал, номой байх.

gevşemek *(nsz)* 1. сунах, унжих. 2. сулрах, тавих. 3. *mec.* уужрах, тайвшрах, зөөлрөх, намдах. 4. *ekon.* мөнгөний ханш унах, буурах.

geyik, -ği *is. zool.* 1. буга. 2. *argo.* эхнэртээ хуурtсан эр, эмэгтэй хүнд хуурtсан эр.

gezdirmek *(-i, -e)* 1. зугаалуулах. 2. танилцуулах, үзүүлэх, харуулах. "*Fabrikayı gezdirdi.*" Үйлдвэртэй танилцууллаа. 3. гүйлгэх, дээгүүр нь гүйлгэх (индүүдэх), тараах маягаар асгах. "*Yağ gezdirmek.*" Тос гүйлгэх, дээгүүр нь тос асгах. 4. тараах, гүйлгэж тараах. 5. хувцаслах, хувцаслаж явуулах. "*Çocuğunu çok temiz gezdiriyor.*" Тэр, хүүхдээ их цэвэрхэн хувцасладаг.

gezegen *is. astr.* гариг.

gezgin *is.* ve *s.* хэсүүлч, жуулчин, аялагч.

gezi (I) *is.* богино аян, зугаалга, аялал.

gezi (II) *is. esk.* (хевен, торго холилдсон) нэгэн терлийн бес даавуу.

gezici *s.* нүүдлийн, бидэгч, хэсүүл, хэрмэл. "*Gezici kütüphane.*" Нүүдлийн номын сан.

gezinmek *(nsz)* 1. зугаалах, зугаацах, аялах. 2. холхих, эргэн тойрох.

gezinti *is.* 1. богино аян, явган зугаалга. 2. хонгил, коридор.

gezmek, -er *(nsz)* 1. зугаалах. 2. сэлгүүцэх, алхах. 3. *(-i)* үзэх, харах, сонирхох 4. (өвчтэй хүн) хөл дээрээ босох. "*Kardeşim iyileşti, yavaş yavaş gezmeye başladı.*" Дүүгийн маань бие сайжирч, бага багаар явж эхэлсэн.

gıcık, -ğı *is.* 1. хоолой эрвэгнэх, гижиг. 2. *is.* ve *s. argo.* зэвүү хүргэсэн хүн, зэвүүн хүн, дургүй хүргэсэн хүн. 3. *zool.* нэгэн үүлдрийн хонь. ~ **etmek** уурлуулах, бухимдуулах, уур хүргэх, дургүй хүргэх. ~ **tutmak** хоолой эрвэгнэх, сэрв эгнэх, загатнах.

gıcıklanmak *(-i)* 1. хоолой эрвэгнэх, сэрв эгнэх, загатнах. 2. *mec* сэжиглэх, хардах. 3. *mec.* сэрэл хөдлөх, дур хөдлөх.

gıcırdatmak *(-i)* шарчигнуулах, чахруулах, хавируулах. "*Öfkesinden dişlerini gıcırdattı.*" Уурласандаа шүдээ хавирав.

gıda *is.* хоол, идээ хүнс, хүнс.

gıdıklamak *(-i)* 1. гижиг хүргэх, гижигдэх. 2. *mec.* зугаатай, тааламжтай үг хэлэх.

gıdıklanmak *(nsz)* гижиг хүрэх, гижигдүүлэх.

gına *is.* 1. элбэг дэлбэг байдал, хангалуун байдал. 2. жигших, зэвүүрхэх, залхах, хашрах, улиг болох. ~ **gelmek** жигших, зэвүүрхэх, залхах, хашрах.

gıpta *is.* атаа, атаархал, атаархах, жөтөө. ~ **etmek** атаархах, атаархан харах.

gırtlak, -ğı *is. anat.* 1. цагаан хоолой, мөгөөрсөн хоолой. "*Gırtlak kemiği.*" Төвөнх, төвөн. 2. идээ, хоол, тэжээл.

gıybet *is. esk.* эзгүй хойгуур муулах, далдуур муулчлах, муу хэлэх, муулах, хов жив, хов үг, гүжир үг.

gibi *e.* 1. мэт, шиг, адил. 2. –нгуутаа, –аад шууд, тэр дор нь, тэр үед нь. "*Haberi aldığı gibi yola çıktı.*" Мэдээг авангуутаа замд гарлаа. 3. –тай адил, адилхан, шиг (хийх). "*Benim gibi yapın.*" Над шиг хийцгээ.Надтай адилхан хийцгээ. ~ **gelmek** мэт санагдах, мэт бодогдох, шиг санагдах, шиг бодогдох, санагдах, үзэгдэх, бодогдох.

gider *is.* зарлага, зарцуулалт, зардал.

giderayak *zf.* явах гэж байхад, явахаас өмнө, явах үедээ, салах үедээ, салах гэж байхдаа.

giderek *zf.* бага багаар, аажим аажмаар, алхам алхмаар.

giderici *s.* ангижруулагч, үгүй болгогч, арилгагч. "*Leke giderici.*" толбо арилгагч

giderme *is.* зогсоолт, зайлуулалт, болиулах.

gidermek *(-i, -den)* үгүй болгох, зайлуулах, зогсоох, болиулах.

gidiş *is.* 1. явах. 2. явах байдал, явах хурд, хурд. "*Bu gidişle ancak akşama varırız.*" Энэ хурдаар явбал арай гэж оройдоо л хүрэх байх даа. 3. *mec.* байдал, хандлага, янз байдал, маяг. "*Bu gidişle.*" Энэ янзаараа, энэ байдлаараа, энэ маягаар бол.

girdap, -bı *coğr. is.* усны эргүүлэг, эргүүлэг, эргэц, хуй.

girdi *is. tic.* үйлдвэрлэлийн зардал.

girinti *is.* хөндий, цүнхэл

girintili *s.* хөндийлсэн, хонхойсон. ~ **çıkıntılı** тахир махир, онхол донхол.

giriş *is.* 1. орох, оролт. 2. хаалга, үүд. 3. *ed.* оршил, удиртгал. 4. эхний хэсэг, эхний анги, эхний бүлэг. 5. бэлтгэл ном. 6. орох тасалбар, орох үнэ. ~ **çıkış** орох гарах, оролт гаралт.

girişim *is.* 1. оролдлого, хүчлэл, чармайлт, хичээлт, санаачлага. 2. *fiz.* интерференци.

girişimci *is.* 1. санаачлагч, үүсгэгч. 2. үйлдвэрийн эзэн, худалдаа үйлдвэрийн эзэн, хувираа бизнес эрхлэгч, жижиг үйлдвэр эрхлэгч.

girişimcilik, -ği *is.* хувираа бизнөс эрхлэх, үйлдвэр худалдаа эрхлэх.

girişken *s.* оролдлоготой, овсгоотой, самбаатай, санаачлагатай, идэвх оролцоотой.

girişmek *(-e)* 1. хийж эхлэх, орох, эхлэх, гэж оролдох. "*Bir işe girişmek.*" Ажилдаа орох, ажиллаж эхлэх. 2. *mec.* зодолдох.

girmek *(-e)* 1. орох, дотогш орох, нэвтрэх. 2. таарах, багтах. "*Elim bu eldivene girmiyor.*" Миний гарт энэ бээлий таарахгүй байна. 3. оролцох, орох, оролцож явах. "*Savaşa girmek.*" Дайнд орох. 4. эзлэх, эзлэн авах. "*Ordumuz İstanbul'a girdi.*" Манай арми Станбулыг эзлэн авлаа. 5. судлах, нарийвчлах. 6. халдах, тусах. 7. (өвчин, өвдөлт) эхлэх. "*Ağrı girdi.*" Өвчин орж эхэллээ. 8. ойлгох, ухаарах. 9. болох, хүрэх. "*Yirmisine girdi.*" Хорин нас хүрлээ. 10. тэмдэглүүлэх, (нэрээ) бичүүлэх, бүртгүүлэх, элсэх, данслуулах. "*Okula girmek.*" Сургуульд элсэх.

gişe *is.* касс, мөнгө төлөх газар.

gitar *is.* гитар.

gitgide *zf.* аажимдаа, яваандаа, явцдаа, аажмаар, бага багаар, цаг өнгөрөх тусам, өдөр

енгөрөх тусам.

gitmek, -der *(-den, -e)* 1. явах, одох, зорих, зорин одох. 2. явах, салж явах, орхин явах. 3. очих, хүрэх. "*Bu yol nereye gider?*" Энэ зам хаа хүрэх вэ? 4. *mec.* хүрэх, үр дүнд хүрэх, байдалд хүрэх. 5. замд гарах, хол явах. 6. зохих, зохицох, тохирох. "*Bu renk size gitmedi.*" Энэ өнгө таньд зохисонгүй. 7. зарцуулагдах, үрэгдэх. "*Bu para nereye gitti?*" Энэ мөнгө юунд үрэгдэв? 8. хүрэх, хүрэлцэх, хүргэж дөнгөх. "*Bu para üç gün gider.*" Энэ мөнгө гурван өдөртөө хүрнэ 9. *(nsz)* зам туулах, туулах. 10. тэсэх. 11. болж байх. 12. өнгөрөх, дуусах. "*Kış gitti.*" Өвөл дууслаа. 13. алга болох, алдагдах, хулгайлагдах, үгүй болох. "*Çantam gitti.*" Миний цүнхийг хулгайлчихлаа. 14. үхэх, өнгөрөх, өөд болох, нас барах. "*Adam gencecik yaşta gitti.*" Мань хүн залуухнаараа өөд болсон. 15. (механик зүйл) ажиллах, хөдлөх. 16. зарагдах, борлогдох. 17. санагдах, бодогдох. "*Bu iş tuhafıma gitti.*" Энэ хэрэг надад сонин санагдчихлаа.

giydirmek *(-i, -e)* 1. өмсгөх, өмсүүлэх. 2. *mec.* хараах, зүхэх.

giyecek, -ği *is.* хувцас хунар.

giyim *is.* 1. өмсөх. 2. хувцаслалт, хувцаслах байдал. 3. хувцас хунар.

giyimli *s.* хувцасласан, өмссөн.

giyinmek *(nsz, -i)* 1. өмсөх, гоёх. 2. *(-den, -de)* ... газраас хувцаслах, ... газраас хувцас авах, ...газарт хувцас хийлгэх. **giyinip kuşanmak** гоё сайхан хувцаслах, цэвэрхэн сайхан хувцаслах.

giymek *(-i, -e)* 1. өмсех. 2. *mec.* хараалгах, зүхүүлэх.

giysi *is.* хувцас, хувцас хунар.

giz *is.* нууц.

gizem *is. fel.* нууц, далдын нууц.

gizemci *is.* агийн ёс баримтлагч, сангасв аа (хүн).

gizemli *s.* нууцгай, битүүлэг, үл ухагдах, нууцлагдмал, нууцлаг.

gizil *s.* нууцлагдмал байгаа, хараахан илрээгүй.

gizlemek *(-i, -den)* нуух, нууцлах, дарах, далдлах.

gizlenmek *(-e)* нуугдах, нууцлагдах. "*Çalıların arkasına gizlendi.*" Бутны ард орж нуугдлаа.

gizli *s.* 1. нууц, далд, нууц далд. "*Gizli kapı.*" Нууц хаалга. 2. нууцгай, битүүлэг, үл ухагдах, нууцлагдмал, нууцлаг, нууц. **~ celse** *is. huk.* хаалттай шүүх хурал. **~ gizli** нууцаар, сэмээрхэн. **~ kapaklı** 1) нууц, далд, нууц далд. 2) ойлгомжгүй, бүдэг (үг, яриа).

gizlice *zf.* нууцаар, далдуур.

glikoz *is. kim.* глюкоз, чихэрлэг.

gliserin *is.* глицерин.

gocunmak *(nsz, -den)* 1. санаа зовох, сэтгэл түгших, тэвдэх, гомдох, юм санах. 2. загатнах.

gol, -lü *is. sp.* гол. **~ atmak** хаалганд оруулах, бөмбөг оруулах, гол оруулах.

golf, -fü *is.* гольф.

gonca *is.* цоморлиг, гөлөг, нахиа.

gondol *is.* гондол, нэгэн төрлийн завь.

goril *is. zool.* мич, горилл бич.

göbek, -ği *is. anat.* 1. хүйс, хүй. 2. тарган гүзээ. 3. (улс, хотын) төв, дунд хэсэг. 4. (зарим ногооны) гол. "*Lahana göbeği.*" Байцааны гол. 5. үе, үр удам, хойч үе. 6. дунд хэсэг, дунд тал, гол. 7. (замын) тойрог. **~ adı** шинэ төрсөн хүүхдийн хүйг нь таслах үед өгсөн нэр. **~ atmak** 1) бүсэлхийгээрээ хөдлөн бүжиглэх. 2) их баярлах, ихэд хөөрөх. **~ bağlamak** таргалах, гүзээ суух.

göbeklenmek *(nsz)* таргалах, гүзээ суух.

göbekli *s.* гүзээтэй, тарган гүзээтэй.

göç *is.* нүүдэл, шилжин суулт, нүүдэл суудал, цагаачлал. **~ etmek** нүүх, шилжин суух, нүүдэл суудал хийх, цагаачлах.

göçebe *is.* 1. нүүдэлчин, хэсүүлчин, тэнүүлч. 2. *s.* нүүдлийн, хэрмэл, тэнэмэл. "*Göçebe kuşlar.*" Нүүдлийн шувууд. "*Göçebe hayatı.*" Нүүдлийн амьдрал.

göçebelik, ği *is.* нүүдэл, нүүдлийн амьдрал.

göçmek, -er *(-den, -e)* 1. нүүх, нүүдэл суудал хийх. 2. (шувууд) нүүх, нүүдэл хийх. 3. *(nsz)* нурах, унах, нурж унах. 4. *(nsz)* үхэх, үгүй болох 5. суурьших, байрлах, суух.

göçmen *s.* 1. цагаачин, цагаачлагч. 2. нүүдлийн (амьтад).

göçük, -ğü *s.* 1. нурсан, унасан, нурж унасан (газар). 2. хөрсний суулт.

göğüs, -ğsü *is.* 1. цээж, хэнхдэг, (цээжний) хэнхэрцэг. 2. *mec.* хөх. **~ germek** улаан нүүрээр тулах, тэмцэх, тулах. **göğsü kabarmak** бахдах, бахархах, бардамнах, сэтгэл хангалуун байх.

gök, -ğü *is.* 1. огторгуй. 2. тэнгэр. 3. *s.* хөх цэнхэр. **~lere çıkarmak** магтах, тэнгэрт тултал нь магтах, амаа олохгүй магтах. **~ gürültüsü** тэнгэрийн дугарах дуун.

gökbilimci *is. astr.* одон орон судлаач.

gökbilim *is. astr.* одон орон судлал.

gökcismi *is. astr.* огторгуйн биетүүд.

gökçe *s.* 1. тэнгэрийн, огторгуйн. 2. хөх цэнхэр 3. сайхан, хөөрхөн.

gökdelen *is.* тэнгэр баганадсан барилга.

gökkuşağı *is.* солонго.

göktaşı *is. astr.* солир, солирын чулуулаг.

Göktürk *z. is. tar.* 6–гаас 8–р зууны үед Монгол болон Төв Азид амьдарч байсан хуучин Түрк улс, түрк үндэстэн.

gökyüzü *is.* тэнгэр, тэнгэр огторгуй.

göl *is. coğr.* нуур.

gölcük, -ğü *is.* жижиг нуур, цөөрөм.

gölek, -ği *is. hlk.* ус тогтсон газар, цөөрөм.

gölet *is. hlk.* жижиг нуур, усан сан, цөөрөм.

gölge *is.* 1. сүүдэр. 2. сүүдрэвч, халхавч, нөмөр. 3. сүүдэрлэлт, харлуулалт. 4. *mec.* дагуул, сүүдэр мэт дагадаг хүн. 5. *mec.* хамгаалал, өмгөөлөл, нөмөр, өмөг. "*Kendi gölgesi altına almak.*" Хамгаалалдаа авах, өмгөөлөлдөө авах, өмөг болох. **~ etmek** бараалах, халхлах, сүүдэрлэх, харанхуйлах, харанхуй болгох, бүрхэх, хаах. **~de bırakmak** (хэн нэгний) дээр гарах, давах, дарах, (хэн нэгнээс)давуу байх. **~de kalmak** нэр алдар нь алдаршаагүй байх, олны танил болоогүй байх, танил болоогүй байх.

gölgelemek *(-i)* 1. халхлах, бүрхэх, сүүдэрлэх, харанхуйлах, харанхуй болгох. 2. *mec.* сүүдэр гарган зурах, сүүдэрлүүлэх, харлуулах. 3. *mec.* (нэр төр, үнэ цэнийг нь) унагах, унтраах, муутгах.

gölgeli *s.* 1. сүүдэртэй. 2. *mec.* тод бус, ил бус.

gölgelik, -ği *is.* 1. сүүдэр газар. 2. сүүдрэвч, халхавч.

gömlek, -ği *is.* 1. цамц. 2. (номны) хавтас. 3. үе, үе удам. 4. дотуур цамц, дотуур хувцас. 6. (гэрлийн) бүрхүүл, бүрээс.

gömmek, -er *(-i, -e)* 1. оршуулах, булшлах, нутаглуулах, хөдөөлүүлэх. 2. булах, нуух. 3. *mec.* ...ээс урт наслах.

gömü *is.* булж нуусан эрдэнэс.

gömülmek *(nsz)* 1. булшлагдах, оршуулагдах. 2. шигдэх, шигдэж суух. 3. *(-e) mec.* үгүй болох, алга болох, үзэгдэхгүй болох, харагдахгүй болох. 4. булагдах, дарагдах.

gömülü *s.* 1. булаатай, булаатай байгаа, булагдсан байгаа, дарагдсан, газар доор булагдсан байгаа. 2. алга болсон, үгүй болсон, булагдсан. "*Denizin derinliklerine gömülü gemi.*" Далайн ёроолд живсэн усан онгоц.

gömüt *is.* оршуулга, шарил, булш.

gönderen *is.* илгээгч, явуулагч.

gönderici *is.* илгээгч, илгээж байгаа хүн, явуулж байгаа хүн.

gönderme *is.* илгээлт, илгээх, явуулах.

göndermek *(-i, -e)* 1. явуулах, илгээх. 2. гаргаж өгөх, үдэж явуулах, аян замд үдэх, үдэн гаргах.

gönenç, -ci *is.* элбэг дэлбэг байдал, хангалуун байдал, чинээлэг амьдрал, хангалуун амьдрал.

gönlünce *zf.* хүсэлтээр, хүссэнээр, хүссэн шиг.

gönül, -nlü *is.* 1. сэтгэл, зүрх сэтгэл, сэтгэл зүрх. 2. *mec.* хүсэл, эрмэлзэл, хүсэл эрмэлзэл. "*Okumaya gönlün var mı?*" Чамд сурах хүсэл байна уу? **~ almak (veya gönlünü almak)** 1) баярлуулах, баясгах. 2) аргадах, сэтгэлий нь засах, тайтгаруулах, тайвшруулах. **~ vermek (veya bağlamak)** чин сэтгэлээсээ хайрлах, сэтгэл зүрхээрээ холбогдох, хайртай болох. **~ü olmak** хүлээн зөвшөөрөх, таарамжтайд тооцох, сэтгэлд нийцэх, сэтгэл хангалуун болох, зевшөөрөл өгөх, дэмжих, сайшаах, дуртай байх.

gönüllü *s.* 1. сайн дурааараа, хүслээрээ, өөрийн хүсэлтээрээ, саналаараа. 2. их сонирхолтой. 3. *is.* хайртай хүн.

gönülsüz *s.* ve *zf.* хүсэлгүй, дургүй, сэтгэлгүй, хүчээр, дуртай дургүй.

göre *e.* 1. дагуу, тааруулан, тохируулан. "*Modaya göre giyinmiş.*" Моодонд тохируулж хувцасласан байлаа. 2. харвал, харахнээ, тооцв ол, –ээр бол. "*Onların dediğine göre bunların hepsi hikayeymiş.*" Тэдний хэлсэнээр бол энэ бүхэн үлгэр л юм байна лээ дээ./Тэдний хэлснийг сонсохнээ энэ бүхэн үлгэр л юм билээ. 3. асуув ал, хувьд. "*Bana göre ikisi de bir.*" Миний хувьд хоюулаа л адилхан./Надаас асуух юм бол хою улаа л адилхан.

görece *s.* харьцангуй.

görecelik, -ği *is.* харьцангуй (чанар). "*Görecelik kanun.*" Харьцангуйн онол.

görecilik, -ği *is. fel.* харьцангуйсгах үзэл (сургаал).

göreli *s.* холбоотой, харилцан уялдаатай.

görelik, -ği *is.* холбоо, харилцан уялдаа.

görenek, -ği *is.* ёс заншил, заншил, хэвшил, хэв заншил.

görev *is.* 1. үүрэг, үүрэг даалгавар. 2. албан үүрэг, албан тушаал. 3. *fizy.* (эрхтэн, эд эсийн) үүрэг. **~ almak** халах, огцруулах. **~in suistimali** албан тушаалаа буруугаар ашиглах.

görevlendirmek *(-i, -le)* үүрэг өгөх, үүрэг хүлээлгэх, үүрэг ноогдуулах.

görevli *s.* 1. үүрэг гүйцэтгэгч, үүрэгтэй. 2. *is.* албан хаагч, ажилтан.

görgü *is.* 1. ёс, ёс зүй, зүй ёс, ёс журам, ёс дүрэм. 2. дадлага, туршлага, хэрсүүжил. 3. харсан байх. "*Görgü tanığı.*" Гэрч, нүдээрээ харсан хүн, нүдээрээ үзсэн хүн.

görgülü *s.* 1. туршлагатай, дадлагатай, хашир, догь. 2. хүмүүжил боловсролтой, сургамжтай, ая дантай боловсорсон, хүмүүжсэн.

görgüsüz *s.* 1. туршлагагүй, дадлагагүй, юм үзээгүй, юм мэдэхгүй, мэдлэг багатай. 2. хүмүүжилгүй, сургаал муутай, бүдүүлэг, ая дангүй, дангүй.

görgüsüzlük, -ğü *is.* 1. туршлагагүй (байх), юм үзээгүй(байх), юм мэдэхгүй(байх). 2. ая дангүй явдал, дан мэдэхгүй байх, хүмүүжил боловсролгүй байх.

görkem *is.* сүрлэг байдал, сүр жавхлан, эрхэмсэг байдал.

görkemli *s.* сүрлэг, сүр жавхлантай.

görmek, -ür *(-i)* 1. харах, үзэх. 2. ойлгох, ухаарах. 3. уулзах, очиж уулзах. "*Bugün müdürü göreceğim.*" Өнөөдөр даргатай уулзана. 4. үнэлэх, дүгнэх. "*Durumu k tü g rdüm.*" Байдал муу гэж харлаа. 5. нүдээрээ харах, нүдээрээ үзэх, үзэж харах. 6. хийх, гүйцэтгэх. "*İş görmek.*" Ажил хийх. 7. *(-den)* авах, заалгах. "*Birinden ders*

g rmek." Нэг хүнээр хичээл заалгах. 8. тулгарах, амсах, үзэх.

görmez *s.* үе *is.* хараагүй, харах чадваргүй, сохор. **~den gelmek** хараагүй юм шиг өнгөрөөх.

görsel *s.* харааны.

görücü *is.* гэрлэх насны эрд бэр харахаар яваа хүн, зууч эхнэр, зууч эр.

görücülük, -ğü *is.* зуучлах, бэр харах.

görüm *is.* харах чадвар.

görümce *is.* хадам эгч, нөхрийн эгч, нөхрийн эмэгтэй дүү.

görünmek *(nsz, -e)* 1. үзэгдэх, харагдах. 2. санагдах, сэтгэгдэл төрүүлэх. "*Üzgün ve yorgun görünüyordu.*" Шаналсан, ядрангуй харагдаж байлаа. 3. шиг харагдах, адилхан байх.

görüntü *is.* 1. хий үзэгдэл, сүүдэгнэх. 2. *fiz.* дүр дүрслэл, тусгал, дүрс. 3. зураг, кино зураг. 4. үзэмж, газар нутгийн байдал, уул усны байдал, байгаль.

görünüm *is.* дүр төрх, дүрс байдал, харагдах байдал.

görünürde *zf.* гаднаас харахад, харагдаж байгаа нь, байгаа байдал нь.

görünüş *is.* 1. гаднах байдал, гадаад байдал, бараа, үзэмж. 2. үзэмж, газар нутгийн байдал, уул усны байдал, байгаль. "*Pencereden güzel görünüş görünüyordu.*" Цонхоор сайхан үзэмж харагдаж байв.

görünüşte *zf.* гаднах байдлаас нь харахад, дүр төрхөөс нь харахад.

görüş *is.* 1. үзэгдэл, харагдах, хараа. 2. *mec.* үзэл, бодол, үзэл бодол, санаа бодол. **~ açısı** 1) санал, үзэл. 2) харах чадвар, харж чадах хэмжээ хязгаар. **~ ayrılığı** зөрөлдөөн, зөрөө, санал зөрөх, өөр өөр үзэлтэй байх.

görüşme *is.* уулзалт, ярилцлага.

görüşmek *(-le)* 1. уулзах, ярьж хөөрөх, хөөрөлдөх. 2. *(-i)* хэлэлцэх, зөвшилцөх, хэлэлцэж ярилцах, шүүмжлэн хэлэлцэх. "*Bu sorunu daha geniş zamanda görüşmeli.*" Энэ асуудлыг арай тухтай үед хэлэлцэж ярилцах хэрэгтэй.

görüştürmek *(-i, -le)* уулзуулах.

gösterge *is.* 1. шинж, шинж тэмдэг. 2. заах тамдэг, заалт, тэмдэг, дүн, жагсаалт. 3. *fiz.* илрүүлэгч, индикатор.

gösteri *is.* 1. үзвэр, тоглолт. 2. жагсаал, цуглаан. 3. (санаа бодол) илэрхийлэл.

gösteriş *is.* 1. үзүүлэх, харуулах. 2. маяг, маяг гаргах, хуурмаг зан байдал, нүд хуурах явдал. 3. үзэмж, гаднах байдал, гадаад байдал. **~ yapmak** маяг гаргах, маяглах, хуурмаг загнах, (айлгаж, гайхуулж, сайрхахын тулд) нүд хуурах.

gösterişli *s.* сүртэй, сүр бараатай, үзэмжтэй, үзэсгэлэнтэй.

gösterişsiz *s.* 1. даруухан, жирийн, энгийн, сүргүй. 2. маяггүй, илүү дутуу аашгүй, янз бүйн маяггүй.

göstermek *(-i, -e)* 1. үзүүлэх, харуулах. 2. заах, үзүүлэх, зааж харуулах. "*Uzaktaki ağacı parmağıyla gösterdi.*" Тэртээ байгаа модыг хуруугаараа зааж харуулав. 3. тодорхойлох, харуулах, үзүүлэх. "*Bu söz onun iyi niyetini gösteriyor.*" Энэ үг нь түүний сайн санааг харуулж байна. 4. батлах, нотлох, батлан үзүүлэх, нотолж үзүүлэх. "*Bunu size göstereceğim.*" Би үүнийг та нарт нотлох болно. 5. сургах, заах, зааж өгөх, үзүүлэх, тайлбарлах. "*Yol göstermek.*" Зам заах. 6. хий гэж хэлэх, хий гэх, үүрэг даалгах. 7. *(-i)* сайхан харагдуулах, харагдуулах. "*Bu elbise seni güzel gösteriyor.*" Энэ даашинз чамайг сайхан харагдуулж байна. 8. *(-e) mec.* ширүүн байдлаар хариу өгөх.

göt *is. kaba.* 1. доод тал, ёроол. 2. бөгс. 3. *mec.* зориг зүрх, хүч чадал. **~ten bacaklı** намхан, намхан нуруутай.

götürmek *(-i, -den, -e)* 1. зөөх, зөөж аваачих, хүргэж өгөх, аваачиж өгөх, хүргэх. 2. *(-i, -e)* хамт явах, хажуудаа хэн нэгнийг авч явах. 3. үгүй болгох. 4. *(-i)* үхүүлэх, үхэлд хүргэх. "*Hastalık çok insanı götürdü.*" Өвчин олон хүнийг үхэлд хүргэсэн. 5. *(-i)* тэвчих, тэсвэрлэх, тэвчээд өнгөрүүлэх. 6. *(-i, -e)* хүргэж өгөх, дөхүүлж өгөх. "*Beni evime kadar götürdü.*" Намайг гэр хүртэл хүргэж өгсөн. 7. хүргэх, болгох, үр дагаварт хүргэх. 8. баригдах, баривчлагдах.

götürüm *is. hlk.* тэвчээр, тэсвэр.

götürümlü *s.* тэвчээртэй, тэсвэртэй, тэсвэр тэвчээртэй.

gövde *is.* 1. их бие, мухар бие, цээжин биө. 2. хүний бие. 3. гулууз. **~ye indirmek** *tkz.* ховдоглон идэх, их идэх.

gövdeli *s.* том биетэй, лаглагар хүн.

gövermek *(nsz)* ногоорох.

göz *is.* 1. нүд, харах эрхтэн. 2. харц 3. хэсэг, тасалгаа. "*Çantanın gözleri.*" Цүнхний тасалгаанууд. 4. нүх, цоорхой. "*İğnenin gözü.*" Зүүний нүх. 5. шургуулга, нүд. "*Masanın gözleri.*" Ширээний нүднүүд. 6. булаг, эх булаг. 7. цагаан хэл ам. "*Allah nazardan saklasın.*" Бурхан цагаан хэл амнаас хамгаалах болтугай. 8. нахиа. **~ açtırmamak** амсхийлгэхгүй байх, сэхээ авхуулахгүй байх, амраахгүй байх, амьсгаа авах завгүй байлгах, боломж олгохгүй байх. **~ alıcı** харц булаам, сэтгэл татсан, дур булаам, сэтгэл татам, гайхам сайхан, гуа үзэсгэлэн бүрдсэн, дур сэтгэл татах, сүндлэг, үзэсгэлэнтэй, харж ханашгүй. **~ almak** харц булаах, нүд булаах, сэтгэл татах, дур булаах, дур татах, анхаарал татах, сүндлэх. **~ ardı etmek** үл тоомсорлох, үл хайхрах, хэрэгсэхгүй байх, хайхрахгүй байх. **~ atmak** харах, үзэх, хальт харах, хальт үзэх, өнгөцхөн харах, гүйлгэн харах, гүйлгэн үзэх, гүйлгэн унших. **~ boyamak** нүд хуурах, мэхлэх, нүд алдуулах, залилах, эндүүрүүлэх. **~ damlası** нүдний дусаагуур. **~ değmek** цагаан хэл ам тусах. **~ dikmek** шунах, хорхойтох, өнгөлзөх, шунахайрах, атаархаж харах, өөрийн

болгох санаатай байх. "*Başkasının malına göz dikmek.*" Хүний юманд шунахайрах./Хүний юм руу өнгөлзөх. ~ **gezdirmek** 1) гүйлгэн үзүүлэх, гүйлгэж харах. 2) хальт харах, хальт үзэх, өнгөцхөн харах. ~ **hapsine almak** нүд салгахгүй байх, харц салгахгүй байх. ~ **kamaştırıcı** харж ханашгүй, гайхамшигтай, гялбаж унамаар, гоё сайхан, хурц, содон, нүд гялбуулам. "*G z kamaştırıcı bir güzellik.*" Харж ханашгүй сайхан. ~ **kamaştırmak** 1) нүд гялбуулах. 2) *mec.* гайхуулах, хачирхуулах, сэтгэл татах, дур булаах. "*Güzelliği ile göz kamaştırmak.*" Гуа үзэсгэлэнгээрээ гайхуулах. ~ **kararı** нүдэн баримжаа, багцаа, баримжаа. ~ **kırpmak** 1) нүд анивчих, анив хийх, ирмэх, цавчих. 2) нүд ирмэх, нүд имнэх. ~ **kulak olmak** 1) харах, сахих, харгалзах, халамжлах, санаа тавих, элбэрэх, арчлах, харж хандах. 2) мэдэхийг хичээх, чих тавин сонсох. ~ **önünde bulundurmak (veya tutmak)** анхааралдаа авч байх, анхааралдаа авах, анхаарах, санах, санаж явах, мартахгүй байх, харгалзах, бодолцох, тооцоолох. ~ **önüne getirmek** төсөөлөх, багцаалах, тухайлах. ~ **süzmek** талмайрах, талмиаран харах. ~ **ucuyla bakmak** нүднийхээ булангаар сэмхэн харах, хулгайгаар харах. **~den düşmek** хайр хишгийг алдах, нэрээ хугалах, хүндээ барах, хайр алдах, хайр даахгүй байх, итгэл алдах, итгэх аргагүй болох. **~den geçirmek** 1) унших, гүйлгэн унших. 2) тал бүрээс нь анхааралтай судлах, ширтэн харах, тал бүрээс нь харах, судлах, шинжлэх, хянан үзэх. **~den kaçırmak** анзааралгүй өнгөрөөчих, харалгүй өнгөрөөчих, үзэлгүй өнгөрөөчих, таг мартчихах. **~(ün)den kaçmak** үзэлгүй өнгөрөх, алдах, өнгөрүүлэх, харалгүй өнгөрүүлэх, ажихгүй өнгөрүүлэх, хараанд өртелгүй үлдэчих. **~den kaybolmak** нүднээс далдрах, далдрах, далд орох, алга болох, харагдахгүй болох. **~e almak** 1) зориглох, зүрхлэх, зориг гаргах, зүрх гаргах, аз үзэх, аз турших, шийдэх. 2) бодолцох, харгалзах, анхааралдаа авах. **~e batmak** 1) илт үзэгдэх, анхаарал татах, нүдэнд тусах, нүдэнд өртөх, ад болох, ад үзэгдэх. 2) нүдэнд аягүй үзэгдэх, зохимжгүй харагдах, нүдэнд хүйтэн харагдах. **~e çarpmak** анхаарал татах, содон харагдах, нүдэнд тусах, нүдэнд өртөх. **~e gelmek** цагаан хэл ам хүрэх, нүдний хор орох. **~e girmek** (ааш зан, авьяас чадвараараа) нүдэнд өртөх, итгэл олох, тоогдох, хайр хишиг хүртэх, таашаагдах, таалагдах, аятайхан санагдах, санаанд нийцэх, хайр хүлээх. **~leri kapanmak** 1) нүд аних, таалал төгсөх, нас барах, өөд болох, үхэх. 2) нүд нь анилдах, нойр нь их хүрэх. **~leri yaşarmak** 1) нүд нь цийлэгнэх, нулимс унагах, нулимс гүйлгэнүүлэх. 2) уярах, нүд нь дүүрэх. **~lerinden okumak** бодлыг нь тааварлаж мэдэх, санааг нь таах, харцнаас нь ойлгох. **~lerine inanamamak** нүдэндээ итгэж чадахгүй байх, итгэж ядах. **~lerini açmak** 1) сэрэх, нүдээ нээх. 2) ухаан орох, сэргэх. **~lerini alamamak** харц салгаж чадахгүй байх. **~lerini dikmek** анхааралтай харах, харц салгахгүй байх, хараа салгалгүй харах, ширтэх. **~ü açık gitmek** хүсэл нь бие лэлгүй нас нөгчих. **~ü açılmak** нүд тайлагдах, сайн мууг ялгаж эхлэх, ухаантай болох, ухаан орох, хашир суух. **~ü arkada kalmak** (орхисон эд зүйлдээ юм уу орхиод явж байгаа хүнд) санаа зовох, сэтгэл зовних, сэтгэл хямрах, тайван байж чадахгүй байх. **~ü arkada olmak** санаа зовох, сэтгэл зовох, сэтгэл түгших, тэвдэх, цаг үргэлж бодох. **~ü dalmak** гөлрөх, ширтэх. **~ü doymak** цадах, ханах, идэж ханах, хангалттай болох. **~ü doymamak** хомхойрох, ховдоглох, шунахайрах, ханахгүй байх, цадахгүй байх. **~ü kalmak** 1) сэтгэл хоргодох. 2) атаархах, шунах, хорхойтох. **~ü korkmak** айх, эмээх, хулчийх, зүрх алдах, зүрх хүрэхгүй байх, шантрах. **~ü olmak** шунах, хорхойтох, шунахайрах, санаархах, эрмэлзэх, сонирхох, их хүсэх. **~ü takılmak** ширтэх, ширтэж харах, гөлөрч харах. **~ü tutmak** итгэх, найдах, сэтгэлд нийцэх, сэтгэлд таарах, сэтгэлд таатай байх, аятайхан санагдах, сайхан сэтгэгдэл төрүүлэх. **~ü yememek** хийж зүрхлэхгүй байх, зүрх хүрэхгүй байх, өөртөө итгэлгүй байх, чадна гэдэгтээ итгэхгүй байх. **~ü yılmak** хулчийх, шантрах, сүрдэх, сэрвээдэх. **~ü(leri) yolda kalmak** нүдээ хөхөртөл харах. **~ün aydın** баяр хүргэе. **~ünde tütmek** их санах, санан уйтгарлах, санан гуниглах. "*İstanbul gözünde tüter.*" Станбулыг ихэд санан уйтгарлана. **~üne girmek** итгэл олох, тоогдох, хайр хишгийг нь хүртэх, таашаагдах, таалагдах, санаанд нийцэх, хайр хүлээх. **~üne kestirmek** 1) таалагдах, аятайхан санагдах, сэтгэлд нь нийцэх, сэтгэлд зохих, сэтгэлд таалагдах. 2) чадна гэж найдах, амжилтад хүрнэ гэж бодох, авьяас чадвартай гэж үнэлэх, амжилтад хүрэх хүн гэж бодох. **(birinin) ~ünü açmak** (хэн нэгний) үзлийг нь өөрчлөх, (хэн нэгэнд) зөвлөх, сануулах. **~ünü boyamak** нүдийг нь хуурах, залилах, хуурах, мэхлэх. **~ünü dört açmak** (хуурташгүйн тулд) сонор сэрэмжтэй байх, анхааралтай байх, сэргэлэн байх. **~ünü kırpmadan ичиж** зоволгүй, айж эмээлгүй. **~ünü korkutmak** айлгах, сүрдүүлэх, шантраах, зүрхийг нь үхүүлэх. **~ünü seveyim** (гуйлт, хайр энхрийлэлийг илэрхийлнэ) хайрт минь, хонгор минь, чамаас гуйя, хичээгээрэй, гуйя, гуйж байна, бурхныг бодож. **~ünün bebeği gibi sevmek** нүднийхээ цөцгий мэт хайрлах. **~ünün önünden gitmemek** мартаж чадахгүй байх, нүдэнд нь харагдаад салахгүй байх. **~ünün önüne gelmek** нүднийх нь өмнүүр өнгөрөх, нүдэнд нь харагдах, санагдах, дурсагдах, бодогдох. **~ünün yaşına bakmamak** огт өрөвдөхгүй, өрөвдөж хайрлахгүй, асгарах нулимсыг нь харалгүй.

gözakı *is. anat.* нүдний цагаан.

gözaltı *is.* баривчлага, хараа хяналт. **~na almak** баривчлах, хараа хяналтан дор байлгах.

gözbebeği *is. anat.* 1. нүдний цэцгий, хүүхэн хараа, хүүхэн нүд. 2. *s. mec.* эрхэм чухал, эрхэм нандин (хүн, эд зүйлс г.м).

gözcü *is.* 1. харуул, ажиглагч. 2. *hlk.* нүдний эмч.

gözdağı *is.* айлгах, сүрдүүлэх, мохоох, сүрдүүлэлт, айн сүргүүлэлт. **~ vermek** сүрдүүлэх, айлгах, айлган сүрдүүлэх.

gözde *s.* 1. шадар, дотно, дотнын, ивээгдсэн, хайртай, дуртай (хүн, зүйл). 2. *is.* хайр хүртсэн эмэгтэй, хайртай эмэгтэй, ивээгдсэн эмэгтэй.

göze *is. biy.* 1. эс. 2. *hlk.* булаг, усны эх булаг.

gözenek, -ği *is. biy.* 1. амьсгалын жижиг сүв, амьсгуур(ургамлын). 2. *anat.* сүв, сиймхий. "*Deri gözenekleri.*" Арьсны сүв. 3. нүх, сүв.

gözerimi *is. astr.* тэнгэрийн хаяа.

gözetici *s.* хянагч, харгалзагч, хамгаалагч, өмгөөлөгч.

gözetim *is.* 1. шалгалт, хяналт, үзлэг. 2. хамгаалт, өмгөөлөл, нөмөр, өмөг. 3. хараа хяналт.

gözetleme *is.* хянах, ажиглах.

gözetlemek *(-i)* 1. нууцаар харах, нууцаар ажиглах. 2. харж хянах, хянах, ажиглах.

gözetleyici is. хянагч, шалгагч, ажиглагч.

gözetmek *(-i)* 1. харах, хамгаалах, өмгөөлөх, халамжлах, асрах. 2. чухалчлан үзэх, анхааран үзэх, анхааралдаа авах, анхааралдаа авах. 3. хүлээх, сахих, анах. "*Uygun zamanı gözetmek.*" Тохиромжтой цаг хүлээх.

gözkapağı *is. anat.* зовхи, аньсага.

gözlem *is.* 1. ажиглал, ажиглалт, ажиглан шинжих, ажиглан шинжлэх, шинжлэл. 2. ажиглалт. 3. *astr.* ажиглалт.

gözlemci *is.* 1. ажиглагч, шинжээч. 2. ажиглагч.

gözleme (I) *is.* ажиглалт, ажиглал, ажиглах.

gözleme (II) *is.* бин, шарвин.

gözlemek *(-i)* 1. харах, харуулдах, хүлээх. 2. анхааралтай харах, ажиглах, ажих. 3. судлах, шинжлэх. 4. нууцаар харах, нууцаар ажиглах, сэмхэн харах.

gözlemevi *is. astr.* одон орныг судлах төв, одон орны оргил (одон орон, цаг уур зэргийг ажиглах тусгай төхөөрөмжтэй байшин).

gözleyici *is.* ажиглагч.

gözlü *s.* 1. нүдтэй. "*Yeşil gözlü.*" Ногоон нүдтэй. 2. тасалгаатай, нүдтэй, шургуулгатай. "*Bu masa üç gözlüdür.*" Энэ ширээ гурван нүдтэй. 3. нүхтэй.

gözlük, -ğü *is.* 1. нүдний шил. 2. (морины) нүдний саравч, нүдний хамгаалагч. **~ takmak** *tkz.* 1) нүдний шил зүүх. 2) сайн харах, анхаарах.

gözlükçü *is.* 1. нүдний шилний газар. 2. нүдний шил зардаг хүн, нүдний шилч.

gözlüklü *s.* нүдний шилтэй, нүдний шил зүүсэн, нүдний шил зүүдэг.

gözlüksüz *s.* нүдний шилгүй, нүдний шил зүүгээгүй, нүдний шил зүүдэггүй.

gözükmek *(nsz)* харагдах, үзэгдэх.

gözyaşı *is.* нулимс.

grafik *is.* зурмаг, хүснэгт, жишиг зураг, график.

grafit *is. jeol.* бал чулуу.

gram *is.* грамм.

gramer *is.* хэл зүй, хэлний зүй, дүрэм.

gramofon *is.* авиа тэмдэглүүр.

granit *is. jeol.* боржин чулуу.

gravür *is.* сийлбэр.

gravürcü *is.* сийлбэрчин.

gravyer *is.* Швейцарт хийдэг нэгэн төрлийн шаргал өнгөтэй, тослог бяслаг

grev *is.* ажил хаялт. **~ yapmak** ажил хаях.

grevci *is.* ажил хаягч.

greyfurt *is.* гашуун жүрж.

gri *is. ve s.* саарал, хөх саарал, хөх бор, бор, орог.

grip, -bi *is.* томуу, ханиад. **~ olmak** ханиад хүрэх.

grup, -bu *is.* бүлэг, хэсэг, групп.

gruplaşmak *(nsz)* хэсэг болох, бүлэг болох, групп болох.

guatr *is. tıp.* бамбай.

gudde *is. anat.* булчирхай.

guguk, -ğu *is.* хөхөө. **~lu saat** хөхөөтэй цаг.

gurbet *is.* харь газар, хүний нутаг, харь нутаг. **~e gitmek** харь одох, харь нутагруу явах, хүний нутаг руу явах. **~te olmak** харь газар байх, хүний нутагт байх, эх нутгаасаа хол амьдрах.

gurbetçi *is.* харь газар амьдардаг хүн, хүний нутагт амьдардаг хүн, эх нутгаасаа хол амьдардаг хүн.

gurbetçilik, -ği *is.* харь газар амьдрах, хүний нутагт амьдрах.

gurlamak *(nsz)* ходоод хоржигнон дуугарах.

guruldamak *(nsz)* ходоод хоржигнон дуугарах.

gurultu *is.* хоржигнох дуу, хүржигнэлт.

gurup, -bu *is.* жаргах, нар жаргах.

gurur *is.* 1. бахархал, бахдал, урдаа барих юм. 2. их зан, ихэрхэг зан, омог, бардам зан, сайрхал. **~ duymak** бахархах.

gururlanmak *(nsz)* бахархах, бардах.

gururlu *s.* 1. нэр төртэй. 2. их зантай, ихэрхэг зантай, биөэ тоосон, бардам.

gut *is. tıp.* тулай өвчин.

gübre *is.* бордоо.

gübrelemek *(-i)* бордох.

gücendirmek *(-i)* гомдоох, гутраах.

gücenmek *(nsz, -e)* гомдох, юм санах, гутрах.

güç (I) *s.* 1. хүнд, хүчир, хэцүү, бэрх, бэрхтэй. "*Eski yazıyı öğrenmek güç bir işti.*" Хуучин бичиг сурах бэрхтэй ажил байсан. 2. *zf.* арай хийж,

арай чамай, дөнгөн данган, үлгэн салган. **~üne gitmek** гомдох, урам алдрах, гутрах. **~ gelmek** хүнд байх, хэцүү байх, бэрх байх.

güç, -cü (lI) *is.* 1. хүч, чадал, хүч чадал. 2. хүчин чадал, чадвар.

güçbelâ *zf.* арай хийж, чуу чамай, арай муруй, арай чамай, дөнгөн данган, арай ядан, арай чуу, үлгэн салган.

güçleşmek *(nsz)* хэцүү болох, бэрх болох, бэрхтэй болох, хүндрэх.

güçlü *s.* 1. хүчтэй, чадалтай, хүч чадалтай. 2. *mec.* нөлөөтэй, хүч нөлөө ихтэй. 3. хүчтэй, ширүүн.

güçlük, -ğü *is.* 1. бэрхшээл, хүндрэл. 2. хүнд бэрх байдал, хүнд байдал, төвөг, бэрхшээл. 3. саад, төвөг.

güçsüz *s.* хүчгүй, чадалгүй, хүч чадалгүй, ядарсан.

güdü *is.* 1. түлхэц, хөдөлгөх хүч, өдөөгч шалтгаан, дотоодын түлхэх хүч. 2. шалтгаан, шалтаг.

güdüm *is.* удирдах ажил, удирдлага.

güfte *is.* дууны шүлэг, уянгын шүлэг.

güğüm *is.* зэсээр хийсэн усны сав.

gül *is. bot.* сарнай. **~ gibi geçinmek** 1) маш сайн ойлголцох. 2) сайхан амьдрах, боломжийн амьдрах.

güldeste *is.* цоморлиг, зохиолын цоморлиг.

güldürmek *(-i)* инээлгэх.

güldürücü *s.* инээдтэй, инээдмийн.

güle güle *zf.* 1. инээж. 2. (аз жаргалтай, баяр баясгалантай амьдраарай, эдлээрэй, хэрэглээрэй г.м) өрөөлийн үг. "*Güle güle kullanın.*" Эд нь хэврэг эзэн нь мөнх байг. "*Güle güle oturun.*" Байрандаа аз жаргалтай суугаарай.

güler yüz *is.* сайхан харьцаа, дотно эелдэг харьцаа. **~ göstermek** сайхан харьцах, эелдэг дотно харьцах.

gülistan *is. esk.* сарнайн цэцэрлэг.

gülkurusu *is.* хатсан ягаан сарнайн өнгө.

gülmek, -er 1. инээх, инээмсэглэх. 2. *(-e)* даажигнах, шоолох, дооглох, тохуу хийх.

gülücük, -ğü *is.* инээмсэглэл.

gülümseme *is.* инээмсэглэл.

gülümsemek *(nsz, -e)* инээмсэглэх.

gülünç, -cü *is.* инээдтэй, хөгтэй, хошин, хөгжилтэй.

gülüş *is.* инээмсэглэл, инээмсэглэх.

gülüşmek *(nsz)* инээлдэцгээх, инээлдэх, хөгжилдөх.

gümrük, -ğü *is.* 1. гаалийн татвар. 2. гаалийн газар. 3. гааль. **~ almak** гаалийн татвар хураах.

gümrükçü *is.* 1. гаальч, гаалийн ажилтан. 2. гаалийн зуучлагч.

gümrüksüz *s.* 1. гаалийн татваргүй. 2. гаалийн татвар төлөөгүй, хулгайн.

gümüş *is.* мөнгө, мөнгөн эдлэл. "*Gümüş ayarı.*" Мөнгөний сорьц.

gümüşlemek *(-i)* мөнгөлөх, мөнгөөр бүрэх, мөнгөөр чимэх.

gün *is.* 1. (нэг) өдөр. 2. нар. 3. нарны гэрэл, нарны туяа. 4. өдөр, өдрийн цаг. 5. цаг хугацаа. 6. сайхан өнгөрөөсөн цаг, аз жаргалтай өнгөрөөсөн цаг мөч. 7. он сар өдөр. **~ batması** нар жаргах. **~ doğmak** 1) өглөө болох, нар мандах, нар ургах. 2) аз завшаантай өдөр болох. **~ görmek** эрүүл саруул элбэг дэлбэг амьдрах, аз жаргалаар дүүрэн амьдрах. **~ü birliğine gitmek** нэг өдрөөр явах, өдөртөө яваад ирэх, өдөртөө очоод эргэж ирэхээр явах. **~ü birlik** өдрөөр, нэг өдрийн. **~ünde** өдөртөө, товлосон өдөртөө, яг товлосон өдөртөө.

günah *is.* 1. нүгэл. 2. (зарим өвөрмөц хэллэгт) хариуцлага. "*Günah benden gitti.*" Ямар ч байсан би хийх юмаа хийсэн үүнээс цааш би хариуцлага хүлээхгүй. 2. гэм, гэм буруу, гэм зэм. **~ çıkarmak** 1) (христиан шашинд) гэмээ хүлээх, гэмээ наминчлах, нүгэлээ наминчлах. 2) *mec.* гэмших, гэмээ хүлээх. **~ işlemek** нүгэл үйлдэх, нүгэл хийх. **~a girmek** нүгэл хийх, нүгэл үйлдэх. **~ını almak** буруугаар бодох, гэмгүй байхад нь буруушаах, сэжиглэх.

günahkar *s.* нүгэлтэй хүн, нүгэлтэн, нүгэлт, нүгэлтэй, хилэнцтэй, нүгэл хилэнцэт.

günahlı *s.* нүгэлтэй, хилэнцтэй, гэм буруутай.

günahsız *s.* нүгэлгүй, хилэнцгүй, гэмгүй, гэм буруугүй.

günaşırı *zf.* өнжөөд нэг, хоёр өдөрт нэг.

günaydın *ünl.* өглөөний мэнд!**günbatısı** *is.* баруун зүг, баруун.

güncel *s.* цаг тухайн, чухал, тулгарсан чухал, өнөөдөр чухал болсон.

güncelik, -ği *is.* өдрийн тэмдэглэл.

güncellik, -ği *is.* өнөөдөр чухал болсон зүйл, цаг тухайн, тулгарсан чухал, чухал.

gündelik, -ği *s.* 1. өдрийн, өдөр тутмын, өдөр бүрийн. 2. өдөр тутмын, өдөр бүр гардаг. "*Birkaç ay sonra Türkiyede ilk gündelik spor gazetesini çıkarıyor.*" Хэдэн сарын дараа Түркт анхны өдөр тутмын спортын сонинг гарав. 3. *is.* өдрийн цалин, өдрийн хөлс.

gündelikçi *is.* ve *s.* өдрөөр цалинждаг (хүн), өдөртөө хөлсөө авч ажилладаг (хүн).

gündem *is.* хуралд хэлэлцэх асуудал. **~e almak** хэлэлцэх хэргийг жагсаан тодорхойлох.

gündoğusu *is.* 1. зүүн, зүүн зүг. 2. зүүн зүгийн салхи.

gündüz *is.* 1. өдөр. 2. *zf.* өдөр, өдрийн цагаар.

güneş *is.* 1. *astr.* нар. "*Güneş gözlüğü.*" Нарны шил, хар шил. "*Güneş tutulması.*" Нар хиртэлт. 2. нарны гэрэл, нарны туяа. **~ batmak** нар жаргах. **~ doğmak** нар мандах, нар ургах. **~ sistemi** нарны систем.

güneşlenmek *(nsz)* нарлах, наранд шарах.

güneşlik, -ği *is.* 1. нарны халхавч, нарны шүхэр. 2. *s.* нартай, нар туссан (газар).

güney *is.* өмнө зүг, өмнө зүгийн.

güngörmüş *s.* 1. сайхан амьдарсан. 2. юм үзсэн, туршлагатай (хүн). 3. их хөгшин, өтөлсөн.

günlük, -ğü *s.* 1. өдрийн, хоногийн, нэг хоногийн. 2. хоногтой, ... өдөр өнгөрсөн, хоногийн, өдрийн. "*On günlük bebek.*" Төрөөд арав хонож байгаа хүүхэд./Арван хоногтой хүүхэд. "*Sekiz günlük gezi.*" Найман хоногийн зугаалга. 3. өдөр тутмын, өдрийн, өдөр тутам гардаг. "*Günlük gazete.*" Өдөр тутмын сонин. 4. *is.* өдрийн тэмдэглэл.

güpegündüz *zf.* гэгээн цагаан өдөр, гэгээн цагаан өдрөөр.

gür *s.* 1. өтгөн, шигүү, их. "*Gür saçlı.*" Өтгөн үстэй. 2. чанга, нижигнэсэн, хангинам, дунгинасан, жингэнэсэн, цангинасан. "*Gür ses.*" Хангинасан дуу, чанга дуу.

Gürcü *z. is.* Гүрж хүн, гүрж үндэстэн.

güreş *is. sp.* бөхийн барилдаан. **~ etmek** барилдах, бөх барилдах.

güreşçi *is. sp.* бөх.

güreşmek *(nsz, -le)* барилдах, бөх барилдах.

gürleme *is.* нүргээн, нижигнээн.

gürlemek *(nsz)* 1. нүргэх, хүнгэнэх. 2. гэнэт өнгөрөх, зуурдаар нас барах.

gürüldemek *(nsz)* нүргэлэх, их дуу чимээ гаргах.

gürültü *is.* 1. шуугиан, чимээ шуугиан. 2. *mec.* хөл үймээн, үймээн самуун. **~ çıkarmak** 1) чимээ шуугиан гаргах. 2) үймээн тарих, үймээн самуун дэгдээх.

gütmek, -der *(-i)* 1. мал хариулах, бэлчээрлүүлэх. 2. *mec.* удирдах, жолоодох. 3. *mec.* биелүүлэх гэж мэрийх, гүйцэлдүүлэх гэж оролдох. "*Amaç (hedef) gütmek.*" Зорилготой байх, санаатай байх. "*Kin gütmek.*" Өш санах, өшөрхөх.

güve *is.* цагаан эрвээхий.

güveç, -ci *is.* 1. хоолны шавар сав. 2. энэхүү саванд хийсэн хоол.

güven *is.* 1. итгэх, итгэл, итгэмж. 2. лав итгэх, бат итгэх. **~ beslemek (veya duymak)** итгэх, найдах, итгэж найдах. **~ kazanmak** итгэл олох. **~ vermek** итгэл төрүүлэх.

güvence *is.* 1. даалт, баталгаа. 2. барьцаа, дэнчин.

güvenceli *s.* баталгаатай.

güvencesiz *s.* баталгаагүй.

güvenç *is.* итгэл, итгэмж.

güvenilir *s.* найдвартай, найдлагатай, итгэлтэй, бат, лавтай, магадтай. "*Güvenilir bir kaynaktan.*" Лавтай эх сурвалжаас, магадтай мэдэх газраас.

güvenlik, -ği *is.* аюулгүй байдал.

güvenme *is.* итгэл, найдвар.

güvenmek (-e) 1. итгэх, найдах. 2. бардах, сайрхах, бардамнах, биеэ магтах, гайхуулах.

güvensiz *s.* итгэхгүй, итгэмжгүй, итгэлгүй, итгэдэггүй.

güvensizlik, -ği *is.* итгэхгүй байх, итгэлгүй явдал, найдлагагүй байх.

güvercin *is. zool.* тагтаа.

güverte *is.* усан онгоцны тавцан.

güvey, -i,-si *is.* шинэ хүргэн, хүргэн.

güya *zf.* шиг, мэт, юм шиг, гэж үү?, гэнэ, бололтой, бодвол, бодоход, байх.

güz *is.* 1. намар. 2. *astr.* өсөн сарын 22 ноос арван хоёр сарын 21 хүртэлх хугацаа.

güzel *s.* сайхан, гоё сайхан, гоё, хөөрхөн, царайлаг, сайн, зөв зохистой. **~ sanat** дүрслэх урлаг.

güzelleşmek *(nsz)* сайхан болох, хөөрхөн болох, гоё болох.

güzellik, -ği *is.* 1. гуа үзэсгэлэн, гоо сайхан. 2. сайн зан, сайн сэтгэл, буянт сэтгэл, зөөлөн сэтгэл, нялуун үг, наалинхай зан.

güzellikle *zf.* аятайхан, эвтэйхэн, сайн дураар, хүслээрээ, саналаараа, зөөлөн, зөөлхөн, эелдэг байдлаар.

güzergâh *is.* 1. аялах зам, дайран өнгөрөх газар, явах чиглэл. 2. зам дагуу. 3. буурчийн газар.

güzide *s.* 1. шилмэл, сонгомол, шилсэн. 2. *is.* боловсорч гэгээрсэн хүн, шилдэг хүн.

güzün *zf.* намар, намар цагт, намрын улиралд.

Ğ

ğ, Ğ Түрк цагаан толгойн ес дэх үсэг. Зөөлөн **g** үсэг гэж нэрлэдэг. Үгийн эхэнд болон үгийн эцэст орохгүй.

H

haber *is.* 1. мэдээлэл, мэдээ. 2. мэдээ (төлев из, радиогийн). 3. мэдлэг. **~ almak** мэдээ авах, мэдэх, мэдээлэл авах. **~ vermek** мэдэгдэх, дуулгах, мэдээ өгөх, мэдээлэх, сонордуулах, хэлэх, мэдээ хүргэх. **~i olmak** мэдэх, мэдэж байх.

haberci *is.* 1. мэдээ хүргэгч, улаач. 2. *mec.* цондон, шинж. 3. мэдээлэгч, мэдэгдэгч.

haberdar *s.* ve *is.* мэдээлэлтэй, мэдээлэл авсан, мэдлэгтэй.

haberleşmek *(nsz, -le)* бие биедээ мэдэгдэх,

харьцаатай байх, харилцан холбоотой байх, бичилцэх, харилцах.

hac, -cı *is.* 1. зарим шашинтнууд ариун гэгээн газруудаар жилийн тодорхой саруудад зочилж очих. 2. хаж мөргөл (мусульман шашинд хийх ёстой таван үргийн нэг, арабаар зилхижжэ сард Араб улсын Мөкка хотод байрлах Кабэд мөргөл хийхээр явах). **~a gitmek** мөргөл хийхээр явах.

hacı *is.* 1. хаж (Мөкка хот орж мөргөл хийгээд ирсэн лал хүн). 2. ариун газруудаар явсан христиан хүн.

hacıyatmaz *is.* дондогмаа (тоглоом).

hacim, -cmi *is.* эзэлхүүн, багтаамж.

haciz, -czi *is. huk.* хөрөнгө битүүмжлэх, хөрөнгө ашиглахыг хорих. **~ emri** хөрөнгө битүүмжлэх тушаал, хөрөнгө ашиглахыг хорисон тушаал. **~ kararı** хөрөнгө битүүмжлэх шийдвэр, хөрөнгө ашиглахыг хорисон шийдвэр. **~ koymak** битүүмжлэх, хөрөнгө ашиглахыг хорих, хөрөнгө хураах.

haç *is.* загалмай, хэрээс.

Haçlılar *z. is. tar.* Загалмайтнууд.

had, -ddi *is. esk.* 1. хязгаар, зах хязгаар, хил. 2. зэрэг, хэм хэмжээ, цадиг, хир хэмжээ, хир чинээ. **haddini bilmek** өөрийнхөө чадлыг мэдэх, цадигаа мэдэх, хир хэмжээгээ мэдэх. **~ini bilmez** цадиггүй, хэр хэмжээгээ мэдэхгүй, хирээ мэдэхгүй, хирээ мэдэхгүй хэтрүү зан ааштай.

hadde *is.* цулих суурь машин.

hademe *is.* үйлчлэгч.

hadım *is.* тайган, засмал эр. **~ etmek** агтлах, засах.

hadise *is.* үйл явдал, хэрэг. **~ çıkarmak** хэрэг тарих.

haf *is. sp.* хагас хамгаалагч.

hafız *s.* 1. хамгаалагч. 2. Коран судрыг бүхэлд нь цээжээр мэддэг, уншдаг хүн.

hafıza *is.* ой, ой ухаан.

hafif *s.* 1. хөнгөн, хөнгөхөн. 2. амар, хялбар. "*Hafif bir iş.*" Хялбар ажил. 3. хөнгөмсөг. "*Hafif bir kadın.*" Хөнгөмсөг эмэгтэй. 4. (хоол, хүнс) хөнгөн, амархан шингэдэг. 5. бага нөлөөтэй, зөөлөн. "*Hafif içki.*" Зөөлөн архи 6. хүнд биш. "*Hafif bir baş ağrısı.*" Толгой бага өвдөх. 7. чухал биш, онц биш, хөнгөн. 8. сул, дорой, тааруухан. "*Hafif bir ses.*" Сул дорой дуу хоолой. 9. хөнгөн, хөнгөрсөн. 10. амархан сэрдэг, сэргэг. "*Uykusu çok hafif.*" Нойр нь сэргэг.

hafiflemek *(nsz)* 1. хөнгөрөх. 2. (нөлөө, хүч) багасах. 3. тайвшрах, уужрах, зовлонгоос ангижрах.

hafiflik, -ği *is.* 1. хөнгөн байдал. 2. тайвшрах, хөнгөрөх. 3. хөнгөмсөг байдал.

hafifmeşrep, -bi *is.* хөнгөмсөг, хөнгөн хийсвэр (эмэгтэй).

hafifsemek *(-i)* үл ойшоох, үл тоох, үл тоомсорлох.

hafta *is.* долоо хоног. **~ içi** ажлын өдрүүд (даваа, мягмар, лхагва, пүрэв, баасан). **~ sonu** амралтын өдрүүд (бямба, ням).

haftalık, -ği *is.* ve *s.* 1. долоо хоног тутмын, долоо хоногт нэг удаа гардаг, долоо хоногийн. 2. *is.* долоо хоногийн хөлс.

haftalıkçı *is.* ve *s.* ажлын хөлсөө долоо хоногоор авч ажилладаг (хүн).

haham *is.* Еврэй шашны лам.

hain *s.* ve *is.* 1. урвагч, урван тэрслэгч. 2. хүн хорлох дуртай, хорлонтой, хорлон санаатай. 3. муу санаатай.

hainlik, -ği *is.* урвалт, урвах, итгэлийг эвдэх.

haiz *s.* ... тай, эзэмшсэн.

hak, -kkı (I) *is.* 1. эрх, хууль ёс, шүүх цааз. 2. шударга явдал, ёс зүй, зүй ёс. 3. эрх тэгш. 4. зарцуулсан хөдөлмөр, зориулсан хөдөлмөр. "*Ana hakkı ödenmez.*" Эхийн ачийг хариулж барашгүй. 5. хувь. 6. хөдөлмөрийн хөлс. 7. *s.* үнэн зөв, зөв зүйтэй, зүйтэй, үнэн. **~ etmek** 1) олох, хүртэх. 2) хийсэн муу зүйлийнхээ хариуг авах. 3) шагнуулах, шагнагдах. **~ kazanmak** эрх олж авах, эрхтэй болох. **~ vermek** зөвтгөх, –ний зөв гэх, зөв гэж үзэх, хүлээн зөвшөөрөх. **~kından gelmek** 1) (хүнд хэцүү ажлыг) амжилттай гүйцэтгэх, амжилттай дуусгах. 2) ялах, дийлэх, хариугаа авах, ешөөгөө авах, шийтгэх. **~ını aramak** шударга байхыг хүсэх, үнэн зөвийг эрэх, шударга үнэнийг шаардах. **~ını helâl etmek** өршөөх. **~ını ödemek** ачийг нь хариулах, тусыг нь хариулах. **~ını vermek** 1) хөдөлмөрийг нь зөв үнэлэх. 2) ёсоор нь хийх, бүрэн гүйцэд хийх, зүй ёсоор нь гүйцэтгэх. **~ını yemek** шударга бус хандах, хөдөлмөрийг нь үнэлэхгүй байх, хөлсийг нь өгөхгүй байх, эрхийг нь эзэрхэх. **~ıyla** ёсоор нь, зүй ёсоор нь, зөв.

hak, -kki (II) *is.* сийлбэр.

Hak, -kkı (III) *z. is.* Бурхан.

hakan *is.* 1. хаан, эзэн хаан. 2. цол хэргэм.

hakaret *is.* доромжлол, хараал, зүхэл, гутаасан үг, дайрсан үг. **~ etmek** доромжлох, гутаах, хараах, дайрах. **~e uğramak** доромжлуулах, хараалгах.

hakem *is.* 1. шүүгч, зарга таслагч, хөндлөнгийн шүүгч, хөндлөнгөөс таслагч. 2. *sp.* шүүгч. "*Hakem kararı.*" Шүүгчийн шийдвэр.

hakemlik, -ği *is.* 1. арбитраж, зарга таслах, шүүх, хөндлөнгөөс таслах, хөндлөнгөөс таслах явдал. 2. шүүгч (байх), шүүгчийн ажил үүрэг.

hakikat, -ti *is.* 1. үнэн, зөв. 2. үнэн магад нь, лав нь, чухам үнэн нь, үнэн зөв, гарцаагүй баримт, үнэн байдал, бодит байдал. 3. *zf.* үнэхээр, үнээр, нээрээ.

hakikaten *zf.* үнэхээр, жинхэнээсээ, чухамдаа, үнэндээ.

hakiki *s.* жинхэнэ, үнэн, бодит.

hâkim *is. esk.* 1. эзэн, эрх баригч. 2. шүүгч. 3. эрх мэдэлтэй, нөлөө бүхий. 4. давуутай байдаг, илүүтэй байдаг, давамгайлсан (байх), давуу

(байх), ноёрхох, ноёлох, зонхилох. 5. (сэтгэлээ, өөрийгөө) захирч чаддаг, барьж чаддаг (хүн). 6. дээрээс бүхэлд нь хардаг, бүхэлд нь харж болох. "*Denize hâkim bir köşk.*" Далайг, бүхэлд нь харж болдог харш. ~ **olmak** 1) давуу байх, давамгай байх, ноёрхох, ноёлох, зонхилох, голлох. 2) ноёрхох, эзэрхэх, нөлөөлөх. 3) мэдэх, сайн мэдэх.

hâkimiyet, -ti *is.* эрх мэдэл, ноёрхол.

hâkimlik, -ği *is.* 1. захирах, ноёрхох байдал, эрх мэдэл. 2. шүүлт, яллалт.

hakkında *e.* ve *zf.* тухай.

haklı *s.* 1. зөв, зүйтэй, зөв зүйтэй, үнэн зөв, шударга. 2. эрхтэй, зүй ёстой, зүйтэй. "*Eşit haklı.*" Тэгш эрхтэй, адил эрхтэй.

haksız *s.* ve *is.* 1. зөв биш, буруу, ташаа, алдаатай, шударга бус. 2. эрхгүй, хууль гүй, зүй бус. "*Haksız kazanç.*" Хууль бус орлого.

haksızlık, -ğı *is.* 1. үнэн шударга бус байдал, үнэн зөв биш байх. 2. шударга бус явдал, ёс бус байдал, зүй бус байдал. ~ **etmek** шударга бус загнах, зүй бус хандах.

hal (I) *is.* 1. байдал, төлөв. 2. байдал, зан байдал, зан ааш, зан авир, ааш байдал. 3. одоо цаг, одоо үе. 4. хүч, хүч чадал, тамир, тэнхээ, тэнхэл. "*Şimdi gezmeye çıkacak halim yok.*" Одоо надад зугаалахаар гарах тэнхэл алга. 5. *mec.* бэрх явдал, зовлон, зовлон бэрхшээл. "*Zavallının başına ne haller geldi.*" Хөөрхийд ямар ямар зовлон тохиолдсон гээч. ~ **hatır sormak** амар мэндий нь асуух, мэнд усы нь мэдэх, сайн муу нь асуух. ~ **olmak** хэцүү байдалд орох, хүнд байдалд орох, үхэх. ~**den anlamak** байдлыг ойлгох. ~**ine gelmek** шиг болох, ... байдалд хүрэх.

hal (II) *esk.* 1. хайлах, хайлуулах. 2. хүнд бэрх байдлаас гарах, үр дүнд хүрэх.

hala *is.* авга эгч.

hâlâ *zf.* эдүгээ болтол, өдгөө болтол, өдгөө хүртэл, өдүй болтол, одоо болтол, өнөө хир нь, одоо хир нь, (тэр цагаас аваад) энэ цагийг хүртэл.

halat *is.* олс, татлага.

halayık, -ğı *is.* шивэгчин.

halbuki *bağ.* үнэндээ, ...боловч, ...хэдийв эр, тэгэвч, ...ч гэсэн, ...ч боловч, харин, гэтэл. "*Bana hiç birşey yapmıyorsun diyor, halbuki bu evi geçindiren kişi benim.*" Намайг юу ч хийхгүй байна л гэх юм үнэндээ энэ гэрийг авч яваа хүн чинь би шүү дээ.

halef *is.* залгамжлагч, өвлөгч.

hâlen *zf.* одоо хүртэл, одоо болтол, одоо ч гэсэн, одоо.

halı *is.* хивс.

haliç, -ci *is.* булан, тохой.

halik, -kı *z. s. esk.* 1. бүтээгч, үүсгэгч, бий болгогч. 2. *is.* z. Бурхан. "*İyilik et denize at, balık bilmezse Hâlik bilir.*" Буян хийгээд далайд хая, загас мэдэхгүй ч Бурхан мэднэ.

halihazır *is.* өнөөгийн байдал, одоогийн байдал, өнөөдрийн байдал.

halis *s.* цэвэр, хольцгүй.

halk *is.* 1. ард, ард түмэн, хүн ам. "*Halk arasında ...*" Ард түмний дунд ... 2. үндэстэн, ард түмэн. "*Yahudi halkı.*" Еврэй үндэстэн. 3. оршин суугчид, хүн, хүмүүс, улс. 4. жирийн ард, эгэл ард.

halka *is.* цагираг, хүрээ, тойрог, дугуй.

halkçı *s.* ард түмний төлөө зүтгэгч.

hallaç, -cı *is.* ноос савагч.

halletmek *(-i)* 1. шийдэх, шийд гаргах, шийдв эрлэх. 2. нэг тийш болгох, зохицуулах, учрыг олох, шийдэх. 3. *mec.* бодох. 4. хайлуулах.

halsiz *s.* тэнхэлгүй, тамиргүй, тамир тэнхээгүй, сул, хүч чадалгүй.

halsizlik, -ği *is.* сул дорой байдал, хүч тэнхээгүй байдал, тэнхэлгүй байдал.

halt *is.* 1. холих, хутгах, хольж хутгах. 2. *tkz.* тэнэг юм хэлэх, тэнэг юм хийх. ~ **etmek** тэнэг юм хэлэх, тэнэг юм хийх.

halter *is. sp.* хүндийн өргөлт.

ham *s.* 1. болоогүй, боловсроогүй, түүхий. "*Ham elma.*" Түүхий алим. 2. боловсруулаагүй, түүхий (эд). "*Ham madde.*" Түүхий эд. 3. *mec.* дэмий, хий хоосон. 4. *mec.* ёс дүрэм мэддэггүй, бүдүүлэг (хүн). 5. сул, дорой.

hamak, -ğı *is.* дүүжин ор.

hamal *is.* ачаа зөөгч.

hamam *is.* саун, ууранд орох газар. ~ **gibi** их халуун, шатаамаар халуун.

hamamböceği *is. zool.* хар жоом.

hamarat *s.* аж ахуйч эмэгтэй, ажилсаг эхнэр, ажилд сайн эмэгтэй.

hamdetmek *(-e)* Бурханд талархах.

hamile *is.* ve *s.* жирэмсэн, биө давхар, хөл хүндтэй. ~ **kalmak** жирэмсэн болох, хөл хүндтэй болох.

hamilelik, -ği *is.* 1. жирэмслэлт, жирэмсэн байх. 2. жирэмсний хувцас.

hamlaç, -cı *is.* гагнуур.

hamlaşmak *(nsz)* сул дорой болох, үлбийх.

hamle *is.* 1. дайралт, дайрах, цохилт, цохих. 2. (шатарт) нүүдэл, нүүдэл хийх.

hammadde *is.* түүхий эд.

hamsi *is. zool.* далайн жараахай, жараахай.

hamur *is.* 1. зуурсан гурил. 2. (цаасны) чанар, төрөл. 3. түүхий, сайн болоогүй (талх, гурилан хүнс). ~ **açmak** гурил хавтгайлах, гурил элдэх.

hamurişi *is.* гурилан хүнс, нарийн боов.

hamursuz *is.* Еврэйчүүд, баярааран хийдэг нэгэн төрлийн нарийн боов.

han (I) *is. tar.* хан, хаан.

han (II) *is.* 1. буурчийн газар, дэн буудал. 2. ажлын байр, плаза.

hancı *is.* ажлын байр түрээслүүлэгч, ажлын байрны эзэн.

hançer *is.* чинжаал хутга.

hane *is.* 1. гэр, байр, сууц. 2. гэр бүл, гэрийнхэн. 3. нүд, бяцхан шүүгээ. 4. *mat.* тооны орон.

hanedan *is.* 1. сурвалжит гэр, язгуурт гэр бүл. 2. *s. esk.* сурвалжит, сурвалжтай, язгуур угсаатай, язгуур гаралтай, язгуурт. 3. *s. mec.* еглегч, харамгүй сэтгэлтэй.

hangar *is.* нисэх онгоцны байр.

hangi *s.* 1. аль, ямар. "*Hangi adam?*" Аль хүн? "*Hangi yıl?*" Хэдэн он?, Аль жил?. 2. аль ч, ямар ч. "*Hangi kitabı açarsan bulursun.*" Аль ч номыг нээсэн олж харна.

hanım *is.* 1. хатагтай, эмэгтэй, бүсгүй, эхнэр, эм хүн. 2. авааль эхнэр, эхнэр, хань. 3. *s.* эелэг зөөлөн. 4. язгууртан эмэгтэй, ахай, авхай.

hanımefendi *is.* хатагтай, авхай, ахайтан.

hanımeli *is. bot.* далан хальс.

hani *zf.* алив нөгөө? хаана байна, хаана, юу болов, яасан, яав, яагаав, санаж байна уу, тэгээгүй юу

hantal *s.* 1. нүсэр том, бүдүүн бааран, болхи том. 2. болхи, бүдүүлэг, эв хавгүй.

hap *is.* 1. үрлэн эм, шахмал эм. 2. *argo.* нэг удаа татах хар тамхи. **~ı yutmak** *tkz.* хүнд байдалд орох, хэцүүдэх.

hapis, -psi *is.* 1. хорио, хорих. 2. хорих ял. 3. шорон, гяндан, хар гэр. 4. шоронгийн хоригдол. **~ yatmak** шоронд орох, хоригдох.

hapishane *is.* шорон, гяндан, хар гэр.

hapsetmek *(-i, -e)* 1. шоронд хорих, гянданд хорих. 2. *mec.* хязгаарлах, хорих. 3. бүтүү газар түгжих, хорих, гаргахгүй байх.

hapşırmak *(nsz)* найтаах.

harabe *is.* 1. балгас, эвдэрхий хот, хотын суурь үлдэгдэл. 2. үлдэгдэл, балгас, нурсан зүйл, нурж унаж байгаа юм, нурах шахсан зүйл.

haraç, -cı *is.* 1. алба, гувчуур, татвар, алба гувчуур. 2. шалж авах менгө, албадан авах мөнгө. **haraca kesmek** хүчээр менге авах, менге татах.

haram *s.* 1. (шашны) хориглосон, хорисон, хориотой, нүгэлт. 2. *is. mec.* хорио, цааз, хорио цааз. "*Haram para.*" Буруу замаар олсон менгө.

harap, -bı *s.* 1. нурсан, сүйрсэн, нурж унаж байгаа, эвдэрхий. 2. ядарсан, сульдсан, эцэж ядарсан 3. *esk.* согтуу, их согтсон, ухаан балартлаа согтсон **~ etmek** нураах, эвдэх, сүйтгэх.

hararet is. 1. халуун, дулаан. 2. цангаа, ангаа, цангах, ангах, ундаасах. 3. тэчьяадал. **~ basmak** 1) цангах, ангах, ундаасах. 2) халууцах.

hararetlenmek *(nsz)* 1. халуун нь нэмэгдэх. 2. ширүүсэх. "*Tartışma hararetlendi.*" Маргаан ширүүслээ.

hararetli *s.* 1. халуунтай. 2. хөөрсөн, хөхүүн, дүрэлзсэн, ширүүн, цогтой.

haraşo *is.* нэг төрлийн ноосны нэхээс.

harbi *s.* 1. сүмбэ (бууны дотрыг цэвэрлэх хэрэгсэл). 2. *s. mec.* шударга, голч, үнэнч, цэх шулуун, шулуун шударга, үнэн зөв. **~ konuşmak** үнэн зөв ярих, шулуун шударга ярих.

Harbiye *is.* Цэргийн сургууль, цэргийн акаде ми, офицерийн сургууль.

harcama *is.* 1. менге зарах, мөнге зарцуулах, менгө үрэх, зарлага. 2. үрлэг, зарлага, зардал.

harcamak *(-i)* 1. үрэх, менгө зарах. 2. зарцуулах, хэрэглэх. 3. *mec.* (хэн нэгнийг) үрэх, үрэн таран хийх, дуусгах.

harcanmak *(nsz)* (хөделмөр, менгө) зарагдах, зарцуулагдах.

harç, -cı *is.* 1. зардал, үрэгдэл. 2. телбөр, телеес, татвар, хураамж. 3. барилгын зуурмаг. 4. хоол амтлагч. 5. (хувцасны) гоёл, чимэглэл, гоёл чимэглэл. 6. бордоо, холимог бордоо.

harçlı *s.* 1. телбөртэй, хураамжтай. 2. чимэглэсэн, гоёл чимэглэлтэй (хувцас).

harçlık, -ğı *is.* халаасны мөнгө.

harçsız *s.* төлбергүй, хураамжгүй.

hardal *is. bot.* гич ургамал.

harekat *is.* цэргийн довтолгоон, дайралт, манёвр.

hareket *is.* 1. хөдлех, хөделгөөн, хөдлел. 2. биеийн хөдөлгөөн. 3. ааш зан, зан ааш, зан байдал. 4. замд гарах, аян замд гарах. 5. хөделгеен. 6. газар хөдлөлт. 6. (галт тэрэг) хөдлех цаг. "*Hareket cetveli.*" Хөдлөх цагийн хуваарь. 7. хурд, аяс. **~ etmek** 1) аян замд гарах, хөдлех, замд гарах, мордох. 2) хөделгөх, биеэ хөдөлгөх. 3) аашлах, авир гаргах, авирлах, зан гаргах. "*Böyle hareket etme, sonra iyi olmaz.*" Битгий ийм авир гарга, дараа нь онцгүй болно. **~e geçmek** хийж эхлэх, хөдөлж эхлэх, ажилдаа орох.

hareketlenmek *(nsz)* хөдлех, хийж эхлэх, хөдөлж эхлэх, ажилдаа орох.

hareketli *s.* 1. хөдлех, хөдөлгеентэй, хөделгеент, эрчимтэй, идэвхтэй. 2. цовоо, сэргэлэн, хөнгөн, гавшгай, хөгжөөнтэй, хөгжилтэй.

harem *is. tar.* гарэм (Оттоман гүрний үед орд харшид байдаг байсан эхнэрүүдийн байр, лалын шашинтны эхнэрүүдийн байр).

harf *is.* үсэг. "*Moğol alfabesinde otuz beş harf vardır.*" Монгол цагаан толгойнд гучин таван үсэг байдаг.

harıl harıl *zf.* зогсолтгүй, тасралтгүй, бүх чадлаараа, бүх хүчээрээ, байдаг чадлаараа.

hariç, -ci *is.* 1. гадна, гадна тал. 2. гадаад орон, гадаад улс, харь газар, хилийн чанад. 3. *zf.* –аас(–ээс, –оос, –еес)гадна, бусад нь, бус нь. "*Turgut hariç, hepimiz kalacağız.*" Тургутаас бусад нь үлдэнэ.

harika *s.* ve *is.* 1. гайхамшигтай, гайхалтай (зүйл), ер бусын (зүйл), гайхамшиг. 2. *mec.* еегүй сайхан, өө сэвгүй, гайхамшигтай, гайхалтай.

harikulade *s.* 1. ер бусын, хосгүй, гайхалтай, гайхмаар, гайхамшигтай. 2. *ünl.* маш сайхан, гайхалтай сайхан.

haris *s.* шунахай, сувдаг, ховдог, хор шартай.

harita *is.* газрын зураг.

haritacı *is.* газрын зургийн мэргэжилтэн.

haritacılık, -ğı *is.* газрын зураг хийх, газрын зургийн зүй.

harlamak *(nsz)* 1. дүрсхийн асах, дүрэлзэх. 2. *mec.* дүрсхийх, дүрсхийн уурлах.

harman *is.* 1. тариа цохих, түгших, тариа хураах. 2. тариа цохих цаг, тариа түгших цаг, тариан талбай. 3. холимог. "*Çay harmanı.*" Цайны холимог. **~ etmek** холих, холимог хийх.

harmancı *is.* тариа цохигч, түгшүүрч.

harmanlamak *(-i)* 1. холих, холимог хийх. 2. эргэх, тойрох. 3. *den.* (усан онгоц) хэлтийн хевж явах.

harp, -bi (I) *is.* дайн.

harp (II) *is.* ятга, босоо ятга.

has *s.* 1. чанар болох, шинж болох, чанартай, угийн байдаг, өнеөх, өвермөц, онцгой. 2. цэвэр, хольцгүй, цул, хамгийн сайн чанарын. 3. *mec.* сайн чанарыг еертее агуулсан (хүн). 4. хааны, эзэн хааны. "*Has bahçesi.*" Эзэн хааны цэцэрлэг.

hasar *is.* гэмтэл, эвдрэл, хохирол. **~a uğramak** гэмтэх, эвдрэх.

hasarlı *s.* гэмтсэн, гэмтэлтэй, эвдэрсэн.

hasat, -dı *is.* 1. тариа хадах, тариа хадалт. 2. тариа.

haset, -di *is.* атаа, жөтее, атаа жетее, жетеерхөл, атаархал. **~ etmek** атаархах, жетеерхех.

hâsıl *s.* болсон, гарсан, гарч ирсэн, үзэгдсэн, үүссэн. **~ olmak** төрех, үүсэх, бий болох, гарах, гарч ирэх, болох.

hasılat *is.* 1. бүтээгдэхүүн. 2. орлого.

hâsılı *zf.* товч хэлэхэд, товчхон хэлэхэд, товчхондоо.

hasım, -smı *is.* 1. дайсан, естен. 2. ерселдөгч, негөө тал, ерселдөгч тал.

hasır *is.* 1. чийрс, сүлжмэл. 2. зэгсэн, зэгсээр хийсэн. "*Hasır sandalye.*" Зэгсэн сандал.

hasırotu *is. bot.* хулс, зэгс, нишингэ.

hasis *s.* 1. харамч, нарийн. 2. еедгүй муу, олиггүй.

hasislik, -ği *is.* 1. өедгүй байдал, олиггүй байдал. 2. харамлах, нарийлах.

hasret *is.* сангалзал, тэмүүлэл, тэсгэлгүй хүсэл, санасан гуниг, санасан уйтгарлал, санан гуних, санан уйтгарлах, уйтгарлан хүсэх. **~ çekmek** санах, мерөөдех, хүсэх, тэмүүлэх, санан гуних, санан уйтгарлах, уйтгарлан хүсэх. **~ kalmak** санах, санагалзах.

hassas *s.* 1. мэдрэмтгий, мэдрэц ихтэй. 2. эмзэг, уян сэтгэлтэй, эмзэг дотортой, соргог мэдрэлтэй, еентөгч, гомдомтгой. 3. нарийн, нарийн нягт, яг зөв, нарийн хэмжүүртэй (багаж). "*Hassas terazi.*" Нарийн жинлүүр.

hassasiyet *is.* мэдрэц, эмзэг дотор, уян сэтгэл, мэдрэмтгий байх, эмзэг байх.

hasta *s. ve is.* 1. евчтэй, өвчинтэй. 2. өвчтөн. 3. *tkz.* сэтгэл мэдрэлийн евчтэй, сэтгэцийн өвчтэй. **~ düşmek (veya olmak)** евчлөх, өвчин тусах.

hastabakıcı *is.* өвчтөн асрагч.

hastalanmak *(nsz)* евчлех, евчин тусах.

hastalık, -ğı *is.* өвчин.

hastane *is.* эмнэлэг.

haşarat *is.* шавж, хорхой шавж

haşhaş *is. bot.* намуу цэцэг (ихэнхдээ том улаан цэцэгтэй байдаг нэг зүйл евсерхег ургамал).

haşin *s.* танхай, балмад, дээрэлхүү.

haşir, -şri *is. esk.* 1. цуглах, беегнөх, беегнерех. 2. дэлхий сөнөх үед үхсэн хүмүүс дахин амилах газар.

haşlama *is.* 1. буцалгах, чанах. 2. *s. ve is.* чанасан, буцалсан, буцалгасан. "*Haşlama et.*" Чанасан мах.

haşlamak *(-i)* 1. чанах, буцалгах, чанаж болгох. 2. халуун усанд дүрэх. 3. (халуун ус) түлэх, ялзлах, ялз түлэх.

haşmet *is.* сүр, сүр жавхлан, сүрлэг байдал, эрхэмсэг байдал.

haşmetli *s.* 1. сүрлэг, сүртэй, сүр жавхлантай. 2. эрхэм дээдэс.

hat, -tta *is. esk.* 1. шугам, зураас. 2. *esk.* бичиг, гар бичиг. 3. зам, шугам. 4. цахилгаан шугам. 5. холбооны шугам. 6. хил, зааг, хязгаар. 7. нүүрний хэлбэр терх. 8. биеийн хэлбэр, галбир.

hata *is.* 1. алдаа, буруу. 2. андуурал, эндүүрэл. 3. нүгэл, хилэнц, гэм, буруу, алдаа. **~ etmek (işlemek** veya **yapmak)** алдаа хийх, алдах, алдаа гаргах. **~ya düşmek** андуурах, эндүүрэх.

hatalı *s.* алдаатай, буруу.

hatasız *s.* алдаагүй, зөв.

hatır *is.* 1. тогтоох, цээжинд хадгалах, ой, ой тогтоолт. "*Söylediğin şey hatırımda.*" Хэлсэн зүйлийг чинь би санаж байгаа. 2. сэтгэл, зүрх. 3. хайр, хайр хүндэтгэл. 4. байдал, мэнд, амар мэнд. **~ sormak** амар мэнд мэдэх, мэнд ус асуух, мэнд асуух. **~ı sayılır** 1) нилээд, нилээн, их. 2) нэр хүндтэй, чухал, хүндэтгэл хүлээсэн. **~ında tutumak** мартахгүй байх, санаж байх. **~ını kırmak** гомдоох, гутраах. **~ını sormak** амар мэнд мэдэх, мэнд ус асуух, мэнд асуух.

hatıra *is.* дурсамж.

hatırlamak *(-i)* санах, дурсах.

hatırlatmak *(-i, -e)* 1. санагдуулах, бодогдуулах. 2. сануулах.

hatırlı *s.* хүндтэй, нэр хүндтэй.

hatim, -mi *is. esk.* 1. дуусгах, эцэслэх, төгсгөх, дүүргэх. 2. Коран судрыг уншиж дуусгах.

hatip, -bi *is.* 1. илтгэгч, үг хэлэгч. 2. номлогч.

hatmetmek *(-i) esk.* 1. дуусгах, эцэслэх, төгсгөх, дүүргэх. 2. Коран судрыг уншиж дуусгах.

hatta *bağ.* харин ч бүр, дээрээс нь, үл барам, тэр ч байтугай, түүний дээр, нэмэрлэж, нэмэрт

нь, түүнээс гадна, түүнчлэн, тэрчлэн, түүгээр ч үл барам.

hatun *is.* 1. эмэгтэй, эмэгтэй хүн, бүсгүй, эхнэр. 2. *tar.* хатан.

hava *is.* 1. агаар, агаарын мандал, хийн бүрхэвч, атмосфер. "*Hava boşluğu.*" Агаарын хоосон орон зай. 2. цаг агаар, цаг уур, тэнгэр. "*Hava raporu.*" Цаг уурын мэдээлэл. "*Havada bir tek bulut yok.*" Тэнгэрт ямарч үүл алга. 3. уур амьсгал, улирлын байдал. 4. салхи. "*Bugün hava güzel olursa, yelkenli kalkacak.*" Өнөөдөр салхи гарвал дарвуулт онгоц хөдлөх болно. 5. хөгжмийн төрөл. 6. сэтгэл, сэтгэл санааны байдал. 7. төрөл, маяг, янз. 8. орчин, байдал, нөхцөл, уур амьгал. "*Dostluk havası.*" Нехерсег байдал, нехерсег уур амьсгал, нехерсег орчин. 9. дур булаам байдал, сэтгэл татах, дур булаам байх. "*Kız güzel değil ama havası var.*" Охин хеерхен биш боловч сэтгэл татна. **~ almak** 1) салхилах, цэвэр агаарт алхах. 2) уужрах, сэтгэл уужрах, сайхан цаг енгереех. **~dan sudan konuşmak** хэрэгтэй хэрэггүй юм ярих, хавийн юм хамж ярих. **~ya uçurmak** дэлбэлэх, тэслэх.

havaalanı *is.* онгоцны буудал.

havacı *is. ask.* 1. нисэх хүчны цэрэг. 2. агаарын тээврийн ажилтан.

havadar *s.* цэвэр агаартай.

havadis *is.* сонирхолтой мэдээ, анхаарал татсан мэдээ.

havai *s.* 1. агаарын. "*Havai fişek.*" Солют. 2. цайвар цэнхэр енгетэй.

havalanmak *(nsz)* 1. нисэх, хөөрех. 2. агааржих, цэвэр агаар орох, агаар орох. 3. *mec.* байж ядах, тогтож ядах, байж сууж ядах. 4. *mec.* эвгүй зан гаргах, их зан гаргах.

havale *is.* 1. шилжүүлж егөх, шилжүүлэх. 2. гуйвуулах менге, шилжүүлэг. 3. гуйвуулсан тасалбар. 4. татдаг евчин. **~ etmek** 1) шилжүүлэх. 2) илгээх, явуулах. **~ göndermek** менге гуйвуулах.

havalı *s.* 1. цэвэр агаар ордог, агаар салхи орсон, салхилсан. 2. хийн шахуургын, хийтэй, шахсан хийтэй. 3. уур амьсгал, байдал 4. дур булаам, дур татам 5. бардам, сайрхсан

havalimanı *is.* онгоцны буудал.

havan *is.* 1. нүдүүр, няцлах сав. 2. тамхи нунтаглах машин.

havari *is.* 1. туслах, туслагч. 2. ном айлдагч, архад, найдан (Есүсийн сургааль, христосын шашныг тараах, суртачлах үүрэгтэй хүмүүс).

havayolu *is.* агаарын зам.

havlamak *(nsz)* (нохой) хуцах.

havlu *is.* алчуур. "*Yüz havlusu.*" Нүүр гарны алчуур.

havra *is.* 1. Еврей шашны сүм. 2. *mec.* их шуугиантай газар.

havuç, -cu *is. bot.* лууван.

havuz *is.* 1. усан сан, усан цеерем. 2. *den.* усан онгоцны засварын газар. 3. сав газар.

havyar *is.* түрс.

havza *is.* со*ğ*r. усны сав газар.

haya *is.* засаа, бөесгий, темсөг.

hayâ *is.* ичих, ичгүүр, ичгүүрэл, ичих нүүр. **~ perdesi yırtılmak** ичгүүрээ алдах, ичих нүүрээ элгэндээ наах.

hayal *is.* 1. мөрөөдел, зөгнел. 2. дүр, дүрс. 3. сүүдэр, хий үзэгдэл. **~ etmek** санаандаа төсеелех, төсөөлөн бодох, төсөөлөн дүрслэх. **~ kırıklığı** *is.* урам хугарах, сэтгэл гонсойх, итгэлгүй болох, горьдлого тасрах. **~ kurmak** мөрөөдөх, зөгнөх. **~ meyal** бүдэг бадаг.

hayalet *is.* 1. хий үзэгдэл, сүг. 2. хий хоосон үзэгдэл, сүүдэр.

hayâlı *s.* ичимтгий, ичимхий.

hayalperest *is. ve s.* мөрөөдөгч, мөрөөдемтгий.

hayat *is.* 1. амьдрал. 2. ахуй амьдрал, аж төрех ёс, аж байдал. 3. амь зуулга, хоол тэжээл. 4. хөл хөдөлгөөн. 5. хувь заяа. 6. намтар, түүх. **~a geçirmek** амьдралд хэрэгжүүлэх. **~a gözlerini yummak** нүд аних, нас барах, таалал тегсех. **~ta olmak** амьд байх, амьдарч байх.

hayati *s.* 1. амьдралын. 2. *mec.* амин чухал, чухал.

haydi *ünl.* 1. заа, за алив, алив, алив бүгдээрээ. "*Haydi çocuklar.*" Алив хүүхдүүд ээ. 2. за яахав, за (зевшеерч байгааг илэрхийлнэ). "*Haydi senin dediğin olsun, al götür.*" За яахав чинийхээр болъё чи аваад яв. 3. гэж бодъё (магадлал). "*Ne kadar yaşayabiliriz ki? Altmış, yetmiş haydi yüz sene.*" Бид хир удаан амьд явах вэ дээ? Жар, дал за үсрээд л зуун жил. 4. үл ойшоон, тохуурхаж байгааг илэрхийлсэн үед хэрэглэнэ. "*Haydi sen de!*" За чи ч дээ. 5. хүлцэж байгааг илэрхийлнэ. за яахав, ... нь тэгдэг л юм байгаа биз. "*Haydi gelmedi, bari bir haber g ndereydi.*" За яахав ирдэггүй юм байж, яадахдаа нэг хэл хүргэсэн бол.

haydut *is.* дээрэмчин, тонуулч.

haydutluk, -ğu *is.* дээрэм, тонуул.

hayhay *zf.* мэдээж, тэгэлгүй яахав, дуртай яа.

hayır, -yrı (I) *is.* 1. ач, тус, сайн үйл, буян. 2. *s.* сайн, тустай, ачтай. "*Hayırlı haberdir inşallah!*" Сайн мэдээ л байх болтугай! **~ işlemek** ач хүргэх, тус хүргэх, сайн үйл хийх, буян хийх. **hayra alamet değil** сайны цондон биш дээ. **hayra yormak** (үйл явдлыг, зүүдийг) сайн талаас нь харах, сайнаар тайлбарлах, сайнаар бодох. **hayrı dokunmak** ач болох, тус болох, туслах, ач тус үзүүлэх.

hayır (II) *ünl.* үгүй, тийм биш, болохгүй, байхгүй.

hayırdua *is.* адис, ереел.

hayırhah *is.* тусч, сайн санаатай, сайныг хүсэгч, сайныг ерөөгч.

hayırhahlık, -ğı *is.* сайныг хүсэх, сайныг ерөөх.

hayırlı *s.* 1. ач буянтай, тустай, ач тустай, ачтай, тустай. "*Hayırlı bir evlat.*" Ач буянтай хүүхэд. 2. *mec.* сайн, сайхан, өлзийтэй. "*Hayırlı yolculuklar.*" Аян зам чинь өлзийтэй байх болтугай.

hayırsever *s.* ачит хүн, ивээгч, еглегч, тусч, буян хийх дуртай, сайн үйл хийх дуртай.

hayırsız *s.* 1. ач хариулдаггүй, тусч зангүй, ач тус мэдэхгүй, тус дэмгүй. 2. холбоогоо тасалсан, нехерлелее тасалсан, асууж сурдаггүй хүн.

haykırış *is.* орилох, бахирах, орь дуу.

haykırmak *(nsz)* 1. орилох, бахирах, хашгарах, орь дуу тавих. 2. дуудах, хашгирах.

haylaz *s.* 1. булай амьтан, олиггүй хүн. 2. залхуу, хойрог, хашин, зүгээр суугч, анхиагүй амьтан, хоосон цээж. **haylazlık, -ğı** *is.* 1. сургаалгүй байх, хүмүүжилгүй байдал, бүдүүлэг зан. 2. залхуу хойрог байдал, зүгээр суух, дэмий байх.

hayli *s.* нэлээн, нэлээд, их.

hayran *s.* 1. шагшин гайхах, ихэд бишрэх, ихэд шүтэх. 2. *s.* шүтэгч, бишрэгч, тахигч, шүтэн бишрэгч. **~ olmak** шагшин гайхах, гайхах, бахдах, шүтэх, бишрэх.

hayret *is.* 1. гайхах, гайхаш, гайхалт, хачирхах, мэгдэх, зог тусах, зог хийх. 2. *ünl.* гайхалтай юм, хачин юм, жигтэй юм. **~ etmek** гайхах, хачирхах, зог хийх. **~te bırakmak** гайхуулах, хачирхуулах, цочирдуулах, зог хийлгэх, гайхшруулах, гайхшруулж орхих.

haysiyet *is.* нэр хүнд, нэр төр, хүндэтгэл.

haysiyetli *s.* нэр төртэй, нэр хүндтэй, хүндэтгэлтэй.

hayvan *is.* 1. мал, амьтан. 2. уналгын мал, ачааны мал. 3. *s. mec.* ухаан муутай, ухаангүй, бүдүүлэг амьтан, мал, адгуус.

hayvanat bahçesi *is.* зоо парк, амьтны хүрээлэн.

hayvancılık, -ğı *is.* мал аж ахуй.

hayvanlaşmak *(nsz)* бүдүүлэг зэрлэг болох, хүнээ алдах, хүний үнэрээ алдах.

hayvanlık, -ğı *is.* 1. амьтан, мал. 2. *mec.* бүдүүлэг авирлах, хэрцгий авирлах, ширүүн авир, бүдүүлэг зан, ёсгүй байдал.

hayvansal *s.* 1. малын, амьтны, адгуусны. 2. амьтны гаралтай, малын гаралтай. "*Hayvansal ürün.*" Амьтны гаралтай бүтээгдэхүүн.

haz, -zzı *is.* таашаал, тааламж, сайхан мэдрэмж. **~ duymak** таашал авах, тааламж авах, сайхан мэдрэмж төрөх.

hazan *is.* намар.

hazım *is.* хоолны шингэц, хоол болов сруулалт, хоол шингээх, хоол боловсруулах.

hazımsızlık, -ğı *is.* ходоод муудах, ходоод хоол шингээхгүй болох.

hazır *s.* 1. бэлэн, бэлэн байх. 2. бэлэн. "*Hazır giyim.*" Бэлэн хувцас. 3. *zf.* (өгүүлбэрийн эхэнд орвол) ...ж байгаа дээр, ...ж байгаа дээрээ, –сан(–сэн, –сон, –сөн) дээр нь. "*Hazır yağmur kesilmişken çıkalım.*" Бороо зогссон дээр нь гарцгаая. "*Hazır gidiyorsun, onu da götür.*" Явж байгаа дээрээ тэрийг ч гэсэн аваад яв. **~ bulunmak** 1) байх, байлцах. 2) бэлэн байх, бэлхэн байх.

hazırcevap, -bı *is.* бэлэн үгтэй, бэлэн цэцэн үгтэй.

hazırcı *is. mec.* 1. бусдын хүчээр амьдрагч, хувалз. 2. бэлэн хувцасны худалдаачин.

hazırlama *is.* бэлтгэл, бэлтгэх.

hazırlamak *(-i)* 1. бэлдэх, бэлтгэх, бэлэн болгох. 2. бэлтгэх, хийх. "*Sözlük hazırlamak.*" Толь бичиг бэлтгэх. 3. урьдаас зохион байгуулах, емнөөс зохион байгуулах. 4. бэлтгэх, бэлтгэл хийх, бэлдэх, базаах, зэхэх, неех, нөөцлех, техеерөх. "*Kış için kömürü hazırladık.*" Бид, өвөл хэрэглэх нүүрсээ базаасан. 5. хүргэх, нелеелөх, учруулах. 6. бэлтгэх, бэлтгэл хийлгэх, бэлэн болгох.

hazırlanmak *(nsz)* 1. бэлдэх, бэлэн болох, еөрийгөө бэлдэх. 2. бэлтгэх, зэхэх, бэлтгэгдэх, бэлэн болох.

hazırlatmak *(-i, -e)* бэлтгүүлэх, бэлдүүлэх, бэлэн болгуулах, зэхүүлэх.

hazırlık, -ğı *is.* бэлтгэх, бэлтгэл.

hazırlıklı *s.* бэлтгэлтэй, бэлтгэсэн. **~ olmak** бэлтгэлтэй байх.

hazin *s.* гунигтай, уйтгартай, уй гашуутай, гунигт, өрөвдөлтэй, зүрх шимшрүүлсэн.

hazine *is.* 1. эрдэнэ, эрдэнэс. 2. эрдэнэсийн сан. 3. улсын сан, улсын сан хөрөнгө, улсын менгөн сан. 4. эх булаг, эх үүсвэр. "*Bilgi hazinesi.*" Мэдлэгийн эх булаг.

haziran *is.* зургадугаар сар.

hazmetmek *(-i)* 1. (хоол) шингээх, болов сруулах. 2. *mec.* тэсэх, тэвчих, тэвчээрлэх. 3. *mec.* тэвчээд енгереех, тэсээд өнгерөех, дотроо хадгалах.

hazret *is.* гэгээн.

hazzetmek *(-den)* таалах, дуртай байх. "*Candan hazzeden kimse yoktu.*" Жанд дуртай ямар ч хүн байхгүй.

hece *is.* үгийн үе.

hecelemek *(-i)* үелэх.

hedef *is.* 1. бай. 2. *mec.* зорилго, санаа.

hediye *is.* бэлэг, бэлэг дурсгал. **~ etmek** бэлэглэх, дурсгах.

hediyelik, -ği *s.* 1. бэлэг дурсгалын, бэлэгний. 2. *is.* бэлэглэх зүйл.

hegemonya *is.* ноёрхол.

hekim *is.* эмч.

hektar *is.* гектар, га.

helâ *is.* бие засах газар, жорлон.

helâk, -ki *is.* үхэх, хөнөөх, бүрэлгэх, үгүй болох, үгүй болгох, мехех, мөхөөх, устах, устгах. **~ etmek** хенеех, бүрэлгэх, үгүй болгох, устгах, мехеех. **~ olmak** үхэх, үгүй болох, устах, мөхех.

helâl, -li *s.* 1. шашнаар хориогүй, шашинд хориглоогүй, шашны зөвшөөрсөн. 2. *is. mec.* хууль ёсны эхнэр, хууль ёсны нөхөр. 3. *s. ve zf.* зүй ёсоор, дүрэм ёсоор, шударга ёсоор. "*Helâl kazanılmış para.*" Шударга ёсоор олсон мөнгө. **~ etmek** ершөөх, уучилж ершөөх.

helâlleşmek *(-le)* нэг нэгнийгээ ершөөх, нэг нэгнээсээ ершөөл хүсэх (арилжаа наймаан дээр болон салах ёслол хийх үед).

hele *bağ.* 1. ялангуяа, үгүй ядахдаа, болдоггүй юмаа гэхэд, юуны өмнө. 2. ингэдэг юмаа бас, арай гэж нэг юм тэглээ, за яамай тэглээ, ингэж тэгэхийг үздэг юм аа. "*Hele şükür geldi.*" Ашгүй нэг юм ирлээ. 3. (сануулах, айлгах, амлах утгыг илэрхийлнэ) тэгээд л хийчихвэл, тэгчих л юм бол, тэгэхгүй юм бол, хэрэв тэгвэл. "*Hele çalışmasın, fena hâlde darılırım.*" Давтахгүй бол, би маш их гомдоно шүү. "*Sınıfını geç hele, öyle bir hediye alacağım ki.*" Анги дэвшчих л юм бол, би хачин сайхан бэлэг авна шүү.

helezon *is.* мушгиа, эрчлээ.

helva *is.* хутгамцаг, халваа.

hem *bağ. ve zf.* 1. (хэн нэгэнд санууллага егех, тайлбарлах; мен утганд хүч нэмэхийн тулд хэрэглэнэ) түүнээс гадна, мөн түүнчлэн, цаашилбал, негөөтэйгүүр, –ийн хамт, –ийн гадна, –ийн дээр, –ийн чацуу, үүний зэрэгцээгээр, үүний хажуугаар, үл барам, тэгээд ч бас, тэгээд ч, бас нэг зүйл, мен, бас, тэрчлэн, түүнчлэн, чухамдаа, үнэндээ, үнэнийг хэлэхэд. "*Hem siz karışamazsınız.*" Тэгээд ч танд оролцох эрх байхгүй. 2. (тайлбарын чанар бүхий хоёрдогч егүүлбэрийг эхний егүүлбэртэй холбоно) бүр, тэгээд бүр. "*Geliyor hem koşarak geliyor.*" Ирж байна бүр гүйсээр ирнэ. 3. ...ч тэр .... ч тэр, мен. "*Şiir üzerinde hem tecrübem fazla, hem bilgim.*" Шүлгийн талаар миний туршлага ч тэр, мэдлэг ч тэр их. **hemcins** *s.* нэгэн төрлийн, нэгэн гарлын, адил, гарал нэгтэй.

hemen *zf.* 1. тэр даруй, тэр дороо, дороо, дор нь, үтэр, даруй, даруйхан, одоохон, хариугүй, ердөө ингээд л, хурдхан, юу юугүй. 2. *s.* бараг, шахуу, шахах, зөвхөн, ганцхан. **~ hemen** 1) хариугүй, ердөө ингээд л, юу юугүй. 2) бараг, шахуу, орчим, ойролцоо.

hemfikir, -kri *s.* нэг саналаар, нэг саналтай, санал нэгтэй.

hemşire *is.* 1. охин дүү, эмэгтэй дүү. 2. сувилагч.

hendek, -ği *is.* нүх, суваг, шуудуу.

hengâme *is.* үймээн, самуун, бужигнаан.

henüz *zf.* 1. эгээ саяхан, денгеж саяхан, бүр саяхан, саяхан. "*Henüz geldim, daha kimseyi g remedim.*" Би денгеж саяхан ирсэн болохоор хэнтэй ч уулзаж амжаагүй л байна. 2. хараахан, арай л, л. "*Henüz gelmedi.*" Хараахан ирээгүй байна./Ирээгүй л байна.

hep *zf.* 1. бүгд, бүх, цөм, булт. 2. дандаа, байнга, үргэлж, хэзээд, ямагт.

hepsi, -ni *zm.* бүгд, бүгдээрээ, цөмөөрөө, цем, нийт. "*Hepsi de yeni gelende kusur arıyordı.*" Бүгд л шинэ ирсэн хүнээс өө сэв хайж байлаа.

her *s.* бүр, бүхэн, тутам, бүх, ямар ч, аль ч, болгон. "*Her gün...*" Өдөр тутам... /Өдөр болгон.../ Өдөр бүр.../ Өдөр бүхэн. **~ an** ямар ч үед, хэдийд ч, хэзээд ч. **~şey** бүх юм, юм болгон, юм бүгд. **~ yerde** бүх газар, газар бүр, газар болгон.

hercaî *s.* тогтворгүй, олон ааштай, хувирамтгай, хийсвэр, дэгдэгнүүр, хенгөн хөлтэй.

hergele *is.* 1. эмнэг, хангал (морь, илжиг). 2. *mec.* өедгүй этгээд, олиггүй хүн, хүмүүжилгүй амьтан.

herhalde *zf.* 1. ер нь л, ээ дээ, биз, магадгүй, ... байхаа, бараг ...тэгж таарах, ...(тэх) тийшээ хандах. "*Herhalde görmüşsünüzdür.*" Та үзсэн байхаа. 2. ямар ч нехцөлд, яаж ийгээд.

herhangi *s.* ямар ч, аль ч, хэн ч, ямар нэгэн.

herif *is.* 1. *tkz.* хүн, эр, эр хүн, эрэгтэй хүн. 2. *mec.* еедгүй амьтан, найдваргүй хүн, олиггүй хүн, олиггүй амьтан.

herkes *is.* 1. бүгд, бүх хүн. "*Er geç herkes ölümü mutlaka tadacaktır.*" Эрт орой хэзээ нэгэн цагт хүн болгон заавал үхнэ. 2. болох болохгүй хүн, тааралдсан болгон.

hesap, -bı *is.* 1. арифметик, тоо бодлого. 2. данс. "*Cari hesap.*" Нээлттэй харилцах данс, урсгал тооцоо. 3. тооцоо, телбөр тооцоо. "*Hesabı alabilirim.*" Тооцоогоо авч болох уу. 4. бодол, санаа, тааварлал, таамаглал, таамаглах, тооцоолох. "*Benim hesabıma göre bu kumaş bu elbiseye yetişmeyecek.*" Миний тооцоолсоноор энэ даавуу энэ даашинзыг хийхэд хүрэхгүй юм байна. **~a katılmak** анхаарч үзэх, анхааралдаа авч үзэх. **~ açmak** 1) данс нээх. 2) зээлийн боломж олгох, зээл олгох. **~ etmek** 1) тооцоолох, бодож гаргах, тоолох. 2) бодох, тооцох, гэж бодох, гэж санах. **~ tutmak** данс хетлөх. **~ vermek** 1) тайлагнах, тайлан тавих, тайлан гаргах. 2) тайлбарлах, тайлагнах. **~a katmak** анхааралдаа авах, анхааран үзэх.

hesaplamak *(-i)* 1. тооцох, тооцоолох, бодох, бодож гаргах. 2. *mec.* нарийн тооцож бодох, нарийвчлан бодох.

hesaplanmak *(nsz)* тооцоологдох, бодогдох, бодогдож гарах.

hesaplaşmak *(nsz, -le)* 1. дансаа бодолцох, ер ширээ дуусгах, еглөг авлагаа дуусгах. 2. дансаа бодолцох, тооцоо бодох, хариугаа авах.

hesaplatmak *(-i)* тооцуулах, бодуулах, бодуулж гаргах.

hesaplı *s.* 1. боломжийн, арвитай, хэмнэлттэй. 2. арвитай, хямгатай, нарийн, тооцоотой. 3. бодолтой, нарийн бодсон, сайтар бодсон, эргэцүүлэн бодсон, сайн бодсон, бодож боловсруулсан.

heves *is.* 1. хүсэл, сонирхол, дур сонирхол. "*Bu çocuğun okumaya hevesi var.*" Энэ хүүхдэд сурах сонирхол байна. 2. шохоорхол, түр зуурын сонирхол. "*Yoksa ona karşı geçici bir heves mi duyuyor.*" Үгүй ер нь тэр түүнийг зөвхөн шохоорхож байсан юм уу.

hevesli *s.* 1. сонирхолтой, хүсэл сонирхолтой, дур сонирхолтой. 2. сонирхогч.

hey *ünl.* хөөе!

heybe *is.* богц.

heybet *is.* сүр, сүр жавхлан.

heybetli *s.* сүртэй, сүр жавхлантай, цогтой сүрлэг.

heyecan *is.* 1. сэтгэлийн хөдөлгөөн, сэтгэлийн хөөрөл (зовох, түгших, баярлах, догдлох, хөөрөх), хөөрөл. 2. баяр хөөр. "*Halk heyecan içinde.*" Ард түмэн баяр хөөртэй байна.

heyecanlandırmak *(-i)* сэтгэл хөдөлгөх, сэтгэл догдлуулах, санаа зовоох, санаа түгшүүлэх, тэвдүүлэх.

heyecanlanmak *(nsz)* сэтгэл хөдлөх, сэтгэл догдлох, сэтгэл хөөрөх, сэтгэл түгших, сэтгэл зовох.

heyecanlı *s.* 1. сэтгэлийн хөдөлгөөнтэй, хөөрүү сэтгэлтэй (хүн). 2. сэтгэл хөдлөм, сэтгэл хөдөлгөм, сэтгэл догдлуулмаар. 3. *zf.* хөөрөлтэйгээр.

heyecansız *s.* 1. амгалан, тайван, санаа амар, түвшин, сэтгэлийн хөөрөлгүй, сэтгэлийн хөдөлгөөнгүй. 2. сэтгэл хөдөлгөхөөргүй, сэтгэл догдлуулмааргүй, жирийн, онц сонин бус. 3. хөөрөлгүй.

heyelân *is.* нуран унах, газар доош суух, херсний гулсалт, хөрсний нуралт.

heyet *is.* зөвлөл, хороо, комисс, төлөөлөгчид.

heykel *is.* хөшөө, баримал.

heykeltıraş *is.* барималч, цутгамалч.

hezimet *is.* бут цохигдох, ялагдал. **~e uğramak** бут цохигдох, ялагдах.

hıçkırık, -ğı *is.* 1. зогьсох. 2. мэгших дуун, цурхиран уйлах дуу. **~ tutmak** зогьсох, зогьсуулах.

hıçkırmak *(nsz)* 1. зогьсох, зогьсуулах. 2. мэгшин уйлах, цурхиран уйлах.

hıncahınç *s.* ve *zf.* дүв дүүрэн, хальтал дүүрсэн, бялхсан.

hınç *is.* үзэн ядах, хорсол, ес, өшөө, хонзон, хорссон (сэтгэл), хорт санаа. **hıncını çıkarmak** ешөөгөө авах, хариугаа авах.

hınçlı *s.* үзэн ядсан, хорсолтой, ешеерхсен, хорон санаатай.

hır *is.* зодоон цохион. **~ çıkarmak** зодоон гаргах, зодоон цохион үүсгэх.

hırçın *s.* 1. цухалдуу, цочмог ууртай, түргэн ууртай, цухал ихтэй, ааштай (хүн). 2. ууртай, уур хилэнтэй, уур уцаартай (дуу).

hırçınlaşmak *(nsz)* уурлах, цухалдах.

hırçınlık, -ğı *is.* цухал, цухалдуу зан, унтуу, түргэн уур, муухай ааш.

hırdıvat *is.* 1. төмөр эдлэл. 2. жижиг сажиг юм, аар саар юм.

hırdavatçı *is.* төмөр эдлэлийн худалдаачин, эрэг шурга, нугас г.м барилгад хэрэглэгдэх зүйлсийг худалдагч.

hırıldamak *(nsz)* хэржигнэх.

hırıltı *is.* 1. хэржигнэсэн дуу. 2. дуу чимээ. 3. *mec.* хэрүүл уруул.

hırıltılı *s.* хэржигнэсэн.

hırka *is.* 1. задгай энгэртэй ноосон цамц. 2. дотортой хүрэм.

hırpalamak *(-i)* 1. нанчих, занчих, зодох. 2. *mec.* загнах, зандчих. 3. хэрэггүй болгох, хуучруулах, муутгах.

hırpanî *s.* уранхай ноорхой хувцастай.

hırs *is.* 1. шунал, шунахайрал, шунах, ховдог (байх), хомхой (байх), хомхойрох, шунаг (байх), ховдог хомхой. "*Şöhret hırsı.*" Нэр алдарын шунал, нэр хүндэд шунах, эрх тушаалд шунах. 2. уур, хилэн, уур унтуу, уур хилэн. 3. шамдал, шунал. **~ını alamamak** уур хилэнгээ барьж үл чадах.

hırsız *is.* хулгайч.

hırsızlık, -ğı *is.* хулгайлах, хулгай.

hırslanmak *(nsz)* дэлбэртлээ уурлах, хилэгнэх.

hırslı *s.* 1. ховдог, хомхой, шуналтай, шунаг, ховдог хомхой, шунамхай, ханадаггүй. 2. ууртай, хилэнтэй, уур хилэнтэй. 3. шамдалтай, шамдамтгай, амжилтад шунамхай.

hısım *is.* төрөл, ураг, төрөл садны хүн, садан, хамаатан.

hısımlık, -ğı *is.* төрөл, ураг төрөл, төрлийн холбоо.

hışım, -şmı *is.* хилэн, уур, айхтар уур, унтуу, унтуу, уур хилэн.

hışımlı *s.* ууртай, хилэнтэй, омогтой.

hışırdamak *(nsz)* шарчигнах, шажигнах.

hışırtı *is.* шарчигнах дуу, чимээ, шажигнах дуу.

hıyanet *is.* 1. урвалт, урвах, итгэлийг эвдэх, тангараг эвдэх. 2. *s.* батгүй, итгэлийг тэсэлсэн, буруу санаатай, урвасан, тангараг эвдэгч, итгэлийг эвдэх, урвагч. 3. ариун зүйлсэд гар хүрэх, хорлох аль эсвэл ариун үйлсийн эсрэг хандах, урвах.

hıyar *is.* 1. ергөст хэмх. 2. *s. argo* бүдүүлэг, шал тэнэг, дүлий годил, мангуу амьтан, тэнэг хүн, мулгуу.

hız *is.* 1. хурд. 2. хүч, эрч. (ширүүн (байх), хурдан(байх), түргэн(байх), эрчимтэй (байх). **~ almak** ухарч байгаад харайх. **~ını almak** 1) хүчээ бууруулах, эрч нь буурах, намдах,

намжих. "*Fırtına hızını aldı.*" Шуурга намжлаа. 2) удаашрах, хурдаа бууруулах.

hızlandırmak *(-i)* хурдуулах, түргэлүүлэх.

hızlanmak *(nsz)* хурдсах, хурдлах, түргэлэх, хурдаа нэмэх.

hızlı *s.* 1. хурдан, түргэн. 2. *zf.* хүчтэй, ширүүн. 3. *zf.* өндөр дуугаар, чанга. "*Hızlı konuşmak.*" Чанга ярих.

hibe *is.* хандив, еглег.

hicap, -bı *is.* ичих, ичгүүр, ичих зовох.

hiciv *is.* уран элэглэл, хошигнол.

hicran *is.* 1. салах, салалт, хагацах, хагацал. 2. (хагацлаас үүдсэн) сэтгэлийн сэв.

hicret *is.* 1. нүүдэл, нүүдэл суудал. 2. *tar.* мусульман шашны он тооллоор, цаг хугацааны эхлэл болох Гэгээн Мухаммэдийн Мэккэ хотноос Мэдинэ руу нүүсэн нүүдэл.

hicrî *s.* мусульманчуудын цаг хугацааны эхлэл болгон хижрэтийг **(hicret)** хүлээн зевшөөрсөн. **~ tarih** хижрийн он тоолол

hicvetmek *(-i)* элэглэх, шоолох, дооглох, инээдэм болгох, хошигнох.

hicviye *is.* уран элэглэл, хошигнол, шоолол.

hiç *zf.* 1. өчүүхэн ч, огтхон ч, ганц ч, огт, бүр, тун, тас. "*Onu hiç g rmedim.*" Би түүнийг огт хараагүй. 2. хэзээ нэгэн цагт, урьд хожид, нэгэн цагт (гэж үү). "*Hiç ava gittiniz mi?*" Та урьд емнө анд явж байсан уу? 3. юу ч биш, хэн ч биш. 4. *is.* ялигүй юм, дэмий юм, дэмий хүн, үл ялих юм. "*Bir hiç için darıldı.*" Үл ялих юманд гомдсон./ Ялихгүй юмнаас болж гомдсон. **~ değilse (veya hiç olmazsa)** 1) ч гэсэн, ч атугай, ядахдаа, ядаж, үгүй дээ. 2) ядахдаа, дор хаяад, цөөндөө, багадаа, багадаа л гэхэд. "*Hiç olmazsa günde iki kez gelir.*" Тэр дор хаяад едерт хоёр удаа ирдэг. **~ yoktan** учир шалтгаангүй, шал дэмий, зүгээр л, тийм ийм гэх юмгүй, хий дэмий л, зүв зүгээр байтал, юу ч болоогүй байхад, яасан ч учрыг нь мэдэхгүй. **~e saymak** үл ойшоох, үл тоомсорлох, тоохгүй байх. **~ bir yerde** ямар ч газар, хаана ч. **~bir zaman** хэзээ ч, хэзээд ч.

hiçbir *s.* нэг ч хүн (үгүй), ганц ч амьтан (үгүй), ямар ч.

hiçlik, -ği *is.* ядуурал, ядуу байдал, үгүйрэл, хоосрол.

hidayet *is. esk.* үнэн замыг мэдэж авах, зөв зам.

hiddet *is.* хилэн, уур, уур хилэн.

hiddetlenmek *(-e)* уурлах, хилэгнэх.

hiddetli *s.* ууртай, омогтой, уцаартай, уур хилэнтэй.

hidrojen *is. kim.* устөрөгч (H).

hikâye *is.* 1. өгүүлэл яриа, түүх, хүүрнэл. 2. *ed.* үлгэр, домог, өгүүллэг, тууж, өгүүлэлт зохиол. 3. худал үг, үлгэр шиг юм, худал хуурмаг яриа.

hikmet *is.* 1. цэцэн, мэргэн, цэцэн ухаан, мэргэн бодол. 2. *esk.* гүн ухаан, философи. 3. нууц утга санаа, далд учир шалтгаан, шалтгаан. "*Kızım ağlama, her şeyde bir hikmet vardır, bakarsın şer saydığın şey, hakkında hayırlı da olabilir.*" Охин минь битгий уйл даа, бүх юманд чинь далд учир шалтгаан гэж байдаг юм. Чиний муу гэж бодож байгаа зүйл чинь магадгүй чамд өлзийтэй байж болох шүү дээ.

hilal *is.* хавирган сар.

hile *is.* 1. мэх, заль мэх, ов, башир арга. 2. булхай гаргах, муу заль, хуурмагаар үйлдэх, луйвар. **~ yapmak** 1) хуурах, мэхлэх, башир арга гаргах, залилах, ов гаргах, мэх гаргах, заль гаргах. 2) булхай гаргах, хуурмагаар үйлдэх, луйвардах.

hilebaz *s. bk.* hileci.

hileci *s.* зальтай хүн, мэхтэй хүн, овтой хүн, мэхчин, булхайчин, зальтай гайхал, луйв арчин.

hilekâr *s. bk.* hileci.

hilekârlık, -ğı *is.* заль, мэх, ов, хууран мэхлэх, булхай гаргах.

himaye *is.* 1. хамгаалах, хамгаалал, хамгаалалт, сахин хамгаалах, харж хамгаалах. 2. дэмжлэг, тусламж, ивээл, ивээх, туслах. **~ etmek** 1) хамгаалах, хамгаалалдаа авах, сахин хамгаалах, харж хамгаалах. 2) дэмжлэг үзүүлэх, ивээх.

himmet *is.* 1. тусламж, дэмжлэг. 2. хичээлт, чармайлт, оролдлого, идэвх зүтгэл, оролдлого зүтгэл, хичээл зүтгэл, зүтгэл чармайлт, хөлс хөдөлмөр. **~ etmek** туслах, тус хүргэх, туслалцах, элбэлцэх, идэвх зүтгэл үзүүлэх, хөлс хөдөлмөр зарцуулах.

hindi *is. zool.* 1. цацагт хяруул. 2. *hlk.* тэнэг, мангар.

hindiba *is. bot.* цикори, идрээ.

hindistan cevizi *is. bot.* 1. наргил мод, хялгаст мод. 2. наргил модны самар.

Hintli *z. is.* ve *s.* Энэтхэг хүн.

hintyağı *is.* тосон туулга, эрэндийн тос.

hiperbol, -lü *is. mat.* гипербол.

hipertansiyon *is. tıp.* даралт ихдэх (евчин), цусны даралт ихдэх.

hipodrom *is.* морин тойруулга.

his, -ssi *is.* 1. сэтгэл. 2. мэдрэхүй, мэдрэл, мэдрэх. 3. зөн, совин, ёр, урьдаас мэдэх. **~lerine kapılmak** сэтгэлдээ захирагдах.

hisar *is. esk.* хэрэм, цайз, шивээ, цайзын шивээ, бэхлэлт, бэхэлсэн хэрэм.

hisli *s.* эмзэг, эмзэг дотортой, уян сэтгэлтэй, уярамтгай, зеелөн сэтгэлтэй.

hisse *is.* 1. хувь, ноогдол. 2. *mec.* сургамж.

hissedar *is.* хувь нийлүүлэгч, хувьцаа эзэмшигч.

hisse senedi *is.* 1. акци, хувь нийлүүлсэн пиу. 2. хувьцаа, акци.

hissetmek *(-i)* 1. мэдэх, мэдрэх, ойлгох. "*Omuzumda bir el hissettim.*" Мөрен дээр минь гар байгааг мэдэрлээ. 2. ажиглах, ажиж мэдэх, ажиж харах, анзаарах, тааварлах, таамаглах, гадарлах,

зөгнех, зегнен мэдэх, таах, мэдэх, урьдаас мэдэх, ойлгох. "*Öyle olacağını hissetmiştim.*" Тийм болно гэж би гадарлаж байсан.

hissettirmek *(-i, -e)* мэдрүүлэх, мэдүүлэх, ойлгуулах, урьдаас мэдүүлэх.

hissiz *s.* еревдех сэтгэлгүй, ер зузаан, хатуу элэгтэй, гөлөр, хайхрамжгүй, санаа амар, мэдрэлгүй.

hitabe *is. esk.* үг, хандсан үг, хэлсэн үг.

hitaben *zf.* хандан, хандаж хэлсэн, хандаж.

hitap, -bı *is.* хандаж хэлсэн үг, хандаж хэлэх, дуудах. ~ **etmek** 1) дуудах, хандаж хэлэх. 2) үг хэлэх.

hiza *is.* нэг шугаман дээр зогсох, эгнээ. **~ya gelmek** 1) зэрэгцэх, тэгшрэх, нэг шугамд жагсах, нэг эгнээнд эгнэх. 2) *tkz.* засрах, ухаарах.

hizalamak *(nsz)* зэрэгцэх, тэгшрэх, нэг шугамд жагсах, нэг эгнээнд эгнэх.

hizip, -zbi *is. esk.* бүлэг, хэсэг, бүлэглэл.

hizmet *is.* 1. үйлчлэх, үйлчилгээ. 2. алба, ажил, албан ажил, албан үүрэг. "*Askerlik hizmeti.*" Цэргийн алба. 3. арчилгаа, тордлого, асаргаа. ~ **etmek** 1) үйлчлэх, зүтгэх, амь насаа зориулах. 2) албан ажил хийх, алба хаах, ажиллах.

hizmetçi *is.* 1. үйлчлэгч. 2. зарц, шивэгчин, цэвэрлэгч, цэвэрлэгч эмэгтэй.

hizmetkâr *is.* эрэгтэй үйлчлэгч.

hoca *is.* 1. лалын шашинтан номлогч, лалын лам, мулла. 2. багш, сурган хүмүүжүүлэгч, сургагч. 3. номлогч.

hocalık, -ğı *is.* багшлах, багшилж байх, багшийн мэргэжил, багшийн ажил.

hohlamak *(-e)* үлээх.

hokka *is.* сав. "*Mürekkep hokkası.*" Бэхийн сав.

hokkabaz *is.* 1. илбэчин, шидтэн. 2. *s. mec.* зальт этгээд.

hol, -lü *is.* үүдний ерөө, үүдний тасалгаа, хүлээн авах өрөө.

holding *is.* хувьцаат компани.

Hollândalı *z. s. ve is.* Холланд хүн, ниде рланд хүн.

homurdanmak *(nsz, -e)* 1. уурлан үглэх, бевтнех, аман дотроо ярих. 2. (машин тэрэг) эвдэрсэн мэт дуу гаргах, паржигнах.

homurtu *is.* 1. хүнгэнэх дуу. 2. (баавгай) хүрхрэх, архирах.

hoparlör *is.* дуу чангатгагч, чанга яригч.

hoplamak *(nsz)* 1. харайх, дэвхрэх, үсрэх, дэвхцэх. 2. *mec.* цохих, дэлдэх, сэтгэл хөдлөх, зүрх догдлох.

hoplatmak *(-i)* 1. харайлгах, дэвхрүүлэх, үсэргэх, дэвхцүүлэх. 2. өөд шидэх, хүнийг дээш хаяж тосож авах, суганаас нь ергеж дээш шидэх.

hoppa *s.* нас намбандаа үл тохирох үйлдэл хийдэг, хүүхэд шиг, хөнгөн, хуумгай, бодолгүй, болчимгүй.

hor *s.* дорой, дорд, жигшүүрт, зэвүүцмээр, өчүүхэн, шалиагүй, шалихгүй. ~ **görmek** эс тоомсорлох, басамжлах, хайхрахгүй байх, тоомсорлохгүй байх, шоовдорлох, дорд үзэх. ~ **kullanmak** хайхрамжгүй хэрэглэх, анхааралгүй хэрэглэх.

horlamak *(nsz)* хурхирах.

horoz *is. zool.* эр тахиа, азарган тахиа.

horozlanmak *(nsz)* онгирох, сагсуурах, хөөрөх.

hortlak, -ğı *is.* сүнс, сүг, хий үзэгдэл.

hortlamak *(nsz)* (мухар сүсгээр) үхдэл өндийх, үхдэл босох.

hortum *is.* 1. зааны хошуу, (хорхой шавжны) хошуу, хатгуур. 2. хоолой, усан хөөрөгний олгой, резин хоолой. 3. догшин хуй, хуй салхи, шуурга.

horultu *is.* хурхирах дуу.

hostes *is.* онгоцны үйлчлэгч, үйлчлэгч.

hoş *s.* 1. аятайхан, аштайхан, тааламжтай, таатай, сайхан, дур татам. 2. *bağ.* үүний зэрэгцээ, үүний хажуугаар, үгүй тэгээд. ~ **geldiniz** морилон орно уу, тавтай морилно уу, орох ажаамуу, тантай уулзсандаа баярлаж байна. ~ **bulduk** (hoş geldiniz) үгийн хариулт. ~ **görmek** өөнтөглөхгүй байх, хүлцэнгүй хандах, хүлцэнгүй харилцах, уучлах, хэлтрүүлэх. **~una gitmek** сэтгэлд зохих, сэтгэлд таарах, сэтгэлд таатай байх, аятайхан санагдах, таалагдах.

hoşaf *is.* компот, жимстэй ундаа.

hoşbeş *is.* мэнд ус асуух, мэндлэх.

hoşça *s.* сайн, сайхан, нэлээд сайн, нэлээд сайхан, баяртай. **~kal** (*veya* **kalın**) баяртай, сайн сууж байгаарай!

hoşgörü *is.* тэсгэл, тэсэл, хүлцэл, тэсвэр, хүлцэнгүй (байх), хүлцэнгүй байдал, зоргоор нь тавих явдал.

hoşlanmak *(-den)* сэтгэлд зохих, сэтгэлд таарах, сэтгэлд таатай байх, аятайхан санагдах, таалагдах.

hoşnut, -du *s.* ханамжтай, сэтгэл дүүрэн, урамтай, ханасан, сэтгэл ханасан, хангалуун. ~ **etmek** бахыг хангах, баярлуулах. ~ **olmak** сэтгэл ханах, сэтгэл хангалуун болох, сэтгэл ханамжтай байх, баяртай байх.

hoşnutluk, -ğu *is.* хангалуун байдал, ханамжтай байдал, ханал, ханасан байдал, ханамж, баясал, тааламж.

hoşnutsuz *s.* сэтгэл ханаагүй, дургүйцсэн, чамласан, дур гутанги, сэтгэл ханамжгүй, баясгалангүй, баяргүй.

hoşnutsuzluk, -ğu *is.* дургүйцэл, сэтгэл эс ханах, дур гутах, чамлах, голох, баяргүй байх, баясгалангүй байх, сэтгэл ханамжгүй байх.

hoyrat *s.* бүдүүлэг, ширүүн, догшин, муухай ааштай.

höpürdetmek *(-i)* сорж уух.

hörgüç, -cü *is.* тэмээний бөх.

hörgüçlü *s.* бөхтэй.

Hristiyan *z. is.* Христосын шашинтан.

Hristiyanlık, -ğı *is.* Христосын шашин.

hububat *is.* тариа, амуу будаа, амуу тариа, үр тариа, будаа тариа.

hudut, -du *is.* 1. хил, хязгаар, хил хязгаар. 2. *mec.* зах, үзүүр, сүүл.

hukuk *is.* 1. хууль, ёс, хууль ёс, шүүх, шүүх цааз. 2. хууль цаазын ухаан, хууль цаазын ажил. 3. эрх, шударга ёс, шударга явдал.

huhukî *s.* хуулийн, хууль ёсны, хууль цаазны, хууль цаазын, шүүх цаазны.

hukukçu *is.* ve *s.* хууль цаазач, хууль цаазын мэргэжилтэн, хуульч.

hulâsa *is.* 1. товч утга, товчлол, дүгнэлт. 2. *zf.* товчхон хэлэхэд, товчхондоо, товч хэлэхэд.

hulya *is.* хүсэл, мөрөөдөл, хүслэн, сэтгэл зүүдний бодол.

humma *is.* 1. халуурах, чичрэг. 2. хижиг.

huni *is.* юүлүүр.

hurda *s.* 1. хуурчирч урагдсан, элэгдэж эвдэрсэн, хэрэггүй болсон, хэрэглэж болохгүй, хэрэглээнд тэнцэхгүй. 2. *is.* хуучин темрийн үлдэгдэл, темрийн хог хаягдал.

hurdacı *is.* хаягдал темрийн худалдаачин, хуучин юмны худалдаачин.

huri *is.* диваажингийн охин.

hurma *is. bot.* хасарваань. "*Hurma ağacı.*" Хасарваань мод.

hurufat *ç. is.* 1. үсгүүд. 2. (хэвлэх) үсгийн хэв. ~ **dökmek** хэв цутгах.

husus *is.* 1. хэрэг, явдал, сэдэв, зүйл. "*Bu hususta ne düşünüyorsun?*" Энэ сэдвийн талаар чи юу бодож байна? 2. тал, мөн чанар, онцлог, онц ялгаа, онцгой чанар.

hususî *s.* 1. хувийн, амины. "*Hususî araba.*" Хувийн машин. 2. *zf.* онцгой, онц, жич, тусгай, тусгайлан.

hususiyet *is.* 1. онцлог, мөн чанар, онцгой чанар. 2. дотны үерхэл, андын холбоо.

huy *is.* 1. зан, ааш, ааль, авир, зан ааш, зан авир, зан ааль, төрөлхийн зан. 2. зан, зуршил. ~ **edinmek** занших, дадах, сурах, зуршилаа болгох. "*Huy canın altındadır.*" Сурсан юмыг сураар боож болдоггүй./Тавь хүрсэн хүнийг сургаж болдоггүй, таван нохойг сургаж болдоггүй./Баас хатавч өмхийгээ тавьдаггүй. "*Sabah erken kalkmayı huy edinmek lazım.*" Өглөө эрт босож сурах хэрэгтэй.

huylanmak *(nsz)* 1. сэжиглэх, хардах, сэрдэх, тэвдэх, сэтгэл түгших. 2. (амьтан) үргэж догширох.

huysuz *s.* ааштай, ааш авиртай, муухай ааштай, жожиг зантай, хүнтэй нийцгүй, гэмэргэн, яншаа, хэрүүлч.

huysuzlanmak *(nsz)* аашлах, ааш авир гаргах, муухай аашлах, уурлах, цухалдах.

huysuzluk, -ğu *is.* 1. муу зан, авир муу, муухай загнах, муухай аашлах. 2. жожиг зан, хүнтэй нийцгүй байх, гэмэргэн зан, яншаа зан, хэрүүлч зан, олон ааш.

huzur *is.* 1. энх амгалан байдал, амар амгалан байдал, санаа амар байх, амар жимэр байх, амар тайван байх, сэтгэл амар байх, санаа амрах, сэтгэл уужуу байх. 2. байх, байлцах, суулцах. "*Bu sorunun konuşulması için sizin huzurunuz şarttır.*" Энэ асуудлыг авч хэлэлцэхэд та байлцах хэрэгтэй байна. 3. өмнө, дэргэд, газар. "*Herkesin huzurunda.*" Бүхний **өмнө**, бүгдийг байхад, олны өмнө. 4. *esk.* хааны өмнө. "*Huzura çıkmak.*" Хаанд бараалхах, бараалхах. ~ **vermek** амруулах, санаа амраах, тайтгаруулах.

huzurevi *is.* ендөр настны асрамжийн газар.

huzurlu *s.* энх амгалан, амар амгалан, санаа амар, амар жимэр, амар тайван, сэтгэл амар, санаа амар, сэтгэл амар, сэтгэл уужуу.

huzursuz s. тайван бус, амгалан бус, тавгүй, түгшүүртэй, тайвангүй, зовуурьтай.

huzursuzluk, -ğu *is.* зовуур, сэтгэл зовох, санаа зовох, түгшүүр, тайван биш байх, сандрах, сандрал.

hücre *is. biy.* 1. эс. 2. *is.* гяндангийн өрөө. 3. *is.* жижиг өрөө, өрөө, тасалгаа, орогнох байр.

hücum *is.* 1. атак, довтлох, дайран орох, дайралт, түрэх, довтлого. 2. цугларалт, цугларах, цуглах. 3. хурц шүүмжлэл. 4. *sp.* дайрах. 5. *ünl.* урагшаа. ~ **etmek** дайрах, довтлох.

hükmen *zf.* шүүгчийн шийдвэрээр.

hükmetmek *(-e)* 1. ноёрхох, эзэрхэх. 2. (тунгаан бодсоны дараа) үр дүнд хүрэх, бодох

hükûmet *is.* 1. засгийн газар, засаг. 2. засаг төр, засаг захиргаа, засаг. 3. засгийн газрын ордон, хотын захиргаа, нутгийн захиргаа. ~ **kurmak** засгийн газар байгуулах.

hüküm, -kmü *is.* 1. эргэцүүлсэн бодол, эргэцүүлэн бодох, учирлан дүгнэх, жишиглэж дүгнэх. 2. ноёрхол, ноёрхох, ноёлох, зонхилох. 3. ач холбогдол, учир холбогдол. "*Bu işin ne hükmü var.*" Энэ ажлын ямар ач холбогдол байгаа юм бэ? 4. нөлөө, эрч, хүч. "*Kışın hükmü geçti.*" Өвлийн эрч буурсан. 5. тогтоол, тушаал, захирамж, шийтгэх, шийтгэх тогтоол, шүүхийн шийдвэр. ~ **giymek** ялтан болох, шийтгэгдсэн байх, ялтан байх, яллагдах, шийтгэгдэх. ~ **sürmek** 1) захирах, ноёлох, удирдах, барих, хаан байх, хаан төр барих. 2) түгээмэл байх, ноёрхох, зонхилох, дэлгэрэх. 3) (нөлөө, эрч, хүч) үргэлжлэх. ~ **vermek** 1) сайтар бодож тунгаасны эцэст шийдвэр гаргах, шийдвэрлэх 2) яллах, ял оноох, шийтгэл оноох. **hükmü geçmek** 1) нөлөө байх, ач холбогдолтой байх. 2) нөлөө нь буурах, эрч нь буурах.

hükümdar *is.* төр баригч, төрийн эзэн, засгийн эрх баригч, хаан, эзэн.

hükümdarlık, -ğı is. хаант засаг, ноёрхол, тусгаар тогтнол.

hükümet, -ti *is.* 1. засгийн газар, засаг. 2. засаг төр, засаг захиргаа, засаг. 3. засгийн газрын ордон, хотын захиргаа, нутгийн захиргаа.

~ kurmak засгийн газар байгуулах.

hükümlü *s.* шийтгэгдсэн, ялтан, яллагдагч, хэрэгтэн.

hükümsüz *s.* хүчингүй, хүчин төгөлдөр биш.

hüner *is.* чадвар, уран чадвар, ур чадвар, эрдэм.

hünkar *is. tar.* хаан, эзэн (зевхен оттоман гүрний).

hür *s.* эрх чөлөөтэй.

hürmet *is.* хүнд, ямба, хүндлэх, хүндэтгэх, хүндэтгэл, элбэрэл. **~ etmek** хүндэтгэх, хүндэтгэл үзүүлэх, хүндлэх, эрхэмлэх.

hürmetli *s.* элбэрэлтэй, ачлалтай, тахимдуу, халамжтай, хайхрамжтай, хүндэлдэг.

hürriyet *is.* эрх чөлөө.

hüsran *is. esk.* 1. хохирол, гарз, хор хомс. 2. урам хугарах, итгэлгүй болох.

hüzün, -znü *is.* гуниг, гансрал, уйтгар, уйтгарлал, гуниглал, гиюүрэх, уйтгар гуниг, дүнсгэр байдал. **~ çökmek** гуних, гиюүрэх, уйтгарлах, гутрах, гашуудах, гуниглах.

hüzünlenmek гуних, гиюүрэх, уйтгарлах, гутрах, гашуудах, гуниглах.

hüzünlü *s.* гунигт, гунигтай, уй гашуутай, уйтгартай, дүнсгэр, гунигласан, гиюүрсэн.

hüzünsüz *s.* амарлингүй, уй гашуу мэдэхгүй, гансрал мэдэхгүй.

I

ıhlamur *is. bot.* далдуу мод, зөөлөн цагаан мод.

ıkınmak *(nsz)* 1. багтрах, амьсгаадах, амьсгаа давчдах. 2. дүлэх.

ılık, -ğı *s.* бүлээн, дулаан.

ılıkça *s.* ve *zf.* бүлээвтэр.

ılım *is.* биеэ барих байдал, хирээ мэдэх, хүсэл ба тачаалаа барих чадвар, зөөлөн байдал.

ılıman *s. coğr.* бүлээн, дулаан (газар).

ılımlı *s.* дундыг баримталсан, зөөлөн, биеэ барьсан, тэвчсэн.

ılınmak *(nsz)* бүлээсэх, дулаасах.

ılıştırmak *(-i)* бүлээсгэх.

ırak, -ğı *s.* хол.

ıraklaşmak *(-den)* холдох.

Iraklı *z. is.* Ирак хүн.

ırgalamak *(-i)* 1. сэгсрэх, сэгсчих, зайлах. 2. *tkz.* сонирхол татах.

ırgat *is.* 1. тариачин. 2. ажилчин, хар ажилчин, барилгын ажилчин. 3. *den.* эргүүлэг, өргөх хошуур.

ırgatlık, -ğı *is.* тариачин байх, газар тариалан эрхлэх.

ırk *is.* 1. арьстан. 2. үүлдэр. 3. угсаа, гарал угсаа, удам, язгуур.

ırkçı *s.* ve *is.* арьсны үзэлтэн.

ırkçılık, -ğı *is. sos.* арьсны үзэл.

ırmak, -ğı *is.* гол.

ırz *is.* нэр хүнд, нэр тер. **~ına geçmek** хүчиндэх, (эмэгтэй хүний) нэр төрийг гутаах, нэр тергүй болгох, нэр терийг хугалах.

ısı *is.* 1. илч, дулаан (халуун). 2. биеийн халуун. 3. халуун, халуурах. 4. температура, халуун хүйтний хэм.

ısıl *s. fiz.* дулаан үүсгэх, илч бий болгох, дулааны.

ısınmak *(nsz)* 1. дулаацах, дулаан болох, халуун болох. 2. дулаацуулах. 3. *mec.* сурах, дасах, хайртай болох, ижил дасал болох, таалж эхлэх, нехөрлех, найзлах, дотно болох.

ısırgan *is. bot.* халгай.

ısırmak *(-i, -den)* 1. хазах, зуух. 2. *(-i)* хазах. 3. хүчтэй салхилах, шуурах. 4. (даавуу) загатнуулах, хатгах.

ısırtmak *(-i, -e)* хазуулах.

ısıtma *is.* 1. халаах, халаалт, дулаацуулах, дулаацуулалт. 2. *esk.* чичрэг, хумхаа (чичирдэг евчин).

ısıtmak *(-i)* халаах, халуун болгох, халуун дулаан болгох.

ıskarta *is.* ve *s.* хаягдал, гологдол бараа, гологдол бүтээгдэхүүн.

ıskonto *is.* 1. хямдрал, үнэ буулгах, үнэ хорогдуулах. 2. *tic.* хугацаанаас нь емнө төлехөд тооцон үнийг багасгах.

ıslah *is.* 1. засах, залруулах, залруулалт, засан хүмүүжүүлэх, сайжруулах. 2. шинэ үүлдрийн амьтан ба шинэ сортын ургамал гаргаж авах. **~ etmek** засан хүмүүжүүлэх, засан сайжруулах, засруулах, засаж авах, сайжруулах.

ıslahat *is.* өөрчлөлт, сайжруулалт, шинэчлэлт.

ıslahevi *is.* хүүхэд засан хүмүүжүүлэх газар.

ıslak *s.* нойтон, норсон, чийгтэй, чийг авсан.

ıslaklık, -ğı *is.* нойтон байх, чийгтэй байх, нойтон чийг.

ıslanmak *(nsz)* норох, нойтон болох, чийгтэй болох.

ıslatmak *(-i)* норгох, нойтон болгох, чийглэх.

ıslık, -ğı *is.* исгэрэх дуун, шүгэлдэх дуун. **~ çalmak** исгэрэх, шүгэлдэх.

ısmarlama *is.* 1. захиалга. 2. *s.* захиалж хийлгэсэн, захиалгаар хийлгэсэн. *"Ismarlama ayakkabı."* Захиалж хийлгэсэн гутал.

ısmarlamak *(-e)* 1. захиалах, захиалга егех. 2. дайлах. *"Siz bana yemek ısmarlayacak mısınız?"* Та надад хоол авч өгех юм уу? 3. захих, авахуулах. *"Pazara gidiyorum bir şey ısmarlayacak*

mısın?" Би зах явлаа чи юм захих вэ? 4. *(-i, -e)* даалгах, даалгаж өгөх, найдаж өгөх. "*Baban seni bana ısmarladı.*" Аав чинь чамайг надад даалгаж өгсөн. 5. зөвлөгөө өгөх, захиж хэлэх, сануулж хэлэх, хэрэгтэй гэх, гэж хэлэх.

ıspanak, -ğı *is. bot.* өргөст ногоо, буурцай.

ıspazmoz *is.* булчин татах, мушгих, булчин таталт, татах, шөрмөс татах.

ısrar *is.* зүтгэх, шахах, шаргаах, шалж шаардах, шургуу зан, цөхрөлтгүй оролдлого, няцашгүй зан. ~ **etmek** зүтгэх, шахах, шургуу зүтгэх, нөр зүтгэх.

ısrarla *zf.* шургуу, цөхрөлтгүй.

ıssız *s.* 1. хүн амьтангүй, хүнгүй, эзгүй, зэлүүд, буйд, хүн ховортой. 2. *mec.* ганц биө, эзэнгүй, харж хандах хүнгүй.

ıssızlık, -ğı *is.* эзгүй(байх), зэлүүд байдал.

ıstakoz *is. zool.* хавч.

ıstampa *is.* 1. тамга, тэмдэг. 2. хээ, дардас. 3. тамганы хайрцаг.

ıstırap, -bı *is.* 1. хөндүүр, хүчтэй өвдөх. 2. *mec.* зовлон, зовлон зүдгүүр, шаналал. ~ **çekmek** хөндүүрлэн өвдөх, өвдөх, өвдөж зовох, тарчлах, зовох, шаналах.

ışık, -ğı *is.* 1. гэрэл, гэгээ, туяа, цацраг. 2. гэрэл, чийдэн, дэн. 3. *mec.* нүдэнд гялалзах оч. 4. *mec.* зам заагч, гэрэлтүүлэгч (хүн, үзэл бодол). ~ **tutmak** 1) гэрэл барьж өгөх, гэрэлтүүлэх. 2) зам заах, чиглүүлэх, хандуулах, гэрэлтүүлэх.

ışıklandırmak *(nsz)* гэрэлтүүлэх, гэрэлтэй болгох.

ışıklı *s.* гэрэлтэй, гэгээтэй, туяатай.

ışıl ışıl *zf.* гялбан, гялганан, гялтганан, гялталзан, гялалзан, хурцаар гялтаганан.

ışıltı *is.* 1. сүүмэлзсэн гэрэл. 2. гялалзах, цахилах, гялбах, туяарах, туяа, хурц гэрэл, гялгар.

ışımak *(nsz)* 1. гэрэлтэх, гэгээтэй болох. 2. гэрэл гялбах, гялалзах.

ışın *is. fiz.* 1. туяа, гэрэл, цацраг, цацрал. 2. *mat.* радиус.

ışınım *is. fiz.* цацрал, цацраг туяарал, туяа гаргах, цацруулах.

ıtır, -trı *is.* 1. сайхан үнэр. 2. *bot.* шимтэглэй, тарлан цэцэг, туух цэцэг.

ıtriyat *is.* сайхан үнэртэн, сүрчиг.

ıvır zıvır *is.* ve *s.* жижиг сажиг, аахар саахар, чухал биш (зүйл).

ızgara *is.* 1. хайс, сараалж, хоовон. 2. мах шарах сараалж. 3. *s.* сараалжин дээр шарсан.

İ

iade *is.* 1. буцаах, буцааж өгөх. 2. татгалзах, үл зөвшөөрөх, үгүй гэх. 3. хариу, хариулал. ~ **etmek** 1) буцаах, буцааж өгөх. 2) хариулах, хариу өгөх.

iane *is. esk.* 1. тусламж. 2. тусламжийн мөнгө. ~ **toplamak** тусламжийн мөнгө цуглуулах.

iaşe *is.* тэжээх, хооллох, харж хандах.

ibadet *is.* мөргөл, залбирал, мөргөлийн зан үйл. ~ **etmek** мөргөл хийх, залбирах, мөргөл үйлдэх.

ibadethane *is.* мөргөлийн дуган.

ibaret *s.* бүрдсэн, бий болсон, үүссэн. ~ **olmak** 1) бүрдэх, бүрэлдэх, бүрэлдэн тогтох, дотроо багтаах, агуулсан байх. 2) иймхэн байх .

ibik, -ği *is.* (тахиа, шувууны) залаа, цацаг.

iblis *is.* чөтгөр.

ibra *is.* цагаатгах, зөвтгөх, цагаатгал. ~ **etmek** цагаатгах, зөвтгөх.

ibraz *is. esk.* үзүүлэх, гаргах, дэлгэн харуулах. ~ **etmek** үзүүлэх, гаргах, дэлгэн харуулах.

ibre *is.* 1. зүү, заагч сум, заагуур, заалтуур. 2. (хуш, гацуур модны) навч.

ibret *is.* сургамж. ~ **olmak** сургамж болох.

ibrik, -ği *is.* данх.

ibrişim *is.* торгон утас.

icap, -bı *is.* 1. эрх биш хэрэгтэй (юм), гарцаагүй хэрэгтэй (байх), чухал хэрэгтэй (байх), хэрэгцээ, хэрэг. 2. *man.* батлах, зөвтгөх, зөв гэх. ~ **etmek** хэрэгтэй байх, хэрэг болох, шаардлагатай байх. **icabına bakmak** 1) хэрэгтэй зүйлий нь хийх, чухал хэрэгтэй байгаа зүйлий нь хийх, шаардлагатай зүйлий нь хийх. 2) *mec.* (хэн нэгнийг) үгүй хийх, хороох. **icabında** хэрэгтэй бол, хэрэгцээтэй бол, шаардлага гарвал, хэрэг гарвал.

icat, -dı *is.* нээлт, ололт. ~ **etmek** зохион бүтээх, нээх, олох.

icbar *is.* хүчлэх, албадах, хүчлэл, албадалт. ~ **etmek** хүчлэх, албадах, аргагүй болгох.

icra *is.* 1. хийх, гүйцэтгэх, гүйцэтгэл, биелүүлэлт, биелүүлэх, (ажил) явуулах. 2. *müz.* хөгжмийн зохиолыг тоглох. 3. *huk.* өр барагдуулалт, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба. ~ **etmek** 1) биелүүлэх, гүйцэтгэх. 2) (хөгжмийн зохиолыг) хөгжимдөх, тоглох, дуулах. ~ **memuru** шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэгч. ~**ya vermek** шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд өр барагдуулах талаар гомдол гаргах.

iç *is.* 1. дотор, дотор тал, дотоод хэсэг. 2. гол, доторх. 3. *is.* (жимс, ногооны) доторх, идээ, чөмөг. 4. *is.* идээ, шанз, доторх бэлдмэл, зүрэм, хигсэн мах, машиндсан мах, татсан мах. 5. *is.* дотуур, дотуур хувцас. "*İç çamaşır.*" Дотуур хувцас. 6. *is.* дотор, дотор гэдэс, умай, хэвэл. "*İçi bozulmak.*" Дотор нь муухайрах, дотор нь эвгүйрэх 7. *is.* дотор, сэтгэл, зүрх, санаа, (хүний) дотоод ертөнц. 8. (нэг улсын, хотын) дотоод, доторх. "*İç savaş.*" Иргэний дайн. "*Şehir içi haberleşme.*" Хот доторх холбоо. "*İç pazar.*" Дотоодын зах зээл.

9. (хүн ба эд зүйлсийн) дотор, дунд, хооронд. **~ açmak** санааг амраах, тайтгаруулах, тайв шруулах, гуниг үргээх, гуниг сарниулах, дотор онгойлгох, сэтгэл онгойлгох. **~ çekmek** санаа алдах, шүүрс алдах, санаашрах, гуних, мэгших, мэгшин уйлах. **~i kazınmak** дотор харлах, гэдэс нь өлсөх. **~i açılmak** сэргэх, уйтгараа гаргах, уйтгараа мартах, зугаацах, уйтгар нь сэргэх, хөгжих, баясах. **~i alaylı, dişi kalaylı** гаднаа гяланцаг, дотроо паланцаг (хүн). **~i bayılmak** 1) дотор нь харлах, ихэд өлсөх. 2) бялуурах. **~i burkulmak** зүрх нь шимшрэх. **~i cız etmek** зүрх нь түг хийх. **~i daralmak** дотор давчдах, залхах, уйдах. **~i içini yemek** (хийх чадалгүйгээсээ болж) зовох, тарчлах, шаналах, зүдэх, санаа зовох, сэтгэл хямрах, сэтгэл зовинох, энэлэх, шаналах, гашуудах, гуних. **~i ferahlamak** уужрах, дотор уужрах. **~i kan ağlamak** маш ихэд харамсах, ихэд гашуудах. **~i kararmak** 1) уйдах, залхах. 2) цөхрөх, харлах, гутах, гутрах. **~i paralanmak** зовох, тарчлах, шаналах, зүдэх, санаа зовох, сэтгэл хямрах, сэтгэл зовинох, энэлэх, шаналах, гашуудах, гуних. **~i rahat etmek** уужрах, дотор уужрах, сэтгэл уужрах, дотор хөнгөрөх, тайв шрах. **~i sıkılmak** уйтгарлах, уйдах, гуниглах, гуних, залхуутай байх, залхах. **~i yanmak** 1) цангах, ангах, ундаасах. 2) энэлэх, шаналах, зовох, тарчлах, гашуудах, гуниглах. 3) их хүсэх, хүслэн болох, эгээрэл болох, хүсэх. **~inden geçirmek** дотроо бодох. **~inden geçmek** санаанд орох, бодох. **~inden gelmek** сайн дураараа хийхийг хүсэх, өөрийн хүсэлтээр хийхийг хүсэх, өөрөө хүсэх. **~ine atmak** 1) дугаралгүй тэвчих, чимээгүй амсаж өнгөрөөх, дуугүй тэсвэрлэх, тэвчих, тэсвэрлэх, хүлцэх. 2) (уйтгар гунигаа, гомдлоо) дотроо хадгалах, дотроо хадгалж явах, дотроо нуух, сэтгэлд хадагдах. **~ine hüzün çökmek** гуниглах, гутрах. **~ini dökmek** 1) санаагаа хэлж амрах, саналаа хэлэх, санаснаа хэлэх, сэтгэлээ хуваалцах, зовлонгоо хуваалцах, зовлонгоо ярих. 2) уужрах, хөнгөрөх, тайвшрах, сэтгэлээ онгойлгох. **~ini okumak** нэвт харах, дотор нь орсон шиг мэдэх, санааг нь таах, бодлыг нь унших. **~ geçirmek** шүүрс алдах, санаа алдах, санаашрах. **~i geçmek** 1) дугхийх. 2) муудах, хэрэггүй болох. 3) (эцэж ядарсанаас, хөгширснөөс болж) хүсэлгүй болох, юунд ч сонирхолгүй болох. **~ sıkıcı** уйтгартай, залхуу хүргэсэн. **~i tez** яаруу, тэвдүү, тэвчээргүй. **~inden çıkmak** бодох, шийдвэрлэх. **~ine atmak** 1) дотроо бодох, дотроо хадгалах. 2) дуугүй өнгөрөөх, чимээгүй өнгөрөөх, дотроо санах. **~ine doğmak** зөгнөх, зөгнөж мэдэх. **~ işleri** дотоод хэргүүд, дотоодын асуудлууд.

içecek, -ği *is.* уух юм, ундаа.

içedönük *s. psikol.* өөртөө төвлөрсөн, бүрэг ичимхий, зожиг.

içedönüklük *is. psikol.* өөртөө төвлөрсөн байдал, бүрэг ичимхий байдал.

içeri, -yi *is.* 1. дотор, дотор хэсэг, дотор тал. "*İçeriden sesler geliyor.*" Дотор талаас чимээ сонсогдож байна. 2. *s.* дотор талын, дотор талд байгаа. "*İçeri odadan sesler geliyor.*" Дотор талын өрөөнөөс чимээ гарч байна. 3. *zf.* дотогшоо, дотор тал руу. "*Çocuk içeri kaçtı.*" Хүүхэд дотогшоо зугтчихлаа. 4. *hlk.* шорон, гяндан, хар гэр. **~ girmek** 1) хохирох, алдагдалд орох. 2) шоронд орох. **~ye atmak** (veya **tıkamak**) *mec.* шоронд хорих.

içerik, -ği *is.* агуулга, утга агуулга, утга.

içerlemek *(-i)* дотроо бухимдах, гомдох.

içermek *(-i)* багтаах, агуулсан байх, дотроо багтаасан байх, хамарсан байх.

içgüdü *is. psikol.* 1. төрөлх зан араншин. 2. зөн, зөн совин, зөн бэлэг, төрөлхийн авьяас.

içgüdüsel *is. psikol.* төрөлх араншингийн, зөн совингийн, хяналтгүй.

içim *is.* 1. уух. 2. балга. 3. ундны амт.

için *e.* 1. тул, тулд, төлөө, зорилгоор, зорилготой. "*Yanlış yapmamak için elinden geleni yapıyordu.*" Буруу хийхгүйн тулд их хичээж байлаа. 2. тул, тулд, хийж, гэж. 3. ...учраас, ...учир, тиймээс. 4. –т, –д, –т зориулан, –т зориулж. "*Sizin için kitap getirdim.*" Би танд зориулж ном авчирлаа. 5. ...аар/ээр бол, үзлээр бол. 6. тухай, талаар. 7. ... хувьд, харьцуулан үзвэл, харьцуулбал. 8. ...ны төлөө, ...нд. "*Bu kitap için kaç para ödedin?*" Энэ номонд хэдийг төлсөн бэ? **~ için** дотроо, далдуур, далдхан, нууцаар, аяархан, аажмаар, далд, сэмхэн.

içinde *zf.* 1. ...ийн дотор, ...ын хооронд, хугацаанд, ...ын турш, ... хиртэй, хооронд, дувтан, шувтан, дотор, турш. "*Yarım saat içinde gelir.*" Тэр хагас цагийн дотор ирнэ. 2. орчинд, дотор, дунд. 3. өмнөх үгэндээ "маш их" гэсэн утгыг нэмж өгнө. "*Canım kardeşim heyecan içinde görünüyordu.*" Хонгор дүү минь их хөөрсөн харагдаж байлаа.

içindekiler 1. гарчиг, товъёг. 2. доторх зүйл, агуулсан зүйл, агуулга.

içirmek *(-i)* уулгах.

içki *is.* архи, дарс, согтууруулах ундаа.

içkici *is.* 1. согтууруулах ундаа үйлдвэрлэгч, согтууруулах ундааны худалдаачин. 2. *s.* архичин, архинд орсон хүн.

içkili *s.* 1. архи уусан, согтуу. 2. архи ууж болдог, архи зардаг.

içlenmek *(nsz)* зовох, шаналах, дотроо шаналах, санаа зовох, сэтгэл түгших, дотроо гомдох.

içli *s.* 1. (жимс, ногоо) доторх нь дүүрэн, чөмөгтэй, идээтэй. 2. *mec.* эмзэг, эмзэг дотортой, уян сэтгэлтэй, уярамтгай, сэтгэл хөдлөмтгий, хөөрүү, амархан гомдомтгой. 3. *mec.* сэтгэл хөдөлгөсөн, зүрх догдлуулах.

içlidışlı *s.* 1. үнэн зүрхний, үнэн сэтгэлийн, дотнын, дотно сэтгэлийн, дотно. 2. нууж хаах зүйлгүй, илэн далангүй, хамаагүй, байгаагаараа.

içmek, -er *(-i)* 1. уух. 2. тамхи татах. 3. уух, шингээх. 4. архи уух, согтууруулах ундаа хэрэглэх.

içmeler *is.* рашаан ус, эрдэстэй ус.

içten *s.* 1. дотны, ойр дотны, чин сэтгэлийн, үнэн сэтгэлийн, сэтгэл зүрхний, үнэн санаатай, үнэн зүрхнээсээ, үнэн голоосоо, чин сэтгэлээсээ. 2. *zf.* дотроос, амин хэсгээс.

içtenlik, -ği *is.* үнэн сэтгэл, дотно сэтгэл, чин сэтгэл, цагаан сэтгэл, элэгсэг байх, дотно байх.

idam *is.* цаазаар авах ял, цаазлах ял. **~ etmek** цаазлах, цаазаар авах, цаазаар аваачих.

idare *is.* 1. удирдах, захирах, эрхлэх, хөтлөх, журам, дэглэм, байгуулал. 2. захиргаа, газар, удирдах газар, байгууллага. 3. удирдлага. 4. гамнах, хэмнэх, хэмнэлт, арвилах, хямгатай байх, нарийн байх. "*İdare ile kullanmak.*" Хямгатай хэрэглэх, арвилан хэрэглэх. 5. шөнийн гэрэл, шөнийн дэн. 6. хүлцэнгүй хандах, сэтгэл ханах, ханах, ханамжтай байх, бололцох, хараад өнгөрөөх. **~ etmek** 1) удирдах, захирах, эрхлэх, хөтлөх. 2) хямгатай хэрэглэх, хэмнэх, гамнах, арвилах, хямгатай байх, арвилан хэмнэх. 3) хүргэх, болгох, ...нд хүрэлцэх. 4) ашигтай байх, хангалттай байх, хүрэлцээтэй байх. 5) хараад өнгөрөх, дуугүй өнгөрөөх. 6) нуун далдлах, хаах.

idareci *is.* 1. удирдагч, эрхлэгч, жолоодогч. 2. *s.* хүлцэнгүй хандагч, дуугүй өнгөрөөгч. 3. *s.* арвич, хямгач, хэмнэгч.

iddia *is.* 1. санал, онол. 2. чармайх, эрмэлзэх, санаархах. 3. зөрүүд зан, гөжүүн зан, өөрийнхөөрөө зүтгэх. **~ etmek** гэх, батлан хэлэх, зүтгэх, шургуу зүтгэх.

iddialı *s.* 1. маргаантай, яриантай, хэлэлцээнтэй. 2. дээгүүр санаатай, их санаархуу, өөртөө их итгэлтэй.

iddianame *is.* яллах төлөвлөгөө, ялын төлөв лөгөө.

iddiasız *s.* эрэлт багатай, голомтгой биш, чамламхай биш, даруухан, даруу, энгийн, жирийн.

ideal, -li *is.* 1. хүслэн, туйлын зорилго, зорилго. 2. *s.* өв тэгш, туйлын сайн, маш зохистой.

idealist *s.* 1. туйлын зорилгодоо үнэнч. 2. *fel.* идеалист, идеализмыг баримтлагч.

idealizm *is. fel.* идеализм, идеалист үзэл (бүх юмны уг үндэс нь бодис биш, ухамсар, сүнс, санаа гэж үздэг үн ухааны нэг чиглэл).

ideoloji *is.* үзэл суртал, суртал (үзэл санааны тогтолцоо систем, өртөнцийг үзэх үзэл).

idman *is.* спорт, бэлтгэл, сургуулилт.

idrak, -ki *is.* 1. ойлгох чадвар, ухамсарлах чадвар, ойлгоц, ойлгохуй, танин мэдэх, ухамсарлах, ойлгох. 2. хүрэх, болох, боловсрох. 3. *fel.* ойлгоц, ойлгох, ухах, мэдрэх. **~ etmek** 1) танин мэдэх, мэдэх, ойлгож авах, мэдэж авах, ойлгох, ухаарах, ухах, ухамсарлах. 2) хүрэх.

idrar *is.* шээс.

ifa *is.* 1. биелүүлэх, гүйцэтгэх, хийх. 2. төлөх, төлбөр. **~ etmek** 1) хийх, гүйцэтгэх, биелүүлэх. 2) төлөх.

ifade *is.* 1. илэрхийлэл, хэлэх үг, илэрхийлэх, илтгэх, өгүүлэх, тайлбар, тайлбарлах, найруулга. 2. хэллэг, үг. 3. харц, царай, өнгө. 4. *huk.* өчиг, мэдүүлэг, гэрчийн мэдүүлэг, гэрчилгээ. **~ etmek** 1) тайлбарлах, илэрхийлэх, өгүүлэх. 2) *mec.* чухал байх. "*Dostluk benim için çok şey ifade eder.*" Анд нөхөрлөл миний хувьд их чухал. **~sini almak** 1) байцаах, шалгаах, мэдүүлэг авах. 2) гэрчийн мэдүүлгийг бичих, гэрчийн мэдүүлгийг тэмдэглэж авах. 3) *argo.* ялах, дийлэх.

iffet *is.* 1. ариун явдал, ариун ёс суртахуун. 2. шударга (байх), үнэнч зан, үнэнч шударга, цэх шулуун.

iffetli *s.* ариун явдалтай, ёс суртахуун ариун.

iflah *is.* аврагдах, сайжрах, хүнд байдлаас гарах, муу зүйлээс ангижрах.

iflas *is.* өрөнд идэгдэх, өрөнд унах, дампуурах, дампуурал. **~ etmek** дампуурах, хоосрох, өрөнд идэгдэх, өрөнд унах.

ifrat *is.* хэтэрсэн явдал, хэтрүүлэл, хэтрүүлэх, дэндүүлэх, дэгсдүүлэх, даврах. **~a kaçmak** хэтрүүлэх, даврах, дэндүүлэх.

ifrit *is.* 1. шуламс, догшин сахиус, бирд. 2. *mec.* догшин ууртай хүн. **~ olmak** догширох, ширүүлэх, уурлах.

ifşa *is.* илчлэл, ил гаргах, илчлэх. **~ etmek** илчлэх, ил гаргах, илрүүлэх, зарлах, түгээх, тараах.

iftar *is.* 1. мацаг барьж дуусгах, мацаг барих хугацаа дуусах. 2. хоол идэх цаг (мусульман шашинд мацаг барьж байгаа хүний). 3. рамазан сарын оройн хоол, ифтар. **~ etmek** мацаг барьж дуусгах, хоол идэх.

iftihar *is.* бахархал, бахдал, урдаа барих ю м. **~ etmek** бахархах.

iftira *is.* гүтгэлэг. **~ atmak** гүтгэх, гүжирдэх, гөрдөх.

iğ *is.* ээрүүл.

iğdiş s. зассан, агталсан, хөнгөлсөн (мал). **~ etmek** засах, агтлах.

iğne *is.* 1. (оёдлын) зүү. 2. сүлбээр зүү. 3. гоёлын зүү, энгэрийн зүү. 4. заалтуур, заагч сум. 5. тарианы зүү, тариур. 6. тарих, зүүгээр тарих, тариа тарих. 8. загасны дэгээ, дэгээ. 9. *mec.* ёжтой үг, хорон үг, өгөө. **~ vurmak** тарих, тариа хийх.

iğnelemek *(-i, -e)* 1. хатгах, сүлбэх. 2. *(-i) mec.* ёжлох, үг хаях, үгээр хатгах, хорон үг хэлэх, егөөдөх.

iğneleyici *s. mec.* 1. ёжтой, егөөдсөн, ёжлосон, ингүүхэн (үг, ааш авир). 2. *zf.* ёж, ёжлосон маягтай, егөөдөн.

iğneli *s.* 1. зүүтэй, зүүгээр тогтоосон. 2. *mec.* ёжтой, ёжлосон егөөдсэн, хорон, хатгасан.

iğnelik, -ği *is.* зүүний хатгуур, зүү хатгах жижиг дэр.

iğrenç, -ci *s.* ой гутмаар, зэвүүрхэм, жигшүүртэй, дур гутам, үзэшгүй муухай, булай, зэвүүн, муухай, жигшмээр, зэвүүцмээр.

iğrendirmek *(-i)* ой гутах, дургүйг хүргэх, жигшүүлэх, зэвүүцүүлэх.

iğrenmek *(-den)* ой гутах, дургүй хүрэх, жигших, зэвүүцэх.

ihale *is.* тендөр.

ihanet *is.* 1. урвалт, урвах, итгэлийг эвдэх. "*Vatanına ihanət.*" Эх орноосоо урвах. 2. хуурах, хайр дурлалаасаа урвах, араар нь тавих, үнэнч биш байх. **~ etmek** 1) урвах, урван тэрслэх, барьж өгөх, дайсанд тушаах. 2) (ханилсан ханиа) хуурах, араар нь тавих, үнэнч биш байх.

ihbar *is.* 1. мэдээ өгөх, мэдэгдэх, мэдээлэх, дуулгах. 2. нууц мэдээ, мэдээ, мэдээлэл, (гэмт хэрэгтэнг, гэмт хэргийг) мэдээлэх, мэдээлэлт, мэдэгдэх. **~ etmek** 1) мэдээлэх, дуулгах, мэдэгдэх, мэдээ өгөх. 2) (гэмт хэрэг, гэмт хэрэгтэнг) зохих газарт нь нууцаар мэдэгдэх, мэдээлэх.

ihbarname *is.* мэдэгдэл, мэдэгдэх хуудас, мэдэгдэх бичиг.

ihlâs *is.* 1. үнэн сэтгэл, цагаан сэтгэл, чин сэтгэлийн хайр, үнэн сэтгэлийн хайр. 2. үнэн зүрхнээсээ мөргөх, үнэн сэтгэлийн залбирал, үнэн голоосоо залбирах, чин сэтгэлийн мөргөл.

ihlâslı *s.* үнэн сэтгэлтэй, үнэн зүрхнээсээ хийдэг, үнэн сэтгэлээсээ хийдэг, үнэн голоосоо залбирдаг, чин сэтгэлээсээ мөргөдөг.

ihmal, -li *is.* хайхрамжгүй байх, эс хайхрах, болгоомжгүй байх, цалгар байдал, салан явдал, хичээнгүй бус байдал, хайхрамжгүй байдал, цалгар назгай байх. **~ etmek** хайхрамжгүй байх, болгоомжгүй байх, эс хайхрах, хичээнгүй бус байх, цалгар назгай байх.

ihmalci *s.* хайнга, хайхрамжгүй хүн, салан, задгай.

ihmalkâr *s. bk.* ihmalci.

ihracat *is.* гадаадад гаргах, экс орт.

ihracatçı *is.* və *s.* (бараа) гадаадад гаргагч.

ihsan *is.* 1. сайн үйл, буянт үйл, ач, ач тус, хайр, энэрэл. 2. хайрлах, бэлэглэх, өгч хайрлах. 3. бэлэг, хишиг, ээл, ивээл, ээнэг, элэгсэг. **~ etmek** таалах, соёрхох, болгоох, хайрлах.

ihtilaf *is.* эө эвдрэл, зөрөлдөөн, өөр өөр үзэлтэй байх, санал зөрөх, санал эс нийлэх, үл ойлголцол, маргаан, ойлголцохгүй (байх). **~a düşmek** эө эвдрэх, зөрөлдөх, санал зөрөх, үл ойлголцох, ойлголцохгүй байх, маргалдах.

ihtilâl, -li *is.* хувьсгал, эргэлт.

ihtilâlci *is.* və *s.* хувьсгалч, эргэлт гаргасан хүн, хувьсгал гаргасан хүн.

ihtilâs *is. esk.* хулгай, мөнгө хулгайлах.

ihtimal, -li *is.* 1. болмоор, боломж, бололцоо, бололцох, болох арга, магадлал, магадгүйн чанар. 2. *zf.* магадгүй, магад, тийм бололтой, байж болмоор.

ihtimam *is.* анхаарал, болгоомж, анхааралтай хандах, халамж, харж хандалт. **~ı göstermek** анхаарал тавих, харж хандах.

ihtiras *is.* 1. шунал, эгээрэл, эгээрэл хүсэл, ховдог сэтгэл, сувдаг сэтгэл. 2. шунахайрал, шунал, тэчъяадал, тачаадал.

ihtisas (I) *is.* сэтгэл, сэтгэл хөдлөл.

ihtisas (II) (тусгай) мэргэжил, тусгай мэдлэг, мэргэшил. **~ yapmak** мэргэжих, мэргэжилтэй болох, мэргэжил эзэмших, мэргэших, тусгай мэдлэг эзэмших.

ihtisaslaşmak *(-de)* мэргэжих, мэргэжилтэй болох, мэргэжил эзэмших, мэргэших, тусгай мэдлэг эзэмших.

ihtişam *is.* хээнцэр байдал, хээнцэр тансаг байдал, үзэсгэлэн, сүр жавхлан, сүр сүлд.

ihtiyaç, -cı *is.* 1. хэрэгцээ, шаардлага, гарцаагүй хэрэгтэй(байх), чухал хэрэгтэй (байх). "*Oyun, çocuklar için bir ihtiyaçtır.*" Тоглоом нь, хүүхдүүдэд гарцаагүй хэрэгтэй. 2. ихэд хүсэх. 3. хэрэгтэй зүйл, эрх биш хэрэгтэй юм, хэрэгцээтэй зүйл, шаардлагатай зүйл. 4. гачигдал, гачаал, хоосон ядуу байдал, үгийгүү байдал, ядуу зүдүү байдал, хоосон, ядуу, тарчиг, ядуу(байх). **~ duymak** хэрэгтэй байх, дутагдах, гачигдах. **ihtiyacı olmak** хэрэг болох, хэрэгтэй байх.

ihtiyar (I) *s.* 1. настай, хөгшин, хөгширсөн. 2. *is. tkz.* хөгшин, ээж, аав.

ihtiyar (II) *is. esk.* сонгох.

ihtiyarlamak *(nsz)* 1. хөгшрөх, өтлөх, нас ахих, наслах. 2. овортой харагдах.

ihtiyat *is.* 1. болгоомж, сэрэмж, хянамж, болгоомжлох, сэрэмжлэх, болгоомжтой (байх), хянамжтай (байх), сэрэмжтэй (байх). 2. нөөсөн, илүү, бэлтгэл, нөөцөлсөн, нөөц. 3. *ask.* (дайны үед) нэмэлт хүч.

ihtiyatlı *s.* болгоомжтой, хянамжтай, сэрэмжтэй, хашир, хянамгай.

ikamet *is.* оршин суух. **~ etmek** амьдрах, оршин суух.

ikametgâh *is.* оршин сууж байгаа газар. "*İkametgâh kağıdı.*" Оршин сууж байгаа газрын бичиг.

ikaz *is.* 1. сануулах, анхааруулах, урьдаас анхааруулах, сануулга. 2. *esk.* сэрээх. **~ etmek** сануулах, урьдаас сануулах.

iken *zf.* хэдийгээр ... боловч, гэсэн хэдий боловч, ... ч ... гэсэн, тэгэхийн хажуугаар, ... авч, ... гэвч, ... вч,...гэлээ ч, ... ч гэсэн.

iki *is.* хоёр.

ikibüklüm *zf.* бөгтөр, бөгтийсөн.

ikilem *is. man.* хоёрын нэгийг сонгох, яах ч аргагүй байдал.

ikilemek *(-i)* 1. хоёр дахин нэмэх. 2. дахих, давтах.

ikili *s.* 1. хос, давхар. 2. хоёр этгээдийн, хоёр талын, хоёр талаас баталсан. 3. *müz.* хослон дуулах, хослон хөгжимдөх.

ikilik, -ği 1. хоёр, хос, давхар. 2. (үзэл бодол) хоёр хуваагдал, зөрчил. 3. *müz.* хагас нот.

ikinci *s.* хоёрдугаар, дэд, хоёр дахь.

ikincil *s.* хоёрдугаар зэргийн, дунд хирийн, хоёрдогч.

ikindi *is.* үдээс хойш.

ikircim *is.* эргэлзээ, тээнэгэлзэл.

ikiyüzlü *s.* 1. хоёр нүүртэй, хуурамч зантай, бялдууч. 2. хоёр талаар нь хэрэглэж болох.

ikiyüzlülük, -ğü *is.* хоёр нүүр гаргах, хуурмаг зан, хуурмаг царай.

ikiz *s.* 1. хоёр ихэр, ихэр хүүхэд. 2. хос, ижил(юм).

ikizler *z. is. astr.* Ихрийн ордон.

iklim *is. coğr.* уур амьсгал, улирал.

ikmal, -li *is.* 1. нөхөх, гүйцээх, дүүргэх, дутууг гүйцээх. 2. дуусгах, төгсгөх. 3. *ed.* төгсгөл. **~ etmek** нөхөх, гүйцээх, дүүргэх, дутууг гүйцээх. **~ kalmak** дахин шалгалтанд үлдэх.

ikna, -ı *is.* ятгалаг, ятгах, сэнхрүүлэх, итгүүлэх, үнэмшүүлэх. **~ etmek** ятгах, хуурах, сэнхрүүлэх, итгүүлэх, үнэмшүүлэх.

ikram *is.* 1. зочин дайлах, дайлах, дайллага, зочлох, зочлол, зоог өгөх. 2. бэлэг өгөх, бэлэглэх, бэлэг. 3. (худалдаачин үнээ) хямдруулах, буулгах. 4. идээ, зоог. **~ etmek** 1) дайлах, цайлах. 2) (худалдаачин үнээ) буулгах, хямдруулах, хямдруулж өгөх.

ikramiye *is.* 1. шагнал, шагналын мөнгө. 2. сугалааны хожил, шагнал.

ikramiyeli *s.* шагналтай, хожилтой.

iktidar *is.* 1. чадал, хүч, хүч чадал, эрх мэдэл, мэдэл. 2. засгийн эрх, засгийн газар, засгийн эрх баригч, эрх баригч. "*İktidar partisi.*" Эрх баригч нам, засгийн эрх баригч нам.

iktisadî *s.* эдийн засгийн.

iktisat, -dı *is.* эдийн засаг. **~ yapmak** хямгадах, мөнгө хэмнэх.

il *is.* хот (Туркийн засаг захиргааны нэгжийн нэр).

ilaç, -cı *is.* 1. эм, эм тан. 2. *mec.* арга, арга зам, арга хэмжээ. **~ yazmak** эмийн жор бичих, эм бичих.

ilaçlamak *(-i)* 1. эм түрхэх. 2. хор цацах.

ilaçlı *s.* 1. эмтэй, эм тантай. 2. хор цацсан.

ilâh *is.* Бурхан.

ilahî *s.* 1. бурхны. 2. гайхамшиг, гайхамшигтай, гоц сайхан. 3. *is.* бурхныг магтан дуулах магтаал дуу.

ilâhiyat *is.* шашин судлал.

ilân *is.* 1. зар, зарлал. 2. зарлан тунхаглал, тунхаг, сонордуулга. **~ etmek** зарлах, зарлан тунхаглах, тунхаглах, мэдэгдэх.

ilâve *is.* 1. нэмэгдэл, нэмэлт. 2. нэмэлт, хавсралт. **~ etmek** нэмэх, хавсаргах.

ilçe *is.* дүүрэг, тойрог, тосгон (Туркийн засаг захиргааны нэгжийн нэр).

ile *e.* ve *bağ.* 1. –аар(–ээр, –оор, –өөр). "*Bu haberin gelmesiyle iş bozuldu.*" Энэ мэдээ ирсэнээр хэрэг бишдлээ. 2. е. дайвар үг үүсгэнэ –тай, –тэй. 3. *bağ.* бас, ба, хамт, –тай(–тэй).

ileri *is.* 1. урд тал, цаад тал. 2. ирээдүй, ирээдүй цаг, хэтдээ, хойч, хожим. 3. *s.* өмнөх, урд, тэргүүн, тэргүүний. 4. *s.* өмнөх, урьдах, түрүүчийн. 5. түрүүлж байгаа, түрүүлж явж байгаа (цаг). 6. *zf.* урагшаа, урагш. 7. *ünl.* Урагшаа, урагш давшаад. 8. *s. mec.* ойр, дотно, илүү үнэтэй, илүү дотно. 9. *s. mec.* тэргүүний, дэвшилт, хол давсан, хол хаясан. **~ gelmek** ... дүнд бий болох, үүсэх, бий болох, шалтгаан болох. **~ geri konuşmak** зохисгүй үг хэлэх, бодолгүй ярих, бодлогогүй ярих, тунгаалгүй ярих. **~ gitmek** хэтрэх, хирээс хэтрэх. **~ sürmek** 1) урагш нь түлхэх. 2) санал дэвшүүлэх. дэвшүүлэх.

ilerici *s.* ve *is.* дэвшилт үзэлтэн, дэвшил тасралтгүй гэж итгэсэн хүн.

ileride *zf.* 1. хэтэд, цаашид, хойшид, хожим, ирээдүйд. 2. цаана, цаах нь.

ilerlemek *(nsz, -e)* 1. урагшлах. 2. цаг яваад өгөх, цаг талийгаад өгөх. 3. хөгжих, дэвших, дэгжих, сайжрах. 4. газар авах, даамжрах, нөлөөтэй болох, ахих. "*Hastalık ilerledi.*" Өвчин газар авав, өвчин даамжрав.

iletişim *is.* 1. харилцаа, харилцах, мэдээлэл санаа бодлоо солилцох, харилцан мэдээлэх. 2. *tek.* холбоо, харилцаа.

iletken *s. fiz.* дамжуулагч, дулаан дамжуулагч, цахилгаан дамжуулагч, нэвтрүүлэгч.

iletki *is. mat.* өнцгийн хэмжүүр, өнцөгч шугам, транспортер.

iletmek *(-i)* 1. аваачих, аваачиж өгөх, хүргэх, хүргэж өгөх, дамжуулах. 2. *fiz.* (цахилгаан, дулаан, хий) дамжуулах, нэвтрүүлэх.

ilgeç, -ci *is. gr.* холбоос үг, угтвар үг.

ilgi *is.* 1. холбогдол, хамаа, холбоо, холбогдолтой. "*Onunla ne ilgisi var?*" Түүнтэй ямар хамаа байгаа юм бэ? 2. *psikol.* сонирхол, шохоорхол, сонирхох, шохоорхох. "*İlgi çekici.*" Сонирхолтой, сонин, сонирхол татах, анхаарал татах. 3. *psikol.* анхаарах, анхаарал. **~ çekmek (toplamak** veya **uyandırmak)** анхаарал татах, дур татах, сонирхол татах, сонирхол төрүүлэх. **~ göstermek** анхаарах, анхаарлаа хандуулах, сонирхох, сониучирхах, шохоорхох, сонирхол илрэх.

ilgilendirmek *(-i, -le)* 1. сонирхол татах, хамаарах, хамаатай байх. 2. сонирхлыг татах, анхаарлыг татах.

ilgilenmek *(-le)* 1. дотно харьцах, дотно хандах, анхаарал тавих, сонирхох, шохоорхох. 2. сонирхох, сонирхон оролдох, сониучирхах, сонирхол илрэх.

ilgili *s.* хамаатай, холбогдол бүхий, холбоотой, сонирхол бүхий.

ilginç *s.* сонин, хачин, сонирхолтой, сонирхол татсан, анхаарал татсан.

ilgisiz *s.* хамаагүй, падгүй, хайнга, хайхрамжгүй, оролцоогүй, ажиггүй, сонирхолгүй, санаа амар.

ilgisizlik, -ği *is.* 1. хайхрамжгүй байдал, хайнга байдал. 2. хайхрахгүй байх, анхаарал тавихгүй байх, сонирхолгүй хандах.

ilham *is.* онгод, урам, урам хөгжих, зориг, урамшил.

ilik, -ği (I) *is.* гогцоо, шилбэ, түдүүл, товчны нүх.

ilik, -ği (II) *is.* чөмөг. **iliğine işlemek** 1) шулба норох, голдоо ортлоо даарах, голд нь хүйт орох. 2) цус маханд нь шингэх, голд нь орох, цус маханд нь шингэтэл нөлөөлөх. уяруулах. **iliğine kadar** цус махандаа хүртэл, цус махандаа шингэтэл.

iliklemek *(-i)* товчлох, дэгээдэх, чагтлах.

ilim, -lmi *is.* шинжлэх ухаан, эрдэм, эрдэм ухаан.

ilinti *is.* 1. холбоо, холбогдол. 2. *hlk.* шаналал, шаналгаа.

ilişik, -ği *s.* 1. хавсаргасан, хавсарсан. "*Dilekçeyo ilişik olarak sunulan belge...*" Өргөдөлд хавсарган барьсан баримт. 2. холбогдолтой, холбоотой, хамаатай.

ilişki *is.* 1. харилцан холбоо, харьцаа, холбогдол, холбоо хэлхээ. 2. харилцаа, холбоо, харилцаа холбоо.

ilişkin *s.* холбогдолтой, холбоотой, талаар, хамаатай, тухай.

ilişmek *(-e)* 1. хүрэх, гар хүргэх, шүргэх, гар шүргэх. 2. (нэг юмны буланд, өнцөг дээр) суух, түр суух. 3. амар заяа үзүүлэхгүй байх, оролцох. 4. *mec.* дурдах, ярих, ... тухай ярих. 5. шоглох, тоглоом хийх.

iliştirmek *(-i, -e)* хавсаргах, холбох, боох, уях, бэхлэх, наах, нийлүүлэх.

ilk *s.* 1. анх, эх, анхны, эхний, түрүүчийн. "*Gözlerini açınca ilk işi saatine bakmak oldu.*" Нүдээ нээнгүүтээ эхлээд цаг руугаа харлаа. "*İlk yardım.*" Анхны тусламж. 2. өмнөх, тэргүүн, анхдагч.

ilkah *is.* үр тогтоох, үр нийлүүлэх.

ilkbahar *is.* хавар.

ilkçağ *is. tar.* эртний үе.

ilke *is.* 1. зарчим, үндсэн зарчим. 2. анхны мэдэгдэхүүн, үндсэн мэдлэг, үндэс, анхны суурь. "*Kimyanın ilkeleri.*" Химийн анхны мэдэгдэхүүн. 3. эх, эх үүсвэр, эх булаг, гарал, үндэс.

ilkel *s.* 1. хүй нэгдлийн, балар эртний. 2. болхи бүдүүлэг. 3. (урлагт) энгийн, энгийн хялбар. 4. **XIV-XV** зууны үеийн Италийн зураачид болон дундад зууны үеийн өвро. зураачдыг нэрлэсэн нэр. 5. *s. mec.* балар эртний, хүй нэгдлийн, соёлгүй, боловсролгүй, юм үзээгүй, бүдүүлэг.

ilkin *zf.* анх, анхандаа, эхэндээ, эхлээд.

ilkokul *is. esk.* бага сургууль.

ilköğretim *is.* бага ангийн боловсрол.

illâ *zf.* 1. юу ч болсон, юу ч тохиолдсон хамаагүй, ямар ч байсан, яадаг ч байсан, ямар ч тохиолдолд. "*İllâ seni götüreceğim diye tutturdu.*" Яадаг ч байсан чамайг авч явна гээд зүтгэчихлээ. 2. ялангуяа. 3. болохгүй бол, үгүй бол, тэгэхгүй бол. "*Sen de gelirsin, illa gitmem diye tutturdu.*" Чи ч гэсэн ирээрэй, тэгэхгүй бол би явахгүй шүү.

illet *is.* 1. өвчин. 2. *mec.* зуршил. 3. *mec.* эвдрэл, гэмтэл. 4. *tkz.* уур хүргэм, уур хүргэсэн, хилэгнүүлсэн, бухимдал төрүүлсэн, бухимдуулсан (зүйл, хүн). 5. *fel. esk.* шалтгаан, утга учир. **~ etmek** 1) уур хүргэх, уурлуулах, бухимдуулах. 2) эвдлэх, эвдрэх, гэмтэх, гэмтээх.

illiyet *is. fel. esk.* шалтгаант чанар, шалтгааны холбоо, нөхцөл.

ilmî *s.* шинжлэх ухааны.

ilmihâl, -li *is. esk.* шашны дүрэм горимын талаарх тайлбар ном.

ilmik, -ği *is.* гогцоо, сэгэлдрэг.

ilmiklemek *(-i)* гогцоо гаргах, гогцоолон уях.

iltica *is.* найдвартай газар орогнох, хоргодох. **~ etmek** найдвартай газар орогнох, хоргодох.

iltifat *is. esk.* 1. эргэж харах. 2. сайхан харьцах, найрсаг хандах, мэнд усы нь мэдэх, сайхан аашлах. 3. онцгойлох, тусгайлан үзэх, анхаарал тавих. 4. найрсаг үг, магтаал, сайшаал. **~ etmek** 1) магтах, сайшаах, таалах. 2) найрсаг хандах, сайхан харьцах, дотно хандах, хүндэтгэл үзүүлэх.

iltihap, -bı *is.* идээ, яр түүхий.

iltihaplanmak *(nsz)* идээлэх, идээ татах.

ima *is.* 1. битүү утгатай үг, тойруу үг, битүүлэг үг. 2. битүүлэг зүйл. **~ etmek** тойруулах, тойруулж хэлэх, далд утгатай үг хэлэх, битүүлэг үг хэлэх.

imal, -li *is.* үйлдвэрлэл, үйлдвэрлэх, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх. **~ etmek** үйлдвэрлэх.

imalât *is.* 1. бүтээгдэхүүн. 2. үйлдвэрлэл.

imalâthane *is.* үйлдвэрийн газар, үйлдвэр.

imalı *s.* битүүлэг, битүү утгатай (үг, үйлдэл).

imam *is.* ислам шашны лам.

iman *is.* 1. шүтлэг, сүжиг, итгэл, шашинд итгэх, сүсэг бишрэл. 2. исламын шашинд итгэх. **~ etmek** бурханд итгэх, шашинд итгэх, сүсэгтэй байх.

imanlı *s.* шүтлэгтэй, бурханд итгэдэг, шашинд итгэдэг, сүжигтэй.

imansız *s.* 1. шүтлэггүй, бурханд итгэдэггүй, шашинд итгэдэггүй, сүжиггүй, сүсэг бишрэлгүй. 2. *mec.* хүний үнэргүй, өр хатуу, өрөвдөх сэтгэлгүй.

imar *is.* хөгжил, хөгжил цэцэглэлт. **~ etmek** хөгжүүлэх, цэцэглүүлэх.

imbat *is.* далайн салхи.

imbik, -ği *is.* нэрэх аппарат, бүрхээр. **~ten çekmek** нэрэх.

imdat, -dı *is.* 1. тусламж. 2. *ünl.* амь авраарай! туслаарай! **~ etmek** туслах, тусламж үзүүлэх.

imece *is. sos.* 1. хамтрал. 2. хамтын ажиллагаа, хамтын хөдөлмөр.

imge *is.* 1. зүүд мөрөөдөл, мөрөөдөл. 2. *psikol.* тусгал, дүрслэл. 3. *psikol.* төсөөлөл, санаа бодол.

imgelem *is. psikol.* 1. төсөөлөл, төсөөлөх, уран сэтгэмж. 2. дүрслэл.

imgelemek *(-i)* төсөөлөх, бодол санаандаа ургуулан бодох, дүрслэн бодох.

imgesel *s.* дүрслэгддэг, бодит бус.

imha *is.* үгүй хийх, сүйтгэл, устгах. **~ etmek** үгүй хийх, сүйтгэх, устгах.

imkân *is.* боломж, бололцоо.

imkânsız *s.* боломжгүй, бололцоогүй, бүтэшгүй, болохгүй, бүтэхгүй.

imkânsızlık, -ğı *is.* боломжгүй байдал, бүтэшгүй байх.

imlâ *is.* 1. зөв бичих зүй, үсгийн дүрэм, зөв бичих дүрэм. 2. *is.* дүүргэх, дүүрэх.

imparator *is.* эзэн хаан.

imparatoriçe *is.* 1. хатан хаан. 2. хатан.

imparatorluk, -ğu *is.* хаант улс, хаант засаглал.

imrendirmek *(-i, -e)* 1. атаархал төрүүлэх, атаархуулах. 2. хүсэл төрүүлэх.

imrenmek *(-e)* 1. ихэд хүсэх. 2. атаархах, атаархан харах, атаархал төрөх.

imsak, -ki *is.* 1. (рамадан сард) мацаг барьж эхлэх цаг. 2. хоолны дэглэм, идэх уух хэрэгцээгээ тэвчиж чадах.

imtihan *is.* шалгалт, шүүлэг. **~ etmek** 1) мэдлэг шалгах, шүүх, мэдлэг хэмжих. 2) турших, шалгах. **~ olmak** 1) мэдлэгээ шалгуулах, шалгалт өгөх. 2) шалгуулах, туршигдах.

imtina *is.* зайлсхийлт, зайлсхийх, болгоомжлол, болгоомжлох. **~ etmek** зайлсхийх, болгоомжлох.

imtiyaz *is.* 1. онцгой эрх, тусгай эрх, тусгай эрх ямба, эрхшээл, эрх дарх, хөнгөлөлт. 2. *huk.* улсын тусгай зөвшөөрөл, онцгой эрх.

imtiyazlı *s.* онцгой эрхтэй, эрх дархтай, тусгай эрх ямбатай.

imza *is.* 1. гарын үсэг. 2. гарын үсэг зурах. 3. *mec.* алдартай зохиолч, урлагийн алдартай хүн. **~ atmak** гарын үсэг зурах. **~ sahibi** 1) гарын үсэг зурагч 2) нэртэй зохиолч, нэртэй цуутай хүн.

imzalamak *(-i)* гарын үсэг зурах.

in *is.* 1. ичээ, амьтны ичээ, үүр. 2. агуй.

inan is. шүтлэг, сүжиг, итгэл, бат итгэх, лав итгэх.

inanca *is.* баталгаа.

inanç, -cı *is.* 1. (нэг үзэл бодолд) сэтгэл зүрхнээсээ итгэх, лав итгэх, бат итгэх. 2. бурханд итгэх, шүтлэг, сүжиг, сүсэг бишрэл, шашинд итгэх. 3. итгэл, итгэх, найдлага, найдвар. 4. итгэж буй зүйл, үзэл бодол.

inandırıcı *s.* үнэмшилтэй, итгэмээр, үнэмшимээр, үнэмшил төрүүлсэн.

inandırmak *(-i, -e)* үнэмшүүлэх, итгүүлэх.

inanmak *(-e)* 1. (хүнд) итгэх, найдах. 2. итгэх, шүтэх, сүсэглэх. "*Tanrı'ya inanmak.*" Бурханд итгэх. 3. итгэх, хүлээн зөвшөөрөх, үнэмших. 4. хууртагдах, мэхлэгдэх.

inat, -dı *is.* 1. зөрүүд зан, гөжүүн зан, зөрүүдлэх. 2. зөрүүд хүн, зөрүүд зантай хүн, гөжүүн хүн. **~ etmek** зөрүүдлэх, гөжих, гажуу зөрүүд зан гаргах. **inadı tutmak** зөрүүдлэх, зөн зан гаргах. **inadına** *zf.* 1) хорондоо, тэгэхээс тэгэх гэж, албаар зөрж, зориуд. 2) эсрэгээр нь.

inatçı *s.* зөрүүд, гажуу зөрүүд.

inatçılık, -ğı *is.* зөрүүдлэх, гажууд зан гаргах.

inatlaşmak *(-le)* 1. зөрүүд зан гаргацгаах, зөрүүдлэцгээх. 2. зөрөх, зөрүүдлэх, зөрүүд зан гаргах.

ince *is.* 1. нарийн, нарийнхан, нимгэн. 2. *s.* нарийн ширхэгтэй. 3. *s.* нарийн, уран. 4. гоолиг, нарийхан, туяхан, уян налирхай. 5. *mec.* мэдрэмтгий, нарийн мэдэрдэг, бодож хөдөлдөг, халамжтай, халамж тавьдаг, боддог. 6. *s.* нарийн дуу хоолой. **~ bağırsak** *is. anat.* нарийн гэдэс.

incecik *s.* нарийхан, туяхан.

inceleme *is.* судлал, судлах, судалгаа, шинжлэл, шинжилгээ, шинжлэх.

incelemek *(-i)* судлах, шинжлэх.

incelik, -ği *is.* 1. нарийн байдал. 2. эелдэг ааш, найрсаг зан. 3. нарийн утга, нарийн учир, нарийн ширийн зүйлс.

incelmek *(nsz)* 1. нарийн болох, нарийсах. 2. *mec.* эелдэг харьцаатай болох, найрсаг зантай болох, боловсон болох, соёлтой болох. 3. турах. 4. шингэрэх, шингэн байдалтай болох.

inci *is.* 1. сувд. 2. сувдан зүүлт чимэглэл.

incik, -ği *is. anat.* шилбэ.

incik boncuk, -ğu *is.* аахар шаахар чимэглэлийн эд, жижиг шажиг гоёл чимэглэлийн зүйлс.

İncil *z. is.* Библи судар, христосын шашны судар, шинэ гэрээ, Гэгээн Есүст буулгасан судар.

incinmek *(nsz)* 1. шалбарах, гэмтэх, бэртэх. 2. *(-den) mec.* гомдох, юм санах, гутрах.

incir *is. bot.* инжир (дулаан орны мод, түүний амтархаг жимс), илжгэн чих.

incitici *s.* гомдоох, гомдмоор, зүрх эмзэглүүлэм (үг, ааш).

incitmek *(-i)* 1. гэмтээх, бэртээх, шалбалах. 2. *mec.* гомдоох, гутраах, эмзэглүүлэх.

indeks *is.* товъёг, индекс, хэлхээ.

indirgemek *(-i)* 1. энгийн болгох, хөнгөн болгох, хялбар болгох. 2. *mat.* хялбарчлах,

хялбар болгох, хураах, хураангуйлах, товчлох, богиносгох. 3. *kim.* хүчилтөрөгчийг бууруулах.

indirim *is.* хямдрал, үнэ хямдрах.

indirimli *s.* хямд, хямдралтай, үнэ нь хямдарсан, үнэ нь буурсан.

indirmek *(-i)* 1. буулгах, доош нь буулгах. 2. (унаанаас, уналганы амьтнаас) буулгах. 3. багасгах, буулгах, хямдруулах. 4. дэлсэх, чанга цохих, тас хийтэл буулгах. 5. буулгах, хаах. "*Kepenkleri indirmek.*" Хаалганы хаалт буулгах, хаах. 6. (бороо, манан) гэнэт орох, цутгах, буух. 7. хагалах, эвдэх

inek, -ği *is.* 1. үнээ. 2. тэнэг, мулгуу, мангар. 3. *argo.* хичээл их давтдаг сурагч.

infaz *is.* (шүүхийн шийдвэр) гүйцэтгэл, бие лүүлэлт, биөлүүлэх, гүйцэтгэх. ~ **etmek** шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх, биөлүүлэх.

infilâk *is.* дэлбэрэлт, тэсрэлт. ~ **etmek** дэлбэрэх, тэсрэх.

infisah *is.* 1. хүчингүй болох. 2. тарах, тарж бутрах. 3. муудах, ялзрах, үнэртэх. ~ **etmek** 1) хүчингүй болох. 2) тарах. 3) муудах, ялзрах, үнэртэх.

İngiliz *z. is.* ve *s.* 1. Англи хүн. 2. англи, английн.

İngiliz anahtarı *is.* эрэг чангалах түлхүүр.

ingilizce *is.* англи хэл.

inhisar *is.* монополи, онцгой эрх, ноёрхол.

inik *s.* буусан, буулгасан.

inilti *is.* ёолох дуу, гэнгэнэх дуу, гаслах дуу.

iniş *is.* 1. буулт. 2. налуу газар. 3. *mec.* буурал, мөхөл. 4. *sp.* буулт, газардалт, буух, үсэрч буух, газардах.

inkâr *is.* үгүйсгэл, үгүйсгэх, няцаах. ~ **etmek** үгүйсгэх, няцаах.

inkılâp, -bı *is.* хувьсгал, эргэлт, өөрчлөлт.

inkılâpçı *s.* хувьсгалч, эргэлт гаргагч.

inkişaf *is.* 1. хөгжил, дэвшил. 2. гарч ирэх, тодрох. ~ **etmek** хөгжих, дэвших.

inlemek *(nsz)* 1. ёолох, гэнгэнэх, гаслах. 2. хүнгэнэх, цангинах.

inletmek *(-i)* 1. ёолуулах, гэнгэнүүлэх, гаслуулах. 2. *mec.* зовоох, тамлах, тарчилгах.

inme *is.* 1. буулт, буух. 2. *tıp.* мэдээ алдах, мэдээгүй болох, саа дайрах. ~ **inmek** мэдээ алдах, мэдээгүй болох, саа дайрах.

inmek, -er *(-dən)* 1. буух, доошлох. 2. (унаанаас, уналаганы амьтнаас) буух. 3. (нэг газраас нөгөө газарт) хүрэх, очих. 4. *(-e)* хоноглох, буух. 5. *(nsz)* хуучин байдалдаа эргэж орох, буух. "*Su seviyesi inmiş.*" Усны төвшин буусан байна. 6. *(nsz)* үнэ буулгах, бууруулах, багасгах, хямдруулах. 7. үнэ цэнэ нь буух. 8. *(-e) argo.* цохих, буулгах. 9. *(nsz)* нурах, нурж унах. 10. *(-ө)* мэдээ алдах, мэдээгүй болох, саа дайрах. 11. газардах, газар хүрэх, газар хөл тавих. 12. бүрхэх, дүүрэх, тархах, хүрэх. 13. тоо нь багасах, багасах, хасагдах.

insaf *is.* 1. үнэн шударга (байх), шударга ёс, шударга зүй, шударга (байх), алагчлалгүй, тал тохой засалгүй, дотоод сэтгэл, ичих нүүр. 2. нигүүлсэл, энэрэл, нигүүлсэх, энэрэх, өрөвдөх, өрөвдөх сэтгэл. 3. *ünl.* арай ч дээ шударга бай!

insaflı *s.* үнэнч, шударга, алагчлалгүй, тал тохой засалгүй, хүнлэг, энэрэнгүй сэтгэлтэй, өрөвдөх сэтгэлтэй, нигүүлсэнгүй.

insafsız *s.* энэрэх сэтгэлгүй, хатуу хахир, өрөвдөх сэтгэлгүй, шударга бус, ичих нүүргүй, сэтгэл зоволгүй.

insafsızlık, -ğı *is.* хатуу хахир (байх), энэрэх сэтгэлгүй (байх), өрөвдөх сэтгэлгүй (байх), шударга бус явдал, ичих нүүргүй байдал, сэтгэл зовохгүй явдал.

insan *is.* 1. хүн. 2. *s. mec.* хүнлэг, хүмүүнлэг (хүн). 3. хүн төрөлхтөн. 4. хэн нэгэн, хүн (хэн нь тодорхойгүй үед хэрэглэнэ).

insanbilimi *is.* антропологи, хүний судлал.

insancıl *s.* 1. хүнийг хайрладаг, хүнийг дээдэлдэг, хүнийг хүндэтгэсэн, хүнд хайртай, хүмүүнлэг. 2. хүнтэй холбоотой, хүний. 3. *fel.* хүмүүнлэг үзэлтэн, энэрэнгүй сэтгэлтэн.

insancılık, -ğı *is.* хүнлэг ёс, энэрэнгүй үзэл, хүнийг дээд төрөлт амьтан болохыг хүлээн зөвшөөрдөг гүн ухааны урсгал.

insanlık, -ğı *is.* 1. хүн төрөлхтөн. 2. хүмүүнлэг ёс, хүнлэг ёс. 3. хүмүүнлэг чанар. 4. нинжин сэтгэл, нигүүлсэл.

insanoğlu *is.* хүн төрөлхтөн, хүн.

insanüstü *s.* хүнээс илүү, хүний хүч чадлыг давсан, ер бусын.

inşa *is.* 1. байгуулах, барих. 2. *ed.* (тууж, үргэлжилсэн үгийн зохиол) бичих, бичиж үлдээх. ~ **etmek** барих, байгуулах.

inşaat *is.* барилга, байгууламж. "*İnşaat mühendisi oldu.*" Барилгын инженер болсон.

inşaatçı *is.* барилгачин, барилгын ажилтан, барилгын мэргэжилтэн.

inşallah *ünl.* бурхан ивээлээр.

inşirah *is.* дотор онгойх, сэтгэл онгойх, сэтгэл тэнийх. ~ **bulmak** дотор онгойх, сэтгэл тэнийх.

intiba, -ı *is. esk.* сэтгэгдэл.

intibak *is.* зохицох, нийцэх. ~ **etmek** зохицох, дасах, нийцэх.

intihar *is.* 1. амиа хорлох, амиа өгүүтгэх. 2. амь насанд нь аюултай (ажил, ааш байдал). ~ **etmek** амиа хорлох, амиа егүүтгэх.

intikal, -li *is.* 1. дайрах, дайран өнгөрөх, шилжих. 2. ойлгох, ухах, ойлгоц, ухвар. 3. өв үлдээх. ~ **etmek** 1) шилжих, байр болих. 2) ойлгох, ухаарах. 3) өв үлдэх, өвлөн ирэх.

intikam *is.* өс, өшөө, өшөө хорсол. ~ **almak** өшөө авах, хариугаа авах.

intizam *is.* эмх цэгцтэй байдал, эмх журамтай байдал, зохион байгуулалттай (байх), нягт, нямбай.

inzibat *is.* 1. чанга дэглэм, хатуу сахилга. 2. *ask.* армид дэглэм сахиулагч.

inziva *is.* 1. нийгмээс даажин ганцаардмал амьдрах. 2. аглагч, даяанч болох.

ip *is.* 1. утас. 2. ээрсэн утас, томсон утас, нэхмэлийн утас, утас. 3. олс, дээс. 4. *mec.* (дүүжлэн)алах ял. **~ atlamak** дээсээр тоглох, дээсдэх. **~e sapa gelmez** утгагүй, дэмий, авцалдаагүй, үл нийцэх. **~le çekmek** тэсч ядан хүлээх.

ipek, -ği *is.* 1. торго. 2. *s.* торгон, торгоор хийсэн.

ipekböceği *is. zool.* хүр хорхой, торгоны хорхой.

ipekli *s.* торгон (бөс даавуу).

ipince *s.* маш нарийхан, нимгэхэн.

iplik, -ği *is.* 1. утас, ээрсэн утас, томсон утас. 2. *bot.* ширхэг, сэмэрдэс, цуулт.

ipotek, -ği *is.* барьцаа. **~ etmek** барьцаалах, барьцааанд тавих.

ipotekli *s.* барьцаалсан, барьцаанд байгаа, барьцаанд тавьсан.

ipsiz *s.* 1. утасгүй, олс дээсгүй. 2. *mec.* тэнүүлч, хэсүүлч.

ipsiz sapsız *s.* ve *zf.* 1. утга учиргүй, дэмий. 2. тэнүүлч, хэсүүлч.

iptal, -li *is.* 1. хүчингүй болгох, хасах, үгүй болгох, татан буулгах, болиулах, зогсоох, хаах. 2. цуцлалт, хэрэгсэхгүй болгох, цуцлах, хүчингүй болгох. **~ etmek** хүчингүй болгох, хэрэгсэхгүй болгох, цуцлах.

iptilâ *is. esk.* донтой болох, дон шүглэх, донтох, интэй болох.

ipucu *is. mec.* сэжүүр, баримт, гэрчлэх баримт, гэрч баримт, тайлах түлхүүр, үзүүр сэжүүр. **~ vermek** сэжүүр өгөх, гэрчлэх баримт өгөх.

irade *is.* 1. дур зориг, шийдэх чадвар, биөэ жолоодох чадвар. 2. *esk.* дур, хүсэл, дур хүсэл, таалал. 3. *esk.* тушаал.

irade dışı *is.* зөндөө, зөнгөөрөө, чөлөөтэй, санамсаргүй, өөрийн эрхгүй (хийсэн), санамсаргүй (тохиолдсон), аяндаа (болсон), өөрийн мэдэлгүй, зөндөө (болсон).

iradeli *s.* шийдэмгий, зоригтой, эрс шууд, биөэ барьж чаддаг, биөэ жолоодож чаддаг, зориг төгөлдөр, туйлбартай, ухамсартай.

iradesiz *s.* 1. зориггүй, шийдэмгий бус, зориг муутай, биөэ барьж чаддаггүй, туйлбаргүй, өөрийгөө удирдах чадваргүй. 2. санамсаргүй, өөрийн эрхгүй (хийсэн), аяндаа (болсон), өөрийн мэдэлгүй (болсон), зөндөө (болсон).

irat, -dı *is.* 1. орлого. 2. орлого авчирах хөрөнгө. 3. хэлэх. **~ etmek** хэлэх.

irdelemek *(-i)* нарийвчлан үзэх, задлан шинжлэх, сайтар судлах.

irfan *is.* 1. мэдлэг, эрдэм, эрдэм мэдлэг, гэгээрэл, гэгээрэх. 2. зөн билэг, билгийн нүд, цэцэн алсын хараа. урьдаас мэдэх, гярхай байдал.

iri *s.* нүсэр том, том. "*İri yarı adam.*" Бадриун хүн, биерхүү хүн, том хүн.

irileşmek *(nsz)* томрох.

irin *is.* идээ бээр.

irinlenmek *(nsz)* идээлэх, буглах.

iris *is. anat.* нүдний солонгон бүрхэвч.

irkilmek *(nsz)* цочирдох, цочих, чацвалзах, татвалзах.

irmik, -ği *is.* буудайн амуу, хүүхдийн будаа.

irsaliye *is.* падаан, дагавар хуудас.

irsî *s.* удмын, удам дагах, удамшлын, удамшсан, гөнөтик. "*İrsî hastalık.*" Удмын өвчин, удам дагасан өвчин.

irsiyet *is.* удамшил, удам.

irşat *is. esk.* үнэн зөв зам заах, сургаал, сануулах.

irtibat *is.* холбоо, холбоотой байх.

irtica, -ı *is.* хоцрогдмол үзэл, гэдрэг үзэх, өнгөрсөн тийш хандсан үзэл, хуучинсаг үзэл.

is *is.* хөө, тортог, утааны тортог.

isabet *is.* 1. бай онох. 2. (хонжвор) хожих, хонжвор таарах. 3. (үг, бодол, зөвлөгөө) зөв хэлэх, яг хэлэх, онож хэлэх. 4. санаандгүй таарах, сайхан учрал, тохиолдол, тохиол. 5. *ünl.* их сайн байна!, маш сайн, сайн боллоо! **~ etmek** 1. онох, бай онох 2. хожих, сугалах, сугалаа таарах 3. сайн болох, сайхан таарах

isabetli *s.* мэргэн, оновчтой, цагаа олсон, зохистой, яг зөв, таарсан. "*İsabetli karar.*" Онов чтой шийдвэр.

ise болохоор, болохлоор, харин, орчуулахгүй газар ч тохиолдоно. "*Şimdi ise gitmeyeceğim diyor.*" Одоо болохоор, би явахгүй гээд байх юм. "*Ben doktorum, kardeşim ise aşçı.*" Би эмч, харин дүү маань тогооч.

ishal, -li *is.* гүйлгэх, гүйлгээ, суулгах, дотор аягүйтэх, чацга алдах, дизентери, улаан суулга. **~ olmak** суулгах, гүйлгэх, чауга алдах.

isilik, -ği *is. tıp.* бижрүү, эсэргэнэ.

isim *is.* 1. нэр. "*Senin adın ne?*" Чиний нэр хэн бэ? 2. хүн. "*Gün gittikçe yeni yeni isimler katılır aramıza.*" Өдөр өнгөрөх тусам шинэ, шинэ хүмүүс бидний хүрээнд орж ирнэ. 3. *gr.* нэр үг.

iskambil *is.* хөзөр.

iskandil *is.* 1. далайн гүнийг хэмжих. 2. далайн гүнийг хэмжих багаж 3. *mec.* хэргийн учрыг мэдэх, мэдээлэл цуглуулах, асууж шалгаах, байцаах **~ etmek** 1) далайн гүнийг хэмжих. 2) *mec.* хэргийн нарийн учрыг мэдэх, мэдээлэл цуглуулах, асууж шалгаах, байцаах. 3) *argo.* ажиглах, ажих.

iskele *is.* усан боомт, онгоцны зогсоол, боомт хот.

iskelet *is.* 1. араг яс, хэлхээ яс. 2. хэлхээ яс, хэлхээ, араг яс. "*Gemi iskeleti.*" Хөлөг онгоцны араг биө. 3. *s. mec.* ясан хэдрэг, туранхай. 4. *mec.* бүдүүвч, бүдүүвч зураг, өрөнхий тойм.

iskemle *is.* 1. урт сандал. 2. жижиг ширээ. 3. сандал, явган сандал.

İskoç *z. is.* 1. Шотланд хүн. 2. *s.* шотланд, шотланд маягийн.

iskonta *is. bk.* ıskonta.

İslâm *z. is.* Мусульман шашин, ислам шашин, лалын шашин.

İslamiyet *z. is.* Мусульман шашин, ислам шашин, лалын шашин.

islenmek *(nsz)* тортог болох, харлах.

isli *s.* хөө тортогтой, тортог болсон.

islim *is.* уур.

isnat, -dı *is.* 1. (хэн нэгэнд, ямар нэг зүйлд, шалтгаанд)тохох. 2. *mec.* гүтгэлэг, тулгах, хэрэг тохох. **~ etmek** гүтгэх, тулгах, хэрэг тохох.

ispat *is.* баталгаа, нотолгоо. **~ etmek** батлах, нотлох.

ispatlamak батлах, нотлох.

ispermeçet *is.* халимны толгойноос нь гарган авдаг, лаа болон гоо сайхны бүтээгдэхүүнд хэрэглэдэг цагаан өнгөтэй бодис.

ispinoz *is. zool.* уран жиргээ шувуу.

ispirto *is.* 1. спирт. 2. *hlk.* архи.

israf *is.* үрэмтгий байх, үрэлгэн байх, цамаан байдал, үрлэгч явдал. **~ etmek** үрэх, үрэлгэн байх, цамаан байх.

istasyon *is.* 1. галт тэрэгний буудал, зогсоол. 2. судалгааны төв, туршилтын газар, станц. "*Meteroloji istasyonu.*" Цаг уурын станц 3. түгээх газар, зарах газар, худалдах газар. "*Benzin istasyonu.*" Шатахуун түгээх газар.

istatistik, -ği *is.* тоо бүртгэлийн ухаан, статистик.

istavrit *is. zool.* нэгэн төрлийн далайн жижиг загас.

istavroz *is.* загалмай. **~ çıkarmak** загалмайлах, загалмайлан мөргөх.

istek, -ği *is.* 1. дур, хүсэл, хүсэлт, сонирхол. 2. хүсэлт, эрэлт хүсэлт, хэрэгцээ, хүсч буй зүйлс.

istekli *s.* хүсэгч, хүсэлтэй хүн, сонирхолтой хүн, дуртай хүн, эрмэлзэлтэй, тэмүүлдэг.

isteksiz *s.* хүсэлгүй, дургүй, сонирхолгүй, хүсэл сонирхолгүй.

istem *is.* хүсэлт, гуйлт.

istemek *(-i)* 1. хүсэх, хүсч мөрөөдөх. 2. *(-den, -i)* хүсэх, гуйх. 3. уулзахыг хүсэх. "*Sizi isteyen kimdi?*" Тантай хэн уулзахыг хүссэн бэ? 4. хэрэг болох, хэрэгтэй байх. "*Yurdun ilerlemesi için çok çalışmak istər.*" Эх орон хөгжиж дэвшихийн тулд маш их хөдөлмөрлөх хэрэгтэй. 5. бэр гуйх.

isteri *is. tıp.* хий өвчин.

istiap, -bı *is.* (дотроо) багтаах, авах. **~ etmek** багтаах.

istif *is.* 1. овоо, овоолсон юм, бөөн юм. 2. нөөц. **~ etmek** 1) овоолох. 2) нөөцлөх, хураах. **~ini bozmamak** гэмгүй царайлах, юу ч болоогүй юм шиг байх, юу ч болоогүй юм шиг царайлах.

istifa *is.* 1. (өөрийн хүсэлтээр тушаалаасаа) огцрох, огцролт, татгалзах. 2. огцрох өргөдөл. **~ etmek** огцрох, татгалзах, болих.

istifade *is.* ашиглах, хэрэглэх, ашиглалт, хэрэглэлт. **~ etmek** ашиглах, хэрэглэх.

istifçi *is.* 1. боогч, баглагч, савлагч. 2. *mec.* нөөцлөгч, хураагч.

istiflemek *(-i)* 1. овоолох, хураах. 2. нөөцлөх.

istifrağ *is. esk.* бөөлжих. **~ etmek** бөөлжих.

istiğfar *is. esk.* (гэм зэмийнхээ төлөө) бурхнаас өршөөл гуйх, гэмших, гэмээ наминчлах, (–гүй гэсэн) ам өчиг өгөх. **~ etmek** бурхнаас өршөөл гуйх, гэмших, гэмээ хүлээх, гэмээ наминчлах, наминчлах, (–гүй гэж) ам өчиг өгөх.

istihbarat *is.* 1. мэдээ, мэдээлэл, шинэ мэдээ. 2. тагнах, турших, тагнуул хийх, туршуул хийх, тагналт, туршилт.

istihbarat dairesi *is.* тагнуулын хэлтэс.

istihdam *is. esk.* (үүрэгт, ажилд) ашиглах, хэрэглэх. **~ etmek** (ажилд) ашиглах, хэрэглэх. "*Bu fabrikada kaç işçi istihdam ediliyor?*" Энэ үйлдвэрт хэдэн ажилчин ажиллаж байгаа вэ?

istihkâm *is. ask.* бэхлэлт, хамгаалалт.

istikamet *is.* чиглэл, зүг чиг.

istikbal, -li *is.* ирээдүй.

istiklâl, -li *is.* тусгаар тогтнол, бие даасан байдал.

istikrar *is.* 1. тогтонгишил, тогтонгиших, тогтвортой байдал. 2. байрших, оршин суух. 3. *mec.* тэнцвэр.

istikrarlı *s.* тогтонги, тогтонгишсон, тогтвортой, тогтсон, тэнцвэртэй, хөдөлшгүй, бат.

istikrarsız *s.* тогтворгүй, хувирамтгай, хатуу бус.

istikrarsızlık, -ğı *is.* тогтворгүй байдал.

istim *is.* уур.

istimlâk, -ki *is.* улсын мэдэлд болгох, нийгэмчлэл. **~ etmek** улсын мэдэлд болгох, нийгмийн өмч болгох, нийгэмчлэх.

istirahat, -ti *is.* амрах, алжаал тайлалт. **~ etmek** амрах, алжаал тайлах.

istirdat *is.* 1. буцааж авах. 2. (нэг газрыг) эргүүлж авах, аврах, буцааж эзлэн авах.

istiridye *is. zool.* далайн хясаа.

istismar *is.* 1. ашиглах, ашиглалт. 2. (хүний сайн санааг) хортой ашиглах, зүй бус ашиглах, ёсон бус ашиглах, буруу ашиглах. 3. сорох, мөлжих, мөлжих явдал. **~ etmek** 1) ашиглах, хэрэглэх. 2) хортойгоор ашиглах, буруугаар ашиглах. 3) сорох, мөлжих.

istisna *is.* 1. тусгайлах, онцгойлох. 2. хамаарахгүй зүйл, гадуур зүйл, онцгой тохиолдол. "*Her kanunun bir istisnası var.*" Хамаарахгүй зүйл гаргадаггүй дүрэм байдаггүй.

istişare *is.* зөвлөгөөн, зөвлөх, зөвлөж асуух, зөвлөн хэлэлцэх. ~ **etmek** зөвлөгөө авах, зөвлөх, зөвлөж асуух, зөвлөн хэлэлцэх.

İsveçli *z. is. ve s.* Швед хүн.

İsviçreli *z. is. ve s.* Швейцар хүн.

isyan *is.* 1. бослого. 2. эсэргүүцэл, эгдүүцэл, хүлээн зөвшөөрөхгүй байх. ~ **etmek** 1) бослого гаргах, эсрэг босох. 2) эсэргүүцэх, хүлээн зөвшөөрөхгүй байх, эгдүүцэх, дургүйцэх.

isyankâr *s.* босогч, бослого гаргагч, тэмцэгч, үймээн дэгдээгч.

iş *is.* 1. ажил, хөдөлмөр, юм хийх. "*İş kanunu ve iş akdi.*" Хөдөлмөрийн хууль ба хөдөлмөрийн гэрээ. "*İş birliği.*" Хамтын ажиллагаа, хамтран ажиллах. 2. хөдөлмөр, оролдлого. 3. *zm.* ажил, мэргэжил, ажил мэргэжил. "*İşi nedir?*" Түүний мэргэжил нь юу вэ? Тэр ямар ажил хийдэг юм бэ? 4. үйл, явдал, хэрэг. "*Yoksullara yardım etmekle çok iyi bir iş yaptım.*" Ядуу хүмүүст тусалснаараа би сайн үйл хийлээ. 5. зарим өвөрмөц хэллэгт "ашиг сонирхол, ашиг тус, ашиг хонжоо" гэсэн утгаар орно. "*Bu, benim işime gelmez.*" Энэ чинь надад ашиггүй юм байна. Энэ чинь миний ашиг сонирхолд нийцэхгүй юм байна. 6. үүрэг, хамаатай юм, хийх ажил. 7. ажил, ажлын газар. 8. учир, далд шалтгаан, битүүлэг зорилго. "*Bunda bir iş var.*" Үүнд нэг учир байна. 9. асуудал, хэрэг, хэрэг явдал. 10. үйлчилгээ, үйлчлэх, үйл ажиллагаа, ажил. 11. гар урлал, хатгамал, нэхмэл. 12. *fiz.* хүч, ажил. ~ **açmak** ажил удах, дараа болох, төвөг удах. ~ **çevirmek** нууц ажил хийх, битүүлэг ажилтай зууралдах. ~ **görmek** 1) ажил хийх, юм хийх. 2) (ажил хийхэд) таатай байх, тохиромжтой байх, тустай байх, нэмэртэй байх. ~ **işlemek** хатгамал хатгах. ~ **işten geçmek** (ямар нэг ажил, ямар нэг зүйл хийхэд) оройтсон байх, хөг нь өнгөрсөн байх. ~ **karıştırmak** далдуур хөнөөх, хор хутгах, хор найруулах, хов хувтах. ~ **yapmak** ажил хийх, ажиллах. ~**e yaramak** хэрэг болох, ач тустай байх, хэрэглэх, ашиглах. ~**i bozmak** үгнээсээ буцах, эргэж амласан амандаа хүрэхгүй байх, хэлсэндээ хүрэхгүй байх. ~**ine gelmek** сонирхолд нийцэх, таарах, нийцэх, тохирох. ~**ini görmek** 1) ажлаа хийх, үүргээ гүйцэтгэх, хэргээ бүтээх. 2) *mec.* зодох. 3) *argo.* хөнөөх, алах.

işadamı *is.* бизнесмен, ажил хэрэгч хүн.

işaret *is.* 1. дохио, тэмдэг. 2. дохио, дохио зангаа. ~ **etmek** 1) дохих, дохио өгөх, зангах, заах, зангаж заах, битүү дохио өгөх, битүү хэлэх, ёгт сануулах, битүү заах. 2) тэмдэглэх, дурдах, тодотгох, анхааруулах.

işaretlemek *(-i)* 1. тэмдэглэх, тэмдэг тавих, зурах. 2. тодорхойлох, онцлох.

işaretleşmek *(nsz, -le)* дохилцох, бие бие тэйгээ дохиогоор харьцах, дохиогоор харилцах.

işaret parmağı *is.* долоовор хуруу.

işbu *is. esk.* энэ, ялангуяа энэ.

işçi *is.* ажилчин. "*On tane işçimiz var.*" Манайх арван ажилчинтай.

işçilik, -ği *is.* 1. ажилчин байх. 2. ажлын хөлс, хөдөлмөрийн хөлс. 3. хөдөлмөр.

işemek *(nsz)* шээх.

işgal, -li *is.* 1. эзлэх, (түрэмгий) эзэмшил, түрэмгийлэн эзэтших. 2. саад болох, саатуулах, самууруулах. ~ **etmek** 1) эзлэх, түрэмгийлэн эзэмших, эзлэн авах. 2) саад болох, саатуулах, самууруулах.

işgüzar *s.* 1. гарын дүйтэй, уран, чадварлаг. 2. хэрэггүй зүйлд хошуу дүрэгч, хэрэгт оролцогч.

işitim *is. biy.* сонсгол, сонсох мэдрэмж, сонсох чадвар.

işitme *is.* сонсгол, сонсох.

işitmek *(-i)* 1. сонсох, дуулах. 2. сураг авах, сураг чимээ авах.

işkembe *is.* 1. гүзээ, хужирхай. 2. *s.* гүзээний, гүзээгээр хийсэн.

işkence *is.* 1. тамлах, зовоох, тарчилгах. 2. эрүү шүүлт, эрүүдэх. 3. зовлон, зовлон зүдгүүр, там. ~ **etmek** тамлах, тарчилгах, тарчлаах, зовоох, шаналгах, эрүүдэх, эрүүдэн шүүх.

iş kolu *is.* ажлын салбар.

işlek *s.* 1. хөдөлгөөнтэй, хөл хөдөлгөөнтэй, хөл үймээнтэй. "*İşlek cadde.*" Хөл хөдөлгөөнтэй гудамж. 2. гоё, цэвэр (бичиг). "*İşlek yazı.*" Гоё бичиг, цэвэр бичиг.

işlem *is.* 1. үйл ажиллагаа, журам. 2. *mat.* тооны үйлдэл. 3. *kim.* урвал өөрчлөлт. 4. *kim.* боловсруулалт, түүхий эдийг боловсруулан бүтээгдэхүүн болгох.

işleme *is.* 1. үйл явц, процесс. 2. хийх, үйлдэх. 3. хатгамал, хатгах, шаглах. 4. *mec.* судлах, шинжлэх.

işlemek *(-i)* 1. ажиллах, хийх, үйлдэх, болов сруулах. 2. оёх, хатгах, шаглах. 3. хүчтэй нөлөөлөх, хүчтэй нөлөө үзүүлэх, нэвчих, нэвтрэх, шингэх, хүрэх. 4. *(nsz)* сайн ажиллах, олон үйлчлүүлэгчидтэй болох. 5. хөдлөх, ажиллах. 6. судлах, зааж сургах, сургах. 7. үзэл бодлоо зөвшөөрүүлэх, нөлөөлөх. 8. (автобус) зорчих, явах. 9. (хатиг) хувилах, буглах, идээлэх, бээрлэх. 10. (яр шарх) тав суух, борлох. 11. бүртгэх, бүртгэл хөтлөх, тэмдэглэх, тооцоо хөтлөх.

işletme *is.* 1. ажиллуулах. 2. пүүс, компани, үйлдвэр, үйлдвэрийн газар. 3. удирдлага, мөне жмэнт. 4. ажлын газар, ажлын байр.

işletmek *(-i, -e)* 1. ажиллуулах. 2. удирдах, эрхлэх, ажилуулах. 3. *(-i) tkz.* хуурах, тоглох, тоглоом хийх. "*Seni işletmiş.*" Чамайг хуурсан шбайна.

işlev *is.* 1. хөдөлмөрийн чадвар, хөдөлмөр хийх чадвар, хөдөлмөрлөх чадвар, ажиллагаа. 2. *sos.* ажиллагаа, үйл ажиллагаа, үүрэг.

işlik, -ği *is.* 1. жижиг үйлдвэр, гар үйлдвэр. 2. цамц.

işporta *is.* 1. хайрцаг. 2. үүргийн худалдаа.

işportacı *is.* үүргийн худалдаачин.

işsiz *s.* ажилгүй, ажил төрөлгүй, эрхэлсэн ажилгүй. **~ güçsüz** сул чөлөөтэй, ажил төрөлгүй, эрхэлсэн ажилгүй.

işsizlik, -ği *is.* ажилгүйдэл.

iştah *is.* 1. идэх дур. 2. *mec.* дур, хүсэл, тачаал. **~ açmak** идэх дур хүргэх, хсрхой хүргэх.

iştahlanmak *(nsz)* 1. идэх дур хүрэх, хорхой хүрэх. 2. *mec.* хүсэх, тачаадах

iştahlı *s.* хоолонд сайн, хоолонд дуртай, хоол их иддэг.

iştahsız *s.* хоолонд муу, хоолонд дургүй.

işte *zf.* энэ!, энэ байна!, за тэгэхэд, тэгээд, тэгэхлээр, яг чухам, ёстой мөн, ганц зөв, ийм л байна, иймд, ш тээ, шүү дээ.

iştirak, -ki *is.* 1. хамтрах, хамтран ажиллах, түнш болох. 2. оролцоо. 3. (нэг ажил, бодолыг) дэмжих, оролцох. **~ etmek** 1) дэмжих, оролцох. 2) хамтрагч болох, хамтрах, түнш болох, хамтаар эзэмших.

işve *is.* сээтэгнэх, сээтгэнэл.

işveli *s.* сээтэгнүүр, сээтэн зантай.

işveren *is.* ажил олгогч, эзэн, ажилчин хөлслөгч.

işyeri *is.* албан газар, ажлын газар, контор.

it *is. hkr.* 1. нохой. 2. *is.* олиггүй этгээд, өөдгүй этгээд.

itaat, -ti *is.* үгэнд орох, дагах, дуулгавартай байх, захирагдах, үг дагамтгай байх. **~ etmek** үгэнд орох, дагах, захирагдах, дуулгавартай байх, үг дагах.

itaatkâr *s.* дуулгартай, үгэнд ордог, үг дагадаг, үг дуулдаг, номхон, дуулгартай.

itaatlı *s. bk.* itaatkâr.

itaatsiz *s.* дуулгаргүй, үг дуулахгүй, үг дагахгүй, дагахгүй, мэдэлд орохгүй, дагаар орохгүй.

itaatsizlik, -ği *is.* дуулгаргүй (байх), үг дагахгүй (байх), дагахгүй байх, мэдэлд орохгүй байх, дагаар орохгүй байх.

itelemek *(-i)* ёврох, нудрах.

itfaiye *is.* 1. гал команд, ус хөөрөгнийхөн, гал түймрийн аюулаас хамгаалах газар. 2. түймэр унтраах машин.

itfaiyeci *is.* гал сөнөөгч, түймэр унтраагч, усан хөөрөгчин.

ithaf *is.* зориулах, бэлэглэх, дурсгал. **~ etmek** зориулах, бэлэглэх, дурсгах.

ithal *is.* импорт, гадаадаас оруулах. **~ etmek** гадаадаас оруулах.

ithalatçı *is.* гадаадаас бараа оруулагч, импортлогч.

itham *is.* буруутгах, буруушаах. **~ etmek** буруутгах, буруушаах.

itibar *is.* 1. итгэл хүнд, нэр хүнд, алдар хүнд, олонд тоогдох, хүндэтгэл, итгэл, итгэмж. 2. зээлснээ төлөх чадвар, төлөх чадал, өр төлөх чадвар, төлөх бололцоо. "*İtibar mektubu.*" Зээлийн итгэмжлэх захидал. **~ görmek** 1) хүндтэй байх, нэр хүндтэй байх, итгэмжтэй байх, алдар хүндтэй байх, хүндэтгэл хүлээсэн байх. 2) эрэлттэй байх, эрэлт ихтэй байх, эрэлт хүсэлт ихтэй байх. **~dan düşmek** нэр хүндээ алдах, хүндэтгэлээ алдах.

itibaren *zf.* тэр цагаас аваад, тэр цагаас эхлээд, ...ээс хойш, ...цагаас, ...ээс эхлээд.

itibarî *s.* нэрийтгэл, нэрийдсэн, заасан, болзож тогтсон, болзмол, томьёолсон, дурдсан.

itibarlı *s.* 1. нэр хүндтэй, итгэл хүндтэй, алдар хүндтэй, хүндэтгэл хүлээсэн, олонд хүндтэй, итгэмжтэй, итгэлтэй. 2. зээлсэнээ төлөх чадв артай.

itibarsız *s.* нэр хүндгүй, алдар хүндгүй, олонд хүндгүй, итгэмжгүй.

itibarsızlık, -ğı *is.* нэр хүндгүй болох, хүндэтгэлгүй болох байдал, итгэмжгүй болох байдал.

itici *s.* 1. хөдөлдөг, хөдлөх, тийрэлтэт, түлхдэг. 2. *mec.* нүдэнд хүйтэн, зэвүүн хүргэм, дургүй хүргэм.

itidal, -li *is.* 1. дундыг баримталдаг байх, хэмжээ хязгаартай байх. 2. *mec.* ажиггүй байдал, тайван байдал.

itilâf *is.* хэлэлцэн тогтох, тохирох, зөвшөөрөлцөх, санал нийлэх, нэг саналтай байх. **~ etmek** хэлэлцэн тогтох, тохирох, зөвшөөрөлцөх, санал нийлэх, нэг саналтай байх.

itimat, -dı *is.* итгэл, итгэмж, найдлага, найдвар, лав итгэх, бат итгэх. **~ etmek** итгэх, найдах, бат итгэх, лав итгэх.

itimatsız *s.* 1. итгэдэггүй, муу санаатай, сэжигч. 2. итгэмжгүй, итгэлгүй, итгэж боломгүй.

itina *is.* нягт, нямбай, нарийн нягт (байх), нямбай (байх), хичээнгүй (байх), оролдлоготой (байх), хичээлт, анхаарал, анхаарал халамж. **~ etmek** нарийн нягт байх, нямбай байх, хичээнгүй байх, оролдлоготой байх, хичээх, анхаарах, харж хандах.

itiraf *is.* хэргээ хүлээх, гэмээ хүлээх, өөрийгөө илчлэх. **~ etmek** 1) хэргээ хүлээх, гэмээ хүлээх, өөрийгөө илчлэх. 2) зөвшөөрөх, хүлээн зөвшөөрөх.

itiraz *is.* эсэргүүцэл, дургүйцэл, татгалзал. **~ etmek** эсэргүүцэх, дургүйцэх, татгалзах.

itişmek *(nsz. -le)* түлхэлцэх, нудралцах.

itiyat, -dı *is.* зан, зуршил.

itmek *(-i)* 1. түлхэх. 2. (хаалга, цонх) түлхэн онгойлгох, түлхэн хаах. 3. түлхэх, түлхэж унагаах.

ivedi *is.* 1. яарах, тэвдэх, шамдах. 2. *s.* яаруу, сандруу, тэвдүү, шамдуу.

ivedili *zf.* яаралтай, түргэн.

iye *is.* эзэмшигч, эзэн.

iyelik, -ği *is.* эзэмшил, эзэмших.

iyi *s.* 1. сайн. "*İyi adam.*" Сайн хүн. 2.

их, ашигтай, орлоготой, хэрэгтэй. "*İyi para kazandı.*" Их мөнгө олсон. 3. сайн сайхан, өлзий дэмбэрэлтэй, билэг дэмбрэлтэй. "*İyi haber.*" Сайхан мэдээ. 4. сайн, эрүүл саруул, эрүүл энх. "*İyi misiniz?*" Та сайн уу? Таны лагшин тунгалаг уу? 5. таарсан, тохирсон, нийцсэн. "*İyi bir cevap.*" таарсан хариулт. 6. хангалттай, хүрэх, хүрэлцээтэй. "*Bu yün, kazak için iyidir.*" Энэ ноолуур, цамцанд хангалттай хүрнэ. 7. *zf.* сайн, зөв, тустай, ачтай. ~ **etmek** 1) эдгээх, эмчлэх, өвчнөөс нь салгах. 2) зөв хийх, зөв тохирсон үйлдэл хийх. 3) *argo.* дээрэмдэх, тонох. ~ **gelmek** 1) (хувцас) таарах, тохирох, зохих. "*Bu pantolon bana iyi geliyor.*" Энэ өмд надад таарч байна. 2) тус болох, сайн болох. "*İlaç ona iyi geldi.*" Эм түүнд тус болов. 3) өлзийтэй байх. ~ **gitmek** 1) (хувцас) зохих, зохицох, сайхан харагдах. 2) (ажил хэрэг) бүтэмжтэй байх, бүтэх, сэтгэлчлэн бүтэх. ~ **olmak** 1) эдгэрэх, сайн болох, сайжрах, бие нь сайжрах. 2) сайн болох, тустай байх, таарах, тохирох..

iyileşmek *(nsz)* 1. сайхан болох, сайжрах. 2. эдгэрэх, бие сайжрах.

iyilik, -ği *is.* 1. ач, тус, ач тус, сайн үйл, буянт үйл. "*Borcumu ödesem de iyiliğini ödeyemem.*" Би өрөө төллөө ч гэсэн таны ачийг хариулж чадахгүй. 2. сайн (байх), эрүүл саруул (байх), эсэн мэнд (байх). "*İyilik haberlerinizi aldım.*" Би, та бүхний эсэн мэнд байгааг мэдсэн. 3. ашиг тус, ашиг. ~ **etmek** (vөya **yapmak**) туслах, тус болох, буян үйлдэх, сайн үйл хийх.

iyilikçi *s.* сайн санаатай, сайныг хүсэгч, сайныг өрөөгч, буянтай, тусч.

iyilikle *zf.* элдэг, найрсаг.

iyiliksever *s.* сайн санаат, буянтай, тусч.

iyilikseverlik, -ği *is.* сайн санаа, сайн өрөөл, сайныг хүсэх явдал.

iyimser *s.* 1. өөдрөг үзэлтэн. 2. өөдрөг үзлийн, өөдрөг, өөдрөг үзэлт.

iyimserlik, -ği *is.* өөдрөг үзэл.

iz *is.* 1. мөр. "*Ayak izi.*" Хөлийн мөр. 2. ор, ором. "*Tırnak izi.*" Хумсны ором. 3. мөр, ул мөр, ор мөр, баримт. "*Suç izleri.*" Гэмт хэргийн ул мөр.

izah *is.* тайлбар, тайлал. ~ **etmek** тайлах, тайлбарлах.

izahat *is.* тайлбарууд.

izale *is. esk.* үгүй болгох, алга болгох, устгах. ~ **etmek** үгүй болгох, алга болгох, устгах.

izam (lı) *is. esk.* (хэн нэгнийг) илгээх, явуулах, үдэх.

izam (lı) *is. esk.* хэтрүүлэг. ~ **etmek** хэтрүүлэх.

izci *is.* 1. мөрч. 2. скаут.

izcilik, -ği *is.* 1. мөрдөх, мөшгих. 2. скаутын холбоо, скаутын нийгэмлэг.

izdiham *is.* бөөгнөрөх, чихэлдэх, овоорох.

izdivaç, -cı *is.* гэрлэлт, ураг болох. ~ **etmek** гэрлэх, ураг барилдах.

izin, -zni *is.* 1. зөвшөөрөл, эрх, эрхийн бичиг. 2. чөлөө, амралт. ~ **almak** зөвшөөрөл авах. ~ **vermek** 1) зөвшөөрөх, зөвшөөрөл өгөх. 2) ажлаас нь халах, үүргээс нь чөлөөлөх.

izinli *s.* чөлөөтэй, зөвшөөрөл авсан.

izinsiz *zf.* чөлөө авалгүй, зөвшөөрөл авалгүй.

izlemek *(-i)* 1. дагах, мөрдөх, мөшгих. 2. харах, ажиглах. 3. үзэх, харах. "*Televizyon izlemek.*" Зураг үзэх. 4. (замыг, зүгийг) дагах, дагаж явах. 5. (үзэл бодол, зарчим) дагах, мөрдөх, баримтлах. 6. (шинэ загвар) дууриах, дагах. 7. сонирхох.

izlenim *is.* сэтгэгдэл, хоногшил. ~ **vermek** сэтгэгдэл төрүүлэх.

izmarit *is.* 1. зоодой загас. 2. тамхины иш, тамхины үлдэгдэл.

izole bant *is.* холбоос тууз, тууз, цахилгаан утас боох боолт.

izzetinefis *is.* өөрийг хүндлэх, нэр хүнд, биеэ хүндэтгэх явдал.

J

jaguar *is. zool.* ягуар, шар ирвэс.

jale *is. esk.* шүүдэр.

jambon *is.* гахайн утсан гуя, гахайн утсан ташаа.

jandarma *is.* дотоодын цэрэг.

Japon *z. is.* 1. Япон хүн. 2. япон.

Japonca *z. is.* Япон хэл.

jelatin *is.* царцмаг.

jen *is.* ген.

jenerasyon *is.* үе, угсаа, ач үр.

jeneratör *is. fiz.* генератор, үүсгүүр, цахилгаан үүсгүүр.

jeoloji *is.* геологи, газар судлал.

jest *is.* 1. дохио, зангаа, биеийн хөдөлгөөн, дохих, зангах. 2. цагаа олсон сайхан зан явдал.

jet *is.* тийрэлтэт онгоц.

jeton *is.* зооc, дугараг тэмдэг (утасны, тоглоомны газрын).

jilet *is.* сахлын эсгэдэггүй тонгорог.

jimnastik, -ği *is.* гимнастик, биеийн тамирийн дасгал.

jöle *is.* 1. царцмаг, цэлцэгнүүр. 2. үсний гель.

judo *is.* жүдо барилдаан.

jurnal, -li *is.* 1. хов мэдээ, мэдүүлэг. 2. тэмдэглэл. ~ **etmek** хов хүргэх, хов мэдээ хүргэх, далдуур ховлох, мэдэгдэх.

jurnalci *is. ve s.* ховч, мэдээлэгч, хов хүргэгч.

jübile *is. esk.* 1. Еврэйчүүдийн 50 жилд нэг удаа бурханд зориулсан жил ба амралтын жил.

2. Католик шашинд, Ром руу мөргөл үйлдэхээр явагсадын нүглийг наминчлах жил. 3. гэр бүл болсны 50 жилийн ойн баяр ёслол. 4. нэг байгууллагад олон жил ажиллагсад зориулсан баяр ёслол.

jüri *is.* шүүгчдийн бүрэлдэхүүн.

K

kaba *s.* 1. бүдүүлэг, хүмүүжилгүй, танхай, балмад. "*Kaba s z.*" Бүдүүлэг үг. 2. энгийн, бүдүүн, тойм, эв хавгүй, болхи. 3. бүдүүн ширхэлэгтэй, том. 4. бүдүүлэг, ёс суртахуунгүй, муу муухай. ~ **saba** *s.* 1. бүдүүлэг, танхай 2. эв хавгүй, болхи.

kabaca *zf.* 1. бүдүүн болхи байдалтай. 2. *s.* бүдүүвтэр, томдуу. 3. ойролцоогоор, бүдүүн тоймоор бол.

kabadayı *is.* 1. танхай, балмад. 2. эрэлхэг, баатар, зоригтой.

kabahat, -ti *is.* 1. зохисгүй явдал, алдаа дутагдал, гэм буруу, гэм зэм, муухай авирлах, олиггүй зан гаргах. 2. *huk.* хөнгөн шийтгэл оногдох хэрэг. хөнгөн гэмт хэрэг.

kabahatli *s.* буруутай, гэм зэмтэй, алдаатай, гэм буруутай.

kabak, -ğı *is. bot.* 1. хулуу. 2. хулуутай хоол, хулуугаар хийсэн амттан. 3. нэгэн төрлийн хар тамхи. 4. *s.* бүдүүлэг, боловсролгүй, танхай. 5. *s* түүхий, болоогүй, амтгүй (тарвас, амтат гуа). 6. *s.* халзан, үсгүй. 7. *s.* (машины дугуй) элэгдсэн, гөлийсөн. 8. нэгэн төрлийн хөгжмийн зэмсэг. 9. мухар амьтан, мухар, эвэргүй, богино эвэртэй. ~ **gibi** халзан, үсгүй, нүцгэн.

kabakulak, -ğı *is. tıp.* гахайн хавдар. ~ **olmak** гахайн хавдар тусах.

kabalaşmak *(nsz)* 1. болхи байх, бүдүүн тойм байх, эв хавгүй байх. 2. бүдүүлэг загнах, бүдүүлэг байдал гаргах, бүдүүлэг харьцах, бүдүүлэг зан гаргах.

kabara *is.* 1. гутлын хадаас. 2. модон эдлэл чимэх зориулалттай гоёл чимэглэлийн товч, товчин хадаас.

kabarcık, -ğı *is.* 1. цэврүү, бэлцрүү. 2. хий дүүрсэн, хийн бөмбөлөг. 3. шингэн ба хатуу бодисын дотор үүссэн хийн эзэлхүүн. 4. товгор, гүдгэр.

kabarık, -ğı *s.* 1. товгор, гүдгэр. 2. хөөсөн, хавдсан, булцайсан, товойсон.

kabarma *is.* 1. хөөх, товойх, булцайх. 2. уярах, сэтгэл хөдлөх. 3. их зан гаргах, дээгүүр харах, хамраа сөхөх. 4. *s.* далайн татлага.

kabarmak *(nsz)* 1. хөөх, исэх. 2. (шингэн зүйл) халих шахах, дэврэх. 3. (тоо хэмжээ нь) ихсэх, нэмэгдэх. "*Masraf kabardı.*" Зарлага ихэслээ. 4. өргөсөх, хөөх. 5. (далай) давлагаалах, цалгих. 6. (амьтны) үс нь босох. 7. (даавуу) үс ноос нь бөөгнөрөх, бөөстөх. 8. ховхрох, ховхорч унах. 9. *mec.* дотор муухайрах, бөөлжис цутгах. 10. *mec.* (уур уцаар, хайр г.м) ихсэх, улам нэмэгдэх, хөөрөх. 11. *mec.* ихэрхэх, их зан гаргах, хамраа сөхөх.

kabartı *is.* товгор, гүдгэр, товгор газар.

kabartma *is.* 1. төвийсөн зүйл, товойсон зүйл. 2. хөөлгөх, хөөсрүүлэх, хөвсийлгөх. 3. *s.* товойлгон хийсэн, төвийлгөн хийсэн (бүтээл).

kabız, -bzı *is.* түгжрээ, өтгөн хатах. ~ **olmak** түгжрэх, түгжрэл болох, өтгөн хатах.

kabile (I) *is.* эх баригч.

kabile (II) *is. sos.* овог, аймаг.

kabiliyet *is.* авьяас, авьяас билиг, чадвар, чадал.

kabiliyetli *s.* авьяас билигтэй, чадварлаг, чадамгай.

kabine *is.* 1. сайд нарын зөвлөл. 2. эмчийн үзлэг хийх өрөө, эмчийн өрөө. 3. бүхээг, жижиг өрөө, кабин. 4. бие засах газар, жорлон.

kabir, -bri *is.* булш, шарил.

kablo *is.* цахилгаан утас.

kabotaj *is.* усан онгоцны тээвэр.

kabristan *is.* оршуулгын газар.

kabuk, -ğu *is.* 1. бүрхүүл, гадар. 2. хальс, бүрхэвч, арьс. 3. талхны зах, талхны гадна тал. 4. *tıp.* (яр, шархны) тав. ~ **bağlamak** (яр, шарх) хатах, тав суух.

kabuklanmak *(nsz)* (яр, шарх) хатах, тав суух.

kabul, -lü *is.* 1. хүлээн авах, хүлээн зөвшөөрөх, зөвшөөрөл. 2. (бэлэг, зочин) хүлээн авах. "*Kabul günü.*" Зочин хүлээн авах өдөр. 3. ажилд зөвшөөрөгдөх, ажилд орох. ~ **etmek** 1) (дуртайяа эсвэл дургүйхэн) зөвшөөрөх, хүлээн зөвшөөрөх. 2) хүлээн авах. 3) хажуудаа авах.

kabullenmek *(-i)* 1. хүлээн зөвшөөрөх. 2. хувьдаа завших, хүчээр хүлээн зөвшөөрөх.

kaburga *is. anat.* 1. цээжний яс, хэнхэрцэг. 2. *anat.* хавирга, хавьс. "*Kaburga kemiği.*" Хавирганы яс. 3. *den.* яс, яс бие, араг бие, хүрээ, сараалж. "*Gemi kaburgası.*" Усан онгоцны араг бие. ~**ları çıkmak** хавиргаа хэрдийтэл турах, туранхай болох, яс нь хэрзийх.

kâbus *is.* 1. хар дарах, муухай зүүд. 2. *s.* аймшигт, зовиуртай, зовлонтой, айдас төрүүлсэн.

kabza *is.* гар, иш, бариул.

kabzımal *is.* бөөний худалдаачин (жимс ногооны).

kaç *s.* 1. хэдэн? "*Kaç yaşındasın.*" Чи хэдэн настай вэ? "*Kaç dil biliyor?*" Хэдэн хэл мэддэг вэ? 2. *gr.* (хүүрнэх өгүүлбэрт) хэдэн, нилээд хэдэн. "*Kaç gündür ben de bunu söyleyecektim,*

söyleyemedim." Хэдэн өдөр би ч гэсэн үүнийг хэлэх гэзд хэлж чадаагүй билээ.

kaçak, -ğı *is.* ve *s.* 1. оргодол, босуул. 2. *s.* зөвшөөрөлгүй, хууль бус. 3. *s.* нууцаар гаальгүй хил давуулсан, нууцаар гаальгүй хилээр оруулсан, контробандын. 4. (хий, шингэн) алдах, цоорхой хоолойгоор алдах, гарах. 5. *zf.* хууль зөрчин, хулгайгаар, нууцаар, далдуур. 6. конторабанд, конторбандын бараа, нууцаар гаальгүй хил давуулсан бараа. ~ **avlanmak** хулгайгаар ан хийх, зөвшөөрөлгүй авлах.

kaçakçı *is.* контрабандчин.

kaçakçılık, -ğı *is.* 1. контрабанд хийх, нууцаар гаальгүй бараа хил давуулах. 2. хууль бус худалдаа, зөвшөөрөлгүй худалдах. 3. нууцаар авах, хулгай.

kaçamak, -ğı *is.* 1. нууцаар хийх, далдуур хийх. 3. булгах арга, зугтах арга, зайлсхийх арга, зайлсхийх, булгах. 4. орогнох газар, хоргодох газар.

kaçamaklı *s.* булзааруулсан, зайламтгай, булзанхай, зайлсхийсэн (хариулт, үг, явдал).

kaçık, -ğı *s.* 1. (оймс) хөвөрсөн. 2. (нэг талруу) хазайсан, хажуулдсан. 3. *mec.* галзуу, солиотой. 4. (оймсны) хөвөрсөн хэсэг.

kaçıncı *s. gr.* 1. хэдэн? хэд дэх?. 2. (хүүрнэх өгүүлбэрт) хэдэн удаа, олон удаа.

kaçınılmaz *s.* зайлшгүй, алгасашгүй, тойршгүй.

kaçınmak *(-den)* зайлсхийх, болгоомжлох, зугтах. "*Vatandaş vazifelerinden kaçınmak.*" Иргэний үүргээс зайлсхийх.

kaçırmak *(-i)* 1. оргуулах, зугтаалгах. 2. өнгөрөөх, хожигдох, хоцрох, харахгүй өнгөрөөх. 3. (хүүхэд) хулгайлах. 4. (завшаан, боломж) алдах. 5. зайлуулах, үргээх, явуулах, зугтаалгах, тараах. 6. (юм) хулгайлах. 7. нууцаар бараа хил давуулах, оруулах. 8. хэтрүүлэх, дэндүүлэх, хэмжээ хэтрүүлэх. 9. урсах, гоожих, нэвчих, алдах. 10. *(-e)* шээс алдах, барьж чадалгүй шээчих. 11. *(nsz)* галзуурах, солиорох 12. алдах, гараас мултрах. 13. *(-i)* нуух, хаах, (хэн нэгнийг) харуулахгүй байх, үзүүлэхгүй байх. 14. *sp.* бөмбөг алдах.

kaçışmak *(nsz)* бүгд зугтацгаах, нэгэн зэрэг зугтацгаах, тарцгаах.

kaçkın *is.* ve *s.* 1. оргодол, босгуул. 2. хүнээс дүрвэсэн, хүнээс дайжсан.

kaçma *is.* зугтах, оргох.

kaçmak, -ar *(-den)* 1. зугтах, оргох, зайлах. 2. зугтах, нуугдах. 3. нүүр буруулах, зугтах. 4. зугтах, зайлсхийх. 5. урсах, гоожих, (хий) алдах, гарах. 6. утас хөврөх, (оймс) хөврөх. 7. *(-e)* орох. "*Kulağıma su kaçtı.*" Миний чихэнд ус орчихлоо. 8. *(nsz)* алга болох, харагдахгүй байх. 9. *(nsz)* хурдан гүйх, гүйн одох. 10. *(nsz)* үгүй болох, алдагдах. "*Rahatı kaçmak.*" Амгалан тайван байдал нь алдагдах. 11. *(-e)* адилхан байх, тестэй байх, дөхсөн байх. "*Bu mavi yeşile kaçmış.*" Энэ цэнхэр өнгө ногоон өнгөтэй адилхан байна. 12. гэрээсээ дайжих, гэрээсээ зугтах. 13. өнгөө алдах, өнгө нь цайрах. 14. (эмэгтэй хүн гэрлэхээр) оргох.

kadana *is.* нэг үүлдрийн том биетэй морь. ~ **gibi** том, аварга том.

kadar *e.* 1. хүртэл, болтол. 2. шиг, мэт, адил.

kadastro *is.* газарзүйн зураглал, кадастр.

kadavra *is.* (анагаах ухааны сургалтад хэрэглэх) хүүр, цогцос, үхдэл, шарил.

kadayıf *is.* нэгэн төрлийн амттан.

kadeh *is.* 1. хундага. 2. хундага архи. ~ **tokuşturmak** хундага тулгах.

kadem *is. esk.* 1. тохой, фут. 2. алхаа, алхам. 3. *mec.* аз, завшаан.

kademe *is.* 1. цол, хэргэм. 2. үе шат, шат, гишгүүр. 3. *ask.* авто засварын хэсэг.

kademeli *s.* үе шаттай.

kader *is.* хувь тавилан, хувь төөрөг, заяа тавилан.

kadercilik, -ği *is.* хувь тавиланд итгэх үзэл, фатализм.

kadı *is.* шүүгч.

kadın *is.* 1. эмэгтэй, бүсгүй, эхнэр, эм хүн. "*Kadın doktoru.*" Эмэгтэйчүүдийн эмч. 2. гэрлэсэн эмэгтэй. 3. *mec.* үйлчлэгч, шивэгчин. ~ **ticareti** *is.* охидууд, эмэгтэйчүүдийг хулгайлан зарах.

kadınca *s.* ve *zf.* 1. эмэгтэй хүн шиг, эмэгтэй хүний намба төрхтэй. 2. хүүхэн шиг, эмэгтэй хүн шиг.

kadıncıl *s.* хүүхэмсэг.

kadınlık, -ğı *is.* 1. эмэгтэйчүүд, бүсгүйчүүд. 2. эмэгтэй хүний мөн чанар.

kadınsı *s.* эмэгтэй хүний, эм хүн шиг, эмэгтэйлэг.

kadırga *is.* нэгэн төрлийн дайны хөлөг онгоц.

kadife *is.* 1. тансар хилэн. 2. *s.* тансар хилэн, тансар хилэнгээр хийсэн. ~ **gibi** өнгөлөг, зөөлөн, гелгөр.

kadim эхлэлгүй, эртний, хуучин.

kadir, -dri *is.* 1. үнэ цэнэ. 2. *astr.* нэг одны гялалзах байдал. **kadrini bilmek** үнэ цэний нь мэдэх.

kadirşinas *s.* баярласан, талархсан, гялайсан.

kadran *is.* цагны нүүр

kadro *is.* боловсон хүчин, бие бүрэлдэхүүн.

kafa *is.* 1. толгой, тэргүүн. 2. ойлгоц, ухвар, ухаан, оюун ухаан. 3. *mec.* үзэл бодол, сэтгэхүй. "*Kafa dengi.*" Адил үзэл бодолтой, ижил сэтгэхүйтэй. 4. ой, ой ухаан. ~ **dinlemek** толгой амраах. ~ **kafaya vermek** ярилцацгаах, хэлэлцэцгээх. ~ **patlatmak** (ямарваа нэг сэдвийг) их бодох, бодож толгой гашилгах. ~ **sallamak** толгой сэгсрэх. ~ **tutmak** эсэргүүцэх, эсрэг зогсох, дагахгүй байх. ~ **yormak** их бодох, толгой гашилгах. ~**dan atmak** санаанаас зохиох, бурах.

~sı almamak 1) ойлгохгүй байх, ухаж ойлгохгүй байх, ухварлаж чадахгүй байх, ойлгож өгөхгүй байх. 2) (оюун ухаан ядарснаас болж) ойлгож чадахгүй байх, хүлээж авч чадахгүй байх, ойлгох чадвараа алдах. 3) болно гэдэгт итгэхгүй байх, үнэмшихгүй байх. **~sı durmak** (оюун ухаан ядарснаас болж) бодох чадваргүй болох, толгой ажиллахгүй болох. **~sı şişmek** 1) оюун ухаан ядрах, тархи толгой. 2) дуу чимээнээс болж тайв ан бус байх. **~sına koymak** (нэг зүйлийг хийхээр) шийдсэн байх, (нэг зүйлийг хийхээр) шийдээд цагий нь хүлээх. **~sını karıştırmak** толгойг нь эргүүлэх, үймүүлэн самуурууулах, ухаан санаа төөрөлдүүлэх. **~yı çekmek** архидах, архи уух, согтох.

kafalı *s.* 1. толгойтой. 2. *mec.* мэдлэгтэй, ухаантай, толгойтой, толгой нь сайн ажилладаг.

kafasız *s.* 1. толгойгүй. 2. *mec.* бодох чадв аргүй, сэтгэх чадваргүй, ухамсаргүй, ухаангүй.

kafatası *is. anat.* гавлын яс, гавал.

kafes *is.* 1. тор. "*Kuş kafesi.*" Шувууны тор. 2. төмөр тор, сараалж. 3. хүрээ, жааз. 4. *argo.* шорон, гяндан. **~e koymak** *argo* залилах, мэхлэх, хуурах, баширлах.

kafeterya *is.* кафе, цайны газар.

kâfi *s.* хангалттай, хүрэлцээтэй.

kafile *is.* хэсэг аянчид, бүлэг аянчид, жуулчид, зорчигчид.

kâfir *is.* ve *s.* 1. Бурханд итгэдэггүй хүн, бурханыг үгүйсгэгч. 2. *mec.* ёр хатуу, өрөвдөх сэтгэлгүй, хатуу ширүүн.

kafiye *is. ed.* шүлгийн холбоц, сүүл холбох.

Kafkasya *z is.* Кавказ.

Kafkasyalı *z is.* ve *s.* Кавказ үндэстэн, кавказ хүн.

kaftan *is. tar.* ихэнхдээ торгоор хийсэн гоёмсог урт хувцас.

kâgir *s.* чулуун, тоосгон, чулуугаар хийсэн, тоосгоор хийсэн. "*Kâğır bina.*" Чулуун байшин, тоосгон байшин.

kâğıt, -dı *is.* 1. цаас, бичгийн цаас. 2. хөзөр. 3. цаасан мөнгө. 4. *s.* цаасан, цаасаар хийсэн. "*Kağıt para.*" Цаасан мөнгө. 5. бичиг баримт. 6. үнэт цаас, хувьцаа. **~ kaleme sarılmak** даруй бичиж эхлэх. **~ oynamak** хөзөр тоглох.

kağnı *is.* үхэр тэрэг.

kahır, -hrı *is. s.* 1. дарах, үгүй хийх. 2. гутрал, гуниг, гашуудал, зовлон, шаналал.

kâh *bağ.* хааяа, заримдаа, үе үе.

kahırlanmak *(nsz)* гутрах, сэтгэл зовох, гашуудах, гуниглах, энэлэх, шаналах.

kâhin *is.* үзмэрч, төлөгч. мэргэч, мэргэч хүн, ирээдүйг айлдагч.

kahkaha *is.* инээд алдах. **~ atmak** чанга дуугаар инээх, инээд алдах, хөхрөх.

kahpe *is.* янхан эмэгтэй.

kahraman *is.* ve *s.* баатар.

kahramanca *s.* ve *zf.* баатарлагаар.

kahramanlık, -ğı *is.* баатарлаг явдал, баатарлаг үйлс, эрэлхэг зоригт байдал, эрэлхэг явдал.

kahretmek *(-i)* 1. дарах, дийлэх, хүчээр дарах. 2. их гомдоох, уй гашуу авчирах, зовоох. 3. *(nsz)* шаналах, гашуудах, харуусах, энэлэх. 4. *(-e)* хараал хийх, хараан зүхэх, хараах.

kahrolmak *(nsz)* гашуудах, шаналан зовох, энэлэн шаналах, харамсах. **kahrolsun!** хараал идэг!

kahvaltı, -yı *is.* өглөөний цай, өглөөний хоол, өглөөний унд. **~ etmek** өглөөний цай уух.

kahve *is.* 1. кофе. "*Kahve değirmeni.*" кофе тээрэмдэгч, тээрэм. 2. кафе.

kahveci *is.* 1. кофений худалдаачин, кофе үйлдвэрлэгч. 2. кафений эзэн, кофе хийж зардаг хүн.

kahverengi, -yi, -ni *is.* 1. бор өнгө, хүрэн өнгө. 2. *s.* бор, хүрэн. "*Kahverengi çanta.*" Бор цүнх.

kâhya *is.* 1. (эдлэн газрын, харшийн) аж ахуйн эрхлэгч. 2. *mec.* бусдын хэрэгт хушуу дүрэгч.

kaide *is.* 1. дүрэм, журам. 2. суурь, тавцан.

kâinat *is.* орчлон, ертөнц.

kaka *s.* 1. (хүүхдийн хэллэгээр) бохир, заваан. 2. хүүхдийн баас. **~ yapmak** (хүүхэд) баах.

kakalamak *(-i)* 1. түлхэх, нудрах, татах, чангаах. 2. (арилжаа наймаа хийхэд) хуурах, мэхлэх, муу бараагаа хуурч зарах, өндөр үнээр зарах. 3. *(nsz, -e)* (хүүхэд) баах.

kakao *is.* какао.

kakavan *s.* мулгуу, ухаан муутай.

kakışmak *(nsz, -le)* түлхэлцэх, нудралцах.

kakma *is.* 1. түлхэлт, цохилт. 2. шигтгээ суулгах, шигтгэх.

kakmak *(-i)* 1. түлхэх, цохих. 2. шигтгэх, шигтгээ суулгах. 3. шаах, хадах, цохиж оруулах.

kakmalı *s.* шигтгэсэн, шигтгээтэй.

kaknem *s.* 1. муухай, ааш муутай. 2. туниа муутай, хатаж хорчийсон.

kaktüs *is. bot.* кактус.

kâkül *is.* сагмай үс.

kal *is.* үг.

kala *zf.* (зай, хугацаанд хэрэглэнэ) дутуу байхад, үлдсэн байхад. "*İkiye yirmi kala geldi.*" Хоёрт хорин минут дутуу байхад ирсэн.

kalabalık, -ğı *is.* 1. бөөн хүн, олон хүн. 2. хэрэгтэй хэрэггүй зүйл. 3. *s.* тоогоор их.

kalakalmak *(nsz)* 1. алмайран хоцрох, ангайгаад хоцрох, алмайрах, гайхах. 2. хүнд байдалд орох, хэцүүдэх.

kalan *s.* үлдсэн, үлдэгдэл.

kalas *is.* банз, банзан мод.

kalay *is. kim.* тугалга.

kalaycı *is.* 1. тугалга цутгагч, тугалгаар бүрэгч. 2. *s. mec.* өнгөц хийдэг, халтарддаг, нүд хуурсан юм хийдэг.

kalaylamak *(-i)* тугалгаар бүрэх.

kalaylı *s.* тугалгаар бүрсэн, тугалган бүрээстэй (сав).

kalben *zf.* зүрхнээсээ, зүрх сэтгэлээсээ, үнэн сэтгэлээсээ, чин сэтгэлээсээ.

kalbur *is.* шүүр, шигшүүр. **~a çevirmek** буугаар шүрших.

kalburüstü *s. mec.* 1. шилмэл, сонгомол, шигшигдсэн. 1. эрхэм, үнэтэй, амжилттай, маш гоё.

kalça *is.* ташаа, гуя. "*Kalça kemiği.*" Дунд чөмөгний яс.

kaldıraç, -cı *is.* хөшүүрэг, гөнжүүр.

kaldırım *is.* гудамжны засмал зам, явган хүний зам. "*Arnavut kaldırımı.*" Чулуужн зам. **~ları arşınlamak** хийх ажилгүй сэлгүүцэх, дэмий сэлгүүцэх.

kaldırım taşı *is.* (зам хийх зориултын) нударга чулуу, бул чулуу, монцгор чулуу, мөлгөр чулуу.

kaldırmak *(-i)* 1. авах, хураах, цааш тавих, авч хураах. "*Örtüyü masanın üzerinden kaldır.*" Ширээн дээрх бүтээлгийг хураа. 2. өргөх. 3. өндөрсгөх, дээш болгох. 4. (гар хүрэхгүй газар) хураах, тавих, нуух. 5. үүрэх, даах. 6. *mec.* үүрэх, тэсэх, тэвчих, туулах. "*Ben bu sözleri kaldıramam.*" Би энэ үгийг тэвчиж чадахгүй. 7. сэрээх, босгох, дуудах. "*Sabah beni kaldırmayı unutmayın ha.*" Намайг өглөө сэрээхээ мартавзай. 8. эмнэлэгт хэвтүүлэх. 9. оршуулах, хөдөөлүүлэх. 10. үгүй хийх, үгүй болгох, устгах. 11. татан буулгах, хүчингүй болгох, эцэс болгох. 12. зах зээлээс татаж авах, зах зээлд нийлүүлэхгүй байх. 13. (ургац) хураах, хураан авах. 14. эдгээх, анагаах, босгох. "*Bu ilaç onu yataktan kaldırmış.*" Энэ эм түүнийг хэвтрээс босгосон гэнэ. 15. (нэг зүйлээс) олноор нь худалдан авах. 16. томилох. 17. *argo.* хулгайлах.

kale *is. tar.* 1. цайз, хэрэм, цайз хэрэм. 2. *sp.* хаалга.

kaleci *is. sp.* хаалгач.

kalem *is.* 1. үзэг, бичих хэрэгсэл. "*Kurşun kalem ile dolma kalem aldım.*" Бт харандаа, үзэг авсан. 2. (төрийн албаны) бичиг хэргийн газар. 3. төрөл. 4. *mec.* зохиолч. **~ açmak** харандаа үзүүрлэх. **~e almak** (ямарваа нэг сэдвийг) бичих, бичиж тэмдэглэх.

kalemtıraş *is.* харандаа үзүүрлэгч.

kalender *s.* 1. жирийн амьдралд дуртай, эгэл, жирийн , төлөв даруу (хүн). 2. хувцас хунартаа анхаарал тавьдаггүй, хайш яаш хувцасласан. 3. цаас үйлдвэрлэдэг машин.

kalfa *is.* 1. мастерын дагалдан, дагалдах мастер, туслах, дагалдан. 2. архитеоторын туслах. 3. *esk.* (хааны ордоны) ахлах шивэгчин.

kalıcı *s.* 1. үргэлж, байнгын. 2. байнгын, үргэлжийн, үүрдийн.

kalın *s.* 1. бүдүүн, өргөн. 2. зузаан. 3. (дуу) бүдүүн. 4. өтгөн. "*Kalın ses.*" Өтгөн манан. **~ kafa** *is.* мулгуу, тэнэг, мангар.

kalın bağırsak, -ğı *is. anat.* бүдүүн гэдэс.

kalınlaşmak *(nsz)* зузаан болох, бүдүүрэх.

kalınlık, -ğı *s.* зузаан, бүдүүн.

kalıntı *is.* 1. үлдэгдэл. 2. балгас, нурам. 3. ул, мөр, ул мөр.

kalıp, -bı *is.* 1. хэв. 2. загвар, эсгүүр, үлгэр. 3. хэв маяг, төрөл. 4. байдал, хэлбэр.

kalıplaşmak *(nsz)* хэлбэржих, бүрэлдэх, бүрдэх.

kalıplamak *(-i)* хэвэнд цутгах, хэвэнд оруулах.

kalıt *is.* өв, өв хөрөнгө, өв залгамжлал.

kalıtçı *is.* өв залгамжлагч, өвлөгч.

kalıtım *is. biy.* удамшил, удам.

kalıtsal *s.* удамшлын, удмын.

kalibre *is.* каливр (бууны амны хэмжээ).

kalite *is.* 1. чанар, зэрэг. 2. *s.* дээд зэргийн чанартай, сайн чанарын.

kalkan *is.* 1. бамбай, халхавч. 2. *zool.* (хар тэнгисийн) хальпин загас, чулуун дэгдэв.

kalkan bezi *is. anat.* бамбай булчирхай.

kalker *is. jeol.* шохойн чулуу.

kalkık *s.* 1. өндөр, өндөрдүү. 2. өндийсөн, товойсон. 3. сөрвийсөн, боссон.

kalkındırma *is.* хөгжүүлэлт, цэцэглүүлэлт, дэвшүүлэлт.

kalkındırmak *(-i)* хөгжүүлэх, сайжруулах, хөгжин дэвшүүлэх, хөгжүүлэн цэцэглүүлэх.

kalkınma *is.* хөгжил, дэвшил, цэцэглэлт.

kalkınmak *(nsz)* хөгжих, дэвших, цэцэглэх.

kalkış *is.* босолт, өндийлт.

kalkışmak *(-e)* 1. (хирээсээ хэтэрсэн ажил) хийх гэж оролдох. 2. оролдох, завдах, хийж эхлэх, орох, эхлэх.

kalkmak, -ar *(nsz)* 1. босох, босч зогсох. 2. сэрж босох, орноосоо босох. 3. дээшлэх. 4. (унаа) замд гарах, хөдлөх. 5. нисэх, хөөрөх. 6. ховхрох, салах, наалт салах, хуурах. 7. (бүтээлэг, таг) авах, хуулах. 8. эдгэрэх, хөл дээрээ босох. 9. явах, мордох. 10. төгсгөл болох, эцэс болох. 11. үгүй болох, алга болох. 12. *(-e)* хийж эхлэх, эхлэх, оролдох, завдах. 13. хүчингүй болох, хэрэглэгдэхгүй болох.

kalleş *s.* урвагч, итгэл эвдэгч, хуурамч хүн, мэхч.

kalleşlik, -ği *is.* урвах, итгэл эвдэх, итгэл эвдсэн явдал, урвагч зан.

kalma *is.* 1. kalmak үйлийн нэр. 2. *s.* үлдсэн, өвлөн ирсэн.

kalmak, -ır *(nsz)* 1. үлдэх, байрандаа үлдэх. 2. (цаг хугацаа, орон зай ба тооны хувьд) үлдэх, үлдсэн байх. "*Bir ton kömür kaldı.*" Нэг тонн нүүрс үлджээ. 3. суух, байрлах, хонох, хоноглох. 4. амьдрах, оршин суух. 5. (амьд байх, амьдарч байх) цаг нөхцөөх, цаг өнгөрүүлэх. 6. шалгалтандаа унах, улирах. 7. зогсох, ажиллахгүй болох, эвдрэх. "*Arabası yolda kaldı.*" Машин замдаа эвдэрлээ. 8. хойшлогдох, хойшлох. "*İşlerim haftaya kaldı.*" Миний ажил төрөл ирэх долоо хоног хүртэл хойшлогдчихлоо.

9. *(-den)* үлдэх, өвлөж үлдэх. 10. болох, байх, байдалд орох. "*Dün onlara rastlamasaydık aç kalacaktık.*" Өчигдөр тэдэнтэй тараагүй бол ч бид өлбөрөх байлаа шүү. 11. *(-den)* хоцрох, ... чадахгүй байх. "*Misafir geldi, gezmeden kaldık.*" Зочид ирээд зугаалахаар гарч чадсангүй. 12. ханах, болох, зогсох. "*Yalnız dayak atmakla kalmadı, onu işinden de çıkardı.*" Зөвхөн зодоод зогссонгүй, түүнийг ажлаас нь ч гаргалаа.

kalori *is.* калори (илчийн нэгж).

kalorifer *is.* 1. төв халаалтын халаах хэрэгсэл. 2. радиатор(дотоод шаталтын хөдөлгүүрүүдийг хөргөх хэрэгсэл).

kalorimetre *is. fiz.* калориметр, калори хэмжигч.

kalp, -bi *is.* 1. зүрх. "*Kalp atışı.*" Зүрхний цохилт, лугшилт. "*Kalp çarpıntısı.*" Зүрхний хэм алдагдах, зүрхний цохилт алдагдах. 2. зүрхний өвчин. 3. *mec.* дурлал, хайр, сэтгэл, зүрх. 4. *mec.* зүрх, амин чухал газар. 5. *mec.* зүрх, сэтгэл. "*Onda kalp denen şey yok.*" Түүнд сэтгэл гэх юм байхгүй.

kalpak, -ğı *is.* хагас шовгор малгай.

kalpazan *is.* хуурамч мөнгө үйлдэн гүйлгээнд оруулах.

kalsiyum *is. kim.* кальци.

kaltak, -ğı *is.* 1. бүрээсгүй эмээл, эмээлийн мод. 2. *kaba.* садар эм.

kalyon *is.* байлдааны хамгийн том хөлөг онгоц, калион.

kama *is. tar.* 1. чинжаал хутга. 2. шаантаг.

kamara *is.* усан онгоцны өрөө.

kamarot *is.* усан онгоцны үйлчлэгч.

kamaşmak *(nsz)* нүд гялбах.

kamaştırmak *(-i)* нүд гялбуулах.

kambiyo *is. tic.* (хоёр улс өөр хоорондоо) мөнгө солих, мөнгө задлах, валют солих.

kambur *is.* 1. бөгтөр, урагшаа илүү гарсан юм. 2. бөх. 3. *s.* бөгтөр хүн, бөгтөр хүн, бөгтөр нуруутай хүн. 4. *mec.* зовлон, зовлон зүдгүүр. **~u çıkmak** 1) бөгтөр болох, бөгтөр болох. 2) (бөгтийж хийх ажилд) их ажиллах. 3) хөгшрөх.

kamburlaşmak *(nsz)* бөгтөр болох, бөгтөр болох.

kamçı *is.* 1. ташуур. 2. *den.* татах олс.

kamçılamak *(-i)* 1. ташуурдах. 2. (бороо, цас, салхи) нүүр нүдгүй шавхуурдах. 3. *mec.* нэмэгдүүлэх, хурдлуулах, зоригжуулах, урам зориг оруулах, урам хайрлах.

kamelya *is. bot.* япон сарнай.

kamer *is. esk.* сар.

kameriye *is.* саравч, гоёмсог сүүдрэвч.

kamış *is. bot.* 1. зэгс. 2. *s.* зэгсэн, зэгсээр хийсэн. 3. эр бэлгийн эрхтэн.

kamışlık, -ğı *is.* зэгсэн төгөл.

kâmil *s.* төгс төгөлдөр, эрдэм төгс, их эрдэмтэй, өөгүй, өө сэвгүй, төгс.

kamp *is.* 1. лагерь, хүрээ, буудал, суслан. 2. буудаллах. 3. хорих газар, хорих лагерь. **~ kurmak** буудаллах.

kampana *is.* хонх.

kampanya *is.* (улс төр, эдийн засаг, соёл г.м салбарын) компанит ажил.

kamping *is.* буудал, буудаллах газар, лагерь.

kamu *s. esk.* 1. бүгд, нийт. 2. *is.* ард түмэн, ард олон, олон нийт. "*Kamu yararı.*" Олон нийтийн ашиг тус.

kamuflâj *is.* өнгөлөн далдлалт, далдлах, нуух.

kamulaştırma *is.* улсын мэдэлд болгох, нийгэмчлэл.

kamulaştırmak *(-i)* улсын мэдэлд болгох, нийгмийн өмч болгох, нийгэмчлэх.

kamuoyu *is.* олон нийтийн санал.

kamyon *is.* ачааны тэрэг, ачааны машин.

kamyoncu *is.* ачааны машины жолооч.

kamyonculuk, -ğu *is.* 1. ачааны машин жолоодох. 2. ачааны машин түрээслүүлэх.

kamyonet *is.* ачааны жижиг тэрэг.

kan *is.* 1. цус. "*Kan bankası.*" Цусны төв. "*Kan davası.*" Цусан өшөө ааалт. "*Kan grubu.*" Цусны бүлэг. "*Kan kardeşler.*" Цусаараа андгай тангараг өргөсөн ах дүүс. 2. *mec.* ураг, удам. **~ ağlamak** гашуудан уйлах, уй гашууд автах, ихэд харуусах. **~ beynine çıkmak** дэлбэртлээ уурлах, ихэд хилэгнэх. **~ dökmek** цус асгах, цус асгаруулах. **~ vermek** цус өгөх. **~ kaynamak** дасах, дотносох, ойр дотно болох.

kanaat, -ti *is.* 1. ханамжтай байдал, ханасан байдал, сэтгэл ханасан байдал, хүсэл ханах, илүүг хүсэхгүй байх, ханал, ханамж. 2. бодол, үзэл, санал. "*Benim kanaatime göre ...*" Миний бодлоор ..., миний үзэж байгаагаар ... 3. итгэх, үнэмших. **~ etmek** ханах, ханамжтай байх, илүүг хүсэхгүй байх, сэтгэл ханах. **~ getirmek** итгэх, үнэмших, санаанд нь нийцэх.

kanaatkâr *s.* жаахан юмаар ч болгодог, өөрт байгаа зүйлдээ сэтгэл хангалуун, сэтгэл хангалуун, байгаа байдалдаа хангалуун.

Kanada *is.* Канад улс.

Kanadalı *is.* ve *s.* Канад хүн, Канад улсын иргэн.

kanal *is.* 1. суваг, усан суваг. 2. *coğr.* (далайн) хоолой, суваг. 3. (зурагтын) суваг. 4. *anat.* судасны судал, судал.

kanalizasyon *is.* усны шугам сүлжээ, ариутгах татуурга.

kanama *is.* цус алдалт, цус урсах, цус гоожих. "*Beyin kanaması.*" Тархинд цус харвах.

kanamak *(nsz)* цус дааварлах, цус гоожих, цус гарах.

kanarya *is.* канар бялзуухай (шав шар өнгөтэй сайхан жиргэдэг бялзуухай).

kanat, -dı *is.*1. далавч, жигүүр. 2. (загасны) сэрвээ. 3. онгоцны далавч. 4. цонхны самбар, хаалганы хавтас. 5. хажуу тал, тал. 6. (намын) жигүүр. 7. (салхин тээрэмний) далбаа. 8. *ask.* жигүүр.

kanatlanmak *(nsz)* 1. хөөрөх. 2. нисэх, хөөрөн нисэх. 3. *mec.* ихэд баярлах, хөл газар хүрэхгүй байх.

kanatlı *s.* далавчтай, жигүүртэй.

kanca *is.* гох, дэгээ. **~yı takmak** (хэн нэгэнд) муу санах, муу зүйл хийхийг оролдох, хорлохыг завдах.

kancalı *s.* дэгээтэй. "*Kancalı iğne.*" Дэгээ зүү.

kancık, -ğı *s.* 1. (амьтны) эм, гичий. 2. *mec.* итгэл эвдсэн, хувирамтгай, урвагч.

kançılar *is.* элчин сайдын яамны газар болон консулын газрын бичиг хэргийн ажилтан.

kandaş *s.* садан төрөл, хамаатан.

kandaşlık, -ğı *is.*ураг, угсаа.

kandırıcı *s.* 1. итгүүлэгч, үгэмшүүлэгч. 2. хуурагч, мэхлэгч, залилагч. 3. цангаа тайлах, цангаа гаргагч.

kandırmak *(-i)* 1. ятгах, итгүүлэх, сэнхрүүлэх, толгой эргүүлэх. 2. хуурах, мэхлэх, залилах, баширлах. 3. цангаа тайлах, цангаа гаргах.

kandil *is.* 1. дэн, дэнлүү. 2. *argo.* ухаангүй согтсон, согтуу. 3. кандил (мусульман шашины чухал учиртай өдрүүд).

kanepe *is.* 1. буйдан, диван, урт зөөлөн сандал. 2. (дайллага цайллаганы) их жижигхэн хачиртай талх.

kangren *is.* үхжил, гал хавдар.

kanguru *is.* имж (Австралид орших, эм нь элгэндээ зулзагаа агуулах ууттай амьтан).

kanı *is.* санал, бодол, үзэл бодол. "*Kanıma g re...*" Миний бодлоор, миний үзэж байгаагаар. **~sında olmak** итгэх, бодох, гэж үзэх.

kanık *s.* сэтгэл хангалуун.

kanıksamak *(-i)* 1. дөжрөх, үл тоох, дасах. 2. залхах, уйдах.

kanış *is.* 1. санал, бодол, үзэл бодол. 2. хуурташдах, мэхлэгдэх, залилагдах.

kanıt *is.* 1. баримт, нотолгоо, баталгаа, гэрч. 2. *huk.* гэрчлэх баримт, гэрчлэх зүйл.

kanıtlamak *(-i)* батлах, нотлох, батлан харуулах, нотолж үзүүлэх, гэрчлэх.

kani, -i *s.* итгэсэн, үнэмшсэн, сэнхэрсэн. **~ olmak** итгэх, үнэмших.

kan kırmızı *s.* ve *zf.* 1. улаан, хүрэн улаан. 2. *mec.* шилдэг, дээд зэргийн.

kanlı *s.* 1. цустай, цус болсон. 2. цус асгаруулах, цус асгаруулсан, цус урсгасан.

kanmak, -ar *(-e)* 1. итгэх, үнэмших. "*Ona nasıl kandım ben?*" Би түүнд яаж итгэв ээ? 2. (уран үгэнд) хуурташдах, мэхлэгдэх. 3. ханах, сэтгэл ханах.

kanser *is. tıp.* хорт хавдар, хавдар.

kanseroloji *is. tıp.* хавдар судлал.

kansız *s.* 1. цусгүй. 2. цус асгаагүй. 3. *tıp.* цус багатай, цус их хэмжээгээр алдсан. 4. *mec.* хулчгар, сэтгэлгүй.

kansızlık, -ğı *is. tıp.* цус багадалт, анөми.

kantar *is.* жинлүүр, жин, дэнс.

kantin *is.* 1. (хуаран, үйлдвэр, сургуулийн) мухлаг. 2. ажилчдын цайны газар.

kanun (I) *is.* 1. хууль, хууль цаазны бичиг. "*Kanun tasarısı.*" Хуулийн төсөл. "*Kanuna aykırı.*" Хууль бус, хуульд харш. 2. хууль, цааз, ёс, хууль цааз. **~en** хуулиар, хууль ёсоор

kanun (II) *is. müz.* нэгэн төрлийн ятга.

kanunî (I) *s.* хуулийн, хууль ёсны, хуулиар зөвшөөрөгдсөн, хуулийн дагуу.

kanunî (II) *is. müz.* ятгачин.

kanunlaşmak *(nsz)* хууль болох, хуульшин батлагдах.

kanyak, -ğı *is.* коньяк,

kanyon *is. coğr.* хавцал.

kaos *is.* эмхгүй байдал, замбараагүй байдал.

kap, -bı (I) *is.* 1. сав, тогоо. 2. чингэлэг, сав, уут. 3. хавтас, гэр, гадар. 4. сав суулга, тогоо шанага.

kap (II) *is.* хүрэм.

kapak, -ğı *is.* 1. таг, хавхаг, халив, таглаа. 2. бөглөө, таглаа. 3. хавтас, гэр, гадар.

kapalı *s.* 1. хаалттай, нээлтгүй. 2. хаалттай, бөглөөтэй, таглаатай, нэвтэрч болохгүй. 3. (албан газар) хаагдсан, ажиллах эрх нь дууссан. 4. боолттой, алчууртай, алчуур зүүсэн, толгойгоо боосон (эмэгтэй). 5. битүүлэг, ойлгомжгүй (үг). 6. нууц, далд, хаалттай. 7. *mec.* олноос хөндий, бүрэг, тусгаарлагдмал. 8. (хувцас хунар) битүү, задгай биш. 9. (тэнгэр) бүрэнхий, бүрхэг, үүлтэй, харанхуй.

kapama *is.* 1. kapamak үйлийн нэр. 2. сонгинотой, шанцайтай хонины махан хоол. 3. *esk.* хувцас. 4. хаах.

kapamak *(-i)* 1. хаах. 2. халхлах, хаах. 3. саад болох, хаах, нэвтрэхэд саад болох. 4. дүүргэх, таглах, хаах. "*Çukuru kapamak.*" Нүх таглах. 5. унтраах, таслах, хаах. "*Elektriği kapadı.*" Цахилгаан тасалчихлаа. 6. хаах, ажиллахгүй болгох, зогсоох. "*Fabrikayı kapamışlar.*" Үйлдвэрийг хаасан байна. 7. хаах, дуусгах, ... тухай ярихгүй байх, ярихаа болих. "*Bu konuyu kapayalım artık.*" Энэ сэдвийг одоо ярихаа больцгооё! 8. (нэг газарт) хорих, түгжих. 9. нуух, дарах. 10. (өр) хаах, тэглэх. "*Bu ikramiye benim borçlarımı kapar.*" Энэ шагналын мөнгө миний өрийг тэглэж байна.

kapan *is.* 1. хавх, урхи, занга. 2. *mec.* мэх, урхи. 3. *mec.* жин, дэнс, жигнүүр. **~a girmek** *mec.* гарч чадахгүй байдалд орох, гарт орох.

kapanca *is.* 1. жижиг хавх, урхи, занга. 2. *mec.* мэх, урхи.

kapanık *s.* 1. бүрхэг, бүүдгэр, харанхуй. 2. *mec.* уйтгар төрүүлсэн, дотор эвгүй болгосон, уйтгартай. 3. *mec.* бүрэг, ичимхий.

kapanış *is.* хаалт.

kapanmak *(nsz)* 1. хаагдах. 2. бүгэх, гадаад орчинтой харилцаагаа таслах. 3. (албан газар) хаагдах, зогсох. 4. (сэдэв) хаагдах, дуусах, төгсгөл болох. 5. амрах, амралт эхлэх. "*Okul kapandı.*" Сургуулийн амралт эхэлсэн байгаа. 6. яр шарх эдгэрэх, шарх аних 7. нүд сохрох, хараагүй болох. 8. тэнгэр бүрхэх, үүл гарах, тэнгэр харанхуйлах.

kaparo *is.* дэнчин, барьцаа.

kapasite *is.* 1. эзэлхүүн, багтаамж. 2. *fiz.* хүчин чадал. 3. *mec.* чадал, чавдар, оюуны чадамж.

kapatmak *(-i)* 1. хаах, хорих, түгжих. 2. гэрлэлтгүй хамт амьдрах, амраглах. 3. (хэв лэхийг, нэвтрүүлэн дамжуулахыг) хаах, зогсоох, үйл ажиллагааг нь хаах, хориглох. 5. хөлслөж хаах (гадны хүн авахгүйгээр наргих). 6. (маргааныг) зогсоох, хаах, төгсгөл болгох, таслан зогсоох.

kapçık, -ğı *is.* 1. жижиг сав. 2. сумны хонгио.

kapı *is.* 1. хаалга, үүд, явган хаалга. 2. төрийн алба, ажил. 3. *mec.* тун ойрхон хугацаа. "*Kış kapıda.*" Өвөл хаяанд ирчихлээ. **~ dışarı etmek** хөөх, туух, хөөж гаргах. **~ komşu** хөрш, хөрш айл. **~yı vurmak** хаалга тогших, хаалга нүдэх.

kapıcı *is.* хаалгач, манаач.

kapılanmak *(-e)* ажилд орох; нэг байгууллагад олон жил ажиллах.

kapılgan *s.* амархан нөлөөлдөг, амархан автагддаг.

kapılmak *(nsz, -e)* 1. автагдах. 2. чирэгдэх, авч одох. 3. *mec.* татагдах, сэтгэл алдрах. "*Kızın güzelliğine kapılarak evlenme teklif etti.*" Охины гоо үзэсгэлэнд сэтгэл алдран гэрлэх санал тавилаа. 4. *mec.* нөлөөнд автагдах, нөлөөнд орох, хүчтэй нөлөөлөх.

kapışmak *(-i)* 1. булаацалдах. 2. *(nsz, -le)* зодолдох, нүдэлцэх. 3. уралдах, тэмцэлдэх, өрсөлдөх.

kapik, -ği *is.* копек(бутархай мөнгө, 100 копе к=1 рубль).

kapital, -li *is.* хөрөнгө.

kapitalist *is.* хөрөнгөтөн.

kapitalizm *is.* хөрөнгөт ёс.

kapitülâsyon *is.* ард түмний хувьд хохиролтой, гадаадын иргэнд олгосон онцгой эрхүүд.

kapkaç *is.* шүүрч одох, шүүрэх (нэгэн төрлийн хулгайн арга).

kaplam *is. man.* хүрээ, хэмжээ, агуулга.

kaplama *is.* 1. kaplamak үйлийн нэр. 2. бүрээс. 3. сарампай банз.

kaplamak *(-i, -e, le)* 1. бүрэх, бүрхэх. 2. хүрээлэх, тойрох, бүслэх. 3. хучих, бүтээх, халхлах, хаах. 4. байх, багтаах, агуулсан байх. 5. гадарлах, өнгөлөх. 6. (нэр алдар, чанар чансаа нь) тархах, түгэх, олны танил болох. 7. шүд бүрэх. 8. (ямарваа нэг сэтгэлийн мэдрэмж) дүүрэх, бялхах, халих. "*İçini sevinç kapladı.*" Дотор нь баяр хөөрөөр дүүрлээ.

kaplan *is. zool.* бар.

kaplatmak *(-i, -e, -le)* kaplamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

kaplı *s.* 1. бүрээстэй, бүрсэн. 2. савтай, ууттай.

kaplıca (I) *is.* халуун булаг шанд.

kaplıca (II) *is. bot.* нэгэн төрлийн буудай.

kaplumbağa *is. zool.* яст мэлхий. **~ gibi** яст мэлхий шиг удаан хөдөлгөөнтэй.

kapmak, -ar *(-i)* 1. шүүрэх, шүүрч авах. 2. урж хаях, тасчиж хаях. 3. хурдан сурах, амархан сурах, дор нь сурах. 4. тасдах, тасдаж хаях, авчихах, хавчих. "*Makina parmağını kapmış.*" Хуруугаа машинд авчихсан байна. 5. (суудал) эзлэх, авах. 6. (өвчин) халдах, авах, тусах.

kaporta *is.* 1. (машины) бүтээлэг. 2. *den.* онгоцны тагтай үүд, нүх.

kapris *is.* адайр зан, цамаан зан, хачин хүсэл, олон ааш, эрхэмсүү зан, эрхлэх.

kaprisli *s.* адайр зантай, цамаан, цамаархаг, хачин хүсэлтэй, олон ааштай, эрх, эрхэмсүү.

kapsam *is.* хүрээ, хэмжээ, агуулга.

kapsül *is.* 1. шилний таглаа, бөглөөс, бөглөө. 2. бялт, гал, сумны гал. 3. (амархан залгихад зориулсан) эмний гадар, капсул. 4. *bot.* ургамлын хальс.

kaptan *is.* 1. ахмад, усан онгоцны ахмад. 2. *sp.* багийн ахлагч. 3. нисэх онгоцны ахмад. 4. *tar.* жанжин.

kaptıkaçtı *is.* 1. жижиг автобус. 2. хөзрийн нэг төрөл тоглоом.

kapuska *is.* байцаатай жигнэсэн мах.

kaput *is.* 1. цэргийн пальто. 2. (машины) бүтээлэг. 3. бэлгэвч, хамгаалагч.

kar *is.* цас. "*Kar tanesi.*" Цасан ширхэг. "*Kardan adam yapmak.*" Цасан өвгөн хийх. **~ yağmak** цас орох.

kâr *is.* 1. орлого. 2. *mec.* ашиг, тус, ач тус. 3. *tic.* ашиг. **~ bırakmak** ашигтай байх, ашиг оруулах. **~ etmek** орлого олох, ашиг олох. **~ payı** ашиг.

kara (I) *is. jeol.* хуурай газар, газар, тив, эх газар.

kara (II) *is.* 1. хар өнгө. 2. *s.* хар өнгөтэй, хар. 3. бор, бараан царайтай. "*Kara kız.*" Бор охин. 3. *s.* хар, бэрх, хүнд, муу, уйтгартай. "*Kara haber.*" Муу мэдээ. "*Kara günlerimde o, bana hep yardım etti.*" Бэрх өдрүүдэд (ядарсан үед минь), тэр надад дандаа тусалж байсан. **~ cahil** харанхуй, харанхуй бүдүүлэг, харанхуй мунхаг, бичиг үсэг тайлагдаагүй, а бэ–гүй.

karaağaç, -cı *is. bot.* хайлаас, арчил бургас.

karabasan *is.* хар дарах, хар дарсан зүүд, муухай зүүд.

karabaş *is.*1. санваартан, лам, гэлэн. 2. гэрлээгүй эр, ганц бие эр, гэрлэх хүсэлгүй эр. 3. *hlk.* хоньчин нохой.

karabiber *is.* хар чинжүү.

karaborsa *is. tic.* дамлах, дамын наймаа, дамын худалдаа.

karaborsacı *is.* дамын наймаачин, дамын худалдаачин, дамын панзчин.

karaca (I) *is. zool.* бор гөрөөс.

karaca (II) *s.* хар бараан, харавтар.

karaca (III) *is. anat.* мөр, бугалга. **~ kemiği** *is. anat.* бугалга, атгаал.

karaciğer *is. anat.* элэг.

karaçalı *is. bot.* үүргэнэ, хөгөл.

karadeniz *is.* хар далай.

karafatma *is. zool.* том хар жоом.

karagöz (I) *is.* хүүхэлдэйн жүжиг.

karagöz (II) *is. zool.* зоодой загас.

kara kış *is.* 1. ид өвлийн хүйтэн, идэр өсийн хүйтэн. 2. *mec.* хүнд бэрх цаг, хэцүү байдал, хэцүү үе.

karakol *is.* цагдаагийн хэлтэс.

karakter *is.* 1. зан, зан ааш, зан байдал, зан авир, авир. 2. шинж чанар, онцлог. 3. (хэв лэлийн) үсэг, үсгийн төрөл. 4. *ed.* дүр, зохиолын баатар.

karalama *is.* 1. зурах, эрээчих, сараачих. 2. гар бичгийн дасгал. 3. ноорог. "*Karalama kâğıdı.*" Ноорог цаас. 4. *mec.* гүтгэлэг, гүжирдлэг.

karalamak *(-i)* 1. зурах, эрээчих, сараачих. 2. засаж зурах, засах, буруу үгний дээгүүр зурах. 3. *mec.* нэр нүүр гутаах, нэр нүүр бузарлах, гүтгэх, гүжирдэх. 4. нооруглох.

karaltı *is.* 1. бүдэг бадаг дүрс, тод бус дүрс, зэрэглээ. 2. толбо.

karamsar *s.* гутрангуй, итгэл мөхөс, гутрангуй үзэлтэн, итгэл мөхөлтөн, Пессимист.

karanfil *is. bot.* лиш цэцэг.

karanlık, -ğı *s.* 1. гэрэлгүй, гэрэл гэгээгүй, харанхуй. 2. *is.* харанхуй, түнэр харанхуй, бүрэнхий. "*Karanlıkta hiç uyuyamıyor.*" Тэр, харанхуйд өр унтаж чаддаггүй. 3. *mec.* бүрхэг байдал, тодорхойгүй байдал. **~ basmak** (veya **çökmek**) харанхуй болох, бүрэнхий болох. **~ğa kalmak** оройтох, орой болох, хүрэх газартаа очиж амжилгүй орой болох. **~ oda** гэрэл зургийн харанхуй өрөө, зураг угаах өрөө.

karantina *is.* 1. хориул, хөл цээр, карантин. 2. эмнэлгийн хүлээн авах. **~ya almak** хөл цээрлэх, хорих, карантин зарлах.

karar *is.* 1. шийдвэр. 2. ял шийтгэл, шүүхийн шийдвэр. 3. тогтоол. 4. (цаг агаар) тогтворжих, тогтох. 5. *s.* таарсан, тохирсон. **~ almak** шийдв эр гаргах, шийдэх, шийдвэрлэх. **~ vermek** тогтох, шийдэх, шийдвэрлэх. **~a bağlamak** шийдэх, шийдвэрлэх, дуусгавар болгох.

karargâh *is. ask.* 1. штаб, удирдах төв. 2. цэргийн ангийн байрлал, цэргийн ангийн удаан ба түр хугацаагаар байрлах газар.

kararlamak *(-i)* баримжаалах, барагцаалах, таах, таамаглах.

kararlaşmak *(nsz)* шийдэгдэх, шийдв эрлэгдэх.

kararlaştırmak *(-i)* шийдвэрлэх, шийдэх.

kararlı *s.* 1. шийдвэртэй, шийдсэн. 2. тогтв ортой, тогтмол, хувирашгүй.

kararmak *(nsz)* 1. харлах, хар болох. 2. харанхуй болох, харуй бүрий болох, бүрэнхий болох, (гэрэл) бүүдийх. 3. (гал) унтрах, бөхөж эхлэх. 4. *mec.* уйтгарлах, уйтгарт автах.

kararname *is.* тогтоол, шийдвэр.

kararsız *s.* 1. шийдэмгий бус, шийдвэргүй, тээнэгэлздэг, зоригүй, хулчгар. 2. тогтворгүй, тодорхой бус, хувирамтгай.

kararsızlık, -ğı *is.* 1. шийдэмгий бус байдал, шийдвэргүй (байх), тээнэгэлздэг (байх), зоригүй (байх). 2. тогтворгүй байдал, тодорхой бус байдал, хувиралт.

karartma *is.* 1. харлуулах, хар болгох. 2. *ask.* (дайны үед) нуун далдлах, нуух.

karartmak *(-i)* 1. харлуулах, хар болгох, борлуулах. "*Güneş tenini karartmış.*" Наранд биө нь борлосон байна. 2. харанхуй болгох, бүрэнхий болгох.

karasal *s.* хуурай газрын, эх газрын, газрын, тивийн.

kara sevda *is.* 1. сохор дурлал. 2. *psikol.* уйтгар гуниг, дүнсгэр байдал, гуниг ааш, дүнсгэр ааш, меланхоли.

karasinek, -ğı *is. zool.* хар ялаа.

karasu *is. tıp.* нүдний даралт.

karatavuk, -ğu *is.* хар хөндэй (шувуу).

karavana *is.* 1. цэргийн хоолны сав. 2. (цэргийн, шоронгийн) хоол. 3. алмаз.

karbon *is. kim.* нүүрс төрөгч. "*Karbon kağıdı.*" Хортой цаас, олшруулагч цаас.

karbonat *is. kim.* карбонат.

karbondioksit, -di *is. kim.* нүүрстөрөгчийн хий.

karbonik *s.* нүүрсний, нүүрстөрөгчийн.

karbüratör *is. tek.* карбюратор (агаар шингэн түлш хоёрыг хольж шатахуун болгох багаж).

kardeş *is.* 1. эрэгтэй дүү, охин дүү, ах, эгч. 2. ах дүүс. "*Kardeş kanı.*" Ахан дүүсийн холбоо, ураг төрлийн холбоог. "*Kardeş payı.*" Тэнцүү хуваах, тэгш хувиарлах.

kardeş kardeş *zf.* нөхөрсөөр, андын ёсоор, найртай, найрсаг.

kardeşlik, -ği *is.* 1. ахан дүүгийн барилдлага, ахан дүүгийн холбоо. 2. нөхөрлөл, найрамдал. 3. дотны анд, дотны нөхөр.

kardinal, -li *is.* католиг шашны их хамба лам.

kardiyoloji *is.* зүрхний өвчин судлал.

kare *is.* 1. *mat.* квадрат, дөрвөлжин, тэг дөрв өлжин. 2. *mat.* квадрат (тоог өөрөөр нь үржүүлсэн үржвэр). 3. *s.* квадрат, дөрвөлжин, тэг дөрвөлжин хэлбэртэй.

karekök *is. mat.* квадрат язгуур.

karga *is. zool.* хэрээ.

kargaşa *is.* самуун, үймээн самуун, үймээн, хөдөлгөөн, дэглэм алдах.

kargo *is.* 1. ачаа, тээш. 2. ачааны усан онгоц.

karı *is.* 1. эхнэр. "*Karı koca oldular*" Эхнэр нөхөр болцгоосон. 2. *kaba.* авгай.

karın, -rnı *is.* 1. гэдэс, хэвлий, хэвэл, умай. "*Seni dokuz ay karnında taşıyan annen ...*" Чамайг ес сар хэвлийдээ тээсэн ээж чинь... "*Karnı burnunda.*" Төрөх дөхсөн, төрөх хугацаа нь ойртсон. 2. гэдэс, ходоод. "*Karnı tok.*" Гэдэс цатгалан. "*Karnı aç.*" Өлсгөлөн, өлөн, гэдэс хоосон. ~ **doyurmak** өл залгах.

karınca *is. zool.* шоргоолж.

karıncaezmez *s.* нигүүлсэнгүй, өр нимгэн, өрөвч сэтгэлтэй(хүн).

karıncalanmak *(nsz)* 1. шоргоолж язганах, шоргоолж овгонох. 2. хөших, мэдээ алдах, чилэх, чинэх, бадайрах, орших. "*Ayaklarım karıncalandı.*" Хөл бадайрчихлаа. /Хөл оршиж орхив. 3. *mec.* дүйрэх, дүйнгэтэх, мэнэрэх.

karıncık, -ğı *is. anat.* ховдол.

karış *is.* сөөм.

karış karış *zf.* нэгд нэгэнгүй, нарийн.

karışık, -ğı *is.* ve *s.* 1. холимог, хольлдсон. 2. цэвэр биш, хольцтой. 3. эмх цэгцгүй, замбараагүй, эмх замбараагүй. 4. будилсан, самуурсан, үймсэн, хутгасан. 5. ойлгоход бэрх, ярвигтай, төвөгтэй, будлиантай.

karışıklık, -ğı *is.* 1. эмх цэгцгүй явдал, замбараагүйдэл. 2. бужигнаан, үймээн, самуун, үймээн самуун.

karışım *is.* 1. *kim.* найрлага. 2. холимог, зуурмаг. 3. холилдсон байдал.

karışlamak *(-i)* сөөмлөх.

karışma *is.* 1. холилдох. 2. саад болох, хорих, хөндлөнгөөс оролцох. 3. замбараагүйтэх, эмх цэгц алдагдах.

karışmak *(-le)* 1. холилдох, хутгалдах. 2. *(nsz)* эмх замбараагүй байх, эмх цэгц алдагдах, замбараагүй болох. 3. *(nsz)* будлих, самуурах, эндүүрэх. 4. *(nsz)* ойлгоход бэрх болох, утга нь алдагдах, ярвигтай болох. 5. хөндлөнгөөс оролцох, саад болох, хорих. 6. *(-e)* нийлэх, холилдох.

karıştırıcı *is. tek.* 1. холигч, хутгагч. 2. *s. mec.* өдөөн хатгагч, үймүүлэгч, үймээн дэгдээгч.

karıştırmak *(-i, -e; -le)* 1. холих, хутгах. 2. (халаас) ухах, уудлах, нэгжих, шалгах. 3. хоол хутгах. 4. оролдох. 5. судлах, унших. 6. хальт харах, хальт унших, өнгөцхөн харах. 7. ялгахгүй байх, холиж хутгах.

karides *is.* сам хорхой.

karikatür *is.* шог зураг.

karikatürist *is.* шог зураач.

karina *is. den.* усан онгоцны ёроол, онгоцны оёор(усан доторх хэсэг).

karine *is. esk.* 1. тайлах түлхүүр, учиг, сэжүүр. 2. шинж тэмдэг. ~ **ile anlamak** сэжүүр гарган авах, ойлгох.

karlı *s.* цастай, цасанд хучигдсан.

kârlı *s.* орлоготой, ашигтай.

karma *is.* 1. холих, хутгах. 2. холимог, холилдсон.

karma ekonomi *is. ekon.* холимог эдийн засаг.

karmaç, -cı *is.* холигч, хутгагч.

karmak, -ar *(-i)* 1. холих, хутгах, хольж хутгах. 2. зуурах, зуурмаг хийх.

karmakarışık, -ğı *is.* ve *s.* замбараагүй, эмх цэгцгүй, тарж бутарсан, холилдсон.

karman çorman *s.* замбараагүй, эмх цэгцгүй, холилдож хутгалдсан.

karmaşık *s.* 1. холимог, комплекс. 2. ярвигтай, төвөгтэй, хүнд хэцүү, будлиантай, ойлгоход бэрх.

karnabahar *is. bot.* цэцэгт байцаа.

karnaval *is.* багт наадам.

karne *is.* 1. дүнгийн дэвтэр, дүнгийн хуудас. 2. тасалбарын хуудас, тасалбар. 3. эрүүл мэндийн дэвтэр, эрүүл мэндийн даатгалын дэвтэр.

karnıyarık, -ğı *is.* татсан махтай паклажантай хоол.

karoser *is.* машины их биө.

karpuz *is. bot.* тарвас.

karşı *is.* 1. эсрэг тал, өмнө тал, эод тал. 2. *s.* эсрэг талын, өөдөөс харсан, харалдаа. 3. өмнө, урд. 4. *s.* сөрөг, эсрэг, сөрөг талын. "*Karşı takım.*" Эсрэг баг, эсрэг талын баг. 5. *ed.* зүг харж, тийш харж, өөд харж, руу харж. "*Bahçeye karşı oturdu.*" Цэцэрлэгийн зүг харж суулаа. 6. хариуд. "*Bu söze karşı ne dedin?*" Чи, энэ үгний хариуд юу гэж хэлэв? 7. талаар, тухайд. 8. (цаг хугацаа заахад) үед, хавьцаа. "*Sabaha karşı gitti.*" Өглөөгүүр гараад явсан. ~ **çıkmak** 1) эсэргүүцэх, дүргүйцэх 2) (ирж буй хүнийг) угтах, угтахаар гарах. ~ **durmak** эсрэг зогсох, бууж өгөхгүй байх, тэмцэх. ~ **gelmek** босох, эсэргүүцэх. ~ **koymak** эсрэг зогсох, эсэргүүцэх, сөрөн зогсох, бууж өгөхгүй байх. ~ **olmak** эсэргүүцэх, дүргүйцэх.

karşılama *is.* 1. угталт, угтаж авах. 2. туркийн нэг төрлийн үндэсний дуу бүжиг.

karşılamak *(-i)* 1. угтах, угтаж авах, хүлээж авах. 2. (хэрэгцээгээ) хангах. 3. (үг, үйлдлийг) тусгах, тусгаж авах, хүлээж авах. "*Bu öneriyi sıcak karşıladılar.*" Тэд, энэ саналыг халуунаар хүлээн авлаа. 4. зогсоох, хамгаалах, сэргийлэх. 5. *sp.* хамгаалах, хамгаалалт хийх.

karşılaşmak *(nsz, -le)* 1. уулзах, учрах, тааралдах. 2. *sp.* халз тулах, уралдах, тэмцэлдэх.

karşılaştırma *is.* харьцуулалт, зүйрлэлт.

karşılaştırmak *(-i, -le)* 1. харьцуулах, зүйрлэх, жиших. 2. тулгах, тулган шалгах.

karşılaştırmalı *s.* харьцуулсан, зүйрлэсэн, жишсэн.

karşılık, -ğı *is.* 1. эсрэг үйлдэл, хариу үйлдэл. 2. хариу, хариулт. 3. (өөр хэлнээс хөврүүлсэн) утга, дүйх утга. "*Bu kelimenin Moğolcadaki karşılığı nedir?*" Энэ үгний монгол хэлэн дэх утга нь юу вэ? 4. төлбөр, төлөөс, нөхөн төлбөр. **~ vermek** 1) хариулах, хариу өгөх 2) (ах захынхаа өөдөөс) эсэргүүцэх, эсрэг зогсох.

karşılıklı *s.* 1. харилцан, хоёр талын. 2. өөд өөдөөсөө харсан, эсрэг. 3. *zf.* харилцан, нэг нэгэндээ.

karşılıksız *s.* 1. хариугүй, хариултгүй. 2. буцалтгүй, зүгээр, төлбөргүй, төлөөсгүй, үнэ төлбөргүй. "*Karşılıksız yardım.*" Буцалтгүй тусламж.

karşın *e.* үл хайхран, үл тоон, боловч, хэдий ч, –вч, –ч, эсрэг, сөрөх. "*O, bütün rıcalarıma karşın gitti.*" Тэр миний гуйлт гувшилтыг үл хайхран яваад өглөө. "*Dorj bütün çabalarına karşın birinciliği alamadı.*" Дорж бүх чармайлтаа дайчилсан хэдий ч нэг дүгээр байранд орж чадсангүй.

karşı sav *is.* эсрэг сэдэв.

karşıt *is.* эсрэг, эсрэг тэсрэг, урвуу.

karşıtlık, -ğı *is.* эсрэг байдал, эсрэг тэсрэг байдал.

kart (I) *s.* хөгшин, настай.

kart (II) *is.* 1. нэрийн хуудас. 2. үнэмлэх, нэвтрэх үнэмлэх. 3. ил захидал. 4. хөзөр.

kartal *is. zool.* бүргэд.

kartaloş *s.* хөгширсөн, нас нь явсан, настай.

kartel *is. ekon.* картель (монопол зах зээлд, хэсэг үйлдвэрүүд зах зээлийг ноёрхох, өндөр ашиг олох сонирхолтойгоор нэгдэн байгуулсан нэгдэл).

kartlaşmak *(nsz)* хөгширөх, нас ахих, наслах.

karton *is.* хатуу цаас, картонан цаас.

kartonpiyer *is.* шахмал картон.

kartopu *is.* цасан бөөм, бөөрөнхийлсөн цас.

kartpostal *is.* ил захидал.

kartvizit *is.* нэрийн хуудас.

karyola *is.* ор.

kas *is. anat.* булчин.

kasa *is.* 1. мөнгөний авдар, цөф. 2. касс, мөнгөний газар. "*Kasa sayımı.*" Кассны тооллого. 3. машин, төнөг төхөөрөмж, эд ангийн их бие, гадар биө. 4. хаалга, цонхны яс мод.

kasaba *is.* хотхон, тосгон.

kasap, -bı *is.* 1. мал нядлагч. 2. махны дэлгүүр, мухлаг, махны худалдаачин. 3. *mec.* яргачин, алуурчин.

kasaplık, -ğı *is.* 1. мал нядлах. 2. нядалгааны, нядлах (мал). 3. *mec.* алах, яргалах.

kasatura *is.* бууны жад, жад хутга.

kasavet *is.* уйтгар гуниг, зовлон шаналал.

kâse *is.* аяга, хул аяга.

kasık, -ğı *is.* цавь, салтаа.

kasılmak *(nsz)* 1. агших, нарийсах. 2. агших, богиносох. 3. *mec.* ихэрхэх, бардамнах, онгирох, сагсуурах.

kasım *is.* арван нэгдүгээр сар.

kasınç, -cı *is.* татвалзах, булшин агших.

kasırga *is.* хүчтэй шуурга, хар салхи.

kasıt, -stı *is.* 1. санаа, зорилго, эрмэлзлэл. 2. муу санаа, буруу санаа, хорон санаа.

kasıtlı *s.* зориуд, санаатай, санаатайгаар, хорлож.

kaside *is. ed.* магтаал, ерөөл.

kaskatı *s.* 1. хав хатуу, их хатуу. 2. *s.* өр хатуу, өрөвдөх сэтгэлгүй, хатуу хэрцгий. 3. *zf.* хөшичихсөн, хөдөлгөөнгүй.

kasket *is.* саравчтай малгай.

kasmak, -ar *(-i)* 1. богиносгох. 2. нарийсгах, агшаах. 3. *mec.* дарамтан доор байлгах, дарамтлах, барих. **~ıp kavurmak** 1) алан хядах, хүйс тэмтрэх. 2) сүйтгэх, дарлах, харгислах, хэрцгийлэх. 3) нөлөөндөө оруулах, эзэрхэх.

kasnak, -ğı *is.* 1. төмөр бүс, цагираг. 2. *tek.* дамар, хүрд, араа. 3. хүрээ мод, жааз.

kast *is. bk.* kasıt.

kasten *zf.* зориуд, санаатайгаар, хорлож, албаар.

kastetmek *(-i)* 1. зорих, санах, санаатай байх. 2. хэлэх, ... гэж хэлэхийг хүсэх. 3. *(-e)* хорон санаа өвөрлөх, муу санаа өвөрлөх, хор хөнөөл учруулах.

kastî *zf.* ve *s* зориуд, санаатайгаар, хорлож (хийсэн).

kasvet *is.* уйтгар, гуниг, шаналал. **~ basmak** уйтгарлах, гуниглах.

kasvetli *s.* гунигтай, уйтгартай, гунигт.

kaş *is.* хөмсөг. **~ çatmak** хөмсөг зангидах, уурлах, ууртай байх. **~ göz etmek** нүд ирмэх, анивчих, дохих. **~la göz arasında** нүд ирмэхийн зуур.

kaşağı *is.* (морины) хусуур.

kaşar *is.* бяслаг.

kaşık, -ğı *is.* халбага. **~ kaşık** *zf.* 1) халбагаар хэмжиж. 2) халбага халбагаар.

kaşıklamak *(-i)* халбагадах, халбагаар идэх.

kaşımak *(-i)* маажих.

kaşınmak *(nsz)* 1. загатнах. 2. (муур өөрийгөө) маажих. 3. *mec.* загатнах, маяглах.

kaşıntı *is.* загатнаа, маажуур.

kaşkol, -lü *is.* хүзүүний ороолт.

kaşkorse *is.* эмэгтэй хүний дотуур цамц.

kaşlı *s.* хөмсөгтэй.

kaşmir *is.* 1. ноолуур, кашмир. 2. *s.* ноолууран, ноолууранр хийсэн (хувцас).

kat *is.* 1. давхар. 2. давхарга, үе. 3. нугалаа, атираа, хуниас. 4. удаа, дахин. "*Bu, ondan iki kat daha pahalı.*" Энэ, түүнээс хоёр дахин их үнэтэй. 5. *mat.* үлдэгдэлгүй хуваагдах бүхэл тоо. **ortak ~** ерөнхий хуваагдагч.

katalog, -ğu *is.* танилцуулга, товъёг,

каталог.

katar *is.* 1. жин, цуваа. 2. цуваа галт тэрэг. 3. сүрэг мал. ~ **katar** *s.* олон цуваа.

katarakt *is. tıp.* катаракт, нүдний болорт сэв суух, нүдэнд цагаа унах, нүд цийх.

katedral, -li *is.* гол сүм.

kategori *is.* ай, бүлэг, зэрэг, шат, ангилал.

katetmek *(-i) esk.* 1. хуваах, ангилах. 2. зам туулах, давах, туулах.

katı *s.* 1. хатуу. 2. *mec.* хэрцгий, цэвдэг сэтгэлтэй, өр хатуу, өрөвч сэтгэлгүй, ширүүн. 3. *mec.* тууштай, бат, хувирашгүй. 4. *fiz.* хатуу биет. ~ **yürekli** цэвдэг сэтгэлтэй, өр хатуу, өрөвч сэтгэлгүй, хатуу ширүүн.

katık, -ğı *is.* талхны хольц.

katılaşma *is.* 1. хатуурах. 2. *fiz.* (бодис) шингэн байдлаас хатуу байдалд шилжих.

katılaşmak *(nsz)* хатуурах, хатуу болох.

katılık, -ğı *is.* 1. хатуурал, хатуу байх. 2. *mec.* хатуу ширүүн харьцаа.

katılmak (I) *(nsz, -e)* 1. холигдох, хутгагдах. 2. оролцох, бие оролцох. 3. санал нийлэх, санал нэгтэй байх, дэмжих.

katılmak (II) *(nsz)* элэг хөших.

katır, -ğı *is. zool.* 1. луус (илжиг адуу хоёрын дундаас гарсан эрлийз амьтан). 2. *s. mec.* зөрүүд, гөжүүд, муухай ааштай. 3. *s. mec.* бүдүүлэг, болхи.

katışık, -ğı *is.* ve *s.* холимог, холилдсон, хутгалдсан.

katışmak *(-e)* оролцох, нийлэх, нэгдэх.

katil *is.* алуурчин.

kâtip, -bi *is.* нарийн бичээч, бичээч.

kat'iyen *zf.* 1. хэзээ ч, хэдийд ч, огт. "*Bir daha onu kat'iyen göremeyeceğimi düşündüm.*" Би дахиж түүнийг хэзээ ч харж гэж бодож байна. 2. огт, бүр, тас, ердөө, үнэхээр, эрс, эрс тас, шууд, эрс хатуу.

kat kat *s.* ve *zf.* 1. их, илүү их, хэд дахин илүү. 2. давхар давхар, давхарласан.

katkı *is.* 1. тус, дэм, нэмэр, хандив. 2. хольц. ~**da bulunmak** (мэдлэг, туршлага, мөнгө г.м зүйлээр) туслах, тус дэм үзүүлэх, дэмжих.

katlamak *(-i)* нугалах, хуних, эвхэх.

katlanmak *(nsz)* 1. нугалагдах, хунигдах, эвхэгдэх. 2. *(-e) mec.* тэвчих, тэсэх, даах, тэсв эрлэх, тэсээд өнгөрөөх, тэвчээд өнгөрөөх, туулаад гарах.

katletmek *(-i)* хүн алах, хөнөөх, амь насы нь бүрэлгэх.

katlı *s.* 1. нугаларсан, эвхээстэй. 2. давхартай, давхар.

katliam *is.* (бөөнөөр нь) хиартал хядах, алаан хядаан, аллага, хядлага.

katma *is.* нэмэлт, хавсралт.

katma değer vergisi *is. ekon.* нэмэгдсэн өртөгийн албан татвар.

katmak, -ar *(-i, -e)* 1. нэмэх, хавсаргах. 2. хамт илгээх. 3. нэгтгэх, нийлүүлэх, холих

katman *is.* 1. давхарга. 2. үе давхраа. "*Bulut katmanı.*" давхраа мандал, стратус.

katmanlaşmak *(nsz)* давхраатах, үетэх.

katmer *is.* 1. давхраа, үе. 2. давхар бин.

katmerli *is.* 1. давхар бин. 2. *s.* давхар давхар, давхарласан, үетэй.

Katolik *z is.* 1. Католик сүм. 2. католик шажинтан, католик.

katran *is. kim.* давирхай, бах, барагшин, хар тос цардас.

katranlamak *(-i)* давирхайдах, давирхай түрхэх, хар тос түрхэх, хар тосоор хучих, барагшин түрхэх.

katranlı *s.* давирхайтай, давирхай түрхсэн. ~ **kağıt** давирхайтай цаас, хар цаас.

katrilyon *is.* 10 хорин дөрвөн зэрэг.

katsayı *is. mat.* коэффициент, хувь, илтгэгч, илтгүүр.

kauçuk, -ğu *is.* каучук (боловсруулж рөзин хийх сүүн шүүстэй мод).

kavak, -ğı *is. bot.* улиангар (мод).

kaval *is.* гуурсан бишгүүр.

kaval kemiği *is. anat.* шилбэний яс.

kavalye *is.* 1. бүжиглэж буй хосын эрэгтэй хүн. 2. *mec.* соёлтой залуу, боловсон эр.

kavanoz *is.* шилэн сав, ваар, шавар сав.

kavga *is.* 1. хэрүүл, маргаан, арцалдаан. 2. *mec.* тэмцэл. ~ **etmek** хэрэлдэх, маргалдах, муудалцах.

kavgacı *s.* ve *is.* 1. хэрүүлч, хэрүүл маргаан дэгдээгч. 2. *mec.* тэмцэгч.

kavim, -vmi *is.* овог, аймаг.

kavram *is.* ойлголт, ойлгомж, санаа, үзэл санаа. "*Herkesin kendine özgü bir mutluluk kavramı vardır.*" Хүн болгонд өөрийн гэсэн аз жаргалын ойлголт байдаг.

kavrama *is.* 1. ойлголт, ойлгох. 2. (автомашины) холболт, конс.

kavramak *(-i)* 1. зуурах, гарааараа чанга барих. 2. *mec.* ойлгох, сайтар ойлгох, гүйцэд ойлгох, гүн гүнзгий ойлгох, ухамсарлах.

kavrayış *is.* ойлгох, хүлээж авах чадвар.

kavruk, -ğu *is.* ve *s.* 1. хуурагдсан, хайрагдсан, шарагдсан. 2. *mec.* хатсан, хорчийсон.

kavrulmak *(nsz)* шарагдах, хуурагдах, хайрагдах.

kavşak, -ğı *is.* уулзвар, бэлчир, зангилаа газар, холбоос цэг.

kavuk, -ğu *is.* 1. хөндий, хоосон зүйл. 2. *anat.* шээсний хүүдий.

kavun *is. bot.* амтат гуа.

kavuniçi *is.* ягаан туяатай шаргал өнгө.

kavurma *is.* 1. шарах, хуурах, хайрах. 2. шуузалсан мах. 3. шарсан мах.

kavurmak *(-i)* 1. шарах, хуурах. 2. (нар, салхи, халуун, хүйтэн) хатаах, гандаах, түлэх.

kavuşmak *(-e)* 1. уулзах, учрах. 2. хүссэн зүйлдээ хүрэх, хүссэн зүйлээ олж авах, хүсэл биелэх. 3. хүрэх, хүрч очих. 4. *(nsz)* нар жаргах. 5. нийлэх, нэгдэх, цутгах.

kavuşturmak *(-i, -e)* уулзуулах, учруулах.

kaya *is.* хад, цохио.

kaya balığı *is.* бүвэр загас.

kayağan *s.* халтирч болох, халтирам, халтиргаатай.

kayak, -ğı *is.* 1. цана. 2. цанын спорт.

kayalık, -ğı *is.* ve *s.* хадтай, хад ихтнй, хад цохиотой.

kaybetmek *(-i)* 1. алдах, хаях, гээх. 2. хожигдох, дийлэгдэх, ялагдах. 3. хохирох, мөнгө алдах, алдагдал орох. 4. *mec.* (ойр дотны хүнээ) алдах.

kaybolmak *(nsz)* 1. алга болох, гээгдэх. 2. үзэгдэхгүй болох, нүдэнд харагдахгүй болох, алга болох, нүднээс далд орох.

kaydedilmek *(nsz)* бичигдэх, тэмдэглэгдэх.

kaydetmek *(-i, -e)* 1. бичих, тэмдэглэх. 2. бүртгэх, тэмдэглэх. 3. тэмдэглэх, санах үүднээс тэмдэглэх. 4. хэлэх, тэмдэглэн хэлэх. 5. (дууны хайрцагт) бичиж хураах, бичлэг хийх. 6. нааштай үр дүн гаргах. "*Başarı kaydetti.*" Амжилт гаргасан. 7. (халууныг, агаарын даралтыг) тодорхойлох, хэмжих.

kaydırak, -ğı *is.* гулсуур, гулгуур (хүүхдийн тоглоом).

kaygan *s.* халтиргаатай, гөлгөр.

kaygı *is.* зовнил, санаа зовох, сэтгэл зовох, бодол. "*Gelecek kaygısı olmadan yaşamak.*" Ирээдүйнхээ төлөө санаа зоволгүй амьдрах.

kaygılanmak *(nsz)* зовних, санаа зовох, сэтгэл зовох, түгших.

kaygılı *s.* зовнисон, санаа зовсон, сэтгэл зовсон, түгшсэн, түгшүүртэй.

kaygısız *s.* зовнилгүй, санаа зовохгүй, санаа амар, тоомсоргүй, тоомжиргүй.

kaygısızlık, -ğı *is.* санаа амар байх, амгалан, энх, тэнэгэр, ажиггүй байх, тоомжиргүй байдал.

kayık, -ğı *is.* 1. завь. 2. *s.* хажуу тийшээ хазайсан, хазайсан.

kayıkçı *is.* завьчин.

kayın (I) *is. bot.* эвэрлэг мод, хайл.

kayın, -ynı (II) *is.* хадах ах, хадам дүү, хүр дүү. "*Kayın birader.*" Хадам ах, хадам дүү, хүр ах, хүр дүү. "*Kayın peder.*" Хадам аав. "*Kayın valide.*" Хадам ээж.

kayıp, -ybı *is.* 1. гарз, хохирол, алдагдал. 2. *s.* ve *is.* алга болсон, гээгдсэн, гээсэн, алдагдсан, алдсан, үгүй болсон, алга болсон юм, гээсэн юм, алдсан юм.

kayırıcı *s.* хамгаалсан, өмгөөлсөн, ивээсэн.

kayırıcılık, -ğı хамгаалалт, өмгөөлөл, ивээл.

kayırmak *(-i)* 1. хамгаалах, өмгөөлөх. 2. ивээх, тэтгэх, тусалж дэмжих.

kayısı *is. bot.* чангааз, гүйлс.

kayış *is.* сур, эрмээн, оосор, бүс. ~ **gibi** 1) сур шиг тасрахгүй, бат бөх. 2) хар хиртэй, хиртэй.

kayıt, -ydı *is.* 1. бүртгэл. 2. бүртгэл тэмдэглэл. 3. *mec.* хязгаарлалт. 4. *mec.* болзол, нөхцөл. "*Bana geri göndermen kaydıyla kitabımı verebilirim.*" Надад буцаагаад өгч явуулна гэвэл номоо өгч болох юм. 5. чухалчлах, харж хамгаалах. 6. албан ёсны бүртгэл. 7. (дууны, зургийн) бичлэг.

kayıtlı *s.* бүртгэлтэй, тэмдэглэлтэй, тэмдэглэгдсэн, бүртгэгдсэн.

kayıtsız *s.* 1. бүртгэлгүй, бүртгэгдээгүй, тэмдэглэгдээгүй. 2. *mec.* болзолгүй, нөхцөлгүй. 2. тоомжиргүй, үл зовнисон, үл тоосон, үл ойшоосон, хайхрамжгүй..

kayıtsızlık, -ğı *is.* хайхрамжгүй байдал, үл тоомсорлох байдал, үл ойшоох, тоохгүй байдал.

kayıtsız şartsız *s.* гарцаагүй, үг дуугүй, ямар ч нөхцөлд, маргаангүй.

kaykılmak *(-e)* налах, налж суух.

kaymak, -ğı (I) *is.* 1. өрөм. 2. сүүний цөцгий. **kaymağını almak** хамж авах, орлогын ихэнхийг авах, ихэнх хувийг авах.

kaymak, -ar (II) *(nsz)* 1. гулсах, гулгах. 2. гулгах, халтирах, шарвах. 3. (газар, хөрс) гулгах. 4. байрлал өөрчлөх, хувирах, солигдох. 5. *mec.* үзэл бодлоо өөрчлөх, хандлагаа өөрчлөх. 6. санаандгүй хийчих, өөрийн мэдэлгүй хийчих. "*Dil kaymak.*" Хэл халтирах. 7. утга өөрчлөгдөх.

kaymakam *is.* сумын засаг дарга.

kaynak, -ğı *is.* 1. булаг, шанд, усны ундрага. 2. эхлэл, эх булаг, үүсэл, гарал, уг сурвалж, язгуур. 3. *zm.* эх сурвалж, ашигласан ном. 4. гагнуур. ~ **yapmak** гагнах, гагнуур хийх.

kaynakçı *is.* гагнуурчин.

kaynaklanmak *(-den)* үүдэх, –ээс үүдэлтэй байх, шалтгаалах.

kaynama *is.* буцлах.

kaynamak *(nsz)* 1. буцлах. 2. (хоол) болох, буцлах. 3. буцлах, оргих. 4. (хагарсан зүйлс, хугарсан яс) наалдах, барьцалдах, бороолох, нийлэх, гагнагдах, холбогдох. 5. шарх эдгэх. 6. хөөх, исэх. 7. ходоод хорсох. 8. (далайн ус) долгилох, давалзах, давалгаалах. 9. язганах, бужигнах. 10. ихсэх, хөөрөх, буцлах, оволзох.

kaynana *is.* хадам ээж, хадам эх.

kaynanalık, -ğı *is.* хадам эх, хадам ээж. ~ **etmek** 1) хадам ээж нь бэрдээ (хүргэндээ) муухай ааш гаргах, муухай загнах, дарамтлах. 2) (дотныхоо хүний) хэрэгт хэтэрхий оролцох, хэтэрхий хошуу дүрэх.

kaynar *s.* 1. буцалж буй, буцалж байгаа. 2. маш халуун 3. *is. hlk.* булаг, шанд.

kaynarca *is.* 1. булаг, шанд. 2. халуун усны ундрага.

kaynaşma *is.* 1. барьцалдах, наалдах. 2. хөл хөдөлгөөн.

kaynaşmak *(nsz, -le)* 1. барьцалдах, наалдах, зууралдах. 2. *kim.* нийлэх, холилдох. 3. *mec.*

зохицох, дотносох, гүнзгийрэн нөхөрлөх. 4. хөл хөдөлгөөнтэй болох, олон бужигнах.

kaynata *is.* хадам аав, хадам эцэг

kaynatmak *(-i)* 1. буцалгах, чанах. 2. гагнуур хийх, гагнах. 3. *tkz.* ярилцах, хөөрөлдөх, хууч хөөрөх. 4. *argo.* мартуулах, сэмхэн авах.

kaypak, -ğı *is.* ve *s.* 1. халтиргаатай. 2. *mec.* хувирамтгай, хэлсэн үгэндээ хүрдэггүй, хэлсэн амандаа хүрдэггүй, хэлсэн үгэндээ эзэн биш.

kaytan *is.* даавуун уяа, торгон уяа, бүс, оосор.

kaytarmak *(-i) hlk.* 1. буцаах, эргүүлж өгөх. 2. *(nsz)* ажлаас зугтах, ажлаас зайлсхийх, ажлаас булталх.

kaz *is. zool.* 1. галуу. 2. тэнэг хүн, мунхаг хүн, мангуу, ухаангүй.

kaza *is.* осол, аваар.

Kazak, -ğı *z is.* Казак хүн, казак үндэстэн.

kazak, -ğı (l) *is.* ноосон цамц.

kazak, -ğı (l) *is.* 1. морин цэрэг. 2. *s. mec.* дээрэнгүй эр нөхөр, өөрийн дураар байдаг эр нөхөр, эхнэрээ үгээрээ байлгадаг нөхөр.

kazan *is.* 1. том сав. 2. уурын зуух.

kazanç, -cı *is.* 1. ашиг, ашиг орлого. 2. *mec.* тус, ашиг, ашиг тус.

kazançlı *s.* ашигтай, ашиг орлоготой.

kazanmak *(-i)* 1. мөнгө олох, ашиг олох. 2. амжилт гаргах, эрх олж авах. 3. таарах, хожих, онох. "*Büyük ikramiye kazandı.*" Их том хонжвор хожсон. 4. –тай болох, эзэн болох, олж авах. "*Güzel dost kazandı.*" Сайхан андтай болсон. 5. хүрэх, тусах, зуршилтай болох. 6. өөрийн талдаа оруулах, өөртөө татах. 7. эзлэх, эзлэн авах 8. хожих, түрүүлэх.

kazara *zf.* санамсаргүй, санаандгүй, мэдэлгүй, тохиолдлоор, өөрийн мэдэлгүй, өөрийн эрхгүй.

kazazede *is.* ve *s.* осолд орсон, осолдсон (хүн).

kazı *is.* 1. малтлага. "*Arkeolojik kazı.*" Эртний судлалын малтлага. 2. сийлбэр.

kazı bilimi *is.* археологи, эртний судлал.

kazık, -ğı *is.* 1. багана, шон, гадас. 2. байшингийн суурь. 3. луйвар, заль мэх. 4. цовдлох, цовдолж алах. **~ atmak** луйвардах, залилах, мэхлэх.

kazımak *(-i)* 1. хусах. 2. *tıp.* (ямар нэг өвчтэй эрхтнийг)цэвэрлэх, хусах. 3. сахал хусах.

kazmak, -ar *(-i)* 1. ухах, малтах. 2. нүх ухах, худаг ухах.

kebap, -bı *is.* 1. шарсан мах, хайрсан мах. 2. *mec.* түлэгдсэн, түлэнхий.

keçe *is.* 1. эсгий. 2. *s.* эсгий, эсгийгээр хийсэн. 3. хивс.

keçi *is. zool.* 1. ямаа. 2. эм ямаа. 3. *s. mec.* зөрүүд, гөжүүд.

keçi yolu *is.* зөрөг зам, жим, жим зам.

keder *is.* уй, гуниг, уйтгар гуниг, уй гашуу, зовлон шаналал, зовнил.

kederlenmek *(nsz)* гомдох, урам алдрах, гашуудах, гутрах, сэтгэл зовох, зовох, зовних, шаналах, гуниглах.

kederli *s.* уйтгартай, гунигтай, уйтгар гунигтай, уй гашуутай, гунигт, гиюүрсэн, зовлон шаналалтай.

kedi *is.* муур.

kefalet *is. huk.* даах, даалт, баталгаа, батлан даалт.

kefaletname *is.* даалтын бичиг, батлан даалт.

kefaret *is.* (нүглээ наминчилахын тулд) өглөг өгөх, мацах барих, өглөг, мацаг.

kefeki *is.* улаан туйпуу.

kefen *is.* (нас эцэслэсэн хүнд өмсгөх) цагаан өмсгөл.

kefil *is.* батлан даагч. **~ olmak** батлан даах, даах.

kefillik, -ği *is.* батлан даалт, даалт, баталгаа.

kehanet *is.* мэргэлэх, төлөг үзэх, ирээдүйг мэдэх, урьдчилан хэлэх.

kehribar *is.* 1. хув. 2. хуваар хийсэн зүйлс.

kek *is.* бялуу.

kekelemek *(nsz)* 1. ээрэх, ээрч ярих. 2. түгдрэх, ээрэх.

kekik, -ği *is. bot.* (нэг төрлийн хоол амтлагч ногоо).

keklik, -ği *is. zool.* 1. сойр. 2. *mec.* сайхан хүүхэн.

kekre *s.* хурц, гашуун, эхүүн.

kel *is.* 1. үс унадаг халдварт өвчин. 2. *s.* халзан. 3. *s. mec.* (уул) нүцгэн, халзан. 4. *mec.* (ургамал) ургаагүй, өсөөгүй. **~ kâhya** хэрэгтэй хэрэггүй юманд оролцдог, хэрэгт дуртай.

kelebek, -ği *is. zool.* эрвээхий.

kelek, -ği *is.* түүхий амтат гуа.

kelepçe *is.* гав, гарын гав.

kelepçelemek *(-i)* гавлах, гарт нь гав зүүх.

kelepir *is.* ve *s.* хямд эд.

kelime *is.* үг. "*Kelimə hazinəsi.*" Үгийн баялаг. **~ kelimesine** *zf.* үг үгээр нь, үг нэг бүрчлэн.

kelle *is.* толгой, тэргүүн.

Keloğlan *z. is.* цэцэн, зоригтой үлгэрийн баатар (түрк үлгэрийн).

keloğlan *is. hlk.* цацагт хяруул.

kem *s. esk.* 1. дутуу, дутуу дулимаг. 2. муухай, аймшигийн. **~ küm etmek** амандаа буртнах.

kemal, -li *is.* 1. эрдэм мэдлэг төгс, төгс (байх), төгс төгөлдөр (байх), өөгүй (байх), эрдэм ихтэй байх, боловсорсон байдал, төгс байдал, төгс төгөлдөр байдал. 2. хамгийн дээд үнэ.

Kemalist *z is.* Ататуркч үзэлтэй.

Kemalizm *z is.* Ататуркч үзэл.

keman *is.* 1. хийл хөгжим. 2. нум.

kemancı *is.* хийлчин.

kemençe *is.* гурван чавхдастай нэг төрлийн хөгжим (хуучиртай төстэй).

kement, -di *is.* 1. уурга. 2. хүн боож алахад хэрэглэгддэг олс.

kemer *is.* 1. бүс. 2. (өмд, юпканы) бэлхүүс. 3. хамгаалалтын бүс.

kemik, -ği *is. anat.* яс.

kemik bilimi *is. anat.* ясны судлал.

kemikleşmek *(nsz)* яс болох, ясжих, яс болж хувирах.

kemikli *s.* 1. ястай, их ястай. 2. ясархаг.

kemirgen *s.* мэрэгч (амьтан).

kemirici *s.* мэрэгч.

kemirceler *is. zool.* мэрэгч амьтад.

kemirmek *(-i)* мэрэх, хэмрэх.

kenar *is.* 1. зах, булан, өнцөг. 2. зах, хүрээ. 3. *mat.* тал. 4. *s.* зах хязгаарын, хүн амьтангүй, хүнгүй, эзгүй, зэлүүд, буйд, хүн ховортой. **~a atmak** чухалчилж үзэхгүй байх, анхаарахгүй хаях, анхаарахгүй өнгөрөх, ойшоож үзэхгүй байх, тоож үзэхгүй байх. **~a çekilmek** аливаа нэг хэрэгт огт оролцохгүй байх. **~ mahalle** захын хороолол, ядуусын хороолол.

kendi *zm.* 1. өөр, өөрөө. "*Kendim yapacağım.*" Би өөрөө хийнэ. "*Kendin yap.*" Чи өөрөө хий. "*Kendisi yapacak.*" Тэр өөрөө хийнэ. "*Kendimiz yapacağız.*" Бид өөрсдөө хийнэ. "*Kendiniz yapınız.*" Та нар өөрсдөө хий. "*Kendileri yapacaklar.*" Тэд нар өөрсдөө хийнэ. 2. өөрийн, хувийн. "*Kendi evim.*" Миний өөрийн гэр. "*Kendi düşüncem.*" Миний хувийн бодол. **~nden geçmek** 1) ухаан алдах, ухаан алдах, ухаан балартах. 2) сэтгэл хөөрөх, догдлох. 3) нойрондоо дийлдэх, унтаж хоцрох. **~ne gelmek** 1) ухаан орох, сэрэх. 2) ухаарах, ойлгох. 3) байдал сайжрах, байдал засрах. **~ni beğenmek** биеэ тоох, их зан гаргах, ихэрхэх.

kendi başına *zf.* 1. дураараа, хэнээс ч асуулгүй, хүнээс асуулгүй. 2. бусдын дэмжлэггүйгээр, биө даан, толгой даан, ганцаараа.

kendi hâlinde *s.* өөрөө өөрийгөө борлуулчихдаг, амиа даачихтай, хүний гар гарахгүй, чимээгүй, бусдад хоргүй, амьтанд хоргүй, хор гэмгүй.

kendiliğinden *s.* ve *zf.* аяндаа, хар аяндаа, өөрөө.

kendir *is.* олс, түүхий олс.

kene *is. zool.* хачиг, хувалз.

kenet, -di *is.* хавчаар.

kenetlemek *(-i)* 1. хавчих, бэхлэх, бөхлөх, холбох, үдэх. 2. *mec.* чанга хавчих, бат бэхлэх.

kenevir *is.* олс, түүхий олс.

kent *is.* хот.

kep *is.* малгай.

kepaze *s.* 1. чанар муу, муу, олиггүй (эд зүйл). 2. ичгүүргүй, ичих нүүргүй, нүүрээ барсан. 3. инээдтэй, шоглуулж байхдаа таарсан, олиггүй.

kepçe *is.* 1. шанага. 2. (загасны) шүүр, (эрв ээхийн) тор. 3. *is.* шанагатай машин, малтуурtай машин.

kepek, -ği *is.* 1. гурилын шигшдэс, хэвэг. 2. үсний хаг, хогжруу. 3. *tıp.* зарим арьсны өвчний улмаас гуужсан арьс.

kepeklenmek *(nsz)* 1. үс хагтах, хогжруутах. 2. (алим) хатаж хорчийн амтаа алдах.

kepekli *s.* 1. шигшдэстэй, хэвэгтэй. 2. хагтай үс. 3. (алим) хатаж хорчийн амтаа алдсан.

keramet *is.* 1. (хутагт, хувилгаан хүмүүс л хийж чадах, үзүүлж чадах) гайхалтай явдал, өр бусын байдал, ид шид.

kerametli *s.* өр бусын хүч чадалтай.

kerata *is.* 1. эхнэртээ хуурtсан эр, үнэнч биш эхнэртэй эр нөхөр. 2. хайраар энхрийлсэн, явуулсан үг.

kere *is.* удаа, дахин.

kereste *is.* 1. дүнз, гуалин, банз. 2. *mec.* бүдүүн бааraг хүн, бүдүүлэг хүн.

kereviz *is. bot.*

kerhane *is.* эмсийн хүрээлэн, янхны газар.

kermes *is.* буяны зорилготай яармаг, тусламжийн зорилготой үзэсгэлэн худалдаа.

kerpeten *is.* бахь, өрөлбө.

kerpiç, -ci *is.* 1. тоосго, туйпуу. 2. *s.* тоосгон, тоосгоор хийсэн.

kertenkele *is. zool.* гүрвэл.

kervan *is.* жин, жингийн цуваа.

kervansaray *is.* (жингийн цувааны) буудаллах газар, буудлын газар.

kesat, -dı *is.* 1. зогсонги байдал, гүйлгээгүй болох, бараа зарагдахгүй байх. 2. ховордол, хомсдол.

kese *is.* 1. хавтага, хэтэвч, жижиг уут. 2. уут, хүүдий. 3. бие угаах ширүүн, овьёосон эд.

keselemek *(-i)* овьёосоор биөэ үрж угаах, биеэ үрэх.

kesici *s.* 1. мал нядлагч. 2. мал нядлах хэрэгсэл.

kesici diş *is. anat.* үүдэн шүд.

kesif *s.* 1. өтгөн, шигүү, нягт. 2. зузаан, нягт. 3. тунгалаг бус, тод биш.

kesik, -ği *s.* 1. огтлогдсон, тайрагдсан, зүсэгдсэн. 2. аарц, эздэм. 3. эздсэн сүү, гашилсан сүү. 4. богино, ахар. 5. *is.* сонин сэтгүүлийн хайчилбар. 6. *is.* зүссэн газар, шарх.

kesiklik, -ği *is.* 1. огтлогдсон байх, тайрагдсан байх, зүсэгдсэн байх. 2. гэнэт ядрах, тамирдах, тэнхээгүй болох, сульдах.

kesiksiz *s.* үргэлжийн, байнгын, тасралтгүй.

kesilmek *(nsz)* 1. тасрах. 2. ядрах, доройтох, тамирдах, сульдах. 3. шиг болох, адил болох, болох. 4. гашлах, ээдэх. 5. (ус, цахилгаан) тасрах, гоожихгүй байх. 6. дуусах, завсарлах, төгсгөл болох. 7. ... болж харагдах, ... царай гаргах, дүр эсгэх, царайлах, ... болж харагдахыг хичээх. "*Kahraman kesilmek.*" Баатар болж харагдах./Баатар царайлах. 8. өмнөө орсон үгтэйгээ хамт орчуулахад "болох" гэсэн утга илэрхийлнэ. "*Düşman kesilmek.*" Дайсан болох. 9.

эсгэх, хайчлах. 10. зогсох. 11. *(-dən)* үгүй болох, –гүй болох. "*Yemeden, içmeden kesilmek.*" Хоол унднаас гарах. "*Kuvvetten kesilmek.*" Хүчгүй болох, тамиргүй болох.

kesim *is.* 1. kesmek үйлийн нэр. 2. хэсэг, бүлэг, салбар. 3. тэмдэгт газар, тодорхойлсон газар. 4. эсгэлт, эсгүүр. 5. бүлэг, хэсэг.

kesin *s.* эцсийн, бүрмөсөн, шийдсэн, эрс, эрс хатуу, хатуу, шууд, шийдвэртэй, эрс тас, эрс шууд, тогтвортой, хөдөлшгүй, магадтай, лавтай. "*Kesin bir karar.*" Эцсийн шийдвэр.

kesinleşmek *(nsz)* тодорхой болох, тогтох, лавтай болох, магадтай болох, хатуу шийдэх, эцсийн шийдвэр гарах.

kesinleştirmek *(-i)* тодорхой болгох, тогтоох, тогтоогдох, лавтай болгох, хатуу шийдэх, эцсийн шийдвэр гаргах.

kesinlik, -ği *is.* тодорхой байдал, хатуу, хөдөлшгүй, хэлбэршгүй, бат, тодорхой байх, лавтай байх.

kesinti *is.* 1. хэлтэрхий, хэлтэрсэн хэсэг. 2. (ажил) зогсолт, зогсонги байдал. 3. (цалингаас, төлбөрөөс) хасах, суутгах, суутгал.

kesir, -sri *is. mat.* бутархай тоо.

kesişen *s. mat.* огтлолцсон, хөндлөн (нэв трэн) гарсан(шугам).

kesişmek *(nsz, -le)* 1. огтлолцох, огтлох. 2. (үнэ) тохиролцох, тохирох, зохицох. 3. *argo.* харцаараа ойлголцох, ширтэлцэн ойлголцох.

kesit *is.* 1. *mat.* огтлолцол. 2. нийгмийн давхарга, анги, бүлэг, хэсэг. 3. хөндлөн зүсэлт, огтлоос.

keskin *s.* 1. хурц, иртэй. 2. *mec.* хатуу, ширүүн, хүчтэй, чанга. 3. *mec.* үргэж сайн бие лүүлдэг. "*Keskin nişancı.*" Мэргэн буудагч.

kesme *is.* 1. огтлох, тайрах, эсгэх. 2. төмрийн хайч. 3. *mat.* огтлол. 4. *s.* дөрвөлжин зүссэн, өнцөг гарган тайрсан. 5. *s.* тодорхой, тогтмол, өөрчлөгдөхгүй, хувирахгүй.

kesmece *zf.* 1. (авах болзолтойгоор) зүсэж үзээд, огтолж үзээд. "*Karpusu kesmece aldım.*" Би тарвасыг зүсэж үзээд авсан. 2. (бүгдийг нь) нэг үнээр, адил үнээр.

kesmek, -er *(-i)* 1. хайчлах, огтлох, зүсэх, хуваах. 2. (үндсээр нь) огтлох, тайрах. 3. (мах) хэрчих. 4. зүсэх, огтлох. "*Parmağını kesmek.*" Хуруугаа зүсэх. 5. (мал, амьтдыг) хоолойгоор нь огтлох, нядлах. 6. тайрах, огтлох, авах. "*Tırnağını kesmek.*" Хумсаа авах. "*Saçını kesmek.*" Үсээ тайрах. 7. зогсоох, дуусгах, завсарлах. 8. таслах, тасдах, зогсоох. 9. шийдэх, тодорхойлох. 10. хасах, суутгах. 11. (хүч) бууруулах, багасгах, сааруулах. 12. саад болох, зам хаах, таглах. 13. дуугүй байх, чимээгүй болох. 14. мэс засал хийж авах, зүсэх, огтлох. 15. тусгаарлах, хуваах. 16. (кино, зохиолоос) хасах, богиносгох. 17. *argo.* худлаа хэлэх, зохиох, зохиож ярих 18. *hlk.* (хэн нэгнийг) муулах, муугаар ярих.

kesmeşeker *is.* ёотон, сахар, дөрвөлжин зүссэн чихэр.

kestane *is. bot.* 1. туулайн бөөрний мод. 2. туулайн бөөр. "*Kestane şekeri.*" Туулайн бөөрөн чихэр. 3. *s.* элгэн хүрэн, хүрэм, туулайн бөөрний өнгөтэй.

kestirme *is.* 1. *kestirmek* үйлийн нэр. 2. *s.* дөт зам, ойр зам, товч зам. 3. товч, товчхон. "*Kestirme cevap.*" Товч хариулт, товчхон хариу. 4. *zf.* товчхон хэлбэл, товчоор хэлэхэд, товчхондоо. 5. *zf.* товч замаар, дөт замаар. "*Kestirmeden geldik.*" Товч замаар ирсэн. **~den gitmek** товчлох, дөт замаар явах

kestirmek *(-i, -ө)* 1. огтлуулах, хайчлуулах, зүсүүлэх, эсгүүлэх. 2. таамаглах. 3. *(-i)* шийдэх, шийдвэр гаргах, шийдвэрлэх. 4. *(nsz).* дуг хийх, зүүрмэглэх. 5. *(nsz)* ойлгох, мэдрэх, мэдэх.

keşfetmek *(-i)* нээх, олж нээх, нээлт хийх, ололт хийх.

keşide *is.* сугалааны хонжвор гаргах, сугалах.

keşif, -şfi *is.* 1. нээлт, ололт. 2. *huk.* хэргийн газрыг судлах, шинжлэх. 3. тагнуул хийх, тагнах, турших. 4. *mec.* урьдаас мэдэх, зөгнөх, таамаглал.

keşiş *is.* лам, гэлэн.

keşke *zf.* ve *bağ.* сан бол, ч болоосой, –аасай, –ээсэй. "*Keşke hayatta olsaydı.*" Сэрүүн тунгалаг байгаасан бол, эсэн мэнд байсан сан бол, амьд мэнд байсан сан бол, одоо байгаасан бол.

keşmekeş *is.* үймээн, самуун, хямрал, замбараагүйдэл.

ket *is.* саад. **~ vurmak** саад учруулах, саад болох, хүндрүүлэх.

keten *is. bot.* 1. маалинга. 2. *s.* маалинган, маалинган ёрог, зотон.

kevgir *is.* шүүр, шүүрэн шанага.

keyif, -yfi *is.* 1. эрүүл энх байдал, эрүүл мэнд, лагшин. "*Keyfiniz nasıl?*" Таны лагшин тунгалаг уу?/Та сайн уу? 2. тааламжтай байх, жаргах, цэнгэх. 3. таашаал, тааламж, дур, хүсэл. 4. амарлингүй байдал, санаа амар байдал, амгалан тайван байдал. 5. *argo.* хар тамхи. 6. (мансууруулах бодис, архинаас үүссэн) мансуурлын байдал.

keyiflenmek *(nsz)* баярлах, хөөрөх, тааламжтай байх.

keyifli *s.* тааламжтай, таашаалтай. баяр баясгалантай, баяртай.

keyifsiz *s.* 1. бие тавгүй, биө таагүй, лагшин чилээрхсэн, биө тавгүйрхсэн. 2. баяр хөөргүй, баяр баясгалангүй, тааламжгүй, гунигтай, гиюүрсэн.

kez *zf.* удаа, дахин.

keza *bağ.* ... ч бас, ...ч гэсэн; адил, ижил, ... ч бас адил. "*Süt beyaz, kar keza, pamuk keza, hepsi beyaz.*" Сүү цагаан, цас ч бас, хөвөн ч гэсэн бүгд цагаан.

kezzap, -bı *is.* азотын хүчил.

Kıbrıs *z is.* Кипр.

Kıbrıslı *is.* ve *s.* Кипр хүн.

kıç *is.* 1. өгзөг, хонго. 2. (завь, усан онгоцны) сүүл хэсэг. 3. сүүлийн, сүүл талын.

kıdem *is.* 1. нэг ажилд олон жил ажилласан, ахлах. 2. ажилласан хугацаа.

kıdemli *s.* 1. олон жил ажилласан, туршлагатай, ахмад. 2. *ask.* ахлагч, ахмад.

kıkırdak, -ğı *is. anat.* мөгөөрс.

kıkırdamak *(nsz)* 1. хи хи инээх, нуг нуг инээх, хөхрөх. 2. голдоо ортлоо даарах, хөлдөх шахах, их даарах. 3. хөлдөх. 4. *argo.* үхэх.

kıl *is.* 1. үс. 2. хялгас, унгас, ширүүн үс. 3. ямааны ноолуур.

kılavuz *is.* 1. газарч, хөтөч. 2. заавар, лавлах. 3. *mec.* удирдагч, зөвлөгч, зам заагч. 4. *den.* хөлөг онгоцны жолоодлого.

kılavuzluk, -ğu *is.* 1. газарчлах, хөтлөх, дагуулах. 2. *den.* хөлөг онгоцны жолоодлого.

kılcal *s.* хялгасан, хялгас шиг нарийхан, маш нарийн.

kılçık, -ğı *is.* 1. загасны яс. 2. шошны хялгас, буурцагны хялгас.

kılıbık, -ğı *is.* ve *s.* эхнэртээ толгойгоо мэдүүлсэн (эр).

kılıç, -cı *is.* илд, сэлэм. **~tan geçirmek** сэлэмдэх, (олон хүнийг бөөнөөр нь) сэлмээр цавчиж алах, сэлмээр хороох.

kılıçlamak *(-i)* сэлмээр цавчих, сэлэмдэх, сэлмээр олон хүн алах.

kılıf *is.* уут, даавуун уут.

kılık, -ğı *is.* 1. хувцас. 2. (хүний) гадаад төрх, гадаад үзэмж. **~ kıyafet** *is.* хувцас хунар ба гадаад төрх, хувцас хунар гадаад байдал.

kılıksız *s.* хайш яаш хувцасласан, муу хувцасласан, хувцас муутай.

kıllanmak *(nsz)* 1. үс ургах, үсэрхэг болох. 2. сахал самбаа ургах.

kıllı *s.* үсэрхэг, үстэй.

kılmak, -ar *(-i)* 1. "хийх", "үйлдэх", "болгох" гэсэн утгатай туслах үйл үг. "*Bu küçük şey bile onları mutlu kılmaya yetiyordu.*" Энэ жижиг зүйл хүртэл, тэднийг баярлуулж чаддаг байлаа. 2. (мөргөл) үйлдэх, хийх. "*Namazını kıldı.*" Мөргөлөө хийв. **mümkün ~** боломжтой болгох.

kımıldamak *(nsz)* хөдлөх, яльгүй хөдлөх.

kımız *is.* айраг.

kın *is.* (хутга, сэлэмний) гэр.

kına *is.* ханна.

kınama *is.* муучлах, муушаах, муу хэлэх, үл сайшаах, ойшоохгүй байх.

kınamak *(-i)* муучлах, муушаах, муу хэлэх, шүүмжлэх, буруушаах, зэмлэх.

kıpır kıpır *s.* ve *zf.* 1. байж сууж ядсан, үргэлжийн хөдөлгөөнтэй. 2. хөдөлгөөнтэй, авъяастай.

kıpırdak, -ğı *is.* хөдөлгөөнтэй.

kıpırdamak *(nsz)* хөдлөх, зөөлөн хөдлөх.

kıpırtı *is.* үргэлж, зөөлөн хөдлөх.

Kıptî *z is.* Египит хүн, Египит үндэстэн.

kır (I) *is.* саарал өнгөтэй, саарал. **~ düşmek** цайрах, бууралтах.

kır (II) *is.* 1. хөдөө газар. 3. тал, тал газар, хээр газар, хээр тал.

kıraathane *is. esk.* кафе.

kıraç, -cı *is.* ve *s.* хуурай буюу усгүй, хатсан газар.

kırağı *is.* цан, хяруу.

kıran (II) *is.* 1. хагалагч, хагалж буй. 2. үгүй хийгч, устгагч (өвчин, гай гамшиг), тахал, хижиг.

kıran (II) *is. hlk.* 1. зах газар, хязгаар, үзүүр газар. 2. уулын орой, уулын нуруу.

kırat *is.* карат, эрдэнийн чулууны жингийн хэмжээ.

kırbaç, -cı *is.* ташуур.

kırbaçlamak *(-i)* 1. ташуурдах. 2. *mec.* урам оруулах, урам өгөх, урам хайрлах, хөдөлгөх, дэмжих.

kırçıl *s.* 1. саарал, бууралтсан. 2. үс нь бууралтсан, буурал.

kırçıllaşmak *(nsz)* бууралтах, сааралтах.

kırgın *s.* 1. гомдсон, гутсан, уруу царайтай, урам хугарсан, шантарсан. 2. *is. hlk.* халдварт өвчин, тахал.

kırgınlık, -ğı *is.* гутах, уруу царайлах, урам хугарах, гомдсон байх.

kırıcı *s.* 1. хугалагч, хагалагч. 2. *mec.* гомдоох, доромжилсон, гутаасан, сэтгэлээр унагасан, бүдүүлэг. 3. *mec.* сэргийлсэн, саатуулсан, зогсоосон.

kırık, -ğı *is.* 1. хугарсан, хугархай, эвдэрсэн, эвдэрхий, хагарсан, хагархай. 2. эрлийз. 3. муу, тааруу (дүн). 4. *mec.* гомдсон, гутсан, урам хугарсан, шантарсан. 5. *is* хэлтэрхий. 6. *is.* ясны хугархай, яс хугарах. **~ döküк** салж унах дөхсөн, хуучин, яажийсан, муудсан, бат бөх биш, муу (зүйл).

kırıkçı *is.* бариач.

kırıklık, -ğı *is.* 1. хугарсан байх, эвдэрсэн байх, хагарсан байх. 2. цуцалт, тэнхээдэл, ядрах, ядаргаа, цуцах, эцэх, зовиур, тавгүй байх. 3. *mec.* урам хугарах, итгэлгүй болох. "*Hayal kırıklığı.*" Урам хугарах, итгэлгүй болох, сэтгэл гонсойх, горьдлого тасрах.

kırılgan *s.* 1. хэврэг, амархан хугарах, амархан эвдэрдэг. 2. *mec.* эмзэг, амархан гомддог, гомдомтгой.

kırılma *is.* 1. хугаралт, хагаралт. 2. гунхалзан алхах, гунхалзах. 3. *fiz.* (гэрэл) хугарал.

kırılmak *(nsz)* 1. хагарах, эвдрэх. 2. хугарах. 3. (халдварт өвчний үед, дайны үед) бөөнөөрөө үхэх, олноороо үхэх, хиарах. 4. (салхи шуурга) намжих, намдах, багасах. 5. *mec.* урам хугарах, урам алдрах, итгэлгүй болох, шантрах, зориг шантрах, нэр хугарах. 6. *(-e)* гомдох. 7. ядрах, зүдрэх, цуцах, эцэх, бие тавгүйтэх. 8. *fiz.*

хугарах.

kırım *is.* 1. аллага, хядлага, устгал. 2. (өвчнөөс, хүйтнээс болж) мал хорогдох, малын хорогдол.

kırıntı *is.* 1. хэлтэрхий. 2. үйрмэг, үртэс.

kırışık, -ğı *is.* 1. үрчлээс, атираа. 2. үрчийсэн.

kırışmak *(nsz)* 1. үрчийх. 2. *(nsz, -le)* алах, цааш нь харуулах, тонилгох. 3. *(-i)* хаглах, харилцан хагалах. 4. үнэ хаялцах. 5. *(-le)* мөрийцөх, мөрий тавих. 6. тэнцүү хуваах, хуваалцах.

kırıştırmak *(-i)* 1. үрчийлгэх. 2. *(-le) tkz.* явалдах, амраглах.

kırıtkan *s.* сээтэгнүүр.

kırıtmak *(nsz, -e)* сээтэгнэх.

kırk *is.* 1. дөч. 2. *s.* дөчин. 3. *mec.* их олон удаа, өчнөөн удаа.

kırkım *is.* 1. хонь хяргах. 2. хонь хяргах цаг.

kırkmak *(-i)* 1. тайрах, огтлох, тэгшлэх. 2. (үс, сахал) тайрах, хусах, засах. 3. үс ноос хяргах.

kırlangıç, -cı *is. zool.* хараацай.

kırlaşmak *(nsz)* сааралтах, бууралтах, цайрах, цайх.

kırlık, -ğı *is.* хөдөө газар, хээр газар, тал газар.

kırma *is.* 1. хагалах. 2. хуниас, нугалаа, атираа, эвхээс. 3. *s.* ve *is.* хурлийз, эрлийз (амьтан).

kırmak, -ar *(-i)* 1. хагалах. 2. хуваах, тасдах, хугалах. 3. нугалах, хуних. 4. хороох, алах, тонилгох, нядлах. 5. бууруулах, багасгах, буулгах. 6. *mec.* намжаах, намдаах, хүчийг нь сааруулах, багасгах. 7. *mec.* үгүй хийх, шантраах, няцаах. 8. *tic.* хямд үнээр авах, хямдруулах. 9. гомдоох. 10. (ясаа) хугалах, гэмтээх. 11. (буудай) үүрүүлэх. 12. *(-e)* эргүүлэх, зам өөрчлөх, зүг чигий нь өөрчлөх. 13. амжилт гаргах, илүү сайн амжилт гаргах. "*Rekor kırmak.*" Рекорд эвдэх. **~ıp dökmek** эвдэж сүйтгэх, хагалах, хэмхлэх.

kırmalı *s.* нугалаастай, хуниастай.

kırmızı *is.* 1. улаан. "*Kırmızı biber.*" Улаан чинжүү. 2. улаан өнгөтэй.

kırmızılaşmak *(nsz)* улаарах, улаан өнгөтэй болох.

kırmızıturp *is. bot.* яр

kırpık, -ğı *is.* ve *s.* 1. хяргасан, хайчилсан, тайрсан. 2. хуваасан, тастсан:

kırpıntı *is.* тайрдас.

kırpıştırmak *(-i)* нүдээ цавчих, анивчих, анив алзах.

kırpmak, -ar *(-i)* 1. хяргах, тайрах, хайчлах, хэсэг хэсэг болгох. 2. нүд ирмэх, нүдээ цавчих, анивчих, анивалзах. 3. *mec.* хойш нь тавих, хураах, цуглуулах, хямгатай байх.

kırsal *s.* хөдөөний, тал газрын, хээр газрын, хээр талын, талын.

kırtasiye *is.* 1. бичгийн хэрэгсэл. 2. бичиг хэргийн ажил.

kırtasiyeci *is.* 1. бичгийн хэрэгсэл зардаг хүн. 2. *s. mec.* хүнд сурталтан.

kırtasiyecilik, -ği *is.* 1. бичгийн хэрэгсэл зарах. 2. *mec.* хүнд суртал.

kısa *s.* 1. намхан, нам, богино. 2. богино хугацаатай, богинохон. 3. *zf.* товч, товчхон, богино. **~ kesmek** товчлох, товч ярих.

kısaca *s.* 1. намхан, намхавтар. 2. *zf.* товчилбол, товчхондоо, товч хэлбэл.

kısalmak *(nsz)* 1. агших, богиносох. 2. хугацаа багасах, хугацаа тулах.

kısaltma *is.* хураасан үг, товчлох, товчилсон нэр.

kısaltmak *(-i)* 1. богиносгох, богино болгох. 2. багасгах, хасуулах, богиносгох, богино болгох.

kısık, -ğı *s.* 1. багассан, буурсан, агшсан, татарсан. 2. (дуу, хоолой) сөөнгө, нам, аажуу. 3. онийлгосон, онийсон (нүд).

kısım, -smı *is.* 1. хувь, хэсэг. 2. салбар, тасаг, бүлэг, сөкци. 3. хэсэг, бүлэг.

kısıntı *is.* гамналт, хэмнэлт, хямгадалт.

kısır (I) *s.* 1. хүүсэр, эрмэг, үргүй (хүн, амьтан). 2. (газар) үржил шимгүй, шим муутай. 3. *mec.* үр дүнгүй, дэмий.

kısır (II) *is.* болсон шар будаа, сонгино, яншуйг хольж амталсан нэгэн төрлийн хоол.

kısır döngü *is. man.* 1. эргэж тойрсон. 2. буруу тойрог.

kısırlaşmak *(nsz)* үргүйтэх, үржилгүй болох.

kısırlaştırmak *(-i)* засах, агтлах, хөнгөлөх, үргүй болгох.

kısırlık, -ğı *is.* 1. үргүй, хүүсэр, эрмэг. 2. үр дүнгүй, дэмий, ямар ч ашиггүй.

kısıtlamak *(-i)* 1. хязгаарлах. 2. *huk.* хөрөнгө битүүмжлэх, хөрөнгө ашиглахыг хорих, хөрөнгө ашиглахад хязгаарлалт тогтоох.

kısıtlı *s.* хязгаарлагдмал, хязгаарласан, хязгаарлагдсан, цөөхөн нэр төрлийн.

kıskaç, -cı *is.* 1. бахь, өрөлбө, хавчуур, чимхүүр, хясаа. 2. эвхдэг шат. 3. (амьтан, хорхой шавжны) хавчуур.

kıskanç, -cı *s.* ve *is.* хартай, жөтөөрхөг, атаархуу, атаач, жөтөөч, атаархаг, жөтөөрхөг.

kıskançlık, -ğı is. хар, атаа, жөтөө, атаархал, жөтөөрхөл.

kıskandırmak *(-i)* атаархал төрүүлэх, атаархуулах, жөтөөрхөл төрүүлэх.

kıskanmak *(-i, -den)* 1. хардах, харамлах. 2. атаархах, жөтөөрхөх.

kısmak, -ar *(-i)* 1. (дуу чимээ) багасгах, намасгах. 2. нүдээ онийлгох. 3. богиносгох, багасгах, хасах. 4. гэрэл багасгах. 5. *mec.* (мөнгө, зардал) багасгах, хэмнэх. 6. хавчих, шахах. 7. *hlk.* нарийлах, харамч зан гаргах, гар татах. 8. *mec.* (эрх, эрх чөлөөг) хязгаарлах, хязгаарлалт хийх.

kısmen *zf.* зарим хэсэг, зарим хувь, зарим талаар. "*Eşyayı kısmen gönderdim.*" Би эд хогшилын зарим хэсгийг нь явуулчихсан. "*Kısmen haklısınız.*" Зарим талаар таны зөв.

kısmet *is.* 1. заяа, хувь заяа, хувь тавилан, тавилан, заяа төөрөг. 2. (эмэгтэй хүнд) гэрлэх хувь заяах. 3. (муу юм тохиолдоход) хувь заяатайгаа эвлэрэх, хувь заяа гэж бодох. 4. *ünl.* одоохондоо тодорхой биш байна, хэлж мэдэхгүй байна, болж ч магадгүй болохгүй ч байж магадгүй. "*Yarın gelecekmisiniz? -Kısmet.*" Та маргааш ирэх үү? –Хэлж мэдэхгүй байна. **~i açılmak** 1) аз хийморийн үүд хаалга нээгдэх, олз омог ихтэй болж эхлэх. 2) гэрлэх хүн гарч ирэх.

kısmetli *s.* заяа сайтай, хувьтай, хувь заяатай.

kısrak, -ğı *is.* гүү.

kıstas *is.* шалгуур, хэмжүүр.

kıstırmak *(-i, -den)* 1. шахах, хавчих. 2. *mec.* шахах, буланд шахах, зугтахын аргагүй болгох.

kış *is.* өвөл. **~ kıyamet** зуд, хатуу өвөл.

kışın *zf.* өвөл, өвлийн улиралд, өвлийн цагт.

kışkırtı *is.* едөөн хатгалт.

kışkırtıcı *s.* ve *is.* 1. өдөөн хатгагч, өдөөгч. 2. өдөөн хатгасан.

kışkırtmak *(-i)* 1. адгуус малыг үргээх, цочоох. 2. өдөөн хатгах, өдөөх, хатгах.

kışla *is.* 1. цэргийн хуаран. 2. малын хашаа, хороо.

kışlak, -ğı *is. hlk.* өвлийн сууц, өвлийн байр.

kışlamak *(nsz)* 1. өвөл болох. 2. өвлийг өнгөрүүлэх, өвөлжих.

kışlık, -ğı *s.* 1. өвлийн. 2. өвлийн байр, өвлийн сууц.

kıt *s.* 1. ховор, хомс, хомсхон. 2. цөөн, цөөтэй, багатай. "*Sözü kıt bir adamdı.*" Үг цөөтэй хүн байсан. **~ kanaat geçinmek** ядуу зүдүү амьдрах, өл хоолоо арай хийн залгуулах, тарчиг амьдрах.

kıt'a *is.* 1. тив, эх газар. 2. цэргийн анги. 3. *ed.* дөрвөн мөрт шүлэг.

kıtır kıtır *s.* тачигнасан дуутай.

kıtlaşmak *(nsz)* ховордох, хомсдох.

kıtlık, -ğı *is.* 1. хомс (байх), ховор (байх). 2. өлсгөлөн (ган, дайн г.м–ээс шалтгаалсан). 3. (хоол хүнсний) ховордол, хомсдол.

kıvam *is.* 1. өтгөн, нягт. 2. *mec.* хамгийн тохиромжтой цаг, хамгийн тохиромжтой байдал. 3. *sp.* дасгал сургуулилт нь сайн хангагдсан, сайн бэлтгэгдсэн, бэлтгэл сайтай.

kıvanç, -cı *is.* 1. бахархал. 2. баяр баясгалан. **~ duymak** 1) бахархах. 2) баярлах, баясах.

kıvılcım *is.* 1. оч. 2. гялбаа.

kıvırcık, -ğı *s.* 1. буржгар. 2. *is.* цагаан ноостой, нарийн сүүлтэй нэг үүлдрийн хонь. 3. *is.* энэ хонины мах.

kıvırcık salata *is. bot.* буржгар байцаа, буржгар шанцай.

kıvırmak *(-i)* 1. нугалах. 2. мушгих, имрэх, эрчлэх 3. хаялах, бөгсөө хаялж явах, бөгсөө хаялж бүжиглэх. 4. зохиож ярих, санаанаас зохиох. 5. үс буржийлгах. 6. эргүүлэх, тойруулах. 7. хийхийг хүсэхгүй байх, дургүйлгэх.

kıvrak, -ğı *s.* 1. сэргэлэн, цовоо, хөдөлгөөнтэй, шаламгай. 2. яруу сайхан, урсгасан, сайн ажилладаг, сийрэг. "*Kıvrak bir zekâsı var.*" Гүйлгээ ухаантай.

kıvranmak *(nsz)* 1. эврхэх, атиралдах (өвчин, зовлонгоос). 2. *mec.* зовох, шаналах, тарчлах.

kıvrık, -ğı *is.* ve *s.* тахир, махир, мушгиа, цагирагласан.

kıvrılma *is.* 1. тахийх, махийх, мушгиралдах. 2. үелзэх, үе.

kıvrılmak *(nsz)* 1. тахийх, махийх, мушгиралдах. 2. буржийх. 3. цагираглах. 4. эвхрэлдэн хэвтэх, эвхрэх, атиралдан хэвтэх. 5. эргэх, зүглэх.

kıvrım *is.* 1. мушгиа, нугалаа. 2. *jeol.* атираа, нугачаа.

kıyafet *is.* хувцас. **~ balosu** *is.* багт наадам

kıyak, -ğı *s. hlk.* 1. харгис, хэрцгий, догшин ширүүн. 2. *tkz.* илүү сайн, маш сайхан, дээд зэргийн. 3. *hlk.* гоё ганган, хээнцэр, дэгжин. 4. *is.* тусгайлах, харж үзэх, тусгай эрх олгох, онцгойлж үзэх. **~ yapmak** *argo.* сэтгэл санааны болон эд мөнгөний дэмжлэг үзүүлэх, туслах.

kıyamet *is.* 1. мөхөл, үхэл, дэлхий сөнөх, хүн төрөлхтний мөхөл. 2. *mec.* чимээ шуугиан. **~ günü** дэлхий сөнөх өдөр хүн төрөлхтний дахин амилан цугларах өдөр. **~e kadar** дэлхий сөнөтөл, үүрд мөнх. **~i koparmak** дэлбэртэл уурлах, орилж хашгичих.

kıyas *is.* 1. зүйрлэл, харьцуулалт. 2. адилтгах, адилтган үзэх, зүйрлэх.

kıyasıya *zf.* өршөөлгүй, хайр энэрэлгүй, алахаас ч буцахгүй, хатуу, хэрцгий, догшин.

kıyaslamak *(-i, -le)* харьцуулах, зэрэгцүүлж үзэх, зүйрлэх, адилтгах.

kıygı *is.* 1. шударга бус явдал. 2. харгис хэрцгий байдал.

kıyı *is.* 1. далайн хөвөө. 2. далайн эрэг, эрэг. 3. зах, хязгаар. 4. *mec.* зах газар, зэлүүд газар, буйд газар, эзгүй газар. **~da köşede** санаанд оромгүй газар.

kıyım *is.* 1. хэрчилт. 2. хүнд байдалд оруулах, гүжирдэх, гүтгэх.

kıyma *is.* 1. жижиглэх, нарийхан хэрчих, жижиглэн хэрчих, татах. 2. хэрчсэн мах, татсан мах.

kıymak, -ar *(-i)* 1. жижиглэн хэрчих, татах. 2. *(-e) mec.* амь биеэ зориулах, золиослох. 3. *(-e) mec.* хүн алах, хороох, амийг нь хөнөөх. 4. *mec.* тамлах, тарчилгах, зовоох.

kıymet *is.* үнэ цэнэ, ач холбогдол. **~ini bilmek** үнэлэх, үнэ цэнийг нь мэдэх.

kıymetlenmek *(nsz)* үнэ цэнэ нь өсөх, үнэлэгдэх.

kıymetli *s.* үнэтэй, эрхэм, үнэ цэнэтэй.

kıymık, -ğı *is.* өргөс, (маш жижигхэн) хэлтэрхий, хагархай.

kız *is.* 1. охин, бүсгүй хүүхэд. 2. онгон охин, онгон эмэгтэй. 3. эмэгтэй. "*Kız kardeş.*" Охин дүү, эгч.

kızak, -ğı *is.* чарга.

kızamık, -ğı *is. tıp.* улаан бурхан, улаан цэцэг.

kızamıkçık, -ğı *is. tıp.* улаан туурах.

kızan (I) *is. hlk.* 1. эрэгтэй хүүхэд. 2. залуу. 3. хүүхэд шуухад.

kızan (II) *is. hlk.* (амьтны) ороо нь орох.

kızarık *s.* улайсан, улаан болсон.

kızarmak *(nsz)* 1. улаан өнгөтэй болох, улайх. 2. (жимс ногоо) болох. 3. (ичин, уурлан) улайх, мэнчийх. 4. шарагдах, хайрагдах. "*Kızarmış ekmek.*" Шарсан талх. **~ıp bozarmak** мэнчийх, улайх.

kızartma *is.* 1. шарах, хайрах. 2. шарсан хоол. "*Patates kızartması.*" Шарсан төмс. 3. *s.* шарсан, хайрсан.

kızartmak *(-i)* 1. шарах, хайрах. 2. улайлгах, мэнчийлгэх. 3. болгох.

kızdırmak *(-ө)* 1. уурлуулах, хилэгнүүлэх. 2. халаах.

kızgın *s.* 1. улайсгасан, улайссан. 2. *mec.* ууртай, омогтой, уцаартай.

kızgınlık, -ğı *is.* 1. *mec.* уур, хилэн, уур хилэн, уур уцаар. 2. улайсах, их халсан байдал.

kızıl *is.* 1. улаан. "*Kızıl deniz.*" Улаан тэнгис. 2. *s. mec.* дэндүү, хэтэрхий. 3. *mec.* коммунист.

kızılcık, -ğı *is. bot.* яргай.

Kızılderili *z. is.* улаан арьстан хүн, Индиан хүн.

Kızılhaç *z. is.* Улаан загалмайн нийгэмлэг.

kızıl ötesi *is. fiz.* хэт улаан туяа.

kızışmak *(nsz)* 1. улайсах, халах. 2. *mec.* ширүүсэх, ширүүн болох. 3. *mec.* хурдсах, түрэгсэх. 4. (амьтны) ороо нь орох.

kızlık, -ğı *is.* 1. онгон, онгон байх. 2. *s.* охин байх үеийн, охин насны.

kızlık zarı *is. anat.* онгон хальс.

kızmak, -ar *(nsz)* 1. улайсах, халах. 2. *mec.* уурлах, хилэгнэх, цухалдах, уцаарлах. 3. (илжиг, адууны) ороо нь орох.

kibar *s.* ve *is.* 1. эелдэг, боловсон, болов сон зантай, сурвалжит. 2. гоё ганган, шилмэл, сайхан. 3. сурвалжит, язгуурт, угсаат, угсаатай, язгууртай, сурвалжтай (хүн, гэр бүл).

kibarca *zf.* эелдэгээр, боловсон.

kibarlaşmak *(nsz)* эелдэг болох, соёлтой болох, боловсон болох, сурвалжит зан байдалтай болох.

kibarlık, -ğı *is.* 1. эелдэг ааш, боловсон байдал, боловсон зан, соёлтой байдал. 2. язгуурт байдал, сурвалжит байдал, угсаат байдал.

kibir, -bri *is.* 1. их зан, ихэмсэг байдал, биеэ тоох. 2. нэр төр, алдар хүнд, нэр нүүр.

kibirlenmek *(nsz)* биеэ тоох, их зан гаргах, ихэрхэх.

kibirli *s.* их зантай, биеэ тоосон, ихэмсэг.

kibrit *is.* шүдэнз. **~ çakmak** шүдэнз зурах, шүдэнз асаах.

kifayet *is.* 1. хангалттай байх, хүрэлцээтэй байх, хүрэх. 2. дадлага туршлагатай (байх), чадв артай (байх), чадварлаг байдал. **~ etmek** хүрэх, хүрэлцээтэй байх, хангалттай байх.

kiklon *is.* циклон, хар салхи, шуурга.

kil *is.* зөөлөн тослог шороо.

kile *is.* бушель (363 литртэй тэнцүү).

kiler *is.* агуулах, зоорь, амбар.

kilim *is.* хивс.

kilise *is.* (христосын шашны) сүм.

kilit, -di *is.* 1. цоож, түгжээ. 2. дөнгө.

kilitlemek *(-i)* цоожлох, түгжих.

kilitli *s.* цоожтой, түгжээтэй.

killi *s.* шороотой, шороон.

kilo *is.* кило. **~ almak** таргалах, мариалах, жин нэмэх. **~ vermek** турах, жин хасах.

kilogram *is.* килограмм.

kilometre *is.* километр.

kilovat *is.* киловатт.

kim *zm.* хэн?, хэн нэгэн хүн. "*Kim bilir.*" хэн мэдэв, хэн мэдлээ, юмыг яаж мэдхэв. **~ oluyor** өөрийгөө юу гэж бодоод байгаа юм? ямар эрхтэй юм бэ? хэн юм тэр одоо? гэсэн утга илэрхийлнэ. **~e ne** хэнд хамаатай юм бэ?

kimi *zm.* зарим, зарим нь, зарим нэг нь. **~ zaman** заримдаа, хааяа.

kimlik, -ği *is.* 1. биө хүн. 2. үнэмлэх. **~ belgesi** үнэмлэх, иргэний үнэмлэх.

kimse *zm.* 1. хэн нэгэн, нэгэн. 2. хэн ч, хэн ч үгүй.

kimsecik, -ği *zm.* хэн ч, хэн ч үгүй.

kimsesiz *s.* ve *is.* 1. өнчин, ойр дотны хүнгүй, харж хамгаалах хүнгүй. 2. хоосон, хүнгүй.

kimsesizlik, -ği *is.* ганцаардал, өнчрөл.

kimya *is.* хувилахуйн ухаан, хими. "*Kimya mühendisi.*" Химийн инженер.

kimyacı *is.* 1. химич, химийн мэргэжилтэн. 2. химийн багш.

kimyager *is.* химич, химийн мэргэжилтэн.

kimyasal *s.* химийн.

kimyevî *s.* химийн. "*Kimyavî maddeler.*" химийн бодисууд.

kimyon *is. bot.* зираа, гоньд.

kin *is.* өш хонзон, өс, өс хонзон, хорсол. **~ beslemek** өширхөх, өшөө хонзон санах, хорсох.

kinaye *is.* 1. ёгтлол, ёжолсон үг, ёгт үг. 2. битүүлэг үг, тойруулж хэлсэн үг.

kinayeli *s.* битүү утгатай, тойруулж хэлсэн, ёжтой.

kinci *s.* ёс хонзон санагч, хонзогногч, ёширхөгч, өшөөрхсөн, өшөө хонзон санасан (хүн).

kinematik, -ği *is. fiz.* кинематик.

kinetik, -ği *s. fiz.* кинетик.

kir *is.* хир, хир буртаг.

kira *is.* 1. түрээс, түрээслэх, хөлслөх. "*Kira kontratı.*" Түрээсийн гэрээ. 2. түрээс, түрээсийн хөлс. **~ya vermek** түрээслүүлэх, хөлслүүлэх.

kiracı *is.* түрээслэгч, хөлслөгч.

kiralamak *(-i, -e)* түрээслэх, хөлслөх.

kiralık, -ğı *is.* ve *s.* түрээсний, хөлслүүлэх гэж буй, хөлсний.

kiraz *is.* 1. интоорын мод. 2. интоорын жимс.

kirazlık, -ğı *is.* интоорын цэцэрлэг, интоорын талбай.

kireç, -ci *is.* шохой. "*Kireç ocağı.*" Шохой шатаах зуух. "*Kireç taşı.*" Шохойн чулуу.

kireçlenme *is.* 1. шохой болох. 2. *anat.* шохойжилт.

kireçlenmek *(nsz)* 1. шохой асгарах. 2. шохойдох, шохой түрхэх. 3. шохой болох. 4. *anat.* шохойжих.

kireçli *s.* шохойтой, шохой болсон.

kiriş *is.* 1. хөгжмийн чавхдас. 2. хөвч, нум. 3. гуалин, дүнз, дамнуур, дам нуруу, хөндлөвч, гулдан. 4. *anat.* бүлх. 5. *mat.* хөвч (тойргийн хоёр цэгийг холбосон шулуун шугам).

kirlenmek *(nsz)* 1. хиртэх, бохиртох. 2. *mec.* муу нэртэй болох, нэр гутах. 3. (эмэгтэй) бузарлагдах, хүчиндүүлэх. 4. *mec.* сарын тэмдэг ирэх.

kirletmek *(-i)* 1. хиртүүлэх, бохирдуулах. 2. (хүүхэд) шээх, баах. 2. *mec.* гүжирдэх, гүтгэх, нэрийг нь гутаах. 3. хүчиндэх, хүчирхийлэх.

kirli *s.* 1. хиртэй, бохир. 2. сарын тэмдэг ирсэн. 3. бохир, бузар, хууль бус.

kirmen *is. hlk.* ээрүүл.

kirpi *is. zool.* зараа.

kirpik, -ği *is.* хөмсөг.

kist *is. tıp.* кист.

kişi *is.* 1. хүн, хувь хүн, бие хүн. 2. *hlk.* эхнэр, нөхөр. 3. *esk.* эрэгтэй хүн 4. *ed.* дүр, зохиолын баатар.

kişileştirme *is. ed.* мал ба амьтныг хүнчлэн үзүүлэх.

kişilik, -ği *is.* 1. хувийн шинж чанар, зан чанар. 2. хувийн онцлог, өвөрмөц чанар, онцгой шинж. 3. *s.* (төчнөөн, төдөн) хүний, хүнээс бүрдэх. "*İki kişilik yemek.*" Хоёр хүний хоол. 4. хүнлэг зан харьцаа, хүмүүнлэг чанар.

kişiliksiz *s.* зан чанар нь төлөвшөөгүй, зан байдал нь төлөвшөөгүй.

kişioğlu *is.* 1. хүн төрөлхтөн. 2. язгууртан, угсаатан хүн, сурвалжит, язгуурт угсааны хүн.

kişisel *s.* хувь хүний, хувийн, өөрийн.

kişnemek *(nsz)* янцгаалдах, унгалдах, янцгаах.

kitabe *is.* чулуун бичээс, чулуун дээр сийлж үлдээсэн түүхт бичиг, бичээс.

kitap, -bı *is.* 1. ном, бичиг, зохиол, 2. судар, бурханы ариун судар. **kitaba uydurmak** хууль бус зүйлийг хууль зүйн мэт харуулах/үзүүлэх.

kitapçı *is.* номын худалдаачин.

kitap evi *is.* номын дэлгүүр.

kitaplık, -ğı *is.* 1. номын тавиур. 2. номын сан. 3. *s.* ном хийх зориулалттай, номын. 4. ном болох хэмжээний. 5. номтой, ном агуулсан. "*Otuz bin kitaplık kütüphane.*" Гучин мянган номтой номын сан.

kitapsız *s.* 1. номгүй. 2. шашин шүтлэггүй, шашингүй. 3. *argo.* харгис хэрцгий, догшин ширүүн, өр хатуу, өрөвдөх сэтгэлгүй, хүний мөсгүй, хүний үнэргүй.

kitle *is.* 1. олон хүн, олон түмэн. 2. бөөн юм, их хэмжээний юм.

kizir *is. hlk.* багын даргын туслах.

klâkson *is.* чагнаал. **~ çalmak** чагнаалдах.

klân *is.* овог, аймаг.

klârnet *is.* кларнет, бялар.

klâsik, -ği *s.* 1. сонгодог. 2. сонгодог зохиол, сонгодог зохиолч.

klâsör *is.* бичиг хэргийн хавтас.

klâvye *is.* гар, даруул, товчлуур.

klinik, -ği *is.* эмнэлгийн газар, клиник.

klişe *is.* 1. ялтсан дээрх сийлбэр. 2. *s.* ve *is. mec.* улиг болсон, нэг хэвийн (үг, үзэл бодол).

klor *is. kim.* хлор.

klorofil *is. bot.* хлорофилл.

kloroform *is. kim.* хлороформ.

koalisyon *is.* эвсэл. "*Koalisyon hükümeti.*" Эвслийн засгийн газар.

koca (I) *is.* нөхөр, эр нөхөр, хань.

koca (II) *s.* 1. лут том, аварга том, том. 2. хөгшин, настай.

kocakarı *is.* эмгэн, чавганц.

kocamak *(nsz)* нас ахих, хөгшрөх.

kocaman *s.* лут том, аварга.

Koç *z. is. astr.* Хонины ордон.

koç *is.* 1. эр хонь, ирэг. 2. *s.* хүч чадалтай залуу эр.

koçan *is. bot.* 1. (эрдэнэ шишийн) түрүү, залаа. 2. гол, байцааны гол, эрдэн шишийн гол. 3. уг (падаан, тасалбар, захиалгын хуудасны).

kodes *is. argo.* шорон, хар гэр, хорих газар.

kof *s.* 1. (өмхийрч, муудсанаас, ялзарснаас дотор тал нь) хоосон. "*Kof ceviz.*" Хоосон хушга. 2. *mec.* хоосон, мэдлэггүй, мулгуу. "*Kof kafa.*" Хоосон толгой. 3. *mec.* хүчгүй, чадалгүй, сул, дорой.

koflaşmak *(nsz)* мулгуу болох, мангуу болох.

koğuş *is.* 1. өрөө, тасалгаа. 2. *tar.* Оттоманы хаант гүрний үед олон газраас цуглуулж авчирсан хүүхдүүдийг сургах зориулалттай,

дараалсан долоон өрөө.

kokarca *is. zool.* өмхий хүрэн.

koklamak *(-i)* үнэрлэх, үнэр авах.

koklaşmak *(nsz, -le)* 1. бие биеэ үнэрлэх, шинших. 2. *mec.* ойлголцох, бие биеэндээ хайртай байх.

kokmak, -ar *(nsz)* 1. үнэр гаргах, үнэртэх. 2. муухай үнэртэх, өмхий үнэртэх, өмхий хангинуулах.

kokmuş *s.* 1. муухай үнэртэй, өмхий үнэртэй, өмхий хангинасан. 2. *mec.* залхуу, хойрго, лазан. 3. *mec.* улиг болсон.

kokoreç, -ci *is.* өлөн гэдэс.

kokteyl *is.* коктейль.

koku *is.* 1. үнэр. 2. үнэртэй ус. **~sunu almak** үнэр авах, үнэрлэх.

kokulu *s.* 1. үнэртэй. 2. сайхан үнэртэй.

kokuşmak *(nsz)* 1. өмхий үнэртэх, өмхий хангинах, муухай үнэртэх. 2. (бие хүн, нийгэм) ялзарах, хүнлэг чанараа алдах. 3. үнэрлэх, шинших.

kokutmak *(-i)* 1. үнэртүүлэх, хангинуулах. 2. өмхий үнэртүүлэх, муухай үнэртүүлэх.

kol *is.* 1. гар, мутар. "*Kol saatı.*" Бугуйн цаг. 2. ханцуй. 3. модны мөчир, салаа, гишүү. 4. (хонь малын) урд хоёр хөл. 5. гар, эргүүлдэг гар, иш, бариул. 6. салбар. 7. ээлж, хэсэг, баг. 8. тал, хэсэг, жигүүр. 9. цагдаагийн харуул, манаа. **~ gezmek** манах, харуул хийх, эргүүл хийх. **~ kola** *zf.* сугадалцан. **~larını açmak** 1) гараа сунгах, туслах, дэмжих, харж хандах. 2) гараа сунган уртах, халуун дотноор хүлээн авах.

kola *is.* 1. цардуул. 2. цавуу. 3. цардах.

kolalamak *(-i)* цардах.

kolalı *s.* цардсан, цардуултай.

kolan *is.* эмээлийн олом. **~ vurmak** 1) олом чангалах. 2) савлуурыг биеэрээ хөдөлгөх.

kolay *s.* амар, амархан, хялбар, хялбархан, хөнгөн. **~ gelsin** Ажил үйлс амархан бүтэх болтугай! **~ına bakmak** амарчлах, хялбар арга замыг сонгох, биөийн хялбарыг бодох. **~ını bulmak** хялбарчлах, хялбар арга замыг олох.

kolayca *s.* амархан, хялбар.

kolayda *is.* бэлэн, гарын доор, амархан олдохоор газар.

kolaylamak *(-i)* (нэг ажлийг) дуусгах дөхөх, хөнгөвчлөх, хялбарчлах.

kolaylaşmak *(nsz)* 1. амархан болох, хялбар болох, хөнгөвчлөгдөх. 2. (саад бэрхшээл)арилах, үгүй болох.

kolaylık, -ğı *is.* 1. амар хялбар байдал. 2. тохь тух, ая тухтай байдал, ая тух, хөнгөн байдал, хөнгөвчлөл, хялбарчлал. 3. аятай нөхцөл, таатай нөхцөл байдал, сайн нөхцөл бололцоо, боломж. **~ göstermek** таатай нөхцөл бүрдүүлж өгөх, боломж бий болгох, дэмжлэг үзүүлэх.

kolaylıkla *zf.* амархан, хялбархан, саад бэрхшээлгүй, саадгүй.

kolcu *is.* эргүүл, манаач, харуул.

kolçak, -ğı *is.* 1. ноосон бээлий. 2. (сандалын) тохойвч, бариул. 3. бариултай сандал.

koldaş *is.* хамт ажиллагч, хамтрагч.

kolej *is.* коллеж.

koleksiyon *is.* 1. цуглуулга. 2. шинэ загварын хувцасны цуглуулга.

kolektif *s.* 1. хамт олон. 2. хамтын.

kolera *is. tıp.* булчин задрах тахал.

koli *is.* боодол, баглаа.

kollamak *(-i)* 1. хүлээж байх, хүлээх, отох. 2. хамгаалах, харж хандах, өмгөөлөх. 3. ажиглах.

kolluk, -ğu *is.* ханцуй, нударга.

kolon *is.* 1. мөр, багана. 2. багана.

koloni *is.* 1. колони. 2. нүүдэлж ирсэн/нүүдэлчин овог аймаг буюу тэдний амьдарч буй газар нутаг. 3. нэгэн улсын нутаг дэвсгэр дээр суурьшсан гадаад бүлэг хүмүүс. 4. *zool.* сүрэг, сүргээр амьдрах.

kolonya *is.* үнэртэй ус, үнэртэн.

kolordu *is. ask.* армийн корпус.

koltuk, -ğu *is.* 1. суга. "*Koltuk değneği.*" Суга таяг. 2. түшлэгтэй сандал. 3. хуучны ёс заншлаар хурим найранд бэр хүргэн хоёр зочдын өмнүүр сугадалцан явах ёслол. 4. усан онгоцны боолт, олс. 5. *mec.* сугадах, сугдуулах, сугадалцах. 6. харж үзэх, дэмжих, туслах. 7. *esk.* эл хуль газар. 8. *mec.* өндөр албан тушаал, албан тушаал. 9. *argo.* янхны газар. **~ları kabarmak** бахархах. **~una girmek** сугадах.

koltuk altı *is.* суга.

kolye *is.* хүзүүний зүүлт.

koma *is.* комд орох, ухаангүй байх. **~ya girmek** 1) комд орох, ухаангүй байх. 2) ухаангүй уурлах.

kombi *is.* (ус болон байр) халаах хэрэгсэл.

komandit şirket *is. tic.* хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани.

kombinezon *is.* 1. зохион байгуулалт. 2. эмэгтэй хүний дотуур цамц.

komedi *is.* 1. инээдмийн жүжиг. 2. *mec.* зусар үг, бялдуучлал, зусар зан, бялдууч зан, зусар явдал. 3. *mec.* инээдтэй явдал, хөгтэй явдал.

komedyen *is.* 1. инээдмийн жүжигчин. 2. *mec.* зусарч, бялдууч, долигонуур.

komi *is.* 1. үйлчлэгч. 2. туслах зөөгч.

komik, -ği *s.* 1. инээдтэй. хөгтэй. 2. *is.* инээдмийн жүжигчин.

komiser *is.* энгийн хувцастай цагдаа, комиссар.

komisyon *is.* 1. комисс, хороо. 2. хувь.

komisyoncu *is.* брокер, зуучлагч.

komita *is.* бослого, босогчид.

komitacı *is.* босогч, эсэргүүцэгч.

komite *is.* комисс, хороо.

komodin *is.* шүүгээ.

kompartıman *is.* галт тэрэгний өрөө.

komple *s.* 1. дүүрэн. 2. бүрэн бүтэн, бүрэн. 3. бүгд, цулдаа, нийтдээ, бүхэлдээ. 4. *mec.* бүрэн төгс, төгс төгөлдөр.

kompleks *s.* 1. холимог, нарийн, төвөгтэй. 2. *is.* цогцолбор, цогцос, бүрдэл, нэгдэл. 3. *is. psikol. bk.* karmaşa.

kompliman *is.* гоё сайхан үг хэллэг, магтаал, сайшаал.

komplo *is.* 1. хуйвалдаан, нууц явуулга. 2. урхи, занга.

komposto *is.* компот, жимстэй ундаа.

kompozisyon *is.* зохион бичлэг.

kompozitör *is.* хөгжмийн зохиолч.

komprador *is.* 1. зуучлагч. 2. *tar.* албан ёсны төлөөлөгч.

komprime *is.* 1. эм, үрлэн эм. 2. *mec.* ерөнхий төсөөлөл.

kompüter *is.* цахим тоолуур, компьютер.

komşu *is.* 1. хөрш. 2. *s.* хөрш, зэргэлдээ, саахалт. ~ **kapısı** саахалтын газар, ойрхон газар.

komşuluk, -ğu *is.* 1. хөрш байх. 2. хөршийн харилцаа.

komut *is.* тушаал, захирамж, команд.

komuta *is. ask.* цэргийн удирдлага.

komutan *is. ask.* дарга, захирагч.

komünist *is.* коммунист.

komünistlik, -ği *is.* коммунизм.

konak, -ğı *is.* 1. орд, харш. 2. засгийн газрийн байр. 3. дэн буудал, буудал. 4. *esk.* машин ба мориор нэг өдөрт туулсан зам. 5. зочин.

konaklamak *(nsz)* буудаллах, шөнийг нэг газар өнгөрүүлэх, хоноглох.

konç, -cu *is.* (оймс, гутлын) түрий.

konfeksiyon *is.* 1. бэлэн хувцас. 2. оёдлын үйлдвэр.

konferans *is.* лекц, конференц. ~ **vermek** лекц унших.

konfor *is.* тав тух, ая тух, таатай нөхцөл.

kongre *is.* их хурал.

koni *is. mat.* шовгор, конус.

konik, -ği *s.* конус хэлбэртэй, конус.

konkav *s. mat.* хонхор, хотгор.

konmak, -ar *(-e)* 1. (шувуу, эрвээхий, тоос шороо) суух, буух. 2. хоноглох, буудаллах. 3. түр байрлах, түр оршин суух, түр суух. 4. *mec.* хялбар олох, хялбар замаар эзэмших.

konser *is.* концерт.

konservatuar *is.* хөгжмийн сургууль.

konserve *is.* дарсан, хадгалсан, нөөшилсөн, лаазалсан (хоол хүнс), консерв.

konsey *is.* зөвлөл.

konsolos *is.* консул, төлөөлөгч.

konsolosluk, -ğu *is.* 1. консулын газар, төлөөлөгчийн газар. 2. консулын ажил, консулын үүрэг, төлөөлөгчийн ажил, төлөөлөгчийн үүрэг.

konsültasyon *is. tıp.* эмч нарын зөвлөгөөн.

konşimento *is. tic.* тээврийн бичиг баримт.

kontenjan *is. ekon.* 1. хувь, хэмжээ. 2. (элсүүлэх, сонгож авах) тоо, хэмжээ, хуваарь.

kontrat *is.* гэрээ, хэлэлцээр.

kontrol, -lü *is.* хяналт, шалгалт, үзлэг, ажиглалт, албан ёсны шалгалт. ~ **etmek** 1) хянах, шалгах 2) ажиглах, харах, хянах.

konu *is.* 1. сэдэв, агуулга. 2. асуудал.

konuk, -ğu *is.* 1. зочин. 2. хоноц.

konuklamak *(-i) hlk.* 1. дайлах, зочлох, зоог барих. 2. зочлох, зочих хүлээн авах.

konuksever *s.* зочломтгой.

konum *is.* 1. байдал, төлөв. 2. *mec.* байр суурь. 3. *coğr.* байгаа газар, байрлал, байршил, орших орон, оршиц.

konuşkan *s.* яриа, чалчаа.

konuşma *is.* 1. яриа, хөөрөө. 2. уулзалт, яриа, хэлэлцээр. 3. лекц, яриа.

konuşmak *(nsz)* 1. ярих. 2. *(-i, -den)* ярих, хөөрөх. 3. *(nsz, -le)* ярилцах, хэлэлцэх, зөвшилцөх, шүүмжлэн хэлэлцэх. 3. яриа хийх, лекц унших. 4. (хэлээр) ярих. 5. харьцах, ярих.

konuşturmak *(-i, -le)* 1. яриулах, ярих боломж олгох. 2. хөгжмийн зэмсгээр гайхалтай сайн тоглох

konut *is.* байр, сууц, орон сууц.

konveks *s. mat.* төвгөр, гүдгэр.

konyak, -ğı *is.* шарз, коньяк (усан үзмийн охиор хийсэн архи).

kooperatif *is.* хоршоолол, нэгдэл.

koordinatör *is.* зохион байгуулагч.

koparmak *(-i)* 1. тасчих, тасдах. 2. урах, тасдах, цуулах, ханзлах. 3. түүх, зулгаах, тасдах. 4. *(-den, -i) mec.* арай хийн олж авах. 5. хүч хэрэглэн авах, хүчээр булаан авах. 6. *sp.* түрүүлэх, гүйцэж түрүүлэх.

kopil *is.* танхай, гудамжны хүүхэд.

kopmak, -ar *(nsz)* 1. тасрах, тасарч унах, урагдах. 2. унах, салах, цуурах. 3. *mec.* (аюултай, шуугиантай явдал) дэгдэх, гарах, эхлэх. 4. *mec.* холдох, салах, харьцаагаа таслах, холбоогоо таслах. 5. *mec.* салах, салж амрах. 6. *mec.* их өвдөх. "*Belim kopuyor.*" Нуруу тасарлаа.

kopuk, -ğu *is.* 1. тасарсан, салсан, унасан, салж унасан. 2. *mec.* танхай, тэнүүлч этгээд.

kopya *is.* 1. хуулбар. 2. хувилах. 3. (шалгалтанд) хуулахаар бэлдсэн цаас. ~ **etmek** хуулах, хуулбар хийх, хуулж бичих.

kopyacı *is.* 1. шалгантанд хуулагч, шалгалтанд хуулдаг сурагч. 2. хуулбарлагч, хуулбар хийгч.

kor *is.* 1. цог, халуун нурам. 2. улаан. 3. *mec.* зовлон, шаналал, уйтгар гуниг.

kordiplomatik, -ği *is.* дипломат корпус.

kordon *is.* 1. уяа, оосор, утас. 2. цахилгааны утас. 3. харуулын баг цэрэг. 4. *coğr.* эргийн шороон далан. ~ **altına almak** бүслэх, хамгаалах, орж гарахыг хориглох.

koridor *is.* хонгил, гудам.

korkak, -ğı *s. ve is.* аймхай, хулчгар, халирхай, зүрх муутай, зүрхгүй.

korkaklık, -ğı *is.* айх, хулчийх, аймхай байдал, хулчгар зан.

korkmak, -ar *(den)* 1. айх, хулчийх. 2. санаа зовох, түгших. 3. айх, эмээх. "*Babasına korka korka baktı.*" Аав руугаа эмээн харлаа. 4. зүрхлэхгүй байх, айх.

korku *is.* 1. айдас, түгшүүр. 2. аюул, занал.

korkulu *s.* 1. айдас төрүүлсэн, аймаар, айдас төрмөөр, түгшүүртэй. 2. аюултай, осолтой, гэмтэй.

korkuluk, -ğu *is.* 1. мануухай. 2. унах аюултай газар хамгаалсан хана, сараалж, хамгаалалт. 3. *mec.* орон тоо бөглөсөн (хүн).

korkunç, -cu *is. ve s.* аймшигтай, аймаар, аймшгийн.

korkunçlaşmak *(nsz)* аймаар болох, аймшигтай болох.

korkusuz *s.* 1. аймшиггүй, эрэлхэг, зоригтой. 2. аюулгүй, гэмгүй, айдасгүй.

korkutmak *(-i)* айлгах, сүрдүүлэх, далайлгах.

korna *is.* (машины) чагнаал.

korno *is.* бүрээ.

koro *is. müz.* 1. найрал дуу. 2. найрал дуучид.

korsan *is.* 1. далайн дээрэмчин. 2. *s. mec.* дээрэмчин, хулгайч, бусдад хамаатай (зохиолын) эрхийг хууль бусаар ашиглагч, зөвшөөрөлгүй хэрэглэгч.

korsanlık, -ğı *is.* 1. далайн дээрэм. 2. *mec.* дээрэм, луйвар, бусдын эрхийг зөвшөөрөлгүй хэрэглэх.

korse *is.* цээживч, даруулга, гэдэсний даруулга.

kort *is.* теннисийн талбар, одон бөмбөгний талбай.

korte *is.* амраглал. **~ etmek** амраглах.

koru *is.* төгөл, шугуй.

korucu *is.* 1. ойн манаач. 2. (хөдөө газар) эргүүл, харуул.

koruk, -ğu *is. bot.* боловсорч гүйцээгүй үзэм, түүхий үзэм.

koruma *is.* бие хамгаалагч.

korumak *(-i, -den)* 1. хамгаалах, өмгөөлөх. 2. ивээх, тэтгэх, ивээлдээ авах. 3. *(-den)* сэргийлэх, хамгаалах. 4. *mec.* гамнах, гамтай хэрэглэх. 5. үргэлжлүүлэх, хамгаалах, сахих.

korunak, -ğı *is.* 1. орогнох газар, хорогдох байр. 2. орогнуулагч, нуугч, далдлагч.

korunma *is.* хамгаалалт.

korunmak *(nsz)* өөрийгөө нуух, далдлах, хаах, хамгаалах.

koruyucu *is. ve s.* 1. хамгаалагч 2. *is.* хамгаалагч, өмгөөлөгч, харж хандах хүн.

koskoca *s.* 1. аварга том, аугаа 2. урт, их урт.

kostüm *is.* эрэгтэй хослол.

koşmaca *is.* хөөцөлдөж тоглох.

koşmak, -ar (I) 1. гүйх. 2. гүйх, дор нь явах, шамдах, шалавлах, яарах, тэвдэх, түргэлэх. 3. *(ardından, peşinden* хамт) хөөцөлдөх.

koşmak, -ar (II) *(-e)* 1. дагалдуулах, хань болгон өгөх. 2. оруулах, хөллөх, тэргэлэх, чаргалах. "*Atı arabaya koşmak.*" Морь тэргэнд оруулах, морь тэрэг, морь тэргэнд хөллөх. 3. болзол тавих.

koşturmak *(-i, -e)* 1. гүйлгэх. 2. хурдан явуулах, хурдан илгээх. 3. *mec.* чармайх, мэрийх, оролдох.

koşu *is.* 1. гүйлт, гүйлтийн тэмцээн. 2. морины уралдаан.

koşucu *is.* гүйгч, гүйлтийн тамирчин.

koşuk, -ğu *is. ed.* шүлэг, яруу найраг.

koşul *is.* 1. нөхцөл, болзол, зүйл. 2. нөхцөл, байдал.

koşullu *s.* болзолт, нөхцөлт.

koşuşmak *(nsz, -le)* 1. хамт гүйлдэх, гүйлдэцгээх. 2. гүйлдэх.

koşut *s. mat.* зэрэгцээ, зэрэгцсэн, пралөл.

kota *is. ekon.* 1. ханшлах, үнэлэх, мөнгөний ханш. 2. хувь, хэмжээ.

kotarmak *(-i)* 1. хоолыг өөр саванд хийх, юүлэх. 2. *mec.* (нэг ажлийг) дуусгах, дуусгавар болгох 3. хоол бэлдэх.

kotra *is.* завь.

Kova *z. is. astr.* Бумбын ордон.

kova 1. хувин. 2. *argo.* (хөл бөмбөгт) муу хаалгач, муу баг.

kovalamaca *is.* хөөцөлдөж тоглодог тоглоом.

kovalamak *(-i)* 1. хөөх, хөөж туух. 2. хөөх, хойноос нь элдэх. 3. *mec.* хөөцөлдөх, дагах, хойноос явах. 4. *sp.* гүйцэх.

kovan *is.* 1. зөгийн үүр. 2. сумны хонгио.

kovboy *is.* Америк үхэрчний нэр.

kovmak, -ar *(-i)* 1. хөөх, туух, хөөж гаргах. 2. ажлаас гаргах, ажлаас халах. 3. дагаж мөрдөх.

kovuk, -ğu *is.* хонхорхой, нүх.

kovuşturma *is.* гэмт хэргийг мөрдөн шалгах, мөрдөх, шүүх.

kovuşturmak *(-i)* гэмт хэргийг мөрдөн шалгах, мөрдөх, шүүх.

koy *is. coğr.* тэнгисийн булан, тохой.

koymak, -ar *(-i, -e)* 1. хийх, тавих. 2. томилох, тавих, ажилд авах, ажил олгох. 3. (гарын үсэг, хаяг, он сар өдөр) бичих, тавих. 4. хийх, нэмж хийх. 5. орхих, орхиж явах. 6. оруулах, орхих. "*İçeriye kimseyi koymuyorlar.*" Дотогш хэнийг ч оруулахгүй байна. 7. (дүрэм журам) тавих, тогтоох, оруулах. 8. тогтоож өгөх, зааж өгөх, бичиж өгөх, хувиарлалт хийх. 9. нөлөөлөх, хөндөх.

koyu *s.* 1. өтгөн. "*Koyu süt.*" Өтгөн сүү. 2. харавтар, хар бараан. "*Koyu yeşil.*" Хар ногоон. 3. *mec.* туйлын, хэт их, хэтэрхий, дэндүү.

koyulmak *(nsz)* 1. тавигдах. 2. өтгөрөх,

етгөн болох. 3. *(-e)* эхлэх, хийж эхлэх, оролдож эхлэх.

koyuluk, -ğu *is.* 1. өтгөн байх, шигүү байх. 2. хар бараан байх. 3. *mec.* туйлшрал, хэтрэлт.

koyun (I) *is. zool.* хонь.

koyun, -ynu (II) *is.* 1. хувцасны дотор тал, дотор энгэр. "*Kesesini hep koynunda taşırdı.*" Хэтэвчээ дандаа дотор энгэртээ хийж явдаг байлаа. 2. өвөр. "*Ninem bize geldiğinde hep onun koynunda yatardım.*" Би, эмээгээ ирэхээр дандаа түүний өвөрт унтдаг байлаа.

koz *is.* 1. хушга. 2. хөзөр, сайн мод. 3. *mec.* арга, аятайхан тохиолдол, сайхан боломж. **~ vermek** боломж олгох, боломж өгөх, тохиромжтой байдал бүрдүүлж өгөх. **~u atmak** хөзрөөр гарах. **~u kaybetmek** олдсон боломжоо алдах, хүссэнээ хийх боломжоо алдах.

koza *is.* хүр хорхойн үүр. "*İpek kozası.*" Торгоны хүр хорхойн үүр.

kök *is.* 1. үндэс, ургамлын үндэс. 2. уг, ёроол. 3. үндэс, уг, язгуур. 4. суурь, үндэс. 5. үгийн үндэс.

köle *is.* боол.

kömür *is.* нүүрс.

kömürcü *is.* 1. нүүрсчин. 2. нүүрс зардаг хүн.

kömürleşmek *(nsz)* нүүрс болох, нүүрс болон хувирах.

kömürlük, -ğü *is.* нүүрсний сав.

köpek, -ği *is. zool.* 1. нохой. 2. *mec.* долигонуур, нохой шиг долоох шахсан, олиггүй.

köpek balığı *is. zool.* аварга загас.

köpek dişi *is. anat.* соёо (шүд).

köprü *is.* гүүр.

köprücük kemiği *is. anat.* эгэм.

köpük, -ğü *is.* 1. хөөс. 2. *mec.* амны хөөс.

köpüklü *s.* хөөстэй, хөөсөрсөн.

köpürmek *(nsz)* 1. хөөсрөх. 2. исэж хөөсрөх. 3. *mec.* ихэд уурлах, хилэгнэх.

kör *s.* ve *is.* 1. сохор, хараагүй. 2. мохоо. "*Kör bıçak.*" Мохоо хутга. 3. сүүмийсэн, бүүдгэр, бүдэг гэрэлтэй, бүдэг бадаг. 4. *mec.* ухаангүй, бодлогогүй. **~ ocak** хүүхэдгүй айл. **~ talih** *is.* муу хувь зохиол, муу заяа. **~ kuyu** ус нь татарсан худаг.

körbağırsak, -ğı *is. anat.* мухар олгой.

kördüğüm *is.* 1. зангирсан уяа, зангилаа. 2. *mec.* шийдэхэд бэрх асуудал, мухардал.

körebe *is.* нүдээ боож тоглох тоглоом.

körelme *is.* 1. мохоо болох, иргүй болох. 2. *biy.* сулрал, муудах.

körelmek *(-i)* 1. мохоо болох, иргүй болох. 2. ус татрах. 3. бүүдийх, сүүмийх. 4. *mec.* буурах, доройтох, унах, муудах. 5. мөхөх, гал голомт унтрах, үр удам тасрах. 6. сулрах, муудах.

köreltmek *(-i)* 1. мохоох. 2. сулруулах, муутгах. 3. *mec.* оюуны хоосролд оруулах, авьяасыг нь үгүй болгох.

körfez *is.* далайн булан тохой.

körlük, -ğü *is.* 1. хараагүй болох, сохрох. 2. мохоо болох. 3. үнэнийг олж харах чадваргүй байх.

köse *s.* 1. сахал ургадаггүй (эр). 2. нэгэн төрлийн арвай буудай.

kösele *is.* 1. ширэн арьс, шир. 2. *s.* ширэн.

köselik, -ği *is.* сахал ургахгүй байх.

kösnülmek *(nsz)* амьтны ороо нь орох.

köstebek, -ği *is. zool.* сохор номин.

köstek, -ği *is.* 1. гинж, уяа. 2. (түлхүүр, сэлэм, цаганд зүүх) гинж 3. дөнгө, тушаа, чөдөр. 4. *mec.* саад, бэрхшээл. "*Destek olacağına köstek olmak.*" Нэмэр болохоосоо, нэрмээс болох.

köstekleмek *(-i)* 1. туших, чөдөрлөх, аргамжих. 2. *mec.* саад болох, бэрхшээл учруулах.

köşe *is.* 1. өнцөг. 2. булан. 3. хэсэг, тал. 4. *mec.* бөглүү газар, эзгүй хээр газар, хүнгүй газар. 5. *sp.* корнер. **~ başı** *is.* гудамжны булан, гудамжны өнцөг. **~ bucak** нүдэнд өртөхөөргүй газар. **~ kapmaca** өнцөг/булан булаалдаж тоглох тоглоом.

köşeli *s.* өнцөгт, булантай.

köşk *is.* орд, харш.

kötek, -ği *is.* саваа, бэрээ, таяг. **~ atmak** саваадах, бэрээдэх, жанчих, зодох.

kötü *s.* 1. муу. "*K tü adam.*" Муу хүн. 2. хортой, хөнөөлтэй, гайтай 3. айдас төрүүлсэн, аймшигтай, аймшигт. 4. муухай, онцгүй, таагүй. 5. *s.* айхтар их, ихэд, дэндүү. **~ye kullanmak** (албан тушаал, хүний сайхан сэтгэлийг) хортой ашиглах, зүй бус ашиглах, ёсон бус эдлэх, хэтрүүлэн эдлэх, буруу ашиглах.

kötü kadın *is.* янхан.

kötülemek *(-i)* 1. муулах, муу хэлэх, муучлах. 2. *(nsz)* эрүүл мэнд муудах, бие муудах. 3. (эд юмс) муудах, чанараа алдах.

kötüleşmek *(nsz)* муудах, муухайрах. "*Hava kötüleşiyor.*" Тэнгэр муухайрах.

kötülük, -ğü *is.* 1. муу байдал, муухай (байх). "*Hava kötülüğü yüzünden ...* " Тэнгэр муухай байгаагаас болоод... 2. хор, хорлол, муу юм, хөнөөл, хохирол. **~ etmek** муу юм хийх, (хүнд) хор болох, (хүнд) ус болох, хорлох. "*O kimseye kötülük etmez.*" Тэр хэнд ч муу юм хийхгүй. **~ünü istemek** хүнд муу юм хүсэх.

kötümser *s.* гутрангуй, итгэл мехөс, гутрангуй үзэлтэн.

kötümserlik, -ği *is.* гутрангуй үзэл, итгэл мөхөс үзэл, пессимизм.

kötürüm *s.* 1. саа дайрсан, мэдээгүй болсон, алхаж чадахгүй болсон, явж чадахгүй болсон. 2. *mec.* юу ч хийхгүй, назгай, бусдын эрчээр, зөндөө, идэвхгүй.

köy *is.* хөдөө тосгон, гацаа.

köylü *s.* 1. тосгоны оршин суугч, хөдөөний хүн. 2. *is* хөдөөний ард. 3. *is.* нэг тосгоны хүн, нэг нутгийн хүн.

köz *is* цог, нурам.

közlemek *(-i)* цогонд булах, цогонд шарах.

kral *is.* хаан, ван.

kraliçe *is.* хатан, хатан хаан.

kraliyet *is.* хаант улс, хаан төр, вант улс, ванлиг.

krallık, -ğı *is.* 1. хаант засаг, вангийн засаг. "*Mutlak krallık.*" Хэмжээгүй эрхт засаг. 2. хаант улс, хаан төр, вант улс, ванлиг.

kravat *is.* хүзүүний зангиа.

kredi *is.* 1. зээлснээ төлөх чадвар, төлөх чадал, өр төлөх чадвар, итгэл, итгэмж. 2. зээл, зээллэг. 3. *mec.* итгэл хүнд, нэр хүнд, итгэл, итгэмж. 4. *ped.* хичээлийн кредит цаг.

krem *is.* 1. нүүрний тос, крем. 2. *is.* цайвар шар өнгө. 3. *s.* цайвар шар өнгөтэй.

krema *is.* 1. цөцгий хутгамцаг (цөцгийг шоколад, жимсний шүүс зэрэгтэй хутгаж хийсэн амттан). 2. сүүний цөцгий.

krep *is.* 1. хив, креп (даавуу). 2. өндөг, сүүгээр зуурч хайрсан бин.

kreş *is.* хүүхдийн цэцэрлэг.

kriko *is.* хөшүүр, өргүүл, домкрат.

kristal, -li *is.* болор.

kritik, -ği *is.* 1. аюултай, осолтой, түгшүүртэй (байдал). 2. *is.* шүүмжлэл. 3. *is.* шүүмжлэгч.

kriz *is.* хямрал.

kroki *is.* тойм зураг, зураг.

krom *is. kim.* хром, өнгөсөг.

kronik, -ği *is.* 1. товчоо, он дараалсан бичиг, угийн бичиг, ойллого. 2. *s.* ужиг, архаг, хуучин. "*Kronik hastalık.*" Ужиг евчин. 3. *s. mec.* ужиг, ужсан. "*Kronik işsizlik.*" Ужиг ажилгүйдэл.

kronometre *is.* секунд хэмжигч.

kros *is. sp.* бартаат замын гүйлт.

kruvazör *is. ask.* хэрэх онгоц.

ksilofon *is. müz.* ксилофон.

kuaför *is.* үсчин.

kubbe *is.* 1. бөмбөгөр орой, пөмпөгөр орой, хүнхэр. "*Kubbe'i sema.*" Огторгуй. 2. *s.* бөмбөгөр, пөмлөгөр.

kucak, -ğı *is.* 1. тэврэх, тэврэл, өвөр, энгэр. 2. тэвэр, тэвэр дүүрэн (хэмжээтэй). **kucağına oturmak** өвөр дээр нь суух. **kucağına almak** тэврэх, өвөр дээрээ авах. **~ açmak** гараа сунгах, туслах.

kucaklamak *(-i)* 1. хүзүүдэх, тэврэх, элгэндээ тэврэх, энгэртээ наах. 2. тэвэрч явах, өвөр дээрээ авах, тэврэх. 3. хүрээлэх, бүслэх.

kucaklaşmak *(nsz, -le)* тэврэлдэх.

kudret *is.* 1. хүч, эрх, эрх мэдэл, сүр хүч. 2. хүч, чадал, авьяас билиг. 3. Бурханы мөнхийн хүч. 4. бэл бэнчин, хөрөнгө.

kudurmak *(nsz)* 1. галзуу өвчин тусах, галзуурах, солиорох. 2. *mec.* хийрхэх, галзуурах, хэтрүүлэх, дэндүүлэх. 3. *mec.* дэггүйтэх, сахилгагүйтэх, тогтож сууж өгөхгүй байх, зүгээр суухгүй байх. 4. *mec.* аюултай болох, хүч нь нэмэгдэх. 5. *mec.* ухаангүй уурлах, уур хилэн болох, галзууртлаа уурлах, ихэд хилэгнэх.

kuduruk, -ğu *s.* 1. галзуу, солиотой, галзуурсан (хүн, амьтан). 2. *mec.* догшин, галзуу, ширүүн. 3. *mec.* сахилгагүй, дэггүй, дүрсгүй.

kuduz *is.* 1. уснаас айх өвчин, галзуу өвчин. 2. *s. mec.* галзуурсан, солиорсон. 3. *s.* уснаас айх өвчин туссан, галзуу, солиотой.

kuğu *is. zool.* хун шувуу.

kukla *is.* 1. хүүхэлдэй. 2. хүүхэлдэйн жүжиг.

kukuleta *is.* юүдэн

kukumav *is. zool.* бэгбаатар, бүгээхэй.

kul *is.* 1. хүн (бурхан хувьд). 2. боол.

kulaç, -cı *is.* алд. **~ atmak** арааваа сэлэх.

kulaçlamak *(-i)* 1. алдалж хэмжих. 2. *(nsz)* арааваа сэлэх.

kulak, -ğı *is.* 1. чих. 2. сонор, сонсгол, сонсох мэдрэмж. 3. загасны загалмай. 4. гадас, чих. "*Keman kulağı.*" Хийлийн чих. **~ asmak** чих тавих, анхааран сонсох, анхаарах, сонсох. **~ kabartmak** чих дэлдийлгэх. **~ misafiri olmak** яриа чагнах. **~ vermek** чих тавин сонсох, сонирхож сонсох, сонсохыг оролдох. **~ğı ağır işitmek** муу сонсох, чих хатуутай байх, сайн сонсдоггүй байх. **~ğı çınlamak** чих нь хангинах. **~ğını çekmek** 1) чихийг мушгих. 2) донгодох, зэмлэх, загнах.

kulakçık, -ğı *is. anat.* зүрхний тосгуур.

kulak kepçesi *is. anat.* чихний дэлбэ.

kulaklık, -ğı *is.* 1. чихэвч, чих. "*Kulaklığı olan şapka alın.*" Чихэвчтэй малгай аваарай. 2. чихэвч. 3. сонсох аппарат, чихний аппарат.

kulak memesi *is. anat.* чихний гэдэс, чихний унжлага.

kuaktan dolma *is. ve s.* сураг, чимээ, бусдаас сонссон сураг, хүнээс сонссон мэдээ.

kulaktan kulağa *zf.* ам дамжсан, цуу.

kulak zarı *is. anat.* чихний хэнгэрэгийн хальс.

kule *is.* цамхаг.

kulis *is.* 1. тайзны ар тал, (тайзны заслын) халхавч. 2. хар зах.

kullanılmış *s.* хэрэглэсэн, хуучин.

kullanım *is.* ашиглах, хэрэглэх, хэрэглэлт, ашиглалт.

kullanış *is.* хэрэглэх, эдлэх, хэрэглэгдэх, хэрэгцээ, ашиглах, ашиглагдах, ашиглалт.

kullanışlı *s.* аятайхан, эвтэйхэн, тохитой, хэрэглэхэд аятайхан, хэрэглэхэд эвтэйхэн, хэрэгцээтэй, тохиромжтой, эдэлгээтэй, ашигтай сайн.

kullanmak *(-i)* 1. хэрэглэх, эдлэх, ашиглах. 2. ажиллуулах, ажил хийлгэх. "*Aşçı kullanmak.*" Тогооч ажиллуулах. 3. ашиглах, мөнгө эргэлдүүлэх. 4. өмсөх, хэрэглэх, эдлэх. 5. хэрэглэх, татах. "*Sigara kullanmak.*" Тамхи татах. 6. (үг) хэрэглэх. 7. ашиглах, зарцуулах. "*Su kullanmak.*" Ус зарцуулах./Ус ашиглах. 8. хэн нэгнийг ашиглах, хэрэглэх, шулах.

kulluk, -ğu *is.* 1. хүний үүрэг (Бурханы заасан). 2. боол нь (болох), боолчлол, боолын байдал.

kulp *is.* гар, иш, бариул.

kuluçka *is.* өндөг дарж буй эм тахиа. **~ya yatmak** өндөг дарах.

kuluçka makinesi *is.* өндөг дарах төхөөрөмж.

kulun *is.* унага.

kulunç, -cu *is.* мөр хүчтэй өвдөх, гоё өвчин, гоётох, зоогоор хатгах, хүчтэй өвдөлт.

kulunlamak *(nsz, -i)* гүү унагалах.

kulübe *is.* 1. овоохой, оромж, урц. 2. бүхээг, пин. 3. нохойн байр, хэвтэр.

kulüp, -bü *is.* клуб, улаан гэр.

kum *is.* элс. "*Kum saati.*" Элсэн цаг. "*Kum fırtınası.*" Элсэн шуурга.

kuma *is.* дагавар эм.

kumanda *is.* команд, тушаал. **~ etmek** 1) тушаах. 2) удирдах.

kumandan *is.* дарга, захирагч.

kumandanlık, -ğı *is.* командлал, захиргаа, штаб.

kumanya *is.* замын хүнс, аяны хүнс.

kumar *is.* мөрийтэй тоглоом. **~ oynamak** 1) мөрийтэй тоглох. 2) *mec.* азаа турших.

kumarbaz *s.* ve *is.* мөрийтэй тоглоомны донтон, хөзөрч.

kumarhane *is.* мөрийтэй тоглоомны газар.

kumaş *is.* бөс, даавуу, бөс бараа.

kumbara *is.* мөнгө цуглуулах хайрцаг.

kumla *is.* (далайн) элстэй эрэг, элсэрхэг газар, элстэй газар.

kumlu *s.* элсэн, элстэй, элсэрхэг.

kumluk, -ğu *is.* 1. элстэй газар, элсэрхэг газар. 2. (далайн) элстэй эрэг хөвөө.

kumral *is.* 1. элгэн хүрэн өнгө, гэгээтэй хүрэн өнгө, туулайн бөөрний өнгө. 2. *s.* элгэн хүрэн үстэй хүн, гэгээтэй хүрэн үстэй, цайвар хүрэн сахалтай.

kumru *is. zool.* хүүрэгэнэ, хүтгээ, түүтэй.

kumsal *is.* 1. далайн элстэй эрэг хөвөө. 2. *s.* элстэй, элсэн, элсэрхэг.

kundak, -ğı *is.* 1. хүүхдийн өлгий. 2. өлгийтэй хүүхэд. 3. галдан шатаах тостой даавуу. 4. *mec.* хутган үймүүлэх, эв эе алдуулах. 5. бууны суурь.

kundakçı *is.* 1. галдан шатаагч. 2. эв эе алдагдуулагч, хутган үймүүлэгч. 3. бууны суурь хийдэг хүн.

kundakçılık, -ğı *is.* 1. шатаах, түймэрдэх, гал тавих. 2. эв эе алдуулах, хутган үймүүлэх.

kundaklamak *(-i)* 1. өлгийдөх. 2. галдан шатаах. 3. буунд бууны суурь суурилуулах. 4. хутган үймүүлэх.

kundura *is.* гутал.

kunduracı *is.* гуталчин.

kunduz *is. zool.* минж.

kupa *is.* 1. цом. 2. аяга. 3. хөзрийн бунд.

kupon *is.* 1. тасалбар, купон. 2. хэсэг бөс.

kupür *is.* тасархай, урагдсан хэсэг.

kur (I) *is.* 1. мөнгөний ханш. 2. курс.

kur (II) *is.* сээтэн хаях, хүүхэн эргүүлэх. **~ yapmak** сээтэн хаях, хүүхэн эргүүлэх, эргүүлэх.

kur'a *is.* нэр сугалах. **~ çekmek** нэр сугалах.

kurabiye *is.* жигнэмэг, нарийн боов.

kurak, -ğı *is.* ve *s.* ган, **ган гачиг.**

kuraklık, -ğı *is.* ган болох.

kural *is.* дүрэм, зарчим.

kurallı *s.* дүрэм журамтай, зарчимтай.

kuralsız *s.* дүрэм журамгүй, зарчимгүй.

kuram *is.* онол.

kuramsal *s.* онолын, онол дээр үндэслэсэн.

Kur'an *z. is.* Кураан (мусульман шашны судар ном).

kurbağa *is. zool.* мэлхий.

kurbağalama *is. sp.* 1. мэлхий сэлэлт. 2. авирах, мацах.

kurban *is.* 1. тахил, тавиг (тахил болгон өргөх амьтан). 2. лалын шажинтны тахил өргөх баяр. 3. *mec.* золиос, золиослогч. 4. *mec.* осолд амь үрэгдэгч. **~ bayramı** *is.* тахил өргөх баяр. **~ etmek** 1) тахил өргөх, тавиг болгох. 2) *mec.* золиослох (өөрийн ашиг тусын төлөө хэн нэгнийг, ямарв аа нэг зүйлийг). **~ gitmek** золиослогдох, золиос болох. **~ kesmek** тахил өргөх, тавиг болгох. **~ olmak** өөрийгөө золиослох (хүний төлөө, ямарв аа нэг зүйлийн төлөө).

kurcalamak *(-i)* 1. оролдох, ухаж төвхөх, гар хүрэх. 2. үзүүртэй зүйл чихэж ухах, оролдох, гонжих. 4. *mec.* толгойноос гарахгүй байх, толгойноос салж өгөхгүй байх. 5. судлах, шинжлэх, судалж үзэх.

kurdele *is.* тууз.

kurdeşen *is. tıp.* бижрүү, эсэргэнэ.

kurgu *is.* 1. цагны түлхэц, (цагны) баадуу. 2. угсралт, суулгалт. 3. *sin.* кино эвлүүлэг. 4. *fel.* бодол, эргэцүүлэл.

kurgulamak *(-i)* кино эвлүүлэг хийх

kurmak, -ar *(-i)* 1. угсрах, суулгах. 2. бэлдэх, засах. "*Sofra kurmak.*" Ширээ засах. 3. сэрүүлэг тавих, цаг түлхэх. 4. байгуулах, үндэслэх, бий болгох, үүсгэх. 5. барих, босгох, байгуулах, хийх. 6. нууцаар бэлдэх, далдуур бэлдэх. 7. өдөх, хатгах, турхирах 8. бодох, мөрөөдөх. "*Hayal kurmak.*" мөрөөдөх 9. шийдэх. "*O gitmeyi bir kez kurdu mu kimse onu durduramaz.*" Тэр явахаар нэгэнт л шийдсэн бол, түүнийг хэн ч зогсоож чадахгүй. 10. тогтоох, байгуулах. "*Dostluk kurmak.*" Нөхөрлөл тогтоох. "*İlişki kurmak.*" Холбоо тогтоох.

kurmay subay *is. ask.* штапын офицер.

kurnaz *s.* зальтай, зальжин, овжин.

kurs *is.* курс, дамжаа.

kurşun *is. kim.* 1. хорголж, хар тугалга. 2. сум. 3. тугалгаар хийсэн, тугалган. **~a dizmek** буудан алах.

kurşunî *is.* 1. саарал өнгө, хөх өнгө, хөх бор өнгө, хөх саарал өнгө, орог. 2. *s.* саарал, хөх саарал, орог.

kurşunkalem *is.* харандаа, балын харандаа.

kurşunlamak *(-i)* 1. тугалгаар бүрэх. 2. буудах, сумаар буудах.

kurt, -du (I) *is. zool.* 1. чоно. 2. *mec.* сайн мэддэг хүн. 3. *mec.* ажлаа сайн мэддэг хүн, хууртахгүй хүн.

kurt (II) *is. zool.* өт, хорхой.

kurt köpeği *is. zool.* хонины нохой.

kurtarıcı *s.* və *is.* аврагч, чөлөөлөгч, эрх чөлөө олгогч, гэтэлгэгч.

kurtarma *is.* аврах, чөлөөлөх. "*Kurtarma operasyonu.*" Аврах ажил.

kurtarılmak *(nsz)* аврагдах, чөлөөлөгдөх.

kurtarmak *(-i)* 1. аврах, ангижруулах, хэлтрүүлэх, гэтэлгэх, чөлөө олгох, суллах, чөлөөлөх. 2. аврах, ач тус болох, тус болох, аминд нь орох.

kurtçuk, -ğu *is.* өт, авгалдай.

kurtlanmak *(nsz)* 1. өтөнд баригдах, өтчихсөн байх. 2. *mec.* тогтож сууж чадахгүй байх, өтчихсөн юм шиг байх. 3. *mec.* удтал суучих, удчих.

kurtlu *s.* 1. өттэй, өтсөн. 2. *mec.* тогтож сууж чадахгүй, өтчихсөн юм шиг (хүн).

kurtulmak *(nsz)* 1. аврагдах. 2. аврагдах, ангижрах, салж авах, мултрах, хэлтрэх. 3. төрөх, хоёр яс салах. 4. *(nsz, -den)* мултрах, салах. "*Makinanın vidası kurtulmuş.*" Машины эрэг мултарчихсан байна.

kurtuluş *is.* чөлөөлөх, чөлөөлөгдөх, аврах. "*Kurtuluş savaşı.*" Чөлөөлөх дайн. "*Kurtuluş günü.*" Чөлөөлөгдсөн өдөр.

kuru *s.* 1. хуурай. 2. хатсан, гандсан. "*Kuru çiçek.*" Хатсан цэцэг. 3. хатаасан. "*Kuru üzüm.*" Хатаасан үзэм. 4. туранхай, хорчийсон, хорчгор. 5. хоосон, дан (идэх юм). "*Kuru üzüm.*" Хоосон талх, дан талх. 6. хоосон, худал, худлаа хоосон, дэмий хоосон, үр дүнгүй, үл бүтэх. "*Kuru vaatler.*" Худлаа хоосон амлалт. "*Kuru iftira.*" Гүтгэлэг, гүжирдлэг, илт гүжир үг. "*Kuru laf.*" Бүтэхгүй хоосон үг, утгагүй хоосон үг. 7. ядуу зүдүү, хоосон, ганц бие, орь ганц. "*Kuru başına kalmak.*" Орь ганцаараа үлдэх. 8. хуурай. "*Kuru ksürük.*" Хуурай ханиалгах, хуурай ханиад. ~ **temizleme** *is.* хими цэвэрлэгээ.

kurucu *is.* байгуулагч, үндэслэгч, үндэслэн байгуулагч, үүсгэгч, үүсгэн байгуулагч.

kuru kafa *is.* 1. гавал. 2. *mec.* хоосон толгой, ухаангүй толгой.

kurul *is.* комисс, хороо, зөвлөл.

kurulamak *(-i)* хатаах.

kurulanmak *(nsz)* 1. хатаагдах, хатах. 2. биеэ хатаах.

kurulmak *(nsz)* 1. баригдах, үүсэх, байгуулагдах, босох. 2. *(-e)* тухлан суух, ханхайн суух. 3. *mec.* биеэ тоох, ихэрхэх, бардамнах.

kurultay *is.* их хурал.

kuruluş *is.* 1. үндэс тавих, суурь тавих, байгуулах, үүсгэн байгуулах, үндэслэн байгуулах, зохион байгуулах. 2. байгууллага, албан байгууллага, албан газар. 3. *mec.* байгууламж, бүтэц.

kurum (I) *is.* хөө, хөө тортог.

kurum (II) *is.* байгууллага, албан байгууллага, албан газар.

kurum (III) *is.* ихэрхүү зан, ихэмсэг зан, бардам зан. ~ **satmak** их зан гаргах, ихэрхэх, бардамнах.

kurumak *(nsz)* 1. хатах, хуурай болох. 2. хатах, гандах, хатаж гандах. "*Kurumuş çiçek.*" Хатсан цэцэг. 3. ус татрах, усгүй болох. 4. хатах, хатуу болох, хатаж хорчийх. "*Kurumuş ekmek.*" Хатсан талх.

kurumlanmak *(nsz)* ихэрхэх, хийрхэх, онгирох, их зан гаргах.

kuruntu *is.* 1. сэжиг, сэжиглэх, хардах, биеэ чагнах. 2. хоосон санаа, санаархал, хий бодол, хий хоосон мөрөөдөл.

kuruş *is.* 1. лирийн жижиг нэгж (100 куруш 1 лиртэй тэнцүү). 2. мөнгө, зоос. ~**u kuruşuna** нарийн тооцоолон, нэг бүрчлэн тооцоог гарган.

kurutmak *(-i)* 1. хатаах, хуурай болгох. 2. (ургамлыг) хатаах, гандаах. 3. (жимс, ногоо) хатаах, эгшээх. 4. *mec.* тураах, эцээх, эцээж ядраах. 5. (хоол хүнс) дуусгах, юу ч үгүй болгох, ховх сорох.

kurutucu *is.* 1. хатаагч, хатаагч машин. 2. хатаагч бодис.

kurye *is.* 1. зарлага, элч, улаач. 2. (агаарын) захидал илгээмж, илгээмж.

kusmak *(nsz, -i)* 1. бөөлжих, гаргах. 2. татгалзах, үгүйсгэх.

kusmuk, -ğu *is.* бөөлжис.

kusur *is.* 1. дутагдал, алдаа, өө сэв. 2. гэмтэл, согог, гажиг, өө. 3. алдаа, гэм буруу. ~**a bakmamak** уучлах, хэлтрүүлэх, хүлцэх. ~**a bakmayınız** уучлаарай, өршөөгөөрэй, өршөөж хайрла. ~ **etmek** алдаа гаргах, тоомсорлохгүй байх, эс тоомсорлох, хайхрахгүй байх. ~ **etmemek** алдаа гаргахгүй байх, цалгар байдал гаргахгүй байх, салан явдал гаргахгүй байх, нарийн нягт гүйцэтгэдэг байх, умарталгүй хийх.

kusurlu *s.* 1. дутагдалтай, алдаатай, өө сэвтэй. 2. гэмтэлтэй, согогтой, гажигтай, өөтэй.

kusursuz *s.* төгс, төгс төгөлдөр, гайхамшигтай, өөгүй, алдаагүй, дутагдалгүй.

kusursuzluk, -ğu *is.* өөгүй байдал, өө сэвгүй, гэм зэмгүй байх, төгс төгөлдөр байдал.

kuş *is. zool.* шувуу, жигүүртэн. "*Kuş tüyü.*" Шувууны өд. ~ **beyinli** тэнэг, мулгуу. ~ **gibi** 1) хөнгөн 2) хурдан шаламгай, шаламгай. ~ **gibi yemek** бага идэх, шалихгүй идэх, хариугүй ходоодтой байх. ~ **sütü** ховор юм, олддоггүй

юм.

kuşak, -ğı *is.* 1. бүс. 2. үе, үетэн. "*Genç kuşağı.*" Залуу үе. "*Yedi kuşak.*" Долоон үе. 3. *coğr.* бүс, бүслүүр. "*Sıcak kuşağı.*" Халуун бүс.

kuşanmak *(-i)* 1. сэлэм, хутга г.м зүйл бүсэндээ зүүх, зэвсэг агсах, саадаг хоромсого зүүх. 2. хувцаслах, емсөх, зүүх.

kuşatma *is.* бүслэх, бүслэлт.

kuşatmak *(-i)* 1. бүслэх, хүрээлэх, тойрох. 2. эргэн тойронгүй болох, хүрээлэх, олшрох. 3. хучих, бүрхэх. 4. саадаг хоромсого зүүж өгөх, бүснээс зүүх, зүүж өгөх.

kuş bakışı *is.* 1. дээрээс харах, орой дээрэс харах. 2. *zf.* ерөнхийд нь.

kuşburnu *is. bot.* нохойн хошуу.

kuşçu *is.* 1. шувуу зардаг хүн. 2. *tar.* (хааны ордонд бүргэд, шонхор сургадаг) шувуучин.

kuşe kâğıdı *is.* гялгар цаас.

kuşet *is.* (усан онгоц ба галт тэрэгний) ор.

kuşku *is.* 1. хоосон санаа, хий бодол, эргэлзээ, тээнэгэлзэл, сэжиг. 2. сэжиглэх, сэжиг, сэжиглэгдэх, хардах, хардлага, итгэхгүй (явдал), итгэлгүй (байх), найдлагагүй (байх), хар, хардалт, сэрдэлт. **~ uyanmak** сэжиг төрөх, хардах, хар буух, итгэхгүй байх, итгэлгүй байх. **~ya düşmek** сэжиглэх, хардах, сэрдэх, итгэлгүй байх.

kuşkucu *is.* 1. сэжиглэмтгий, сэжигч, сэжиглээч, итгэдэггүй, муу санаатай, хардамтгай, хардлагатай, үл итгэгч. 2. *fel.* скептизицмыг баримтлагч, үл итгэх үзэлтэн, скөптик.

kuşkuculuk, -ğu *is. fel.* скептик үзэл, үл итгэх үзэл.

kuşkulanmak *(nsz)* сэжиглэх, хардах, сэрдэх, итгэлгүй байх, итгэхгүй байх.

kuşkulu *s.* 1. сэжигтэй, сэжигдмээр, эргэлзэлтэй. 2. итгэлгүй, сэжиг төрсөн, сэжиглэсэн, эргэлзсэн. "*Kuşkulu bakışla bakıyordu.*" Сэжиглэсэн харцаар харж байлаа. 3. сэжиглэмтгий, сэжигч, сэжиглээч, итгэдэггүй, хардамтгай, хардлагатай, үл итгэгч.

kuşkusuz *s.* 1. итгэдэг, амархан итгэдэг, сэжиглэдэггүй, харгүй. 2. *zf.* эргэлзээгүй, мэдээж, мэдээжийн хэрэг, лавтай, эргэлзэх юмгүй.

kuşlak, -ğı *is.* ангийн шувуу ихтэй газар, шувуу агнах газар.

kuşluk, -ğu *is.* үдээс өмнө, өглөө өдөр хоёрын завсарын цаг.

kuşpalazı *is. tıp.* сахуу, хоолойн сахуу.

kuş üzümü *is. bot.* хад жимс.

kutlamak *(-i)* 1. баяр хүргэх, мэндлэх, сайныг өрөөх. 2. тэмдэглэх, тэмдэглэн өнгөрүүлэх, баяр ёслол хийх, баярыг ёслох, баярыг тэмдэглэх, хүндэтгэн ёслох.

kutlu *s.* жаргалтай, азтай, хийморьтой, хувьтай, баяртай, баярын. "*Kutlu olsun.*" Азтай, хийморьтой байх болтугай./Баяртай байх болтугай. "*Yeni yılın kutlu olsun.*" Шинэ жилийн баярын мэнд хүргэе.

kutsal *s.* ариун, дархан, нандин.

kutu *is.* хайрцаг, авдар, чингэлэг.

kutup, -tbu *is.* туйл.

Kutup yıldızı *z. is. astr.* Алтан гадас од.

kuvars *is. jeol.* кварц, еөхен чулуу, цагаан чулуу.

kuvvet *is.* 1. хүч, чадал, тамир, тэнхээ, бяр, ааг. 2. хүч, сүр хүч, эрх мэдэл. 3. тэсвэр, тэвчээр. 4. *mat.* зэрэг. 5. *ask.* хүчин, цэргийн хүч. 6. *fiz.* хөдвлгех хүч. **~ almak** хүч авах, хүчтэй болох, хүчжих. **~ten düşmek** хүчээ алдах, хүчгүй болох, хүч мөхөсдөх.

kuvvetlendirmek *(-i)* хүчтэй болгох, хүчирхэгжүүлэх, хүч нэмэх.

kuvvetlenmek *(nsz)* хүчтэй болох, хүчжих.

kuvvetli *s.* 1. хүчтэй, чадалтай, бяртай. 2. хүчтэй, нөлөөтэй. 3. сүр хүчтэй. 4. тэсвэртэй, тэвчээртэй. 5. хурц, сайн, эрүүл, хүчтэй. "*Kuvvetli g z.*" Хурц нүд.

kuvvetsiz *s.* 1. сул, дорой, хүчгүй, чадалгүй. 2. нөлөөгүй, сайн биш.

kuyruk, -ğu *is.* 1. сүүл. 2. оочир, ээлж дараа, дараалал. 3. *alay.* дагуул, сүүдэр. 4. гэзэг. 5. бөгс, бөгсөн тал, сүүл хэсэг. **~ olmak** оочирлон зогсох, ээлж дараа болон зогсох, дараалах, дараалан зогсох. **~ğa girmek** оочирлох, дараалалд зогсох.

kuyruklu *s.* 1. сүүлтэй. 2. *is. hlk.* хилэнц. **~ yalan** *is.* том могой.

kuyruklu yıldız *is. astr.* сүүлт од.

kuyruk sokumu *is. anat.* ахар сүүл.

kuytu *s.* зэлүүд, эзгүй, буйд, аглаг, далд, бөглүү (газар).

kuyu *is.* 1. худаг. 2. *mdn.* уурхай, цооног, гүнзгий нүх 3. газар доорхи хонгил, нүх. **~ açmak** худаг ухах, худаг гаргах. **~sunu kazmak** ул шагайх, ул малтах.

kuyucu *is.* худаг ухагч, худаг гаргагч, нүх ухагч.

kuyumcu *is.* алт мөнгөний дархан, чамин юм худалдагч, алт мөнгөн эдлэл худалдагч.

kuyumculuk, -ğu *is.* алт мөнгөний дарханы ажил, алт мөнгөн эдлэлийн худалдаа.

kuzen *is.* үөэл.

kuzey *is.* 1. хойт зүг, хойно, умард зүг. 2. *s.* хойт зүгийн, умард зүгийн, хойд, умард.

kuzgun *is. zool.* хон хэрээ, хэрээ.

kuzu *is. zool.* 1. хурга. 2. хурганы махан (хоол).

kuzukulağı *is. bot.* хурган чих.

kuzulamak *(nsz)* 1. хургалах. 2. (хүүхэд) мөлхөх.

kübik, -ği *s.* куб хэлбэртэй, шоон.

küçük, -ğü *s.* 1. бага, жижиг, жаахан. 2. жижиг, бяцхан. 3. бага, балчир, жижиг, насаар бага, дүү. 4. нялх, зулзаган. 5. *is.* хүүхэд, багачууд. 6. өчүүхэн, цөөхөн, цөөн тооны. 7. (албан тушаал) бага, дэд, дорд, доод. 8. жижиг сажиг, аар саар, өчүүхэн, шалихгүй. **~ düşürmek** доромжлох,

басамжлах, гутаах, нэр терийг нь гутаах. ~ **görmek** дорд үзэх, үл ойшоох, үл тоомсорлох. ~ **parmak** чигчий хуруу.

küçük dil *is. anat.* хүүхэн хэл.

küçüklük, -ğü *is.* 1. шалигүй (байх), жижиг (байх), өчүүхэн (байх). 2. бага нас. 3. олиггүй явдал, жигшүүртэй явдал, зохисгүй явдал.

küçülmek *(nsz)* 1. багадах, жижигрэх. 2. агших, жижиг болох. 3. *mec.* шалдаа буух, биеэ доромжлох, доромжлогдох, биеэ басах, басагдах.

küçültmek *(-i)* 1. багасгах, жижигрүүлэх. 2. *mec.* доромжлох, басах, басамжлах. 3. насаа дарах.

küçümsemek *(-i)* дорд үзэх, үл ойшоох, үл тоомсорлох, басах, басамжлах.

küf *is.* хөгц. ~ **tutmak** хөгцрөх, хөгц болох.

küfe *is.* сагс, араг.

küflenmek *(nsz)* хөгцрөх, хөгц болох.

küflü *s.* хөгцтэй.

küfretmek *(-e)* хараах, зүхэх.

küfür, -frü *is.* 1. хараал, хараал зүхэл, зүхэх. 2. бурхан шашинг хараах.

küfürbaz *is.* хараан зүхэгч, бурхан шашинг хараагч.

küheylân *is.* сайн удмын араб морь.

kükremek *(nsz)* 1. (арслан) хүрхрэх, архирах. 2. далай давалгайлах, оволзох. 3. уурлан орилох, уцаарлан бахирах. 4. дайран орох, дайран довтлох. 5. хөөх, исэх.

kükürt, -dü *is. kim.* хүхэр.

kükürtlü *s.* хүхэртэй, хүхэрт. "*Kükürtlü sabun.*" Хүхэртэй саван.

kül *is.* үнс, нурам. ~ **olmak** үнс болох, нурам болох.

külâh *is. esk.* 1. шовгор малгай. 2. (юүлүүр шиг хэлбэртэй) хүүдий.

külçe *is.* юмбүү, тойг, гулууз. "*Külçe altın.*" Гулууз алт.

külfet *is.* 1. бэрхшээл, бэрх байдал, дараа, дарамт. 2. их зарлага, их хэмжээний зардал.

külfetli *s.* 1. дараатай, дараастай, төвөгтэй, бэрхшээлтэй, анхаарал шаардсан, яршигтай. 2. их зарлагатай, их зардалтай.

külfetsiz *s.* 1. төвөггүй, амархан, хялбар, анхаарал шаардахгүй, яршиггүй, дараагүй. 2. хямд, хямд тесег, бага зардалтай, бага зарлагатай.

külhanbeyi *is.* танхай этгээд, хулигаан.

külliyat *is.* (хэн нэгэн зохиолчийн) зохиолын эмхтгэл, сүмбүм.

küllük, -ğü *is.* үнсний сав, тамхины цохилуур.

külot *is.* 1. дотоож. 2. бариу өмд, нарийн өмд.

kültür *is.* 1. соёл. 2. боловсрол, соёл болов срол, соёл.

kültürlü *s.* соёлтой, соёл боловсролтой, боловсролтой.

kültürsüz *s.* соёлгүй, соёл боловсролгүй, боловсролгүй.

külüstür *s.* элэгдсэн, нооронхой, навсгар, ноорхой.

kümbet *is.* бөмбөгөр орой, пөмбөгөр орой.

küme *is.* 1. овоо, овоолсон юм. 2. бүлэг, хэсэг. 3. *sp.* холбоо, лиг.

kümelenmek *(nsz)* овоорох, бөөгнөх.

kümes *is.* 1. тахианы чингэлэг, тахианы байр, шувууны хашаа. 2. *mec.* овоохой, оромж.

künk, -ğü *is.* хоолой, ус дамжуулах хоолой.

künye *is.* 1. иргэний бүртгэл. 2. (мөталаар хийсэн) таних тэмдэг. 3. гэрчилгээ, үнэмлэх.

küp (I) *is.* 1. ваар, сав. 2. *argo.* согтуу. ~ **gibi** их тарган

küp (II) *is.* 1. *mat.* зургаан талт дөрвөлжин. 2. эзэлхүүн хэмжих нэгж, куб. 3. куб зэрэг. 4. шоо дөрвөлжин хэлбэртэй, куб.

küpe *is.* ээмэг.

kür *is.* эмчилгээ.

kürdan *is.* шүдний чигчлүүр.

küre *is.* 1. *mat.* бөмбөрцөг. 2. дэлхийн бөмбөрцөг, дэлхий.

kürek, -ği *is.* 1. хүрз. 2. сэлүүр. 3. сэлүүрдэх шийтгэл. ~ **çekmek** сэлүүрдэх.

kürek kemik, -ği *is. anat.* дал.

küremek *(-i)* хүрздэх, хүрзээр малтах.

küresel *s.* 1. бөөрөнхий. 2. даяар олны, дэлхийн бөмбөрцгийн.

küreselleşme *is.* даяаршил.

küreselleşmek *(nsz)* даяарших.

kürk *is.* 1. үслэг арьс, ангийн арьс. 2. *is.* нэхий.

kürsü *is.* 1. индэр. 2. *esk.* тэнхим. 3. *hlk.* сандал.

Kürt *z. is.* Курт үндэстэн.

kürtaj *is. tıp.* 1. хусах, арилгах. 2. үр хөндөх, зулбуулах.

küskün *s.* гомдсон, гомдолтой.

küskünlük, -ğü *is.* гомдол, гоморхол.

küsmek, -er *(-e)* 1. гомдох. 2. *(nsz)* өсөхгүй байх, ургахгүй байх, боловсрохгүй байх. 3. муудах.

küstah *is.* ve *s.* ичгүүргүй, ичгүүр сонжуургүй, увайгүй, ичгүүрээ алдсан.

küstahlık, -ğı *is.* ичгүүргүй юм, ичгүүрээ алдсан юм, увайгүй зан, ичгүүргүй ааш, ичгүүр сонжуургүй явдал.

kütle *is.* 1. масс, цул. 2. олон түмэн, өргөн олон, өргөн түмэн.

kütük, -ğü *is.* 1. их бие, иш, гуалингийн тайрдас, гуалин, дүнз. 2. хожуул. 3. бүртгэл, цэс, данс, тэмдэглэл. 4. бүдүүлэг, соёлгүй (хүн).

kütüphane *is.* номын сан.

kütüphaneci *is.* номын санч.

L

I, L Турк цагаан толгойн арван тав дах үсэг.

labada *is. bot.* хурган чих.

labirent *is.* 1. төөрдөг байшин. 2. *mec.* тевөгтэй асуудал, ээдрээтэй асуудал, хүнд байдал.

laborant *is.* лабораторич, лаборант.

laboratuvar *is.* лаборатори (шинжлэх ухаан, техникийн туршлага, шинжилгээ хийх газар).

lacivert, -di *is.* 1. хар хөх өнгө. 2. хар хөх өнгийн, хар хөх.

laçka *is. den.* усан онгоцны татуургыг сул орхих. ~ **etmek** усан онгоцны татуургыг хаях, сул орхих.

ladin *is. bot.* нэг төрлийн гачуур мод.

laf *is.* 1. үг. 2. дэмий үг, хоосон үг. 3. яриа. 4. ярианы сэдэв, сэдэв. "*Lafı değiştirdi.*" Ярианы сэдвийг өөрчиллөө. 5. *ünl.* тийм юм байж болшгүй!, утгагүй юм!, дэмий хоосон яриа! ~ **anlamaz** 1) зөрүүд, гөжүүн, өжүүн, үг сонсдоггүй, өөрийнхөөрөө зүтгэдэг, засрашгүй, засрахаа больсон, дүүрсэн. 2) бүдүүлэг, тэнэг, мунхаг, мангуу, мангар (хүн). ~ **aramızda** энүүхэндээ гэхэд, эндээ гэж ярихад, хүнд хэлэх юм биш, танд л гэхэд, итгэж хэлэхэд, чамд л гэж хэлэхэд, энүүхэндээ ярихад. ~ **atmak** 1) ярилцах, хөөрөлдөх. 2) үг хаях, өдөх, үгээр хоргоох. ~ **çıkmak** хов жив болох, хов жив гарах. ~ **oturtmak** хариуг нь өгөх, амыг нь таглах. ~ **taşımak** хов зөөх, хов жив зөөх. ~**ını etmek** ярилцах, ярих, хөөрөлдөх, хүүрнэлдэх. ~**ta kalmak** хэрэгжихгүй байх, хэрэг дээр хэрэгжиж биөлэхгүй байх.

lağım *is.* 1. бохир усны хоолой. 2. *tar.* газар доорх гарц, газар доорх хонгил.

lahana *is. bot.* байцаа.

lahit, -hdi *is. ark.* булш, булшны чулуу.

lahmacun *is.* татсан махтай, зууханд жигнэсэн бин.

lahza *is.* агшин, хором.

laik *s.* иргэний, төрт, төрийн, хар, шашны бус, шашин төр хослоогүй.

laikleştirmek *(-i)* шашин төрийг тусгаарлах, шашнаас тусгаарлах, төрт засаг тогтоох.

laiklik, -ği *is.* төр ба шашин тусдаа байх байдал, төрөөс шашныг тусгаарлах үзэл, лаисизм.

lakap, -bı *is.* хоч, хоч нэр. ~ **takmak** хоч өгөх, хочлох.

lakayt *s.* хайнга, хайхрамжгүй, тоомжиргүй, үл ойшоосон янзтай, үл тоосон байдалтай, үл тоомсорлосон янзтай.

lake *s.* лак түрхсэн, лакаар өнгөлсөн.

lakerda *is.* давсалсан загас.

lakırdı *is.* 1. үг. 2. дэмий хоосон үг, дэмий үг, дэмий үг, хов жив, хов яриа.

lakin *bağ.* харин, гэтэл, гэвч.

laklak, -ğı *s.* 1. өрөвтасны дуу. 2. *mec.* чалчаа яриа. ~ **etmek** чалчих, ам чөлөөгүй ярих, дэмий ярих.

laklaka *is.* дэмий хоосон үг, хий хоосон үг, дэмий үг, утга учиргүй үг.

lal *s.* ярьж чаддаггүй, хэлгүй.

lal, -li *is.* 1. бадмаараг, нал эрдэнэ. 2. улаан енгө.

lala *is. esk.* 1. хүүхэд хүмүүжүүлэгч. 2. *tar.* хаадын хүүхдүүдийг сурган хүмүүжүүлэгч.

lale *is. bot.* алтанзул цэцэг.

lam *is.* микроскопийн шил, слаут.

lama (I) *is. zool.* лама.

lama (II) *is.* лам, хувраг.

lamba *is.* 1. чийдэн, дэнлүү, дэн. 2. зурагт, радионы лампа.

lanet *is.* 1. хараал, зүхэл. 2. *s.* муу, муухай, муу ёрын. ~ **etmek** хараал хийх, хараах, зүхэх, харааж зүхэх. ~ **olsun!** Четгөр ав, четгөр аваг.

lanetlemek *(-i)* 1. хараал хийх, хараах, зүхэх, харааж зүхэх. 2. шашнаас хөөх, шашнаас гаргах.

lanetlenmek *(nsz)* хараал хүрэх, хараагдах, зүхэгдэх.

lanetli *s.* хараал хүрсэн.

lapa *is.* 1. будаа, амс, агшаамал. 2. халуун жин. ~ **vurmak** халуун жин тавих, жин тавих.

lappadak *zf.* (нэг юмны) унах дуу чимээ.

larva *is. biy.* авгалдай, өт.

lastik, -ği *s.* 1. хаймран, резинэн. 2. *is.* резин тууз, сунадаг тууз. 3. *is.* резинэн гутал, усны гутал, гутлын гадуурх углааш. 4. *is.* дугуйны бүрээс, дугуйн хаймар.

latanya *is. bot.* нэгэн терлийн дал мод.

latif *s.* аятайхан, сайхан, уян зөөлөн, уяхан, дур булаам.

latife *is.* тоглоом. ~ **etmek** алиалах, хошигнох, тоглох.

Latin *z. is. tar.* 1. Латин, латин хэлээр ярьдаг ард түмэн(хэл нь латин хэлнээс гаралтай Итали, Франц, Испани, португал ард түмэн). 2. *s.* латин. "*Latin harfleri.*" Латин үсэг.

Latince *z. is.* Латин хэл.

laubali *s.* 1. чөлөөтэй, эрээгүй, нүүрэмгий, зүй ёсгүй, увайгүй, танхай, хэт нүүрэмгий, ичгүүргүй, ичгүүр сонжуургүй, эх захгүй. 2. *zf.* зүй ёсгүй, увайгүй, танхайран, хэт нүүрэмгий, ичгүүргүй.

laubalilik, -ği *is.* увайгүй зан, ичгүүргүй ааш, хэт нүүрэмгий зан, ичгүүр сонжуургүй явдал, ичгүүрээ алдсан явдал, эх захгүй байдал.

lav *is.* хайлмал, нурам, лав.

lavabo *is.* угаалтуур.

lavanta *is.* лавандын ус. **~ çiçeği** *is. bot.* лаванда цэцэг.

lavman *is.* бургуй, бургуйдах.

layık, -ğı *is.* зохих, зохистой, зохимоор, –ууштай, –үүштэй, таарах, тэнцэх. "*Sevilmeye o herkesten fazla layıktır.*" **~ olmak** олох, хүрэх.

Laz *z. is.* Өмнөд кавказын нэг үндэстэн, лаз хүн.

lazım *s.* чухал, хэрэгтэй, чухал хэрэгтэй, ёстой. "*İyi düşünmek lazım.*" Сайн бодох хэрэгтэй. **~ gelmek** (veya **olmak**) хэрэгтэй байх, хэрэгтэй болох, зохих, ёстой байх.

lazımlık, -ğı *is.* хөтөвч, горшок.

leblebi *is.* хуурсан буурцаг.

leğen *is.* 1. (юм угаах)төмпөн, сав. 2. *anat.* аарцаг.

leh *e.* ашигтай, тустай, тусын тулд, тусын төлөө, олзтой, ачтай, төлөө, тул, тулд, дэмжих, тэтгэх. "*Babanın fikri, her zaman için senin lehinedir.*" Аавын чинь санаа, ямагт чиний тусын л тулд байдаг. "*Durum bizim lehimize döndü.*" Байдал бидэнд ашигтайгаар эргэлээ.

lehçe *is.* 1. аялгуу, аман аялгуу. 2. *is.* аялга, хэллэг, дуудлага, дуудахуй. **~ bilimi** *is.* ve *d.b.* аялгууны судлал, аман аялгууны судлал.

lehim *is.* гагнаас, гагнуур.

lehimlemek *(-i)* гагнах, гагнуур хийх.

lehimli *s.* гагнасан.

leke *is.* 1. толбо, цоохор. 2. толбо, сэвх. 3. *mec.* гутаах зүйл, хар толбо, гутамшиг, нэр гутаах, нүүр улайлгах хэрэг. **~ sürmek** гутаах, бузарлах, нэр гутаан гүтгэх, нэр гутаах, нэр хугалах.

lekelemek *(-i)* 1. толбо болгох, хир болгох, хиртүүлэх, муухай болгох, бохирлох. 2. *mec.* гутаах, бузарлах, нэр гутаан гүтгэх, нэр гутаах, нэр хугалах, нэр төргүй болгох, нэр төр гутаах.

lekeli *s.* 1. хиртэй, толботой. 2. *mec.* муу нэртэй, нэр тергүй болсон, нэр төр гутсан.

lekesiz *s.* 1. хиргүй, толбогүй, цэвэрхэн. 2. *mec.* сайн нэртэй, нэр төртэй.

lenger *is.* 1. том амсартай зэс сав. 2. *den.* зангуу, бархаг

leş *is.* 1. (амьтны) сэг. 2. *is.* ve *s.* ялзарсан, муухай үнэртэй, өмхий үнэртэй (зүйл).

levha *is.* 1. гарчиг, хаяг, самбар. 2. зураг зурдаг нимгэн самбар.

levrek, -ği *is. zool.* далайн алгана загас.

leylak, -ğı *is. bot.* голт борын цэцэг.

leylakı *s.* хөх ягаан.

leylek *is. zool.* цагаан өрөвтас, хилэн шувуу, ханжилд.

leziz *s.* 1. амттай, сайхан амттай, амт сайтай. 2. *mec.* сайхан, аятайхан, таатай, тааламжтай.

lezzet *is.* 1. амт. 2. *mec.* тааламжтай байх, зохистой байх, таатай байх, ханамж, дур. **~ almak**

lezzetlenmek *(nsz)* амттай болох, сайхан амттай болох.

lezzetli *s.* 1. амттай, сайхан амттай. 2. *mec.* аятайхан, аштайхан, тааламжтай, таатай, сайхан.

lezzetsiz *s.* амтгүй, амт муутай.

liberal, -li *s.* 1. эрх чөлөөт, чөлөөт, либерал. 2. *mec.* эвлэрэнгүй үзэлтэн. 3. *is.* чөлөөт эдийн засгийг дэмжигч.

libre *is.* фунт (409,5 граммтай тэнцэх хүндийн хэмжээ).

lider *is.* удирдагч, толгойлогч, тэргүүн, манлайлагч.

lif *is.* судал, ширхэг, судас.

likidite *is. tic.* 1. худалдан авах чадвар. 2. хялбар борлогдох бараа, хурдан гүйх бараа, бэлэн мөнгө болох бараа, ликвид.

likit, -di *is.* 1. шингэн байдал, урсамтгай байдал. 2. *tic.* бэлэн мөнгө, гар дээрх мөнгө.

likör *is.* ликор.

liman *is.* боомт, усан онгоцны зогсоол.

limit *is.* туйл, хязгаар, хэмжээ хязгаар.

limon *is. bot.* нимбэг.

linyit *is. jeol.* хүрэн нүүрс.

lir *is. müz.* лир хөгжим.

lira *is.* лир, түрк мөнгөн тэмдэгт.

liret *is.* италийн мөнгөн тэмдэгт.

lisan *is.* хэл. "*Beş lisan biliyor.*" Тэр таван хэл мэддэг.

lisans *is.* 1. дээд боловсрол. 2. бакалаврын зэрэг. 3. *tic.* (экспорт, импортын) зөвшөөрөл. 4. баримт, үнэмлэх. 5. *huk.* патент.

lisansüstü *is.* магистр.

lise *is.* лицей.

liste *is.* жагсаалт.

litre *is.* литр.

lobi *is. mim.* 1. үүдний өрөө, коридор, заал, хүлээлгийн танхим. 2. *mec.* улс төрийн бүлэг хүмүүс, лобби.

lobut *is.* бороохой, шийдэм, бэрээ.

loca *is.* 1. тусгай суудал, лож. 2. масончуудын хурлын танхим.

lodos *is.* 1. өмнөд зүгийн хүчтэй шуурга. 2. өмнө зүг.

lodoslamak *(nsz)* хүчтэй шуурга эхлэх, салхи хүчтэй шуурч эхлэх.

loğusa *is.* нярай эх.

loğusalık, -ğı *is.* 1. нярай эх. 2. төрсний дараах долоо аль эсвэл дөч хоногийн хугацаа.

lojman *is.* (ажилчдын) сууц, байр.

lokal, -li *s.* 1. нутгийн, орон нутгийн, тухайн газрын, тус газрын. 2. *tıp.* нэг газрын, хэсэгхэн газрын, нэг газар гарсан, хэсэг газар хийсэн. "*Lokal iltihap.*" Нэг газрын үрэвсэл. 3. *is.* нэг байгууллага болон нийгэмлэгийн уулзалт зохион байгуулдаг газар, клуб, улаан гэр.

lokanta *is.* зоогийн газар, ресторан.

lokantacı *is.* зоогийн газрын эзэн.

lokavt *is.* нийтээр нь ажлаас халах шийдвэр, локаут(ажилчдыг олноор нь ажлаас халах).

lokma *is.* 1. нэг үмх. 2. нэгэн төрлийн амттан. 3. хоол. "*Bu akşam lokmayı beraber yiyelim.*" Өнөө орой хоолоо хамтдаа идэцгээе! 4. *mec.* башир аргаар олсон эд зүйлс, башир аргаар олсон мөнгө.

lokomotif *is.* бух тэрэг, локомотив (галт тэрэгний толгой), зүтгүүр.

lor *is.* нойтон ээзгий, ээдэм, аарц.

lostra *is.* гутал будах.

lostracı *is.* гутал будагч.

lostromo худалдааны усан онгоцны далайчдын ахлагч

losyon *is.* нүүр цэвэрлэгч шингэн, лосьон.

loş *s.* бүдэг, гэрэл муутай, бүүдгэр, харанхуйв тар. "*Loş bir oda.*" Гэрэл муутай өрөө.

lotarya *is.* азын сугалаа, хонжворт сугалаа.

lotus *is. bot.* бадам лянхуа.

lök (I) *is. hlk.* долоогоос дээш насны эр тэмээны нэр.

lök (II) *is. hlk.* цавуу, жонхуу(шохой, оливийн тос, хөвөн ба ендегний цагааныг хольж хутгаж бэлдэнэ).

lösemi *is.* цусны хорт хавдар (цус багадах өвчин).

lutr *is. zool.* 1. халиу. 2. халиуны үс. 3. *s.* халиуны, халиуны үсээр хийсэн.

lüfer *is. zool.* хөх загас.

lügat, -ti *is. esk.* 1. үг. 2. толь бичиг.

lüks (I) *s.* ve *is.* 1. хээнцэр байдал, хээнцэр тансаг байдал. 2. хээнцэр, баян, тансаг. "*Lüks hayat.*" Хээнцэр амьдрал, хээнцэр тансаг амьдрал.

lüks (II) *is. fiz.* люкс, гэрэлтүүлэгийн нэгж.

lüle *is. esk.* 1. мушгирсан зүйл, мушгиа зүйл, буржгар эд. 2. гаанс, соруул. 3. *esk.* усан хоолой, усны цорго. 4. буржгар үс. **~ lüle** буржгар, буржийсан.

lüleci *is.* гаанс, соруул хийдэг хүн.

lütfen *zf.* хичээж үзээрэй, гуйя, гуйж байна, хичээгээрэй, тэгж (ингэж) хайрла, бодож үзээрэй, тэг тэхүү, болгоо.

lütfetmek *(-i, -e)* 1. болгоох, хайрлах, тэгж (ингэж) хайрлах, соёрхох, заяах. 2. хэлэх, айлдах, мэдэгдэх. 3. зевшөөрөх.

lütuf, -tfu *is.* хишиг, хайр, ээл, ивээл, хайр хишиг.

lütüfkar *s.* сайхан сэтгэлтэй, сайн санаатай, нинжин сэтгэлт, энэрэнгүй, нигүүлсэнгүй, эе лдэг.

lüzum *is.* хэрэгцээ, шаардлага. **~ görmek** хэрэгтэй гэж үзэх, хэрэгтэй гэж бодох.

lüzumlu *s.* хэрэгтэй, шаардлагатай, чухал, чухал хэрэгтэй.

lüzumsuz *s.* хэрэггүй, шаардлагагүй, дэмий.

M

m, M Турк цагаан толгойн арванзургаа дах үсэг, **M** авиа.

maalesef *zf.* харамсалтай нь, дээнч.

maarif *is.* 1. мэдлэг, эрдэм мэдлэг, соёл боловсрол. 2. боловсрол, гэгээрэл.

maaş *is.* цалин, цалин хөлс, ажлын хөлс. **~ almak** цалин авах. **~ bağlamak** цалинтай болгох. **emekli ~ı** тэтгэвэр, сул цалин. **~ bordrosu** төлбөрийн хүснэгт, цалингийн хүснэгт.

maaşlı *s.* цалинтай, цалин хөлстэй, цалин авдаг. "*Yüz lira maaşlı kibar bir adam.*" Зуун лирийн цалинтай боловсон нэг эр.

maaşsız *s.* цалингүй, цалин хөлсгүй, цалин авдаггүй.

mabet, -di *is.* сүм, дуган, дацан, мөргөлийн дуган, мөргөл хийх газар.

Macar *z. is.* **1.** Унгар хүн, Мажар хүн. 2. *s.* Мажарын, унгарын, мажар, унгар. "*Macar dili.*" Мажар хэл, унгар хэл.

Macarca *z. is.* Мажар хэл, унгар хэл.

macera *is.* 1. адал явдал. "*Macera romanı sevmeyen var mı?*" Адал явдалт романд дургүй хүн гэж байдаг юм уу? 2. *mec.* бүтэхгүй хэрэг, бүтэхгүй ажил.

maceracı *s.* адал явдалд дуртай, адал явдалч, аз туршигч, адал явдал эрэгч.

maceralı *s.* адал явдалтай, элдэвтэй.

maceraperest *s.* адал явдалд дуртай, адал явдалч, аз туршигч, адал явдал эрэгч.

macun *is.* **1.** нойтон оо. "*Diş macunu almadım.*" Би шүдний оо авахаа мартчихсан байна. 2. шаваас, түрхдэс. 3. шанц ногоотой зөөлөн наалдангир чихэр.

macunlamak *(-i)* шавж нийвийдэх, шавах, битүүлж шавах, шаваас хийх.

maç *is.* тэмцээн. "*Futbol maçı seyretmeye gidiyorum.*" Би хөл бөмбөгийн тэмцээн үзэхээр явлаа. **~ yapmak** тэмцээн хийх, тэмцээн зохиох.

maça *is.* гил хөзөр, гилбэр.

madalya *is.* медаль. "*Kızım altın madalya kazandı.*" Охин маань алтан медаль авсан. **~nın ters tarafı** медалийн нөгөө тал, медалийн буруу тал(юмны нөгөө тал, сайн муу тал).

madalyon *is.* хүзүүний чимэг.

madde *is.* 1. матери, бод, бодис. 2. хэрэглэгдэхүүн, материал, (түүхий) эд. 3. зүйл,

анги, хэлэлцэх зүйл (хуулийн зүйл г.м). 4. сэдэв, асуудал, туйрвах асуудал. "*Bu maddeyi ileride inceleriz.*" Энэ сэдвийг хэтдээ судалж үзнэ. 5. эд мөнгө, эд баялаг.

maddeci *s.* ve *is. fel.* 1. материализмийг баримтлагч, материалист. 2. *mec.* эд баялгийг эрхэмлэгч, эд мөнгийг дээдлэгч, ашиг харагч, олз харагч.

maddecilik, -ği *is. fel.* 1. материализм. 2. *mec.* эд мөнгийг эрхэмлэн үзэх, эд баялгийг эрхэмлэн үзэх, ашиг харах, олз харах.

maddesel *s.* 1. эд материалын, эд хэрэглэгдэхүүний. 2. эд херөнгөний, эд мөнгөний. 3. *fiz.* бодот, биет.

maddi *s.* 1. эд хэрэглэгдэхүүний, эд материалын, эд хөрөнгөний, эд мөнгөний. 2. бодит, биет. 3. *mec.* эд баялгийг эрхэмлэгч, ашиг хайгч, олз хайгч (хүн).

maddiyet *is.* матөри, бодит зүйлс, материалаг зүйлс.

madem *bağ.* тиймд, тиймийн тулд, хэрэв, хэрвээ, болбол, ...бол, –бал, –бэл, учир, тул, аваас, нэгэнт, нэгэнт... аваас. "*Madem o takmıyor sen ne diye kendini boşuna üzüyorsun?*" Нэгэнт л тэр тоохгүй байхад чи яах гэж өөрийгөө дэмий зовоогоод байгаа юм бэ? **~ öyle** тэгвэл, тэрэндээ хүрвэл.

maden *is. jeol.* 1. эрдэс, минерал. 2. *kim.* төмөрлөг, металл. 3. уурхай, орд, хэвтэш, оршдос. 4. *s.* төмөрлөг, төмөрлөгөөр хийсэн. "*Maden mühendisi.*" Уурхайн инжөнөр. "*Maden ocağı.*" Уурхай. "*Maden suyu.*" Рашаан ус.

madenci *is.* 1. уурхайн эзэн. 2. уурхайчин, уурхайч, уурхайн ажилтан, хүдэр малтагч.

madencilik, -ği *is.* 1. уурхайчны мэргэжил. 2. уурхайн ажил, уул уурхайн олборлолт.

madenî *s.* 1. төмөрлөг, төмөрлөгөөр хийсэн, төмөрлөгийн, төмөр. "*Madenî para.*" Төмөр мөнгө. 2. эрдэсийн, эрдэс, эрдэстэй. "*Madenî gübre.*" Эрдэстэй бордоо.

madenkömürü *is. jeol.* чулуун нүүрс.

madensel *s.* **1.** төмөрлөг, металл, төмөрлегийн. "*Madensel bir renk.*" Төмөрлөг енгө./Металл өнгө. 2. төмөрлөг, төмөрлегөөр хийсэн, металлаар хийсэн.

madensuyu *is.* рашаан ус.

mafsal *is.* 1. үе, мөч. 2. холбоос, залгаас, уулзвар.

mafya *is.* мафи, гэмт хэрэгтнүүдийн нууц бүлэглэл.

magazin *is.* 1. сэтгүүл. 2. *tek.* агуулах.

magma *is. jeol.* магма (дэлхийн хайлмал бодис).

magnezyum *is. kim.* магни.

mağara *is.* агуй, засмал агуй, хонгил.

mağaza *is.* 1. их дэлгүүр. 2. агуулах.

mağdur *s.* хохирсон, нэрвэгдсэн, шударга бус байдалд ертсөн, хохирогч. **~ etmek** хохироох, мэхлэх, хуурах, залилах. **~ olmak** хохирох.

mağduriyet *is.* үнэн шударга бус явдал, үнэн зөв биш(байх).

mağlubiyet *is.* ялагдал, дийлдэл. **~e uğramak** ялагдалд учрах, ялагдах. **mağlup, -bu** *s.* ялагдсан, дийлдсэн, дийлэгдсэн, ялагдагч. **~ etmek** ялах, дийлэх. **~ olmak** 1) ялагдах, дийлэгдэх. 2) *mec.* автагдах, дийлдэх.

mağrur *s.* 1. ихэрхэг, их зантай, оморхог, бардам, омогтой, аархуу, еөртеө найдсан, биедээ эрэмшсэн, маадгар, хангалуун, хангалуун байдалтай. 2. бардамдуухан, бардам, гайхуулсан, бардагнасан. "*Şair mağrur bir gülümseyişle şu cevabı verdi.*" Зохиолч бардамдуухан инээмсэглэн хариуллаа.

mahalle *is.* 1. хороолол. 2. хороолол, хороололын оршин суугчид.

mahalli *s.* нутгийн, орон нутгийн, газар нутгийн, тус газрын, харъяа, нутаг дэвсгэрийн. "*Mahalli âdetleri.*" Тус нутгийн зан заншил.

maharet *is.* чадвар, ур эрдэм, дадал, дүй, уран чадвар, авъяас, чадвар мэдлэг.

mahcubiyet *is.* ичих, зовох, аягүйрхэх, ичимтгий(байх), ичимхий зан, ичимхий(байх), ичимтгий зан, санаа зовонгуй(байх).

mahcup, -bu *s.* ичимхий, ичимтгий, зовсон, ичсэн, аягүйрсэн. **~ olmak** ичих, зовох, аягүйрхэх. **~ etmek** ичээх, зовоох, аягүйрхүүлэх. "*Beni çok mahcup ettin.*" Чи ч намайг бүр ичээж орхилоо.

mahdut, -du *s. esk* 1. хязгаарлагдсан, боогдсон. 2. тоотой, хомс, бага хэмжээтэй. 3. *mec.* явцуу, богино, хомс. "*Mahdut fikirli.*" Явцуу үзэлтэй, богино бодолтой.

mahir *s.* 1. уран, дүйтэй, чадамгай, чадв артай, авьяастай, шаламгай. 2. мэргэшсэн, мастер, чадварчин, чадварлаг, гарамгай, сайн мэддэг.

mahiyet *is.* 1. чанар, шинж, шинж чанар, эрдэм, чадал, араншин, зан чанар, төлөв, байдал, онцлог. 2. *mec.* утга, учир, гол утга, учир утга, гол чанар, гол, мен чанар, уг чанар, утга чанар. "*Meselenin mahiyeti anlaşıldı.*" Асуудлын учир нь тодорхой боллоо.

mahkeme *is.* **1.** шүүх, шүүх таслах газар. 2. шүүх ажил, шүүх хурал, хэрэг шүүх, хэрэг таслах. **~ye vermek** шүүхэд өгөх, шүүхдэх. "*Yüksek mahkeme.*" Дээд шүүх. "*Mahkeme kararıyla...*" Шүүхийн шийдвэрээр...

mahkemelik *s.* шүүхээр шийдэгдэх хэрэгтэй, шүүхээр шийдэгдвэл зохих, шийтгэгдэх, шийтгэгдвэл зохих.

mahkûm *s.* 1. шийтгэгдсэн, ялтай 2. *mec.* тавлинтай, цондонтой, үйлтэй, тулгагдах, аргагүйдсэн, аргагүй болох, шаагдах. "*Ben burda oturmaya mahkumum.*" Би энд суух тавилантай. 3. балрах үйлтэй, сүйрэх хувьтай, сөнөх тавилантай, үйл нь ирсэн, горьдлогогүй, найдв аргүй. 4. *is.* ялтан. **~ etmek** 1) ял оногдуулах,

яллах, шийтгэх. "*On beş yıl hapse mahkum ettiler.*" Арван таван жилийн хорих ял оногдууллаа. 2) ...нд хүргэх, ...д учруулах, тавилантай болгох, цондонтой болгох, аргагүй болгох.

mahkumiyet *is.* 1. яллагдаж байсан, яллагдаж байх, шийтгэл. "*Hiç mahkumiyeti yoktur.*" Е рөөсөө яллагдаж байгаагүй. 2. ялын хугацаа. "*Mahkumiyeti bitmeden öldü.*" Тэр, ялынхаа хугацааг дуусахаас өмнө нас эцэслэсэн.

mahluk *ç. is. esk.* амьтан, хүн, амьд амьтан.

mahlukat *is. esk.* амьтад, хүмүүс, амьд амьтад.

mahmur *s.* 1. согтсон, халсан, согтуу. 2. нойрмог, дутуу сэргэсэн. 3. ядранги, гунигтай, зовонги, зүдрэнгэ, бодол болсон харцтай (нүд). "*Mahmur bakışla...*" Бодол болсон харцаар...

mahmurluk, -ğu *is.* 1. согтуу байдал, хөлчүү байдал, архины мангар, шартах. 2. нойрмог байдал. 3. бодол болох явдал.

mahmuz *is.* 1. даравч (гутлын өсгийнд хийж морь шавдах төмөр). 2. даравч (голдуу эрэгчин шувууны хелд ургасан эвэржүү зүйл).

mahmuzlamak *(i)* даравчдах.

mahpus *s.* ve *is.* баривчлагдсан, баригдсан, хоригдсон, хоригдол.

mahpushane *is.* гяндан, хар гэр, хорих газар, шорон.

mahrem *s.* 1. гэрлэх цээртэй, гэрлэх хориотой, гэрлэлт нь үл зевшөөрөгдөх (ойрын хамаатан). 2. нууц, далд, нууц далд. 3. *is.* дотны хүн, нууц хадгалагч.

mahremiyet *is.* нууцлаг байдал, нууц(байх).

mahrum *s.* гачигдсан, дутагдсан, гачигдалтай, дутагдалтай. ~ **etmek** гачигдуулах, дутаах, гачаах. ~ **olmak** гачигдах, дутагдах.

mahrumiyet *is.* үгүй (байх), –гүй (байх), гачигдал, гачаал, хоосон ядуу байдал, үгийгүү байдал, дутуу, дутмаг, хүрэлцэхгүй, дутагдал.

mahsul, -lü *is.* 1. ургац, үйлдэхүүн, бүтээгдэхүүн. 2. *mec.* үр, дүн, үр дүн, үр бүтээл, үр ашиг.

mahsur *s.* бүслэгдсэн, бүчигдсэн, хүрээлэн хяхагдсан. ~ **kalmak** бүслэгдэх, бүчигдэх, хүрээлэгдэх, тойрох, бүслэх.

mahsus (I) *s.* 1. тусгай, өвөрмөц, онцгой, шинж болох, чанар болох. 2. тусгай, тусгай зориулсан, тусгай хэрэгцээний, зориулагдсан. 3. *zf.* зориуд хэрэг болгож, зориуд. "*Buraya, mahsus bunun için geldim.*" Би, үүний төлөө зориуд хэрэг болгож ийшээ ирсэн. 4. *zf.* зориуд, санаатайгаар, санаатай. "*...kapıyı mahsus açık bıraktı.*" ...хаалгаа зориуд онгорхой орхив. 5. *zf.* тоглож, тоглоом болгож, тоглоом болгон. "*Mahsus söylüyor, inanmayın.*" Тоглож хэлсэн юм аа битгий итгэ.

mahsus (II) *s. esk.* мэдэгдэм, мэдэгдэхүйц, мэдэгдмээр, мэдэгдэхээр, мэдэгдэх.

mahşer *is.* 1. Дэлхий сөнөх өдөр хүн төрөлхтний дахин амилан цугларна гэж итгэдэг газар. 2. *mec.* бөөгнөрсөн хүмүүс, цугларсан хүмүүс, бөөн хүмүүс. ~ **gibi** бөөн хүмүүс, түм түжигнэж бум бужигнасан газар.

mahvetmek *(-i)* 1. үгүй хийх, үгүй болгох, сенөөх, устгах, хядах. 2. хөнөөх, үхүүлэх, нураах, эвдэх, буулгах, сүйтгэх. "*Kuraklık ekinleri mahvetti.*" Тариалан ганд сүйдэв. 3. сүйрүүлэх. 4. үрэн таран хийх, үрэх, сүйтгэх. "*Ufak bir dikkatsizlik bütün emeklerimi mahvetti.*" Өчүүхэн төдий анхааралгүй байдал миний бүх хөдөлмерийг үрэн таран хийлээ.

mahvolmak *(nsz)* 1. үгүй болох, үхэх, мехөх, алга болох, устах, сөнөх. 2. нурах, сүйдэх, сүйрэх, эвдрэх. 3. үрэгдэх, үрэн таран болох.

mahzen *is.* зоорь, амбаар, агуулах (газар).

mahzun *s.* гунигт, гиюрсэн, баяр баҳдалгүй, уйтгартай, гунигтай, гунигт, уй гашуутай, гашуудалтай.

mahzur *is.* 1. аюул, осол. "*Hastaya bu ilacı verebilirsiniz, hiç bir sakıncası yoktur.*" Өвчтөнд энэ эмийг өгч болно ямар ч харш юм байхгүй. 2. саад, бэрхшээл, бартаа, тотгор. ~ **doğurmak** саад учруулах, бэрхшээл учруулах, осолтой болгох. ~ **görmek** аюултай санагдах, осолтой санагдах.

mahzurlu *s.* аюултай, аюул тохиолдмоор, осолтой.

maişet *is. esk.* амь зуулга.

maiyet *is.* дагалдагч, бараа бологчид.

majeste *is.* өндөр дээд төрөлт, дээдийн гэгээн.

major *s.* 1. чухал, том. 2. *müz.* арга эгшиг.

makale *is.* нийтлэл, өгүүлэл (сонин, сэтгүүлийн).

makam *is.* 1. алба, тушаал, албан тушаал, зэрэг тушаал. 2. орших газар, байран нутаг.

makara *is.* 1. хөндий хүрд, барбан, сүлжээ, ороомог, катушка. 2. *den.* гулдмай, өргөх оньс, араа, блок. ~ **çekmek** тасралтгүй жиргэх, шулганах (шувууд).

makarna *is.* хөндий гоймон.

makas *is.* 1. хайч. 2. хяргах багаж сум (төмөр замын). 3. *den.* угсрах оньс. 4. нум. 5. хөндлөв ч. 6. *zool.* хавчуур. ~ **almak** хацар чимхэх. ~ **vurmak** хайчлах.

makaslama *is.* 1. makaslamak үйлийн нэр. 2. *s.* солбицсон, хөндлен зөрсен, шөргөн, хэдэн талаас. ~ **ateşi** шөргөн гал, хэрдэн талаас буудах.

makaslamak *(-i)* 1. хайчлах, хяргах. 2. (зохиол, кино г.м) богиносгох, багасгах. 3. хацар чимхэх.

makat *is.* 1. зөөлөн олбогтой диваан. 2. (олбогны) гэр, бүрээс, бүтээлэг, хучаас. 3. өгзөг, ар тал. 4. хошого.

makbul, -lü *s.* 1. болох, болмоор, болхуйц, зөвшөөрч болохуйц, зүйтэй, тохиромжтой. 2. сэтгэлд нийцсэн, санаанд таарсан, сэтгэлд таатай, аятайхан. 3. их хэрэглэдэг, өргөн

хэрэгцээний. **~e geçmek** аятайхан санагдах, санаанд нийлэх, сэдгэлд зохих, таашаагдах, таалагдах.

makbuz *is.* баримт, падаан, тасалбар. **~ vermek** баримт өгөх.

Makedonya *z. is.* Македон улс.

maket *is.* үлгэр, загвар.

makine *is.* 1. машин. "*Dikiş makinesi.*" Оёдлын машин. 2. механизм, оньс, хөдөлгүүр, мотор. 3. автомобиль, машина.

makineci *is.* 1. механикч. 2. машинч, машинист. 3. машины худалдаачин.

makineleşmek *(nsz)* машинжих, мө ханижих.

makineleştirme *is.* оньсжуулалт, мө ханижуулалт.

makineleştirmek *(i)* машинжуулах, мө ханижуулах.

makineli *s.* 1. механикжсан, оньсжсон, мөханижуулсан, оньсжуулсан. 2. *is.* пулемёт, шүршүүр буу.

makinist *is.* 1. машинч, машинист. 2. мө ханикч.

makro- том, макро.

maksat, -dı *is.* хүсэл, эрмэлзэл, санаа, зорилго, санаа зорилго. **~ gütmek** нууц санаатай байх, нууц зорилготой байх. "*Bunu ne maksatla söylediğini öğrenebilir miyim*?" Үүнийг ямар санаатай хэлснийг чинь мэдэж болох уу?

maksatlı *s.* 1. тул, тулд, үүднээс, зорилгоор, зорилготойгоор, санаатай, зориуд. 2. *zf.* муу санаалж, санаатай, санаатайгаар, зориуд, албаар, тодорхой зорилготойгоор.

maksatsız *s.* 1. зорилгогүй, дэмий. 2. *zf. mec.* санаандгүй, бодолгүй, саналгүйгээр, бодолгүйгээр.

maksimum *is.* ve *s.* 1. хамгийн их (хэмжээ), туйлын их (тоо), хамгийн их, эн их, максимум. 2. *mat.* дээд хэмжээ.

makul, -lü *s.* 1. ойлгомж сайтай, ухаалаг, бодлоготой. 2. *mec.* зевшөөрөм, боломжийн. "*Bana makul bir fiyat söyle*" Надад боломжийн үнэ хэлээрэй. 3. тодорхой.

makyaj *is.* 1. нүүрийн будаг, нүүр будах. 2. *sin.* нүүр будалт. **~ yapmak** нүүр будах.

mal *is.* 1. өмч, зөөр, хөренге, юм, эд уурс. 2. мал, адуу мал, үхэр мал. 3. бараа, таваар, бараа таваар, эд таваар. 4. *mec.* жигтэй амьтан, янзын этгээд, мулгуй, тэнэг, еедгүй амьтан, муухай хүн. 5. *argo.* хар тамхи. **~ etmek** 1) үнээр авах, үнэлж авах. 2) өөрийнх болгох, –тай болох, олж авах. 3) юм шиг харуулах, юм шиг үзүүлэх.

mala *is.* бяцхан хүрз, нийвий.

malak, -ğı *is.* усны үхэрний үр төл.

malarya *is. tıp.* хумхаа, чичрэг өвчин.

malgama *is. kim.* амальгам, мөнгөн устай метал.

malî *s.* 1. хөрөнгийн, эд хөрөнгөний, эд мөнгөний. 2. мөнгөний, мөнгөн, санхүүгийн, мөнгөн санхүүгийн.

malik *is.* эзэмшигч, эзэн. **~ olmak** эзэмших, –тай болох.

malikane *is.* эзэмшил газар, эзэмшилийн газар, харьяат газар, эдлэн.

maliye *is.* 1. санхүү, сан, мөнгөн санхүү. 2. сангийн яам. "*Maliye Bakanlığı.*" Сангийн яам.

maliyeci *is.* санхүүгийн мэргэжилтэн, санхүүч.

maliyet *is. ekon.* еөрийн өртег (бараа үйлдв эрлэх ба худалдан авахад зарсан мөнгө). **~ fiyatı** өртөгийн үнэ.

mallanmak *(nsz)* хөрөнгежих, баяжих.

malt *is.* амуу соёолж.

malul *is.* эрэмдэг зэрэмдэг, тахир дутуу(хүн).

malum *s.* 1. мэдээжийн, мэдээжээр, мэдээж. 2. *is.* мэдээжийн зүйл. 3. *zf.* тийм, мэдээжийн, мэдээжээр, мэдээж, тодорхой, ойлгомжтой, эргэлзээгүй. 4. *gr.* үйлдэгч (үйл үг). **~ olmak** мэдрэгдэх, санагдах.

malumat *ç. is.* 1. мэдлэг, эрдэм мэдлэг, мэдэц, мэдээ, мэдээлэл. 2. *fel.* мэдлэг, мэдээлэл.

malzeme *is.* 1. хэрэглэгдэхүүн, (түүхий)эд, хэрэглэл, хэрэгсэл, материал. 2. мэдээ, мате риал.

mama *is.* хүүхдийн хоол.

mamafih *bağ.* түүний зэрэгцээгээр, үүний зэрэгцээ, ийм боловч, чингэвч, тэгэвч, яавч, тэгсэн ч, яасан ч, ийгээс, гэлээ ч гэсэн.

mamul, -lü *s.* ve *is.* хийсэн, бүтээсэн, үйлдв эрлэсэн (бараа, бүтээгдэхүүн).

mamur *s.* хөгжсөн, цэцэглэсэн, мандан цэцэглэсэн, элбэг дэлбэг, дэвжсэн, тохилог, тохинуун.

mana *is.* утга, утга санаа, утга учир. **~ çıkarmak** 1) урвуулж тайлбарлах, ташаа дүгнэлт хийх, хүний санаанд ороогүйг санах. 2) дүгнэлт хийх, утга гаргах. **~ ya gelmek** 1) утга илэрхийлэх. 2) утга гарах, утгатай байх.

manalı *s.* 1. утгатай, учиртай, утга төгөлдөр, ач холбогдол ихтэй. 2. *mec.* учиртай, учир утгатай. "*Manalı bakış.*" Учиртай харц.

manasız *s.* 1. утгагүй, учиргүй, учир холбогдолгүй. 2. *zf. mec.* утгагүй, учиргүй, шал дэмий, дэмий, үр дүнгүй, зохисгүй.

manastır *is.* хийд, хүрээ.

manav *is.* 1. жимс ногооны мухлаг, жимс ногоо худалддаг газар. 2. жимс ногооны худалдаачин, ногоочин.

manda (I) *is. zool.* одос, усны үхэр, буйвол.

manda (II) *is. huk.* мандат, захирах эрх.

mandal *is.* 1. түгжээ, оньс, цоожны оньс, дэгээ. 2. хувцасны хавчаар, хавчаар. 3. чавхтаст хөгжмийн чих, чих.

mandalina *is. bot.* 1. бэрсүүт жүржний мод. 2. бэрсүүт жүрж.

mandallamak *(-i)* 1. оньсоор түгжих, оньслох. 2. хавчаараар хавчих.

mandarin *is.* хятадын түшмэл, сайд.

mandater *s.* мандаттай, захирах эрхтэй.

mandolin *is.* мандолин.

manej *is.* 1. морин сургуульлт. 2. морин сургуулийн газар, сургуулийн талбай.

manevî *s.* оюуны, оюун ухааны, санаа сэтгэлийн, сэтгэл санааны, хийсвэр. **~ tazminat** *is. huk.* сэтгэл санааны нөхөн телберийн гомдол. **~ evlât** өргемөл хүүхэд, үрчилсэн хүүхэд.

maneviyat *is.* 1. хийсвэр зүйлс. 2. *mec.* сэтгэлийн хүч, сэтгэлийн дэм, дотоод эрч хүч.

manevra *is. ask.* 1. байлдааны сургууль, манёвр. 2. *mec.* манёвр, арга, арга мэх, арга зам.

manga *is. ask.* 1. анги, бүлэг, салаа. 2. дайны онгоцны командын байр.

mangal *is.* хоовон (нүүрс ноцоож хөлчөөх сав). **~ gibi yüreği olmak** эрэлхэг зоригтой байх, эр зоригтой байх, аймшиггүй байх. **~ kömürü** модны нүүрс.

mangan *is. kim.* манган, маргөнц, хүрэнз (хар хүрэн өнгийн төмерлег).

mani (I) *is. psikol.* ин. **büyüklük ~** ихсийн ин. (хөөрөх хий евчин, хөөрех ин).

mâni (II) *is. ed.* шүлэг. **~ söylemek** шүлэглэж хэлэх.

mâni,-i, -yi *is.* саад, тотгор, барцад. **~olmak** саад хийх, саад болох, тотгор болох, саатуулах.

manidar *s.* утгатай, учиртай, утга төгөлдөр.

manifatura *is.* бөс даавуу.

manifaturacı *is.* бөс даавууны худалдаачин.

manifesto *is.* 1. (усан онгоцон дахь ачаа тээшний) падаан, дагавар хуудас. 2. тунхаг, тунхаглал.

manikür *is.* гарын хумс засал. **~ yapmak** гарын хумс засах, хумс засал хийх.

mankafa *s.* тэнэг, моҳдог, ухаан муутай. 2. *hlk.* сахуутай, ямтай (морь).

manken *is.* 1. загвар өмсөгч, манекен. 2. хиймэл хүн, модон хүн (хувцас таруулан оёхын тулд хүний биеийн хэмжээгээр хийсэн модон загвар).

manolya *is. bot.* 1. замбага, мовь. 2. замбага цэцэг.

manometre *is. fiz.* маномөтр, даралт хэмжүүр (битүү саван дахь агаар, уур, хийн даралтыг хэмжих багаж).

mansiyon *is.* сайшаалын бичиг, магтсан үнэлэлт, сайшаасан үнэлэлт, сайшаал.

manşet *is.* 1. (цамцны) ханцуй, нударга. 2. сонингийн гарчиг.

manşon *is.* гарын дүгтуй, углуурга.

mantar *is. bot.* 1. мөөг. 2. илчүү мод, ховил мод, ховолт мод. 3. *tıp.* мөөгөнцөр. 4. хөвүүр, холбого. 5. *argo.* худал, санаанаасаа зохиосон зүйл, дэмий донгосолт. **~ atmak** *argo.* худал ярих, дэмий донгосох, санаанаасаа зохиох.

mantı *is.* манты (элдсэн гурилыг жижигхэн тасалж татсан махтай чимхэн хийсэн нэгэн төрлийн хоол).

mantık, -ğı *is.* 1. учир зүй, учир шалтгааны ухаан, логик. 2. дотоод зүй тогтоол, учир утга, учир, ухаан, бодол.

mantıkdışı *s.* утгагүй, утга учиргүй, учиргүй, логик бус.

mantıklı *s.* 1. ухаантай, ухаалаг, бодлоготой. 2. зүй тогтоолтой, зүйд нийцсэн.

mantıksal *s.* учир зүйн, логикийн.

mantıksız *s.* 1. ухаангүй, бодлогогүй. 2. утгагүй, утга учиргүй, авцалдаагүй, зөрелдөөнтэй.

manto *is.* манто (эмэгтэй хүний халхагар пальто).

manyak, -ğı *is.* 1. хийтэй, хөөрүү, инт, интэй хүн, донтой. 2. *mec.* солиотой, балай.

manyetik *s. fiz.* соронзон, соронзны, соронзот, соронзтой.

manyetizma *is.* 1. соронзон, соронзон чанар. 2. соронзон зүй. 3. ятгах, итгүүлэх, гипноз, ховс.

manzara *is.* 1. хараанд өртех зүйлс. 2. үзэмж, газар нутгийн байдал, уул усны байдал, байгаль. 3. *mec.* дүр, байдал, дүр байдал, дүр төрх, зураг, хөрөг. 4. газар нутгийн зураг, уул усны зураг.

manzaralı *s.* 1. үзэмжтэй. 2. сайхан үзэмжтэй.

maral *is. zool.* марал, эм буга.

marangoz *is.* мужаан, модоч, модны дархан.

maraton *is. sp.* марафон, холын явган уралдаан (42км 96м).

maraz *is.* 1. өвчин, эмгэг. 2. гай, гамшиг, гаслан, зовлон. 3. *mec.* олон ааштай, цамаан, голомтгой.

mareşal *is.* маршал, ерлөг.

margarin *is.* хиймэл тос, маргарин.

marifet *is.* 1. ур чадвар, чадвар, ур эрдэм, ур дүй, дүй. 2. зохисгүй авир, тааламжгүй хэрэг, зохисгүй ааш авир. *"Yaptığın marifeti, beğendin mi?"* Чи хийсэн юм аа хар! 3. *esk.* мэдлэг, мэдэц, эрдэм ухаан, шинжлэх ухаан.

marifetli *s.* ур дүйтэй, ур чадвартай, чадв арлаг.

marina *is.* жижиг моторт онгоцны зогсоол, дарвуулт онгоцны зогсоол.

mark *is.* марк (Гөрман, Финляндийн мөнгөний нэгж).

marka *is.* 1. тэмдэг, тэмдэглээ, худалдааны тэмдэг, брэнд. 2. толоон, тасалбар, металь тасалбар.

markalamak *(-i)* тэмдэглэгээ тавих, худалдааны тэмдэг тавих.

market *is.* дэлгүүр, өөртөө үйлчлэх дэлгүүр.

marki *is.* маркиз (зарим барууны орнуудын дээд зэрэг тайж).

Marksist *is.* və *s.* 1. марксист, Марксын сургалтан. 2. марксист.

Marksizm *z. is.*Марксизм,Марксын суртал.

marmelat *is.* бүржмэл чихэр.

maroken *is.* 1. торгон илэг, торгон арьс. 2. торгон арьсан, торгон илгэн.

Mars *is.* Марс гариг.

marş *ünl.* 1. марш команд. 2. *is.* шагсаалын хегжим. 3. *is.* төрийн дуулал.

mart *is.* гуравдугаар сар.

martaval *is. argo.* худал, хоосон үг.

martı *is. zool.* цахлай, хайлгана.

maruf *s.* нэртэй, алдартай, цуут.

marul *is. bot.* байцааны төрлийн ногоо.

maruz *s.* нэрвэгдсэн, өртсөн. **~ bırakmak** өртөх, нэрвэгдэх, амсах. **~ kalmak** өртөх, нэрв эгдэх, хохирох. "*Değişikliklere maruz kalmak.*" Өөрчлөлтенд өртөх.

marya *is.* 1. эм хонь. 2. эмэгчин амьтан. 3. нэгэн төрлийн жижиг загас.

masa *is.* 1. ширээ. "*Masa örtüsünün renği güzeldi.*" Ширээний бүтээлэгнийх нь өнгө гоё байсан. **~ tenisi** ширээний теннис. 2. ширээ, ширээнийхэн, нэг ширээнд сууж байгаа хүмүүс. "*Beşinci masa yarışmaya katılmayacak.*" Тав дугаар ширээнийхэн тэмцээнд оролцохгүй. 3. хэлтэс.

masaj *is.* барихуй, илбэхүй, массаж.

masal *is.* 1. үлгэр, домог. 2. сургамжит зохиол. 3. *mec.* дэмий хоосон үг, худал яриа.

masat, -dı *is.* ган билүүр.

maskara *is.* ve *s.* 1. инээдтэй, доогтой, алиа. **~ olmak** элэг доог болох, доог болох. 2. шившигтэй, нэр нүүргүй, өөдгүй, олиггүй, шившигт. 3. *is.* карнавалын баг. 4. *is.* сормуусны будаг.

maske *is.* 1. баг, маск. 2. хамгаалах маск, баг. 3. гоо сайхны маск, нүүрний маск 4. *mec.* хуурамч дүр, хуурамч зан ааш. **~si düşmek** үнэн санаа нь илрэх, жинхэнэ нүүр нь гарах. **~sini düşürmek** багий нь хуу татах, хуурамч нүүрий нь илчлэх. **~sini kaldırmak** багаа авч хаях, үнэн царайгаа үзүүлэх.

maskelemek *(-i)* 1. баг зүүх. 2. *mec.* үнэн царайгаа нуух, баг зүүх.

maskeli *s.* 1. багтай, масктай. 2. *mec.* хуурамч багтай. **~li balo** баг наадам.

maslahat *is. esk.* 1. ажил төрөл, ажил хэрэг, чухал ажил, асуудал. 2. *kaba.* эр бэлгийн эрхтэн.

maslak *is. esk.* 1. усны хоолой. 2. цөөрөм, усан сав, резервуар, нөөцлүүр. 3. том ган.

mason *is.* масон (масонлигийг баримтлагч, масоны байгууллагын гишүүн).

masonluk, -ğu *is.* масонлиг (18р зууны үед бий болсон бегеед тусгай мергөл ёслолтой "ёс суртахуунаа ариутган боловсруулах" зорилготой байсан, шашин гүн ухааны нэг урсгал).

masraf *is.* 1. зарлага, зардал. 2. зарлага. гарз, гарлага, үрлэг. **~ etmek** зарлага хийх, зардал гаргах.

masraflı *s.* их зарлага шаардсан, их зардал шаардсан, их зарлагатай, үнэтэй, их үнэтэй, их үнэ зарцуулсан, зарлагатай, зардалтай.

masrafsız *s.* 1. зарлага шаардахгүй, их зардалгүй, зарлагагүй, зардалгүй, гарлагагүй, хямдхан. 2. *mec.* зардал чирэгдэлгүй, хүндрэлгүй.

massetmek *(-i)* хехех, сорох, шимэх, татах.

mastar *is. gr.* үйл үгийн тодорхой бус төлөв.

mastı *is.* дорго нохой.

masum *s.* 1. гэмгүй, нүгэлгүй, хоргүй, буруугүй, хөнөөлгүй, ялт хэрэг хийгээгүй. 2. цайлган цагаан, гэнэн цайлган, гэнэн, гэнэн хонгор. 3. *is. hlk.* хүүхэд.

masun *s. esk.* 1. хамгаалагдсан, сахигдсан, хайрлан хадгалагдсан. 2. нуугдсан.

maşa *is.* 1. хавчуур, хавчуурга, чимхүүр, хямсаа. 2. хямсаа. 3. *mec.* бусдад ашиглуулагч.

maşallah *ünl.* магтаж сайшаахдаа, мөн цагаан хэл амнаас хамгаалахын үүднээс хэлнэ.

maşatlık, -ğı *is.* мусульман биш хүмүүсийн ялангуяа еврей хүмүүсийг оршуулдаг оршуулгын газрын нэр.

maşrapa *is.* (төмөрлөг, шавар) сэнжтэй аяга.

mat (I) *is.* мад. **~ etmek** 1) мад тавих, мадлах, хожих (шатарт). 2) мадлах, үг хэлж чадахгүй болгох, хариулж чадахгүй болгох.

mat (II) *s.* бүдэг, бүүдгэр, хурц биш, тод биш, сүүмгэр.

matara *is.* дашмаг, дорвого.

matbaa *is.* хэвлэх үйлдвэр.

matbaacı *is.* хэвлэгч, хэвлэх үйлдвэрийн эзэн.

matbaacılık, -ğı хэвлэх ажил, ном хэвлэх.

matbuat *is.* хэвлэл, хэвлэх, нийтлэх.

matem *is.* гашуудал, харуусал. **~ tutmak** гашуудал зарлах, гашуудах.

matematik *is.* тооны ухаан, математик.

matematikçi *is.* 1. тооны ухааны мэргэжилтэн, математикч. 2. тооны ухааны багш, тооны багш.

materyal *is.* материал, хэрэглэл, хэрэгсэл.

materyalist *s. fel.* материалист.

materyalizm *is. fel.* материализм.

matine *is.* өглөөний жүжиг, өдрийн жүжиг.

matkap, -bı *is.* өрем(барилгын).

matrah *is.* татвар тодорхойлох суурь үнэлгээ.

matrak, -ğı *is. esk.* 1. шийдэм, бороохой. 2. *s. argo.* инээдтэй, хөгтэй, алиа, хошин.

matris *is.* үсгийн хэв, матриц.

maval *is.* худал, итгэхэд бэрх яриа. **~ okumak** худал хуурмаг ярих.

mavi *is.* ve *s.* 1. цэнхэр өнгө. 2. s. цэнхэр енгийн, цэнхэр, цэнхэр өнгетэй.

mavna *is.* чирүүл онгоц, ачааны усан онгоц.

maya (I) *is.* 1. исгэх хөренге, хөренге, эсгүүр, исгэгч, эсгэл. 2. *mec.* үүсэл, эх булаг, уг сурвалж, үндэс, хүмүүжил, зан чанар, удамшил.

maya (II) *is. hlk.* 1. эмэгчин амьтан. 2. ингэ.

mayalamak *(nsz)* эсгэх.

mayalanmak *(nsz)* эсэх, бүрэлдэх, сагах, хөөх, гашлах, ээдэх.

mayasıl *is. tıp.* 1. толбон үлд, намарс, экзема. 2. шамбарам, гортиг гөвдрүү.

maydanoz *is. bot.* яншуй(ургамал).

mayhoş *s.* 1. эсгэлэн чихэрлэг амт. 2. *mec.* хөндий, хөндийрсөн, дотно биш, хүйтэн, хүйтэрсэн (нөхөрлөл).

mayın *is.* мина, тэсрэх бодис.

mayınlamak *(-i)* мина тавих.

mayıs *is.* тавдугаар сар.

mayışmak *(nzs) hlk.* нозоорох.

maymun *is. zool.* 1. сармагчин, бич. 2. *s. mec.* царай муутай, хөгийн, инээдтэй. 3. *s.* бусдыг элэглэн дууриагч, даган дууриагч.

mayo *is.* усны хувцас, усанд ордог хувцас.

mayonez *is.* сүмс, майонэз.

maytap, -bı *is.* бенгалийн гал.

mazeret *is.* 1. уучлах шалтаг, хүлцэх шалтаг, зөвтгөх шалтаг, цагаатгах шалтгаан, хүндтэй шалтгаан, зөвтгөх шалтгаан, өмөөрөх шалтгаан, өмгөөлөх шалтгаан. "*Ben kabahatime mazeret, haklı sebep aramıyorum.*" Би өөрийнхөө бүдүүлэг байдлыг өмгөөлөх шалтгаан, зөвтгөх шалтаг олохыг оролдохгүй байна. 2. шалтаан, шалтаг. **~ bulmak** шалтаг олох, шалтаг зохиох, зөвтгөх шалтгаан олох, зөвтгөх зүйл олох. "*Kendini haklı gösterecek mazeret bulmak için çok uğraştı ama aklına hiçbir şey gelmedi.*" Өөрийгөө зөвтгөх шалтгаан олох гэж их оролдсон боловч толгойд нь юу ч орж ирсэнгүй.

mazi *s.* 1. өнгөрсөн, урьдын. 2. *gr.* өнгөрсөн цаг.

mazlum *s.* 1. дарлагдсан, дарлуулсан. 2. *mec.* номхон, ноомой, дөлгөөн, даруу, чимээгүй.

mazot *is.* мазут тос.

mazur *is.* ve *s.* уулчлах шалтагтай, хүндэтгэх шалтгаантай. **~ görmek** уучлах, өршөөх, хэлтрүүлэх, хүндэтгэн үзэх.

mebiağ *is.* бүх дүн, бүгд, нийт.

mebus *is.* их хурлын гишүүн, депутат.

mecal, -li *is.* хүч, чадал, хүч чадал, тамир, тэнхээ. **~ kalmamak** хүчгүйдэх, тамиргүйдэх, тамир тэнхээгүй болох, тэнхээгүй болох.

mecalsiz *s.* хүчгүй, чадалгүй, хүч чадалгүй, тамир тэнхээгүй.

mecaz *is.* шилжүүлсэн утгатай үг, үлгэрлэж хэлсэн хэллэг, зүйрлэл.

mecazî *s.* дүрслэлтэй, уран, үлгэрлэж хэлсэн, жишээлж хэлсэн, тойруулж хэлсэн, ёгтолж хэлсэн, зүйрлэсэн, зүйрлэн хэлсэн, зүйрлэлийн.

mecbur *s.* хүчилж, биеэ баалж, бишүүрхүү, албадаж, тулгагдах, аргагүйдсэн, аргагүй болох, шаагдах, үүрэгтэй, ёстой, албатай. "*Biz toprağımızdan düşmanı atmaya mecburuz.*" Бид газар нутгаасаа дайсныг хөөн гаргах ёстой. **~ olmak** тулгагдах, аргагүйдэх, аргагүй болох, шаагдах, хэрэгтэй болох, ёстой болох. **~ etmek** албадах, албадан –уулгах, албадан хийлгэх, –уулах, –үүлэх, тулгах, аргагүй болгох, өөр аргагүй болгох, үүрэг болгох.

mecburen *zf.* албан хүчээр, албаар, өөр аргагүй болоод, аргагүй эрхэнд, аргагүйдээд, тулгагдаад.

mecburi *s.* албадлагын, албадан хийлгэх, албаар хийлгэх, баллагын, тулгагдах, аргагүй болсон, албан журмын.

mecburiyet *is.* зайлшгүй байдал, аргагүй байдал, аргагүй байх, ёстой байх, үүрэгтэй байх, албадагдах. "*Ayağımızı yorganımıza göre uzatmak mecburiyetindeyiz.*" Бид хөнжлийнхөө хэрээр хөлөө жийхээс аргагүй.

meclis *is.* 1. хурал, чуулган, хурлын танхим. 2. зөвлөл. 3. межлис (Түрк улсын их хурал). 4. анд нөхөдийн цуглаан. **~ kurmak** хууч хөөрөхөөр цуглах, хөгжилдөн уулзах.

mecmua *is. esk.* сэтгүүл.

mecnun *s. esk.* 1. шататлаа дурласан, ухаангүй дурласан. 2. галзуу, солиотой. **~ olmak** 1) шататлаа дурлах, ухаангүй дурлах, галзууртлаа дурлах. 2) *mec.* галзуурах, солиорох.

mecra *is.* гулдрил, сав, татуурга, голын салаа.

meçhul, -lü *s.* 1. мэдэгдэхгүй, мэдэхгүй, үл мэдэх, үл таних, танихгүй. 2. *gr.* үйлдэгдэх (хэв).

meddah *is. esk.* 1. меддах (үндэсний өгүүлэгч/яриач). 2. *mec.* биеэ магтагч, хэтэрхий магтагч, сайрхагч, бардамнагч, гайхуулагч.

medenî *s.* 1. иргэншсэн, соёлжсон, болов сон, соёл боловсролын, боловсронгуй соёлын. 2. иргэний, ард иргэний. **~ Kanunu** Иргэний хууль.

medenîleşmek *(nsz)* иргэнших, соёлжих, боловсон болох.

medenîleştirmek *(-i)* соёлжуулах, иргэншүүлэх, иргэншилд хамааруулах, соёлжилд хамааруулах.

medeniyet *is.* иргэншил, соёлжил, соёл иргэншил.

medet, -di *is.* тусламж. **~ ummak** (veya **beklemek**) тусламж хүлээх, тусламж харах.

medrese *is.* 1. (мусульман) шашны сургууль. 2. *esk.* факультет.

medya *is.* хэвлэл мэдээлэл.

medyacı *is.* хэвлэл мэдээлэлийн ажилтан.

mefhum *is. esk.* ухагдахуун, ойлголт.

mefruşat *is.* тавил, тавилга, эд хогшил, засал хогшил, гэрийн хэрэгсэл.

megafon *is.* цагаан хоолой, чанга яригч.

megaloman *is.* ve *s.* ихсийн интэй, ихсийн ин туссан хүн.

megalomani *is. tıp.* ихсийн ин.

meğer *bağ.* гэтэл, харин, тэгтэл, тэгэхэд, тэх хооронд.

meğerse *bağ.* тэгсэн харин, тэгтэл.

mehtap, -bı *is.* сарны гэрэл.

mehter *is. tar.* (янычарын, турк явган цэргийн)хөгжимчин.

mekan *is.* 1. газар, орших газар, суудаг газар, байран нутаг. 2. орон, сууц, орон байр, орон сууц. 3. *fiz. esk.* огторгуй, орон зай.

mekanik, -ği *is.* 1. механизм, оньс, механик. 2. *s.* механизмын, оньсны, мөханизмтай, оньстой. 3. мөханик ажилгаатай. 4. *zf.* **ve** *s. mec.* аяндаа (хийсэн), бодох юумгүй шууд (хийсэн), санаандгүй (хийсэн), өөрөө мэдэлгүй (хийсэн).

mekanizma *is.* 1. мөханизм, оньс. 2. тогтолцоо, байгууламж.

mekik, -ği *is.* (эвхээс утасны) онгоц, шорноок.

mektep, -bi *is.* сургууль.

mektup, -bu *is.* захидал, захиа. **~ almak** захидал авах, захиа авах.

mektuplaşmak *(nsz, -le)* харилцан захидал бичилцэх, захидалаар харилцах, захиагаар харилцах.

melankoli *is.* 1. ухаангүй дурлал, хүчтэй дурлал. 2. үргэлжийн уйтгар гуниг, үргэлжийн дүнсгэр байдал, мелэнхойлог.

melankolik *s.* 1. ухаангүй дурласан. 2. *mec.* уйтгарт, уйтгартай, гунигт, гунигтай, дүнсгэр.

melas *is.* цардуулын бурам.

melce *is.* орогнох газар, хорогдох байр, нөмөр.

melek, -ği *is.* 1. сахиулсан тэнгэр. 2. *mec.* хүмүүжилтэй, дөлгөөн(хүн). **~ gibi** намуун, дөлгөөн, сайхан сэтгэлтэй, сайхан зантай, сахиулсан тэнгэр шиг.

meleke *is.* чадал, чадвар, чадавхи.

melemek *(nsz)* (хонь, ямаа) майлах.

melez *is.* 1. *biy.* эрлийз. 2. эрлийз хүн.

melik *is. esk.* хаан.

melike *is. esk.* хатан, хааны эхнэр.

melodi *is.* ая.

melodram *is. tiy.* дуутай жүжиг, эмгэнэлийн уянгат жүжиг.

melon *is.* өндөр бүрх малгай.

meltem *is.* зөөлөн бүлээн салхи, эргийн салхи.

melun *s.* 1. хараал идсэн, хараал хүртсэн. 2. *mec.* ой гутмаар зэвүүрхэм, үзэшгүй муухай. 3. *is.* хараал хүртсэн хүн.

melül *s.* 1. уйтгартай, гунигтай, уй гашуутай. 2. хөөрхийлөлтэй, өрөвдөлтэй, ядуу дорой.

memba, -ı *is.* 1. булаг, шанд. 2. эх булаг, эх үүсвэр, эх үндэс. "*Memba suları.*" Булгийн ус.

meme *is.* 1. хөх, хөх дэлэн. 2. зарим зүйлсийн хөхний товч хэлбэртэй хэсэг. 3. чихний унжлага, чихний гэдэс. **~ vermek** хөхүүлэх. **~den kesmek** хөхнөөс гаргах.

memleket *is.* 1. орон, улс. 2. төрсөн нутаг, төрөлх газар, угуул нутаг, нутаг. 3. газар орон, газар нутаг, орон, нутаг, орон нутаг.

memnu, -u *is.* хориотой, цаазтай, цээртэй, хоригтой.

memnun *s.* ханамжтай, сэтгэл дүүрэн, сэтгэл хангалуун, баяртай, таатай. **~ olmak** сэтгэл ханах, сэтгэл ханамжтай байх, сэтгэл хангалуун байх, баяртай байх, баярлах, таатай байх.

memnuniyet *is.* сэтгэл ханамж, хангалуун байдал, ханамжтай байдал, баяр, баяртай байдал. **~ duymak** сэтгэл ханамжтай байх, сэтгэл хангалуун байх, баярлах.

memnuniyetle *zf.* дуртайяа, бахдалтайяа, таатай яа, сэтгэл ханамжтайгаар, сэтгэл хангалуун.

memnuniyetsizlik, -ği *is.* таагүй байдал, дургүйцэл, сэтгэл эс ханасан байдал, чамласан байдал.

memur *is.* 1. (төрийн) ажилтан, албан хаагч. 2. *s.* томилогдсон, үүрэгтэй.

memurluk *is.* албан хаагч.

men, -n'i *is.* хорио, хориул, цааз, цээр.

menajer *is.* 1. удирдагч, зохицуулагч. 2. менежер.

mendebur *s.* өдгүй, болхи, донгио.

menderes *is. coğr.* тохой, тохойрол, нугалаа, нугачаа.

mendil *is.* нусны алчуур, амны алчуур, амны цаас. **~ sallamak** алчуураар даллах, үдэж даллах.

mendirek, -ği *is.* далайн боомт, онгоцны зогсоол.

menekşe *is. bot.* нил цэцэг, нил.

menemen *is.* улаан лооль, чинжүү, өндөгтэй хоол.

menenjit *is. tıp.* менингит, мэнэн өвчин.

menetmek *(-i)* хорих, хориг тавих, хориглох, цээрлэх, цаазлах.

menevişlemek *(nsz)* солонголох, алаглан туяарах, гялганах.

menfaat, -ti *is.* ашиг, завшаан, ашиг хонжоо, ашиг тус, эрх ашиг, ашиг сонирхол, тус. **~ gütmek** ашиг хонжоо эрэлхийлэх, ашиг сонирхол хайх. **~ine** эрх ашгийнхаа төлөө, ашиг тусын төлөө, ашиг сонирхолынхоо төлөө.

menfaatçı *is.* ашиг хонжоо эрэгч, эрх ашиг хайгч, шунахай, хомхой.

menfi *s.* 1. эсрэг, сөрөг, муу. 2. болохгүй талаас нь хардаг, бүтэхгүй талаас нь боддог. 3. *esk.* цөллөгдсөн. хүн 4. *mat.* хасах (тоо). 5. *gr.* үгүйсгэх хэлбэр.

mengene *is.* 1. зуудаг багаж, хавчдаг багаж. 2. шахуур, шахуурга.

meni *is. fizy.* урийн шингэн, ур, дусал, салай.

menkıbe *is.* хүүрнэл, үлгэр(шашны том хүмүүсийн болон түүхэн алдартай хүмүүсийн намтар, гайхамшигт явдлуудыг хүүрнэсэн).

menkul, -lü *is. esk.* 1. тээврийн, зөөврийн. 2. *esk.* амнаас ам дамжсан, ам дамжин ирсэн. 3. *is* ve *s. huk.* хөдлөх (хөрөнгө). **gayri ~** үл хөдлөх (хөрөнгө).

mensubiyet *is.* холбогдох, хамаарах, холбогдол, хамаа, холбоо, барилдлага, холбоо харилцаа, хамаатай байх, хамаарагдах.

mensucat *is.* нэхмэл, бөс, даавуу, бөс бараа.

mensup, -bu *is.* ve *s.* мэдэлд байх, харъ яалагдаж байх, -х, -нх байх, холбоотой. хамаатай, хамааралтай байх, холбогдох, гишүүн. **~ olmak** холбогдох, холбогдолтой байх, хамаарагдах, элсэх, харъяалагдах, -нх болох.

mensur *s. esk.* үргэлжилсэн үгийн, туушчилсан, хүүрнэл.

menşe, -i *is. esk.* гарал, үүсэл, эх үндэс, язгуур, уг сурвалж, эх үүсвэр, учир үндэс, учир шалтгаан.

menteşe *is.* нугас (хаалга г.м).

mentol, -lü *is.* гааны үнэр.

menü *is.* хоолны цэс.

menzil *is. esk.* 1. өртөө, буудал. 2. хоёр буудлын хоорондын зам, хоорондох зай. 3. *ask.* арын алба. 4. сумны тусгалын хол. 5. *tar.* буудал, буурчийн газар. 6. *tar.* нум сумны тусгалын хол.

mera, -sı *is.* бэлчээр, хадлан нуга.

merak *is.* 1. сониуч зан, сонирхол, дур сонирхол, шохоорхол. "*Bahçecilik işine merakı olmak.*" Цэцэрлэгчийн ажилд сонирхолтой байх. 2. их сонирхол, ин, дон, хорхой. 3. санаа зовох, түгшүүр, зовуурь. сэтгэлийн түгшүүр, санаа зоволт, айлт, айх, эмээх. **~ etme!** бүү санаа зов! **~ etmek** 1) сонирхох, сониучирхах, сурахыг хүсэх. 2) санаа зовох, сэтгэл түгших, сэтгэл тавгүйтэх. **~ sarmak** сониурхах, сонирхон орох, дур татагдах.

meraklandırmak *(-i)* санааг нь зовоох, сэтгэлийг нь түгшээх, сэтгэлийг нь тавгүйтүүлэх.

meraklanmak *(-e)* сэтгэл түгших, санаа зовох, сэтгэл зовних, сэтгэл тавгүйтэх.

meraklı *s.* 1. соньч, сониуч. 2. донтой, хорхойтой, сонирхолтой. "*Ava meraklı.*" Анд хорхойтой. 3. *hlk.* түгшдэг, санаа зовдог. 4. *is.* хорхойтон, сонирхогч, дуртай хүн. "*Futbol meraklısı.*" Хөл бөмбөгийн хорхойтон./Хөл бөмбөгт дуртай хүн. 5. *is.* саваагүй, хэрэгт дуртай.

meraksız *s.* 1. сонирхолгүй, сурах мэдэх сонирхолгүй.2.тайван, амгалан, санаа зовохгүй.

meraksızlık, -ğı *is.* сонирхохгүй байх байдал.

meral *is.* марал, эм буга.

meram *is.* хүсэл, эрмэлзэл, санаа, санаа зорилго, зорилго, зорилт. **~ etmek** хүсэл болох, хүсэх, эрмэлзэх, зорих.

merəsim *is.* 1. ёслол, баяр ёслол. 2. *mec.* (албаны ажлын) дүрэм горим.

mercan *is. zool.* 1. шүр (далайн доторхи хад асганд байдаг үл хөдлөх амьтан). 2. шүр (мөнхүү эдээр хийсэн чимэглэл). 3. *s.* шүрэн, шүрээр хийсэн. 4. *zool.* улаан өнгөтэй нэгэн төрлийн загас.

mercanadası *is.* шүрэн арал.

mercek, -ği *is. fiz.* галт шил.

mercimek, -ği *is. bot.* сэвэг, зарам.

merdane (I) *zf.* ve *s. esk.* эрэлхэг, зоригтой, баатарлаг, эрэлхэг зоригтой.

merdane (II) *is.* 1. бортого, целиндр. 2. гурилын бөөрөнхий мод, ганжин, гулууз.

merdiven *is.* шат. **~ dayamak** (өндөр насны хувьд) нас хүрэх, нас шүргэх. "*Onun yaşı doksana merdiven dayadı.*" Тэр ерөн нас шүргэж явна.

merdivenli *s.* шаттай.

meret, -di *s.* ve *is.* 1. өөдгүй амьтан, ягир амьтан. 2. *hlk.* муу ёрын, таагүй.

merhaba *ünl.* Сайн байна уу?

merhabalaşmak *(nsz, -le)* мэндлэлцэх, мэнд усаа мэдэлцэх.

merhale *is.* 1. үе, үе шат, зэрэг. 2. *esk.* буудал, зогсоол, өртөө.

merhamet *is.* нигүүсэл, энэрэл хайр, хайр, энэрэл, өршөөл, өрөвдөх сэтгэл, хөөрхийлөл, өрөвдөх, хайрлах, нигүүлсэх, энэрэх. "*Babasına bile merhameti yoktu.*" Аавыгаа хүртэл өрөвддөггүй байсан.

merhametli *s.* нигүүлсэнгүй, өр нимгэн, өрөвч, энэрэнгүй, өрөвдөх сэтгэлтэй.

merhametsiz *s.* хэрцгий, хатуу сэтгэлтэй, хайрлахгүй, хайр гамгүй, өрөвдөх сэтгэлгүй, өр хатуу.

merhem *is.* 1. эмчилгээний тос, тосон түрхлэг, тосон эм. 2. *mec.* арга чарга, арга зам. **~ olmak** арга зам болох.

merhum *s.* 1. нас нөгчсөн, нас барсан, талийгаач, өөд болсон. 2. *is.* талийгаач (эрэгтэй).

merhume *s.* 1. нас нөгчсөн, нас барсан, талийгаач, өөд болсон 2. *is.* талийгаач (эмэгтэй).

meridyen *is. astr.* голч, уртраг.

Merih *z. is. astr.* Ангараг гариг.

merinos *is.* 1. мирноос хонь, мярнуус хонь. 2. мярнуусан хонины ноос. 3. *s.* мярнуусан хонины ноосоор хийсэн.

merkep, -bi *is.* илжиг.

merkez *is. mat.* 1. төв. 2. төв газар, дээд газар, төв. "*Ankara Türkiyenin merkezidir.*" Анкара Туркийн төв нь мөн билээ. 3. төв. "*Alışveriş merkezi.*" Худалдааны төв. "*Kültür merkezi.*" Соёлын төв. 4. цагдаагийн хэлтэс.

merkezci *s. bk.* merkeziyetçi.

merkezcil *s. fiz.* тев рүү гүйсэн, төв өөд тэмүүлсэн.

merkezcilik, -ği *is.* 1. тевлен захирах үзэл, төвлөн удирдах үзэл, төвлөрөх үзэл. 2. төвлөрөл, төвлөрсөн байдал, нэг гарт төвлөрөх.

merkezî *s.* төвийн, төвд буюу төвийн ойролцоо орших.

merkezîleşmek *(nsz)* төвлөрөх, бөөгнөрөх.

merkezîleştirmek *(-i)* төвлөрүүлэх. бөөгнөрүүлэх.

merkeziyet *is.* 1. төвлөрөх үзэл, төвлөн

захирах үзэл, төвлөн удирдах үзэл. 2. төвлөрөл, төвлөрсөн байдал, нэг гарт төвлөрөх.

merkeziyetçi *is.* төвлөрлийн бодлого баримтлагч.

merkeziyetçilik, -ği *is.* 1. төвлөрөх үзэл, төвлөн захирах үзэл, төвлөн удирдах үзэл. 2. төвлөрөл, төвлөрсөн байдал, нэг гарт төвлөрөх.

merkezkaç *s. fiz.* төвөөс гүйсэн, төвөөс зугтсан.

Merkür *z. is. astr.* Буд гариг.

mermer *is. jeol.* 1. гантиг, цасан дусал чулуу. 2. гантиган, гантигаар хийсэн.

mermerci *is.* гантигаар урлагч, гантиг гарган үйлдвэрлэгч, гантиг худалдагч.

mermi *is.* сум.

merserize *is.* 1. нэг иөрлийн чанартай торго. 2. торгон, торгоор хийсэн.

mersiye *is.* эмгэнэлийн үгс.

mert, -di *s.* 1. эрэлхэг, баатарлаг, зоригтой, зүрхтэй, хатуужилтай. 2. хэлсэн амандаа хүрдэг, эр хүн найдвартай (хүн).

mertçe *zf.* эрэлхэг зоригтойгоор, эрэлхэгээр, баатарлагаар, эр хүний байдлаар.

mertebe *is.* 1. зэрэг, хэмжээ, хир хэмжээ, хир зэрэг, хир. 2. шат, үе шат, түвшин.

mertek, -ği *is.* ялуу, дүнз.

mertlik, -ği *is.* эр зориг, эрэлхэг байдал, эр хүн шиг байх.

mesafe *is.* 1. зай, завсар, хол ойр, хол (зай), ойр (зай). "*Biz beş kilometrelik mesafede yine hiç birşey konuşmadık.*" Бид таван километрийн зайд бас л юу ч ярьсангүй. 2. *mec.* хөндий байдал, албархаг байдал.

mesafeli *s.* 1. зайтай, завсартай, хол зайтай. 2. *mec.* хөндий, хүйтэн харьцаатай, албархаг харьцаатай, ёсорхог.

mesaha *is. esk.* 1. газар хэмжилт. 2. талбай, гадарга, гадаргуу.

mesai *is.* ажил, хөдөлмөр. "*Mesai saatlerinde dışarıya gitmek yasaktır.*" Ажлын цагаар гадагшаа гарах хориотой.

mesaj *is.* 1. албан ёсны илгээлт. 2. *mec.* мэдээ, захиа, зурвас, илгээлт. 3. *mec.* сургаал, санаа.

mesame *is. anat. esk.* арьсны нүх сүв.

mesane *is. anat.* давсаг.

mescit, -di *is.* жижиг мөргөлийн газар, жижиг сүм.

mesel *is. esk.* 1. сургамжтай үгс. 2. зүйр цэцэн үг. 3. сургамжит өгүүлэг, сургамжит домог.

mesela *zf.* жишээлбэл, жишээ хэлвэл, жишээ нь, үлгэрлэвэл.

mesele *is.* 1. асуудал, проблем. 2. *mat. esk.* бодлого, асуулт. 3. хэцүү ажил, явдалтай ажил, явдалтай асуудал. "*Oraya gitmek şimdi bir meseledir.*" Тийшээ явна гэдэг ч одоо явдалтай асуудал даа. ~ **çıkarmak** асуудал бий болгох, асуудал гаргах.

Mesih *z. is.* Есүс.

mesken *is.* орон сууц, орон байр, сууц, орон гэр, оршин суух газар. ~ **tutmak** суурьших, оршин суух.

meskun *s.* хүн олонтой, суурин.

meslek, -ği *is.* 1. мэргэжил, мэргэжсэн ажил. 2. эрхэлсэн ажил, мэргэжил, ажил.

mesleki *s.* мэргэжилийн, мэргэжилтэй холбогдолтой.

mesleksiz *s.* мэргэжилгүй, ажилгүй.

meslektaş *is.* мэргэжил нэгтэн, нэг мэргэжилтэй.

mesnet, -di *is.* үндэслэл, тулгуур.

mesnevi *is. ed.* шүлэглэл дуулал.

mest (I) *s.* согтуу, мансуурсан, ухаанаа алдсан. ~ **etmek** мансууруулах, согтоох. ~ **olmak** согтох, мансуурах.

mest (II) *is.* нэгэн төрлийн гутал (дээрээс нь гутал давхарлаж өмсөхөд зориулсан зөөлөн гутал).

mesul, -lü *s. esk.* хариуцлагатай, хариуцлага хүлээсэн. ~ **olmak** хариуцлагатай байх, хариуцах, хариуцлага хүлээх.

mesuliyet *is. esk.* хариуцлага, үүрсэн хариуцлага. "*Bütün mesuliyeti ona yüklediler.*" Тэд, бүх хариуцлагыг түүнд тохов.

mesuliyetli *s. esk.* 1. хариуцлагатай. 2. хариуцлага шаардсан, хариуцлагатай, чухал.

mesuliyetsiz *s. esk.* 1. хариуцлагагүй. 2. хариуцлага шаардагдахгүй.

mesut, -du *s.* баяр баясгалантай, баяртай, жаргалтай, хувьтай, заяатай, амгалан сайхан. ~ **etmek** баяр баясгалантай байлгах, жаргаах, баярлуулах, гялайлгах, гийгүүлэх.

meşale *is.* бамбар. ~ **çekmek** удирдах, залах.

meşe *is. bot.* 1. царс мод 2. царсан, царсаар хийгдсэн

meşgale *is.* ажил төрөл, эрхэлсэн ажил, мэргэжил

meşgul, -lü *s.* 1. ажилтай, ажиллаж байх. 2. завгүй, зав чөлөөгүй, чөлөөгүй, ажилтай. ~ **etmek** 1) цаг завыг нь авах. 2) завгүй байлгах. 3) саатуулах, зугаацуулах, аргацаах. ~ **olmak** завгүй байх, ямар нэгэн зүйлээр оролдох, юм хийх, хөдөлмөрлөх.

meşguliyet *is.* 1. завгүй байдал, чөлөө завгүй байдал, ажилтай (байх). 2. ажил, эрхэлсэн ажил, мэргэжил.

meşhur *s.* 1. алдартай, цуутай, алдар цуутай, нэртэй. 2. *is.* алдартай хүн, нэртэй хүн. ~ **olmak** алдартай болох, нэрд гарах, цуутай болох.

meşin *is.* 1. идээлсэн арьс. 2. *s.* мөнхүү арьсаар хийсэн, арьсан.

meşk *is.* 1. зөв бичих дасгал. 2. (хөгжмийн, цэвэр бичгийн) дасгал.

meşru, -u *s.* хуулийн, хууль ёсны, хуулиар зөвшөөрөгдсөн.

meşrubat *ç. is.* унд, ундаа.

meşrulaşmak *(nsz)* хууль ёсны дагуу болох, хуулийн дагуу болох, ёсны дагуу болох, хуулиар зөвшөөрөгдсөний дагуу болох.

meşrulaştırmak *(-i)* хууль ёсны дагуу болгох, хуулийн дагуу болгох, хуулиар зөвшөөрөгдсөний дагуу болгох, ёсны дагуу болгох.

meşruten *zf.* хуулинд заасны дагуу. **~ tahliye** *is. huk.* тэнсэн суллах.

meşrutiyet *is.* 1. улс үндэстний үндсэн хуулиар олгогдсон эрх мэдлээ эдэлдэг хаантай улс. хэмжээт эрхт хаан. 2. *tar.* Оттоман гүрний Үндсэн хуулийн үе (1875–1876, 1908–1918).

meşum *s.* азгүй, золгүй, муу, муу ёрын.

met, -ddi *is. coğr.* далайн хөөрөлт, тэнгисийн түлхэл, түрэлт.

meta, -ı *is.* 1. бараа, бараа таваар 2. эд баялаг, хөрөнгө, эд зөөр.

metabolizma *is. biy.* мөтаболизм, бодисын солилцоо.

metafizik, -ği *is.* ve *s. fel.* мөтафизик.

metafizikçi *is.* метафизикч.

metal, -li *is. kim.* 1. төмөрлөг. 2. төмөрлөг, төмөрлөгөөр хийсэн.

metan *is. kim.* намгийн хий.

metanet *is.* тэсвэр, хатуужил, сэтгэлийн хат, бат бөх, бат бэх.

metanetli *s.* тэсвэртэй, хатуужилтай, сэтгэлийн хаттай.

meteor *is. astr.* 1. цаг уур. 2. солир.

meteoroloji *is.* цаг уурын судлал.

meteorolojik *s.* цаг уурын.

meteortaşı *is.* солир.

meth, -thi *is.* магтаал, магтлага, сайшаал.

methetmek *(-i)* магтах, сайшаах.

methiye *is. esk.* 1. магтаал, магтлага, сайшаал. 2. магтаал.

metin, -tni (I) *is.* эх бичиг, уг бичиг, бичиг.

metin (II) *s.* тэсвэртэй, хатуужилтай, тэвчээртэй, сэтгэлийн хаттай. **~ olmak** хатуужилтай байх, тэсвэртэй байх, тэвчээртэй байх, сэтгэлийн хаттай байх.

metodoloji *is. man.* арга судлал.

metodolojik *s.* арга судлалын.

metot, -du *is.* арга зүй, арга, метод, арга метод.

metre *is.* 1. метр. "*Metre kare.*" Метр квадрат. 2. метр хэмжээ.

metres *is.* амраг, нууц амраг.

metris *is.* нуувч, окоп, гуу, шуудуу.

metro *is.* 1. метро (газар дорхи цахилгаан төмөр зам). 2. метро галт тэрэг.

metropol, -lü *is.* нийслэл, том хот, чухал том хот, метрополи.

metruk, -kü *s.* 1. эзэнгүй, зэлүүд, хаягдсан, орхигдсон. 2. хуучирсан, хэрэглэдэггүй.

mevcudiyet *is. esk.* оршин тогтнол, амьдрал, оршин байх.

mevcut, -du *s.* 1. одоо байгаа, бэлэн, бэлэн байгаа, байгаа. 2. *is.* нийт тоо, нийт бүрэлдэхүүн. **~ olmak** байх, байлцах, оролцох.

mevduat *ç. is.* 1. банкинд хадгалуулсан мөнгө, хадгаламжинд хийсэн мөнгө. 2. *esk.* хөрөнгө оруулалт. "*Mevduat defteri.*" Хадгаламжийн дэвтэр.

mevki, -i *is.* 1. байрласан газар, орших газар. 2. алба, албан тушаал, зэрэг тушаал. 3. зэрэг, зэрэглэл. 4. байдал.

Mevla *is.* Бурхан.

mevlit, -di *is. esk.* 1. төрөх, төрөлт. 2. төрсөн нутаг, төрсөн газар. 3. Мухамедийн амьдралыг нь өгүүлсэн шүлэглэл дуулал. 4. энэхүү шүлэглэл дуулалыг уншдаг шашны ёслол.

mevsim *is.* 1. улирал. 2. үе, цаг, улирал.

mevsimlik, -ği *s.* 1. хаврын улиралд өмсдөг, намрын улиралд өмсдөг. 2. *zf.* улирлын чанартай, улирлын.

mevsimsiz *s.* 1. цаг үеээ олоогүй. 2. цаг үеээ олоогүй хийсэн.

mevta *is.* үхдэл, цогцос, хүүр.

mevzi, -i *is.* 1. газар, байрлал, байршил, байр. 2. *ask.* эзэлж авсан газар.

mevzii *s.* 1. нутгийн, газрын, тус газрын. 2. *tıp.* нэг газрын, хэсэгхэн газрын, нэг газарт гарсан, хэсэгхэн газарт хийсэн.

mevzu, -u *is.* юм, сэдэв.

mevzuat *is.* 1. хууль тогтоомж, үйлчилж байгаа бүх хууль дүрэм. 2. (бараа таваар) ороох боох эд, хайрцаг сав.

mey (I) *is. esk.* дарс.

mey (II) *is.* нэгэн төрлийн жижигхэн гуурсан бишгүүр.

meyankökü *is. bot.* амуу соёолж.

meydan *is.* 1. талбай. "*Suhbaatar meydanı.*" Сүхбаатарын талбай (Улаанбаатар хотын төв талбай). 2. дэвжээ, талбар, талмай. 3. орчин тойрон, эргэн тойрон. 4. аятайхан тохиолдол, боломж, сайхан завшаан, сайхан боломж. **~ kalmamak** боломж олж чадахгүй байх, боломж олдохгүй байх. **~ açmak** шалтаг болох, шалтгаан болох. **~ almak** *esk.* дэвжих, тархах, газар авах, түгэх. **~ okumak** айж эмээгүйгээ мэдэгдэх, ирүүл тулалдаанд дуудах, халз тулалдаанд дуудах, тэмцээнд орохыг урих. **~ vermemek** боломж олгохгүй байх, боломжгүй болгох, урьдчилан сэргийлэх. **~a çıkmak** 1) үзэгдэх, илрэх. 2) мэдэгдэх, илрэх, тодорхой болох. **~a gelmek** 1) бий болох, бүрдэх. 2) үүсэх, бий болох, болох, тохиолдох. **~a getirmek** бий болгох, болгох, бүтээх, гаргах.

meyhane *is.* архины гуанз, архины пүүз.

meyhaneci *is.* архины гуанз ажиллуулдаг хүн, архины пүүз ажиллуулдаг хүн.

meyil, -yli *is.* 1. ташуу газар, налуу газар, ташуу, налуу. 2. *mec.* хүсэл, дур, сэтгэл. **~ olmak** дурлах, таалах, таалагдах, дуртай болох.

meyilli *s.* 1. налуу, ташуу, хэлбэгий, хэлбэгэр, хэлтгий, хазгай. 2. дуртай, сонирхолтой, сэтгэлтэй, хайртай.

meyletmek *(-e)* 1. хэлбийх, хэлтийх, хазайх, бөхийх, тонгойх. 2. талтай болох, дуртай байх.

meymenet *is.* зол, аз, хийморь, өлзий, ээл, сайны хувь.

meymenetli *s.* азтай, хийморьтой, өлзийтэй, ээлтэй.

meymenetsiz *s.* 1. азгүй, золгүй. 2. муухай ааштай, булай муухай (хүн).

meyus *s.* 1. гунигтай, уйтгартай. 2. горьдлогогүй, цөхрөнгөө барсан, найдваргүй. **~ etmek** гомдоох, сэтгэл зовоох, гутраах.

meyve *is.* 1. *bot.* жимс. 2. *mec.* бүтээл, үр бүтээл, ашиг, ач тус.

meyvelenmek *(nsz)* жимслэх, жимс нь ургах.

meyveli *s.* 1. жимстэй, жимс өгдөг. 2. жимстэй, жимсээр хийсэн. 3. үр бүтээлч, бүтээлч.

meyvesiz *s.* жимсгүй, жимс өгдөггүй.

mezar *is.* булш, бунхан. "*Mezar taşı.*" Булшны чулуу.

mezarlık, -ğı *is.* оршуулгын газар, оршуулга, оршуулах газар.

mezat, -dı *is.* үнэ хаялцуулах худалдаа. **~a çıkarmak** үнэ хаялцуулах худалдаанд гаргах.

mezatçı *is.* 1. үнэ хаялцуулах худалдаа зохион байгуулагч. 2. үнэ хаялцуулах худалдааг байнга үзэгч.

mezbaha *is.* бойня, мал нядлах газар, нядлах газар.

mezbele *is.* хог буртаг, хог хаягдал угаадасны хонхор, муу усны нүх.

meze *is.* 1. зууш, архины даруулга. 2. *mec.* элэг доог, тоглоом даажин, шоо.

mezgit *is. zool.* нэгэн төрлийн загас.

mezhep, -bi *is.* шашны бүлэглэл, шашны урсгал.

meziyet *is.* сайн тал.

meziyetli *s.* гавьатай, билигтэй, чадалтай, авьяастай.

mezun *is.* ve *s.* 1. амралтаа авсан, чөлөөтэй. 2. (сургууль) төгсгөгч, дүүргэгч. 3. төлөөлөгч, тусгай эрхт, эрх мэдэлтэй, эрх бүхий. **~ olmak** сургууль төгсөх, сургууль дүүргэх.

mezuniyet *is. esk.* 1. чөлөөтэй байх, амралтаа авах, амралт, чөлөө. 2. төгсөлт, төгсөх, төгсөлтийн ажиллагаа. 3. мэдэл, эрх мэдэл, эрх.

mezura *is.* сантиметртэй тууз, сантиметртэй шугам.

mıh *is.* том хадаас, гадас.

mıhlamak *(-i, -e)* 1. хадаас хадах, хадаасаар хадах, гадсаар бэхлэх. 2. *mec.* хадах, наах.

mıhlanmak *(nsz)* 1. хадагдах, бэхлэгдэх. 2. *mec.* байгаа газартаа наалдах, байгаа газартаа хадагдах.

mıknatıs *is.* 1. соронзон, цахилгаан соронзон. 2. соронзон чанартай бүх төрлийн эд зүйлс. 3. *mec.* хүнийг татах увьдастай хүн, сэтгэл булаам.

mıknatıslamak *(-i)* соронзлох, соронзтой болгох.

mıknatıslı *s.* соронзон, соронзтой, соронзот.

mıncıklamak *(-i)* чимхэх, базах.

mıncıklanmak *(nsz)* чимхүүлэх, базуулах.

mıntıka *is.* бүс, бүс хэсэг, бүс газар.

mırıldamak *(-i)* бувтнах, бөвтнөх, үглэх, чимээгүй ярих, ойлгомжгүй ярих.

mırıldanmak *(nsz)* 1. чимээгүй ярих, ээрээ өөртейгөө ярих, аман дотроо бувтнах, бувтнах. 2. аяархан дуу аялах, гингэнэх. 3. бөвтнөх, үглэх, гувтнэх, ойлгомжгүй ярих.

mırıltı *is.* бөвтнөх, аман дотроо ярих, гувтнэх, бувтнаан, гингэнээн, дүнгэнээн, шивнээ.

mısır *is. bot.* эрдэнэ шиш. "*Mısır unu.*" Эрдэнэ шишийн гурил.

Mısırlı *z. is.* Египет хүн, мисир хүн.

mısra, -ı *is.* мөр (шүлэг зохиолын).

mıymıntı *s.* удаан, болхи, залхуу, хойрго.

mızıka *is.* 1. үлээвэр найрал хөгжим. 2. аман хуур.

mızıkçı *is.* ve *s.* луйварчин, булхайч, мэхчин, зальхай гайхал.

mızıkçılık, -ğı *is.* луйвар, булхай. **~ etmek** луйвардах, булхайдах, мэхлэх, зальхайдах.

mızıklanmak *(nsz)* луйвардах, булхайдах, мэхлэх, зальхайдах.

mızmız *s.* 1. өөлөмтгий, голомтгой, өө эрэгч, яншаа. 2. дэндүү залхуу.

mızrak, -ğı *is.* 1. жад. 2. *sp.* хөнгөн атлө тикийн жад.

miço *is.* усан цэрэг, далайчин.

mide *is.* 1. ходоод. 2. *mec.* гэдэс. 3. *mec.* хоол идэх дур. **~ bulandırmak** 1) бөөлжис цутгуулах, дотор муухайруулах. 2) *mec.* сэжиг төрүүлэх. **~si bulanmak** 1) дотор муухайрах, дотор эвгүйрэх, бөөлжис цутгах. 2) *mec.* сэжиг авах, сэжиглэх, хардах. 3) *mec.* ой гутах, жигших, зэвүүцэх. 4) *mec.* дургүй хүрэх, зэвүүн хүрэх, дур гутах. **~si kaldırmamak** 1) ой гутах, бөөлжис хүрэх, дотор муухайрах. 2) зэвүүцэл төрөх, дур гутаах, дургүй хүргэх, зэвүү хүргэх. **~si kazınmak** өлсөх, гэдэс хонхолзох.

midi *s.* дунд зэргийн, дунд зэрэг.

midye *is. zool.* хоёр далавчтай дун, явуу, хоёр далавчтай нальхан хорхой.

miftah *is. esk.* түлхүүр.

migren *is. tıp.* тал толгой өвдөх, толгой таллан өвдөх.

miğfer *is.* дуулга, төмөр малгай.

mihnet *is.* гай, үйл, зовлон, зүдгүүр. **~ çekmek** зовох, зүдрэх.

mihr *is. huk.* инж.

mihrace *is.* махранз (Энэтхэгийн засаг ноёдын дээд зэрэг цол).

mihrak *is. esk.* голлолт, голомтог, тодрох цэг, фокус.

mika *is. min.* гялтгануур.

mikoloji *is. tıp.* мөөг судлал, мөөг зүй.

mikrobiyolog, -ğu *is.* бичил амь судлагч, микробиологч.

mikrobiyoloji *is.* бичил амь судлал, микробиологи.

mikrofon *is.* микрофон (авианы долгионыг цахилгааны долгио болгох багаж).

mikroorganizma *is.* бичил биетэн, микроорганизм.

mikrop, -bu *is.* 1. нян, бичил биетэн, микроп(гагцхүү маш хүчтэй дурангаар харж болох өчүүхэн битэн). 2. *mec.* хор хөнөөлтэй хүн

mikroskop, -bu *is.* микроскоп, бичил дуран авай.

mikser *is.* холигч, хутгагч, холих багаж, хутгагч багаж.

miktar *is.* 1. тоо, тоо хэмжээ, ширхэг. 2. хэмжээ, мөнгөний хэмжээ.

milât, -dı *is.* Есүсийн мэндэлсэн өдөр. **~tan önce (MÖ)** манай эриний өмнө. **~tan sonra (MS)** манай эрин.

miligram *is.* миллиграмм.

milimetre *is.* миллиметр.

milis *is.* 1. ардын журамт цэрэг. 2. цагдаагийн бие бүрэлдэхүүн.

militan *s.* 1. дайчин, тэмцэгч. 2. *is.* ямар нэгэн бүлэглэлийн идвэхтэй гишүүн.

millet *is.* 1. улс, үндэстэн, улс үндэстэн. 2. *hlk.* омог, овог, угсаатан. 3. хүмүүс, улс, зон.

milletlerarası *s.* улс хоорондын, олон улсын.

milletvekili *is.* улсийн их хуралын гишүүн.

millî *s.* үндэсний, улсын, төрийн, улс үндэстэний, ард түмний, бүх ардын, нийт ардын. *"Millî Eğitim Bakanlığı."* Үндэсний Боловсролын Яам, Боловсролын Яам.

millî marş *is.* төрийн дуулал.

millileştirmek *(-i)* 1. үндэсний чанартай болгох, нийт ардын болгох, улсын чанартай болгох. 2. улсын мэдэлд авах, улсад хураах.

milliyet *is.* 1. улс, яс угсаа, яс үндэс, үндэс. 2. үндэстэн, ястан, угсаатан.

milliyetçi *s.* үндсэрхэх үзэлтэн, эх оронч хүн, эх орноо хайрладаг хүн, ардач чанартай хүн.

milliyetçilik, -ği *is.* үндсэрхэх үзэл, ардач чанар, эх орноо хайрлах үзэл, эх оронч үзэл.

milyar *is.* тэр бум, миллиард, арван дүнчүүр.

milyarder *is.* 1. тэрбумтан, тэр бумтай хүн. 2. баян хүн, тэрбумтан, хөрөнгө мөнгөтэй ихтэй хүн.

milyon *is.* ve *s.* сая.

milyoner *is.* ve *s.* 1. саятан, саятай хүн. 2. баян хүн, саятан, хөрөнгө мөнгө ихтэй хүн.

milyonlarca *zf.* сая сая, сая саян.

mimar *is.* архитектор, уран барилгач, барилгын мэргэжилтэн.

mimarlık, -ğı *is.* 1. архитектурын мэргэжил. 2. уран барилга, барилгын урлал, барилгын маяг, барилгын уран хийц.

mimik, -ği *is.* 1. нүүр болон гарын хөдөлгөөнөөр санаа бодлоо илэрхийлэх. 2. нүүрний хөдөлгөөн, мимик (сэтгэл санааг илтгэх).

mimlemek *(-i)* хар дансанд оруулах, хар дансанд тэмдэглэх.

mimoza *is. bot.* сийрсэн мод, гамба цэцэг.

minare *is.* минарет (мусульман шашинтны сүмийн цамхаг).

minder *is.* диваны дэр, суудал, олбог, жинтүү, дэвсгэр. **~ çürütmek** 1) ажил төрөлгүй суух. 2) нэг суудалдаа удаан суух, суудлаа ялзартал суух. 3) олон жил суугаа ажил хийх.

mine *is.* 1. паалан. 2. шүдний цагаан паалан. 3. (цагийн) нүүр, хуваарьт ялтас.

mineral, -li *is. jeol.* 1. эрдэс. 2. эрдсийн, эрдэстэй.

mineralog, -ğu *is.* эрдэс судлаач.

mineraloji эрдэс судлал, эрдэс зүй.

mini *s.* жижиг, өчүүхэн, бяцхан.

minibüs *is.* микро автобус.

minicik, -ği *s.* ve *is.* жижигхэн, бяцхан, өчүүхэн.

minimini *s.* ve *is.* 1. маш өчүүхэн, бяцхан. 2. бяцхан (хүүхэд).

minimum *is.* ve *s.* 1. туйлын бага (хэмжээ), хамгийн бага (тоо) нэн бага, минимум. 2. хамгийн багадаа, доод зах нь, багадаа л.

minnet *is.* 1. талархах, талархах өртэй (байх), ачыг санах, ачийг бодох. 2. талархал, баяр талархал, талархах. **~ duymak** талархах, ачийг санах, ачийг бодох, талархаж явах, талархах өртэй гэж бодох, талархах үүрэгтэй гэж санах.

minnettar *is.* талархах, талархах өртэй (байх), ачыг санах, ачийг бодох. **~ kalmak** талархах сэтгэл төрөх, талархах.

mintan *is.* эрэгтэй хүний цамц.

minüskül *is.* жижиг үсэг.

minyatür *is.* 1. миниатюр (хуучин ном бичгийн будагтай зураг). 2. бяцхан зураг. 3. *mec.* ямарваа нэг зүйлийн бяцхан хэмжээтэй хуулбар.

minyon *s.* нарийн гуалиг, өхөөрдөм, жижигхэн.

miralay *is. ask. esk.* хурандаа.

miras *is.* 1. өв, өв хөрөнгө. 2. өв. *"Kültür mirası."* Соёлын өв. **~ bırakmak** өв хөрөнгө үлдээх, өвлүүлэх. **~ yemek** 1) өв хөрөнгө үлдэх, өвлөгч болох. 2) өв хөрөнгөөр амьдрах.

mirasçı *is.* 1. өвлөгч, өв залгамжлагч, голомт залгамжлагч, угсаа залгамжлагч. 2. залгамжлагч, дууриагч.

mis *is.* сайхан үнэртэн, үнэртэн. **~ gibi** 1) цэнгэг, сайхан үнэртэй. 2) маш сайн, чадварлаг, гарамгай. 3) сайн байна, сайхан зүйл, сайн.

misafir *is.* 1. зочин, гийчин, айлчин. 2. *tıp. esk.* нүдний үүл, нүдний цагаа.

misafirhane *is. esk.* 1. аянчдын буудал. 2. зочины байр, айлчины гэр.

misafirlik, -ği *is.* айлчлал, зочлол.

misafirperver *s.* зочломтгой, зочлох дуртай, зочинд дуртай.

misafirperverlik, -ği *is.* зочломтгой байдал, зочинд дуртай (байх).

misal, -li *is.* 1. жишээ, үлгэр, дууриалал. 2. мэт, шиг, –тай адил, адил.

misil, -sli *is. esk.* 1. төсөө, адил, ижил. 2. тоо, тоо хэмжээ, ширхэг. 3. удаа, дахин.

misilleme *is.* хариу, хариупал, хариу арга хэмжээ, өс хонзон авалт.

misk *is.* заарь, хүдрийн заар.

misket (I) *is.* задийн, задит (анхилам сайхан үнэртэй жимснүүдийн хувьд хэрэглэнэ).

misket (II) *is.* 1. бялтат буу. 2. бугуй.

miskin *s.* ve *is.* 1. хөшүүн хойрго, хойрго, удаан болхи. 2. дүүнгэ, донгио. 3. өрөвдөлтэй, өрөвдөм, дорой, өчүүхэн.

mistik, -ği *is.* агийн ёсыг баримтлагч, сангасваа.

mistisizm *is. fel.* агийн ёс.

misyon *is.* 1. үүрэг, даалгавар, үүрэг даалгавар 2. шашин номлох газар.

misyoner *is.* христосын шашинг дэлгэрүүлэх үүрэгтэй хүн, шашин номлогч.

mit *is.* домог.

miting *is.* цуглаан.

mitoloji *is.* домог зүй, домог судлал.

mitralyöz *is.* пулөмёт, шүршүүр буу.

miyav *is.* (муур) миа миа гэх.

miyavlamak *(nsz)* (муур) миавлах.

miyop, -bu *s.* ve *is.* харалган, алсын хараагүй.

mizaç, -cı *is.* 1. зан, ааш зан, зан авир. 2. *esk.* биеийн байдал, эрүүл мэндийн байдал.

mizaçlı *s.* зантай.

mizaçsız *s.* эрүүл мэндийн байдал тааруу, тавгүй.

mizah *is.* алиа үг, хошин үг, хошин яриа.

mizahçı *is.* хошигногч, алиа хүн, шог зохиолч. хошин зохиолч.

mizan *is.* 1. жинлүүр, жин, пүү, дэнс. 2. *mec.* хэмжүүр, хэмжээ. 3. *tic.* мизан (арилжаа худалдаа эрхлэгчидийн тодорхой хугацаанд нэг гаргадаг тооцооны тайлан).

mizanpaj *is.* үсэг боох, хуудаслах.

mizantrop *is.* хүнийг үзэн ядагч, жожиг.

mobilya *is.* тавилга, гэрийн тавилга.

mobilyacı *is.* 1. тавилга хийдэг хүн, зардаг хүн. 2. тавилгын дэлгүүр.

mobilyalı *s.* тавилгатай, тохижуулсан.

mobilyasız *s.* тавилгагүй, тохижуулаагүй.

moda *is.* 1. моод, маяг, загвар. 2. *s.* шинэ загварын, моодны. **~sı geçmek** моодноос гарах, загвар нь хуучирах, загвар нь хоцрогдох, үе нь өнгөрөх.

modacı *is.* моод хөөгч, загвар хөөцөлдөгч, загвар зохион бүтээгч.

model *is.* 1. үлгэр, загвар. 2. үлгэр жишээ, үлгэр. 3. зургаа авхуулагч хүн, загвар өмсөгч. 4. хэлбэр, хэв загвар, загвар, үлгэр. 5. яг таг хуулбар. 6. үлгэр жишээ, үлгэр дууриалал.

modern *s.* орчин үеийн, орчин цагийн, эдүүгээгийн, шинэ цагийн.

modernleşmek *(nsz)* орчин үеийн болох, шинэтгэгдэх, орчин цагийн болох.

modernleştirmek *(-i)* орчин үеийн болгох, шинэтгэх, орчин цагийн болгох.

Moğol *z. is.* 1. Монгол хүн, монгол үндэстэн. 2. монголын.

Moğolca *z. is.* Монгол хэл.

mola *is.* 1. завсарлагаа, амралт, зогсолт, амсхийх зав, амрах зав. 2. *den.* татлагыг сулруулах. 3. завсарлага (сагсанбөмбөг ба воле йбол). **~ vermek** амрах, бууж амрах, амсхийх, зогсох, үдлэх.

molekül *is. kim.* молекул (бодисын химийн чанарыг агуулсан хамгийн жижигхэн хэсэг).

moleküler *s.* молекулын.

molla *is. tar.* 1. молла, ерөнхий шүүгч (оттоман гүрний танзимат үеийн). 2. (мусульман) шашны сургуулийн сурагч. 3. их эрдэмтэй хүн, мэдлэгтэй хүн.

moloz *is.* 1. чулууны бутархай 2. тусгүй зүйл, тусгүй хүн, дэмий зүйл, дэмий хүн, хэрэггүй зүйл, хэрэггүй хүн.

moment *is. fiz.* агшин, хором

momentum *is. fiz.* 1. хөдлөгч биеийн инерц. 2. хурд.

monarşi *is.* хаант засаг.

monarşizm *is.* хаант төрт ёс.

Mongolist *z. is.* монголч эрдэмтэн.

monitör *is.* 1. зөвлөх, багш, сургагч. 2. монитор, тохируулагч хэрэгсэл. 3. радио долгионы замаас баригч.

monolog, -ğu *is. tiy.* ганцханы үг, ганцаараа ярих.

monopol, -lü *is.* онц эрх, монополи эрх (ямар нэг юм худалдах, үйлдвэрлэх онцгой эрх).

monotip, -bi *is.* монотип, ганц ганц үсгээр өрөгч машин.

monoton *s.* нэг хэвийн, нэг янзын, нэг маягийн, нэг янз, нэг хэв, нэг маяг.

monotonluk, -ğu *is.* нэг янз (байх), нэг хэв (байх), нэг маяг (байх).

mont *is.* богино пальто, хүрэм.

montaj *is.* 1. эвлүүлэг, угсралт, угсрах ажил, монтаж. 2. *sin.* эвлүүлэн зохиох, эвлүүлэг.

montajcı *is.* угсрагч, эвлүүлэгч.

monte etmek *(-i)* эвлүүлэх, угсарах.

mor *is.* 1. хөх ягаан, нил ягаан 2. хөх ягаан өнгийн, нил ягаан өнгийн.

moral, -li *is.* санаа сэтгэл, сэтгэл санаа, сэтгэлийн хүч, дотоод эрч хүч, урам. **~ vermek** сэтгэлийн хүч өгөх, сэтгэлийн дэм үзүүлэх, зоригжуулах, урам өгөх, урам хайрлах, урам зориг нэмэх. **~i bozulmak** санаа сэтгэлээр унах, сэтгэл санаагаар унах, гуниж гутрах, урам хугарах. **~ini bozmak** сэтгэлээр унагаах, сэтгэл санаагаар унагаах, хэн нэгнийг гутаах, урамы нь хугалах.

moralizm *is.* ёс суртахуунч үзэл, ёс журамч үзэл, зан суртахуунч үзэл, хэв заншил.

morarmak *(nsz)* 1. хөх ягаан өнгөтэй болох. 2. хөхрөх, цэлдэн хөх болох.

morartmak *(-i)* хөхрүүлэх, хөх ягаан өнгөтэй болгох.

morfem *is. gr.* бүтээвэр, морфем (үгийн утга бүхий хэсэг, язгуур, угтвар, дагавар, сүүл).

morfin *is. kim.* морфи, мэнэрүүлэх эм, мэдээ алдуулах эм.

morfoloji *is. gr.* 1. үгзүй. 2. хэлбэр бүтцийн зүй.

morfolojik *s.* үгзүйн.

morg *is.* шарил хадгалах газар, морг.

morina *is. zool.* сагамхай загас.

morluk, -ğu *is.* 1. хөх ягаан өнгө. 2. хөхөрсөн газар, хөх няц.

mors (I) *is. zool.* далайн морь.

mors (II) *is.* 1. морз. 2. морзын машин. 3. *mec.* нууц дохио. **~ alfabesi** морзын цагаан толгой, морзын үсэг.

moruk, -ğu *s. arg.* хөгшин эр, хөгширсөн эрэгтэй хүн, аав.

mosmor *s.* бүх тал нь хөх ягаан, нэлэнхүүдээ хөх ягаан. **~ olmak** улайх, ичгүүртэй байдалд орох, хүнд байдалд орох.

motel *is.* зочид буудал.

motif *is.* 1. угалз, хээ, хээ угалз. 2. *müz.* ая, аяг.

motifli *s.* хээтэй, хээ угалзтай, угалзтай.

motivasyon *is.* анхааралаа төвлөрүүлэх, анхаарал төвлөрүүлэлт.

motor *is.* 1. мотор, хөдөлгүүр, хөдөлгөх хүч. 2. хөдөлгүүрт завь, моторт хөлөг онгоц, моторт хөнгөн онгоц. 3. *hlk.* мотоцикл.

motorcu *is.* хөдөлгүүрт завь ажилуулдаг хүн, моторт хөлөг онгоц ажилуулдаг хүн.

motorin *is.* моторын тос, хөдөлгүүрийн түлш.

motorlu *s.* мотортой, хөдөлгүүртэй, мотороор ажилдаг, моторжсон.

motorsuz *s.* моторгүй, мотороор ажилдаггүй, хөдөлгүүргүй.

motosiklet *is.* мотоцикл, моторт дугуй.

mozaik, -ği *is.* шигтгэмэл, мозайк, шигтгэмэл чимэг.

mozak, -ğı *is. hlk.* гахайн тоорой.

muaccel *s. esk.* 1. яаралтай, яаруу, шамдалтай, хойшлуулшгүй. 2. *huk.* урьдчилгаа, яаралтай төлөх хэрэгтэй.

muadil *is. esk.* тэнцүү, ижил, адил.

muaf *s. esk.* 1. уучлагдсан, өршөөгдсөн, хэлтрэгдсэн. 2. чөлөөлөгдсөн, тусгай эрхтэй, чөлөөтэй, тусгай эрх эдэлдэг. 3. чөлөөтэй, сул. **~ tutmak** чөлөөлөх, хөнгөлөлт үзүүлэх, тусгай эрх эдлүүлэх.

muafiyet *is.* 1. хөнгөлөлт, чөлөөлөлт, тусгай эрх. 2. *biy.* дархлаа, халдашгүй байдал, халдашгүй чанар, дархлал.

muahede *is. esk.* гэрээ, хэлэлцээр.

muakkip, -bi *s. esk.* 1. мөрдөгч, мөшгөгч. 2. (ажил) гүйцэтгэгч, биелүүлэгч.

muallak *s. esk.* 1. дүүжилсэн, өлгөсөн, өлгөөстэй, өлгөөтэй, дүүжлээтэй. 2. *mec.* шийдэгдээгүй, шийдвэрлэгдээгүй, хойш тавигдсан. 3. *mec.* хамаатай, хамааралтай, холбоотой.

muallim *is. esk.* багш.

muamele *is.* 1. ааш, ааш авир, харилцаа, хандлага. 2. арга барил, горим, ёс журам. 3. үйл ажиллагаа. 4. *tic. esk.* арилжаа худалдаа. 5. *kim. esk.* урвал. **~ etmek** аашлах, хандах, харьцах. **~ görmek** аашлах, хандах, харьцах.

muamma *is.* 1. оньсого, таавар. 2. учир битүүлэг, үл ойлгогдох, нууцлаг.

muarız *s.* эсрэг.

muavin *s.* 1. туслагч, туслах. 2. *is.* туслагч, тусалдаг хүн, туслах.

muayene *is. tıp* 1. эмчийн үзлэг, үзлэг. 2. үзлэг, хяналт, шалган үзэлт. "*Gümrük muayenesi.*" Гаалийн үзлэг. **~ etmek** 1) үзэх, өвчтөнийг үзэх. 2) шалгах, шалган үзэх, хянах, хянан шалгах.

muayenehane *is.* эмнэлэг, өвчтөн хүлээн авах газар.

muayyen *s.* тогтсон, тодорхой, магадтай, лавтай.

muazzam *s.* 1. аварга том, аварга, асар том, лут, мундаг, лужир, маш том, лут том. 2. лут, агуу, мундаг, их. 3. *mec.* чухал.

mubah *s.* 1. шашны зүгээс хориотой биш, зөвшөөрч болмоор, байж болмоор. 2. *mec.* байж болмоор, хийхэд аюулгүй.

mucip, -bi *s.* 1. шаардагдах, шаардлагатай. 2. *is.* шалтгаан, учир шалтгаан.

mucit, -di *is.* 1. зохион бүтээгч, бүтээн байгуулагч, үүсгэгч, шинийг санаачлагч. 2. *s.* бүтээгч, бүтээдэг.

mucize *is.* 1. гайхамшигтай явдал, гайхамшигт үйл, гайхалтай явдал. 2. хүний ухаанд багтамгүй явдал, гайхамшиг. 3. *s.* гайхамшигт, гайхалтай, гайхамшигтай.

mucur *is.* 1. нүүрсний бутархай. 2. хаягдал, шаар, хог, орхидос.

muğlak *s.* ойлгомжгүй, ойлгоход бэрх, учир битүүлэг, ээдрээтэй.

muhabbet *is.* 1. хайр. 2. нөхөрсөг хөөрөлдөөн, нөхөр ёсны яриа. ~ **beslemek** хайрлах. ~ **etmek** харилцан нөхөрсөг ярих, харилцан нөхөрсөг ёсоор хөөрөлдөх.

muhabbetkuşu *is. zool.* урт сүүлтэй тоть (хосдоо их хайртай).

muhabere *is.* захидал харилцаа, холбоо харилцаа, харилцаа холбоо

muhabir *is.* 1. сурвалжлагч 2. харилцагч. *"Muhabir banka."* Харилцагч банк.

muhabirlik, -ği *is.* 1. сурвалжлагч. 2. сурв алжлагчийн ажил үүрэг.

muhaceret *is. esk.* 1. нүүдэл, шилжин нутаглах. 2. *huk.* цагаачлал, цагаачлага. ~ **etmek** цагаачлах, гадаадад одох.

muhacir *is.* ve *s.* цагаач, дүрвэгч, гадаадад суугч, гадаадад нүүгч.

muhafaza *is.* хадгалалт, хамгаалал, хамгаалалт. ~ **etmek** 1) хадгалах, хамгаалах. 2) хадгалах, хэвээр нь хадгалах, хэвээр нь байлгах, хаах.

muhafazakar *is.* хуучныг баримтлагч, уламжлалыг хадгалагч, консөрватив, ямар нэгэн байгаа нийгмийн системийг тэр хэвээр нь хадгалагч.

muhafazakarlık, -ğı *is.* хуучныг баримталсан үзэл, консерватизм, уламжлалыг хадгалах байдал, ямар нэгэн нийгмийн системийг тэр хэвээр нь хадгалах үзэл.

muhafız *is.* 1. харуул, хамгаалагч. 2. хамгаалагч цэрэг, торгон цэрэг.

muhakeme *is.* 1. шүүх, шүүхийн явц, шүүх ажиллагаа. 2. эргэцүүлсэн бодол, тунгаасан бодол, бодол. 3. *mec.* арга зам, арга чарга. ~ **etmek** 1) шүүх. 2) тунгаан бодох, бодох, бодож үзэх, шүүж үзэх, эргэцүүлэх, эргэцүүлэн бодох.

muhakkak *s.* 1. тодорхой, магадтай, лавтай, бодит, чухам болсон. 2. *zf.* заавал, гарцаагүй, нээрээ, үнэхээр, чухамхан, дамжиггүй, эргэлзээгүй.

muhakkik *s. esk.* 1. үнэнийг хайгч, үнэнийг эрэлхийлэгч. 2. мөрдөн байцаагч, байцаагч.

muhalefet *is.* 1. эсэргүүцэл, эсэргүүцэх, эсрэг үйлдэл, эсрэг саналтай байх, санал эс нийлэх, үзэл бодлын зөрөлдөөн, зөрөлдөөн. 2. оппозици, эсрэг бүлэг, сөрөг, сөрөг хүчин, эсрэг талынхан. *"Muhalefet partisi."* Сөрөг нам. ~ **etmek** эсрэг байх, эсэргүүцэх, санал зөрөх, эсэргүүцэл үзүүлэх, татгалзах, санал нийлэхгүй байх.

muhalif *is.* 1. эсрэг байгаа, эсэргүүцэж байгаа, сөргөлдөж байгаа, нэг нэгэнтэйгээ зөрчилдөж байгаа байдал, эсрэг бодолтой байх. 2. эсрэг талын хүн, сөрөг үзэлтэн, эсэргүүцэгч, эсэргүү, эсэргүү этгээд.

muhallebi *is.* нэгэн төрлийн амттан (сүү, чихэр, гурилаар хийдэг).

muhammen *s. esk.* таамаглаж байгаа, тухайлсан, багцаалсан.

muharebe *is.* 1. *ask.* дайн, байлдаан, тулалдаан, тэмцэл. 2. *mec.* ширүүн маргалдаан.

muharip, -bi *is.* байлдагч, дайнч, тэмцэгч, тулалдагч.

muharrir *is.* зохиолч.

muhasara *is.* бэхлэлт, бүслэлт. ~ **etmek** бэхлэх, бүслэх.

muhasebe *is. esk.* 1. тооцоо хийх, нягтлан бодох. 2. нягтлан бодох ажил, данс хөтлөх ажил, тооцооны ажил. 3. нягтлан бодох бүртгэл, нягтлан бүртгэл. 4. нягтлан бодох газар, санхүүгийн газар, тоо бүртгэлийн газар.

muhasebeci *is.* нягтлан бодогч, тоо бүртгэгч.

muhatap, -bı *is.* ярилцах хүн, үг хэлэлцэх хүн, ярилцагч, үг хэлэлцэгч. ~ **olmak** харьцах, хандаж ярих.

muhayyer *s.* 1. худалдан авагчид шалгах, турших зориулалтаар илгээсэн (бараа). 2. сонголттой.

muhayyerlik, -ği *is.* 1. сонголттой байх. 2. *huk.* сонгох эрх.

muhit *is.* 1. орчин, орчин тойрон. 2. танилын хүрээ, найз нөхдийн хүрээ, хүрээ. ~ **yapmak** танилын хүрээгээ тэлэх, хүрээгээ тэлэх.

muhrip, -bi *is. ask.* сөнөөгч хөлөг онгоц.

muhtaç, -cı *is.* 1. хэрэгтэй (байх), дутагдаж буй, гачигдаж байгаа. 2. *is.* ядуу хүн, ядуу зүдүү хүн. 3. амиа зогоох чадалгүй хүмүүс. ~ **olmak** дутагдах, гачигдах, хэрэгтэй байх.

muhtar *is. esk.* 1. автономи, тусгаар, тусгаар тогтносон, биеэ даасан, өөртөө засах, өөрөө засах. 2. багийн дарга, хорооны засаг дарга.

muhtariyet *is.* автономи, тусгаар тогтнол, бие э даасан байдал, өөртөө засах, өөрөө засах.

muhtarlık *is.* 1. багийн даргын үүрэг тушаал, хорооны засаг даргын үүрэг тушаал. 2. багийн даргын байр, хорооны засаг даргын газар.

muhtelif *s. esk.* 1. эсрэг, өөр, ондоо, ялгаатай. 2. элдэв, янз янзын, төрөл төрлийн, янз бүрийн, зүсэн зүйлийн.

muhtemel *is.* болмоор, боломжтой, болох, байж болох, магад, магадгүй, байж болмоор, болзошгүй, байх, үнэмшмээр.

muhtemelen *zf.* байх, байхаа, бололтой, бараг, магадгүй, мэднэ.

muhterem *s.* хүндэт, эрхэм.

muhteşem *s.* сүртэй, сүр жавхлант, гайхамшигтай сайхан, тансаг, гоёмсог, хээнцэр, үзэсгэлэнтэй.

muhteva *is.* агуулга, утга агуулга, утга, утга санаа.

muhtıra *is.* 1. сануулга, санамж. 2. тэмдэглэлийн дэвтэр.

mukabele *is.* 1. хариу, хариулал. 2. *esk.* жишилт, зэрэгцүүлэлт, тулгах, дүйлгэх, жишиж үзэх, зэрэгцүүлэн унших, харьцуулан унших. 3. бослого, эсэргүүцэл. ~ **etmek** 1) хариу өгөх, хариулах, хариу хэлэх. 2) босох, эсэргүүцэх,

бослого хийх.

mukabil *s.* 1. сөрөг үйлдэл, эсрэг, хариу арга хэмжээ, хариу. 2. эсрэг, эсрэг талын, нөгөө, нөгөө талын. 3. *is.* хариу, хариулал. 4. *zf.* хариуд нь, хариу болгож, төлөө.

mukaddes *s.* ариун, нандин.

mukavele *is.* гэрээ, хоорондын гэрээ. **~ yapmak** гэрээ хийх, гэрээ байгуулах.

mukaveleli *s.* гэрээтэй.

mukavemet *is.* 1. эсэргүүцэл. 2. эсэргүүцэл, хариу цохилт, няцаалт, эсэргүүцэх чанар, дархлал, тэсвэр, хатуужил.

mukavva *is.* **1.** хатуу цаас, картон. 2. *s.* хатуу цаасан, картонон, хатуу цаасаар хийсэн, картоноор хийсэн.

mukayese *is.* адилтгал, зүйрлэл, жишил, харьцуулалт. **~etmek** адилтгах, жишиж үзэх, харьцуулах, зүйрлэн үзэх, адилтгах, жиших, зэрэгцүүлэн үзэх. зэрэгцүүлэх.

mukayeseli *s.* харьцуулсан, зэрэгцүүлсэн, зэрэгцүүлэн үзсэн.

mukoza *is. anat.* салстлаг хальс.

muktedir *s.* хийх чадвартай, авьяастай, хүчтэй, чадварлаг мэдэлтэй, чадалтай. **~ olmak** хүч хүрэх, хийж чадах.

mum *is.* 1. лаа. "*Mum kağıt.*" Лаатай цаас. 2. *fiz.* ватт. 3. лав, лав тос. **~la aramak** хүслэн болох, хүслэн болж хайх.

mumcu *is.* лаа үйлдвэрлэгч, лааны худалдаачин.

mumlu *s.* 1. лаатай, лаа тависан. 2. лаатай, лаа болсон.

mumluk, -ğu *is.* ve *s.* 1. лаатай 2. *fiz.* ваттын. 3. *is.* лааны суурь.

mumya *is.* 1. занданшуулсан шарил. 2. *mec.* хатангир хүн, туранхай хүн.

mumyalama *is.* занданшуулах.

mumyalamak *(-i)* шарил хатаах, занданшуулах.

munis *s. esk.* 1. дадсан, заншсан, сурамгай. 2. найрсаг, нийтэч, хүнтэй нийцтэй, нөхөрсөг. 3. *mec.* болох, боломжийн, аятайхан.

muntazam *s.* 1. тэгш, сайхан, тэгш сайхан. 2. нямбай, нягт нямбай, эмх цэгцтэй, зохион байгуулалттай, эмхтэй, нягт хичээнгүй. 3. *zf.* тогтмол, нэг хэвийн, жигдхэн, (нэг) жигд, хэмнэлттэй.

murat, -dı *is.* 1. хүсэл, дур, хүслэн. 2. санаа, санаа зорилго, зорилго, зорилт, эрмэлзэл. **muradına ermek** хүсэл нь биелэх, хүссэндээ хүрэх.

murdar s. хиртэй, бохир.

musallat *s.* залхуутай, улигт, хаширтай, наалдамтгай, салж өгдөггүй. **~ olmak** салж өгөхгүй байх, наалдах, залхаах, улиглах, дайрч давшлах, халдах.

Musevi *z. is.* Еврей, еврей хүн.

musibet *is.* 1. гай, гамшиг, үйл, гэнэтийн аюул. 2. *s. mec.* азгүй, хишиггүй, золгүй, заяа муутай, зол муутай, хувьгүй, хувь муутай.

musiki *is.* 1. хөгжим. 2. ая, аялга, яруу ая, яруу аялга, уянга.

muska *is.* сахиус, шившлэгтэй сахиус.

muslin *is.* 1. мосул даавуу. 2. мосул даав уун.

musluk, -ğu *is.* 1. цорго, гоожуур, крант. 2. гар угаах газар.

muson *is. coğr.* улирлын салхи (улирал дагаж хуурай газраас далай руу, далайгаас хуурай газар руу ээлжлэн үлээх салхи).

muşamba *is.* 1. хулдаас. 2. *s.* хулдаасан, хулдаасаар хийсэн. 3. бороонь цув. 4. зузаан хулдаас.

muştu *is.* баяртай мэдээ, сайхан мэдээ.

mutabık *s.* 1. санал нийлсэн, санал нэгдсэн, нэг саналтай, эвтэй, найрамдалтай, эв найртай. 2. зохих, тохиромжтой, таарах, таарамжтай, боломжийн. **~ kalmak** учраа ололцох, үгээ ойлголцох, зохицох, нийцэх, таарах, тохиролцоонд хүрэх, тохирох, хэлэлцэн тохирох.

mutat *s. esk.* 1. дассан, дадсан, хэвийн, өрдийн, заншсан. 2. *is.* дадал, зуршил, дадал болсон зүйл.

muteber *s.* 1. хүндтэй, хүндэт, эрхэм хүндэт. 2. итгэлтэй, итгэж болох, найдвартай. 3. хүчинтэй, хүчин төгөлдөр, үйлчилж байгаа. **~ olmak** хүчинтэй байх, хүчин төгөлдөр байх, үйлчилж байх.

mutedil *s. esk.* 1. дундаж, дундыг баримталсан, туйлшраагүй. 2. *coğr.* зөөлөн, зөөлөндүү, аядуу, намдуу.

mutemet, -di *is. esk.* 1. итгэл хүлээсэн хүн, итгэмжлэгдсэн хүн. 2. санхүүг хариуцагч, кассчин.

mutena *is.* 1. нарийн, нягт нямбай, хичээнгүй. 2. шилмэл, шилэгдсэн, сонгомол, сонгож авсан, хамгийн сайн, шилдэг, онцгой.

mutfak, -ğı *is.* 1. гал тогооны өрөө, гал зуух. 2. хоолны баялаг.

mutlak *s.* 1. цэвэр, хольцгүй, хольцоогүй. 2. *zf.* туйлын, үнэмлэхүй, гарцаагүй, маргаангүй .

mutlaka *zf.* 1. гарцаагүй, маргаангүй, зайлшгүй, тойршгүй, туйлын 2. заавал, заав алгүй, гарцаагүй, эрхгүй, ямарч яриагүй, эргэлзээгүй, болзолгүй

mutlakiyet *is. esk.* хязгааргүй эрхт засаг, хаант засаг.

mutlu *s.* 1. баяртай, баяр хөөртэй, жаргалтай, баяр жаргалтай, баяр баясгалантай, энх тунх, амар мэнд. 2. баярлууштай, баярламаар.

mutluluk, -ğu *is.* баяр баясгалан, баяр хөөр, аз жаргал, жаргал, амар жаргал, зол жаргал.

mutsuz *s.* баяр баясгалангүй, уй гунигтай, аз жаргалгүй, баяр хөөргүй.

mutsuzluk, -ğu *is.* уй гуниг, жаргалгүй байх,

баяр хөөргүй байх, аз жаргалгүй байх.

muvafakat, -ti *is. esk.* зөвшөөрөл. **~ etmek** зөвшөөрөх, батлах.

muvaffak *s.* 1. амжилт олсон, амжилтад хүрсэн (хүн). 2. амжилттай, амжилт бүхий (ажил). **~ olmak** амжилтад хүрэх, амжилт олох. амжилттай болох, хийж чадах.

muvaffakiyet *is. esk.* амжилт, бүтэмж, урагш.

muvaffakiyetli *s.* амжилттай, бүтэмжтэй, урагштай.

muvaffakiyetsiz *s.* амжилтгүй, бүтэмжгүй, урагшгүй.

muvafık, -ğı *s. esk.* таарамжтай, тохиромжтой, зохимжтой.

muvakkat, -ti *s. esk.* түр зуурын, цаг зуурын, зуурдын, байнгын бус.

muvakkaten *zf.* түр зуур, түр, хэсэгтээ.

muz *is.* гадил, банан.

muzaffer *s.* 1. ялсан, ялгуулсан, дийлсэн. 2. *is.* ялагч, дийлэгч, ялалт байгуулагч (хүн юмуу улс орон).

muzip, -bi *s.* шооч, шогч, тоглоомч, хошин, салдаггүй.

muziplik, -ği *is.* шог, даажин, тоглоом тохуу, инээдэм наадам. **~ etmek** даажин хийх, тоглоом тохуу хийх, инээдэм наадам хийх.

mübadele *is. esk.* солилцоо, солио. **~ etmek** солилцох, солио хийх.

mübalağa *is.* хэтрүүлэл, хэтрүүлэг. **~ etmek** хэтрүүлэх.

mübarek, -ği *s.* 1. элбэг дэлбэг, үр өгөөжтэй. 2. азтай, хий морьтой, жаргалтай, ариун. 3. таалсан зүйлээ хэлэхдээ сайхан гэсэн утгаар хэрэглэдэг. "*Mübarek, ne güzel yer!*" Ямар сайхан газар вэ! 4. уурласан, гайхсан зүйлийг шоглох үүднээс хэлэхдээ. "*Aklın nerede idi, mübarek!*" Нөхөр минь! ухаан санаа чинь хаана байсан юм бэ?

mübaşir *is.* шүүхийн гүйцэтгэгч.

mücadele *is.* 1. тэмцэл, тэмцэлдээн. "*Sınıf mücadelesi.*" Ангийн тэмцэл. 2. барилдаан. **~ etmek** тэмцэх, тэмцэлдэх, зөрчилдөх. **~ vermek** тэмцэх, тэмцэлдэх.

mücadeleci *s.* тэмцэгч, шантрашгүй тэмцэгч.

mücahit, -di *is.* тэмцэгч (ариун үйл, зорилгын төлөө).

mücevher *is.* үнэтэй чимэглэл эдлэл, эрдэнийн зүйлс.

müdafaa *is.* хамгаалалт, хамгаалал, өмгөөлөл, өмгөөлөлт. **~ etmek** хамгаалах, өмгөөлөх.

müdahale *is.* 1. оролцох, оролцлогоо, дотоодод халдан орох, интервенци. 2. оролцоо, оролцлогоо. **~ etmek** хөндлөнгөөс оролцох, оролцох.

müddet *is.* хугацаа. "*Saklama müddeti.*" Хадгалах хугацаа.

müdrik *s.* ойлгосон, ойлгож авсан.

müdür *is.* эрхлэгч, дарга, захирал.

müebbet, -di *s.* 1. мөнхийн, үргэлжийн, үүрдийн. 2. бүх насны, насан туршийн, нэг насны. "*Müebbet hapis cezası.*" Бүх насаараа хоригдох ял.

müellif *is.* ном зохиогч, зохиолч.

müessese *is.* 1. байгууллага, албан байгууллага, албан газар, газар. 2. *huk.* байгууллага.

müesseseleşmek *(nsz)* байгууллага болох.

müessif *s.* 1. харамсалтай, тоогүй, харамсмаар. 2. онцгүй, таагүй, муухай (явдал, байдал).

müessir *s.* 1. нөлөөлөх, сэтгэгдэл төрүүлэх. 2. үр дүнтэй, ашигтай, нөлөөтэй, хүчтэй. 3. *kim.* идэвхтэй, идэвхт. **~ olmak** нөлөөлөх.

müeyyide *s.* батламж.

müezzin *is.* муэззин (мусульман шашинд сүмийн цамхагийн дээрээс мөргөлийн цаг болсоныг зарлан уриалах хүн).

müfettiş *is.* байцаагч, шалган байцаагч.

müfettişlik, -ği *is.* байцаагчийн ажил, байцаагчийн тушаал.

müflis *s.* дампуурсан, сүйрсэн.

müfredat *is.* нарийвч, бүрдэх зүйл, жижиг зүйлүүд.

mühendis *is.* инженер.

mühendislik, -ği *is.* инженерийн мэргэжил.

mühim, -mmi *is.* чухал.

mühlet *is.* тодорхой хугацаа, товлосон хугацаа (ажил дуусгах, өр төлөх).

mühür, -hrü *is.* 1. тамга. 2. тамга, тийз. **~ basmak** тамгалах, тамга дарах.

mühürlemek *(-i)* 1. тамгалах, тамга дарах. 2. битүүмжлэх, тамга тавих (дугтуйлан) наах. 3. лацдах, хаах битүүмжлэх, тийздэх.

mühürlenme *is.* тамгалагдах.

mühürlenmek *(nsz)* тамга дарах, тамгалагдах.

mühürletme *is.* тамга даруулах, тамгалуулах.

mühürletmek *(-i)* тамга даруулах, тамгалуулах.

mühürlü *s.* 1. тамгатай, тамга дарсан, тийзтэй. 2. лацтай, битүүмжилсэн.

mühürsüz *s.* 1. тамгагүй. 2. тамгалуулаагүй, тамга даруулаагүй.

müjde *is.* 1. баяртай мэдээ, сайхан мэдээ. 2. баяртай мэдээ дуулгасны шан, сайхан мэдээ дуулгасны хариу.

müjdeci *is.* 1. баяртай мэдээ хүргэгч, сайхан мэдээч. 2. суурийг нь тавигч, манлайлагч.

müjdelemek *(-i, -e)* баяртай мэдээ өгөх, сайхан мэдээ дуулгах.

müjdelenmek *(nsz)* müjdelemek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

mükâfat *is.* шагнал, шан, шан харамж. **~ vermek** шагнах, шан харамж өгөх.

mükâfatlandırmak *(-i)* шагнах, шан харамж өгөх.

mükemmel *s.* төгс, төгс төгөлдөр, өө сэвгүй, гайхамшигтай.

mükemmeliyet *is.* төгс байх, төгс төгөлдөр байх, өө сэвгүй байх, гайхамшигтай байх.

mükemmellik, -ği *is.* төгс байх, төгс төгөлдөр байх, өө сэвгүй байх, гайхамшигтай байх.

müktesep, -bi *s.* олж авсан, өөрийн болгосон, эзэмшсэн. "*Müktesep hak.*" Олж авсан эрх, эзэмшсэн эрх.

mülakât *is.* 1. уулзалт, ярилцлага. 2. *esk.* сурв алжлага. ~ **vermek** ярилцлаганд орох, ярих.

mülâyim *s. esk.* 1. аятайхан, санаанд нийцтэй, таатай, хүлээж авч болохуйц, боломжийн. 2. зөөлөн, номхон зантай, дөлгөөн зантай.

mülk *is.* 1. үл хөдлөх өмч хөрөнгө. 2. *esk.* улсын газар нутаг, улс орон.

mülkiyet *is.* өмч хөрөнгө, өмчлөх эрх, эзэмшил.

mülteci *is.* дүрвэгч, оргодол, босуул.

mümbit *s.* үржил шимтэй, ургац сайтай, шимтэй.

mümessil *is.* төлөөлөгч, төлөөний хүн, итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч.

mümessillik, -ği *is.* төлөөлөгчийн алба, төлөөлөгчийн албан тушаал.

mümin *s.* 1. Бурханд итгэдэг, сүжигтэй, шашинтай. 2. *is.* мусульман хүн.

mümkün *s.* боломжтой, болж болох, магадлалтай, байж болох, хэрэгжиж болох. ~ **olmak** боломж болох, боломж олдох.

mümkün mertebe *zf.* бололцох хирээр, чадах чинээгээр, аль болохоор.

münakaşa *is.* мэтгэлцээн, маргаан. ~ **etmek** мэтгэлцэх, маргалдах.

münasebet *is.* 1. харилцаа, холбоо, холбоо уялдаа. 2. уялдаа, зохицол, тохиромж. 3. учир, шалтгаан, шалтаг, үндэс суурь, учир шалтгаан. ~ **almak** зохицох, тохирох. ~ **düşmek** аятайхан тохиолдол гарах.

münasebetsiz *s.* 1. зохимжгүй, буруушаамаар, булай, муухай, эвгүй (авир, төрх). 2. цагаа олоогүй, тохирохгүй. 3. эрээ цээргүй, эрээ цээрээ алдсан.

münasebetsizlik, -ği *is.* ичгүүргүй байдал, эрээ цээргүй байдал, эрээ цээргүй авир.

münasip, -bi *s.* тохиромжтой, тохирох, таарах, тохирч байгаа, зохих, зохистой, зохимжтой, таарамжтай, аятайхан. ~ **görmek** зохимжтой гэж үзэх, тохиромжтой гэх, таарсан гэж үзэх.

münavebe *is.* ээлжлэх, сэлгэх.

münevver *is.* və *s.* 1. гэгээрсэн. 2. мэдээлэл авсан, мэдэж байгаа.

münferit, -di *s.* və *is.* тусгай, салангид, бие даасан, хувь хүн.

münhal, -li *s.* сул, хоосон, сул орон тоо.

müphem *s.* 1. тодохой бус, бүрхэг, бүдэг, тодорхойгүй. 2. *zf.* тодорхой бус, бүрхэг.

müptelâ *s.* 1. донтой, донд автсан, хорхойтой. 2. хүрсэн, туссан, баригдсан, өвчинтэй байх. ~ **olmak** донтой болох, хорхойтой болох, улайрах, зурших.

müracaat *is.* 1. өргөдөл, хүсэлт, хандалт. 2. зөвлөмж. 3. иш татах. ~ **etmek** хандах, хүсэлт гаргах.

mürai *is.* хоёр нүүртэй, хуурамч.

mürebbiye *is.* хүүхэд хүмүүжүүлэгч эмэгтэй.

mürekkep, -bi (I) *is.* бэх. ~ **yalamak** бичиг үсэг сурах, ном сурах.

mürekkep, -bi (II) *s.* 1. нэгдсэн, нийлсэн. 2. –ээс бүрдсэн, –ээс бий болсон.

mürekkepli *s.* 1. бэх болсон, бэх дусалсан. 2. бэхтэй, бэх хийж хэрэглэдэг.

mürettebat *is.* баг, бие бүрэлдэхүүн.

mürettip, -bi *is.* үсэг өрөгч.

mürüvvet *is.* 1. баяр баясгалан (эцэг эх нь хүүхдүүдийнхээ хурим хийхийг нь, сайн албан тушаалтай болох г.м сайн сайхан явааг нь харж баяссанаас үүдэлтэй). 2. *mec.* зүрх, зориг, аймшиггүй (байх), баатарлаг зориг, чин зориг, аймшиггүй зориг. 3. уудам сэтгэл, өршөөл, өгөөмөрч байх, өглөгч зан, өгөөмөр гартай байх, хүний ёс, энэрэнгүй сэтгэл, хүний үнэр.

müsaade *is.* зөвшөөрөл. ~ **etmek** 1) зөвшөөрөл өгөх, зөвшөөрөх. 2) зам тавих, зам тавиж өгөх. 3) боломжтой болох.

müsabaka *is. esk.* тэмцээн, уралдаан, хүч сорих.

müsait, -di *s.* тохиромжтой, таатай, таарамжтай, боломжтой, аятайхан, аятай. ~ **olmak** тохиромжтой болох, боломжтой болох.

müsamaha *is.* 1. тэсгэл, тэсэл, хүлцэл, тэсвэр, хүлцэнгүй (байх), хүлцэнгүй байдал. 2. мэдэхгүй царай гаргах, хараагүй дүр гаргах, хараагүй мэт байх.

müshil *is.* туулга, туулгах эм.

Müslüman *z. is.* Мусьлман хүн, исламын шашинтай хүн, лалын шашинтай хүн.

Müslümanlık *z. is.* 1. Мусульман шашин, исламын шашин, лалын шашин. 2. Мусульман шашинтай байх, исламын шашинтай байх, лалын шашинтай байх.

müspet *s.* 1. наашгай, эөрэг. 2. *fiz.* və *mat.* эөрэг, позитив.

müsrif *s.* үрэлгэн, хайр гамгүй зардаг.

müstahak, -kkı *s.* 1. таарсан, тэнцсэн, тэнцэх, зохих, зохисон. 2. зүй ёсны гавъяа (юм уу шийтгэл), зохисон гавъяа (юм уу шийтгэл).

müstakbel *s.* 1. ирээдүйн, хойчийн, хэтийн. 2. *s.* və *is.* ирээдүй, ирэх цаг, хэтдээ, алсдаа.

müstakil, -lli *s.* 1. тусгаар, тусгаар тогтносон, бие даасан. 2. ангид, тусгаарласан, салангид, тусдаа.

müstehcen *s.* ичгүүргүй, ичгүүрээ алдсан, ёс журамгүй, зохисгүй.

müsterih *s.* санаа амарсан, тайвширсан. **~ olmak** санаа амрах, тайвширах.

müstesna *s.* 1. гойд, ер бусын, үл давтагдах, давтагдашгүй. 2. онцгой, онц, гоц, гойд. 3. *zf.* гадна, үүнээс гадна, түүнээс гадна, үл тооцон, үл оролцуулан.

müsteşar *is.* 1. зөвлөгч. 2. сайдын зөвлөх, сайдын туслах, ерөнхий нарийн бичиг.

müsteşarlık, -ğı *is.* 1. хороо, ерөнхий нарийн бичиг. "*Diş ticaret müsteşarlık.*" Гадаад худалдааны хороо. 2. ерөнхий нарийн бичгийн албан тушаал, ерөнхий нарийн бичгийн үүрэг.

müsvedde *is. esk.* ноорог. "*Müsvedde defteri.*" Ноорог дэвтэр.

müşavir *s.* ve *is.* зөвлөгч, зөвлөх.

müşkül *s.* 1. хүнд, хэцүү, хэцүү хүнд, бэрх, хатуу чанга. 2. *is.* хүндрэл, саад, бэрхшээл.

müşterek, -ği *s.* нийтийн, нийтлэг, хамтын, хамтарсан, хамтран ажиллаж байгаа.

müşterek bahis, -hsi *is.* морь уралдахад мөрийцөх тоглоом.

müşteri *is.* худалдан авагч, үйлчлүүлэгч.

mütalâa *is. esk.* 1. унших, хичээл давтах. 2. үзэл бодол, санал бодол, эрэгцүүлэл, тунгаарал. 3. бодол, санал.

müteahhit *is.* ажил гүйцэтгэгч, гэрээгээр барилга барих газар, хэлэлцээгээр ажиллагч.

müteessir *s.* 1. гутарсан, гуньсан, гунигласан. 2. нөлөөлсөн. **~ olmak** нөлөө үзүүлэх, нөлөөлөх, сэтгэгдэл төрүүлэх.

mütemadiyen *s.* үргэлж, байнга, дандаа, ямагт, хэзээд, зогсолтгүй, тасралтгүй.

mütercim *is. esk.* орчуулагч, хэлмэрч.

müteşebbis *s.* санаачлагч, үүсгэн байгуулагч, худалдаа үйлдвэрийн эзэн.

müteşekkil *s.* бүрэлдсэн, бүрдсэн, бий болсон.

müteşekkir *s.* ачийг бодох, ачийг санах, талархах, гялайх, баярласан.

mütevazı, -ı *s.* 1. даруу, төлөв, даруу зантай. 2. даруухан, даруу, энгийн, гял цал биш, хүний нүдэнд өртөхөөргүй.

mütevelli *is. huk.* итгэмжлэгдсэн өмчлөгч.

müthiş *s.* 1. аймшигт, аймшигтай, аймаар, айдас төрүүлмээр. 2. тэсэхийн аргагүй, тэвчихийн аргагүй. 3. гайхмаар сонин, гайхалтай содон. 4. "ямар гайхамшигтай зүйл вэ?" гэсэн утга илэрхийлнэ.

müttefik *s.* ve *is.* нэгдсэн, нийлсэн, эвссэн, холбоотон.

müvekkil *is.* 1. итгэмжлэгч, итгэгч, даагч, даасан хүн. 2. өмгөөлүүлэгч, өмгөөлөгдөгч.

müzakere *is.* 1. зөвлөгөөн, яриа, уулзалт, хэлэлцээ, хэлэлцээр. 2. аман шалгалт. 3. үзэл бодол, санал бодол, эргэцүүлэл, тунгаарал. **~ etmek** 1) хэлэлцэх, зөвлөн хэлэлцэх, ярилцах, эргэцүүлэх, авч хэлэлцэх. 2) аман шалгалт хийх, аман шалгалт авах.

müze *is.* музей.

müzeci *is.* музей байгуулагч, музейд ажилладаг ажилтан.

müzekkere *is.* өргөдөл.

müzik, -ği *is.* хөгжим.

müzikal, -li *s.* 1. хөгжмийн. 2. *is.* мюзикл, хөгжимт кино, хөгжимт жүжиг.

müzikçi *is.* 1. хөгжмийн зохиолч, хөгжимчин. 2. хөгжмийн багш.

müzikolog, -ğu *is.* хөгжим судлаач.

müzikoloji *is.* хөгжим судлал.

müzisyen *is.* хөгжмийн зохиолч, хөгжимчин.

müzmin *s.* 1. удаан явцтай, архаг, ужиг. 2. *mec.* байнга, үргэлж, дандаа.

müzminleşmek *(nsz)* удаан явцтай болох, архагжих, архагших.

N

n, N Турк цагаан толгойн арван долоо дох үсэг, **N** авиа.

naaş *is.* цогцос, үхдэл, хүүр.

nabız, -bzı *is. tıp.* 1. судас, лугшилт, цохилт 2. *mec.* үзэл санаа, бодол, санаа, сонирхол. **nabzı atmak** 1) судас лугших, лугших, цохилох. 2) харагдах, мэдрэгдэх, тодорхой болох. **(birinin) nabzına girmek** ухааруулах, өөрийн бодлоо зөвшөөрүүлэх/таалуулах. **nabzını yoklamak** үзэл санааг нь ойлгохыг оролдох, бодлыг нь мэдэхийг оролдох, сонирхлыг нь ойлгохыг оролдох.

nadan *s. esk.* 1. хүдлэг, харанхуй мунхаг, юм мэдэхгүй, а э-гүй, боловсролгүй. 2. *mec.* харанхуй бүдүүлэг, муу.

nadas *is.* газрыг тариалахгүй өнжөөх, намар паар хагалах. **~ etmek** газрыг тариалахгүй өнжөөх, намар паар хагалах.

nadide *s.* ховор, ховорхон, харагдаж үзэгдээгүй, их нандин.

nadim *s. esk.* харуусан, харамсан, гэмшсэн. **~ olmak** харуусах, харамсах, гэмших, гэмээ хүлээх.

nadir *s.* маш ховорхон, маш ховор, хаяа л нэг.

nadiren *zf.* заримдаа, хаяа, ганц нэг, сийрэг, хаяа л нэг.

nafaka *is.* 1. амьжиргааны хэрэгсэл, амьдрах хэрэгсэл, амь зуух зүйлс. 2. *huk.* алимент, тэтгэмж, үүрэгт тэтгэмж, ургийн тэтгэвэр. **~ bağlanmak** үүрэгт тэтгэмж олгуулах, ургийн тэтгэвэр олгуулах

nafıa *is. esk.* хөгжил цэцэглэлийн үйл ажиллагаа.

nafile *s.* 1. дэмий, хоосон, үр дүнгүй, үргүй, тусгүй, талаар. 2. дэмий, хий дэмий, хоосон.

naftalin *is. kim.* нафталин.

nağme *is.* 1. уянгалаг ая, уянгалаг аялгуу 2. хөгжмийн хөг, ноот.

nahiye *is.* 1. муж, хязгаар, район, дүүрэг, бүс нутаг, хошуу. 2. хэсэг, хэсэг газар.

nahoş *s.* эвгүй, аягүй, таагүй, хүсмээргүй, дурламааргүй, муухай.

nail *s.* хүрсэн, амжилтад хүрсэн, зорьсондоо хүрсэн, олж авсан. **~ olmak** хүрэх, хүрч очих.

naip, -bi *is.* ve *s.* хаан орлогч (хаан байхгүй үед, хаан насанд хүрээгүй үед).

nakarat *is.* 1. дууны түрлэг, дууны дахилт. 2. *mec.* залхуу хүргэмээр үгс, улиг болсон үгс. 3. *ed.* дахилт.

nakavt *is. sp.* нам цохих цохилт(бокс), нокуат, ялагдал. **~ etmek** 1) нам цохиж ялах (бокст), ялах. 2) *mec.* мадлах, мад тавих, мад болгох.

nakden *zf.* 1. мөнгөөр. 2. бэлэн мөнгөөр, бэлнээр.

nakış, -kşı *is.* 1. хээлэлт, уран хатгамал хатгах, хатгамал. 2. туурганы зураг, хананы зураг. 3. *mec.* заль, мэх, арга заль, арга мэх. **~ işlemek** хээлэх, хатгамал хатгах, хээ угалз урлах, уран хатгамал хатгах.

nakil, -kli *is. esk.* 1. зөөвөр, тээвэрлэлт, тээвэр, дамжуулалт, шилжүүлэлт 2. *is.* нүүдэл, шилжин суух, шилжилт 3. яриа, өгүүлэл, хүүрнэл 4. *is.* шилжүүлэх (ажил, алба) 5. *is.* дуурайлган хийх, хуулах (зураг, бичгийг).

nakil, -kli *is. esk.* 1. түгээх, хүргэх, дамжуулах. 2. *is.* нүүх, нүүдэл. 3. өгүүлэх, ярих, хүүрнэх. 4. *is.* томилох, үүрэгт томилох. 5. *is.* (бичиг, зураг) хувилах, буулгах. 6. *is.* орчуулах, хөрвүүлэх.

nakit, -kdi *is.* бэлэн мөнгө, мөнгө цаас.

nakledilmek *(nsz)* nakletmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

naklen *zf.* дамжуулан, дамжуулж. "*Naklen yayın.*" Шууд нэвтрүүлэг, шууд дамжуулан үзүүлэх.

nakletme *is.* тээвэр, тээвэрлэлт, зөөлт, шилжүүлэлт.

nakletmek *(-i)* 1. тээвэрлэх, зөөвөрлөх, шилжүүлэх, дамжуулах. 2. ярих, өгүүлэх, дамжуулан хэлэх, хүүрнэх.

nakliyat *is.* тээвэр, тээвэрлэлт, тээврийн ажил, зөөвөр, зөөвөрлөлт.

nakliyatçı *is.* ve *s.* тээврийн ажил эрхлэгч, тээвэрлэгч, зөөгч.

nakliye *is.* 1. тээвэр, тээвэрлэлт, тээврийн ажил. 2. тээврийн мөнгө, тээврийн үнэ.

nakliyeci *is.* тээвэрлэгч, тээврийн ажил эрхлэгч.

nakliyecilik, -ği *is.* тээврийн ажил, тээв эрлэлт, тээвэр, зөөвөр, зөөвөрлөлт.

nakşetmek *(-i, -e)* 1. чимэглэх, чимэх, хээлэх, урлах 2. хадах, тогтоох, үлдээх, хоногшуулах. "*Zihnine nakşetmek.*" Ой ухаанд нь хоногшуулах.

nakzetme *is.* **nakzetmek** үйлийн нэр.

nakzetmek *(-i)* 1. цуцлах, буцах, няцах, талаар болгох. 2. *huk.* хүчингүй болох, цуцлах, болих.

nal *is.* тах. **~ çakmak** тах хадах, тахлах. **~ toplamak** (морь)баян ходоод болох.

nalbant, -dı *is.* ve *s.* төмрийн дархан, дархан (тах хаддаг).

nalbur *is. esk.* 1. морины тах хийдэг дархан. 2. төмөр эдлэлийн худалдаачин, эрэг шурга, нугас г.м барилгад хэрэглэгдэх зүйлсийг худалдагч.

nallamak *(nsz)* 1. тах хадах, тахлах. 2. *argo.* алах.

nam *is.* 1. нэр, алдар, нэр алдар. 2. алдар, нэр, нэр цуу, нэр хүнд. **~ına** 1) төлөө, тусын тул, нэрээр, нэр дээр. 2) нэрийн өмнөөс, өмнөөс, нэрээр. **~ almak** нэр алдарших, алдарших, нэр авах. **~ kazanmak** нэртэй болох, алдартай болох, нэр алдарших, нэр олох

namaz *is.* намааз (мусульман шашинтны курааны шүлэгтэй мөргөлийн уншлага, мөргөл). "*Sabah namazı.*" Өглөөний намааз, өглөөний мөргөл. "*Akşam namazı.*" Оройны намааз, оройны мөргөл.

name *is. esk.* захиа, захидал.

namert, -di *s.* хулчгар, аймхай, туулайн зүрхтэй, өөдгүй, олиггүй, арчаагүй. **namerde muhtaç olmak** найдваргүй хүнээс тусламж гуйх хэрэгтэй болох.

namlı *s.* нэртэй, алдартай, цуутай, алдар цуутай.

namlu *is.* гол төмөр (буу, галт зэвсгийн).

namus *is.* 1. ёс суртахуун, ёс суртал, ёс зүй, эрхэм чанар. 2. шударга байдал, шударга (байх), шударга зан, үнэнч зан, шулуун шударга байдал. 3. онгон, цэвэр ариун байдал, явдал үйл шударга, ариун явдал, ариун ёс суртахуун. **~lu yaşamak** ёс суртахуунтай амьдрах, шударга амьдрах, шударга явах, нэр төртэй амьдрах.

namuslu *s.* 1. ёс суртахуунтай, нэр хүндтэй, эрхэм чанартай. 2. *tkz.* шулуун, шударга, үнэнч, заль мэхгүй.

namussuz *s.* ёс суртахуунгүй, ёс сурталгүй, ёс зүйгүй, нэр хүндгүй.

namzet, -di *is.* 1. нэр дэвшигч. 2. *hlk.* сүйт хүн, сэтгэлт хүн.

nan *is.* талх.

nane *is. bot.* батраш, гаа. "*Nane şekeri.*" Гаатай чихэр. **~ yemek** бүдүүлэг алдаа гаргах, зохисгүй зүйл хийх, эвгүй зүйл хийх.

naneli *s.* гаатай.

nankör *s.* ач тус мэддэггүй, ач хариулдаггүй. ач санадаггүй, ач боддоггүй, тус мэддэггүй.

nankörleşme *is.* тус мэддэггүй байдал, ач хариулдаггүй байдал, ач боддоггүй байдал.

nankörleşmek *(nsz)* ач тусыг мартах, ачийг бодохгүй байх, тусыг мартах, ачийг санахгүй байх.

nankörlük, -ğü *is.* 1. ач хариулахгүй байх, ач санахгүй байх, ач бодохгүй байх. 2. ач тус мэддэггүй зан, тус мэддэгүй зан.

nar (I) *is. bot.* 1. анар жимсний мод. 2. анар жимс.

nâr (II) гал. **~a yakmak** хорлох, хорлон сүйтгэх, хор хүргэх, гэмтээх.

nara *is.* 1. орь дуу, зүрх зүсэм дуу, хашгираан, орилоон. 2. согтуу хүний хашгираан. **~ atmak** орилох, хашгирах, орь дуу тавих

narenciye *is. bot.* (жүрж, бэрсүүт жүрж, нимбэг зэрэг) жимс мод.

nargile *is.* наргилэ (төмбэки хэмээх нэгэн төрлийн тамхины утааг усан хоолойгоор дамжуулан татахад зориулсан хэрэгсэл).

narh *is.* албан ёсоор хатуу тогтоосон үнэ. **~ koymak** албан ёсны үнэ тогтоох.

narin *s.* 1. нарийн, наалинхай, нарийн сайхан, энхрий, ялгуум, ялдам, гуалиг, эелдэг зөөлөн. "*Çok narin bir sesi var.*" Түүний дуу их ялгуум. 2. эмзэг, хэврэг, турьхан. "*Narin çiçek.*" Эмзэгхэн цэцэг.

narkoz *is. tıp.* наркоз, мэдээ алдуулагч. **~ vermek** наркозонд оруулах, мэдээ алдуулах, бадайруулах.

nas, -sı *is. esk.* догма (юмыг ямар ч шүүмжлэлгүй сохроор бишрэн дагах буюу хэлбэрийг баримтлах үзэл), тогтсон таалал, ягшмал номлол.

nasıl *s.* 1. ямар, хэр. 2. *zf.* яаж, хэрхэн, яасхийж, ямархуу, ямар янзаар. 3. яаж, юу гэж, яагаад. 4. "–гүй байхын арга байна уу" гэсэн утгатай. "*Bütün bu yaptıklarından sonra ona nasıl kızmam?*" Түүний энэ бүх хийсэн зүйлд уурлахгүй байхын арга байна уу? 5. ямар их, яасан их, юутай их. "*Seni nasıl sevdiğimi keşke bir bilsen.*" Миний чамд ямар их хайртайг мэддэг ч болоосой. 6. гарцаагүй, эргэлзээгүй, лавтай. "*Bak nasıl sınıfı geçecek!*" Хараарай тэр эргэлзээгүй шалгалтаа давах болно. 7. "би чамд хэлээгүй юу, харав уу?" гэсэн утгатай. "*Nasıl, kitap kiminmiş?*" За харав уу, ном хэнийх байна даа? 8. яахаараа, яагаад. "*Okula nasıl gitmez!*" Яахаараа хичээлдээ явдаггүй юм бэ! 9. *ünl.* Юу гэнэ ээ? юу гэсэн бэ? эсвэл "ямар байна таалагдав уу" гэсэн зэмлэсэн утгатай. "*Nasıl, bir daha söyler misiniz? -Nasıl, iyi oldu mu?*" Юу гэсэн бэ? та дахиад хэлдээ. - Ямар байна даа таалагдав уу, сайхан байна уу? **~ olsa** ямар ч гэсэн, яадаг ч гэсэн, юу ч болтугай, эрт орой. **~sınız** таны лагшин тунгалаг уу?. бие тэнхээ сайн уу?, сайн байна уу?

nasılsa *zf.* 1. яасан нь мэдэгдэхгүй, ямар учиртай нь мэдэгдэхгүй, үл мэдэгдэх шалтгаанаар. 2. лав, лавтай яа, зайлшгүй, эрт орой, эргэлзээгүй, гарцаагүй.

nasır *is.* эвэр, холгодос, холгуу. **~ bağlamak** 1) эвэрших, эвэр ургах, холгодостой болох, холгуутай болох. 2) *mec.* хатуу сэтгэлтэй болох, цэвдэг сэтгэлтэй болох.

nasırlaşmak *(nsz)* 1. эвэр ургах, эвэрших. холгодостой болох, холгуутай болох. 2. хатуу сэтгэлтэй болох, цэвдэг сэтгэлтэй болох.

nasırlı *s.* эвэртэй, холгодостой, холгуутай.

nasihat, -ti *is.* сургамж, сургаал. **~ etmek** сургаал хэлэх/айлдах, сургамжлах.

nasip, -bi *is.* 1. хувь, хэсэг хувь. 2. хувь тохиол, хувь зохиол. 3. хувь заяа, хувь тавилан, тавилан, заяа төөрөг. 4. өдрийн орлого. **~ olmak** 1) боломж олдох, завшаан тохиох, хувь оногдох, хувь заяах, хувь хүртэх. 2) (баяр баясгалан, сайхан зүйлс) тохиох, учрах, хүрэх. **nasibini almak** сайн санаа авах, сайхан санаа авах, тусгаж авах.

nasiplenmek *(-den)* сайн санаа авах, сайхан санаа авах, тусгаж авах.

navlun *is.* 1. далайгаар тээвэрлэх ачаа. усан замын ачаа. 2. далайн тээврийн хөлс.

nalyon *is.* 1. нөйлон, нийлэг эд. 2. *s.* нейлоноор хийсэн, нөйлонон. 3. *s. mec.* хуурамч, дууриамал, хиймэл, зохиомол. **~ fatura** *is.* барааны хуурамч падаан, барааны хуурамч инвойс.

naz *is.* 1. сээтгэнүүр зан, сээтгэнэл, аальгүй зан. 2. маяглал, маяг, тунирхуу зан, үнэрхүү зан. 3. эрх танхи зан, эрх зан. **~ etmek** маяглах, тунирхах, үнэрхэх, гуйлгуулах, дургүй мэт дүр эсгэх. **~ı geçmek** хүссэнээ хийлгэх нөлөөтэй байх, хүссэнээ хийлгэж чаддаг байх. **~ını çekmek** хүссэн бүхнийг нь биелүүлэх.

nazar *is.* 1. харц, харах. 2. *esk.* үзэл, бодол, үзэл бодол. 3. атаархалын хорон харц, цагаан хэл ам, нүдний хор. **~ değmek** цагаан хэл ам тусах, нүдний хор орох. **~ında** –ний бодлоор, –ний үзэж байгаагаар, –ний бодож байгаагаар. **~ boncuğu** цэнхэр шүр (цагаан хэл амнаас, нүдний хорноос хамгаалдаг гэж итгэдэг).

nazaran *zf.* –тэй харьцуулахад, харьцуульж үзэхэд, жишиж үзэхэд.

nazariye *is. esk.* онол.

nazım *is. ed.* яруу найраг, шүлэг.

nâzım *s.* 1. эмхлэх, цэгцлэх, зохион байгуулалттай байлгах. 2. *is. ed.* шүлэгч, яруу найрагч.

nazır *s.* 1. нэг зүг рүү харсан (гэр, байр, өрөө г.м). 2. *is. esk.* сайд.

nazik *s.* 1. эелдэг, хүндэтгэлтэй, найрсаг. 2. нарийн, наалинхай, ялдам, ялгуум. 3. эмзэг, хэврэг, турьхан.

nazikçe *zf.* эелдгээр, эелдэгхэн, эелдэг, найрсагаар, найрсагхан, ялдамхан.

nazikleşmek *(nsz)* 1. эелдэг хандах, найрсаг хандах. 2. эмзэг болох, хурцдах.

naziklik, -ği *is.* эелдэг байдал, ялдам зан, эелдэг ааль, боловсон байдал.

nazlanmak *(nsz)* 1. үнэрхэх, тунирхах, эрхэмсэглэх. 2. дургүй мэт дүр эсгэх, гуйлгуулах.

nazlı *s.* 1. үнэрхүү зантай, эрхэмсэг зантай, тунирхуу, тунимтгай, маягтай. 2. энхрий хайрт, хараад хараад ханашгүй, эрх танхи, танхи.

ne, -yi *zm.* 1. юу, юм. 2. юу, юу гэнэ ээ! гайхшралыг илэрхийлнэ. 3. бүхэн, юу л байна. "*Ne görse almak istiyor.*" Харсан бүхнээ авах гэдэг. 4. *s.* аль, ямар. "*Güzel heykel, ne yandan bakarsan gene güzel.*" Сайхан хөшөө, аль ч талаас нь харсан сайхан хэвээрээ л байна. 5. *zf.* (гайхсан үед) ямар, ямар гээчийн, юу гээчийн. "*Ne güzel çiçek.*" Ямар гоё цэцэг вэ? 6. ямар хамаатай юм бэ? "*Sana ne.*" Чамд ямар хамаатай юм бэ? **~ arar** тэрэнд яаж байх вэ дээ? хаанаас байх вэ дээ түүнд? түүнд байхгүй. **~ çare** яая гэх вэ! арга чарга алга даа, яая гэх вэ! **~ de olsa** ямар ч гэсэн, юутай ч атугай, яадаг ч атугай. **~ denli** хэр зэ́рэг, ямар. **~ dese beğenirsin**? юу хэлсэн гэж санана, юу гэсэн гээч. **~ fayda** (нэгэнт өнгөрсөн хойно) юунд, яах гэж, ямар хэрэгтэй юм бэ? **~ haddine!** тэр яаж зүрхлэнэ вэ? **~ münasebet** юу гэж тийм юм байх вэ? юу боллоо гэж, мэдээжийн хэрэг тийм юм байхгүй. **~ olur ne olmaz** юу ч гэсэн, ямартай ч болов, юмыг яаж мэдэх вэ, юутай ч болов. **ne yapıp yapıp** яаж ийгээд, яаж ийж байгаад, ямар ч байсан, ямар нэгэн аргаар. **ne zaman** хэзээ.

nebat *is. esk.* ургамал.

nebati *s. esk.* ургамлын, ургамлаас гаралтай, ургамлаас гардаг.

necat *is. esk.* чөлөөлөлт, салах, ангижрах, зайлсхийх. **~ bulmak** чөлөөлөгдөх, суллагдах, ангижрах, салах.

nece *zf.* ямар хэлээр, ямар хэл дээр.

nedamet *is.* гэмшил, харуусал **~ duymak** гэмших, харуусах.

neden *is.* 1. учир, шалтгаан,учир шалтгаан, шалтаг, сэдэл. 2. *zf.* яагаад, юунаас болоод, юунаас шалтгаалж. 3. *is. fel.* шалтгаан, үндсэн суурь. **~ olmak** шалтгаан болох, шалтаглах, хүргэх, сэдэл төрүүлэх.

nedeniyle *zf.* учраас, шалтгааны улмаас, шалтгийн улмаас.

nedense *zf.* яагаад ч юм, ямар нэг үл мэдэх шалтгаанаас.

nedensel *s.* учир шалтгааны, учир шалтгаантай холбогдолтой, шалтгааны нөхцөлийг илэрхийлсэн.

nedensellik, -ği *is. fel.* шалтгаант чанар, шалтгааны холбоо, нөхцөлт.

nedensiz *s.* 1. шалтгаангүй, учир шалтгаангүй, шалтаггүй. 2. *zf.* шалтгаан байхгүй байхад, шалтгаангүйгээр.

nedim *is. esk.* 1. найз, анд нөхөр. 2. салбадай, алиа салбадай.

nedime *is. esk.* 1. эмэгтэй найз. 2. хадагтайн үйлчлэгч.

nefer *is.* 1. цэрэг, жагсаалын цэрэг. 2. хувь хүн, хэн нэгэн.

nefes *is.* 1. амьсгаа, амьсгал. 2. (мухар сүсэгээр өвчтэй хүнийг эдгээх гэж) шившлэг хийх, тарнидах, тарни унших 3. тамхи уушгилах. 4. *mec.* амь бүхий юм. **~ almak** 1) амьсгал авах, амьсгалах, амьсгаа авах. 2) амрах, амс хийх. 3) тайвшрах, тайтгарах, амьсгаа авах. **~ çekmek** 1) тамхи уушгилах, уушгилах. 2) хар тамхи татах. **~i kesilmek veya tutulmak** 1) амьсгаа давхцах, амьсгаадах, амьсгал хураах. 2) *mec.* бишрэх, шүтэн бишрэх. **bir ~te** агшин зуур, нэг амьсгаагаар, дор нь. **~ borusu** мөгөөрсөн хоолой, цагаан хоолой.

nefeslik, -ği *is.* 1. агшин. 2. агаар авах газар, агаар авах нүх, хий татах нүх, агаар сэлбүүр.

nefis, -fsi (I) *is.* 1. өөрийн "би", амь, хувь хүн, бие хүн, хүний мөн чанар, дотоод сэтгэл. "*İnsan yalnız nefsini düşünmemeli.*" Хүн зөвхөн амиа бодох ёсгүй. "*Nefsine düşkün.*" Амиа, амиа хичээсэн, аминдаа хайртай, хувиа хичээсэн. 2. хүний идэх уух бүх л хэрэгцээ. **nefsine uymak** хүсэл тачаалдаа дийлдэх, бие мах бодийн хүсэлдээ автагдах, биеэр нүгэл үйлдэх.

nefis (II) *s.* онц сайхан, маш гоё, маш сайхан, гайхамшигтай сайхан, хосгүй сайхан.

nefret *is.* 1. үзэн ядалт, дургүйцэл 2. жигшил, зэвүүцэл. **~ duymak** жигших, зэвүүцэх. **~ etmek** 1) үзэн ядах. 2) тэсэж чадахгүй байх, жигших, зэвүүцэх. **~ uyandırmak** үзэн ядах сэтгэл төрүүлэх.

nefrit *is. tıp.* бөөрний үрэвсэл.

neft *is.* нефт.

negatif *s.* 1. негатив, сөрөг, сөргүү. 2. *mat* ve *fiz.* хасах, хасах хэмжигдэхүүн, сөрөг хэмжигдэхүүн. 3. *is.* зургийн хальсны негатив.

nehir, -hri *is.* гол мөрөн, гол.

nekahet *is.* тэнхэл дорой, бие сул (байх), сул (өвчний дараа).

nem *is.* 1. чийгшилт, шүүдэр. 2. чийг, нойтон.

nema *is.* 1. өсөлт, хөгжилт, дэвшилт, дэгжилт. 2. *ekon.* хүү, процент.

nemlendirici *s.* чийгшүүлэгч.

nemlendirmek *(-i)* чийгтүүлэх, чийгтэй болгох, норгох.

nemlenme *is.* nemlenmek үйлийн нэр.

nemlenmek *(nsz)* чийг болох, чийгших, норох.

nemli *s.* 1. чийгтэй, нойтон. 2. *mec.* (нүд нь) нойтон, нулимстай.

nemrut, -du *s.* (Вавилын хааны нэрээс үүдэн гарсан) харгис, хэрцгий, хатуу ширүүн, догшин.

nene *is.* хөгшин ээж, эмэг ээж, эмээ.

nerde *zf. bk.* нередө.

nerden *zf. bk.* нередөн.

nere *zm.* 1. ямар газар, аль газар. 2. аль тал, аль хэсэг, аль хавь (эрхтэн, биөийн). **~ye?** хаашаа? "*Nereniz ağrıyor?*" Таны хаана чинь өвдөж байна?/Таны аль хавиар чинь өвдөж байна?

nerede *zf.* 1. хаа, хаана. 2. юу байх вэ дээ? хаана байх вэ дээ? яаж байх вэ дээ? "*Hatıralarımı günü gününe yazacaktım ama nerede?*" Би дурсамжаа өдөр болгон бичье гэж байсан болов ч тийм боломж хаана байх вэ дээ? **nerede,... nerede** хоёр юмны хоорондох зайг болон жишиж боломгүй ялгааг илэрхийлнэ. "*Hovıd nerede, Darhan nerede!*" Ховд хаана билээ дээ, Дархан хаана билээ дээ.

nereden *zf.* 1. хаанаас. 2. хаанаас, ямар газраас, яаж, ямар эх сурвалжаас.

neredeyse *zf.* удахгүй, удалгүй, бараг.

nereli *s.* хаанаас, хаанаас ирсэн, хаанахынх, аль газрынх вэ?

nereye *zf.* хаашаа, хаа хүрэх вэ.

nergis *is. bot.* нарцисс цэцэг.

nesep, -bi *is. esk.* омог, овог, гарал, гарвал, язгуур, удам.

nesil, -sli *is.* 1. үе, үе удам, үр удам, ач үр, хойч үе, залгамж үе. "*Yeni nesil.*" Шинэ үе, залгамж үе. 2. (амьтадын хувьд) үр хөврөл, үр, ураг, хээл. **nesli tükenmek** үгүй болох, устах, мөхөх, алга болох, угсаа тасрах, удам тасрах.

nesir *is.* үргэлжилсэн үгийн зохиол, хүүрнэл зохиол.

nesne *is.* 1. юм, зүйл, эд юм, биет, объект. 2. *gr.* тусагдахуун.

nesnel *s.* 1. юмсын, юмстай холбоотой. 2. обьектив, бодит, бодьтой, үнэн зөв. алагчлалгүй, алаглалгүй.

neşe *is.* 1. баяр, баясгалан, хөөр, хөөр баяр, баяр баясгалан, зугаатай. 2. халамцуу байх. **neşesi yerinde** баяртай, баясгалантай, хөөр баяртай, баяр баясгалантай.

neşelendirme *is.* neşelenmek үйлийн нэр.

neşelendirmek *(-i)* баясгах, баярлуулах, хөгжөөх, зугаацуулах, цэнгээх.

neşelenme *is.* баярлах, баясах, хөөрөх, зугаацах, цэнгэх.

neşelenmek *(-e, -den)* баярлах, баясах, хөөрөх, зугаацах, цэнгэх.

neşeli *s.* баяртай, баясгалантай, хөөртэй, зугаатай, цэнгэлтэй, хөгжилтэй.

neşesiz *s.* сэтгэлээр унасан, гутарсан, гутрангүй, гунисан.

neşir, -şri *is.* 1. радио, төлөвизээр нэвтрүүлэх, цацах, тараах, тархаах, нийтлэх. 2. нэвтрүүлэг, хэвлэл, хэвлэл нийтлэл.

neşretmek *(-i)* 1. тараах, тархаах, цацах, түгээх. 2. нэвтрүүлэх, хэвлэн нийтлэх, нийтлэх, хэвлэх.

neşriyat *is.* хэвлэл, хэвлэл нийтлэл.

neşter *is. tıp.* хоёр иртэй хутга.

net *s.* 1. тод, тодорхой, тод үзэгдэх, тод томруун. 2. цэвэр (тоо хэмжээ). 3. тодорхой, ойлгомжтой, илэрхий.

netameli *s.* 1. заналхийлсэн, аюул зөгнөсөн, аюултай, осолтой. 2. бүтэлгүй, үргэлж юманд өртдөг.

netice *is.* үр ашиг, үр дүн, үр дагавар.

neticelendirmek *(-i)* төгсгөх, дуусгах, шувтлах.

neticelenmek *(nsz)* дуусах, шувтрах, төгсөх, үр дүн гарах.

neticesiz *s.* үр дүнгүй, бүтээлгүй, ашиггүй, амжилтгүй, үр өгөөжгүй.

nevi, -v'i төрөл, зүйл, сорт, зэрэг, анги, маяг.

nevresim *is.* хөнжлийн даавуу.

nevruz *is.* 1. хуучин тооллоор хаврын эхний өдөр. 2. хаврын баяр, Наурыз.

ney *is.* зэгсэн лимбэ, зэгсээр хийсэн лимбэ. **~ üflemek** зэгсэн лимбэ үлээх.

neyse *bağ.* 1. нэг их чухал биш л дээ, зүгээр дээ, за яах вэ дээ, одоо яах вэ дээ, одоо яах вэ дээ өнгөрсөн хэрэг, нэгэнт болсон юм яах вэ. 2. за юу ч байлаа гэсэн, за одоо больё, за одоо дуусгая, юу ч боллоо гэсэн, яалаа ч гэсэн яахав.

neyzen *is.* зэгсэн лимбэчин.

nezaket *is.* 1. эелдэг зан ааш, эелдэг чанар, боловсон зан, ялдам байдал, хүндэтгэлтэй хандах. 2. нарийн, уран, хурц (ажил ямарваа байдлын хувьд).

nezaketsiz *s.* эелдэг бус, эелүй, бүдүүлэг, эрээ цээргүй, ёс мэдэхгүй.

nezaketsizlik, -ği *is.* бүдүүлэг зан, ёсгүй байдал, эелдэг бус байдал.

nezaret *is.* 1. харах, хянах, цагдах. 2. *esk.* яам. 3. үзэх, харах. 4. хяналт, хараанд байх. 5. хяналт, шалгалт, үзлэг. **~ etmek** шалгах, хянах, харгалзах. **~e almak** хяналтандаа авах.

nezaretli *s.* харагдах байдалтай, харагдах зүйлтэй, үзэгдэх төрхтэй.

nezih *is.* ариун, ариун явдалтай, үнэнч шударга, ёс суртхануунт.

nezle *is. tıp.* хамрын ханиад, хамар битүүрэх. **~ olmak** хамрын ханиад хүрэх, хамар битүүрэх.

nice *s.* **ve** *zf.* 1. хэд, хичнээн, хэдий чинээ, хир зэрэг, хир. 2. нилээд, их, олон, хавигүй.

nicel *s.* 1. тооны, тоо хэмжээний, олон цөөний, их багын. 2. тоон тодорхойлтод ордог.

nicelik, -ği *is.* 1. тоо хэмжээ, тоо. 2. хэмжээ, хэмжигдэхүүн, их бага, олон цөөн, чинээ.

niçin *zf.* яагаад, ямар шалтгаанаар, ямар үндэслэлээр, юунд.

nida *is. esk.* 1. дуудах, хашгирах. 2. *gr.* аялга үг.

nihai *s. esk.* эцсийн, төгсгөлийн, сүүлчийн. **~ kararı** *is. huk.* шүүхийн эцсийн шийдвэр, эцсийн шийдвэр.

nihan *s.* нууц, нууцгай.

nihayet *is.* 1. төгсгөл, эцэс, сүүлч. 2. *zf.* эцэст нь, сүүлд нь, төгсгөлд нь, эцэстээ. **~ vermek** 1) харилцаагаа таслах, зуршилаа орхих, болих. 2) дуусгах, гүйцээх, эцэс болгох, төгсгөх, эцэслэх.

nihayetinde *zf.* эцэст нь, сүүлд нь, төгсгөлд нь, эцэстээ.

nihayetsiz *s.* эцэс төгсгөлгүй, хязгааргүй, дуусашгүй, тасралтгүй.

nikah *is.* гэрлэлт, ураг болог, нөхөрт гарах, эхнэр авах. **~ kıymak** гэрлэлт батлах, эхнэр нөхөр болсныг хууль ёсоор мэдэгдэх. **~ tazelemek** салсан хүнтэйгээ дахин гэрлэх.

nikahlanmak *(nsz, -ө; -le)* 1. гэрлэх. 2. хууль ёсоор гэрлэлтээ батлуулах.

nikahlı *is.* ve *s.* гэрлэсэн, гэр бүлтэй болсон, ураг баригдсан, эхнэр, нөхөр.

nikahsız *s.* 1. хууль ёсоор гэрлэлтээ батлуулаагүй. 2. *zf.* гэрлэлтээ батлуулалгүйгээр. **~ yaşamak** хамт амьдрах, гэрлэлтээ батлуулалгүйгээр амьдрах.

nikel *is. kim.* никель, диц (химийн махбодь, хайлц муутай мөнгөлөг цагаан төмөрлөг)

nikotin *is. kim.* бохь, никотин

nilüfer *is. bot.* удвал цэцэг

nimet *is.* 1. хишиг, бурхны хишиг, бурхны аврал, хайр, энэрэл. 2. сайхан амьдарахад хэрэгцээтэй бүхэн. 3. ялангуяа талх, идээ, унд. 4. *mec.* сайхан зүйлс, сайхан хэрэг. "*Evinizin iş yerinize bu kadar yakın oluşu nimet.*" Танай гэр чиний ажилтай ийм ойрхон байгаа нь сайн хэрэг.

nine *is.* эмэг эх, эмээ.

ninni *is.* бүүвэй, бүүвэйн дуу.

nisaiye *is. tıp.* эмэгтэйчүүдийн өвчин судлал, гинекологи.

nisaiyeci *is.* ve *s.* эмэгтэйчүүдийн эмч, эмэгтэйчүүдийн өвчин судлаач.

nisan *is.* дөрөвдүгээр сар. **~ balığı** дөрвөн сарын нэгний тоглоом.

nispet *is.* 1. харьцаа, дүгнэлт, харьцуулах, жиших, зүйрлэх, адилтгах. 2. харилцан хамаарал, харилцан холбоо, харилцаа, барилдлага, холбоо. 3. *zf.* уурлуулах гэж, хардуулах гэж, хилэгнүүлэх гэж, гомдоох гэж, тэгэхээс тэг гэж, зориуд, албаар хийх. "*Bunu bana nispet yapıyor.*" Тэр, үүнийг намайг уурлуулах гэж хийж байна. **~ etmek** харьцуулах, жиших, зүйрлэх, адилтгах. **~ yapmak** уурыг хүргэх, хилэгнүүлэх. **~i olmak** харилцан холбоотой байх, харилцаатай байх.

nispetçi *is.* хүн уурлуулах дуртай хүн.

nispeten *zf.* 1. харьцуулбал, зүйрлэхэд, жишихэд, орвол. 2. харьцангуй, нэлээн.

nişan *is.* 1. тэмдэг, ул мөр, шинж тэмдэг. 2. сүй тавих ёс. 3. сүй тавих. "*Nişan yüzüğü.*" Сүйн бөгж. 4. бай, өртөх зүйл, обьект. **~ almak** бай авах, онилох. **~ yapmak** сүй тавих ёслол хийх, сүй тавих. **~ı bozmak** сүйтээ цуцлах.

nişancı *is.* мэргэн буудагч.

nişanlamak *(-i, -le)* 1. сүй тавих. 2. бай авах, онилох. 3. тэмдэг тавих, тэмдэглэх.

nişanlanmak *(nsz, -le)* сүй тавих.

nişanlı *s.* 1. сүйт(хүн). 2. *is.* тэмдэгтэй хүн, шинж тэмдэгтэй хүн.

nişasta *is.* төмсний гурил, цардас, цардуул, крахмал.

nitekim *bağ.* үнэхээр, үнэндээ, жинхэнээсээ, ямар ч байсан, ямар ч гэсэн.

niteleme *is.* тодорхойлох, тодорхойлон харуулах, тодотгох, тодруулах.

nitelemek *(-i)* тодорхойлох, тодорхойлон харуулах, тодотгох, тодруулах.

nitelendirme *is.* тодорхойлох, тодорхойлон харуулах, тодотгох, тодруулах.

nitelendirmek *(-i)* тодорхойлох, тодорхойлон харуулах, тодотгох, тодруулах.

nitelik, -ği *is.* 1. чанар, шинж, шинж чанар, онцлог чанар, онцлог, эрдэм, чадал, араншин, гол шинж, байнгын шинж, тодотгол. 2. чанар, түвшин. 3. *fel.* онцлог чанар, өвөрмөц шинж.

nitelikli *s.* 1. шинж чанартай, онцлогтой. 2. өндөр чанартай, чанарын шаардлага хангасан.

niteliksiz *s.* 1. онцлог шинжгүй, онцлоггүй. 2. чанаргүй, чанарын шаардлага хангаагүй.

niye *zf.* яагаад, ямар учраас.

niyet *is.* санаа, зорилго, бодол, цаад санаа, цаадах бодол, бүтүү санаа, далд санаа. **~ etmek** төлөвлөх, бодох, зорих, санаатай байх, завдах.

niyetlenmek *(-e)* 1. төлөвлөх, бодох, зорих, санаатай байх. 2. мацаг барихаар шийдэх, мацаг барихаар болох.

niyetli *s.* 1. санаатай, зорилготой, бодолтой. 2. мацаг бариж буй.

niyetsiz *s.* 1. санаагүй, зорилгогүй, бодолгүй. 2. мацаг баридаггүй.

nizam *is.* 1. эмх цэгц, тогтолцоо. 2. дүрэм, журам, зарчим, дүрэм журам.

nizamlı *s.* 1. эмх цэгцтэй, эмх замбараатай. 2. дүрэмд нийцсэн, дүрэм журмын дагуу.

nizamname *is.* дүрэм, журам.

nizamsız *s.* 1. эмх цэгцгүй, эмх замбараагүй. 2. дүрэм журмаас гадуур.

Noel *z. is.* Христосын мэндэлсэн өдөр, Зул сарын баяр. **~ ağacı** шинэ жилийн сүлд мод. **~ baba** өвлийн өвгөн.

nohut, -du *is. bot.* буурцагны төрлийн нэгэн ургамал.

noksan *is.* дутуу, дутагдал, хомсдол, согог, гажиг, бүрэн бус/төгс бус байдал.

noksanlık, -ğı *is.* дутагдал, дутуу, хомсдол, согог, гажиг, дутуу гуцуу байдал, төгс бус байдал.

noksansız *s.* ve *zf.* бүрэн, дүүрэн, төгс, төгс сайн, бүгдийг, үнэмлэхүй.

nokta *is.* 1. цэг, цэгэн толбо, од. 2. *mat.* цэг. 3. *gr.* цэг. 4. цэг, газар, байр. 5. харуулын газар, манааны газар, байр. пост. 6. сэдэв, сэдвийн чухал хэсэг, гол хэсэг.

noktalamak *(-i)* 1. цэг тавих, цэглэх. 2. цэг тэмдэг тавих. 3. *mec.* цэглэх, дуусгах, дуусгав ар болгох, болих.

noktalanmak *(nsz)* noktalamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

noktalı *s.* цэгтэй, цэгүүдтэй.

noktalı virgül *is.* цэгтэй таслал ";".

nominal, -li *s.* нэрлэсэн, дурдсан, дуудсан. "*Nominal değer.*" Нэрлэсэн өртөг, нэрлэсэн үнэ.

normal, -li *s.* 1. хэвийн, ердийн, жирийн, энгийн. 2. *is.* хэвийн байдал, хэвийн зүйл. 3. *mat.* перпендикуляр, босоо эгц шугам.

Norveçli *z. is.* Норвеги хүн.

nostaljı *is.* 1. эх орноо санах. 2. өнгөрсөнөө дурсан санах, гуних.

nostaljık, -ğı *s.* эх орноо санасан, эх орноо мөрөөдсөн.

not *is.* 1. тэмдэглэл, тэмдэглэл бичих. 2. дүн, үнэлгээ, оноо. 3. *mec.* дүгнэлт, үнэлэлт. **~ almak** 1) тэмдэглэл хийх, тэмдэглэж авах, тэмдэглэх. 2) оноо авах, дүн авах, үнэлгээ авах. **~ düşmek** тэмдэглэл бичих. **~ tutmak** тэмдэглэл хөтлөх, бичих, бичиж авах, тэмдэглэх. **~ vermek** 1) дүгнэлт өгөх, дүгнэх, үнэлэх. 2) дүн өгөх, үнэлгээ өгөх, оноо өгөх.

nota *is. müz.* 1. нот. 2. дипломат мэдэгдэл.

notalama *is. müz.* нотлох.

notalamak *(-i) müz.* нотлох.

noter *is.* 1. нотариат, бичиг баримт батлагч. 2. нотариатын газар.

nöbet *is.* 1. ээлж, ээлж дараа. 2. жижүүр, ээлж, ажлын ээлж, харуул 3. өндөр халуунтай байх, татах, унаж татах. 4. өвчин хөдлөх. **~ beklemek** 1) жижүүр хийх, жижүүрлэх, ээлжийн алба хаах. 2) жижүүрлэн хүлээх.

nöbetçi *s.* ve *is.* ээлжийн, жижүүр. "*N betçi doktor.*" Жижүүр эмч, ээлжийн эмч.

nöbetçilik, -ği *is.* ээлж, жижүүр.

nöbetleşe *zf.* ээлжлээд, ээлжээр, жижүүрлээд, ээлж дараагаар.

nöbetleşme *is.* ээлжлэх, сэлгэх.

nöbetleşmek *(nsz)* ээлжлэх, сэлгэх.

nörolog, -ğu *is. tıp* нервопатолог, мэдрэлийн эмч.

nöroloji *is. tıp* 1. нерволог, мэдрэл судлал. 2. мэдрэлийн тасаг.

nötr *s.* 1. төвийг сахигч, төвийг баримтлагч. 2. саармаг(бодис,юм).

numara *is.* 1. номер, тоо, дугаар. 2. хэмжээ (хувцасны), размер. 3. дэс дугаар. 4. дугаар. 5. тоглолт, жүжиг. 6. заль, мэх, заль мэх, мэх гох, луйвар. **~ yapmak** *argo* аяглах, дүр эсгэх, дүр үзүүлэх, хуурамчаар баашлах, худлаа жүжиглэх.

numaracı *s. tkz.* дүр үзүүлэгч, дүр эсгэгч, худлаа жүжиглэгч.

numaralama *is.* дугаарлах, дугаар тавих.

numaralamak *(-i)* дугаарлах, дугаар тавих.

numaralı *s.* 1. дугаартай, дугаарт. 2. дугаарласан, дугаар бүхий.

numarasız *s.* 1. дугааргүй, дугаарлаагүй. 2. дугааргүй, номергүй (нүдний шил). "*Numarasız gözlük.*" Номергүй шил, энгийн шил.

numune *is.* дээж, маяг, загвар, үлгэр.

nur *is.* 1. гэрэл, гэгээ, гэрэл гэгээ, туяа. 2. Бурханы далд хүчний улмаас гарсан гэж итгэдэг гэрэл. **~ içinde yatsın** нас барсан сайн хүмүүсийн хойноос "Сүнс нь амар амгалан байх болтугай." гэсэн утгаар хэлнэ.

nurlanmak *(nsz)* 1. гялалзах, гэрэлтэх, туяарах, гэрэл гаргах. 2. гэгээ орох, гэгээн болох, гэгээрэх.

nurlu *s.* 1. гялалзсан, гэрэл сацруулсан, гялалздаг. 2. *mec.* гэгээн, хүндэлмээр.

nutuk, -tku *is.* 1. үг, яриа, хэлсэн үг. 2. яриа, яриа ярилцлага, илтгэл. **~ çekmek** нурших. **~ vermek** илтгэх, үг хэлэх.

nüfus *is.* 1. хүн 2. хүн ам, оршин суугчид. "*Nüfus cüzdanı.*" Иргэний үнэмлэх.

nüfüs sayımı *is.* хүн амын тоо бүртгэл.

nüfuz *is.* 1. нэвтрэх, нэвтлэх, нэвчих, нэвтрэх чанар. 2. нөлөө, эрхшээл. **~ etmek** 1) нэвтлэх, нэвтрэх, нэвчих. 2) нөлөөлөх.

nüfuzlu *s.* 1. нөлөөтэй, нөлөө бүхий, үгээрээ байлгадаг, эрх бүхий. 2. өндөр албан тушаал, дээд албан тушаал.

nükleer *s. fiz.* цөмийн. "*Nükleer silahlar.*" Цөмийн зэвсэг.

nüksetmek *(nsz)* сэдрэх, өвчин дахин үгдрэх, өвчин хөдлөх, өвчин дахих.

nükte *is.* 1. хошин үг, шог үг, хошигнол, хэрсүү зэмлэл, нарийн утгатай хошигнол. 2. нарийн утга, цаад утга, хошигнол.

nüsha *is.* 1. хувь ширхэг. "*Bu eserin üç nüshası daha var.*" Энэ бүтээлээс дахиад гурван хувь байгаа. 2. дугаар (сэтгүүл, сонин). 3. хуулбар, адил хувь.

nüzul, -lü *is. esk.* тархинд цус харвалт, саа дайралт. **~ inmek** тархинд цус харвах, саа дайрах.

O

o, O Түрк цагаан толгойн арван найм дах үсэг, О авиа.

o *zm.* 1. тэр (гуравдугаар биеийн төлөөний үгийн ганц тоо). 2. тэр, өнөөх, чухам тэр. 3. *s.* нөгөө, цаад, тэр (хол байгаа эд зүйл, хүний хувьд хэрэглэнэ). **o gün bugün** тэр цагаас хойш. **o kadar** 1) төдий, төдий чинээ, төчнөөн,

өчнөөн, дэндүү. "*O kadar çok işi bir insan nasıl tek başına yapar?*" Төчнөөн их ажлийг нэг хүн яаж ганцаараа хийх вэ дээ? 2) гүйцээ (уур сүрдүүлгийг илэрхийлсэн утгаар хэрэглэнэ). **onun için** ийм учраас, иймээс, ингэхлээр, тийм учраас, тэгэхлээр.

oba *is.* 1. нүүдлийн майхан, цацар. 2. нүүдэлчин ард, нүүдэлчин айл.

obje *is.* юм, зүйл, харагдах зүйл, объект.

objektif *s.* 1. обьектив, бодит, бодиттой. 2. обьектив (гэрэл зүйн багажийн урдахь шил). **~ olmak** 1) бодит байх, бодиттой байх. 2) бодитой хандах, үнэн зев хандах, алаглалгүй хандах, төвийг сахиж хандах.

obruk, -ğu *s.* 1. хотойсон, хотгор, хүнхэр, матгар. 2. *is.* ус тогтсон нүх, худаг.

observatuvar *is.* одон орныг судлах төв, одон орны оргил(одон орон, цаг уур зэргийг ажиглах тусгай төхөөрөмжтэй байшин).

obur *s.* идэмхий, ховдог, цадахаа мэдэхгүй.

oburluk, -ğu *is.* ханаж цадахаа мэдэхгүй байх, идэмхий байх, хоадог байх.

ocak, -ğı *is.* 1. зуух, пийшин. 2. задгай зуух, ханын зуух, гал зуух. 3. зуух, цахилгаан зуух, чанах төхөөрөмж. 4. карьер, уурхай. 5. *mec.* эх сурвалж, эх үүсвэр, эх, эх булаг. 6. нийгэмлэг, нэгдэл, холбоо. 7. айл гэр, гэр бүл, голомт, гал голомт, удам. 8. нэгдүгээр сар. **ocağı batmak** гал голомт нь тасрах, голомт тасрах, удам тасрах. **ocağı kör kalmak** удам тасрах, гал голомт тасрах. **ocağı tütmek** удам үргэлжлэх, голомт тасраагүй байх. **ocağına düşmek** туслахыг гуйн гувших, ивээлд нь хоргодох.

ocakçı *is.* 1. галч, гал түлэгч, галлагч. 2. яндан цэвэрлэгч. 3. цай, кофе зэргийг бэлддэг хүн.

od *is. esk.* гал.

oda *is.* 1. өрөө. "*Yatak odası.*" Унтлагын өрөө. "*Yemek odası.*" Хоолны өрөө. 2. танхим. "*Ticaret odası.*" Худалдаааны танхим.

odacı *is.* үйлчлэгч, цэвэрлэгч.

odak, -ğı *is. fiz.* 1. голлолт, тодрох цэг, фокус (гэрэл солбилцлын уулзвар). 2. төв, гол хэсэг, гол цэг, голомт.

odaklamak *(-i) sin.* голлуулах, гол цэгийг олох, фокусаа тааруулах.

odaklanmak *(nsz)* 1. odaklamak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *mec.* анхаарлаа хандуулах, анхаарлаа төвлөрүүлэх.

odalı *s.* 1. өрөөтэй. 2. *is. tar.* Толкары ордонд амьдардаг хүмүүс.

odun *is.* 1. түлээ, мод түлш. 2. *s. mec.* мулгуу тэнэг, бүдүүлэг (хүн).

oduncu *is.* түлээчин, түлээ бэлдэж зардаг хүн.

odunlaşma *is. bot.* моджилт, мод болон хувирах.

odunlaşmak *nsz* 1. моджих, мод болон хувирах. 2. *mec.* бүдүүлэгжих, бүдүүлэг болох.

odunluk, -ğu *is.* 1. түлээ хийдэг амбаар, түлээний газар. 2. *s.* түлээ хийж болох, түлээний (мод). 3. *mec.* бүдүүлэг байдал, мулгуу тэнэг байх.

of *ünl.* ёо ёох! ёо!

ofis *is.* албан газар, албан захиргаа, контор, офис.

ofsayt, -dı *is. sp.* оффсайд, тоглолтын гадна.

ofset *is.* офсет хэвлэл.

oğlak, -ğı (I) *is.* ишиг.

Oğlak (II) *z. is. astr.* Матрын орд.

Oğlak dönencesi *is. astr. ve coğr.* Матрын зам.

oğlan *is.* 1. эрэгтэй хүүхэд, хүү, хөвгүүн. 2. насанд хүрсэн эр хүн. 3. хөзрийн боол.

oğul *is.* 1. хөвгүүн, хүү, нуган. 2. сүрэг зөгий.

oğulcuk, -ğu 1. "хүү минь" гэж энхрийлэн дуудах нь. 2. үр хөврөл.

oje *is.* хумсны лак, хумсны будаг.

ok *is.* 1. сум(нумны). 2. чиг заасан сум, сумтай төстэй зүйл. 3. *mat.* хигээс, радиус. **~ gibi fırlamak** сум шиг хурдан харайн одох. **~ yaydan çıkmak** эргэж буцаж болохгүй юманд оролцох.

okaliptüs *is. bot.* эвкалипт.

okçu *is.* 1. нумны сум хийдэг, зардаг хүн. 2. нум сумын харвагч, харваач.

okçuluk, -ğu *is.* 1. нумны сум хийх, зарах ажил. 2. *sp.* нум сум харвах спорт.

oklava *is.* бөөрөнхий мод, ганжин, гулууз, моголцог мод.

okluk, -ğu *is. esk.* саадаг.

oksijen *is.* хүчил төрөгч.

okşamak *(-i)* 1. энхрийлэх, илэх, илбэх, эрхлүүлэх, таалах. 2. *mec.* жанчих, зодох, нүдэх. 3. давуу талыг нь дөвийлгөх, магтах, аятай байх, сэтгэлд нийцүүлэх, (нүдэнд) дулаахан байх, (чихэнд) чимэгтэй байх.

okşanmak *(nsz)* okşamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

okşayıcı *s.* (үг, ааш төрх) энхрий, наалинхай, урин зөөлөн, эелдэг зөөлөн, чихэнд чимэгтэй, сэтгэлд таатай, аятайхан.

okul *is.* 1. сургууль. "*İlk okul.*" Бага сургууль. 2. шинжлэх ухаан ба урлагийн чиглэл. **~u asmak** сургуулиас зугтах, хичээл таслах.

okuldaş *is.* сургуулийн найз.

okulöncesi *is.* 1. сургуулийн өмнөх нас. 2. *s.* сургуулийн өмнөх.

okuma *is.* уншлага, унших. "*Okuma salonu.*" Уншлагын танхим. **~ yazma bilmemek** бичиг үсэгт тайлагдаагүй байх, боловсролгүй байх.

okumak *(-i)* 1. унших, дуутай унших. 2. уншиж мэдэх, унших, судлах. 3. сурах, суралцах, мэдлэг эзэмших. 4. (дуу, шүлэг) дуулах, унших. 5. тайлж унших, тайлах."*Şifre okumak.*" Шифрийг тайлж унших. 6. ойлгох, ухаарах. 7. эдгээх журмаар шившлэг унших, шившиж үлээх.

okumuş *s.* мэдлэгтэй, эрдэмтэй, болов сролтой.

okunaklı *s.* гаргагдахуйц, гаргацтай, уншихад хялбар, ойлгомжтой, уншигдахуйц (үсэг, бичгийн хэв).

okunaksız *s.* гаргацгүй, гаргац муутай, ойлгомжгүй, уншихад хэцүү (үсэг, бичгийн хэв).

okunmak *(nsz)* 1. okumak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *mec.* тодорхой харагдах, тодорхой байх, харагдах, мэдэгдэх.

okunulmak *(nsz)* okumak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

okunuş *is.* уншлага, дуудлага.

okur *is.* уншигч.

okuryazar *is.* бичиг үсэгт тайлсан, сургууль соёлтой, боловсролтой.

okutma *is.* сургах.

okutmak *(-i, -e)* 1. сургах, боловсролтой болгох. 2. уншуулах. 3. заах, хичээп заах, болов сроп олгох.

okutman *is.* их сургуулиудын гадаад хэл, түрк хэл, түүх зэрэг хичээлүүдийн багш, лекц уншигч.

okuyucu *is.* 1. уншигч. 2. дууч, дуулаач, дуулагч.

okyanus *is. coğr.* далай. *Atlas okyanusu.* Атлантын далай.

olabilir *s.* боломжтой, магадлалтай, болж болох, байж болох, хэрэгжиж болох.

olabilirlik, -ği *is.* боломж, магадлал.

olağan *s.* 1. энгийн, жирийн, өдөр тутамд тааралддаг, байнга болдог, байдаг. 2. дасал болсон, хэвийн, энгийн, ердийн, жирийн.

olağandışı *s.* ер бусын, өвөрмөц, содон, дасал болоогүй, хэвийн бус.

olağanüstü *s.* 1. ер бусын, эгэл бус, зуршил болоогүй, хосгүй, содон, үл давтагдах. 2. онцгой, яаралтай. 3. гоц, гайхамшигтай, гайхалтай, гайхмаар.

olanak, -ğı *is.* боломж, бололцоо, нөхцөл, нөхцөл боломж.

olanaklı *s.* боломжтой, болж болох, боломжийн, бололцоотой.

olanaksız *s.* боломжгүй, боломгүй, бололцоогүй, байж боломгүй.

olanaksızlık, -ğı *is.* боломжгүй байдал, хэрэгжихгүй байдал.

olanca *s.* бүх, байгаа бүх, бүгд.

olası *s.* магад, байж болох, болмоор, боломжтой.

olasılı *s.* яаж ч магадгүй.

olasılık, -ğı *is.* магадлал.

olay *is.* 1. хэрэг, явдал, байдал, үйл явдал, учрал, тохиолдол, үзэгдэл. 2. чухаг үзэгдэл, чухал үйл явдал, онцгой үйл явдал. **~ çıkmak** хэрэг явдал дэгдэх, хэрэг дэгдэх. **~ çıkarmak** хэрэг явдал гаргах, хэрэг дэгдээх.

olayıcılık, -ğı *is. fel.* феноменализм.

olaylı *s.* үйл явдлаар дүүрэн.

olaysız *s.* нам тайван, жирийн энгийн.

oldu *zf.* тэгьө, тэгэлгүй яахав, болно, за за, таатай яа, дуртай яа, мэдээж.

oldukça *zf.* нэлээн, нэлээд, хүрэлцээтэй, хангалттай.

olgu *is.* баримт, мэдээ баримт, хэрэг, хэрэг явдал, үйл явдал, учир явдал.

olgucu *s.* 1. позитивизмын. 2. *is.* ve *s.* позитив ист, позитивизмыг баримтлагч.

olguculuk, -ğu *is.* позитивизм

olgun *s.* 1. (жимс,ногоо) болсон, болов сорсон, боловсорч гүйцсэн. "*Olgun armut.*" Болов сорч гүйцсэн лийр 2. (хүн) төлөвшсөн, төлөв, түвшин, намбатай, буурь суурьтай, юм мэддэг, их эрдэмтэй, эрдэм төгс, төгс боловсорсон, төгс хөгжсөн, төгс боловсролтой.

olgunlaşma *is.* olgunlaşmak үйлийн нэр.

olgunlaşmak *(nsz)* 1. (жимс,ногоо) болов срох, болж гүйцэх, боловсорч гүйцэх, гүйцэх 2. (хүн) төлөвжих, төлөв томоотой болох, төлөв түвшин болох, төгс боловсрох, хөгжих, эрдэм төгс болох, эрдэмтэй болох, буурь суурьтай болох, намбатай болох, намба суух.

olgunluk, -ğu *is.* 1. (жимс, ногоо) боловсорсон (байх), боловсорч гүйцсэн байдал, болсон байх. 2. (хүний) төгс боловсорсон байдал, эрдэм төгс (байх), эрдэмтэй (байх), төлөв түвшин байдал, төлөв томоотой байдал, буурь суурьтай байдал, намбатай (байх).

oligarşi *is.* олигархи.

Olimpik *s.* олиммийн.

Olimpiyat, -dı *is.* Олимпиад.

olmak, -ur *(nsz)* 1. болох. 2. бүтэх, биелэх, болох. 3. болох, ямар нэг үйл эзэмших. *Doktor olmak.* Эмч болох. 4. ямар нэг юмны байдал хувирах, болох. "*Su soğukta buz olmuş.*" Ус хүйтэнд мөс болсон байна. 5. байх, болох. "*Sabırlı olmak lazım.*" Тэвчээртэй байх хэрэгтэй. 6. болох, боловсрох, гүйцэх. 7. бэлэн болох, болох. "*Yemek oldu.*" Хоол бэлэн болсон. Хоол боллоо. 8. байх, орших. "*Öğleden sonra orda olmalıyım.*" Үдээс хойш тэнд байх хэрэгтэй байна. 9. өнгөрөх, болох. "*İki sene oldu görüşmeyeli.*" Уулзалгүй хоёр жил өнгөрлөө. 10. хэн нэгнийх болох, мэдэлд шилжих. 11. болох, байх, мөн, юм, мөн юм. "*Ben annesi oluyorum.*" Би ээж нь байгаа юм. 12. болох, таарах, зохих. "*Bu şapka bana olmuyor.*" Энэ малгай надад зохихгүй байна. 13. муу юм болох, тохиолдох, тохиох, учрах. "*Ona birşey olmasın.*" Түүнд муу юм бүү тохиолдог. 14. (*-den*) үгүй болох, алдах, хоцрох, үлдэх, салах. "*Tembelliği yüzünden işinden oldu.*" Залхуугаасаа болж ажилгүй хоцорсон. "*Ekmeğinden olmak.*" Талхнаасаа салах. 16. болох, ирэх. "*Bahar olacak*". Хавар болно. "*Akşam oluyor.*" Орой болж байна. 17. (*yar*) өвчлөх, болох, тусах, хүрэх. "*Verem olmak.*" Сүрьеэ тусах. 18. *(-e)* (пө- тэй хамт юу болсон, ямар учиртайг асуухад эсвэл ямар ч хамаагүй гэсэн утгыг илэрхийлэхэд

хэрэглэнэ.) "*Ona ne oluyor.*" Тэрэнд ямар хамаатай юм бэ? "*Size ne oldu da ağlaştınız.*" Та нарт юу болоод уйлалдацгаачихаа вэ? **ola ki** магадгүй, магад, юуны магад, болзошгүй, мэднэ. "*Ola ki geleceği tutar.*" Ирж мэднэ шүү. Ирж юуны магад. **olan oldu** өнгөрсөн юм, өнгөрсөн бороо, тэртэй тэргүй (хөг нь) өнгөрсөн, нэгэнт өнгөрсөн юм. **oldum olası(veya oldum bittim)** хэзээний, хэзээ язаанаас, байнгын, үеийн үөд, үргэлжийн. **...olsun, ...olsun,** ... ч, ...ч, ч гэсэн, аль нь ч, хэн ч. *bitkiler olsun, hayvanlar olsun* ургамал, амьтан аль нь ч. **olur olmaz** 1) болох болохгүй, тааралдсан. 2) хэрэггүй, огт хэрэггүй, шаардлагагүй.

olmamış *s.* болоогүй, түүхий, болов сроогүй.

olmayacak *s.* 1. болохгүй, бүтэх боломжгүй, бүтэхгүй, бүтэшгүй. 2. таарахгүй, зохихгүй, зохисгүй, эвгүй. "*Olmayacak sözler söyledi.*" Зохисгүй үгнүүд хэлсэн. Эвгүй үгнүүд хэлсэн.

olmaz *s.* болохгүй, болох боломжгүй, болшгүй, бүтэшгүй.

olmuş *s.* 1. болсон, боловсорсон. 2. гарсан, бий болсон, –тай(–тэй) болсон.

olsa olsa *zf.* үсрээд л, ихдээ л, цаад зах нь, цаана хэлж, их л бодож.

olta *is.* 1. дэгээ. 2. загасны дэгээ, гох, гөхий. **~ya düşmek** урхинд орох (мэхлэгдэх). **~ya vurmak** загас дэгээнд орох.

oltacı *is.* 1. загасны дэгээ, загас барих хэрэгсэл зардаг хүн. 2. загас дэгээдэхдээ гарамгай хүн.

oluk, -ğu *is.* 1. ховил, хоолой. 2. бяцхан суваг, ус зайлуулах, хатаах суваг. 3. суваг, хоолой. **~ gibi akmak** элбэг дэлбэг орж ирэх, тасрахгүй байх.

olumlu *s.* 1. нааштай, ашигтай, нэмэртэй, эерэг, позитив. 2. эерэг, нийлэмжтэй, нийцтэй, эөтэй, зохистой, тохиромжтой. 3. нааштай, эерэг, зөвшөөрсөн, баталсан, ...талд ашигтай. 4. нэмэх, эерэг, позитив.

olumluk, -ğu *is.* намтар, биөийн түүх.

olumsuz *s.* 1. үгүй гэсэн, татгалзсан, хорьсон, болохгүй талаас нь хардаг, бүтэхгүй талаас нь боддог. 2. сөрөг, эсрэг, муу. 3. үгүйсгэх үзэлтэй, үгүйсгэсэн. 4. *gr.* үгүйсгэх хэлбэр.

olur *s.* 1. болох, боломжтой, болмоор. 2. *zf.* за, болно, за тэгье, бололгүй яахав. 3. болдог. "*Kışın soğuk olur.*" Өвөл хүйтэн болдог.

olumsuzluk, -ğu *is.* үгүйсгэл.

oluş *is.* 1. оршин байх, байх. 2. гарал үүсэл, гарал зүй, оршин тогтнол, тогтнол, үүсэл, бүтэц. 3. хэлбэршил.

oluşma *is.* oluşmak үйлийн нэр.

oluşmak *(nsz)* буй болох, гарах, үүсэх, төрөх, бий болох, бүрдэх, илрэх, гарч ирэх, оршин тогтнох, төлөвших.

oluşturmak *(-i)* бий болгох, гаргах, үүсгэх, бүрдүүлэх, илрүүлэх, гаргаж ирэх.

oluşum *is.* 1. тогтнол, үүсэл, оршин тогтнол, бүтэц. 2. *jeol.* **ve** *astr.* үүсэл, хэлбэршил.

omlet *is.* омлет, амталж шарсан өндөг, өндгөн жаврай.

omur *is, anat.* нугас, сээр нуруу.

omurga *is. anat.* 1. нуруу, сээр, сээр нуруу, нурууны гол яс. 2. *den.* киль, ёроол, доод хэсэг. *Teknenin omurgası.* Завины ёроол хэсэг. 3. гол тулгуур, ноён нуруу.

omurilik, -ği *is. anat.* нугас.

omuz, -mzu, -unu *is.* мөр. **~ kaldırmak** мөрөө хавчих, гав гайхах, өрдөө мэдэхгүй байдал үзүүлэх. **~ silkmek** мөрөө хавчих, хүссэнийг анхаарахгүй байх, хайхарахгүй байх. **~ vermek** 1) мөрөөрөө тулах, мөрөөрөө түших. 2) туслах, туслалцах, элбэлцэх, түшиг тулгуур болох. **~ omuza** мөр зэрэгцэн, хамтдаа.

omuzdaş *is.* мөр зэрэгцсэн найз.

omuzlama *is.* 1. мөрлөх. 2. туслах, элбэх.

omuzlamak *(-i)* 1. мөрөн дээрээ тавих, мөрлөх. 2. мөрөөрөө түлхэх. 3. туслалцаа авах, туслуулах. 4. (үүрэг,хариуцлагыг)мөрөн дээрээ үүрэх, үүрэх.

omuzlu *s.* мөртэй.

omuzluk, -ğu *is.* эполет, погон, ёслолын погон, дүрэмт хувцасны мөрөн дээрх зэрэг тушаал илэрхийлсэн тэмдэг.

on *is.* 1. арав. 2. аравын тоо.

ona *zm.* түүнд.

onama *is.* onamak үйлийн нэр.

onamak *(-i)* дэмжих, сайшаах, зөвшөөрөх, таалах, зөв гэж үзэх, зөвтгөх, нааштай хандах, батлах.

onanmak *(nsz)* onamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

onarıcı *is.* 1. засварчин, засварлагч. 2. нөхөн сэргээгч бодис.

onarım *is.* 1. засвар, засварлалт. 2. сэргээх, сэргээн засах, сэлбэх.

onarma *is.* засвар, сэлбэлэг, засварлалт, сэргээн засалт.

onarmak *(-i)* 1. засах, засварлах, сэлбэх. 2. сэлбэх, сэргээх, сэргээн засах, хуучин байдалд нь оруулах, сэргээн засварлах. 3. *mec.* бурууг засах.

onay *is.* дэмжих, сайшаах, зөвшөөл, зөвшөөрөл, зөвшөөрөл олгох, батлах, хүлээн зөвшөөрөх.

onaylama *is.* дэмжих, сайшаах, зөвшөөл, зөвшөөрөл, зөвшөөрөл олгох, батлах, хүлээн зөвшөөрөх.

onaylamak *(-i)* зөвшөөрөх, батлах, дэмжих, сайшаах.

onaylanmak *(nsz)* onaylamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

onaylatmak *(-i)* onaylamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

onaylı *s.* сайшаагдсан, дэмжигдсэн, батлагдсан, зөвшөөрөгдсөн.

onaysız *s.* сайшаагдаагүй, дэмжигдээгүй, батлагдаагүй, зөвшөөрөгдөөгүй.

onbaşı, -yı *is. ask.* ахлагч цэрэг.

onca *zf.* 1. түүнийхээр бол, түүнийхээр, түүний бодлоор. 2. тийм их, тэр их.

ondalık, -ğı *s. mat.* аравтын. "*Ondalık kesir.*" Аравтын бутархай.

ondüle *s.* долгиотсон, долгиотой, буржгар, буржийсан, нугларсан, тахийсан.

ongun (I) *s.* 1. үр бүээлтэй, элбэг дэлбэг. 2. хөгжин цэцэглэсэн, цэцэглэн хөгжиж байгаа, цэцэглэж байгаа. 3. баяр хөөртэй. 4. азтай, хийморьтой.

ongun (II) *is.* онгон (овгийн билэг тэмдэг, дүрс, амьтны дүрс, байгалийн үзэгдэл).

onikiparmak bağırsağı *is. anat.* дээрх гэдэс, хос гэдэс, хотиргой, арван хоёр нугалаа гэдэс.

onkoloji *is.* хорт хавдар судлал.

onlar *zm.* тэд, тэд нар.

onluk, -ğu *s.* 1. аравтын, арван. 2. аравтын дэвсгэрт.

onmak, -ar *(nsz)* 1. сайжрах, сайжруулах, боловсронгуй болох, сайн болох. 2. баяртай болох, жаргалтай болох, тайвшрах. 3. сайжрах, эдгэрэх.

onmaz *s.* засрахгүй.

onsuz *zf.* ve *s.* түүнгүй, түүнгүйгээр

onu *zm.* түүнийг

onulma *is.* onulmak үйлийн нэр.

onulmak *(-den)* onmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

onulmaz *s.* эмчилэшгүй, эдгэшгүй, эдгэршгүй.

onun *zm.* түүний. ~ **için** 1) түүний хувьд. 2) тийм ээс, тийм учраас.

onuncu *s.* арав дахь, арав дугаар.

onur *is.* 1. өөрийгөө хүндлэх, өөрийнхөө сайн талыг мэдрэх, биеэ хүндэтгэх, бахархал. 2. хүнд, нэр хүнд, өргөмж, хүндлэх, хүндэтгэл, нэр төр. ~**una dokunmak** нэр төрд нь халдах. нэр төрийг нь гутаах, нэр хүндийг нь унагаах. "*Onur üyesi.*" хүндэт гишүүн.

onurlandırmak *(-i)* хүндлэх, тоох, хүндэтгэх, хүндэтгэл үзүүлэх.

onurlanmak *(nsz)* бахархах, бахархах сэтгэл төрөх, сэтгэл ханах, ханамжтай байх, баясах.

onurlu *s.* нэр төртэй, сайн нэртэй, хүндлэм, бахархам, бахархалтай.

onursal *s.* хүндэт. "*Onursal sekreter.*" Хүндэт нарийн бичгийн дарга.

onursuz *s.* шившигтэй, нэр төрөө барсан, нэрээ гутаасан, шударга бус, өчүүхэн, новшийн.

opal, -li *is. jeol.* гэрэлт чимэд (чулуу).

opera *is.* 1. дуурь. 2. дуурийн дуучид. 3. дуурийн театр.

operacı *is.* дуурийн дуучин.

operasyon *is.* 1. мэс засал, хагалгаа. 2 . *mec.* ажиллагаа, үйл ажиллагаа.

operatör *is.* 1. мэс засалч, мэс заслын эмч. 2. операторч.

operet *is.* 1. хошин дуурь. 2. хошин дуурийн жүжигчид.

optik, -ği *s.* 1. харааны. 2. *is.* хараа зүй (гэрлийн үзэгдэл шинж чанарыг судлахь физикийн салбар ухаан). "*Optik aletler.*" хараа зүйн багаж.

ora *is.* тэр газар. "*Orada burada.*" Энд тэндгүй, хаа сайгүй. "*Orada yoktu.*" Тэнд байхгүй байсан.

orak, -ğı *is.* 1. хадуур. 2. хадлангийн цаг.

oralı *s.* тэр газрын, тэндэхийн. ~ **olmamak** тоохгүй байх, үл ойшоох, анхаарал хандуулахгүй байх.

oramiral, -li *is.* адмирал, далайн цэргийн жанжин.

oramirallik, -ği *is.* 1. адмирал цол хэргэм. 2. адмиралын албан тушаап.

oran *is.* 1. харьцаа, хэмжээ, хирлэл. 2. хувь, зэрэг, коэффициент 3. урьдчилсан тооцоо, таамнал, таамаглал, тухайламж. 4. *mat.* пропорци, харьцаа, хэмнэг.

orandışı *is. mat.* оновчгүй, иррационал.

orangutan *is. zool.* орангутанг.

oranlamak *(-i) hlk.* 1. тооцоолох, хэмжих, тооцоо гаргах. 2. төсөөлөх, барагцаалах, багцаалах, тухайлах. 3. харьцуулах, жиших. 4. *(-i, -le)* адил гэж үзэх, зэрэгцүүлэх, адилаар үзэх, сацуулах.

oranlı *s.* хэмжээ зохицсон, хэмжээ тохирсон, хир тэнцүүхэн, хир тэнцүүлсэн, хэмнэг, пропорционал.

oransız *s.* харьцаа алдагдсан, хэмжээ алдсан, пропорцианал бус, пропорци алдагдсан.

oransızlık, -ğı *is.* диспропорци, пропорцигүй болох, хэмжээ таарцгүй болох, тэнцвэргүй болох.

orantı *is.* 1. тэнцвэр, хэмжээ, хэмжээ зохицол, пропорцианал чанар, хэмнэг чанар. 2. пропорци, тоон харьцаа.

orantılı *is.* 1. хэмжээ зохицолтой, тэнцвэртэй. 2. тэнцүү, пропорцианал.

oraya *zf.* тийшээ, тэр зүг рүү, тэр талруу.

ordu *is.* 1. зэвсэгт хүчин, цэрэг арми. 2. *is.* арми. 3. *is.* бөөн хүмүүс, олон хүн, тоо томошгүй олон хүн.

orduevi *is.* офицерүүдийн ордон.

ordugah *is. ask.* цэргийн ордон, хуаран.

org *is. müz.* орган хөгжим, бадралт баг хөгжим.

organ *is.* 1. эрхтэн, биеийн хэсэг. 2. *is. mec.* албан байгуулга. "*Organ nakli.*" Эд эрхтэн

шилжүүлэн суулгах.

organik *s.* 1. эрхтэний, эрхтэнтэй холбогдолтой, органик, организмын амьдралтай холбогдолтой. 2. *mec.* албан байгууллагын. 3. *mec.* органик, амьд.

organizasyon *is.* 1. зохион байгуулалт, дэс дараалалд оруулах. 2. бүтэц, тогтолцоо, байгууллалт. 3. байгууллага.

organizatör *is.* зохион байгуулагч.

organize *s.* зохион байгуулсан, эмхэпсэн. **~ etmek** эмхлэх, зохион байгуулах, дэг журамд оруулах, эмх журамтай болгох.

organizma *is.* 1. биө, биө махбодь, организм. 2. *biy.* биөт.

organze *is.* гялгар нэвт гэрэлттэг материал, торгон эдлэл.

orgeneral *is. ask.* армийн генерал.

orijinal, -li *s.* 1. өөрийн гэсэн өнгө аястай, онцлог, өвөрмөц. 2. өвөрмөц, этгээд, сонин, гаж. 3. *s.* ve *is.* жинхэнэ эх бүтээл, уг эх, эх хувь.

orkestra *is. müz.* найрал хөгжим.

orkestralı *s.* найрал хөгжимтэй.

orkide *is. bot.* цахирмаа цэцэг.

orkinos *is. zool.* туна загас, тон загас.

orkit *is. tıp.* төмсөгний үрэвсэл.

orman *is.* ой мод, ой.

ormancı *is.* 1. ойн цагдаа, ой хамгаалах ажилтан. 2. ойн инжөнөр.

ormancılık, -ğı *is.* ойн аж ахуй.

ormanlık, -ğı *is.* ve *s.* ой, ой модтой, ойрхог газар нутаг.

orospu *is.* янхан, биөэ үнэлэгч

orsa *is. den.* 1. завиа салхины зүг эргүүлэхэд хэрэглэдэг олс. 2. (хөлөг онгоцны) салхин талын хярхаг, салхины өөдөөс харсан тал. 3. (хөлөг онгоцоо) салхи өөд эргүүлэх.

orta *is.* 1. тэг дунд, дунд тал, гол, төв. 2. дунд, хагас. 3. дунд зэрэг, хэвийн. 4. (олны) дунд, дотор. 5. *fiz.* орчин 6. голыг баримталсан, төвийг сахисан (улс төрийн нам). 7. *s.* голын, дунд талын. 8. *sp.* хөл бөмбөгийг талбайн голруу оруулах. **ortada ил**, ил тод, **ойлгомжтой**, тод томруун. **~da bırakmak** хэн нэгнийг хүнд хэцүү үед нь орхин явах, хүнд үед хаяж явах. **~da kalmak** 1) орох оронгүй болох, байрлах газар олохгүй байх. 2) ацан шалаанд орох, хойшид юу хийхээ мэдэхгүй байх, хүнд байдалд орох. 3) (ямарваа нэг ажил) эзэнгүй болох. **~dan kaldırmak** 1) нуух, далд хийх, цааш нь хураах. 2) устгах, үгүй хийх, үгүй болгох. 3) *mec.* алах, устгах, бүрэлгэх, хөнөөх. **~dan kaybolmak** алга болох, үгүй болох, үзэгдэхээ болих, арилах. **~sını bulmak** зохицох, нийцэх, хэлэлцэн тогтох, эвлэрэх, эвлэрэх арга хэмжээ авах. **~ya atmak** хэлэх, санал болгох, санал дэвшүүлэх, асуудлыг гарган хэлэлцүүлэхээр оруулах. **~ya çıkarmak** илрүүлэх, ил гаргах, илчлэх, ил тод болгох. **~ya çıkmak** 1) бий болох, гарч ирэх, төрөн гарах, үүсэх. 2) үнэн нүүр царайгаа харуулах, илрэх, илчлэх, ил гаргах. **~ya dökmek** 1) асгах, гаргах, үзүүлэх, харуулах. 2) илрүүлэх, илчлэх, уудлан илрүүлэх. **~ya koymak** 1) ил тавих, үзүүлэх, ил гаргах. 2) хийх, бүтээх. **~ya yayılmak** тарах, тархах, түгэх. **~ halli** дундаж амжиргаатай, дундаж амьдралтай, дунд төвшинтэй. **~ malı** *is.* 1) нийтийн өмч. 2) янхан, биеэ үнэлэгч. **~ şekerli** *s.* 1) дунд зэргийн чихэртэй. 2) (байдал) дунд зэргийн, муугүй, гайгүй. "*Orta yaşlı.*" Дунд хирим насны.

Orta Doğu *is. z.* Ойрхи Дорнод.

ortaç, -cı *is. gr.* үйлт нэр.

Orta Çağ *is. tar.* Дундад эртний үе, Дундад зууны үе.

ortak, -ğı *is.* 1. түнш, хамтрагч, хамтран зүтгэгч, хувь нийлүүлэгч. 2. татвар эхнэр. 3. *s.* дундын, хамтын, нийтийн. **~ olmak** хамтрах, хуваах, хуваалцах, түнш,хамтран зүтгэгч болох. **~ çarpan** *is. mat.* геометрийн прогрессийн хуваарь. **~ tam bölen** ерөнхий хуваагч.

ortakkat *is. mat.* үлдэгдэлгүй хуваагдах бүхэл тоо.

ortakçı *is.* хамтран тариа тарих.

ortaklaşa *zf.* хамтран, нэгдэн, хамт, цуг, хоршиж, хамтдаа.

ortaklık, -ğı *is.* 1. түншлэл, нөхөрлөл, түншийн харилцаа 2. нөхөрлөл, компани, пүүс. **~ kurmak** компани байгуулах, пүүс байгуулах

ortalaşma *is.* хамтрах, хамтран хөдлөх, нэгдэн хөдлөх.

ortaklaşmak *(nsz)* хамтрах, хамтран хөдлөх, нэгдэн хөдлөх.

orta kulak, -ğı *is. anat.* дунд чих, яруу хэнгэрэг.

ortakyaşama *is. biy.* симбиоз

ortalama *is.* 1. ortalamak үйлийн нэр, хагаслах, дундлах. 2. *s.* дундаж, дундажаар.

ortalamak *(-i)* 1. хагаслах, дундлах, дунд нь хүрэх, таллах. 2. *sp.* бөмбөгийг голруу нь шидэх.

ortalık, -ğı *is.* 1. хүрээлэн буй орчин, орчин тойрон, эргэн тойрон, орчин. 2. амьдарч буй орчин, орчин, хүрээлэн. 3. хүн бүр. "*Ortalık kaynıyor.*" Олон түмэн бужигнаж байна. 4. орчин тойрон, эргэн тойрон. **~ ağarmak** үүр цайж эхлэх, өглөө болох, үүр цайх. **~ kararmak** орой болох, харанхуй болох. **~ düzelmek** үймээн самуун намжих, тайван болох. **~ karışmak** үймээн самуун дэгдэх. **ortalığı birbirine katmak** үймээн самуун гаргах, замбараагүй байдал үүсгэх, үймээн самуун дэгдээх. **ortalığı toplamak** эргэн тойрныг эмхлэх, цэгцлэх.

ortalıkta *zf.* нүдний өмнө, олны дунд, эргэн тойронд, орчин тойронд, ойр хавьд, хааяагүй, газар сайгүй.

ortam *is.* 1. хүрээлэн байгаа орчин, орчин, орчин тойрон, орчин тойрны байдал, орчин тойрны нөхцөл. 2. *mec.* орчин, нөхцөл байдал, уур амьсгал.

ortanca *is.* 1. дунд, дунд хүүхэд, дундах нь. "*Ortanca kızı.*" Дунд охин нь. 2. голынх нь, дундах нь, дунд.

ortaokul *is. esk.* дунд сургууль.

ortaöğretim *is.* дунд боловсрол.

ortaparmak, -ğı *is.* дунд хуруу.

Ortodoks *z. is.* үнэн алдартаны шашин, грек оросын христосын шашин.

ortodonti *is.* шүдний муруй хазгайг засах салбар.

ortopedi *is. tıp.* ортопед.

ortopedik *s. tıp* ортопедийн.

oruç, -cu *is.* мацаг. ~ **tutmak** мацаг барих.

oruçlu *s.* мацаг барьж буй хүн.

Osmanlı *z. is.* Оттоман гүрэн, турк, Оттоманы гаралтай турк хүн.

Osmanlıca *z. is.* Оттоман гүрний хэрэглэж байсан турк хэл.

osurmak *(nsz) kaba.* унгах.

osuruk, -ğu *is. kaba.* унгас.

ot *is. bot.* 1. өвс, өвс ногоо. 2. хор. 3. өвс, ургамал (эмийн). 4. *s.* өвсөөр хийсэн, өвсөн. 5. *argo.* марихуан, гашиш(хар тамхины ургамал).

otacı *is. hlk.* эмч, оточ.

otağ, -ğı *is.* асар.

otantik s. жинхэнэ, эх хувь, үнэн зөв.

otçul *s. zool.* өвсөн тэжээлтэй.

otel *is.* буудал, зочид буудал.

otelci *is.* 1. буудлын эзэн, зочид буудлын эзэн. 2. зочид буудал ажиллуулагч.

otelcilik, -ği *is.* зочид буудал эрхлэх.

otizm *is.* хүмүүсээс тасрах, өөрийнхөө бий болгосон өртөнцөд амьдрах.

otlak, -ğı *is.* бэлчээр.

otlakçı *s. argo.* хүнийг мөлжигч, завшигч, бусдын мөнгөөр/юмаар амьдрагч, зүгээр сууж химлэгч.

otlakçılık, -ğı *is.* хүнийг мөлжих байдал, бусдын мөнгөөр/юмаар амьдрах байдал, зүгээр сууж химлэх байдал.

otlamak *(nsz)* 1. (амьтан) бэлчих, бэлчээрлэх. 2. *argo.* хүнийг мөлжих, завших, бусдын мөнгөөр/юмаар амьдрах.

otlanmak *(nsz)* (амьтан) бэлчих, бэлчээрлэх.

otlatmak *(-i)* бэлчээх, бэлчээрт хариулах, бэлчээрпүүлэх.

otlu *s.* өвстэй.

otluk, -ğu *is.* 1. өвс ногоо сайтай бэлчээр, нуга. 2. хадаж хатаасан өвс, нуруу өвс, нуруулдсан өвс. 3. өвсний пин, өвс хадгалах газар.

oto (I) авто (зарим үгнүүдтэй нийлж өөрийнхөө утгыг гаргадаг үг).

oto (II) автомобил, автомашин, машин.

otoban *is.* авто зам, автотээврийн зам, хурдны зам.

otobiyografi *is.* намтар, өөрийн намтар, биөийн намтар.

otobüs *is.* автобус.

otogar *is.* хот хоорондын жуулчны автобусны вокзал.

otokrasi *is.* өөртөө засах төр.

otokrat *is.* өөртөө засах төрийн эзэн хаан.

otoman *is.* 1. торгон эдлэл. 2. диван, зөөлөн ор, урт сандал.

otomasyon *is.* автоматжуулалт, автомат ажилгаатай болгох.

otomat *is.* 1. автомат, робот хүн, үйлдвэрийн робот, өөрөө ажиллагч. 2. зуух халаах багаж. 3. тодорхой хугацааны дараа өөрөө унтардаг гэрэл.

otomatik *s.* 1. автоматчлагдсан, автомат. 2. автоматаар, өөрийн мэдэлгүй (гаргах ааш).

otomatikleştirme *is.* автомат ажилгаатай болгох, автоматжуулалт.

otomatikleştirmek *(nsz)* автомат ажилгаатай болгох, автоматжуулах.

otomobil *is.* автомобил, автомашин, машин, чийчаа.

otomobilci *is.* автомашины худалдаачин.

otomobilcilik, -ği *is.* автомашины худалдаа.

otonom *s.* биеэ даасан, хараат бус, өөртөө засах, өөрийн удирдлагатай.

otonomi *is.* 1. биө даасан байдал, хараат бус байдал, өөрийгөө удирдах эрх. 2. автономи, өөрийгөө удирдах систем, өөрөө засах улс.

otopark *is.* автопарк, машин тавих парк.

otopsi *is. tıp.* цогцосыг задлан шинжлэх, хүүрийг нээх.

otorite *is.* эрх мэдэл, эрх, бүрэн эрх, нөлөө, эрх хүч. ~ **sağlamak** эрх мэдэлээ тогтоох.

otoriter *s.* эрх мэдэлт, бүрэн эрхт, эрхтэй, эрх хүч бүхий, нөлөө бүхий.

otostop *is.* замын машинд үнэгүй дайгдах.

otostopçu *is.* замын машинд үнэгүй дайгдаж яваа хүн.

otsu *s. bot.* өвслөг, өвсөрхөг, өвсөрхүү.

oturacak, -ğı *is.* сандал, суудал, дээр нь суух зүйл.

oturak, -ğı *is.* 1. суух газар, суух зүйл. 2. модон урт сандал. 3. суурь, довжоо, ёроол, оёор. 4. хөтөвч, горшок. 5. *den.* сэлүүрчний суудал. 6. *s.* хөшсөн, мэдээгүй болсон, тахир дутуу, эрэмдэг зэрэмдэг.

oturaklı *s.* 1. бат бөх, сайн хийсэн. 2. *mec.* намбатай, буурь суурьтай, бодолтой, төлөв томоотой, дөлгөөн, хүндлэм. 3. сайн сонгосон, цагаа олсон(үг).

oturma *is.* 1. oturmak үйлийн нэр. 2. (богино хугацаагаар) айлд айлчлах, айлд зочлох. ~ **odası** зочны өрөө. ~ **grevi** суулт.

oturmak *(-e)* 1. суух, тухлан суух. 2. (хув цас) таарах, зохих. "*Bu ceket senin üstüne tam oturmuş.*" Энэ хүрэм чамд яг таарсан байна. 3. амьдрах, оршин суух. "*Biz Darhanda oturuyoruz.*" Манайх Дарханд амьдардаг. 4. хий дэмий суух, дэмий цаг өнгөрөөх. "*Böyle oturacağınıza ödevinizi yapsaydınız daha iyi olmaz mıydı.*" Та

нар ингэж хий дэмий сууж байхаар гэрийнхээ даалгаварыг хийж байсан бол дээр биш үү. 5. суух, доошлох(хөрс, байшингийн суурь). 6. суух, ор эзлэх. "*Ramses kral tahtına oturdu*" Рамсес хаан ширээнд суулаа. 7. хамт амьдрах. "*Annemle, babamla birlikte oturuyorum.*" Би ээж, аавтайгаа хамт амьдардаг. 8. суух, ёроолд нь тунах 9. тогтох, суух. "*Bu sistem iyice oturmuştur.*" Энэ систем бүрмөсөн тогтсон.

oturtma *is.* 1. oturtmak үйлийн нэр. 2. бөөрөнхий хэрчсэн баклажан, төмс, хулуу зэргээр хийдэг нэгэн төрлийн хоол.

oturtmak *(-i, -e)* 1. суулгах. 2. суулгах, тавих, суурилуулан тавих.

oturum *is.* 1. хурал, чуулган, зөвлөгөөн. 2. *huk.* шүүх хурал.

otuz *is.* 1. гуч, гучийн тоо. 2. *s. mat.* гучин.

otuzuncu *s. mat.* гуч дахь, гуч дугаар.

ova *is.* тал газар, хөндий, тэгш тал.

oval, -li *s.* зууван, зууван хэлбэртэй, өндөг хэлбэртэй, элли п с хэлбэрийн.

ovalamak *(-i)* 1. атгах, барих, үрэх, нухах. 2. илбэх, базах. 3. бутлах, няцлах, үйрүүлэх.

ovalık тал газар, тал, хээр.

ovdurma *is.* ovdurmak үйлийн нэр.

ovdurmak *(-i, -e)* ovmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

ovdurtma *is.* ovdurtmak үйлийн нэр.

ovdurtmak *(-i, -e)* ovdurmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

ovmak 1. барих, засах, базах, илбэх, иллэг хийх. 2. үрэх, арчих, зүлгэх.

ovulmak *(nsz)* үрүүлэх, зүлгүүлэх, арчуулах.

ovuşturmak *(-i)* илбэх, үрэх.

oy *is.* 1. санал, санал бодол, дуу хоолой. 2. санал, санал өгөлт, саналт хураалт. "*Oy birliği.*" Олонхийн санал, олон нийтийн санал. **~ vermek** санал өгөх, саналаа илэрхийлэх.

oya *is.* хатгамал, сүлжмэл. **~ gibi** нарийхан, туяхан, гуалиг сайхан.

oyalamak (I) *(-i)* 1. саатуулах, сатаруулах, анхаарлыг нь сарниулах. 2. цаг хожих гэж хуурах, маллах, хуурч мэхлэх, молиго үмхүүлэх, топгойг нь эргүүлэх. 3. саатуулах, хөгжөөх, зугаацуулах.

oyalamak (II) *(-i)* хатгамалаар гоёх, хатгамалаар чимэх.

oyalanmak *(nsz)* 1. саатах, наадах, зугаацах. 2. өөрөө өөрийгөө саатуулах. 3. цаг нөгцөөх, цаг өнгөрөөх, сэлгүүцэх.

oyalayıcı *s.* цаг нөгцөөх, наадах, зугаацах, саатуулах.

oyalı *s.* хатгамалтай, хатгамал хатгасан.

oydurmak *(-i)* oymak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

oylama *is.* санал авалт, санал өгөлт, санал хураалт. "*Gizli oylama.*" Нууцаар санал хураах, нууц санал хураалт.

oylamak *(-i)* санал авах, санал өгөх, санал хураах, санал бодлыг нь авах.

oyluk, -ğu *is.* ташаа, гуя. "*Oyluk kemiği.*" Гуяны яс.

oylum *is. hlk.* 1. багтаамж, эзэлхүүн. 2. *s.* хөндий, хоосон, хонхорхой, хотгор, ухагдсан, ухмай.

oyma *is.* 1. сийлбэр, сийллэг. 2. *is.* сийлэх, сийлбэрлэх. 3. *is.* зомгол, зоргодос. 4. *is.* сийлбэр, сийлсэн чимэглэл 5. *s.* сийлсэн.

oymacı *is.* сийлбэрч.

oymacılık, -ğı *is.* сийлэх урлаг.

oymak (I) *(-i)* 1. сийлбэрлэх, сийлэх, сийлбэр хийх. 2. ухах.

oymak (II) *is.* овог, омог.

oymalı *s.* сийлбэрлэсэн, сийлсэн, сийлж чимэглэсэн.

oynak *s.* 1. хөдөлгөөнтэй, хөдөлдөг. 2. хөгжилтэй, сэргэлэн цовоо, алиа томоогүй, эрчимтэй. 3. тогтворгүй. 4. (эмэгтэй хүний хувьд) хөнгөн, хөнгөмсөг, сээтэгнүүр. 5. *is. anat.* үе мөч. **~ kemiği** *is. hlk.* евдөгний яс.

oynamak *(nsz)* 1. тоглох, наадах. 2. хорхойтох, донтох. "*Babaları çocıklarının yanında kumar oynar, içki içerse çocuklar da bozulur tabi.*" Аавууд нь хүүхдүүдийнхээ хажууд мөрийтэй тоглоомонд донтож, архи уувал хүүхдүүд нь эвдрэлгүй яахав. 3. хөдлөх. 4. тоглох, гартаа эргэлдүүлэх, оролдох. 5. жүжиг тоглох, дүр бүтээх. 6. кино гарах. 7. ажиллагаагүй болох, хөдлөхөө болих. 8. чичрэх, холхих, хөдлөх. 9. тоглох, наадах. "*Tenis oynamak.*" Теннис тоглох. 10. бүжиглэх, бүжих. 11. тоглох, хуурах. 12. хүнээр тоглох, тоглоом шоглоом хийх. 13. *(-le)* тоглох, аюул учруулах, аюулд оруулах. 14. өөрчлөгдөх, хэлбэлзэх.

oynaş *is.* нууц амраг, амрагийн холбоотой хүн.

oynaşmak *(nsz, -le)* 1. хоорондоо тоглох, хамт тоглох, ноололдох. 2. амраглах, янаглах, сэртэндэх.

oynatmak *(-i)* 1. бүжиглүүлэх. 2. хөдөлгөх. 3. тоглуулах, хөдөлгөх. 4. *mec.* айлгах, түгшээх 5. *tiy.* гаргах, үзүүлэх, тоглуулах. 6. *(nsz)* галзуурах, солиорох, ухаан мэдрэлээ алдах.

oysa *bağ.* тэгэхэд, тэгэхийн хооронд, үнэндээ, ...боловч, ...хэдийвэр, тэгэвч, ...ч гэсэн, ...ч болов ч, харин, гэтэл.

oyuk, -ğu *s.* 1. хөндий, ухархай, хонхор, хонхойсон, хотгор. 2. хонхор газар, хонхойсон газар.

oyum *is.* малталт, малтлага.

oyun *is.* 1. тоглоом, наадам. 2. мөрийтэй тоглоом. 3. жүжиг, ший, тоглолт. 4. номер, үзүүлбэр. 5. бүжиг. 6. тэмцээн, уралдаан, тоглолтын төрөл (спортын). 7. заль мэх, луйв ар. **~ bozmak** 1) төлөвлөгөө баллах, төлөвлөгөө нураах. 2) булхайдах, луйвардах. **~ çıkarmak** *sp.* сайн тоглох, амжилттай тоглох. **~ oynamak** хуурах, мэхлэх, залилах, луйвардах. **~a çıkmak** тайзан дээр гарах (жүжиг тоглохоор). **~a gelmek**

залилуулах, мэхлүүлэх, луйвардуулах, хууртах.

oyunbaz *s.* 1. хөгжилтэй, дүрсгүй, томоогүй. 2. *mec.* луйварчин, залилагч, мэхлэгч.

oyunbozan *is.* ve *s.* бусдын баяр хөөрийг унтраагч хүн, баллагч, нураагч, бүтэлгүй болгогч, унагагч, зальдагч.

oyunbozanlık, -ğı *is.* баяр хөөрийг нураах байдал. **~ etmek** баяр хөөр нураах, баяр хөөрийг баллах, унагах, дургүй хүргэх, булхайтах, луйв ардах.

oyuncak, -ğı *is.* 1. тоглоом. 2. *mec.* амархан энгийн ажил. 3. *mec.* тоглоом, зугаа, зугаа гаргах хүн."*Ben senin oyuncağın mıyım?*" Би чиний зугаагаа гаргадаг хүн чинь юм уу?

oyuncu *is.* 1. наадагч, тоглогч. 2. жүжигчин. 3. *s.* тоглох дуртай, наадах дуртай. 4. залилагч, зальдагч.

oyuntu *is.* 1. ухаадас, сэтэрхий, ухмай. 2. хөндий, ухархай, хотгор хонхор, хонхойсон.

ozan *is.* 1. ардын яруу найрагч. 2. яруу найрагч, шүлэгч.

ozon *is. kim.* озон (хүчил төрөгчийн гурван атомоос тогтсон хий)

, Ö Түрк цагаан толгойн арван ес дэх үсэг **Ö** авиа.

öbek, -ği *is.* бүлэг, хэсэг, овоо, бөөн.

öbür *s.* 1. нөгөө, өөр, бусад, ондоо. "*Öbür dünya.*" Нөгөө өртөнц, хойд нас. 2. (цаг хугацааны хувьд) дараагийн, дараах, дараа. "*Öbür gün.*" Нөгөөдөр.

öbürü *zm.* нөгөөх нь, нөгөөдөх нь.

öç, -cü *is.* өс хонзон, өшөө, хонзон, өс. **~ almak** өшөө авах, хариугаа авах.

öçlenmek *(-e)* өс санах, хонзогнох, өширхөх.

öçlü *s.* өс санасан, өширхсөн, өшөө хорсолдоо автсан.

öd *is.* цөс. "*Öd kesesi.*" Цөсний уут. **~ü kopmak (veya patlamak)** үнэлцгээ хагартал айх, үнэлцэг хагарах.

ödem *is. tıp.* хөөлт, хавдалт.

ödeme *is.* төлбөр, төлөөс.

ödemek *(-i)* 1. төлөх. 2. нөхөн төлөх, төлж өгөх, **нөхөн** олгох. 3. зардлаа **нөхөх, нөхөн** олох, нөхөх, нөхөж чадах. 4. *mec.* хариулах, ач хариулах. 5. *mec.* төлөх, зориулах, өргөх. "*Kazandığımız zaferi kanımızla ödedik.*" Байгуулсан ялалтаа бид цусаараа төлсөн юм.

ödemeli *s.* 1. төлбөр нь төлөгдсөний дараа өгөх. 2. төлбөрт, төлбөртэй.

ödenek, -ği 1. төлөвлөсөн хөрөнгө мөнгө. 2. хөрөнгө төсөв гаргах, төсөвлөх, төсөв зохиох. 3. улсаас нэмж олгосон мөнгө. **~ ayırmak** хөрөнгө гаргах, санхүүжүүлэх, мөнгө олгох, мөнгө төсөв лөх.

ödenme *is.* ödenmek үйлийн нэр.

ödenmek *(nsz)* ödemek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

ödenti *is.* сар болгон өгөх хандив.

ödeşmek *(nsz, -le)* 1. тооцоо дуусгах, тооцоо хийх. 2. өгөө аваагүй болох, өргүй болох.

ödetmek *(-i, -e)* ödemek үйлийн үйлдүүлэх хэв

ödev *is.* 1. заавал биелүүлэх зүйл, хүлээсэн үүрэг, үүрэг. 2. даалгавар, гэрийн даалгавар.

ödlek *s.* аймхай, зүрхгүй, хулчгар.

ödül *is.* шагнал, шан, харамж, шан харамж. **~ vermek** шагнах, шан харамж өгөх.

ödüllendirme *is.* ödüllendirmek үйлийн нэр.

ödüllendirmek *(-i)* шагнах, шан олгох, шан харамж өгөх, шан төлөх, хөдөлмөрийг нь үнэлэх.

ödün *is.* буулт, хөнгөлөлт, хүлээн зөвшөөрөх, зөвшилцөл. **~ vermek** буулт хийх.

ödünç, -cü *zf.* ve *s.* зээллэг, зээл. **~ almak** зээллэг авах, зээл авах, зээлэх.

ödünleme *is.* буулт.

ödünlemek *(-i)* буулт хийх.

öfke *is.* хилэн, уур, унтуу, цухал, уур хилэн, хилэгнэл. **~si burnunda** уур нь буцалсан. **~si kabarmak** уур хилэн нь бадрах. **~sini çıkarmak** уураа гаргах. **~sini yenmek** уураа барьж дийлэх.

öfkelendirmek *(-i)* ууры нь хүргэх, уурлуулах, уцааруулах, уур хилэнг бадраах, хилэгнүүлэх, цухалдуулах.

öfkelenmek *(-e)* уур нь хүрэх, уурлах, уцаарлах, уур хилэн нь бадрах, хилэгнэх, цухалдах.

öfkeli *s.* ууртай, уцаартай, уур уцаар ихтэй, уурласан, хилэгнэсэн.

öğe *is.* 1. бүрэлдэхүүн хэсэг, хэсэг, элемент 2. *man.* бүрэлдэхүүн, анги. 3. *gr.* гишүүн.

öğle *is.* үд дундын цаг, жин үд, үд дунд. "*Öğle yemeği.*" Үдийн хоол. "*Öğleden sonra gelecek.*" Үдээс хойш ирнэ.

öğlenci *s.* үдээс хойш хичээлтэй (сурагч).

öğleyin *zf.* үд дундын алдад, үд дундын үед.

öğrenci *is.* 1. сурагч, оюутан, шавь. 2. шавь, үргэлжлүүлэгч.

öğrenim *is.* боловсрол, мэдлэг.

öğrenme *is.* öğrenmek үйлийн нэр.

öğrenmek *(-i)* 1. сурах, суралцах, мэдэж авах, сурч мэдэх. 2. сурах, сурч авах. 3. мэдэх, мэдээ авах.

öğreti *is.* 1. онол, хоосон онол, хоосноор дагах, сургаал, номлол. 2. сургаал, номлол.

öğretici *s.* сургамжтай, сургаалтай, сургамж болохоор, сургаал болохоор. "*Öğretici film.*" Сургамжтай кино.

öğretilmek *(-ə)* öğretmək үйлийн үйлдэгдэх хэв.

öğretim *is.* 1. боловсрол, сургалт, хичээл, зааварчилгаа өгөх. 2. сургалт, заавар зөвлөмж, удирдамж. "*Öğretim bilgisi.*" Сурган хүмүүжүүлэх ухаан. "*Öğretim görevlisi.*" Лекц уншигч, лектор. "*Öğretim üyesi.*" профессор, туслах профессор, лектор. "*Öğretim yılı.*" Боловсролын жил, хичээлийн жил.

öğretme *is.* сургах, заах.

öğretmek *(-i, -e)* 1. сургах, заах. 2. багшлах, заах. 3. мэдээлэх, мэдүүлж өгөх.

öğretmen *is.* багш, сургагч.

öğretmenlik, -ği *is.* багшийн үүрэг, багшийн мэргэжил.

öğün *is.* хоол унд, удаа (хооллох). "*Günde kaç öğün yemek yiyorsunuz?*" Та өдөрт хэдэн удаа хооллодог вэ?

öğürmek *(nsz)* 1. хий огих, огих. 2. *hlk.* мөөрөх, урхирах, архирах.

öğürtü *is.* 1. öğürmək үйлийн нэр. 2. огиулах дуу.

öğüt, -dü *is.* сургамж, сургаал, зөвлөгөө. **~ vermek** зөвлөх, сургаал айлдах, сургамж хэлэх, сургамжлах.

öğütçü *is.* 1. зөвлөгч, сургаал айлдагч, сургаалч, сургамжлагч. 2. сургаал.

öğütleme *is.* öğütləmək үйлийн нэр.

öğütlemek *(-i, -e)* сургаал айлдах, сургаал хэлэх, сургамжлах.

öğütme *is.* öğütmək үйлийн нэр.

öğütmek *(-i)* 1. тээрэмдэх. 2. бутлах, нүдэх, үйрүүлэх, нунтаглах.

öğütücü *s.* 1. тээрэмддэг. 2. *is.* тээрэм.

ökçe *is.* 1. гутлын өсгий. 2. өсгий. "*Yüksek kçe.*" Өндөр өсгий.

ökçeli *s.* өсгийтэй.

ökse *is.* 1. цавуу. 2. шувууны цавуу, шувуу барих зориулттай цавуу. 3. *mec.* эрчүүдийг өөртөө татаж чаддаг эмэгтэй. **~ya basmak** эндүүрэх, хайхрамжгүйн улмаас хохирол амсах.

öksürme *is.* ханиад, ханиалгах.

öksürmek *(nsz)* 1. ханиалгах, ханиах. 2. ханиад хүрэх, шуухниа тусах.

öksürük, -gü *is.* 1. ханиалгах, ханиах. 2. *tıp* ханиалга, ханиад.

öksüz *is.* və *s.* 1. өнчин. 2. *mec.* ямар ч хүнгүй, хоосон. **~ kalmak** өнчин хоцрох, өнчрөх.

öksüzlük, -gü *is.* өнчрөл.

öküz *is.* 1. бух, шар, үхэр. 2. бүдүүлэг, маанаг, юм үзээгүй хүн, соёлгүй хүн. **~ gibi** маанаг, тэнэг, мангуу, алмай.

ölçek, -gi *is.* 1. хэмжүүр, хэмжээ. 2. үр тарианы хэмжүүр. 3. *coğr.* хураангуй хэмжээ, хураангуйлсан хэмжээ, масштаб.

ölçmek, -er *(-i)* 1. хэмжих, хэмжээлэх, хэмжиж үзэх, хэмжээ авах. 2. *mec.* анхааралдаа авах, шалгах, хянах, дотроо багцаалах, цэгнэх. **~ biçmek** цэгнэх, тал талаас нь бодох, дэнслэх, сайтар бодох.

ölçtürmek *(-i)* ölçmek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

ölçü *is.* 1. үнэлэлт, хэмжипт, хэмжээ, хэмжүүр. 2. хэмжээ, хэмжүүр, хэмжигдэхүүн, хэмжих нэгж. 3. *məc.* хэр хэмжээ, хил, зааг. 4. *mec.* үнэлгээ, үнэлэлт. **~ almak** 1) хэмжих, хэмжээ авах. 2) биөийн хэмжээ авах. **~yü kaçırmak** хэр хэмжээг хэтрүүлэх, хэтрүүлэх.

ölçülü *s.* 1. хэмжигдсэн, хэмжсэн, хэмжээ авагдсан. 2. хэмжээтэй, хянамжтай, бодоптой, бодлоготой, зөөлөн, даруу, дундыг барьсан. "*Ölçülü konuş.*" Бодолтой ярь.

ölçüm *is.* 1. хэмжих. 2. хэмжээ, хэмжүүр. 3. эргэцүүлсэн бодол, тунгаасан бодол.

ölçümlemek *(-i)* тунгаах, бодох, шүүж үзэх, эргэцүүлэх, тунгаан бодох, эрэгцүүлэн бодох, бодож үзэх.

ölçünmek *(-i)* сайтар бодож үзэх, сайтар тунгааж үзэх, тооцоолох.

ölçüsüz *s.* 1. хэмжигдээгүй, хэмжээгүй, хэмжээ авагдаагүй. 2. хэмжээ хязгааргүй, дэндүү, хэтэрхий, эмх замбараагүй, зуун задгай. 3. *zf.* бодолгүй, бодлогогүй, хирээ мэдэхгүй, наана цаанагүй, хэмжээгүй, хэмгүй.

ölçüşme *is.* ölçüşmek үйлийн нэр.

ölçüşmek *(nsz, -le)* 1. өндөр намаа үзэх. 2. уралдах, хүч сорилцох. 3. *mec.* харьцуулах, жиших.

ölçüt *is.* шалгуур, хэмжүүр.

öldüresiye *zf.* үхтэл нь, хайр найргүйгээр, зэрлэг догшин байдлаар, өрөвдөх сэтгэлгүйгээр.

öldürmek *(-i)* 1. алах, хөнөөх, хороох, хядах, нядлах, амий нь таслах. 2. (ургамал) үхүүлэх, хатаах. 3. дарах, арилгах. "*Soğanı tuzla ezip öldürmek.*" Сонгинын аагийг давсаар нухаж дарах. 4. зовоох, тамлах, зүдрээх. 5. цаг нөхцөөх, цаг үрэх, үр ашиггүй өнгөрөөх. 6. *mec.* устгах, үгүй хийх, сөнөөх, баллах.

öldürücü *s.* 1. үхлийн, үхэл тарьсан, хөнөөлт, үхэлд хүргэх, аминд хүрэх, үхмээр. 2. *mec.* айхтар их, тэсэхийн аргагүй, тэсэшгүй.

öldürülmek *(nsz)* алуулах.

ölesiye *zf.* үхтлээ, үхэж хататлаа.

ölgün *s.* 1. хатсан, гандсан, үрчийсэн, хорчийсон. 2. *mec.* сульдсан, (тэнхэл) доройтсон, тамир тасарсан, биө суларсан.

ölmek, -ür *(nsz)* 1. үхэх, нөгчих, нас барах, нас нөгчих, таалал төгсөх, амиа алдах. 2. үхэх, гандах, хатах. 3. *mec.* зовох, шаналах. 4. *mec.* хүчингүй болох, хүчин төгөлдөр байдлаа алдах.

ölmez *s.* 1. мөнх, үхэшгүй, өнө мөнхийн, үүрдийн. 2. *mec.* бөх, амархан хуучирдаггүй.

ölmezlik, -ği *is.* үхэшгүй мөнх байдал.

ölmüş *s.* 1. үхсэн. 2. *s.* талийгаач, өөд бологч.

ölü *s.* 1. нас барсан, үхсэн, амиа алдсан, амьгүй. 2. *mec.* гандсан, өнгө алдсан, үхмэл, хүчээ барсан. 3. *mec.* нам гүм, хөл хөдөлгөөнгүй, анир чимээгүй. "*Ölü kentler, bos kaleler, eski saraylar.*" Нам гүм хотууд, хоосон хэрэмнүүд, хуучин ордууд. 4. *mec.* үхмэл, уйтгартай, залхаасан. 5. *is.* нас барсан хүн, өөд болсон хүн, талийгаач. 6. амьтны сэг, зэм.

ölüm *is.* 1. үхэл, үхжил, мөхөл, төгсгөл 2. цаазаар аваачих ял. 3. *mec.* бэрх хэцүү байдал, зовлон. "*Oraya gitmek bizim için gerçekten ölümdür.*" Тийшээ явах бидний хувьд үнэхээр хэцүү хэрэг. "*Ölüm cezası.*" Цаазаар авах ял, цаазаар аваачих, цаазлах. "*Ölüm döşeği.*" Үхлийн ирмэгт, сүүлчийн агшин. "*Ölüm kalım meselesi.*" Үхэх сэхэхийн хэрэг, амь амьдралын асуудал.

ölümcül *s.* хөнөөлт, үхлийн, үхэлт, аминд хүрэх. "*Ölümcül hastalık.*" Хөнөөлт өвчин, үхэлт өвчин, хүнд өвчин.

ölümlü *s.* 1. мөнх бусын, үхэлтэй, төгсгөлтэй. 2. *is.* хүн.

ölümsüz *s.* 1. үхэшгүй, мөнхийн, үүрдийн, үүрд мөнх. 2. мөнхөрсөн, мөнхөд. 3. *is.* нэр нь мөнхөрсөн хүн, мартагдашгүй хүн.

ölümsüzleşmek мөнхрөх, мөнхжих.

ölümsüzleştirmek *(-i)* мөнхжүүлэх, мөнхрүүлэх.

ölümsüzlük, -ğü *is.* үхэшгүй мөнх байдал.

ömür, -mrü *is.* 1. амьдрал, амьдрах хугацаа, нас, орших хугацаа, эдэлгээний хугацаа. "*Ömründe ...*" Амьдралдаа ..., энэ насандаа ..., амьдралынхаа туршид... 2. *s. mec.* их сайхан, насанд нас нэмсэн. **~ adam** хүмүүсийг хөгжөөж насанд нь нас нэмсэн хүн.

ömürlü *s.* 1. урт настай. 2. удаан үргэлжилж байгаа, урт хугацааны.

ömürsüz *s.* 1. богино настай, богинохон амьдралтай. 2. *mec.* зуурдын, үзэгдээд өнгөрдөг, хэрэггүй.

n *Is.* 1. урд, урд тал, нүүрэн тал. 2. өмнө. "*Annemin nünde sigara içmem.*" Би ээжийнхээ өмнө тамхи татахгүй. 3. өмнө, урд. 4. ирж байгаа цаг, ирээдүй цаг. 5. энгэр, хувцасны цээж хэсэг. 6. *s.* урд талын, нүүрний, өмнө хэсгийн. 7. үндсэн, суурь, өмнөх, урьдчилсан. "*Ön s z.*" Өмнөх үг. **~de gelmek** хамгийн чухал асуудал болох, эн түрүүнд ирэх. **~e sermek** гаргах, үзүүлэх. **~e sürmek** санал болгох, дэвшүүлэх, санал дэвшүүлэх. **~üne arkana bakmak** бодолтой байх, урдах хойтохоо бодох, тооцоолох. **~üne bakmak** ичих, ичингүйрэн доош харах. **~üne çıkmak** 1) тааралдах, таарах, тулгарах. 2) *mec.* анх удаа учрах, нүүр тулах, нүүр учрах, уулзах. 3) хөндөлдөн зогсох.

önayak *s.* анхдагч. **~ olmak** анхлах, анхдагч байх, эхлэн зам гаргах.

önbilgi *is.* суурь мэдлэг, үндсэн мэдлэг, анхны мэдэгдэхүүн.

önce *zf.* 1. эхлээд, урьдаар, нэгдүгээрт, юуны өмнө. 2. өмнө (цаг хугацааны хувьд өмнө өнгөрсөн гэсэн утга илэрхийлнэ). "*Bir yıl önce.*" Нэг жилийн өмнө. 3. тэртээ, урд, өмнө. **ilk ~** эхлээд, хамгийн түрүүнд, юуны өмнө, юуны түрүүнд.

önceden *zf.* эхэндээ, анхандаа, урьдаас, өмнөөс, урьдчилан, түрүүлээд.

önceki *s.* өмнөх, урдахь, урд талын, урд өмнөх, хуучны.

öncel *is.* урд талын хүн, солигдсон хүн, урьд нь ажиллаж байсан хүн.

önceleri *zf.* анхандаа, эхлээд.

öncelik, -ği *is.* урьтсан, урд нь гарах, урьтлал, давуу, илүү, давамгайлал.

öncelikle *zf.* эхний ээлжинд, эхлээд, юуны өмнө, илүү чухалчилж, нэн ялангуяа.

öncü *is.* 1. түрүүлж очиж мэдээ хүргэгч. 2. үүсгэгч, эхлэгч, анхдагч, эхлэлийг тавигч, зам гаргагч, манлайлагч, тэргүүлэгч, авангард. 3. *hlk.* удирдагч, жолоодогч. 4. *ask.* тэргүүн эгнээ, тэргүүлэгч хэсэг.

öncülük, -ğü *is.* 1. удирдагч болох, манлайлал. 2. удирдлага, жолоодох, хүмүүсийг араасаа дагуулах чадвар. **~ etmek** манлайлах, удирдах, жолоодох, байлдан дагуулах.

önder *is.* удирдагч, манлайлагч.

önderlik *is.* удирдлага, жолоодох, хүмүүсийг араасаа дагуулах чадвар.

önem *is.* ач холбогдол, учир холбогдол, чухал байдал, нэлээд чухал байх, чухал. **~ vermek** эрхэмлэх, чухалчлах, чухал гэж үзэх, чухалд үзэх, чухалд тооцох.

önemli *s.* чухал, чухаг, эрхэм.

önemseme *is.* чухалчлах, чухалд үзэх, эрхэмлэх, хайхрах.

önemsemek *(-i)* чухалчлах, чухал гэж үзэх, чухалд үзэх, чухалд тооцох, эрхэмлэх, хайхрах.

önemsenmek *(nsz)* чухалд үзэх, чухалд тооцогдох, анхаарал хандуулах, тоомсорлох, тоох, хэрэгшээх.

önemsiz *s.* чухал бус, гол биш, чухал биш.

önemsizlik, -ği *is.* чухал бус байдал, ач холбогдол багатай байх.

önerge *is.* санал, төсөл. **~ vermek** санал оруулах, санал дэвшүүлэх.

öneri *is.* санал, зөвлөгөө, бодол. **~de bulunmak** зөвлөх, санал болгох, саналаа хэлэх.

önerme *is.* 1. өгүүлбэр. 2. санал. 3. *man.* таамаглал.

önermek *(-i)* санал тавих, санал дэвшүүлэх, санал оруулах, санал болгох, дэвшүүлэх, зөвлөх.

öngörmek *(-i)* урьдаас мэдэх, урьдчилан харах, урьдчилан зэхэх, анхааралдаа авах, хараандаа авах.

öngörü *is.* болгоомж, хашир байдал, болгоомжтой хашир загнах, урьдаас мэдэх, урьдчилан харах.

öngörülü *s.* хашир зантай, хашир, алсын хараатай, хэрсүү ухаантай.

önkol *is. anat.* шуу, бугуй.

önkoşul *is.* урьдчилсан нөхцөл.

önlem *is.* урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, болгоомж, сэрэмж, арга хэмжээ. ~ **almak** арга хэмжээ авах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах, сэргийлэх, болгоомжлох.

önleme *is.* урьдчилан сэргийлэх.

önlemek *(-i)* 1. урьдчилсан арга хэмжээ авах, урьдчилан сэргийлэх, сэргийлэх, хамгаалах. 2. саатуулах, саад болох, хориглох, зогсоох, таслан зогсоох.

önlenmek *(nsz)* önlemek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

önleyici *s.* урьдчилан хамгаалсан, урьдчилан сэргийлэх, саад болсон.

önlük, -ğü *is.* хормогч, элгэвч.

önseçim *is.* урьдчилсан сонгууль.

önsel *s.* ve *zf. fel.* ажиглалт туршилтаас илүү үзэл бодол онолд тулгуурласан.

önsezi *is.* зөн совин, зөн, урьдаас мэдэх, ёр.

önsezili *s.* зөн совинтой.

ns z *is.* өмнөх үг, удиртгал, оршил.

önyargı *is.* урьдаас тааварласан санал бодол, урьдаас хэлбэрүү бодол, урьдаас хэлбэржсэн бодол.

önyargılı *s.* урьдаас тааварласан санал бодолтой, урьдаас хэлбэрүү бодолтой, урьдаас хэлбэржсэн бодолтой.

öpme *is.* үнсэх.

öpmek, -er *(-i, -den)* үнсэх.

öptürmek *(-i, -e)* үнсүүлэх.

öpücük, -ğü *is.* үнсэлт. ~ **kondurmak** зөөлөн үнсэх.

öpülmek *(nsz)* үнсүүлэх.

öpüş *is.* үнсэлт.

öpüşme *is.* үнсэлцэх.

öpüşmek *(nsz, -le)* үнсэлцэх.

ördek, -ği *is. zool.* нугас (шувуу).

ördürme *is.* нэхүүлэх, сүлжүүлэх.

ördürmek *(-i, -e)* нэхүүлэх, сүлжүүлэх.

ören *is.* үлдэгдэл, балгас, нурсан сүйрсэн зүйл.

örf *is.* ёс заншил, зан заншил. ~ **ve adet** ёс заншил уламжлал.

örfi *s.* ёс заншилын, зан заншилын.

örgen *is.* биеийн эрхтэн, биеийн хэсэг.

örgensel *s.* органик, бодит систөтийн, организмын.

örgü *is.* 1. сүлжээ, сүлжээс, нэхээс, нэхэлт. 2. нэхмэл эдлэл, сүлжмэл эдлэл. 3. сүлжсэн үс, гээгэг үс. 4. сүлжээ. 5. *s.* нэхмэл, сүлжмэл.

örgülü *s.* сүлжсэн, сүлжээстэй.

örgün *s.* зохион байгуулалттай.

örgüt *is.* 1. нийгэмлэг, хопбоо, нэгдэл, байгууллага. 2. байгууллага, бүтэц, тогтолцоо.

örgütçü *is.* зохион байгуулагч.

örgütleme *is.* үүсгэл, байгуулал, үүсгэх, байгуулах.

örgütlemek *(-i)* үүсгэх, байгуулах, үүсгэн байгуулах, зохион байгуулах.

örgütlendirmek *(-i)* байгуулагдах, үүсэх, үүсгэн байгуулагдах, зохион байгуулагдах.

örgütlü *s.* зохион байгуулалттай.

örgütsel *s.* зохион байгуулалтын.

örme *is.* 1. нэхэх, сүлжих. 2. *s.* нэхмэл, сүлжмэл.

örmek, -er *(-i)* 1. нэхэх, сүлжих. 2. нөхөх, цойлдох. 3. (үс, зодог зэргийг) сүлжих. 4. барих, барьж босгох, өрөх (хана).

örneğin *zf.* жишээлбэл, үлгэрлэвэл

örnek, -ği *is.* 1. жишээ, үлгэр, загвар. 2. дээж, үлгэр, маяг, загвар. 3. яг таг хуулбар, хуулбар, хувь ширхэг, төсөө. 4. жишээ, үлгэр жишээ, үлгэр дуурайл. 5. үлгэр дуурайлал авмаар хүн/зүйл, үлгэр жишээ болмоор хүн/зүйл, санаа авахаар зүйл, дуурайвал зохих хүн/зүйл. ~ **almak** 1) жишээ авах, үлгэр дуурайл авах, үлгэр жишээ авах, үлгэр авах. 2) *tıp.* судалгааны журмаар хэсэг авах. ~ **olmak** үлгэр дуурайл болох, үлгэр жишээ болох. **örneğini çıkarmak** загварыг нь гаргах, үлгэрийг нь гаргах.

örneklemek *(-i)* жишээ өгөх, жишээ гаргах.

örneklendirme *is.* жишээ гаргаж үзүүлэх, жишээ гаргаж тайлбарлах.

örneklendirmek *(-i)* жишээ гаргаж үзүүлэх, жишээ гаргаж тайлбарлах.

örneklik, -ği *is.* дээж, сорьц, загвар.

rs *is.* дөш.

örselemek *(-i)* 1. урах, ноолох, ноороолах, үнгэх, элээх, гэмтээх. 2. *mec.* тамирдуулах, тэнхээдүүлэх, сулруулах, доройтуулах.

örtbas *is.* нуун дарагдуулах, далдлах, дарах, нуух, нуун хаах, чимээгүй байх. ~ **etmek** нуун дарагдуулах, далдлах, дарах, нуух, нуун хаах, чимээгүй байх.

örtme *is.* örtmek үйлийн нэр.

örtmece *is.* 1. *ed.* цэрлэн нэрлэх, зөөлрүүлэн хэлэх арга, эвфемизм. 2. хуурах, далдлах арга зам.

örtmek, -er *(-i)* 1. хучих, бүтээх, нөмрүүлэх, далдлах, халхлах, хаах, таглах. 2. боох, зүүх. "*Kız başını örtmüştü.*" Охин толгойгоо боосон байлаа. 3. хаах. "*Pencereyi rtmek.*" Цонх хаах. 4. бүрхэх, хучих. "*Sarmaşıklar duvarları tamamen örtmüş.*" Мөлхөө цэцэг ханыг бүхэлд нь бүрхжээ. 5. *mec.* илчлэхгүй байх, ил гаргахгүй байх, нуух, дарах, далдлах, нуун дарагдуулах. "*Birinin suçunu rtmek.*" Гэм бурууг нь нуун дарагдуулах.

örtü *is.* 1. бүтээлэг, нөмрөг, хучлага. "*Yatak rtüsü.*" Орны бүтээлэг. 2. алчуур, толгойны боолт 3. дээвэр.

örtülme *is.* 1. örtülmek үйлийн нэр. 2. *astr.* хиртэлт (нар, сарны).

örtülmek *(nsz)* örtmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

örtülü *s.* 1. алчууртай, алчуур зүүсэн, алчуур боосон, толгойгоо боосон. 2. хучигдсан, бүрхэгдсэн, хучсан, бүрхсэн, хучаастай, бүрхээстэй. "*Yerler yemyeşil bir çimenle örtülü.*" Газар дэлхийг нов ногоон зүлэг ногоо бүрхжээ. 3. *mec.* битүүлэг, бүрхэг, далд, битүү, нууц, илэрхий бус, тодорхой бус, тодгүй.

örtünmek *(-i, -le)* 1. нөмрөх, бүтээх, хучих, биеэ хучих, биеэ бүтээх, нөмрөх. 2. алчуур зүүх, толгойгоо алчууpаар боох, гивлүүр ба битүү хувцас өмсөх.

örtüsüz *s.* 1. бүтээлэггүй, нөмрөггүй, хучлагагүй. 2. алчуур зүүгээгүй, алчуур боогоогүй, алчуургүй. 3. *mec.* ил тод, тодорхой, далд бус, нээлттэй, битүүлэг бус.

örtüşmek давхцах, таарах. "*Söylediği ile yaptığı birbiriyle örtüşmüyor.*" Ам ажил хоёр нь зөрөх.

örücü *is.* 1. сүлжигч, нэхмэлч. 2. нөхөх, цойлох, нөхөөс тавих үйлийг хийдэг оёдолчин, оёдлын газар. 3. өрөгч, өрлөгчин, барилгачин.

örülmek *(nsz)* нэхэгдэх, сүлжигдэх.

örülü *s.* сүлжмэл, гөрмөл.

örümcek, -ği *is. zool.* 1. аалз. "*Örümcek ağı.*" Аалзны шүлс, аалзны тор. 2. аалзны шүлс. 3. хүүхэд хөлд ороход ашиглах тэрэг. **~ kafalı** хуучинсаг үзэлтэй, хуучинсаг сэтгэхүйтэй, енгерсөн тийш хандсан үзэлтэй, хоцрогдсон, харанхуй.

örümceklenmek *(nsz)* 1. аалзны шүлсэнд баригдах, аалзны торонд баригдах. 2. *tıp.* (халуурснаас) уруул омголтох, хамхруутах, нүд улайх.

örümcekli *s.* аалзны шүлсэнд баригдсан, аалзаар дүүрэн.

östaki borusu *is. anat.* сонсох гуурс, чагнах гуурс, евстахын гуурс.

öte *is.* 1. нөгөө тал, цаад тал. 2. бусад, ар тал. "*Ötesini bana bırakın.*" Бусдыг нь би даана. 3. илүү, ...ээс гадна. **~den beri** эртнээс, хэзээнээс, аль хэзээний, аль эртний.

öteberi жижиг сажиг юм, ойр зуурын юм, элдэв шалдавын юм.

öteki, -ni *s. ve zm.* 1. нөгөө, өөр, ондоо. "*Öteki dünya.*" Нөгөө ертөнц. 2. нөгөөдөх, нөгөөх. "*Bu kalemi değil öteki kalemi veriniz.*" Энэ үзэгийг биш нөгөөдөхийг нь өгнө үү.

ötleğen *is. zool.* дууч шувуу, донгоддог шувуу

ötmek, -er *(nsz)* 1. (шувуу) донгодох, жиргэх, (шавж) шүнгинах, дуугарах. "*Bülbül ötüyor.*" Алтан гургалдай донгодож байна. 2. (үлээвэр хөгжмийн зэмсэг) дуу гаргах, дуу гарах, авиа гаргах, авиа гарах, чимээ гаргах, чимээ гарах. "*Bu boru ötmüyor.*" Энэ нарийн бүрээнээс дуу гарахгүй байна. 3. дуугарах, дүнгэнэх, хангинах, жингэнэх, цангинах. "*Zil öter.*" Хонх дуугарна. "*Kulak öter.*" Чих дүнгэнэнэ. 4. *argo.* чалчих, донгосох, бавтнах.

öttürmek дуу гаргах.

ötürü *(-e)* төлөө, тул, тулд, –аас (–ээс, –оос, –өөс) болж, учраас, учир, улмаас. "*Sonunda biz bu hareketimizden ötürü on bir ay hapse mahkum olduk.*" Эцэст нь бид энэ үйлдлээсээ болж арван нэгэн сар шоронд хоригдсон.

ötüş *is.* донгодох, жиргэх, жиргэх дуу.

öveç, -ci *is.* хоёр гурван настай эр хонь, ирэг.

övgü *is.* магтаал.

övgücü *is.* ve *s.* 1. магтаалч. 2. *mec.* хэт магтагч, хэтрүүлэн магтагч.

övmek, -er магтах, их магтах, хэт магтах, сайшаах, магтаж саймсрах.

övülmek *(nsz)* магтагдах, магтуулах, сайшаагдах, сайшаалгах.

övünç, -cü *is.* сайрхах, бардамнах, бахархал, бахдал, урдаа барих юм, бардамнах явдал, гайхуулах явдал. **~ duymak** бардамнах, бахархах, сайрхах.

övünmek *(-le)* 1. бардамнах, бардах. 2. *(nsz)* биеэ магтах, сайрхах, саймсрах, гайхуулах. **~ gibi olmasın** өөрийгөө магтаж байгаа юм биш, биеэ магтаж байгаа юм биш, гайхуулж байгаа юм биш. "*Övünmek gibi olmasın ama sesim güzeldir.*" Гайхуулж байгаа юм биш гэхдээ би их сайхан хоолойтой.

öykü *is.* 1. егүүлэл яриа. 2. *ed.* тууж, егүүллэг.

öykücü *is.* өгүүлээч, яриач, хэлээч, өгүүлдэг хүн, зохиолч.

öykülemek *(-i)* өгүүлэх, хүүрнэх, ярих, хэлэх.

öyle *s.* 1. ийм, тийм. "*Ben öyle birşey demedim.*" Би тийм юм хэлээгүй. 2. *zf.* тиймэрхүү, иймэрхүү, ингэж, тэгж 3. *zf.* тэгж, тэгтэлээ, тэгж их. "*Söyle ona yorulmasın öyle.*" Түүнд тэгтлээ битгий ядар гэж хэл. 4. *ünl.* "*ne*", "*nasıl*" гэх мэт асуултын эцэст орохоороо тэр өгүүлбэрт өгүүлж буй үйл явдлыг, зүйлийг таалахгүй байгааг, эсвэл гайхсан утгыг илэрхийлнэ. "*O ne biçim iş öyle.*" Тэр чинь яамар гээчийн ажил вэ? **~ yok!** Тийм юм байж болохгүй. **~ gelmek** санагдах, мэт санагдах, тэгж бодогдох. "*Bana öyle gelirdi ki, çocuklar sadece kışın büyürler.*" Надад хүүхдүүд зөвхөн өвөл л есдөг юм шиг санагддаг байж билээ. **~ olsun** Тийм болог, за яахав, за яахав тийм болог. **~ ya** эргэлзэх юмгүй, эргэлзээгүй, мэдээж.

öylece *zf.* 1. тэр чигээрээ, тэр хэвээрээ, яг тэгээд. 2. ингэж, тэгж, ийн, тийн, ийнхүү, тийнхүү, энэ мэтээр, үүнчлэн, түүнчлэн, чингэж, үүн шиг, түүн шиг, энүүн шиг, тиймэрхүү, иймэрхүү

янзаар, иймэрхүү байдлаар. "*Öylece kendini herkese tanıttı.*" Ийнхүү тэр өөрийгөө олонд таниуллаа.

öylelikle *zf.* ингэж, тэгж, ийн, тийн, ийнхүү, тийнхүү, энэ мэтээр, үүнчлэн, түүнчлэн, чингэж, үүн шиг, түүн шиг, энүүн шиг, тиймэрхүү, иймэрхүү янзаар, иймэрхүү байдлаар. "*Öylelikle güçlülükler ortadan kalkar.*" Тийнхүү хэцүү байдал үгүй болно./Ийнхүү хэцүү байдлаас ангижрах болно.

öylesi *s.* түүн шиг, тэрүүн шиг.

öylesine *bağ.* дэндүү их, маш их, дэндүү, ечнөөн, едийчинээ, төчнөөн, тэдийчинээ, –тлаа (–тлээ, –тлоо, –тлее). "*Kız öylesine güzeldi ki, oğlan gözünü alamıyordu.*" Охин дэндүү хөөрхөн байсан болохоор, хүү нүдээ салгаж чадахгүй байлаа.

öz (I) *is.* 1. өөрийн "би", амь, хувь хүн, дотоод сэтгэл, өөрийн мен чанар, хувийн уг чанар, өөрөө, биеэрээ. 2. *mec.* утга, гол утга, учир утга, гол, асуудлын гол. 3. *zm.* өөрөө, бие хүн. 4. өөрийн, хувийн, биеийн гэсэн утга бүхий хоршоо үг бүтээнэ. "*Öz kütle.*" Хувийн жин. "*Öz geçmiş.*" **Өөрийн намтар**, намтар. 5. шүүс, шим, шүлт, эсийн шүүс. "*Meyve özü.*" Жимсний шүүс. 6. *bot.* гол, иш, шилбэ, туйван. 7. (хатигны) гол, гэр.

öz (II) *s.* 1. төрсөн, төрүүлсэн, төрөлх. "*Benim öz çocuğumun bunu söyleceği hiç aklıma gelmedi.*" Миний төрсөн хүүхэд үүнийг хэлнэ гэж санаанд орсонгүй. 2. цэвэр, хольцгүй, жинхэнэ.

özden *s.* 1. үнэн юм шиг, жинхэнэ юм шиг. 2. *is. anat.* нойр булчирхай.

özdeş *s.* 1. адил, адилхан, ижил, чацуу, их төстэй. 2. нэг утгатай, адил утгатай, адил.

özdeşlemek *(-i)* адилтгах, адилд үзэх.

özdeşleşmek *(nsz)* адилхан болох, ижилсэх.

özdeyiş *is.* оновчтой үг, товч сургаал, мэргэн үг, зүйр үг.

özdirenç *is. fiz.* хувийн эсэргүүцэл.

özel *s.* 1. өвөрмөц, тусгай, онцгой, бодигалийн (салангид амьтан, ургамал, хүн тус бүрийн), өөрийн, тухайн хүний, тухайн зүйлийн. "*Her meyvenin özel bir kokusu, tadı var.*" Жимс болгон өөрийн гэсэн үнэр, амттай байдаг. 2. тусгай, салангид, тус тусад нь, тухайн хүнд хамаатай, тухайн хүний, хувийн. "*Kendisini özel olarak görmek istediğini söyledi.*" Өөртэй нь тусгайчлан уулзах хүсэлтэй байгаагаа хэллээ. 3. хувийн, амины, өөрийн, өмчийн, тухайн хүний. "*Insanın özel hayatına karışmamak lazım.*" Хүний хувийн амьдралд оролцохгүй байх хэрэгтэй. 4. тусгай, **онцгой**, жич. 5. онцгой, онц, гоц, гойд, өвөрмөц, заримдаг, тусгай. "*Özel durumları da dikkate almak lazım.*" Онцгой байдлуудыг ч бас анхааралдаа авах хэрэгтэй.

özel ad *is. gr.* оноосон нэр: Монгол, Дархан, Цэцэгээ.

özeleştiri *is.* өөрийн шүүмжлэл. "*Insan özeleştiri ile yanlışlarını düzeltebilir.*" Хүн өөртөө шүүмжлэлтэй байснаар алдаагаа засаж чадна.

özelleşmek *(nsz)* хувьд шилжих, хувийнх болох.

özelleştirmek хувьчлах, хувьд шилжүүлэх, улсын бус болгох.

özellik, -ği *is.* евермөц, евермөц байдал, онцгой байх, онцлог байдал, онцлог, онц ялгаа, гойд ялгаа.

özellikle *zf.* ялангуяа.

özen *is.* хичээлт, оролдолт, мэрийлт, чармайлт, нягт нямбай, нарийн нягт (байх), нарийн нямбай (байх) нягт нямбай (байх), нямбай (байх), хичээнгүй (байх), оролдлоготой(байх). "*Yenisini onlar özenle bileğime taktılar.*" Шинийг нь тэд нямбай гэгч нь миний бугуйнд зүүж өглөө. **~ göstermek** хичээх, мэрийх, чармайх, хичээнгүй байх, мэрийлттэй байх, нягт нямбай хандах, нарийн нямбай байх. "*Bizim işçiler o işe özen gösteriyorlar.*" Манай ажилчид тэр ажилд нягт нямбай хандаж байгаа.

özenci *is.* ve *s.* сонирхогч, дуртай хүн, сайн дурааараа оролдогч.

özendirme *is.* урам өгөх, урамшуулах, дэмжих, зоригжуулах.

özendirmek *(-i, -e)* урам өгөх, урамшуулах, дэмжих, зоригжуулах.

özene bezene *zf.* их мэрийн, чармайж, хичээж, хичээнгүйлэн, мэрийж, нягт, нямбай.

özenilmek *(-e)* дуурайх, сажаах.

özenli *s.* 1. нямбай, нягт нямбай, нарийн нягт хийсэн, нямбай хийсэн, мэрийж хийсэн(ажил) 2. хичээнгүй, зүтгэлтэй, чармайлттай, хичээлтэй, оролдлоготой, мэрийлттэй, нямбай, нарийн нягт(хүн).

özenmek *(-e)* 1. хичээх, оролдох, мэрийх, улайх, чармайх, зүтгэх, хүчдэл гаргах, чармайлт гаргах. "*O kadar özeniyorum da, şimdi çamaşırı ütüleyip dolaba koyamıyorum.*" Би хичнээн чармайгаад ч угаасан зүйлээ индүүдэж шүүгээрүү хийж чадахгүй юм. 2. тэмүүлэх, зорих, эрмэлзэх, зүтгэх, мэрийх, хүсэх, таалах, хүсэл болох, (хийхийг, үйлдэхийг) хүсэх. "*Ressamlığa özeniyorum.*" Зураачийн ажил надад таалагддаг. /Би зураач болохыг хүсдэг. "*Hep gereksiz şeylere özeniyorsun.*" Чи дандаа хэрэггүй юманд тэмүүлэх юм. 3. *(-e, -den)* адилсах, ижилсэх, адил болох, төсөөтэй болох, төсөөтэй болох гэж оролдох, адилхан болохыг хүсэх, дуурайх, сажаах. "*Kime zendin de bu kiyafeti giydin.*" Чи чинь хэнийгээ дуурайгаад энэ хувцасыг емсчихөө вэ? **özenip bezenmek** нягт нямбай хийх, нарийн нягт хийх, их мэрийн хийх, хичээнгүйлэн хийх.

özensiz *is.* ve *s.* 1. өнгөцхөн, хуумгай, хааш яаш хийсэн, цалгар хийсэн, назгай хийсэн, хайнга хийсэн, салан хийсэн, нямбай бус хийсэн (ажил). 2. хуумгай, салан, хааш яаш, цалгар, назгай, хайнга, нямбай бус, салан задгай (хүн).

özenti *is.* дуурайх, дуурайлт, дуурайх оролдлого, дуурайхыг хичээх, эрмэлзэл, хичээлт, мэрийлт, чармайлт, оролдлого. "*Bu zenci operasını yüzü siyaha boyanmış beyazlara oynatmak becereksiz bir özentiden başka bir şey değildir.*" Энэ хар арьстнуудын тоглох дуурьт, нүүрийг нь хараар будсан цагаан арьстнуудыг тоглуулах нь оновчгүй сонголт болжээ.

özerk *s.* өөртөө засах, өөртөө эрхт, өөрөө засах, автономит.

özerklik, -ği *is.* өөрөө засах, өөртөө эрхт, автономи, өөртөө засах эрх, бие даасан байдал, тусгаар тогтнол.

özet *is.* товчоо, товч, товч дүн, товч дүгнэлт, агуулга, товч агуулга, утга агуулга. "*Kitabın özeti.*" Номны товч агуулга нь.

özetlemek *(-i)* товчлох, товч дүгнэх, дүгнэх, товч хэлэх, товч өгүүлэх. "*Gazetelerin son sayılardan birkaç haber özetleyeceğim.*" Сонины сүүлийн дугааруудын хэдэн мэдээг товчхон хэлье

öz geçmiş *is.* намтар, өөрийн намтар, биеийн намтар, биөийн түүх, цадиг.

özgü *s.* чанар болох, шинж болох, чанартай, угийн байдаг, өнөөх, онцгой шинжтэй, онцлог, өвөрмөц. "*Bayram, çocuklara özgü sabırsızlıkla, babasının cebinden hemen şekeri almak istiyordu.*" Баярам хүүхдийн тэвчээргүй зангаар аавынхаа халааснаас хурдхан шиг чихрээ авахыг хүсч байлаа. "*Her çocuğun kendine özgü ders çalışma yöntemi vardır.*" Хүүхэд болгоны өөрийн гэсэн өвөрмөц хичээл давтах арга барил байдаг.

özgül *s.* өвөрмөц, онцгой, гойд, тусгай, гухайн зүйлийн.

özgül ağırlık, -ğı *is. fiz.* хувийн жин

özgüllük, -ğü *is.* өвөрмөц чанартай (байх), өвөрмөц (байх), өвөрмөц онцлог, онцгой шинж, онцлог чанар.

özgün *s.* 1. өвөрмөц, янзтай, сонин, онцгой, евермөц байдалтай. "*Özgün bir proje olmuş.*" Өвермөц төсөл болжээ. 2. еерийн гэсэн енгө аястай, хосгүй, энгийн бус, жирийн бус, ер бус, зуршил болоогүй, өөрийн онцлогтой. 3. *is.* ve *s.* жинхэнэ эх, уг эх, сурвалж, эх (бичиг).

özgünlük, -ğü *is.* янзтай (байх), евермөц (байх), өвөрмөц байдал, онцгой (байх).

özgür *s.* 1. чөлөөтэй, чөлөөт, ямар нэг дүрэм журамд боогдоогүй, хязгаарлаагүй. "*Özgür tercümө.*" Чөлеетэй орчуулга. 2. (улс орны хувьд) эрх чөлөөтэй, бие даасан, дархан, хамааралгүй, тусгаар тогтносон. 3. эрх чөлөөтэй, сул, бусдын эрхэнд биш, бусдын эрхшээлд бус. 4. эрх чөлөөтэй, эрх чөлөө бүхий, чөлөөтэй, бие даасан, өөрийн эрхтэй. 5. чөлөөтэй, чөлөөт, хориогүй, нээлттэй, саадгүй. "*Özgür basın.*" Чөлөөт хэвлэл. 6. зоргоороо, дураараа, хүний эрх мэдэлд ордоггүй.

özgürleşmek *(nsz)* эрх чөлөөтэй болох, чөлөөтэй болох.

özgürleştirmek *(-i)* эрх чөлөөтэй болгох, чөлөөлөх, эрх чөлөө олгох, суллах, сул тавих.

özgürlük, -ğü *is.* 1. эрх чөлөө, тусгаар тогтнол, бие даасан байдал 2. эрх чөлөө, эрх, эрх дур. "*Basın özgürlüğü.*" Хэвлэх нийтлэх эрх чөлөө.

özgürlükçü *is.* эрх чөлөөг эрхэмлэгч, эрх чөлөөнд дуртай.

özgüveni *is.* өөртөө итгэх байдал, өөртөө итгэх итгэл, хувийн итгэл.

özlem *is.* сангалзал, тэмүүлэл, тэсгэлгүй хүсэл, хүсэл тэмүүлэл, санасан гуниг, санасан уйтгарлал, санан гуних, санан уйтгарлах, уйтгарлан хүсэх. **~ini duymak** хүсэх, чин сэтгэлээсээ хүсэх.

özleme *is.* özlemek үйлийн нэр

özlemek *(-i)* санах, санан гуниглах, санан уйтгарлах, санагалзах, мөрөөдөх, тэмүүлэх, үгүйлэх, харахыг хүсэх, уулзахыг хүсэх. "*Memleketini özlemek.*" Нутгаа санах. /Нутгаа мөрөөдөн уйтгарлах.

özlemli *s.* санан гунигласан, санан уйтгарласан, санагалзсан, санасан.

özleştirmecilik, -ği *is.* ямарваа нэгэн хэлийг харь хэллэг үгнээс ангижруулах ажиллагаа

özleştirmek ангижруулах, ялгах, салгах.

özletmek *(-i, -e)* (хэн нэгнийг) санах, хүлээх.

özlü *s.* 1. чанартай, шинжтэй, шинж чанартай. 2. (газар шороо) үр өгөөжтэй, шимтэй. 3. мэргэн, оновчтой, хурц, сэтгэлд орцтой, яруу тод, хурц, утга төгөлдөр.

özne *is. gr.* 1. өгүүлэгдэхүүн 2. *fel.* субъект (үйлийн эзэн, танин мэдэгч хүн).

öznel *s.* тухайн хүний, хувь хүний, хувмйн, хувийн, субъектив, ганц өөрийн (санасан), зөвхөн хувийн (бодсон).

öznelcilik, -ği *is.* субъективизм (бодит өртөнц чухамдаа байдаггүй, зевхөн хүний санаанд байдаг гэж үздэг идеалист гүн ухааны чиглэл).

özsaygı *is.* биеэ тоох, нэрээ их хичээх.

zsu *is. biy.* 1. шүүс, шим, шүлт. 2. шүүс. "*Mide zsu.*" Ходоодны шүүс.

özümleme *is. biy.* 1. ижилших, адилших, автагдан шингэх. 2. *mec.* сурч мэдсэн зүйлээ өөрийн болгох.

özümlemek *(-i) biy.* 1. ижилшүүлэх, шингээх, хайлуулах. 2. *mec.* еерийн болгох.

özümsemek *(-i)* ижилшүүлэх, шингээх, хайлуулах.

özünlü *s. fel.* өөрийн, хувийн, амины.

özür, -zrü 1. уучлах шалтаг, хүлцэх шалтаг, зөвтгөх шалтаг, цагаатгах шалтгаан, хүндтэй шалтгаан. 2. дутуу, дутагдал, алдаа дутагдал, өө, өө сэв, гэмтэл, согог, гэм. **~ dilemek** уучлахыг гуйх, хүлцэл өчих, уучлалт хүсэх, уучлал хүсэх, уучлалт гуйх.

özürlü *s.* 1. зөвтгөх шалтагтай, хүндэтгэх шалтгаантай. 2. өө сэвтэй, согогтой, тахир дутуу, хөгжлийн бэрхшээлтэй.

özveri *is.* амь биеийг үл хайрлах, харамгүй сэтгэл, уудам сэтгэл, өөрийгөө үл бодох, егөөмер сэтгэл.

özverili *s.* амь биеийг хайрлахгүй, харамгүй, өгөөмөр сэтгэлтэй.

P

p, P Түрк цагайн толгойн хорь дох үсэг, **P** авиа.

pabuç, -cu *is.* 1. гутал, шаахай. 2. *mim.* суурь, довжоо.

pabuçlu *s.* гуталтай, шаахайтай.

pabuçsuz *s.* гуталгүй, шаахайгүй.

pabuçluk *is.* гутлын тавиур.

paça *is.* 1. емдний доод хэсэг, шуумаг. 2. амьтны шийр. **~ı sıvamak** (нэг ажилд) ханцуй шамлан орох, ажилдаа орох. **~yı kurtarmak** мултрах, хэлтрэх, гэтлэх, амиа аврах, ангижрах, зайлах, зайлсхийх.

paçalı *s.* 1. шуумагтай. 2. хөл нь сагсгар үстэй (амьтан, шувууд).

paçavra *is.* 1. хуучин даавуу, даавууны өедөс. 2. өөдгүй олиггүй хүн, новшийн хүн.

padişah *is.* хаан, эзэн хаан, захирагч, султан (Оттоман гүрний үед улсын тэргүүндээ егдег байсан хэргэм).

padalya *is.* амьтны чихмэл.

paganizm *is.* паганизм, олон бурхан шүтэх шүтлэг.

paha *is.* үнэ, өртөг, үнэ цэнэ, үнэт чанар. **~ biçilmez** энгүй их үнэтэй, үнэлэшгүй, үнэлж баршгүй, үнэ хэлцэшгүй. **~ biçmek** үнэлэх, үнэ хэлэх, үнэ гаргах, үнэ тогтоох. **pahasına** төлөө, тулд, –ч хамаагүй, –ч гэсэн. **ne pahasına olursa olsun** ямар ч үнээр хамаагүй, үнэ хайрлахгүй, үнээр цохиж, үнээр зодож байгаад, юу ч болсон, яадаг ч атугай, уйлсан ч дуулсан ч.

pahalanmak *(nsz)* үнэтэй болох, үнэд орох, үнэ нэмэгдэх.

pahalı *s.* үнэтэй, ендер үнэтэй.

pahalılaşmak *(nsz)* үнэтэй болох, үнэд орох, үнэ нэмэгдэх.

pak *s.* цэвэр, цэвэрхэн, нямбай.

paket *is.* 1. баглаа, багц. 2. хайрцаг, сав, боодол, пакет.

paketleme *is.* боох, ороох, баглах, савлах.

paketlemek *(-i)* боох, ороох, баглах, савлах.

Pakistanlı *is.* *z.* пакистан хүн, пакистан үндэстэн.

paklık, -ğı *is.* цэвэрч байдал, цэвэр байх.

pala *is.* түркийн тахир сэлэм.

palabıyık, -ğı *is.* урт дээш нь имэрсэн сахал.

palamar *is.* *den.* татлага, аргамж (темер, олсон).

palamut (I) *is.* *zool.* хар амар загас.

palamut (II) *is.* *bot.* царсны боргоцой.

palanga *is.* өргех цамхаг.

palaska *is.* бүсэлдэг дайз, дайз.

palaspare *is.* ноорхой, уранхай хувцас.

palavra *is.* *argo.* дэмий яриа, утгагүй яриа, худал үг, зохиомол яриа. **~ atmak** худал ярих, зохиож ярих.

palavracı *is.* ve *s.* *argo.* худал яриатай хүн, давсалж ярьдаг хүн, сагсуу, бардам, онгироо хүн, хөөрүү.

palaz *is.* дэгдээхэй.

palazlamak *(nsz)* 1. дэгдээхэй болох. 2. *mec.* (хүүхэд) өсөх, хегжих. 3. *mec.* баяжах, хөрөнгежих.

palazlanma *is.* palazlanmak үйлийн нэр

palazlanmak *(nsz)* 1. томрох, өсөх, хөгжих. 2. *mec.* баян болох, баяжих, хөрөнгежих.

paldım *is.* хударга.

paldır küldür *zf.* 1. тар няр хийлгэн, тас тус хийлгэн, шаагиантай, дуу шуутай, хайш яйш, замбараагүй. 2. санд мэнд, хар хурдаараа, хөл мэдэн, огцом, гэнэт, бодлогогүй.

palet *is.* 1. будаг холих хавтан, будгийн нийлүүр. 2. гинж (танк, тракторын бо*л*он зарим машин текникийн).

palmiye *is.* *bot.* далдуу мод.

palto *is.* пальто, цув, шинель.

palyaço *is.* алиалагч, алиа салбадай.

pamuk, -ğu *is.* 1. *bot.* хевөн, хөвөнгийн ургамал. 2. боловсруулсан хевен. 3. хөвөнгийн утас. 4. *s.* хөвөн. **~ gibi** зөөлхен, зөөлөн.

pamukaki *is.* уран хатгамал хатгахад хэрэглэдэг хевөнгийн утас.

pamukçuk, -ğu *is.* *tıp.* ам гэмтэх.

pamuklu *s.* хөвөнтэй.

panayır *is.* яармаг худалдаа, үзэсгэлэн, үзэсгэлэн худалдаа.

pancar *is.* *bot.* манжин, манжингийн үр. **~ gibi olmak** улайх, мэнчийх.

pandantif *is.* хүзүүний үнэт зүүлт.

pandispanya *is.* зөөлөн сэвсгэр бялуу.

pandül *is.* дүүжин, дүүжмэг (үл хөдлөх цэгээс дүүжлэгдэн унжиж ганхан хөдөлдег юм).

panel *is.* 1. радио телевезийн мэтгэлцээн, ярилцлага, нээлттэй ярилцлага 2. модон хавтан

panik, -ği *is.* үймээн, сандрал, тэвдэл, балмагдал. **~ olmak** айн мэгдэх, их тэвдэх, айх, мэгдэх, паниглах, учраа олохгүй сандрах. **~ yaratmak** айлгах, сандраах, үймээн самуун үүсгэх. **paniğe kapılmak** сандрах, тэвдэх, их

тэвдэх, мэгдэх, бажгадах, пааниглах, учраа олохгүй сандрах

paniklemek *(nsz)* сандрах, тэвдэх, их тэвдэх, мэгдэх, бажгадах, учраа олохгүй сандрах, пааниглах.

panjur *is.* нар салхины халхавч, хаалт.

pankart *is.* зурагт хуудас, лоозон, сурталчилгааны материал.

pankreas *is. anat.* нойр булчирхай.

pano *is.* 1. самбар, зарлалын самбар. 2. удирдлагын самбар.

panorama *is.* 1. дээрээс харахад нутаг дэвсгэрийн үзэмж, өнгө, байдал. 2. ерөнхий өнгө байдал.

pansiyon *is.* 1. хөлсний өрөө, хөлсний байр. 2. төлбөртэй дотуур байр.

pansiyoncu *is.* хөлсний өрөөний, байрны эзэн, хөлсний өрөө түүсэслүүлэгч, байр түрээслүүлэгч.

pansuman *is. tıp.* боолт. **~ yapmak** боох, боолт хийх.

panter *is. zool.* ирвэс, барс.

pantolon *is.* өмд.

pantufla *is.* гоёлын шаахай.

panzehir, -hri *is.* хор эсэргүүцэгч бодис, хорын ерөндөг.

papa *is.* ромын пап.

papağan *is.* тоть.

papara *is.* талх, бяслаг, сүү, шөл хольж хийсэн нэгэн терлийн хоол.

papatya *is. bot.* хамба шарилж, балжингарма.

papaz *is.* лам, санваартан (үнэн алдартны шашны).

papirüs *is.* 1. папирус. 2. муутууу цаас.

papyon *is.* эрвээхэй зангиа.

para *is. ekon.* мөнгө. **~ basmak** 1) зоос цутгах, мөнгө цутгах, мөнгө хэвлэх. 2) мөрийтэй тоглоомд мөнгө тавих. **~ bozmak** мөнгө задлах, мөнгө бутлах. **~ çekmek** 1) банкнаас мөнгө авах, данснаас мөнгө авах. 2) мөнгө салгаж авах. **~ dökmek** их хэмжээний мөнгө зарах, их хэмжээний хөренгө зарцуулах. **~ getirmek** мөнгө олох, орлого олох. **~ya düşkün** мөнгөний шуналтай, мөнгөнд дуртай. **~ kıymak** (хэрэгтэй үед нь) мөнгө хайрлахгүй байх, мөнгө хайрлахгүй өгөх.

parabol, -lü *is. mat.* парабол.

paradoks *is.* гаж буруу юм, хачин санал.

parafin *is. kim.* парафин.

paragöz *s.* мөнгөний шуналтай, мөнгөнд дуртай, мөнгөнөөс өөр юм боддоггүй.

paragraf *is.* 1. догол мөр, шинэ мөр. 2. зүйл, хуулийн зүйл.

paralamak *(-i)* 1. (ихэвчлэн махчин амьтад) урах, тасдах, тасар татах. 2. хуучруулж элээх, элээх.

paralanmak (I) *(nsz)* мөнгөжих, менгөтэй болох, баяжих.

paralanmak (II) *(nsz)* 1. хэдэн хэсэг болох, хэдэн хэсэг урагдах. 2. *mec.* тэнхээгээрээ ажиллах, шургаж унатлаа ажиллах, зовлонтой хүнд ажил хийх.

paralel *s.* 1. зэрэгцсэн, зэрэгцээ. 2. *is. astr.* уртраг, өргөрөг. 3. *is. mat.* пареллель, зэрэгцээ тэмдэг.

paralelkenar *is. mat.* адил талт.

paralı *s.* 1. мөнгөтэй, баян. 2. үнэтэй, үнэ хөлстэй.

paremetre *is. mat.* магадлуур, магадлах хэмжүүр, параметр тодорхойлолт, параметр.

paramparça *s.* бяц хагарсан, хэмх бутарсан, хэсэг хэсэг болсон, олон хэсэг болсон.

parantez *is.* 1. хаалт, том дугуй хаалтын тэмдэг. 2. *mec.* оруулсан үг, өгүүлбэр.

parasal *s.* мөнгөний, мөнгөтэй холбогдолтой.

parasız *s.* 1. мөнгегүй, хоосон. 2. ядуу, ядуу хоосон, мөнгөгүй ядуу. 3. үнэгүй, зүгээр. **~ pulsuz** мөнгөгүй, мөнгөгүй хоосон, ядуу

parasızlık, -ğı *is.* мөнгөгүйдэл, мөнгөгүй байх.

paraşüt *is.* шүхэр, парашют. **~le atlamak** шүхэрээр буух, парашютаар буух.

paraşütçü *is.* шүхэрч, парашютчин.

paratoner *is.* аянгын хориг, аянга цахилгаан зайлуулагч, аянга цахилгааны сарниул, аянга сарниулагч.

paravana *is.* халхавч, далдавч, нугастай халхавч.

parazit *is. biy.* 1. шимэгч. 2. (радиод) агаарын долгионы шуугиан. 3. *s. mec.* бусдын хүчээр амьдрагч, бусдыг мөлжигч, хүний хүчээр амьдрагч.

parça *is.* 1. хэсэг, зүсэм, хэрчим. 2. тасархай хэсэг, хэлтэрхий хэсэг. 3. эд анги, жижиг хэсэг. 4. ширхэг. 5. өөдөс, хэлтэрхий, өчүүхэн хэсэг. 6. урлагийн бүтээл, дуу, шүлгийн хэсэг. 7. бага хэсэг, ялигүй хэсэг. 8. хэсэгхэн, бага зэрэг. **~ başına** хэсэг бүрийн, хэсэг бүрт. **~ parça** *zf.* 1) хэсэг хэсэг, тасарсан, урагдсан. 2) хэсэг хэсгээр, бага багаар, тасалж.

parçacı *is.* 1. үлдэгдэл даавууны худалдаачин. 2. машины эд анги худалддаг хүн.

parçalamak *(-i)* 1. хэсэглэх, хэсэг хэсэг болгох, бут цохих, хэмхлэх, хэмх татах, хуга хуга татах, тасар татах, тасдах. 2. *mec.* хагалах, хуваах, тараах.

parçalanmak *(nsz)* 1. хэмрэх, хэдэн хэсэг болох, тарах, бутрах, бут үсрэх, урагдах, хуваагдах. 2. *mec.* байдаг хүчээрээ ажиллах, зогсоо зайгүй ажиллах, борив бохисхийлгүй ажиллах, шургаж унатлаа ажиллах.

parçalı *s.* (хэдэн, хичнээн) хэсгээс бүрдсэн.

pardon *ünl.* уучлаарай, өршөөгөөрэй.

pardösü *is.* нимгэн цув.

pare *is.* 1. хэсэг. 2. ширхэг.

parfüm *is.* үнэртэй ус.

parıldamak *(nsz)* гэрэлтэх, анивчих, гялалзах, гялтаганах, сүүмийх.

parıltı *is.* гялбаа, гялгар, туяа, гялалзах.

parıltılı *is.* гялалзсан, гялтганасан, гялбаатай, гэрэлтэй.

park *is.* 1. цэцэрлэг, цэцэрлэгт хүрээлэн, цэнгэлдэх хүрээлэн, парк. 2. автозогсоол, машины зогсоол, зогсох газар. 3. машинаа зогсоолд тавих. **~ etmek** машинаа зогсоолд тавих, машинаа зогсоож байрлуулах.

parke *is.* 1. шалны царс, царсан шал, паркет, паркетан шал. 2. чулуу шиггэн зассан хашлага, чулуугаар бүрсэн хашлага.

parlak *s.* 1. гялалзсан, гэрэл сацруулсан, гэгээ татсан, гял цал, туяарсан, гялгар, гялтгар. 2. цэлмэг, тунгалаг, гэрэлтэй. 3. гайхамшигтай, гялалзсан, амжилт нь гялалзсан, гайхамшигтай амжилттай.

parlaklık, -ğı *is.* 1. тод цэлмэг байдал, тод цэлмэг байх, гялалзалт, гялалзах байдал 2. *mec.* анхаарал татам байдал, үзэсгэлэн, гоё тансаг байдал.

parlama *is.* гэрэлтэх, гялбах, гялалзах.

parlamak *(nsz)* 1. гэрэлтэх, гэрэл цацруулах, гэрэл гаргах, гялс хийх. 2. гялбах, гялалзах, гялтганах. 3. гал дүрэлзэх, гал авалцах. 4. *mec.* гялалзах, нэрд гарах, алдартай болох. 5. *mec.* гэнэт уурлах, дүрэлзтэл уурлах."*Bunu duyan babası birden parlayıverdi.*" Үүнийг сонссон аав нь дүрсхийтэл уурлав. 6. *mec.* баяр хөөрөөр бялхах, цэлмэх. "*Onun yüzünde bir çocuk sevinci parladı.*" Түүний нүүрэнд хүүхдийн баяр хөөр бялхав.

parlâmenter *is.* 1. парламентын гишүүн. 2. *s.* парламентийн.

parlâmento *is.* парламент, улсын их хурал.

parlatıcı *is.* ve *s.* өнгөлөгч, өнгөлөгч зүйл, лак, чий.

parlatmak *(-i)* 1. енгөлех, зүлгэх, өнгө оруулах, гялалзуулах. 2. *argo.* архи уух, хундага хөнтрөх.

parmak, -ğı *is.* 1. хуруу. 2. хигээс. 3. ямх, ямх хэмжээтэй, дюйм (25мм орчим). 4. *mec.* хэрэгт оролцсон байх, хуруу дүрсэн байх. **~ ısırtmak** гайхуулах, гайхшруулах, мэл гайхуулах, амыг нь ангайлгах. **~ kadar** хуруун чинээ. **parmağında oynatmak** хурууныхаа үзүүрээр хөдөлгөдөг байх.

parmaklık, -ğı *is.* хайс, сараалж, хашлага, шатны хашлага, хэрсэг, хашаа.

parola *is.* нууц үг.

pars *is. zool.* ирвэс.

parsa *is.* мөнгө хөлс (гудамжинд олон хүний өмнө үзүүлбэр тоглолт хийсний дараа цуглуулж авсан мөнгийг хэлнэ).

parşömen *is.* илэг. **~ kağıdı** илгэн цаас.

parti (I) *is.* нам.

parti (II) 1. хэсэг, бөөм. "*Bir parti mal.*" Бөөм бараа. 2. тавил, өрөг. "*Bir parti satranç oynamak.*" Нэг өрөг шатар тавих. 3. үдэшлэг, найр. **~ vermek** үдэшлэг зохиох, найр хийх.

partici *is.* 1. намын гишүүн. 2. баримтлагч, тал баримтлагч, дагагч. 3. *s.* ve *is.* намын зүтгэлтэн.

particilik, -ği *is.* баримтлал, баримтлах, дагах, партизан байх.

partili *is.* намын гишүүн, намын харъяалалтай хүн.

partizan *is.* 1. баримтлагч, ...талыг баримтлагч, дагагч. 2. партизан, журамт цэрэг.

partizanlık, -ğı *is.* партизан байх, баримтлах, дагах.

partner *is.* 1. хань. 2. хамтрагч, хамран зүтгэгч.

pas (I) *is.* 1. зэв, зэврэлт. 2. *tıp.* өнгөр, идээ. **~ tutmak** 1) зэврэх, зэв идэх, зэвэнд идэгдэх, зэвэнд баригдах. 2) ажиллахгүй болох, эвдрэх.

pas (II) *is.* 1. бөмбөг дамжуулалт, пас. 2. хөзрийн тоглоомд орохгүй байх, өнжих.

pasaj *is.* 1. дэлгүүр, худалдааны дэлгээс. 2. хэсэг, иш татсан хэсэг.

pasaklı *s.* бохир, заваан, салан задгай, хайш яйш.

pasaport *is.* паспорт. "*Diplomatik pasaport.*" Дипломат паспорт.

pasif *s.* 1. идэвхгүй. 2. *gr.* үйлдэгдэх хэв. 3. *is. tic.* өр төлбөр ба эздийн өмч. 4. *s.* ноомой, бүрэг, бишүүрхүү.

pasifleşmek *(nsz)* идэвхгүйжих, идэвхгүй болох.

pasifleştirmek *(-i)* идэвхгүй болгох, идэв хгүйжүүлэх.

Paskalya *is.* Улаан ендөгний баяр.

paslandırmak *(-i)* зэврүүлэх, зэвэнд идэгдүүлэх, зэвэнд баригдуулах.

paslanmak *(nsz)* зэврэх, зэв идэх, зэвэнд баригдах, зэвэнд идэгдэх.

paslanmaz *s.* зэвэрдэггүй.

paslaşmak *(nsz, -le) sp.* 1. дамжуулах, пааслах. 2. *argo.* нүд ирмэлцлэх, дохилцох, нүдээрээ ойлголцох.

paslatmak *(-i)* зэврүүлэх, зэвэнд идүүлэх, зэвэнд баригдуулах.

paslı *s.* 1. зэвтэй, зэвэнд идэгдсэн, зэвэрсэн 2. *tıp.* өнгөр болсон, идээтэй, идээлсэн.

paso *is.* үнэгүй зорчих билет, үнэгүй зорчих үнэмлэх.

paspas *is.* 1. хөл арчих алчуур, шалав ч, шалны дэвсгэр, чийрс. 2. шалны алчуур (иштэй).

pasta (I) *is.* бялуу.

pasta (II) *is.* нугалаас, хуниас.

pastacı *is.* 1. бялуучин, нарийн боовчин, бялуу нарийн боовны худалдаачин. 2. бялуу, нарийн боов худалддаг дэлгүүр, кафе.

pastane *is.* бялуу, нарийн боов худалддаг дэлгүүр, кафе.

pastel *is.* 1. өнгийн харандаа, өнгийн цэрд. 2. өнгийн цэрд харандаагаар зурсан зураг. 3. *s.* бүдэг өнгө.

pastırma *is.* амталж хатаасан мах. **~ yazı** Энэтхэгийн зун, намрын сүүлчийн халуун өдрүүд.

pastil *is.* хүлхдэг эм.

pastörize *s.* ферментжүүлсэн, хоргүйжүүлсэн

paşa *is.* 1. *tar.* их сайд, жанжин, паша (хуучин Түркийн, дээд тушаалтан ба түүний цол). 2. генерал. 3. *s.* буурь суурьтай, төлөв томоотой, дөлгөөн, томоотой.

pataklamak *(-i)* цохих, балбах, нүдэх, цохиж занчих.

patates *is. bot.* төмс. "*Patates püresi.*" Төмсний нухаш.

patavatsız *s.* бодлогогүй ярьдаг, зохисгүй яриатай, зохисгүй зантай, ёс алдсан, бүдүүлэг.

paten *is.* 1. тэшүүр. 2. дугуйтай тэшүүр.

patenci *is.* тэшүүрчин.

patent *is.* патент, патентын эрх.

patırtı *is.* 1. хөлийн чимээ, чанга чанга гишиглэх дуу чимээ. 2. шуугиан чимээ, нүргээн, тачигнаан.

pati *is.* урд хөл (муур, нохойн).

patik, -ği *is.* бойтог.

patika *is.* зөрөг зам, жим, жим зам.

patinaj *is.* 1. тэшүүрээр гулгах. 2. дугуй хий эргэх. **~ yapmak** дугуй хий эргэх.

patiska *is.* 1. нимгэн хөвөн даавуу. 2. *s.* энэ даавуугаар хийсэн.

patlak, -ğı *s.* 1. яз үсэрсэн, зад урагдсан, задарсан, хагарсан, ан цав гарсан, хагархай, дэлбэрсэн, тэсэрсэн. 2. *is.* дэлбэрсэн газар, тэсэрсэн газар. **~ gözlü** бүлтгэр нүдтэй, бүлтийсэн нүдтэй. **~ vermek** дэгдэх, гэнэт гарах.

patlama *is.* 1. тэсрэл, тэсрэлт, дэлбэрэлт, дэлбэлэлт, дэлбэрэх. 2. *mec.* огцом өсөлт, огцом хөгжилт, огцом өргөжилт.

patlamak *(nsz)* 1. дэлбэрэх, тэсрэх, хагарах. 2. ханзарах, хагарах, яз үсрэх, задрах, зад үсрэх. 3. *mec.* гэнэт ил гарах, дэлбэрэх мэт гарч ирэх, гэнэт болох. 4. *mec.* тэвчээр барагдах, залхаж гүйцэх. **patlama** тэвч, тайвшир, тайван бай.

patlangaç, -cı *is.* тоглоомон буу, цаасан буу.

patlatmak *(-i)* 1. хагалах, ханзлах, зад тавих. 2. дэлбэлэх, тэслэх. 3. *mec.* тэвчээрийг нь барагдуулах, дэлбэртэл нь уурлуулах. 4. *(nsz)* алгадах.

patlayıcı *s.* тэсрэмтгий, тэсрэх, дэлбэрэх.

patlıcan *is. bot.* баглажан, хаш, чэс (хүнсний ногоо).

patolog *is. tıp.* эмгэг судлаач, паталогич.

patoloji *is. tıp.* эмгэг судлал, паталог.

patrik, -ği *is.* тэргүүн хамба, патриарх.

patron (I) *is.* эзэн, ажил олгогч, босс, захирал.

patron (II) *is.* хэв, загвар, цаасан үлгэр, эсгүүр.

pavurya *is. zool.* наймаалж.

pavyon *is.* 1. сүүдрэвч, павильон. 2. шөнийн цэнгээний газар.

pay *is.* 1. хувь, ноогдол. 2. тэнцүү хэсэг. 3. *mat.* хүртвэр. **~ çıkarmak** сургамж авах, тусгаж авах. **~ etmek** хуваах, ноогдуулах, хувь оноох. **~ vermek** 1) хувь ногдуулах, хувь өгөх. 2) эрээ цээрээгүй хариулт өгөх, цор цор хийх, өедөөс үг хэлэх. **~ına düşmek** ноогдох, оногдох. **~ını almak** 1) өөрийнхөө хувийг авах, ногдсон хувиа авах. 2) *mec.* загнуулах, зэмлүүлэх, донгодуулах, шангаа хүртэх.

payanda *is.* 1. шон, тулгуур, түших зүйл. 2. *mec.* түшиг тулгуур, дэмжлэг, тус дэм, бүх талын тусламж.

payda *is.* хуваарь.

paydaş *is.* хамтрагч, хувьцаа эзэмшигч, хувь нийлүүлэгч.

paydos *is.* завсарлага, түр завсарлага. **~ etmek** ажлаа зогсоох, завсарлах, түр завсарлах.

paylama *is.* загнах, зэмлэх, донгодох.

paylamak *(-i)* хараах, зүхэх, загнах, зэмлэх, донгодох.

paylaşılmak *(nsz)* хуваалцах.

paylaşmak *(-i)* 1. хуваах, хуваалцах. 2. *mec.* хуваалцах, амсалцах, эдлэлцэх (баяр хөөр, уйтгар гунигийг).

paylaştırmak *(-i, -e)* хуваах, хуваараж өгөх, тасалж өгөх, хуваарилах.

paytak, -ğı *is.* майжиг хөлтэй, майга хөлтэй, шатрын хүү.

payton *is.* морин тэрэг, сүйх тэрэг.

pazar *is.* 1. зах, базаар, дэлгэвэр. 2. Ням гариг. 3. худалдаа арилжаа, зах зээл.

pazarlama *is.* 1. pazarlamak үйлийн нэр. 2. *tic.* маркетинг, борлуулалтын алба.

pazarlamacı *is. tic.* худалдааны ажилтан, маркетингийн мэргэжилтэн.

pazarlamak *(-i) tic.* зарах, борлуулах, борлуулах зах олох, зах зээлд гаргах.

pazarlık, -ğı *is.* 1. наймаа хийх, үнийн тохиролцоо, үнэ тохиролцох. 2. *mec.* хэлцэл хийх, хэлэлцээр. **~ etmek** 1) наймаа хийх, үнэ тохиролцох. 2) хэлцэл хийх, харилцан зөвшилцөх.

pazartesi, -yi *is.* Даваа гариг, нэг дэх өдөр.

pazı *is. anat.* гарын хөвч, булчин.

peçe *is.* 1. гивлүүр, нүүрний хаалт. 2. хаалт, хөшиг, унжуурга, баг.

peçeli *s.* гивлүүртэй, гивлүүр зүүсэн, нүүрээ халхалсан.

peçesiz *s.* гивлүүргүй, гивлүүр зүүгээгүй.

peçete *is.* хоолойвч, амны алчуур, ам арчих цаас, салфетка.

pedagog *is.* багш, сурган хүмүүжүүлэгч.

pedagoji *is.* сурган хүмүүжүүлэх ухаан.

pedagojik, -ği *s.* сурган хүмүүжүүлэх ухааны.

pedal *is.* гишгүүр, дөрөө.

peder *is. esk.* эцэг, аав.

pedikür *is.* хөлийн хумс засал, хөлийн арчилгаа.

pehlivan *is. spor.* бөх.

pek *s.* 1. хатуу, ширүүн, чанга, хахир, хайр найргүй. 2. бат бөх, бөх, тэсвэртэй 3. *zf.* бараг, овоо, маш, тун, асар их, их, ихэд, үлэмж, нэлээд их. ~ **söylemek** хайр найргүй ярих, ширүүн үг хэлэх, хатуу ярих. ~ **çok** үй түмэн.

pekâlâ *s.* 1. эрхэм сайн, төгс сайхан, гойд сайхан, сайхан, гоё, их сайн, гайхалтай сайхан. *"Pekâlâ bir ev. niçin beğenmiyorsunuz?"* Их сайхан л гэр байна яагаад та нарт таалагдахгүй байгаа юм бэ? 2. *zf.* за яах вэ, за яахав тийм болог, таны таалаар болог, за яахав тийм байж. *"Pekâlâ, madem biliyordun, neden söylemedin?"* За яах вэ тийм болог, чи тэгээд мэдсээр байж яагаад хэлээгүй юм бэ? 3. онц сайн, маш сайн, их сайн.

peki *zf.* 1. за, за за, за тэгье. 2. за яахав, за яахав тийм байж, за яахав тийм болог, за тэгвэл.

pekişmek *(nsz)* 1. хатуурах, хатуужих, хатуу болох, батжих, бэхжих 2. хуралдах, бөөмнөрөх, цуглах, овоорох, тагларах, бөглөрөх. 3. *mec.* хүчирхэгжих, хүчжих, хүчтэй болох, бэхжих, нэмэгдэх, хүч нэмэгдэх.

pekiştirmek *(-i)* 1. хатууруулах, хатуужуулах, хатуу ширүүн болгох, хатуу болгох, чангалах, бэхжүүлэх, чангатгах, чангаруулах. 2. бат бөх болгох, бэхжүүлэх, батжуулах, тэсвэртэй болгох. 3. *mec.* хүчтэй болгох, хүчирхэгжүүлэх, хүч нэмэх, хүчжүүлэх.

pekiştirmeli *s.* хүч нэмэгдүүлэх. ~ **kelimeler** хүч нэмэх үгс. *kıpkırmızı (kıp-kırmızı)* ув улаан. *kupkuru (kup-kuru)* хув хуурай

pekiyi *is.* онцсайн.

peklik, -ği *is.* етгөн хаагдах, етгөн хатах, гэдэсний түгжрэл. ~ **çekmek** өтгөн хаагдах, өтгөн хатах, гэдэсний түгжрэл болох.

pekmez *is.* бөкмес (усан үзмийг сайтар чанаж гаргасан өтгөн хар шүүс).

peksimet *is.* хатаасан талх.

peleme *is.* хавтгай ёроолтой завь.

pelerin *is.* ханцуйгүй цув, нөмрөг.

pelesenk, -ği *is.* үнэртэй давирхай, гүгэл.

pelikan *is. zool.* хотон шувуу, хорд шувуу.

pelin *is. bot.* агь ургамал.

pelte *is.* цардуул, элсэн чихэр усыг хольж чанасан нэгэн төрлийн амттан.

peltek, -ği *s.* дультраа хэлтэй, ялгай, хэлгий.

peltekleşmek *(nsz)* дультраа болох, хэлгий болох.

pelür *is.* хортой цаас, нимгэн бичгийн машины цаас.

pembe *is.* 1. ягаан өнгө. 2. ягаан өнгөтэй. ~ **görmek** юм бүрийг сайхнаар харах, еөдрөг харах.

penbeleşmek *(nsz)* ягаарах, ягаан болох.

penaltı *is.* торгууль, торгуулийн цохилт. *"Penaltı alanı."* Торгуулийн талбай, торгуулийн цохилтийн бүс.

pencere *is.* цонх.

pencereli *s.* цонхтой.

pençe *is.* 1. сарвуу, савар. 2. мултархын аргагүй хүч. 3. ул, зан. ~ **atmak** (араатан амьтан) сарвуугаараа хүрэх, сарвуугаараа алгадах, савардах, цохих. ~ **vurmak** 1) савраараа барьж авах, савардах, барьж авах, атган авах. 2) (гутлын) зан тавих. ~**sine düşmek** баригдах.

pençelemek *(-i)* 1. савраараа барьж авах, савардах, барьж авах, атган авах. 2. (гутлын)зан тавих.

pençeleşmek *(nsz, -le)* 1. ноцолдох, зодолдох, барилцах, арцалдах. 2. *mec.* оролдох, мэрийх, хичээх, чармайх, тэмцэх.

pençeli *s.* 1. сарвуутай, савартай. 2. зан тавиулсан (гутал). 3. *mec.* хүчтэй.

penguen *is. zool.* оцон шувуу, пингвин.

peni *is.* пенни (Англи,Финланд зэрэг орнуудын мөнгөний бутархай).

penis *is.* эр бэлэг эрхтэн.

penisilin *is. tıp.* пенициллин эм.

pens, pense *is.* 1. бахь, хавчуур, чимхүүр, өрөлбө бахь. 2. хувцасны хуниас.

pentatlon *is. sp.* таван төрелт, таван төрлийн уралдаан.

penye *s.* самнасан ноосон (даавуу).

pepe *s.* ээрүү, гацаа.

pepeleme *is.* ээрэх, гацах.

pepelemek *(nsz)* ээрэх, гацах.

pepeme *s.* ээрүү, гацаа.

pepsin *is. biy.* пепсин.

perakende *s.* 1. хол хол, таруу, тархай. 2. жижиглэн худалдах, жижиглэнгийн. 3. жижиглэнгээр.

perakendeci *is.* жижиглэнгийн худалдаа эрхлэгч.

perakendecilik, -ği *is.* жижиглэн худалдаа.

perçem *is.* 1. хөхөл, тав үс, туг үс. 2. дэл, дэл зогдор.

perçin *is.* тав, тавлаас.

perçinlemek *(-i)* 1. тавлах, тав хадах, тавлан хадах, тав барьж хадах. 2. *mec.* бэхжүүлэх, батжуулах

perçinleşme *is.* батжилт, бэхжилт.

perçinleşmek *(nsz) mec.* батжих, бэхжих.

perdah *is.* 1. өнгөлөх, зүлгэх. 2. сахлыг сөрж хусах. ~ **çekmek** сахлыг сөрж хусах.

perdahlamak *(-i)* 1. өнгөлөх, зүлгэх. 2. *argo.* хуурах, мэхлэх. 3. *argo.* хараах, зүхэх.

perde *is.* 1. хөшиг. 2. театрын хөшиг, дэлгэц. *"Beyaz perde."* Кино дэлгэц. 3. хөшиг, халх,

халхлавч, гүйлгээ хана, далдавч. 4. *tıp.* катаракт, нүдний болорт сэв суух, нүд цийх. 5. *tiy.* бүлэг, жүжгийн үзэгдэл, хешиг. 6. *müz.* хөг, өнгө, дуу, аялгуу. 7. *mec.* ичих нүүр, ичих сэтгэл, ичгүүр. **~ inmek** *hlk.* 1) катаракт болох, болорт сэв суух, нүд цийх. 2) нуух, халхлах, хаах.

perdeayaklılar *is. zool.* усны шувууд, усанд самардаг шувууд.

perdeci *is.* 1. хөшиг оёж хийдэг, худалддаг хүн 2. төатрт хөшиг хаах, нээх үүрэгтэй хүн.

perdelemek *(-i)* 1. хөшиг татах, хөшиг хаах, халхлах. 2. *mec.* далдлах, дарах, нуух хаах, нуух.

perdeli *s.* 1. хөшигтэй, хешиг татсан. 2. хуримын гивлүүр.

perdelik, -ği *is.* 1. хөшиг хийхэд тохиромжтой бөс даавуу. 2. бүлэгтэй, бүлгээс бүрдсэн, үзэгдэлтэй (жүжиг).

perdesiz *s.* 1. хөшиггүй, хөшиг татаагүй. 2. *mec.* ичих нүүргүй, ичих сэтгэлгүй, ичгүүргүй.

perende *is.* агаарт эргэлдэх, үсэрч хий эргэх. **~ atmak** агаарт эргэлдэх, үсэрч хий эргэх.

performans *is.* биелүүлэлт, гүйцэтгэл, бүтээмж, чадвар, бүтээл, гаралт.

pergel *is.* гортиг.

perhiz *is.* 1. хоолны дэглэм. 2. (Христиан, еврейчүүдийн) цагаан хоолны мацаг. **~ yapmak** хоолны дэглэм барих.

peri *is.* 1. далдын хүч, ид шидийн сүнс, сүлд, бирд. 2. *mec.* үлгэрийн дагина.

peribacası *is. jeol.* шороон уул, шороон агуй, шороон пирамид.

perişan *s.* 1. замбараагүй, тоймгүй, дэг журамгүй, эх адаггүй 2. хөөрхий, өрөвдмөөр, өрөвдөлтэй, хөөрхийлөлтэй. **~ etmek** 1) тараах, тарааж хаях, сандаах, сандааж хаях, сүйтгэх, замбараг нь алдуулах. 2) хеерхийлөлтэй байдалд оруулах, хөөрхийлөлтэй болгох, ерөвдмөөр байдалд оруулах, өревдмөөр болгох. **~ olmak** 1) замбараагаа алдах, сүйдэх, сандах. 2) хөөрхийлөлтэй болох, өвөрдмөөр байдалд орох, өревдөм болох, хөөрхийлөлтэй байдалд орох.

perişanlık, -ğı *is.* хеерхийлөлтэй байдал, еревдөлтэй байдал

periyodik, -ği *s.* 1. үе үе болдог, үе үе давтагдах, хугацаат, тогтмол, тодорхой нэг цаг хугацааны дараа гардаг 2. *is.* тогтмол хэвлэл(сонин, сэтгүүл)

periyot, -du *is.* үе, цаг, хугацаа, мөчлег

permi *is.* 1. зөвшөөрлийн бичиг 2. (экспорт/импортын) зөвшөөрөл. 3. төмөр замаар үнэгүй зорчих үнэмлэх.

peron *is.* темер замын тавцан.

personel *is.* 1. боловсон хүчин, ажилчин, албан хаагчид. 2. ажилтан, албан хаагч.

perspektif *is.* аливаа зүйлийн холоос үзэгдэх нь, холоос харагдах байдал.

perşembe *is.* пүрэв гариг.

pertavsız *is. esk.* өсгөгч шил.

peruka *is.* хиймэл үс. **~ takmak** хиймэл үс зүүх.

perva *is.* айх, эмээх, сүрдэх.

pervane *is.* 1. дэнгийн эрвээхэй, удган эрвээхэй. 2. сэнс. **~ gibi** 1) үргэлж эргэлддэг зүйлс. 2) *mec.* хагацаж салдаггүй хүн, салдаггүй хүн. **~ kesilmek** 1) (хүндэлдэг хүндээ үйлчлэхийн тулд) урд хойно нь орж гүйх. 2) эргэлдэх.

pervasız *s.* үл айх, аймшиггүй, үл эмээх, зоригтой, эрэлхэг, зүрхтэй.

pervaz *is.* хүрээ, жааз, гуу, хевее, хярхаг, эмжээр, хиаз.

pes (I) *ünl.* боллоо, болъё, бууж өглөө гэсэн утгатай аялга үг. **~ demek** болъё гэх, болих, бууж егөх, буулт хийх. **~ etmek** 1) болъё гэх, болих, бууж өгөх, буулт хийх. 2) гартах, гартсанаа хүлээх, дийлдэх, дийлдсэнээ хүлээх 3) (зальтай нэгэнд) хэлэх үг олохгүй байх, арай ч дээ гэх.

pes (II) *s.* нам дуугаар хэлсэн, намуухан хэлсэн, сулхан хэлсэн, шивнэсэн.

pespaye *s.* олиггүй, өөдгүй, адгийн, хогийн, зан чанарын хувьд доройтсон.

pestil *is.* 1. элдсэн гурил мэт нимгэлж хатаасан жимсний нухаш. 2. *s.* эцэж цуцсан, ядарч зүдэрсэн, ядарсан, туйлдсан, тамирдсан, тэнхээдсэн. **~ini çıkarmak** 1) хэт ядраах, эцэж цуцаах, туйлдуулах, тамирыг нь барах. 2) их зодох, зад жанчих, навс балбах.

peş *is.* ар, ар тал, хойд тал. **(birinin** veya **bir şeyin) peşinde** 1) эрэх, хайх, хеех. 2) үргэлж мереер нь явах, үргэлж мердөж явах. **peşinde dolaşmak** салахгүй дагах, мөр алдахгүй дагах, дагах, мөрдөх. **peşinde gitmek** 1) дагах, мөрдөх, мөшгих, мердөн хөөх, араас нь хөөх. 2) дагаж мердех, баримтлах. **peşinden yürümek** 1) хойноос нь алхлах, ардаас нь явах, хойноос нь явах. 2) *mec.* дагаж дуурих, үлгэр жишээгээр дуурайх, дуурайх. **peşine düşmek** 1) дагах, мердех, мешгих. 2) эрэх, хайх. **peşini bırakmak** мөрдөж мөшгихөө болих, дагаж мөрдөхөө болих. **peş peşe** хойно хойноосоо, ар араасаа, цувран. **peşi sıra** хойно хойноос, ар араасаа, шил даран, сүүл даран.

peşin *s.* ve *zf.* 1. бэлэн, бэлнээр телж, бэлэн менгее өгч, урьдчилан төлсөн. 2. урьдчилсан, урьдаас өгөх, өмнөөс өгөх, урьдчилан өгөх (цалин, хөлс). 3. урьдаар, түрүүнд нь, урьд нь, урьдаас, өмнө нь, юуны өмнө. 4. *zf.* бэлнээр төлөх, бэлнээр егех. **~ hüküm = ~ yargı** урьдаас хэлбэржсэн бодол, урьдаас тааварласан санал бодол.

peşinat *is.* урьдчилгаа, урьдчилгаа мөнге, урьдчилсан менгө.

peşinen *zf.* урьдчилан, урьдаас, өмнеес, бэлнээр.

peşkir *is.* 1. нүүр гарын алчуур, алчуур. 2. гарны алчуур, амны алчуур (хоолны дараа хэрэглэдэг).

peştemal *is.* 1. ууранд суухдаа нөмрөх, бие арчих зориулалтын алчуур. 2. хормогч, элгэвч.

petek, -ği *is.* 1. **зөгийн** сархинаг, **зөгийн** балын үүр. 2. төв халаалтны халаах хэрэгсэл, радиатор, аарны секц.

petrol, -lü *is.* газрын тос, нефть. "*Petrol rafinerisi.*" Нефть боловсруулах үйлдвэр.

pey *is.* барьцааны мөнгө, барьцаа дэнчингийн мөнгө, дэнчин, баталгаа. ~ **sürmek** 1) (дуудлага худалдаан дээр) үнэ санал болгох, үнэ хэлэх, үнийн тодорхой хэсгийг урьдчилж төлөх. 2) өрсөлдөх.

pey akçesi *is. huk.* барьцааны мөнгө, барьцаа дэнчингийн мөнгө, дэнчин, баталгаа.

peyda *s.* тод, **ил**, илэрхий, лавтай, маргаангүй, харваас ил, мэдээжийн. ~ **olmak** гарах, илрэх гарах, илрэх, бий болох.

peydahlamak *(-i)* 1. (хүсээгүй зүйл) олж авах, -тай болох. 2. *mec.* харагдах, илрэх, гарах

peyderpey *zf.* увуулж цувуулж, цувуулан, бага багаар, хэсэг хэсгээр.

peygamber *z. is.* Бурханы элч.

peyk *is.* 1. хиймэл дагуул. 2. *s.* хараат.

peynir *is.* бяслаг. ~ **ekmek gibi** 1) амархан, хялбархан, хурданхан. 2) их эрэлт хэрэгцээтэй, хэрэгцээтэй.

peynirli *s.* бяслагтай.

peyzaj *is.* тал газрын зураг.

pezevenk, -ği *is. kaba.* садар самуунд зуучлагч, эм худалдагч.

pıhtı *is.* бүлэн, нөж, бөөм.

pıhtılanmak *(nsz)* өтгөрөх, бүлэгнэх, нөжрөх, бөөгнөрөх.

pıhtılaşmak *(nsz)* өтгөрөх, бүлэгнэх, нөжрөх, бөөгнөрөх.

pılı pırtı *is.* хуучин ноорхой эд зүйлс.

pınar *is.* 1. булаг, шанд 2. эх булаг.

pırasa *is. bot.* гогод

pırıldak, -ğı *is.* гэрэл анивчуулан дохио өгөх хэрэгсэл, нууц дэнлүү, дохио өгөгч дэнлүү.

pırıldamak *(nsz)* гэрэл цацрах, туяарах, гялалзах, гялтганах.

pırıltı *is.* гялбаа, гялс хийх, гэрэл, цацраг.

pırlamak *(nsz)* 1. үргэн нисэх. 2. холдох, гүйхээгээрээ холдох.

pırlanta *is.* 1. засмал алмас, алмас эрдэнэ, бриллиант. 2. алмасан, алмас эрдэнийн.

pırlantalı *s.* алмастай, алмасан

pırtı *is.* хэрэггүй эд зүйлс, хэрэггүй эд юмс.

pısırık, -ğı *s.* ичимхий, бүрэг, зориггүй, аймхай, өөртөө итгэлгүй, хулчгар.

pıtırtı *is.* дулсах чимээ, торжигнох чимээ.

piç *is.* 1. бутач хүүхэд, эцэг ни тодорхойгүй хүүхэд, зулбасга. 2. *mec.* хүмүүжилгүй, эрээ цээрээгүй хүүхэд. 3. *bot.* салаа, мөчир.

pide *is.* зууханд барьж болгосон бин (хүсвэл дээр нь өндөг, татсан мах, бяслаг тавин хийж болно).

pideci *is.* зууханд бин барьдаг хүн, худалддаг хүн.

pideli *s.* зууханд барьсан бинтэй.

pijama *is.* пижам, унтлагын өмд цамц.

pik (I) *is.* цутгамал болд, цутгамал төмөр.

pik (II) *is.* гилийн хөзөр.

pikap, -bı *is.* 1. пянз тоглуулагч. 2. жижиг ачааны машин.

pike (I) *is.* 1. сүлжмэл хээтэй бөс, даавуу. 2. энэхүү бөсөөр хийсэн орны бүтээлэг.

pike (II) *is.* доошоо нисэх, доошоо харваж шумбах, шумбаж нисэх. ~ **yapmak** эгц доошоо нисэх, шумбаж нисэх, доошоо харваж шумбах.

piknik, -ği *is.* хөдөө цайлах, хөдөө наргих, салхинд гарах (наргих).

pil *is.* зай, батарей, цахилгаан цэнэгт хайрцаг.

pilaki *is.* 1. нэгэн төрлийн зууш (сонгино, сармис, яншуй ба лууван зэргийг чидун жимсний тосонд шарж бэлтгэнэ). 2. *argo.* тэнэг, эргүү, маанаг.

pilav *is.* агшаасан будаа.

piliç, -ci *is.* тахиа, залуу тахиа, цурвага.

piling *is.* арьсны дээрх үхсэн хальс гадрыг гуужуулагч, үхсэн эд эсийг гуужуулагч тос.

pilli *s.* зайгаар ажилладаг.

pilot *is.* 1. нисгэгч, онгоцны жолооч. 2. *s.* туршилтын.

pineklemek *(nsz)* 1. үүрэглэх, зүүрмэглэх. 2. *mec.* ажилгүй суух, ажил хийхгүй суух.

pinel *is. den.* салхины хэмжүүр, салхины чиглүүр, салхины далбаа, залма.

pinti *s.* дэндүү харамч, нарийн.

pintileşmek *(nsz)* харамч болох, нарийн болох.

pipo *is.* гаанс.

pir *is.* 1. хөгшин, хөгшин хүн, настай хүн. 2. үндэслэн байгуулагч, үүсгэн байгуулагч (шашны урсгал, урлаг). 3. *zf.* ёстой нэг сайхан, ...сан шиг, яг сайхан. "*Bir söyledi ama pir söyledi.*" Нэг хэлэхдээ ёстой нэг сайхан жинтэй хэлчихлээ дээ.

piramit, -di *is.* 1. *mat.* цац, босоо гурвалжин, пирамид. 2. Египетийн пирамид.

pire *is. zool.* нохой бөөс, бүүргэнэ.

pirelendirmek *(-i) mec.* сэжиг авахуулах, сэжиг төрүүлэх, хар авахуулах.

pirelenmek *(nsz)* 1. бөөстөх, нохой бөөстэй болох. 2. бөөсий нь цэвэрлэх, бөөсий нь түүх. 3. *mec.* сэжиглэх, сэрдэх, хардах, хар авах.

pireli *s.* 1. нохой бөөстэй, нохой бөөсөнд баригдсан. 2. *mec.* сэжиглэмтгий, сэжигч, сэрдэмтгий, хардамтгай, хартай.

pirinç, -ci (I) *is. bot.* тутарга, цагаан будаа.

pirinç, -ci (I) *is.* 1. гууль. 2. гуулин.

pirzola *is.* 1. амьтны хавирганы хэсэг. 2. шарсан хавирга, котлет.

pis *s.* 1. бохир, хиртэй, цэвэр биш, өнгөртэй, шавартай, толбо болсон, тоос шороотой, булингартай, бохиртсон, муухай. "*Bu havlu pişmiş.*" Энэ гар нүүрний алчуур бохир юм байна. 2. *mec.* муухай, олиггүй, өөдгүй муу, шившгийн муу, онцгүй, олхиогүй, өөдгүй. "*Onda öyle pis huy vardır.*" Түүнд тийм олиггүй зан бий шүү. 3. жигшмээр, муухай, зэвүүрхэм, дургүй хүрмээр, балиар 4. (үгний хувьд) аягүй, ёс зүйгүй, зохимжгүй, зохисгүй, шившигтэй, эвгүй, завхай, балиар, булай. **~ ~ gülmek** уур хүргэм инээх, эгдүүцэл төрүүлэм инээх, зэвүү хүргэм инээх.

pisboğaz *s.* ховдог, идэмхий, ханаж цаддаггүй, чихүүр.

pisboğazlık, -ğı *is.* идэмхий, ховдог.

pisibalığı *is. zool.* халпинь загас, тамаа, чулуун дэгдээ.

piskopos *is.* хамба.

pislemek *(-i)* 1. бохиртуулах, ялгадас гаргах. 2. зааваруулах, бохирлох, буртаглах, бохиртуулах, балиартуулах.

pislenme *is.* хиртэх, бохиртох, бохирдох, балиартах, заваарах.

pislenmek *(nsz)* хиртэх, бохиртох, бохирдох, балиартах, заваарах.

pisletme *is.* бохирдуулах, бохирлох, зааваруулах, хиртүүлэх, балиартуулах.

pisletmek *(-i)* бохирдуулах, бохирлох, зааваруулах, хиртүүлэх, балиартуулах

pislik, -ği *is.* 1. хир, хир буртаг, шавар, шавхай, хог шороо. 2. ялгадас, бохир, хог. "*Geri geldiğimde şu kədi pisliğini təmizlemiş olun.*" Намайг эргээд ирэхэд тэр муурны ялгадасыг цэвэрлэсэн байгаарай. 3. бохир байдал, цэвэрч бус байх, бохир байх. 4. *mec.* бузар булай үйл, өөдгүй ааш, олхиогүй ааш зан, муу үйл.

pist *is.* 1. бүжиглэхэд, үзүүлбэр хийхэд зориулсан дугуй талбай, тайз. 2. нисэх буух зурв ас зам, талбай. 3. гүйлтийн талбай, уралдааны талбай, уралдааны зам.

piston *is.* 1. бүлүүр, поршень. 2. *mec.* ивээгч, ивээл, дэмжлэг, ар тал.

pişik, -ği *is.* бижрүү, улайлт, нурж түлэгдэн улайх.

pişirme *is.* (хоол унд) чанах, болгох, буцалгах, жигнэх, хийх, хайрах.

pişirmek *(-i)* 1. (хоол унд) чанах, болгох, буцалгах, жигнэх, хийх, хайрах. 2. шатаах. "*Tuğla pişirmek.*" Тоосго шатаах. 3. сайтар сурах, эзэмших, тогтоох. 4. *mec.* шатаах, шарах, халууцах. "*Bu ceket beni pişirdi.*" Энэ хүрэм намайг шатаалаа.

pişirtmek *(-i, -ө)* pişirmək үйлдүүлэх хэв

pişkin *s.* 1. болсон, сайтар болсон. "*Pişkin ekmek.*" Болсон талх. 2. амархан болдог. 3. *mec.* ичгүүргүй, зүй ёсгүй, увайгүй, улайм цайм байх. 4. нийтэч, хүнтэй нийцтэй, харилцаа сайтай, нүүр хагарсан. 5. дадлагатай, хашир, туршлагатай, хал үзэж хашир суусан, туршлага хуримтлуулсан.

pişkinlik, -ği *is.* дадлага, туршлага, туршлагатай байх.

pişman *is.* харамссан, харууссан, гэмшсэн, гашуудан гэмшсэн. **~ olmak** харамсах, харуусах, гашуудан гэмших, гэмших, гэмээ ойлгох.

pişmaniye *is.* нэгэн төрлийн халваа.

pişmanlık, -ğı *is.* харуусал, харамсал, гэмшил. **~ duymak** харуусах, харамсах, гэмших.

pişmek *(nsz)* 1. (хоол унд) буцлах, болох. 2. (тоосго, туйпуу) шатаах, шатаж болох. 3. (жимс) боловсрох, болох. 4. түлэгдэх, түлэгдэж улайх. 5. *mec.* эзэмших, мэргэших, мэдэх, сайтар сурах. 6. *mec.* хал үзэж хашир суух. 7. *mec.* шарагдах, шатах, халууцах, шатам халууцах.

piyade *is. ask.* 1. явган цэргийн анги. 2. *ask.* явган цэрэг, явган цэрэг байлдагч. 3. шатрын хүү. 4. жижигхэн завь.

piyango *is.* сугалаа, хонжворт сугалаа. **~ çekmek** сугалаа сугалах **~ vurmak** 1) хонжвор таарах, хонжвор хожих. 2) гэнэт баяжих.

piyanist *is.* төгөлдөр хуурч.

piyano *is. müz.* төгөлдөр хуур.

piyasa *is.* 1. зах. 2. зах зээлийн үнэ, захын үнэ, ханш. 3. *ekon.* зах зээл. 4. нааш цааш холхих. **~ etmek** сэлгүүцэх, зугаалах.

piyaz *is.* 1. сонгино яншуйг хольж хутгасан хоолны хольц, амт оруулах зүйл. 2. чанасан шошийг сонгинотой яншуйтай хольж хийсэн салат. 3. *argo.* хоосон магтаал, бялдууч үг.

piyes *is.* жүжиг, жүжгийн зохиол.

piyon *is.* шатрын хүү.

pizza *is.* пицца.

pizzacı *is.* пиццачин.

plâj *is.* далайн элсэрхэг эрэг, эрэг хавийн газар, нарлах газар, пляж.

plâk, -ğı *is.* 1. төмөр хавтас. 2. пянз.

plâka *is.* 1. төмөр хавтас. 2. пянз 3. дугаартай тэмдэг, машины дугаар.

plâkalı *s.* машины дугаартай, дугаар тэмдэг бүхий.

plâkasız *s.* машины дугааргүй, дугаар тэмдэггүй.

plân *is.* 1. төсөл, төлөвлөгөө. 2. дэвсгэр зураг, план зураг, план, бүдүүвч зураг. 3. *sin.* зураг авалт, зураг. 4. *mec.* (зорьсон, бодсон) санаа, бодол. **~ kurmak** төлөвлөх, төлөвлөгөө зохиох, төлөвлөгөө боловсруулах, төлөвлөгөө хийх.

plânet *is.* гариг, эрхэс.

plânlama *is.* 1. төлөвлөлт, төлөвлөмж. 2. (засгийн газрын) төсөл, төлөвлөгөө.

plânlamak *(-i)* төлөвлөх, төлөвлөгөө зохиох, төлөвлөгөө боловсруулах.

plânlanma *is.* planlanmak үйлийн нэр.

plânlanmak *(nsz)* planlamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

plânlı *s.* 1. төлөвлөсөн, төлөвлөгөөт, төлөв лөгөөтэй. 2. урьдаас зохион байгуулалтай, тогтсон төлөвлөгөөт, төлөвлөсөн, тооцоотой. ~ **ekonomi** төвлөрсөн төлөвлөгөөт эдийн засаг.

plânör *is.* моторгүй нисдэг онгоц, бөмбөлөг, дэгдүүр, планёр.

plânörcü *is.* моторгүй онгоцоор нисэгч, планерист

plânsız *s.* 1. төлөвлөгөөгүй. 2. *mec.* тооцоолоогүй, төлөвлөөгүй, зохион байгуулалтгүй, урьдаас тооцоогүй.

plânya *is.* урт харуул.

plâster *is.* гоюу, наалтуур, эмтэй шархны бент.

plâstik, -ği *s.* 1. уян, харимхай, хэвлэхэд амархан. 2. *is.* хуванцар 3. хуванцар, хуванцраар хийсэн. ~ **ameliyat** гоо сайхны мэс засал.

plâtform *is.* 1. тавцан, индэр. 2. *jeol.* өндөрлөг газар, дэнж. 3. *mec.* мөрийн хөтөлбөр.

plâtin *is.* цагаан алт, платин.

plâto *is.* 1. тэгш өндөр тал. 2. *sin.* кино тайз засал, төатр тайз засал, кино зургийн талбай.

plâtonik, -ği *s.* зөвхөн сэтгэлийн, хийсвэр, хуурай, хоосон. "*Plâtonik aşk.*" Хуурай дурлал, зөвхөн сэтгэлийн хайр.

plazma *is.* 1. плазма, цусны шингэн. 2. *fiz.* сийвэн, ионжсон хий.

plebisit *is. huk.* нийтийн санал хураалт, бүх ардын санал хураалт, бүх нийтийн санал хураалт.

podyum *is.* тавцан, подиум, тайз.

poğaça *is.* боов (дотроо татсан мах, бяслаг г.м зүйлтэй).

pohpoh *is.* хэт магталт, хуурмаг сайшаал, бялдуучлал.

pohpohlamak *(-i)* хэт магтах, хуурмагаар сайшаах, бялдуучлах.

poker *is.* нэгэн төрлийн хөзрийн тоглоом.

polarma *is. fiz.* туйлжилт, туйлжих.

polarmak *(-i) fiz.* туйлтай болгох, туйлжих.

polemik, -ği *is.* мэтгэлцээн, маргаан (улс төрийн, эрдмийн, утга зохиолын сэдвээр).

poliçe *is.* 1. өр төлөх баталгаа. 2. даатгалын гэрээ.

poligami *is.* полигами, олон эхнэр авах ёс (хааяа олон нөхөртэй байх ёс).

poligon *is.* 1. буудлагын газар, буудлагын талбай. 2. *mat.* олон өнцөгт.

poliklinik, -ği *is.* нэгдсэн эмнэлэг, поликлиник.

polimer *s. kim.* олон найрлагат бодис, олшролт, полимөр.

polis *is.* 1. цагдан сэргийлэх, цагдаагийн газар. 2. цагдаа. "*Polis memuru.*" Цагдаагийн ажилтан.

politeist *s.* олон бурхан шүтэгч.

politeizm *is.* олон бурхан шүтэх.

politika *is.* 1. улс төр, улс төрийн бодлого. 2. бодлого. 3. *mec.* завшаан эрэгч, завшаан эрэх, завшаан эрэх явдал, улс төрчирхөгч.

politikacı *is.* 1. улс төрч, улс төрийн зүтгэлтэн. 2. *s. mec.* завшаан эрэгч, улс төрчирхөгч, улс төрийн зүтгэлтэн.

polka *is.* товших бүжиг, польк бүжиг.

polo *is.* поло, поолоо морьт бөмбөг.

Polonyalı *z. is* ve *s.* польш хүн.

polyester *is.* ve *s.* полиэфир, полиэфирийн синтетик хуванцар.

pompa *is.* хөөрөг, насос.

pompalamak *(-i)* 1. хийлэх, хий шахах, шахах, хөөрөгдөх. 2. *mec.* өдөөх, хөхүүлэх, урам оруулах, түлхэц өгөх.

pompalı *s.* хөөрөгтэй, насостай.

ponza *is.* уушгин чулуу.

popo *is. tkz.* өгзөг, бөгс, хонго.

popüler *s.* 1. ардын, олон нийтийн, нийтлэг, түгээмэл. 2. алдартай, олны танил, олонд нэртэй болсон, түмний мэдэх, олонд дэлгэрсэн.

porselen *is.* 1. шаазан. 2. шаазан, шаазангаар хийсэн.

porsiyon *is.* хувь, таваг хоол, таваг, порц. "*Bir porsiyon yemekle iki kişi bile rahat doyar.*" Нэг порц хоолонд хоёр хүн чөлөөтэй цадна.

porsuk *is. zool.* дорго.

portakal *is. bot.* 1. амтат жүржийн мод. 2. амтат жүрж.

portatif *s.* 1. авсаархан, зөөврийн. 2. зөөдөг, нүүдлийн.

porte *is.* 1. үйлсийн талбар, цар, ажлын цар хүрээ. 2. *müz.* ноотын шугам.

Portekizli *z. is.* ve *s.* португали хүн.

portföy *is.* 1. түрийвч, хэтэвч. 2. *ekon.* үнэт цаасны сан.

portmanto *is.* тольтой хувцасны өлгүүр.

portre *is.* 1. хөрөг, хөрөг зураг. 2. *ed.* дүрслэл, дүр, хөрөг.

portreci *is.* хөрөг зурагчин.

pos *s.* өтгөн урт (сахал).

posa *is.* 1. жимсний хальс. 2. тунадас, өтөг, шаар.

post *is.* 1. амьтны арьс. 2. *mec.* албан тушаал. "*Post peşinde koşmak.*" Албан тушаалын араас хөөцөлдөх. 3. зарим өвөрмөц хэллэгт "амь" гэсэн утгаар хэрэглэнэ. ~ **elden gitmek** 1) үхэх, алуулах, амиа алдах. 2) өндөр албан тушаалаас халагдах.

posta *is.* 1. шуудан, шуудан харилцаа. 2. шуудан, шуудангийн салбар, холбоо, холбооны салбар. 3. шуудан хүргэгч тээврийн хэрэгсэл. 4. баг, бүрэлдэхүүн, анги. "*Sağa sola postala çıkarıldı.*" Тал тал тийшээ баг явуулсан байгаа. 5. *ask.* мэдээ хүргэгч цэрэг, зарлага. "*Postaya söyle, şu zarfı komutana götürsün.*" Мэдээ хүргэгч цэрэгт, тэр дуттуйг командлагчид хүргэж өг гээрэй. 6. удаа, дахин. "*Bütün eşyayı dört postada götürür.*" Бүх эд хогшилийг дөрвөн удаа явж зөөнө. 7. ээлж, халаа. ~**ya atmak** шууданд хийх, илгээх.

postacı *is.* шууданч, шуудан зөөгч.

postahane *is.* шуудан, шуудангийн салбар, холбоо, холбооны салбар.

postal *is.* түрийтэй гутал, цэргийн гутал.

postalamak *(-i)* 1. шууданд хийх, шуудангаар явуулах, илгээх. 2. *tkz.* холдуулах, зайлуулах.

postalanmak *(nsz)* postalamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

poster *is.* плакат, зурагт хуудас.

postrestant *is.* (шуудангаа) өөрөө хүлээн авах, шуудан дээрээс авах.

poşet *is.* уут, хүүдий.

poşetleme *is.* уутлах, савлах, хүүдийлэх.

poşetlemek *(-i)* уутлах, савлах, хүүдийлэх.

pot (I) *is.* 1. хумираа, атираа, үрлээс, нугалаас, хуниас. 2. *mec.* буруу юм, тэнэг алдаа, алдаа, гэнэ. **~ kırmak** буруу юм хэлэх, тэнэг алдаа гаргах, гэнэ алдах, хэл хальтрах.

pot (II) *is.* гатлага онгоц, гүнз, бярвааз.

pota (II) *is.* цомбон, хайлуур.

pota (II) *is.* сагсан бөмбөгийн самбар.

potansiyel *s.* 1. чадавхитай, чадалтай, хүчин чадалтай, бололцоотой, боломжтой, далд байдалтай байгаа, нуугдмал, илрээгүй, тодруулаагүй. 2. *is. fiz.* потенциал хүч.

potasyum *is. kim.* кали.

potin *is.* гутал, шаахай.

potuk, -ğu (I) *s.* өргөн нугалаа хуниас.

potuk (II) *is. hlk.* ботго

potur *is.* шуумаг нь нарийхан өмд.

poyraz *is.* 1. зүүн хойд зүгийн салхи, умард дорнын салхи. 2. умард зүг, хойд зүг.

poz *is.* 1. зураг зуруулах поз, зураг авхуулах, төрх байдал үзүүлэх, хэлбэр маяг үзүүлэх. 2. барилт, хугацуур. **~ vermek** загвар болж өгөх, биеэ төхөлтэй (хэлбэртэй) байлгах.

pozisyon *is.* 1. байрлал, байршил. 2. *mec.* нийгэм дэх байр суурь.

pozitif *s.* баримттай, баримт туршлагын, нэмэх, эерэг, нааштай. "*Pozitif bilimler.*" Баримт туршлагын шинжлэх ухаан. "*Pozitif film.*" Буулгасан зураг. "*Pozitif sayı.*" Нэмэх тэмдэгтэй тоо, эерэг тоо.

pozitivist *is.* ve *s. fel.* позитивист, позитив измыг баримтлагч.

pozitivizm *is. fel.* позитивизм (шинжлэх ухааны үүргийг байгалийн үзэгдлийг данслах тодийгөөр хязгаарладаг бөгөөд байгалийн хуульзүй, харьцааг ухаж мэдэх бололцоогүй гэдэг идеалист үзэл ухааны сургаалын нэг).

pörsük *s.* үрчлээтсэн, үрчлээтэй, үрчийж унжсан.

pörsümek *(nsz)* үрчийх, үрчийн унжих.

pösteki *is.* хонины арьс, ямааны арьс.

pragmacı *s. fel.* прагматизмыг баримтлагч, ашиглааны ёс баримтлагч.

pragmacılık, -ğı *is. fel.* прагматизм, ашиглааны ёс.

pragmatist *is. bk.* **pragmacı.**

pragmatizm *is. bk.* **pragmacılık.**

pranga *is. esk.* дөнгө.

pratik, -ği *is.* ve *s.* 1. практикт хэрэглэхтэй холбоотой, практикийн, хэрэглээний, дадлагын, ажиллагааны, дадлагажлын. 2. практик, ашиглахад хялбар, хэрэглэхэд эвтэйхэн, гарын дор, тохиромжтой. 3. дадал, зуршил, тогтсон дэг журам. 4. дадлага, бодит ажил, практик, хэрэглээ, практикт хэрэглэх.

pratisyen *is.* дадлага хийгч, дадлагажигч, дагалдан сурагч, практикант. "*Pratisyen hekim.*" Дадлагын эмч.

prefabrike *s.* угсрах боломжтой, үйлдвэрийн аргаар бэлтгэсэн.

prens *is.* 1. хун тайж, хан хүү, агь, тайж. 2. ван, засаг.

prenses *is.* 1. гүнж, авхай 2. хатан, ноёны хатан, вангийн хатан

prensip, -bi *is.* зарчим. "*Çalışma prensibi.*" Ажиллах зарчим.

pres *is.* шахуур, шахуурга.

prestij *is.* нэр хүнд, алдар хүнд.

prevantoryum *is. tıp.* эмчлэн сэргийлэх газар, тусгаарлах байр (сүрьеэгийн шинж тэмдэгтэй өвчтөнүүдийг).

prezervatif *is.* бэлгэвч.

prim *is.* 1. шагнал урамшуулал, шан. 2. даатгалын шан, татвар. 3. *ekon.* нэрлэсэн өртгийн нэмэлт төлбөр.

printer *is.* хэвлэгч, олшруулагч багаж.

priz *is.* залгуурын суурь, нүх.

prizma *is. mat.* призм, олон талст.

problem *is. mat.* 1. бодлого. 2. асуудал, бэрхшээл, проблем. 3. *s. mec.* төвөгтэй. "*Problem çocuk.*" Төвөгтэй хүүхэд.

problemli *s.* асуулдалтай, бэрхшээлтэй, проблемтэй.

problemsiz *s.* асуудалгүй, бэрхшээлгүй, проблемгүй.

prodüktör *is. sin.* ve *TV.* 1. жүжиг кино зохиол туурвигч. 2. *tic.* үйлдвэрлэгч.

profesör *is.* профессор, эрдэмтэн багш.

profesyonel *s.* мэргэжлийн.

profesyonellik, -ği *is.* мэргэжлийн байх.

profil *is.* 1. хажуу, хажуу тал, хажуу дүр. 2. хүний нүүрний хажуу дүр. 3. *mat.* огтлоос, хажуу тал (зүсэлт).

program *is.* 1. хөтөлбөр, программ, төлөв лөгөө. 2. программ (мэдээлэл зүйн).

programcı *is.* хөтөлбөр зохиогч.

programcılık, -ğı *is.* хөтөлбөр зохиох. програмчлал.

programlama *is.* хөтөлбөр зохиох, програмчлал.

programlamak *(-i)* хөтөлбөр төлөвлөгөө зохиох, програмчлах.

programlanmak *(nsz)* програмчлагдах.

programlı *s.* 1. хөтөлбөртэй, програмтай. 2. програмчилсан, дэс дараатай, системтэй.

proje *is.* 1. төсөл, төлөвлөгөө. 2. *mim.* төсөл, төсөл зураг. 3. төсөл. **~ yapmak** төсөл зохиох, төсөл хийх.

projeksiyon *is.* 1. тусгал, тусгал дүрс. 2. дэлгэцэн дээр тусгах.

projektör *is.* 1. гэрэлтүүлэгч, прожектор. 2. кино аппарат.

proletarya *is.* ажилчин анги.

proleter *is.* ажилчин.

promosyon *is.* сурталчилгаа.

propaganda *is.* суртал нэвтрүүлэг, суртал ухуулга, ухуулга. **~ yapmak** суртал нэвтрүүлэх, суртал ухуулах, ухуулах, сурталчлах.

propagandacı *is.* суртал нэвтрүүлэгч, суртал ухуулагч, ухуулагч, сурталчлагч.

prospektüs *is.* худалдааны зарлал, каталог.

prostat *is. anat.* простат, түрүү булчирхай.

protein *is. kim.* уураг.

Protestan *z. is.* Христосын шашны нэг урсгал.

protesto *is.* эсэргүүцэл. **~ etmek** 1) эсэргүүцэх, эсэргүүцэл үзүүлэх, эсэргүүцэл гаргах. 2) эсэргүүцэл илэрхийлэх, эсэргүүцэл бичих (шүүхэд).

protez *is.* 1. хиймэл эрхтэн, протез. 2. *s.* хиймэл, залгамал.

protojin *is. jeol.* чулуулаг боржин.

protokol, -lü *is.* 1. тогтоол, протокол, зөвлөгөө ярианы тэмдэглэл. 2. протокол, протокол гэрээ. 3. дипломат ёс журам, дипломат ёс дүрэм.

proton *is. kim* ve *fiz.* протон.

prova *is.* 1. (жүжгийн) давталт, сургууль, давтлага. 2. өмсөж үзэх, өмсөж тааруулах, примө рка. 3. туршилт, туршиж үзэх, турших.

pruva *is. den.* (усан онгоцны) хошуу, хамар.

psikanaliz *is. psikol.* сэтгэцийн задлан шинжлэл.

psikanalizci *is. psikol.* сэтгэцийн задлан шинжлэх мэргэжилтэн.

psikiyatr *is. tıp.* сэтгэл судлаач, сэтгэцийн өвчин анагаах эмч, хий судлын эмч.

psikiyatri *is. tıp.* хий судлыг эмнэх ухаан, хий судлын өвчний судлал, сэтгэцийн өвчний судлал.

psikolog *is.* сэтгэл судлаач.

psikoloji *is.* 1. сэтгэл судлал. 2. сэтгэц, сэтгэл зүй.

psikolojik *s.* 1. сэтгэл судлалын. 2. сэтгэл зүйн, сэтгэхүйн, сэтгэцийн.

psikopat *is. tıp.* сэтгэцийн өвчтэй хүн, сэтгэл мэдрэлийн өвчтөн

puan *is.* 1. оноо 2. дүн, оноо. **~ almak (veya kazanmak)** 1) оноо авах. 2) оноо авах, дүн авах. **~ vermek** оноо өгөх, дүн тавих, дүгнэх, үнэлэх.

puanlama *is.* дүгнэх.

puanlamak *(-i)* дүн тавих, дүгнэх.

puding *is.* пудинг (Англи амттан).

pudra *is.* энгэсэг, оо, пудр. **~ şekeri** нунтагласан саахар, нунтаг саахар.

pudralı *s.* энгэсэг түрхсэн.

puf *is.* 1. зөөлөн сэвсгэр суудал, зөөлөн сэвсгэр сандал. 2. зөөлөн олбог, зөөлөн жинтүү, зөөлөн дэвсгэр.

pufböreği *is.* бөмбөлөг боорцог, бөмбөөхий.

puhu *is.* шар шувууны төрөл.

pul *is.* 1. марк. "*Posta pulu.*" Шуудангийн марк. 2. эртний төмөр мөнгө. 3. гялалзуур, тол, гялгар толбо. 4. тав. 5. *zool.* хайрс.

pulcu *is.* 1. марк зардаг хүн. 2. марк цуглуулагч.

pullamak *(-i)* 1. марк наах. 2. гялалзууруар чимэх.

pullu *s.* 1. марктай, марк наасан. 2. гялалзууруар чимсэн. 3. хайрстай, тавтай.

pulluk, -ğu *is.* анжис.

puma *is. zool.* пума ирвэс, бар.

punto *is.* хэвлэлийн үсэгний хэмжээ.

pupa *is. den.* 1. онгоцны хитэг, усан онгоцны ар тал. 2. *zf.* араас, хойноос. "*Rüzgar pupa esiyor.*" Салхи хойноос салхилж байна.

puro *is.* навчин тамхи.

pus (I) *is.* униар, хүдэн, будан.

pus (II) *is.* ямх, ямх хэмжээ.

pusarık *s.* 1. униартай, манантай, хүдэнтэй, будантай, манан хүдэн татуулсан. 2. *is.* ээрэглээ.

pusarmak *(nsz)* манан татах, манантах, униартах, будантах.

pusat *is.* 1. багаж, зэвсэг, хэрэглүүр. 2. зэр зэвсэг, зэвсэг, буу зэвсэг.

puset *is.* хүүхдийн тэрэг.

puslanmak *(nsz)* 1. униартах, будан татах, манан татах. 2. нүдний өмнүүр харанхуйлах, нулимс бүрхэх, нулимс цийлэгнэх.

puslu *s.* униартай, униартсан, манантай, манантсан, будантай.

pusmak, -ar *(nsz)* 1. шингэх, нэвчих. 2. нуугдах, бүгэх. 3. униартах, манан буух, бутантах.

pusu *is.* 1. нуувч, отолт, бүгэх газар. 2. дайрах бэлтгэл. **~ kurmak** отох, отон хүлээх, анан отох, амдаж хүлээх.

pusula (I) *is.* луужин. **~yı şaşırmak** 1) чиглэлээ алдах, зүг чигээ алдах, төөрөх. 2) сандрах, мэгдэх, самгардах. 3) буруу замд орох, замаа алдах.

pusula (II) *is.* 1. зурвас, тэмдэглэл 2. цохдос, цохолт, олгох хуудас, ордер.

put (I) *is.* 1. шүтээн, шүтлэг, онгон, онгод (амьтай амьгүй ямарваа зүйлийг шүтлэг болгох). 2. загалмай.

put (II) *is.* томсон торгон утас, эрчимсэн торгон утас.

putlaşmak *(nsz)* шүтээн болох, онгон болох, шүтэгдэх, тахигдах.

putlaştırmak *(-i)* шүтээн болгох, онгон болгох, ариун зүйл болгох, шүтлэг болгох, тахин шүтэх.

putperest *is.* онгод тахигч, онгод шүтэгч, баримал шүтэгч.

püflemek *(-i)* хөргөхийн тулд үлээх, унтраахын тулд үлээх.

püf noktası *is.* гол чухал хэсэг, нарийн эмзэг чухал цэг, сул тал.

püre *is.* нухаш."*Patetes püresi.*" Төмсний нухаш.

pürtük, -ğü *is.* товруу, бэсрүү, товон, цэврүү, бэлцрүү.

pürtüklü *s.* товруутай, бэлцрүүтэй, бэсрүүтэй, цэврүүтэй.

pürüz *is.* 1. барзгар байдал, биржгэр, овон товонтой байх. 2. *mec.* саад тотгор, бэрхшээл.

pürüzlü *s.* 1. барзгар, биржгэр, овон товон, тэгш бус. "*Pürüzlü cilt.*" Барзгар арьс. 2. *mec.* хэцүү, бэрх, төвөгтэй, ороцолдсон.

püskül *is.* цацаг, молцог, залаа (туғны, хөшигний, малгайны).

püsküllü *s.* цацагтай, залаатай. "*Püsküllü perde.*" Цацагтай хөшиг.

püskürme *is.* 1. тургих, цацах, шүрших, үсэргэх. 2. *s.* хол хол таруу, тархай, цацарсан. 3. *is. jeol.* (галт уул лав үнс) хаялах, шидлэх, дэлбэрэх, оргилох.

püskürmek 1. цацах, шүрших, үсэргэх, тургих 2. (галт уул) дэлбэрэх, оргилох, шидлэх, хаялах. 3. (уур уцаар) гаргах.

püskürteç, -ci *is.* шүршигч, цацагч.

püskürtme *is.* 1. püskürtmek үйлийн нэр. 2. *s.* шүршиж хийсэн. 3. *s.* үсэрсэн, цацарсан.

püskürtmek *(-i, -ө)* 1. үсэргэх, цацруулах, шүрших, цацах. 2. оргилуулах, шахан гаргах. 3. бут цохих, няцаах, ухруулах, цохиж цөөх.

püskürtü *is. jeol.* галт уулын лав.

püskürük, -ğü *s. jeol.* галт уулын, дэлхийн дотоод хүчний.

pütür *is.* биржгэр, барзгар байдал, товруу, бэсрүү, товон.

R

r, R Түрк цагаан толгойн хорин нэг дэх үсэг, **R** авиа.

Rab, -bbi *z. is.* Бурхан Тэнгэр.

rabıta *is.* 1. харилцаа, харилцаа холбоо, холбоо. "*Bu dünya öyle garip dünya ki, zengin fakir arasında kardeşlik rabıtaları bile kalmıyor.*" Энэ хорвоо гэж хачин хорвоо шүү, баян ядуугийн хооронд ах дүүгийн харилцаа хүртэл үгүй болох юм. 2. харилцаа, харьцаа 3. холбоо сүлбээ, харилцаа, холбоо, хэлхээ холбоо. "*Aramızda en küçük rabıta olmasa dahi, sizce bir arkadaşlık insaniyet vazifesi degil midir?*" Бидний хооронд бага зэрэг ч холбоо сүлбээ байхгүй байсан, таныхаар үөрхэл нөхөрлөл хүнлэг чанарын үүрэг биш гэж үү? 4. авцалдаа, холболдоо, барьцалдаа. 5. эмх цэгц, эмх журам, дэс дараа.

rabıtalı *s.* 1. эмх цэгцтэй, цэгцтэй, эмх журамтай. 2. шударга түвшин, төлөв томоотой, буурь суурьтай.

radar *is.* радар, радиолокатар (үл харагдах холын юмыг радио долгионы хүчээр харах төхөөрөмж).

radikal, -li *s.* бүрэн бүтэн, үндсэн, эрс. "*Radikal değişim yapmak.*" Үндсээр нь өөрчлөх. Эрс өөрчлөлт хийх.

radyasyon *is. fiz.* цацраг, туяа, цацрал. "*Radyasyon hastalığı.*" Туяаны өвчин.

radyatör *is.* 1. радиатор (төв халаалтын халаах хэрэгсэл). 2. радиатор (дотоод шаталтын хөдөлгүүрүүдийг хөргөх хэрэгсэл).

radyo *is.* радио, радио студи, радио хүлээн авагч.

radyoaktif *s. fiz.* радио идэвхт.

radyoevi *is.* радио студи.

raf *is.* тавиур. **~ kaldırmak** үл тоомсорлох, тоомсорлохгүй байх, хайхрахгүй байх, хааш хэрэг хандах, хойш тавих.

rafadan *s.* дутуу болгосон өндөг, шүүрхий өндөг, нялцгай өндөг.

rafine *s.* тунгаасан, тунгаамал, цэвэрлэсэн, цэвэршүүлсэн. "*Rafine yağ.*" Тунгаамал тос.

rafineri *is.* цэвэршүүлэх үйлдвэр, цэвэрлэх үйлдвэр, боловсруулах үйлдвэр.

rağbet *is.* 1. эрэлт, эрэлт хүсэлт. 2. **~ etmek (veya göstermek)** хүсэх, таалах, сонирхох, эрэлт хэрэгцээ. **~ görmek** эрэлт хэрэгцээтэй байх, гүйлгээтэй байх, сайн гүйх.

rağmen *e.* үл хайхран, үл тоон, боловч, -вч, -ч, эсрэг, сөрөх. "*O, bütün ricalarıma rağmen gitti.*"

Тэр миний гуйлт гувшилтыг үл хайхран яваад өглөө. "*Dorj bütün çabalarına rağmen birinciliği alamadı.*" Дорж бүх хүчээ дайчилж чармайсан боловч нэг дүгээр байранд орж чадсангүй.

rahat *is.* 1. амар тайван байдал, амгалан байдал, амгалан тайван байдал, амарлингуй байдал, санаа амар байх, уужим (дотор), амар заяа. 2. *s.* амар жимэр, амар, амарлингуй, амгалан, тайван, тэнэгэр, санаа амар. 3. *s.* тухлаг, тавлаг, тохилог, тав тухтай, тухтай, тохь тухтай, тохьтой. 4. *s.* амгалан, тайван, амарлингуй. "*Rahat adam.*" Амгалан хүн. Тайв ан хүн. 5. *zf.* өлхөн, хялбархан, амархан, хялбар дөхөм, их хүчдэлгүй, уужуухан. "*Abim o işi çok rahat yapar.*" Манай ах тэр ажлыг өлхөн хийж дөнгөнө. "*Bu elbise bana çok rahat olur.*" Энэ даашинз надад уужуухан таарна. **~ bırakmamak** амар заяа үзүүлэхгүй байх, түргшээх, санаа амар байлгахгүй байх, тайван байлгахгүй байх. **~ durmak** томоотой байх, үймүүлэхгүй байх. **~ etmek** санаа амар байх, санаа амрах, амрах, амарлих, тайвшрах, тайтгарах, сэтгэл тэнийх, уужрах, тавлах, тухлах. **~ olmak** тайван байх, амар амгалан байх, санаа амар байх. **~ yüzü görmemek** амар заяа үзэхгүй байх, санаа амрахгүй байх, зовох.

rahatlama *is.* rahatlamak үйлийн нэр.

rahatlamak *(nsz)* амрах, тайвшрах, тайтгарах, амарлих, санаа амрах, сэтгэл амрах, сэтгэл тэнийх, дотор хөнгөрөх, уужрах.

rahatlatma *is.* rahatlatmak үйлийн нэр.

rahatlatmak *(-i)* тайвшруулах, тайтгаруулах, санаа амраах, сэтгэл амраах, амраах, сэтгэл онгойлгох, дотор онгойлгох, уужруулах.

rahatlık, - ğı *is.* 1. санаа амар байх, амар жимэр байх, амар тайван байх, сэтгэл амар байх, санаа амрах, сэтгэл уужуу байх. "*Nilgün'ü mutlu görmenin rahatlığı içindeydim.*" Нилгүнийг баяр хөөртэй байхыг хараад миний санаа амарлаа. 2. тохь тух, аятай тухтай байдал, ая тух, тохилог байдал, амар хялбар байдал, хялбар дөхөм байдал, өөрт амар, биөд хялбар. "*Bu evin rahatlığı başka hiç bir yerde yok.*" Ийм тохилог гэр өөр хаана ч байхгүй. **rahatlıkla** хялбархан, амархан, их хүчдэлгүй, чөлөөтэй.

rahatsız *s.* 1. түргшүүртэй, тайвангүй, тайв ан биш, тавгүй, амгалан бус, тухгүй, тух алдсан 2. ая тухгүй, тохьгүй, эвгүй, зохисгүй. "*Bu sandalye pek rahatsız.*" Энэ сандал их тохьгүй юм аа. 3. өвчтэй, биө муу, тавгүй, чилээрхсэн, биө эвгүйрхсэн, лагшин тавгүй, эмгэглэсэн. "*Siz rahatsız mısınız?*" Таны лагшин тавгүй байна уу? **~ etmek** амгаланг алдагдуулах, бухимдуулах, тав тухыг нь алдагдуулах, амгалан байдлыг алдагдуулах, амар байлгахгүй байх, саад хийх, саад болох, үймүүлэх, төвөг учруулах, ярших болох, хашраах, тухгүйтүүлэх, амраахгүй зовоох, тойв болох. "*Beni rahatsız etmeyin, ders çalışacağım.*" Надад бүү саад болоорой би хичээлээ хийлээ. **~ olmak** тухгүйтэх, тав тух алдагдах, амгалан тайван алдагдах, өвдөх, бие тавгүйдэх, биө муу байх, бие эвгүйрхэх, чилээрхэх.

rahatsızlanmak *(nsz)* өвдөх, бие тавгүйдэх, бие муу байх, биө эвгүйрхэх, чилээрхэх.

rahatsızlık, -ğı *is.* 1. таагүй байдал, аягүй байдал, тавгүй байдал, тохигүй байдал, дургүйцэл, зовнил, түгшүүр. 2. өвчин, бие өвдөх, биө эвгүйрхэх, чилээрхэх, биө тавгүй болох. "*Herhangi bir rahatsızlığınız var mı?*" Танд ямарваа нэг өвчин бий юу? **~ duymak** санаа зовох, түгших, сэтгэл түгших. **~ vermek** амгаланг алдагдуулах, бухимдуулах, тав тухыг нь алдагдуулах, амгалан байдлыг алдагдуулах, түгшээх, амар байлгахгүй байх, саад хийх, саад болох, үймүүлэх, төвөг учруулах, ярших болох, хашраах, амраахгүй зовоох, тухгүйтүүлэх, тойв болох, дургүйцэл төрүүлэх. "*İnsanların işlerine rahatsızlık verme hakkınız yok sizin.*" Танд хүмүүсийн ажлыг үймүүлэх эрх байхгүй. "*Bu inşaat gürültüleri çevreye çok rahatsızlık verdi.*" Энэ барилгын ажлын дуу чимээ орчин тойрныхны амгалан тайван байдлыг их алдагдуулж байна.

rahibe *is.* гэлэнмаа, хандмаа.

rahim, -hmi (I) *is. anat.* умай, сав, хэвтэш.

rahim (II) *s.* өршөөлт, энэрэлт, өршөөнгүй, энэрэнгүй, өршөөнгүй.

rahip, -bi *is.* лам, гэлэн.

rahle *is.* бичгийн жижиг ширээ.

rahmet *is.* 1. өршөөл, энэрэл, хайр энэрэл, нигүүсэл, энэрэх,өршөөх, нигүүлсэх. "*Allah rahmet eylesin.*" Бурхан өршөөх болтугай(нас эцэслэсэн хүмүүсийн хойноос хэлдэг). 2. *hlk.* бороо, хур.

rahmetli *s.* ve *is.* талийгаач, өөд болооч. **~ olmak** талийгаач болох, нас барах, нас эцэслэх, өөд болох.

rahne *is. esk.* сэтэрхий, цөмөрхий, гарз, хохирол. "*Bir yandan kendisine büyük bir rahne açan bu borcu senelerce ödeye ödeye bitirememiş.*" Нөгөөтэйгүүр өөрт нь ихээхэн хохирол учруулж буй энэ өрийг олон жил төлөөд төлөөд дуусгаж чадаагүй байна.

rahvan *is.* 1. жороо, жороо явдал 2. *s.* жороо (адуу морь, амьтан). 3. *zf.* жороолон, жороолж.

rakam *is. mat.* 1. тоо, тооны үсэг, цифр. 2. тоо. 3. тоо хэмжээ, үзүүлэлт. "*Kayıplar yüksek bir rakama çıktı.*" Ор сураггүй бологсодын тоо хэмжээ олон болов.

rakamlı *s.* тоотой, оронтой. "*Üç rakamlı sayı.*" Гурван оронтой тоо.

raket *is. sp.* цохиур, ракет.

rakı *is.* архи (усан үзэм, илжгэн чих, хар чавга зэргийг нэрж хийнэ).

rakım *is.* өндөр, далайн төвшинээс дээших ендөр.

rakip, -bi *s.* өрсөлдөгч, тэмцэлдэгч

rakipsiz *s.* ижилгүй, хосгүй, эн тэнцүүгүй, өрсөлдөгчгүй. "*Benim beyaz atım rakipsiz hızlıdır.*" Миний цагаан морь ч ижилгүй хурдан даа.

rakkas *is.* 1. дүүжмэг, дүүжин (үл хөдлөх цэгээс дүүжлэгдэн унжиж ганхан хөдөлдөг юм). "*Saat rakkası.*" Цагны дүүжмэг. 2. *esk.* бүжигчин эр.

raks *is. esk.* 1. бүжиг, танц. "*Raks müziği.*" Бүжгийн хөгжим. 2. *fiz.* хэлбэлзэл.

raksetmek *(nsz)* бүжиглэх, бүжиг хийх, танцлах, танц хийх.

ram *s. esk.* үг дуулдаг, номхон, дуулгавартай, бусдад захирагддаг.

ramazan *is.* рамазан, рамазан сар (мусульманчуудын мацаг барьдаг сар). "*Ramazan bayram.*" Рамаданы баяр, чихрийн баяр.

rampa *is.* 1. налуу газар, хэвгий газар. 2. ачааны тавцан, тавцан (ачаа ачих,буулгах). 3. *den.* эрэгт зогсоох, тулгаж зогсоох, тулгаж аргамжих. **~ etmek** тулгаж зогсох, эрэгт зогсох, тулгаж зогсоох, тулгаж аргамжих. "*Gemi iskeleye rampa etti.*" Усан онгоц далайн эргийн боомтод тулан зогслоо.

randevu *is.* уулзалт, болзоо, тохиролцсон уулзалт, цаг товлох, өдөр товлох, цаг тохирох, өдөр тохирох. "*Bana öyle geliyor ki, kız, verdiği randevuya o gün canı istememiş de gitmemiş.*" Надад, охин, товлосон болзоондоо тэр өдөр явмааргүй санагдаад очоогүй юм шиг санагдаж байна. **~ almak** болзох, цаг өдөр товлон авах, уулзахаар болох. **~ vermek** болзоо тавих, болзох. **randevulaşmak** *(nsz)* болзох, цаг өдөр тохирох, цаг өдөр товлох.

randıman *is.* бүтээмж, гаралт, гарц, өгөөж, бүтээл, үр дүн.

randımalı *s.* бүтээмжтэй, үр дүнтэй, үр бүтээлтэй, бүтээцтэй.

rantabilite *is. ekon.* үр шимтэй байдал, ашигтай байх, ашигтай байдал, үр шимтэй байх.

ranza *is.* давхар ор, ханз.

rapor *is.* 1. илтгэл, тайлан, тайлан илтгэл, айлтгал, илтгэмж, рапорт. "*Yaptığınız işin raporunu hazırlayın.*" Хийсэн ажлынхаа тайланг бэлдээрэй. 2. *tıp.* эмнэлгийн акт, эмчийн магадлагаа. **~ vermek** илтгэх, тайлагнах, мэдээлэх, айлтгах, илтгэмж хүргэх, рапорт өгөх.

rapsodi *is.* 1. *ed.* гоёмсоглосон үг яриа 2. *müz.* уран аялгуу (ардын дуу, домгийн сэдвээр зохиосон хөгжмийн зохиол).

raptetmek *(-i)* холбох, бэхлэх, залгах, хэлхэх, тогтоох, хавсаргах.

raptiye *is.* бичгийн хадаас, шугам зургийн кноп, хавчаар.

rasat, -dı *is.* ажиглал, ажиглалт, одон орныг ажиглах.

rasathane *is.* одон орныг судлах төв, одон орны оргил (одон орон, цаг уур зэргийг ажиглах тусгай төхөөрөмжтэй байшин).

raspa *is.* өрөвтөл, хусуур, хусагч. "*Raspa taşı.*" Уушгин чулуу.

raspalamak *(-i)* хусах, хянгардах, үрэх, хусаж арилгах.

rast *s. esk.* 1. үнэн, зөв, зүйтэй. 2. *is.* гэнэтийн тохиол, санамсаргүй тохиолдол, санамсаргүй явдал, тохиолдол, учрал, үйл явдал тохиолоор давхцах. 3. (шидсэн зүйл) бай онох, онох. **~ gelmek** 1) (санаандгүй, санамсаргүй) уулзах, дайралдах, тааралдах, учрах, харгах, мөргөлдөх, тохиолдох. "*Bugün yolda kardeşine rast geldim.*" Би өнөөдөр замд дүүтэй чинь дайралдсан. "*Bu kadın kadar sorumsuz bir insana ömründe rast gelmedi.*" Тэр, энэ эмэгтэй шиг хариуцлагагүй хүнтэй амьдралдаа учирч явсангүй. 2) таарах. "*Kumaşın iyisi bana rast geldi.*" Сайн даавуу нь надад таарсан. 3) олох, онох, таарах. "*Çok ev aradım, ama hiçbir yerde rast gelmedim.*" Би зөндөө байр хайсан боловч хаанаас ч олсонгүй. 4) дайралдах, дайрах, таарах. "*Yumrukları ile başına, ne tarafına rast gelirse vurmaya başladı.*" Атгасан гараараа толгой руу нь хаа тааралдсан газраа цохиж гарлаа. **~ getirmek** 1) онох, бай онох. "*Üç kurşun attı, ikisini rast getirdi.*" Гурван удаа буудсанаас хоёрыг нь л онолоо. 2) (хамгийн тохиромжтой цагийг нь) хүлээх, анах, сонгох, тааруулах. "*Onun neşeli bir anında rast getirip dilediğimi söyledim, hemen kabul etti.*" Би, түүний хөгжилтэй байх үеийг нь анаж байгаад хүссэн бүх юмаа хэлэхэд тэр, дор нь зөвшөөрсөн. 3) уулзах, учрах, харгах, дайралдах. 4) (Бурхан) туслах, амжилт олоход туслах. "*Allah işinizi rast getirsin.*" Ажил үйлс чинь өөдрөг байх болтугай!/Амжилт хүсье!/Аллах тэнгэр ажил үйлсэд чинь туслах болтугай!

rastgele *s.* 1. тохиолын чанартай, тохиолдлын чанартай, тохиолдлын, гэнэтийн, гэнэт, санамсаргүй, санаандгүй, хэн дайралдсан, юу дайралдсан. "*Birimize, kitaptan rastgele bir şey soracak olsa yandığımız gündü.*" Хэн нэгнээс маань, номноос юу дайралдсанаа асуусан бол балрах өдөр байсан шүү. 2. *zf.* санаандгүй сохроор, тохиолдлоор, таамгаар, таагаад, таамаглан, бодох юмгүй, юу ч хамаагүй, дайралдсанаар нь л, юу л бол юу, тэгс ингэс хийгээд, шилж сонголгүй, сайн муу гэлгүй, нүд хуураад, болсон болгох.

rastlamak *(-e)* 1. уулзах, учрах, дайралдах, тааралдах, тохиолдох, харгах, таарах. "*İstanbuldaki büyük bir lokantada ona rastladım.*" Станбул дахь нэгэн том зоогийн газарт түүнтэй тааралдаж билээ. 2. (шидсэн зүйл) бай онох, онох. "*Taş cama rastladı.*" Чулуугаар цонх онов.

rastlantı *is.* тохиолдол, тохиол, учрал, санамсаргүй тохиолдол, гэнэтийн тохиол.

rastlaşma *is.* давхцах, таарах.

rastlaşmak *(nsz, -le)* 1. уулзалдах, уулзах, учрах, дайралдах, тааралдах, таарах, тохиолдох. 2. давхцах, үйл явдал давхцах, таарах.

rasyonalist *is.* рационалист, рационализмыг баримтлагч.

rasyonalizasyon *is.* оновчтой болгох явдал, ухаалаг тайлбар, рационал маягийн тайлбар.

rasyonalizm *is.* рационализм, оюуныг сурв алж болгох үзэл (хүний оюуныг мэдрэхүйгээс тусгаарлаад, танин мэдэхүйн уг сурвалж нь гагцхүү оюун мөн гэж үздэг гүн ухааны чиглэл).

rasyonel *s.* ухаалаг, оновчтой, зүй зохистой. "*Rasyonel bir çalışma.*" Оновчтой үйл ажиллагаа.

rasyonel sayı *is. mat.* рационал тоо.

raşe *is.* чичрэл, чичрэх, дагжих, айх, чичрэн дагжих, айн сүрдэх. "*Bütün vücudumu bir raşe kapladı.*" Бүх бие минь чичрэн дагжлаа.

raşitik -ği *is.* və *s.* сульдаа өвчтөн.

raşitizm *is. tıp.* сульдаа (өвчтөн).

ravent *is. bot.* гишүүнэ.

ray *is.* төмөр зам. **~dan çıkmak** сандаах, эмхгүй болох, замбараагаа алдах, бүтэлгүй болох.

rayiç, -ci *is.* мөнгөний ханш, зах зээлийн үнэ/өртөг. **~ fiyat** зах зээлийн үнэ/өртөг.

razakı *is.* нэгэн терлийн усан үзэм.

razı *s.* зөвшөөрсөн, зөвшөөрөх, хүлээн зөвшөөрөх, бэлэн, бэлэн байгаа, бэлэн байгаагаа харуулсан, дуртай, талтай, сэтгэл ханасан, хангалуун. "*Pikniğe gitmək için annesinin dədiği herşeyi yapmaya razıydı.*" Зугаалганд явахын тулд ээжийнхээ хэлсэн бүх зүйлийг хийхэд бэлэн байлаа. **~ etmek** зөвшөөрүүлэх, үгэндээ оруулах, сэнхрүүлэх, итгүүлэх, ятгах, ойлгуулж өгөх, (талд) татах. "*Yalvardı yakardı babasını razı edebildi.*" Гуйж гувшиж байгаад аавыгаа ятгаж дөнгөлөө. **~ olmak** зохистой гэж үзэх, тохиромжтой гэж үзэх, таарамжтайд тооцох, сэтгэлд нийцэх, сэтгэл хангалуун болох, сайнаар хандах, хүлээн зөвшөөрөх, зөвшөөрөх, зөвшөөрөл өгөх, дэмжих, сайшаах, дуртай байх, хүсэх. "*Babam bu evliliğe razı olmuyor.*" Аав маань энэ гэрлэлтийг хүлээн зөвшөөрөхгүй байна./Аав маань энэ гэрлэлтийг хүсэхгүй байна.

reaksiyon *is.* 1. хариу үйлчлэл, үйлдэл, нөлөө. 2. *kim.* урвал.

realist *is.* və *s.* 1. реалист, реализмыг баримтлагч. 2. бодит байдлыг ойлгогч, бодит байдлаас үндэслэгч.

realite *is.* чухам байдал, үнэн байдал, бодит байдал, бодитой юм. "*Bir meseleyle karşılaştı mı realiteleri göremez.*" Нэг асуудалтай тулгарсан л бол бодит байдлыг харж чадахгүй.

realizm *is.* 1. реализм (бодит байдлыг түүний нийтлэг шинжүүдээр нь үнэн зөв дүрслэн харуулах зорилго бүхий утга зохиол, урлагийн чиглэл). 2. бодит байдлыг ойлгох. бодит байдлаас үндэслэх.

reçel *is.* жимсний чанамал, варени.

reçete *is.* 1. заавар, жор. 2. *mec.* арга барил, арга зам, арга чарга. 3. *hlk.* хоолны жор, эмийн жор. **~ yazmak** жор бичих.

reçetəli *s.* эмчийн жороор худалдаалдаг (эм).

reçetesiz *s.* жоргүй худалдаалдаг (эм).

reçine *is. bot.* модны давирхай, бах, жилий.

redaksiyon *is.* 1. хянан засах, хянан тогтоох, редакторлах. 2. зохион бичих.

reddedilmek *(nsz)* хэрэгсэхгүй байх, эс зөвшөөрөх, үгүй гэх, зөвшөөрөхгүй байх, хүлээж авахгүй байх, татгалзах, зөвшөөрөгдөхгүй байх. "*Bütün ricalarımız reddedildi.*" Ямар ч гуйлтыг маань хүлээж авсангүй.

reddetme *is. reddetmək* үйлийн нэр.

reddetmek *(-i)* 1. татгалзах, эс зөвшөөрөх, зөвшөөрөхгүй байх, хүлээж авахгүй байх, үгүй гэх, хэрэгсэхгүй болгох, хэрэгсэхгүй байх, буцаах. "*Kendisine evlenme teklif ettim, reddetti.*" Тэр гэрлэх хүсэлтийг минь хүлээж авсангүй. Түүнд гэрлэх хүсэлтэй байгаагаа хэлтэл тэр зөвшөөрсөнгүй. 2. гэр бүлийнхээ гишүүнээс хасах, гэр бүлийнхээ хүнд тооцохгүй байх, гадны хүнд тооцох, хар элгийн хүн гэх, гэр бүлийн гишүүнээр хүлээж авахгүй байх. "*Evlatlıktan reddettim onu. Bundan sonra evime gelmesin.*" Одоо тэр миний хүүхэд биш тиймд үүнээс хойш миний гэрт бүү ирэг. 3. -гүй гэх, мэлзэх, үгүйсгэх, үгийсгэх, үгүйд үзэх, үл зөвшөөрөх, сөхөөх, няцаах. "*Reddedersəm gücənirsiniz diye korkmuştum.*" Няцаавал таныг гомдохоо болов уу гэж би айсан юм.

redingot *is.* сюртук хүрэм (ар хормой нь урт, хоёр энгэртэй эрэгтэй хүний албаны хувцас).

reeskont *is.* дахин хөнгөлөлт үзүүлэх, дахин үнийг бууруулах.

refah *is.* хүрэлцээтэй, хангалуун байдал, чинээлэг байдал, чинээлэг аж амьдрал, сайн сайхан байдал, түвшин жаргал, элбэг дэлбэг байдал, таатай нөхцөл байдал. **~ seviyesi** амьдралын түвшин.

refakat, -ti *is.* 1. бараа болох, дагалдах, хамт байх 2. *müz.* найруу хамсраа, дагалт хөгжим. **~ etmek** 1) бараа болох, дагалдах, дагалдан явах, хамт явах. 2) *müz.* найруу хамсрах, дагалдан хөгжимдөх. "*Doljin, kemanla bana refakat etti.*" Д олжин хийлтэй намайг дагалдан хөгжимдөв.

referandum *is.* бүх ардын санал хураалт, ард нийтийн санал хураалт.

referans *is.* 1. (сайшаасан) үнэлэлт, сайшаасан бичиг, зуучлах захидал. 2. лавлах, лавлах зүйл.

refik *is. esk.* 1. найз, найз нөхөр, анд. 2. нөхөр, хань.

refleks *is. biy.* və *psikol.* тусгал, рефлекс (гадаад орчны цочролоос шалтгаалж амьд биемах бодоос өөрийн эрхгүй өгөх хариу), байнга давтагдах үйлд тогтсон хариу.

reform *is.* шинэтгэл, шинэчлэл, өөрчлөлт,

өөрчлөн байгуулалт, өөрчлөн шинэтгэх, төгс өөрчлөх, реформ. "*Toprak reformu.*" Газрын шинэтгэл, газрын реформ.

reformcu *is.* шинэтгэгч, реформач.

regülatör *is.* тохируул, тохируулагч.

rehavet *is.* сульдсан байдал, тэнхэл доройтсон байх, бие суларсан байдал, сул, шалхгар, үлбэгэр ядарсан байдал, залхуурал, хойрго зан, залхуу зан, нозоорох, бие хүндрэх, бие хүнд оргих. "*Bayıltıcı bir rehavet hissediyordu, uyumayı herşeyden çok istiyordu.*" Ухаан алдаж унамаар бие нь хүнд оргиж байгааг мэдэрлээ, унтахыг юу юунаас илүү их хүсч байлаа.

rehber *is.* 1. газарч, газарчлагч, зам заагч, хөтөч, хөтөл, тайлбарч 2. *mec.* зөвлөгч, зам заагч, заагч, чиг заагч, удирдагч, жолоодогч, зааварлагч, жолоо, гарын авлага. "*Rehber öğretmen.*" Удирдагч багш, зөвлөгч багш 3. лавлах бичиг, газарчлах бичиг. "*Telefon rehber.*" Утасны лавлах, утасны жагсаалт.

rehberlik, -ği *is.* 1. газарчлах, замчлах, зам заах, хөтөч байх, тайлбарлагч байх 2. зөвлөмж, заавар зөвлөгөө, тусламж, зөвлөгөө өгөх, зөвлөх, зааварчлах, туслах, жолоодох, залах. ~ **etmek** зам заах, замчлах, газарчлах, хөтөч байх, дагуулан явах.

rehin *is.* барьцаа, дэнчин, данж, данж барьцаа. ~**e koymak** барьцаанд тавих, барьцаанд өгөх.

rehine *is.* барьцааны хүн, золионы хүн. ~ **almak** барьцаанд авах, барьцаалж авах, барьцаалах.

reis *is.* 1. дарга, тэргүүн, удирдагч. 2. *den.* жижиг усан онгоцны ахмад.

rejim *is.* 1. журам, хэв журам, хэв заншил, зарчим, дэгпэм. 2. хоолны дэглэм. ~ **yapmak** хоолны дэглэм барих. 3. журам, дэглэм, байгуулал, тогтолцоо. "*Sosyalist rejim.*" Социалист дэглэм. /Социалист байгуулал./Социалист тогтолцоо.

rejisör *is.* найруулагч.

rejisörlük, -ğü *is.* найруулагчийн мэргэжил, найруулагчийн ажил. ~ **etmek** найруулах.

rekabet *is.* өрсөлдөөн, өрсөх тэмцэлдээн, уралдаан. "*İşin fena ciheti, Remzi'yle aramızda bir rekabet başlayacak.*" Нэг муу тал нь Ремзи бид хоёрын хооронд өрсөлдөөн эхлэх юм байна. ~ **etmek** өрсөлдөх, уралдах, уралдан тэмцэх, өрсөлдөн тэмцэх.

reklam *is.* 1. зар сурталчилгаа, зарлал, реклам. 2. зар, олонд зарлан нийтлэх мэдээ бичиг, тунхаг. ~ **yapmak** нийтэд сурталчлах, зар сурталчилгаа хийх, зарлах, олонд мэдэгдэх, зар гаргах, тунхаглах, магтан зар тараах.

reklamcı *is.* зар сурталчилгааны ажил эрхлэн хийдэг хүн.

reklamcılık зар сурталчилгааны ажил.

rekolte *is.* ургац, ургац хураалт. "*Bu yılın buğday rekoltesi...*" Энэ жилийн улаан буудайн ургац...

rekor *is.* аварга (амжилт), дээд амжилт, дээд зэргийн амжилт, ололт амжилтын дээд зэргийн үзүүлэлт, рекорд. ~ **kırmak** аварга шалгарах, дээд амжилтыг эвдэх, рекорд эвдэх, рекорд тогтоох.

rekortmen *is.* аварга, дээд амжилтын эзэн, дээд амжилтыг тогтоогч.

rektör *is.* ректор, захирал.

rektörlük, -ğü *is.* 1. ректорын албан тушаал/үүрэг, захиралын албан тушаал/үүрэг. 2. ректорын газар, захиралын газар.

rekzetmek *(-i)* босгох, хатгах, зоох, мандуулах.

rencide *s. esk.* гомдсон, гомдолтой, доромжлогдсон, сэтгэлийн шархтай, доромжлуулсан. ~ **etmek** доромжлох, доромж үзэх, гомдоох, басамжлах, урам алдруулах, гутаах, гутраах. ~ **olmak** доромжлуулах, басамжлуулах, шархлах(сэтгэл), гомдох, гутрах.

rençper *is.* 1. хар ажилчин, цагийн ажилчин, өдрийн ажилчин, өдрөөр тооцох ажилчин, өдрөөр тооцогч хар ажилчин. 2. тариачин, фермийн ажилтан.

rende *is.* 1. харуул, модны харуул. 2. үрүүл, үрэгч. 3. үрсэн. "*Havuç rendesi.*" Үрсэн лууван.

rendelemek *(-i)* 1. харуулдах, харуулаар өөлөх засах. 2. үрэх. "*Havuç rendelemek.*" Лууван үрэх.

rengarenk, -ği *s.* олон өнгийн, элдэв өнгийн, өнгө өнгийн, өнгө бүрийн, олон өнгө хосолсон, эрээн, цоохор.

Ren geyiği *is. zool.* цаа буга.

renk, -gi *is.* 1. өнгө, будаг, зүс. 2. *mec.* нүүр царай, байдал төрх, шинж, чанар, төлөв, байдал. "*İşin rengi değişti.*" Байдал өөрчлөгдлөө. ~ **gelmek** өнгө орох, өнгө зүс сайжрах, сэргэх. ~ **vermek**(**veya katmak**) хөгжилтэй сонирхолтой болгох, баяр баясгалан авчрах, хөгжөөх, сэргээх, баяр хөөр нэмэх. "*Onun geri dönüşü evimize renk kattı.*" Түүний буцаж ирсэн явдал манай гэрт баяр хөөр нэмлээ. **rengi atmak (kaçmak veya uçmak)** 1) өнгө алдах, гандах, онгох, зэвхийрэх, бүдэгрэх, хувхайрах. "*Kumaş rengini atmış.*" Даавуу өнгөө алджээ. 2) цайх, цонхийх, зэвхийх, үнсэн хөх болох, хувхай болох, барсхийх. "*Korkudan yüzünün rengi uçmuştu.*" Айснаас болж царай нь цонхийсон байв.

renkgideren *is. kim.* өнгөгүй болгогч, цайруулагч.

renkkörlüğü *s. tıp.* өнгөний харалган (зарим өнгийг ялган харж чадахгүй болох).

renklemek *(-i)* будах, ширдэх, өнгө оруулах.

renklendirmek *(-i)* 1. будах, ширдэх, өнгө оруулах 2. *mec.* сэргээх, хөгжөөх, идэвхжүүлэх, хөгжөөнтэй болгох. "*Hintli kadın, toplantıyı renklendirmek için herkesin kendisine bazı şeyler sormasını teklif ediyordu.*" Энэтхэг эмэгтэй хурлыг

идэвхжүүлэхийн тулд бүх хүмүүст өөрт нь асуулт тавихыг санал болголоо.

renkli *s.* 1. өнгөт, өнгөтэй. 2. *mec.* сонирхолтой, сэтгэл хөгжөөсөн, хөгжөөнтэй, хөгжилтэй. "*Renkli bir toplantı.*" Сонирхолтой хурал. 3. *mec.* өвөрмөц, сонин, өөрийн гэсэн өнгө аястай, онцлог шинжтэй (хүн). "*Renkli bir politikacı.*" Өвөрмөц улс төрч. 4. *sin.* өнгөтэй фильм.

renksiz *s.* 1. өнгөгүй. 2. зэвхий, цонхигор, зэвхийсэн, цонхийсон, золбоогүй, үлбэгэр, жавхаа муутай, гандсан. 3. *mec.* сонирхолгүй, уйтгартай, өвөрмөц бус, өвөрмөц шинж чанаргүй, залхуутай.

repertuar *is.* 1. жүжгийн нөөц, репертуар. 2. дуу хөгжмийн нөөц, репертуар.

resen *zf. esk.* 1. толгойгоороо, биеэрээ, өөрөө, аяндаа. 2. тусгаар, тусгаар тогтнон, толгой дааж, бие дааж, бусдын нөлөөгүйгээр, бусдаас хамааралгүйгээр.

resepsiyon *is.* 1. хүлээн авалт, хүлээн авах. 2. хүлээн авалт, дайллага, уулзалт, зоог боарилт, үдэшлэг. 3. хүлээн авах, лавлах.

resif *is. jeol.* (усан доорхи) хад, хавцгай, байц, цохио.

resim, -smi *is.* 1. зураг, зураглал. "*Çok güzel bir doğa resmi yapmış.*" Үнэхээр сайхан байгалийн зураг зурсан байна. 2. уран зураг, зургийн урлаг. 3. гэрэл зураг, фото зураг. 4. *huk.* татвар, хураамж, гаалийн татвар. 5. ёслолын ажиллагаа, ёслол. **~ almak** 1) зураг зурах. 2) зураг авах, зураг татах. 3) татвар төлүүлэх, татвар авах, хураамж авах, хураамж хураах. **~ çekmek** зураг авах, зураг татах. "*Anne ben resmimi çektirmek istemiyorum.*" Ээжээ би зургаа авхуулмааргүй байна. **~ yapmak** зураг зурах.

resimci *is.* 1. зураг авагч, зурагчин, гэрэл зурагчин, фото зурагчин. 2. зургийн багш. 3. зураач чимэглэгч.

resimlemek *(-i)* (ном, сэдэвт) зураг тавих, зураг хавсаргах, тайлбар зураг хийх.

resimli *s.* зурагтай. "*Resimli kitap.*" Зурагтай ном.

resital, -li *is. müz.* нэг хүний тоглолт, гоцлол хөгжмийн концерт. "*Piyano resitali.*" Төгөлдөр хуурийн концерт.

resmen *zf.* 1. албан ёсоор, албан журмаар. 2. албаны үүднээс, хууль дүрмийн дагуу, ёс журмын дагуу, ёс журам баримтлах үүднээс. 3. ил тод, нууж хаалгүйгээр, илэн далангүй, ойлгомжтой, илэрхий, тодорхой, бүр, шууд, эрс. "*Kızı sevdiğini resmen söyledi.*" Охинд хайртай гэдгээ илэн далангүй хэлсэн. "*Öbür ikisi gene iyi üçüncüsü resmen çılgın.*" Нөгөө хоёр нь бас гайгүй, гурав дахь нь бүр яг галзуу.

resmi *s.* 1. улсын, төрийн, гүрний. "*Resmi memur.*" Төрийн ажилтан./Албан хаагч. 2. албан, албан ёсны, албаны. "*Resmi sözleşme.*" Албан ёсны гэрээ. "*Moğolistan'nın resmi dili Moğolcadır.*" Монгол улсын албан ёсны хэл нь Монгол хэл юм. 3. *mec.* ёс дагасан, хүйтэн, ёсорхог, ёсорхуу, хэтэрхий ёсорхог, хэт ёсорхуу. "*Yünden resmi tavırla hafif eğildi.*" Юндэн ёсорхуу байдлаар мэхэсхийлээ. "*O herkesle pek resmidir.*" Тэр, хүн болгонтой их ёсорхог байдаг.

resmilik, -ği *is.* албан ёс, албан ёсны (байх).

resmiyet *is.* албан ёс, албан ёсны(байх). **(bir işi) resmiyete dökmek** (нэг ажлыг) албан ёсны болгох, албан ёсны чанартай болгох.

ressam *is.* зураач, уран зурагч, уран зураач.

ressamlık, -ğı *is.* 1. уран зураачийн мэргэжил, зураач. 2. уран зураг.

rest *is.* (хөзөрт) мөрийцөх мөнгө, мөрий тавих. **~ çekmek** 1) (хөзөрт) бүх мөнгөөрөө мөрий тавих. 2) эрс ширүүн сүүлийн үгээ хэлэх.

restoran *is.* зоогийн газар, ресторан.

restorasyon *is. mim.* сэлбэн шинэтгэх, шинэтгэх (хуучныг сэргээх, сэргээн босгох).

restore *s. mim.* сэлбэн шинэтгэсэн, шинэчилсэн, сэргээн засварласан. **~ etmek** сэлбэн шинэтгэх, шинэтгэх, сэргээн засварлах.

resul, -lü 1. мэдээ хүргэгч, зарлага элч. 2. Бурханы элч.

reşit, -di *s. huk. esk.* насанд хүрсэн, эрийн цээнд хүрсэн. **~ olmak** насанд хүрэх, эрийн цээнд хүрэх.

ret, -ddi *is.* 1. хэрэгсэхгүй болгох, татгалзах, үл зөвшөөрөх. 2. гэр бүлийнхээ гишүүнээс хасах, гэр бүлийнхээ хүнд тооцохгүй байх, гадны хүнд тооцох, хар элгийн хүн гэх. "*Evlatlıktan ret.*" Өөрийнхөө хүүхдэд тооцохгүй байх./Өөрийнхөө хүүхэд гэж хүлээж авахгүй байх.

reva *s.* зохих, зүй ёсны, таарамжтай, зохимжтой, нийцтэй, зохистой. "*Fahim beyi bu kadar çekiştirmek sanki reva mıydı?*" Фахим гуайг ингэж их муулах зүй ёсных байсан гэж үү?

revaç, -cı *is.* хэрэгцээ, шаардлага, эрэлт хэрэгцээ, эрэлт хүсэлт, өргөн хэрэгцээ. "*Geniş pencereli büyük balkonlu evler revaçta.*" Өргөн цонхтой, том тагттай байр их хэрэгцээтэй байгаа. **~ bulmak** эрэлт хэрэгцээтэйд тооцогдох. **~ta** гүйлгээтэй, гүйлгээ сайтай, хэрэгцээ ихтэй, өргөн хэрэгцээний, их хэрэглэдэг. **~ta olmak** эрэлт хэрэгцээтэй байх, эрэлт хэрэгцээ сайтай байх, өргөн хэрэгцээнийх болох, өргөн дэлгэрэх, их хэрэглэдэг болох.

revak *is.* саравч, асар.

revalüsyon *is.* дахин үнэлэх, дахин үнэлгээ хийх.

reverans *is.* мэндлэх, хүндэтгэл талархлаа өвдөг нугалан мэхэсхийн илэрхийлэх хөдөлгөөн.

revir *is.* эмнэлэг (сургууль, цэргийн ангид байрлах жижиг хэмжээний) явуулын эмнэлэг, цэргийн эмнэлгийн газар, ариун цэврийн анги.

revizyon *is.* дахин үзэх, дахин хянах, хянан үзэх, засварлах, өөрчлөх, өөрчлөлт оруулах, үзлэг, шалгалт.

revizyonist *is.* ve *s.* засварлах үзэлтэн.

revizyonizm *is.* ревизионизм, засварлах үзэл.

revolver *is.* гар буу.

revü *is.* нэгтгэсэн үзвэр, сэдэвчилсэн үзвэр, театрын тойм, үзмэр.

rey *is. esk.* 1. санал, санал хураалт, санал өгөлт. 2. санаа бодол, бодол, бодол санаа, үзэл бодол. **~ vermek** санал өгөх, саналаа илэрхийлэх.

reybî *is.* сэжиглээч, үл итгэгч.

reye *s.* судалтай (бөс даавуу), бидэртэй.

reyon *is.* лангуу, тасаг. "*Ayakkabı reyonu.*" Гутлын тасаг. /Гутлын лангуу.

rezalet *is.* ичгүүр, муухай, бузар, шившиг, гутамшиг, шившигтэй явдал, гутамшигтай явдал. "*Bən evimde böyle rezaletler olduğunu herkəsin öğrenmesini ister miyim?*" Би өөрийнхөө гэрт ийм шившигтэй явдал болдгийг хүн бүхэн мэдээсэй гэж хүсэх үү? **~ çıkarmak** хэрүүл шуугиан гаргах, шуугиан тарих, хэрүүл өдөөх, агсан тавих, ичгүүртэй явдал гаргах, шившигтэй явдал гаргах, гутамшигт явдал гаргах, шившиг дэгдээх, штвшгээ дэлгэх.

reze *is.* 1. нугас (хаалганы). 2. хаалганы оньс, хаалганы түгжээ.

rezerv *is.* 1. нөөцөлсөн зүйл, цуглуулсан зүйл, нөөц. 2. нөөц. "*Döviz rezervi.*" Гадаад валютын нөөц. 3. орд, нөөц.

rezervasyon *is.* нөөц захиалга, урьдчилсан захиалга.

rezil *s.* гутамшигт, гутамшгийн, ичгүүртэй, бузар, булай, бузар булай, ичгэвтэр, адгийн, өөдгүй, олиггүй, шившигт. **~ etmek** гутаах, шившиг болгох, гутамшиг болгох, булай болгох, эвгүй байдалд оруулах, доромжлох. "*Sadece onu rezil etmekle kalmayacağım, hapse de tıktıracağım.*" Би түүнийг зөвхөн шившиг болгоод зогсохгүй дээрээс нь шоронд хатаана даа. **~ olmak** шившиг болох, гутамшиг болох, булай болох, эвгүй байдалд орох.

rezillik, -ği *is.* 1. шившигт явдал, ичгүүр, муухай, бузар, шившиг, гутамшиг, гутамшигтай явдал. 2. цуугиан, агсам, хэрүүл баруул, хэрүүл шуугиан. "*Onlar ne rezillik yaparlarsa yapsınlar, bundan bize zarar gelmez.*" Тэд ямар ч шившигтэй зүйл хийвэл хийж л байг, бидэнд муудах юм байхгүй.

rezistans *is. fiz.* эсэргүүцэл.

rezonans *is. fiz.* цуурай, сонсдохуй.

rıhtım *is.* далайн эрэг дэх зогсоол, усан зогсоол, онгоцны зогсоол. "*Onun gidişinden sonra bir daha bu rıhtıma hiç gelmedim.*" Түүнийг явснаас хойш би далайн эргийн энэ зогсоол руу дахиж ерөөсөө ирээгүй.

rıza *is.* зөвшөөрөл, зөвшөөл, зөвшөөрөх, хүлээн зөвшөөрөх, зөвшөөрөл олгох, хүсэл, таалал. **~ göstermek** зөвшөөрөл олгох, зөвшөөх, зөвшөөрөх, зөвшөөрөл өгөх, ханамжтай байх, сэтгэл хангалуун байгаагаа илэрхийлэх, хүлээн зөвшөөрөх, дуртай байх. **~sını almak** зөвшөөрлийг нь авах.

rızk *is.* 1. хүнс, хоол хүнс, идээ унд. 2. Бурханаас заяасан хувь, хишиг. 3. *mec.* хоол, тэжээл.

riayet *is.* 1. хүндэтгэл, хүндлэл, хүндэтгэх, хүндлэх, бишрэх, анхаарах, сайхан хүлээж авах. 2. дагах, баримтлах, гүйцэтгэх, сахих, биө лүүлэх, мөрдөх, захирагдах. "*Yapılan tavsiyeye riayet.*" Хэлсэн зөвлөгөөг нь дага. **~ etmek** дагах, захирагдах, мөрдөх, баримтлах, хүндлэх, хүндэтгэл үзүүлэх, дээдлэх. "*Kanunlara riayet etmek.*" Хууль дүрэм баримтлах.

riayetkar *s.* хүндэтгэл үзүүлдэг, хүндэлдэг, дээдэлдэг, дагадаг, мөрддөг, баримталдаг, сахидаг, их анхааралтай, эөлдэг.

riayetsiz *s. esk.* хүндэтгэхгүй, тахимдуу бус, хүндэт биш, эегүй, найргүй, найрсаг бус, элсэг бус, эелдэг бус, бүдүүлэг.

riayetsizlik, -ği *is.* 1. найралхаг бус (байх), тахимдуу бус (байх), анхааралгүй байх, хүндэтгэхгүй байх, элэгсэг бус байх, эелдэг бус байх, хүйтэн хандах. 2. сахихгүй, мөрдөхгүй, захирагдахгүй, дагахгүй, үгэнд орохгүй, үг авахгүй.

rica *is.* гуйх, гуйлт, хүсэлт. **~ etmek (**veya **ricada bulunmak)** гуйх, хүсэлт тавих. "*Sizden birşey rica edebilir miyim?*" Би танаас нэг юм гуйж болох уу?

rikkat, -ti *is. esk.* 1. нялуун үг, наалинхай зан, эелдэг байдал, ялдам зан, эөлдэг ааль, болов сон байдал. 2. өрөвч байх, зөөлөн сэтгэлтэй байх, нигүүлсэл, энэрэл, өрөвдөх сэтгэл, хөөрхийлөл.

rimel *is.* сормуусны будаг. **~ sürmek** сормуусны будаг түрхэх, сормуусаа будах.

ring *is.* боксын дэвжээ.

risale *is.* товхимол, жижгэвтэр ном.

risk *is.* эрсдэл.

riskli *s.* эрсдэлтэй.

ritm *is. müz.* хэмлэл, нугалбар, хурд, аяс, айзам.

ritmik *s.* хэмнэлт, хэмнэлттэй, нугалбарт, нугалбартай, жигд.

rivayet *is.* 1. цуу яриа, хов яриа, дам яриа, цуурхал, цуу үг, чимээ, сураг, мэдээ. "*Bu hususta ben de bazı rivayetler işittim.*" Энэ талаар би ч гэсэн зарим нэгэн цуу яриа сонссон. 2. домог, хууч яриа. **~e göre** бусдын амнаас, бусдын үгнээс, бусдын ярианаас, ...гэнэ, ...гэж дуулдана, амьтан...тэгж байна, амьтан ярих нь л, амьтан шагших нь л. "*Rivayetler göre, çok iğrenç, akla gelmez uğursuzluklar işlemiş.*" Амьтны ярианаас сонсоход, их бузар булай хүний санаанд оромгүй муу ёрын хэрэг хийсэн гэнэ. **~ etmek**

өгүүлэх, ярих, хэлэх, хөөрөх, мэдээлэх, дуулгах, уламжлан мэдэгдэх, сонсгох.

riya *is.* засдаг зан, бялангач зан, гоёч явдал, хоёр нүүр гаргах, хуурмаг зан, хуурмаг царай, бялдууч зан.

riyakar *s.* хоёр нүүртэй, бялангач, хуурамч зантай, гоёч хүн, засдаг хүн.

riyaset *is. esk.* даргалах, дарга, даргын ажил.

riyazet *is. esk.* 1. цээрлэх, тэвчих, түдгэлзэх, хатуужил, даяан 2. хоолны дэглэм, мацаг, бацаг.

roba *is.* хувцас, хувцас хунар.

robot *is.* робот, автомат хэрэгсэл.

roket *is.* пуужин. **~ atmak** пуужин тавих, пуужин хөөргөх, пуужин нисгэх, пуужин харвах.

rol, -lü *is. tiy.* *ve sin.* 1. дүр, роль. 2. *mec.* үүрэг, үүрэг роль, учир холбогдол, нөлөө, оролцоо. "*Çocukların başarısı için ailelerin rolü çok büyüktür.*" Хүүхдүүд амжилтад хүрэхэд ар гэрийнхний үүрэг маш чухал юм. 3. *mec.* хуурамч дүр, хуурмаг зан, худал дүр, дүр үзүүлэх, дүр эсгэх. **~ almak** дүрд тоглох, дүр бүтээх, жүжиглэх, тоглох. "*Bir çok filmde rol almıştı.*" Их олон киноны дүр бүтээсэн./Их олон кинонд тоглосон. **~ kesmek** -гч болох, дүр үзүүлэх, дүр эсгэх, байдал гаргах, хуурмаг, юм шиг байх, янгуулах. **~ oynamak** 1) дүр бүтээх, дүрд тоглох, дүр амьдруулах 2) (ямарваа нэг ажилд) үүрэг гүйцэтгэх, нөлөө үзүүлэх. **~ yapmak** хуурмаг загнах, хуурмаг зан гаргах, худлаа жүжиглэх, дүр үзүүлэх, дүр эсгэх, жүжиглэх. "*Hasta rolü yapmaya çalışıyordu ama yalan olduğu her halinden belliydi.*" Өвчтэй болж жүжиглэсэн боловч худлаа гэдэг нь хөдөлгөөн болгоноос нь харагдаж байсан.

rom *is.* нэгэн зүйл хатуу архи.

roman *is.* роман. "*Macera romanı.*" Адал явдалт роман.

romancı *is.* романч, роман зохиогч.

romans *is. müz.* уянгал дуу.

romantik, -ği *s.* 1. дэвүүн хөөрүү, сэтгэл хөдөлгөсөн, сэтгэлийн хөөрөл нөлөөлсөн, үйл хөдлөлд нь сэтгэлийн илрэл хөөрөл их нөлөөлсөн. 2. романтизмыг баримталсан.

romantizm *is.* 18 дугаар зууны сүүл үеэр дэлгэрсэн хүний сэтгэлийн илрэл, сэтгэлийн хөөрлийг эрхэм үүргийг хурц тод дүрслэн харуулах зорилготой, утга зохиол урлагийн чиглэл.

Romanyalı *z. is.* Румын (хүн).

romatizma *is. tıp.* хэрэх өвчин, шархираа (өвчин).

Romen *z. is. esk.* Ром (хүн). **~ rakamları** ром тоо.

rop, -bu *is.* бариу нэхмэл даашинз.

rosto *is.* шарсан мах.

rot *is.* жолооны гол, залуурдах торлог, жолоодох саваа.

rota *is.* 1. (онгоцны, усан онгоцны) зам, маршрут, явах зам, чиг, чиглэл 2. *mec.* хандлага, хандах чиглэл, баримталдаг зам. **~yı değiştirmek** 1) чиглэлээ өөрчлөх. 2) *mec.* хандлагаа өөрчлөх, баримтлалаа өөрчлөх.

rotatif *is.* ротац машин, булт машин (ном сонин хэвлэх машин).

rotor *is. fiz.* эргэлдэгч төхөөрөмж.

roza *is.* 1. нэгэн төрлийн ягаан алмас чулуу. 2. *s.* энэхүү алмасаар хийсэн, ягаан алмасан (зүүлт чимэг).

rozet *is.* энгэрийн тэмдэг, тэмдэг.

römork *is.* чиргүүл. "*Traktörün arkasına bağlı römorkun üstüne tırmandı.*" Трактрын чиргүүл өөд авирлаа.

römorkör *is.* чирдэг онгоц, зүтгүүр онгоц.

Rönesans *z. is.* Сэргэн мандалтын үе.

röntgen *is. fiz.* 1. рөнтген, рөнтгөний гэрэл, рентгений цацраг. 2. *tıp.* рөнтгөнээр харах. **~ çekmek** рөнтген зураг авах.

röntgenci *is.* рентгэн судлагч эмч.

röportaj *is.* 1. мэдээ сурвалжлага. 2. сурв алжлага, ярилцлага.

röportajcı *is.* сурвалжлагч.

röportajcılık, -ğı *is.* мэдээ сурвалжлагчийн ажил, сурвалжлагчийн ажил.

rötar *is.* хождолт, хожимдол, хождох, хожимдох, оройтох. "*Küçük bir rötarımız olduğu için Ulanbator'a ancak saat bire doğru varıyoruz.*" Бага зэрэг хожимдох учраас хамгийн эртдээ л нэг цагийн үед л Улаанбаатарт хүрнэ.

rötuş *is.* 1. зураг тодруулал, зураг тодруулах, тодруулалт 2. залруулга, заслага. **~ etmek** (**vөya yapmak**) засах, залруулах.

rövanş *is.* даага, хариу. **~ı almak** даагаа нэхэх, шовхоо нэхэх, тэмцээн зэрэгт дийлэгдсэнийг хариулан дийлэхээр дахин тэмцэх, нэхэн наадах.

ruam *is.* сахуу, ям.

ruba *is. esk.* хувцас, хувцас хунар.

rubai *is. ed.* дөрвөн мөрт шүлэг.

rubidyum *is. kim.* рубиди (улаалзай).

ruh *is.* 1. сүнс. 2. *mec.* сүнс сүлд, сүр сүлд, сэтгэл зүрх, цог жавхлан, амьд чанар, хөгжилтэй байдал, эрч хүч, цовоо байдал. 3. аливаа хэрэг явдлын гол утга, оньс, утга учир, гол утга, сүнс. "*Meselenin bütün ruhu burda.*" Хэргийн бүх л оньс нь үүнд байгаа юм. 4. ханд, зүрхэн охь. **~u duymamak** юу ч мэдэхгүй байх, юу ч ойлгохгүй байх.

ruhanî *s. esk.* 1. оюуны, оюун санааны, сэтгэл санааны. 2. шашны, сүмийн, шашны байгуулгын, сахил санваарын.

ruhî *s.* оюуны, оюун санааны, сэтгэц зүйн, сэтгэл санааны, сэтгэл судлалын.

ruhlu *s.* 1. сэтгэлтэй. "*İyi ruhlu.*" Сайхан сэтгэлтэй, цагаан санаатай. "*Asil ruhlu bir insan.*" Буянтай хүн. "*Alçak ruhlu biri.*" Өчүүхэн сэтгэлтэй хүн, өөдгүй хүн, шившиг амьтан, олиггүй хүн. 2. *mec.* цовоо сэргэлэн, хөгжөөнтэй, эрчимтэй,

идэвхтэй.

ruhsal *s. psikol.* оюуны, оюун санааны, сэтгэц зүйн. "*Öğrencilerin ruhsal durumları.*" Сурагчдын сэтгэц зүйн байдал.

ruhsuz *s.* 1. амьгүй, амьд биш. 2. *mec.* сэтгэлгүй, өрөвдөх сэтгэлгүй, хүний үнэргүй. 3. *mec.* цог жавхлангүй, үхээнц, цоггүй, хийморьгүй, үлбэгэр, тэнхээгүй.

ruhsat *is.* 1. зөвшөөрөл, эрх. 2. зөвшөөрөл, зөвшөөрлийн гэрчилгээ, албан ёсны зөвшөөрөл, лицэнз, патент, концесси (улс төрийн газрын баялаг, үйлдвэрийг өөр гүрэнд буюу энгийн хүнд ашиглуулахаар байгуулсан гэрээ).

ruhsatlı *s.* зөвшөөрөлтэй, эрх бүхий, лице нзтэй, патенттэй, зөвшөөрөлийн гэрчилгээтэй.

ruhsatname *is. esk.* концесси (улс төрийн газрын баялаг, үйлдвэрийг өөр гүрэнд буюу энгийн хүнд ашиглуулахаар байгуулсан гэрээ), зөвшөөрөл, зөвшөөрлийн гэрчилгээ, албан ёсны зөвшөөрөл, лицэнз, патент.

ruhsatsız *s.* зөвшөөрөлгүй, албан ёсны зөвшөөрөлгүй, лицензгүй.

ruhsuz *s.* 1. сүнс сүлдгүй, сүр сүлдгүй, цог жавхлангүй, явайгүй, тамиргүй, хүчгүй, тэнхээгүй, чадалгүй, номой, гөлөр, үлбэгэр. 2. өрөвдөх сэтгэлгүй, хүний үнэргүй, хүйтэн ойшоомжгүй.

ruj *is.* уруулын будаг.

rulman *is.* эргэвч, холхивч, подшипник.

rulo *is.* 1. хуйлаастай цаас, ороодол, ороодос 2. будаг түрхдэг цилиндр хэлбэртэй зүйл 3. руле т, махан ороомог

Rum *z. is.* 1. грек гаралтай хүн (мусульман шашинтай улс оронд оршин суудаг). 2. эртний грек.

Rumelili *z. is. tar.* Оттоман гүрний үед Европ тивд амьдарч байсан турк хүн, турк үндэстэн.

Rumen *z. is.* 1. Румын хүн, румын үндэстэн. 2. румын, румыны. "*Rumen dans.*" Румын бүжиг.

rumuz *is.* 1. бэлэг тэмдэг, тэмдэг, тэмдэглэгээ. 2. томьёолсон тэмдэг, битүүлэг үг.

Rus *z. is.* və *s.* 1. Орос хүн. 2. орос, оросын. "*Rus dili.*" Орос хэл.

rutubet *is.* чийг, нойт, нойтон. "*Bu odadan rutubet kokusu geliyor.*" Энэ өрөөнөөс чийг үнэртэж байна.

rutubetlendirmek *(-i)* чийгтүүлэх, чийг авахуулах, дэвтээх.

rutubetlenmek *(nsz)* чийгтэх, чийг авах, дэвтэх.

rutubetli *s.* чийгтэй, нойтон.

rücu, -u *is. esk.* татгалзах, няцах, буцах, ам няцах, ухрах, хэлсэн үгнээсээ буцах, хэлснээсээ буцах, амласнаасаа буцах. **~ etmek** амласнаасаа буцах, хэлснээсээ буцах, буцах, няцах, ам няцах, ухрах, хэлсэн үгнээсээ буцах.

rüçhan *is. esk.* давуу байдал, давуу чанар, давуу байх, давамгай байдал, эрхэмлэгдэх зүйл, илүүтэй зүйл, урьтлал.

rüküş *is.* və *s.* марзан хуацаслаж гоёсон (эмэгтэй).

rüşt, -dü *is.* насанд хүрэх, нас гүйцэх, эрийн цээнд хүрэх.

rüşvet *is.* хахууль, хээл хахууль, идэш, хахууль идэш, авилга. **~ almak** хахууль авах, хээл хахууль авах, авилга авах, авилгалах. **~ vermek** хахууль өгөх, хээл хахууль өгөх, авилга өгөх, хээл цутгах. **~ yemek** хахууль идэх, хээл идэх, хээл хахууль идэх.

rüşvetçi *is. və s.* хахуульч, авилгач, хахууль ааахдаа дуртай хүн, авилгалдаг хүн.

rüşvetçilik, -ği *is.* хээл хахууль авах явдал, авилга авах явдал.

rütbe *is.* 1. зэрэг, дэв, дэв зэрэг, зэрэг дугаар, зэрэг дараа, хэмжээ, хир зэрэг, хир хэмжээ, шат, төвшин 2. цол зэрэг, зэрэг цол, зэрэг.

rütbeli *s.* хэргэм зэрэгтэй, хэргэм цолтой, хэргэмтэй, зэрэгтэй, зэрэг цолтой, цол зэрэгтэй.

rütbesiz *s.* хэргэмгүй, зэрэггүй, хэргэм зэрэггүй, хэргэм цолгүй.

rüya *is.* 1. зүүд 2. *mec.* (сайхан) зүүд, мөрөөдөл, зүүд мөрөөдөл, хүслэн, сэтгэл зүүдний бодол. **~ görmek** зүүдлэх, зүүд зүүдлэх. **~larına girmek** 1) зүүдлэх, зүүдлэгдэх, зүүдэнд үзэгдэх, зүүдэнд орох. 2) *mec.* үхтлээ айх, зүүдэнд ормоор, зүүдэнд ороод байх.

rüzgar *is.* салхи. **~ gibi** сум шиг (салхи шиг) хурдан, маш хурдан. **rüzgar altı** *is. den.* (хөлөг онгоцны) нөмөр тал, салхины доод тал. **rüzgar üstü** *is. den.* салхин талын, салхи өөд харсан (онгоцны салхин талын хярхаг, салхины өөдөөс харсан тал)

rüzgarlı *s.* салхитай, салхилсан.

rüzgarsız *s.* салхигүй, салхилаагүй.

S

s, S Түрк цагаан толгойн хорин хоёр дох үсэг. **S** авиа.

saadet *is.* аз жаргал, зол жаргал.

saat, -di *is.* 1. цаг. "*Bir saat geç kalmak.*" Нэг цаг хоцрох. "*Saat kaça geliyor?*" Хэдэн цаг болж байна? "*Öğle yemek saati.*" Үдийн хоолны цаг. 2. цаг, үе. "*O saatlerde orada kimse bulunmaz.*" Тэр үеэр тэнд хэн ч байдаггүй юм. 3. цаг. "*Duvar saati.*" Ханын цаг. "*Kol saati.*" Бугуйн цаг. "*Masa saati.*" Ширээний цаг. 4. заалтуур, заагуур, заагч, тоолуур, метр, хэмжээ. "*Elektrik saati.*" Цахилгаан

тоолуур.

saatçı *is.* 1. цагчин, цагны засварч. 2. цагны худалдаачин.

saatçılık, -ğı *is.* 1. цаг засварын ажил, цагчны ажил, мэргэжил. 2. цагны худалдаа.

sabah *is.* 1. өглөө. "*Bu sabah gitti.*" Өнөө өглөө явсан. "*Hayırlı sabahlar.*" Өглөөний мэнд. 2. *zf.* өглөөгүүр, өглөө. "*Sabah bize geldi.*" Өглөөгүүр манайд ирсэн. **~ın köründe** хар үүрээр, хар өглөөгүүр, гэгээ ороогүй байхад, үүр цүүрээр, үүрийн шөнөөр, нар битүү.

sabahçı *is.* 1. өглөөний ээлж, өглөөний жижүүр. 2. өглөөний ээлж (сургуулийн).

sabahlamak *(nsz)* 1. өглөө болгох, өглөө болтол байх. 2. нойргүй хонох, шөнө турш нойргүй хонох, бүхэл шөнө нойргүй хонох.

sabahleyin *zf.* өглөөгүүр, өглөө, өглө эрт, өглөөний цаг.

sabahlık, -ğı *is.* (эмэгтэй хүний өглөөний) халаад, нөмрөг.

saban *is.* анжис, модон анжис.

sabık *s.* урьдахь, өмнөх, өнгөрсөн, урьдын, агсан, байсан, хуучин.

sabıka *is.* 1. урьдын хэрэг, урьдын явдал, урьд тохиолдсон зүйл. 2. дахин хэрэг үйлдэх, дахин ял хийх, давтан гэмт хэрэг.

sabıkalı *s.* дахин хэрэг үйлдэгч, дахин хэрэг хийгч, давтан гэмт хэрэгтэй.

sabır, -brı *is.* тэсвэр, тэвчээр, хүлцэл, хүлээц, тэсвэрлэх, тэсэх, тэвчих, хүлцэх. **~ etmek** *bk.* **sabretmek. ~ı taşımak (**veya **tükenmek)** тэсэхийн аргагүй болох, тэвчээр нь барагдах, тэсвэр нь барагдах, (зүгээр) өнгөрөөхийн аргагүй болох.

sabırlı *s.* тэсвэртэй, тэвчээртэй, хүлцэнгүй.

sabırsız *s.* тэсвэргүй, тэвчээргүй.

sabırsızlanmak *(nsz)* тэвчээр алдах, тэсэхгүй болох, тэсэхээ байх, тэвчээргүй аашлах.

sabırsızlık, -ğı *is.* тэсвэргүй (байх), тэвчээргүй (байх).

sabit *s.* 1. үл хөдлөх, хөдлөхгүй, хөдөлгөөнгүй. 2. нотлогдсон, лавтай, магадтай. 3. *mec.* өөрчлөгдөшгүй, тогтсон, тогтмол, хувиршгүй. **~ olmak** 1) нотлогдох, тодорхой болох, илэрхий болох, дамжиггүй болох, эргэлзээгүй болох. 2) шургуу зүтгэх, нөр зүтгэх, нөрлөх.

sabotaj *is.* ажил санаатай тасалдуулах, боогдуулах, санаатай тасалдуулах, зориуд саатуулах, хясан боогдуулах.

sabretmek *(nsz)* тэсэх, тэвчих, хүлцэх, тэсэн (хүлцэн, тэвчин) өнгөрүүлэх, тэсвэрлэх, амсаж өнгөрүүлэх, тэсэж өнгөрөөх, давж гарах, давах.

sabun *is.* саван.

sabuncu *is.* саваньч, саван чанагч, савангийн худалдагч.

sabunculuk, -ğu *is.* саван үйлдвэрлэх, саван чанах, савангийн худалдаа.

sabunhane *is.* савангийн үйлдвэр.

sabunlamak *(-i)* савандах, савангаар угаах.

sabunlu *s.* савантай, савангий нь гаргаагүй.

sabunluk, -ğu *is.* 1. савангийн хайрцаг, савангийн гэр. 2. *s.* савангийн, саван хийхэд тохиромжтой.

sac *is.* 1. нимгэн хавтгай төмөр, гөлмөн төмөр, нимгэн төмөр. 2. гөлмөн төмрөөр хийсэн гүдгэр сав.

sacayağı *is.* тулга, хөл, тулгуур.

saç *is.* үс, үс хялгас. **~ı uzun aklı kısa** эмэгтэй хүний үс нь урт, ухаан нь богино.

saçak, -ğı *is.* 1. цацагтай туушин, цацаг, залаа, цацагт эмжээр, эмжээр, хөвөө, хошмог. "*Perdenin saçağı.*" Хөшигний цацаг. 2. хэрдэг (цонх, үүдний дээр хадсан хөшиг татах хөндлөв ч), урагшаа илүү гарсан, төвийсөн, хэрдэг: дээвэр.

saçakbulut *is.* сэмжин үүл, өдөн үүл.

saçaklı *s.* цацагтай туушинтай, цацагтай, залаатай, цацагт эмжээртэй.

saçılmak *(nsz)* 1. saçmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. тарах, дэлгэрэх, түгэх, тархах, зайтай байх. 3. (эмэгтэй хүн) шалдан нүцгэн шахам хувцаслаж эхлэх, ёс бус аашилж эхлэх, эвдрэх.

saçkıran *is. tıp.* хяргадаг үлд.

saçlı *s.* үстэй.

saçma *is.* 1. *mec.* утгагүй үг, дэмий балай үг, хоосон яриа, чалчаа үг. 2. шааз, бутархай сум, үрлэн сум. 3. загас барих тор. 4. тэнэг явдал, тэнэг юм, дэмий юм. 5. *s.* тэнэг, мунхаг, мангуу, дэмий, балай (хүн). **~ sapan konuşmak** учир утгагүй ярих, дэмий юм ярих, дэмий чалчих, тэнэг үг хэлэх, дэмийрэх, балайрах, донгосох.

saçmak *(-i)* 1. тархаан хаях, цацах, сандааж хаях, сандаах, тархаах, асгах, гоожуулах, унагах, үйрүүлэх. "*Koku saçmak.*" Үнэр анхилуулах, үнэр ханхлуулах, үнэртүүлэх. 2. (гэрэл, дулаан) тараах, цацруулах. 3. (үзэл, бодлыг) дэлгэрүүлэх, түгээх, тараах.

saçmalamak *(nsz)* чалчих, донгосох, дэмий юм ярих, балайрах, тэнэглэх, дэмийрэх.

saçmalık, -ğı *is. mec.* тэнэг юм, тэнэг явдал, дэмий юм, чалчаа үг, хоосон яриа, дамий балай юм.

saçsız *s.* үсгүй.

sadak, -ğı *is.* саадаг.

sadaka *is.* 1. гуйлгачинд өгөх мөнгө. 2. өглөг.

sadakat, -ti *is.* үнэнч шударга байдал, үнэнч байдал, үнэнч, шударга, чин бат, чин бат нөхөрлөл.

sadakatli *s.* үнэнч, итгэлт, шударга, үнэнч шударга, бат.

sadakatsiz *s.* итгэл эвдсэн, үнэнч бус, ураагч, батгүй, итгэлийг тэсэлсэн, буруу санаатай, уравсан.

sadakatsizlik, -ği *is.* итгэл эвдэх, буруу санаа, урвалт, үнэнч бус байдал.

sade *s.* 1. энгийн, жирийн, эгэл, чимэггүй, гоёлгүй, даруу, төлөв. "*Sade insan.*" Эгэл хүн. "*Sade elbise.*" Даруу даашинз. 2. чихэргүй (кофе). 3. *zf.* дан, зөвхөн, дан ганц. 4. *ed.* эгэл, энгийн, чимэггүй, хялбар. 5. цэвэр, хольцоогүй, нэг төрлийн, дан.

sadece *zf.* гагцхүү, зөвхөн, дөнгөж, –хан(–хэн, –хон, –хөн).

sadeleşmek *(nsz)* энгийн болох, хялбар болох, хялбарших.

sadeleştirmek *(-i)* хялбарчлах, хялбаржуулах, хялбар болгох, хөнгөн болгох, хөнгөвчлөх, энгийн болгох, эгэл болгох.

sadelik, -ği *is.* 1. энгийн байдал, эгэл байдал, ерийн байдал, жирийн байх. 2. цэвэр байдал, хольцоогүй байх. 3. энгийн байх.

sadeyağ *is.* цөцгийн тос.

sadık, -ğı *s. esk.* 1. үнэн, зөв, үнэхээр, үнээр, нээрээ, чухам. 2. үнэнч, итгэлт, үнэнч шударга, бат. ~ **kalmak** үнэнч байх, итгэл даах, шударга байх.

sadist *is.* садист, тарчилган жаргагч.

sadizm *is. psikol.* садизм (хурьцал үйлдэхдээ хүнийг зовоож хүслээ хангадаг завхай явдал).

sadrazam *is.* Оттоман гүрний өрөнхий сайд.

saf (I) *is.* эгнээ, үе, мөр, жагсаал.

saf (II) *s.* 1. цэвэр, хольцоогүй, ёстой, дан. 2. *mec.* гэнэн, хууртахдаа хялбар. 3. *mec.* гэнэн хонгор, цайлган, цагаан санаатай.

safa *is. bk.* sefa.

safha *is.* 1. даваа, үе, үөлэл, шат, үе шат. 2. *fiz.* үе, үөлэл, шат.

safi *s.* 1. ариун, цэвэр, хольцгүй, хольцоогүй. 2. тод, илэрхий. 3. гагцхүү, дан, дан ганц, зөвхөн.

saflık, -ğı *is.* 1. цэвэр (байх), хольцоогүй (байх), ариун. 2. *mec.* гэнэн байдал, хууртахдаа хялбар (байх).

safra (I) *is. den.* 1. тохируулах ачаа дайвар. 2. *mec.* тээр, дарамт, дарамттай хүн.

safra (II) *is.* цөс, сөс. ~ **kesesi** цөсний уут, сөсний уут.

safran *is. bot.* гүргэм (халуун оронд ургадаг улбар шар өнгөтэй ургамал).

sağ (I) *s.* 1. баруун, ич. "*Sağ el.*" Баруун гар. 2. *is.* баруун зүг, баруун тал. 3. *is.* ve *s.* баруунтан.

sağ (II) *s.* 1. эрүүл, эрүүл саруул, мэнд, эсэн, эсэн мэнд, сайн. 2. цэвэр, хольцоогүй. 3. амьд, амьд мэнд, амьтай, голтой. ~ **salim** мэнд амар, амьд мэнд, эсэн мэнд, бүрэн бүтэн.

sağanak, -ğı *is.* аадар, ширүүн бороо, аянгатай бороо, усархаг бороо.

sağbeğeni *is.* юмны ялгааг сайн мэдэх.

sağcı *s.* ve *is.* барууны, баруунтан, барууныг баримтлагч.

sağdıç, -cı *is.* бэргэн (сүйт бүсгүйн, сүйт харцүүгийн).

sağduyu *is.* эрүүл ухаан, зөв бодлого, сайн оюун, хэрсүү ухаан, эрүүл сэтгэлгээ.

sağgörü *is.* нэвтэрхий ухаан, саруул ухаан, мэргэн, цэцэн, алсын хараа, төсөөлөх мэдлэг.

sağgörülü *s.* хэрсүү, нэвтэрхий, гярхай, мэргэн, цэцэн, билгийн нүдэт, алсын хараатай.

sağım *is.* 1. саам. 2. саалийн мал.

sağır *s.* дүлий, чих хатуу (хүн).

sağırlaşmak *(nsz)* дүлийрэх, чих хатуурах.

sağırlık, -ğı *is.* дүлий, чих хатуурах.

sağlam *s.* 1. бат, бөх, бат бөх, тогтвортой. "*Sağlam ayakkabı.*" Бөх гутал. 2. бүтэн, бүрэн бүтэн, тэр хэвээр, гар хүрээгүй, эвдрээгүй, хэмхрээгүй. "*Bütü eşya sağlam.*" Бүх хогшил бүрэн бүтэн байна. 3. эрүүл, эрүүл саруул, эрүүл чийрэг, бие сайтай. "*Kendisi uzun boylu, sağlam, orta yaşlı bir adamdır.*" Тэр өндөр нуруутай, эрүүл чийрэг, дунд хэргэм насны хүн. 4. найдвартай, бат, итгэлтэй. "*Sağlam para.*" Найдвартай мөнгө. 5. ул үндэстэй, ул баримттай, баттай, иш баримттай. "*Sağlam haber.*" Ул баримттай мэдээ.

sağlama *is.* 1. sağlama үйлийн нэр. 2. *mat.* шалгах, шалгалт, шалгаж (туршиж) үзэх.

sağlamak *(-i)* 1. хангах, нийлүүлэх, хангалттай бэлтгэх, олгох, өгөх, бэлтгэж өгөх, бүрдүүлж өгөх. "*Ders çalışacak uygun ortamı sağlamak lazım.*" Хичээл давтах тохиромжтой орчинг бүрдүүлж өгөх хэрэгтэй. 2. олж авах, олох, авах, –тай болох. 3. *mat.* нотлох, шалгаж үзэх, туршиж үзэх.

sağlamlaşmak *(nsz)* бэхжих, батжих, бөхжих, бөх болох, бат бөх болох.

sağlamlık, -ğı *is.* 1. бөх(байх), бат бэх (байх), хөдлөшгүй байдал, бат. 2. эрүүл (байх), эрүүл мэнд сайн (байх), лагшин сайн (байх). 3. найдвартай (байх), үнэн магад нь, лав нь, чухам үнэн нь.

sağlanmak *(nsz)* sağlamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

sağlık, -ğı *is.* бие, эрүүл мэнд, эрүүл, лагшин, бие лагшин. "*Sağlık sigortası.*" Эрүүл мэндийн даатгал.

sağmak, -ar *(-i)* 1. саах. "*İneği sağmaya gitti.*" Үнээ саахаар явсан. 2. (зөгийн балыг) үүрнэс нь салгаж авах, сархигнаас нь салгаж авах. 3. *argo.* авилгалах, шахаж авах, салгаж авах, аажмаар хамаг юмыг нь авах, тонох, цөлмөх, цөлмөн авах.

sağmal *s.* 1. саалийн. 2. *is.* саалийн үнээ, сүү ихтэй үнээ.

sağrı *is.* (амьтны)ууц, хондлой, олон яс нийлэх, асуух нуруу.

saha *is.* талбай, талбар, тавцан.

sahaf *is.* хуучин ховор номны худалдаачин.

sahi *zf.* үнэхээр, нээрээ, үнээр, чухамхан, үнэндээ, чухамдаа, нээрэн, ингэхэд, гарцаагүй бараггүй. "*Siz onu görmediniz mi sahi!*" Та нар түүнийг үнэхээр үзээгүй юм уу! Ингэхэд та нар түүнийг үзээгүй юм уу! ~ **mi** нээрээ үү, үнэн үү.

sahiden *zf. bk.* sahi.

sahil *is.* 1. эрэг, хөвөө, эрэг хавийн газар. 2. *s.* эргийн, эрэг хавийн.

sahip, -bi *is.* 1. эзэн, юмны эзэн, эзэмшигч. "*Ev sahibi şimdi gelir.*" Гэрийн эзэн одоохон ирнэ. 2. –тай (–тэй, –той) хүн, (ямарваа нэг чанар) –тай(–тэй, –той) хүн. "*Namus sahibi.*" Шударга хүн. "*Prensip sahibi.*" Зарчимч хүн, зарчимтай хүн. 3. ивээгч, өмгөөлөгч, хамгаалагч. **~ çıkmak** 1) өөрийгөө эзэн нь гэх, өөрийгөө эзэн нь гэж зарлах, өөрийн юм гэх, гэгдэхийг оролдох. 2) хамгаалах, өмгөөлөх, ивээх. "*Kıza hep sahip çıkmıştır.*" Охиныг үргэлж хамгаалдаг байсан. **~ olmak** эзэмших, –тай (–тэй, –той) болох. "*Akıl sahibi oldu.*" Ухаантай болсон./Ухаажсан. "*Çocuk sahibi oldu.*" Хүүхэдтэй болсон.

sahipsiz *s.* 1. эзэнгүй. 2. *mec.* харах хамгаалах хүнгүй, харч хандах хүнгүй, эзэнгүй.

sahne *is.* 1. тайз, талбай. 2. *tiy.* үзэгдэл, бүлэг. 3. дүр зураг, дүр төрх. 4. театр. **~ye koymak** *tiy.* жүжиг болгох, жүжиг тавих, дэглэх.

sahra *is.* 1. тал газар, тэгш газар, тал, тал хээр, хээр газар. 2. цөл.

sahte *s.* 1. хуурамч, хуурмаг, дуураймал, хиймэл. "*Sahte para basmışlar.*" Хуурамч мөнгө хийжээ. 2. *mec.* худал, хуурмаг, хуурамч, өнгөний. "*Sahte gülümseme.*" Хуурамч инээмсэглэл.

sahtecilik, -ği *is.* хуурмаг, хуурамч, хуурмагаар үйлдэх, хуурмаг үйлдэх, завхруулах, дуурайлгаж хийх, гуйвуулах явдал, булхайлах явдал.

sahtekar *s.* хуурмаг үйлдэгч, хуурамч хүн, мэхч, хууран мэхлэгч, завхруулагч, булхайч, зальт этгээд.

sahtekarlık, -ğı *is.* хуурмаг, хуурамч, хуурмагаар үйлдэх, хуурмаг үйлдэх, завхруулах, дуурайлгаж хийх, гуйвуулах явдал, булхайлах явдал.

sahur *is.* сахур (Мусульманчуудын Рамазан сарын турш үүр цайхаас өмнө мацаг барихдаа бэлдэж иддэг өглөөний хоол).

sakal *is.* сахал, эрүүний сахал.

sakallı *s.* сахалтай.

sakalsız *s.* сахалгүй.

sakar *s.* 1. сар, цагаан толбо. 2. *s.* ve *is.* болхи, будлиун, шаламгай биш, дүйгүй.

sakat *s.* ve *is.* 1. эрэмдэг, зэрэмдэг, тахир дутуу, хөдөлмөрийн чадвар алдсан. 2. *mec.* бүрэн бус, бүтэн биш (юм).

sakatat *is.* цувдай.

sakatlamak *(nsz)* 1. бэртээх, гэмтээх, тахир дутуу болгох, эрэмдэглэх, эрэмдэг зэрэмдэг болгох. 2. *mec.* эвдэх, гэмтээх, эвдлэх, эвдэлж хэмхлэх.

sakatlanmak *(nsz)* 1. гэмтэх, бэртэх, тахир дутуу болох, эрэмдэг болох, эрэмдэг зэрэмдэг болох. 2. *mec.* эвдрэх, гэмтэх, хэмхрэх, эвдэрч хэмхрэх.

sakatlık, -ğı *is.* 1. бэртэх, бэртэнгэ, гэмтэл, эрэмдэг, зэрэмдэг, тахир дутуу. 2. гэмтээх, бэртээх, эвдэх, осол, гэмтэл, гай, үйл, тотгор. "*Elinden bir sakatlık çıkmasın.*" Эвдчихэв ээ./Битгий эвдчихээрэй.

sakın *ünl.* сайхан мэдээрэй, –уузай, –үүзэй, хэрхэвч ... болохгүй, ээ дээ тэгвээ, (тэгэх) вий дээ, битгий, гүй л байгаасай, битгий ...аасай. "*Sakın kimseye söyleme.*" Ээ дээ хүнд хэлэв ээ./Хүнд хэлэвүүзэй./Хүний чихнээс холуур өнгөрөг./Хэрхэвч хэлж болохгүй.

sakınca *is.* 1. савд, бэрхшээл, түвэг, таагүй байдал, аягүй байдал, болохгүй юм, тавгүй байдал, тохигүй байдал. "*Kabul etmekte bir sakınca yoktur.*" Зөвшөөрөхөд болохгүй юм алга.2. харш шалтгаан, харш нөлөө.

sakıncalı *s.* таагүй, аягүй, болохгүй.

sakıngan *s.* болгоомжтой, хянуур, хянамгай.

sakınmak *(-den)* 1. цээрлэх, цаартгалах, түдгэлзэх, биөэ барих, зайлсхийх, тэвчих. "*Günahtan sakınmak.*" Нүглийг тэвчих. Нүглээс зайлсхийх. 2. болгоомжлох, анах, сэрэмжлэх. "*Soğuktan sakınmak.*" Хүйтнээс сэрэмжлэх. 3. *(-i)* хайрлах, арчлах, хамгаалах, сэргийлэх, сахих, сахин хамгаалах.

sakız *is.* давирхай, бах, сайхан үнэртэй цагаан давирхай, зажилдаг давирхай, бохь. **~ çiğnemek** бохь зажлах.

sakin *s.* 1. номхон, дөлгөөн, тогтуун, тайв ан намуун, хөдөлгөөн багатай, хөдлөц муутай. 2. нам гүм, дуугүй, чимээгүй. 3. амгалан, тайв ан, түвшин, төлөв, номхон, ажиггүй. 4. тайван, тайвширсан. 5. *esk.* оршин суугч, хүн. **~ olmak** 1) оршин суух, амьдрах, сууж байх. 2) тайвшрах, тайтгарах, амарлих.

sakinleşmek *(nsz)* амрах, тайвшрах, тайтгарах, санаа амрах, амарлих, уужрах, амсхийх, дуугүй болох, номхрох, дарагдах.

sakinleştirmek *(-i)* амруулах, санааг амраах, тайтгаруулах, тайвшруулах, дуугүй болгох, номхруулах, уужруулах.

saklama *is.* saklamak үйлийн нэр.

saklamak *(-i)* 1. далд хийх, цааш хийх, ил гаргахгүй байх, хадгалах. "*Bana gelen mektupları sakladım.*" Надад ирсэн захидлуудыг далд хийсэн. 2. *(-den, -i)* нуух, нууцлах, далдлах, халхлах, дарах, хаах. "*Ondan bu haberi saklamışlar.*" Түүнээс энэ мэдээг нууцгаасан байна лээ. 3. *(-i, -e)* хадгалах, үлдээх, тусгай тавих, хойш тавих. "*Eti buzdolabında saklamak.*" Махыг хөргөчинд хадгалах. "*Bu kitabı size sakladım.*" Би энэ номыг танд тавьсан юм. 4. *mec.* хамгаалах, хайрлан хадгалах, сахих, сахин хамгаалах. "*Allah saklasın.*" Бурхан өршөөг. Бүү үзэгд.

saklambaç, -cı *is.* нуугдаж тоглох.

saklanmak *(nsz)* 1. нуугдах, хорогдох, далд орох. 2. хадгалагдах.

saklı *s.* 1. нуусан, далдалсан, дарсан. 2. хадгалаастай. 3. нууц, далд, нууц далд, дараастай, хав дарсан.

saksağan *is. zool.* шаазгай.

saksı *is.* ваар, цэцгийн сав.

sal *is.* сал.

salak *s.* тэнэг, мунхаг, мангуу, донгио, ухаан муутай.

salaklaşmak *(nsz)* дүйрэх, дүйнгэтэх, мэнэрэх, тэнэгтэх, мунхрах.

salaklık, -ğı *is.* эргүү тэнэг, дүйрэн.

salam *is.* салам (хиамний нэг төрөл).

salata *is.* салат.

salatalık, -ğı *is.* өргөст хэмх.

salça *is.* 1. томат, улаан лоольны пастэ. 2. амт оруулах зүйл, хольц, хольцоо. сүмс.

saldırgan *is.* ve *s.* түрэмгийлэгч, халдан довтлогч, булимтрагч, довтлогч.

saldırganlık, -ğı *is.* түрэмгийлэл, халдан довтлох.

saldırı *is.* довтлого, халдлага, дайралт, түрэмгийлэл, халдан довтлох, давшилт.

saldırma *is.* 1. довтлого, халдлага, дайралт, атак, довтлох, дайран орох, түрэмгийлэл, халдан довтлох. 2. том хутга.

saldırmak *(-e)* 1. ухасхийх, давхийх, шуурхай давших, довтлох, дайрах, халдах, дайран орох. 2. *mec.* хурц шүүмжлэх, хэл амаар дайрах. 3. *(-den)* дарвуул дэлгэн хөдлөх. 4. *kim.* идэх, үйл ажилгаагаа явуулах, нөлөөлөх, нөлөө үзүүлэх. "*Asitler madenlere saldırır.*" Хүчил металлд үйлчилдэг. Хүчил металлыг иддэг.

saldırmazlık, -ğı *is.* үл довтлолцох. "*Saldırmazlık antlaşması.*" Үл довтлолцох гэрээ.

salep, -bi *is.* 1. *bot.* цахирам. 2. халуун ундаа (цахирамын үндсийг нүдэж бэлддэг).

salgı *is. biy.* ялгарах, шүүрэл, гоождос, ялгадас. **~ bezi** *anat.* шүлсний булчирхай. **~ dokusu** *bot.* ялгаруулах эд.

salgılamak *(-i) biy.* гаргах, ялгаруулах, шүүрүүлэх.

salgın *s.* 1. халдварт, халдвартай, тахалт. "*Salgın hastalık.*" Халдварт өвчин. 2. *is.* тахал, хижиг. 3. *is. esk.* цаг зуурын татвар. 4. *is.* нүүдэл. "*Çekirge salgını.*" Царцааны нүүдэл.

salhane *is.* мал нядлах газар, бойны газар.

salı *is.* мягмар гариг.

salıncak, -ğı *is.* дүүжин, дүүжин ор.

salınım *is. fiz.* хэлбэлзэл, чичиргээ, доргион.

salınmak *(nsz)* 1. найгах, ганхах, хэлбэлзэх, савлах, найгалзах, ганхалзах, гунхалзах, дайв алзах. 2. salmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

salıvermek *(-i)* тавих, гаргаж тавих, суллах, суллан тавих, чөлөөлөх, гаргах. "*Kuşu salıvermek.*" Шувууг суллан тавих.

salim *s. esk.* 1. мэнд сайн, эсэн мэнд, энх мэнд, эрүүл, бүрэн бүтэн. 2. осолгүй, аюулгүй, энх, амар.

salkım *is.* хонгорцог. "*Üzüm salkımı.*" Усан үзэмний хонгорцог.

salkımsöğüt, -dü *is. bot.* унжгар уд.

sallamak *(-i)* 1. бүйвээлэх, савах, ганхуулах, сэгсрэх, савалзуулах, найгалзуулах, хэлбэлзүүлэх, даллах, шарвалзуулах, шарвах. "*Çocuk sallamak.*" Хүүхэд бүүвэйлэх. "*Kuyruğunu sallamak.*" Сүүлээ шарвах. "*El sallamak.*" Гар даллах. 2. (ажил) сунжруулах, унжруулах, удаашруулах, хойш тавих, хойшлуулах, хойш татах, чангаах. "*İşimi bir hafta salladılar.*" Миний ажлыг долоо хоног хойш тавив. 3. *argo.* цохих, алгадах.

sallanmak *(nsz)* 1. хөдлөх, холхих, найгах, ганхах, гуйвах, хэлбэлзэх, найгалзах, саалах, дайвах, дайвалзах. "*Dişi sallanıyor.*" Шүд нь хөдлөж байгаа. 2. санжганах, ганхах, унжганах, хөдлөх. "*Lamba sallandı.*" Чийдэн ганхав. 3. савлах, савах. 4. хий дэмий холхих, сэлгүүцэх. 5. чичрэх, хөдлөх, доргих. "*Son depremde bütün şehir sallandı.*" Сүүлийн газар хөдлөлтөөр хот тэр аяараа доргилоо.

salma *is.* 1. salmak үйлийн нэр. 2. шувууны байр, шувууны хашаа. 3. *s.* эзэнгүй бэлчиж байгаа. "*Salma sığır.*" Эзэнгүй бэлчиж байгаа үхэр. 4. *s.* урсгал (ус).

salmak, -ar *(-i, -e)* 1. суллах, сул тавих, гаргаж тавих, чөлөөлөх, тавих, эрхээр нь байлгах. 2. яаралтай илгээх, нэн даруй явуулах, даруй илгээх. "*Haber salmak.*" Яаралтай дуулгах./Нэн даруй мэдэгдэх. 3. хийх, тавих. "*Ekmeği fırına salmak.*" Талх зууханд тавих. 4. үр жимс өгөх. 5. (татвар) ноогдуулах, хүлээлгэх, татах. "*Ona elli bin lira salmışlar.*" Түүнд тавин мянган лирийн татвар ноогдуулсан гэнэ. 6. оруулах, эрсдүүлэх. "*Başını derde salmak.*" Өөртөө гай удах. /Өөрийгөө хэцүү байдалд оруулах. 7. тухирах, туу гэх, тухиран тавих, туулгах. "*Tazıyı tavşana salmak.*" Нохойгоо туулай руу тухирах. 8. *(-e)* ухасхийх, дайрах, довтлох, халдах. "*Aç kurt, yılana da salar, taşa da! dedi.*" Өлсгөлөн чоно, могойруу ч дайрна, чулуурууч ч тэр, гэлээ. 9. буулгах, доош тавих, унжуулах. 10. *(-i) mec.* тоохгүй байх, үл ойшоох, үл тоомсорлох.

salon *is.* 1. зочдын танхим, зочлох тасалгаа, зочлох өрөө, зочдын өрөө, хүлээх тасалгаа, хүлээн авах тасалгаа, уулзах өрөө. 2. танхим, зал.

salt *zf.* 1. ердөө, зөвхөн, ганц, ганцхан, дан ганц. 2. *s.* дийлэнх, үнэхээр. "*Salt çoğunluk.*" Д ийлэнх олонх.

saltanat *is.* 1. ноёрхол, ноёрхох, ноёлох, хаан байх, хаан төр барих, захирах. 2. *mec.* хээнцэр байдал, хээнцэр тансаг байдал, элбэг сайхан амьдрах, тансаг амьдрал, гойд сайхан амьдрал. **~ sürmek** 1) ноёрхох, ноёлох, хаан байх, хаан төр барих, захирах, удирдах, барих. 2) тансаг сайхан амьдрах, элбэг дэлбэг амьдрах, баян тансаг амьдрах, элбэг сайхан амьдрах.

salya *is.* шүлс.

salyangoz *is. zool.* эмгэн хумс, дун хорхой, хорхойнцог.

saman *is.* сүрэл. **~ kağıdı** гэрэлтүүлэх цаас, гэрэлтүүлэх даавуу.

samanlık, -ğı *is.* сүрэл хадгалах байр, өвсний пин.

Samanyolu *z. is. astr.* тэнгэрийн оёдол, тэнгэрийн заадас.

samimi *s.* 1. үнэн зүрхний, үнэн сэтгэлийн, чин сэтгэлээсээ ярьдаг, цагаан сэтгэлтэй, ний нуугүй, илэн далангүй, дотнын, элэг зүрхний. "*Samimi bir insan.*" Цагаан сэтгэлтэй хүн./Чин сэтгэлээсээ ярьдаг хүн. "*Samimi bir arkadaş.*" Элэг зүрхний найз. 2. *zf.* ёсорхолгүй, эрээгүй. **~ samimi** үнэн сэтгэлээсээ, үнэнээсээ, үнэн голоосоо, чин сэтгэлээсээ, үнэн зүрхнээсээ, ний нуугүй, илэн далангүй, шууд. **~ olmak** ойр дотно болох, дотносох.

samimiyet *is.* 1. үнэн сэтгэл, цагаан сэтгэл, чин үнэн, цагаан санаа, ний нуугүй байх, илэн далангүй байх, элэгсэг байх, дотно байх. "*Onun samimiyeti hoşuma gitmişti.*" Түүний дотно байгаа нь надад таалагдсан. 2. чөлөөтэй (байх), албадлагагүй (байх), хавчигдалгүй (байх), нүүрэмгий зан.

samimiyetsizlik, -ği *is.* хуурамч, хуурмаг, ний нуугүй биш (байх), үнэн сэтгэл үгүй (байх), цагаан сэтгэлгүй(байх).

samur *is. zool.* 1. булга. 2. *s.* булган, булганы.

samyeli *is.* сирокко салхи.

san *is.* 1. алдар, алдар цуу, алдар нэр, нэр алдар, нэр, цуу, нэр төр, нэр хүнд. 2. хүнд, ямба, өргөмж, хүндэтгэх, хүндэтгэл.

sana *zm.* чамд, чамруу. **~ ne** чамд ямар хамаатай юм бэ?

sanal *s. mat.* хуурмаг, тухайлсан, бодит бус, дүрслэгдсэн. **~ sayı** хуурмаг тоо.

sanat *is.* 1. урлаг, уран сайхан. "*Sanat eseri.*" Урлагийн бүтээл. 2. уран бүтээл, зохиол. 3. чадвар, уран чадвар, ур, эрдэм, дүй. 4. дарх, гар ур, ажил, мэргэжил, мэргэшсэн ажил, эрхэлсэн ажил.

sanatçı *is.* ve *s.* 1. уран дархан, гар урлалч, гар урч. 2. уран зураач, жүжигчин, уран сайханч.

sanatoryum *is.* сувиллын газар (ихэвчлэн сүрьеэтэй хүмүүс байдаг).

sanayi, -i *is.* аж үйлдвэр, үйлдвэр. **hafif ~** хөнгөн үйлдвэр. **~ odası**

sanayici *is.* 1. аж үйлдвэрч, үйлдвэрийн эзэн. 2. *s.* аж үйлдвэрийн, үйлдвэрийн.

sanayicilik, -ği *is.* аж үйлдвэржилтийн бодлого.

sanayileşme *is.* үйлдвэржүүлэлт, үйлдвэржих.

sanayileşmek *(nsz)* үйлдвэржих.

sanayileştirme *is.* үйлдвэржүүлэлт, үйлдвэржүүлэх.

sanayileştirmek *(-i)* аж үйлдвэржүүлэх, үйлдвэржүүлэх, аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх.

sancak, -ğı *is.* 1. туг, далбаа. 2. ёслолын туг. 3. *den.* хөлөг онгоцны баруун хажуу.

sancı *is.* хурц хатгаж өвдөх, хатгах, базлах, мушгих.

sancılanmak *(nsz)* өвдөх, хатгах, мушгилах.

sancımak *(nsz)* хатгах, өвдөх, янгинах, шархирах, чимчигнэх.

sandal (I) *is.* зандан мод.

sandal (II) *is.* завь, суман онгоц.

sandal (III) *is.* сандааль, сэрүүн шаахай.

sandalet *is. bk.* sandal (III).

sandalye *is.* 1. сандал, суудал. 2. *mec.* алба, албан тушаал. "*Sandalye kavgası.*" Албан тушаалын тэмцэл.

sandık, -ğı *is.* 1. хайрцаг, авдар, чингэлэг. 2. касса, мөнгө төлөх газар. 3. нийгмийн даатгалын газар .

sandıkçı *is.* хайрцагны худалдаачин, авдарны худалдаачин, чингэлэгний худалдаачин, хайрцаг (авдар, чингэлэг) үйлдвэрлэгч.

sandviç *is.* хачиртай талх.

sanı *is.* таавар, таамнал, таамаглал, таамаг, тэгнэ байгаа, тийм байх гэж, таамаглах.

sanık, -ğı *s.* ve *is.* хэрэгтэн, сэжиглэгдэгч, сэжигтэн.

saniye *is.* хором, секунд.

saniyelik, -ği *s.* хоромхон зуурын, хоромын. "*Saniyelik iş.*" Хоромхон зуурын ажил.

sanki *zf.* 1. мэт, шиг, адил, юм шиг, гэж үү? гэнэ, бололтой. "*Sanki gece olmuş gibi.*" Орой болсон юм шиг. 2. асуултын өгүүлбэрт анхаарал татах, сануулах утгаар хэрэглэнэ. "*Ne olur sanki, sen de gelsen?*" Үгүй ингэхэд чи яагаад очихгүй гэж?

sanlı *s.* алдартай, алдар нэртэй, нэртэй, нэртэй алдартай, цуутай.

sanmak *(-i)* бодох, үзэх, тооцох, санах, гэж бодох, гэж санах, шиг байх, шиг санагдах, төсөөлөх, багцаалах, тухайлах, таамаглах. "*Ben onu insan sanmıştım.*" Би түүнийг хүн гэж санасан юм. "*Doktor Sevim, hastaya ilk baktığı an kendinde değil sanmıştı.*" Сэвим эмч, өвчтөнг анх хараад түүнийг ухаангүй байна гэж бодлоо.

sansar *is. zool.* суусар.

sansür *is.* (кино жүжгийн зохиолыг) хянан шалгах, хянан шалгалга.

sansürlü *s.* хянан шалгасан.

santimetre *is. mat.* сантиметр.

santral, -li *is.* 1. (эрчим хүчний) төв станци. 2. утасны станци, утасны хороо, утасны өртөө. 3. утасны ажилтан, цахилгаан мэдээч.

sap *is.* 1. *bot.* иш, шилбэ. "*Çiçek sapı.*" Цэцгийн иш, шилбэ. 2. гар, иш, бариул, сэнж. "*Baltanın sapı.*" Сүхний иш. "*Tavanın sapı.*" Хайруулын тавагны бариул. 3. ороолт. "*Bir sap tire.*" Ороолт утас.

sapan *is.* 1. чавх, харвуур. 2. шидэгч хэрэгсэл.

sapasağlam *s.* бүв бүтэн, бүрэн бүтэн, цоо эрүүл, эв эрүүл.

sapık, -ğı *s.* 1. завхай, завхарсан, гаж донтой, алдагдсан, хэвийн бус, журмаас гажсан, дэг эвдсэн. "*Cinsi sapık.*" Бэлгийн гаж донтой./Зав хай. 2. солиотой, ухаан самуурсан, галзуу, өвчтэй.

sapıklık, -ğı *is.* 1. завхайрах, завхайрал, завхрал, гаж дон, журам гажих, дэг эвдэх. "*Cinsel sapıklık.*" Бэпгийн гаж дон./Завхайрал. 2. солио, ухаан самуурах, буруу үзэгдэл, гаж явдал.

sapıtmak *(nsz)* 1. самуурах, будлих, алдах, төөрөгдөлд орох, төөрөх. 2. *mec.* замаа алдах, буруу замд орох, учраа алдах, яадгаа алдах, хөл толгойгоо алдах. 3. төөрөх, буруу замаар орох. 4. *tkz.* солиорох, солиотой болох, галзууурах, ухаан солиорох, хийтэй болох.

saplamak *(-i, -e)* бүлэх, шаах, хатгах, шигтгэх, чичих, дүрэх, хадаах.

saplanmak *(-e)* 1. бүлэгдэх, шаагдах, хатгагдах, шигдэх, чичигдэх, шааж орох, хатгаж орох, зоогдох. "*Ok bacağına saplandı.*" Сум хөлөнд нь зоогджээ. 2. тээглэх, үлдэх, суух, хацах, хөндөлдөх, хавчуулдах, шигдэх. "*Araba kuma saplandı.*" Машин элсэнд суучихлаа. 3. *mec.* (өөр зүйл, өөр юм) бодохгүй байх, (өөр зүйл, өөр юм) сонирхохгүй байх, сонирхож үзэхгүй байх, гарахгүй байх, салахгүй байх.

saplantı *is. psikol.* улигт бодол, шаналгаа, салахгүй бодол.

saplı *s.* 1. бариултай, иштэй, сэнжтэй. 2. суусан, шигдсэн, зоогдсон, тээглэсэн. 3. *is.* урт бариултай сав.

sapmak, -ar *(-e)* 1. тойрох, эргэх, гарах, хазайх, гажих. 2. (үзэл бодолоос) гажих, хазайх, тийш хандах, өөрчлөгдөх. 3. *mec.* замаа алдах, буруу замд орох.

saptamak *(-i)* тогтоох, тодорхой болгох, тодорхойлох.

saptanmak *(nsz)* тогтох, тодорхой болох, тодорхойлогдох.

saptırmak *(-i, -e) bk.* sapıtmak.

sara *is. tıp.* унадаг өвчин.

saralı *s.* ve *is.* унадаг өвчтэй, унадаг өвчтэй хүн.

sararmak *(nsz)* 1. шарлах, шар болох. "*Sonbaharda yapraklar sararır.*" Намар навч шарладаг. 2. цайх, цонхийх, зэвхийх.

sarartmak *(-i)* шарлуулах, шар болгох.

saray *is.* ордон, орд, харш.

sardalye *is. zool.* сардина загас.

sardırmak *(-i, -e)* sarmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

sardunya *is. bot.* тарлан цэцэг, шимтэглэй.

sarf *is.* 1. зарцуулах, зарах, хэрэглэх, зарлага, гарлага, үрлэг, зардал, зарцуулалт, хэрэглээ. 2. *esk.* хэл зүй, хэлний зүй, хэлбэр зүй, өгүүлбэр зүй. **~ etmek** 1) зарцуулах, зарах, үрэх, гарлага хийх, гарз болгох. 2) хэрэглэх. "*Ağır sözler sarf etti.*" Хүнд үг хэрэглэсэн.

sarfiyat *is.* үрлэг, зарлага, гарлага, зардал, шимтгэл, зарцуулалт, хэрэгцээ.

sargı *is.* 1. бинт, шархны ороолт, боолт, ороолт, жийрэг. 2. ороогуур, ороомог (кабель утасны).

sargılı *s.* боолттой, ороолттой, ороогуур тай.

sarhoş *s.* ve *is.* согтуу, согтуу хүн, согтсон, согтуурсан.

sarhoşluk, -ğu *is.* согтолт.

sarı *is.* 1. шар, шар өнгө. 2. цонхигор, зэвхий, цайвар, бүдэг, цэгээн.

sarık, -ğı *is.* толгойн алчуур, толгойн ороолт, алчуур.

sarıkız *is. argo.* 1. хар тамхи. 2. *hlk.* үнээ.

sarıklı *s.* толгойдоо алчуур зүүсэн, толгойны алчууртай, толгойдоо ороолт ороосон, алчууртай.

sarılgan *s. bot.* ороонго (ургамал).

sarılık, -ğı *is.* 1. шар, шар өнгө. 2. *tıp.* шар өвчин, шарлах.

sarılmak *(nsz)* 1. ороогдох, ороох. 2. бие э ороох, дулаалах, битүүлж дулаалах. 3. ороолдох, тэврэх, ороогдох, хүзүүдэх. 4. *mec.* өөрийгөө зориулах. 5. хийж эхлэх.

sarımsak, -ğı *is. bot.* саримс.

sarınmak *(-e)* биеэ ороох, дулаалах, битүүлж дулаалах, ороох, боох.

sarışın *s.* 1. цайвар, цайвар үстэй, шар, шар царайтай, шар үстэй. 2. шаравтар.

sarkaç, -cı *is. fiz.* дүүжмэг.

sarkık, -ğı *s.* унжуу, санжуу, унжгар, санжгар, холхгор, унжсан, санжсан, холхойсон.

sarkıntılık, -ğı *is.* хоргоох, ээрэх, оролдох.

sarkıtmak *(-i)* унжуулах.

sarkmak, -ar *(-e)* унжих, санжих, унжиж санжих.

sarma *is.* 1. ороох, боох, баглах. 2. хүрээлэх, тойрох, бүслэх, бүслэн хаах, тойрон бүслэх. 3. нэг төрлийн хоол (байцаа, усан үзэмний навчинд ороосон).

sarmak, -ar *(-i)* 1. ороох, боох, баглах, уях, хүлэх, бинтээр боох. "*Yarasını sarmak.*" Шархыг нь боох. 2. хүрээлэх, тойрох, бүслэх, бүслэн хаах, тойрон бүслэх. "*Ordu düşmanı sardı.*" Арми дайсныг бүсэллээ. 3. бүрхэх, автах, бүчих. "*Yangın binayı sardı.*" Түймэр байшинг бүрхэв./ Байшин түймэрт автав. 4. ороох, эвхэх. "*İpliği sarmak.*" Утас ороох. 5. ороох, боох, хуйлах. 6. *(-i, -e)* ороох, боох, ваадагнах, гадарлах. 7. ороох, боох, хучих, бүтээх. 8. *(-e)* ороож бүрхэх, ороож битүүлэх, мушгиран бүрхэх. "*Asma çardağı sardı.*" Усан үзэм цэцэрлэг доторх сүүдрэвчийг бүрхэн ургажээ. 9. *mec.* сэтгэлд таарах, сэтгэлд зохих, сэтгэлд таатай байх, аятайхан санагдах, анхаарал татах, сэтгэл эзлэх, сонирхол татах.

"*Bu ev bizi çok sardı.*" Энэ гэр бидэнд их аятайхан санагдлаа. 10. тэврэх, хүзүүдэх.

sarmal *s. fiz.* эргүүлгэн, мушгиралдсан.

sarmaşık, -ğı *is.* ороонго ургамал.

sarnıç, -cı *is.* 1. газрын хөрсөнд барьсан усны сан, усны сав газар, усан сан, усны уурхай. 2. (усны) том төмөр торх, цистерн.

sarp *s.* 1. эгц, огцом, цавчим, авирашгүй, давшгүй. "*Sarp dağ.*" Эгц уул. 2. *is. mec.* бэрхшээл, хүнд байдал, төвөг, бэрх(байх), саад, тотгор.

sarraf *is.* мөнгө солигч, мөнгө задлагч.

sarraflık, -ğı *is.* мөнгө солих ажил, мөнгө задлах ажил.

sarsak, -ğı *s.* чичирдэг, салганадаг (өтөлж ядарсан, хөгширч сулбайсан, тэнхээ доройтсоноос).

sarsılma *is.* 1. донслох, доргих, ганхах, найгах, хөдлөх, донслолт, доргилт, ганхалт, найгалт, хөдлөлт. 2. цочирдол, цочирдох, доноголзох.

sarsılmak *(nsz)* 1. донслох, доргих, ганхах, найгах, хөдлөх, чичрэх, салганах, дагжих. "*Ev fırtınadan sarsılıyor.*" Байр салхинаас болоод ганхаж байна. 2. *mec.* доройтох, тамирдах. 3. цочирдох, доноголзох.

sarsıntı *is.* 1. доргих, донслох, донслолт, доргилт, хэлбэлзэх, найгалзах, долгих, чичрэх, дагжих, даржигнах, чичигнэх. 2. чичрэлт, чичрэх, дагжих. 3. газар хөдлөлт. 4. хямрал, цочирдол.

sarsmak *(-i)* 1. гүвэх, дугтрах, сэгсрэх, хөдөлгөх, ганхуулах, донсолгох, доргиох, найгуулах, доргиулах. 2. *mec.* донсолгох, түвшин тогтворгүй болгох, доргиулах, доройтуулах, муудуулах, урам хугалах, гуниг төрүүлэх. "*Bu haber beni çok sarstı.*" Энэ мэдээ намайг ихэд донсолголоо. "*Hastalık oğlanı pek sarsmadı.*" Хүү өвчнөөсөө болж нэг их муудаагүй.

sataşkan *s.* түрэмгийлэгч, довтлогч, халдан довтлогч, едөгч.

sataşmak 1. амруулахгүй байх, амраахгүй байх, наалдах, оролдох, салахгүй байх, зовоох, залхуу хүргэх, залхаах, хашраах, улиг болох, саад болох, үймүүлэх, тойв болох. 2. халдах, оролдох, наалдах, өдөх.

saten *is.* 1. пүүсүү, хээгүй торго, атлас. 2. сатин(даавуу).

satıcı *is.* худалдагч, худалдаачин.

satıh, -thı *is.* гадар, гадарга, гадаргуу, хавтгай, хавтаг, талбай.

satılık, -ğı *is.* худалдааны, худалдах, зарах. "*Adamın satılık binası varmış.*" Түүнд худалдах (зарах) байшин байгаа гэнэ. **satılığa çıkarmak** худалдах, зарах, худалдаанд гаргах, худалдаанд гаргаж тавих, худалдахаар тавих.

satılmak *(nsz, -e)* 1. худалдагдах, зарагдах, худалдаалагдаж байх. 2. *mec.* худалдагдах, биөэ худалдах, ашиг хичээн бусдад урвах, урваж орох. "*Düşmana satılmak.*" Дайсанд худалдагдах./Дайсанд урваж орох./Дайсанд биеэ худалдах.

satın *is.* **~ almak** худалдаж авах, авах.

satır *is.* мөр, бичгийн мөр. **~ başı** тэтгэсэн мөр, шинэ мөр, догол мөр, догол.

satış *is.* худалдаа, борлуулах, худалдах, борлуулалт. "*Perakende satış yapmak.*" Жижиглэн худалдаа. "*Toptan satış yapmak.*" Бөөний худалдаа хийх. **~ yapmak** худалдах, зарах.

satmak *(-i, -e)* 1. худалдах, зарах. "*Ayakkabıyı peşin parayla sattım.*" Би гутлыг бэлэн мөнгөөр зарсан. 2. *argo.* салах, мултрах, булталх. "*Yanımdakini satabilirsem size gelirim.*" Хажууд яваа хүнээсээ булталж чадвал би танайд очно. 3. *mec.* бардах, сайрхах, бардамнах, биеэ магтах, гайхуулах, ... хүний дүр үзүүлэх, ... хүний байдал гаргах, мэдэмгийрэх, мэргэмших, үнэд хүргэх. "*Her halde beni satmasını bilmiş olacak ki, ehemmiyetli bir adam gibi karşılandım.*" Сайн магтсаных л байх даа, намайг их л чухал хүн мэт хүлээж авцгаасан. 4. *mec.* худалдах, урваж орох, биеэ худалдах, ашиг хичээн бусдад урвах.

satranç, -cı *is.* шатар.

sattırmak *(-i, -e)* заруулах, худалдуулах.

savaş *is.* 1. дайн, байлдаан, тулалдаан. "*İkinci dünya savaşı.*" Дэлхийн хоёрдугаар дайн. 2. тэмцэх, тэмцэл. "*Veremle savaş.*" Сүрьеэтэй тэмцэх. **~ açmak** (veya **ilan etmek**) дайн зарлах, дайн дэгдээх.

savaşçı *is.* 1. цэрэг, дайчин цэрэг, цэргийн хүн, байлдагч. 2. тэмцэгч. 3. *s.* дайчин, эрэлхэг, цогтой, зоригтой, дайнч.

savaşkan *s.* дайнч, дайчин, эрэлхэг.

savaşmak *(nsz, -le)* 1. дайтах, байлдах, тулалдах, тулах. "*Birinci dünya savaşında savaşan askerler.*" Дэлхийн нэгдүгээр дайнд байлдаж явсан цэргүүд. 2. *mec.* чадлаараа оролдох, үхэн зүтгэх, тэмцэх, чармайх, мэрийх.

savcı *is.* хууль хамгаалагч, хууль сахигч, прокурор. **baş ~** ерөнхий прокурор.

savcılık, -ğı *is.* прокурор(байх), прокурорын ажил үүрэг.

savmak, -ar *(-i)* 1. хөөх, үлдэх, хөөж гаргах, хөөж зайлуулах, үлдэн хөөх, үргээх, халах, огцруулах, чөлөөлөх, чөлөөг олгох. "*Hizmetçiyi savmak.*" Үйлчлэгчийг халах. 2. ангижрах, хагацах, мултрах, гарах, салах. "*Hastalığı savmak.*" Өвчнөөс ангижрах. 3. *(-e, nsz) esk.* дэндүү болох, хорчийх, агшрах, өнгөрүү идээших, хатах, гандах, хагдрах. "*Vazodaki çiçekler savmış, yenilemeli.*" Ваараи дахь цэцэг хатжээ, солих хэрэгтэй.

savruk, -ğı *s.* 1. алмай, хайнга, сэтгэл самуурсан, мартамхай, анхааралгүй, анхаарамжгүй, хичээдэггүй. 2. назгай, салан задгай, эмх замбараагүй, эмх цэгцгүй.

savsak, -ğı *is.* (ажлыг) хааш яаш хийдэг хүн, салан хийдэг хүн, цалгар хийдэг хүн, оролдлогогүй хүн, хичээнгүй бус хүн, цалгар хүн, назгай хүн, хайхрамжгүй хүн, чирэгдүүлэгч, ярвиг татагч.

savsaklamak *(-i)* тоомсорлохгүй байх, эс тоомсорлох, хайхрахгүй байх, үл хэрэгсэх, эс хайхрах, үл тоох, эс ойшоох, хичээнгүй бус байдал гаргах, цалгай назгай байдал гаргах, хойшлуулах, хойш тавих, хойш татах, удах, саатуулах.

savsamak *(-i) bk.* savsaklamak.

savunma *is.* 1. хамгаалалт, батлан хамгаалах хүч. "*Savunma Bakanlığı.*" Батлан хамгаалахын яам. 2. (хэн нэгнийг, үзэл бодлыг) хамгаалах, өмгөөлөн хамгаалах, өмгөөлөх, өмөөрөх, өмгөөлөл, өмгөөлөлт. 3. *sp.* хамгаалалт.

savunmak *(-i)* 1. батлан хамгаалах, сахин хамгаалах, хамгаалах. 2. (үгээр, бичгээр) хамгаалах, хамгаалан өмгөөлөх, өмгөөлөх, өмөөрөх. "*Kendi düşüncesini savunmak.*" Өөрийнхөө үзлийг хамгаалах.

savunmasız *s.* хамгаалалтгүй, биеэ арчилж чадахгүй, арчаагүй, дорой.

savurgan *s.* үрэлгэн, үрэмтгий, үрэмхий, үрлэгч.

savurmak *(-i)* 1. цацах, хийсгэх. 2. (салхи) хийсгэх. 3. шидэх, чулуудах. 4. далайх, цавчих. 5. савлуулах, сарваганууллах. 6. (худал үг, хараал) хэлэх, хашгирах, харааж зүхэх, худлаа сүржигнэх, худлаа сагсуурах. 7. цацах, үрэлгэн байх, үрэх.

savuşmak *(nsz)* 1. сэм гарах, сэм зайлах, сэмхэн алга болох. 2. (өвчин, хэцүү байдлаас) салах, ангижрах, гарах, мултрах, сайжрах, эдгэрэх.

saya *is.* гутлын хэл.

sayaç, -cı *is.* тоолуур.

saydam *s.* 1. тунгалаг. 2. *is.* слайт. 3. *mec.* ойлгомжтой, тодорхой, илт, илэрхий, шууд. ~ **tabaka** *anat.* нүдний эвэр бүрхэвч.

saydırmak 1. тоолуулах, тооцуулах, бодуулах. 2. *(-i, -e)* хүндлүүлэх, тоомсорлуулах, тоолгох, хэрэгсүүлэх.

saye *is. esk.* 1. сүүдэр. 2. *mec.* ивээл, ивээх, хамгаалах, хамгаалал, хамгаалт, өмгөөлөл, өмөөрөл, хайцаалал, дэмжлэг, тусламж.

sayesinde *zf.* ачаар, тусламжаар, туслалцаагаар, шалтгаанаар, учир, учраас, тул, ... хүчинд. "*Dil bilmenin sayesinde her şey güzeldi.*" Хэл мэддэгийн ачаар бүх юм сайхан байсан.

sayfa *is.* хуудас.

sayfiye *is.* зуслангийн байр, зуны байр.

saygı *is.* хүнд, ямба, өргөмж, хүндлэх, хүндэтгэл, хүндэтгэх, тахимдуу, элбэрэл. ~ **duymak** хүндлэх, хүндэтгэх. ~ **göstermek** хүндэтгэх, хүндлэх, бишрэх, тоох, хүндэтгэл үзүүлэх.

saygıdeğer *s.* хүндэт, эрхэмсэг, хүндтэй, эрхэм.

saygılı *s.* хүндэтгэх, элбэрэлтэй, ачлалтай, тахимдуу, халамжтай, хайхрамжтай, эелдэг, найрсаг. "*Annesine ve babasına saygılı bir oğlandı.*" Ээж, аавдаа элбэрэлтэй хүү байсан.

saygın *s.* хүндэт, хүндтэй, эрхэм.

saygınlık, -ğı *is.* хүндлэх, хүндлэл, хүндэтгэл, бишрэх, бишрэл, хүнд, ямба, нэр төр, нэр хүнд, нэр, итгэх, итгэл, итгэмж.

saygısız *s.* хүндэтгэхгүй, тахимдгуу бус, хүндэт биш, эх захгүй, эрээ цээргүй, найрамдуу бус, эвлэг биш, эвч биш, ёсноос гажуу, бүдүүлэг.

saygısızlık, -ğı *is.* хүндэтгэхгүй (байх), тахимдуу бус (байх), найрамдуу бус явдал, эс хүндэтгэх, эс хүндлэх явдал, найралхаг бус (байх), эх захгүй байдал, эрээ цээргүй (байх), бүдүүлэг байдал.

sayı *is. mat.* 1. тоо. 2. (сонин, хэвлэлийн) дугаар. "*Derginin son sayısında...*" Сэтгүүлийн сүүлийн дугаарт... 3. *sp.* оноо.

sayıklama *is.* 1. дэмийрэх, солиорох, зүүдэндээ ярих. "*Sayıklamasını öteki odadan işitiyorduk.*" Бид, түүний зүүдэндээ ярьж байгааг нөгөө өрөөнөөс сонсож байлаа. 2. *mec.* хүслэн болох, бодол болох, санаа болох, сэтгэл зүүдний бодол, мөрөөдөл, хүсэл.

sayıklamak *(nsz, -i)* 1. зүүдэндээ ярих, дэмийрэх, солиорох. 2. *(-i) mec.* хүслэн болох, санаа болох, сэтгэл болох, санагалзах, сэтгэл зүүдэндээ бодох, мөрөөдөх, мун болох, хэнээтэх.

sayılı *s.* 1. тоотой, тоот. "*On sayılı kağıt.*" Арван тоот цаас. 2. тооцоотой, тоотой, тооцоолсон, тоолж дүгнэсэн, бүртгэсэн. "*Sayılı günler.*" Тоотой өдрүүд. 3. цөөхөн, цөөн, хэдхэн, тоотой. 4. *mec.* тоотой, хааяа болдог, ховор тохиолддог, ховор, чухаг. "*Bu gibi olaylar tarihte sayılıdır.*" Иймэрхүү явдлууд түүхэнд ховор тохиолддог.

sayılmak *(nsz)* тооцогддог байх, тоологддог байх, тооцогдох, тоологдох, гэгдэх, хэмээгдэх, гэж хэлцэх, нэртэй байх. "*Balina balıklardan sayılmaz.*" Халим загасанд тооцогддоггүй. "*İstanbul'un en güzel sayılacak yerlerinden birisi olan Dolmabahçe Sarayını gezmiştim.*" Би, Станбулын хамгийн сайхан газруудын нэг гэгддэг Долмабахчэгийн ордноор зугаалж байсан.

sayım *is.* тоо бүртгэл, бүртгэл, тооллого. "*Nüfus sayımı.*" Хүн амын бүртгэл.

sayın *is.* хүндэт, хүндэт, эрхэм, эрхэмсэг.

sayısal *s.* тооны, тооны талын.

sayısız *s.* тоолшгүй, тоо томшгүй, тоолж баршгүй, үй олон, үй түмэн, их олон.

Sayıştay *z. is.* Тооцооны дээд шүүх.

sayma *is.* тоо бүртгэл, бүртгэл, тооллого.

saymaca *s.* болзож тогтсон, болзмол, томъёолсон, нэрийдсэн, дуудсан, дурдсан, нэрийдэл, заасан.

saymak, -ar *(-i)* 1. тоолох, бүртгэх, тооллого хийх, бодож гаргах. "*Bahçedeki ağaçları saymak.*" Цэцэрлэг дэх модыг тоолох. "*Birden ona kadar saymak.*" Нэгээс арав хүртэл тоолох. 2. хүндэтгэх, хүндлэх, бишрэх, тоох, эрхэмлэх. "*Anam babamı nasıl saydı ise ben de kocamı öyle sayacaktım.*" 3. харгалзах, бодолцох, тоонд оруулах, тооцох, анхааралдаа авах, анхаарч үзэх. "*Bundan evvel verdiğimi saymıyor musun?*" Миний, үүнээс өмнө өгснийг бодолцохгүй юм уу? 4. учир холбогдлыг нь ойшоож үзэх, анхааралдаа авах, анхаарч үзэх. "*O, bu gibi âdetleri çok sayardı.*" Тэр, энэ мэтчилэнгийн зан заншилын учир холбогдлыг ихэд ойшоож үздэг байсан. 5. тооцох, тоолох, хэмээх, гэх, бодох, үзэх, гэж бодох, гэж санах. 6. тоочих, жагсаах. "*Onun yaptığı iyilikleri saymakla bitmez.*" Түүний хийсэн сайн үйлсийг тоочоод тоочоод баршгүй. 7. төлөх, тоолж өгөх, бэлнээр төлөх. "*İki bin lira saydı, bana küpe aldı.*" Хоёр мянган лир тоолж өгөөд надад эмэг авч өгсөн. **-ı hiçe ~** үл хэрэгсэх, үл тоох, эс хайхрах, эс ойшоох, үл томсорлох, үл хэрэгшээх, огт тоохгүй (байх), шал тоохгүй (байх), хүн гэж үзэхгүй (байх), юман чинээ бодохгүй (байх), хүний урманд тоохгүй (байх). "*Emeğini hiçe sayınca kız çok kırıldı.*" Хөдөлмөрийг нь юман чинээд бодоогүйд охин маш их гомджээ.

sayman *is.* данс хөтлөгч, нягтлан бодох, ня-бо.

saz (I) *is.* 1. хулс, зэгс, нишингэ. 2. *s.* хулсан, зэгсэн.

saz (II) *is.* саз (нэгэн төрлийн домбортой төстэй хөгжмийн зэмсэг).

sazan *is. zool.* булуу цагаан, салбарс, мөрөг(загас).

sazlık, -ğı *is.* хулс ихтэй газар, зэгс ихтэй газар, хулсан ширэнгэ, шагшуурга (нуур голын дотор ургасан зэгс зэрэг ургамлын бөөн хэсэг).

seans *is.* 1. зураг зуруулах нэг удаагийн хугацаа. 2. үзвэрийн цаг. 3. (ямар нэгэн үйлийн) тасралтгүй зарах хугацаа.

sebat *is.* хатуу, хөдлөшгүй, бат, хэлбэрэлтгүй байх, буцалт няцалтгүй (байх), бөх (байх), тэсвэр, хатуужил, тогтвор, гуйвалтгүй (байх), тогтв оржил, тогтвортой, нэг янз байх, шаргуу, нөр, шургуу зан, цохрөлтгүй оролдлого, няцашгүй зориг. **~ etmek** хэлбэрэлтгүй байх, хатуу байх, тогтвортой байх, тэсвэртэй байх, хатуужилтай байх, биеэ барьж чадах, шургуу зүтгэх, нөр зүтгэх, нөрлөх, үсэд зүтгэх, зүтгэх, зүтгэж бие лүүлэх.

sebatlı *s.* тэсвэртэй, хатуужилтай, тогтв ортой, хатуу, хэлбэршгүй, бат, гуйвалтгүй, хоёргүй, шургуу, цохрөлтгүй, цөхөрдөггүй.

sebatsız *s.* тогтворгүй, хувирамтгай, холив орхой, олон ааштай, урвамхай, зориг муутай, гуйвамтгай.

sebatsızlık, -ğı *is.* тогтворгүй байдал, хувирамтгай зан, олон ааш, хувирамтгай чанар, хувьсамтгай чанар.

sebebiyet *is.* шалтгаан, учир шалтгаан, харилцан шалтгаалах, шүтэн барилдах. **~ vermek** шалтгаан болох, шалтаг гаргах, шалтгаалах, хүргэх.

sebep, -bi *is.* шалтгаан, учир, учир шалтгаан, харгаа, шалтаг. **~ olmak** шалтгаан болох, шалтаг болох, шалтаг гаргах, шалтгаалах, хүргэх. "*Bir ara ne sebep oldu bilmem daha sık gelmeye başladı.*" Нэг хэсэг юунаас шалтгаалсан (юунаас болсон) юм бүү мэд илүү их ирэх болсон. **sebebiyle** учраас, шалтгаанаар, учир, тул.

sebeplenmek *(nsz)* жавших. "*Bu işten biz de sebeplendik.*" Энэ хэргээс бид ч гэсэн жавшаад авсан.

sebepli *s.* шалтгаантай, учир шалтгаантай, шалтагтай, учиртай.

sebepsiz *s.* 1. шалтгаангүй, учир шалтгаангүй, учиргүй, шалтаггүй, санамсаргүй, ухамсаргүй, үндэсгүй, үндэслэлгүй. "*Sebepsiz bir öfke.*" Шалтгаангүй уур. 2. *zf.* учиргүй, тийм ийм гэх юмгүй, шалтгаангүйгээр, зүв зүгээр байтал яасан ч учры нь мэдэхгүй, учир шалтгаангүйгээр, хий, дэмий, хоосон, талаар. "*Sebepsiz gülerdi.*" Учиргүй инээдэг байж билээ.

sebze *is.* ногоо. "*Taze sebze.*" Шинэ ногоо.

seccade *is.* мөргөлийн бяцхан хивс, залбирлын бяцхан хивс.

seçenek, -ği *is.* хоёрын л нэг, хоёрхноос нэгийг шилэх, хувилбар.

seçici *s.* сонгогч, сонгогчийн төлөөлөгч. **~ kurulu** шалгаруулах комисс.

seçik, -ği *is. bk.* açık seçik, ил тод, тод, тодхон, тодорхой.

seçilme *is.* сонгох, шилэх, сонголт, шилэлт.

seçilmek *(nsz)* сонгогдох, шилэгдэх.

seçilmiş *s.* 1. шилмэл, шилдэг, сонгомол, шалгарсан, шалгармал. "*Seçilmiş hikayeler.*" Шилдэг зохиолууд. 2. үлдэгдэл, үлдсэн. "*Bu seçilmiş kumaşların içinde iyisi de var.*" Энэ үлдэгдэл даавууны дотор авах юм бий.

seçim *is.* 1. сонголт, шилэлт, шигшин сайжруулах, сонгон үржүүлэх. 2. *huk.* сонгууль, сонголт. "*Yerel seçim.*" Орон нутгийн сонгууль.

seçkin *is.* сонгомол, шилмэл, сонгодог, шилдэг, шигшээ.

seçme *is.* 1. сонголт, шилэлт, шигшилт, шилэх, шигших. 2. *s.* шилмэл, шилдэг, шигшээ, сонгомол, сонгодог, шалгарсан, шалгармал.

seçmek, -er *(-i)* 1. сонгож авах, шилж авах, ялгах, ялгаж тэмдэглэх. "*Ben bu kitabı seçtim.*" Би энэ номыг сонгож авлаа. 2. шилэх, шилж авах, шигших, сонгох. "*Biz, sizi başkanlığa seçtik.*" Бид, таныг тэргүүнээр сонголоо. 3. ялган мэдэх, ялган таних, ялгаж харах, харах, таних, мэдэх. 4. ялгах, ялгаварлах, ангилах. "*O yemek seçer, öyle her şeyi yemez.*" Тэр хоол ялгана аа, тэгж юм болгоныг идэхгүй.

seçmeli *s.* сонгох эрхтэй, сонгох.

seçmen *is.* сонгогч.

seda *is.* дуу, дуу чимээ, чимээ анир.

sedef *is.* 1. тана, эржин, хясааны хацар. 2. *s.* танын, танан,танаар хийсэн, эржин.

sedef hastalığı *is. tıp.* хайрст үлд, хайрслаг үлд.

sedir (I) *is.* өргөн зөөлөн диваан, бандан, ханз.

sedir (II) *is. bot.* хуш.

sedye *is.* дамнуурга.

sefa *is.* 1. баяр, баясгалан, хөөр, хөөр баяр. 2. амар амгалан (байх), амар тайван (байх).

sefahat, -ti *is.* 1. завхай явдал, садар самуун, садар, ужид, замаа алдалт. 2. үрэмтгий байх, үрлэгч зан, үрлэгч явдал, үрлэг, үрэх.

sefalet *is.* туйлын ядуу байдал, туйлын ядуу зүдүү байдал, гуйлинч байдал, ядуу зүдүү байдал, үгийгүү байдал. **~ çekmek** ядах, зүдэх, дорой амьдрах, ядуу зүдүү байдал туулах, гачаал амсах, зовох.

sefaret *is.* элчин сайдын яам.

sefarethane *is.* элчин сайдын яам.

sefer *is.* 1. богино аялал, аялах, явах, зорчих, жуулчлах, жуулчлал, аян, замд явах, аян зам, замд мордох. "*Uzun bir sefere gidiyor gibi hazırlık yapardık.*" Бид, урт аянд явах гэж буй мэт бэлтгэл хийдэг байж билээ. 2. аян, аян дайн, довтолгоо, (цэргийн)ажиллагаа, явууллага. 3. удаа, дахин. "*Bu sefer gelirim.*" Энэ удаад би очно.

seferber *s.* дайны байдалд орсон, байлдааны байдалд бэлхэн(цэргийн анги).

seferberlik, -ği *is.* 1. дайчилгаа. 2. байлдааны байдалтай болгох, дайны байдалд оруулах, дайчилгаа.

sefih *s.* мөнгөнд үрэлгэн, завхай, садар, садар самуун, ужид, дампуу.

sefil *s.* 1. ядуу, хоосон, хэцүүдсэн, ядуу зүдүү, ядуу хоосон, ягир, хөөрхийлөлтэй, өрөвдөлтэй, ягтаа тулсан, дорой, ядуу дорой. "*Sefil bir ev.*" Ядуу хоосон гэр. 2. өөдгүй, өчүүхэн, шалиагүй, олиггүй, ой гутам, зэвүүцмээр, жигшүүрт.

sefillik, -ği *is.* хоосон, ядуу, тарчиг, гуйланч байдал, ядуу зүдүү байдал, гуйранч байдал, үгийгүү хоосон байдал.

sefir *is.* элчин, элчин сайд.

seğirmek *(nsz)* татвалзах, татганах, чазв алзах. "*Benim gözüm seğiriyor.*" Миний нүд татганаад байна.

seher *is.* үүр, үүр цайх, үүр гийх, үүрийн туяа, гэгээ.

sehpa *is.* 1. тавиур, тавьц. 2. сэтгүүлийн ширээ, явган ширээ. 3. зургийн ширээ, хөл, тулгуур. 4. цаазын дүүжлүүр.

sekiz *is.* 1. найм. 2. найман. "*Sekiz at.*" Найман морь.

sekizgen *is. mat.* найман өнцөгт.

sekizinci *s.* наймдугаар, найм дахь.

sekmek, -er *(nsz)* 1. харайх, дэгдэх, дэвхрэх, дэвхцэх, догонцох, догонцон явах, харайн гүйх, дэвхцэн гүйх, донгоцон гүйх, цовхрох. 2. туулай дэгдүүлэх, чулуу долгоолгох

sekreter *is.* нарийн бичиг, нарийн бичгийн дарга.

sekretlik, -ği *is.* нарийн бичгийн даргын үүрэг.

seksek, -ği *is.* "анги дэвших" хүүхдийн тоглоом.

seksen *is.* 1. ная. 2. наян. "*Dedem seksen yaşındadır.*" Өвөө маань наян настай.

sekseninci *s.* наядугаар.

sekte *is.* 1. зогсох, зогсолт, зогсонги байх, тогтонги байдал. 2. *mec.* хохирол, гарз, хор хомс. 3. *esk.* мэнэн өвчин, саа дайрах, цус харвах.

sektör *is.* салбар.

sel *is.* үер, их ус, хүчтэй ширүүн урсгал, ширүүн үерлэх. **~ basmak** үерлэх.

selâm *is.* мэндлэх, мэндчилэх, мэнд, амрыг эрэх, мэндийг лавлах. **~ etmek** мэнд мэдэх, мэндлэх, мэндчилэх. **~ söylemek** мэнд хүргэх, мэнд дамжуулах, мэнд илгээх, амрыг эрэх. **~ vermek** мэндлэх, мэндчилэх, мэндийг асуух, амрыг эрэх.

selâmet *is.* 1. амар мэнд, эрүүл саруул байх, эрүүл саруул байдал, элбэг дэлбэг, шим, буян, баялаг, хэрэгцээт бүхэн. 2. аюулгүй байдал, аюулгүй, осолгүй, энх, амар, бүрэн бүтэн.

selâmlamak *(-i)* мэндлэх, мэнд мэдэх, мэндчилэх, амрыг эрэх, мэндийг асуух, ёслох. "*Şapkasını çıkararak kadını selâmladı.*" Малгайгаа аван эмэгтэйн амрыг эрлээ.

selâmlaşmak *(nsz, -le)* 1. мэндлэх, мэндчилэх, амарчлах, мэндийг асуух, амрыг эрэх, харилцан мэндлэлцэх. 2. хальт таних, мэндээс цаашгүй байх, зүс таньдаг байх, зүс танихаас цаашгүй байх, нүүр үзсэн төдий байх, мэндийн төдий танил байх, бие биенийгээ бага зэрэг мэдэх. "*Pek ahbap değiliz, selamlaşırız.*" Бид их дотно бишээ, зүс танихаас цаашгүй.

selef *is. esk.* өмнөх зүтгэлтэн, өмнөх хүн, түрүүчийн хүн.

selim *s. esk.* 1. үнэн зөв, шударга, зөв шударга, өөгүй сайхан. 2. хоргүй, аюулгүй (хавдар).

selvi *is. bot. bk.* servi.

sema *is.* тэнгэр, огторгуй. "*Sema bulutsuz, güneşi berrak.*" Тэнгэр нь цэлмэг, нар нь тунгалаг.

semaver *is.* (ус буцалгах) халуун тогоо, самовар.

semavi *s. esk.* тэнгэрийн, огторгуйн.

sembol, -lü *is.* бэлгэ тэмдэг, бэлгэ, тэмдэг, бэлэгдэл. "*Bayrak, o vatanın sebolüdür.*" Далбаа нь уг улсын бэлгэ тэмдэг мөн.

sembolik, -ği *s.* бэлгэ тэмдэг болсон, бэлгэ болгосон, бэлгэтэй.

sembolist *s.* ve *is.* 1. бэлгэ тэмдэг болсон, бэлгэ тэмдэг болгосон, бэлгэтэй. 2. символизмыг баримтлагч.

sembolizm *is.* символизм (үйл явдал, шүтлэгийг бэлэг тэмдэгээр тайлбарлах үзэл).

sembolleşmek *(nsz)* бэлгэ тэмдэг болох.

sembolleştirmek *(-i)* бэлгэ тэмдэг болгох.

semer *is.* шоохой, ачааны эмээл.

semere *is. esk.* 1. идээ унд, жимс. 2. *mec.* үр, дүн, үр дүн, ач, ашиг, тус, ашиг тус.

seminer *is.* семинар.

semiz *s.* 1. тарган, бүдүүн, махлаг, мариатай, лухгар. 2. тарган, өөхтэй, тослог, тостой, хурц, бордмол, бордсон. "*Semiz tavuk.*" Тарган тахиа.

semizlik, -ği *is.* бүдүүн (байх), тарган (байх), мариатай (байх), таргалах, мариалах.

sempati *is.* сэтгэл татам байдал, дур булаам байдал, хайрлам дотно байдал, дотно байдал. ~ **duymak** талтай болох, элэгтэй байх, талтай байх, хайртай дотно байх, элгэмсүү байх, өөриймсүү байх. "*Kendisi okumamış olsa da öğrencilere karşı sempati duyuyordu.*" Тэр, хэдийгээр өөрөө сураагүй ч гэсэн сурагчдад элэгтэй байсан.

sempatik *s.* 1. нөхөрсөг, найзархаг, нийтэч, дур татам, урьхан, нүдэнд дулаахан, сэтгэл татам, дур булаам. 2. аятайхан, аштайхан, гаалamжтай, таатай, сайхан.

semt *is.* 1. нутаг, орон нутаг, хороо, хэсэг, дүүрэг, район. 2. азимут, зовхис, чиг.

sen *is.* чи. ~**ce** чиний бодлоор, чинийхээр бол.

senaryo *is.* кино зохиол, тайзны зохиол, жүжгийн туурвил.

senato *is.* 1. сенат (зарим улсын хууль тогтоох дээд танхим). 2. эрдмийн зөвлөл.

senatör *is.* сенатач, сенатын гишүүн.

sendelemek *(nsz)* 1. бүдрэх, бүдэрч ойчих, тээглэх, тээглэж унах, тээглэлдэх, өлгөгдөх, торох, гуйвах, гуйвганах. "*Ayağı bir taşa takılıp sendeledi.*" Хөл нь чулуунд тээглэн бүдэрлээ. 2. *mec.* самбаа алдах, сандрах, мэгдэх, самгардах. "*Bu haberi alınca fen hâlde sendeledi.*" Тэр, энэ мэдээг аваад бүр самгардлаа.

sendika *is.* үйлдвэрчний эвлэл.

sendikacı *is.* үйлдвэрчний эвлэлийн зүтгэлтэн.

sendikacılık, -ğı *is.* үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөн.

sene *is.* жил, он. "*Sene 1946, mevsim sonbahar.*" 1946 оны намар.

senelik, -ği *s.* жилийн, жил тутмын.

senet, -di *is.* өр төлөх баталгаа, нотолгоо, нотлол, баримт.

senetli *s.* өр төлөх баталгаа бүхий, нотолгоотой.

senfoni *is. müz.* симфони, яруу хөгжим. ~ **orkestrası** симфони найрал хөгжим.

senfonik *sf.* симфонийн.

senin *zm.* чиний.

senkron *s.* зэрэг цаг.

senkronik, -ği *s.* зэрэг цагийн, зэрэг цагт, синхрон.

sentetik, -ği *s.* нийлэг, синтезлэж гаргасан.

sentez *is.* нийлэг, синтез.

sepet *is.* 1. сагс, араг, шээзгий. 2. сүлжмэл гувчуур, гүр(загас барих тор). 3. *sp.* сагс.

sepetçi *s.* 1. сагс үйлдвэрлэгч, сагсны худалдаачин. 2. *hlk.* цыган.

sepetlemek *(-i)* 1. сагсанд хийх. 2. *tkz.* гаргаж тавих, хөөж гаргах, хөөж зайлуулах, хөөж явуулах, нүднээс далд оруулах, хөөх, халах (ажлаас). "*Zaten işe yaramaz adamdı, o yüzden onu sepetledim.*" Угийн олиггүй хүн байсан, тиймээс би түүнийг хөөж явуулсан юм.

sepetlenmek *(nsz)* sepetlemek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

sepetli *s.* сагстай.

sepi *is.* арьс элдэх, арьс элдэлт, арьс болов сруулах, боловсруулалт.

sepi *is.* ширчин, элдүүрчин.

sepilmek *(-i)* элдэх, боловсруулах.

septik, -ği *is. fel.* үл итгэх үзэлтэн, скептицизмийг баримтлагч, скептик.

septisizm *is. fel.* үл итгэх үзэл, скептицизм.

sera *is.* хүлэмж.

seramik, -ği *s.* 1. шавар, вааран, шаазан. 2. *is.* ваар эдлэл, шаазан эдлэл.

serap, -bı *is.* зэрэглээ.

serbest *s.* 1. чөлөөтэй, чөлөөт. 2. эрх чөлөөтэй, чөлөөт. 3. сул, завтай, чөлөөтэй. "*Geleceksen sabahleyin gelin, o vakitlerde serbestim.*" Ирвэл өглөөгүүр ирээрэй, би тэр үеэр завтай байна. 4. албадлагагүй, чөлөөтэй, эрээгүй, нүүрэмгий, хавчигдалгүй. 5. задгай, хэнэггүй, ичиж зовохгүй (эмэгтэй). 6. чөлөөтэй, чөлөөт, хориулгүй, саадгүй, саад тотгоргүй, торохгүй. 7. *zf.* чөлөөтэй, зоргоороо. "*Serbest tercüme.*" Чөлөөтэй орчуулга, найруулан орчуулах. ~ **bırakmak** суллах, тавих, чөлөөлөх, эрх чөлөөтэй болгох.

serbestçe *s.* ve *zf.* тааваараа, хэнэггүй, чөлөөтэй, албадлагагүй, эрээгүй, нүүрэмгий, хавчигдалгүй.

serbestlik, -ği *is.* 1. эрх чөлөө, эрх, тусгаар тогтнил, биеэ даасан байдал, чөлөөт байдал. 2. эрээгүй(байх), албадлагагүй(байх), нүүрэмгий зан, хавчигдалгүй(байх), чөлөөтэй(байх).

serçe *is. zool.* бор шувуу, богширго, гятруу бялжуухай. ~ **parmak** чигчий хуруу.

serdar *is. esk.* цэргийн тэргүүн, жанжин, командлагч.

sere *is.* сөөм(хэмжээ).

serdümen *is.* усан онгоцны залуурч, залуурчин.

seren *is. den.* 1. хөндлөн мод. 2. хаалганы тотго.

serenat, -dı *is.* хандал дуу, хандал аяз.

sergi *is.* 1. үзэсгэлэн. 2. бүхээг, гудамжны мухлаг.

sergici *is.* хайрцгийн худалдаачин.

sergilemek *(-i)* дэлгэж тавих, үзэсгэлэнд тавих, үзмэр болгох, үзүүлэх, үзүүлэн таниулах, харуулах, танилцуулах.

sergilenmek *(nsz)* sergilemek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

serhat, -ddı *is. esk.* хил, хязгаар, хилийн шугам, хил хязгаарын шугам.

seri (I) *is.* 1. цуврал. 2. цуврал, цувралын. "*Seri imalatı.*" Цуврал үйлдвэрлэл, цуврууллан үйлдвэрлэх.

seri (II) *s.* хурдан, түргэн, даруй, бушуу, шамдуу.

serili *s.* дэвссэн, дэлгэсэн.

serilmek *(-e)* 1. дэлгэгдэх, дэлгэсэн байх, дэвссэн байх. 2. сунаж хэвтэх, хэвтэх, тарайн хэвтэх, налайн хэвтэх. "*Kumun üstüne serildi.*" Элсэн дээр тарайн хэвтлээ.

serin *s.* сэрүүн, сэрүүхэн, жихүүн, хүйтэвтэр, хүйтэрхүү, жавартай.

serinkanlı *s.* самбаатай, уужим дотортой, дотор тайван, ажиггүй, амгалан.

serinkanlılık, -ğı *is.* самбаа, уужим дотор, тайван дотор, ажиггүй байдал.

serinlemek *(nsz)* 1. сэрүүн болох, сэрүү орох, сэрүүсэх, жихүүн орох, жихүүрэх, хүйтэв тэр болох. 2. сэрүүцэх. 3. *mec.* сэргэх, уйтгараа гаргах, мартах, (зовнил) арилах, (зовнил) үгүй болох, самуурах, саатах.

serinletmek *(-i)* сэрүүн болгох, сэрүүцүүлэх, салхи оруулах.

serinlik, -ği *is.* 1. хүйтэн, жавар, жихүүн, сэрүүн, сүүдэр. 2. сэрүүн, сэрүү. "*Akşam serinliği.*" Оройн сэрүүн.

serkeş *s.* дагахгүй, мэдэлд орохгүй, дагаар орохгүй, үг дуулахгүй, дуулгаваргүй, үг дагахгүй, үймээн гаргасан.

serkeşlik, -ği *is.* дагахгүй(байх), мэдэлд орохгүй (байх), дагаар орохгүй (байх), үг дуулахгүй (байх), дуулгаваргүй, үг дагахгүй (байх), эс хүлээх.

sermaye *is.* 1. хөрөнгө, капитал. 2. *mec.* хөрөнгө мөнгө, өмч хөрөнгө, бэл бэнчин. 3. *mec.* эмсийн хүрээлэнгийн янхан.

sermayeci *is.* хөрөнгө оруулагч, үндсэн хөрөнгө оруулагч, капиталист.

sermek *(-i, -e)* 1. өлгөх, өлгөж тавих. "*Çamaşırları serip eve girdi.*" Хувцаснуудыг өлгөж тавьчихаад гэрлүүгээ орлоо. 2. дэлгэх, дэлгэж тавих, тархаан тавих, дэвсэж тавих, дэвсэх, хатаахаар дэлгэх. 3. тавих, өрөх, дэвсэх, дэвсгэрлэх. 4. *mec.* (ажил)сунжруулах, унжруулах, удаашруулах, дарах, дарагдуулах.

serpelemek *(nsz)* шиврэх, шивэр шивэр орох.

serpilmek *(nsz)* 1. serpmek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. өсөх, том болох, томрох, ургах.

serpiştirmek *(-i, -e)* 1. шиврэх, шивэр шивэр орох, будрах, хаялах. 2. түсэргэх, үсэргэх, цацах, цацруулах.

serpmek *(-i, -e)* 1. тархаан хаях, цацах, тархаах, бутаргах, өгөх, асгах, үйрүүлэх. "*Kuşlara yem serpmek.*" Шувуунд идэш цацах. 2. цацах, шүрших, үсэргэх, тургих, сүрших, цавдах. "*Yüzüne su serpti.*" Нүүрлүү нь ус шүршив. 3. *(nsz)* шиврэх, шивэр шивэр орох, дуслах. "*Yağmur serpiyor.*" Бороо шивэрч байна.

sersem *s.* 1. алмай, хайнга, сэтгэл самуурсан, салан задгай. 2. мангуурсан, дүйнгэрсэн. **~ olmak** мангуурах, дүйнгэрэх.

sersemlemek *(nsz)* бэгтрэх, зог тусах, зог хийх, мангуурах, дүйнгэрэх.

sersemlik, -ği *is.* 1. бэгтрэх, мэгдэх, мэдээ алдах, ухаан алдах, манарч ойчих, хиртхийн цочих, цочирдон гайхах, мангуутах, эргүүтэх, тэнэгтэх. "*Uyku sersem-liğiyle ne dediğini hatırlamıyordu.*" Нойрмоглоод юу гэж хэлснээ санахгүй байлаа. 2. мартамхай, алмай, хайнга байх, сэтгэл самуурах.

serseri *s.* ve *is.* 1. тэнүүлч, хэсүүлч, зайгуулч, бадарчин. 2. хэсүүл, тэнэмэл, хэрмэл, золбин, зайгуул, дэмий хэсүүлч, ажилгүй тэнэгч, завхай, замаа алдсан, олхиогүй, завхарсан, ёс алдсан. 3. галзуу, хийтэй, сагсуу. **~ kurşun** тэнэсэн сум.

serserilik, -ği *is.* хэсүүчлэх, тэнүүчлэх

sert *s.* 1. хатуу. 2. хатуу, ширүүн, уян биш, хөшүүн, уян хатан биш. "*Sert kösele.*" Ширүүн шир. 3. хатуу, чанга, ширүүн (улиралтай), эрс тэс, хахир, хүйтэн. 4. хатуу, ширүүн, догшин, эрс хатуу, эрс тэс. "*Sert bir insan.*" Ширүүн хүн. "*Sert cevap verdi.*" Эрс хатуу хариулт өгөв. 5. чанга, хатуу, шаардлагатай. "*Sert bir patron.*" Чанга дарга. 6. ширүүн, хүчтэй, хүчтэй ширүүн. "*Sert adımlarla ilerledi.*" 7. хатуу, чанга, хахуун. "*Sert şarap.*" Хатуу дарс. "*Sert sigara.*" Хатуу тамхи.

sertifika *is.* үнэмлэх, үнэмлэх бичиг, гэрчилгээ, сертификат.

sertifikalı *s.* үнэмлэхтэй, гэрчилгээтэй, сертификаттай.

sertleşmek *(nsz)* 1. хатуурах, хатуу болох. 2. чангарах, ширүүсэх. 3. *mec.* хатуурхах, хатуу зан гаргах, ширүүлэх, ширүүн зан ааш гаргах.

sertlik, -ği *is.* 1. хатуу чанар, хатуу (байх), чанга (байх). 2. ширүүн зан, догшин харьцаа, харгис хэрцгий, хэрцгий явдал, харгис догшин явдал.

serum *is. tıp.* вакцин, халдварыг сэргийлэх тарилга, ийлдэс, (цусны) шар ус, дусал.

serüven *is.* адал явдал.

serüvenci *is.* адал явдалд дуртай, адал явдалч, аз туршсан.

servet *is.* 1. баялаг, элбэг дэлбэг. "*Servet içinde yaşamak.*" Элбэг дэлбэг амьдрах. 2. үнэт (эй) зүйл, баялаг, хөрөнгө, хөрөнгө зөөр, хөрөнгө хогшил, эд зөөр. "*Milli servet.*" Үндэсний баялаг.

servi *is. bot.* агар (мод), майлс.

servis *is.* 1. үйлчлэх, үйлчилгээ. 2. хоолны бүрэн иж хэрэгсэл. 3. алба, хэлтэс, департамент. 4. унаагаар үйлчлэх үйлчтлгээ. 5. *sp.* бөмбөг давуулах, бөмбөг гаргах (теннис, гар бөмбөг). **~ atmak** *sp.* бөмбөг давуулах, бөмбөг гаргах (теннис, гар бөмбөг). **~ yapmak** үйлчлэх, үйлчилгээ хийх.

ses *is.* 1. дуу. "*Alçak ses, yüzkek ses.*" Нам дуу, өндөр (чанга) дуу. 2. дуу, авиа чимээ, анир. 3. *mec.* дуу хоолой, үзэл бодол. "*Gençlerin sesini duyuran başka bir dergide...*" Залуусын дуу хоолойг хүргэж буй өөр нэг сэтгүүлд ... 4. *mec.* сайхан хоолой. "*Sendeki ses kimde var?*" Чинийх шиг сайхан хоолой хэнд байна аа? 5. *müz.* хөг. "*Yarım ses.*" Саармаг хөг, хагас хөг. **~ çıkmamak** сураг чимээгүй байх, сураг чимээ ирэхгүй байх. **~i çıkmamak** юу ч ярихгүй байх, дуугай байх, дуугүй байх. **~ini çıkarmamak** дугай байх, чимээгүй байх. үл татгалзах, саналаа үл хэлэх, (хүнд) хэлэхгүй байх. **~ini yükseltmek** дуугаа чангаруулах.

sesbilimi *is. gr.* авиан зүй.

seslendirme *is. sin.* дуу оруулах, дуутай болгох.

seslendirmek *(-i)* 1. дуу оруулах, дуутай болгох. 2. *müz.* дуулах, дуулж байх.

sesleniş *is.* дуудах, дуудах дуу, дуудах аялга.

seslenmek *(nsz, -e)* 1. дуудах, дуу тавих, хашгирах. "*Birkaç adım yürüdü, seslendi.-Yusuf bey, Yusuf bey.*" Хэд алхаад, Юсуф гуай, Юсуф гуай хэмээн дуудлаа. 2. хариу өгөх, хариулах, чимээ гаргах, аа гэх, хариу дугарах. 3. *mec.* хандах, хандаж хэлэх.

sesli *s.* 1. дуутай, дуу гаргадаг. 2. *zf.* хангинам, дунгинам, жингэнэсэн, цангинасан, чанга, дуутай, чанга дуугаар, чимээтэй, шуугиантай, шаагиантай, дуу шуутай. 3. *s.* ve *is. gr.* эгшиг.

sessiz *s.* 1. хоолой муутай, дуу багатай. 2. чив чимээгүй, аниргүй, дуугүй, чимээгүй, шуугиангүй, нам гүм, анир чимээгүй, дугай. 3. дугай, дуугүй, үг цөөнтэй, үгэнд дургүй, цөөн үгтэй, үг дуугүй. 4. номхон, ноомой, дөлгөөн, түвшин, бүрэг, улиг үггүй, дугай (хүн). 5. *is.* ve *s. gr.* гийгүүлэгч.

sessizce *zf.* нам гүм, чимээгүй, анир чимээгүй, дуугүй, таг чиг, чив чимээгүй, аниргүй, чимээгүйхэн, шуугиангүй. "*Biz eve sessizce girdik.*" Бид байшинд чимээгүй оров.

sessizleşmek *(nsz)* намдах, чимээгүй болох.

sessizlik, -ği *is.* 1. дуугүй(байх), чимээгүй (байх). 2. чив чимээгүй (байх), таг чиг (байх), аниргүй (байх), нам гүм, чимээгүй, анир чимээгүй.

set (I) *is.* 1. далан, хаалт, ус хаах далан. 2. дэнж, дэв, дэвсэг. 3. хэрэм.

set (II) *is. sp.* тоглолт(спорт), тэмцээний хэсэг, өрөг.

sevap, -bı *is.* 1. буянт үйл, сайн үйл, буянтай үйл, ач тус, буян. 2. буян, шан, шагнал. **~ kazanmak** буян үйлдэх, буян хураах, буянт үйл хийх.

sevda *is.* 1. хайр, амрагийн сэтгэл, янаг, хайр дурлал, хайр сэтгэл. 2. хүслэн, мөрөөдөл, хүсэл мөрөөдөл, хүсэл. **~sına düşmek** хүслэн болох, мөрөөдөл болох. "*Babam son zamanlarda roman yazma sevdasına düştü.*" Аав маань сүүлийн үед роман бичихийн хүслэн болоод байгаа.

sevdalanmak *(nsz)* хайртай болох, хүчтэй дурлах, янаг болох, сэтгэлтэй болох, хайр сэтгэлтэй болох.

sevdalı *s.* 1. янаг амраг, дурласан, дуртай. 2. *mec.* тэсгэлгүй дуртай, шуналтай хүсэгч.

sevdirmek *(-i, -e)* хайртай болгох, дуртай болгох, дурлуулах, биедээ татах. "*Çocuklara okulu sevdirmeli.*" Хүүхдүүдээ сургуульд дуртай болгох хэрэгтэй.

sevecen *s. hlk.* нинжин, зөөлөн сэтгэлтэй, өрөвчхөн, энхрий, энхрий зөөлөн, нигүүлсэнгүй, энэрэнгүй, өр нимгэн, өрөвдөх сэтгэлтэй.

sevecenlik, -ği *is.* нигүүлсэнгүй сэтгэл, энэрэнгүй(байх), энхрийлэл, эрхлүүлэх, зөөлөн сэтгэл, өрөвдөх сэтгэл.

sevgi *is.* хайр, амрагийн сэтгэл, энхрийлэл. **~ beslemek** хайрлах.

sevgili *s.* 1. хайртай, хайрт, эрхэм, хүндэт, энхрий. "*Sevgili anneciğim, seni çok özledim.*" Хайрт ээж минь би таныгаа их санаж байна. 2. *is.* янаг, янаг амраг, амраг, хайртай, хайрт хүн, найз, нөхөр.

sevilmek *(nsz)* хайрлагдах, хайрлуулах, таалагдах, хайртай байх, дуртай байх. "*Sevilen şarkılar.*" Дуртай (таалагддаг) дуунууд.

sevimli *s.* ялдамхан, аятайхан, хөөрхөн, дур татам, урьхан, нүдэнд дулаахан, эгдүүтэй. "*Sevimli çocuk.*" Эгдүүтэй хүүхэд.

sevimlilik, -ği *is.* хөөрхөн (байх), эгдүүтэй (байх), аятайхан царай.

sevimsiz *s.* дургүйцмээр, дур гутмаар, ой гутмаар, жигшмээр, бөөдий, их муухай, таалам жгүй, дургүй хүрэх.

sevinç *is.* баяр, баясгалан, хөөр, баяр хөөр, баяр баясгалан, зугаа, цэнгэл, хөөрөх. "*Sevinç gözyaşları döktü yaşlı adam.*" Өвгөн баярын нулимс унагав.

sevinçli *s.* баяртай, баясгалант, баяр хөөртэй, баяр баясгалантай, зугаатай, цэнгэлтэй. "*Sevinçli haber.*" Баяртай мэдээ.

sevindirici *s.* баярлууштай, баяртай, баярламаар, баярлахаар. "*Sevindirici haber geldi.*" Баяртай (баярлууштай) мэдээ ирлээ.

sevindirmek *(-i)* баярлуулах, баясгах, зугаацуулах, цэнгүүлэх, уйтгарыг гаргах, наадуулах, бахыг хангах. "*Bu haber ailemi çok sevindirecek.*" Энэ мэдээ гэрийхнийг маань маш их баярлуулна даа.

sevinmek *(-e)* баярлах, баясах, хөөрөх, хөөр болох, баяр хөөр болох.

sevişmek *(nsz, -le)* 1. бие биенээ хайрлах, бие биеэндээ хайртай байх. 2. хурьцал үйлдэх.

seviye *is.* түвшин, хэмжээ. "*Halkın kültür seviyesi...*" Ард түмний соёлын хэмжээ...

seviyeli *s. mec.* өндөр хэмжээ, эрхэм дээд, ариун сайхан. "*Bütün bir gün süren bu seminer çok seviyeli geçti.*" Бүхэл өдөр үргэлжилсэн энэ семинар их өндөр хэмжээнд болж өнгөрлөө.

seviyesiz *s. mec.* дорой, бага, өдөр тутмын, өрийн, эгэл, энгийн, жирийн, дунд зэргийн.

sevk *is.* 1. илгээх, явуулах, гуйвуулах, зөөж гаргах, илгээлт. 2. санаа, санал, өдүүлбэр, түлхэх, түлхэлт. **~ etmek** 1) илгээх, явуулах, томилох. 2) өдөж байх, өдөөх, түлхэх, оруулах, түлхэн оруулах. "*Beni buna sevk eden sebepler.*" Намайг үүнд түлхсэн шалтгаанууд.

sevkiyat *is.* илгээх, явуулах, зөөх, нүүлгэх, шилжүүлэх, шилжүүлэн аваачих. "*Asker sevkiyatı.*" Цэрэг шилжүүлэн илгээх.

sevmek *(-i)* 1. хайрлах, хайртай (байх), дурлах, амраглах. "*Yurdunu sevmek.*" Эх орноо хайрлах. "*Annesini çok seviyor.*" Ээждээ маш их хайртай. 2. дуртай (байх). 3. энхрийлэх, эрхлүүлэх, таалах. **seyahat** *is.* жуулчлал, жуулчлах, аян, богино аян, аялах, зорчих, сонирхон хэсэх. **~ etmek** сонирхон хэсэх, аялах, аялал хийх, жуулчлах.

seyir, -ri *is.* 1. явц, явалт, явах, ажиллах, эргэх, ажиллагаа, явдал. 2. замд гарах. "*Seyir durumunda gemi.*" Замд гарсан усан онгоц. 3. үзвэр.

seyirci *is.* үзэгч. **~ kalmak** үзэгчийн байр суурьнаас хандах, ажиглах, хараад зогсох.

seyis *is.* ve *s.* адууч, агтач.

seyrek, -ği *s.* 1. таруу, шингэн, сийрэг, сийрэгхэн, оочин тоочин. "*Seyrek saç.*" Шингэн үстэй. 2. ховор, хааяа ирдэг, ховор тохиолддог. 3. *zf.* хааяа, ховор, цөөн.

seyrekleşmek *(nsz)* сийрэгжих, сийрэг болох, тархан байрлах.

seyreklik, -ği *is.* сийрэг (байх), шингэн (байх).

seyretmek *(-i, nsz)* 1. харах, шагаах, үзэх. 2. ажиглах, ажиглан харах, ажиглан суух, харах. "*Onların görüşmesini seyrediyordu.*" Тэдний уулзахыг ажиглаж суулаа. 3. (усан онгоц) явах, хөдлөх, (урагш) давших, рейс хийх.

seyyar *is.* 1. бидэгч, хэсүүл, хэрмэл. "*Seyyar satıcı.*" Ганзагын худалдаачин, үүргийн худалдаачин, хайрцгийн худалдаачин, дамнуурын худалдаачин. 2. нүүдлийн, зөөдөг, зөөврийн. "*Seyyar hastane.*" Нүүдлийн эмнэлэг.

sezaryen *is.* кесаров мэс засал, кесаров огтлол (хүндрэлтэй төрөлтийн үед).

sezdirme *is.* мэдэгдэх, мэдүүлэх, мэдрүүлэх.

sezdirmek *(-i, -e)* мэдэгдэх, мэдүүлэх, мэдрүүлэх, ойлгуулах. "*Doktorlar ona birşey sezdirmediler.*" Эмч нар түүнд юу ч мэдэгдээгүй.

sezgi *is.* 1. зөн билиг, зөгнөл, зөн, ёр, совин, урьдаас мэдэх. 2. мэдрэх чадвартай, урьдаас мэдэх чадалтай, совинтой, зөнтэй, зөнч. 3. *fel.* зөн билгийн онол (юмыг шинжлэх ухааны ёсоор задлан шинжлэхгүй, "шууд бясалгаж" мэдэж болно гэж үздэг үүн ухааны чиглэл).

sezgicilik, -ği *is. fel.* зөн билгийн онол.

sezi *is. bk.* sezgi.

sezgili *s.* зөн билгийн, зөгнөсөн.

sezilmek *(nsz)* мэдэгдэх, харагдах, үзэгдэх, мэдрэгдэх, ажиглагдах.

sezinlemek *(-i)* зөгнөх, ёрлох, совин татах, урьдаас мэдрэх, таамаглах, гадарлах, таав арлах, таах, мэдэх, мэдрэх, ухах, тухайлах.

sezmek, -er *(-i)* 1. зөгнөх, ёрлох, совин татах, урьдаас мэдрэх, таамаглах, гадарлах, таав арлах, таах, мэдрэх, мэдэх. 2. ойлгох, ухах, ажиж харах, ажиж мэдэх, анзаарах.

sezon *is.* улирал.

sıcacık *s.* дулаахан, бүлээхэн.

sıcak, -ğı *s.* 1. халуун, ид халуун, пүү халуун. 2. халуун, дулаан, бүлээн. "*Sıcak çorba getirdi.*" Халуун шөл авчирч өглөө. 3. *mec.* халуун, халуун дотно, чин сэтгэлийн, элэгсэг, нөхөрсөг, дотно. "*Sıcak bir karşılama.*" Нөхөрсөг угталт. 4. *is.* халуун, аагим халуун (агаар). 5. *is.* саун, бие угаах газар, халуун усны газар. **~ bakmak** ойлгох, наашгай хандах, сонирхох.

sıcakkanlı *s.* 1. халуун цустан, бүлээн цустан (амьтан). 2. *mec.* нөхөрсөг, элэгсэг, дотно, сайхан зантай, эелдэг, найртай, эелдэг зантай, нүдэнд дулаахан.

sıcaklık, -ğı *is.* 1. халуун, ид халуун, пүү халуун, бүгчим халуун. 2. дулаан, илч. "*Bugün hava sıcaklığı 16 derece.*" Өнөөдөр 16 хэм дулаан байна. 3. *mec.* эелдэг ааш, найрсаг зан, элэгсэг байдал, хайр, халуун дотно байдал.

sıcakölçer *is.* халуун хүйтний хэмжүүр, халууны шил, термометр.

sıçan *is. zool.* 1. үхэр хулгана, харх. 2. *zool.* хулгана, огтоно.

sıçmak *(nsz) kaba.* 1. өтгөнөө гаргах, өтгөнөөр гадаалах, өтгөн мөр гаргах, баах. 2. *mec.* эвдэх, гэмтээх, гутаах.

sıçramak *(nsz, -e)* 1. харайх, цовхрох, дэвхрэх, дэвхцэх, үсрэх, харайж босох, годхийн босох. "*Çocuk taştan taşa sıçrayarak gitti.*" Хүү чулуу давжин дэвхцэн явлаа. 2. цочих, сочих, чавалзах, татвалзах. "*Çocuk sıçrayarak uyandı.*" Хүүхэд цочин сэрлээ. 3. үсрэх, олгойдох, годхийх, уначих, ойчих. "*Kıvılcım sıçradı.*" Оч

үсрэв. 4. гэнэт шилжих, харайж орох, шилжих, дамжих, тарах. "*Yangın yandaki binaya sıçradı.*" Түймэр дэргэдэх байшинд шилжив.

sıçratmak *(-i, -e)* sıçramak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

sıdk, -dkı *is. esk.* 1. зөв, үнэн. 2. үнэнч, шударга, голч, үнэн сэтгэл, чин үнэн, цагаан санаа, цагаан сэтгэл.

sıfat *is.* 1. чанар, шинж, шинж чанар,тэмдэг, тодотгол. 2. *hlk.* царай, дүр, нүүр царай, царай байдал, гадаад байдал. 3. *gr.* тэмдэг нэр.

sıfatfiil *is. gr.* үйлт нэр.

sıfır *is.* тэг.

sıfırlamak *(-i)* 1. тэнцүүлэх. 2. тэглэх.

sığ *s.* 1. гүнзгий биш, гүехэн, нимгэн, намхан. 2. *mec.* мөчид, өнгөцхөн, гүн биш, утга нимгэн. "*Sığ düşünce.*" Мөчид бодол.

sığa *is. fiz.* багтаамж, багтамж (агшаагуур, кондөнсатор).

sığdırmak *(-i, -e)* багтаах, чихэх, чихэж оруулах, шахаж оруулах, багтааж хийх, хийх. "*Kitapları çantaya sığdıramadım.*" Би номуудыг цүнхэнд багтааж чадсангүй.

sığın *is. zool.* хандгай буга.

sığınak, -ğı *is.* 1. нөмөр, орон, орогнох газар, хорогдох газар, орох орон. 2. *ask.* хорогдох газар, хөмгий, нуувч.

sığınık, -ğı *is.* цагаач, дүрвэгч, орогноч, гадаадад суугч, гадаадад дүрвэгч.

sığınma *is.* орогнол, орогнох, хоргодох газар.

sığınmak *(-e)* 1. хоргодох, орогнох, нуугдах, далд үлдэх, нөмөрт байх. 2. хамгаалахыг гуйх, хандах, нөмөрт хорогдох. 3. дүрвэх, цагаачлах, хорогдох. 4. *mec.* найдах, тусламж хүсэх, туслалцаа гуйх.

sığıntı *is.* тэжээвэр хүн, хоолны сав, долдой.

sığır *is.* үхэр, бух, шар.

sığırcık, -ğı *is. zool.* хар тодол (шувуу), шаархай.

sığırtmaç, -cı *is.* мал хариулагч, малчин.

sığışmak *(nsz)* багтах, багтаж суух, суудал олох, чихэлдэн орох, шахалдан орох. "*Biraz daha sıkışırsak hepimiz sığışırız.*" Бага зэрэг шахаад өгвөл бид бүгдээрээ багтана.

sığlık, -ğı *is.* 1. татрах, гүехэн болох. 2. харгиа, хайр, гүехэн газар.

sığmak, -ar *(-e)* 1. багтах. 2. *mec.* таарах, тохирох. "*Akla sığar.*" Ойлгож болмоор, ойлгогдмоор, зүйтэй, зөвшөөрмөөр. "*Mantığa sığmaz.*" авцалдаагүй, зөрөлдөөнтэй.

sıhhat *is.* 1. бие, эрүүл мэнд, бие лагшин, лагшин, эрүүл мэндийн байдал. "*Sıhhatiniz nasıl?*" Таны бие сайн уу?(Таны лагшин тунгалаг уу? Таны эрүүл мэнд сайн уу?). 2. үнэн, зөв, үнэн магад нь, лав нь, чухам үнэн нь. "*Haberin sıhhati...*" Мэдээний үнэн магад нь ... **~ler olsun** (биөэ угааж гарсан хүнд хэлэх ерөөл) Өнгө зүс сайхан байх болтугай.

sık *s.* 1. өтгөн, шигүү, нягт, чигжүү. "*Sık saç.*" Өтгөн үс. 2. олонтоо болдог, байн байн ирдэг, үргэлж тохиолддог. 3. *zf.* олонтоо, ойр ойрхон, байн байн, ахин дахин, байнга, үргэлж. 4. *zf.* зай муутай, зай багатай, ойр ойрхон, ойр ойр, шигүү, зайгүй, давчуу, бачуу, бариу. **~ sık** *zf.* 1) ойр ойрхон, зай багатай. 2) ойр ойрхон, олонтоо, байн байн, ахин дахин, байнга, үргэлж.

sıkı *s.* 1. бариу, бачуу, давчуу, чанга, чангалсан. 2. чигжүү, шигүү, дүүрэн, чигжээстэй, чихээстэй, зай багатай, зай муутай, зайгүй, давчуу, бачуу, бариу. 3. чанга, хатуу, нарийн чанд, хэцүү, шаардлагатай, анхааралтай хийх, нямбай хийх. 4. чанга, хууль дүрэм баримталдаг, дэглэмтэй, чанга байдал. 5. шахуу, маш их. "*Son zamanlarda işlerimiz çok sıkı.*" Сүүлийн үед манай ажил их шахуу байгаа. 6. харамч, нарийн, чанга. 7. тэнцүүхэн, өрсөлдөөнтэй. 8. сайтар, сайн. "*Dersini sıkı çalış.*" Хичээлээ сайн хийгээрэй. "*Sıkı giyinin.*" Сайн хувцаслаарай. 9. шахагдах, хавчигдах, баригдах. "*Sıkıya gelmem.*" Би баригдах дургүй. 10. дотно, янаг, элгэн, дотно сэтгэлийн, халуун зүрхний, ойр.

sıkıcı *s.* уйтгартай, уйтгар төрүүлэх, уйтгар хүргэх, залхуутай, хаширтай, залхуу хүрмээр, ядраах, зүдрээх. "*Sıkıcı bir iş.*" Залхуутай ажил.

sıkılgan *s.* ичимтгий, ичимхий, зовомтгой, эрээлхэг, нэрэлхэг, бүрэг.

sıkılganlık, -ğı *is.* ичимтгий (байх), ичимхий зан, аймтгай, аймхай.

sıkılmak *(-e)* 1. шахах, шавхах, мушгих. "*Çamaşırlar sıkıldı.*" Хувцаснуудаа мушгисан. 2. *(nsz, -den)* уйтгарлах, уйдах, гуних, гуниглах, залхуутай байх, гуних, гунихрах, гиюүрэх, санаа зовох, энэлэх, шаналах, зовох. "*Yalnız oturmaktan sıkıldım.*" Би ганцаар суухаас залхаж байна. 3. *(nsz, -e)* аягүйрхэх, ичих, зовох, нүүр халах, эрээлхэх, нэрэлхэх, ичингүйрэх, эмээх. "*Sıkılma kızım, ye bunlardan.*" Бүү нэрэлх охин минь үүнээс ид. 4. хүнд байдалд орох, хэцүүдэх. "*Sıkılırsam bu parayı harcarım.*" Хүнд байдалд орвол би энэ мөнгийг зарцуулна.

sıkıntı *is.* 1. уйтгар, гуниг, залхуутай байдал, гансрал, гиюүрэх, гиюүрэл, зовлон, шаналгаа, гутрал, сэтгэлийн зовлон. 2. муу совин, зовуур, сэтгэл зовох. 3. бэрхшээлтэй байдал, хэцүүдсэн байдал, зовлон, гачаал, мөнгөний гачаал. 4. *mec.* асуудал, бэрхшээл, проблем. 5. ховор живэр байдал, хомсдол, гачигдал, дутагдал. **~ basmak** бачимдах, залхах. **~ çekmek** зовох, гачигдах (ярианд "махаа зулгаах" гэж хэлдэг). **~ vermek** сэтгэл зовоох, түгшээх, залхаах. **~ya düşmek** гачигдах, дутагдах.

sıkıntılı *s.* 1. бэрхтэй, бэрхшээлтэй, гачигдалтай, хавчигдалтай, хэцүү, хавчлагатай. "*Sıkıntılı şartlarda yaşamak.*" Хавчигдсан нөхцөлд амьдрах. 2. зүдэргээтэй, их ядаргаатай, эцээж туйлдуулах, тамир тэнхэл бардаг. 3. уйтгартай,

уйтгар төрүүлэх, уйтгар хүргэх, зовлонтой, зовнилтой, сэтгэлд эвгүй.

sıkıntısız *s.* дутагдалгүй, хүрэлцээтэй, чинээлэг, амарлингүй, яршигтүй. "*Sıkıntısız bir hayat.*" Чинээлэг амьдрал. "*Sıkıntısız bir iş.*" Яршигтүй ажил.

sıkışık, -ğı *s.* 1. зай багатай, зай муутай, давчуу, бачуу, дүүрэн, **пиг дүүрэн**, шигүү, завсаргүй. 2. хавчигдсан, хэцүү байдалтай, бэрхшээлтэй байдалтай.

sıkışmak *(nsz)* 1. наалдах, шахалдах, шахцалдах, биөэ хумих. 2. хавчих, хавчуулах. "*Parmağı kapıya sıkışmak.*" Хуруугаа хаалганд хавчуулах. 3. шахагдах, хавчигдах, чихэгдэх. 4. хэцүү байдалд орох, хүнд байдалд орох. "*Bu parayı ancak sıkıştığın vakit kullan.*" Энэ **мөнгийг** зөвхөн хэцүү байдалд орсон үедээ хэрэглээрэй. 5. давчдах, бачимдах, бачуурах, амьсгаадах. "*Göğsü sıkışmak.*" Цээж нь давчдах. 6. бие засах хэрэгтэй болох, шээс хүрэх.

sıkıştırmak *(-i)* 1. чихэх, чихэж хийх, чихэж оруулах, шахаж оруулах, хавчуулах, хийх, түлхэж оруулах, чихчих. "*Çamaşırlarını çantaya sıkıştırdı.*" Хувцас хунараа цүнхэнд чихэж хийв. 2. чангалах, дарах, хавчих, нягтруулах, чигжрүүлэх, шахах, шахуу жагсаах, үргэлж болгох, нийлүүлэх. 3. шахан ухруулах, бүслэх, бүслэн хаах. 4. хавчих, шахах, хавчиж нөлөөлөх, хавчилт үзүүлэх, дарамт үзүүлэх. 5. (гарт нь) атгуулах, өгөх, шургуулах, хавчуулах. "*Eline birkaç lira sıkıştırıverin, derhal yapar.*" Гарт нь хэдэн лир (цаас) атгуулчих, дор нь хийгээд өгнө.

sıkıyönetim *is.* бүслэлтийн байдал. дайны хууль.

sıkkın *s.* уйтгартай, уйтгарласан, уйдсан, залхуутай.

sıklaşmak *(nsz)* 1. олонтоо болдог болох, байн байн ирдэг болох, үргэлж тохиолддог болох. 2. олшрох, түргэсэх, хурдсах, байнга ордог болох, ордог болох, үргэлж явдаг болох, байнга ...даг (...дэг, ...дог, ...дөг) болох.

sıklık, -ğı *is. fiz.* 1. үелзэл, давтамж. 2. нягт сийрэг, өтгөн шингэн, нягт, нягтрал, нягт сийрэг, шигүү.

sıkmak, -ar *(-i)* 1. шахах, дарах, атгах, хавчих, зангидах, тэврэх, базах. 2. шавхах, шахах, мушгих, шахаж гаргах. "*Çamaşırları sıkmak.*" Хувцас хунар мушгих. "*Üzüm sıkmak.*" Үзэм шахах. 3. барих, бариу байх. 4. (хоолойгоор) услах, ус хийх, ус асгах, цавдах, шүрших, цацах. 5. буудах. "*Kurşun sıkmak.*" Буудах. 6. шахах, хавчих, хяхах, дарлах, хүчирлэх, хүчлэх, хүч гаргах. "*Kendini hiç sıkmadan...*" Өөрийгөө огтхон хүчлэлгүйгээр... 7. залхуу хүргэх, залхаах, хашраах, улиг болох, саад болох, төвөг болох, төвөг учруулах, яршиг болгох, хашраах, санаа зовоох, сэтгэл түгшүүлэх, тэвдүүлэх.

sınamak *(-i)* 1. сорих, турших, янзы нь үзэх. 2. туршиж үзэх, шалгах, шалгаж үзэх.

sınav *is.* шалгалт, шалгалага, туршлага, сорилго.

sınıf *is.* 1. анги, дамжаа, курс. "*Birinci sınıf öğrencisi.*" Нэгдүгээр ангийн сурагч. "*Üniversite birinci sınıf öğrencisi.*" Их сургуулийн нэгдүгээр дамжааны оюутан. 2. анги, танхим. "*Aydınlık sınıf.*" Саруул анги. 3. *sos.* анги. "*İşçi sınıfı.*" Ажилчин анги. 4. *biy.* анги. "*Memeliler sınıfı.*" Хөхтөний анги. 5. ай, бүлэг, зэрэг, төрөл, зүйл, –дугаар(дүгээр).

sınıflandırma *is.* ангилал.

sınıflandırmak ангилах.

sınır *is.* 1. хил, хязгаар, хил хязгаар, хил зааг. 2. зааг, зах, уулзар. 3. *mec.* туйл, хязгаар **~ dışı etmek** албадан гаргах, албадаж хөөх, тус орны хилээс гаргах.

sınırdaş *is.* хил залгаа, зэрэгцээ.

sınırlamak *(-i)* 1. хязгаарлах, хэмжээлэх, зааглах, хязгаар тогтоох, хил тогтоох. 2. хөвөөлөх, эмжээрлэх, хүрээлэх, хязгаарлах.

sınırlanmak *(nsz)* 1. зааглагдах, хязгаар тогтоогдох, хил тогтоогдох. 2. хязгаарлагдах.

sınırlı *s.* 1. хилтэй, хил хязгаартай, хил заагтай. 2. хязгаартай. 3. хомс, бага хэмжээтэй.

sınırsız *s.* 1. хилгүй, хил хязгааргүй, хил зааггүй. 2. хязгааргүй, маш их, энгүй, зах хязгааргүй, хэмжээгүй, дуусгаргүй, эцэсгүй, хэмжээлшгүй, барагдашгүй.

sıpa *is. zool.* дудран (илжигний унага).

sır, -rrı *is.* 1. нууц. "*Bu sırrı kimseye söylemeyin.*" Энэ нууцыг хэнд ч бүү хэлээрэй. 2. нууц, үл ойлгогдох үзэгдэл. "*Doğanın sırları birer birer açılıyor.*" Байгалийн нууцууд нэг нэгээрээ тайлагдаж байна. 3. нууц, нууц арга, нарийн арга, шалтгаан. "*Başarının sırrı.*" Амжилтын нууц./Амжилтын шалтгаан. **~ tutmak** (veya **saklamak**) нуух, нууц байлгах, нууц хадгалах. **~ vermek** (veya **sızdırmak**) нууц задлах, нууц задруулах.

sıra *is.* 1. эгнээ, үе, цуваа, угсраа, цувраа, хэлхээ. "*Sıra dağlar.*" Угсраа (зэрэгцээ) уулс. 2. эгнээ, цуваа, жагсаал, оочир, дэс дараа. 3. дараа, дараалал, дэс дараа. 4. завшаан, далим, дашрам, цаг, үе, таарамжтай цаг, тохиромжтой үе. "*Sırası gelince söylersin.*" Таарамжтай цаг нь ирэхээр хэлнэ биз дээ. 6. парта, сандалт ширээ, хичээлийн ширээ. 7. ээлж, ээлж дараа, ээлж дугаар, оочир. "*Kimin sırası?*" Хэний ээлж вэ? **~ olmak** жагсах, эгнэх. **~sı gelmek** 1) цаг нь болох, цаг нь ирэх, ээлж нь болох. 2) тохиромжтой цаг нь болох (ирэх). **~sı düşerse** ээлж ирэхэд, цагий нь болоход, цагт нь, чухам цагт нь, тохиолдолд нь, ...хаа хүрвэл, ...хдаа тулбал.

sıradan *s.* энгийн, жирийн, ердийн, эгэл. "*Sıradan biri.*" Эгэл нэгэн.

sıralamak *(-i)* 1. эгнүүлж тавих, эгнүүлж өрөх, жагсаах. 2. ялгах, дугаарлах, журамтай болгох, эмхлэн цэгцлэх, эмхлэх, эмх журамтай болгох. 3. тоочих.

sıralı *s.* 1. журамтай болгосон, эмх цэгцтэй. 2. дэс дараатай.

sırasız *s.* 1. эмхгүй, цэгцгүй, замбараагүй, зуун задгай. 2. цагийг ололгүй, зохимжгүй цагт, тохиромжгүй үед. 3. дугааргүй, оочиргүй.

sırat *is. esk.* зам.

sırdaş *is.* нууц мэдэх хүн.

sırf *zf.* 1. цэвэр, хольцгүй, цул, зөвхөн, ердөө, дан. 2. жинхэнэ, ёстой, үнэн.

sırım *is.* нарийн сур, сур, булигаар.

sırıtmak *(nsz)* 1. шүдээ ярзайлгах, ярзайн инээх, ярзайх, ярзалзах, арсалзан инээх, ярзганах, арсганах, хий хий инээх, хий хий гэх. 2. *mec.* (гажиг, согог, алдаа, дутагдал) илрэх, түрэн гарах.

sırlı *s.* нууц, далд, нууц далд.

sırnaşık, -ğı *s.* ve *is.* залхуутай, залхуу хүрэм, нуршаа үгтэй, яншаа, хаширт, улигт, салж өгдөггүй, наалдамтгай, шаламтгай. "*Ne sırnaşık bir adam, hiç de gitmeye niyeti yok.*" Ямар салж өгдөггүй хүн бэ? огтхон ч явах янзгүй шүү.

sırt *is.* 1. нуруу. 2. (уулын) хяр, хянга. 3. (хутганы) иргүй тал, мохоо тал. 4. (хүний) ар, ар тал. **~ çevirmek** 1) буруу харах, цааш харах, нүүрээ бууруулах, үл тоох. 2) татгалзах, хүлээхгүй байх, цээрлэх, –гүй байх, болих. **~ üstü yatmak** гэдрэг харан хэвтэх, өөдөө харан хэвтэх. **~ sırta vermek** хамтран хийх, бие бие дээ туслалцах, элбэлцэн хийх. **~ı yere gelmek** ялагдалд учрах, ялагдах, дийлэгдэх. **~ına geçirmek** өмсөх, углах. **~ından yaşamak** бусдыг мөлжиж аж төрөх, бусдын гар харж амьдрах.

sırtlamak *(-i)* 1. нуруундаа үүрэх, мөрөн дээрээ тавих. 2. *mec.* (хариуцлагыг) хүлээх, үүрэх.

sırtlan *is. zool.* гиена, чононцор.

sıska *s.* туранхай, эцэнхий, хатангир, эцэнгэр, цонхигор, яс арьс болсон, тэнхээ муутай, туниагүй.

sıtma *is. tıp.* хумхаа, чичрэг өвчин.

sıtmalı *s.* 1. хумхаа өвчтэй. 2. хумхаатай. "*Sıtmalı yer.*" Хумхаатай газар.

sıva *is.* шаваас, элс шохойн зуурмаг.

sıvacı *is.* шаваасчин, шаварчин.

sıvalı (I) *s.* шаваастай, шавартай.

sıvalı (II) *s.* шамласан.

sıvamak (I) *(-i)* шаваслах, шавардах, шавах.

sıvamak (II) *(-i)* шамлах, шуух, сөхөх(ханцуй, шуумаг).

sıvazlamak *(-i)* илэх, илбэх.

sıvı *s.* ve *is. fiz.* шингэн.

sıyırmak *(-i)* 1. шүргэх, хуулах, шалбалах. 2. гаргах, авах, уудалж авах, сугалах, суга татах, мулт татах, хуулах, хуу татах. 3. бүгдийг хамах, шавхах, хусах. 4. *(-den) mec.* аврах, салгах, ангижруулах, хэлтрүүлэх, гэтэлгэх. "*Onu bu bulaşık işten sıyırmak kolay değil.*" Түүнийг энэ аяга угаах ажлаас аврах амар биш.

sıyrık, -ğı *is.* хуурсан газар, шалбарсан газар, шалбархай, шулгархай, зулгархай, дайр, маажинхай.

sıyrılmak *(nsz)* 1. үйлийн үйлдэгдэх хэв, үйлдүүлэх хэв, хуурах, ховхрох, холтрох, шалбарах, хусуулах, үрүүлэх, өвчүүлэх, хальслагдах. 2. *(-den)* мултрах, гарах, булталх, салах, хэлтрэх, гэтлэх.

sızdırmak *(-i)* 1. sızmak үйлийн үйлдүүлэх хэв, гоожих, гоожуулах, нэвчүүлэх, шүүрүүлэх, толгой дүйрүүлэх, мансууруулах. 2. (мэдээ, нууц) мэдэгдэх, мэдэгдүүлэх, задлах, задраах, задруулах, тараах, сонсгох. 3. *mec.* авлигалах, шахаж авах, шалах. 4. шүүх, шүүж тунгаах.

sızı *is.* 1. өвчин, хөндүүр. 2. *is.* зовлон, сэтгэлийн зовлон.

sızıltı *is.* 1. гомдол, үглэх, зовуурь. 2. дургүйцэл, сэтгэл эс ханах, дур гутах, чамлах, голох, тааламжгүй байх.

sızlamak *(nsz)* 1. өвдөх, янгинах, шархирах, чимчигнэх, шимшрэх, шимшрэн өвдөх. 2. гомдох, уйлж үглэх, орилох, гаслан орилох, гасалж гинших, гонгинох, гоншигнох.

sızlanmak *(nsz)* гомдол гаргах, гомдоллох, гонгинох, гоншгинох.

sızmak, -ar *(nsz)* 1. нэвчих, шүүрэх, дуслах, дусах, нэвтрэх, нэвтрэн орох, нэвтрэн гарах. 2. (нууц) задрах, тарах, мэдэгдэх, сонсогдох. 3. зугтах, булталх, мултрах. 4. ухаан алдах, муурч унах (согтуу хүн), унтаад өгөх.

sicil *is.* 1. бүртгэл, данс. 2. биеийн байцаалт, хувийн хэрэг.

sicilli *s.* 1. бүртгэлтэй, бүртгэл бүхий, бүртгэгдсэн. 2. дахин хэрэг үйлдэгч, дахин хэрэг хийгч, давтан хэрэгтэн.

sidik, -ği *is.* шээс. **~ borusu** *is. anat.* шээсний судал, шээс дамжуулагч. **~ torbası** *is. anat.* давсаг.

sifon *is.* 1. сифон (жорлонгийн усны). 2. шингэн дамжуулах хоолой.

sigara *is.* 1. янжуур. 2. тамхи. **~ içmek** тамхи татах.

sigorta *is.* 1. даатгах, даатгал. "*Hayat sigortası.*" Амь биеийн даатгал. Амь биеэ даатгах. 2. даатгалын байгууллага. 3. хамгаалуур, хамгаалагч, гал хамгаалагч, цахилгаан хамгаалуур. **~ atmak** гал хамгаалагч нь буух, гал хамгаалагч нь шатах. **~ etmek** даатгах. **~ olmak** даатгуулах.

sigortacı *is.* даатгагч, даатгалын байгууллага.

sigortacılık, -ğı *is.* даатгагчийн ажил.

siğil *is.* үү, ургацаг.

sihir *is.* илбэ, увдис, шид, ид.

sihirbaz *is.* илбэч, увдисч, шидтэн, идтэн, илбэчин.

sihirbazlık, -ğı *is.* илбэ, увдис, шид.

siklon *is.* циклон, хар салхи, шуурга.

silah *is.* 1. зэр зэвсэг, зэвсэг, буу зэвсэг, буу, зэвсэглэх. 2. *mec.* зэвсэг, хэрэгсэл, хэрэглүүр.

silahlanmak *(nsz)* зэвсэглэх.

silahlı *s.* зэвсэгт, зэвсэглэсэн. **~ kuvvetler** зэвсэгт хүчин.

silecek, -ği *is.* 1. ванны том алчуур. 2. шил арчигч. 3. хөлийн алчуур.

silgi *is.* 1. баллуур. 2. самбарын алчуур.

silik, -ği *is.* 1. мөлийсөн, мөлгөр болсон, элэгдсэн, харагдахгүй болсон. "*Silik para.*" Мөлгөр болсон зоос. 2. *mec.* бий үгүй нь мэдэгдэхгүй, хүний анхаврaлд өртдөггүй, өчүүхэн, үл мэдэгдэм, шалиагүй, эгэл, энгийн, жирийн.

silindir *is. mat.* 1. цилиндр, бортого. 2. булуу, замын индүү.

silinmek *(nsz)* 1. баллагдах, арчигдах, арилах, хасагдах, цэвэрлэгдэх, цэвэрших. 2. биеэ арчих, арчих. 3. *mec.* нүднээс далд орох, алга болох, үгүй болох.

silkelemek *(nsz)* сэгсрэх, гүвэх, сэгсэрээд унагах, сэгсэрч арилгах.

silkinmek *(nsz)* 1. сэгсрэх, гүвэх. 2. цочих, татвалзах, чацвалзах, зог тусах, сэрвэс хийх, догдолс хийх. "*Yanımda bir dal cırtısını duydum. Silkindim.*" Хажууханд маань мөчир чадхийхийг сонсоод цочив. 3. *(-den) mec.* ангижрах, салах, мултрах. "*Tembellikten silkinmek.*" Залхуу байдлаас ангижрах.

silkmek *(nsz)* гүвэх, дугтрах, хөдөлгөх, ганхуулах, сэгсрэх, сэгсчих, сэгсэрч унагах.

silmek *(-i)* 1. арчих, хатаах. 2. угаах, арчих, арилгах, цэвэрлэх, өнгөлөх. 3. баллах, хасах, дарах. 4. *(-i, -dən)* арилгах, баллах, баллуурдах, үгүй болгох. 5. харуулдах, зорох.

sima *is.* 1. нүүр, царай, зүс, дүр. "*Çok tanıdık bir sima.*" Их танил царай байна./Их харсан царай байна. 2. бие, хүн. "*Tanınmış bir insan.*" Олны танил хүн.

simge *is.* бэлэг тэмдэг, бэлэг, тэмдэг, бэлэгдэл. "*Bayrak, o vatanın simgesidir.*" Далбаа нь уг улсын бэлэг тэмдэг мөн.

simgelemek *(-i)* бэлэг тэмдэг болох, бэлэг тэмдэг байх.

simit *is.* 1. цагариг боорцог. 2. аврах цагариг.

sinagog *is.* еврэй сүм.

sincap, -bı *is. zool.* хэрэм.

sindirim *is. biy.* хоол шингээх, хоол болов сруулах, хоол шингээх явц. **~ sistemi (veya aygıtı)** хоол шингээх эрхтэн, хол боловсруулах эрхтэн.

sindirmek *(-i, -e)* 1. нуух, нуугдуулах, дарах, далдлах. 2. *(-i)* хоол шингэх, хоол боловсруулах, шингээх. 3. *mec.* өөртөө тусгаж авах, ойлгож авах, өөрийн болгож авах.

sine *is.* 1. цээж, хэнхдэг. 2. *mec.* сэтгэл, зүрх, сэтгэл зүрх. 3. *mec.* энгэр.

sinek, -ği *is. zool.* 1. ялаа. 2. хөзрийн цэцэг.

sinema *is.* 1. кино. 2. кинотеатөр. 3. кино урлаг.

sinir *is. anat.* 1. мэдрэл, нерв, хий судас. 2. *hlk.* бүлх, шөрмөс, шандас. 3. халдамтгай, эмзэг, эмзэг байх, мэдрэц ихтэй байх. 4. залхуутай, ядаргаатай, яршигтай, уур хүргэмээр. **~leri bozulmak** хийрхэх, хий нь хөдлөх, унтуущах, унтуурхах, цухалдах, цухал нь хүрэх, уур нь хүрэх.

sinirbilimi *is. tıp.* мэдрэл судлал.

sinirce *is. psikol.* мэдрэлийн евчин.

sinirdoku *is. anat.* мэдрэлийн эд.

sinirlendirmek *(-i)* бухимдуулах, унтуурхуулах, хийрхүүлэх, цухал хүргэх, цухалдуулах, уур хүргэх.

sinirlenmek *(nsz, -e)* хийрхэх, хий хөдлөх, унтуущах, унтуурхах, цухал хүрэх, цухалдах, уур хүрэх.

sinirli *s.* 1. шөрмөстэй, шандастай, бүлхэрхэг. "*Sinirli et.*" Бүлхэрхэг мах. 2. бухимдуу, унтуурхуу, хийрхүү, цухалдсан, цухал хүрсэн, тайвангүй, амархан бухимддаг, ууртай.

sinmek *(nsz, -e)* 1. нуугдах, хорогдох, далд үлдэх, чимээгүй явах, буланд нуугдах, үзэгдэхгүй байхыг хичээх. "*Çocuk babasının arkasına sindi.*" Хүү аавынхаа ард орж нуугдлаа. 2. шантрах, айх, бууж өгөх, хулчийх. 3. (үнэр) нэвтрэх, нэвчих, шингэх.

sinsi *s.* битүүлэг, битүү, юмаа нуудаг зантай, муу санаатай, хар санаатай, чимээгүй ажиллаж байгаа, сэм ажиллаж байгаа.

sinsice *s. ve zf.* нууц, сэм, далд, нууцаар, сэмээр, далдуур.

sinyal *is.* дохио.

sipariş *is.* 1. захиалга. 2. захиалсан зүйл. **~ vermek** захиалах, захиалга өгөх. **~ almak** захиалга авах.

sirk *is.* цирк.

sirke (I) *is.* хуурс.

sirke (II) цуу.

sis *is.* униар, хүдэн, будан, манан.

sisli *s.* униартсан, униартай, будантай, манантай, манан татсан.

sistem *is.* 1. тогтолцоо, байгуулал, систөм. 2. журам, эмх журам, эмх цэгц. 3. журам, тогтолцоо. "*Seçim sistemi.*" Сонгуулийн журам. 4. арга барил, арга зам, систем. 5. маяг, хийц.

sistematik, -ği *s.* хатуу эрэмбэтэй, дэс дараалалтай, систөмтэй, журамтай, эмх журамтай, эмхтэй, эмх цэгцтэй.

sistemli *s.* 1. журамтай, эмх журамтай, эмхтэй, эмх цэгцтэй. 2. хатуу эрэмбэтэй, дэс дараалалтай, систөмтэй.

sistemsiz *s.* систөмгүй, эмх цэгцгүй, дараалалгүй, тогтолцоогүй.

site *is.* бага хот, бяцхан хот, хотхон, суурин.

sitem *is.* буруушаах, зэмлэх, зэмлэл, зэмлэх байдал, донгодлого. ~ **etmek** зэмлэх, үглэх, зэмлэх, буруушаах, намжирдах.

sitemkâr *is.* зэмлэх байдалтай, зэмлэх янзтай, гомдомтгой, өөнтөгч, гомдолтой.

sivil *s.* 1. иргэний, ард иргэдийн. 2. энгийн, өрийн (хувцастай). 3. нүцгэн. 4. энгийн хүн. 5. *is.* энгийн хуацастай цагдаа.

sivilce *is.* батга, буглаа, бээрлэсэн газар.

sivri *s.* 1. хурц үзүүртэй, шовх, шовгор, шөнтгөр, шөмбөгөр, хурц, хурц иртэй, хурцалсан, үзүүрлэсэн, шовхолсон.

sivrisinek, -ği *is. zool.* шумуул

siyah *is.* хар, хар өнгө.

siyasa *is.* бодлого, улс төрийн бодлого, улс төр, засаг засаглал.

siyasacı *s.* улс төрийн хүн, улс төрийн зүтгэлтэн, улс төрийн зүтгэгч, улс төрч, төрийн бодлогоч.

siyasal *s.* улс төрийн, улс төрийн бодлогын, төр бодлогын, бодлогын.

siyaset *is.* улс төр, улс төрийн бодлого.

siyasetçi *is.* улс төрч, улс төрийн зүтгэлтэн, улс төрийн хүн, улс төрийн зүтгэгч, төрийн бодлогоч.

siyasi *s.* 1. улс төрийн, улс төрийн бодлогын, төр бодлогын, бодлогын. 2. *is.* улс төрч, улс төрийн зүтгэлтэн, улс төрийн хүн, улс төрийн зүтгэгч, төрийн бодлогоч.

siz *zm.* та. **~de** танд. **~den** танаас. **~e** танд. **~i** таныг. **~in** таны.

skandal *is.* шившигт явдал, гутамшиг.

skeç *is.* шог ший.

slogan *is.* уриа, лоозон.

smokin *is.* хүрэм(зоог, үдэшлэгт өмсөх).

soba *is.* зуух, пийшин.

soda *is.* 1. гаазтай ус, хийлсэн ус. 2. буулт (амны хужир).

sodyum *is. kim.* натри.

sofra *is.* 1. хоолны ширээ, зоогийн ширээ. 2. зассан ширээ. 3. явган ширээ, гурил элдэх ширээ.

soğan *is. bot.* 1. сонгино. 2. *bot.* төмс, булцуу.

soğuk, -ğu *s.* 1. хүйтэн. 2. хүйтэн, жихүүн, жавартай, цэв хүйтэн, хүв хүйтэн. "*Soğuk hava.*" Хүйтэн улирал, хүйтэн агаар. 3. *mec.* хүйтэн, хайхрамжгүй. 4. *mec.* хүйтэн, хөндий, цэвдэг, ханшгүй. **~ algınlığı** салхи авах, салхинд цохиулах, хүйт авах, ханиад. **~ almak** салхинд цохигдох, салхинд цохиулах, хүйт авах, ханиад хүрэх.

soğukkanlı *s.* самбаатай, уужим дотортой, дотор тайван, ажиггүй, амгалан.

soğukluk, -ğu *is.* 1. хүйтэн, жихүүн, жавар. 2. *mec.* хүйтэн царай гаргах, хайхрамжгүй байх, хүйтэн, хүйтэн царай, хайхрамжгүй байдал. 3. хүйтэн амттан, компот. 4. халуун усны өмнөх өрөө, банийн наад тасалгаа.

soğumak *(nsz)* 1. хүйтрэх, хүйтэн болох, хөрөх, царцах. 2. *(-den) mec.* сэтгэл хөрөх, хөндийрөх, хөндий болох.

soğutmak *(-i)* 1. хөргөх, царцаах, хөргөөх, зөөгшрүүлэх. 2. *(-den) mec.* (хэн нэг хүнээс, ямар нэг байдлаас) хөргөөх, хүйтэн харьцаатай болгох, хөндий болгох, хөндийрүүлэх.

soğutucu *s.* 1. хөргөх, хөргөдөг. 2. *is.* хөргөгч, хөргүүл. 3. *is.* радиатор (дотоод шаталтын хөдөлгүүрүүдийг хөргөх хэрэгсэл).

sohbet *is.* (нөхөрсөг) яриа, хөөрөө, хөөрөлдөөн, хүүрнэлдээн. **~ etmek** ярилцах, хөөрөлдөх, хүүрнэлдэх.

sokak, -ğı *is.* гудамж, гудам.

sokmak, -ar *(-i)* 1. шургуулах, хийх, чихэх, оруулах, чихэж оруулах, түлхэн оруулах, шахаж оруулах. "*Cebine soktu.*" Халаасандаа хийв. "*Onu içeriye sokmayın.*" Түүнийг битгий дотогшоо оруулаарай. 2. хатгах, чичих, шаах. 3. (хорхой шавж) хатгах, хазах. 4. *mec.* атгуулах, хуурч өгөх, мэхэлж өгөх. 5. *mec.* үгээр хатгах, хорон үг хэлэх.

sokulgan *s.* шургалуур, зальтай, ов живтэй.

sokulmak *(nsz, -e)* 1. sokmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. шургах, орох. "*Yorganın altına sokulmak.*" Хөнжил дор шургах. 3. ойртох, дөхөж очих, хажууд нь очих.

sol (I) *is.* 1. зүүн, зүүн тал, буруу тал. "*Solumdaki adam benim babam.*" Миний зүүн талд байгаа хүн миний аав. 2. зүүн, зүүний үзэл.

sol, -lü (II) *is. müz.* соль нот.

solak, -ğı *s.* солгой, солгой хүн.

solcu *is. ve s.* зүүнтэн, зүүний үзлийг баримтлагч.

solgun *s.* цонхигор, цонхийсон, зэвхий, зэвхийсэн, өнгөө алдсан, гандсан.

solist *is. müz.* гоцлон дуулагч, гоцлон хөгжимдөгч.

sollamak *(nsz)* гүйцэж түрүүлэх. "*Köprü üstünde sollamak yasak.*" Гүүрэн дээр гүйцэж түрүүлэх хориотой.

solmak, -ar *(nsz)* 1. гандах, өнгө алдах, цайх, зэвхийх, цонхийх, бүдэгрэх. 2. хатах, муудах, гандах.

solucan *is. zool.* чийгийн хорхой, өт, хорхой.

soluk, -ğu (I) *is.* амьсгал, амьсгаа. **ana ~ borusu** *is. anat.* цагаан хоолой, мөгөөрсөн хоолой. **~ almak** 1) амьсгаалах, дотогш амьсгаалах, амьсгаа авах. 2) амсхийх, амрах. **~ soluğa kalmak** амьсгаадах, аахилах, сүйхлэх, ядрах.

soluk, -ğu (II) *s.* хагдарсан, гандсан, гулжийсан, өнгөө алдсан, цонхигор, зэвхий, цонхийсон, зэвхийсэн.

solumak *(nsz)* 1. амьсгаа авах, амьсгаалах. 2. *(nsz)* аахилах, уухилах, амьсгаадах.

solungaç, -cı *is. zool.* заламгай.

solunum *is.* амьсгаа, амьсгал. **~ sistemleri**

амьсгалын систем.

sombalığı *is. zool.* хульт загас, яргай загас.

somun *is.* бөөрөнхий талх.

somurtkan *s.* яравгар, ихэрхэг, ууртай, дүнсгэр, уруу царайтай, гонсгор, барайсан.

somurtmak *(nsz)* хошуугаа цорвойлгох, гомдож гонсойх, хөмсөг зангидах, хөмсөг атируулах, царай барайх, царайгаа барайлгах.

somut *s.* 1. бодитой, бодит. 2. *is.* бодит (бодитой зүйл.

somutlaşmak *(nsz)* бодит болох, бодитой болох, тодорхой болох.

somutlaştırmak *(-i)* бодит болгох, бодитой болгох, тодорхой болгох.

son *s.* 1. сүүлийн, сүүлчийн. "*Son yağmur ne zaman yağmıştı?*" Хамгийн сүүлд хэзээ бороо орлоо? 2. сүүлийн, төгсгөлийн, эцсийн, хамгийн арын. "*Son tren.*" Хамгийн арын галт тэрэг. 3. сүүлчийн, эцсийн, хэтийн. "*Son ümit.*" Эцсийн найдвар. 4. *is.* эцэс, сүүл, төгсгөл, зах, хязгаар. 5. *is. anat.* хойдох, ихэс, хаг. 6. *mec.* үхэл, насны эцэс. 7. *zf.* байдаг, хамаг байдаг. "*Son hız gidiyordu.*" Байдаг хурдаараа явж байлаа. **~ vermek** дуусгах, төгсгөх, шувтлах. **~ bulmak** дуусах, төгсөх, дүүрэх, шувтрах, төгсгөж байх, дуусаж байх, эцэс болох, төгсгөл болох. **~a erdirmek** төгсгөл болгох, эцэс болгох, дуусгах.

sonbahar *is.* намар.

sonek *is. gr.* үгийн дагавар.

sonra *zf.* 1. дараа, сүүлд, хойно, хожим, аяар, тэгээд, дараа нь, дараагаар нь, сүүлд нь, сүүлээр нь, чингээд. 2. ... (тэгэх) үгүй бол, ... эс тэгвэл, тэгвэл, ингэвэл. "*Dersini çalış yoksa sınavdan geçemezsin.*" Хичээлээ хий, үгүй бол шалгалтаа давж чадахгүй шүү.

sonraki *zf.* дараачийн, дараагийн, удаах, хойтох, бүр сүүлийн, сүүлийн үеийн.

sonsuz *s.* 1. мөнхийн, үүрдийн, цаг үргэлжийн, ямагт, байнгын. 2. эцэс төгсгөлгүй, төгсгөлгүй, тоо томшгүй, хязгааргүй, хэмжээлшгүй. 3. *mat.* хязгааргүй.

sonsuzluk, -ğu *is.* 1. эцэсгүй, дуусгаргүй, барагдахгүй, хязгааргүй. 2. мөнх байдал.

sonuç *is.* 1. үр дүн, үр, дүн, үр дагавар, үршиг. 2. дүн, хариу. "*Sınav sonucu.*" Шалгалтын хариу. 3. дүгнэлт, төгсгөл.

sonuçlandırmak *(-i)* дуусгах, төгсгөх, шуатлах, эцэслэх.

sonuçlanmak *(nsz)* дуусах, төгсөх, шувтрах, шийдэгдэх. "*Bu iş çabuk sonuçlandı.*" Энэ хэрэг хурдан шийдэгдлээ.

sopa *is.* 1. бүдүүн мод, бүдүүн саваа, шийдэм, бороохой, манчуурга. 2. модоор цохих, зодох.

sordurmak *(-i)* асуулгах, сурах, сураглуулах, лавлан асуух, лавлах, асуух, сураглах.

sorgu *is. huk.* байцаалт, байцаан асуух, байцаах, мөрдөн байцаалт, мөрдөлт. **~ya çekmek** байцаах, байцаан асуух, мөрдөн байцаах.

sorgulamak *(-i)* байцаах, байцаан асуух, мөрдөн байцаах.

sormak (I) *(-i, -e, -den)* 1. асуух, сурах, асуулт тавих, асууж мэдэх, асууж сурах, асууж авах. 2. мэддэг байх, хариуцдаг байх. "*Bu işi benden sorarlar.*" Энэ ажлыг би л мэддэг, надаас л асууцгаадаг.

sormak (II) *(-i)* хөхөх, сорох, шимэх.

soru *is.* асуулт. **~ işareti** асуултын тэмдэг.

sorumlu *s.* ve *is.* хариуцлагатай (хүн). **~lu tutmak** хариуцлага ноогдуулах, хариуцлага хүлээлгэх.

sorumluluk, -ğu *is.* хариуцлага, хариуцлагатай (байх).

sorumsuz *s.* хариуцлагагүй. "*Sorumsuz insanlar.*" Хариуцлагагүй хүмүүс.

sorun *is.* 1. асуудал, туйрвах асуудал, проблем. 2. *mec.* зовлон, шаналал.

sorunlu *s.* асуудалтай, туйрвах асуудалтай, проблемтэй.

sorunsuz *s.* асуудалгүй, туйрвах асуудалгүй, проблемгүй.

soruşturma *is.* шүүх, мөрдөх, мөрдөн байцаах, мөрдөн байцаалт, мөрдлөг.

soruşturmak *(-i, -e)* байцаах, мөрдөн байцаах, асуух, шалгах, судлах, сурвалжлах, асууж мэдэх.

sosls *is.* зайдас.

sosyal, -li *s.* нийгмийн, олон нийтийн. "*Sosyal sigorta.*" Нийгмийн даатгал. "*Sosyal yardım.*" Нийгмийн хангамж, тэтгэвэр тэтгэмж.

sosyalist *is. sos.* нийгэм журамтан, социализмыг баримтлагч, социалист.

sosyalizm *is. sos.* социализм, нийгэм журам.

sosyete *is.* язгууртны хүрээ, дээд зиндаа, язгууртны хүрээний хүмүүс, дээд язгууртан.

sosyetik, -ği *s.* язгууртны хүрээний, дээд язгууртны, ихэс ноёдын.

sosyolog *is.* нийгэм судлалч.

sosyoloji *is.* нийгэм судлал.

soy *is.* 1. омог, овог, отог, гэр бүл, гэр, төрөл төрөгсөд, садан төрөл. 2. удам, угсаа, үр угсаа, ач үр. 3. үүлдэр. 4. *s.* сурвалжит, язгууртай, сурв алжтай, угсаат, сайн үүлдрийн, сайн угсааны, үүлдэр сайтай.

soya *is. bot.* таримал буурцгана, шар буурцаг, таримал буурцаг.

soyaçekim *is.* удамшил, удам.

soyadı *is.* овог,овог нэр.

soyağacı *is.* угийн бичиг, гэрийн үеийн бичиг, овог төрлийн цэс.

soygun *is.* дээрэм, тонуул, тонох, дээрэмдэх.

soyguncu *s.* ve *is.* дээрэмчин, тонуулч.

soygunculuk, -ğu *is.* дээрэм, тонуул.

soylu *s. tar.* 1. сурвалжит, язгуурт, угсаат. 2. сурвалжит, язгууртай, сурвалжтай, угсаат, сайн үүлдрийн, сайн угсааны, үүлдэр сайтай.

soyluluk, -ğu *is.* язгуур, сурвалж, угсаа.

soymak, -ar *(-i)* 1. (арьсы нь) хуулах, өвчих, (хальсы нь) арилгах, хальслах. "*Patetes soymak.*" Төмс арилгах (хальслах). 2. хувцасыг нь тайлах, нүцэглэх, шалдлах. 3. дээрэмдэх, тонох, цөлмөх, цөлмөн авах. "*Genci yolda soymuşlar.*" Залууг замд дээрэмджээ.

soysuz *s.* 1. угсаа доройтсон, үүлдэр доройтсон, доожоогүй, дорой. 2. муу нэртэй, өөдгүй, шившигт, шившгийн.

soysuzlaşma *is.* доожоогүй болох, зэрэмдэг болох, угсаа доройтох, алдрах, доройтох, буурч мөхөх, үүлдэр доройтох, зэхийрэх, хувирч гутах, улирч муудах.

soysuzlaşmak *(nsz)* алдрах, доройтох, буурч мөхөх, угсаа доройтох, үүлдэр доройтох, хувирч гутах, улирч муудах.

soytarı *is.* 1. салбадай, алиалагч, алиа салбадай. 2. *mec.* муу зальтай хүн, зальтай этгээд, булхайчин, зальтай гайхал, мэхчин, гөнтэй хүн.

soytarılık, -ğı *is.* 1. алиа салбадайн ажил, алиа зан. 2. мэхлэх, залилах, булхай гаргах, гөн гаргах.

soyunmak *(nsz)* 1. хувцас тайлах, тайчих, нүцэглэх, шалдлах. 2. *(-e) mec.* (өөрийн чадв араа) харуулахыг хичээх, эхлэх. "*Şarkıcılığa soyundu.*" Дуучин болов. Дуулж эхлэв.

soyut *is. fel.* 1. хийсвэр, абстракт. "*Soyut sayı.*" Хийсвэр тоо. 2. *mec.* ойлгоход бэрх, хийсвэр, бодит байдлаас тасархай.

soyutlama *is. fel.* хийсвэрлэх.

soyutlamak *(-i) fel.* хийсвэрлэх.

söğüt *is. bot.* уд. **~ ağacı** удны мод. **salkım ~** унжгар уд.

sökmek *(-i)* 1. ханзлах, ханз татах, задлах, хөвөх. 2. задлах, задлан тавих, салгах, тайлах, ялгах. "*Makinayı sökmek.*" Машин задлах. 3. онгилох, малтаж гаргах, ухах, сугалах, суга татах, тас татах, хуу татах. 4. гатлах, давах, цаана нь гарах, гарах, арай чарай нэвтрэх, арай гэж гарах. "*Araba çamuru s kemedi.*" Машин шавар гаталж чадсангүй. 5. (бичгий нь) гаргах, ойлгох, ойлгож авах, мэдэж авах. 6. ховхлох, гаргах, гоожуулах. "*Balgam sökmek.*" Цэр ховхлох.

sökük, -ğü *is.* ve *s.* ханзалсан, ханз татсан, огло татсан, хүүлсэн, задалсан, хөвөрсөн, цоорхой.

sökülmek *(nsz)* 1. sökmek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *(-i) argo.* (ихэвчлэн мөнгийг) дургүй өгөх, дургүй зарцуулах.

sömestr *is.* хагас жил.

sömürge *is.* колони(орон), хараат улс. **~ yapmak** колоничлох.

sömürgeci *s.* 1 колоничлогч. 2. колоничлогчийн, колоничлогч, колоничлох.

sömürgecilik, -ği *is.* колоничлох, колоничлол.

sömürme *is.* мөлжих, мөлжих явдал.

sömürmek *(-i)* 1. мөлжих, шулах. 2. сорж уух. 3. залгих, ховдоглон идэх, гудрах.

sömürü *is.* мөлжих, мөлжих явдал, мөлжлөг.

sömürücü *is.* мөлжигч

söndürmek *(-i)* 1. (гал, гэрэл) унтраах, сөнөөх, бөхөөх. 2. хий гаргах. 3. (сэтгэл) номхруулах, намжуулах, намдаах, тайтгаруулах, дарах.

söndürücü *s.* 1. гал сөнөөгүүр. 2. *s.* гал сөнөөдөг, гал сөнөөх.

sönmek *(nsz)* 1. (гал, гэрэл) унтрах, сөнөх, бөхөх. 2. хий гарах. 3. (галт уул) сөнөх, идэвхгүй болох. 4. номхрох, намжих, намдах, тайтгарах, тайвшрах, дарагдах. 5. доройтох, буурах, сулрах, муудах.

sönük, -ğü *s.* ve *is.* 1. унтарсан, бөхсөн, сөнөсөн, хий нь гарсан. 2. бүдэг, бүүдгэр, сүүмгэр, сулхан, үхээнц, шалигүй, ялихгүй, ялимгүй. 3. *mec.* бий үгүй нь мэдэгдэхгүй, хүний анхааралд өртдөггүй.

sövgü *is.* хараал, хараалын үг, хараал зүхэл.

sövme *is.* 1. хараал, хараалын үг, хараал зүхэл. 2. *huk.* доромжлол, дайрсан хэрэг, басамжилсан үг.

sövmek *(-e)* хараах, хараал тавих, зүхэх, загнах, зэмлэх, үгээр дайрах, доромжлох.

söylemek *(-i, -e)* 1. хэлэх, ярих, гэх, илэрхийлэх, өгүүлэх. 2. хэлэх, санал хэлэх, санал дэвшүүлэх, санал оруулах. 3. хүсэх. 4. дуулах, уран унших, яруу унших, бичих, зохиох. "*Şarkı söylemek.*" Дуу дуулах. 5. хэлэх, хэл хүргэх.

söyleniş *is.* дуудлага, аялга, хэллэг.

söylenmek *(nsz)* 1. хэлэгдэх, яригдах, өгүүлэгдэх, дурдагдах. 2. загнах, шүүмжилж загнах, үглэх, янших, бөвтнөх, аман дотроо үглэх.

söylenti *is.* 1. домог, хууч үг, үлгэр домог. 2. цуу сураг, цуурхал, хов яриа, сураг, яриа, олны яриа.

söyletmek *(-i, -e)* 1. хэлүүлэх. 2. (бурууг нь) хүлээлгэх, (үнэний нь) хэлүүлэх.

söylev *is.* үг, хэлсэн үг, яриа.

s z *is.* 1. үг, үг хэлэх, хэлсэн үг. 2. үг. 3. цуу яриа, хов яриа, яриа, цуу сураг. 4. ам, ам хэл, үг, амлалт, хэлсэн ам. 5. (дууны)үг. **~ almak** 1) үг хэлэх эрх авах, үг хэлэх зөвшөөрөл авах, ярих. 2) ам авах, ам хэл авах, амлалт авах. 3) (эрэгтэйн тал эмэгтэйн талаас) гэрлэх зөвшөөрсөн хариу авах. **~ dinlemek** үг сонсох, үг дуулах. **~ geçirmek** нөлөөлөх, нөлөө үзүүлэх, үйлдэл үзүүлэх. **~ kesmek** сүй тавих. **~ vermek** амлах, ам гарах, ам алдах, ам өгөх. **~ünde durmak** амласандаа хүрэх, хэлсэн амандаа хүрэх, хэлсэндээ хүрэх, хэлсэн үгэндээ хүрэх. **~ünün eri olmak** хэлсэн үгэндээ эзэн болох.

sözbirliği *is.* санал нийлэх, нэг саналтай байх, санал нэгтэй байх, үг нэгдэх, үгсэх, үгээ ололцох.

sözcü *is.* 1. төлөөлөгч, тайлбарлагч. "*Basın*

s zcüsü." Хэвлэлийн төлөөлөгч. 2. илтгэгч.

sözcük, -ğü *is.* үг.

sözdizimi *is. gr.* өгүүлбэр зүй.

sözleşme *is.* хэлэлцээр, гэрээ, гэрээ бичиг.

sözleşmek *(nsz, -le)* хэлэлцэх, хэлэлцэж тохирох, хэлэлцэн тогтох, тохиролцох, болзох, хэлэлцэн тогтох, хэлцэх, тохирох.

sözlü *s.* 1. аман, амаар, амаар авах, амаар хэлсэн. "*Sözlü sınav.*" Аман шалгалт. 2. болзоотой. 3. *is.* ve *s.* хүргэн болох хүн, гэрлэх хүн, сүйлсэн хүүхэн, хадамтай хүүхэн, сүйт.

sözlük, -ğü *is.* толь бичиг.

sözlükbilgisi *is.* үгийн сангийн зүй (хэлний үгсийн бүрэлдэхүүнийг судлах ухаан).

sözlükbilimi *is.* үгийн сангийн зүй (хэлний үгсийн бүрэлдэхүүнийг судлах ухаан).

sözlükçü *is.* толийн зүйч, толь зохиогч.

sözlükçülük, -ğü *is.* толийн зүй (толь зохиох онол, практик).

spiker *is.* диктор, уншигч, радио нэвтрүүлэгч.

spor *is.* 1. биеийн тамир, спорт. 2. *s.* (хэрэглэхэд) эвтэй, эвтэйхэн, спортын. "*Spor ayakkabı.*" Өмсөхөд эвтэй гутал. Спортын гутал.

sporcu *is.* тамирчин, спортчин.

stadyum *is.* цэнгэлдэх хүрээлэн.

staj *is.* 1. дадлагажих хугацаа, дагалдан сурах хугацаа, дагалдан сурах, дадлагажих, дадлагажилт. 2. (ажилласан) хугацаа.

stajyer *is.* дагалдан сурагч, дадлагажигч.

stand *is.* 1. 2. үзмэрийн самбар, үзмэрийн тавиур.

standart, -dı *s.* 1. стандарт, (нэг) загвар, үлгэр, нэг хэв, нэг маяг. 2. *is.* стандарт, үндсэн хэмжээ.

statik, -ği *s.* 1. хөдөлгөөнгүй, өөрчлөлтгүй, нэг хэвийн, статик. 2. *is.* тогтол зүй, статик.

statü *is.* 1. нийгэм дэх байр суурь. 2. албан тушаал. 3. дүрэм, горим. 4. баримал, хөшөө.

steno *is.* таталган бичиг, стенографи.

stok *is.* нөөц, бэлтгэл. **~ etmek** нөөх, нөөцлөх, бэлтгэх, зэхэх, базаах, хураах, хуримтлуулах.

strateji *is.* 1. зорилгодоо хүрэх зам. 2. стратеги, дайныг удирдах чадвар, дайтах ухаан. 2. нийгмийн ба улс төрийн тэмцлийг удирдах чадвар.

stüdyo *is.* 1. (урлагийн) сургууль, танхим. 2. студи, (зураачийн) танхим. 3. төлестуди.

su, -yu *is.* 1. ус. "*Tatlı su.*" Цэнгэг ус. 2. ус (гол, нуур, тэнгис зэрэг усан гадаргуу). 3. шүүс. "*Meyve suyu.*" Жимсний шүүс. 4. зүрхэн охь, эссенци. 5. шөл, усан шөл. **~ almak** 1) ус орох, ус нэвтрүүлэх, ус нэвтрэх. "*Ayakkabılarım su alıyor.*" Миний гутал ус нэвтрүүлээд байна. 2) *den.* (завь, усан онгоцонд) ус нэвтрэх, ус нэвтэрч орох, ус орох, нэвчих, норох. 3) *den.* (усан онгоц) ундны ус авах. **~ basmak** ус авах, усанд автах, усанд авахуулах. **~ gibi akmak** 1) цаг хугацаа ус шиг урсах, хурдан өнгөрөх. 2) (хоол унд, мөнгө) элбэг дэлбэгээр орж ирэх. **~ toplamak** цэвүүүсрэх, ус гүйх.

sual *is.* асуулт. **~ etmek** асуух, асуулт тавих.

sualtı *is.* усан дорх, усны ёроол.

suaygırı *is. zool.* усны үхэр, армана (Африкийн туурайт том амьтан).

subay *is.* офицер.

subaylık, -ğı *is.* офицерийн үүрэг, офицер цол.

subilimci *is.* ус судлалч, гидрологич.

subilimi *is.* ус судлал, гидрологи.

sucu *is.* усчин, ус зөөгч.

sucuk, -ğu *is.* хиам. **~ gibi olmak** нэвт норох, усан хулгана болох.

suç *is.* 1. буруу, ял, гэм, алдал, алдаа, эндэл. 2. буруу хэрэг, гэмт хэрэг, зэм, ял, ялт хэрэг. **~ işlemek** гэмт хэрэг хийх, ялт хэрэг хийх.

suçiçeği *is. tıp.* салхин цэцэг, чонын хөрв өс (өвчин).

suçlama *is.* буруушаал, зэмлэл. **~lar yapmak** буруушаах, зэмлэх, ял тохох.

suçlamak *(-i, -le)* буруушаах, зэмлэх.

suçlanmak *(nsz, -le)* яллагдах, шийтгэгдэх, буруушаагдах.

suçlu *is.* ve *s.* 1. гэмт хэрэгтэн, ялтан, хэрэгтэн. 2. буруутай, буруу, гэмт этгээд, зэмт хүн.

suçluluk, -ğu *is.* 1. буруутай (байх), гэм буруу, гэм зэм. 2. ял, ялт хэрэг, ялт хэрэг үйлдэх явдал, гэмт хэрэг.

suçluluk duygusu *is. psikol.* буруугаа мэдэх, ухаарах, гэмших.

suçüstü *zf.* хэрэг хийж байхад, хэрэг хийж байгаад. **~ yakalamak** хэрэг хийж байхад нь барих. **~ yakalanmak** хэрэг хийж байгаад баригдах.

suflör *is. tiy.* сануулагч.

sugeçirmez *s.* ус нэвтрэхгүй, ус даах.

suiistimal, -li *is.* хортой ашиглах, зүй бус ашиглах, ёсон бус эдлэх, хэтрүүлэн эдлэх, буруу ашиглах. **~ etmek** хортой ашиглах, зүй бус ашиглах, ёсон бус эдлэх, хэтрүүлэн эдлэх, буруу ашиглах.

suikast *is.* 1. халдах, халдлага, хорлохыг оролдох, хөнөөхийг завдах. 2. захиалгат аллага.

suizan *is.* муу санаа, хар санах, муу санах. **~da bulunmak** хардах, сэжиглэх, хар санах.

sukamışı *is. bot.* усны зэгс.

sulama *is.* услах, услалт, усжуулах, усжуулалт.

sulamak *(-i)* 1. (хөрс, ургамал) услах, усжуулах. 2. (амьтан) услах, ус өгөх.

sulandırmak *(-i)* 1. услуулах, ус өгүүлэх. 2. шингэлэх, шингэрүүлэх, ус холих.

sulanmak *(nsz)* 1. усархаг болох, услагдах. 2. шингэрэх. 3. норох, услагдах, чийгтэх, чийг

авах, дэвтэх. 4. нулимс гарах, нулимс гоожих. 5. *(-e) argo.* дур татагдах, хорхойтох, шүлсээ гоожуулах, дуртай байгаагаа илэрхийлэх. 6. *argo.* ээрэх, ороцолдох, хоргоох.

sulh *is.* энх тайван, найрамдал. **~ sözleşmesi** энх тайвны хэлэлцээ. **~ yapmak** найрамдал байгуулах.

sultan *is. tar.* 1. султан, хаан. 2. хатан хаан, гүнж, агь.

sulu *s.* 1. усан, устай. 2. шүүстэй, шимтэй, шүүслэг. "*Sulu limon.*" Шүүслэг нимбэг. 3. шингэрүүлсэн, шингэлсэн, шингэн, усавхи, ус хольсон, усан. 4. *s.* ve *is. mec.* горимгүй, нүүргүй, ичих нүүргүй, залхуутай, хаширтай, улигт, салж өгдөггүй, наалдамхай.

suluboya *is.* усан будаг.

suna *is. zool.* эр нугас.

suni *s.* 1. хиймэл, зохиомол. 2. *mec.* хуурамч, худал.

sunmak *(-i, -e)* барих, өргөн барих, гардуулах, олгох. "*Bu kitabı size sunmak istiyorum.*" Энэхүү номыг би танд өргөн барихыг хүсч байна.

sunta *is.* шахмал хавтан (модон).

sunu *is.* 1. өргөл, барьц. 2. нийлүүлэлт.

sunucu *is.* (радио телевизийн шоуны) хөтлөгч.

sunuş *is.* 1. илтгэмж, илтгэл, өргөх бичиг, рапорт. 2. өмнөх үг.

sur (I) *is.* хэрэмийн туурга, хэрэм, цайзын хана.

sur (II) *is. hlk.* хувь заяа, хувь зохиол, тавилан, үйл, хувь.

surat *is.* 1. царай, нүүр. 2. дургүйцсэн царай, чамласан царай, барайсан царай, хөмсөг зангидах, хүйтэн царай. **~ asmak** барайх, манарах, бүүдийх, гонсойх, гомдож гонсойх, хөмсөг зангидах, хөмсөг атируулах, царайгаа барайлгах. **~ etmek** хошуугаа цорвойлгох, гомдож гонсойх, гоморхох, дүнсийх.

suratsız *s.* 1. барайсан царайтай, муухай царайлсан. 2. царай муутай, муухай. 3. муухай ааштай, ааш муутай, шазруун, ширүүн.

sure *is.* Кураан судрын бүлэг.

suret *is.* 1. хэлбэр, хэв, дүрс, галбир, байдал, төрх. 2. хэлбэр, маяг, янз. 3. хуулбар, бичгийн хуулбар, зургийн хуулбар. 4. *hlk.* зураг.

susam *is. bot.* гүнжид.

susamak *(nsz)* 1. цангах, ундаасах, ангах. 2. *mec.* хүслэн болох, шунал болох, эгээрэл хүсэл болох, эрмэлзэх.

suskun *s.* 1. дуугүй, үг цөөнтэй. 2. *zf.* чив чимээгүй, таг чиг, нам гүм, чимээ аниргүй, дугай, үг дуугүй, чимээгүйхэн.

suskunluk, -ğu *is.* 1. дуугүй байх. 2. анир чимээгүй байх, чимээгүй байх.

susmak, -ar *(nsz)* 1. дуугүй байх, дуугаа хураах, ярихаа болих. 2. анир чимээгүй байх, нам гүм байх, чимээгүй болох.

susturmak *(-i)* 1. дуугүй болгох, ярихыг нь болиулах, чимээгүй болгох. 2. ам таглах, ам бөглөх, гартаах, үгээр давах, амыг нь таглах, амыг нь хаах.

susturucu *s.* 1. дуугүй болгох, дугай болгох, чимээгүй болгох. 2. *is.* чимээ намхруулагч, чимээ дарагч.

susuz *s.* 1. усгүй. 2. шүүсгүй, шимгүй. 3. хуурай, хатсан, гантай. 4. ангасан, цангасан, ундаассан.

susuzluk, -ğu *is.* 1. усгүйдэл, хуурайшил, ган. 2. цангаа, ангаа, амны цангаа, амны ангаа, цангах, ангах, ундаасах.

sutyen *is.* хөхний даруулга.

suvare *is.* үдэшлэг, үдшийн наадам.

süet *is.* илэг.

sükunet *is.* амгалан байдал, тайван байдал, амгалан тайван, амар заяа, нам гүм.

sükut *is.* дугай байх, дуугүй байх, нам гүм байдал, нам гүм байх, анир чимээгүй, чимээгүй байх. **~u bozmak** дугай байхад эхэлэн ярих.

sülale *is.* угсаа, үр ач, үе, язгуур, гарал.

sülfat *is. kim.* хүхэр хүчлийн давснууд, сульфат.

sülfür *is. kim.* хүхэр.

sülük, -ğü *is. zool.* хануур хорхой, цус сорох хорхой (анагаах ухаанд хэрэглэх).

sülün *is. zool.* гургуул шувуу.

sümbül *is. bot.* хэлгий цэцэг.

sümkürmek *(nsz)* нус нийх.

sümük, -ğü *is.* нус, залхаг, салс, зунгаг.

sümüklüböcek *is. zool.* эмгэн хумс, хорхойнцог, дун хорхой.

sünger *is. zool.* далайн хөвөн, губк, сархинцаг.

sünnet *is.* 1. Мусульманчуудын заншил зуршил. 2. тайрах зан үйл, оттлох ёслол.

süpürge *is.* 1. шүүр. 2. тоос сорогч.

süpürmek *(-i)* 1. шүүрдэх, хамах, тоос сорох. 2. *mec.* гаргаж хаях, гаргах, хөөх, хөөж гаргах. 3. *mec.* дуусгах, хэрэглэж дуусгах.

sürahi *is.* галуун хүзүүт усны лонх, бутан.

sürat, -ti *is.* хурд. **~ini arttırmak** хурдаа нэмэх, хурдлах.

sürdürmek *(-i)* 1. түрхүүлэх, нялуулах. 2. цааш нь үргэлжлүүлэх, үргэлжлүүлэх, – саар байх, сунгах, уртасгах, хугацаа сунгах. "*Kitabını okumayı sürdürüyordu.*" Номоо уншсаар байлаа.

süre *is.* хугацаа, үе, мөчлөг, цаг.

süreç *is.* явц, ажиллагаа, хөгжлийн явц.

süreğen *s.* 1. ужиг, ужсан, байнгын, сунжирсан. 2. *tıp.* архаг, ужиг, хуучин, ужсан, удааширсан. "*Süreğen bir hastalık.*" Архаг өвчин, ужиг өвчин.

sürekli *s.* урт, удаан, үргэлжлэх, удаан хугацааны, өнө удаан, тасралтгүй, үргэлжилсэн, байнгын, байнга, үргэлжийн.

süreklilik, -ği *is.* үргэлжлэл, үргэлжлэх хугацаа, хугацаа, урт, удаан түргэн, урт богино.

süreli *s.* үе үе болох, давтагдах, үе дараалан гарах, дараалалт.

sürerlik, -ği *is.* удаан түргэн, урт богино.

süresiz *s.* хугацаагүй, болзоогүй.

sürgün *is.* 1. цөлөгдсөн хүн, хөөгдсөн хүн, цөлөгдөгч. 2. цөллөг. 3. шинэ соёо, найлзуур, мөчир. 4. гүйлгэх, гүйлгээ, дотор аягүйтэх, чацга алдах, улаан суулга, цусан гүйлгээ өвчин, жүсэр. **~e göndermek** цөлөх, нутаг заах.

sürme (I) *is.* 1. sürmek үйлийн нэр. 2. дэгээ, оньс, чагт, хөшүүр, түгжээ, тээг. 3. шургуулга. 4. *s.* автдаг, гүйдэг, сугардаг. "*Sürme kapı.*" Гүйдэг хаалга.

sürme (II) 1. нүдний харандаа, нүд будах будаг. 2. харуу, харуутах, хар түрүү, харанцаг(тарианы өвчин).

sürmek *(-i, -e)* 1. жолоодох. 2. туух, хариулах. "*Koyunları sürmek.*" Хонь хариулах. 3. хүрэх, хүргэх. "*Elini oraya sürmeyin.*" Битгий тэнд гараа хүргээрэй. 4. цөлөх, нутаг заах. 5. түрхэх, нялах. "*Boya sürmek.*" Будаг түрхэх./Будах. 6. хуурамч мөнгө хийх. 7. зах зээлд гаргах, зах зээлд нийлүүлэх. "*Kışlık elbiseleri piyasaya sürdüler.*" Өвлийн хувцаснуудыг зах зээлд нийлүүллээ. 8. (ямар нэг байдалд) байх, амьдрах. "*Dört duvar arasında bir memur hayat sürüyordu.*" Дөрвөн хананы дунд төрийн албан хаагч хийж байв. 9. *(-i)* газар хагалах. 10. *(nsz)* үргэлжлэх. "*Fırtına üç gün sürdü.*" Шуурга гурван хоног үргэлжлэв. 11. *(nsz)* хугацаа өнгөрөх. "*Çok sürmez, her şey güzel olur.*" Тун удахгүй бүх юм сайхан болно. 12. *(nsz)* цаг авах, цаг алдах. "*Bu iş iki saat sürer.*" Энэ ажил хоёр цаг авна.

sürpriz *is.* гэнэтийн сонин, санамсаргүй явдал, гэнэтийн бэлэг.

sürtmek *(-i, -e)* 1. үрэх, зүлгэх. 2. хүргэх, шүргэх, хүрэх. 3. *(nsz) tkz.* тэнэх, хэсэх, хэрэх.

sürtük, -ğü *is.* 1. хэсүүлч, тэнэмэл (эмэгтэй). 2. янхан.

sürtünmek *(nsz)* 1. шүргэх, хүрэх. 2. *mec.* хэрүүл гуйх, хэрүүл өдөх, хэрүүл эрэх.

sürü *is.* 1. сүрэг. 2. бөөн, баахан.

sürücü *is.* 1. (мал) туугч, тууварчин. 2. жолоодогч, жолооч.

sürücülük, -ğü *is.* жолооч, жолоочийн ажил.

sürüklemek *(-i)* 1. чирэх, түлхэх, татах. "*At onu hayli sürükledi.*" Морь түүнийг нилээд чирэв. 2. урсах, урсгах. "*Nehir dalları sürükledi.*" Мөчир голд урсав. 3. *mec.* чирч авчрах, чирч оруулах. "*Niye onu sürükleyip getirdin ki?*" Яах гэж түүнийг чирч авчирсан юм бэ дээ чи? 4. *(-i, -e) mec.* (муу байдалд) татах, татан оруулах, хавчиж оруулах. 5. *mec.* татах, улайрах, салахын аргагүй болгох.

sürükleyici *s.* сэтгэл татсан, сонирхол татсан, сонирхолтой.

sürüm *is.* 1. борлуулах, худалдөх, борлуулалт, худалдаа. "*Sürüm pazarı.*" Борлуулах зах зээл. 2. эргэлт, гүйлгээ. "*Bu para sürümden kaldırıldı.*" Энэ мөнгө гүйлгээнээс гарсан.

sürümek *(-i)* 1. татах, чангаах, чирэх. 2. чирэх. "*Eteğini sürüklemek.*" Хормойгоо чирэх. 3. чирч явах, авч явах, дагуулж явах. 4. үргэлжлэх.

süründürmek *(-i)* 1. мөлхүүлэх. 2. *mec.* зовоох, гачигдалд хүргэх.

sürüngen *is. zool.* хэвлээр явагчид, мөлхөө амьтад, гүвгэнэгчид.

sürünmek *(nsz)* 1. мөлхөх, гулгаж явах, хэвлээр явах. 2. *(-i)* түрхэх, нялах, бялах. "*Bir şişe parfümü süründüm.*" Би, нэг шил үнэртэй ус түрхлээ. 3. шүргэх, хүрэх, дөнгөж хүрэлцэх, аяархан хүрэх. "*Boyaya sürünmek.*" Будагт хүрэх. 4. чирэгдэх, чирүүлэх, чирэгдэн явах. 5. *mec.* улжих, дөнгөж амьдрах, амь улжих, өл залгаж амьдрах, дөнгөж дангаж суух, ядаж аж төрөх. "*Yarı tok sürünmek.*" Ядаж аж төрөх.

süs *is.* 1. чимэх, чимэглэх, гоёх. 2. засал, чимэг засал, тохижол, гоёл. 3. гоёл, гоёлын хувцас, чимэглэл, угалз, хээ, хээ угалз.

süslemek *(-i)* 1. гоёх, чимэх, гоё хувцаслуулах, гоюулах, дэгжин хувцаслуулах. 2. чимэх, чимэглэх.

süslenmek *(nsz)* 1. гоёх, гангалах, гоё хувцаслах, дэгжин хувцаслах. 2. чимэгдэх, чимэглэгдэх.

süslü *s.* 1. чимсэн, чимэглэсэн, гоёсон, гангалсан, гоё хувцасласан, гоё, ганган, гангалсан, дэгжин хувцасласан. 2. чимэх дуртай, гоёх дуртай, гангалах дуртай. "*Süslü bir kadın.*" Гангалах дуртай эмэгтэй.

süt *is.* 1. сүү. 2. *bot.* сүү, сүүхэн. 3. (загасны) цагаан, нялга, эөр.

sütçü *is.* сүү худалдагч.

sütdişi *is.* унаган шүд, сүүн шүд.

sütkardeş *is.* сүүний ах дүүс (нэг ээжийн сүүг хөхсөн).

sütlâç, -cı *is.* сүүтэй чихэртэй будаа.

sütlü *s.* 1. сүүтэй. "*Sütlü kap.*" Сүүтэй сав. 2. саалийн, сүүтэй. "*Sütlü inek.*" Саалийн үнээ.

sütun *is.* 1. *mim.* багана. 2. үе, зурвас (сонин, сэтгүүл, номны).

süvari *is.* морин цэрэг.

süveter *is.* битүү захтай цамц.

süzgeç, -ci *is.* шүүр, шүүлтүүр.

süzgün *s.* үлбэгэр, ядрангуй.

süzme *s.* шүүсэн, шүүж гаргасан. "*Süzme bal.*" Шүүсэн зөгийн бал.

süzmek *(-i)* 1. шүүх, шүүж тунгаах. 2. ширтэх, толгойноос хөл хүртэл харах, шинжих. 3. талмайрч харах.

süzülmek *(nsz)* 1. шүүгдэх. 2. (шувуу) халин нисэх. 3. урсах. "*Gözlerinden yaşlar süzüldü.*" Нүднээс нь нулимс урсав. 4. ихэд турах, яс арьс болох. 5. нүд талмайрах. 6. гунхалзан алхах.

Ş

ş, Ş Түрк цагаан толгойн хорин гурав дахь үсэг.

şad *s.* цэнгэлтэй, зугаатай, баяртай, баяр баясгалантай, баясгалантай, жаргалтай.

şafak, -ğı *is.* үүр, үүр гийх, үүр цайх, гэгээ. **~ sökmek** үүр цайх, үүр гийх, үүр гэгээрэх, гэгээ орох, үүр хаяарах, үүр хяраалах.

şaft *is.* тэнхлэг, гол, бул.

şah (I) *is.* 1. *tar.* хаан.(Ираны, Афганы) 2. шатрын ноён, шаг.

şah (II) морь цоройх, морь цоройсон байдал. **~a kakmak** морь цоройж зогсох, цамнах.

şahadet *is.* 1. гэрч, гэрч баримт, гэрч нотолгоо, нотолгоо, өгүүлсэн зүйл, гэрчлэл, гэрчлэх, нотлох. 2. *is.* ариун үйлийн төлөө, шашин шүтлэгийн төлөө тэмцэж байгаад амь үрэгдэх.

şahadet parmağı *is.* долоовор хуруу.

şahane *is. esk.* 1. хааны, хаант засгийн, хаант. 2. *mec.* тансаг, эрхэм сайхан, гойд сайн, сайхан, гоё, их сайхан, үзэсгэлэнтэй, гайхуулам, сүр жавхлантай.

şahap, -bı *is.* солир, од харвах, нисэх од, харв ах од, харвах солир.

şahdamarı *is.* аорт, гол судас, улаан гол.

şaheser *is.* эрхэм дээж, гарамгай бүтээл, сод бүтээл. "*Herkes bu resmin bir şaheser olduğuna kaniydi.*" Бүгд энэ зургийг сод бүтээл мөн гэж үзэж байлаа.

şahıs, -hsı *is.* хүн, биө, биө хүн. "*Şahsı kimliği.*" Биөийн үнэмлэх.

şahin *is. zool.* начин, шонхор.

şahit, -di *is.* 1. гэрч, нүдээр үзсэн хүн, нүдээр харсан хүн. "*Bu olay gerçekten olmuş olaydır şahidi var.*" Энэ үнэхээр болсон явдал нүдээр үзсэн хүн байгаа. 2. *is. huk.* гэрч, гэрчийн этгээд. **~ olmak** гэрч болох, нүдээр үзэх, нүдээр харах.

şahitli *s.* гэрчтэй.

şahitlik, -ği *is.* гэрч, гэрч баримт, гэрч нотолгоо, нотолгоо, өгүүлсэн зүйл, гэрчлэл, гэрчлэх, нотлох. **~ etmek** гэрчлэх, гэрч болох, өчиг өгөх, мэдүүлэг өгөх.

şahitsiz *s.* гэрчгүй.

şahlanmak *(nsz)* 1. (морь) цоройх, цамнах. 2. *mec.* биеэ барихгүй байх, омог нь бадрах, омог нь шатах, хөөрөх, дээлэндээ багтахгүй болох, тэвчээр алдах, уур нь оволзох. 3. *mec.* урам орох, зоригжих, гялалзах, гэрэлтэх.

şahmerdan *is.* балт, лантуу, том алх, өлгүүр, балбуур, аварга лантуу.

şahsen *zf.* 1. нүүрээрээ, биеэрээ, өөрөө. "*Şahsen işitmedim.*" Би өөрөө сонсоогүй л дээ. 2. зүсээр нь, холоос. "*Onu şahsen tanırım, ahbaplığımız yoktur.*" Би түүнийг зүс танихаас цаашгүй.

şahsî *s.* амины, хувийн, өөрийн, тухайн хүний, тус бүрийн. "*Şahsî düşüncem.*" Миний хувийн бодол.

şahsiyet *zm.* 1. хувийн онцлог, хувийн онцлог шинж, өөрийн онцлог, тус бүрийн онцлог (салангид, бодьгал) . 2. биө, хүн, бие хүн, чухал хүн, нэр хүндтэй хувь хүн.

şaibe *is.* 1. хир, буртаг, толбо, цоохор. 2. өө, өө сэв, гэмтэл, алдаа дутагдал, дутагдал, доголдол.

şair *is.* яруу найрагч, шүлэгч.

şairlik, -ği *is.* яруу найрагч (байх), шүлэгч (байх).

şaka *is.* шог, даажин, тоглоом, наадам, инээдэм наадам, инээдтэй юм, хошин үг. **~ bir yana** инээдэм наадмыг орхиж. **~etmek** тоглох, даажигнах, наадам хийх. **~ya vurmak** тоглоом болгох, тоглоом болгон өнгөрөөх. **~ yapmak** наадам болгож хийх, тоглож хийх, тоглоод хийх, тоглоом хийх.

şakacı *is.* шогч хүн, тоглоомч хүн, хошинч хүн, алиа хошин хүн, шогч хүн

şakadan *zf.* тоглоом болгож, тоглож, тоглоод, наадам болгож. "*Şakadan darılır gibi yaptı.*" Тоглож гомдсон дүр үзүүллээ.

şakak, -ğı *is.* чамархай, санчиг. **~ları ağarmak** санчгийн үс бууралтах, үс цагаарах, цайрах.

şakalaşmak *(nsz, -le)* тоглоом шоглоом хийцгээх, тоглоом хийцгээх, хошигнолцох.

şakasız *s.* тоглоомгүй, төлөв төв, үнэхээр.

şakayık *is. bot.* цээнэ цэцэг.

şakımak *(nsz)* 1. донгодох, жиргэх, шагших, шулганах. 2. (шүлэг, дуу)унших, дуулах.

şakırdamak *(nsz)* шаржигнах, шаржигнуулах, таржигнах, таржигнуулах.

şaki *is.* дээрэмч, дээрэмчин, тонуулчин.

şakirt, -di *is.* шавь, суралцагч, сурагч, дагалдан сурагч.

şakketmek *(-i)* цуулах, ярах, хагалах, хага цохих, цуу татах, бутлах.

şaklaban *s.* 1. алиа, хошин, марзганагч (хүн). 2. салбадай, алиа салбадай.

şaklatmak *(-i)* тас тас хийлгэх, тас няс хийлгэх, түс хийлгэх, пад пад хийлгэх.

şakrak *s.* 1. (дуу чимээний хувьд) баяртай, баяр хөөртэй, хөгжилтэй, баясгалантай, цэнгэлтэй, зугаатай. "*Şakrak bir kahkaha.*" Баяр хөөртэй инээд. 2. хөгжилтэй, сэргэлэн, амьдрал дүүрэн, баясгалантай, наргиантай, цовоо, золбоотой(хүн). "*Şakrak bir kız.*" Хөгжилтэй охин.

şakrakkuşu *is. zool.* зана(шувуу).

şakul, -lü *is. fiz. esk.* эгц хажуу.

şal *is.* 1. кашимөр даавуу. 2. их алчуур, шаль, нөмөрдөг алчуур.

şalgam *is. bot.* сармаг, лууван.

şalter *is.* унтраалга, цахилгаан гүйдэл таслагч.

şalvar *is.* шалбуур өмд, шарваар өмд.

şaman *is.* бөө, зайран.

şamandıra *is.* 1. *den.* усны болгоомжлох тэмдэг, хөвүүр тэмдэг, бакен. 2. дэн, дэнгийн толой, дэнгийн гол, галлуур.

Şamanlık, -ğı *z. is.* Бөөгийн мөргөл, бөөгийн шашин.

şamar *is.* алгадах. **~ atmak (veya indirmek)** алгадах. "*Ahmet onun omzuna kuvvetli bir şamar indirdi.*" Ахмет түүний мөрлүү хүчтэйхэн алгадлаа.

şamarlamak *(-i)* алгадах.

şamata *is.* шуугиан, шаагиан, чимээ, анир, дуу шуу, үймээн шуугиан, бужигнаан, хашгараан. **~ etmek** шуугих, шаагих, дуу шуу болох, чимээлэх, бужигнах, хашгарах.

şamdan *is.* лааны суурь, лааны тосгуур, лааны баг тавиур.

şamfıstığı *is. bk.* antepfıstığı.

şampanya *is.* шампан дарс.

şampiyon *is.* ve *s.* аварга, түрүүлсэн хүн.

şampiyona *is.* 1. аварга булаалцах тэмцээн, аварга шалгаруулах тэмцээн. 2. тэргүүн байр, түрүүлэх, аварга.

şampiyonluk, -ğu *is.* тэргүүн байр, түрүүлэх, аварга. **~u kaybetmek** тэргүүн байраа алдах.

şampuan *is.* толгой угаах шингэн саван, шампунь.

şan (I) *is.* 1. алдар, алдар цуу, алдар нэр, нэр алдар, нэр, цуу, нэр хүнд. 2. эрхэм зэрэг, чанар чансаа, дориун, сайн нэр алдар.

şan (II) *is. müz.* дуулах, дуулал, дуу.

şangırdamak *(nsz)* ханхир жингэр дуугарах, жингэнэх, хангинах.

şangırtı *is.* дуугарах, хангинах, жингэнэх, хангинах чимээ, жингэнэх дуу.

şanlı *s.* 1. алдарт, алдар цуутай, алдартай, цуутай, алдар цуутай. гялалзсан, гайхуулам, гоц. 2. аугаа, аугаа их. 3. хүндэт, эрхэм, эрхэмсэг, хүндтэй, хүндэт, нанс.

şans *is.* 1. хувь заяа, тавилан, төөрөг, хувь зохиол. 2. аз, зол, аз хийморь, аз завшаан. 3. боломж, магадын хувь, магадлал. **~ tanımak** боломж өгөх, боломж олгох. **~ın açık olsun** чамд аз дайрах болтугай, азтай байх болтугай. "*Şansı ona güldü.*" Түүний аз дайрчээ. "*Şansım yok.*" Миний аз харьжээ.

şanslı *s.* азтай, золтой, хийморьтой, зол завшаантай, жавшаантай, урагштай, амжилттай.

şansölye *is.* (Австри, Германы) төрийн тэргүүн, өрөнхий сайд.

şanssız *s.* хувьгүй, заяа муутай, азгүй, золгүй, зол муутай, заяагүй, урагшгүй, бүтэлгүй.

şanssızlık, -ğı *is.* азгүй явдал, бүтэмжгүй хэрэг, азгүй байх, хохь, амжилтгүй болох, урагшгүй явдал, хийморь доройтох, бүтэлгүй байдал, гай, үйл, тотгор.

şantaj *is.* илчлэхээр айлгах. **~ yapmak** илчлэхээр айлгах.

şantajcı *is.* илчлэхээр айлгагч.

şantiye *is.* барилгын талбар.

şantör *is.* эрэгтэй дуучин.

şantöz *is.* эмэгтэй дуучин.

şap *is. kim.* цөр (янз бүрийн хос давсны нэр).

şaphane *is.* цөр гардаг газар, цөрний үйлдвэр.

şapırdamak *(nsz)* тамшаах, шов шов хийлгэх, шов гэтэл үнсэх, шовхийх.

şapırdatmak *(-i)* тамшаах, шов шов хийлгэх, шовхийлгэх.

şapka *is.* 1. малгай, бүрх, эсгий малгай. 2. *gr.* () үсгийн малгай.

şapkacı *is.* малгай хийдэг хүн, малгай худалддаг хүн.

şaplamak (I) *(nsz)* шов шов хийлгэх, алгадах, цохих, гуядах, пад пад хийлгэх, тав тов хийлгэх.

şaplamak (II) *(-i)* цөртэй усаар услах, цөртэй усаар чийглэх.

şaprak, -ğı *is.* гөлөм, тохом, хэжим.

şapşal *s.* 1. мангардуу, тэнэгдүү, эргүү. 2. салан, балиар, бохир, цэвэрч бус хүн. 3. сул болсон, холхисон, хэлхэгэр (хувцас).

şarampol, -lü *is.* замын хажуу дахь суваг.

şarap, -bı *is.* дарс, сархад.

şarapçı *is.* дарсч, сархад нэрэгч.

şarapnel *is.* тэсэрдэг сум.

şarbon *is. tıp.* боом, боом өвчин.

şarıldamak *(nsz)* хоржигнох, шоржигнох, хор хор хийх, шор шор гэх, жир жир урсах. "*Dere şarıldıyor.*" Горхи хоржигнож байна.

şarıltı *is.* шоржигноо, хоржигноо, хоржигнох дуу, шоржигнох дуу. "*Derenin şarıltısı buradan duyuluyor.*" Горхины хоржигноо эндээс сонсогдож байна.

şarj *is. fiz.* цэнэг, цэнэглэх. **~ etmek** цэнэглэх, зай хураалгах.

şarjör *is.* бууны хүхээ (автомат бууны, шүршдэг бууны).

şark *is. esk.* дорно, дорно зүг, дорнод, зүүн, зүүн зүг.

şarkı *is.* дуу, дуулал. **~ söylemek** дуулах, дуу дуулах.

şarkıcı *is.* дууч, дуулаач, дуучин.

şarkıcılık, -ğı *is.* дуучин, дуулаач.

şarkiyat *is. esk.* дорно дахины судлал.

şarkiyatçı *is.* дорно дахины судлагч.

şarküteri *is.* хиамны мухлаг, хиамын зүйл худалддаг дэлгүүр.

şarlatan *is.* мэхч, хуурагч, луйварчин.

şart *is.* болзол, нөхцөл. **~ koşmak** (veya

koymak) болзох, болзол тавих, нөхцөл тавих, болзол тогтоох. **~ olmak** зайлшгүй болох, зохих, ёстой байх. "*Bunu yapmak şart oldu.*" Үүнийг хийхээс зайлшгүй боллоо.

şartlandırmak *(-i)* бэлтгэсэн байх, нөхцөлдүүлэх.

şartlaşmak *(nsz, -le)* болзох, болзоолох, болзож тогтох, зөвшөөрөлцөх, хэлэлцэн тогтох.

şartlı *s.* болзолт, болзолтой, гэрээний, гэрээнд дурдсан, хэлэлцэн тогтсон, хэлэлцсэн.

şartname *is.* гэрээ бичиг, бичсэн болзол, худалдаа арилжааны нөхцөл(мөн түрээсийн).

şartsız *s.* болзолгүй, болзол тавиагүй, үг дуугүй, хэлэлцээнгүй, яриагүй, болзлоор хязгаарлагдаагүй.

şaşakalmak *(-e)* гайхаж хоцрох, нүдээ бүлтийлгэх, нүд нь орой дээрээ гарах, бэгтрэх, зог тусах, зог хийх.

şaşı *s.* 1. хялар. "*Şaşı gözler.*" Хялар нүд. 2. хялар, хялайн. "*Şaşı bakmak.*" Хялар харах./Хялайн харах.

şaşılaşmak *(-i)* хялар харах, хялар байх, хялар болох, хялайх.

şaşılmak *(nsz, -e)* гайхаш төрүүлэх, гайхшралд хүргэх, гайхшруулах.

şaşırmak *(-i)* 1. гайхаш болох, гайхаш тасрах, учраа олохоо болих, яах учраа үл олох, гайхах, гайхшрах, сандрах, мэгдэх, самгардах, тулгамдах. "*Söyleyeceğini şaşırmak.*" Юу хэлэх учраа олохгүй сандрах./Хэлэх үгээ тулгамдаад хэлж чадахгүй байх. 2. будлих, самуурах, төөрөх, зүгээ алдах, андуурах, эндүүрэх, эндүүрэн ташаарах.

şaşırtıcı *s.* гайхалтай, гайхмаар, үнэхээр гайхмаар, мэл гайхмаар, гайхам. "*Biraz çaba harcasaydı şaşırtıcı bir sonuç verebilirdi.*" Бага зэрэг чармайсан бол гайхалтай үр дүн өгч болхоор байсан.

şaşırtmaca *is.* төвөгтэй бодлого, ухааны сорилт.

şaşırtmak *(-i)* 1. гайхахад хүргэх, гайхуулах, хиртхийн цочоох, цочирдон гайхуулах, цочирдуулах, хачирхуулах. "*Aklına geleni yapar, anî kararlarla herkesi şaşırtırdı.*" Санаандаа орсон бүгдийг хийж, гэнэтийн шийдвэр гарган хүн болгоныг гайхахад хүргэдэг байлаа. 2. самууруулах, самгардуулах, төөрөгдөлд оруулах, будлиулах, алдуулах, толгойг нь эргүүлэх, эндүүрүүлэх, төөрөгдүүлэх, тээнэгэлзүүлэх, эргэлзүүлэх, учры нь алдуулах, замы нь алдуулах, будлианы нь хутгах. 3. (ургаман) шилжүүлж суулгах, урслэгчийг шилжүүлж суулгах. 4. *(nsz)* гайхшрах, гайхаш тасрах, гайхаш барагдах.

şaşkın *s.* 1. сандарсан, мэгдсэн, мэгдэнги, сандранги, цөхөрсөн, гайхширсан, гайхсан, будилсан, учраа мэдэхээ больсон, самуурсан. 2. донгио, ухаан муутай, мангуу, алмай амьтан, тэнэг, алмайрагч. **~a dönmek** сандрах, мэгдэх, самгардах, өөрийн(ухаангүй) мэдэлгүй болох.

şaşkınlaşmak *(nsz)* сандрах, мэгдэх, бахардах, самгардах, өөрийн(ухаангүй) мэдэлгүй болох.

şaşkınlık, -ğı *is.* мэгдсэн байдал, сандрал, гайхалт, гайхаш, сандрах, бачимдах, мэгдэх, гайхах.

şaşlık, -ğı *is.* шорлог.

şaşmak, -ar *(-e)* 1. гайхах, хачирхах, цочирдох, гайхах цочирдох. "*Aynı anda nasıl olur da başka bir iş tutabileceğine şaşar kalırdınız.*" 2. *(-den)* (энэ үйл үг нь үгүйсгэх асуулт болсон юм уу эсвэл хойноо үгүйсгэх залгавар авсан тохиолдолд дараах утгыг илэрхийлнэ) хазайх, хэлтийх, гажих, төөрөлдөх. "*O, bildiğinden şaşmaz, boşuna nefes tüketmeyin.*" Тэр өөрийнхөө бодлоос хазайхгүй өөрчлөх гэж оролдоод хэрэггүй. 3. *(-i)* алдаа гаргах, алдах, эндэх, андуурах, эндүүрэх, ташаарах, хольж хутгах, будлих, төөрөх, зүг чигээ алдах. "*Yolunu şaşmak.*" Төөрөх. Замаа алдах. "*Gününü şaşmak.*" Өдөр сарыг хольж хутгах.

şat *is. den.* гатлага онгоц, гүнз, бярвааз.

şatafat *is.* цог жавхлан, сүр жавхлан, үзэсгэлэн төгөлдөр.

şatafatlı *s.* цог жавхлантай, сүр жавхлантай, үзэсгэлэн төгөлдөр.

şato *is.* шилтгээн, цайз, цайз хэрэм, ордон, орд, харш.

şayet *bağ.* хэрэв, хэрвээ, болбол, бол, –бал, –бэл, магад, магадгүй, юуны магад, болзошгүй. "*Şayet gelmeyecek olursanız...*" Хэрв ээ та ирэхээргүй бол... "*Bu parayı şayet sen, ben vermezsek, veren, başkaları olacak.*" Хэрэв энэ мөнгийг чи бид хоёр өгдөггүй юм гэхэд өөр хүмүүс өгөх л болно.

şayia *is.* цуу үг, яриа цуурхал, үг яриа, хов, хов жив.

şeamet *is. esk.* муу ёр.

şebboy *is. bot.* манжхуй цэцэг.

şebek, -ği *is. zool.* бабуин(Африкт уулархаг газар амьдардвг нохой шиг хошуутай, богино сүүлтэй сармагчин).

şebeke *is.* 1. сүлжээ. "*İstihbarat şebekesi.*" Тагнуулын сүлжээ. "*Telsiz şebekesi*" Радио сүлжээ. 2. бүлэг, нууц бүлэглэл. (бүлэг хулгай, дээрэмчид, зандалчид) "*Hırsız şebekesi.*" Хулгайн бүлэг. 3. оюутны үнэмлэх.

şebiyelda *is.* жилийн хамгийн урт шөнө.

şebnem *is. esk.* шүүдэр.

şecere *is.* гэрийн үеийн бичиг, угийн бичиг, овог төрлийн цэс.

şecereli *s.* сурвалжит, язгууртай, алдартай.

şef *is.* 1. дарга, тэргүүн, удирдагч, эрхлэгч, толгойлогч, толгой. 2. *s.* гол, ерөнхий, ахлах. "*Şef garson şarabı övünce aldım.*" Ахлах үйлчлэгч дарсыг магтахаар нь би авлаа.

şefaat, -ti *is.* зуучлал (гэм зэмийг нь өршөөхийг хүссэн), өмгөөлөл, өмөөрөл, хаацайлал. ~ **etmek** өмөглөх, өмгөөлөх, өмөөрөх, хаацайлах.

şefaatçi *is.* зуучлагч, өмгөөлөгч, хамгаалагч, өмөөрөгч, хаацайлагч. "*Gülsüm'ün şefaatçileri günden güne çoğalıyordu.*" Гүлсүмийг өмөөрөгчид өдөр ирэх тусам нэмэгдэж байлаа.

şeffaf *s.* тунгалаг.

şeffaflık, -ğı *is.* тунгалаг.

şefkat, -ti *is.* өрөвдөх, хөөрхийлөх, хайрлах, өрөвч сэтгэл, нигүүлсэх, энэрэх, өрөвдөх, нигүүлсэл, энэрэл, өрөвдөх сэтгэл, хөөрхийлөл, хайр, энхрийлэл, уян зөөлөн сэтгэл. "*Anne şefkati.*" Эхийн энхрийлэл.

şefkatli *s.* нигүүлсэнгүй, энэрэнгүй, өр нимгэн, өрөвч, өрөвдөх сэтгэлтэй, энхрий.

şefkatsiz *s.* өрөвдөхгүй, өрөвдөх сэтгэлгүй, өрөвсөлгүй, хайргүй, хайрлахгүй, хвйр гамгүй, хэрцгий, хүний шинжгүй, хүний үнэргүй, энэрэлгүй, харгис, ширүүн.

şefkatsızlık, -ğı *is.* өршөөлгүй байх, өрөвдөх сэтгэлгүй, хүний үнэргүй, энэрэлгүй, хэрцгий, харгис хэрцгий, хэрцгий явдал, харгис догшин хэрэг.

şeftali *is. bot.* 1. тоорын мод. 2. тоор (жимс), бүглэс, бимба.

şehir, -hri *is.* хот. "*Güzel İstanbul, bu dünyada senden güzel bir şehir yoktur diye düşünürüm.*" Үзэсгэлэнт Станбул, энэ дэлхий дээр чамаас сайхан хот байхгүй гэж би боддог.

şehirler arası *s.* хот хоорондын. "*Şehirler arası otobüsüne bindi.*" Хот хоорондын автобусанд суусан.

şehirleşme *is. sos.* хотын өсөлт хөгжилт, хот руу хүн ам олноор шилжих.

şehirli *s.* хотын хүн, хотын оршин суугч.

şehit, -di *is.* шэхит (ариун үйлийн төлөө, шажин шүтлэгийн төлөө тэмцэж байгаад амь үрэгдсэн хүн). ~ **düşmek** шэхит болох (ариун үйлийн төлөө, шажин шүтлэгийн төлөө тэмцэж бвйгаад амь үрэгдэх).

şehitlik, -ği 1. шэхит болох, ариун үйлийн төлөө, шашин шүтлэгийн төлөө тэмцэж байгаад амь үрэгдэх. 2. энэхүү амь үрэгдэгсэдийн булш, бунхан.

şehriye *is.* мянтууз, нарийн гоймон.

şehvet *is.* 1. шунахайрал, хурьцал, хуял тачаал, тачаал, тачаадал, хурьцал тачаал, тэчьяадал. 2. *mec.* шунал, тэмүүлэл, дэндүү их хүсэл.

şehvetli *s.* 1. тачаангуй, хурьцангуй, хуялтай, тачаатай, тачаасан, твчаалтай, тэчьяадалтай. 2. *mec.* шуналтай, шунал болсон, тэсгэлгүй, тэсгэлгүй дуртай.

şehzade *is.* хаан хүү, хунтайж, (хааны агь), жонон, агь, хаан ширээнд суух агь.

şeker *is.* 1. чихэр. **toz** ~ элсэн чихэр. 2. чихэр, амттан, цаастай чихэр. 3. чихрийн шижин өвчин, чихэр шээрэн, шээрэн өвчин, шижин. 4. саахар. 5. *s. mec.* ялдамхан, аятайхан, хөөрхөн.

Şeker Bayramı *is.* Чихрийн баяр(Рамазан сар дууссаны дараа болдог мусульман шашны баяр).

şekerci *is.* 1. амттан үйлдвэрлэгч, амттаны худалдаачин. 2. чихрийн дэлгүүр, амттаны дэлгүүр.

şeker hastalığı *is. tıp.* саахарын өвчин, чихрийн шижин, чихрийн шижин өвчин, чихэр шээрэн, шээрэн өвчин, шижин.

şeker kamışı *is. bot.* чихрийн нишингэ.

şekerleme *is.* 1. şekerlemek үйлийн нэр. 2. чихэрлэсэн жимс, чихрээр бүрсэн жимс, чихэр. 3. *mec.* үүрэглэх, зүүрмэглэх. ~ **kestirmek** үүрэглэх, дуг хийх.

şekerlemek *(-i)* чихэрлэх, дотор нь чихэр хийх, чихэртэй болгох.

şekerlenmek *(nsz)* чихэртэх, чихэр болох. "*Reçel şekerlenmiş.*" Жимсний чанамал чихэртжээ.

şekerli *s.* 1. чихэртэй. "*Şekerli çay.*" Чихэртэй цай. "*Çok şekerli olmuş.*" Их нялуун болсон байна. 2. саахарын өвчтэй.

şekerlik, -ği *is.* 1. чихрийн сав. 2. *s.* чихрийн.

şeker pancarı *is. bot.* чихрийн манжин.

şekil, -kli *is.* 1. хэлбэр, дүрс, хэлбэр дүрс, хэв. "*Yuvarlak şeklinde bir tabak.*" Бөөрөнхий хэлбэртэй таваг. 2. бүдүүвч, бүдүүвчилсэн зураг, зураг, диаграмм, жишиг зураг, харьцангуй жишиг. "*Bu kitapta birçok şekil var.*" Энэ номонд их хэмжээний жишиг зураг бий. 3. байдал, янз, төрх, арга, арга маяг. "*Bu şekilde hareket etmek doğru değildir.*" Иймэрхүү янзаар хийх нь буруу. 4. янз, төрөл, хэлбэр. "*Yalnızlığın şekilleri vardır, kimsesiz bir yerde yalnızlık, kalabalık yerde yalnızlık.*" Ганцаардал янз янз байдаг, хүнгүй газар ганцаардах, олон хүнтэй орчинд ганцаардах. 5. хэлбэр. "*Yönetim şekli.*" Удирдах хэлбэр. 6. байдал, хэлбэр, янз. 7. *mat.* дүрс, хэлбэр. 8. ярих арга, тайлбарлах арга барил. 9. *ed.* хэлбэр. үг бүтэх хэлбэр. ~ **almak** хэлбэржих, хэлбэрших, хэлбэртэй болох, хэлбэржин тогтох. ~ **ve şemail** гадаад байдал, үзэмж. ~ **vermek** хэлбэржүүлэх, хэлбэртэй болгох, хэлбэржүүлэн тогтоох, хэлбэршүүлэх.

şekil bilgisi *is. gr.* үгзүй.

şekilci *s.* хэлбэрдэгч, ёсорхогч.

şekilcilik, -ği *is.* хэлбэрдэх, хэлбэрдэх ёс, хэлбэрдэл, ёсорхох явдал, ёсорхол, формализм.

şekil değiştirme *is.* хувьсгах, хувиргах, хувилгах.

şekillendirmek *(-i)* хэлбэржүүлэх, хэлбэршүүлэх, хэлбэртэй болгох, хэлбэрт оруулах, хэлбэржүүлэн тогтоох.

şekillenmek *(nsz)* хэлбэржих, хэлбэрших, хэлбэртэй болох, хэлбэржин тогтох.

şekilli *s.* хэлбэртэй, дүрстэй.

şekilsiz *s.* 1. хэлбэргүй, төлөвгүй, хэлбэржээгүй, хэлбэр дүрсгүй. 2. үзэмжгүй, эв хавгүй, уран дүргүй, дүрслэлгүй, зүйрлэмжгүй, муухай. "*İyi terzi dedin ama bu diktiği pantolona baksana, şekilsiz bir şey olmuş.*" Чи сайн оёдолчин л гээд байсан энэ оёсон өмдийг нь хар л даа, муухай юм болсон байна.

şelale *is.* усан хүрхрээ, хөрхрөө.

şelf *is. coğr.* харгиа, гүехэн газар(эх газрын, тивийн).

şema *is.* 1. бүдүүвч, бүдүүвчилсэн зураг, диаграмм, зураг, жишиг зураг, харьцангуй жишиг. 2. зохиолын ноорог.

şempanze *is. zool.* хүн мич.

şems *is. esk.* нар.

şemsiye *is.* шүхэр, халх, халхавч, нарны халхавч, нарны хаалт.

şemsiyeci *is.* шүхэр үйлдвэрлэгч, шүхрийн худалдаачин.

şemsiyecilik, -ği *is.* шүхрийн үйлдвэрлэл.

şemsiyelik, -ği *is.* 1. шүхэр тавих газар. 2. *s.* шүхэр хийхэд тохиромжтой (бөс даавуу).

şen *s.* 1. цэнгэлтэй, зугаатай, баяртай, баяр хөөртэй, баясгалант, баясгалантай, жаргалтай. "*Seren hanım, şen görünmeye çalışıyordu.*" Хатагтай Сэрэн, баяр хөөртэй харагдах гэж хичээж байлаа. 2. хөгжөөнтэй, хөгжилтэй, зугаатай, наргиантай. "*Şen şarkılar.*" Хөгжилтэй дуунууд.

şenlendirmek *(-i)* 1. баярлуулах, баясгах, цэнгүүлэх, зугаацуулах, хөгжөөх, сэргээх, идэвх оруулах. 2. хөгжүүлэх, цэцэглүүлэх, дэвжүүлэх.

şenlenmek *(nsz)* 1. баясах, хөгжиж цэнгэх, хөгжих, цэнгэх, зугаацах. "*Sare gelince hepimiz şenleniriz.*" Сарэг ирэхээр бүгдээрээ хөгжиж цэнгэнэ. 2. хөгжих, цэцэглэх, цэцэглэн хөгжих, дэвжих, мандан хөгжих. "*Bu şehir kısa bir zamanda çok şenlendi.*" Энэ хот богинохон хугацаанд маш их хөгжсөн. 3. *mec.* сэргэх, идэвх орох.

şenlik, -ği *is.* 1. баяр, баясгалан, хөөр, баяр хөөр, баяр баясгалан, зугаа, цэнгэл, наргиан, хөгжүүн (байх), сэргэг(байх), урамтай(байх). 2. баяр, ёслол, баяр ёслол, наадам, баяр наадам (тодорхой өдрүүдэд тэмдэглэдэг). "*Bahar şenliği.*" Хаврын баяр. 3. фестиваль, үзлэгт наадам, их наадам.

şer, -rri *is.* хорлогчин явдал, хар үйл, хорлол, хорон үйл, муу явдал, муу юм. "*Tanrım, sen beni kötü insanların şerrinden koru.*" Бурхан минь намайг муу хүмүүсийн хорлолоос хамгаал.

şerbet *is.* 1. нэгэн төрлийн ундаа (жимсний шүүсийг чихэртэй устай хольж чанасан). 2. уусмал, зуурмаг. "*Kireç şerbeti.*" Шохойн зуурмаг.

şerbetçi otu *is. bot.* зөрөг цэцэг.

şeref *is.* 1. нэр төр, нэр хүнд, хүнд. "*Yurdun şerefi.*" Эх орны нэр төр. "*İnsanın şerefi.*" Хүний нэр төр. 2. хүнд, өргөмж, хүндэтгэх, хүндэтгэл. **~ vermek** хүндлэн үзэх, хүндлэх, хүндэтгэх, хүндэтгэл үзүүлэх, тоох. "*Düğünümüze gelip bize şeref verdiniz. Teşekkürederiz.*" Та бидний хуриманд ирж биднийг хүндэтгэлээ. Баярлалаа. **~e** (veya **şerefinize**) Эрүүл мэнд сайн сайхны (тань) төлөө!

şereflendirmek *(-i)* хүндлэн үзэх, хүндлэх, хүндэтгэх, хүндэтгэл үзүүлэх, тоох.

şereflenmek *(nsz)* бахархах, бахархах сэтгэл төрөх, сэтгэл ханах, ханамжтай байх, баясах.

şerefli *s.* 1. нэрээ их хичээдэг, нэр төрөө их эрхэмлэдэг, нэрэлхүү, нэрэлхэг, ихэрхэг, ихэрхүү. 2. хүндтэй, хүндэт. "*Şerefli bir görev.*" Хүндтэй үүрэг./Хүндэт үүрэг. 3. хөгжилтэй, цэцэглэсэн, цэцэглэн хөгжсөн, мандан хөгжсөн. "*Şerefli bir yer.*" Цэцэглэн хөгжсөн газар.

şerefsiz *s.* ёс журамгүй, шударга бус, шудрага ёсноос гажих, нэр гутах, муу нэртэй, хүндгүй, гутамшигтай.

şerefsizlik, -ği *is.* нэр гутах, муу нэр, хүндгүй байх.

şerh *is. esk.* тайлбар, таниулга, тайлбарлах, тайлбарлан таниулах. **~ etmek** тайлбарлах, тайлбар хийх, тайлбарлан хэлэх, тайлбарлан ойлгуулах.

şerif *is. esk.* 1. ариун, нандин, ариун нандин, дархан, эрхэм, хүндтэй. 2. сурвалжит, угсаат, язгуурт, сурвалжтай, угсаатай, язгууртай.

şerik *is. esk.* хамтрагч, түнш, хамт эзэмшигч, эздийн нэг, хамтран зүтгэгч, хувь нийлүүлэгч.

şerit, -di *is.* 1. тууз, тасам, лөнт, хиаз. 2. хөвөө, зах. 3. зурвас, судал. 4. замын урсгал. 5. *zool.* гуш хорхой. 6. *anat.* шөрмөс, шандас.

ses şeridi *is.* дууны хөвч.

şeritlemek *(-i)* тууз хадах, туузаар эмжээрлэх, тууз хөвөх.

şeritli *s.* туузтай, туузаар чимсэн, туузаар гоёсон.

şevk *is. esk.* 1. хүсэл эрмэлзэл, идэвх хичээл, оролдлого зүтгэл, урам зориг, идэвх зориг, сэтгэл зориг хөгжих, урам хөгжих, урамшил, зоригжил, дур хүсэл. "*Hiç yılmadan büyük bir şevkle çalışırdı.*" Огтхон ч шантралгүй их урам зоригтой ажилладаг байсан. 2. баяр, хөөр, баясгалан, баяр баясгалан, баяр хөөр, хэт хөөрөх, онго орох. **~ vermek** урам зориг өгөх, урам өгөх, урам оруулах. **~e gelmek** онго орох, урам зориг орох, хүсэл эрмэлзэл төрөх, идэвх зориг орох, сэтгэл зориг хөгжих, хэт хөөрөх. **~i kırılmak** урам зориг хугарах, дур хүсэлгүй болох.

şey *is.* 1. үйл, явдал, юм, зүйл. 2. мартсан үгийн оронд хэрэглэнэ. хэн гэдэг билээ, юу билээ, өө биш, үгүй бишээ, нөгөө юу билээ, нөгөө хэн билээ. **bir ~** 1) нэг юм, юм, ямар нэг юм, бага сага юм, юүхэн хээхэн, энэхэн тэрхэн. "*Bir şey eksik.*" Нэг юм дутаад байна. "*Bir şeyler konuştu.*" Энэхэн тэрхэнийг ярьсан. 2) юу ч, нэг ч юм, юу ч, огт, ямар ч юм. "*Bir şey kalmamış.*" Юу ч үлдээгүй байна. "*Bir şey söyleme.*" Нэг ч юм хэлж болохгүй

шүү. **her ~** бүгд, бүх юм, цөм. **bir ~ değil** зүгээр, хамаагүй, яах вэ, гайгүй.

şeyh *is.* 1. мусульман шашны бүлэглэл байгуулагч, шашны тэргүүн. 2. шейх, овгийн ахлагч (арабчуудын).

şeytan *is.* чөтгөр, буг чөтгөр, шулам, шулмас, рагшис. **~ dürtmek** бодлогогүй хэрэг хийх, тэнэг хэрэг хийх, бодлогогүй явдал гаргах, учраа алдах, будилж гүйцэх, эргүүтэж гүйцэх, самуурах. "*Bizim Nuri'yi şeytan dürttü galiba.*" Манай Нури эргүүтэж гүйцжээ. **~ gibi** маш их авхаалжтай мэхтэй, маш их зальтай, маш их овтой. **~ görsün yüzünü** чөтгөрлүүгээ тонилог. **~ tüyü (olmak)** бусдыг өөртөө татах онцлог (-той байх), бусдыг өөртөө дурлуулах онцлог (-той байх), дур булаах зан авиртай байх, сэтгэл татам ааш зантай байх, бусдыг өөртөө татах увдистай. **~a pabucu ters giydirmek** маш их адтай, маш их зальтай, маш их ов мэхтэй(байх).

şezlong *is.* наран шаралгын сандал.

şık (I) *s.* 1. гял цал болсон, тансаг сайхан, аштайхан, ганган, дэгжин ганган, чамин, ганган хээнцэр. "*Şık bir elbise.*" Дэгжин ганган хувцас. 2. ганган, ганган дэгжин, тансаг сайхан хувцасласан, чамин хувцасласан, ганган хээнцэр. "*Şık kadınlar vardı.*" Ганган хээнцэр хүүхнүүд байсан. 3. зохистой, таарамжтай. "*Şık bir cevap.*" Зохистой (оновчтой) хариулт.

şık, -kkı (II) хоёрын л нэг, хоёрхноос нэгийг шилэх, олон сонголтоос нэгийг шилэх, хувилбар.

şıkırdamak *(nsz)* дуугарах, хангинах, жингэнэх, цангинах.

şıkırtı *is.* хангинах чимээ, цангинах чимээ, таржигнаан, шажигнаан.

şıklık, -ğı *is.* ганган хээнцэр байдал, тансаг сайхан байдал, аштайхан байдал, аятайхан байдал, ганган (байх), дэгжин ганган (байх), чамин байдал.

şımarık, -ğı *is. ve s.* эрх, танхи, танхил, овилгогүй, увайгүй, хэт нүүрэмгий, дураараа аашилдаг, дураараа, задарсан, задгай, дэггүй, ах захгүй, зоргоороо.

şımarmak *(nsz)* задрах, ах захгүй болох, танхилах, эрх болох, эрх танхи болох, дураараа загнах.

şımartılmak *(nsz)* задрах, ах захаа алдах, дэггүй болох, танхилах, эрх болох, эрх танхи болох.

şımartmak *(-i)* задраах, дэг алдуулах, ах захгүй болгох, эрхлүүлэх, танхилуулах.

şıngırdamak *(nsz)* хангир жингэр хийх, дуугарах, хангинах, жингэнэх, цангинах.

şıp *is.* дуслах чимээ, дуслах дуу.

şıpırdamak *(nsz)* цалгих.

şıpırtı *is.* цалгиа.

şıppadak *zf.* гэнэт, гэнэтхэн, гэнэтэд, санамсаргүй. "*Şıppadak çıkageldi.*" Гэнэтхэн гараад ирсэн.

şıpsevdi *is.* амархан дурладаг хүн, дурлахдаа хялбар хүн, дурламтгай хүн. "*O şıpsevdinin biridir, herkese aşık olur.*" Тэр дурламтгай хүн, хүн болгонд л дурлаж байдаг.

şıra *is.* 1. үзэмний шүүс. 2. *argo.* хар тамхи.

şıralı *s.* шүүстэй, шүүслэг, шимтэй. "*Şıralı elma.*" Шүүслэг алим.

şırfıntı *is. ve s. tkz.* банзал хүүхэн.

şırıldamak *(nsz)* хоржигнох, шоржигнох, шорчигнох, шор шор гэх, жир жир урсах.

şırıltı *is.* хоржигноо, шоржигноо, шорчигноо.

şırınga *is.* 1. шахуурга. 2. тариур.

şiddet *is.* 1. хүчтэй (байх), чанга (байх), ширүүн (байх), чанга зан, хатуу(байх), ширүүн догшин (байх), догшин(байх), чанга байдал, догшин зан, хэрцгий явдал, ширүүн зан, харгис догшин хэрэг, харгис хэрцгий. 2. хурд. "*Rüzgarın şiddeti.*" Салхины хурд. 3. *mec.* туйлшрал, хэтрэл, хэтэрсэн явдал, хэтрүүлэг. 4. хүч хэрэглэх, хүчдэх. **~e başvurmak** хүч хэрэглэх, хүчирхийлэх. **~le** хүчтэй, чанга, ширүүн.

şiddetlendirmek *(-i)* хүчтэй болгох, ширүүн болгох, чангаруулах.

şiddetlenmek *(nsz)* ширүүсэх, хүчжих, хүчтэй болох, чангарах, нэмэгдэх, гаарах. "*Rüzgar şiddetlendi.*" Салхи хүчтэй болох. Салхи ширүүслээ.

şiddetli *s.* 1. хэцүү, бэрх, хүнд бэрх, ширүүн, хүнд. "*Şiddetli bir romatizmaya tutulmuştu.*" Тэр хүнд хэрэх өвчин туссан юм. 2. ширүүн, чанга, хүчтэй, тасхийм, их, хатуу, догшин, аймшигт, гаарсан, хахир. "*Şiddetli rüzgar.*" Хүчтэй салхи. Ширүүн салхи. 3. хэт, дэндүү, хэтэрхий их, хурц.

şifa *is.* эдгэрэх, эдгэх, анах, эрүүл болох, илаар, илаарших. **~ bulmak** эдгэрэх, эдгэх, анах, бие зүгээр болох, эрүүл болох, сайжрах, илаарших. **~ vermek** эдгэрүүлэх, эдгээх, ангаах, эрүүл болгох, иларшуулах. "*Allah şifa versin.*" Хурдан эдгэх болтугай. **~yı kapmak** өвдөж эхлэх, бие эвгүйрэх. "*Çok hapşırıyor acaba şifayı kapıyor mu?*" Их найтайлгаж байх чинь арай ханиад хүрч байгаа юм биш байгаа.

şifalı *s.* анагаах, эмнэх, эдгэрүүлэх, эдгээх, биед сайн, эрүүл мэндэд тустай, эмд ордог, эм болох, эмийн, ач тустай. "*Şifalı otlar.*" Эмийн өвснүүд.

şifasız *s.* эдгэршгүй, эдгэшгүй, анагаашгүй, аргалшгүй.

şifon *is.* 1. сиймгэр эд. 2. *s.* сиймгэр, энэхүү эдээр хийсэн.

şifoniyer *is.* хувцасны шүүгээ, шүүгээ.

şifre *is.* нууц түлхүүр, шифр. **~ çözmek** (нууц түлхүүрт бичгийг) тайлах, шифрийг тайлах.

şifrelemek *(-i)* нууц түлхүүртэй бичих, нууц түлхүүрээр бичих, шифрлэх.

şifreli *s.* 1. нууц түлхүүртэй бичсэн, нууц түлхүүрээр бичсэн. 2. нууц түлхүүртэй, шифртэй. "*Şifreli kilit.*" Нууц түлхүүртэй цоож. "*Şifreli telgraf.*" Нууц түлхүүртэй цахилгаан мэдээ.

şiir *is.* яруу найраг, шүлэг, шүлэглэл. **~ okumak** шүлэг унших, **~ söylemek** (шүлэг) уран унших, яруу унших, шүлэг унших. **~ yazmak** шүлэг бичих, шүлэг зохиох, шүлэглэх.

şikayet *is.* гомдол, зарга. **~ etmek** 1) гомдол мэдүүлэх, гомдох, гашуудах, гаслах, гомдоллох. "*Kaderinden şikayet etmek.*" Хувь заяандаа гомдох. 2) гомдол мэдүүлэх, зарга мэдүүлэх, заалдах, зарга барих. **~te bulunmak** гомдол мэдүүлэх, заалдах, зарга барих, зарга мэдүүүлэх.

şikayetçi *s.* ve *is.* гомдол гаргагч, гомдол мэдүүлэгч, гомдогч, зарга мэдүүлэгч, заалдагч этгээд.

şikayetname *is.* гомдол, зарга (бичгээр илэрхийлсэн).

şilep, -bi *is.* ачааны усан онгоц, тээврийн усан онгоц.

şilte *is.* дэвсгэр, ширдэг, олбог.

şimal, -li *is.* хойт зүг, умард зүг, хойно, умар.

şimdi *is.* 1. одоо, яг одоо. "*Şimdi size en güzel haberi vereceğim.*" Одоо би та бүхэнд хамгийн сайхан мэдээг дуулгая. 2. одоохон, даруйхан. "*Annen şimdi gelir, ağlama sus.*" Ээж чинь одоохон ирнэ, битгий уйл дуугай бай. 3. саяхан, тун саяхан, тун сая, эгээ саяхан, дөнгөж саяхан, бүр саяхан. "*Otobüs şimdi gitti.*" Автобус дөнгөж саяхан яваад *еглөө.* 4. *zf.* үүнээс цаадахыг нь, одоо, үүнээс цаашихыг нь. **~ye kadar** (veya **şimdiye dek**) эдүгээ болтол, өдгөө хүртэл, өдий болтол, сая л, саяхныг хүртэл. "*Kız, şimdiye kadar hiç duymadığım bir ülkeden gelmiş.*" Охин, миний өдгөөг хүртэл огт сонсож байгаагүй улсаас ирсэн гэнэ.

şimdiden *zf.* өнөөгөөс эхлэн, одооноос эхлэн, одоогоос хойш, үүнээс хойш, энэ цаг мөчөөс хойш.

şimdiki *s.* одоогийн, өнөөгийн, одоо үе ийн, өнөө үеийн, өнөө цагийн, одоо цагийн, одоо, эдүгээ, өнөө, эдүгээ үеийн, орчин цагийн, эдүгээгийн. "*Şimdiki gençler hiç kitap okumuyorlar.*" Өнөөгийн залуучууд огт ном уншдаггүй болж./Өнөөгийн залуучууд огт ном уншихаа больжээ.

şimdilik *zf.* түр зуур, одоохондоо, өнөөхөндөө, мөнөө дээрээ, энэ зуураа, одоо хир нь, хараахан, тэгээгүй, ингээгүй, түрхэн зуурдаа, энэ удаа, энэ удаадаа, эдүүгээ, одоо цагт, мөнөө цагт, одоо хир. "*Şimdilik bu kadar yeter.*" Энэ удаад энэ зэрэг хангалттай./Одоохондоо энэ зэрэг хангалттай.

şimendifer *is.* 1. төмөр зам. 2. төмөр замын бүрэлдэхүүн, галт тэрэг.

şimşek, -ği *is.* цахилгаан, аянга. "*Şimşek çaktı.*" Цахилгаан цахив. **~ gibi** цахилгаан мэт түргэн, агшин зуурын, нүд ирмэх зуур.

şimşekli *s.* цахилгаан цахисан, цахилгаантай.

şimşir *is. bot.* нягт шар.

şipşak *zf.* тэр даруй, даруй, тэр дороо, дороо, дор нь, агшин зуур, хоромхон зуур, дорхноо.

şipşakçı *is.* гудамжны зураг авагч, гудамжны зурагч, гудамжны фото зурагч.

şirin *s.* аятайхан, аштайхан, таатай, сайхан, ялдамхан, хөөрхөн, дур татам, урьхан, нүдэнд дулаахан, үзэсгэлэн. "*Ne şirin bir elbise.*" Ямар аятайхан хувцас вэ? "*Ne şirin bir çoçuk.*" Ямар хөөрхөн хүүхэд вэ?

şirinlik, -ği *is.* хөөрхөн(байх), аятайхан(байх), дур татам(байх), нүдэнд дулаахан байдал.

şirk *is.* олон бурханд итгэх.

şirket *is.* нөхөрлөл, компани, пүүс, нийгэмлэг, түншлэл, хамтрагч, түнш, хамт эзэмшигч, эздийн нэг, хамтран зүтгэгч, хувь нийлүүлэгч. "*İtalya'da büyük bir şirkette çalışıyorum.*" Би Италид нэгэн том пүүст ажиллаж байгаа.

şirpençe *tıp.* шоргоолжин хатиг, мундас.

şirret *s.* зожиг зантай, хүнтэй нийцгүй, муухай ааштай, хэрүүл өдөөгч, агсан хүн, солго, хэрүүл цуугианд дуртай, хэрүүлч хүн, ярдаг хүн, шартай хүн.

şirretlik, -ği *is.* дуулгаваргүй (байх), үг дагахгүй(байх), үг дуулахгүй (байх), зожиг зантай (байх), хүнтэй нийцгүй (байх), хэрүүлч зан, ярдаг зан, муухай ааштай(байх).

şist *is. jeol.* занар (чулуу).

şiş (I) *s.* 1. хавдартай, хавдсан, хаван болсон. 2. *is.* хавдар булдруу.

şiş (II) *is.* 1. шор. 2. зүү. "*Örgü şişi.*" Нэхмэлийн зүү. 3. *is* ve *s.* шорлог, шорлон, шарсан мах.

şişe (I) *is.* 1. гожгор шил, лонх, шил. "*Bir şişe süt alabilir miyim?*" Нэг шил сүү авч болох уу?. 2. дэнгийн шил.

şişe (II) *is.* бяцхан гадас.

şişirme *is.* үлээх, хийлэх, хий оруулах, үлээлт, хий оруулалт, хий дүүргэх.

şişirmek *(-i)* 1. үлээх, хийлэх, хий оруулах, үлээж хүнхийлгэх, хий дүүргэх, хөөлгөх. 2. *mec.* гоёж ярих, чимэглэн бичих, дэврүүлж ярих, хөөргөж ярих, дэгслэх, давуулж ярих, дөвийлгөх. 3. *mec.* хийсэн болох, халтуурдах. 4. *hlk.* хэтрүүлэх.

şişkin *s.* үлээсэн, хийлсэн, хөөсөн, хавдартай, хавдсан, хавантай.

şişko *s. alay.* тарган, бүдүүн, махлаг, мариатай.

şişlemek *(-i)* шорлох, шороор хатгах, шордох, шороор хатгах сүлбэх.

şişman *is.* ve *s.* тарган, бүдүүн, махлаг, мариатай, лухгар (хүн).

şişmanlamak *(nsz)* таргалах, махлах, мариажих, мариалах, бүдүүрэх, тарган болох, бүдүүн болох.

şişmanlatmak şişmanlamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

şişmanlık, -ğı *is.* тарган байдал, тарган (байх), махлаг байдал, махлаг (байх), бүдүүн (байх).

şişmek *(nsz)* 1. хийлэх, хийлэгдэх, үлээгдэх, хий дүүрэх, хөөх. "*Balon şişti.*" Бөмбөлөг хийлэв. 2. хөөх, сэвсийх, бөмбийх, булцайх. 3. хавдах, хөөх, хаваглах, сэлхрэх, хавантай болох, хаван суух, хаван гүйх. "*Ağlamaktan gözleri şişmişti.*" Уйлсанаас болоод нүд нь хавдсан байлаа. 4. хэт их идэх, цатгалдталаа идэх. 5. *sp.* бахардах. 6. *hlk.* онгирох, хөөрөх, бах болох, бахархах. 7. *argo.* эдгээд гаж үгээс ичих, сэтгэл зовох.

şive *is.* аялга, хэллэг, дуудлага, дуудахуй. "*İstanbul şivesi.*" Станбулын аялга (дуудлага).

şivesiz *s.* буруу, хазгай, хазгай хэлэх, хазгай дуудах.

şizofren *is. tıp.* ухаан балайрсан хүн, элий балай хүн.

şizofreni *is. tıp.* ухаан балайрах өвчин, элий балай өвчин.

şofben *is.* домбогор зуух (газ, цахилгаанаар ажиллаж ус халаах хэрэгсэл).

şoför *is.* жолооч.

şok *is.* шок, үхэдхийн унах, дайрлага, цочрол. **~ tedavisi** өндөр дозоор эм өгч эмчлэх, цахилгаанаар цочроон эмчлэх.

şort *is.* богино өмд, шорт.

şose *is.* засмал зам.

şoset *is.* богинохон оймс.

şoson *is.* нэгэн төрлийн гутал (даавуу юм уу нимгэн арьсаар хийдэг шулуун ултай).

şoven *is.* (үндэсний) дээрэнгүй үзэлтэн, шовинист.

şovenizm *is.* (үндэсний) дээрэнгүй үзэл, шовинизм.

şöhret *is.* 1. нэр, алдар, алдар нэр, цуу, алдар цуу. 2. нэртэй хүн, алдартай хүн, алдар нэртэй хүн, цуутай хүн, алдар цуутай хүн. "*Bu salonda benim ilk defa gördüğüm altı şöhret var.*" Энэ танхимд миний анх удаа харж байгаа зургаан алдартай хүн байна. **~ bulmak** (**vəya kazanmak**) нэртэй болох, алдартай болох, алдар нэртэй болох, цуутай болох, алдар цуутай болох.

şöhretli *s.* нэртэй, нэрт, алдартай, алдарт, алдар нэртэй, цуутай, алдар цуутай, олны танил болсон. "*İstanbul'un en güzel, en şöhretli kadınlarından biriydi.*" Станбулын хамгийн сайхан, хамгийн нэртэй эмэгтэйчүүдийн нэг нь байсан юм.

şölen *is.* 1. будаалга, дайллага, зоог, гүнцэг, зочиллого, зочинд зориулсан зоог, цайллага, хүлээн авалт. 2. *mec.* үзүүлбэр, үзмэр.

şömine *is.* задгай зуух, камин зуух.

şövalye *is. tar.* 1. цэрэг, тайж, баатар (Д ундад үеийн Евро ын цэрэг тайж угсааны хүн). 2. хүндэт жуух ба одон (Өдгөө Францын төр засгийн олгодог).

şövalyelik, -ği *is.* 1. баатарууд, цэрэг тайж нар. 2. *mec.* баатарлаг явдал, уудам сэтгэлтний үйл.

şöyle *s.* və *zf.* ингэж, тэгж, ийн, тийн, ийнхүү, тийнхүү, энэ мэтээр, үүнчлэн, түүнчлэн, чингэж, үүн шиг, энүүн шиг, иймэрхүү, тиймэрхүү, үүнэрхүү, түүнэрхүү, энэрхүү. **~ bir bakmak** халти харах, халти хараад авах, өнгөцхөн харах. **~ bir** 1) ингэс тэгэс гээд, халти, халти мөлт, өнгөц, өнгөцхөн, хуумгай. "*Bardakları şöyle bir yıkadı.*" Аяга шаазанг ингэс тэгэс гээд угаасан боллоо. 2) жаахан, бага, түр, жаал, халти. "*Şöyle bir dolaşıp geleyim.*" Би жаал зугаалчихаад ирье. **~ böyle** 1) дунд зэргийн, дунд хэмийн, хир тааруу, дунд, жирийн. "*Almancayı şöyle böyle bilir.*" Тэр Герман хэлийг дунд зэргийн мэддэг. 2) бараг, шахам, шахуу, орчим, хир, хиртэй, ойролцоогоор, –аад (–ээд, –оод, –өөд). "*Şöyle böyle üç yıl oldu.*" Бараг гурван жил боллоо.

şu 1. энэ, тэр, наад, энэ юм, энэ хүн. 2. хойно гарах, дараахь, дор дурдсан. **şuna bak!** үгүй ер энийг хараач ээ! **~ bu** энэ тэр, нэгэн, нэг хүн, ямар нэгэн, аль нэгэн. **şu halde** тийм бол, чингэв эл, өө тийм юм бол, тэгж байгаа бол, тэгэх дээрээ хүрвэл, тэгдэг бол, иймийн тул, тиймээс, учир иймд, ингэхлээр, тэгвэл, тэгэхлээр.

şubat *is.* хоёрдугаар сар.

şube *is.* салбар, тасаг, хэсэг, анги.

şuh *s.* və *is.* алиа томоогүй, цэнгэлтэй зугаатай, сээтэгнүүр, сээтэн зантай (эмэгтэй).

şule *is. esk.* гал, дөл.

şunca *s.* төдий, төдий чинээ, төчнөөн, өчнөөн.

şunda *zm.* тэрэнд, түүнд.

şundan *zm.* тэрнээс, түүнээс.

şunu *zm.* тэрийг, энийг, үүнийг.

şunun *zm.* тэрний, энэний, үүний.

şura *zm.* энэ/тэр хавь, энэ/тэр газар. **~ya** тийшээ.

şûra *is.* зөвлөл, зөвлөгөөн.

şuracıkta *zf.* энүүхэнд, энэ хавьд.

şurada *zm.* 1. энд, тэнд, энэ хавьд, ойр, хавьд, дөт. 2. үүнд.

şurası *zm.* 1. энэ газар. 2. энэ хэсэг.

şurup, -bu *is.* 1. чихэрлэг шүүс, шүүс. 2. чихэрлэг шингэн эм, шингэн эм, усан эм.

şuur *is.* ухамсар, мэдээ, мэдрэл, ухаан.

şuuraltı *is.* сэгээ, дотоод ухамсар.

şuurlu *s.* ухаантай, ухамсартай, ойлгож хийдэг, ухаарч хийдэг, ухаж хийх, ухамсарлах.

şuursuz *s.* бодлогогүй, ухаангүй, ухамсаргүй, ухаан мэдрэлгүй, санаатайгаар биш, ухвар мөчид, учир мэдэхгүй.

şükran *is.* талархал, ачийг санах, ачийг бодох, талархан ачийг санах.

şükretmek *(-e)* 1. Бурханд талархах, бурханд талархалаа илэрхийлэх. 2. талархах, гялайх, талархалаа илэрхийлэх, баярлах, баярлалаа гэх, ачийг хариулах, талархаж явах, ач санаж явах.

şükür, -krü *is.* 1. Бурханд талархлаа илэрхийлэх, талархал. 2. талархал, ачийг санах, ачийг бодох. **~ etmek** талархах, гялайх, ачийг санах, талархлаа илэрхийлэх, баярлах, баярлалаа гэх, ачийг хариулах, талархаж явах, ач санаж явах. **Hele şükür!** Ингэдэг (тэгдэг) юмаа бас, Арай гэж нэг (**тийм**) **юм** тэглээ, за яамай тэглээ, За нэг тэгж гялайлаа, ингэж тэгэхийг үздэг юмаа бас! "*Hele şükür, geldin.*" Чи ингэж нэг ирдэг юмаа бас! (За яамай чи нэг ирлээ. Чиний ирэхийг үздэг юм аа бас. Ашгүй чи минь ирлээ.) **şükürler olsun** Ээ гялай! Яамай даа, Ашгүй дээ.

şüphe *is.* сэжиг, хар сэжиг, дамжиг, тээнэглэлзэл, эргэлзээл, хардлага, хар. **~ etmek (şüpheye düşmek)** сэжиглэх, сэжиг төрөх, сэжиг санах, сэжигдэх, хардах, дамжиг санах, эргэлзэх, тээнэгэлзэх. "*Benden şüphe etme.*" Намайг бүү сэжиглэ. Надад бүү дамжиг сана.

şüpheci *s.* 1. сэжиглээч, үл итгэгч, сэжигч, сэжиглэмтгий, хардлагатай, итгэдэггүй, муу санаатай, хар санаатай. 2. *fel.* үл итгэх үзэлтэн, скөптицизмийг баримтлагч, скептик.

şüphecilik, -ği *is. fel.* үл итгэх үзэл, скөптицизм.

şüphelenmek *(-den)* сэжиглэх, сэжиг төрөх, сэжиг санах, сэжигдэх, хардах, дамжиг санах, эргэлзэх, тээнэгэлзэх. "*Bunun bir casus olmasından şüphelendim.*" Би энэнийг тагнуул байх гэж сэжиглэж байна.

şüpheli *s.* 1. сэжигтэй, сэжигдмээр, сэжиглэлтэй, дамжигтай, сэжиг бүхий. 2. хардлагатай, хар санасан, эргэлзээлтэй, эргэлзмээр. 3. сэжиглээч, үл итгэгч, сэжигч, сэжиглэмтгий, хардлагатай, итгэдэггүй, муу санаатай, хар санаатай.

şüphesiz *s.* 1. дамжиггүй, эргэлзээгүй, сэжиггүй, магад, лавтай, магадтай. 2. *zf.* мэдээж, эргэлзээгүй, лавтай, ямар ч эргэлзээгүй, огтхон ч эргэлзээгүй, тодорхой, дамжиггүй.

T

t, T Түрк цагаан толгойн хорин дөрөв дэх үсэг.

ta *zf.* бүүр, тээр.

taahhüt, -dü *is.* (хүлээсэн) үүрэг. **~ etmek** үүрэг авах, үүрэг хүлээх.

taahhütlü *s.* баталгаатай. "*Taahhütlü mektup.*" Баталгаатай захидал.

tabak, -ğı (I) *is.* 1. таваг, дийз. 2. порци, таваг хоол, таваг.

tabak (II) *is.* ширчин, элдүүрчин, шир идээлэгч, арьс шүүлэгч.

tabaka (I) *is.* 1. үе, давхарга, давхраа. 2. *mec.* язгуур, язгуур угсаа, давхарга. "*Yüksek tabaka insanları.*" Дээд давхаргын хүмүүс.

tabaka (II) *is.* тамхины сав, тамхины хайрцаг.

tabaklamak *(-i)* арьс элдэх, шир болов сруулах, шир идээлэх, арьс шүүлэх.

taban *is.* 1. тавхай, ул. 2. шал. 3. гутлын ул, зан. 4. тулгуур, суурь. 5. үндэс, суурь, довжоо. 6. доод зэрэг, доод хэмжээ. 7. *coğr.* ёроол, оёор, бахир, усны гүн зурвас, гулдрил, голдрил, сав. 8. *mat.* суурь. 9. *den.* бархагийн савар, зангууны савар.

tabanca *is.* 1. гар буу. 2. шүршүүр, будаг шүршигч.

tabela *is.* 1. самбар, тэмдгийн самбар, зарлалын самбар, хаягийн самбар, жижиг самбар. 2. хүснэгт, бүртгэл.

tâbi, -i 1. харьяат, албат, захирагдах, харьяалагдах. 2. хамааралтай, хамаарах.

tabiat *is.* 1. байгаль. 2. мөн чанар, шинж чанар. 3. авир, зан авир, ааш, төрөлхийн ааш авир.

tabiî *s.* 1. байгалийн, байгаль дээр байгаа. 2. өрдийн, хэвийн, жирийн. 3. жинхэнэ, хиймэл биш. 4. цэвэр, хольцгүй. 5. *zf.* тэгэлгүй яахав, мэдээжийн хэрэг.

tabiîyet, -ti *is. esk.* 1. хараат байдал, хамаарагдал. 2. харьяалал.

tabip, -bi *is.* эмч.

tabir *is. esk.* 1. хэллэг, илэрхийлэл, үг. 2. *esk.* хэлц үг, хэвшмэл үг, өвөрмөц хэллэг. 3. (зүүдний) тайлбар. "*Rüya tabiri.*" Зүүдний тайлбар.

tabla *is.* 1. (үүргийн худалдаачны) модон хайрцаг. 2. үнсний сав.

tablet *is.* үрэл, дугариг шахмал эм.

tablo *is.* 1. зураг, хөрөг. 2. хүснэгт, хүрд. "*Çarpım tablosu.*" Үржүүлэхийн хүрд. 3. *mec.* дүр байдал, дүр зураг. 4. *tiy.* үзэгдэл.

tabur *is. ask.* 1. батальон, суман цэрэг, отряд, анги, баг. 2. цуваа, жагсаал.

taburcu *s.* эмнэлгээс гаргах, эмнэлгээс гарах(өвчтөн).

tabure *is.* исэр, мухар сандал.

tabut *is.* авс.

tacir *is. esk.* худалдаачин, наймаачин.

tacız *is.* зовоох, төвөг учруулах, залхуу хүргэх. ~ **etmek** төвөг учруулах, яршиг болгох, хашраах, залхаах, залхуу хүргэх.

taç (I) *is.* титэм. ~ **giymek** хаан ширээнд суух, титэм зүүх.

taç (II) *is. sp.* хажуу тал, гадаа.

tadım *is.* 1. амт. 2. амтлах.

tadımlık, -ğı *s.* 1. амтлах төдий (хэмжээ), амсах төдий (хэмжээ). 2. *mec.* их бага, маш бага.

tadilat *is.* хувирах, өөрчлөгдөх, өөрчлөлт, хувирал, хувьсалт, засан сэлбэх, өөрчлөн засах, засаж хийх, дахиж хийх, сайжруулалт, засвар. ~ **etmek** өөрчлөх, засан сэлбэх, өөрчлөн засах, засаж хийх, дахиж хийх, сайжруулах.

tafra *is.* биөэ магтах, сайрхах, бардамнах, гайхуулах, сайрхал, бардамнал.

tafta is. тафта (бөс).

tahakkuk *is.* биелэлт, биелүүлэлт, гүйцэтгэлт, бүтэмж, биелүүлэх, гүйцэтгэх, хэрэг дээр биө лүүлэх. ~ **etmek** биөлэх, амьдралд биелэх, биө лэгдэх, хэрэгжих, гүйцэлдэх, бүтэх.

tahammül *is.* тэсвэр, тэвчээр, хүлцэл, тэсв эрлэх, тэсэх, тэвчих, хүлцэх, даамгай, биөэ барьж чадах, хатуужил. "*Tahammülü aşan durum.*" Тэсвэр алдуулсан байдал. Тэвчээр барагдуулсан байдал. ~ **etmek** тэсэх, тэвчих, хүлцэх, тэсэн (хүлцэн, тэвчин) өнгөрүүлэх, биөэ барих, барих, –гүй тэсвэрлэх, тэвчих.

tahıl *is.* тариа, амуу будаа, амуу тариа, үр тариа, будаа тариа.

tahlil *is.* 1. шинжилгээ, задлаг, анализ. 2. *ed.* анализ. ~ **etmek** шинжилгээ хийх.

tahliye *is.* 1. хоослох, суллах, чөлөөлөх. "*Evin tahliyesi iki gün sürdü.*" Байр суллах ажил хоёр өдөр үргэлжиллээ. 2. (хоригдлыг) суллах, чөлөөлөх. ~ **etmek** 1) хоослох, суллах, чөлөөлөх. 2) суллах, чөлөөлөх, суллаж гаргах.

tahmin *is.* 1. таамаг, таамнал, таамаглал, таамаглах, тийм байх гэх. 2. барагцаалах, багцаалах, барагцаалсан тодорхойлолт, багцаалсан тодорхойлолт. ~ **etmek** 1) төсөөлөх, тухайлах, таамаглах, таах, тааварлах, гадарлах, тийм байх гэх, багцаалах. 2) багцаалах, барагцаалах, бараглах, тоймлох, баримжаалах, барагцаалж бодох.

tahminen *zf.* багцаагаар, барагцаагаар, ойролцоогоор, барагцаалбал, барагцаалж, бараг, бараглахад, хирийн.

tahrik *is. esk.* 1. үйлдэлд оруулах, хөдөлгөх, ажиллуулах. 2. (муу зүйлрүү) өдөөн хатгалга, өдөөн хатгах, хатгалга, өдөөх, хатгах, түлхэх. 3. дур хөдөлгөх, сэрэл хөдөлгөх. ~ **etmek** 1) өдөөх, сэргээх, төрүүлэх, өдөж байх, хатгах, өдөөн хатгах. 2) үйлдэлд оруулах, хөдөлгөх, ажиллуулах. 3) дур хөдөлгөх, сэрэл хөдөлгөх.

tahrip, -bi *is.* эвдрэл, сүйдэл, нурал. ~ **etmek** эвдэх, сүйтгэх, нураах.

tahriş *is.* 1. цочрол, цочроох, хөндөх, сэдэх, сэдрээх. 2. хорсож загатнах. ~ **etmek** цочроох, хөндөх, сэдрээх, сэдэх, ирвэгнүүлэх. "*Boğazı tahriş etmek.*" Хоолой ирвэгнүүлэх.

tahsil *is.* 1. (мөнгө) хураах, татах. 2. болов срол, гэгээрэл, сургууль, сургалт, эрдэм сурах, сурах боловсрох, суралцаж явах. ~ **etmek** 1) (мөнгө) хураах, татах, авах, төлүүлэх. 2) сурах, суралцах, эрдэм суралцах, боловсрол олж авах.

tahsilat *is.* (мөнгө) хураах, татах, албадан төлүүлэх, нэхэлт.

tahsildar *is.* 1. мөнгө хураагч, итгэмжилсэн нярав (баримтаар тушаах мөнгийг хүлээн авдаг нярав). 2. татвар хураагч.

tahsis *is.* 1. зориулах, урьдаас зориулах, ялгаж өгөх, тасалж өгөх, олгох, өмчийг олгох. 2. мөнгө төсөвлөх, мөнгө зориулах, мөнгөн хөрөнгө олгох. ~ **etmek** 1) олгох, гаргаж өгөх, тасалж өгөх, хувиарлаж өгөх, зориулах, оногдуулах, заяах. 2) төсөвлөн олгох, зардал төсөвлөх.

tahsisat *is.* мөнгө төсөвлөх, мөнгө зориулах, мөнгөн хөрөнгө олгох, хөрөнгө оруулах, хөрөнгө оруулалт.

taht *is.* хаан ширээ. ~**a çıkmak** хаан ширээнд суух.

tahta *is.* 1. банз, хавтгай мод, зүсмэл мод, ялуу, дүнз, хөндөл. "*Çam tahtası.*" Нарсан банз, нарсан дүнз. 2. самбар. 3. *s.* банзан, модон, модоор хийсэн, модны.

tahtakurusu *is. zool.* бясаа.

tahteravalli *is.* 1. дүүжин даажин. 2. *tkz.* галзуу.

tahtırevan *is.* жууз.

tahvil *is. esk.* 1. солилт, солих, өөрчлөлт, өөрчлөх, хувьсалт, болгох, болгож хувиргах, хувьсгах, хувиргах, хувилгах. 2. облигаци, хувьцаа. ~ **etmek** болгож хувиргах, хувиргах, хувилгах, хувьсгах, өөрчлөх, болгох.

taka *is.* жижиг дарвуулт завь.

takas *is.* 1. харилцан бараа солилцох, бараа солилцоо, харилцан арилжаа хийх. 2. *tic.* клиринг (банк хоорондын бэлэн бус төлбөр тооцоо), клирингийн гэрээ. ~ **etmek** төлөх, төлж дуусах, дансаа бодолцох, өр ширээ дуусгах, өглөг авлагаа дуусгах, солих.

takat, -ti *is.* чадал, хүч, хүч чадал, тэнхээ, тэнхэл.

takatlı *s.* чадалтай, хүчтэй, хүч чадалтай, тэнхээтэй.

takatsız *s.* тэнхэл муутай, тамирыүй, чадалгүй, хүчгүй, хүч чадалгүй, тэнхээгүй, тэнхэл дорой.

takdim *is.* 1. өргөх, барих, бэлэглэх, гардуулах, гардуулан өгөх, шилжүүлэх, олгох. 2. танилцуулах, нэрийг нь дурдаж танилцуулах. 3. эрхэмлэх, шилэх, дээдлэх. ~ **etmek** 1) өргөх, барих, бэлэглэх, гардуулах, гардуулан өгөх, шилжүүлэх, олгох. 2) танилцуулах, нэрийг нь дурдаж танилцуулах. "*Sizlere Arif beyi takdim edeyim.*" Та бүхэнд ноён Арифийг танилцуулъя. 3) эрхэмлэх, шилэх, дээдлэх.

takdir *is.* 1. сайшаал, сайшаах, зөвшөөл, зөвшөөх, таалал. 2. үнэлэх, үнэлэлт. 3. тодорхойлох, магадлах. 4. тавилан, заяа, үйл, хувь. 5. –сан, –сэн, –сон, –сөн тохиолдолд, хэрэв ... бол, тийм бол, чингэх юм гэхэд, ингэхүл, тэгэхүл, ...дээр хүрвэл. "*Geldiği takdirde.*" Ирсэн тохиолдолд./Хэрэв ирвэл. ~ **etmek** 1) сайшаах, зөвшөөх, таалах. 2) үнэлэх, ойлгох. 3) тодорхойлох, магадлах.

takdirname *is.* сайшаалын жуух.

takdis *is.* нандигнах, ариусгах. ~ **etmek** ариусгах, нандигнах, ариун нандинд тооцох.

takı *is.* 1. зүүлт чимэг (хуримлахад, сүй тавихад өгөх бэлэг). 2. зүүлт, гоёл чимэглэлийн хэрэгсэл. 3. *gr.* үгийн нөхцөл.

takılı *s.* өлгөсөн, зүүсэн, дүүжилсэн, дүүжлээстэй, хавсаргасан.

takılmak *(nsz)* 1. зүүх, зүүгдэх. 2. тээглэх, бүдрэх, бүдчих. 3. тээглэх, гацах, суух, хөндөлдөх. 4. хоргоох, ээрэх, ёжтой үг хэлэх, даажигнах, хорыг малтах, гоочлох, шоолох, даа аалах, цаашлуулах, явуулах. 5. анхаарал татах.

takım *is.* 1. иж бүрэн хэрэгсэл, иж бүрдэл, хэрэгсэл, хэрэглэл, бүрэн иж хэрэгсэл, иж, бүрэн, бүрэн иж, бүрэн хэрэгсэл, цуглуулбар. "*Yazı takımı.*" Бичгийн хэрэгсэл. "*Yemek takımı.*" Хоолны хэрэгсэл. 2. *sp.* баг. 3. хэсэг, бүлэг, бүрэлдэхүүн, хамт олон, хүмүүсийн бүрэлдэхүүн. 4. анги, бригад, бүлгэм, хамтрал, нэгдэл. 5. тамхины иш. 6. *biy.* төрөл, зүйл, ай, бүлэг. 7. *ask.* цэргийн салаа. 8. тэй адил, ... мэт, шиг, иймэрхүү, энэ мэт. "*... bu takım düşünceleri olan çok insan var.*" ... энэ мэт бодолтой хүмүүс зөндөө бий.

takınmak *(nsz)* 1. зүүх, углах. 2. *(-i) mec.* дүр үзүүлэх, дүр эсгэх, байдал гаргах, янз гаргах.

takıntı *is.* 1. салахгүй бодол. 2. өр шир, өр, өгцөө, зээл.

takip *is.* 1. мөрдөх, мөрдөн хөөх, мөшгөх, нэхэх. 2. дагах, мөрдөх. 3. ажиглал, ажиглалт, хяналт. 4. дагах, мөрдөх, баримтлах. ~ **etmek** 1) мөрдөх, мөшгөн хөөх, нэхэх. 2) дагах, дагаад явах. 3) дагах, дагаж хийх, мөрдөх, баримтлах. "*Modayı takip etmek.*" Моод дагах. 4) чих тавин сонсох, ойлгох.

takla *is.* 1. тонгорцоглох. 2. (машин) годройтох, өнхөрч онхолдох. ~ **atmak** 1) тонгорцоглох, хөрвөх. 2) (машин) годройтох, өнхөрч онхолдох.

taklit, -di *is.* 1. дуурайх, дуурайлт, дуурайлгаж хийх, хуурмаг хийх, хуурмагаар үйлдэх, хуурмаг зан. 2. элэглэх, дуурайх, дуурайж шоолох, элэглэн дуурайх. 3. *s.* və *is.* дуураймал, дуурайлган хийсэн юм, дуураймал юм, хуурамч, хуурамч юм, хуулбар. ~ **etmek** 1) дуурайх, сажаах, дуурайлгах, дуурайлган хийх, хуулбарлах. 2) хуурамчаар үйлдэх, хуурамчаар хийх, дуурайж хийх, хуурмагаар үйлдэх. 3) элэглэх, дууриах.

taklitçi *is.* 1. хуулагч, буулгагч. 2. *s.* və *is.* дуурайгч, сажаагч. элэглэгч, элэглэн дууриагч.

takma *is.* 1. takmak үйлийн нэр. 2. *s.* хиймэл, дуураймал, зохиомол. "*Takma diş.*" Хиймэл шүд. "*Takma ad.*" Хоч, нэр хоч.

takmak, -ar *(-i, -e)* **1**. өлгөх, зүүх, хавсаргах, суулгах, байрлуулах, хийх, углах, дүүжлэх. "*Pencereye cam takmak.*" Цонхонд шиллэх. 2. (зүүлт чимэг) өгөх, бэлэглэх. "*Gelinə altın bilezik taktı.*" Бэрд алтан бугуйвч бэлэглэв. 3. хоч өгөх, нэр зүүх. 4. зүүх. "*Gözlük takmak.*" Нүдний шил зүүх. 5. *argo.* санаа зовох, зовних, анхаарах. 6. *mec.* və *tkz.* араандаа зуух, сүйтгэх гэж оролдох. 7. дагуулж явах, хажуудаа авч явах, бараа болгон дагуулах.

taksi *is.* такси, хөлсний машин.

taksim *is.* 1. хуваах, хуваагдал, хуваарь, хуваарилалт. 2. *mat.* хуваах, хуваагдал, хуваарь. 3. *müz.* хөгжмийн зэмсгийн зохиомж. ~ **etmek** 1) хуваах, хуваарилах, таслах. 2) *mat.* хуваах.

taksit *is.* (цуврууланн төлөх) төлбөр. ~**le almak** цуврууланн төлөхөөр авах.

taktik *is. ask.* 1. байлдах ухаан, тулалдааны үед цэрэг удирдах арга мэх, тактик. 2. *mec.* (тавьсан зорилгодоо хүрэхийн тул хэрэглэх) арга, тактик.

takvim *is.* 1. он цагийн хэлхээс, үйл явдлын товчоо, үйл явдлын он дараалсан бичиг. 2. цаг тооны бичиг, хуанли, календарь.

takviye *is.* 1. бэхжүүлэлт, батжуулалт, бөхжүүлэлт, бөх болгох, бат болгох. 2. туслах хүч, нэмэлт хүч, дэмжлэг. ~ **etmek** бэхжүүлэх, батжуулах, нэмэлт хүчээр хангах, дэмжих.

talan *is.* дээрэм, тонуул. ~ **etmek** дээрэм хийх, дээрэмдэх, тонуул хийх, тонох.

talaş *is.* үртэс, зомгол, зордос, зоргодос, харуулдас.

talebe *is. esk.* сурагч, оюутан.

talep, -bi *is.* 1. шаардлага, эрэлт, эрэлт хүсэлт, эрэлт шаардлага, шаардах. 2. гуйх, гуйлт, хүсэлт. 3. эрэлт, эрэлт хүсэлт, эрэлт хэрэгцээ. "*Arz ve talep.*" Эрэлт нийлүүлэлт. ~ **etmek** шаардах, шаардлага тавих, эрэлт тавих, хүсэх.

talih *is.* 1. хувь, тавилан, хувь заяа, үйл, хувь зохиол. 2. аз, зол, аз зол, зол завшаан, бүтэмж, амжилт, урагш, хийморь.

talihli *s.* азтай, хийморьтой, зол завшаантай, золтой, урагштай.

talihsiz *s.* азгүй, золгүй, урагшгүй, хийморьгүй, зол завшаангүй.

talihsizlik, -ği *is.* гай, тотгор, хувьгүй (байх), зол муутай (байх), азгүй явдал, золгүй явдал, азгүй (байх), золгүй (байх), азгүйдэл, урагшгүй явдал, бүтэлгүй явдал.

talimat *is.* 1. заавар, зөвлөгөө, удирдамж, захирамж. 2. *ask.* тушаал, захирамж. **~ vermek** заавар өгөх, тушаал өгөх.

talip, -bi *s.* 1. хүсэгч, хүсэж байгаа, хүсэлтэй хүн. 2. *is.* гэрлэх хүсэлтэй залуу, гэрлэх хүсэлтэй байгаа эр. **~ olmak** 1) хүсэлт тавих, хүсэх. 2) гэрлэх хүсэлтэйгээ хэлэх, гэрлэх хүсэлт тавих.

talk is. тальк (талхан цагаан эрдэс), танар.

tam *s.* 1. тасралтгүй, зогсолтгүй, яг, бүтэн. "*Tam iki saat çalıştık.*" Бид бүтэн хоёр цаг ажиллав. 2. бүтэн, бүрэн, бүрэн бүтэн, бүрэн төгс, бүхэл. 3. *mec.* жинхэнэ, төгөлдөр, төгс, бүрэн төгс, яг, өөгүй. "*Tam bir ev hanımı.*" Жинхэнэ гэрийн эзэгтэй. 4. *zf.* яг. "*Tam saat birde.*" Яг нэг цагт. 5. *zf.* яг хүссэн шиг, яг чухам, ёстой мөн, ганц зөв, дүйжээ, яг.

tamah *is.* шунал, шунахайрал, шунахай сэтгэл, хомхой сэтгэл, хомхой (байх), шунахай (байх), сувдаг шунахай сэтгэл. **~ etmek** 1) шуналтах, шунахайрах, сувдаг шунахай сэтгэл гаргах. 2) ихэд хүсэх, шунах, хорхойтох.

tamahkâr *s.* шунахай, шуналтай, ховдог, сувдаг, шунахай сэтгэлтэй, хомхой сэтгэлтэй.

tamam *is.* vө *s.* 1. бүгд, бүрэн, бүтэн, бүрэн бүтэн. 2. *zf.* бэлэн, бэлхэн, бэлэн зэлэн, бүрэн, гүйцэд. "*Bu kitap tamam değildir.*" Энэ ном бэлэн биш байна. 3. зөв, ёсоор, ном ёсоороо, гүйцэд, буруугүй. "*Kayıtlar tamam.*" Бүртгэл ном ёсоороо байна. 4. гүйцсэн, дууссан, төгссөн. "*Vakit tamam.*" Хугацаа гүйцсэн. 5. *zf. tkz.* за, болно, тэгье, тэгэлгүй яахав.

tamamlamak *(-i)* 1. бүрдүүлэх, гүйцээх, нэмэх, нэмэлт хийх, нэмж гүйцээх, нөхөх, нөхөж гүйцээх. 2. эцэст нь хүргэх, дуусгах, төгсгөх, шувтлах.

tamir *is.* 1. засвар, засах, засалт, сэлбэх, сэлбэлт. 2. *mec.* залруулга, залруулах, (алдаа) засах. **~ etmek** засах, засварлах, залруулах, сэлбэх.

tamirat *is.* засвар, засах, засалт, сэлбэх, сэлбэлт, засварын ажил. **~ yapmak** засах, сэлбэх, засварлах.

tamirci *is.* 1. засварчин. 2. засварын газар.

tamirhane *is.* засварын газар.

tamlama *is. gr.* нэр үгийг тодотгох, тодорхойлогч. "*Evin kapısı.*" Гэрийн хаалга. "*Karlı dağlar.*" Цастай уул.

tamlanan *s. gr.* тодорхойлогдогч.

tamlayan *s. gr.* тодорхойлогч.

tamsayı *is. mat.* бүхэл тоо.

tan *is.* үүр, үүр цайх, үүр гийх, үүрийн туяа, гэгээ. **~ ağırmak** үүр цайх.

tandır *is.* газар ухаж хийсэн зуух.

tane *is.* 1. ширхэг. "*On tane elma getirdi.*" Арван ширхэг алим авчрав. 2. үр, мөхлөг, үрэл.

tango *is.* танго бүжиг.

tanı *is.* (өвчний) шинж, тэмдэг.

tanıdık, -ğı *s.* ve *is.* 1. таньдаг хүн, мэддэг хүн, танил. 2. *s.* танил, мэддэг.

tanık, -ğı *is.* 1. харсан хүн, нүдээр үзсэн хүн. 2. *is. huk.* гэрч.

tanıklık, -ğı *is.* өчиг, мэдүүлэг, гэрчилгээ, өгүүлсэн зүйл, гэрчлэл, гэрч болох.

tanım *is.* тодорхойлолт.

tanımak *(-i)* 1. мэдэх, таньдаг байх, таних. 2. таних, мэдэх. 3. хүлээх, зөвшөөрөх. 4. ялгах, ялгаж таних. "*Hayvanların çoğu kendilerine zarar verecek otları tanır.*" Ихэнх амьтад өөрсдөө хортой өвс ургамлыг ялгаж таньдаг. 5. хугацаа өгөх. "*Ona borcunu ödemesi için üç günlük bir süre tanıdım.*" Би түүнд өрөө төлөх гурван хоногийн хугацаа өгсөн.

tanımlamak *(-i)* тодорхойлох, тогтоох, магадлах, тодорхойлон харуулах.

tanınmak *(nsz)* 1. танил болох. 2. алдарших, нэрд гарах, цууд гарах, цуутай байх, нэртэй байх, алдартай байх, олонд нэртэй байх, хэлцэх. "*İyi bir insan olarak tanınıyor.*" Сайн хүн гэж хэлцдэг. "*Cimriliğiyle tanınan bir insandır.*" Харамчаараа нэрд гарсан хүн.

tanınmış *s.* нэрт (эй), алдарт (ай), цуут (ай), нэрд гарсан, танил болсон. "*Tanınmış bir marka.*" Нэртэй брэнд.

tanışma *is.* танилцах, танилтай болох, танил байх.

tanışmak *(nsz, -le)* танилцах, таньдаг байх.

tanıştırmak *(-i, -le)* танилцуулах, таниулах.

tanıtım *is.* таниулах, мэдүүлэх, үзүүлэх, танилцуулах, танилцуулга.

tanıtma *is.* таниулах, мэдүүлэх, үзүүлэх, танилцуулах, танилцуулга.

tanıtmak *(-i, -e)* 1. таниулах, мэдүүлэх, үзүүлэх. 2. танилцуулах.

tank *is.* 1. *ask.* танк. 2. цистерн, том төмөр сав, нөөцлүүр (шингэн бодис буюу хий хадгалах сав).

tanker *is.* 1. шатахуун тээгч усан онгоц. 2. цистерн шатахуун (сүү, ус, шингэн зүйлс)тээвэр эрлэдэг машин. **Tanrı** *z. is.* Бурхан.

tanrıbilimci *is.* шашин судлагч.

tanrıbilimi *is. fel.* шашин судлал.

Tanrıça *is.* Дарь эх, охин тэнгэр.

tanrısız *s.* атеист, шашингүй, шүтлэггүй, сүжиггүй.

tansık, -ğı *is.* гайхамшигтай үзэгдэл, гайхамшигт үйл, ер бусын үзэгдэл.

tansiyon *is. tıp.* 1. цусны даралт. 2. *mec.* бэрхтэй байх, түгшүүртэй байх, түгшүүртэй байдал.

tanyeri *is.* үүр цайх үед улайрах тэнгэрийн хаяа.

tanzim *is. esk.* 1. дэс дараалалд оруулах, жагсаах. 2. эмхлэх, цэгцлэх. **~ etmek** 1) дэс дараалалд оруулах, жагсаах. 2) цэгцлэх, эмхлэх.

tapa *is.* бөглөө, таглаа.

tapınak, -ğı *is.* сүм хийд, дугана, дацан.

tapınmak *(-e)* 1. (бурхныг)сүжиглэн шүтэх, тахих, мөргөн шүтэх. 2. *mec.* эрхэмлэх, эрхэмлэн хайрлах, тахих, бишрэх, хэтэрхий шүтэх.

tapmak, -ar *(-e)* 1. (бурхныг) сүжиглэн шүтэх, тахих, мөргөн шүтэх. 2. *mec.* эрхэмлэх, эрхэмлэн хайрлах, тахих, бишрэх, хэтэрхий шүтэх, бурхан шиг тахих.

tapu *is.* 1. (өмч хөрөнгийн) гэрчилгээ, худалдан авсан бичиг. "*Ev tapusu.*" Байрны гэрчилгээ. 2. үл хөдлөх хөрөнгийн бүртгэлийн газар.

taraf *is.* 1. тал, этгээд, зүг. "*Sol taraf.*" Зүүн тал. 2. газар, нутаг, хавь, ойр хавь, орчим. "*K y tarafa doğru çok yeşil.*" Хөдөө газарлуугаа улам ногоон. "*Kız bizim o tarafta oturuyor.*" Охин манай тэр хавьд амьдардаг. 3. этгээд, тал. "*İki tarafı ikisini dinlemek.*" Хоёр этгээдийг хоёулыг сонсох. "*Karşı tarafın adamları.*" Эсрэг талын хүмүүс. 4. хэсэг. 5. тал, хамаатан, хамаатан садан. "*Baba tarafı çok zengin.*" Аавынх нь тал их баян. **her ~** энд тэндгүй, эргэн тойрон, хаа сайгүй.

taraflı *s.* 1. талтай. 2. нутгийн, хавийн, орчимын, ... нутгийн хүн, ... хавийн хүн. 3. талын хүн, (талыг) баримтлагч, дагагч, тал баригч, (талыг) дэмжигч.

tarafsız *s.* төвийг сахисан, төвийг сахигч.

tarafsızlık, -ğı *is.* төвийг сахих, төвийг сахих явдал.

taraftar *s.* талын хүн, (талыг) баримтлагч, дагагч, тал баригч, (талыг) дэмжигч.

tarak *is.* 1. сам. 2. тармуур. 3. (хөлийн) боом. 4. (шувууны) залаа, цацаг. 5. (загасны) заламгай.

tarama *is.* 1. самнах. 2. загасны түрс.

taramak *(-i)* 1. самнах. 2. самнах, самнаж цэвэрлэх. 3. сайтар эрэх, нэгд нэггүй үзэх, самнах. 4. тармуурдах. 5. пулёмёт буугаар шүрших. 6. *mec.* анхааралтай харах, шүүх.

taratmak *(-i, -e)* taramak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

tarçın *is.* шанц (халуун орны лаврын язгуурын зарим модны хатсан холтос, халуун амттан).

tarım *is.* тариалан, газар тариалан, тариалангийн ажил.

tarımcı *is.* тариачин.

tarımsal *s.* тариалангийн, газар тариалангийн, тариалангийн ажлын, тариалангийн ажилтай.

tarif *is.* 1. тодорхойлолт. 2. заавар, зөвөлгөө. 3. дүрслэх, тайлбарлах, зааж өгөх. **~ etmek** тодорхойлох, дүрслэх, тайлбарлах.

tarife *is.* 1. үнийн жагсаалт. 2. цагийн хуваарь (тээврийн). 3. жор, заавар, хэрэглэх заавар.

tarih *is.* 1. түүх. "*Tarihi olay.*" Түүхэн явдал. "*Tarih dersi.*" Түүхийн хичээл. 2. он сар өдөр, өдөр, өдөр сар.

tarihçe *is.* түүхэн замнал.

tarihçi *is.* түүхч.

tarihî *s.* түүхийн, түүхэн, түүхт.

tarihli *s.* он сартай, өдөрлөсөн, бичигдсэн.

tarihöncesi *is.* балар эртний.

tarikat *is.* шашны бүлэглэл.

tarla *is.* тарианы талбай, тариан талбай.

tartı *is.* 1. жигнэх. 2. жин, жинлүүр, пүү, дэнс. 3. хүнд, жин. 4. *den.* дээс, татлага, аргамж.

tartıcı *is.* жигнэгч, пүүлэгч, хэмжигч.

tartışma *is.* 1. эрдмийн маргаан, ном хаялцах. 2. маргалдаан, маргаан, мэтгэлцээн.

tartışmak *(nsz, -le)* 1. маргах, маргалдах, булаацалдах, арцалдах, шүүмжлэн хэлэлцэх, мэтгэлцэх, шүүмжлэлцэх. 2. тал бүрээс нь шүүмжлэн хэлэлцэх. 3. *sp.* (бөх) хүчээ үзэлцэх, хүчээ сорих.

tartmak, -ar *(-i)* 1. жигнэх. 2. (гартаа барьж үзэн) барагцаалах, багцаалах. 3. тэнсэн бодох, эргэцүүлэн бодох, сайн бодож үзэх, сайн шүүж үзэх. 4. *mec.* цэгнэх, цэнэх, болгоомжлон цэнэх, тунгаах, бодож тунгаах, дүгнэх, үнэлэх, үнэлэн үзэх.

tarz *is.* 1. ааш байдал, маяг байдал, маяг, байдал. 2. арга барил, арга. 3. хэв маяг, янз, хэлбэр, загвар, хийц. "*Gotik tarz.*" Гот хэлбэр, готик хэлбэр.

tas *is.* жижиг төмпөн, пял.

tasa *is.* золнил, сэтгэл зовних, санаа зовох, түгшүүр, зовуур, сэтгэл зовох, сэтгэлийн зовнил, сэтгэлийн түгшүүр.

tasalanmak *(-e)* сэтгэл зовох, санаа зовох, сэтгэл зовних, сэтгэл түгших, зовних, түгших.

tasarı *is.* 1. төсөл, төсөл зураг. 2. *huk.* төсөл, хуулийн төсөл.

tasarım *is.* 1. дүрслэн бодох, тухайлвх. 2. зураг эскиз. 3. *fel.* санагдах, сэтгэлд дахин ургах.

tasarımcı *is.* зохион бүтээгч.

tasarımlamak *(-i)* сэтгэх, санаандаа дүрслэх, санаанд багтах, сэтгэлдээ ургуулан бодох, загв ар бүтээх.

tasarlamak *(-i)* 1. төсөөлөх, төлөвлөх, сэтгэх, санаандаа дүрслэх, бодох. 2. (мод, чулуу) зорох, өөлөх, засах.

tasarlanmak *(nsz)* tasarlamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

tasarruf *is.* 1. эзэмшил, эзэмших эрх. 2. гамнах, хэмнэх, арвилах, арвилан хэмнэх, хямгадах. 3. хуримтлуулсан менгө, мөнгө

хуримтлуулах. ~ **etmek** 1) эзэмших, эрхлэх, мэдэх, –тай байх. 2) мөнгө хуримтлуулах, мөнгө хураах. 3) гамнах, хэмнэх, арвилах, арвилан хэмнэх, хямгадах.

tasarruflu *s.* 1. хямгач, арвич, гамтай, хямгатай, нарийн, юмандаа гамтай. "*Tasarruflu insan.*" Хямгач хүн. 2. хэмнэлттэй, бага зардалтай.

tasasız *s.* 1. амарлингүй, яршиггүй, хамаагүй, хайхрамжгүй, өөрцгүй, санаа амар. 2. сэтгэл зовох юмгүй, санаа зовоох зүйлгүй.

tasdik *is.* 1. батлах, үнэн гэх, зөв гэх, мөн гэх, үнэн гэж батлах, баталгаа. 2. батлах, батлалт, батламж, **зөвшөөрөл**. ~ **etmek** 1) батлах, үнэн гэх, зөв гэх, мөн гэх, үнэн гэж батлах. 2) батлах.

tasdikli *s.* 1. баталсан, батламжтай. 2. баталсан, баталгаатай, гэрчилсэн.

tasdikname *is.* аттестат, үнэмлэх бичиг, сургууль төгссөн гэрчилгээ.

tasdiksiz *s.* батлаагүй, баталгаагүй, батлагдаагүй

tasfiye *is.* 1. ариутгах, цэвэрлэгээ, цэвэрлэх, тунгаах. 2. *tic.* татан буулгах. 3. *mec.* халах, ажлаас халах, ажлаас гаргах. ~ **etmek** 1) ариутгах, цэвэрлэх, тунгаах. 2) татан буулгах. 3) устгах, үгүй хийх. 4) ажлаас халах, халах, гаргах.

taslak, -ğı *is.* 1. ноорог, ноорог зураг, хар зураг, төсөв зураг, бүдүүвч, бүдүүвч зураг, үлгэр, загвар. 2. *mec.* дэмий мэдэмхийрэгч.

taslamak 1. дүр үзүүлэх, байдал харуулах, –гч болох, янз үзүүлэх, болж мэхлэх, бааш гаргах. 2. *(-i)* (чулуу) өөлөх, засах, зорох.

tasma *is.* хүзүүвч.

tasnif *is.* ангилал. ~ **etmek** ангилах.

taş *is.* 1. чулуу. 2. *jeol.* уулын чулуулаг. 3. гоёлын чулуу, эрдэнийн чулуу. "*Taşlı yüzük.*" Эрдэнийн чулуутай бөгж. 4. даам. 5. чулуу (зарим эрхтэнд үүснэ). "*Böbrek taşı.*" Бөөрний чулуу. 6. *s.* чулуун, чулуугаар хийсэн. ~ **çatlasa** яаж ч оролдсон, яасан ч, хэрхэвч, яадаг ч байсан, ерөөсөө, ёстой, ихдээ, олондоо, дээд тал, цаанадаж, цаад зах нь, хол гэхдээ л, цаана хаяж. "*Taş çatlasa iki ay dayanır.*" Ихдээ л хоёр сар тэснэ. ~ **çıkartmak** давах, давж гарах, илүү болох, гартаах, хол давах, давуу сайн байх, толгой цохих. "*O, profesyanel şarkıcılara taş çıkartacak kadar güzel şarkı söyledi.*" Тэр, мэргэжлийн дуучдыг хол давахаар сайхан дуулав.

taşçı *is.* чулууч, чулуу өнгөлөгч, чулуу засагч.

taşıl *is.* чулуужсан юм, чулуужвар, чулуужилга.

taşıma *is.* зөөх, зөөлт, аваачих, авчрах, шилжүүлэх, тээвэрлэх, тээх, тээвэр, тээвэрлэлт.

taşımacı *is.* тээвэрлэгч.

taşımacılık, -ğı *is.* тээвэрлэх ажил, тээвэр, тээвэрлэлт.

taşımak *(-i)* 1. зөөх, тээвэрлэх, тээх, чирэх, аваачих, зөөж авчрах, зөөж аваачих, аваачиж өгөх. 2. зүүх, авч явах, барьж явах, зөөх, тээх. 3. өмсөх. 5. –тай байх. 6. *mec.* тэсэх, тэвчих, даах, үүрэх. 7. *mec.* санаандаа агуулах, сэтгэлдээ тээж явах, тээх.

taşınır *is.* və *s.* 1. зөөврийн (эд). 2. *huk.* хөдлөх (хөрөнгө).

taşınma *is.* нүүдэл, шилжих хөдөлгөөн.

taşınmak *(nsz)* 1. зөөгдөх, зөөх, аваачиж тавих. 2. *(-den)* нүүх, шилжих, шилжиж нутаглах, нутаг солих, шилжиж суух, нүүж орох. "*Biz oradan taşındık.*" Манайх тэндээс нүүсэн.

taşınmaz *is.* və *s.* 1. хөдөлдөггүй. 2. үл хөдлөх (хөрөнгө).

taşırmak *(-i)* 1. халгиулах, цалгиулах, бялхуулах, дэвэргэх, дэврээх. 2. *mec.* тэвчээр барах, тэвчээр барагдуулах, тэвчээр алдагдуулах.

taşıt *is.* ачаа тээврийн хэрэгсэл, тээврийн хэрэгсэл, хөсөг, уналга.

taşıtmak *(-i, -e)* зөөлгөх.

taşıyıcı *is.* və *s.* 1. зөөвөрлөгч, тээвэрлэгч. 2. ачаа зөөгч. 3. *tıp.* (өвчин, нян) тээгч.

taşkın *s.* 1. (ус) үеэрлэсэн, хальсан. 2. *mec.* дэндүү, хэмжээлшгүй.

taşkömürü *is. jeol.* чулуун нүүрс.

taşlama *is.* 1. чулуудах, чулуу шидэх. 2. өнгөлөх, өнгөлөлт, зүлгэх, зүлгэлт. 3. *ed.* шоглоом шүлэг.

taşlamak *(-i)* 1. чулуудах, чулуу шидэх. 2. (чулуу) түүх, шилж авах, шилэх, сонгох, ялгах, шигших. 3. чулуу өрөх. 4. *mec.* ёгт үг хэлэх, битүү үгээр хатгах, ёжлох.

taşlı *s.* 1. чулуутай (тариа, будаа). 2. гоёлын чулуутай, эрдэнийн чулуутай.

taşlık, -ğı *is.* və *s.* 1. чулуутай газар, чулуулаг газар. 2. *zool.* шувууны хоёрдогч ходоод.

taşmak, -ar *(nsz)* 1. дэврэх, халих, хөөрч асгарах, сахрах. 2. халих, эргээсээ халих, үе рлэх, бялхах. 3. унжих, унжиж санжих, булталйх, цухуйх, илүү гарах. "*Masanın örtüsü iki yandan taşıyor.*" Ширээний бүтээлэг хоёр талаараа унжиж байна. 4. *mec.* хөөрөх, едөгдөх, тэсэхгүй болох, тэвчихгүй болох, их уурлах. 5. олон болох, ихсэх, олшрох.

taşocağı *is.* чулуу авах газар, чулуу хэмхлэн авах газар, задгай уурхай, ил уурхай.

taşra *is.* хөдөө, хөдөө газар, нийслэлээс хол нутаг, хязгаар.

taşralı *s.* хөдөөний хүн, зах хязгаарын хүн, хөдөөний, зах хязгаарын.

taşyürekli *s.* энэрэх сэтгэлгүй, нигүүлсэлгүй, хатуу сэтгэлтэй, хүний үнэргүй, хүний шинжгүй, энэрэлгүй, хэрцгий, чулуун зүрхтэй.

tat, -dı *is.* 1. амт, амт нь ямар байгаа нь. "*Deniz suyun tuzlu tadı.*" Далайн усны шорвог

амт. 2. *mec.* ханамж, дур, баясал, жаргал, цэнгэл, бахдал. ~ **almak** таалагдах, ханамжтай болох, дуртай байх. **~ı kaçmak** 1) амтгүй болох. 2) тааламжгүй болох, таагүй болох, онцгүй болох. **~ına bakmak** амтлаж үзэх, амсах. **~ını çıkarmak** ханатал жаргах, ханатал жаргал эдлэх.

Tatar *z. is.* Татар хүн.

tatbik *is.* амьдралд биелүүлэх, хэрэгжүүлэх, эзэмших, биөлүүлэх, хэвшүүлэх, хэвшил болгох. ~ **etmek** амьдралд биөлүүлэх, хэрэгжүүлэх, хэрэглэх, ашиглах, хэвшүүлэх.

tatbikat *is.* 1. амьдралд биелүүлэх, хэрэгжүүлэх. 2. *ask.* байлдааны сургууль.

tatil *is.* 1. амралтын өдөр. 2. амралт, чөлөө. 3. амрах, завсарлах. ~ **etmek** 1) зогсоох, түр зогсоох. 2) зогсоох, завсарлуулах, амралт олгох, амраах.

tatlandırmak *(-i)* амтлах, амт оруулах.

tatlı *s.* 1. амттай, амтлаг, чихэртэй, чихэрлэг, амттайхан. "*Tatlı elma.*" Амттай алим. 2. цэнгэг, ариг, ууж болох. "*Tatlı su.*" Цэнгэг ус. 3. *mec.* аятайхан, тааламжтай, сайхан, хөөрхөн, ялдамхан, сэтгэл татсан, дур булаам, санаанд нийцтэй. "*Tatlı bayan.*" Сайхан (хөөрхөн, аятайхан) эмэгтэй. 4. *is.* амттан, амттай зууш. 5. *zf.* аятайхан, тааламжтай, сайхан, ялдамхан.

tatlıcı *is.* амттан болон амттай зууш хийдэг хүн, амттаны худалдаачин.

tatmak, -dar *(-i)* 1. амсаж үзэх, амтлах, амсах. 2. *mec.* үзэх, амсах, биеэр мэдрэх, бие эр туулах.

tatmin *is.* 1. сэтгэл ханах, хүсэл ханах, бах ханах, хангалт. 2. ханамж, хангалт, хангамж, ханах. 3. дур ханах. ~ **etmek** 1) (хэрэглэгдэхүүнээр) хангах, хангах. 2) дуры нь хангах.

tatminkar *s.* ханамжтай, дөмөг, хангалттай.

tatsız *s.* 1. амт шимтгүй, амтгүй, заваан. 2. *mec.* сонирхолгүй, уйтгартай, эвгүй, таагүй, дур гутмаар, дургүйцмээр.

tatsızlık, -ğı *is.* 1. амтгүй байх. 2. *mec.* заваан юм, сонирхолгүй байдал, уйтгартай байдал, эвгүй ааш, муухай ааш, тааруухан харьцаа байдал.

tattırmak *(-i, -e)* 1. амсуулах, амтлуулах. 2. *mec.* амсуулах, үзүүлэх, мэдрүүлэх. "*Allah kimseye evlat acısı tattırmasın.*" Бурхан, үрээсээ хагацахын зовлонг хэнд ч бүү амсуулаг.

tava *is.* 1. хайруулын таваг, хайруул. 2. хайруулын тавагт хийсэн хоол. 3. цомбон, хайлуур (сав). "*Kurşun tavası.*" Тугалга хайлуулах хайлуур (цомбон).

tavan *is.* 1. тааз, адар. 2. *mec.* дээд хязгаар, дээд хэмжээ, дээд үнэ.

tavır, -vrı *is.* 1. байдал, дүр, янз, зан байдал, зан явдал, зан авир, зан, ааш маяг, ааш байдал, маяг. 2. биеэ өргөх, биөэ тоох, би би гэх, ихэрхэг зан, их зан, дээрэлхүү байдал. ~ **takınmak** (vəya **almak)** янз гаргах, янз үзүүлэх.

taviz *is. esk.* буулт, хөнгөлөлт, хүлээн зөвшөөрөх, зөвшилцөл. ~ **vermek** буулт хийх, бууж өгөх.

tavla *is.* морины жүчээ.

tavlamak *(-i)* 1. халаах, бүлээсгэх, улайсгах, дэвтээх, чийгтүүлэх, норгох. 2. *argo.* хуурч гартаа оруулах, мэхэлж гартаа оруулах.

tavsiye *is.* 1. зөвлөгөө, заавар, сургамж, сургаал, зөвлөмж. 2. сайшаасан үнэлэлт, сайшаасан бичиг, зуучлах захидал. ~ **etmek** 1) зөвлөгөө өгөх, зөвлөх, сануулах, дурдах, хэрэгтэй гэх, гэж хэлэх. 2) сайшаан зевлөх, сайшаах, зуучлах, гэрчлэх. 3) сургах, заах, заав арлах, зааж өгөх.

tavşan *is. zool.* туулай.

tavuk, -ğu *is.* тахиа.

tavus *is.* тогос (шувуу).

tay *is.* унага, даага, шүдлэн.

tayfa *is.* 1. (усан онгоцны) хүмүүсийн бүрэлдэхүүн. 2. усан цэрэг.

tayfun *is.* хар салхи, циклон салхи.

tayın *is. ask.* цэргийн хувь ногдол (идэш уушны).

tayin *is.* 1. тодорхойлох, магадлах, тогтоох. 2. томилолт, томилох, илгээх. ~ **etmek** 1) тодорхойлох, тогтоох, товлох, шийдэх, шийдв эрлэх. 2) томилох, илгээх. 3) тодорхой болгох, үзүүлэх.

tayt *is.* бариу өмд.

tayyar *is. esk.* нисгэгч.

tayyare *is. esk.* онгоц.

tayyör *is.* хослол, костюм (эмэгтэй хүний).

taze *s.* 1. шинэ, шинэхэн. "*Taze ekmek.*" Шинэ талх. 2. эрүүл саруул, ануухан, чийрэг, эрүүл, тэнхээтэй, тамиртай, ядарч зүдрээгүй, бие сайтай. 3. шинэ, саяхны, сая гарсан, шинэ үеийн. 4. залуу, бага, нялх, шинэ. 5. *is. mec.* залуу бүсгүй.

tazelemek *(-i)* 1. шинэчлэх, шинээр солих. 2. дахин сэргээх, шинээр эхлэх, шинэтгэх. 3. *mec.* хуучин зүйлсийг эргэн сануулах, мартагдсан зүйлсийг сэргээх. 4. дахин хийх, давтах.

tazelik, -ği *is.* 1. шинэ. 2. залуу нас, идэр нас, эрүүл саруул (байх), чийрэг (байх).

tazı *is.* анч нохойны нэг төрөл.

taziye *is.* гашуудал, эмгэнэл, эмгэнэл илэрхийлэх.

tazminat *is.* нөхөн төлбөр, нөхөн төлөөс.

tazyik *is.* 1. даралт. 2. дарамт, шахалт, дарлага, хавчлага. ~ **etmek** дарах, шахах, хавчих, дарамт үзүүлэх, дарлах.

teati *is. esk.* солилцоо. ~ **etmek** солилцох.

tebdil *is. esk.* солилт, солих, өөрчлөлт, өөрчлөх.

teberru, -u *is. esk.* хандив, өглөг.

tebessüm *is.* инээмсэглэл, мишээл. ~ **etmek** инээмсэглэх, мишээх.

tebeşir *is.* шохой (самбар дээр бичдэг).

tebliğ *is. esk.* 1. сонсгох, мэдэгдэх, мэдээлэх,

дуулгах. 2. мэдээлэл, мэдэгдэл, зарлал, тунхаг. **~ etmek** мэдэгдэх, дуулгах, сонсгох, зарлах, мэдээлэх, хэл хүргэх, дамжуулах.

tebrik *is.* баяр хүргэх, сайныг ерөөх. **~ etmek** баяр хүргэх, сайныг ерөөх.

tecavüz *is.* 1. түрэмгийлэл, дайралт, довтолгоон, эзлэн авах. 2. халдалт, хүчирхийлэл, хоргоох.

tecelli *is. esk.* 1. илрэл, илрэх, илэрч гарах, үзэгдэх, харагдах, бий болох, гарч ирэх. 2. хувь тавилан, хувь зохиол. **~ etmek** илрэх, илэрч гарах, үзэгдэх, харагдах, гарч ирэх.

tecil *is. esk.* хугацаа сунгах, хугацаа хойшлуулах, хойшлуулах. **~ etmek** хугацаа сунгах, хугацаа хойшлуулах, хойшлуулах.

tecrübe *is.* 1. туршлага, оролдого, сорилт, сорих. 2. туршлага, дадлага. **~ etmek** турших, сорих, сорьж үзэх, шалгах, туршиж үзэх, шалгаж үзэх.

tecrübeli *s.* туршлагатай, дадлагатай, хашир, юм мэддэг, мэдлэг ихтэй, дөгь, юм үзсэн.

tecrübesiz *s.* туршлагагүй, дадлагагүй, юм үзээгүй, юм мэдэхгүй, мэдлэг багатай.

teçhiz *is. esk.* 1. бэлтгэх, тоноглох, төхөөрөх, хангах, нийлүүлэх. 2. тоног, төхөөрөмж, тоноглол, тоног төхөөрөмж, төхөөрөг, хэрэгсэл, хангамж, бэлтгэл. **~ etmek** тоноглох, төхөөрөх, бэлтгэх, хангах, хэрэглэл нийлүүлэх.

teçhizat *is.* тоног, төхөөрөмж, тоног төхөөрөмж, хэрэгсэл, цэргийн хэрэгсэл.

tedarik *is.* бэлтгэл, худалдан авах, олж авах, бэлдэх, бэлтгэх, зэхэх, төхөөрөх, базаах. **~ etmek** олох, хангах, бэлтгэх, төхөөрөх, зэхэх, базаах.

tedavi *is.* 1. эмчилгээ. 2. *mec.* засах, янзлах. **~etmek** 1) эмчлэх, анагаах, эмнэх. 2) *mec.* засах, янзлах.

tedavül *is.* 1. (мөнгө, үнэт цаас) хүчинтэй байх. 2. эргэлт, гүйлгээ. **~den kalkmak** гүйлгээнээс гарах, хүчингүй болох.

tedbir *is.* урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, арга хэмжээ. **~ almak** урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах, арга хэмжээ авах, сэргийлэх, болгоомжлох.

tedbirli *s.* 1. арга хэмжээ авсан, бэлтгэлтэй. 2. *zf.* бодолтой, хашир, болгоомжтой, бодлоготой, урьдаас анхаарч.

tedbirsiz *s.* 1. арга хэмжээ аваагүй, бэлтгэлгүй. 2. *zf.* хайнга, бодолгүй, болгоомжгүй, бодлогогүй, урьдаас хянаагүй, болгоомжлоогүй.

tedbirsizlik, -ği *is.* урьдаас хянаагүй байх, болгоомжгүй байдал, дутуу харах, ажиглахгүй өнгөрөх, цалгар байх, гэнэ, гэнэдэл.

tedirgin *s.* зовсон, түгшсэн, санаа зовсон, сэтгэл түгшсэн, тайван бус, амгалан бус, мэгдсэн, сандарсан. **~ etmek** амруулахгүй, амраахгүй, зовоох, түгшээх, сэтгэл зовоох, сандраах, тайван бус болгох, амгалан бус болгох. **~ olmak** зовох, түгших, сандрах, мэгдэх, сэтгэл зовох, тайван бус, амгалан бус болох.

tedirginlik, -ği *is.* зовуурь, сэтгэл зовох, уйтгар, гуниг, муу оёг, тайван бус байдал, амгалан бус байдал.

tediye *is.* төлбөр, төлөх, тооцоо. **~ etmek** төлөх, төлбөр төлөх, төлж дуусгах, хураалгах.

teessüf *is.* харамсах, хайрлах, халаглах, гэмших, гомдол, гутрал, сэтгэлийн зовлон. **~ etmek** харамсах, халаглах, харамсалтай байх, хайран санагдах, хар буух, гэмших, гомдох, урам алдрах, гашуудах, гутрах, сэтгэл зовох. "*Teessüf ederim.*" Арай ч дээ, Даан ч дээ, Маш их харамсалтай байна.

tefeci *is.* мөнгө хүүлэгч.

tefecik *is.* жижиг сажигхан, аар саархан.

tefecilik, -ği *is.* мөнгө хүүлэх.

tefek *s.* жижиг сажиг, аар саар.

tefekkür *is. esk.* бодлого болох, бодлого, бодол, бодрол, бодож үзэх, эргэцүүлэн бодох.

teferruat *is. esk.* тодорхой, нарийн тодорхой, нарийн учир, жижиг зүйлүүд, дэлгэрэнгүй, нарийвч, бүрдэх зүйл.

tefsir *is.* 1. тайлбар, тайлбарлах. 2. Кураан судрыг тайлбарлах. 3. Кураан судрын тайлбар ном.

teftiş *is.* шалган байцаах, шалгаан байцаалт, шалгалт, хяналт. **~etmek** шалгах, шалган байцаах, байцаах, хянах.

teğet *is. mat.* тангенс.

teğmen *is. ask.* дэслэгч.

tehdit *is.* занал, айлгах, айлган сүрдүүлэх, сүрдүүлэх, айлгалт, айлган сүрдүүлэлт, сүрдүүлэг. **~ etmek** заналхийлэх, айлгах, айлган сүрдүүлэх.

tehlike *is.* 1. аюул, осол, аюул занал. 2. эрсдэл. **~ye atılmak** аз үзэх, аз турших, зүрх гаргах, амь өрсөх, өөрийгөө аюулд эрсдүүлэх.

tehlikeli *s.* аюултай, осолтой, аз туршсан.

tehlikesiz *s.* аюулгүй, осолгүй, хоргүй.

tek (l) *s.* 1. ганц, гав ганц, цорын ганц, ганцхан, хосгүй. 2. зөвхөн, дан, дан ганц, өрдөө. 3. *mat.* сондгой (тоо). 4. *is.* өрөөсөн. 5. *mec.* ямар ч, юу ч, хэн ч. "*Bugün pazar, sokaklarda tek kişi yok.*" Өнөөдөр ням гараг, гудамжинд ямар ч хүн алга. **~ başına** ганцаар, ганцаараа. **tekaüdiye** *is. esk.* тэтгэвэрийн мөнгө, тэтгэвэр.

tekaüt, -dü *is. esk.* 1. тэтгэвэрт гарах. 2. тэтгэвэрийн хүн, тэтгэвэрт гарсан.

tekdir *is.* зэмлэл. **~ etmek** зэмлэх, загнах.

tekdüze *s.* нэг янзын, нэг маягийн, нэг хэвийн, нэг төрлийн, нэг хөгтэй, нэг янз, нэг маяг, нэг хэв.

tekdüzen нэг янзын, нэг маягийн, нэг хэвийн, нэг төрлийн, нэг янз, нэг маяг, нэг хэв.

teke *is.* ухна.

tekeffül *is. esk.* 1. хариуцах, даах. 2. баталгаа өгөх, батлан даах. ~ **etmek** 1) хариуцах, даах. 2) баталгаа өгөх, батлан даах.

tekel *is.* 1. монополи, онц эрх, ноёрхол (ямар нэгэн юм үйлдвэрлэх буюу худалдах онц эрх). 2. *mec.* дангаараа эзэмших.

tekelci *is.* ve *s.* монополитон, онц эрхтэн, монополист, ноёрхогч.

tekelleşmek *(nsz)* монополчлох, онц эрхтэй болох, ноёрхох.

teker *is.* 1. дугуй. "*Araba tekeri.*" Машины дугуй. 2. дугуй (хэлбэр).

tekerlek, -ği *is.* 1. дугуй. 2. *is* ve *s.* дугуй, дугариг, дүгрэг (зүйл).

tekerlekçi *is.* машины дугуй хийдэг газар.

tekerlekli *s.* дугуйтай. ~ **sandalye** тахир дутуу хүний тэрэг.

tekerleme *is.* 1. өнхрүүлэх. 2. *ed.* түргэн хэллэг, хэл зүгшрүүлэх үг, жороо үг, ээдрээтэй үг. 3. *ed.* үлгэрийн хошин эхлэлт, хошин гараа. 4. наргианы үг, ёж, хууч үг

tekerlemek *(-i)* өнхрүүлэх, эргүүлэх.

tekerrür *is. esk.* давтах. ~ **etmek** давтах.

tekil *s. gr.* ганц тоо.

tekin *s.* 1. хоосон, хүнгүй, хүн амьтангүй, эзгүй, зэлүүд. 2. ээлтэй, ивээлтэй. ~ **değil** муу, эвгүй, ээлгүй, ад буг шүгэлсэн, янз бүрийн юм шүгэлсэн, аюултай, цээртэй (цаг, газар).

tekinsiz *s.* 1. ээлгүй, ивээлгүй. 2. *is. sos.* цээр, цээртэй байх.

teklif *is.* 1. санал, хүсэлт. 2. санал тавих, санал гаргах, санал тавих, санал, зөвлөх, гэх. 3. албархаг байдал, ёсорхог байдал, ёсорхол, ёс сахих, ёсорхох, ёс төдий хийх. ~ **etmek** 1) зөвлөх, санал болгох, санал тавих. 2) гэрлэе гэж гуйх, гэрлэх санал тавих.

teklifli *s.* ёсорхог, ёсорхуу, зовомтгой, хэтэрхий ёсорхог, хэт ёсорхуу.

teklifsiz *s.* ёсорхог бус, энгийн, жирийн, эгэл, чөлөөтэй, нүүрэмгий, албадлагагүй.

teklik, -ği *is.* 1. ганц, дан ганц. 2. *gr.* ганц тоо.

tekme *is.* өшиглөх, тийрэх, хөлөөр ёврох. ~ **atmak** (veya **vurmak**) 1) өшиглөх, тийрэх. 2) урвах, үнэнч биш байх. ~ **yemek** 1) өшиглүүлэх, тийрүүлэх. 2) хууртах, хуурташдах, –аас урвах.

tekmelemek *(-i)* өшиглөх, тийрэх.

tekmil *is.* 1. гүйцэтгэх, дуусгах. 2. *s.* бүх, бүгд. 3. *s.* бүрэн гүйцэд, бүрэн. 4. цэргийн илтгэл.

tekmil haberi *is.* цэргийн илтгэл.

tekne *is.* 1. тэвш, модон онгоц. 2. усан онгоц, хөлөг онгоц. 3. *den.* усан онгоцны их бие. 4. *jeol. ve coğr.* цөөрөм, усан сав, сав газар.

teknik, -ği *is.* 1. техник, арга барил. 2. техник, шинэ технолог. 3. *s.* техникийн. "*Teknik okul.*" Техникийн сургууль. 4. *is.* зам, арга зам.

teknikçi *is. bk.* teknisyen.

teknisyen *is.* техникч.

teknoloji *is.* боловсруулах арга зүй, технологи.

teknolojik, -ği *s.* боловсруулах арга зүйн, технологийн.

tekrar *is.* 1. дахих, дахилт. 2. *zf.* дахин, дахиад, бас шинээр, дахиж, олонтоо, олон удаа, олон дахин, удаа дараа. ~ **etmek** давтах, дахих, дахиж өгөх, давтан гаргах, дахин гаргах, давтан хийх, давтан хэлэх, дахин хийх.

tekrarlamak *(-i)* давтах, дахих, давтан хийх, дахин хийх.

tekrarlatmak *(-i)* давтан хийлгэх, дахиулах, дахин хийлгэх.

teksir *is.* ихэсгэх, олшруулах, олон болгох, өсгөх. ~ **etmek** олон болгох, олшруулах, хувилах.

tekstil *is.* нэхмэл эдлэл/даавуу, бөс бараа.

tekzip, -bi *is.* үгүйсгэл, няцаалт, мэлзэлт. ~ **etmek** үгүйсгэх, мэлзэх, няцаах.

tel (I) *is.* 1. утас, төмөр утас, сувимал утас, олсон татлага. 2. ширхэг, сэмэрдэс, утас. 3. *s.* утсан, төмөр утсан, сувимал утсан. 4. чавхдас, утас. 5. *is. bly.* судал, утаслаг. 6. *is.* ширхэг үс, хялгас, үсхэн, жаахан үс.

tel (II) *is.* telegraf-ийн товчилсон хэлбэр, цахилгаан мэдээ.

telâ *is.* хувцасны наалт.

telâffuz *is. esk.* дуудлага, аялага. ~ **etmek** хэлэх, дуудах.

telafi *is. esk.* нөхөн төлөх төлбөр, нөхөлт, төлөөс, нөхөх, гүйцээх, залруулах. ~ **etmek** залруулах, хохиролгүй болгох, нөхөн төлөх, нехех, гомдол барагдуулах. "*Telafi edici vergi.*" Нехөн төлөх татвар.

telaş *is.* 1. яарах, хурдлах, шамдах, тэвдэх, адгах, тэвдэх, сандрах, яарал, сандрал. 2. зовуурь, сэтгэл зовох, түгшүүр, сэтгэл түгшил, санаа зовох, сандрал, түгшүүр. 3. үймээн сандрал, будлиан, холион бантан үймээн, бужигнаан. ~ **etmek** 1) санаа зовох, зовох, сандрах, сэтгэл түгших, түгших, үймрэх. 2) яаран сандрах, яарах, шамдах, шалавлах, тэвдэх, сандрах.

telaşlandırmak *(-i)* 1. яаруулах, сандараах, шавдуулах, шамдуулах, тэвдүүлэх. 2. түгшээх, санаа зовоох, сандраах, сэтгэл түгшүүлэх, үймрүүлэх.

telaşlanmak *(nsz)* 1. яарах, сандрах, шамдах, шалавлах, тэвдэх, адгах. 2. зовох, түгших, санаа зовох, сандрах, сэтгэл зовох, үймэх.

telaşlı *s.* 1. яаруу, шамдуу, тэвдүү, сандруу, мэгдүү, сандарсан. 2. түгшүүртэй, тайвангүй, мэгдсэн, сандарсан, сэтгэл хөдөлсөн, зовсон, түгшсэн.

telaşsız *s.* яаралгүй, сандралгүй, амар, амгалан, санаа амар, тайван, түгшүүргүй.

telefon *is.* 1. утас, телөфон. 2. утсаар дамжуулсан мэдээ, утасдсан мэдээ, (утасны) дуудлага. ~ **etmek** утсаар хэлэх, утсаар мэдэгдэх, утасдах, утсаар ярих.

teleks *is.* телөтайп (цахилгаан мэдээний үсгээр бичдэг аппрат).

telepati *is. psikol.* телепат үзэгдэл, алсаас мэдрэх онцгой чадвар.

teleskop *is.* огторгуйн дуран, холын дуран.

televizyon *is.* зурагт, зурагт радио, теле визор.

telgraf *is.* цахилгаан мэдээ, цахилгаан утас.

telif *is. esk.* 1. эвлүүлэх, зохицуулах. 2. (ном) зохиох, бичих. **~ etmek** 1) нэгтгэх, холбох, хамтгах, тааруулах, хавсруулах, хослуулах, зохицуулах, нийцүүлэх, санаа нэгдэх. 2) (ном) зохиох, бичих. **~ hakkı** зохиогчийн эрх, зохиолчийн эрх.

telli *s.* 1. ширхэгт, сэмэрхий, цуултархаг. 2. чавхдаст. "*Telli çalgılar.*" Чавхдаст хөгжмийн зэмсгүүд.

telsiz (I) *s.* утасгүй.

telsiz (II) *is.* радиогоор хүлээн авагч, богино холбоо.

temas *is.* 1. хүрэх, шахах, аяархан хүрэх, дөнгөж хүрэлцэх, шүргэх. 2. харилцах, харилцаа, холбоо, холбоо хэлхээ. 3. дурдах. 4. харилцаа холбоо. **(bir şeye) ~ etmek** 1) хүрэх, шүргэх, аяархан хүрэх. 2) ярилцах, уулзах. 3) дурьдах, ярих. **~ etmek** 1) уулзаж ярилцах, уулзах, харилцах. 2) дурдах, ярих. 3) бэлгийн харьцаанд орох.

tembel *is.* 1. залхуу хүн, хойрго хүн, хашин хүн, удаан хүн. 2. *tıp.* (эрхтний) ажиллагаа муудах. "*Tembel mide.*" Ходоодны ажиллагаа муудах.

tembellik, -ği *is.* залхуурал, хойрго явдал, залхуу зан. **~ etmek** залхуу зан гаргах, залхуурах, хойрголох, хойргоших, хашигнах, хөдөлж ядах.

tembih *is.* 1. сургамж, сургаал, зөвөлгөө, сануулга, сэрэмжлүүлэг. 2. урьдаас сануулах, сануулга, сэрэмжлүүлэх. **~ etmek** урьдаас сануулах, анхааруулах, сануулах, сэрэмжлүүлэх, зөвлөх, гэх.

tembihlemek *(-i)* урьдаас сануулах, анхааруулах, сануулах, сэрэмжлүүлэх, зөвлөх, гэх.

temel *is.* 1. суурь, довжоо, тулгуур, фундамент. "*Köprünün temeli.*" Гүүрний тулгуур. "*Binanın temeli.*" Байшингийн довжоо. 2. үндэс, суурь, ул. 3. *mec.* үндсэн зарчим, үндсэн санаа. 4. үндсэн, гол, чухал, уг. **~ atmak** 1) суурь тавих. 2) үндсийг тавих.

temelli *s.* 1. үндэстэй, суурьтай, үгдэслэлтэй, үндэс баримттай, иш үндэстэй. 2. *mec.* бат, байнгын, үргэлжийн, тогтвортой. 3. *zf.* сэггүй, завсаргүй, тасралтгүй. 4. *zf.* бүр, бүрмөсөн. "*Temelli gitti.*" Тэр бүр явсан.

temelsiz *s.* 1. суурьгүй, суурь тавигдаагүй. 2. *mec.* үндэслэлгүй, ул үндэсгүй, учир шалтгаангүй, худал.

temeltaşı *is.* тулгын чулуу.

temenni *is. esk.* хүсэх, ерөөх, хүсэл, ерөөл. **~ etmek** ерөөх, хүсэх.

temin *is.* 1. батлан өгүүлэх, батлан илэрхийлэх, итгэл өгөх. 2. хангах, нийлүүлэх, олох, олж авах. **~ etmek** 1) баталгаа егөх, батлах, итгүүлэх. 2) хангах, нийлүүлэх, олж авах.

teminat *is.* даалт, баталгаа, батламж. **~ vermek** баталгаа өгөх, даах, батлах.

teminatlı *s.* баталгаатай, батламжтай.

teminatsız *s.* баталгаагүй.

temiz *s.* 1. цэвэр, цэмцгэр, хиргүй, хир буртагүй, ариун, тунгалаг. 2. цэвэрхэн, нямбай. 3. цэвэр, цэвэр сайхан, зөв, алдаагүй. 4. цэвэр ариун, ариун явдалтай, буруугүй. 5. *zf.* цэвэр, ариг. "*Temiz giyinmek.*" Цэвэр хувцаслах. **~e çıkarmak** зөвтгөх, цагаатгах. "*Kendini temize çıkarmak için üstünün aranmasını istedi.*" Тэр өөрийгөө цагаатгахын тулд нэгжүүлэхийг хүслээ. **~e çıkmak** буруугүй нотлогдох, цагаатах, зөвтөх, зөвөө олох.

temizlemek *(-i)* 1. цэвэрлэх, арилгах, арчих. 2. цэвэршүүлэх, цэвэрлэх, ариутгах. 3. дуусгах, хийж дуусгах. 4. *argo.* устгах, үгүй хийх, хөнөөх. 5. юм хумаа эмхлэх, цэгцлэх, засцгаах, цэвэрлэх.

temizlenmek *(nsz)* 1. цэвэрлэгдэх, арчигдах, цэвэрхэн болох. 2. цэвэрших, цэвэрлэгдэх, ариусах. 3. *argo.* устах, үгүй болох, хөнөөгдөх. 4. (эмэгтэйчүүд) цэвэрших, менопозд орох.

temizletmek *(-i, -e)* temizlemek үйлийн үйлдүүдэх хэв.

temizlik, -ği *is.* 1. цэвэр, цэвэрхэн. 2. цэвэрч байдал, цэвэрч байх. "*Onun için temizlik çok önemlidir.*" Түүний хувьд цэвэрч байдал маш чухал. 3. цэвэрлэгээ. **~ yapmak** цэвэрлэгээ хийх, цэвэрлэх.

temmuz *is.* долдугаар сар.

tempo *is. müz.* 1. айзам, хэмнэл. "*Müzik temposu.*" Хөгжмийн айзам. 2. *mec.* явц, хурд, урагш. "*Çalışma temposu.*" Ажлын явц. 3. *sp.* хэмнэл. "*Hareket temposu.*" Хөдөлгеений хэмнэл.

temsil *is.* 1. төлөөлөх явдал, төлөөлөх. 2. тэмдэг, тэмдэглэл, билэг тэмдэг байх. 3. гаргалт, жүжиг, тоглолт. 4. *zf. hlk.* жишээлбэл, үлгэрлэвэл. **~ etmek** 1) төлөөлөх, орлох. 2) тоглох, жүжиглэх. 3) үлгэр жишээ болгох, тэмдэг болох.

temsilci *is. ve s.* 1. төлөөлөгч, төлөөний хүн. 2. төлөөлөгч, жишээ, нэг нь.

temsilcilik, -ği *is.* төлөөлөх явдал, төлөөлөгчийн эрх үүрэг.

temyiz *is.* 1. ялгавар, ялгаа, ялгал, ялгах. 2. *huk.* (шийтгэснийг) цуцлах. **~ etmek** 1) ялгах, ялгаварлах, ялган мэдэх, ялгаруулан таних. 2) давж заалдах, гомдол мэдүүлэх. **~ mahkemesi** Цуцлах эрхтэй шүүх.

ten *is.* 1. (хүний биеийн) арьс. "*Kardeşimin teni çok yumuşak.*" Миний дүүгийн арьс их зөөлөн. 2. *esk.* бие.

tencere *is.* хоолны сав, тогоо, сав.

teneffüs *is.* 1. амьсгаа, амьсгал. 2. цэвэр агаар авах, завсарлагаа, завсарлага, амсхийх зав, армах зав, түр амралт. **~ etmek** 1) амьсгалах, амьсгаа авах. 2) *mec.* байх, амьдрах.

teneke *is.* 1. нимгэн төмөр, цагаан төмөр. 2. төмөр сав, лааз, хөнөг, ган. 3. төмөр савны хэмжээ. "*Bir teneke yağ.*" Нэг сав тос.

teneşir *is.* үхсэн хүний биеийг тавьж угаадаг вандан.

tenezzül *is.* өөрийгөө өргөхгүй байх, даруу байх. **~ etmek** соёрхох, болгоох.

tenha *is.* 1. ганц, ганцаараа. 2. эзгүй, эзэнгүй, зэлүүд, буйд, хаягдсан, орхигдсон.

tenis *is. sp.* теннис, одон бөмбөг

tenisçi *is. sp.* теннисчин, одон бөмбөгөөр тоглогч.

tenkit, -di *is.* шүүмжлэх, шүүмжлэл. **~ etmek** шүүмжлэх.

tenor *is. müz.* 1. цээл хоолой. 2. цээл хоолойтой дуучин.

tentürdiyot, -du *is.* йодтой эмийн ханд.

tenzilat *is.* үнийн хөнгөлөлт, хямдрал. **~ yapmak** үнийн хөнгөлөлт хийх.

tenzilatlı *s.* үнийн хөнгөлөлттөй, хямдралтай.

teorem *is. mat.* теорем, магадлах үнэн.

teori *is.* онол.

tepe *is.* 1. орой, оргил, үзүүр, толгой, хяр. 2. *coğr.* дов, довцог, гүвээ, болдог, толгой, өндөрлөг, овоо. 3. *tkz.* дэргэд, хажуу. "*Tepemde durup beni kızdırıyordu.*" Миний хажууд зогсоод намайг уурлуулаад байв. 4. *anat.* орой, зулай. 5. *mat.* орой, оргил. **~den bakmak** ихэрхэн харах, дээрэлхэн харах, дорд үзэх, басамжлах. **~si atmak** уур нь айхтар хүрэх.

tepeli *s.* 1. довтой, дов толгойтой, гүвээтэй, овоотой. 2. (толгой дээрээ) өвөгт, өвөг бүхий, залаатай (шувуу).

tepetaklak *zf.* тонгорцоглох.

tepinmek *(nsz)* 1. хөлөө дэвсэх, дэвслэх, гишгэх. 2. баярлан дэвхцэх, адлах, уур хилэн төрөлтэй авир гаргах. 3. (хөлөө дэвсэж) чимээ гаргах, нижигнэх. 4. *mec.* эсэргүүцэх, дургүйцэх.

tepke *is. biy.* рефлекс, тусгал.

tepki *is.* 1. хариу үйлдэл, хариу үйлчлэл, эсрэг үйлдэл, реакц. 2. хариу, хариулт.

tepkime *is. kim.* урвал.

tepkimek *(nsz)* 1. урвалд орох. 2. хариу үйлдэл хийх, тосон хариуцах. **tepkisiz** *s.* 1.өш

tepmek, -er *(-i)* 1. өшиглөх, тийрэх, хайрах. 2. чихэх, түлхэн оруулах, чихэж оруулах. 3. гишгэчиж дагтаршуулах, гишгэчих, нухчих. 4. *mec.* басамжлах, тоомсорлохгүй байх, дутуу үнэлэх, эс тоомсорлох, хайхрахгүй байх, түлхэх, түлхэн зайлуулах. "*O, bu şansı hiç geri teper mi?*" Тэр л, энэ завшааныг цааш нь түлхэв гэж? 5. *mec.* сэргэх, дахих, дахин болох, давтагдах. 6. дарагдах, түлхэгдэх.

tepsi *is.* 1. хоол зөөх тавиур. 2. шарах шүүгээний тавиур, лист.

ter *is.* хөлс. **~ dökmek** 1) их хөлрөх, ихэд хөлрөх. 2) хичээх, оролдох, мэрийх, улайх, чармайх, зүтгэх.

terapi *is. tıp.* эмчилгээ, засал.

teras *is.* 1. саравчит тагт. 2. *coğr.* дэнж, дэвсэг, дэв.

Terazi *z. is.* Жинлүүрийн ордон.

terazi *is.* жин, пүү, дэнс, жинлүүр, гар жин, пуршит чинлүүр.

terbiye *is.* 1. хүмүүжил, боловсрол. 2. ёс зүйн журам, ёс журам. биеэ авч явах журам. 3. шүүс, сүмс. 4. сургах, амьтан сургах. **~ etmek** 1) хүмүүжүүлэх, хүмүүжил олгох, сургамжлах. 2) арьс элдэх, шир боловсруулах, шир идээлэх, арьс шүүлэх.

terbiyeci *is.* ve *s. esk.* 1. хүмүүжүүлэгч, багш, сургамжлагч. 2. амьтан сургагч.

terbiyelemek *(-i)* 1. хүмүүжүүлэх, хүмүүжил олгох, сургамжлах. 2. хоол амтлах.

terbiyeli *s.* 1. хүмүүжилтэй, сайн хүмүүжилтэй, томоотой, томоожсон, боловсорсон, эелдэг, найрсаг. "*Onların çocukları çok terbiyeli çocuklardır.*" Тэдний хүүхдүүд их сайн хүмүүжилтэй хүүхдүүд. 2. амтлагчтай, амталсан.

terbiyesiz *s.* 1. хүмүүжилгүй, сургаал муутай, бүдүүлэг, ёс мэдэхгүй, эелдэг бус, зүйгүй, ёсгүй. 2. амтлагчгүй, амтлаагүй.

tercih *is.* эрхэмлэх, шидэх, илүү үзэх, дээдлэх, шилэлт, сонголт. **~ etmek** сонгох, шилэх, эрхмэлэх, дээдлэх.

tercüman *is.* орчуулагч, хэлмэрч. **~ olmak** орчуулах, хэлмэрчлэх, хөрвүүлэх.

tercüme *is.* орчуулга.

tercümeihal *is.* намтар.

tereddüt, -dü *is.* эргэлзээ, эргэлзэл, тээнэгэлзэл, тээнэгэлзэх сэтгэл, олон санаа, иг маг хийх. **~ etmek** эргэлзэх, тээнэгэлзэх, шийдв эрлэж ядах, санаа хоёрдох, олон санаа санах, бодлого болох, иг маг хийх. "*Hiç tereddüt etmeden maksadımı kendisine anlattım.*" Би огтхон ч тээнэгэлзэлгүй санаагаа өөрт нь ярьж хэллээ.

tereddütlü *s.* эргэлзээтэй, эргэлзсэн, эргэлзмээр, эргэлзээ төрүүлсэн, тээнэгэлзмээр, тээнэгэлзсэн.

tereddütsüz *s.* 1. эргэлзээгүй, дамжиггүй, магад, сэжиггүй. 2. *zf.* тээнэгэлзэлгүйгээр, эргэлзэж бодолгүйгээр, эргэлзэлгүйгээр.

tereyağı *is.* цөцгийн тос.

terfi, -i *is.* (зэрэг, тушаал) дэвших, дээшлэх, ахих. **~ etmek** (зэрэг, тушаал) дэвших, дээшлэх, ахих.

terhis *is.* цэргээс халах. **~ edilmek** цэргээс халагдах. **~ etmek** цэргээс халах.

terim *is.* 1. нэр томьёо. 2. *mat.* гишүүн.

terk *is.* 1. хаях, орхих, үлдээх, салах. 2. буцах, цааргалах, болих, орхих. 3. хаях, орхих, үл хайхрах, үл анхаарах. **~ etmek** 1) хаях, орхих, хаяж явах, орхиж явах, үлдээх, салах. 2) болих, орхих. 3) хаях, орхих, үл хайхрах, үл анхаарах, хайхрахгүй байх, эс тоомсорлох, тоомсорлохгүй байх.

terlemek *(nsz)* 1. хөлрөх, халууцах. 2. гоожих, шүүрэх, нэвчих. 3. хөлрөх, уур болох, усан дуслуудаар бүрхэгдэх. 4. (дээд сахал, живэр сахал) ургах. 5. *mec.* ядрах, зүдрэх, эцэх, цуцах, алжаах, арай хийж хийх.

terletici *s.* 1. хөлрүүлэх, хөлс гаргах, хөлрөөх, халууцуулах. 2. *mec.* хүндрэлтэй, төвөгтэй, ярвигтай. "*Terletici bir soru.*" Төвөгтэй асуулт.

terletmek *(-i)* 1. хөлрүүлэх, хөлс асгаруулах, халууцуулах, хөлс гаргах. 2. *mec.* хүндрэл гаргах, төвөг удах, ядраах, зүдрээх, цуцаах. "*Bu iş beni terletti.*" Энэ ажил намайг ядрааж орхилоо.

terli *s.* хөлстэй, хөлөрсөн, халууцсан.

terlik, -ği *is.* гэрийн шаахай.

termal, -li *s.* 1. халуун рашаантай. 2. халуун рашаантай газар

terminal *is.* 1. автобус, онгоц, галт тэрэгний буудал. 2. цахим тоолуурын төрминал.

termometre *is. kim.* термометр, халуун хүйтний хэмжүүр, халууны шил.

termos *is.* халуун сав.

ters (I) *s.* ve *zf.* 1. ар тал, буруу тал, эсрэг тал. "*Kumaşın ters yüzü.*" Даавууны буруу тал. 2. *mec.* зохисгүй, зүй бус, тохиромжгүй, тохирохгүй. "*Ters bir iş.*" Зохисгүй ажил. 3. буруу, алдаатай, ташаа, буруу, тас буруу, тонгоруу. 4. *mec.* олон ааштай, гаж буруу, зожиг зантай, хүнтэй нийцгүй, хүйтэн, эегүй, бүдүүлэг, ширүүн, ширүүн догшин, муухай ааштай, ханшгүй. "*Ters bir adam.*" Муухай ааштай хүн. 5. *is.* дотор, дотор тал, буруу өнгө. "*Çorabın tersi.*" Оймсны дотор тал. 6. *is.* иргүй тал.

ters (II) *is.* амьтны ялгадас.

tersane *is. esk.* усан онгоц хийдэг газар, онгоцны засварын газар.

tersine *zf.* эсрэгээр, эсрэг, урвуу.

terslemek (I) *(-i)* аашлах, муухай загнах, зэмлэх, муухай аашлах, зүй бус үг хэлэх, ширүүн үг хэлэх, ширүүн хариулах, загнах.

terslemek (II) *(-e)* (амьтан) буртаглах, ялгадас ялгаруулах.

terslik, -ği *is.* 1. огцом зан, ширүүн байх, эрс хатуу байх. зөрүүд зан, гөжүүд зан, яншаа зан, хэрүүлч зан, цухалдсан байдал. 2. бүтэлгүй байдал, бүтэлгүй явдал, урагшгүй явдал.

tertip, -bi *is.* 1. эмх цэгцтэй болгох, байрлуулах, бүтэц, байгууламж, зохион байгуулалт, эмхлэх, цэгцлэх, эмх цэгц. 2. эмх журам, цэгцэлсэн байдал. 3. бэлтгэх, зэхэх, зохион байгуулах. 4. *mec.* төлөвлөгөө, хуйвалдаан, арга явуулга, арга хэмжээ.

tertiplemek *(-i)* 1. цэгцтэй болгох, тавих, ерөх, жагсаах, байрлуулах. 2. зохион байгуулах, бэлтгэх, бэлдэх.

tertipli *s.* 1. журамшуулсан, журамтай болгосон, цэгцэлсэн, цэгцтэй болсон, тохилог, хангамж сайтай, тохинуун, сайн зохион байгуулсан, замбараатай, эмх цэгцтэй. 2. цэмцгэр, нямбай, нарийн нягт, нягт нямбай, хатуу эрэмбэтэй (хүн). 3. *mec.* бэлтгэсэн, бэлдсэн, урьдаас бодсон, урьдаас зохион байгуулсан.

tertipsiz *s.* эмх замбараагүй, эмх цэгцгүй, эмхгүй, эмх журамгүй, зохион байгуулалтгүй, замбараагүй, зуун задгай, муу зохион байгуулсан, системгүй, тогтолцоогүй.

tertipsizlik, -ği *is.* эмхгүй, эмх замбараагүй, зуун задгай, зохион байгуулалтгүй (байх), эмх журамгүй явдал.

terzi *is.* 1. оёдолчин. 2. оёдлын газар.

tesadüf *is.* 1. учрал, учрах, уулзах, золгох. 2. гэнэтийн тохиолдол, гэнэтийн тохиол, санамсаргүй явдал, санамсаргүй тохиолдол, тохиол, тохиолдол, давхцах, тааралдах, тохиолдох.

tescil *is.* 1. бүртгэх, цэслэх, данслах, бүртгэлт. 2. *huk.* бүртгэх, бүртгэн батлах. **~ etmek** данслах, цэслэх, бүртгэлд орох, бүртгэх, бүртгэн бичих, бүртгэн батлах.

tescilli *s.* бүртгэлтэй, данстай, цэстэй.

teselli *is.* тайтгарал, тайвшрал, амирлах. **~ bulmak** тайтгарах, тайвшрах, сэтгэлээ тайв шруулах. **~ etmek** (veya **vermek**) тайтгаруулах, тайвшруулах, сэтгэл засах, санааг амраах, амраах.

tesir *is.* 1. нөлөө, тус. "*K tü tesir.*" Муу нөлөө. 2. сэтгэгдэл, хоногшил, нөлөө, эрхшээл. **~ etmek** нөлөөдөх, нөлөөлөх, нөлөө үзүүлэх.

tesirli *s.* хүчтэй, нөлөөтэй, үйлчлэх, хөдөлгөх, үртэй, ашигтай.

tesis *is.* 1. үндэс тавих, суурь тавих, барих, байгуулах, үндэслэн байгуулах, бүтээх. 2. байшин, барилга, байгуулал, байгууламж.

tesisat *is.* төхөөрөмж, тавигдсан төхөөрөмж, төхөөрөг, байгууламж.

tesisatçı *is.* үгсрагч.

teskere *is. esk.* 1. өвчтөн зөөх дамнуурга. 2. дамнуурга.

teslim *is.* 1. хүргэж өгөх, хүлээлгэн өгөх, гардуулж өгөх, дамжуулж егех, аваачиж өгөх. 2. буцааж өгөх, эргүүлж өгөх, хүлээлгэж өгөх. 3. шилжүүлэх, тушаах, шилжүүлж өгөх, орхих, өгөх. 4. *mec.* үнэнийг хэлэх, батлах, нотлох. 5. *ünl.* бууж өг, дагаар ор. **~ etmek** 1) хүргэж өгөх, хүлээлгэн өгөх, гардуулж өгөх, дамжуулж өгөх, эзэнд нь өгөх. 2) шилжүүлэх, тушаах, хүлээлгэж өгөх, шилжүүлж өгөх. 3) нотлох, батлах, үнэн болохыг хэлэх. "*Benim haklı olduğumu herkes teslim etti.*" Миний зөв гэдгийг бүгд хүлээсэн. 4) энгэрээ нээх. **~ almak** 1) хүлээн авах, хүлээж авах. 2) олзолж авах. **~ olmak** бууж өгөх, буулт хийх, дагаж орох, дагах.

teslimiyet *is.* бууж өгөх, дагаар орох, дуулгар, үг дуугүй дагах, сүсэглэн дагах.

tespih *is.* эрих.

tespit *is.* 1. тогтоосон, хөдөлгөөнгүй, хөдлөшгүй, тогтвортой байдал, тогтворжил. 2. тодорхойлолт. **~ etmek** 1) тогтоох, хадах, зоох, хөдөлгөөнгүй болгох, тогтвортой болгох. 2) тодорхойлох, тогтоох, товлох.

test *is.* 1. шалгалт, сорилт. 2. шинжилгээ. **~ etmek** шалгах, турших, сорих, шалгаж үзэх, туршиж үзэх, хэмжих.

testere *is.* хөрөө.

testi *is.* ваар, домбо.

tesviye *is.* 1. тэгшлэх, тэгшитгэх, газартай тэгшлэх, мөлийлгөх, толийлгох. 2. төлөх, өгөх.

teşbih *is.* зүйрлэл. **~ etmek** зүйрлэх.

teşebbüs *is.* оролдлого, хүчлэл, чармайлт, хичээлт, санаачлага. **~ etmek** 1) оролдох, мэрийх, чармайх, улайх, зүтгэх, хүчдэл гаргах, чармайж оролдох. 2) эхлэх, хийж эхлэх, гэж оролдох, үүсгэх, оролдож эхлэх, засаж эхлэх, санаачлага гаргах.

teşekkül *is.* 1. бүрдэл, тогтнол, байгуулалт. 2. үүсэх, тогтох, байгуулагдах. 3. байгууллага, нэгдэл, нийгэмлэг, холбоо, бүлэг. **~ etmek** 1) – аас бүрдэх, тогтох, бий болох. 2) байгуулагдах, үүсэх.

teşekkür *is.* ачийг бодох, талархал, баяр талархал. **~ etmek** талархах, ачийг хариулах, баярлалаа гэх, баяр талархлаа илэрхийлэх. **~ ederim** баярлалаа, гялайлаа, талархлаа.

teşhis *is.* 1. *тір.* оношл. 2. таних, мэдэх. **~ koymak** 1) *тір.* оношлох, оношл тавих. 2) таних, мэдэх, ялган мэдэх, ялгаруулан таних. 3) тогтоох, тодорхойлох.

teşkil *is.* 1. байгуулах, бий болгох, үүсгэн байгуулах, бүтээн байгуулах, бүтээх. 2. бүрдэл, тогтнол, байгуулалт. 3. үүсгэл, байгуулал, үүсгэх, байгуулах, бүлэг үүсгэх, холбоо байгуулах. **~ etmek** бүтээх, бий болгох, үүсгэх, байгуулах.

teşkilât *is.* байгууллага, холбоо, нийгэмлэг, бүлэг, эвлэл, нэгдэл.

teşrif *is.* 1. хүндлэх, тоох, хүндэтгэх, хүндэтгэл үзүүлэх, хүндлэн үзэх. 2. хүндлэн ирэх, тоож ирэх, хүндэтгэн ирэх, ирэх. **~ etmek** хүндлэх, хүндэтгэх, хүндэтгэн ирэх, тоож ирэх.

teşrifat *is.* 1. ёслол, хүлээн авалт. 2. ёс дүрэм дагах.

teşrih *is.* 1. задлан шинжлэл, нарийвчилсан тайлбар. 2. биеийн бүтэц зүй судлал, анатоми. 3. *hlk.* араг яс. **~ etmek** нарийвчлан тайлбарлах.

teşvik *is. esk.* 1. урамшуулал, урамшуулах, хөхүүлэх, дэмжлэг, тусламж, урам оруулах, түлхэц өгөх. "*O vakitler, azıcık ümit ve teşvik, bizi heyecanlandırmağa yeterdi.*" Тэр үед, жаахан найдвар, урамшуулал бидний сэтгэлийг хөдөлгөж чаддаг байлаа. 2. *mec.* өдөөн хатгах, хатгалга, турхилага. **~ etmek** 1) урамшуулах, хөхүүлэх, урам оруулах, түлхэц өгөх, өөгшүүлэх. 2) *mec.* сэргээх, өдөөх, төрүүлэх, өдөөн хатгах, хатгах.

tetanos *is. тір.* татран өвчин.

tetik, -ği (I) *is.* (бууны) гох, чавх. **tetiğe basmak** (бууны) гох буулгах, гохон дээр дарах, буудах.

tetik, -ği (II) *is.* 1. шалгамгай, гавшгай, шалбалсан, шалав хийсэн, сэргэлэн. 2. сэрэмжтэй сэргэг, сонор сэргэг, сонор сэргэмжтэй, болгоомжтой, нарийн. **~te olmak** сонор сэрэмжтэй байх, бэлэн байдалд байх, бэлхэн байх, сэргэг байх.

tetikçi *is.* хөлсний алуурчин.

tetkik *is.* нарийн нягт судалгаа шинжилгээ, судлал, судалгаа. **~ etmek** нарийвчлан судлах, нарийн үзэх, сайтар судлах.

tevazu, -u *is. esk.* энгийн байдал, төлөв түвшин байдал, даруу зан, даруу байдал.

Tevrat *z. is.* еврэй шашны судар, хуучин гэрээ.

tevzi *is.* тараалт, түгээлт, хувиарлалт, хуваах. **~ etmek** тараах, түгээх, хувааж өгөх, хуваах, хувиарлах.

teyel *is.* хаваас, ширээс оёдол.

teyellemek *(-i)* хавах, шидэх.

teyit *is.* батлах, нотлох, зөв гэх, үнэн гэх, мөн гэх. **~ etmek** батлах, нотлох, үнэн гэх, зөв гэх, мөн гэх.

teyp, -bi *is.* дуу хураагуур, хальс тоглуулагч.

teyze *is.* нагац эгч.

tez (I) *s.* 1. хурдан, түргэн, бушуу, шамдуу. 2. *zf.* удалгүй, дорхноо, хурдан, түргэн, бушуу, шалавхан, даруйхан, тэр дорхноо, дорхноо.

tez (II) *is.* 1. сэдэв, утга санаа, үндэслэл. 2. диссөртаци, эрдмийн зэрэг горилох бүтээл.

tezahür *is.* 1. илрэл, илрэх, тодрох, ил гарах, үзэгдэх, мэдэгдэх. 2. сэжүүр, шинж тэмдэг. **~ etmek** илрэх, тодрох, ил гарах, үзэгдэх, мэдэгдэх.

tezahürat *is.* 1. сүрт жагсаал, жагсаал. 2. *esk.* (өвчний) шинж тэмдэг.

tezcanlı *s.* яаруу, сандруу, тэвдүү, тэвчээргүй, болчимгүй.

tezek, -ği *is.* аргал, хавтгай аргал.

tezgâh *is.* 1. лангуу. 2. ширээ, вандан. 3. суурь машин, дархны ширээ, вандан. "*Halı tezgahı.*" Хивс нэхэх суурь машин. 4. усан онгоц хийдэг газар, онгоцны засварын газар. 5. *argo.* хууль бус үйл ажил явуулах арга зам.

tezgâhtar *is.* худалдагч.

tezkere *is.* 1. нот бичиг, зурвас. "*Bu vaziyette bir tek çare, ona küçük bir tezkere yazmaktı.*" Ийм байдалд ганцхан арга, түүнд бяцхан зурвас бичих л байлаа. 2. албан ёсны гэрчилгээ, албаны үнэмлэх, зөвшөөрлийн бичиг, зөвшөөрөл. 3. *ask.* цэргээс халагдах бичиг. **~ almak** цэргээс халагдах.

tıbbi *s.* анагаах ухааны, эмнэлгийн. **~ yardım** эмнэлгийн тусламж.

tıbbiye *is.* анагаах ухааны сургууль, анагаах ухааны факультет.

tıfıl *is.* хүүхэд, жаал.

tığ (I) *is.* нэхмэлийн зүү.

tığ (II) *is.* сэлэм.

tıkaç, -cı *is.* таглаа, бөглөө.

tıkalı *s.* хаалттай, хаагдсан, тагларсан, бегләрсөн.

tıkamak *(-ı, -e)* 1. таглах, бөглөх, битүүлэх. 2. хаах, хаших, саад болох.

tıkanık, -ğı *s.* 1. битүү, битүүрсэн, бөглөрсөн. 2. дуугүй, чимээгүй. 3. хахалдсан, шавааралдсан, чихэлдсэн.

tıkanıklık, -ğı *is.* 1. тагларсан, бөглөрсөн, саатал. 2. бүгчимдэх, амьсгал давхарлах, амьсгал давчидах, багтраа.

tıkanmak *(nsz)* 1. бөглөрөх, тагларах, битүүрэх, тагжрах. "*Lavabo tıkandı.*" Тосгуур бөглөрөв. 2. цатгалдах, хэт цадах. 3. амьсгаа давчдах, амьсгал давхарлах, багтрах.

tıkatmak *(-ı, -e)* таглуулах, бөглүүлэх.

tıkırdamak *(nsz)* таржигнах, шажигнах, тар тар хийх.

tıkırtı *is.* таржигнаан, шажигнаан.

tıkıştırmak *(-ı, -e)* 1. чихэх, дүүргэх, чихэж хийх. 2. *(-ı, nsz)* яаран сайн зажлалгүй залгих, бувганан идэх, яарч идэх, үмхлэх.

tıkız *s.* 1. бүдүүн, тарган, тэнтгэр, мариатай, пагдгар, махлаг. 2. хатуу, ширүүн, гордойсон. "*Bu yastık pek tıkız olmuş.*" Энэ дэр их хатуу болсон байна. 3. өтгөн, нягт. "*Tıkız hamur.*" Өтгөн зуурсан гурил.

tıklım tıklım *s.* ve *zf.* 1. зайгүй, дүүрэн, дүүрсэн, хальтал дүүрсэн, чихсэн. 2. *s.* шахалдсан, чихэлдсэн, пиг дүүрэн, шавааралдсан, хахалдсан.

tıkmak, -ar *(-ı, -e)* 1. чихэх, чихэж хийх, чихэж оруулах. "*Çantasına tıktı.*" Цүнхэндээ чихлээ. 2. *tkz.* хавчуулах, шургуулах.

tıknaz *s.* бүдүүн, пагдгар, тагдгар, махлаг, мариатай, бадриун.

tılsım *is.* 1. ид шид, увидас. 2. сахиус. 3. *mec.* арга зам, арга хэмжээ, аврах хүч.

tımarhane *is.* сэтгэцийн өвчин анагаах эмнэлэг, галзуугийн эмнэлэг.

tınaz *is.* бухал.

tıngırdamak *(nsz)* (төмер зүйл) жингэнэх, цангинах.

tıngırtı *is.* цангинах дуун, хангинах дуу, жингэнээн.

tınmak, -ar *(nsz) tkz.* 1. тоох, ойшоох, тоож үзэх, анхаарах, анхаарч үзэх, анхаарлаа хандуулах. 2. дуу гаргах, чимээ гаргах, авиа гаргах. **tınmamak** 1) үл тоох, тоохгүй байх, үл ойшоох, ойшоохгүй байх, үл тоомсорлох, анхааралгүй байх, үл хайхрах. "*Ahmet hiç tınmadı, kitabını okumaya devam etti.*" Ахмет огтхон тоосонгүй, номоо үргэлжлүүлэн уншлаа. 2) дуугүй байх, огт чимээгүй байх, чимээ гаргахгүй байх.

tıp, -bbı *is.* анагаах ухаан.

tıpa *is.* таглаа, бөглөө.

tıpkı *zf.* 1. их адилхан, их төсөөтэй, адил, ижил, яг адилхан, яг ижилхэн. 2. *is.* адилшиг (байх), тесөө, төс, ойролцоо (байх), адилав тар, мэт. **~sı** дүрээрээ байна, цутгасан юм шиг адилхан, өвчсөн юм шиг адилхан,

tırabzan *is.* хайс, хэрсэг, шатны хашлага.

tıraş *is.* 1. (сахал, үс) хусах, авах, засах. 2. засах үс, хусах сахал. 3. зорох, харуулдах. 4. *argo.* дэмий яриа, хов жив, худал үндэсгүй үг, үндэслэлгүй үг. **~ olmak** сахлаа хусах, сахалаа хусуулах, сахалаа засуулах, үсээ засуулах. **~ etmek** 1) сахал хусах, үс засах. 2) дэмий ярих, залхаатал их ярих, хов жив ярих.

tırıs *is.* хатир, хатираа. **~ gitmek** хатирах, хатируулах.

tırmalamak *(-ı)* 1. маажих, урах, самардах. 2. *mec.* амар заяа үзүүлэхгүй байх, амруулахгүй, амраахгүй, зовоох, цухалдуулах, цухал хүргэх, уур хүргэх. "*Bu ses kulağını tırmalıyordu.*" Энэ дуу чихэнд нь чийртэй байлаа.

tırmalanmak *(nsz)* tırmalamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

tırmanmak *(-e)* 1. авирах, авиран гарах, мацах, мацаж гарах, өгсөх. "*Dağa tırmanmak.*" Уул руу мацах. 2. (егсүүр газар, шат өөд) гарах, өгсөх, өөд гарах. 3. (ургамал) ургах, өсөх. 4. *mec.* улам чангарах, улам нэмэгдэх, улам өсөх, хүчээ авах.

tırnak, -ğı *is.* 1. (гар, хөлийн) хумс. 2. савар. **~ makası** хумсны хутга. **~ işareti** хашилт (").

tırnaklamak *(-ı)* 1. самардах, маажих. 2. хумсаа шигтгэн урах.

tırpan *is.* гар хадуур.

tırsmak *(-den)* айх, цочих, үргэх.

tırtıl (I) *is. zool.* эрвээхийн авгалдай.

tırtıl (II)

tıslamak *(nsz)* (галуу, могой, муур) ширчигнэх, шаржигнах, исгэрэх.

Tibetçe *z. is.* Төвд хэл.

ticaret *is.* 1. худалдаа, наймаа, худалдаа, наймаа. 2. олз хонжоо, ашиг, хонжоо. **~ odası** худалдааны танхим.

ticari *s.* худалдааны, наймааны.

tifo *is. tıp.* гэдэсний хижиг.

tiftik, -ği *is.* ангор ямааны ноолуур, мохер.

tifüs *is. tıp.* эсэргэнэт хижиг, бэжрүүт хижиг, бөөсний тиф.

tik *is. tıp.* татганах, татвалзах, муригнах, мурилзах.

tiksindirici *s.* зэвүү хүргэсэн, жигшил хүргэсэн, жигшмээр, үзэн ядах сэтгэл төрүүлсэн, ой гутмаар, муухай.

tiksindirmek *(-i, -den)* зэвүүцэл хүргэх, жигшил хүргэх, ой гутаах.

tiksinmek *(-den)* жигших, зэвүүцэх, дур гутах, сэжиглэх, ой гутах, үзэн ядах.

tiksinti *is.* ой гутралт, жигшил, зэвүүцэл, үзэн ядалт.

tilki *is. zool.* 1. үнэг. 2. *s.* ve *is.* үнэгэн дээл. 3. *s. mec.* их зальтай.

tim *is.* команд, хүмүүсийн бүрэлдэхүүн.

timsah *is. zool.* 1. матар. 2. *s.* матрын арьсан.

timsal *is. esk.* бэлэгдэл, тэмдэг.

tin *is. psikol.* сүнс, сүлд.

tinsel *s. psikol.* 1. оюуны, оюун санааны, сэтгэц зүйн, сэтгэл санааны, сэтгэл судлалын. 2. оюуны, оюун ухааны, санаа сэтгэлийн, хийсвэр.

tip *is.* 1. хэв, хэв шинж, маяг, загвар, хэлбэр, дүр, дүрс, байдал, янз. 2. *is.* ve *s. mec.* этгээд хүн, жигтэй амьтан, хачин хүн, янзын этгээд. 3. *is.* зүйл, төрөл, анги. 4. *tiy.* дүр. 5. *ed.* нийтлэг чанар, хэв шинж, хэв шинжтэн.

tipi *is.* цасан шуурга.

tipik, -ği *s.* хэвшмэл, нийтлэг, нийтлэг чанартай, хэвшмэл маягтай, хэв шинжит, хэвийн, ерийн, жирийн. "*Siyah ırkın tipik özellikleri.*" Хар арьстны нийтлэг онцлогууд.

tiraj *is.* хувь, ширхэг(сонин, сэтгүүлийн хэвлэгдсэн).

tirbuşon *is.* шурагтай шевег, бөглеений сугалуур.

tire (I) *is.* хевөн утас.

tire (II) зурлага (–).

tirit, -di *is.* 1. шарсан талхтай хар шел. 2. *is.*өтелсен, хегшин(хүн). **~i çıkmak** маш их хөгшрех, маш их өтлех.

tiryaki *s.* ve *is.* 1. (хар тамхи, тамхи, кафе, цай зэрэгт) донтогч, тамхич, хар тамхичин, наркозсогч, цайч. 2. *mec.* инт, интэй хүн, донтой хүн. **~si olmak** улайх, шунах, хорхойтой болох, интэй байх, ...ны донтон болох.

tişört *is.* захгүй богино ханцуйтай цамц, подвоолк.

titan *is. kim.* титан (химийн язгуур).

titiz *s.* 1. нямбай, голомтгой, шилэмтгий, ее сэв эрдэг, гоочилдог, няхуур, хянуур, шаардлага ихтэй, чанга шаардлагатай. 2. цэвэрч, хэтэрхий цэвэрч, хэт цэвэрч. 3. ааш муутай, гэмэргэн, яншаа, хэрүүлч, цухал ихтэй.

titizlenmek *(nsz)* 1. нямбай байх, няхуур байх, хянуур байх, ее сэв эрэх, чанга шаардлагатай байх. 2. аашлах, ундууцах, цухалдах.

titrek, -ği *s.* чичирсэн, чичрээ, салганасан, салгалаа. "*Titrek bir ses çıktı.*" Чичирсэн дуу гарлаа. "*Titrek bir el.*" Салганасан гар.

titremek *(nsz, -den)* 1. чичрэх, чичигнэх, даржигнах, салгалах, дагжих, жихүүрхэх. 2. (хоолой, дуу) чичрэх, чичигнэх, чичирхийлэх. 3. *(-den) mec.* айх, айдас хүрэх, эмээх, чичрэх. 4. маш их даарах. 5. (гэрэл) анивчих, чичрэх.

titreşim *is.* 1. чичирхийлэл, доргилт. 2. *fiz.* хэлбэлзэл.

titretmek *(-i)* 1. чичрүүлэх, чичигнүүлэх, салгалуулах, дагжаах. 2. *mec.* айлгах, айдас хүргэх, айдас төрүүлэх, чичрүүлэх.

tiyatro *is.* 1. театр. "*Opera tiyatrosu.*" Дуурийн театр. 2. жүжиг, жүжгийн зохиол. 3. театрын урлаг.

tiz *s.* цангинасан нарийн (дуу).

tohum *is. bot.* 1. (ургамлын) үр, мөхлөг, үрхэн, бяцхан үр. 2. *mec.* үр ач, үндэс угсаа, удам угсаа. **~ atmak** цацах, суулгах, тарих.

tok *s.* 1. цатгалан, өөг, цадсан, ханасан. "*Benim karnım tok.*" Миний гэдэс цатгалан байна./Би цатгалан байна. "*Tok, açın halinden anlamaz.*" Цатгалан нь елсөглөнгийнхее зовлонг мэдэхгүй. 2. зузаан (цэмбэ, бес даавуу). 3. бүдүүн, баргил (хоолой). 4. *mec.* (амжилтад, эд хөренге, менге, хайр дурлалд) ханасан, цадсан.

toka (I) *is.* 1. бүсний горхи. 2. үсний зүүлт.

toka (II) *is.* 1. гар барих. 2. (хундага) тулгах. **~ etmek** 1) гар барих. 2) тулгах, хундага тулгах.

tokaç, -cı *is.* нидрэг.

tokaçlamak *(-i)* нидрэглэх, нидрэглэж угаах.

tokalaşmak *(nsz, -le)* гар барих, нэг нэгэнтэйгээ гар барих.

tokat *is.* алгадах. **~ atmak** 1) алгадах. 2) *argo.* хуурах, залилах, мэхлэх. **~ yapıştırmak** хацрыг алгадах, тас алгадах.

tokatlamak *(-i)* 1. алгадах. 2. *argo.* залилах, хуурах, мэхлэх.

tokgözlü *is.* шуналгүй, юм үзсэн, ханасан, сэтгэл ханасан, хангалуун.

toklu *is.* хурга.

tokmak, -ğı *is.* модон муна, цохиур.

toksin *is.* хорт бодис, токсин.

tokuşturmak *(-i, -le)* тулгах, хундага тулгах.

tokyo *is.* сандааль, задгай сэрүүн гутал.

tolerans *is.* тэсгэл, тэсэл, хүлцэл, тэсвэр, хүлцэнгүй (байх), хүлцэнгүй байдал, хүлээцтэй байдал.

tomar *is.* хуйлмаг бичиг, хуйлаас, ороомог.

tombala *is.* лото, нүх шахах (тоглоом).

tombul *s.* мариалаг, махлаг, тарган, булцгар, бомбогор. "*Tombul yanaklar.*" Булцгар хацар.

tomruk, -ğu *is.* 1. гуалингийн мод, тайрдас. 2. цомирлог, гелөг, нахиа. 3. *esk.* шорон, гяндан, хар гэр.

tomurcuk, -ğu *is.* цомирлог, гелег, нахиа.

tomurcuklanmak *(nsz)* гелөглөх, нахиалах, цомирлогоо нээх.

ton (I) *is.* тонн.

ton (II) *is. müz.* 1. хег, аялгуу, дуу. 2. аялга

(үг егүүлэхэд хоолойгоо өтгөн шингэн болгох). 3. туяа, ялгаа. "*Kırmızının çeşitli tonları.*" Улаан өнгийн олон янз ялгаа. аажмаар уусах, еөр өнгөнд шилжих.

tonaj *is. den.* (усан онгоцны) даац.

tonbalığı *is.* туна загас.

tonga *is. argo.* ов, мэх, заль, башир арга. **~ya düşmek** хууртах, залиуллах, мэхлүүлэх.

tonik, -ği *is.* ve *s.* 1. тамиржуулах эм, биөийн байдал сайжруулах бэлдмэл. 2. *is.* нүүр арьс арчилах шингэн.

tonluk, -ğu *s.* тонны, тонны даацтай. "*Üç tonluk kamyon.*" Гурван тонны даацтай ачааны машин.

tonton *is. tkz.* хонгор, хеөрхен, ехөердөм (хүн).

top *is.* 1. бөмбөг. "*Havası boşalmış bir futbol topu.*" Хий нь гарсан хөл бөмбөгийн бөмбөг. 2. *ask.* их буу, үхэр буу. 3. хуйлмаг бичиг, хуйлаас, ороомог. 4. *argo.* ижил хүйстэнтэйгээ явалдагч эр.

topal *s.* 1. хазгар, доголон(хүн, амьтан). 2. тогтуургүй, ганхалздаг, ганхдаг, хазгар, доголон (зүйл, ширээ г.м).

topallamak *(nsz)* 1. хазганах, доголох. 2. *mec.* (ажил төрөл) бүтэлгүй байх, урагшгүй байх, бүтэмжгүй байх, саатах.

toparlak, -ğı *is.* ve *s.* бөөрөнхий, бөмбөрцөг хэлбэртэй, дугариг, дугуй.

toparlamak *(-i)* 1. цуглуулах, бөөгнүүлэх, хураах. 2. (бодол саналаа) эмхлэх, цэгцлэх, дүгнэх. 3. дотор онгойх, уужрах, сэхээ орох, ухаан орох, гайхшраанаас гарах. 4. цэгцтэй болгох, цэвэрлэх, цэгцэлж засах, янзлах, эмхлэх, цэгцлэх. "*Kardeşim odayı toparladı.*" Дүү маань өрөөг цэгцлэлээ.

toparlanmak *(nsz)* 1. цугларах, цуглах, хураах, хуралдах, бөөгнөх, бөөгнерөх. 2. (мөнгөний байдалаа) засах, сайжруулах. 3. тэнхрэх, засрах, эдгэх, эдгэрэх, илаарших, сайжрах.

topatan *is.* урт шар өнгөтөй амтат гуа

topçu *is.* 1. *ask.* их бууны анги. 2. хел бөмбөгчин.

tophane *is.* 1. их бууны бөмбөг хийдэг газар. 2. их бууны анги.

toplam *is. mat.* нийлбэр, бүгд дүн.

toplama *is.* 1. хураах, цуглуулах. 2. *mat.* нэмэх үйлдэл.

toplamak *(-i)* 1. цуглуулах, бөөгнүүлэх, хураах. 2. түүх, цуглуулах. "*Çiçek toplamak.*" Цэцэг түүх. 3. (ширээ, ор) хураах, засах. 4. цэгцтэй болгох, цэвэрлэх, цэгцэлж засах, янзлах, цэгцлэх, эмхлэх. 5. боох, цуглуулж боох. "*Saçını topladı.*" Үсээ боолоо. 6. (мөнгө) хураах, хуримтлуулах. 7. *mat.* нэмэх үйлдэл хийх, нэмэх. 8. (татвар, хандив) хураах, хурааж авах, татах. 9. *(nsz).* таргалах, бүдүүрэх, мариалах. 10. *(nsz)* (яр, шарх) хувилах, буглах, идээрлэх, идээлэх, бээрлэх.

toplanmak *(nsz)* 1. хураагдах, хураах. "*Sebzeler toplandı.*" Ногоо хураасан. 2. хуралдах, хурах, хурал хийх. 3. (хувцас, шанхаа) засах, хувцас хунараа цэгцэлж янзлах. 4. таргалах, бүдүүрэх, мариалах.

toplantı *is.* 1. хурал, чуулган. 2. цуглаан, цугларалт, уулзалт. 3. их хурал. **~ salonu** хуралын танхим.

toplardamar *is.* вена, цус хураагч судас, хураагуур судас.

toplu *s.* 1. бөөндөө, бөөн, нийтээрээ, бөөнөөрөө, бөөгнерсен, цугларсан, цугласан, хурсан, бөөн. 2. нийтийн. 3. эмх цэгцтэй, цэгцтэй, цэгцэлж янзалсан, цэгцэлсэн, цэвэрхэн. "*Toplu bir oda.*" Эмх цэгцтэй өрөө. 4. тарган, махлаг, мариалаг, бүдүүн. "*Boyum uzun olmadığından mı nedir, toplu gösteriyorum.*" Би ендер биш болоод тэр юм уу махлаг харагддаг.

topluca *s.* ve *zf.* 1. бөөнөөр, бөөндөө, хуудаа, цугаараа, бөөнөөр нь. 2. *s.* махлагдуу, тарган, мариалаг. "*Topluca bir genç.*" Махлагдуу залуу.

topluiğne *is.* зүү, бичгийн зүү, тавтай зүү.

topluluk, -ğu *is.* 1. нийгэмлэг, нөхөрлел, нөхөрсөг нэгдэл, холбоо. 2. хүмүүс, улс, бөөн хүн, бүлэг хүн, хэсэг, бүлэг, групп, овооролдоон, багшралдаан. 3. хамтлаг, чуулга. 4. тарга, мариа.

toplum *is.* 1. *sos.* нийгэм. 2. хүмүүс, бөөн хүн, бүлэг хүн, хэсэг, бүлэг, групп, овооролдоон, багшралдаан.

toplumbilimci *is. sos.* нийгэм судлагч.

toplumbilimi *is. sos.* нийгэм судлал, социологи.

toplumcu *is.* ve *s.* социалист, нийгэм журамтан, социализмыг баримтлагч.

toplumculuk, -ğu *is. sos.* социализм, нийгэм журам.

toplumsal *s.* нийгмийн, олон нийтийн.

toprak, -ğı *is.* 1. хөрс, шороо, газар. 2. хуурай газар, газар. "*Toprağa ayak basmak.*" Хуурай газар хөл тавих. 3. орон, улс, газар, нутаг, дэвсгэр газар, нутаг дэвсгэр, газар нутаг. "*Toprak bütünlüğü.*" Нутаг дэвсгэрийн нэгдмэл чанар. 4. хөрс газар, тариалангийн газар. 5. шорооны, газар шорооны, газрын, шавар, шороон. **~ olmak** үхэх, еед болох, нас барах, нас эцэслэх. **~a vermek** оршуулах.

topraklı *s.* 1. шороотой, шороо холилдсон. 2. тариалангийн газартай (хедеений хүн).

toptan *zf.* 1. хамт, цуг, бөөнөөрөө, цугаараа, нэгмесен, нэг дор, бүрнээр, бүрмесөн. 2. *s.* бөөнеер, сүргээр. "*Toptan ticaret.*" Бөөний худалдаа.

toptancı *is.* бөөний худалдаачин.

toptancılık, -ğı *is.* бөөний худалдаа.

topuk, -ğu *is. anat.* 1. өсгий. 2. (гутлын) есгий. "*Yüksek topuklu ayakkabı giymişti.*" Өндөр есгийтэй гутал емссен байлаа. 3. элсэн харгиа.

topuz *is.* 1. бороохой, шийдэм. 2. шуусан

үс.

torba *is.* 1. уут, хүүдий, тор. 2. хуух, хуухнаг.

torna *is.* токарийн суурь машин.

tornacı *is.* токарьч.

tornalamak *(-i)* зорох, үрэх, зүлгэх, токарийн суурь машинаар зорох.

tornavida *is.* халив, автийрк.

torpido *is. den.* торпед, шунгадаг мина.

torpil *is.* 1. торпед, шунгадаг мина. 2. *mec.* ивээгч, өмгөөлөгч, ар тал, арын хаалга.

tortu *is.* 1. шаар, тунадас, өтөг. 2. *mec.* шаар, шавхруу. 3. тортог, бад, бадам.

torun *is.* 1. ач, зээ. **erkek ~** ач хүү, зээ хүү. **kız ~** ач охин, зээ охин. 2. үр ач, үр удам.

tost *is.* шарсан хачиртай талх.

tosun *is.* 1. шар (үхэр). 2. *mec.* (эрүүл чийрэг, махлаг) залуу хүн, залуу эр. **~ gibi** бөх биетэй, тарган, бүдүүн, тэнтгэр, мариалаг.

tosuncuk, -ğu *is.* мярайлаг төрсөн хүүхэд.

totem *is.* тотем, овгийн бэлгэ тэмдэг, дүрс, омгийн шүтээн болсон амьтан, мод, ус, салхи г.м байгалийн юмс.

toy (I) *is.* туршлагагүй, дадлагагүй, нүд тайлаагүй, ногооноороо байгаа, хүүхдээрээ байгаа, цэл залуу.

toy (II) *is. esk.* найр, цэнгээн, найр хурим, зоог.

toy (III) *is. zool.* тоодог (шувуу).

toynak, -ğı *is.* туурай, туруу, туур.

toynaklılar *ç. is. zool.* битүү туурайтан.

toz *is.* 1. тоос, шороо. 2. *s.* нунтаг, үйрмэг. **~ almak** тоос шороог нь арчих, тоосыг нь авах. **~ kondurmamak** хир халдаахгүй байх. **~ olmak** 1) тоос болох, нунтаг болох, үйрэх. 2) *argo.* алга болох, зугтах, далд орох.

tozlanmak *(nsz)* тоос болох, тоос шороо болох, тоостох.

tozlu *s.* тоостой, тоос шороотой.

tozpembe *is.* 1. цайвар ягаан. 2. цайвар ягаан, цайвар ягаан өнгөтэй. **~ görmek** хэт сайнаар харах.

tozşeker *is.* элсэн чихэр.

tökezlemek *(nsz)* 1. бүдрэх, бүдчих, бүдэрч ойчих, тээглэх, тээглэж унах. 2. *mec.* саад тотгортой учрах, хүндрэл бэрхшээлтэй учрах.

töre *is.* заншил, зуршил, ёс, горим, зан зуртал, хэв суртал, ёс заншил, хэвшил.

törebilim *is.* заншил судлал, ёс суртахууны судлал, иш зүй.

tören *is.* баяр, ёслол, баяр ёслол, найр наадам, ёслолын ажиллагаа.

törpü *is.* хуурай, өрөвтел.

törpülemek *(-i)* хуурайдах.

tövbe *is.* гэмших, гэмээ хүлээх, наминчлах, гэмшил, наминчлал, (–гүй гэсэн) ам өчиг. **~ etmek** гэмших, гэмээ наминчлах, гэмээ хүлээх, наминчлах, (–гүй гэж) ам өчиг өгөх.

tövbekar *s.* нүглээ наминчлагч, гэмээ наминчлагч, гэмшигч.

trafik, -ği *is.* 1. замын цагдаагийн алба. 2. замын хөдөлгөөн. 3. замын хөдөлгөөнд орсон бүх тээврийн хэрэглэл. **~ polisi** замын цагдаа.

trafo *is.* трансформатор.

trahom *is. tıp.* трахом (нүдний хадвартай өвчин).

trajedi *is.* эмгэнэлт жүжиг зохиол, эмгэнэлт жүжиг, эмгэнэлт явдал.

trajik, -ği *s.* эмгэнэлт.

traktör *is.* трактор.

trampa *is.* арилжаа, солилцоо, солио.

trampet *is.* бөмбөр.

tramplen *is.* үсрэх тавцан.

tramvay *is.* трамбай.

transfer *is.* 1. зөөх, нүүлгэх, шилжүүллэг. 2. эрхээ шилжүүлэх. 3. *sp.* тамирчид клуб солих.

transit *is.* дамжин нэвтрэх.

travers *is.* (төмөр замын) дэр мод.

travma *is. tıp.* 1. гэмтэл. 2. *psikol.* сэтгэл хөөрлийн гэмтэл, сэтгэлийн шарх.

tren *is.* галт тэрэг. **~i kaçırmak** *mec.* боломжийг алдах.

trençkot *is.* цув, бороонь цув.

tribün *is.* (цэнгэлдэх хүрээлэнгийн үзэгчидийн) тавцан, довжоо.

trigonometri *is. mat.* тригонометр.

triko *is.* ноосон сүлжмэл даавуу.

trilyon *is.* их наяд (1 000 000 000 000).

troleybüs *is.* троллейбус, цахилгаан автобус.

trombon *is. müz.* татах бүрээ.

trompet *is. müz.* бүрээ.

tropika *is. coğr.* 1. зам (экватортой параллель шугам бүслүүр). 2. *coğr.* халуун орон, халуун газар, халуун орны бүс. (Мэлхийн зам, Матрын зам хоёрын хоорондох орон).

tropikal *s.* халуун орны, халуун газрын, халуун, халуун бүсийн. "*Tropikal bitki.*" Халуун орны ургамал.

tufan *is.* 1. дэлхийн усан галав. 2. *mec.* ширүүн аадар бороо.

tuğgeneral, -li *is. ask.* бригадын генерал.

tuğla *is.* тоосго, туйпуу.

tuğra *is. tar.* 1. Оттоман гүрний үеийн хаадын гарын үсэгний оронд хэрэглэдэг байсан тусгай хэлбэртэй тэмдэг. 2. төмөр мөнгөний бичиг зурагтай тал.

tuhaf *s.* 1. хачин, жигтэй, сонин, янзын. 2. гайхмаар, сонирхолтой, сонин. 3. хөгийн, хачин, инээдтэй. 4. хачин, ойлгомжгүй, учир нь олдохгүй. **~ olmak** 1) сонин болох, хачин болох, ойлгогдохгүй болох. 2) *mec.* гайхах, гайхшрах, яахаа мэдэхээ байх, юу гэхээ мэдэхгүй байх. **~ına gitmek** хачин санагдах, сонин санагдах.

tuhafiye *is.* жижиг бараа, жижиг барааны дэргүүр.

tuhaflaşmak *(nsz)* 1. сонин болох, хачин болох, ойлгогдохгүй болох. 2. гайхах, гайхшрах.

3. өөрчлөгдөх, зан нь хувирах.

tuhaflık, -ğı *is.* 1. хачин (байх), жигтэй (байх), гайхалтай (байх). 2. хачин зан, жиг.

tulum *is.* 1. тулам, хөхүүр. 2. хөөрөгт цуур. 3. мөрөвчтэй өмд. 4. *mec.* бүдүүн, тарган, махлаг, мариалаг. **~ çıkarmak** туламлах, арьсыг битүүгээр нь өвчих.

tulumba *is.* 1. хөөрөг, шахуурга, насос. 2. дугуйны насос. **~ tatlısı** нэг төрлийн гурилан амттан.

tunç, -cu *is.* 1. хүрэл. "*Tunç devri.*" Хүрэл зэвсгийн үе. 2. *s.* хүрэл, хүрлээр хийсэн.

tur *is.* 1. зугаалах, зугаацаж явах. 2. тойрон аялал, аялал, түүхийн дурсгалт газар үзэх. **~ atlamak** тойргоос гарах, групээсээ гарах. **~ atmak** зугаалах, салхилах.

turfanda *s.* 1. шинэ ургац (жимс, ногоо). 2. *mec.* шинэхэн, шинэ.

turist *is.* жуулчин.

turistik, -ği *s.* 1. аялал жуулчлалын. 2. жуулчдын, тойрон явагчдын.

turizm *is.* аялал жуулчлал, жуулчлал.

turizmci *is.* аялал жуулчлалын ажил эрхэлдэг хүн.

turizmcilik, -ği *is.* аялал жуулчлал, жуулчлал.

turkuaz *is.* 1. оюу эрдэнийн чулуу. 2. оюу ногоон енгө.

turna *is. zool.* тогоруу, цэн.

turne *is.* аялан тоглолт. **~ çıkmak** аялан тоглох, тоглолтоор явах.

turnike *is.* хүрдэн хаалга (нэг нэгээр нь оруулахад зориулсан).

turnuva *is.* тэмцээн. "*Satranç turnuvası.*" Шатрын тэмцээн.

turp *is.* улаан лууван. **~ gibi** эрүүл саруул, эрүүл чийрэг.

turşu *is.* цуунд дарсан идэшний зүйл, даршилсан ногоо, дармал идэшний зүйл, давсалсан идээ. **~ kurmak** (veya **yapmak**) давслах, давсанд дарах, дарах. **~ya dönmek** бие сулрах, сүлд буух, туйлдах, ядрах.

turta *is.* жимстэй (какоатай) нарийн боов.

turuncu *is.* 1. улбар шар өнгө. 2. *s.* улбар шар, улбар шар өнгөтэй.

turunç, -cu *is. bot.* алтан жүрж, есөлгенө, хүчээлж(газар дундын тэнгисийн орнуудад ургадаг өвөл нь навчаа гөвдөггүй мод).

tuş *is.* 1. даруул, товчлуур. 2. *sp.* дал газардах, дал шороодох, ялагдал.

tuşlamak *(-i)* 1. даруул дээр дарах, товчлуур дээр дарах. 2. далы нь газардуулах, далы нь шороодуулах.

tutacak, -ğı *is.* 1. тогоо савны жийрэг даавуу, жийрэг бариул. 2. цаасны хавчаар.

tutaç, -cı *is.* 1. лабораторийн чимхлүүр. 2. цаасны хавчаар.

tutak, -ğı *is.* 1. бариул, иш. 2. жийрэг. 3. хавчаар, чимхлүүр. 4. барьцааны хүн.

tutam *is.* 1. чимх. 2. атга, туг, багц. "*Bir tutam saç.*" Туг үс. 3. бага, багахан, маш бага.

tutanak, -ğı *is.* протокол, тогтоол, протокол тэмдэглэл, дэлгэрэнгүй тогтоол.

tutar *is.* 1. бүгд тоо, нийт хэмжээ, дүн. 2. үнэ, үнэ мөнгө.

tutarak, -ğı *is. tip.* 1. сэтгэцийн өвчин хөдлөх. 2. унадаг өвчин.

tutarlı *s.* авцалдаатай, эвтэй, зөрчилдөөнгүй, шүтэлцээтэй, эвтэйхэн найруулгатай.

tutarlık, -ğı *is.* авцалдаа, эвтэй (байх), эвтэйхэн найруулга.

tutarsız *s.* авцалдаагүй, цэх шулуун биш, зөрчилдөөнтэй.

tutarsızlık, -ğı *is.* авцалдаагүй (байх), цэх шулуун биш (байх), авцалдаагүй явдал.

tutkal *is.* цавуу, жонхуу. **~ gibi** наалдамтгай хүн, нойтон хамуу шиг амьтан.

tutkallamak *(-i)* цавуугаар наах, цавуудах.

tutku *is.* тэсгэлгүй хүсэл, эгээрэл, шунал, тачаадал, эгээрэл хүсэл.

tutkulu *s.* шуналтай, шунал болсон, тэсгэлгүй дуртай, тачаалтай.

tutkun *is.* 1. дэндүү дуртай, их сонирхолтой, хорхойтой, донтой. 2. хорхойтон, донтон. "*Ben yine eskisi gibi tutkunum tiyatroya.*" Би хуучин шигээ театрын хорхойтон хэвээрээ байгаа. **~ olmak** хайртай болох, сэтгэлтэй болох.

tutkunluk, -ğu *is.* хүчтэй дурлал, их сонирхол, дур хүсэл, тачаал, хүсэл тэмүүлэл.

tutmak, -ar *(-i)* 1. барих, барьж байх. "*Tutma onu, elini yakar.*" Тэрийг битгий бариарай, гарыг чинь түлнэ шүү. 2. барих, баривчлах, барьж авах. 3. агнах, барих. 4. барих, ойлгох, анзаарах, мэдэж авах. "*Bir iki yalanını tuttum, çok korktu.*" Түүний ганц хоёр худлаа ярьсан нь надад баригдаад, их айсан. 5. хажуудаа байлгах, харж байх. "*Siz gelinceye kadar çocuğu ben tutarım.*" Та нарыг иртэл хүүхдийг би харж байя. 6. хорих, барих, торонд байлгах. 7. зай эзлэх, зай авах. "*Bu yazı iki sayfa tutar.*" Энэ бичиг хоёр хуудас болно. 8. (ямарваа нэг зүйл ямарваа нэг гадаргуу дээр) тогтох. "*Kar tutmak.*" Цас тогтох. "*Kaymak tutmak.*" Өрөм тогтох. 9. мэдэлдээ байлгах, хяналтандаа байлгах, гартаа байлгах. 10. дэмжих, талыг баримтлах, талыг барих. 11. таалах, таашаалд хүрэх, хүлээн зөвшөөрөх. 12. биелүүлэх, гүйцэтгэх. "*Verdiği sözü tutmuş, vaktinde gelmişti.*" Хэлсэн үгэндээ хүрч цаггаа ирсэн байлаа. 13. таарах, тохирох, зөрехгүй байх. 14. хелслөх. "*Burada bir ev tuttum.*" Би энд нэг байр хөлсөлсөн. 15. ... тегрөг болох. "*Aldığım şeyler bin lira tuttu.*" Миний авсан юмнууд мянган лир болж байна. 16. байлгах. "*Evini hep temiz tutar.*" Тэр гэр орноо дандаа цэвэрхэн байлгадаг. 17. эрүүл байх, ажиллаж байх, хөдөлж байх. "*Eli ayağı tutsun, açlıktan ölmesin, yeterdi ona.*" Гар хөл нь хөдлөөд, өлбөрч үхэхгүй байхад л түүнд хангалттай байлаа. 18. (хараал) хүрэх,

тусах, биелэх. 19. барих, тэвчих. "*Öksürüğünü tutamadı.*" Ханиахгүй байж чадсангүй. 20. *(nsz)* үргэлжлэх, ... цаг авах. "*Bu iş iki saat tuttu.*" Энэ ажил хоёр цаг үргэлжлэв. 21. хийх, оролдох. "*Askerden sonra ne iş tutacağını bilmiyordu.*" Цэргээс халагдаад ямар ажил хийхээ мэдэхгүй байлаа. 22. орлох, орыг нөхөх. "*Ben senin yerini tutamam.*" Би чамайг орлож чадахгүй. 23. (онгоц, автобус, усан онгоц) дотор эвгүйрүүлэх, өвчлүүлэх. "*Uçak beni tutuyor.*" Онгоцонд суухаар миний дотор эвгүйрээд байдаг юм. 24. (хоол) наалдах, бага зэрэг түлэгдэх. 25. *(-i, -e)* бай болгох. 26. *(-i, -e)* ерөнд (авлагад) тооцох. "*On bin lirayı borcunuza tutum.*" Арван мянган лирийг таны өрөнд тооцлоо шүү. 27. *(-i, -e)* ойртуулах, дөхүүлэх. "*Saati kulağına tuttu.*" Цагаа чихэнд нь ойртууллаа. 28. эхлэх. "*Küçüğünden tutunuz da en büyüğüne kadar ...*" Жижгээсээ эхлээд хамгийн томоо хүртэл ... 29. хүлээсэн үр дүн өгөх, үр шим өгч эхлэх. 30. хүрэх, нөлөөлөх. 31. хүрэх, очих. 32. бичих, тэмдэглэх, бүртгэх. 33. (хувцасыг нь) барьж егөх, өмсөхөд нь туслах. 34. барих, дайлах. 35. эзлэх, эзлэж авах. 36. өвдөх, салж өгөхгүй байх. 37. зүглэх, ... зүг явах. 38. бүрхэх. 39. дайрах, дайрч өнгөрөх. 40. *hlk.* нехер болох. 41. гэж бодох, гэж санах, бодох. "*Hadi tutalım babası öyle, kendisi de mi öyle olacak?*" За яахав аав нь тийм гэж бодъё, гэтэл өөрөө ч гэсэн тийм болох гэж үү? 42. (урлагийн бүтээл) олны таашаал хүртэх. 43. хадгалах, цуглуулах.

tutsak, -ğı *is.* хоригдол, хоригдогч, олзлогдогч, олзлогдсон хүн.

tutsaklık, -ğı *is.* олзлох, олзлогдох, бууж өгөх.

tutturmak *(-i, -e)* 1. бэхлэх, бөхлөх, тогтоох, торгох. 2. хийж эхлэх, эхлэх, орох. 3. санаснаараа зүтгэх, зүтгэх, шахах, зүтгэж биелүүлэх, шахаж болгох. "*Gideceğim diye tutturdu.*" Би явна гээд зүтгэчихэв. 4. онох. "*Taşı fırlattı ama tutturamadı.*" Чулуу шидсэн боловч онож чадсангүй.

tutu *is. tic.* барьцаа.

tutucu *s.* ve *is.* хуучинсаг үзэлтэн.

tutuculuk, -ğu *is.* 1. хуучныг баримтлах, хуучинсаг байх. 2. хуучныг баримтлах үзэл, хуучинсаг үзэл.

tutuk, -ğu *s.* 1. чөлөөтэй ярьж чаддаггүй, гацдаг. 2. ичимтгий, ичимхий, даруу, төлөв, ноомой, нэрэлхүү. 3. хөшсөн, мэдээгүй болсон, саа дайрсан. "*Boynum, omuzlarım hâlâ tutuk.*" Миний хүзүү, мөр одоо хүртэл хөшсөн хэвээр. 4. сөөнгө. "*Tutuk ses.*" Сөөнгө дуу. 5. хоригдол, хоригдогч, олзлогдогч, олзлогдсон хүн.

tutukevi *is.* хорих газар, гяндан, шорон.

tutuklama *is.* баривчлах, хорих, хорилт, баривчлага.

tutuklamak *(-i)* барьж авах, баривчлах, хорих.

tutuklanmak *(nsz)* баривчлагдах, баригдах.

tutuklatma *is.* баривчлуулах үйлийн нэр.

tutuklatmak *(-i)* баривчлуулах, бариулах, хориулах.

tutuklu *s.* баривчлагдсан, баригдсан, хоригдсон, хоригдол.

tutukluk, -ğu *is.* гацалт, тээглэлт.

tutulma *is.* 1. хөшилт, таалал. 2. (нар, сар) хиртэлт.

tutulmak *(nsz)* 1. олны таашаал болох, моодонд орох, таалагдах. 2. (нар, сар) хиртэх, баригдах. 3. гацах. 4. хөших, чилэх, мэдээгүй болох. 5. *(-e)* хайртай болох, дурлах. 6. санаа зовох. 7. баригдах, хүрэх, тусах. "*Hastalığa tutulmak.*" Өвчин тусах./ Өвчинд баригдах.

tutulmaz *s.* барьцгүй, баригдахгүй.

tutum *is.* 1. зан явдал, зан байдал, зан авир, зан, хандлага. "*Bu adamın tutumunu beğeniyorum.*" Надад энэ хүний зан байдал таалагддаг. 2. хэмнэх, арвилах, гамнах, арвилан хэмнэх.

tutumlu *s.* хэмнэлттэй, гамтай, хямгатай, нарийн.

tutumluluk, -ğu *is.* хэмнэх, гамнах, арвилан хэмнэх, арвилах.

tutumsuz *s.* үрэгч, үрэн таран хийгч, үрэмтгий, үрэлгэн, гамгүй, хэмнэлтгүй, арвигүй, цамаан.

tutumsuzluk, -ğu *is.* үрэмтгий байх, үрэмхий зан, үрлэгч явдал.

tutunmak *(-i)* 1. барих, барилцах, барьж явах. 2. ухрахгүй байх, тэсэх. 3. байр суурь олох, хүлээн зөвшөөрүүлэх. 4. хэрэглэх, эдлэх.

tutuşmak 1. нэг нэгнээсээ барих, барилцах. 2. оролцох, орооцолдох. 3. *(nsz)* асах, гал ноцох. 4. *(nsz)* улаарах, улаах.

tutuşturmak *(-i, -e)* 1. асаах, ноцоох. 2. бариулах, тулгаж өгөх. 3. сэтгэлийг нь хөдөлгөх, хөөргөх.

tuval *is.* зураачдын татаж сунгасан таар даавуун дээр болон, хөвөн даавуун дээр зурсан зураг.

tuvalet *is.* 1. ариун цэвэр, бие засах, гоёх, хувцаслах. 2. гоёлын даашинз, гоёл. 3. ариун цэврийн өрөө, бие засах газар, жорлон. **~ kağıdı** ариун цэврийн цаас, жорлонгийн цаас.

tuz *is.* 1. давс. 2. *kim.* давс.

tuzak, -ğı *is.* 1. занга, хавх, урхи. 2. *mec.* мэх, арга, урхи. **~ kurmak** 1) хавх тавих, занга тавих, урхидах. 2) *mec.* мэхлэх, урхидах. **tuzağa düşmek** урхинд орох, мэхлүүлэх.

tuzla *is.* давс чанах, давсны үйлдвэр.

tuzlamak *(-i)* давслах, давсанд дарах.

tuzlanmak *(nsz)* давслагдах.

tuzlu *s.* 1. давстай, шорвог. 2. *mec.* үнэтэй, маш их үнэтэй.

tuzluk, -ğu *is.* давсны сав.

tuzruhu *is. kim.* давсны хүчил.

tuzsuz *s.* давсгүй.

tüberküloz *is. tıp.* сүрьеэ өвчин. "*Akciğer tüberkülozu.*" Уушигны сүрьеэ. "*Kemik tüberkülozu.*" Ясны сүрьеэ.

tüccar *is.* худалдаачин, наймаачин.

tüfek, -ğü *is.* буу.

tükenmek *(nsz)* 1. дуусах, үгүй болох, барагдах, шавхагдах. 2. *mec.* тамирдах, тамиргүй болох, тамираа барах, тэнхээгүй болох, зүдрэх, туйлдах, эцэх.

tükenmez *s.* 1. дуусашгүй, шавхагдашгүй, барагдашгүй. 2. эцэс төгсгөлгүй, хязгааргүй. 3. *is. hlk.* үзэм, алимны ундаа. 4. *is. hlk.* нэгэн төрлийн бяслагтай шөл 5. *is.* бал.

tükenmezkalem *is.* бал.

tüketici *is.* ve *s.* хэрэглэгч.

tüketim *is.* 1. ашиглах, хэрэглэх, ашиглалт, хэрэглэлт, зарцуулах, зарцуулалт. 2. хэрэглээ, хэрэгцээ.

tüketmek *(-i)* 1. хэрэглэх, үрэх, ашиглах, зарцуулах. 2. эцээх, ядраах, барах, зүдрээх, тэнхээгүй болгох, тамир барах, шавхах. 3. явж туулах.

tükürmek *(-i)* 1. нулимах, шүлс хаях. 2. амааараа түлхэн гаргах.

tükürük, -ğü *is.* нулимдас, шүлс, цэр. "*Tükürük bezleri.*" шүлсний булчирхай.

tül *is.* шаа. "*Tül perde.*" Торон хөшиг, шаа хөшиг.

tülbent, -di *is.* батист, нимгэн даавуу, шаа, торгон шаа, шаа алчуур, самбай даавуу.

tüm (I) *is.* ve *s.* 1. бүх, бүгд, цем, булт, бултаараа. "*Parasının tümünü kaybetti.*" Бүх мөнгөө алдчихсан. 2. түм, түмэн.

tüm (II) *is. hlk.* овоо, гүвээ.

tümce *is. gr.* өгүүлбэр.

tümden *zf.* бүрнээр, бүрмөсөн, бүрэн, гүйцэд, дүүрэн.

tümdengelim *is. fel.* ерчлөн нотлох, ерөнхийд тулгуурлаж тасархайг нотлох, дедукци.

tümen *is. esk.* 1. үй түм, түм түмэн, тоолшгүй олон, маш олон, асар их. 2. *ask.* дивизи (хэдэн хороо цэрэг), түмтийн цэрэг. 3. *esk.* арван мянган цэргээс бүрдсэн цэргийн хүч. 4. *s.* арван мянган. **~ tümen** үй түм, түм түмэн, тоолшгүй олон.

tümevarım *is.* ерөнхийлөн дүгнэх, нэгтгэн дүгнэх, индукци (үндэслэлийг нэгтгэж ерөнхийлөн дүгнэх арга).

tümgeneral *is. ask.* хошууч генерал.

tümleç, -ci *is.* 1. нэмэх, нэмэлт, нэмэгдэл. 2. *gr.* тусагдахуун.

tümlemek *(-i)* гүйцээх, нэмэх, нэмэлт хийх, нэмж гүйцээх, нөхөх, нөхөж гүйцээх.

tümler нэмэх, нэмэлт, нэмэгдэл. **~ açı** *is. mat.* нэмэгдэл өнцөг.

tümör *is.* хавдар.

tümsayı *is.* бүрэлдэхүүн, бүгд тоо, тоотоосон тоо.

tümsek, -ği *is.* жижиг овоо, дов, довцог.

tünaydın *ünl.* оройны мэнд.

tünek, -ği *is.* хонуур(тэжээвэр шувууны байр).

tünel *is.* хонгил, туннель.

tünemek *(nsz)* 1. (шувуу) хонуур дээр суух. 2. өндөр юман дээр суух.

tüp *is.* 1. бумбага, урт хүзүү (шил, сав), битүү сав, хуруу шил, шилэн нарийн хоолой, шилэн гуурс. 2. олгойнцор, шоовон шил, эмтэй лонхог, гоожоохой, ампул.

tür *is.* 1. төрөл, анги, зүйл. 2. үүлдэр, төрөл, аймаг. 3. янз, маяг, хэлбэр.

türban *is.* алчуур, толгойн ороолт.

türbe *is.* бунхан.

türbin *is. fiz.* турбин, хөдөлгүүр (уур, хийн урсгалын аль нэгний хүчээр хөдөлнө).

türe *is.* шударга ёс, шударга зүй, хууль, цааз.

türemek *(nsz)* 1. гарах, үүсэх, тогтох, бий болох, олшрох. 2. *gr.* (язгуураас) үг үүсэх.

türemiş *s.* 1. бий болсон, гарч ирсэн, үүссэн. 2. *gr.* үүсмэл, үүсгэгдмэл, уламжилсан. **~ fiil** *is. gr.* үүсмэл үйл үг. **~ isim** *is. gr.* үүсмэл нэр үг. **~ kelime** *is. gr.* үүсмэл үг. **~ sıfat** *is. gr.* үүсмэл тэмдэг нэр. **~ zarf** *is. gr.* үүсмэл дайвар үг.

türetici *s.* бүтээгч, үүсгэгч. "*Sıfat türetici bir ek.*" Тэмдэг нэр үүсгэгч залгавар.

türetme *is.* 1. нэр үг ба үйл үгийн язгуур ба үндэс дээр дагавар залгаж үг үүсгэх. 2. шинэ санаа.

türetme eki *is. gr.* дагавар (үндсэн үгэнд угсран залгаж үгийн дүрс, утгыг хувилгах залгав ар).

türetmek *(-i)* үүсгэх, бүтээх, гаргах, бий болгох, туурвих.

türev *is. gr.* 1. үүсмэл үг. 2. *kim.* гарц. 3. *mat.* функцийн уламжлал.

türeyiş *is.* 1. үзэгдэх, харагдах, бий болох, үүсэх, үүсэл, гарч ирэх. 2. *gr.* үг бүтэх, үг бүтэх ёс.

Türk *z. is.* 1. Түрк хүн, түрэг хүн. 2. Ази болон зүүн европд амьдарч түрк хэлээр ярьдаг үндэстүүд. 3. *s.* түркийн, түрк.

Türkçe *z. is.* Түрк хэл, түрэг хэл.

Türkolog, -ğu *z. is.* Түрэгч эрдэмтэн, түрэг судлаач.

Türkoloji *z. is.* Түргийн судлал.

türkuaz *is.* оюу номин өнгө.

türkü *is.* (түрк) ардын дуу. **~ söylemek** ардын дуу дуулах.

türlü *s.* 1. зүсэн зүйлийн, өнгө бүрийн, элдэв ийн, зүйл зүйлийн, төрөл бүрийн, янз бүрийн, элдэв янзын, олон янзын, янз янзын. 2. *is.* (нэг) зүйл, анги, төрөл. 3. *zf.* өөр өөр, янз янз, янзаар. "*Başka türlü.*" Өөрөөр, ондоогоор. "*Bir türlü.*" Огт, яасан ч, яагаад ч, хэрхэв ч. 4. *is.* төрөл бүрийн ногоотой, махтай хоол.

tütmek *(nsz)* 1. баагих, баагиулах, уугих, уугиулах, утаа савсах, утаа савсуулах, утаа

гарах, утаа гаргах, утаа манаруулах. 2. санах, санан уйтгарлах, санан гуниглах. **gözünde (veya burnunda)** санах, санан уйтгарлах, санан гуниглах.

tütsü *is.* үнэртэн, утлага, хүж.

tüttürmek *(-i)* 1. баагиулах, уугиулах, утаа савсуулах, утаа гаргах, утаа манаруулах. 2. тамхи татах.

tütün *is. bot.* тамхи.

tütüncü *is.* 1. тамхи таригч. 2. тамхины худалдаачин.

tütüncülük, -ğü *is.* тамхи тарих, тамхи зарах.

tüy *is.* (хүн, амьтан, ургамлын) шар үс, жаахан үс, үсхэн, ечүүхэн хялгас, унгарил, унгас, ноос, өднүүд. **~leri diken diken olmak** 1) (даарсанаас, айснаас болж) арьс бэржийх, үс босох. 2) *mec.* айдас хүрэх, жигшүүцэл төрөх, бие арзайх.

tüylü *s.* 1. үслэг, ноолуур үстэй, өдтэй, өдлөг. 2. *is.* үслэг хивс.

tüymek, -er *(nsz) argo.* зугтах, бултах, мултрах, салах.

tüysüz *s.* 1. өдлөөгүй, өд ургаагүй, үсгүй, үс ноосгүй. 2. сахал самбаа нь ургаагүй, идэр залуухан, бага балчир.

tüze *is.* хууль зүй, шүүх.

tüzel *s.* шүүхийн, хууль цаазны, хууль цаазын, хуулийн.

tüzelkişi *is.* хууль цаазын эрхтэй байгуулга.

tüzük, -ğü *is.* журам, дүрэм, горим, дотоод дүрэм.

tvist *is.* твист бүжиг.

U

u, U Турк цагаан толгойн хорин тав дах үсэг. **U** авиа

uca *is. hlk.* ахар сүүл.

ucuz *s.* 1. хямд, хямдхан, хямд үнэтэй, үнэтэй биш, татаг үнэ, хямд төсөг. 2. *mec.* хялбар, амархан. **~ atlatmak(veya kurtulmak)** хялбар салах, амар салах, их хор уршиг амсалгүй салах. "*O zor durumdan ucuz kurtulduğuna şükür ediyordu.*" Тэр хүнд байдлаас их хор уршиг амсалгүй салж авсандаа бурханд талархаж байлаа.

ucuzlama *is.* хямдрал, хямд болох.

ucuzlamak *(nsz)* хямдрах, үнэ буурах, үнэ доошлох, үнэ хямдрах, хямд болох, үнэ буух.

ucuzlatmak *(-i)* хямдруулах, бууруулах, хямдруулах, буулгах, доош болгох, хямд болгох, хямд худалдах.

ucuzluk, -ğu *is.* 1. хямд, хямд үнэ. 2. хямдрал.

uç, -cu *is.* 1. үзүүр. "*Kalemin ucuyla delmisti.*" Харандааны үзүүрээр цоолчихсон байлаа. 2. булан, үзүүр. "*Masanın ucunda oturan adamı tanıyor musun?*" Ширээний буланд сууж байгаа хүнийг таних уу? 3. төгсгөл, эцэс, сүүл, туйл, зах, дуусгавар, хязгаар. "*İstikbal bu yolun ucundan bir güneş gibi doğuyor.*" Энэ замын эцэст сайн сайхан наран мэт мандана. 4. оргил, орой, үзүүр. 5. *esk.* учир, шалтгаан, учир шалтгаан, харгаа. 6. *tar.* хил хязгаарт байрлах газар нутаг, хил хязгаарын нутаг. **~ uca gelmek** арай гэж хүрэх, арай чарай амжих, чуу чамай хүрэх. **~u bucağı olmamak (veya görünmemek)** зах хязгааргүй байх, зах хязгаар нь харагдахгүй байх. "*Ucu bucağı olmayan okyanusa büyük hayranlıkla bakıyordu.*" Зах хязгааргүй тэнгисийг ихэд бишрэн харж байлаа. **~u dokunmak** зовох, зовлон эдлэх, хохирох, зовол үзэх, нэрвэгдэх, хэлмэгдэх.

uçak, -ğı *is.* (нисэх)онгоц

uçaksavar *is. astr.* агаарын эсэргүүцэх зэвсэг, агаарт эсэргүүцэх зэвсэг, агаараас эсэргүүцэх зэвсэг.

uçandaire *is.* нисдэг таваг.

uçantop *is. sp.* волейбол.

uçarı *s.* 1. хэтэрхий, хэтрүү, дэндүү их, хэмээс хэтэрсэн, хэт, хэмээ мэдэхгүй. 2. завхай, садар самуун, садар, ужид самуун, наргиач, архидаач.

uçkun *is. hlk.* оч.

uçkur *is.* (нарийхан)оосор, шижим, өмд,шалв арны уяа.

uçlu *s.* 1. хурц үзүүртэй, шовх, шовгор, хурцалсан, үзүүрлэсэн, шовхолсон, үзүүртэй, иртэй. 2. янжуур, шүүртэй тамхи.

uçma *is.* uçmak үйлийн нэр.

uçmak, -ar (I) *(nsz)* 1. нисэх, нисэж байх, элэх, халин нисэх, элэн халих. "*Biraz havalanıp bir başka kayaya kadar uçtu.*" Бага зэрэг агаарт хөөрөн өөр нэгэн хад хүртэл нислээ. 2. нисэх, хөөрөх. "*Uçak uçtu.*" Онгоц нислээ. 3. уур болох, уурсах, замхрах, ширгэчихэх, ширгэх, уурших. 4. цайх, цонхийх, зэвхийх, өнгө нь хувьсах, хувхай цайх, хувьс хийх. "*Rengi birden uçtu.*" Гэнэт нүүрнийх нь өнгө нь хувьс хийлээ. 5. хийсэх, дэрв эх. 6. үсрэн унах, ойчих, унах, өнхрөх, нисч унах, хийсэн унах, халих. 7. *mec.* хөл газар хүрэхгүй баярлах, хөөрөх, хөөрөн баясах. 8. завхах, алга болох, ор мөргүй болох, үгүй болох. "*Bütün kararları uçmuştu.*" Бүх шийдвэр нь ор мөргүй болсон байлаа. 9. илэрхий болох. 10. дэлбэрэх. 11. намирах, намилзах. "*Saçları uçuyordu.*" Үс нь салхинд намирч байлаа. 12. нисэх, агаарын замаар явах. 13. давхих, хурдлах. 14. *argo.* хар тамхинд мансуурах, мансууруулах бодисонд мансуурах.

uçmak *is. esk.* диваажин.

uçucu *s.* 1. нисэгч, нисдэг. 2. түргэн ширгэдэг, түргэн ууршдаг, уур болдог, ууршдаг, замхрах. 3. *is.* нисэгч, нисгэгч.

uçuk (l) *s.* 1. цайсан, цонхийсон, зэвхийсэн, бүдэг, зэвхий, енгөгүй, енгө алдсан, гандсан. 2. бүдэг, цайвар, цэгээн, шингэн(өнгө).

uçuk, -ğu (ll) *is. tıp.* халуурсанаас болж гарсан яр, аман дээр гарсан яр, хомхой.

uçuklamak *(nsz)* хомхойдох, хомхой долоох.

uçurmak *(-i)* 1. нисгэх, хөөргөх, дэгдээх, тавих, харвах, агаарт хөөргөх, агаарт нисгэх. "*Uçurtmayı uçurdu.*" Цаасан шувууг агаарт хөөргөлөө. 2. цавчих, таслах, таслаад хаях, тас татах, тасдаж хаях. 3. хурдтай явах, хурдтай жолоодох, хурдтай барих.

uçurtma *is.* 1. uçurtmak үйлийн нэр. 2. цаасан шувуу.

uçurtmak *(-i, -e)* uçmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

uçurum *is.* 1. халил, ёроолгүй ангал, гүнзгий ганга, ёроолгүй хавцал, оломгүй хавцал, хөлгүй хавцал, гүн хавцал. **~un kenarında** ёроолгүй ангалын амсар дээр, аюулын ирмэгт. 2. эрс тэс ялгаа, их ялгаа, асар их ялгаа. "*Bir ailenin çocukları ama aralarında uçurum vardı.*" Нэг л айлын хүүхдүүд мертөө тэдний хооронд эрс тэс ялгаа байдаг байлаа. 3. *mec.* эмгэнэлт тегсгөл.

uçuş *is.* нисэлт, нислэг.

uçuşmak *(nsz)* 1. нисэх, нисэж байх, нисэцгээх. 2. агаарт эрвэлзэн нисэх, эрвэн дэрвэн нисэх, агаарт дүр хийж нисэх, эргэх, тойрох. "*Kuşlar uçuşuyordu.*" Шувууд эрвэн дэрв эн нисэж байлаа.

ufak, -ğu *s.* ve *is.* 1. жижиг, бага, жаахан, өчүүхэн. "*Ufak bina.*" Өчүүхэн байшин. 2. бага, балчир, жижиг, бяцхан, бага насны, залуу, жаахан 3. *mec.* чухал биш, жаахан, өчүүхэн, бага зэргийн, бага хэмжээний, жижиг, жижигхэн. 4. (албан тушаалын хувьд) жижигхэн, өчүүхэн, ялигүй, шалихгүй, бага, дэд, дорд, доод. **~ para** задгай мөнге, жижиг мөнге.

ufaklık, -ğı *is.* 1. жижигхэн, өчүүхэн. 2. задгай мөнгө, жижиг мөнгө. 3. *şaka.* беес. 4. жаал хүү, жаал, жулдрайхан хүү.

ufak tefek, -ği *is.* 1. өчүүхэн, ялихгүй, шалихгүй, чухал бус. 2. *s.* урвагар, дорой, үхээнц, зутруу.

ufalamak *(-i)* нүдэх, талхлах, бутлах, жижиглэх, үйрүүлэх, бутаргах.

ufalanmak *(nsz)* талхлах, бутлах, жижиглэх, үйрэх, бутрах, хэмхрэх.

ufalmak *(nsz)* 1. багасах, жижигрэх, жижиг болох. 2. агших, жижигрэх.

ufaltmak *(-i)* багасгах, хасах, жижиг болгох.

uflamak *(nsz)* ёхлох, ёхолж ёолох, ёолох.

ufuk, -fku *is.* 1. хараа барианы газар, нүд хүрэх газар. 2. тэнгэрийн хаяа, тэнгэрийн хормой, хаяалбар, горизонт. 3. *mec.* хараа, харц, мэдлэг, мэдэц. 4. *mec.* хүрээ, хүрээлэл. **ufkunu genişletmek** мэдлэгээ тэлэх, мэдлэгээ гүнзгийрүүлэх, их юм мэддэг болох.

uğrak, -ğı *is.* 1. хөлийн газар, хөлтэй газар, их хөлийн газар. 2. зам дагасан зогсоол.

uğramak *(-e)* 1. түр зуур ороод гарах, түргэхэн ороод гарах, ороод гарах, далимд орох, дайрч орох. "*Arkadaşıma uğramam lazım.*" Найзындаа ороод гарах хэрэгтэй байна. 2. —аар(ээр,оор,өөр) дайрах, ... дундуур гарах, ... дундуур енгерөх, дайрч гарах, дамжин өнгөрөх. "*Bu yol Darhan`a uğrayarak Ulaanbator`a çıkar.*" Энэ зам Дарханаар дайраад Улаанбаатарт очно. 3. (муу юманд, муу юмтай) орох, эрсдэх, учрах, —гдэх, —гдах, —уулах, —үүлэх, дайрагдах, өртөх, тусах, нэрвэгдэх, тохиолдох, тохиох. "*Hayal kırıklığına uğramak.*" Урам хугарах, итгэхээ болих, итгэлгүй болох. "*İftiraya uğramak.*" Гүтгүүлэх, гүтгэгдэх, гүжирдүүлэх, гөтгөгдөх. "*Hastalığa uğramak.*" Өвчин тусах, өвчин хүрэх, евчлөх. 4. үсэрч гарах, гүйж гарах. "*Hepsi çığlık atarak evden dışarıya uğradılar.*" Бүгд хашгиралдан гэрээс үсэрч гарцгаалаа.

uğraş *is.* 1. мэргэжил, ажил, эрхэлдэг ажил. 2. чармайлт, оролдлого, хичээл, зүтгэл, хичээл зүтгэл, мэрийлт, тэмцэл, тэмцэх.

uğraşmak *(nsz)* 1. оролдох, –уулахыг оролдох, ... гэж оролдох, чармайх, мэрийх. "*Sigara içirmeye uğraşıyordu.*" Тамхи татуулах гэж оролдож байлаа. 2. эрхлэх, хийх, ажиллах. 3. зууралдах, мунгинах, ноцолдох. "*Benim başka işlerim var, bununla uğraşamam.*" Надад өөр зөндөө ажил байна би үүнтэй чинь зууралдаж чадахгүй. 4. *(nsz, -le)* байлдах, дайтах, тэмцэх.

uğraştırmak *(-i)* их цаг гарздуулах, их цаг үрүүлэх, их цаг заруулах, маш их төвөг учруулах, төвөг удах, маш их яршиг болох, их ярвиг болох, маш их чирэгдэл учруулах, чилээх. "*Bu iş beni çok uğraştırdı.*" Энэ ажил надад маш их төвөг удлаа.

uğratmak uğramak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

uğuldamak *(nsz)* (чих,толгой) дүнгэнэх, (салхи)сүнгэнэх, шуугих, хүнгэнэх.

uğultu *is.* хүнгэнэх чимээ, сүнгэнэх чимээ, бүдэг чимээ, дуу чимээ, дүнгэнэх чимээ, хүнгэнээн, дүнгэнээн. хүнгэнэх. "*Rüzgarın uğultusu.*" Салхиний сүнгэнэх чимээ.

uğur (l) *is.* 1. бэлэг, сайн бэлэг, сайн ёр, сайн бэлэг тэмдэг. 2. аз, зол, хий морь, жавшаан.

uğur, -ğru (ll) *is.* төлөө, тулд, тул, тусын тулд, гэж. "*Vatanları uğruna canlarını feda eden gençler.*" Эх орныхоо төлөө амь насаа зориулах залуус.

uğurlamak *(-i)* сайн явахыг ерөөх, сайн явахыг хүсэх, үдэх ерөөл хэлэх, замдаа сайн яваарай гэх, гаргаж өгөх, үдэх. "*Ev sahibi onları uğurladıktan sonra döndü.*" Гэрийн эзэн тэднийг үдсэнийхээ дараа буцлаа.

uğurlanmak uğurlamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

uğurlu *s.* азтай, золтой, зол завшаантай, урагштай, хийморьтой, жавшаантай, аз хийморьтой, аз хийморь авчирах, ивээлтэй, ивээл, ээлтэй, өлзий дэмбрэлтэй. "*Uğurlu ev.*" Аз хийморь авчрах гэр.

uğursuz *s.* хувьгүй, заяа муутай, азгүй, гай авчирсан, аюул авчирсан, ёрлосон, муу ёртой, муу юм зөгнөсөн, нэг л биш, зол муутай, хувьгүй, заяагүй, еөдгүй.

uğursuzluk, -ğu *is.* муу ёр, муу совин.

ukalâ *is.* ve *s.* цэцэрхэгч, цэцэрхүү хүн, их мэдэгч, цэцэрхүү, мэдэмхийрэгч.

ukubet *is. esk.* ял, шийтгэл, залхал.

ulaç, -cı *is. gr.* нөхцөл үйл үг, нөхцел үг.

ulak, -ğı *is.* зарлага, элч, улаач, буухиа, мэдээ хүргэгч, зарч, мэдээч, тахар.

ulama *is.* 1. ulamak үйлийн нэр, нэмэх, хавсаргах, залгах. 2. нэмэлт, хавсралт. 3. *gr.* эхний үгийн сүүлийн гийгүүлэгч дараагийн үгийн эхний эгшигтэй нийлж дуудагдах. *Ayırt etmek, ağaç altı, ard arda.* 4. *s.* нэмсэн, хавсаргасан, залгасан.

ulamak *(-i, -e)* нэмэх, хавсаргах, залгах.

ulan *ünl. kaba.* 1. хөөе, хүүө, хөөш, хүүш, эй. 2. уур уцаар, үзэн ядалтаа бүдүүлэг маягаар илэрхийлэх аялга үг.

ulanmak *(nsz)* ulamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

ulaşılmak ulaşmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

ulaşım *is.* 1. ulaşmak үйлийн нэр. 2. харилцаа, харилцаа холбоо, холбоо. "*Iki şehir arasında ulaşım kesildi.*" Хоёр хотын хооронд харилцаа тасарсан. 3. зам харилцаа, авалцаа, хүрэлцээ, холбоо.

ulaşmak *(-e)* 1. хүрэх, хүрэлцэх, хүрч очих, очих, тулах, тулж очих. 2. (санасандаа, зорьсондоо, амжилтанд) хүрэх. 3. гүйцэх, гүйцэж очих, нэхэж очих, амжих, хүрэх, болох. "*Bu ip karşı tarafa ulaşmıyor.*" Энэ татлага эсрэг талд хүрэхгүй байна. 4. нийлэх, цутгах. "*Nehirler denizlere ulaşıyor.*" Гол мөрөн далайд цутгаж байна.

ulaştırma *is.* 1. үйлийн нэр. 2. тээвэр, тээврийн хөсөг, хөсөг. "*Ulaştırma Bakanlığı.*" Тээврийн яам. 3. *ask.* тээвэрлэх анги, тээврийн анги.

ulaştırmak *(-i, -e)* 1. хүргэгдэх, хүргэх, хүргэж егөх, аваачиж өгөх, зөөх, тээвэрлэх, тээх. 2. (санасанд нь, зорьсонд нь, амжилтанд) хүргэх.

ulu *s.* 1. их, агуу их, гарамгай, сод, суут, агуу. "*Ulu önder.*" Суут удирдагч. 2. маш том, асар том. 3. ахмад, настан.

ululuk, -ğu *is.* сүр жавхлан, цог заль, сүр хүч, хүч чадал.

ulumak *(nsz)* 1. (нохой, чоно) улих. 2. гангинах, гаслах.

uluorta *zf.* үндэсгүй, үндэслэлгүй, баримтгүй, оргүй, бодолгүй, хуумгай, хөнгөмсөг, түргэдүү, болчимгүй, бодлогогүй, болгоомжгүй, цалгай, сэргэмжгүй.

ulus *is.* улс, үндэстэн, улс үндэстэн.

ulusal *s.* үндэсний, улсын. "*Ulusal bayram.*" Үндэсний баяр.

ulusçu *s.* үндсэрхэх үзэлтэн.

ulusçuluk, -ğu *is.* үндсэрхэх үзэл.

uluslararası *s.* ve *is.* олон улсын, улс хоорондын, улс түмний, үндэстэн хоорондын. "*Uluslararası kuruluş.*" Олон улсын байгуулга.

umacı *is.* хадны мангаа, аймшигийн амьтан, аймшигт юм.

umma *is.* ummak үйлийн нэр.

ummadık, -ğı *s.* санамсаргүй, гэнтийн, гэнт болсон, ирнэ гэж бодоогүй, болно гэж бодоогүй, хүлээгээгүй.

ummak, -ar *(-i)* 1. найдах, горьдох, санах, эрэмших, хүлээх, гэж бодох. "*Senin iyi bir puan alacağını umuyorum.*" Чамайг сайн оноо авна гэж найдаж байна. 2. санах, бодох, таамаглах, төсөөлөх.

umman *is. esk.* далай, тэнгис.

umu *is.* найдвар, найдал, найдлага, горьдлого, горьдол, горь, итгэл.

umulmak *(nsz)* санаанд орох, бодогдох, төсөөлөгдөх.

umum *is.* 1. бүх, бүгд, цөм, булт, хамаг. 2. *is.* бүх, бүхий олон, хамаг олон, даяар, нийт, хотол, хотол олон, олон нийт. 3. ерөнхий. "*Umum müdür.*" Ерөнхий захирал.

umumi *s.* бүх нийтийн, нийтийн, нийтээр, нийгмийн, хотол олны, олон нийтийн, бүх, ерөнхий, өргөн хүрээтэй, нийцлэг. **~ sorun** нийтийн асуудал. **~ ev** эмсийн хүрээлэн, янхны гэр, дууч эмсийн хүрээлэн. **~ kadın** дууч эм, янхан.

umur *is.* 1. хамаатай байх, тоох, тоомсорлох, ойшоож үзэх, чухалд тооцох, чухал, эрхэм, нилээд чухал байх. "*Kim aldırır? Annesi umrumda mıydı benim?*" Хэн тоох юм бэ? Ээж нь надад чухал биш ээ? 2. *esk.* хэрэг, ажил. **~ görmüş** хал үзсэн, туршлагатай, дадлагатай, хашир, догь. **~umda değil** надад хамаагүй, надад хамаатай биш, надад чухал биш, би тоохгүй. **~unda olmamak** эс тоох, үл тоомсорлох, эс ойшоох, ач холбогдолыг нь эс ойшоох, санаа зовохгүй байх, сэтгэл зовнихгүй байх, сонирхохгүй байх. "*Babası ne kadar kızsa da umurunda olmazdı.*" Аав нь хичнээн уурлаж байсан ч тэр ойшоодоггүй байлаа.

umursama *is.* umursamak үйлийн нэр.

umursamak *(-i)* тоох, тоомсорлох, ойшоох, ойшоож үзэх, сонирхох, анхаарал тавих, анхаарал хандуулах, ач холбогдолыг нь ойшоож үзэх, чухал байх, чухалд үзэх, тоож үзэх, санаа зовох, сэтгэл зовних, анхаарах. "*Politikayı zerre kadar umursadığı yoktu.*" Тэр, улс төрийг өчүүхэн төдийн сонирхдоггүй байсан.

umursamaz *s.* эс тоосон, үл тоомсорлосон, үл ойшоосон, хайхрамжгүй, тоомсоргүй, хайнга.

umursamazlık, -ğı *is.* эс тоосон байдал, эс тоосон хандлага, үл тоомсорлосон байдал, үл тоомсорлосон хандлага, үл ойшоосон байдал, хайхрамжгүй байх, тоомсоргүй байх, хайнга байх.

umut, -du *is.* найдвар, найдал, найдлага, горьдлого, горьдол, горь, итгэл, итгэл найдвар. "*Bu umudum, şimdi yavaş yavaş ölüyor.*" Энэ найдлага маань ч одоо аажим аажмаар үгүй болж байна. **~ beslemek** найдах, итгэх, горьдох, санах, найдвар тавих. **~ etmek** найдах, итгэх, горьдох, санах, найдвар тавих. **umudunu kesmek** найдвар тасрах, горьдлого тасрах. **~ vermek** найдвар төрүүлэх, горьдлого төрүүлэх, найдуулах, горьдоох, горьдлоготой болгох, найдаж болмоор байх, итгэл найдвар оруулах, итгэл төүүлэх. "*O, bana umut vermişti.*" Тэр надад найдвар төрүүлсэн./Түүнд итгэж болмоор байсан. **umuda düşmek** найдах, итгэх, горьдох, санах, найдвар тавих.

umutlandırmak *(-i)* найдвар төрүүлэх, горьдлого төрүүлэх, найдуулах, горьдоох, горьдлоготой болгох, найдаж болмоор байх, итгэл найдвар оруулах, итгэл төүүлэх. "*O, beni umutlandırmıştı.*" Тэр надад найдвар төрүүлсэн./Түүнд найдаж болмоор байсан.

umutlanmak *(nsz)* итгэх, найдах, горьдох, хүлээх, санах.

umutlu *s.* итгэлтэй, итгэл дүүрэн, найдлагатай, найдвар дүүрэн, найдалтай, найдсан, найдвартай, горьдлоготой, горьдсон.

umutsuz *s.* 1. цөхөрсөн, цөхсөн, цөхрөнгөө барсан, арга тасарсан, найдваргүй, найдлагагүй, найдалгүй, горьдлогогүй, горьгүй, итгэлгүй, итгэл найдваргүй. 2. горьдлогогүй, найдваргүй, засрахгүй, сайжрахгүй. "*Umutsuz hasta.*" Найдвар аргүй өвчтөн.

umutsuzluk, -ğu *is.* горьдлогогүй, найдвар аргүй, цөхөх, цөхрөл, цөхрөлт. **umutsuzluğa düşmek** цөхрөлд орох, цехрөх, гунигт автах, гуних.

un *is.* гурил. "*Buğday unu.*" Буудайн гурил.

uncu *is.* гурилын худалдагч, гурилын дэлгүүр, гурил үйлдвэрлэгч.

unlamak *(-i)* гурил цацах, гуриланд өнхрүүлэх.

unsur *is.* хэсэг, зүйл, махбод.

unutkan *s.* мартамхай, мартамтгай.

unutkanlık, -ğı *is.* мартамхай, мартамхай(байх). "*Bende artık unutkanlık da başladı.*" Би ч бүр мартамхай болж эхэлсэн.

unutmabeni *is. bot.* хонин зангуу (цэцэг), дурсгал цэцэг.

unutmak *(-i)* 1. мартах. 2. өршөөх, мартах. "*Sana darılmadım ya, aramızda olanları çoktan unuttum.*" Би чамд гомдоогүй дээ, хоёулаагийн хооронд болсон явдлыг би аль хэдийн мартсан.

unutturmak *(-i, -e)* мартуулах, мартагдуулах.

unutulmak *(nsz)* мартагдах.

unvan *is.* гуншин, нэр зэрэг, алдар цол, цол хэргэм, цол.

ur *is.* хавдар, ур.

urağan *is.* шуурга, догшин шуурга, хар салхи, их салхи.

uranyum *is. kim.* уран(радио идэвхт төмөрлөг).

urgan *is.* нарийн татлага, олс.

uruk, -ğu *is.* ураг, ураг төрөл, ураг садан, худ худгуйн хамаатан, аймаг угсаатан, ястан, овоггон, овог, угсаа.

us *is.* ухаан, оюун, ой ухаан, оюун ухаан. **~a vurmak** бодож боловсруулах, бодож үзэх, шүүж үзэх, бодох, ухаарах, ухах, тэнсэн бодох, эргэцүүлэн бодох.

usanç *is.* уйтгар, залхуутай байдал, цадаж ханах, цатгалдах, өөгжих, бялуурах, шалай болох, шалиарах. **~ getirmek** уйдах, залхах, хашрах, цатгалдах, бялуурах. **~ vermek** уйтгар төрүүлэх, уйтгар хүргэх, залхуу хүргэх, хашраах, улиглах, залхаах, уйдаах. "*Bu yazın usanç veren sıcak günler ne zaman bitecek diye düşünüyor.*" Энэ зуны залхуу хүргэсэн халуун өдрүүд хэзээ дуусах бол хэмээн бодож байлаа.

usandırıcı *s.* залхуутай, залхам, залхуу хүргэм, хаширтай, улигт, уйтгартай, залхуу хүргэсэн, уйтгар төрүүлсэн, уйтгар хүргэсэн.

usandırmak *(-i)* залхаах, уйдаах, хашраах, уйтгар төрүүлэх, уйтгар хүргэх, залхуу хүргэх, улиг болох.

usanmak *(-den)* залхах, залхуутай байх, уйтгарлах, уйдах, хашрах, залхуу хүрэх, цуцах, алжаах. "*Ben bu işten usandım.*" Би энэ ажлаас залхаж байна.

usdışı *s.* иррационал, ухаан хүршгүй, ой ухаанд багтамгүй.

uskumru *s. zool.* балмад загас, амар загас, хар амар(загас).

uskur *is.* сэнс.

uslamlamak *(-i)* бодож боловсруулах, бодож үзэх, шүүж үзэх, бодох, ухаарах, ухах, тэнсэн бодох, эргэцүүлэн бодох.

uslanma *is.* uslanmak үйлийн нэр.

uslanmak *(nsz)* ухаажих, ухаан суух, хэрсүү ухаантай болох, сайн оюунтай болох, хэрсүүжих, сэхээ орох, сая ухварлах, сэхээрэх, ухаарах, ойлгох, сэнхрэх, засрах, залрах, сайжрах, томоожих, томоотой болох. "*Ahmet ne zaman ki birisiyle evlendi, işte o zaman uslanmaya başladı.*" Ахмет хүнтэй суусан цагаасаа л томоожиж эхэлсэн дээ.

uslu *s.* 1. үг дуулдаг, дуулгартай, даруу(зантай), телөв, томоотой, томоо түвшин зан байдалтай, түвшин, номхон, номхон дөлгөөн, дөлгөөн, амгалан, тайван. "*Kızım çocukluğundan*

beri öyle usluydu." Охин маань хүүхэд байхын л тийм дөлгөөн байсан. 2. номхон(амьтан). "*Uslu at.*" Номхон морь. 3. *esk.* ухаалаг, ухаантай, эрүүл ухаантай, зөв боддог, сайн оюунтай, хэрсүү ухаантай. ~ **durmak** дүрсгүйтэхгүй байх, зүггүйтэхгүй байх, томоотой байх, үймүүлэхгүй байх, дуулгартай байх, үг дуулах. "*Oğlum bugün hiç yaramazlık yapmadı, hep uslu durdu.*" Хүү маань өнөөдөр ердөөсөө дүрсгүйтээгүй, томоотой байсан.

ussal *s.* оюуныг сурвалж болгосон.

ussallık, -ğı *is. fel.* оюуныг сурвалж болгох үзэл, рационализм(хүний оюуныг мэдэрхүйгээс тусгаарлаад, танин мэдэхүйн уг сурвалж нь гагцхүү оюун ухаан мөн гэж үздэг үзэл).

usta *is.* 1. ажилдаа мэргэшсэн хүн, мастер, мэрэгжсэн ажилтан, чадварчин, мэргэжилтэй хүн, мэргэжилтэн, дархан, -чин. 2. багш(гар урлалын). 3. мастер, дархан, мэргэшилтэй уран дархан, мэргэшсэн гар урлалч. 4. *s.* уран, дүйтэй, чадамгай, чадвартай, уртай, мэргэн, дадлагатай, туршлагатай. 5. *tar.* зарц, үйлчлэгчидийн харгалзагч, ахлах үйлчлэгч, шивэгчидийн харгалзагч(Оттоман гүрний үе ийн).

ustabaşı *is.* ахлах мастер, цехийн дарга.

ustaca *zf.* ve *is.* 1. уран, чадамгай, чадварлаг, гарамгай. 2. дүйтэй, уран, ухаан сийлэн, нарийн ухаан гаргаж, уран аргатай, арга гаргаж, ов гаргаж, мэх гаргаж, арга мэхтэй, арга баширтай.

ustalaşmak *(nsz)* мэргэжих, мэргэжлийн хэмжээнд хүрэх, сайн эзэмших, сайн мэргэших, төгсжих.

ustalık, -ğı *is.* 1. мастерийн цол, албан тушаал. 2. чадвар, уран чадвар, чадах, дүй, ур, эрдэм.

ustalıkla *zf.* 1. уран, чадамгай, чадварлаг, гарамгай. 2. ухаан сийлэн, нарийн ухаан гаргаж, уран аргатай, арга гаргаж, ов гаргаж, мэх гаргаж, арга мэхтэй, арга баширтай.

ustura *is.* тонгорог, хяргуур.

usul, -lü (l) *is.* 1. үндэс, угсаа, язгуур, үндэс гарал, гарал үүсэл. 2. өвөг дээдэс.

usul, -lü *is.* 1. арга, барил, арга барил, арга мет од, арга зам, метод. "*Kendini sevdirmek için güzel usul doğrusu.*" Үнэхээр өөрийгөө хайрлуулах сайхан л арга байна. 2. *mec.* ёс горим, ёс жаяг, дүрэм горим. 3. *huk.* журам, дүрэм, горим. 4. *müz.* хэмлэл, цохипт, цохилтын хоорондын хугацаа. 5. *esk.* нам дуугаар, аяар, аяархан, чимээгүй, аяар, намуухан. "*Usul söyle, yoksa duyarlar.*" Аяархан хэл, эс тэгвэл тэд сонсоно.

usulca *zf.* 1. аяархан, зөөлөн, алгуур, болгоомжтой. 2. нам дуугаар, аяар, чимээгүй, аяархан, намуухан.

usulsüz *s.* арга барилгүй, арга замгүй, систе мгүй, эмх цэгцгүй, замбараагүй.

uşak, -ğı *is.* 1. хүүхэд, хүү. 2. ... нутгийн эр, ... нутгийн эрэгтэй. "*Anadolu uşakları.*" Анатолийн эрчүүд. 3. зарц, үйлчлэгч, сойвон (эрэгтэй). 4. хөтөч, зангийн хөтөч, цэргийн даргын дагалт, даргын үйлчлэгч.

uşakkapan *is. hlk.* 1. бүргэд. 2. ёл шувуу, тас ёл.

ut *is.* пийпаа(хөгжмийн зэмсэг).

utanç *is.* ичгүүр, ичингүүрэл, ичимхий зан, ичих, аягүйрхэх, зовох.

utandırıcı *s.* ve *is.* ичгэвтэр, ичгүүртэй, гутамшиг, шившиг, гутамшигт, гутамшигийн, бузар, бузар булай. "*Utandırıcı durum.*" Ичгүүртэй явдал, гутамшигт явдал. ~ **duymak** ичих, зовох.

utandırmak *(-i)* ичээх, ичгийлэх, шившиг болгох, ичээх, нэр гутаах, нүүр улайлгах, зовоох, аягүйрхүүлэх.

utangaç, -cı *s.* ичимхий, ичимтгий, зүрхгүй, хулчгар, аймтгай, бүрэг, ноомой.

utanma *is.* даруу байдал, даруу зан, ичимтгий, ичимхий зан, ичих, зовох, аягүйрхэх.

utanmak *(-dən, -e)* 1. ичих, нүүр улайх. 2. ичих, зовох, аягүйрхэх, эрээлхэх, нэрэлхэх, ичиж зовох. 3. нэрэлхэх, бишүүрхэх, санаа зовох.

utanmaz *s.* ичгүүргүй, ичгүүрээ алдсан, увайгүй, жаламгар, ичдэггүй, ичих нүүргүй, хэт нүүрэмгий.

utanmazlık, -ğı *is.* ичгүүргүй зан, ичгүүрээ алдсан явдал, хэт нүүрэмгий зан, ичгүүргүй юм.

utku *is. hlk.* жаргалтай төгсгөл, ялалт.

uvertür *is. müz.* удиртгал хөгжим.

uyak, -ğı *is.* (шүлгийн)холбоц, сүүл холбох.

uyaklı *s.* холбоцтой, сүүл холбосон.

uyandırma *is.* uyandırmak үйлийн нэр.

uyandırmak *(-i)* 1. сэрээх, нойрноос сэрээх. 2. сэргээх, өдөөх, төрүүлэх, хүргэх. "*Bu benim merakımı uyandıran konudur.*" Энэ миний сонирхолыг татсан сэдэв. 3. (гал, гэрэл) асаах, ноцоох.

uyanık, -ğı *s.* 1. сэрүүн, сэргэг. "*Sabaha kadar uyanık durmuş.*" Өглөө болтол сэрүүн байсан байна. 2. *mec.* сэргэлэн, ухаалаг, хэрсүү, авхаалжтай, ухвар сайтай, хэрсүү ухаантай. гярхай. "*Lale çok zeki, ve uyanık bir kızdı.*" Лалэ их ухаалаг, сэргэлэн охин байлаа. 3. *mec.* сонор сэрэмжтэй, анхаарал сэрэмжтэй.

uyanıklık, -ğı *is.* 1. сэрүүн байх, сэргэг байх. 2. *mec.* сэргэлэн(байх), ухаалаг(байх), авхаалжтай(байх), ухвар сайтай(байх), хэрсүү, нэвтэрхий ухаан, алсын хараа, төсөөлөх мэдлэг. 3. *mec.* сонор сэрэмжтэй(байх), анхаарал сэрэмжтэй(байх).

uyanış *is.* 1. сэрэлт, сэрэх, сэргэх, сэрэл. 2. сэргэн мандах, сэргэн мандалт. 3. *mec.* харанхуй байдлаас гарах, гэгээрэл, гэгээрэх.

uyanma *is.* сэрэлт, сэрэх, сэргэх, сэрэл.

uyanmak *(nsz)* 1. сэрэх, нойрноос сэрэх. "*Ben*

bu sabah zor uyandım." Би өнөө өглөө арай гэж сэрлээ. 2. сэрэх, сэхээ орох, сэнхрэх, ухаа орох, сэхээрэх, мэдээ орох, ойлгож авах. 3. амьдрах, амь орох, цэцэглэх(цэцэг навч, цэцэг ногоо). 4. *mec.* харанхуй байдлаас гарах, гэгээрэх. 5. ил болох, байх, илрэх, мэдэгдэх, илэрхий болох, ил болох, тодрох, дахин төрөх, дахин бий болох. "*Leman hanım seni sevdigini söyləyince, sende də ona karşı bir meyil uyandığından əminim.*" Хатагтай Леман чамд хайртай гэдгээ хэлэхэд, чамд ч бас таатай байсан гэдэгт би эргэлзэхгүй байна.

uyaran *is.* 1. урьдаас сануулагч, сэрэмжлүүлэгч, урьдаас мэдэгдэгч, дохио өгөгч, сануулагч. 2. шинж тэмдэг, сануулга, сэрэмжлүүлэг.

uyarı *is.* сануулга, сэрэмжлүүлэг, дохио.

uyarıcı *s.* ve *is.* сануулга, сэрэмжлүүлэг.

uyarlama *is. ed.* 1. зохицуулах, тааралдал (орчуулахдаа тухайн улсын хэлний хэллэг, соёлд тохируулах). 2. *is.* зохицол, зохицох, аяыг дагах. 3. *s.* танаж тааруулсан, хялбаржуулсан, танагдсан.

uyarlamak *(-i, -e)* 1. тааруулах, тохируулах, зохицуулах, аяыг дагуулах, идээшлүүлэх, идээшлийг олох, аяыг дагах, зохицох. "*Bu çiçeği Ankaranın iklimine uyarlamak güç olmadı.*" Энэ цэцгийг Анкарагийн нөхцөлд зохицуулахад хэцүү байгаагүй. 2. танаж тааруулах, хялбаржуулах, танах.

uyarlanmak *(nsz, -e)* uyarlamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

uyarma *is.* 1. сануулга, урьдаас сануулах, анхааруулах. 2. *biy.* биө эрхтний хариу үйлдэл.

uyarmak *(-i)* 1. сануулах, урьдаас сануулах, анхааруулах, хатуу сануулах, сэрэмжлүүлэх. 2. *hlk.* сургамжлах, сургаал айлдах. 3. *biy.* биө эрхтэн хариу үйлдэл хийх.

uydu *is. astr.* 1. дагуул. 2. *s.* ve *is. mec.* хараат, харьяат.

uydurma *is.* 1. uydurmak үйлийн нэр. 2. *s.* санаагаараа зохиосон, санаанаасаа зохиосон, зохиомол, худал, санаанаасаа бий болгосон, хуурмаг, хуурамч, ор үндэсгүй, үндэслэлгүй, иш баримтгүй. "*Hepsi onun uydurması, hiç birine inanma.*" Бүгд түүний санаанаасаа зохиосон зүйлс юунд нь ч битгий итгэ.

uydurmak *(-i, -e)* 1. тааруулах, тааруулж хийх, тохируулж хэрэглэх, тохируулах, зохицуулах. 2. *(-i)* зохиох, санаанаасаа зохиох, худал хэлэх, гүжир үг зохиох, санаанаасаа авч хэлэх, гөрдөх, үндэслэлгүй ярих. 3. *(-i) tkz.* олох, олж авах, эрж олох.

uydurmasyon *is.* ve *s. tkz.* санаанаас авсан зүйл, зохиомол зүйл, хуурмаг юм, дэмий донгосолт, ор үндэсгүй зүйл, үндэслэлгүй зүйл, санаанаасаа бий болгосон юм.

uyduruk, -ğu *s. hlk.* зохиомол, ор үндэсгүй, үндэслэлгүй, хуурмаг, санаанаасаа бий болгосон, санаанаасаа авсан, санаагаараа зохиосон.

uygar *s.* 1. иргэншсэн, соёлжсон, соёлт, соёл бүхий, соёлтой. 2. (хүний хувьд) соёлтой, соёл бүхий, соёлжсон, боловсон, боловсролтой, соёл боловсролтой, эрдэм соёлтой, гэгээрсэн.

uygarlaşma *is.* иргэншил, соёл иргэншил.

uygarlaşmak *(nsz)* иргэнших, соёлжих, соёлтой болох, нийгэмших.

uygarlık, -ğı *is.* 1. соёл иргэншил. 2. үндэстний соёл иргэншил.

uygulama *is.* 1. дадлага, дадлагажил, туршлага, дасгал, практик. 2. бодит хэрэг, практик.

uygulamak *(-i)* 1. хэрэгжүүлэх, хэрэгжүүлэн биелүүлэх, гүйцэтгэх (ажил хэрэг, хууль цааз), биелүүлэх (ажил хэрэг, хууль цааз), практикт хэрэглэх, хэрэглэх, бодит хэрэг болгох, хийх, бодит хэрэг болгон гүйцэтгэх, нэвтрүүлэх. "*Bu yöntemi uygulamak için daha erken.*" Энэ арга барилыг хэрэгжүүлэхэд хараахан эрт байна. "*Bu güzel metotları eğitime uygulamak lazım.*" Энэ сайхан арга барилуудыг сургалтанд нэвтрүүлэх хэрэгтэй. 2. *(-i, -e)* тааруулах, тааруулж хийх, тохируулж хийх, тохируулж хэрэглэх, зохицуулах.

uygulamalı *s.* практиктай, дадлагын хичээлтэй, дасгалтай, дадлагатай.

uygulanabilirlik, -gi *is.* гүйцэтгэж болом, биелмээр, биелүүлж болом, хэрэгжүүлэх боломжтой, хийх боломжтой

uygulanma *is.* uygulanmak үйлийн нэр.

uygulanmak *(nsz)* uygulamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

uygun *s.* 1. тааламжтай, зохимжтой, тохиромжтой, зохих, таарах, тохирох, нийцүүлэн, тохируулан, зохицуулан, нийцэм, таармаар. 2. зохих, зохистой, зохимоор, зохилдох, –ууштай, –үүштэй. 3. *mec.* таарсан, тохирсон. ~ **bulmak** тохиромжтой гэж үзэх, зохистой гэж үзэх, зохимжтой гэх. ~ **düşmek** зохих, тохирох, таарах, зохицох. ~ **gelmek** зохих, тохирох, таарах, зохицох. ~ **görmek** тохиромжтой гэж үзэх, зохистой гэж үзэх, зохимжтой гэх, тохиромжтой гэх. ~ **olmak** таарах, нийцэх, зохицох, найралдах, тохирох.

uygunluk, -ğu *is.* тохиромжтой байх, зохих.

uygunsuz *s.* 1. зохисгүй, тохирохгүй, тааламжгүй, үл таарах, эс тохирох, зохицохгүй, зохихгүй, нийцэхгүй, таарахгүй. 2. ёсгүй, зүйд нийцэхгүй, зүйгүй, зохимжгүй, нийлэмжгүй, аягүй, ёозгүй. ~ **hal** ёсгүй байдал, зүйд нийцэхгүй байдал.

uygunsuzluk, -ğu *is.* зохисгүй явдал, аягүй байдал, зохимжгүй байдал, зүйд нийцэхгүй байдал.

Uygur *öz. is. ve s. tar.* Уйгур (Турк аймгийн нүүдэлчин улсын нэр), уйгур хүн.

uyku *is.* 1. нойр. 2. *mec.* унтаа байдал. ~ **basmak** нойр хүрэх, эрхгүй унтахад хүрэх. ~ **cekmek** унтах, нойр авах. ~ **tutmamak** нойр

хулжих, унтаж чадахгүй байх. **~su açılmak** нойр сэргэх. **~su bolunmek ~su gelmek** нойр хүрэх **~su kaçmak** нойр хулжих, нойр хулжиж унтаж чадахгүй болох.

uykucu *s.* унтамхай, их унтдаг, нойр ихтэй, нойртой, нойр маш ихтэй.

uykulu *s.* 1. нойрмог, нойртой, дутуу сэрсэн. 2. *zf.* нойрмоглон.

uykusuz *s.* нойргүй, дутуу нойртой, нойроо аваагүй, нойроор дутмаг. **~ kalmak** унтаж чадахгүй байх, нойр хулжих, нойр хүрэхгүй байх.

uykusuzluk, -gu *is.* нойр хүрэхгүй, унтаж чадахгүй, нойр хулжих, нойр хулжилт, нойргүйдэл

uyluk, -gu *is.* ташаа, гуя.

uymak, -ar *(-e)* 1. таарах, болох, хэмжээ таарсан байх, хэмжээ зохицох. "*Ayakkabı ayağına iyi uydu.*" Гутал хөлд чинь яг таарсан байна. "*Bu kapak kutuya uydu.*" Энэ таг, хайрцаганд таарч байна. 2. тохирох, зохих, зохицох, нийцэх, таарах, таацах. "*Bu sapka bu elbiseye uymuyor.*" Энэ малгай энэ хувцасанд зохихгүй байна. 3. нийцэх, зохицох. 4. үгэнд орох, үг дагах, аяыг дагах, зохицох, идээшлийг олох, зохицох, дасах, хөл нийлүүлэх. 5. дагах, мөрдөх, захирагдах, биелүүлэх, ёсоор, зохицуулан, дагуу, гүйцэтгэх, дагаж мөрдөх, дагаж биелүүлэх. "*Kanunlara uymak zorundayız.*" Хууль захирамжийг дагаж мөрдөх хэрэгтэй. 6. тохирох, зохих. "*Ben onları bir birlerine uyacak çift diyemiyeceğim.*" Би тэднийг нэг нэгэндээ тохирох хос гэж хэлж чадахгүй.

uymaz *s.* нийцэхгүй, зохихгүй, тохирохгүй, таарахгүй, тэсрэг, үл нийцэх, үл тохирох, эсрэг тэсрэг, тэс ондоо.

uymazlık, -ğı *is.* үл нийцэл, ялгаа, онцлог, эсрэг тэсрэг чанар.

uyruk, -ğu *is.* иргэн, харьяат, албат. **uyruğuna girmek** харьяат болох, иргэн болох.

uyruklu *s.* харьаят, иргэн, харьяа бүхий. "*Alman uyruklu.*" Германы харьяат./Германы иргэн.

uyrukluk, -ğu *is.* харьяат, албат, иргэн.

uyruksuz *s.* харьяалалгүй, иргэн бус, цагаач.

uysal *s.* үг дуулдаг, дуулгавартай, номхон, дөлгөөн, дуулгартай, үгэнд ордог, үгэнд оромтгой, хүний үгээр.

uysallasmak *(nsz)* үг дуулдаг болох, дуулгав артай болох.

uysallık, -ğı *is.* үгэнд оромтгой зан, хүний үгээр байх, эелдэг зан, дөлгөөн зан, дуулгав артай байх.

uyuklamak *(nsz)* үүрэглэх, зүүрмэглэх, нойрмоглох.

uyum *is.* 1. авцалдаа, таарамж, нийцэл, зохимж, зохицол, нийцэх, зохицох, хөг, санал нийлэх. 2. *biy.* дадамж, харааны зохицол.

uyumak *(nsz)* 1. унтах, нойрсох, дуг хийх, нойронд автах. 2. (мэдээ алдуулагч, эм ууж) унтах. 3. *төс.* зогсох, зогсонги байдалд орох, юу ч хийхгүй байх, оролдлогогүй байх. "*Bizim iş hâlâ uyuyor.*" Бидний ажил одоо хүртэл зогсонги байдалд байна. 4. *тес.* унтаа байдалд байх, анзаарахгүй байх.

uyumlu *s.* зохицсон, нийцтэй, хөг нийлсэн, тохирсон, авцалдаатай.

uyumsuz *s.* зохицоогүй, нийцээгүй, тохироогүй, хөг нийлээгүй, зохицдоггүй, зохицолгүй, авцалдаагүй.

uyumsuzluk, -gu *is.* зохицоогүй (байх), нийцээгүй (байх), тохироогүй (байх), авцалдаагүй байдал.

uyur *s.* 1. унтаж байгаа, унтаж буй, унтаж байх үеийн. 2. номхон, дөлгөөн, тогтуун (ус).

uyurgezer *s.* ve *is.* зүүдэн өвчтэй хүн.

uyurgezerlik, -gi *is.* зүүдэн евчин.

uyuşma *is.* санал нийлэх, зохимж, тохиромж, таарамж, нийцэх, таарах.

uyuşmak (I) *(nsz)* чилэх, хеших, бадайрах, мэдээ алдах, чинэх, бээрэх, хөдөлж чадахаа болих. "*Ayaklarım uyuştu.*" Миний хөл бадайрчихлаа.

uyuşmak (II) *(nsz, -le)* 1. зохицох, дасах, зохих, таарах, тохирох. "*Oraya gidip yerleşmek, uyuşmak ve yaşamak gerekir.*" Тэнд очиж суурьших, дасах, мөн амьдрах хэрэгтэй. 2. *(nsz)* үг нэгдэх, үгээ ололцох, үгсэх, хэлэлцэн тогтох, тохирох, учраа ололцох.

uyuşmazlık, -gi *is.* санал эс нийлэх, зөрчилдөөн, зөрөлдөөн, эе эвдрэл, арцалдаан, будлиан, санал зөрөх, өөр өөр үзэлтэй байх, зөрчил, эвдрэл. **~ çıkarmak** (veya **yaratmak**) зөрчилдөөн үүсгэх будлиан үүсгэх, будлиан төрүүлэх.

uyuşturmak (I) *(nsz)* өвчин намдаах, намдуулах, дарах, мэдээ алдуулах, мэдээгүй болгох.

uyuşturmak (II) *(-i, -le)* uyuşmak (II) үйлд хүргүүлэх, uyuşmak (II) үйлийн үйлдүүлэх хэв.

uyuşturucu *s.* ve *is.* 1. өвчин намдаагч, евчин намдаах, өвчин намжаах, өвчин дарах, мэнэрүүлэх, хөндүүргүй болгох, бадайруулах, мэдээ алдуулах бодис, унтуулах бодис, мэдээ алдуулагч, наркотик. 2. мансууруулагч, мансууруулах. **~ madde** хар тамхи, мансууруулах бодис, наркотик.

uyuşturulmak *(nsz)* uyuşmak (I, II) үйлийн үйлдэгдэх хэв.

uyuşuk, -ğu *s.* 1. чилсэн, хөшсөн, мэдээ алдсан, бадайрсан, чинэсэн. 2. удаан, хойрго, залхуу, хашин.

uyuşukluk, -ğu *is.* үлбэгэр байдал, залхуурал, хойрго явдал, залхуурах, залхуу зан. "*Öyle bir uyuşukluk içindeyim ki, kalkıp gidemiyorum.*" Намайг ямар их залхуурч байна гэж сананаа, босч явж чадахгүй нь ээ.

uyutmak *(-i)* 1. унтуулах, нойрсуулах,

дугжруулах. 2. *mec.* (уй гашуу, зовлонг нь) мартагнуулах, хөнгөлөх, багасгах, мартуулах, сатааруулах, тайтгаруулах, тайвшруулах, аргадах. 3. *mec.* хуурах, мэхлэх, залилах. "*Bugün yarın diye uyuttun beni.*" Өнөөдөр маргааш гэсээр чи намайг хуураад дөнгөчих юм аа.

uyutucu *s.* нойрны, нойр хүргэх, нойрсуулах, унтуулах, нойр хүргэм, залхуутай.

uyuz *is. tıp.* 1. хамуу, маажуур, хожгор яр, хожгор үлд, түүхий цахлай, бужуу. 2. хамуутай, маажууртай, хожгор яртай, бужуутай. 3. *s. mec.* удаан, хойрго, залхуу, хашин. **~ etmek** *tkz.* тэсв эрийг нь барах, тэвчээрийг нь барах, уурлуулах, уурыг нь хүргэх. "*Ne söyleyeceksen söyle, uyuz etme insanı.*" Хэлэх юм аа хурдан хэл, битгий хүний тэвчээрийг бараад бай. **~ olmak** 1) хамуутах, хамуу тусах, маажууртай болох. 2) уурлах, тэсвэрлэхгүй байх, хүлцэхгүй байх.

uyuzlaşmak *(nsz)* хамуурах, хамуу тусах, хамуутах, маажууртай болох, бужуутах.

uyuzlu *s.* хамуутай, хамуу өвчтэй, маажууртай.

uyuzluk, -gu *is.* 1. хамуутай байх, хамуурсан байх, маажууртай байх. 2. *mec.* арчаагүй, дорой, үхээнц, идэвхгүй, юу ч хийхгүй, назгай. 3. *mec.* мөнгөгүй хоцрох, менгөгүй байх.

uz (I) *s.* сайн, сайхан, сайн чанартай.

uz (II) *zf.* хол, хол зайтай.

uzak, -gi *s.* 1. хол, алс, холын, алсын, хол зойтай. "*Tarik, uzaklardan bir ses duyar gibi oldu.*" Тарык, холоос чимээ сонсох шиг боллоо. 2. (цаг хугацаа) алсын, холын. "*Uzak bir gelecekte neler olacagi bilinmez.*" Алс ирээдүйд юу болох нь мэдэгдэхгүй. 3. (гэгчийг) мэдэхгүй, (гэгчээс) хол, төсөөлөлгүй, мэдэгдэхүүнгүй. "*O böyle işlerden pek uzaktır.*" Тэр иймэрхүү зүйлийг огт мэдэхгүй. 4. үнэмшихэд бэрх, бүтэхэд бэрх, бүтэхэд хэцүү, үнэмших аргагүй, хол мэт, итгэхэд хэцүү, магадлал багатай. "*Ben bu işi çok uzak görüyorum.*" Надад энэ ажил бүтэхэд бэрх юм шиг санагдаж байна. 5. хавьдахгүй өөр, хол ондоо. "*Onlar birbirine uzak insanlardır.*" Тэд нар хоорондоо хавьдахгүй өөр хүмүүс. 6. *is.* хол, хол газар, алс газар. "*Fazla uzağa gitme.*" Битгий их хол яваарай. **~ durmak** хол байх, ойртохгүй байх, оролцохгүй байх. **~lara gitmek** *mec.* 1) сэдвээс гарах, сэдвээс гарах, гажих. 2) бодлогшрох. **~ı görmek** урьдчилан алсыг харах.

uzaklaşmak *(-den)* 1. (ямар нэгэн зүйлээс, газраас ба хэн нэгнээс) холдох, зайлах, цаашлах, далд орох, хөндийрөх. 2. хөндийрех, хөндий болох, холдох. "*Genç kız yaşasaydı, sevdiği adamın günden güne kendisinden uzaklaştığını g recekti.*" Залуу охин хэрэв амьд байсан бол, хайртай хүн нь өдрөөс өдөрт өөрөөс нь хөндийрч байгааг харах байсан юм.

uzaklaştırılmak *(-den)* 1. холдуулах, зайлуулах. 2. албан тушаалаас нь огцруулах.

uzaklaştırmak *(-den, -i)* 1. холдуулах, зайлуулах, цаашлуулах, хол болгох, хендийрүүлэх, явуулах, илгээх. 2. гаргах, халах. 3. хөндий болгох, хөндийрүүлэх, холдуулах.

uzaklık, -gi *is.* 1. хол, алс(байх), алс хол(байх), алслагдах. 2. *mat.* зай.

uzamak *(nsz)* 1. өндөр болох, өсөх, ургах, сунах. "*Kısa boylu Ahmet bile sporla uc parmak uzamis.*" Намхан Ахмөт хүртэл спортоор хичээлээд гурван хуруу өссөн гэнэ. "*Saçlarım uzamış mı?*" Миний үс ургасан байна уу? "*Tırnaklarını kes, cok uzamışlar.*" Хумсаа ав, их ургасан байна. 2. удах, удтал байх, удаан үргэлжлэх, -саар байх, сунжрах, унжрах, ужих, уртсах, урт болох. "*Bu iş çok uzadı artık bitirelim.*" Энэ ажил их сунжирч байна дуусгах цаг нь болжээ.

uzanmak *(-e)* 1. хэвтэх, хажуулдах, хэвтэж амрах, сунаж хэвтэх. "*Bir yere uzanmak istedi.*" Нэг газар хэвтмээр санагдлаа. 2. явах, явж өнгөрөх. "*Öğleden sonra Şişli'den Beyoğluna kadar uzandı.*" Үдээс хойш би Шишлийгээс Бэеоолуу хүртэл явлаа. 3. цэлийх, нэлийх, мэлтийн харагдах, цэлийн харагдах, нэлийн үргэлжлэх. "*Falan yerden falan yere kadar uzanan toprağı varmış.*" Ийм газраас тийм газар хүртэл өргөн уудам нутагтай байжээ. 4. хүрэх. 5. сарв айх, сарвайж хүрэх, сунаж хүрэх, урагш сунах, урагш сарвайх. "*Dilenci eli uzandı.*" Гуйлагчины гар сарвайлаа.

uzantı *is.* өргөтгөл.

uzatılmak *(nsz)* uzatmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

uzatma *is.* 1. ургуулах, урт болгох. 2. *gr.* урт (эгшиг), урт дуудлага, уртатгал(эгшигийн). 3. загасны тор(нэг үзүүр нь эрэгт бэхлээтэй). 4. *sp.* нэмэлт хугацаа, хугацаа сунгах.

uzatmak *(-i)* 1. (үс, сахал, хумс) ургуулах, урт болгох. "*Saçımı uzatacağım.*" Би үсээ ургуулна. 2. сунгах, гар сунгах, сарвайх, гар сарвайх. 3. сунгах, уртатгах, уртасгах, урт болгох, татах. 4. нарийвчлан тайлбарлах, сунжруулах, унжруулах, нурших, удаан өгүүлэх, дэлгэрүүлэн ярих. "*Uzatmayalım.*" Товчхондоо, товчхон хэлэхэд, товч хэлэхэд, сунжруулах хэрэггүй. "*Uzatma.*" Боль, болно, товчхон хэл. 5. өгөх, явуулах, илгээх. 6. хойш тавих, хойшлуулах, хугацаа сунгах, сунгах, уртасгах.

uzatmalı *s.* сунгасан, уртасгасан, хугацаа сунгасан. "*Uzatmalı çavuş.*" улирсан түрүүч, хугацаанаасаа илүү алба хааж буй түрүүч.

uzay *is. astr.* 1. огторгуй, орон, зай. **~ geometri** стереометри, дүрс хэмжих ухаан. 2. сансар, ертөнц. "*Uzay adamı.*" Сансарын нисгэгч, огторгуйн нисгэгч. "*Uzay gemisi.*" Сансарын хөлөг онгоц, огторгуйн хөлөг онгоц. **~ uçuşları** сансрын нислэг.

uzaycı *is. astr.* сансрын нисэгч, огторгуйн нисэгч.

uzlaşma *is.* хэлэлцээр, хэлэлцээ, тохиролцоо, харилцан тохиролцоо.

uzlaşmak *(nsz)* хэлэлцэн тохирох, тохиролцох, харилцан ойлголцох, үгээ ололцох, үг нэгдэх, үгсэх, учраа мэдэлцэх, тохирох, зөвшөөрелцех, эвлэх, (талууд)зохицох, хэлэлцээ хийх, харилцан тохиролцох.

uzlaşmaz *s.* эвлэрэшгүй.

uzlaşmazlık, -ğı *is.* эвлэрэшгүй байдал.

uzlaştırma *is.* uzlaştırmak үйлийн нэр.

uzlaştırmak *(-i)* uzlaşmak үйлд хүргэх.

uzman *is.* мэргэжилтэн, мэргэшсэн хүн, сайн мэдэх хүн, мэргэжилтэй хүн, мэргэжлийн хүн.

uzmanlaşmak *(nsz)* мэргэших, сайн эзэмших, сайн мэддэг болох.

uzmanlık, -ğı *is.* мэргэжлийн байх, мэргэшсэн байх, тусгай мэргэшил.

uzun *s.* 1. урт, өндөр. **~ atlama** уртын хариалт. 2. урт, удаан, удаан хугацааны, өнө удаан. 3. *zf.* урт, удаан, нарийн, нарийвчлан, их дэлгэрэнгүй, их олон үгээр, их нуршин. **~ uzadıya, ~ ~** урт, дэлгэрэнгүй, нарийн, тодорхой, тодорхойлж, их дэлгэрэнгүй. **~ etmek** 1) хэрэлдээд салахгүй байх, хэрүүл хийсээр байх, хэрэлдэх. 2) дэндүүлэх, хэтрүүлэх.

uzunluk *is. astr.* өндөрийн

uzuv *is. esk.* эрхтэн, мөч.

Ü

ü, Ü Түрк цагаан толгойн хорин зургаа дах үсэг. **Ü** авиа.

ücra *s.* алсын, алс холын, алсхи, алслагдсан, алсалсан, хол, бөглүү, захын.

ücret *is.* 1. цалин, хөлс, цалин хөлс, ацаг, ацаг хөлс, шан хөлс. "*Ücret emeğin karşılığıdır.*" Цалин хөлс нь хөдөлмөрийн үнэ цэнэ мөн. (Түркийн үндсэн хуулиас). 2. төлбөр, өртөг, хөлс, өртөг хөлс. "*Kira ücreti.*" Байрны хөлс. "*Fiyatından yüksek bir ücretle satın aldı.*" Өөрийнх нь үнэнээс нь илүү өртөгөөр худалдаж авсан байна лээ.

ücretli *s. ve is.* 1. хөлсний ажилчин. 2. төлбөртэй, мөнгө төлж, хөлстэй, өртөгтэй.

ücretsiz *s.* 1. төлөөсгүй, үнэгүй, үнэ төлбөргүй, төлбөргүй, зүгээр. 2. үнэ төлбөргүй, мөнгө авалгүйгээр, хөлс авалгүйгээр, зүгээр. "*Üç ay ücretsiz çalıştı.*" Гурван сар үнэ төлбөргүй ажилласан.

üç *is.* 1. гурав, гурвын тоо. 2. гурван.

üç adım *is. sp.* гурвын харайлт

üçboyutlu *s.* хэмжүүрт эзэлхүүний, огторгуйн, гурван хэмжээст.

üçer *s.* гурав гурван, гурав гурваар.

üçgen *is. geom.* 1. гурвалжин. 2. *s. mat.* гурван өнцөгтэй, гурвалжин хэлбэртэй.

üçgül *is. bot.* гэрийн хошингор (ургамал).

üçkağıt, -dı *is.* 1. нэгэн төрлийн булхайтай хөзрийн тоглоом. 2. *mec.* мэх, заль мэх.

üçkağıtçı *is.* 1. хөзрийн луйварч, булхайтай хөзөрч. 2. *mec.* худалч хүн, хуурамч хүн, мэхч, мэхлэгч, залилагч, луйварчин. "*O çok pis üçkağıtçı birisi.*" Тэр их балиар залилагч хүн.

üçlü *s.* 1. гурвал, гурвалсан, гурван хэсгээс бүрэлдсэн, гурван этгээдийн. "*Üçlü priz.*" Гурван залгуур. 2. *is.* хөзрийн дадар. 3. *müz.* хөгжмийн гурвал, гурвалсан хөгжим.

üçlük, -ğü *is. ve s.* 1. гурван, гурван хэсгээс бүрдсэн. 2. *is. ve s. sp.* гурвын шидэлт.

üçteker *is.* гурван дугуйтай унадаг дугуй, гурван дугуйт.

üçüncü *s.* гуравдугаар, гурав дахь.

üçüncül *s. kim.* 1. гурван давхар, гурав давхарласан, гурамсан. 2. *tıp.* нэг өвчний гуравдугаар шатны (шинж тэмдэг).

üçüz *s.* 1. гурван ихэр. 2. гурван, гурван талтай, гурван салбартай, гурван хэсэгтэй.

üçüzlü *s.* 1. гурван ихрийн ээж. 2. гурван хэсэгтэй, гурван хэсгээс бүрэлдсэн.

üdeba *ç. is. esk.* зохиолчид, уран зохиолчид.

üflemek *(-e, -i)* 1. үлээх. 2. *(-i)* унтраах, үлээж унтраах, үлээж бөхөөх, үлээж ноцоох, үлээж асаах, асаах. "*Mumu üflemek.*" Лааг үлээж унтраах. 3. (үлээвэр хөгжмийн зэмсгийг) үлээх, дугаргах, татах.

üflemeli *s.* үлээвэр, үлээгүүр, үлээж дуугарах(хөгжмийн зэмсэг)

üflenmek *(nsz)* üflemek үйлийн үйлдэгдэх хэв. "*Gözleri üflenmiş bir alev gibi parlıyordu.*" Нүд нь үлээж ноцоосон гал шиг гялалзаж байлаа.

üfürmek *(-i)* 1. үлээх. 2. хийсгэх. 3. *(nsz)* үлээх, салхилах, сэнгэнэх. "*Kapının altından rüzgar üfürüyor.*" Хаалганы дооройс салхи сэнгэнэж байна. 4. (хөгжим)үлээх, дугаргах, татах.

üleşme *is.* хуваалт, хэсэглэлт, хуваах, хэсэглэх.

üleşmek *(nsz, -le)* хуваах, түгээх, хувааж өгөх, хувиарлах, тасалж өгөх.

üleştirmek *(-i, -e)* хуваах, түгээх, хувааж өгөх, хувиарлах, тасалж өгөх.

ülfet *is. esk.* 1. заншил, зуршил, дасал болох, дотно байх, ойртох. 2. *esk.* уулзалт, харилцаа, харилцах, танилцах. 3. *esk.* нөхөрлөл, нөхөрсөг холбоо, нөхөр ёсны харилцаа, нөхрийн холбоо. **~ etmek** танилцах, уулзах, ярилцах, харилцах.

ülger *is.* унгарил, ноолорхой, шар үс, үсүүхэй.

ülke *is.* 1. газар орон, газар нутаг, орон, нутаг, орон нутаг. 2. төр, улс. 3. улс орон, орон. "*Dünyanın gelişmiş gelişmemiş ülkelerini tek tek geziyordum.*" Би дэлхийн хөгжилтэй, болон

буурай хөгжилтэй бүх л улс орнуудаар нэгд нэгэнгүй аялж явлаа.

Ülker *z. is. astr.* мичид, зургаан мичид, хэртиг.

ülkü *is.* 1. хүслэн, туйлын зорилго. 2. санаа, бодол, хүсэл.

ülkücü *s.* туйлын зорилгодоо үнэнч.

ülkücülük, -ğü *is.* туйлын зорилгодоо үнэнч байх.

ülser *is. tıp.* шархлаа, шарх, яршил. "*Mide ülseri.*" Ходоодны шарх.

ültimatom *is.* тулгах бичиг, тулгах шаардлага, тулгасан шаардлага. **~ etmek** тулгасан шаардлага тавих.

ümit, -dı *is.* найдвар, найдлага, горьдлого, итгэл, горь, хүсэл. "*Büyük bir ümitle bu mektubu yazdım.*" Би маш их горьдлоготойгоор энэхүү захидлыг бичсэн юм. **~ bağlamak** найдах, найдлага тавих, найдвар тавих, найдвар тавьж итгэх, найдварлах, горьдох, горилох, горилон хүсэх, итгэн хүсэх, итгэх. **~ etmek** найдах, горьдох, горилох, горилон хүсэх. **~ serpmek** найдвар төрүүлэх, горьдлоготой болгох, найдуулах, горьдоох, горьдлого төрүүлэх. **ümidini kesmek** найдвар тасрах, найдлага тасрах, горьдлого тасрах, сэтгэл цөхрөх, цөхрөх. "*Er geç olacağına inanıyordum, o yüzden de hiç ümidimi kesmemiştim.*" Эрт орой хэзээ нэгэн цагт бүтнэ гэдэгт итгэж байсан, тийм ч учраас миний найдвар ерөөсөө тасраагүй.

ümitlendirmek *(-i)* найдвар төрүүлэх, горьдлоготой болгох, горьдлого төрүүлэх, горьдоох, найдуулах. "*Doktorun söylediği şey bizi ümitlendirdi.*" Эмчийн хэлсэн зүйл бидэнд найдвар төрүүллээ.

ümitlenmek *(nsz)* найдах, итгэх, горьдох, горилох. "*Canım kızımı görebileceğim diye ümitlendim.*" Хонгор охиноо харж чадах нь гэж би горьдож байлаа.

ümitli *s.* 1. найдвартай, найдвар тавьсан, найдвартай, горьдлоготой, итгэлтэй. 2. найдвар төрүүлсэн, горьдлого төрүүлсэн.

ümitsiz *s.* 1. найдваргүй, найдлагагүй, найдлага тасарсан, цөхөрсөн, цөхсөн, горьдлогогүй, горьдлого тасарсан, горь тасарсан, горьдсоны гарз. "*Ümitsiz hasta.*" Найдваргүй өвчтөн. 2. аргаа барсан, мухардсан, аргалашгүй, засаршгүй, цөхсөн, цөхөрсөн, цөхрөнгөө барсан, хэцүүдсэн. "*Ümitsiz bakış.*" Цөхөрсөн харц.

ümitsizlik, -ği *is.* горьдлогогүй, найдваргүй, цөхрөх, цөхрөл, мухардсан байдал, арга барагдсан байдал.

ün *is.* 1. дуу, авиа чимээ, анир. 2. алдар, алдар цуу, алдар нэр, нэр, нэр алдар, цуу. **~ almak (kazanmak, salmak** veya **yapmak)** алдарших, магтагдах, дуурсах, нэрд гарах, алдартай болох, нэртэй болох, алдар нэр цуурайтах, алдарт гарах.

üniforma *is.* 1. нэг янзын хувцас, дүрэмт хувцас, формын хувцас, албаны маягийн хувцас, ёслолын хувцас, мундир. 2. зэвсэгт хүчний дүрэмт хувцас, ёслолын хувцас.

üniformalı *s.* ve *is.* ёслолын хувцастай, ёслолын хувцас өмссөн, дүрэмт хувцастай, дүрэмт хувцас өмссөн, формын хувцастай, формын хувцас өмссөн (хүн).

ünite *is.* 1. нэгдэл. 2. нэгж.

üniversal, -li *s.* нийцлэг, түгээмэл, хамрал, өргөн хүрээтэй, их.

üniversite *is.* их сургууль.

ünlem *is. gr.* аялга үг.

ünlemek *(-e) hlk.* дуудах, хашгарах. "*Ahmet diye tekrar ünledi.*" Ахмөт гэж дахин дуудлаа.

ünlü *s.* 1. нэрт, алдарт, алдартай, нэртэй, алдар нэртэй, алдарт гарсан, нэрд гарсан, цуутай, алдаршсан, олонд нэртэй. "*Ünlü şarkıcı.*" Нэрт дуучин. 2. *is. gr.* эгшиг. "*Ünlü harf.*" Эгшиг үсэг.

ünsüz *s.* 1. нэрд гараагүй, алдарт гараагүй, олонд алдаршаагүй, олны танил болоогүй. 2. *is. gr.* гийгүүлэгч.

üre *is. kim.* шээс, шээсний хүчил.

ürem *is. ekon.* хүү, процент.

üreme *is. biy.* 1. үржих байдал, өсөх байдал. 2. үржил, үржих, өсөх, нөхөн үржихүй.

üremek *(nsz)* 1. үржих, өсөх, олшрох. "*Altı, yedi ay içinde tavşanlar üredi.*" Зургаа, долоонхон сарын дотор туулайнууд үржлээ. 2. *mec.* өсөх, нэмэгдэх, олшрох, дэлгэрэх, олон болох. 3. ургах, саглайх, саглагар болох.

üretici *is.* ve *s.* 1. гүйцэтгэгч, үйлдвэрлэгч, бүтээгч, хийгч. 2. үйлдвэрлэх. **~ güçler** үйлдвэрлэх хүчин.

üretim *is.* 1. үйдвэрлэл. 2. бүтээгдэхүүн.

üretken *s.* бүтээлч, бүтээх чадвартай, бүтээхдээ сайн, хийдэг, үйлдвэрлэдэг, гаргадаг.

üretmek *(-i)* 1. үржүүлэх, өсгөх. "*Tavuk üretmek.*" Тахиа үржүүлэх. 2. үйдвэрлэх, гаргах, хийх. "*Çimento üretmek.*" Цемөнт үйлдвэрлэх. 3. *mec.* зохиох, бүтээх, туурвих, бий болгох, үүсгэх, хийх, үйлдэх. "*Şiir üretmek.*" Шүлэг зохиох.

ürkek, -ği *s.* 1. аймтгай, аймхай, уульхай, зүрхгүй, хулчгар, аймтгай зантай, хулчгар зантай, цочимтгой, үргэмтгий, айсан, цочсон. 2. зүрхгүй, хулчгар, аймтгай, ичимтгий, ичимхий, зовомтгой, эрээлхэг, нэрэлхэг. "*Kız, yarı ürkek yarı yalvarışlı gülümsüyordu ona.*" Охин түүнрүү ичих, царайчлах хосолсон янзтай инээмсэглэлээ.

ürkeklik *(-i)* 1. аймхай явдал, аймхай зан, зүрхгүй явдал, хулчгар зан, айдас, айдас хүрэх, аймтгай, аймхай, айх, эмээх, цочоо, үргэлэг. 2. аягүйрхэл, ичимхий байх, эрээ, хулчгар зан, зүрхгүй байдал, эмээх, нэрэлхэх, ичимхий зан.

ürkmek, -er *(nsz)* 1. үргэх, цочих, айх, сүрдэх, айх, эмээх, зовох, айдас хүрэх, ихэд айх, цочих, хирдхийх, эмээж цочих, балмагдах, айн сүрдэх, шижигнэх, сочмогдох, цочмогдох. "*Gölgesinden*

ürkmüş Arap atı gibi..." Сүүдрээсээ үргэсэн Араб морь мэт... 2. (мод) жимс өгөхгүй байх, ургац өгөхгүй байх. "*Şeftaliler bu yıl ürkmüş.*" Энэ жил тоорын мод ургац өгсөнгүй. 3. *mec.* зайлсхийх, тойрох, дөлөх, холуур явах. "*K tü baba denilmekten her zaman ürkerdi.*" Муу аав гэгдэхээс үргэлж зайлсхийж явдаг байлаа.

ürküntü *is.* айдас, аймшиг, цочоо, үргэлэг, айдас хүрэх, эмээх, сүрдэх. "*Yanıma gelip oturunca doğrusu içime bir ürküntü geldi.*" Хажууд ирээд суухад нь, нуулгүй хэлэхэд айдас минь хүрлээ. "*Işıltılı gözlerinde en ufak bir ürküntü yoktu.*" Галтай нүдэнд нь өчүүхэн ч айдас байгаагүй.

ürkütmek *(-i)* 1. айлгах, цочоох, үргээх, айдас хүргэх, айдас төрүүлэх, эмээлгэх, сочоох. 2. үргээх, сочоох, цочоох. "*Güvercinleri ürkütmeyin tamam mı!*" Тагтаануудыг битгий үргээгээрэй за юу. 3. (модыг)тайрах, тэгшлэн засах. 4. сүрдмээр байх, сүрдүүлэх, эмээлгэх, айлгах. "*Bu kadar büyük bir adamın huzuruna çıkmak ihtimali bile beni ürkütüyordu.*" Энэ их том хүний өмнө гарна гэдэг бодол хүртэл намайг сүрдүүлж байна.

ürolog *is.* бөөрний эмч, бөөрний сувгийн эмч.

üroloji *is.* бөөр судлал, бөөр суваг эмнэх ухаан, бөөрний эмнэлэг.

ürpermek *(nsz)* 1. (арьс, хөрс айсан даарсан тэргүүтнээс) бөрзийх, бүрзийх, арзайх, бэрзийх, хөрзийх, шар үс нь босох, зарсхийх, жихүүцэх, жихүүрхэх, даарах мэт болох, даардас хүрэх, бие живрэх, чичрэглэх. "*Akşam serinliğinde hafifçe ürpererek ayağa kalktı.*" Оройн сэрүүнд бага зэрэг бие нь жихүүцэн босож зогслоо. 2. *mec.* айх, сүрдэх.

ürperti *is.* айдас, эгдүү, зэвүү, чичрэл, жихүүдэс. **~ vermek** айлгах, айдас хүргэх, айдас төрүүлэх, айлгаж сүрдүүлэх, сүрдүүлэх.

ürpertici *s.* аймшигтай, айдас хүрмээр, аймаар, айж сүрдмээр, зэвүүн, аягүй.

ürpertmek *(-i)* арзайлгах, шар үс босгох, зарсхийлгэх, айлгах, айдас хүргэх, айдас төрүүлэх, сүрдүүлэх. "*İnsanın tüylerini ürperten bir olay olmuş.*" Хүний бие арзайлгасан явдал болжээ./Хүн айж сүрдмээр явдал болжээ.

ürümek *(nsz)* хуцах. "*Köpek ürüyor.*" Нохой хуцаж байна.

ürün *is.* 1. бүтээгдэхүүн, үйлдэхүүн, үйлдсэн юм, ургац. "*Tarım ürünü.*" Хөдөө аж ахуйн үйлдэхүүн./ Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн. "*Ürün alma.*" Ургац хураах. 2. *mec.* бүтээл, туурвил. 3. *mec.* үр дагавар, үр бүтээл.

üs, -ssü *is. esk.* 1. суурь, ул, үндэс. 2. бааз. "*Deniz üssü.*" Далайн цэргийн бааз, далайн цэргийн суурин газар.

üsallze *is. bk.* üst alize.

üsbitken *s. bk.* üst bitken.

üsçavuş *is. bk.* üst çavuş.

üsçene *is. bk.* üst çene.

üsderi *is. bk.* üst deri.

üssubay *is. bk.* üstsubay.

üslûp, -bu *is.* 1. арга маяг, хэв маяг. 2. маяг, янз, дэг, жаяг. 3. *ed.* найруулга.

üst *is.* 1. орой, дээд хэсэг, дээд тал. "*Evin üstü.*" Гэрийн дээд тал. 2. дээр, дээд талд, гадарга талд. 3. өнгө, нүүр. 4. хувцас, хувцас хунар. "*Üstünü değiştirmek zorunda.*" Хувцасаа солих ёстой. 5. албан тушаалаар дээгүүр хүн, албан ажлаар ахлах хүн. 6. бие, бие мах бод. 7. мөнгөний хариулт, хариулт мөнгө, үлдэгдэл, илүүдэл. "*Kız on liranın üstü olarak beş lira getirdi.*" Охин арван лирийн хариулт гэж таван лир авч ирлээ. 8. *s.* дээд, дээрх. "*O, bizim üst katta oturuyor.*" Тэр манай дээд давхарт суудаг. 9. *s.* нөгөө, өөр, хойт. 10. *s.* ахлах, ахлагч(цэргийн цолоор), дээд (эрх үүрэг, зэрэг дэвээр дээгүүр). "*Üst makam.*" Дээд албан тушаал. "*Üsteğmen*" Ахлах дэслэгч. 11. шахам, шахаж байхад, болж байх, болох гэж байх, үөд, –даа(–дээ, –доо, –дөө), шахуу, бараг, орчим, хир, хиртэй. "*Akşamüstü gitti.*" Орой болох гэж байхад явсан. 12. хариуцлага, үүрэг, үүрэх үүрэг. "*Üstüne almak.*" Хариуцаж авах. 13. анхаарал татаж байгаа сэдэв. **~ çıkmak** ялах, дийлэх, дарах. **~e çıkmak** 1) буруугаа бусдад чихэх, буруугаа бусдад тохох, бусдыг буруутгах, буруугаа хүлээлгэх, тохох, чихэх, хэргээ бусад руу чихэх. 2) биеэ өмөөрөх, өөрийгөө хамгаалах, биөө өмгөөлөн хамгаалах, өөрийгөө өмгөөлөх, биеэ хаацайлах. **üstü kalsın** хариулт мөнгө хэрэггүй (хариулт мөнгөө гарын мөнгө, цайны мөнгө болгож үлдээхдээ хэлнэ). **~ünde durmak** анзаарах, анхаарах, анхаарал тавих, хайхрах, хайхарч үзэх, сонирхол тавих, сонирхох, анхааралдаа авах. **~üne atmak** бурууг хүлээлгэх, буруутгах, буруушаах, буруутган зэмлэх, зэмлэх. **~üne basmak** 1) яг онох, яг таах, яг тааруулах, мэнгий нь голлох, нүдий нь олох, голд нь онох, мэргэн тааруулах, таах, тааж мэдэх, тааварлах, тааварлаж мэдэх. 2) онцлох, онцлон тэмдэглэх, илүү тодруулах, тодотгон хэлэх, онцгой анхааруулах. **(bir şeyin) üstüne bir bardak (soğuk)su içmek** найдвар тасрах, найдлага тасрах, горьдлого тасрах, сэтгэл цөхрөх, цөхрөх. **~üne düşmek** анхаарал халамж тавих, их сонирхол тавих, шургуу байх, цөхрөлтгүй байх, цөхрөхгүй байх, зүтгэх. **üstüne geçirmek** 1) (эд хөрөнгөний эрхийн бичгийг) өөрийн нэр дээр болгох, өөрийнх боолгох, өөрийн нэр дээр бичүүлэх. 2) (хүүхэд) үрчилж авах, үрчлэх. **üstüne gitmek** оролцох, хамаарах. **~üne titremek** хайрлах, гамнах, харамлах, маш их хайртай байх, ихэд хайрлах. **~üne toz kondurmamak** хир халдаахгүй байх, хамгаалах, өмөөрөх. **~üne varmak** 1) хавчиж нөлөөлөх, дарамт үзүүлэх, шахалт үзүүлэх. 2) дайрах, довтлох, халдах 3) эхнэртэй хүнтэй гэрлэх. **üstüne yok** үүнээс илүү сайн нь байхгүй. **~üne yürümek** айлгах, сүрдүүлэх, уурлан дайрах, уцаарлан дайрах:

üst alize *is. coğr.* хуурай салхи.

üstat, -dı *is.* (шинжлэх ухаан, урлаг соёлын ухаанд)мэргэшсэн хүн, сайн мэдэх хүн.

üst bitken *s. bot.* шимэгч ургамал.

üstçavuş *is. ask.* ахлах түрүүч.

üst çene *is. anat.* дээд эрүү.

üst deri *is. anat.* 1. арьсны бүрхүүл. 2. *bot.* арьс, хальс, нимгэн зулам.

üsteğmen *is. ask.* ахлах дэслэгч.

üstelemek *(nsz)* 1. зүтгэх, шахах, зүтгэж бие лүүлэх, шахаж болгох, шургуу зангаа үзүүлэх, цөхрөлтгүй оролдох, шалгаах, шалах, шаргаах, шаардаж шалгаах, шалж шалгаах, хоргоох. "*Ahmet herşeyi öğrenmek istedi ve o kadar üsteledi ki Mehmet' söylemek zorunda kaldı.*" Ахмөт бүгдийг мэдэхийг хүсэж зөндөө шалгаасны эцэст Мехмет хэлэх хэрэгтэй боллоо. 2. *(-i)* (өвчин) дахих, дахин эхлэх, давтах,өвчин хөдлөх, хууч хөдлөх, давтагдах. 3. *(-i)* (ямар нэгэн гуйлт, тушаалыг) дахин дурдах, дахиж хэлэх, давтах, дахих. 4. *(-e)* нэмэх, нэмэгдэх. "*Bu kadar çok sorunlara bir de hastalık üsteleyince.*" Энэ их асуудал дээр өвчин нэмэгдэхээр.

üstelik, -ği *is.* 1. нэмэлт, нэмэр, нэмбэр, нэмсэн юм. "*Saatimi bu kalemle değiştirdim, bin lira da üstelik aldım.*" Би цагаа энэ үзгээр сольсон дээрээс нь нэмж мянган лир авсан. 2. *zf.* дээрээс нь, бас л, үл барам, түүний дээр, нэмэрлэж, нэмэрт нь, түүнээс гадна, түүнчлэн, тэрчлэн, тэр ч байтугай, түүгээр ч үл барам. "*Yedirdi içirdi, üstelik para da verdi.*" Хооллож ундлаад, түүгээр ч үл барам бас/дээрээс нь бас мөнгө өгсөн. 3. *s.* хүчтэй, чадалтай.

üstenci *is.* ажил гүйцэтгэгч, гэрээгээр барилга барих газар, хэлэлцээгээр ажиллагч, хангагч, нийлүүлэгч, тохиролцогч.

üstenmek *(-i)* үүрэг авах, үүрэг хүлээж авах, амлах, (өөртөө)үүрэг авах, үүрэг болгон дааж авах.

üstgeçit, -di *is.* мордмол гүүр, нуман гүүр.

üstinsan *is.* гарамгай хүн, сод хүн.

üstlenmek *(-i)* үүрэх, дааж авах, хариуцаж хүлээж авах.

üstü kapalı *s.* ve *zf.* битүүлэг, нууц, далд, битүүхэн, битүү дохиогоор. **~ söylemek** битүү дохиогоор ярих, битүү ярих.

üstün *s.* 1. эрхэм сайн, төгс сайн, дээд, эрхэм. 2. давуу, давамгай, илүү, сайн. **~ olmak** 1) эрхэм байх, давамгай байх, давуу байх, илүү байх. 2) давуу байх, илүү байх. **~ tutmak** – аас(ээс, оос, өөс) сайн хандах, сайн байх, дээр хандах. "*Seni benden üstün tutuyor.*" Чамд надаас сайн ханддаг./Чамд надаас сайн байдаг.

üstüne *zf.* 1. -ийн талаар, -ийн тухай, –ийн(ын), –ы(–ий), –н, –ыг(–ийг), –г. "*Arkadaşım evlilik üstüne konuşulacak şeyler bulmuş.*" Найз маань гэрлэлтийн талаар ярих юм олжээ. 2. дансанд, нэр дээр. "*Yenilen yemekleri Esatın üstüne yazdı.*" Идсэн хоолыг Эсатын нэр дээр бичлээ. 3. –ийн дагуу, тааруулж, тохируулж 4. хойноос, араас нь, дараа. "*Yemeğin üstüne dondurma iyi gider.*" Хоолны дараа зайрмаг ч амттайхан орно доо.

üstünkörü *zf.* ve *s.* 1. өнгөц, өнгөцхөн, хуумгай. 2. өнгөцхөн, хуумгай, зэрвэсхэн, гүймэг.

üstünlük, -ğü *is.* давуу, давуу байх, давамгай, давамгай байдал, илүү, давуу тал, давуу чанар, илүүтэй зүйл, эрхэмлэгдэх зүйл.

üstünlük derecesi *is. gr.* давуу зэрэг(хэл зүйд).

üst üste *zf.* 1. хойно хойноосоо, ар араасаа, дараллан, цувран. 2. дээр дээр нь, дээр дээрээс нь, давхарласан, давхарлан. 3. үй олон, түм түчигнэсэн бум бужигнасан.

üst yapı *is.* давхарлаг (нийгмийн улс төр, хууль цааз, шашин, уран сайхан, гүн ухааны үзэл, тэдгээрт тохирсон улс төр, хууль цаазын болон бусад байгууллага).

üşengeç, -ci *s.* (маш их) залхуу, хойрго, хашин, лазан, бусдын эрчээр, идэвхгүй, зөндөө, эрч онч. "*Enişte de üşengeç adamdır, rahatı kaçar diye hiç kımıldamıyor.*" Хүргэн ах маань ч бас их залхуу хүн тав тухтай байдал нь алдагдчихвий гээд хөдлөхгүй байгаа юм.

üşenmek *(-ө)* залхуурах, залхуу зан байдал гаргах, хойрго зан гаргах, хойргоших, хашигнах, хойрогшин хойш суух, хийх ямар ч дур хүсэлгүй байх. "*Kalkmaktan bile üşeniyorum.*" Босно гэхээс хүртэл хашигнаад байна.

üşümek *(nsz)* бээрэх, даарах, осгох, жихүүцэх, биө живрэх, даарч хөрөх, хүйтэнд биө хөрөх.

üşüşmek *(-e)* цуглах, цугларах, хурах, хуралдах, гүйлдэн ирэх, бөөгнөх, бөөгнөрөх, овоорох, овооролдох.

üşütmek *(-i)* 1. даруулах, хөргөх, бээрүүлэх, даруулж хөргөх, жихүүцүүлэх. 2. *(nsz)* салхи авхуулах, салхинд цохиулах, хүйт авах, ханиад хүргэх, шуухниа хүргэх. 3. *argo* галзуурах, солиорох.

ütopist *is.* үл гүйцэлдэх үзэлтэн, утопист.

ütopizm *is.* үл гүйцэлдэх үзэл, утопизм.

ütopya *is.* үл гүйцэлдэх бодол, утопи.

ütü *is.* 1. индүү, илүүр. 2. индүүдэх, илүүрдэх.

ütücü *is.* индүүч, илүүрч, индүүчин.

ütülemek *(-i)* 1. индүүдэх, илүүрдэх. "*Annem gömleğimi ütülemiş.*" Ээж миний цамцыг индүүдсэн байна. 2. хуйхлах, хярваслах. "*Babam kelle ütülüyor.*" Аав толгой хуйхалж байна.

ütülenmek ütүлəмək үйлийн үйлдэгдэх хэв.

ütülü *s.* индүүдлэгтэй, индүүдсэн, илүүрдсэн.

üvey *s.* төрсөн биш, хойт. **~ ana** хойт эх **~ baba** хойт эцэг.

üvey evlat, -dı *is.* дагуул хүүхэд.

üvey kardeş *is.* нэг эхийн, нэг эхтэй, нэг эцгийн, нэг эцэгтэй. "*Üvey kardeşler. Babaları birdi.*" Нэг эцгийн хүүхдүүд.

üye *is.* 1. гишүүн. "*Her ikisi şehrin satranç kulübü üyelerindendir.*" Тэр хоёр хоёулаа хотын шатрын клубын гишүүд. **parti ~si** намын гишүүн. 2. *anat.* мөч, үе гишүүн, үе мөч. **~ olmak** гишүүн болох, гишүүнээр элсэх.

üyelik, -ği *is.* гишүүн байх.

üzengi *is.* дөрөө.

üzengi kemiği *is. anat.* дөрөө яс.

üzengilemek *(-i)* дөрөөгөөр дэлдэх, давирах, гуядах.

üzere *e.* 1. Ямарваа нэг зорилгыг илтгэхийн тулд хэрэглэнэ. –аар (–ээр, –оор, –өөр) болж, тул, тулд, тэгэхийн тулд, ингэхийн тулд. "*İki gün sonra tekrar buluşmak üzere ayrıldılar.*" Хоёр өдрийн дараа дахин уулзахаар болж салцгаалаа. 2. Нөхцөл, болзол тавин хэлэхэд хэрэглэнэ. ...–на (–нэ, –но, –нө) гэвэл, тэгвэл, ингэвэл. "*Akşama geri vermek üzere bu kitabı alabilirsiniz.*" Та орой буцааж авчирч өгнө гэвэл энэ номыг авч болно. 3. мөд, мөдхөн, одоохон, уухай, удахгүй, даруй, удалгүй, –х гэж байх. "*Sabah olmak üzere.*" Удахгүй өглөө болох нь. 4. шиг, мэт, ёсоор, зохицуулан, дагуу. "*Daha nce söylendiği üzere.*" Урьд нь хэлсэн ёсоор.

üzeri *is.* 1. (энэ үгний уг үндэс нь **üzer** юм. Гэхдээ энэ хэлбэрээр нь хэрэглэдэггүй.) дээр, дээд тал, дээд хэсэг, орой. 2. нүүр, өнгө, нүүрэн хэсэг, дээр. 3. гадар, гадна тал. 4. хувцас, хувцас хунар. 5. бие, бие мах бод. 6. үлдэгдэл, үлдсэн хэсэг. 7. цаг хугацааг илтгэнэ. "*Sabah üzeri...*" Өглөөгүүр... 8. зарим өвөрмөц хэллэгт "хариуцлага, үүрэг" гэсэн утга илэрхийлнэ. **~nde durmak** анзаарах, анхаарах, анхаарал тавих, хайхрах, хайхарч үзэх, сонирхол тавих, сонирхох, анхааралдаа авах.

üzerinde *e.* ve *is.* 1. дээр, -д, -т. 2. тухай, талаар.

üzerine *e.* ve *is.* 1. дээр, –д, –т. 2. тухай, талаар. "*Dil üzerine yazı.*" Хэлний тухай өгүүлэл. 3. –аас (–ээс) болоод, –ны дагуу. "*Bu söz üzerine herkes rahat etti.*" Энэ үгийг сонсоод бүгд тайв ширлаа. 4. ...–ны дараа. "*Yemek üzerine su içilince...*" Хоолны дараа ус уувал ...

üzgü *is.* зовлон, зовлон зүдгүүр.

üzgün *s.* уйтгартай, гунигтай, уй гашуутай, уруу царайтай, гиюүрсэн, гунигт, гутарсан, сэтгэлийн зовлонтой. "*Üzgün bakışı var kızın.*" Гунигтай харцтай охин.

üzgünlük, -gü *is.* гунигтай байх, уйтгартай байдал, зовлон, нажид.

üzmek, -er *(-i)* 1. гомдоох, урам алдруулах, гашуудуулах, гутраах, сэтгэл зовоох, урам хугалах, гуниг төрүүлэх, санаа зовоох, сэтгэл түгшүүлэх, зовоох, амраахгүй, амруулахгүй, хашраах, улиглах. "*Bu çocuk beni çok üzüyor.*" Энэ хүүхэд намайг их зовоож байна. 2. холгох, нухан зулгаруулах, үрэх, нухах, шалбалах, элээчих, үнгэх, элээх, ноолруулах, элэгдүүлчих. "*Odunlar eşeğin sırtını üzüyordu.*" Түлээ илжигний нурууг холгож байлаа.

üzülme *is.* гаслан, зовлон, гай, гомдол, гутрал, сэтгэлийн зовлон, гашуудал, эмгэнэл, уйтгар, шаналал, энэлэл, зовох.

üzülmek *(nsz)* 1. зовох, тарчлах, шаналах, зүдэх, ядах, санаа зовох, сэтгэл зовних, сэтгэл хямрах, гэмших, тамаа цайх, урам хугарах, гуниг төрөх, гуниж гутрах. "*Karısının düştüğü bu hale üzüldüğü falan yoktu.*" Түүнд эхнэрийнхээ байгаа байдалд гуньж гутарч байгаа шинж алга байв. 2. *(-e)* гуних, зовних, сэтгэл түгших, санаа зовох, зовох, шаналах.

üzüm *is. bot.* үзэм, усан үзэм.

üzüntü *is.* гомдол, гутрал, гуниг, зовнил, гашуудал, харуусал, санаа зовох, сэтгэл түгших, сэтгэл зовних, гаслан, зовлон, сэтгэлийн зовлон, гашуудал, уй гашуу.

üzüntülü *s.* 1. уйтгартай, уйтгар гунигтай, гунигтай, уй гашуутай, гомдолтой, гутрангуй, гашуудалтай, гаслантай, сэтгэл зовсон, сэтгэл түгшсэн, гутарсан, сэтгэлийн шаналгаатай. 2. гуниг төрүүлсэн, гунигтай, уйтгартай.

V

v, V Түрк цагаан толгойн хорин долоодугаар үсэг, **V** авиа.

vaat, -di *is.* амлалт, ам өгөх, хэлсэн ам. **vaadini tutmak** (**vəya vaadinde durmak**) амласандаа хүрэх, амласнаа биелүүлэх, амлалтдаа хүрэх, амлалтаа биелүүлэх. **~te bulunmak** амлах, ам ам өгөх, ам алдах, ам гарах. **~ etmek** 1. амлах, ам гарах, ам өгөх, ам алдах. 2. найдвар төрүүлэх, горьдлоготой болгох, найдуулах, горьдоох.

vaaz *is.* 1. номлол, номнол. 2. сургаал, сургамж. **~ vermek** номлох, номлол айлдах, сургаал номлох.

vacip, -bi *s.* 1. чухал, чухал хэрэгтэй, зайлшгүй хэрэгтэй, эрх бишхэрэгтэй, гарцаагүй хэрэгтэй. 2. (мусульманчуудын хувьд хийх нь) зайлшгүй чухал, гарцаагүй чухал, зайлшгүй хэрэгтэй. "*Kurban bayramında her zenginin kurban kesmesi vaciptir.*" Тахилгын баяраар баян хүн болгон тахилгын хонь гаргах нь зайлшгүй чухал юм.

vade *is.* хугацаа, товлосон хугацаа, төлбөрийн хугацаа, төлөх хугацаа. **~si gelmek** (veya **yetmek**) 1) хугацаа нь болох, товлосон хугацаа нь гүйцэх(ирэх), төлбөрийн хугацаа болох, төлөх хугацаа нь гүйцэх (ирэх). 2) *mec.* нас барах, нас нөгчих, нас эцэслэх, таалал төгсөх.

vadeli *s.* хугацаатай, хугацаа бүхий, болзоотой, хэмжээтэй хугацаа, тодорхой хугацаатай. "*Kısa ve uzun vadeli ödünç alma imkanı hiç yoktu.*" Богино болон урт хугацаатай зээллэг авах ямар ч боломж байгаагүй билээ.

vadesiz *s.* хугацаагүй, болзоогүй.

vadetmek *(-i)* 1. амлах, ам гарах, ам өгөх, ам алдах. "*Sana yakında vadettiğim çiçeği getireceğim.*" Би чамд удахгүй амласан цэцгээ авчирч өгнө. 2. найдвар төрүүлэх, горьдлоготой болгох, найдуулах, горьдоох.

vadi *is.* 1. хөндий, хоолой, хотгор. 2. *esk.* ve *mec.* арга, арга зам, зам, ааш маяг, ааш байдал.

vaftiz *is.* загалмай зүүлгэх, загалмайтны номд орох. **~ anası** загалмай зүүлгэсэн эх. **~ babası** загалмай зүүлгэсэн эцэг. **~ etmek** 1) загалмай зүүлгэх, загалмайтны шашинд оруулах. 2) загалмайлах, загалмайлан адислах.

vagina *is. anat.* үтрээ, умсаг.

vagon *is.* вагон, галт тэрэг.

vah *ünl.* Ээ, зайлуул (өрөвдөн хайрлах, харамсахад гарах аялга), Чаавас (тэсч ядан халаглах, гаслахад хэрэглэх аялга үг). **~ vah** Хөөрхий зайлуул, Чаавас, Ээ чаавас!, Ээ хөөрхий!, Ээ хайран!.

vaha *is.* баян бүрд, оазис.

vahim *s.* осолтой, аюултай, бэрх, хэцүү, айхавтар, сүрхий, ноцтой.

vahit *is. esk.* ганц, гав ганц, цорын ганц, ганцхан.

vahşet *is.* 1. зэрлэг, зэрлэгшил, зэрлэгших. 2. айдас, аюумшиг, аймшиг, зэвүү. 3. *esk.* ганцаардал, зэлүүд байдал, зэлүүд(байх), хүнгүй(байх), эзгүй(байх).

vahşî *s.* 1. зэрлэг, бүдүүлэг, хээрийн, эмнэг. "*Vahşî kabile.*" Зэрлэг омог. 2. хүчтэй, чанга. "*Vahşî bir kahkaha attı.*" Чанга хөхөрлөө. 3. зэрлэг, бүдүүлэг, балмад танхай, ёс журамгүй.

vahşîce *s.* ve *zf.* зэрлэг, зэрлэгээр, догшин байдлаар, хэрцгий байдлаар, их ууртай догшин.

vahşîleşmek *(nsz)* 1. зэрлэгших, зэрлэг байдалтай болох. 2. зэрлэгших, эмнэгших, ардагших.

vahşîlik, -ği *is.* зэрлэг, зэрлэгшил, зэрлэг байдал.

vaiz *is.* номлогч, номногч, номлол айлдагч, сургаал айлдагч.

vak'a *is.* тохиолдол, хэрэг, явдал, хэрэг явдал, байдал, гарсан хэрэг, үйл явдал, үзэгдэл, учрал.

vakfetmek *(-i, -e)* 1. сан болох, фонд болох, хөмрөг болох. 2. *mec.* зориулах.

vakıf, -fkı (I) *is.* сан, фонд, хөмрөг, бэл, бэлтгэл хөрөнгө.

vâkıf (II) *s. esk.* юм мэддэг, эрдэмтэй, мэдлэг ихтэй, сайн мэдэх. **~ olmak** мэдэх, сурах.

vaki, -i *s.* болсон, тохиолдсон, хийсэн.

vakit, -kti *is.* 1. цаг, цаг болох. "*Yemek vakti.*" Хоолны цаг болох. унтах цаг болох.хаврын цаг, шөнийн цаг, хаврын цагт. 2. цаг, цаг хугацаа. 3. үе. "*Vaktin bilginleri.*" Үеийн эрдэмтэд. 4. зав, зав чөлөө, боломж. 5. хугацаа. 6. –аар нь, –ээр нь, –оор нь, үед, –даа, –дээ. **~ geçirmek** цаг өнгөрөөх, цаг өнгөрүүлэх, цаг нөхцөөх, зугаацах, аргацаах. "*Ne ile vakit geçiriyorsunuz?*" Та нар юу хийж цагийг өнгөрөөж байна даа? **~ kaybetmeden** цаг алдалгүй, цаг үрэлгүй, хурдан, цаг гарздалгүй, яаралтай, үтэр, түргэн, даруй, шуурхай. "*Vakit kaybetmeden önlem almamız gerek.*" Цаг алдалгүй арга хэмжээ авах хэрэгтэй. **~ kazanmak** цаг хожих. **~ öldürmek** цаг нөхцөөх, цагийг дэмий барах, цагийг дэмий өнгөрүүлэх. **vaktinde** цаг тухайд, зохих цагт нь, цагаа олж, яг цагтаа, тухайд нь, цаг үеийг нь олж, цагт нь, хугацаанд нь, болзсон цагт нь. **vaktini almak** цаг авах, цаг барах, цаг алдуулах, цаг гарздах. **~yle** 1) цаг тухайд, зохих цагт нь, цагаа олж, яг цагтаа, тухайд нь, цаг үеийг нь олж, цагт нь, хугацаанд нь, болзсон цагт нь. 2) урьд, нэгэн цагт, урьд цагт, эрт урьд, эрт нэгэн цагт, нэгэн үе.

vakitli *s.* цаг тухайд нь (хийсэн), тухайд нь (хийсэн), цагаа олсон, цаг үеэ олсон, цагийг нь олсон, зохистой, таарамжтай. "*Bu, vakitli bir iş sayılmaz.*" Энэ, цагаа олсон ажил биш байна.

vakitli vakitsiz *zf.* ямар ч цагт, ямар хамаагүй цагт, хүссэн цагтаа, хэзээ ч хамаагүй. "*Bizim eve vakitli vakitsiz gelirdi.*" Манай гэрт хэзээ ч хамаагүй ирдэг байсан.

vakitsiz *s.* ve *zf.* цаг бусын, гэнэтийн, цагаа олоогүй, цагийг нь олоогүй, тухайн цагт тохироогүй, зохисгүй. "*Vakitsiz ölüm.*" Цаг бусын үхэл./Гэнэтийн үхэл.

vaktiyle *zf.* цагтаа, урьд, нэгэн үе, нэгэн цагт.

vaktizamanında *zf.* цагтаа, урьд, нэгэн үе, нэгэн цагт.

vakum *is. fiz.* хөндий, хоосон орчин, вакуум.

vakur *s.* томоотой, төлөв, буурьтай, суурьтай, хүндэт, хүндтэй, их, дээгүүр, эрхэмсэг.

vale *is.* хөзрийн боол, барлаг.

vali *is.* мужийн удирдагч, мужийн сайд, мужийн захирагч, засаг дарга.

valide *is. esk.* эх, ээж.

valilik, -ği *is.* 1. мужийн удирдагч, мужийн сайд, мужийн захирагч, засаг дарга. 2. мужийн сайдын албан үүрэг/эрх үүрэг, мужийн захирагчийн албан үүрэг/эрх үүрэг, засаг даргын эрх үүрэг. 3. мужийн захирагчийн тамгын газар, засаг даргын тамгын газар. 4. мужийн захирагчийн харъяат газар нутаг.

valiz *is.* аяны цүнх, чемодан, авдар (жижиг).

vallahi *is.* нээрээ, нээрээ шүү, үнэхээр, үйлийн үргүй үнэн, үнэнээсээ, ёстой үнэн, үнэнээсээ үнэн, Бурхан гэрчилнэ. ~ **billahi** Бурханы нэрийг барьж андгайлъя.

vals *is.* вальс бүжиг, эргэцэх бүжиг.

vampir *is.* 1. хүний цус сорогч, вампир. 2. *zool.* нэгэн төрлийн сарьсан багваахай (цус сордоггүй, жимсээр хооллодог).

vana *is.* хавхлага (хий, шингэн, уур зэрэг зүйлийг хаах зорилгоор аливаа механизмд хийсэн хэрэгсэл).

vanilya *is. bot.* ваниль (халуун орны үнэрт ургамал).

vantilatör *is.* агаар сэлбүүр, сэнс, салхивч, агааржуулагч.

vantrilok, -ğu *is.* уруулаа хөдөлгөлгүй яригч.

vantuz *is.* бумба. ~ **çekmek** бумба тавих, бумбадах. "*Doktor geldi, ilaç yazdı, ve sırtıma vantuz çekti.*" Эмч ирээд эм бичсэн бас миний нуруунд бумба тавьсан.

vapur *is.* уурын хөлөг, уураар ажилладаг усан онгоц.

var *s.* 1. байгаа, байдаг. "*Var gücüyle çalışmak.*" Байдаг чадлаараа ажиллах. 2. *is. gr.* байх, бий, –тай(–тэй, –той) байх. "*Parası var.*" Тэр мөнгөтэй. "*İşim var.*" Би ажилтай байна. 3. *is.* чадал чинээ, хөрөнгө, хөрөнгө зөөр, хөрөнгө хогшил, эд гуурс, юм. "*Bu yolda bütün varını harcadı.*" Энэ замд бүх хөрөнгө зөөрөө зориулсан билээ. ~ **etmek** бий болгох, буй болгох, бүтээх, зохиох, байгуулах, үүсгэх. ~ **olmak** амьдрах, аж төрөх, аж амьдрах, амьд байх, амьд явах, буй болох, орших. ~ **saymak** бодох, төсөөлөх, тухайлах, таамаглах, ... гэж бодох, ...гэж санах, ... гэж төсөөлөх. ~ **yoğa** юм болгонд, бүх юманд. "*Vara yoğa kızardı.*" Юм болгонд уурладаг байлаа. ~ **kuvvetiyle** байдаг бүх хүчээрээ.

varak, -ğı *is. esk.* 1. хуудас (ном, дэвтрийн). 2. бичигтэй хуудас цаас. 3. нимгэн давтсан металл хуудас, гөлөм.

varan *s.* (ямарваа нэг үйл явдлын дэс дараах хэлэхэд үгийн эхэнд тавьж ашиглана). "*Varan bir.*" Нэгдүгээрт, нэгд. "*Varan iki.*" хоёрдугаарт, хоёрт.

vardiya *is. den.* 1. (хөлөг онгоцны) манаа, ээлж, жасаа, халаа, харуул. 2. (хөлөг онгоцны) харуулын газар, манааны газар, байр, пост. 3. ээлж, ээлжийн ажил. "*Fabrika iki vardiya çalışıyor.*" Үйлдвэр хоёр ээлж ажилладаг. "*Gece vardiyası.*" Шөнийн ээлж, шөнийн жижүүр, шөнө манах ажил.

vardiyacı *is.* ээлжийн ажилчин.

vareste *s.* аврагдсан, суллагдсан, салсан, ангижирсан, чөлөөлөгдсөн. "*Endişeden vareste.*" Түгшүүрээс салсан. ~ **kalmak** аврагдах, суллагдах, ангижрах, салах, чөлөөлөгдөх.

vargel *is.* хөдөлдөг хэсэг (машин, механизмийн).

vargı *is.* дүгнэлт, гаргалга, төгсгөл.

varılmak *(-e)* хүрэх, явж хүрэх. "*Oraya üç saatte varılır.*" Тийшээ гурван цаг явж хүрнэ.

varış *is.* 1. ирэлт, ирэх, хүрч очих, хүрч ирэх. 2. *mec.* хэрсүү, нэвтэрхий ухаан, саруул ухаан, авхаалжтай (байх), ухвар сайтай (байх). 3. *sp.* төгсгөл, шувтарга, бариа, барианы газар.

varışlı *s.* авхаалжтай, самбаатай, ухвар сайтай, ухамтгай, ухаалаг, сэргэлэн, ухамжтай, ухамхай, авьяастай, билигтэй, оюутай.

varidat *is.* орлого, орох орлого.

varil *is.* ган, торх, боошиг.

varis *is. tıp.* судас бүдүүрэх.

vâris *is.* голомт залгах хүн, өв залгамжлагч, угсаа залгамжлагч.

varlık, -ğı *is.* 1. ахуй, аж амьдрал, амьдрал, амьдрах, орших, байх, бий ахуу, оршин байх. 2. амьтан, хүн, эд юмс. 3. хөрөнгө зөөр, хөрөнгө, баялаг, бэл бэнчин, эд баялаг. 4. чухал хэрэгцээтэй үнэт зүйл. 5. сайхан амьдрахад хүрэлцэх орлого. 6. амьдрал. 7. *fel.* орших, байх, оршин байх. ~ **icinde yaşamak** хүрэлцээтэй амьдрах, хангалуун амьдрах, чинээлэг амьдрах.

varlık bilimi *is. fel.* онтологи.

varlıklı *s.* баян, чинээлэг, хангалуун (хүн).

varlıksız *s.* баян биш, ядуу, үгээгүй, хөрөнгө мөнгөгүй (хүн).

varmak, -ır *(-e)* 1. хүрэх, очих, явж хүрэх, орох, ирэх, хүрч ирэх, ирж буух, тулах, тулж очих. "*Köye akşama doğru ancak varabildim.*" Би тосгонд оройдоо л дөнгөж хүрлээ. 2. хүрэх. "*Yaşı elliye vardı.*" Тэр тавин нас хүрчээ. "*O şimdi yolun yarısına varmıştır.*" Тэр одоо замынхаа талд орчихсон байх. 3. (онцгүй байдалд, таагүй байдалд) хүрэх, орох. "*Kavga dövüşmeye kadar vardı.*" Хэрүүл бүүр зодоонд хүрлээ. 4. (нарийн, сайтар, лавтай, сайн, тов тодорхой) мэдэх, мэдрэх, ойлгох, мэдэж авах, олж мэдэх. "*Sırrına varmak.*" Нууцыг нь тааж мэдэх. "*Tadına varmak.*" Амтыг нь мэдрэх. 5. болох (нэг байдал төлөвөөс өөр нэг байдал төлөвд шилжих). 6. нөхөрт гарах, хүнтэй суух, гэрлэх. "*Suzan sonunda sevdiğine vardı.*" Сузан эцэст нь хайртай хүнтэйгээ гэрлэсэн.

varoluş *is. fel.* оршин байх, байх, орших, бий ахуу, амьдрал, оршин тогтнол.

varoluşçu *is. fel.* экзистенциалист үзлийг баримтлагч.

varoluşçuluk, -ğu *is. fel.* экзистенциализм.

varoş *is.* хотын дэргэдэх гацаа дүүрэг, дэргэдэх тосгон, зах, хотын зах, хотын хаяа. "*Ailesi kasabanın varoşlarında yaşıyordu.*" Гэрийнхэн нь тосгоны захад амьдардаг байлаа.

varsayım *is.* таамнал, тухайламж, таамаглал, таавар, тойм, тийм байх гэж.

varsayımlı *s.* таамаг, таамналын, тэгнэ байгаа, тэгнэ байгаа гэж, таамаглах.

varsayımsal *s.* таамаг, таамналын, тэгнэ байгаа, тийм байх гэж, таамаглах.

varsaymak *(-i)* тесевлех, тухайлах, барагцаалах, бодох, таамаглах, таамнах, ... гэж бодох, ...гэж санах, ... гэж төсөөлех, гэх, тийм байх гэх. "*Öyle bir durum karşısında kaldığımızı varsayalım.*" Бид тийм байдалд орлоо гэж бодъёо л доо.

varyant *is.* хувилбар, еер янз, янз.

varyete *is.* эстрадын тоглолт.

vasat *is.* 1. төв, дунд, төв дунд, тэг дунд. 2. *s.* дунд зэргийн, дунд хэмийн, тааруу, хир тааруу, дунд. "*Vasat bir öğrenci.*" Тааруу сурагч. 3. *esk. is.* хүрээлэн байгаа орчин, орчин, орчин тойрон, орчин тойрны байдал, орчин тойрны нөхцөл.

vasati *s.* дундаж.

vasıf, -sfı *is.* чанар, шинж, шинж чанар, онцлог чанар, эрдэм, чадал, араншин, гол шинж, тодотгол. "*Sonunda komuntanlık vasıflarını göstermek fırsatını bulmalıydı.*" Эцэст нь командлагчийн эрдмийг үзүүлэх боломжийг олох хэрэгтэй байлаа.

vasıflandırmak *(-i)* тодорхойлох, үнэлэх, үзэх.

vasıflı *s.* мэргэшилтэй, мэргэшсэн. "*Vasıflı eleman.*" Мэргэшилтэй ажилтан.

vasıfsız *s.* мэргэшилгүй, мэргэшил багатай, мэрэгшээгүй, хар. "*Vasıfsız işçi.*" Хар ажилчин.

vasıl *s.* хүрэх, ирэх, хүрч ирэх. **~ olmak** хүрэх, ирэх, хүрч ирэх, ирж буух. "*Biraz sonra tren Menemen'e vasıl oldu.*" Удалгүй галт тэрэг Мэнэмэнд хүрч ирлээ.

vasıta *is.* 1. хэрэгсэл, зэвсэг, хэрэглүүр. 2. унах унаа, явах хөсөг, тээврийн хэрэгсэл. 3. зууч, зуучлагч, дамын хүн. 4. зуучлах, зуучлах явдал, зуучлал.

vasıtalı *s.* 1. хэрэгсэлтэй, зэвсэгтэй, хэрэглүүртэй. 2. шууд бус, тойруулан хэлсэн, хажуугийн. "*Vasıtalı vergi.*" Дамжуулан хураах албан татвар.

vasıtasıyle *zf.* аргаар, тусламжаар, тусламжтайгаар, хэрэглэж.

vasıtasız *s.* 1. хэрэгсэлгүй, зэвсэггүй, хэрэглүүргүй. 2. шууд, дам бус, шулуун. "*Vasıtasız vergi.*" Шууд хураах албан татвар.

vasi (l) 1. асрамжлагч, итгэмжлэгдсэн емчлөгч, асран хамгаалагч. 2. биелүүлэгч (гэрээс, гэрээслэл).

vâsi, -i (II) *s. esk.* өргөн, уудам, уужим, өргөн уудам, дэлгэр, цэлгэр, тэлүүн, зайтай.

vasistas *is.* салхивч, энэх, энсэг, тотго, тотгоны гэгээвч, гэгээвч.

vasiyet *is.* гэрээс, гэрээслэл. **~ etmek** гэрээслэх.

vasiyetname *is.* гэрээс захиа, гэрээсийн баримт.

vaşak, -ğı *is. zool.* шилүүс.

vat *is. fiz.* ватт.

vatan *is.* 1. эх орон. "*Öğrencilere vatan sevgisini ögretmek, bizim vazifemizdir.*" Сурагчиддаа эх орноо хайрлах үзлийг төлөвшүүлэх нь бидний үүрэг билээ. **~ borcu** *is. mec.* цэргийн алба хаах үүрэг, эх оронч үүрэг. 2. төрсөн нутаг, төрелх газар, уг нутаг, нутаг. 3. эх нутаг, анх гарсан орон, эх орон. **vatandaş** *is.* иргэн, харьяат.

vatandaşlık, -ğı *is.* харьяат, иргэн.

vatan hayini *is.* эх орноосоо урвагч.

vatanî *s.* эх орны, эцэг орны, өерийн орны, манай орны, тус орны.

vatanperver *s.* эх оронч, эх орноо хайрлагч.

vatanperverlik, -ği *is.* эх оронч үзэл, эх орноо хайрлах үзэл.

vatansever *s.* ve *is.* эх оронч, эх оронч үзэлтэн, эх орноо хайрлагч.

vatanseverlik, -ği *is.* эх оронч үзэл, эх орноо хайрлах үзэл.

vatansız *s. huk.* иргэний харьяалалгүй.

vatansızlık, -ğı *is. huk.* иргэний харьяалалгүй байх.

vatka *is.* хувцасны мөр, мөр.

vatman *is.* вагоны жолооч, вагоны хөтөч.

vay *ünl.* 1. гайхсаныг, хачирхсаныг илэрхийлэхэд хэрэглэнэ. 2. халаг, ээ халаг, ээ тоогүй, дааНч хайран, хайран, тун тоогүй, ээ хайран юм, пээ, үгүй ер мөн, эш.

vazgeçilmek *(nsz)* vazgeçmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

vazgeçirmek *(-den)* ятган болиулах, болиулах, үл зөвлөх, үл санал болгох, татгалзуулах, зогсоох, саатуулсах.

vazgeçme *is.* болих явдал, орхих байдал.

vazgeçmek *(-den)* 1. үл зөвшөөрөх, татгалзах, -гүй гэх, болих, байх. 2. зогсох, болих, байх, хаях, орхих, салах. "*Bir türlü bu kötü huyumdan vazgeçemiyorum.*" Би энэ муу зангаа нэг л орхиж чадахгүй байна. 3. байх, болих, санаснаа өөрчлөх, бодлоо өөрчлөх, буцах. "*Ben yarın gitmekten vazgeçtim.*" Би маргааш явахаа болилоо.

vazife *is.* 1. даалгавар, үүрэг даалгавар. 2. үүрэг, үүрэгт ажил, албан үүрэг, албан ажил, алба, ажил. 3. *esk.* өдрийн хөлс, цалин.

vazifelendirmek *(-i)* 1. даалгавар өгөх, үүрэг даалгавар өгөх, даалгаж өгех, даалгах. 2. үүрэг өгөх, үүрэг оноох, албан үүрэг өгөх, үүрэг хүлээлгэх.

vazifeli *s.* 1. даалгавар авсан, үүрэг даалгав артай. 2. үүрэг хүлээсэн, үүрэгтэй, албан үүрэгтэй.

vaziyet 1. байгаа газар, байрлал, орших орон, оршиц. "*Bizim kasabanın coğrafi vaziyeti çok güzel.*" Манай тосгоны газар зүйн байрлал нь их сайхан. 2. байдал, янз, дүр төлөв, янз байдал, дүр байдал. "*Vaziyetimi söyleyiniz, hemen gelir beni kurtarır.*" Та миний байдлыг түүнд уламжлаарай, тэр даруйхан ирээд намайг

аврах болно.

vazo *is.* ваар, бумба, багвар.

ve *bağ.* болон, ба, бөгөөд, мөн, түүнчлэн, тэрчлэн.

veba *is.* тахал, тахал өвчин.

vebal, -li *is.* нүгэл, хилэнц, нүгэл хилэнц.

vebalı *s.* тахалд баригдсан, тахал туссан, тахалдсан.

veca, -ı *is. esk.* өвчин, хөндүүр.

vecit, -cdi *is. esk.* хэт хөөрөх, онго орох.

veciz *s.* мэргэн, оновчтой, хурц, зүйр(үг).

vecize *is.* оновчтой үг, мэргэн үг, зүйр үг.

veda, -ı *is.* салах ёс хийх, салахын өмнө уулзах, салах ёс гүйцэтгэх. **~ etmek** 1) салах ёс гүйцэтгэх, салах ёс хийх, явахын өмнө уулзах. "*Arkadaşlarına veda edip gitti.*" Найз нөхөдтэйгөө салах ёс хийгээд явлаа. 2) *mec.* орхих, хагацах, салах, хагацах ёс гүйцэтгэх, хагацах ёс хийх.

vedalaşma *is.* салах ёс хийх, салахын өмнө уулзах, салах ёс гүйцэтгэх.

vedalaşmak *(nsz, -e)* салах ёс хийх, салах ёс гүйцэтгэцгээх, явахын өмнө уулзах. "*Vedalaşarak gitmek üzere idim.*" Би салах ёс гүйцэтгээд явах гэж байлаа.

vefa *is.* үнэнч сэтгэл, үнэнч байдал, хайрандаа үнэнч байдал, дотнолох сэтгэлдээ үнэнч, хайр нь хувирахгүй байх, хэлбэрэлтгүй байх.

vefalı *s.* үнэнч, итгэлт, үнэнч сэтгэлтэй, хэлбэрэлтгүй, хувиршгүй.

vefasız *s.* үнэнч сэтгэлгүй, дотнолох сэтгэлдээ үнэнч биш, хувирамтгай, холив орхой, урвамхай.

vefasızlık, -ğı *is.* үнэнч сэтгэлгүй байх, дотнолох сэтгэлдээ үнэнч биш байх, холиворхой зан, хувирамтгай зан.

vefat *is.* үхэл, таалал төгсөх, нас эцэслэх, нас нөгчих. **~ etmek** тэнгэрт халих, таалал төгсөх, насан өөд болох, нас нөгчих, нас эцэслэх.

vehim, -hmi *is. esk.* сэжиг, хардлага, тээнэгэлзэл, эргэлзэл, хэрэггүй болгоомжлол, дэмий айлт, хоосон санаа, үндэслэлгүй айдас, учир шалтгаангүй айдас. **~ kapılmak** хэрэггүй сэжиглэх, дэмий хардах, дэмий айх, үндэслэлгүй айх, дэмий болгоомжлох. "*Göreceksiniz bu işin sonu, bize vehme kapıldığımızı anlatacak.*" Та нар энэ бүхний эцэст өөрсдийнхөө дэмий айсан гэдгийг ойлгох болно.

vehmetmek *(-i)* хэрэггүй сэжиглэх, дэмий хардах, дэмий айх, дэмий болгоомжлох, үндэслэлгүй айх.

vejetaryen *is.* ургамал идээтэн, мацагтан, цагаан хоолтон, огт мах иддэггүй, хүнсний ногоогоор хооллодог.

vekâlet *is.* 1. бүрэн эрх, төгс эрх, орлох, төлөөлөх явдал, итгэмжлэл. 2. *esk.* яам. **~ etmek** төлөөлөх, орлох, үйл явдлыг төлөөнөө гүйцэтгэх, хамаарах, төлөөнөө байх, төлөөлөх эрх олох, төлөөлөгч болох.

vekâletname *is.* итгэмжлэх бичиг, итгэмжлэл, итгэмж бичиг.

vekil *is.* 1. төлөөлөгч, тусгай эрхт, итгэмжит төлөөлөгч, төлөөний хүн, итгэмжлэгдсэн хүн, орлогч. 2. *esk.* сайд.

vekillik, -ği *is.* 1. бүрэн эрх, төгс эрх, орлох, төлөөлөх явдал, итгэмжлэл. 2. *esk.* сайдын албан тушаал, сайдын алба. **~ etmek** төлөөлөх, орлох, үйл явдлыг төлөөнөө гүйцэтгэх, хамаарах, төлөөнөө байх, төлөөлөх эрх олох, төлөөлөгч болох.

vektör *is. mat.* зүгч, вөктор.

velet, -di *is. esk.* 1. хүү, хөвгүүн. 2. жулдрай хүү.

velev *zf.* ve *bağ.* ч, ч гэсэн, ч хүртэл, ч атугай.

velhâsıl *bağ.* нэг үгээр хэлбэл, товчхон хэлбэл, товчхондоо, товчоор, цөөхөн үгээр хэлбэл. "*Velhâsıl bu olacak şey değil.*" Товчхон хэлэхэд энэ бүтэхгүй зүйл.

veli *is.* 1. эцэг эх, асрамжлагч. 2. хутагт, гэгээн, гэгээн хутагт.

veliaht, -dı *is.* хаан ширээнд суух агь, агь, хунтайж, үе залгамжлагч, угсаа залгамжлагч.

velilik, -ği *is.* асрамжлагчийн үүрэг, асрамжлагч, эцэг эхийн үүрэг даалгавар.

velût, -du *s. esk.* 1. үржих, олшрох, өнөр. 2. *mec.* бүтээмжтэй, их юм бичдэг, бүтээцтэй, бүтээлтэй, бүтээлч. "*Velut bir yazar.*" Их бүтээлч зохиолч.

velvele *is.* шуугиан, шаагиан, дуу шуу, хашгирах дуун, хашгиралдаан, чимээ шуугиан. "*Çoktan böyle kalabalık görmemiş, böyle velvele duymamıştı.*" Ийм олон хүнийг хараагүй, ийм чимээ шуугиан сонсоогүй уджээ. **~ye vermek** дэмий сандаргах, дэмий үймүүлэх.

velveleci *s.* чимээ шуугиан таригч, чимээ шуугианд сонирхолтой, дуу шуунд дуртай.

Venüs *z. is.* Цолмон, сугар, баасан.

veranda *is.* саравчит тагт, нэг давхрын тагт.

veraset *is.* 1. удамшил, удам. 2. өвлөх, өв залгамжлах, залгамжлах.

veraset ve intikal vergisi *is. huk.* өвлүүлсэн херөнгө мөнгөнөөс авах татвар.

vere *is. tar.* бууж өгөх, найр тавих, шилжүүлэх, тушаах.

verecek, -ği *is.* өр, өр шир, егцөө, өглөг, өр өглөг, зээл.

verecekli *s.* өртөн, өртэй хүн.

verem *is.* 1. сүрьеэ өвчин, уушгины сүрьеэ. 2. *s.* сүрьеэтэй, уушгины сүрьеэтэй, сүрьеэ өвчтэй. **~ olmak** 1) сүрьеэгээр өвчлөх, сүрьеэ өвчтэй болох, сүрьеэ өвчин тусах. 2) тэсч ядах, байж ядах, тэвчээргүй загнах. **~e tutulmak** сүрьеэгээр өвчлөх, сүрьеэ өвчин тусах.

veremli *is.* ve *s.* сүрьеэтэй, уушигны сүрье этэй, сүрьеэ өвчтэй.

veres *is. esk.* өв залгамжлагч, залгамжлагч.

veresiye *zf.* 1. зээлээр, зээл, зээлдэж, зээлүүлж. "*Buzdolabı veresiye aldım.*" Би хөргөгчийг зээлээр авсан. 2. анхааралгүй, анхаарамжгүй, хайхрамжгүй, хааш яаш, салан, хичээнгүй биш, назгай, цалгар, нямбай биш, сэтгэлээсээ биш, өөриймсөг биш. "*Çok veresiye iş görüyor.*" Тэр их хааш яаш ажилладаг./ Тэр маш хайхрамжгүй ажилладаг./Тэр их нямбай ажилладаггүй./ Тэр ердөө өриймсөг ажилладаггүй./ Тэр ердөө сэтгэлээсээ ажилладаггүй. ~ **vermek** зээлээр өгөх, зээлээр худалдах.

vergi *is.* 1. албан татвар, татвар. "*Gelir vergisi.*" Ашгийн татвар. 2. авьяас, билиг, чадвар. "*Allah vergisi.*" Бурханаас заяасан авьяас. Төрөлхийн авьяас. ~**ye bağlamak** (veya **koymak**) албан татвар оногдуулах, татвар авах, татвар арлах, албан татвар ноогдуулах. ~ **muafiyeti** татвараас чөлөөлөх, татвар оногдуулахгүй байх. ~ **mükellefi** татвар төлөгч.

vergi beyannamesi *is. huk.* тайлан, татварын тайлан, татварын мэдүүлэг.

vergici *is. hlk.* татвар хураагч.

vergi dairesi *is. huk.* татварын алба.

Vergi Kanunu *is. huk.* Татварын хууль.

vergilendirmek *(-i)* албан татвар оногдуулах, татвар авах, татварлах, албан татвар ноогдуулах.

vergili *s.* 1. татвартай, татвар төлдөг. 2. *hlk.* егөөмөр, өглөгч, өгөөмөрч. 3. их юм бичдэг, бүтээмжтэй.

vergisiz *s.* татваргүй, татвар төлөхгүй.

veri *is.* мэдээ, баримт, мэдээлэл, өгөгдөл. ~ **bankası** мэдээллийн бааз, мэдээллийн банк.

verici *s.* 1. өгөгч, өгдөг. 2. туслагч, хандивлагч, тэтгэгч. 3. *is. fiz.* дамжуулагч, нэвтрүүлэгч техөөрөмж. 4. *is. tıp.* донор, цусаараа тэтгэгч, цусаа өгөгч, эрхтэн хандивлагч.

verilmek *(-e)* vermek үйлийн үйлдэгдэх хэв, өгөгдөх.

verim *is.* 1. бүтээмж, гаралт, чадамж, ашигтай байх. "*İşçilerin verimi.*" Ажилчдын бүтээмж./ Хөдөлмөрийн бүтээмж. 2. ургац, гарц, ургацын гаралт, өгөөж, үр өгөөж.

verimli *s.* 1. үржил шимтэй, ургац сайтай, жимс өгөх, жимстэй, үр өгөөжтэй. "*Verimli toprak.*" Үржил шимтэй хөрс. 2. бүтээмжтэй, бүтээлтэй, ашиг шимтэй, бүтэцтэй, ашигтай, үр бүтээлтэй, ашиг тустай. "*İhtisasa dayansaydı şüphesiz daha verimli olurdu.*" Боловсролд тулгуурлаж хийсэн бол илүү үр бүтээлтэй болох байсан юм. 3. бүтээлч, их юм бичдэг, бүтээмжтэй, бүтээлтэй.

verimlilik, -ği *is.* 1. ургац сайтай, үржил шим, шим, ен, жимс өгөх, жимстэй, үржилт, бүтээмж. 2. үр бүтээл, ач тус, ашиг, тус, ашиг тус, бүтээц, ашиг шим, бүтээмж, гаралт, чадвар.

verimsiz *s.* 1. үр дүнгүй, дэмий, бүтээлгүй, амжилтгүй, үр бүтээлгүй, бүтээмж муутай, өгөөжгүй, үр өгөөжгүй, ашиггүй, үр ашиггүй, хангалтгүй. 2. үржил шимгүй, үржилгүй, шим муутай, ургац муутай, ургацгүй, тарчиг ургацтай, ургац муу. "*Verimsiz sene.*" Ургац муутай жил.

verimsizlik, -ği *is.* бүтээмж муу байх, үр ашиггүй байх, хөдөлмөрийн бүтээмж муу байх.

veriş *is.* 1. vermek үйлийн нэр. 2. худалдаа.

veriştirmek *(-i, -e)* 1. олон юм ярих, дэмий баахан ярих, чалчих. 2. үглэх, янших, хараах, зүхэх, загнах, дайрч доромжлох, хэлэх хэлэхгүй үг хэлэх.

verme *is.* vermek үйлийн нэр.

vermek, -ir *(-i, -e)* 1. өгөх, гардуулах, мэдэлд шилжүүлэх, олгох. "*Ad vermek.*" Нэр өгөх. "*Ara vermek.*" Завсарлах, амсхийх, завсарлага өгөх. 2. —ийнх гэх, —нх гэх, гэж үзэх, тайлбарлах, тооцох. "*Ben bunu onun unutkanlığına veriyordum.*" Би, үүнийг түүний мартамхайнх гэдэг байлаа. 3. чиглүүлэх, зүглүүлэх, хандуулах, залах, харуулах, эргүүлэх. "*Sobaya sırtını vermiş duruyordu.*" пийшинрүү нуруугаа харуулан зогсож байлаа. 4. учруулах, хүргэх, хангах, олгох, егех. "*Ferahlık vermek.*" Баярлуулах, баяр хөөр егөх. "*Zahmet vermek.*" Төвөг учруулах, тевег болох. 5. (хүлээн авалт, дайллага, цайллага, үдэшлэг цэнгээн)зохиох, зохион байгуулах, барих, дайлах, будаалах, цайлах, зочлох. "*Yemek vermek.*" Зоог барих. "*Balo vermek.*" Үдэшлэг цэнгээн зохиох. 6. тоглолт хийх, концерт тоглох. "*Ünlü şarkıcı bizim şehirde büyük bir konser verdi.*" Алдартай дуучин манай хотод их том тоглолт хийсэн. 10. зарах, худалдах. "*Kaça veriyorsunuz?*" Хэдээр өгөх юм бэ? Хэдээр зарж байгаа юм бэ? Ямар үнээр зарж байгаа юм бэ? 11. нөхөрт гаргах, хадамд өгөх, гэрлүүлэх. "*Kızımı ona vermek istemiyorum.*" Би охиноо түүнтэй гэрлүүлмээргүй байна./Охиноо түүнд өгмөөргүй байна. 12. *(-i)* төлөх, өгөх. "*Borcunu vermek.*" Өрөө төлөх. "*Meyvenin parasını verdin mi?*" Чи жимсний мөнгийг телсөн үү? 13. ургац өгөх. 14. төрүүлэх, өгөх, бий болгох. "*Ümit vermek.*" Найдвар төрүүлэх. "*Sonuç vermek.*" Үр дүн өгөх. 15. (ямар нэг байдалд) шилжүүлэх, хүргэх, учруулах, болгох, оруулах, орхих. "*Ataşe vermek.*" Шатааж орхих. 16. өөрчлөх, аяс оруулах. 17. зарцуулах, зарах, зориулах, төлөврүүлэх, гарздах. "*Babam o işe çok emek vermişti.*" Аав маань тэр ажилд зөндөө хөдөлмөр зарцуулсан билээ. 22. налах, түших. "*Duvara sırtını verip çömeldi.*" Хана налан доош суулаа. 23. *(yar)* -ж өгөх, -ч өгөх (үгийн үндэс болон язгуур дээр зэрэг үйл үг үүсгэх -ı(-i, -u, -ü) залгавар залган үйл үг бүтээнэ.) "*Yapıvermek.*" Хийж өгөх. "*Tutuvermek.*" Барьж өгөх./Барих. "*Görüvermek*" Үзэж өгөх. 24. аль (туслах үйл үгийн чанараар ег гэсэн санааг илэрхийлнэ). "*Şu işi yapıver.*" Энэ ажлыг хийгээд аль. "*Fikrini bir söyleyiver.*"

Чи санаагаа хэлээд аль.

vernik, -ği *is.* чий, лак, давирхайтай доллого, гилийлгэх будаг, маажин.

vernikleme *is.* чийдэх, чийлэг.

verniklemek *(-i)* чийдэх, чий түрхэх, маажиндах, чий маажин түрхэх, гоёчлох.

vesaire *(vs, vb) is.* гэх мэт, гэх зэрэг, гэх мэтчилэн, тэргүүтэн.

vesait *is.* 1. хэрэгсэл, зэвсэг, хэрэглүүр. 2. унах унаа, явах хөсөг, тээврийн хэрэгсэл.

vesayet *is. esk.* 1. асрамжлагч, асрамж, асрамжлагчийн үүрэг, асрамжлах. 2. бие лүүлэгч(гэрээс, гэрээслэл), биелүүлэгчийн ажил үүрэг.

vesika *is.* 1. үнэмлэх, үнэмлэх бичиг, баримт, баримт бичиг, албан бичиг, биеийн үнэмлэх, батлах хуудас, лавлах зурвас, лавлах баримт. 2. тасалбар, хуудас.

vesikalı *s.* 1. үнэмлэхтэй, үнэмлэх бичигтэй, баримттай, албан бичигтэй, баримт бичигтэй, биеийн үнэмлэхтэй, батлах хуудастай, лавлах баримттай. 2. үнэмлэхтэй, биеийн үнэмлэхтэй (эмсийн хүрээлэнгийн янхан).

vesikalık, -ğı *is.* ve *s.* үнэмлэхний, биеийн үнэмлэхний, албан бичигний, батлах хуудасны, лавлах баримтны, барим бичиг хэрэгтэй (зүйл). "*Vesikalık fotograf.*" Цээж зураг, албан бичигний зураг, үнэмлэхний зураг.

vesile *is.* 1. шалтгаан, шалтаг, учир, учир шалтгаан, харгаа. "*Herkes birer vesile ile dağıldılar ve beni Besim beyle yalnız bıraktılar.*" Бүгд л ямар нэгэн шалгаан заан тарцгааж намайг ноён Бэсимтэй орхин явлаа. 2. завшаан, далим, дашрам, аянтал. "*Ben de bu vesile ile orasını görmüş oldum.*" Би ч гэсэн энэ далимд нь тэндхийг үзчихлээ. **~ olmak** шалтгаан болох, шалтаг гарах, далим болох, завшаан болох. "*Buraya gelmeniz tanışmamıza vesile oldu.*" Таны ирсэн нь, бидэнд танилцах сайхан завшаан боллоо.

vestiyer *is.* хувцасны өлгүүр, хувцас өлгөх газар, малгайны тавиур.

vesvese *is.* сэжиг, хардлага, айлт, болгоомжлол, төвөгшөөл, дамжиг, тээнэгэлзэл, эргэлзээл, тээнэгэлзэх, эргэлзэх, бие чагнах. "*Aldı Yusufu bir vesvese.*" Юусуф тээнэгэлзэхэд хүрлээ. **~ye düşmek** сэжиглэх, хардах, айх, болгоомжлох, төвөгшөөх, сэжигдэх, тээнэгэлзэх, эргэлзэх.

vesveseli *s.* сэжиглэмтгий, сэжиглэгч, сэжигч, сэрдэмтгий, хардлагатай, хартай.

veteriner *is.* малын эмч.

veternerlik, -ği *is.* малын эмч, малын эмчийн ажил.

veto *is.* хориг тавих эрх, хориг, үл зөвшөөрөх, татгалзах. **~ etmek** хориг тавих, хориглох.

veya *bağ.* уу, нэг бол, эсэхүл, буюу, буюу эсэхүл, уу...уу, эсэхүл ... уу. "*Ben Atatürkle iki veya üç defa karşılaştım.*" Би Ататүрктэй хоёр билүү гурван удаа дайралдаж байсан.

veyahut *bağ.* буюу, эсвэл, эсэхүл, өөрөөр хэлбэл. "*Bu akşam siz bize gelin veyahut biz size gelelim.*" Өнөө орой та нар манайд ир эсвэл бид нар танайд очъё.

vezir *is.* 1. *tar.* их сайд, чинсан, хязгаарын амбан, мужийн сайд. 2. бэрс(шатрын).

vezirlik, -ği *is.* их сайдын цол ба албан тушаал, чинсангийн хэргэм албан тушаал, хязгаарын амбангийн цол ба албан ажил, мужийн сайдын цол ба албан тушаал.

vezne *is.* 1. касса, мөнгөн тушаах газар. 2. *esk.* чигнүүр, жинлүүр, жин, пүү, дэж.

veznedar *is.* нярав, менгөний нярав.

vıcık *s.* шингэн, усан.

vınlamak *(nsz)* шунгинах, шүнгэнэх, дүнгэнэх, хүнгэнэх, исгэрэх.

vırıldamak *(nsz)* залхуу хүргэх, залхаах, янших, нурших, хашраах, үглэх, үглэн дуулах, чалчаад салахгүй байх.

vız *is.* дүнгэнэх чимээ, дүнгэнээн, шунгинах чимээ, шүнгэнэх дуун, хүнгэнэх чимээ. **~ gelmek** *tkz* тоохгүй байх, ойшоож үзэхгүй байх, ойшоохгүй байх, өчүүхэн зүйл мэт санагдах, ялихгүй зүйл мэт санагдах.

vızıldamak *(nsz)* 1. дүнгэнэх, шунгинах, хүнгэнэх, шүнгэнэх. 2. *mec.* гоншигнох, гонгинох, (өвдөж байна) гэх, гомдоллох, үглэх.

vızıltı *is.* 1. дүнгэнэх чимээ, дүнгэнээн, шунгинах чимээ, шүнгэнэх дуун, хүнгэнэх чимээ. 2. *mec.* гоншгонох, гонгинох, гомдол, үглэх, зовиур.

vızlamak *(nsz)* дүнгэнэх, шунгинах, хүнгэнэх, шүнгэнэх.

vicdan *is.* сэтгэл, санаа, дотоод сэтгэл, ичих нүүр, эмээх сэтгэл, ичих сэтгэл, санаа зовох. **~ azabı** сэтгэлийн шаналал, дотроо гэмших, гэмшил, шаналал, гутаг. **~ azabı çekmek** гутаг олох, сэтгэлийн шаналалд орох, дотроо гэмших, гэмших, шаналах, харуусах. "*Bu konuda vicdanım rahat.*" Энэ тал дээр миний сэтгэл амгалан байна.

vicdanen *zf.* сэтгэлээр, санаагаар, сэтгэлээрээ, дотоод сэтгэлийн хувьд. "*Vicdanen rahat olmak.*" Сэтгэл амгалан байх, сэтгэлээр амгалан байх.

vicdanlı *s.* санаа зовдог, сэтгэл зовдог, сэтгэл зовомтгой, ичих нүүртэй, эмээх сэтгэлтэй, шударга, голч, үнэнч, шударга сайн, хүний мөстэй, хүний үнэртэй.

vicdansız *s.* ичих нүүргүй, ичих сэтгэлгүй, ичгүүргүй, сонжуургүй, увайгүй, шударга сэтгэлгүй, сүнсгүй, шударга бус, шударга ёсноос гажсан, хүний шинжгүй, хүний үнэргүй, энэрэлгүй, хэрцгий, эмээх сэтгэлгүй.

vicdansızca *s.* ve *zf.* ичих нүүргүй, ичих сэтгэлгүйгээр, ичгүүргүйгээр, сонжуургүйгээр, увайгүй, шударга сэтгэлгүй, сүнсгүй, шударга бусаар, шудрага ёсноос гажин, хүний шинжгүйгээр, хүний үнэргүйгээр, энэрэлгүйгээр, хэрцгийгээр, эмээх сэтгэлгүйгээр.

vicdansızlık, -ğı *is.* ичих нүүргүй (байх), увайгүй(байх), шударга сэтгэлгүй (байх), сүнсгүй (байх), шударга бус байдал, шударга бус ааш зан, шударга ёсноос гажсан байдал, хүний шинжгүй(байх), хүний үнэргүй(байх), энэрэлгүй(байх), хэрцгий байдал, хэрцгий ааш зан, эмээх сэтгэлгүй(байх).

vida *is.* шураг, (эр)эрэг, эрэг шураг, шүрэв, боолт.

vidala *is.* (гутал, цүнх хийх) тугалын арьс.

vidalamak *(-i)* шүрэвдэх, эрэгдэх, эрэг чангалах, шураглах, шурагдах.

vidalı *s.* 1. эрэгтэй, шурагтай, эрэг шурагтай, шүрэвтэй. 2. шурагдсан, эрэгдсэн, эргээр чангалсан, эрэг шурагаар тогтоосон.

vidalanmak *(nsz)* vidalamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

vidasız *s.* эрэггүй, шураггүй, эрэг шураггүй, шүрэвгүй.

vilâyet *is.* мужийн захирагчийн харъяат газар нутаг, муж, аймаг.

villâ *is.* хотын захад байрлах цэцэрлэг бүхий байшин, хувийн орон сууц, цэцэрлэгтэй хувийн байшин, сэрүүн ордон, зуслан, сэрүүн лаврин.

vinç, -ci *is.* өргөх цамхаг, өргүүр, кран.

vira *zf.* тасралтгүй, зогсолтгүй, үргэлж, турш. "*Vira söylüyordu.*" Тасралтгүй хэлсээр байлаа.

viraj *is.* ташуу эргэлт, хэлтийж эргэх, эргэлт. **~ almak** хэлтийж эргэх.

virajlı *s.* ташуу эргэлттэй, хэлтийж эргэдэг, эргэлттэй.

viran *is.* эвдэрсэн, нурсан, сүйдсэн, хуучин, өгөрсөн, тамтарсан, балгас болсон.

virane *is.* үлдэгдэл, балгас, эвдэрхий балгас, эвдэрхий, нурсан сүйдсэн зүйл, нурсан барилга, балгас болсон барилга, хотын суурь үлдэгдэл, хаягдсан газар, орхигдсон газар. **~ye çevirmek** эвдэрхий балгас болгох, эвдэх, сүйтгэх, нураах.

virgül *is.* таслал (,).

virüs *is.* 1. *tıp.* вирус, нян, хоруу (хавдарт өвчний нян). 2. (компютерын) вирус.

visal, -li *is. esk.* нийлэх, учрах, уулзах, золгох, болзоо (хайртай хүнтэйгээ).

viski *is.* виски.

vişne *is. bot.* 1. интоорын мод. 2. интоор жимс, интоор.

vitamin *is. biy.* витамин (амьдралын чухал бодис), амин дэм.

vitaminli *s.* витаминтай, амин дэмтэй.

vitaminsiz *s.* витамингүй, амин дэмгүй.

vitanminsizlik, -ği *is.* витамины дутагдал, амин дэмийн дутагдал.

vites *is.* араа (юманд үетүүлэн гаргасан хурд тааруулах хэрчээс шүд). **~ değiştirmek** араа солих.

vitesli *s.* араатай. "*Altı vitesli araba.*" Зургаан араатай машин.

vitrin *is.* үзвэрийн цонх, дэлгээс, витрин (үзмэрийн зүйлийг агуулж тавих шилэн нүүртэй сав).

viyaklamak *(nsz)* бархиран уйлах, час час хийтэл бархирах (цах, балчир хүүхдийн).

viyola *is. müz.* альт, эрдүү хийл.

vize *is.* 1. виз, цохдол, хил нэвтрэх зөвшөөрлийн. 2. *ped.* шалгалт (их, дээд сургуулиудын улирлын шалгалт). **~ almak** виз авах, хил нэвтрэх зөвшөөрөл авах.

vizite *is.* 1. эмчийн үзлэгийн цаг. 2. үзлэгийн үнэ, үзлэгийн төлбөр.

vizon *is. zool.* усны булга.

voleybol, -lu *is. sp.* гар бөмбөг, волейбол.

voli *is. den.* 1. завины эргэн тойронд шидэн тавих загасны тор. 2. *arg*o. хялбар аргаар олсон ашиг, буруу замаар олсон олз, буруу хөлс, дамын худалдаа, панз, дамын наймаа. **~ çevirmek** 1) тороор загас барих. 2) *arg*o. урхинд оруулах, урхидах, урхиар барих.

volkan *is.* галт уул.

volkanik, -ği *s.* галт уулын, дэлхийн дотоод хүчний.

volt *is.* вольт (цахилгааны урсгалын хүчдэлийг хэмжих нэгж).

volta *is. den.* 1. зангуунд гинж ороолдох, хоёр гинж ороолдох. 2. *den.* дарвуулт онгоц салхи сөрөн манёврлах. 3. *arg*o. нааш цаашаа холхих.

voltaj *is. fiz.* цахилгааны хүчдэл.

voltamper *is. fiz.* вольтампер.

voltmetr *is. fiz.* вольтметр.

votka *is.* архи.

vuku, -u *is. esk.* болсон явдал, үзэгдэл, хэрэг, явдал, хэрэг явдал, тохиолдол, үйл явдал. **~ bulmak** болох, тохиолдох.

vukuat *ç. is. esk.* 1. тохиолдол, болсон явдал, үйл явдал, хэрэг, хэрэг явдал, байдал, гарсан хэрэг, үзэгдэл. 2. гэмт хэрэг.

vukuf *is. esk.* мэдлэг, мэдэц, эрдэм мэдлэг.

vukuflu *s.* юм мэддэг, мэдлэг ихтэй, сайн мэдэх, эрдэмтэй, эрдэм мэдлэгтэй, мэдлэгтэй.

vukufsuz *s.* юм мэддэггүй, мэдлэг багатай, мэдэцгүй, мэдлэгэгүй.

vurdumduymaz *s.* хамаагүй, хайхрамжгүй, анзааргагүй, хэнэггүй, тоомсоргүй, увайгүй, тоохгүй, ажиггүй, өр зузаан, өрөвдөх сэтгэлгүй, хатуу элэгтэй, ширүүн.

vurdumduymazlık, -ğı *is.* хайхрамжгүй (байх), хайхрамжгүй байдал, тоомсоргүй (байх), хамаагүй байх.

vurdurmak *(-i)* vurmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

vurgu *is. gr.* үгийн өргөлт, ергөлтийн тэмдэг.

vurgulama *is.* vurgulamak үйлийн нэр.

vurgulamak *(-i)* 1. өргөлттэй хэлэх, үгэнд өргөлт тавих, өргөлттэй дуудах. 2. тэмдэглэх, тэмдэглэн хэлэх, онцлох, онцолж хэлэх, онцлон доогуур нь зурах.

vurgulu *s.* өргөлттэй.

vurgun *s.* 1. хайртай, дуртай, дурласан, сэтгэл алдарсан. 2. хялбар аргаар олсон ашиг, буруу замаар олсон олз, буруу хөлс, дамын худалдаа, панз, дамын наймаа. 3. *is.* (халуун, хүйтэн, мөндөрөөс) хохирол, хор уршиг. 4. (шумбагч, усны гүнд хоёр урсгалд цохигдсоноос болж) мэдээгүй болох, үхэх. 5. шархдсан, шархтай.

vurguncu *s.* ve *is. ekon.* дамын наймаачин, дамын худалдаачин, панзчин, дамлан худалдагч, бирж дээр тоглогч хүн, биржийн дамчин.

vurgunculuk, -ğu *is.* дамын наймаа хийх, дамлан зарах, дамын худалдаа, панз.

vurgusuz *s.* өргөлтгүй.

vurma *is.* vurmak үйлийн нэр. **~ çalgıları** цохив ор хөгжмийн зэмсэг.

vurmak, -ur *(-e)* **1.** цохих, нүдэх, цохиж авах. "*Kızarak masaya vurdu.*" Уурлан ширээ цохилоо. 2. тогших, тонших, цохих, нүдэх, балбах. "*Kız, kapısına vurmaya devam ediyordu.*" Охин хаалгы нь нүдсээр л байлаа. 3. ойх, тусах, нэвчих, нэвтрэх, орох, цуурайтах. "*Ağacın gölgesi duvara vurdu.*" Модны сүүдэр ханан дээр туслаа. 4. цохих, мөргөх. "*Masanın kenarına elimi vurdu.*" Би ширээний буланд гараа цохичихлоо. 5. *(-i, -e) mat.* үржүүлэх. "*İkiyi dörde vurursak sekiz olur.*" Хоёрыг дөрвөөр үржүүлвэл найм болно. 6. түрхэх, нялах, будах, өнгөлөх. "*Duvara boya, tahtaya cila vurmak.*" Ханыг будгаар будаж, модыг лакаар өнгөлөх. 7. боох, уях, хүлэх, зүүх, тавих. "*Kelepçe vurmak.*" Гавлах./Гав зүүх. "*Yamaç vurmak*" Нөхөөс тавих. 8. дүр үзүүлэх, байдал гаргах, –гч болох, жүжиглэх, болгох, хувиргах, болгож хувиргах, эргүүлэх, өөрчлөх. "*İşi şakaya vurdu.*" Тоглоом болгов. 9. хатгах, шаах, чичих, зоох. "*Bıçak vurmak.*" Хутга шаах. "*İğne vurmak.*" Тарих./Тариа хийх. 10. дарах, тавих. "*Damga vurmak.*" Тамгалах./Тамга дарах. 11. *mec.* хүнд тусах, муугаар нөлөөлөх, гэмтээх. 12. (хөгжмийн зэмсгийг дэлдэх) цохих, дуугаргах. "*Davuluna vurarak sokaklarda yürürdü.*" Бөмбөрөө цохин гудамжаар алхадаг байсан. 13. *(-i) argo.* хувьдаа завших, өөрийнх болгох (буруу замаар), дээрэмдэх, тонох. 14. холгох, үрэх. "*Yeni pabuçlar ayağımı vurdu.*" Шинэ гутал хөлийг маань холгочихлоо. 15. онох, бай онох. 16. дэвслэх, дэвсэх, товших. "*Çocuk, gitmiyeceğim diye ayağını yere vurarak ağladı.*" Хүү, явахгүй хэмээн хөлөө дэвслэн уйлав. 17. шархдуулах, буудах. 18. алах, буудах, буудаж алах, агнах. 19. цохих, өвтгөх. "*Güneş vurmuş.*" Наранд цохиулжээ. 20. (салхи зэрэг юм гэнэт дэлсэх) цохих, цохиулах, гэмтээх. "*Meyveleri dolu vurdu.*" Жимснүүдийг мөндөр цохив. "*Sebzeleri rüzgar vurdu.*" Ногоонууд салхинд цохиулав. 21. *(nsz)* цохилох, булгилах, дэлсэх. "*Kalbi öylesine kopacakmış gibi vuruyordu.*" Зүрх нь сугарч гарах шахам булгилж байлаа. 21. (хонжворт сугалаа) таарах, хожих. 22. үүрэх, мөрлех.

vuru *is. biy.* цохилт, лугшилт (зүрхний).

vurucu *s.* буудагч, бууч, мэргэн буудагч, мэргэн бууч.

vurulmak *(nsz)* **1.** vurmak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. *(-e) mec.* дурлах, сэтгэлтэй болох, хайртай болох. "*Kim söylemiş beni, Semraya vurulmuşum diye.*" Хэн намайг Сэмрад сэтгэлтэй болсон байна гэж хэлэв.

vuruş *is.* 1. цохилт, лугшилт, нүдэлт. 2. *müz.* хэмнэл.

vuruşmak *(nsz, -le)* 1. цохилцох, нүдэлцэх, зодолдох, занчилдах. 2. буудалцах, тулалдах, дайтах, байлдах.

vuslat *is. esk.* учрах, уулзах, золгох, нийлэх, учрал, уулзалт.

vuzuh *is. esk.* тодорхой, илэрхий зүйл, лавтай юм, маргаангүй байх, тод байх, тодхон байх, ил тод байх.

vücut, -du *is.* 1. биө, их бие, мухар биө, цээжин бие. 2. *esk.* байх, орших, аж амьдрал, амьдрал, амьдрал. **~ bulmak** гарах, гарч ирэх, бий болох, төрөх, үүсэх, бүрдэх, илрэх, төлөв ших. **~ yapmak** биеэ хөгжүүлэх, бялдаржуулах.

vücutlu *s.* биерхүү, том биетэй, мариатай, лухгар, тарган, бүдүүн.

Y

y, Y Турк цагаан толгойн хорин найм дугаар үсэг, **Y** авиа.

ya (I) *ünl.* 1. ярианд хүч нэмэхийн тулд үгийн эхэнд, төгсгөлд хэрэглэх аялга үг. өө, аяа, ээ, хөөе. "*Ya Rabbim, rüya mi görüyorum.*" Ээ Бурхан минь, би чинь зүүдэлж байна уу? 2. тийм, тийм ээ, тэглээ, зөв. **~ sabır çekmek** үг дуугүй тэсв эрлэх, тэсвэрлэх, шүдээ зуугаад өнгөрөх, үг дуугүй амсаж өнгөрөөх.

ya (II) *bağ.* 1. хүүе (асуултын өмнө хэрэглэгддэг сул үг) "*Ya bu adam kim*" хүүе энэ хүн чинь хэн бэ? 2. хэрэв, хэрвээ. "*Verirım diyorsun, ya veremezsen.*" Чи, би өгне гээд л байх юм хэрэв чи өгч чадахгүй

бол яах юм бэ? 3. за, тэгэлгүй яахав, мэдээж. (батлахыг, зөвшөөрөхийг хүлээсэн утганд баталж байгаагаа, зөвшөөрсөнөө мэдэгдэн хэлэхэд хэрэглэнэ.) "*Biz de gelelim mi? -Gelin ya.*" Бид ч бас очих уу? Тэгэлгүй яахав, хүрээд ир. 4. харин. "*Sen geldin, ya Bayram?*" Чи ч ирлээ л дээ, харин Баярам? "*Siz karnınızı doyurdunuz, ya ben ne yapayım?*" Та нар ч цадчихлаа харин би яахав? 4. ялангуяа. "*Çocuğun terbiyesine, kişiliğine diyecek yok, ya yardımseverliği.*" Хүүгийн хүмүүжил, зан чанарын хувьд хэлэх үг алга ялангуяа тэр тусархаг зангий нь уу. 5. биз дээ. **~ da** *bağ.* эсвэл, нэг бол. "*Boş konuşacağına ya yardım et ya da sus.*" Дэмий ярьж байхаар нэг бол тусал эсвэл дуугүй бай.

ya (III) *bağ.* **ya...ya** 1. аль нэг нь, нэг бол? нэг бол ... нэг бол... "*Ya gelinir ya gelinmez.*" Нэг бол ирнэ, нэг бол ирэхгүй. 2. эсвэл ... эсвэл, уу, нэг бол, эсэхүл, уу ... үү, буюу, эсэхүл ... уу? "*Ya sen gideceksin, ya ben.*" Эсвэл чи явна, эсвэл би. "*Ya uslu otururs un, ya babanla gidersin.*" Нэг бол томоотой суу эсэхүл аавтайгаа яв.

yaba *is.* модон сэрээ, ац(өвсний).

yabalamak *(-i)* (өвс, сүрлийг) ац модоор эргүүлж тойруулах, сэрээдэх.

yaban *is.* 1. цөл газар, аглаг газар, зэлүүд хээр газар, зэлүүд нутаг, атар хээр нутаг. 2. (хэлэгдэх үгтэй хамт хэрэглэн нэр үг болно) зэрлэг, хээрийн. "*Yaban keçişi.*" Янгир, зэрлэг ямаа. "*Yaban kedisi.*" Хээрийн муур, ойн муур. "*Yaban horozu.*" Сойр, хөх ногтруу. "*Yaban ereği.*" Зэрлэг хар чавга, үүрэний жимс. 3. харийн хүн, гаднын хүн, хүний хүн. 4. *s.* хүнгүй, эзгүй, зэлүүд, зэрлэг, аглаг, хээр, буйд, бөглүү, зэлүүд буйд. **~a atmak** үл тоомсорлох, үл ойшоох, эс тоох, огт тоохгүй байх, огт хэрэгсэхгүй байх, үл хайхрах.

yabanarısı *is. zool.* шар зөгий.

yabancı *s.* ve *is.* 1. гадаад, гадаадын, гадны, харийн(хүн). "*Yabancı bilim adamı.*" Гадаад эрдэмтэн. 2. гадаад, гадаадын, гаднын, гадны, харь, хүний, бусдын, харийн, бус хүний. "*Yabancı araba giremez.*" Гаднын машин орохыг хориглоно. "*Yabancı dil bilmiyor.*" Тэр гадаад хэл мэдэхгүй. 3. үл мэдэх, үл таних, танихгүй, мэдэхгүй, таньж мэдэхгүй. "*Dışarıdan yabancı birisi geldi.*" Гаднаас үл таних нэгэн хүн орж ирлээ. 4. дадаагүй, дасаагүй, заншаагүй, сураагүй, мэдэхгүй. "*Böyle ortamlar bana yabancı.*" Би иймэрхүү орчинд дасаагүй. 5. өөр төрлийн, харш, хөндлөнгийн. "*Yağın içinde yabancı madde var.*" Тосон дотор өөр төрлийн бодис байна. **~ gelmek** танихгүй байх, таньдаггүй мэт санагдах, танихгүй мэт санагдах, танил биш байх. "*Daha önce kocası olan bu insan, şimdi kendisine çok yabancı geldi.*" Өмнө нь өөрийнх нь нөхөр байсан энэ хүн, одоо түүнд огт танихгүй хүн мэт санагдлаа. **~sı olmak (veya olmamak)** танихгүй байх, танил биш байх, мэдэхгүй байх, танихгүй мэт санагдах, мэдэхгүй мэт санагдах (эсвэл таних, мэдэх, таньдаг байх, мэддэг байх) "*Yabancısı olmadığımız beşinci kattaki odaya yerleştik.*" Бид, өөрсдийн урьдаас мэдэх таван давхрын өрөөнд байрлав.

yabancılaşma *is.* хөндийрөл, холдолт, төсөөрөл, хөндийрөл.

yabancılaşmak *(nsz)* 1. танихгүй болох, төсөөрөх, холдох, хөндийрөх, хөндий болох, хүйтнээр үздэг болох. 2. зайлсхийх, дөлөх, бишүүрхэх, үргэх, дасахгүй байх.

yabancılaştırmak *(-i)* холдуулах, хөндийрүүлэх, хөндий болгох, хөндийрөхөд хүргэх, танихгүй болгох, төсөөрүүлэх.

yabancılık, -ğı *is.* дадаагүй (байх), дасаагүй (байх), мэдэхгүй (байх), бишүүрхэх байдал. **~ çekmek** дадаж чадахгүй байх, дасаж өгөхгүй байх, идээшиж чадахгүй байх, заншиж чадахгүй байх, бишүүрхэх.

yabandomuzu *is. zool.* зэрлэг гахай.

yabaneşeği *is. zool.* хулан.

yabanıl *is.* ve *s.* 1. бүдүүлэг, зэрлэг, балар эртний, хүй нэгдлийн(хүн). 2. *bot.* зэрлэг, хээрийн(ургамал). 3. *zool.* зэрлэг, хээрийн, эмнэг (амьтан).

yabanî *s.* 1. бүдүүлэг, хүнд дасаагүй, эмнэг, сургаагүй, зэрлэг, хээрийн, балар эртний, хүй нэгдлийн(хүн, амьтан, ургамал). 2. *mec.* бүдүүлэг, хүмүүжилгүй, ёс журамгүй, балмад танхай, соёлгүй.

yabanîleşmek *(nsz)* зэрлэгших.

yabanlık, -ğı *is.* ve *s.* 1. гоёлын хувцас, гоёлын, ёслолын. "*Yabanlık lacivert entarisi, baş örtüsü ile annesi kapıda bekliyordu.*" Гоёлын хар хөх нэлэмгэр нөмрөгтэй, толгойны алчуур зүүсэн ээж нь үүдэнд хүлээж байлаа. 2. *is.* ve *s.* атар газар, атар, эмнэг газар, эмнэг атар. "*Benim çocukluğumda buraları hep yabanlıktı.*" Намайг жаахан байхад энэ хавь тэр аяараа атар газар байсан.

yabansı *s.* хачин, жигтэй, гайхмаар, янзын, сонин.

yabansılık, -ğı *is.* жигтэй(байх), хачин(байх), гайхалтай(байх), хачин байдал, жигтэй байдал.

yabansımak *(-i)* жигтэй гэж үзэх, хачин гэж бодох, сонин гэж тооцох, сонин хачин санагдах.

yad (I) *s.* гадаад, гадаадын, гаднын, гадны, харь, харийн, хүний, бусдын, бус хүний.

yâd (II) 1. дурсах, дурсал, дурдал. 2. ой, цээж, санаа. **~etmek** дурсах, дурдах.

yadırgama *is.* yadırgamak үйлийн нэр.

yadırgamak *(-i)* дургүй байх, талгүй байх, дасаж чадахгүй байх, дадаж эршихгүй байх, гаршихгүй байх, идээшихгүй байх, бишүүрхэх, дөлөх, бишүүрхэг зан байдал гаргах, үргэх, цэрвэх. "*Oğlum sizi yadırgadı.*" Хүү маань танаас бишүүрхээд байна. "*Burasını hiç yadırgamadım.*" Би энд амархан дассан.

yadırganmak *(nsz) yadırgamak* үйлийн үйлдэгдэх хэв.

yadigâr *is.* дурсгалт бэлэг, мартагдашгүй бэлэг, дурсгалын бэлэг, дурсгалын зүйл, өв. **~ kalmak** дурсгал болгон үлдээх, дурсгал болон үлдэх. "*Bu, babamdan yadigar kalan araba.*" Энэ, аавын маань дурсгал болгон үлдээсэн машин./ Энэ аваас маань дурсгал болон үлдсэн машин. **~ olmak** дурсгал болон үлдэх. "*Bir de yadigâr olsun diye bunları bıraktı.*" Дээрээс нь дурсгал болон үлдэг гээд эдгээрийг орхисон.

yadsıma *is.* үгүйсгэх, үгүйсгэл, үл зөвшөөрөх.

yadsımak *(-i)* үгүйсгэх, няцаах, үл зөвшөөрөх.

yafta *is.* шошго, шошого, хаяг.

yaftalamak шошго хадах, шошго наах, шошого зүүх, хаяг зүүх.

yağ *is.* тос, өөх. "*Çok yağlı yemek olmuş.*" Их тостой хоол болсон байна. "*Zeytin yağını severdi.*" Чидун жимсний тосонд дуртай байсан. "*Hayvansal yağlar.*" Малын гаралтай тоснууд. "*Bitkisel yağlar.*" Ургамлын гаралтай тоснууд. **~ bağlamak** 1) тос царцах. 2) таргалах, өөхлөх, бүдүүрэх, махлах. **~ çekmek** *argo.* хоосон магтах, бялдуучлах, бялангачлах, зусардах, долигонох, зусарч байдал гаргах. "*Yağ bal olsun.*" Сайхан хооллоорой. Танд таалагдсан гэж найдаж байна (хоолны тухайд).

yağ bezi *is. anat.* тосны булчирхай.

yağcı *is.* 1. тос үйлдвэрлэгч, тосны худалдаачин. 2. машин текник тослогч, тослогч. 3. *argo.* бялдууч, зусарч, зулгуйч, долигонуур хүн.

yağcılık, -ğı *is.* 1. тосны үйлдвэрлэл, тосны худалдаа. 2. тослогчийн ажил, тосолгоо. 3. *argo.* зусар үг, бялдууч үг. **~ etmek** хоосон магтах, бялдуучлах, бялангачлах, зусардах, долигонох, зусарч байдал гаргах.

yağdanlık, -ğı *is.* 1. тосны сав, тослуур. 2. *argo.* зусарчлал, бялдуучлал.

yağdırmak *(-i, -e)* 1. (цас, бороо, хур тундас) оруулах, ороход хүргэх, асгаруулах, цутгуулах. 2. булах, буулгах, шидлэх, чулуудах, урсгах. "*Taş yağdırmaya başladı.*" Чулуу чулуудаж гарлаа. "*Düşmanlar bize kurşun yağdırıyorlardı.*" Дайснууд биднийг сумаар булж байлаа. "*Çok kızdı, küfürleri yağdırdı.*" Ихэд уурлан хараал урсгалаа. 3. буулгах, тушаах, (тушаал)өгөх, хэлэх, булах. "*Komutan emirleri arka arkaya yağdırıyordu.*" Командлагч хойно хойноос нь тушаал буулгаж байлаа. 4. *mec.* булах, дүүргэх. "*Bu fabrika piyasaya kumaş yağdırdı.*" Энэ үйлдвэр эр зах зээлийг даавуугаар булсан.

yağhane *is.* (ургамлын болон малын)тос бүлэгч, тос бүлэх газар, тос бүлэх үйлдвэр, тосны үйлдвэр.

yağı *is. hlk.* дайсан, өстөн, эсэргүү этгээд.

yağılaşma *is.* дайсагнах, өшөө хонзон, тулалдах, тулах.

yağılaşmak *(nsz, -le)* дайсагнах, тулалдах, тулах, байлдах, дайтах.

yağış *is.* 1. хур тунадас, агаарын тунадас, цас, бороо. **~ göstergesi** хур тунадасны үзүүлэлт. 2. *hlk.* хур, хур бороо.

yağışlı *s.* 1. хуртай, бороотой, цастай, хур тунадастай. 2. хур ихтэй, хур тунадас их ордог.

yağışölçer *is.* хурын илтгүүр.

yağışsız *s.* хур тунадасгүй, хур бороогүй, гантай, гандуу.

yağız *s.* 1. бор, бараан царайтай, хүрэн хар. 2. хээр, хар хээр, хар зүсмийн. 3. *s. hlk.* эрэлхэг зоригт, баатар, эрэлхэг, баатарлаг, зоригтой, зүрхтэй.

yağlama *is.* тосолгоо, тослох.

yağlamak *(-i)* 1. тос түрхэх, тостой болгох, тослох, тосдох. 2. *mec.* ve *tkz.* магтах, бялдуучлах, зусардах. 3. *tek.* тослох, тосолгоо хийх. **yağlayıp ballamak** хэт магтах, тэнгэрт тултал магтах, ихэд магтах.

yağlanmak *(nsz)* 1. тос түрхэх, тостой болгох, тосдох, тослох. 2. тослогтох, тос даах, тос болох; таргалах, бүдүүрэх. "*Senin cildin çok yağlanmış.*" Арьс чинь маш их тослогтсон байна. 3. (тосноос болж) бохир болох, хир болох, хиртэх, бохиртох, тослогтон хиртэх, даг болох, даггтах. "*Yakası pek yağlanan gömleğini değiştirdi.*" Зах нь баахан хиртсэн цамцаа солилоо.

yağlı *s.* 1. тостой, тос болсон, тосон, тослог. "*Yağlı boya.*" Тосон будаг. 2. их тостой, тослог ихтэй. 3. тосонд шарж болгосон, тосонд хайрч болгосон. 4. өөхтэй, тарган. "*Yağlı tavuk.*" Тарган тахиа. 5. *mec.* ve *tkz.* ашигтай, дөхөмтэй, хялбар, мөнгө сайтай, орлоготой. "*Yağlı bir iş.*" Ашигтай ажил. 6. (тосноос болж) хиртсэн, бохирдсон, хир болсон, бохир болсон. 7. баян, хөрөнгөтэй, чинээлэг, мөнгөтэй.

yağlıboya *is.* 1. тосон будаг. 2. *s.* тосон будгаар зурсан(зураг). 3. *ünl.* болгоомжлоорой, зам тавиарай.

yağlık, -ğı *is. hlk.* хамрын том алчуур, нусны том алчуур.

yağma (I) *is.* yağmak үйлийн нэр.

yağma (II) *is.* 1. дээрэм, тонуул, хоослох, цөлмөлт, хулгай дээрэм. 2. *s.* дээрэмдсэн, дээрэмдэж олсон, дээрмийн, тоносон, тонож олсон, тонуулын. **~ etmek** дээрэмдэх, дээрэм хийх, тонох, цөлмөх, хулгайлж дээрэмдэх.

yağmacı *s.* дээрэмчин, дээрэмч, тонуулч.

yağmacılık, -ğı *is.* тонуул, дээрэм.

yağmak, -ar *(nsz)* 1. (цас, бороо, хур тунадас)орох, унах. 2. буух, асгарах, мөндөр мэт буух, цутгах, унах, хаялах, цуврах, бөөн бөөнөөр унах.

yağmalamak *(-i)* дээрэмдэх, тонох, дээрэм хийх, цөлмөх, хулгайлж дээрэмдэх.

yağmalanmak *(nsz)* дээрэмдүүлэх, тонуулах, цөлмүүлэх.

yağmur *is.* 1. бороо, хур. 2. *mec.* элбэг(байх), арвин(байх), элбэг дэлбэг байдал, үй олон, учиргүй их. "*Övgü yağmuru.*" Учиргүй их магтаал. "*Para yağmuru.*" Мөнгө элбэг байх. **~ yağmak** бороо орох. **~ boşanmak** аадар бороо орох, аадар бороо асгах, хувингаар цутгаж буй мэт орох. **~ yemek** бороонд нэвт норох, шалба норох, бороонд шалбайх.

yağmurca *is. zool.* марал (гөрөөсний) нэг төрөл.

yağmurlamak *(nsz)* 1. борооших, бороо орох шинжтэй болох, хурших, хур бороо элбэгших. 2. (бороо орж буй мэт) услах, цацах, шүрших.

yağmurlu *s.* бороотой, хуртай, бороорхог, хурархаг.

yağmurluk, -ğu *is.* 1. бороony цув. 2. сарав ч, асар, бороony хаалт.

yağmurölçer *is.* хурын илтгүүр.

yağmursuz *s.* бороогүй, хургүй, хуурай, гантай, гандуу. "*Geçen yaz yağmursuz bir yazdı.*" Өнгөрсөн зун гантай зун байсан.

yağsız *s.* 1. тосгүй, тос болоогүй. 2. өөхгүй, тосгүй, тос хийгээгүй. 3. *mec.* туранхай.

yahni *is.* шарсан сонгино, ногоотой махан хоол.

yahşi *s. hlk.* гоё, сайхан, сайн, үзэмжтэй, хөөрхөн.

yahu *ünl. tkz.* 1. хөөе, наашаа нэг хардаа. "*Yahu, sen nerdesin?*" Хөөе чи чинь хаана байнаа? 2. ай даа, ай, бурхан минь, уухай, за (мөн), уухай даа (анхаарал татахын тулд хэлж буй өгүүлбэртэй цуг хэрэглэнэ). "*Burası dünya değil, cennet yahu.*" Бурхан минь энэ чинь дэлхий биш, диваажин байна. 3. л –даа(–дээ, –доо, –дөө) (гуйх хүсэх өгүүлбэрт хэрэглэнэ). "*Yapmayın yahu.*" Битгий тэг л дээ.

Yahudi *z. is.* ve *s.* Еврей, өврэй хүн, еврэй шашинтай хүн.

Yahudice *z. is.* Еврей хэл.

yahut *bağ.* 1. эсвэл, нэг бол, үгүй бол. "*Bu mektubu postaya at, yahut dursun ben kendim atayım.*" Энэ захиаг шууданд аваачаад хийчих, нэг бол байлгаж бай даа би өөрөө хийе дээ. 2. өөрөөр хэлбэл.

yak *is. zool.* сарлаг.

yaka *is.* 1. зах, заам, зах заам, энгэр, энгэр заам. "*Yakası açık gömlek.*" Задгай захтай цамц. "*Yakası dik ceket.*" Босоо захтай хүрэм. 2. зах, эрэг, хөвөө. "*Ben karşı yakaya gidiyorum.*" Би эсрэг/нөгөө талын эрэг явлаа. 3. хэлтгий газар, налуу гадаргуу. 4. нутаг, газар, тал. "*Anadolu yakası daha sakin.*" Анатолийн тал илүү нам тайван. **~ paça etmek** хүчээр авч явах, хүчээр аваачих, хүчээр гаргах, хөөж гаргах, хөөх, чирч гаргах. **~ silkmek** залхах, залхаж гүйцэх, үхтлээ залхах, хоолойгоор татах, хашрах. **~dan atmak** салж амрах, салах, ангижрах, аврагдах. **~dan geçirmek** *esk.* өргөж авах, хүүхэд өргөж авах, үрчлэх, үрчилж авах. **~sı açılmadık** өр бусын, жирийн бус, дуулдаж сонсогдоогүй, ичгүүртэй, ёс бус (хараал, завхай үг). **~sına asılmak (veya yapışmak)** заамдах, тооцоо хийх, тооцоо бодох, хоргоох, гуйж гувших, гуйх, шалах, гуйж шалах, шаардаж шалгаах, зовлон удах, тайв ан байлгахгүй байх. **~sını bırakmamak** хоргоох, шалах, залхаах, тайван байлгахгүй байх, тайв ан орхихгүй байх, гуйж гувших, гуйж шалах, шаардаж шалах. "*Kendimi unutturup kaybettirmeye çalıştığım burada da o, yakamı bırakmadı.*" Алга болж, өөрийгөө мартуулъя гэсэн боловч, тэр энд ч бас намайг тайван байлгасангүй. **~sını kaptırmak** (ямар нэгэн юманд, хэн нэгний нөлөөнд) орох, автагдах, татагдан орох. **~yı ele vermek** баригдах, олзлогдох, баривчлагдах. **~yı kurtarmak** (ажлаас) мултрах, зугтах, оргох, зугтаж гарах. **iki ~sı bir araya gelmemek** шар нар бор хоногийг өнгөрүүлэх, мөчиг тачиг амьдрах, (мөнгө) хүрэхгүй байх, (мөнгө) чуу чаа хүргэх.

yakacak, -ğı *is.* түлээ түлш, шатахуун.

yakalama *is.* 1. yakalamak үйлийн нэр. 2. *huk.* баривчлах, баривчилгаа.

yakalamak *(-i)* 1. барих, барьж авах, шүүрч авах. "*Onun attığı mendili yakaladım.*" Би, түүний шидсэн алчуурыг барьж авлаа. 2. барих, барив члах. 3. саатуулах, зогсоох. "*Bu defa Tevfik'i dükkanın kapısında yakaladılar, aynı şeyi ona söylediler.*" Энэ удаад тэд Тэвфикийг дэлгүүрийн үүдэнд зогсоож, түүнд адилхан зүйлийг хэллээ. 4. барих. "*Kocasını bir kadınla yatarken yakalamış.*" Нөхрийгөө нэг хүүхэнтэй хэвтэж байхад нь барьжээ. 5. тусах, хүрэх, цохиулах. "*Yağmur bizi yolda yakaladı.*" Бид замдаа бороонд цохилав. 6. *mec.* мэдэж авах, ойлгох, ойлгож авах. "*Kız onun zayıf damarını yakaladı.*" Охин түүний сул талыг мэдэж авлаа.

yakalanmak *(nsz)* 1. баригдах, баривчлагдах. 2. баригдах, мэдэгдэх. 3. (өвчинд, эвгүй байдалд, тааралдахыг хүсээгүй хүндээ) баригдах, хүрэх, тусах, орох, цохиулах. "*Nezleye yakalandı.*" Хамрын ханиад хүрэх. "*Evden çıkarken o adama yakalandı.*" Гэрээсээ гарахдаа нөгөө хүнтэй тааралдав. "*Yağmura yakalanmak.*" Бороонд цохиулах.

yakalatmak *(-i, -e)* 1. yakalamak үйлийн үйлдүүлэх хэв. 2. баривчлуулах, баригдуулах, барьж өгөх.

yakalık, -ğı *s.* 1. энгэр, заханд зориулагдсан, зах хийхэд тохирсон. 2. *is.* товчлогддог зах, залгагддаг зах.

yakamoz *is.* далайд сүүмэлзэх гялбаа.

yakarı *is. bk.* yakarış.

yakarış *is.* 1. гуйлт, хүсэлт. 2. (бурхнаас хүсэх) гуйлт, хүсэлт, залбирал.

yakarma *is.* мөргөн гуйх, сөгдөн гуйх.

yakarmak *(-e)* гуйх, мөргөн гуйх, сөгдөн гуйх, хичээнгүйлэн гуйх, хүсэх, гуйланчлах, гуйж гувших, аргадан гуйх. "*Yalvarmak, yakarmak nafile, gözünün yaşına bakmadan gider.*" Яаж ч

сөгдөж гуйсан нэмэргүй, өрөвдөж хайрлалгүй орхин явна.

yakasız *s.* захгүй, зах заамгүй.

yakı *is.* гоюу, наалдуур, түлэх юм, төөнө, төөнөх эм. **~ yapıştırmak** төөнө тавих, төөнөх, төөнөх эм тавих, гоюу наах. "*Hardal yakısı.*" Гичийн гоюу, гоюу, горчичник.

yakıcı *s.* 1. шарам, шатаам, шатаах, төөнөм халуун, галт, цоргим халуун, аагим халуун. 2. *is.* гоюуны, төөнөх эмний үйлдвэрлэгч, худалдаачин. 3. *kim.* шатаах, шатаагч.

yakılmak *(nsz)* yakmak (I) (II) үйлийн үйлдэгдэх хэв.

yakın *s.* 1. ойр, ойрхон, дөт, холгүй, энүүхэнд, ойролцоо, хавьцаа, хавьд. "*Yakın yol.*" Дөт зам. "*Ahmet bize yakın bir ev satın aldı.*" Ахмет манай ойролцоо нэг байр худалдаж авсан. "*Yakın anlamlı sözler.*" Ойролцоо утгатай үгс. 2. ойр, төдий удахгүй, даруйхан шиг. "*Yakın gelecekte.*" Ойрын ирээдүйд. "*Yakın günlerde olacak.*" Ойрын өдрүүдэд болно. 3. төстэй, адил, адилхан, бараг, барагцаалсан, ойролцоо, зөрүү багатай, ялгаа багатай, адилавтар. "*Kırmızıya yakın bir pembe.*" Улаантай төстэй ягаан өнгө. "*Buna yakın bir söz söyledi.*" Үүнтэй ойролцоо үг хэлсэн. 4. орчим, шахуу, дөхсөн. "*Yaşı seksene yakın.*" Ная орчим настай. 5. *is.* ойр, дотно, ойр дотно, дотнын, ойрын, элгэн (анд нөхөр, хамаатан, төрөл). "*Yakın akraba.*" Ойрын хамаатан, ойрын төрөл, ойрын төрөл садан.

yakında *is.* 1. ойр, ойролцоо, дэргэд, холгүй. "*Yakında mı oturuyorsunuz?*" Та холгүй амьдардаг юм уу? 2. *zf.* удалгүй, удахгүй, мөд, даруй, ойрын үед, даруйхан, ойрын ирээдүйд. "*Yakında burdan taşınacaklar.*" Тэд удахгүй эндээс нүүнэ. 3. *zf.* сая, саяхан, саявтар, төдий л удаагүй. "*Yakında mı geldiniz?*" Та саяхан ирэв үү?

yakından *zf.* 1. ойроос, ойрхоноос, ойрын зайнаас, дөхөж байгаад, ойр хавиас. "*Yakından bakılırsa, iyi görülür.*" Ойрхноос харв ал сайн харагдана. 2. *zf. mec.* сайн, сайтар, их анхааралтай, нарийн няхуур, нарийн сайн, нарийн. "*Olayları yakından gözetliyordu.*" Үйл явдлыг их анхааралтай ажиглаж байсан.

yakınlarda *is.* 1. ойр хавьд, ойрхон, энүүхэнд, ойр орчимд, хавьд. "*Yakınlarda lokanta var mı?*" Ойр хавьд ресторан байдаг уу? 2. *zf.* сүүлийн үед, ойрдоо, саядаа, ойрын үед, ойрд. "*Bu yakınlarda onu hiç görmedim.*" Би ойрын/сүүлийн үед түүнийг ер хараагүй ээ.

yakınlaşmak *(nsz, -e)* 1. ойртох, дөхөх, ойр болох. "*Gökyüzü yakınlaşmış gibime gelirdi.*" Тэнгэр ойр болсон мэт надад санагддагсан. 2. нөхөрлөх, найзлах, дотносох, дотно болох, ойр дотно болох. "*Bu arada biz de bayağa yakınlaştık.*" Энэ хооронд бид ч нэлээд ойр дотно боллоо.

yakınlaştırmak *(-i, -e)* 1. ойртуулах, дөхүүлэх, ойр болгох, ойртуулж өгөх. 2. дотно болгох, дотносгох, дотносох, ойр дотно болгох, бататгах, ойртгох. "*Kadının hastalığı esnasındaki hizmetlerim bizi biribirimize yakınlaştırmıştı.*" Би эмэгтэйг өвчтэй байх үед нь асарснаар бид улам дотносон билээ.

yakınlık, -ğı *is.* 1. дотно байх, ойр байх, ойр дотно байх, дотно байдал. 2. ойр төрлийн холбоо, ойр дотно холбоо, ураг, ураг төрөл, садан төрлийн холбоо, хайр энэрэл, халуун дотно байдал, элэгсэг байдал, харилцан ойлголцол. **~ duymak** сэтгэл татагдах, дотно хандах, дотнод үзэх, дотно санагдах, дотносог байх. **~ göstermek** элэгтэй хандах, халуун дотно хандах, ойр дотно хандах, элэгсэг байх, элгэмсүү хандах.

yakınma *is.* **1.** yakınmak **(I, II)** үйлийн нэр. 2. гомдол, зарга.

yakınmak (I) *(nsz)* (үсний ханна, будаг, гоюу г.м) түрхэх, наах. "*Saçına kına yakınmak.*" Үсэндээ ханна түрхэх.

yakınmak (II) *(nsz)* гомдох, гаслах, гашуудах, зовлон тоочих, гомдол тайлах, гомдол гаргах, уйтгар тайлах, гашуудан хуваалцах, гомдоллон ярих. "*Kendi derdimden yakınmak istiyorum.*" Өөрийнхөө зовлонг хуваалцмаар байна.

yakınsak *s. fiz.* ve *mat.* нийлэх нэг цэгт уулзах, цуглах, фокуслагдах (конвергент).

yakışık, -ğı *is.* 1. хэрэглэж болох эсэх, тохиромж, зохимж, таарамж, тохирол, нийцэх, таарах, зохицох. 2. царайлаг эр, сайхан эр, сэтгэл татах эр, аятайхан эр. **~ almak** таарах, тохирох, зохих, зохицох, нийцэх.

yakışıklı *s.* царайлаг, сайхан, сэтгэл татам, аятайхан(эрэгтэй).

yakışıksız *s.* нийцэхгүй, эвгүй, нийлэмжгүй, зохимжгүй, зохисгүй, тохирохгүй, зохихгүй, муухай. "*Özür dilerim, kızım yakışıksız davranışta bulunmuş.*" Уучлаарай, охин маань зохисгүй аашилсан байна.

yakışmak *(-e)* 1. зохих, тохирох, таарах. "*Bu şapka size çok güzel yakışmış.*" Энэ малгай танд их сайхан зохисон байна. "*Böyle bir resim bu odaya yakışır.*" Иймэрхүү янзын зураг л энэ өрөөнд тохирно. 2. зохимжтой (байх), тохиромжтой (байх), аятай (байх), зохистой(байх), зохимоор (–ууштай, –үүштэй). "*Öyle şey küçüklerin ağızına yakışmaz.*" Тийм юмыг багачууд хэлэх зохисгүй.

yakıştırmak *(-i, -e)* 1. тааруулах, тохируулах, зохицуулах, тэнцүүлэх, тааруулж хийх, нийцүүлэх. "*Ne giyse kendisine yakıştırırdı.*" Тэр, ямар ч хувцасыг өөртөө тохируулж өмсдөг байсан. 2. зохистой гэж үзэх, зохистой гэж бодох, таарсан гэж үзэх, тохирсон гэж үзэх, –сэн гэж үзэх, аятайхан санагдах. "*Ancak kızı bir türlü o oğlana yakıştıramadı.*" Гэвч охиныг нэг л тэр хүүд тохирох хүн гэж бодож чадахгүй байв.

yakıt *is.* түлээ, түлш, шатхуун.

yaklaşık *s.* бараг, барагцаалсан, барагласан, багцаалсан, ойролцоо. "*Yaklaşık bir hesap.*" Барагцаалсан тооцоо, барагцаалсан дүн. **~olarak** ойролцоогоор, барагцаагаар, баримжаагаар, барагцаалбал, багцаалвал, барагцаалж, бараглаж, багцаалж, бараг, орчим.

yaklaşılmak *(-e)* yaklaşmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

yaklaşım *is.* 1. ойртох, дөхөх, айсуй. 2. хандлага, асуудлыг авч үзэх байдал, асуудалд хандах янз.

yaklaşma *is.* ойртох, дөхөх.

yaklaşmak *(-e)* 1. ойртох, дөхөх. "*Saat sekiz buçuğa yaklaşıyordu.*" Цаг найм хагас дөхөж байлаа. 2. төстэй (байх), ойролцоо (байх), адилавтар байх, төсөөтэй (байх), ижилдүү (байх), дөхүү (байх). 3. (асуудалыг, сэдвийг) авч үзэх, авч хэлэлцэх. 4. ойртох, дөхөх, ойр болох, ойртож очих, дөхөж очих. "*Adaya çok yaklaşmış.*" Аралруу нэлээд дөхжээ.

yaklaştırmak *(-i)* ойртуулах, дөхүүлэх, татах, өөр лүүгээ татах.

yakmak, -ar (I) *(-i)* 1. (гал)асаах, ноцоох, галдах, түймэрдэх. 2. шатаах, шатааж хаях. 3. (гэрэл, лаа) асаах. "*Masayı hazırladı, mumu da yaktı.*" Ширээгээ засч лаагаа асаалаа. 4. түлэх, шатаах, хайрах, хуйхлах. "*Kardeşim elbisemi ütülerken yakmış.*" Дүү маань миний даашинзыг индүүдэж байгаад түлчихсэн байна. 5. дурлах, сэтгэлтэй болох, дурлалдаа шатах, тэсч ядах, дурлуулан шатаах, хайранд шатаах. 6. хорсох, хорсгох, түлэх. "*G zümün içine tuz girdi çok yakıyor.*" Миний нүдэнд давс орчихлоо их хорсож байна. 7. хатаах, сүйтгэх, баллах, хохирол учруулах. "*Fırtına ekinleri yakmıştı.*" Ургац салхинд сүйдсэн байна. "*Bu gidişle güneş çimleri yakacak.*" Энэ байдлаараа нар зүлэг ногоог хатаах нь байна. 8. (нар)шарах, түлэх, төөнөх. 9. зовоох, тарчлаах.

yakmak, -ar (II) *(-i)* 1. (ханна, төөнө г.м) түрхэх, наах, тавих, будах. "*Yakı yakmak.*" Төөнө тавих. "*Kına yakmak.*" Ханна түрхэх, ханнаагаар будах. 2. зохиох, найруулах, бичих (дуу).

yaktırmak *(-i, -e) yakmak* үйлийн үйлдүүлэх хэв.

Yakut *z. is.* Якут, якут хүн.

yakut *is. jeol.* 1. бадмаараг, нал эрдэнэ. 2. *s.* нал эрдэнийн, бадмаараган. "*Yakut yüzük.*" Нал эрдэнийн шигтгээтэй бөгж. Бадмаарган шигтгээтэй бөгж.

yalak, -ğı *is.* 1. модоор буюу чулуугаар хийсэн (мал услах) онгоц, тэвш. 2. шуудуу.

yalaka *is. hlk.* 1. долигонуур, бялдууч, зусарч, улыг нь долоогч (хүн). 2. нойтон хамуу шиг хүн.

yalama *is.* 1. *yalamak* үйлийн нэр. 2. *s.* үрэгдсэн, элэгдсэн, хуучирсан, элэгдчихсэн. **~olmak** элэгдэх, хуучрах.

yalamak *(-i)* 1. долоох. 2. шүргэх, илбэх, илбээд өнгөрөх.

yalan *is.* ve *s.* 1. худал, худал үг, хуурмаг юм, худал хуурмаг, мэх, заль. 2. *s.* худал, хуурмаг, хуурамч, буруу, үнэнгүй, иш үндэсгүй, ор үндэсгүй, зохиомол. "*Yalan haber.*" Худал мэдээ./Ор үндэсгүй мэдээ. **~ atmak** (veya **söylemek**) худлаа ярих, зохиож ярих, худал хэлэх, хуурах. **~ çıkmak** худал байх, буруу байх. **~ dolan** 1) худал хуурмаг үг. 2) хуурамч зан, явцгүй зан.

yalancı *s.* ve *is.* 1. худалч, худал хэлдэг хүн, хуурамч хүн, мэхч. 2. хуурамч, дуураймал, жинхэнэ биш. "*Yalancı elmas.*" Хуурамч алмас. **(birini) ~ çıkarmak** (хэн нэгнийг) худалч болгох, худлаа хэлсэн болгох, худал хэлсэн гэх, худалч гэж хэлэх.

yalancıktan *zf.* тоглоом хийгээд, наадам болгоод, тоглоод, хуурмаг, хуурамч, юм шиг байх, янгуулж, жинхэнэ ёсоор биш.

yalancılık, -ğı *is.* 1. худалч, худалч зан. 2. худал хуурмаг, худал үг. "*Yalancılıkla iş görülmez.*" Худал хуурмагаар ажил бүтэхгүй.

yalandan *zf.* 1. тоглоом хийгээд, наадам болгоод, тоглож, юм шиг байх, янгуулж, худлаагаасаа, хуурмагаар, хуурамчаар. "*İşine gitmemek için yalandan hasta olduğunu söyledi.*" Ажилдаа явахгүйн тулд өвчтэй гэж худлаа хэллээ. 2. наагуур, өнгөцхөн, хуумгай, хүнд сайн үзэгдэх гэж, сайн гэгдэх гэж, нүд хуурахын тулд, хүний үзэлд таарууллж, өнгөндөө, гаднаа, наанаа, нүүрэн дээрээ, тэхээс тэх гэж, хүн харахад, хүний нүдэнд, яаруу, шамдуу, бачим. "*Ona sinir olduğum için yalandan çirkin olmuş dedim de, aslında güzel yapmış.*" Би түүнд уурлачихсан болоод, нүүрэн дээр нь муухай болсон байна гэсэн боловч уг нь сайхан хийсэн байна лээ. "*Yalandan bir temizlik yaptı.*" Хүний нүд хуурсан цэвэрлэгээ хийв.

yalanlama *is.* yalanlamak үйлийн нэр, сөхөөл, няцаалт, сөхөөх, няцаах.

yalanlamak *(-i)* (мэдээ, хэлсэн үг г.мэтийг) сөхөөх, няцаах, худал гэх, үгүйсгэх, худал болохыг нь зарлах. "*Bu haberi yalanladılar.*" Энэ мэдээг тэд няцаасан.

yalansız *s.* үнэн, зөв, худал ташаагүй.

yalatmak *(-i, -e)* долоолгох.

yalaz *is. hlk.* гал, дөл. **~lamak** гал дүрэлзэх.

yalçın *s.* 1. эгц, огцом, цавчим, чанх уруу харсан. "*Yalçın kaya.*" Эгц хад. 2. тэгш, тэгшхэн, өө сэвгүй, цагаан, хоосон, цулгай, жигдхэн гөлгөр, нүцгэн, толигор, халтиргаатай.

yaldız *is.* 1. мөнгөөр бүрэх, шармал алт, мөнгөн түрхэц, алтан түрхэц. 2. *mec.* хуурамч үзэмж, гял цал юм, гяланцаг, нүд хуурсан юм, гаднаа гяланцаг байх, нүд хуурах.

yaldızcı *is.* 1. алт мөнгөний дархан. 2. *s. mec.* өнгөн байдлыг чухалчилдаг хүн.

yaldızlamak *(-i)* 1. алтдах, алтлах, алт шарах, мөнгөлөх. 2. *mec.* өнгөлөх. 3. *mec.* гял цал болгох, гял цал байдлаар муу муухайгаа далдлах.

yaldızlı *s.* 1. алтатсан, алталсан, алтаар шарсан, шармал алтан, мөнгөлсөн, алтан түрхэцтэй, мөнгөн түрхэцтэй. 2. *mec.* нүд хуурсан, гяланцаг болсон, гялгар цалгар, гял цал, хуурмаг, хуурамч, гаднаа гяланцаг.

yalı *is.* 1. далайн эрэг, далайн хаяа, далайн хөвөө, мөрний эрэг, нуурын эрэг, эрэг, хөвөө, эрэг хавийн газар, зах. 2. зуны байр, зуслан, далайн эрэгт байрладаг сүрлэг сайхан гэр, далайн эрэгт байрлах сэрүүн ордон.

yalım *is.* 1. гал, дөл. 2. (хутга, сэлэмний) ир.

yalın (I) *is. hlk.* гал, дөл.

yalın (II) *s.* 1. (үг, хэллэг, бичиг зохиол) энгийн, чимэггүй. 2. нүцгэн, өмссөн юмгүй, шалдан, хоосон. ~ **ayak** хөл нүцгэн, холхиндог. ~ **durum (veya hal)** *is. gr.* нэрлэхийн тийн ялгал.

yalanç *s.* 1. хольцгүй, хольцоогүй, дан, цэвэр. 2. энгийн, жирийн, өрийн, төвөггүй, бэрх биш, нарийн биш, эгэл, хялбар.

yalınlaşmak *(nsz)* нүцэглэх, шалдлах, хувцасаа тайлах.

yalınlık, -ğı *is.* 1. энгийн байдал, жирийн байдал, эгэл байх, цэвэр, хольцгүй байх. 2. энгийн хэллэг.

yalıtma *is.* тусгаарлах, тусгайлах, хөндийрүүлэх.

yalıtmak *(-i) fiz.* 1. бүрээслэх, бүрэх. 2. тусгаарлах, тусгай байлгах, салгах, хөндийрүүлэх.

yallah *ünl.* марш, зайл, тонил, яв, алив явж үз, арилж үз, явж үз.

yalnız *s.* 1. ганц, ганцаараа, ганцхан, нэгхэн, ганц. "*Tepedeki yalnız ev.*" Орой дээрх ганц гэр. "*O koca evde yalnızdım.*" Би тэр том гэрт ганцаараа байлаа. 2. *zf.* ганцаараа, ганцаар. "*Ömründe şehir içinde bile yalnız dolaşmaya alışmamış adam için bir genç kızın tek başına Avrupa seyahatine çıkışı akıl durdurucu bir şeydi.*" Амьдралдаа хот дотор хүртэл ганцаараа явж дасаагүй хүнд, залуу охины ганцаараа Европоор аялах гэж яваа нь ухаан санаанд нь багтамгүй зүйл байлаа. 3. *zf.* зөвхөн, өрдөө, дөнгөж, ганц. "*Kendisini yalnız Bombay'a kadar götürecek tren parası vardı.*" Түүнийг зөвхөн Бомбай л хүргэх галт тэрэгний мөнгө байлаа. 4. *bağ.* гагцхүү, харин, гэвч, гэтэл, боловч, үл барам, байтугай, гэхдээ. "*Giderim, yalnız arkadaşlarımı isterim.*" Би явна гэхдээ найз нартайгаа хамт. "*Güzel, yalnız biraz renksiz.*" Сайхан юм байна, гэхдээ бага зэрэг өнгөгүй юм аа./Сайхан боловч өнгө муутай юм. 5. *is. psikol.* ганцаардмал хүн, ганцаардмал. ~ **başına** ганцаараа, өөрөө, бусдын нөлөөгүйгээр, бие дааж, дангаараа.

yalnızca *zf.* 1. ганцаараа, гон бие гозон толгой, ганц, цор ганцаараа хохийчихоод, сүүдрээсээ өөр нөхөргүй, сүүлнээсээ өөр ташуургүй доён, ижлээсээ тасарсан юм шиг. 2. зөвхөн, өрдөө, гэхдээ, гагцхүү.

yalnızlık, -ğı *is.* ганцаардал, ганцаараа байх, ганцаардах.

yalpa *is. den.* 1. (завь) хэлбэлзэх, дайвалзах. 2. найгах, ганхах, гуйвах, дайвах. ~ **vurmak (veya atmak)** 1) (далайн давлагаанд, салхинд) хэлбэлзэх, дайвалзах. 2) гуйвах, найгаж явах, ганхаж явах, дайвах.

yalpalamak *(nsz)* 1. хэлбэлзэх, дайвалзах. 2. найгах, ганхах, гуйвах, дайвах, ганхаж явах. 3. *mec.* учраа олохгүй байх, шийдэж ядах.

yalpık *s.* хавтгай, гөен, гүехэн.

yaltak *bk.* yaltakçı.

yaltakçı *s.* зулгуйч, бялангач, зусарч, бялдууч.

yaltaklanmak *(nsz)* зусарчлах, зулгуйдах, зусардах, саймсрах, бялганчлах, бялдуучлах.

yaltaklık, -ğı *is.* зусар, бялдуучлал, зусардах, саймшрах, зусарчлал, бялдуучлал.

yalvarış *is.* гуйлт.

yalvarma *is.* гуйх, гуйлт.

yalvarmak *(-e)* гуйх, аргадаж гуйх, мөргөн гуйх, сөгдөн гуйх, гуйж шалах. "*Annesi, onu gitme diye çok yalvarmıştı.*" Ээж нь түүнийг битгий яваач гэж зөндөө гуйсан билээ.

yalvartmak *(-i, -e)* гуйлгуулах, гуйлгах.

yama *is.* нөхөөс. ~ **vurmak** нөхөөс тавих, нөхөх.

yamacı *is.* гутлын засварчин.

yamaç, -cı *is.* 1. хажуу, бэл, энгэр, ар, хэвгий газар, ташлуур. 2. *hlk.* дэргэд, хажууд. "*Gel, yamacıma otur.*" Наашаа ирээд миний хажууд суу.

yamak, -ğı *is.* тусалдаг хүн, туслах, туслагч, дагалдах мастер, дагалдан. "*Aşçı yamağı.*" Туслах тогооч.

yamalamak *(-i)* нөхөөс тавих, нөхөх.

yamalı *s.* 1. нөхөөстэй, нөхөөс тавьсан. 2. нүүрэндээ толботой, нүүрэндээ мэнгэтэй(хүн).

yamamak *(-i)* 1. нөхөөс тавих, нөхөх. 2. *mec.* атгуулах, хуурч өгөх, зальдах, хэрэггүй юм авахуулах, шахаж авхуулах.

yaman *s.* 1. (хүч, нөлөө, авьяас) гайхалтай, гарамгай, гавшгай, жигтэй, жигтэйхэн, хачин чадалтай, цочирдон гайхам, гайхаад барамгүй, ер бусын, нүдэнд үзэгдээгүй, чихэнд дуулдаагүй, онц давуу. "*Sen yaman bir hukukçu olacaksın Semra.*" Сөмра чи лав гарамгай хуульч болно оо. 2. аймаар, аймшигтай, муухай, аймшигтай сонин, хирдхийн цочирдуулмаар.

yamanmak *(nsz)* нөхөөс төвигдах, нөхөгдөх.

yamatmak *(-i, -e)* yamamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

yamuk *s.* 1. ташуу, налуу, хэлбэгэр, хэлтгий, хазгай, нахиу, далиу, муруй. 2. *is. mat.* трапец.

yamulmak *(nsz)* муруй байх, хазайх, хэлтийх,

далийх, мурийх, тахийх.

yamyam *is.* ve *s.* 1. махчин, хүний мах иддэг хүн. 2. *mec.* зэрлэг, хэрцгий.

yamyaş *s.* ve *zf.* новнойтон, нэвт норсон, нэвт шувт норсон, шалба норсон.

yan *s.* 1. хажуу, хажуу тал, хажуу этгээд. "*Yan komşum çok iyi biridir.*" Хажуугийн хөрш маань их сайн хүн. 2. тал, зүг, жигүүр, этгээд. "*Her yandan gelen insanlar.*" Тал талаас ирсэн хүмүүс./Зүг зүгээс ирсэн хүмүүс. 3. бие, биеийн хэсэг, тал. "*Her yanım ağrıyor.*" Миний бүх бие өвдөөд байна. "*Sağ yanına inme inmiş.*" Баруун биеий нь саа дайрчихсан гэнэ. 4. хажууд, дэргэд, хажуу, хамт, цуг. "*Acıkıp yanlarında getirdikleri ekmek peyniri çıkarıp yediler.*" Өлсөөд, авч явсан талх бяслагаа гарган идэцгээлээ. 5. *ask.* жигүүр, тал, хажуу тал. "*Sağ yan.*" Баруун жигүүр. 6. *mec.* этгээд, тал. 7. *mat.* тэгшитгэлийн хэсэг. 8. туслах, харьяа. "*1998'de yan kuruluşunu kurmuştu.*" 1998 онд охин компаниа байгуулсан. **~den yana** 1) төлөө, ...д, ...т. "*Çocuklardan yana üzülmeyin.*" Хүүхдүүдэд бүү зов. 2) ...ны хувьд, ...ны тухайд, ...дээр гэвэл, ...тухайд гэвэл. ...ийн зүгээс, ...ны талаас. "*Benden yana helâl olsun.*" Миний хувьд би бүх зүйлийг уучилж байна. **~den yana (olmak)** ...талын хүн байх, ...(талыг) баримтлагч байх, ...ны талд (байх), ...ийг дэмжих, ...ний төлөө (байх). "*Barıştan yana olmak.*" Энхтайв ны төлөө байх. "*Ben senden yana olurum.*" Би чиний талд байх болно. **~ bakmak** 1) хялайх, хялайн харах, нүд үзүүрлэх, үл ойшоосон янзаар харах, үл сайшаасан янзаар харах. 2) муу санаа өвөрлөх. **~ basmak** 1) хууртах, хуурагдах, бачлагдах, гэнэдэх, мэхлүүлэх. 2) шударга бус байх, хэлсэндээ хүрэхгүй байх, туйлбаргүй байх, хувирамтгай ааштай байх. **~ çizmek** *tkz.* ажлаас зугтах, булталх, зайлах, мултрах. **~ gözle (bakmak)** 1) *bk.* yan bakmak. 2) нүд ирмэх зуур, нүд цавчих зуур, юу юугүй, агшин зуур, хулгайн нүдээр харах, нүдний булангаараа харах. **~ı başında** дэргэд, хажууд, зэрэгцэн, зэрэгцээд, ойр, мөр зэрэгцэн. **~ına almak** 1) ажилд авах, хажуудаа ажлуулах. 2) тэжээх, харж хандах. **~ına bırakmamak** шийтгэх, цээрлэл үзүүлэх, зүгээр орхихгүй байх, зүгээр өнгөрөөхгүй байх, өшөөгөө авах. **~ı sıra** сацуу, зэрэгцээ, хамт, хажуугаар, зэрэгцээгээр, үүний зэрэгцээ, эдгээрийн хажуугаар, эдгээрийн зэрэгцээгээр.

yanak, -ğı *is.* хацар. **~ları çökmek** хацар нь хонхойх, хацар нь шуугдах.

yanaklı *s.* хацартай. "*Kırmızı yanaklı kız gelmişti.*" Улаан хацартай охин ирж билээ.

yanal *s.* хажуугийн, хажуу талын. **~ yükseklik** *mat.* апофем. **~ yüz** *mat.* хажуугийн гадаргуу(ж.нь призм, цац, бортгоны). **~ yüzey** *mat.* хажуугийн хавтаг.

yanarca *is.* бамбар.

yanardağ *is. jeol.* галт уул.

yanardöner *s.* солонготсон, алаглан туяарсан, гялганасан.

yanaşık *s.* 1. ойртож очсон, дөхөж очсон, зэргэлдээ, айл зэргэлдээ, хөрш, хамар, зах нийлсэн, залгаа. 2. **шигүү**, үргэлж, завсаргүй, хураангуй. **~ nizam** хураангуй жагсаал, шигүү жагсаал.

yanaşılmaz *s.* 1. ойртох аргагүй, хүршгүй, давшгүй, халдашгүй. "*Yanaşılmaz küle.*" Халдашгүй цайз. 2. ойртоход бэрх, хавьтах аргагүй, бэрх, хэцүү, чанга. "*Yanaşılmaz insan.*" Ойртоход бэрх хүн.

yanaşma *is.* 1. yanaşmak үйлийн нэр. 2. хөлсний тариачин, хөлсний ажилчин, өдрийн ажилчин, өдрөөр тооцох ажилчин, зарц.

yanaşmak *(-e)* 1. ойртох, дөхөх, очих, ойртож очих, дөхөж очих, наашлах, дэргэд очих, хүрч очих, тулж очих. 2. (хөлөг онгоц, завь) эрэгт тулах, ирж зогсох. 3. *mec.* үгэнд орох, зөвшөөрөх тийш хандах, зөвшөөх, завдах, санаатай байх, зорих. 4. *mec.* оролцох, ороолдох, сонирхох, сонирхолтой болох, сонирхох. "*O böyle işlere yanaşmaz.*" Тэр иймэрхүү ажилд оролцохгүй.

yanaştırma *is.* yanaştırmak үйлийн нэр.

yanay *is. mat.* хажуу тал (дүр, зүсэлт), огтлоос, босоо огтлоос, босоо огтлол.

yancümle *is. gr.* туслах өгүүлбэр, гишүүн өгүүлбэр.

yandaş *is.* ve *s.* ... (талыг) баримтлагч, баримтлагч, дагагч, тал баригч, ...талын хүн, дэмжигч.

yandaşlık, -ğı *is.* дагах, баримтлах, тал барих.

yangı *is.* үрэвсэл, үрэвсэх.

yangın *is.* 1. түймэр, гал, гал түймэр, галын аюул. 2. *hlk.* (өвчинд) халуун, халуунтай байх. 3. *s. hlk ve mec.* шунамхай, шуналтай, дуртай, хорхойтой, интэй, донтон, хорхойтон. "*Haydi ben kumar yangınıyım, fakat senin vaziyetin benimkinden daha vahim.*" За би ч яахав мөрийтэй тоглоомны донтон гэтэл чиний байдал минийхээс ч ноцтой юм байна. **~ bacayı sarmak** 1) нэгэнт хожимдох, нэгэнт оройтох. 2) байдал их муудах. **~ çıkarmak** гал түймэр тавих, түймэр тавих. **~dan mal kaçırır gibi** хар хурдаараа, түймэрт хөөгдсөн мэт, ухаан жолоогүй, эрчээрээ. **~ merdiveni** 1) гал унтраахад хэрэглэдэг шат. 2) аваарын шат.

yangıncı *is.* гал сөнөөгч, гал унтраагч, түймэр сөнөөгч.

yanık, -ğı *s.* 1. түлэгдсэн, шатсан, шатчихсан, ноцож дууссан. 2. түлэгдсэн, борлосон, наранд борлосон, наранд түлэгдсэн. 3. *mec.* сэтгэл зүсэм, зүрх зүсэм, сэтгэл хөдлөм, сэтгэл уярам. 4. тэнхэл муутай, тамиргүй, үлбэгэр, сулхигар, сул дорой, бие муутай. "*Yanık bir çocuk.*" Тэнхэл муутай хүүхэд./Үлбэгэр хүүхэд. 5. *mec.* ядранги, зовонги, зүдрэнгэ, гунигтай, бие алдарсан, шаналсан, зовсон, зовлонтой, уйтгартай, уй гашуутай. 6. *is.* шазархай, хазархай, түлэгдсэн

газар, түлэгдсэн хэсэг, шатсан газар, түлэгдсэн сорви. "*Elimdeki yanık iyi oldu.*" Миний гарны түлэгдсэн хэсэг эдгэрсэн./Гарны маань түлэгдсэн хэсэг эдгэрсэн шүү. "*Halıdaki yanığı ördürmeli.*" Хивсний түлэгдсэн хэсгий нь нөхүүлэх хэрэгтэй. 7. *is.* түлэнхий, хярвас, хиншүү, хиншүү ханхалсан, шатанхай, шатанги. "*Bu oda yanık kokuyor.*" Энэ өрөөнөөс хиншүү (түлэнхий) үнэртэж байна. ~ **kokmak** хиншүү үнэртэх, түлэнхий үнэртэх.

yanılgı *is.* алдаа, эндэл, андуурал, эндүүрэл, ташаарал, буруу. **~ya düşmek** алдаа гаргах, эндүүрэх, андуурах, ташаарах.

yanılma *is.* эндүүрэл, эндүүрэх, төөрөгдөл, төөрөх, алдаа, эндэл, андуурал, эндүүрэл, ташаарал.

yanılmak *(nsz)* алдаа гаргах, (алдаа)алдах, эндэх, андуурах, эндүүрэх, ташаарах.

yanılmaz *s.* алдаагүй, эндэгдэлгүй, ташаагүй.

yanılsama *is.* хуурмаг үзэгдэл, хоосон юм, эндүүрэл.

yanıltı *is.* алдаа, мадаг, доголдол, гэнэ, гэнэдэл, эндүүрэл, андуурал.

yanıltıcı *s.* хуурмаг, хоосон, эндүүрэхэд хүргэх, төөрөгдөлд оруулах, андуу ташаа байдалд оруулах, эндүүрэм.

yanıltma *is.* yanıltmak үйлийн нэр.

yanıltmak *(-i)* эндүүрэхэд хүргэх, эндүүрүүлэх, мэхлэх, хуурах, овлох, залилах, самууруулах, самгардуулах, алдуулах, төөрөгдүүлэх.

yanında 1. хажууд, ...тэй харьцуулвал. "*Çektiğim acının yanında ölüm bile hafif kalır.*" Миний зовлонгийн хажууд үхэл хүртэл амархан санагдана. 2. хажууд, дэргэд, хамт, ойр. "*Ben onun yanında oturdum.*" Би түүний хажууд суулаа. 3. (дэмжлэг) хажууд байх, ...ний талд байх, ...ийг дэмжих. "*Sen merak etme, biz hep senin yanında olacağız.*" Чи бүү санаа зов, бид үргэлж чиний хажууд байх болно.

yanıt *is.* хариу, хариулт. ~ **vermek** хариу өгөх, хариулах, хариу хэлэх, хариулт өгөх.

yanıtlamak *(-i)* хариулах, хариу өгөх, хариу хэлэх, хариулт өгөх.

yanıtlanmak *(nsz)* хариулагдах, хариу өгөгдөх, хариулт өгөгдөх, хариулт авах.

yanıtlı *s.* хариутай, хариулттай.

yanıtsız *s.* хариугүй, хариултгүй.

yani *bağ.* 1. өөрөөр хэлбэл, юу гэсэн үг вэ гэвэл, юу юм бэ гэвэл, юу гэх гээд байна вэ гэвэл, ухаандаа, тодруулбал, тухайлбал, гэвэл, тэгэхлээр, тэгвэл. 2. *hlk.* товчхон хэлэхэд, товчхондоо, товч хэлбэл, үнэнийг хэлэхэд, ачир дээрээ, үнэндээ гэхэд, хэрэг дээрээ. "*Berbat bir hava, yani.*" Цаг агаар муухай байнаа үнэхээр. "*Tesadüf ama bu kadar olur yani.*" Санамсаргүй гэхэд үнэхээр ийм болох гэж.

yankesici *is.* халаасны хулгайч, өвөр суйлах хулгайч.

yankı *is.* 1. цуурай, дуурайн. 2. *mec.* дуулиан, цуурхал, хов жив. ~ **uyandırmak (veya yapmak)** 1) цуурайтах, цуурай сонсдох, цуурай сонсогдох. 2) дуулиан тарих, хов жив тарих.

yankılamak *(nsz)* цуурайтах, цуурай сонсдох, цуурай сонсогдох, цуурай дуулдах.

yankılanmak *(nsz)* цуурайтах, цуурай сонсдох, цуурай сонсогдох.

yanlamak *(-i)* 1. хажуулдах, хажуулах, хажуугаар хэвтэх, хажуулдан хэвтэх, хажуу тийш эргэх. 2. *mec.* дураараа амьдрах, зоргоороо амьдрах.

yanlı *s.* дэмжигч, талын хүн, (талыг) баримтлагч.

yanlış *is.* 1. алдаа, буруу, эндэл, андуурал, эндүүрэл, ташаарал, буруу юм. "*Bu yanlışı hemen düzeltmeli.*" Энэ алдааг даруйхан залруулах хэрэгтэй. 2. *s.* алдаатай, эндүү, буруу, ташаа. "*Yanlış hesap çıkarmış.*" Буруу тооцоо гаргасан байна. 3. *zf.* алдаж, эндүүрч, ташааран, буруу, хазгай, ташаа, зөв биш. "*Yanlış söylediğimi bağışlar mısınız.*" Ташааран (буруу) хэлснийг минь өршөөнө үү. ~ **kapı çalmak** буруу хүнд хандах, буруу газарт хандах.

yanlışlık, -ğı *is.* буруу, алдаатай хэрэг, алдаа, эндүүрэл, андуурал, ташаарал, учрыг ойлголцохгүй явдал, ташаа ойлголт, ташаа ойлголцох явдал, буруу ойлголцол. "*Galiba bunda bir yanlışlık var.*" Минийхээр энэнд ямар нэг ташаарал байгаа болоltой.

yanlışlıkla *zf.* андуурч, эндүүрч, ташааран, эндүүрээд, андуураад.

yanmak, -ar *(nsz)* 1. шатах, шатчих, шатаж үгүй болох, шатаж устах. "*Yanan ormanlar yerine yeni orman yetiştirilir... -Anayasa.*" Шатаж устсан ойг нөхөж шинээр ойжуулалт хийнэ. Үндсэн хууль. 2. (гал) асах, ноцох, шатах. "*Ocaktaki kömür yandı.*" Зуухан дахь нүүрс ноцлоо. 3. (гэрэл, лаа) асах. 4. түлэгдэх, хайрагдах, дороос шатах, хэтэрхий хайрагдах, дэндүү шарагдах, их хуурагддах. "*Ekmek yanmış.*" Талх түлэгдчихжээ. 5. халуурах, төөнөрөх, халуу дүүгэх. "*Çocuk ateşler içinde yanıyordu.*" Хүү маш их халуурч байлаа. 6. гэмтэх, нэрвэгдэх, хохирох, эрсдэх, өртөх, цохиулах. "*Kumaş boyadan yanmış.*" Д аавуу будагнаасаа болоод гэмтсэн байна. 7. гялалзах, гялбалзах. 8. хорсох. "*Boğazım yanıyor.*" Миний хоолой хорсоод байна 9. *mec.* шаналах, гашуудах, харамсах, энэлэх, энэлж зовох, гуниглах. 10. *mec.* шататлаа дурлах. 11. *mec.* хүчингүй болох, үнэ цэнэгүй болох. 12. *mec.* үхэх, дуусах, балрах, сүйдэх, сүйрэх. "*Birimize kitaptan rastgele birşey soracak olsa yandığımız gündü.*" Хэн нэгнээс маань номноос тааралдсан асуултаа асуусан бол дуусах өдөр байлаа. 13. *mec.* (хүүхдийн тоглоомонд) тоглоомноос гарах, тоглоомноос хасагдах. 14. *mec.* зовлон тоочих, зовлонгоо ярих. **yanıp tutuşmak** 1) хүчтэй дурлах, дурлалдаа шатах. 2) их хүсэх, хүсэл

тэмүүлэлдээ шатах.

yansı *is.* 1. туссан дүрс, ойлтоор үүссэн дүрс, харагдах. 2. *biy.* рефлекс, тусгал.

yansıca *is. psikol.* бусдын хөдөлгөөнийг утга учиргүйгээр дууриах, элэглэх.

yansılamak *(-i)* 1. тусах, ойх. 2. *hlk.* дуурайх, сажаах, дуурайх, элэглэх, (хэн нэгнийг) дүрслэн үзүүлэх, дуурайж шоолох.

yansıma *is.* 1. ойлт, тусгалт. 2. авиа дуурайх, авиа дуурайсан үг.

yansımak *(nsz)* 1. (гэрэл, давалгаа) тусах, харагдах, тольдох, ойх. 2. *mec.* ойлгогдох, тодорхой болох, илэрхий болох.

yansımalı *s.* ойсон, ойлгосон (гэрэл).

yansıtıcı *is.* гэрэл тусгуур.

yansıtılmak *(nsz)* yansıtmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

yansıtma *is.* 1. тусгалт. 2. дуулгах, дамжуулах.

yansıtmak *(-i)* 1. тусгах, тусган харуулах, тольдон харуулах. 2. *mec.* дуулгах, хүргэх, дамжуулах.

yansız *s.* 1. төвийг сахисан, төвийг сахигч. 2. *kim. ve fiz.* саармаг.

yansızlık, -ğı *is.* төвийг сахих, төвийг сахисан байдал.

yanşak *s. hlk.* яншаа, чалчаа, бураа, задгай амтай, хагархай хэнгэрэг, чалчигч, хоосон ярьдаг.

yanşamak *(nsz) hlk.* янших, хоосон ярих, чалчих, донгосох, бурах, бавтнах.

yantutmaz *s.* төвийг сахисан, төвийг сахигч.

yantutmazlık, -ğı *is.* төвийг сахих, төвийг сахисан байдал.

yapağı *is.* уртын ноос.

yapak, -ğı *is. bk.* yapağı.

yapay *s.* 1. хиймэл, дуураймал. "*Yapay solunum.*" Хиймэл амьсгал. 2. хуурамч, хуурмаг, худал.

yapayalnız *s.* ve *zf.* гань, ганц, ганц бие, гав ганцаар, орь ганцаар, цор ганцаар, гон биө гозон толгой, ижлээсээ тасарсан юм шиг, сүүдрээсээ өөр нөхөргүй, сүүлнээсээ өөр ташуургүй. "*Adam yaptığı bu yanlışından dolayı yapayalnız kaldı.*" Тэр хүн хийсэн энэ буруугаасаа болж сүүдрээсээ өөр нөхөргүй сүүлнээсээ өөр ташуургүй үлдсэн дээ.

yapboz *is.* эвлүүлдэг тоглоом.

yapı *is.* 1. байшин, барилга. 2. барилга, барилга байгууламж, байгуулал, баригдаж буй зүйлс. 3. хийц. "*Moğol yapısı bir hançer.*" Монгол хийцийн чинжаал. 4. биө, бүтэц, биө бялдар, биеийн цогц. "*Yapısı sağlam, güzel erkekti.*" Бие бялдар сайтай сайхан эр байсан. 5. бүтэц, байгууламж. "*Cümle yapısı.*" Өгүүлбэрийн бүтэц. **alt ~** 1) дэд бүтэц. 2) суурь, ул, үндэс, базис.

yapıbilimi *is.* 1. *bot.* ve *zool.* хэлбэр бүтцийн зүй. 2. *gr.* үг зүй.

yapıcı *s.* 1. үүсгэн байгуулагч, бүтээн байгуулагч, бүтээгч. 2. баримтлууштай, үр бүтээлтэй, бүтээгч, бүтээлч, бүтээн байгуулах. "*İkisi de zeki adamdı, akıllı adamdı, yapıcı adamdı.*" Хоёулаа л ухаантай, ухаалаг, бүтээлч хүмүүс байсан. 3. *is.* барилгын мэргэжилтэн, барилгачин. 4. *s.* эерэг, нийлэмжтэй, эетэй, тохиромжтой. "*Yapıcı fikir.*" Зохистой санаа.

yapıcılık, -ğı *is.* 1. байгуулах, бүтээх, байгуулалт, бүтээлт. 2. барилгын урлал.

yapılabilirlik, -ği *is.* 1. биелэлт, гүйцэтгэл. 2. боломж, магадлал.

yapılı *s.* 1. биетэй, биө бялдартай. "*Güzel yapılı.*" Сайхан биетэй. "*Nazik yapılı.*" Танхилхан биетэй./Эмзэгхэн биетэй. "*Ufak tefek yapılı.*" Жижигхэн биөтэй. 2. биө бялдар сайтай, бадриу, бадриун, биерхэг, биөрхүү, том биетэй, өсөглөн.

yapılış *is.* 1. хийц, байгууламж, бүтэц, тогтоц, зохион байгуулалт. 2. бүтээц (барилга, машин зэргийн тогтолцоо, бүрэлдэхүүн). "*Bu binanın yapılışı depreme dayanacak bir niteliktedir.*" Энэ байшингийн бүтээц нь газар хөдлөлтийг тэсв эрлэх онцлогтой.

yapılmak *(nsz)* 1. yapmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *mec.* биөлэх, бүтэх, бий болох, гарах, хийх, хийгдэх, үйлдэгдэх, үйлдвэрлэх.

yapım *is.* 1. барих, байгуулах, бүтээх, барилт, байгуулалт, бүтээлт. 2. үйлдвэрлэл. 3. *sin.* ve *TV.* бүтээл, уран бүтээл, зохиол.

yapımcı *is.* 1. гүйцэтгэгч, бүтээгч, хийгч, үйлдвэрлэгч. 2. продюсэр.

yapımcılık, -ğı *is.* үйлдвэрлэх, бүтээх, кино зохиол бүтээх, кино хийх.

yapım eki *is. gr.* дагавар.

yapımevi *is.* 1. ... газар, дархны газар, засв арын газар, үйлдвэр, үйлдвэрийн газар. 2. *sin.* кино үйлдвэр.

yapınmak *(-i) hlk.* 1. өөртөө хийх, өөртөө хийлгэх, өөртөө захиалах. "*Elbise yapınmak.*" Даашинз хийлгэх. 2. хичээх, оролдох, завдах, чармайх, улайх, зүтгэх, хүчдэл гаргах, тэмүүлэх, зорих, эрмэлзэх, хүсэх, хүсэл болох. "*Kuş yavrusu uçmaya yapınıyor.*" Шувууны дэгдээхий нисэх гэж тэмүүлж байлаа.

yapıntı *is.* зохиомол зүйл, зохиомол юм, зохиогдохуун, санаасаа авсан зүйл.

yapıntılı *s.* зохиомол, санаасаа авсан, хуурмаг.

yapısal *s.* бүтцийн, байгууламжийн.

yapış *is.* хийц.

yapışık *s.* наалттай, наалдсан, наалдаастай.

yapışkan *s.* 1. наалданги, наалдангир, унжралдсан. "*Yapışkan çamur.*" Наалданги шавар. 2. *mec.* улиг болсон, салж өгдөггүй, наалдамтгай, залхуутай, хаширтай, улигт, хашраадаг, наалдуур, салдаггүй, нойтон хамуу шиг. "*Yapışkan adam.*" Хашраадаг хүн./ Салж өгдөггүй хүн./Нойтон хамуу шиг хүн. 3. цавуу.

yapışkanlık, -ğı *is.* 1. унжралдсан байдал, наалданги байх, наалдангир байх. 2. *fiz.* цавуурхаг байдал, наалдах чанар.

yapışma *is.* yapışmak үйлийн нэр.

yapışmak *(-e)* 1. наалдах, наагдах. "*Pul iyi yapışmıyor.*" Марк сайн наалдахгүй байна. 2. хүрэх, наалдах, шахагдах, тулж зогсох, тулах. "*Geri geri giderek duvara yapıştı.*" Ухарч ухарсаар хананд тулан зогслоо. 3. бариу таарах, наалдах. "*Ceket vücuduna yapışıyordu.*" Хүрэм биед нь бариу таарч байлаа. 4. шамдуу эхлэх, шамдуу орох, шамдгай эхлэх, шургуу эхлэх, шургуу орох, хийж эхлэх, эхлэх, орох. "*Büyük hevesle kitaba yapıştı.*" Их урам зоригтойгоор номоо шүүрч авлаа. 5. наалдах, асах, ороцолдох, барьж үл тавих, шүүрч авах, шүүрэн барих, барилцах, барьж авах, зуурах. "*Elbisesine yapıştı.*" Хувцаснаас нь зуурав. 6. *mec.* ээрэх, ороцолдох, хоргоох, салахгүй байх, залхаах, хашраах, улиг болох, улиглах, зууралдах, шалгаах.

yapıştırıcı *is.* наалдамхай зүйл, наагч(эд), наалдуулагч(эд), цавуу.

yapıştırılmak *(-i)* yapıştırmak үйлийн үйлдэгдэх хэв, наагдах.

yapıştırma *is.* 1. yapıştırmak үйлийн нэр. 2. *s.* нааж хийсэн, цавуудаж хийсэн, наасан, цавуудсан. 3. *esk.* сүйлсэн хүүхний нүүрэнд нааж гоёдог чимэглэл.

yapıştırmak *(-i, -e)* 1. наах, наалдуулах, цавуудах, хавчуулж наах. "*Mektubu gönderebilmen için üztüne pul yapıştırman gerek.*" Захиагаа явуулахын тулд чи, дээр нь марк наах хэрэгтэй. 2. ойртуулах, тулгах, наах. "*Kızım alnını cama yapıştırmış dışarıyı seyrediyordu.*" Охин минь цонхонд духаа наачихсан гадагшаа харж байлаа. 3. цохих, хүчтэй цохих. "*Tokadı yapıştırmak.*" Алганы амт үзүүлэх. 4. хариу болгох, хариуг нь тааруулах, таарсан хариуг нь өгөх, бодолгүй хариулах.

yapıt *is.* 1. бүтээл, бүтээсэн зүйл. 2. бүтээл, зохиол, уран бүтээл, урлагийн бүтээл, туурвил.

yapma *is.* 1. yapmak үйлийн нэр. 2. *s.* хиймэл, дуураймал. "*Yapma çiçek.*" Хиймэл цэцэг. 3. *s.* хуурамч, хуурмаг, худал, юм шиг байх, янгуулж.

yapmacık, -ğı *s. ve is.* хуурмаг, худал, хуурамч, нүд хуурсан, дүр үзүүлсэн, өнгөч, наагуур, үнэнч биш, хуурмаг зан, засдаг зан, хуурамч байдал. "*Yapmacık gülüş.*" Хуурамч инээмсэглэл.

yapmak, -ar *(-i)* 1. хийх, бүтээх, үйлдэх, үйлдвэрлэх, туурвих, бий болгох, гүйцэтгэх, барих, босгох, зохиох. "*Yapı yapmak.*" Барилга барих. "*Görevini yapmak.*" Үүргээ гүйцэтгэх. "*Yemek yapmak.*" Хоол хийх. "*Resim yapmak.*" Зураг зурах. "*Plan yapmak.*" Төлөвлөгөө зохиох, төлөвлөгөө хийх. 2. үүсгэх, гаргах, бий болгох, буй болгох, шалгаан болох, тус болох, нэрмээс болох, дөхөм болох. "*Durgun sular sıtma yapar.*" Тогтмол уснаас хумхаа өвчин үүсдэг. 3. хийх, бэлдэх, бэлтгэх. "*Ödev yapmak.*" Гэрийн даалгавар хийх. "*Annem akşam yemeğini yapıyor.*" Ээж оройн хоол бэлдэж байна. 4. засах, сэлбэх, засаж сэлбэх, янзлах. "*Bozulan saatimi saatçı yaptı.*" Цагчин миний эвдэрсэн цагийг янзалсан. 5. болгох. "*Ayrıca terbiye edeceğim, onu yaman bir polis köpeği yapacağım.*" Түүнийг би тусад нь сургаж байгаад гойд сайн цагдаагийн нохой болгоно. 6. хэлснийг нь биелүүлэх, хүссэнийг нь биелүүлэх, хийх, гүйцэлдүүлэх, гүйцэтгэх. "*Kocam her istediğimi yapar.*" Нөхөр маань миний хүссэн бүхнийг хийдэг. 7. –х, хийх, үйлдэх. "*İyilik yapmak.*" Буян үйлдэх. "*Şantaj yapmak.*" Илчилхээр айлгах. 8. эмхлэх, цэгцлэх, засах, хурааж эмхлэх, янзлах. 9. нөлөөдөх, нөлөөлөх, нөлөө үзүүлэх. 10. ялгаруулах. "*Tükürük bezleri tükürük yapar.*" **Шүлсний булчирхай шүлс** ялгаруулна. 11. бие засах, баах. 12. гэрлүүлэх. "*Bu kızı sana yapacağız.*" Энэ охиныг чамтай гэрлүүлнээ. 13. –х, болгох гэсэн туслах үйл үг. "*Doktor yapmak.*" Эмч болгох. "*Zengin yapmak.*" Баян болгох, баяжуулах. "*Koşu yapmak.*" Гүйх. 14. –тай(–тэй, –той) болох. "*Çocuk yapmak istiyorum.*" Би хүүхэдтэй болмоор байна. 15. *(nsz)* хийх, аашлах, авирлах, ааш гаргах, үзүүлэх. "*İyi yapmıyorsunuz, cocuğu çok azarlıyorsunuz.*" Та нарын хийж байгаа зөв ч биш дээ хүүхдийг маш их загнаж байна. 16. болох. "*Bu kış çok soğuk yaptı.*" Энэ өвөл их хүйтэн боллоо. **(bir şey) yapmak** хийх, үйлдэх. "*O size hiç birşey yapamaz.*" Тэр та нарт юу ч хийж чадахгүй. **(kilometre, mil) yapmak** зам туулах, явах. **yapma!** 1) битгий! боль, ингэж болохгүй. "*Yapma çocuğum, saat bozulur!*" Битгий миний хүү, наад цаг чинь эвдэрнэ. 2) тийм үү! юу яасан, ясны чинь, яалаа гэж, гайхсан утга илэрхийлнэ. "*Onca yolu iki saatte almışlar. -Yapma!*" Тэд тэр их замыг хоёр цагт л туулсан гэнэ. –Тийм үү. **ne yapıp yapıp** юу ч болсон, яадаг ч атугай, уйлсан ч дуулсан ч, эрхбиш, яаж ийж байгаад, элдэв аргаар, янз бүрээр, ...үгүй бол болохгүй ...үгүй бол горьгүй.

yaprak, -ğı *is. bot.* 1. навч, навчис, навч намаа, навч нахиа. 2. усан үзэмний модны навч. **~ sarması** усан үзэмний навчинд ороосон шанз. 3. (тал) хуудас, тал, нүүр, хуудас. "*Bu defterin yaprakları eksik.*" Энэ дэвтрийн хуудаснууд нь дутуу байна. 4. үе, давхраа. 5. *esk.* хэсэг, зүсэм, хэрчим, эн даавуу, эн өргөн. "*Beş yapraktan bir bayrak.*" Таван эн даавуугаар хийсэн далбаа. 6. *s.* нимгэн хавтгай, навчин, гөлмөн, хуудсан. "*Yaprak tütünü.*" Навчин тамхи. **~ dökümü** намар.

yapraklanmak *(nsz)* навчлах, навч ургах, навч гарах.

yapraklı *s.* навчтай, навч нахиатай, хуудастай. "*Yeşil yapraklı ağaç.*" Ногоон навчтай мод. "*Yüz yapraklı defter.*" Зуун хуудастай дэвтэр.

yapraksız *s.* навчгүй, навчисгүй, навч нахиагүй.

yaptırım *is.* 1. yaptırmak үйлийн нэр, хийлгэх. 2. батламж, зөвшөөрөл.

yaptırma *is.* yaptırmak үйлийн нэр, хийлгэх.

yaptırmak *(-i, -e)* yapmak үйлийн үйлдүүлэх хэв, хийлгэх.

yaptırtmak *(-i)* хийлгэх, хийлгүүлэх, хийхэд хүргэх.

yar (I) "yardımcı" гэдэг үгний товчилсон хэлбэр, туслах, дэд. "*Yarbay.*" Дэд хурандаа.

yar (II) *is.* халил, ёроолгүй ангал, гүнзгий ганга, ёроолгүй хавцал, оломгүй хавцал, ангал, ганга.

yâr, -rl *is.* 1. амраг, янаг, хайртай хүн, хайрт. 2. *esk.* анд, найз нөхөр. 3. *esk.* түшиг тулгуур, туслагч, туслах. **~ olmak** тус болох, тус хүргэх, тустай байх, ач тус болох.

yara *is.* 1. шарх, эсгэсэн газар, оготолсон шарх. 2. цоорхой, онгорхой нүх, цөмөрхий, сэтэрхий, нүх, амсар, сүв. 3. *mec.* зовлон, нажид, гаслан, гаслан зовлон, сэтгэлийн зүдүүр шаналгаа. **~ bere** шарх, шалбархай, хөх няц. **~ açmak** 1) гэмтээх, шархтуулах, эсгэх, оготлох, зүсэх. 2) *mec.* зовлон удах, гаслан зовлон болгох. **~ almak** шархдах, шархтах, шарх олох, шархтай болох. **~sına dokunmak** эмзэг газры нь хөндөх, сэтгэлийн шархыг нь сэдрээх. **~sını deşmek** сэтгэлийн шархыг (сэвийг) сэдрээх, хөндөх, сэдрүүлэх, үгдрүүлэх. **~yı tazelemek** сэтгэлийн шархы нь хөндөх, сэдрүүлэх, үгдрүүлэх.

Yaradan *z. is.* Бурхан.

yaradılış *is.* 1. төрөлхийн зан байдал, төрөлхий зан чанар, төрөлхийн зан авир, төрөлхийн зан ааш, мөн чанар. "*Yaradılışlarına göre insanların kimi sinirli, kimi gevşek, kimi de ağırbaşlı olurlar.*" Төрөлхийн зан байдлаасаа болоод хүмүүс, зарим нь ууртай, зарим нь зөөлөн, зарим нэг нь буурь суурьтай байдаг. 2. төрөлхийн шинж чанар, төрөлхийн онцлог.

yaradılıştan *zf.* төрөлхийн, угийн, угаас, эхээс гарахын.

yaralama *is.* yaralamak үйлийн нэр.

yaralamak *(-i)* 1. шархтуулах, шархлуулах, гэмтээх. 2. *mec.* дайрах, басамжлах, доромжлох, зэвүүг хүргэх, хорсгох, халдах, хөндөх, гомдоох, сэтгэлийг нь эмзэглүүлэх. "*Onurunu yaraladılar.*" Нэр төрт нь халдлаа./Нэр төрийг нь доромжлолоо.

yaralanma *is.* yararlanmak үйлийн нэр.

yaralanmak *(nsz)* 1. шархдах, шарх олох, гэмтэх. "*Adamın yaralanmadığı tarafı kalmamış.*" Түүнд шархдаагүй газар үлдсэнгүй. 2. *mec.* халдагдах, хөндөгдөх, гомдох, сэтгэл нь эмзэглэх.

yaralı *s.* ve *is.* 1. шархтай, шархтсан, шархалсан, гэмтсэн, гэмтэл авсан, шархтан, шархадсан (хүн), шархтай (хүн). 2. *mec.* гомдсон, урам алдарсан, гутарсан, зовлонтой, зовлон зүдгүүртэй, гунигласан, гашуудсан.

yaramak *(-e)* 1. ашигтай(байх), тустай(байх), ач тустай байх, тус болох, таарах, ивээх, ашиг болох, хэрэг болох. "*Buranın havası bana yaradı.*" Эндхийн агаар надад таарч (зохиж) байна. 2. зохих, зохилдох, таарах, нийцэх, хэрэг болох, зохицох. "*Bu kitap bana yarar.*" Энэ ном надад хэрэг болно. **yaramamak** хэрэггүй (байх), тусгүй (байх), дэмий(байх). "*Ona iyilik yaramaz.*" Түүнд сайн юм хийгээд (туслаад) дэмий (хэрэггүй). **yarasın!** сайхан хооллоорой.

yaramaz *s.* ve *is.* 1. тусгүй, ашиггүй, хэрэггүй, хэргээ алдсан, ач тусгүй, тэнцэхгүй, таарахгүй, тохирохгүй, болохгүй. 2. сахилгагүй, дүрсгүй, зүггүй, дэггүй, томоогүй, төрхгүй (хүүхэд). **~ olmak** сахилгагүй болох, зүггүй болох, дэггүй болох, дүрсгүй болох, дуулгаваргүй болох, үг дуулахгүй байх.

yaramazlık, -ğı *is.* сахилгагүй зан, томоогүй явдал, төрхгүй зан, зүггүй хэрэг, дүрсгүй хэрэг, дүрсгүйтэх, томоогүйтэх, төрхгүйтэх. **~ yapmak (veya etmek)** томоогүйтэх, дүрсгүйтэх, төрхгүйтэх, зүггүйтэх, дэггүйтэх, үймүүлэх, сахилгагүйтэх.

yaranmak *(-e)* 1. санаанд нийлүүлэх, таалалд нийлүүлэх, сэтгэлд тааруулах. "*Ne yaptımsa kendisine yaranamadım.*" Би юу ч хийгээд түүний таалалд нийлүүлж чадсангүй. 2. *mec.* тал тохоо засах.

yarar *s.* 1. тохирох, таарах, хэрэглэж болох, болох, тус болох, нэмэр үзүүлэх, зориулсан, ашиг тустай, ашигтай. "*Çiçek dikmeye yarar bir kap.*" Цэцэг суулгахад тохирох сав. 2. *is.* тус, ач, нэмэр, ач тус, ашиг тус, нэмэр тус, үр ашиг. 3. *is.* эрх ашиг, ашиг тус, тус. "*Kızılhacın yararına düzenlenen bir balo.*" Улаан загалмайн тусын тулд зохиож буй үдэшлэг. **~ına** тусын тулд.

yararlanma *is.* ашиг гаргах, хонжоо олох, ашиглах, ашиглалт, хэрэглэх, хэрэглэлт.

yararlanmak *(nsz)* ашиглах, хэрэглэх, эдлэх, авах, ашгий нь гаргах, ашиг тусыг нь үзэх. "*Öğrendikleri şeylerden yararlanma vakti geldi.*" Сурсан мэдсэн зүйлээ ашиглах цаг ирлээ./Сурсан мэдсэн зүйлийнхээ ашиг тусыг үзэх цаг ирлээ.

yararlı *s.* тохирох, таарах, ашигтай, хэрэгтэй, тустай, ашиг тустай, хэрэг болох, болох, болохуйц, тэнцэх. **~ olmak** ашигтай (байх), ашиг тустай (байх), тус болох, хэрэг болох, тохирох, таарах.

yararlık, -ğı *is.* гавьяа, гавьяа зүтгэл, ач гавьяа, ач тус, туст үйл, ач. "*Kurtuluş Savaş'ında kadınlarımız büyük yararlıklarda bulunmuştur.*" Чөлөөлөх дайны үеэр манай эмэгтэйчүүд маш их гавьяа зүтгэл гаргасан.

yararsız *s.* хэрэггүй, олиггүй, үл бүтэх, тусгүй, дэмий, тэнцэхгүй, тохирохгүй, хэрэггүй, нэмэргүй, ашиг тусгүй, үр дүнгүй.

yarasa *is. zool.* сарьсан багваахай.

yaraşık, -ğı *is.* зохицол, нийцэл, таарамж, зохицох, тохирох, таарах, нийцэх, таацах. **~ almak** зохих, нийцэх, таарах, тохирох, таацах.

yaraşıklı *s.* зохих, тохиромжтой, таарах, зохимжтой, таарамжтай, тохирох.

yaraşıksız *s.* таарамжгүй, зохисгүй, тохирохгүй, зохимжгүй, нийлэмжгүй, тохиромжгүй.

yaraşmak *(nsz)* зохих, таарах, нийцэх, зохицох, зохилдох, тохирох, тохиромжтой байх. *"Bu hareket size yaraşmaz."* Энэ үйлдэл танд зохихгүй.

yaraştırmak *(-i, -e)* тааруулах, зохицуулах, тохируулж хэрэглэх, тааруулж хийх, сайшаах, зөвшөөх, сайшаан батлах, зохистой гэж үзэх, тохиромжтой гэж бодох, тохирно гэж үзэх, таарамжтай гэж бодох, нийцүүлэх. *"Bu sözü size yaraştıramadım."* Би таныг энэ үгийг хэлээгүй гэж бодож байна.

yaratı *is.* бүтээл, загвар зохиогчийн бүтээл, өвөрмөц бүтээл.

yaratıcı *is.* бүтээгч, зохиогч, гаргагч, бүтээлч, зохион бүтээгч, зохион бүтээх авьяастай.

yaratıcılık, -ğı *is.* зохион бүтээх авъяас, бүтээлч авъяас.

yaratık, -ğı *is.* (амьд)амьтан, хүн, амьтан.

yaratılış *is.* (Бурханы зүгээс) бүтээгдэх, бий болох, бүтэх, бүтээл.

yaratılmak *(nsz)* yaratmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

yaratma *is.* yaratmak үйлийн нэр.

yaratmak *(-i)* 1. (Бурхан) бүтээх, бий болгох. *"Tanrı, dünyayı yarattı."* Бурхан дэлхийг бүтээсэн. 2. *mec.* зохион бүтээх, зохиох, бүтээх, санаачлан бүтээх. 3. *mec.* үүсгэх, төрүүлэх, гаргах, бэлтгэх, бий болгох, хүргэх, болоход хүргэх. *"Bu haber sinirli bir hava yarattı."* Энэ мэдээ бухимдал төрүүллээ. *"Yangın büyük tehlike yarattı."* Түймэр томоохон аюул үүсгэлээ. *"Ders çalışabileceği rahat ortamı yaratmak lazım."* Хичээл давтаж болох тухтай орчныг бүрдүүлж өгөх хэрэгтэй.

yarbay *is.* дэд хурандаа.

yarda *is.* ярд (англи уртын хэмжээ 0.91м тртэй тэнцэнэ).

yardak, -ğı *is.* (ялангуяа муу үйлд хийх) тус, тусламж.

yardakçı *is.* хамсаа, хамсаатан, хань хамсаатан (муу үйлийн).

yardım *is.* 1. тус, тусламж, дэмжлэг, туслалцаа. *"Sizin yardımınız olmaysaydı, bu iş başarılmazdı."* Таны туслалцаагүйгээр энэ ажил бүтэхгүй байсан. 2. нөлөө. *"Rüzgarın yardımıyla öğlene kadar kurudu."* Салхинд (салхины нөлөөгөөр) үд болтол хатлаа. 3. тусламж, хандив. **~ etmek** (veya **yapmak**) тусламж үзүүлэх, туслах, тус хүргэх, тус болох. **~ görmek** дэмжлэг авах, хандив авах, тусламж авах, туслалцаа авах, (хүн) туслах, (хүн) тус болох, тус хүргэх. *"Ben ondan çok yardım gördüm."* Тэр надад их олон тус хүргэж байсан./Би түүнээс их дэмжлэг авсан. **~ göstermek** туслах, тус хүргэх, тус болох, нэмэр үзүүлэх, тусламж үзүүлэх. **ilk ~ı** анхны тусламж.

yardımcı *is. ve s.* 1. туслах, туслагч, дагалдан, орлогч, дэд. *"Müdür yardımcısı şimdi gelir."* Орлогч захирал одоо ирнэ. 2. туслах, хоёрдугаар зэргийн, дагалдах. **~ fiil** туслах үйл үг. **~ cümle** хавсарсан өгүүлбэр, гишүүн өгүүлбэр. **~ olmak** туслах, тусламж үзүүлэх, тус болох.

yardımcılık, -ğı *is.* туслагч, туслагчийн үүрэг, туслахын үүрэг.

yardımlaşma *is.* харилцан туслалцах.

yardımlaşmak *(nsz)* бие биедээ туслах, харилцан туслалцах.

yardımsever *s.* нигүүлсэгч, ивээгч, энэрэн тэтгэгч, өршөөн туслагч, өгөөмөр, тусч, тусархаг.

yardımseverlik, -ği *is.* энэрэн тэтгэгч (байх), өгөөмөр (байх), тусч байдал, тусархаг байдал.

yardırmak *(-i, -e)* yarmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

yaren *is. esk.* анд, найз, анд нөхөр, дотно анд.

yarga *is. zool.* цурваг, цурван (тахианы томхон зулзага).

yargı *is.* 1. бодол, эргэцүүлсэн бодол, жишиглэж дүгнэх, учирлан дүгнэх, эргэцүүлэн бодох. 2. *huk.* дүгнэлт, шийдвэр, тогтоол, шүүхийн шийдвэр. **~ya varmak** дүгнэлтэд хүрэх, дүгнэлт гаргах, шийдвэр гаргах. **~evi** шүүх, таслан шүүх газар. **~ erki** шүүх эрх, шүүх таслах эрх.

yargıcı *is.* зарга таслагч, хөндлөнгөөс таслагч. **~ kurulu** 1) шалгах комисс. 2) арбитраж, зарга таслах, хөндлөнгөөс таслах.

yargıç, -cı *is. hlk.* прокурор, хууль хамгаалагч, хууль сахигч, шүүгч.

yargıçlık, -ğı *is.* прокурорын ажил, шүүгчийн албан тушаал.

yargılama *is. huk.* шүүх, шүүх ажиллагаа, байцаалт. **~ giderleri** шүүх ажиллагааны зардал.

yargılamak *(-i)* 1. шүүх, зарга шүүх, зарга байцаах. 2. үнэлэх, дүгнэх, саналаа хэлэх, санах, шийдэх, шүүх, үзэх.

yargılanma *is.* шүүх, шүүх явц, шүүх ажиллагаа.

yargılanmak *is.* яллагдах, шийтгэгдэх, шүүгдэх.

Yargıtay *z. is. huk.* Цуцлах эрхтэй шүүх.

yarı *is. ve s.* 1. тал, хагас, тэн хагас, хоёр хуваасны нэг нь, өрөөл, дунд, дундуур. *"Yarısını aşamaz."* Талаас хэтрэх ёсгүй. 2. *zf.* хагас, хагас дутуу, хагас хугас, дутуу дулимаг, дутуу, бүрэн

бүтэн биш. "*Yarı anlamak.*" Хагас хугас ойлгох. "*Yarı pişmiş et.*" Дутуу болсон мах. /Шүүрхий мах. 3. *is.* хөл бөмбөгийн тоглолтын хагас үе, хагас. "*İlk yarıda dört gol attılar.*" Тэд эхний хагаст дөрв өн голл хийсэн. **(birini) ~ yolda bırakmak** (хэн нэгэнд) туслахаа болих, тусламж үзүүлэхээ зогсоох. **~da kalmak** дуусаагүй (байх), дутуу байх. **~ yarıya** яг тэнцүү, тэнцүү, адилхан.

yarı buçuk *s.* арай чамай, чуу чамай, дөнгөн данган, чуу гэж, ялимгүй, жаалхан, ...–х тэдий, өчүүхэн тэдий, маш бага, өчүүхэн, жаахан, цөөн, хэдхэн, тоотой.

yarıcı (I) *s.* түлээчин, түлээ огтлогч.

yarıcı (II) *is.* таллан ажиллагч (ургацынхаа талыг газрын эзэнд түрээс болгон өгөхөөр).

yarıçap *is. mat.* хигээс, радиус, хүрээ. **~ vektörü** радиус вектор.

yarık, -ğı *s.* 1. зүсэгдсэн, ярагдсан, огтлуулсан, сэтлэгдсэн, сэтэрхий, цөмөрхий, ангархай, зад цохигдсон. 2. *is.* ан цав, цав, гав, завсар, хагарал, цуурал, яраа, заадас, ховил, гурви, иргүүл, ухмай. 3. огтлоос, огтлол, яраас. 4. *mec.* үл ойлголцох явдал, үл ойлголцол, хагарал.

yarıküre *is. meteor.* тал бөмбөрцөг, хагас бөмбөрцөг.

yarılamak *(-i)* тэг дунд хүрэх, төвд (голд нь) хүрэх, замын хагаст хүрэх, замын дунд хүрэх, (ажлын, ямар нэг юмны) талыг нь гүйцэтгэх, талыг нь хийх, дунд нь орох, талд нь орох, дундлах. "*Biz yolu yarıladık.*" Бид замынхаа тэн хагасыг туулчихлаа.

yarılma *is.* yarılmak үйлийн нэр.

yarılmak *(nsz)* 1. yarmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. ан цав гарах, цуурал гарах, зүсэгдэх, ярагдах, хагарах, хагархай үүсэх.

yarım *s.* ve *is.* 1. хагас, тал, тэн хагас, дунд, дундуур, хоёр хуваасны нэг, өрөөл. 2. *s.* дутуу, хагас дутуу, хагас хугас, дутуу дулмиг, бүрэн бус, төгс болоогүй, гүйцээгүй, дуусаагүй. 3. *mec.* тахир дутуу, эрэмдэг зэрэмдэг. 4. *is.* хагас цаг, гучин минут. **~ bırakmak** дутуу орхих, дутуу үлдээх, дуусгалгүй орхих, төгсгөлгүй хаях, гүйцээлгүй үлдээх, хагаст нь хүргээд хаях, талаас нь хаях. **~ kalmak** дутуу хоцрох, шийдэгдэлгүй хоцрох. **~ yamalak** *s.* ve *zf.* хагас дутуу, дутуу дулимаг, чанар муутай, алдаатай, өнгөцхөн, хуумгай, яаруу, шамдуу. **~ ağız** үнэн сэтгэлээсээ бус, дуртай дургүй, дурамжхан.

yarımada *is. coğr.* хойг, хагас арал.

yarımay *is. meteor.* хавирган сар, тал сар, алман (шинийн наймнаас урагш, мөн хорин гурав наас хойш үеийн хэлтгий тахир сар).

yarımca *is.* 1. нэг талын саа өвчин, гемипле гия. 2. *hlk.* тал толгой өвдөх, толгой таллан өвдөх.

yarımküre *is. mat.* тал бөмбөрцөг, хагас бөмбөрцөг.

yarımlamak *(-i)* (ажлын) хагасыг хийсэн байх, талыг нь гүйцэтгэх, талыг нь хийх, дунд нь оруулах, талд нь орох, хагаст хүргэсэн байх, талд нь оруулах, таллах.

yarımlık, -ğı *is.* 1. эрэмдэг зэрэмдэг байдал, тахир дутуу байдал. 2. *hlk.* ивэрхий.

yarın *is.* 1. маргааш, маргаадар. 2. хэт ирээдүй, ирээдүй, алс ирээдүй, хожим, хэт, хожмын өдөр. **~ öbür gün** хожим, мөд, хожмын маргааш, хойчийн өдөр, хэдэт, өнө хойч, сүүлчээ. "*Yarın öbür gün ne olacağını kimse bilemez.*" Хожмын маргааш юу болохыг хэн ч тааж мэдэхгүй.

yarınki *s.* маргаашийн, маргааш болох. "*Yarınki kazdan bugünkü tavuk yeğdir.*" Маргаашийн уушигнаас өнөөдрийн өөх дээр.

yarıntı *is. coğr.* нүх, гуу, суваг гуу, гуу жалга.

yarısaydam *s. fiz.* хагас нэвтрүүлэгч.

yarış *is.* 1. уралдаан, тэмцээн, уралдаан тэмцээн. "*Araba yarışı.*" Машины уралдаан. "*Yarış atı.*" Уралдааны морь, хурдны морь. 2. өрсөлдөөн. **~ etmek** уралдах, тэмцэлдэх, өрсөлдөх.

yarışçı *is.* уралдаанд оролцогч, тэмцээнд оролцогч, уралдагч, өрсөлдөгч.

yarışlık, -ğı *is.* уралдааны зам.

yarışma *is.* 1. уралдаан, тэмцээн. 2. тэмцээн, мэтгэлцээн, сонгон шалгах. 3. өрсөлдөөн, өрсөлдөл.

yarışmacı *is.* өрсөлдөгч, тэмцээнд оролцогч, тэмцэлдэгч.

yarışmak *(nsz)* 1. уралдах, тэмцэлдэх. 2. өрсөлдөх, тэмцэлдэх.

yarıştırma тэмцэлдээн.

yarıştırmak *(-i)* өрсөлдүүлэх, уралдуулах, тэмцэлдүүлэх.

yarıyıl *is.* хичээлийн хагас жил, хагас жил.

yarkurul *is.* комисс, хороо.

yarlıgama *is.* нигүүлсэл, энэрэл, хайр, өршөөл(бурхны), нигүүлсэх, энэрэх.

yarlıgamak *(-i)* энэрэх, нигүүлсэх, таалах, хайр хүртээх, өршөөл үзүүлэх(бурхан).

yarma *is.* 1. yarmak үйлийн нэр. 2. нарийн хавцал, ан, гав. 3. *s.* хагалахад хялбар, амархан салах, хялбар салдаг. "*Yarma şeftali.*" Яснаасаа амархан салдаг тоор жимс. 4. *is.* ve *s.* бүдүүн ширхэгтэй, том (тариа). **~ gibi** данхгар, янхигар, биерхүү, том (хүн).

yarmak, -ar *(-i)* 1. хагалах, цуулах. 2. хагалан гарах, яран гарах, зүсэн гарах, яраалах (усыг), яраатуулах. 3. нүдэх, бутлах, тээрэмдэх. 4. сэт цохих, сэтлэх, ярах, зүсэх, хагалах. 5. хагарал гаргах, ан цав гаргах, ангархай болгох, цав үүсгэх.

yarmalamak *(-i)* уртааш нь хоёр хуваах, уртааш нь хуваах, голлож хуваах.

yas *is.* бэлбэсрэл, гашуудал, уй, уй гашуу. **~ tutmak** бэлбэсрэх, эмгэнэлийн ёс гүйцэтгэх, бэлбэсрэл хийх, уй хийх, уй гашуу зарлах, гашуудал зарлах, гашуудах. **~a gömülmek** уй гашууд нэрвэгдэх, уй гашууд автах, гашуудан

гаслах.

yasa *is.* 1. хууль, жам, жам ёс. "*Doğa yasaları.*" Байгалийн жам. 2. хууль, цааз, хууль цааз. "*İş kanunu.*" Хөдөлмөрийн хууль. 3. (шинжлэх ухаанд) хууль. "*Yer çekim yasası.*" Татах хүчний хууль. "*Avogadro yasası.*" Авогадрын хууль. 4. дүрэм, ёс журам.

yasak, -ğı *is.* 1. хорио, цааз, хориг, хориул, цээр, хорих, цаазлах, цээрлэх. "*Av yasağı.*" Ангийн хорио. 2. *s.* хориотой, цаазтай, цаазат, цээртэй. "*Çocukları çalıştırmak yasaktır.*" Хүүхдүүд ажлуулах хориотой. **~ etmek** хорих, хориг тавих, хориглох, цээрлэх, цаазлах, хорио тавих. **~ olmak** хорио тавигдах, хориотой болох, хориглогдох, цээрлэгдэх. **~ savmak** 1) (ямар нэгэн зүйл) арга барагдвал хэрэг болох, тун ядлаа гэхэд хэрэг болох, ядвал хэрэг болох. 2) (ямар нэгэн ажлыг) хүчээр хийх, дуртай дургүй хийх, хуумгай хийх, өнгөцхөн хийх.

yasakçı *is.* 1. элчин сайдын яамны ажилтан, консулийн газрын ажилтан, үйлчлэгч. 2. *hlk.* хаалгач, манаач, жижүүр.

yasaklama *is.* хорио, хориг, хориул, цээр, цааз.

yasaklamak *(-i)* хориглох, цээрлэх, цаазлах, хорих.

yasaklanmak *(nsz)* хориглогдох, цээрлэгдэх, цаазлагдах, хориотой болох, саад хорио тавигдах.

yasaklayıcı *s.* хориглосон, саад болсон, саад хийсэн.

yasal *s.* хуулийн, хууль ёсны, хуулиар зөвшөөрөгдсөн, хуулийн дагуу.

yasalaşmak *(nsz)* хууль болох, хуульчлан батлагдах.

yasalaştırmak *(-i)* хууль болгох, хуульчлах, хуульчлан батлах, хуульчлан тогтоох, хууль болгон дагуулах.

yasalı *s.* хуулийн, хууль ёсны, хуулийн дагуу.

yasallaşmak *(nsz)* хууль ёсны болох, хуулийн дагуу болох.

yasama *is.* хууль тогтоох, хууль гаргах явдал, хууль (тогтоол, засгийн хууль) нийтлэх. **~ organı** хууль тогтоох байгууллага, парламент, сенат.

yasamak *(-i) hlk.* 1. эмхлэх, цэгцлэх, цэгцтэй болгох. 2. *(nsz)* хууль гаргах, хууль тогтоох.

yasamalı *s.* хууль тогтоох, хууль гаргах.

yasasız *s.* хууль бус, ёс бус.

yasemin *is. bot.* мэлрэг цэцэг, малига, жасмин.

yaslamak *(-i)* тулах, түших, тулгуурлах, түшүүлж тавих, тулгаж тавих.

yaslanmak (I) *(-e)* 1. түших, тулах, налах, дэрлэх. 2. *mec.* итгэх, найдах.

yaslanmak (II) бэлбэсрэх, эмгэнэлийн ёс гүйцэтгэх, бэлбэсрэл хийх, уй хийх, уй гашуу зарлах, гашуудал зарлах, гашуудах, уй гашууд автагдах.

yaslı *s.* гашуудалд байгаа, гашуутай байгаа, гашуудал зарласан, бэлбэсрэлд байгаа.

yassı *s.* хавтгай, тэгш хавтгай.

yassılanmak хавтгайлах, тэгш хавтгай болгох.

yastık, -ğı *is.* 1. дэр. "*Yastık kılıfı.*" Дэрний уут. "*İğne yastığı.*" Зүү тэвнэ хатгах дэр, зүүний дэр. 2. далан, үөлээ, шан.

yaş (I) *is.* нас, ой. "*Kaç yaşındasın?*" Чи хэдэн настай вэ? "*Kızımızı yetiştirdik bu yaşa getirdik.*" Охиноо өсгөн өдий хүргэлээ. **~ını doldurmak** хүрэх, –тай(–тэй, –той) болох, ...нас хүрэх. **~ı ne başı ne?** хүүхдээрээ байна, яагаачгүй байна, хүүхдээрээ байж, яагаачгүй байж. "*Yaşı ne başı ne? baksana bu giydiği şeyleri.*" Хүүхдээрээ байж энэ өмссөн зүүссэнийг нь хар даа. **~ını almak (yaşını başını almak)** нас ахих, хижээл настай болох, настай болох.

yaş (II) *s.* 1. чийгтэй, чийг авсан, нойтон, норсон, нэвтэрсэн. 2. шинэ, ногооноороо байгаа, залуу. "*Yaş sebze.*" Шинэ ногоо. "*Yaş ağaç*" Залуу мод. 3. нулимс. 4. *argo.* муу, хэцүү, бэрх, баларсан. "*Bugün işler yaş.*" Өнөөдөр ч ажил бэрх байх нээ. **~ akıtmak** нулимс асгаруулах, уйлах. **~ dökmek** нулимс асгаруулах, уйлах. **~lara boğulmak** хангинатал уйлах, нуур далай болтол уйлах.

yaşam *is.* амьдрал, аж амьдрал. "*Yaşam düzeyi.*" Амжиргааны түвшин. "*Yaşam biçimi.*" Амьдралын хэв маяг.

yaşa *ünl.* мандтугай!, бадартугай!, дэлгэртүгэй, бэхжигтүгэй, мандаг, дэлгэрэг, уухай, гялай, ашгүй дээ, урай, хурай.

yaşama *is.* амьд байх, амьд явах, аж амьдрал, амьдрал, амьдрах, байх.

yaşamak *(nsz)* 1. амьд байх, амьдрах, амьд явах, наслах, байх. "*Deden yaşıyor mu?*" Өвөө чинь амьд байгаа юу? 2. суух, оршин суух, амьдрах. "*Annemle, babam köyde yaşıyorlar.*" Ээж аав маань хөдөө амьдардаг. 3. амь зуух, аж зуух, амь тэжээх, амьдрах. "*Bu kazançla yaşamak kolay değil.*" Энэ орлогоор амь зуух амар биш. 4. *mec.* (сэтгэлд) орших, байх, хадгалагдах. "*O, kalbimizde hep yaşayacak.*" Тэр, бидний зүрх сэтгэлд үргэлж орших болно. 5. *mec.* зугаацах, уйтгараа сэргээх, наадах, наргиж дургиж явах, цагийг аятайхан өнгөрөөх, жаргалаа эдлэх, жаргах, жаргалтай амьдрах. 6. *mec.* учрах, биө эрээ туулах, эдлэх, амсах.

yaşamöyküsü *is.* намтар, цадиг, амьдралын түүх.

yaşamsal *s.* амьдралын, аж амьдралын.

yaşanılmak, yaşanmak *(nsz)* амьдрах, амьд байх, амьд явах, байх.

yaşantı *is.* 1. туршлага, амьдралын туршлага. 2. амьдрал, аж амьдрал, аж байдал, байдал, амьдралын хэв маяг, өртөнц (хүний). "*Yaşantı biçimleri.*" Амьдралын хэвшил. "*Köy yaşantısı.*" Хөдөөний амьдрал, хөдөөний амьдралын хэв

маяг. "*İç yaşantısı.*" Дотоод ертөнц(хүний).

yaşarma *is.* yaşarmak үйлийн нэр.

yaşarmak *(nsz)* 1. чийгтэх, чийг авах, чийг болох, норох, нэвтрэх. 2. нүднээс нь нулимс гарах, нүдэнд нь нулимс гүйлгэнэх, нүдэнд нь нулимс цийлгэнэх.

yaşartıcı *is.* ve *s.* нулимс асгаруулах, нулимс асгаруулсан (эд), (сэтгэл) өрөвдөм, (сэтгэл) уярам. "*Göz yaşartıcı gaz.*" Нулимс асгаруулах хий.

yaşartmak *(-i)* нулимсыг нь гаргах, уйлуулах, нулимсыг нь асгаруулах.

yaşatmak *(-i)* 1. амьдруулах, амьдрахад хүргэх. 2. *mec.* жаргал эдлүүлэх, хангалуун амьдруулах, жаргаах, жаргалтай амьдруулах. 3. *mec.* баясгах, хөгжөөх. 4. *mec.* үргэлжлүүлэх, таслахгүй байх, –тай байлгах, сэтгэлдээ тээж явах. "*Arkadaşlık ilişkiyi yaşatmak.*" Найзын харьцааг үргэлжлүүлэх./ Найзын харьцааг таслахгүй байх.

yaşayış *is.* амьдралын хэвшил, амьдралын хэв маяг, амьдрал, аж амьдрал, аж байдал, амьдрах. "*Yaşayış tarzları.*" Аж байдлын нөхцөл. "*Sosyal yaşayışı.*" Нийгмийн амьдрал.

yaşdönümü *is.* 1. цэвэрших үе. 2. андропоз.

yaşgünü *is.* төрсөн өдөр.

yaşıt *s.* ve *is.* (нас)чацуу хүн, үеийн хүн, чацуутан, үетэн.

yaşlanma *is.* хөгшрөлт, өтлөлт, хөгшрөх, өтлөх.

yaşlanmak *(nsz)* нас өвгөрөх, хөгшрөх, өтлөх, хөгшин болох, насжих.

yaşlı (I) *s.* 1. хөгшин, өтөлсөн, өтөл, насжуу, настай, ахмад, хижээл, хижээл насны. "*Yaşlı bir kadın geldi.*" Хөгшин эмэгтэй ирлээ. 2. *is.* хөгшин, хөгшин хүн, настай хүн, ахмад хүн, хижээл настай хүн. "*Yaşlılara yer verin.*" Настай хүмүүст суудал тавьж өг.

yaşlı (II) *s.* (нүд) нулимстай, нулимс цийлгэнэсэн.

yaşlık, -ğı *is.* чийг, нойт, нойтон.

yaşlılık -ğı *is.* нас өвгөрөх, хөгшрөх, өтлөх, хөгшин болох, өтөл нас. "*Yaşlılık sigortası.*" Тэтгэвэрийн даатгал.

yaşmak, -ğı *is. esk.* нүүрний халхавч, гивлүүр.

yaşmaklı *s.* нүүрний халхавчтай, гивлүүр зүүсэн.

yat *is.* 1. онгоц, дарвуулт том онгоц. 2. моторт онгоц.

yatak, -ğı *is.* 1. дэвсгэр, ор, ор дэр, нүүгээ, хэвтэр. "*Yatak rtüsü.*" Орны бүтээлэг. "*Yatak odası.*" Унтлагын өрөө. 2. ширдэг, гудас, олбог, дэвсгэр. 3. гулдрил, сав. "*Nehir yatağı.*" Голын сав, гулдрил. 4. давхарлаас, давхраа, давхрага, үе. "*Çakıl yatağı.*" Хайр чулууны давхрага, хайрганы давхраа. 5. элбэг байдаг газар, элбэгтэй газар, элбэг дэлбэг газар. "*Aslan yatağı.*" Арслан элбэгтэй газар. 6. газрын судал (ашигт малтмалын тогтоцын үе, зурвас). 7. орд, хэвтэш, оршдос. 8. орогнох газар, хорогдох газар, үүр, орогнол, бүүрлэх газар(хулгайч, гэмт хэрэгтний). 9. тулгуур, тулгуурь. "*Namlu'nun yatağı.*" Бууны гол төмрийн тулгуур. 10. эргэвч, холхивч, подшипник. **(bir kimseyi) ~ çekmek** ядрах, туйлдах, тамирдах. **~ yapmak** дэвсгэр засах, ор дэр засах, ор дэр засаж өгөх, ор дэр бэлдэж өгөх. **yatağa düşmek** хэвтэрт орох, хэвтрийн өвчтэй болох.

yatakhane *is.* нийтийн байр, дотуур байр.

yataklı *s.* 1. ортой, ор дэртэй. "*Dört yataklı oda.*" Дөрвөн ортой өрөө. 2. гүн савтай, гүн гулдрилтай. 3. *is.* унтлагын вагон, ортой вагон.

yataklık, -ğı *is.* 1. ор. 2. гэмт хэрэгтэнг орогнуулах, сэм дарах, далдлах, уутачлах. 3. *s.* ортой, орны багтаамжтай. **~ yapmak (veya etmek)** (гэмт хэрэгтэнг) далдлах, нуух, орогнуулах, хорогдуулах.

yatalak, -ğı *s.* ve *is.* хэвтрийн өвчтөн. **~ olmak** хэвтрийн өвчинд баригдах, хэвтрийн өвчтэй болох, хөдөлж чадахгүй болох.

yatay *s. mat.* хэвтээ, хөндлөн.

yatı *is.* хонуутаар зочлох, хонох.

yatık, -ğı *s.* хазайсан, далий, ташуу, налуу.

yatılı *s.* ve *is.* 1. дотуур байртай сургууль. 2. дотуур байранд байрлагч, сурагчдын байранд байрладаг (сурагч).

yatır *is.* хутагт хүний булш, гэгээн хүний булш, хувилгааны булш.

yatırım *is.* хөрөнгө оруулах, хөрөнгө оруулалт. **~ yapmak** хөрөнгө оруулах, хөрөнгө оруулалт хийх. **~ teşviki** хөрөнгө оруулалтын таатай нөхцөл.

yatırımcı *is.* хөрөнгө оруулагч.

yatırmak *(-i, -e)* 1. хэвтүүлэх, унтуулах, оронд нь оруулах. 2. хиаруулах, олноор үхүүлэх. "*Yağmur ekinleri yatırdı.*" Бороо, ургацыг хиаруулжээ. 3. хийх, тавих. "*Bankaya para yatırmak.*" Банкинд мөнгөө хийх, хадгалуулах. 4. төлөх, хураалгах, тушаах. "*Vergiyi dün yatırdım.*" Би татвараа өчигдөр төлсөн. 5. зарцуулах, –нд зориулах. "*Sınırlı hoca aylığının yarısını her ay kitaplara yatırır.*" Тоотой хэдэн багш цалингийнхаа талыг сар болгон номонд зарцуулдаг.

yatısız *s.* өдрийн сургууль, дотуур байргүй, сурагчдийн байргүй. "*Yatısız okul.*" Дотуур байргүй сургууль. "*Yatısız öğrenci.*" Дотуур байранд байрладаггүй сурагч.

yatışmak *(nsz)* 1. намдах, намжих, намхрах, тогтох, дарагдах, багасах, буурах. "*Fırtına yatıştı.*" Шуурга намдчихлаа. 2. амрах, санаа амрах, тайвшрах, тайтгарах, уужрах. "*Heyecanı yatıştı.*" Түүний сэтгэл тайвшрав. 3. (үймээн, чимээ шуугиан) намдах, намжих.

yatıştırıcı *s.* 1. амраах, тайтгаруулах. 2. *is.* ve *s.* өвчин намдаагч, өвчин дарагч, намдаах, намжаах, дарах (эм).

yatıştırmak *(-i)* 1. намдаах, намжаах, дарах. 2. амруулах, тайвшруулах, тайтгаруулах, санаа амраах, эвийг олох, эвлэрүүлэх, учрыг олох, зохицуулах. 3. хатгах, ятгах, (үгэнд) оруулах, (талд) оруулах.

yatkın *s.* 1. налуу, ташуу, далий, хазайсан. 2. хуучирсан, хуучиртлаа хэвтсэн, гүйлгээгүй хэвтсэн, дарагдаж хэвтсэн, ялзархай. "*Yatkın mal.*" Хуучиртлаа хэвтсэн бараа./ Дарагдаж хэвтсэн бараа. 3. *mec.* талтай, шинж чанартай, дуртай, онцлогтой, –мтгий, –мтгай, өртөмтгий. "*Hastalanmaya yatkın biriydi.*" Тэр өвчинд өртөмтгий хүн байсан. "*Çabuk kırılmaya yatkın biriydı.*" Тэр их амархан гомддог хүн байсан./Тэр их гомдомтгой хүн байсан. 4. дүйтэй, авьяастай, сурамгай. "*El dikişe yatkın.*" Гар оёдолд дүйтэй. "*Dil öğrenmeye yatkın.*" Хэл сурах авьяастай.

yatkınlık, -ğı *is.* 1. дуртай байх, –мтгий байх. 2. *mec.* авъяас сонирхол, дур хүсэл, чадвар, дур сонирхол.

yatmak, -ar *(nsz)* 1. хэвтэх, хажуулдах. 2. унтах, орондоо орох, амрахаар хэвтэх, хэвтэж амрах. 3. хиарах, хазайх, хэлтийх. "*Gemi sağa yattı.*" Усан онгоц баруун тийш хазайлаа. 4. хэвтэрт орох, хэвтэрт байх, эмнэлэгт хэвтэх. "*Burda bir hastanede yatıyor.*" Энд нэг эмнэлэгт хэвтэж байгаа. 5. хонох, хоноглох, хоног төөрүүлэх. "*Bu gece nerde kalacağız?*" Бид нар өнөө орой хаана хонох вэ? 6. хоригдох, шоронд суух, шоронд хэвтэх. "*Hırsızlıktan bir sene yattı.*" Хулгайн хэргээр нэг жил шоронд суусан. 7. мөнх нойрсох, нойрсох, булшлагдах. "*Bu mezarlıkta benim dedem yatıyor.*" Энэ оршуулгын газар миний өвөө нойрсож байгаа. 8. *mec.* байх, орших. "*Bu sözlerin arkasında yapmacık bir sevgi yatıyordu.*" Энэ үгсийн цаана хуурамч хайр байлаа. 9. зөвшөөрөх, сэтгэлд нь нийцэх, үгэнд орох, тийш хандах, талтай байх. 10. тэнийх, тэгшрэх, үрчлээ нь гарах, шулуун болох. "*Kumaş iyice ütülenince yattı.*" Даавууг сайн индүүдхээр үрчлээ нь гарч байна. 11. *hlk.* ажилгүй хэсэх, ажилгүй хэвтэх. 12. ашиглагдахгүй байх, ажиллахгүй байх, сул хэвтэх, сул зогсох. "*Birsürü* " Өчнөөн төчнөөн бараа агуулахад сул хэвтэж байна. 13. *tkz.* амжилтад хүрэхгүй байх, амжилтгүй байх. 14. *(-le)* хавьтах, унтах, бэлгийн харьцаанд орох. **yatıp kalkıp** үргэлж, дандаа, цаг үргэлж, цаг ямагт, боссон ч суусан ч. "*Yatıp kalkıp onu düşünüyor.*" Цаг үргэлж түүнийг бодно./Боссон ч суусан ч түүнийг бодох юм. **yatıp kalkmak** 1) хоноглох, хоног төөрүүлэх, хонох. 2) унтаж хэвтэх (бэлгийн харьцаа).

yatsı *is.* үдэш, шөнө болох үе (нар жаргаснаас хойших нэг цаг гучин минут, хоёр цагийн дараах үе).

yatuğan, yatuk *is. müz.* ятга.

yavan *s.* 1. тос багатай. 2. хольцгүй, дан. 3. *mec.* онцгүй, таагүй. 4. *mec.* мэдлэггүй, бүдүүлэг.

yavaş *s.* 1. удаан, аажим, алгуур, аяар, яаралгүй. 2. номхон, ноомой, түвшин, намуун, амгалан, дөлгөөн (хүн, амьтан). "*Yavaş at.*" Номхон морь. 3. *zf.* аяархан, зөөлөн, болгоомжтой, аажмаар, алгуур, улмаар. **Yavaş!** Аяар гэм! бүү яар, болгоомжтой бай. **~tan almak** 1) нааштай хандах. 2) удаан ажиллах, назгайрах, цалгардах. **~ yavaş** *zf.* 1) аажим аажимаар, бага багаар. 2) яваандаа, аяндаа, аажимдаа.

yavaşça *zf.* аяархан, дугуйхан, сэмээрхэн, алгуурхан, аажуухан.

yavaşlamak *(nsz)* намдах, номхрох, зөөлрөх, аядах, буурах, удаашрах, аажимсах, саарах, хурдаа хасах, хурдаа багасах, удаан болох, аажим болох.

yavaşlatmak *(nsz)* удаашруулах, удаан болгох, аажим болгох, удах, хурдаа хасах, хурдаа багасгах.

yavaşlatılmış удаашруулсан

yavaşlık, -ğı *is.* удаан (байх), удаан байдал, алгуур (байх), аажим (байх), удаан (хөдлөц), аажуу (явдал), яаралгүй (зан).

yave *is.* дэмий юм, утгагүй хоосон үгс.

yaver *is. esk.* 1. туслагч, туслах. 2. даалгав ар гүйцэтгэх офицер.

yaverlik, -ği *is.* 1. даалгавар гүйцэтгэх офицер. 2. даалгавар гүйцэтгэх офицерийн үүрэг, албан тушаал.

yavru *is.* 1. нялх хүүхэд, балчир хүүхэд, амьтны зулзага, дэгдээхэй, ангаахай. "*Yavru köpek.*" Гөлөг. "*Kuş yavrusu.*" Шувууны дэгдээхэй. 2. үр, үр хүүхэд, хүүхэд. "*Yavrum yapma.*" Миний үр (хүү) битгий тэг. 3. бяцхан. 4. *argo.* аятайхан бүсгүй, залуу бүсгүй. **~ atmak** (хээлтэй амьтан) зулбах.

yavruağzı *is.* 1. улбар шар туяатай цайвар ягаан енгө. 2. *s.* энэхүү өнгөтэй, энэхүү өнгийн.

yavrucak, -ğı *is.* хөөрхий, хөөрхийлөлтэй амьтан, хөөрхий жаал.

yavrulama *is. yavrulamak* үйлийн нэр, төллөлт.

yavrulamak *(nsz)* зулзагалах, төллөх, (амьтан мал)төрөх, зулзага гаргах.

yavşak, -ğı *is. hlk.* 1. хуурс. 2. *s. mec.* чалчаа, шалчганасан(хүн).

yavuklamak *(-i, -e) hlk.* ёс төртэй холбох, сүйлэх, ураг болохоор тогтох, худ ураг болохоор тогтох.

yavuklanmak *(nsz, -le)* сүй тавих.

yavuklu *is.* ve *s. hlk.* 1. сүйт хүн, сүйт залуу, сүйт бүсгүй. 2. хайрт, амраг.

yavuz *s. hlk.* 1. ширүүн, догшин, айхтар, аюултай, аймшигтай, муухай, таагүй, эвгүй. 2. *hlk.* хатуу, чанга, хүчтэй, хэцүү бэрх, хүнд бэрх. 3. *hlk.* сайн, сайхан, эрүүл чийрэг.

Yay *öz. is. meteor.* Нумын ордон.

yay *is.* 1. **нум**, нум сум. 2. пурш, баадуу, **нум**. "*Araba yayı.*" Машины нум. "*Yatak yayı.*" Орны пүрш. 3. нум (хийл, морин хийл г.м хөгжмийн). 4. *mat.* нум, хагас дугариг.

yaya *is.* ve *s.* 1. явган **хүн**, явган зорчигч, явган. 2. *zf.* явган, явгаар. **~ geçidi** явган хүний зам. **~ köprüsü** явган хүний гүүр. **~ gitmek** явган явах. **~ kalmak** 1) хүссэн зүйлээ хийж чадахгүй байх. 2) дэмжлэггүй хоцрох, **үл дэмжигдэх**.

yayan *zf.* 1. явган, явгаар. "*Ben oraya kadar yayan gidemem.*" Би тэр хүртэл явган явж чадахгүй. 2. *s.* явган яваа, явган. 3. *s. mec.* мэдлэггүй, **юм мэдэхгүй**, мэдлэг багатай. "*Oğlan bu konuda pek yayan görünüyor.*" Хүү энэ талаар ер мэдлэггүй мэт харагдаж байна.

yaydırmak *(-i, -e)* дэвсүүлэх, дэлгүүлэх.

yaygara *is.* 1. орилоон, чарлаан, орь дуу, чимээ шуугиан, хашгираан, хашгирах дуун. 2. *mec.* гомдол. **~a koparmak** (veya **~yı basmak**) хашгирах, орилох, орилж чарлах.

yaygaracı *s.* орилоо хүн, хашгираа, чарлаа, бархираа, чимээтэй **хүн**.

yaygı *is.* аяцхан хивс, дэвсгэр.

yaygın *s.* 1. түгмэл, дэлгэрсэн, түгсэн, дэлгэрмэл, дэлгэрэнгүй, **түгээмэл**, **тархмал**, нийтийн мэдэх, өргөн дэлгэрсэн, тархсан, нэртэй. "*Yaygın bir söz.*" Түгээмэл хэллэг. 2. өргөн цар хүрээтэй, өргөн хүрээтэй, нийтийг хамарсан. "*Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde getirilmesi için...*" Эрүүл мэндийн үйлчилгээг өргөн хүрээтэй хүргэхийн тулд...

yaygınlaşmak *(nsz)* дэлгэрэх, түгэх, түгээмэл болох, тархах, газар авах, нэвтрэх.

yaygınlaştırmak *(-i)* түгээх, тархаах, тараах.

yaygınlık, -ğı *is.* тархах, тархсан (байх), дэлгэрэх, дэлгэрсэн (байх).

yayık, -ğı (I) *is.* (цөцгийн тос) бүлэх сав, бүлдэг сав. **~ dövmek** (veya **yaymak**) тос бүлэх, цөцгийн тос гаргах.

yayık, -ğı (II) *s.* дэлгэсэн, сарвайсан, дэлгэмэл, дэлгээтэй, дэлгээстэй, дэлбэгэр, далбагар, сандаасан, тархаан хаясан.

yayılı *s.* дэлгээтэй, дэлгээстэй, дэлгэмэл, дэлгэсэн.

yayılış *is.* тархалт, дэлгэрэлт, хэмээс хэтрэх, өргөсөх, дэлгэрэх, тархах, түгэх.

yayılma *is.* 1. тархалт, дэлгэрэлт, хэмээс хэтрэх, өргөсөх, дэлгэрэх, тархах, түгэх. 2. *fiz.* гэрэл тархах.

yayılmak *(nsz, -e)* 1. дэлгэгдэх, дэвсэх, дэвсэгдэх. 2. (өвчин) тарах, тархах, газар авах. 3. түгэх, тарах, тархах, дэлгэрэх, өргөжих, өргөн дэлгэрэх. 4. нэвчих, нэвтрэх, тарах. "*Yağ lekesi çabuk yayılır.*" Тосны толбо хурдан нэвчдэг. 5. *mec.* дэлгэрэнгүй ярих, олон юм ярих. 6. мал бэлчих, бэлчээрлэх. 7. тухлан тарж суух, ялхайн суух.

yayım *is.* 1. нийтлэх, хэвлэн нийтлэх, хэвлэлт, нийтлэлт. 2. **нэвтрүүлэг**, радио нэвтрүүлэг, зураг радиогийн нэвтрүүлэг.

yayımcı *is.* ve *s.* 1. хэвлэгч, нийтлэгч, хэвлэлийн газар, редактор. 2. нэвтрүүлэгч.

yayımcılık, -ğı *is.* нийтлэх, хэвлэн нийтлэх, хэвлэлийн ажил.

yayımlama *is.* yayımlamak үйлийн нэр, хэвлэлт, нийтлэлт.

yayımlamak *(-i)* 1. хэвлэх, хэвлэн гаргах, нийтлэх, хэвлэн нийтлэх. 2. (радио, телевизээр) нийтэд зарлах, нийтэд мэдэгдэх, нэвтрүүлэх. 3. (албан ёсоор) тунхаглах, зарлах, мэдэгдэх.

yayımlanmak *(nsz)* yayımlamak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

yayımlatmak *(-i)* yayımlamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

yayın *is.* хэвлэл нийтлэл, зураг радиогийн нэвтрүүлэг.

yayıncı *is.* хэвлэл, хэвлэлийн газар, нэвтрүүлгийн газар.

yayındırma *is. fiz.* сарниулах.

yayınevi *is.* ном хэвлэх, хэвлэл, хэвлэлийн газар.

yayınık *s. fiz.* сарнисан, сарниун, сарнимал, диффузийн (гэрэл).

yayınım *is. fiz.* сарних, диффузи, харилцан нэвчих.

yayınma *is. fiz.* сарних, диффузи, харилцан нэвчих.

yayla *is. coğr.* 1. хавтгай өндөрлөг, тэгш өндөр газар. 2. зуны бэлчээр, зун цагийн бэлчээр (уулархаг, өндөр гөзрын).

yaylak, -ğı *is.* бэлчээр, отрын бэлчээр.

yaylamak *(nsz) hlk.* (уулархаг, өндөр газрын) зусланд зунжих.

yaylı *s.* 1. пурштай, баадуутай, нумтай. 2. нум сумтай, нум сумаар зэвсэглэсэн. 3. дөрвөн дугуйтай **мухлаг** тэрэг.

yaylım *is.* 1. тарах, түгэх, тархалт, таралт. 2. бэлчээр. **~ ateşi** зэрэг буудах, зэрэг галлах, олон буугаар зэрэг буудах.

yayma *is.* 1. yaymak үйлийн нэр. 2. хайрцгийн бараа, аар саар зарах зүйлс.

yaymacı *is.* үүргийн худалдаачин, ганзагын наймаачин, хайрцгийн худалдаачин.

yaymak *(-i, -e)* 1. дэлгэх, дэвсэх. 2. дуулгах, зарлах, тараах. 3. түгээх, тараах. "*Satmayı yayan sivri sineklerdir.*" Шумуул хумхаа өвчинг тараадаг. 4. нэвчүүлэх, нэвтрүүлэх. 5. бэлчээрлүүлэх. 6. тараах, тарааж хаях, дэлгэж хаях, эмх замбараагүй болгох.

yayvan *s.* хавтгай, навтгар, палибагар.

yaz *is.* зун, зуны улирал. **~ı getirmek** зуны хувцас өмсөх, зуны хувцастаа орох.

yazar *is.* 1. зохиолч, зохиогч, уран зохиолч. 2. сонины сурвалжлагч.

yazarlık, -ğı *is.* зохиолчийн ажил, зохиолчийн мэргэжил.

yazdırmak *(-i)* yazmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

yazgı *is.* хувь тавилан, хувь заяа, үйлийн үр, төөрөг, хувь зохиол, заяа тавилан.

yazı (I) *is.* 1. бичиг, бичиг хэрэглэх. "*Türklerde yazının kullanılması eskidir.*" Туркууд эрт дээр үеэс бичиг хэрэглэж байсан. 2. цагаан толгой. 3. бичгийн хэв, үсгийн хэлбэр, бичиг, гар бичиг, хичээнгүй үсэг бичих. "*Okunaklı bir yazı.*" Гаргацтай бичгийн хэв. 4. үсэг, бичгийн хэлбэр хэв. "*Dik yazısı (Batı literatüründe genellikle phagas-pa el yazısı olarak adlandırılan, 1269'da Phagas-pa lama tarafından icat edilen Moğol el yazısı).*" Дөрвөлжин үсэг. "*İtalik yazı.*" Бичмэл үсэг. 5. өгүүлэл, бичиг, бичсэн юм, зохиол. 6. бичээс, гарчиг. "*Mezar yazısı.*" Хүүрийн оршил бичээс, (хүүрийн) оршлын бичиг. *7. тес.* хувь заяа, хувь тавилан, заяа тавилан, төөрөг, үйлийн үр. 8. төмөр мөнгөний бичигтэй тал. **~ya dökmek** бичих, илтгэн бичих, бичгээр өргөх, бичгээр өгүүлэх, бичгээр илтгэх.

yazı (II) *is. hlk.* тэгш газар, тэгш тал, тал газар, хөндий.

yazıcı *is.* 1. бичээч(цэргийн ангийн). 2. зохиолч, зохиогч. 3. комьютерийн хэвлэгч, хэвлэгч.

yazıcılık, -ğı *is.* бичээчийн үүрэг.

yazıhane *is.* 1. албан тасалгаа, товчоо, ажлын газар, контор, албан газар. 2. бичгийн ширээ.

yazık, -ğı *is.* 1. нүгэл, хилэнц. 2. *ünl.* өрөвдөх, хайрлах, харамсах, хөөрхийлөх утга илэрхийлсэн аялга үг. Ээ зайлуул, ээ чааваас, зайлуул, хөөрхий зайлуул. "*Yazık, çok ağladı.*" Зайлуул их уйлсан. 3. *ünl.* дааНч даа, арай ч дээ, дааНч яав даа. "*Yazık sana, böyle mi yapacaktın?*" Д ааНч дээ чи, ийм юм хийх байсан гэж үү. **~ etmek** (veya **olmak**) харуусмаар болгох (эсвэл болох), хайран болгох (эсвэл болгох). **~lar olsun** дааНч даа, дааНч яав даа, арай ч дээ, шившигийн юм, гутамшиг, ичгүүр.

yazıklanmak *(-e)* харамсах, хайран санагдах, өрөвдөх, хайрлах, халаглах, шаналах, энэлэх, гаслах.

yazılamak *(-i)* эрээчих, сараачих, эрээчсэн байх, сараачсан байх. "*Çocuklar duvarı yazılamışlar.*" Хүүхдүүд ханан дээр эрээччихжээ.

yazılı *s.* 1. бичиг, бичсэн, бичгээр, бичгээр үйлдсэн. "*Yazılı bir kağıt.*" Дүүрэн бичсэн цаас. 2. бичээстэй, бичдэстэй. "*Yazılı taş.*" Бичээстэй чулуу. 3. заяатай, тавилантай. 4. *is.* ve *s.* бичгээр авах, бичгээр явагдах(шалгалт).

yazılım *is.* программ хангамж.

yazılmak *(nsz)* 1. yazmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *(-e)* тэмдэглүүлэх, (нэрээ) бичүүлэх, бүртгүүлэх, элсэх, данслуулах. "*Çocuk okula yazıldı.*" Хүүхэд сургуульд бүртгүүлсэн.

yazım *is.* зөв бичих зүй, үсгийн дүрэм, зөв бичих дүрэм.

yazın (I) *zf.* зун, зундаа, зуны цагт, зун цагт, зуны улиралд.

yazın (II) *is.* утга зохиол, зохиол.

yazıncı *is.* зохиолч, бичгийн хүн.

yazışma *is.* харилцах, захидал харилцаа, захидлаар харилцах, захидал бичилцэх.

yazışmak *(nsz, -le)* бичилцэх, харилцан бичилцэх.

yazıt *is.* бичээс, сэдэл шүлэг. "*Orhon yazıtları.*" Орхоны бичээс. **~ bilimi** эртний бичгийн судлал.

yazlamak *(nsz)* 1. зунжих. 2. *hlk.* зунших, зусах.

yazlık, -ğı *s.* ve *is.* 1. зуны, зун цагийн, зуны хувцас, зун хэрэглэх. "*Yazlık elbise.*" Зуны хувцас. 2. зуслан, зуны байр. 3. улаан буудайн нэг төрөл.

yazlıkçı *is.* зуслангийн хүн.

yazma *is.* 1. зохион бичлэг, бичсэн юм, бичиг, зохиол. 2. шаглаатай эрээн даавуу. 3. шаглаатай толгойн алчуур, хатгамал оёсон толгойн алчуур. 4. *is.* ve *s.* бичмэл, гар бичиг, гараар бичсэн. "*Yazma kitap.*" Гараар бичсэн ном, бичмэл ном.

yazmak, -ar *(-i)* 1. бичих. 2. бичиж авах, тэмдэглэж авах, тамдэглэх. 3. бичиж өгөх, бичиж тайлбарлах. 4. бичих, зохиох, зохиож найруулах. 5. бичих, мэдэгдэх. "*Ben neticeyi size yazarım.*" Би үр дүнг нь танд бичнэ (мэдэгдэнэ). 6. (тоолуур, заалт) заах, үзүүлэх. 7. (ажилд) авах, элсүүлэх, бүртгэх, бүртгэж авах. "*Çocuğu okula yazdılar.*" Хүүг сургуульд элсүүлсэн. 8. *тес.* хувь заяаг бичих.

yazman *is.* нарийн бичгийн дарга, чухалч.

yedek, -ği *s.* 1. нөөсөн, илүү, бэлтгэл, нөөцөлсөн, нөөц. "*Yedek subay.*" Бэлтгэл офицер, бэлтгэл цэрэг. 2. *is.* нөөц, бэлтгэл, запас, сэлбэг. "*Yedek parça.*" Сэлбэг хэрэгсэл, сэлбэг анги. 3. хөтөлгөө мал. 4. цулбуур, жолоо, бурантаг. **yedeğe almak** 1) цулбуурааа хөтлэх, бурантгаар хөтлөх, хөтлөх. 2) сугадаж явах, түшиж явах. **~ durmak** *sp.* орлон тоглогч, солио, халаа, орлон.

yedekçi *is.* 1. адууч, агтач. 2. барлаг, усан онгоц чирэгч.

yedeklemek *(-i)* 1. нөөцлөх, нөөх, бэлтгэх. 2. чирэх, хөтлөх, дагуулах, сугадаж явах, түшиж явах.

yedi *is.* 1. долоо, долоогийн тоо. 2. *s.* долоон. "*Dünyanın yedi harikası.*" Дэлхийн долоон гайхамшиг. **~ mahalle** хүн болгон, хүн бүр, бүгдээрээ, газар сайгүй, хааяагүй. "*Yedi mahalle duydu.*" Хүн болгон сонссон.

yedi canlı *is.* долоон голтой, зовлон их даадаг, зовлонд маш тэсвэртэй.

yedigen *s.* 1. долоон талтай, долоон өнцөгтэй. 2. *is.* долоон өнцөгт.

Yedigir *öz. is. meteor.* Долоон өвгөн, Долоон бурхан, Дохиур од.

yedili *s.* 1. долоон, долоон хэсэгтэй. 2. *is.* хөзрийн долоо.

yedinci *s.* долдугаар, долоо дахь, долооны, долоон.

yedirilmek *(nsz)* yedirmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

yedirme *is.* 1. yedirmek үйлийн нэр 2. шаваас, түрхдэс.

yedirmek *(-i, -e)* 1. тэжээх, идээшлүүлэх, идүүлэх. 2. *хоол* егех, хооллох, цатгах, ханаах, цадтал идүүлэх. "*Çocuğu yedirmek.*" Хүүхэд хооллох. 3. хангах, зарцуулах, үрэх, зарах. "*Bütün servetini bu kıza yedirdi.*" Бүх херенгөө энэ охинд зарцуулчихсан. 3. уусгах, шингээх. 4. хүлцэх, тэвчих, тэсэх, тэсэн (хүлцэн, тэвчин) өнгөрөөх. "*Bunu kendime yediremem.*" Би үүнийг хүлцэн өнгөрөөж чадахгүй. 5. хахууль өгөх, хахуульдах, өөш өгөх.

yediveren *s.* жилдээ хэд хэдэн удаа цэцэглэгч (жимс егдөг ургамал).

yegane *s.* ганц, гав ганц, цорын ганц, ганцхан.

yeğ *s.* сайн, дээр, илүү сайн, илүү дээр, илүү, хамгийн зохимжтой. **~ tutmak** дээр гэх, дээр гэж бодох, илүү гэж үзэх, шилэх, сонгох, эрхэмлэх, дээдлэх.

yeğen *is.* 1. ач, ач хүү, зээ, зээ хүү, ач охин, зээ охин, зээ ач(төрсөн ах дүүгийн хүүхэд). 2. үеэл, үеэлд.

yeğin *s. hlk.* 1. ширүүн, чанга, хүчтэй, их, хатуу, хэцүү, бэрх. 2. *мес.* давуу, давж гарсан, илүү, давамгай, ихэнх, дийлэнх, олонх, зонхилох.

yeğinlik, -ği *is.* эрчимт чанар, интенсив байдал, хүч, чадал, хүчдэл.

yeğleme *is.* сонголт, шилэх.

yeğlemek *(-i, -e)* илүү гэж үзэх, дээр гэх, дээр гэж бодох, шилэх, сонгох, эрхэмлэх, дээдлэх.

yeğlik, -ği *is.* давуу, давуу байх, давамгай, давуу эрх, онцгой эрх, ашиг, хонжоо, завшаан.

yeis, -e'si *is.* цохөх, цохрөлт, горьдлогогүй, найдлагагүй. **~ duymak** цохөх, цохрөх.

yek *s.* нэг, ганц, ганцхан. **~başına** биө даан, ганцаараа, толгой дааж, өөрөө, толгойгоороо.

yeke *is. den.* залуурын бариул.

yekpare *is.* 1. бүхэл, цул, үргэлж, нэг. 2. *zf.* бүхлээрээ, бүхэлдээ.

yekten *zf.* 1. нэгмөсөн, нэгдор, шууд, тэр дороо, дорхноо, даруй, гэнэт, гэнэтхэн. 2. тийм ийм гэх юмгүй, учир шалтгаангүйгээр, зүв зүгээр байтал, яасан ч учры нь мэдэхгүй, хоёр үгний ч зөрөөгүй, мэндийн хариу ч үгүй.

yel *is.* 1. салхи. "*Yel değirmeni.*" Салхин тээрэм. 2. *hlk.* хэрэх өвчний өвдөлт, шархираа өвчний өвдөлт. 3. *hlk.* гэдэс дотрын хий, унгас. **~e vermek** дэмий үрэх, үрэн таран хийх.

yele *is.* дэл, зогдор.

yelek, -ği *is.* 1. хантааз. 2. *hlk.* өд, отго. "*Ok yeleği.*" Сумны өд.

yelelenmek *(-i)* (үс) намирах, намилзах.

yeleli *s. hlk.* дэлтэй, зогдортой.

yelengeç *s.* хальс нь өөрөө хагарч хууран унадаг(мод).

yelken *is. den.* 1. дарвуул, даравлага, далбаа. 2. дарвуулт, дарвуулт онгоц. **~ açmak** 1) дарв уулыг дэлгэх. 2) далайд гарах, замд гарах. **~ sporu** далбаат завийн спорт. **~leri indirmek** дарвуулаа буулгах. **~leri suya indirmek** *мес.* дийлдсэнээ хүлээх, бууж өгөх, найр тавьж өгөх, найрсагаар егех, зайлж өгөх, тавьж өгөх, номхрох, дарагдах, дагах.

yelkenbezi *is.* зотон, таар.

yelkenci *is.* 1. дарвуул оёдог хүн. 2. усан цэрэг(дарвуулыг дэлгэх, буулгах, хураах ажил хийдэг).

yelkengemisi *is.* дарвуулт онгоц, далбаат онгоц.

yelkenlemek *(nsz) argo.* 1. дарвуулаа дэлгэж замд гарах. 2. *argo.* гарах, явах.

yelkenli *is.* дарвуулт онгоц, далбаат онгоц, дарвуулт, далбаат.

yelkovan *is.* 1. минутын зүү(цагны). 2. салхины хэмжүүр, салхины чиглүүр, салхины далбаа, залма.

yellemek *(nsz)* үлээх, салхилах, сэнгэнэх, хийсгэх, намилзуулах, дэвэх, сэвэх, сэвүүрдэх, дэвүүрдэх.

yellenmek *(nsz)* 1. салхи гаргах, сэвүүрдэх, дэвүүрдэх. 2. *hlk.* хий гаргах, унгах.

yelli *s.* салхитай, их салхилдаг.

yelpaze *is.* дэвүүр, салхины дэвүүр, сэвүүр.

yelpazelemek *(-i)* дэвэх, сэвэх, дэвүүрдэх, сэвүүрдэх.

yelpik, -ği *is. hlk.* багтраа, бүгших мэнгэр.

yeltek, -ği *s.* тогтворгүй, урвамхай, хувирамтгай, холиворхой.

yeltenmek *(-e)* хүч хүрэхгүй ажил хийж эхлэх, давахгүй ажил хийх гэж оролдох.

yelve *is. zool.* хараалж.

yem *is.* 1. тэжээл, идэш, хоол, бордоо, батрага. 2. илбэс, өөш. 3. *мес.* урхи, өгөөш. **~ kestirmek** идэш өгөх, тэжээл өгөх. **~ olmak** 1) амьтны хоол болох, идэш болох. 2) бусдын өгөөш болох, бусдын урхинд орох, урхидуулах.

yemek, -ği (I) *is.* 1. хооллох, ундлах, гэдсээ борлуулах, гэдсээ цатгах. 2. хоол, идээ. "*Yemek odası.*" Хоолны өрөө./Хооллох тасалгаа. 3. унд, хоол. "*Ben yemeğe çıkıyorum.*" Би унданд гарлаа. "*Öğle yemeği.*" Өдрийн унд./Өдрийн хоол. "*Akşam yemeği.*" Оройны хоол. 4. зоог. **~ borusu** *is. anat.* улаан хоолой. **~ odası** хоолны өрөө, хооллох тасалгаа. **~ seçmek** хоол голох, хоол шилэх. **~ vermek** хоолонд урих, зоог барих. **~ yemek** хоол идэх, хооллох, идэх.

yemek (II) *(-i)* 1. идэх, хооллох. "*Ben yemek yemeyeceğim.*" Би хоол идэхгүй. 2. идэх, сүйтгэх,

хороон барагдуулах. "*Tırnaklarını yeme.*" Битгий хумсаа идээд бай. "*Deniz sahilini yemiş.*" Далай эргээ хөндийлен идэв. 3. хазах, зуух, мэрэх, химлэх, цөмөх. "*Sivrisinek yemiş.*" Шумуул хазчихсан байна. 4. эрсдэх, учрах, орох, шийтгүүлэх, шийтгэгдэх, –гдэх, –гдах, –уулах, –үүлэх. "*Ceza yemek.*" Яллуулах, шийтгэгдэх, шийтгүүлэх. "*Dayak yemek.*" Зодуулах. 5. идэх, завших, ашиглан завших. "*Rüşvet yemek.*" Хээл хахууль идэх. 6. үрэх, зарах, алдах, гарздах, гарлага хийх, зарцуулах. "*Varını yoğunu kumarda yemiş.*" Байгаа бүх юмаа мөрийтэй тоглоомонд алджээ. "*Çok para yedi.*" Тэр их мөнгө үрсэн. 6. хэрэглэх, хэрэглэгдэх, зарах, зарагдах, зарцуулах, зарцуулагдах. "*Bu yapı günde beş ton çimento yiyor.*" Энэ барилгад өдөрт таван тонн цемент зарцуулдаг./Энэ барилгад өдөрт таван тонн цемент зарцуулагддаг. 7. шаналгах, зовоох. "*Bu dert beni yiyor.*" Энэ зовлон намайг бүр шаналгаж байна. 8. *argo.* хуурагдах, хууртах. **yemeden içmeden** цаг алдалгүй, даруй, цаг үрэлгүй, цаг гарздалгүй. **yemeden içmeden kesilmek** хоол унднаас гарах.

yemekhane *is.* хооллох газар, хоолны газар, гуанз.

yemekli *s.* 1. идээ зууштай, зоогтой. "*Yemekli düğün.*" Зоогтой хурим. 2. хоолтой, ундтай. "*Yemekli pansiyon.*" Хоолтой буудал.

yemeklik, -ği *is.* ve *s.* 1. хоолонд хэрэглэх, хоолны, хоол хийхэд зориулсан. 2. идэж болох, идэшний, иддэг. "*Yemeklik mantar.*" Идэшний мөөг. 3. *is.* хоол хүнс, хүнсний зүйл.

yemeksiz *s.* хоолгүй.

yemin *is.* андгай, тангараг, ам тангараг. **~ etmek** тангараг өргөх, ам тангаргаа егөх, андгайлах. **~i bozmak** тангаргаа эвдэх.

yeminli *s.* тангарагт, андгайт, тангарагласан, андгайлсан, тангараг өргөсөн, ам тангаргаа өгсөн. **~ olmak** тангараглах, ам алдах, ангайлах.

yemiş *is.* 1. жимс, жимснүүд. "*Kuru yemiş.*" Хатаамал жимс. 2. *hlk.* илжгэн чих, инжир (дулаан орны мод, түүний шүүсэрхэг амттай жимс). **~ vermek** жимс өгөх, ургац өгөх.

yemişçi *is.* жимсний худалдаачин.

yemişli *s.* жимсийн, жимсний. "*Yemişli ağaç.*" Жимсний мод.

yemişlik, -ği *is.* 1. жимсийн цэцэрлэг. 2. жимс хадгалах газар. 3. жимсний таваг. 4. *hlk.* инжирний цэцэрлэг.

yemlik, -ği *is.* 1. идүүр, онгоц, тэвш, идэшний тэвш, хомбого, мал тэжээх тэвш, тэжээлийн ойм, товьд. 2. *mec.* хээль, хахууль, идэш, авлига. 3. *mec. argo.* тоглогч, (мөрийтэй тоглоомд)байнга алдагч, үргэлж алдагч. 4. *s.* тэжээлийн. "*Yemlik ot.*" Тэжээлийн өвс.

yemyeşil *s.* нов ногоон.

yen (I) *is.* ханцуй.

yen (II) *is.* иен (Япон улсын мөнгөн тэмдэгт).

yenge *is.* 1. бэр, бэргэн, дүү бэр, авьсан, авга ахын/нагац ахын эхнэр. 2. эгчээ. "*Yenge, yakınlarda postane var mı?*" Эгчээ ойр хавьд шуудан бий юу?

yengeç, -ci (I) хавч, дигваранз.

Yengeç (II) *öz. is. meteor.* Мэлхийн ордон. **~ dönencesi** Мэлхийн зам.

yengi *is.* ялалт.

yeni *s.* 1. шинэ, шинэхэн. 2. таньж мэдэхгүй, танигдаагүй, шинэ. 3. *zf.* шинээр, сая, саяхан, эгээ саяхан, дөнгөж саяхан, бүр саяхан. "*Bu elbiseyi yeni mi yaptın?*" Энэ даашинзыг шинээр оёсон юм уу?

yenibahar *is. bot.* уутат чинжүү.

Yeniçağ *is. tar.* Шинэ үе (Дундад зууны сүүл 1453, 1492–1789 хүртэлх хугацаа.)

yeniçeri *is. tar.* янычар (түркийн явган цэрэг).

yeniden *zf.* дахин, дахиад, бас, дахиж, шинээр, бас шинээр, эхнээс. "*Havalar yeniden soğudu.*" Цаг агаар дахиад хүйтэрлээ. **~ yapmak** өөрчлөн засах, засаж хийх, дахиж засах.

Yeni Dünya *z. is.* Шинэ тив (Америк).

yenik, -ği *is.* 1. амьтан хазсан газар, хорхой идсэн газар, хорхой идсэн нүх. 2. *s.* ялагдсан, дийлдсэн, дийлэгдсэн, хожигдсон. **~ düşmek** хожигдох, ялагдах, дийлдэх, дийлэгдэх.

yenileme *is.* сэргээх, дахин хийх.

yenilemek *(-i)* 1. шинэчлэх, шинэ болгох, шинэтгэх. "*Bu odanın takımını yeniledik.*" Бид энэ өрөөний тавилгыг шинэчилсэн. 2. сэлбэх, дахин хийх, дахих, давтах, давтан гаргах, дахин хийх, сэргээх, үргэлжлүүлэх.

yenilenmek *(nsz)* 1. шинэчлэгдэх, шинэтэх, сэргэх, шинэтгэгдэх. 2. давтагдах, давтах, дахих, дахин хийгдэх, сэлбэгдэх, сэргээгдэх, дахин эхлэх.

yenilgi *is.* ялагдал, дийлдэл. **~ uğramak** ялагдах, ялагдалд учрах, дийлдэх.

yenilik, -ği *is.* 1. шинэ (байх), шинэ юм, шинэ зүйл, шинэ бараа, шинэ нээлт, шинэ бүтээл. 2. шинэчлэл, шинэтгэл, шинэ журам, шинэ зүйл, реформ. **~ yapmak** шинэтгэл хийх, шинэтгэх, шинэчлэл хийх, өөрчлөлт хийх, өөрчлөлт оруулах.

yenilikçi *s.* шинийг санаачлагч, шинэтгэгч.

yenilmek (I) *(nsz)* идэгдэх, идэж болох.

yenilmek (II) *(nsz)* ялагдах, дийлдэх, дийлэгдэх, ялагдалд учрах, хожигдох.

yenilmezlik, -ği *is.* ялагдашгүй (байх), дийлдэшгүй (байх), дарагдашгүй (байх).

yenmek, -er (I) *(-i)* 1. ялах, дийлэх, давах, хожих. 2. биеэ барих, тэсэх, дарах, дийлэх. "*Bu sefer öfkemi yenebildim.*" Энэ удаад би уураа барьж чадсан.

yenmek (II) 1. идэгдэх, идэж болох. "*Bu meyve yenmez.*" Энэ жимсийг идэж болохгүй. 2. элэгдэх, хуучрах, мөлийх. "*Ceketin dirsek yeri yenmiş.*" Хүрэмний тохой нь элэгджээ.

yepyeni *s.* цоо шинэ, шив шинэ, хамгийн шинэ, хамгийн сүүлчийн, бүр шинэ.

yer *is.* 1. газар. 2. шал, газар. "*Yerleri hemen silin.*" Шалаа хурдан арчаарай. 3. Газар дэлхий, Дэлхий. 4. нутаг, газар, нутаг дэвсгэр. 5. байгаа газар, байрлал, оршиц, орших нутаг, газар, байдал. "*Türkiye stratejik bakımından önemli bir yerdedir.*" Турк улс стратегийн хувьд чухал байрлалтай билээ. 6. алба, албан тушаал, ажлын байр, орон тоо. "*Bu yere atanalı on sene oldu.*" Энэ албанд томилогдоод арван жил болж байна. 7. ач холбогдол, нөлөө, утга, утга учир, учир, байр, үүрэг роль. "*Bu maddenin sanayideki yeri yadsınamaz.*" Энэ материалийн аж үйлдвэр дэх ач холбогдлыг үгүйсгэхийн аргагүй. 8. ор, ором, ул мөр, сорви, газар. "*Ağrı yerini bana tarif edermisiniz.*" Та надад өвчтэй газраа зааж өг дөө. "*Bıçak yeri.*" Хутганы сорви. 9. хөрс, хөрс шороо, газар, талбай. "*Ani soğuktan dolayı yerler donmuş.*" Цочир хүйтнээс болж хөрс хөлдсөн байна. "*Deniz kıyısında bir yer aldılar, ev yapacaklarmış.*" Тэд далайн эрэгт нэг газар авсан, байшин барих юм гэсэн. 10. зай, газар, суудал, өрөө(буудал), сул газар. "*Bu otelde boş yer var mı?* " Энэ буудалд сул өрөө байна уу? "*Konser için iki yer ayırttım.*" Би концертний хоёр суудал урьдчилан захиалсан. "*Dolap koyacak yer bıraktınız mı?* " Шүүгээ тавих зай орхисон уу? 13. *мес.* байдалд байх, оронд байх. "*Sen benim yerimde olsaydın ne yapardın?*" Чи миний оронд байсан бол яах байсан бэ? **(bir işte) ~ almak** 1) (нэг ажилд) оролцох, байлцах, гар бие оролцох. 2) байх. **~ etmek** 1) ул мөр үлдээх. 2) үлдэх, хоногших, сэтгэгдэл төрүүлэх. **~den yere vurmak** доромжлох, гутамшигтай байдалд оруулах. **~e batmak** 1) үхэх, мөхөх, сенөх, устах, үгүй болох. 2) ичих, зовох. **~e sağlam basmak** анхааралтай хандах, няхуур хандах, нямбай хандах. **~e sermek** 1) доромжлох, газар унагах, хөсөр унагах, уландаа гишгэх, барих, дарах. 2) буудаж алах. **~i gelmek** цаг нь болох, ээлж нь болох. **~in debine geçmek (batmak** veya **girmek)** 1) газар доор ортлоо ичих, үхтлээ ичих, ичиж үхэх, шившгээ үзэх, гутамшигаа үзэх. 2) газрын гаваар орох, алга болох. **~inde olmak** сайн болох, сайхан болох, жин тан болох. **~inde saymak** 1) дороо алхах, дороо гишгэлэх. 2) *мес.* урагш ахихгүй байх, бахь байдгаараа байх, дэвшихгүй байх, ахихгүй байх. **~inden fırlamak** огло харайх, ухасхийн босох. **~inden oynatmak** байрнаас нь хөдөлгөх, байрнаас нь зайлуулах, байры нь солих, байрыг нь өөрчлөх. **~ ine gelmek** 1) биелэх, бүтэх, болох, гүйцэх, гүйцэлдэх. "*İstediğiniz yerine geldi.*" Таны хүсэл биеллээ./Таны хүсэл гүйцэлдлээ./Таны хүсэл бүтлээ. 2) сэргэх, дахин тэнхрэх, буцаж хэвэндээ орох, хэвэндээ орох, хэвийн болох. **~ine getirmek** 1) биелүүлэх, гүйцэтгэх, хийх, хэрэгжүүлэх, хүслий нь биелүүлэх. 2) хуучин хэвэнд нь оруулах, хэвийн болгох. **~ine koymak** 1) гэж үзэх, гэж хандах, үнэлэх, бодох, үзэх, тооцох. "*Beni en çok sinirlendiren şey, aptal yerine koymasıydı.*" Намайг тэнэг гэж бодсонд хамгийн их уур хүрсэн юм. 2) төлж өгөх, нөхөн төлөх, нөхөн олгох, хэвээр болгох, эгүүлэн олгох. **~ini beğenmek** (ургамалын) хөрс тохирох. **~ini tutmak** орлох, төлөөлө, нөхех. **~le gök bir olsa** яадаг ч байсан, яадаг ч атугай, яавал ч яаг, дүүрсэн хэрэг, юу ч гэсэн л, үзээд алдах, юу ч болсон, юу ч тохиолдсон. **~le beraber olmak** газар хөрснөөс арчигдах, оргүй болтол сөнөх, газар хөрснөөс арчигдсан байх. **~le bir etmek** үндсээр нь устгах, үгүй хийх, ор мөргүй устгах, оргүй болтол сөнөөх, газар хөрстэй тэгшлэх. **~ yer** 1) зарим газар, энд тэнд, ов тов, заримдаа, хааяа. 2) заримдаа, хааяа хааяа. "*Yer yer alkışladılar.*" Хааяа хааяа алга ташиж байлаа. **boş yere** хий, дэмий, хоосон, талаар. **heryerde** газар бүр, газар сайгүй, хаа яагүй, энд тэндгүй. **hiç bir yerde** хаана ч, хаа ч.

yeraltı *is.* 1. зоорь, агуй, хонгил, туннель, хөрсний доод давхарга. **~ araştırması** малтлага. "*Yeraltı su.*" Газар доорхи ус. 2. *s. мес.* нууц, далд (ажил).

yerbilimci *is.* геологич, газар судлалч.

yerbilimi *is.* геологи, газар судлал.

yerçekimi *is. fiz.* таталт, таталцаа, дэлхийн таталт.

yerel *s.* нутгийн, орон нутгийн, тус газрын. "*Yerel saat.*" Орон нутгийн цаг. "*Yerel yönetim.*" Нутгийн захиргаа.

yerelması *is. bot.* газрын лийр, газрын хэдмэн.

yerfıstığı *is. bot.* газрын самар, хуасан.

yergi *is.* уран элэглэл, хошигнол.

yergici *is.* уран элэглэгч.

yerinde *s. ve zf.* 1. зохистой, таарамжтай, тухайд нь(хийсэн), цаг тухайд нь(хийсэн), цаг үеэ олсон, цагийг нь олсон, цагий нь олж, цагт нь, зөв. "*Yerinde bir karardı.*" Цагаа олсон шийдвэр байлаа. 2. сайн, сайн байх. "*Neşesi yerinde.*" Тэр баяр баясгалантай байна. "*Yaşlı ise de gücü yerinde bir adamdı.*" Хэдий настай ч түүний хүч тамир хэвэндээ байсан. 3. оронд, байдалд, –ний оронд, –ний оронд байсан бол. "*Onun yerinde olmayı ne kadar çok isterdim.*" Би түүний оронд байхыг хэчнээн их хүснэм.

yerine *zf.* орноо, төлөөнөө. "*Ben bu kitabın yerine öbürünü alayım.*" Би энэ номны оронд нөгөөг нь авъя. "*Onun yerine ben oynayacağım.*" Түүний оронд би тоглоно.

yerinmek *(-e)* харамсалтай байх, гуниглах, харамсах, халаглах, гэмших, гэмээ наминчлах, хайран санагдах.

yerkabuğu *is. coğr.* дэлхийн царцас, газар.

yerküre *is. coğr. ve astr.* дэлхийн бөмбөрцөг, бөмбөрцөг.

yerleşik *s.* 1. сууж байгаа, оршдог, оршин суудаг, суурьшдаг, байршдаг. 2. суурин, байран.

yerleşim *is.* хүн ам суурьших, хүн амын суурьшил. "*Yerleşim merkezleri.*" Суурин газрууд.

yerleşme *is.* yerleşmek үйлийн нэр.

yerleşmek *(-e)* 1. суух, байрлах, багтах. 2. байрлаж авах, сууж авах, байр эзлэх, байр олох. 3. (ажилд) орох, ажиллах. "*Kocam merkez bankaya yerleşti.*" Нөхөр маань төв банкинд орсон(ажиллаж байгаа). 4. *(-de)* суурьших, нутаглах, суух, нүүж суух, нүүж орох, эзэн суух, орох. "*Kardeşim İzmire yerleşti.*" Дүү маань Измирт суурьшсан. 5. төвхнөх, тохинох. "*Yeni evimize taşındık ama daha yerleşemedik.*" Бид шинэ гэрлүүгээ нүүсэн гэхдээ хараахан төвхнөж амжаагүй л байна. 6. *mec.* нэвтрэх, дэлгэрэх.

yerleştirmek *(-i, -e)* 1. байрлуулах, суурьшуулах, суулгах, байлгах. 2. байрлуулах, өрж тавих, цэгцэлж засах, эмхэлж хураах, хураах, тавих, зэрэглэх. 3. алгадах. "*Bir tokat yerleştirmek.*" Алганы амт үзүүлэх. 4. (ажилд) оруулах. 5. (үг, хариултыг) цагийг нь олж хэлэх, оновчтой үед хэлэх (хэрэглэх).

yerli *s.* 1. **үл хөдлөх, хөдөлгөөнгүй, хөдлөхгүй,** зөөвөрлөх боломжгүй, зөөврийн бус, байран, суурин. 2. дэвсгэр газрын, нутаг дэвсгэрийн, газар нутгийн, орон нутгийн, нутгийн, нутгийн, тэндхийн. "*Yerli ordu.*" Орон нутгийн цэрэг. 3. дотоодын үйлдвэрийн, эх орны үйлдвэрийн, дотоодод үйлдвэрлэсэн, дотоодын. "*Yerli mallar.*" Дотоодын үйлдвэрийн бараануд./Дотоодод үйлдвэрлэсэн бараанууд. 4. *s. ve is.* нутгийн хүн, тэндхийн хүн, уул нутгийн хүн, төрсөн хүн, нутагт төрсөн хүн. "*Arkadaşım Darhan'ın yerlisi.*" Найз маань Дарханд төрсөн хүн./Найз маань Дарханы хүн. **~ yerinde** *zf.* байр байрандаа, гажиггүй, ном ёсоор, өвтэгш, өөгүй, хэлэх өөгүй, дутуу юмгүй, яг таг, жин тан.

yermek, -er *(-i)* 1. шүүмжлэх, буруушаах, муучлах, муушаах, муулах, муу хэлэх. 2. элэглэх, шоолох, дооглох. 3. жигших, зэвүүрхэх, дур гутах, тоохгүй, тоож үзэхгүй.

yermerkezli *s.* дэлхийн төвт.

yeröl̈çümü *is.* геодэзи, газар хэмжихүй.

yeröte *is. astr.* хамгийн холдох цэг, хөгжлийн дээд түвшин.

yersarsıntısı *is.* газар хөдлөл.

yersiz *s.* 1. тэнүүлч, зайгуулч, бадарчин, цагаачин, оромжгүй хүн, хорогдох газаргүй хүн, гэр оронгүй хүн. 2. *mec.* зохисгүй, таарахгүй, нийлэлцэхгүй, цагаа олоогүй, хамаагүй, утга учиргүй.

yeryağı *is.* газрын тос, нефть.

yeryüzü *is. coğr.* 1. газрын гадарга. 2. газар дэлхий, дэлхий.

yeşermek *(nsz)* 1. ногоорох, хөхрөх, ногоо ургах, навчлах, навч ургах. 2. ногоорох, ногоон болох, ногоорон харагдах, хөхрөн харагдах.

yeşertmek *(-i)* ногоорууулах, ногоон болгох.

yeşil *is.* 1. ногоон, ногоон өнгө. 2. *s.* ногоон, ногоон өнгөтэй. 3. *s.* шинэ (ногоо). 4. *s.* болов сорч гүйцээгүй, түүхий(жимс).

yeşillenmek *(nsz)* 1. ногоорох, ногоон болох, ногоо ургах. 2. *argo.* (эмэгтэйг) хоргоох, халдах.

yeşilli *s.* 1. ногоонтой, ногоон өнгөтэй. 2. ногоон хувцастай.

yeşillik, -ği *is.* 1. ургамал ногоо, ногоо, өвс ногоо. 2. өвс ногоо ихээр ургасан газар, зүлэг ногоотой газар. 3. ногоо. 4. ногоон өвс, ногоон ургамал, зүлэг.

yeşim *is. min.* хас чулуу.

yetenek, -ği *is.* 1. авьяас, авьяас чадвар, чадал, чадвар. 2. авьяас, билиг. 3. *ped.* авхаалж.

yetenekli *s.* авьяастай, чадвартай, чадалтай, чадварлаг, авьяаслаг.

yeteneksiz *s.* авьяасгүй, чадваргүй, чадвар муутай, чадахгүй, авхаалжгүй.

yeteneksizlik, -ği *is.* авьяасгүй (байх), билиг муутай (байх), чадвар муутай (байх), чадахгүй (байх), авхаалжгүй (байх).

yeter *s.* **хүрэлцээтэй, хүрэлцэхүйц. ~i derecede** хангалттай, хүрэлцэхүйц хэмжээнд.

yeterince *zf.* хангалттай, хүрэлцэхүйц.

yeterli *s.* 1. чадах, чадвартай, чадалтай, сайн мэдэх, мэргэшсэн, мэргэшилтэй. 2. эрх мэдэл бүхий, бүрэн эрхт, үйлдэх эрхтэй, хуулийн хариуцлагатай. 3. хангалттай, хүрэлцээтэй, элбэг, хүрэлцэхүйц. "*Yeterli çadırları var mı?*" Тэдэнд, **хүрэлцэхүйц** майхан байгаа юм уу?

yeterlik, -ği *is.* 1. дарх, сайн мэдэх, чадвар, мэргэшил, мэргэшилт. 2. эрх мэдэл, эрх.

yeterlilik, -ği *is.* хүрэлцээтэй (байх) хүрэлцэхүйц (байх).

yetersayı *is.* хүчивх, хүчинтэй (болох), хүчин төгөлдөр. "*Yetersayı olmadığı için toplantı olmadı.*" Хүчин төгөлдөр болоогүй учир хурал тарав.

yetersiz *s.* 1. авьяасгүй, билиг муутай, чадвар муутай, чадахгүй, мэдэцгүй, мэдлэггүй, хөдөлмөрлөх чадалгүй, юм бүтээх чадалгүй, мэргэшилгүй. 2. дутмаг, хүрэлцээ багатай, хүрэлцээ муутай, хүрэхгүй, хүрэлцээгүй, хангалтгүй. 3. хангалтгүй, дутагдалтай.

yetersizlik, -ği *is.* 1. авьяасгүй (байх), чадвар муутай (байх), тохирохгүй байдал. 2. дутагдал, хомсдол.

yetim *is.* өнчин хүүхэд (аавгүй).

yetimhane *is.* өнчин хүүхэд асрах газар.

yetinme *is.* ханал, сэтгэл хангалуун байдал,

ханамжтай байдал, ханалт, ханасан байдал, сэтгэл ханах, хүсэл ханах, бах ханах, хангалт.

yetinmek *(-le)* сэтгэл ханах, ханах, ханамжтай байх, бололцох, бах ханах, хүсэл ханах, хязгаарлах, хэмжээлэх, боох. "*Kazandığıyla yetinmezdi hep fazlasını isterdi.*" Тэр олсондоо сэтгэл нь ханадаггүй дандаа л илүүг хүсдэг байсан.

yetirmek *(-i, -e) hlk.* 1. төгсгөх, дуусгах, шувтлах, эцэст нь хүргэх. 2. өсгөж хүмүүжүүлэх, тэжээж өсгөх. 3. *hlk.* хүргэх, болгох. "*Parayı yetirmek.*" Мөнгөө хүргэх.

yetişkin *s.* 1. болсон, боловсорсон, болов сорч гүйцсэн. 2. насанд хүрсэн, нас бие гүйцсэн, том, цээнд хүрсэн, бие гүйцсэн, (эрийн) цээнд хүрсэн. 3. гэрлэх насанд хүрсэн, насанд хүрсэн(охин). 4. *is.* том хүн, насанд хүрэгч, насанд хүрсэн хүн.

yetişmek *(-e)* 1. гүйцэх, нэхэн очих, гүйцэж очих, гүйцэн очих, амжих, хүрч ирэх, хүрэлцэж ирэх, цаг тухайд ирэх, яг цагтаа ирэх, цагтаа амжиж ирэх. "*Ben şimdi gidiyorum, sen bana yetişirsin.*" Би одоо явлаа, чи намайг гүйцээд ирээрэй. "*Hekim yetişmeseydi, kurtulamazdı.*" Эмч амжиж ирээгүй бол амьд гарч чадахгүй байлаа. 2. (хугацаанд) дуусах, амжих, амжиж дуусах, бэлэн болох. "*Bu elbise yarına yetişmeli.*" Энэ хувцас маргааш бэлэн болох ёстой. 3. гүйцэтгэн чадах, дуусгаж чадах, хүч хүрэх, давах. "*Ben tek başıma bu kadar işe yetişemem.*" Би ганцаараа энэ их ажлыг дуусгаж чадахгүй./Энэ их ажилд би ганцаараа хүч хүрэхгүй. 4. хүрэх. "*O dala yetişemiyorum.*" Би тэр мөчирт хүрч чадахгүй байна. 5. хүрэх, болох, хүрэлцэх. "*Para yetişir.*" Мөнгө хүрнэ. "*Bu yemek hepimize yetişir.*" Энэ хоол бүгдэд маань хүрэлцэнэ. 6. ургах, өсөх, өсөж том болох. "*Burada iyi çam yetişir.*" Энд сайн гацуур ургадаг. 7. туслах, тус хүргэх. "*Tam o sırada talih imdadına yetişti.*" Яг тэр үед түүнийг аз ивээлээ. **yetiş!** туслаарай.

yetiştirmek *(-i, -e)* 1. хүргэх, хүргэж өгөх, аваачиж өгөх, амжуулж өгөх. "*Ben sizi trene yetiştirir.*" Би та нарыг вагонд хүргэж өгнө. 2. бэлэн болгох, амжуулах, дуусгах, амжуулж дуусгах, цагт нь амжиж аваачих, цагт хүргэж өгөх. "*Bu yazıyı akşama yetiştirmeli.*" Энэ бичгийг орой гэхэд бэлэн болгох хэрэгтэй. 3. тарих, ургуулах, өсгөх. "*Bahçemde elma ağacı yetiştirmek istiyorum.*" Би цэцэрлэгтээ алимны мод таримаар байна. 4. сонсгох, дуулгах, мэдээ хүргэх. "*Mücdeyi komşu hanımlara yetiştirmeğe koşmuştu.*" Сайхан мэдээг хөрш эзэгтэй нарт дуулгахаар гүйлээ. 5. хошуу хүргэх, алтан хошуу өргөх. "*Bu dediklerimi hemen annesine yetişirmiş.*" Миний энэ хэлснийг дор нь ээждээ (хошуу) хүргэж амжжээ. 6. *mec.* өсгөх, өсгөж бойжуулах, өсгөж хүмүүжүүлэх. "*Çocuğumu güzel ahlaklı bir insan olarak yetiştirmek istiyorum.*" Би хүүхдээ сайн хүмүүжилтэй хүн болгож өсгөсөн гэж боддог. 7. *mec.* боловсролтой болгох, боловсрол олгох. 8. хүргэх, болгох. "*Parayı yetiştiriyor, yapabiliyor artık.*" Мөнгөө хүргээд, одоо ч болгоод л байна.

yetki *is.* эрх мэдэл, бүрэн эрх, бүрэн мэдэл, эрх хэмжээ, эрх, мэдэл, төгс эрх, төгс мэдэл, бүрэн мэдэл. **~ vermek** бүрэн эрх олгох.

yetkili *s.* эрх мэдэл бүхий, бүрэн эрхт, эрхтэй, хуулийн эрхтэй, төгөлдөр эрхтэй, эрх мэдэлтэй, төлөөлөгч, тусгай эрхт.

yetkin *s.* төгс сайн, төгс, төгөлдөр, эрхэм сайн, өөгүй, өө сэвгүй.

yetkinlik, -ği *is.* төгс(байх), чанар төгөлдөр, эрхэм(чанар), сайны туйл.

yetkisiz *s.* эрх мэдэлгүй, эрхгүй, мэдэлгүй.

yetmek, -er *(-e)* 1. хүрэх, хүрэлцэх, болох, хангалттай (байх), хүрэлцэхүйц (байх). "*Bu para kitap almaya yetmez.*" Энэ мөнгө ном авахад хүрэхгүй. "*Dikkatsız atılan bir tane sigara ormanı yakmaya yeter.*" Анхааралгүй хаясан ганцхан ширхэг тамхи ойн түймэр гарахад хангалттай. 2. *hlk.* хүрэх, наслах, хүртэл наслах, болтол амьд байх. "*Yaşı seksene yetti.*" Ная насласан.

yetmezlik, -ği *is.* дутмаг байх, хүрэлцээгүй байх, дутагдах, эс хүрэх, дутагдал, дутах, дутмаг, дутуу, хүрэхгүй, хүрэлцэхгүй.

yetmiş *is.* 1. дал. 2. *s.* далан.

yetmişinci *s.* далдугаар, дал дахь, далны, далан.

yevmiye *is.* 1. өдрийн хөлс, хөлс. 2. *zf.* өдөр бүр, өдөр тутам. "*Yevmiye şu kadar su haranıyor.*" Өдөр бүр иймэрхүү хэмжээний ус зарцуулж байна. **~ defteri** *is. tic.* (худалдааны) тэмдэглэлийн дэвтэр.

yığdırmak *(-i, -ө)* yığmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

yığılı *s.* бөөгнөрсөн, бөөгнөсөн, овоорсон, оворолдсон, цугларсан, хурсан.

yığılmak *(nsz)* 1. yığmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. цугларах, цуглах, хурах, хуралдах, бөөгнөх, овоорох, оворолдох, бөөгнөрөх. "*Tiyatro'nun önünde bir sürü insan yığılmıştı.*" Төөте рийн өмнө олон хүн цугларсан байлаа. 3. унах, ойчих, өөрийгөө барьж чадалгүй унах.

yığın *is.* 1. овоо, бөөн, бөөм. "*Ot yığını.*" Цомог өвс, өвсний цогц, бухал өвс, нуруу өвс. 2. тоо томшгүй олон, ханархуй олон, сүрэг, бөөн, олон, үй олон, учиргүй их, учиргүй олон, оворолдоон, цуглаан.

yığıntı *is.* сүрэг, оворолдоон, багшралдаан, цуглаан.

yığmak, -ar *(-i, -e)* 1. овоолох, дээр дээрээс нь тавих, бархайлган сэрхийлгэх. 2. хуримтлуулах, хураах, цуглуулах, нөөцлөх, нөөх, дарах, бөөгнөрүүлэх, хуралдуулах. "*Herkes kışlık kömürünü yığdılar.*" Бүгд өвөл хэрэглэх нүүрсээ нөөцөллөө. 3. хуралдуулах, цуглуулах, бөөгнөрүүлэх.

yıkama *is.* угаах, усанд орох, угаалга.

yıkamak *(-i)* угаах, угааж цэвэрлэх, усанд оруулах.

yıkanma *is.* угаал, угаалга, угаах.

yıkanmak *(nsz)* 1. угаагдах. 2. нүүр гараа угаах, усанд орох, биеэ угаах.

yıkatmak *(-i, -e)* угаалгах.

yıkayıcı *is.* угаалч, угаагч.

yıkı *is. hlk.* балгас, эвдэрхий балгас.

yıkıcı *s.* 1. эвдэгч, сүйтгэгч, сүйтгэл ихтэй, хенөөлтэй. 2. *is.* сүйтгэгч, нураагч.

yıkık *s.* эвдэрсэн, нурсан, эвдрэн унасан, эвдэрхий, балгас.

yıkılma *is.* yıkılmak үйлийн нэр.

yıkılış *is.* уналт.

yıkılmak *(nsz)* 1. yıkmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. нурах, нурж унах, нурж ойчих, эвдрэх, эвдэн унах. 3. унах, ойчих. "*Yere yıkıldı.*" Газар пидхийтэл уналаа. 4. *mec.* тонилох. "*Yıkıl buradan.*" Эндээс тонил. 5. *mec.* үгүй болох, балрах, сүйрэх. 6. *mec.* тохогдох, нуруун дээр үлдэх.

yıkım *is.* 1. yıkmak үйлийн нэр. 2. сүйдэл, сүйрэл, их хэмжээний хохирол, аюул, гай.

yıkıntı *is.* 1. эвдрэл, сүйдэл, сүйрэл, нурал, аюул, аюул болох, сүйдэх, сүйрэх. 2. үлдэгдэл, хэмхэрхий, эвдэрхий, эвдэрхий балгас, балгас, нурсан сүйрсэн зүйлс.

yıkmak, -ar *(-i)* 1. эвдэх, хэмхлэх, нураах, нурааж унагах, буулгах, сүйтгэх. 2. түлхэн унагаах, унагах, унагаах. 3. хазайлгах, (нэг) тийш болгох. 4. *mec.* үгүй болгох, сүйрүүлэх, сүйтгэх, үгүйрүүлэх, хоосруулах, гутаах, шившиглэх. 5. тохох, түлхэх. "*Suçu bana yıktı.*" Буруугаа надруу түлхэв.

yıktırmak *(-i, -e)* yıkmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

yıl *is.* 1. жил. "*Bir yıl önce gitti.*" Нэг жилийн өмнө явсан. 2. он. "*1917 yılın yazı.*" 1917 оны зун.

yılan *is. zool.* 1. могой. 2. *mec.* хорон санаатай хүн, зальхай, муу санаатай, хөнөөлтэй хүн. **~ gibi** хүйтэн хүн, жигшмээр, зэвүүн, дургүй хүргэм, могой шиг.

yılanbalığı *is. zool.* могой загас.

yılankavi *s.* могой хэлбэртэй, эргүүлгэн, мушгиа, нугалаатай, мурилзсан.

yılbaşı *is.* Шинэ жил, Нэгдүгээр сарын нэгэн. "*Yıl başınızı kutlarım.*" Шинэ жилийн мэнд хүргэе!

yıldırım *is.* аянга, цахилгаан. **~ gibi** цахилгаан мэт хурдан, маш хурдан, үтэр түргэн, агшин зуур. **~ düşmek** аянга буух. **~ siperi** аянгын сарниул.

yıldırımsavar *is.* аянгын сарниул, аянгын хориул, аянга хорилт.

yıldırma *is.* сүрдүүлэг.

yıldırmak *(-i)* айлгах, айлган сүрдүүлэх, сүрдүүлэх, эмээлгэх, шантраах.

yıldız *is.* 1. од. 2. цуутай жүжигчин, кино од, од болсон жүжигчин, од болсон дуучин, од. 3. шилдэг (хүн). "*Matematikte, geometride sınıfımızın yıldızı idim.*" Математик, геометртээ би ангийнхаа шилдэг нь байсан. 4. *den.* хойд зүг, умард. 5. *mec.* аз, од, хийморь, цог. 6. таван хошуу, од. **~ kaymak** (veya **akmak**) од харвах. **~ı** (veya **yıldızları**) **barışmak** эвтэй байх, эв нийцтэй байх, тааpах, аясыг олох, нийлэх. "*Küçükken de hep Ayşe ile oynardı, yıldızı hiç barışmazdı seninkiyle.*" Тэр жаахан байхдаа ч гэсэн дандаа л Аешэтэй тоглодог байсан, чамтай ер таардаггүй байж билээ. **~ı parlamak** алдар цуу нь өсөх, нэртэй болох, нэр цуутай болох.

yıldızlı *s.* 1. одтой. 2. од түгсэн, одтой, үүлгүй.

yıldönümü *is.* ой, ойн өдөр. "*Evlilik yıldönümü.*" Хуримын ой , гэрлэсэний ой.

yılgı *is.* айдас, айх, эмээх.

yılışık *s.* залхуутай, хашраадаг, хаширтай, наалдуур, наалдамтгай. **yılışıklık, -ğı** *is.* хашрал, хаширтай зан, залхуутай байх, залхмаар зан, улиг.

yılışmak *(nsz)* залхуутай байх, зулгуйдах, долдогонох, цврайчлах, зулгуйдан инээмсэглэх, саймсран инээмсэглэх, хуурмаг инээмсэглэх.

yıllanmak *(nsz)* 1. нэг жил болох, нэг жил өнгөрөх. 2. өвгөрөх, өтлөх, хөгшрөх. 3. олон жил болох, олон жил өнгөрөх. "*Yıllanmış şarap.*" Хуучны дарс, олон жил хадгалсан дарс.

yıllık, -ğı *s.* 1. нэг настай, ойндоо хүрсэн, ... жилийн настай. "*On yıllık ağaç.*" Арван жилийн настай мод. 2. жилийн хугацаатай, нэг жилээр. 3. жилийн, нэг жилийн, жил тутмын. 4. жилийн хөлс. 5. *is.* жил бүр нэг удаа гардаг хэвлэл, жил тутмын хэвлэл.

yılmak, -ar *(-den)* 1. шантрах, айх, сүрдэх, эмээх. 2. залхах.

yılmaz *s.* шантаршгүй, айхгүй, аймшиггүй, зүрхтэй, зоригтой.

yıpranma *is.* элэгдэл, хорогдол, элц.

yıpranmak *(nsz)* 1. урагдах, элэгдэх, элэх, цоорох, хуучрах. 2. элэгдэх, хуучрах, элэх. "*Dikiş makinesi iyice yıpranmış.*" Оёдлын машин бүр элэгджээ. 3. *mec.* сулдах, доройтох, тамирдах, тэнхээдэх, тэнхэл барагдчихах, мохох, муудах. "*Onun zekası hiç yıpranmamış.*" Түүний ухаан огтхон ч муудаагүй (мохоогүй) байна шүү.

yıpratıcı *s.* зүдрээсэн, эцээж туйлдуулсан, тэнхэл тамир барсан, доройтуулсан, тэнхээгүй болгосон.

yıpratmak *(-i)* 1. элээх, элэгдүүлэх, хуучруулах. 2. *mec.* зүдрээх, эцээж туйлдуулах, тэнхэл тамир барах, тэнхээгүй болгох, доройтуулах.

yır *is. hlk.* 1. дуу, дуулал. 2. шүлэг.

yırtıcı *s.* 1. махчин, араатан. "*Yırtıcı hayvan ve yırtıvı kuşlar.*" Араатан амьтан ба махчин шувууд. 2. *mec.* цусанд дуртай, алах талах дуртай, хэрцгий харгис (хүн). 3. *mec.* чанга, хүчтэй (дуу, хоолой). "*Yırtıcı çığlıklarıyla uyandı.*" Чанга хашгирах дуунаар сэрлээ.

yırtıcılık, -ğı *is.* махчин байх, махчин байдал.

yırtık, -ğı *s.* 1. уранхай, тасархай, урагдсан, тасар тасдуулсан. 2. *mec.* ичгүүргүй, ичгүүрээ алдсан. 3. хуучирсан, уранхай, нооронхой, салбархай, навтархай. **yırtık-pırtık** элэгдсэн, уранхай, нооронхой.

yırtılmak *(nsz)* 1. урагдах, тасрах, яз үсрэх, хүүрэх. 2. *mec.* ичимхий зангаасаа мултрах, ичимтгий зангаасаа ангижрах.

yırtınmak *(nsz)* 1. бархирах, хашгирах, чарлах, тэнхээ мэдэн хашгарах, байдаг хүчээрээ чарлах. 2. өөрийгөө зовоох, хамаг байдгаараа мэрийх.

yırtmaç *is.* оноо (хувцасны). "*Ablam yırtmaçlı etek diktirmiş.*" Эгч оноотой юпка оёулжээ.

yırtmak, -ar *(-i)* 1. урах, тасар татах, таслах, цуу татах, ханз татах, хуу татах, тас татах. 2. урах, маажих, маажиж шалбалах, савардах. 3. *zf. mec.* хүчлэх, байдаг хүчээ шавхах. 4. морь сургах, эмнэг сургах, даравчдан эмнэг сургах.

yiğit, -di *s.* 1. зүрхтэй хүн, зоригтой хүн, баатар, сайн эр, чин зоригт, эрэлхэг баатар. 2. *is.* залуу хүн, залуу эр, эр(хүн), хүү. 3. шулуун үгтэй, шударга зантай, шулуун зантай. "*O yiğit adamdır, gerçeği söylemekten çekinmez.*" Тэр шударга зантай хүн, үнэнийг хэлэхээс айхгүй.

yiğitlik, -ği *is.* зүрх, зориг, зүрх зориг, аймшиггүй зориг, аймшиггүй (байх), эрэмгий зориг, эрэмгий байдал, идэрхэг явдал, чин зориг, шулуун зан.

yine *zf. bk.* гөнө.

yineleme *is.* давтах, дахих.

yinelemek *(-i)* давтах, дахих.

yinelenmek *(nsz)* давтах, давтагдах, дахих.

yirmi *s.* ve *is.* хорь, хорин.

yirminci *s.* хорьдугаар.

yitik, -ği *s.* 1. гээгдсэн, гээсэн, хаягдсан, алдагдсан, алдсан, үгүй болсон, алга болсон. 2. хаягдал, алдал, алга болсон юм, гээсэн юм, алдсан юм.

yitirmek *(-i)* 1. гээх, хаях, алдах, алга болгох. "*Bütün malını yitirdi.*" Бүх хөрөнгөө алдсан. 2. алдах, –хаа (–хээ, –хоо, –хөө) болих, –гүй болох. 3. алдах, үхүүлэх. "*Kocasını savaşta yitirdi.*" Нөхрөө дайнд алдсан. 4. замаа алдах, төөрөх.

yitmek, -er *(nsz)* 1. үгүй болох, алга болох. 2. харагдахгүй болох, далдрах. 3. үрэгдэх, дэмий хаягдах, дэмий өнгөрөх.

yiv *is.* 1. сэтэрхий. 2. ухаадас, ухмай, ховил, гурви, иргүүл. 3. (үсний)заадас, хагалбар.

yiyecek, -ği *is.* 1. хоол хүнс, хоол, хүнс, идээ, идэх уух юм. 2. *s.* идэж болох, идэж болмоор.

yiyici *s.* 1. иддэг. "*Et yiyici hayvan.*" Мах иддэг амьтан. 2. *mec.* авилгал авагч, хахууль авагч. 3. *hlk.* ховдог.

yobaz *is.* ve *s.* 1. шашинд дэндүү туйлширан бусдыг дарамтлах сонирхолтой нэгэн. 2. *mec.* дэндүү туйлширагч, хэт шүтэгч, улайран шүтэгч, хэт шүтсэн, улайран биширсэн. 3. *hlk.* бүдүүлэг, молхи бүдүүлэг, болхи бүдүүлэг(хүн).

yobazlık, -ğı *is.* дэндүү туйлширах байдал, хэт шүтэх байдал, улайран шүтсэн байдал, болхи бүдүүлэг зан, болхи бүдүүлэг байдал.

yoga *is.* йог, бясалгал.

yoğaltmak *(-i)* хэрэглэх, эдлэх.

yoğrulmak *(nsz)* 1. yoğurmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *mec.* холилдон орох. 3. махийх, матийх, муруйх, хонхойх (мөтал сав). 4. *mec.* туршлагажих, туршлагатай болох, туршлага суух, дадлагажих, боловсрогдох.

yoğun *s. fiz.* 1. өтгөн, нягт, шигүү. 2. зузаан, өтгөн, битүү, шигүү, чигжүү, их. "*Yoğun sis.*" Өтгөн манан./Битүү манан. "*O bölgede nüfus yoğundur.*" Тэр хэсэгт хүн зон шигүү байдаг. 3. (үнэр, амт) аагтай, хурц, богшсон, их хурц, хүнд. 4. *mec.* эрчимт, эрчимтэй. **~ bakım** *is. tıp.* эрчимт эмчилгээ, сэхээн амьдруулах. 5. *mec.* бүдүүн, тарган, бадриун.

yoğunlaşma *is. fiz.* конденсаци, өтгөрөл (уур, шингэн бодис, шингэн зүйл).

yoğunlaşmak *(nsz)* өтгөрөх, өтгөн болох, агших, зузаарах, бөөгнөрөх, хуралдах, хуримтлах, нягтрах, хавчигдах, шахагдах.

yoğunlaştırmak *(-i)* авчих, шахах, хуримтлуулах, өтгөрүүлэх, өтгөн болгох, нягтруулах, чигжрүүлэх.

yoğunluk, -ğu *is.* 1. өтгөн. 2. *is. fiz.* нягт, нягтрал.

yoğurmak *(-i)* 1. зуурах, нухах, хутгах. "*Hamur yoğurmak.*" Гурил зуурах. 2. *mec.* авьяасыг хөгжүүлэх, сурган хөгжүүлэх.

yoğurt, -du *is.* тараг. **~ çalmak** тараг бүрэх.

yok, -ku, -ğu *is.* 1. үгүй, үгүй (байх), байхгүй (байх), алга (байх) –гүй (байх). "*Üstünde bir av bıçağından başka silahı yoktu.*" Биед нь ангийн хутганаас өөр зэвсэг байхгүй байлаа. "*Burda kimse yok.*" Энд хэн ч алга байна. 2. хориотой зүйл, болохгүй зүйл, хориотой, болохгүй. "*İçki, sigara yok.*" Архи, тамхи хориотой. 3. *zf.* Үгүй, үгүй ээ. "*Geldiler mi? -Yok, daha gelmediler.*" Тэд нар ирсэн үү? –Үгүй ээ, хараахан ирээгүй л байна. 4. *bağ.* хэн нэгний хэлсэн үгэнд итгээгүй эсвэл басамжилах үед хэрэглэдэг холбоос үг. "*Yok kağıdı kalmamış, yok mürekkebi iyi değilmiş, hepsi yalan bahane.*" Цаас дууссан л гэнэ, бэх нь сайн биш л гэнэ, бүгд худлаа шалтаг. 5. *zf.* зөв гэсэн бодлыг илэрхийлэхэд өгүүлбэрийн эхэнд хэлж хэрэглэнэ. "*Yok, doğrusu iyi adam, kim ne derse desin.*" Хэн юу ч гэж байсан тэр, үнэндээ, сайн хүн. **yok canım** 1) үгүй ээ, тийм юм байхгүй ээ, яалаа гэж дээ, бүү итгээрэй. 2) тийм үү? үнэн үү? **~ etmek** устгах, үгүй хийх, зайлуулах, арилгах, сөнөөх. **~ olmak** устах, үгүй болох, сөнөх, мөхөх, үхэх, алга болох. **~ pahasına** *zf.* маш хямд, үнэгүй шахуу, зүгээр шахуу, асар хямд. **~ yere** хий, дэмий, хоосон, ямар ч хэрэггүй, ямар ч ашиггүй, тийм ийм гэх юмгүй, учир шалтгаангүйгээр. **~**

yok 1) байхгүй юм алга, хүссэн бүхэн байна. "*Bu mağazada yok yok.*" Энэ дэлгүүрт ч байхгүй юм алга. 2) үгүй үгүй! "*Yok yok geç oldu, biz gidelim.*" Үгүй үгүй орой болчихлоо, бид явъя.

yoklama *is.* 1. шалгалт, хяналт, асуулт, байцаалт. 2. нэр дуудлага, тооллого, бүртгэл. "*Sınıf yoklaması.*" Ангийн бүртгэл, үдшийн тооллого.

yoklamak *(-i)* 1. тэмтрэх, тэмтчих, тэмтрэн үзэх, тэмтрэн мэдрэх, тэмтчин үзэх. 2. үзэх, харах, хянах, хянан шалгах, магадлах, шалгах. 3. мэдэж авахыг хичээх, олж мэдэхийг хичээх, мэдэж авахыг оролдох, тандах, мэдэхийг хичээх, ойлгохыг оролдох. "*Bir yokla bakalım belki razı olur.*" Сураглаж мэдэх гээд үз дээ, зөвшөөрч юуны магад. 4. лавлах, лавлан үзэх, асуух, үзэх, эргэх, эргэж тойрох, уулзаад гарах. "*Hastayı yokladınız mı?*" Өвчтөнг эргэж тойрсон уу? 5. дунших. 6. эрэх, эрж үзэх, нэгжих, нэгжиж үзэх, хайх, шалгах.

yoklatmak *(-i, -e)* yoklamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

yokluk, -ğu *is.* 1. үгүй байх, байхгүй байх, эзгүй байх. "*Onun yokluğunda..*" Түүний эзгүй байхад..., түүний эзгүй хооронд... 2. *mec.* ядуурал, хоосон ядуу байдал, үгээгүү байдал, гачигдал, гачаал.

yoksa *bağ.* 1. үгүй бол, эсвэл, -гүй бол, эс тэгвэл. "*Sus, yoksa babana söylerim.*" Дуугай бай эс тэгвэл аавд чинь хэлчихнэ шүү. 2. уу, уу эсхүл ...уу, үү эсхүл... үү.

yoksul *s.* ve *is.* 1. ядуу, ядуу хоосон, ядуу зүдүү. 2. *s. mec.* дулимаг, дутмаг, хомсхон. "*Bilgice onu biraz yoksul buldum.*" Тэр надад мэдлэгээр жаахан дулимаг санагдлаа.

yoksullaşmak *(nsz)* ядуурах, ядуу зүдүү болох, үгүйрэх, ядуу хоосон болох.

yoksulluk, -ğu *is.* 1. гуйланч байдал, ядуу зүдүү байдал, ядуу хоосон байдал, үгийгүү байдал, гачигдал, гачаал, хоосон, ядуу, тарчиг. 2. *mec.* хангалтгүй байдал. **~ çekmek** гачигдах, дутагдах, ядуу зүдүү байх, ядуу зүдүүг амсах, ядуу зүдүүг үзэх.

yoksun *s.* гачигдсан, дутагдсан, дутмаг, гачигдалтай. **~ bırakmak** гачигдуулах, дутаах. **~ kalmak** гачигдах, дутагдах.

yoksunluk, -ğu *is.* гачигдал, гачаал, гчигдал дутагдал, гачигдалтай байдал, ядуу зүдүү байдал.

yokuş *is.* 1. өгсүүр, өгсүүр газар, өөд газар, өдөрлөг гүдгэр газар. 2. уруу газар, уруу. **~ aşağı** *zf.* 1) уруудан, урууга, доошоо. 2) уруудах, ажил үйлс бүтэхгүй, доошлох. **~ yukarı** *zf.* өгсөн, өөдөө.

yol *is.* 1. зам, харгуй. 2. аян зам, аян, замд гарах. "*Yol parasını almamışım.*" Би замын зардлаа аваагүй байна. "*Baba, sen ne zaman yola çıkacaksın?*" Аваа, та хэзээ замд гарах гэж байна? 3. явалт, хурд. "*Bu trenin yolu az.*" Энэ галт тэрэгний хурд бага. 4. *mec.* зам, арга, сүв, арга зам, арга барил, арга, барил, маяг. 5. ховил, говил. 6. журам, ёс, ёс журам, дүрэм горим, систем. 7. *mec.* зорилго. 8. зурвас, судал. 9. *hkl.* удаа, дахин. **~ kavşağı** уулзвар, бэлчир, зөрөлт. **~ yordam** харьцааны болон биеэ зөв авч явах дүрэм горим. **~ aramak** арга зам хайх, арга чарга хайх, арга хайх. **~ çizmek** төлөвлөгөө хийх, төлөвлөгөө зохиох. **~ göstermek** 1) зам заах, замчлах. 2) зааварлах, удирдах, чиглүүлэх. **~ kesmek** 1) зам хаах, замд саатуулах, зогсоох. 2) зам тосох, зам отож булаан дээрэмдэх, тонох. **~a düşmek** явах, одох, хөдлөх, замд гарах, замд мордох. **~a koyulmak** явах, одох, хөдлөх, замд гарах, замд мордох. **~a gelmek** сэхээрэх, сэхээ орох, ухаарах, томоожих, засрах. **~a getirmek** ухаруулах, засах. **~dan çıkmak** 1) зам гажих, замаасаа гарах, шугамнаас гарах. 2) *mec.* зөв замаас гарах, замаа алдах. **~una girmek** засрах, сайжрах, эмхрэх, жигдрэх, эмхтэй болох, бүтэх, болох, сайхан болох. **~unda gitmek** санасанчлан бүтэх, сэтгэлчлэн бүтэх. **~unu kaybetmek** төөрөх, замаа будлих. **~unu yapmak** нөхцөл боломжийг бүрдүүлэх, таатай орчныг бүрдүүлэх, бүтэх боломжтой болгох. "*Yolun açık olsun.*" Замдаа саадгүй сайн яваарай.

yolcu *is.* 1. зорчин явагч, зорчигч, аялагч, жуулчин, замын хүн. 2. замд гарах хүн, зорчих хүн. 3. *mec.* төрөх хүүхэд, гэдсэнд байгаа хүүхэд 4. *mec.* горьдлогогүй өвчтөн, найдваргүй өвчтөн. **~ etmek** үдэх, гаргаж өгөх, үдэж гаргах, үдэж мордуулах.

yolculuk, -ğu *is.* аялал, жуулчлал, аян, аялах, зорчих, явах, жуулчлах. "*Otobüs yolculuğu tramvay yolculuğundan daha rahattır.*" Автобусаар аялах нь трамвайгаар аялахаас илүү тухтай. **~ etmek** аялах, жуулчлах, зорчих. **İyi (veya hayırlı)yolculuklar!** Аян замдаа сайн яваарай, саадгүй сайн яваарай(алтан шар зам чинь өлзийтэй болтугай!).

yoldaş *is.* 1. замын хань, замын найз. 2. найз, нөхөр, анд нөхөр, хань. 3. *mec.* үзэл бодол нэгтэн.

yoldurmak *(-i, -e)* зулгаалгах, зумлуулах, сугалуулах.

yollamak *(-i, -e)* явуулах, илгээх.

yollanmak *(nsz)* 1. илгээгдэх, илгээх. 2. явах, одох, хөдлөх.

yollu *s.* 1. замтай. "*Güzel yollu bir mahalle.*" Сайхан замтай хороолол. 2. судалтай. 3. хурдан, хурдан явдаг. "*Yollu araba.*" Хурдан явдаг машин.

yolluk, -ğu *is.* 1. замд идэх хоол хүнс, замын хүнс. 2. замд гарах хүнд өгдөг бэлэг. 3. нарийн урт хивс. 4. томилолтын зардал, томилолтын мөнгө, замын зардал.

yolmak, -ar *(-i)* 1. зулгаах, зумлах, зулгааж авах, сугалах, сэмлэх. 2. *mec.* залилан мөнгий нь авах, тонох, цөлмөх, цөлмөн авах.

yolsuz *s.* 1. замгүй, зам муутай. 2. удаан явагч, алгуур явагч (тээврийн хэрэгсэл). 3. *mec.* зохисгүй, тохиромжгүй, таарамжгүй, байж болшгүй, зөвшөөршгүй, зохимжгүй, аягүй, ёс бус, зүй бус. 4. ёс жаягүй.

yolsuzluk, -ğu *is.* 1. замгүй байх, зам муутай байх. "*Köy yolsuzluktan kurtuldu.*" Тосгон замтай болсон. 2. *mec.* (албан тушаал, эрх мэдлээ) хортой ашиглах, зүй бус ашиглах, ёсон бус эдлэх, хэтрүүлэн эдлэх, буруу ашиглах, хуул зүйгүй байдал, ёс бус байдал.

yoluk *s.* зулгаалгасан, зумлуулсан.

yolunmak *(nsz)* 1. зумлуулах, зулгаалгах. 2. *mec.* гасалж гинших, гаслан орилох, гасалж зовох.

yoluyla *zf.* 1. дамжин, дайран, дундуур, -аар(-ээр, -оор, -өөр) нэвт. "*Ulaanbaatır yoluyla...*" Улаанбаатараар дайран... 2. аргаар, тусламжаар, зуучлуулж, хэрэглэж.

yom *is. hlk.* зол, аз, аз хийморь, завшаан.

yonca *is. bot.* гэрийн хошингор.

yontma *is.* 1. yontmak үйлийн нэр. 2. *s.* харуулдсан, зормол, өөлөн зассан. ~ **Taş Devri** эртний чулуун зэвсгийн үе.

yontmak, -ar *(-i)* 1. харуулдах, зорох, цавчих, цавчин өөлөх, өөлөн засах, үзүүрлэх. 2. *mec.* бага багаар мөнгө татах, бага багаар мөнгө салгах.

yontu *is.* баримал, хөшөө.

yontucu *is.* барималч, цутгамалч.

yontulmak *(nsz)* 1. yontmak үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *mec.* бүдүүлэг байдлаас ангижрах, ёс жаягүй байдлаасаа ангижрах.

yorgan *is.* хөнжил, хучлага.

yorgancı *is.* хөнжилийн оёдолчин, хөнжилийн худалдаачин.

yorgun *s.* ядарсан, ядрангуй, эцсэн, зүдэрсэн, цуцсан, туйлдсан. ~ **düşmek** ядрах, эцэх, туйлдах. ~ **argın** *zf.* эцэж ядарсан, туйлдаа хүртэл ядарсан.

yorgunluk, -ğu *is.* ядаргаа, ядрах. ~ **çıkarmak** амрах, ядаргаагаа тайлах. **yorgunluğunu almak** 1) амрах, ядаргаа тайлагдах. 2) амраах, ядаргааг нь тайлах.

yormak, -ar (I) *(-i)* 1. ядраах, зүдрээх, чилээх. 2. төвөг учруулах, яршиг болох, ярвиг татах, зовоох, шаналгах, гомдоох.

yormak, -ar (II) *(-i, -e)* –нх гэх, –ийнх гэх, тайлбарлах, тайлах, тооцох. "*Rüyayı hep hayra yormak lazım derdi, anaannem.*" Эмээ маань, зүүдийг үргэлж сайнаар тайлбарлах хэрэгтэй гэдэг байж билээ.

yortu *is.* Христосын баяр.

yorucu *s.* ядраах, зүдрээх, эцээх, тэнхэл тамир барчихих, ядраадаг.

yorulmak (I) *(nsz)* ядрах, туйлдах, эцэх, зүдрэх, чилэх.

yorulmak (II) *(nsz)* гэгдэх, -ийнх гэгдэх, тайлбарлагдах, тооцогдох.

yorum *is.* 1. тайлбар. 2. тойм. 3. таамаг, тайлал, тайлах, тайлбарлах, тойм. 4. *müz. ve tiy.* дуулах ба тоглох (дуу ба жүжгийг өөрийн гэсэн техникээр, өвөрмөц хэлбэрээр).

yorumcu *is.* тайлбарлагч, тоймч.

yorumlamak *(-i)* 1. тайлбарлах. 2. *müz. ve tiy.* дуулах ба тоглох (дуу ба жүжгийг өөрийн гэсэн техникээр, өвөрмөц хэлбэрээр).

yosma *s.* 1. цэнгэлтэй, зугаатай, сайхан, гуа сайхан, үзэсгэлэнтэй, залуу(эмэгтэй). 2. *is.* ааль гүй, гангалах гоёх дуртай эмэгтэй.

yosun *is. bot.* хөвд, хөвх, замаг, хиг, хигдэр. ~ **bağlamak** хөвд ургах, замагтах. **su ~ları** замаг, хиг, хигдэр.

yosunlu *s.* хөвдтэй, хөвхтэй, хигтэй, замагтай, хигдэртэй.

yoz *s.* 1. боловсруулаагүй, атар, зэрлэг. "*Yoz bitki.*" Зэрлэг ургамал. "*Yoz toprak.*" Атар газар. 2. *mec.* боловсон бус, соёлгүй, соёл боловсролгүй, бүдүүлэг.

yozlaşma *is.* алдрах, доройтох, буурч мөхөх, мөн чанар нь муудах, үүлдэр доройтох, муудах, зэхийрэх.

yozlaşmak *(nsz)* алдрах, доройтох, буурч мөхөх, үүлдэр доройтох, муудах, зэхийрэх, угсаа доройтох, үндэс угсаа доройтох, мөн чанар нь муудах, мөн чанараа алдах.

yozlaştırmak *(-i)* yozlaşmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

yön *is.* 1. зүг чиг, зүг, тал, этгээд. 2. чиглэл. "*Bursa yönüne.*" Бурсагийн чиглэл рүү. 3. *s.* баримтлах. ~ **vermek** хандуулах, чиглүүлэх, зүглүүлэх, залах, заах. **~den** ...ийн үүднээс, ...ийн үзлийн үүднээс.

yönelmek *(-e)* 1. чиглэх, зүглэх, эргэх, харах, хандах, чиг хийж явах, чиглүүр болгож явах, чиглэн явах, зүглэн явах. 2. *mec.* чиглэх, чиг барих, тал баримтлах, хандлагатай болох, хандах.

yöneltilmek yöneltmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

yöneltme *is.* yöneltmek үйлийн нэр.

yöneltmek *(-i, -e)* 1. чиглүүлэх, зүглүүлэх, эргүүлэх, чиг бариулах, харуулах, хандуулах, (мөрөөр) оруулах, чиг бариулах, жолоодох, залах, тал баримтлуулах. 2. ...ний зүг харах, чиглэн харах, зүглэн харах. 3. хандаж хэлэх, хандуулах.

yönetici *is.* удирдагч, эрхлэгч, захирал, зохион байгуулагч.

yöneticilik, -ği *is.* удирдах, удирдлага.

yönetilmek *(nsz)* yönetmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

yönetim *is.* 1. удирдах, удирдлага. 2. *mec.* жолоо. ~ **kurulu** удирдлагын зөвлөл, өрөнхий хороо.

yönetme *is.* yönetmek үйлийн нэр.

yönetmek *(-i)* 1. удирдах, захирах, барих, эрхлэх. 2. жолоодох, залах, удирдах. 3. *sin.* ve *tiy.* найруулах, удирдах. "*Film yönetmek.*" Кино найруулах.

yönetmelik, -ği *is.* заавар.

yönetmen *is.* 1. удирдагч, захирал, эрхлэгч. 2. *sin.* ve *tiy.* найруулагч.

yönetmenlik, -ği *is.* удирдлага, захиргаа, газар, удирдах газар, байгууллага.

yönlendirmek *(-i)* чиглүүлэх, зүглүүлэх, залах. "*Beni doğru yola yönlendiren kişi.*" Намайг зөв зам руу залсан хүн.

yönlü *s.* талтай. "*Çok yönlü...*" Олон янзын, зүйл зүйлийн, олон талын, тал бүрийн, олон талтай.

yönsüz *s.* 1. зүг чиггүй, зүггүй, чиггүй. 2. *mec.* зорилгогүй.

yöntem *is.* арга, арга барил, арга метод, метод.

yöntembilimi *is.* арга зүй, арга судлал.

yöre *is.* газар, нутаг, дүүрэг, дэргэдэх тосгон, орчин, орчин тойрон, ойр хавь, хавь.

yöresel *s.* нутгийн, орон нутгийн, бүс нутгийн.

yörünge *is. mat.* 1. тойрог, тойрог зам. 2. *astr.* зам, траектори.

yudum *is.* балга.

yudumlamak *(-i)* балгах, оочих.

yudumluk, -ğu *is.* балга, нэг балга.

yufka *is.* 1. нимгэхэн элдсэн гурил, нимгэхэн хавтгайлсан гурил. 2. *s. mec.* нарийн, хэврэг, эмзэг, хугармтгай. **~ açmak** гурил элдэх, гурил хавтгайлах. **~ yürekli** өр нимгэнтэй, зөөлөн сэтгэлтэй, өрөвч сэтгэлтэй, өр зөөлөн, өр нимгэн, өрөвч зөөлөн.

yuh *ünl. tkz.* зэмлэлээ, дургүйцлээ, бухимдлаа, болон уураа илэрхийлэх аялга; түй, аа, ээ, болиёоо.

yuhalamak *(-i)* зэмлэлээ, дургүйцлээ, бухимдлаа, болон уураа илэрхийлэх, "yuh" гэж хашгирах.

yukarı *is.* 1. дээд хэсэг, дээд тал. 2. эрх бүхий хүн, эрх мэдэлтэй хүн, дээд тушаалт хүн. 3. *s.* дээд, дээрх. 4. *zf.* дээшээ, өөдөө, дээд талруу, дээш, өөдөө. "*Yukarı tükürsem bıyık, aşağı tükürsem sakal.*" Дээшээ тэнгэр хол, доошоо газар хатуу, ацан шалаанд орох, хаашаа харж үхэх вэ бүү мэд.

yukarıda *zf.* дээр, дээр нь, дээд талд нь.

yukarıdan *zf.* дээрээс, өндөр дээрээс, дээд талаас.

yulaf *is. bot.* овъёос.

yular *is.* ногт, жолоо, цулбуур, бурантаг.

yumak (I) *(-i) hlk.* угаах.

yumak, -ğı (II) *is.* 1. бөөрөнхий утас, бөөрөнхий ноос, бөөрөнхий ноолуур. 2. *s.* бөөрөнхий, бөөрөнхийлж ороосон.

yumaklamak *(-i)* бөөрөнхийлөх, бөөрөнхийлөн ороох.

yummak, -ar *(-i)* хаах, таглах, хамхих, аних, жимийх. **ağızını ~** амаа хамхих, амаа жимийх. **gözünü ~** нүдээ аних.

yumru *is.* 1. товруу, бэсрүү, товон, булдруу, булуу, хавдар. 2. *s.* булцгар, бондгор. 3. *bot.* төмс, болцуу.

yumruk, -ğu *is.* 1. нударга, зангидсан гар. 2. нударган цохилт, гараа зангидаж шаах. 3. *mec.* дарамт, шахалт. **~ atmak** гараа зангидан цохих, нударгадан цохих, нударгадах.

yumruklamak *(-i)* нударгадах, гараа зангидаж шаах.

yumuk *s.* 1. аниатай, аниастай, аниастай байгаа. "*Yumuk gözlerini açtı.*" Аниастай нүдээ нээлээ. 2. тарган, махлаг.

yumulmak *(nsz)* 1. хаагдах, таглагдах, халхлагдах, халхлах, бүрхэгдэх, хучигдах, аних. 2. *(-e)* дайрах, ухас хийх, шамдан хийх, шүүрэн хийх. 3. цавчлах, цавчигнах, анивалзах.

yumurta *is. biy.* 1. түрс, өндөг. 2. тахианы өндөг.

yumurtacı *is.* өндөгний мухлаг, өндөгний худалдаачин.

yumurtalık, -ğı *is. anat.* ve *biy.* 1. өндгөвч. 2. өндөгний жүнз (өндгөө босоогоор нь хийх зориулттай).

yumurtlamak *(-i)* 1. өндөглөх, өндөг гаргах. 2. *mec.* зохиогоод хэлэх, зохиох, санаагаараа зохиох, худлаа чалчих, далан худал хэлэх. 3. *mec.* үг алдах, нууц задлах.

yumuşak, -ğı *s.* 1. зөөлөн, зөөлхөн. 2. уян, зөөлөн. "*Yaş dallar yumuşak olur.*" Нойтон мөчир уян байдаг. 3. зөөлөн, хазахад амар, зүсэхэд амар. "*Yumuşak ekmek.*" Зөөлөн талх. 4. зөөлөн, дулаан, урин дулаан. "*Yumuşak hava.*" Урин дулаан агаар. 5. *mec.* номхон, дөлгөөн, зөөлөн, эелдэг. 6. таатай, аятайхан, эелдэг.

yumuşaklık, -ğı *is.* 1. зөөлөн (байх), зөөлөн байдал. "*Göğsünde ilk defa bir kadın vücudunun sıcaklığını, yumuşaklığını ilk defa hissediyordu.*" Цээжиндээ анх удаа л эмэгтэй хүний биеийн халуун, зөөлөн булбарай байдлыг мэдэрлээ. 2. уян зөөлөн аашлах, эелдэг зөөлөн (байх), дөлгөөн (байх).

yumuşama *is.* 1. зөөлрөх, зөөлөн болох. 2. хурцадмал байдлыг сулруулах. 3. *gr.* зөөлрөх, гийгүүлэгч зөөлрөх.

yumuşamak *(nsz)* 1. зөөлрөх, зөөлөн болох. 2. *mec.* зөөлрөх, номхрох, намдах, дарагдах. "*Abim yumuşadı.*" Ахын маань хилэн дарагдав. 3. *gr.* зөөлрөх, гийгүүлэгч зөөлрөх.

yumuşatıcı *is.* 1. зөөлрүүлэгч, зөөллөгч. 2. *mec.* намдаагч, дарагч.

yumuşatmak *(-i)* 1. зөөлрүүлэх, зөөллөх, зөөлтгөх. 2. *mec.* зөөлрүүлэх, номхотгох.

Yunanistan *z. is.* Грек улс.

Yunan *z. is.* 1. Грек хүн, грек, грек үндэстэн. 2. *s.* грекийн, грек үндэсний, грек.

yunus balığı *is. zool.* далайн гахай, дельфин.

yurt, -du *is.* 1. нутаг, орон, орон нутаг, улс. 2. эх орон, эх нутаг, төрсөн нутаг. 3. *mec.* газар нутаг, газар орон, газар, нутаг. "*Bu köy pehlivanlılar yurdudur.*" Энэ тосгон бөхчүүдийн нутаг. 4. *mec.* анх гарсан орон, анх үүссэн орон, эх орон, их байдаг орон, их байдаг газар. 5. байр, дотуур байр, орон байр, гэр, асрах газар, асрах гэр.

yurtsever *s. ve is.* эх оронч, эх орноо хайрлагч.

yurtseverlik, -ği *is.* эх орноо хайрлах үзэл, эх оронч үзэл.

yurttaş *is.* нэгэн нутгийн хүн, иргэн, харъяат.

yurttaşlık, -ğı *is.* харъяат, иргэн.

yutak, -ğı *is.* хоолой, багалзуур, залгиур.

yutkunmak *(nsz)* 1. шүлсээ залгих. 2. *mec.* дүгдрэх.

yutmak, -ar *(-i)* 1. залгих, залгилах. 2. *tkz.* тэвчээрлэх, тэсэх, хүлцэх, дугай өнгөрүүлэх. "*Ben bu ağır sözü yutamam.*" Би энэ хүнд үгийг дугай өнгөрүүлж чадахгүй. 3. *tkz.* хууртагдах, үнэмших, хууртах, итгэх. "*Bu yalanı kimse yutmaz.*" Энэнд чинь хэн ч хууртахгүй. 4. (хонжв орт тоглоомноос)хожих, хонжих. 5. *tkz.* мэргэших, сайтар сурах, сайтар эзэмших, тоть болох, толгойдоо хийх, (мэдлэгийг) өөрийн болгох. "*Kimyayı yutmuş insan.*" Тэр химид тоть болсон хүн./Тэр химид мэргэжсэн хүн. 6. аман дээр гараад буцах, буцаан залгих, хэлэх гэсэн үгээ залгих. 7. алгасах, буруу дутуу хэлэх.

yutturmak *(-i, -e)* yutmak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

yutulmak *(nsz)* yutmak үйлийн үйлдэгдэх хэв.

yuva *is.* 1. шувууны үүр, амьтаны үүр, нүх, ичээ, үүр. "*Karınca yuvası.*" Шоргоолжны үүр. 2. орон гэр, гэр. 3. хүүхдийн цэцэрлэг, ясли. 4. асрах газар, халамжийн газар. 5. дээрэмчний үүр, гэмт хэрэгтний орогнодог газар. 6. нүх, ухархай, хонхорхой. **~ kurmak** гэрлэх, хүнтэй суух, айл гэр болох, өрх гэр болох, өрх тусгаарлах. **~ yapmak** 1) үүр засах, үүр бэлдэх, үүр хийх. 2) гэрлэх, хүнтэй суух, өрх гэр болох, айл гэр болох.

yuvalamak *(nsz)* үүр хийх, үүр барих.

yuvarlak, -ğı *s.* 1. дугуй, дүгрэг, дугариг, бөөрөнхий, бөмбөрцөг. "*Yuvarlak masa.*" Д угуй ширээ. 2. *is.* бөөрөнхий зүйл, дугуй юм, бөмбөрцөг хэлбэртэй зүйл. **~ konuşmak** утга балар ярих, бүрхэг ярих, учир дутмаг ярих, тодорхой бус ярих. **~ hesap** *is. mat.* ойролцоо утга, тоо.

yuvarlamak *(-i)* 1. өнхрүүлэх. "*Taşı yuvarlamak.*" Чулуу өнхрүүлэх. 2. хуйлах, хуйлж эвхэх, ороож эвхэх, ороох. "*Muşambayı yuvarlayarak kaldırdılar.*" Хулдаасыг хуйлж хураалаа. 3. унагаах, онхолдуулан унагаах, онхолдуулах. 4. *tkz.* хөнтрөх, хөмрүүлэх. 5. (үгийг) утга балар хэлэх, учир дутмаг хэлэх.

yuvarlanmak *(nsz)* 1. эргэлдэх, өнхрөх. 2. бөмбөрөх, бөмбөрөн унах. 3. унах, өнхрөн унах, ойчих. 4. *mec.* зуурдаар өнгөрөх, гэнэт нас барах. **yuvarlanıp gitmek** 1) байгаа боломжоороо амь зуух. 2) гэнэт нас барах, зуурдаар өнгөрөх, зуурдаар нөгчих.

yuvarlatmak *(-i, -e)* yuvarlamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

yüce *s.* 1. аугаа, их, дээд, эрхэм. 2. эрхэм дээд, ариун сайхан, сүр жавхлантай, цогтой сүрлэг. **~ ruhlu** ариун сэтгэлтэй, уужим санаатай, өршөөлтэй.

yücelmek *(nsz)* дэвших, дээшлэх, хүндтэй болох, өсөх, сүндэрлэх.

yücetilmek *(nsz)* yüceltmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

yüceltmek *(-i)* өргөх, өргөмжлөх, дээшлүүлэх.

yük *is.* 1. ачаа, тээш, ачаа тээш, тэгнээ. 2. тэрэг, тээвэр (зөөж болох ачааны хэмжээ). "*Bir araba yükü odun.*" Тэрэг түлээ. 3. эд хогшил, эд зүйлс. "*Bütün yükü bu bavul.*" Бүх эд хогшил нь энэ чемодон. 4. *mec.* дарамт, дарлал, тээр, тээр дараа. "*Hangi insan bu yükün altında yaşar?*" Ямар хүн энэ дарамтанд амьдардаг юм бэ? 5. *fiz.* хуримтлагдсан цэнэг, цэнэг. 6. *esk.* хенжил гудасны шүүгээ. **(birine) ~ olmak** 1) (хүнд) дараа болох, төвөг удах, дарамт учруулах, тээр болох. 2) зардал чирэгдэл учруулах. **~ vurmak** ачаа ачих, тэгнэх. **~ünü çekmek** хамаг хүндий нь үүрэх, хүнд бэрхийг үүрэх, хатуу хүтүүг үүрэх. **~ gemisi** ачааны усан онгоц.

yükçü *is.* ачигч, ачаа зөөгч, дамнуурч.

yüklem *is. gr.* өгүүлэхүүн, учир зүйн өгүүлэхүүн.

yükleme *is.* 1. ачилт, ачаалалт, тэгнэлт. 2. *fiz.* цэнэглэх.

yüklemek *(-i, -e)* 1. ачих, ачаалах, тэгнэх. 2. *mec.* даалгах, үүрүүлэх, шилжүүлэх, үүрэг ноогдуулах, хариуцуулах. 3. *mec.* –нх, гэх, –ийнх гэх, бурууг тохох, бурууг чихэх, бурууг түлхэх, бухах. 4. *(-i) fiz.* цэнэглэх.

yüklenmek *(-i)* 1. yüklemek үйлийн үйлдэгдэх хэв. 2. *(-e)* налах, түших. 3. үүрэх, зөөх. 4. *(-e) mec.* дайрах, давшлах, довтлох, довтлон орох. 5. *mec.* хариуцаж авах, дааж авах.

yükletmek *(-i, -e)* yüklemek үйлийн үйлдүүлэх хэв.

yüklü *s.* 1. ачаатай, тээштэй, ачаалсан, ачсан, тэгнэсэн. 2. ажилтай, ачаалалтай, завгүй, чөлөөгүй, дарагдсан, даруулсан. "*O çok yüklü, bu işi başkasına verelim.*" Тэр маш их ажилтай байгаа, энэ ажилыг өөр хүнд өгье. "*Bu yılki ders programı çok yüklü.*" Энэ жилийнх нь хичээлийн программ их ачаалалтай. 3. маш их, тун их. 4. агуулсан, дүүрэн. 5. *hlk.* жирэмсэн, хээлтэй. 6. *argo.* мөнгөтэй, хөрөнгөтэй, бэл бэнчинтэй.

yüklük, -ğü *is.* хөнжил гудасны шүүгээ.

yüksek, -ği *s.* 1. өндөр, хүчтэй, их. "*Yüksek dağ.*" Өндөр уул. "*Yüksek ücretli.*" Их цалинтай. "*Yüksek ihtisaslı.*" Мэргэшил ихтэй, их чадвартай. "*Yüksek frekans.*" Өндөр үелзэл, өндөр давтамж. 2. өндөр, дээр, дээгүүр. "*Yükseklerde uçan kuşu g rdü.*" Өндөрт нисэж байгаа шувууг харлаа. 3. өндөр, чанга. **~ perdeden** чанга дуугаар, өндөр дуугаар. 4. *mec.* өндөр, дээд. "*Yüksek tahsilli adam.*" Дээд (өндөр) боловсролтой хүн. "*Yüksek sosyete.*" дээд зиндаа. "*Yüksek mahkeme.*" Д ээд шүүх. "*Yüksek makamlar.*" Дээд шатны байгуулгууд. 5. *mec.* буянтай, ач тустай, буяны, сайн үйлийн, төгс (сайн), төгөлдөр (сайн), эрхэм (сайн). 6. *zf.* их мөнгөөр. "*Yüksek oynamak.*" Их мөнгөөр тоглох. **~lerde dolaşmak** *mec.* хүрэхэд бэрх зүйл горилох, хүрэхэд бэрх зүйлд эрмэлзэх, бүтэхэд бэрх зүйл хүсэх. **~ten atmak** бардамнах, сайрхах. **(birine) ~ten bakmak** ихэрхэн харах, дээрэлхэн харах.

yükseklik, -ği *is.* 1. өндөр. 2. *mat.* өндөр. 3. *coğr.* өндөр газар, өндөрлөг, өндөрлөг газар.

yükseliş *is.* дэвшилт, өсөлт, хөгжил.

yükselme *is.* 1. дэвшилт, өсөлт, хөгжилт, дэгжилт, нэмэгдэл, өсөлт. 2. (тушаал) ахих, дэвших. 3. *jeol.* эргэлт, гэнэтийн эргэлт, эрс эргэлт. 4. *coğr.* үерлэх, сайрам, уруй, ус ундрах.

yükselmek *(nsz)* 1. дээшлэх, хөөрөх, өөд гарах, ургах, сүндэрлэх 2. чангарах, ихсэх, ширүүсэх. 3. нэмэгдэх, өсөх, ихсэх, арвижих. 4. дээшлэх, сайжрах, дэвших, ахих. 5. *mec.* хүндтэй болох, дээшлэх. "*Benim gözümde bu davranışıyla yükseldi.*" Энэ зан авираараа надад их хүндтэй болсон доо.

yükselteç *is. fiz.* чангаруулагч, хүч нэмэгдүүлэгч.

yükseltgeme *is. kim.* металл хийцийн гадаргууг исэлдүүлэх.

yükselti *is.* далайн төвшнээс дээш өндөр.

yükseltilmek *(nsz)* yükseltmek үйлийн үйлдэгдэх хэв.

yükseltmek *(-i)* 1. өргөх. 2. өндөр болгох, чангаруулах, ихэсгэх. 3. *mec.* хэт магтах, хэт өргөх, дөвийлгөж хэлэх, даврууллж ярих. 4. боловсруулах, хөгжүүлэх, өргөтгөх, сайжруулах, дээшлүүлэх. 5. ахиулах, дэвшүүлэх. 6. *mat.* зэрэг дэвшүүлэх.

yüksük, -ğü *is.* хуруувч. **~ kadar** жаахан, маш жаахан, хуруувчин чинээ.

yüküm *is.* алба, үүрэг, үүрэгт алба, албан үүрэг.

yükümlü *s.* үүрэгтэй, ёстой.

yükümlülük, -ğü *is.* үүрэгтэй (байх).

yün *is.* 1. хонины ахар ноос. 2. ноос, ноолуур. 3. *s.* ноосон, ноолууран, ноосоор хийсэн юм, ноолуураар хийсэн эд эдлэл.

yünlü *s.* 1. ноостой, ноолууртай. 2. *is.* ноосон юм, ноосон даавуу, ноолууран эд эдлэл.

yürek, -ği *is. anat.* 1. зүрх. 2. *mec.* зүрх, зориг, эр зориг, эрэлхэг зориг, аймшиггүй байдал. 3. *mec.* өр, өр зүрх, өрөвч сэтгэл. 4. чин зүрх, чин сэтгэл, үнэн сэтгэл, үнэн зүрх. 5. зүрх, сэтгэл, сэтгэл зүрх. 6. *hlk.* дотор, гэдэс. 7. хөзрийн бунд. **~ vermek** зүрх зориг өгөх, зоригжуулах. **yüreği ağızına gelmek** зүрх амаар гарчих чахчихих, зүрх амаар гартал айх, догдлох, түгших. **yüreği bayılmak** гэдэс маш их өлсөх. **yüreği burkulmak** ихэд гашуудах, харуусах, гуниглах. **yüreği cız etmek** зүрх зүсэгдэх, өр өвдөх. **yüreği çarpmak** 1) зүрх цохилох, зүрх лугших. 2) (догдолсноос)зүрх хүчтэй цохилох, зүрх хүчтэй лугших. **yüreği daralmak** дотор бачуурах, бачимдах, бачуудах, дотор давчдах, дотор давчрах. **yüreği kabarmak** 1) санаа алдах. 2) дотор муухайрах, бөөлжис хүрэх. **yüreği kan ağlamak** гүнээ харуусах, ихэд гашуудах, гансран гашуудах. **yüreğine kurt düşmek** сэжиглэх, сэжиг төрөх, хардах, хар буух. **yüreğini boşaltmak** ярьж дотроо онгойлгох, зовлонгоо ярьж тайтгарах. **yüreği temiz** цагаан сэтгэлтэй, цайлган цагаан, муу санаагүй. **yüreği yufka** өр нимгэн, өрөвч сэтгэлтэй, өрөвч зөөлөн, зөөлөн сэтгэлтэй. **yürekten** чин сэтгэлээсээ, чин зүрхнээсээ, сэтгэлээсээ, зүрх сэтгэлээсээ.

yüreklendirmek *(-i)* зоригжуулах, зориг оруулах, зүрх өгөх, зориг өгөх.

yürekli *s.* зүрхтэй, зоригтой, эр зоригтой, аймшиггүй, эрэлхэг зоригтой.

yüreklilik, -ği *is.* зүрх, зориг, зүрх зориг, аймшиггүй зориг, аймшиггүй (байх), эрэмгий зориг, эрэмгий байдал, идэрхэг явдал, чин зориг, шулуун зан.

yüreksiz *s.* аймхай, хулчгар, зоригүй, зүрхгүй, эр зоригүй.

yürük *s.* 1. хурдан явагч. 2. нүүдэлчин, нүүдэлч.

yürüme *is.* явах, явалт, явдал.

yürümek *(nsz)* 1. явах, явган явах, алхах. 2. нүүх. 3. (хүүхэд) алхаж эхлэх, алхаж сурах, хөлд орох. 4. явгаар явах, алхах, явгаар зугаалах, зугаалах. 5. яарах, яаравчлах, адгах. 6. *mec.* урагштай байх, бүтэх, бүтэмжтэй байх. "*İşler iyi yürüyor.*" Ажил төрөл сайн бүтэмжтэй байна. 7. өнгөрөх, явах, өөрчлөгдөх. 8. *(-e)* дайрах, давшлах, довтлох. "*Askerler kaleye yürüdüler.*" Цэргүүд цайз руу дайрлаа. 9. *(nsz)* (хүү) оногдуулах, бодох, тооцоолох. "*Bu paranın faizi yüzde beşten mi yürüyor?*" Энэ мөнгөний хүүг таван хувиар бодож байгаа юм уу? 10. *(nsz) argo.* үхэх, өнгөрөх. 11. *(-e)* хүрэх, очих, явж хүрэх, тулах.

yürürlük, -ğü *is.* хүчин төгөлдөр байх. **yürürlüğe girmek** хүчин төгөлдөр болох, хүчинтэй байх, хэрэглэгдэж байх, хүчинтэй болох, мөрдөгдөж эхлэх. **~te olmak** хүчинтэй байх, мөрдөгдөж байх, хүчин төгөлдөр байх. **~ten kaldırmak** хүчингүй болгох, цуцлах. **~ten kalkmak** хүчингүй болох, цуцлагдах.

yürütme *is.* 1. yürütmək үйлийн нэр. 2. гүйцэтгэл, гүйцэтгэх, биелүүлэх.

yürütmek *(-i, -e)* 1. алхуулах, явуулах, алхлуулах. 2. гүйцэтгэх, биелүүлэх, хэрэгжүүлэх, хийх, удирдах, жолоодох, явуулах, эрхлэх. 3. хэлэх, илэрхийлэх, дэвшүүлэх. "*Muhakeme yürütmek.*" Эргэцүүлэн бодсоноо хэлэх. "*Fikir yürütmek.*" Өөрийн бодсоныг тулган хүлээлгэх. 4. *mec.* və *tkz.* халах, огцруулах, чөлөөлөх, чөлөөг олгох, **хөөх**. 5. *argo.* хулгайлах, хулгай хийх, хулгайлж **аваачих**, хумслах, хэлэлгүй авах.

yürüyüş *is.* 1. явах, явалт, явдал, алхаа; ажиллагаа, эргэлт. 2. алхах. 3. хөдөлгөөн, жагсаал, эсэргүүцлийн жагсаал. 4. *ask.* аян, аялал. **~ düzenlemek** жагсах, жасаал хийх, жагсаал зохион байгуулах, эсэргүүцлийн жагсаал хийх. **~ yapmak** 1) алхах, явган алхах, салхилах. 2) жагсаал хийх, эсэргүүцлийн жагсаал хийх.

yüz (I) *is.* 1. зуу. 2. *s.* зуун.

yüz (II) *is.* 1. нүүр, царай, зүс. 2. гадар, гадарга, гадаргуу, хавтгай, хавтаг, талбай, талс. 3. ир. 4. нүүр, нүүр царай, дүр төрх. 5. дэрний уут, дэрний гэр, хөнжлийн бүрээс, хөнжлийн уут, бүрээс, гадар. 6. нүүрэн тал, өвөр тал, урд. 7. гадар өнгө, гадна, өнгө, өнгөн тал, зөв тал. "*Bu kumaşın yüzü hangisi?*" Энэ бөсний өнгөн тал нь аль вэ? 8. *mec.* ичгүүр, ичих, зовох, аягүйрхэх, эрээлэх, нэрэлхэх, санаа зовох, сэтгэл зовомтгой зан, ичих нүүр. "*Adamda yüz yok ki.*" Тэрэнд ямар ичих нүүр байх юм биш. 9. нүүр, тал. "*Arka yüzü.*" Арын нүүр. 10. учраас, аас болж, ээс болж. "*Bu yüzden Fuat kızmıştır.*" Иймээс учраас Фуат уурласан байх. **~ çevirmek** нүүр бууруулах, үл ойшоох. **~ kere** хэдэн зуу дахин, дахин дахин, олон удаа. **~ tutmak** 1) чиглэх, хандах. 2) эхлэх. "*Dağ karları erimeğe yüz tutmuş.*" Уулын цас хайлж эхэлжээ. **~ vermek** нүүр өгөх, давраах, эелдэг ааш гаргах, эрхлүүлэх. **~e çıkmak** 1) хөвөх. 2) илрэх, илэрхий болох, ил гарах, мэдэгдэх. **~ü görmemek** –ээр гачигдах, –ээр дутагдах, үзээгүй байх, хол байх, огт үзээгүй байх, өр хараагүй байх, юу гэгчийг мэдэхгүй байх. **~ü kalmamak** гуйх нүүргүй болох. **~üne karşı** нүүрэн дээр нь.

yüzbaşı, -yı *is. ask.* ахмад.

yüzde *is.* 1. шимтгэл, хувь. 2. *s.* хувь, зууны хувь. "*Yüzde yirmi.*" Хорин хувь, зууны хорин хувь.

yüzdelik, -ği *is.* 1. шимтгэл. 2. хувь, зууны хувь.

yüzdürmek (I) *(-i, -e)* 1. сэлүүлэх, усанд оруулах. 2. *(-i)* хөвүүлэх, усны гадаргуу дээр өргөж гаргах.

yüzdürmek (II) *(-i)* өвчүүлэх, арьсыг нь хуулуулах, арьслуулах.

yüzey *is. mat.* гадар, гадаргуу, хавтгай, хавтаг, талбай.

yüzeysel *s.* 1. дээрх, өнгөн талын, өнгөн. 2. *mec.* өнгөц, өнгөцхөн, хуумгай.

yüzgeç, -ci *is.* 1. сэрвээ, загасны сэрвээ, живэр. 2. *s. hlk.* усч, усчилагч, сэлэгч, самрагч.

yüzkarası *is.* гутамшиг, ичгүүр, нэр нүүр барсан явдал, нэр гутаасан зүйл, гутамшигт явдал, ичгүүрт байдал.

yüzlemek *(-i)* зэмлэх, зэмлэн ичээх, дутагдлыг нь хэлэх.

yüzleşme *is.* нүүрэлдлэг.

yüzleşmek *(nsz, -le)* 1. нүүрэлдэх, нүүр тулах, нүүр тулж гэрчлэх, нүүрдэх. 2. нүүр тулах, нүүр учрах, дайралдах, биеэр учрах, уулзах.

yüzleştirmek *(-i)* нүүрэлдүүлэх, нүүрдүүлэх, нүүр тулгах.

yüzlü *s.* нүүртэй, царайтай. **iki ~** хоёр нүүртэй, зусарч, бялдууч.

yüzlük 1. зуутын дэвсгэрт, зуун төгрөг 2. зуутын орон 3. зуун

yüzme *is.* (I, II) yüzmək үйлийн нэр.

yüzmek, -er (I) *(nsz)* 1. сэлэх, самрах, усчлах. 2. хөвөх. 3. умбах. "*Para içinde yüzmek.*" Мөнгөнд умбах. 4. хучигдах, бүрхэгдэх, болох. "*Kitaplar toz içinde yüzüyor.*" Номууд тоосонд дарагдсан байна. 5. *mec.* намирах.

yüzmek, -er (II) *(-i)* 1. өвчих, арьсыг нь хуулах, арьслах, арьсыг нь өвчих. 2. *hlk.* их хэмжээний мөнгө хүсэх.

yüzölçümü *is.* 1. талбайн хэмжилт. 2. талбай, талбайн хэмжээ.

yüzsüz *s.* 1. нүүргүй, царайгүй. 2. *s. mec.* ичгүүргүй, ичгүүр сонжоргүй, ичих нүүргүй, ичгүүрээ алдсан, ичих нүүрээ барсан.

yüzsüzleşmek *(nsz)* ичих нүүрээ барах, ичих нүүрээ гээх, ичгүүр сонжууруаа алдах, ичгүүргүй аашлах.

yüzsüzlük, -ğü *is.* уйвайгүй зан, ичгүүргүй ааш, ичгүүр сонжуургүй явдал.

yüzücü *s.* 1. усч, сэлэгч, самрагч. 2. мэргэжлийн сэлэгч, мэргэжлийн усч. 3. малын арьс өвчдөг хүн.

yüzük, -ğü *is.* бөгж. **~ takmak** сүй тавих.

yüzkoyun *zf.* түргүлгээ, элгээрээ, нүүрээрээ доош харж. **~ yatmak** түргүлгээ харж хэвтэх, элгээрээ хэвтэх.

yüzülmek 1. сэлэх. 2. өвчигдөх, арьс нь хуулагдах.

yüzünden *zf.* -ээс болж, -ээс, шалтгаалж, учраас, тул.

yüzüstü *zf.* 1. нүүрээрээ доош харж, түргүлгээ, элгээрээ. 2. эхлүүлээд хаясан, дутуу орхигдсон, дутуу, орхигдсон. **~ bırakmak** 1) хайхрахгүй орхих, хайхрах хүнгүй хаях, хүнд байдалд орхих. 2) хаях, орхих, хайхрахгүй орхих, хайхрахгүй хүндрүүлэх.

Z

z, Z Турк цагаан толгойн хорин ес дүгээр буюу сүүлийн үсэг. **Z** авиа.

zaaf *is.* 1. сул дорой байдал, сул байдал, буурай(байх), тэнхэл дорой(байх), дутагдал, дутагдалтай тал, сул тал, тэсэж чадахгүй(байх), тэсвэрлэж чадахгүй(байх), хүлцэж чадахгүй (байх), тэвчиж чадахгүй (байх). 2. биеэ барих чадваргүй (байх), өөрийгөө захирах чадвар сул (байх), биеэ жолоодох чадвар муу(байх).

zabıt -ptı *is.* 1. байлдан авах, булаан авах, эзлэн авах, эзэрхэн авах, байлдан дагуулах, эрхшээлдээ оруулах. 2. хурлын тэмдэглэл, тогтоол, дэлгэрэнгүй тогтоол, протокол, тогтоолд оруулах, тогтоол бичих, тогтоолд тэмдэглэх. **~ tutmak** протокол хөтлөх, тогтоол бичих.

zabıta *is.* цагдан сэргийлэх.

zabıtname *is. esk.* хурлын тэмдэглэл, тогтоол, дэлгэрэнгүй тогтоол, протокол, тогтоолд оруулах, тогтоол бичих, тогтоолд тэмдэглэх.

zabit *is. esk.* 1. офицер, дарга, занги 2. *s. mec.* шаргуу, нөр, шургуу, хичээлтэй, цохрөлтгүй, цохердөггүй, ноёрхог, эзэрхэг, захирангуй.

zaç *is. kim.* байван(хүхэр хүчлийн давсан талст).

zaçyağı *is. kim.* хүхрийн хүчил.

zade *is.* 1. хүү, хөвгүүн, нуган. 2. *s.* төрсөн, төрөн гарсан.

zadegân *is. esk.* сурвалжит, сурвалжтан, язгууртан, угсаатан.

zafer *is.* 1. ялалт, гайхамшигт ялалт, ялгуусан баяр. 2. хожил, амжилт. **~ kazanmak** 1) ялалт байгуулах, ялах 2) дийлэх, түрүүлэх, амжилтыг олох.

zafiyet *is.* 1. туралт, эцэлт, туранхай байдал, яс арьс болсон байдал, тэнхэл дорой байдал, бие сул байх. 2. эцэж ядарсан байдал, сульдсан байдал, туйлдсан тамирдсан байдал, тэнхэлгүй байдал, хүчгүй байдал.

zağanos *is. zool.* начин, шонхор.

zağar *is. zool.* тайга нохой.

zağara *is. esk.* ангийн арьсан зах, ангийн үсээр хийсэн зах заам, ангийн үсэн зах.

zağcı *is. hlk.* билүүдэгч, гуранздагч.

zağlamak *(-i)* ирлэх, хурцлах, билүүдэх, засах.

zahir (I) *s.* 1. ил, ил тод, илт, илэрхий, яах аргагүй, тодорхой, ойлгомжтой, лавтай, маргаангүй. 2. *is.* царай, зүс, гадаад үзэгдэл, өнгө зүс, царай зүс, гадаад төрх, гадаад байдал, үзэгдэх, харагдах. 3. *zf. hlk.* илт, илэрхий, тодорхой, ойлгомжтой, байх, байлгүй, лав...байлгүй, дамжиггүй, эргэлзээгүй, сэжиггүй магад, мэдээж, гарцаагүй. 4. *zf.* үзтэл...бололтой, тэгтэл, гэтэл, харин. "*Ben yanlış biliyormuşum zahir.*" Би харин буруу мэддэг байсан юм байна.

zahir (II) *s. esk.* дэмжин туслагч, туслагч, дэмжигч, ар тал, түшиг тулгуур, хамгаалагч.

zahire *is.* нөөцөөлсөн үр тариа (хоол хүнс, идэшний зүйл, идэх зүйл)

zahirən *zf. esk.* харваас, харах өнгөнөөсөө, харах царайнаасаа, гаднаас нь харахад л, байдлаас харахад, байдал төрх нь, янз нь, байр байц нь, гаднаа, өнгөндөө, наанаа, нүд хуурахын тулд, нүүрэн дээрээ, хүн харахад, хүний нүдэнд, санагдавч

zahmet *is.* бэрхшээл, төвөг, хүндрэл, бэрх(байдал), хүнд байдал, яршиг, чирэгдэл, төвөг татах, яршиг болох, зовнил, сэтгэл зовох, санаа зовох, оролдлого. **~ çekmek** зовох, бэрхшээл үүрэх, бэрхшээл туулах, чилэх, бэрх байдал амсаж өнгөрүүлэх, зовлон амсаж өнгөрүүлэх, хүнд байдал туулах. "*Kızım yolda çok zahmet çekmiş.*" Охин маань замдаа их зовсон байсан. **~ etmek (zahmete girmek** veya **zahmete katlanmak)** 1) ядрах, зүдрэх, ядарч зүдрэх, зарлага гаргах, зардал гаргах, зарлагад орох, төвөг удах, (өөртөө) төвөг удах, төвөг тарих, (өөртөө) чирэгдэл учруулах, (өөртөө) ажил гаргах, биедээ дааж авах, бие дээ хүлээж авах, өөрийгөө чилээх, (өөртөө) төвөг учруулах, (өөртөө) ярвиг татах, (өөртөө) хүндрэл учруулах. "*Benim için yine yorulacaksınız, zahmete katlanacaksınız.*" Та миний төлөө дахиад л ядарч зүдрэн, өөртөө төвөг тарих нь байна даа. 2) оролдох, хөөцөлдөх, хичээл зүтгэл гаргах, өөрийгөө дайчлах, хичээл гаргах, зүтгэл гаргах, мэрийх. "*Hiç zahmet edip enine boyuna okumazlardı.*" Тэд өрдөөсөө хичээл зүтгэл гаргаад сайтар нарийвчилж уншдаггүй байлаа. **(birine) ~ olmak** (хэн нэгэнд) бэрхтэй байх, (хэн нэгэнд) төвөгтэй байх, (хэн нэгэнд) бэрхшээлтэй байх, төвөгшөөх, бэрхшээх. **~ vermek** төвөг удах, төвөг болох, дараа болох, яршиг удах, дараас болох, тээр болох, тойв болох, чирэгдэл болох, хүндрэл удах, хүндрэл учруулах. "*Size zahmet vermek istemiyorum.*" Би танд төвөг болохыг хүсэхгүй байна. **~e sokmak** амруулахгүй, амраахгүй, зовоох, ядраах, зүдрээх, чилээх, төвөг учруулах, хашраах, яршиг болох, ярвиг татах, гарзанд гаргах, зардал гаргуулах, зардалд унагах.

zahmetli *s.* 1. бэрхшээлтэй, бэрхтэй, төвөгтэй, хэцүү, бэрх, хүнд, хүчир, хүч хөдөлмөр шаардах. "*Zahmetli iş.*" Бэрх ажил. 2. бэрхшээлтэй, төвөгтэй, яршигтай, ярвигтай, залхуутай, залхуу хүрмээр, ядраах, зүдрээх, дараастай, дараатай, дарамт болсон, дарамттай. "*Bu tarafta zahmetli yollar çoktur.*" Энэ зүгрүү ядраах зам ихтэй.

zahmetsiz *s.* бэрхшээлгүй, саадгүй, төвеггүй, бэрхгүй, хүч шаардахгүй, хөдөлмөр шаардахгүй, хүч хөдөлмөр оролгүй, хөдөлмөр гаргалгүй, хөнгөн, хялбар, амархан, ярвигүй.

zail *s. esk.* алга болсон, үгүй болсон, зуурдын, түр зуурын, богино хугацааны. **~ olmak** зогсох, болих, байх, тасрах, арилах, алга болох, үгүй болох, байхгүй болох, устах.

zakkum *is. bot.* хулслаг улаан цэгцүүхий.

zalim *s.* харгис, хэрцгий, догшин, шударга бус, эзэрхэг, дарангуйлагч, хатуу сэтгэлтэй, дарлагч, зовоогч.

zalimce *s. ve zf.* харгис, хэрцгий, догшин, дарангуйлан, шударга бусаар, өрөвдөх сэтгэлгүй, хайргүй, өрөвсөлгүй.

zalimlik, -ği *is.* харгислал, хэрцгий, дарлал, үнэн шударга бус явдал, харгис хэрцгий, хэрцгий явдал, харгис догшин хэрэг, ширүүн зан, дарангуйлах, хатуу сэтгэлтэй байх.

zam, -mmı *is.* (үнийн) нэмэгдэл, нэмэлт, өсөлт. **~ gelmek** үнэ нэмэгдэх, үнэ өсөх. "*Herşeye zam gelmiş.*" Бүх юмны үнэ өссөн байна. "*Maaşıma zam gelmiş.*" Миний цалин нэмэгдсэн байна лээ.

zaman *is.* 1. цаг хугацаа. "*Zaman çok çabuk geçmiş.*" Цаг хугацаа маш хурдан өнгөрчээ. 2. цаг. "*Az konuşup çok çalışma zamanı geldi.*" Бага ярьж их ажиллах цаг ирлээ. 3. хугацаа(үйл ажилд өдөр хоног цаг болзож хэмжээлсэн хэмжээ). 4. үе, цаг, улирал. "*Bahar zamanı.*" Хавар цаг. "*Gül zamanı.*" Сарнайн урирал. "*Çocukluk zamanı.*" Хүүхэд үе/цаг. 5. үе, цаг үе. "*Devrim zamanında.*" Хувьсгалын үед. 6. *gr.* цаг, цаг заах үйл үг (уул үйлийн өнгөрсөн, одоо, ирээдүйн чухамхүү алинд болсон буюу болохыг заах үйл үг). "*Gelecek zaman.*" Ирээдүй цаг. 7. *jeol.* үе, судал, зурвас, давхарга. **~ almak** үргэлжлэх, цаг авах. **~ kazanmak** цаг хожих. **~ kollamak** 1) цагийг хүлээх, хүлгэлзэх, хүлээх, азнах, байзнах 2) таарамжтай цагийг хүлээх, тохиромжтой цагийг хүлээх. **~ı dolmak** хугацаа нь гүйцэх.

zaman aşımı *is.* удах, хугацаа улирах, он удах, хугацаа удах.

zamane *is. hlk.* 1. үе, цаг үе, одоогийн байдал, орчин цаг, эдүгээ үе. 2. (халагласан байдалтай эсвэл тоож үзэхгүй байгаа байдлаар)өнөө цагийн, өнөөгийн, орчин цагийн, эдүгээгийн, одоо үеийн. "*Zamane gençleri, büyüklerin sözünü hiç dinlemiyor.*" Өнөөгийн залуус ч, ахмад хүмүүсийн үгийг өрөөсөө авахаа больж дээ.

zamanında *zf.* 1. яг цагтаа, яг хугацаандаа, цаг тухайд нь, зохих цагт нь, цагаа олж. "*Zamanında söylemiş olsaydı böyle olaylar çıkmayacaktı.*" Цаг тухайд нь хэлсэн бол ийм явдал гарахгүй байх байсан. 2. дээх нь, хуучин, өмнө, дээр үед. "*Zamanında bizim memlekette çok zeki bir adam varmış.*" Дээр үед манай нутагт маш их ухаантай хүн байжээ.

zamanla *zf.* яваандаа, аажимдаа, цаашдаа, дараа, хожим, хожим сүүлд.

zamanlama *is.* zamanlamak үйлийн нэр, цаг хугацааны сонголт.

zamanlamak *(-i)* 1. хамгийн тохиромжтой цагийг тодорхойлох, цаг хугацаа сонгох. 2. цаг хугацаа төлөвлөх, хугацаа тогтоох.

zamanlı *s.* ve *zf.* цагаа олсон. **~ zamansız** ямар ч цагт, ямар ч хамаагүй цагт, хамаагүй.

zamansız *s.* ve *zf.* цагаа олоогүй, цаг үеэ олоогүй, цагаа буруу тооцоолсон, цагийг нь олоогүй, тухайн цагт тохироогүй.

zaman zaman *zf.* үе үе, хааяа, заримдаа, хааяа хааяа.

zambak, -ğı *is. bot.* сараана, сараанын цэцэг.

zamir *is. esk.* 1. мөн чанар, уг чанар. "*Bu sözüyle zamirini dışa vurmuş oldu.*" Энэ үгээрээ мөн чанараа харууллаа. 2. *gr.* төлөөний нэр.

zamk *is. bot. esk.* цавуу.

zamlanmak *(nsz)* үнэ нь өсөх, үнэ нь нэмэгдэх.

zampara *is.* хүүхэмсэг эр, хүүхэнд дуртай эр, хөнгөмсөг эр, шалиг эр, сээтэн эр.

zamparalık, -ğı *is.* завхай явдал, садар самуун, садар, ужид, ужид самуун. **~ etmek** садарлах, садар самуун явах, завхайрах, ужидлах.

zan, -nnı *is.* бодол, үзэл, таамаглал, төсөөлөл, таамаг, сэжиг таамаг, гэж бодох, тийм байх гэх, таамаглах. "*Elimi tutucak zannıyla kalbim gümbür gümbür attı.*" Гарыг минь барих нь гэж бодоод зүрх минь түг түг хийтэл цохиллоо. **~ altında bulunmak** хэрэгт сэжиглэгдэх, хардагдах, сэрдэгдэх, хадаж сэрдэх. **~nına düşmek** бодох, үзэх, таамаглах, гэж бодох, төсөөлөх. "*Elimi uzatsam dokunabilirim zannına düşmüştüm.*" Би, гараа сунгавал хүрч чадна гэж бодсон.

zanaat *is.* 1. ажил, мэргэжил. 2. гар ур, дарх.

zanaatçı *is.* гар урч, гар урлалч, уран дархан.

zangırdamak *(nsz)* тачигнан чичрэх, тас няс дуугаран чичрэх, бөмбөгнөтөл чичрэх, дагжтал чичрэх, пажигнан хүчтэй чичрэх, дагжих, салганах, салганан чичрэх. "*Gevşemiş çerçeveler dışarıdan yumrukla vuruluyormuş gibi zangırdıyordu.*" Суларсан хүрээнүүдийг, гаднаас нь нударгаар нүдэж буй мэт пажигнан хүчтэй чичирч байлаа.

zangırdatmak *(-i)* zangırdamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

zanka *is.* хос морь хөлөлдөг чарга.

zanlı *s.* сэжиглэгдэгч, сэжигтэн, сэжиг бүхий, сэжигтэй.

zannetmek *(-i)* бодох, санах, гэж бодох, гэж санах, үзэх, тооцох, төсөөлөх, багцаалах, тоймлох, тухайлах. "*Onlar benim de yalancı olduğumu zannetmişler.*" Тэд, намайг ч бас худалч гэж бодсон байна.

zapt *is.* 1. эзлэн авах, булаан авах, булаан эзэмших, эзэрхэн авах. 2. барих, хорих, дарах 3. bk. zabıt. **~ etmek** 1) булаан авах, эзэрхэн авах, эзэлж авах, хүчээр авах, хүчээр эзлэх, булаан эзэмших, түрэмгийлэн эзлэх, хураан авах. 2) барих, хорих, дарах, татах, зогсоох, тогтоох, тэвчих. 3) номхотгох, номхуулах 4) тэмдэглэж авах, бичиж авах, тэмдэглэх. 5) цээжлэх, тогтоох, таньж авах. 6) ойлгох, ухаж ойлгох, учрыг нь мэдэх, нарийн сайн ойлгох, гүнзгий ойлгох.

zaptiye *is. tar.* 1. Оттоман гүрний үвд нийгмийн аюулгүй байдлыг хангах үүрэг бүхий цэрэг цагдаагийн байгуулга, цагдан сэргийлэх, цагдаагийн газар. 2. энэ байгуулгад ажилладаг цэрэг, цагдаа.

zar (I) *is. esk.* 1. нимгэхэн хөшиг, нимгэхэн бүтээлэг 2. *anat.* хальс, хальс налхи. "*Kulak zarı.*" Чихний хэнгэрэг, хэнгэргэн хальс. 3. *bot.* нимгэн хальс, мембран сарьс, хальс, өрөм, хөрс, нимгэн бүрхэвч, нарийн бүрхүүл.

zar (II) *is.* шоо. **~ atmak** 1) шоо хаях. 2) хувь заяагаараа тоглох, ирээдүйнхээ төлөө төлөв лөгөө зохиох.

zarafet *is.* гуалиг байдал, уран, нарийн сайхан байдал, эелдэг байдал, уян нарийн байдал, чамин тансаг байдал, дэгжин, гоё ганган байдал, уян налархай байдал.

zarar *is.* хор, хөнөөл, хохирол, гарз, хор хомс, гарлага, алдагдал. **~ etmek** алдагдалд орох, хохирол амсах. **~ gelmek** хор хенөөл хүргэх, хор хүргэх. **~ görmek** хохиролд орох, хохиролд учрах, хохирол амсах, алдагдал гарах, гарз учрах. **~ vermek** хорлох, хорлон сүйтгэх, хор хүргэх, гэмтээх. **~a uğramak** хохирол амсах. **~ı dokunmak** хохироох, хохирол амсуулах, хохирол учруулах.

zararlı *s.* 1. хортой, хөнөөлтэй, хор хөнөөлтэй, их хортой, хор хүргэх, хорон. "*Sağlığa zararlı.*" Эрүүл мэндэд хортой. 2. гарзтай, алдаатай, хохиролтой, гарлагатай. **~ çıkmak** алдах, алдаа болох, хохирох. "*Bizimle gitmemekle zararlı çıktınız.*" Таны бидэнтэй яваагүй чинь алдаа болсон доо.

zararsız *s.* 1. хоргүй, хор хөнөөлгүй, гэмгүй. "*Bu böcekler tamamen zararsızdır.*" Энэ хорхой шавж ямар ч хор хөнөөлгүй. 2. гайгүй, овоо, зүгээр, овоо аятайхан, гайгүй цэвэр, болохтой, боломжтой. "*Dün akşamki film zararsızdı.*" Өчигдөр оройных овоо кино байсан шүү.

zarf *is. esk.* 1. гэр, ховд, хуй, дүгтуй, гадар, бүрхүүл. 2. дүгтуй. "*Bu sabah bana bir zarf geldi.*" Өнөө өглөө надад нэг дүгтуй ирсэн. 3. аяганы бариулт суурилуур, аяганы тавьц. 4. дайвар үг(үйл байдлын болсон буюу болох орон, цаг мөн болсон буюу болох байдал хир хэмжээг заасан бүлэг үг).

zarfında ө. -д, -т, ...ийн дотор, ...хооронд, хугацаанд, ...ын турш, ...хиртэй, турш, туршид, туж. "*Aynı yorganı bir ay zarfında dört beş defadan fazla kullanamazdı.*" Нэг хөнжлөө, сарын туршид дөрөв таван удаагаас илүү хэрэглэж чаддаггүй байлаа.

zarflamak *(-i)* дүгтуйнд хийх, дүгтуйнд битүүмжлэх.

zarflı *s.* 1. дүгтуйтай. 2. аяганы тавьцтай, аяганы суурьтай, аяганы суурилуур бүхий.

zarif *s.* 1. тансаг сайхан, аштайхан, дэгжин ганган, чамин, гувай, гуалиг, нарийн сайхан. 2. (үг, яриа) цэцэн, уран ухаантай, нарийн, хурц, нарийн утгатай. "*Zarif bir s z.*" Нарийн утгатай үг.

zarta *is.* унгах. **~yı çekmek** argo үхэх, амь насаа алдах, нас барах, өөд болох.

zaruret *is.* 1. зайлшгүй юм, зайлшгүй зүйл, гарцаагүй хэрэгтэй (байх), эрх биш хэрэгтэй (юм), чухал хэрэгтэй (байх), хэрэгцээ, хэрэг болох. "*Çalışma zarureti var.*" Гарцаагүй ажиллах хэрэгтэй байгаа. 2. бэрхшээл, гачигдал, гачаал, хоосон ядуу байдал, үгийгүү байдал, ядуу зүдүү байдал, гуйланч байдал. "*Zaruret içinde yaşıyorlar.*" Тэд ядуу зүдүү байдалтай амьдарч байна.

zaruri *s.* чухал хэрэгтэй, хэрэгтэй, эрх биш хэрэгтэй, зайлшгүй чухал, гарцаагүй хэрэгтэй, үүрэгт, албан журмын.

zar zor *zf.* арайхийж, чуу чамай, дөнгөн данган, арай ядан, арай чуу, үлгэн салган

zat *is.* 1. хүн, хувь хүн, нэгэн. "*Bildiğim bir zat, meyveleri hiç sevmezdi.*" Миний мэддэг нэг хүн жимсэнд ердөө дургүй байж билээ. 2. *esk.* өөр, өөрөө, бие. "*Zatına iyi bak.*" Биеэ сайн бодоорой.

zaten *zf.* угаасаа, үнэндээ, чухамдаа, үнэн чанартаа, үнэн хэрэгтээ, ясы нь яривал, ачир дээрээ, нидэр дээрээ, шар махан дээрээ тулахад, хэрэг дээрээ, халдаад ирэхэд, угаас, е р, ер нь, огт, өрдөө. "*Zaten gideceği kesindi.*" Ачир дээрээ түүний явах нь тодорхой байсан. "*Babası savaşta ölmüştü, anasını zaten bilmiyordu.*" Аав нь дайнд амь үрэгдсэн, ээжийгээ өр мэдэхгүй.

zati *zf. bk.* zaten.

zatülcenp, -bi *is. tıp.* уушгины хальс үрэвсэх, плеврит, гялтантас.

zatürre *is. tıp.* уушгины үрэвсэл, уушгины хатгалгаа.

zavallı *s.* 1. хувьгүй, заяа муутай, азгүй, золгүй, өрөвдөлтэй, хөөрхий, өрөвдөм, хөөрхийлмөөр, хайрлам. "*Zavallı çocuğun yakın kimsesi yok çok zorlanıyordur.*" Хөөрхий хүүгийн ямар ч ойр дотны хүн байхгүй хэцүү байдаг байх даа. 2. *mec.* хөөрхий, дорой, сул дорой, дорой буурай.

zaviye *is. esk.* 1. булан, өнцөг. 2. *din b.* хош, ритод, хийд. 3. *mat.* өнцөг.

zayıf *s.* 1. туранхай, эцэнхий, турхан, тарга хүч муу, хатангир, хатанхай, эцэнгэр. 2. сул дорой, сул, дорой, муу, тааруухан, хүч муутай, хүч чадалгүй, чадалгүй, хүчгүй, хариугүй. *"Zayıf bir ordu."* Хүч сул арми. *"Onun gözleri zayıf."* Түүний хараа муу. 3. хэврэг, бат бэхгүй, эвдрэх гэмтэх хялбар, бат бөх биш. *"Zayıf bir yapı."* Хэврэг барилга. 4. барагтайхан, муухан, тааруухан, дулимаг, дульхан, дутмаг. *"Zayıf bir öğretmen."* Барагтайхан багш. 5. шалигүй, ялигүй, ялихгүй, ялимгүй. *"Zayıf bir ümit."* Ялигүй горьдлого. 6. бүүдгэр, сүүмгэр, сул, муу. *"Zayıf ışık."* Бүүдгэр гэрэлтэй. **~ düşmek** 1) турах, эцэх, эцэж турах, туранхай болох, эцэнхий болох, турхан болох. 2) *мес.* тамир тэнхээгүй болох, хүч чадалгүй болох, тэнхээдэх, чадал тэнхээ доройтох, тэнхэлдэх, тэнхээ тасрах, тэнхээ барах.

zayıflama *is.* 1. эцэх, эцэнхий болох, турах, туранхай болох. *"Sanki pek şişman birşeymiş gibi, zayıflama hastalığına tutulmuştu."* Нэг их тарган юм шиг турахын дон тусчихсан байж билээ. 2. эцэж турах, сулдах, доройтох, тамирдах, тэнхээдэх.

zayıflamak *(nsz)* 1. турах, туранхай болох, эцэх, эцэнхий болох, турхан болох. *"Amcam, kimse tanımayacak kadar zayıflamıştı."* Хүн танихын аргагүй турчихсан байлаа. 2. сулрах, зөөлрөх, доройтох, буурах, муудах.

zayıflatmak *(-i)* 1. тураах, туранхай болгох, эцэнхий болгох, эцээх, турхан болгох. 2. сулруулах, доройтуулах, тамиры нь барах, тамирдуулах, тэнхээгүй болгох, тэнхээдүүлэх, хүч чадалгүй болгох, тэнхэлдүүлэх, муутгах.

zayıflık, -ğı *is.* туранхай (байх), эцэнхий (байх), турсан байдал, эцэж тамирдсан байдал, тамир тэнхээгүй байдал, сул дорой байдал.

zayi, -i *s.* 1. гээсэн, гээгдсэн, алдсан, алдагдсан, алга болсон, үгүй болсон. 2. алга болсон, үгүй болсон, хаягдсан, үрэгдсэн. 3. хэрэггүй, хэрэгцээгүй, хэрэг байхгүй, тусгүй, дэмий, хоосон, хий хоосон, дэмий хоосон. 4. *is.* гарз, гарлага, алдах, алдагдал, хохирол, хор хомс. **~ etmek** хаях, гээх, алга болгох, алга болох, үгүй болох. **~ olmak** хаягдах, гээгдэх, алдагдах, завхрах, алга болох.

zayiat *ç. is.* үрэгдсэн юмс, гээгдсэн юмс, хаягдсан зүйлс, алдагдсан эд, хохирол, хор хомс, гарз. **~ vermek** гарз учрах, хохиролд учрах, хохирол амсах, хохирох.

zayiçe *is. esk.* зурхай. **~sine bakmak** зурхайг нь үзэх.

zeamet *is.* эзэмшил газар, эзэмшлийн газар.

zebani *is.* тамын харуул.

zebella *is. hlk.* аварга хүн, чацархаг хүн, биерхүү хүн.

zebercet, -di *is. min.* биндэръяа.

zebun *s. esk.* тэнхэл муутай, тамиргүй, туранхай, хүчгүй, дорой.

zecir, -cri *is. esk.* 1. хориглох, хорих. 2. албадлага, албадах, хүчирхэх, хүчлэх, хүч хэрэглэх, тулгах. 3. хавчилт, хяхалт, дарлах.

zecri *s. esk.* албадсан, албадлагын, албадан хийлгэх, албаар хийлгэх, хүчээр хийсэн, хүчээр гүйцэтгэсэн.

zedelemek *(-i)* 1. гэмтээх, бэртээх, цохиж няцраах, хөх няц болгох, хөхрүүлэх. 2. хорлох, хор хүргэх, хорлон сүйтгэх, гэмтээх, хохирол үзүүлэх, хохирол учруулах.

zedelenme *is.* zedelenmek үйлийн нэр.

zedelenmek *(nsz)* 1. гэмтэх, бэртэх, цохиулан няцрах, хөх няц болох, хөхрөх. 2. хохиролд орох, хохиролд учрах, хохирол амсах, алдагдал гарах, гарз учрах.

zefir (I) *is.* сэвшээ даавуу, зефир.

zefir (II) *is. esk.* амьсгаа гаргах, гадагш амьсгаалах, амьсгал гаргах, гадагш амьсгалах.

zehir, -hri *is.* 1. хор. *"Kıza zehiri içirmeye çalışıyordu."* Охинд хор уулгахаар оролдож байлаа. 2. *мес.* уй гашуу, уйтгар, гаслан, зовлон зүдгүүр. *"Hayata küsmüş, içi zehir dolu olarak yaşamıştı bütün gençliğini."* Амьдралд гомдон, бүх л залуу насаа уй гашуутай өнгөрөөсөн билээ.

zehirlemek *(-i)* 1. хор егөх, хор идүүлэх, хордуулж алах. 2. *мес.* хорлох, хордуулах, хортой нөлөө үзүүлэх, мунхруулах, татах, татаж оруулах, муу зүйлд уруу татах.

zehirlenme *is.* хордлого, хордох.

zehirlenmek *(nsz)* хор идэх, хор идэж үхэх, хордох, хордож үхэх.

zehirli *s.* 1. хортой, хорт. *"Zehirli yılan."* Хорт могой. 2. *мес.* хортой, хорон, гашуун. *"Zehirli düşünceli adam."* Хорон санаатай хүн.

zehirsiz *s.* хоргүй, гэм хенөөлгүй.

zehretmek *(-i) мес.* гутаах, бусниулах, нураах, сүйтгэх, зовоох, тамлах.

zehrolmak

zekâ *is.* 1. ухаан, оюун, билиг, оюун ухаан, оюун билиг, ухаан билиг. 2. ухамж, ухвар, ухамсар, авхаалж, ухамхай(байх).

zekât *is.* өглөг (Мусульман шашинд бүх хөрөнгө мөнгөнийхөө дөчний нэгтэй тэнцэх хувийг жил болгон буян болгож заавал өгөх ёстой өглөг).

zeki *s.* 1. ухаантай, ухаалаг, ухаан сайтай, цэцэн ухаантай, цэцэн, ухаан сэргэлэн. *"En zeki hayvan maymundur."* Хамгийн ухаантай амьтан бол сармагчин. 2. ухаантай, сэргэлэн, ухвар сайтай, амархан ойлгодог, ойлгомж сайтай, амархан ухаардаг, түргэн ойлгоцтой. *"Zeki öğrenci."* Түргэн ойлгоцтой сурагч.

zelzele *is.* газар хөдлөл.

zem, -mmi *is.* зэмлэл, буруушаал, донгодлого.

zemberek, -ği *is.* 1. (цагны) пүрш, баадуу. нум. 2. мембрана. хаалганы пүрш. **zembereği boşalmak** 1) пурш нь барихаа болих. 2)

тачигнатал инээх, хөхрөх, элгээ хөштөл инээх.

zembil *is.* сүлжмэл зэгсэн сагс.

zembilotu *is. bot.* зэгс.

zemheri *is.* хөхөө өвөл, өвлийн тасхийм хүйтэн.

zemin *is.* 1. хөрс, газар, шал. 2. дэвсгэр, дэвсрэг, дэвсгэр өнгө, фон, суурь өнгө, арын өнгө. "*Zemini mavi bir halı.*" Дэвсгэр өнгө нь цэнхэр хивс байна. 3. *mec.* үндэслэл, үндэс, суурь. 4. *esk.* Дэлхий, Газар дэлхий. **~ hazırlamak** суурийг нь бэлтгэх, бэлдэх, зэхэх.

zemmetmek *(-i)* буруушаах, зэмлэх, аймсах, баалах, муучлах, муушаах, муу хэлэх, муулах, үглэх, намжирдах, хараах, аашлах, загнах.

zencefil *is. bot.* цагаан гаа.

zenci *is.* хар арьстан, негр.

zencir *is. bk.* zincir

zengin *s.* 1. баян, баялаг, чинээлэг, баян чинээлэг, хөрөнгөтэй, юмтай, бэлтэй. "*Zengin bir ulus.*" Баян улс. "*Zengin bir aile.*" Баян айл. 2. баян, баялаг. "*Moğolca çok zengin bir dildir.*" Монгол хэл маш баялаг хэл билээ. 3. баян, баялаг, элбэг дэлбэг, өн баян, арвин, үр өгөөжтэй. "*Zengin bir doğa.*" Баян байгаль. 4. тансаг, тансаг сайхан. "*Zengin bir giysi.*" Тансаг сайхан хувцас. **~ etmek** баяжуулах, баян болгох, чинээлэг болгох, бэлтэй болгох, хөрөнгө мөнгөтэй болгох. **~ olmak** баяжих, баян болох, чинээлэг болох, хөрөнгөжих, хөрөнгө мөнгөтэй болох, бэлжих. "*Abim doktor olduktan sonra hayli zengin olmuştu.*" Ах маань эмч болоод нэлээд баяжсан.

zenginleşmek *(nsz)* баяжих, баян болох, чинээлэг болох, хөрөнгөжих, хөрөнгө мөнгөтэй болох, бэлжих.

zenginlik, -ği *is.* баялаг, элбэг дэлбэг, элбэг дэлбэг байдал, хангалуун байдал, элбэг хангалуун. "*Tabiî zenginlikler.*" Байгалийн баялаг.

zerdali *is. bot.* нэгэн төрлийн гүйлс, чангааны.

zerdeva *is. zool.* суусар.

zerk *is. esk.* тарилга, тариа, тариа хийх, тарих, тариураар шахах. **~ etmek** тариа хийх, тарих, тарилга хийх, тариураар шахах.

zerre *is.* 1. өчүүхэн жижиг хэсэг, өчүүхэн юм, хумсын чинээ, хамгийн жижиг хэсэг, өчүүхэн хувь, өчүүхэн хэсэг, өчүүхэн төдий, эгэл хэсэг, бодисын хамгийн бага хэсэг. "*Kendi servetinden bir zerresini vatan namına feda etmemişti.*" Өөрийнхөө хөрөнгө мөнгөний өчүүхэн ч төдий хэсгийг эх орондоо зориулаагүй билээ. 2. *esk.* молекул (бодисын химийн чанарыг хадгалсан хамгийн бага хэсэг). **~ kadar** өчүүхэн төдий, бага зэрэг ч, өчүүхэн ч, бяцхан ч, огтхон ч, хумсын чинээ. "*Bunun zerre kadar yararı yok.*" Үүний өчүүхэн төдий ч тус нэмэр гэж байхгүй. "*Zerre kadar aklı olsaydı bunu yapar mıydı?*" Өчүүхэн ч гэсэн ухаантай байсан бол үүнийг хийнэ гэж үү?

zerrin *s. esk.* 1. алтан, алтаар хийсэн. 2. алтан шар өнгө, шар өнгө.

zerzevat *is. bot.* (хүнсний) ногоо.

zeval, -li *is. esk.* 1. сүйдэл, сүйрэл, мөхөл, алга болох, үгүй болох, устах, үгүй хийх, сөнөөх. 2. гэм, гэм зэм, гэм буруу, хариуцлага. 3. доройтол, уналт, доройтох. 4. *esk.* үд, өдөр дунд, өдөр дүл. **~ bulmak** доройтон үгүй болох, доройтон мөхөх, уналтанд орох.

zevce *is. esk.* ёсолж авсан эхнэр, хань, авгай, гэргий.

zevç *is. esk.* эр нөхөр, хань, хар хүн.

zevk *is.* 1. ханамж, дур, баясал, баясгалан, баяр, бахдал. "*O, bu işi zevkle yapar.*" Тэр энэ ажлыг дуртай хийх болно./Тэр энэ ажлыг бахдалтай хийнэ. 2. таашаал, таалал, таашаах мэдрэмж. 3. баяр, баяр хөөр, баяр цэнгэл. 4. амт. 5. *mec.* жаргал, зугаа цэнгэл, зугаа, цэнгэл. **~ almak** ханамжтай болох, бах ханах, бахдах, цэнгэх, жаргал эдлэх, жаргах, таашаах, таашаал авах, таалах. "*Müzik dinlemekten zevk almak.*" Хөгжим чагнаж цэнгэх. "*Yazacağı eseri daha önce başkaları ile tartışmaktan zevk alırdı.*" Бичих зохиолоо өмнө нь бусадтай хэлэлцэн маргалдах дуртай байлаа. **~ için** зугаа цэнгэлийнхээ төлөө, зугааныхаа төлөө. **~ini çıkarmak** ханах, ханамжтай болох, бах ханах, бахдах, цэнгэх, жаргал эдлэх, жаргах, таашаал авах. **~ini okşamak** ханамжтай байх, бахыг хангах, таашаах, таалах, таалагдах

zevkli *s.* 1. аятайхан, аштайхан, сайхан, таатай, таламжтай, зугаатай, цэнгэлтэй. "*Kadın zevkli giyinmiş.*" Эмэгтэй аятайхан хувцасласан байна. 2. таашаах мэдрэмж сайтай (хүн).

zevksiz *s.* 1. аягүй, таламжгүй, зохисгүй, уйтгартай, цэнгэлгүй, уйтгар төрүүлсэн, онцгүй. 2. таашаах мэдрэмж муутай, амтгүй, марзан.

zevzek, -ği *s.* дэмий утгагүй яриатай, чалчаа, бураа, задгай амтай.

zevzeklik, -ği *is.* чалчаа, задгай амтай.

zeyil, -yli *is. esk.* 1. хавсаргалт, нэмэлт 2. нэмэлт, захидлын нэмэлт, нэмж бичих нь, посткриптум (захидлын сүүлд гарын үсэг зурсны хойно нэмж бичсэн зүйл).

zeytin *is. bot.* 1. тослог мод, чидун жимсний мод. 2. тослог жимсгэнэ, чидун жимс. 3. *s.* энэхүү модоор хийгдсэн, тослог модон. **~ dalı** чидун жимсийн мөчир (энх тайвны бэлэг тэмдэг).

zeytinci *is.* 1. тослог мод тарьдаг хүн, чидун жимсний мод тарьдаг хүн. 2. чидун жимсний худалдаачин.

zeytinlik, -ği *is.* чидун жимсийн төгөл.

zeytinyağı *is.* тослог жимсгэний тос, чидун жимсийн тос.

zıbarmak *(nsz)* 1. нас барах, таалал төгсөх, өнгөрөх, еөд болох, үхэх. 2. *hkr.* унтах, унтчих, согтоод унах.

zıbın *is.* өлгийтэй хүүхдийн цамц.

zıddiyet *is. esk.* 1. эсрэг тэсрэг байдал, эрс тэс байдал, хоёр шал ондоо, эсрэг тэсрэг, тас өөр, эрс ялгаа. 2. *mec.* антагонизм, харшлал, зөрүү, зөрчил, зөрөлдөөн, үл нийцэл, үл зохицол, таарамжгүй байдал.

zıh *is.* 1. хөвөө, эмжээр, хиаз, хярхаг, зах. 2. хүрээ.

zıhlamak *(-i)* эмжих, хөвөөлөх, эмжээрлэх, хүрээлэх.

zıhlı *s.* эмжээртэй, хөвөөлсөн, эмжсэн, эмжээрлэсэн.

zıkkım *is.* 1. хор. 2. *mec.* хортой зүйлс (архи, тамхи г.м). "*Bu zıkkım haramdır, insana zararı vardır.*" Энэ нүгэлтэй эд (архи, тамхи), хүний биед хортой.

zılgıt *is. tkz.* донгодох, зэмлэх, зэмлэл, загнах. **~ vermek** загнах, аашлах, зэмлэх, айлгах, сүрдүүлэх.

zımba *is.* 1. цоологч, нүхлэгч. 2. (бичгий) үдэгч машин.

zımbalamak *(-i)* цоолох, нүхлэх.

zımbırdatmak *(-i)* хангинуулах, харжигнуулах, хангируулах, чихэнд чийртэй дуу гаргах.

zımbırtı *is.* хангинах чимээ, хангинасан чимээ, чихэнд чийртэй дуу.

zımnen *zf. esk.* цаагуур тойруулж, тойруулан, тойруу замаар, ...аад, тэгээд, түүнчлэн, тэрчлэн, улмаар, цаашилбал, мөн нөгөөтэйгүүр, далимаар, далиманд, дашрамд, ялдамд, ингэхэд. "*O konuyu bana zımnen anlattı.*" Тэр сэдвийг надад тойруулан ярьсан.

zımpara *is. jeol.* зүлгүүр. **~ kağıdı** зүлгүүр цаас.

zımparalamak *(-i)* зүлгүүрдэх, зүлгэх.

zındık, -ğı *is.* Бурхан шашинд итгэдэггүй хүн, атеист, шашингүй хүн, шүтлэггүй хүн, сүсэггүй хүн.

zındıklık, -ğı *is.* атеизм, шашин шүтэхгүй, шүтлэггүй үзэл.

zıngırdamak *(nsz)* чичрэх, даржигнах, салганах, дагжих, дагжин чичрэх, тачигнан чичрэх, тас няс дуугаран чичрэх, бөмбөгнөтөл чичрэх, дагжтал чичрэх, пажигнан хүчтэй чичрэх, дагжих, салганах, салганан чичрэх.

zıpır *s. tkz.* дурааpаа замбараагүй ааштай, ухаангүй, болчимгүй, оворгон, галзуу.

zıpkın *is.* сэрээ (том загас агнах), жалан, гинжит жад, гинжит сум, арам.

zıpkınlamak *(-i)* загас сэрээдэх, жалангаар аврага том загас агнах.

zıplamak *(nsz)* 1. ойх, үсрэх. "*Top güzel zıplamıyor.*" Бөмбөг сайн ойж өгөхгүй байна. 2. харайх, дэгдэх, дэвхрэх, дэвхцэх, үсрэх, цовхрох. "*Çocuk, annesini görünce sevinçten zıpladı.*" Хүү, ээжийгээ хараад баярлан дэвхцлээ.

zıplatmak *(-i)* zıplamak үйлийн үйлдүүлэх хэв, ойлгох, харайлгах, дэвхцүүлэх, цовхчуулах, үсчүүлэх.

zıppadak *zf.* гэнэт, гэнэтхэн, гэнтэд, гэнт, цочмог, түргэн зуур. "*Zıppadak içeriye giriverdi.*" Гэнэтхэн дотогшоо ороод ирлээ.

zıpzıp *is.* 1. өнгөт шүр, бөмбөлөг (тоглоом) 2. үртэс чихээстэй бяцхан бөмбөг(хүүхдийн тоглоом).

zırdeli *s.* ухаангүй галзуу, галзуу, солиотой, голын хийтэй. "*Kendisi onlardan besbeter bir zırdeli idi.*" Өөрөө тэднээс долоон дор ухаангүй галзуу хүн байсан юм.

zırh *is. esk.* 1. хуяг. 2. гархин хуяг, дайны усан онгоц ба зарим машин тэрэгний гадан талыг нь бүрсэн хуяг.

zırhlanmak *(-i)* 1. хуяг өмсөх. 2. хуяглах.

zırhlı *s.* 1. хуягтай, хуягт, хуягласан. 2. *s.* хуягт онгоц, хуягт усан онгоц.

zırıldamak *(nsz)* 1. үглэх, гонгинох, гон гон хийх, янших, үглэн янших. 2. хашгирах, бархирах, орилох, гангинах, чарлах.

zırıltı *is.* 1. хашгирах дуун, хашгираан, бархираан, шуугиан, шаагиан, залхуутай дэмий яриа, хаширтай чалчаа үг, янших, донгосох. 2. *mec.* хэрүүл, эвдрэл, хэрүүл дорууул, хэрүүл баруул. 3. залхуутай хөгжим, яршигтай хөгжим, хаширтай хөгжим. 4. нөгөө, өнөөх, нөгөө нэг юм, тэр нэг юм (г.м нэр нь санаанд бууж өгөхгүй байгаа зүйлийн хувьд эсвэл нэрий нь хэлэхийг хүсэхгүй байгаа зүйлийн хувьд хэрэглэнэ).

zırlamak *(nsz) bk.* zırıldamak.

zırlatmak *(-i)* zırlamak үйлийн үйлдүүлэх хэв.

zırnık, -ğı *is. kim.* 1. хүнцэл. 2. хэлтэрхий. **~ (bile) koklamamak** хэлтэрхий ч долоолгохгүй байх. "*Karın, kayınanan, çocukların hepsini yiyip sana zırnık koklatmazlar.*" Эхнэр, хадам эх, хүүхдүүд чинь бүгдий нь идээд чамд хэлтэрхий ч долоолгохгүй дээ.

zırt pırt *zf.* 1. байн байн, байнга, үргэлж, байс хийгээд. "*Zırt pırt gelmese de...*" Байнга ирдэггүй ч гэсэн... 2. *zf.* болох болохгүй үед, үргэлж, байнга.

zırt zırt *zf.* байн байн, байнга, үргэлж, байс хийгээд, цагийг ололгүй, зохимжгүй цагт, тохиромжгүй үед.

zırva *is.* ve *s.* дэмий, дэмий хоосон, утгагүй хоосон, дэмий балай(үг).

zırvalamak *(nsz)* дэмий ярих, утгагүй хоосон ярих, дэмийрэх.

zıt, -ddı *s.* эрс тэс өөр, эрс тэс ондоо, эрс өөр, эрс ондоо, эсрэг тэсрэг, эсрэг утгатай, хоёр шал ондоо. **~ gitmek** зөрөх, зөрөлдөх, сөргөх, тэрслэх, зөрж тэрслэх, эсэргүүцэн тэрслэх. "*... ahlakını bilirim, onunla zıt gitmeye gelmez.*" Түүний ямар хүмүүжилтэйг би мэднэ тиймээс түүнтэй зөрж тэрслээд дэмий. **~ına basmak(veya zıddına gitmek)** хорыг нь маажих, шарыг нь буцалгах, уурлуулах, цухал хүргэх, цухалдуулах, уур хүргэх. "*Niçin babanın zıdına basıyorsun oğlum.*" Яагаад аавынхаа уурыг хүргээд байгаа юм бэ дээ миний хүү.

zıtanlamlı *s.* антоним, зөргүү(үгс), эсрэг утгатай(үгс), сөрөлдсөн(үгс). (жишээ нь:халуун хүйтэн, хар цаган г.м)

zıtlanma *is.* зөрөлдөөн, тэрсэлдээн, сөргөлдөөн.

zıtlanmak *(nsz)* эсрэг зогсох, эсрэгцэх, сөргөх, сөргөөлдөх, сөрж зогсох, зөрөлдөх, тэрс загнах, тэрсэлдэх, тэрслэх.

zıtlaşmak *(nsz)* 1. эсрэг зогсох, эсрэгцэх, сөргөх, сөргөөлдөх, сөрж зогсох, зөрөлдөх, тэрс загнах, тэрсэлдэх, тэрслэх. 2. эсрэг тэсрэг байх (болох), эрс тэс өөр байх (болох), эрс тэс ялгаатай байх (болох).

zıtlık, -ğı *is.* эсрэг тэсрэг байдал, эрс тэс өөр байдал, эрс ондоо байдал, эрс тэс ялгаа.

zıvana *is.* 1. жижиг нарийнхан цорго, жижиг нарийхан хоолой, жижиг нарийнхан гуурс. 2. цоожны хэл ордог нүх. **~dan çıkarmak** уурлуулах, уур манас хийлгэх, уурыг нь хүргэх, уцаарлуулах, уцаарыг нь хүргэх, цухал хүргэх, цухалдуулах, бухимдуулах, уурыг нь оволзуулах. "*Hele yatakta sigara içişi Eminə'yi zıvanadan çıkarıyordu.*" Ялангуяа орондоо тамих татах нь Эминэг бухимдуулж гүйцдэг байлаа. **~ çıkmak** 1) уурлах, уцаарлах, цухалдах, бухимдах, биеэ барихгүй байх, уур нь оволзох, омог нь бадрах, уур манас хийх, дээлэндээ багтахгүй боллох. "*Dürdanə hanımın aşkı seni zıvanadan büsbütün çıkarmış.*" Дүрданэ хатагтайн хайр чиний уурыг чинь бүр оволзуулж гүйцжээ. 2) ухаан мэдрэлээ алдах, өөрийн ухаангүй загнах, галзуурсан мэт загнах.

zıvanlı sigara *is.* 1. соруултай тамхи. 2. *argo.* хар тамхи холисон тамхи, мансууруулагч бодистой тамхи.

zibidi *s.* 1. огтор бариу, хөгийн хувцасласан. 2. *s.* və *is.* ойворгон, ухаангүй.

zifaf *is.* хуримын анхны шөнө.

zifir *is.* 1. тамхины бохь. 2. харанхуй. **~i karanlık** пад харанхуй, хав харанхуй, тас харанхуй. "*Her taraf zifiri karanlık olmuş.*" Эргэн тойрон пад харанхуй болсон байна.

zifos *is.* 1. шавар, шавхай, шүршдэс, цалгидас. 2. *mec.* хэрэггүй, дэмий, хоосон, дэмий хоосон. **~ atmak** 1) залхуу хүргэх, залхаах, хашраах, улиг болох, улиглах, саад болох, үймүүлэх, тойв болох. 2) гүрдэх, гүжирдэх, гүтгэх, гөрдөх, гөрлөх, муу хэлэх.

zift *is.* чанамал давирхай, хар лав, давирхай, бах, замын хар.

ziftlemek *(-i)* давирхай түрхэх, давирхайдах.

ziftlenmek *(nsz)* 1. давирхай түрхүүлэх, давирхайдуулах. 2. *hkr.* идэх, гудрах, цуслах. "*Ham meyveleri ziftlendi de midesini bozdu.*" Түүхий жимс гудраад л гэдэс нь евдчихлөө. 3. *mec.* шударга бус аргаар баяжих, шударга бус замаар хөрөнгежих.

zihin, -hni *is.* 1. оюун, ухаан, ой, ухвар. 2. ой, цээж, ой ухаан, санаа, ой санаа, бодол, санаа сэтгэл. "*Zihinde tutmak.*" Ой ухаандаа тогтоох. "*Zihinde kalmak.*" Ой санаанд үлдэх. 3. ойлгоц, ойлгомж, ойлголт, ойлгох ухаан, ойлгох чадвар, ухвар. "*Zihni açık.*" Ойлгоц сайтай, ухвар сайтай. 4.оюун ухаан, ой ухаан, ухаан бодол, ухаан санаа. **~ açmak** оюуныг тэлэх, мэдэцийг уужимсгах, мэдэцийг гүнзгийрүүлэх, мэдлэгийг гүнзгийрүүлэх, оюун ухааныг гүнзгийрүүлэх, оюун ухааныг сайжруулах. **~ yormak** бодох, бодол болох, үхширтэл бодох, санаашрах, бодлогошрох, тархиа гашилтал бодох. **zihni bulanmak** 1) самуурах, оюун ухаан үймцэн уймрах, будлих, будлиатах. 2) самгардах, сандрах, сандчих, яахаа мэдэхгүй сандрах. **zihnine girmek** бодлыг нь өөрчлөх, бодол санааг нь өөрчлөх, ухаан санааг нь эргүүлэх.

zihin açıklığı *is.* саруул ухаан, нэвтэрхий ухаан, хэрсүү, цэцэн ухаан, хурц ухаан.

zihin bulanıklığı *is.* оюун ухааны самуурал, ухаан муутай байх.

zihinsel *s.* оюуны, ухааны, оюун ухааны, санааны, сэтгэлийн, дотроо бодсон, бодож байсан.

zihnen *zf.* дотроо, цээжээр, санаандаа, ухаандаа, дотроо бодон, цээжиндээ санан, дотор хүнтэйгээ зөвшин.

zihnî *s.* оюуны, ухааны, оюун ухааны, санааны, сэтгэлийн, дотроо бодсон, бодож байсан.

zihniyet *is.* сэтгэлгээ, сэтгэхүй, чиглэх үзэл бодол, сэтгэц, сэтгэл, сэтгэлэг, ойлголт, тогтолцоот үзэл, гол санаа.

zikir, -kri *is.* 1. дурсах, дурсал, дурдах, дурсан санах. 2. (ямар нэг шашны бүлэглэлд харьяалагддаг хүмүүсийн)Бурханыг тасралтгүй дурсан дурдах үйл. **zikri geçmek** дурсагдах, дурдагдах, нэр нь дурдагдах.

zikredilmek *(nsz)* дурсагдах, дурдагдах, нэр нь дурсагдах, нэр нь дурдагдах, санагдах.

zikretmek *(-i)* дурсах, дурдах, ...тухай ярих, тэмдэглэж хэлэх, гэж хэлэх.

zikrolunmak *(nsz)* дурсагдах, дурдагдах, дурьдагдах, ...тухай яригдах.

zikzak, -ğı *is.* və *s.* 1. тахир мухир шугам, тахир мухир зураас, тахир, мухир, муригнасан. 2. *mec.* тогтворгүй санаа бодол, тогтворгүй ааш байдал, тогтворгүй зан байдал, тогтворгүй. **~ yapmak** 1) муригнуулан явах, тахиралдуулан явах. 2) *mec.* байн байн санаа бодолоо өөрчлөх.

zil *is.* 1. хонх. 2. *müz.* цан. **~ vurmak** хонхдох, хонх цохих, хонх дуугаргах.

zilli *s.* 1. хонхтой. 2. *mec.* зодооч, зодолдооч, хэрүүлч, ярдаг(эмэгтэй).

zilyet, -di *is.* эзэмшигч, эзэн, юмны эзэн.

zilletlik, -ği *is.* эзэмших байдал, эзлэх байдал, мэдэх.

zilzurna *s.* ve *zf.* ухаан алдтал согтсон, шал согтуу. **~ olmak** ухаангүй согтох, шал согтуу болох.

zimmet *is.* 1. (хүлээсэн) үүрэг, үүрэгт ажил, албан үүрэг, хариуцлагатай (байх), хариуцлага. 2. өр, өр шир, өгцөө, зээл. **(bir parayı kendi) ~ine geçirmek** өөрийнх болгох, хувьдаа жавших, хувьдаа ашиглах, өвөрчлөх.

zina *is.* шалиг явах, буруу хурьцал (гэр бүл болоогүй эр эм хоёрын хоорондох харилцаа).

zincifre *is. kim.* улаан шунх, шандар, хүхэрлэг мөнгөн ус.

zincir *is.* 1. гинж. 2. угсраа, цувраа, цуваа, эгнээ, жагсаал, хэлхээ. 3. *mec.* цуврал, дараалан болсон юмс, хойно хойноос болсон юмс, дараалсан үйл явдал, хэлхээ. 4. *esk.* гинж, гав, дөнгө, гав гинж. **~ vurmak** гинжлэх, гавлах, дөнгөлөх, гав гинж зүүх, гинжтэй хорих.

zincirleme *is.* 1. гинжлэх, гав гинж зүүх, төмөрлөх. 2. *s.* үргэлжилсэн, дараалсан, дараалалтай, цувраа, тасралтгүй, зогсолтгүй, үргэлж, хойно хойноосоо цуварсан, ар араасаа болсон, нэг нэгэнтэйгээ холбоотой, нэг нэгэнтэйгээ хэлхээтэй.

zincirlemek *(-i)* 1. гинжлэх, гав гинж зүүх, төмөрдөх, төмөрлөх. 2. ар араасаа цуврах, хойно хойноосоо болох, угсрах, цуврах, цувах.

zincirlenmek *(nsz)* 1. гинжлэгдэх, дөнгөлөгдөх, гав гинж зүүх, төмөрлөх. 2. *mec.* цуврах, хойно хойноосоо цуврах, цувах, дараллах. 3. барьцалдах, бат холбоотой байх, бат хэлхээтэй байх.

zincirli *s.* 1. гинжтэй, гинжлэсэн, гав гинж зүүсэн. 2. холбоотой, хэлхээтэй, уялдаатай.

zindan *is.* 1. гяндан, хар гэр, шорон, хорих газар. 2. *mec.* тас харанхуй уйтгартай газар. **~a atmak** шоронд хийх, шоронд хорих, гянданд хорих, хар гэрт хийх.

zindancı *is.* (шоронгийн) хуяг.

zinde *s.* тартай, идтэй, иртэй, чадалтай, идэв хтэй, эрчимтэй, тэнхлүүн, цовоо, сэргэлэн цовоо, хөнгөн, гавшгай, хөнгөн шингэн, эрүүл чийрэг. *"Yaşlanmış olsa da adam hâlâ zinde."* Тэр, хэдий хөгширсөн ч гэлээ одоо хир нь хөнгөн шингэн хүн. **~ tutmak** эрүүл чийрэг байх, хөнгөн шингэн байх, тэнхлүүн байх, тартай байх, иртэй байх. *"Seksen yaşında da olsa çalışmak insanı zinde tutar."* Наян настай ч байлаа ажиллаж байгаа хүн эрүүл чийрэг байдаг.

zindelik, -ği *is.* тартай (байх), идтэй (байх), эрүүл чийрэг (байх), хөнгөн шингэн (байх), цовоо (байх), гавшгай (байх).

zinhar *ünl. esk.* болгоомжил, анаж яв, болгоон, хянамжлан, анаж, хэзээ ч... *"Fakat adını zinhar benden öğrenemeyeceksin."* Гэвч, чи нэрийг нь хэзээ ч надаас мэдэж чадахгүй.

zira (I) *is. esk.* тохой(хэмжээ).

zira (II) *bağ.* ...учир, учир нь, учраас, тул, ...ны улмаас, ...аас, юу гэвэл, яагаад вэ гэхэд. *"Ona kitap hediye etmeyeceğim, zira geçen doğum gününde hediye etmiştim."* Би түүнд ном бэлэглэхгүй учир нь өнгөрсөн жилийн төрсөн өдрөөр нь бэлэглэсэн юм.

ziraat *is.* хөдөө аж ахуй, тариалан, газар тариалан, тариалангийн ажил.

ziraatçı *is.* тариачин, газар тариаланч.

ziraatçılık, -ğı *is.* газар тариалан, тариалангийн ажил.

zirai *s.* газар тариалангийн, тариалангийн, тариалангийн ажлын, тариалангийн ажилтай, хөдөө аж ахуйн.

zirkonyum *is. kim.* цирконий, хатуу цагаан(химийн язгуур)

zirve *is.* 1. орой, оргил, хяр, оргил дээд цэг. *"Dağın zirvesi."* Уулын орой./Уулын оргил. 2. дээд зэрэг, дээд төвшин. *"Zirve toplantısı."* Дээд хэмжээний уулзалт, дээд хэмжээний чуулган.

ziya *is. esk.* гэрэл, гэгээ, туяарал, туяа.

ziyadar *s. esk.* гэгээн, гэрэлтэй, гэгээтэй, саруул, хурц тод.

ziyade *s.* 1. илүү, илүү их, их, их олон, нэлээд, маш их, улам их, бүр их. 2. *esk.* өсөлт, нэмэгдэх, ихсэх, өсөх, олшрох, арвижих, арвин их болох, элбэг дэлбэг болох, олон байх, их байх. **~ olsun!** Идээ унд элбэг дэлбэг байх болтугай!(хоол зоогложж байгаа хүмүүст эсвэл хоолонд урьсан хүмүүст хэлэх үг.)

ziyadeleşmek *(nsz)* нэмэгдэх, ихсэх, их болох, өсөх, олшрох, арвижих, арвин их болох, элбэг дэлбэг болох, олон болох.

ziyafet *is.* дайллага, зоог, их найр, найр хурим, зочиллого, цайллага, будаалга. **~ çekmek (veya vermek)** 1) сайн байх, сайн хийх, амжилттай байх, амжилттай сайн хийх. 2) дайлах, зоог барих, зоог өгөх, будаалах, цайлах. *"Babamlar, bu akşam sizlere bir ziyafet vermek istiyorlar."* Аавынх маань өнөө орой та бүхэнд зоог барих хүсэлтэй байгаа.

ziyan *is.* хохирол, гарз, хор хомс, гарлага, алдагдал. **~ etmek** 1) үрэх, үрэн таран хийх, дэмий үрэх, хий дэмий үрэх, үргүй зарах. *"Ah budala kızım, gençliğinin kıymetini bilmiyorsun, hayatını ziyan ediyorsun."* Тэнэгхэн охин минь дээ, залуу насныхаа үнэ цэнийг мэдэхгүй, амьдралаа үрэн таран хийж байна даа. 2) хохирох, хохирол амсах. **~ı yok!** гайгүй, яах вэ, хамаагүй, зүгээр, зүгээрээ, чухал юм биш дээ. *"Biraz erken işe girmiş olacağız ama ziyanı yok, diye düşündü."* Бага зэрэг эрт л ажилд орсон болох нь гэхдээ хамаагүй ээ, гэж бодлоо.

ziyankâr *s.* хортой, хөнөөл ихтэй, хорлолтой, хорлогчин дотортой, хорлон сүйтгэгч, хорлонтой.

ziyaret *is.* уулзах, зочлох, зочлохоор очих, золгох, эргэх, эргэлт, айлчлал, зочлол. *"Haftada*

iki gün ziyaretine gidərdik." Бид түүнийг долоо хоногт хоёр өдөр эргэж очдог байлаа. ~ **etmek** зочлох, зочилж очих, эргэж очих, үзэх, явах, эргэх, уулзах, орох. "*Önce tarihi anıtları ziyaret ederler.*" Тэд, эхлээд түүхэн хөшөөнүүдийг үзэцгээнэ.

ziyaretçi *is.* зочилж ирсэн хүн, айлчин, айлчлагч, ирсэн зочин, зочин, гийчин.

ziynet *is.* гоёл чимэглэл, хэрэ угалз, чимэглэл.

zoka *is.* загасчлах дэгээ, загасны дэгээ, загасны хиймэл өөш, загасны урхи.

zom *s.* 1. юм мэддэг, их эрдэмтэй, эрдэм төгс, төгс боловсорсон, төгс хөгжсөн, төгс боловсролтой, төлөв, түвшин, төлөв түвшин, намбатай, буурь суурьтай (хүн). 2. ухаангүй согтуу, шал согтуу. ~ **olmak** шал согтох, ухаангүй согтох.

zonklama *is.* zonklamak үйлийн нэр, луг луг хийх, лугшиж өвдөх, чинэрч өвдөх.

zonklamak *(nsz)* лугшиж өвдөх, чинэж өвдөх, луг луг хийх, лугших, янгинах, янгинан өвдөх, шархирах, чимчигнэх."*Başı zonkluyordu.*" Толгой нь янгинан өвдөж байлаа.

zoolojl *is.* амьтан судлал.

zor *is.* 1. бэрхшээл, гачигдал, бэрх(байдал), хүнд(байдал), түвэг, хавчигдал, хавчлага, зовлон, нанжид. 2. *s.* хүнд, хэцүү, хүчир, бэрх, хүнд хүчир, төвөгтэй, ярвигтай, бэрхшээлтэй. "*Sabır güzel faydalı; fakat zor şeydir.*" Тэвчээртэй байх тустай, сайхан ч гэсэн хэцүү зүйл юм. 3. зайлшгүй байдал, аргагүй байдал, алба, заав ал гүйцэтгэх үүрэг, зайлшгүй зүйл. "*Bunu yapmak zorunda değilim*" Би үүнийг хийх албагүй. 4. хүч, хүч чадал, хүч хэрэглэх, хүчлэх, албадах, аргагүй болгох, албадлага, баалах, тулгах. "*Hocaların zoru ile çıkarılmış olan bu kanun yürümedi.*" Багш нарын хүчлэж гаргасан энэхүү хууль хүчинтэй байж чадаагүй. 5. *zf.* хүчээр, хар хүчээр, албаар, баалж, албадан, албадлагаар, албан хүчээр, дургүйхэн, дуртай ч дургүй ч, уйлсан ч дуулсан ч, тэртэй тэргүй, аргагүй, аргагүй болж, арга буюу. 6. *ünl.* –хад (–хэд, –ход, –хөд) хэцүү, –хад (–хэд, –ход, –хөд) бэрх, тийм л болтугай, үнэмшимгүй, юу л болдоо гэмээр, үгүй байх аа, чадахгүй байх аа, эргэлзмээр, хардмаар. "*O işi iki günde bitirmek zor.*" Тэр ажлыг хоёр өдөрт дуусгахад бэрх. "*Bu işi zor yapar.*" Энэ ажлыг хийнэ гэдэг юу л болдоо гэмээр. ~ **gelmek** хүнд байх, хэцүү байх, хэцүү санагдах, бэрх байх, бэрх санагдах, хэцүү хүнд санагдах, бэрхшээлтэй байх. ~ **kullanmak** хүч хэрэглэх, хүчиндэх, хар хүчээр хийх, хүчлэх. **~a koşmak** хүндрэл гаргах, бэрхшээл гаргах. **zorunda bırakmak** аргагүй болгох, албадах, тулгах, баалах, хүчлэх. "*Onları susmak zorunda bırakmaktan başka çarem yoktu.*" Надад тэднийг дуугүй байлгахаас өөр ямар ч арга байгаагүй юм аа.

zoraki *s.* ve *zf.* хүчээр, албадлагаар, харын албаар, албан хүчээр, дургүйхэн, дуртай ч дургүй ч, дуртай дургүй, уйлсан ч дуулсан ч, тэртэй тэргүй, аргагүй, аргагүй болж, арга буюу, албын зам цусаар уйлсан ч, дур сонгохгүй. "*Pek çok okuyucum bunu zoraki okumuştur.*" Нэлээд олон уншигчид маань үүнийг хүчээр уншсан байх.

zorba *s.* дарлагч, зовоогч, тамлагч, дээрэлхүү, дарангуйлагч, хүчирхэгч, түрэмгийлэгч.

zorbalık, -ğı *is.* дарлал, дарагдал, дарлах, дарангуйлал, хүч хэрэглэх, хар хүчээр хийх, хүчирхэх. ~ **etmek** дарлах, дарангуйлах, дээрэлхэх, хүч хэрэглэх.

zorgu *is.* албадлага, албадах, баалага, шахалт.

zorgulu *is.* ve *s.* албадах, албадлагын, албадан хийлгэх, албаар хийлгэх, баалагын.

zorla *zf.* 1. хүчээр, албадан, хар хүчээр, албадлагаар, албаар, баалж. 2. дургүйхэн хийх, дургүйхэн, хүчээр, дуртай ч дургүй ч, харын албаар, албан хүчээр, уйлсан ч дуулсан ч, тэртэй тэргүй, аргагүй, аргагүй болж, арга буюу.

zorlama *is.* 1. албадлага, шахалт, шаардлага 2. шөрмөс(судас), мах тасрах, хагарах г.м биеийн гэмтэл 3. хүчлэл, хүчдэл, чармайлт, оролдлого, хүч чармайлтаа шавхах, байдаг хүчээрээ ажиллах, тэнхээ шавхан ажиллах.

zorlamak *(-i, -e)* 1. хүчлэх, албадах, албадан хийлгэх, баалах, тулгах, тулгаж хийлгэх, өөр аргагүй болгох, –уулах (үүлэх), –лгах (–лгэх, –лгох, –лгөх), –аах(–ээх, –ооx, –өөх) албадан –уулгах. "*Yemək yəmiyor çocuk, zorlama.*" Хүүхэд хоол идэхгүй байхад нь хүчлэж яах нь вэ. 2. *(-i)* (нээхэд, онгойлгоход, хугалахад, эвдэхэд, сугалахад)хүч хэрэглэх, хүчлэх. "*Gece kapıyı zorlamışlar.*" Шөнө хаалга эвдлэх гэж хүчлэсэн байна лээ. 3. шахах, шахах шаардах, тулган шаардах, шалж шаардах, шалах, шалгаан шалах, шаргаах, хоргоох. "*Bütün köylü zorladı da, bu sefer izin alabildi.*" Энэ удаад бүх нутгийнхан шахаж шаардаж байж зөвшөөрөл авч чадлаа.

zorlanmak *(-e)* хүчлэх, албадах, хүчлэгдэх, албадуулах, хүч хэрэглэгдэх.

zorlaşmak *(nsz)* бэрхтэй байх, бэрхшээлтэй байх, төвөгтэй байх, хэцүү болох, бэрх болох, хүндрэх, төвөгтэй болох, ярвигтай болох, ээдрээтэй болох.

zorlaştırmak *(-i)* төвөгтэй болгох, ярвигтай болгох, ээдрээтэй болгох, хүндрүүлэх, бэрх болгох, бэрхтэй болгох, бэрхшээл гаргах, түвэгтэй болгох, бэрхшээлтэй болгох, хэцүү болгох, хүндрэл учруулах.

zorlayıcı *s.* албадах, албадлагын, албадан хийлгэх, албаар хийлгэх, баалагын.

zorlu *s.* 1. ширүүн, чанга, хүчтэй, ширүүн, их, хүч ихтэй. "*Zorlu rüzgar.*" Чанга салхи. 2. шургуу, даамай, хүчтэй, хүчирхэг, чадалтай. "*Ne*

zorlu bir adam olduğunu daha ilk gününden belli etti." Ямар их шургуу хүн болох нь бүр анхных нь өдрөөс л тодорхой болж эхэллээ. 3. хүнд, бэрх, хэцүү, хүнд хэцүү, бэрхшээлтэй, ярвигтай, ээдрээтэй, төвөгтэй. "*Bu zorlu denemeyi başarı ile yaptılar.*" Тэд, энэ ярвигтай туршилтыг амжилттай хийж гүйцэтгэлээ. 4. дарлагч, зовоогч, тамлагч, дээрэлхүү, дээрэлхэгч, түрэмгийлэгч, дарангуйлагч.

zorluk, -ğu *is.* бэрхшээл, бэрх байдал, хүнд байдал, хүндрэл, саад, тотгор, түвэг, гачигдал, төвөг. **~ları yenmek** бэрхшээлийг давах, бэрхшээлийг туулах, бэрх байдлаас гарах, хүнд байдлаас салах.

zorunlu *s.* 1. зайлшгүй хэрэгтэй, зайлшгүй чухал, гарцаагүй хэрэгтэй, эрх биш хэрэгтэй, зайлшгүй, хойшлошгүй. 2. зайлшгүй, гарцаагүй, тулгагдах, аргагүйдсэн, аргагүй болох, шаагдах, заавал. **~ kılmak** албадах, албадан хийлгэх, баалах, тулгах, тулгаж хийлгэх, өөр аргагүй болгох, зайлшгүй болгох.

zorunluk, -ğu *is.* зайлшгүй юм, зайлшгүй зүйл, гарцаагүй хэрэгтэй байх, эрх биш хэрэгтэй юм, чухал хэрэгтэй байх, хэрэгцээ, хэрэг. зайлшгүй байх, хойшлуулшгүй байх.

zorunluluk, -ğu *is. bk.* zorunluk.

zuhur *is. esk.* гарал, үүсэл, үзэгдэх, харагдах, бий болох, гарч ирэх, үүсэх. **~ etmek** гарах, гарч ирэх, үзэгдэх, бий болох, үүсэх, харагдах, суух, гарах, илрэх, ил гарах, тодрох, илэрхий болох. "*Kadın iyi oldu fakat daha büyük bir felaket zuhur etti.*" Эмэгтэй зүгээр болсон боловч, бүр том гай зовлон гарч ирлээ.

zulmet *is. esk.* харанхуй.

zulmetmek *(-e)* зовоох, тамлах, дарлах, хавчих, хяхах, харгислах, хэрцгийлэх. "*Ona fenalık etmekle, kendi kendime mi zulmediyordum?*" Түүнд муу юм хийснээр би өөрөө өөрийгөө л зовоож байсан юм уу?

zulüm, -lmü *is.* үнэн шударга бус явдал, үнэн зөв биш байх, хүчирхэх, шударга бус явдал, дарлал, дарлах, хядлага, хавчилт, хяхалт, харгислал, харгис дарлал, дарангуйлал.

zurna *is.* нэгэн төрлийн үлээвэр хөгжмийн зэмсэг. **~ gibi** бариу, нарийнхан(өмд).

züccaciye *is.* 1. шилэн эдлэл, шилээр хийсэн эдлэл, шаазан эдлэл, шаазангаар хийсэн эдлэл. 2. *s. esk.* шилэн, шаазан, гангар шаазан, шаазангийн.

züğürt, -dü *s.* ve *is. alay* мөнгөгүй, сохор зоосгүй, ядуу хоосон, ядуу зүдүү, гуйранч.

züğürtlemek *(nsz) alay.* мөнгөгүй болох, сохор зоосгүй хоцрох, ядуурах, ядуу зүдүү болох, ядуу хоосон болох.

Zühal, -li *z. is. astr.* Санчир, бямба.

Zühre *z. is. astr.* Сугар, цолмон, баасан.

zührevi s. өнгөний өвчний, арьс өнгөний (бэлгийн замаар халдварладаг өвчин)

züht, -dü *is. esk.* хатуужил, даяан.

zülal, -li *is.* цэвэр ус, амттай ус.

zümre *is.* 1. хэсэг, бүлэг. **~ toplantısı** багш нарын зөвлөлийн хурал. 2. төрөл, анги, аймаг, үүлдэр.

zümrüt, -dü *is.* 1. *jeol.* маргад (эрдэнэ). 2. *s.* маргадтай, маргад шигтгэсэн. 3. *s.* маргадын өнгөт.

züppe *s.* дээдсийг дууриагч, дээгүүр сэвэгч.

zürafa *is. zool.* анааш.

zürriyet *is.* 1. үр, ураг, хээл, угсаа, ач үр, үе, үе удам, хойч үе. 2. хүүхэд, зулзага.

Монгол - Турк

Moğolca - Türkçe

Акбаш Яшар
Yaşar Akbaş

А

аав /aav/ *is.* **1.** baba. **2.** ata. *"Таны аав гэртээ байгаа юу?"* Sizin babanız evde mi?

аар /aag/ *is.* **1.** yoğunluk, güç, keskinlik, çay, içki, vb. şeylerin keskinliği, etkisi. *"~ ихтэй дарс"* keskin şarap. **2.** keskin tat veya kokusu.

аагим /aagim/ *s.* **1.** aşırı. **2.** hararetli. **3.** çok. *"~ халуун өдөр"* aşırı sıcak bir gün.

ааглах /aaglıh/ *f.* **1.** hakkından gelmek. **2.** üstesinden gelmek. **3.** ehli olmak.

аагтай /aagtai/ *s.* **1.** demli. *"~ цай"* demli çay. **2.** koyu.

аадар /aadır/ *s.* sağanak. *"~ бороо"* sağanak yağmur.

аажим /aacim/ *s.* **1.** sakin. **2.** yavaş. **3.** acele etmeme.

аажимдаа(н) /aacimda/ *z.* **1.** yavaş bir şekilde. *"~ сайжрах"* yavaş yavaş iyileşmek. **2.** ağır ağır. **3.** sonunda.

аажуухан /aacuhın/ *s.* **1.** yavaş, yavaşça. **2.** sakin. **3.** sessiz. *"~ ярих"* kısık sesle konuşmak.

аажуудах /aacuudıh/ *f.* **1.** aşırı yavaşlamak. **2.** sessiz olmak.

аазгай /aazgai/ *s.* **1.** isteksiz. **2.** istemeden. **3.** hoşnutsuz.

аазгар /aazgar/ *s.* **1.** kısa. **2.** alçak. **3.** yere yakın.

аалз /aalz/ *is.* örümcek. *"~ны шүлс"* örümcek ağı.

аалигүй /aaligui/ *s.* **1.** şımarık. **2.** laubali. **3.** edepsiz. *"~ хүүхэн"* edepsiz kadın.

аалигүйтэх /aaliguitıh/ *f.* **1.** şımarmak. **2.** edepsizleşmek.

аанай /aanai/) *z.* **1.** tekrar tekrar. **2.** hala. **3.** yine.

аандаа /aandaa/ *s.* **1.** sebepsiz. **2.** öylesine.

аар саар /aar sar/ *s.* **1.** küçük. **2.** ufak. **3.** ufak tefek.

ааруул /aarul/ *is.* bir çeşit kurutulmuş beyaz katı peynir.

аархаг /aarhıg/ *s.* **1.** kaba. **2.** saldırgan. **3.** vahşi.

аархах /aarhıh/ *f.* **1.** kabalaşmak. **2.** saldırgan tavır göstermek.

аарц /aarts/ *is.* çökelek.

аарцаг (аарцаг яс) /aartsıg yas/ *is.* leğen kemiği.

аахар шаахар /aahır şahır/ *s.* **1.** önemli olmayan. **2.** eski. **3.** ufak tefek.

аахилах /aahilıh/ *f.* **1.** soluk soluğa kalmak. **2.** ahlamak-ohlamak.

ааш /aaş/ *is.* **1.** karakter. *"сайхан ~тай"* ~iyi karakterli. *"олон ~тай"* bozuk karakterli, karaktersiz. **2.** yapı. **3.** tabiat.

аашлах /aaşlıh/ *f.* **1.** davranmak, hareket etmek. *"сайхан ~"* iyi, hoş veya arkadaşça davranmak. **2.** kötü davranış sergilemek. **3.** azarlamak, paylamak. **4.** kızmak.

аашлуулах /aaşlulıh/ *f.* **1.** azarlanmak, paylanmak. **2.** kötü davranılmak.

ав (I) /av/ *is.* av, avcılık.

ав (II) /av/ *s.* aynı, benzer, ap aynı.

авааль /avel/ *is.* **1.** ilk karı veya koca. **2.** meşru karı veya koca.

аваар осол /avar osul/ *is.* **1.** kaza. **2.** çarpışma. **3.** trafik kazası.

аваас /avas/ *e.* ise, olsa, eğer. *"дууссан ~"* eğer bitmişse. *"бий аваас"* var ise, olsa.

аваачих /avaaçıh/ *f.* **1.** alıp götürmek. **2.** bırakmak. **3.** ulaştırmak.

авагч /avıgç/ *is.* alıcı, kabul edici. *"хүлээн ~"* teslim, teslim alıcı, kabul edici. *"худалдан ~"* satın alıcı, müşteri.

авай (I) /avai/ *is.* teleskop. *"дуран ~"teleskop.*

авай (II) /avai/ *f.* saygı veya sevgi ifade eden ünlem.

авалт /avılt/ *is.* **1.** kabul. **2.** içeri alınma.

авалцаа /avıltsa/ *is.* **1.** karşılıklı bağ veya ilişki. **2.** tutarlılık, istikrar. **3.** akla uygunluk.

авалцаагүй II /avıltsaagui/ *z.* **1.** bağlantısız. **2.** tutarız anlamsız saçma.

авалцаатай /avıltsatey/ **1.** birlik ve beraberlik içerisinde olma. **2.** uzlaşma. **3.** bağlantılı olma.

авалцах II /avıltsıh/ *s.* **1.** karşılıklı veya birlikte almak. *"хэл ~"* haberleşmek. **2.** birleşmek, tutuşmak, bir araya gelmek. *"гал ~"* ateş almak, tutuşmak. *"зан зангаа ~"* birbirine alışmak. **3.** dövüşmek.

авамтгай II /avımtgay/ *s.* **1.** alıcı **2.** kavrayışlı, çabuk kavrar. **3.** alma eğiliminde olan, rüşvet alan, yiyici. **4.** yumuşak başlı, uysal. *"үг ~"* yumuşak başlı, sûz dinler, itaatkвr.

авангард /avıngard/ *s.* ncü.

авах /avıh/ *s.* **1.** almak. **2.** ele geçirmek. **3.** sahibi olmak. *"үүрэг ~"* görev almak. *"ажилд ~"* işe almak. *"анхааралдаа авах"* dikkatle almak. *"арга хэмжээ ~"* tedbir almak. *"шагнал авах"* ödül almak. *"жишээ ~"* örnek almak. *"зураг ~"* fotoğraf çekmek. *"бичиж авах"* yazmak, yazıp almak. *"мэдэж ~"* bilmek, öğrenmek. *"худалдаж ~"* satın almak. *"зочид хүлээн ~"* misafir kabul etmek. *"олж ~"* bulmak, bulup almak. *"гаргаж ~"* çıkarmak, çıkarıp almak. *"барьж ~"* yakalamak, tutmak. *"ам ~"* söz almak. *"сэжиг ~"* şüphelenmek. *"тарга ~"* şişmanlamak, kilo almak. *"мэдээ ~"* öğrenmek, haber almak. *"малын ноос ~"* hayvanın yününü almak, kırkmak. *"хээл хахууль ~"* rüşvet almak. *"зевлөгөө ~"* öğüt

almak. *"хяналтандаа ~"* kontrol altına almak.

авахуулах /avhuulıh/ *f.* **1.** aldırtmak. **2.** alıp getirtmek.

авга /avıg/ *is.* amca, dayı. **~ ах** amca. **~ эгч** hala.

авгай I /avgay/ *is.* **1.** hanım. **2.** eş. **3.** karı. *"~ авах"* evlenmek, hanım almak. *"настай ~"* yaşlı kadın.

авгай II /avgay/ *is.* bir kimsenin büyüklerine seslenirken kullandığı saygı sözü. *"уншигч ~ нар"* sayın okuyucular.

авгайлах /avgailıh/ *f.* **1.** bir kimseyi авгай /гуай olarak çağırmak. **2.** nazik davranmak, yakın davranmak.

авдар /avdır/ *is.* **1.** sandık. **2.** kasa.

авдарлах /avdırlıh/ *f.* herhangi bir eşyayı sandık içerisine koymak.

авиа /avia/ *is.* ses. *"эгшиг ~"* sesli harfler. *гийгүүлэгч "~ sessiz"* harfler. *"~зүй"* fonatik, ses bilimi.

авир /avir/ *is.* **1.** davranış, hareket. *"муу ~"* kötü davranış. **2.** hal ve gidiş. **3.** karakter, tabiat, yaradılış, huy. *"~гүй"* huysuz, kaprisli. *"зан ~"* karakter, huy, tabiat, davranış.

авиралт /avirılt/ *s.* **1.** tırmanma. **2.** çıkma.

авирах /avirıh/ *f.* **1.** tırmanmak. **2.** çıkmak. *"уулаид ~"* dağa çıkmak.

авирлах /avirlıh/ *f.* davranmak, haraket etmek. *"муухай ~"* kötü davranmak, çirkin davranmak.

авлага /avlıg/ *is.* **1.** alım, alınan ve alınacak şey. **2.** toplanacak borç. *"ер ~"* borç almak. **3.** klavuz. *"гарын ~"* okuma kuralı, el kitabı, klavuz.

авлах /avlıh/ *f.* **1.** birlikte avlanmak. **2.** başkalarının eksiğini kusurunu aramak.

авлигалах /avligalıh/ *f.* **1.** gelenek ve göreneğin dışında hareket etmek. **2.** rüşvet almak.

авлигач /avligaç/ *is.* **1.** rüşvetle iş yapan. **2.** kanun dışı iş yapan.

аварга /avrıg/ *is.* **1.** şampiyon. *"улсын ~"* ulus şampiyonu, devlet şampiyonu. *"дэлхийн ~"* dünya şampiyonu. *"~ болох"* şampiyon olmak. **2.** birinci. **3.** en yüksek dereceyi elde eden. **4.** büyük. *"~ том"*çok büyük, kocaman. *"~ могой"* büyük yılan, anakonda. *"~ загас"* köpek balığı.

аврагдах /avrıgdıh/ *f.* kurtulmak.

аврал /avrıl/ **1.** kurtarma. **2.** bağışlama.

аврагч /avrıgç/ *is.* **1.** kurtarıcı **2.** koruyucu **3.** güvenlik.

аврах /avrıh/ *f.* **1.** korumak. **2.** kurtarmak. *"амь ~"* ölümden kurtulmak, canını kurtarmak, hayat kurtarmak. *"аюулаас ~"* sıkıntıdan kurtarmak, tehlikeden kurtarmak.

авс /avs/ *is.* taput.

авсаар /avsar/ *z.* **1.** alır almaz. **2.** elde eder etmez. **3.** hafif, ağır olayan. **4.**nazik.

авсаархан /avsarhan/ *s.* **1.** hafif **2.** nazik. **3.** kibar.

авслах /avslıh/ *f.* taputun içerisine koymak.

автагдах /avtıgdıh/ *f.* **1.** hakkından gelmek. **2.** üstesinden gelmek.

автах /avtıh/ *f.* **1.** alınmak veya kavranılmak, tutulmak, yakalanmak. *"дайсанд ~"* düşman tarafından yakalanmak. **2.** çıkarılmak, götürülmek. **3.** etkisi veya gücü altında olmak. *"хүчинд ~"* bir kimsenin gücü ve etkisi altına girmek. *"усанд ~"* suda süreklenmek, su altında kalmak.

авто /avto/ *is.* **1.** oto, otomobil ile ilgili. **2.** araba, otomobil.

автобус /avtobus/ *is.* otobüs. *"~ны буудал"* otobüs durağı.

автомат /avtomat/ *is.* otomatik. *"~ утас"* otomatik telefon.

автоматчилах /avtomatçılıh/ *f.* **1.** otomatikleştirmek. **2.** otomatik hale getirmek. *"үйлдвэрийг ~"* otomasyon, otomatikleşme.

автоматик /avtomatik/ *s.* otomatik.

авуулах /avulıh/ *f.* **1.** aldırmak. **2.** alıp getirtmek.

авхаалж /avhaalc/ *s.* **1.** bir şeyleri anlama. **2.** hatırlama. **3.** gözünde canlandırma.

авхаалжтай /avhaalctai/ *s.* **1.** açıkgözlü insan. **2.** müteşebbis insan.

авхай /avhay/ *is.* yetişkin kız çocuğu.

авцалдаа /avtsıldaa/ *is.* **1.** anlaşmaya varma. **2.** birliktelik. **3.** uzlaşma.

авцалдаагүй /avtsıldagui/ *is.* **1.**anlaşamama. **2.** meseleyi çözümleyememe durumu.

авцалдах /avtsıldıh/ *f.* **1.** bir arada güreşmek. **2.** karşılıklı söz kavgası yapmak. **3.** kavga etmek, sataşmak.

авч /avç/ *z.* **1.** olmasına rağmen. **2.** ama.

авчих /avçıh/ *f.* alıp bırakmak.

авчрах /avçrıh/ *f.* **1.** alıp gelmek. **2.** getirmek. *"гэртээ ~"* eve getirmek

авьяас /avyas/ *is.* **1.** istidat. **2.** kabiliyet. **3.** yetenek. *"терелхийнх ~"* doğuştan kabiliyetli. *"хэлний ~"* dil öğrenme kabiliyeti. *"урлагийн ~"* sanatsal kabiliyeti olan.

авьяаслаг /avyaslıg/ *s.* **1.** kabiliyeti iyi olan. **2.** yetenekli, becerikli.

авьяастан /avyastın/ *is.* **1.** kabiliyeti olan. **2.** yetenkli olan.

агаар /agar/ *is.* hava. *"~ мандал"* atmosfer. *"~ын даралт"* atmosfer basıncı. *"~ын зам"* hava yolu. *"~ын тээвэр"* hava yolu taşımacılığı. *"~ын шуудан"* hava postası. *"цэвэр ~"* temiz hava. *"хуурай ~"* kuru hava. *"чийгтэй ~"* nemli hava. *"цаг ~"* hava durumu.

агааржуулах /agarculıh/ *f.***1.**havanlandırmak. **2.** temiz hava dolaşımı yaptırmak. **3.** ferahlatmak.

агааржуулалт /agarculılt/ *is.* **1.** temiz hava verici. **2.** havalandırma ve hoş koku veren oda spreyi.

агент /agent/ *is.* resmi kurum ve kuruluşların işlerini düzenleyen ve yerine getiren kurum.

агентлаг /agentlıg/ *is.* **1.** merkez kurum ve kuruluşun şubesi. **2.** yurt içi ve yurt dışı haber alma ve iletme merkezi. *"мэдээллийн ~"* haber alma merkezi. **3.** ajans. *"МОНЦАМЭ ~"* Moğol haber ajansı. **4.** acenta.

аглаг /aglıg/ *is.* **1.** içine girilemeyen orman. **2.** uzak mesafe.

агнах /agnıh/ *f.* avlamak. *"ан ~"* avlamak.

агнуур /agnur/ *is.* avcılık. *"загас ~"* balıkçılık. *"ан ~"* av, avcılık. *"~ын аж ахуй"* av işleri.

агроном /agronom/ *is.* **1.** tarım bilimi. **2.** çiftçilik ile uğraşma. **3.** ziraat.

агрономич /agronomiç/ *is.* **1.** tarım uzmanı. **2.** ziraatçi. **3.** çiftçi.

агсам /agsım/ *s.* **1.** hırçın. **2.** huysuz. *"~таг их"* hırçınlaşmak. *"агсан морь"* hırçın, huysuz at.

агсамнах /agsımnıh/ *f.* **1.** hırçınlaşmak. **2.** huysuzlaşmak.

агсан /agsın/ **1.** hırçın. **2.** huysuz. **3.** faiz ile borç almak.

агсах /agsıh/ *f.* **1.** çalkalamak. **2.** karıştırmak. **3.** köpüklendirmek.

агсрах /agsrıh/ *f.* öfkelenip bağırıp çağırmak

агсчих /agsçih/ *f.* belli aralıklarla bağırıp çağırmak.

агт /agt/ *is.* **1.** eski dilde at. **2.** eğer ile hayvanın arasında kalan kısım. **3.** at sürüsü.

агуй /aguy/ *is.* **1.** mağara. **2.** in.

агуу /aguu/ *s.* büyük geniş, yüce, kocaman.

агуулах /agulıh/ *f.* **1.** saklamak. **2.** muhafaza etmek. *"бараany ~"* depo. *"зэвсгийн "* silah deposu.

агуулга /agulıg/ *is.* **1.** muhteva. **2.** içerik. **3.** konu. *"товч ~"* özet, kısa bilgi. *"утга ~"* manası, anlamı.

агшаамал /agşaamıl/ *s.* **1.** haşlanmış. **2.** pişmiş.

агшаах /agşaah/ *f.* **1.** haşlamak. **2.** pişirmek. *"будаа ~"* pilav pişirmek.

агшин /agşin/ *is.* **1.** an. **2.** lahza. **3.** kısa bir müddet. *" зуур"* bir anlık.

агших /agşih/ *f.* **1.** kısalmak. **2.** çekmek. *"хувцас ~"* elbisenin yıkadıktan sonra çekmesi. **3.** küçülmek.

ад /ad/ *s.* **1.** farklı. **2.** değişik. **3.** acayip. **4.** şaşkın.

адаг /adıg/ *is.* **1.** son nokta **2.** uç **3.** sınır. *"голын ~"* ırmak, ırmağın sonu. *"хуний ~"* kötü adam, çok kötü insan. *"адгийн муу"* en kötü.

адайр /adayr/ *s.* başkalarından farklı kötü karaktere sahip olan.

адайрлах /adairlıh/ *f.* **1.** fenalaşmak. **2.** huysuzlaşmak. **3.** kötü davranış içerisine girmek.

адармаа /adırma/ *is.* **1.** zorluk. **2.** engebe.

адармаатай /adırmatay/ *s.***1.**engebeli.**2.**zorlu.

адгах /adgıh/ telaşlanmak, acele etmek.

адгуу /adgu/ *s.* aceleci, sabırsız, telaşlı.

адгуулах /adgulıh/ *f.* **1.**telaşlandırmak **2.** acele ettirmek.

адгуус /adgus/ *is.* hayvanlara verilen genel isim.

адил, адилхан /adilhın/ s. eşit, bir, aynı, benzer. *"адилхан хүн"* benzeyen adam. *"адилхан енге"* aynı renk. *"адилхан нэртэй"* adaş. *"адил утгатай"* aynı anlamda. *"адил жинтэй"* eşit kilo.

адилавтар /adılavtır/ *s.* benzer, aynısı.

адилтгах /adiltgıh/ *f.* benzetmek.

адилтгашгүй /adiltgışgui/ *s.* benzemeyen, benzetilemeyen.

адилхан /adilhın/ *s.* benzer, aynı.

адис /adis/ *is.* **1.** af **2.** bagışlanma **3.** günahlardan arınma.

адислах /adislıh/ *f.* **1.** affedilmek. **2.** bağışlanmak.

адсага /adsıg/ *is.* kurumuş inek derisi.

адтай /adtay/ s. **1.** uyanık. **2.** açıkgözlü. *"~ хүүхэд"* uyanık çocuk.

адуу /adu/ *is.* at. *"~н сүрэг"* atlar, at sürüsü. *"~ны мах"* at eti.

адуучин /aduçin/ *is.* seyis, at bakıcısı.

аж /ac/ is. **1.** iş. **2.** hayatın bir parçası. **3.** geçim. *"~ амьдрал"* geçinmek, hayat şartları. *"~ ахуй"* yapılan iş, ekonomi. "ардын аж ахуй" milli ekonomi. *"хөдөө ~ ахуй"* tarım ekonomisi. *"~ үйлдвэр"* fabrikalar, sanayi, endüstri. *"хувийн ~ ахуй"* özel sektör. *"~ ахуйч"* sayman, tutumlu. *"~ байдал"* geçim durumu. *"~ төрөх"* yaşamak, ömür sürmek.

ажаа /aca/ *is.*budizmde bir çeşit hitap,hocam gibi.

ажаамуу /acamu/ *is.* yalvarma, yakarma.

ажиг /acig/ *is.*birşeylere dikkat etme,öğrenme

ажиггүй /aciggui/ *s.* dikkatsiz.

ажиглагч /aciglıç/ *is.*kontrol eden,denetleyen.

ажиглалт /aciglılt/ *is.* müşahit, gözetleyici.

ажиглах /aciglıh/ *f.* gözlemek, müşahede etmek, incelemek.

ажигч /acigç/ *s.* dikkatli. *"~ хүн"* dikkatli adam

ажил /acil/ *is.* iş, eylem. *"~ хөдөлмөр"* iş, çalışma. *"эрдэм шинжилгээний ~"* ilmi çalışma, bilimsel çalışma. *"гэрийн ~"* ev işi. *"улсын ~"* devlet işi. *"хариуцлагатай ~"* sorumlu iş. *"түр ~"* geçici iş. *"хүнд ~"* ağır iş. *"хар ~"* vasıfsız iş, güce dayalı yapılan iş. *"~ хийх"* iş yapmak. *"~ таслах"* işten kaçmak. *"ажил хаях"* işi bırakmak. *"ажлын өдөр"* iş günü. *"ажлын цаг"* çalışma saati. *"ажлын газар"* iş yeri. *"ажлын хөлс"* maaş, alınteri parası. *"ажлын багаж"* iş malzemeleri, araç gereçleri. *"ажлын хувцас"* iş elbisesi. *"ажлын чадвар"* iş yeteneği, iş kabiliyeti.

ажилгүй /acilgui/ *is.* işsiz. *"~ хүн"* işsiz insan.

ажилгүйдэл /acilguidıl/ *is.* işsizlik.

ажилгүйчүүд /acilguiçud/ *is.* işsizler.

ажиллагаа /acillıga/ *is.* çalışma, faaliyet, aktivite. *"үйл ~"* faaliyet, aktivite. *"хамтын ~"* birlikte çalışmak, ortak faaliyet gösterme.

ажиллах /acillıh/ *f.* iş yapmak,çalışmak.*"сайн*

~" iyi iş yapmak. *"шургуу ~"* hızlı bir şekilde çalışmak. *"~ хүч"* iş gücü. *"дасгал ~"* alıştırma yapmak.

ажиллуулах /acillulıh/ *f.* işyaptırmak, çalıştırmak.

ажилсаг /acilsıg/ *s.* çalışmayı seven, çalışkan, iş düşkünü.

ажилтай /aciltai/ *s.* işi olan, meşgul.

ажилтан /aciltın/ *is.* memur, görevli. *"эрдэм шинжилгээний ~"* ilim adamı. *"тэргүүний ~"* başarılı memur.

ажилчин /acilçin/ *is.* işçi. *"мэргэжилтэй ~"* kalifiye işçi. *"~ анги"* işçi sınıfı.

ажих /acih/ *f.* kontrol etmek, denetlemek.

ажнай /acnai/ *s.* en iyi at.

ажрахгүй /acrıhgui/ *is.* hiçe sayma, hor görme.

ажээ /ace/ *is.* geçmiş zamanı bildiren ek.

аз /az/ *is.* şans, talih, baht. *"~ жаргал"* mutluluk, şans. *"~ дайрах"* şansı yaver gitmek. *"~ дутах"* şanssız olmak. *"~аа үзэх"* şansını denemek. *"~гүй хүн"* şanssız, talahsiz, bahtsız insan. *"~тай хүн"* şanslı adam, talihli kişi.

азгүй /azgui/ *s.* şanssız, talihsiz.

азгүйдэх /azguidıh/ *f.* şanssız, talihsiz olmak.

Ази /azi/ *is.* Asya kıtası.

азнах /aznıh/ *f.* beklemek, oyalanmak.

азот /azot/ *is.* azot.

азрага /azrıg/ *is.* beygir.

айдас /aidıs/ *is.* korkunç, tehlike, afet. *"~ хүрэх"* afetle karşı karşıya kalmak.

айзам /ayzım/ is. Moğolistana has özel bir şarkı,uzun hava.

айл /ail/ *is.* aile. *"~ гэр болох"* evlenmek. *"~ зэргэлдээ"* komşu ev.

айлгах /ailgıh/ *f.* korkutmak. *"айлган сүрдүүлэх"* tehdit etmek.

айлдах /aildıh/ *f.* saygı ve sevgi göstermek, konuşma yapmak.

айлдвар /aildvır/ *is.* hürmet edilen kişinin özel konuşması.

айлтгах /ayltgıh/ *is.* kendisinden yüksek makamdaki şahsa yazılan yazı veya söz.

айлтгүй /ayltgui/ *s.* korkulacak bir durum olmayan, güvenli.

айлчин /aylçin/ *is.* gezginci, misafir.

айлчлал /aylçlıl/ *is.* gezi, ziyaret. *"төрийн ~"* iki ülke arasında yapılan resmi ziyareti. *"ажлын ~"* iş ziyareti. *"албан ёсны ~"* resmi ziyaret.

айлчлах /aylçlıh/ *f.* seyahat etmek, ziyaret etmek, dolaşmak.

аймаар /aymar/ *s.* korkulacak, endişe verecek durum.

аймаг /aymıg/ *is.* vilayet, eyalet, eski dilde oymak. *"монгол ~гууд"* Moğolistan vilayetleri. *"амьтны ~"* hayvanlar alemi. *"ургамлын ~"* bitkiler alemi. *"үгсийн ~"* kelimeler dünyası.

аймаглах /aymıglıh/ *f.* sınıflandırmak.

аймгархах /aimgırıhıh/ *f.* hemşeri olmak.

аймтгай, аймхай /aimtgai/ *s.* korkak.

аймшиггүй /aimşıggui/ *s.* tehlikesiz, afetsiz, sakin.

аймшигтай /aimşıgtai/ *s.* tehlikeli, korku ve endişe verici.

айраг /ayrıg/ *is.* kımız.

айрагдах /ayrıgdıh/ *f.* kımız ikram etmek.

айсуй /aysui/ *is.* yeni bir eşya getirme.

айх /ayh/ *f.* korkmak, tedirgin olmak. *"битгий ай!"* korkma!.

айхгүй /ayhgui/ *s.* korkusuz, korkmama hali, cesaretli.

айхтар /ayhtır/ *is.* dehşet verici, korkusuz, kendine çok güvenen.

академи /akademi/ *is.* akademi. "Шинжлэх ухааны ~" Fen Bilimleri akademisi.

академич /akademiç/ is. akademisyen.

акт /akt/ *is.* rapor, tutanak.

ал /al/ *is.* **1.** kırmızı, al renk **2.** pantolonun ağ kısmı **3.** kadınlara ait cinsel organ.

алаг /alıg/ *s.* alacalı renkler. *"~ морь"* alacalı at. *"~ цоохор"* alaca benekli.

алах /alıh/ *f.* **1.**öldürmek,gebertmek, hayatına son vermek **2.**hayvan kesmek *"~ял"* idam.

алагдах /alıgdıh/ *f.* tokatlamak, incitmek.

алагтуу /alıgtu/ *is.* bir çeşit göçmen kuş.

алагчлал /alıgçlıl/ *is.* ayrımcı, farklı davranan.

алагчлах /alıgçlıh/ *f.* ayrımcılık yapmak, farklı muamelede bulunmak.

алалдаан /alıldan/ *is.* savaş, çatışma.

алалдах /alıldıh/ *f.* savaşmak, çatışmak, muharebe etmek.

алалцах /alıltsıh/ *f.* birlikte müdafa etmek, savunmak, saldırmak.

алба /alb/ *is.* resmi görev, iş, devlet işi *"улсын ~"* hükümet işi. *"цэргийн ~ хаах"* askere gitmek, vatani görevini yapmak.

албан /albın/ is. resmi. *"~ ажлаар"* resmi iş. *"~ бичиг"* resmi yazı. *"~ үүрэг"* resmi görev. *"~ тушаал"* resmi emir, kararname. *"~ татвар"* resmi vergi. *"~ хаагч"* memur. *"төрийн ~ хаагч"* devlet memuru.

албаар /albar/ *f.* bilerek yapmak, isteyerek yapmak.

албадах /albıdıh/ *f.* emretmek, iş yaptırmak.

албадлага /albıdlıg/ *is.* emretme, isteme, sıkıştırma.

албат /albıt/ *is.* yardımcı eleman, hizmet eri.

алга /alg/ *is.* **1.** avuç. *"~ таших"* alkışlamak, el çırpmak. *"алгаа дээш нь харуулах"* avuç açmak. *"алган дээр байгаа юм шиг"* avucunda bir şey varmış gibi. **2.** yok. **3.** kayıp.

алгадах /algıdıh/ *f.* avuçlamak, avucun içinde sıkmak.

алгадуулах /alıgdulıh/ f. tokatlanmak.

алгасангүй /algısıngui/ *is.* geçmeme, atlamama.

алгасал /algısıl/ *is.* atlama, geçme.

алгасах /algısıh/ *f.* atlamak, geçmek. *"едер алгасах"* gün atlamak. *"мер ~"* satır atlamak.

алгебр /algebr/ *is.* alcebra, matematik.

алгуур /algur/ *s.* yavaşça, acele etmeden, ağır ağır.

алгуурлах /algurlıh/ *f.* yavaşlatmak, ağırlaştırmak.

алд /ald/ *is.* **1.** kulaç. *"хоёр ~"* iki kulaç. **2.** yaklaşık, civarında. *"үдийн ~ ад"* öğle zamanı, öğleye doğru.

алдаа /alda/ is. hata, yanlış, eksik. *"алдаа дутагдал"* eksiklik. *"~ гаргах"* hata yapmak. *"~гаа хүлээх"* hatasını kabul etmek. *"~гаа засах"* hatasını düzeltmek.

алдаагүй /aldagui/ *s.* hatasız, kusursuz.

алдаатай /aldatai/ *s.* hatalı, kusurlu.

алдагдал /aldıgdıl/ *is.* hata, kusur, noksan, eksik. *"~тай ажиллах"* hatalı iş yapmak.

алдагдалтай /aldıgdıltai/ *s.* hatalı, kusurlu.

алдагдах /aldıgdıh/ *f.* kaybetmek. **"мал ~"** hayvan kaybetmek.

алдад /aldıd/ *is.* zaman, an, vakit.

алдар /aldır/ *is.* şan, şöhret, favori, ün. *"~ нэр"* meşhur isim, ad.

алдарт /aldırt/ *s.* ünlü, meşhur.

алдартай /aldırte/ *s.* ünlü, şöhret olmuş, meşhur.

алдарших /aldırşıh/ *f.* meşhur olmak, ünlü olmak.

алдаршуулах /aldırşuulıh/ *f.* meşhur etmek, ünlü yapmak.

алдас /aldıs/ *is.* saygı duyulan bir şeyle dalga geçme.

алдах /aldıh/ *f.* düşürmek, kaybetmek, kaçırmak.

алдрах /aldrıh/ *f.* çözülmek, açılmak.

алдуул /aldul/ *is.* yitirilmiş, kaybolmuş, kayıp.

алдуулах /aldulıh/ *f.* kaybetmek, elden kaçırmak, yitirmek.

алдах /aldıh/ *f.* kayıp etmek, hata yapmak. *"нэр хүндээ ~"* şöhretini kaybetmek. *"тэсвэр ~"* sabrını kaybetmek. *"ухаан ~"* bayılmak. *"ажлын чадвар ~"* iş kabiliyetini kaybetmek. *"боломж ~"* şansını kaybetmek. *"амь ~"* hayatını kaybetmek, ölmek. *"цаг ~"* zaman kaybetmek. *"хулгайд ~"* çaldırmak. *"нойр ~"* uykusu kaçmak. *"ам ~"* sözünü yerine getirememek. *"дуу ~"* çığlık. *"гал ~"* istemeden yangın çıkarmak. *"санаа ~"* üzüntüsünü dile getirmek, iç çekmek. *"царай ~"* rengi atmak.

алжаал /alcal/ *is.* yorgunluk.

алжаах /alcah/ *f.* saygın bir kişiyi yormak.

алзахгүй /alzıhgui/ *s.* aşılamayan, geçilemeyen.

алиа /alia/ *s.* komik, çocukça hareket sergileyen.

алиалагч /alialıgç/ is. palyaço.

алиалах /alialıh/ *f.* komedyenlik yapmak, palyaçoluk yapmak.

алив /aliv/ *ünl.* hadi, hadi bakalım.

аливаа /aliva/ *is.* her hangi bir. *"~ хүн"* her hangi bir adam, kişi. *"~ юмс"* herhangi bir şey.

алим /alim/ *is.* elma.

алирс /alirs/ *is.* bir çeşit şifalı bitki.

аллага /allıg/ *is.* cinayet.

алмай /almai/ *s.* unutkan, imkansız, çaresiz.

алмайрах /almayrıh/ *f.* başından geçen olayı unutmak.

алмас /almıs/ *is.* canavar, vahşi yaratık.

алмаз /almaz/ *is.* elmas.

алс /als/ *s.* uzak, ırak. *"~ газар"* çok uzak yer. *"~ын зам"* uzun yol. *"~ын аян"* uzak yolculuk. *"Алс Дорнод"* uzak doğu.

алслагдах /alslıgdıh/ *f.* uzaklaşmak.

алслагдмал /alslıgdımıl/ *s.* uzakça, arada mesafe bulunan.

алт(ан) /altın/ *is.* altın. *"шижир алт"* gerçek altın, saf altın. *"алтны уурхай"* altın madeni. *"алт олборлох"* altın (topraktan) çıkartmak. **~ хараацай** /altın haratsay/ is. kırlangıç.

алтадмал /altıdmıl/ *is.* altın suyuna batırılmış.

Алтай /altay/ *is.* Altay.

алтдах /altdıh/ *f.* altınla boyamak.

алуулах /alulıh/ *f.* öldürülmek, hayatına son verdirilmek.

алуурчин /alurçin/ *is.* katil, adam öldüren.

алх /alh/ *is.* çekiç, keser.

алхаа /alha/ *is.* adım.

алхам /alhım/ *is.* adım. *"анхны ~"* ilk adım. *"~ бүрт"* her adımda.

алхах /alhıh/ *f.* adım atmak, adımlamak.

алхдах /alıhdıh/ *f.* çekiçle vurmak.

алхлах /alhlıh/ *f.* hızlı bir şekilde adımlamak.

алчуур /alçur/ is. havlu, peçete, bez. *"нусны ~"* mendil. *"нүүр гарын ~"* el yüz havlusu. *"тооcны ~"* toz bezi.

аль (алин) /alin/ *zm.* hangisi, hangi, ne. *"аль хир, аль зэрэг"* hangi miktarda, ne kadar. *"аль нэг"* her hangi bir.

альбом /ailbum/ *is.* album.

ам /am/ *is.* ağız. *"~ ангайх"* ağız açmak. *"~ цангах"* susamak. *"~ зайлах"* gargara yapmak. *"~ хэлээр доромжлох"* alay etmek dalga geçmek. *"бууны ~"* tüfeğin ağzı. *~ авах* söz almak. *~ бүл* aile. *хүн ~* nüfus. *уулын ~* boğaz (dağ için), geçit.

аманцар /amıntsar/ *is.* boş boğazlık yapan geveze, boş laf eden.

амар /amır/ *s.* yapılması kolay, ılımlı, rahat, uygun, hal hatır. *"~ тайван"* rahat, sakin. *"~ хялбар"* kolay. *"~гүй ажил"* zor iş. *"санаа ~ суух"* gönül rahatlığı ile oturmak. *"амрыг эрэх"* hatır sormak, selamlama (asker gibi).

амаргүй /amırgui/ *s.* kolay olmayan, zor.

амаржих /amırcih/ *f.* dinlenmek, istirahat etmek, rahatlamak.

амарлингүй /amırlıngui/ *is.* alçak gönüllü, sakin, olgun.

амархан /amırhın/ *s.* kolay, basit.

амархнаар /amırhnar/ *is.* kolay yoldan, basit bir şekilde.

амбаар /ambar/ *is.* ambar.

амгай /amgai/ *is.* atın ağzına takılan gem, geyik avında çıkarılan özel ses.

амгалан /amgılın/ *is.* rahatlık, sakin, barış, huzur.

амдах /amdıh/ *f.* yeni doğan bir yavru hayvanı emzirmek.

Америк /amerik/ *is.* Amerika, Amerikalı. *"Америкийн Нэгдсэн Улс"* /amerikin nigdsin uls/ Amerika birleşik devletleri.

амжаагүй /amcagui/ *is.* yetiştirememe, zamanında hazır olmama durumu.

амжилт /amcilt/ *is.* netice, başarı. *"~ гаргах"* başarılı olmak, başarı çıkarmak. *"~ хүсэх"* başarı dilemek. *"дээд ~"* rekor.

амжилтгүй /amciltgui/ *s.*başarısız,sonuçsuz.

амжилттай /amcilttai/ *s.* başarılı, güzel neticeli.

амжих /amcih/ *f.* yetiştirmek, zamanında yerine getirmek, yetişmek.

аамжуулах /amculıh/ *f.* bitirmek, tamamlamak, zamanında teslim etmek.

амиараа /amira/ *is.* özel, kendi adına, başkalarından ayrı.

амилах /amilıh/ *f.* ayılmak, kendine gelmek, canlanmak.

амилуулах /amilulıh/ *f.* canlandırmak, kendine getirmek.

аминдай /aminday/ *is.* soy ismi benzerliği olan, soydaş fakat akraba olmayan.

аминч /aminç/ *s.* bencil, sadece kendini düşünen.

аминчлах /aminçlıh/ *f.* bencillik yapmak.

амины /amini/ *is.* özel, şahsi. *"~ мал"* şahsi hayvan, kendine ait.

амлалт /amlılt/ *is.* söz, yemin.

амлах /amlıh/ *f.* söz vermek, yerine getireceğine dair yemin etmek. *"хоосон ~"* yalan yere söz vermek. *"амласандаа хүрэх"* sözünü tutmak.

амраах /amrah/ *f.* dinlenmek,istirahat etmek.

амраг /amrıg/ *is.* aşk, sevda, sevgi. *"янаг ~"* aşk-ı muhabbet. *"сэтгэлийн ~"* gönülden sevmek. *"нууц ~"* gizli aşk.

амраглал /amrıglıl/ *is.* aşk, sevgi.

амраглах /amrıglıh/ *f.* sevmek, yanıp tutuşmak, aşık olmak.

амралгүй /amralgui/ *s.* dinlenmeden, rahat ve rehavet içerisine girmeksizin çalışmak, dinlenmemek.

амралт /amralt/ *is.* tatil. *"~ын едер"* tatil günü. *"~ын газар"* tatil yeri. *"ээжлийн ~"* senelik izin. *"өвлийн ~"* kış tatili. *"зуны ~"* yaz tatili. *"жирэмсний ~"* doğum izni.

амрах /amrıh/ *f.* dinlenmek, rahatlamak, istirahat etmek. *"амралтанд ~"* tatilde dinlenmek. *"сэтгэл ~"* gönlü rahatlamak, vicdani rahatlık hissetmek, ferahlamak.

амруулах /amruulıh/ *f.* dinlendirmek, rahatlatmak.

амсах /amsıh/ *f.* tadına bakmak, tatmak, test etmek. *"идээ ~"* yiyeceğin tadına bakmak. *"зовлон ~ "* sıkıntı çekmek, dert ve keder içinde bulunmak.

амсуулах /amsuulıh/ *f.* tadına baktırmak, test ettirmek.

амсхийлгүй /amshilgui/ *is.* durup dinlenmeden, devamlı çalışma içerisinde olma.

амсхийх /amshih/ *f.* geçici bir süre ile dinlenmek.

амсар /amsır/ *is.* bir eşyanın veya birşeylerin ağzı. *"савны ~"* kabın ağzı. *"уутны ~"* torbanın ağzı.

амт /amt/ *is.* tat, lezzet

амтагдах /amtıgdıh/ *f.* tadına varmak, lezzetini almak.

амтай /amte/ *s.* ağızlı, ağız.

амтархах /amtırhıh/ *f.* tadına, lezzetine doyamamak.

амтат /amtıt/ *s.* tatlı, lezzetli.

амтгүй /amtgui/ *s.* tatsız, lezzetsiz, tadı tuzu olmayan.

амтлах /amtlıh/ *f.* tatlandırmak, daha lezzetli hale getirmek.

амттай /amtte/ *s.* tatlı, lezzetli.

амттайхан /amttayhın/ *s.* lezetli, tatlı, keyif verici.

амттан /amttın/ *is.* tatlı ve lezzetli yiyeceklerin hepsine verilen ad.

амтших /amtşıh/ *is.* güzel ve hoş olan hadiselerin cereyan etmesi, oluşması.

амтшуулах /amtşuulıh/ *f.* olayı ve hadiseleri daha güzel ve cazip hale getirmek.

амуу /amuu/ *is.* buğdaygillere verilen genel isim, arpa, buğday.

амь (амин) /amin/ *is.* can, hayat, canlı. *"амь зуух"* yaşamak. *"амь аврах"* canını kurtarmak. *"амиа хорлох"* intihar etmek, zehirlemek. *"амиа бодох"* kendi canını düşünmek. *"амиа хамгаалах"* canını korumak. *"амиа алдах"* hayatını kaybetmek, ölmek. *"амь тэмцэх"* ölümle mücadele etmek.

амьгүй /amgui/ *s.* cansız, hayati faaliyetleri durmuş, ölü.

амьд /amid/ *s.* diri, canlı, hayati faaliyetine devam eden. *"амьд байхдаа"* hayattayken. *"амьд цэцэг"* canlı çiçek. *"малын амьдын жин"* hayvanın canlı kilosu.

амьдай /amday/ *is.* **1.** adaş, isimleri aynı olan **2.** yola çıkan birinin ufak tefek ihtiyaçları, azık.

амьдрал /amdırıl/ *is.* hayat, ömür, yaşam. *"үйл ~"* tüm hayat, ömür. *"чинээлэг ~"* zengin hayat. *"~ын түвшин"* hayat seviyesi *"~аа холбох"* birlikte yaşamak, evlenmek, hayat bağlarını birleştirmek.

амьдрах /amdrıh/ *f.* yaşamak,hayatını devam ettirmek.*"ганцаараа ~"* tek başına yaşamak.

"тэнүүчлэн ~" avare yaşamak. *"олуулаа ~"* bütün aile birlikte yaşamak, kalabalık yaşamak. *"сайхан ~"* güzel yaşamak, iyi yaşamak.

амьдруулагч /amdrulıgç/ *is.* yaşatıcı, hayatta kalmasını sağlayan.

амьдруулах /amdruulıh/ *f.* yaşatmak, hayatını sürdürtmek.

амьсах /emsıh/ *f.* **1.** nefes almak. **2.** duygu ve düşüncelerinde rahatlamak.

амьсгаа /emsga/ *is.* nefes, soluk. *"амьсгаа авах"* nefes almak. *"амьсгаа хураах"* son nefesini vermek.

амьсгаадах /emsgaadıh/ *f.* soluk soluğa kalmak.

амьсгалах /amsgılıh/ *f.* nefes alıp vermek.

амьсгал /amsgıl/ *is.* nefes, soluk, teneffüs. *"уур ~"* iklim. *"хиймэл ~"* suni teneffüs. *"~ын эрхтэн"* nefes alışımızı sağlayan organlar.

амьтай /emtai/ *s.* canlı olan herşey, ılık, donmayan.

амьтан /amtın/ *is.* hayvan. *"амьтан судлал"* zooloji, hayvan bilimi. *"хүн ~"* insanoğlu.

ан /an/ *is.* **1.** av **2.** vahşi hayvan. *"ан амьтан"* av hayvanları. *"~гийн үс"* av postu. *"~ герее"* av. *"ан агнах"* avlanmak.

анааш /anaaş/ *is.* zürefa.

анагаах /anıgah/ *f.* hastalıktan kurtulmak için tedavi olmak. *"~ ухаан"* tıp ilmi.

ангайх /angaih/ *f.* açılmak, açmak. *"амаа ангай!"* ağzını aç.

анализ /analiz/ *is.* analiz, tahlil.

анар /anap/ *is.* bir çeşit kızılcığa benzeyen tabii meyve.

анархи /anarhi/ *is.* anarşi, terör.

анатоми /anatomi/ *is.* anatomi, insan vücudunun anatomisi.

ана(х) /anah/ *f.* **1.** uyarmak, ikaz etmek. **2.** tıkanmak.

ангаахай /angahay/ *is.* kuş yumurtasından yeni çıkan yavru, civciv.

ангайх /angayh/ *f.* açmak, esnemek, açılmak.

ангайлгах /angaylgıh/ *f.* açtırmak, esnettirmek.

ангал /angıl/ *is.* yarık, çatlak.

ангалзах /angılzıh/ *f.* ses çıkarmadan dudaklarını oynatma, playbek yapma, açılmak.

Ангар /angır/ *is.* boş konuşmak, gevezelik yapma.

ангархай /angırhay/ *s.* açık, aralanmış, arası açılmış yer.

ангах /angıh/ *is.* susuzluk, kuraklık.

анги /ang/ *is.* sınıf, bölük, bölüm. *"аравдугаар ~"* onuncu sınıf. *"хичээлийн ~"* sınıf, dershane. *"бэлтгэл ~"* hazırlık sınıfı. *"ажилчин ~"* işçi sınıfı. *"цэргийн ~"* kışla, bölük, karargah. *"ангийн тэмцэл"* sınıf karşılaşması, çatışması. *"ангит нийгэм"* halk tabakası.

ангижрал /angicral/ *is.* sınıflandırma.

ангижрах /angicrıh/ *f.* ayrılmak, uzaklaşmak, parçalanmak, kurtulmak. *"зовлонгоос ~"* işkenceden kurtulmak. *"аюулаас ~"* tehlikeden kurtulmak.

ангижруулагч /angicrulıgç/ *is.* ayırıcı, özelleştirici.

ангижруулах /angicruulıh/ **f.** sınıflandırılmak, özelleştirilmek.

ангилал /angilıl/ *f.* bir şeyleri sınıf sınıf ayırmak.

ангилах /angilıh/ *f.* sınıf sınıf ayırmak.

ангир /angir/ *is.* bir çeşit göçmen kuş.

Англи /angil/ *is.* ingiltere, ingilizce, ingiliz.

ангуучин /anguçin/ *is.* avcı, avlanan.

ангуучлах /anguçlah/ *f.* avlanmak, av yapmak.

анд /and/ *is.* dost, arkadaş. *"~ найз"* çok iyi arkadaş, dost,ahbap. *"~ болоцох"* arkadaş olmak, dost olmak.

андахгүй /andıhgui/ *is.* iyi bilmek, meseleye hakim olma.

андашгүй /andışgui/ *is.* farkında olma, bilme.

андгай /andgay/ *is.* yemin.

андгайлах /andgaylıh/ *f.* yemin etmek.

андуурал /andural/ *is.* farkına varmama, hata yapma, yanılma.

андуурах /anduurıh/ *f.* yanılmak, farkına varmamak, hata yapmak.

андуургадах /anduurıgdıh/ *f.* yanıltmak, farkına vardırmamak.

анжис /ancis/ *is.* toprağı kazmak için kullanılan alet, çapa, bel.

анзаарах/anzaarıh/*f.*dikkat etmek,fark etmek.

анзаарга /anzaarıg/ *is.* dikkat, farkında olma.

анивчих /anivçih/ *f.* gözlerini açıp kapatmak.

анилдах /anildah/ *f.* yorgunluktan gözlerin kapanması, uykusu gelmek.

анир /anir/ *is.* sesi yavaş yavaş kısma, kısık sesle konuşma.

аних /anih/ *f.* gözlerini kapatmak, yummak.

анкет /anket/ *is.* anket.

антен /anten/ *is.* anten.

ануухан /anuuhın/ *is.* yaşlandığı halde genç insan gibi bütün işlerini yapabilen, ihtiyar delikanlı.

анх /anh/ *s.* ilk, önce. *"~ удаа"* ilk defa. *"~ны багш"* ilk öğretmen. *"~ны хайр"* ilk aşk. *"~ны тусламж"* ilk yardım. *"~ны мэдэгдэхүүн"* ilk bilgiler.

анхаарал /anhaarıl/ *is.* dikkat. *"анхаарал татах"* dikkat çekmek. *"~ тавих"* dikkat etmek, dikkat göstermek. *"~даа авах"* dikkate almak. *"анхаарлаа төвлөрүүлэх"* dikkatini toplamak. *"анхаарлаа хандуулах"* dikkatini yöneltmek. *"анхаарлаа сулруулах"* dikkatini dağıtmak.

анхааралгүй /anhaarılgui/ *s.* dikkatsiz.

анхааралтай /anharıltai/ *s.* dikkatli.

анхаарах /anharıh/ *f.* dikkat etmek.

анхааруулах /anhaaruulıh/ *f.* dikkat ettirmek.

анхдагч /anhdıgç/ *is.* ilk önce meydana gelen şeyler, ilk devre.

анхдугаар /anhdugaar/ *is.* birinci, ilk olarak.

анхилам /anhilım/ *s.* güzel ve hoş kokulu.

анхилах /anhilıh/ *f.* hoş ve güzel kokmak.

анхилуулах /anhiluulıh/ *f.* etrafa güzel koku saçmak.

анхлан /anhlın/ *is.* ilk, önce, başta.

анч /anç/ *is.* avcı.

анчин /ançin/ *is.* avcı.

аньсга /ensıg/ *is.* göz kapağı.

аппарат /apparat/ *is.* mekanik alet, araç ve gereçler, kamera.

аптек /aptek/ *is.* eczane.

ар /ar/ *z.* arka, arka taraf, şekil, çizgi, alan birimi.

араа /ara/ *is.* **1.** yirmilik diş **2.** vites **3.** amerika kıtasında yaşayan bir çeşit papağan.

араатан /araatın/ *is.* vahşi yırtıcı ve saldırgan hayvan.

арав (арван) /arıv/ *is.* 10, on. *"~дугаар сар"* ekim. *"олон арван"* onlarca.

аравдугаар /arıvdugar/ *is.* onuncu,10., on numaralı.

аравнайлах /arıvnailıh/ *is.* budizmde bir çeşit mevlüt.

аравт /aravt/ *is.* onar onar hazırlanmış veya paketlenmiş her bir şey.

араг /arıg/ *is.* sepet, kap, iskelet.

араглах /arıglıh/ *f.* çaresine bakmak, çözüm bulmak, halletmek, üstesinden gelmek.

арай /aray/ *zf.* henüz "арай бага" daha az.

арайхан /arayhın/ *zf.* henüz.

ар /ar/ *is.* arka, sırt. *"~ тал"* arka taraf. *"уулын ~"* dağın arkası. *"араас нь явах"* arkasından gitmek.

арайхийж /arayhic/ s. zorla, uzun müddet uğraşmak. *"~ олох"* zorlanarak bulmak.

арал /arıl/ *is.* **1.** ada **2.** at arabası ile hayvanı birleştiren uzun sırık. *"арлын улс"* ada ülkesi.

арвижих /arvicih/ *f.* çoğalmak, artmak.

арвилах /arvilıh/ *f.* tasarruf etmek, tutumlu olmak, biriktirmek.

арвин /arvin/ *s.* çok, bol, çok miktarda, bereketli.

арвуулаа /arvula/ *is.* on kişi birlikte.

арга /arg/ *is.* çare, metot, yöntem. *"аргазүй"* metodoloji. *"~ хэмжээ авах"* önlem almak, tedbir almak, hesap görmek. *"~ олох"* çare bulmak. *"~ барагдах"* çaresiz kalmak, ne yapacağını bilmemek. *"өөр ~гүй"* başka çare yok. *"эмчилгээний ~"* tedavi metodu. *"заах ~"* öğretim metodu.

аргагүй /arıggui/ *s.* çaresiz, metodsuz, imkansız.

аргагүйтэх /arıgguitıh/ *f.* çaresizlik içerisinde kalmak, imkansızlık.

аргадах /argıdıh/ *f.* avutmak, sakinleştirmek, kendine getirmek.

аргал /argıl/ *is.* tezek.

аргаль /argail/ *is.* dağ keçisi.

аргалах /arıglıh/ *f.* çaresine bakmak, üstesinden gelmek, tamir etmek.

аргалчин /argılçin/ *is.* tezekçi.

аргамаг /argımıg/ *is.* orta asyanın kendine has bir cins atı, beğenilen at.

аргамжаа /argımca/ *is.* beğenilen, sevilen at.

аргамжих /argımcıh/ *is.* özel at bakımı.

аргатай /argtai/ *s.* kurnaz.

аргацаа /argtsa/ *is.* imkan, çare.

аргацаах /argtsah/ *f.* çare bulmak, imkan meydana getirmek.

аргил /argil/ *is.* kaba ve kalın ses.

аргуу(н) /arguu/ *is.* suyunu çekmek, lapa hali.

аргууда(х) /arguudıh/ *f.* katılaştırmak.

ард /ard/ *is.* **1.** halk, millet, ulus *"~ түмэн"* millet. *"~ын засаг"* halk hükümeti. *"~ын болов срол"* halk eğitimi, milli eğitim. *"~ын дуу"* halk şarkısı. **2.** arka

ардчилал /ardçilıl/ *is.* demokrasi.

ардчилах /ardçilıh/ *f.* demokratikleşmek.

ардчилсан /ardçilsan/ *is.* demokrat.

аржгар /arcgır/ *s.* kıvrık, kıvırcık.

аржий(х) /arcih/ *f.* kıvrıklaşmak.

арзайх /arzaih/ *f.* şiddetlenmek, azgınlaşmak, fenalaşmak.

арзганах /arzgınıh/ *f.* fenalaşmak.

арзгар /arzgır/ *s.* paçavra, dağınık, fena.

ариг /arig/ *is.* tasarruf, iktisat.

арилах /arilıh/ *f.* dinmek (kar, yağmur), durmak, kaybolmak, temizlenmek. *"манан ~"* sisin dağılması. *"бороо ~"* yağmurun durması.

арилгах /aarilgıh/ *f.* temizlemek, silmek, yıkamak. *"толбо ~"* lekeyi çıkarmak, silmek. *"дутагдлыг ~"* kötü huyları bırakmak.

арилгуулах /arılgulıh/ *f.* arıttırmak, temizlettirmek.

арилжаа /arılcaa/ *is.* karşılıklı değiş tokuş, alış veriş.

арилжаалах /arilcalıh/ *f.* alış veriş yapmak, değiş tokuş yapmak.

арилжих /arilcıh/ *f.* karşılıklı ticaret yapmak, devşirme, alış veriş.

ариун /ariun/ *s.* temiz, pak, kutsal, saf. *"~ үүрэг"* kutsal görev. *"~ цэвэр"* pak, temizlik.

ариутгах /ariutgıh/ *f.* temizlemek, dezenfekte etmek. *"мариур ~"* iğneyi temizlemek, dezenfekte etmek, sterilize etmek. *"ариутгасан хөвөн"* sterilize edilmiş pamuk, dezenfekte edilmiş pamuk.

ариутгагч /ariutgıgç/ *is.* temizleyici, sterilize edici.

ариутгал /ariutgıl/ *is.* temizlenme, saflaşma.

ариухан /ariuhın/ *s.* çok temiz, pak.

арлах /arlıh/ *f.* derinleştirmek, detaylandırmak, arka tarafından dolaşmak.

арми /armi/ *is.* ordu, silahlı kuvvet.

арсайх /arsaih/ *f.* kötü hale gelmek, paçavra olmak.

арслан /arslın/ is. arslan.

архаг /arhıg/ *s.* **1.** eski, devamlı nükseden **2.** güçlü, kuvvetli, tesirli. *"~ өвчин"* eski hastalık, kronik.

архи /arih/ *is.* içki, şarap. *"~ үйлдвэрлэх"* içki yapmak. *"архинд орох"* içkiye başlamak. *"архинаас гарах"* içkiyi bırakmak.

археологи /arheologi/ *is.* arkeoloji.

архичин /arihçin/ *s.* içkici, sarhoş.

архив /arhiv/ *is.* arşiv.

архивлах /arhivlıh/ *f.* arşivlemek, arşiv odasına kaldırmak.

архидах /arhidıh/ *f.* birkaç kişi ile birleşip birlikte içki içmek.

архидуулах /arhiduulıh/ *f.* içki içirmek.

архирах /arhirıh/ f. kükremek, havlamak.

арц /arts/ *is.* tütsü.

арцалдах /artsıldıh/ *f.* tartışmak, inatlaşmak.

арчаа /arça/ *is.* yön yöntem, yol yordam, çare.

арчаагүй /arçagui/ *s.* çaresiz, işsiz, mahrumiyet içerisinde.

арчаатай /arçatay/ *s.* işinin ehli, kabiliyetli, yetenekli.

арчигдах /arçigdıh/ *f.* sevmek, beğenmek, hoşnut olmak.

арчилгаа /arçilga/ *is.* sevme duygu düşüncesinde olan, sevgili.

арчих /arçih/ *f.* silmek, temizlemek, tozunu almak. *"тооc ~"* toz almak.

арчлах /arçlıh/ *f.* korumak, kollamak, büyütmek, yetiştirmek. *"хүүхэд ~"* çocuk yetiştirmek.

арьс /aris/ *is.* **1.** deri. *"хонины ~"* koyun derisi. *"ангийн ~"* av hayvanlarının derisi. *"арьс өвчих"* derisini yüzmek. *"~ны өвчин"* deri hastalığı. *"~ элдэх"* deri tabaklamak. *"~ ширний үйлдвэр"* deri işleme fabrikası **2.** ırk. *"~ өнгөөр ялгаварлах"* ırk ayrımı yapmak. *"~ны үзэлтэн"* ırk ayrımcısı, ırkçı.

асаагуур /asaagur/ *is.* çakmak.

асаалттай /asaltay/ *s.* yanıyor halde olmak, yanık.

асаах /asah/ *f.* yakmak, açmak, çalıştırmak. *"гал ~"* ateş yakmak. *"гэрэл асаах"* ışık yakmak. *"мотор ~"* motoru çalıştırmak.

асар /asır/ *s.* fazla, çardak, çok. *"~ том"* çok büyük. *"~ их"* çok fazla.

асах /asıh/ *f.* **1.** yanmak. **2.** tırmanmak, yapışmak. *"гэрэл ~"* ışığın yanması. *"гал ~"* ateşin yanması.

аса /asıg/ *is.* taş ve kaya parçalarının oluşturduğu küçük tepeler.

асарах /asgırıh/ *f.* dökülmek, akmak, sızdırmak. *"ус ~"* suyun dökülmesi.

асарга /asgırıg/ *s.* dökülen, dökülmüş, akmış.

асаруулах /asgırulıh/ *f.* dökülmek, akıttırmak, döktürmek, sızdırtmak.

асгах /asgıh/ *f.* dökmek, akıtmak, sızdırmak.

асрагч /asrıgç/ *is.* hastabakıcı, çocuk bakıcısı.

асрамж /asrımç/ *is.* muhtaç olanlara hizmet ve yardım etme. *"~ийн газар"* huzur evi, aş evi.

асрамжлагч /aspımçlıgç/ *is.* yardımcı olma, hizmet etme.

асрамжлах /asrımclıh/ *f.* muhtaç olanlara yaşlı ve fakir olanlara yardım etmek.

асрах /asrıh/ *f.* ilgilenmek, bakmak, hizmet götürmek.

асруулах /asruulıh/ *f.* kendine baktırmak, hizmet ettirmek, ilgilendirtmek.

асуугдах /asuugdıh/ *f.* sordurmak, bilgi edinilmesini sağlamak, öğrenmesini sağlamak.

асуугч /asuugç/ *is.* soru soran kişi, sorucu.

асуулгах /asulgıh/ *f.* sorulara cevap vermek, bilgi vermek.

ассамблей /assambley/ *is.* uluslararası devlet kurum ve kuruluşlarının arasında yapılan devlet özel müzakeresi, toplantı.

асуудал /asuudıl/ *is.* mesele, problem, dert, konu. *"хэлэлцэх ~"* müzakere edilecek mesele. *"гол ~"* önemli mesele, problem. *"маргаантай ~"* tartışmalı mesele, tartışmalı konu. *"~ дэвшүүлэх"* konuyu ön plana çıkarmak, meseleyi iletmek. *"~ хэлэлцэх"* meseleyi konuşmak, tartışmak.

асуулт /asult/ *is.* soru, problem. *"~ тавих"* soru sormak. *"~анд хариулах"* soruyu cevaplamak. *"~ын тэмдэг"* soru işareti. *"~ хариулт"* soru-cevap. *"~ын хуудас"* soru kağıdı.

асуух /asuh/ *f.* sormak. *"~ өгүүлбэр"* soru cümlesi.

ат(ан) /at/ *is.* beş yaşını geçmiş erkek deve.

атаа /ata/ *is.* başkalarını geçip ön plana çıkan duygu ve düşünce, his.

атаархагч /ataarhıgç/ *s.* kıskanan, kıskanç, kibirli.

атаархал /ataarhıl/ *is.* kıskanma duygusu.

атаархах /ataarhıh/ *f.* kıskanmak.

атаархмаар /ataarhmaar/ *is.* kıskanma duygusu içerisine girme.

атаархуу /atarhu/ *s.* kıskanç.

атаархуулах /ataarhuulıh/ *f.* kıskandırmak, ilgiyi üzerine çektirmek.

атал /atıl/ *s.* dolambaç, kıvrıntılı, sağlıklı olmayan, hakir.

атар /atır/ *is.* hiç bir kimsenin yada hayvanın ayak basmadığı yer, mera. *"~ газар"* ham toprak, boş arazi.

атарших /atırşih/ *f.* nadasa bırakmak, uzun bir müddet işlem görülmeyen ekilmeyen arazi.

атга /atg/ *s.* iki parmak arasında kalan az bir miktar, piske, az, çok az.

атгаал /atgaal/ *is.* pazı kemiği, karaca kemiği.

атгаг /atgıg/ *is.* sırlarını ortaya çıkarma, sır, gizlilik.

атгагдах /atgıgdıh/ *f.* içerisine şüphe düşmek, şüphelendirmek.

атгах /atgıh/ *f.* herhangi bir şeyi avucun içinde tutmak, sıkmak, ele almak. *"гартаа ~"* elde sıkmak. *"гарыг ~"* tokalaşmak, elini sıkmak.

атигар /atigar/ *s.* kısa boylu, minyon tipli.

атийх /atih/ *f.* kol ve bacakları kıvırmak, üst üste koymak.

атираа /atiraa/ *is.* kat, katman.

атираатай /atiratay/ *is.* katmanlı, kat kat.

атирах /atirıh/ *f.* vücudun organların üst üste gelmesi, çöreklenmek, kıvrılmak.

атируулах /atiruulıh/ *f.* kıvrıştırmak, dolambaçlı hale getirmek.

атлас /atlıs/ *is.* dünyanın fiziksel ve siyasal durumunu gösteren harita.

атлетик /atletik/ *s.* sportif, beden eğitiminde her türlü hareketi kolaylıkla yapabilen.

атом /atom/ *is.* atom, bir cismin parçalarına ayrılamayan en küçük birimi.

аттестат /attestat/ *is.* milli eğitimin kimliği, atestat, sertifika.

атугай /atugay/ *zf.* -ne rağmen, olmasına rağmen, lakin.

аугаа (агуу) /aguu/ *s.* ulu, büyük, geniş, yüce. *"аугаа их"* çok büyük. *"аугаа их эх орны дайн"* Milli Müdafa savaşı, kurtuluş savaşı.

Африк /afrik/ *is.* Afrika.

ах /ah/ *is.* ağabey, abi, yaşı büyük olmak.

ахар /ahır/ *is.* kısa koyun yünü, kısaltma, kısa, küçük.

ахардах /ahırdıh/ *f.* kısaltmak, küçültmek.

ахас /ahıs/ *is.* kendinden büyük olan insanlara gösterilen saygı ifadesi.

ахдах /ahdıh/ *f.* işin ehli olmamak, işin üstesinden gelememek.

ахиад /ahiad/ *s.* **1.** yaşı küçük olmayan fakat bedenen küçük görünümlü, yada yaşı küçük büyük insan gibi böbürlenen **2.** tekrar.

ахимаг /ahimag/ *is.* yaşlı, ihtiyar.

ахиу /ahiu/ *is.* ihtiyar, yaşlı, fazla, olgun.

ахих /ahih/ *f.* ilerlemek, artmak, yükselmek. *"түшаал ~"* makamı yükselmek. *"урагш ~"* ileri gitmek, öne geçmek.

ахиулах /ahiulıh/ *f.* ilerletmek, yükseltmek.

ахиухан /ahiuhın/ *is.* ilerleme, yükselme.

ахиц /ahis/ *is.* artış, ilerleme. *"~ гарах"* ilerlemek, seviye kat etmek.

ахлагч /ahlıgç/ *is.* başkan, lider yaşça büyük, kıdemli, çavuş. *"ангийн ~"* sınıf başkanı. *"багийн ~"* grup başkanı, kaptan, takım kaptanı.

ахлах /ahlıh/ *f.* yönetmek, idare etmek, başkanlık yapmak.

ахмад /ahmıd/ *is.* saygı değer, yaşlı, yaşı büyük, saygın, kıdemli. *"~ хүмүүс"* yaşlı insanlar.

ахуй /ahui/ *s.* var olma durumu, bulunma. *"аж ~"* ekonomi, ev işleri. *"эрүүл ~"* sıhhat, afiyet.

ац /ats/ *s.* ayrı, farklı.

ацаг /atsıg/ *is.* bir işin karşılığını almak, alın teri.

ач /aç/ *is.* **1.** torun. *"~ хүү"* erkek torun. *"~ охин"* kız torun. **2.** sevap, hayır. *"~ тус хүргэх"* hayır yapmak. *"~ ийг хариулах"* iyiliğe karşılık vermek. **3.** etki, sayesinde. *"~ холбогдол"* anlam, önem, fayda. *~аар* sayesinde, yardımıyla.

ачаа /aça/ *is.* yük, eşya, bagaj. *"~ тээш"* valizler, yükler. *"~ ачих"* yük yüklemek. *"~ буулгах"* yük indirmek. *"~ны галт тэрэг"* yük treni. *"~ны онгоц"* kargo uçağı. *"~ны машин"* kamyon, tır. *"~ тээвэр"* taşımacılık.

ачаагүй /açagui/ *s.* eşyasız, yüksüz, hafif.

ачаалал /açalıl/ *is.* yük, fazlalık, sorun.

ачаалах /açalıh/ *f.* yüklemek, eşyaları taşımak.

ачигч /açıgç/ *is.* hamal, yük ve eşya taşıyan kişi.

ачит /açit/ *s.* nazik, kibar.

ачих /açih/ *f.* yerleştirmek, yüklemek.

ачлах /açlıh/ *f.* yardımcı olmak, katkıda bulunmak.

ачтай /açtay/ *s.* faydalı, katkısı olan.

ашгүй /aşguy/ *zf.* düşünmekte olduğu işin kolaylıkla yapıldığını veya olduğunu görünce söylenen söz, şükür, yaşasın, elhamdülillah.

ашдын /aşdın/ *s.* ölümsüz, sonsuz, ebedi.

ашиг /aşig/ *is.* kar, kazanç, fayda, gelir. *"~ орлого"* kar, gelir. *"~ олох"* faydalanmak, kar elde etmek. *"эрх ~"* menfaat, lehine. *"ашиг шим"* mahsul. *"цэвэр ~"* net kar. *"~ егөх"* kar sağlamak. *"ашигт малтмал"* yeraltı zenginliği, maden.

ашиггүй /aşiggui/ *s.* faydasız, karsız, menfaatsiz.

ашиглалт /aşiglılt/ *is.* faydalanım, kullanım. *"ашиглалтанд оруулах"* kullanıma sunmak, işler hale gelmek.

ашиглах /aşiglıh/ *f.* kullanmak, faydalanmak yararlanmak. *"нөөц бололцоог ~"* imkanları kullanma. *"хууль бусаар ~"* kanun dışı kullanmak. *"эрх мэдлээ хортойгоор ~"* hakkını kanunsuz kullanmak.

ашигт /aşigt/ *s.* faydalı, karlı.

ашигтай /aşigtay/ *s.* yararlı, faydalı, karlı.

аштай /aştay/ *s.* birlik ve beraberliği düşünen, hoşgörülü, uygun.

аюул /ayul/ *is.* bela, musibet, tehlike. *"үхлийн ~"* ölüm tehlikesi. *"гэнэтийн ~"* ani tehlike, beklenmeyen tehlike. *"дайны ~"* savaşın, tehlikeleri. *"усны ~"* afet, su afeti, sel. *"галын ~"* yangın tehlikesi. *"~ занал"* tehdit. *"~ учрах"* tehlike ile karşılaşmak. *"олон улсын аюулгүй байдал"* uluslararası güvenlik konseyi.

аюулгүй /ayulgui/ *s.* tehlikesiz, güvenli, güvenlik, emin.

аюултай /ayulte/ *s.* tehlikeli, güvensiz.

ая /ay/ *is.* ses, beste, müzik. *"дууны ~"* şarkının müziği, bestesi.

аяа /aya/ *is.* şaşkınlık, üzüntü ve hayret verici durumda kalındığı zaman söylenen başlangıç kelimesi.

аяар /ayar/ *s.* sakin, yumuşak, sert olmayan.

аяархан /ayarhın/ *s.* yavaşça, sessizce, sakince, yumuşakça.

аяга /ayıg/ *is.* bardak, kase, kupa.

аягалах /ayglıh/ *f.* kaseye koymak, bardağın içine kuymak.

аягүй /aygui/ *s.* hoş olmayan, uygun olmayan, münasebetsiz.

аягүйрхэх /ayguyrhih/ *f.* gürlemek, kötü davranışta bulunmak, uygunsuz hareket yapmak.

аягүйцэх /ayguytsıh/ *f.* kızmak, sinirlenmek.

аяд /ayd/ *is.* olumsuz, istenmeyen yasaklanmış emir kipi.

аялал /aylıl/ is. seyehat, gezinti, dolaşma. *"явган ~"* yürüyerek gezmek. *"тойрон ~"* dolaşma, gezinti. *"~ жуулчлал"* turizm. *"~ хийх"* gezi yapmak.

аялагч /aylıgç/ *is.* seyahat eden, seyyah, turist.

аялах /aylıh/ *f.* **1.** gezmek, dolaşmak, seyahat etmek. *"гадаадад ~"* yurt dışı seyahatine çıkmak. **2.** şarkı sözü mırıldanmak. *"дуу ~"* şarkı sözü mırıldanmak.

аялга /aylg/ *is.* duygu, düşünce ve gönlün heyecanını bildiren kelimeler.

аялгуу /aylgu/ *is.* ahenk, mebdi, şive. *"халх ~"* halk lehçesi. *"нутгийн ~"* lehçe.

аялдах /ayıldıh/ *f.* peşine düşmek, arkasından gelmek.

аян /ayn/ *is.* seyahat, sefer, yolculuk. *"~ зам"* sefer, yolculuk, seyahat. *"~ жин"* kervan yolculuğu. *"~ дайн"* savaşa çıkmak, sefere çıkmak.

аянга /ayng/ *is.* yıldırım. *"~ буух"* yıdırım düşmesi.

аяндаа /ayndan/ *s.* zamanla, zaman içerisinde, kendi halinde. *"~ дасах"* gide gide alışmak, zamanla alışmak.

аянчин /aynçin/ *is.* seyahat eden kişi, seyyah, gezginci, turist.

аянших /aynşıh/ *f.* seyahat esnasında rahatsızlanmak, yorulmak.

аятай /aytay/ *s.* müsait, uygun, güzel ahlaklı, edepli, iyi.

аятайхан /aytayhın/ *s.* edepli, güzel, yakışıklı, hoş. *"харахад ~"* güzel görünüşlü. *"~ хүн"* güzel, hoş adam, edepli, güzel ahlaklı insan. *"~ байр"* güzel ev.

Б

ба /ba/ *ө.* bir bağlaç, ve. *"дайн ~ энх"* Savaş ve Barış.

баагиулах /bagiulıh/ *f.* tütmek, duman çıkmak, yükselmek.

баагих /baagih/ f. duman çıkması, tütmek. *"үмаа ~"* duman çıkması.

баавгай /bavgay/ *is.* ayı. *"хүрэн ~"* boz ayı. *"цагаан ~"* beyaz ayı, kutup ayısı.

баавгайчлах /bavgaiçlıh/ *f.* ayı avına çıkmak, üstesinden gelmek.

бааз /baz/ *is.* **1.** temel, esas, normal, paket. *"эдийн засгийн ~"* ekonomi, kural, esas. **2.** toplu yerleşim yeri araç ve gereçlerin oldugu bölge. *"автобус ~"* otobüs terminali. *"цэргийн ~"* askeri birlik.

баалах /baalıh/ *f.* iyileşmek, hafif cezaya çaptırılmak.

бааранггүй /baarıggui/ *s.* kazasız belasız, dertsiz, sıkıntısız.

баарах /baarıh/ *f.* gevşemek, çözülmek, bırakmak.

баас /bas/ *is.* tezek, dışkı.

баасан /basın/ *is.* **1.** cuma günü. **2.** güneş sisteminde bir birim.

баатар /batır/ *is.* kahraman, cesur, yiğit. *"үлсын ~"* milli kahraman. *"хөдөлмөрийн ~"* başarılı çalışma yapan, üstün başarılı.

баатарлаг /baatırlıg/ *is.* kahramanlık, yiğitlik, güçlü, cesur. *"~ тэмцэл"* kahramanlık savaşı, mücadelesi.

баах /baah/ *f.* büyük abdest bozmak, tuvalete gitmek.

баахан /baahın/ *s.* зок, pek зок, baya.

баацгар /batsgır/ *is.* yeni doğan yavru hayvanın ilk yürüme hali, emekleme.

бааш /baaş/ *is.* taklit, numara.

баашлах /baaşlıh/ *f.* taklit yapmak, numara yapmak.

бааштай /baştay/ *s.* taklit, gereği gibi olan.

бавайх /bavayh/ *is.* düzensizlik, karışıklık, dağınıklık.

бавчих /bavçih/ *f.* gıybet etmek, boş konuşmak, gevezelik yapmak.

баг /bag/ *is.* **1.** takım, grup, ekip. *"хөл бөмбөгийн ~"* futbol takımı. *"нисэх онгоцны ~"* uçuş ekibi. **2.** maske, kurum. *"туулайн ~"* tavşan maskesi. *"~ өмсөх"* maske takmak. **3.** zaman olarak civarında.

бага /bag/ *s.* **1.** az, küçük. *"~ нас"* küçük yaş. *"~ хүүхэд"* küçük çocuk. *"багын найз"* çocukluk arkadaşı. *"~ хурал"* küçük toplantı. *"бага сага"* az, biraz. **2.** genç, ilk, yeni. *"~ сургууль"* ilk okul. *"~ анги"* ilk sınıf. *"~ эмч"* sağlık görevlisi.

багавтар /bagıvtır/ *s.* çok değil, daha az.

багагүй /baggui/ *s.* çok fazla, büyük, daha çok.

багадалт /bagdılt/ *is.* azalma, küçülme.

багадах /bagdıh/ *f.* küçükülmek, dar gelmek, azalmak.

багаж /bagıc/ *is.* malzeme, araç gereç. *"~ зэвсэг"* silah, mühimmat. *"ажлын ~"* iş malzemesi.

багалзуур /bagılzuur/ *is.* boyun, boğaz.

багалзуурдах /bagılzurdıh/ *f.* boğazını sıkmak.

багана /bagın/ *is.* sütun görevini gören direk, dayak.

баганадах /bagındıh/ *f.* direk dikmek, dayak dayamak.

багасах /bagsıh/ *f.* azalmak, küçülmek.
багасгах /bagısgıh/ *f.* azaltmak, küçültmek.
багатай /bagıtai/ *s.* kötü, eksik, az.
багахан /baghın/ *s.* daha az, biraz küçük.
багачууд /bagçud/ *is.* çocuklar, küçükler, küçük çocuklar. *"хүүхэд ~"* çocuklar.
багачуул /bagçuul/ *is.* küçükler, gençler.
багашиг /bagşig/ *s.* daha küçük, ufak, az.
багваахай /bagvaahay/ *is.* bir çeşit çiçek.
багир /bagir/ *is.* koyu renk, koyu kara.
баглаа /bagla/ *is.* paket, demet.
баглах /baglıh/ *f.* bağlamak, paketlemek, sarmak
багс /bags/ *is.* boya fırçası, fırça.
багсдах /bagsdıh/ *f.* fırçalamak, sürmek.
багтаамж /bagtamc/ *is.* kapasite, olanak, yeterlilik.
багтаамжгүй /bagtamcgui/ *is.* kapasitesi yeterli olmama, sığmama, yeterli olmama.
багтаамжтай /bagtamctai/ *s.* müsait, uygun, yeterli.
багтаах /bagtah/ *f.* sığdırmak, yerleştirmek.
багтах /bagtıh/ *f.* sığmak.
багтраа /bagtra/ *is.* bayılma, iç karartı.
багтрах /bagtrıh/ *f.* zekasını kaybetmek, aklını yitirmek, kontrolden çıkmak.
багц /bagts/ *is.* demet, paket, düzine, top. *"~ зүү"* bir düzine iğne.
багцаа /bagtsa/ *is.* paha biçme, hesap çıkarma.
багцаалах /bagtsaalıh/ *f.* değerini ortaya çıkarmak, paha biçmek.
багцлах /bagtslıh/ *f.* paketlemek, demet haline getirmek.
багш /bagş/ *is.* öğretmen, muallim.
багшлах /bagşlıh/ *f.* öğretmek, öğretmenlik yapmak, bilgi aktaramak.
багшрах /bagşrıh/ *f.* hayvanları sürü halinde toplamak.
бадаг I /badıg/ *is.* mısra, dörtlük, kıta (şiir). *"~ шүлэг"* pek çok kıtalı şiir.
бадаг II /badıg/ *is.* ışığın çok az olduğuyer, karanlık.
бадаглах /badıglıh/ *f.* şiiri kıtalarına ayırmak.
бадайрах /badairıh/ *f.* vücudun bazı yerlerin şişmesi, kabarcıklar oluşması.
бадарлах /badırlıh/ *f.* istemek, dilenmek.
бадарчин /badırçin/ *is.* yeri yurdu olmayan gariban zavallı biri.
бадарчлах /badırçlıh/ *f.* dilenmek, başkalarından bir şeyler istemek.
бадмаарар /badmapıg/ *is.* kıymetli değerli taş, kızıl elmas.
бадрангуй /badrıngui/ *is.* gelişme, yükselme, seviye katetme.
бадрах /badrıh/ *f.* yükselmek, yücelmek, gelişmek.
бадриун /badriun/ *s.* şişman, büyük cüsseli, doymayan, aç.
бадруулагч /badrulıgç/ *is.* yücelten, yükselten, gelişimini sağlayan.
бадруулах /badrulıh/ *f.* yüceltmek, yükseltmek, geliştirmek.
бажгадах /bacgıdıh/ *f.* telaşlanmak, endişelenmek, tedirgin olmak.
баз /baz/ *is.* bacanak.
базаах /bazaah/ *f.* yapılacak işin malzemelerinin önceden hazır hale getirmek.
базахгүй /bazıhgui/ *is.* hazırlıksız.
базах /bazıh/ *f.* sıkmak, burkmak, ezmek.
базлах /bazlıh/ *f.* sıkmak, ezmek, gerdirmek.
бай /bai/ *is.* hedef tahtası, nişan alınan yer.
байван /bayvın/ *is.* karışım, kimyasal element.
байг /bayg/ *is.* bırak, dur, çek.
байгаа /baygaa/ *is.* var, bulunuyor.
байгалийн /baygılin/ *is.* tabiatın, doğanın.
байгаль /baygıl/ *is.* tabiat, doğa. *"байгалийн хууль"* tabiat kanunu. *"байгалийн үзэгдэл"* tabiat olayları (kar, yağmur, sel, sis). *"байгалийн гамшиг"* tabii afet. *"байгалийн баялаг"* tabii zenginlik. *"байгалийн нөхцөл"* tabiat şartları. *"~ орчныг бохирдуулах"* doğayı kirletmek, çevreyi kirletmek. *"байгалийг хамгаалах"* tabiatı korumak. *"байгалийн шинжлэх ухаан"* tabiat bilim. *"онгон ~"* insan girmemiş olan, balta girmemiş orman.
байгуулагч /baigulıgç/ *is.* kurucu, organizatör, düzenleyici. *"зохион ~"* organizatör, düzenleyici. *"үүсгэн ~"* ilk kurucu.
байгуулалт /baigulılt/ *is.* düzenleme, organize, kurum, kuruluş. *"зохион ~"* organize etmek.
байгууламж /bayguulımc/ *is.* organize edilen veya kurulan bir şeyin gidişatı, durumu, kalitesi, etkisi.
байгуулах /bayguulıh/ *f.* kurmak, oluşturmak. *"зохион ~"* düzenlemek, organize etmek. *"шинэчлэн ~"* yeniden kurmak. *"комисс ~"* komisyon oluşturmak. *"гэрээ ~"* anlaşma yapmak.
байгууллага /bayguulıg/ *is.* kuruluş, kurum, resmi yer, devlet dairesi. *"албан ~"* resmi kuruluş. *"терийн ~"* devlet kuruluşu. *"соёл, олон нийтийн ~"* halk kültür kuruluşu. *"эрүүлийг хамгаалах ~"* sağlık koruma kurumu. *"намын ~"* parti kuruluşu. *"эрдэм шинжилгээний ~"* ilim araştırma kuruluşu. *"ардын боловсролын ~"* halk eğitim merkezi. *"олон улсын ~"* uluslararası kuruluş. *"Нэгдсэн үндэстний ~"* Birleşmiş Milletler Teşkilatı.
байдаг /baydıg/ *s.* bulunur, var, var olan, hali hazırda.
байдал /baydıl/ *is.* durum, vaziyet, hal. *"аж ~"* geçim durumu, yaşam. *"эрүүл мэндийн ~"* sağlık durumu. *"нийгмийн ~"* sosyal durum, toplumun vaziyeti. *"гэр бүлийн ~"* aile durumu. *"онцгой ~"* olağan üstü durum, özel durum. *"хэвийн ~"* normal vaziyet. *"аюулгүй ~"* güvenlik, tehlikesiz durum, emniyetli, güvenli durum. *"олон улсын ~"* uluslararası durum. *"еренхий ~"* umumi durum, genel durum. *"гаднах ~"* dış görünüş. *"бодит ~"*

gerçek durum. *"энх майван ~"* barış durumu. *"хурцадмал ~"* kritik durum.

байдалтай /baydıltay/ *s.* durum, vaziyet, pozisyon.

байз /bayz/ *is.* bekle, dur.

байзнах /bayznıh/ *f.* beklemek, oyalanmak.

байлгах /baylgıh/ f. oldurmak, durdurmak, bulundurmak. *"бэлэн ~"* hazır oldurmak, hazır bulundurmak, hazır etmek. *"хэвээр нь ~"* olduğu gibi durdurmak.

байлгүй /baylgui/ *zf.* kesinlikle, elbette, öyle.

байлдаан /baildaan/ *is.* savaş, harp.

байлдагч /baildıgç/ *is.* savaşçı.

байлдах /baildıh/ *f.* savaşmak, harp etmek, karşılıklı çatışmak.

байлцах /bailtsıh/ *f.* birlikte olmak, katılmak, bulunmak. *"биеэр ~"* şahsen katılmak. *"хуралд ~"* toplantıya katılmak.

баймгай /baimgai/ *s.* yetişkin, delikanlı.

байн /bain/ *s.* tekrar tekrar, sık sık, devamlı.

байнга /bainga/ *zf.* her zaman, daima, devamlı. *"байнгын"* her zamanın, daima. *"байнгын хороо"* daimi komite. *"~ суух газар"* ikametgah adresi.

байр /bayr/ *is.* **1.** ev, yurt, mekan, yer. *"нийтийн ~"* lojman. *"оюутны ~"* yurt, öğrenci yurdu. *"нэг өрөө ~"* bir odalı ev. *"орон ~"* ev, daire. *"малын хашаа ~"* ağıl, ahır. **2.** derece, sıralama. *"байр эзлэх"* sıralamaya girmek. *"тэргүүн ~"* birinci, ilk sıra, birincilik (yarışmalarda) şampiyon. *"сүүлчийн ~"* sonsıra, sonuncu (yarışmalarda).

байран /bayrın/ *is.* devamlı, herzaman, ikamet edilen yer, konut.

байрлал /bairlıl/ *is.* yer, konum, site. *"дайсны ~"* düşmanın yeri, mevzi.

байрлах /bairlıh/ *f.* yerleşmek, oturmak.

байрлуулах /bairluulıh/ *f.* yerleştirmek, otutturmak, konutlandırmak.

байршил /bayrşil/ *is.* yer, alan, konum, pozisyon.

байтал /baytıl/ *zf.* -e kadar, -a kadar, süre içerisinde.

байтугай /baytugai/ *b.* sadece böyle değil ve hatta, vede, lakin.

байх /bayh/ *f.* olmak, bulunmak, durmak. *"үнэнч ~"* sözünde durmak, sadık olmak. *"ажил дээрээ ~"* iş yerinde olmak.

байхгүй /bahgui/ *is.* yok, hayır, bulunmuyor, olmadı.

байхуу /baihu/ *is.* çay, çay yaprağı.

байц /bayts/ *is.* yer, konum, kayalık arazi.

байцаа /baitsa/ lahana.

байцаагдах /baitsagdıh/ *f.* kontrol etmek, teftiş etmek, gözden geçirmek.

байцаагч /baitsagç/ is. müfettiş. *"паспортын ~"* pasaport müfettişi. *"татварын ~"* vergi müfettişi.

байцаах /baytsah/ *f.* teftiş etmek, kontrol etmek, incelemek, araştırmak.

байцаал /baytsal/ *is.* döküman, evrak, tutanak.

байцаалт /baytsalt/ *is.* teftiş, inceleme, kontrol.

байцаах /baytsaah/ *f.* teftiş etmek, incelemek, kontrol etmek, arştırmak.

байшин /bayşin/ is. bina, ev. *"модон ~"* tahtadan yapılmış ev, ahşap bina. *"тоосгон ~"* betonerme ev, tuğlalı bina, ev. *"хувийн ~"* özel mülkiyet, şahıs malı ev, müstakil ev. *"угсармал ~"* betonarme. *"дан ~"* tek katlı bina. *"давхар ~"* blok bina (katlı).

бал /bal/ *is.* **1.** bal. *"зөгийн ~"* arı balı. **2.** tükenmez kalem, kurşun kalemin ucu. *"тосон ~"* tükenmez kalem. *"харандааны ~"* kurşun kalem ucu.

балаг /balıg/ *is.* hata, faul, yanlış hareket.

балай /balay/ *s.* iğrenç, kötü, ahmak, berbat, kötü.

балайрах /balayrıh/ *f.* aptallaşmak, münasebetsizce konuşmak.

баланс /balıns/ *is.* denge.

баланслах /balınslıh/ f. dengelemek, eşitlemek.

балар /balır/ *is.* karanlık, eskiçağ, belli olmayan. *"~ цаг"* çok eski zaman (eski çağ). *"~ харанхуй"* eski karanlık dönem (çağ). *"~ ой"* orman.

балартах /balırtıh/ *f.* belirsiz hale gelmek, karıştırmak, aklını kaybetmek.

балархай /balırhai/ *s.* meçhul, bulanık, bilinmeyen, belli olmayan, anlaşılmayan.

балга /balg/ *is.* yudum. *"~ ус"* bir yudum su.

балбах /balbıh/ *f.* belli aralıklarla vurmak, ezmek, yontmak.

балбачих /balbıçıh/ *f.* kırmak, bozmak, vurmak.

балбуулах /balbuulıh/ *f.* çarpmak, kırdırmak.

балгас /balgıs/ *is.* eski kasaba, tarihi şehir.

балгах /balgıh/ *f.* yudumlamak, içmek, ağzında sormak.

балетчин /balentçin/ *is.* balet, dansçı.

балиар /baler/ *s.* pis, berbat.

балиус /balius/ *is.* büyük bıçak, gama, hançer.

баллах /ballıh/ *f.* silmek, temizlemek, ortadan kaldırmak.

баллуур /ballur/ *is.* silgi.

балмагдах /balmagdıh/ *f.* heyecanlanmak, telaşlanmak, ürkmek.

балмад /balmıd/ *s.* avare, aptal, serseri.

балрах /balrıh/ *f.* kötü duruma düşmek, mahvolmak, zor durumda kalmak.

балрашгүй /balrışgui/ *is.* silinemeyen, çıkmayan.

балчир /balçir/ *is.* küçük, ufak, ufaklık, minicik. *"~ хүүхэд"* küçük çocuk.

балчирдах /balçirdıh/ *f.* çocuklaşmak, küçük çocuk gibi davranmak.

бам /bam/ *is.* nem ile oluşan bir hastalık.

бамбагар /bambıgır/ *s.* yumuşak ve nazik olan, dudak gibi.

бамбай /bambay/ *is.* **1.** bir çeşit yazgı, haba, kilim, minder. **2.** kalkan, koruma. **3.** tampon, cila güderisi.

бамбайх /bambayh/ *f.* kalınlaşmak, sertleşmek.

бамбалзах /bambılzıh/ *f.* sallanmak, yalpalanmak.

бамбалзуур /bambılzur/ *is.* bataklık, kaygan, çamurlu yer.

бамбар /bambır/ *is.* meşale, kaplan kupası.

бамбарууш /bamburuş/ *is.* küçük ayı, yavru ayı.

бандайх /bahdayh/ *f.* şişmanlamak, tombullaşmak.

бандан /bandın/ *is.* tezgah, masa.

бандгар /bandgır/ *s.* şişman, toplu, iri.

банди /bandi/ *is.* buda dininde yapılan ilk dini faaliyet, hazır bulunmak, itaat etmek.

банз /banz/ *is.* kereste, kalas, odun.

банзал /banzıl/ *is.* etek, budizmde lamaların giydiği kıyafet.

банк /bank/ *is.* banka. *"арилжааны ~"* Ticaret Bankası.

бантан /bantın/ *is.* kıyılmış et ve unu kavurarak yapılanbir çeşit çorba.

банхар /banhır/ *is.* gaga.

банш /banş/ *is.* bir çeşit mantı.

бар /bar/ *is.* **1.** kaplan **2.** kitap basımına kullanılan bloklar.

бараа /baraa/ *is.* **1.** eşya, malzeme, kılık kıyafet *"хүнсний ~"* yiyecek içecek malzemesi, gıda. *"аж үйлдвэрийн ~"* sanayi malzemeleri. *"торгон ~"* ipek malları. *"соёлын ~"* kırtasiye malzemesi. **2.** bir cismin görünmesi **3.** kıymetli

бараадах /baraaldıh/ *f.* takip etmek, arkasından gitmek.

бараажих /baracih/ *f.* stoklamak, depolamak.

бараалхах /baraalhıh/ *f.* saygın bir kişiyle görüşmek, konuşmak.

бараан /baraan/ *s.* siyah, karanlık, koyu renk. *"~ өнгө"* koyu renk.

бараантах /barantıh/ *f.* koyulaşmak, karanlık hale gelmek.

бараатай /barate/ *zf.* bol miktarda, çok, büyük.

бараг /barıg/ *zf.* hemen hemen, az daha, neredeyse. *"~ адил"* hemen hemen aynı. *"~ бүгдээрээ"* neredeyse hepsi. *"~ дуусах"* bitmek üzere.

барагдах /barıgdıh/ *f.* azalmak, bitmek, tükenmek.

барагдашгүй /barıgdışgui/ *s.* bitmez, tükenmez. *"~ баялаг"* bitmez zenginlik. *"тоолж ~"* bitmeyen tükenmeyen.

бараглах /barıglıh/ *f.* bitirmek, sonuçlandırmak.

барагтай /barıgtai/ *s.* idare eder, normal, fena değil, çok iyi olmayan.

барагтайхан /barıgtayhın/ *s.* zavallı, durumu iyi olmayan.

барагцаа /barıgtsa/ *is.* ortalama, aşağı yukarı, civarında.

барагцаалах /barıgtsalıh/ *f.* ortalama değer vermek, yaklaşık.

барагцаалбал /barıgrsalbıl/ *is.* ortalama, aşağı yukarı.

барагшин /barıgşin/ *is.* asfalt, zivt.

барайх /barayh/ *f.* esmerleşmek, kararmak.

барам /barım/ *is.* hiç bir şey.

барах /barıh/ *f.* bitmek, tükenmek. *"идэж ~"* yiyip bitirmek. *"хөрөнгө мөнгөө ~"* mal mülkü bitirmek. *"аргаа ~"* çaresiz kalmak. *"нас ~"* ölmek, vefat etmek.

барахгүй /barıhgui/ *is.* üstesinden gelememe, hakkından gelememe.

баргар /bargır/ *s.* rengi, betibenzi atmış, soluk.

баргил /bargil/ *s.* cırtlak, kalın ses.

бардам /bardım/ *is.* kendini beğenmiş, palavracı, övüngen. *"~ зан"* kendini beğenen öven karakterde olmak. *"~ хүн"* palavracı adam. *"бардах, бардамнах"* palavra atmak, öğünmek.

бардах /bardıh/ f. böbürlenmek, övünmek.

бариа /barıa/ *is.* bitiş, varış çizgisi.

баривчлагдах /barivçlıgdıh/ *f.* yakalatmak, ele geçirtmek.

баривчлага /barivçlıg/ *is.* tutuklama, durdurma.

баривчлах /barivçlıh/ *f.* ele geçirmek, yakalamak.

баригдах /barigdıh/ *f.* yakalanmak. *"өвчинд ~"* hastalığa yakalanmak. *"өрөнд ~"* borca batmak. *"чононд ~"* kurda yakalanmak. *"дайсанд ~"* esir olmak, düşmana yakalanmak.

баригдашгүй /barigdışgui/ *is.* yakalanmayan, ele geçmeyen.

баригч /barigç/ *is.* tutucu, ebe. *"эх ~"* ebe.

барил /baril/ *is.* **1.** yakalama yeri **2.** metod, çare.

барилга /barilg/ *is.* bina, inşaat halindeki yer. *"уран ~"* sanat eseri, mimari.

барилгажих /barilgacıh/ *f.* inşaata devam etmek, bina yapmak.

барилгачин /barılgçin/ *is.* inşaatçı, inşaat ustası.

барилдаан /barildaan/ *is.* güreş. *"бөхийн ~"* güreş.

барилдах /barildıh/ *f.* boğuşmak, güreşmek. *"бөх ~"* güreşmek.

барилдлага /barildlıg/ *is.* sebep, durum, oluşum.

барилдуулах /barilduulıh/ *f.* güreştirmek.

барилцах /bariltsıh/ *f.* tutmak, durdurmak.

баримал /barimal/ *is.* heykel.

баримжаа /barimca/ *is.* yaklaşık, tahmin.

баримт /barimt/ *is.* döküman, resmi belge, delil, özet, belge. *"бичиг ~"* belge, döküman. *"түүхэн ~"* tarihi belge, döküman.

баримжаалах /barimcalıh/ *f.* incelemek, araştırmak.

баримтат /barimtat/ *is.* belgesel, dizi. *"~ кино"* belgesel film.

баримтгүй /barimtgui/ *is.* belgesiz, delilsiz.

баримтлагч /barimtlıgç/ *is.* belgeleyici, düzenleyen.

баримтлал /barimtlıl/ *is.* inandırıcı, ikna edici, delil.

баримтлах /barimtlıh/ *f.* belgelendirmek, dökümanlaştırmak, düzenlemek. *"цаг ~"* vaktinde, zamanında, saati saatince.

барин /barin/ *zf.* vaktinde, zamanında.

баринтаг /barintıg/ *is.* değerli kitapların içine konduğu kılıf.

бариу /bariu/ *s.* dar, daralma.

бариувч /bariuvç/ is. küçük çocuk kıyafeti.

бариудах /bariudıh/ *f.* daralmak, küçülmek.

бариул /bariul/ *is.* tutacak, kol, sap.

барих /barih/ *f.* **1.** tutmak. *"засгийн эрх ~"* hakimiyeti elinde tutmak, yönetimi eline geçirmek. *"судас ~"* nabza bakmak. *"гар ~"* tokalaşmak. *"машин ~"* araba kullanmak. *"загас ~"* balık tutmak. *"морь ~"* at yakalamak. **2.** yapmak, inşa etmek. *"байшин ~"* bina yapmak, inşaat yapmak. *"гэр ~"* çadır kurmak. *"талх ~"* ekmek yapmak. **3.** vermek. *"бэлэг ~"* hediye vermek. *"зоог ~"* yemek vermek. *"итгэмжлэх жуух бичгээ ~"* diplomatik güvence belgesi vermek. *ая ~* şarkı söylemek. *холбоо ~* bağlantı kurmak, görüşmek. *биеэ ~* kendini tutmak. *лаа ~* mum yakmak. *элэг ~* yumuşatmak, aşağılamak. *сүүл ~* sona kalmak.

барлаг /barlıg/ *is.* **1.** hizmetli, köle, işçi. **2.** iskambilde vale.

барлах /barlıh/ *f.* basmak, yayımlamak. *"ном барлах"* kitap basmak.

барс /bars/ *is.* kaplan.

барсгар /barsgır/ *s.* katı, kaygan olmayan, pürüzlü.

барсхийх /barshih/ *f.* kızarmak, parlamak, yanmak.

бартаа /bartaa/ *is.* steplize yol, taşlı çakıllı yol.

баруугаар /baruugar/ *is.* batıya doğru, sağ tarafa.

баруун /baruun/ *is.* batı, sağ. *"~ мал"* sağ taraf. *"~ зүг"* batı. *"~ мийшээ явах"* batıya doğru gitmek. *"~ урд"* güney batı. *"~ хойд"* kuzey batı.

Бархасбадь /barhısbıd/ is. perşembe.

бархирах /barhirıh/ f. bağırmak, haykırmak.

барцад /bartsıd/ *is.* dert, engel, çile.

барьц /barts/ *is.* rehin, iddiaya girmek.

барьцаа /bartsaa/ *is.* rehin, güvenlik, iddia.

барьцаалах /bartsaalıh/ *f.* rehin altına almak.

барьцалдах /bartsıldıh/ *f.* iddiaya girmek.

барьцах /bartsıh/ *f.* çekişmek, uğraşmak.

барьцгүй /bartsgui/ *is.* yersiz, yurtsuz, bulunamayan, iddiasız.

бас /bas/ *b.* bir bağlaç, ve, de.

басамжлал /basımclıl/ *is.* **1.** seyretme. **2.** aşağılama, dalga geçme, küçümseme.

басамжлах /basımclıh/ *f.* küçümsemek, aşağılamak hevesini kırmak, vaz geçirmek.

басах /basıh/ *f.* küçümsemek, hor görmek.

бат /bat/ *is.* sağlam, güçlü, kuvvetli. *"~ бэх, ~ бөх"* sağlam, dayanıklı. *"гүн ~ мэдлэг"* çok bilgili, derin bilgili. *"~ итгэх"* inanmak, güçlü inanç. *"сахилга ~"* disiplin.

баталгаа /batılgaa/ *is.* garanti, tasdik. *"~тай захидал"* taahhütlü mektup. *"гэр бүлийн ~"* ulusal aile cüzdanı. *"~т хугацаа"* garanti süresi.

баталгаажих /batılgacih/ *f.* garanti vermek.

бататгах /batıtgıh/ *f.* sağlamlaştırmak, pekiştirme, güçlendirmek. *"амжилтаа ~"* başarıyı pekiştirmek. *"эв нэгдлээ ~"* dayanışmayı pekiştirmek.

батга /batıg/ *is.* sivilce.

батгана /batgın/ *is.* sivrisinek.

батжих /batcih/ *f.* kuvvetlenmek, güçlenmek.

батжуулах /batcuulıh/ *f.* pekiştirmek, birleştirmek, kaynaştırmak.

батлагдах /batlıgdıh/ *f.* onaylamak, tasdik etmek.

батламж /batlımc/ *is.* onay, tasdik.

батлах /batlıh/ *f.* doğrulamak, onaylamak, tasdiklemek. *"сайшаан ~"* uygun bulmak, karşılaşmak. *"санал нэгтэй ~"* görüşbirliğinde olmak. *"хууль ~"* kanunu onaylamak, yasa. *"Батлан Хамгаалах Яам"* Savunma Bakanlığı.

батлуулах /batluulıh/ *f.* onaylatmak, kesinleştirmek, tasdiklemek.

бах /bah/ *is.* **1.** hoşnutluk, memnuniyet, kalbini kazanma. **2.** kurbağa. **3.**ağacın gövdesinde çıkan küçük fidan, piçi.

бахардах /bahırdıh/ *is.* gevşeklik göstermek, zayıflık, donuk.

бахархал /bahırhıl/ *is.* iftihar, güven, gurur, kıvanç.

бахархах /bahırhıh/ *f.* iftihar etmek, gurur duymak. *"бахархан ярих"* iftiharla konuşmak. *"амжилтаараа ~"* başarısıyla iftihar etmek.

бахдал /bahdıl/ *is.* hoşnutluk, sevinç, kıvanç.

бахдалтай /bahdılte/ *s.* sevinçli, memnun, hoşnut.

бахдах /bahdıh/ *f.* memnun olmak, kıvanç duymak, sevinçli olmak.

бахь /beh/ *is.* **1.** pense, kerpeten. **2.** sıkıştırmak.

бачимдах /baçimdıh/ *f.* tasalanmak, endişelenmek.

бачимдсан /baçimdsın/ *s.* tasalı, endişeli, kederli.

бачуу /baçuu/ *zf.* **1.** dar, küçük. **2.** kısa zaman dilimi.

бачуудах /baçuudıh/ *f.* daraltmak, sıkıştırmak, bunaltmak.

бачуурах /baçurıh/ *f.* şiddetli heyecen ve duygu ile nefes darlığı çekmek, tıkanmak, boğulmak, daralmak.

бачуухан /baçuhın/ *is.* **1.** daralmış, tıkanmış, küçülmüş. **2.** kısalmış, azalmış zaman birimi.

башир /başir/ *is.* düzen, oyun, hile.

баяд /bayd/ *is.* **1.** Moğol halkı içerisinde farklı bir ırk, bir kabile. **2.** zengin.

баяжих /baycih/ *f.* zengin olmak, zenginleşmek, servetin, mal ve eşyanın artması.

баяжуулах /bayculıh/ *f.* zenginleştirmek, bereketlenmek.

баялаг /baylıg/ *is.* zenginlik, servet. *"байгалийн ~"* tabii zenginlik. *"оюун санааны ~"* fikir, duyguve düşünce zenginliği. *"үндэсний ~"* milli servet.

баян /bayın/ *is.* zengin, serveti ve malı çok olan.

баяр /bayr/ *is.* **1.** memnunluk, sevinç. **2.** kutlama, bayram, tebrik. *"~ ёслол"* bayram kutlaması. *"баярын өдөр"* bayram günü. *"ойн ~"* yıldönümü eğlencesi kutlaması. *"улсын ~, үндэсний ~"* milli bayram. *"~ын хурал"* kutlama toplantısı. *"~ын бичиг"* teşekkürname, taktirname. *"~ын мэндчилгээ"* bayram kutlaması, kutlama mesajı. *"~ наадам"* büyük bayram. *"Шинэ жилийн ~ хүргэе!"* Yeni yılınız kutlu olsun!.

баярлалаа /bayrlla/ *f.* minnettarlık, teşekkür ederim.

баярлах /bayırlıh/ *f.* memnun olmak, mutlu olmak, sevinmek. *"Сайхан баярлаж байна уу?"* Bayramınız iyi geçiyor mu?, bayramınız kutlu olsun.

баярлуулах /bayırlulıh/ *f.* mutlu etmek, memnun bırakmak, sevindirmek.

баяртай /bayırte/ *s.* **1.** mutlu, memnun. *"~ мэдээ"* güzel haber, sevinçli haber, süpriz. **2.** hoşçakal, güle güle, Allaha ısmarladık.

баярхах /bayırhıh/ *f.* öğünmek, övünmek, kendini zengin göstermek.

баясах /baysıh/ *f.* canı gönülden memnun olmak, sevinmek.

баясгалан /baysgılın/ *is.* mutluluk, sevinç, zevk.

баясгалантай /baysgılıntai/ *s.* mutlu, sevinçli, hoşnut.

баясгах /baysgıh/ *f.* memnun etmek, sevindirmek, hoşnut etmek.

баячууд /bayçuud/ *is.* zengin olan, zenginler.

баячуул /bayçul/ *is.* zengin.

бензин /benzin/ *is.* benzin, petrol ürünü.

бетон /beton/ *is.* çimento, kum, kireç gibi malzemelerin su ile karıştırılıp elde edilen karışım, beton.

би /bi/ *zm.* ben.

бид(эн) /bid/ *zm.* biz.

бидний /bidni/ *zm.* bizim.

биднийх /bidnih/ *zm.* bizim, bize ait, bizimki.

бие /biy/ *is.* vücut, sağlık, beden. *"бүх ~"* bütün vücut. *"~ угаах"* vücudu yıkamak, banyo yapmak. *"~ засах"* tuvalete gitmek. *"~ийн хедөлмер"* fiziksel çalışma. *"~ийн тамир"* beden eğitimi, spor. *"миний ~"* vücudum, sağlığım, bedenim. *"~ хамгаалагч"* koruma, güvenlik. *"~ сайтай"* vücut sağlığı iyi olan, sağlıklı. *"~ муутай"* sağlıksız, hasta, sağlığa zararlı. *"~э хайрлах"* vücudunu korumak, canını sevmek. *"~ тамирдах"* vücudu yormak, çalıştırmak. *"~ биедээ туслах"* birbirine yardım etmek. *"~э даасан"* bağımsız, kendi başına, özgür. *"~ бие э"* kendi kendine. *"~ биедээ"* birbirine. *"~э моох"* kibirlenmek, kendini beğenmek. *"~э барих"* kendini tutmak, sabretmek.

биегүй /biygui/ *s.* sağlıksız, hasta, sıradan biri.

биелгээ /biylge/ *s.* Moğolistan folk dansı.

билүүлэлт /biyluulılt/ *s.* performans, tamamlama, yerine getirme.

биелүүлэх /biylulih/ *f.* yerine getirmek, gerçekleştirmek, tamamlamak. *"төлөвлөгөө ~"* planı uygulamak, gerçekleştirmek, *"давуулан ~"* fazlasıyla yerine getirmek.

биелэл /biylil/ *is.* tamamlama, icraat.

биелэлт /biylilt/ *is.* icraat, yerine getirme. *"төлевлөгөөний ~"* planın icraatı, programın ayarlanması.

биелэх /biylih/ *f.* **1.** yerine getirmek, tamamlamak. *"хүсэл ~"* isteği yerine getirmek. **2.** dans etmek.

биерхүү /biyrhu/ *s.* geniş vücudlu, sağlam, kuvvetli.

биет /biyt/ *is.* fiziksel görünüş.

биечлэн /biyçlin/ *zm.* bizzat kendisi, kendisine ait.

биз /biz/ *(soru eki)* mı, mi? *"Та маргааш ирнэ ~?"* Yarın geleceksiniz değil mi?

бижрүүтэх /bicruutıh/ *f.* zayıflamak, incelmek.

бий /biy/ *is.* var olan, var, bulunuyor.

бийр /biyr/ *is.* yazı ve boya işlerinde kullanılan fırça.

билет /bilet/ *is.* bilet. *"онгоцны ~"* uçak bileti. *"энгийн ~"* normal bilet.

билиг /bilig/ *is.* bilge, akıllı, kabiliyetli, alim.

билүү /biluu/ *is.* **1.** bileme taşı. **2.** bilinmeyen durumlarda kullanılan kelime, olabilir mi, böylemi, zannedersem.

билүүдэх /biluudıh/ *f.* eğelemek, bilemek.

билчир /bilçir/ *is.* yolların ve ırmakların birleştiği yer.

билчээр /bilçer/ *is.* mera, otlak.

бин /bin/ *is.* **1.** poğaça. **2.** her tarafı kapalı olan.

биологи /biolog/ *is.* biyoloji.

биохими /biohim/ *is.* biyokimya.

битгий /bitgi/ *is.* olumsuzluk eki, yapma, hayır, -ma, -me.

битүү /bitu/ *s.* **1.** kapalı, tıkanık. **2.** havasız.

битүүдээ /bitude/ *is.* gizli, sır.

битүүлэг /bitulig/ *is.* kesin olmayan, belli olmayan, kapalı ifade.

битүүлэх /bituulih/ *f.* **1.** kapatmak, tıkamak. **2.** milli bayram öncesi arefe gününü kutlamak,

ertesi güne hazırlık yapmak. **3.** takas yapmak, değiştirmek.

битүүмжлэх /bitumclih/ *f.* sıkıca kapatmak, yapıştırmak.

битүүн /bituun/ *is.* senenin son günü, arefe günü.

битүүрэх /biturih/ *f.* tıkanmak, kapanmak.

бич(ин) /biç/ *is.* maymun.

бичиг /biçig/ *is.* yazı. *"монгол ~"* yukarıdan aşağıya doğru yazılan Moğol yazısı, uygur yazısı. *"~ үсэг"* okuma, yazma. *"албан ~"* resmi yazı. *"итгэмжлэх жуух ~"* yetki belgesi. *"эх бичиг"* orjinal yazı. *"баримт ~"* belge,döküman. *"цээж бичиг"* dikte. *"сурах ~"* ders kitabı. *"~ үсэг үл мэдэх явдал"* okumama ve yazmama.

бичиггүй /biçiggui/ *is.* yazısız.

бичил /biçil/ *s.* az, küçük, ufak.

бичих /biçih/ *f.* yazmak.

бичлэг(biçlig) *is.* **1.** yazı, telaffuz. **2.** kaset çekimi, kameraya alma.

бичмэл /biçmil/ *is.* el yazısı, hat. *"гар ~"* el yazısı.

бичээч /biçeeç/ *is.* yazıcı, kalem.

биш /biş/ *is.* değil, hayır.

бишгүй /bişgui/ *zf.* çok, pek çok.

бишгүүр /bişgur/ *is.* **1.** flüt, üfleyerek çalınan müzik aletleri. **2.** bir çeşit ot.

бишрэл /bişril/ *is.* inanç, sadakat, itibar.

бишрэх /bişrih/ *f.* inanmak, sadakat göstermek, güvenmek.

бишүүрхэх /bişuurhih/ *f.* utanmak, sıkılmak, mahçup olmak.

богд /bogd/ *is.* ilahi, kutsal, harikulade.

бог /bog/ *is.* küçük baş. *"~ мал"* küçük, küçükbaş hayvan.

богино /bogin/ *s.* kısa. *"~ хугацаа"* kısa zaman.

богиносох /boginsıh/ *f.* **1.** kısalmak, daralmak. *"өдөр ~"* günlerin kısalması. **2.** çekmek.

богинодох /bogindıh/ *f.* kısalmak, daralma.

богинохон /boginhın/ *s.* kısa, küçük.

богт /bogt/ *is.* **1.** yarıçap. **2.** nişan.

богтлох /bogtlıh/ *f.* nişanlamak, söz kesmek.

богц /bogts/ *is.* eğerin üzerine koyulan bir çeşit kap, kova.

богцлох /bogtslıh/ *f.* heybenin içerisine eşya ve malzeme koymak, yüklemek, bohçalamak.

богших /bogşih/ *f.* demlenmek, kıvamına gelmek.

бод /bod/ *is.* büyük baş. *"~ мал"* büyükbaş hayvan.

бодгаль /bodgıl/ *is.* başlı başına, özelliği olan, birey.

болгох /bolguh/ *f.* oluşumunu sağlamak, meydana getirmek. *"хүчингүй ~"* geçersiz hale ettirmek.

бодис /bodis/ *is.* madde. *"хатуу ~"* katı madde. *"шингэн ~"* sıvı madde.

бодит /bodit/ *is.* somut. *"~ орлого"* somut gelir. *"~ цалин"* net maaş. *"~ байдал"* gerçek konum, somut durum. *"~ амьдрал"* gerçek hayat, somut yaşam.

бодлого /bodlug/ *is.* **1.** politika, siyaset düşünce, fikir. *"улс төрийн ~"* devlet politikası. *"гадаад ~"* dış politika. *"дотоод ~"* iç politka. **2.** sorun, problem. *"~ бодох"* hesaplamak, hesap yapmak, problemi çözmek.

бодлогогүй /bodluggui/ *is.* plansız, programsız, düşüncesiz.

бодлогошронгуй /bodluguşrungui/ *is.* **1.** mesleğe hazırlık. **2.** işgal etmeğe hazırlanmak.

бодогдох /bodugdıh/ *f.* düşündürtmek.

бодол /bodıl/ *is.* fikir, düşünce, hesap. *"~ болох"* düşünmek, düşünceye dalmak. *"санал ~"* fikir, geniş.

бодолгүй /bodılgui/ *is.* fikirsiz, düşüncesiz.

бодолтой /bodılto/ *s.* düşünceli, fikri olan, planı ve programı olan.

бодолхийлэх /bodılhiilih/ *f.* fikir üretmek, yeni bir ürün ortaya koymak.

бодолцох /bodıltsıh/ *f.* olayları çok farklı yönleriyle düşünmek, müşavere etmek.

бодон /bodın/ *is.* vahşi domuz.

бодох /boduh/ *f.* hesaplamak, düşünmek. *"урьдчилан ~"* önceden düşünmek. *"эргэцүүлэн ~, тунгаан бодох"* enine boyuna düşünmek.

бодрол /bodrul/ *is.* düşünce, düşündürme.

бодь /böd/ *is.* aydınlatma, öğretme.

бойжилт /boycılt/ *is.* gelişim, büyüme.

бойжих /boycih/ *f.* gelişmek, büyümek.

бойжуулах /boyculıh/ *f.* büyütmek, geliştirmek.

бол /bol/ *b.* **1.** bir bağlaç -dır, -dir. *"энэ бол тэмээ"* bu devedir. **2.** ise, -se.

бойтог /boytıg/ *is.* mest, çocuk ayakkabısı, papuç, kelik.

бокс /boks/ *is.* boks.

боксчин /boksçin/ *is.* boksör.

бол /bol/ olmak fiilinin emir kipi, ol.

болбол /bolbıl/ şart kipi, olursa, yapabilirse.

болгон /bolgın/ *zm.* herbir, her.

болгоомж /bolgomc/ *is.* dikkat, itina, ilgi, umursama.

болгоомжгүй /bolgomcgui/ *s.* dikkatsiz, umursamaz.

болгоомжлол /bolgomclıl/ *is.* umursama, dikkat etme.

болгоомжлох /bolgomclıh/ *f.* dikkat etmek, sakınmak, ilgilenmek.

болгоомжтой /bolgomctoi/ *s.* dikkatli, ilgili.

болгоох /bolgoh/ *f.* dikkat etmek. ilgilenmek, itina göstermek.

болгох /bolgıh/ *f.* etmek, yapmak. *"сайн ~"* iyi etmek (yapmak), iyileştirmek. *"муу ~"* kötü yapmak, kötüleştirmek. *"эцэс ~"* sona erdirmek. *"амжилттай ~"* başarılı kılmak. *"өглөө болгох"* sabahlamak.

болд /bold/ *is.* çelik.

болжмор /bolcmor/ *is.* serçe.

болзол /bolzıl/ *is.* **1.** şart, antlaşma, kural. *"~ тавих"* şart koymak. *"~ хангах"* şartı sağlamak. *"хатуу ~"* ağır şart. **2.** buluşma. *"болзсон цаг"* buluşma saati. *"болзсон газар"* buluşma yeri.

болзолт /bolzılt/ *is.* anlaşma, koşul, şart.

болзоо(н) /bolzon/ *is.* randevu, buluşma, görüşme anı ve yeri.

болзох /bolzıh/ *f.* randevu almak, görüşme saati almak, ayarlamak.

болзошгүй /bolzışgui/ *zf.* belki, olabilir, kesin olmayan.

болиулах /boliulıh/ *f.* durdurmak, bitirmek, sonuçlandırmak, kesmek, vaz geçirmek.

болих /bolih/ *f.* vazgeçmek,bırakmak,bitirm ek.

болмоор /bolmoor/ *zf.* olabilecek, yapılabilecek, uygun.

болно /bolno/ olur.

боловсон /bolıvsın/ *s.* tahsilli, kültürlü, terbiyeli, olgun. *"~ хүн"* tahsilli adam, olgun. *"~ хүчин"* eleman, kadro. *"~ хүчний хэлтэс"* personel dairesi.

боловсрол /boluvsrul/ *is.* eğitim, öğretim. *"анхан шатны ~"* ilk öğretim. *"дунд ~"* orta öğretim. *"ерөнхий ~"* genel öğretim. *"дээд ~"* yüksek öğretim. *"Боловсролын Яам"* Milli Eğitim Bakanlığı.

боловсролтой /boluvsırılte/ *s.* eğitimli, öğrenim görmüş.

боловсронгүй /boluvsırıngui/ *is.* uygar, medeni, eğitimli.

боловсрох /boluvsrıh/ *f.* olgunlaşmak, öğrenmek, tahsil yapmak. *"сурч ~"* öğrenim görmek. *"жимс ~"* meyvenin olgunlaşması.

боловсруулаагүй /boluvsrulagui/ *s.* olgunlaşmamış, ham, eğitilmemiş, cahil.

боловсруулах /bolıvsruulıh/ *f.* işlemek, hazırlamak, üretmek, geliştirmek, olgunlaştırmak. *"~ арга"* işleme yöntemi. *"~ үйлдвэр"* imalathane, işleme fabrikası. *"төлөвлөгөө ~"* programı hazırlamak. *"газар ~"* toprağı işlemek. *"түүхий эд ~"* hurda materiyal işlemek.

болов уу /boluv uu/ **1.** soru kelimesi, olur mu? **2.** rica etme.

боловч /boluvç/ *e.* rağmen,olmasına rağmen.

бололтой /bolulte/ *is.* mümkün, görünüyor.

бололцоо /bolultso/ *is.* olanak, mümkünat, imkan, fırsat. *"~ олгох"* imkan sağlamak. *"~г ашиглах"* imkanları kullanmak, fırsatı değerlendirmek.

боломж /bolumc/ *is.* imkan, fırsat, olanak. *"~ олгох"* imkan sağlamak. *"~ алдах"* fırsatını kaçırmak. *"сайхан ~"* güzel bir olanak, iyi imkan.

боломжгүй /bolımcgui/ *s.* imkansız, olanaksız.

боломжтой /bolumcte/ *is.* imkanı var, iyi bir fırsat.

болор /bolur/ *is.* kristal, billur.

болох /boluh/ *f.* olmak. *"багш ~"* öğretmen olmak. *"эрүүл ~"* sağlıklı olmak. *"дулаан ~"* ısınmak, sıcak olmak. *"хавар ~"* baharın gelmesi, ilkbahar mevsimi. *"харанхуй ~"* kararmak, karanlık olmak. *"сэтгэлтэй ~"* hoşlanmak, seviyor olmak. *"жил ~"* yıl olmak. *"гэр бүл ~"* evlenmek, aile olmak. *"саад ~"* engel olmak. *"орж болох уу"* girebilir miyim?

болохгүй /boluhgui/ olmaz, olumsuzluk hali.

болохуйц /boluhuyts/ *is.* **1.** olabilirlilik, **2.** anlaşabilme.

болтол /boltul/ *zf.* **-**e kadar, -a kadar. *"үдэш ~"* akşama kadar. *"одоо ~"* şimdiye kadar.

болхи /bolhi/ *s.* kalın, kaba, nazik olmayan.

болц /bolts/ *is.* olgun, ergin.

болцуу /boltsu/ *is.* **1.** kemikten yapılan özel ok ucu. **2.** kubbe biçimi, küre.

болчимгүй /bolçimgui/ *s.* düşüncesizce hareket eden, dikkatsiz, sakar.

болшгүй /bolşgui/ *is.* olamayacak, hatırlanamayacak, imkansız.

больниц /bolnits/ *is.* klinik, sağlık ocağı, hastane.

бондгонох /bondgınıh/ *f.* yuvarlanmak, tombul cisimlerin yuvarlanması.

бондгор /bondgur/ *is.* yuvarlak, tombul, küresel.

бондойх /bondoih/ *f.* küreselleşmek, yuvarlak hale gelmek.

боов /boov/ *is.* pasta, poğaça, kurabiye.

боовчин /boovçin/ *is.* pastacı.

боогдол /boogdıl/ *is.* çekinme, zorluk, çaba, engel.

боогдох /boogdıh/ *f.* kapamak, büzmek, engellemek.

боогдуулах /boogdulıh/ *f.* elgellettirmek, kapattırmak.

боогч /boogç/ *is.* yapıcı, bağlayan kişi.

боодол /boodıl/ *is.* paket, buket, top.

боол /bool/ *is.* köle, hizmetçi.

боолт /boolt/ *is.* sargı bezi, bant.

боолчлол /boolçlul/ *is.* kölelik, hür olmayan.

боолчлох /boolçlıh/ *f.* başkalarının hakimiyeti altına girmek, esir olmak.

боомилох /boomilıh/ *f.* idam etmek, asmak.

боомт /boomt/ *is.* bariyer, engel.

боорцог /boortsıg/ *is.* bir çeşit kuru poğaça.

боос /boos/ *is.* yavru hayvan, at ve inek yavrusu.

бооцоо /bootso/ *is.* bahis, iddia.

боох /booh/ *f.* bağlamak, paketlemek, sarmak. *"цаасанд ~"* paketlemek. *"шарх ~"* yarayı sarmak. *"боолтын материал"* sargı bezi, bağlama malzemesi. *"толгойгоо алчуураар ~"* başını bezle sarmak. *"боож үхэх"* boğulmak. *"боож алах"* boğup öldürmek. *зам ~* yol kesmek.

бор /bor/ *is.* kahverengi. *"~ шувуу"* serçe.

боргио /borgio/ *is.* yer altından suyun çıkması.

боргох /borguh/ *f.* kızgınca havlamak.

боргоцой /borgutsoy/ *is.* ananas.

боргоших /borgışıh/ *f.* büyümek, gelişmek.

бордоо /bordo/ *is.* gübre. *"химийн ~"* kimyasal gübre. *"эрдэс ~"* mineral gübre.

бордох /borduh/ *f.* beslemek, hayvanlara kışın verilen özel yiyecekler, ot, saman gibi.

боржин /borcin/ *is.* granit taş.

борлог /borlıg/ *s.* gri renk.

борлон /borlın/ *is.* bir yaşındaki keçi, oğlak.

борлох /borlıh/ *f.* **1.** bronzlaşmak. **2.** kızarmak. **3.** satış yapmak, alış veriş.

борлуулах /borluulıh/ *f.* satış yapmak, ticaretini yapmak.

бороо /boroo/ *is.* yağmur. *"шиврээ ~"* sağnak yağmur. *"ширүүн ~"* güçlü yağmur. *"түр зуурын ~"* ilkbahar yağmuru. *"~ны ус"* yağmur suyu. *"~ны үүл"* yağmur bulutu. *"~ны цув"* yağmurluk (elbise). *"~той өдөр"* yağmurlu gün. *"~ орох"* yağmur yağmak. *"~ арилах"* yağmur kesilmesi, dinmek.

бороолох /borooluh/ *f.* kemiğin büyümesi, sağlamlaşması.

бороохой /borohoi/ *is.* çubuk, baston, değnek.

бороохойдох /borohoydıh/ *f.* bastonla vurmak.

борооших /borooşıh/ *is.* yağmurun başlaması, çiselenmek.

бортго /bortıg/ *is.* **1.** 5kg.'lık ölçek. **2.** sepet.

борц /borts/ *is.* kurutulmuş et, pastırma.

борцлох /bortslıh/ *f.* pastırma yapmak, kurutmak.

босго(н) /bosgın/ *is.* kapının altındaki tahta, eşik.

босгох /bosgıh/ *f.* **1.** kaldırmak. *"эрт ~"* erkenden kaldırmak. **2.** dikmek, yeniden onarmak. *"хөшөө ~"* anıt dikmek. *"сэргээн ~"* yeniden inşa etmek, onarmak.

босгуул /bosguul/ *is.* kaçış. ayaklandırma, canlandırma.

бослого /boslug/ *is.* ayaklanma, galeyana getirme, provokasyon, kışkırtma.

босоо /bosoo/ *is.* sütun, orta direk.

босох /bosuh/ *f.* kalkmak. *"эрт ~"* erken kalkmak.

ботго /botıg/ *is.* deve yavrusu.

ботголох /botgulıh/ *f.* yavrulamak, devenin yavrulaması.

боть /b t/ *is.* cilt (kitap).

бохир /bohir/ *s.* pis, kirli.

бохирдох /bohirdıh/ *f.* kirlenmek, pislenmek.

бохирлох /bohirlıh/ *f.* kirletmek, pisletmek.

бохирох /bohirıh/ *f.* bükülmek, katlanmak.

бохисхийх /bohishıh/ *f.* kısa zaman içerisinde dinlenmek, çömelmek.

бохь /b h/ *is.* sakız, katran.

бошинз /boşinz/ *is.* uzun gömlek, entari.

бохирдол /bohirdıl/ *is.* kirlilik, pislik. *"хөрсний ~"* toprak kirliliği. *"агаарын ~"* hava kirliliği. *"усны ~"* su kirliliği.

бөгж /bögc/ *is.* yüzük, halka. *"алтан ~"* altın yüzük. *"хуримын ~"* düğün yüzüğü.

бөгжлөх /bögclıh/ *f.* yüzük takmak, halka geçirmek.

бөглөө /böglöö/ *is.* tıpa. *"~ авагч"* kapak açacağı.

бөглөөс /böglöös/ *is.* dolgu, tıkanmış, doldurulmuş.

бөглөрөх /böglürüh/ *f.* tıkanmak, doldurulmak, kapanmak.

бөглөх /böglüh/ *f.* **1.** tıpamak, kapatmak. **2.** doldurmak. *"хуудас ~"* form doldurmak. *"анкет ~"* anket doldurmak.

бөглүү /böglü/ *is.* uzaklık, mesafe, ıssız.

бөгөөд /bögööd/ *b.* bir bağlaç, ve, ile.

бөгс /bögs/ *is.* kalça, arka taraf, baldır, popo.

бөгтийх /b gtih/ *f.* eğilmek, çömelmek.

бөгтөр /bögtür/ *is.* kambur.

бөгцгөнөх /bögtsgünüh/ *f.* eğilmek, sakat olan insanların yürüme hareketi.

бөдне /bödnö/ *is.* bıldırcın.

бөлцийх /böltsih/ *f.* kabarmak, şişmek.

бөмбийлөх /bömbilih/ *f.* yuvarlamak.

бөмбөг /bömbüg/ *is.* **1.** top. *"гар ~"* voleybol, voleybeol topu. *"хөл ~"* futbol, futbol topu. *"сагсан ~"* basketbol. *"одон ~"* pin-pon (masa tenisi). **2.** bomba. *"атомын ~"* atom bombası.

бөмбөгдөгч /bömbügdügç/ *is.* bombardıman, bombalayıcı.

бөмбөгдөх /bömbügdüh/ *f.* bombardıman etmek, bombalamak.

бөмбөгнөх /bömbügnüh/ *f.* sarsılmak, hareketlenmek, titremek.

бөмбөгөр /bömbügür/ *is.* küre, daire, yuvarlak, küresel.

бөмбөлөг /bömbülüg/ is. küre, daire balon, kabarcık.

бөмбөр /bömbür/ *is.* davul, trampet.

бөмбөрдөх /bömbürdüh/ *f.* davul çalmak.

бөмбөрөх /bömbürüh/ *f.* kaymak, akmak.

бөмбөрцөг /bömbürtsüg/ *is.* küre, global, yuvarlak. *"дэлхийн ~"* yerküre.

бөмбөрчин /bömbürçin/ *is.* davulcu.

бөндгөр /böndgür/ *is.* dairesel, yuvarlak.

бөндийх /böndih/ *f.* yuvarlak hale gelmek, daireselleşmek.

бөндөгнөх /böndügnüh/ *f.* **1.** yuvarlanmak, hareketlenmek. **2.** yaygara, boş yere telaşlandırma.

бөнжигнөх /böncignih/ *f.* sallamak, çalkalamak.

бөнжийх /böncih/ *f.* top halini almak, yuvarlak şekil almak.

бөө /b / *is.* Şamanizm dininin mensubu, şaman.

бөөгнөрөл /bögnürül/*is.*kalabalık,toplanmak.

бөөгнөрөх /bögnürüh/ *f.* kalabalıklaşmak, toplaşmak, hepbirlikte bir araya gelmek.

бөөгнөрүүлэх /bögnürulıh/ *f.* toplamak, bir araya getirmek, toplattırmak.

бөөгнөх /bögnüh/ *f.* grup haline gelmek, kalabalıklaşmak.

бөөлжис /böölcis/ *is.* kusma, bulantı.

бөөлжих /bölcih/ *f.* kusmak.

бөөлөх /böölüh/ *f.* Şamanizm dininde davul eşliğinde ibadet etme.

бөөм /böm/ *is.* kan hücresi, alyuvar, akyuvar.

бөөн /b n/ *zf.* toptan, toplu, çok, pek çok*"~ий худалдаа"* toptan satış.*"~ий үнэ"*toptan fiyat.

бөөндөх /böndüh/ *f.* toptan satmak, toptan satın almak.

бөөнөөр /bönör/ *s.* toptan, topluca, toptan satış.

бөөр /bör/ *is.* böbrek.

бөөрөнхий /börünhi/ *is.* küresel, yuvarlak, dairesel.

бөөрөнхийлөх /börünhilih/ *f.* yuvarlak hale getirmek, yuvarlamak.

бөөс /böös/ *is.* bit.

бөөстөх /bööstih/ *f.* bitlenmek.

бөөцийлөх /bötsilih/ *f.* çocuk bakımına dikkat etmek, itina göstermek.

бөртөлзөх /börtülzüh/ *f.* karanlıkta bir cismin görünmesi.

бөс бараа /bös bara/ *is.* dokuma, kumaş, tekstil.

бөх /b h/ *is.* **1.** güreş. *"үндэсний бөх"* milli güreş. *"~ийн засуул"* güreş antrenör. *"~ барилдах"* güreş yapmak. *"чөлөөт ~"* serbest güreş. **2.** sağlam. *"~ даавуу"* sağlam kumaş. **3.** devenin hörgücü.

бөхийх /b hih/ *f.* eğilmek, esnemek.

бөхөлзөх /böhilzih/ *f.* eğilmek, başını eğmek.

бөхөн(г) /b hin/ *is.* antilop.

бөхөөх /b h h/ *f.* söndürmek, yok etmek.

бөхөх /b hih/ *f.* sönmek.

бригад /brigad/ *is.* askeri birlik, tugay.

бувтнах /buvtnıh/ *f.* söylenmek, ağızında sessiz söylenmek.

буга /bug/ *is.* geyik.

буглаа /buglaa/ *is.* apse, cerehat, çıban.

буглах /buglıh/ *f.* bulaşmak, kabarmak, apse.

бугуй /bugui/ *is.* bilek.

бугуйвч /bugivç/ *is.* bilezik.

бугуйл /buguil/ *is.* yular.

бугуйлдах /buguildıh/ *f.* yularını takmak.

Буд /bud/ *is.* merküri, çarşamba.

будаа /buda/ *is.* tahıl, ekin, buğday. *"цагаан ~"*pirinç.*"шар~"* bulgur.*"~тай шөл"*pirinç çorbası.

будаг /budıg/ *is.* boya. *"усан ~"* sulu boya. *"тосон ~"* yağlı boya. *"уруулын ~"* dudak boyası (ruj vs.). *"хумсны ~"* tırnak boyası (oje vs.). *"үсний ~"* saç boyası.

будагчин /budıgçin/ *is.* boyacı.

будан(г) /budın/ *is.* sis, pus, hafif sis, bulanıklık.

будантах /budıntıh/ *f.* bulanmak, sislenmek, bulanıklık.

будах /budıh/ *f.* boyamak.

Будда /budda/ *is.* Budizm dininde tanrıçaya verilen ad.

буддизм /buddizm/ *is.* Budizm.

будлиан /budlian/ *is.* hadise, çatışma, mücadele, çelişki, ihtilaf, uyuşmazlık, anlaşmazlık, nizamsızlık, düzensizlik. *"хилийн ~"* sınır çatışması. *"~ гаргах"* olay çıkarmak, ihtilaf çıkarmak.

будлиангүй /budliangui/ *s.* çatışmasız, düzenli, sakin.

будлиантай /budliantai/ *is.* düzensizlik, olaylı, mücadeleli.

будлиантуулах /budliantulıh/ *f.* olay çıkartmak, çatışma çıkartmak.

будлих /budlih/ *f.* karıştırmak, ortalığı ayağa kaldırmak.

будмал /budmıl/ *is.* boyalı, renkli.

будрах /budrıh/ *f.* çileşmek, damlamak, yağmak.

бужигнаан /bucignan/ *is.* yanılma, şaşırma.

бужигнах /bucignıh/ *f.* **1.** uçuşmak. **2.** karman çorman olmak, alt üst olmak.

бужигнуулах /bucignulıh/ *f.* **1.** uçuşturmak. **2.** karman çorman etmek, alt üst etmek.

бузамгайрхах /buzımgayrhıh/ *f.* öğünmek, övünmek.

бузар /buzır/ *s.* **1.** kirli, çamur, kir, pislik **2.** berbat, iğrenç.

бузардах /buzırdıh/*f.* kirlenmek, pislenmek.

бузарлах /buzırlıh/ *f.* kirletmek, pisletmek, berbat etmek.

бузартах /buzırtıh/ *f.* kirlenmek,berbat olmak.

бузгай /buzgay/ *s.* gerçekten iyi, baya güzel, fena değil.

бузгайрхах /buzgayrhıh/ *is.* iyi insan olmaya çalışmak, güzel hasenatta bulunmak.

буй /bui/ *e.* sahiplik eki, var, bulunuyor.

буйд /buid/ *is.* kapalı, tıkanık, kesik, ulaşılamayan uzak mesafe.

буйдан /buydın/ *is.* kanepe, çekyat.

буйл /bui/ *is.* deveyi çekmek için burnuna takılan tahta burunluk.

буйлах /buylıh/ *f.* deveyi burnundan bağlamak, burunlamak.

буйр /buir/ *is.* **1.** ev yada site alanı, mekan. **2.** saygın saygıdeğer.

буйртай /buirte/ *is.* saygın, saygıdeğer, ciddi.

бул /bul/ *is.* değirmen taşı.

булаалдах /bulaldıh/ *f.* tartışmak, münakaşa etmek.

булаах /bulaah/ *f.* kapmak, elinden almak, mahrum etmek, alıp götürmek, ele geçirmek. *"булаан эзлэх"* işgal etmek, işgal altında bulundurmak. *"булаан авах"* ele geçirmek, zorla almak. **дур ~** cezbetmek, büyü, çekicilik.

булаалцалдах /bulaltsıldıh/ *f.* tartışmak, kavga etmek, sataşmak.

булаг /bulıg/ *is.* kaynak *"булгийн ус"* kaynak su. *"эх ~"* ana kaynak.

булагнах /bulıgnıh/ *f.* gizlemek, saklamak.

булай /bulai/ *is.* bıkkınlık, tiksinti, nefret.

булан(г) /bulın/ *is.* **1.** köşe. **2.** açı körfez, koy, çekmece. *"тэнгисийн ~"* deniz kenarı.

булбарай /bulbıray/ *s.* yumuşak, sert olmayan, uysal.

булах /bulıh/ *f.* gömmek, örtmek.

булга /bulg/ *is.* samur.

булгарах /bulgırıh/ *f.* yerinden çıkmak, burkulmak.

булгилах /bulgilıh/ *f. (kalp)* çarpmak, atmak.

булдруу /buldru/ *is.* darbe, yumru, çarpışma.

булзаарах /bulzarıh/ *f.* sakınmak, kaçınmak.

булзааруулах /bulzaaruulıh/ *f.* sakındırmak, kaçındırmak, kollamak.

булзах /bulzıh/ *f.* sakınmak, kaçınmak.

булиа /bulia/ *s.* güçlü, kuvvetli.

булингар /bulingır/ *s.* kirli, pis, karışık.

булингартай /bulingırtai/ *s.* bulanık, çamurlu.

булингартах /bulingırtıh/ *f.* bulanmak, çamurlanmak.

булт /bult/ *is.* tek parça, bütün.

бултаараа /bultara/ *zf.*tamamen,bütün,hepsi.

бултайлгах /bultaylgıh/ *f.* göstermek.

бултайх /bultayh/ *f.* gözükmek, ortaya çıkmak.

бултах /bultıh/ *f.* atlatmak, hile ile kurtulmak kaçmak.

бултганах /bultgınıh/ *f.* ortaya çıkmak, belirmek.

булуун /bulun/ *is.* yumru, parça.

булхай /bulhay/ *is.* hile, dolandırma, yanlışlık.

булхайлах /bulhaytsıh/ *f.* dolandırmak, hile yapmak.

булхайцах /bulhaytsıh/ *f.* dolandırmak, hile, düzenbazlık yapmak.

булхайч /bulhayç/ *is.* dolandırıcı, sahtekar, düzenbaz.

булхах /bulhıh/ *f.* durulamak, yıkamak, çalkalamak.

булцгар /bultsgır/ *is.* tombul, ton ton.

булчин /bulçin/ *is.* kas, adele.

булш /bulş/ *is.* mezar, mezarlık, kabristan, mezar taşı.

булшлагч /bulşlıgç/ *is.* mezarcı, kazıcı.

булшлах /bulşlıh/ *f.* gömmek, defnetmek.

бумба /bumba/ *is.* vazo, kupa.

бурантаг /burıntıg/ *is.* burunlug, deve gemi.

бурантаглах /burıntıglıh/ *f.* devenin burnundan ipi geçirip bağlamak.

бурах /burıh/ *f.* atmak, çok konuşmak.

бургас /burgıs/ *is.* söğüt.

бургилах /burgilıh/ *f.* **1.** fışkırmak. **2.** aşırı hayran olmak.

бургуй /burgui/ *is.* tel, boru.

бургуйдах /burduydıh/ *f.* boru ile temizlemek.

буржгар /burcgır/ *s.* kıvırcık, yumuşak, tüylü, sarılgan.

буржийх /burcih/ *f.* kıvırcıklaşmak.

бурзайх /burzaih/ *f.* dolanmak, sarılmak, çevrilmek.

буриад /buriad/ *is.* Buryat, özerk bölge.

буртаг /burtıg/ *is.* pislik, çöp.

буртаглах /burtıglıh/ *f.* kirlenmek, pislenmek.

буруу /buru/ *is.* yanlış, hata. *"~гаа хүлээх"* yanlışını kabul etmek, hatasını kabul etmek. *"~ зам"* yanlış yol. *"~ тал"* sol taraf, yanlış taraf. *"~ гар"* sol el. *"~ бичих"* yanlış yazmak. *"~ ярих"* yanlış konuşmak. *"~ мэдээлэх"* yanlış haber vermek, yalan haber.

бурууулах /buruulıh/ *f.* yalanlamak.

бурууташ /burutay/*s.* yanlış,hatası olan,hatalı

буруутгах /buruutgıh/ f. suçlamak, yalanlamak, sorumlu tutmak.

буруутах /buruutıh/ f. yanılmak, hata etmek.

буруушаал /buruuşaal/ is. suçlama, yalanlama.

буруушаах /buruuşaah/ f. suçlamak, azarlamak kınamak, ayıplamak, kabahat bulmak.

бурхан /burhın/ is. Budizm de Tanrıya verilen isim, Burhan.

бус /bus/ *ө.* olmayan, değil. *"ээлжит бус"* olağanüstü, özel, fevkalade. *"хууль ~"* illegal, kanuna aykırı. *"эрүүл ~"* anormal, hasta, sağlığa aykırı. *"тогтмол ~"* düzenli olmayan.

бурхангүй /burhıngui/ *is.* ataist.

бурхи /burhi/ *is.* 3 yaşından büyük tarla faresine verilen isim.

бурхирах /burhirıh/ *f.* duman püskürtmek, çıkartmak.

бусад /busıd/ *zm.* diğer, diğeri, diğerleri, öbür, başka. *"~ орон"* diğer ülkeler. *"чамаас ~"* senden başka.

бусгах /busgıh/ *f.* ürkmek, korkmak.

бусниулагч /busniulıgç/ *is.* sabotajcı, cani, katil, haydut.

бусниулах /busniulıh/ *f.* haydutluk yapmak, sabotaj etmek, canilik yapmak.

бусних /busnih/ *f.* yok etmek, ortadan kaldırmak.

бут /but/ *is.* **1.** çalı, böğürtlen. **2.** tam, destekli, sert vuruş.

бутархай /butırhai/ *is.* kesir, küsüratlı, bölünmüş, parçalanmış. "бутархай тоо" kesirli sayı. *"~ мөнгө"* bozukluk, bozuk.

бутач /butıç/ *is.* resmi olarak babası belli olamayan çocuk, piç.

бутлах /butlıh/ *f.* para bozdurmak, ufaltmak.

бутрах /butrıh/ *f.* parçalanmak, dağılmak, yıkılmak, kırılmak, yırtılmak, bozmak.

буу /buu/ *is.* silah, tüfek, tabanca.

буудагч /buudıgç/ *is.* nişancı, vurucu, avcı.

буудай /buudai/ *is.* buğday. *"~н гурил"* buğday unu.

буудал /budıl/ *is.* durak, istasyon, alan. *"автобусны ~"* otobüs durağı. *"таксины ~"* taksi durağı. *"галт тэрэгний ~"* tren durağı. *"онгоцны ~"* hava alanı. *"зочид ~"* hotel, pansiyon.

буудалцах /buudıltsıh/ *f.* çatışmak, karşılıklı

ateş etmek,muhabere etmek,savaş

буудах /buudıh/ *f.* ateş etmek, vurmak, öldürmek.

буудлаг /budlıg/ *is.* atış, atış talimi.

бууз /buuz/ *is.* mantıya benzeyen, buharda pişirilerek yapılan, **milli** yemek.

буулгах /buulgıh/ *f.* indirmek. *"ачаа ~"* yük indirmek, boşaltmak. *"үнэ ~"* fiyatı indirmek. *"тушаалаас ~"* rütbe indirmek, görevden alınmak. *"зураг ~"* resim tab etmek.

буулт /buult/ *is.* ödün, **taviz**, imtiyaz.

буур /buur/ *is.* erkek deve.

буурай /buurai/ *is.* **1.** fakir, zayıf, güçsüz. **2.** yaşlı, ihtiyar kadın, nene.

буурал /buurıl/ *is.* ak, ak saçlı, gri.

бууралтах /burıltıh/ *f.* bulanmak, renk değiştirmek.

буурах /buurıh/ *f.* inmek, indirmek, kısmak, yavaşlatmak, alçaltmak. *"халуун ~"* sıcaklık düşmesi, ateşi düşmek. *"жин ~"* kilo kaybetmek. *"үнэ ~"* fiyatını düşürmek, indirim yapmak.

буух /buuh/ *f.* **1.** inmek. **2.** teslim olmak. *"шатаар ~"* merdivenden inmek. *"мориноос ~"* attan inmek. *"тушаал ~"* kıdem düşürmek. *"буух егөх"* teslim olmak, pes etmek. *"цалин ~"* maaş almak.

буухиа /buhia/ *is.*özel haber,özel bildiri,kurye.

бууц /buuts/ *is.* **1.** site, **kamp** alanı. **2.** gübre.

буфет /bufet/ *is.* büfe, hafif yemek.

бух /buh/ *is.* boğa.

бухал /buhıl/ *is.* saman.

бухах /buhıh/ *f.* **1.** üzerinden atmak. **2.** sorumlu tutmak, suçlamak.

бухдах /buhdıh/ *f.* ineği sarmak, örtmek.

бухимдал /buhimdıl/ *is.* umutsuzluk, ümitsizlik.

бухимдах /buhimdıh/ *f.* umudunu kesmek, ümitsizliğe düşmek.

буцаах /butsah/ *f.* geri vermek, ödemek.

буцалгах /butsılgıh/ *f.* kaynamak, pişmek.

буцалт /butsılt/ *is.* geri verilen, ödeme, iade.

буцалтгүй /butsıltgui/ *is.* karşılıksız. *"~ тусламж"* karşılıksız yardım.

буцаах /butsah/ *f.* geri vermek, dönmek, geri gelmek, geri almak, iade etmek. *"буцаан авах"* geri almak. *"буцааж өгөх"* geri vermek, iade etmek. *"буцааж явуулах"* geri göndermek.

буцах /butsıh/ *f.* geri dönmek, geri vermek, iade etmek. *"эх орондоо ~"* vatana geri gelmek, dönmek. *"буцаж ирэх"* geri gelmek.

буцлах /butslıh/ *f.* kaynamak, kaynatmak. *"ус ~"* suyun kaynaması, kaynamak. **ажил ~** iş çoğalması, işlerin artması.

бушуу /buşu/ *s.* hızlı, çabuk, canlı, acele.

бушуулах /buşulıh/ *f.* acele etmek, hızlanmak.

бушуухан /buşuhın/ *s.* çabucak, hemen, hızlıca, acele.

буюу /buyu/ *b.* bir bağlaç, veya, yada, yoksa. *"амаар ~ бичгээр"* sözlü veya yazılı şekilde.

буян /buyın/ *is.* sevap, güzel iş, harika, iyi, hayır, iyilik. *"~ үйлдэх"* hayır yapmak.

бүгд /bugd/ *zm.* hepsi, tamamı, genel, tür, toplamı. *"хүн ~"* herkes, bütün, insanlar. *"~ хурал"* ön görüşme. *"~ найрамдах улс"* Cumhuriyet.

бүгдээр /bugder/ *zm.* hep birlikte, hep beraber.

бүгнэгдэх /bugnigdih/ *s.* boğucu, bunaltıcı, aşırı sıcak.

бүгчим /bugçim/ *is.* **havasız, bunaltıcı.** *"~ халуун"* aşırı sıcak hava,bunaltıcı

бүгчимдэх /bugçimdıh/ *f.* bunalmak,sıkılm ak,terlemek.

бүгэх /bugih/ *f.* saklamak, gizlemek, yalan söylemek.

бүдрэх/budrıh/ *f.*tereddüt etmek,**duraklamak**.

бүдүүвч /buduvç/ *is.* kabataslak,taslak,kroki.

бүдүүвчилсэн /buduvçilsın/ *is.* taslak, kroki.

бүдүүлэг /budulig/ *s.* cahil, kaba, kalın, ilkel, bilgisiz. *"~ үг"* kaba söz, çirkin söz. *"~ хүн"* kaba insan.

бүдүүн /buduun/ *s.* kalın, şişman. *"~ гэдэс"* kalın bağırsak. *"~ дуутай"* kalın sesli.

бүдүүрэх /budurıh/ *f.* şişmanlamak, genişlemek, kalınlaşmak.

бүдэг /budig/ *is.* loş, belirsiz, silik, görüntüsü zor.

бүдэгхэн /budıghın/ *s.* loş, karanlık, belirsiz.

бүжиг /bucig/ *is.* dans, folklor. *"үндэсний ~"* milli dans.

бүжиглэх /buciglih/ *f.* dans etmek.

бүжигчин /bucigçin/ *is.* dans eden, dansçı.

бүжин /bucin/ *is.* yavru yabani tavşan.

бүл /bul/ *is.* **1.** kuzen. **2.** ailenin her bir bireyi, aile. **3.** güç, kuvvet. *"гэр ~"* aile. *"ам ~"* nüfus.

бүлгэм /bulgim/ *is.* takım, daire, halka, toplum, topluluk.

бүлт /bult/ *is.* darbe, yumruk.

бүлтгэр /bultgır/ *is.* dış bukey, hayretle bakan göz.

бүлтийлгэх /bultilgih/ *f.* hayretle bakmak, şaşkın bakış.

бүлтийх /bultih/ *f.* gözünü dikip bakmak, dik dik bakmak.

бүлтлэх /bultlih/ *f.* dışarı çıkartmak, çıkıntı oluşturmak, dışarı fırlatmak.

бүлтрэх /bultrih/ *f.* düşmek, yıkılmak,çıkmak.

бүлтгэнэх /bultginih/ *f.* gözleri kamaşmak.

бүлүүр /bulur/ *is.* **1.** değnek, çomak.**2.**piston.

бүлх /bulh/ *is.* kiriş.

бүлцийх /bultsih/ *is.* gözlerin şişmesi, kabarması.

бүлцэн /bultsin/ *s.* şişmiş göz, kabarmış.

бүлэг /bulig/ *is.* bölüm, parça, paragraf, cilt. *"төрүүн ~"* ana, baş bölüm. *"~ этгээд"* çete, şebeke.

бүлэглэх /buliglih/ bölünmek, gruplara ayrılmak.

бүлэх /bulih/ *f.* çalkalamak, yayık yapmak, delmek.

бүлээвтэр /bulevtir/ *s.* ılık, sıcak olmayan.

бүлээн /bulen/ *s.* ılık. *"~ цай"* ılık çay.

бүлээсгэх /bulesgih/ *f.* soğutmak, ılıklaştırmak.

бүлээсэх /bulesih/ *f.* ılıklaşmak, biraz soğumak.

бүлээцэх /buletsih/ *f.* biraz soğumak, ılıklaşmak.

бүр /bur/ *zm.* her, her biri, hepsi. *"өдөр ~"* her gün. *"алхам ~"* adım başı. *"газар ~"* her yer. *"~ сайн"* hepsi, herbiri iyi, güzel. *"~ муу"* hepsi kötü, herbiri kötü, çok kötü.

бүргэд /burgid/ *is.* kartal.

бүрдүүлэх /burdulih/ *f.* toplamak, toplanmak, bir araya getirmek.

бүрдэл /burdil/ *is.* tamamlayıcı, toplanma.

бүрдэх /burdih/ *f.* tamamlamak, doldurmak, bitirmek.

бүрмөсөн /burmusün/ *zm.* tamamen, temelli, hepsini.

бүртгэгч/burtgigç/ *is.*kayıt memuru, envanter.

бүртгэл /burtgil/ *is.* kayıt, sayım, hesap(bı) sayma, kaydı. *"тоо ~"* istatistik. *"майлан ~"* masraf sayımı, hesap çıkartma.

бүртгэх /burtgih/ *f.* kontrol etmek, kaydettirmek, gözönünde bulundurmak, liste yapmak. *"бүртгэж авах"* kaydetmek, kontrol edip almak. *"~ газар"* kaydedilen yer, kontrol edilen, göz önünde bulundurulan makam.

бүрхүүл /burhuul/ *is.* avize, abajur. *"чийдэнгийн ~"* avize.

бүрхэвч /burhivç/ *is.* atmosfer, hidrosfer, muhafaza.

бүрхэг /burhig/ *s.* kapalı, kapanık, bulutlu.

бүрхэх /burhih/ *f.* kapanmak, bulutlanmak. *"тэнгэр ~"* gökyüzünün kapanması, bulutlanmak.

бүрхээр /burheer/ *is.* koni, kozalak, külah.

бүрэг /burıg/ *s.* loş, sönük, bulanık, belirsiz.

бүрэлгэх /burılgıh/ *f.* savurganlık yapmak, israf etmek.

бүрэлдэх /burıldıh/ *f.* **1.** toplamak, tamamlamak. **2.** meydana gelmek, oluşmak, biçim vermek, biraraya gelmek.

бүрэлдэхүүн /burıldehun/ *is.* **1.** kadro, eleman, üye. **2.** kompozisyon. *"нийгмийн ~"* sosyal kadro. *"төлөөлөгчдийн ~"* delege kadrosu.

бүрэн /burın/ *zm.* tamamiyle, tam olarak, bütünüyle, boyuna, hep. *"~ бүтэн"* eksiksiz, tamamiyle, bütünüyle, tamamıyla aynı. *"~ тегс"* tam olarak, tamamıyla, tam anlamıyla. *"~ хангах"* bütününü sağlamak, temin etmek, garantilemek.

бүрэнхий /burinhi/ *is.* alacakaranlık.

бүрэнхийлэх /burınhilih/ *f.* kararmak, karanlık hale gelmek.

бүрэх /burih/ *f.* kapatmak, örtmek, sarmak.

бүрэн /burin/ *zm.* bütün, herşey, tamamı.

бүрээдэх /buredih/ *f.* üflemek, korna çalmak.

бүрээ /buree/ *is.* boynuz, trompet, zurna, düdük.

бүрээс(эн) /buresin/ *is.* kaplama, örtme, örtü.

бүрээчин /bureçin/ *is.* zurnacı, trompetçi.

бүс /bus/ *is.* kemer, kuşak, alan. *"~ нутаг"* ülkenin bir parçası.

бүсгүй /busgui/ *is.* kız, bayan, kadın. *"~ хүүхэд"* kız çocuğu.

бүслүүр /busluur/ *is.* kuşak, urgan, halka.

бүслэлт /buslılt/ *is.* kuşatma, blokaj.

бүслэгдэх /busligdih/ *f.* kuşatmak, etrafını çevirmek.

бүслэх /buslih/ *f.* etrafını almak, kuşatmak, çember içine almak, kemer takmak.

бүстэй /buste/ *is.* erkek, oğlan. *"~ хүүхэд"* erkek evlat, oğlan.

бүтэлгүй /butilgui/ *is.* başarısız, şanssız, olmayacak.

бүтэмжгүй /butimcgui/ *is.* tamamlanamayan, olmayacak, gerçekleşemeyen, olanaksız.

бүтэн /butin/ *zm.* bütün, tam. *"бүхэл ~"* bütün, tam, tüm. *"~ хагас"* bütün yarım. *"~ өдөр"* bütün gün. *"~ жил"* bütün yıl. *"~ сайн өдөр"* pazar (günü).

бүтэх /butıh/ *f.* **1.** tamamlamak, bitirmek. **2.** boğmak, tıkamak.

бүтэхгүй /butihgui/ *is.* imkansız, olanaksız, başarısız.

бүтэц /butits/ *is.* eser, yapıt, birim, kuruluş, bünye.

бүтээгдэхүүн /butegdehun/ *is.* ürün, mamul, mamuller, sonuç, mal. *"үйлдвэрийн ~"* fabrika mamulleri, sanayi mamulü. *"хүнсний ~"* yiyecek mamulü, gıda. *"сүү ~"* süt mamulleri. *"бэлэн ~"* hazır mamul, hazır gıda. *"хагас болов сруулсан ~"* yarı işlenmiş mamul. *"~ий чанар"* mamul kalitesi.

бүтээгч /buteegç/ is. üretici, yapımcı.

бүтэх /butih/ f. sonuçlandırmak, bitirmek, halletmek,yapmak.*"ажил ~"* iş bitirmek,halletmek.

бүтээл /buteel/ is. eser, yapıt. *"уран ~"* sanat eseri, yapıt. *"эрдэм шинжилгээний ~"* bilimsel yapıt, araştırma. *"урлагийн ~"* sanat eseri.

бүтээлч /buteelç/ is.yapıcı,imal eden,üreten.

бүтээлэг /buteelig/ *is.* örtü, çarşaf.

бүтээмж /butemc/ *is.* verimlilik, verimli.

бүтээх /buteeh/ *f.* **1.** tamamlamak, bitirmek, sonuçlandırmak, meydana getirmek. *"ажлаа ~"* işi bitirmek, halletmek. **2.** örtmek, kaplamak. *"ширээ ~"* masa örtmek.

бүү /buu/ olumsuzluk eki, -ma, -me, yapma, etme işareti. *"~ ярь!"* konuşma!

бүүвэй /buvei/ *is.* ninni.

бүүвэйлэх /buveilih/ *f.* ninni söylemek.

бүүр /buur/ *zm.* **1.** temelli, tamamen. **2.** sürü köpek yada kurt sürüsü.

бүүрэг /buurig/ *is.* eyer, semer.

бүх /buh/ *zm.* bütün, hep, tüm. *"~ дэлхий"* bütün dünya, dünyanın hepsi. *"~ хүн төрөлхтөн"* bütün insanoğlu.

бүхий/buhi/ *zm.*hepsi,tamamı,çoğu,var olan.

бүхэл /buhil/ *zm.* tam, bütün. *"~ тоо"* tam sayı.

бүхэн /buhin/ *zm.* herşey, hepsi. *"юм ~"* bütün herşey. *"хүн ~"* her insan *"газар ~"* her yer.

бүхээг /buheeg/ *is.* kabin, kulube, ağıl.

бэлтгэл /beltgil/ *is.* hazırlık, hazırlanma. *"хичээлийн ~"* ders hazırlığı. *"ажлын ~"* iş hazırlığı. *"~ ажил"* hazırlık işi.

бэлтгэх /beltgih/ *f.* hazırlanmak, hazırlamak. *"шалгалтад ~"* sınava hazırlanmak. *"тэмцээнд ~"* yarışmaya hazırlanmak. *"малын тэжээл ~"* hayvan besini hazırlamak.

бэлтрэг /beltrig/ *is.* kurt yavrusu.

бэлтрэглэх /beltpiglih/ *f.* kurtun yavrulaması.

бэлхүүс /belhus/ *is.* vücudun karın bölgesi, bel.

бэлхэн /belhin/ *is.* hazır, hazır olan, hazır bulunma.

бэлцийх /beltsih/ *f.* şişmek, kabarmak.

бэлцрүү /beltsruu/ *is.* su toplamış kabarcık, kabarma, şişik.

бэлцэгнэх /beltsignih/ *f.* şişmek, kabarmak, su toplamak.

бэлчир /belçir/ *is.* kavşak, iki ırmağın birlikte yanyana akması.

бэлчирлэх /belçirlih/ *f.*

бэлчих /belçih/ *f.* otlamak, gütmek.

бэлчээр /belçer/ *is.* otlak, mera. *"малын ~"* hayvan merası, otlak, yeşillik alan.

бэлчээрлүүлэх /belçerlulih/ *f.* otlattırmak, malları gütmek.

бэлчээрлэх /belçerlih/ *f.* otlamak, gütmek.

бэлчээх /belçeh/ *f.* otlatmak, gütmek, bakmak.

бэлэвсрэх /belevsrih/ *f.* dul kalmak.

бэлэвсэн /belevsin/ *is.* dul kalmış, dul kadın.

бэлэг /belig/ *is.* **1.** hediye. *"~ өгөх"* hediye vermek. *"~ авах"* hediye almak. *"~ дурсгал"* hediye, hatıra. **2.** işaret. **3.** erkek üreme organı.

бэлэглэх /beliglih/ *f.* hediye etmek.

бэлэгдэх /beligdih/ *f.* sembolize etmek, hatıra bırakmak.

бэлэгшээх /beligşeh/ kehanet, alamet.

бэлэн /belin/ *s.* hazır. *"~ бүтээгдэхүүн"* hazır üretim imalatı. *"~ хувцас"* hazır elbise, hazır giyim. *"~ мөнгө"* peşin para.

бэр /ber/ *is.* gelin.

бэргэн /bergin/ *is.* yenge.

бэрс /bers/ *is.* satrançta vezir, kraliçe.

бэртэнгэ /berting/ *is.* yara, bere.

бэртэх /bertih/ *f.* yaralamak, incinmek.

бэртээх /berteh/ *f.* incitmek, yaralatmak.

бэрх /berh/ *s.* zor, güç, çetin, ağır dert.

бэрхтэй berhte/ *s.* zor, güç, dertli, kederli.

бэрхшээл /berhşel/ *is.* dert, keder, bela, problem, sıkıntı. *"саад ~"* engel olan dert. *"хүнд ~"* ağır dert, problem. *"~ тохиолдох"* problemle karşılaşmak. *"~ учруулах"* dertten kurtulmak, derdine çare bulmak. *"~ээс гарах"* sıkıntıdan kurtulmak, dertten kurtulmak.

бэрхшээлтэй /berhşeelte/ *s.* sıkıntılı, dertli, kederli.

бэрхшээх /berhşeeh/ *f.* korkmak, kaçınmak, çekinmek.

бэсрэг /besrig/ *is.* portatif, küçük, kısa, ele alınabilir, hafif.

бэтэг /betig/ *is.* **1.** kursak. **2.** can atmak, yanıp tutuşmak.

бэтэгрэх /betigrih/ *f.* çok fazla bir şekilde can atmak, yanıp tutuşmak.

бэх /beh/ *is.* 1. sağlam, berk. *"~ бат"* sağlam. 2. mürekkep. *"хар ~"* siyah mürekkep

бэхжих /behcih/ *f.* sağlamlaşmak, kuvvetlenmek.

бэхжүүлэх /behcuulih/ *f.* sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek, pekiştirmek. *"эв нэгдлийг ~"* dostluk ve beraberliği kuvvetlendirmek, uhuvveti arttırmak.

бэхлэлт /behlilt/ *is.* sağlamlaştırma, kuvvetlendirme, pekiştirme, barikat yapma.

бэхлэх /behlih/ *f.* sağlamlaştırmak.

Бээжин /becin/ *is.* Pekin.

бээлий /beeli/ *is.* eldiven.

бээр /beer/ *is.* bir uzunluk birimi, yaklaşık 2 kilometre.

бээрэг /beerig/ *is.* soğuk havaya dayanıksız olan.

бээрэх /beerih/ *f.* üşümek, donmak, buz tutmak.

бээх /beeh/ *f.* çürümek, kokuşmak, iğrenç.

бяд /byad/ *is.* güç, kuvvet, dinamik.

бялдууч /byalduç/ *is.* yağcı, yapmacık, dalkavukluk.

бялдуучлах /bylduçlıh/ *f.* gururunu okşamak, yağ çekmek, dalkavukluk yapmak.

бялзуухай /byalzuhe/ *is.* küçük kuşlara verilen genel ad, serçe.

бялуу /byalu/ *is.* yaş pasta, kek.

бялуурах /byalurıh/ *f.* olduğun fazla göstermek, abartmak.

бялхах /byalhıh/ *f.* bereketlenmek, çoğalmak, fazlalaşmak.

бялхмал /byalhmıl/ *is.* taşkın, çok miktarda, bol.

бямба /byamb/ *is.* cumartesi.

бянт /buyant/ *is.* tüfeğin kabzası, yiv, oyuk, çukur.

бяр /byar/ *is.* dinç, güç, kuvvet.

бярвааз /byarvaz/ *is.* **1.** bir araçla götürmek. **2.** rıhtım, iskele. **3.** feribot.

бяргүй /byargui/ *s.* zayıf, çelimsiz, güçsüz.

бярдах /byardıh/ *f.* güçlenmek, kuvvetlenmek.

бяртай /byarte/ *s.* güçlü, kuvvetli, dinç.

бяруу /byaruu/ *i.* buzağı.

бясаа /baysa/ *is.* **1.** böcek. **2.** mikrop. **3.** virüs.

бясалгагч /baysılgıgç/ *is.* enine boyuna düşünen, mediatör.

бясалгал /baysılgıl/ *is.* meditasyon.

бясалгах /baysılgıh/ *f.* yansıtmak, ifade etmek, dilegetirmek, aksettirmek, düşündürmek.

бяслаг /byaslıg/ *is.* peynir, kaşar peyniri.

бяц /byats/ is. vurma, vuruş, dövme, çarpma.

бяцархай /byasırha/ *is.* **1.** çanak çömlek. **2.** hurda. **3.** yaşlı, moruk.

бяцлах /byatslıh/ f. çarpmak, vurmak, darbe yapmak.

бяцрах /byatsrıh/ *f.* kırılmak, parçalanmak, yaralanmak, ufalanmak.

бяцхан /bytshın/ *is.* küçük, ufak tefek, ufaklık. *"~ охин"* küçük kız çocuğu. *"~ хүү"* küçük oğlan, ufaklık.

В

ваадагнах /vaadıgnıh/ *f.* sarmak, örtünmek, dolamak.

ваадан /vaadın/ *is.* şal, örtü, baş örtüsü.

ваар /vaar/ *is.* vazo. *"шавар ~"* porselen vazo. *"цэцгийн ~"* çiçek vazosu, saksı.

вааран /vaarın/ *is.* seramik.

ваарлах/vaarlıh/ *f.* çini kaplatmak, kiremit, çatı yapmak.

ваарчин /vaarçin/ *is.* çömlekçi.

вагон /vagun/ *is.* vagon.

вазелин /vazelin/ *is.* vazelin, krem.

вакуум /vakum/ *is.* vakum, emme.

вакцин /vaktsin/ *is.* aşı, iğne.

вакциндах /vaktsindıh/ *f.* aşı yaptırmak.

вальс /valz/ vals, vals yapmak.

валют /valyot/ *is.* döviz, para. *"гадаад ~"* dış, yabancı, döviz, para. *"алтан ~"* altın döviz, para.

ван /van/ *is.* prens, kral.

вандан/vandın/ *is.*oturma sırası,bank,tezgah.

вандуй /vandui/ *is.* bezelye, nohut.

ваниль /vanil)/ *is.* vanilin.

ватт /vatt/ *is.* vat, elektrik.

вексель /veksil/ *is.* fatura, ödenek.

вена /venı/ *is.* damar.

вивангирид /vivangirid/ *is.* kestirim, kehanet, önbilim.

виз /viz/ *is.* vize.

винтов /vintıv/ *f.* soymak, yağma etmek.

вирус /virus/ *is.* virüs.

витамин /vitamın/ *is.* vitamin.

витаминлаг /vitaminlıg/ *s.* vitaminli.

вокзал /vagzal/ *is.* istasyon, gar, terminal.

волейбол /voleybol/ *is.* voleybol.

вольт /volt/ is. volt.

вольтметр /voltmetr/ *is.* voltmetre.

вольфрам /volfram/ is. volfram.

вэ /ve/ soru eki -dır - dir? *"энэ юу ~?"* bu nedir?

Г

га /ga/ *is.* alan ölçü birimi, hektar.

гаа /gaa/ *is.* nane. *"~май чихэр"* naneli şeker.

гааль /gaail/ *is.* gümrük. *"гаалийн газар"* gümrük merkezi. *"гаалийн шалгалт"* gümrük kontrolü. *"гаалийн үзлэг"* gümrük kontrolü, inceleme. *"гаалийн татвар"* gümrük vergisi. *"гаалийн тодорхойлолт"* gümrük beyannamesi, evraklar.

гаанс(ан) /gaans/ *is.* puro.

гаарах /gaarıh/ *f.* dahada kötüleştirmek, zor duruma sokmak.

гав /gav/ *is.* **1.** çatlama, patlama. **2.** kelepçe. **3.** uyum anlaşma, birlik, harmoni.

гавал /gavıl/ *is.* kafa tası. *"гавлын яс"* kafa tası kemiği.

гавар /gavır/ *is.* **1.** kafur, gevur. **2.** yavru tilki.

гавшгай /gavşgai/ *s.* atik, tetik, hızlı, çabuk, canlı.

гавьяа /gaviya/ *is.* ülkesi adına kahramanlık ve faydalı işlerde bulunmuş kişi, değerli, istihkak. *"~ байгуулах"* kahramanlık göstermek.

гавьяат /gavyat/ *is.* değerli, kıymetli, yararlılık göstermiş, hak edilmiş, haklı. *"~ багш"* değerli, kıymetli, yararlılık göstermiş öğretmen. *"~ жүжигчин"* değerli sanatçı.

гагналт /gagnılt/ *is.* kaynak, lehim.

гагнаас /gagnas/ *is.* lehim, kaynak.

гагнах /gagnıh/ *f.* kaynak yapmak, lehimlemek.

гагнуур /gagnur/ *is.* kaynak makinası.

гагнуурчин /gagnurçin/ *is.* kaynakçı, lehimci.

гагцаар /gagtsar/ *s.* benzer olmayan, tek, farklı.

гагцаардах /gagtsardıh/ *f.* yalnız kalmak, kendi başına kalmak.

гагцхүү /gagtsuu/ *zm.* yalnızca, sadece, kendi.

гадаа /gada/ *is.* dışarı, dışarısı. *"гэрийн ~"* evin dışı. *"~ гарах"* dışarı çıkmak.

гадаад /gadaad/ *is.* yabancı, dış, harici. *"~ байдал"* dış durum. *"~ бодлого"* harici düşünceler, dış politika. *"~ харилцаа"* dış ilişkiler. *"~ худалдаа"* dış ticaret. *"~ орчин"* dış çevre. *"~ тал"* dış taraf. *"~ хэл"* yabancı dil. *"~ улс"* yabancı ulus, devlet. *"~ад суух"* dış ülkede oturmak, yaşamak. *"~ад гаргах"* ihraç etmek. *"~аас авах"* ithal etmek. *"~ын хүн"* yabancı insan (başka ülkeden) el. *"~ яам"* dış işleri başkanlığı.

гадаалах /gadaalıh/ *f.* geçici bir süre ile dışarı çıkmak.

гадагш /gadıgş/ *is.* dışarıya. *"~ явах"* dışarıya gitmek.

гадагшдах /gadıgşdıh/ *f.* uzaklaşmak, mesafeyi arttırmak.

гадагшлах /gadıgşlıh/ *f.* dışarıya çıkarmak, çıkmak.

гадар /gadır/ *is.* **1.** demir tava, tencere. **2.** dış taraf, kap.

гадарга /gadırg/ *is.* yüzeyi, yüz. *"газрын ~"* yeryüzü.

гадаргуу /gadırgu/ *is.* yüzey, üst taraf.

гадарлах /gadırlıh/ *f.* **1.** parlatmak, cilalamak, temizlemek. **2.** hissetmek, anlamak, farkına varmak.

гадас /gadıs/ *is.* kazık, kazığa bağlamak.

гадил /gadil/ *is.* muz.

гадна /gadın/ *is.* dışarıda, ondan başka. *"гэрийн ~"* evin dışında, evin dışarısı. *"~ тал"* dış taraf. *"гаднын хүн"* yabancı, el. *"үүнээс ~"* bundan başka, ayrıca

гаднахь /gadnih/ *is.* dış, dış durum, harici.

гадуур /gadur/ *is.* dış, dış taraf. *"орон тооноос ~"* personel dışı, haricinde. *"хуулиас ~"* kanun dışı. *"~ хувцас"* dış, gezi elbisesi.

гадуурхах /gadurhıh/ *f.* dışlamak.

гадуурхи /gadurhi/ *is.* dış tarafında olan şey.

гажаах /gacaah/ *f.* eğriltmek, yamultmak, saptırmak.

гажиг /gacig/ *s.* biçimsiz, sakatlık, eğri.

гажих /gacih/ *f.* eğrilmek, bükülmek, yamulmak.

гажуу /gacu/ *s.* **1.** inatçı. **2.** steblize yol. **3.** tabii olmayan.

гажууд /gacuud/ *is.* inat, zıt.

гажуудах /gacuudıh/ *f.* inatlaşmak, zıtlaşmak.

гажуудуулах /gacuudulıh/ *f.* inatlaştırmak, zıtlaşmak.

газар /gazır/ *is.* yer, alan, mahal, arazi, daire, müessese, boşluk, saha. *"мал ~"* bozkır. *"нам дор ~"* çukurluk. *"өндөрлөг ~"* tepe. *"атар ~"* ham toprak. *"хуурай ~"* kuru, kurak yer, toprak. *"эх ~"* ana toprak. *"алс ~"* uzak yer. *"тариалангийн ~"* tarım alanı, bahçe, bağ. *"хадлангийн ~"* samanlık. *"хөл ихтэй ~"* işlek yer. *"хэвлэлийн ~"* yayın evi. *"газрын хөрс"* toprak. *"газрын баялаг"* yeraltı zenginliği. *"газрын тос"* petrol. *"~ тариалан"* çiftlik, tarım. *"~ хөдлөл"* deprem. *"~ түрээслэх"* yer, arsa kiralamak.

газаргүй /gazırgui/ *is.* yersiz, yurtsuz, alansız, bahçesiz.

газардах /gazırdıh/ *f.* yere inmek, iniş yapmak, oturmak.

газарзүй /gazırzui/ *is.* coğrafya.

газарзүйч /gazırzuiç/ *is.* yer bilimci, coğrafya uzmanı.

газарлах /gazırlıh/ *f.* kazmak, gömmek, toprağı işlemek.

газарлуулах /gazırluulıh/ *f.* inişe geçmek, inmek, yerleşmek, toprağa basmak.

газарч /gazırç/ *is.* rehber, klavuz.

газарчлах /gazırçlıh/ *f.* yol göstermek, tarif etmek.

гай /gai/ *is.* dert, çile, kader, felaket. *"~ зовлон, ~ гамшиг"* felaket, zarar, kötülük.

гайгүй /gaygui/ *s.* idare eder, fene değil, normal.

гайльгүй / gailgui/ *is.* gümrüksüz.

гайль /gail/ *is.* gümrük merkezi.

гайльч /gailç/ *is.* gümrük memuru.

гайтай /gaite/ *s.* sıkıntılı, zararlı, zor.

гайтах /gaitıh/ *f.* sıkıntıya düşmek, zor durumda kalmak.

гайхагдах /gaihıgdıh/ *f.* şaşırtmak.

гайхал /gaihıl/ *is.* şaşkınlık.

гайхалтай /gaihılte/ *s.* şaşırtıcı, hayrete düşürücü.

гайхам /gaihım/ *is.* şaşırtıcı, hayret verici.

гайхамшиг /gaihımşig/ *is.* olağanüstü, hayretverici, şaşılacak, eşsiz, harika, esrarengiz.

гайхамшигтай /gaihımşigte/ *s.* esrarengiz, olağan üstü. *"~ сайхан"* olağanüstü, şaşılacak güzel.

гайхах /gayhıh/ *f.* şaşırmak, hayret etmek.

гайхаш /gaihış/ *is.* şaşkınlık, hayret.

гайхуулах /gaihuulıh/ *f.* şaşırtmak, hayrete düşürmek.

гал /gal/ *is.* ateş. *"~ түлэх"* soba yakmak, ateş yakmak. *"~ асаах"* ateş yakmak. *"~ унтраах"* ateş söndürmek. *"~ тогоо"* mutfak. *"~ команд"* itfaiye. *"~ унтраагуур"* yangın söndürücü. *"~ хамгаалагч"* itfaiyeci, ateş koruyucu. *"~ аюултай"* tehlikeli madde, ateş tehlikesi. *"~ нээх"* ateş açmak, çatışma yapmak. *"~ын наадам"* ateş şenliği. *"~ голомт"* ocak, yuva.

галав /galıv/ *is.* çağ, zaman, periyodik.

галбир /galbir/ *is.* **1.** şekil, form, figür. **2.** tabii, doğal, görünüş.

галбиргүй /galbirgui/ *s.* **1.** şekilsiz, figürsüz. **2.** zor, sinirli.

галбиржих /galbircih/ *f.* şekil almak, çeki düzen vermek.

галбиртай /galbirte/ *s.* **1.** düzenli, şekilli. **2.** uysal, sakin. **3.** alçak gönüllü.

галбын /galbin/ *zf.* çok, baya, pek çok.

галгих /galgih/ *f.* yavaşlamak, yavaş adım atmak.

галдах /galdıh/ *f.* cisimleri ateşle yakmak.

галжийх /galcih/ *f.* eğrilmek, yamulmak, bükülmek.

галжир /galcir/ *s.* eğri, yamuk, bükük.

галзуу /galzu/ deli. "~гийн эмнэлэг"

галзуурах /galzurıh/*f.* akıl hastası olmak, delirmek.

галзууруулах /galzuuruulıh/ *f.* delirtmek, akıl hastası etmek.

галиг /galig/ *is.* transkripsiyon, uyarlama.

галиглах /galiglıh/ *f.* harflemek, harf harf söylemek.

галигчлах /galigçlıh/ *f.* ses bilimine göre harfleri yazmak, uyarlamak.

галлах /gallıh/ *f.* yakmak, ateşlemek; silahı ateşlemek.

галт /galt/ *s.* ateşli. *"~ уул"* yanardağ, volkan. *"~ тэрэг"* tren. *"~ зэвсэг"* ateşli silah.

галуу /galuu/ *is.* kaz.

галч /galç/ *is.* itfaiyeci.

гам /gam/ *is.* tutum, irade, ekonomi.

гамбир /gambir/ *is.* az yağlı tavada kızartılmış mayalı hamur.

гамгүй /gamgui/ *s.* özensiz, ihmalci. *"хайр ~"* tutumsuz.

гамнах /gamnıh/ *f.* tasarruf etmek, korumak, muhafaza etmek, saklamak.

гамтай /gamte/ *s.* tutumlu, idareli. *"~ эдлэх"* tutumlu kullanmak.

гамшигтай /gamşigte/ *s.* tehlikeli, afet, belalı, musibetli.

ган /gan/ *is.* **1.** çelik. **2.** kova. **3.** kuraklık.

ганган /gangın/ *is.* sosyetik, süslü püslü bayan.

гандах /gandıh/ *f.* **1.** kurumak, sararmak, solmak. **2.** derinin kuruması, çatlaması.

гантиг /gantig/ *is.* mermer.

ганхах /ganhıh/ *f.* **1.** sallanmak, rüzgarla yalpalanmak, sarsılmak. **2.** tereddüt etmek, kararsızlık göstermek. "салхинд ~" rüzgarlı havada sallanmak.

ганц /gants/ *zm.* bir, tek, yalnız. *"~ биө"* tek şahıs. *"~ моо"* tek sayı.

ганцаараа /gantsara/ *zm.* tek başına, yalnız. *"~ суух"* tek başına oturmak.

гар /gar/ *is.* **1.** el. *"~ хөл"* el, ayak. *"~ тээш"* el bagajı, el çantası. *"~ хөдөлмөр"* el işi. *"~ херөө"* bıçkı. *"~ буу"* el tabancası. *"~ цүнх"* el çantası. *"~ ажиллагаа"* el işi. *"~ үйлдвэр"* el üretimi. *"~ султай"* cömert. *"~ өргөх"* el kaldırmak. *"~ барих"* el tutmak. *"~ бие оролцох"* el yardımı. *"~таа барих"* elinde tutmak. *"~т орох"* eli altına girmek. *"~аас хөтлөх"* elini tutmak. *"~аар даллах"* elini sallamak, elle çağırmak. *"~ын алга"* avuç içi. *"~ын хуруу"* el parmağı. *"~ын хумс"* (el) tırnak. *"~ын үсэг"* imza. *"~ын авлага"* kaynak kitap, el kitabı. **2.** emir kipi çık. *"~өрөөнөөс гар"* odadan çık.

гараа /garaa/ *is.* **1.** başlangıç, çıkış. **2.** kısa mesafede hızlı koşan at.

гарал /garıl/ *is.* çıkış, çıkma, meydana gelme, doğma, doğuş, ait, asıl say. *"нийгмийн ~"*sosyal durum, uyruk. *"үгийн ~"* köken bilimi, etimiloji, inşikak ilmi.

гарамгай /garımgay/ *s.* üstün, mümtaz mükemmel, fevkalade. *"~ амжилт"* üstün başarı, mükemmel başarı.

гарах /garıh/ *f.* çıkmak, dışarı çıkmak, ayrılmak. *"гэрээс ~"* evden çıkmak. *"эмнэлгээс ~"* taburcu olmak, hastaneden çıkmak. *"уур ~"* buharlaşmak, buhar çıkmak, kızgınlığı gitmek. *"хөлс ~"* ter çıkmak. *"цус ~"* kanamak, üzüntü duymak, para sızdırmak. *"уулаад ~"* dağa çıkmak. *"замд ~"* yola çıkmak. *"дайн ~"* savaş çıkmak. *"ам ~"* söz vermek. *"нэрд ~"* adı çıkmak, ünlü olmak. *"архинаас ~"* içkiyi bırakmak. *"хоолноос ~"* iştahsızlık. *"хүүхэд ~"* doğurmak, doğum yapmak, bebeğin dünyaya gelmesi. *"~ хаалга"* çıkış kapısı.

гаргах /gargıh/ *f.* çıkartmak, üretmek. *"гадаа ~"* dışarı çıkarmak. *"бүтээгдэхүүн ~"* üretim yapmak, imal etmek. *"шийдвар ~"* karar çıkarmak. *"тогтоол ~"* karar, sonuç, çıkarmak. *"эр зориг гаргах"* cesur olmak, yiğitlik göstermek. *"алдаа ~"* hata yapmak, yanlışlık yapmak, faul yapmak. *"гомдол ~"* itiraz etmek, gücenmek, şikayet etmek. *"дүн ~"* karne, puan, not. *"их зан ~"* kibirlilik, gururluluk. *"ажлаас ~"* işten çıkarmak, işten atılmak. *"үдэж ~"* uğurlamak. *"үйлдвэрлэн ~"* üretmek, meydana getirmek, imal etmek. *"хэвлэн ~"* yayınlamak, basmak. *"бэлтгэн ~"* hazırlamak, hazırlanmak.

гардуулах /garduulıh/ *f.* sunmak, ikram etmek, vermek, teslim etmek. *"шагнал ~"* ödül vermek. *"итгэмлжлэх жуух бичиг ~"* takdir belgesi sunmak.

гарз /garz/ *is.* kayıp, yara, bere, felaket. *"~ гарах"* kayıp vermek

гарздах /garzdıh/ *f.* kaybetmek, kayıp olmak (saat, zaman, para). *"мөнгө гарздах"* para kaybetmek (boş yere).

гариг /garig/ *is.* gün, gezegen.

гаруй /garui/ *zf.* geçgin, aşkın, fazla. *"жил гаруй"* bir yılı aşkın. *"арав гаруй"* onu aşkın.

гарчиг /garçig/ *is.* başlık. *"гарчиг тавих"* başlık koymak.

гатлах /gatlıh/ f. karşıdan karşıya geçmek. *"гол гатлах"* ırmağı geçmek.

гахай /gahay/ *is.* domuz, hınzır. *"гахай жил"* domuz yılı. *"гахайн тоорой"* domuz yavrusu. *"гахайн мах"* domuz eti.

гачигдал /gaçigdıl/ *is.* ihtiyaç, lüzum, istek.

гачигдах /gaçigdıh/ *f.* ihtiyaç olmak, gerekmek. *"мөнгөөр гачигдах"* paraya ihtiyacı olmak.

гашуудал /gaşuudıl/ *is.* matem, keder, yas.

гашуудах /gaşudıh/ *f.* kederlenmek, üzülmek, yas tutmak.

гашуун /gaşun/ *s.* ilaç acılığı, acı, tatsız.

гийгүүлэгч /giguligç/ *is.* sessiz harf.

гинж /ginc/ *is.* zincir.

гинжлэх /ginclih/ *f.* zincirlemek, zincir takmak

гирэвших /girevşih/ *f.* beslemek, yetiştirmek, eğitmek.

гич /giç/ *is.* hardal.

гишгэх /gişgih/ *f.* basmak, çiğnemek, ezmek.

гишүүн /gişun/ *is.* üye, öğe. *"намын ~"* parti üyesi. *"өгүүлбэрийн ~"* cümlelerin ögeleri. *"~ий матвар"* üye aidatı.

говь /govi/ *is.* gobi *"говь цөл"* Gobi çölü.

гоё /goy/ *s.* şahane,güzel,süper, mükkemmel, harikulade.

гоёл /goyıl/ *is.* süs, süs eşyası, takı. *"~ын хувцас"* moda, süslü elbise.

гоёмсог /goymsıg/ s.süslü, güzel giyimli.

гоёх /goyh/ *f.* süslenmek, güzel giyinmek, makyaj yapmak.

гойд /goid/ *s.* çok şahane, mükemel, olağanüstü.

гоймон /goymın/ *is.* makarna. *"хөндий ~"* delikli makarna. *"нарийн ~"* tel şehriye, ince makarna. *"~той шөл"* şehriye çorbası, makarnalı çorba.

гол /gol/ *is.* **1.** nehir, ırmak, çay **2.** fitil **3.** esas, asıl. *"~ын эх"* ırmağın kaynağı. *"~ын адаг"* ırmak ağzı. *"~ын урсгал"* ırmak akışı. *"лааны гол"* mum fitili. *"~ зорилго"* asıl amaç, maksat. *"~ утга"* ana fikir, asıl anlam. *"~ амжилт"* gerçek başarı, asıl başarı.

голдуу /golduu/ *zf.* çoğunlukla, genelde, genellikle.

гологдол /golıgdıl/ *s.* defolu, kusur, leke, defo, geçmiş zaman. *"~ гаргах"* defolu çıkarmak, hatalı yapmak.

гологдох /golıgdıh/ *f.* reddedilmek, arka plana atılmak, ıskartaya çıkmak, kusurlu olmak.

голомт /golımt/ *is.* yuva, ocak, merkez, kalp. *"гал ~"* ocak. *"дайны ~"* savaş merkezi. *"~ залгамжлах"* miras etmek.

голох /goluh/ *f.* beğenmemek, reddetmek, istememek, kabul etmemek, arzu etmemek.

гомдол /gomdul/ *is.* **1.**darılma, gücenme, kırılma **2.** şikayet, kusur, kabahat. *"~ гаргах"* şikayet etmek.

гомдоох /gomdooh/ *f.* üzmek, kırmak, gücendirmek, darıltmak.

гомдох /gomduh/ *f.* gücenmek, darılmak, üzülmek.

гонжийх /goncih/ *f.* **1.** yuvarlak hale gelmek, köşegen duruma gelmek **2.** heveslenmek.

гоо /goo/ *is.* güzellik, vücut bakımı. *"~ сайхан"* güzelik, kozmetik. *"~ засал"* güzellik salonu.

гоожих /goocih/ *f.* akmak, damlamak. *"хөлс ~"* ter akmak. *"цус ~"* kan damlamak. *"шүлс ~"* tükürük akması, selveri akmak.

гоожуулах /goocuulıh/ *f.* damlatmak, akıttırmak.

гоожуур /goocuur/ *is.* çeşme, musluk

гоочлох /gooçluh/ *f.* rahatsız etmek, başının etini yemek, canını sıkmak.

горилох /goriluh/ *f.* ummak, heveslenmek, ümit etmek.

горим /gorim/ *is.* kural, kanun, düzen, sıra.

горхи /gorhi/ *is.*dere, çay, küçük ırmak.

горьдлого /gordlıg/ *is.* ümit, heves, arzu.

горьдох /gordıh/ ümit etmek, heveslenmek arzu etmek.

гоц /gots/ *is.* olağanüstü, mükemmel, özel, has. *"~ сайн"* şahane, harikulade. *"~ авьяас"* özel yetenek.

гөлрөх /gölrüh/ *f.* **1.** gözünü dikip bakmak **2.** gücünü kaybetmek, potansiyelini düşürmek.

гөрөөлөх /görölüh/ *f.* avlanmak, avlamak.

гуай /guai/ *is.* bey, efendi. *"Дорж гуай"* Dorç bey.

гуанз /guanz/ *is.* lokanta,kantin, yemekhane.

гуанздах /guanzdıh/ *f.* lokanta veya kafeteryada yemek yemek.

гудамж /gudımc/ *is.* cadde, sokak. *"~ны хөдөлгөөн"* trafik.

гудас /gudıs/ *is.* döşek, yatak. *"~ дэвсгэр"* döşek.

гуйвах /guivıh/ *f.* **1.**sallanmak, sarsılmak **2.** akıntıyakapılmak. **3.**bükmek, kıvırmak, çevirmek.

гуйлгах /guilgıg/ *f.* dilenmek, istemek, yalvarmak.

гуйвуулах /guivulıh/ *f.* **1.** sallandırmak, sarsmak **2.** havale yapmak. *"үнэнийг ~"* doğruyu söylemek. *"мөнгө ~"* para havale etmek.

гуйлт /guilt/ *is.* rica, talep, istek, koşul.

гуйлгачин /guilgaçin/ *is.* dilenci, istekçi, talep eden.

гуйх /guih/ *f.* istemek, dilemek, yapmak, istirham etmek. *"зөвшөөрөл ~"* izin talep etmek. *"чөлөө ~"* müsade istemek, izin almak.

гулбигар /gulbigır/ *s.* **1.** zayıf, nazik, ince **2.** esnek.

гулбийх /gulbih/ *s.* zayıf, dayanıksız, ince, sağlıksız.

гулбилзах /gulbilzıh/ *f.* solucan gibi kıvrılmak **2.** kıpır kıpır oynatmak **3.** rahatsız etmek.

гулгах /gulgıh/ *f.* kayak yapmak, kaymak. *"тэшүүрээр ~"* patenle kayma. *"цанаар ~"* kızakla kaymak.

гулгамтгай /gulgımtgai/ s. kaygan.

гулгараа /gulgıra/ is. kaygan yer veya alan.

гулгалт /gulgılt/ is. kayak, paten. *"уран ~"* artistik patinaj.

гулгидас(ан) /gulgıdıs/ *is.* geğirme, püskürtme.

гулгих /gulgih/ *f.* geğirmek, püskürtmek.

гулгуур /gulgur/ *is.* kaygan yüzey, kızak.

гулд /guld/ *s.* uzak, uzun, engin.

гулдайх /guldaih/ *f.* sereserpe uzanmak, boylu boyunca uzanmak.

гулдан(г) /guldın/ *is.* **1.** bir çeşit tahta kapı **2.** kubbe **3.** köprü.

гулдах /guldıh/ *f.* **1.** baştan çıkartmak, ayartmak **2.** kandırmak.

гулдач /guldıgç/ *s.* kandıran, baştan çıkartan.

гулдгар /guldgır/ bir nesneyi uzatmak.

гулдмай /guldmai/ *s.* parça, bütün, külçe.

гулдрах /guldrıh/ *f.* çekmek, kolundan çekmek.

гулдрил /guldril/ *is.* baştan çıkarma, şaşırtma.

гулдрих/guldrih/*f.*baştan çıkartmak, ayartmak, şaşırtmak.

гулжгай /gulcgai/ *is.* tutulması zor, kaygan, ince olan nesnelere verilen ad.

гулжганах /gulcgınıh/ *f.* eğilmek, bükülmek, yamulmak.

гулжгар

/gulcgır/ *s.* eğri, büğrü, yamuk.

гулжийх /gulcih/ *f.* incelmek, zayıflamak.

гулзайх /gulzaih/ *f.* eğilmek, yamulmak, bükülmek.

гулзгай /gulzgai/ *s.* yamuk, eğri.

гулрах /gulrıh/ *f.* kötüleşmek, fenalaşmak.

гулсал /gulsıl/ *is.* kaygan, kaydırma, düşme, yalpalama.

гулсах /gulsıh/ *f.* kaymak, yalpalamak, düşmek.

гултач /gultıç/ *f.* düşmek, yuvarlanmak.

гултгал /gultgıl/ *is.* uçurum, yar.

гулууз /guluz/ *is.* **1.** inişli çıkışlı **2.** direk, kalas **3.** tek parça.

гулуузлах /guluzlıh/ *is.* kesilmiş hayvanın bütünü, tamamı.

гунганах /gungınıh/ *is.* hayvanların farklı ses çıkarması, uğultu, kükreme gibi.

гундах /gundıh/ *f.* yorulmak,bitkin düşmek, halsizleşmek.

гундмал /gundmıl/ *s.* yorgun, bitgin, halsiz.

гуниг /gunig/ *is.* keder, gam, hüzün, üzüntü.

гуниггүй /guniggui/ *s.* gamsız, kedersiz.

гуниглал /guniglıl/ *is.* üzüntü, keder, yas.

гуниглах /guniglıh/ *f.* üzülmek, kederlenmek, hüzünlenmek.

гунигт /gunigt/ *s.* kederli, üzüntülü.

гунигтай /gunigtai/ *s.* üzüntülü, kederli, yaslı.

гуних /gunih/ *f.* sıkıntı içerisine girmek, dertlenmek, üzülmek.

гунихрах /gunihrıh/ *f.* geçmişi düşünüp üzülmek, kederlenmek.

гунхалзах /gunhılzıh/ *f.* zarifçe yürümek.

гунхах /gunhıh/ *f.* zarif olmak, yakışıklı olmak, kibar olmak.

гунхвай /gunhvai/ *is.* çiçek, gelincik.

гунхгар /gunhgır/ *is.* kibar, nazik, zarif.

гуншаа /gunşa/ *is.* geniz, burunla ilgili.

гуншганах /gunşgınıh/ *f.* genizden konuşmak.

гуншин(г) /gunşin/ *is.* **1.** başlık **2.** başkalarının dikkatini çekecek şekilde özel bir tonda konuşmak.

гурав(гурван) /gurıv/ *is.* bir sayı 3, üç.

гуравдагч /gurıvdıgç/ *s.* üçüncü.

гуравдах /gurıvdıh/ *s.* üçüncü defa, üçüncü.

гуравдахь /gurıvdaih/ *s.* üçüncü.

гуравдугаар /gurıvdugar/ s. üçüncü, üç numaralı. *"гуравдугаар"* capmart, üçüncü ay. *"гуравдугаар бие"* üçüncü tekil şahıs.

гуравт /gurıvt/ *is.* üçüncü grup, üçüncü.

гурамсан /gurımsın/ *zf.* üç katı, üç misli.

гурамслах /gurımslıh/ *f.* üç katına çıkarmak.

гурангидах /gurıngıdıh/ *f.* çok fazla zayıflamak.

гуранз /gurınz/ *is.* bileme taşı.

гуранздах /gurınzdıh/ *is.* bilemek, eyelemek.

гуранхлах /gurınhlıh/ *is.* hayvanların aşırı zayıflaması, bir deri bir kemik kalması.

гуранхтах /gurınhtıh/ *f.* aşırı zayıflamak.

гурваад /gurvad/ *is.* üç ve üçün katları.

гурвалжин /gurvılcin/ *is.* üçgen.

гурвалжлах /gurvılclıh/ *f.* üçgen meydana getirmek.

гурвалзах /gurvılzıh/ *f.* kıvrılmak.

гурвантаа /gurvıntai/ *zf.* üç defa.

гурви /gurvi/ *is.* iz, çizik.

гурвидах /gurvidıh/ *f.* iz çıkarmak, çizmek.

гурвитах /gurvitıh/ *f.* iz çıkartmak, çizdirmek.

гурвуул(ан) /gurvul/ *zf.* üçümüz birlikte.

гургалдай /gurgıldai/ *is.* gecenin sert rüzgarı.

гурил /guril/ *is.* un, buğday unu.

гутаах /gutah/ *f.* rezil etmek, kötü duruma düşürmek.*"нэр гутаах"* adını kötüye çıkarmak.

гутал /gutıl/ *is.* ayakkabı, çizme, bot. *"гэрийн гутал"* ev terliği. *"эсгий гутал"* keçe ayakkabı. *"савхин гутал"* deri çizme. *"ажлын гутал"* İş ayakkabısı. *"гутлын тос"* ayakkabı boyası. *"гутлын сойз"* ayakkabı fırçası. *"гутлын дэлгүүр"* ayakkabı mağazası. *"гутлын үйлдвэр"* ayakkabı imalathanesi.

гуталчин /gutılçin/ *is.* kunduracı, ayakkabıcı.

гурзайх /gurzaih/ *f.* zayıflamak, incelmek.

гутамшиг /gutımşig/ *is.* rezil, yüzkarası, rezalet.

гутах /gutıh/ *f.* üzgün, hüzünlü, mahzun hale gelmek.

гутгаар /gutgır/ üçüncü, üçüncü olarak.

гутрах /gutrıh/ *f.* mutsuz olmak, kederlenmek, üzülmek. *"сэтгэл санаагаар ~"* müteesir olmak.

гутруул /gutrul/ *is.* ince ip, sicim.

гуу /guu/ *is.* **1.**yankı **2.** saklama kabı **3.** resmi yazı **4.** yarık, çukur.

гууглах /guglıh/ *is.* tavuğun gıdaklaması.

гуужих /gucih/ *f.* tüylerini dökmek.

гуулах/gulıh/*f.*dile getirmek, belirtmek, altını çizmek.

гуулин /gulin/ *is.* pirinç elementinden yapılmış olan, pirinç tava.

гууль /guuil/ *is.* pirinç(element).

гуур /guur/ *is.* hayvanların derisinin içinde yaşayan deri kurdu.

гуурс(ан) /guurs/ is. **1.** ince boru **2.** boru biçimli ince bitki.

гууртах /gurtıh/ f.kurtlanmak,deri hastalığına yakalanmak.

гуцах /gutsıh/ *f.* birşeylerden yoksun olmak, sıkıntı çekmek.

гуцуухан /gutsuhın/ *is.* yokluk, eksiklik, mahrumiyet.

гуч(ин) /goç/ *is.* **1.** otuz **2.**torununun çocuğu

гучаад /goçaad/ *zf.* otuz civarlarında, otuza yakın.

гучинтаа /guçınta/ *zf.* otuz defa.

гучинцар /guçintsar/ *s.* otuz yaşında çocuğu olan.

гучуул /guçuul/ *is.* otuzumuz hep birlikte, otuz kişi.

гуя /guy/ *is.* **1.** but, koyun budu **2.** baldır, bacak.

гуядах /guydıh/ *f.* **1.** sıkıca bağlamak **2.** kırbaçlamak.

гучдугаар /goçdugar/ *s.* otuzuncu, otuz numaralı.

гүв /guv/ *is.* suyun derin bölgesi, derin.

гүвгэнэх /guvgınıh/ *f.* emeklemek, sürtünmek.

гүвгэр /guvgır/ *is.* dışbükey, tümsek.

гүвдрүү /guvdru/ *is.* **1.** leke, yara **2.** sivilce, benek.

гувийх /guvih/ *f.* yapışmak, yapış yapış olmak.

гүвүүр /guvur/ *is.* hayvan tüyünden yada derisinden yapılmış temizlik bezi, süpürge.

гувэх /guvıh/ *f.* silkmek, çırpmak, temizlemek.

гувээ /guve/ *is.* tepe.

гүгэл /gugıl/ *is.* avutma, teselli.

гүдгэр /gudgır/ *is.* tümsek, dışbükey.

гүдийх /gudih/ şişmek, kabarmak.

гүдэс /gudis/ *s.* doğru sözlü, açık sözlü.

гүдэсхэн /gudishın/ *s.* kararlı, açık sözlü.

гүжир /gucir/ *is.* karalama, iftira.

гүжир /gucir/ *is.* zor durumda kalma.

гүжирдэх /gucirdıh/ *f.* iftira etmek, suçlamak, karalamak.

гүжирмэг /gucirmig/ *s.* doğru sözlü, kararlı.

гүжирмэглэх /gucirmiglih/ *f.* çalışmak, çabalamak.

гүжирч /gucirç/ *s.* iftiracı, karalayıcı.

гүжирдүүлэх /gucirdulıh/ *f.* iftira ettirmek, suçlanmak, karalanmak.

гүзээ(н) /guzee/ *is.* göbek, işkembe.

гүзээлзгэнэ /guzelzgin/ *is.* çilek.

гүзээлэх /guzelih/ *f.* şişmanlamak, göbek bağlamak.

гүйгч /guigç/ *is.* koşucu.

гүйдэл /guidıl/ *is.* dolaşım. *"цахилгаан ~"* elektrik akımı. *"цусны ~"* kan dolaşımı.

гүйлгэн /guilgın/ *zf.* hızlıca, çabucak.

гүйлгэнэх /gulgınıh/ *f.* sulanmak, gözleri dolmak.

гүйлгэх /guilgıh/ *f.* **1.** koşmak, koşturmak **2.** ishal olmak **3.** havale etmek, sıraya sokmak.

гүйлгээ /guilge/ *is.* dolaşım, işleyiş, satış, tedavül. *"бараа ~"* malzeme satışı. *"~тэй бараа"* satışı iyi olan malzemeler.

гүйлгээтэй /guilgetei/ *s.* kolaylıkla satılabilen, beğenilen, kullanışlı.

гүйлс(эн) /guils/ *is.* kayısı.

гүйлт /guilt/ *is.* koşu, maraton.

гүймхий /guimhi/ *s.* sadık, eski sahibinin arkasından koşan.

гүйх /guih/ *f.* koşmak, akmak, dolaşmak.

гүйхэн /guihın/ *s.* az,zayıf, çok olmayan.

гүйцдэх /guitsdıh/ *f.*yerine getirmek, tamamlamak.

гүйцэгдэх /guitsıgdıh/ *f.* üstesinden gelmek, tamamlamak, halletmek.

гүйцэд /guitsıd/ *s.* dolu, tamamlanmış.

гүйцэлдэх /guitsıldıh/ *f.* tamamlamak, bitirmek, halletmek.

гүйцэтгэгч /guitsıtgıgç/ *s.* yerine getiren, vazifeli, görevli.

гүйцэтгэл /guitsıtgil/ *is.* yürütme, uygulama, icraat.

гүйцэтгэх /guitsıtgıh/ *f.* verilen görevi yerine getirmek, yapmak, tamamlamak. *"үүргээ гүйцэтгэх"* verileni yerine getirmek, vazife, görevi yapmak. *"~ байгууллага"* icra makamı. "~ хороо" icra kurulu.

гүйцэтгэшгүй /guitsıtgışgui/ *s.* tamamlanamayan, yerine getirilemeyen, sonuçlandırılamayan

гүйцэх /guitsıh/ *f.* yetişmek, isteğini yerine getirmek. *"гүйцэж түрүүлэх"* yetişip geçmek. *"гүйцэж очих"* hızlı gidip, varmak, ulaşmak.

гүйцээгүй /guitsegui/ *is.* yetişememe, bitirememe, tamamlanmamış.

гүйцээх /guitseh/ *f.* bitirmek, tamamlamak, sonuçlandırmak. *"гүйцээж бичих"* tamamlamak.

гүл /gul/ *is.* bir çeşit portakal.

гүлдгэр /guldgır/ *s.* uzun boyunlu.

гүлдийх /guldih/ *f.* uzun boyunlu olmak.

гүлмэр /gulmır/ *is.* Asya kıtasına has özel bir at, salamender.

гүм /gum/ *s.* sessizlik, sessiz, sakin.

гүмбараа /gumbıra/ *is.* timsah.

гүн /gun/ *s.* **1.** derin **2.** parlak, zengin **3.** lezzetli. *"~ утга"* çok geniş anlam. *"~ ухаан"* felsefe.

гүнгэнэх /gungınıh/ *f.* vızıldamak, mırıldanmak.

гүнгэр /gungır/ *zf.* dostça, cana yakın, içten.

гүнгэрвээ /gungirvaa/ *is.* **1.** vitrin **2.** çevreleme.

гүндүүгүй /gundugui/ *is.* bazı eşyaları korumak için kullanılan kap, kutu v.s.

гүнж /gunc/ *is.* prenses.

гүнзгий /gunzgi/ *s.* derin. *"~ ус"* derin su.

гүнзгийвтэр /gunzgivtır/ *s.* çok derin, baya derin.

гүнзгийдэх /gunzgidıh/ *f.* daha fazla derinleşmek.

гүнзгийлэх /gunzgilıh/ *f.* derinleştirmek.

гүнзгийрүүлэх /gunzgirulıh/ *f.* derinleştirtmek.

гүнзгийрэх /gunzgirih/ *f.* derinleşmek.

гүний /guni/ *is.* derin.

гүнлэг /gunlıg/ *is.* ilçe, kasaba.

гүнээ /gune/ *zf.* içten, candan, derinden.

гүр /gur/ *is.* demir cevheri.

гүрвэл /gurvil/ *is.* kertengele.

гүрвэлзэх /gurvilzih/ *f.* sürünmek, emeklemek.

гүргэм /gurgim/ *is.* safran.

гүргэр /gurger/ *s.* şişmiş, kabarık.

Гүрж /gurc/ *is.* gürcü.

гүрийх /gurih/ *f.* şişmek, kabarmak.

гүрэм /gurim/ *is.* dini ayin, tören.

гүрэн /gurın/ *is.* eyalet, devlet, güç. *"улс ~"* devlet. *"их ~"* büyük devlet, yüce devlet, divan.

гүрээ(н) /gure/ *is.* şah damarı.
гүтгэлэг /gutgilig/ su-i zan, iftira, karalama.
гүтгэх /gutgıh/ *f.* su-i zan etmek, iftira etmek.
гүү(н) /guu/ *is.* kısrak.
гүүр /guur/ *is.* köprü.
гүүргий /guurgi/ *is.* kuzu, yavru.
гүүрэг /guurig/ *is.* köprü, tezgah, iskele.
гүүрэх /guurih/ *f.* anlamak, bilmek, farkına varmak.
гүүш /guuş/ *is.* 1. iyitercüme 2. tercüman, eğitimli.
гүц /guts/ *is.* çaydanlık.
гэв /gev/ **1.** dedi **2.** haydi.
гэвч /gevç/ b. fakat, ama, lakin.
гэвш /gevş/ is. dini konularda beş farklı dalda ilim yapmış din adamı lama.
гэвэл /gevil/ e. şayet, lakin, eğer
гэгдгэр /gegdgir/ is. durdurma, engelleme.
гэгдэх /gegdih/ f. çağırılmak, aranmak.
гэгч /gegç/ zf. diye, adında.
гэгээ(н) /gege/ is. tan yeri aydınlığı, sabah aydınlığı, seher, akşam aydınlığı. *"үүрийн гэгээ"* şafak. *"үдшийн гэгээ"* akşam aydınlığı. *"гэгээ орох"* ağarmak.
гэгээвтэр /gegevtir/ *s.* aydınlık, ağarmış.
гэгээвч /gegevç/ *is.* pencere.
гэгээн /gegen/ *is.* ışık, aydınlık.
гэгээрүүлэх /gegerulıh/ *f.* aydınlatmak, ışıklandırmak.
гэгээрэл /gegeril/ *is.* eğitim, refah, huzur, aydınlık.
гэгээрэх /gegerih/ *f.* açıklanmak, aydınlanmak.
гэдвэлзэх /gedvelzih/ *f.* korkmak, çekinmek, ürkmek.
гэдгэр /gedgir/ *s.* kibirli, gururlu, küstah.
гэдийлгэх /gedilgih/ *f.* kibirlenmek, gururlanmak, küstahlaşmak.
гэдийхв /gedih/ *f.* **1.** gerilmek, vücudunu germek **2.** inatlaşmak.
гэдрэг /gedrig/ *is.* **1.** sırt, arka taraf **2.** geri geri gitme.
гэдэг /gidig/-derler, çağrılma, denir.
гэдэгнэх /gedignih/ *f.* geriye doğru yaslanmak, düzelmek.
гэдэл /gedil/ *is.* kulak memesi.
гэдэлзэх /gedilzih/ *f.* kafa sallamak.
гэдэн /gedin/ is. inat,zıtlaşma.
гэдэргээ /gedirge/ *is.* **1.** sırt, arka **2.** sırt üstü uzanma.
гэдэс(эн) /gedis/ *is.* mide. *"нарийн гэдэс"* ince bağırsak. *"бүдүүн гэдэс"* kalın bağırsak. *"гэдэсний хижиг"* tifo.
гэдэслэх /gedislih/ *f.* şişmanlamak, kilo almak.
гэж /gec/ diye, ne.
гэзэг /gezig/ *is.* örülmüş saç.
гэзэгдэх /gezigdih/ *f.* çekmek, uzatmak, örmek, .
гэлдрэх /geldrih/ *f.* yavaşçayürümek, sallanarak yürümek, oyalanmak.
гэлдэрхийлэх /geldirhilih/ *f.* çok yavaş yürümek, sallanmak, oyalanmak.
гэлмэх /gelmih/ *f.* korkmak, sıçramak.
гэлэн(г) /gelin/ *is.* rahip.
гэлэнмаа /gelinma/ *is.* rahibe.
гэм /gem/ *is.* kusur, suç, ağrı, arıza. *"зүрхний ~"* kalp ağrısı. *"~ хийх"* kusurlu olmak, yanlış yapmak, hata yapmak. *"~ээ хүлээх"* hatasını kabullenmek.
гэмгүй /gemgui/ *s.* arızasız, hatasız, suçsuz.
гэмт /gemt/ *s.* kusurlu, hatalı , suçlu, arıza. *"~ хэрэг"* suç. *"~ хэрэгтэн"* yanlış davranan, zanlı, suçlu olan. *"~ этгээд"* yanlış davranan. *"~ хэрэг үйлдэх"* kusur işlemek, suç işlemek.
гэмтэгч /gemtigç/ *is.* zanlı, suçlu, cezalı.
гэмтэй /gemte/ *s.* arızalı, hatalı, kusurlu.
гэмтэл /gemtil/ *is.* kusur, sakat, arıza, hata. *"хөнгөн ~"* önemsiz hata, hafif kusur, yara. *"хүнд ~"* ağır yara, önemli kusur, ciddi yara. *"~ийн эмнэлэг"* klinik, yaralılar bölümü.
гэмтэн /gemtin/ *s.* suçlu, cezalı, hatalı.
гэмтэх /gemtih/ *f.* incitmek, sakatlamak, yaralamak.
гэмтээх /gemteh/ *f.* incinmek, yaralanmak, sakatlanmak.
гэмшил /gemşil/ *is.* pişmanlık.
гэмших /gemşih/ *f.* pişman olmak, üzülmek. *"буруугаа ~"* hatasından dolayı pişman olmak.
гэмэргэн /gemirgin/ *is.* kavgacı, saldırgan.
гэнгэнэх /genginih/ *f.* inlemek, sızlanmak, zırıldamak.
гэндүү /gendu/ *is.* leopar.
гэндүүлэх /gendulih/ *f.* hata yaptırmak, şaşırtmak.
гэндэл /gendil/ *is.* hata, kusur.
гэндэх /gendih/ *f.* hata yapmak, şaşırmak.
гэнэ /gene/ *is.* öngörü, seziş, sağduyu.
гэнэн /genin/ *s.* dikkatsiz, sakar, saf.
гэнэхэн /genihin/ *s.* sakar, dikkatsiz.
гэнэт /genit/ *zf.* ani, bir anda, beklenmedik.
гэнэтхэн /genithin/ *zf.* aniden, bir anda.
гэр /ger/ *is.* çadır, yurt, ev. *"~ бүл"* aile. *"~ийн эзэн"* ev sahibi. *"~ийн даалгавар"* ev ödevi. *"~ийн ажил"* ev işi. *"нүдний шилний ~"* gözlük kabı. *"буугны ~"* silah kılıfı.
гэргий (gergi) is. hanım, hanımefendi.
гэргийтэй (gergite) is. evli olan, eşi olan erkek.
гэргүй /gergui/ *s.* evsiz, yurtsuz, yuvasız.
гэрлүүлэх /gerlulıh/ *f.* evlendirmek.
гэрлэгсэд /gerligsid/ *is.* karı koca, evli çift.
гэрлэлт /gerlilt/ *is.* evlilik.
гэрлэх /gerlih/ *is.* **1** evlenmek, dünya evine girmek **2.** kılıfa sokmak.
гэрлээгүй /gerlegui/ *s.* bekar, evlenmemiş.
гэртээ /gerte/ *is.* evde, eve.
гэрч /gerç/ *is.* şahit, gören, tanık. *"~ болох"* şahit olmak. *"~ээр татах"* tanıklık ettirmek. *"~ баримт"* ipucu, döküman.

гэрчилгээ /gerçilge/ *is.* ruhsat, izin belgesi, belge. *"төрсний ~"* nüfus cüzdanı, doğum karnesi. *"боловсролын ~"* eğitim belgesi, diploma

гэрчлэх /gerçlih/ *f.* tanıklık etmek, şahit olmak.

гэрэвч /gerivç/ avize.

гэрэвших /gerivşih/ *f.* korumak, kollamak.

гэрэл /geril/ *is.* ışık, ışın. *"нарны гэрэл"* güneş ışını, ışığı. *"өдрийн гэрэл"* florasan lamba. *"цахилгаан гэрэл"* elektrik ışığı. *"лааны гэрэл"* mum ışığı.

гэрэлгүй /gerilgui/ s. ışıksız, karanlık.

гэрэлдэх /gerildih/ f. aydınlanmak, ışıklanmak.

гэрэллэг /gerillig/ is. ışık bilgisi, optik.

гэрэлт /gerilt/ is. parlaklık, aydınlık, ışık.

гэрэлтүүлэгч /geriltluligç/ is. projektör, aydınlatıcı.

гэрэлтүүлэх /geriltulih/ f. aydınlatmak.

гэрэлтүүр /geriltur/ *is.* projektör, ışıldak.

гэрэлтэй /geriltei/ *s.* aydınlık, ışıklı.

гэрэлтэлт /geriltilt/ *is.* radyasyon.

гэрэлтэх /geriltih/ *f.* aydınlatmak, ışıklanmak, ışık yaymak.

гэрээ /gere/ is. anlaşma, antlaşma, sözleşme. *"хамтын ~"* toplu antlaşma. *"энхтайвны ~"* barış antlaşması. *"хилийн ~"* sınır sözleşmesi. *"худалдааны ~"* ticari antlaşma. *"харилцан туслалцах ~"* karşılıklı yardım antlaşması. *"~ байгуулах"* anlaşma yapmak. *"~нд гарын үсэг зурах"* antlaşmayı imzalamak. *"~ батлах"* antlaşma onaylamak. *"~ зөрчих"* anlaşmayı bozmak.

гэрээдэх /geredih/ *f.* antlaşma yapmak, sözleşme yapmak, imzalamak.

гэрээлэх /gerelih/ *f.* anlaşma yapmak, sözleşme imzalamak.

гэрээс /geres/ *is.* vasiyetname, miras.

гэрээслэх /gereslih/ *f.* miras olarak bırakmak, vasiyet etmek.

гэсгүүн /gesgun/ *s.* erimiş, eriyen.

гэсгэлүүн /gesgilun/ *s.* donmamış.

гэсгээх /gesgeh/ *f.* **1.** eritmek **2.** ceza vermek.

гэсэх /gesih/ *f.* erimek, çözünmek.

гэтлэх /getlih/ *f.* üstesinden gelmek, hakkından gelmek.

гэтэл /getil/ *b.*fakat, ama, lakin.

гэтэх /getih/*is.*saklı,sessiz gitme, casus, uzaktan gözetleme.

гэц /gets/ *is.* tef.

гэшүү /geşu/ *is.* **1.** ağacın ana dalı **2.** fark.

гээгдэх /gegdih/ f. kaybetmek, kaybolmak.

гээх /geh/ *f.* kaybetmek. *"мөнгөө ~"* para kaybetme. *"түлхүүрээ ~"* anahtarı kaybetmek.

гэюүрэх /geyurih/ *f.* **1.** isteksiz olmak, acı çekmek **2.** evini özlemek.

гялаан /gylan/ *is.* parlak yıldız, kutup yıldızı.

гялав /gylıv/ *f.* parıldamak, ışıldamak.

гялайлаа /gelayla/ *is.* teşekkür ederim.

гялайн /gelain/ *s.* açık, duru, koyu olmayan.

гялайх /gelaih/ *is.* teşekkür, şükran.

гялалзах /gyalılzıh/ *f.* parlamak, ışıldamak. *"гялбаа гялбах"* şimşek çakmak. *"нүд гялбах"* gözü kamaşmak.

ялбаа /gyalba/ *is.* ışın, ışık, parlaklık, flaş.

гялбаалах /gylbalıh/ *f.* kamaştırmak, kamaşmak.

гялбалзал /gyalbılzıl/ *f.* parıldamak, ışıldamak.

гялбалзах /gyalbılzıh/ *f.* parıldamak, parlamak, ışık saçmak.

гялбалзуур /gylbılzur/ *is.* canlı, aktif.

гялбарлага /gyalbırlıg/ *is.* ışıma, güneş ışığı.

гялбах /gyalbıh/ *f.* parıldamak, ışıldamak.

гялгар /gyalgır/ *s.* ısı yayan, ışık saçan.

гялс /gyals/ *is.* ışıldama.

гялсхийх /gyalshih/ *f.* ışıldamak, parıldamak.

гялтайх /gyaltaih/ *f.* parlamak, ışıldamak.

гялтгана /gyltgın/ *is.* parlak, ay.

гялтганах /gyltgınıh/ *f.* parıldamak, ışıldamak.

гялтгануур /gyaltgınur/ *is.* mika.

гялтгар /gyaltgır/ *s.* parlak, ışıldayan.

гяндан /gyandın/ *is.* hapishane, cezaevi.

гярхай /gyarhe/ *is.* eşsiz hatıra, güzel bir anı.

Д

даа /daa/ *is.* **1.** büyük, yüce lama, din adamı **2.** empatik yaklaşım, lütfen.

даавуу(н) /daavuu/ *is.* kumaş, pamuklu kumaş, tekstil. *"ноосон ~"* yünlü kumaş. *"эрээн ~"* renkli kumaş. *"ор хөнжлийн ~"* çarşaf, nevresim.

даага(н) /daag/ *is.* **1.** tay, sıpa **2.** acemi, toy, çaylak.

даагч /daagç/ *is.* kefil, garantör, ısmarlayan.

даажигнах /dacignıh/ *f.* şakalaşmak, espiri yapmak, güldürmek.

даажин /daacin/ *is.* şakalaşma, alay, eğlenme.

даалгавар /daalgıvır/ *is.* alıştırma, ödev, vazife. *"гэрийн ~"* ev ödevi. *"үүрэг ~"* görev, vazife.

даалгах /daalgıh/ *f.* görevlendirmek, vazife vermek.

даалин(г) /daalin/ *is.* **1.** çantaya koyma, torbaya doldurma **2.** kese, torba.

даалт /daalt/ *is.* kefalet, garanti.

даалуу /daaluu/ *is.* domino.

даалууч /daaluç/ *is.* domino oyuncusu.

даам /daam/ *is.* dama.

даамай /daamay/ *is.* güvenilir,güvenli.

даамал /daamıl/ *is.* başkan, müdür, yönetici.

даамгай /daamgay/ *s.* dayanıklı, sağlam, dirençli.

даамдах /daamdıh/ *f.* dama oynamak.

даамжрах /daamcrıh/ *f.* yavaş yavaş iyileşmek, düzelmek.

даан /daan/ *zf.* çok, fazla, olağan dışı.

даанч /daanç/ *is.* malesef.

даапаа /daapaa/ *is.* şaka, eğlenme, alay.

даапаалах /dapaalıh/ *f.* şaka yapmak, alay etmek, dalga geçmek.

даарах /daarıh/ *f.* üşümek, donmak.

даардас /daardıs/ *is.* soğuk, soğuma, ürperti, titreme.

дааруулах /daaruulıh/ *f.* üşütmek, donmak.

даатгал /daatgıl/ *is.* sigorta.

даатгах /daatgıh/ *f.* sigortalamak.

даатгуулах /daatguulıh/ *f.* sigortalatmak.

даах /daah/ *f.* **1.** kaldırabilmek, taşıyabilmek **2.** iyi kesmek **3.** ısmarlamak. *"ачаа ~"* yük kaldırabilmek. *"тоглоом ~"* şaka kaldırmak. *"өвчин ~"* hastalığı yenmek, hastalığa mukavemet etmek. *"хүйтнийг ~"* soğuğa dayanmak. *"бие ~"* kendi kendine.

даахирах /dahirıh/ *f.* saçını dolamak, arap saçına dönüştürmek, karıştırmak, dağıtmak.

даахь /daaih/ *is.* burgu, perma, bigudi.

даац /daats/ *is.* **1.** taşıma kapasitesi **2.** keskinlik **3.** bataklık.

даашинз /daaşinz/ *is.* ince kumaştan yapılan elbise.

дав /dav/ *is.* başlangıç, öncelik.

даваа /davaa/ *is.* **1.** tepe **2.** zorluk **3.** etap, tur **4.** pazartesi. *"~ гариг"* pazartesi günü.

даваадах /davaadıh/ *f.* çileçekmek, zorlanmak.

давамгай /davımgay/ *s.* saygısız, terbiyesiz, kaba.

давамгайлах /davımgaylıh/ *f.* saygısızlaşmak, kabalaşmak.

давах /davıh/ *f.* **1.** aşmak, geçmek **2.** üstesinden gelmek **3.** kazanmak **4.** kanunlara uymamak. *"уул ~"* dağ aşmak. *"хашаа ~"* çiti aşmak. *"бэрхшээлийг ~"* zorlukları, belaları, dertleri aşmak.

давахгүй /davıhgui/ *is.* imkansız, üstesinden gelememe, aşamama.

давгүй /davgui/ *s.* idare eder, fena değil, iyi, güzel.

давжаа /davcaa/ *s.* gelişmemiş, geri kalmış.

давжаадах /davcaadıh/ *f.* geri kalmak, gelişememek.

давжаарах /davcaarıh/ *f.* daha fazla gelişememek.

давжганах /davcgınıh/ *f.* titremek, ürpermek.

давирах /davirıh/ *f.* **1.** mahmuzlamak, dürtmek **2.** bencillik yapmak.

давирхай /davirhay/ *is.* katran, zift, asfalt.

давирхайдах /davirhaydıh/ katranlamak, ziftlemek, asfaltlamak.

давичих /daviçih/ *f.* atı mahmuzlamak, dürtmek

давлагаа(н) /davılgaa/ *is.* dalga, suyun kabarması.

давлагаалах /davılgaalıh/ *f.* dalgalandırmak, suyun çalkalanması.

давлах /davlıh/ *f.* dalgalanmak.

даврах /davrıh/ *f.* saygısızlık yapmak, terbiyesizlik yapmak.

давруу /davruu/ *s.* kaba, saygısız, terbiyesiz.

давруулах /davruulıh/ *f.* kabalaşmak, saygısızlık etmek.

давс(ан) /davs/ *is.* tuz, tuzlamak.

давсаг /davsıg/ *is.* mesane, sidik torbası.

давсархаг /davsırhıg/ *s.* tuzlu.

давсархуу /davsırhu/ *s.* tuzlu.

давсгүй /davsgui/ *s.* tuzsuz.

давсдах /davsdıh/ *f.* tuzlamak.

давслаг /davslıg/ *is.* tuzluk.

давслах /davslıh/ *f.* **1.** tuzlamak **2.** pof poflamak, aşırı övmek, yağlamak.

давсрах /davsrıh/ *f.* tuzlu olmak.

давст /davst/ *s.* tuzlu.

давтагдах /davtıgdıh/ *f.* tekrar etmek, tekrarlamak.

давтан /davtın/ *is.* ikinci defa, tekrar, yeniden.

давтах /davtıh/ *f.* çalışmak, işlemek, tekrarlamak. *"хичээл ~"* ders çalışmak.

давтлага /davtlıg/ *is.* etüt, çalışma, özel ders, kurs.

давтмал /davtmıl/ *is.* toz, ezilmiş, ufalanmış.

давуу /davuu/ *s.* üstün, daha iyi, kalite. *"~ тал"* İleri yönü, üstün tarafı. *"~ байдал"* üstün durmu. *"~ хүч"* üstün, fazla, güçlü.

давуудах /davuudıh/ *f.*daha iyi olmak, kaliteli olmak.

давуулах /davuulıh/ *f.* aktarmak, geçirmek, aşırmak, üstesinden gelmek. *"төлөвлөгөөг ~"* planı aynen uygulamak, planı aşmak. *"бөмбөг ~"* topu aşırmak, geçirmek.

давхар /davhır/ *is.* kat. *"дээд ~"* üst kat. *"~ байшин"* yüksek katlı bina. *"~ утга"* geniş, farklı anlamda, çok anlam. *"~ биетэй"* hamile.

давхарга /davhırg/ *is.* **1.** katman, tabaka **2.** toplumsal sınıf.

давхаргадас /davhırgdıs/ *is.* katman, yeryüzü tabakası.

давхардах /davhırdıh/ *f.* katlanmak, iki kat olmak.

давхардуулах /davhırduulıh/ *f.* katlatmak, iki katına çıkarmak, katlamak.

давхарлаг /davhırlıg/ *is.* kat, sıra, dizi, katlı.

давхарлага /davhırlıg/ *is.* kaplama, örtme, üzerine koyma.

давхарлах /davhırlıh/ *f.* kaplamak, örtmek, sermek.

давхийх /davhih/ *f.* başlamak, ilk adımı atmak, ilerlemek.

давхилт /davhilt/ *is.* hızlı koşma, dörtnala gitme.

давхиулах /davhiulıh/ *f.* dörtnala koşturmak.

давхих /davhih/ *f.* koşmak, hızlı gitmek,

koşturtmak. *"морюор ~"* atla dörtnala hızlıca gitmek.

давхраа /davhra/ *is.* **1.** katman, tabaka. **2.** toplumsal sınıf.

давхраас /davhraas/ *is.* katman, tabaka.

давхцах /davhtsıh/ *f.* aynı anda meydana gelmek, olayların üst üste gelmesi.

давцан /davtsın/ *is.* platform, peron.

давч /davç/ *zf.* **1.** dar, kısa. **2.** kısa zaman.

давчдах /davçdıh/ *f.* **1.** kalabalıklaşmak, sıklaşmak, daralmak **2.** vakit azalmak **3.** nefesi daralmak.

давчуу /davçuu/ *s.* acele, dar, kısıtlı.

давчуудах /davçuudıh/ *f.* acele etmek, hızlanmak, vakti daralmak.

давчуусах /davçuusıh/ *f.* sıkılaşmak, daralmak, acele etmek.

давчуухан /davçuhın/ *s.* dar, sıkıca, kalabalık.

давшгүй /davşgui/ *s.* başa çıkılmaz, zor güç.

давхцах /davhtsıh/ *f.* birikmek, yığılmak. *"ажил ~"* işlerin birikmesi.

давшилт /davşilt/ *is.* taaruz, saldırı, üzerine gitmek. *"~ад орох"* taarruza geçmek.

давших /davşih/ *f.* saldırmak, ileriye hücüm etmek, taaruza geçmek. *"урагш ~"* ileriye gitmek, hücüm etmek.

давшлах /davşlıh/ *f.* saldırmak,hücüm etmek, taaruza geçmek.

давшуулах /davşuulıh/ *f.* saldırtmak, hücüm ettirmek, atağa kaldırmak.

даг /dag/ *s.* **1.** her zaman, her an **2.** kirli, pis.

дагавар /dagvır/ *is.* ek, ilave, sonuç, netice. *"~ үг"* son ek. *"үр ~"* sonuç, netice.

дагалдаа /dagılda/ *is.* birer birer, tek tek.

дагалдагч /dagıldıgç/ *is.* takipçi, destekleyen, taraf.

дагалдан /dagıldan/ *is.* çırak, acemi.

дагалдах /dagıldıh/ *f.* takip etmek, arkasından gitmek.

дагалт /dagılt/ *is.* takip, ek, ilave.

дагах /dagıh/ *f.* takip etmek, izlemek. *"хойноос нь ~"* arkadan takip etmek, izlemek.*"ёс заншлыг ~"* gelenek ve göreneklere uymak. *"журам ~"* kanunlara uymak. *"дагаж дуулах"* birlikte söylemek. *"дагаж дуурайх"* taklit etmek.

дагдарших /dagdırşih/ *f.* sertleşmek, katılaşmak.

дагдганах /dagdgınıh/ *f.* yerinde duramamak, kıpırdanmak, huzursuzlanmak.

дагжих /dagcih/ *f.* sızlamak, titremek, acımak.

дагз /dagz/ *is.* kafanın arka kısmı.

дагина /dagin/ *is.* peri, güzel kadın.

дагих /dagih/ *f.* hayvanı çok yormak, aşırı kullanmak, eziyet etmek.

дагнан /dagnın/ *zf.* devamlı, herzaman.

дагнах /dagnıh/ *f.* **1.** yalnız başına yapmak, tek başına çalışmak **2.** kiralamak **3.** müziksiz şarkı söylemek.

дагт(ан) /dagt/ *zf.* her zaman, devamlı.

дагтарших /dagtırşih/ *f.* katılaşmak, sertleşmek.

дагтаршуулах /dagtırşuulıh/ *f.* katılaştırmak, sertleştirmek.

дагтах /dagtıh/ *f.* kirletmek, pisletmek.

дагтрах /dagtrıh/ *f.* katılaşmak, sertleşmek.

дагуу /daguu/ *s.* boyuna, boyunca, uzunlamasına. *"замын ~"* yol boyunca.

дагуудаа /daguuda/ *zm.* tamamen, hepsi, bütünü.

дагуул /daguul/ *is.* uydu. *"хиймэл ~"* uydu.

дагуулах /daguulıh/ *f.* takip etmek, izlemek, arkasından gitmek.

дадаагүй /dadaagui/ *is.* alışamama, öğrenememe, alışamamış.

дадайх /dadayh/ *f.* küçülmek, ufalmak, kısalmak.

дадамгай /dadımgai/ *s.* kabiliyetli, yetenekli, alışmış, bilgili.

дадах /dadıh/ *f.* alışmak, alışkanlık edinmek. *"ажилд ~"* işe alışmak.

дадганах /dadgınıh/ *f.* huzursuz olmak, yerinde duramamak, hareket etmek.

дадгар /dadgır/ *s.* **1.** küçük, ufak, minyon tipli **2.** dar, kısa.

дадгардах /dadgırdıh/ *f.* çok fazla kısalmak, küçülmek.

дадлага /dadlıg/ is. alıştırma, pratik, huy, çalışma. *"~ чадвар"* pratik yeteneği. *"~ хийх"* çalışma yapmak.*"дадлагын ажил"* staj, pratik, çalışma.

дадлагажих /dadlıgcih/ *f.* pratik yapmak, staj yapmak.

дадлагатай /dadlıgte/ *s.* tecrübeli, görmüş geçirmiş.

дажин /dacin/ *is.* felaket, afet.

дайвалзал /daivılzıl/ *is.* sallantı, sarsıntı, yalpa.

дайвалзах /daivılzıh/ *f.* sallanmak, sarsılmak, yalpalanmak.

дайвалзуулах /daivılzulıh/ *f.* sarsmak, tokuşmak, takılıp düşmek.

дайвар /daivır/ *is.* **1.** tesadüfi, küçük, önemsiz **2.** zarf kelimesi.

дайварлах /daivırlıh/ *f.* pazarlık etmek, anlaşmak, uyuşmak.

дайвах /daivıh/ *f.* sarsılmak, sallanmak.

дайвгар /daivgır/ *is.* çapraz yürüyüş.

дайз /daiz/ *is.* mühimmat kemeri.

дайгдах /daigdıh/ *f.* otostop çekmek, rast gelmek. *"замын унаанд ~"* otostop çekmek.

дайлах /dailıh/ *f.* **1.** misafir etmek, ikramda bulunmak **2.** düşmanla çatışmak **3.** dayamak, sağlamlaştırmak.

дайллага /daillıg/ *is.* izzet,ikram,misafir ağırlama. *"~ хийх"* ikramda bulunmak, misafir ağırlamak.

дайн /dain/ *is.* savaş, çatışma, saldırı. *"иргэний ~"* iç savaş, iç karşıklık. *"дэлхийн*

~" dünya savaşı. *"цөмийн ~"* nükleer savaş. *"чөлөөлөх ~"* özgürlük savaşı, kurtuluş savaşı. *"~ы өмнөх"* savaş öncesi. *"~ы дараах"* savaş sonrası. *"~ы үед"* savaş zamanı.

дайр /daip/ *is.***1.** acı, yara, üzüntü, yas **2.** hassas, duyarlı.

дайралдах /dairıldıh/ *f.* rastlamak, karşılaşmak, buluşmak,

дайралт /dairılt/ *is.* atak, saldırı, hücüm.

дайрах /dairıh/ *f.* saldırmak, hücum etmek, taarruza geçmek, çarpışmak. *"машин ~"* arabanın çarpması. *"дайрч өнгөрөх"* uğrayıp geçmek. *"дэлгүүрээр ~"* mağazaya uğramak. *"гүтгэн ~"* küfür etmek, aşağılamak. *"доромжлон ~"* arasını bozmak.

дайрлага /dairlıg/ *is.* hakaret, aşağılama.

дайртах /dairtıh/ *f.* biçimlendirmek, oluşturmak.

дайс /dais/ *is.* kurdele, şerit.

дайсагнах /daicıgnıh/ *f.* nefret etmek, istememek, iğrenmek.

дайсан /daisın/ *is.* düşman, muharip.

дайтах /daitıh/ *f.* savaşmak, çatışmak.

дайх /daih/ *f.* yükü taşımak, kaldırmak.

дайчин /daiçin/ *is.* asker, er, savaşçı.

дайчлага /daiçlıg/ *is.* seferberlik.

дайчлах /daiçlıh/ *f.* seferberlik ilan etmek. *"хүч чадлаа ~"* tüm gücüyle, gayretiyle seferber olmak. *"анхаарлаа ~"* konsantrө olmak, ihtimam göstermek. *"цэрэгт ~"* askere almak.

дал /dal/ *is.* **1.** kürek kemiği **2.** yetmiş(70) **3.** ağaç dalı.

далаад /dalaad/ *is.* yetmiş civarında, yetmişinde.

далавч /dalıvç/ *is.* kanat, çeşitli kanat.

далавчлах /dalıvçlıh/ *f.* kanatlanmak, kanat çırpmak.

далай /dalai/ *is.* **1.** okyanus, büyük deniz **2.** yüce, ulu. *"Номхон ~"* pasifik okyanusu. *"~н түвшин"* deniz seviyesi. *"~н эрэг"* deniz kıyısı, okyanus kıyısı. *"~н тээвэр"* deniz taşımacılığı. *"~н аялал"* deniz gezisi.

далайлгах /dalailgıh/ *f.* tehdit etmek, baş belası.

далайц /dalaits/ *is.* menzil, alan, sıra dizi.

далайч(ин) /dalayçin/ *is.* denizci, denizle ilgili.

далан(г) /dalın/ *is.* toprak, set, bent.

далантаа /dalınta/ *is.* yetmiş defa, yetmiş kere.

далайх /dalayh/ *f.* elkaldırıp korkutmak, vuruyormuş gibi yapmak.

далбаа (dalba) is. 1. bayrak, filama, sancak 2. moğol güreşinde giyilen yelek 3. yelken. *"төрийн ~"* milli bayrak.

далбаат /dalbaat/ *is.* yelken açma.

далбагар /dalbıgır/ *is.* geniş alan, meydan.

далбайх /dalbaih/ *is.* geniş, engin, sınırsız.

далбалзах /dalbılzıh/ *f.* genişletmek, enginleşmek, genişlemek.

далбарах /dalbırıh/ *f.* ayrılmak, bölünmek.

далбах /dalbıh/ f. uçmak, çırpınmak, kanat çırpmak.

далбигар /dalbigır/ *s.* eğik, çukur, yassı, alan yer.

далбийх /dalbih/ *f.* eğilmek, yana yatmak.

далбин /dalbin/ *s.* eğik, yatık.

далд /dald/ *is.* saklı, gizli. *"~ газар"* saklı yer, gizli bölüm. *"~ хийх"* saklamak. *"хүнээс ~"* birilerinden saklamak, gizlemek.

далдавч /daldıvç/ *is.* ekran, perde, kafes, bölme.

далдавчлах /daldıvçlıh/ *f.* ekranı kaplamak, örtmek, etrafını çevirmek.

далдалхийлэх /daldılhilih/ *f.* kalkışmak, girişmek, denemek, uğraşmak.

далдахь /daldaih/ *is.* 1. gizli, saklı, özel 2. yetmişinci.

далдираа /daldiraa/ *s.* korkak, ürkek, çekingen.

далдирах /daldirıh/ *f.* çekinmek, korkmak, ürkmek.

далдичаа /daldiçaa/ *s.* **1.** korkunç, dehşetli **2.** endişeli, kaygılı **3.** korku dolu.

далдичих /daldiçih/ *f.* irkilmek, ürkmek.

далдлагч /daldlıgç/ is. gizleyici, saklayıcı.

далдлах /daldlıh/ *f.* gizlemek, saklamak. *"нуун ~"* gizlemek, saklamak, saklanmak. *"~ байр"* sığınak.

далдугаар /daldugaar/ *is.* yetmişinci, yetmiş numaralı.

далдуу /dalduu/ *is.* ıhlamur ağacı.

далдуур /dalduur/ *s.* saklı, gizli, görünmeyen.

далжгар /dalcgır/ *s.* eğik, yana yatmış, yamulmuş.

далжийх /dalcih/ *f.* eğilmek, yana yatmak, yamulmak, yana devrilmek.

далжуу /dalcuu/ *s.* **1.** eğri yamuk **2.** namussuz, alçak.

даливс /dalivs/ *is.* geniş yapraklı tropikal iklime ait bir bitki.

далийх /dalih/ *f.* yana yatmak, eğilmek, yan devrilmek.

далим /dalim/ *is.* neden, sebep, gerekçe, yargı.

далимдуулах /dalimdulıh/ *f.* bahane etmek, uydurmak, gerekçe göstermek.

далиу /daliu/ *s.* eğri, büğrü, yamuk, eğik.

далих /dalih/ *f.* şeklini kaybetmek, yamulmak, eğilmek.

даллах /dallıh/ *f.* el sallamak.

далуул /daluul/ yetmişiyle beraber, yetmiş kişi.

даль /dail/ *is.* tüy, kuş tüyü.

дам /dam/ *is.* **1.** aktarım, dolaylı anlatım **2.** çare, yol **3.** engel, blok.

дамар /damır/ *is.* makara, kasnak.

дамарлах /damırlıh/ *f.* dalga geçmek, eğlenmek, şaka yapmak.

дамжаа /damcaa/ *is.* kurs.

дамжиг /damcig/ *is.* kuşku, kuşkulu, endişeli,

emin olmama, zan.

дамжиггүй /damciggui/ *s.* kuşkusuz, endişesiz, emin.

дамжих /damcih/ *f.* iletmek, aktarmak, göndermek, atlamak, geçmek, uğramak. *"ам ~"* ağız yoluyla yayılmak. *"гар ~"* el değiştirmek, eline geçmek, el yoluyla dağılmak.

дамжлага /damclag/ *is.* nakil, iletişim, devri, transfer.

дамжлах /damclıh/ *f.* nakletmek, iletmek, transfer etmek.

дамжуулагч /damculıgç/ *is.* iletken, geçirgen.

дамжуулах /damculıh/ f. iletmek, söylemek, bildirmek, göndermek. *"мэдээ ~"* haber iletmek. *"мэнд ~"* selam söylemek.

дамлах /damlıh/ *f.* kurumsal olarak düşünmek, spekulasyon yapmak, tahmin yapmak.

дамнагалзах /damnıgılzıh/ f. kuşkulanmak, zannetmek, şüphelenmek.

дамналдах /damnıldıh/ *f.* uzatmak, boylu boyunca sermek.

дамнуур /damnur/ *is.* **1.** direk, sırık **2.** kutup.

дамнуурга /damnuurg/ *is.* **1.** kova, sepet **2.** römork, sedye.

дамнуурчин /damnurçin/ *is.* hamal, yük ve eşya taşıyan kişi.

дампуу /dampuu/ *is.* işsiz, aylak, serseri, başı boş olan.

дампуурал /dampuurıl/ *is.* iflas.

дампуурах /dampuurıh/ *f.* iflas etmek, düzeni bozulmak, yönetimi kaybetmek.

дамсаг /damsıg/ *is.* **1.** kaba saba **2.** blöf, şantaj.

дамсаглах /damsıglıh/ *f.* blöf yapmak, kuru sıkmak, şantaj yapmak.

дан /dan/ *zm.* **1.** yalnız, tek, sade **2.** her zaman. *"~ байшин"* tek katlı ev. *"~ дээл"* tek kat elbise.

данагар /dangır/ *s.* güzel, hoş, görkemli.

данайх /danaih/ *f.* yakışıklı olmak, güzel görünmek.

даналзах /danılzıh/ *f.* nazik, güzel, hoş ve alımlı yürümek.

дангинатал /dangintıl/ *s.* hızlı, çabuk, atik, çabucak.

дангинах /danginıh/ *f.* **1.** şakırdamak, şakırdanmak **2.** hiddetlenmek, şiddetlenmek **3.** azarlamak, kızmak.

дангинуулах /danginuulıh/ *f.* şakırdatmak.

дандаа /danda/ *zf.* her zaman, her vakit,hep

дандай /danday/ *is.* satrançta yeniden hamle yapma.

данж /danc/ *is.* **1.** rehine mal **2.** piyon.

данжаад /dancaad/ *is.* **1.** aile reisi **2.** patron, başkan.

данжич /danciç/ *is.* rehine mal veren kişi, ipotekçi.

данжлах /danclıh/ *f.* rehine koymak, ipotek etmek.

Дани /dani/ *is.* Danimarka, Danimarkalı.

данс(ан) /dans/ *is.* çek, banka hesabı, hesap defteri. *"мөнгөний данс"* para hesabı. *"данс нээх"* hesap açmak. *"данс хөтлөх"* hesaba geçmek. *"дансаар төлөх"* hesaptan hesaba ödeme yapmak.

данслах /danslıh/ *f.* kayıt yapmak, hesap açmak.

данстай /danste/ *is.* kayıtlı, üye.

данх(ан) /danh/ *is.* demlik, çaydanlık.

данхайх /danhaih/ *f.* başı çekmek, ele başı olmak.

данхалзах /danhılzıh/ *f.* başını sallamak, kafasını sallamak.

данхар /danhır/ *s.* büyük kafa, kocaman kafası olan.

дараа /daraa/ *zf.* **1.** sonra, sonraki **2.** engel. *"удаа ~"* sık sık, tekrar tekrar. *"дэс ~"* sırayla. *"жилийн ~"* bir yıl sonra.

дараалал /daraalıl/ *is.* düzen, sıra, sıralama. *"үсгийн ~"* harf sırası. *"~д зогсох"* sıraya girmek, hizaya bakmak.

дараалах /daraalıh/ *f.* sıraya girmek, sıraya sokmak, ard arda koymak.

дараахан /daraahın/ *zf.* biraz sonra, daha sonra, sonraki.

дараахь /daraih) *zm.* birsonraki, aşağıdaki, diğer.

дараач /daraç/ *zf.* sonraki, gelecek.

даравганах /darıvgınıh/ dudağını oynatmak, ağzını açmak.

даравгар /darıvgır/ *s.* ağzı çok fazla açmak, geniş ağızlı.

даравч /darıvç/ *is.* mahmuz.

дарагдах /darıgdıh/ *f.* basılmak, sıkışmak, hastalığa yakalanmak, pres yapmak.

дарагдуулах /darıgduulıh/ f. sıkıştırılmak, bastırmak, preslemek.

дарай(х) /darai/ *is.* katı, sert, bükülmeyen.

даралдах /darıldıh/ *f.* saklamak, örtmek, gizlemek, kaplamak. *"тооcонд ~"* tozlanmak. *"цасанд ~"* karla kaplı olmak, karlanmak. *"ажилд ~"* işleri üst üste gelmesi.

даралт /darılt/ *is.* basınç, tazyik, sıkıntı. *"агаарын ~"* hava basıncı. *"цусны ~"* kan basıncı, tansiyon. *"ендөр ~"* yüksek tansiyon, yüksek basınç. *"нам ~"* düşük tansiyon, alçak basınç.

дарам /darım/ *is.* genişlik, en, mesafe.

дарамт /darımt/ *is.* basınç, tazyik, zorlama, baskı.

дарамтлах /darımtlıh/ *f.* zorlamak, baskı yapmak, üzmek.

дарангуй /darıngui/ *is.* dikdatör, zorbacı.

дарангуйлах /darıngуilıh/ *f.* baskı yapmak, zorlamak, dikdatörlük.

дарах /darıh/ *f.* basmak, ezmek, sıkmak, sıkıştırmak. *"гараар ~"* elle basmak, eliyle ezmek. *"тамга ~"* mühür basmak, damga vurmak. *"бослого ~"* ayaklanmayı, isyanı,

bastırmak. *"дайсныг ~"* savaşı sona erdirmek. *"ендгее ~"* kuluçkaya yatmak. *"ногоо ~"* turşu kurmak.

дарвайх /darvaih/ *f.* ağzını çok fazla açmak.

дарвиан /darvian/ *is.* ses, gürültü, inilti.

дарвиантай /darviante/ *s.* sesli, gürültülü.

дарвигнах /darvignıh/ *f.* uyuşmak.

дарвих /darvih/ *f.* neşelendirmek, eğlendirmek, hoşnut etmek.

дарвуул /darvuul/ *is.* yelken.

дарга /darıg/ *is.* patron, başkan, müdür, komutan. *"цэргийн ~"* komutan. *"нарийн бичгийн ~"* sekreter.

даргалах /darıglıh/ *f.* yönetmek, yürütmek, idare etmek. *"хурал ~"* toplantıyı yürütmek.

даргар /dargır/ *s.* sert, katı.

даргиа /dargia/ *is.* lıkırtı.

даргиан /dargian/ *is.* şenlik, neşe, keyf.

даргил /dargil/ *is.* hızlı akıntı, akma.

даргилах /dargilıh/ *f.* kaynamak, fokurdamak.

дардайх /dardaih/ *f.* sertleşmek, katılaşmak.

дардан /dardın/ *s.* geniş, mesafeli.

дардас /dardıs/ *is.* etki, izlenim, kanı.

дардгар /dardgır/ *s.* katı, sert.

дардгардах /dardgırdıh/ *f.* çok fazla katılaşmak, sertleşmek.

дардгархан /dardgırhın/ *is.* katı, sert.

даржгар /darcgır/ *s.* zayıf, ince, nazik, güçsüz.

даржгардах /darcgırdıh/ *f.* zayıflamak, incelmek.

даржигнах /darcignıh/ *f.* tankırdamak, şıngırdamak.

даржин /darcin/ *is.* fakir, yoksul, zavallı.

Дариганга /darigıng/ *is.* Moğolistanın güney doğu toprakları.

дарлагдах /darlıgdıh/ *f.* zorlama altında kalmak, baskı görmek, sömürülmek. *"нехертөө ~"* kocanın baskısı altında kalmak.

дарлагч /darlıgç/ *is.* baskıcı, sömürücü, dikdatör.

дарлал /darlıl/ *is.* sömürü, baskı. *"колонийн ~"* koloni sömürüsü. *"~аас ангижрах"* sömürüden kurtulmak, baskıdan kurtulmak.

дарлах /darlıh/ *f.* sömürmek, sıkmak, ezmek, baskı yapmak. *"дарлан мелжих"* sömürmek.

дарлуулах /darluulıh/ *f.* küçükdüşürmek, gururunu rencide etmek, utandırmak.

дарламтгай /darlımtgay/ *s.* zorba, despot.

дармал /darmıl/ *is.* **1.** daktilo yazısı **2.** *s.* bastırılmış, sıkıştırılmış.

дармалдах /darmıldıh/ *f.* daktilo yada bilgisayarda yazmak.

дарс(ан) /dars/ *is.* şarap.

дарсайх /darsayh/ f. katılaşmak, sert huylu olmak.

дарс(чин) /darsçin/ *is.* şarapçı.

даруй /darui/ *zf.* hemen, o anda, derhal. *"тэр ~"* o anda. *"нэн ~"* hemen, derhal.

даруйхан /daruihın/ *zf.* hemen, çabucak.

даруу /daru/ *s.* **1.** alçak gönüllü, mütevazi **2.** normal, olağan.

даруул /daruul/ *is.* **1.** kümes **2.** şaşkın **3.** tuş, piyano tuşu.

даруулах /daruulıh/ *f.* **1.** bastırmak, sıkıştırmak **2.** bağlamak.

даруулга /daruulg/ *is.* **1.** sıkıştırma, baskı **2.** disiplin.

даруулдах /daruuldıh/ *f.* **1.** bağlamak, sıkıştırmak **2.** suyun içine dalmak.

дарх /darh/ *is.* **1.** el becerisi, el sanatı **2.** hak, adalet, doğruluk.

дархад/darhıd/ *is.*Moğol kabilesine verilen ad

дархан /darhın/ *is.* **1.** kuyumcu, usta, zanaatçı **2.** milli park. *"төмрийн ~"* demirci, demir erbabı. *"алт мөнгөний ~"* altın, gümüş zanaatçısı. *"~ цаазтай газар"* korunmaya alınmış yer.

дархи /darih/ *is.* büyük uzun ve geniş ağaçlara verilen isim.

дархигар /darhigır/ *s.* kocaman, büyük

дархийх /darhih/ *f.* büyümek, kocaman olmak, irileşmek.

дархлах /darhlıh/ *f.* **1.**demir dövmek, işlemek **2.** koruma altına almak **3.** bağışıklık kazandırmak.

дархчуул /darhçuul/ *is.* sanatçı, usta, zanaatçı.

дарцаг /dartsıg/ *is.* küçük bayrak, filama.

дарш /darş/ *is.* hayvanlar için saklanan özel besin.

даршлах /darşlıh/ *f.* ot saman v.b bitkileri hayvanlar için saklamak.

дарь /der/ *is.* barut

дасал /dasıl/ *is.* alışkanlık, huy, yapı. *"~ болох"* alışmak.

дасамгай /dasımgay/ *s.* alışmış, alışagelmiş, alışkın.

дасамтгай /dasımtgay/ *s.* alışmış, alışkan, her zamanki.

дасах /dasıh/ *f.* alışmak, öğrenmek, bağlanmak.

дасгал /dasgıl/ *is.* alıştırma, antrenman, spor, pratik. *"еглөөний ~"* sabah sporu, sabah jimnastiği. *"хэлзүйн ~"* gramatik alıştırma. *"~ хийх"* alıştırma yapmak, antrenman yapmak.

дасгалжуулагч /dasgılcuulıgç/ *is.* antrenör, eğitmen.

дасгалжуулах /dasgılcuulıh/ *f.* eğitmek, antraman yaptırmak.

дасгах /dasgıh/ *f.* alıştırmak, zorlamak, öğretmek.

дах /dah/ *is.* yünlü kaban.

дахиад /dahiad/ *zf.* tekrar, birdaha, yeniden.

дахиж /dahic/ *is.* tekrar, yeniden.

дахилт /dahilt/ *is.* nakarat.

дахин /dahin/ *s.* **1.** tekrar, yeniden, bir daha **2.** her alanda. *хоёр ~:* iki defa. *олон ~:* çok defa. *дэлхий ~:* tüm dünya.

дахих /dahih/ *f.* tekrarlamak, yeniden yapmak.

дахлай /dahlai/ *is.* son baharda yada zamanından geç doğan yavru hayvan.

дацан(г) /datsın/ *is.* Budizm eğitiminin verildiği medrese, mabed, tapınak.

дашинга /daşing/ *is.* tezgah, raf.

дашмаг /daşmıg/ *is.* güğüm, ibrik, sürahi.

дашрам /daşrım/ *is.* -ya göre, bu duruma göre, anlaşmaya göre.

дашрамдах /daşrımdıh/ *f.* kendisineyarar sağlamak, avantaj, yararlanmak, faydalanmak.

даян /dayan/ *is.* dini konular üzerinde düşünme.

даянч /dayanç/ *is.* derin derin düşünen, düşünceli.

даяар /dayar/ *zm.* bütün, tüm, her. *"дэлхий даяар"* tüm dünya, dünya çapında.

даян /dayn/ *zm.* bütün, hepsi, tamamı.

дебет /dibet/ *is.* deftere kaydedilen borç, zimmet.

декан /dekan/ *is.* dekan.

деканат /dekanat/ *is.* dekan odası.

департмнт /dipartmınt/ *is.* **1.** bölüm, bölge **2.** zümre.

депо /depo/ *is.* depo.

депутат /deputıt/ *is.* vekil, millet vekili.

дециграмм /detsigram/ *is.* desigram.

дециметр /detsimetir/ *is.* desimetre.

децибел /detsibıl/ *is.* desibel.

дзюдо /judo/ *is.* judo.

диабет /diabet/ *is.* diyabet, şeker hastalığı.

диагноз /diagnoz/ *f.* teşhis etmek, onaylamak.

диагональ /diagonail/ *is.* **1.** köşegen **2.** çapraz.

диаграмм /diagram/ *is.* diyagram, çizenek.

диалектик /dialektik/ *is.* diyalektik, eytişim.

диаметр /diametr/ *is.* çap.

дивиденд /dividend/ *is.* **1.** bölünen **2.** pay, hisse.

дивиз /diviz/ *is.* bölme, bölüm, pay etme.

дизайн /dizayn/ *is.* tasarım, plan, proje.

дизайнер /dizaynır/ *is.* tasarımcı, dizaynçı.

дизель /dizel/ *is.* dizel motor, dizel.

дийз /diz/ *is.* tabak, çanak, kap.

дийлдэх /dildih/ *f.* üstesinden gelmek, hakkından gelmek.

дийлдэшгүй /dildişgui/ *s.* üstesinden gelinemeyen, zor, güç.

дийлшгүй /dilşgui/ *is.* aşılması güç, zorlu.

диваажин /divacin/ *is.* cennet.

дийлэгдэх /diligdih/ *f.* yenilmek, mağlup olmak.

дийлэнх /dilinh/ *is.* çoğunluk, genel, ana. *"~ олонх"* salt çoğunluk.

дийлэх /dilih/ *f.* yenmek, galip gelmek, üstesinden gelmek.

дийлэгдэшгүй /diligdişgui/ *s.* aşılması güç, zorlu.

диктатур /diktatur/ *is.* dikdatör, zulüm eden.

дилер /dilir/ *is.* tüccar, satıcı.

диплом /diplom/ *is.* diploma.

дипломат/diplomat/ *is.*diplomatik,nazik,kibar.

дипломатч /diplomatç/ *is.* diplomat.

диспансер /dispanser/ *is.* dispanser, sağlık merkezi.

диспетчер /dispitçır/ *is.* trafik menejeri, hava trafiği güvenlik ve kontrol sorumlusu, taşıma ve ulaştırma sorumlusu.

диссертаци /dissertatsi/ *is.* **1.** iddia, sav **2.** tez, araştırma.

диц /dits/ *is.* nikel.

дицдэх /ditsdih/ *is.*nikelden yapılan kap kaçak.

до /do/ *is.* müzik te ilk nota, do.

дов /dov/ *is.* küçük tepe, tepecik.

довжоо(н) /dovcoo/ *is.* binanın temeli, sundurma, su basmanı.

довжоолох /dovcoolıh/ *f.* kurmak, tesis etmek.

довтлого /dovtlıg/ *is.* atak, saldırı, hücum.

довтлогч /dovtlıgç/ *is.* forvet, saldıran.

довтлох /dovtluh/ *f.* atak yapmak, saldırmak, taarruza geçmek. *"довтлон орох"* saldırıya girmek. *"довтлон эзлэх"* işgal etmek.

довтолгоо /dovtulgoo/ *is.* saldırı, taarruz, atak. *"агаарын ~"* hava taarruzu. *"гэнэтийн ~"* ani saldırı, kontra atak. *"~г няцаах"* saldırıyı bastırmak, püskürtmek.

довцог /dovtsug/ *is.* küçük tepe.

дог /dog/ *is.*mabedin süslü çatısı.

догдлох /dogdluh/ *f.* heyecanlanmak. *"сэтгэл ~"* çok heyecanlanmak .

догдолгох /dogdulgıh/ *f.* sallamak, çalkalamak.

догдолзох /dogdulzıh/ *f.* heyecanlandırmak, telaşlandırmak, canlandırmak.

догдосхийх /dogdoshih/ *f.* başlatmak.

догирох /dogirıh/ *f.* tecrübe sahibi olmak.

догирхог /dogirhıg/ *is.* tecrübeli,usta.

догирхох /dogirhıh/ *f.* tecrübesiyle övünme.

догма /dogma/ *is.* dogmatik, kesin bir görüşe sahip.

догматизм /dogmatizm/ *is.*dogmatizm, doğmacılık.

догол /dogul/ *is.* köşe, uç, sınır.

доголдох /doguldıh/ *f.* düzensiz olarak çalışmak.

доголон /dogulın/ *s.* topal, aksak.

доголох /dogılıh/ *f.* topallamak, aksamak.

догонцох /doguntsıh/ *f.* tek ayak üzerinde sıçramak, hoplamak.

догшдох /dogşdıh/ *s.* yırtıcı, sert, acımasız.

догшин /dogşin/ *s.* vahşi, huysuz, yabani. *"~ морь"* vahşi at, huysuz at.

догшрох /dogşruh/ *f.* sertleşmek, yabanileşmek, azmak.

догь /doig/ *is.* tecrübeli, usta.

додигор /dodigır/ *s.* kendini beğenmiş, gururlu, kibirli.

додийх /dodih/ *f.* kendini beğenmek, kibirlenmek.

доёгонох /doygınıh/ *f.* çengel halini almak,

ucunu kıvırmak, bükülmek.

доёгор /doygır/ *is.* uzun ve ince çengel.

доёийх /doyih/ *f.* kıvrılmak, bükülmek.

дойлуур /doylur/ *is.* ABD para birimi, dolar.

доктор /doktır/ *is.* doktor, mütehassıs.

дол /dol/ *is.* görmüş geçirmiş olan, tecrübeli.

долгилох /dolgilıh/ *f.* sallamak, dalgalanmak.

долгин /dolgin/ *s.* huzursuz, inatçı.

долгио(н) /doligon/ *is.* frekans, dalga. *"дууны долгион"* ses dalgası. *"радио долгион"* radyo frekansı, dalgası. *"цахилгаан соронзон долгион"* elektro manyetik dalga.

долгиолох /dolgioluh/ *f.* dalgalanmak.

долгиотох /dolgiotıh/ *f.* kıvrılmak, bükülmek, dalgalandırmak.

долгонцог /dolguntsıg/ *s.* açgözlü, aç.

долдгонох /doldgunıh/ *f.* yağ çekmek, yağcılık yapmak.

долдгонуур /doldgunur/ *is.* yağcı, düzenbaz.

долдой /doldoy/ *is.* dalkavuk, yağcı,düzenbaz

долдойдох /doldoydıh/ *f.* dalkavukluk yapmak, yağ çekmek.

долдойлох /doldoyluh/ *f.* yağ çekmek, dalkavukluk yapmak, düzenbazlık yapmak.

долдойч /doldoyç/ *is.* yağcı, dalkavuk, ayakçı.

долдугаар /doldugar/ is. yedinci, yedi. numaralı. *"долоодугаар"* yedinci. *"~ сар"* temmuz, yedinci ay.

долигонох /dolignıh/ *f.* yağcılık yapmak, yağ çekmek.

долигонуур /dolignur/ *is.* yağcı, yağcılık yapan, dalkavukluk yapan, ayakçı.

долийх /dolih/ *f.* şaşı gözlü olmak.

долилзох /dolilzıh/ *f.* gözlerini kısmak, şaşı bakmak, yan bakmak.

долингор /dolingır/ *is.* tecrübeli, usta. bilgili.

долингорших /dolingorşih/ *f.* tecrübeli olmak, bilgi sahibi olmak, uzmanlaşmak, ihtisas sahibi olmak.

долир /dolir/ *is.* şaşı, şaşı göz.

доллар /dollır/ *is.* dolar.

доллого /dollug/ *is.* vernik, cila, dolgu.

дололгох /dolılgıh/ *f.* vernik çekmek, cilalamak.

долоо(н) /dolo/ is. yedi. *"долоо хоног"* bir hafta.

долоовор /doloovur/ *is.* işaret. *"~ хуруу"* işaret parmağı.

долоогоно /doloogın/ *is.* akdiken, alıç.

долоох /dolooh/ *f.* yalamak.

долоохон /doloohun/ *is.* sadece yedi, yedi tanecik.

долор /dolur/ *is.* tecrübeli, uzman.

долрох /dolruh/ *f.* uzmanlaşmak, ihtisas yapmak.

долуул(ан) /dolun/ *is.* yedi kişi, yedimiz hep birlikte.

дом /dom/ *is.* sihir, büyü.

домбо(н) /domb/ *is.* bakır güğüm, bidon.

домбор /dombır/ *is.* kazak halkına ait saz a benzeyen bir müzik aleti.

домнолго /domnılgo/ tedavi, iyileştirme, bakım.

домнох /domnuh/ *f.* kaygılanmak, kendine bakmak, tedavi olmak.

домог /domıg/ *is.* efsane. *"~ улгэр"* efsanevi masal. *"домогт"* efsanevi.

домоглох /domugluh/ *f.* kaygısızca düşünmeden, dikkat etmeden yapmak.

домогч /domugç/ *is.* masalcı, masal, hikaye, efsane anlatan kişi.

домтох /domtuh/ *f.* üzmek, acı vermek.

домч /domç/ *is.* halk doktoru, kırık çıkıkçı.

дон(г) /don/ *is.* 1. saplantı, sabit fikir **2.** aptal, sapık deli.

донгио /dongio/ *is.* deli, ahmak, salak.

донгиодох /dongiodıh/ *f.* aptallaşmak.

донго /dong/ is. kınama, tekdir.

донгодох /donguduh/ *f.* **1.** guguk kuşu gibi guguklamak **2.** azarlamak **3.** kızmak.

донгосох /dongusuh/ *f.* gevezelik yapmak, lüzumsuz konuşmak.

доноголзох /donugulzuh/ *f.* üzülmek, dertlenmek, kaygılanmak.

донслох /donsluh/ *f.* üzülmek, endişelenmek, tedirgin olmak.

донсолгоо /donsulgo/ *is.* yamru yumru, çıkıntılı tümsekli, steblize yol.

донсолгох /donsulguh/ *f.* **1.** üzülmek, endişelenmek **2.** sallanmak, yalpalanmak.

донти /dont/ *is.* ayının safra kesesi.

донтой /dontoy/ *is.* mübtela, tiryaki.

донхгор /donhgur/ *s.* büyük, geniş, yuvarlak.

донхойх /donhoih/ *f.* genişlemek, kalınlaşmak.

донхолзох /donhulzuh/ *f.* kafa ileride gitmek.

донших /donşih/ *f.* belli bir amacı olmadan dolaşmak, aylak aylak dolaşmak.

доншмол /donşmol/ *s.* serseri, aylak, başıboş.

доншооч /donşoç/ *is.* serseri, berduş.

доншуурч /donşuurç/ *is.* serseri, berduş.

доншуучлах /donşuuçlıh/ *f.* serserilik yapmak, berduşluk yapmak.

доог /doog/ *is.* alay, şaka. *"~ хийх"* alay etmek

дооглох /dogluh/ *f.* dalga geçmek, alay etmek.

доогуур /doogur/ *e.* altına, aşağıya, alt taraf. *"ширээн ~"* masa altına. *"усан ~"* suyun içinde, su altında.

доогуурдах /dooguurduh/ *f.* alçalmak.

доогуурлах /dooguurluh/ *f.* aldırmamak, önem vermemek, görmemezlikten gelmek.

доогуурхан /doogurhın/ *e.* biraz altında, daha aşağıda.

доод /dood/ e. alt, altında. *"~ давхар"* aşağı kat. *"~ мал"* aşağı taraf.

доодчуул /dodçul/ *is.* aşağı derecede olan, ikinci sınıf.

доожгүй /doocgui/ *is.* ahlaksız, vicdansız, karaktersiz, aşağılık.

доожигнох /doocignıh/ *f.* alay etmek. eğlenmek, dalga geçmek.

доожоо /dooco/ *is.* görünüş, fiziksel durum.

доожоогүй /doocogui/ *is.* çirkin, yakışıksız, tuhaf.

доош, доошоо /dooşoo/ *e.* aşağı, aşağıya. *"доош буух"* aşağı inmek. *"доош харах"* aşağı bakmak. *"дөчөөс доош"* kırktan az, aşağı.

доошлох /dooşluh/ *f.* aşağıya doğru inmek, irtifa kaybetmek.

доошлуулах /dooşluuluh/ *f.* çekmek, aşağı indirmek.

дор /dor/ *e.* alt, altında. *"~ дурдсан"* aşağıda belirtilen. *"газар ~"* yer altı, toprak altı. *"удирдлагын ~"* yönetimin altında. *"~ орох"* aşağı düşmek, kötüleşmek, fenalaşmak.

доргих /dorgih/ *f.* sallanmak, sarsılmak.

дордуулах /dorduulıh/ *f.* alçalmak, kötüleşmek, fenalaşmak.

дориун /doriun/ *s.* terbiyeli, saygılı, uygun, mütevazi.

дордох /dordıh/ *f.* kötüleşmek, saygısızlaşmak.

дорно /dorn/ *is.* doğu. *"~ зүг"* Doğu taraf. *"~ дахин"* doğu tarafın, şarkın.

дорнод /dornud/ *is.* doğu, doğuda, doğusu. *"Алс дорнод"* uzak doğu. *"ойрхи дорнод"* yakındoğu.

дорогш /dorıgş/ *e.* aşağı, daha az, aşağıya.

дорогшлох /dorıgşlıh/ *f.* aşağıya inmek, aşağı doğru.

дорой /doroy/ *s.* zayıf, çekingen, yoksul, zavallı. *"сул ~"* zayıfça, güçsüz.

доройтол /doroytıl/ *is.* azalma, zayıflama, güçsüz, yaşlılık.

доройтох /doroytuh/ *f.* zayıflamak, güçsüzleşmek gerilemek. *"эрүүл мэнд ~"* git gide sağlığı kötüleşmek.

доромж /dorumc/ *s.* sakin, durgun, kibar, nazik.

доромжлол /dorumclul/ *is.* aşağılama, hakaret, dalga geçme.

доромжлох /dorumcluh/ *f.* hakaret etmek, tahkir etmek, alay etmek.

доромжлуулах /dorumcluuluh/ *f.* hakaret ettirmek, alay ettirmek.

дорсгой /dorsgoy/ *is.* çıkıntı, eğri, yamuk.

дорсгонох /dorsgınıh/ *f.* çıkıntı oluşturmak, dışarı çıkmak.

дорсгор /dorsgur/ *s.* çıkıntılı, yamuk, yana kaymış.

дорсойх /dorsoyh/ *f.* dışarı çıkartmak, çıkıntılı olmak, tümseklik meydana gelmek.

дорсоох /dorsooh/ *f.* kötüleştirmek, berbat etmek.

дортгох /dortguh/ *f.* sağlığının kötüye gitmesi, fenalaşmak, kötüleşmek.

дортох /dortuh/ *f.* kötü hale gelmek, aşağılanmak.

дорхи /dorhi/ *is.* aşağıdaki, yeraltı.

дотаци /dotatsi/ *is.* sübvansiyon, destek, ödenek, bağış, burs.

дотно /dotun/ *s.* yakın, candan, içten. *"дотны танил"* yakın akraba, yakın tanış. *"дотны нөхөд"* yakın dost. *"дотно харьцаатай байх"* yakın temasta bulunmak.

дотночлох /dotnuçluh/ *f.* yakın arkadaş olmak, cana yakın olmak.

дотогш, дотогшоо /dotugşo/ *e.* içine, içeriye, içeri.

дотогшлох /dotıgşlıh/ *f.* içeriye girmek, içeri almak.

дотоод /dotood/ *e.* içeride, iç, dahili. *"~ журам"* iç tüzük. *"~ худалдаа"* iç ticaret. *"~ зах зээл"* iç pazar ekonomisi. *"~ бодлого"* iç politika. *"~ хэрэг"* iç mesele, iç problem.

дотор /dotor/ içeri, içeriye. *"гэдэс ~"* midenin içi. *"дотрын эмч"* iç hastalıkları mütehassısı. *"дотрын өвчин"* dahili hastalık. *"~ тал"* iç taraf. *"~ хаалга"* iç kapı. *"тасалгааны ~"* bölüm, oda içi. *"нэг сарын ~"* bir ay içerisinde. *"дээлийн ~"* elbise içi. *"~ муухай болох"* fenalaşmak, mide bulantısı.

дотоож /dotooc/ *is.* bayan iç kıyafetleri, iç çamaşırı

дотор /dotur/ *e.* **1.** içerisinde, içinde **2.** dahili, iç. **3.** kalp, gönül.

доторлох /doturluh/ *f.* içine atmak, içine koymak.

доторхи /doturhi/ *is.* içinde, iç tarafında.

дотуур /dotuur/ *is.* iç, dahili. *"~ хувцас"* iç çamaşır. *"~ байр"* öğrenci yurdu.

дохигнох /dohignıh/ *f.* alçalmak, azalmak, kısmak.

дохигор /dohigır/ *s.* uzun boylu kambur olan.

дохийлгох /dohilgıh/ *f.* aptallaşmak, salaklaşmak.

дохийх /dohih/ *f.* salaklaşmak, budalalık yapmak, namussuzluk yapmak.

дохио(н) /dohio/ *is.* sinyal, işaret, ikaz. *"гэрлэн дохио"* ışıklı sinyal, trafik lambası. *"түгшүүрийн дохио"* taaruz sinyali. *"дохио өгөх"* sinyal vermek, işaret vermek.

дохиолох /dohiolıh/ *f.* sinyal vermek, işaret vermek.

дохиоч /dohioç/ *is.* işaretçi, ikazcı.

дохиур /dohiur/ *is.* **1.** davul sopası. **2.** erkeklik organı.

дохих /dohih/ *f.* işaret vermek, start vermek, kafa veya el sallamak. *"толгой ~"* başını sallamak, kafayla selamlamak. *"гараар ~"* elle işaretlemek.

дош /doş/ *is.* tepe, tepecik.

дошгин /doşgin/ *s.* azgın, saldırgan, huysuz.

дошгирох /doşgirıh/ *f.* azmak, kudurmak, huysuzlanmak.

дөв /döv/ *is.* kare, dötgen.

дөжин /döc/ *is.* itaatsiz, söz dinlemez.

дөжир /döcir/ *s.* tembel, vurdum duymaz, galesiz.

дөжирлөх /döcirlih/ *f.* tembellik yapmak, inatçılık yapmak.

дөжрөх /döcrüh/ *f.* duymamazlıktan gelmek, aldırış etmemek.

дөжрүүлэх /döcruulıh/ *f.* umursamamak, aldırış etmemek.

дөл /döl/ *is.* **1.** ateş, alev, kıvılcım. **2.** yokuş, bayır, eğim.

дөлгөөн /dölgüün/ *is.* uysal, barışçıl, yavaş, nazik.

дөлөх /dölih/ *f.* sakınmak, kaçınmak, çekinmek.

дөмөг /dömig/ *s.* gerçekten iyi, terbiyeli, dürüst, namuslu.

дөмөх /dömüh/ *f.* dikkatsizce yapmak, itina göstermemek.

дөнгө /döng/ *is.* pıranga, kelepçe.

дөнгөж /döngüc/ *zf.* hemen hemen hiç, az, daha az, ancak.

дөнгөлөх /döngülüh/ *f.* engel olmak, köstek olmak.

дөнгөн /döngün/ *zf.* ancak, henüz, hemen hemen, hiç,azıcık.

дөнгөх /döngüh/ *f.* itina göstermeden, dikkatsizce yapmak.

дөнгүүлэх /döngulih/ *f.* vurdum duymaz olmak, aldırış etmemek, duymamazlıktan gelmek.

дөнгүүр /döngür/ *s.* biraz daha iyi.

дөнгүүрхэн /döngürhın/ *s.* daha iyi, toleranslı, terbiyeli.

дөндгөр /döndgür/ *is.* isyan, ayaklanma, başkaldırma.

дөндийлэг /döndilig/ *is.* çilpi, değnek, küçük odun parçası.

дөнж(ин) /dönc/ *is.* dört yaşındaki dişi inek, düğe.

дөр /dör/ *is.* **1.** iş hayvanlarının burnuna takılan ip veya tahta. **2.** dikdörtgen kap.

дөрвөлжин /dörvilcin/ *is.* kare, dörtgen.

дөрвөлжлөх /dörvülclüh/ *f.* kare yapmak, dörtgen yapmak.

дөрвөөд /dörvööd/ *is.* dötle, yaklaşık dört.

дөрвүүл /dörvül/ *is.* dördümüz, dört kişi birlikte.

дөрдийх /dördih/ *f.* eğrilmek, yamulmak.

дөрийх /dörih/ *f.* yamulmak, eğrilmek, bükülmek.

дөрлөх /dörlüh/ *f.* donatmak, techiz etmek.

дөрөв /dörüv/ *is.* dört. (**дөрвөн**)dört, 4.

дөрөвдүгээр /dörüvduger/ *is.* dördüncü. *"~ сар"* nisan, dördüncü ay. *"дөрөвний нэг"* (1/4) bir bölü dört, dörtte bir.

дөрөвхөн /dörüvhün/ *is.* sadece dört.

дөрөлж /dörülc/ *is.* dağı aşma, geçme.

дөрөө(н) /döröö/ *is.* **1.** pedal. **2.** eyerin ayaklığı, üzengi.

дөрөөвч /dörööv̈ç/ *is.* semer, eğer ipi, urgan.

дөрөөвчлөх /dörööv̈çlüh/ *f.* eğerlemek, semerin üzerine eşya koyup sarmak.

дөрөөлөх /döröölüh/ *f.* ayağını üzengiye koymak

дөрсгөр /dörsgir/ *s.* eğilmiş,bükülmüş,çarpık.

дөрсийх /dörsih/ *f.* eğilmek, bükülmek, yamulmak.

дөт /döt/ *is.*yakın, kestirme, kısa. *"~ зам"* yakın yol, kısa yol, kestirme.

дөтлөх (dötlüh) *f.* mesafeyi kısaltmak, yakınlaştırmak.

дөтчилөх (dötçilüh) *f.* kısaltmak, mesafeyi yakınlaştırmak.

дөхөм (döhüm) *is.* kolay, kullanışlı, pratik.

дөхөмгүй (döhimgui) *s.* kolay olmayan, kullanışsız.

дөхөмтэй (döhimte) *s.*makul,uygun,kullanışlı, faydalı.

дөхөх /döhih/ *f.* yakınlaşmak, gözükmek, tamamlanmak. *"үүр цайх ~"* şafağın sökmesi. *"дуусах ~"* bitirmeye az kalmak. *"дөхөж очих"* yakınlaşmak.

дөхүү /döhuu/ *s.* yakın, benzer, daha yakın.

дөч(ин) /döç/ *is.* kırk, 40.

дөчдүгээр /döçdugeer/ *is.* kırkıncı, kırk numaralı.

дөчинтаа /döçintaa/ *is.* kırk defa, kırk kez.

дөчөөд /döçööd/ *is.* yaklaşık kırk, kırk civarında.

дөчүүл /döçüül/ *is.* bütün kırk, kırkıyla, kırk kişi birlikte.

дөш /döş/ *is.* örs, örs kemiği.

драм /dram/ *is.* drama.

драп /drap/ *is.* ağır yünlü elbiseler.

дув /duv/ *is.* sessizlik, sessiz.

дуг /dug/ *is.* horultu, uykuda çıkan ses.

дугаар /dugaar/ *is.* numara, sayı. *"дэс ~"* sıralama. *"сонины ~"* gazete numarası. *"утасны ~"* telefon numarası.

дугаарлал /dugaarlıl/ *is.* numaralama, sıralama.

дугаарлах /dugarlıh/ *f.* numaralamak, sayı vermek.

дугай /dugay/ *s.* sessiz, sakin, gürültüsüz.

дуган(г) /dugın/ *is.* küçük mabet, tapınak.

дуганцаг /dugıntsıg/ *is.* bayanların giydiği kısa mevsimlik çizme.

дуганч /dugınç/ *is.* rahip, mabet görevlisi.

дугараа /dugıraa/ *is.* **1.** kadeh. **2.** sıralama, sayı.

дугарах /dugırıh/ *f.* ses çıkarmak, konuşmak, gürültü çıkarmak.

дугархах /dugırhıh/ *f.* ses çıkartmak, konuşturmak.

дугариг /dugırig/ *is.* çember, daire, elips.

дугаригдуу /dugarigdu/ *s.* çevrelenmiş, dairesel, küresel, yuvarlak.

дугариглах /dugırıglıh/ *f.* daire çizmek, çevrelemek, çember yapmak.

дугжрах /dugcrıh/ *f.* uyumak, uykuya dalmak.

дугтрах /dugtrıh/ *f.* çekmek, asılmak.

дугтуй /dugtui/ *is.* zarf, mektup zarfı. *"захидлын ~"* mektup zarfı.

дугтуйлах /dugtuilıh/ *f.* zarfın içine koymak.

дугтчих /dugtçih/ *f.* devamlı belli aralıklarla çekmek.

дугуй /dugui/ **1.** teker, tekerlek. **2.** bisiklet. **3.** yuvarlak, daire. *"машины ~"* tekerlek. *"унадаг ~"* bisiklet. *"~ царайтай хүн"* yuvarlak yüzlü insan. *"~ хэлтэй торго"* daire şekilli kumaş.

дугуйлан(г) /duguilın/ **1.** klüp, kurs. **2.** grup.

дугуйлах /duguylıh/ *f.* işaretlemek, yuvarlak içine almak, yuvarlamak. *"данс ~"* hesabı kapatmak.

дугуйлдах/duguildıh/ *f.* takla atmak, yuvarlanmak

дугуйрах /duguirıh/ *f.* döndürmek, çevirmek.

дугуйт /duguit/ *is.* teker, lastik.

дугуйтай /duguite/ *s.* tekeri olan, tekerli.

дугуйних /duguinıh/ *f.* eğirmek, örmek.

дугхийх /dughih/ *f.* kestirmek, biraz uyumak, kısa bir müddet uyumak.

дудрай /dudrai/ *s.* yavru zavallı hayvan.

дудран /dudrın/ *is.* eşek yavrusu, sıpa.

дужигнах /ducignıh/ *f.* hızlı ve anlamsız bir biçimde konuşmak, zırvalamak.

дулаавтар /dulaavtır/ *s.* soğuk olmayan, ılık.

дулаадах /dulaadıh/ *f.* ısıtmak, ısıyı arttırmak.

дулаалалт/dulaalılt/ *is.*kalorifer,ısıtma sistemleri.

дулаалах /dulaalıh/ *f.* ısıtmak,yalıtım yapmak

дулаан /dulaan/ *s.* ılık, sıcak. *"~ байр"* ılık yurt, sıcak ev. *"~ хувцас"* kışlık elbise. *"~ орон"* sıcak ülke. *"~ы цахилгаан станц"* termik santral. *"нүдэнд ~ хүн"* sıcak kanlı insan, cana yakın insan.

дулаарах /dulaarıh/ *f.* ısınmak, havanın ısınması.

дулаахан /dulaahın/ *s.* sıcak, ılık.

дулаацах /dulatsıh/ *f.* ısınmak, yanmak, terlemek.

дулаацуулах /dulaatsuulıh/ *f.* ısıtmak, terletmek.

дулаашрах /dulaaşrıh/ *f.* aşırı ısınmak, terlemek.

дулах /dulıh/ *f.* **1.** satrançta fili kontrol altına almak. **2.** birisinin başını tutmak.

дулдуйдах /dulduidıh/ *f.* güvenmek, itimat etmek, bel bağlamak.

дулиарах /duliarıh/ *f.* havanın açılması, temizlenmesi, günlük güneşlik olması.

дулим /dulim/ *s.* eksik, tamamlanmamış, yarım.

дулимаг /dulimag/ *s.* yarım yamalag, eksik, tamamlanmamış.

дуль /duil/ *is.* tamamen dolu olmayan, biraz eksik.

дульхан /duilhın/ *s.* çok iyi olmayan, yetersiz.

думбагар /dumbıgır/ *s.* tombul, tonton, yuvarlak cüsseli.

думбайх /dumbayh/ *f.* tombullaşmak, ton ton olmak, şişmanlamak.

дун(г) /dun/ *is.* kabuk, kaplumbağanın kabuğu, yumurta kabuğu gibi.

дунагар /dungır/ *s.* sağlam, sıhhatli, güçlü.

дунд /dund/ *is.* **1.** orta, merkez, ortalama. **2.** arasında. **3.** tamamlanmamış, eksik, yarım. *"~ хуруу"* orta parmak. *"~ сургууль"* orta okul. *"~ боловсрол"* orta öğretim. *"~ зэргийн настай"* orta yaşlı. *"өдөр ~"* gün ortası. *"шөнө ~"* gece yarısı. *"~ сурах"* orta seviyede öğrenmek. *"газрын ~"* iki yerin ortası, yol ortası. *"олны ~"* insanlar arasında, kalabalık arasında. *"явцын ~"* zaman içerisinde.

дундад /dundıd/ *is.* **1.** çağ, devir. **2.** ortalama. *"Дундад Ази"* Orta Asya.

дундаж /dundıc/ *is.* ortalama. *"~ нас"* ortalama yaş. *"~ цалин"* ortlama maaş. *"~ хэмжээ"* ortalama ölçü. *"~аар"* ortalama olarak. *"~аас дээгүүр"* ortlamadan yüksek. *"~аас доогуур"* ortalamadan aşağı. *"жилийн ~"* yıllık ortalama.

дундахь /dundih/ *is.* ortadaki, arasındaki.

дундлах /dundlıh/ *f.* yarıya indirmek, yarıya bölmek, ortalamak.

дундрах /dundrıh/ *f.* yarım yapmak, yarıya inmek, azalmak.

дундуур /dunduur/ *s.* **1.** arasında, ortasında, yarım, ortalama. **2.** çok memnun olmama, idare eder. *"~ нь хуваах"* yarısını kesmek, paylaşmak. *"~ нь орох"* arasına girmek. *"уулсын ~"* ülkeler arası. *"аяганы ~"* bardağın yarısı.

дундуурлах /dunduurlıh/ *f.* yarıya indirmek, yarımlaştırmak.

дундуурхан /dunduurhın/ dolu olmayan, yarım.

дуниарах /duniarıh/ *f.* havanın parçalı bulutlu olması.

дунигар /dunigır/ *s.* zarif, ince, nazik, kibar.

дуних /dunih/ *f.* sportif kıyafetler giymek.

дунхайх /dunhaih/ *f.* genişlemek, rahatlamak, komforlu olmak.

дунхалзах /dunhılzıh/ *f.* alımlı ve zerafet içerisinde yürümek.

дунхгар /dunhgır/ *s.* geniş, ferah, komforlu.

дуншаа /dunşaa/ *is.* tereddüt, duraksama.

дунших /dunşih/ *f.* tereddüt etmek, duraksamak.

дуншмал /dunşmıl/ *s.* başarısız, başarıya ulaşamama.

дур /dur/ *is.* istek, arzu, heves, ideal.

дур хүсэл istek, ideal, arzu. *"дур сонирхол"* enteresan, ilginç. *"дургүй болох"* sevmemek, hoşlanmamak. *"сайн дураараа"* kendi isteğiyle. *"дур булаам"* arzu, büyüleyici, etkileyici. *"дураараа"* Kendi isteğiyle.

дурайх /durayh/ *s.* görülebilir, görünür, açık, net.

дурамжхан /durımchın/ *s.* isteksiz, gönülsüz.

дуран(г) /durın/ *is.* dürbün, teleskop.

дуранбай /durınbay/ *is.* mikroskop.

дурандах /durındıh/ *f.* dürbünle bakmak.

дурваганах /durvagnıh/ *f.* alevlenmek.

дургих /durgih/ *f.* hayal etmek, istemek,

aklından geçirmek.

дургүй /durgui/ *is.* sevmeme, hoşnutsuz olma, hoşa gitmeme.

дургүйцэл /durguitsıl/ *is.* hoşnutsuz, isteksiz, gönülsüz.

дургүйцэх /durguitsıh/ *f.* istememek, beğenmemek, hoşnutsuz olmak.

дурдан(г) /durdın/ *is.* krep.

дурдатгал /durdıtgıl/ *is.* hatıra, anı.

дурдхийх /durdhih/ *f.* hızlı gitmek, hızlı başlamak.

дуржганах /durcgınıh/ *f.* hızlı ve anlamsız biçimde konuşmak, zırvalamak.

дурлал /durlıl/ *is.* aşk, sevgi.

хайр дурлал sevgi, aşk.

дурлам /durlım/ *is.* büyüleme, cezb etme, çekme.

дурламаар /durlımaar/ *is.* istenilir, arzu edilir, hoş.

дурлах /durlıh/ *f.* sevmek, aşık olmak.

дурмагчхан /durmıgçhın/ *is.* sevmeyen, beğenmeyen, hoşnutsuz olan.

дурс(ан) /durs/ *is.* kabuk, deniz hayvanlarının kabuğu.

дурсамж /dursımc/ *is.* hatıra, anı.

дурсах /dursıh/ *f.* hatırlamak, anılarını. tazelemek. *"дурсан ярих"* hatıraları anlatmak. *"дурсан санах"* hatıraları düşünmek.

дурсгал (dursgıl) *is.* anı, hatıra. *"хөшөө ~"* anıt hatırası. *"бэлэг ~"* hatıra hediyesi. *"~ болгох"* hatıra olmak, armağan etmek.

дурсгалт /dursgılt/ *is.* anılmaya değer, tarihi. *"түүхийн ~ газруүд"* tarihi medeniyet yerleri.

дурсгах /dursgıh/ *f.* armağan etmek, hatıra olarak vermek.

дурслах /durslıh/ *f.* ağaç kabuğunu yontmak, soymak.

дуртай /durte/ *is.* sevme, beğenme, hoşnut olma. *"~ зөвшөөрөх"* severek izin vermek.

дуртгал /durtgıl/ *is.* anı, hatıra.

дуршил /durşil/ *is.* istek, arzu.

дурших /durşih/ *f.* istemek, arzu etmek, dilemek.

дурьтах /duirtıh/ *f.* bildirmek, belirtmek, bahsetmek.

дусаагуур /dusaaguur/ *is.* tedavilerde kullanılan damlalık.

дусаал /dusaal/ *is.* damla, damlama.

дусаалга /dusalg/ *is.* damlama, damlatma, damla.

дусаах /dusaah/ *f.* damlamak, damlatmak.

дусал /dusıl/ *is.* **1.** damla. **2.** sperm.

дуслах /duslıh/ *f.* damlamak, damlatmak.

дутаах /dutaah/ *f.* eksik kalmak, yarım kalmak.

дутагдал /dutıgdıl/ *is.* yarım kalma, sıkıntı, eksiklik, kusur. *"алдаа ~"* hata, kusur, mazaretli. *"~тай эвлэрэх"* mazeret göstermek. *"~ыг арилгах"* hatasını düzeltmek. *"~ илэрүүлэх"* kusurunu ortaya çıkarmak.

дутагдах /dutıgdıh/ *f.* eksilmek, eksik olmak, kusurlu yanı olmak, yarım kalmak.

дутах /dutıh/ *f.* eksik kalmak, yarım kalmak.

дутахгүй /dutıhgui/ *s.* eksiksiz, tam, yerinde.

дутмаг /dutmıg/ *s.* yetersiz, eksik.

дутуу /dutuu/ *s.* eksik, yetersiz. *"~ хийх"* eksik yapmak. *"~ авах"* eksik almak. *"~ өгөх"* eksik vermek.

дутуудах /dutuudıh/ **f.** eksilmek, azalmak.

дуу(н) /duu/ *is.* **1.** ses. **2.** müzik, şarkı. *"дуу хоолой"* sesi. *"дуу чимээ"* ses, gürültü. *"дуу хураагуур"* teyp. *"дуу дуулах"* şarkı söylemek. *"буун дуу"* silah sesi. *"хонхны дуу"* zil sesi. *"тэнгэрийн дуу"* gök gürültüsü. *"ардын дуу"* halkın sesi, halk türküsü. *"уртын дуу"* uzun hava. *"харилцаа дуу"* karşılıklı şarkı söylemek.

дуугай /duugai/ *s.* sessiz, sakin, suskun, az konuşan.

дуугих /duugih/ *f.* **1.** hızlı hareket etmek. **2.** sakinleşmek.

дуугүй /duugui/ *s.* sessiz, sakin, suskun.

дуугарах /duugırıh/ *f.* ses çıkarmak, bağırmak, konuşmak. *"утас ~"* telefonun çalması. *"хонх дуугарах"* zil çalmak.

дуудах /duudıh/ *f.*çağırmak, seslenmek. *"утсаар ~"* telefonla çağırmak, telefon etmek. *"үриалан ~"* miting yapmak, protesto etmek.

дуудлага /duuglıg/ *is.* telaffuz, ses çıkışı, şive. *"зөв ~"* doğru telaffuz.

дуудуулах /duudulıh/ *f.* çağırtmak, seslendirmek.

дуулал /dulıl/ *is.* marş, şiir. *"төрийн ~"* İstiklal Marşı.

дуулах /duulıh/ *f.* **1.** söylemek. **2.** duymak. *"дуу ~"* şarkı söylemek. *"үг ~"* söz duymak, anlamak, söz duymak.

дуулга /duulg/ is. kask, miğfer.

дуулгалах /duulgılıh/ *f.* kask takmak, miğfer giymek.

дуулгар /duulgır/ *is.* itaatkar, söz dinleyen.

дуулгавартай /duulgıvırte/ *s.* itaatkar, söz dinleyen. *"~ хүүхэд"* söz dinleyen çocuk.

дуулгаваргүй /duulgıvırgui/ *s.* söz dinlemeyen, itaatsiz.

дуулгах /duulgıh/ *f.* duyurmak, işittirmek.

дуулдах /duuldıh/ *f.* duyulmak, işitilmek.

дуулиан /duulian/ *is.* duyu, duyma, sansasyon.

дууриал /duurial/ *is.* örnek,model(birinden örnek almak). *"үлгэр ~"* örnek, model.

дууриамхай /duriamhay/ *s.* örnek, taklit.

дууриан /durian/ is. tınlama, çınlama, eko.

дууриах /duuriah/ *f.* **1.** benzer, aynı olmak. **2.** model almak.

дуурь /duuir/ *is.* opera. *"үндэсний ~"* milli opera. *"сонгодог ~"* klasik opera. *"дуурийн театр"* opera tiyatrosu.

дуурьсах /duuirsıh/ *f.* ünlü olmak, popüler olmak.

дуурьсгал /duuirsgıl/ *is.* şan, şöhret, ün.

дуурьсгах /duuirsgıh/ *f.* övmek, yüceltmek.

дуусан /duusın/ *zf.* içerisinde, arasında.

дуусах /duusıh/ *f.* bitmek, sonuçlanmak.

дуусгах /duusgıh/ *f.* bitirmek, sona erdirmek.

дуусвар /duusvır/ *is.* bitiş, sonuç.

дуусварлах /duusvırlıh/ *f.* tamamlamak, bitirmek.

дуусгаргүй /duusgırgui/ *is.* sonuçsuz, sınırsız, sonsuz.

дуусгах /duusgıh/ *f.* bitirmek, sonuçlandırmak, tamamlamak.

дуут /duut/ *is.* tıngırdama, çıngırdama, ses, gürültü.

дуутай /duute/ *s.* sesli.

дууч(ин) /duuçin/ *is.* şarkıcı.

дух /duh/ is. alın.

духайх /duhayh/ *f.* küstahlaşmak, şımarmak.

духах /duhıh/ *f.* uymamak, denk gelmemek.

духгар /duhgır/ *s.* küstah, şımarık.

духдах /duhdıh/ *f.* parmakla hafif vurmak, fiske vurmak.

дүгдрэл /dugdrıl/ *is.* kekeleme.

дүгдрэх /dugdrıh/ *f.* kekelemek.

дүгдрээ /dugdre/ *s.* kekeme.

дүгнэлт /dugnılt/ *is.* sonuç, karar, yargı, hüküm. *"~ хийх"* hüküm çıkarmak, sonuç çıkarmak, değerlendirmek.

дүгнэх /dugnıh/ *f.* değerlendirmek, değer vermek, not vermek, durum bildirmek. *"ажил ~"* iş durumunu bildirmek, not vermek. *"уралдаан ~"* yarışma neticelemek, neticelendirmek.

дүгрэг /dugrıg/ *is.* dolunay, dairesel.

дүгрэглэх /dugrıglıh/ *f.* **1.** çevrelemek, **2.** hesabı kapatmak.

дүднэх /dudnih/ *f.* gevezelik etmek, saçma sapan konuşmak.

дүжигнэх /ducignıh/ *f.* çınlamak, gürüldemek.

дүй /dui/ *is.* kabiliyet, yetenek, hüner, maharet дүй муутай kabiliyetsiz.

дүйвүүлэх /duivuulıh/ *f.* dikkatini başka yöne kaydırmak, kendisine yarar sağlamak.

дүйвээлэх /duiveelih/ *f.* gürültü yapmak.

дүйвээн /duiveen/ *is.* duyma, duyum, canlılık.

дүйвээнтэй /duvente/ *s.* gürültülü, rahatsız edici.

дүйгүй /duigui/ *is.* sakar, beceriksiz, yeteneksiz.

дүйз /duiz/ *is.* çift, ikili.

дүйзлэх /duizlıh/ *f.* dizmek, düzenlemek.

дүйнгэ /duing/ *is.* ahmak, salak.

дүйнгэрэх /dungirih/ *f.* aptallaşmak, salaklaşmak.

дүйрэн /duirin/ *is.* aptal, salak.

дүйрэх /duirıh/ *f.* sönükleşmek, donuklaşmak, körelmek.

дүйтэй /duite/ *s.* kabiliyetli, hünerli.

дүйх /duih/ *f.* uymak, uyuşmak, uyum sağlamak.

дүйхүйц /duihuits/ *is.* eşdeğer, denk, karşılık.

дүлий /dulii/ *is.* **1.** sağır. **2.** sönük, donuk, renksiz.

дүлийрхэх /dulirhih/ *f.* sağır olmak, duymamak.

дүлийрэх /dulirih/ *f.* sağır olmak.

дүлэх /dulih/ *f.* **1.** dayanmak, katlanmak. **2.** zorlamak, çaba sarfetmek.

дүн(г) /dun/ *is.* **1.** sonuç, netice. **2.** puan, not. **3.** dind dong sesi. *"нийлбэр дүн"* toplam, tutam. *"үр дүн"* sonuç, netice.

дүнгүй /dungui/ *s.* sonuçsuz, neticesiz.

дүнгэнэх /dunginih/ *f.* parazit yapmak, başkalarının sırtından geçinmek.

дүнгэр /dungir/ *is.* şamanizmde tambura.

дүнз(эн) /dunz/ *is.* kütük, kalas.

дүнс(эн) /duns/ *is.* tütün.

дүнсгэр /dunsgir/ *s.* bulutlu, kapalı.

дүнсгэрдүү /dunsgirdu/ *is.* aksilik, huysuzluk.

дүнсийх /dunsih/ *f.* kararmak, kapanmak.

дүнтэй /dunte/ *s.* başarılı, aktif, neticeli.

дүнчүүр /dunçuur/ *is.* yüz milyon.

дүр /dur/ *is.* görünüş, imaj, hayal, tip, suret, şekil, figür, rol. *"уран сайхны ~"* tasfir, teşbih.

дүрвэлзэх /durvilzih/ *f.* parlamak, alevlenmek.

дүрвэх /durvih/ *f.* kaçmak, boşaltmak, çıkmak.

дүрвээн /durveen/ *is.* korku, panik.

дүрвээх /durveh/ *f.* korkmak, panik yapmak.

дүрдхийх /durdhih/ *f.* zıplamak, atlamak, hoplamak.

дүрлийх /durlih/ *f.* gözünü dikip bakmak.

дүрлэгэр /durligir/ *s.* hayret, hayranlık.

дүрс(эн) /durs/ *is.* biçim, şekil, suret.

дүрсгүй /dursgui/ *s.* şekilsiz, biçimsiz.

дүрсгүйтэх /dursguitıh/ *f.* serserilik yapmak, kabadayılık yapmak.

дүрслэл /durslil/ *is.* betimleme, tasvir.

дүрслэх /durslıh/ *f.* tasviretmek, göstermek, betimlemek, çizmek. *"~ урлаг"* güzel sanat, çizim sanatı.

дүрстэй /durste/ *is.* biçim, şekil, kalıp, form.

дүрсхийх /durshih/ *f.* **1.** alevlenmek, ateşlenmek. **2.** kızmak, hiddetlenmek.

дүрэвч /durıvç/ *is.* **1.** yağışlı havalarda giyilen çizme. **2.** bir yere giderken gıdaların ve yiyeceklerin konduğu kap.

дүрэлзэх /durilzih/ *f.* alevlenmek, parlamak.

дүрэм /durım/ *is.* kaide, kural, kanun, rejim, gramer. *"дотоод ~" işleyiş, yönetmelik. "замын хөдөлгөөний ~"* trafik kuralları, kaideleri. *"зөв бичиг ~ "* doğru yazım kuralları, imla.

дүрэмдэх /durimdıh/ *f.* rol yapmak, numara yapmak, taklit yapmak.

дүрэмлэх /durimlıh) *f.* kanunları uygulamak, kurallara uymak .

дүрэмт /durimt/ *is.* düzenleme, ayarlama, tüzük, iç düzen.

дүрэмч /durimç/ *is.* kuralcı, kanuncu, tüzüğe göre hareket eden.

дүрэх /durih/ *f.* **1.** doldurmak, sıvı madde ile doldurmak, koymak, katmak. **2.** başkalarının işine karışmak. **3.** batırmak, koymak.

дүү /duu/ is. kardeş, küçük yaşta olan. *"ах ~"* abi, büyük kardeş. *"эгч ~"* abla, kız kardeş. *"надаас дөрөв ~"* benden dört yaş küçük kardeş.

дүүгүүр /duuguur/ *is.* bir çeşit sapan taşı.

дүүгүүрдэх /duugurdıh/ *f.* fırlatmak, atmak, ipin ucuna bağlanan taşı fırlatıp atmak.

дүүдий /duudi/ *is.* kardeşim.

дүүжигнэх /duucignıh/ *f.* sallamak, sarkmak, sallanmak.

дүүжин(г) /duucin/ *is.* salıncak.

дүүжлүүлэх /duuclulıh/ *f.* sallamak, sallandırmak.

дүүжлүүр /duucluur/ *is.* darağacı.

дүүжлэх /duuclıh/ *f.* asmak, sallandırmak.

дүүжмэг /duucmıg/ *is.* sarkaç.

дүүлэх /duulıh/ *f.* sıçramak, atlamak.

дүүргэх /duurgıh/ *f.* doldurmak, koymak, kuymak.

дүүрэг /duurig/ *is.* semt, mahalle.

дүүрэн(г) /duurin/ *s.* dolu(ağzına kadar).

дүүрэх /duurih/ *f.* doldurmak, koymak, kuymak.

дүүчлэх /duuçlıh/ *f.* saygı göstermek.

дэв /dev/ *is.* **1.** teras, taraça. **2.** sık, gür, bol. **3.** pis, kirli, karışık.

дэвдрэх /devdrih/ *f.* tökezlemek, topallamak.

дэвжих /devcih/ *is.* **1.** yükselen, gelişen, genişleyen aile. **2.** büyüyen, büyümekte olan.

дэвжээ /devcee/ *is.* **1.** boks, güreş, mücadele. **2.** ele geçirilen yer.

дэвлэг /devlig/ *is.* **1.** el iletemizlenen, süpürülen. **2.** kaynama, kaynayış.

дэврүү /dөvruu/ *is.* övünen, kendini beğenmiş.

дэврэх /devrih/ *f.* kaynamak, haşlanmak.

дэвсгэр /devsgir/ *is.* **1.** örtü, bez. **2.**alan, yüz ölçümü. *"ор ~, хөнжил ~"* çarşaf, yatak örtüsü, nevresim. *"нутаг ~"* memleket, yüzölçümü. *"зуутын ~"* yüzlük(baknot).

дэвсгэргүй /devsgirgui/ *is.* yüzeysel, fakir, zayıf.

дэвслэх /devslih/ *f.* basmak, ezmek, çiğnemek.

дэвсмэл /devsmil/ *is.* kaldırım taşı, döşeme.

дэвсэг /devsig/ *is.* yayla, yüksek arazi.

дэвсэх /devsih/ *f.* **1.** basmak, ezmek, çiğnemek. **2.** örtmek, sermek. *"дэвсгэр ~"* örtü örtmek.

дэвтмэл /devtmil/ *is.* ıslanma, sulanma.

дэвтэгших /devtigşih/ *f.* **1.** ıslanmak, nemlenmek. **2.** yumuşamak.

дэвтэр /devtir/ *is.* defter. *"тэмдэглэлийн ~"* not defteri. *"зургийн ~"* resim defteri.

дэвтэрлэгч /devtirligç/ *is.* ciltçi, mücellit.

дэвтэрлэх /devterlih/ *f.* ciltlemek, kitap haline getirmek.

дэвтэх /devtih/ *f.* **1.** yumuşamak, ıslanmak, nemlenmek. **2.** pis, kirli, karışık.

дэвтээх /devteeh/ *f.* suyun içerisinde yumuşatmak, tepsertmek. *"усанд ~"* suda dinlendirmek, suda yumuşatmak.

дэвүүр /devuur/ *is.* yelpaze.

дэвүүрдэх /devuurdıh/ *f.* yelpaze ile yellendirmek.

дэвхлэх /devhlih/ *f.* zıplamak, atlamak, sıçramak.

дэвхрэг /devhrig/ *is.* çekirge.

дэвхрэх /devhrih/ *f.* zıplamak, atlamak yerinde saymak, sıçramak.

дэвхцэх /devtsih/ *f.* zıplamak, atlamak, hoplamak.

дэвшил /devşil/ *is.* kalkınma, ilerleme, gelişim. *"нийгмийн ~"* Sosyal ilerleme. *"шинжлэх ухаан төхникийн ~"* Teknolojik ilerleme.

дэвшилт /dөvşilt/ *is.* kalkındırma, geliştirme, ilerleme.

дэвшилтэй /dөvşilte/ *s.* kalkındırılmış, gelişmiş, olgunlaşmış.

дэвших /devşih/ *f.* kalkındırmak, geliştirmek, ilerletmek.

дэвшүүлэх /devşuulıh/ *f.* yükseltmek, ilerletmek, geliştirmek, olgunlaştırmak.

дэвэгнэх /devignih/ *f.* dalgalandırmak, sallandırmak, üfürtmek, çırpmak.

дэвэлзэх /devilzih/ *f.* uçurtmak, çırpmak.

дэвэр /devir/ *is.* sürahi, testi.

дэвэх /devih/ *f.* **1.** rüzgar oluşturmak, yel çıkartmak. **2.** kanat çırpmak, dalgalanmak **3.** tozunu silkmek.

дэвээрэх /dөvөerih/ *f.* eğlenmek, cümbüş yapmak, alem yapmak.

дэгдэх /degdih/ *f.* **1.** zıplamak, yükselmek, kalkmak. **2.** ani hareket yapmak, zıplamak. *"туулай ~"* tavşanın zıplaması. *"дайн ~"* savaşınbaşlaması, hararetlenmesi.

дэвших /devşih/ *f.* yükselmek (mertebesinin artması), ilerlemek, terfi etmek. *"тушаал ~"* terfi etmek bir üst sınıfa geçmek. *"анги ~"* sınıf geçmek.

дэвшүүлэх /devşuulıh/ *f.* **1.** mevki katettirmek, yükseltmek, terfi etmek. **2.** iletmek, bilgilendirmek. **3.** aday olmak. *"асуудал ~"* problemi yüksek makamlara iletmek. *"нэр ~"* aday olmak.

дэг /deg/ *is.* **1.** tek, tük, yarım. **2.** sıra düzen, disiplin.

дэггүй /deggui/ *s.* yapmacık, sıradan.

дэггүйтэх /degguitıh/ *f.* terbiyesizlik yapmak, kötü davranmak, yapmacık harekette bulunmak.

дэгд /degd/ *s.* nazikçe, kibarca, yumuşakça.

дэгдгэр /degdgir/ *is.* kısa ve dar elbise, badi.

дэгдийх /degdih/ *f.* kısalmak, daralmak.

дэгдүүр /degduur/ *is.* balon, uçurtma.
дэгдэгнүүр /degdignur/ *s.* sulu, havai, hoppa.
дэгдэгнэх /degdignih/ *f.* laşkalaşmak, hoppalık yapmak.
дэгдэлзэх /degdilzih/ *f.* rahatsız olmak, huzursuz olmak.
дэгдэнэ /degdin/ *is.* bıldırcın.
дэгдэх /degdih/ *f.* hoplamak, zıplamak.
дэгдээх /degdeeh/ *f.* başlamak, hareketlenmek.
дэгдээхий /degdeehi/ *is.* civciv.
дэгжил /degcil/ *is.* doğma, artma, yükselme, genişleme.
дэгжин /degcin/ *is.* şık, zarif, kibar. *"~ хувцас"* zarif elbise, şık elbise. *"~ хүүхэн"* şık bayan.
дэгжирхэх /degcirhih/ *f.* modaya uygun giyinmek.
дэгжих /degcih/ *f.* kalkınmak, gelişmek.
дэгжрэх /degcrih/ *f.* **1.** zarif vekibar olmak. **2.** gelişmek, yükselmek.
дэгжээх /degceeh/ *f.* yükselmek, gelişmek.
дэглий /degli/ is. **1.** kürk, post. **2.** balıkçı.
дэглүү(н) /degluu/ *is.* kibirli, gururlu, küstah.
дэглэм /deglim/ *is.* düzen, nizam, intizam. *"нийгмийн ~"* sosyal düzen. *"~ сахих"* düzene uymak. *"~ эвдэх"* düzensizlik, düzen bozmak, düzeni ihlal etmek.
дэглэх (deglih) f. sahnəye koymak, sahnelemek.
дэгнүүл /degnuul/ *is.* küçük tepe, tümsek.
дэгнэгэр /degnigir/ *s.* uzun ve büyük olan.
дэгнэлзүүр /degnilzuur/ *is.* bataklık, batak.
дэгс /degs/ *is.* ıska, ıskalama.
дэгсдүүлэх /degsduulih/ *f.* atmak, palavra sıkmak, yalan söylemək.
дэгсдэх /degsdih/ *f.* ıskalamak, isabet ettirememek.
дэгслэх /degslih/ *f.* ıskalamak.
дэгцэх /degtsih/ *f.* hoplamak, zıplamak, eğrilmek.
дэгэн /degin/ *s.* düz olmayan, eğri, büğrü yer.
дэгэнцэх /degintsih/ *f.* eğrilmek, bükülmek.
дэгээ /dege/ *is.* çengel, kopça, kanca. *"загасны ~"* olta kancası.
дэгээдэх /degeedih/ f. kancalamak, kapmak, yakalamak.
дэд /ded/ *is.* **1.** ikinci. **2.** yardımcı. *"~ ə рənхийлəгч"* Cumhurbaşkanı birinci yardımcısı. *"~ дэвтэр"* ikinci cilt. *"~ захирал"* ikinci müdür, müdür baş muavini. *"~ эрдэмтэн"* araştırmacı, uzman.
дэдгэр /dedgir/ *s.* kısa ve dar olan.
дэдийх /dedih/ *f.* daralmak, çekmek, kısalmak.
дэдэгнэх /dedignih/ *f.* koşuşturmak, telaş etmek.
дэл /del/ *is.* **1.** yele. **2.** savurgan, müsrif. **3.** susam.
дэлбийлгэх /delbilgih/ *f.* uzatmak, uzamak.
дэлбийх /delbih/ *f.* uzun olmak, uzatmak.
дэлбэг /delbig/ *is.* **1.** bol, bereketli. **2.** dizgin.
дэлбэгнэх /delbignih/ *f.* çırpınmak, uçmak.
дэлбэгэр /delbigir/ *s.* geniş, rahat.
дэлбэлэгч /delbiligç/ *is.* bomba uzmanı.
дэлбэлэх /delbilih/ *f.* patlamak. *"гүүр ~"* köprü patlatmak.
дэлбэрхий /delbirhi/ *s.* patlak, patlamış.
дэлбэрэлт /delbirilt/ *is.* patlama.
дэлбэрэх /delbirih/ *f.* patlamak, infilak etmek.
дэлбээ /delbe/ *is.* taçyaprağı.
дэлбээлэх /delbeelih/ *f.* çiçeğin açması.
дэлгүүр /delguur/ *is.* bakkal, dükkan, mağaza.*"ух ~"* büyük mağaza, süpermarket. *"хүнсний ~"* yiyecek dükkanı, gıda pazarı. *"барааны ~"* mağaza. *"бичгийн хэрэглэлийн ~"* kırtasiye.
дэлгэр /delgir/ *s.* çok, bəreketli, bol.
дэлгэрүүлэх /delgiruulih/ *f.* aktarmak, yaymak, yayımlamak. *"тэргүүн туршлага ~"* tecrübeyi aktarmak, ilerlemiş deneyim transferi. *"эрдэм ~"* bilgi dağıtmak, geliştirmek, yaymak, bilgi aktarmak.
дэлгэрэнгүй /delgiringui/ *is.* detaylı, etraflı, ayrıntılı. *"~ төлөвлөгөө"* açıklamalı (detaylı) plan. *"~ бичих"* ayrıntılı yazmak.
дэлгэрэх /delgirih/ *f.* **1.** genişlemek, büyümek, yayılmak. **2.** çiçek açmak, çiçeklenmek. *"хөгжин ~"* büyümek, ilerlemek, genişlemek. *"өвчин ~"* hastalığı yaymak, bulaştırmak.
дэлгэх /delgih/ *f.* açmak, sermek. *"ном ~"* kitap açmak. *"хивс ~"* halı sermek. *"олон үг ~"* çok konuşmak.
дэлгэц /delgits/ *is.* ekran, perde.
дэлдгэр /deldgir/ *s.* dışarı çıkmış, çıkıntı, tümsek.
дэлдийх /deldih/ *f.* asmak, asılmak.
дэлдэгнэх/deldignih/ *f.* emmek, yalamak, sormak.
дэлдэн(г) /deldin/ *s.* çıkıntılı, geniş, büyük.
дэлдэх /deldih/ *f.* **1.** vurmak, saldırmak, ısırmak. **2.** tutmak, yakalamak, gasp etmek.
дэллэх /dellih/ *f.* budamak, kesmek, kırmak.
дэлсэх /delsih/ *f.* dövmek, ezmek, vurmak.
дэлт /delt/ *is.* atın yelesi.
дэлүүн /deluun/ *is.* dalak.
дэлүүрэх /deluurih/ **1.** hayvanın sürüden ayrılıp kendi başına gitmesi. **2.** boş konuşmak, gevezelik yapmak.
дэлхий /delhi/ *is.* dünya, alem. *"газар ~"* yer yüzü. *" ~н бөмбөрцөг"* dünya küresi. *"~г тойрох"* dünya turu. *"~н зах зээл"* dünya piyasası. *"~н хоёрдугаар дайн"* ikinci dünya Savaşı.
дэлэгнэх /delignih/ *f.* genişlemek, büyümek.
дэлэгч /deligç/ *is.* kanatlılardan her hangi bir böcek.
дэлэм /delim) *is.* 80cm lik bir ölçü birimi.
дэлэндэх /delindih/ *f.* tutmak, yakalamak, ele geçirmek.
дэлэнч /delinç/ *is.* tatarcık.
дэлэх /delih/ *f.* uçmak, çırpınmak, çalkalanmak.

дэм /dem/ *is.* **1.** metod. **2.** yardımcı.

дэмгүй /demgui/ *s.* beceriksiz, sakar, yardımcısız.

дэмжих /demcih/ *f.* desteklemek, tutmak, taraftar olmak. *"дэмжиж туслах"* tutup yardım etmek. *"саналыг ~"* fikir birliği, fikir yardımı. *"тогтоолыг ~"* kararı desteklemek.

дэмжлэг /demclig/ *is.* destek, yardım, taraftarlık. *"~ үзүүлэх"* yardımcı olmak, taraftar olmak.

дэмий /demii/ *is.* boşu boşuna, nafile, yok yere, lüzumsuz. *"~ донгосох"* çene çalmak. *"~ тэнэх"* avare avare yürümek, gezmek. *"~ суух"* aylak, işsiz. *"~ маргах"* gereksiz tartışmak.

дэмийрэх /demirih/ *f.* çılgınlaşmak, azmak, kudurmak.

дэмнүүр /demnur/ *is.* **1.** salıncak. **2.** yardım, destek.

дэмнэх /demnih/ *f.* **1.** sallanmak, yerinden oynamak. **2.** yardım etmek, desteklemek.

дэмтэй /demte/ *s.* **1.** yetenekli, kabiliyetli. **2.** yardımsever.

дэн(г) /den/ *is.* **1.** lamba, gaz lambası. **2.** baya zor.

дэндгэр /dendgir/ *s.* uzun bacaklı.

дэндийх (dendih) *f.* uzun bacaklı olmak.

дэндүү /denduu/ *s.* çok fazla, haddinden fazla. *"~ их"* hadinden çok fazla, büyük. *"~ бага"* çok küçük.

дэндэх /dendih/ *f.* çok fazlalaşmak, aşırı olmak, haddinden fazla olmak.

дэнж /denc/ *is.* teras, çatı, üst kat.

дэнжгэр /dencgir/ *s.* yüksek ve uzun olan.

дэнжигнэх /dencignih/ *f.* yukarıya yükseğe çıkmak.

дэнжийх /dencih/ *f.* uzun ve sallantılı olmak.

дэнлүү /denluu/ *is.* gaz lambası.

дэнс(эн) /dens/ *is.* ince ayarlı el kantarı.

дэнслэг /denslig/ *is.* sallantı, çarpıntı.

дэнслэх /denslih/ *f.* **1.** tartmak, ölçmek. **2.** üzülmek, sinirlenmek.

дэнсэлгээ /densilgee/ *is.* sallantı, çalkalanma.

дэнтэй /dente/ *s.* ancak, şöyle böyle.

дэнхгэр /denhgir/ *s.* geniş omuzlu.

дэнхийх /denhih/ *f.* geniş omuzlu olmak.

дэнчин /dençin/ *is.* **1.** piyade. **2.** kukla, piyon.

дэнчиндэх /dençindih/ *f.* rehine vermek, rehine koymak.

дэншээ (denşee) is. çarpıntılı, sallantılı, sallanan.

дэр(эн) (der) is. yastık.

дэрвийх (dervih) f. yaymak, yayılmak.

дэрвэгнэх (dervignih) f. çalkalanmak, sallanmak.

дэрвэгэр (dervigir) s. dağınık, düzensiz, sallantılı.

дэрвэлзэх /dervilzih/ *f.* düzensiz olmak, dağınıklaşmak.

дэрвэх /dervih/ *f.* çırpmak, uçmak, kanatlanmak.

дэргэд /dergid/ *ө.* yanında, kenarında, yakınında.

дэргэдэх /dergidih/ *f.* yanında olmak, bağlı olmak. *"сургуулийн ~"* okulun yanında, okula bağlı.

дэргэр /dergir/ *is.* çıkıntı, eğrilik, dışarı doğru.

дэрдгэр /derdgir/ *s.* katı sert, eğilmez, bükülmez.

дэрдийх /derdih/ *f.* katılaşmak, eğilmez ve bükülmez olmak.

дэржгэр /dercgir/ *s.* katı sert, eğilmeyen.

дэржигнэх /dercignih/ *f.* titremek, ürpermek.

дэрийх /derih/ *f.* sertleşmek, bükülmemek.

дэрлэх /derlih/ *f.* yastık yapmak.

дэрс(эн) /ders/ *is.* kuş tüyü.

дэрчгэр /derçgir/ *is.* sert katı, eğilmeyen.

дэрчийх /derçih/ *f.* katılaşmak, sertleşmek.

дэрэнхий /derinhi/ *is.* disiplinsiz, başı boş.

дэс /des/ *is.* sıra, belirten, nizam.

дэс дараа düzen, nizam, intizam. *"дэс дугаар"* seri numarası.

дэслэгч /desligç/ *is.* teğmen. *"бага ~"* ast teğmen. *"ахлах ~"* yüzbaşı. *"~ гөнөрал"* tuğ general.

дэслэх /deslih/ *f.* **1.** bir sonraki konuma düşmek. **2.** ikinci duruma düşmek.

дэц /dets/ *is.* aliminyum.

дэцдэх /detsdih/ *f.* aliminyum ile kaplamak, parlatmak.

дээвэр /deevir/ *is.* çatı, dam. *"байшингийн ~"* binanın çatısı.

дээвэрлэх /deevirlih/ *f.* çatı yapmak, çatı ile kaplamak.

дээгүүр /deegur/ *e.* yukarıda, yükseklerde, üstte. *"~ нисэх"* yükseklerden uçmak. *"~ харах"* yukarıdan bakmak, kibirli olmak, havalı. *"усан ~"* suyun üzerinde, suyun üstü.

дээгүүрдэх /deegurdıh/ *f.* yükseklere çıkmak, yukarıya çıkmak.

дээгүүрх /deegurh/ *e.* üzerinde, üstünde, yukarısında.

дээд /deed/ *is.* **1.** üst, yukarı. **2.** birinci, en kaliteli, en iyisi. *"~ тал"* üst taraf. *"~ давхар"* üst kat. *"дээд сургууль"* üniversite, fakülte. *"~ болов сурл"* yüksek tahsil. *"~ шүүх"* adliye, yargıtay. *"~ зэргийн"* yüksek tabaka, ali derece.

дээдлэх /deedlih/ *f.* saygı göstermek, saygınlık, gurur duymak.

дээдэс /deedis/ *is.* **1.** tarihi çok eskilere dayanan. **2.** yüksek sosyal durum, hayat.

дээдэх /deedih/ *ө.* üzerinde, üstünde, yukarısında.

дээдэчлэх /deediçlih/ *f.* yüceltmek, övmek, saygı göstermek.

дээж /deec/ *is.* **1.** en iyi tarafı. **2.** ilk, öncelik.

дээл /deel) *is.* Moğol halkının giydiği milli elbise. *"нэхий ~"* kürk.

дээр /deer/ *e.* **1.** üzerinde, yukarıya, yukarıda.

2. daha iyi. **3.** eski zaman. *"ширээн ~"* masanın üzerinde. *"хурал ~"* toplantı üzerine, toplantıda. *"үүнээс ~"* bundan daha iyi,kaliteli, üstün. *"~ дурдсан"* yukarıda belirtildiği gibi.

дээрдэх /deerdih/ *f.* iyileşmek, iyiye gitmek.

дээртгэх /deertgih/ *f.* mükemmelleşmek, gelişmek.

дээртэх /deertih/ *f.* daha iyi olmak, iyiye gitmek.

дээрэлхүү /deerilhuu/ *s.* kibirli, gururlu, kendini beğenmiş.

дээрэлхэх /deerilhih/ *f.* rezil etmek, utandırmak, küçük düşürmek.

дээрэм /deerim/ *is.* soygun, yağmalama, talan. *"дээрмийн дайн"* ganimet,yağmacı savaşı, soygun savaşı.

дээрэмдэх /deerimdih/ *f.* soymak, yağmalamak, çalmak.

дээрэмчин /deerimçin/ *is.* haydut, şaki, eşkiya, soyguncu.

дээрэнгүй /deeringui/ *s.* kendini beğenmiş, kuvvetle iş görmek, gururlu, kibirli. *"~ зан"* kendini beğenmişlik.

дээрэнгүйлэх /deeringuilih/ *is.* kendini beğenmişlik, gururluluk, kibirlenme, övünme.

дээрээс /deerees/ *e.* **1.** üzerinden, yukarısından. **2.** çünki, sebebi.

дээс(эн) /dees/ *is.* ip, urgan.

дээслэх /deeslih/ *f.* ip ile ölçü almak.

дээсрэх /deesrih/ *f.* bükmek, kıvırmak, eğmek.

дээш /deeş/ *e.* yukarı, üst.

дээшээ yukarıya. *"дээш харах"* yukarı(ya) bakmak. *"дээш өргөх"* yukarı kaldırmak. *"дээш гарах"* yukarıya çıkmak. *"дээш доош"* yukarıya, aşağıya. *"зууғаас дээш"* yüzden fazla.

дээшдэх /deeşdih/ *f.* çok fazla yükselmek.

дээшлүүлэх /deeşluulih/ *f.* kaldırmak, yükseltmek. *"хөдөлмөрийн бүтээмжийг ~"* iş imkanını genişletmek, işi hızlandırmak. "амьдралын түвшинг ~" yaşam şartlarını iyileştirmek. *"мэргэжлээ ~"* mertebe yükseltmek, terfi etmek. *"ажлын хариуцлагыг ~"* iş sorumluluğunu yükseltmek, artırmak. *"бүтээгдэхүүний чанарыг ~"* imalat kalitesini yükseltmek.

дээшлэх /deeşlih/ *f.* kalkmak, yükselmek, yücelmek.

дян /dyan/ *is.* han, otel, kervansaray, pansiyon.

Е

Европ /yevrop/ *is.* "Avrupa.

егөө /yegöö/ *is.* ince alay, istihza.

егөөдөл /yegödöl/ *is.* küçümseme, alay

егөөдөх /yegödüh/ *f.* alaycı konuşmak, alaya almak, küçümsemek.

егөөдүүлэх /yegöödüülih/ *f.* alay etmek, iğneleyici konuşmak.

егөөтэй /yegötöi/ *s.* alaylı, iğneleyici, küçümsemeli.

ембүү /yembuu/ *is.* gümüş külçe.

енхгөр /yenhgör/ *s.* zayıf, ince, bir deri bir kemik kalmış olan.

енхийх /yenhih/ *f.* bir deri bir kemik kalmak, çok zayıflamak.

ер /yör/ *zf.* genellikle, genel olarak, hep, zaten. *"~ нь"* genel olarak, hep, zaten. *"~ийн үзэгдэл"* alışılmış, ilginç olmayan. *"~ бусын"* fevkalede, olağanüstü, müstesna, alışılmışın dışında.

ер(эн) /yer/ *is.* bir rakam (90) doksan.

ергөө /yörgö/ *is.* dörtnala rahat gidebilen at.

ердийн /yördin/ *s.* olağan, bayağı, alelade, normal. *"~ хөсөг"* ilkel taşıma, kağnı gibi

ердөө /yördöö/ *zf.* **1.** genel, genelde, genellilkle. **2.** sadece, yalnız.

ердүгээр /yerduger/ *is.* doksanıncı, doksan numaralı.

ерөндөг /yörindig/ *is.* panzehir.

ерөнхий /yörinhi/ *is.* **1.** genel, umumi; ortak, müşterek. **2.** başkan, baş sorumlu. *"~ болов срол"* genel umumi, eğitim öğretim, milli eğitim. *"~ чиг шугам"* genel çizgi, genel hat. *"~ хямрал* genel kriz, genel buhran. *"~ нарийн бичгийн дарга"* genel sekreter. *"~ сайд"* başbakan. *"~ эмч"* başhekim.

ерөнхийдөө /yörinhidö/ *zf.* genel durum itibarı ile, genel olarak.

ерөнхийдөх /yörinhidih/ *f.* **1.** genelleştirmek, genellemek. **2.** yönetmek, idare etmek.

ерөнхийлөгч /yörinhiligç/ *is.* Cumhurbaşkanı

ерөнхийлөх /yörinhilih/ f. **1.** genelleştirmek. **2.** yönetmek, idare etmek.

ерөөл /yörööl/ *is.* dilek, istek, rica.

ерөөлт /yöröölt/ *is.* **1.** rica, istek. **2.** şanslı, talihli.

ерөөлч /yöröölç/ *is.* rica eden, talihli, şanslı.

ерөөх /yörööh/ *f.* dilemek, istemek, ummak.

ертөнц /yörtünts/ *is.* kainat, evren.

ертөнцийн /yörtöntsin/ *is.* kainatın, evrenin.

ерэнтээ /yörinte/ *is.* doksan defa.

ерээд /yöred/ *is.* yaklaşık olarak doksan, doksan civarında.

ес(өн) /yüs/ *is.* dokuz, 9.

есдүгээр /yüsdugeer/ / dokuzuncu, dokuz numaralı. *"~ сар"* eylül, dokuzuncu ay.

есөнтээ /yüsinte/ *is.* dokuzdefa, dokuzuncu kez.

есүүл /yösuul/ *is.* dokuzu hep birlikte, bütün dokuz.

еэ /yöe/ oo!, aa!, ee! konuşma dilinde şaşkınlık durumu bildiren başlangıç ifadesi.

еэвэн /yöevin/ *is.* pasta, kurabiye.

еэтгэр /yöevtgir/ *s.* artan, yükselen, sivrilen.
еэтийх /yöevtih/ *f.* artmak, yükselmek, sivrilmek.

Ё

ёвроготой /yövrıgtoy/ *s.* **1.** kapris, tabii olmayan. **2.** iğneleyici, alaylı, küçümseyici.
ёврох /yövrıh/ *f.* itmek, çarpmak, vurmak. *"тохойгоороо ~"* dirsekle itmek
ёвуур /yövuur/ *is.* küçük değnek, sopa.
ёвчих /yövçih/ *f.* dirsekle dürtmek, dürtüklemek.
ёвчоо /yövçoo/ *is.* kavgacı, huzursuzluk veren.
ёгт /y gt/ *is.* mecazi, acayip, kinayeli, muammalı, anlaşılmaz. *"~ үлгэр"* uydurma masal. *"~ үг"* kinaye.
ёгтлол /yögtlıl/ *is.* mecazi, uydurmalı, allegor.
ёгтлох /yögtlıh/ *f.* sembolik ve mecazlı konuşmak, uydurmak, alaylı bir biçimde konuşmak.
ёдор /yödur/ *is.* **1.** mabet salonlarının önündeki direklere asılan bayrak yada filamalar. **2.** kutup. **3.** küçük bodur ağaç, maki.
ёж /yöc/ *is.* **1.** alay, iğneleme, kibir. **2.** hüner, numara, marifet.
ёжгүй /yöcgui/ *s.* hünersiz, marifetsiz.
ёжлох /yöclıh/ *f.* kin beslemek, kötülük yapma isteği.
ёжтой /yöctoi/ *s.* kini olan, garez.
ёзоор /yözoor/ *is.* **1.** kurma, başlatma. **2.** temel, taban; sebep, gerekçe. **3.** kök. *"шүдний ~"* şiş kökü.
ёл /yöl/ is. **1.** büyük dağ. **2.** altın kartal. **3.** iri, geniş.
ёлбогор /yölbıgır/ *s.* nazik, hassas, dayanıksız, gevşek.
ёлбойх /yölboih/ *f.* hassaslaşmak, nazikleşmek, gevşemek.
ёлхгор /yölhgır/ *s.* göbekli, geniş ve büyük karınlı, şişman.
ёлхойх /yölhoyh/ *f.* çok fazla şişmanlamak, göbeklenmek.
ёлцгор /yöltsgır/ *s.* zayıf, çelimsiz.
ёлцойх /yöltsoyh/ *f.* zayıflamak, çelimsizleşmek, nazikleşmek.
ёмбогонох /yömbıgınıh/ *f.* aksamak, topallamak.
ёмбогор /yömbıgır/ *s.* dışbukey, çıkıntılı
ёмбойх /yömboyh/ *f.* dışa doğru çıkmak, çıkıntı oluşturmak.
ёмбон /yömbın/ *is.* çıkıntı, tümsek.
ёндгор /yöndgır/ *s.* tümsek, çıkıntı.
ёндойх /yöndoyh/ *f.* dış tarafa doğru çıkıntı oluşturmak.
ёнтгор /yöntgır/ *s.* burnu havada, kendini beğenmiş.
ёнтойх /y toih/ *f.* burnu havada olmak, kibirlenmek.
ёнхгор /yöönhgır/ *is.* çukur, oyuk, delik.
ёнхигор /yöönhigır/ *s.* uzun ve sıska olan.
ёнхийх /y nhih/ *f.* sıskalaşmak, zayıflamak.
ёнхойх/y nhoih/ *f.* çukurlaşmak, oyuk açılması.
ёнхор /yönhır/ *is.* **1.** çukur, oyuk, delik. **2.** kablo.
ёо /yöo/ uuf, acı ifadesini belirten ünlem.
ёоз /y oz/ *is.* **1.** görünüş, kalite. **2.** berabere.
ёозгүй /yöozgui/ *s.* kötü, tuhaf, rahatsız, sağlıksız.
ёозтой /y oztoi/ *s.* daha iyi, baya iyi.
ёолох /yöolıh/ *f.* inlemek, sızlamak.
ёотон /yöotın/ *is.* küp şeker.
ёотуу /yöotu/ seçme, seçilmiş.
ёохор /yöohır/ *is.* Moğol halkına ait özel buryat dansı.
ёочин /yöoçin/ *is.* Moğol halkına ait dörtgen özel bir müzik aleti.
ёочиндох /yöoçindıh/ *f.* yöçin aletini çalmak.
ёр /yör/ *is.* ileriyi önceden görme, basiret.
ёргио /yörgio/ *s.* övüngen, kendini beğenmiş.
ёргих /yörgih/ *f.* kendini övmek, bilgiçlik taslamak.
ёрдгор /yördgır/ *is.* girinti çıkıntı, çıkıntılık, tümsek.
ёрдойх /yördoyh/ *f.* girintili çıkıntı olmak, pürüzlü olmak.
ёрлох /yörlıh/ *f.* sunmak, bildirmek, takdim etmek.
ёрог /yörug/ *is.* keten
ёроол /yörol/ *is.* dip, etek, kök, alt. *"модны ~"* ağacın dibi. *"аяганы ~"* bardağın dibi.
ёроолгүй /yörolgui/ *s.* altsız, dipsiz, köksüz.
ёроолдох /yöroldıh/ *f.* içmek, dibine ulaşmak.
ёрооллох /yörollıh/ *f.* taban yapmak, dibini oluşturmak.
ёрч /yörç/ *is.* kehanette bulunan kişi.
ёс /yös/ *is.* adet, gelenek, görenek, kural, örf. *"~ заншил"* gelenek, görenek. *"~ суртахуун"* ahlak, moral. *"шударга ~"* adalet, adil düzen. *"боловсон ~"* kültür standardı, durumu. *"хууль ~"* yasa, kanun, hukuk. *"~ тедий"* formalite. *"~ гүйцэтгэх"* kutlama yapmak, bayramlaşmak. *"албан ~ны"* resmi.
ёсгүй /yösgui/ *is.* **1.** olmamalı, aykırı. **2.** ahlaksızlık.
ёслогч /yöslıgç/ *is.* saygılarımla, hürmetler.
ёслол /yöslıl/ *is.* tören, kutlama, ayin, şenlik. *"баяр ~"* bayram töreni (bayram). *"~ын хувцас"* tören kıyafeti. *"~ын буудлага"* tören atışı. *"~ын хэлтэс"* tören grubu, tören, halkası, kolu.
ёслох /yöslıh/ *f.* **1.** gelenek, töre veya kanuna göre davranmak. **2.** selamlamak, alkışlamak, saygı göstermek. *"хүндэтгэн ~"*

saygıyla selamlamak, saygı göterip selamlamak.

ёсоор /yösoor/ *zf.* gelenek, kural ve kanuna göre, -e göre, - e dayanarak.

ёсорхог /yösırhıg/ *s.* resmi kişi, bilgiç, titiz, kılı kırk yaran.

ёсорхох /yösırhıh/ *f.* bilgiçlik taslamak.

ёсорхуу /yösırhu/ *s.* titiz, kılı kırk yaran.

ёст /yöst/ *is.* gelenğe uygun, göreneksel tören kıyafeti.

ёстой /yöstoy/ *s.* **1.** düzenli, tam, uygun, meşru, gerekli, lazım. **2.** bir şey sonucunda yapılması veya olması gereken, gereklilik ....meli, ...malı. *"ирэх ~"* gelmeli. *"~ сайн хүн"* gerçekten iyi insandır, çok iyi insan.

ёсчлох /yösçlıh/ *f.* geleneklere göre davranmak, kuralına göre yapmak.

ётуу /yötu/ *is.* keklik.

ёу /yöu/ *is.* ocak, fırın.

ёх /yöh/ oof!, uuf!, vay anam vay, yorgunluk ifadesi. *"~! ядарч байна!"* oof! çok yoruldum.

ёхиволзох /yöhivılzıh/ *f.* kötü davranışta bulunmak, kaba davranmak.

ёхир /yöhir/ *s.* huysuz, somurtgan, aksi, kaba.

ёхлох /yöhlıh/ *f.* sızlanmak, ahlamak, ohlamak.

Ж

жаа /caa/ *is.* **1.** tamam, peki, anlaşıldı, tabi. **2.** domino.

жаад /caad/ *s.* kalitesiz, bozuk, iyi olmayan.

жааз /caaz/ *is.* **1.** çerçeve. **2.** en kötü olan.

жаазлах /caazlıh/ *f.* **1.** çerçevelemek. **2.** reddetmek, kabul etmemek.

жаал/caal/ *s.***1.** ufaklık, küçük. **2.** az, kısa, biraz.

жаалах /calıh/ *f.* domino oyunu oynamak.

жаалхан /caalhın/ *s.* **1.** küçük, ufak, şirin. **2.** biraz, az birşey.

жаахан /caahın/ *s.* biraz, az, küçük. *"~ хүүхэд"* küçük çocuk.

жавар /cavır/ *is.* ayaz, poyraz. *"хүйтэн ~"* soğuk ayaz, soğuk rüzgar.

жаваа /cavaa/ *is.* on milyon.

жавар /cavır/ *s.* serin, ılık.

жаврай /cavray/ *is.* bir çeşit kek.

жавхаа /cavhaa/ *s.* cesur, yürekli, gözü pek, yiğit.

жавхаагүй /cavhagui/*s.* korkak, yüreksiz, çirkin.

жавхаатай /cavhatai/ *s.* canlı, kanlı cesur, yiğit.

жавхалзах /cavhılzıh/ *f.* incelmek, nazikleşmek.

жавхгар /cavhgır/ *s.* ince, nazik, kibar.

жавхлан /cavhlın/ *s.* mükemmel, enfes, görkemli, kudret, güçlü, cesur.

жавхлант /cavhlınt/ *s.* cesur, yiğit, alicenap.

жавшаан /cavşaan/ *is.* şans, talih, baht.

жавшаанч /cavşaanç/ *s.* talihli, şanslı, bahtı açık.

жавшаач /cavşaaç/ *s.* talihli, şanslı, bahtı açık.

жавшаачлах /cavşaaçlıh/ *f.* şansını iyi kullanmak, talihli olmak.

жавшимтгай /cavşımtgay/ *s.* kurnaz.

жавших/cavşih/ *f.* kurnazlık yapmak, farklı yollarla elde etmek, illegal yollara başvurmak.

жавшуур /cavşuur/ *s.* doğru sözlü, açık sözlü.

жагар /cagır/ *is.* hintli, kızıldereli.

жагжжүүв /cagccuuv/ *is.* bitkisel ilaç.

жагсаал /cagsaal/i. geçit töreni, yürüyüş, alay, gösteri.

жагсаалт /cagsaalt/is. liste. *"нэрсийн жагсаалт"* isim listesi.

жагсаах /cagsaah) *f.* sıraya koymak, düzene koymak, sıralamak

жагсагч /cagsıgç/ z. sıradakilerden her biri.

жагсах /cagsıh/ *f.* sıraya girmek, tören için sıraya girmek.

жад /cad/ *is.* cirit, zıpkın, süngü, kasatura. *"~ шидэх"* cirit atmak.

жадлах /cadlıh/ *f.* cirit atmak, zıpkınlamak.

жадлуулах /cadluulıh/ *f.* cirit attırmak, süngülemek.

жадха /cadhı/ *is.* görünüş, fiziki yapı.

жайвгар /cayvgır/ *s.* eğri, yamuk, bükük.

жайвийх /cayvih/ *f.* yamulmak, eğilmek, bükülmek.

жайжгар /caycgır/ *s.* yamuk, eğri, büğrü.

жайжиг /caycig/ *s.* eğrilmiş, yamulmuş.

жайжийх /caycih/ *f.* yamulmak, eğrilmek, bükülmek.

жалавч /calıvç/ *is.* kap, kacak, çömlek.

жалан /calın/ *is.* zıpkın.

жалар /calır/ *is.* kedi.

жалбалзах /calbılzıh/ *f.* gözleri parlamak.

жалбигар /calbigır/ *s.* yassı, yayvan, düz.

жалбийлгах /calbilgıh/ *f.* düzlemek, yassılaştırmak.

жалга /calg/ *is.* uçurum, yar, şarampol.

жалгай /calgay/ *is.* uçurum, şarampol.

жалмагар /calmıgır/ *s.* zayıf ve sıska surat, şekilsiz.

жалмайх /calmayh/ *s.* saygısız, terbiyesiz, kaba.

жалх /calh/ s. canlılık, yüreklilik.

жам /cam/ *is.* doğa kanunları.

жамбигар /cambigır/ *s.* ince dudak, narin.

жан /can/ *is.* soya sosu, yemek sosu

жангуас /canguas/ *is.* konserve, salamura sebzeler.

жанжин /cancin/ *is.* mareşal, general

жанжлах /canclıh/ *f.* **1.** askeri birliği yönetmek. **2.** zalimce yönetmek.

жанчих /cançih/ *f.* vurmak, darbe yapmak, itmek.

жанчуулах /cançuulıh/ *f.* vurulmak, itilmek, kakılmak.

жанчуур /cançuur/ *is.* tokmak, tahta çekiç.

жар(ан) /car/ *is.* altmış, 60.

жараахай /caraahay/ *s.* kızarmış, kızaran.

жаравганах /caravgınıh/ *f.* flört yapmak, kaş göz atmak.

жаравгар /caravgır/ *is.* çekik gözlü ve gözleri devamlı hareketli kıpır kıpır olan.

жаргаах /cargaah/ *f.* mutlu etmek, memnun etmek.

жаргал /cargıl/ *is.* mutluluk, talih, sevinç, saadet. *"аз ~"* saadet, mutluluk, talih. *"зовлон ~"* üzüntülü mutluluk. *"~тай амьдрах"* mutlu yaşamak, huzurlu yaşamak.

жаргалан(г) /cargılın/ *is.* mutluluk, sevinç.

жаргалант /cargılınt/ *is.* mutluluk, huzur, sevinç.

жаргалтай /cargıltay/ *s.* mutlu, huzurlu, sevinçli, saadet dolu.

жаргах /cargıh/ *f.* **1.** mutlu olmak, neşeli olmak. **2.** güneşin doğması.

жард /card/ *is.* silahşör.

жардам /cardım/ *is.* zaman dilimi, salise.

жармагар /carmıgır/ *s.* sakalsız, köse.

жартайх /cartayh/ *f.* şaşı olmak, yan yan bakmak, şaşı gözle bakmak.

жарталзах /cartılzıh/ *f.* şaşı olmak, gözlerini kısmak.

жартгай /cartgay/ *is.* şaşı, şaşılık, yan bakış.

жартганах /cartgınıh/ *f.* flört yapmak, kur yapmak, gözleriyle bir başkasını süzmekve tekilemek.

жартгар /cartgır/ *is.* şaşı, şaşı göz.

жас /cas/ *is.* manastır.

жасаа(н) /casaa/ *is.*yıllık yapılması gereken, yıllık görev, yıllık plan.

жасаалах /casaalıh/ *f.* yıllık görevi yerine getirmek.

жахор /cahor/ *is.* tibette yaşayan moğollara verilen genel ad.

жац /cats/ *is.* amonyum klorid.

жаяг /cayg/ *is.* düzenleme, tanzim, ayar.

жив /civ/ *s.* kurnaz, muzip.

живаа /civa/ *is.* on milyon.

живүүл /civuul/ *is.* şamandıra, duba.

живүүлэх /civuulıh/ *f.* batmak, batırmak.

живхийх /civhih/ *f.* sokmak, batırmak, acıtmak.

живэр /civir/ *is.* **1.** sivrisinek. **2.** balık yüzgeci.

живэх /civih/ *f.* batmak, batırmak, boğulmak

жиг /cig/ *is.* sebep, mesele, neden.

жигд /cigd/ *s.* düz, pürüzsüz, aynı, eşit, farksız. *"~ хөдөлгөөн"* düzgün hareket. *"~ хуваарлалт"* düz, eşit, ayırım, paylaşım.

жигдлэх /cigdlih/ *f.* eşitlemek, dengelemek, aynı duruma getirmek.

жигдрэх /cigdrih/ *f.* eşitlenmek, dengelenmek, tamamlamak.

жигнүүр /cignuur) *is.* **1.** buhar tenceresi. **2.** kantar.

жигнэмэл /cignimil/ *is.* bisküvi, kurabiye.

жигнэх /cignih/ *f.* **1.** pişmek, kızarmak, haşlanmak. **2.** uygulamak. **3.** tartmak, çekmek.

жигтэй /cigte/ *s.* ilginç, garip, tuhaf.

жигтэйхэн /cigteyhin/ *s.* ilginç, acayip.

жигүү /ciguu/ *is.* beşinci nesil, torununun torunu.

жигүүр /ciguur/ *is.* kanat, böğür.

жигүүрлэх /ciguurlih/ *f.* kanatlarını büyütmek.

жигүүртэн /ciguurtin/ *is.* kuşlar, kanatlılar, uçanlar.

жигшил /cigşil/ *is.* hoşlanmama, istememe, nefret.

жигших /cigşih/ *f.* hoşlanmamak, istememek, nefret etmek.

жигшмээр /cigşmeer/ *s.* aşağılık, alçak, adi.

жигшүүлэх /cigşuulih/ *f.* alçaklaşmak, adileşmek, küstahlaşmak.

жигшүүр /cigşuur/ *s.* rezil, alçak, adi.

жигшүүртэй /cigşuurtey/ *s.* adi, alçak, kalleş, namussuz, şerefsiz.

жигшээх /cigşeeh/ *f.* rezilleşmek, adileşmek, alçaklaşmak.

жигшүүлэх /cigşuulih/ *f.* rezilleşmek, adileşmek, alçaklaşmak.

жид /cid/ *is.* satrançta pat.

жижиг /cicig/ *s.* küçük, ufak.

жижигдэх /cicigdih/ f. küçülmek, ufalmak.

жижиглэх /ciciglih/ *f.* küçültmek, ufaltmak, parçalamak. *"жижиглэн худалдаа"* perakende satış. *"жижиглэн худалдааны үнэ"* perakende satış fiyatı.

жижигрэх /cicigrih/ *f.* parçalamak, ufalamak, küçültmek.

жижигхэн /cicighin/ *s.* küçücük, ufacık, minyatür.

жижүүр /cicuur/ *is.* nöbetçi, kapıcı.

жижүүрлэх /cicuurlih/ *f.* nöbet tutmak.

жийгэх /cigih/ *f.* **1.** cıvıldamak. **2.** hızlanmak.

жийнгэ /cing/ *is.* **1.** ağırlık, yük. **2.** inatçılık, zıtlık.

жийргэвч /cirgivç/ *is.*vatka, kıtık, kasket.

жийргэвчлэх /cirgivçlih/ *f.* örtmek, sarmak.

жийргэмших /ciirgimşih/ *f.* korkmak, ürpermek, ürkmek.

жийрхэх /ciirhih/ *f.* titremek, ürpermek, korkmak.

жийрэг /ciirig/ *f.* **1.** tıkamak, doldurmak. **2.** desteklemek, kollamak.

жийрэглэх /ciriglih/ *f.* tıkmak, tıkıştırmak.

жийх /ciih/ *is.* **1.** bir ayağın uzaması, esnemesi. **2.** pedal çevirmek.

жил /cil/ *is.* yıl, sene. *"хичээлийн ~"* ders yılı.

"энэ ~" bu yıl. *"шинэ ~"* yeni yıl. *"~ийн орлого"* yıl ikramiyesi, zam, yıllık gelir, kazanç. *"~ээс жилд"* yıldan yıla. *"~ бүр"* her yıl.

жилбэндэх /cilbindih/ *f.* hayvanların kendi arasında itişip kakışması.

жилдэм /cildim/ *is.* bozkır, otsuz boş arazi.

жилий /cili/ *is.*ağaçlarda oluşan yapışkan madde, püs.

жилийгч /ciligç/ *is.* merhum, ölü.

жилийдэх /cilidih/ *f.* yapıştırmak.

жилийх /cilih/ *f.* **1.** kaçmak, kurtulmaya çalışmak. **2.** ölmek.

жим /cim/ *is.* **1.** patika yol, orman içeisinde ki dar yol. **2.** çimenlik, çim.

жимгэр /cimgir/ *s.* sessiz, sakin, uysal.

жимийх /cimih/ *f.* dudak büzmek.

жимс /cims/ *is.* meyve.

жимсгэнэ /cimsgin/ *is.* böhürtlengiller, çilek, dut v.b.

жимслэх /cimslih/ *f.* meyve yetiştirmek.

жимстэй /cimstey/ *s.* meyveli.

жимсэрхүү/cimsirhuu/ *s.* meyvesi çok olan, bol meyveli.

жимүүс /cimuus/ *s.* utanmaz, arlanmaz, sıkılmaz.

жин /cin/ *is.* **1.** ağırlık, tartı, kilogram. **2.** karavan. *"хүндийн ~"* ağır tartı. *"~ тавих"* soğuk algınlığında ateş düşürmek için alnına bez koymak.

жингүйдэл /cinguidıl/ *is.* hafifleme, ağırlıksız.

жингүйдэх /cinguidıh/ *f.* kilo kaybetmek.

жингэнэм /cinginim/ *s.* şiddetli, aşırı.

жингэнэх /cinginih/ *f.* zil çalmak, zırıltı.

жингэр /cingir/ *is.* dişi köpek, kancık.

жинд /cind/ *is.* gerçek, hakiki.

жиндүү /cindu/ *s.* dondurucu, çok soğuk, buz gibi.

жиндэх /cindih/ *f.* hafifçe üşümek, üşür gibi olmak.

жинжүү /cincu/ *is.* kolye, gerdanlık.

жинлүүр /cinlur/ *is.* terazi, kantar.

жинлэх /cinlih/ *f.* tartmak, çekmek, ölçmek.

жинс /cins/ *is.* **1.** küçük tepe. **2.** jeans, kot.

жинтүү /cintuu/ *is.* yastık.

жинтэй /cintei/ *s.* ağır, hafif olmayan.

жинхэнэ /cinhin/ *s.* gerçek, hakiki. *"~ эх"* z anne. *"~ алт"* saf altın.*"~ гишүүн"* gerçek üye, ana üye.

жинхлэх /cinhlih/ *f.* gerçeği yansıtmak, gerçeği olmak.

жинчин /cinçin/ *is.* hamal, işçi, yük taşıyan.

жир /cir/ *is.* **1.** normal, olağan. **2.** gümbür gümbür, şırıl şırıl.

жирвий /cirvi/ *is.* ince ve dar bıyık, fındık bıyıklı.

жирвийх /cirvih/ *f.* ince ve kibar görünmek.

жирвэгнүүр /cirvignur/ *is.* buğu, buhar.

жирвэгэр /cirvigir/ *s.* keman kaşlı, dar kaşlı.

жиргэр /cirgir/ *s.* ince ve itina ile yazılan yazı.

жиргэх /cirgih/ *f.* cıvıldamak.

жирийн /cirin/ *is.* normal, sıradan, olağan.

жирийх /cirih/ *f.* çarpmak, vurmak, fırlatmak.

жирмийх /cirmih/ *f.* gözlerini kısmak, yan bakmak.

жирс /cirs/ *is.* kaş göz atma, işaret verme

жирсхийх /cirshih/ *f.* **1.** ürperti, korku vermek. **2.** kaş göz işareti vermek.

жирх /cirh/ *is.* küçük amerikan sincabı.

жирэвгэр /cirivgir/ *s.* ince ve dar sakallı.

жирэвхийх /cirivhih / *f.* parlamak, yanıp sönmek, flaş.

жирэлзэх /cirilzih/ *f.* parlamak, flaş patlaması.

жирэмслэх /cirimslih/ *f.* hamile olmak, hamile kalmak.

жирэмсэн /cirimsin/ *is.* hamile. *"~ эмэгтэй"* hamile kadın.

жихүүн /cihuun/ *s.* serin, ayazlı, çok soğuk değil.

жихүүрхэх /cihuurhıh/ *f.* serinlemek, ılıklaşmak.

жихүүрэх /cihuurıh/ *f.* üşümek, titremek.

жихүүцэх /cihuutsıh/ *f.* kemikleri donmak, üşümek.

жич /ciç/ *is.* **1.** örnek, fark, başka. **2.** torun.

жичинцэр /ciçintsır/ *is.* torununun torunu.

жишиг /cişig/ *is.* **1.** standart, uygun. **2.** grafik, tablo.

жишим /cişim/ *f.* farklı olmak, diğerlerinden farklı.

жиших /cişih/ *f.* karşılaştırmak, kıyaslamak.

жишүү /cişu/ *s.* eğimli, yana yatık, eğik.

жишүүдэх /cişuudıh/ *f.* eğimli olmak, yana yatmak.

жишээ /cişe/ *is.* örnek, misal. *"~ авах"* örnek almak. *"~ үзүүлэх"* örnek göstermek. *"~ гаргах"* örnek çıkarmak. *"~ нь"* örneğin.

жов /cov/ köpeklere söylenen söz, çık, git.

жодгор /codgır/ *is.* bir çeşit çadır.

жодоо /codo/ *is.* köknar.

жолоо /colo/ *is.* direksiyon. *"морины ~"* ata yön vermek için tutulan ip, gem. *"машины ~"* araba direksiyonu.

жолоодлого /coloodlıg/ *is.* sürme, kullanma.

жолоодогч /coloodıgç/ *is.* direksiyoncu, şoför, dizginci.

жолоодох /colodıh/ *f.* sürmek, kullanmak. *"удирдан ~"* yönetmek, idare etmek. *" машин ~"* araba sürmek, kullanmak.

жолооч /colooç/ *is.* şoför.

жомбогонох /combıgnıh/ *f.* sivrilmek, çıkıntı oluşturmak.

жомбогор /combıgır/ *s.* sivri uçlu.

жомбойх /comboyh/ *f.* sivri uçlu olmak.

жон /con/ *is.* başının etini yeme, rahatsız etme.

жонглёр /conglör/ *is.* hokkabaz.

жонхуу /conhuu/ *is.* yapışkan, yapıştırıcı.

жонхуудах /conhuudıh/ *f.* yapıştırmak.

жонхуурах /conhuurıh/ *f.* yapışkanlaştırmak.

жонш /conş/ *is.* seren, direk.
жоом /coom/ *is.* tahta kurusu.
жоотгор /cootgır/ *s.* küçük, çekik gözlü.
жоотон /cootın/ *s.* küçük, ufak gözlü.
жор /cor/ *is.* reçete, tarife. *"эмийн ~"* ilaç reçetesi. *"хоолны ~"* yemek tarifesi.
жорвойх /corvoyh/ *f.* somurtmak,surat asmak.
жорлон /corlun/ *is.* tuvalet, hela.
жоровгор /corıvgır/ *s.* somurtkan,somurtmuş.
жороо /coro/ *is.* dört adımı farklı olan at.
жороолох /coroolıh/ *f.* rahvan yürümek, rahat yürümek.
жөтөө /cötöö/ *is.* gıpta, kıskanma.
жөтөөрхөг /cötöörhüg/ *s.* kıskanç.
жөтөөрхөх /cötöörhüh/ *f.* kıskanmak, gıpta etmek.
жөтөөрхүү /cötöörhu/ *s.* kıskanç, gıpta eden, özenti.
жөтөөч /cötööç/ *s.* kıskanç, özentili.
жудаг /cudıg/ *s.* alçakgönüllü.
жудаггүй /cudıgguy/ *s.* kaba, saygısız, terbiyesiz.
жудагтай /cudıgtay/ *s.* alçakgönüllü, hoş, mütevazi.
жундан /cundın/ *is.* külçe.
журам /curım/ *is.* düzen, intizam, kural, disiplin. *"дотоод ~"* iç düzen, iç tüzük. *"сахилга ~"* disiplin.
журамлах /curımlıh/ *f.* düzene koymak, kuralları yerine getirmek, disiplini sağlamak.
журам /curımt/ *s.* mütevazi, asilzade, soylu.
журамтай /curımtay/ *s.* düzenli, disiplinli, kurallara uyan.
жуулчин /cuulçin/ *is.* turist.
жуулчлал /cuulçlal/ *is.* gezi, seyahat, gezinti. *"аялал ~ "* seyahat, gezinti.
жуулчлах /cuulçlıh/ *f.* gezinti yapmak, seyahat etmek.
жуумалзах /cuumılzıh/ *f.* tebessüm etmek.
жуух /cuuh/ *is.* **1.** itimatname, iyakat, fazilet, erdem. **2.** layık, hak. *"итгэмжлэх ~ бичиг"* İtimatname.
жүжиг /cucig/ is. tiyatro, temsil, dans, oyun. *"яриан ~"* manalo, konuşmalı temsil, tiyatro. *"хошин ~"* komedi, güldürü. *"эмгэнэлт ~"* dramatik oyun, temsil, acıklı temsil. *"инээдмийн ~"* komedi, güldürü. *"бүжгэн ~"* danslı oyun, danslı temsil, bale. *"~ тоглох"* tiyatro yapamak, temsil oynamak, oyun yerleştirmek. *"жүжгийн зохиол"* piyes, oyun, senaryo, oyun eseri. *"жүжгийн зохиолч"* yazar, senaryocu, yapımcı, oyun yazarı.
жүжиглэх /cuciglih/ *f.* rol yapmak, oynamak.
жүжигчин /cucigçin/ *is.* tiyatrocu, artist, oyuncu. *"гавьяат ~"* kıymetli, değerli artist. *"ардын ~"* halk sanatçısı, oyuncusu.
жүлчгэр /culçgır/ *s.*müsamahasız,hoşgörü süz.
жүн /cun/ *is.* duvar saati.
жүнз /cunz/ *is.* küçük likör bardağı.
жүрж /curc/ *is.* portakal.

З

за /za/ *is.* tamam, olur, peki.
заавал /zaavıl/ *is.* mutlaka, muhakkak, kesinlikle, mecburen.
заавар /zaavır/ *is.* talimat, emir, yönerge.
зааварлагч /zaavırlıgç/ *is.* öğretici, uzman öğretmen, talimatçı.
зааварлах /zaavırlıh/ *f.* talimatlandırmak, talimat vermek, önermek, öğretmek.
заар /zaag/ *is.* **1.** sınır, hiza, hudut. **2.** farklılık.
заагүй /zaaggui/ *is.* sonsuz, sınırsız, uçsuz bucaksız.
заагдах /zaagdıh/ *f.* öğrenmek, anlamak.
зааглах /zaaglıh/ *f.* sınırlarını belirlemek, ayırmak.
заагтай /zaagtai/ *s.* sınırları belirlenmiş, ayrılmış.
заагч /zaagç/ *is.* gösterge, ibre, sinyal.
заадас /zaadıs/ *is.* yiv, oluk.
зааз /zaaz/ *is.* hata, kusur, eksiklik.
заазлах /zaazlıh/ *f.* reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.
заазуур /zaazuur/ *is.* mutfak bıçağı.
заалгах /zaalgıh/ *f.* başkasından ders almak, öğrettirmek.
заалдагч /zaaldıgç/ *is.* davacı.
заалдах /zaaldıh/ *f.* dava açmak, mahkemeye vermek.
заалдлага /zaaldlıg/ *is.* dava.
заалт /zaalt/ *is.* talimat, emirler, yön, idare, yönetim, karar.
заарцаглах /zaartsıglıh/ *f.* toplanmak, kalabalıklaşmak, bir araya gelmek.
заарь /zaair/ *is.* misk, güzel koku.
заах /zaah/ *f.* öğretmek, eğitmek, anlatmak. *"зам ~"* yol göstermek. *"хичээл ~"* ders anlatmak öğretmek. *"хуруугаар ~"* parmakla göstermek. *"~ арга"* metod, öğretim şekli. *"~ төлөөний үг"* işaret zamirleri.
зав /zav/ *is.* boş, müsait. *"~ чөлөө зав зай"* boş zaman, mesafe. *"~ гаргах"* zaman ayırmak, boşa çıkmak, boş olmak. *"~тай цаг"* boş saat, müsait zaman.
заваан /zavaan/ *s.* **1.** berbat, iğrenç, tatsız. **2.** kaba, terbiyesiz. **3.** pis, kirli.
заваандуу /zavaanduu/ *s.* çok berbat, iğrenç.
заваарах /zavaarıh/ *f.* pislenmek, kirlenmek.
завааруулах /zavaaruulıh/ *f.* pisletmek, kirletmek.
завар /zavıg/ *is.* çatı katı, dar bölge.

завгүй /zavgui/ *is.* müsait değil, boş değil.

завдаа /zavdaa/ *is.* performans zamanı, çalışma zamanı.

завдаагүй /zavdaagui/ *is.* **1.** müsait olmayan kimse. **2.** tamamlanamamış.

завдаатай /zavdaatay/ *s.* zamanını iyi kullanan, iyi değerlendiren.

завдал /zavdıl/ *zf.* boş zaman, müsait zaman.

завдах /zavdıh/ *f.* **1.** hazır olmak, zamanını ayarlamak. **2.** amacına ulaşmak.

завилах /zavilıh/ *f.* bağdaş kurup oturmak

завилгаа /zavilga/ *is.* bağdaş.

завсар /zavsır/ *is.* ara, tenefüs, mola.

завсаргүй /zavsırgui/ *is.* arasız, molasız, durup dinlenmeden.

завсардах /zavsırdıh/ *f.* ara vermek, mola vermek, teneffüs.

завсарлага /zavsırlıg/ *is.* ara, teneffüs, mola. *"хичээлийн ~"* ders tenefüsü. *"үдийн ~"* öğlen yemeği molası.

завсарлах /zavsırlıh/ *f.* mola vermek, tenefüs yapmak.

завсартай /zavsırte/ *s.* ara verilmiş, teneffüste, mola.

завтай /zavtay/ *s.* müsait, boş, uygun.

завхай /zavhay/ *s.* ahlaksız, kötü, rezil. *"~ эм"* ahlaksız kadın.

завхайрах /zavhairıh/ *f.* ahlaksızlık yapmak, rezillik yapmak.

завхах /zavhıh/ *f.* gözden kaybolmak, kaybetmek.

завхрал /zavhrıl/ *is.* başarısızlık, kaybetme, kötüleşme, saptırma.

завхрах /zavhrıh/ *f.* gücünü kaybetmek, yetersiz hale gelmek.

завхруулагч /zavhruulıgç/ *is.* ahlaksız, baştan çıkaran, kötü niyetli.

завхруулах /zavhruulıh/ *f.* insanı baştan çıkarmak, kötü duruma sokmak.

завхуул /zavhuul/ *is.* serseri, avare, başıboş.

завчлах /zavçlıh/ *f.* zaman bulmak, zaman ayırmak.

завшаан /zavşaan/ *is.* **1.** başarı, muvaffakiyet. **2.** yetenek, kabiliyet, beceri.

завших /zavşih/ *f.* benimsemek, kendine mal etmek, hoşnut olmak.

завь /zaiv/ *is.* sandal, kayık.

завьяа /zaivya/ *is.* çaydanlık.

заг /zag/ *is.* **1.** orta asyanın ağaçlık bölgesi. **2.** irin, cerehat.

загал /zagıl/ *is.* renkli hayvan, beyaz ve farklı renkli olan.

загалай /zagılay/ *is.* beyaz kuyruklu kartal.

загалмай /zagılmay/ *is.* çarmıh, haç.

загалмайлах /zagılmaylıh/ *f.* vafdiz etmek.

загалмайлжин /zagılmailcin/ *is.* hiristiyan.

загалмайлуулах /zagılmayluulıh/ *f.* vafdiz edilmek.

загалмайтан /zagılmaytın/ *is.* haçlı.

загас(ан) /zagıs/ *is.* balık. *"~ барих"* balık tutmak. *"аварга ~"* balina. *"~ны түрс"* havyar.

загасчин /zagısçin/ is. balıkçı.

загасчлах /zgısçlıh/ is. balık ile ilgili, balıkçılık yapma.

загатнаа /zagıtna/ *is.* kaşıntı, kaşınma.

загатнах /zagıtnıh/ *f.* kaşımak, kaşınmak.

загатнуур /zagıtnuur/ *is.* uyuz hastalığı.

загвар /zagvır/ *is.* model, örnek. *"хувцасны ~"* elbise modeli, örnek elbise. *"онгоцны ~"* uçak modeli, örnek uçak.

загвардах /zagvırdıh/ *f.* model göstermek.

загварлах /zagvırlıh/ *f.* moda yapmak, model çıkarmak.

загзайх /zagzayh/ *f.* kısa, kalın ve bodur olmak.

загзгар /zagzgır/ *s.* bodur, kısa ve kalın olan.

заглагар /zaglıgır/ *is.* kısa ve bodur.

загнах /zagnıh/ *f.* **1.** kızmak, bağırmak, fırçalamak. **2.** ayakkabının pençesi vurmak. *"уурлан ~"* sinirlenip kızmak, bağırmak. *"харааж ~"* kızmak bağırmak, sövmek.

загсаах /zagsaah/ f. serinlemek, soğumak.

загсах /zagsıh/ f. koyulaştırmak, pıhtılaştırmak.

загтах /zagtıh/ *f.* üşütmek, zatürre olmak.

зад /zad/ *s.* **1.** sert ve soğuk hava, parçalı bulutlu. **2.** parça, ek.

задаргах /zadırgıh/ *f.* göndermek, bırakmak, kovmak.

задархай /zadırhay/ *s.* açık, açılmış.

задгай /zadgay/ *is.* açık, kapalı olmayan, açılmış.

задгайдуу /zadgaydu/ *is.* başı boş, avare, açıkta.

задгайрах /zadgayrıh/ *f.* **1.** açmak, açılmak. **2.** saçılmak, elden çıkmak.

задлаг /zadlıg/ *is.* analiz, test, inceleme.

задлагдах /zadlıgdıh/ *f.* analiz etmek, test etmek.

задлах /zadlıh/ *f.* açmak, açılmak, açığa vurmak, ortaya çıkarmak. *"захиа ~"* mektup açmak. *"архи ~"* içki açmak. *"нууц ~"* sırlarını otraya çıkarmak. *"мөнгө ~"* para bozmak. *"задлан шинжлэх"* otopsi yaparak incelemek.

задрах /zadrıh/ *f.* çözmek, açmak, açılmak, düğümü çözmek, harp çıkarmak, çözülmek. *"уяа ~"* düğümü çözmek. *"нууц ~"* sırların açığa çıkması.

задруулагч /zadruulıgç/ *is.* açığa vuran, ortaya çıkaran.

задуулай /zaduulay/ *is.* dişi fare.

задь /zaid/ *is.* küçük hindistan cevizi.

зажилгаа /zacilga/ *is.* çiğneme, çiğneyiş, geviş.

зажлах /zaclıh/ *f.* çiğnemek, geviş getirmek.

зазгадах /zazgıdıh/ *f.* karıştırmak, şaşırmak.

зай /zay/ *is.* **1.** mesafe, boşluk, alan. **2.** pil. **3.** çaresizlik. *" ~ завсар"* mesafe, aralık. "холын ~" uzak alanda, uzak menzil. *"ойрын ~"* yakın sahada, alanda. *"~ эзлэх"* yer almak, doldurmak.

"~ тавих" boşluk bırakmak, pil koymak. *"~ гаргах"* meydan açmak, boşluk çıkarmak, alan, saha çıkarmak". *"~ үлдээх"* boşluk bırakmak. *"~тай хүн"* berduş, avare, gereksiz. *"цагийн ~"* saatin pili.

зайгуул /zayguul/ *is.* serseri, avare.

зайгүй /zaygui/ *is.* mesafesiz, boş yer olmayan. **2.** pilsiz.

зайдагнах /zaydıgnıh/ *f.* üzerine binmek.

зайдан(г) /zaidın/ *is.* eyersiz, semersiz.

зайдас(ан) /zaidıs/ *is.* ince bağırsak.

зайдлах /zaydlıh/ *f.* eyersiz ata binmek.

зайдуу /zayduu/ *is.* uzak, mesafeli.

зайдуухан /zayduhın/ *s.* uzaktan, uzak, mesafeli.

зайлах /zaylıh/ *f.* gargara yapmak, yıkamak, çalkalamak, gargara yapmak, sallamak, çalkalamak, uzaklaşmak. *"хоолой ~"* gargara yapmak. *"хариуцлагаас ~"* sorumluluktan uzaklaştırmak. *"замаас ~"* yoldan çıkmak. *"оргож ~"* kaçmak, sızıntı yapmak, ağzından kaçmak.

зайлсхийх /zaylshih/ *f.* ayrılmak, bırakmak.

зайлуул /zailul/ *is.* zavallı, gariban.

зайлуулах /zayluulıh/ *f.* uzaklaştırmak, yok etmek, itelemek, ayrılmaya zorlamak. *"хөөн ~"* zorla çıkarmak, kovmak.

зайлуур /zayluur/ *is.* kurulama, kurutucu.

зайлшгүй /zaylışgui/ *is.* kesinlikle, kaçamaksızın, mutlaka.

займрах /zaimrıh/ *f.* kaytarmak, yan çizmek.

зайр /zair/ *is.* ince buz parçası.

зайран /zairın/ *is.* şaman.

зайрмаг /zairmıg/ *is.* dondurma.

зайрмагтах /zairmıgtıh/ *f.* dondurmak, buzlandırmak.

зайсан /zaysın/ *is.* **1.** zafer, ünvan. **2.** yönetim, idare.

зайтай /zayte/ *is.* **1.** geniş, ferah. **2.** uzak, uzaklık.

зайчлах /zayçlıh/ *f.* boşaltmak, genişletmek, alan veya yer açmak.

залаа /zalaa/ *is.* ibik.

залагдах /zalagdıh/ *f.* davet etmek, çağırmak.

залах /zalıh/ *f.* **1.** doğrulamak, onaylamak. **2.** davet etmek.

залбирал /zalbırıl/ *is.* dua, yalvarış, yakarış.

залбирах /zalbırıh/ *f.* dua etmek, yakarmak.

залгаа /zalgaa/ *is.* ortak, bağlantılı, birlikte.

залгаас(ан) /zalgaas/*is.* ortak, aynı, birliktelik.

залгамжлагч /zalgımclıgç/ *is.* mirasçı, halef. *"үө ~"* halef(i), mairasçı(sı). *"ев ~"* mirasçı, halef.

залгамжлах /zalgımclıh/ *f.* devam ettirmek, sürdürmek, miras olarak almak.

залгагч /zalgıgç/ *is.* operatör, arayıcı.

залгах /zalgıh/ *f.* bağlantı kurmak, aramak, devam ettirmek.

залгидаг /zalgidıg/ *s.* obur, doymak bilmeyen.

залгилах /zalgilıh/ *f.* yutmak, acele acele içmek, yutkunmak.

залгих /zalgih/ *f.* yutmak.

залгуулах /zalguulıh/ *f.* tedarik etmek, sağlamak, temin etmek.

залгуур /zalguur/ *is.* priz, fiş, üçlü kablo v.b.

залилах /zalilıh/ *f.* aldatmak, ihanet etmek.

залилагдах /zalilıgdıh/ *f.* aldatmak, ihanet etmek.

залирхаг /zalirhıg/ *s.* kurnaz, kurnazlık.

залирхуу /zalirhu/ *s.* kurnaz.

залилуулах /zalilulıh/ *f.* aldatılmak, ihanate uğramak.

заллага /zallıg/ *is.* davetiye.

залмагай /zalmıgay/ *is.* solungaç.

залрах /zalrıh/ *f.* ayrılmak, kopmak, ölmek.

залруулах /zalruulıh/ *f.* düzeltmek, onarmak, tamir etmek. *"алдааг ~"* hatasını düzeltmek, tamir etmek.

залруулга /zalruulg/ *is.* düzeltme, onarım, tamir, tadilat. *"номын ~"* kitap düzeltmek, kitap onarımı, tamiri.

залтас /zaltıs/ *is.* kütük, odun.

залуу /zaluu/ *is.* genç, yetişkin. *"~ нас"* genç yaş, delikanlılık, gençlik. *"~ үе"* genç dönem, delikanlılık, gençlik. *"~ хүн"* genç insan. *"~ харагдах"* genç görünmek.

залуур /zaluur/ *is.* dümen, klavuz, rehber.

залуурхах /zaluurhıh/ *is.* gençleşmek, genç insan gibi davranmak.

залуурхуу /zaluurhuu/ *is.* geç, genç gözüken.

залуус /zaluus/ *is.* gençler, yetişkinler. *"оюутан ~"* öğrenci gençler.

залуухан /zaluuhın/ *s.* genç olan, daha genç.

залуучууд /zaluuçuud/ *is.* gençler. *"монголын ~"* moğol gençleri.

залхаалга /zalhaalg/ *is.* ceza, hüküm, suç.

залхаалт /zalhaalt/ *is.* ceza, suç.

залхаамж /zalhaamc/ *is.* hakedilen ceza, suç.

залхаах /zahaah/ *f.* cezalandırmak, ceza vermek, suçlamak.

залхаг /zalhıg/ *is.* **1.** tembel, lakayd. **2.** sümük.

залхай /zalhay/ *s.* dikkatsiz, tembel, lakayd, gevşek.

залхал /zalhıl/ *is.* acı tecrübe, zor deneyim.

залхах /zalhıh/ *f.* sakınmak, çekinmek.

залхуу /zalhuu/ *s.* tembel. *"~ хүн"* tembel insan. *"~ хүрэх"* tembel olmak, tembelleşmek. *"~ хүргэх"* tembel oldurmak, tembelleştirmek.

залхуугүй /zalhuugui/ *s.* tembelolmayan, aktif, çalışkan.

залхуурах /zalhuurıh/ *f.* üşenmek, tembellik etmek.

залхуутай /zalhuutay/ *s.* tembel, üşengeç.

заль /zail/ *is.* kurnazlık, hilekar, hile. *"~ мэх, арга заль"* hile, oyun, desise. *"~ гаргах"* kurnaz olmak, hileci olmak.

зальдах /zaildıh/ *f.* kurnazlık yapmak, hile yapmak.

зальхай /zailhay/ *s.* hain, kalleş, vefasız.

зам /zam/ yol. *"аян ~"* seyahat, gezi. *"алсын ~"* uzun yol. *"төмөр ~"* demir yolu. *"усан ~"* su yolu. *"агаарын ~"* hava yolu. *"зөвөг ~"* patika. *"төв ~"* merkez yol, ana yol. *"тойрог ~"* dönemeç yol. *"~ын уулзвар"* kavşak. *"~ын тэмдэг"* trafik işareti. *"~ тавих"* yol yapmak, asfalt atmak, yol vermek. *"~ заах"* yol göstermek.

замаг /zamıg/ *is.* **1.** yosun. **2.** süngü.

замагтах /zamıgtıh/ *is.*yabani bitkilerle büyümüş olan.

замбаа /zambaa/ *is.* bulgur.

замбага /zambıg/ *is.* zambak,çiçek

замбараа /zambıraa/ *is.* düzen, nizam, sıra, dizi, intizam. *"эмх ~"* düzen, nizam, sıra, dizi. *"эмх ~тай болгох"* düzenlemek. *"эмх ~гүй"* nizamsız, düzensiz.

замбараагүй /zambıragui/ *s.* düzensiz, bozuk, intizamsız.

замбараатай /zambıratay/ *s.* düzenli, intizamlı.

замбуулин(г) /zambuulin/ *is.* dünya, alem, evren.

замгүй /zamgui/ *s.* **1.** yolsuz, yolu olmayan. **2.** imkansız, çaresiz.

замнал /zamnıl/ *is.* çizgi, hat.

замнах /zamnıh/ *f.* takip etmek, arkasından gitmek.

замрах /zamrıh/ *f.* vazgeçmek, durdurmak, iptal etmek.

замхрах /zamhrıh/ *f.* saçmak, serpmek, dağıtmak.

замч(ин) /zamçin/ *is.* klavuz, rehber.

замчлах /zamçlıh/ *f.* klavuzluk yapmak, rehberlik yapmak, yol göstermek.

зан(г) /zan/ *is.* karakter, alışkanlık, davranış. *"зан чанар, зан төрх"* karakter, yapı. *"зан аашш"* karakter. *"зан заншил"* kültür, gelenek, anane. *"даруу зантай"* alçak gönüllü. *"сайхан зантай"* sıcak kalpli, samimi. *"муухай зантай"* kötü karakterli, ahlaksız. *"зөрүүд зантай"* kaprisli, nazlı, inatçı. *"их зантай"* kibirli. *"зан зангаа мэдэх"* birbirine uyumlu hale gelmek.

занал /zanıl/ *is.* tehdit, tehlike.

заналт /zanılt/ *is.* nefret, nefret dolu, iğrenç, acı keskin, düşman. *"~ дайсан"* ezeli düşman.

заналхийлэх /zanılhilih/ *f.* nefret etmek, iğrenmek, tiksinmek.

занар /zanır/ *is.* katmanlarına ayrılabilen yumuşak kaya.

занах /zanıh/ *f.* tehdit etmek, korkutmak.

занга /zang/ *is.* kapan, tuzak.

зангадах /zangıdıh/ *f.* kapan kurmak.

зангах /zangıh/ *f.* korkutmak, tehdit etmek.

зангиа(н) /zangia/ *is.* kıravat.

зангиас(ан) /zangias/ *is.* kıravat, fular.

зангидах /zangidıh/ *f.* düğümlemek, bağlamak. *"алчуур ~"* bez bağlamak düğümlemek, eşarp takmak, bağlamak. *"хөмсгөө ~"* kaşlarını çatmak.

зангилаа(н) /zangılaa/ *is.* düğüm, bağlama bohça. *"зангилаа тайлах"* düğüm çözmek. *"зангилаа асуудал"* düğümlenmiş, problem, sorun.

зангилах /zangilıh/ *f.* bağlamak,düğüm yapmak.

зангилгаа /zangilga/ *is.* merkez, kavşak, düğüm noktası.

зангирах /zangirıh/ *f.* düğümlenmek, karışmak, dolaşmak. *"уяа ~"* düğümlenmek. *"хоолой ~"* boğazın düğümlenmesi, hıçkırık.

зангуу /zanguu/ is. gemi demiri, çapa.

зангүй /zangui/ *s.* **1.** iyimser, iyi düşünceli. **2.** imkansız, olanaksız.

зандалчин /zandılçin/ *is.* soyguncu, eşkiya, katil.

зандан /zandın/ *is.* sandal ağacı.

занданшуулах /zandınşulıh/ *f.*mumyalamak.

зандрах /zandrıh/ *f.* kızmak, azarlamak.

зантайх /zantayh/ *is.* kocabaş, büyük kafalı.

зантгар /zantgır/ *s.* kocabaş, büyük kafalı.

занчих /zançih/ *f.* saldırmak,vurmak,ısırmak.

заншил /zanşil/ *is.* adet, gelenek, görenek, töre, örf.

занших /zanşih/ *f.* bir şeye alışık hale gelmek, alışmak, alışık olmak töreye göre hareket etmek.

запас /zapas/ *is.* yedek, rezerv, stok.

запаслах /zapaslıh/ *f.* saklamak, stok yapmak, yedeklemek.

зар /zar/ *is.* ilan, deklerasyon, bildiri, form.

зараа(н) /zaraa/ *is.* kirpi.

зарагдах /zarıgdıh/ *f.* köle gibi çalışmak harcamak, sarfetmek.

зарам /zarım/ *is.* **1.** kepek. **2.** küçük balık.

зарах /zarıh/ *f.* **1.** satmak. **2.** işçi çalıştırmak, amelelik yaptırmak. 3. harcamak, sarfetmek. "хереңге ~" mallarını satmak. "бэлэн мөнгөөр ~" peşin paraya satmak.

зарга /zarg/ *is.* şikayet, maruzat, dava. *"~ мэдүүлэх"* şikayette bulunma, şikayet etmek.

заргалдаан /zargıldaan/ *is.* dava, şikayet.

заргалдах /zargıldıh/ *f.* şikayet etmek, dava açmak.

зардал /zardıl/ *is.* masraf, harcama, gider. *"хувийн ~аар"* bütün masraflarını kendisi tarafından karşılanmak. *"улсын ~аар"* masrafları devlet tarafından karşılanmak, devlet kanalıyla. *"замын ~"* yol masrafı. *"үргүй ~"* israf, lüzumsuz masraf.

зарим /zarim/ *zm.* bazı veya kimi. *"~ хүн"* bazı insanlar, kimi insanlar.

заримдаа /zarimda/ zf. bazen, arasıra, arada sırada.

заримдаг /zarimdıg/ *s.* yarım, tamamlanmamış, eksik.

заримдаглах /zarimdıglıh/ *f.* yarısını yapmak, yarım yapmak, eksik yapmak.

зарлага /zarlıg/ *is.* **1.** gider, masraf, zarar. **2.** haberci, kurye, bildirim. *"орлого ~"* gelir gider hesabı.

зарлагч /zarlıgç/ *is.* ilan eden, tellal, sunucu, reklamcı, duyurucu.

зарлал /zarlıl/ *is.* açıklama, ilan, reklam.

зарлах /zarlıh/ *f.* açıklamak, bildirmek, haber vermek, ilan etmek. *"хурал ~"* toplantı düzenlemek. *"дайн ~"* savaş ilan etmek. *"уралдаан ~"* yarışma düzenlemek.

зарлиг /zarlig/ *is.* buyruk, emir, komut, kararname.

зарсхийх /zarshih/ *f.* korkmak, ürpermek, ürkmek.

зарц /zarts/ *is.* köle, hizmetçi, uşak.

зарцлагдах /zartslıgdıh/ *f.* kölelik yapmak, hizmetçilik yapmak.

зарцлах /zartslıh/ *f.* köleleştirmek, uşaklık.

зарцуулах /zartsuulıh/ *f.* harcamak, paylaştırmak, kullanmak, yararlanmak. *"ариг гамтай ~"* itinalı harcamak, kullanmak.

зарцуулагдах /zartsuulıgdıh/ *f.* harcatmak, kullandırmak, yararlandırmak.

зарцуулалт /zartsulılt/ *is.* gider, masraf, harcama.

зарцуулах /zartsuulıh/ *f.* harcamak, paylaştırmak, kullanmak, yararlanmak. *"ариг гамтай ~"* itinalı harcamak, kullanmak.

зарчим /zarçim/ *is.* prensip, ilke,yöntem.

зарчимгүй /zaçimgui/ *s.* ilkesiz, yöntemsiz, prensibi olmayan.

зарчимтай /zarçimtay/ *s.* prensipleri olan, planlı, programlı, yöntemli.

зарчимч/zarçimç/ *is.*prensipçi,ilkeci,yöntemci.

засаа /zasaa/ *is.* testis, erbezi.

засаг /zasıg/ *is.* yönetim, iktidar, egemenlik, hükümet. *"~ захиргаа"* idare, yönetim, hükümet. *"засгийн газар"* hükümet, hükümet binası. *"засгийн эрх"* devlet yönetimi. *"эдийн ~"* ekonomi, iktisat.

засаггүй /zasıggui/ *is.* **1.** yönetimsiz, iktidarsız. **2.** anarşi.

засаглал /zasıglıl/ *is.* otorite, kanun, düzen.

засаглах /zasıglıh/ *f.* kanunları uygulamak, yönetmek.

засагч /zasıgç/ *is.* tamirci, tamir eden.

засал /zasıl/ *is.* **1.** dekorasyon. **2.** tıbbi tetadavi, terapi. **3.** kötü ruhları kovma.

засалч /zasılç/ *is.* **1.** cerrah. **2.** kozmetolojist.

засамжлах /zasımclıh/ *f.* doğrultmak, düzeltmek, tamir etmek.

засах /zasıh/ f. düzeltmek, onarmak, tamir etmek. "дутагдлаа ~" hatayı düzeltmek. "ор ~" yatak hazırlamak, yatak yapmak, düzeltmek. "сэтгэл ~" duygu ve düşüncelerini düzeltmek, teskin etmek. "үүр ~" yuva onarmak, düzeltmek, kurmak. "бие ~" tuvalete gitmek, vücudunu rahatlatmak. "үс ~" saç kestirmek.

засвар /zasvır/ *is.* düzeltme, onarım, tamirat. *"их ~"* büyük tamirat, tadilat. *"урсгал ~"* üstünkörü tamir, sıradan bayağı. *"~ын газар"* tamirhane. *"~ хийх"* tamir etmek, düzeltmek, onarım yapmak.

засварлах /zasvırlıh/ *f.* tamir etmek,onarmak.

засварчин /zasvırçin/ *is.* tamirci.

засдаг /zasdıg/ *s.* ikiyüzlü, hatalı, kusurlu.

засдаглах /zasdıglıh/ *f.* iki yüzlülük yapmak.

засмал зам /zasmıl zam/ *is.* asfalt yol, otoban.

засрал /zasrıl/ *is.* düzelme, iyiye gitme.

засрах /zasrıh/ *f.* iyileşmek, iyileştirmek, ıslah etmek, onarmak. *"бие ~"* sağlığını iyileştirmek.

засрашгүй /zasrışgui/ *s.* adam olmaz, düzelmez.

засуул /zasuul/ *is.* güreşçi yardımcısı.

зах /zah/ *is.* **1.** kenar, yaka. **2.** pazar, çarşı. **3.** anlatmak. *"~ хязгаар газар"* kenar, kenar bölge. *"~ хязгааргүй"* sınırsız, engin, kenarsız. *"цамцны ~"* gömlek yakası. *"хотын ~"* şehirin uç bölgesi, kenar mahalle. *"босоо ~"* yüksek,dik yaka, gerdanlık. *"номын ~"* kitap pazarı. *"хар ~"* büyük pazar, kara pazar.

зах зээл /zah zel/ *is.* serbest pazar, piyasa. *"~ийн үнэ"* serbest piyasa fiyatı. *"~ийн эдийн засаг"* serbest piyasa ekonomisi. *"борлуулах ~"* market, halka açık market, ticaret eşyalarının satıldığı, piyasa, alıcı (mal, eşya) pazarı. *"дотоодын ~"* iç pazar, iç piyasa. *"дэлхийн ~"* dünya pazarı, piyasası.

захдуу /zahduu/ *is.* merkezden uzak, uzak.

захиа /zahia/ *is.* **1.** mektup. **2.** kart. "ил захидал" kar postal. "хувийн захидал" özel, şahsi mektup, şahsi kart. "албаны захидал" resmi mektup. "баталгаатай захидал" taahhütlü mektup.

захиалагч /zahialıgç/ *is.* abone, abonman, alıcı.

захиалах /zahialıh/ *f.* abone olmak, ayırtmak, ısmarlamak, yaptırmak, sipariş vermek. *"хэвлэл ~"* yayın, dergi gazete ayırtmak, sipariş vermek. *"хувцас ~"* elbise ayırtmak, sipariş vermek, elbise diktirtmek. *"хоол ~"* yemek sipariş vermek, ayırtmak. *"билет ~"* bilet ayırtmak.

захиалга /zahialıg/ *is.* abone, ısmarlama, sipariş. *"хэвлэл ~"* bir yayına abone olma. *"хувцас ~"* elbise ısmarlama, elbise siparişi.

захиалгат /zahialgıt/ *is.* abone, ayırtılmış, siparişi verilmiş.

захиас /zahias/ *is.* rica, dilek, talep.

захидал /zahdıl/ *is.* kart, postkard.

захирагдах /zahırıgdıh/ *f.* tabi olmak, dinlemek, itaat etmek, yerine getirmek.

захирагч /zahırıgç/ *is.* amir, müdür, şef, vali.

захирал /zahırıl/ *is.* müdür, amir.

захирамж /zahırımç/ *is.* karar, hüküm.

захирах /zahırıh/ *v.* emir vermek, komut vermek, idare etmek, yönetmek.

захиргаа(н) /zahirgaa/ *is.* idare, yönetme, yönetim. *"засаг ~"* valilik, belediye. *"сургуулийн ~"* okul idaresi. *"хотын ~"* valilik, şehir yönetimi.

захиргаагүй /zahirgagui/ *is.* idaresiz, yönetimsiz, başı boş.

захих /zahih/ *f.* istemek, rica etmek, sipariş etmek. *"ном ~"* kitap istemek, sipariş etmek.

захлах /zahlıh/ *f.* sınırlarını belirlemek, hat

çekmek.

захчин /zahçin/ *is.* **1.** pazarcı. **2.** bir moğol kabilesi.

заяа(н) /zaya/ *is.* **1.** kader, akıbet. **2.** kısmet, gelecek. *"хувь заяа"* kader, akıbet.

заяагүй /zayagui/ *is.* kısmetsiz, talihsiz.

заяатай /zayate/ *s.* kısmeti açık, talihli, şanslı.

заяах /zayah/ *f.*geleceğini önceden belirlemek

зовлого /zovlug/ *is.* yağsız, kara et.

зовлон(г) /zovlun/ *is.* ızdırap, azap, işkence, çile, dert. *"гай ~"* dert, felaket, musibet, afet. *"сэтгэлийн ~"* huzursuzluk, çile, keder, ızdırap. *"~ үзэх"* azap görmek, işkence çekmek, dert çekmek.

зовлонгүй/zovlungui/*s.*dertsiz,kedersiz,çilesiz

зовлонтой /zovluntoy/ *s.* dertli, sıkıntılı, ızdıraplı, kederli.

зовнил /zovnil/ *is.* üzüntü, dert, çile, sıkıntı.

зовних /zovnih/ *f.* üzülmek, sıkılmak, dert çekmek.

зовол /zovul/ *is.* ölüm, kayıp, yok olma.

зовомтгой /zovumtgoy/ *s.* utangaç, sıkılgan.

зовоох /zovooh/ *f.* kaygılanmak, tasalanmak, sıkıntı çekmek.

зовинги /zoving/ *s.* dertli, kederli, sıkıntılı.

зоворь /zovür/ *is.* acı, işkence, ızdırap.

зовох /zovuh/ *f.* acı çekmek, işkence etmek, canı yakmak. *"сэтгэл ~"* endişelenmek, endişe duymak, kaygılanmak, üzülmek

зовуурилах /zovuurilıh/ *f.* acı çekmek, ızdırap çekmek.

зовуурь /zovüür/ *is.* acı, ızdırap.

зовхи /zovhi/ *is.* göz kapağı.

зовхис /zovhis/ *is.* dört yönün arasında kalan kısım, azimut.

зог /zog/ *is.* ani duruş.

зогдор /zogdır/ *is.* yele, at kılı.

зогдорлох /zogdurlıh/ *f.* yelelerini kesmek.

зогоох /zogooh/ *f.* durdurmak, engel olmak, üstesinden gelmek.

зогсзонох /zogszınıh/ *f.* bir kaç dakikalık durdurmak.

зогсолгүй /zogsulgui/ *is.*durmaksızın,devamlı.

зогсолт /zogsult/ *is.* duruş, durma, park.

зогсолтгүй /zogsıltguy/ *zf.*durmadan,devamlı.

зогсонги /zogsungi/ *s.* durgun, hareketsiz. *"~ байдал"* durgunluk.

зогсоо /zogsoo/ *is.* durma, duruş.

зогсоол /zogsool/ *is.* oto park.

зогсоох /zogsooh/ *f.* durmak, çevirmek, durdurmak. *"аҗлаа ~"* İşini durdurmak. *"замын хөдөлгөөнийг ~"* trafiği durdurmak. *"гадаа ~"* dışarıda durmak.

зогсох /zogsuh/ *f.* durmak, beklemek. *"дугаарлан ~"* sıraya göre durmak, kuyrukta beklemek. *"харуулд ~"* nöbet tutmak. *"цаг ~"* saat durması. *"бороо ~"* yağmur durma(sı).

зогтусах /zogtusıh/ *f.* aniden durmak.

зогьсох /zogsıh/ *f.* hıçkırmak.

зодог /zodıg/ moğol güreşlerinde güreşçilerin giydiği yarım yelek elbise.

зодоглох /zodıglıh/ *f.* güreş yeleğini giymek.

зодолдоон /zodıldoon/ *is.* kavga, dövüş..

зодолдооч /zodıldooç/ *is.* kavgacı, dövüşçü.

зодоон /zodoon/ *is.* kavga, dövüş.

зодолдох /zoduldıh/ *f.* döğüşmek, kavga etmek.

зодоонч /zodoonç/ *is.* kavgacı, dövüşçü.

зодох /zoduh/ *f.* vurmak, dövmek, kavga etmek.

зодуулах /zoduulıh/ *f.* bir başkası tarafından dövülmek.

зожиг /zocig/ *s.* kültürsüz, cahil, sosyal olmayan.

зол /zol/ *is.* şans, talih.

золбигнох /zolbignıh/ *f.* evsiz yurtsuz kalmak.

золбин /zolbin/ *is.* evsiz yurtsuz, muhtaç.

золбинтох /zolbintıh/ *f.* serseri, avare olmak.

золбирох /zolbirıh/ *f.* serserileşmek, avere olmak, başı boş olmak.

золбоо /zolboo/ *is.* coşku, heves, tutku, talih. *"цог ~, ~ хийморь"* dinçlik, zindelik, coşku, şaaşaa, depdebe.

золбоолог /zolboolıg/ *s.* coşkun, gayretli, hevesli.

золголт /zolgult/ *is.* yeni yıl kutlaması, bayram kutlaması.

золгох /zolguh/ bayramlaşmak, selamlaşmak.

золгүй /zolgui/ *s.* şanssız, talihsiz, mutsuz.

золиг /zolig/ *is.* **1.** geri alma, bedelini ödeme. **2.** kurban.

золио /zolio/ *is.* kurban, bedel.

золиос /zolios/ *is.* kurban.

золих/zolih/*f.* kurban etmek,bedelini ödemek

золиослох /zolioslıh/ *f.* kendini feda etmek, kurban etmek.

зомгол /zomgıl/ *is.* çalı, çilpi.

зонхи /zonhi/ *zm.* çoğunluk, genele yönelik, başı çeken.

зонхилох /zonhilıh/ *f.* başı çekmek, yönetmek.

зоо /zoo/ *is.* omurga, bel kemiği.

зоог /zoog/ *is.* yemek, yiyecek. *"~ барих"* izzet, ikram etmek, yemek vermek. *"~ийн газар"* lokanta, restoran, yemekhane.

зоогдох /zoogduh/ *f.*çamura batmak.

зооглох /zoogluh/ *f.* yemek yemek, çay içmek.

зоодой /zoodoy/ *is.* sazanbalığı.

зоологи /zoologi/ *is.* zooloji, hayvanbilimi.

зоолох /zooluh/ *f.* şişmanlamak, kilo almak

зоомол /zoomıl/ *is.* köklü, kök salmış.

зоорилох /zoorilıh/ *f.* depolamak, kilere koymak.

зоорь /zooir/ *is.* kiler, mahzen.

зоос /zoos/ *is.* metal para, madeni. *"алтан ~"* altın akçe. *"зэс ~"* bakır para. *"хуурамч ~"* sahte maden para.

зоох /zooh/ *f.* batmak,azalmak, içine girmek.

зор /zor/ *s.* şaslı, talihli.

зорго /zorg/ *is.* kendi başına buyruk, istediğini yapan.

зоргодос /zorgudıs/ *is.* talaş, yontuk, kentik.

зоргол /zorgıl/ *is.* bir yaşındaki geyik.

зориг /zorig/ *is.* cesaret, yüreklilik, emin, cesur. *"~ орох"* cesaretli olmak. *"~ мохох"* ьmidini kesmek, cesareti kırılmak.

зориггүй /zoriggui/ *s.* cesaretsiz, yüreksiz.

зоригжих /zorigcih/ *f.* yüreklenmek, cesaretlenmek.

зоригжуулагч /zorigcuulıgç/ *is.* ilham veren, esinlenen, ilham kaynağı.

зоригжуулах /zorigcuulıh/ *f.* coşturmak, cesaretlendirmek, yüreklendirmek

зориглох /zoriglıh/ *f.* niyetinde olmak, niyeti olmak, niyet etmek, amaçlamak.

зоригтой /zorigtoy/ *s.* cesaretli, cesur.

зорилго /zorlig/ *is.* hedef, amaç, maksat, gaye, niyet. *"гол ~"* en önemli amacım, asıl maksat. *"~ тавих"* hedef koymak, amaç belirlemek. *"~доо хүрэх"* hedefe varmak, amacına ulaşmak.

зорилт /zorilt/ *is.* vazife, görev, iş.

зоримог /zorimıg/ *s.* dirençli, kararlı, azimli, sağlam.

зоримоглох /zorimıglıh/ f. dirençlenmek, kararlı olmak, sağlamlaşmak.

зориуд /zoriud/ *is.* bilerek, mahsus, inadına.

зориулагдах /zoriulıgdıh/ *f.* adamak, feda etmek, vermek.

зориулах /zoriulıh/ *f.* ithaf etmek, bilerek yapmak, bir şeyler adına yapmak. *"амьдралаа ~"* yaşamı bilerek başkaları için yönelmek.

зорих /zorih/ *f.* niyet etmek, amaçlamak, istemek.

зорох /zoruh/ *f.* kabuğunu soymak, yontmak. *"хуягаар ~"* bıçakla soymak.

зорчигч /zorçigç/ *is.* yolcu, seyahat eden.

зорчих /zorçih/ *f.* seyahat etmek, gitmek, yürümek, yolculuk etmek, dolaşmak.

зос /zos/ *is.* madeni para.

зосдох /zosdıh/ *f.* toprak boya ile boyamak.

зохил /zohil/ *is.* uyum, uzlaşma, anlaşma

зохилдох /zohildıh/ *f.* uyum sağlamak, uzlaşmak, anlaşmak.

зохилдуулах /zohilduulıh/ *f.* ayarlamak, organize etmek.

зохимж /zohimc/ is. uygun, uyumlu, rahat, yakışık.

зохимжгүй /zohimcgui/ *s.* uygun olmayan, uyumsuz, yakışmayan.

зохимжтой /zohimctoy/ *s.* uygun, uyumlu, tam olan.

зохиогдох /zohiogdıh/ *f.* yazmak, organize etmek.

зохиогч /zohiogç/ *is.* yazar. *"~ийн эрх"* telif hakkı.

зохиол /zohiol/ *is.* **1.** edebi eser, yapıt. **2.** geleceğini önceden görme. *"ардын аман ~"* halk eseri, halka mal olmuş yapıt. *"сонгодог утга ~"* klasik, klasik edebiyat. *"түүвэр ~"* seçme, mümtaz eser, seçme eserler. *"уран ~"* edebiyat. *"хүүхдийн ~"* çocuk eseri, edebiyatı. *"шог ~"* hiciv.

зохиолч /zohiolç/ is. yazar, senaryo yazarı, besteci.

зохиомж /zohiomc/ *is.* yazım üslubu, biçim.

зохиомол /zohiomıl/ *s.* yapay, suni, yapmacık.

зохиох /zohioh/ *f.* yazmak, bestelemek, oluşturmak, kurmak. *"шүлэг ~"* şiir yazmak. *"ая ~"* şarkı bestelemek. *"өгүүлбэр ~"* cümle kurmak. *"зохион бүтээх"* dizaynci, yapımcı. *"зохион байгуулах"* organize etmek, teşkilatlanmak, teşekkül etmek. *"зохион байгуулагч"* organizatör, düzenleyici.

зохирол /zohirıl/ *is.* uyum, harmoni.

зохирох /zohirıh/ *f.* barıştırmak, aralarını bulmak, uzlaştırmak.

зохис /zohis/ *is.* uygun, münasip, uyumlu.

зохисгүй /zohisgui/ *s.* uygun olmayan, uyumsuz, namünasip

зохистой /zohistoy/ *s.* uygun, münasip, uyumlu.

зохиомол /zohiomıl/ *is.* suni, yapma, takma, eğreti, yapmacık, yapay. *"~ хэлтүүлэг"* damızlatmak, birleştirmek.

зохих /zohih/ *f.* uymak, uygun olmak, yaramak, yaklaşmak, gelmek, yakışmak. *"~ хугацаанд"* ayarlanan süre zarfı içinde. *"~ арга хэмжээ авах"* uygun bir çaresine bakmak. *"хув цас ~"* elbise uymak, uygun olmak.

зохихгүй /zohihgui/ *s.* uygun olmayan, uygunsuz, yakışıksız, namünasip.

зохицол /zohtsıl/ *is.* uyum, uygunluk, intizam, düzen.

зохицох /zohtsıh/ *f.* uygun düşmek, ayarlamak, uydurmak, uymak.

зохицуулагч /zohtsuulıgç/ *is.* organizatör, düzenleyici.

зохицуулах /zogtsuulıh/ *f.* ayarlamak, uygun hale getirmek, düzenlemek, organize etmek.

зочид /zoçid/ *is.* misafirler, ziyartçiler.

зочин /zoçin/ *is.* misafir, konuk. *"хүндэт ~"* değerli misafir. *"~ хүлээн авах"* misafir kabul etmek. *"зочдын өрөө"* misafir odası. *"зочид буудал"* hotel. *"гадаадын ~"* yabancı misafir.

зочир /zoçir/ *zf.* aniden, umulmadık, birden bire.

зочирдох /zoçirdıh/ *f.* sarsılmak, şaşırmak, şok olmak.

зочирдуулах /zoçirduulıh/ *f.* sarsmak, şaşırtmak, şok etmek.

зочломтгой /zoçlımtgoy/ *s.* konuksever, misafirperver.

зочлох /zoçluh/ *f.* ağırlanmak, ziyaret etmek, misafir olmak.

зочмог /zoçmıg/ *zf.* aniden, çabucak, hızlı.

зочмогдох /zoçmıgdıh/ *f.* şok olmak, şaşırmak, sarsılmak.

зөв /z v/ *is.* doğru, haklı, gerçek. *"~ бурyy"* doğru yanlış. *"~ тал"* doğru taraf, yön sağ taraf. *"~ гар"* doğru el, sağ el. *"~ зам"* doğru yol, güzel yok, hak yol. *"~ шаардлага"* doğru koşul. *"~ шийдвэр"* doğru karar. *"~ бичих дүрэм"* doğru yazım kuralları.

зөвдөх /zövdüh/ *f.* tartışmak, üzerinde durmak, doğrulamak.

зөвлөгч /zövlügç/ *is.* danışman, avukat, öğüt veren.

зөвлөл /zövlül/ *is.* konsey, danışma grubu, meclis.

зөвлөгөө /zövlügöö) *is.* müşavere, danışma, tavsiye, öğüt. *"~ өгөх"* tavsiyede bulunmak, öğüt vermek. *"~ өгөх газар"* kurul, konsey, meclis.

зөвлөлгөөн /zövlülgöön/ *is.* konferans, toplantı.

зөвлөлдөх /zövlüldüh/ *f.* danışmak, tartışmak, müşavere etmek.

зөвлөгч /zövlügç/ *is.* danışman, müşavir.

зөвлөмж /zövlümc/ *is.* tavsiye, öğüt.

зөвлөл /zövlül/ *is.* kurul, konsey, zümre. *"сайд нарын ~"* bakanlar kurulu. **зөвлөх** /zövlüh/ *f.* **1.** akıl danışmak, müşavere etmek, tavsiye almak. **2.** müsteşar. *"элчин яамны сайдын ~"* büyük elçilik müsteşarı.

зөвтгөх /zövtgüh/ *f.* temize çıkarmak, düzeltmek, onarmak, haklı çıkarmak. *"өөрийгөө ~"* kendini haklı çıkarmak, temize çıkarmak.

зөвтөх /zövtğh/ *f.* kendini haklı çıkarmak.

зөвхөн /z vhin/ *zf.* sadece, yalnızca.

зөвшилдөх /zövşildüh/ *f.* danışmak, tavsiye almak, öğüt almak.

зөвшилдөөн /zövşildöön/ *is.* ortak karar, oy birliği.

зөвших /zövşih/ *f.* tartışmak, müşavere etmek.

зөвшлөг /zövşlig/ *is.* tartışma, müşavere, danışma.

зөвшөөрөл /zövşöörül/ *is.* müsade, izin. *"~ авах"* müsaade almak, izin istemek.

зөвшөөрөх /zövşöörüh/ f. razı olmak, müsade etmek, izin vermek. *"хүлээн ~"* kabul etmek, müsade etmek.

зөгий /z gi/ *is.* arı. *"~н бал"* arı balı.

зөгнөгч /zögnügç/ *is.* peygamber, elçi.

зөгнөл /zögnül/ *is.* önsezi, basiret.

зөгнөлт /zögnült/ *is.* düşsel, hayal ürünü, inanılmaz, fantazi.

зөгнөх /zögnüh/ *f.* içe doğmak, ileriyi düşünmek, geleceğe yönelik, hayal etmek.

зөн /z n/ *is.* önsezi, içine doğmak. *"~ билэг"* İç güdü, basiret.

зөнгөөр /zöngöör/ *is.* doğal olarak meydana gelen, doğal, içten gelen.

зөнд /zönd/ *is.* bırakma, atma, bağışlama.

зөндөө /zöndöö/ *zm.* çok, pek çok.

зөнөг /zönüg/ *is.* bunak, yaşlı, güçsüz.

зөнөглөх /zönüglüh/ *f.* bunamak, yaşlanmak, güçsüzleşmek.

зөнөгших /zönügşih/ *f.* bunamak, buhranlar içerisine girmek.

зөнөх /zönüh/ *f.* bunamak, yaşlanmak, güçsüzleşmek.

зөнч /zönç/ *is.* peygamber.

зөөвөр /zöövir/ *is.* yük, eşya, kargo

зөөвөрлөлт /zöövirlilt/ *is.* taşımacılık, transport, nakil.

зөөвөрлөх /zöövürlüh/ *f.* taşıma yapmak, taşımacılık, nakletmek.

зөөг /z g/ *is.* ılık, çok soğuk olmayan.

зөөгдөх /zöögdüh/ *f.* **1.** taşımak. **2.** ılıklaşmak.

зөөгч /zöögç/ *is.* hamal, nakliyeci. *"хоол ~"* garson. *"ачаа ~"* hamal, eşya yükleyici, işçi.

зөөгших /zöögşih/ *f.* ılıklaştırmak, biraz soğutmak.

зөөлдөх /zööldüh/ *f.* yumuşamak, hafifleşmek.

зөөлөн /zöölün/ *s.* yumuşak, hafif. *"элдэг ~ харьцаа"* nazikçe bakmak, cilveli bakmak. *"~ харц"* nazik, kibar. *"~ салхи"* hafif rüzgar, meltem rüzgarı. *"~ уур амьсгал"* yumuşak iklim. *"~ сандал"* yumuşak sandalye, koltuk.

зөөлрөх /zöölrüh/ *f.* yumuşamak.

зөөлрүүлэх /zöölrüülih/ *f.* yumuşatmak.

зөөлхөн/zöölhün/*s.*yumuşak,hafif,yumuşacık

зөөлших /zöölşih/ *f.* yumuşamak, hafiflemek, yumuşacık olmak.

зөөмөр /zöömür/ *is.* rol, numara, -miş gibi yapma.

зөөнгө /z ng/ *is.* ılık, çok soğuk olmayan.

зөөтгөрөх /zöötgürüh/ *f.* **1.** sakinleşmek. **2.** ılıklaşmak. **3.** ılıman davranış gösterme.

зөөх /z h/ *f.* taşımak, nakil yapmak. *"ачаа ~"* yük taşımak. *"хов ~"* laf taşımak.

зөөхий /z hi/ *is.* kaymak, krema.

зөрлөг /zörlüg/ *is.* kavşak. *"замын ~"* yol kavşağı, yol ağzı.

зөрөг /zörüg/ **1.** kavşak. **2.** patika yol.

зөрөлдөөн /zöpüldöön/ *is.* anlaşmazlık, uyumsuzluk.

зөрөлдөх /zörüldüh/ *f.* aynı fikirde olmamak.

зөрөө(н) /zöörö/ *is.* fark, nüans, ayrılık. *"насны ~"* yaş farklılığı, eşitsizliği. "үнийн зөрөө" fiyat farkı.

зөрөх /zörüh/ *f.* geçmek, sollamak. *"машин ~"* araba geçmek. *"ам ажил ~"* sözünü yerine getirememek. *"хажуугаар ~"* yanından geçmek. *"үгнээс ~"* nasihat dinlemek.

зөрүү /zöruu/ *s.* **1.** eğik, bükük, yana yatık. **2.** fark, farklılık.

зөрүүд /zöruud/ *s.* inatçı, direnen, dik kafalı. *"~ хүн"* inatçı insan.

зөрүүдлэх /zöruudlih/ *f.* inat etmek, inatlaşmak, diklenmek.

зөрүүлдэх /zöruuldih/ *f.* yanlamasına koymak, eğmek, eğik koymak, yamuk koymak.

зөрүүлэх /zöruulıh/ *f.* karşıdan karşıya geçmek.

зөрчигч /zörçigç/ *is.* kaçakçı, kanunlara

uymayan, izinsiz iş yapan. *"хил ~"* başkasının arazisine izinsiz giren kimse, sınır kaçakçısı, peşmerge.

зөрчид /zörçid/ *is.* ihlalci, kanunları çiğneyen.

зөрчил /zörçil/ *is.* tezat, çelişki, ihlal. *"~ гаргах"* tezat, çelişki çıkarmak.

зөрчилдөөн /zörçildöön/ *is.* uyuşmazlık, zıtlık, bağdaşmama.

зөрчилдөх /zörçildüh/ *f.* uyuşmmak, bağdaşmamak, farklı düşünmek.

зөрчилт /zörçilt/ *is.* uyuşmazlık,zıtlık,bağd aşmazlık.

зөрчих /zörçih/ *f.* ihlal etmek, bozmak, uymamak, aksatmak. *"хил ~"* sınır ihlal etmek. *"хууль ~"* kanun bozmak, uymamak, ihlal etmek. *"дүрэм ~"* kural ihlal etmek, kuralları çiğnemek.

зөчих /zöçih/ *f.* ihlal etmek, bozmak, uymamak, aksatmak.

зөчүүд /zöçuud/ *s.* inatçı, dik kafalı.

зувах /zuvıh/ *f.* yayılmak, otlamak.

зувчих /zuvçıh/ *f.* **1.** risk altına girmek, zora sokmak. **2.** kaçmak. **3.** kayıplara karışmak, gözden kaybolmak.

зувчуулах /zuvçuulıh/ *f.* savurmak, boş yere harcamak, israf etmek.

зугаа /zugaa/ *is.* eğlenme, eğlendirme, hoşnut etme.

зугаалах /zugaalıh/ *f.* gezmek, gezinmek, dolaşmak.

зугаалга /zugaalg/ *is.* gezi, gezinti, seyahat.

зугаатай /zugatay/ *s.* eğlenceli, hoş, zevkli.

зугаацах /zugatsıh/ *f.* iyi vakit geçirmek, eğlenmek.

зугий /zugi/ *is.* pırasa.

зугтах /zugtıh/ *f.* kaçmak, uzaklaşmak.

зугтлага /zugtlıg/ *is.* kaçış, uzaklaşma.

зугуу /zuguu/ *s.* yavaşça, acele etmeden, ağır ağır.

зуд /zud/ *is.* felaket, tehlike, afet.

зудрах /zudrıh/ *f.* açmak, açılmak, gevşemek.

зузаадах /zuzadıh/ *f.* aşırı kalınlaşmak.

зузаалах /zuzaalıh/ *f.* kalınlaştırmak.

зузаан /zuzaan/ *s.* kalın.

зузаандуу /zuzaanduu/ *s.*kalın,kalınca,kaba.

зузаарах /zuzaarıh/ *f.* kalınlaşmak, kalın olmak, kaba olmak.

зузаасах /zuzaasıh/ *f.* kalınlaşmak, koyulaşmak, sıklaşmak.

зузаатгах /zuzaatgıh/ *f.* kalınlaşmak, kalınlaştırmak, koyulaştırmak,karmaşıklaştırmak.

зузгар /zuzgır/ *s.* etli butlu, dolgun.

зуйгар /zuigır/ *is.* yağcı,yağ çeken,dalkavuk.

зуйгарлах /zuigırlıh/ *f.* yağ çekmek, yağcılık yapmak, dalkavukluk yapmak.

зуйрах/zuirıh/ *f.*yağcılık yapmak,yağ çekmek.

зул /zul/ *is.* meşale.

зулай /zulay/ *is.* taç.

зулам /zulam/ *is.* kabuk, ağaç kabuğu, ceviz kabuğu, v.b

зуламлах /zulımlıh/ *f.* kabuğunu soymak.

зулах /zulıh/ *f.* yaymak, sermek, örtmek, yayılmak.

зулбадас /zulbıdıs/ *is.* **1.** bazı hayvanların derisi veya kabuğuna verilen genel ad. **2.** premature bebek.

зулбасга /zulbısıg/ *is.* erken doğan koyun yada keçi yavrusunun derisi.

зулбах /zulbıh/ *f.* **1.** premature doğmak. **2.** kaçmak, uzaklaşmak.

зулгаах /zulgaah/*f.*yolmak,koparmak,çekmek.

зулгалах /zulgılıh/ *f.* derisini yüzmek, kabuğunu soymak.

зулгарах /zulgırıh/ *f.* dökülmek, yolunmak.

зулгархай /zulgırhay/ *s.* dökük, dökülmüş,kel

зулгүй /zulgui/ *is.* yağcı, yağcılık yapan, dalkavuk.

зулгуйдах /zulguydıh/ *f.* yağcılık yapmak, dalkavukluk yapmak.

зулгуйч /zulguyç/ *is.* dalkavuk, yağcı.

зулзага /zulzıg/ *is.* yavru hayvan.

зулзагалах /zulzıglıh/ *f.* yavrulamak.

зулмах /zulmıh/ *f.* dökülmek, kel olmak.

зулрах /zulrıh/ *f.* kaçmak, uzaklaşmak, tozu dumana katmak.

зулхай /zulhay/ *is.* yün, koyun yünü.

зулслах /zulslıh/ *f.* haşlamak, suda pişirmek.

зумрах /zumrıh/ *f.* dökmek, saçmak, akıtmak.

зун /zun/ *is.* yaz, yaz mevsimi. *"~ цаг"* yaz mevsimi.

зунгаг (zungıg) is. ter, sümük, balgam gibi vücuttan atılan sıvıların genel adı.

зунгагтах (zungıgtıh) f. pislenmek, kirlenmek.

зунжин (zuncin) is. bütün yaz mevsimi boyunca.

зунжих (zuncih) f. yaz mevsimini geçirmek.

зунших /zuncih/ *is.* yaz mevsiminin sona ermesi.

зуншлага /zunşlıg/ *is.* yaz ayları, yaz mevsimi.

зураа /zuraa/ *is.* omurga, belkemiği.

зураадас /zuraadıs/ *is.* hat, çizgi, sınır.

зураас /zuras/ *is.* (-)tire, çizgi.

зураач /zuraaç/ *is.* ressam.

зураг /zurıg/ *is.* **1.** resim, fotoğraf. **2.** akıbet, yazgı, kader. *"~ зурах"* resim çizmek. *"~ авах"* fotoğraf çekmek. *"~ буулгах"* tab etmek. *"шугам ~"* çizgi resim. *"шог ~"* karikatür. *"зургийн аппарат"* fotoğraf makinesi. *"зургат радио"* televizyon.

зураглал /zurıglıl/ *is.* teftiş, tetkik, inceleme

зурагжуулах /zurıgcuulıh/ *f.* haritasını çizmek.

зургат /zurıgt/ *is.* resimli, fotoğraflı.

зурагчин /zurıgçin/ *is.* fotoğrafcı, resimci

зурам /zurım/ *is.* bir çeşit sincap.

зурах /zurıh/ *f.* çizmek, imzalamak. *"гарын үсэг ~"* imzalamak, imza atmak.

зурвас /zurvıs/ *is.* çizgi, not, sınır. *"~ үлдээх"* not bırakmak. *"~ газар"* taralı alan.

зургаа(н) /zurgaa/ *is.* altı, 6.

зургадугаар /zurgadugaar/ *is.* altıncı, altı numaralı. *"~ сар"* haziran.

зургаантаа /zurgaanta/ *is.* altısında, altılı.

зургаатай /zurgaatay/ *is.* altı yaşında olan.

зургуул(ан) /zurguul/ *is.* altısı birden, altılı.

зурлага /zurlıg/ *is.* çizim, boyama.

зурмал /zurmıl/ *s.* çizilmiş, boyanmış.

зурхай /zurhay/ *is.* astroloji, burç.

зурхайч /zurhayç/ *is.* astrolog.

зуршил /zurşil/ *is.* olay, hadise, devamlı meydana gelen, vakıa.

зурших /zurşih/ *f.* olay içerisine girmek, hadise ile karşı karşıya kalmak.

зуршмал /zurşmıl/ *s.* alışılagelmiş, alışılmış, her zamanki, olağan.

зусаг /zusıg/ *is.* iki taşındaki ceylan.

зусар /zusır/ *is.* yağcı, yılışık, laubali.

зусардах /zusırdıh/ *f.* dalkavukluk etmek, yağcılık etmek, yılışıklık yapmak.

зусарч /zusırç/ *is.* dalkavuk, yağ çeken, yağcı.

зусах /zusıh/ *f.* yaz mevsimini geçirmek.

зуслан(г) /zuslın/ *is.* tatil köyü, tatil kampı.

зутан(г) /zutın/ *is.* et suyu, çorba.

зутах /zutıh/ *f.* heyecanlanmak, endişelenmek.

зутрах /zutrıh/ *f.* çok zorluk çekmek, sıkıntı çekmek, dertlenmek.

зуу(н) /zuu/ *is.* **1.** bir rakam yüz, 100. **2.** asır, çağ. **3.** manastır. *"дундад зуун"* orta çağ. *"хорьдугаар зуун"* 20 yüzyıl.

зуувайх /zuuvayh/ *f.* ovalleşmek, elips halini almak.

зууван /zuuvın/ *is.* oval, yumurta biçiminde, elips.

зуувандуу /zuuvınduu/ *is.* elips biçiminde, oval.

зууванцар /zuuvıntsır/ *is.* elips.

зуувгар /zuuvgır/ *is.* oval, elips.

зуугаад /zuugad/ *is.* yaklaşık yüz, yüzlerce.

зуугдах /zuugdıh/ *f.* sıkışmak, saplanmak.

зуудугаар /zuudugaar/ *is.* yüzüncü, yüz numaralı.

зуу–зуу /zuu zuu/ *is.* keçileri çağırma kelimesi, ünlem.

зуулгах /zuulgıh/ *f.* ısırılmak, dişlenmek.

зуунтаа /zuunta/ *is.* yüz defa.

зуур /zuur/ *is.* **1.** dakika, kısa an. **2.** yolda, yol üstünde. *"зам ~"* yol üstünde. *"түр ~"* geçici olarak, bir süre. *"нүд ирмэх ~"* göz açıp kapayana kadar. *"гэр ~"* evde bulunan.

зууралдах /zuurıldıh/ *f.* yoğunlaşmak, artmak, fazlalaşmak.

зуурах /zuurıh/ *f.* **1.** yoğurmak, karıştırmak, harman yapmak. **2.** tutmak, kenetlenmek, yapışmak. *"гурил ~"* un yoğurmak. *"шавар ~"* harç karmak, çamur karıştırmak. *"гараас ~"* elinden tutmak

зуурд /zuurd/ *is.* premature erken doğum, vakitsiz

зуурмаг /zuurmıg/ *is.* **1.** karışım, karışık. **2.** yarım, eksik, tamamlanmamış.

зуурмал /zuurmıl/ *s.* karışmış, yoğurulmuş.

зуух /zuuh/ *is.* **1.** ocak, fırın. **2.** dişlemek. **3.** yaşamak, hayatta kalmak. **4.** diş sıkmak, diş göstermek. *"гал ~"* mutfak. *"төмөр ~"* demir soba. *"шүд ~"* dişini sıkmak.

зуухч /zuuhç/ *is.* sobacı, fırıncı, fırın tamir eden.

зууч /zuuç/ *is.* taşıyıcı, arada gidip gelen, medyatör.

зуучлагч /zuuçlıgç/ *is.* taşıyıcı, arada gidip gelen.

зуучлах /zuuçlıh/ *f.* arabuluculuk etmek, arasını bulmak.

зууш /zuuş/ *is.* **1. aparatif,** çerez, meze, salata. **2.** silindir, namlu. *"хүйтэн ~"* soğuk çerez, meze.

зуушлах /zuuşlıh/ *f.* yemek içmek, atıştırmak.

зүв /zuv/ *s.* normal, iyi, fena değil.

зүг /zug/ *is.* yön taraf, yan, istikamet. *"~ чиг"* istikamet, yön. *"~ чигээ алдах"* nerede olduğunu bilmemek, yönünükaybetmek. *"~ чигээ олох"* y n tayin etmek. *"баруун ~"* sağ taraf, yön. *"~ бүрт"* her tarafta, yönde, her istikamette. *"~ бүрээс"* her yönden, her taraftan.

зүггүй /zuggui/ *s.* istikametsiz, düzensiz, intizamsız.

зүггүйтэх /zugguytıh/ *f.* yaramazlık yapmak, hasar vermek, ziyan vermek.

зүглүүлэх /zugluulıh/ *f.* yöneltmek, yollamak, doğrulmak, göndermek, yönelmek.

зүглэх /zuglıh/ *f.* önderlik yapmak, yollanmak, yolunu tutmak, yönelmek.

зүгшрэх /zugşrıh/ *f.* alışılagelmiş olmak, alışmış olmak, yerleşmiş olmak.

зүгээр /zugeer/ *s.* normal, idare eder, fena değil. *"~ хүн"* normal insan, iyi adam. *"~ бай!"* güzel dur (yaramaz olma). *"~ егөх"* parasız, bedava vermek. *"~ авах"* parasız, bedava almak. *"~ болох"* iyileşmek, iyi olmak, sağlığı yerine gelmek, normal hayata geri dönmek.

зүгээргүй /zugeerguy/ *is.* alışılmışın dışında, normal olmayan.

зүдрүү /zudruu/ *is.* endişelenen, tedirgin olan.

зүдрэл /zudril/ *is.* endişe, tasa, kaygı.

зүдрэх /zudrih/ *f.* endişelenmek, dertlenmek, tedirgin olmak.

зүдрээ /zudree/ *s.* yorgun, bitkin,zayıf,biçare.

зүдрээх /zudreeh/ *f.* yorulmak, bitkin kalmak.

зүдүү /zuduu/ *is.* fakir, yoksul, sefil.

зүдүүр /zudur/ *is.* ızdırap, azap, eziyet.

зүдэнгэ /zuding/ *s.* yorgun, bitkin.

зүдэргэх /zudirgih/ *f.* yorulmak, bitkin kalmak, dertlenmek.

зүдэргээ /zudirgee/ *s.* aşırı yorgun, bitkin.

зүй /zui/ *is.* **1.** edep, nezaket, prensip. **2.** öğrenme, öğretim, metod, teori. *"~ бус"* yanlış, yakışıksız. *"~ тогтол"* doğaya uygunluk, doğal oluş. *"~ ёсны"* doğaya uygun, doğal. *"арга ~"*

metod, usül, yöntem. *"хэл ~"* dil bilgisi, gramer.

зүйгүй /zuygui/ *s.* uygunsuz, yersiz, kaba.

зүйдэл /zuydil/ *is.* dikiş yeri, ek yeri, bağlantı yeri.

зүйдэлтэй /zuydilte/ *s.* yamalı, ekli, ilaveli.

зүйл /zuil/ *is.* **1.** çeşit,değişik. **2.** şey, madde, cisim. **3.** nokta, yer. *"эмийн ~"* ilaç malzemeleri. *"хоол хүнсний ~"* yiyecek içecekler, gıdalar. *"хэрэгцээний ~"* gerekli malzemeler. *"хуулийн ~"* kanun maddesi. *"нэгдүгээр ~"* birinci konu, birinci madde. *"~ бүрийн"* her şeşit.

зүйллэх /zuillih/ *f.* çeşitlendirmek, sınıflamak, ayırmak.

зүйлчлэх /zuilçlıh/ *f.* sınıflandırmak, ayırmak.

зүймэл /zuimıl/ *is.* küçük parçalar, ekler.

зүйр /zuir/ is. karşılaştırma, kıyas. *"~ үг"* atasözü.

зүйрлэл /zuirlil/ *is.* karşılaştırma, mukayese.

зүйрлэх /zuirlıh/ *f.* karşılaştırmak, mukayese etmek, kıyaslamak.

зүйрлэшгүй /zuirlışgui/ *is.* kıyaslanamaz, emsalsiz.

зүйтэй /zuite/ *is.* doğru, düzgün, güzel.

зүйх /zuih/ *f.* parçaları birleştirmek.

зүлгүүр /zulguur/ *is.* zımpara.

зүлгүүрдэх /zulguurdıh/ *f.* zımparalamak.

зүлгэх /zulgih/ *f.* parlatmak, temizlemek, fırçalamak.

зүлчилзэх /zulçılzih/ *f.* kızarmak, utanmak, mahçup olmak.

зүлэг /zulig/ *is.* yeşil çayır, çimenlik.

зүлэгжих /zuligcıh/ çayır haline gelmek, otların büyümesi, yeşillenmek.

зүр /zur/ *is.* dişi kahverengi geyik.

зүрж /zurc/ *is.* portakal.

зүрх(эн) /zurh/ *is.* kalp, yürek. *"зүрхний цохилт"* kalp atışı. *"зүрхний гэм"* kalp hastalığı. *"зүрхний амраг"* sevgili, kalpten sevme. *"чин зүрхний үгаас"* kalpten söylemek, saygılar sunmak, canı gönülden. *"зүрх алдах, зүрх үхэх"* kaybetmek, korkmak. *"зүрх орох"* cesaretini toplamak.

зүрхгүй /zurhgui/ *s.* kalpsiz, yüreksiz, korkak, ürkek.

зүрхлэх /zurhlih/ *f.* cesaretlenmek, yüreklenmek, meydan okumak.

зүрхтэй /zurhte/ *s.* **1.** kalpli, yürekli. **2.** cesur.

зүрхших /zurhşih/ *f.* korkmak, ürkmek.

зүрхшээх /zurhşeh/ *f.* korkmak, çekinmek, tedirgin olmak.

зүрхэвч /zurhivç/ *is.* çekirdek, öz.

зүрэм /zurem/ *s.* kıyılmış, ufalanmış, küçük parça.

зүрэмлэх /zuremlih/ *f.* küçük parçalara ayırmak, ufalamak.

зүс(эн) /zus/ *is.* fiziksel görünüş. *"царай зүс"* yüz, çehre; kişi, şahıs, zat, sima. *"~ үзсэн хүн"* simaen görüşmüş olmak, yüz yüze görüşen.

зүслэх /zuslıh/ *f.* renk ve görünüş olarak ayırt etmek, ayırt edilmek.

зүсмэл /zusmıl/ *is.* dilim, dilimlenmiş.

зүсрэх /zusrıh/ *is.* sağnak yağış.

зүстэй /zuste/ *s.* çekici, cazip, hoş görünümlü, güzel.

зүсэм /zusim/ *is.* **1.** dilim, parça. **2.** renkli. *"~ талх"* ekmek dilimi.

зүсэмнэх /zusımnıh/ *f.* dilimlemek, ince ince kesmek.

зүсэх /zusıh/ *f.* kesmek, dilimlemek, biçmek, kısaltmak. *"талх зүсэх"* ekmek kesmek, dilimlemek.

зүтгүүр /zutguur/ *is.* lokomotif.

зүтгэл /zutgıl/ *is.* gayret, çaba. *"хичээл ~"* çaba, gayret. *"~ гаргах"* gayret göstermek, çaba sarfetmek. *"~тэй ажиллах"* gayretli çalışmak.

зүтгэлтэй /zutgilte/ *s.* gayretli, çaba sarfeden.

зүтгэлтэн /zutgiltin/ *is.* önemli kişi, şahsiyet. *"төрийн ~"* devlet adamı.

зүтгэмтгий /zutgimtgi/ *s.* gayretli, çalışkan, dikkatli.

зүтгэх /zutgih/ *f.* gayret göstermek, çaba sarfetmek.

зүтгээ /zutgee/ *s.* inatçı, inad eden.

зүү(н) /zuu/ *is.* iğne. *"нэхмэлийн зүү"* örgü iğnesi. *"тарианы зүү"* şırınga. *"сүлбээр зүү"* firket iğnesi, çatal iğne. *"цагийн зүү"* saat ibresi.

зүү /zuu/ *is.* aynı fikirde olma.

зүүвч /zuuvç/ *is.* iğne kutusu.

зүүд /zuud/ *is.* düş, rüya.

зүүд(эн) /zuudin/ *is.* rüya, düş.

зүүдлэх /zuudlih/ *f.* rüya görmek, düş görmek.

зүүлт /zuult/ *is.* gerdanlık, pandantif.

зүүн /zuun/ *is.* **1.** doğu, doğu taraf. **2.** sol. *"~ зүг"* doğu taraf. *"~ тал"* sol taraf. *"~ гар"* sol el.

зүүрмэг /zuurmig/ *s.* uykulu, az uyumuş.

зүүрмэглэх /zuurmiglih/ *f.* uyuklamak, ayakta uyumak.

зүүх /zuuh/ *f.* takmak, giymek. *"одон ~"* madalya takmak. *"нүдний шил ~"* gözlük akmak. *"цаг ~"* saat takmak.

зүхэл /zuhil/ *is.* küfür, lanet, beddua. *"харааль ~"* küfür.

зүхэх /zuhih/ *f.* küfretmek, sövmek.

зүчээ /zuçee/ *is.* ahır, ağıl.

зэв /zev/ *is.* **1.** uç, ucu, ağız. **2.** pas, küf. *"сумны ~"* okucu. *"төмрийн ~"* demir pası, küf.

зэврүүн /zevruun/ *s.* serin, yumuşak hava.

зэврэх /zevrih/ *f.* paslanmak, küflenmek.

зэвсэг /zevsig/ *is.* silah, savaş aletleri. *"зэр ~"* silah. *"галт ~"* ateşli aletler. *"атомын ~"* atom bombası. *"цөмийн ~"* nükleer silah bomba. *"стратегийн ~"* stratejik silah. *"бактерлогийн ~"* bakteriolojik silah. *"хөдөлмөрийн ~ багаж"* çalışma aletleri, el aletleri. *"хүрэл зэвсгийн үе"* bakır devri. *"чулуун зэвсгийн үе"* taş devri. *"багаж ~"* araç gereçler.

зэвсэггүй /zevsiggui/ *is.* silahsız, araç ve gereci olmayan.

зэвсэглэл /zevsiglil/ *is.* silahlanma. *"~ээр хөөцөлдөх"* silah almak için çabalar sarfetmek. *"~ийг хорогдуулах"* silahlanmayı azaltmak.

зэвсэглэх /zevsiglih/ *f.* silahlanmak.

зэвсэгт /zevsigt/ *s.* silahlı. *"~ бослого"* silahlı ayaklanma. *"~ хүчин"* silahlı güç.

зэвтэх /zevtih/ *f.* paslanmak, küflenmek.

зэвүү /zevuu/ *is.* hiddet, nefret, tiksinti, öfke. *"~ хүрэх"* şiddetlenmek, nefret etmek, öfkelenmek. *"~ хүргэх"* isyan ettirmek, nefret ettirmek.

зэвүүн /zevuun/ *s.* iğrenç, korkunç, dehşetli, nefret verici, gıcık.

зэвүүрхэх /zevuurhih/ *f.* kızmak, darılmak, sinirlenmek.

зэвүүцэх /zevuutsıh/ *f.* nefret etmek, iğrenmek, hoşnutsuz olmak.

зэвхий/zevhi/*s.* kapalı,soluk,güneşsiz,bulutlu

зэвэр /zevir/ *is.* nadir, seyrek, kıt, az bulunur.

зэвэргэн /zevirgin/ s. soguk, serin.

зэгзгэр /zegzgir/ is. kalın ve uzun cisimlerin genel adı.

зэгс(эн) /zegs/ is. kamış, sazlık.

зэгсэн /zegsin/ s. fena değil, daha iyi.

зэл /zel/ is. zincir, ip, urgan.

зэлгээн /zelgeen/ *is.* **1.** ılık. **2.** portatif, küçük, katlanabilir.

зэллэх /zellih/ *f.* **1.** urganla, ip ile hayvanı bağlamak. **2.** uzatmak, çekmek.

зэлмүүр /zelmuur/ *s.* aç, doymamış.

зэлмэх /zelmih/ *f.* acıkmak, karnı guruldamak.

зэлүүд /zeluud/ *s.* ıssız, sessiz sakin, boş. *"~ газар"* insanın olmadığı yer, ıssız yer.

зэлэн /zelin/ *s.* hazır, hazırlanmış.

зэм /zem/ *is.* suç, kınama, faul, hata.

зэмдэг /zemdig/ *is.* yarım, eksik, tamamlanmamış.

зэмдэглэх /zemdiglih/ *s.* yarım bırakmak, eksik bırakmak.

зэмлэл /zemlil/ *is.* sitem, kınama, suçlama, tekdir.

зэмлэх /zemlih/ *f.* sitem etmek, kınamak, suçlamak.

зэмс /zems/ *is.* hayvan kesiminde yardımcı olan kişiye verilen et ve karın parçası.

зэмсэг /zemsig/ *is.* alet, çalgı. *"хөгжмийн ~"* müzik aleti, çalgı

зэнзгэр /zenzgir/ *s.* zarif, hoş, nazik.

зэргэд /zergid/ *is.* paralel.

зэргэлдээ /zergildee/ *is.* yanında, bitişiğinde, yakınında, komşu. *"~ улс"* komşu devlet.

зэргээр /zergeer/ *zf.* **1.** aynı anda, aynı zamanda. **2.** ondan sonra.

зэрлэг /zerlig/ *is.* yabani, vahşi. *"~ араатан"* yabani hayvan. *"~ ургамал"* yabani gereksiz bitki. *"~ гахай"* yabani domuz. *"~ балмад"* merhametsiz gaddar.

зэрлэгших /zerligşih/ *f.* yabanileşmek, vahşileşmek.

зэрмэгхэн /zermighin/ *is.* geçen, ilerleyen, geçici.

зэрэг /zerig/ *is.* **1.** derece, seviye, sınıf. **2.** rütbe, makam. *"~ цол"* rütbe. *"эрдмийн ~"* kariyer, kategori, makam. *"нэгдүгээр ~"* birinci sınıf. *"~ нэмэх"* rütbe, makam artırmak. *"бага ~"* az, küçük, düşük, az bir şey. *"зэрэг ~"* aynı anda, hep birden.

зэрэглээ(н) /zerigleen/ *is.* serap

зэрэглээтэх /zerigleetih/ *f.* serap görmek.

зэрэгцүүлэх /zerigtsuulih/ *f.* eşitlemek, dengelemek.*"зэрэгцүүлж тавих"* eşit koymak, aynı miktarda koymak.

зэрэгцэх /zeregtsih/ *is.* bir arada, hizada, düzen içerisinde. *"зэрэгцэн зогсох"* aynı hizada durmak. *"зэрэгцэн орших"* bir arada bulunmak.

зэрэгцээ /zerigtsee/ *is.* paralel, yan yana.

зэрэгцээгээр /zerigtseegeer/ *zf.* aynı zamanda, arka arkaya.

зэрэмгэр /zerimgir/ *s.* çekik gözlü.

зэрэмдэг /zerimdig/ *is.* yarım, eksik.

зэрэмдэглэх /zerimdiglih/ *f.* yarısını yapmak, yarım bırakmak, eksik bırakmak.

зэс/zes/ *is.*bakır. *"~ийн хүдэр"* bakır madeni

зэслэх /zeslih/ *is.* bakırlaştırmak, kalaylamak.

зэтгэр /zetgir/ *is.* engel, blokaj.

зэтгэрлэх /zetgirlih/ f.engel olmak, engellemek, durdurmak.

зэтгэх /zetgih/ *f.* büyük çaba sarfetmek, çok çalışmak.

зэхий /zehi/ *is.* kalitesiz, orta, vasat.

зэхэх /zehih/ *f.* hazırlanmak, hazırlık yapmak.

зэхээстэй /zeheeste/ *s.* hazır, hazır olan.

зээ /zee/ *is.* **1.** evet. **2.** kız kardeş, kız çocuğu. *"~ хүү"* kız tarafının torunu.

зээл /zeel/ *is.* **1.** borç, ödünç. **2.** piyasa, pazar. *"~ авах"* borç almak. *"~ олгох" borç bulmak. "хүүгүй ~"* faizsiz para. *"~ийн хүү"* borç faizi. *"богино хугацааны ~"* kısa vadeli. borç. *"удаан хугацааны ~"* uzun vadeli borç. *"зах ~"* piyasa ekonomisi.

зээлдэгч /zeeldigç/ *is.* borcu olan borçlu.

зээлдэх /zeeldih/ *f.* borç almak, ödünç almak.

зээллэг /zeellig/ *is.* borç, ödünç, kredi.

зээлэх /zeelih/ *f.* borç almak, borçlanmak. *"мөнгө зээлдэх"* para borç almak. *"нэр зээлдэх"* isim almak, adına kullanmak.

зээлүүлэх /zeeluulih/ *f.* borçlanmak, borçlandırmak.

зээнцэр /zeentsir/ *is.* kız tarafının çocukları.

зээр(эн) /zeer/ *is.* antilop.

зээрд /zeerd/ *is.* kestane.

зээрдэгч /zeerdigç/ *is.* kestaneci.

зээрэнхий /zeerinhi/ *is.* atıcılıkta kullanılan demir, yuvarlak, belli ağırlığı olan disk.

зээтүү /zeetuu/ *is.* çapa, bahçe çapası.

зээтүүдэх /zeetudih/ *f.* çapalamak, toprağı eşelemek.

И

ив /iv/ *s.* son derece, çok, aşırı.

ивлэх /ivlih/ *f.* süt vermek, süt sağmak.

иврэх /ivrih/ *f.* kaydırmak, çöktürmek.

ивтнэх /ivtnih/ *f.* sürünmek, sürünerek ilerlemek.

ивүүр /ivuur/ *is.* durma, dayanma, destek alma.

ивэр /ivir/ *is.* fısıltı, dedi kodu.

ивэрхий /ivirhi/ *is.* fıtık.

ивэх /ivih/ *f.* koymak, yerleştirmek.

ивээгч /iveegç/ *is.* sponsor, kefil, patron.

ивээл /iveel/ *is.* sponsorluk, kefillik.

ивээлт /iveelt/ *is.* koruyucu, kollayıcı.

ивээс /ivees/ *is.* destekçi, taraftar, kollayıcı.

ивээх /iveeh/ *f.* korumak, kollamak, sponsorluk yapmak.

иг /ig/ *is.* mil, dingil.

ид /id/ *is.* **1.** yüksek nokta, zirve. **2.** sihir, ilizyon. **3.** yemekten emir, ye.

идеализм /idealizm/ *is.* idealizm.

идеалист /idealist/ *is.* idealist, ülkücü.

идрээ /idre/ *is.* hindiba.

идтэй /idte/ *is.* esrarengiz, inanılmaz, faydalı, güçlü.

идтэн /idtin/ *s.* güçlü, sihirli, büyülü, kuvvetli.

идүүлэх /iduulih/ *f.* yedirmek.

идүүр /iduur/ *is.* evcil hayvan yemi.

идүүш /iduuş/ *is.* kuşların en sevdiği yiyecek, buğdaygillerden

идүүшгүй /iduuşgui/ *is.* yenilemeyen, yenmeyen.

идэвх /idivh/ *f.* aktif olmak, canlılık, faaliyet. *"~ санаачлага"* teşebbüs. *"~ чармайлт, ~ зүтгэл"* faal, gayret, aktiflik durumu. *"~ гаргах"* faaliyet göstermek.

идэвхгүй /idivhgui/ *s.* aktif olmayan, gayretsiz, isteksiz, durgun, pasif.

идэвхжил /idivhcil/ *is.* aktivizm, gayretlilik, faaliyet.

идэвхжих /idivhcih/ *f.* aktifleşmek, canlılık göstermek, gayret göstermek.

идэвхжүүлэх /idivhcuulih/ *f.* aktifleştirmek, canlandırmak, gayrete getirmek.

идэвхийлэл /idivhilil/ *is.* aktiflik, gayret, efort.

идэвхийлэх /idivhilih/ *f.* aktif olmak, canlanmak, gayretlenmek, çalışkan olmak.

идэвхлэх /idivhlih) *f.* bütün gayretini, gücünü göstermek.

идэвхтэй /idivhte/ *s.* aktif, gayretli, başarılı.

идэвхтэн /idivhtin/ *is.* aktif insan, gayretli, başarılı.

идэвхших /idivhşih/ *f.* aktif hale gelmek, gayretlenmek.

идэгдэх /idigdih/ *f.* yenmek, aşındırmak, yıpratmak.

идэмхий /idimhi/ *is.* yiyici, yemeyi çok seven, obur.

идэр /idir/ *is.* delikanlı, genç, yiğit. *"~ нас"* genç yaş.

идэржих /idircih/ *f.* gençleşmek.

идэрхэг /idirhig/ *s.* güçlü, kuvvetli

идэрхэн /idirhin/ *s.* çok genç, yeni, körpe.

идэх /idih/ *f.* bir şeyler yemek.

идэш /idiş/ *is.* yemek, gıda, yiyecek.

идэшлэх /idişlih/ *f.* otlatmak, beslemek.

идээ(эн) /idee/ *is.* **1.** yemek, yiyecek. **2.** iltihap. *"цагаан идээ"* süt ve süt mamülleri. *"идээ амсах"* yemeğin tadına bakmak. *"идээт шарх"* iltihaplı yara. *"идээ бээр"* irin.

идээлэх /ideelih/ *f.* **1.** iltihaplanmak. **2.** oluşmak. **3.** mikrop kapmak.

идээн /ideen/ *is.* yiyecek, yemek, gıda.

идээр /ideer/ *is.* irin, iltihap.

идээшил /ideeşil/ *is.* yeni bir iklime, ortama alışma.

идээших /ideeşih/ *f.* alışmak, uyum sağlamak.

идээшмэл /ideeşmil/ *is.* **1.** uyum sağlamış olan. **2.** demlenmiş çay.

идээшүүлэх /ideşuulih/ *f.* uyum sağlatmak, alıştırmak.

иж /ic/ *is.* set, takım.

иж бүрэн: takım, komple.

ижий /ici/ *is.* ana, anne.

ижил /icil/ *s.* aynı, benzer. *"~ дасал болох"* yakınlaşmak, samimi olmak.

ижилгүй /icilgui/ *s.* aynı olmayan, benzer olmayan, farklı.

ижилсүүлэх /icilsuulih/ *f.* benzer hale getirmek, aynı hale sokmak.

ижилших /icilşih/ *f.* benzemek, benzer hale gelmek.

ижилсэх /icilsih/ *f.* benzemek, benzer.

ий /ii/ korku ifade eden ünlem.

ийм /iim/ *s.* böyle, bu gibi, öyle. *"~ олон"* öyle çok. *"~ янз"* böyle çeşitli. *"~ учраас"* bu yüzden, bundan dolayı.

иймхэн /iimhin/ *zm.* sadece, yalnızca, bukadar.

иймэрхүү /iimirhu/ *s.* böyle, şöyle, bu şekilde.

ийн /iin/ *is.* öyle, bu gibi, o gibi.

ийнхүү /iinhuu/ *is.* bu şekilde, böyle.

ийш /iiş/ *is.* buraya, şuraya. *"~ тийш"* oraya buraya.

ийшлэх /iişlih/ *f.* bir yere gitmek.

ил /il/ *is.* **1.** açık, açıkça, temiz, gizli olmayan. **2.** ceylan. *"~ уурхай"* açık görüşlü. *"~ захидал"* posta kartı.

илбэ /ilb/ *is.* hüner, marifet, sihir, oyun. *"~ үзүүлэх"* hüner göstermek.

илбэдэх /ilbidih) *f.* oyun yapmak, sihirbazlık yapmak.

илбэрүү /ilbiruu/ *s.* sevimli, yumuşak, iyi huylu, samimi.

илбэрэх /ilbirih/ *f.* desteklemek, yanında olmak, yüreklendirmek.

илбэх /ilbih/ *f.* okşamak.

илбэчин /ilbçin/ *is.* sihirbaz, hokkabaz.

илгээлт /ilgeelt/ *is.* kargo, paket, koli, posta koli.

илгээх /ilgeeh/ *f.* paket, koli, kargo veya mektup göndermek. *"шуудангаар ~"* posta ile göndermek.

илд /ild/ gama, süvari kılıcı.

илжиг(эн) /ilcig/ eşek, merkep.

илжирхий /ilcirhi/ çürümüş, bozulmuş, çürük.

илжрэх /ilcrih/ çürümek, bozulmak.

илрэл /ilril/ anlatım, ifade, eda.

иллэг /illig/ masaj.

илрүүлэх /ilrulih/ açığa çıkarmak, ifade etmek, beyan etmek, bildirmek. *"дутагдлыг ~"* hatalarını beyan etmek.

илэрхий /ilirhi/ net, açık, kolay, anlaşılır.

илрэх /ilrih/ ortaya çıkmak, keşfetmek, açığa çıkarmak, bildirmek. *"нууц ~"* sırrın açığa çıkması.

илт /ilt/ net, açık, kolay, anlaşılır.

илтгэгч /iltgigç/ raporcu, sözcü.

илтгэл /iltgil/ rapor, bildiri, tebliğ, haber. *"~ тавих"* rapor etmek, bildiri hazırlamak. *"~ийг хэлэлцэх"* raporun açıklanması, haber hakkında görüşmek. *"тайлан ~"* raporu sunmak.

илтгэх /iltgih/ rapor düzenlemek, açığa çıkarmak, haber vermek.

илтгэц /iltgits/ gösterge, ibre, sinyal.

илтэд /iltid/ açıkça, net, kesin.

илтэс /iltis/ tabaka, katman.

илүү /ilu/ fazla, fazlalık, fazladan, daha. *"~ зардал"* fazla masraf, tüketim. *"~ төлөх"* fazla ödeme. *"~ авах"* fazla almak. *"~ сайн"* daha güzel.

илүүвтэр /iluvtir/ biraz daha fazla.

илүүдүүлэх /iludulih/ fazla olmak, aşırı, daha çok.

илүүдэл /iludil/ fazla, çok miktarda, fazlalık.

илүүдэх /iludih/ fazla gelmek, çok gelmek.

илүүр /ilur/ küçük ütü.

илүүтэх /ilutıh/ fazlalaştırmak, çok fazla gelmek.

илүүхэн /iluhin/ fazla, çok, daha çok.

илүүч /iluç/ çok fazla, haddinden çok, fazlalık.

илүүчлэх /iluçlıh/ fazla gelmek, çok gelmek.

илхэн /ilhin/ açık, net, açıkça.

илч /ilç/ sıcaklık, hararet, ısı. *"нарны ~"* güneş sıcaklığı.

илчит /ilçit/ sıcaklık, termik, sıcaklıkla ilgili. *"~ тэрэг"* dizel motor.

илчлэг /ilçlig/ kalori.

илчлэх /ilçlih/ araştırıp meydana çıkarmak, ortaya, açığa çıkarmak, ifşa etmek

илэг(илгэн) /ilgin/ kılsız deri, keçi derisi, koyun derisi gibi.

илэн /ilin/ açıkça, besbelli.

илэрхий /ilirhi/ açık, belli, ortada, aleni.

илэрхийлэл /ilirhilil/ ifade, belirtme.

илэрхийлэлт /ilirhililt/ belirti, ifade.

илэрхийлэх /ilirhilih/ ifade etmek, belirtmek. *"талархал ~"* memnuniyetini ifade etmek. *"эсэргүүцэл ~"* protesto etmek, karşı çıkmak. *"эмгэнэл ~"* başsağlığında bulunmak.

илэх /ilih/ okşamak, sürmek, masaj yapmak.

им /im/ **1.** testis, er bezi. **2.** marka, işaret, pul

имж /imc/ kanguru.

имнэх /imnih/ marka vurmak, işaretlemek.

империализм /imperializm/ imperalizm.

импорт /import/ ithal etmek, import.

имрэх /impih/ ovmak, ovalamak, sürtmek.

имхэрдэх /imhirdih/ kenar baskısı yapmak, ilmek.

имэрсэн /imirsin/ fitil.

ин(г) /in/ **1.** bakteri, mikrop. **2.** başbelası **3.** manyaklık, delilik, çılgınklık.

ингүүмэл /ingumil/ parçalanmış, kırılmış.

ингүүхэн /inguhın/ normal, olağan, basit.

ингэ(н) /ingin/ dişi deve.

ингэх /ingih/ **1.** böyle yapmak, şöyle yapmak. **2.** çarpmak, kırılmak.

ингээд /inged/ sonra, daha sonra, ondan sonra.

ингээн /ingen/ söylenti, dedi kodu.

индекс /indeks/ indeks, içerik, içindekiler

индүү /indu/ ütü.

индүүдэх /indudıh/ ütülemek.

индэр /indir/ platform, kürsü, tribün.

инж /inc/ çeyiz.

инженер /incinir/ mühendis.

институт /institüt/ enstitü, kurum.

интернационал /internatsional/ uluslararası

интернационализм /internatsiolizm/ internasyonalizm.

интернет /intirnet/ internet, uluslararası bağlantı.

интоор /intor/ kiraz.

инч /inç/ küçük darbe, vuruş.

инчдэх /inçdih/ parmaklarını kütürdetmek.

инфляци /inflytsi/ enflasyon.

инээд(эн) /ined/ kahkaha. *"инээд хүрэх"* gülesi gelmek. *"инээд алдах"* gülmekten çılgına dönmek.

инээдтэй /inedtei/komik,güldürücü,eğlenceli

инээдэм /inedim/ kahkaha, güldürü, mizah.

инээдэмтэй /inedimtei/ komik, eğlenceli.

инээлгэх /inelgih/ güldürmek.

инээмсэглэл /inemsiglil/ tebessüm.

инээмсэглэх /inemsiglih/ gülümsemek, tebessüm etmek.

инээсхийх /ineshih/ gülümsemek,az gülmek

инээх /ineh/ gülmek, kahkaha atmak.

иод /iod/ iyot.

ир /ir/ **1.** ağzı, ucu. **2.** irade, istek, arzu. *"хутганы ~"* bıçak ağzı.

Иран /iran/ İran, İranlı.

ирвэгнүүр /irvignur/ duyarlılık, hareketlendirme, sansasyon.

ирвэгнэх /irvignih/ **1.** duyarlı hale gelmek. **2.** parıldamak.

ирвэс /irvis/ panter, leopar.

иргүй /irgui/ **1.** donuk, renksiz. **2.** gayretli, hevesli, istekli.

иргэн /irgin/ vatandaş, halk. *"~ий эрх"* vatandaş hakkı. *"~ий үүрэг"* vatandaşlık görevleri. *"~ий паспорт"* nüfus cüzdanı. *"~ий дайн"* iç savaş.

иргэншил /irginşil/ uygarlık, medeniyet. *"соёл ~"* kültür uygarlığı.

иржгэр /ircgir/ kaba, sert, pürüzlü.

иржийх /ircih/ sertleşmek, yontulmamış olmak, pürüzlü, engebeli olmak.

ирлэх /irlih/ bilemek. *"хутга ~"* bıçak bilemek.

ирмүүн /irmun/ çok iyi, güçlü, iyi bir şekilde.

ирмэг /irmig/ kenar. *"ширээний ~"* masanın kenarı.

ирмэгдэх /irmigdih/ kenarını oluşturmak.

ирмэх /irmih/ kırpmak. *"нүд ~"* göz kırpmak.

иртэй /irtei/ **1.** keskin. **2.** güçlü, kuvvetli, saldırgan.

ирүүлэх /irulih/ getirmek, getirtmek. *"урьж ~"* davet etmek. *"хариу ~"* cevap vermek.

ирц /irts/ yoklama, kayıt.

ирчгэр /irçgir/ pürüzlü, yontulmamış, çıkıntılı.

ирчийх /irçih/ pürüzlü olmak, yontulmak.

ирэг /irig/ hadım, iğdiş.

ирэглэх /iriglih/ hadım etmek, iğriş etmek.

ирэлцэх /iriltsih/ birlikte gelmek.

ирэх /irih/ gelmek. *"буцаж ~"* geri gelmek, dönüp gelmek. *"ойртон ~"* yaklaşmak. *"гарч ~"* çıkıp gelmek. *"~ жил"* gelecek yıl.

ирээдүй /iredui/ gelecek. *"~ цаг"* gelecek zaman. *"ойрын ~"* yakın gelecek.

ирээдүйтэй /ireduitei/ geleceği olan, başarılı, olacak olan.

ис /is/ is, kurum.

исгий /isgi/ keçe.

исгүүр /isgur/ **1.** çakı. **2.** maya.

исгэлэн /isgilin/ asit.

исгэрэх /isgirih/ ıslık çalmak.

исгэх /isgih/ mayalamak.

ислам /islam/ islamiyet, islam, hak din, dünyaki bütün müslümanların dini.

Исланд /islınd/ İzlanda.

исмэг /ismig/ asit.

Испани /ispan/ İspanya, ispanyalı.

истэх /istih/ islenmek, kurumlu olmak.

исэл /isil/ oksit.

исэлгэх /isilgih/ mayalanmak.

исэлдэх /isildih/ oksitlenmek.

исэр /isir/ tabure.

исэх /isih/ mayalanmak, oksitlenmek.

Итали /itali/ İtalya, italyan.

итгүүлэх /itgulih/ güvendirmek, inandırmak.

итгэгдэх /itgigdih/ güvenini kazanmak.

итгэл /itgil/ güven, itimat. **~ алдах** güvenini kaybetmek. **~ найдвар** güven, güvence, itimat. **~ олох** güven bulmak, itimat etmek.

итгэлтэй /itgiltei/ güvenli, güvenilir, emin.

итгэлгүй /itgilgui/ güvensiz, itimatsız.

итгэмж /itgimc/ *is.* güven, inanma, itimat.

итгэмжлэгдэх /itgimcligdih/ *f.* güvenini kazanmak, inandırmak.

итгэмжлэл /itgimclil/ *is.* güven mektubu, itimatname.

итгэмжлэх /itgimclih/ *f.* itimat etmek, güvenmek. *"~ жуух бичиг"* itimatname.

итгэмжтэй /itgimcte/ *s.*emin,güvenilir,inanılır

итгэх /itgih/ *f.* inanmak, güvenmek, iman etmek. *"хүчиндээ ~"* inanmak. *"бурханд ~"* tanrıya inanmak, Allaha inanmak, Allah c.c güvenmek.

итгэшгүй /itgişgui/ *is.* inanmayan, güvensiz, emin olmayan.

их /ih/ *s.* çok, fazla, büyük. *"~ хурал"* büyük toplantı, meclis. *"~ сургууль"* üniversite. *"~ буу"* tüfek. *"~ эмч"* baş hekim. *"~ сайн"* çok iyi. *"~ баярлалаа"* çok teşekkür.

ихтэх /ihtih/ *f.* çoğalmak, artmak,genişlemek.

ихэвтэр /ihivtir/ *s.* çok fazla,büyük,kocaman.

ихэвчлэн /ihivçlin/ *is.* çoğu, çoğunluk.

ихэвчлэх /ihivçlih/ *f.* çoğunu bitirmek, tamamlamak.

ихэд /ihid/ *s.* çok, pek çok.

ихэмсэг /ihimsig/ *s.* kibirli, gururlu.

ихэмсэглэх /ihimsiglih/ *f.* kibirlenmek, gururlanmak.

ихсэх /ihsih/ *f.* çoğalmak, daha büyük olmak, genişlemek.

ихэнх /ihinh/ *is.* büyük parçası, çoğunluğu, geneli.

ихэнхдээ /ihinhde/ *zf.* çoğunlukla, çoğu zaman, genelde.

ихэр /ihir/ *is.* ikiz. *"гурвэн ~"* üçüz.

ихэрлэх /ihirlih/ *f.* ikiz doğurmak.

ихэрхэг /ihirhig/ *s.* kibirli, gururlu.

ихэрхэх /ihirhih/ *f.* kibirlenmek, gururlanmak, havalara girmek.

ихэс /ihis/ *is.* **1.** resmiyet. **2.** plesenta.

ихэсгэл /ihisgil/ *is.* gelişme, artış, büyüme.

ихээр /iheer/ *s.* mükemmel, çok iyi.

ихээхэн /iheehin/ *zm.* çoğu, çoğunluk, genelde.

ичгүүр /içguur/ *is.* utanç, mahcubiyet.

ичимтгий, ичимхий /içimhi/ *s.* utangaç.

ичих /içih/ *f.* utanmak, sıkılmak.

ичээх /içeeh/ *f.* utandırmak.

иш /iş/ *is.* **1.** sap. **2.** iktibas, delil. *"сүхний ~"* balta sapı. *"хүрзний ~"* kürek sapı. *"~ татах"* iktibas etmek. *"~ баримт"* delil, gerçek.

ишиг /işig/ *is.* keçi yavrusu, oğlak.

ишиглэх /işiglih/ *f.* kuzulamak, yavrulamak.

ишлэх /işlih/ *f.* **1.** sap yapmak. **2.** aktarmak iktibas yapmak. *"сүх ~"* sap takmak.

ишлэл /işlil/ *is.* iktibas, alıntı, aktarma.

К

кабель /kabil/ *is.* kablo.

кабин /kabin/ *is.* kabin.

кабинет /kabinet/ *is.* derslik, kabinet, labaratuvar.

Кавказ /kavkaz/ *is.* kafkaz.

кадет /kadet/ *is.* harp okulu yada polis koleji öğrencisi.

казах /kazah/ *is.* orta asyada bir ırk, Kazak, Kazak halkı.

казино /kazino/ *is.* gazino.

какао /kakao/ *is.* kakao.

календарь /kalindır/ *is.* takvim.

календарчлах /kalindırçlıh/ *f.* tarihe göre plan ve program yapmak.

кали /kali/ bir element, kali.

калибр /kalibr/ *is.* kalibre.

калори /kalori) *is.* kalori.

калош /kaloş/ *is.* ayakkabının üzerine giyilen lastik veya çizme.

кальц /kalts/ *is.* bir element, kalsiyum.

камера /kamera/ *is.* kamera, fotoğraf makinası.

камертон /kamirton/ *is.* ahenk, nağme, ezgi, harmoni.

кампани /kampani/ *is.* şirket, kampanya.

камфор /kamfor/ *is.* kafur.

кандидат /kandidat/ *is.* **1.** aday. **2.** kariyer.

канцлер /kantslir/ *is.* bakan.

капитал /kapital/ *is.* ana para, kapital.

капитализм /kapitalizm/ *is.* kapitalizm.

капиталист /kapitalist/ *is.* kapitalist.

капрон /kapron/ *is.* naylon.

карабин /karabin/ *is.* süvari tüfeği.

каракуль /karakul/ *is.* **1.** bir çeşit koyun. **2.** kuzu derisi.

карантийлах /karantilıh/ *f.* karantina altına almak.

карантин /karantin/ *is.* karantine.

карат /karat/ *is.* karat, 200mlg.

карбон /karbon/ *is.* karbon.

карбюратор /karbirator/ *is.* karbiratör.

кардиограмм /kardiogram/ *is.* kardiogram.

карман /karman/ *is.* cep, elbise yada herhangi bir kıyafetin cebi.

карт /kart/ *is.* kart.

картель /kartel/ *is.* piyasaya uyma, çok kar elde etme.

касс /kass/ *is.* kasa, gişe. *"хадгаламжийн ~"* muhafaza kasası, banka. *"билетийн ~"* bilet satış yeri, gişe.

кассет /kasset/ *is.* kaset.

кастрюл /kastrol/ *is.* tava, kastrol.

каталог /katalog/ *is.* katalog, liste, broşür.

каталогч /katalogç/ *is.* katalogçu.

категори /kategori/ *is.* kategori, sınıflama.

католик /katolik/ *is.* katolik.

катушка /katuşka/ *is.* makara, bobin, çıkırık.

каучук /kauçuk/ *is.* kauçuk.

кафе /kafe/ *is.* kafeterya, kafe.

кафедр /kafedir/ *is.* lider, başkan, önder.

квадрат /kvadrat/ *is.* alan, kare (metre kare). *"~ язгуур"* kare kök. *"~ метр"* metre kare.

квитанци /kvitantsi/ *is.* makbuz, fiş, fatura.

керосин /kerosin/ *is.* gaz yağı, gaz.

кибернетик /kivernetık/ *is.* güdümbilim, sibernetik.

кибернетикч /kivernetigç/ *is.* güdümbilimci.

кило /kilo/ is. kilo.

килограмм /kilogram/ *is.* kilogram.

киловатт /kilovat/ *is.* kilovat. *"~ цаг"* kilovat saat.

килокалори /kilokalori/ *is.* kilokalori.

километр /kilometr/ *is.* kilometre.

кимоно /kimono/ *is.* japon milli kıyafeti, kimono.

кинескоп /kineskop/ *is.* televizyon, ekran, monitor.

кинетик /kinetik/ *is.* kinetik.

кино /kino/ *is.* sinema, film. *"~ үйлдвэр"* film yapım yeri. *"~ найруулагч"* film yönetmeni. *"~ жүжигчин"* sinema oyuncusu. *"уран сайхны ~"* sinema. *"бариммат ~"* belgesel film.

киноаппарат /kinoapparat/ *is.* video kamera.

киномханик /kinomehanik/ *is.* projeksiyonist.

киноопратор /kinooperator/ *is.* kameraman.

киностуди /kinostudi/ is. stüdyo, sinema stüdyosu.

кинотеатр /kinotiatr/ *is.* sinema, tiyatro.

кинофестиваль /kinofestival/ *is.* film festivali.

киоск /kiosk/ *is.* küçük kulube, telefon kabini.

киргиз /kirgiz/ *is.* Kırgız.

кислород /kislorod/ *is.* oksijen.

кислота /kislota/ *is.* asit.

клапан /klapan/ *is.* valf, sübap.

кларнет /klarnet/ *is.* klarnet.

классик /klassik/ *is.* klasik.

клизма /klizma/ *is.* tenkiye, şırınga, iç organ temizleme.

клиник /klinik/ *is.* klinik, hastane.

клипер /kliper/ *is.* mandal, ataç.

клуб /klub/ *is.* kulüp.

кобальт /kobalt/ *is.* kobalt.

ковбой /kovboy/ *is.* kovboy, çoban, sığır çobanı.

код /kod/ *is.* kod.

коктейль /kokteil/ *is.* kokteyl, kokteyl düzenlemek.

колбаса /kolbasa/ *is.* sucuk, sosis.

коллеги /kollegi/ *is.* yönetim, danışma.

коллеж /kollej/ *is.* kollej.

коллектив /kollektiv/ is. kollektif, birlik, beraberlik, uhuvvet.

коллектор /kollektor/ *is.* dağıtım merkezi.

коллекци /kollektsi/ *is.* kolleksiyon.

коллоид /kolloid/ *is.* kolloid.

коллоквиум /kollokvium/ *is.* mülakat, sözlü sınav.

колони /koloni/ *is.* koloni, sömürge.

колоничилогдох /kolonigçlıgdıh/ *f.* sömürülmek.

колоничлогч /kolonigçlıgç/ *is.* sömürücü.

колоничилол /koloniçlıl/ *is.* sömürücülük.

колоничлох /koloniçlıh/ *f.* sömürgecilik yapmak, sömürmek.

колонка /kolonk/ *is.* benzin istasyonu.

команд /komand/ *is.* takım, ordu, emir, komuta.

командир /komandir/ *is.* komutan.

командлагч /komandlıgç/ *is.* komutan, deniz yarbayı.

командлал /komandlıl/ *is.* komuta, emir.

командлах /komandlıh/ *f.* komuta etmek, yönetmek.

комбайн /kombayn/ *is.* birleşme, birlik.

комбинат /kombinat/ *is.* birlik, kombine. *"мах ~"* et kombinesi. *"гурилын ~"* un kombinesi.

комбинезон /kombinezon/ *is.* **1.** herşey dahil, toplam. **2.** tulum. **3.** kombinezon.

комендант /komindant/ *is.* yönetici, idareci.

комендатур /komindator/ *is.* yönetici, idareci.

комикс /komiks/ *is.* komik, güldürücü.

комисс /komiss/ *is.* komisyon, kurul. *"сонгуулийн ~"* seçim komisyonu, kurul. *"шалгалтын ~"* İmtihan komisyonu, sınav komisyonu.

комиссар /komissır/ *is.* komiser.

коммун /kommun/ *is.* görüş alış verişinde bulunma.

коммунизм /kommunizm/ *is.* komünizim

коммунист /kommunist/ *is.* komünist, ataist. *"~ нам"* komunist parti.

компани /kompani/ *is.* şirket, kurum, kuruluş kampanya.

компот /kompot/ *is.* komposto, hoşaf.

компресс /kompres/ *f.* basmak, sıkıştırmak.

компрессор /kompressor/ *is.* kompressör, sıkıştırıcı, baskıcı.

компьютер /kompitır/ *is.* bilgisayar.

конвейр /konveir/ *is.* taşıyıcı, nakilci.

конвенци /konventsi/ is. uzlaşımsal, geleneksel, konveksiyonel.

конгресс /kongres/ *is.* **1.** kongre, kurultay. **2.** toplantı.

конденсатор /kondensator/ *is.* kondensatör.

кондуктор /konduktor/ *is.* **1.** orkestra şefi. **2.** biletçi.

конкурс /konkurs/ *is.* **1.** sınav, imtihan, yarış, rekabet. **2.** üniversite giriş sınavı.

консерватори /konservatori/ *is.* konservatuvar.

консерв /konserv/ *is.* konserve.

консервлох/konservlıh/ *f.* konserve yapmak.

консоль /konsuyl/ *is.* **1.** avutmak, teselli etmek. **2.** konsol. **3.** dirsek, destek.

конспект /konspekt/ *is.* özet, ana hatlar, taslak, kısaca. *"~ хийх"* özetlemek.

коспектлох /konspektlıh/ *f.* özetlemek, kısaca anlatmak.

константт /konstant/ *is.* değişmez, sabit.

консул /konsul/ *is.* konsolos. *"еренхий ~"* genel konsul. *"~ын газар"* Kurul merkezi(yeri).

консультаци /konsultatsi/ *is.* danışma, başvurma.

контакт /kontakt/ *is.* bağlantı, işbirliği.

контейнер /konteinır/ *is.* konteynır, büyük kap, kutu.

контор /kontur/ *is.* ofis, büro, merkez.

контрабанд /kontrıvınd/ *is.* kaçakçılık.

контракт /kontrakt/ *is.* antlaşma, anlaşma.

конус /konus/ *is.* koni

конференци /konferantsi/ *is.* konferans.

концепци /kontseptsi/ *is.* anlayış, kavrama, kavram.

концерн /konsirn/ *f.* ilgilenmek, kaygılanmak, üzerinde durmak.

концерт /kontsert/ *is.* konser.

концерт тоглох /kontsert toglıh/ *f.* konser sunmak, konser vermek.

концесс /kontses/ *is.* ödüm, taviz, imtiyaz.

концлагерь /kontslager/ *is.* konsantrasyon merkezi.

коньяк /konyak/ *is.* konyak.

кооператив /kooperativ/ *is.* kooperatif.

координат /koordinat/ *is.* koordinat.

коран /koran/ *is.* islam dinine ait kutsal kitap, Kuran-ı Kerim.

кордебалет /kordevalet/ *is.* balet kurulu, heyet.

коридор /koridor/ *is.* koridor, aralık.

корпораци /korporatsi/ *is.* dernek, kurum, lonca, şirket.

корпус /korpus/ *is.***1.** iş hanı. **2.** diplomatik merkez, kurum.

корректор /korrektor/ *is.* kanıt, delil, ispat.

коррупци /korruptsi/ *is.* kötüleştirme, yozlaştırma, bozmak.

корт /kort/ *is.* kort, alan, saha.

корь /koir/ *is.* kızamık.

костюм /kostüm/ *is.* kostüm, takım elbise.

котангенс /kotangins/ *is.* kotanjant.

котлет /katlet/ *is.* köfte.

кофе /kafe/ *is.* kahve.

кофеин /kafein/ *is.* kafein.
коэффициент /kaffisient/ *is.* katsayı.
кредит /kredit/ *is.* kredi.
крейсер /kreisır/ *is.* bir yada iki kamaralı büyük motor.
Кремль /kreml/ *is.* kremlin, moskovadaki kremlin sarayı.
кристалл /kristal/ *is.* kristal.
куб /kub/ *is.* küp.
кубизм /kubizm/ *is.* kubizm.
кубметр /kubmetr/ *is.* küpmetre.
кузов /kuzov/ *is.* araba parçası, yedek parça.
кукла /kukla/ *is.* kukla.
купе /kupe/ *is.* kompartman, yataklı vagon odası.
курд /kurd/ *is.* Kürt.
курс /kurs/ *is.* kurs.

Л

л /l/ yoğunlaştırma kelimesi, hadi, lütfen, sadece anlamında.
лаа(н) /laa/ *is.* mum.
лаав /laav/ *is.* yanardağ patladığında ortaya çıkan alev, lav.
лаагалзах /laagılzıh/ *f.* kalınlaşmak, koyulaşmak.
лаагалтах /laagıltıh/ *f.* lapalaşmak, lapa hale gelmek, aşırı koyu olmak.
лаагуу /laaguu/ *is.* kalın, koyu, lapa.
лааз /laaz/ *is.* teneke. *"усны ~"* su tenekesi. *"~май ундаа"* kutu meşrubat.
лаахайдах /laahaydıh/ *f.* zorla kabul ettirmek
лаборант /laborant/ *is.* laboratuvar asistanı, laborant.
лаборатори /laboratori/ *is.* laboratuvar.
лав /lav/ *is.* **1.** kesin, mutlak, detaylı. **2.** balmumu.
лавааз /lavaaz/ *is.* taş keseri, taş yontucu alet.
лавай /lavay/ *is.* deniz kabuğu.
лавдах /lavdıh/ *f.* balmumu yapmak, mum yapmak.
лавир /lavir/ *is.* gölgelik, tente.
лавлах /lavlıh/ *f.* araştırmak, bilgi edinmek, öğrenmek, emin olmak. *"лавлан асуух"* bilgi edinmek, emin olmak için sormak. *" ~ товчоо"* danışma, bilgi alma merkezi.
лаамаг /laamıg/ *is.* plastik.
лаврах /lavrıh/ *f.* çıkmak, fışkırmak.
лаврин /lavrin/ *is.* Budizm de büyük lama sarayı.
лавс /lavs/ *s.* lapa lapa kar yağışı.
лавсах /lavsıh/ lapa lapa kar yağması.
лавтай /lavtay/ *is.* gerçek, doğru, kesin.
лавтрах /lavtrıh/ *is.* yırtılmak.
лавх /lavh/ *is.* ok kılıfı, okluk, sadak.
лавшаа /lavşaa/ *is.* **1.** obur kuzu, çok emme isteyen, kuzu. **2.** boş konuşma.
лавших /lavşih/ *f.* gevezelik yapmak, boş konuşmak.
лавшрах /lavşrıh/ *f.* kötüleşmek, bozulmak.
лаг /lag/ *is.* çamur, balçık.
лагалдах /lagıldıh/ *f.* koyulaşmak, lapalaşmak, yapış yapış olmak.
лагерь /lager/ *is.* kamp, tatil köyü.
лаглагар /laglıgır/ *is.* ağır, kaldırılamayan, hantal.
лаглайх /laglayh/ *f.* ağırlaşmak, güçleşmek.
лагс /lags/ *is.* geniş ve ağır olan.
лагхийх /laghih/ *f.* düşürmek, elinden düşürmek, kaydırmak.
лагшин /lagşin/ *is.* sağlık, beden sağlığı, zindelik.
лазагнах /lazıgnıh/ *f.* tembellik yapmak, tembelleşmek.
лазан /lazın/ *is.* tembel, tembel teneke.
лай /lay/ *is.* dert, sıkıntı, keder.
лайдаа /laydaa/ *s.* beceriksiz, sakar.
лаазлах /laazlıh/ *f.* şişelemek, ambalajlamak.
лал /lal/ *is.* İslam dini, hak din, müslümanlık.
лалхайх /lalhayh/ *f.* tembelleşmek, tembel tembel oturmak.
лалхгар /lalhgır/ *s.* iri yarı,kalın,geniş,şişman.
лам /lam/ *is.* Budizm dinindeki hocalara verilen genel isim.
ламархаг /lamırhıg/ *s.* din hocası gibi davranışlar da bulunma.
ламбугай /lambugay/ *is.* Budizmdeki din hocalarına saygı gösterme, saygınlık, hürmet
ламп /lamp/ *is.* lamba.
ламтан /lamtın/ *is.* Budizmdeki din hocalarına söylenen saygınlık hitabı, sayın, saygıdeğer, rahip.
ламхай /lamhay/ *is.* Budizmdeki din hocalarına saygı göstermek, saygınlık, saygıdeğer, rahip.
ланюгю /lang/ *is.* ağırlık ölçü birimi 37.3gram.
лангуу /languu/ *is.* tezgah, masa, bölüm. *"дэлгүүрийн ~"* dükkan tezgahı, bölüm.
лантайх /lantayh/ *f.* hantallaşmak, ağırlaşmak.
лантгар /lantgır/ *s.* ağır, hantal, geniş.
лантуу /lantuu/ *is.* balyoz.
лантуудах /lantuudıh/ *f.* balyoz ile vurmak.
ланцуй /lantsui/ *is.* neşter.
латин /latin/ *is.* Latin. *"~ хэл"* latince.
лахгар /lahgır/ *s.* büyük, yüce, ağır.
лац /lats/ *is.* mühür.
лацдах /latsdıh/ *f.* mühürlemek.
лейборист /leiborist/ *is.* işçi, çalışan.
лектор /lektor/ *is.* edebiyatçı, hatip.

лекц /lekts/ *is.* konferans, konuşma. *"~ийн хичээл"* konferans dersi. *"~ унших"* konferans vermek.

лент /lent/ *is.* kurdele, şerit, bant, sargı bezi.

либерал /liberal/ *is.* liberal.

либерализм /liberalizm/ *is.* liberalizm.

Ливи /livi/ *is.* Libya.

лийр /liir/ *is.* armut.

лимбэ /limb/ *is.* flüt.

лимбэдэх /limbidih/ *f.* üflemek, flüt çalmak.

лимбэчин /limbiçin/ *is.* flütçü.

лимон /limon/ *is.* limon.

литр /litr/ *is.* litre.

литрлэх /litrlih/ *f.* litrelik ölçüm yapmak.

лиш /liş/ *is.* karanfil.

ловон /lovun/ *is.* **1.** müftü. **2.** rektör.

ловх /lovh/ *is.* engebeli, tarıma uygun olmayan yer.

ловш /lovş/ *is.* çöp, pislik.

логик /logik/ *is.* mantık.

логлогор /loglıgor/ *s.* kalın, tümsek, çıkıntılı.

логлойх /logloyh/ *f.* kalınlaşmak, kaba saba olmak.

ломбо /lomb/ *is.* dolgu, kaplama.

ломбодох /lombuduh/ *f.* dolgu yapmak, kaplamak. *"шүд ~"* dişe dolgu yapmak.

лонхюоню /lonh/ *is.* şişe.

лонхгор /lonhgır/ *s.* koca göbek, göbekli.

лонхлох /lonhlıh/ *f.* şişelemek.

лоовууз /loobuz/ *is.* tilki derisinden yapılmış şapka.

лоож /looc/ *is.* tiyatro salonundaki özel yer, loca.

лоозон /loozın/ *is.* slogan,çağrı,düstur,parola.

лоозогнох /loozıgnıh/ *f.* slogan atmak, parola söylemek.

лооль /looil/ *is.* domates. *"улаан лооль"* domates.

лоом /loom/ *is.* manivela.

лото /loto/ *is.* loto.

лөө /löö/ *zf.* boşuna, faydasız, boş anlamına gelen kelime.

лөөлгөр /löölgür/ *s.* çirkin, görüntüsü bozuk.

луг /lug/ *is.* titreme, çarpıntı.

луглагар /luglıgır/ *s.* çok şişman, şişko.

лугших /lugşih/ *f.* titremek, çarpıntı, küt küt atmak.

луйвар /luivır/ *is.* dolandırma, dolandırıcılık, sahtekarlık.

луйвардах /luivırdıh/ *f.* dolandırmak, aldatmak.

луйварчин /luivırçin/ *is.* dolandırıcı,sahtekar.

луйл /luil/ *is.* yabani ot, zararlı ot.

лус /lus/ *is.* budizm de su ruhu, gulyabani, cin

лут /lut/ *s.* büyük, azametli, şaşalı, kocaman.

луу /luu/ *is.* ejderha.

лууван /luuvın/ *is.* havuç.

луужин /luucin/ *is.* pusula.

луус /luus/ *is.* katır.

лухгар /luhgır/ *s.* iri- yarı, şişman, tombul.

лүвхийх /luvhih/ *f.* ılık ılık esmek.

лүг /lug/ *is.* titreme, çarpıntı.

лүглэгэр /lugligir/ *s.* şişman, ağır, kilolu, tombul.

лүгхийх /lughih/ *f.* kaba kalın ses çıkarmak.

лүжигнэх /lucignih/ *f.* gürlemek, gümbürdemek, gürültü çıkarmak.

лүндэнюгю /lundin/ *is.* ferman, buyruk, emir.

лүү /luu/ *is.* ibrik.

Лхагва /lhagva/ *is.* çarşamba.

лэг /leg/ *is.* kambur, tümsek, hörgüç.

лэглийх /leglih/ *s.* kaba tüylü, sert kıllı.

лэглэгэр /legligir/ *s.* kaba tüylü, sert kıllı.

лэнсий /lensi/ *s.* ıvır zıvır, değersiz şey.

люстра /lustra/ *is.* parlaklık, parıltı.

люкс /lüks/ *is.* lüks. *"бүтэн ~"* tam lüks. *"хагас ~"* yarım lüks.

лянхуа /lyanhua/ *is.* nilüfer.

М

маадайх /maadayh/ *f.* kendi kendini memnun etmek, tatmin etmek, sevindirmek.

маадгар /maadgır/ *is.* memnuniyet, tatmin, hoşnutluk, sevindirme.

маажинюгю /maacin/ *is.* vernik, cila.

маажиндах /maacindıh/ *f.* vernik atmak, cilalamak, parlatmak.

маажих /maacih/ *f.* kaşımak.

маажлах /maaclıh/ *f.* kaşınmak.

маажуур /maacur/ *is.* **1.** uyuz. **2.** raspa, greyder.

маажууртах /maacurtıh/ *f.* uyuz hastalığına yakalanmak, uyuz olmak.

мааз /maaz/ *s.* şen, şakacı, oyuncu.

маазайх /maazaih/ *s.* umursamaz, pervasız, galesiz olmak.

маазганах /maazgınıh/ *f.* flört yapmak, başkasıyla vakit geçirmek, kur yapmak.

маазгар /maazgır/ *is.* flört, kur.

маазрах /maazrıh/ *f.* şaklabanlık yapmak, soytarılık yapmak, maskaralık yapmak.

маалинга /maalihg/ *s.* **1.** soluk sarı, lepiska. **2.** kaba, terbiyesiz, bayağı.

маамаа /maama/ *is.* küçük çocuk, bebek.

маамуу /maamu/ *is.* çocuk dilinde, bebek.

маанаг /maanıg/ *is.* salak, aptal, manyak.

маанагар /maangır/ *is.* manyak, geri zekalı.

маанаглах /maanıglıh/ *f.* aptallaşmak, salaklaşmak.

маанагтах /maanıgtıh/ *f.* salaklaşmak,

delirmek.

маань /maain/ *zm.* **1.** benim, bizim. **2.** dua okumak, Budizmde sure okumak. *"ах ~"* abim, abiciğim, abimiz.

маапаан /maapaan/ *s.* karışık, düzensiz, pis, kirli.

маапаантах /maapantıh/ *f.* karmakarışık etmek, düzensizleşmek.

маарал /maarıl/ *is.* sargı bezi, tül.

маарамба /maarımba/ *is.* ilahiyat fakültesi mezunu olan, tanrıbilimci derecesi.

маарах /maarıh/ *f.* parmaklarını oynatmak, baş parmağı ile vurmak.

маасайх /maasayh/ *f.* kendini memnun etmek, hoşnut olmak, tatmin etmek.

маасганах /maasgınıh/ *f.* flört etmek, kur yapmak, oynamak.

маасгар /maasgır/ *s.* **1.** kendini beğenmiş. **2.** tatminkar, hoşnut.

маахай /maahay/ *is.* **1.** bez ayakkabı. **2.** erkek ayı.

маахуур /maahur/ *is.* mayalı hamurdan yapılan şekerli pişi, lokma.

мааюуз /maayuz/ *is.* eyerin üzerine konulan ince minder.

мааюур /maayur/ *is.* çiçek yağında kızartılmış ince hamur, bişi.

магад /magıd/ *zf.* belki, olabilir, ihtimal.

магадгүй /magıdguy/ *zf.* olabilir, belki, herhalde, ihtimal, muhtemelen.

магадлал /magıdlıl/ *zf.* ihtimal, muhtemelen, olabilirlik.

магадлах /magadlıh/ *f.* tahkik, doğrusunu öğrenmek, araştırmak, incelemek. *"үнэн зөвийг ~"* doğru olup olmadığını tahkik etmek.

магадлашгүй/magıdlışguy/s.beklenmedik, umulmadık.

магнаг /magnıg/ *is.* ejderha şeklince altın ve gümüş işleme.

магнай /magne/ *is.* **1.** alın. **2.** en önde, ileri.

магнайлах /magnaylıh/ *f.* önderlik etmek, liderlik yapmak.

магнитофон /magnitifon/ *is.* teyp, teyp çalar.

магтаал /magtaal/ *is.* övme,övünme, gururlanma, yüceltme.

магтаалч /magtaalç/ *s.* şükranlarını sunan, metheden, methiyeci, övgücü sözler sarfeden.

магтагдах /magtıgdıh/ *f.* övülmek, methedilmek.

магтах /magtıh/ *f.* övmek, methetmek. *"биеэ ~"* kendini övmek. *"тэнгэрт мултал ~"* göklere çıkarmak.

магтлага /magtlıg/ *is.* övgü, meth, övünç.

магтуу /magtuu/ *is.* övgü, şükran, methiye.

магтуулах /magtulıh/ *f.* övmek, methetmek.

магтууштай /magtuşte/ *s.* övünç kaynağı, övünülür, övgülü.

мад /mad/ *is.* **1.** satrançta mat etme. **2.** söyleyecek bir söz bulamamak.

мадаг /madıg/ *is.* hata, yanlış.

мадаггүй /madıggui/*s.*hatasız,doğru,eksiksiz

мадаглах /madıglıh/ *f.* hataları kontrol etmek, düzeltmek.

мадагтай /madıgte/ *s.* hatalı, kusurlu, noksan

мадгар /madgır/ *s.* havalara giren, kendini beğenmiş, ukala.

мадлах /madlıh/ *f.* **1.** mat etmek. **2.** hezimete uğratmak, bozguna uğratmak.

мажар /macır/ *is.* Macaristan, Macar.

майлах /meylıh/ *f.* melemek. *"хонь ~"* koyunun melemesi.

майлс /meyls/ *is.* selvi.

маймаа /mayma/ *is.* ticaret, alış veriş.

маймаалах /maymalıh/ *f.* ticaret yapmak, alım satım işleri yapmak.

маймайх /maymayh/ *f.* dişsiz kalmak, bütün dişleri dökülen.

маймар /maymır/ *f.* mımır mımır yemek, kemirme, dişsiz çocuk ve yaşlıların yemek yemesi.

маймгар /maymgır/ *s.* dişsiz olan.

майрах /mayrıh/ *is.* dişlerin dökülmesi, yaşlılık emaresi.

майргар /mayrgır/ *s.* büyük ayaklı.

майрдаг /mayrdıg/ *s.* **1.** dişsiz, dişleri dökülmüş ihtiyar. **2.** kesmeyen, ağzı körelmiş bıçak.

майтгар /maytgır/ *is.* çarpık bacak.

майтийх /maytih/ *f.* çarpık bacaklı olmak.

майхан /mayhın/ *is.* çadır, kamp çadırı.

мал /mal/ *is.* mal, hayvan. *"бог ~"* küçük baş hayvan, koyun, keçi. *"бод ~"* büyük baş hayvan, at, inek, deve. *"таван хошуу ~"* inek, at, deve, koyun, keçi. *"эцэг ~"* erkek hayvan. *"эх ~"* dişi hayvan. *"~ аж ахуй"* hayvancılık.

малархаг /malırhıg/ *s.* hayvanları çok olan.

малгай /malgay/ *is.* şapka, kasket.

малгайлах /malgaylıh/ *f.* lapa lapa kar yağmak.

малгайт /malgayt/ *s.* şapkalı, başlı.

малгайчин /malgayçin/ *is.* şapkacı.

малжих /malcih/ *f.* hayvanları olmak, sürüsü olmak.

малигар /maligır/ *s.* tombul yanaklı, toplu.

малийх /malih/ *f.* tombul yanaklı olmak, tombullaşmak.

маллах /mallıh/ *f.* hayvancılık yapmak, otlatmak, gütmek. *"мал ~"* hayvanlara bakmak, otlatmak. *"хүүхэд ~"* çocuğa bakmak.

малтах /maltıh/ *f.* kazmak, eşmek, deşelemek, açmak. *"нүүрс ~"* kömür kazmak. *"нүх ~"* çukur kazmak.

маллуулах /malluulıh/ *f.* otlattırmak, hayvanların bakımını yaptırmak.

малтагдахуун /maltıgdıhun/ *is.*fosil,taşlaşmış

малтагч /maltıgç/ *is.* madenci.

малтах /maltıh/ *f.* kazmak,deşelemek,eşmek.

малтац /maltıs/ *is.* **1.** fosil, taşıl. **2.** kayak

sopası.

малтмал /maltmıl/ *is.* mineral, maden.

малтуур /maltur/ *is.* tırmık.

малтуурдах /malturdıh/ *f.* tırmıklamak, tırmıkla toplamak.

малч /malç/ *is.* çoban, seyis.

малчин /malçin/ *is.* çoban.

мам /mam/ *is.* büyücü, cadı.

ман /man/ *zm.* biz, bizler.

мана /manı/ *zm.* **1.** eşit olarak, eşit bir biçimde. **2.** bunu, şunu.

манаа /mana/ *is.* koruma, güvenlik, bekçi. *"~ манах"* korumak, kollamak, güvenlik sağlamak.

манаач /manaç/ *is.* bekçi, nöbetçi, güvenlik görevlisi.

манай /manay/ *zm.* bizim.

манайх /manayh/ *zm.* bizimkiler, bizim aile, bizim ev.

манайхаас /manayhas/ *zm.* bizden, bizimkilerden.

манайхан /manayhın/ *zm.* bizimkiler.

манан /manın/ *is.* sis. *"~ мамах"* sis kaplamak. *"~ арилах"* sisin kaybolması.

манантах /manıntıh/ *f.* sislenmek, sis kaplamak.

манантуулах/manıntulıh/*f.* dumanlandırmak, sislendirmek.

манарах /manırıh/ *f.* dumanlanmak, tozlanmak. *"тоос ~"* tozlanmak, toz kalkmak. *"утаа ~"* dumanlanmak, duman çıkmak.

манаргах /manırgıh/ *f.* toz bulutu oluşturmak, tozlanmak, göz gözü görmemek.

манах /manıh/ *f.* **1.** korumak, kollamak, gözetlemek. **2.** sarmak, çevirmek. *"адуу ~"* atlara bakmak, korumak.

мангад /mangıd/ *is.* canavar, dev.

манган /mangın/ *is.* bir element, manganez.

мангар /mangır/ *is.* manyak, salak, aptal.

мангарлах /mangırlıh/ *f.* aptallaşmak, manyaklaşmak.

мангартах /mangırtıh/ *f.* aptal gibi davranmak, manyaklaşmak.

мангас /mangıs/ *is.* canavar, dev, azman.

мангир /mangir/ *is.* yabani soğan.

мангис /mangis/ *is.* porsuk.

мангуу /manguu/ *is.* aptal, deli, salak, ahmak.

мангуурах /manguurıh/ *f.* aptallaşmak, salaklaşmak.

мангуутах /manguutıh/ *f.* aptalca davranışlar sergilemek.

мангуухан /manguuhın/ *s.* donuk, soluk.

мандал /mandıl/ *is.* **1.** yeniden doğuş, canlanma, uyanış. **2.** yeryüzü, küre, katman. *"сэргэн мандалтын үе"* rönesans dönemi. *"агаар ~"* atmosfer. *"усан ~"* hidrosfer.

мандарин /mandarin/ *is.* mandalin.

мандах /mandıh/ *f.* yükselmek, yücelmek, gelişmek. *"нар ~"* güneş doğması. *"~ бадрах"* yükselmek, gelişmek.

мандолин /mandolin/ *is.* bir müzik aleti, mandolin.

мандтугай /mandtugay/ çok yaşa.

мандуулах /manduulıh/ *f.* geliştirmek, yüceltmek, büyütmek.

манёвр /maniver/ *is.* manevra.

манёврлах/maniverlıh/ *f.* **1.** manevra yapmak. **2.** hile yapmak.

манж /manc/ *is.* eski tarihteki mançu devleti.

манжин /mancin/ *is.* pancar, turp. *"чихрийн ~"* şeker pancarı.

манигар /manigır/ *s.* geniş yüzlü çekik gözlü olan.

маний /mani/ *zm.* biz, bizim.

манин /manin/ *is.* homoseksüel, cinsiyeti belli olmayan.

манлай /manlay/ *is.* önder, lider, baş. *"манлайд яваx"* liderliğe gitmek, önder olmak.

манлайлал /manlaylıl/ *is.* öncü, öncü kuvvet, elebaşı.

манлайлагч /manlaylıgç/ *is.* lider, önder, başkan.

манлайлах /manlaylıh/ *f.* önder olmak, lider olmak, yönetmek.

манлайчлах /manlayçlıh/ *f.* önder olmak, kumandanlık yapmak.

мантгар /mantgır/ *s.* tombul yanaklı, şişko.

мантуу /mantuu/ *is.* mantıya benzeyen fakat etsiz pişirilen bir yemek çeşidi.

мануул /manuul/ *is.* kedigiller.

мануухай /manuuhay/ *is.* bostan korkuluğu.

манх /manh/ *is.* kumsal alan, kum tepeleri.

манхаг /manhıg/ *is.* tıbbi malzeme çantası.

манхайх /manhayh/ *f.* aydınlanmak, açılmak, ışıklanmak.

манцуй /mantsui/ *is.* kundak.

манцуйлах /mantsuilıh/ *f.* kundaklamak.

манцуурга /mantsuurg/ *is.* kısa kalın sopa, demir parçası.

мань /men/ *is.* konuşma dilinde bizim anlamında kullanılan kelime.

мар /mar/ *f.* mır mır etmek, ağız kavgası yapmak.

мараа /maraa/ *is.* kaya tuzu.

марал /marıl/ *is.* **1.** kırmızı dişi geyik. **2.** orion yıldızı.

маргаадар /margadır/ *zf.* yarın, ertesi gün.

маргаан /margaan/ *is.* tartışma, münakaşa.

маргаангүй /margaangui/ *s.* tartışmasız, münakaşasız, problemsiz.

маргаантай /margaante/ *s.* tartışılabilir, kuşkulu.

маргаач /margaaç/ *s.* tartışmayı seven, kuşkulu, münakaşacı.

маргааш /margaaş/ *zf.* yarın.

маргад /margıd/ *is.* zümrüt, zümrüt yeşili.

маргалдаан /margıldan/ *is.* tartışma, münakaşa.

маргалдах /margıldıh/ *f.* tartışmak,

münakaşa etmek, münazara yapmak.

маргах /margıh/ *f.* tartışmak, münakaşa etmek.

марз /marz/ *is.* kum tepesi.

марзагнах /marzıgnıh/ *f.* saçmalamak, anlamsız konuşmak, akılsızlık etmek.

марзан/marzın/ *is.*saçmalık,akılsızlık,aptallık.

мариа /maria/ *s.* şişman, iri yarı, tombul.

мариалах /marialıh/ *f.* şişmanlamak, tombullaşmak.

марк /mark/ *is.* **1.** pul. **2.** işaret. *"шуудангийн ~"* posta pulu. *"~ цуглуулах"* pul kolleksiyonu.

марлигар /marligır/ *is.* normalin dışında özellilere sahip olan.

мармагар /marmıgır/ *s.* düz suratlı olan.

мартагдах /martıgdıh/ *f.* unutmak.

мартагдашгүй /martıgdışgui/ *s.* unutulmaz.

мартагнах /martıgnıh/ *f.* unutmak,unutulmak

мартамхай /martımhe/ *s.* unutkan.

мартах /martıh/ *f.* unutmak.

марташгүй /martışgui/ *s.* unutulmaz.

мартен /marten/ *is.* guzine.

мартууштай /martuşte/ *s.* unutulmuş.

марчгар /marçgır/ *s.* kırışık, buruşuk,kırışıklık

марчийх /marçih/ *f.* kırıştırmak, buruşturmak.

марш /marş/ *is.* **1.** marş. **2.** uygun adım.

маршал /marşal/ *is.* mareşal.

маршлах /marşlıh/ *f.* ilerlemek, uygun adım yürümek.

маршрут /marşrut/ *is.* rota, yol, izlenecek yol.

массаж /massaj/ *is.* masaj, oğuşturma.

мастер /mastır/ *is.* uzman, usta. *"спортын ~"* dalında uzman sporcu.

масштаб /masştıv/ *is.* ölçek.

матаас /matas/ *is.* **1.** çukur, iç bukey. **2.** suçlama, kınama.

матар /matır/ *is.* timsah.

матах /matıh/ *f.* **1.** eğmek, bükmek, çevirmek, yöneltmek. **2.** suçlamak, kınamak.

матгар /matgır/ *s.* eğik, eğimli.

математик /matematik/ *is.* matematik. *"дээд ~"* yüksek matematik.

математикч/matematikçi/ *is.* matematikçi, matematik öğreten.

матери /materi/ *is.* mesele, sebep, olay, dert.

материал /material/ *is.* malzeme, araç ve gereç. *"эд ~"* ana malzeme. *"барилгын ~"* inşaat malzemesi.

материализм /materializm/ *is.* materyalizm.

материалист /materialist/ *is.* materyalist.

матигар /matigır/ *is.* eğik, iç bukey, yassı.

матийх /matih/ *f.* eğmek, eğilmek, kavisli.

матмал /matmıl/ *s.* kavisli, eğik.

маузер /mauzer/ *is.* mavzer.

мах /mah/ *is.* et. *"хонины ~"* koyun eti *"үхрийн ~"* inek eti. *"загасны ~"* balık eti. *"тахианы ~"* tavuk eti. *"чанасан ~"* haşlama et. *"шарсан ~"* kızarmış et. *"махан хоол"* etli yemek, et yemeği.

махархаг /mahırhıg/ *s.* bol etli, eti çok olan.

махбод /mahbod/ *is.* organ, element, organizma. *"бие ~"* vücut, beden.

махигар /mahigır/ *s.* eğik, eğilmiş, kavisli.

махийлгах /mahilgıh/ *f.* eğmek, bükmek.

махийх /mahih/ *f.* eğmek, bükmek.

махир /mahir/ *s.* eğik, eğilmiş, kavisli.

махлаг /mahlıg/ *s.* etli, butlu, şişman.

махлах /mahlıh/ *f.* etlenmek, şişmanlamak.

махрах /mahrıh/ *f.* gayret göstermek, çok çalışmak.

махруу /mahru/ *s.* dikkatli, çalışkan, gayretli.

махсах /mahsıh/ *f.* canı et çekmek, etli birşeyler yemek istemek.

махсу /mahsu/ *f.* canı et çekmek, etli birşeyler yemek isteyen, eti bulmuş olan.

махтай /mahte/ *s.* etli, eti çok olan, butlu.

махчин /mahçin/ *is.* etçil, yamyam.

махчлах /mahçlıh/ *f.* **1.** acı çekmek, eziyet çekmek. **2.** edebi tercüme yapmak.

мацаг /matsıg/ *s.* hızlı, çabuk,hareketli,acele.

мацаглах /matsıglıh/ *f.* acele etmek, çabuklaşmak.

мацах /matsıh/ *f.* tırmanmak, çırpınmak, kulaç açmak.

маш /maş/ *zf.* çokluk zarfı, çok. *"~ сайн"* çok iyi. *"~ олон"* çok fazla. *"~ хүйтэн"* çok soğuk.

машид /maşid/ *is.* temelli, tamamen.

машин/а/ /maşin/ *is.* araba,araç, makine. *"ачааны машин"* kamyon, yük arabası. *"суудлын машин"* taksi. *"оёдлын машин"* dikiş makinesi. *"бичгийн машин"* daktilo. *"тооны машин"* hesap makinesi.

машиндах /maşindıh/ *f.* makine ile yapmak, araç kullanarak yapmak. *"мах ~"* kıyma çekmek. *"машиндаж оёх"* dikiş makinesi ile dikmek.

машинч /maşinç/ *is.* arabacı, makineci.

машуу /maşuu/ *is.* karın ağrısı.

машуудах /maşudıh/ *is.* karın ağrısı, mide ağrısı.

машуутах /maşuutıh/ *f.* karın ağrısına yakalanmak, midenin ağrıması.

маяг /mayg/ *is.* biçim, şekil, form, görünüş. *"хэлбэр ~"* şekil, biçim. *"шинэ ~"* yeni stil, şekil.

маяггүй /mayıgguy/ *zf.* aşırı, çok fazla.

маяглах /mayıglıh/ *f.* şımarmak, havalara girmek.

маягсах /mayıgsıh/ *f.* denemek, uğraşmak, çalışmak.

маягт /mayıgt/ *is.* şekil, örnek, desen, biçim, form.

маягтай /mayıgtay/ *s.* **1.** şekilli, örnekli, formlu, biçimli. **2.** şımarık, havalı, artist.

медаль /medail/ *is.* madalya. *"алтан ~"* altın madalya. *"мөнгөн ~"* gümüş madalya. *"хүрэл ~"* bronz madalya.

металл /metal/ *is.* metal. *"өнгөт ~"* renkli metal. *"~ эдлэл"* metal eşya.

метр /metr/ *is.* metre.

метро /metro/ *is.* metro.

механизм /mehanizm/ *is.* mekanizm, mekanik ile ilgili.

механик /mehanik/ *is.* mekanik.

механикжуулах /mehanihculıh/ *f.* mekanikleştirmek.

механикч /mehanikç/ *is.* mekanikçi, mekanik ile ilgilenen.

мий /mii/ *is.* kedigiller, kedi.

микроб /mikrob/ *is.* mikrop.

микробиологи /mikrobiologi/ *is.*mikrobiyoloji

микрон /mikron/ *is.* mikron.

микроскоп /mikroskop/ *is.* mikroskop.

микрофон /mikrofon/ *is.* mikrofon.

миллиграмм /milligram/ *is.* miligram.

миллиметр /millimetr/ *is.* milimetre.

миль /mil/ *is.* mil.

минж /minc/ *is.* kunduz.

миний /mini/ *zm.* benim.

минийх /minih/ *is.* benimki, bana ait.

минут /minut/ *is.* dakika.

минчгэр /minçgir/ *s.* kabarık, şişmiş, şiş.

минчийх /minçih/ *f.* kabarmak, şişmek, şişkinlik.

минчрэх /minçrih/ *f.* uyuşmak, uyuşmuş, uyuşuk.

минь /min/ *zm.* benim, bana ait.

мирээн /miren/ *s.* renkli, rengerenk.

Мисир /misir/ *is.* Mısırlı, mısır halkından olan.

мич /miç/ *is.* maymun.

мишилзэх /mişilzih/ *f.* tebessüm etmek, gülmek.

мишээх /mişeh/ *f.* gülmek, kahkaha atmak.

мишээл /mişel/ *is.* gülücük, gülümseme, tebessüm.

могзгор /mogzgır/ *s.* kısa ve kalın, bodur.

могзойх /mogzoih/ *f.* bodurlaşmak, kısalmak.

могой /mogoy/ *is.* yılan. *"хоргүй ~"* zehirsiz yılan.

могойрхог /mogoyrhıg/ *s.* yılanın çok olduğu yer, çok fazla yılanlı.

могойрхуу /mogoyrhu/ *s.* yılan gibi kıvrılan, köçeklenmiş.

моголцог /mogoltsıg/ *s.* elips şeklinde, yuvarlak.

моготор /mogutur/ *s.* boru gibi kalınlaşmış olan.

мод /mod/ *is.* **1.** ağaç, tahta, kereste. **2.** uzunluk birimi ölçüsü, metre. *"ой ~"* orman. *"~он эдлэл"* ağaç mobilya, ahşap eşya. *"~он байшин"* ahşap bina, tahta bina

модель /model/ *is.* model, şekil, dizayn.

модем /modem/ *is.* modem.

моджих /modcih/ *f.* ağaçlandırmak, ağaç ve tahta ile ilgili işlem yapmak.

моджуулах /modcuulıh/ *f.* ağaç dikmek, yeşillendirmek.

модорхог /modurhıg/ *s.* ağaç, ağaç kaplama, tahta.

модорхуу /modurhuu/ *s.* ağaç, ağaç kaplama, tahta, ağaçlı.

модос /modus/ *is.* ağaç hamuru.

модрох /modrıh/ *f.* ağaç olmak, tahta olmak, kereste olmak.

модтой /modtoy/ *s.* tahtalı, ağaçlık, ormanlık, odun gibi.

модчин /modçin/ *is.* oduncu, ormancı, ağaç işleri ile uğraşan

мойл /moil/ *is.* kuş üzümü, böğürtlen.

мойног /moynıg/ *s.* eğik, yamuk, yamulmuş.

мойногрох /moynıgrıh/ *f.* parmakları oynatmak, parmakları bükmek, kütletmek.

молекул /molekül/ *is.* molekül.

молиго /molig/ *is.* kaçamak, bahane, hile.

молигдох /moligdıh/ *f.* aldatmak, hile yapmak, dolandırmak.

молигдуулах /moligduulıh/ *f.* aldanmak, dolandırılmak.

молор /molur/ *is.* sarı yakut, topaz.

молтогчин /moltugçin/ *is.* ada tavşanı,tavşan

молхи /molhi/ *s.* yavaş, ağır canlı, galesiz.

молцог /moltsug/ *is.* püskül.

молцоглох /moltsuglıh/ *f.* püsküllenmek, saçaklanmak.

монгинох /mohginıh/ *f.* delirmek, aptallaşmak, ahmaklaşmak.

монгол /mongol/ *is.* Moğolistan, Moğol. *"~ хэл"* moğol dili. *"~ бичиг"* moğol yazısı, uygur alfabesi.

монголжих /mongolcih/ *f.* moğollaştırmak, moğol usulüne uygun hale getirmek.

монголжуу /mongolcu/ *s.* moğollaştırırmış, moğol görünümünde.

монголжуулах/mongolculıh/ *f.* moğollaştırmak, moğol şartlarına, kurallarına göre uydurmak.

монголорхог /mongolorhug/*s* .moğollaştırılmış

монголч /mongolç/ *is.* Moğolog, moğol bilimi ve dili ile uğraşan uzman, moğolist

монголчлох /mongolçlıh/ *f.* Moğolca diline çeviri yapmak, tercüme yapmak

монголчууд/mongolçud/ *is.* Moğollar, Moğol halkı

монголших /mongolşih/ *f.* moğollaştırmak.

мондгор /mondgır/ *s.* şişman ve yuvarlak, ton ton.

мониторинг /monitorıng/ *f.* denetlemek, önderlik yapmak.

монополи /monopoli/ *is.* tekel, devletin tekelinde olma.

монополичлох /monopoliçlıh/ *f.* tekeline almak.

монос /monus/ *is.* kuş üzümü, yada böğürtlen ağacı.

монтаж /montaj/ *is.* bir araya getirme, toplama, monte etme, montaj.

монтажлах /montajlıh/ *f.* bir araya getirmek, toplamak, monte etmek, montaj yapmak.

монтгор /montgır/ *s.* şişman ve yuvarlak,

tombul.

монтёр /montör/ *is.* elektrik tamircisi, elektrikçi.

монтойх /montoih/ *f.* tombullaşmak, şişmanlamak.

монхгор/monhgır/ *is.*çengel,çengel biçiminde

монхор /monhur/ *s.* bohça burunlu, yüksek burunlu.

монцгор /montsgur/ *is.* yuvarlak, yumru.

монцог /montsıg/ *is.* **1.** püskül. **2.** ibik.

монцойх /montsoyh/ *f.* yumru olmak, yuvarlak top gibi olmak.

мордох /morduh/ *f.* bir şeylerin üzerine çıkmak, binmek, ata binmek. *"моринд ~"* ata binmek.

мордуулах/mordulıh/*f.* çıkartmak,göndermek

моригүй /mörgui/ *is.* yaya, yürüyerek giden şahıs.

морилох /morilıh/ *f.* buyurmak, girmek, ziyaret etmek, bulunmak, gelmek. *"Тавтай морилно уу"* hoşgeldiniz.

морирхох /morirhıh/ *f.* övünmek, böbürlenmek.

морчгор /morçgır/ *s.* asık suratlı, kızgın.

морчийх /morçih/ *f.* kaşlarını çatmak, yüzünü ekşitmek.

морь /mör/ *is.* at. *"~ унах"* ata binmek. *"~ уралдах"* at yarıştırmak.*"хурдан ~"* hızlı at. *"морин тэрэг"* at arabası. *"морин спорт"* atlı spor.

морьсог /mörsıg/ *is.* sevme, düşkünlük, beğenti.

морьт /mört/ *s.* **1.** atlı, atı olan. **2.** şanslı,talihli

морьтой /mörtö/ *is.* **1.** atlı, binek hayvanı olan. **2.** talihli, şanslı.

мотор /motur/ *is.* motor.

мотоцикл /mototsikl/ *is.* motosiklet, mobilet.

мохлиг /mohlig/ *is.* sayı boncuğu.

мохоо /moho/ *s.* keskin olmayan, kesmeyen, kör. *"~ хутга"* kör bıçak.

мохоодох /mohoodıh/ *f.* **1.** kesmemek, ağzı gitmek. **2.** aptallaşmak.

мохоох /mohooh/ *f.* çaresiz kalmak, söyleyecek sözü kalmamak. *"хүчийг ~"* güçsüz kalmak. *"зоригийг ~"* cesaretini kırmak.

мохох /mohuh/ *f.* kaybetmek, yitirmek, cesaretsiz kalmak.

мохошгүй /mohışgui/ *s.* eğilmez, kırılmaz, yıpranmaz, sarsılmaz. *"~ зориг"* kırılmaz cesaret

мохрол /mohrul/ *is.* içinden çıkılmaz durum, çözümlenemeyen.

мохуул /mohul/ *is.* sonuçlanma, bitme, körelme.

мөгөөрс /mögöörs/ *is.* kıkırdak.

мөд /möd/ *zf.* birazdan, az sonra, daha sonra.

мөдхөн /mödhün/ *zf.* en kısa zamanda, çabucak, hemen.

мөлгөр /mölgür/ *s.* düz, düzgün, pürüzsüz.

мөлжигдөх /mölcigdih/ *f.* sömürülmek, kullanılmak, istismar edilmek.

мөлжигч /mölcigç/ *is.* sömürgeci, istismar edici.

мөлжих /mölcih/ *f.* **1.** eti kemiğinden ayırmak, sıyırmak. **2.** sömürülmek. *"яс ~"* kemik sıyırmak. *"дарлан ~"* sömürülmek.

мөлжлөг /mölclig/ *is.* sömürü.

мөлжүүлэх /mölculih/ *f.* sömürülmek, istila edilmek.

мөлжүүр /mölcüür/ *is.* haşlanmış kemikli et.

мөлийлгөх /mölilgih/ *f.* düzlemek, düzgün hale getirmek.

мөлийх /mölih/ *f.* düzgün olmak, düzgün hale gelmek.

мөлөлзөх /mölülzüh/ *f.* düzgünce yapmak, düzenlemek.

мөлөх /mölüh/ *f.* kesip düzeltmek, budamak, düzenli hale sokmak.

мөлт /mölt/ *s.* biraz, azıcık, bir parça, hafifçe.

мөлтлөх /möltlüh/ *f.* kemiğin yerinden çıkması, kırılması.

мөлтөрхий /möltürhi/ *s.* kırık, kırılmış, kemiği kırılmış.

мөлтөс /möltüs/ *zf.* neredeyse, son anda, kıl payı.

мөлтрөх /möltrüh/ *f.* yerinden çıkmak, altüst olmak.

мөлүүн /mölün/ *is.* soğuk.

мөлүүхэн /mölühin/ *s.* soğuk, serin.

мөлхөө /mölhöö/ *is.* sürünerek gitme, emekleme, ayakları üzrinde gidemeyen.

мөлхөх /mölhüh/ *f.* sürünerek gitmek, emeklemek, sürünmek.

мөн /mön/ *is.* gerçek, doğru, farksız, aynı.

мөн чанар /mön çanır/ *is.* kalite, öz, asıl.

мөнгө /möng/ *is.* para.

мөнгөн /möngün/ *is.* gümüş. *"~ аяга"* gümüş bardak. *"~ тусламж"* para yardımı. *"~ шагнал"* para ödülü. *"~ орлого"* para kazancı. *"мөнгө солих"* para bozdurmak. *"мөнгө гүйвуулах"* para havalesi, havale yapmak. *"задгай мөнгө"* bozuk para. *"бэлэн мөнгө"* peşin para.

мөнгөгүй /möngögui/ *s.* parasız, pulsuz.

мөнгөлөг /möngülüg/ *is.* gümüş ile ilgili, gümüşlük.

мөнгөлөх /möngülüh/ *f.* gümüşlemek, gümüş kaplama yapmak.

мөнгөтэй /möngte/ *s.* paralı, zengin, varlıklı.

мөнгөжих /möngcih/ *f.* çok paralı olmak, zengin olmak, varlıklı olmak.

мөндөл /möndül/ *is.* tarla faresinin yavrusu, marmot yavrusu.

мөндөллөх /möndüllüh/ *f.* tarla faresinin yavrulaması, marmotun yavrulaması.

мөндөр /möndür/ *is.* dolu.

мөнөө /mönö/ *zf.* hemen şimdi, şimdi.

мөнөөхөн /mönöhün/ *zf.* şimdi, hemen.

мөнх /mönh/ *is.* sonsuz, ebedi, ölümsüz, sınırsız. *"мөнх цэвдэг"* altı buzlu toprak. *"мөнх ногоон ургамал"* her zaman yeşil olan. *"мөнх нас"* ebedi.

мөнхжих /mönhcih/ *f.* sonsuz olmak, ebedi

olmak, hiç bitmemek.

мөнхжүүлэх /mönhcuulih/ *f.* sonsuzlaşmak, ölümsüzleştirmek, ebedileştirmek. *"дурсгалыг ~"* hatırayı ölümsüzleştirmek.

мөнхлөх /mönhlüh/ *f.* sonsuzlaşmak, ölümsüzleştirmek, ebedileştirmek.

мөнхрөх /mönhrüh/ *f.* sonsuz olmak, ebedi olmak, hiç bitmemek.

мөөг /möög/ *is.* mantar.

мөөгөнцөр/möögüntsür/ *is.*mikroorganizma

мөөрөх /möörüh/ *f.* böğürmek, bağırmak. *"үхэр ~"* ineğin böğürmesi.

мөөр /möör/ *is.* kenar, ayak izi, iz.

мөр /mör/ *is.* **1.** iz. **2.** satır. **3.** omuz. **4.** bir aletin tutacak kısmı, sap. *"~ зэрэгцэх"* omuz omuza, birlikte. *"догол ~"* satır başı. *"~ алгасах"* satır atlamak. "~ xeex" iz takip etmek. *"~ее баллах"* izi kaybetmek. "~ xeex" iz takip etmek.

мөргөл /mörgül/ *is.* dua, ibadet.

мөргөлдөөн /mörgüldöön/ *is.* çarpışma, çatışma, ihtilaf, saldırı. *"зэвсэгт ~"* silahlı çatışma. *"~д хүрэх"* çarpışmak, çatışmak.

мөргөлдөх /mörgüldüh/ *f.* çarpışmak, vurmak, tokuşmak. *"машин ~"* araba çarpışması. *"бух ~"* boğa güreşi, tokuşması.

мөргөлдүүлэх /mörgüldulih/f.çarptırmak, tokuşturmak.

мөргөлчин /mörgülçin/ *is.* ibadetle uğraşan, hacı, niyazcı.

мөргөмхий /mörgümhi/ *s.* toslayan, çarpışan

мөргөх /mörgüh/ *is.* **1.** dua etmek, ibadetle meşgul olmak. **2.** çarpmak, vurmak, toslamak. *"үхэр ~"* ineğin toslaması. *"бурханд ~"* Allaha dua etmek, ibadet etmek.

мөргүүлэх /mörgüülih/ *f.* çarpıştırmak, çarptırmak, tokuşturmak.

мөрдлөг /mördlüg/ *is.* rehberlik, yol gösterme, yardım, öğüt, akıl.

мөрдөгдөх /mördügdüh/ *f.* araştırmak, soruşturmak, incelemek.

мөрдөх /mördüh/ *f.* iz sürmek; uymak, boyun eğmek, takip etmek, araştırmak, incelemek. *"дүрэм ~"* kanunlara uymak. *"хэрэг ~"* suçu, vakıayı, olayı araştırmak. *"мөрдөн байцаах"* soruşturmak, araştırmak, incelemek.

мөрдүүлэх /mörduulih/ *f.* araştırtmak, inceletmek, soruşturtmak.

мөрий /möri/ *is.* bahis, iddia, kumar. *"~ тавих"* bahse girmek. *"~ авах"* bahsi kazanmak. *"~ алдах"* bahsi kaybetmek. *"~тэй тоглоом"* kumar.

мөрийцөх /möritsüh/ *f.* bahse girmek, iddiaya girmek.

мөрлөх /mörlüh/ *f.* **1.** sırtlamak, taşımak. **2.** izini takip etmek, arkasından gitmek, takip etmek.

мөрөвч /mörüvç/ *is.* askı, askılık.

мөрөвчлөх /mörüvçlüh/ *f.* askıya asmak, askılığa asmak, omuzundan asmak.

мөрөг /mörüg/ *is.* sazanbalığı.

мөрөн /mörün/ *is.* Nehir.

мөрөөдөл /möröödül/ *is.* hayal, rüya, arzu, istek. *"хүсэл ~"* istenen hayal, arzu.

мөрөөдөх /möröödüh/ *f.* hayal etmek, istemek, düşlemek.

мөртлөө /mörtlöö/ *is.* olmasına rağmen, halbuki.

мөртөө /mörtöö/ *zm.* **1.** olmasına rağmen, halbuki. **2.** farklı, başka. **3.** kendi, kendisi, kendi kendine.

мөрч /mörç/ *is.* yol gösterici, izci.

мөс /mös/ *is.* **1.** buz. **2.** vicdan, insanlık. *"хүний ~"* vicdan, ince duygusu.

мөст /möst/ *s.* buzlu, buzlanmış.

мөстөл /möstül/ *is.* buzul, dondurucu.

мөстөх /möstüh/ *f.* buzlanmak, donmak.

мөстэй /möste/ *s.* buzlu, buzlanmış, donmuş.

мөтөр /mötür/ *zf.* aniden, hemen, çabucak, şimdi.

мөхлөг /möhlüg/ *is.* tahıl, hububat, ekin.

мөхөл /möhül/ *is.* başarısızlık, eksiklik, yetersizlik.

мөхөөл /möhööl/ *is.* yıkma, yok etme, yıkım, yok olma.

мөхөөлдөс /möhööldüs/ *is.* dondurma.

мөхөөх /möhööh/ *f.* yok etmek, ortadan kaldırmak, yıkmak.

мөхөөшгүй /möhööşgui/ *is.* yıkılmayan, yok edilemeyen, dayanıklı.

мөхөс /möhüs/ *s.* güçsüz, kuvvetsiz, dayanıksız, zayıf.

мөхөсдөх /möhüsdüh/ *f.* güçsüzleşmek, zayıflamak, dayanıksız hale gelmek.

мөхөстөх /möhüstüh/ *f.* mahrum olmak, muhtaç olmak, dayanıksız hale gelmek, kuvvetsizleşmek.

мөхөсхөн /möhüshün/ *s.* biçare, muhtaç, zayıf, dayanıksız, mahvolmuş.

мөхөх /möhüh/ *f.* mahvolmak, helak olmak, yok olmak.

мөч /möç/ *is.* **1.** 15 dk, çeyrek. **2.** eklem, bacak, el. *"үе ~"* eklem, eklem yeri.

мөчиг /möçig/ *s.* aşırı, fazla.

мөчид /möçid/ *s.* yarım yamalak,eksik,yarısı

мөчиддөх /möçiddüh/ *f.* yarım kalmak, eksik kalmak.

мөчидхөн /möçidhün/ *is.* biraz eksik, yarım, daha az.

мөчир /möçir/ *is.* dal, budak, çilpi.

мөчирлөх /möçirlüh/ *f.* dallanmak, budaklanmak, büyümek.

мөчирхөг /möçirhüg/ *s.* dallı, budaklı, uzun.

мөчирхүү /möçirhu/ *s.* uzun, geniş, dallı.

мөчих /möçih/ *f.* budamak, kesmek.

мөчлөг /möçlüg/ *is.* devir, tur, dönüş.

мөчлөх /möçlüh/ *f.* parçalamak, bölmek.

мөчөө /möçö/ *s.* sadık, dönmez, itaatkar.

мөчөөрхөх /möçöörhüh/ *f.* karşı koymak, direnmek, göğüs germek.

мөчүү /möçuu/ *is.* sadece, yalnızca,yeterince
мөшгөлөг /möşgülüg/ *is.* kovalama, takip, peşine düşme.
мөшгөлт /möşgült/ *is.* araştırma, inceleme.
мөшгөх /möşguh/ *f.* kovalamak, takip etmek, peşine düşmek.
мугжгар /mugcgır/ *s.* şişman, kalın, etli, kısa boylu.
мугжийх /mugcih/ *f.* tombullaşmak.
мугзайх /mugzaih/ *s.* şişman, kısa boylu ve tonton olmak.
мугуйд /muguid/ *is.* inatçı, dikkafalı.
мугуйдалт /muguidılt/ *is.* karalama, iftira.
мугуйдах /muguidıh/ *f.* karalamak, iftira etmek.
мугуйдлах /muguidlıh/ *f.* karalamak, iftira etmek, çamur atmak.
муж /muc/ *is.* vilayet, bölge, şehir, eyalet. *"~ийн төв"* şehir merkezi.
мужаан /mucaan/ *is.* marangoz.
мужийх /mucih/ *f.* **1.** eğilmek, yamulmak, yana yatmak. **2.** rahatsız hissetmek.
мужлах /muclıh/ *f.* bölgelere, kasabalara, bölüm bölüm ayırmak yada ayrılmak.
музгай /muzgay/ *s.* eğik, eğilmiş,yana yatmış
музгар /muzgır/ *is.* topal, aksak.
музей /muzey/ *is.* müze. *"музейн үзмэр"* müze.
муйхар /muihır/ *s.* saçma, aptalca, salakça.
муйхарлах /muihırlıh/ *f.* aptallaşmak, saçmalamak.
мулгуу /mulguu/ *is.* gerizekalı, ahmak, aklı kısa.
мулгуувтар /mulguuvtır/ *s.* salak, ahmak, aptal.
мулгуудах /mulguudıh/ *f.* aptallaşmak, saçmalamak, salakça davranışlarda bulunmak.
мулзлах /mulzlıh/ *f.* gereğinden fazla kullanmak, bol koymak.
мулт /mult/ *is.* güç arttırma kelimesi, pekiştirme kelimesi.
мултархай /multırhay/ *s.* yerinden çıkmış, çıkık, oynak.
мултлах /multlıh/ *f.* ayrılmak, kopmak, bağlantının kesilmesi.
мултрах /multrıh/ *f.* çözülmek, kopmak, başı boş kalmak, açılmak.
мултчих /multçih/ *f.* kopmak, açılmak, yerinden oynamak.
муна /muna/ *is.* tahta çekiç, tokmak.
мунаг /munıg/ *is.* bunak, yaşlı, güçsüz.
мунаглах /munıglıh/ *f.* bunamak, yaşlanmak.
мунагтах /munıgtıh/ *is.* bunamış, bunamak, yaşlılık belirtileri göstermek.
мунадах /munıdıh/ *f.* tokmaklamak, çekiçlemek.
мунах /munıh/ *f.* bunamak, saflaşmak.
мунгинаа /mungina/ *is.* kafası karışık, dağınık, sersem.
мунгинах /munginıh/ *f.* kafası karışmak, karıştırmak, şaşkına çevirmek.
мунгинуу /munginu/ *s.* kafası karışmış, zihni dağılmış, sersemlemiş.
мундаг /mundıg/ *s.* mükemmel, çok iyi, başarılı, zeki, becerikli.
мундагдах /mundıgdıh/ *f.* yıldırmak, gözdağı vermek, caydırmak.
мундаглах /mundıglıh/ *f.* kabadayılık etmek, kabalık yapmak.
мундагчууд /mundıgçuud/ *is.* iyiler, şampiyonlar.
мундар /mundır/ *is.* utanç, utanma, ayıp.
мундах /mundıh/ *f.* çok sayıda bulunmak, çok fazla olmak.
мундахгүй /mundıhgui/ *s.* çok, pek çok, bol.
мундашгүй /mundışgui/ *is.* bolluk, bereket, çokluk.
мунхаг /munhıg/ *is.* aptal, budala, ahmak.
мунхаглах /munhıglıh/ *f.* aptallaşmak, budalalaşmak, ahmaklık yapmak.
мунхагтах /munhıgtıh/ *f.* saçmalamak, uygunsuz işler yapmak.
мунхрал /munhrıl/ *is.* ahmaklık, sersemlik, saflık.
мунхрах /munhrıh/ *f.* kendinden geçmek.
мунхруулагч /munhrulıgç/ *is.* adamı baştan çıkaran, kendinden geçiren.
мунхруулах /munhrulıh/ *f.* kandırmak, aldatmak.
мунхруулга /munhrulg/ *s.* anlaşılması güç, anlaşılmaz, karışık.
мунхуурах /munhuurıh/ *f.* bunamak, kendinden geçmek, saflaşmak.
муруй /murui/ *s.* eğri, çarpık, yamuk, bozuk. *"~ зам"* eğri yol, bozuk yol.
муруйх /muruih/ *f.* eğrilmek, yamulmak, bozulmak. *"зам ~"* yol eğrilmek. *"ам ~"* ağzı yamulmak, ağzı bozulmak (kötü konuşmak).
мурчгар /murçgır/ *s.* eğri, yamuk, çapraz.
мурчийх /murçih/ *f.* buruşturmak, kırıştırmak.
мутар /mutır/ *is.* el *(saygı dilde).*
мутарлах /mutırlıh/ *f.* **1.** elle tutmak, tutmak. **2.** imza atmak.
муу /muu/ *s.* kötü, berbat.
муувтар /muvtır/ *s.* kötü, hoş olmayan,berbat
муудах /muudıh/ *f.* kötüleşmek, bayatlamak, bozulmak, çürümek. *"бие ~"* sağlığının kötüleşmesi.
муужрах /muucrıh/ *f.* bayılmak, kendini kaybetmek.
муулах /muulıh/ *f.* kötülemek, dedikodu yapmak.
муур /muur/ *is.* kedi.
муурах/muurıh/*f.*bayılmak,kendini kaybetmek
муусайн /muuseyn/ *s.* kötü, berbat, rezil.
муутгах /muutgıh/ *f.* kötüleştirmek, bozmak.
муутуу /muutu/ *is.*işlenmemiş kaba çin kağıdı
муухай /muuhay/ *s.* çirkin, kirli, kötü, berbat.

"~ үнэр" kötü koku. *"~ амт"* kötü tat. *"~ харах"* kötü bakmak.

муухайвтар /muuhayvtır/ *s.* rezil, berbat, baya kötü.

муухайдах /muuhaydıh/ *f.* çirkinleşmek, kötüleşmek.

муухайрах /muuhayrıh/ *f.* fenalaşmak, kötüleşmek.

муухан /muuhın/ *is.* kötü,güzel olmayan, berbat.

муучлах /muuçlıh/ *f.* kötü konuşmak, küfür etmek.

муушаал /muuşaal/ *is.*sorumlu,suçlu,kınanan

муушаах /muuşah/ *f.* sorumlu tutmak, suçlamak kınamak.

мухар /muhır/ *is.* boynuzsuz, kuyruksuz, bir uzuvu eksik. *"~ үхэр"* boynuzsuz sığır. *"~ олгой"* apandisi alınmış olan. *"~ гудамж"* çıkmaz sokak.

мухардал /muhırdıl/ *is.* çözümlene meyen, çıkmazlık.

мухардах /muhırdıh/ *f.* çözümleneme mek, karışmak, çıkmaza girmek.

мухардуулах /muhırduulıh/ *f.* zor duruma düşürmek, çıkmaza girmek.

мухарлах /muhırlıh/ *f.* aptallaşmak, saflaşmak, kötüleşmek.

мухир /muhir/ *s.* eğri, çarpık, yamuk.

мухлаг /muhlıg/ *is.* büfe, bakkaliye. *"сонины ~"* gazete bayii. *"бэлэг дурсгалын ~"* hediyelik eşya dükkanı.

мухлайдах /muhlaydıh/ *f.* sarmak, örtmek, kaplamak.

мухрих /muhrih/ *f.* devirmek, devrilmek.

мушгиа /muşgia/ *s.* bükülmüş, kıvrılmış, sıkıştırılmış.

мушгимал /muşgimıl/ *is.* bükülmüş, kıvrılmış, sıkışmış.

мушгирах /muşgirıh/ *f.* bükmek, kıvırmak, sıkıştırmak.

мушгих /muşgih/ *f.* bükmek, kıvırmak, sıkıştırmak, sıkmak.

мушийх /muşih/ *f.* yüzünü buruşturmak, kırıştırmak, kaşlarını çatmak.

мушилзах /muşilzıh/ *f.* zorla gülmek.

мүглэн /muglin/ *is.* zindan, hapishane.

мэгдрэх /megdrih/ *f.* zor durumda kalmak, mahcup olmak.

мэгдүү /megduu/ *is.*aceleci,heyecanlı,coşkun

мэгдэл /megdil/ *s.* telaşlı, aceleci, sabırsız.

мэгдэх /megdih/ *f.* acele etmek, telaşlanmak, rahatsız etmek.

мэгдээх /megdeeh/ *f.* acele etmek, telaşlanmak, rahatsız etmek, sabırsızlanmak.

мэгж /megc/ *is.* ekin, ürün, tohum.

мэгших /megşih/ *f.* ağlamak, sızlanmak, göz yaşı dökmek.

мэдлэг /midlig/ *is.* bilgi, ilim, tahsil.

мэдрүүлэх /midrullih/ *f.* anlatmak, açıklamak, bilgilendirmek.

мэдрэл /midril/ *is.* sinir sistemi, his, şuur, akıl. *"~ийн евчин"* sinir hastalığı, akıl hastalığı. *"~ийн ядаргаа"* sinirlerin gevşemesi, yorgunluk. *"~ муудах"* sinirlerinin bozulması. *"~ алдах"* hiç birşey hissetmemek, şuurunu kaybetmek.

мэдрэмж /midrimc/ *is.* hissetme, duyarlılık.

мэдрэх /midrih/ *f.* hissetmek, bilmek, duyarlı olmak.

мэдрэхүй /midrihui/ *is.* duyu, his.

мэдүүлэг /midulig/ *is.* tanıklık, kanıt, rapor, ifade. *"~ өгөх"* kanıt vermek, şahitlik etmek. *"хэрэгтний ~"* ifade vermek.

мэдүүлэх /miduulih/ *f.* bildirmek, kanıtlamak, doğrulamak, tanıklık etmek.

мэдэгдэл /midigdil/ *is.* söz, ifade, demeç, hesap.

мэдэгдэм /midigdim/ *is.* göze çarpan, dikkate değer, önemli.

мэдэгдэх /midigdih/ *f.* bildirmek, duyurmak, rapor etmek.

мэдэгдэхүйц /midigdihuits/ *is.* göze çarpan, dikkate değer, önemli.

мэдэгдэхгүй /midigdihgui/ *is.* anlaşılamayan, bilinemeyen, göze çarpmayan.

мэдэгдэхүүн /midigdehuun/ *is.* genel kavram, anlayış, düşünce.

мэдэл /midil/ *is.* otorite, güç, beceri, yetenek. *"мэдэлд байх"* birinin idaresi, kontrolü altında olmak.

мэдэлтэй /midilte/ *s.* otoriter, becerikli, güçlü.

мэдэмхий /midimhi/ *is.* herşeyi bilen, çok bilmiş.

мэдэмхийрэх /midimhirih/ *f.* çok bilmişlik taslamak.

мэдэх /midih/ *f.* bilmek, öğrenmek, anlamak. *"хэл ~"* dil bilmek. *"бурууга ~"* yanlışını bilmek. *"мэнд ~"* selamlamayı bilmek. *"бичиг үл мэдэх явдал"* okuma yazma bilmeme durumu.

мэдэц /medits/ *is.* bilgi, ilim, ufuk, enginlik.

мэдээ /medee/ *is.* **1.** haber, bilgi. **2.** his, duyu. *"сүүлийн үеийн ~"* son gelişmeler, yeni haberler.

мэдээж /medeec/ *is.* elbette, tabii olarak.

мэдээлэгч /medeeligç/ *is.* haberci, muhbir.

мэдээлэл /medeelil/ *is.* bilgiler, haberler, rapor. *"мэдээллийн хэрэгсэл"* medya gereksinimleri.

мэдээлэх /medeelih/ *f.* haber vermek, bilgi vermek, rapor vermek. *"~ төвчоо"* haber merkezi

мэдээтэй /medeete/ *is.* hisli, duygulu, duyarlı

мэлгэр /melgir/ *s.* geniş alan kaplayan, geniş, tamamen.

мэлзийх /melzih/ *f.* kel olmak, saçları dökülmek.

мэлзэн /melzin/ *is.* kel, kel nokta.

мэлзэх /melzih/ *f.* inkar etmek, yalanlamak.

мэлийх /melih/ *f.* yaymak, uzatmak, genişletmek

мэлмий /melmi/ *is.* göz, gözler, bakış, nazar.

мэлмэлзэх /melmilzih/ *f.* dolmak, taşmak, fışkırmak.

мэлрэг /melrig/ *is.* yasemin.

мэлрэх /melrih/ *f.* gözünü dikip bakmak, dik dik bakmak.

мэлтийх /meltih/ *f.* dolmak, birikmek, taşmak, fışkırmak, kaplamak.

мэлтэгнэх /meltignih/ *f.* suyun dolup taşması, taşmak.

мэлтэлзэх /meltilzih/ *f.* suyun dolup taşması, taşmak, dolmak.

мэлхий /melhi/ *is.* kurbağa.

мэлцийм /meltsim/ *s.* yalın, boş, çıplak, açık.

мэнгэ /meng/ *is.* ben lekesi, ben.

мэнгэр /mengir/ *is.* kronik bronşit.

мэнд /mind/ *is.* **1.** selam. **2.** sıhhat. *"эргүл мэнд"* sağlık. *"мэнд хүргэх"* selam göndermek, kutlamak, tebrik etmek.

мэндлэх /mindlih/ *f.* **1.** selamlamak, kutlamak. **2.** dünyaya gelmek, doğmak. *"мэндээ мэдэлцэх"* selamlarımı sunarım.

мэндчилгээ /mendçilge/ *is.* tebrik, kutlama. *"баярын ~"* bayram tebriği.

мэндчилэх /mendçilih/ *f.* selamlamak, kutlamak.

мэнэг /menig/ *is.* inme, felç.

мэнэгтэх /menigtih/ *f.* felç olmak.

мэнэрэх /menirih/ *f.* uyuşmak, uyuşmuş olmak, hissetmemek.

мэр /mer/ *zm.* orada burada.

мэргүү /merguu/ *is.* aptal, sersem.

мэргэ /merg/ *is.* fal.

мэргэд /mergid/ *is.* **1.** bilge, bilgiç. **2.** bir kabile.

мэргэжил /mergicil/ *is.* uzmanlık, meslek, branş, iş. *"дээд ~"* uzmanlık. *"мусгай ~"* özel meslek. *"~ дээшлүүлэх"* meslekte uzmanlaşmak, bir yüksek göreve getirilmek, atanmak.

мэргэжилгүй /mergicilgui/ *is.* işsiz, vasıfsız, mesleksiz.

мэргэжилтэн /mergiciltin/ *is.* uzman, usta, görevli.

мэргэжих /mergicih/ *f.* eğitimli olmak, tahsilli olmak.

мэргэжүүлэх /mergiculih/ *f.* tahsil yapmak, görev yapmak.

мэргэлэх /mergilih/ *f.* gelecekten haber vermek, fal bakmak, kehanet sunmak.

мэргэн /mergin/ *is.* akıllı, bilge, bilgiç.

мэрийлт /merilt/ *is.* güç, gayret, çaba.

мэриймж /merimc/ *is.*çalışkanlık, gayret, çaba.

мэрийх /merih/ *f.* çaba göstermek, gayret sarfetmek.

мэрэгчин /merigçin/ *is.* kemirgen.

мэргэшилтэй /mergişiltei/ *s.* becerikli, yetenekli, çalışkan.

мэргэшил /mergişil/ *is.* nitelik, özellik, vasıf.

мэргэших /mergişih/ *f.* vasıflandırmak, nitelendirmek.

мэрэх /merih/ *f.* kemirmek, ısırmak.

мэс /mes/ *is.* kesici alet, bıçak. *"хутга ~"* kesici bıçak, neşter. *"~ засал"* ameliyat.

мэсдэх /mesdih/ *f.* saplamak, daldırmak.

мэт /met/ b.gibi. *"гэх мэт"* ve benzeri /vb./. *"энэ мэтээр"* bu gibi, bunun gibi.

мэтгэлцээ /metgiltsee/ *is.* tartışma, çekişme, itiraz.

мэтгэр /metgir/ *is.* sonuç, uç, dönüm.

мэтгэх /metgih/ *f.***1.** terletmek. **2.** atışmak, tartışmak.

мэтгээч /metgeeç/ *is.* kavgacı kovboy.

мэтчилэн /metçilin/ *zm.* bu gibi, bunun gibi.

мэх /meh/ *f.* dolandırma, hile, sahtekarlık. *"заль ~"* hile. *"бөхийн ~"* güreş hilesi.

мэхийсхийх /mehishih/ *f.* eğmek, bükmek, çevirmek.

мэхлэгдэх /mehligdih/ *f.* aldatmak, dolandırmak.

мэхлэх /mehlih/ *f.* aldatmak, hile yapmak, dolandırmak.

мэхлээч /mehleç/ *is.* hilebaz, düzenbaz, dolandırıcı.

мэхт /meht/ *is.* kurnaz, hileci.

мэхэлзэх /mehilzih/ *f.* evirip çevirmek, eğmek, bükmek.

мэшил /meşil/ *is.* lens.

мэчюиню /miç/ *is.* maymun.

мээтгэр /meetgir/ *s.* eğilmiş, bükülmüş.

мээтийх /meetih/ *f.* eğilmek, bükülmek, yamulmak.

мэхийн ёслох eğilerek selamlamak.

мягмар /miyagmır/ *is.* salı.

мялаах /myalaah/ *f.* hediye vermek.

мялайх /myalayh/ *f.* düzgün görünmek, düzgün olmak.

мялан /myalın/ *is.* büyük baş hayvan, sığır.

мялантах /myalıntıh/ *f.* delidana hastalığına yakalanmak.

мялгар /miyalgır/ *s.* düzgün, düz, pürüzsüz.

мялзантах /miyalzıntıh/ *f.* delidana hastalığına yakalanmak.

мялтгар /miyaltgır/ *s.* düzgün, düz.

мянга /miyang/ *is.* bin /1000/.

мянгаад /miyangad/ *is.* yaklaşık bin, bin civarında.

мянгад /miyangıd/ *is.* bir Moğol kabilesi.

мяндаг /miyandıg/ *is.* Budizm de bir derece.

мяндас /miyandıs/ *is.* ipek, sicim.

мянтууз /miyantuz/ *is.* şehriye.

мяраах /mayrah/ *f.* sürünerek yavaşça yaklaşmak.

мяралзах /myarılzıh/ *f.* göz kamaştırmak, parlamak.

мярах /myarıh/ *f.* körelmek, sönükleşmek, donuklaşmak.

мятрал /myatrıl/ *is.* depresyon, sıkıntı, dert.

мятрах /myatrıh/ *f.* korkmak, endişelenmek,

tedirgin olmak.

мятрашгүй /myatrışgui/ *is.* sadık, dönmez, sabit.

Н

наагуур /naagur/ *is.* beriden, yakından, yanında, yanından. *"голын ~"* nehrin berisinden.

наагуурдах /naagurdıh/ *f.* yakınlaşmak, yanaşmak, yakına gelmek.

наагуурлах /naagurlıh/ *f.* bir şeyleri yada olayı yüzeysel olararak incelemek, üstün körü bakmak.

наагуурхан /naagurhın/ *is.* daha yakın, yanında, yakınında, dibinde.

наад /naad/ *is.* yanındaki, kenardaki, elindeki.

наадаг /naadıg/ *s.* yapışkanlı, yapışabilen.

наадалл /naadıl/ *is.* **1.** oyun. eğlence, festival. **2.** oyun alanı, eğlence alanı, şenlik meydanı.

наадалдах /naadıldıh/ *f.* hep birlikte oynamak, eğlenmek.

наадам /naadım/ *is.* festival, bayram, oyun. *"эрийн гурван наадам"* Moğolların her yıl geleneksel olarak düzenledikleri büyük spor müsabakası olan güreş, okçuluk ve at yarışı, büyük bayram.

наадамч /naadımç/ *is.* oyuncu, şakacı, eğlenmeyi seven, festivale katılan her bir kişi.

наадамчин /naadımçin/ *is.* festivalci, nadam ferstivali ile ilgilenen.

наадах/naadıh/ *f.* oyun oynamak, eğlenmek, kutlamak. *"хөзөр ~"* kart oyunu oynamak.

наадахь /naadayh/ *zm.* o, şu, yanındaki, oradaki.

наадгай /naadgai/ *is.* **1.** oyuncak. **2.** tembel, ağırcanlı, uyuşuk.

наазгай /naazgai/ *s.* uyuşuk, tembel, mıymıntı.

наазгайрах /naazgayrıh/ *f.* uyuşuklaşmak, tembelleşmek, ağır canlı olmak.

наалдамхай /naaldımhay/ *s.*yapışkanlı, yapış yapış.

наалдангир /naaldıngir/ *is.* yapışkan, yapışkanlı.

наалдангирах /naaldıngirıh/ *f.* yapışkanlı olmak, yapış yapış olmak.

наалдах/naaldıh/ *f.* yapışmak.

наалдац/naaldıts/ *is.* yapışkanlık.

наалдуур/naaldur/ *is.* yapışkanlı kağıt, etiket.

наалдуулах /naaldulıh/ *f.* yapıştırmak.

наалинхай /naalinhai/ *s.* nazik, kibar.

наалинхайтах /naalinhaitıh/ *f.* nazik davranmak, kibarlaşmak.

наалт /naalt/ *is.* yapışık, yapışkanlı, yapışmış.

наамал /naamıl/ *is.* yapıştırılmış, yapışık.

наана /naan/ *is.* beri tarafta, bu tarafta. *"голын ~"* ırmağın beri tarafında, bu tarafında.

наанги /naangi/ *is.* kil, killi.

наангинцар /naangintsır/ *s.* killi, killi toprak.

наах /naah/ *f.* yapıştırmak, yapışmak. *"марк ~"* pul yapıştırmak.

наахна /naahna/ *is.* yakın,yakınında,yanında

нааш /naaş/ *is.* buraya, bu tarafa. *"~ цааш"* oraya buraya gitmek. *"эртнээс ~"* geçmiş zamandan buyana. *"нааш ир"* buraya gel.

наашдах /naaşdıh/ *f.* yakınlaşmak, beriye gelmek, yanına gelmek.

наашлах/naaşlıh/ *f.* beri gelmek,yakınlaşmak

наашрах /naaşrıh/ *f.* yakınlaşmak, yanına gelmek.

нааштай /naaştay/ *s.* iyimser, aktif, uyumlu, kibar.

навсайх /navsayh/ *is.* eli ayağı tutmayan, yaşlı, ihtiyar.

навсганах /navsgınıh/ *f.* amaçsız, gayesiz iş yapmak, boş zaman geçirmek.

навсгар /navsgır/ *is.* köhne, eski, yıpranmış.

навтайх /navtaih/ *f.* aşağıya doğru eğilmek, belini bükmek, kafasını eğmek.

навтархай /navtırhay/ s. yırtılmış, buruşmuş, yıpranmış.

навтас /navtıs/ *is.* **1.** yırtık pırtık, paçavra, eski. **2.** hayvan plesentası.

навтасхийх /navtıshih/ *f.* eğilmek, çömelmek

навтганах /navtgınıh/ *f.* çömelerek ilerlemek, eğilmek.

навтгар /navtgır/ *is.* kambur, beli bükülmüş, kısa boylu.

навтгардах /navtgırdıh/ *f.* kamburlaşmak, beli bükülmek.

навтраг /navtrıg/ *is.* taslak, karalama, müsvette.

навтрах /navtrıh/ *f.* yıpranmak, aşınmak

навхгар /navhgır/ *is.* kambur, beli bükülmüş, kısa boylu.

навч /navç/ *is.* yaprak.

навчгар /navçgır/ *is.* yassı, yayvan.

навчийлгах /navçilgıh/ *f.* yassı hale gelmek, yayvanlaşmak.

навчийх /navçih/ *f.* yassılaşmak, ezilmek, eğilmiş.

навчирхаг /navçirhıg/ bol yapraklı, yaprağı çok olan.

навчирхуу /navçirhu/ *is.* bol yapraklı.

навчит /navçit/ *s.* yapraklı, yaprağı olan.

навчлах /navçlıh/ *f.* yaprak oluşması, yaprağın büyümesi, yeşermek.

навш /navş/ *is.* bir element, amonyak.

навшгар /navşgır/ *s.* yassı, yayvan, ezilmiş.

навшийх /navşih/ *f.* ezilmek, bükülmek, yassı hale gelmek.

нагац /nagıts/ *is.* anne tarafından akrabalar. *"~ ах"* dayı. *"~ эгч"* teyze.

нагжгар /nagcgır/ *s.* kısa, bodur, dar.

нагжийх /nagcih/ *f.* kısalıp, şişmanlamak, tombullaşmak.

над /nad/ *zm.* bende, benim.

нажигнах /nacignıh/ *f.* gürlemek, gürültü, gürültü yapmak.

нажигнуулах /nacignuulıh/ *f.* gürültü yapmak, gürlemek, çok ses çıkarmak

нажид /nacid/ *is.* dert, sıkıntı, çile.

назгай /nazgay/ *s.* uyuşuk, mıymıntı, tembel, ağırcanlı.

назгайрах /nazgayrıh/ *f.* uyuşuklaşmak, tembelleşmek.

назгайтах /nazgaytıh/ *f.* tembellik yapmak, ağır canlı tavır takınmak.

най /nay/ is. güven, itimat.

найгалзах /naygılzıh/ *f.* sallanmak, salınmak, dalgalanmak.

найгалт /naigılt/ *is.* sallanma, salıntı,esneklik

найгах /naigıh/ *f.* sallanmak, sallamak.

найгүй /naigui/ *s.* kötü, çok fena.

найдал /naidıl/ *is.* güven, itimat.

найдалтай /naidıltai/ *s.* güvenilir, güvenli

найдангуй /naidıngui/ *is.* gıpta etme, kıskanma, imrenme.

найдангуйлах /naydınguilıh/ *f.* gıpta etmek, kıskanmak, imrenmek.

найдах /naydıh/ *f.* ummak, ümit etmek, güvenmek, inanmak.

найдвар /naydvır/ *is.* güven, itimat. *"итгэл ~"* itimat, güven.

найдваргүй /naydvırgui/ *s.* güvenilir olmayan, hain, kalleş.

найдвартай /naydvırtai/ *is.* güvenilir, güvenli.

найдлагай /naydlıgay/ *is.* ümit, inanç, umut, beklenti.

найдлагагүй /naydlıggui/ *is.* güvenilmez, umutsuz.

найдуулах /naydulıh/ *f.* ummak, ümit etmek, güvenmek, inanmak.

найз /nayz/ *is.* arkadaş, dost. *"дотнын ~"* yakın arkadaş. *"багын ~"* küçüklük arkadaşı.

найзархаг /nayzırhıg/ *is.* dostça, arkadaşça.

найзархах /nayzırhıh/ *f.* arkadaş olmak, dostça davranmak.

найзархуу /nayzırhu/ *is.* arkadaşça, dostça.

найзлах/nayzlıh/*f.* arkadaş olmak,dost olmak

найзлуулах /nayzluulıh/ *f.* arkadaş olmak, dost olmak, arkadaş edinmek.

найланхай /naylınhay/ *is.* dostça, kibar,nazik

найлзуур /nailzuur/ *is.* filizlenme, çıkarma, süğgün.

найлзуурхай /nailzurhay/ *s.* açık seçik, tam, herşeyi ile.

найм /naym/ *is.* sekiz. *"наймдугаар сар"* ağustos

наймаа /nayma/ *is.* ticaret, alım satım. *"~ хийх"* ticaret yapmak.

наймаалах /naymaalıh/ *f.* ticaret yapmak, alış veriş, satış yapmak.

наймаачин /naimaçin/ *is.* tüccar, pazarcı.

наймалж /naimılc/ *is.* yengeç.

наймдугаар /naymdugaar/ *is.* sekizinci, sekiz numaralı.

наймт /naimt/ *is.* sekizde biri, sekizinde.

наймуул /naymuul/ *is.* sekizi birden, sekiziyle, sekizi.

наймхан /naimhın/ *is.* sadece sekiz.

найр /nair/ *is.* **1.** iyi ilişkiler, dosluk. **2.** şenlik, şölen; teveccüh, kibarlık. *"~ мэвих"* güven vermek, ikram etmek. *"~ наадам"* kutlama, eğlence.

найраг/nairıg/ *is.* kompozisyon, yazım. *"яруу найраг"* şiir.

найраглал /nairıglıl/ *is.* kaside.

найрал /nairıl/ *is.* uyum, harmoni, ahenk.

найралдах /nairıldıh/ *f.* anlaşmak, uzlaşmak.

найрамдал /nairımdıl/ *is.* dostluk. *"найрамдлын гэрээ"* dostluk antlaşması. *"найрамдалт харилцаа"* dostani ilişkileri. *"найрамдал тогтоох"* dostluk kurmak.

найрамдалт /nairımdılt/ *is.* dost, dostça, dostluk.

найрамдах /nairımdıh/ *f.* dost olmak, arkadaş olmak, samimi olmak.

найрлага /nairlıg/ *is.* bileşik, bileşke, bileşim, karışım. *"химийн ~"* kimyasal bileşik. *"эмийн ~"* ilaç bileşimi.

найрлах /nairlıh/ *f.* kutlamak, ziyafet vermek.

найрсаг /nairsıg/ *is.* dost, dostça, dosthane.

найртай/nairtay/ *s.* dostça, kardeşçe.

найруу /nairuu/ *is.* dost, dostça, dosthane, girişken.

найруулагч /nairuulıgç/ *is.* **1.** yönetmen, editör. **2.** bestekar. **3.** karışımcı. *"эм ~"* eczacı. *"кино ~"* yönetmen.

найруулал /nairuulıl/ *is.* **1.** uzun film. **2.** makale, yapım, derleme.

найрууламж /nairuulımc/ *is.* kompozisyon.

найруулах /nairuulıh/ *f.* çevirmek, oluşturmak, sahneye koymak, derleme yapmak, düzeltmek. *"эм ~"* ilaç yapmak. *"жүжиг ~"* sahneye koymak.

найруулга /nairuulg/ *is.* karışım, stil, kompozisyon, tasarım, ayarlama. *"~ зүй"* yazım ve imla bilimi. *"найруулгын арга"* yazım ve imla metodu.

найрч /nairç/ *is.* misafirperver.

найтаалга /naitaalga/ *is.* hapşırık, aksırık.

найтаах /naitah/ *f.* hapşırmak, aksırmak.

нал /nal/ *is.* yakut, safir

налайх /nalayh/ *f.* sakinleşmek, sessizleşmek

наламгар /nalımgır/ *s.* uzun ve geniş, yayvan

наланги /nalıngi/ *s.* meyilli, eğimli, yatkın.

налах /nalıh/ *f.* yaslanmak, dayanmak.

налгар /nalgır/ *s.* sakin, sessiz,yavaş,uyuşuk

налих /nalih/ *f.* tatlı dille ikna etmek.

налмагар /nalmıgır/ *s.* yıpranmış, uzun ve

geniş, yayvanca.

налмайх /nalmayh/ *s.* yırtık pırtık, eski püski.

налмархай /nalmırhay/ *s.* parçalanmış, eski püskü.

налимгар /nalimgır/ *is.* yumuşak, hafif

налмийх /nalmih/ *f.* yumuşamak, hafiflemek.

налуу /naluu/ *is.* meyilli, eğimli, eğri.

налуудах /naluudıh/ *f.* **1.** kanıtlamak, çıkarmak, sağlamasını yapmak. **2.** eğrilmek, bükülmek.

налуулах /naluulıh/ *f.* meyilli, eğimli ve eğri olmak.

налуур /naluur/ *is.* yaslanılan, dayanak yeri, arka kısım.

налхайх /nalhaih/ *f.* uyuşuklaşmak, yavaşlamak.

налхгар /nalhgır/ *s.* uyuşuk, tembel, miskin.

налчгар /nalçgır/ *is.* alçak, kısa, ufak.

налчийх /nalçih/ *f.* kısalmak, küçülmek.

нальх /nailh/ *is.* balçık, salgı.

нальхрах/nailhrıh/*f.*bozulmak, kötüleşmek.

нальшим /nailşim/ is. biber, acı biber.

нам /nam/ *is.* **1.** aşağı, alçak, düşük, zemine yakın. **2.** politik parti. **3.** sessiz, sakin, gürültüsüz. *"~ын гишүүн"* parti üyesi. *"ардчилсан ~"* demokrat parti. "~д элсэх" partiye girmek. *"нам дор газар"* alçak yer.

намаг /namıg/ *is.* bataklık, batak.

намагдуу /namıgdu/ *is.* bataklık.

намагархаг /namgırhıg/ *s.* bataklık.

намагтах /namıgtıh/ *f.* bataklıklaşmak, bataklık haline gelmek.

намалзах /namılzıh/ *f.* nazik ve yumuşak hareket etmek.

наманчлал /namınçlıl/ *is.* pişmanlık.

наманчлах /namınçlıh/ *f.* pişman olmak.

намар /namır/ *is.* sonbahar, güz.

намарга /namırg/ *is.* çiy, şebnem.

намаржаа /namırca/ *is.* sonbahar mevsiminin ilk çeyreği.

намаржаалах /namırcalıh/ *f.* sonbahar kamp yerine göçmek.

намаржин /namırcin/ *is.* sonbahar mevsimi içerisinde.

намаржих /namırcih/ *f.* sonbahar mevsimini geçirmek.

намарших /namırşih/ *f.* sonbahar mevsiminin gelmesi.

намбаганах /nambıgnıh/ *f.* gösteriş yapmak.

намбагар /nambıgır/ *s.* sakin, ağırbaşlı, durgun.

намбагүй /nambıgui/ *s.*düşüncesiz,mantıksız

намбайх /nambaih/ *f.* sessiz, sakin, ağır başlı olmak.

намдах /namdıh/ *f.* azalmak, dinmek, hafifleşmek. *"салхи ~"* rüzgarın dinmesi. *"бороо ~"* yağmurun dinmesi.

намжаах/namcaah/ *f.* dinlenmek, istirahat etmek, gevşemek.

намжир /namcir/ *is.* kibir, gurur.

намжирдах /namcirdıh/ *f.* kibirlenmek, gururlanmak, hava atmak.

намжиртай /namcirtay/ *s.* kibirli, gururl, kendini beğenmiş.

намжих /namcih/ *f.* sakinleşmek, sessizleşmek, uysallaşmak.

намилзах /namilzıh/ *f.* yumuşamak, hafiflemek.

наминчлах /naminçlıh/ *f.* itiraf etmek.

намираа /namira/ *is.* çiy, şebnem.

намирах /namirıh/ *f.* kanat çırpmak, uçmak.

намнах /namnıh/ *is.* **1.** kırbaçlamak. **2.** öldürmek.

намс /nams/ *is.* alçalma, aşağı iniş.

намсах /namsıh/ *f.* alçalmak, azalmak, inişe geçmek.

намсхийх /namshih/ *f.* eğilmek, eğmek, bükmek.

намтар /namtır/ *is.* öz geçmiş, biyografi. *"өөрийн ~"* öz geçmiş, oto biyografi.

намуу /namuu/ *s.* alçakgönüllü, sakin, nazik.

намуухан /namuuhın/ *s.* yumuşak, ılıman, sakin.

намхан /namhın/ *s.* kısa boylu.

намхандах /namhındıh/ *f.* yere yakın olmak, kısalkmak.

намхандуу /namhınduu/ s. kısa, alçak, daha kısa.

намхрах /namhrıh/ *f.* azalmak, sakinleşmek, durmak.

нандигнах /nandignıh/ *f.* büyük değer vermek, kıymet vermek.

нандин /nandin/ *is.* nadir, az bulunan, çok değerli. *"ховор ~"* nadir bulunan.

нанчилдах /nançildıh/ *f.* kavga etmek, dövüşmek.

нанчих /nançih/ *f.* vurmak, dövmek, kavga etmek.

наншаа /nanşa/ *s.* huysuz, somurtkan, aksi.

нанших /nanşih/ *f.* huysuzluk yapmak, aksilik yapmak.

нар /nar/ *is.* **1.** güneş. **2.** -lar, ler/çoğul eki. *"~ мандах"* güneşin doğuşu. *"~ жаргах"* güneşin batması. *"~ хиртэх"* güneş tutulması. *"~ны гэрэл"* güneş ışığı. *"~ны аймаг"* güneş sistemi. *"багш ~"* öğretmenler. *"ах эгч ~"* abi ve ablalar.

наргиа /nargia/ *is.* neşe, eğlence, şenlik.

наргиантай /nargiantay/ *s.* neşeli, eğlenceli, şenlikli.

наргил /nargil/ *is.* hindistan cevizi ağacı.

наргих /nargih/ *f.* eğlenmek, neşelenmek, şenlendirmek, güldürmek.

нарийвчлал /narivçlıl/ *is.* kesinlik, doğruluk, tamlık.

нарийвчлах /narivçlıh/ *f.* kesinleştirmek, doğrulamak, incelemek.

нарийдах /naridıh/ *f.* daralmak,küçük gelmek

нарийлах /narilıh/ *f.* kısmak, esirgemek,

cimrilik yapmak.

нарийн /narin/ *s.* ince, dar, nazik. *"~ зам"* ince, dar yol. *"~ ялгаа"* küçük fark, ince fark. *"~ мэргэжил"* ustalık, ince iş,/meslekte derinleşmiş olmak/. *"~ хүн"* cimri.

нарийсах /narisıh/ *f.* incelmek, daralmak.

нарийсгах /narisgıh/ *f.* inceltmek, daraltmak.

нарийхан /narihın/ *s.* zayıf, ince, dar.

наримгар /narimgır/ *s.* bohça burun, yassı.

нарлаг /narlıg/ *s.* güneşli, açık, parlak.

нарлах /narlıh/ *f.* güneşlenmek.

нармай /narmai/ *is.* **1.** damak, ağız tadı. **2.** moğol tavası.

нармигар /narmigır/ *s.* yassı, geniş.

нармийлгах /narmilgıh/ *f.* yassı, geniş ve düz hale gelmek, ezilmek.

нармийх /narmih/ *f.* bozulmak, kırılmak, bükülmek.

нарс/ан/ /nars/ *is.* çam.

нартай /narte/ *s.* güneşli.

нарших/narşih/ *f.*güneş ışığına maruz kalmak

нас /nas/ *is.* yaş, yaşı. *"бага ~"* küçük yaş. *"залуу ~"* genç yaş. *"сургуулийн өмнөх ~"* okul öncesi yaş. *"насанд хүрэх"* kanuni yaşa ulaşmak. *"~ барах"* vefat etmek. *"дундаж ~"* ortalama yaş.

насад /nasıd/ *zf.* her zaman, her an.

насжих /nascih/ *f.* yaşlanmak, ihtiyarlamak.

насжуу /nascu/ *is.* yaşlı, ihtiyar.

наслах /naslıh/ *f.* yaşlanmak, ihtiyarlamak.

насос /nasos/ *is.* pompa.

настайвтар /nastayvtır/ *is.* yaşlı, ihtiyar, yaşlıca.

настайхан /nastaihın/ *is.* yaşlı, ihtiyar.

настан /nastın/ *is.* ihtiyarlar, yaşlılar.

нахиа /nahia/ *is.* tomurcuk.

нахиалах /nahialıh/ *f.* tomurcuklanmak.

нахигар /nahigır/ *s.* eğik, bükük, yamuk.

нахид /nahid/ *is.* eyer, semer.

нахидаг /nahidıg/ *is.* semer, eyer.

нахийх /nahih/ *f.* eğilmek, bükülmek, yan gelmek.

нахилзах /nahilzıh/ *f.* eğilmek, boyun bükmek, baş eğmek.

нахийсхийх /nahisхih/ *f.* bükülmek, eğilmek, boyun bükmek, baş eğmek.

нахиу /nahiu/ *s.* **1.** basık, yassı. **2.** eğimli, eğik, yamaç.

нахих /nahih/ *f.* birisinin gayreti ile yenmek, başarmak.

начин /naçin/ *is.* şahin, doğan.

ная /nay/ *is.* seksen (80).

наяад /nayad/ *is.* yaklaşık seksen, seksenli.

наяд /nayd/ *is.* yüz milyar.

наядугаар /naydugaar/ *is.* sekseninci, seksen numaralı.

наяул /nayul/ *is.* sekseni ile, seksen kişi hep beraber.

наяхан /nayhın/ *is.* sadece seksen, topu topu seksen.

нившрэх /nivşrih/ *f.* ağırlaşmak, durgunlaşmak, uyuşuklaşmak.

нигүүлсэл /nigulsil/ *is.* merhamet, acıma, af, lütuf.

нигүүлсэлгүй /nigulsilgui/ *s.* merhametsiz, acımasız.

нигүүлсэлтэй /nigulsilte/ *s.* merhametli, lütuflu, ihsanı bol, bağışlayan

нигүүлсэнгүй /nigulsingui/ *s.* merhametli, lütuflu, ihsanı bol, bağışlayan.

нигүүлсэх /nigulsih/ *f.* merhametli olmak, lütuflu olmak, ihsanı bol olmak, bağışlayıcı olmak.

нигших /nigşih/ *f.* kötüleşmek, bozulmak, çürümek.

нигшүүрэл /nigşuril/ *is.* hoşlanmama, sevmeme, beğenmeme.

нигшүүрэлтэй/nigşurilte/ *is.* hoşlanılmayan, beğenilmeyen.

нигшүүрэх /nigşurih/ *f.* hoşlanmamak, beğenmemek.

Нидерланди /niderland/ *is.* Hollanda.

нидрэг /nidrig/ *is.* çamaşır yıkarken kullanılan, özel leğen, yıkama tahtası, sürtme tahtası.

нидрэх /nidrih/ *f.* yıkamak, tokmaklamak, çitilemek, sürttürmek.

нижгэр /nicgir/ *is.* mükemmel, muazzam.

нижгээд /nicged/ *zm.* her biri.

нижигнэх /nicignih/ *f.* gürlemek, ses çıkarmak, gürültü çıkarmak.

нижигнээн /nicignen/ *is.* gürleme, gürültü, gümbürtü, kükreme.

нийвий /niivi/ *is.* **1.** mala. **2.** küçük çapa.

нийгэм /niigim/ *is.* toplum, halk. *"хүй нэгдлийн ~"* ilk çağlar, ilk toplumlar. *"ангит ~"* sınıf toplumu. *"нийгмийн байгуулал"* toplum yapısı, sosyal kurum. *"нийгмийн дэвшил"* toplumun gelişimi. *"нийгмийн байдал"* toplumun durumu. *"нийгмийн гарал"* toplumun aslı, temeli, toplumun doğuşu. *"нийгмийн ухаан"* sosyoloji, toplum bilimi.

нийгэмлэг /niigimlig/ *is.* dernek, kurum, birlik. *"найрамдлын ~"* dostluk derneği. *"улаан загалмайн ~"* kızılhaç derneği.

нийгэмчлэх /nigimçlih/ *f.* sosyallaştırmak, birleştirmek.

нийлбэр /niilbir/ *is.* meblağ, toplam, kesişim. *"~ дүн"* yekün, toplam.

нийллэг /niillig/ *is.* birleşim, karşılaşma, buluşma

нийлмэл /niilmil/ *is.* bileşik, karışım, karışık. *"~ өгүүлбэр"* birleşik cümle.

нийлүүлэг /niiluulig/ *is.*çiftleştirme,birleştirme

нийлүүлэгч /niiluligç/ *is.* tedarik eden kimse, firma.

нийлүүлэх /niilulih/ *f.* birleştirmek, biraraya getirmek. *"хувь ~"* hisse birleştirmek. *"бараа ~"* arz etmek, talep etmek.

нийлэг /niiilig/ *is.* sentetik. *"~ эдлэл"* sentetik

eşya.

нийлэл /niilil/ *is.* birleşim, karışım.

нийлэлдэх /niilildih/ *f.* bağlamak, bir araya getirmek, birleştirmek.

нийлэмж /niilimc/ *is.* birlik, beraberlik, uyum, ahenk, uhuvvet.

нийлэмжгүй /niilimcgui/ *is.* uyumsuz, ahenksiz, uhuvvetsizlik.

нийлэмжтэй /niilimctey/ *s.* birlik, beraberlik, uyumlu, ahenkli, uhuvvetli.

нийлэх /niilih/ *f.* birleşmek, bir araya getirmek. *"ам ~"* ağız birliği. *"гар ~"* el birliği. *"санаа ~"* fikir birliği (aynı fikirde).

нийнтэг /niintig/ *is.* şantaj.

нийнтэглэх /niintiglih/ *f.* şantaj yapmak.

нийс /niis/ *is.* anlaşma, uyum, ahenk.

нийсгүй /niisgui/ *is.* kavgacı, uyumsuz.

нийслэл /niislil/ *is.* başkent.

нийт /niit/ *is.* toplam, yekün. *"~ дүн"* genel toplam. *"~ бүтээгдхүүн"* toplam mamülat. *"нийтийн байр"* apartman, toplu konut.

нийтгэмэл /niitgimil/ *s.* bükülmüş, kıvrılmış, toplanmış.

нийтгэх /niitgih/ *f.* toplanmak, kıvrılmak, bükülmek.

нийтийн /niitin/ *is.* toplumun, topluma ait, halkın.

нийтлүүлэх /niitlulih/ *f.* herkese açık olmak, ulusal olmak, birlikte olmak.

нийтлэгдэх /niitligdih/ *f.* birleştirmek, bir araya getirtmek.

нийтлэг /niitlig/ *is.* birlik, beraberlik, kurumsal, halk ile ilgili.

нийтлэгч /niitligç/ *is.* tanıtımcı, halka tanıtan.

нийтлэл /niitlil/ *is.* yayım, yayımlama, yayın.

нийтлэх /niitlih/ *f.* yayınlamak, yayımlamak.

нийх /niih/ *f.* sümkürmek.

нийц /niits/ *is.* anlaşma, uyum, ahenk.

нийцгүй /niitsgui/ *s.* uyumsuz, uygunsuz, anti sosyal.

нийцтэй /niitste/ *s.* uyumlu, ahenkli, uygun.

нийцүү /niitsu/ *is.* anlaşma, mutabık olma, uygunluk.

нийцүүлэх /niitsuulih/ *f.* boyun eğmek, itaat etmek, önermek.

нийцэх /niitsih/ *is.* mutabakat, uygunluk, yakışmak, uymak. *"зорилгод ~"* amaca uygun. *"шаардлагад ~"* şartlara uymak.

нил /nil/ *is.* (nil tseseg) menekşe.

нилээд /niled/ *s.* çok, pek çok, fazla.

нилээн /nilen/ *s.* çok, pek çok, fazla.

нимбэг /nimbig/ *is.* limon.

нимгэдэх /nimgidih/ *f.* zayıflamak, incelmek.

нимгэлэх /nimgilih/ *f.* zayıflatmak, inceltmek.

нимгэн /nimgin/ *s.* ince, zayıf, kibar.

нимгэрэх /nimgirih/ *f.* incelmek.

нимгэсэх /nimgisih/ *f.* inceltmek, dahada ince hale getirmek.

нимгэхэн /nimgihin/ *s.* zayıf, ince.

нингэн /ningin/ *s.* ince, zayıf, az.

нинжин /nincin/ *is.* nazik, kibar, hoşgörülü, alçakgönüllü.

нир /nir/ *is.* ses, gürültü.

ниргүүлэх /nirguulih/ *f.* yok etmek, ortadan kaldırmak.

ниргэх /nirgih/ *f.* yok etmek, püskürtmek, ortadan kaldırmak.

нирхийх /nirhih/ f. gürültü yapmak, gürüldemek, gürlemek.

нислэг /nislig/ is. uçuş. *"шууд ~"* direk uçuş.

нисгэгч /nisgigç/ *is.* pilot. *"сансрын ~"* astronot.

нисгэх /nisgih/ *f.* uçurtmak.

нисэгч /nisigç/ *is.* pilot, kaptan.

нисэх /nisih/ *f.* uçmak, havalanmak. *"нисдэг тэрэг"* helikopter, teyyare. *"~ хүч"* hava kuvvetleri.

нитгэл /nitgil/ *is.* kir tabakası, kalıntı.

нитгэлтэх /nitgiltih/ *f.* kir tabakası oluşması, kirlenmek.

нитгэрэх /nitgirih/ *f.* bükmek, kıvırmak, çevirmek, burkmak.

нитэг /nitig/ *is.* kir tabakası, kalıntı.

ничигнэх /niçignih/ *f.* gürlemek, ses çıkarmak, gürültü çıkarmak.

нишингэ /nişing/ *is.* şeker otu.

новш /novş/ *is.* çöp, pislik, leş, pis.

новширхог /novşirhıg/ *s.* çöp, çöplük, pislik.

новшрох /novşrıh/ *f.* boşuna zaman harcamak, sallanmak, oyalanmak.

ногдол /nogdıl/ *is.* porsiyon, pay, hisse.

ногдох/nogdıh/ *f.* değer biçmek, görüş, yargı.

ногоо /nogoo/ *is.* sebze . *"өвс ~"* ot, çimen. *"хүнсний ~"* sebze. *"~той хоол"* sebzeli yemek.

ногоовор /nogoovuır/ *is.* koyu yeşil.

ногоовтор /nogovtır/ *is.* yeşilimsi, yeşil.

ногоодох /nogodıh/ *f.* yeşillenmek.

ногоолох /nogolıh/ *f.* baharın gelmesi, yeşillenmek.

ногоон /nogoon/ *is.* yeşil.

ногоорох /nogorıh/ *f.* yeşillenmek.

ногоочин /nogoçin/ *is.* ɜift3i, sebzeci.

ногт /nogt/ *is.* gem, atın gemi, yular.

ногтлох /nogtluh/ *f.* yularlamak, gemini takmak.

ногтмол /nogtmıl/ *is.* yabani er domuz.

ногуул /nogul/ *is.* leopar yavrusu.

ноднин /nodnin/ *is.* geçen, geçtiğimiz yıl.

ноёгтой /noyugte/ *is.* bayan.

ноёлог /noylug/ *is.* **1.** asil, yüce, lord. **2.** yamaç, tepe.

ноёлогдох /noylugduh/ *f.* baskı altına girmek, birilerinin buyruğu altında yaşamak.

ноёлох /noylıh/ *f.* asilleşmek, emretmek, baskın olmak, hükmetmek.

ноён /noyn/ *is.* bay, asilzade, alicenap.

ноёрхог /noyrhug/ *is.* asil, yüce, alicenap.

ноёрхол /noyrhıl/ *is.* hükmetme, egemenlik,

asillik.

ноёрхох /noyhıh/ *f.* hükmetmek, asilleşmek, emretmek, baskın olmak.

ноёрхуу /noyrhu/ *is.* asil, yüce, alicenap.

ноёхон /noyhın/ *is.* prenses.

нозоорох /nozorıh/ *f.* aşırı sıcaktan bitkin ve harap düşmek.

нойр /noir/ *is.* uyku. *"~ хүрэх"* uykusu gelmek. *"нойрон дундаа"* uykuda.

нойргүй /noirgui/ *s.* uykusuz.

нойрмог /noirmıg/ *s.* uykulu.

нойрмоглох /noirmıglıh/ *f.* uykulu olmak, uykusu gelmek.

нойрсох /noirsuh/ *f.* uyumak, tatlı uykular.

нойрсуулах /noirsulıh/ *f.* uyutmak, iyi geceler dilemek.

нойртой /noirto/ *s.* uykulu, çok uykulu olmak.

нойт /noit/ *is.* havadaki nem, nem oranı.

нойтдох /noitduh/ *f.* ıslanmak, nemlenmek.

нойтлох /noitlıh/ *f.* ıslatmak, nemlendirmek.

нойтовтор /noituvtor/ *is.* ıslak, nemli.

нойтон /noitın/ *s.* ıslak, nemli, yaş.

нойтрох /noitrıh/ *f.* ıslanmak, nemlenmek, yaşlanmak.

нолго /nolg/ *is.* zenginlik, varlıklı olma.

нолиг /nolig/ *is.* aynı şeyi yüz defa söyleyen, laf uzatan.

нолиглох /noliglıh/ *f.* lafı uzatmak, aynı şeyi tekrar takrar söylemek.

нолцгор /noltsgır/ *s.* zayıf, kalitesiz, hassas.

нолчгор /nolçgır/ *is.* ağırbaşlı, uslu, sakin, sessiz.

ном /nom/ *is.* **1.** kitap. **2.** dua. *"эрдэм ~"* bilgi, ilim. *"~ сурах"* öğrenmek, bilgi edinmek.

номер /nomur/ *is.* numara.

номин /nomin/ *is.* **1.** gök mavisi. **2.** mavi renkli kıymetli taş, zümrüt gibi.

номлогч /nomlıgç/ *is.* vaiz, vaaz veren.

номлол /nomlıl/ *is.* vaaz, hutbe.

номлох /nomluh/ *f.* vaaz vermek, hutbe okumak.

номой /nomoi/ *s.* alçakgönüllü, gösterişsiz.

номойтох /nomoitıh/ *f.* uysal olmak, ağır başlı olmak.

номорхох /nomırhıh/ *f.* öğretmek, anlatmak.

номхон /nomhun/ *s.* sakin, durgun, uysal. *"~ морь"* uysal at.

номхотгол /nomhıtgıl/ *is.* boyun eğme, buyruğu altına girme.

номхотгох /nomhıtgıh/ *f.* boyun eğmek, buyruğu altına girmek.

номхочлох /nomhuçlıh/ *f.* çok fazla ağır başlılık göstermek, aşırı uysal ve durgun olmak

номхрох /nomhruh/ *f.* sakinleşmek, uysallaşmak.

номхруулах /nomhruulıh/ *f.* sakinleştirmek, uysal hale getirmek.

номч /nomç/ *is.* kitap yazan, yazar, kitapçı.

номчирхох /nomçırhıh/ *f.*öğretmek,anlatmak.

ноогдвор /noogdvır/ *is.* pay, hisse.

ногдол /nogdıl/ *is.* hisse, pay, payda.

ноогдох /noogdıh/ *f.* pay etmek, bölmek.

ногдох /nogdıh/ *f.* bölüştürmek, payını vermek. *"татвар ~"* vergi vermek.

ноогдуулах /noogdulıh/ *f.* vergi vermek, yüklemek. *"татвар ~"* vergi vermek, yüklemek. *"торгууль ~"* ceza vermek.

ноолуур /noolur/ *is.* yumuşak yün, keçi yünü, kaşmir.

ноомой /noomoy/ *s.* ağır başlı, uysal.

ноорог /noorıg/ *is.* **1.** müsfette, karalama, taslak. **2.** bez parçası, paçavra.

ноороглох /nooroglıh/ *f.* müsfette yapmak, taslak çıkarmak.

нооронхой /noorınhoy/ *s.*yırtık pırtık,paçavra

ноорох /noorıh/ *f.* yırtmak, paçavra yapmak, müsfette.

ноорхой /noorhoy/ *s.* parçalanmış,yırtık pırtık

ноос /noos/ *is.* yün, kıl. *"ноосон даавуу"* yün kumaş. *"хонины ~"* koyun yünü.

ноосорхог /noosırhıg/ *s.* yünlü, kıllı.

ноосорхуу /noosırhu/ *is.* yün gibi, yünlü.

ноохой /noohoy/ *is.* fare yuvası.

ноохойлох /noohoilıh/ *f.* yuva yapmak, yer yapmak.

норгох /norguh/ *f.* ıslatmak, nemlendirmek.

норм /norm/ *is.* düzen, kural, rejon, norm, standart.

нормлох /normlıh/ *f.* düzene sokmak, düzenlemek.

норомлох /norımlıh/ *f.* yığmak, istiflemek, üst üste koymak.

норох /noruh/ *f.* ıslanmak, nemlenmek, sırıl sıklam olmak. *"бороонд ~"* yağmurda ıslanmak.

норхой /norhoy/ *s.* paspal, dağınık, kirli.

нот /not/ *is.* **1.** müzik notası. **2.** diplomatik nota. **3.** not. *"~ бичиг"* nota yazma. *"дууны ~"* müzik notası.

нотариат /notariat/ *is.* noter.

нотариус /notarius/ *is.* noter, tasdik, onay.

нотлогдох /notlıgdıh/ *f.* onaylatmak, tasdik ettirmek.

нотлох /notlıh/ *f.* onaylamak, tasdik etmek.

нотолгоо /notılgo/ *is.* delil, işaret, ispat.

нохиотох /nohiotıh/ *f.* birlikte beraber birşeyler yapmak.

нохой /nohoy/ *is.* köpek, it, kelp.

нохойдох /nohoydıh/ *f.* köpekleşmek, çirkinleşmek, hırçınlaşmak.

нохойрхуу /nohoyrhu/ *s.* kurnaz, alçak, kalleş.

нохойтох /nohoytuh/ *f.* dolandırmak, aldatmak, hile yapmak.

нохойч /nohoyç/ *is.* köpek karakterli, aldatıcı, dolandırıcı.

нохойчлох /nohoyçlıh/ *f.* arkasından koşturmak, köpek gibi davranmak.

ноц /nots/ *is.* önemli, özel, gerekli.

ноцгүй /notsgui/ *s.* önemsiz, gereksiz.

ноцлох /notslıh/ *f.* ısırmak,koparmak,çekmek.

ноцолдооч /notsuldooç/ *is.* kavgacı.

ноцолдох /notsıldıh/ *f.* kavga etmek mücadele etmek boğuşmak.

ноцоолго /notsoolgo/ *is.* yakıcı aygıt, çakmak, kibrit.

ноцоох /notsooh/ *f.* yakmak, ateşlemek. *"гал ~"* ateş yakmak.

ноцох /notsuh/ *f.* **1.** yanmak. **2.** saldırmak.

ноцтой /notstoy/ *s.* önemli, mühim. *"ноцтой хэрэг"* önemli suç. *"ноцтой алдаа"* önemli hata.

негее /nögöö/ zm. başka, diğer. *"~ талд"* diğer taraf. *"~ юм"* diğer bir şey.

негеедөр /nögöödür/ *is.* ertesi gün, yarından sonra.

негеедүүл /nögöödül/ *zm.* diğerleri, öbürleri, başkaları.

негеетөх /nögöötüh/ *zm.*diğeri,diğer biri,öteki

негеех /n g h/ *zm.* başka, diğer, öteki.

негчих /nögçih/ *f.* vefat etmek, ömrü bitmek, ölmek.

негчөөх /nögçööh/ *f.* geçirmek, bitirmek, hayatını tamamlamak.

неж /nöc/ *is.* pıhtı, kan pıhtısı.

нежрех/nöcrüh/ *f.* pıhtılaşmak, katılaşmak.

нөлөө /nölöö/ *is.* 1. tesir, etki. 2. felç, inme. *"~ үзүүлэх"* tesir etmek. *"~нд орох"* etki altına almak.

нөлөөлөх /nölöölüh/ *f.* tesir etmek, etki altına almak.

нөлөөтэй /nölööte/ *s.* tesirli, etkili, önemli.

нөмгөн /nömgün/ *is.* yarı giyinik, kuşaksız, gömleksiz.

нөмөр /nömür/ *is.* sığınak, barınak.

нөмөрдөх /nömürdüh/ *f.* sığınmak, barınmak

нөмөрдүү /nömürdu/ *s.* sığınmış, barınmış, koruma altına girmiş.

нөмөрлөх /nömürlüh/ *f.* sığınak yapmak, barınak yapmak.

нөмрөг /nömrüg/ *is.* örtü, kaplama, bez.

нөмрөх /nömrüh/*f.*örtmek,bürümek,örtünmek

нөөлөг /nöölüg/ *is.* bora, ani rüzgar.

нөөх /n h/ *f.* depolamak, stoklamak, rezerve etmek, yedeklemek, saklamak.

нөөц /nööts/ *is.* depo, stok, birikim. *"усны ~"* su deposu. *"~өө барах"* stoğu bitirmek.

нөөцлөх /nöötslüh/ *f.* depolamak, muhafaza etmek, stok etmek.

нөр /nör/ *is. 1.* devamlı, sık sık, kronik. *2.* yorulmaz, yorulmak nedir bilmez.

нөрлөх /nörlüh/ *f.* durup dinlenmeden çalışmak.

нөрөө /nöröö/ *is.*çopur,iz,çiçek hastalığının izi

нөрөөтэй /nörööte/ *s.* karıncalanmış, oyuklu.

нөрөх /nöruh/ *f.* **1.** ısrar etmek, inat etmek. **2.** eğilmek, bükülmek.

нөрүү /nöruu/ *is.* eğik, bükük, yan, eğri.

нөхвөр /nöhvür/ *is.* bedel, tazminat.

нөхвөрлөх /nöhvürlüh/ *f.* bedelini ödemek, tazminat vermek.

нөхөд /nöhüd/ *is.* arkadaş, dost. *"найз ~"* dost, arkadaş.

нөхөөс /nöhöös/ *is.* yama, ek parça.

нөхөр/nöhür/ *is.* koca, eş, yoldaş, arkadaş. *"итгэлт ~"* sadık arkadaş. *"эр ~"* eş, koca, arkadaş.

нөхөрлөл /nöhürlül/ *is.* arkadaşlık, dostluk, eş.

нөхөрлөх /nöhürlüh/ *f.* arkadaş olmak, dost olmak, koca olmak.

нөхөрсөг /nöhürsüg/ *is.* dostça, dosthane. *"~ айлчлал"* dosthane seyahat, gezi.

нөхөх /nöhüh/ *f.* **1.** tamamlamak, bitirmek,ilave etmek, geçirmek. **2.** yamalamak, parça ilave etmek. *"хичээл нөхөх"* dersi tamamlamak. *"хувцас нөхөх"* yamalamak.

нөхцөл /nöhtsül/ *is.* şart, durum, koşul, faktör. *"~ байдал"* koşul. *"амьдралын ~"* yaşam şartları. *"орон сууцны ~"* apartman koşulları. *"хөдөлмөрийн ~"* iş şartları. *"байгалийн ~"* tabiat şartları.

нөхцөлгүй /nöhtsülgui/ *is.* imkansız, koşulsuz, şartsız, durumsuz.

нөхцөлтэй /nöhtsülte/ *s.* koşullu, şartlı, imkanı olan, mümkün.

нөхцөөх /nöhtsööh/ *f.* hayatına son vermek.

нөхцөх /nöhtsüh/ *f.* hayatına son vermek.

нөгчих /nögçih/ *f.* vefat etmek, ölmek. *"нас ~"* ölmek, hayatı sona ermek.

нуга /nug/ *is.* çayır, otlak, mera.

нугалаа /nugla/ *is.* kıvrım, kıvrık, eğilmiş.

нугалаас /nugılas/ *is.* kıvrım, eğim.

нугалаатан /nugılatın/ *is.* sapma, sapıttırma, ayırıcı.

нугалах /nuglıh/ *f.* katlamak, bükmek, eğmek. *"өвдгөө ~"* dizini bükmek.

нугалбар /nugılbır/ *is.* kat, kıvrım.

нугалрах /nugılrıh/ *f.* katlamak, kıvırmak.

нугалхийлах /nugılhiılıh/ *f.* kıvırmak, kıvrılmak, eğmek.

нуган /nugın/ *is.* oğlan, erkek çocuk.

нугараач /nugırıgç/ *is.* akrobat.

нугарал /nugırıl/ *is.* kıvrım, kıvrılma, büklüm.

нугарах/nugırıh/*f.*kıvrılmak,eğilmek,bükülmek

нугас/ан/ /nugıs/ *is.* **1.** ördek. **2.** menteşe. *"хаалгын нугас"* kapı menteşesi.

нугаслах /nugıslıh/ *f.* hayvanı keserken atar damarını keserek öldürmek.

нугац /nugıts/ *is.* gizli yer, sığınak.

нугдайх /nugdaih/ *s.* kısa boylu, uzun boyunlu, kambur olmak.

нугдгар /nugdgır/ *s.* kısa boylu, uzun boyunlu, kambur.

нудрах /nugrıh/ *f.* **1.** dürtmek, ittirmek. **2.** öldürmek, kesmek. *"моховгоороо ~"* dirsekle dürtmek.

нуд/nud/*is.*çatlak,çatlama, kemiğin çatlaması.

нударган /nudırgın/ *is.* sefil, köle, hizmetçi.
нудрага /nudrıg/ *is.* kenetli, kenetleme.
нудрагалах /nudrıglıh/ *f.* kenetlemek, sıkı sıkıya birleştirmek, tutmak.
нудчих /nudçih/ *f.* hafifçe ittirmek, dürtmek.
нужигнах/nucignıh/ *f.* çatlamak, çatlatmak.
нулимах /nulimıh/ *f.* tükürmek.
нулимс/ан/ /nulims/ *is.* gözyaşı.
нулмалах /nulmılıh/ *f.* tükürmek.
нум /num/ *is.* yay.
нумлах /numlıh/ *f.* yay yapmak.
нумч /numç/ *is.* yaycı, ok yapan.
нунжгар /nuncgır/ *s.* güçsüz, zayıf, yetersiz.
нунжийх /nuncih/ *f.* güçsüzleşmek, zayıflamak, yetersiz olmak.
нунтаг /nuntıg/ *is.* ufalanmış, ezilmiş, un haline gelmiş, toz. *"~ эм"* ufalanmış ilaç. *"~ оо"* kuru diş macunu. *"үгаалгын ~"* çamaşır detarjanı.
нунтагших /nuntıgşih/ *f.* un haline getirmek, ezmek, toz haline getirmek.
нунтаглах /nuntıglıh/ *f.* ufalanmak, ezilmek.
нураах /nuraah/ *f.* yıkmak, devirmek.
нурам /nurım/ *is.* yakılmış cesedin külü.
нурах /nurıh/ *f.* yıkılmak, devrilmek.
нургих /nurgih/ *f.* mırıldanmak, vızıldamak.
нурма /nurma/ *is.* kül, küllenmiş.
нурмагар /nurmıgır/ *s.* çirkin, kaba, kötü görünümlü.
нурмайх /nurmayh/ *f.* çirkinleşmek, kabalaşmak.
нуруу /nuruu/ *is.* **1.** sırt. **2.** sıradağ. *"~гаа үүрэх"* sırtına almak, sırtlamak. *"Алтайн ~"* altay sıradağları.
нуруувч /nuruvç/ *is.* **1.** ana bölüm. **2.** bir çeşit yelek.
нуруувчлах /nuruvçlıh/ *f.* ana bölümü bitirmek, genel olarak sonuçlandırmak.
нуруугүй /nurugui/ *is.* belsiz, sırtsız, ana parçası olmayan.
нуруулдах /nuruuldıh/ *f.* sırtına almak, sırtlamak.
нуршаа /nurşaa/ *is.* geveze, çenesi düşük.
нурших /nurşih/ *f.* gevezelik yapmak, boş konuşmak.
нус /nus/ *is.* sümük. *"~ нийх"* sümkürmek. *"~аа татах"* sümük çekmek. *"~ны алчуур"* burun mendili.
нусгай /nusgay/ *s.* sümüklü.
нустай/nustay/ *s.* sümüklü.
нустах /nustıh/ *f.* sümkürmek.
нутаг /nutıg/ *is.* memleket, vatan, bölge, anavatan. *"~ дэвсгэр"* bölge, toprak, ülkenin toprağı, memleket. *"төрсөн ~"* doğum yeri. *"нутгийн хүн"* hemşehri. *"нутгийн аялгуу"* şive.
нутаглах /nutıglıh/ *f.* yerleşmek, bölgeyi işgal etmek.
нутаглуулах /nutıglulıh/ *f.* gömmek, defnetmek.
нутагших/nutıgşih/ *f.* bir yere alışmak, yerleşmek.
нутгийнхан /nutginhın/ *is.* aynı şehirden, aynı memleketten, hemşehri
нутлах /nutlıh/ *f.* onaylamak, tasdik etmek.
нуугдах /nuugdıh/ *f.* saklanmak, gizlenmek. *"нуугдаж тоглох"* saklambaç oynamak.
нуугих /nuugih/ *f.* kıvamına varmak, kıvamında olmak.
нуур /nuur/ *is.* göl.
нуурам /nuurım/ *is.* kıvamında, tam, uyumlu.
нуурмаг /nuurmıg/ *is.* rezerv, havuz, gölcük.
нуух /nuuh/ *f.* saklamak, gizlemek.
нуухтах /nuuhtıh/ *f.* cerehatlenmek, irin toplamak.
нууц /nuuts/ *is.* gizli, sır. *"улсын ~"* devlet sırrı. *"~ыг хадгалах"* sırrı muhafaza etmek. *"~ыг задлах"* sırrı açıklamak. *"~ цоож"* gizli kilit. *"~ нэр"* sırlı isim, gizemli. *"~ байгууллага"* gizli kurum.
нууцгай /nuutsgai/ *s.* gizli, sırlı, esrarengiz.
нууцлах /nuutslıh/ *f.* gizlenmek, saklanmak.
нухаш /nuuhış/ *is.* püre, ezilmiş.
нухах /nuhıh/ *f.* yoğurmak, ezmek. *"гурил ~"* hamur yoğurmak.
нухлах /nuhlıh/ *f.* ovalamak, sürtmek.
нухмал /nuhmıl/ *s.* yoğurulmuş, ezilmiş, ezik.
нухуур /nuhur/ *is.* pestil, ezik.
нүгэл /nugıl/ *is.*günah, haram.*"~ үйлдэх"* günah işlemek.*"нүгэлээ наманчлах"* tövbe etmek
нүгэлгүй /nugılgui/ *is.* günahsız.
нүгэлтэй /nugılte/ *s.* günah, haram olan.
нүд/эн/ /nud/ *is.* **1.** göz, kare. **2.** çekmece. *"нүдний цэцгий"* göz bebeği. *"нүдний шил"* gözlük. *"нүдний хараа"* görme yeteneği. *"нүд ирмэх"* göz kırpmak. *"нүд сохрох"* kör olmak. *"нүд гялбах"* gözlerini kamaştırmak. *"нүдэнд дулаан"* gözüne uygun. *"нүдэнд хүйтэн"* soğuk bakışlı, gözüne tiksindirici. *"ширээний нүд"* masanın gözü, çekmecesi.
нүдгүй /nudgui/ *s.* gözsüz, kör, göremeyen.
нүдлэх /nüdlih/ *f.* ezberlemek, gözlemek.
нүдтэй /nuüdte/ *s.* iyi gözlü, sağlam gözlü.
нүдүүр /nüdur/ *is.* pestil, ezik, ezilmiş.
нүдэвч /nudıvç/ *is.* göz kulak olan, gözcü, kör olan kişiye yardım eden.
нүдэх /nudıh/ *f.* ezmek, vurmak, hırpalamak. *"хаалга ~"* kapı çalmak. *"зодож ~"* vurmak. *"цай ~"* çay ezmek, ufalamak.
нүжигнэх /nucignıh/ *f.* gürlemek, gürültü çıkarmak.
нүнжиг /nuncig/ *is.* sağlam, bozulmamış, kaliteli, iyi.
нүргэх /nurgih/ *f.* gürlemek, gürültü çıkarmak, kükremek.
нүргээн /nurgeen/ *is.* gök gürültüsü, gürültü, gümbürtü.
нүргээнтэй /nurgente/ *s.*gürültülü,gümbürtülü,sesli

нүсэр /nusir/ *s.* hantal, iriyarı, büyük, ağır.

нүүгэлтэх/nuugiltih/*f.*savrulmak.dalgalanmak

нүүдэл /nuudil/ *is.* göç, yer değişikliği. *"нүүдлийн мал аж ахуй"* göçebe hayvancılık. *"нүүдлийн шувуу"* göçmen kuş.

нүүдэллэх /nuudillih/ *f.* göçmek, bir yerden başka bir yere taşınmak.

нүүдэлчин /nuudilçin/ *is.* göçebe, göçmen.

нүүл /nuul/ *is.* geniş gövdeli çok dallı ağaç.

нүүлгэх /nuulgih/ *f.* göç etmek, tahliye ettirmek.

нүүр /nuur/ *is.* yüz, surat, çehre, sima. *"~ царай"* çehre, sima. *"~ улайх"* utanmak, yüzü kızarmak. *"~ егөх"* yüz vermek. *"сонины ~"* gazete sayfası, ön yüzü.

нүүргүй /nuurgui/ *s.* yüzsüz, şımarık, laşka, saygısız.

нүүрлэх /nuurlih/ *f.* ön yüzeyini kaplamak, yüzlemek, örtmek.

нүүрс /nuurs/ *is.* kömür. *"чулуун ~"* taş kömürü. *"модны ~"* odun kömürü.

нүүрсших /nuurssih/ *f.* simsiyah olmak, kapkara olmak, kömürleşmek, kararmak.

нүүрсшүүлэх /nuurssulih/ *f.* karartmak, kömürleştirmek.

нүүрсчин /nuursçin/ *is.* kömürcü, kömür ile ilgilenen.

нүүрчлэх /nuurçlih/ *f.* kısmi olarak davranmak, tarafgirlik.

нүүрэлдлэг /nuurildlig/ *is.* karşılama, karşı karşıya gelme.

нүүрэлдүүлэх /nuurilduulih/ *f.* yüzleştirmek, karşı karşıya getirmek.

нүүрэлдэх /nuurildih/ *f.* yüz yüze görüşmek.

нүүрэмгий /nuurimgi/ *s.*yüzsüz,şımarık,ukela

нүүх /nuuh/ *f.* göç etmek, göçmek.

нүх /nuh/ *is.* delik, çukur, oyuk. *"~ ухах"* çukur kazmak. *"хамрын ~"* burun deliği. *"хүйсний ~"* göbek deliği.

нүхлэх /nuhlih/ *f.* çukur kazmak, oyuk açmak, delik açmak.

нүхтэх /nuhtih/ *f.* çukur oluşmak, delik açılması.

нүцгэн /nutsgin/ *is.* çıplak, açık, şeffaf. *"~ мод"* kabuksuz ağaç, çıplak ağaç.

нүцэглэх /nutsiglih/ *f.* çıplak olmak, soyunmak, açılmak.

нүцэгрэх /nutsigrih/ *f.* soyunmak, çıplak hale gelmek, açık saçık olmak.

нэвсгэр /nevsgir/ *is.* kaba tüylü, sert kıllı, çok kıllı.

нэвсийх /nevsih/ *f.* kaba tüylü olmak, sert kıllı olmak.

нэвсгэнэх /nevsginih/ *f.* tüylerin uçması, kılların dalgalanması.

нэвт /nevt/ *is.* içerisini görme, içine kadar, derinine kadar. *"~ харах"* içini görmek. *"~ норох"* içine girmek.

нэвтлэх /nevtlih/ *f.* içine girmek, sızmak, oyup içine girmek.

нэвтрүүлэг /nevtrulıg/ *is.* yayın, program. *"радио ~"* radyo yayını. *"сурталч ~"* propaganda.

нэвтрүүлэгч /nevtruuligç/ *is.* spiker, yayıncı.

нэвтрүүлэх /nevtruulıh/ *f.* tatbik mevkiine koymak, yayınlamak, sunmak.

нэвтрэлцэх /nevtriltsih/ *f.* bir birini anlamak, söylediklerini anlamak.

нэвтрэх /nevtrih/ *f.* girmek, nüfuz etmek, delip geçmek, içine girmek. *"хил ~"* sınırı geçmek. *"бороонд ~"* yağmurda sırıl sıklam ıslanmak

нэвтэрхий /nevtirhi/ *s.* mükemmel bir tarzda, geniş açıklamalı, engin, derin bilgiler. *"~ толь"* ansiklopedi.

нэвчих /nevçih/ *f.* süzülmek, sızmak, akmak.

нэвчрэх /nevçrih/ *f.* sızmak, sızıntı, akmak.

нэвшрэх /nevşrih/ *f.* yorgun hissetmek, yorgunluk, halsiz hissetmek.

нэг /nig/ *is.* bir (1). *"~ төрлийн"* aynı, bir, eşit, farksız. *"~ удаа"* bir kez, bir defa. *"нэгдэх өдөр"* pazartesi. *"нэгдүгээр"* birinci. *"нэгдүгээр сар"* ocak (ayı). *"нэгдүгээр анги"* 1. sınıf.

нэгбүр /nigbur/ *zm.* herbiri. herhangi biri.

нэгдмэл /nigdmil/ *is.* birleşik, ortak, birleşmiş.

нэгдүгээр /nigduger/ *is.* ilk, birinci.

нэгдэл /nigdil/ *is.* birleştirme, birleşme, birlik, ittifak, beraberlik. *"эв ~"* dayanışma.

нэгдэх /nigdih/ *f.* **1.** birleşmek, birlik olmak. **2.** birinci, ilk.

нэгж /nigc/ *is.* ünite, birim, kontör. *"мөнгөний ~"* para birimi. *"хэмжүүрийн ~"* ölçü birimi.

нэгжилт /nigcilt/ *is.* araştırma, inceleme.

нэгжих /nicih/ *f.* araştırmak, incelemek.

нэгжлэг /nigclig/ *is.* araştırma, inceleme.

нэглий /nigli/ *is.* yasalara aykırı olarak doğmuş, gayri meşru.

нэгмөсөн /nigmüsün/ *zm.* bütün hepsi, temelli, bir anda, hepsini.

нэгтгэл /nigtgil/ *is.* birleşmiş, birleşik, ortak amaçlı.

нэгтгэх /nigtgih/ *f.* birleştirmek, bağlamak, bir araya getirmek. *"хүчээ ~"* gücü birleştirmek. *"нэгтгэн дүгнэх"* birleştirip toparlamak, sonuçlandırmak.

нэгтэй /nigte/ *is.* madem, madem öyle, şayet.

нэгтэйгүүр /nigteygur/ *is.* diğer taraftan.

нэгэнт /nigint/ *is.* madem, şayet.

нэгэнтээ /niginte/ *zf.* bir defa, bir defaya mahsuz.

нэжгээд /nicged/ *zm.* her biri, ayrı ayrı.

нэл /nil/ *is.* her tarafı, her yanı, her yerde.

нэлгэр /nilgir/ *s.* **1.** çok geniş, engin. **2.** pek çok, çok fazla.

нэлдгэр /nildgir/ *s.* gerektiğinden çok, bol, çok miktarda.

нэлийх /nilih/ *f.* boylu boyunca uzanmak.

нэлхгэр /nilhgir/ *s.* geniş, engin, geniş bölge.

нэлхийх /nilhih/ *f.* genişlemek, geniş olmak,

alanı genişletmek.

нэлэмгэр /nilimgir/ *s.* geniş, rahat, bol dökümlü, dar olmayan.

нэлэнхий /nilinhi/ *zm.* her yerde,genel olarak

нэлэнхийрэх /nilinhirih/ *f.* genellemek, yaygınlaştırmak.

нэлээд /niled/ *s.* çok, epey, pek çok, çok fazla. *"~ их"* çok büyük. *"~ олон"* pek çok.

нэмнэх /nimnih/ *f.* hayvanları bir battaniyeye sarmak, üzerine bir örtü örtmek.

нэмнээ /nemne/ *is.* soğuktan korumak amcıyla sığırların sırtına geçirilen örtü, bez, keçe. *"тугалын ~"* buzağının örtüsü, keçesi.

нэмүү /nemuu/ *is.* gereğinden fazla miktar, ilave, fazlalık.

нэмүүн /nemuun/ *is.* daha fazlası, daha çoğu

нэмүүхэн /nemuuhın/ *s.* biraz daha fazla.

нэмэгдүүлэх /nemigdulih/ *f.* arttırmak, ilave ettirmek. *"цалинг ~"* maaşı arttırmak, zam yaptırmak. *"үнийг ~"* fiyatını arttırmak.

нэмэгдэл /nemigdil/ *is.* artış, ilave, zam. *"~ тэжээл"* ilave besin, yem.

нэмэгдэх /nemigdih/ *f.* artmak, fazlalaşmak, bollaşmak.

нэмэлт /nemilt/ *is.* artış, ek, ilave.

нэмэр/nemir/ *is.* yardım, katkı. *"~ болох"* yardımcı olmak. *"хувь ~"* katkı.

нэмэрлэх /nemirlih/ *f.* katkıda bulunmak, ilave etmek, eklemek.

нэмэх /nemih/ *f.* **1.** artmak, yükselmek. **2.** artı, toplama. *"үнийг ~"* fiatı artırmak. *"~ тэмдэг"* artı işareti.

нэмээс /nemees/ *is.* ekleme, katma, ilave, artış.

нэн /nen/ *is.* özellikle, ayrıca, ilaveten, ve hatta.

нэр /ner/ *is.* ad, isim. *"овог ~"* soyadı. *"сайн ~"* iyi isim. *"~ хүнд"* itibar, otorite. *"~ өгөх"* isim vermek, ad koymak. *"~ гутаах"* lakap takmak. *"~ээ бодох"* kendi adını, şahsiyetini, itibarını korumak. *"нэрд гарах"* isimle ünlü olmak, meşhur olmak.

нэрвэгдэх /nervigdih/ *f.* ızdırap çekmek, katlanmak, acı çekmek, dayanmak. *"өвчинд ~"* hastalığından dolayı ızdırap çekmek. *"аюулд ~"* tehlikeye karşı dayanmak.

нэргүй /nergui/ *is.* isimsiz, adsız.

нэрийдэл /neridil/ *is.* bahane, vesile, kulp.

нэрийдэх /neridih/ *f.* bahane etmek, vesile olmak.

нэрийтгэл /neritgil/ *is.* **1.** fiat olarak saymaca, itibari. **2.** sözde, önemsiz, değersiz.

нэрлэгдэх /nerligdih/ *f.* isimlendirmek, adlandırmak.

нэрлэх /nerlih/ *f.* ad koymak, ad vermek, adlandırmak, isim vermek. *"~ийн тийн ялгал"* ismin yalın hali.

нэрмэл /nermil/ *is.* damıtılmış, öz. *"~ ус"* damıtılmış su. *"~ архи"* damıtılmış içki.

нэрмээс /nermees/ *is.* ağır yük yükleme, sorumluluk.

нэрмээслэх /nermeslih/ *f.* ağır yük yüklemek, sorumluluk vermek.

нэрс /ners/ *is.* **1.** isimler, liste. **2.** bir meyve, yaban mersini.

нэрт /nert/ *is.* ünlü, şanlı, popüler. *"~ эрдэмтэн"* ünlü bir alim. *"нэрт"* ünlü, şanlı.

нэрших /nerşih/ *f.* ünlü olmak, popüler olmak.

нэрэлхүү /nerilhuu/ *is.* övüngen, kendini beğenmiş.

нэрэлхэг /nerilhig/ *s.* övüngen, kendini beğenmiş.

нэрэлхэх /nerilhih/ *f.* çekinmek, utanmak, geri durmak.

нэрэмжит /nerimcit/ *is.* adına, bir kişinin adına yapılan, yapılmış olan. *"Сүхбаатарын ~ талбай"* Suhbaatar adına yapılan meydan.

нэрэх /nerih/ *f.* arıtmak, rafine etmek, damıtmak.

нэт /net/ *s.* eskisine göre daha kötü.

нэтгэл /netgil/ *is.* kir tabakası, yağ tabakası.

нэтрэх /netrih/ *f.* daha da kötüleşmek, bozulmak.

нэхдэс /nehdis/ *is.* doku, ince doku.

нэхий /nehi/ *is.* deri. *"~ дээл"* deri kaban.

нэхмэл /nehmil/ *is.* dokuma, örme, örülmüş. *"ноосон ~"* yünlü dokuma. *"~ийн машин"* dokuma makinası, örgü makinası.

нэхмэлчин /nehmilçin/ *is.* dokumacı, örgücü.

нэхүүл /nehul/ *is.* kovalama, takip, peşine düşme.

нэхэгч /nehigç/ *is.* **1.** örgücü. **2.** davacı.

нэхэл /nehil/ *is.* takipçi, kovalayan.

нэхэмжлэг /nehimclig/ *is.* talep etme, isteme, fatura.

нэхэмжлэгч /nehimcligç/ *is.* davacı, şikayette bulunan.

нэхэмжлэх /nehimclih/ *f.* talep etmek, istemek, davacı olmak.

нэхэх /nehih/ *f.* **1.** örmek, dokumak. **2.** istemek, talep etmek. *"цамц ~"* kazak örmek. *"өр ~"* borcu istemek.

нэхээс /nehees/ *is.* örgü, dokuma, el işi.

нэшлэх /neşlih/ *f.* kesilmek, bozulmak, ekşimek.

нээгдэх /neegdih/ *f.* açılmak, açmak, aydınlatmak. *"хаалга ~"* kapıyı açmak.

нээгч /neegç/ *is.* açıcı, açan, keşfedici.

нээлгий /neelgi/ *is.* kapak.

нээлт /neelt/ *is.* açılış, açılma, açılış töreni, açma. *"шинэ ~"* yeni açılış. *"~ хийх"* açılış yapmak.

нээлттэй /neeltte/ *s.* açık.

нээрээ /neere/ *is.* gerçekten, inanki, doğru.

нээх /neeh/ *f.* açmak, başlamak. *"үүд ~"* kapıyı açmak. *"зам ~"* yol açmak. *"хурал ~"* toplantı başlatmak. *"ам ~"* ağız açmak, konuşmaya başlamak.

нягтланбодогч (ня–бо) /niyagtlın bodıgç/ *is.* muhasebeci, sayman.

нягт /niyagt/ *s.* sık sık, sıkı, yoğun, dar, sıkışık. *"~ нямбай"* düşünceli, dikkatli, hassas.

нягтлах /niyagtlıh/ *f.* ince hesaplamalar yapmak, iyi düşünmek.

нягтрал /niyagtrıl/ *is.* yoğunluk, yoğun olma, sıklık.

нягтрах /niyagtrıh/ *f.* yoğunlaşmak, sıkıştırmak.

нягтруулах /niyagtruulıh/ *f.* yoğunlaştırmak, sıkıştırtmak.

нядган /niyadgın/ *is.* şaman dininde bayanlara verilen genel isim.

нядлах /niyadlıh/ *f.* kesmek, kurban etmek.

нял /niyal/ *is.* sürme, sürtme.

нялах /niyalıh/ *f.* sürmek, sürtmek.

нялгадах /niyalgıdıh/ *f.* sürmek, sürtmek.

нялганах /niyalgınıh/ *f.* yapış yapış olmak, yapışmak.

нялзаах /niyalzah/ *f.* sürmek,sürtmek.

нялзах /niyalzıh/ *f.* sürttürmek, sürtmek.

нялзрай /niyalzre/ *is.* bebek, küçük çocuk.

нялмас /niyalmıs/ *is.* göz yaşı.

нялмах /niyalmıh/ *f.* tükürmek.

нялтрах /niyaltrıh/ *f.* kabuğunu soymak, yüzmek.

нялуудах /niyluudıh/ *f.* aşırı tatlı olmak, çok şekerli olmak.

нялуун /niyluun/ *s.* çok şekerli, çok tatlı.

нялуурах /niyluurıh/ *f.* çok fazla kibarlaşmak, aşırı nazikleşmek.

нялх /nilh/ *is.* yeni doğan bebek. *"~ хүүхэд"* yeni doğan bebek. *"~ төл"* yeni doğan yavru.

нялхамсаг /niyalhımsıg/ *is.* bebek gibi, çocuk gibi.

нялхас /niyalhıs/ *is.* bebekler, çocuklar.

нялхрах /niylhrıh/ *f.* çocuk gibi davranmak.

нялцайх /niyaltsayh/ *f.* yumuşamak, çocukça davranışlar da bulunmak.

нялцгай /niyaltsgay/ *s.* yumuşakça, yumuşacık.

нялцгайлах /niyaltsgailıh/ *f.* yapış yapış olmak, yapışkanlaşmak, yapışmak.

нялцгайрах /niyaltsgayrıh/ *f.* daha fazla yumuşamak.

нялцгар /niyaltsgır/ *s.* gevşek, yumuşak, sarkık, pörsük.

ням /niyam/ *is.* pazar günü.

нямбай /niyambay/ *is.* titiz, dakik, düzenli.

нямбайлах /niyambaylıh/ *f.* titiz olmak, düzenli olmak, dakik olmak.

нян /niyan/ *is.* bakteri, mikrop.

нянтах /niyantıh/ *f.* mikroplaşmak, bakterilerin çoğalması.

нярав /niyrıv/ *is.* kasiyer, muhasebeci. *"мөнгөний ~"* muhasebeci, sayman. *"барааны ~"* malzeme saymanı.

нярай /niyray/ *is.* yeni doğmuş bebek.

нярайлах /niyraylıh/ *f.* nohussa olmak, yeni doğum yapmış olmak.

нярваан /niyrvan/ *is.* nirvana.

нярдхийх /niyrdhih/ *f.* çatlamak, çatırdamak, kırılmak.

нясалгаа /niysılga/ *is.* parmakla vuruş, küçük darbe, bir fıske vuruş.

няслах /niyslıh/ *f.* parmakla vurmak, küçük darbe yapmak, parmak ucuyla vurmak.

няцаалт /niytsaalt/ *is.* ters yanıt, tersleme, ret

няцаах /niytsaah/ *f.* püskürtmek, defetmek, geri göndermek.

няцашгүй /niytsaşgui/ *is.* karşılıksız, geri gönderilmeyen.

няцах /niytsıh/ *f.* çekilmek, gerilemek.

няцрах /niytsrıh/ *f.* ufalanmak, ezilmek.

О

ов /ov/ *is.* **1.** pekiştirme sıfatı, başka, bambaşka, gibi. **2.** hüner, numara, beceriklik. **3.** orada burada.

овгонох /ovgınıh/ *f.* aşağı yukarı inip çıkmak, bata çıka gitmek.

овгор /ovgır/ *is.* çıkık, çıkıntı, göze çarpan.

овъёос /ovyos/ *is.* yulaf, yulaf ezmesi.

овжин /ovcin/ *s.* kurnaz, kurnazlık.

овжинтох /ovcintıh/ *f.* kurnazlık yapmak, hile yapmak, sahtekarlık yapmak.

овилго /ovilgo/ is. mizaç, karakter, yapı, doğa.

овилгогүй /ovilgogui/ *s.* karaktersiz, biçimsiz, tuhaf.

овилгогүйтэх /ovilgoguitıh/ *f.* küçük düşürmek, itibarını zedelemek, rezil etmek.

овог /ovug/ *is.* soy, soyadı.

овоглох /ovuglıh/ *f.* soyadı ile hitap etmek.

овойлгох /ovoylgıh/ *f.* yığmak, kümelemek, üst üste koymak.

овойх /ovoih/ *f.* kabartmak, şişirmek.

оволзох /ovulzıh/ *f.* kaynaşmak, bir araya gelmek.

овоо /ovoo/ *is.* **1.** yığıntı, küme, birikinti. **2.** öngörü, seziş, sağduyu. **3.** çok daha iyi, baya iyi.

овооллого /ovoollug/ *is.* bir biri üzerine konulmuş yığıntı, piramit.

овоолох /ovooluh/ *f.* yığmak, kümelemek, üst üste koymak.

овоорох /ovoorıh/ *f.* birikmek, toplanmak.

овоохой /ovohoy/ *is.* baraka, kulübe.

овор /ovur/ *is.* boyut, uzunluk.

оворжих/ovırcih/ *f.* yaşlanmak, yaşlı gözükmek

оворжуу /ovurcuu/ *is.* yaşlı, ihtiyar, moruk.

оворхог /ovırhıg/ *is.* kurnaz, dolandırıcı, hilebaz.

овсгоо /ovsgoo/ *s.* uyanık, kurnaz.

овсгоотой /ovsgotoy/ *is.* uyanık, becerikli.

овт /ovt/ *is.* kurnaz, hilebaz.

овтой /ovtoy/ *s.* kurnaz, sahtekar, hileci.

овхгор /ovhgır/ *is.* çıkıntı, dışarı çıkmış.

огдгор /ogdgır/ *s.* kısa, kısalmış.

огдой /ogdoy/ *s.* kısa, kısalmış olan.

огдойх /ogdoyh/ *f.* kısalmak, daralmak.

огиулах /ogiulıh/ *f.* midesi bulanmak, çıkarmak, kusmak.

огих /ogih/ *f.* bulandırmak, tiksindirmek.

оглорох /oglurıh/ *f.* bölünmek, ayrılmak, ayırmak.

огоорогдох /ogorugdıh/ *f.* terkedilmiş, bırakılmış.

огоорох /ogoorıh/ *f.* bırakmak, vazgeçmek.

оготно /ogtun/ *is.* fare, sıçan.

оготор /ogtur/ *s.* kısa, dar, alçak.

оготордох /ogturduh/ *f.* kısalmak, daralmak, kısaltmak.

огторлох /ogturlıh/ *f.* kısaltmak, daraltmak.

огсгор /ogsgur/ *s.* çok kısa, çok dar.

огсойх /ogsoyh/ *f.* çok fazla kısalmak, aşırı kısalmak.

огт /ogt/ *is.* hiç, büsbütün, tamamıyla, kesinlikle. *"~ ойлгохгүй байна"* hiç anlamadım.

огтлогч /ogtlugç/ *is.* kesici, parçalayıcı.

огтлодос /ogtludus/ *is.* kesilmiş, parçalanmış

огтлол /ogtlul/ *is.* kesişim, birleşim, bölüm.

огтлолцол /ogtlultsul/ *is.* kesişim, birleşim.

огтлох /ogtlıh/ *f.* kesmek, doğramak, parçalamak. *"мах ~"* et doğramak. *"гараа ~"* elini kesmek. *"зам ~"* yolunu kesmek, kapatmak.

огторгуй /ogturgui/ *is.* uzay ile ilgili,kozmonot

огтхон /ogthun/ *is.* kesinlikle, hiç, malesef.

огтчих /ogtçih/ *f.* kesmek, doğramak.

огцом /ogtsum/ *s.* çabucak, hızlı, ani.

огцрох /ogtsruh/ *f.* istifa etmek, ayrılmak, işten çekilmek.

огцруулах /ogtsruulıh/ *f.* serbest bırakmak, boşaltmak, vazifenden almak, istifa ettirmek. *"тушаалаас нь ~"* istifa etmek, görevden alınmak.

огшуурах /ogşuurıh/ *f.* mide bulantısı, bulanmak.

од /od/ *is.* yıldız. *"~ тугэх"* yıldız görünmesi. *"~ харвах"* yıldız kayması. *"одон бөмбөг"* pinpon topu. *"одон орны судлал"* astronomi, gökbilimci.

одой /odoy/ *is.* cüce, kısa insan.

одон /odun/ *is.* nişan, madalya

одонт /odunt/ *is.* madalyalar, nişanlar.

одончуу /odunçuu/ *is.* keten.

одоо /odo/ *zf.* şimdi, hemen, şu an. *"~ цаг"* şimdiki zaman."~ *болтол"* şimdiye kadar.

одоогийн /odoogin/ *is.* günümüze ait, şu zamana ait, bu anın.

одоогоор /odoogor/ *zf.* şimdi, şu anda.

одоохон /odohın/ *is.* hemen,derhal,tam şimdi

одоохондоо /odoohundo/ *zf.* şu anda, şimdi.

одоохь /odoyh/ *is.* bu durumdaki, şu andaki, bugünki.

одтой /odtoy/ *s.* yıldızlı, şanslı.

одох /oduh/ *f.* gitmek, ayrılmak,göçmek.

оёг /oyg/ *s.* kızgın, uysal olmayan, hırçın.

оёглох /oyglıh/ *f.* hırçınlaşmak, kızgın olmak.

оёдол /oydıl/ *is.* dikiş, nakış. *"оёдлын машин"* dikiş makinası.

оёдолчин /oydılçin/ *is.* terzi.

оёмол /oymul/ *is.* dikiş, ilmik.

оёо /oyo/ *is.* ilmik, dikiş.

оёор /oyor/ *is.* dibi, altı, kıçı, dip.

оёос /oyos/ *is.* ilmik, dikiş.

оёулах /oyulıh/ *f.* diktirmek.

оёх /oyh/ *is.* dikmek, dikiş dikmek. *"машинаар ~"* makinayla dikmek.

озох /ozuh/ *f.* emmek, sormak.

ой /oi/ *is.* **1.** yıl dönümü. **2.** orman. **3.** akıl, zeka. *"~ тэмдэглэх"* yıl dönümü kutlaması. *"холимог ~"* çeşitli ağaçların bulunduğu orman. *"ойн баялаг"* kaynak, zengin, bereketli. *"~ сайтай"* akıllı, zeki.

ойворгон /oyvırgın/ *is.* zeki, aydın, bilgili.

ойгүй /oygui/ *is.* **1.** ağaçsız, kuru arazi. **2.** unutkan. **3.** eşsiz, benzersiz.

ойжих /oycih/ *f.* ağaçlandırmak.

ойжуулагч/oicuulıgç/*is.*ormancı,ağaçlandırıcı

ойжуулалт /oyculılt/ *is.* ağaçlandırma, yeşillendirme, ormancılık.

ойжуулах /oyculıh/ *f.* ağaçlandırmak, yeşillendirmek.

ойлго /oilgo/ *is.* kırılma, kırınım.

ойлгогдох /oylgugdıh/ *f.* anlaşılmak.

ойлголт /oylgult/*is.*anlama,kavrama,öğrenme

ойлгомж /oylgumc/ *is.* anlama, kavrama, anlayış

ойлгомжгүй /oylgumcgui/ *is.* anlamsız, kavraması zor, anlaşılmayan.

ойлгомжтой /oylgumcte/ *is.*anlaşılır,anlaşılan

ойлгох /oylgıh/ *f.* **1.** anlamak, idrak etmek. **2.** yansıtmak, aksettirmek.

ойлгоц /oylguts/ *is.* kavrama, anlama,anlayış

ойлгуулах /oylgulıh/ *f.* anlatmak, öğretmek.

ойлог /oylug/ *is.* ağaçlı, ağaçtan olan, tahtalı.

ойлт /oilt/ *is.* yansıma, akis, yankı.

оймс /oyms/ *is.* çorap. *"ноосон ~"* yün çorap.

ойр/oir/ *is.* yakın.

Ойрд /oird/ *is.* Moğolistan boylarından biri *(İçinde dörde ayrılırlar; Dörvöd, Hoid, Hoşid ve Tsors).*

ойрдоо/oirdo/ *zf.* yakın zamanda, kısa zamanda

ойрдох /oirdıh/ *f.* yakınlaşmak, yanaşmak.

ойрмог /oirmıg/ *zf.* kısa zaman önce, yakın

geçmiş zaman.

ойрмогхон /oirmughın/ *zf.* çok yakın zamanda.

ойрноос /oirnos/ *zf.* yakın zamanda, az öncesinde.

ойролцоо /oirıltso/ *is.* yaklaşık, aşağı yukarı, yakın, komşu, bitişik. *"хотын ~"* şehrin yanında. *"~гоор"* aşağı-yukarı, yaklaşık olarak. *"~ үг"* yakın anlam, eş anlam.

ойртолт /oirtılt/ *is.* yaklaşma, yakınlaşma.

ойртох /oirtıh/ *f.* yaklaşmak, yanaşmak.

ойртуулах /oirtulıh/ *f.* yaklaştırmak.

ойрхи /oirhi/ *is.* yakın, yakınında.

ойрхог /oirhıg/ *is.* ağaçlık, ormanlık.

ойрхон /oirhın/ *is.* yakın, uzak olmayan.

ойт /oit/ *is.* ağaçlık, ormanlık arazi.

ойтой /oyto/ *s.* **1.** ağaçlık, ormanlık arazi. **2.** zeki, kuvvetli hafızası olan.

ойх /oyh/ *f.* **1.** yansımak. **2.** zıplamak.

ойчих /oiçih/ *f.*düşmek,yıkılmak,yuvarlanmak

ойчуулах /oyçuulıh/ *f.* düşürmek.

ойшоогдох /oyşoogduh/ *f.* beğenilmek, hoşnut olunmak, sevilmek.

ойшоох /oyşooh/ *f.* saygı göstermek, hürmet etmek, saygı duymak.

ойшоохгүй /oişohgui/ *is.* beğenilmeyen, sevilmeyen, beğenilmemiş.

олбог /olbug/ *is.* minder.

олбор /olbur/ *is.* doğada bulunan her şey.

олборлолт /olburlult/ *is.* maden, bulunan.

олгой /olgoy/ *is.* apandist.

олгойдох /olgoyduh/ *f.* gargara yapmak.

олгох /olgıh/ *f.* kazanmak, bulmak, edinmek. *"үнэмлэх ~"* kimlik sahibi olmak. *"боломцоо ~"* imkan sağlamak. *"зөвшөөрөл ~"* İzin, müsaade almak.

олдвор /oldvur/ *is.* maden, mineral.

олдмол /oldmıl/ *is.* kazanma, elde etme, bulma.

олдох /olduh/ *f.* bulmak, bulunmak, elde etmek.

олдоц /oldıts/ *is.* tedarik, temin, mevcut.

олдошгүй /oldışgui/ *s.* bulunamayan, elde edilemeyen.

олз /olz/ *is.* buluntu, kalıntı, ganimet. *"олзлох"* buluntu, düşürülmüş şey bulmak. *"~ хайх"* düşürülmüş şeyi aramak, kayıp olan şeyi bulmak.

олзвор /olzvur/ *is.* bulunan, kazanç, elde edilen.

олзворлох/olzvırlıh/ *f.*kazanmak,elde etmek

олзлогдогч /olzlugdıgç/ *is.* esir.

олзлогдох /olzlugdıh/ *f.* esir etmek, ele geçirmek.

олзлох /olzlıh/ *f.* ele geçirmek, yakalamak.

олзуурхангүй /olzurhıngui/ *s.* güçlü, cesaretli, hareketli.

олзуурхах /olzuurhıh/ *f.* gayret etmek, çaba göstermek.

олзуурхуштай /olzuurhuşte/ *is.* sevindirme, memnun etme.

олиг /olig/ *s.* iyi olmayan, kötü.

олиггүй /oliggui/ *is.* aşağı, ikinci derece, alt.

олигор /oligır/ *is.* şaşı, şaşı göz, çarpık göz.

олигтой /oligtoy/ *s.* iyi, güzel.

олигтойхон /oligtoyhın/ *s.* daha iyi, daha güzel.

олимпиад /olimpiad/ *is.* olimpiyat.

олиу /oliu/ *is.* eğik, bükük, yamuk.

олих /olih/ *f.* kaldırıp atmak.

ололт /olult/ *is.* başarı, muvaffakiyet.

олом /olum/ *is.* ırmağın sığ geçit yeri.

оломгүй /olumgui/ *is.* derin, geçitsiz.

олон /olun/ *s.* çok, pek çok. *"~ хүн"* çok insan. *"~ ниит"* kamuoyu, toplum. *"~ зуун"* yüzlerce. *"хамт ~"* birlikte, topluluk. *"~ удаа"* pek çok defa.

олонгодой /olungudoy/ *is.* uzun bayan çizmesi.

олонлог /olunlug/ *is.* maltinomial.

олонтаа /olunta/ *is.* pek çok defa, çok kez.

олонхи /olunhi/ *is.* çoğunluk, çokluk, çoğu.

олонхидоо /olunhido/ *zf.* sık sık, çok zaman, çoğunlukla.

олох /oluh/ *f.* bulmak, olmak. *"амжилт ~"* başarılı olmak, başarı bulmak. *"итгэл ~"* güven bulmak, güven kazanmak. *"эрх чөлөөгөө ~"* özgür olmak. *"учрыг ~"* sebebini bulmak. *"үнэн зөвийг ~"* doğru ve gerçeği bulmak. *"хүүхэд ~"* hamile kalmak.

олс /ols/ *is.* ip, urgan, sicim.

олсох /olsuh/ *f.* artmak, büyümek.

олтох /oltuh/ *f.* artmak, büyümek gelişmek.

олтриг /oltrig/ *is.* takımadalar, takımadalar bölgesi.

олуул /olula/ *zm.* hep birlikte, hep beraber, hepsi.

олхио /olhio/ *is.* beceri, yetenek, canlılık.

олхиогүй /olhiogui/ *s.* miskin, uyuşuk, beceriksiz, tembel.

олхиотой /olhiotoy/ *s.* becerikli, canlı, kanlı, hareketli.

олширмол /olşirmıl/ *is.* çoğalmış, artmış, çeşitlenmiş.

олшрох /olşruh/ *f.* artmak, büyümek, çoğalmak.

олшруулагч /olşrulıgç/ *is.* çoğaltıcı, aynı şeyden birden fazla yapan usta.

олшруулах /olşruulıh/ *f.* çoğaltmak,arttırmak

омголон /omgunul/ *s.* sert, acımasız, yırtıcı.

омголтох /omgultuh/ *f.* ciltte çatlakların oluşması, cildin kuması.

омгонуулах /omgınuulıh/ *f.* cildi çatlatma, kurutmak, tahriş etmek.

омгор /omgur/ *s.* dar, az, küçük.

омог /omug/ *s.* **1.** sert, haşin, kızgın. **2.** kulak memesi. **3.** hısım, akraba, aile.

омогдох /omugduh/ *f.* bağırıp çağırmak, küstahlaşmak.

омогтой /omugto/ *s.* kızgın, sinirli, hırçın.

омогших /omugşih/ *f.* kasıla kasıla yürümek, gururlanmak.

омойх /omoyh/ *f.* dudak büzmek, yüzünü

değişik şekle sokmak, buruşturmak.

оморхог /omurhug/ *is.* kibirli, kendini beğenmiş.

оморхох /omurhuh/ *f.* kibirlenmek, böbürlenmek, kendini beğenmek.

омруу /omruu/ *s.* sert, katı, acımasız.

омтгой /omtgoy/ *s.* düşüncesiz, fikirsiz, dikkatsiz, galesiz.

омтгойдох /omtgoyduh/ *f.* kayıtsız, galesiz, dikkatsiz olmak.

он /on/ *is.* yıl, sene. *"~ сар"* gün, ay ve yılı belirten, tarih. *"~ дарааллын бичиг"* Kronoloji, olayları tarihiyle yazmak.

онги /ongi/ *is.* eşya koyulan yer, baraka, kiler.

онгилох /ongilıh/ *f.* kazmak, çukur açmak.

онгиргон /ongirgın/ *s.* övüngen, kendini beğenmiş, gururlu.

онгиргох /ongirgıh/ *f.* övmek, methetmek, göklere çıkarmak.

онгироо /ongiro/ *s.* kendini beğenmiş, kibirli.

онгироодох /ongirodıh/ *f.* kendini beğenmek, kibirlenmek.

онгирох /ongirıh/ *f.* övünmek, böbürlenmek.

онгичих /ongiçih/ *f.* altını üstüne getirmek.

онгог /ongug/ *is.* anne ve babasını çok seven çocuk veya mal, kuzu.

онгод /ongud/ *is.* şamanizmde maneviyatı artırmak için yapılan özel tören.

онгойлгох /ongoilgıh/ *f.* açmak. *"хаалга ~"* kapıyı açmak.

онгойх /ongoyh/ *f.* açılmak. *"тэнгэр ~"* havanın açılması.

онголзох /ongulzuh/ *f.* **1.** devamlı açılıp kapanmak. **2.** kendini beğenmek.

онгон /ongun/ *is.* **1.** el değmemiş kız, bakire. **2.** saf, temiz, duru, pak. **3.** bozulmamış.

онгоох /ongoh/ *f.* solmak, soldurmak, kurutmak.

онгорхой /ongurhoy/ *s.* açık, aleni. *"~ цонх"* açık pencere.

онгосхийх /ongıshih/ *f.* yarı açık olmak.

онгох /ongıh/ *f.* solmak, soldurmak, kurumak.

онгоц /onguts/ *is.* uçak. *"нисэх ~"* uçak. *"усан ~"* gemi, vapur. *"дуунаас хурдан ~"* sesten hızlı uçak, konkord. *"мал услах ~"* dibek.

ондгор /ondgır/ *s.* şiş, kabarık.

ондойх /ondoih/ *f.* şişmek, kabarmak.

ондоо /ondoo/ *s.* farklı, başka, diğer, öbür.

ондоолох /ondolıh/ *f.* değişmek, farklılaşmak, başkalaşmak.

ондооших /ondoşih/ *f.* farklı olmak, aynı olmamak.

ониволзох /onivılzıh/ *f.* tek gözünü kırpmak.

онигоо /onigo/ *is.* fıkra, güldürü.

онигор /onigır/ *s.* çekik gözlü.

онийх /onih/ *f.* daralmak, kısmak.

онилзох /onilzıh/ *f.* parlamak, ışıldamak.

онилох /onilıh/ *f.* nişan almak, hedef almak, nişanlamak.

оновч /onuvç/ *s.* en iyi, yüksek, uygun.

онвчгүй /onuvçgui/ *s.* uygun olmayan, uyumsuz, uygunsuz, yakışıksız.

оновчтой /onıvçtoi/ *s.* tam, uygun, doğru, düzgün, somut. *"~ хариулт"* doğru cevap. *"~ санал"* doğru düşünce, uygun fikir.

оног /onug/ *zf.* şimdi ve sonra.

оногдол /onugdıl/ *is.* tahsisat, ödenek, hisse, pay.

оногдох /onugdıh/ *f.* isabet etmek, vurmak.

оногдошгүй /onugduşguy/ *s.* isabetsiz.

онол /onıl/ *is.* teori, kavram. *"танин мэдэхүйн ~"* bilgi ve ilim teorisi. *"харьцангуй ~"* relativite. *"магадлалын ~"* olasılık, ihtimal. *"~ын дүгнэлт"* karar, hüküm, rapor. *"~ын мэдлэг"* teoriksel bilgi. *"~ын бага хурал"* teori konferansı.

онолдох /onuldıh/ *f.* **1.** aynı fikirde olmak. **2.** teori üretmek.

онолч /onulç/ *is.* teorici, teori ortaya atan.

оноо /ono/ *is.* **1.** puan, not. **2.** kesik, yarık, yırtık. **3.** rakip.

оноох /onooh/ *f.* tahsis etmek, paylaştırmak, bölüştürmek.

онох /onuh/ *f.* vurmak, isabet ettirmek.

оношлого /onuşlıg/ *is.* teşhis, tanı.

оношлох /onuşlıh/ *f.* teşhis koymak, tanımlamak.

онхгор /onhgur/ *s.* uzun ve yalnız, tenha.

онхолдох /onhıldıh/ *f.* yuvarlanmak, devrilmek, takla atmak. *"машин ~"* araba devrilmesi.

онхолдуулах /onhıldulıh/ yuvarlatmak, devirmek.

онц /onts/ *s.* pekiyi, çok iyi.

онцсайн pekiyi.

онцгой /ontsgoy/ *s.* özel, başka, kendine özgü, olağanüstü. *"~ анхаарах"* özellikle dikkat etmek.

онцгойдох /ontsgoidıh/ *f.* inzivaya çekilmek, gözden uzak olmak.

онцгойдуу /ontsgoiduu/ *s.* yalnız, tek, tekbaşına, münzevi.

онцгойлгох /ontsgoylıhf/ üzerinde durmak, vurgulamak, belirtmek.

онцгойрох /ontsgoirıh/ *f.* tek olmak, yalnız olmak, ayrı olmak.

онцлог /ontslıg/ *is.* özellik, farklılık.

онцлох /ontslıh/ *f.* vurgulamak, ayırmak, özelleştirmek, belirtmek.

онч /onç/ *is.* yaklaşım, tavır.

ончтой /onçtoy/ *s.* uygun, uyumlu.

онь(онин) /onin/ *is.* başlangıçta, ilk.

оньс /oins/ *is.* **1.** civata. **2.** anahtar.

оньсого /onsug/ *is.* bilmece, bulmaca.

оньслох /onsluh/ *f.* civata sıkmak.

оньстой /onstö/ *is.* mekanik.

оо /oo/ *is.* **1.** diş macunu. **2.** hayranlık belirtme ifadesi. *"шүдний ~"* macun, diş macunu. *"~ энгэсэг"* toz diş macunu.

оодогнох /odıgnıh/ *f.*kuyruğunu dikip koşmak

оодон /oodun/ *s.* kısa, kısa kuyruk.

оодондох /oodunduh/ *f.* kısaltmak,küçültmek

оодрох /oodruh/ *f.* övünmek, kendini beğenmek.

ооль /ooil/ *is.* dal kesmek için kullanılan bir çeşit orak.

ольдох /ooilduh/ *f.* dalları orakla kesmek.

оно /oonu/ *is.* dişi antilop.

оор /oor/ *is.* orjinal, doğal, tabii.

оорцог /oortsug/ *s.* yalnız, ıssız, tek başına.

оосор /oosur/ *is.* kordon. sap. *"цагийн ~"* saat kordonu. *"цүнхний ~"* çanta sapı.

оосорлох /oosurlıh/ *f.* sap takmak, kordon takmak.

ооч /ooç/ *is.* **1.** keçi sakalı. 2. yudum, fırt.

оочер /ooçır/ *is.* sıra, kuyruk, bekleme.

оочерлох /ooçırlıh/ *f.* sıra beklemek, sırada durmak.

оочих /ooçih/ *f.* ağız dolusu yudumlamak.

оочуулах /ooçulıh/ *f.* içirtmek, yudumlatmak.

опер /oper/ *is.* opera.

оператор /operator/ *is.* operatör.

оппуртунизм /oppurtunizm/ *is.* fırsatçılık.

ор /or/ *is.* **1.** karyola, yatak. **2.** parmak izi. **3.** sadece, tek. *"~ дэвсгэр"* nevresim. *"~ хураах"* yatağı toplamak.

орвон /orvun/ *is.* kök, köken.

органик /organik/ *is.* organik.

оргил /orgil/ *is.* doruk, tepe, zirve. *"уулын ~"* dağın zirvesi, doruk nokta.

оргилох /orgilıh/ *f.* buharlanmak, dumanlanmak.

оргилуун /orgilun/ *s.* neşeli, şen, keyifli,mutlu

оргилуур /orgilur/ *is.* sızıntı, kaynak.

оргих /orgih/ *f.* **1.** köpürmek. **2.** kızmak, sinirlenmek, bozulmak.

оргодол /orgudul/ *s.* kaçak, kaçak kimse, firar eden.

оргох /orguh/ *f.* kaçmak, firar etmek. *"шоронгоос ~"* hapishaneden kaçmak, firar etmek. *"цэргээс ~"* askerden kaçmak.

оргүй /orguy/ *s.* yersiz, yurtsuz, evsiz

орд /ord/ *is.* **1.** saray, malikane, köşk. **2.** kaynak, tortu. **3.** takımyıldızı. *"ашигт малтмалын ~"* yeraltı zenginlik kaynağı. *"нефтийн ~"* petrol yatağı.

ордер /ordır/ *is.* yönetim, yönetici.

ордон /ordun/ *is."Засгийн газрын ордон"* Meclis binası.

ордос /ordus/ *is.* oymak, aymıg, eyalet.

ордох /orduh/ *f.* dikkatsizce yapmak, beceriksizlik etmek.

орилоо /orilo/ *is.* ses, gürültü, bağrışma.

орилоон /orilon/ *is.* feryat, sızlama, ağlama, yakınma.

орилох /orilıh/ *f.* bağırmak, çağırmak, feryat etmek.

орлого /orlıg/ *is.* gelir, kazanç, hasıla. *"үндэсний ~"* milli gelir. *"мөнгөн ~"* para geliri, kazancı. *"~ зарлага"* gelir-gider. *"~ олох"* gelir getirmek, kazanç elde etmek. *"бодит ~"* gerçek ana gelir.

орлогч /orlugç/ *is.* yardımcı, muavin, vekil. *"~ сайд"* bakan yardımcısı. *"~ захирал"* müdür muavini.

орлогогүй /orlugoguy/ *s.* gelirsiz, kazançsız.

орлогодох /orlugdıh/ *f.* deftere geçirilen borç, zimmetine geçirmek.

орлох /orluh/ *f.* başkasının veya başka bir şeyin yerine geçmek.

орлуулах /orlulıh/ *f.* yerine geçirmek.

орог /orug/ *is.* gri renk.

орогнох /orugnıh/ *f.* sığınmak, barınmak.

орогнуулах /orugnulıh/ *f.* sığındırmak, barındırmak.

орой /oroy/ *is.* **1.** akşam. **2.** doruk zirve. *"өнөө ~"* bugün akşam. *"~н зэлж"* akşam vardiyası. *"~н хоол"* akşam yemeği. *"уулын ~"* dağın tepesi. *"байшингийн ~"* binanın tepesi.

оройгуур /oroygur/ *zf.* her akşam, mütakip geceler.

оройжин /oroycin/ *zf.* her akşam.

оройлох /oroylıh/ *f.* çatı yapmak, inşa etmek.

оройтох /oroitıh/ *f.* gecikmek, geç kalmak.

оройтсон /oroitsın/ *s.* gecikmiş, geç kalmış, geciken.

оройтуулах /oroitulıh/ *f.* geciktirmek, geç bırakmak.

оройхон /oroyhın/ *zf.* biraz geç, daha geç.

оролдлого /oruldlıg/ *is.* teşebbüs, yeltenme, gayret, çaba. *"~ хийх"* teşebbüs etmek.*"идэвхи ~"* aktif olmak, efor sarfetmek. *"оролдлоготой хүн"* aktif, çalışkan insan.

оролдлогогүй /oruldlıgguy/ *s.* pasif, çaba sarfetmeyen, uyuşuk.

оролдлоготой /oruldlıgtoi/ *s.* aktif, gayretli.

оролдоо /oruldo/ *s.* çalışkan, gayretli, başarılı.

оролдох /oruldıh/ *is.* gayret etmek, çabalamak, çalışmak.

оролдоц /oruldıts/ *is.* efor, gayret, çaba.

оролт /orult/ *is.* giriş.

оролцогч /orultsıgç/ *is.* katılımcı, iştirakçi.

оролцоо /orultso/ *is.* katılım, iştirak.

оролцох /orıltsıh/ *f.* iştirak etmek, katılmak, girmek. *"бусдын хэрэгт ~"* diğerlerinin işine iştirak etmek. *"тэмцээнд ~"* yarışmaya katılmak.

оролцуулан /orultsulın/ *is.* katılım, iştirak.

оролцуулах /orıltsulıh/ *f.* sürüklemek, iştirak ettirmek.

ором /orum/ *is.* iz, parmak izi.

оромдох /orımdıh/ *f.* **1.** iz yapmak. **2.** dikkatsiz bir şekilde yapmak.

оромж /orumc/ *is.* sığınak, barınak.

оромтгой /orumtgoy/ *s.* söz tutan, itaatkar.

орон /orın/ *is.* **1.** vatan, anayurt; yer, mahal. **2.** kadro personel. **3.** basamak. *"эх ~"* vatan, anayurt. *"улс ~"* ülke, memleket. *"~ сууц"*

mesken, konut, apartman. *"~ тоо"* personel.

оронги /orungi/ *s.* topal, aksak.

оронжих /oruncih/ *f.* topallamak, aksamak.

оронцог /oruntsıg/ *s.* eski, paçavra, yırtık.

оронцоглох /oruntsıglıh/ *f.* bir iş yapayım diye girişmek, kalkışmak.

оронч /orunç/ *is.* vatansever, milliyetçi.

ороо /oroo/ *is.* hırçın at.

ороогдох /oroogdıh/ *f.* sıkıca bağlamak.

ороодос /oroodus/ *is.* bağ, düğüm.

ороолгох /oroolgıh/ *f.* bağlamak, gemini takmak

ороолдох /orooldıh/ *f.* katılmak, iştirak etmek.

ороолон /oroolın/ *is.* şeytan, kötü ruh, kötü cin.

ороолох /oroolıh/ *f.* kaçmak, kaçınmak.

ороолт /orolt/ *is.* bağ, düğüm, atkı. *"хүзүүний ~"* boyun atkısı.

ороомог /oroomıg/ *is.* sargı, sarım, bobin.

ороонго /oroong/ *is.* sarmaşık.

ороох /orooh/ *is.* dolamak, sarmak.

орооцолдох /orootsıldıh/ *f.* katılmak, birlikte olma, iştirak etmek.

орос /orus/ *is.* Rus. *"~ хэл"* Rusça, rus dili.

оросжих /oruscih/ *f.* Ruslaşmak, Ruslar gibi olmak.

оросжуулах /orusculıh/ *f.* ruslaştırmak, ruslar gibi oldurmak.

оросчлох /orusçlıh/ *f.* ruslaştırmak.

орох /oruh/ *f.* **1.** girmek. **2.** azgınlık göstermek. *"орж болох уу"* girebilir miyim?. *"гуанзанд ~"* restorana girmek, yemek yemek. *"ажилд ~"* işe girmek. *"сургуульд ~"* okula girmek, kayıt olmak, okula başlamak. *"хэлд ~"* konuşmaya başlamak. *"хөлд ~"* yürümeye başlamak. *"өрөнд ~"* borca girmek. *"бороо ~"* yağmur yağması.

орсгой /orsgoy/ *is.* dışarı doğru çıkıntı yapmış diş.

орсойх /orsoyh/ *f.* dişin dışarı doğru yamulması, eğilmek.

ортой /ortoy/ *s.* güvenilir, müseccel.

оруулалт /orulılt/ *is.* yatırım, mütevelli.

оруулах /orulıh/ *f.* koymak, kayıt yaptırmak; sokmak; ithal etmek, girdirmek. *"ашиглалтад ~"* işletmeye açmak. *"санал ~"* fikir vermek, düşüncesini beyan etmek. *"хувь нэмэр ~"* katkıda bulunmak.

оруулга /oruulg/ *is.* katkı, ekleme, ilave.

оруулсан /orulsın/ *s.* ithal edilen, girdirilmiş, sokulmuş.

орхигдогсод /orhigdıgsıd/ *s.*terkedilmiş, bırakılmış.

орхигдох /orhigdıh/ *f.* terketmek, bırakmak.

орхидос /orhidos/ *s.* terk edilmiş, kalıntı, bırakılmış, atılmış.

орхимж /orhimc/ *is.* lamalar tarafından giyilen geniş ve uzun elbise.

орхирох /orhirıh/ *f.* gürlemek, kükremek.

орхих /orhih/ *f.* bırakmak, terk etmek. *"гэртээ ~"* evde bırakmak.

орхиц /orhits/ *is.* tire işarti.

орхоодой /orhodoy/ *is.* bir çeşit bitkisel ot.

орц /orts/ *is.* **1.** blok. **2.** giriş. **3.** gelir.

орчгор /orçgır/ *s.* kurutulmuş, burkulmuş, büzüştürülmüş.

орчийх /orçih/ *f.* kurutmak, büzdürmek.

орчил /orçil/ *is.* rotasyon, devir daim, değişme.

орчим /orçim/ *zf.* yaklaşık, yanında, civarında, etrafında, yakınında. *"оӧр ~"* yakınında. *"цаг ~"* ..... e kadar. *"араа ~"* on civarında.

орчин /orçin/ *is.* civar, dolay, yöre, muhit, çağ. *"~ тойрон"* etrafında, çevresinde. *"~ үеийн"* çağdaş, modern; bugünkü.

орчих /orçih/ *f.* dolaştırmak, yaymak.

орчлон /orçlın/ *is.* evren, kainat, alem. *"~ дэлхий"* dünya.

орчуулагдах /orçulıgdıh/ *f.* tercüme ettirmek.

орчуулагдашгүй /orçulıgdışgui/ *s.* tercüme edilemeyen, çevrilemeyen.

орчуулах /orçulıh/ *f.* çevirmek, tercüme etmek.

орчуулагч /orçulıgç/ *is.* tercüman, çevirmen.

орчуулга /orçulg/ *is.* tercüme, çeviri.

оршдос /orçdıs/ *is.* yatak, kaynak, maden.

оршил /orşil/ *is.* önsöz, giriş.

орших /orşih/ *f.* bulunmak.

оршуулах/orşulıh/*f.*gömmek, defnetmek

оршуулга /orşulg/ *is.* cenaze töreni.

орь /ori/ *is.* **1.** genç. **2.** bağırma.

осгор /osgur/ *is.* aşınma, yıpranma.

осгоруу /osguru/ *is.* elin üzerinde oluşan kırmızı lekeler.

осгох /osguh/ *f.* soğuktan ölmek, donmak.

осол /osıl/ *is.* kaza; arıza. *"~д орох"* kaza yapmak.

осолгүй /osılgui/ *s.* kazasız, belasız, ziyansız.

осолдогч /osıldıgç/ *is.* kazazede, çarpışan.

осолдох /osuldıh/ *f.* kaza yapmak, çarpışmak

осолтой /osultoi/ *s.* zor, kazaya sebebiyet verebilecek, tehlikeli.

отго /otg/ *is.* resmi sembol, rütbe, işaret.

отголох /otgulıh/ *f.* tamamlamak, bitirmek.

отгон /otgın/ *s.* en küçük, en ufak.

отог /otug/ *is.* avcı kampı, avlanma alanı.

отоо /oto/ *is.* hayvanların azgın dönemi.

отор /otur/ *is.* otlak, çayır, mera.

оторлох /otırlıh/ *f.* otlamak, merada dolaşmak.

оторчин /oturçin/ *is.* otlak ve mera sorumlusu, nöbetçi.

отох /otuh/ *f.* gizlenmek, beklemek.

оточ /otuç/ *is.* mütehassız, uzman.

оточлох /otuçlıh/ *f.* muayene etmek.

охин /ohin/ *is.* kız.

охинцор /ohintsır/ *e.* kız gibi.

охор /ohur/ *s.* kısa, çekmiş, kısalmış.

охордох /ohurdıh/ *f.* kısalmak, çekmek.
охь /oih/ *s.* **1.** en iyi. **2.** öz, ana fikir.
оцгонох /otsgunıh/ *f.* yerinde duramamak, kıpır kıpır olmak.
оцгор /otsgur/ *s.* dik, sarp, yalçın.
оцойх /otsoyh/ *f.* hayvanın ayaklarının üzerine oturması.
оцон /otsun/ *is.* penguen.
оч /oç/ *is.* kıvılcım, ateş parçası.
очир /oçir/ *is.* yıldırım.
очих /oçih/ *f.* ulaşmak, varmak. *"авч ~"* götürmek.
оюу(н) /oyun/ *is.* akıl, zeka, turkuaz.
оюун /oyun/ *is.* akıl/lı/; zeka, bilgi. *"оюун ухаан"* akıl, zeka, şuur. *"оюуны хөдөлмөр"* beyin gücü.
оюутан /oyutın/ *is.* öğrenci. *"оюутны байр"* öğrenci yurdu.

Ө

өв / v/ *is.* miras, kalıt. *"~ хөрөнгө"* miras, kalıt. *"~ залгамжлагч"* mirasçı. *"соёлын ~"* kültür mirası.
өвгөд /övgüd/ *is.* atalar, ihtiyarlar, büyükler.
өвгөн /övgün/ *s.* yaşlı, ihtiyar, ata. *"~ аав"* büyükbaba.
өвгөрөх /övgürüh/ *f.* ihtiyarlamak, yaşlanmak.
өвдгөвч /övdgüvç/ *is.* dizi korumak için takılan koruyucu dizlik.
өвдөг /övdüg/ *is.* **1.** diz. **2.** arpacık. *"~ сөгдөх"* diz çökmek.
өвдөглөх /övdüglüh/ *f.* diz çöküp oturmak.
өвдөгсөд /övdügsüd/ *is.* hasta insanlar, hastalar.
өвдөгч /övdügç/ *is.* dizlik.
өвдөгчлөх /övdügçlüh/ *f.* dizi bağlamak, sarmak.
өвдөл /övdül/ *is.* kırıntı, kalıntı, ekmek ufağı.
өвдөлт /övdült/ *s.* acı, rahatsızlık.
өвдөх /övdüh/ *f.* acımak, ağrımak, hastalanmak.
өвлөгдөх /övlügdüh/ *f.* miras kalmak.
өвлөх /övlüh/ *f.* miras bırakmak.
өвлүүлэгч /övlulıgç/ *s.* miras bırakan.
өвлүүлэх /övlulıh/ *f.* miras bırakmak, miras vermek.
өвөг /övüg/ *is.* ata, ana, büyük.
өвөгжөөр /övügcör/ *s.* yaşlı, ihtiyar.
өвөл /övül/ *is.* kış, kış mevsimi. *"цастай ~ "* karlı kış. *"хатуу ~"* sert ve soğuk kış. *"өвлийн хувцас"* kış elbisesi, kışlık. *"өвлийн спорт"* kış sporları.
өвөлжих /övülcih/ *f.* kış mevsimini geçirmek.
өвөлжилт /övülcilt/ *is.* yoğun kış, ağır kış.
өвөлжин /övülcin/ *zf.* kış boyunca, kış süresi içerisinde.
өвөлжөө /övülcö/ *is.* kışlama, kış kampı.
өвөр /övür/ *is.* **1.** dağın ön tarafı, güneşe bakan kısmı. **2.** öbür, diğer. *"уулын ~"* dağın önü. *"өврийн дэвтэр"* blok not. *"Өвөр Монгол"* Çinde yaşayan iç Moğollar.
өвөө / v / *is.* dede, büyükbaba.
өвөрлөх /övürlüh/ *f.* **1.** cebe koymak, cebe indirmek. **2.** şefkat göstermek, sevgi göstermek.
өвөрмөц /övürmüts/ *zf.* özellikle.
өвөртлөх /övürtlüh/ *f.* koynuna koymak, sinesine çekmek.
өвөрчлөх /övürçlüh/ *f.* başka bir şekilde yapmak, öteki türlü yapmak.
өврийн /övrin/ *is.* cep.
өврөгөх /övrügüh/ *f.* kurumak, büzülmek, çekmek.
өврөх /övrüh/ *f.* **1.** yaşlanmak, bünyesi zayıflamak. **2.** kurumak.
өвс /övs/ *is.* ot.
өвсөрхөг /övsürhüg/ *s.* otlu, otlak.
өвсчин /övsçin/ *is.* çim biçme makinesi.
өвтгөх /övtgüh/ *f.* ağrıtmak, acı vermek.
өвөрмөц /övürmüts/ *s.* kendine has, ayrı, özel. *"~ онцлог"* kendine has özellik. *"~ хэллэг"* kendine has konuşma.
өвчин /övçin/ *is.* hastalık. *"архаг ~"* kronik vaka, müzmin ağrı. *"халдварт ~"* bulaşıcı hastalıklar. *"хүүхдийн ~"* çocuk hastalıkları. *"Д архлалын олдмол хам ~"* AİDS hastalığı. *"өвчин хүрэх"* hastalığa yakalanmak, hasta olmak, hastalanmak.
өвчих /övçih/ *f.* derisini soymak, derisini yüzmek, kabuğunu soymak.
өвчлөлт /övçlült/ *is.* hastalık, rahatsızlık.
өвчлөмтгий /övçlümtgi/ hastalığa yakalanan.
өвчлөх /övçlüh/ *f.* rahatsızlanmak, hastalanmak.
өвчлүүлэгч /övçlulıgç/ rahatsız edici.
өвчлүүлэх /övçlulıh/ *f.* hasta etmek, rahatsızlandırmak.
өвчтэй /övçte/ hasta, rahatsız. *"~ хүн"* hasta /adam/ insan. *"~ шүд"* çürük diş, diş ağrısı.
өвчтөн /övçtün/ *is.* hasta, rahatsız, sağlığı iyi olmayan
өвчүү /övçu/ *is.* göğüs, bağır, sine.
өвчүүлэх /övçulıh/ *f.* bir deri bir kemik kalmak, sıskalaşmak.
өгзөг /ögzüg/ *is.* but, kaba et.
өглөг /öglüg/ *is.* yardımseverlik, cömertlik.
өглөгч /öglügç/*is.*cömert,fedakar,yardımsever
өглөө /öglö/ *is.* sabah. *"өнөө ~"* bu sabah. *"~ болох"* sabah olmak. *"~ эрт"* sabah erkenden.
өглөөгүүр /öglögur/ her sabah, sabahları.
өглөөжин /öglöcin/ her sabah.
өгөгдөл /ögügdül/ veri, bilgi, olaylar.
өгөгдөх /ögügdüh/ *f.* verdirmek.
өгөгдөхүүн /ögügdühun/ *is.* bilgi, veri.

өгөгч /ögügç/ *is.* cömert.
өгөөж /ögöc/ *is.* geri verme, iade, dönme.
өгөөжтэй /ögöcte/ verimli, üretgen.
өгөөмөр /ögömür/ yardımsever, cömert.
өгөр /ögür/ solmuş, kurumuş, cansızlaşmış.
өгөршил /ögürşil/ çürüme, bozulma, çöküş.
өгөрших /ögürşih/ *f.* çürümek, bozulmak, çökmek.
өгөх /ögüh/ *f.* vermek. *"даалгавар ~"* ödev vermek. *"бэлэг ~"* hediye vermek. *"зөвлөгөө ~"* nasihat vermek. *"хариу ~"* cevap vermek. *"заааж ~"* öğretmek, anlatmak. *"буруу ~"* teslim olmak, pes etmek. *"гардуулж ~"* eline vermek, takdim etmek. *"хэлж ~"* söylemek. *"авчирч ~"* getirip vermek, getirivermek.
өгсөлт /ögsült/ yükselme, tırmanma, çıkış.
өгсөх /ögsüh/ *f.* yukarı çıkmak, yükselmek, yukarı çıkmak. *"шатаар ~"* merdiven çıkmak.
өгсүү /ögsu/ çıkış, yükseliş, tırmanış.
өгсүүр /ögsur/ yokuş, tepe.
өгүүлбэр /ögülbir/ *is.* cümle. *"гол ~"* önemli cümle, temel cümle. *"гишүүн ~"* yardımcı cümle, yan cümle. *"нийлмэл ~"* birleşik cümle. *"~ зүй"* sözdizimi.
өгүүллэг /ögüllig/ *is.* öykü, hikaye.
өгүүлшгүй /ögülşgui/ sözle anlatılmayan, korkunç, dehşet verici.
өгүүлэгдэхүүн /ögüligdehun/ *is.* özne.
өгүүлэл /ögülil/ *is.* makale, deneme. *"эрдэм шинжилгээний ~"* bilimsel makale.
өгүүлэмж /ögülimc/ *is.* konu, parça.
өгүүлэлцэх /ögüliltsıh/ *f.* sohbet etmek, muhabbet etmek, konuşmak.
өгүүлэх /ögülih/ *f.* **1.** anlatmak, konuşmak, söylemek. **2.** ulaştırmak, göndermek.
өгүүлэхүүн /ögülehun/ *is.* yüklem.
өд /öd/ *is.* tüy.
өдгөө /ödgö/ şimdi, şu anda.
өдий /ödi/ pek çok, çok, bu kadar.
өдийд /ödid/ şimdi, şimdilerde, şu anda.
өдлөх /ödlüh/ *f.* tüylenmek, tüylerin büyümesi.
өдөөх /ödöh/ *f.* kışkırtmak, zorlamak, itmek, başlatmak. *"дайн ~"* savaş başlatmak.
өдөр /ödür/ *is.* gün. *"ажлын ~"* iş günü. *"амралтын ~"* tatil günü, dinlenme günü. *"баярын ~"* bayram günü. *"нэгдэх ~"* birlik günü. *"төрсөн ~"* doğum gnü.
өдөржин /ödürcin/ günboyunca, sabahtan akşama, hergün.
өдөрлөг /ödürlüg/ *is.* günü, gün, özel gün.
өдөх /ödüh/ *f.* uyandırmak, canlandırmak, harekete geçirmek.
өл /öl/ *is.* **1.** besleyici, yararlı. **2.** grili beyazlı.
өлбөрөх /ölbürüh/ *f.* açlıktan ölmek.
өлгий /ölgi/ is. beşik, kundak.
өлгийдөх /ölgidih/ *f.* beşiğe koymak, kundaklamak.
өлгөх /ölgüh/ *f.* asmak, koymak. *"хананд ~"* duvara asmak. *"өлгүүрт ~"* askılığa asmak.
өлгүүр /ölgur/ *is.* askı, askılık.
өлзий /ölzi/ *is.* başarı, mutluluk, güzellik,talih
өлийх /ölih/ *f.* boynunu uzatmak.
өлмий /ölmi/ *is.* ayak ucu, parmakların ucu.
өлөгчин /ölügçin/ *is.* dişi kurt.
өлөн /ölün/ aç, karnı aç olan, açlık.
өлөнгөтгөх /ölüngütgüh/ *f.* harab etmek.
өлөнгөтөх /ölüngütüh/ *f.* aç kalmak, kıtlık çekmek.
өлөх /ölüh/ *f.* boynuzlamak, boynuzunu sallamak.
өлсгөлөн /ölsgülün/ aç, açlık. *"~ зарлах"* açlık grevi yapmak.
өлсгөх /ölsgüh/ *f.* acıktırmak, aç bırakmak.
өлсөх /ölsüh/ *f.* acıkmak.
өлсхийх /ölshih/ *f.* bakınmak, öndeki bir şeye bakma.
өлхөн /ölhün/ kolayca, kolay, basit.
өлчир /ölçir/ güçlü, kuvvetli, dinç.
өм /öm/ kırılmış, burkulmuş, kırık, yamuk.
өмбүү /ömbu/ *is.* ineğin böğürmesi, möö.
өмгөөлөгч /ömgölügç/ *is.* avukat.
өмгөөлөх /ömgölüh/ *f.* korumak, kollamak savunmak, avukatlık yapmak.
өмд /ömd/ *is.* pantolon. *"урт ~"* uzun pantolon. *"богино ~"* kısa pantolon.
өмнө /ömn/ önce, ön. *"~ зүг"* ön taraf. *"хоолны ~"* yemekten önce. *"байшингийн ~"* binanın önü. *"юуны ~"* herşeyden önce.
өмнөд /ömnüd/ *is.* güney, güney taraf.
өмнөөс /ömnös/ **1.** yerine. **2.** -e doğru, yönünde. *"чиний ~"* senin yerine.
өмнөх /ömnüh/ önceki, önceden olan, ön.
өмнөхөн /ömnühün/ az önce, kısa zaman önce.
өмөг /ömüg/ *is.* yardım, koruma, kollama, destek.
өмөглөх /ömüglüh/ *f.* kollamak, korumak, müdafa etmek.
өмөн /ömün/ *is.* tıbbi alanda kanser.
өмөөрөх/ömörüh/ *f.* kollamak, korumak, destek vermek.
өмрөх /ömrüh/ *f.* yırtılmak, kopmak.
өмсгөх /ömsgüh/ *f.* giydirmek, kuşandırmak. *"хувцас ~"* elbise giydirmek.
өмсгөл /ömsgül/ *is.* elbise, kostüm.
өмсөх /ömsüh/ *f.* giymek. *"хувцас ~"* elbise giymek. *"өмсөж үзэх"* giyip bakmak, incelemek.
өмх /ömh/ çürük, kurumuş, kokmuş.
өмхий /ömhi/ kokmuş, pis koku, leş. *"~ үнэр"* pis koku.
өмхийрдөг /ömhirdüg/ pis kokulu, kokmuş, berbat.
өмхийрөх /ömhirüh/ *f.* pis kokmak.
өмхөрдөг /ömhürdüg/ pis kokulu, kokmuş, berbat, iğrenç.
өмхрөх /ömhrüh/ *f.* kokuşmak, çürümek.
өмч /ömç/ *is.* mal, mülk, hazine. *"улсын ~"*

devlet malı. *"амины ~"* özel mülk, şahısa ait. *"хувийн ~"* mal veya mülk paylaştırmak. *"~ хуваах"* mal veya mülk paylaştırmak.

өмчлөгч /ömçlügç/ *is.* mal sahibi, sahip.

өмчлөл /ömçlül/ *is.* mülkiyet, sahiplik.

өмчирхөх /ömçirhüh/ *f.* sahip olmak isteyen, iyelik gösteren.

өмчлөх /ömçlüh/ *f.* **1.** özelleştirmek. **2.** miras olarak almak.

өмчтөн /ömçtün/ *is.* mal sahibi, sahip.

өн/ n/ *is.* verimli, sonuç veren, bereketli.

өнгийм /öngim/ uçurum, kayalık yüksek arazi

өнгийлгөх /öngilgih/ *f.* tırmanmak, yükselmek, uçurum halini almak.

өнгийх / ngih/ *f.* yukarıdan aşağıya doğru bakmak.

өнгө / ng/ *is.* **1.** renk. **2.** ses tonu. **3.** kumaşın ön yüzü. *"~ орох"* renklenmek. *"~ алдах"* renk kaybetmek, solmak. "дууны ~" ses tonu.

өнгөгүй /öngguy/ *s.* renksiz, soluk.

өнгөлгөө /öngülgö/ *is.* parlaklık, parlatma.

өнгөлгөөчин /öngülgöçin/ *is.* parlatıcı, boyacı, renklendirici.

өнгөлзлөг /öngülzlüg/ *is.* ileri gitme, haddini aşma.

өнгөлзөх /öngülzüh/ *f.* ileri gitmek, haddini aşmak.

өнгөлөгдөх /öngülügdüh/ *f.* parlattırmak,boy attırmak, renklendirtmek.

өнгөлөгч /öngülügç/ *is.* parlatıcı, boyacı, renklendirici.

өнгөлөх /öngülüh/ *f.* parlatmak, renklendirmek, canlandırmak.

өнгөлүүлэх /öngülulih/ *f.* renklendirmek, parlatmak.

өнгөр /öngür/ *is.* tabaka, kat.

өнгөрдөг /öngürdüg/ *s.* geçer,geçmekte olan

өнгөрөгч /öngürügç/ *s.* geçtiğimiz, geçen.

өнгөрөөх /öngüröh/ *f.* geçmek, geçirmek.

өнгөрөх /öngürüh/ *f.* geçmek.

өнгөрсөн /öngürsün/ *s.* geçmiş, geçen, geçtiğimiz.

өнгөртөх /öngürtüh/ *f.* tabakalaşmak, katmanlaşmak.

өнгөрүүлэх /öngüruulih/ *f.* geçmek, geçirmek, geçirtmek.

өнгөт /öngüt/ *s.* renkli. *"~ зураг"* renkli fotoğraf. *"~ зурагт"* renkli TV. *"~ металл"* mücevher.

өнгөц /öngüts/ *is.* yüzeysel, yüzey.

өнгөцхөн /öngütshün/ *s.* yüzeysel, derin olmayan.

өнгөшрөх /öngüşrüh/ *f.* renklenmek, parlamak, parıldamak.

өндгөвч /öndgüvç/ *is.* yumurtalık, tohumluk, fol.

өндийлгөх /öndilgüh/ *f.* kafasını dikmek, yükseltmek, dik dik bakmak.

өндийлгөгдөх /öndilgügdüh/ *f.* dimdik baktırmak, kafasını dikleştirip baktırtmak.

өндийх /öndih/ *f.* kalkmak, uyanıp kalmak, dikelmek.

өндөг /öndüg/ *is.* yumurta. *"~ний шар"* yumurta sarısı. *"~ний хальс"* yumurta kabuğu. *"хурууны ~"* parmak ucu. *"~ний цус"* parmaktan alınan kan.

өндөглөгч /öndüglügç/ *s.* yumurtlayıcı, yumurtlayan.

өндөглөдөг /öndüglüdüg/ *s.* yumurtlayan, yumurtlar.

өндөглөх /öndüglüh/ *f.* yumurtlamak.

өндөр /öndür/ *s.* yüksek, uzun, büyük. *"~ даралт"* yüksek basınç. *"~ газар"* yüksek yer.

өндөрдөх /öndürdüh/ *f.* uzun olmak, yüksek olmak.

өндөржилт /öndürcilt/ *is.* **1.** yükseklik, yükselme. **2.** terfi.

өндөржих/öndürcih/*f.*yükselmek, uzamak, büyümek

өндөржүүлэх /öndürculih/ *f.* yükseltmek.

өндөрлөг /öndürlüg/ *s.* **1.** yüksek. **2.** uzun.

өндөрлөх /öndürlüh/ *f.* yükseltmek.

өндөрсөх /öndürsüh/ *f.* yükseltmek, büyütmek.

өндөртгөх /öndürtgüh/ *f.* bir yeri yükseltmek.

өндөөшөө /öndröşö/ *is.* yüksekte, yüksekçe.

өнжиг /öncig/ *s.* sarkık, pörsük.

өнжилгүй /öncilguy/ *s.* kayıpsız, eksiksiz.

өнжих /öncih/ *is.* yılların senelerin geçmesi.

өнжөөх /öncöh/ *f.* **1.** zıplamak, atlamak. *2.* bırakmak. *3.* mevsiminin geçmesi.

өнжүүлэх /öncuulih/ *f.* bir günlük bir zaman geçirmek, bir gün bekleyip devam etmek, bir gece konaklamak.

өнжүүт /öncuut/ *zf.* gün boyunca, gece boyunca.

өнө / n / *zf.* çok eski zamanlar, eskiden, uzun zaman önce.

өнөө / n / *zf.* **1.** bugün, şu an, şimdi. **2.** benzer, aynı.

өнөөгийн / n gin/ *zf.* şu andaki durum, günümüz, günümüze ait.

өнөөдөр /önöödür/ *zf.* bugün.

өнөөдөржин /önöödürcin/ *zf.* bügün, sabahtan akşama kadar.

өнөөдөрхөн /önöödürhün/ *zf.* bugünün, bugüne ait.

өнөөдүүл /önöödul/ *zm.* onlar, o insanlar, başkaları.

өнөөх / n h/ *zm.* o, onlar, bildiğin gibi.

өнөөхөн /önööhün/ *zf.* kısa zaman önce, yakınlarda, daha yeni.

өнөр /önür/ *s.* kalabalık, pek çok, geniş. *"~ айл"* kalabalık aile, geniş aile.

өнхрөх /önhrüh/ *f.* yuvarlanmak, yuvarlamak, takla atmak, devrilmek.

өнхрүүлэх /önhruulih/ *f.* yuvarlamak, devirmek, takla attırmak. *"шалан дээгүүр ~"* tabanın üzerinden yuvarlanmak.

өнцөг /öntsüg/ *is.* **1.** köşe. **2.** açı. *"тэгш ~"* dik açı, doğru açı.

өнцөгдөх /öntsügdüh/ *f.* açı meydana getirmek.

өнцөглөх /öntsüglüh/ *f.* köşe meydana getirmek, açı meydana getirmek.

өнцөгтэй /öntsügte/ *s.* köşeli, kenarlı, açılı.

өнчин /önçin/ *s.* **1.** yetim, öksüz. **2.** öksüz veya yetim kalmış olan, gariban. *"~ хүүхэд"* yetim çocuk.

өнчрөл /önçrül/ *is.* yetimler yurdu.

өнчрөх /önçrüh/ *f.* yetim kalmak, öksüz kalmak.

өнчрүүлэх /önçrulıh/ *f.* öksüz bırakmak, yetim bırakmak.

өө / / *s.* **1.** eğri, yamuk. **2.** hata, kusur. *"~ эрэх"* hata, kusur aramak. **өөгших** /öögşih/ *f.* yüreklenmek, cesaretlenmek.

өөгшүүлэх /öögşuulıh/ *f.* yüreklendirmek, cesaretlendirmek.

өөд /ööd/ *zf.* yukarı, yukarı doğru, -e doğru, ilgili.

өөдгүй /öödgui/ *s.* alçak, kötü, vicdansız, faydasız.

өөдлөл /öödlül/ *is.* gelişim, yükseliş, artış.

өөдлөх /öödlüh/ *f.* **1.** geliştirmek. **2.** yüceltmek. **3.** artırmak, yükselmek.

өөдлөшгүй /öödlüşgui/*s.* artamayan, yükselemeyen, gelişemeyen.

өөдлүүлэх /öödluulıh/ *f.* geliştirmek, arttırmak, yüceltmek.

өөдөө /öödöö/ *zf.* yukarı, yukarı doğru.

өөдөс /öödüs/ *is.* parça, kalıntı.

өөдрөг /öödrüg/ *s.* iyimser, yardımsever, uyumlu.

өөдтэй /öödte/ *s.* terbiyeli, saygın, uyumlu, aktif.

өөлөгч /öölügç/ *s.* hata ve kusur arayan.

өөлөх /öölüh/ *f.* hata bulmak, kusur bulmak.

өөнтөг /ööntüg/ *is.* kusur, hata, mahcubiyet.

өөнтөглөх /ööntüglüh/ *f.* hata ve kusur aramak, mahcup etmek.

өөнтөгч /ööntügç/ *s.* alıngan, hassas.

өөр /öör/ *s.* **1.** başka, bir başka, farklı. **2.** kendi. *"өөртөө"* kendime, kendisine. *"~ газар"* başka bir yer. *"өөрөөр хэлбэл"* başka bir deyişle, yani. *"үүнээс ~"* bundan başka.

өөрөө /ööröö/ *zm.* kendi, kendime, kendisine.

өөрөөр нь /ööröör n/ *zm.* kendisine.

өөрөөсөө /ööröösö/ *zm.* kendi, kendisi.

өөрсдийн /öörsdin/ *zm.* kendimizin, kendinizin.

өөрсдөө /öörsdö/ *zm.* kendimiz, kendi kendimize.

өөрсөд /öörsüd/ *zm.* kendimiz, kendiniz.

өөрцгүй /öörtsgui/ *s.* farksız, önemsiz, önemi yok.

өөрчлөгдөмтгий /öörçlügdümtgi/ *s.* **1.** değişken, değişebilen. **2.** kararsız.

өөрийн /öörin/ *is.* kendinin, kendimin.

өөрчлөгдөх /öörçlügdüh/ *f.* değişmek, farklılaşmak, değiştirmek.

өөрчлөгдөшгүй /öörçlügdüşgui/ değişmeyen, değişemeyen, farklılaşmayan.

өөрчлөлт /öörçlült/ *is.* değişim, farklılaşım. *"үндсэн ~"* ana değişim, asıl değişim. *"тоо чанарын ~"* nitel ve nicel değişim. *"~ оруулах"* değişim yapmak, değişiklik içerisine girmek.

өөрчлөнгүй /öörçlünguy/ *is.* değişim, değişiklik, farklılık

өөрчлөх /öörçlüh/ *f.* değiştirmek, farklılaştırmak.

өөх / h/ *is.* yağ, katı yağ, hayvansal yağ.

өөхлөх /ööhlüh/ *f.* yağlanmak, şişmanlamak.

өр /ör/ *is.* borç, ödünç. *"~ хүйх"* borç yapmak. *"~ төлөх"* borcu ödemek. *"~ нэхэх"* borcunu istemek. *"өрөнд орох"* borca girmek.

өрвийх /örvih/ *is.* **1.** kılların veya saçın karışması. **2.** tüylerin diken diken olması.

өрвийлгөх /örvilgüh/ *f.* tüyleri, yada saçları ayağa kaldırmak, diken diken yapmak.

өргөгдөх /örgügdüh/ *f.* kabul etmek, benimsemek.

өргөгч /örgügç/ *is.* kaldıraç, kaldırıcı.

өргөдөл /örgüdül/ *is.* dilekçe, form. *"~ өгөх"* dilekçe vermek.

өргөдөх /örgüdüh/ *f.* genişlemek, büyümek.

өргөжих /örgücih/ *f.* genişletmek, genişlemek.

өргөжүүлэх /örgüculih/*f.*genişletmek,yaymak

өргөл /örgül/ *is.* takdim, hediye.

өргөлт /örgült/ *is.* **1.** kaldırma,kaldırış **2.**vurgu

өргөмжлөгдөх /örgümclügdüh/ *f.* ünvan almak, ünvan kazanmak.

өргөмжлөл /örgümclül/ *is.* takdirname, saygınlık, ünvan, saygı, şükran

өргөмжлөх /örgümclüh/ *f.* saygıda bulunmak, saygınlık göstermek, ünvan vermek.

өргөмөл /örgümül/ *s.* üvey. *"~ хүүхэд"* üvey çocuk.

өргөн /örgün/ *s.* geniş, engin. *"~ мэдлэг"* geniş bilgi.

өргөө /örgö/ *is.* saray, malikhane, şato.

өргөрөг /örgürüg/ *is.* enlem.

өргөс /örgüs/ *is.* kıymık.

өргөсөх/örgüsüh/ *f.* genişletmek, genişlemek

өргөтгөл /örgütgül/ *is.* genişleme, genleşme, yayılma, büyüme, uzantı.

өргөтгөх /örgütgüh/ *f.* genişletmek, yaymak, ilave etmek, uzatmak.

өргөтгөсөн хурал /örgütgüsün hurıl/*is.* genişletilmiş toplantı, uzatılmış toplantı.

өргөх /örgüh/ *f.* kaldırmak. *"гар ~"* el kaldırmak. *"хундага ~"* kadeh kaldırmak. *"тангараг ~"* and içmek. *"туг ~"* bayrak çekmek.

өргүүр /örgur/ *is.* asansör, kaldıraç, yukarı çekme.

өрдөх /ördüh/ *f.* ateşi körüklemek, canlandırmak.

өрлөг /örlüg/ *is.* **1.** süt anne. **2.** mareşal, şef. **3.** tuğla ile ilgili.

өрлөгчин /örlügçin/ *is.* inşaatta binanın tuğlasını ören usta.

өрмөнцөр /örmüntsür/ *is.* ince bisküvi, mayasız ekmek.

өрнийн /örnin/ *is.* batı, batının, batıya ait.

өрнө /örnö/ *is.* **1.** batı. **2.** batı avrupa.

өрнөд /örnüd/ *is.* **1.** batı, batı bölge. **2.** kovboy.

өрнөдийн /örnüdin/ *zf.* batı, batıya doğru, batı bölge.

өрнөдийнхөн /örnüdinhün/ *is.* **1.** batı bölgesiyle ilgili. **2.** kovboy, kovboy filmi.

өрнөлт /örnült/ *is.* gelişim. ilerleme.

өрнөх /örnüh/ *f.* büyümek, gelişmek, ilerlemek. *"ажил ~"* işlerin artması, gelişmesi. *"өрнөн хөгжих"* sağlıklı bir şekilde gelişmek, büyümek, ilerleme kaydetmek.

өрнүүлэх /örnulih/ *f.* geliştimek, ilerletmek, arttırmak.

өрнүүн /örnun/ *is.* büyük başarı, gelişme, büyüme.

өрөвгөр /örüvgür/ *is.* tutam, demet.

өрөвдөлтэй /örüvdülte/ *s.* acınacak, acıklı

өрөвдөм /örüvdüm/ *s.* mutsuz, perişan, sefil, acınacak halde.

өрөвдөнгүй /örüvdüngui/ *s.* hoş, nazik, sempatik.

өрөвдөх /örüvdüh/*f.*acımak,şefkat göstermek

өрөвсөх/örüvsüh/ *f.*şefkat göstermek,acımak

өрөвтас /örüvtıs/ *is.* leylek.

өрөвтөл /örüvtül/ *is.* törpü.

өрөвчхөн /örüvçhün/ *s.* yumuşak kalpli, sempatik, yardımsever.

өрөг /örüg/ *is.* satranç oyunu.

өрөгч /örügç/ *is.* **1.** tuğlacı. **2.** mürettip.

өрөлт /örült/ *is.* **1.** mürettip. **2.** peşkeş çekme.

өрөм /örüm/ *is.* **1.** kaymak. **2.** matkap. *"сүүний ~"* süt kaymağı. *"модны ~"* ağaç matkabı.

өрөмдлөг /örümdlüg/ *is.* matkap ile ilgili, delinecek yada oyulacak yer.

өрөмдмөл /örümdmül/ *is.* matkapla, delinmiş veya oyulmuş olan.

өрөмдөгч /örümdügç/ *is.*matkap kullanan, delici

өрөмдөх/örümdüh/*f.*matkapla delmek,oymak

өрөмтөх /örümtüh/ *f.* kir tabakasıyla kaplanmak.

өрөө /öröö/ *is.* oda, salon. *"унтлагын ~"* yatak odası. *"зочдын ~"* misafir odası. *"хүлээлгийн ~"* bekleme salonu. *"нэг хүний ~"* tek kişilik oda.

өрөөл /örööl/ *s.* **1.** yarım, orta. **2.** topal. **3.** başkaları, diğerleri.

өрөөлдөх /örööldüh/ *f.* **1.** eşit bir biçimde iki eşit parçaya bölmek. **2.** topallamak.

өрөөсгөл /öröösgül/ *s.* tek taraflı, tek parça, tek.

өрөөсөн /öröösün/ *zm.* eşlerden biri, tek olanı. *"~ нүд"* gözlerden biri. *"~ гутал"* ayakkabı çiftinin biri. *"ихрийн ~"* ikizlerden biri.

өрөх /örüh/ *f.* yerleştirmek, koymak, dizmek. *"үсэг ~"* harf dizmek. *"тоосго ~"* tuğla dizmek. *"давхарлан ~"* üstüste dizmek, koymak.

өрсөлдөгч /örsüldügç/ *is.* rakip, yarışmacı.

өрсөлдөөн /örsüldön/ *is.* rekabet, yarışma.

өрсөлдөх /örsüldüh/ *f.* rekabet etmek, yarışmak. *"зах зээлд ~"* rekabet etmek, yarışmak.

өрсөх /örsüh/ *f.* yarışmak, rekabette öne geçmek.

өртөг /örtüg/ *is.* fiyat, ücret, değer. *"өөрийн ~"* fiyat. *"арилжааны ~"* mübadele, takas. *"нэмүү ~"* artık değer, fazla. *"хэрэглээний ~"* kullanım değeri.

өртөө /örtöö/ *is.* istasyon, durak. *"төмөр замын ~"* istasyon, demir yolu istasyonu.

өртөгдөх /örtügdüh/ *f.* gözükmek, bilinmek, anlaşılmak, çarpmak.

өртөгтэй /örtügte/ *s.* değerli, kıymetli, değer, paha.

өртөмтгий /örtümtgi/ *s.* kolay etkilenen, etki altında kalan.

өртөөлөх /örtölüh/ *f.* **1.** sıralamak. **2.** sırayla istasyonlardan geçmek.

өртөөчин /örtööçin/ *is.* istasyonda çalışan, görevli.

өртөх /örtüh/ *f.* gözükmek, bilinmek, anlaşılmak, çarpmak.

өрх /örh/ *is.* **1.** Moğol çadırının üzerine kapatılan keçeden yapılmış bez. **2.** aile, sülale.

өрц /örts/ *is.* diafram.

өршөөл /örşöl/ *is.* af, bağışlama, umumi af. *"~ үзүүлэх"* affetmek, bağışlamak. *"~ гуйх"* af dilemek.

өршөөлт /örşöölt/ *s.* bağışlayan, sevecen, merhemetli.

өршөөх /örşööh/ *f.* affetmek, bağışlamak, muaf tutmak. *"амь ~"* canını bağışlamak, esirgemek, kıyamamak.

өс /ös/ *is.* öc, intikam. *"~ хонзон"* intikam. *"~ санах"* intikam beslemek.

өсвөр /ösvür/ *is.* gençlik, ergenlik. *"~ үе"* ergenlik çağı, genç nesil.

өсгий /ösgi/ *is.* topuk. *"хөлийн ~"* ayak topuğu. *"гутлын ~"* ayakkabının topuğu. *"өндөр ~тэй гутал"* uzun topuklu ayakkabı.

өсгөгч /ösgügç/ *is.* yükseltici, arttırıcı.

өсгөлөн /ösgülün/ *s.* iyi yapılı, iri yapılı.

өсгөлт /ösgült/ *is.* büyütme, büyütüm, yükseltme.

өсгөх /ösgüh/ *f.* büyütmek, bakmak, beslemek, yetiştirmek. *"мал ~"* hayvan yetiştirmek. *"хүүхэд ~"* çocuk büyütmek.

өсөлт /ösült/ *is.* gelişme, büyütme; yükselme,

artış. *"бүтээгдэхүүний ~"* ürün artışı. *"хүн амын ~"* nüfus artışı.

өсөх /ösüh/ *f.* büyümek, artmak, gelişmek.

өстөн /östün/ *is.* düşman, gevur.

өт / t/ *is.* kurt, solucan.

өтгөвтөр /ötgüvtür/ *s.* kalın, kalınca.

өтгөдөх /ötgüdüh/ *f.* çok fazla kalınlaşmak.

өтгөн/ötgün/ *s.* koyu, kalın, demli. *"~ үс"* sık saçlı. *"~ цай"* demli çay. *"~ ой"* sık ağaçlı orman.

өтгөрөх /ötgürüh/ *f.* koyulaşmak, kalınlaşmak.

өтгөрүүлэх /ötgürulıh/ *f.* koyulaştırmak, kalınlaştırmak.

өтгөс /ötgüs/ *is.* yaşlılar, ihtiyarlar.

өтлөлт /ötlült/ *is.* yaşlılık, bunama, ihtiyarlama.

өтлөх /ötlüh/ *f.* ihtiyarlamak, bunamak.

өтөг /ötüg/ *is.* gübre, artık.

өтөл /ötül/ *s.* yaşlı, ihtiyar.

өтөх /ötüh/ *f.* kurtlanmak.

өхөөрдөл /öhöördül/ *is.* sevme,düşkünlük, sevecenlik.

өхөөрдөм /öhöördüm/ *s.* ilgi çekici, sevimli, hoş.

өхөөрдөнгүй /öhöördünguy/ *ə.* sevgiyle, düşkünlükle.

өхөөрдөх /öhöördüh/ *f.* sevmek, okşamak, üzerine düşmek.

өчигдөр /öçigdür/ *zf.* dün.

өчигдөржин /öçigdürcin/ *zf.* dün, dün bütün gün, sabahtan akşama kadar.

өчигдөрхөн /öçigdürhün/ *zf.* sadece dün, yalnızca dün.

өчил /öçil/ *is.* tanıklık etme, ifade verme.

өчих /öçih/ *f.* söylemek, cevap vermek.

өчиг /öçig/ *is.* şehadet, delil, teyid, şahit. *"~ өгөх"* teyid etmek.

өчнөөн /öçnön/ *zf.* çok fazla, o kadar çok.

өчүүхэн /öçuhın/ *s.* az, küçük, ufak.

өш /öş/ *is.* öç, intikam.

өшөө /öşöö/ *is.* intikam, öç.

өшиглөх /öşiglüh/ *f.* vurmak, şut çekmek, topa vurmak.

өших /öşih/ *f.* nefret etmek, beğenmemek.

өшөө авах /öşöö avıh/ *f.* intikam almak.

өшөөрхөх /öşöörhüh/ *f.* nefret etmek, düşmanca davranmak.

өшөөтөн /öşöötün/ *is.* düşman, düşmanlık eden, hain.

П

паа /paa/ *ə.* haykırış ve bağırış ünlemi, şaşkınlık ve heyecan ifadesi.

паадалзах /paadılzıh/ *f.* güdük güdük hareket etmek.

паадгар /paadgır/ *s.* kısa ve kalın, güdük.

паалан /paalın/ *is.* **1.** emaye. **2.** mine tabakası. *"~маш сав"* emaye tencere.

пааландах /paalındıh/ *f.* emayelemek.

паар /paar/ *is.* kalorifer peteği, radyatör.

паах /paah/ *ə.* haykırış ve bağırış ünlemi, şaşkınlık ve heyecan ifadesi.

павильон /pavilon/ *is.* büyük çadır, pavyon.

паг /pag/ *s.* hiç, hiç bir şey, sıfır, değersiz.

пагдайх /pagdayh/ *f.* güdükleşmek, büyüyememek,kısa kalmak.

пагдгар /pagdgır/ *s.* kısa ve kalın, güdük.

пагдгардах /pagdgırdıh/ *f.* kısalmak, kalınlaşmak, güdükleşmek.

пагс /pags/ *is.* boya fırçası.

пагсдах /pagsdıh/ *f.* fırça ile boyamak.

пад /pad/ *is.* çatırtı, çatırdama.

падаан /padaan/ *is.* fatura.

падан /padın/ *is.* çatırtı, çatırdama.

падхийх /padhih/ *f.* çarpmak, çarpışmak, patlamak.

пажигнах /pacignıh/ *f.* gürlemek, gümbürdemek, gürültü çıkarmak.

пайз /payz/ *is.* reklam tabelası, işaret tabelası.

пал /pal/ *is.* sıçrama, çarpıntı.

палааж /palaaj/ *is.* bayan elbisesi.

палан /palın/ *s.* ihmalci, kayıtsız, dikkatsiz.

паланцаг /palıntsıg/ *s.* ihmalci, kayıtsız, dikkatsiz.

палонтологи /paleontologi/ *is.* palaentoloji, taşılbilim, eski tarihi hayvan ve bitki bilimi.

палонтологич /paleontologiç/ *is.* taşılbilimci, palaentolojist.

палхайх /palhayh/ *f.* kısalıp kalınlaşmak, güdükleşmek.

палхалзах /palhılzıh/ *f.* güdük güdük hareket etmek.

палхгар /palhgır/ *s.* bodur, bücür, bastı bacak.

палхийх /palhih/ *is.* sıvı bir cismin içine düştüğünde çıkan ses, cumburlop.

пальто /pailto/ *is.* palto.

памбагар /pambıgır/ *s.* kalın ve yumuşak olan, kalın dudak gibi.

памбагардах /pambıgırdıh/ *f.* kalınlaşıp

yumuşamak.

памбайлгах/pambaylgıh/*f.* kalınlaştırıp yumuşatmak.

памбайх /pambayh/ *f.* kalın ve yumuşak olmak.

памфлет /pamflet/ *is.* taşlama, hiciv.

пан /pan/ *is.* silah sesi, bum bum.

пандайх /pandayh/ *f.* şişmanlamak, tombullaşmak.

пандгар /pandgır/ *s.* tombul, ton ton.

панер /paner/ *is.* konturplak, paner.

панз /panz/ *is.* ticaret, alış veriş.

панзлах /panzlıh/ *f.* **1.** kurumsal olarak düşünmek. **2.** spekülasyon yapmak, vurgunculuk yapmak.

панзчин /panzçin/ *is.* tüccar, ticaret adamı, esnaf.

панс(ан) /pansın/ *is.* çin ipeği.

папирос /paniros/ *is.* Rus sigarası.

пар /par/ *is.* pat pat patırtı sesi.

паразит /parazit/ *is.* parazit.

паразитлах /parazitlıh/ *f.* parazitlenmek.

параллел /parallel/ *is.* paralel.

парламент /parlament/ *is.* parlemento, meclis.

парашют /paraşut/ *is.* paraşüt.

Парис /paris/ *is.* Paris.

парк /park/ *is.* park.

парт /part/ *is.* okul masası, sıra.

партизан /partizan/ *is.* partizan, yandaş, taraftar.

паспорт /pasport/ *is.* pasaport. *"иргэний ~"* nüfus cüzdanı. *"гадаад ~"* pasaport. *"~ын хэлтэс"* pasoport şubesi, dairesi.

пассив /passiv/ *is.* ödenecek borç, kar zarar.

патент /patent/ *s.* görünen, açık, patent, patentli.

патиар /patiar/ *is.* fotoğraf, resim.

пах /pah/ *is.* tiksinme, iğrenme ifadesi.

пацаан /patsaan/ *is.* çocuk, ufaklık.

паян /payn/ *is.* macera, serüven.

пейжер /peicer/ *is.* çağrı, çağrı cihazı.

перпендикуляр /perpendikulyar/ *s.* dikey, dikey durumda olan.

Перс /pers/ *is.* Fars, sasani, günümüz karşılığı iran.

печень /piçen/ *is.* bisküvi.

пиво /pivo/ *is.* bira.

пиг /pig/ *s.* dolu, dop dolu.

пид /pid/ *is.* gümbürtü, pat, küt.

пижигнээн /picignen/ *is.* gürültü, patırtı.

пижигнэх /picignih/ *f.* gürültü, patırtı çıkmak, gürültü çıkarmak.

пийдал /piidal/ *is.* derebeyliğe ilişkin, feodal.

пийжүү /piicu/ *is.* çin birası.

пийжүүдэх /piicudıh/ *f.* bira içmek.

пийпаа /piipa/ *is.* kopuz.

пийшин /piişin/ *is.* fırın, ocak.

пин /pin/ *is.* **1.** ambar. **2.** çarpmak, çarpışmak.

пингвин /pingvin/ *is.* penguen.

пинс /pins/ *is.* terazi dengesi.

пинслэх /pinslih/ *f.* tartmak, ölçmek.

пинтүү /pintu/ *is.* saçları herbir tarafından jöle ile kaldırarak ortaya çıkan bir saç modeli.

пионер /pioner/ *is.* öncü, izci.

пир /pir/ *is.* çatırtı, çatırdama.

пиржигнэх /pircignih/ *is.* gürültü, farklı bir ses çıkması, cızırtı.

пис /pis/ *is.* basınçlı havanın dışarı çıkarken çıkardığı ses.

пиу /piu/ *is.* bilet.

пиджак /pidcak/ *is.* ceket.

платье /plati/ *is.* elbise, kostüm.

плитка /plitka/ *is.* ocak, fırın.

плакат /plakat/ *is.* poster, resim.

поваарь /povair/ *is.* kırmızı biber.

подвал /podvıl/ *is.* bodrum kat.

пол /pol/ *f.* şapırdamak.

помбогор /pombugur/ *s.* kabarık, şişkin.

помбойх /pomboyh/ *f.* kabarmak, şişmek.

поолуу /pooluu/ *is.* bir çeşit sepet.

пор /por/ *is.* fokurdama, fokur fokur.

порно /porno/ *is.* erotik, porno.

порчигнох /porçignıh/ *f.* kaynamak, fokurdamak.

пөмбийх /pömbih/ *f.* kabarmak, şişmek.

пөмбөгөр /pömbügür/ *s.* kubbe biçiminde, yuvarlak.

пөх /pöh/ e. şaşkınlık, hayret uyandırıcı kelime, vav.

практик /praktik/ *is.* pratik, pratik yapma, antreman yapma.

программ /program/ *is.* program.

программчлал /programçlıl/ *is.* paroramlama.

проекц /proekts/ *is.* proje, ürün.

прокурор /prokuror/ *is.* savcı.

пролетари /proletari/ *is.* işçi sınıfı, emekli sınıfı.

пролетарийн /proletarin/ *is.* emekçi, işçi.

протокол /protokol/ *is.* **1.** protokol. **2.** tutanak, rapor. *"~ хөтлөх"* tutanak tutmak. *"хурлын ~ "* toplantı tutanağı.

протоплазм /protoplazm/ *is.* protoplazma.

профессор /professor/ *is.* profesör.

процент /protsent/ *is.* yüzdelik, pay, hisse.

психологи /psihologi/ *is.* psikoloji.

пулемёт /pulemöt/ *is.* makinalı tüfek.

пун /pun/ *is.* ölçü birimi 0.375gr.

пурчигнах /purçignıh/ *f.* fokurdamak.

пуужин /puucin/ *is.* roket. *"~ хөөргөх"* roket fırlatmak. *"тив алгасах ~"* uzun menzilli roket.

пуужинт /puucint/ *is.* roket atar.

пуулуу/puuluu/ *is.* ağırlık ölçer, polo.

пүнз /punz/ *is.* ağıl, ahır.

пүнлүү /punlu/ *is.* aylık maaş.

пүнхгэр /punhgir/ *s.* kubbe biçiminde, yuvarlak.

пүнхийх /punhih/ *s.* **1.** davul gibi şişmiş, haddinden fazla şişmiş. **2.** ılıklaşmak, ısınmak.

пүрш /purş/ *is.* yay.

пүрэв /purıv/ *is.* perşembe.
пүү /puu/ *is.* ölçü birimi 16.38kg.
пүүз /puuz/ *is.* spor ayakkabısı.
пүүлэх /puulih/ *f.* ağırlık ölçmek, tartmak.
пүүс /puus/ *is.* şirket, firma.
пүүсүү /puusuu/ *is.* ipek kumaş.
пэндгэр /pendgir/ *s.* kibirli, kendini beğenmiş.
пянз /pyanz/ *is.* plak. *"~ тоглуулагч"* gramafon, pikap.

Р

равжим /ravcim/ *is.* yüz milyon.
равнай /ravnai/ *is.* kutsama, takdis.
равнайлах /ravnaylıh/ *f.* kutsamak, takdis etmek.
радиатор /radiator/ *is.***1.** radyatör. **2.**kalaorifer peteği.
радий /radi/ *is.* bir element, radyum.
радикал /radikal/ *is.* radikal, köktencilik, köklü değişiklik.
радикализм /radikalizm/ *is.* radikalizm, köktencilik.
радио /radio/ *is.* radyo. *"~ хүлээн авагч"* radyo alıcısı. *"~ станц"* radyo istasyonu. *"~ сонсогч"* radyo dinleyicisi. *"~ нэвтрүүлэгч"* radyo yayını.
радиус /radius/ *is.* yarıçap.
размер /razmer/ *is.* boyut, beden, kalıp.
район /rayon/ *is.* bölge, mahalle, semt.
рам /ram/ *is.* **1.** çivit, indigo. **2.** çerçeve.
рапорт /raport/ *is.* rapor, haber, bildiri, tebliğ.
рашаан /raşan/ *is.* kaynak suyu, maden suyu. *"халуун рашаан"* sıcak kaynak suyu. *"рашаан сувиллын газар"* kaplıca yeri, kaplıcalar.
редактор /redaktor/ *is.* redaktör, yayıncı, editör. *"өренхий ~"* baş redaktör, genel yayın yönetmeni.
редакторлах /redaktorlıh/ *f.* yayınlamak.
редакци /redaktsi/ *is.* yayıncılık.
резин /rezin/ *s.* esnek, elastik.
рейс /reys/ *is.* gezi, koşu.
рейтинг /reyting/ *is.* reyting, beğenilme, tutulma.
реклам /reklam/ *is.* reklam.
рекламдах /reklamdıh/ *f.* reklam vermek.
рекорд /rekord/ *is.* rekor. *"~ эвдэх"* rekor kırmak. *"~ тогтоох"* yeni bir rekor yapmak.
ректор /rektor/ *is.* rektör.
рельеф /reilif/ *is.* ferahlama, rahatlama, iç huzur.
рентген /rentgen/ *is.* röntgen.
ресторан /restoran/ *is.* lokanta, restoran. *"вагон ресторан"* yemekli vagonu.
ретуш /retuş/ *f.* rötüş yapmak, üzerinde inceleme ve değişiklik yapmak.
реферат /referat/ *is.* tez, özet, deneme yazısı.
референт /referent/ *is.* danışman, müşavir.
рефлекс /refleks/ *is.* refleks.
рид /rid/ *is.* **1.** aziz, evliya, ermiş. **2.** sihir.
роль /roil/ *is.* rol.
Ром /rom/ *is.* eski Romaya ilişkin, Romalı.
роман /roman/ *is.* roman.
романтизм /romantizm/ *is.* romantizm, coşumculuk.
романтик /romantik/ *s.* romantik, coşumcu, hayalperest.
романтикч /romantikç/ *s.* romantik, coşkulu.
руу /ruu/ *zf.* ..bir yöne doğru -la, -le...- ya, ...-a. *"сургууль ~"* okula, okula doğru.

С

саа /saa/ *is.* **1.** felç, inme. **2.** bağcık, bağ, dantela.
саагдах /saagdıh/ *f.* azalmak, kısalmak.
саад /saad/ *is.* engel, mani. *"~ хийх"* engel olmak, mani olma. *"~ыг даваx"* engeli aşmak, engelli atlama.
саадаг /saadıg/ *is.* **1.** ok kılıfı. **2.** sağılan inek.
саадгүй /saadguy/ *s.* serbest, özgür, engelsiz.
саадхийх /saadhih/ *f.* engellemek, engel olmak.
сааз /saaz/ *s.* refine edilmemiş altın, işlenmemiş.
саалт /saalt/ *is.* **1.** süt sağma. **2.** fiyatını düşürme, indirim.
сааль /saail/ *s.* süt veren. *"саалийн үнээ"* sağılan inek.
саальчин /saailçin/ *is.* süt sağan kişi, sütçü.
саам /saam/ *is.* **1.** taze süt. **2.** çare, yöntem.
саамганах /saamgınıh/ *f.* flört yapmak, kur yapmak, hava atmak.
саамгар /saamgır/ *s.* havalı, hoppa, züppe.
саамших /saamşih/ *f.* sütlenmek, göğüsleri sütle dolmak.
саар /saar/ *s.* **1.** kötü, iyi olmayan, çirkin. **2.** az bir şey, az maz, azıcık.
саарал /saarıl/ *is.* gri renk.
саарах /saarıh/ *f.* gevşemek, çözülmek, halsizleşmek.
сааргүй /saargui/ *s.* mazeretsiz, sebepsiz, haksız.
саармаг /saarmıg/ *is.* yansız, tarafsız, nötr.
саармагжуулах /saarmıgcuulıh/ *f.* tarafsız olmak, nötürleşmek.
саармаглах /saarmıglıh/ *f.* karar verememek,

kararsız olmak.

саармагтах /saarmıgtıh/ *f.* kararsız olmak, karar verememek.

сааруу /saaruu/ *s.* belirsiz, kararsız, ortada.

сааруулах /saaruulıh/ *f.* halsizleşmek, zayıflamak, beti benzi atmak.

саатал /saatıl/ *is.* gecikme, geciktirme, erteleme.

саатах /saatıh/ *f.* **1.** gecikmek, ertelemek. **2.** felç olmak. *"замд ~"* yolda gecikmek, yolda kalmak.

саатуулах /saatulıgh/ *f.* geciktirmek, erteletmek, geç kalmak.

саах /saah/ *f.* **1.** sağmak. **2.** azaltmak, hız kesmek. **3.** pek çok. *"үнээ ~"* inek sağmak.

саахалт /saahılt/ *is.* komşu.

сав /sav/ *is.* çanak, tencere, kap. *"~ суулга"* kap-kacak. *"үнсний ~"* kül tablası. *"халуун ~"* termos. *"усны ~"* sürahi. *"хогийн ~"* çöp kutusu.

саваа /savaa/ *is.* ince sırık, sopa.

саваагүй /savaaguy/ *s.* **1.** meraklı, acayip. **2.** hallaç yapılmamış pamuk yada yün.

саваагүйтэх /savaaguitıh/ *f.* çok merak etmek, burnunu sokmak.

саваадах /savaadıh/ *f.* hallaç yapmak, çırpmak.

саван /savın/ *is.* sabun. *"нүүр гарын ~"* el ve yüz sabunu. *"бараany ~"* çamaşır sabunu. *"сахлын ~"* traş köpüğü. *"шингэн ~"* sıvı sabun, şampuan. *"нунтаг ~"* toz deterjan.

савандах /savındıh/ *f.* sabunlamak.

савар /savır/ *is.* pençe, tırnak.

савардах /savırdıh/ *f.* pençe atmak, tırmalamak.

савах /savıh/ *f.* savrulmak, çarpılmak.

савга /savıg/ *is.* yak hayvanının tüyü.

савдаа /savdaa/ *is.* keskinlik, sivrilik.

савдаг /savdıg/ *is.* tanrıça, tanrı.

савирах /savirıh/ *f.* çalkalanmak.

савлах /savlıh/ *f.* **1.** kutulamak, kaba koymak. **2.** sarsılmak, sallanmak.

савлуур /savluur/ *is.* sarkaç.

савсаг /savsıg/ *s.* rezil, boş kafa.

савсаглах /savsıgnıh/ *f.* dengesiz hareket etmek, savsaglamak.

савсах /savsıh/ *f.* buhar çıkmak, püskürmek.

савсуулах /savsulıh/ *f.* buhar çıkartmak.

савтархай /savtırhai/ *s.* yıpranmış, eski püskü.

савх /savh/ *is.* deri. *"савхин дээл"* deri ceket, deri palto

савханцар /savhıntsır/ *is.* bakteri, basıl.

савхдах /savdıh/ *f.* yemek çubuğu ile yemek.

савхлах /savhlıh/ *f.* çivilemek, mıhlamak.

савчих /savçih/ *f.* savurtmak, hızla çarpmak, kapıyı vurmak.

савчуур /savçuur/ *s.* düzenbaz, iki yüzlü.

сагг /sag/ *is.* böcek yumurtası.

сага /sag/ *zf.* azıcık, az birşey.

сагалдрага /sagıldrıg/ *is.* kovboy şapkası.

сагалдрагалах /sagıldırıglıh/ *f.* şapkayı iple çene altından bağlamak.

сагах /sagıh/ *f.* kibirlenmek, kendini beğenmek.

саглага /saglıg/ *is.* yele.

саглайх /saglayh/ *f.* yaymak, dağılmak, açılmak.

сагс(ан) /sags/ *is.* sepet, basket. *"сагсан бөмбөг"* basketbol.

сагсайлгах /sagsaylgıh/ *f.* karıştırtmak, dağıtmak.

сагсайх /sagsaih/ *f.* karıştırmak, dağıtmak.

сагсганах /sagsgınıh/ *f.* dağılmak, düzensizleşmek, bozulmak.

сагсгар /sagsgır/ *is.* dağınık, düzensiz, bozuk.

сагсрах /sagsrıh/ *f.* ortalığı velveleye vermek, şamatalık yapmak.

сагсуу /sagsuu/ *s.*kibirli,övüngen,kendisiyle övünen. *"~ хүн"* kendisiyle övünen, enaniyetli insan.

сагсуурах /sagsuurıh/ *f.* övünmek, kibirlenmek kendisiyle övünmek.

сад /sad/ *is.* fışkırma, akma.

садаа /sada/ *is.* engel, mani.

садаагүй /sadagui/ *s.* engelsiz, manisiz, özgür.

садаалах /sadalıh/ *f.* engel olmak, mani olmak.

садаатай /sadaate/ *is.* engelleyici, zorluk çıkarıcı.

садагнах /sadıgnıh/ *f.* ilgili olmak, akraba olmak, ilgilenmek.

садан /sadın/ *is.* nisbi, ilgili, akraba, yakını. *"ойрын ~"* yakın akraba. *"холын ~"* uzak akraba.

садар /sadır/ *s.* kötü, rezil, ahlaksız. *"~ самуун"* ahlaksızlık, rezil, şehvet düşkünü.

садарлах /sadırlıh/ *f.* ahlaksız hayatın içine girmek, rezil duruma düşmek.

садархай /sadırhai/ *s.* dağınık, yayılmış, ayrılmış.

садрах /sadrıh/ *f.* fışkırmak.

сажих /sacih/ *f.* sallamak, oynatmak.

сажиц /sacits/ *is.* sallantı, oynatma.

сажлах /saclıh/ *f.* **1.** ayağını sürümek. **2.**sallamak, oynatmak.

саз /saz/ *is.* rende.

саздах /sazdıh/ *f.* rendelemek.

сайван /saivın/ *is.* terzi.

сайд /seyd/ *is.* bakan. *"төрийн ~"* devlet bakanı. *"өрөнхий ~"* başbakan. *"элчин ~"* büyükelçi. *"орлогч ~"* bakan yardımcısı.

сайдах /seydıh/ *f.* iyileşmek, daha iyi olmak.

сайдуулах /seyduulıh/ *f.* iyileştirmek, arasını bulmak.

сайжрал /seicrıl/ *is.* iyileşme, düzelme.

сайжрах /seycrıh/ *f.* iyileşmek, düzelmek.

сайжруулах /seycruulıh/ *f.* iyileştirmek, düzeltmek.

саймсрах /seimsrıh/ *f.* emmek, yalamak, sormak.

саймшрах /seimşrıh/ *f.* dost olmak, yakınlık göstermek.

сайн /sein/ *s.* iyi, güzel. *"~ байна уу?"* merhaba. *"~ хүн"* iyi adam. *"хагас ~ өдөр"* cumartesi. *"бүтэн ~ өдөр"* pazar(günü).

сайнгүй /seyngui/ *s.* iyi değil, kötü.

сайндаа /seynda/ *s.* en iyisi.

сайр /seir/ *is.* **1.** çakıl taşı. **2.** sert kaba deri. **3.** çatlak deri.

сайрархаг /seyrırhıg/ *is.* çakıllı, taşlı.

сайртах /seyrtıh/ *f.* cildin çatlaması, kurumak.

сайрхагч /seyrhıgç/ *s.* kendini beğenmiş, kibirli, mağrur, çalımlı.

сайрхал /seyrhıl/ *s.* kibirli, burnu havada, mağrur.

сайрхах /seyirhıh/ *f.* övünmek, böbürlenmek.

сайрхуу /seyirhuu/ *s.* kibirli, burnu havada, mağrur, çalımlı.

сайтай /seyte/ *s.* güzel, iyi, normal. *"биө ~"* sağlıklı, vücudu sağlam. *"хүн ~"* iyi insan. *"ой ~"* akıllı, zeki.

сайтар /seytır/ *s.* düşünceli, dikkatli, iyi niyetli.

сайхан /seyhın/ *s.* güzel. *"~ сэтгэл"* güzel düşünce, iyi kalpli. *"~ хүүхэн"* güzel bayan. *"~ үг"* güzel kelime. *"~ хоол"* güzel yemek.

сайхи /seyhi/ *zm.* o, onlar.

сайчууд /seyçud/ *s.* iyiler, iyi çalışanlar, kabiliyetliler, en iyiler.

сайчуул /seyçul/ *s.* iyiler, iyi çalışanlar, kabiliyetliler, en iyiler.

сайшаал /seyşaal/ *is.* onama, onaylama, tasvip, övgü.

сайшаалтай /seyşaalte/ *is.* övülmeye değer.

сайшаах /seyşaah/ *f.* övmek, medhetmek.

саксафон /saksafon/ *is.* saksafon.

сал /sal/ *is.* **1.** sal, kayık. **2.** şişme bot.

салаа /sala/ is. **1.** dal, kol, şube. **2.** paralel, ayrım. *"~ зам"* ayrı yol.

салаавч /salaavç/ *is.* incir, incir ağacı.

салаавчлах /salaavçlıh/ *f.* başka bir alternetif düşünmek, seçenek, başka.

салаалах /salaalıh/ *f.* ayrılmak, ayırmak.

салаатах /salaatıh/ *f.* dallandırıp budaklandırmak.

салай /salay/ *is.* yapışkan sıvı.

салалгүй /salılgui/ *s.* ayrılmaz, bağlı, yapışık.

салалт /salılt/ *s.* ayrılmış, yapışık olmayan, ayrı.

салам /salım/ e. pekiştirme ve güçlendirme kelimesi.

саламгар /salımgır/ *s.* yıpranmış, aşınmış, nezelmiş.

салан /salın/ *s.* dikkatsiz, sakar. *"~ хүн"* sakar insan.

салангад /salıngıd/ *is.* ayrı, farklı, ayrılmış.

саланги /salıngi/ *s.* ayrılmış, bölünmüş.

саланхай /salınhe/ *s.* ayrılmış, ayrı, bölünmüş.

салах /salıh/ *f.* **1.** ayrılmak, kurtulmak. **2.** boşanmak. *"өвчнөөс ~"* hastalıklardan kurtulmak. *"нөхрөөсөө ~"* kocasından boşanmak. *"~ ёс хийх"* ayrılık töreni, vedalaşmak.

салбаганах /salbıgnıh/ *f.* çırpmak, uçmak, çırpınmak.

салбагар /salbıgır/ *is.* sarkık, süklüm püklüm, bol.

салбагардах /salbıgırdıh/ *f.* süklüm püklüm olmak, uçuşmak.

салбадай /salbıde/ *is.* boş gevezelik eden, bilmediği halde biliyormuş gibi konuşan.

салбайх /salbayh/ *f.* uçuşmak, sallanmak, süklüm püklüm.

салбан /salbın/ *is.* **1.** fırfır. **2.** sakar, dikkatsiz.

салбар /salbır/ *is.* **1.** şube, bölüm. **2.** dal, branş.

салбарах /salbırıh/ *f.* yarılmak, ayrılmak, bölünmek.

салбарлах /salbırlıh/ *f.* şubelere ayrılmak, bölümlere ayrılmak.

салга /salg/ *s.* titrek, sallanan, titreyen.

салгалах /salgılıh/ *f.* titremek, sallanmak.

салган /salgın/ *is.* sallanan, sarhoş, ayakta duramayan.

салганах /salgınıh/ *f.* sallanmak, titremek.

салгах /salgıh/ *f.* ayırmak, birbirinden koparmak.

салдаг /saldıg/ *is.* ayrılabilen, ayrılan.

салдайх /saldaih/ *is.* aşırı yorgun ve bitkin olmak.

салдан /saldın/ *is.* çıplak.

салдар /saldır/ *is.* **1.** sinir, sinirler. **2.** paldur puldur hareket etmek.

салжийх /salcih/ *f.* yan yatmak.

салиа /salia/ *is.* sümüksü, salya, balçık gibi.

салмаандар /salmaandır/ *is.* semender.

салмайх /salmayh/ *f.* ayrılmak, yırtılmak, parçalanmak.

салмарах /salmırıh/ *f.* aşınmak, yıpranmak, yırtılmak.

салс /sals/ *is.* sümük, salya.

салстах /salstıh/ *f.* salya çıkarmak, sümüksü salgı üretmek.

салсул /salsul/ *s.* dikkatsiz, sakar, önünü görmeyen.

салтаа /salta/ *is.* **1.** iki budun arası, bacak arası. **2.** pantolonun ağ kısmı.

салтаадах /saltaadıh/ *f.* bacak arasından tutup kaldırmak.

салхайх /salhayh/ *f.* sarkmak, düşmek.

салхгар /salhgır/ *s.* sarkık, düşük, pejmurde.

салхи(н) /selh/ *is.* rüzgar, yel. *"хүчтэй салхи"* güçlü rüzgar. *"зөөлөн салхи"* yumuşak rüzgar. *"салхи оруулах"* havalandırmak. *"салхин тээрэм"* yel değirmeni. *"салхинд цохиулах"* soğuk almak, kendini üşütmek, rüzgar çarpması.

салхивч /selhivç/ *is.* **1.** küçük pencere. **2.** yelpaze.

салхигүй /selhgui/ *s.* rüzgarsız, sakin, durgun.

салхийх /selhih/ *f.* gevşemek, durgunlaşmak.

салхилах /selhilıh/ *f.* esmek. *"салхи ~"*

rüzgarın esmesi.

салчин /salçin/ *is.* sal ile uğraşan, kayıkçı.

салшгүй /salşgui/ *s.* ayrılmaz, bağlı, yapışık.

сам /sam/ *is.* tarak.

самалдаг /samıldıg/ *is.* burun içi, burun ile ilgili.

самар /samır/ *is.* kuruyemişgillerden, fıstık ve fındıklara verilen genel ad. *"самрын мос"* fıstık yağı. *"самрын яс "* fıstık veya fındık kabuğu. *"~ цөмөх"* çekirdek çitlemek.

самардах /samırdıh/ *f.* **1.** pençelemek, tırmalamak. **2.** çitletmek.

самарчин /samırçin/ *is.* fıstıkçı, fındıkçı.

самбаа /sambaa/ *is.* beceri, çare.

самбаатай /sambaate/ *s.* hazır, müsait.

самбаачлах /sambaaçlıh/ *f.* imkan bulmak, müsait zaman bulmak.

самбаганах /sambıgnıh/ *f.* uygun davranışta bulunmak, güzel tavırlar sergilemek.

самбагар /sambıgır/ *is.* kıymetli, değerli.

самбай /sambay/ *is.* **1.** en kalitsiz tül, hadıg. **2.** sakal, bıyık, saç sakal.

самбар /sambır/ *is.* yazı tahtası, pano. *"ангийн ~"* sınıf tahtası. *"зарлалын ~"* ilan panosu. *"~т бичих"* tahtaya yazmak.

самбарлах /sambırlıh/ *f.* pano yapmak, yazı tahtası asmak.

самган /samgın/ *is.* yaşlı bayan.

самгардах /samgırdıh/ *f.* telaşlanmak, panik yapmak, heyecanlanmak.

самгарди /samgırdi/ *is.* sanskrit yazısı.

самгардуу /samgırduu/ *s.* telaşlı, hayecanlı, panik yapan.

самгардуулах /samgırduulıh/ *f.* panik içerisine girmek, telaşlandırmak.

самди /samdi/ *is.* meditasyon, rahatlatma.

самнах /samnıh/ *f.* taramak. *"үс ~"* saçı taramak.

самнуур /samnuur/ *is.* kaşağı.

сампин /sampin/ *is.* hesap tahtası. *"~ цохих"* hesaba vurmak, hesaplamak.

сампиндах /sampindıh/ *f.* hesap yapmak.

самрах /samrıh/ *f.* **1.** sıvı maddeleri karıştırmak, kaynatmak. **2.** şaha kalkmak. **3.** yüzmek, kulaç atmak.

самсаа(н) /samsaa/ *is.* burun kıvrımını belirleyen çizgiler.

самуун /samuun/ *is.* karışıklık, düzensizlik, kargaşa.

самуурал /samuurıl/ *is.* karışıklık, düzensizlik, kargaşa.

самуурах /samuurıh/ *f.* karışıklık meydana gelmek, kargaşa meydana gelmek.

самхай /samhay/ *s.* pis, kokmuş, kokuşmuş, berbat.

самших /samşih/ *f.* israf etmek, savurganlık yapmak.

самшуу /samşuu/ *is.* sindirme, sindirim.

сан /san/ *is.* **1.** vakıf. **2.** hazine, fon, maliye. *"улсын ~"* milli hazine. *"эрдэнэсийн ~"* hazine. *"номын ~"* kütüphane. *"Сангийн яам"* Hazine Bakanlığı.

санаа /sanaa/ *is.* düşünce, fikir. *"~ бодол"* fikir. *"~ амрах"* rahatlamak. *"~ алдах"* iç çekmek. *"~ зовох"* endişe etmek. *"муу ~"* kötü düşünce. *"цагаан ~"* temiz düşünce. *"үнэн ~"* gerçek düşünce. *"сэтгэл ~"* kalbi, ruhi durum, duygu, düşünce. *"үзэл ~"* fikir. *"~ тавих"* fikir beyan etmek. *"~нд орох"* hatırlamak. *"~тайгаар хийх"* duyguyla hareket etmek, bilerek yapmak.

санаагаараа /sanaagaara/ *s.* isteğe göre, keyfi.

санаандгүй /sanaandgui/ *is.* beklenmedik, umulmadık, öylesine.

санаархал /sanaarhıl/ *is.* **1.** niyet, maksat, kasıt. **2.** tasarım, plan, proje.

санаархах/sanaarhıh/ *f.* amaçlamak, niyet etmek.

санаатай /sanaate/ *s.* düşünceli, fikirli, umutlu, niyeti olan.

санаачлага /sanaaçlıg/ *is.* düşünce, fikir, görüş, ilgi, alaka, şahsi teşebbüs. *"шинэ ~"* yeni fikir, yenilik.

санаачлагч /sanaaçlıgç/ *is.* yenilikçi, bir fikir beyan eden, girişimci.

санаачлал /sanaaçlıl/ *is.* düşünme, düşünce, fikir.

санаачлах /sanaaçlıh/ *is.* aklına koymak, bir fikir göstermek, teşebbüs etmek.

санааширхах /sanaaşirhıh/ *f.* aşırı düşünmek, zihnini yormak, kaygılanmak.

санаашрал /sanaaşrıl/ *is.* zihnini yorma, düşünme.

санаашрах /sanaaşrıh/ *f.* devamlı düşünmek, zihinde tartmak, ölçmek, kaygılanmak.

санагалзах /sanıgılzıh/ *f.* bir konu hakkında ciddi bir şekilde düşünmek, irdelemek.

санагдах /sanıgdıh/ *f.* **1.** düşünülmek, sanılmak, tasarlanmak. **2.** özlemek, aklına düşmek.

санагдашгүй /sanıgdışgui/ *s.* anlaşılmaz, inanılmaz, kavranılmaz.

санал /sanıl/ *is.* düşünce, fikir, tasarı, varsayım. *"олон нийтийн ~"* ulusal düşünce. *"~ бодол"* düşünce, fikir, görüş. *"~ шүүмжлэл"* tenkid. *"~ гомдол"* şikayet, darılma. *"~ хураалт"* oy, rey. *"~ нэгтэй"* fikir birliği.

саналтай /sanıltay/ *is.* düşünülen, kabul edilen, sayılan, düşünceli.

санамж /sanımc/ *is.* düşünce, fikir, görüş, hatırlatma.

санамжлах /sanımclıh/ *f.* hatırlatmak, düşünmek.

санамсаргүй /sanımsırgui/ *zf.* aniden, beklenmedik, umulmadık bir şekilde. *"~ тааралдах"* beklenmedik karşılaşma, tesadüf.

санах /sanıh/ *f.* **1.** hatırlamak, düşünmek. 2. özlemek. *"сайн ~"* iyi düşünmek. *"муу ~"* kötü

düşünmek. *"дурсан ~"* hatırlamak, özlemek. *"нутгаа ~"* yaşadığı yeri özlemek, memleketini özlemek. *"ээжээ ~"* annesini özlemek.

санваар /sanvaar/ *is.* dini yemin, din adına ant içme.

санваартан /sanvaartın/ *is.* papaz, rahip, lam.

сангас /sangıs/ *is.* **1.** saçın dağınık ve düzensiz olma hali. **2.** kuş pisliği.

сангасхийх /sangıshih/ *f.* oturuyorken birden kalkıp gitmek.

сангах /sangıh/ *f.* etçil kuşların dışkı çıkarması.

санд /sand/ *is.* acele, aceleyle, telaş.

сандаах /sandaah/ *f.* **1.** saçmak, serpmek. **2.** buruşturmak, karıştırmak, düzensiz halegetirmek.

сандайлах /sandaylıh/ *f.* ayaklarını aşağı sarkıtarak oturmak.

сандаал /sandaal/ *is.* sandalet, yazlık ayakkabı.

сандал /sandıl/ *is.* sandalye, koltuk, oturak. *"зөөлөн ~"* yumuşak koltuk. *"урт ~"* kanepe.

сандаргах /sandırgıh/ *f.* kışkırtmak, tahrik etmek, heyecanlandırmak.

сандраах /sandraah/ *f.* kışkırtmak, paniğe sebep olmak, tedirgin etmek.

сандархай /sandırhay/ *s.* telaşlı, heyecanlı, tedirgin.

сандрал /sandrıl/ *is.* panik, heyecan, telaş

сандрах /sandrıh/ *f.* heyecanlanmak, telaşlanmak, tedirgin olmak. *"айж ~"* korkup heyecanlanmak, telaşlanmak. *"битгий сандар"* heyecanlanma! telaş etme.

сандруу /sandruu/ *s.* telaşlı, heyecanlı, tedirgin.

сандруулах /sandruulıh/ *f.* telaşlandırmak, tedirgin etmek.

сандуурах/sanduurıh/*f.* heyecanlanmak, telaşlanmak, tedirgin olmak.

сандчих /sandçih/ *f.* çok üzülmek, kederlenmek.

санжганах /sancgınıh/ *f.* **1.** sallamak, sarkmak. **2.** gevşemek.

санжийх /sancih/ *f.* asmak, asılmak.

санжилзах /sancilzıh/ *f.* sallamak, sallandırmak, sarkıtmak.

санжир /sancir/ *s.* pandantif, sarkık.

санжих /sancih/ *f.* sarkmak, asılmaksarkıp sallanmak.

санжлага /sanclıg/ *is.* **1.** sarkan, sallanan. **2.** saçak, püskül.

санитар /sanitır/ *is.* erkek hasta bakıcı.

сансар /sansır/ *is.* **1.** uzay, evren. **2.** ruhların göçtüğü dünya. *"~ судлал"* astronomi, uzay araştırması. *"сансрын хөлөг"* uzay aracı, füze, roket. *"сансрын нисэгч"* astronot.

сансрын /sansrin/ *is.* uzayla ilgili.

санскрид /sasnkrid/ *is.* sanskrit, eski hindistan edebi yazı dili.

сантехник /santehnik/ *is.* su ve kalorifer tesisatı ile ilgilenen.

сантиметр /santimetr/ *is.* santimetre.

санууламч /sanuulıgç/ *is.* hatırlatıcı, uyarıcı.

санууулах /sanulıh/ *f.* hatırlatmak, ikaz etmek, uyarmak. *"урьдчилан ~"* önceden hatırlatma. *"дахин ~"* tekrar hatırlatmak.

санууулга /sanuulg/ *is.* uyarı, hatırlatma, ikaz.

санхүү /sanhuu/ *is.* hazine, finans.

санхүүгийн /sanhuugin/ *is.* finans ile ilgili, finansa ait.

санхүүжилт /sanhuucilt/ *is.* finansa dönüştürme.

санхүүжүүлэх /sanhuucuulıh/ *f.* finansa dönüştürmek.

санч /sanç/ *is.* haznedar, veznedar.

санчиг /sançig/ *is.* kadınların uzun saçı, kuyruk kesimi, örülmemiş saç.

Санчир /sançir/ *is.* **1.** bir gezege, satürn. **2.** cumartesi.

сар(ан) /sar/ *is.* **1.** zaman dilimi, ay. **2.** dünyanın uydusu. ay. **3.** avcı kuş, yırtıcı kuş. *"нэг сар"* bir ay. *"сартай шөнө"* aylı gece. *"цагаан сар"* beyaz ay(Moğolların Milli Bayramı). *"сарын тэмдэг"* aybaşı hali.

сараалах /saraalıh/ *f.* sarmak, dolamak, kaplamak.

сараалж(ин) /saraalc/ *is.* kafes, kapan.

сараалжин /saraalcin/ *is.* kafes, hayvan kafesi.

сараалжлах /saraalclıh/ *f.* kafese kapatmak.

сараана /saraana/ *is.* yenebilir soğanlı zambak, kolakas.

сараанаг /saraanıg/ *s.* kolakaslı.

сараачих /saraaçih/ *f.* resim çizmek, çizgilerle kaplamak.

саравганах /sarıvgınıh/ *f.* sallanmak, püsküllü, saçaklı olmak.

саравгар /sarıvgır/ *s.* püsküllü, saçaklı.

саравч /sarıvç/ *is.* ağıl, ahır, saçak, çatı. *"малын ~"* ağıl. *"өвсний ~"* samanlık. *"~тай малгай"* sperli şapka, kep.

саравчлах /sarıvçlıh/ *f.* saçak yapmak, el ile gölge yapmak.

сарайх /sarayh/ *f.* yapışmak, yapış yapış olmak.

сарампай /sarampay/ *s.* ince, dar, ensiz.

сарваа /sarvaa/ *is.* iki yaşındaki sıpa veya tay.

сарваадах /sarvaadıh/ *f.* acemileşmek, acemi olmak, yeni başlamak.

сарвайлгах /sarvaylgıh/ *f.* uzatmak, genişletmek, yaymak.

сарвайх /sarvayh/*f.* uzamak, genişlemek, yayılmak.

сарвалзах /sarvılzıh/ *f.* kollarını sallamak, kollarını uzatmak, el sallamak.

сарвасхийх /sarvıshih/ *f.* ani hareket etmek.

сарвуу /sarvuu/ *is.* **1.** parmaklar. **2.** pençe.

саргар /sargır/ *is.* yapışkan ve pürüzlü ağaç.

сарзайх /sarzayh/ *f.* seyrekleşmek, azalmak.

сарзгар /sarzgır/ *s.* dağınık, karışık.

сарий /sari/ *s.* eğri, yamuk.

сарийлгах /sarilgıh/ *f.* kargaşık burgaşık yazmak.

сарийх /sarih/ *f.* eğilmek,bükülmek.

саримгар /sarimgır/ *s.* zayıf, kırılgan, nazik.

саримс /sarims/ *is.* sarmısak.

сариу /sariu/ *s.* eğilmiş, bükülmüş, kavisli.

сарих /sarih/ *f.* köpeğin işemesi.

сарлаг /sarlıg/ *is.* yak, sığırın bir türü, bizon.

сарлах /sarlıh/ *f.* yırtmak, buruşturmak, kırıştırmak.

сармагчин /sarmıgçin/ *is.* maymun, kuyruksuz maymun.

сармагчлах /sarmıgçlıh/ *f.* başkalarını taklit etmek.

сармай /sarmai/ *is.* yünsüz koyun derisi.

сармийх /sarmih/ *f.* çok aşırı şekilde zayıflamak.

сарнагар /sarnıgır/ *s.* geniş, tamamen açık.

сарнай /sarnay/ *is.* gül.

сарнайх /sarnayh/ *f.* burun deliklerinin genişçe ve tamamen açılması.

сарни /sarni/ *is.* sarı toprak, sarı kum.

сарнилт /sarnilt/ *is.* yayma, yayılma, yayılım.

сарниу /sarniu/ *s.* yayılmış, dağınık.

сарниулах /sarniulıh/ *f.* dağılmak, yayılmak.

сарних /sarnih/ *f.* yayılmak, dağılmak.

сартайх /sartayh/ *f.* genişlemek, yayılmak.

сартан /sartın/s. açılmış, genişlemeiş, yayılmış.

сартваахь /sartvayh/ *is.* yönetici, idareci, lider.

сартганах /sartgınıh/ *f.* genişlemek, yayılmak, açılmak.

сартгануулах /sartgınuulıh/ *f.* genişletmek, yaymak, açtırmak.

сартгар /sartgır/ *s.* geniş, tamamen açık.

сартуул /sartuul/ *is.* tarihi ismi Buhara olan eski Moğol kabilesi.

саруй /sarui/ *s.* yanlamasına.

саруул /saruul/ *is.* ışıklı, aydınlık, sağlıklı. *"саруул ухаан"* sağlıklı, dinç.

сархад /sarhıd/ *is.* aşk şarabı.

сархайх /sarhayh/ *f.* genişlemek, genişletmek, sarkmak.

сархгар /sarhgır/ *s.* sarkık, geniş.

сархиаг /sarhiag/ *is.* **1.** parçalı arazi. **2.** dolu çukur.

сархиатах /sarhiatıh/ *f.* gözenekli, geçirgen olmak.

сархийх /sarhih/ *f.* **1.** çatırdatmak. **2.** çatur çutur yemek.

сархинаг /sarhinıg/ *f.* sindirmek, hazmetmek.

сарчгар /sarçgır/ *s.* ince ve keskin.

сарчигнах /sarçignıh/ *f.* gıcırdamak, çatırdamak.

сарчилзах /sarçilzıh/ *f.* kurumak, çekmek, incelmek.

сарьдаг /sairdıg/ *is.* buz veya karla kaplı dağ.

сарьс /sairs/ *is.* **1.** ham deri tabaklanmamış deri, tüylü deri. **2.** kösele.

сарьслах /sairslıh/ *f.* tabaklanmış deri üretmek.

сатаарах /sataarıh/ *f.* engellemek, saptırmak, oyalamak.

сатин /satin/ *is.* seten kumaş.

сахал /sahıl/ *is.* sakal, bıyık. *"~ тавих"* sakal bırakmak, bıyık bırakmak. *"~ хусах"* sakal kesmek, bıyık kesmek. *"сахлын хутга"* traş bıçağı.

сахалгүй /sahılgui/ *s.* sakalsız, bıyıksız.

сахалдах /sahıldıh/ *f.* sakallı olmak, sakal bırakmak.

сахаллаг /sahıllıg/ *s.* sakallı, bıyıklı.

сахалт /sahılt/ is. sakallı, bıyıklı.

сахалтай /sahıltay/ *s.* sakallı, bıyıklı.

сахигч /sahigç/ *is.* koruyucu, bekçi.

сахил /sahil/ *is.* yemin, ant.

сахилга /sahlig/ *is.* disiplin. *"хөдөлмөрийн ~"* İş disiplini. *"~тай хүү"* disiplinli, terbiyeli çocuk.

сахилгагүй /sahliggui/ *is.* yaramaz, terbiyesiz.

сахилгажих /sahligcih/ *f.* disiplinli olmak, terbiyeli olmak.

сахилгажуулах /sahligculıh/ *f.* disiplin altında tutmak, terbiye etmek.

сахилгатай /sahligte/ *s.* disiplinli, terbiyeli.

сахилтан /sahiltın/ *is.* rahiplerle ilgili.

сахиул /sahiul/ *is.* bekçi, nöbetçi.

сахиулах /sahiulıh/ *f.* korumak, kollamak.

сахиус /sahius/ *is.* tılsım, uğur.

сахих /sahih/ *f.* korumak, kollamak.

сахлаг /sahlıg/ *is.* uzun saçlı, uzun tüylü, sakallı.

сахлархуу /sahlırhuu/ *is.* saçı sakalı karışmış olan.

сахуу /sahuu/ *is.* ruam hastalığı, hayvan nezlesi.

сахуутах /sahuutıh/ *f.* ruama yakalanmak, boğazları şişmek.

сацраг /satsrıg/ *is.* ışık demeti, ışın, şua, parıltı.

сацрах /satsrıh/ *f.* saçılmak, yayılmak.

сацруулах /satsruulıh/ *f.* saçmak, yaymak, dağıtmak, serpiştirmek.

сацуу /satsuu/ *is.* eşit, eşit ve muntazam, bir seviyede, uygun.

сацуулах /satsuulıh/ *f.* benzer yapmak, eşlemek, eşleştirmek, eşitlemek, eşit yapmak.

сахилгагүйдэх /sahligguidih/ *f.* disiplinsiz,yaramaz olmak, terbiye edilmemek.

сахих /sahih/ *f.* sakınmak, korumak, gözetmek, esirgemek. *"нийгмийн хэв журмыг ~"* sosyal kanunları gözetlemek. *"төвийг ~"* tarafsızlık. *"гэр ~"* evi korumak, kollamak. *"өвчтөнийг ~"* hastaya bakmak.

сая /say/ *is.* **1.** milyon. **2.** az önce. *"дөнгөж ~"* hemen az önce.

саявтар /sayvtır/ *zf.* geçenlerde, son zamanlarda.

саядаа /saydaa/ *zf.* kısa zaman önce, biraz önce.

саянаас /saynaas/ *zf.* çok yakınlarda, kısa bir zaman önce.

саятан /saytın/ *is.* milyoner.

саяхан /sayhın/ *zf.* az önce, biraz önce.

секс /seks/ *is.* ilişki, seks, birlikte olma.

секунд /sekund/ *is.* saniye.

семинар /seminar/ *is.* seminer, bir konu hakkında bilgi verme.

семинарлах /seminarlıh/ *f.* bilgi vermek, öğretmek.

сенатч /senatç/ *is.* senatör.

сенсаац /sensats/ *is.* heyecan meydana getiren olay, sansasyon.

сийгэх /sigih/ *f.* sızdırmak, esmek.

сийлбэр /silbir/ *is.* oyma, oymacılık.

сийлбэрлэх /silbirlih/ *f.* oymak, kesmek.

сийлбэрчин /silbirçin/ *is.* oymacı, kesici.

сийлмэл /silmil/ *s.* oyulmuş, kesilmiş.

сийлэх /silih/ *f.* oymak.

сиймгэр /simgir/ *is.* dayanıksız bez parçası.

сиймхий /simhi/ s. dayanıksız, çürük.

сиймхийлэх /simhilih/ *f.* dayanıksızlaşmak, çürümek.

сийрс(эн) /sirs/ *is.* kamış.

сийрүүлэх /siruulıh/ *f.* zayıflamak, incelmek, seyrek olmak.

сийрэг /siyrig/ *s.* **1.** seyrek. **2.** makul, akla uygun. *"~ хөрс"* seyrek toprak. *"~ ой"* seyrek orman.

сийрэгжих /siyrigcih/ *f.* zayıflamak, seyrekleşmek.

сийрэгжүүлэх /siyrigcuulıh/ *f.* zayıflamak, zayıflatmak, seyrekleşmek.

сийрэгших /siyrigşih/ *f.* zayıflamak, incelmek.

сийрэх /siirih/ *f.* zayıflamak, kurumak, incelmek.

сийх /siih/ *f.* seyrelmek, azalmak.

сийхгүй /siihgui/ *s.* yetenekli, becerikli.

сийчих /siiçih/ *f.* gevşemek, çözünmek.

симфони /simfoni/ *is.* semfoni.

синдикат /sindikat/ *is.* sendika.

систем /sistem/ *is.* sistem. *"мэдрэлийн ~"* duyu sistemi.*"сонгуулийн ~"* seçme sistemi.

системчлэх /sistemçlih/ *f.* sistemleşmek.

сиян /siyan/ *is.* diş minesi, mine.

скаут /skaut/ *is.* keşif, inceleme, araştırma.

склад /sklad/ *is.* depo.

скооч /skoç/ *is.* bant, izolobant.

скоочдох /skoçdıh/ *f.* bant ile yapıştırmak.

слесарь /slecair/ *is.* çilingir.

сов /sov/ *is.* su samuru.

совин /sovin/ *is.* kehanet, alamet, işaret.

согог /sogıg/ *is.* defo, kusur, hata. *"техникийн ~"* teknik kusur, hata.

согогтох /sogıgtıh/ *f.* hata yapmak, kusur işlemek.

согоо /sogoo/ *is.* dişi geyik.

согсгор /sogsgır/ *s.* kaba tüylü, sert kıllı.

согсойх /sogsoyh/ *f.* boş oturmak, işsiz durmak.

согтонги /sogtıngi/ *s.* mest olmuş, sarhoş, çakırkeyf.

согтоогч /sogtoogç/ *is.* sarhoş eden, sarhoş edici.

согтоох /sogtooh/ *f.* sarhoş etmek, kendinden geçirmek.

согтох /sogtuh/ *f.* sarhoş olmak, kendinden geçmek.

согтуу /sogtuu/ *is.* sarhoş, kendinden geçmiş.

согтуурагч /sogturıgç/ *is.* sarhoş edici, kendinden geçirici, alkollu.

согтуурал /sogtuurıl/ *is.* sarhoş olma, kendinden geçme.

согтуурах /sogtuurıh/ *f.* sarhoş olmak, kendinden geçmek, çakırkeyf olmak.

согтууруулах /sogturuulıh/ *f.* sarhoş etmek, kendinden geçirmek.

сод(он) /sod/ *is.* **1.** kuşun kanadının iri ve sert tüyleri. **2.** soda.

соёл /soyil/ *is.* kültür, uygarlık, eğitim, öğretim, aydınlanma. *"~ боловсрол"* kültür eğitimi. *"~ иргэншил"* medeniyet, uygarlık.

соёлжилт /soyilcilt/ *is.* kültürü genişletme, geliştirme, uygarlık, medeniyet.

соёлжих /soyilcih/ *f.* kültürleşmek, modernleşmek.

соёлжуулах /soyilcuulıh/ *f.* uygarlaştırmak, uygarlaşmak.

соёлт /soyilt/ *is.* uygarlık, medeniyet, kültür.

соёлч /soyilç/ *is.* kültürü destekleyen kimse, eğitimci.

соёлын /soyilin/ *is.* kültürel.

соёмбо /soyumb/ *is.* sembol, Moğolistan ülkesinin resmi ve özel sembolü.

соёнбо /soyunbo/ *is.* sembol.

соёнго /soyung/ *is.* hadım, iğdiş.

соёнготох /soyungıtıh/ *f.* hadım etmek, iğdiş etmek.

соёо /soyo/ *is.* **1.** köpek dişi, uzun sivri diş. **2.** yeni süğmüş dal, sürgün, filiz.

соёодох /soyodıh/ *f.* **1.** köpek dişiyle ısırmak. **2.** bir düğümü çözmek.

соёолон /soyolın/ *is.* beş yaşındaki at.

соёолох /soyolıh/ *f.* **1.** filizlenmek, sürgün vermek. **2.** köpek dişini kesmek, sivri dişi köreltmek.

соёрхол /soyırhıl/ *is.* lütuf, ihsan, bağış.

соёрхох /soyırhıh/ *f.* tenezzül etmek, lutfetmek, tevazu göstermek.

соёх /soyıh/ *f.* uygarlaşmak, kültürlü ve mdeni olmak.

сойвон /soyvun/ *is.* baş rahiplerden, lamalardan biri.

сойз /soiz/ *is.* fırça. *"шүдний ~"* diş fırçası.

сойздох /soizdıh/ *f.* fırçalamak.

сойлго /soilgo/ *is.* **1.** soyma, ayırma. **2.** özel

diyet.

сойлох /soylıh/ *f.* **1.** çok yüksekten uçmak, yükselmek. **2.** ileri atılmak, fırlamak.

сойлт /soilt/ *is.* silahın emniyet kilidi, güvenlik mandalı.

сойр /soir/ *is.* **1.** derideki uzun kaba kıl. **2.** orman horozu.

сойх /soih/ *f.***1.** soymak, ayırmak.**2.**atı yarışlara hazırlamak için özel bir diyetebağlamak.

солби /solbi/ *is.* çapraz, çaprazlama.

солбилт /solbilt/ *is.* yerdeğişikliği, değiş tokuş.

солбио /solbio/ *is.* çaprazlanmış, çapraz.

солбих /solbih/ *f.* **1.** enlemesine ve yanlamasına çapraz bir biçimde yerleştirmek. **2.** ayakları kavramak, sarmak, birleştirmek.

солбицол /solbitsol/ *is.* kordinatları belirlenmiş, çapraz bölge.

солбицох /solbitsıh/ *f.* çapraz koymak, enine yerleştirmek.

солгой /solgoy/ *is.* solak, sol, sol tarafını kullanan. *"~ хүн"* solak insan. *"~ гар"* solak el.

солгуур /solguur/ *is.* boya fırçası.

солжгор /solcgır/ *is.* eşlenmemiş, eşi olmayan.

солжийх /solcih/ *f.* farklılaşmak, eşit ve aynı olmamak.

солжир /solcir/ *is.* zıt, farklı, benzer olmayan.

солигдмол /soligdmıl/ *s.* değişebilir, değişken.

солигдол /soligdıl/ *is.* değişiklik, bozdurma.

солигдох /soligdıh/ *f.* karışmak, bulaşmak, değişmek.

солилдох /solildıh/ *f.* değişmek, karışmak, kaynaşmak.

солилцоо /soliltso/ *is.* değişiklik.

солилцох /soliltsıh/ *f.* değiş-tokuş yapmak *"мэдээлэл ~"* haberleri karşılıklı değiştirmek. *"санал ~"* fikir alış-verişişinde bulunmak.

солио /solio/ *is.* **1.** değişim, değiş tokuş, takas. **2.** mübadele. **3.** ticaret, alış veriş. **4.** devir, dönüm.

солиорол /soliorıl/ *is.* saçmalama, delirme, aptallaşma.

солиорох /soliorıh/ *f.* delirmek, aptallaşmak, saçmalamak.

солиорсон /soliorsın/ *is.* deli, çılgın, aptallaşmış, kaçık, saçmalamış.

солиоруулах /soliorulıh/ *f.* delirtmek, çılgınlaştırmak, aptallaştırmak.

солиотой /soliotoy/ *f.* deli, çılgın, kaçık, aptal.

солир /solir/ *is.* gök taşı, meteor.

солиу /soliu/ *s.* gelenekleri veya kökleşmiş kuralları bozan, saçmalayan, bozan.

солиурах /soliurıh/ *f.***1.** gelenek ve görenekleri bozmak.**2.** saçmalamak, aptallaşmak.

солих /solih/ *f.* değiştirmek, takas etmek, yerini değiştirmek. *"хувцаа ~"* elbise değiştirmek. *"нутаг ~"* ülkeyi değiştirmek.

солонго(н) /solıngo/ *is.* **1.** gökkuşağı. **2.** sibirya sansarı, gelincik. *"солонго татах"* gökkuşağının çıkması.

солонгорох /solungurıh/ *f.* gök kuşağının belirmesi.

солонгос /solıngos/ *is.* Kore, Koreli.

сонат /sonat/ *is.* sonat.

сонгино /songin/ is. soğan.

сонгогдох /songıgdıh/ *f.* seçilmek.

сонгогч /songıgç/ *is.* seçmen, oy kullanan.

сонгодог /songıdıg/ *is.* klasik. *"~ хөгжим"* klasik müzik.

сонголт /songult/ *is.* seçim, beğenme.

сонгомол /songımıl/ *s.* seçilmiş, beğenilmiş.

сонгох /songuh/ *f.* seçmek, elemek, ayırmak. *"сонгож авах"* seçip almak. *"мэргэжил ~"* meslek seçmek. *"даргаар ~"* yöneticiyi seçmek.

сонгууль /songuil/ *is.* seçim. *"бүх нийтийн ~"* halkın genel seçimi. *"сонгуулийн тойрог"* seçim bölgesi.*"сонгуулийн хайрцаг"* seçim sandığı. *"сонгуулийн хууль"* seçim kanunu. *"сонгуульд оролцох"* seçime katılmak.

сонгуультан /songuiltın/ *is.* aday.

сондгой /sondgoi/ *is.*tek sayılar, tek sayı, tek.

сондгойрох /sondgoyruh/ *f.* tek sayı olmak, tekli, eşi olmamak.

сондор /sondur/ *is.* gerdanlık, boncuk, kolye.

сондуу /sonduu/ *is.* diken, dikenli çalı.

сондуул /sonduul/ *is.* tepecik, küçük tepe.

сонжигдох /soncigdıh/ *f.* sorumlu tutulmak, suçlanmak.

сонжимхой /soncimhoy/ *s.* dayanıksız, muhtaç, eğilimli.

сонжих /soncih/ *f.* iftira etmek, suçlamak, karalamak.

сонжооч /soncooç/ *is.* iftiracı.

сонжуур /soncur/ *is.* utanç, ayıp, rezalet.

сонивчхон /sonivçhın/ *s.* meraklı, başkalarının işi ile ilgilenen.

сонин /sonin/ *is.* **1.** gazete, haberler. **2.** ilginç, acayip. *"~ хэвлэл"* basın. *"~ сэтгүүл"* gazete, dergi. *"~ы газар"* basım yeri. *"~ы сурвалжлагч"* muhabir. *"~ ном"* İlginç, güzel kitap.

сонирхогдох /sonirhıgdıh/ *f.* ilgilenmek, ilgi duymak, merak etmek.

сонирхогч /sonirhıgç/ *is.* ilgili, meraklı.

сонирхол /sonirhıl/ *is.* ilgi, alaka, merak. *"~ татах"* ilgi çekmek. *"~ буурах"* ilgi çekmemek, ilgi kaybetmek.

сонирхолгүй /sonirhılgui/ *s.* ilginç olmayan, enteresan olmayan, ilgisiz.

сонирхолтой /sonirhıltoy/ *s.* ilginç, cazip, enteresan.

сонирхох /sonirhıh/ *f.* İlgi duymak, alakalı olmak, ilgilenmek.

сонирхуулах /sonirhuulıh/ *f.* merak ettirmek, ilgilendirmek.

сониуч /soniuç/ *s.* meraklı, ilgili, alakalı.

соно /sono/ *is.* at sineği, büve.

соном /sonum/ *is.* özel seramoni bezi, hadıg.

сономсор /sonumsır/ *s.* akıllı, zeki, açıkgöz.
сонор /sonur/ *is.* uyanık, açıkgöz. *"~ сэрэмж"* uyanıklık, tedbir.
сонордуулах /sonurduulıh/ *f.* anlatmak, istemek, ifade etmek.
сонордуулга /sonurduulg/ *is.* hatırlatma, not.
сонсгол /sonsgıl/ *is.***1.** rapor, haber, ilan, bildiri. **2.** dinleme, duyma.*"~ маяух"* raporvermek.
сонсголгүй /sonsgılgui/ *s.* duyma özürlü, sağır.
сонсголонтой /sonsgulıntoy/ *s.* duyabilen, işitebilen.
сонсгох /sonsguh/ *f.* bildirmek, haberdar etmek.
сонсогдох /sonsugdıh/ *f.* duyulmak, işitilmek.
сонсогч /sonsugç/ *is.* dinleyici. *"радио ~"* radyo dinleyicisi.
сонсол /sonsul/ *is.* duyma, işitme.
сонсох /sonsuh/ *f.* dinlemek, işitmek.
сонсуулах /sonsuulıh/ *f.*dinletmek, işittirmek.
соньхон /soinhın/ *s.* çok ilginç.
соосог /soosıg/ *is.* **1.** yapma maken **2.** emzik.
соотгонох /sootgınıh/ *f.* kulaklarını sallamak, oynatmak.
соотгор /sootgur/ *is.* kulaktaki şekil yada bellik.
соохгонох /soohgınıh/ *f.* yapmacık ve sahte davranışta bulunmak.
соохгор /soohgır/*is.* yapmacık hareket sergileyen.
соохойх /soohoyh/ *f.* yapmacık davranışta bulunmak.
соохолзох /soohılzıh/ *f.* övünmek, böbürlenmek.
сопран /soprın/ *is.* soprano, ses ile ilgili.
сор /sor/ *is.* **1.** kürk veya yünün uç kısmı. **2.**alevleri temsil eden kağıdın uç kısımları.
сорви /sorvi/ *is.* yara, bere, iz.
сорвижилт /sorvicilt/ *is.* yara, bere, iz.
сорвитох /sorvitıh/ *f.* yaralı bereli olmak.
соргог /sorgıg/ *s.* duygulu, duyarlı, hassas, yumuşak, nazik.
сорилго /sorilg/ *is.* duruşma, celse, deneme, test.
сорилт /sorilt/ *is.* test, uzmanlık, tecrübe.
сорих /sorih/ *f.* sınamak, denemek. *"хүчээ ~"* kuvvetini denemek, güç denemek.
сорлох /sorluh/ *f.* kürk veya yünün uzun tüylerini taramak.
сормуус /sormus/ *is.* kirpik.
сорогдох /sorugdıh/ *f.* emmek, emilmek.
сорогч /sorugç/ *is.* emici, vakum. *"тоос ~"* elektrikli süpürge.
соролт /sorult/ *is.* emme, vakum.
сором /sorum/ *s.* kaygısız, dengesiz, galesiz.
соронзон /sorunzun/ *is.* mıknatıs. *"цахилгаан ~"* elektrikli mıknatıs.
соронздох/sorunzdıh/*f.* mıknatıslanmak.
сорох /sorıh/ f. emmek, sormak, çekmek, vakumlamak. *"сорон мөлжих"* sömürmek. *"тамхи ~"* sigara çekmek.
сорс(он) /sors/ *is.* kaynama, kızarma, pişme.
сорслох /sorslıh/ *f.*geyik derisini tabaklamak.
сорсон /sorsın/ *is.* geyik veya ceylen derisi.
сортгор /sortgır/ *is.* hayvanların kulaklarındaki işaretler.
сортойлгох /sortoylgıh/ *f.* hayvanın kulağında iz, yada işaret bırakmak.
сортоо /sortoo/ *is.* tat, lezzet, zevk.
сортоогүй /sortogui/ *s.*tatsız, zevksiz, nahoş.
соруул /soruul/ *is.* boru, şırınga, tüp.
соруулах /soruulıh/ *f.* sordurmak, içine çektirmek, vakumlatmak.
сорьц /sorts/ *is.* inceleme, araştırma, yoklama.
сох /soh/ *s.* kör, anlayışsız, dikkatsiz.
сохлох /sohlıh/ *f.* kör etmek.
сохойх /sohoyh/ *f.* kör olmak, körleşmek.
сохолзох /sohulzuh/ *f.* körleşmek, dikkatsizleşmek.
сохор /sohır/ *is.* kör, görmeyen.
сохрох /sohrıh/ *f.* kör olmak, körleşmek.
социал–демократ /sotsial demokrat/ *is.* sosyal demokrat.
социализм /sotsializm/ *is.* sosyalizm.
социалист/sotsialist/ *is.* sosyalist. *"~ нийгэм"* sosyalist toplum.
сөг /sög/ *e.* çökmekten emir, çök.
сөгдөх /sögdüh/ *f.* çökmek, diz çökmek.
сөгдүүлэх /sögdülih/ *f.* çöktürmek, diz çöktürmek.
сөглөх /söglüh/ *f.* baş parmak ile serçe parmağı arasında kalan kısım, karışlamak, karış.
сөгнөх /sögnüh/ *f.* kımız yada içki ikram etmek.
сөгөө /sögöö/ *s.* kabiliyet, yetenek, beceri.
сөгтгөх /sögtgüh/ *f.* çöktürtmek, diz çöktürmek.
сөд /söd/ *is.* akıllı, ağırbaşlı, bilge.
сөдгөр /södgür/ *s.* kısalmış, kısa, küt.
сөдлөг /södlüg/ *is.* **1.** tüyle kaplanmış. **2.**dolmbaçlı yol.
сөдөлзөх /södülzüh/ *f.*yapıştırmak,saplamak.
сөдрөг /södrüg/ *is.* toynak, at tırnağı.
сөл /söl/ *is.* sedef otu.
сөлжир /sölcir/ *is.* yan, yatık, eğilmiş.
сөлийх /sölih/ *f.* gözlerini kısmak.
сөлөлзөх /sölülzih/ *f.* başını aşağı yukarı sallamak, silkmek.
сөлөр /sölür/ *is.* **1.** geme itaat eden, uysal at. **2.** başını geriye doğru eğmek, kasıntı.
сөмс /söms/ *is.* kaynamış şifalı bitkiler, otlar.
сөн /sön/ *is.* tören veya kutlamada kullanılan içecek.
сөндлөг /söndlüg/ *is.* ırmağın karşı tarafına geçme.
сөнөл /sönül/ *is.* yok olma, bitme, tükenme.
сөнөөгч /sönügç/ *is.* yok edici, söndüren, yıkan, yıkıcı. *"~ онгоц"* savaş uçağı, bombardıman uçağı. *"гал ~"* itfaiyeci.
сөнөөх /sönöh/ *f.* yok etmek, imha etmek, bütürmek, tüketmek. *"дайсныг ~"* düşmanları

yok etmek.

сөнөх /sönüh/ *f.* mahvolmak, bitmek, tükenmek, sönmek.

сөнчин /sönçin/ *is.* kımız ikram eden.

сөөг /söög/ *is.* funda, çalı.

сөөг сөөг /söög söög/ *is.* çök çök.

сөөлжир /söölcir/ *is.* dolaylı, eğimli.

сөөлжих /söölcih/ *f.* eğilmek, yana yatmak.

сөөм /sööm/ *is.* baş parmak ile serçe parmağı arasında kalan kısım, karışlama, karış.

сөөмлөх /söömlüh/ *f.* karışlamak, ölçmek.

сөөнгө /söönq/ *is.* boğuk, kısık ses.

сөөнгөдүү /sööngduu/ *s.* boğuk, kısık sesli.

сөөнгөтөх /sööngütüh/ *f.* sesi kısılmak.

сөөргөө /söörgöö/ e. geri, geriye, arkaya doğru.

сөөх /sööh/ *f.* sesi kısılmak, boğuk veya kısık sesli olmak. *"хоолой ~"* sesi kısık.

сөөхий /sööhi/ *is.* bir çeşit kışlık bot.

сөр /sör/ *is.* direk, destek, dayak.

сөрвийх /sörvih/ *f.* karıştırmak, arap saçına çevirmek,her şeyi birbirine karıştırmak.

сөргөлдөөн /sörgüldön/ *is.* karışıklık, anlaşmazlık.

сөргөлдөх /sörgüldüh/ *f.* karşı koymak, göğüs germek.

сөргөөх /sörgööh/ *f.* karşı koymak, protesto etmek.

сөргөх /sörgüh/ *f.* direnmek, karşı koymak.

сөргөцөлдөх /sörgütsüldüh/ *f.* karşı koymak, direnmek, cephe almak.

сөргүү /sörgu/ *s.* direnen, karşı koyan, kanuna boyun eğmeyen.

сөрдгөр /sördgür/ *s.* karşı koyan, çıkıntılık yapan.

сөрөг /sörüg/ *is.* karşıt, karşı koyan.

сөрөл /sörül/ *is.* direnme, direnç, inatçılık.

сөрлөх /sörlüh/ *f.* desteklemek, sağlamlaştırmak, destek yapmak.

сөрөх /sörüh/ *f.* **1.** ters istikamette gitmek, direnmek, karşı koymak. **2.** çatlamak, yarılmak. *"салхи ~"* rüzgara karşı gitmek. *"урсгал ~"* suya karşı gitmek.

сөрс /sörs/ *is.* inat, inatçılık.

сөс /sös/ *is.* **1.** öd, safra. **2.** yumru, şişkinlik.

сөх /söh/ *is.* kar yığını.

сөхөгдөх /söhügdüh/ *f.* ayağa kaldırmak, birbirine katmak.

сөхөгнөх /söhügnüh/ *f.* birisinin ayağını yalamak.

сөхөлзөх /söhülzüh/ *f.* çömelmek.

сөхөө /söhöö/ *is.* yetenek, beceri, gayret.

сөхөөл /söhöl/ *is.* sıkıntı, bunalım.

сөхөөх /söhööh/ *f.* bunalmak, sıkılmak, daralmak.

сөхөх /söhüh/ *f.* açmak, aralamak, hafifçe kaldırmak.

сөхрөх /söhrüh/ *f.* çökmek, diz çökmek. *"сөхөрч суух"* dizleri üzerinde oturma.

сөхрүүлэх /söhruulih/ *f.* diz çöktürmek.

СПИД /spid/ *is.* aids, hastalığının kısaltılmış biçimi.

спирт /spirt/ *is.* ispirto.

спорт /sport/ *is.* spor, jimnastik. *"усан ~"* su sporu. *"өвлийн ~"* kış sporu. *"зуны ~"* yaz sporu. *"~ тоглоом"* spor, oyun oynamak. *"~ын мастер"* usta, profosyonel sporcu.

стандарт /standart/ *is.* standart, uygun.

стандартжуулах /standartculih/ *f.* standartlaştırmak.

стандартчилал /standartçılıl/ *is.* standartçılık.

станц /stants/ *is.* santral, istasyon. *"радио ~"* radyo istasyonu. *"цахилгаан ~"* elektrik santrali.

статистик /statistik/ *is.* istatistik.

стереометр /stepeometr/ *is.* sterometre.

стратег /stratig/ *is.* strateji.

стратегич /strategiç/ *is.* stratejik, elverişli, uygun.

субъектив /subyektiv/ *is.* öznel, düşsel, subjektif.

сув /suv/ *is.* kuvvetlendirici hal eki, zap zayıf gibi.

суваг /suvıg/ *is.* **1.** su kanalı, ark, hendek. **2.** televizyon kanalı. *"~ малах"* kanal çekmek. *"усжуулах ~"* su kanalı.

сувай /suvay/ *is.* kısır dişi hayvan.

сувайралт /suvayrılt/ *is.* kısırlık.

сувайрах /suvayrıh/ *f.* kısır olmak, verimsizleşmek, yavrusuz kalmak.

сувд /suvd/ *is.* inci.

сувдаг /suvdıg/ *s.* açgözlü.

сувдаглах /suvdıglıh/ *f.* açgözlü olmak

сувдлиг /suvdlig/ *s.* incili, inci ile ilgili.

сувилагч /suvilıgç/ *is.* hemşire.

сувилал /suvilıl/ *is.* tedavi, bakım, muayene. *"сувиллын хоол"* diyet. *"сувиллын газар"* senatoryum.

сувилах /suvlıh/ *f.* tedavi etmek, bakmak.

сувилгаа /suvşlga/ *is.* tedavi, bakım, muayene.

сувраа /suvraa/ *is.* sütun, seri.

суврага /suvrıg/ *is.* Buda tapınağı, stupa şeklinde yazılmış mezar, türbe.

суврах /suvrıh/ *f.* damlalar halinde düşmek, damlamak, damla damla akmak.

сувс /suvs/ *is.* **1.** hafif içki. **2.** kımızdan yapılan içki.

суга /sug/ *is.* **1.** koltuk altı. **2.** dar ve uzun çukur. **3.** geçit. **4.** birden bire, hızla, hemen.

сугавчлах /sugıvçlıh/ *f.* koltuk altına almak, koltuk altında götürmek, taşımak.

сугадах /sugdıh/ *f.* koluna girmek, koltuk altına girmek.

сугалаа /suglaa/ *is.* piyango, çekiliş, kura. *"~ сугалах"* piyango çekmek.

сугалах /suglıh/ *f.* çekmek, piyango çekmek.

сугалдрагалах /sugıldrıglıh/ *f.* elbisenin

kolunu çekmek, sıvamak.

Сугар /sugır/ *is.* **1.** venüs gezegeni, cuma günü. **2.** sıyrılan, sıvışan, kaçan.

сугарах /suvgırıh/ *f.* sıyrılmak, sıvışmak, kaçmak.

сугачих /sugıçih/ *f.* çekmek, çekiştirmek.

сугсрах /sugsrıh/ *f.* **1.** savmak, silkip atmak, çekiştirmek. **2.** suni teneffüs yaptırmak.

судаг /sudıg/ *is.* dar ve ensiz kanal, arık.

судал /sudıl/ *is.* **1.** damar, kan damarı, nabız. **2.** ağacın halkaları. **3.** maden yatağı. **4.** çizgi, uzun ve dar parça. *"~маӳ"* çizgili.

судалтах /sudıltıh/ *f.* **1.** yaprağın damarlı oluşu. **2.** çizgili veya şeritli olmak.

судлаагүй /sudlaagui/ *s.* bilinmeyen, anlaşılmayan, incelenmemiş.

судлагаа /sudlıgaa/ *is.* araştırma, inceleme. *"~ хийх"* araştırmak, inceleme yapmak. *"~ны ажил"* araştırma işi.

судлагдах /sudlıgdıh/ *f.*incelemek, araştırmak.

судлагдахуун /sudlıgdıhuun/ *is.* araştırma yapılan konu, tez.

судлагч /sudlıgç/ *is.* araştırmacı, araştırman, uzman.

судар /sudır/ *is.* **1.** sutra, Budist metinleri antolojisi, kutsal kitap. **2.** ders kitabı. *"удам ~"* atalar ait sutra. *"мүүх ~"* Tarihi sutra. *"монгол ~"* Moğol dininin kitapları, sutra.

судас /sudıs/ *is.* kan damarı, damar, damarlar. *"~ны цохилт"* damar atışı. *"~ барих"* damar tutması.

судлал /sudlıl/ *is.* İnceleme, araştırma, çalışma. *"сансар ~"* astroloji, uzay inceleme. *"ургамал ~"* bitki inceleme.

судлах /sudlıh/ *f.* incelemek, araştırmak, çalışmak.

судлахуун /sudlıhuun/ *is.* inceleme ve araştırma konusu.

суйлах /suylıh/ *f.* aşırmak, çalmak, elinden almak.

сул /sul/ *s.* boş, bol, gevşek, ilişkisiz. *"сул дорой"* zayıf. *"сул суудал"* boş oturma yeri, boş yer. *"сул цалин"* emekli maaşı.

сулавтар /sulıvtır/ *s.* gevşekçe, biraz gevşek, zayıf.

сулбайх /sulbayh/ *f.* tatsız, tutsuz, lezzetsiz olmak.

сулдайх /suldayh/ *f.* zayıf ve yorgun olmak, bitkin düşmek, gevşemek.

сулдах /suldıh/ *f.* gevşemek, zayıflamak, yetersiz olmak.

суллагдах /sullıgdıh/ *f.* serbest olmak, serbest kalmak.

суллах /sullıh/ *f.* boşaltmak, bırakmak, salmak, serbest bırakmak. *"шоронгоос ~"* hapishaneden tahliye etmek.

сулралт /sulrılt/ *is.* zayıflama, güçsüzleşme, gevşeme.

сулрах /sulrıh/ *f.* gevşemek, zayıflamak, bitkin düşmek, boş olmak, rahatlamak. *"бие ~"* vücudun gevşemesi. *"байр ~"* evin boşalması.

сулруулах /sulruulıh/ *f.* gevşetmek, boşaltmak, zayıf düşürmek. *"анхаарлыг ~"* dikkatini azaltmak. *"хүчээ ~"* gücünü zayıflatmak.

султгал /sultgıl/ *is.* **1.** zayıf düşme, güçsüzleşme. **2.** kurtuluş, özgürlük.

султгах /sultgıh/ *f.* **1.** gevşetmek, zayıf ve bitkin düşürmek. **2.** boşaltmak.

сулхан /sulhın/ *s.* **1.** gevşek, ihmalci, kaygısız. **2.** yumuşak, kolay, zayıf.

сульдаа /süldaa/ *s.* yorgun, bitkin, halsiz.

сульдах /süldıh/ *f.* yorulmak, bitkin düşmek, halsiz kalmak.

сульфат /sülfat/ *is.* bir kimyevi element, sülfat.

сум(ан) /sum/ *is.* **1.** ok, kurşun. **2.** ilçe, bölge, belde. **3.** işaret. *"буугны сум"* kurşun. *"нум сум"* yay ok. *"сумаар заах"* işaretle göstermek.

суман /sumın/ *is.* **1.** somun, bilye. **2.**cephane.

сумлах /sumlıh/ *f.* ateşli silahı barut ile doldurmak, kurşun koymak.

сумчин /sumçin/ *is.* okçu, ok yapan kişi.

сумьяа /sumya/ *is.* ay ile ilgili, pazartesi.

сунагар /sunıgır/ *s.* ince uzun, selvi boylu.

сунайх /sunayh/ *f.* uzayıp incelmek.

суналт /sunılt/ *is.* sünme, yayılma, uzama, genişleme.

сунамал /sunımıl/ *s.* sünmüş, yayılmış, uzamış.

сунах /sunıh/ *f.* sünmek, yayılmak, genişlemek, uzatmak.

сунгаа/sungaa/ *is.* uzun mesafe antremanı.

сунгах /sungıh/ *f.* uzatmak, süresini uzatmak. *"гараа ~"* el uzatmak. *"хугацаа ~"* süresini uzatmak.

сунгуу /sunguu/ *s.* **1.** uzak, mesafeli, uzun ve geniş. **2.** yavaşlatılmış.

сунгуулах /sunguulıh/ *f.* uzatmak, genişletmek.

сундаг /sundıg/ *s.* esnek.

сундлах /sundlıh/ *f.* bisiklet veya ata birisini bindirmek.

сундуй /sunduy/ *s.* dağınık, düzensiz,sırasız.

сунжих /suncih/ *f.* uzun müddet devam etmek.

сунжрах /suncrıh/ *f.* uzamak, devam etmek, sürmek.

сунжруулах /suncruulıh/ *f.* uzatmak, devam ettirmek, sürdürmek.

сунжуу /suncuu/ *s.* uzun, uzayan, bitmek bilmeyen.

суниах /suniah/ *f.* sünmek, gerinmek,germek.

сунчин /sunçin/ *is.* cesaret, yürek, güç.

сур(ан) /sur/ *is.* deri kayış, deri şerit, deriden ip, gem ipi. *"суран бүс"* deri kemer.

сураг /surıg/ *is.* soru, haber, söylenti. *"~ чимээ"* haber, müjde.

сураггүй /surıgguy/ *s.* habersiz, sorunsuz, söylentisiz.

сураглах /surıglıh/ *f.* haber sormak, sormak,

araştırmak, bilgi edinmek.

сураглал /surıglıl/ *is.* soruşturma, araştırma, bilgi edinme.

сурагч /surıgç/ *is.* talebe, öğrenci.

сурал /surıl/ *is.* öğrenme, eğitim.

суралцагсад /surıltsıgsıd/ *is.* öğrenciler, talebeler.

суралцах /surıltsıh/ *f.* birlikte öğrenmek, okumak, bilgi edinmek.

сурамгай /surımgay/ *s.* okuyan, okumayı seven, yetenekli.

сурах /surıh/ *f.* **1.** öğrenmek; sormak, bilgi edinmek. **2.** alışkın olmak, alışmak. *"бичиж ~"* yazı öğrenmek. *"ном ~"* bilgi edinmek. *"эрж ~"* aramak.

сурвалж /survılc/ *is.* **1.** fidan, filiz. **2.** bıçak veya kılıcın kabza takılan ucu. **3.** menşe, köken, kaynak. *"эх ~"* kaynak. *"~ бичиг"* asıl, orjinal yazı.

сурвалжит /survılcit/ *s.* soylu, asil, kibar,ünlü.

сурвалжлага /survılclıg/ *is.*röportaj,görüşme.

сурвалжлагч /survılclıgç/ *is.* muhabir, haberci, ulak, gazeteci. *"сонины ~"* gazete muhabiri. *"зурагтын ~"* televizyon muhabiri.

сурвалжлах /survılclıh/ *f.* kaynağını araştırıp bulmak, araştırmak, soruşturmak, röportaj yapmak.

сурвалжтан /survılctın/ *s.* soylu, soylu kesimden, asilzade.

сургааг(ан) /surgaag/ *s.* **1.** eğitilebilir, akıllı, yetenekli, becerikli. **2.** sırık, değnek, kazık.

сургаал /surgal/ *is.* öğütler, atasözleri, deyimler. *"аавын ~"* babanın öğütleri.

сургагч /surgıgç/ *is.* eğitici, öğretmen,uzman.

сургалт /surgılt/ *is.* eğitim, öğretim. *"ганцаарчилсан ~"* kendi başına, tekli eğitimi. *"~ын агуулга"* eğitimin içeriği. *"~ын арга"* eğitim yönetimi.

сургамж /surgımc/ *is.* öğretim, öğretme, öğüt. *"сургамжтай"* öğüt, tavsiye, uyarılı.

сургамжлах /surgımclıh/ *f.* öğüt vermek, tavsiyede bulunmak.

сургамжтай /surgımcte/ *is.* tavsiyeli, öğüt verici, uygun.

сургах /surgıh/ *f.* öğretmek, okutmak, bilgi edindirmek, sordurmak. *"бичиг үсэгт ~"* yazmayı öğretmek. *"ажилд ~"* işi öğretmek. *"сурган хүмүүжүүлэх ~"* pedagoji.

сургуулилах /surguulilıh/ *f.* okula göndermek, öğretmek, eğitmek.

сургууль /surguul/ *is.* okul, öğretim merkezi. *"бага ~"* ilkokul. *"дунд ~"* orta okul. *"ерөнхий боловсролын ~"* milli eğitim okulu. *"их ~"* üniversite. *"оройн ~"* akşam okulu. *"~д орох"* okula başlamak, gitmek. *"~ төгсөх"* okulu bitirmek, mezun olmak.

сурлага /surlıg/ *is.* okuma, öğrenme,çalışma.

сурмаг /surmıg/ *s.* okuyan, okumayı seven, yetenekli.

суртал /surtıl/ *is.* öğreti, doktrin, huy, alışkanlık, ideoloji, propaganda. *"үзэл ~"* ideoloji. *"хүнд ~"* bürokrasi. *"~ нэвтрүүлэг"* propaganda.

сурталдах /surtıldıh/ *f.* ders vermek, konferans vermek.

сурталтан /surtıltın/ *is.* bürokrat, dogmatik.

сурталч /surtılç/ *is.* yaymacı, propagandacı.

сурталчлах /surtılçlıh/ *f.* açıklamak, yorumlamak, anlatmak, reklam yapmak.

сурталчилгаа /surtılçilgaa/ *is.* açıklama, bilgilendirme, reklam.

суртах /surtıh/ *f.* öğretilmek, eğitilmek, okutulmak.

суртахуун /surtıhuun/ *is.* ahlak, terbiye, eğitim, gelenek ve görenek. *"ёс ~"* örf ve ahlak.

суруулах /suruulıh/ *f.* araştırılmak, bulunmak, aranmak.

сурхирах /surhirıh/ *f.* ıslık çalmak.

сурчин /surçin/ *is.* okçu.

суу /suu/ *is.* **1.** ayrıcalık, fark, hüner, üstünlük. **2.** oturmaktan emir, otur.

суугаа /suugaa/ *s.* bulunan, oturan.

суугч /suugç/ *is.* ikamet eden, oturan.

суудаг /suudıg/ *s.* ikamet, oturma, yaşama.

суудал /suudıl/ *is.* oturacak yer, koltuk, sandalye. *"зөөлөн суудал"* yumuşak oturak. *"хатуу суудал"* sert oturak. *"сул суудал"* boş oturacak yer. *"олонхийн суудал"* salt çoğunluk. *"суудлын машин"* taksi, araba.

суулга /suulg/ *is.* **1.** kap kaçak, tencere, tava. **2.** ishal. *"сав ~"* kapkaçak, tencere tava.

суулгах /suulgıh/ *f.* **1.** oturtmak. **2.** ishal olmak. *"сандал дээр ~"* sandalye üzerinde oturmak. *"шоронд ~"* hapishaneye atmak. *"мод ~"* ağaç dikmek.

суултуур /suultuur/ *is.* tuvalet, hela.

суулцах /suultsıh/ *f.* birlikte oturmak, birlikte vakit geçirmek.

суумал /suumıl/ *s.* oturan, oturmuş olan.

суумгай /suumgay/ *s.* **1.** oturularak yapılan. **2.** bir yere yerleşmiş, yerleşik.

суумхай /suumhay/ *s.* yüzü koyun uzun müddet oturma, oturmayı seven.

суунаг /suunıg/ *is.* **1.** duman, sis demeti. **2.** kuyruklu yıldız.

суунаглах /suunıglıh/ *f.* sis demetinin yükselmesi, duman bulutunun yükselmesi.

сууригүй /suurigui/ *s.* temelsiz, temeli olmayan.

суурилах /suurilıh/ *f.* temelini oluşturmak, alt yapısını meydana getirmek.

суурилуулах /suuriluulıh/ *f.* **1.** temelini oluşturtmak, kuvvetlendirmek. **2.** bölümlerini oluşturmak.

суурин /suurin/ *is.* **1.** devamlı aynı yerde duran, sabit. **2.** ikamet yeri.

сууринших /suurinşih/ f. yerleşmek, konmak, ikamet etmek.

суурь /suuir/ *is.* **1.** temel, alt yapı. **2.** yer, alan, mekan. **3.** hayvan sürüsü. *"байр ~"* durum, yeni. *"байшингийн ~"* binanın temeli. *"~ машин"* tezgah.

суурьтай /suuirtay/ *s.* sağlam, dayanıklı, temeli güçlü.

суурьшил /suuirşil/ *is.* yerleşim, yerleşme, iskan.

суурьших /suuirşih/ *f.* yerleşmek.

суурьшуулах /suuirşuulıh/ *f.* yerleştirmek, bir mekana koymak, sabitlemek.

суусар /suusır/ *is.* sansar.

суут /suut/ *s.* ünlü, meşhur, kabiliyetli, hünerli.

суутай /suute/ *s.* hünerli, becerikli, yetenekli.

суутгал /suutgıl/ *is.* kesinti, indirme, azaltma.

суутгах /suutgıh/ *f.* elden düşürmek. *"цалингаас ~"* maaştan düşmek.

суутгуулах /suutguulıh/ *f.* kesinti yapmak, azaltmak.

суух /suuh/ *f.* oturmak. *"явган ~"* çömelmek. *"автобусанд ~"* otobüse binmek. *"хичээлд ~"* derste oturmak. *"хуралд ~"* toplantıya katılmak. *"зүгээр ~"* hiçbirşey yapmadan oturmak. *"шав арт ~"* çamura batmak.

сууц /suuts/ *is.* kiralık oda, geçici süreli yer, daire. *"орон ~"* ev, apartman, daire.

сүв /suv/ *is.* iğne gözü, delik, açıklık, gözenek.

сүвлэх /suvlih/ *f.* ipliğe dizmek, takmak. *"зүү ~"* iğneye iplik geçirmek.

сүвэгч /suvigç/ *is.* iğne gözü, ipliğin iğnenin deliğinden geçen ucu.

сүвэгчлэх /suvigçlih/ *f.* iğneye ipliği geçirmek.

сүвээ /suvee/ *is.* göğüs kısmı, vücudun koltuk altından kalçaya kadar olan kısmı.

сүг /sug/ *is.* hayalet.

сүеэ /suye/ *is.* filiz, tomurcuk, sürgün.

сүеэлэх /suyelih/ *f.* filizlenmek.

сүж /suc/ *is.* **1.** çok süt veren hayvan. **2.** suyu bol olan kuyu.

сүжиг /sucig/ *is.* güven, itikat, iman.

сүжиглэх /suciglih/ *f.* inanmak, güvenmek, iman etmek.

сүжигтэн /sucigtin/ *is.* inanan, iman eden.

сүй /sui/ *is.* söz, vaat, söz kesme, nişanlama.

сүйд /suid/ *is.* **1.** yıkıntı, yıkım. **2.** zarar, ziyan, kayıp.

сүйдлэх /suidlih/ *f.* zarara uğramak, ziyan görmek, hasar görmek.

сүйдэл /suidil/ *is.* yıkım, zarar, ziyan, kayıp.

сүйдэх /suidih/ *f.* yabana gitmek, boşa gitmek, yıkılmak, harap olmak. *"амь нас ~"* hayatını kaybetmek.

сүйжин /suicin/ *is.* kristal kaya parçası.

сүйлэх /suylih/ *f.* **1.** söz kesmek, nişanlamak. **2.** soluğu kesilmek, burnunu çekmek.

сүйрүүлэх /suiruulih/ *f.* harab etmek, yok etmek, yıkmak.

сүйрэл /suiril/ *is.* yıkım, harab.

сүйрэх /suyrih/ *f.* bölünmek, parçalanmak, yıkılmak.

сүйтэй /suyte/ *s.* nişanlı, sözlü.

сүйтгэгч /suytgigç/ *is.* yıkıcı, sabotajcı. *"хорлон ~"* sabotajcı.

сүйтгэл /suytgil/ *is.* **1.** masraf, harcama. **2.** yıkım, kayıp, hasar.

сүйтгэх /suitgih/ *f.* mahvetmek, yıkmak, harcamak.

сүйтэлзэх /suitilzih/ *f.* topallamak, aksamak.

сүйх /suyh/ *is.* evli bir kadının başının iki yanından sarkan başlık süsü.

сүйхээ /suyhee/ *is.* bağlantı, irtibat, kontak.

сүлбэлдэх /sulbildih/ *f.* entrika çevirmek, suikast yapmak.

сүлбэх /sulbih/ *f.* batırmak, delmek, iğnelemek.

сүлбээ /sulbe/ *is.* **1.** ip, iplik, şerit. **2.** ilişki, bağ, soy.

сүлбээр /sulber/ *e.* **1.** ip ile, şeritle. **2.** ilişkiyle, bağlantısıyla.

сүлд /suld/ *is.* **1.** bayrak, sancak, arma. **2.** ihtişam, güç, başarı. **3.** ülkenin milli sembolü, arma. **4.** koruyucu tanrı. *"төрийн ~"* devlet arması, bayrak. *"~ дуулал"* milli marş.

сүлжилдэх /sulcildih/ *f.* dokumak, örmek, sarmak, dolamak.

сүлжих /sulcih/ *f.* örmek, dolamak, sarmak. *"гээгэ ~"* saç örmek.

сүлжмэл /sulcmil/ *s.* örgülü, örülmüş, sarılı. *"~ хувцас"* örülmüş elbise.

сүлжмэлчин /sulcmilçin/ *is.* örgücü.

сүлжээ /sulce/ *is.* kıvrım, dolanbaç, ağ. *"үгийн ~"* bulmaca, çapraz bulmaca. *"цахилгаан шугам ~"* elektrik ağı.

сүлжээлэх /sulcelih/ *f.* dolamak, sarmak, birbirine geçirmek.

сүлжээс /sulcees/ *is.* ağ, örme, birleştirme.

сүлмүү /sulmuu/ *s.* güç bela, zar zor, anca, pek az.

сүлэх /sulih/ *f.* **1.** çaya süt ilave etmek. **2.** dalavere yapmak, dolap çevirmek.

сүм /sum/ *is.* tapınak, manastır, kilise. *"~ хийд"* manastır.

сүмбэ /sumb/ *is.* tüfek harbi.

сүмгэр /sumgir/ *s.* sönük, belirsiz, soluk.

сүмийх /sumih/ *f.* belirsiz gözükmek, soluklaşmak.

сүмс /sums/ *is.* sos, yemek tatlandırıcısı.

сүнгэнэх /sunginih/ *f.* **1.** tütmek, dumanın tütmesi. **2.** hızla ilerlemek, paldır küldür gitmek.

сүндэрлэх /sundirlih/ *f.* ayartmak, baştan çıkarmak, kandırmak.

сүндэс /sundis/ *is.* dişi geyik.

сүнс /suns/ *is.* ruh, hayalet, can.

сүнсгүй /sunsgui/ *s.* ruhsuz, cansız.

сүр /sur/ *is.* etkili görünüş, görkem, yeterlilik, kudret.

сүрдүүлэг /sudulig/ *is.* tehdit, korkutma.

сүрдүүлэх /surdulih/ *f.* tehdit etmek, korkutmak, ürkütmek, göz dağı vermek.

сүрдэмхий /surdimhi/ *s.* korkak, ürkek.

сүрдэх /surdih/ *f.* korkmak, ürkmek, irkilmek.

сүржигнэх /surcignih/ *f.* kabadayılık

taslamak, bağıra çağıra konuşmak.

сүржин /surcin/ *s.* tumturaklı, ağdalı, cafcaflı söz.

сүрлэг /surlig/ *s.* görkemli, korkutucu, ürkütücü, muhteşem.

сүртэй /surte/ *s.* kendini beğenmiş, ağdalı, cafcaflı.

сүрхий /surhi/ *s.* korkunç, dehşetli, müthiş, ürkütücü.

сүрчиг /surçig/ *is.* sürme, serpme, saçma, yağlama.

сүрших /surşih/ *f.* püskürtmek, serpmek.

сүршүүр /surşuur/ *is.* püskürtücü, sprey.

сүрэг /surig/ *is.* sürü, kalabalık. *"хонин ~"* koyun sürüsü.

сүрэглэх /suriglih/ *f.* sürüleşmek, kalabalıklaşmak, toplanmak.

сүрэгчин /surigçin/ *is.* çoban, sürücü.

сүрэл /suril/ *is.* sap, biçilmiş tahıl sapı, saman çöpü.

сүрьеэ /suirye/ *is.* tüberküloz.

сүсэг /susig/ *is.* inanç, güven, iman, itimat. *"сүсэгтэй"* inançlı, dindar.

сүсэглэх /susiglih/ *f.* inanmak, iman etmek.

сүсэгтэй /susigtei/ *s.* inançlı, imanlı, dindar.

сүсэгтэн /susigtin/ *s.* iman etmiş, imanlı, inançlı kimseler.

сүү(н) /suu/ *is.* süt. *"хуурай сүү"* kuru süt. *"сүүтэй цай"* sütlü çay. *"сүүн тэжээлтэн"* memeli.

сүүдгэр /suudgir/ *s.* kirli, nahoş, temiz olmayan.

сүүдийх /suudih/ *f.* kirlenmek, pislenmek, berbat olmak.

сүүдрэвч /suudrivç/ *is.* balkon, gölgelik.

сүүдэгнэх /suudignih/ *f.* sönükleşmek, bulanıklaşmak, belirsizleşmek.

сүүдэр /suudir/ *is.* **1.** gölge. **2.** yaş, tevellüt. *"үүлний ~"* bulut gölgesi. *"~т суух"* gölgede oturmak. *"нас ~"* yaş, tevellüt.

сүүдэрлэх /suudirlih/ *f.* gölgelemek, gölgede kalmak.

сүүдэртэх /suudirtih/ *f.* gölgelenmek.

сүүл /suul/ *is.* kuyruk. *"морины ~"* at kuyruğu.

сүүлд /suuld/ *zf.* sonunda, ondan sonra, en sonunda.

сүүлдэх /suuldih/ *f.* **1.** kuyruk sallamak. **2.** sonuncu olmak, sonuna gelmek.

сүүлдээ /suulde/ *zf.* sonunda, en sonunda, son olarak.

сүүлийн /suulin/ *zf.* son, en son, sonuncu.

сүүлт /suult/ *s.* kuyruklu.

сүүлч /suulç/ *is.* sonunda, bitiminde, en sonunda.

сүүлэх /suulih/ *f.* süt koymak, süt ile karıştırmak.

сүүлээр /suuler/ *is.* sonunda, en sonunda.

сүүмгэр /suumgir/ *s.* sönük, soluk, fersiz.

сүүмийх /suumih/ *f.* sönükleşmek, fersizleşmek.

сүүмхий /suumhi/ *s.* sönük, renksiz, fersiz, soluk, belirsiz.

сүүмэгнэх /suumignih/ *f.* sönükleşmek, belirsizleşmek.

сүүмэлзэх /suumilzih/ *f.* parlamak, parıldamak.

сүүрс /suurs/ *is.* kaldırma, yukarı çekme, fırlatma.

сүүтгэнэх /suutginih/ *f.* belirsiz bir şekilde gözükmek.

сүүхээ /suuhe/ *is.* temas, irtibat, bağlantı, ilişki.

сүелэх /suyelih/ *f.* süğmek, filizlenmek.

сүхдэх /suhdih/ *f.* baltalamak, balta ile kesmek.

сүхэвч /suhivç/ *is.* kısa saplı küçük balta,keser.

сүх /suh/ *is.* balta, söke. *"~ний ир"* balta sapı.

схем /shem/ *is.* skeç, bölüm, diagram.

сэв /sev/ *s.* hatalı, kusurlu, noksan. *"өө ~"* **1.** kusur, hata, yanlış. **2.** yorulmak, bitkin düşmek. **3.** kuvvetlendirici hece tekrarı, sepsessiz gibi. *"өө ~ эрэх"* kusur aramak.

сэвгүй /sevguy/ *s.* kusursuz, hatasız, yanlışsız.

сэвлэг /sevlig/ *is.* bebek saçı.

сэврэх /sevrih/ *f.* biraz kurutmak, tepsermek.

сэврээгүй /sevreguy/ *s.* kurumamış, nemli.

сэврээх /sevreeh/ *f.* kurumak.

сэвсгэр /sevsgir/ *s.* yumuşak, hafif, pamuk gibi.

сэвсийлгэх /sevsilgih/ *f.* yumuşatmak, pamuk gibi olmak.

сэвсийх /sevsih/ *f.* yumuşamak, hafiflemek.

сэвтэх /sevtih/ *f.* lekelenmek, boyanmak.

сэвүүн /sevun/ *s.* **1.** yeni, hoş, ilginç, cazip. **2.** kibirli, gururlu, küstah.

сэвүүр /sevur/ *is.* yelpaze, vantilatör.

сэвх /sevh/ *is.* çil.

сэвхийх /sevhih/ *f.* rahatlamak, ferahlamak.

сэвхтэх /sevhtih/ *f.* çillenmek, çilli olmak.

сэвшээ /sevşe/ *is.* hafif ve ılıman rüzgar.

сэвшээлэх /sevşelih/ *f.* esmek, üflemek.

сэвэг /sevig/ *is.* **1.** sepet, hasır sepet. **2.** mercimek.

сэвэгнэх /sevignih/ *f.* sepetlemek, sepete koymak.

сэвэлзүүр /sevilzur/ *is.* ılık ve hafif rüzgar.

сэвэлзэх /sevilzih/ *f.* hafif hafif esmek.

сэвэх /sevih/ *f.* savurmak, üflemek, yelpazelemek, rüzgar meydana getirmek.

сэг /seg/ *is.* **1.** dinlenme, rahatlama, gevşeme. **2.** ölü hayvan artığı, leş.

сэггүй /seggui/ *zf.* dinlenmeksizin, rahatlamadan, gevşemeden.

сэглэг /seglig/ *is.* sekme, tırıs, hızlı koşma.

сэглэгэр /segligir/ *is.* seğirtme, koşturma, tırısa kaldırma.

сэглэх /seglih/ *f.* seğirtmek, tırısa kaldırmak.

сэгсгэр /segsgir/ *s.* **1.** dağınık, darmadağınık, karışık. **2.** sık ve gür. *"сэгсгэр үс"* dağınık saçlı.

сэгсийлгэх /segsilgih/ *f.* dağınıklaştırmak,

dağıtmak, karışmak.

сэгсийх /segsih/ *f.* karmakarışık ve dağınık olmak.

сэгсрэлт /segsrilt/ *is.* silkeleme, çırpma.

сэгсрэх /segsrih/ *f.* silkelemek, çırpmak, silkmek, sallamak. *"толгой ~"* kafa sallamak. *"бүтээлэг ~"* örtüyü silkelemek.

сэгсүүрэг /segsurig/ *is.* uzun yapağılı koyun derisi.

сэгсчих /segsçih/ *f.* sallanmak, sarsılmak, sarsmak.

сэгсэгнэх /segsignih/ *f.* saçlarını salmak, sallamak.

сэгсэлзэх /segsilzih/ *f.* sallamak, sallanmak.

сэгхийх /seghih/ *f.* dinlenmek, kesmek, durmak.

сэгэлдрэг /segildrig/ *is.* ip, sicim, tel.

сэгээ /segee/ *is.* aydınlık, uyanıklık.

сэгээлэх /segelih/ *f.* aydınlanmak, uyanıklaşmak.

сэгээтэй /segeete/ *s.* uyanık, pratik zekalı.

сэдлэг /sedlig/ *is.* planlama, tasarlama.

сэдрэх /sedrih/ *f.* artmak, fazlalaşmak, gelişmek.

сэдрээх /sedreeh/ *f.* güçleştirmek, zorlaştırmak, karıştırmak.

сэдэв /sediv/ *is.* konu, tema, parça.

сэдэвлэх /sedivlih/ *f.* bir konu yada mesele çıkarmak.

сэдэргэнэ /sedirgin/ *s.* kıvrık, kıvrım, büküm.

сэдэх /sedih/ *f.* icat etmek.

сэжиг /secig/ *is.* şüphe, tereddüt, sezgi. *"~ авах"* şüphelenmek, tereddüt etmek.

сэжиггүй /seciggui/ *s.* şüphesiz, kuşkusuz, tereddütsüz, şüpheli olmayan.

сэжиглэгдэх /secigligdih/ *f.* sezdirmek, şüpheye düşürmek, kuşkulandırmak.

сэжиглэх /seciglih/ *f.* **1.** kuşkulanmak, şüphelenmek, sezmek. **2.** tiksinmek.

сэжигтэй /secigtei/ *s.* şüpheli, kuşkulu, sezgili.

сэжигч /secigç/ *is.*şüpheci, kuşkucu, ön yargılı.

сэжих /secih/ *f.* boynuzlarla kafa vurmak, tos vurmak, tosmak, süsmek.

сэжлүүр /seclur/ *is.* bağlantı çubuğu,parçası.

сэжүүр /secur/ *is.* **1.** kıyı, sınır, etek. **2.**tosma, süsme.

сэлбүүр /selbur/ *is.* kürek.

сэлбүүрдэх /selburdih/ *f.* küreklemek, kürek çekmek.

сэлбэг /selbig/ *is.* yedek, yedek parça.

сэлбэгэр /selbigir/ *s.* yumuşak, şişkin, kabarık.

сэлбэлэг /selbilig/ *is.* tamir, tadilat, yedek parça takımı.

сэлбэх /selbih/ *f.* **1.** onarmak, eklemek, ilave etmek. **2.** kürek çekmek. *"засаж ~"* tamir etmek.

сэлбээс /selbees/ *is.* yedek, yedek parça.

сэлгүүцэх /selgutsih/ *f.* dolaşmak, gezinmek. *"гудамжаар ~"* sokakta dolaşmak.

сэлгэлэг /selgilig/ *is.* değişiklik, farklılık.

сэлгэх /selgih/ *f.* **1.** kabarmak, şişmek. **2.** sakinleşmek, huzurlu olmak.

сэлгэц /selgits/ *is.* dokumacı tarağı, kirkit.

сэлдий /seldi/ *is.* dişi hayvanların üreme organı.

сэлт /selt/ *zf.* birlikte, ortaklaşa.

сэлтрэх /seltrih/ *f.* sıyrılmak, çıkmak, düşmek, yerinden oynamak.

сэлүүн /selun/ *s.* boş, ıssız, kimsesiz.

сэлүүр /selur/ *is.* **1.** demiryolu makası. **2.** kürek.

сэлүүрдэх /selurdih/ *f.* değiştirmek, değiş tokuş yapmak.

сэлүүрч /selurç/ *is.* kürekçi, makasçı.

сэлүүхэн /seluuhin/ *s.* sessiz, sakin, ıssız.

сэлхрэх /selhrih/ *f.* yumuşamak, kabarmak.

сэлхрээ /selhree/ *is.* kabarık, şişik, şişme, kabartı.

сэлэг /selig/ *is.* hediye, ikram.

сэлэм /selim/ *is.* kılıç. süvari kılıcı.

сэлэмдэх /selimdih/ *f.* kılıç kullanmak, kılıç sallamak.

сэлэх /selih/ *f.* **1.** yüzmek, kulaç atmak. **2.** düzmek, sıralamak.

сэлээ /sele/ *s.* değişebilir, çift taraflı.

сэм /sem/ *s.* sessizce, gürültüsüz, gizlice. *"~ чагнах"* gizlice kulak vermek. *"~ гарах"* sessizce çıkmak.

сэмбийх /sembih/ *f.* tüy gibi yumuşak olmak, yumuşamak.

сэмбэгэр /sembigir/ *s.* yumuşak, yumuşacık.

сэмгэр /semgir/ *s.* zayıf, ince.

сэмж(ин) /semc/ *is.* bağırsakların etrafındaki iç yağ.

сэмлэх /semlih/ *f.*çıkarmak,sökmek, çözmek.

сэмрэх /semrih/ *f.* sökülmek, çözülmek, ayrılmak.

сэмхэн /semhin/ *zf.* gizlice, usulca, el altından.

сэмэрхий /semirhi/ *s.* sökük, yırtık pırtık, sökülmüş.

сэмээр /semer/ *zf.* sessizce, gürültüsüzce, gizlice.

сэмээрхэн /semerhin/ *zf.* sessizce, gürültüsüzce, gizlice.

сэнгэнэх /senginih/ *is.* serin rüzgar esmesi, esinti.

сэндийлэх /sendilih/ *f.* toprağı alt üst etmek, kazmak, eşelemek.

сэндчих /sendçih/ *f.* kazmak, eşelemek, çapalamak, hendek kazmak.

сэнж /senc/ *is.* halka, çember, kulp, yumak. *"~тэй аяга"* kulplu bardak.

сэнжгэр /sencgir/ *s.* halkalı, saplı, kulplu.

сэнжид /sencid/ *is.* sap, kulp, tutamaç.

сэнс /sens/ *is.* **1.** vantilatör, yelpaze, pervane. **2.** koyun postu.

сэнсрэх /sensrih/ *f.* kavramak, anlamak, aydınlanmak.

сэнхрүүлэх /senhrulih/ *f.* açıklamak, izah etmek, bilgilendirmek.

сэнхрэх /senhrih/ *f.* uyanmak, ayılmak, bilinçli olmak, kendine gelmek.

сэр /ser/ *is.* rüzgarın hışırtısı, sesi.

сэрвийх /servih/ *f.* saçı dik bir şekilde durdurmak.

сэрвэгнүүр /servignur/ *s.* kızgın, sinirli.

сэрвэг /servig/ *is.* sallanma, kıvrılma, sendeleme.

сэрвэгнэх /servignih/ *f.* sarsılmak, tahrik edilmek, sallanmak, kıpırdanmak.

сэрвэлзэх /servilzih/ *f.* kıvrılmak, zik zak çizmek, sürünmek, kımıldamak.

сэрвэн /servin/ *s.* çıkıntılı, engebeli, pürüzlü.

сэрвээ /serve/ *is.* balık yüzgeci.

сэргийлэх /sergilih/ *f.* önlem almak, kurtarmak. *"урьдчилан ~"* önceden tedavi, ön tedavi. *"цагдан ~"* emniyeti korumak.

сэргийлэгч /sergiligç/ *is.* polis, emniyet görevlisi, uyarıcı.

сэргэг /sergig/ *s.* uyanık, tetikte bekleyen.

сэргэлэн /sergilin/ *s.* uyanık, açıkgöz, akıllı, zeki, anlayışlı.

сэргэлэндэх /sergilindih/ *f.* uyanıklaştırmak, uyanıklaşmak.

сэргэр /sergir/ *s.* yayılmış, genişlemiş, serili.

сэргэх /sergih/ *f.* uyanmak, kendine gelmek.

сэргээх /sergeh/ *f.* uyandırmak. *"нойроо ~"* uyandırmak. *"үйтгараа ~"* can sıkıntısını gidermek. *"сэргээн босголт"* restore etmek.

сэрдхийх /serdhih/ *f.* başlamak, canlandırmak.

сэрдэх /serdih/ *f.* şüpheli olmak.

сэржигнүүр /sercignuur/ *s.* sulu, havai, hoppa, laubali.

сэржигнэх /sercignih/ *f.* hışırdamak, hışırtı.

сэрийх /serih/ *f.* dışarı doğru çıkıntı oluşturmak.

сэрсхийх /sershih/ *f.* ürpertmek, korkutmak.

сэртвэлзэх /sertvilzih/ *f.*flört etmek,dolaşmak.

сэртгэр /sertgir/ *s.* çıkık, çıkıntılı, dik.

сэртийх /sertih/ *f.* uzamak, çıkmak, çıkıntılı olmak.

сэртэгнэх /sertignlh/ *f.*nazlanmak,nazlı olmak.

сэртэн /sertin/ *s.* çıkık, kalkık, dik(kulak).

сэртэндэх /sertindih/ *f.* cilve yapmak, nazlanmak.

сэрүү /seruu/ *is.* serinlik.

сэрүүвтэр /seruvtir/ *s.* serin, daha serin.

сэрүүлэг /serulig/ *is.* çalar saat сэрүүлэгтэй цаг çalar saat.

сэрүүн /serun/ *s.* **1.** serin. **2.** uyanık, açıkgöz.

сэрүүхэн /seruhin/ *s.* serin, sıcak olmayan.

сэрүүцүүлэх /serutsuulih/ *f.* serinletmek, hava aldırmak.

сэрүүцэх /seruutsih/ *f.* serinlemek, hava almak.

сэрх /serh/ *is.* hadım edilmiş keçi.

сэрхийх /serhih/ *f.* ürpermek, irkilmek, korkmak.

сэрхнэд /serhnid/ *is.* tavuk etinin bir parçası.

сэршгүй /serşguy/ *s.* yalnız, kimsesiz, başıboş.

сэрэвгэр /serivgir/ *s.* sivri, sivri uçlu.

сэрэгдэх /serigdih/ *f.* gözetim altında olmak.

сэрэмж /serimc/ *s.* uyanık, dikkatli. *"сонор ~"* uyanıklık, tetikte olma, dikkatli bulunma.

сэрэмжгүй /serimcguy/ *s.* dikkatsiz, uyanık olmayan.

сэрэмжлэх /serimclih/ *f.* uyanık olmak, dikkatli olmak, tetikte olmak.

сэрэмжтэй /serimctey/ *s.* uyanık, dikkatli.

сэрэх /serih/ *f.* **1.** uyanmak, ayılmak, bilincine kavuşmak. **2.** gece nöbeti tutmak, sezmek. *"нойроос ~"* uykudan uyanmak.

сэрэхүй /serihuy/ *is.* önsezi, uyanıklık.

сэрээ /seree/ *is.* çatal.

сэрээдэх /sereedih/ *f.* çatallamak, çatal kullanmak, çatal batırmak.

сэрээх /sereeh/ *f.* uyandırmak, bilinçlendirmek. *"эрт ~"* erkenden uyandırmak.

сэт /set/ *zf.* doğru, doğruca, üzerine.

сэтгүүл /setguul/ *is.* dergi. *"зураг ~"* resimli dergi. *"~ зүй"* gazetecilik.

сэтгүүлч /setguulç/ *is.* gazeteci, muhabir.

сэтгэгдэл /setgigdil/ *is.* izlenim.

сэтгэгч /setgigç/ *s.* düşünen, fikir üreten, düşünceli.

сэтгэл /setgil/ *is.* düşünce, gönül, vicdan, kalp, duygu. *"сайхан ~"* güzel düşünceli, iyi gönüllü, iyi kalpli. *"энэрэнгүй ~"* İnsanlık sevgisiyle dolu. *"~ хөдлөх"* duygulanmak, heyecanlanmak. *"~ зовох"* merak etmek, telaşlanmak. *"~ түгших"* endişelenmek. *"~ийн хөдөлгөөн"* duygu, düşünce. *"~ийн амраг"* sevgili. *"~тэй болох"* aşık olmak.

сэтгэлгээ /setgilgee/ *is.* duygu, düşünce.

сэтгэлчилэн /setgilçilin/ *is.* umma, bekleme, isteme.

сэтгэмж /setgimc/ *is.* düşünce, fikir, yenilik, imaj.

сэтгэх /setgih/ *f.* **1.** düşünmek, fikir çıkarmak. **2.** çukur açmak, delmek, eşelemek.

сэтгэхүй /setgihuy/ *is.* psikoloji, düşünce, duygu, hassasiyet.

сэтгэшгүй /setgişguy/ *s.* düşüncesiz, fikirsiz, duygusuz.

сэтлэх /setlih/ *f.* yarmak, delik açmak, delmek, yarık açmak.

сэтрэх /setrih/ *f.* patlamak, yırtılmak, çatlamak.

сэтрүүлэх /setruulih/ *f.* yırtmak, parçalamak, patlatmak.

сэтэр /setir/ *is.*adak olduğu için öldürülemeyen hayvanın boynundaki asılı beş renkli şerit.

сэтэрлэх /setirlih/ *f.* nazar boncuğu takmak, renkli şerit asmak, adamak.

сэтэрхий /setirhi/ *s.* patlak, çatlak, yırtık, delik.

сэхүйх /sehuih/ *is.* yükselme, üretme, üretim,

gelişim.

сэхлүүн /sehlun/ *is.* hırs, tutku, istek, azim.

сэхэх /sehih/ *f.* iyileşmek, kendine gelmek.

сэхээ /sehee/ *is.* bilinç, şuur.

сэхээвч /seheevç/ *is.* fransız penceresi, küçük pencere.

сэхээрэл /seheeril/ *is.* bilinçlenme, şuur.

сэхээрүүлэх /seheeruulih/ *f.* bilinçlendirmek, anlatmak.

сэхээрэх /seheerih/ *f.* bilinçlenmek.

сэхээтэй /sehetei/ s. bilinçli, şuurlu, akıllı.

сэхээтэн /seheetin/ *s.*entellektüel,bilgili,akıllı.

сэцэн /setsin/ *s.* zeki, parlak, akıllı.

сэчиг /seçig/ *is.* yuva.

сээр /seer/ *is.* omurga, belkemiği.

сээрдүү /seerduu/ *s.* kibirli, gururlu, serseri.

сээрдэх /seerdih/ *f.* kibirlenmek, serserileşmek.

сээтгэр /seetgir/ *s.* havalı, hoppa, havai, küstah.

сээтгэнэх /seetginih/ *f.* flört yapmak, kur yapmak.

сээтэн /seetin/ *s.* flört yapan, kur yapan, havalı.

сээхэлзэх /seehilziih/ *f.* havasını atmak, hava atmak.

Т

та /ta/ *zm.* siz, ikinci çoğul şahıs. *"та хоёр"* siz ikiniz. *"та бүхэн"* sizler, hepiniz.

таа /taa/ *is.* **1.** dilek, arzu, istek. **2.** ihtiyat, tedbir.

таавaар /taavar/ *zf.* **1.** yavaşça, sakin sakin, rahatça, kendi halinde. **2.** tahmin, zan, bilmece çözümü.

таавaрлах /taavırlıh/ *f.* tahminde bulunmak, sanmak, şüphe etmek.

таагүй /taaguy/ *s.* hoş olmayan, kötü, nahoş, tatsız.

таадайх /taadayh/ *f.* boy ve posun kısalması, küçülmek.

таадгар /taadgır/ *s.* kısa, küçük, ufak tefek.

тааз /taaz/ *is.* tavan.

таалагдах /taalıgdıh/ *f.* beğenmek, beğenilmek, hoşlanmak.

таалал /taalıl/ *is.* hoşnutluk, istek, beğenme.

тааламж /taalımc/ *is.* hoşnutluk, istek, beğenme, memnuniyet.

тааламжгүй /taalımcguy/ *s.* hoşnutsuz, isteksiz, memnuniyetsiz.

тааламжлах /taalımclıh/ *f.* hoşnut olmak, hoşlanmak, sevmek, arzulamak, memnun olmak.

тааламжлуулах /taalımclulıh/ *f.* memnun etmek, sevdirmek, beğendirmek, hoşnut etmek.

тааламжтай /taalımcte/ *s.* hoşnut, memnun, istekli.

таалах /taalıh/ *f.* hoşlanmak, sevmek, arzulamak, memnun olmak.

таалгах /taalgıh/ *f.* bilmece sormak, tahmin ettirmek.

таалцах /taaltsıh/ *f.* varsaymak, farzetmek, tahmin etmek.

таамаараа /taamaaraa/ *is.* rahatlık içerisinde, kendi halinde.

таамаг /taamıg/ *zf.* muhtemel, tahmini, varsayım.

таамаглал /taamıglıl/ *is.* tahmin, hipotez, varsayım .

таамаглах /taamıglıh/ *f.* tahmin etmek, farzetmek, sanmak .

таамнал /taamnıl/ *is.* tahmin, hipotez, varsayım.

таамнах /taamnıh/ *f.* tahmin etmek, farzetmek, sanmak.

таана /taana/ *zm.* **1.** size, size hitaben. **2.** yabani pırasa.

таануус /taanuus/ *zm.* siz, sizler, siz hepiniz.

таар /taar/ *is.* kaba halı, yün ipten dokunmuş el halısı.

тааралдах /taarıldıh/ *f.* karşılaşmak, rast gelmek, tesadüf etmek.

таарамж /taarımc/ *is.* uygunluk, uyum, denk.

таарамжгүй /taarımcguy/ *s.* uygunsuz, uyumsuz.

таарамжтай /taarımcte/ *s.* uygun, uyumlu, denk, yakışır.

таарах /taarıh/ *f.* denkleşmek, uymak, uygun olmak. *"хувцас ~"* elbise uyumu.

таарахгүй /taarhguy/ *s.* uymayan, uygun olmayan.

тааруу /taaruu/ *s.* **1.** zayıf, eksik, kötü, vasat. **2.** uygun zamanlı, uygun, yakışır.

тааруулах /taaruulıh/ *f.* uydurmak, ayarlamak, adapte etmek.

тааруухан /taaruuhın/ *s.* uyan, uyumlu.

таарцаг /taartsıg/ *is.* **1.** çanta, torba. **2.** cüzdan.

таатай /taatay/ *s.* hoş, zevkli, candan, sevimli, memnun. *"~ нөхцөл"* hoş durum, iyi şart.

таах /taah/ *f.* tahmin etmek, sanmak. *"оньсого ~"* bilmek, tahmin etmek.

таахай /taahay/ *is.* artık kemik, köpeklerin yiyebileceği artık kemik.

таахайх /taahayh/ *f.* kısa ve geniş olmak, güdük olmak.

таахгар /taahgır/ *s.* kısa ve tombul, güdük.

таацах /taatsıg/ *f.* uymak, uygun hale gelmek, uzlaşmak.

таашаагдах /taaşaagdıh/ *f.* beğenmek, hoşlanmak.

таашаал /taaşaal/ *is.* zevk, eğlence, keyif.

таашаах /taaşaah/ *f.* zevk almak, hoşlanmak,

hoş bulmak, güzel bulmak, hoşa gitmek, eğlenmek.

таблиц /tablits/ *is.* çizelge, tablo, grafik.

тав /tav/ *is.* **1.** hoşnutluk, rahat, huzur. **2.** pekiştirici ilk hece tekrarı. **3.** çivi başı, metal levha. **4.** başarılı, tam. **5.** çekiç sesi.

тав(ан) /tav/ *is.* bir rakam, beş. *"таван жил"* beş yıl. *"таван хошуу"* yıldız işareti. *"таван хошуу мал"* beş değerli büyükbaş hayvan. *"тав дахь өдөр"* cuma günü. *"тавдугаар сар"* mayıs.

таваад /tavaad/ s. beş civarında, beşer.

таваар /tavaar/ *is.* yük, eşya, malzeme. *"бараа ~"* mal, konfeksiyon malı.

тавог /tavıg/ *is.* **1.** tabak, çanak. **2.** taban, pençe.

тавоглах /tavıglıh/ *f.* **1.** tabağa koymak. **2.** devenin ayağına çaput bağlamak.

тавалжин /tavılcin/ *is.* beş kenarlı, beşgen.

таваргах /tavırgıh/ *f.* dört nala gitmek, hızlı koşmak.

таварцаглах /tavırtsıglıh/ *f.* **1.** tökezlemek. **2.** hataya düşmek, yanlışlık yapmak.

тавгүй /tavguy/ *s.* rahatsız, huzursuz.

тавгүйдэх /tavguidih/ *f.* rahatsız olmak, huzursuz olmak.

тавгүйрэх /tavguurih/ *f.* rahatsız hissetmek, anormal hissetmek.

тавгүйтүүлэх /tavguituulih/ *f.* başkasını rahatsız ve huzursuz etmek.

тавгүйтэл /tavguytil/ *is.*rahatsızlık,dert, sıkıntı.

тавгүйцэх /tavguytsih/ *f.* hoşnutsuz olmak, beğenmemek.

тавдахь /tavdıh/ *s.* beşinci, beş numaralı.

тавдугаар /tavdugaar/ *s.* beşinci, beş numaralı.

тавиад /teved/ *is.* ortalama elli, yaklaşık elli.

тавиастай /taviaste/ *s.* koyulmuş, konmuş.

тавиг /tavig/ is. **1.** bağış, kurban. **2.** dini tören, ayin.

тавигдах /tavigdıh/ *f.* **1.** koymak, koydurmak, bırakmak. **2.** bağlardan, boyunduruk ve engellerden kurtulmak.

тавил /tavil/ *is.* koyma, koyuluş, koyulma.

тавилан /tavilın/ *f.* koyulmak, konmak хувь тавилан kader.

тавилга /tavlig/ *is.* bir şeyi bir yere koyma, yan yana konulmuş nesneler. *"гэрийн ~"* mobilya, ev eşyası.

тавинтаа /tavintaa/ *zf.* elli kez, elli defa.

тавиу(н) /taviun/ *is.* **1.** geniş ve ferah elbise. **2.** barışçıl, barışsever.

тавиул(ан) /taviul/ *zf.* ellisi birlikte, ellisi birden.

тавиур /taviur/ *is.* raf. *"номын ~"* kitaplık. *"цонхны ~"* pencere eşiği.

тавих /tevih/ *f.* **1.** yerleştirmek, koymak, bırakmak. **2.** serbest bırakmak, kurtarmak. **3.** kurmak, düzenlemek. **4.** ifade etmek, açıklamak, sunmak. **5.** sınırlama veya kısıtlamaya son vermek. *"анхаарал ~"* İlgilenmek. *"суурь ~"* temel atmak, temel oluşturmak. *"суллаж ~"* boş, ipsiz bırakmak. *"утас ~"* telefon bağlamak. *"шаардлага ~"* talep etmek. *"жин ~"* termofor. *"ее реел ~"* dilemek. *"шатар ~"* satranç oynamak.

тавлаг /tavlıg/ *s.* konforlu, rahat.

тавлангуй /tavlınguy/ *f.* şeytani bir zevk ve duygu ile bakmak.

тавлах /tavlıh/ *f.* **1.** çivi başını çekiçle dövmek, perçinlemek. **2.** hoşnut ve memnun olmak. **3.** sevinmek.

тавнан /tavnın/ *is.* soylu aile damadı.

таврах /tavrıh/ *f.* dört nala koşturtmak.

тавсаг /tavsıg/ *is.* deri kaplı küçük tahta kutu, sandık.

тавт /tavt/ *s.* beş, beşte, beşinci.

тавтай /tavte/ *s.* **1.** başlı, tepeli, başı olan. **2.** iyi, rahat, hoş, içten.

тавтайяа /tavtaya/ *s.* rahat, rahatça, hoş.

тавтир /tavtir/ *is.* davranış, kaygı, tasa.

тавтиргүй /tavtirguy/ *s.* sinirli, yerinde duramayan, kaygılı.

тавуул(ан) /tavul/ *zf.* beşi birden.

тавхан /tavhın/ *zf.* sadece beş.

тавхай /tavhay/ *is.* ayak tabanı, tırnak,pençe.

тавцан /tavtsın/ *is.* **1.** yayla, ova. **2.** masanın üstü, sehpa, küpeşte, sergi yeri. **3.** yüksekçe ve düz bir yer.

тавших /tavşih/ *f.* elin ayasıyla yavaşça vurmak, şaplatmak.

тавь ютавиню /tev/ *is.* 50, elli.

тавьдахь /tev dih/ *s.* ellinci, 50.

тавьдугаар /tevdugaar/ *s.*elli numaralı,ellinci.

тавьт /tevt/ *is.* ellisi, ellili.

тавьтар /tevtır/ *s.* sallanmaz, sağlam, oynamaz.

тавьтаргүй /tevtırguy/ *s.* sallantılı, rahat durmayan, oynak.

тавьтаргүйтэх /tevtırguitıh/ *s.* kararsız, karar verememek.

таг /tag/ *is.* **1.** kapak. **2.** tam, eksiksiz. **3.** dağ, plato. **4.** tak tak sesi. *"хувингийн ~"* kovanın kapağı.

тагалцаг /tagıltsıh/ *is.* etli bir hayvanın yağı.

тагдайх /tagdayh/ *f.* **1.** boyu kısalmak. **2.** katlanmak, dürülmek.

тагдгар /tagdgır/ *s.* uzun olmayan, kısa, bodur.

тагжрах /tagcrıh/ *f.* kısalmak, bodurlaşmak.

тагжих /tagcih/ *f.* tıkamak, engellemek.

тагжранхай /tagcrınhay/ *s.* tıkalı, tıkanmış.

тагжрах /tagcrıh/ *f.* tıkanmak, engellenmek, durdurulmak.

таглаа /taglaa/ *is.* tıkaç, tıpa, tapa, kapak.

тагларах /taglırıh/ *f.* tıkanmak, kapanmak.

таглах /taglıh/ *f.* kapatmak, kapamak, tıkamak.

тагнагч /tagnıgç/ *is.* gammaz, muhbir.

тагнай /tagnay/ *is.* damak, ağız çatısı.

тагнах /tagnıh/ *f.* soruşturmak, araştırmak, incelemek.

тагнуул /tagnul/ *is.* casusluk, haber alma, gizli ajan, istihbaratçı. *"~ хийх"* ajanlık yapmak.

тагнуулч(ин) /tagnuulç/ *is.* casus, ajan, gözcü, öncü.

тагнуур /tagnuur/ *is.* tırmık, çapa, acı veren.

тагт /tagt/ *is.* tavan arası, asma kat, burç, balkon.

тагтаа /tagtaa/ *is.* güvercin, kumru.

тагтах /tagtıh/ *f.* **1.** kuruyup sertleşerek yapışmak, tabakalaşmak. **2.** buz saçakları oluşmak.

тагш /tagş/ *is.* küçük fincan.

тагших /tagşih/ *f.* vurmak, şaklatmak, el çırpmak.

тагжгар /tagcgır/ *is.* kısa yün yada kıl.

тажигнах /tacignıh/ *f.* gürlemek, gümbürdemek, çatırdamak.

тайван /taivın/ *s.* barış, huzur, rahat, sakin. *"~ хүн"* sakin insan, barışçıl. *"энх ~"* barış.

тайвуу /tayvuu/ *is.* **1.** tavan kirişi. **2.** sakin, huzurlu. **3.** taht varisinin koruyucusu, lala.

тайвшрах /tevşrıh/ *f.* sakinleşmek, yatışmak, sakin olmak.

тайвшруулах /tevşruulıh/ *f.* teselli etmek, yatıştırmak, sakinleştirmek.

тайга /tailg/ *is.* **1.** sık çam ormanı. **2.** tazı.

тайган /taygın/ *s.* **1.** hadım edilmiş, harem ağası. **2.** koruma.

тайж /tayc/ *is.* Moğolların soylu boyu, Cengiz han ve kardeşlerinin soyu.

тайз /tayz/ *is.* sahne, platform, düzlem. *"~ны засал"* sahne düzeni, dekor

тайлаг /taylıg/ *is.* kısırlaştırılmamış deve.

тайлагдах /taylıgdıh/ *f.* çıkartmak, çözdürmek, çıkarmak.

тайлагнах /taylıgnıh/ *f.* rapor vermek, rapor sunmak, bildirmek.

тайлал /taylıl/ *is.* çözme, çözülüm, açılım.

тайлан /taylın/ *is.* rapor, belge, bildiri. *"~ илтгэл"* rapor.

тайлах /taylıh/ *f.* çözmek, çıkarmak, açmak, soymak. *"хувцас ~"* elbise çıkarmak. *"хаалга ~"* kapı açmak.

тайлбар /taylbır/ *is.* ifade, açıklama, yorum, izah. *"~ толь"* açıklamalı sözlük.

тайлбарлагч /taylbırlıgç/ *is.* yorumcu, açıklayıcı, tefsirci.

тайлбарлал /taylbırlıl/ *is.* açıklama, yorum, izah.

тайлбарлах /taylbırlıh/ *f.* ifade etmek, açıklamak, izah etmek.

тайлбарлашгүй /taylbırlışguy/ *s.* açıklanamayan, ifade edilemeyen.

тайлбарлуулах /taylbırluulıh/ *f.* açıklattırmak, ifade ettirtmek, izah ettirmek.

тайлбарлууштай /taylbırluuştay/ *s.* izahı mümkün olan, açıklamalı, ifade edilebilen.

тайлга /taylg/ *is.* **1.** kurban, adak. **2.** mevlüd.

тайллага /tayllıg/ *is.* çözüm, açıklama, izah.

тайр /tair/ *is.* dişi geyik.

тайрагдах /tayrıgdıh/ *f.* kesmek, kısaltmak.

тайралт /tayrılt/ *is.* kesim, kesme, doğrama, kısaltma.

тайранхай /tayrınha/ *s.* kesilmiş, kesik, doğranmış.

тайрах /tayrıh/ *f.* kesmek, kısaltmak. *"үс ~"* saç kesmek.

тайргар /tayrgır/ *s.* kısık, boğuk.

тайрдас /tairdıs/ *is.* kesilmiş şey, kesinti, kırpıntı.

тайрмал /tayrmıl/ *s.*kesilmiş, kısaltılmış, kısa.

тайтганах /taytgınıh/ *f.* ayaklar içe dönük vaziyette yürümek.

тайтгар /taytgır/ *s.* çolak, kambur, çarpık bacaklı.

тайтгарах /taytgırıh/ *f.* yatışmak, sakinleşmek.

тайтгаруулах /taitgırulıh/ *f.* yatıştırmak, sakinleştirmek.

тайтгаршгүй /taytgırşguy/ *s.* sakinleşmeyen, huzursuz.

тайх /tayh/ *f.* **1.** adak adamak, kurban etmek. **2.** ayin, tören.

такси /taksi/ *is.* taksi.

тактик /taktik/ *is.* taktik, oyun, plan.

тал /tal/ *is.* **1.** taraf. **2.** yarım, yarı. **3.** düzlük arazi, bozkır, ova. *"~ газар"* düz arazi, ova. *"ар ~"* arka taraf. *"өвөр ~"* öbür taraf. *"дээд ~"* üst taraf. *"доод ~"* alt taraf. *"~ хувь"* yarısı.

талаар /talaar/ *zf.* boşuna, amaçsızca, yararsızca.

талагдах /talıgdıh/ *f.* yıkılmak, bozulmak, harap etmek.

талархаг /talırhıg/ *is.* **1.** düzlük, düz arazi, ova, bozkır. **2.** arkadaş, dost, nazik, memnun.

талархал /talırhıl/ *is.* şükran, minnettarlık, takdirname, dostluk, memnuniyet. *"~ илэрхийлэх"* memnuniyetini ifade etmek, şükranlarını sunmak.

талархах /talırhıh/ *f.* minnettar olmak, saygı ve dostluk göstermek, memnun olmak, takdir etmek.

талархуу /talırhuu/ *is.* minnettar, müteşekkir.

талах /talıh/ *f.* elinden almak, yağmalamak, talan etmek çalıp çırpmak.

талбай /talbay/ *is.* meydan, geniş alan, yer. *"төв ~"* merkez meydan. *"биеийн тамирын ~"* stadyum, spor tesisleri. *"мариалангийн ~"* tarla, bağ, bahçe.

талбаг /talbıg/ *is.* minder, şilte.

талбар /talbır/ *is.* **1.** saha, alan, meydan. **2.** sığ, sık arazi. *"дайны ~"* savaş alanı.

талбирах /talbirıh/ *f.* içi rahat etmek, sakinleşmek, ferahlamak.

талбиу /talbiu/ *s.* **1.** geniş, büyük, engin. **2.** sakin, huzurlu.

талийгаач /taligaç/ *is.* merhum, rahmetli.

талийгч /taligç/ *is.* merhum, rahmetli.

талийх /talih/ *f.* kaybolmak, yok olmak, yitmek, ölmek.

таллах /tallıh/ *f.* **1.** yarılamak, yarısına gelmek. **2.** ikiye bölmek, ikiye ayırmak.

талмиа /talmia/ *s.* nazik, cilveli, melül melül, mahzun bakış.

талмиарах /talmiarıh/ *f.* yumuşak bakmak, mahzun mahzun bakmak.

талон /talon/ *is.* kupon, çek.

талс /tals/ *s.* çokgen, köşeli, çok kenarı olan.

талсаг /talsıg/ *is.* **1.** kristal. **2.** müteşekkir, memnuniyet.

талст /talst/ *is.* kristal.

талстах /talstıh/ *f.* kristalleşmek.

талт /talt/ *is.* **1.** ejderha motifleriyle işleme yapılmış sopa, baston. **2.** hayvan avlamada kullanılan dört başlı ve kemik uçlu ok. **3.** yarım yamalak.

талх /talh/ *is.* ekmek, somun.

талхи /talhi/ *is.* **1.** deri tabaklamada kullanılan sopa veya raspa. **2.** boyunduruk, engel. **3.** işgence aleti.

талхигдал /talhigdıl/ *is.* boyunduruk, baskı, zulüm, işgence.

талхигдах /talhigdıh/ *f.* eziyet etmek, işgence yapmak, zulm etmek.

талхих /talhih/ *f.* **1.** raspa yada tabaklama sophası kullanmak. **2.** işgence etmek.

талхлах /tahlıh/ *f.* öğütmek, un haline getirmek.

талцах /taltsıh/ *f.* taraflara ayrılmak, ikiye bölünmek, takımlara ayrılmak.

там /tam/ *is.* **1.** cehennem. **2.** derin çukur. **3.** cehennem azabı.

тамга /tamg/ *is.* mühür, damga. *"~ дарах"* mühür basmak.

тамгалах /tamıglıh/ *f.* mühürlemek, damgalamak.

тамгатай /tamıgte/ *s.* mühürlü, damgalı, imzalı, pullu.

тамир /tamir/ *is.* sağlık, esenlik, vücut, beden sağlığı, eğitim. *"хүч ~"* güç, kuvvet. *"биеийн ~"* beden eğitimi.

тамиргүй /tamirguy/ *s.* güçsüz, kuvvetsiz, sağlıksız.

тамиргүйдэх /tamirguydıh/ *f.* yorulmak, bitkin ve halsiz kalmak.

тамирдах /tamirdıh/ *f.* yorulmak, güçsüzleşmek, güç kaybetmek.

тамиржих /tamircih/ *f.* güçlenmek, güç ve kuvvet kazanmak.

тамиржуулах /tamirculıh/ *f.* güçsüzleştirmek, zayıflatmak.

тамиртай /tamirte/ *s.* güçlü, kuvvetli, çevik, sağlam.

тамирчин /tamirçin/ *is.* sporcu, atlet.

тамлагдах /tamlıgdıh/ *f.* büyük acı çekmek, ızdırap çekmek.

тамлагч /tamlıgç/ *is.* işkenceci, ızdırap veren.

тамлах /tamlıh/ *f.* **1.** işgence etmek, eziyet etmek. **2.** şarkı söylemek, melodi mırıldanmak.

тамтаг /tamtıg/ *s.* **1.** küçük parçalara ayrılmış, yırtık pırtık. **2.** serseri.

тамтаггүй /tamtıgguy/ *s.* parçalara ayrılmamış, bütün, kırılmamış.

тамтаглах /tamtıglıh/ *f.* kırmak, ezmek, parçalamak.

тамтах /tamtıh/ *f.* zıt güçlerle ayrılmak.

тамтлах /tamtlıh/ *f.* havanda ezmek, birinin canına okumak, ezmek, kırmak.

тамтрах /tamtrıh/ *f.* parçalara ayırmak, parçalamak, ezmek.

тамтрих /tamtrih/ *f.* **1.** parçalara ayırmak, parçalamak, ezmek. **2.** atıştırmak, oradan buradan otlanmak.

там тум /tam tum/ *s.* yarım, eksik, yarım yamalak.

тамтумлах /tamtumlıh/ *f.*dikkatsizdavranmak.

тамхи /tamh/ *is.* sigara, tütün. *"хар ~"* kokain, afyon. *"~нд орох"* sigaraya başlamak. *"~наас гарах"* sigarayı bırakmak.

тамхилах /tamhlıh/ *f.* **1.** tütün çekmek, sigara içmek. **2.** selamlaşırken enfiye ikram etmek.

тамхичин /tamhçin/ *is.* sigara tiryakisi.

тамшаа /tamşa/ *s.* titiz, zor beğenen.

тамшаалах /tamşalıh/ *f.* ısırmak, çiğnemek.

тамшаах /tamşah/ *f.* **1.** ısırmak, çiğnemek **2.** ağız şapurdatmak. **3.** keman yayını akort etmek.

тан /tan/ *zm.* **1.** siz, size. **2.** rütbeli kişilere hitap edilirken kullanılan saygı ifadesi. **3.** kumsal arazi. **4.** silah sesi.

тана(н) /tanın/ *is.* sedef. *"танан товч"* sedef düğme.

танаг /tanıg/ *s.* **1.** sağlığını ve mutluluğunu kaybeden. **2.** haberler, kelimeler.

танаггүй /tanıgguy/ *s.* yırtık pırtık, eski püskü.

танагтай /tanıgte/ *s.* **1.** fena değil. **2.** yeteri kadar güçlü.

танай /tanay/ *zm.* sizin.

танайх /tanaih/ *is.* sizinki, size ait.

танар /tanır/ *is.* koku, kokma.

танах /tanıh/ *f.* darlaştırmak, küçültmek, kısaltmak.

тангад /tangıd/ *is.* Kuzey batı Çindeki tangutların yerleşim yeri.

тангарар /tangırıg/ *is.* ant, yemin, ciddi söz. *"~ ергөх"* yemin etmek, and içmek.

тангараглал /tangırıglıl/ *is.* yemin, and.

тангараглах /tangırıglıh/ *f.* and içmek, yemin etmek, Allahın adını vererek yemin etmek.

тангарах /tangırıh/ *f.* yemin etmek, and içmek.

тандалт /tandılt/ *is.* keşif, keşfe çıkma.

тандах/tandıh/ *f.* karaya oturmak, sığlaşmak.

танзуур /tanzuur/ *is.* lokmaya benzer biraz daha şekerli kurabiye.

танигдахуйц /tanigdıhuyts/ *is.* tanınabilir, farkına varılabilir.

танигдах /tanigdıh/ *f.* tanınmak, anlaşılmak, bilinmek.

танигдашгүй /tanigdışguy/ *s.* tanınmaz, anlaşılmaz, bilinmez.

танил /tanil/ *s.* tanıdık, bildik, tanış.

танилгүй /tanilguy/ *s.* tanınmayan, bilinmeyen, tanınmaz, tanıdık olmayan.

танилтай /taniltay/ *is.* tanıdık, bilinen, ahbap.

танилцах /taniltsıh/ *f.* tanışmak, birbirini tanımak.

танилцуулах /taniltsuluıh/ *f.* tanıştırmak.

танилцуулга /taniltsuulg/ *is.* tanıtım, anlatım, bildiri. *"музейн ~"* müze tanıtımı.

танимгай /tanimgay/ *s.* tanıdık, bilinen.

танимгайрхах /tanimgairhıh/ *f.* tanıdık olmak, bilinmek.

таниулах /taniulıh/ *f.* bilgi vermek, haberdar etmek.

таниулга /taniulg/ *is.* açıklama, aydınlatma, bilgilendirme.

таних /tanih/ *f.* **1.** tanımak, bilmek, tanıdık olmak. **2.** teşhis etmek. *"зүс ~"* simaen tanımak.

танихгүй /tanihguy/ *s.* tanıdık olmayan, tanınmayan, bilinmeyen.

танишгүй /tanişguy/ *s.* tanıdık değil, bilinmeyen, farkına varılmayan, tanınamayan.

танк /tank/ *is.* tank.

тансаг /tansıg/ *s.* tatlı, nefis, lezzetli, hoş, harika.

тансаглах /tansıglıh/ *f.* **1.** ağzının tadını bilmek, zevk almak. **2.** şefkat göstermek.

тантайх /tantayh/ *f.* ağırlaşmak, şişmanlamak, kilo almak.

тантан /tantın/ *is.* eski dilde çöp kovası.

тантгар /tantgır/ *s.* ağır, hantal.

танхай /tanhay/ *s.* işe yaramaz, serseri, kaba, kabadayı, ahlaksız, zorba.

танхайрагч /tanhayrıgç/ *s.* zorba, kabadayı, serseri.

танхайрал /tanhayrıl/ *is.* kabadayılık, zorbalık, serserilik, ahlaksızlık.

танхайрах /tanhairıh/ *f.* kabadayılaşmak, zorbalaşmak, serserilik yapmak, ahlaksız olmak, tembellik yapmak.

танхи /tanhi/ *s.* **1.** çalınmış, çalıntı. **2.** üzerine çok düşülen.

танхил /tanhil/ *is.* incelik, naziklik, şımarıklık.

танхилзах /tanhilzıh/ *f.* çıtkırıldım olmak, nazikleşmek, kolay etkilenmek.

танхим /tanhim/ *is.* salon, geniş alan, geniş oda. *"хурлын ~"* toplantı salonu. *"уншлагын ~"* okuma salonu. *"хүлээх ~"* bekleme salonu.

тар /tar/ *is.* **1.** tak, tak sesi, sert zemindeki ayak sesleri. **2.** saçın uç kısmı.

тараалт /taraalt/ *is.* dağıtım.

тараах /tarah/ *f.* dağıtmak, saçmak, ayırmak, serpmek. *"хурлыг ~"* toplantıyı dağıtmak. *"парламентыг ~"* parlamentoyu dağıtmak, meclisi feshetmek. *"хуудас ~"* sayfa dağıtmak.

тараг /tarıg/ *is.* yoğurt, kesilmiş süt.

тарайх /tarayh/ *f.* vücudunu germek,uzatmak.

таранги /tarıngi/ *is.* seyrek, nadir, azgörülen.

тарангуй /tarınguy/ *s.* seyrek, nadir.

тарах /tarıh/ *f.* dağılmak, saçılmak, ayrılmak, bölünmek. *"хичээл ~"* dersin bitmesi, paydos. *"ажил ~"* işi bitmek, işten ayrılmak.

тарвага(н) /tarvıg/ *is.* marmot, tarla sıçanı.

тарвагацаа /tarvıgtsaa/ *is.* kedi fare oyunu.

тарвагачин /tarvıgçin/ *is.* marmot, dağ sıçanı avcısı.

тарвагачилах /tarvıgçılıh/ *is.* marmot denilen hayvanın yetiştiriciliği, avcılığı.

тарвалзах /tarvılzıh/ *f.* elini kolunu sağlamak, çırpınmak.

тарвас /tarvıs/ *is.* karpuz.

тарга /targ/ *s.* kalın, kuvvetli, sağlam. *"малын ~"* semiz.

таргалах /targılıh/ *f.* şişmanlamak, etlenmek, irileşmek, tombullaşmak.

тарган /targın/ *s.* irice, şişman, etli, göbekli.

таргил /targil/ *s.* ırmağın en hızlı akan kısmı.

тариа(н) /taria/ *is.* **1.** tarım mahsülü, tohum, hububat, ekin. **2.** iğne, aşı. *"үр тариа"* tarım mahsülü. *"тариа тарих"* ekin ekmek, tarım yapmak. *"тариа хураах"* biçmek, hasat etmek. *"тариа хийх, тариа тарих"* iğne yapmak.

тариалалт /tarialılt/ *is.* tarım, ziraat.

тариалан /tarialın/ *is.* işlenebilir toprak. *"хав рын ~"* İlkbahar ekimi. *"газар ~"* tarım. *"~гийн талбай"* İşlenebilir alan, tarım alanı, bahçe.

тариаланч /tarialınç/ *is.* tarım ile uğraşan, çiftçi.

тариалах /tarialıh/ *f.* ekmek, biçmek, bahçenin bakımını yapmak, ziraat yapmak, toprağı işlemek.

тариачин /tariaçin/ *is.* çiftçi, tarım ile uğraşan, ziraatçı.

тарилга /tarilg/ *is.* ekme, ekip biçme, toprağı sürme.

таримал /tarimıl/ *s.* ekili, dikili.

тариур /tariur/ *is.* şırınga.

тарих /tarih/ *f.* tohum ekmek. *"мод ~"* fidan dikmek.*"хэргүүл ~"* kavga başlatmak. *"хэрэг ~"* küçük kaza yapmak.

тарлан /tarlın/ *s.* lekeli, noktalı, benekli.

тарлантах /tarlıntıh/ *f.* lekelenmek, benek benek olmak.

тармаг /tarmıg/ *s.* seyrek, dağınık.

тармах /tarmıh/ *f.* tırmıklamak, toplamak, biraz ordan biraz burdan almak, kısmen bilmek.

тармуур /tarmur/ *is.* tırmık.

тармуурдах /tarmuurdıh/ *f.* tırmıklamak, tırmık kullanarak toplamak.

тарни /tarni/ *is.* dini törenlerde söylenen büyülü sözler, dua.

тарнидах /tarnidıh/ *f.* ezberden tarni okumak, büyülemek.

тартай /tarte/ *s.* dinç, ihtiyar delikanlı,kuvvetli.

таруу /taruu/ *s.* **1.** seyrek, ayrı, dağınık. **2.** zayıf.

тархай /tarhay/ *s.* dağılmış, saçılmış, seyrek olan.

тархалт /tarhılt/ *is.* bulaşma, yayılma.

тархах /tarhıh/ *f.* dağılmak, yayılmak, bulaşmak.

тархаах /tarhaah/ *f.* dağıtmak, yaymak, saçmak.

тархац /tarhıts/ *is.* yayma, yayılma, difüzyon.

тархи /terh/ *is.* beyin.

тархигүй /terhguy/ *s.* **1.** beyinsiz. **2.** aptal, salak.

тархидах /tarhidıh/ *f.* birisini aptal diye çağırmak.

тархилах /tarhilıh/ *f.* üstün olmak, baskın olmak.

тархмал /tarhmıl/ *s.* dağılmış, dağınık, saçılmış, yayılmış.

тарч /tarç/ *is.* üç yaşındaki dişi marmot.

тарчиг /tarçig/ *s.* kıt, eksik, çok az.

тарчигдах /tarçigdıh/ *f.* kıtlaşmak, azalmak, eksilmek.

тарчигнах /tarçignıh/ *f.* hışırdamak, tangırdamak, kırpışmak.

тарчигнуур /tarçignuur/ *is.* tıkırtı, takurtu, tangırtı.

тарчилгах /tarçilgıh/ *f.* acı çekmek, sancı çekmek.

тарчлаах /tarçlaah/ *f.* acı çekmek, sancı çekmek, eziyet çekmek.

тарчлах /tarçlıh/ *f.* acı çekmek, azap çekmek, kıvranmak. *"марчлан зовох"* dayanmak, katlanmak.

тас /tas/ *is.* **1.** çat, çatırdama resmi. **2.** kararlılık. **3.** hızlılık belirtisi. **4.** dik iniş sarp yer. **5.** akbaba.

тасаг /tasıg/ *is.* bölüm, oda, kısım.

тасалбар /tasılbır/ *is.* **1.** bilet. **2.** kesik, kesilmiş bir şey, parça, kısım. *"циркийн ~"* sirk bileti. *"~ болгох"* bölmek, bitirmek.

тасалгаа /tasılgaa/ *is.* oda, bölüm, kısım. *"амрах ~"* dinlenme odası. *"~ны дулаан"* oda sıcaklığı.

тасалдал /tasıldıl/ *is.* yarıda kesme, kesilme.

тасалдах /tasıldıh/ *f.* kesilmek, olmamak, girmemek (derse, işe).

тасалдуулах /tasılduulıh/ *f.* yarıda kesmek, kestirtmek.

тасам /tasım/ *is.* tasma, sırım, dar deri kayış.

тасархай /tasırhay/ *is.* ayrım, kesim, bölüm.

тасгим /tasgim/ *s.* çok, sonderece, aşırı.

тасдах /tasdıh/ *f.* koparmak, ayırmak, bölmek, parçalamak.

тасдуулах /tasduulıh/ *f.* kopartmak, ayırmak, böldürmek.

таслага /taslıg/ *is.* **1.** bölme, ayırma, ara. **2.** virgül, işaret.

таслал /taslıl/ *is.* **1.** virgül. **2.** aralık, ara, bölüm. *"цэгтэй ~"* noktalı virgül.

таслалгүй /taslılgui/ *is.* virgülsüz.

таслах /taslıh/ *f.* kesmek, koparmak, ayırmak. *"ажил ~"* işe gelmemek. *"хичээл ~"* derse girmemek, dersi asmak. *"хэрэг ~"* hüküm vermek.

таслуулах /tasluulıh/ *f.* kestirmek, kopartmak, ayırtmak, böldürmek.

тасрал /tasrıl/ *is.* ayrılma, kopma, bölünme.

тасралгүй /tasrılgui/ *s.* ayrılmamış, bölünmemiş, kopmamış, bütün.

тасралт /tasrılt/ *is.* ayrılma, kopma, bölünme, ara.

тасралтгүй /tasrıltgui/ *s.* aralıksız, devamlı, sürekli, bölünmeksizin.

тасрах /tasrıh/ *f.* kopmak, bölünmek, ayrılmak. *"ус ~"* su kesilmesi. *"холбоо ~"* iletişimin kesilmesi. *"уяа ~"* ipin kesilmesi.

тасрашгүй /tasrışgui/ *zf.* sürekli, devamlı, bitmez tükenmez.

тасхийм /tashim/ *is.* ayaz, don, poyraz.

татаал /tataal/ *is.* **1.** su yolu, arık, hendek. **2.** sebze bahçesi.

татаар /tataar/ *is.* tatar, Tataristan.

татаас /tataas/ *is.* **1.** deri sırım. **2.** ince iplik, sicim.

татагдах /tatıgdıh/ *f.* alınmak, çekilmek, çağrılmak. *"цэрэгт ~"* askere alınmak.

татайх /tatayh/ *f.* kısalmak, daralmak, çekmek.

таталбар /tatılbır/ *is.* **1.** taslak, kabataslak resim. **2.** skeç.

таталган /tatılgın/ *is.* steno, harfleri uzatarak yazma sanatı.

таталгах /tatılgıh/ *f.* elle yazmak, el yazısı.

таталдах /tatıldıh/ *f.* çekiştirmek, ileri geri çekmek, asılmak.

татанхай /tatınhay/ *f.* çekilmiş, daralmış, kısalmış.

татах /tatıh/ *f.* **1.** çekmek, germek, asılmak, sürüklemek. **2.** cezbetmek. **3.** düzenlemek, yerleştirmek. *"суга ~"* çekip çıkarmak. *"анхаарал ~"* dikkat çekmek. *"сонирхол ~"* ilgi çekmek. *"цэрэгт ~"* askere gitmek. *"хешиг ~"* perdeyi çekmek. *"иш ~"* alıntı yapmak. *"өөд ~"* daha iyi yapmak, iyi duruma getirmek,yardım etmek. *"уруу ~"* **1.** kötü işe alet olmak, daha kötü yapmak. **2.** imrendirmek.

таташ /tatış/ *s.* **1.** kesilmiş, parçalanmış, kıyılmış et. **2.** atın ortalama hızı.

татвалзах /tatvılzıh/ *f.* çekiştirmek, çekmek, asılmak.

татвалзуур /tatvılzuur/ *s.* titrek, kasılımlı, şüpheli.

татвар /tatvır/ *is.* vergi, yükümlülük. *"албан ~"* resmi vergi. *"ашиг орлогын ~"* kar vergisi, kdv. *"худаддааны ~"* ticari vergi. *"гишүүний ~"* üye vergisi. *"~ хураах"* vergi toplamak.

татварлах /tatvırlıh/ *f.* vergi toplamak.

татгалзал /tatgılzıl/ *is.* tereddüt, kararsızlık, şüphe, kaygı.

татгалзах /tatgılzıh/ *f.* çekinmek, sakınmak, çekimser olmak, kaygılanmak.

татгалзмаар /tatgılzmaar/ *is.* uyuşmazlık, kararsızlık, şüphe.

татганах /tatgınıh/ *f.* **1.** titremek. **2.** felç olmak. **3.** çekimserlik yapmak.

татлаа /tatlaa/ *is.* engel, mani.

татлага /tatlıg/ *is.* **1.** kablo, tel. **2.** sicim. **3.** seferberlik.

татлах /tatlıh/ *f.* **1.** çekmek, çekiştirmek. **2.** hızlı yazmak.

татмал/tatmıl/ *s.* çekilmiş, uzatılmış, gerilmiş.

татрах/tatrıh/ *f.* çekmek, küçülmek, kısalmak.

татуу /tatuu/ *s* gerilmiş, uzatılmış, gergin,sıkı.

татуур /tatuur/ *is.* **1.** çekmece. **2.** çekilen şeylerin her biri. **3.** çekme halatı.

татуурга /tatuurg/ *is.* **1.** kayış, sicim, kordon. **2.** çekmece.

тах /tah/ *is.* **1.** nal. **2.** bir tür balık.

тахал /tahıl/ *is.* salgın hastalık, çocuk hastalığı.

тахалтах /tahıltıh/ *f.* salgın hastalığa yakalanmak, çocuk hastalığına yakalanma.

тахарвар /tahırvır/ *is.* panter.

татран /tatrın/ *is.* tetanoz.

тахиа /tahia/ *is.* tavuk.

тахигар /tahigır/ *s.* topal, sakat, kötürüm.

тахийлгах /tahilgıh/ *f.* sakatlamak, eğmek, bükmek.

тахийх /tahih/ *f.* sakatlanmak, eğrilmek.

тахил /tahil/ *is.* küçük kurban, adak.

тахилга /tahilg/ *is.* **1.** kurban, adak. **2.** mevlüd.

тахилзах /tahilzıh/ *f.* sakatlanmak, eğrilmek, bükülmek.

тахилч /tahilç/ *is.* kurban işleriyle ilgilenen keşiş.

тахим /tahim/ *is.* eklem, diz ekleminin arkasındaki boşluk.

тахимдах /tahimdıh/ *f.* rakibi diz ekleminden yakalamak.

тахир /tahir/ *s.* sakat, topal, aksak. *"~ дүмүү"* sakat, topal.

тахирлах /tahirlıh/ *f.* sakat olmak, eğrilmek, bükülmek.

тахих /tahih/ *f.* kurban etmek, adak sunmak.

тахлах /tahlıh/ *f.*nal çakmak,pençe taktırmak.

тахь /tayh/ *is.* vahşi veya yabani at.

тачаадах /taçaadıh/ *is.* şehvet, arzu.

тачаал /taçaal/ *is.* arzu, istek, aşk, cinsel istek.

тачаалгах /taçaalgıh/ *f.* arzu etmek, istemek, şehvete kapılmak.

тачаангуй /taçaangui/ *s.* **1.** arzusuz, isteksiz, şehvetsiz. **2.** tutku, hırs, ihtiras.

тачаах /taçaah/ *f.* nefsin arzularına kapılmak, şehvete düşmek, tutkuya kapılmak.

тачигнах /taçignıh/ *f.* büyük gürültü çıkarmak, çatırdamak.

тачир /taçir/ *s.* çorak, kıraç, verimsiz.

тачирдах /taçirdıh/ *f.* verimsizleşmek, çoraklaşmak.

тачуу /taçuu/ *is.* dar sıkı elbise.

тачьяадам /taçyadım/ *is.* dayanılmaz, çekilmez.

ташаа /taşaa/ *is.* **1.** kalça. **2.** yan, kenar. **3.** yırtmaç. **4.** hata, kusur.

ташаалавч /taşaalıvç/ *is.* iki şeyi ayıran bölme, bölme duvarı.

ташаалах /taşaalıh/ *f.* **1.** ayırmak, bölmek. **2.** sığınmak, saklanmak. **3.** araya girmek.

ташаалдах /taşaaldıh/ *f.* **1.** ayırtmak, böldürmek. **2.** saklamak.

ташаарал /taşaarıl/ *is.* yanlış, hata, kusur, baskı yanlışı.

ташаарах /taşaarıh/ *f.* hata yapmak, yanılmak, kusur etmek, yanılgıya düşmek.

ташимгай /taşimgay/ *is.* yağlama, yaltaklanma, dalkavukluk yapma.

ташимгайлах /taşimgaylıh/ *f.* yağlamak, övmek, dalkavukluk yapmak.

таширлах /taşirlıh/ *f.* üst üste koymak, sıralamak.

таших /taşih/ *f.* **1.** şaklatmak, çatlatmak, elle yada bir cisimle vurmak. **2.** kaymak, yuvarlanmak. *"алга ~"* el çırpmak.

ташрам /taşrım/ *is.* fırsat, imkan, vesile.

ташуу /taşuu/ *is.* yan, taraf, kıyı, kenar, bayır.

ташуур /taşuur/ *is.* kırbaç, kamçı.

ташуурал /taşurıl/ *is.* kırbaçlama,kamçılama.

ташуурах /taşurıh/ *f.* kırbaçlamak, kamçılamak.

ташуурдах /taşuurdıh/ *f.* kamçılatmak, kırbaçlatmak.

таяг /tayg/ *is.* baston, asa, dayak, değnek. *"суга ~"* koltuk değneği. *"~ мулах"* baston kullanmak.

таягдах /taygdıh/ *f.* dayak atmak, sopa ve değnek ile vurmak.

театр /tiyatır/ *is.* tiyatro. *"дүүрийн ~"* opera. *"драмын ~"* drama, tiyatro.

теле–гүүр /teleguur/ *is.* canlı uydu bağlantısı.

телевиз /televiz/ *is.* televizyon.

телескоп /telekop/ *is.* teleskop.

телестуди /telestudi/ *is.* stüdyo.

телефон /telefon/ *is.* telefon.

температур /temperatur/ *is.* derece, sıcaklık derecesi.

теннис /tennis/ *is.* tenis.

теорем /teorem/ *is.* teorem, önerme, sav.

теори /teori/ *is.* teori, kuram.

техник /tehnik/ *is.* teknik.

техникч /tehnikç/ *is.* teknisyen.

технологи /tehnologi/ *is.* teknoloji.

технологич /tehnologiç/ *is.* teknolojist.

тив /tiv/ *is.* kıta. *"Азү ~"* Asya kıtası.

тий /tii/ *is.* havanın soğuk olduğunu bildiren ifade.

тийэ /tiz/ *is.* damga, pul, mühür, işaret.

тийздэх /tizdih/ *f.* damgalamak, pul

yapıştırmak, etiket yapıştırmak.

тийм /tiim/ *is.* evet, kabul, öyle, doğru.

тиймхэн /timhin/ *s.* aşağı yukarı öyle, şöyle böyle.

тиймшиг /tiimşig/ *zm.* öyle gibi, ona benzer.

тиймэрхүү /timirhu/ *zm.* benzer, ona benzer, bir şey, şöyle böyle.

тийн /tin/ *is.* **1.** öyle, öylece, ondan sonra. **2.** ismin hal ekleri.

тийнхүү /tinhu/ *zm.* öyle, onun gibi, ona benzer.

тийрэг /tirig/ *is.* kuşlar için yapılmış tuzak veya kapan.

тийрэх /tirih/ *f.* arka ayakla tekme atmak, çifte atmak.

тийчигнэх /tiçignih/ *f.* ayağını sallamak.

тийчих /tiçih/ *f.* bacağını kıpırdatmak.

тийчлэх /tiçlih/ *f.* ayağını sallamak.

тийш /tiiş/ *is.* doğru, o taraf, yön. *"баруун ~"* sağa doğru. *"хэдэн ~"* kaç yer, çok yer. *"орой ~"* akşama doğru.

тийшээ /tiişee/ *is.* oraya, buraya, şuraya.

титэм /titım/ *is.* **1.** taç, küçük taç. **2.** tutulma.

тов /tov/ *is.* **1.** pekiştirici ilk hece tekrarı, apaçık vb. **2.** birdenbire, aniden, hemen. **3.** açıkça, belirgin.

товгор /tovgır/ *is.* kabarık, şiş.

товжигнох /tovcignıh/ *f.* konuşmak, hızlı konuşmak.

товимол /tovimıl/ *s.* oyulmuş, işlenmiş.

тових /tovih/ *f.* oymak, oymacılık yapmak, işlemek.

товлох /tovluh/ *f.* kararlaştırmak, ayarlamak.

товойлгох /tovoylgıh/ *f.* göze çarptırmak, belirginleştirmek.

товойх /tovoyh/ *f.* göze çarmak, belirgin olmak.

товолзох /tovulzuh/ *f.* aşağı yukarı oynamak, sallanmak.

товрог /tovrug/ *is.* toz, kırıntı.

товроглох /tovrıglıh/ *f.* ezmek, öğütmek, toz haline getirmek.

товруу /tovruu/ *is.* kabartı, kabarcık, tomur, yumru.

товруут(ай) /tovruut/ *is.* tomurlu, kabarcıklı, kabartmalı.

товтой /tovtoy/ *s.* kararlı, kararlaştırmış.

товх /tovh/ *is.*ayağa bulaşmış çamur yadakar.

товхгор /tovhgır/ *s.* çamurlu, çokraklı.

товхимол /tovhimıl/ *is.* **1.** broşür, küçük kitap, kitapçık. **2.** dikilmiş, dikili.

товхих /tovhih/ *f.* düğümlemek, iliştirmek, dikmek.

товхойлгох /tovhoylgıh/ *f.* yığmak, kümelemek, biriktirmek, toplamak.

товхойх /tovhoyh/ *f.* şişmek, kabarmak.

товч /tovç/ *is.* **1.** özet, öz. **2.** düğme. **3.** uç, meme, emzik, şişe ağzı. *"~ толь бичиг"* küçük sözlük. *"~ мүүх"* tarihçe. *"~ майлах"* düğme çözmek. *"~ хадах"* düğme dikmek.

товчлогдох /tovçlıgdıh/*f.* düğmelenmek, iliklenmek.

товчлол /tovçlıl/ *is.* özetleme, özet, öz. *"~ хийх"* özet yapmak.

товчлох /tovçluh/ *f.* **1.** özetlemek. **2.** düğmelemek. *"товч ~"* düğme düğmelemek.

товчлуур /tovçluur/ *is.* **1.** kavrama, sarma, kucaklama. **2.** toka, kopça. **3.** taşlık, kursak.

товчоо /tovçoo/ *is.* **1.** ofis, yazıhane, büro, işyeri. **2.** kısaltma, özetleme,özet. *"лавлах ~"* danışma bürosu. *"мэдээлэх ~"* danışma.

товчхон /tovçhın/ *is.* özetlenmiş, kısaca, biraz kısa.

товших /tovşih/ *f.* **1.** düğümlemek, ilştirmek. **2.** müzik aleti çalmak. **3.** güreşte rakibin incik kemiğine tekme atmak.

товшуур /tovşuur/ *is.* telli çalgılara verilen genel isim.

товшуурдах /tovşuurdıh/ *f.* tobsigur denilen müzik aletini çalmak.

товъёог /tovyog/ *is.* katalog, buroşür.

тогдгор /togdgır/ *is.* kısa elbise, etek.

тогдгорхон /togdgırhın/ *s.* çok kısa ve dar.

тогдойх /togdoyh/ *f.* kısalmak, daralmak.

тоглогор /toglugır/ *s.* iriyarı, yapılı.

тоглогч /toglugç/ *is.* oyuncu, sporcu.

тоглойх /togloyh/ *f.* şişmanlamak, irilemek.

тоглолт /toglılt/ *is.* oyun, sahne, piyes. *"циркийн ~"* sirk.*"олимпийн ~"* olimpiyat oyunları.

тоглоом /togloom/ *is.* oyun, oyuncak. *"хөдөлгөөнт ~"* hareketli oyun/cak/. *"хүүхдийн ~"* çocuk oyuncağı. *"мерийтэй ~"* kumar. *"~ хийх"* şaka yapmak.

тоглоомч /togloomç/ *is.* oyun yapmayı seven, şakacı.

тоглоомчин /toglomçin/ *is.* oyuncu, şakacı.

тоглох /togluh/ *f.* **1.** oynamak. **2.** şaka yapmak. *"концерт ~"* konser vermek. *"бөмбөг ~"* top oynamak.

тоглочих /toglıçih/ *f.* oyun yapmak,oynamak.

тоглуулагч /togluulıgç/ *is.***1.** oyuncu. **2.**video.

тоглуулах /togluulıh/ *f.* oynatmak.

тогоо /togoo/ *is.* kazan, tencere. *"гал ~"* mutfak.

тогоотой /togootoy/ *s.* kazanın içinde olan, tencereli.

тогооч /togooç/ *is.* aşçı.

тогоруу /togruu/ *is.* turna.

тогос /togus/ *is.* tavuskuşu.

тогтвор /togtvır/ *is.* sağlamlık, denge, sabitlik. *"~той үнэ"* sabit fiyat. *"~той байх"* sabit olmak.

тогтворгүй /togtvurgui/ *s.* sabit olmayan, düzensiz, dengesiz.

тогтворгүйжүүлэх /togtvurguiculıh/ *f.* çok hareketli olma, sabit olmama.

тогтворгүйтэх /togtvırguitıh/ *f.* kararsız olmak, karar verememek.

тогтворжилт /togtvırcilt/ *f.* sabitlemek, dengeleme, dengede tutma.

тогтворжих /togtvırcih/ *f.* dengede tutmak, sabitleştirmek.

тогтворжуулагч /togtvırcuulıgç/ *is.* sabitleyici, dengeleyici.

тогтворжуулалт /togtvırcuulılt/ *is.* dengeleme, sabitleme, sabitleştirme.

тогтворжуулах /togtvırcuulıh/ *f.* dengede tutmak, sabitleştirmek.

тогтвортой /togvırtoy/ *s.* değişmez, sabitduran, kararlı.

тогтворших /togtvırşih/ *f.* dengede tutmak, sabitleştirmek.

тогтмол /togtmıl/ *is.* düzenli, sabit, devamlı. *"~ хэвлэл"* düzenli yayınlar.

тогтмолжилт /togtmılcilt/ *is.* düzen, intizam, nizam, düzenlilik.

тогтмолжих /togtmılcih/ *f.* düzenlemek, dğzene katmak.

тогтмолжуулах /togtmılcuulıh/ *f.* düzenlemek, düzene koymak.

тогтнил /togtnil/ *is.*varlık, varoluş,mevcudiyet.

тогтних /togtnih/ *f.* **1.** sakinleşmek. **2.** kurulmak.

тогтол /togtul/ *is.* oluşum, birleşim.

тогтолцоо /togtultsoo/ *is.* sıralama, düzen, rejim, sistem.

тогтолцоотой /togtıltsootoy/ *s.* sistemli, planlı, programlı.

тогтонги /togtungi/ *is.* sabit, durgun, akmaz.

тогтонгижих /togtungicih/ *f.* durgunlaşmak, akmamak.

тогтонгирох /togtungirıh/ *f.* durgun olmak, yavaşlamak.

тогтоогдох /togtoogdıh/ *f.* kurmak, kurulmak.

тогтоогч /togtoogç/ *is.* sahip, hamil, dinlenme, rahat, huzur.

тогтнол /togtnul/ *is.* sabit, yerinde. *"тусгаар ~"* özgürlük, bağımsızlık, hürriyet.

тогтнох /togtnuh/ *f.* sabit olmak, yerinde durmak. *"тусгаар ~"* özgür olmak, bağımsızlığa kavuşmak.

тогтоол /togtool/ *is.* karar, kararlılık, azim, azimlilik. *"~ гаргах"* karar çıkarmak. *"~ батлах"* kararı onaylamak. *"зүй ~"* nizam, intizam.

тогтоомж /togtoomc/ *is.* düzen, düzenlilik, nizam, intizam.

тогтоох /togtooh/ *f.* **1.** kurmak, tesis etmek, yerleştirmek. **2.** saptamak. **3.** ezberlemek. *"дипломат харилцаа ~"* diplomatik ilişki kurmak. *"тэтгэвэр ~"* emekliye ayırmak. *"шинэ үг ~"* yeni kelime ezberlemek. *"цус тогтоох"* kanamayı durdurmak.

тогтох /togtuh/ *f.* kurmak, yerleştirmek, tesis etmek.

тогтоц /togtuts/ *is.* oluşum, birleşim.

тогтуун /togtuun/ *is.* sessiz, sakin, ılıman, nazik.

тогтуургүй /togtuurgui/ *s.* değişebilir, değişken, değişken karakterli.

тогтуурь /togtüür/ *is.* denge, istikrar, düzen.

тогтуурьтай /togtüürte/ *s.* istikrarlı, düzenli.

тогтуухан /togtuuhın/ *s.* sakin, barışçıl, sevecen.

тогшилт /togşilt/ *is.* vurma, vuruş, darbe.

тогших /togşih/ *f.* **1.** vurmak, çarpmak. **2.** tokuşturmak. **3.** kapıyı çalmak. *"хаалга ~"* kapıyı çalmak.

тогшоо /togşoo/ *is.* kuş yakalmak için kullanılan ağ.

тогшуур /togşuur/ *f.* **1.** tahta tokaç, sopa. **2.** küçük çekiç.

тод /tod/ *is.* açık, farklı, belli, net, belirgin. *"~ харагдах"* net görünmek, belirli görünmek. *"ил ~ байдал"* açıklık politikası.

тоддол /toddıl/ *is.* belirti, açıklık, netlik.

тоддох /todduh/ *f.* belirginleşmek, açılmak, netleşmek.

тодол /todul/ *is.* sığırcık.

тодорхой /todurhoy/ *s.* açık, açıkça, görünen, aşikar, belirgin. *"~ арга хэмжээ"* kesin tedbir, müşahhas tedbir, somut ölçü.

тодорхойгүй /todurhogui/ *s.* belirsiz, net olmayan, kesin belli olmayan.

тодорхойлогч /todurhoylıgç/ *is.* açıklayıcı, belirtici, netleştirici.

тодорхойлогдох /todurhoylugdıh/ *f.* açıklanmak, belirginleştirmek, aydınlatmak, açığa kavuşturmak.

тодорхойлол /todurhoylıl/ *is.* açıklama, belirtme, yorumlama, veri.

тодорхойлолт /todurhoylılt/ *is.* açıklama, izah, niteleme, belirtme. *"ажил байдлын ~"* iş durumu açığa kavuşturmak.

тодорхойлох /todurhoylıh/ *f.* açıklamak, açığa çıkarmak, aydınlatmak, belirtmek.

тодотгогч /todıtgıgç/ *is.* niteleyici, açıklayıcı, yükleyici.

тодотгол /todıtgıl/ *is.* açıklama, niteleme, aydınlatma.

тодотгох /todutgıh/ *f.* açıklamak, nitelemek, aydınlatmak.

тодрол /todrul/ *is.* açıklama, niteleme, belirti, belirme.

тодрох /todruh/ *f.* açılmak, arınmak,belirmek.

тодруулагч /todruulıgç/ *is.* açıklayıcı, açığa kavuşturan, belirtici.

тодруулах /todruulıh/ *f.* belirtmek, tetkik etmek, açığa kavuşturmak, netleştirmek. *"асуудлыг ~"* meseleyi açığa kavuşturmak.

тодруулга /todrulg/ *is.* açıklama, niteleme, belirtme.

тодсох /todsuh/ *f.* temizlenmek.

тодхон /todhun/ *is.* temiz, tertipli.

тожгонох /tocgınıh/ *f.* şıngırdamak,tıkırdamak.

тожгор /tocgır/ *is.* **1.** adi, berbat, rezil, pejmurde. **2.** kısa, küçük.

тожигнох /tocignıh/ *f.* tıkırdamak, patırtı, çatırtı.

тожигнуулах /tocignuulıh/ *f.* çatırdatmak, patırdamak.

тожийх /tocih/ *f.* zayıflamak ve kısalmak, incelmek.

той /toy/ *is.* düğün gününün kahvaltısı.

тойв /toyv/ *is.* sıkıntı, dert, problem.

тойвор /toyvır/ *is.* **1.** koltuk değneği. **2.** kasık. **3.** pantolon ağı.

тойг /toyg/ is. dizkapağı.

тойго /toygo/ *is.* hayvanları sakinleştirmek için kullanılan ifade.

тойговч /toygıvç/ *is.* dizlik.

тойлох /toylıh/ *f.* bakmak, ilgilenmek, iyileştirmek.

тойм /toym/ *is.* **1.** aşağı yukarı, hemen hemen. **2.** mütalaa, gözden geçirme, bakma, inceleme. *"товч ~"* kısa mütalaa. *"олон улсын байдлын ~"* uluslararası durum mütalaası. *"~ лекц"* mütalaa dersi.

тоймгүй /toymgui/ *s.* sırasız, numarasız.

тоймий /toymi/ *is.* etli hamur.

тоймлох /toymlıh/ *f.* incelemek, araştırmak, bakmak, gözden geçirmek.

тоймог /toymıg/ *is.* **1.** boynuzsuz. **2.** traş olma, saçı kazıma.

тоймтой /toymto/ *is.* **1.** toparlama. **2.** düzenli, derli toplu. **3.** yaklaşık, aşağı yukarı.

тоймч /toymç/ *is.* gözlemci, analizci.

тойн /toyn/ *is.* din adamı, lama, rahip, soylu papaz.

тойрог /toyrıg/ *is.* bölge, alan. *"сонгуулийн ~"* seçim alanı.

тойром /toyrım/ *is.* kurumuş göl arazisi.

тойрон /toyrın/ *is.* çevre, etraf. *"эргэн ~"* çevre.

тойрох/toyrıh/ *f.* etrafında dolaşmak, devretmek, dönmek. *"тойрон аялал"* gezi, seyahat, tur. *"дэлхийг ~"* dünyayı dolaşmak.

тойруу /toyruu/ *s.* dolambaçlı, dolaylı. *"~ зам"* dolambaçlı yol, dönemçli.

тойруулах /toyruulıh/ *f.* çevirmek, döndürmek.

тойруулга /toyruulg/ *is.* dolambaçlı, dolaylı.

ток /tok/ *is.* elektrik.

токарьчин /tokarçin/ *is.* tornacı.

толбо /tolb/ *is.* leke, iz. *"~ арилгах"* leke çıkarmak.

толботох /tolbutıh/ *f.* lekelenmek, kirlenmek.

толгод /tolgud/ *is.* tepeler, küçük dağlar.

толгой /tolgoi/ *is.* **1.** baş, kafa, kelle. **2.** bohça, paket, torba. *"~ дохих"* kafa sallamak. *"~ эргэх"* baş dönmesi. *"~ сэгсрэх"* kafa sallamak /hayır manasında/. *"малын тоо ~"* hayvan baş sayısı. *"цагаан ~"* alfabe.

толгойгүй /tolgoygui/ *s.* başsız, kafasız.

толгойлогч /tolgoylıgç/ *is.* baş, önder, lider.

толгойлох /tolgoylıh/ *f.* **1.** başı çekmek, önderlik yapmak, liderlik yapmak. **2.** torbanın başını yada ağzını bağlamak.

толгойлуулах /tolgoyluulıh/ *f.* başı çekmek, önderlik yaptırmak.

толгойт /tolgoyt/ *is.* başta, başlı, başında, kafalı.

толгойтой /tolgoytö/ *s.* başı olan, kafalı.

толигор /toligır/ *s.* yumuşak, hassas ve pürüzsüz.

толийлгох /tolilgıh/ *f.* pürüzsüz olmak, düzgün olmak.

толийх /tolih/ *f.* yumuşamak, düzgünleşmek.

толилох /tolilıh/ *f.* aynaya bakmak.

толилуулах /tolilulıh/ *f.* yansıtmak, dikkatini celp etmek.

толимон /tolimın/ *s.* düzgün, pürüzsüz.

толио /tolio/ *is.* güzel görünümlü, genç, canlı, bakımlı.

толирох /tolirıh/ *f.* düzgünleşmek, pürüzsüzleşmek, yumuşamak.

толиур /toliur/ *s.* orta, vasat, şöyle böyle.

толих /tolih/ *f.* yumuşamak, cildin yumuşaması.

толти /tolti/ *is.* **1.** kabza. **2.** aort, ana atardamar.

толхи /tolhi/ *is.* boş kafa, ahmak, salak.

толхилцох /tolhiltsıh/ *f.* tartışmak, münakaşa etmek.

толхих /tolhih/ *f.* kötüye kullanmak, suistimar etmek.

толь /toil/ *is.* **1.** ayna. **2.** sözlük. *"толинд харах"* aynaya bakmak. *"тайлбар ~"* açıklamalı sözlük.

тольдох /toildıh/ *f.* **1.** aynaya bakmak. **2.** sözlüğe bakmak. *"нүүрээ ~"* yüzüne bakmak (aynada). *"үг ~"* sözlükten kelime araştırmak.

тольтой /toiltö/ *is.* **1.** aynalı. **2.** sözlükçü.

том /tom/ *s.* büyük, geniş. *"~ үсэг"* büyük harf. *"~ болох"* büyük olmak.

томбогор /tombugır/ *s.* dışbukey, çıkıntılı.

томбойлгох /tomboylgıh/ *f.* dışarı doğru çıkıntılı olmak, dışbukey olmak.

томбойх /tomboyh/ *f.* şişmek, kabarmak, çıkıntı meydana gelmek.

томдох /tomduh/ *f.* büyük gelmek, geniş gelmek.

томилогдох /tomilıgdıh/ *f.* atanmak, tayin olmak.

томилолт /tomilılt/ *is.* atanma, atama, tayin. *"~ авах"* atanmak. *"~оор явах"* tayin olmak. *"~ын мөнгө"* tayin parası.

томилох /tomilıh/ *f.* tayin etmek, atamak.

томмол /tommul/ *s.* bükülü, kıvrık, katlanmış.

томоо /tomoo/ *is.* iyi davranış, güzel huy, aklı başında, duyarlı.

томоогүй /tomooguy/ *s.* yaramaz, aksi.

томоогүйтэх /tomooguytıh/ *f.* yaramazlık yapmak, aksilik yapmak.

томоожих /tomoocih/ *f.* olgunlanmak, mantıklı olmak.

томоотой /tomootoy/ *s.* uysal, uyumlu, olgun, duyarlı, sakin.

томорхог /tomorhıg/ *s.* kibirli, gururlu,küstah.

томорхох /tomurhıh/ *f.* kibirlenmek, gururlanmak, küstahlaşmak.

томох /tomuh/ *f.* **1.** örmek, burkmak, kıvırmak. **2.** kabuğunu soymak, çıkarmak. **3.** avare dolaşmak.

томролт /tomrult/ *is.* genişletme, büyütme.

томрох /tomruh/ *f.* büyümek, genişlemek.

томруулах /tomruulıh/ *f.* genişletmek, büyütmek.

томруун /tomruun/ *s.* genişletilmiş, büyütülmüş, detaylandırılmış.

томсгох /tomsgıh/ *f.* genişletmek, büyümek.

томсох /tomsuh/ *f.* geniş olmak,büyük gelmek.

томтох /tomtuh/ *f.*genişlemek, büyük gelmek.

томуу /tomuu/ *is.* nezle, soğuk algınlığı.

томуурах /tomuurıh/ *f.* soğuk algınlığına yakalanmak.

томуутай /tomuute/ *s.* nezle veya grip olmuş.

томуутах /tomuutıh/ *f.* gribe yakalanmak, nezle olmak.

томхон /tomhun/ *s.* geniş, büyük.

томчууд /tomçuud/ *is.* yetişkinler, büyükler, ali tabaka.

томшгүй /tomşguy/ *s.* sonsuz sayı, sayılamayan.

томьёо /tomyo/ *is.* **1.** terim, formül. **2.** duyu, duyum, his. *"нэр ~"* terim.

томьёолол /tomyolıl/ *is.*formül, formülleştirme.

томьёолох /tomyoluh/ *f.* tanımlamak, belirtmek, formüle etmek.

томьёолшгүй /tomyolşguy/ *s.* tanımsız, belirsiz.

тон /ton/ *zf.* kuvvetlendirici ek, çok, daha, fazla, epeyce.

тонгойлгох /tongoylgıh/ *f.* başını eğmek.

тонгойх /tongoyh/ *f.* bükülmek, eğilmek, başını öne eğmek.

тонголзох /tongulzıh/ *f.* eğilmek, bükülmek.

тонгорог /tongurug/ *is.* ustura, çakı.

тонгорох /tonguruh/ *f.* devrilmek, yuvarlanmak, takla atmak.

тонгоруу /tonguru/ *is.* ters, aksine, ters yüz olma, hamut.

тонгоруулах /tonguruulıh/ *f.* devirmek, çevirmek, yuvarlamak, takla atmak.

тонгорцоглох /tongurtsuglıh/ *f.* yuvarlanmak, takla atmak, devrilmek.

тонж /tonc/ *s.* özel, tüzel, olağandışı, farklı.

тонжрох /toncruh/ *f.* ayırt etmek, ayırmak, farklılaşmak.

тонилгох /tonilguh/ *f.* **1.** kurtarmak, korumak, serbest bırakmak. **2.** baştan savmak.

тонн /tonn/ *is.* ağırlık ölçüsü, ton.

тоног /tonug/ *is.* eşyalar, araç gereç, teçhizat. *"~ төхөөрөмж"* araç-gereç, alet edevat. *"морины ~"* koşum takımı.

тоногдох /tonugduh/ *f.* donatmak, aletleri hazırlamak.

тоноглогдох /tonuglugduh/ *f.* donanımı hazır hale getirmek, teçhizatlandırmak.

тоноглол /tonuglul/ *is.* donanım, teçhizat, takım.

тоноглох /tonugluh/ *f.* teçhiz etmek, donatmak, hazırlamak, aletleri hazır hale getirmek.

тоногч /tonugç/ *is.* teçhizatçı, donanımcı.

тонодос /tonudus/ *is.* ganimet, çapul, yağma, talan.

тонох /tonuh/ *f.* yağmalamak, çalmak, talan etmek.

тонтгор /tontgur/ *s.*tombul, ton ton,şişmanca.

тонтойх /tontoyh/ *f.* tümsekleşmek, kabarmak.

тонуул /tonuul/ *is.* hırsızlık, yağmacılık.

тонуулах /tonuuluh/ *f.* soymak, yağmalamak, talan etmek.

тонуулчин /tonuulçin/ *is.* hırsız, eşkiya, haydut.

тонхол /tonhul/ *is.* engel, blok, mani, duvar.

тонших /tonşih/ *f.* gagalamak.

тоншуул /tonşuul/ *is.* ağaçkakan.

тоншуур /tonşuur/ *is.* vurma ve çakma işine yarayan araç ve gereçler.

тоо(н) /too/ *is.* sayı, matematik, adet, numara, miktar. *"тоо бодлого"* matematik problemi, aritmetik. *"тоо бүртгэл"* istatistik. *"тоо баримт"* sayısal belge. *"тоо ширхэг"* sayı, adet. *"тооны нэр"* sayılar. *"ганц тоо"* tek sayı, tekil. *"олон тоо"* çoğul. *"тоо бодох"* matematik problemini çözmek. *"тоо тоолох"* sayı saymak. *"орон тоо"* basamak. *"тоо томшгүй"* sayısız.

тоогдох /toogduh/ *f.* bakmak, ele almak, önemsemek, umursamak.

тоогүй /tooguy/ *s.***1.**sayısız, rakamsız. **2.**ayıp.

тоодгор /toodgur/ *s.* kısa ve dar, ince olan, sıska.

тоодойх /toodoyh/ *f.* sıskalaşmak, zayıflamak, incelmek, kısalmak.

тоодон /toodun/ *s.* kısa, çekmiş, daralmış kıyafet

тоолгох /toolguh/ f. bakmak, ele almak, önemsemek, umursamak.

тооллого /toollug/ *is.* sayma, sayım. *"~ хийх"* sayım yapmak. *"тооллогын комисс"* sayım komitesi.

тоологдох /toolugdıh/ *f.* saymak, adedine bakmak.

тоолол /toolul/ *is.* yıllara göre sayım metodu, sayım.

тоололцох /toolultsuh/ *f.* saymak, hesaplamak.

тоолох /toolıh/ *f.* saymak. *"мал ~"* hayvan miktarını saymak. *"хуруу даран ~"* parmakla saymak.

тоолуулах /tooluuluh/ *f.* saydırmak, hesaplatmak.

тоолуур /tooluur/ *is.* sayaç.

тоолшгүй /toolşguy/ *s.* sayılamayan.

тоомж /toomc/ *is.* saygı, hürmet, beğeni, takdir.

тоомжгүй /toomcguy/ *s.* ilgisiz, ihtimamsız, özentisiz, farksız.

тоомжиргүй /toomcirguy/ *s.* korkusuz, pervasız, umursamaz, galesiz.

тоомсог /toomsug/ *is.* safkan, soylu at.

тоомсор /toomsur/ *is.* saygı, hürmet, beğeni, takdir.

тоомсоргүй /toomsurguy/ *s.* ilgisiz, ihtimamsız, özentisiz, farksız, saygısız.

тоомсорлох /toomsurluh/ *f.* saygı göstermek, hürmet etmek, ihtimam göstermek

тоон/toon/i. rakamsal, dijital.

тооно /toono/ *is.* **1.** Moğol çadırının orta direği. **2.** düğüm, bağ.

тоонолжин /toonulcih/ *is.* bir tür çarpı işareti veya şekil.

тоонолжлох /toonulclıh/ *f.* çarpı işareti yapmak, çarpı biçiminde şekil meydana getirmek.

тоор /toor/ *is.* şeftali.

тоормос /toormus/ *is.* fren, fern pedalı.

тоормослох /toormusluh/ *f.* frene basmak, yavaşlatmak.

тоорцог /toortsug/ *is.* **1.** yeni açmış çiçek. **2.** takke.

тоос(он) /toos/ *is.* toz. *"тооc сорогч"* elektrikli süpürge. *"тооc дарах"* tozlanmak. *"тооc арчих"* tozları silmek.

тоосго(н) /toosıg/ *is.* tuğla, pirket.

тоосгочин /toosugçin/ *is.* tuğlacı, tuğla işi ile ilgilenen, usta.

тоосжилт /tooscilt/ *is.* toz, tozlanma.

тоосжих /tooscih/ *f.* tozlanmak.

тоослох /toosluh/ *f.* tozlanmak.

тоосорхог /toosurhug/ *s.* tozlu, tozlanmış.

тоосорхуу /toosurhuu/ *s.* tozlu, tozlanmış.

тоосрох /toosruh/ *f.* toz kalkmak, tozlanmak.

тоот /toot/ *is.* daire no, kapı no.

тоотой /tootoy/ *s.* sayılı, sayılmış, az miktarda olan.

тоох /tooh/ *f.* saygı ve hürmet göstermek, değer vermek.

тоохгүй /toohguy/ *is.* saymama, hiçe sayma, değer vermeme, saygısızlık.

тооцогдох /tootsugduh/ *f.* sayılmak, hürmet görmek, değer verilmek.

тооцоо /tootso/ *is.* hesap, fatura, ödenek. *"эдийн засгийн ~"* ekonomik hesap. *"~ хийх"* hesap yapmak, hesap ödemek.

тооцоологдох /tootsoolugduh/ *f.* hesaplanmak.

тооцоолох /tootsooluh/ *f.* hesaplamak. *"тооцоолон бодох машин"* hesap makinesi, bilgisayar.

тооцоолуур /tootsooluur/ *is.* hesap makinesi, bilgisayar.

тооцох /tootsuh/ *f.* hesaplamak, düşünmek, hesaba katmak.

тоочигдох /tooçigdıh/ *f.* birer birer sayılmak, hesaplanmak.

тоочин /tooçin/ *is.* matematikçi, sayıcı, sayman.

тоочих /tooçih/ *f.* teker teker saymak, toplamak, hesaplamak. *"зовлон ~"* zorlukları hesaba katmak.

топографи /topugrafi/ *is.* yerbetim, topografya.

топографич /topugrafiç/ *is.* yerbetimci.

тор /tor/ *is.* file, ağ, tel kafes, ızgara, demir ızgara. *"үсний ~"* saç filesi. *"загасны ~"* balık ağı. *"торонд орох"* kafese girmek, ağa girmek. *"~ тавих"* ağ atmak.

торго(н) /torg/ *is.* ipek, ince. *"торгон дээл"* ipek elbise. *"торгон цэрэг"* şeref kıtası. *"торгон элс"* çok ince kum.

торгомсог /torgumsıg/ *is.* bir tür çin kumaşı.

торгоох /torgooh/ *f.* desteklemek, kollamak

торгор /torgur/ *s.* gelişmiş, yükselmiş.

торгох /torguh/ *f.* **1.** ceza kesmek, cezalandırılmak, tutuklamak. **2.** durdurmak, yakalatmak, engellemek. *"мөнгөөр ~"* para cezasına çarptırılmak.

торгууд /torguud/ *is.* Batı Moğol kavimlerinden Torgut.

торгуулах /torguulıh/ *f.* cezalandırılmak, durdurulmak, yakalanmak.

торгуулигүй /torguulguy/ *is.* cezaya çaptırılmama, durdurulmama, cezasız.

торгууль /torguil/ *is.* **1.** ceza. **2.** durdurma, tutma, yakalama. *"~ тавих"* ceza yazmak.

тордлого /tordlug/ *is.* tedavi, bakım.

тордох /torduh/ *f.* **1.** saplanmak, yakalanmak, tutulmak, durdurulmak. **2.** büyütmek, yetiştirmek.

торлох /torluh/ *f.* **1.** ağ atmak, kapan kurmak. **2.** şakımak, cıvıldamak.

тормогонох /tormugnuh/ *f.* parlamak, parıldamak, kıvılcım saçmak.

тормогор /tormugur/ *s.* kara ve parlak gözlü.

тормоз /tormuz/ *is.* paralak, parıldak.

тормозлох /tormuzluh/ *f.* parlamak, parıldamak, kıvılcım saçmak.

тормойх /tormoyh/ *f.* kara ve parlak gözlü olmak.

тормогор /tormugur/ *s.* kara ve parlak gözlü.

торнилт /tornilt/ *is.* büyüme, gelişme.

торниулах /torniulıh/ *f.* gelişmek, büyümek, uzamak.

торниун/torniun/ *s.* gelişmiş, uzun boylu, yetişkin.

торних /tornih/ *f.* büyümek, gelişmek, yetişmek, kendi ayakları üzerinde durabilmek.

торой /toroy/ *f.* domuz emzirme.

торойх /toroyh/ *f.* çıkmak, yükselmek, baş kaldırmak.

тором /torum/ *is.* **1.** iki yaşındaki genç deve, dorum. **2.** kaynatılmış ipek. **3.** deri yada ağaç kabuğunu ok ucuna sarma

торомж /torumc/ *is.* yiv, oluk.

торомжлох /torumclıh/ *f.* yiv açmak, oluk açmak.

торомтог /torumtug/ *is.* torba, ev hayvanlarına takılan ağızlık veya burunsalık.

торомтоглох /torumtugluh/ *f.* ağızlık veya burunsalık takmak.

торох /toruh/ *f.* saplanmak, yolda kalmak, batmak.

торохгүй /toruhguy/ *zf.* gecikmesiz, vakit kaybetmeden, aksaklık olmadan.

торт /tort/ *is.* yaş pasta.

тортог /tortug/ *is.* tortu, kurum, is.

тортогдох /tortugduh/ *f.* dumanlanmak, islenmek, tortulaşmak.

тортоглох /tortugluh/ *f.* dumanlanmak, islenmek, tortulaşmak.

тортогтой /tortugtoy/ *s.* dumanlı, kurumlu, tortulaşmış.

торх /torh/ *is.* fıçı, varil.

торчигнох /torçignıh/ *f.* takırdamak, takırtı etmek, çatırdamak.

тос(он) /tos/ *is.* yağ /sıvı yağ/, iç yağı, bitkisel yağ. *"үргамлын тос"* çiçek yağı. *"цецгийн тос"* kaymak yağı. *"загасны тос"* balık yağı. *"нүүрний тос"* yüz yağı.

тосгон /tosgın/ *is.* küçük kasaba, nahiye, köy, yerleşim merkezi.

тосгуур /tosguur/ *is.* **1.** huni. **2.** tepsi, tabak. **3.** değirmenin alttaki taşı.

тосгүй /tosguy/ *s.* yağsız, yağı bulunmayan.

тосдох /tosduh/ *f.* yağlanmak, bir şeye yağ bulaşmak.

тослог /toslug/ *s.* yağlı, yağı fazla bulunan, şişman.

тослогч /toslugç/ *is.* yağcı, yağlama işi yapan, yağ koyan.

тослох /tosluh/ *f.* yağlamak, boyamak. *"гутал ~"* ayakkabı boyamak.

тослуур /tosluur/ *is.* yağdanlık, yağlama aleti.

тосолгоо /tosulgoo/ *is.* yağlayıcı madde.

тосолгоочин /tosılgooçin/ *is.* yağlayıcı,yağcı.

тосорхог /tosurhug/ *s.* yağlı.

тосорхуу /tosurhuu/ *is.* yağ, yağ gibi.

тосох /tosuh/ *f.* almak, kabul etmek, karşılamak.

тостой /tostoy/ *s.* yağlı, yağı olan, şişman.

тостох /tostuh/ *f.* yağlanmak, yağlamak.

тотго /totgo/ *is.* üst eşik, kapı veya pencerenin üst sövesi.

тотгор /totgur/ *is.* engel, mani, zorluk. *"саад ~"* güçlük, sıkıntı, engel, zorluk.

тотгорлох /totgurluh/ *f.* engellemek, mani olmak, durdurmak.

тоть /toit/ *is.* papağan, dudu kuşu.

тохигүй /tociguy/ *s.*konforsuz, rahat olmayan.

тохижилт /tohicilt/ *is.* düzeltme, düzenleme, konforlu hale getirme.

тохижих /tohicih/ *f.* düzenlemek, konforlu hale getirmek.

тохижуулалт /tohicuulılt/ *is.* uygun, yakışır, konforlu hale getirme.

тохижуулах /tohicuulıh/ *is.* düzeltmek, modernize etmek, konforlu hale getirmek.

тохилог /tohilıg/ *s.* konforlu, rahat. *"~ байр"* konforlu bina.

тохилох /tohilıh/ *f.* konforlu olmak, rahat olmak.

тохинуулах /tohinuulıh/ *f.* konforlu hale getirmek, uygun ve yakışır hale getirmek.

тохиол /tohiol/ *is.* imkan, fırsat, şans, tevafuk.

тохиолдлоор /tohioldloor/ *zf.* tesadüfen, tevafuken, şans eseri.

тохиолдох /tohioldıh/ *f.* rastlamak, karşılaşmak, tesadüfen olmak, vukuu bulmak. *"зовлон ~"* derde düçar olmak.

тохиолдуулан /tohiolduulın/ *is.* fırsat, vesile, münasebet, rastlantı.

тохиолдуулах /tohiolduulıh/ *f.* fırsatı kullanmak, uyumlu hale getirmek, çakıştırmak.

тохиох /tohioh/ *f.* bölünmek, pay edilmek, üleştirilmek.

тохиолдол /tohioldul/ *is.* rastlantı, talih, vaka, hadise, durum. *"ер бусын ~"* alışılmadık, görülmedik, vaka, rastlantı.

тохир /tohir/ *s.* sakat, kambur, eğri.

тохиргоо /tohirgoo/ *is.* ayarlama, uyarlama, uydurma.

тохирол /tohirul/ *is.* uygunluk, uzlaşı, yakışırlık, liyakat.

тохиролцоо /tohirıltsoo/ *is.* anlaşma, uyum, uygunluk.

тохиромж /tohirumc/ *is.* uygunluk, benzerlik, uzlaşı, ittifak.

тохиромжгүй /tohirumcguy/ *s.* uygun olmayan, yakışıksız, uygun değil, layık olamyan.

тохиромжтой /tohirumctoy/ *s.* uygun, benzer, eş, uyumlu, yakışır, layık.

тохироо /tohiroo/ *is.* anlaşma, uzlaşma, uygunluk, ahenk, harmoni.

тохиролцох/tohirultsuh/*f.* kararlaştırmak, anlaşmak, uzlaşmak.

тохирох /tohiruh/ *f.* uymak, uygun olmak, anlaşmak, uyuşmak, yakışmak. *"харилцан ~"* karşılıklı anlaşmak, uzlaşmak. *"шаардлагад ~"* şartlara uygun anlaşmak.

тохируулагч /tohiruulıgç/ *is.* ayarlayıcı, düzenleyici.

тохируулалт /tohiruulılt/ *is.* uygunluk, uyumluluk, uyarlama, adaptasyon.

тохируулан /tohiruulın/ *is.* uygunluk, mutabakat, uyuşma.

тохируулах /tohiruulıh/ *f.* uygunlaştırmak, ayarlamak, uygun hale getirmek .

тохируулга /tohiruulg/ *is.* ayarlama, uyum gösterme, uydurma.

тохнил /tohnil/ *s.* **1.** sakin, durgun. **2.** iskan,

yerleşim. **3.** istikrar, durağanlık.

тохниулах /tohniulıh/ *f.* **1.** yerleştirmek. **2.** sakinleştirmek, durgunlaştırmak, yatıştırmak.

тохних /tohnih/ *f.* **1.** yerleşmek. **2.** durmak, durgunlaşmak, sakinleşmek.

тохогдох /tohugduh/ *f.* yüklenmek, sorumluluk altına girmek, sorumlu olmak.

тохой /tohoy/ *is.* **1.** dirsek, dirsek ölçüsü **2.** ırmak kenarı.

тохойлдох /tohoyldıh/ *f.* bir şeyin üstüne dirsek koymak, yaslanmak.

тохойлох /tohoylıh/ *f.* dirseklemek, dirsek vurmak.

тохойрох /tohoyruh/ *f.* dolambaçlı olarak yol almak, kıvrıla kıvrıla gitmek.

тохом /tohum/ *is.* kıl veya deriden yapılmış eyer kolanı.

тохоох /tohooh/ *f.* yüklemek, üstüne koymak, üzerine atmak.

тохох /tohuh/ *f.* **1.** dokumak, üstüne koymak, ilave etmek. **2.** eyerlemek. *"эмээл ~"* eyerlemek.

тохош /tohuş/ *is.* deve eyeri.

тохошлох /tohuşluh/ *f.* deveyi eyerlemek.

тохуу /tohuu/ *is.* şaka, latife, espiri.

тохуурхал /tohuurhıl/ *is.* latife, espiri, şaka, jest.

тохуурхангуй /tohuurhanguy/ *is.* alay, dalga.

тохуурхах /tohuurhıh/ *f.* alay etmek, dalga geçmek, şaka yapmak.

тохь /toih/ *is.* **1.** konfor, güzellik. **2.** karizma. *"~ алдах"* karizmayı çizmek, yitirmek, geri kalmak. *"~той"* konforlu. *"~гүй"* konforsuz.

тохьтой /toihtoy/ *s.* konforlu, rahat.

тошигнох /toşignıh/ *f.* erimek, buzların erimesi.

тошин /toşin/ *is.* erimiş su kütlesi.

тошлог /toşlug/ *is.* sarıçalı, amberbaris, kadın tuzluğu isminde yabani meyve.

төв /t v/ *is.* **1.** merkez, orta, odak. **2.** düz, doğru, dürüst. *"хотын ~"* şehir merkezi. *"соёлын ~"* kültür merkezi. *"~ хороо"* merkez komite.

төвгөр /tövgür/ *is.* dışbukey, çıkıntı.

төвд /tövd/ *is.* **1.** Tibet, Tibetli. **2.** merkezde.

төвийх /t vih/ *f.* şişmek, kabarmak.

төвлөрүүлэлт /tövlüruulılt/ *is.* konsantrasyon, toplanma.

төвлөрөх /tövlürüh/ *f.* merkezleştirmek, konsantre olmak, yoğunlaştırmak.

төвлөрүүлэх /tövlürulıh/ *f.* kosantre etmek, merkezleştirmek, toplamak. *"анхаарлаа ~"* dikkatini toplamak, konsantre olmak.

төвлөх /tövlüh/ *f.* merkezileştirmek, odaklamak, kontrol altına almak.

төвөг /tövüg/ *is.* sıkıntı, güçlük, sorun, zorluk.

төвөгшөөх /tövügşöh/ *f.* zorluk ve sıkıntıları düşünmek, zor olduğunu düşünmek.

төвөн(г) /tövün/ *is.* **1.** boğaz, gırtlak. **2.** adem elması.

төвөнтөх /tövüntüh/ *is.* tiroid bezinin iltihaplanması.

төвөнх /tövünh/ *is.* gırtlak.

төвөнхий /tövünhi/ *is.* gırtlak, ses teli.

төвөргөөн /tövürgöön/ *is.* dörtnala koşma sesi.

төвхнөх /tövhnüh/ *f.* **1.** durmak, istikrar kazanmak. **2.** sıralamak, sıra olmak.

төвхнүүлэх /tövhnuulıh/ *f.* durdurmak, sakinleştirmek, barış ve huzur sağlamak.

төвхнүүн /tövhnun/ *s.* rahat, iyi ayarlanmış, konforlu.

төгөл /tögül/ *is.* **1.** koru, ağaçlık. **2.** küçük ağaç.

төгөлдөр /tögüldür/ *s.* mükemmel, kusursuz, tam. *"үтгэ ~"* kusursuz anlam, tam anlam. *"хүчин ~"* tesir, etki, geçerli. *"хүчин ~ болох"* tesirli olmak, geçerli olmak.

төгөлдөржих /tögüldürcih/ *f.* mükemmel hale gelmek, geliştirmek.

төгөлдөржүүлэх /tögüldürcuulıh/ *f.* mükemmel hale getirmek, geliştirmek.

төгрөг /tugrug/ *is.* **1.** Moğolistanın para birimi. **2.** yuvarlak, çevre, çember.

төгрөглөх /tugrugluh/ *f.* daire çizmek, dönmek, yuvarlaklaştırmak.

төгс /tögs/ *is.* tamamen, tam, bütün, tamamlama, bitirme, sonuçlandırma.

төгсвөр /tögsvür/ *is.* tamamlanma, sonuçlanma.

төгсөгч /tögsügç/ *is.* mezun.

төгсгөл /tögsgül/ *is.* sonuçlandırma, sonuç, tamamlanma. *"~ийн үг"* bitiş cümlesi, karar, sonuç kelimesi, hüküm, sonsöz.

төгсгөлгүй /tögsgülgui/ *s.* tamamlanmamış, bitmemiş, sonuçsuz.

төгсөлт /tögsült/ *is.* bitirme, sonucuna varma, tamamlama.

төгсгөх /tögsgüh/ *f.* tüketmek, bitirmek, sonuçlandırmak, tamamlamak.

төгсөх /tögsüh/ *f.* bitirmek, sonuçlandırmak, mezun olmak, tamamlamak.

төгсүүлэх /tögsulıh/ *f.* tamamlatmak, bitirtmek, sonuçlandırtmak.

төгцөг /tögtsüg/ *is.* **1.** çalı, çırpı, çilpi. **2.** eski dost, ahbap.

төд /töd/ *zf.* bir defaya mahsus, sadece, yalnızca, hemen.

төдий /tödi/ *zf.* pek çok, çok fazla.

төдийгүй /tödiguy/ *s.* çok fazla değil, az.

төдийхөн /tödihün/ *zf.* pek çok, çok fazla.

төдөлгүй /tödülgui/ *zf.* kısa zaman, çok geçmeden, az sonra.

төдүүл /töduul/ *is.* kemer ilmiği, çizme ilmiği.

төдхөн /tödhün/ *zf.* az sonra, kısa zaman, hemen.

төл /töl/ *is.* **1.** nesil, döl, soy. **2.** genç sürü, genç hayvan, yavru, yeni doğan. *"нялх ~"* yeni doğmuş hayvan. *"~ бойжуулах"* sürü meydana getirmek, çoğaltmak.

төлбөр /tölbür/ *is.* ödeme, ücret, karşılık, bedel. *"нөхөн ~"* tazminat.

төлбөрт /tölbürt/ *s.* ücretli, bedelli, karşılıklı.

төлжих /tölcih/ *f.* **1.** büyümek, gelişmek. **2.** nesil yetiştirmek.

төлжүүлэх /tölcuulıh/ *f.* yeni nesilleri büyütmek.

төллөлт /töllült/ *is.* dördüncü kuşak, dördüncü nesil.

төллөх /töllüh/ *f.* döllemek, çocuk yapmak, yavrulamak.

төлөв /tölüv/ *is.* dış taraf, dış görünüş, şekil, form, biçim. *"хэтийн ~"* manzara, umulan, perspektif.

төлөвгүй /tölüvguy/ *s.* biçimsiz, şekilsiz, görünüşü hoş olmayan.

төлөвжих /tölüvcih/ *f.* biçimlenmek, şekillenmek.

төлөвжүүлэх /tölüvcuulih/ *f.* biçimlendirmek, şekillendirmek, ciddileşmek.

төлөвлөгөө /tölüvlügö/ *is.* plan, proje, program, tasarı. *"улирлын ~"* mevsimlik program, dönem tasarımı. *"жилийн ~"* yıllık plan. *"сургалтын ~"* kurs, eğitim, öğretim, planı.

төлөвлөгөөгүй /tölüvlügöguy/ *s.* plansız, programsız, tasarımsız.

төлөвлөгөөт /tölüvlügööt/ *s.* planlı, projeli, programlı, tasarımlı.

төлөвлөгөөтэй /tölüvlügöte/ *s.* planlı, programlı, tasarımlı.

төлөвлөгч /tölüvlügç/ *is.* tasarımcı, planlayıcı.

төлөвлөлт /tölüvlült/ *is.* planlama, tasarlama.

төлөвлөх /tölüvlüh/ *f.* planmak, tasarlamak, amaçlamak.

төлөвтэй /tölüvtey/ *s.* **1.** biçimli, şekilli. **2.** disiplinli, uygun, uysal.

төлөвхөн /tölüvhün/ *s.* doğru, dürüst, sağlam, saygın.

төлөвших /tölüvşih/ *f.* gelişmek, büyümek, artmak.

төлөвшүүлэх /tölüvşuulih/ *f.* biçim vermek, şekillendirmek, yönlendirmek.

төлөг /tölüg/ *is.* **1.** büyü, falcılık, kehanet, fal. **2.** işaret, belirti.

төлөгдөх /tölügdüh/ *f.* sezmek, geleceği söylemek.

төлөгч /tölügç/ *is.* **1.** büyücü, falcı, kahin. **2.** civan perçemi.

төлөө /tölö/ *zf.* için, uğruna, yoluna, yerine. *"энх тайвны ~"* barış için. *"төлөөний үг."* zamir.

төлөөлөгч /tölöölügç/ *is.* sözcü, delege, temsilci.

төлөөлөх /tölöölüh/ *f.* temsil etmek, göstermek, belirtmek.

төлөөлүүлэх /tölööluulih/ *f.* göstertmek, karşılamak, birini başkasının yerine koymak.

төлөөний /tölöni/ *is.* **1.** sözcü, temsilci. **2.** yerine, uğruna, için.

төлөөнөө /tölöönöö/ *zf.* için, yerine, uğruna, yoluna.

төлөөс /tölöös/ *is.* ödeme, ödenek, bedel.

төлөөслөх /tölöslüh/ *f.* borçlanmak, kredi almak.

төлөх /tölüh/ *f.* ödemek, karşılığını vermek, ücretini vermek. *"дансаар ~"* banka hesabıyla ödemek. *"бэлэн мөнгөөр ~"* peşin parayla ödemek.

төлүүлэх /tölüülih/ *f.* ödetmek, ücretini verdirmek, karşılığını ödetmek.

төлчин /tölçin/ *s.* damızlık, yavrulayacak hayvan.

төмбийлгөх /tömbilgüh/ *f.* dış tarafa doğru çıkıntı oluşmak, çıkıntılık yapmak.

төмбийх /tömbih/ *f.* çıkıntı olmak, dış bukey olmak.

төмбөгөр /tömbügür/ *s.* çıkıntılı, yuvarlak, dışbukey.

төмөр /tömür/ *is.* demir, metal. *"~ зам"* demir yolu. *"төмрийн хүдэр"* demir madeni.

төмөрлөг /tömürlüg/ *s.* demir, demirden yapılmış, metal.

төмөрлөх /tömürlüh/ *f.* demirli olmak, metalleşmek.

төмөрчин /tömürçin/ *is.* demirci, demir ile ilgilenen.

төмпөн /tömpün/ *is.*metal bidon,kova,bakraç.

төмс /töms/ *is.* patates. *"шарсан ~"* kızartmış patates. *"~ний нухаш"* patates ezmesi, püre.

төмсөг /tömsüg/ *is.* testis, erbezi, yumurtalık.

төнхөх /tönhüh/ *f.* kazmak, eşelemek, çukur kazmak.

төө /t / *is.* bir karış, ölçüm, karış.

төөлөх /töölüh/ *f.* karışlamak, karışlayarak ölçmek.

төөлүүр /töölüür/ *is.* ölçü çubuğu, cetvel.

төөнө /töönü/ *s.* kurumuş, sararmış.

төөнөрөх /töönürüh/ *f.* yanmak, yakmak, dağlanmak.

төөнөх /töönüh/ *f.* dağlamak, yakı yakmak.

төөнүүр /töönüür/ *is.* dağlama demiri.

төөрөг /töörüg/ *is.* **1.** şans, talih, kısmet **2.** horoskop.

төөрөгдөл /töörügdül/ *is.* şaşırma, yanlışlık, aldatma. *"~д оруулах"* yanlışlığa girmek. *"төөрөгдлөөс гаргах"* yanlışlıktan kurtarmak.

төөрөгдөх /töörügdüh/ *f.* yoldan çıkmak, kötü yola düşürülmek.

төөрөгдүүлэх /töörügduulih/ *f.* yoldan çıkartılmak, kötü yola düşürülmek.

төөрөлдөх /töörüldüh/ *f.* şaşmak, şaşırmak, şaşkına dönmek.

төөрөх /töörüh/ *f.* yolunu kaybetmek, yanlış gitmek, şaşırmak, karıştırmak.

төөрүүлэх /töörüülih/ *f.* sapıttırmak, baştan çıkarmak, kötü yola düşürmek.

төр /tör/ *is.* düzen, rejim, sistem, devlet. *"~ засаг"* hükümet, rejim. *"улс ~ийн"* politika. *"~ийн байгуулал"* devlet sistemi. *"~ийн дуулал"* milli

marş. *"~ийн эргэлт"* hükümet darbesi.

төрөл /törül/ *is.* **1.** akraba. *"ойрын ~"* yakın akraba. *"холын ~"* uzak akraba. **2.** çeşit. *"нэр ~"* cins, çeşit. *"~ бүрийн"* her çeşit, çeşitli

төрөлжих /törülcih/ *f.* uzmanlaşmak.

төрөлжсөн /törülcsün/ *s.* uzmanlaşmış.

төрөлжүүлэх /törülcuulih/ *f.* uzmanlaştırmak, çeşitlendirmek.

төрөлт /törült/ *is.* doğum.

төрөлх /törülh/ *s.* z ~ нутаг: öz vatan, memleket. ~ хэл: ana dil, öz dil. ~ийн авьяас: irsi kabiliyet, doğuştan gelen kabiliyet

төрөлхтөн /törülhtün/ *is.* insanlık, insanlar alemi. хүн ~ insanlık, insani.

төрөх /törüh/ *f.* doğmak, dünyaya gelmek. аж ~ yaşamak.

төрүүлэх /törüülih/ *f.* doğurmak, yavrulamak. хүүхэд ~ bebek, çocuk doğurmak, çocuk dünyaya getirmek.

төрх /törh/ *is.* biçim, şekil, beden yapısı, endam.

төрхгүй /törhguy/ *s.* yaramaz, rahatsız.

төрхжих /törhcih/ *f.* saygı göstermek, hürmet etmek.

төрхөм /törhüm/ *is.* kız tarafı.

төрхөмлөх /törhümlüh/ *f.* kız tarafı ile akraba olmak.

төрхөмсөх /törhümsüh/ *f.* dünür olmak.

төрхтэй /törhtey/ *s.* sakin, ağırbaşlı, durgun.

төс /tös/ *is.* aynı, benzer.

төсгүй /tösguy/ *s.* aynı olmayan, farklı, zıt.

төсөв /tösüv/ *is.* bütçe, hesap, değer. улсын ~ devlet bütçesi. жилийн ~ yıllık bütçe. орлогын ~ gelir bütçesi. зарлагын төсөв: gider bütçesi. ~ зохиох bütçe düzenlemek, yazmak.

төсөвлөл /tösüvlül/ *is.* bütçe.

төсөвлөх /tösüvlüh/ *f.* bütçe çıkarmak, hesap yapmak.

төсөвт /tösüvt/ *is.* bütçede yer alan para miktarı, bütçe.

төсөг /tösüg/ *is.* **1.** yakınlarda, civarda. **2.** ucuz, düşük değerde. **3.** kısa zaman dilimi. хямд ~ бараа ucuz mal, ucuz eşya.

төсөл /tösül/ *is.* ana hatlar, plan, taslak, proje, tasarım. ~ зохиох proje yapmak. хуулийн төсөл : kanun taslağı

төсөө /tösöö/ *s.* **1.** benzerlik. **2.** tecrübesizlik, deneyimsizlik.

төс benzerlik, simetrik. адил төсөөтэй: aynı olma, benzeme

төсөөгүй /tösööguy/ *s.* farklı, benzemeyen, değişik

төсөөлөх /tösöölüh/ *f.* tasavvur etmek, farzetmek, sanmak

төсөөлөл /tösöölül/ *is.* farz-ı muhal, düşünce, fikir

төсөөрөх /tösöörüh/ *f.* yeteneğini kaybetmek

төсөөтэй /tösöötey/ *s.* benzer, aynı, eşit

төсөр /tösür/ *s.* **1.** yakın, yakın mesafe. **2.** ucuz.

төстэй /töstey/ *i.* benzer, aynı, tıpkı.

төхөм /töhüm/ *i.* kuytu, oyuk, çukur.

төхөөрөг /töhöörüg/ *i.* hazırlık, hazırlanma, başlama.

төхөөрөмж /töhöörümc/ *i.* **1.** hazırlama, sağlama. **2.** techizat, araç, gereç.

төхөөрөх /töhöörüh/ *f.* hazırlık yapmak, hazırlamak, ayarlamak.

төчнөөн /töçnöön/ *zf.* çok, fazla, bu kadar çok. ечнөөн төчнөөн: çok fazla.

төшөө /töşöö/ *s.* sakar, beceriksiz,yeteneksiz.

төшөөрөх /töşöörüh/ *f.* yeteneğinikaybetmek.

траектори /traektori/ *is.* yörünge.

трактор /traktor/ *is.* traktör.

тракторчин /traktorçin/ *is.* traktörcü.

трамвай /tramvai/ *is.* tramvay.

трапец /trapets/ *is.* trapez.

трест /trest/ *is.* güven, inanma, itimat.

троллейбус /trolleybus/ *is.* troleybüs.

тувт /tuvt/ *zf.* her zaman, süre gelen, devamlı, sürekli.

туг /tug/ *is.* **1.** sancak, bayrak. 2. demet, tutam, bağ.

тугаар /tugaar/ zf. hemen, şimdi, bir dakika önce, daha önce.

тугал /tugıl/ *is.* dana, buzağı.

тугалга /tugılg/ *is.* teneke, kalay, kurşun.

тугаллах /tugıllıh/ *f.* buzağılamak, ineğin yavrulaması

тугалмай /tugılmay/ *is.* hayvanların boynuz kemiği.

тугдам /tugdım/ *i.* saray, köşk, konut,mesken.

тугнах /tugnıh/ *f.* ilacın dozunu ayarlamak.

тугнуур /tugnur/ *is.* bir kaşık ölçek.

тугуй /tugui/ *is.* kalaslardan yapılan küşük tahta köprü.

тугтам /tugtım/ *s.* yeni, yeni başlamış.

тугчюиню /tugç/ *is.* bayraktar, sancak taşıyan, flamacı.

туж /tuc/ *is.* **1.** arasında. **2.** hep, tamamı.

туйвалзах /tuyvılzıh/ *f.* sallamak, sallanmak, titretmek

туйвалзуулах /tuyvılzuulıh/ *f.* sallamak

туйван /tuyvın/ *is.* **1.** pamuk bitkisi. **2.** kamış, sopa, değnek.

туйвганах /tuyıvgınıh/ *f.* sendelemek, yalpalamak, sallanmak

туйл /tuil/ *is.* **1.** kutup. **2.** limit, uç, sınır, derece. ~ын үнэн kesinlik, mutlak. умард ~ kuzey kutbu. өмнөд ~ güney kutbu.

туйлах /tuylıh/ *f.* dört ayağı üzerinde zıplamak, şahlanmak.

туйлбаргүй /tuyılbırguy/ *s.* değişebilir, değişken

туйлгүй /tuilguy/ *s.* **1.** sonsuz, sınırsız. **2.** büyük, geniş, engin.

туйлшрал /tuilşrıl/ *is.* iki ayrı noktada toplanma.

туйлшрах /tuilşrıh/ *f.* iki ayrı noktada toplanmak

туйлдах /tuildıh/ *f.* savaşmak, çarpışmak, mücadele etmek.

туйпуу /tuypuu/ *is.* tuğla, pirket.

туйталзах /tuytılzıh/ *f.* ayak parmaklarının ucunda yürümek.

туйтгар /tuitgır/ *s.* parmaklarının ucunda giden, güvercin.

туйтрах /tuitrıh/ *f.* topallamak, aksamak, sendelemek.

тул /tul/ e. çünkü, den dolayı, binaen, için, ötürü.

тулаас /tulaas/ *is.* destek, bağ, payanda.

тулай /tulay/ *is.* gut, damla sayrılığı.

тулайтах /tulaytıh/ *f.* gut hastalığına yakalanmak.

тулалдаан /tulıldaan/ *is.* çarpışma, mücadele, savaş, taarruz.

тулалдах /tulıldıh/ *f.* savaşmak, çarpışmak, mücadele etmek.

тулалцах /tulıltsıh/ *f.* çabalamak, uğraşmak, mücadele etmek.

тулам /tulım/ *i.* tulum, deri torba.

туламлах /tulımlıh/ *f.* tulumlamak, deri torba içine koymak.

тулах /tulıh/ *f.* desteklemek, yanaşmak, sürtmek.

тулга /tulg/ *i.* saç ayağı, ocak, şömine.

тулгам /tulgım/ *i.* zamanı kısaltma, sıkıştırma, kısa zaman.

тулгамдах /tulgımdıh/ *f.* zamanı kısaltmak, hızlanmak, acele etmek, vakti daraltmak.

тулгар /tulgır/ *i.* **1.** başlama, başlangıç. **2.** ilk.

тулгарах /tulgırıh/ *f.* ulaşmak, yüz yüze gelmek. нүүр ~ yüz yüze gelmek. бэрхшээлтэй ~ zorluklarla karşılaşmak.

тулгардах/tulgırdıh/s. deneyimsiz, tecrübesiz, beceriksiz olmak.

тулгардуулах /tulgırduulıh/ *f.* karşı koymak, göğüs germek.

тулгах /tulgıh/ *f.* dayandırmak, yaslamak, sıkıştırmak, değirmek

тулгуур /tulguur/ is.**1.** destek, taraftar. **2.** direk, payanda, sırık. түшиг ~ destek, dayanak. ~тай харайлт yüksek atlama.

тулгуурдах /tulguurdıh/ *f.* sıkışmak, yakınlaşmak.

тулгуурилах /tulgurilıh/ *f.* desteklemek, dayanmak, dayamak.

тулд /tuld/ e. çünkü, den dolayı, binaen, için, ötürü.

тулдуйдах /tulduydıh/ *f.* güvenmek, itimat etmek.

тулхи /tulhi/ *s.* **1.** zayıf, güçsüz. **2.** aptal, ahmak.

тультрах /tuiltrıh/ *f.* dili tutulmak, konuşamamak.

тумархаг /tumırhıg/ *s.* kolay etkilenen, çok hassas, dayanıksız.

тумархах /tumırhıh/ *f.* kırılmak, gücenmek, alınmak.

тумархуу /tumırhuu/ *s.* kolay etkilenen, çok hassas, dayanıksız.

тумбагар /tumbıgır/ *is.* kabarık, şiş.

тумбайх /tumbayh/ *f.* kabarmak, şişmek.

тумбан /tumbın/ *s.* kabarık, şiş.

тумбагар /tumbıgır/ *s.* kabarık, şiş.

тумлайдах /tumlaydıh/ *f.* içine koymak, tıkmak, doldurmak, katlamak.

тун /tun/ *zf.* **1.** çok fazla. **2.** toz halindeki ilaç miktarı.

тунаах /tunaah/ *f.* çökelmek, çökertmek.

туналт /tunılt/ *is.* çökelme, çökelti.

тунамал /tunımıl/ *is.* çökme, çöküm, çökelti.

тунарах /tunırıh/ *f.* koymak, bırakmak, tortullaşmak.

тунах /tunıh/ *f.* yığılmak, çökmek, dibine çökmek, durulmak, berraklaşmak.

тунгаамал /tungaamıl/ *s.* arıtılmış, tasfiye edilmiş, rafine.

тунгаах /tungaah/ *f.* dökmek, çökeltmek, akıtmak.

тунгалаг /tungılıg/ *s.* temiz, berrak, katıksız, parlak.

тундас /tundıs/ *is.* tortu, çökelti, posa. *"чийз ~"* nemli çökelti.

тундасжих /tundıscih/ *f.* çökelmek, çökmek.

тундр /tundır/ *is.* tundra.

тунжрах /tuncrıh/ *s.* sıkışık, kalabalık, yoğun görünmek.

тунимтгай /tunimtgay/ *s.* narin, zarif, hassas.

тунирхах /tunirhıh/ *f.* çekinmek, utanmak.

тунирхуу /tunirhu/ *s.* çekingen, narin, zarif, hassas.

туних /tunih/ *f.* yalvartmak, yakartmak.

тунтайлгах /tuntaylgıh/ *f.* bir araya sıkışmak, birbirine sokulmak, toplanmak.

тунтайх /tuntayh/ *f.* toplanmak, sokulmak, sıkışmak.

тунтгар /tuntgır/ *s.* sıkışık, toplanmış, yığın.

тунтрах /tuntrıh/ *f.* sokmak, tıkmak, koymak.

тунхаг /tunhıg/ *is.* beyanname, aşikar, bildiri, demeç.

тунхаглал /tunhıglıl/ *is.* açıklama, beyanname, ilan.

тунхаглах /tunhıglıh/ *f.* bildirmek, beyan çıkarmak, beyan etmek, ilan etmek.

тунхуу /tunhuu/ *is.* **1.** yaban lahanası. **2.** çaydanlık, demlik.

тур /tur/ *s.* **1.** yıkıntı, harabe, kalıntı. **2.** esnek, ince.

тураал /turaal/ *is.* zayıflama, sıskalaşma.

тураах /turah/ *f.* zayıflamak, gücünü yitirmek, tükenmek.

тураг /turıg/ *is.* **1.** is, kurum. **2.** ölçü, ölçek, büyüklük.

туранги /turıngi/ *s.* zayıf, sıska, ince.

турангилах /turıngilıh/ *f.* sıskalaşmak, zayıflamak.

туранхай /turınhay/ *s.* zayıf, sıska.

туранхайдах /turınhaydıh/ *f.* aşırı zayıflamak, sıskalaşmak.

турах /turıh/ *f.* zayıflamak, sıskalaşmak, kilo vermek.

турбин /turbin/ *is.* türbin.

тургих /turgih/ *is.* hayvanların burunlarından gürültülü soluk olması, horuldama.

тургун /turgun/ *s.* dolu olmayan, eksik, tamamlanmamış, noksan.

турлиах /turliah/ *is.* ekinkargası.

турсага /tursıg/ *is.* ölmüş hayvan derisi.

туруу /turuu/ *is.* toynak, tırnak.

турхан /turhın/ *s.* **1.** esnek, kıvrak. **2.** zayıf, ince, nazik.

турхиралт /turhirılt/ *is.* teşvik, öneri, uyarı.

турхирах /turhirıh/ *f.* teşvik etmek, önermek, uyarı vermek.

турш(ид) /turş/ *zf.* boyunca, içinde, süresince, ...dir, müddetince. *"жилийн турш"* bir yıldır. *"насан турш"* hayatı boyunca, yaşam süresince.

туршигдах /turşigdıh/ *f.* **1.** test edilmek, onaylanmak. **2.** sınavdan geçmek. **3.** yargılamak, sınamak.

туршигч /turşigç/ *is.* uzman, bilirkişi, deneyimli.

туршилт /turşilt/ *is.* sınav, yoklama, deneme sınavı, kontrol etme, deney. *"~ хийх"* deneme yapmak. *"~ын үр дүн"* deneme neticesi.

турших /turşih/ *f.* dayanmak, uğraşmak, denemek, sınamak, tecrübe etmek.

туршлага /turşlıg/ *is.* tecrübe, deney, deneyim, girişim. *"~ хийх"* tecrübe, deney yapmak. *"амьдралын ~"* yaşam, hayat tecrübesi, deneyim. *"ажлын ~"* iş tecrübesi, deneyimi. *"~ солилцох"* deney, tecrübe alış verişi yapmak.

туршлагагүй /turşlıgguy/*s.* deneyimsiz, tecrübesiz.

туршлагажих /turşlıgcih/ *f.* tecrübe geçirmek, deneyim yapmak.

туршуул /turşuul/ *is.*keşif,izleme heyeti,öncü.

туршуулч /turşulçi/ *is.* araştırmacı, kaşif, öncü, izleyici.

тус /tus/ *is.* **1.** fayda, uygun, yarar, kazanç, yardım. **2.** adı geçen, zikredilen, belirtilmiş. **3.** ayrılmış, ayrı, müstakil. **4.** karşıt, karşı. *"ач ~"* yardımcı. *"нөхрийн ~"* arkadaş, yardımcı, yoldaş. *"~ болох"* fayda olmak, yardımcı olmak. *"~ улс"* bu devlet.

тус тус /tus tus/ *zm.* her biri.

тус бүр /tus bur/ *s.* her, her bir, ayrı ayrı.

тусагдахуун /tusıgdahuun/ *is.* dilbilgisinde nesne.

тусам /tusım/ *zf.* daha, daha çok, hatta, bile, daha da.

тусамтгай /tusımtgay/ *s.* kolay etkilenen, etki altında kalan, hassas.

тусархаг /tusırhıg/ *is.* yardımcı, yardımsever.

тусах /tusıh/ *f.* **1.** düşmek, vurmak, parlamak, yansımak. **2.** isabet etmek, hedefe varmak. *"нар ~"* güneş vurmak.

тусгаар /tusgaar/ *s.* ayrılmış, ayrı, özel, bağımsız. *"~ тогтнол"* bağımsızlık, hürriyet, özgürlük.

тусгаарлагдах /tusgaarlıgdıh/ *f.* bağımsızlaşmak, özgür olmak, hür olmak.

тусгаарлагдмал /tusgaarlıgdmıl/ *s.* ayrılmış, bağımsız, hür.

тусгаарлагч /tusgaarlıgç/ *s.* özgürlükçü, bağımsızlığını düşünen.

тусгаарлалт /tusgarlılt/ *is.* bağımsızlık, özgürlük, hürriyet.

тусгаарлах /tusgarlıh/ *f.* özgür olmak, ayırmak, fark gözetmek.

тусгагч /tusgıgç/ *is.* **1.** yansıtıcı. **2.** yansıtaç, reflektör. **3.** yoğunlaştırıcı, kondansör.

тусгай /tusgay/ *s.* **1.** ayrı, tek, özel. **2.** özgür, bağımsız, hür. *"~ мэргэжил"* özel meslek. *"~ сурвалжлагч"* özel muhabir.

тусгайлан /tusgaylın/ *is.* ayırım, ayrı, özelleştirme, belirleme, belirtme.

тусгайлах /tusgaylıh/ *f.* özelleştirmek, ayırmak, tefrik etmek.

тусгайрах /tusgayrıh/ *f.* ayrılmak, belirmek, göze çarpmak.

тусгал /tusgıl/ *is.* isabet, denk getirme, hedefi vurma.

тусгах /tusgıh/ *f.* rastlamak, karşılaşmak, denk getirmek, isabet ettirmek.

тусгүй /tusgui/ *s.* gereksiz, kullanışsız, faydasız, etkisiz.

тусдаа /tusdaa/ *zf.* ayrı olarak, teker teker, bireysel.

туслагч /tuslıgç/ *is.* yardımcı, asistan, çırak.

туслалцаа /tuslıltsaa/ *is.* yardım, destek, yandaş, el uzatma.

туслалцах /tuslıltsıh/ *f.* yardım etmek, yardımcı olmak, el uzatmak.

тусламж /tuslımc/ *is.* yardım, destek, bakım. *"анхны ~"* ilk yardım. *"түргэн ~"* acil yardım, Ambulans. *"эмнэлгийн ~"* hastane servisi. *"санхүүгийн ~"* finansal yardım. *"эд материалын ~"* malzeme yardımı. *"~ гуйх"* yardım istemek. *"~ үзүүлэх"* yardım etmek, yardımcı olmak.

туслах /tuslıh/ *f.* yardım etmek, yardımcı olmak, destek olmak. *"~ аж ахуй"* ek gelir getiren.

туслуулах /tusluulıh/ *f.* yardımcı olmak, desteklemek.

тустай /tustay/ *s.* elverişli, yararlı, etkili, ayrı.

тутам /tutım/ *zf.* her, her bir, daha.

тутрага /tutrıg/ *is.* pirinç, pilav.

тушаал /tuşaal/ *is.* **1.** düzen, karar, yargı, talimat. **2.** makam, mevki. **3.** resmi görev.

тушаалдах /tuşaaldıh/ *f.* karşılaşmak, denk gelmek.

тушаалтан /tuşaaltın/ *is.* görevliler, memurlar, memur.

тушаах /tuşaah/ *f.* **1.** vermek, devretmek, teslim etmek. **2.** yetkilendirmek, görevlendirmek.

туу /tuu/ *is.* **1.** saç ayağı. **2.** kuzgun.

туувар /tuuvır/ *is.* hayvan sürüsü, kervan.

туувардах /tuuvırdıh/ *is.* çiftlik hayvanlarının yorulması.

тууварлах /tuuvırlıh/ *f.* çiftlik hayvanlarını gütmek, bir yerden başka bir yere götürmek.

тууварчин /tuuvırçin/ *is.* çoban, sürücü, kervancı başı.

тууварших /tuuvırşih/ *f.* hayvanları gütmek, bir yerden başka bir yere götürmek.

туугдах /tuugdıh/ *f.* çıkarmak, dışarı atmak, kovmak.

тууж /tuuc/ *is.* öykü, hikaye, masal. *"бариттат ~"* gerçek hikaye.

туужуу /tuucuu/ *is.* süpürge.

туужуудах /tucuudıh/ *f.* **1.** süpürge ile süpürmek. **2.** hikaye etmek, söylemek, anlatmak.

тууз /tuuz/ *is.* kurdale.

туулай(н) /tuulay/ *is.* tavşan.

туулайдах /tuulaydıh/ *f.* tavşan gibi olmak, kaçmak, gizlenmek.

туулах /tuulıh/ *f.* **1.** başarmak, üstesinden gelmek, aşmak, yenmek. **2.** ishal olmak. *"ус ~"* suyu aşmak. *"зовлон ~"* dertlerin üstesinden gelmek.

туулга /tuulg/ *is.* müshil, içsürücü.

туулгах /tuulgıh/ *f.* **1.** geçirtmek, aşırtmak. **2.** ishale yol açmak.

туулих /tuulih/ *f.* soymak, çalmak, ele geçirmek.

тууль /tuuil/ *is.* epik, destansı.

тууль ч /tuuilç/ *is.* **1.** ozan, şair. **2.** öykücü, masalcı.

туурай /tuuray/ *is.* hayvanlardaki tırnak, toynak. *"салаа ~"* İki tırnaklı. *"битүү ~"* atlardaki tırnak.

туурайтан /tuuraytın/ *is.* tırnaklı yada toynaklı hayvanlar.

туурах /tuurıh/ *f.* **1.** kesilmek, bitmek, tükenmek. **2.** zayıflamak.

туурвил /tuurvil/ *is.* yüklenme, girişme, yeltenme, teşebbüs, deneme.

туурвих /tuurvih/ *f.* **1.** yüklenmek, üzerine almak, girişmek, kalkışmak. **2.** kompozisyon yazmak, müzik yazmak, bestelenek.

туурга /tuurg/ *is.* duvar, çadırın iskeletini örten keçe parçaları.

туургатан /tuurgıtın/ *is.* millet, ulus.

туурь /tuuir/ *is.* kısa roman, hikaye.

туус /tuus/ *is.* doğru, direk, boylam.

туух /tuuh/ *f.* sürmek, kovalamak, izlemek. *"мал ~"* hayvanları gütmek.

туухай /tuuhay/ *is.* ağırlık ölçüsü birimi, bir kilo.

тууш /tuuş/ *zf.* baştan başa, boyunca, süresince.

туушгүй /tuuşguy/ *s.* kesin olmayan, belirsiz, kararlaştırılmamış.

туушрах /tuuşrıh/ *f.* düzeltmek, doğrultmak.

тууштай /tuuştay/ *s.* **1.** sürekli, ardışık, devamlı. **2.** tutarlı, emin, güvenilir, sağlıklı.

тух /tuh/ *is.* rahat, barış, huzur.

тухай /tuhay/ *zf.* hakkında, konusunda. *"үүний ~"* onun hakkında. *"юуны ~"* neyin hakkında. *"~ бүр"* her durumda, yeri geldiğinde. *"тухайн үедээ"* o anda.

тухайлах /tuhaylıh/ *f.* **1.** vurgulamak, üzerinde durmak. **2.** hayal etmek, canlandırmak, sanmak.

тухайлбал /tuhaylbıl/ *zf.* özellikle, özel, özel olarak.

тухгүй /tuhguy/ *s.* rahatsız, huzursuz, konforsuz.

тухгүйдэх /tuhguydıh/ *f.* huzursuz hissetmek, rahatsız olmak.

тухгүйхэн /tuhguyhın/ *s.* çok daha rahatsız edici, konforsuz.

тухирагдах /tuhirıgdıh/ *f.* kışkırtılmak, tahrik edilmek, öfkelendirilmek.

тухирагч /tuhirıgç/ *s.* kışkırtıcı, tahrik edici.

тухирах /tuhirıh/ *f.* kışkırtmak, tahrik etmek, öfkelendirmek.

тухирлага /tuhirlıg/ *is.* kışkırtma, tahrik, öfkelendirme.

тухлаг /tuhlıg/ *s.* konforlu, rahat.

тухлах /tuhlıh/ *f.* dayanmak, yaslanmak, dokunmak, değmek, desteklemek.

тухтай /tuhtay/ *s.* rahat, huzurlu, mutlu, konforlu.

тушаа /tuşaa/ *is.* **1.** pranga, zincir, bağ. **2.** yakınlarda, buralarda, burada, yakınında.

тушаагдах /tuşaagdıh/ *f.* karar verilmek, hüküm vermek, görev verilmek, görevlendirilmek.

тушаал /tuşal/ *is.* düzen, karar, yargı, talimat, emir görev. *"~ өгөх"* emir vermek. *"~д дэвших"* yükselmek, terfi etmek. *"~аас огцрох"* görevinden alınmak. *"албан ~"* resmi vazife.

тушаалт /tuşaalt/ *is.* devir, teslim, hizmet, görev, yetki.

тушаалтан /tuşaaltın/ *is.* görevli, yetkili, hizmetli.

тушаах /tuşaah/ *f.* **1.** emir vermek, devretmek, yetgilendirmek, görevlendirmek. **2.** ödemek, iade etmek, vermek. *"мөнгө ~"* para ödemek.

туших /tuşih/ *f.* atın ayaklarını bağlamak, pranga vurmak.

туяа /tuya/ *is.* ışık demeti, ışın, parlaklık, nur. *"нарны ~"* güneş ışınları. *"үүрийн ~"* şafak. *"рө нтгөн ~"* röntgen ışını.

туяарах /tuyarıh/ *f.* parlamak, ışın yaymak, ışık saçmak.

туягар /tuyagır/ *s.* ince, zayıf, esnek.

туялзах /tuyalzıh/ *f.* zıplamak, sıçramak.
туяхан /tuyahın/ *s.* esnek, yumuşak, zarif.
түвдэх /tuvdih/ *f.* engellemek, dizginlemek, durdurmak.
түвдэшгүй /tuvdişguy/ *s.* dayanılmaz, çekilmez.
түвшин /tuvşin/ *is.* **1.** seviye, standart. **2.** sakin, durgun. *"далайн ~"* deniz seviyesi. *"амьдралын ~"* yaşam seviyesi. *"соёлын ~"* kültür seviyesi. *"ажилгүйдлийн ~"* işsizlik seviyesi. *"инфляцийн ~"* enflasyon seviyesi. *"~ зан"* sakin karakterli, ılıman, iyi karakter. *"~ амьдрах"* sakin yaşam.
түвшитгэх /tuvşitgih/ *f.* sakinleştirmek, yumuşatmak.
түвштэх /tuvştih/ *f.* sakinleşmek, durulmak
түвэг /tuvig/ *is.* üzüntü, sıkıntı, dert.
түвэггүй /tuvigguy/ *s.* sıkıntısız, zahmetsiz, kolay, zor olmayan.
түвэглэх /tuviglih/ *f.* üzülmek, acı çekmek, telşalanmak, sıkıntı çekmek.
түвэгтэй /tuvigte/ *s.* sıkıntılı, dertli, kederli, acılı.
түвэгшил /tuvigşil/ *is.* sıkıntı, dert, acı, tasa, musibet.
түвэгшээл /tuvigşeel/ *is.* sıkıntı, ızdırap, dert, musibet.
түвэгшээх /tuvigşeeh/ *f.* kaçmak, kaçınmak, çekinmek, uzak durmak.
түг /tug/ *zf.* **1.** pek çok, çok fazla, binlerce. **2.** vurmak, tak tak sesi.
түгдгэр /tugdgir/ *is.* kabarık, şiş, tümsek.
түгдийх /tugdih/ *f.* öne doğru eğilmek, kambur olmak.
түгдрэх /tugdrih/ *f.* tereddüt etmek, duraksamak, takılmak.
түгдчих /tugdçih/ *f.* kekelemek, sürçmek.
түгдэгнэх /tugdignih/ *f.* telaş etmek, koşuşturmak.
түгдэрхий /tugdirhi/ *s.* kırılgan, narin, nazik.
түгжгэр /tugcgir/ *s.* boynuzsuz.
түгжигдмэл /tugcigdmil/ *f.* **1.** bloke etmek,yasaklamak. **2.** kesmek,kesilmek.
түгжигдэх /tugcigdih/ *f.* kilitlenmek, sıkıştırılmak, tıkanmak.
түгжих /tugcih/ *f.* kilitlemek. *"хаалга ~"* kapıyı kilitlemek.
түгжрэх /tugcrih/ *f.* tıkılmak, sokulmak, doldurulmak.
түгжээ /tugce/ *is.* kilit, sürgü.
түгжээс /tuugces/ *is.* kilit, sürgü.
түгмэл /tugmil/ *s.* yaygın,geniş alana yayılmış.
түгсүүр /tugsuur/ *is.* düven, harman düveni.
түгсэх /tugsih/ *f.* 1. harman dövmek, harmanlamak. **2.** madeni dövüp harmanlamak.
түгших /tugşih/ *f.* üzülmek,kaygılanmak.
түгэх /tugih/ *f.* yayılmak, artmak, dağılmak, saçılmak.
түгээгүүр /tugeeguur/ *is.* dağıtım yeri, dağıtım merkezi.
түгээгч /tugegç/ *is.* dağıtıcı, yayıcı.
түгээл /tugeel/ *is.* dağıtım, dağıtma.
түгээмэл /tugeemel/ *is.* **1.** tüm, dolu, hep, bütün, tam. **2.** evrensel, yaygın, genel.
түгээх /tugeeh/ *f.* dağıtmak, yaymak.
түгжэх /tugcih/ *is.* kilit. *"хаалганы түгжээ"* sürgü.
түгших /tugşih/ *f.* hızla çarpmak, yüreği çarpmak, endişelenmek. *"сэтгэл ~"* yüreği çarpmak, yüreği hoplamak.
түгшүүр /tugşuur/ *is.* **1.** korku, tehlike. **2.** alarm, sinyal. *"агаарын ~"* hava alarmı. *"~ийн дохио"* alarm sinyali, işaret verme. *"~тэй мэдээ"* ürkütücü haber. *"~тэй цаг"* çalar saat, alarm zamanı.
түгшүүртэй /tugşuurte/ *s.* korkulu, tehlikeli, riskli.
түдгэл /tudgil/ *is.* duraksama, gecikme, tereddüt.
түдгэлзэх /tudgilzih/ *f.* çekinmek,geri durmak, kaçınmak.
түдэх /tudih/ *f.* oyalanmak, duraksamak, yavaşlamak.
түдээх /tueeh/ *f.* oyalamak, alıkoymak.
түжгэр /tucgir/ *s. 1.* küçük, ufaklık. *2.* kısa ot.
түжигнэх /tucignih/ f. gürültü yapmak, ses çıkarmak.
түжигнээн /tucigneen/ *is.* gürleme, gümbürtüleme.
түжийх /tucih/ *f.* kısalmak, kısaltmak.
түжир /tucir/ *s.* bayat, adi, yıpranmış.
түжирлэх /tucirlih/ *f.* bayatlamak, yıpranmak, adileşmek.
түйвэргэх /tuivirgih/ *f.* düzensiz olmak, dağılmak, dağıtmak, karıştırmak.
түйвэх /tuyvih/ *f.* telaşlanmak, paniklemek.
түйвээгч /tuiveegç/ *s.* dehşet saçan, panik meydana getiren, korku oluşturan.
түйвээн /tuyven/ *is.* müşkül, zorluk.
түйвээх /tuyveh/ *f.* bozmak, yıkmak.
түймэр /tuymir/ *is.* orman yangını. *"~ тавих"* orman yangını çıkarmak. *"~ унтраах"* yangını söndürmek.
түймэрдэх /tuymirdih/ *f.* ateşlemek, tutuşturmak, yakmak, alevlendirmek.
түйнэг /tuynig/ *s.* kesmez, kör, yıpranmış.
түйтгэр /tuitgir/ *is.* güçlük, gecikme, engel.
түйтгэрлэх /tuitgirlih/ *f.* engellemek, geciktirmek, güçlük çektirmek.
түйтэх /tuytıh/ *f.* engellemek, tıkamak.
түлгэх /tulgih/ *f.* telaşlanmak,paniklemek.
түлхлэх /tulhlih/ *f.* sürekli ertelemek.
түлхүү /tulhuu/ *zf.* daha,daha çok.
түлхүүр /tulhuur/ *is.* anahtar.
"~ийн оосор" anahtar ipi, anahtarlık.
түлхүүрдэх /tulhuurdih/ *f.* anahtarla açmak veya kilitlemek.

түлхэлцэх /tulhiltsih/ *f.* itişmek, kakışmak, dürtüklemek.

түлхэх /tulhih/ *f.* itmek, dürtmek, yürütmek. *"түлхэж гаргах"* itip çıkarmak. *"бөөрөнцөг ~"* gülle atmak. *"хэрэгт ~"* iftira atmak, suça itmek.

түлхэц /tulhits/ *is.* itme, itiş, kakış, tahrik.

түлхээ /tulhee/ *is.* yükselen gel- git, med cezir, denizin kabarma zamanı.

түлхээс /tulhees/ *is.* **1.** itme, sarsma. **2.** teşvik, etki, kışkırtma.

түлэгдэл /tuligdil/ *s.* yanmış, tutuşmuş, kavrulmuş, yanık.

түлэгдэх /tuligdih/ *f.* yanmak, tutuşmak, alevlenmek.

түлэнхий /tulinhi/ *s.* yanık, tutuşmuş, yanıp kül olmuş arazi.

түлэх /tulih/ *f.* yakmak, ateşlemek, tutuşturmak. *"гал ~"* ateş yakmak. *"гараа ~"* elini yakmak.

түлш /tulş/ *is.* yakıt, yakacak.

түлээ /tule/ *is.* yakacak, odun, çıra.

түлээчин /tuleeçin/ *is.* yakacak toplayan, oduncu.

түм(эн) /tum/ *is.* **1.** onbin. **2.** halk. **3.** yığın, çokluk. *"ард түмэн"* halk, vatandaş. *"олон түмэн"* kitle, cemaat.

түмбийх /tumbih/ *f.* şişmek, kabarmak, kabartmak.

түмбэгэр /tumbigir/ *s.* şişik, kabarık, kabarmış, şişmiş.

түмд /tumd/ *is.* güneyde bir Moğol boyu.

түмпэн /tumpin/ *is.* leğen, küvet, lavabo.

түнжин /tuncin/ *is.* barış, huzur, uyum, anlaşma, dostluk.

түнсэх /tunsih/ *f.* sağa sola sallanmak, yalpalamak.

түнтгэр /tuntgir/ *s.* şişik, kabarmış, kabarık, çıkıntılı.

түнтийх /tuntih/ *f.* şişmek, kabarmak, tümsek oluşmak.

түнтэгнэх /tuntignih/ *f.* kabarmak, şişmek.

түнх /tunh/ *is.* kuyruk sokumu.

түнхгэр /tunhgir/ *s.* şişman, şişko, tombul, göbekli.

түнш /tunş/ *is.* iş ortağı, ortak, çalışma arkadaşı.

түнших /tunşih/ *f.* tahta tokmak ile tokmaklamak, vurmak.

түншлэл /tunşlil/ *is.* ortaklık, birliktelik.

түншлэх /tunşlih/ *f.* ortak olmak.

түншүүр /tunşuur/ *is.* tokmak, takoz.

түнэр /tunir/ *s.* karanlık, göz gözü gözrmeyen ortam.

түнэртэх /tunirtih/ *f.* **1.** yanmak, yangında yok olmak. **2.** gözükmemek.

түр /tur/ *zf.* geçici, biraz, az zaman, kısa zaman, muvakkat. *"~ засгийн газар"* geçici hükümet. *"~ зуур"* kısa süre, biraz.

түргэвчлэх /turgivçlih/ *f.* hızlanmak, süratlenmek, çabuklaşmak.

түргэдүү /turgiduu/ *s.* telaşlı, aceleci, kıvrak.

түргэдэх /turgidih/ *f.* acele etmek, hızlanmak, elini çabuk tutmak.

түргэлэх /turgilih/ *f.* hızlanmak, süratlenmek, çabuklaşmak, acele etmek.

түргэн /turgin/ *s.* hızlı, çabuk, acele, pratik. *"~ тусламж"* ambulans. *"~ ууртай"* çabuk kızan karakterde, asabi. *"~ явах"* çabuk gitmek.

түргэсгэх /turgisgih/ *f.* hızlı adım atmak, hızlanmak, süratlenmek, çabuklaşmak, acele etmek.

түргэсэх /turgisih/ *f.* acele etmek, hızlanmak.

түргэтгэх /turgitgih/ *f.* hızlı adım atmak, hızlanmak, süratlenmek, çabuklaşmak, acele etme.

түргэхэн /turgihin/ *s.* acele, çabucak, hızlı, hemen.

түрдхийх /turdhih/ *f.* kanat çırpmak.

түрий /turi/ *is.* **1.** tepe, doruk, yüksek. **2.** iyi arkadaş olmak, ilişki içerisine girmek.

түрийвч /turivç/ *is.* cüzdan, para cüzdanı.

түрийвчлэх /turivçlih/ *f.* parayı cüzdan içerisine koymak.

түрийлэх /turilih/ *f.* yasa dışı içki yapmak, satmak, almak.

Түрк /turk/ *is.* Türkiye, Türk, Türk halkı, türk insanına verilen genel ad.

түрлэг /turlig/ *is.* **1.** uzun hava. **2.** gel git, akın, kabarma.

түрс /turs/ *is.* karaca, balık yumurtası.

түрүү /turuu/ *is.* başak.

түрүү(н) /turuun/ *zf.* yakınlarda, kısa zaman önce.

түрүүлгээ /turuulgee/ *is.* yüz üstü, yüz üstü yatma.

түрүүлэгч /turuuligç/ *is.* galip, kazanan, şampiyon, birinci.

түрүүлэх /turulih/ *f.* **1.** öne geçmek, birinci olmak. **2.** düzenlemek, biçimlendirmek. **3.** çekmek, sürüklemek.*"уралдаанд ~"* (yarışmada) birinci olmak.

түрүүтэх /turuutih/ *f.* çeki düzen vermek, düzenlemek.

түрүүч /turuuç/ *is.* **1.** ilk, önceki, birinci. **2.** çavuş.

түрхмэл /turhmil/ *is.* kaplama, kaplanmış, sürülmüş, kaplamalı, boyalı.

түрхэлт /turhilt/ *is.* herhangi bir yüzeyi kaplama, sürme.

түрхэх /turhih/ *f.* sürmek, boyamak, kaplamak. *"тос ~"* krem sürmek.

түрхэц /turhits/ *is.* tabaka, kat, astar,kaplama.

түрчигнэх /turçignih/ *f.* gök gürültüsü, gürlemek, gümbürdemek.

түрэмгий /turimgi/ *is.* kavgacı, saldırgan, yırtıcı, cadoloz, yağmacı. *"~ дайн"* yağmalama savaşı.

түрэмгийлэгч /turimgiligç/ *is.* aksi, saldırgan,

despot, diktatör, mütecaviz.

түрэмгийлэл /turimgilil/ *is.* çatışma, saldırı, hakka tecavüz.

түрэмгийлэх /turimgilih/ *f.* hakkına tecavüz etmek, saldırmak.

түрэх /turih/ *f.* **1.** itmek, kaktırmak, itelemek. **2.** şarkı söyleyene eşlik etmek. *"тэрэг ~"* araba itmek.

түрээс /turees/ *is.* kira, kiralama.

түрээслүүлэгч /tureesluuligç/ *is.* kiracı.

түрээслүүлэх /tureesluulih/ *f.* kiralamak, kiraya almak.

түрээслэх /tureeslih/ *f.* başkasına kiralamak, kiraya vermek.

түс /tus/ *is.* çekinmeden, dos doğru konuşma, ifade etme.

түсгийх /tusgih/ *f.* şişmanlamak, göbeklenmek, etli butlu olmak.

түүвэр /tuuvir/ *is.* koleksiyon, toplama, seçip alma, derleme. *"дууны ~"* seçme şarkılar.

түүвэрлэх /tuuverlih/ *f.* yığmak, toplamak, birleştirmek, seçmek.

түүгээр /tuugeer/ *is.* orada, o yerde, oradan.

түүдэг /tudig/ *is.* **1.** başak, tahıl. **2.** tutam, demet. **3.** kamp ateşi.

түүдэглэх /tudiglih/ *f.* **1.** tutam haline getirmek, demetlemek. **2.** kamp ateşi yakmak.

түүдээрэх /tuuderih/ *f.* şüphelenmek, tereddüt etmek.

түүн /tuun/ *is.* işaret zamirinin kökü, ondan sonra, bu nedenle.

түүнийх /tuunih/ *zm.* onunki, ona ait olan.

түүний /tuuni/ *zm.* onun, ona ait. *"~ ном"* onun kitabı.

түүнчлэн /tuunçlin/ *is.* öylece, o şekilde, vede, de, da.

түүр /tuur/ *s.* belirsiz, net olmayan, sönük.

түүртэлгүй /tuurtilgui/ *s.* kolayca, sıkıntısız, zahmetsiz.

түүртэх /tuurtih/ *f.* tabağı doldurmak, ağzına kadar koymak.

түүрэг /tuurig/ *is.* yörekent, küçük kasaba, nahiye.

түүх(эн) /tuuh/ *f.* **1.** Tarih, otobiyografi. **2.** toplamak, yığmak, biriktirmek, koparmak. *"мөө ч түүх"* özet tarih. *"түүхэн үйл явдал"* tarihi gidişat. *"түүхэн үе шат"* tarihi basamaklar, tarihi periyotlar. *"түүхэн роман"* tarihi roman. *"жимс түүх"* meyve toplamak.

түүхий /tuuhi/ *s.* **1.** çiğ, ham, pişmemiş, olgunlaşmamış. **2.** işlenmemiş. **3.** deneyimsiz, beceriksiz. *"~ мах"* çiğ et, ham et. *"~ эд"* ham madde.

түүхийдэх /tuuhidih/ *f.* çiğ olmak, ham olmak, pişmemiş olmak.

түүхийрэх /tuuhirih/ *f.* **1.** çiğ olmak, pişmemek. **2.** körleşmek, görememek.

түүхт /tuuht/ *is.* tarihi. *"~ өө"* tarihi yıldönüm.

түүхч /tuuhç/ *is.* tarihçi.

түүчээ /tuuçee/ *is.* kervanda başta giden başı çeken hayvan.

түүшүү /tuuşu/ *is.*çene kemiğinin uç kısımları.

түхгэр /tuhgir/ *s.* şişman, tombul.

түхийх /tuhih/ *f.* şişmanlamak, kilo almak.

түшиг /tuşig/ *is.* destek, yardım, destekleme, inayet.

түшиггүй /tuşiggui/ *is.* desteksiz, yardımsız.

түшиглэх /tuşiglih/ *f.* başkasının yardımı altına girmek, desteği altında olmak.

түшигтэй /tuşigte/ *s.* güvenilir, destekçi, yardımsever.

түших /tuşih/ *f.* dayanmak, yaslanmak. *"хана ~"* duvara yaslanmak.

түшмэл /tuşmil/ *is.* ileri gelen, yüksek mevki sahibi, resmi makam sahibi, devlet erkanı.

түшүүлэх /tuşuulih/ *f.* yaslamak, dayamak.

түшээ /tuşee/ *is.* destek, yardım.

тэв /tev/ *is.* **1.** pekiştirme hecesi, dümdüz gibi. **2.** neşeli, şen, canlı.

тэвдүү /tevduu/ *is.* huysuz, aksi, yaygaracı.

тэвдүүлэх /tevduulih/ *f.* acele ettirmek, sıkıştırmak.

тэвдэл /tevdil/ *is.* zorlanma, zorluk,bocalama.

тэвдэх /tevdih/ *f.* zorlanmak, zorluk çekmek telaşlanmak.

тэвнэ /tevin/ *is.* tığ, çuvaldız.

тэврэлдэх /tevrildih/ *f.* sarılmak, kucaklamak, bağrına basmak.

тэврэх /tevrih/ *f.* kucaklamak, sarmak, etrafını sarmak, sarılmak.

тэвх /tevh/ *is.* **1.** bir şeyi kaldırmak için kullanılan sopa, mancınık. **2.** yaylı çalgıların destek kısmı.

тэвхгэр /tevhgir/ *s.* kalın ve köşeli.

тэвхдэх /tevhdih/ *f.* **1.** ufak sopayla kaldırmak. **2.** müzik aletinin tellerini germek.

тэвхийх /tevhih/ *f.* köşeli veya kareli olmak.

тэвхлэх /tevhlih/ *f.* **1.** telli sazlarda tellerin altına destek koymak. **2.** eti köşegen biçimde kesmek.

тэвхэлзэх /tevhilzih/ *f.* şen, neşeli, canlı bir şekilde hareket etmek.

тэвхэрлэх /tevhirlih/ *f.* **1.** dörtgen yada köşeli hale getirmek. **2.** bakmak, beslemek.

тэвчил /tevçil/ *is.* geri çevirme, ret, reddetme.

тэвчих /tevçih/ *f.* **1.** sabretmek, katlanmak. **2.** terketmek, bırakmak, kaçınmak, çekinmek.

тэвчээр /tevçeer/ *is.* sabır, katlanma, dayanma, kendini kontrol etme.

тэвчээргүй /tevçergui/ *s.* sabırsız, katlanamayan, sabredemeyen.

тэвчээрлэх /tevçerlih/ *f.* dayanmak, katlanmak, feragat etmek.

тэвчээртэй /teçeerte/ *s.* sabırlı, dayanıklı.

тэвш /tevş/ *is.* **1.** tepsi, büyük dörtgen tabak. **2.** yalak.

тэвэг /tevig/ *is.* **1.** bir çeşit tüylü tenis topu. **2.** Mançu hanedanı devrinde görevlilerin

şapkalarına takdığı püskül.

тэвэр /tevir/ *is.* kucak /ölçü/, kucak dolusu. *"~ өвс"* kucak ot.

тэвээрэг /teveerig/ *s.* semiz, tıknaz, tombul.

тэвээрэх /teveerih/ *f.* güçlenmek, dinçleşmek, sağlığına kavuşmak.

тэг /tig/ *is.* **1.** sıfır /0/. **2.** peki, tamam. **3.** öyle, kesinlikle.

тэгвэл /tegvil/ *is.* madem, o zaman.

тэгнэх /tegnih/ *f.* denkleştirmek, dengelemek.

тэгнээ /tegne/ *is.* denk, yük dengi.

тэгш /tegş/ *is.* düzgün,eşit, denk. *"~ эрх"* eşitlik. *"~ гадаргуу"* düzgün yüzey. *"~ тоо"* çift sayılar.

тэгшдэх /tegşdih/ *f.* eşitlemek, denklemek, düzleştirmek.

тэгшитгэл /tegşitgil/ is. düzeltme, eşitleme, denkleme.

тэгшитгэх /tegşitgih/ *f.* eşitlemek, denkleştirmek, düzenlemek.

тэгшлүүлэх /tegşluulih/ *f.* eşitletmek, denkleştirmek.

тэгшлүүр /tegşluur/ *is.* eşitlik, denge.

тэгшлэх /tegşlih/ *f.* düzeltmek, düzenlemek, eşitlenmek. *"зам ~"* yol düzeltmek.

тэгшрэх /tegşrih/ *f.* düzenlemek, düzelmek, düzleşmek.

тэгштэх /tegştih/ *f.* eşitlemek, düzenlemek, düzgünleştirmek.

тэгшхэн /tegşhin/ *is.* eşit, düzgün, denk.

тэгье /tigye/ *is.* peki, tamam, öyle olsun.

тэгэвч /tegivç/ *e.* fakat, lakin, bununla birlikte.

тэгэлгүй яахав /tegilgui yahıv/ elbette, olmaz olurmu, kesinlikle.

тэгэх /tegih/ *f.* onun gibi yapmak, söylediği gibi yapmak.

тэгэхлээр /tegihleer/ *is.* öyle, o kadar, bu kadar, öyle olunca.

тэгээд /tegeed/ *zf.* ondan sonra, daha sonra, ve, vede, sonra.

тэд /ted/ onlar, onların hepsi.

тэдгээр /tedger/ *zm.* onlar, o insanlar.

тэднийх /tednih/ *zm.* onların, onlara ait olan.

тэжээвэр /teceevir/ *is.* evcil. *"гэрийн ~ амьтан"* evin evcil hayvanı.

тэжээгдэх /teceegdih/ *f.* evcil hayvan beslemek.

тэжээгч /teceegç/ *is.* besleyici, yetiştirici

тэжээл /teceel/ *is.* besleme, besin, gıda. *"хоол ~"* yemek besini, gıda. *"~ийн ургамал"* hayvan besini, ot veya bitkiler. *"~ бэлтгэх"* besin, yiyecek hazırlamak.

тэжээлгүйтэх /teceelguytih/ *f.* yoksun kalmak, muhtaç olmak.

тэжээллэг /teceellig/ *is.* beslenme, besleyici.

тэжээлгэх /teceelgih/ *f.* beslenmek, yetiştirilmek.

тэжээмэл /teceemil/ *is.* evcil, uysal, evcilleştirilmiş.

тэжээх /teceeh/ *f.* beslemek, büyütmek, yetiştirmek.

тэлмэн /telmin/ *is.* aynı tempoda dört nala giden at.

тэлрэх /telrih/ *f.* yeniden elde etmek, yeniden kavuşmak, tekrar gelmek.

тэлүү(н) /teluu/ *s.* gerilmiş, uzatılmış, gergin.

тэлүүр /teluur/ *is.* kasnak, gergef.

тэлүүрдэх /teluurdih/ *f.* kasnaklamak, germek.

тэлчлэх /telçlih/ *f.* çırpınmak, kımıldanmak.

тэлэлт /telilt/ *is.* genleşme, genişleme, büyüme.

тэлэх /telih/ *f.* germek, uzatmak, çekmek, genleşmek.

тэлээ /telee/ *is.* **1.** kemer. **2.** iki anne tarafından beslenen yavru.

тэлээлэх /teleelih/ *f.* **1.** iki anne tarafından beslenmek. **2.** pantolon kemeri takmak.

тэмбүү /tembuu/ *is.* frengi yarası.

тэмбүүрэх /tembuurih/ *f.* frengili olmak.

тэмдэг /temdig/ *is.* işaret, sembol, iz. *"таних ~"* rozet, işaret. *"энгэрийн ~"* rozet. *"замын ~"* yol işareti. *"анхаарлын ~"* ünlem işareti/!/. *"асуултын ~"* soru işareti/?/. *"нэмэх ~"* artı işareti. *"хасах ~"* eksi işareti. *"үржүүлэх ~"* Çarpı işareti. *"хуваах ~"* bölme işareti. *"хатуугийн ~"* sertleştirme işareti. *"зөөлний ~"* yumuşaklaştırma işareti. *"тамга ~"* mühür. *"~ тавих"* işaret koymak.

тэмдэглэгдэх /temdigligdih/ *f.* işaretlemek, işaretlenmek.

тэмдэглэгч /temdigligç/ *is.* damgacı, işaretçi, kayıt yapan.

тэмдэглэл /temdiglil/ *is.* günlük, not etme, işaretleme. *"өдрийн ~"* günlük. *"~ийн дэвтэр"* not defteri, günlük defteri.

тэмдэглэлт /temdiglilt/ *is.* önemli, göze çarpan, resmi tatil. *"~ өдөр"* önemli günler.

тэмдэглэх /temdiglih/ *f.* **1.** not almak, işaretlemek. **2.** kutlamak. *"ёслон ~"* vurgulamak, altını çizmek, üzerinde durmak. *"бичиж ~"* para, banknot. *"онцлон ~"* hissetmek, önemini belirtmek.

тэмдэгт /temdigt/ *is.* **1.** işaret, belirti, iz. **2.** para, banknot. *"мөнгөн ~"* para, banknot.

тэмтрүүл /temtruul/ *is.* dokunma, duyma, hissetme.

тэмтрэх /temtrih/ *f.* hissetmek, duymak, dokunmak.

тэмүүлэх /temuulih/ *f.* arzu etmek, heveslenmek, emel beslemek.

тэмтчих /temtçih/ *f.* **1.** el yordamı ile aramak, bakmak. **2.** sarkıntılık yapmak.

тэмүүлэл /temuulil/ *is.* tutku, istek, arzu.

тэмүүлэх /temuulih/ *f.* arzu etmek, istemek, tutku duymak.

тэмцэгч /temtsigç/ *is.* savaşçı, dövüşçü, mücadeleci, rakip.

тэмцэл /temtsil/ *is.* **1.** mücadele, savaş, kavga. **2.** karşılaşma, müsabaka. *"ангийн ~"* sınıf

mücadesi. *"зэвсэгт ~"* silahlı çatışma. *"үзэл суртлын ~"* ideoloji. *"~ хийх"* münakaşa yapmak.

тэмцэлдэх /temtsildih/ *f.* mücadele etmek, yarışmak, savaşmak.

тэмцэх /temtsih/ *f.* mücadele etmek, savaşmak, uğraşmak. *"энх тайвны төлөө ~"* barış için mücadele etmek.

тэмцээн /temtseen/ *is.* karşılaşma, maç, yarışma. *"биеийн тамирын ~"* spor karşılaşması. *"~ явуулах"* maç organize etmek, müsabaka yapmak, yarışma yapmak.

тэмээ(н) /teme/ *is.* deve. *"хоёр бөхт тэмээ"* çift hörgüçlü deve. *"тэмээний ноос"* deve yünü. *"тэмээн жин"* deve kervanı.

тэмээжих /temeecih/ *f.* deve gütmek, deve beslemek.

тэмээлзгэнэ /temelzgin/ *is.* yusufçuk.

тэмээчин /temeçin/ *is.* deveci, deve güden, deve besleyen.

тэн хагас /ten hagıs/ *is.* tam yarı, yarısı.

тэнгүй /tengui/ *s.* eşsiz, benzersiz, kıyaslanamayan.

тэнгэр /tengir/ *is.* **1.** tanrı, ilah. **2.** gökyüzü, hava. *"хөх ~"* mavi gökyüzü. *"~ийн заадас"* samanyolu. *"~ бүрхэх"* havanın bulutlanması. *"~ цэлмэх"* göğün açılması, bulutsuz hava. *"~ дуугарах"* gök gürlemesi.

тэнгэс /tengis/ *is.* deniz.

тэнгэцэх /tengitsih/ *f.* denkleşmek, uyuşmak, eşitlenmek.

тэнд /tend/ *is.* orada, şurada. *"энд ~"* burada ve orada. *"энд ~гүй"* her yerde.

тэндэх /tendih/ *is.* oradaki, o yerdeki.

тэнжээ /tencee/ *is.* güç, kuvvet, dayanıklılık.

тэнийлгэх /tenilgih/ *f.* düzeltmek, doğrultmak, germek. *"гараа ~"* kolları açmak.

тэнийх /tenih/ *f.* **1.** rahatlamak, huzur duymak. **2.** doğrulmak, düzelmek. *"сэтгэл ~"* rahatlamak. *"магнай ~"* sevinmek.

тэнсэн /tensin/ *is.* kefalet.

тэнсэх /tensih/ *f.* denklemek, sağlama yapmak, sınamak, denemek.

тэнтгэр /tentgir/ *s.* büyük, geniş, kalın, kaba, hantal.

тэнтийх /tentih/ *f.* ağırlaşmak, şişmanlamak.

тэнтэр /tentir/ *is.* düşe kalka gitme.

тэнүүл /tenuul/ *is.* avare, başıboş, serseri.

тэнүүлчин /tenuulçin/ *is.* başıboş gezen, avare, serseri.

тэнүүн /tenuun/ *s.* sakin, durgun, huzurlu.

тэнүүчлэх/tenuuçlih/ *f.* başıboş dolaşmak, aylak aylak gezmek.

тэнхжих /tenhcih/ f. yeniden onarmak, restore etmek, kendine gelmek.

тэнхим /tenhim/ *is.* salon, bölüm.

тэнхлүүн /tenhlun/ *s.* kuvvetli, sağlam, dayanıklı.

тэнхлэг /tenhlig/ *is.* dingil, tekerleğin dengeliği, makaslar.

тэнхрэх /tenhrih/ *f.* direnmek, dayanmak, iyi olmak, iyileşmek. *"бие ~"* İyileşmek. *"мал ~"* sürünün verimli olması.

тэнхээ /tenhe/ *is.* **1.** güç, direnme, dayanıklık. **2.** kabiliyet.

тэнхээгүй /tenhegui/ *s.* güçsüz, kuvvetsiz, kabiliyetsiz.

тэнхээжих /tenhecih/ *f.* güçlenmek, kuvvetlenmek, dayanıklı olmak.

тэнхээтэй /tenhete/ *s.* **1.** güçlü, kuvvetli, dayanıklı. **2.** yetenekli, kabiliyetli.

тэнцвэр /tentsvir/ *is.* denge, eşitlik.

тэнцвэргүй /tentsvirgui/ *is.* dengesiz, eşit olmayan.

тэнцвэржүүлэх /tentsvirculih/ *f.* dengeleştirmek, eşitlemek.

тэнцвэртэй /tentsvirte/ *s.* dengeli, eşit.

тэнцүү /tentsuu/ *is.* eşit, aynı, denk. *"~ хуваах"* eşit bölmek.

тэнцүүгүй /tentsugui/ *s.* eşit olmayan, dengesiz.

тэнцүүлэх /tentsuulih/ *f.* eşitlemek, dengelemek.

тэнцүүр /tentsuur/ *is.* denge, denklik, uygunluk.

тэнцэтгэл /tentsitgil/ *is.* eşitlik, dengelenme.

тэнцэх /tentsih/ *f.* eşit olmak, dengelenmek. *"~ тэмдэг"* eşittir işareti (=).

тэнэг /tenig/ *is.* aptal, salak, ahmak.

тэнэгдүү /tenigduu/ *s.* aptalca, ahmakça.

тэнэгдэх /tenigdih/ *f.* aptallaşmak, salaklaşmak.

тэнэглэл /teniglil/ *is.* aptallık, salaklık.

тэнэглэх /teniglih/ *f.* aptallaşmak, aptalca konuşmak, ahmaklaşmak.

тэнэгтэх /tenigtih/ *f.* aptallaşmak, aptalca konuşmak, ahmaklaşmak.

тэнэгхэн /tenighin/ *s.* aptal, aptalca, ahmak, salak.

тэнэгэр /tenigir/ *is.* **1.** denk, doğru. **2.** dik, dikey. **3.** düzgün, pürüzsüz.

тэнэмхий /tenimhi/ *is.* avare, serseri, başıboş.

тэнэмэл /tenimil/ *is.* aylak, aylak dolaşan, avare, serseri, başıboş.

тэнэх /tenih/ *f.* gezmek, dolaşmak. *"дэмий ~"* avare gezmek.

тэр /ter/ *zm.* o, şu. *"~ хүн"* o adam. *"~ үед"* o zaman. *"~ үеэс"* o zamandan. *"~ дарүй"* o anda.

тэрбум /terbum/ *is.* milyar.

тэрбумтан /terbumtın/ *is.* milyarder.

тэргүүлэгч /terguligç/ *is.* başkan, şef, lider. *"өрхийн ~"* ev reisi. *"~ гишүүн"* asbaşkan.

тэргүүлэх /terguulih/ *f.* yönetmek, önderlik etmek. *"төлөөлөгчдийг ~"* temsilcilere başkanlık etmek.

тэргүүн /terguun/ *is.* baş, ana, şef, önder. *"төрийн ~"* devlet Başkanı. *"төлөөлөгчдийн ~"* temsilciler başkanı. *"~ байр"* birincilik (1.lik). *"~ий*

технологи" son teknoloji.

тэргүүтэн /terguutin/ *is.* birinci, baş, önde gelen.

тэргэл /tergil/ *is.* dolunay

тэргэнцэр /tergintsir/ *is.* dolunay gibi.

тэрийх /terih/ *f.* yayılarak oturmak, gelişi güzel oturmak.

тэрлэг /terlig/ *is.* pamuklu dokuma.

тэрлэх /terlih/ *f.* sanmak, tahmin etmek, farzetmek.

тэрмэ(н) /terme/ *is.* ince yün dokuma, pazen.

тэрс /ters/ *is.* ters, zıt, farklı, karşıt, anormal.

тэрслүү /tersluu/ *is.* karşı, karşı çıkan,muhalif

тэрслэх /terslih/ *f.* karşı koymak, boyun eğmemek, direnmek.

тэрсүүд /tersuud/ *is.*karşı koyanlan, direnenler

тэртээ /tertee/ *zm.* orada, öbür tarafta,arkada

тэртээх /terteeh/ *zm.* öbür yandaki, öbür taraftaki.

тэрүү(н) /teruun/ *zm.* onun, ona ait.

тэрүүгээр /teruugeer/ *zm.* diğer tarafta, öte tarafta, yanda.

тэрүүхэн /teruuhin/ *is.* işaret zamiri kelimeleri, o, bu, şu, oradaki, onun gibi.

тэрхүү /terhuu/ *zm.* onca, onun eşi, mezkur, sözü edilen.

тэрхэн /terhin/ *zm.* tam o, onun gibi.

тэрчлэн /tertslin/ *is.* öylece, o biçimde.

тэрэг(тэргэн) /terig/ *is.* araç, taşıt, araba. *"морин тэрэг"* at arabası. *"хүүхдийн тэрэг"* çocuk arabası. *"галт тэрэг"* tren. *"суудлын тэрэг"* araba, taksi.

тэрэглэх /teriglih/ *f.* ata arabasını takmak.

тэрэгчин /terigçin/ *is.* arabacı, vagoncu, sürücü.

тэрэлж /teril/ *is.* açelya.

тэрээхэн /tereehin/ *zm.* tam o, onun gibi.

тэс /tes/ *is.* **1.** çıtırdama, çıtırtı. **2.** çok, tamamen. *"тэс өөр"* çok farklı, tamamen farklı.

тэсвэр /tesvir/ *is.* sabır, dayanma (canlıda), tahammül, katlanma. *"~ сайтай"* sabırlı, dayanıklı. *"~ муутай"* sabırsız, dayanıksız.

тэсвэргүй /tesvirgui/ *s.* sabırsız, tahammülsüz.

тэсвэрлэх /tesvirlih/ *f.* sabırlı olmak, katlanmak.

тэсвэрлэшгүй /tesvirlişgui/ *s.* çekilmez, dayanılmaz, katlanılmaz.

тэсвэртэй /tesvirte/ *s.* sabırlı, tahammüllü, dayanıklı.

тэсгийх /tesgih/ *f.* şişmanlamak, göbeklenmek, fazla kilo almak.

тэсгэгэр /tesgigir/ *is.* şişman, kilolu, göbekli.

тэсгэл /tesgil/ *is.* soğukkanlılık, kendini kontrol etmek, hakimiyet.

тэсгэлгүй /tesgilgui/ *s.* tahammülsüz, sabırsız, dayanıksız.

тэсгэх /tesgih/ *f.*kamulaştırmak,istimlak etmek.

тэслэгч /tesligç/ *is.* patlatıcı.

тэслэх /teslih/ *f.* patlatmak.

тэсрэг /tesrig/ *is.* karşıt, ters, zıt.

тэсрэлт /tesrilt/ *is.* patlama.

тэсрэмтгий /tesrimtgi/ *is.* patlayıcı. *"~ бодис"* patlayıcı madde.

тэсрэх /tesrih/ *f.* patlatmak, uçurmak.

тэсэлгээ /tesilgee/ *is.* patlatma, bombalama.

тэсэлгээчин /tesilgeçin/ *is.* patlatıcı, bombalayıcı.

тэсэргүүлэх /tesirguulih/ *f.* karşı gelmek, ayaklanmak, isyan etmek.

тэсэх /tesih/ *f.* dayanmak, direnmek, sabretmek.

тэсэшгүй /tesişgui/ *s.* dayanılmaz, çekilmez.

тэтгүүлэх /tetguulih/ *f.* desteklemek, yardım etmek.

тэтгэвэр /tetgivir/ *is.* emekli, yardım, destek, ücret.*"ендөр насны ~"* yaşlılık emeklisi. *"~ тогтоох"* emekliye ayırmak. *"~т гарах"* emekli olmak.

тэтгэвэрлэх /tetgivirlih/ *f.* yardım sağlamak, destek vermek, emekliye ayrılmak.

тэтгэлт /tetgilt/ *is.* yardım, destek.

тэтгэгч /tetgigç/ *is.* yardımcı, destekçi, kefil. *"ивээн ~"* sponsor, destekleyici.

тэтгэлэг /tetgilig/ *is.* burs, kredi. *"оюутны ~"* öğrenci bursu.

тэтгэмж /tetgimc/ *is.* yardım, destek, dayanak, maaş.

тэтгэмжлэх /tetgimclih/ *f.* yardım etmek, destek vermek, kollamak, maddi destek vermek.

тэтгэх /tetgih/ *f.* yardım etmek, destek olmak, korumak, kollamak.

тэх /teh/ *is.* teke, hadım edilmemiş er keçi.

тэхий /tehii/ *is.* tam yarısı, yarım, yarı.

тэхлээр /tehleer/ *is.* bu yüzden, o nedenle, bundan dolayı.

тэхрэх /tehrih/ *f.* geri dönmek, geri gelmek.

тэхүүн /tehuun/ *is.* arsız, yüzsüz, saygısız, küstah.

тэхэл /tehil/ *is.* dönüş, geri dönüş.

тэших /teşih/ *f.* **1.** kaymak, patinaj yapmak. **2.** devenin koşması.

тэшүүлэх /teşuulih/ *f.* deveyi koşturtmak.

тэшүүр /teşur/ *is.* paten.

тэшүүрчин /teşuurçin/ *is.* paten yapan, patenci.

тэчьяадах /teçyadıh/ *f.* **1.** öfkelenmek, kızmak. **2.** kıskanmak.

тээвэр /teevir/ *is.* taşıma, ulaşım, nakliyat. *"авто ~"* yol taşıma, karayolu. *"ачаа ~"* yük taşıma. *"төмөр замын ~"* demir yolu. *"агаарын ~"* hava yolu. *"тээврийн машин"* ulaşım aracı.

тээвэрлэлт /teevirlilt/ *is.* taşımacılık, nakliyat, ulaşım.

тээвэрчин /teevirçin/ *is.* taşımacı, nakliyeci.

тээвэрлэх /teevirlih/ *f.* taşımak, ulaşım yapmak, nakliye yapmak, yüklemek.

тээг /teeg/ *is.* kaymayı, düşmeyi ve hareket

etmeyi engelleyen mekanik alet, takoz.

тээглүүлэх /teegluulih/ *f.* engellemek, engel olmak, mani olmak.

тээглэх /teeglih/ *f.* yapışmak, yakalanmak, bağlanmak.

тээгч /teegç/ *is.* yükleyici, nakliyeci.

тээгэлдэх /teegildih/ *f.* yakalanmak, yapışmak, tutulmak.

тээдэх /teedih/ *f.* kekelemek, konuşmakta zorluk çekmek.

тээл /teel/ *is.* makas yada kerpetenin eksen mili.

тээнэглэх /teeniglih/ *f.* tereddüt etmek, duraksamak.

тээнэгэлзэх /teenigilzih/ *f.* tereddüt etmek, duraksamak.

тээр /teer/ *is.* engel, mani, yük, ağırlık. *"~ болох"* engel olmak.

тээртэй /teerte/ *is.* ağır, külfetli, güç, zahmetli.

тээршаах /teerşaah/ *f.* göz önünde tutmak, dikkate almak, hesaba katmak.

тээрэм /teerim/ *is.* değirmen. *"гар ~"* el değirmeni. *"салхин ~"* yel değirmeni. *"цахилгаан ~"* motorlu değirmen.

тээрэмдэх /teerimdih/ *f.* öğütmek, değirmende öğütmek.

тээрэмчин /teerimçin/ *is.* değirmenci, öğütücü.

тээрэх /teerih/ *f.* doyurmak, tatmin etmek.

тээх /teeh/ *f.* **1.** denklemek, eşitlemek, denk yapmak, yüklemek. **2.** iletmek, nakletmek.

тээхэлзэх /teehilzih/ f. kasıla kasıla yürümek.

тээш /teeş/ *is.* **1.** yük, eşya, bagaj. **2.** yön, taraf. *"гар ~"* el bagajı.

У

уваа /uvaa/ *is.* ara, aralık, perde, bölüm.

увайгүй /uvaygui/ *s.* bilinçsiz, şuursuz, adil olmayan.

увайлах /uvaylıh/ *f.* anlamak, kavramak, bilinçlenmek.

уван /uvın/ *is.* **1.** öbek öbek, yığınlar halinde. **2.** birisinden sonra bir başkası.

увдис /uvdis/ *is.* **1.** dini eğitim ve öğretim. **2.** büyülü güç.

увдислах /uvdislıh/ *f.* dini eğitim almak, büyü veya sihir yapmak.

увш /uvş/ *is.* belirli dini yeminleri etmiş olan din adamı.

уг /ug/ *is.* **1.** kök. **2.** temel, kaynak. **3.** esas, asıl. **4.** kelime. *"үсний уг"* saç kökü. *"зүрхний үгаас"* kalpten söylenen. *"үг гарал"* temel, orijin. *"үгаасаа"* başlangıçtan. *"уг нь"* genelde, esas.

угаагдах /ugaagdıh/ *f.* yıkatmak,temizletmek.

угаагуур /ugaagur/ *is.* lavabo.

угаагч /ugaagç/ *is.* bulaşıkçı, yıkayıcı, temizlikçi

угаадас /ugaadıs/ *is.* kirli su, yıkanma suyu, bulaşık suyu.

угаал /ugaal/ *is.* yıkama, temizleme.

угаалга /ugaalg/ *is.* yıkama, temizlik.

угаалтуур /ugaaltur/ *is.* lavabo.

угаах /ugaah/ *f.* yıkamak, temizlemek. *"нүүр гараа ~"* el-yüzü yıkamak.

угалз /ugılz/ *is.* **1.** desen, motif, sarmal süs. **2.** yaban koçu. **3.** kum fırtınası.

угалзлах /ugılzlıh/ *f.* spiral desenler çizmek, sarmal desenler yapmak.

угж /ugc/ *is.* biberon.

угжих /ugcih/ *f.* biberonla beslemek.

угз /ugz/ *is.* sarsıntı.

угзрах /ugzrıh/ *f.* çekmek, asılmak, tartmak, sarsmak.

угзчих /ugzçih/ *f.* çekmek, çekiştirmek, asılmak

углах /uglıh/ *f.* çekmek, tartmak, içeri koymak, yerleştirmek.

углуур /ugluur/ *is.* tahta çivi, askı, askılık.

углуурга /ugluurg/ *is.* tahta çivi, askı, askılık.

углуургадах /ugluurgıdıh/ *f.* askıya asmak, çiviye takmak.

угсаа /ugsaa/ *is.* **1.** mebde, asıl, menşe, kök, köken. **2.** millet, ülke, soy. *"яс ~"* ırk menşei.

угсаалаг /ugsaalıg/ *is.* soylu, safkan, iyi soydan.

угсаатай /ugsaatay/ *s.* soylu, aziz.

угсаатан /ugsaatın/ *is.* aristokrasi, soyluluk, asalet. *"угсаатны зүй"* aristokrasi, soybilimi.

угсармал /ugsırmıl/ *s.* sonradan yapılmış, eklenmiş, ilave edilmiş.

угсраа /ugsraa/ *is.* seri halinde, ard arda, sıralı.

угсрагч /ugsrıgç/ *is.* birleştirici, monte işi ile uğraşan.

угсрах /ugsrıh/ *f.* birleştirme, monte etmek.

угтах /ugtıh/ *f.* karşılamak, konuk karşılamak. *"зочдыг ~"* misafir karşılamak, ağırlamak. *"халуун дотноор ~"* içten karşılama. *"шинэ жилийг ~"* Yeni yılı karşılama.

угтвар /ugtvır/ *is.* kabul, buluşma, karşılama.

угтуул /ugtuul/ *is.* kabul veya karşılama töreni.

угшмал /ugşmıl/ *is.* geleneksel, uzun zaman öncesine ait.

уд /ud/ *is.* söğüt, söğüt ağacı.

удаа */udaa/ is.* defa, kere, kez, aşama. *"нэг ~"* bir defa. *"нэг бус ~"* birden fazla. *"анх ~"* ilk defa. *"эцсийн ~"* son defa.

удаавтар /udaavtır/ *s.* yavaş, yavaşlatan, ağırcanlı.

удаагүй /udaagui/ *s.* çok sürmeyen, çabuk,

acele.

удаадах /udaadıh/ *f.* yavaşlatmak, uzatmak.

удаан /udaan/ *s.* yavaş, ağır, gevşek. *"~ хүлээх"* çok uzun zaman beklemek.

удаасгах /udaasgıh/ *f.* yavaşlatmak, ağırlaştırmak, bekletmek.

удаатай /udaate/ *s.* yavaş, geniş zaman alan, yorucu, ağır.

удаах /udaah/ *f.* oyalamak, geciktirmek, yavaşlatmak.

удаахь /udaaih/ *is.* izleyen, sonraki, müteakip.

удаашрал /udaaşrıl/ *is.* bekletme, geciktirme, uzatma, oyalama.

удаашрах /udaaşrıh/ *f.* zaman almak, uzamış olmak, oyalanmak.

удаашруулах /udaaşruulıh/ *f.* oyalamak, zamanı uzattırmak, geciktirmek.

удал /udıl/ *is.* erteleme, geciktirme, tehir.

удалгүй /udılgui/ *zf.* çok değil, az sonra, kısa müddet sonra.

удамбар /udımbır/ *is.* incir.

удамлах /udımlıh/ *f.* soya çekmek.

удамтай /udımte/ *s.* soylu, geleneği ve göreneği olan.

удамшил /udımşil/ *is.* soya çekim, kalıtım.

удамших /udımşih/ *f.* ailesinin özelliklerini miras almak, soya çekmek.

удах /udıh/ *f.* **1.** başlatmak, kavga çıkarmak, uyandırmak, kımıldatmak. **2.** çok sürmek, çok olmak.

удвал /udvıl/ *is.* adaçayı.

удган /udgın/ *is.* kadın şaman.

удам /udım/ *is.* soy, ırk, sülale, köken. *"~ үгсаа"* ırk menşei.

удаах /udaah/ *f.* çok durmak, çok zaman beklemek.

удирдаач /udirdaaç/ *is.* orkestra şefi. *"уран сайхны ~"* sanat şefi.

удирдагч /udirdıgç/ *is.* yönetici, lideri, başkan, öncü.

удирдалт /udirdılt/ *is.* yönetim, başkanlık, liderlik.

удирдамж /udirdımc/ *is.* öğretme, bilgilendirme, önderlik, öncülük.

удирдлага /udirdlıg/ *is.* önderlik, öncülük, yönetim.

удиртгал /udirtgıl/ *is.* **1.** öncülük, önderlik. **2.** diriş, önsöz.

удирдах /udirdıh/ *f.* önderlik yapmak, öncülük yapmak, yönetmek.

ужиг /ucig/ *is.* kronik, devamlı nükseden.

ужиглах /uciglıh/ *f.* gitmemek, takılıp kalmak, oyalanmak.

ужид /ucid/ *s.* **1.** inatçı, dik kafalı. **2.** ahlaksız, rezil.

ужидлах /ucidlıh/ *f.* **1.** inatçılık yapmak. **2.** rezil hal sergilemek, ahlaksızlık yapmak

уй /uy/ *is.* üzüntü, sıkıntı, yas, keder. *"~ гашуу"* yas, üzüntü, keder.

уйгагүй /uygagui/ *is.* yorgunluk,bitkinlik,keder

уйгур /uygur/ *is.* Uygur, uygurlu.

уйдах /uydıh/ *f.* **1.** can sıkıntısı, sıkılmak, kederlenmek, usanmak. **2.** yalnız olmak.

уйдмаар /uydmaar/ *s.* sıkıntılı, üzüntülü, kederli

уйл /uyl/ *is.* **1.** girdap. **2.** fiil, hareket.

уйлаа /uylaa/ *is.* ağlama, inleme, hıçkırık,inilti

уйлаан /uylaan/ *is.* ağlama, inleme, hıçkırık, inilti.

уйлагнах /uylıgnıh/ *f.* inilemek, ağlamak.

уйлалдаан /uylıldaan/ *is.* ağlayış, inleyiş, haykırış.

уйлалдах /uylıldıh/ *f.* ağlatmak, inletmek.

уйламтгай /uylımtgay/ *s.* ağlarca, ağlamaya eğimli.

уйламхай /uylımhay/ *s.* ağlamaya eğimli, ağlarca.

уйланхай /uylınhay/ *s.* **1.** ağlamaya eğimli, ağlayan, sızlanan. **2.** hayvanın bağırsaklarında toplanan su kabarcığı.

уйлах /uylıh/ *f.* ağlamak, sızlamak.

уйлуулах /uylulıh/ *f.* ağlatmak, sızlatmak.

уймраа /uymraa/ *is.* bunama.

уймрах /uymrıh/ *f.* bunamak, unutkan olmak.

уймруулах /uymruulıh/ *f.* bunatmak, rahatsız etmek.

уйтан /uytın/ *is.* dar, sıkı, gergin.

уйтатгах /uytıtgıh/ *f.* sıkılaştırmak, gerginleştirmek.

уйтгар /uytgır/ *is.* can sıkıntısı, sıkılma, bunalma.

уйтгарлах /uytgırlıh/ *f.* sıkılmak,canı sıkılmak

уйтгартай /uytgırte/ *s.* sıkıcı, hoş olmayan, zevksiz, nahoş.

ул /ul/ *is.* **1.** taban, ayak veya ayakkabı tabanı. **2.** kuru yanıcı şeyler. *"хелийн ~"* ayak tabanı. *"гутлын ~"* ayakkabı tabanı. *"~ мөр"* ayak izi. *"~ шагайх"* entrika, desise.

улаа /ulaa/ *is.* ulak atları, yedek atlar.

улаавтар /ulaavtır/ *is.*biraz kırmızı,kırmızımsı

улаагана /ulaagın/ is. kuş üzümü.

улаагчин /ulaagçin/ *is.* kırmızı, al renkli hayvan.

улаадах /ulaadıh/ *f.* konaklayarak yolculuk yapmak.

улаалзгана /ulaalzgın/ *is.* kırmızımsı,al renkli

улаан /ulaan/ *is.* kırmızı, al. *"~ буудай"* buğday. *"~ лууван"* kırmızı havuç. *"~ лооль"* domates. *"~ мөр"* satır başı.*"~ загалмай"*kızılhaç

улаантан /ulaantın/ *s.* kızılca, kırmızımsı.

улаач /ulaaç/ *is.* ulak, yedekli ulaşım işçisi.

улавч /ulıvç/ *is.* terlik, kav kutusu, terlik yerine giyilen bez kılıf.

улай /ulay/ *is.* leş, çürümüş hayvan bedeni.

улайдах /ulaydıh/ *f.* kızarmak, kızıl renk almak.

улайлгах /ulaylgıh/ *f.* **1.** kırmızılaştırmak. **2.** utandırmak, yüzünü kızartmak.

улайрах /ulayrıh/ *f.* **1.** kızarmak, kırmızılaşmak. **2.** çıldırmak, kontrolden çıkmak.

улайсах /ulaysıh/ *f.* kızarmak,kızıl renk almak

улайсгах /ulaysgıh/ *f.* kırmızılaştırmak, kızıllaştırmak.

улайх /ulayh/ *f.* **1.** kızarmak, utanmak. **2.** allaşmak, kırmızımsı olmak. **3.** uğraşmak, çabalamak. **4.** itiraf etmek. *"нүүр ~"* yüzü kızarmak.

улайшрах /ulayşrıh/ *f.* uğraşmak, çabalamak.

улалж /ulılc/ *is.* ayak otu.

улалзах /ulılzıh/ *f.* kızarmak veya parlamak.

улам /ulım/ *s.* daha. *"~ их"* daha çok. *"~ сайн"* daha iyi. *"~ сайжрах"* daha iyi olmak.

уламжлал /ulımclıl/ *is.* adet, anane, örf, gelenek.

уламжлалт /ulımclılt/ *is.* geleneksel.

уламжлах /ulımclıh/ *f.* aktarmak, ulaştırmak, geleneği devam ettirmek.

улангасах /ulıngısıh/ *f.* öfkelenmek, sinirlenmek, köpürmek.

улангасуулах /ulıngısulıh/ *f.* öfkelendirmek, kızdırmak.

улар /ulır/ *is.* kar ile ilgili.

уласхийх /ulıshih/ *f.* parlamak, ışıldamak.

улбаа /ulbaa/ *is.* **1.** çiy, şebnem. **2.** akraba, hısım.

улбаалах /ulbaalıh/ *f.* elde etmek, çıkarmak.

улбагар /ulbıgır/ *s.* yumuşak, zayıf, esnek, gevşek.

улбайх /ulbayh/ *f.* gevşemek, yumuşamak, zayıflamak, gevşekleşmek.

улбалзах /ulbılzıh/ *f.* kızarmak, kızıllaşmak, al renkli olmak.

улбар /ulbır/ *s.* **1.** kırmızımsı, al. **2.** bitkin, yorgun.

улбас /ulbıs/ *s.* **1.** yumuşak, dayanıksız. **2.** fazla pişirilmiş.

улгүй /ulgui/ *is.* tabansız, pençesiz.

улжгар /ulcgır/ *s.* gevşek, yumuşak, sarkık, pörsük.

улжийх /ulciih/ *f.* sarkmak, gevşemek, yumuşamak.

улжих /ulcih/ *f.* zor geçinmek, bir kişinin maddi desteğine dayanmak.

улиан /ulian/ *is.* uluma, inleme.

улиангар /uliangır/ *is.* kavak ağacı.

улиас /ulias/ *is.* kavak, pamuklu kavak ağacı.

улиг /ulig/ *is.* sıkıntı, dert, keder.

улиглах /uliglıh/ *f.* usandırmak, dertlenmek, kederlenmek, sıkıntı içerisine girmek.

улигт /uligt/ *is.* sıkıcı, zahmetli, üzüntü, dert, tasa.

улираах /uliraah/ *f.* ertelemek, uzatmak, geciktirmek.

улирал /ulirıl/ *is.* dönem, mevsim. *"бороо ны ~"* yağmur yağması. *"хуурай ~"* karasal iklim. *"дөрвөн ~"* dört mevsim. *"улирлын шалгалт"* dönem sınavı.

улирах /ulirıh/ *f.* geçmek, değişmek, gecikmek. *"анги ~"* sınıf tekrarı. *"улиран сонгогдох"* tekrar seçilmek.

улих /ulih/ *f.* kurt yada köpekler için ulumak, inlemek.

уллага /ullıg/ *is.* taban, pençe, kösele.

уллах /ullıh/ *f.*taban yaptırmak, kösele çakmak

улмаар /ulmaar/ *s.* yavaş yavaş, azar azar.

улмаас /ulmaas/ *is.* yüzünden , dolayı, sonuç

улс /uls/ *is.* devlet, ulus, halk, millet. *"~ найрамдах улс"* cumhuriyet. *"~ төр"* siyaset, politika. *"~ амьтан"* insan. *"улсын хил"* devlet sınırı. *"улсын баяр"* ulusal bayram. *"олон улсын байдал"* uluslararası durum.

ултай /ultay/ *s.* iyi bulunmuş, seçilmiş, seçkin

улхгар /ulhgır/ *s.* tatsız, zayıf, lezzetsiz.

улцайх /ultsayh/ *f.* cildi kızarmak, şiş veya iltihaplı olmak.

улцан /ultsın/ *s.* sarkık, gevşek.

улцгар /ultsgır/ *is.* **1.** sarkık, gevşek. **2.** ateşli, alevli.

умай /umay/ *s.* dar ve sıkı.

умар /umır/ *is.* kuzey, kuzey yönü.

умард /umırd/ *is.* kuzeyli, kuzey kutbu.*"~ зүг"* kuzey taraf. *"~ туйл"* kuzey kutbu.

умартагдах /umırtıgdıh/ *f.* unutulmak, hatırlanmamak.

умартах /umırtıh/ *f.* unutmak, hatırlamamak.

умартуулах /umırtuulıh/ *f.* unutturmak, hatırlatmamak.

умархи /umırhi/ *is.* kuzeye yerleşmiş, kuzeyli.

умбагар /umbıgır/ *s.* çok yumuşak.

умбах /umbıh/ *is.* yüzmek, sığ yerden yüzerek geçmek yada yürümek.

умгар /umgır/ *s.* dar, sıkı.

умдаг /umdıg/ *is.* yumurta torbası, taşak.

умс /ums/ *is.* geniş karınlı at.

унаа /unaa/ *is.* taşıt, araç, vesait.

унаажих /unaacih/ *f.* araçlandırmak, taşıt sahibi yapmak.

унаашрах /unaaşrıh/ *f.* yorgun bitkin kalmış hayvan, yorulmak.

унага(н) /unıg/ *is.* **1.** tay. **2.** doğuştan.

унагаах /ungaah/ *f.*düşürmek,yıkmak, devirmek

унагалах /unıglıh/ *f.* tay doğurmak, atın yavrulaması.

унагах /ungıh/ *f.* düşürmek, devirmek, yıkmak

унадаг /undıg/ *is.* **1.** düşük, inme. **2.** binilecek araç, bisiklet gibi.

уналга /unılg/ *is.* ulaşım araçları.

уналт /unılt/ *is.* düşüş, düşme, inme, çöküş, gerileme.*"эдийн засгийн ~"* ekonomik düşüş. *"~ыг зогсоох"* düşüşü durdurmak.

унанги /unıngi/ *s.*düşen, düşebilen,yıkılabilen

унах /unıh/ *f.* **1.** düşmek. **2.** binmek. *"шүд ~"* dişin düşmesi. *"сэтгэлээр ~"* kalbi kırmak, üzülmek. *"морь ~"* ata binmek. *"машин ~"*

arabaya binmek. *"унадаг дугуй"* bisiklet.

унац /unıts/ *is.* verimlilik, yeterlilik.

унгалдах /ungıldıh/ *f.* kişnemek.

Унгар /ungır/ *is.* Macaristan, macar.

унгарил /ungıril/ *is.* aşağı, yere doğru.

унгас /ungıs/ *is.* **1.** yün, kıl.**2.** yel, gaz,osuruk.

унгатах /ungıtıh/ *f.* alev alev yanmak, için için yanmak.

унгах /ungıh/ *f.* yellenmek, gaz çıkarmak, osurmak.

ундаа /undaa/ *is.* meşrubat, içeçek. *"хоол унд"* yiyecek, içecek. *"согтуурууллагч ~"* sarhoşluk verici içecek.

ундаасах /undaasıh/ *f.* susamak.

ундлах /undlıh/ *f.* içmek, içirmek, çay içmek.

ундрага /undrıg/ *is.* fışkırma, yükselme.

ундрал /undrıl/ *is.* tükenmez kaynak.

ундрах /undrıh/ *f.* çıkmak, fışkırmak, yükselmek. *"ус ~"* su çıkmak, fışkırmak. *"ажил ~"* iyi çalışmak, gelişmek.

ундуй /undui/ *is.* karışıklık, düzensizlik.

унжганах /uncgınıh/ *f.* sallamak, sarkmak, sallanmak.

унжгар /uncgır/ *s.* sallantılı,sarkık, asılı, gevşek

унжийлгах /uncilgıh/ *f.* sallandırmak, asmak, sarkıtmak.

унжийх /uncih/ *f.* sarkmak, aşağı eğilmek.

унжих /uncih/ *f.* sallanmak, sarkmak.

унжлага /unclıg/ *s.* asılı, sarkık.

унжрах /uncrıh/ *f.* çekmek, sürüklemek.

унжуу /uncuu/ *s.* asılı, sarkık.

унзад /unzıd/ *is.* derinden gelen ses.

униар /uniar/ *is.* hafif sis. *"~ mamax"* sislenmek

униартах /uniartıh/ *f.* sislenmek.

униартай /uniarte/ *s.* sisli, dumanlı.

унтаа /untaa/ *s.* uykulu, uyku.

унтамхай /untımhay/ *s.* uykucu, uyumayı seven.

унтах /untıh/ *f.* uyumak, istirahat etmek.

унтлага /untlıg/ *is.* uyku ile ilgili.

унтраагуул /untraagul/ *is.* küçük yangın söndürücü aleti.

унтраалга /untraalg/ *is.* kapatma düğmesi, elektrik düğmesi.

унтраах /untraah/ *f.* kapatmak, söndürmek. *"чийдэн ~"* lambayı kapatmak. *"түймэр ~"* yangın söndürmek.

унтрах /untrıh/ *f.* sönmek, söndürmek. *"гал ~"* ateş sönmesi.

унтуу /untuu/ *is.* kızgınlık, sinir, öfke.

унтуулах /untuulıh/ *f.* uyutmak. *"хүүхдийг ~"* çocuğu uyutmak.

унтуурах /untuurıh/ *f.* isabet ettirememek.

унтууцах/untuutsıh/f. kızmak, sinirlenmek.

унуулах /unuulıh/ *f.* bindirmek.

унууль /unuul/ *is.* köprü kurma.

уншигдах /unşigdıh/ *f.* okunmak, okumak.

уншигч /unşigç/ *is.* okuyucu.

унших /unşih/ *f.* okumak. *"ном ~"* kitap okumak, dua etmek. *"шүлэг ~"* şiir okumak. *"~ бичиг"* okuma-yazma.

уншлага /unşlıg/ *is.* okuma. *"уншлагын танхим"* okuma salonu. *"гэрийн ~"* okuma ödevi

уншуулах /unşuulıh/ *f.* okutmak, okutturmak.

унь /uin/ *is.* Moğol çadırının cam kirişleri.

ур(ан) /ur/ *is.* **1.** maharet, ustalık. **2.** doğal sonuç. *"гарын уртай"* maharetli, el mahareti.

ураг /urıg/ *is.* soy, sülale.

урагдах /urıgdıh/ *f.* sökülmek, yırtılmak.

ураглах /urıglıh/ *f.* yakın akraba evliliği yapmak.

урагсах /urıgsıh/ *f.* kendi yakın akrabası gibi davranmak.

урагш /urıgş/ *is.* ileri, ileriye, gelecek.

урагшаа/urıgşaa/ *is.* ileri, ileriye. *"~ явах"* ileri gitmek.

урагшгүй /urıgşgui/ *s.* başarısız, ileri gidememe, gelişememe.

урагшгүйдэх /urıgşguidih/ *f.* başarısızlıkla sonuçlanmak, başarısız olmak.

урагшдах /urıgşdıh/ *f.* ilerlemek, ilerleme sağlamak, gelişmek.

урагшид /urıgşid/ *is.* gelecekte, ileride.

урагших /urıgşih/ *f.* ilerlemek, ileriye gitmek, gelişmek.

урагшлах /urıgşlıh/ *f.*ilerlemek,başarılı olmak

урагшлуулах /urıgşluulıh/ *f.* ilerletmek, geliştirmek, büyütmek.

урагштай /urıgşte/ *s.* başarılı, kabiliyetli.

урай /uray/ *is.* heyecan bildiren ünlem yaşa, yaşasın.

уралдаан /urıldaan/ *is.* yarışma, mücadele, müsabaka.

уралдах /urıldıh/ *f.* yarışmak, mücadele etmek. *"морь ~"* at yarıştırmak.

урам /urım/ *is.* **1.** esim, ilham. **2.** borazan.

урамгүй /urımgui/ *is.* ilhamı olmayan, hayal kırıklığına uğramış.

урамдах /urımdıh/ *f.* böğürmek.

урамтай /urımtay/ *s.* zevkli, heyecan verici, hoş.

урамшил /urımşil/ *is.* yüreklendirme, cesaret verme, ödül.

урамших /urımşih/ *f.* teşvik etmek, cesaretlendirmek.

урамшуулах /urımşuulıh/ *f.* yüreklendirmek, cesaret vermek, teşvik etmek.

урамшуулал /urımşuulıl/ *is.* teşvik, ödül. *"эдийн засгийн ~"* ekonomik teşvik. *"урамшууллын систем"* teşvik sistemi.

уран /urın/ *s.* **1.** becerikli, maharetli. **2.** *kim.* uranyum. *"~ хүн"* hamarat insan. *"~ барилга"* mimari. *"~ баримал"* heykel traş. ~ зураг resim sanatı. *"~ зохиол"* edebiyat. *"~ бүтээл"* sanat eseri. *"~ сайхны кино"* sinema film.

уранхай /urınhay/ *s.* yırtık, sökük. *"~ хувцас"*

yırtık elbise.

урах /urıh/ *f.* yırtmak, sökmek. *"хувцсаа ~"* elbiseyi yırtmak.

урваач /urvaaç/ *is.* vefasız, dönek.

урваганах /urvıgnıh/ *f.* yakınmak, şikayet etmek.

урвагар /urvıgır/ *s.* keyifsiz, mutsuz, üzgün.

урвагч/urvıgç/ *is.* vatan haini, hain.

урвайх /urvayh/ *f.* üzülmek, morali bozulmak.

урвал /urvıl/ *is.* reaksiyon.

урвалт /urvılt/ *is.* ihanet, ele verme.

урвамхай /urvımhay/ *s.* güvenilmez, hain, dönek, sahtekar.

урвах /urvıh/ *f.* hainlik yapmak, ihanet etmek.

урвуу /urvuu/ *is.* ters, arka, aksine, zıt.

ургаа /urgaa/ *is.* yetişme, büyüme, köklenme.

ургалт /urgılt/ *f.* yetişmek, büyümek, gelişme.

ургамал /urgımıl/ *is.* bitki, ot. *"эмийн ~"* şifalı bitki. *"хогийн ~"* çürük, çürümüş, ıskarta. *"тэжээлийн ~"* besin bitkisi. *"нэг наст ~"* bir yıllık bitki. *"ургамлын аймаг"* bitkiler alemi. *"ургамлын тос"* bitkisel yağ, çiçek yağı.

ургамалгүй /urgımılgui/ *s.* bitkisiz.

ургамалзүй /urgımılzui/ *s.* bitkibilimi, botanik.

ургамалзүйч /urgımılzuiç/ *is.* bitkibilimcisi, botanik.

ургах /urgıh/ *f.* çıkmak, uzamak, büyümek. *"ногоо ~"* sebze büyümesi, yetişmesi. *"нар ~"* güneş çıkması.

ургац /urgıts/ *is.* ürün, mahsül. *"~ хураах"* mahsül toplamak.

ургацгүй /urgıtsgui/ *s.* ürünsüz, mahsulsüz.

ургуулах /urguulıh/ *f.* mahsül toplatmak.

урд /urd/ *is.* güney, ön. *"~ зүг"* güney. *"~ тал"* güney, ön taraf.

урдахь /urdayh/ *is.* güney, güney taraf.

урдуур /urduur/ *is.* ön taraf, önde.

урждар /urcdır/ *zf.* önceki gün, evvelki gün.

уржигдар /urcigdır/ *is.* evvelki gün, önceki gün.

уржийн /urcin/ *zf.* evvelki gün,önceki güne ait

уржнан /urcnın/ *zf.* iki yıl önce, evvelki sene.

уриа /uria/ *is.* slogan, yakarış.

уриалаг /urialıg/ *s.* hoşgörülü, iyi kalpli.

уриалагхан /urialıghın/ *s.* güler yüzlü, hoşgörülü.

уриалах /urialıh/ *f.* **1.** çağırmak, davet etmek. **2.** ilan etmek, duyurmak.

уриалга /urialg/ *is.* çağrı, söylev, nutuk.

уриалган /urialgın/ *is.* hoşgörülü, iyi kalpli, nazik.

урианхай /urianhay/ *is.* Moğolistanın batı kesiminde yaşayan bir kabile.

уригдах /urigdıh/ *f.* davet edilmek, çağrılmak.

урилга /urilg/ *is.* davet, davetiye. *"урилгаар"* davetiyeyle. *"~ тараах"* davetiye dağıtmak.

урин /urin/ *is.* ılık ve yumuşak hava.

урих /urih/ *f.* davet etmek, çağırmak. *"зочин ~"* misafir davet etmek. *"хоолонд ~"* yemeğe davet etmek. *"бүжигэнд ~"* dansa kaldırmak.

урлаг /urlıg/ *is.* sanat. *"соёл ~"* kültür-sanat. *"дүрслэх ~"* güzel sanatlar. *"ардын ~"* halk sanatı, milli sanat. *"урлагийн авьяас"* sanatsal kabiliyet.

урлал /urlıl/ *is.* sanat ve ustalık, maharet.

урлах /urlıh/ *f.* eser meydana getirmek, sanat yapmak.

урсах /ursıh/ *f.* akmak, dökülmek, suyun akması. *"гол ~"* nehrin akması.

урсгал /ursgıl/ *is.* akış, akıntı. *"усны ~"* su akışı. *"~ сөрөх"* akışa karşı gitme.

урсгах /ursgıh/ *f.* akmak, akıtmak.

урт /urt/ *s.* uzun. *"~ хугацаа"* uzun zaman. *"~ эгшиг"* uzun sesli. *"уртын харайлт"* uzun atlama. *"уртын ~"* uzun hava.

уртааш /urtaaş/ *s.* uzunlamasına,uzunluğuna.

уртавтар /urtıvtır/ *s.* uzun, uzunca,uzun olan.

уртай /urtay/ *s.* **1.** becerikli, yetenekli, usta. **2.** doğal, tabii.

уртасгах /urtısgıh/ *f.* uzatmak, boyuna uzatmak.

уртатгал /urtıtgıl/ *is.* uzatma, uzunlatma.

уртатгах /urtıtgıh/ *f.* uzatmak, boyuna uzatmak.

уртдах /urtdıh/*f.*uzun gelmek,çok uzun olmak

уртлаг /urtlıg/ *s.* uzun, uzunca.

уртраг /urtrıg/ *is.* meridyen.

уртсах /urtsıh/ *f.* uzun olmak, uzun gelmek.

уртхан /urthın/ *s.* uzun, uzunca, uzun olan.

уртшиг /urtşig/ *s.* uzunca, çok uzun.

уруу /uruu/ *s.* dik, sarp. *"~ газар"* dik yer. *"салхины ~"* rüzgar yönünde gitmek. *"~ тамах"* kötülük yapmak.

уруудах /uruudıh/ *f.* yokuş aşağı inmek, aşağı tarafa gitmek. *"шатаар ~"* merdivenden inmek. *"мал салхинд ~"* hayvanların rüzgar yönünde gitmesi.

уруул /uruul/ *is.* dudak. *"дээд ~"* üst dudak. *"доод ~"* alt dudak.

урхаг /urhıg/ *is.* **1.** sebep, neden. **2.** tembellik, durgunluk.

урхи /urhi/ *is.* tuzak, kapan.

урхидах /urhidıh/ *f.* tuzak kurmak, kapan kurmak.

урхирах /urhirıh/ f. kükremek, gürlemek.

урц /urts/ *is.* kulube.

урчууд /urçuud/ *is.* usta, zanaatçı.

уршиг /urşig/ *is.* sıkıntı, dert, musibet.

урь /uir/ *is.* erime, çözülme. *"~ орох"* yumuşama, çözülme. *"урин цаг"* yılın ilkbahar zamanı.

урьд /urd/ *is.* önce, evvel. *"эрт ~"* çok eskiden. *"~ өмнө"* bundan önce. *"юуны ~"* herşeyden önce. *"урьдын адил"* eskisiyle aynı.

урьдал /urdıl/ *is.* öncelik, üstünlük.

урьдах /urdıh/ *zf.* önce, evvel, önceki

урьдчилах /urdçilıh/ *f.* önceden müdahele etmek, erken davranmak. *"урьдчилан сануулах"* önceden hatırlatma, uyarı. *"урьдчилсан арга*

хэмжээ" önceden tedbir alma. *"цаг уурын урьдчилсан мэдээ"* metoroloji tahmin raporu.

урьдчилгаа /urdçilga/ *is.* öncelik, deposit, avans, ön ödeme.

урьтах /urtıh/ *f.* birilerinden önce davranmak, önce yapmak.

урьхан /urhın/ *s.* yumuşak ve ılıman iklim, hava.

урьших /urşih/ *f.* havanın ısınması,ılıklaşmak

ус /us/ *is.* su, ab-ı hayat. *"бороо ны ~"* yağmur suyu. *"цэвэр ~"* temiz su. *"уух ~"* içme suyu. *"усны шувуу"* su kuşu. *"усан зам"* deniz yolu, su yolu. *"усан онгоц"* gemi, vapur. *"усан тээвэр"* su taşıma. *"усан цэрэг"* bahriye. *"усан сан"* su deposu, rezerv. *"усан оргилуур"* fıskiye. *"усан эм"* sulu ilaç. *"усан спорт"* su sporu. *"усан будаг"* sulu boya. *"усанд орох"* banyo yapmak, duş almak. *"усанд сэлэх"* suda yüzmek. *"усанд үл нэвтрэх"* su geçirmez.

усархаг /usırhıg/ *s.* sulu, cıvık.

усгүй /usgui/ *s.* susuz, su bulunmayan.

усдах /usdıh/ *f.* sulamak.

усжуулагч /usculıgç/ *is.* sulama işini yapan, sucu.

усжуулалт /uscuulılt/ *is.* sulamak, sulama.

усжуулах /uscuılıh/ *s.* sulamak, sulandırmak. *"~ систем"* sulama sistemi.

усзүй /uszui/ *is.* subilimi, hidrografi.

услаг /uslıg/ *s.* sulu, sulu arazi.

услалт /uslılt/ *is.* sulama.

услах /uslıh/ *s.* sulamak, su vermek, su içirmek. *"мал ~"* hayvanı sulamak. *"цэцэг ~"* çiçek sulamak.

услуур /usluur/ *is.*sulama deposu veya kanalı

уст /ust/ *s.* su ile kaplı, sulu.

устай /ustay/ *s.* sulu, sulanmış, ıslak.

устгагдах /ustgıgdıh/ *f.* yok etmek, ortadan kaldırmak.

устах /ustıh/ *f.* **1.** nesli tükenmek, yok olmak. **2.** sulanmak, sulu olmak.

устгагч /ustıgç/ *is.* yıkıcı, yok edici.

устгал /ustgıl/ *is.* yıkma, yok etme, yıkım.

устгах /ustgıh/ *f.* nesli tüketmek, imha etmek, yok etmek, öldürmek. *"дайсныг ~"* düşmanı imha etmek. *"бичиг үсэг үл мэдэх явдлыг ~"* herkesi okur yazar yapmak.

устөрөгч /ustörügç/ *is.* hidrojen.

усчин /usçin/ *is.* sucu, su satıcılığı yapan kişi.

утаа(н) /utaa/ *is.* duman, is. *"тамхины утаа"* sigara dumanı.

утаагүй /utaagui/ *s.* dumansız, issiz.

утаат /utaat/ *s.* dumanlı, isli.

утаатай /utaate/ *s.* dumanlı.

утагдах /utıgdıh/ *f.* dumanlanmak, islenmek.

утас(утсан) /utıs/ *is.* **1.** iplik, ip. **2.** kablo, tel, telefon. *"төмөр утас"* demir kablo, tel. *"цахилгааны утас"* elektrik kablosu. *"автомат утас"* telefon. *"цахилгаан утас"* telgraf. *"дотуур утас"* iç hat telefonu. *"оёдлын машины утас"* dikiş makinasının ipi. *"утас тавиулах"* telefon taktırmak. *"утсан хөгжим"* telli çalgı.

утасгүй /utısgui/ *s.* **1.** ipsiz, telsiz.**2.**telefonsuz

утасдах /utısdıh/ *f.* telefon etmek.

утах /utıh/ *f.* dumanlanmak, dumanlı tuzak kurmak. *"утсан хиам"* kavrulmuş, pişmiş sucuk. *"утсан загас"* haşlanmış balık.

утга /utıg/ *is.* anlam, öz, asıl, kavram. *"гол ~"* ana anlamı, ana fikir. *"~ зохиол"* edebiyat.

утгагүй /utıggui/ *s.* anlamsız, asılsız, kavramsız, manasız.

утгах /utgıh/ *f.* **1.** kepçe ile bir şey almak. **2.** kovayla su çekmek.

утгачлах /utgıçlıh/ *f.* anlamını açıklamak, iazh etmek, ifade etmek.

утгуур /utguur/ *is.* kepçe.

утлага /utlıg/ *is.* içine çekmiş, güzel kokulu.

утопи /utopi/ *s.* kusursuz toplum düşüncesi, kusursuz toplum.

уу /uu/ içmekten emir iç.

ууган /uugın/ *is.* ilk, birinci, en önce. *"~ хүүхэд"* ilk çocuk.

уугих /uugih/ *f.* dumanla kaplanmak, dumanlanmak.

уудам /uudım/ *s.* **1.** büyük, geniş, uzun. **2.** sakin, huzurlu.

уудлах /uudlıh/ *f.* **1.** karıştırmak, altüst etmek. **2.** sıvı bir cismi kaynatmak. *"авдар ~"* sandık karıştırmak.

ууж /uuc/ *is.* kadınların resmi törenlerde giydikleri kolsuz elbise.

уужим /uucim/ *s.* azim, büyük, azamet.

уужимдах /uucimdıh/ *f.* elbisenin genişlemesi, bollaşması.

уужимхан /uucimhın/ *s.* çok geniş veya çok bol, geniş kıyafet.

уужрах /uucrıh/ *f.* sakinleşmek, kendine gelmek, rahatlamak.

уужуу /uucuu/ *s.* geniş, rahat, havadar, ferah.

уужуухан /uucuuhın/ *s.* ferah, rahat, geniş.

уул /uul/ *is.* **1.** dağ, yüksek tepe. **2.** çabuk yanan madde. **3.** orjinal, doğal, tabii, normal. *"~ нуруу"* sıradağlar. *"~ уурхай"* maden. *"~ын орой"* dağ zirvesi. *"уул нь"* normalde.

уулархаг /uulırhıg/ *is.* dağlık, dağlık arazi.

уулга /uulg/ *is.* **1.** ünlem. **2.** bağırış, haykırış.

уулгалах /uulgılıh/ *f.* bağırmak, haykırmak.

уулгамч /uulgımç/ *s.* aceleci, tezcanlı.

уулгах /uulgıh/ *f.* içirmek, su vermek, sulamak.

уулзалт /uulzılt/ *is.* görüşme, karşılaşma, buluşma. *"нөхөрсөг ~"* dosthane görüşme. *"зөв лөлдөх ~"* istişare, toplantı. *"~ хийх"* görüşme yapmak (toplantı).

уулзар /uulzır/ *is.* kavşak, dönüm noktası.

уулзвар /uulzvır/ *is.* kavşak, dönüm noktası. *"замын ~"* yol kavşağı.

уулзах /uulzıh/ *f.* görüşmek, buluşmak, konuşmak, birlikte olmak.

ууль /uuil/ *is.* baykuş.

уульхай /uuilhay/ *s.* korkunç, müthiş, dehşetli, endişeli.

уулчин /uulçin/ *is.* dağcı.

уур /uur/ *is.* **1.** buhar. **2.** öfke, sinir. *"~ амьсгал"* iklim. *"цаг ~"* hava durumu. *"усны ~"* su buharı. *"~ хүрэх"* kızmak, öfkelenmek.

уураг /uurıg/ *is.* **1.** anız, ağız sütü. **2.** yumurtanın beyazı. **3.** kalestrol. *"~ тархи"* beyin.

уурга /uurg/ *is.* olta, kement. *"загасны ~"* balık oltası.*"морины ~"* at yakalama urganı, kement

уургалах /uurgılıh/ *f.* kement atmak, olta atmak.

уургачин /uurgıçin/ *is.* kement atan, olta atan

уурлах /uurlıh/ *f.* kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek.

уурлуулах /uurluulıh/ *f.* kızdırmak, öfkelendirmek.

уурсах /uursıh/ *f.* **1.** kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek. **2.** buharlaşmak, uçup gitmek.

ууртай /uurtay/ *s.* kızgın, sinirli, öfkeli.

уурхай /uurhai/ *is.* maden ocağı. *"нүүрсний ~"* kömür ocağı. *"ил ~"* açık maden. *"эх ~"* kaynak, ana maden ocağı.

уурхайчин /uurhaiçin/ *is.* madenci, maden işleri ile ilgilenen.

уурших /uurşih/ *f.* buharlaşmak, buğulaşmak, buğusu çıkmak, buhar salıvermek.

уусах /uusıh/ *f.* çözünmek, erimek. *"усанд ~"* suda erimek.

уусахгүй /uusıhgui/ *s.* çözünmez, erimez, çözülemez.

уусгамал /uusgımıl/ *is.* çözünme, çözünürlük

уусгах /uusgıh/ *f.* bir cismi sıvı içerisinde çözmek, eritmek.

уусдаг /uusdıg/ *s.* çözünür, eriyebilir, çözünebilen

уусмал /uusmıl/ *is.*çözünme,çözünürlük, erime

уут /uut/ *is.* torba, poşet, kılıf. *"дэрний ~"* yastık kılıfı.

уутанцар /uutıntsır/ *is.* kılıf, torba.

уутлах /uutlıh/ *f.* torbaya koymak, kılıfına sokmak, çuvala koymak.

уух /uuh/ *f.* içmek. *"цай ~"* çay içmek. *"эм ~"* ilaç içmek.

уухай /uuhay/ *is.* bir ünlem, yaşasın, bravo, harika.

уухилах /uuhilıh/ *f.* nefes nefese kalmak, uflamak puflamak.

ууц /uuts/ *is.* hayvanın sırt kısmı.

ууч /uuç/ *is.* yüce gönüllü, bağışlayıcı, affedici

уучлаарай /uuçlaaray/ özür dilerim, bağışlayın, affedersiniz.

уучлаач /uuçlaaç/ *is.* bağışlayan, affeden.

уучлагдах /uuçlıgdıh/ *f.* affedilmek, bağışlanmak.

уучлал /uuçlıl/ *is.* özür, af.

уучлал гуйх /uuçlıl guih/ *f.* özür dilemek, af dilemek.

уучламаар /uuçlımaar/ *is.* bağışlanabilir, affedilir.

уучлах /uuçlıh/ *f.* affetmek, bağışlamak.

уучлашгүй /uuçlışgui/ *is.* bağışlanamayan, affedilemeyen.

ууш /uuş/ *is.* içecek. *"идэш ~"* yiyecek ve içecekler.

уушиг /uuşig/ *is.* akciğer.

ухаа /uhaa/ *is.* **1.** kırmızımsı, kırmızımtırak. **2.** tepe, küçük tepe.

ухаан /uhaan/ *is.* akıl, fikir. *"саруул ~"* akl-ı selim. *"нарийн ~"* ince akıl, ince görüş. *"хар ~"* çekirdekten yetişme. *"шинжлэх ~"* fenbilimi. *"сурган хүмүүжүүлэх ~"* ahlak bilgisi, terbiye bilimi. *"~ алдах"* aklını yitirmek, bayılmak. *"~ орох"* şuuru yerine gelmek.

ухаагч /uhaagç/ *is.* kırmızımsı renkte olan hayvanlara verilen genel ad.

ухаалаг /uhaalıg/ *s.* akıllı, zeki, mantıklı, duyarlı.

ухаангүй /uhaangui/ *s.* akılsız, fikirsiz, mantıksız.

ухаантай /uhaantay/ *s.* akıllı, zeki, mantıklı.

ухаантан /uhaantın/ *is.* akıllı, mantıklı, zeki, bilgili.

ухаарал /uhaarıl/ *is.* mantıklı düşünme, anlama, kavrama.

ухаарах /uhaarıh/ *f.* kavramak, anlamak. *"буруугаа ~"* yanlış anlamak.

ухаархах /uhaarhıh/ *f.* akıllı olduğunu göstermek.

ухааршгүй /uhaarşgui/ s. akılsız, kavramakta güçlük çeken.

ухагдах /uhıgdıh/ *f.* **1.** anlamak, kavramak, öğrenmek. **2.** çukur açmak, kazmak.

ухагдахгүй /uhıgdıhgui/ *s.* anlaşılmaz, akıl ermez.

ухагдахуун /uhıgdahuun/ *is.* fikir, mefhum, anlayış, kavrama.

ухал /uhıl/ *is.* bilgi, anlama, anlayış.

ухамсар /uhımsır/ *is.* duyu, duyum, anlayış, bilinç, şuur. *"улс төрийн ~"* devlet bilinci.

ухамсаргүй /uhımsırgui/ *s.* sorumsuz, alakasız.

ухамсарлах /uhımsırlıh/ *f.* sorumlu olmak, anlamak, kavramak.

ухамсартай /uhımsırtay/ *s.* anlayışlı, akıllı, şuurlu.

ухамтгай /uhımtgay/ *s.* akıllı, yenilikçi, modern görüşlü.

ухархай /uhırhay/ *is.* göz çukuru, yuvası.

ухас /uhıs/ *is.* fırlama, atılma.

ухасхийх /uhıshih/ *f.* fırlamak, atılmak, sıçramak.

ухах /uhıh/ *f.* **1.** kazmak, çukur açmak. **2.** detaylı bir şekilde anlamak. *"газар ~"* yeri kazmak. *"нүх ~"* çukur kazmak.

ухвар /uhvır/ *is.* anlama ve anlayış yeteneği.

ухварлах /uhvırlıh/ *f.* anlamak, kavramak, bilgi edinmek.

ухлаадас /uhlaadıs/ *is.* çentik, kertik, yontuk.

ухмал /uhmıl/ *is.* çukur, çukurca, derin, oyuk.

ухми /uhmi/ *is.* keski, oyma aleti.

ухна /uhın/ *is.* dişi keçi.

ухраах /uhraah/ *f.*geri gelmek,geri geri gelmek

ухрах /uhrıh/ *f.* gerilemek, geri kalmak, geri gitmek, çekilmek. *"машин ~"* arabayı geri geri götürmek.

ухуулагч /uhuulıgç/ *is.* kışkırtıcı, tahrikçi, propagandacı.

ухуулах /uhuulıh/ *f.* **1.** kışkırtmak, tahrik etmek, ortalığı karıştırmak, yaygara koparmak. **2.** gazetecilikte haber atlatmak. *"~ хуудас"* bildirge. *"ухуулгын хэрэгслэл"* tanıtım gereçleri.

ухуулга /uhuulg/ *is.* **1.** kışkırtma, tahrik. **2.** acı, üzüntü, heyecan. **3.** araç sürme.

ухуур /uhuur/ *is.* kazı yapmak, kazma, kazı.

ухчлах /uhçlıh/ *f.* pençelemek, pençe atmak.

уцаар /utsaar/ *s.* çabuk kızan, alıngan.

уцаарлах /utsaarlıh/ *f.* alınmak, darılmak, kızmak, sinirlenmek.

уцаарлуулах /utsaarluulıh/ *f.* kızdırmak, darıltmak, üzmek.

учиг /uçig/ *is.* iplik parçası, ip ucu.

учир /uçir/ *is.* olay, sebep, neden, hal, durum. *"~ шалтгаан"* sebep. *"учрыг олох"* sebebini, nedenini bulmak. *"учраа хэлэх"* sebebini söylemek. *"учраас, учир нь"* .....yüzden, ...için, ...den dolayı. *"ямар учраас"* hangi sebepten. *"ийм учраас"* bu yüzden.

учиргүй /uçirgui/ *s.* sebepsiz, olaysız, anlamsız, nedensiz.

учирлал /uçirlıl/ *is.* sebep, neden, durum.

учирлах /uçirlıh/ *f.* sebep bulmak, neden göstermek.

учиртай /uçirte/ *s.* sebepli, nedenli, sebebi olan, gerekli.

учрал /uçrıl/ *is.* karşılaşma, buluşma, fırsat, vesile.

учралт /uçrılt/ *is.* karşı karşıya gelme, buluşma, rastlama, görüşme, sebep, neden.

учрах /uçrıh/ *f.* raslamak, karşılaşmak, buluşmak. *"нүүр ~"* şahsen görüşmek.

учруулах /uçruulıh/ *f.* karşılaştırmak, buluşturmak, görüştürmek. *"саад ~"* engel olmak. *"хохирол ~"* zarar vermek. *"аюул ~"* tehlikeyle karşı karşıya kalmak.

уюулах /uyulıh/ *f.* bağlamak, düğüm atmak.

уяа /uya/ *is.* urgan, ip, halat. *"морины ~"* at bağlama ipi. *"~тай морь"* bağlı at. *"~тай нохой"* bağlı köpek (tasmalı).

уяас /uyas/ *is.* bağ, düğümleme, yular, tasma.

уяатай /uyate/ *s.* bağlı, tasmalı, yularlı.

уяачин /uyaçin/ *is.* bağlayan, atı özel yarışlar için besleyen bakan ve hazırlayan.

уягдах /uyagdıh/ *f.* bağlanmak, düğümlenmek.

уялга /uyalg/ *is.* ip, urgan, sicim, halat, bağ.

уялдаа /uyaldaa/ *is.* uyuşma, uzlaşma, birliktelik, uhuvvet.

уялдах /uyaldıh/ *f.* uyuşmak, uzlaşmak, birleşmek, aynı fikirde olmak.

уялдуулах /uyalduulıh/ *f.* tanzim etmek, tertip etmek.

уялцах /uyaltsıh/ *f.* bağlamak, düğümlemek, birleştirmek, iliklemek.

уяман /uymın/ is. cüzzam, cüzzamlı.

уян /uyın/ *s.* yumuşak, esnek, estetik, kıvrak, nazik. *"~ сэтгэлтэй"* zarif nazik, kibar.

уянга /uyınga/ *is.* uyum, tatlı ses, lirik, melodi, ahenk. *"уянгын шүлэг"* lirik şiir.

уянгалаг /uyıngılıg/ *is.* uyumluluk, ahenklik.

уянгалах /uyıngılıh/ *f.* uyumlu sözler söylemek, beste yapmak.

уянгатай /uyıngate/ *s.* uyumlu, ahenkli.

уярал /uyrıl/ *is.* üzüntü, keder, tasa.

уяралтай /uyrılte/ *s.* üzüntülü, kederli, melankolik.

уярах /uyrıh/ *f.* yumuşamak, erimek, çözülmek. *"сэтгэл ~"* kalbi yumuşamak.

уяруулах /uyruulıh/ *f.* tesir etmek, yumuşatmak, yüreğe işlemek.

уятах /uytıh/ *f.* yumuşamak, erimek.

уях /uyh/ *f.* **1.** bağlamak, takmak. **2.** ertelemek, geciktirmek. *"морь ~"* atı bağlamak. *"ажил ~"* işi çıkmaza sokmak, geciktirmek.

уяхан /uyhın/ *s.* bağlı, bağlanmış.

Ү

үв тэгш /uvtigç/ *is.* uyum, ahenk, uygunluk.

үг /ug/ *is.* kelime, söz, tabir, ibare. *"зүйр ~"* atasözü. *"мэргэн ~, цэцэн ~"* vecize. *"үнэн ~"* gerçek, doğru söz. *"манж ~"* yalandan iltifat etme. *"бүдүүлэг ~"* kaba söz. *"өмнөх ~"* önsöz. *"төгсгөлийн ~"* son söz. *"үгийн гарал"* kelime bilimi. *"үгийн сүлжээ"* bulmaca. *"~ хэлэх"* söz söylemek, konuşma yapmak. *"~ дуулах"* dinlemek (söz dinlemek).

үгдрэх /ugdrih/ *f.* kötüye gitmek, kötüleşmek.

үглэх /uglih/ *f.* mırıldanmak, sessiz konuşmak. *"амандаа ~"* mırıldanmak.

үглээ /uglee/ s. yakınan, şikayet eden, mızmız, dırdırcı.

үгс /ugs/ *is.* kelimeler, sözler.

үгсэл /ugsil/ *is.* anlaşma, birbirini anlama, uyum.

үгсэх /ugsih/ *f.* **1.** aynı fikirde olmak. **2.** bitkilerin solması, kurumak.

үгтэй /ugte/ s. kelimeli, sözlü, çok konuşkan.

үгүй /ugui/ *is.* hayır, yok, değil. *"~ хийх"* yok etmek.

үгүйдэх /uguydih/ *f.* bir şeyden yoksun olmak, mahrum olmak.

үгүйлэгдэх /uguyligdih/ *f.* elinden kaçırmak, fırsatı değerlendirememek, mahrum kalmak.

үгүйлэх /uguylih/ *f.* kaybetmek, kaçırmak, yitirmek, özlemek.

үгүйрүүлэх /uguyruulih/ *f.* harab etmek, mahvetmek, yıkmak.

үгүйрэл /uguyril/ *is.* yoksullaşma, mahvolma, harap olma.

үгүйрэх /uguyrih/ *f.* yoksullaşmak, fakirleşmek, yoksun olmak.

үгүйсгэх /uguysgih/ *f.* inkar etmek, itiraz etmek, vaz geçmek, yalanlamak.

үгүйтэй /uguyte/ *s.* fakir, yoksul, zavallı.

үгүйтэх /uguytih/ *f.* fakirleşmek, yoksul kalmak, mahvolmak.

үгчлэх /ugçlih/ *f.* kelime kelime anlatmak, söylemek, bildirmek, iletmek.

үгээгүй /ugeeguy/ *s.* yoksul, yoksun, fakir, zavallı.

үгээр /ugeer/ *is.* vücutta meydana gelen yaradan çıkan iltihap yada özsuyu.

үгээрлэх /ugeerlih/ *f.* iltihaplanmak.

үд /ud/ *is.* öğle, gün ortası, öğle zamanı. *"үдээс өмнө"* öğleden önce. *"үдээс хойш"* öğleden sonra. *"үдэд"* öğle vakti. *"үдийн хоол"* öğle yemeği.

үдлэг/udlig/ *is.* veda yemeği yada armağanı.

үдлэх/udlih/ *f.* öğle vaktini geçirmek, öğle yemeği yemek.

үдэлт /udilt/ *is.* elveda, veda, hoşçakal.

үдэх /udih/ *f.* **1.** uğurlamak, yollamak, göndermek. **2.** dikmek, ip ile bağlamak. *"зочдыг ~"* misafirleri uğurlamak. *"шаахай ~"* ayakkabıyı (pabucu) bağlamak.

үдэш /udeş/ *zf.* akşam, akşamleyin.

үдэшлэг /udeşlig/ *is.* eğlence, parti, gece şöleni. *"~ хийх"* eğlenmek, parti yapmak.

үдээр /udeer/ *is.* delik yada deliklerden ip geçirme, bağlama.

үдээс /udees/ *is.* sicim, bağ, bağcık. *"гутлын ~"* ayakkabı bağı.

үе /uy/ *is.* **1.** eklem, oynak yeri. **2.** zaman, an, süreç, çağ. **3.** hece. *"хуруугны ~"* parmakların eklem yeri. *"~ мөч"* el ve ayak adaleleri. *"~ булгарах, ~ мултрах"* eklem yerlerini oynatmak, bükmek. *"орчин ~"* modern zaman, en son zaman, günümüz. *"шилжилтийн ~"* geçiş dönemi, ergenlik dönemi. *"залуу ~"* gençlik çağı. *"хойч ~"* gelecek zaman, istikbal. *"~ тэнгийнхэн"* devre, yaşıt, çağdaş. *"үгийн нэгдүгээр ~"* kelimenin birinci hecesi.

үелэх /uylih/ *f.* **1.** ayırmak, dönemlere bölmek, boğumlanmak, periyodik. **2.** yaşıtlarıyla arkadaşlık etmek. *"~ систем"* periyodik tablo.

үен /uyin/ *is.* as, kakım.

үенцэр /uyintsir/ *is.* erkek kardeşin torunları.

үер /uyir/ *is.* taşkın, sel, tufan, sel baskını. *"~ болох"* sel almak.

үерлэл /uyrlil/ *is.* sel baskını, sel, tufan.

үерлэх /uyrlih/ *f.* sel basmak, taşmak.

үерхэх /uyrhih/ *f.* yaşıtlarıyla arkadaşlık etmek, dost olmak, arkadaşlık yapmak.

үет /uyt/ *is.* hece yazısı.

үетэй /uyte/ *s.***1.**eklem veya boğumlu **2.**heceli

үечлэл /uyçlil/ *is.*paylaştırma,bölme,pay etme

үечлэх /uyçlih/ *f.* paylaştırmak, pay etmek, bölmek.

үеэлд /uyeld/ *is.* yeğen, baba tarafından ilk kuzen.

үжрэх /ucrih/ *f.* çürümek, bozulmak.

үзвэр /uzvir/ *is.* manzara, temsil, tiyatro sanatı, gösterim.

үзвэрийн газар /uzvirin gazır/ *is.* gösteri yeri, fuar.

үзлэг /uzlig/ *is.* **1.** gösteri, geçit. **2.** muayene, gözden geçirme. *"эмнэлгийн ~"* hastane tedavisi, muayene. *"гаалийн ~"* gümrük kontrolü. *"~ хийх"* tedavi yapmak, muayene etmek.

үзмэр /uzmir/ *is.* **1.** manzara, görünüş. **2.** eser, sanat eseri, gösterime sunulan, sergi. *"музейн ~"* müze salonu.

үзмэрч /uzmirç/ *is.* geleceği görebilen, kahin.

үзүүлбэр /uzuulbir/ *is.* gösteri, sergi, oyun.

үзүүлэгч /uzuuligç/ *is.* **1.** klavuz, rehber. **2.** taşıyan, hamil.

үзүүлэлт /uzuulilt/ *is.* gösterim, gösteri. *"тоон ~"* sosyal gösterim. *"чанарын ~"* kalite gösterimi.

үзүүлэн /uzuulin/ *is.* görsel, göze hitabeden.

үзүүлэх /uzuulih/ *f.* göstermek, izletmek, seyrettirmek, işaret etmek, öğretmek. *"үзэсгэлэн ~"* fuar gezdirmek. *"эмчид (биеэ) үзүүлэх"* doktora gözükmek. *"дэмжлэг ~"* destekte bulunmak, desteklemek.

үзүүр /uzuur/ *is.* **1.** uç, doruk, burun, tepe. **2.** üst. *"хурц ~"* keskin uç. *"зүүний ~"* iğne ucu. *"хэлний ~"* dil ucu.

үзүүргүй /uzuurgui/ *s.* uçsuz, burunsuz.

үзүүрлэгч /uzuurligç/ *is.* kalemtraş bıçağı.

үзүүрлэх /uzuurlih/ *f.* sivriltmek, uç açmak, keskinleştirmek. *"харандаа ~"* kalemin ucunu sivriltmek.

үзүүрсэг /uzuursig/ *s.* uzun kıllı, yünlü koyun.

үзүүртэй /uzuurte/ *s.* **1.** sivri uçlu, sivri. **2.** doruklu, zirveli. **3.** sonlu, bitimli.

үзүүштэй /uzuuşte/ *is.* umursama, önem verme, aldırış, dikkatli.

үзшил /uzşil/ *is.* görümlük, örnek, model.

үзэг /uzig/ *is.* dolma kalem, divit.

үзэгдэл /uzigdil/ *is.* **1.** olgu, varlık, durum olay, hadise. **2.** görüntü. **3.** hayalet. *"байгалийн ~"* tabiat olayları. *"нийгмийн ~"* toplum olayları. *"ер бусын ~"* olağanüstü hadise.

үзэгдэх /uzigdih/ *f.* görünmek, görülebilir olmak.

үзэгдэшгүй /uzigdişgui/ *s.* **1.** görünmez, görülemez. **2.** resmi hesaplarda gözükmeyen.

үзэгч /uzigç/ *is.* seyirci, izleyici.

үзэл /uzil/ *is.* görüş, fikir, ideoloji, inanç. *"~ суртал"* ideololji. *"үндсэрхэг ~"* milli görüş. *"эх оронч ~"* ulusal gürüş. *"ертөнцийг үзэх ~"* dünya görüşü. *"олон ургальч ~"* çoğulculuk.

үзэлтэй /uzilte/ *s.* belirli bir görüş, ideoloji veya inanca sahip.

үзэлтэн /uziltin/ *is.* belirli bir görüş, ideoloji veya inanca sahip kişiler.

үзэлцэх /uziltsih/ *f.*görüşmek,birbirini görmek

үзэм /uzim/ *is.* üzüm.

үзэмж /uzimc/ *is.* **1.** görünüş, manzara, görüntü. **2.** sahne. **3.** örnek, model. **4.** sağduyu, takdir hakkı, yargılama.

үзэмжгүй /uzimcgui/ *s.* sevimsiz, cazibesi olmayan, çirkin, nahoş.

үзэмжтэй /uzimcte/ *s.* sevimli, cazibeli, çekici, alımlı.

үзэмчин /uzimçin/ *is.* İç Moğolistanın şilingol bölgesinde yaşayan bir boy.

үзэсгэлэн /uzisgilin/ *is.* sergi, fuar, gösteri. *"зургийн ~"* resim sergisi. *"гоо ~"* güzellik.

үзэсгэлэнтэй /uzisgilinte/ *s.* güzel, yakışıklı, sevimli, hoş, şahane.

үзэх /uzih/ *f.* **1.** görmek, bakmak seyretmek, izlemek. **2.** dikkatlicee bakmak, araştırmak. **3.** görüp geçirmek, karşılaşmak. **4.** etkilenmek. **5.** görmek, saymak, yardımcı olmak, tutmak. **6.** yapmaya çalışmak. *"жүжиг ~"* piyes, oyun, izlemek. *"шалгаж ~"* kontrol etmek. *"хянаж ~"* denetlemek. *"хүчээ ~"* gücünü görmek. *"амсаж ~"* tadına bakmak. *"хэл ~"* dil öğrenmek. *"өмсч ~"* kıyafeti giyip uygun olup olmadığına bakmak.

үзэшгүй /uzişgui/ *s.* iğrenç, çirkin görünüşlü.

үзээгүй /uzeegui/ *s.* görülmeyen, görünmeyen, görülmemiş.

үй /uy/ *s.* çok sayıda, kalabalık, pek çok.

үйл /uil/ *is.* eylem, fiil, iş, hareket, hizmet, çalışma, faaliyet. *"~ ажиллагаа"* çalışma eylemi, iş, aktivite, faaliyet. *"~ үг"* fiil.

үйлдвэр /uildvir/ *is.* fabfika, sanayi, endüstri, imalathane. *"хүнд ~"* ağır sanayi. *"хөнгөн ~"* hafif sanayi. *"хүнсний ~"* gıda sanayi. *"олзворлох ~"* cevher endüstrisi. *"боловсруулах ~"* işleme, imalathane. *"~ийн газар"* sanayi merkezi, fabrika yeri.

үйлдвэржих /uildvircih/ *f.* sanayileşmek, endüstrileşmek.

үйлдвэржүүлэх /uildvircuulih/ *f.* sanayileştirmek.

үйлдвэрлэгч /uildvirligç/ *is.* sanayici, endüstri işleri ile uğraşan.

үйлдвэрлэл /uildvirlil/ *is.* üretim. *"~ийн арга"* üretim metodu. *"~ийн хэрэгслэл"* üretim araç-gereçleri. *"нийгмийн ~"* toplumsal üretim. *"нөхөн ~"* üretme, yeniden yayınlama.

үйлдвэрлэх /uildvirlih/ *f.* üretmek, çıkarmak, işlemek, yapmak. *"~ хүч"* uretim gücü.

үйлдвэрчин /uildvirçin/ *is.* işçi, amele, fabrika işçisi. *"үйлдвэрчний эвлэл"* işçi birliği, işçi sendikası.

үйлдэгч /uildigç/ *is.*sanatçı,oyuncu,müzisyen.

үйлдэл /uildil/ *is.* eylem, işlem, iş, görev.

үйлдэх /uildih/ *f.* eylemek, işlemek, imal etmek. *"~ийн тийн ялгал"* -le -la hal eki.

үйлс /uils/ *is.* büyük işler, önemli görevler.

үйлсгүй /uilsgui/ *s.* başarısız, şanssız.

үйлстэй /uilste/ *s.* başarılı, şanslı.

үйлт /uilt/ *is.* **1.** fiilden türemiş. **2.** sözlü, ağızdan.

үйлтэй /uilte/ *s.* eylemli, işlemli, işi olan, görevi olan.

үйлчин /uilçin/ *is.* işiçi, yapıcı, çalışan kişi.

үйлчилгээ /uilçilge/ *is.* hizmet, servis, yardım, refakat. *"эмнэлгийн ~"* hastane hizmeti. *"төлбөртэй ~"* ücretli hizmet, bakım.

үйлчлүүлэгч /uilçluuligç/ *is.* müşteri, alış veriş yapan, satın alıcı.

үйлчлүүлэх /uilçluulih/ *f.* hizmet ettirmek, servis te bulundurmak.

үйлчлэгч /uilçligç/ *is.* hizmetçi, uşak, hizmetli, müstahdem, ruhban sınıfının üyesi. *"гуанзны ~"* garson. *"онгоцны ~"* hostes.

үйлчлэх /uilçlih/ *f.* hizmet etmek, iş görmek, servis yapmak, yardım etmek, refakat etmek. *"өөртөө ~"* kendi kendine servis yapmak, self servis.

үймрүүлэх /uyimruulih/ *f.* rahatsız etmek, sıkıntı vermek, acı vermek.

үймүүлэх /uimuulih/ *f.* kargaşa çıkarmak, ortalığı ayağa kaldırmak, suküneti bozmak.

үймэлдэх /uimildih/ *f.* karışmak, dağılmak, dağınıklık ve keşmekeş içerisinde olmak.

үймэх /uymih/ *f.* rahatsız olmak, telaş etmek, acele etmek.

үймээн /uymeen/ *is.* düzensizlik, panik, telaş, kargaşa.

үйрмэг /uirmig/ *is.* kırıntı, ufak tefek parçalar. *"талхны ~"* ekmek kırıntısı.

үйрүүлэх /uyruulih/ *f.* parçalamak, ufalamak dökmek.

үйрэх /uirih/ *f.* parçalanmak, dökülmek, dağılmak, ufalanmak.

үйс(эн) /uis/ *is.* huş ağacı kabuğu.

үйслэх /uyslih/ *f.* huş ağacının kabuğunu soymak.

үйтэн /uytin/ *is.* bir çeşit ipek.

үйх /uyh/ *f.* **1.** doğranmış eti kaynar su içine koymak. **2.** boğularak ölmek.

үл /ul/ kelimelerin önüne gelen olumsuzluk eki. *"~ болно"* olmaz.

үлбийх /ulbih/ *f.* gevşemek, yumuşamak, zayıflamak.

үлбэгэр /ulbigir/ *is.* artık, kalıntı, fazlalık.

үлбэн /ulbin/ *is.* camdan yapılmış boncuk.

үлгэн /ulgin/ *s.* zayıf, bitkin.

үлгэр /ulgir/ *is.* **1.** örnek misal. **2.** hikaye, masal. **3.** eş. *"~ дууриал"* örnek, misal. *"~ жишээ үзүүлэх"* örnek göstermek, örnek olmak. *"ардын ~"* halk hikayesi. *"ёгт ~"* fabl, masal. *"шог ~"* fıkra. *"~ домог"* efsane, destan. *"~ ярих"* masal anlatmak.

үлгэрлэл /ulgirlil/ *is.* örnek, model, misal.

үлгэрлэх /ulgirlih/ *f.* örnek almak, karşılaştırmak, örnek çıkarmak.

үлгэрлэшгүй /ulgirlişgui/ *s.* benzersiz, kıyaslanamaz, karşılaştırılamaz.

үлгэрч(ин) /ulgirç/ *is.* masalcı, hikayeci, masal anlatan kişi.

үлгэх /ulgih/ *f.* emmek, emme.

үлдэгдэл /uldigdil/ *is.* artık, kalıntı, bakiye.

үлдэгсэд /uldigsig/ *is.* ölümden dönen kimse, hayatta kalan.

үлдэх /uldih/ *f.* **1.** kalmak, artmak, bulunmak. **2.** kovmak, kovalamak. *"гэрт ~"* evde kalmak. *"амьд ~"* canlı kalmak.

үлдэц /uldits/ *is.* **1.** artık, kalıntı. **2.** ölü, ceset.

үлдээх /uldeeh/ *f.* artırmak, bırakmak. *"гэрт ~"* evde bırakmak. *"захиа ~"* mektup bırakmak.

үлт /ult/ *is.* ayrı, ayrılmış parçalı.

үлтрэх /ultrih/ *f.* parçalanmak, ufalanmak.

үлтэс /ultis/ *is.* küçük parçalar, çaput, paçavra.

үлхгэр /ulhgir/ *s.* gevşek, yumuşak, sarkık, pörsük.

үлхийх /ulhih/ *f.* gevşekleşmek, yumuşamak, sarkmak.

үлэг /ulig/ *is.* karşılaştırma, örnekleme, kıyas.

үлэмж /ullimc/ *s.* fazla, çok, bol, bereketli.

үлэмждэх /ullimcdih/ *f.* çoğalmak, bereketlenmek, fazlalaşmak.

үлээвэр /uleevir/ *is.* **1.** herhangi bir üfleme aleti. **2.** pompa, körük.

үлээх /uleeh/ *f.* **1.** ertelemek, bırakmak. **2.** esmek, üflemek. *"салхи ~"* rüzgarın esmesi.

үмбүү /umbuu/ *is.* inek sesi, möö.

үмх /umh/ *is.* lokma. *"~ мах"* bir lokma et.

үмхэх /umhih/ *f.* yutmak, yutkunmak.

үнгэгдэх /ungigdih/ *f.* buruşmak, kırışmak, eskimek.

үнгэх /ungih/ *f.* buruşturmak, kırıştırmak, eskitmek.

үндсэрхэг /undsirhig/ *is.* aşırı milliyetçi.

үндсэрхэгч /undsirhigç/ *is.* milliyetçi, ulusçu.

үндсэрхэх /undsirhih/ *is.* milliyetçilik, ulusçuluk.

үндэс (үндэстэн) /undis/ *is.* **1.** kök, temel, esas, asıl, kaynak. **2.** ırk, ulus, soy, temel. **3.** ilke, prensip. **4.** orjinal, asıl, esas. *"үндэс суурь"* temel, asıl. *"эх үндэс"* aana kök, orijin. *"эдийн засгийн үндэс"* ekonomi temeli. *"үгийн үндэс"* kelimenin kökü. *"үндсээр нь өөрчлөх"* temelden /kökten/ değiştirmek. *"үндсэн хууль"* ana yasa. *"үндсэн зарчим"* temel prensip. *"үндэс угсаа, яс үндэс"* ırk, soy, ulus. *"үндэсний хэл"* milli dil, ana dil. *"үндэсний үзэл"* milli görüş. *"үндэсний орлого"* milli gelir.

үндэсгүй /undisgui/ *s.* köksüz, temelsiz, soysuz, ilkesiz.

үндэсжих /undiscih/ *f.* köklenmek.

үндэслүүлэх /undisluulih/ *f.* köklendirmek, sağlamlaştırmak.

үндэслэг /undislig/ *s.* sağlam köklü.

үндэслэгдэх /undisligdih/ *f.* kanıtlamak, doğrulamak.

үндэслэгч /undisligç/ *is.* kurucu.

үндэслэл /undislil/ *is.* **1.** kök salma, köklenme. **2.** kaynak, başlangıç, temel, esas.

үндэслэлгүй /undislilgui/ *s.* temelsiz, köksüz, kurumsuz.

үндэслэлтэй /undislilte/ *s.* köklü, kökleri olan, temelli, esaslı.

үндэслэн /undislin/ *is.* temel, temel üzerinde, köklü.

үндэслэх /undislih/ *f.* köklenmek, kök salmak, temel atmak, kurmak. *"үндэслэн байгуулах"* köklendirmek.

үндэсний /undisnii/ *is.* milli, ulusal.

үндэстэн /undistin/ *is.* milliyet, millet, ulus, soy, ırk. *"нэгдсэн үндэстний байгууллага"* birleşmiş milletler. *"үндэстний цөөнх"* azınlık halkı.

үнс/эн/ /uns/ *is.* kül. *"үнсний сав"* kül tablası.

Үнсгэлжин /unsgilcin/ *is.* Külkedisi.

үнстэх /unstih/ *f.* külle kaplanmak, külle doldurulmak.

үнсүүлэх /unsuulih/ *f.* öpüştürmek, öptürmek

үнсэлдэх /unsildih/ *f.* öpüşmek.

үнсэх /unsih/ *f.* öpmek.

үнхэлцэг /unhiltsig/ *is.* dış yürek zarı, yürek perdesi.

үнэ /un/ *is.* **1.** fiyat, değer, tutar, ücret. **2.** kokarca. **3.** ün, şan, şöhret. *"~ төлбөргүй"* parasız, bedeva, üçretsiz. *"зах зээлийн ~"* piyasa değeri. *"бөөний худалдааны ~"* toptan satış fiyatı. *"жижиглэн худалдах ~"* perakende satış fiyatı. *"~ тогтоох"* fiyat tesbit etmek. *"~ хаялцуулах"* açık arttırma. *"~ нэмэгдэх"* fiyatı arttırmak.

үнэг /эн/ /unig/ *is.* tilki.

үнэгүй /üngui/ *is.* parasız, ücretsiz, bedava.

үнэгчлэх /ünigçlih/ *f.* **1.** tilki avına çıkmak. **2.** yeni doğan bebeğin tebessüm etmesi.

үнэлшгүй /unilşgui/ *s.* paha biçilmez.

үнэлэгдэх /unligdih/ *f.* fiyat vermek, değer biçmek.

үнэлгээ /unilgee/ *is.* değer belirleme, kıymet, takdir, fiyatlama. *"үнэлэлт өгөх"* fiyat vermek, değerlendirme. *"өндөр үнэлэлт авах"* yüksek fiyata almak, yüksek not almak.

үнэлэх /ünlih/ *f.* fiyat vermek, değerlendirmek, değer biçmek, kıymet vermek. *"өндөр ~"* yüksek övgü; yüksek fiyatlandırma. *"үнэлж баршгүй"* paha biçilmez.

үнэмлэх /unimlih/ *f.* **1.** onaylamak, doğrulamak, tasdik etmek. **2.** belge, kimlik, ruhsat, paso. *"жолоочийн ~"* sürücü belgesi, ehliyet. *"боловсролын ~"* tahsil belgesi. *"~ олгох"* belge vermek, kimlik vermek.

үнэмлэхүй /unimlihui/ *is.* tam, mükemmel, mutlak, kesin.

үнэмшил /unimşil/ *is.* **1.** inanç, güven. **2.** kanıt, delil, ispat.

үнэмшилгүй /unimşilgui/ *s.* kanıtsız, ispatsız, delilsiz.

үнэмших /unimşih/ *f.* gerçek olduğuna inanmak, doğrulamak.

үнэмшүүлэх /unimşuulih/ *f.* inandırmak, güven sağlamak, güvendirmek.

үнэн /unin/ *is.* **1.** gerçek, hakikat, doğru. **2.** güven, sadakat. **3.** hak, hakikat. *"туйлын ~"* büsbütün, tamamiyle, hakiki. *"харьцангуй ~"* nisbeten doğru. *"~ зөв"* gerçek doğru.

үнэнхүү /uninhu/ *is.* gerçek, doğru, tam.

үнэнч /uninç/ *is.* dürüst, sadık, haklı, gerçekçi. *"~ нөхөр"* sadık koca.

үнэр /unir/ *is.* koku, kokma, esans. *"сайхан ~"* güzel koku. *"муухай ~"* kötü koku, pis koku. *"~тэй ус"* parfüm, deodorant.

үнэрлэх /unirlih/ *f.* koklamak, koku almak.

үнэртүүлэх /unirtuulih/ *f.* koklatmak.

үнэртэй /unirte/ *s.* kokulu, güzel kokulu.

үнэртэн /unirtin/ *is.* ıtriyat, parfümeri, kozmetik, güzel kokulu.

үнэртэх /unirtih/ *f.* kokmak, koklamak.

үнэрхэг /unirhig/ *s.* hizmet veya malının değerini yüksek tutan.

үнэрхэх /unirhih/ *f.* hizmet veya malının. değerini yüksek tutmak, ücret veya kazancını az bulmak.

үнэт, үнэтэй /unte/ *s.* pahalı, değerli. *"үнэтэй хувцас"* pahalı elbise.

үнэтэйдэх /unteydih/ *f.* pahalılaşmak, pahalı olmak, fiyatı artmak.

үнэхээр /unheer/ *is.* **1.** gerçekten, hakikaten, doğru. **2.** çok fazla, aşırı.

үнэхээрийн /unheerin/ *is.* gerçekten, doğru, hakikaten.

үнээ /unee/ *is.* inek. *"саалийн ~"* sağım ineği. *"~ саах"* inek sağmak.

үр /ur/ *is.* **1.** tohum, tahıl. **2.** çocuk, nesil, soy. **3.** sonuç, ürün. *"~ тариа"* tohum. *"~ дүн"* semere, ürün, sonuç. *"~ ашиг"* faydalı, yararlı. *"~ хүүхэд"* nesil, çoluk-çocuk. *"~ хөндүүлэх"* çocuk aldırmak, kürtaj yapmak.

үрвэлзүүр /urvilzuur/ *s.* öfkeli, kızgın, sinirli.

үргүй /urgui/ *s.* kısır, verimsiz, ürün vermeyen.

үргэдэг /urgidig/ *s.* ürkek, korkak.

үргэлж /urgilc/ *zf.* devamlı, her zaman, sürekli

үргэлжид /urgilcid/ *zf.* her zaman, sürekli, devamlı, daima.

үргэлжлүүлэх /urgilcluulih/ *f.* devam ettirmek, sürdürmek.

үргэлжлэл /urgilclil/ *s.* devamlı, sürekli, kesintisiz.

үргэлжлэх /urgilclih/ *f.* devam etmek, sürmek, sürdürmek.

үргэмтгий /urgimtgi/ *s.* korkak,ürkek, yüreksiz

үргэх /urgih/ *f.* korkmak, ürkmek.

үргээх /urgeeh/ *f.* korkutmak, ürkütmek.

үрдэс /urdis/ *is.* **1.** kurumuş yada kurutulmuş meyveler. **2.** parça, kırıntı, ufalanmış.

үржвэр /urcvir/ *is.* sonuç, ürün.

үржигдэхүүн /urcigdihun/ *is.* çarpı, çarpım, çarpma.

үржил /urcil/ *is.* artış, artı.

үржилгүй /urcilgui/ *s.* üretimsiz, verimsiz, kısır.

үржих /urcih/ *f.* **1.** üremek, çoğalmak, verimli olmak. **2.** çarpmak.

үржүүлэг /urcuulig/ *is.* doğurma, yavrulama, çoğalma, artma.

үржүүлэгч /urcuuligç/ *is.* **1.** doğurucu, yavrulayıcı. **2.** çarpan.

үржүүлэх /urcuulih/ *f.* çarpmak, arttırmak, üretmek, çoğaltmak. *"мал ~"* hayvancılık yapmak, üretmek.

үрлэг /urlig/ *is.* zarar, ziyan, hasar.

үрлэгч /urligç/ *is.* savurgan, israfçı.

үрс /urs/ *is.* **1.** ürünler, tohumlar. **2.** çocuklar, nesiller.

үрслүүр /ursluur/ *is.* fidelik, fide.

үрслэх /urslih/ *f.* filizlenmek, yeşermek.

үрслүүлэх /ursluulih/ *f.* filiz yetiştirmek, süygün çıkartmak.

үртэс /urtis/ *is.* **1.** talaş, toz. **2.** zerre, tane, tohum, kırıntı. *"төмрийн ~"* demir tozu. *"модны ~"* talaş.

үрүүл /uruul/ *is.* rende.

үрчгэр /urçgir/ *s.* buruşuk, kırışık. *"~ нүүр"* kırışık yüz. *"~ хувцас"* buruşuk elbise.

үрчийлгэх /urçilgih/ *f.* kaşlarını çatmak, yüzünü buruşturmak.

үрчийх /urçih/ *f.* **1.** çekmek, büzüşmek, buruşmak. **2.** kaşlarını çatmak, suratını buruşturmak.

үрчлэх /urçlih/ *f.* başkasının çocuğunu almak, evlat edinmek.

үрчлээ /urçlee/ *is.* kırışıklık, buruşukluk.

үрэвсэл /urivsil/ *is.* İltihap. *"бөөрний ~"* böbrek iltihabı.

үрэвсэх /urivsih/ *f.* İltihaplanmak.

үрэвтэл /urivtil/ *is.* törpü, rende, zımpara.

үрэгдүүлэгч /urigduuligç/ *is.* israfçı, israf eden, boş yere harcama yapan.

үрэгдүүлэх /urigduulih/ *f.* **1.** kaybetmek, yok etmek. **2.** israf etmek, boş yere harcamak.

үрэгдэл /urigdil/ *is.* yıkım, hasar, zarar, ziyan.

үрэгдэх /urigdih/ *f.* **1.** kürünmek, kazınmak, kazılmak. **2.** boşa harcanmak, bozulmak, harap edilmek.

үрэл /uril/ *is.* **1.** küçük top. **2.** yuvarlak, top biçiminde.

үрэлгэн /urilgin/ *is.* savurgan, müsrif, haddinden fazla harcayan.

үрэлдэх /urildih/ *f.* ovmak, ovalamak.

үрэлт /urilt/ *is.* sürtme, sürtünme.

үрэмтгий /urimtgi/ *s.* savurgan, müsrif.

үрэн /urin/ *is.* boş yere harcama, saçıp savurma, israf etme. *"үрэн таран хийх"* savurmak, israf etmek.

үрэх /urih/ *f.* **1.** harcamak, sarfetmek, israf etmek. **2.** rendelemek, eğelemek. **3.** sürmek, sürtmek. *"мөнгө ~"* para harcamak. *"цаг ~"* zaman harcamak.

үрээ /uree/ *is.* üç ila beş yaş arasındaki aygır.

үс /us/ *is.* saç, kıl, tüy. *"~ авах"* saçın hepsini almak. *"~ засах"* saçı traş etmek. *"~ самнах"* saç taramak. *"хиймэл ~"* peruk. *"ангийн ~"* hayvan tüyü. *"~тэй дээл"* kürk.

үсдэх /usdih/ *f.* saçından yakalamak, tüyünden çekmek.

үслэг /uslig/ *s.* saçlı, tüylü, kıllı. *"~ ан"* tüylü av hayvanı.

үслэх /uslih/ *f.* saçını düzeltmek, şekil vermek.

үсрэлт /usrilt/ *is.* sıçrama, atlama, hoplama.

үсрэнгүй /usringui/ *s.* sıçramalı, atlamalı, zıplama, sıçrama.

үсрэх /usrih/ *f.* atlamak, zıplamak, sıçramak.

үстэй /uste/ *s.* saçlı, kıllı, tüylü.

үсчин /usçin/ *is.* berber, kuaför.

үсчих /usçih/ *f.* **1.** zıplamak, sıçramak. **2.** huysuzlanmak, sağa sola sataşmak.

үсэг /usıg/ *is.* harf, yazı. *"бичиг ~"* yazı. *"кирилл ~"* kiril harfi. *"том ~"* büyük harf. *"жижиг ~"* küçük harf. *"дармал ~"* kitap yazısı. *"бичмэл ~"* el yazısı. *"гарын ~"* imza. *"~ өрөгч"* kelime yerleştirme. *"үсгийн дүрэм"* yazım kuralları.

үсэглэл /usiglil/ *is.* imla, yazım, harfleri teker teker söyleme.

үсэглэх /usiglih/ *f.* harf harf okumak, hecelemek.

үсэд /usid/ *zf.* aniden, birden bire, birden.

үсэргэх /usirgih/ *f.* **1.** atlatmak, sıçratmak. **2.** fışkırtmak, püskürtmek.

үсэрхийлэх /usirhilih/ *f.* harekete geçirmek, geliştirmek.

үтрэм /utrim/ *is.* harman yeri.

үтрээ /utree/ *is.* vajina, döl yolu.

үтэл /util/ *is.* genel, alışılmış, sıradan, basit, rutin.

үтэр /utir/ *zf.* birden, aniden, çabucak.

үтээрхэг /uteerhig/ *is.* kıskanç.

үтээрхэх /uteerhih/ *f.* kıskanmak, başkalarını çekememek.

үтээрэх /uteerih/ *f.* **1.** dileğini yerine getirememek. **2.** arkasına dönmek. **3.** ihmal etmek savsaklamak. **4.** nankör olmak.

үү /uu/ **1.** soru eki, mı?. mi?. **2.** siğil.

үүгэх /uugih/ *f.* esmek, rüzgarın esmesi, uğultu çıkarmak.

үүгээр /uugeer/ *zm.*böylece,şeyle, bu şekilde

үүд(эн) /uud/ *is.*kapı.*"үүд нээх"* kapıyı açmak

үүдэч /uudiç/ *is.* bekçi, kapı görevlisi, kapıcı.

үүл(эн) /uul/ *is.* **1.** bulut. **2.** katarak hastalığı. *"бороо ны үүл"* yağmur bulutu.

үүлгэр /uulgir/ *s.* aceleci, teleşli, tezcanlı.

үүлгэрдэх /uulgirdih/ *f.* acele etmek, telaş etmek.

үүлдэр /uuldir/ *is.* hayvanlar için besin, yiyecek, gıda, yem.

үүлтэй /uulte/ *s.* **1.** bulutlu. **2.** katarak hastalığı bulunan.

үүлтэх /uultih/ *f.* bulutlanmak.

үүлших /uulşih/ *f.* bulutlarla kapanmaya başlamak, havanın kararması.

үүлэрхэг /uulirhig/ *s.* bulutlu, kapalı.

үүн /uun/ *is.* bu, şu, bunun, şunun.

үүнийх /uunih/ *zm.* bunun, onun, şunun, bu şahsın.

үүнчлэн /uunçlin/ *zm.* böyle, böylece, bu şekilde.

үүр /uur/ *is.* **1.** şafak,tan. **2.** kuş yuvası. **3.** belirsiz, anlaşılmayan. *"~ цайх"* safağın sökmesi; yuva, in. *"шувууны ~"* kuş yuvası. *"~ засах"* yuva yapmak. *"намын ~"* partinin çekirdeği.

үүргэвч /uurgivç/ *is.* sırt çantası.

үүрд /uurd/ *is.* ebedi, ezeli, her zaman, daima, sürekli. *"~ дурсах"* daima hatırlamak.

үүрлэх /uurlih/ *f.* yuva yapmak, yuva kurmak.

үүрмэг /uurmig/ s. kolayca ufalanan.

үүрсэх /uursih/ *f.* kişnemek.

үүртэх /uurtih/ *f.* fazla yük taşımak, yüklemek

үүрэг /uurig/ *is.* görev, vazife. *"~ даалгавар"* vazife, görev.*"~ хариуцлага"* görev sorumluluğu. *"~ биелүүлэх"* görevi yerine getirmek. *"~ болгох"* mecbur tutmak, vazifelendirme. *"иргэний ~"* insanlık vazifesi.

үүрэглэх /uuriglih/ *f.* uyuklamak.

үүрэх /uurih/ *f.* **1.** takmak, sırtlamak, taşımak. **2.** küçük parçalara ayırmak. *"хүүхэд ~"* çocuğu taşımak. *"цүнх ~"* çanta sırtlamak.

үүсвэр /uusvir/ *is.* kaynak, başlangıç. *"эх ~"* ana kaynak.

үүсгэгч /uusgigç/ *is.* kurucu, başlatıcı.

үүсгэл /uusgil/ *is.* ilk adım, başlangıç, kurulma aşaması.

үүсгэр /uusgir/ *is.* yörünge.

үүсгэх /uusgih/ *f.* başlatmak, kurmak, ilk adımı atmak.

үүсэл /uusil/ *is.* başlangıç, kaynak, kök, köken. *"гарал ~"* başlangıç, ortaya çıkma, orijin, meydana gelme.

үүсэх /uusih/ *f.* başlamak, meydana gelmek, büyümek.

үүтэх /uutih/ *f.* siğil çıkması, siğillenmek.

үүхрэх /uuhrih/ *f.* ağlamak, bağırmak, sızlanmak.

үүхэрдүү /uuhirduu/ s. aceleci, telaşlı, tezcanlı.

үүц /uuts/ *is.* kışın yemek için tuzlanıp kurutulan et, pastırma.

үүцлэх /uutslih/ *f.* kışlık et için hayvan kesmek, et hazırlamak.

үх /uh/ *s.* sinsi, kurnaz, kötü niyetli.

үхдэл /uhdil/ *is.* ölü vücut, ceset, cenaze.

үхжил /uhcil/ *is.* kangren.

үхлүүт /uhluut/ *is.* **1.** ölüm döşeğinde, sekerat halinde. **2.** çabuk, hızlı, acil.

үхмэл /uhmil/ *is.* ölü, ölü yatırım, faydasız.

үхтгэгч /uhtgigç/ *is.* sara hastalığı, epilepsi.

үхтгэх /uhtgih/ *f.* **1.** bayılmak, kendinden geçmek. **2.** hasat edilmiş tahılı demetlemeden, kuruması için yaymak.

үхүүлэх /uhuulih/ *f.* öldürmek, ölümüne sebep olmak.

үхширтэл /uhşirtil/ *s.* şiddetli, aşırı, kuvvetle, derinden.

үхширэх /uhşirih/ *f.* ölesiye yorgun olmak, aşırı derecede yorulmak, moralsiz olmak, cesaretini kaybetmek.

үхэг /uhig/ *is.* kutu, kasa, dolap, sandık

үхтлээ /uhtlee/ *is.* ölesiye.

үхэл /uhil/ *is.* ölüm. *"үхлийн аюул"* ölüm tehlikesi. *"үхлээс аврах"* ölümden kurtarmak.

үхэлдэх /uhildih/ *f.* öldürülmek.

үхэлт /uhilt/ *is.* ölüm, ölüm oranı, can kaybı.

үхэнги /uhingi/ *is.* yarı ölü, cansız, ölü.

үхэр /uhır/ *is.* öküz, sığır, inek. *"үхрийн мах"* inek eti. *"~ тэрэг"* kağnı.

үхэржих /uhırcih/ *f.* sığır yetiştiriciliği ile zengin olmak, varlıklı olmak.

үхэрчин /uhırçin/ *is.* sığır çobanı.

үхэтхийх /uhithih/ *f.* zayıflamak, güçsüz kalmak, bitkin düşmek.

үхэх /uhıh/ *f.* ölmek, hayatı sona ermek.

үхэшгүй /uhışgui/ *s.* ölümsüz.

үхээнц /uheents/ *s.* zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, ahmak.

үхээр /uheer/ *s.* ölü vücut, ceset.

үхээртэх /uheertih/ *f.* gücünü kuvvetini kaybetmek, zayıflamak.

Ф

фабрик /fabrik/ *is.* fabrika, imalathane.

фагот /fagot/ *is.* fagot.

фазотрон /fazotron/ *is.* eş zamanlama, senkronizasyon.

факт /fakt/ *is.* gerçek, olgu, olay.

фактор /faktor/ *is.* **1.** etmen, faktör. **2.** çarpan.

фактур /faktur/ *is.* fatura, hesap, fiş.

факультет /fakültet/ *is.* fakulte, enstitü.

факс /faks/ *is.* faks.

фасад /fasıd/ *is.* **1.** binanın ön yüzü, ön cephe. **2.** yanıltıcı, aldatıcı görünüm.

фашизм /faşizm/ *is.* faşizm.

фашист /faşist/ *is.* faşişt.

феминизм /feminizm/ *is.* feminizm, kadın haklarını savunma.

феминист /feminist/ *is.* feminist.

фен /fen/ *is.* **1.** kurutucu. **2.** vantilatör.

феодал /feodal/ *is.* derebeyliğe ilişkin, feodal.

феодализм /feodalizm/ *is.* derebeylik, feodalizm.

фермент /ferment/ *f.* mayalamak, mayalanmak, fermentasyon.

ферм /ferm/ *is.* çiftlik, çiftlik evi. *"сүүний ~"* süt çiftliği.

фермер /fermer/ *is.* çiftçi.

фестиваль /festival/ *is.* festival, şenlik, tören.

физик /fizik/ *is.* fizik.

физикч /fizikç/ *is.* fizikçi.

физиологи /fiziologi/ *is.* fizyoloji.

физиологич /fiziologiç/ *is.* fizyoloji bilimi ile ilgilenen.

философи /filosofi/*is.*felsefe,yaşam felsefesi

фильтр /filtir/ *is.* filtre, süzgeç.

фирм/firm/ *is.*sert, katı, sağlam.

фокус /fokus/ *is.* odak, fokus, merkez.

фонд /fond/ *is.* **1.** fon, vakıf. **2.** mevcut mal, stok. *"цалингийн ~"* maaş fonu. *"хүүхдийн ~"* çocuk fonu. *"нийгмийн даатгалын ~"* sosyal sigorta fonu.

фонтан /fontın/ *is.* sızıntı, kaynak, çeşme.

форинт /forint/ *is.* Macaristan para birimi, forint.

формалин /formalin/ *is.* biçimsel, resmi.

фосфат /fosfat/ *is.* fosfat.

фосфор /fosfor/ *is.* fosfor.

фото /foto/ *is.* foto, fotoğraf.

фотон /foton/ *is.* foton.

фотосинтез /fotosintez/ *is.* fotosentez.

фотоэлемент /fotoelement/ *is.* foto elektrik hücre, fotoelement.

фрак /frak/ *is.* frak.

фракци /fraktsi/ *is.* küçük parça, bölüm,kısım

франк /frank/ *is.* frank.

Франц /frants/ *is.* Fransa, Frans.

фронт /front/ *is.* ön, ön taraf, ön çizgi.

фтор /ftor/ *is.* kimyasal element, fluorin.

функц /funkts/ *is.* iş, görev, fonksiyon.

фунт /funt/ *is.* ingiliz lirası, sterlin.

фут /fut/ *is.* ayak.

футбол /futbol/ *is.* futbol.

футболк /futbolk/ *is.* futbol tişörtü.

футуризм /futurizm/ *is.* gelecekçilik, fütürizm.

футурист /futurist/ *is.* modern, çağdaş.

фүнтүүз /funtuz/ *is.* nişastadan yapılmış şehriye.

Х

хаа /haa/ *is.* **1.** büyük baş hayvanların ön ayakları. **2.** büyük baş hayvanlara bağırış, haykırış. **3.** nerede, nerde.

хаагдал /haagdıl/ *is.* kapanma, kapanış.

хаагдах /haagdıh/ *f.* kapanmak.

хаагуур /haaguur/ *is.* nereye, ne tarafa, hangi yöne.

хаагч /haagç/ *is.* **1.** kapatıcı, kapayan. **2.** memur. *"албан ~"* memur (resmi memur).

хаадайх /haadayh/ *f.* kısalmak, güdükleşmek.

хаадгар /haadgır/ *s.* güdük, kısa boylu.

хаалга /haalg/ *is.* kapı. *"~ны бариул"* kapı kolu. *"~ны цоож"* kapı kilidi.

хаалгач /haalıgç/ *is.* **1.** kapıcı. **2.** kaleci.

хаалт /haalt/ *is.* **1.** kapak. **2.** bariyer, engel.

хаалттай /haaltte/ *s.* kapalı.

хаан /haan/ *is.* han, kral, padişah.

хаана /haana/ *zf.* nerede, nereye.

хаанаас /haanas/ *zf.* nereden.

хаанах /haanıh/ *zf.* nereden, nereli.

хаант /haant/ *is.* han, krallık, imparatorluk.

хаах /haah/ *f.* kapamak, kapatmak. *"үүд ~"* kapıyı kapamak. *"хурал ~"* toplantıyı bitirmek. *"хил ~"* sınırı kapatmak. *"цэргийн алба ~"* askerlik görevini yerine getirmek.

хаахалзах /haahılzıh/ *f.* kasıla kasıla yürümek.

хаахгар /haahgır/ *s.* geniş omuzlu, kasılgan.

хаацайлах /haatsaylıh/ *f.* korumak, kollamak.

хаачих /haaçih/ *zf.* nereye, ne tarafa.

хааш(аа) /haaşaa/ *zf.* nereye, hangi yöne

хаая /haaya/ *zf.* bazen, arasıra, zaman zaman.

хаяагүй /haayagui/ *zf.* heryerde, her zaman.

хав /hav/ **1.** -lı, -li. **2.** pekiştirme kilimesi, kap kara. **3.** zevk, memnunluk.

хаваас /havaas/ *is.* kapitone, teğelli.

хавагнах /havıgnıh/ *f.* kabarmak, şişmek, kabarıklık.

хавар /havır/ *is.* ilkbahar, bahar. *"хаврын улирал"* ilkbahar mevsimi. *"хаврын тариалан"* ilkbahar ekini.

хаваржаа(н) /havırca/ *is.* bahar mevsimi, bahar anı.

хаваржаалах /havırcaalıh/ *f.* bahar mevsimini geçirmek, değerlendirmek.

хаваржин /havırcin/ *zf.* bahar mevsimi içerisinde.

хаваржих /havırcih/ *f.* bahar mevsimini yaşamak, geçirmek.

хаварших /havırşih/ *f.* bahar mevsiminin başlaması.

хавах /havıh/ *f.* teğellemek.

хавгүй /havgui/ *s.* hoşnutsuz, zevksiz, keyifsiz.

хавдар /havdır/ *is.* iltihap, tümör. *"хорт ~"* kanser. *"хоргүй ~"* zehirsiz iltihap.

хавдах /havdıh/ *f.* şişmek, kabarmak.

хавигүй /havigui/ *s.* uzak, çok uzak.

хавийнхан /havinhın/ *zf.* buralara, yakınlara, şuralara.

хавирах /havirıh/ *f.* sürtmek, bilemek.

хавирга(н) /havirg/ *is.* kaburga. *"богино хавирга"* kısa kaburga. *"хавирган сар"* hilal.

хавиргалах /havirgılıh/ *f.* hilal biçimini almak.

хавсаа /havsaa/ *is.* suç ortağı, yardakçı.

хавсайдах /havsaydıh/ *f.* ortaklaşa yapmak, birlikte yapmak

хавсаргах /havsırgıh/ *f.* eklemek, katlamak, ilave etmek.

хавсах /havsıh/ *f.* birlikte iş yapmak, ortaklaşa yapmak.

хавсрага /havsrıg/ *is.* **1.** ortaklaşa, birlikte. **2.** sert bahar rüzgarı.

хавсралт /havsrılt/ *is.* ek, ilave. *"номын ~"* kitap eki.

хавсрах /havsrıh/ *f.* **1.** eklemek, ilave etmek. **2.** birlikte ortaklaşa yapmak. **3.** kuru toz esmesi.

хавтаг /havtıg/ *is.* düz yüzey.

хавтага /havtıga/ *is.* sigara kesesi, torba.

хавтай /havte/ *s.* kabiliyetli, yetenekli, usta.

хавтан /havtın/ *is.* panel, tahta.

хавтас /havtıs/ *is.* kaplık, klasör, kapak.

хавтаслагч /havstıslıgç/ *is.* ciltçi, mücellit.

хавтаслах /havtıslıh/ *f.* ciltlemek, kaplamak.

хавтастай /havtıste/ *is.* ciltli, kaplı.

хавтгай /havtgay/ *s.* **1.** düz, düzgün, düz yüzey. **2.** yabani deve.

хавтгайдах /havtgaydıh/ *f.* düzlemek, düzgünleştirmek.

хавтгайлах /havtgaylıh/ *f.* düzlemek, düzgün hale getirmek.

хавтгайрах /havtgayrıh/ *f.* düzgün olmak, pürüssüz olmak.

хавх /havh/ *is.* tuzak, kapan kurmak. *"~ тавих"* tuzak kurmak. *"хавханд орох"* tuzağa düşmek.

хавхаг /havhıg/ *is.* kapak.

хавхаглах /havhıglıh/ *f.* kapak yapmak, kapak ile kapamak.

хавхдах /havhdıh/ *f.* tuzağa düşürmek, kapan kurmak.

хавхлага /havhlıg/ *is.* sübap, valf.

хавцал /havtsıl/ *is.* dar ve derin koyak, kanyon.

хавцгай /havtsgay/ *is.* uçurum, şarampol.

хавч /havç/ *is.* yengeç.

хавчаар /havçaar/ *is.* ataç, toka.

хавчаахай /havçaahay/ *is.* mancınık, sapan.

хавчгар /havçgır/ *s.* **1.** sıkıştırılmış, preslenmiş, yassı. **2.** bitkin, yorgun.

хавчиг /havçig/ *s.* sıkıştırılmış, preslenmiş, yassı.

хавчигдал /havçigdıl/ *s.* iyice sıkıştırılmış, preslenmiş.

хавчигдах /havçigdıh/ *f.* sıkıştırmak, bastırmak, preslemek.

хавчийлгах /havçilgıh/ *f.* sıkıştırmak, düzlemek, bastırmak.

хавчийх /havçih/ *f.* sıkılaştırmak, daraltmak.

хавчих /havçih/ *f.* kıstırmak, sıkıştırmak. *"хаалга ~"* kapıya kıstırmak.

хавчлага /havçlıg/ *is.* kıstırma, sıkıştırma.

хавчлагагүй /havçlıggui/ *s.* sıkıştırılmamış, gevşek, boşta.

хавчрай /havçray/ *is.* erken dünyaya gelen yavru hayvan, prematüre canlı.

хавчуулах /havçuulıh/ *is.* kıstırmak, sıkıştırmak. *"хаалганд хурууга~"* parmağını kapıya kıtırmak. *"сугандаа ~"* koltuk altına kıstırmak.

хавчуур /havçuur/ *is.* kitap belleği, yer belirtme kağıdı.

хавь /hev/ *is.* konu, komşu, yakındakiler. *"энэ хавьд"* buralarda, yakında.

хавьс /hevs/ *is.* kaburga kemiği, pirzola.

хавьтах /hevtıh/ *f.* yakınlaşmak, birleşmek, iç içe girmek.

хавьтахгүй /hevtıhgui/ s. yakınlaşmama, iç içe girmeme.

хавьтуулах /hevtuulıh/ f. yakınlaştırmak, iç içe girdirmek.

хавьтуулахгүй /hevtuulıhgui/ s. yakınlaştırtmamak.

хавьцаа /hevtsaa/s.yakın,çok yakın, buralarda

хавьцаг /hevtsıg/ *is.* kasık.

хаг /hag/ *is.* **1.** kepek, tartar. **2.** plesenta. *"үсний ~"* kepek.

хага /haga/ *is.* parça, kırıntı.

хагадас /hagdıs/ *is.* **1.** kütük. **2.** kılçık.

хагалах /haglıh/ *f.* kırmak, kesmek, kırılmak, yarılmak. *"мүлээ ~"* odun kırmak. *"цонх ~"* camı kırmak. *"газар ~"* yarılmak.

хагалбар /hagılbır/ *s.* yarık, kesik, ayrık.

хагалгаа /hagılgaa/ *is.* **1.** ameliyat. **2.** yarılma, kesik.

хагарал /hagırıl/ *is.* bölünme,ayrılma, yarılma

хагарамхай /hagırımhay/ *s.* kırılgan, kolay kırılır.

хагарах /hagırıh/ *f.* kırılmak, çatlamak, patlamak. *"аяга ~"* bardağın kırılması. *"уруул ~"* dudağın çatlaması.

хагархай /hagırhay/ *s.* kırık, çatlak, patlak. *"~ цонх"* kırık pencere. *"~ аяга"* kırık bardak.

хагас /hagıs/ *is.* yarım. *"~ жил"* yarım yıl. *"~ сайн өдөр"* cumartesi, yarım güzel gün. *"~ болов сруулсан бүтээгдэхүүн"* yarı işlenmiş mamül.

хагаслах /hagıslıh/ *f.* ikiye bölmek, ayırmak, yarımlamak.

хагацаах /hagıtsaah/ *f.* ayırmak, bölmek.

хагацал /hagıtsıl/ *is.* ayrılma, bölünme.

хагацах /hagıtsıh/ *f.* ayrılmak, bölünmek.

хагацашгүй /hagıtsışgui/ s. ayrılmayan, bölünmeyen, parçalanmayan.

хагацуулах /hagıtsuulıh/ *f.* ayırmak, bölmek, bölünmek.

хагачих /hagıçih/ *f.* kırmak, çatlatmak.

хагдрах /hagdrıh/ *f.* ot ve bitki kurutmak, kurumak.

хагсаамал /hagsaamıl/ *is.* kurutulmuş et, pastırma.

хагсаах /hagsaah/ *f.* kurutmak, pastırma yapmak.

хагсах /hagsıh/ *f.* **1.** kurutmak. **2.** atı özel besiye çekmek.

хагсраах /hagsraah/ *f.* atı yarışlara hazırlarken özel bakım altına almak.

хагтах /hagtıh/ *f.* kepeklenmek, saçları kepeklenmek.

хагшаас /hagşaas/ *is.* ot ve benzeri bitkilerin kalıntısı.

хад(ан) /had/ *is.* **1.** kaya. **2.** bir çeşit bitki.

хадаалах /hadaalıh/ *f.* buzlanmak, donmak.

хадаас /hadaas/ *is.* çivi, mıh. *"эрэгтэй ~"* vida. *"~аар хадах"* çivilemek, çivi çakmak.

хадаасрах /hadaasrıh/ *f.* çivi çakmak, çivi kullanmak.

хадаастай /hadaaste/ *s.* çivili, mıhlı.

хадааших /hadaaşih/ *f.* duygu ve düşüncede bir onarım yapmak, düzenlemek.

хадаг /hadıg/ *is.* Moğol halkının değer verdiği milli bayramlarda ve törenlerde kullanılan atkı şeklinde özel renkli kumaş. *"~ барих"* hadıg tutmak.

хадагдах /hadıgdıh/ *f.* hadıg tutmak, gönlünü hoş etmek.

хадам /hadım/ *is.* kayın. *"~ эцэг"* kayınpeder. *"~ эх"* kayınvalide.

хадамлах /hadımlıh/ *f.* kayın olmak, dünürlük yapmak.

хадамсаг /hadımsıg/ *s.* şefkatli, sevecen davranma.

хадарган /hadırgın/ *s.* açgözlü, obur, pisboğaz.

хадархаг /hadırhıg/ *is.* kayalık.

хадах /hadıh/ *f.* **1.** biçmek. **2.** çakmak, dikmek. *"өвс ~"* ot biçmek. *"хадаас ~"* çivi çakmak. *"товч ~"* düğme dikmek.

хадгалагдах /hadgılıgdıh/ *f.* depolamak, saklamak, bir yere biriktirmek.

хадгалагч /hadgılıgç/ *is.* koruyucu, kurtarıcı, muhafaza eden.

хадгалалт /hadgılılt/ *is.* saklama, koruma, depolama.

хадгаламж /hadgılımc/ *is.* kasa, koruma, muhafaza. *"~ийн дэвтэр"* banka defteri. *"~ийн касс"* banka.

хадгалах /hadgılıh/ *f.* tutmak, muhafaza etmek, kollamak. *"менге ~"* parayı muhafaza etmek, bankaya yatırmak. *"нууцыг ~"* sırrı gizlemek. *"ачаа ~ газар"* emanet yeri.

хадгалуулах /hadgıluulıh/ *f.* muhafaza ettirmek, koruma altına aldırmak.

хадлан /hadlın/ *is.* saman.

хадмал /hadmıl/ *is.* ilave, ek.

хадран /hadrın/ *is.* bir tür balık, kırmalı yaka.

хадрах /hadrıh/ *f.* içine koymak, yerleştirmek.

хадуун /haduun/ *s.* şişman, kaba.

хадуур /haduur/ *is.* tırpan, orak. *"гар ~"* orak.

хадуурах /haduurıh/ *f.* tırpanlamak, biçmek.

хаж /hac/ *is.* bir çeşit kenar metal işi.

хажаас /hacaas/ *is.* kıvırıp kenarını basma.

хажиг /hacig/ *s.* sosyal olmayan, uyumsuz.

хажиглах /haciglıh/ *f.* reddetmek, kovmak, başından savmak.

хажих /hacih/ *f.* **1.** kenarını işlemek. **2.** metal eşyaların kenarına işleme yapmak.

хажлага /haclıg/ *is.* kıvırıp kenarını basma.

хажуу /hacuu/ *zf.* yan, yan taraf, kenar. *"~гийн айл"* komşu aile, yan aile. *"цонхны ~д"* pencerenin yanında.

хажуугаархи /hacuugaarhi/ *zm.* yanındaki, yanı başındaki.

хажуудхан /hacuudhın/ *zf.*yanında,yakınında

хажуулах /hacuulıh/ *f.* **1.** yan tarafına dönüp yatmak. **2.** yanından gitmek. **3.** yanaşmak.

хажуулдах /hacuuldıh/ *f.* **1.** yan tarafına dönüp yatırmak. **2.** yanından gitmek.**3.** yanaşmak

хазаар /hazaar/ *is.* gem.

хазааргүй /hazaargui/ *s.* gemsiz.

хазаарлагдах /hazaarlıgdıh/ *f.* gemini takmak.

хазаарлах /hazaarlıh/ *f.* gemlemek.

хазаарлуулах /hazaarluulıh/ *f.* gemini taktırmak, ayarlamak.

хазайлгах /hazaylgıh/ *f.* eğmek, eğdirmek, bükmek.

хазайх /hazayh/ *f.* eğilmek, başını eğmek.

хазамтгай /hazımtgay/ *s.*ısıran, ısırgan.

хазах /hazıh/ *f.* ısırmak, dişlemek.

хазгай /hazgay/ *s.* dik, yokuş, sarp. *"~ газар"* sarp, dik yer.

хазганах /hazgınıh/ *f.* topallamak, aksamak.

хазгар /hazgır/ *s.* topal, aksak.

хаздаг /hazdıg/ *s.* ısırgan, ısıran.

хазлах /hazlıh/ *f.* dişlemek, ısırmak.

хазуулах /hazuulıh/ *f.* ısırılmak, dişlenmek.

хазуур /hazuur/ *is.* ısırık, dişleme.

хазчих /hazçih/ *f.* ısırmak, dişlemek.

хай /hay/ şaşkınlık ve üzüntü ifadesi, hay.

хайв /hayv/ *is.* **1.** kızartma tavası. **2.** uzman.

хайвах /hayvıh/ *f.* sallanmak.

хайгуул /hayguul/ *is.* araştırma, inceleme, jeoloji. *"геологи ~"* jeolojik araştırma. *"~ хийх"* jeolojik araştırma yapmak.

хайгуулчин /hayguulçin/ *is.* jeolog.

хайдаг /haydıg/ *is.* **1.** genç yaşta ölen hayvan. **2.** düz yüzey.

хайдагтах /haydıgtıh/ *f.* düzgün hale getirmek, düzleştirmek.

хайлаас /haylaas/ *is.* karaağaç.

хайлалт /haylılt/ *s.* erime, eriyiş.

хайлах /haylıh/ *f.* erimek.

хайлган /haylgın/ *is.* sonbaharın bitmek üzere olduğu vakit.

хайлгана /haylgın/ *is.* martı.

хайлмаг /haylmıg/ *s.* **1.** erimiş. **2.** mağma.

хайлмаграх /haylmıgrıh/ *f.* erimek.

хайлмал /haylmıl/ *s.* erimiş, dökme.

хайлуулах /hayluulıh/ *f.* eritmek.

хайлуур /hayluur/ *is.* eritici, eritme kabı.

хайлц /haylts/ *is.* erime, erime derece.

хайлш /haylş/ *is.* alaşım, erimiş.

хайнаг /haynıg/ *is.* Moğol ineği ve yak hayvanının karışımından dünyaya gelen yavru.

хайнга /hayng/ *s.* dikkatsiz, sakar. *"~ хүн"* dikkatsiz adam. *"~ хандах"* dikkatsiz davranmak.

хайнгадах /hayngıdıh/ *f.* sakarlık yapmak.

хайнцах /hayntsıh/ *f.* çekmek, düşürmek.

хайр /hayr/ *is.* **1.** sevgi. **2.** küçük çakıl taşı. *"эхийн ~"* anne sevgisi. *"хайрыг булаах"* sevgisini kazanmak. *"~ дурлал"* sevgi, aşk.

хайрагдах /hayrıgdıh/ *f.*yaralanmak,incinmek

хайран /hayrın/ *is.* güzel, hoş, mütevazi. *"~ хүн"* hoş insan. *"~ юм"* hoş şey.

хайрархаг /hayrırhıg/ *is.* küçük çakıl taşlı.

хайрах /hayrıh/ *f.* **1.** kızartmak, hafifçe yakmak, ısıtmak. **2.** arka ayakları ile tekme atmak.

хайрга /hayrıg/ *is.* çakıl taşı.

хайргүй /hayrgui/ *is.* sevgisiz, kalpsiz.

хайрлагдах /hayrlıgdıh/ *f.*sevgisini kazanmak

хайрлалт /hayrlılt/ *is.* sevme, acıma, kollama

хайрламаар /hayrlımaar/ *is.* sevgili, sevimli, hoş.

хайрлах /hayrlıh/ *f.* **1.** sevmek. **2.** korumak, kollamak. *"эх орноо ~"* anavatanı sevmek. *"хайрлан хамгаалах"* severek korumak.

хайрлууштай /hayrluşte/ *s.* sevgili, sevimli.

хайрмал /hayrmıl/ *s.* kızartılmış, kızarmış, gevrek.

хайрслах /hayrslıh/ *f.* balığın pullarını temizlemek.

хайрт /hayrt/ *is.* sevgili. *"~ найз"* sevgili arkadaş. *"~ бүсгүй"* sevgili bayan.

хайртай /herte/ *s.* sevgili, sevgi, beğenilen.

хайруул /hayruul/ *is.* kızartma tavası.

хайрхан /hayrhın/ *is.* yumuşak kayalık yada arazi.

хайрцаг /hayrtsıg/ *is.* kutu, koli. *"шүдэнзний ~"* kibrit kutusu. *"шуудангийн ~"* posta kutusu.

хайрцаглах /hayrtsıglıh/ *f.* kutulamak,

kolilemek, paketlemek.

хайс /hays/ *is.* **1.** küçük çit. **2.** küçük tencere.

хайслах /hayslıh/ *f.* parmaklık yapmak.

хайх /hayh/ *f.* aramak, taramak.

хайхрамж /hayhrımc/ *is.* dikkate değer, itinalı.

хайхрамжгүй /hayhrımcgui/ *s.* dikkatsiz, düşüncesiz, patavatsız.

хайхрах /hayhrıh/ *f.* dikkat etmek, özen göstermek.

хайч(ин) /hayç/ *is.* **1.** makas. **2.** sınır noktası. *"төмрийн хайч"* demir makası.

хайчин /hayçin/ *is.* şahin, doğan.

хайчлах /hayçlıh/ *f.* makasla kesmek.

хал /hal/ *is.* sıkıntı, güçlük, zorluk.

халаа /halaa/ *is.* değişim, değişiklik.

халаад /halaad/ *is.* uzun önlük.

халаалт /halaalt/ *is.* ısıtma sistemi, kalorifer.

халаас /halaas/ *is.* cep.

халаах /halaah/ *f.* ısıtmak. *"цай ~"* çayı ısıtmak

халаг /halıg/ üzüntü ve keder bildirme ifadesi.

халагдах /halıgdıh/ *f.* çıkarmak /işten vs./ atılmak, kovulmak. *"цэргээс ~"* terhis etmek.

халагдал /halıgdıl/ *is.* çıkarma, kovulma, atılma.

халайх /halayh/ *f.* **1.** özen göstermek. **2.** farklılaşmak.

халамж /halımc/ *is.* özen, ilgi, kaygı. *"хайр ~"* teveccüh.

халамжгүй /halımcgui/ *s.* ilgisiz, kaygısız.

халамжлах /halımclıh/ *f.* özen göstermek, ilgilenmek, kaygılanmak.

халамжтай /halımcte/ *is.* ilgili, kaygılı, özenli.

халамцах /halımtsıh/ *f.* sarhoş etmek.

халамцуу /halımtsu/ *f.* sarhoş, kendinden geçmiş.

халанги /halıngi/ *is.* çakırkeyf.

халанхай /halınhay/ *is.* yanık, yanık izi.

халах /halıh/ *f.* **1.** ısınmak, ısıtmak. **2.** çıkarmak, atmak, kovmak. *"цай ~"* çay pişirmek. *"ажлаас ~"* işten atmak.

халбага /halbıg/ *is.* kaşık. *"цайны ~"* çay kaşığı. *"хоолны ~"* yemek kaşığı.

халбагадах /halbıgdıh/ *f.* kaşıklamak, karıştırmak.

халбагар /halbıgır/ *s.* sarkık, asılı, gevşek.

халбигар /halbigır/ *s.* tombul, toplu, biraz şişman.

халгаа /halgaa/ *s.* **1.** buzlu, buzlanmış. **2.** riskli, tehlikeli.

халгаатай /halgaate/ *s.* tehlikeli, zorlu, riskli.

халгаах /halgaah/ *f.* bırakmak, ayırmak.

халгаахгүй /halgaahgui/ *s.* bırakmama, ayırmama.

халгай /halgay/ *s.* kızgın, öfgeli.

халгах /halgıh/ *f.* kızmak, sinirlenmek, öfkelenmek.

халгиа /halgia/ *is.* alıştırma, uyum.

халгих /halgih/ *f.* alıştırmak, uyum sağlatmak.

халдаах /haldaah/ *f.* bulaşmak. *"өвчин ~"* hastalık bulaşmak.

халдагдах /haldıgdıh/ *f.* bulaşmak.

халдамхай /haldımhay/ *is.* bulaşıcı.

халдах /haldıh/ *f.* bulaşmak, hakkına girmek, suikast düzenlemek. *"өвчин ~"* hastalık bulaşmak. *"амь насанд ~"* suikast düzenlemek. *"бусдын эрхэнд ~"* başkalarının hakkına tecavüz etmek.

халдац /haldıts/ *is.* yakınlaşma, ilerleme, yaklaşma.

халдацгүй /haldıtsgui/ *s.* ulaşılmaz, erişilmez

халдашгүй /haldışgui/ *s.* ulaşılması güç,uzak

халдвар /haldvır/ *is.* bulaşıcı hastalık, enfeksiyon.

халдваргүй /haldvırgui/ *s.* bulaşıcı olmayan.

халдваргүйжүүлэх /haldvırguicuulih/ *f.* dezenfekte etmek.

халдварлах /haldvırlıh/ *f.* bulaşmak, başkasına geçmek.

халдварт(ай) /haldvırte/ *s.* bulaşıcı. *"халдвар өвчин"* bulaşıcı hastalık.

халдлага /haldlıg/ *is.* saldırma, saldırı, atak, hücum.

халз /halz/ *is.* **1.** yüz yüze kafa kafaya. **2.** temiz hava.

халзавтар /halzıvtır/ *is.* saçı dökülmüş, kel.

халзан /halzın/ *is.* kel.

халзлах /halzlıh/ *f.* kel olmak.

халзрах /halzrıh/ *f.* saçı dökülmek, kel olmak.

халив /haliv/ *is.* **1.** kapak. **2.** tornovida.

халивдах /halivdıh/ *f.* vidalamak.

халивлах /halivlıh/ *f.* ağzını kapamak, kapak ile kapamak.

халил /halil/ *is.* uçurum, yar.

халим /halim/ *is.* balina.

халимаг /halimıg/ *is.* **1.** batı çin bölgesine yakın yerde yaşayan budist moğol kabilesi. **2.** kısa saçlı erkek.

халимал /halimıl/ *is.* taşma, taşkın, taşkınlık, sığamama.

халимлах /halimlıh/ *f.* etlenmek, butlanmak.

халимтах /halimtıh/ *f.* karın yüzeyde donması

халирах /halirıh/ *f.* korkmak, ürkmek.

халирхай /halirhay/ *s.* korkak,ürkek, çekimser

халиу(н) /haliun/ *is.* su samuru.

халиугч /haliugç/ *is.* kısrak.

халиун /haliun/ *is.* at ve ineğin kendine has alacalı rengi.

халиурах /haliurıh/ *f.* sarımtırak veya gri renk almak.

халих /halih/ *f.* **1.** taşmak. **2.** yükseklerden uçmak. **3.** vefat etmek. **4.** yüksekten düşme.

халт /halt/ *s.* eksik, yarım yamalak.

халтан /haltın/ *s.* kirli, pis.

халтантах /haltıntıh/ *f.* kirlenmek, pislenmek.

халтар /haltır/ *s.* **1.** kirli, pis, çirkin. **2.** alacalı, rengarenk.

халтарлах /haltırlıh/ *f.* kirletmek, pisletmek.

халтартах /haltırtıh/ *f.* kirlenmek, pis olmak.

халтганах /haltgınıh/ *f.* balık gibi kıvrılarak yüzmek.

халти /halti/ *s.* dikkatsiz, düzensiz, dağınık.

халтираа /haltiraa/ *is.* kaygan zemin.

халтирах /haltirıh/ *f.* kaymak, ayağı kaymak.

халуун /haluun/ *s.* sıcak. *"~ хүйтэн"* sıcak-soğuk. *"биеийн ~"* vücud sıcaklığı. *"~ хүйтний хэмжүүр"* termometre. *"~ы шил"* termometre. *"~ буурах"* ateşi düşmek, sıcaklığı düşmek. *"~ ихсэх"* ateşi yükselmek. *"~ ногоо"* biber, baharat. *"~ сав"* termos. *"~ орон"* sıcak ülke.

халуурах /haluurıh/ *f.* **1.** ateşi yükselmek. **2.** terlemek.

халууцах /haluutsıh/ *f.* terlemek, sıcağa maruz kalmak.

халууцуулах /haluutsuulıh/ *f.* terletmek, sıcaklatmak.

халх /halh/ *is.* **1.** resmi Moğol dili, gerçek moğol kökeni. **2.** ekran.

халхавч /halhıvç/ *is.* koruma, koruyucu, ekran.

халхавчлах /halhıvçlıh/ *f.* korumak, kaplamak, örtmek.

халхай /halhay/ *is.* aniden sıcak bir cisme dokununca ifade edilen kelime, oof yandım.

халхгар /halhgır/ *s.* süklüm püklüm, dağınık elbise.

халхгардах /halhgırdıh/ *f.* süklüm püklüm olmak, dağınık olmak.

халхжих /halhcih/ *f.* Moğol kültürü, geleneğine uymak.

халхлах /halhlıh/ *f.* göstermemek, engel olmak, kollamak. *"биеэрээ ~"* vücuduyla mani olmak, karşı koymak.

халхчуud /halhçuud/ *is.* Halh Moğollar.

халхших /halhşih/ *f.* Halh tabiatına uygun davranmak.

халц /halts/ *zf.* ayrı, uzakta, parça.

халцархай /haltsırhay/ *is.* leke, ben, iz.

халцгай /haltsgay/ *s.* **1.** boş, yalın, gözle görülür, açık. **2.** ne kadar sıcak.

халцлах /haltslıh/ *f.* derinin yırtılması, zedelenmek, yaralanmak.

халцрах /haltsrıh/ *f.* tüyleri dökmek.

халчгар /halçgır/ *s.* çok ince ve hafif kumaş.

халшрал /halşrıl/ *is.* isteksizlik, gönülsüzlük.

халшралгүй /halşrılgui/ *f.* kaytaramamak, kaçamamak.

халшрах /halşrıh/ *f.* korkmak, ürkmek, çok etkilenmek.

хальс /hels/ *is.* kabuk, film. *"өндөгний ~"* yumurta kabuğu. *"алимны ~"* elma kabuğu. *"зургийн ~"* renkli fotoğraf filmi.

хальслах /helslıh/ *f.* kabuğunu soymak

хальстах /helstıh/ *f.* kabuklu olmak, kabuklanmak.

хальт /helt/ *s.* dikkatsiz, düzensiz, dağınık.

хальтрах /heltrıh/ *f.* kaymak, ayağı kaymak. *"халтирч унах"* kayıp düşmek.

хам /ham/ *is.* hep birlikte, ortaklaşa.

хамаа /hamaa/ *is.*ilgili, hakkında,kaygı,endişe

хамаагүй /hamaagui/ *s.* ilgilendirmez, önemli değil, farketmez.

хамаарагдах /hamaarıgdıh/ *f.* ilgilendirmek,endişelendirmek, kaygılandırmak.

хамаарагч /hamaarıgç/ *is.* ilgili, yetkili.

хамаарал /hamaarıl/ *is.* bağımlılık, ilgili, ilişkili

хамаарах /hamaarıh/ *f.* İlgilendirmek, kaygılandırmak, bağlamak.

хамаарахгүй /hamaarıhgui/ *s.* ilgilendirmez, bağlamaz, onun dışında, alakadar etmez.

хамааруулах /hamaaruulıh/ *f.* ilgilendirmek, bağlamak, kaygılandırmak.

хамаархах /hamaarhıh/ *f.* ilgili olmak.

хамаасах /hamaasıh/ *f.* ilgilenmeye çalışmak

хамаатай /hamaate/ *s.* ilgili, bağlı, ilişkili, bağlantılı.

хамаатан /hamaatın/ *is.* akraba. *"ойрын ~"* yakın akraba. *"холын ~"* uzak akraba.

хамаг /hamıg/ *zm.* bütün, hepsi, tamamı. *"~ юм"* herşey, bütün hepsi. *"хамгийн сайн"* en iyi. *"хамгийн чухал"* en önemli.

хамагч /hamıgç/ *is.* bir araya gelen, toplanan.

хамар /hamır/ *is.* burun. *"хамрын нүх"* burun deliği. *"монхор ~"* uzun ve kıvrık burun. *"гутлын ~"* ayakkabı burnu. *"хамрын тамхи"* enfiye, buruna çekilen bir tütün. *"хамраа сөхөх"* burnunu dikmek.

хамарлах /hamırlıh/ *f.* bir şeylere burun takmak, burnunun doğrultusuna gitmek.

хамба /hamb/ *is.* **1.** piskopos. **2.** bir çeşit ipek.

хамах /hamıh/ *f.* tırmıklamak, biçmek, deşelemek. *"хог ~"* çöpleri toparlamak. *"өвс ~"* ot tırpanlamak.

хамгаалагч /hamgaalıgç/ *is.* koruyucu, bekçi. *"бие ~"* koruma, badigard. *"гал ~"* itfaiyeci.

хамгаалагдах /hamgaalıgdıh/ *f.* korunmak, koruma altında olmak.

хамгаалал /hamgaalıl/ *is.* koruma, kollama.

хамгаалалт /hamgaalılt/ *is.* koruma, kollama.

хамгаалалтгүй /hamgaalıltgui/ *s.* korumasız, güvensiz.

хамгаалах /hamgaalıh/ *f.* korumak, kollamak. *"эх орноо ~"* vatanı korumak, müdafa etmek. *"нэр төрөө ~"* şanını şerefini korumak. *"байгалийг ~"* doğayı korumak. *"эрдмийн зэрэг ~"* ünvan kazanmak, kariyer yapmak.

хамгийн /hamgin/ *s.* en, en çok.

хамжаа /hamcaa/ *is.* yardım, destek.

хамжих /hamcih/ *zm.* hep birlikte, el birliği ile yapmak.

хамжлага /hamclıg/ *is.* birlikte, beraber.

хамжлагат /hamclıgıt/ *is.* hep birlikte, el birliği ile.

хамрах /hamrıh/ *f.* içermek, dahil olmak.

хамруулах /hamruulıh/ *f.* içermek, kapsamak, gerektirmek.

хамсаа /hamsaa/ *is.* suç ortaklığı,yardakçılık.

хамсаатан /hamsaatın/ *is.*suç ortağı,yardakçı

хамсах /hamsıh/ *f.* işbirliği yapmak, birlikte yapmak.

хамсрах /hamsrıh/ *f.* işbirliği yapmak, birlikte yapmak.

хамт /hamt/ *is.* beraber, birlikte. *"~ суух"* beraber yaşamak.*"хамтын ажиллагаа"* birliktelik, ortak çalışma.

хамтад /hamtıd/ *is.* birlikte, ortaklaşa.

хамтатгах /hamtıtgıh/ *f.* birleşmek, birlikte iş yapmak.

хамтлаг /hamtlıg/ *is.*grup, birliktelik,beraberlik

хамтрагч /hamtrıgç/ *is.* iş ortağı.

хамтрах /hamtrıh/ *f.* birleşmek, birleştirmek.

хамуу /hamuu/ *is.* uyuz.

хамуурах /hamuurıh/ *f.* uyuzlanmak, uyuz hastalığına kavuşmak.

хамхих /hamcih/ *f.* tutmak, kapamak. *"амаа ~"* ağzına sahip olmak.

хамхуул /hamhuul/ *s.* yerinde durmayan, hareketli.

хамшаа /hamşaa/ *s.* düz burunlu.

хамшгар /hamşgır/ *s.* düz, basık.

хамшийх /hamşih/ *f.* düzlenmek,basık olmak.

хан /han/ *is.* **1.** han. **2.** bir çeşit bitki. **3.** demirden çıkan ses.

хана(н) /han/ *is.* duvar. *"чулуун хана"* taş duvar. *"ханын цаг"* duvar saati. *"ханын сонин"* duvar gazetesi.

ханагар /hangır/ *s.* geniş ve büyük olan.

ханайх /hanayh/ *f.* büyük ve geniş gözükmek.

ханал /hanıl/ *s.* memnun, hoşnut, mutlu.

ханалгүй /hanılgui/ *s.* hoşnutsuz, memnuniyetsizlik.

ханамжтай /hanımcte/ *s.* memnun olmuş, hoşnut, mutlu.

хананцар /hanıntsır/ *is.* çeper, zar.

ханарах /hanırıh/ *f.* meyletmek, eğilmek, yönelmek.

ханах /hanıh/ *f.* **1.** memnun etmek, hoşnut etmek, mutlu etmek. **2.** söğüşlemek, yolmak. *"нойр ~"* uykuyu almak. *"сэтгэл ~"* tatmin olmak, memnun olmak.

ханачлах /hanıçlıh/ *f.* şekil vermek, dizayn etmek.

хангагдах /hangıgdıh/ *f.* tatmin etmek, yeterli olmak, memnun etmek.

хангай /hangay/ *is.* yeşillik arazi, yayla.

хангал /hangıl/ *s.* yabani, huysuz.

хангалт /hangılt/ *is.* tatmin, memnuniyet, yeterlilik.

хангалтгүй /hangıltgui/ *s.* yetersiz, doyurucu olmayan, tatmin olunmayan.

хангалттай /hangıltte/ *s.* yeterli, tatmin edici, doyurucu. *"~ хариулт"* tatmin edici cevap, yeterli cevap.

хангалуун /hangıluun/ *s.* memnun, tatmin edici, hoşnut. *"~ амьдрал"* mutlu yaşamak, huzurlu hayat. *"сэтгэл ~"* kalbin iyi olması, huzurlu olma.

хангамж /hangımc/ *is.* kifayet, yeterlilik, sağlama, imkan. *"нийгмийн ~"* toplumsal refah.

хангамжгүй /hangımcgui/ *s.* yetersiz, zayıf.

хангамжтай /hangımcte/ *s.* yeterli, tatmin edici, koşullara uygun.

хангинах /hanginıh/ *f.* **1.** çınlamak. **2.** zil çalmak. **3.** azarlamak.

хангинуур /hanginuur/ *is.* çınlama, tınlama, zil çalma.

хангир /hangir/ *is.* tıngır mıngır.

хангах /hangıh/ *f.* tatmin etmek, sağlamak, karşılamak, doyuma ulaştırmak. *"хэрэгцээ ~"* ihtiyaçlarını karşılamak.

ханд /hand/ *is.* dem, demleme, çay demi.

хандах /handıh/ *f.* uygulamaya koymak, yönelmek, ele almak, tedavi etmek. *"сайхан ~"* güzel bir şekilde ele almak.

хандгай /handgay/ *is.* büyük boynuzlu iri bir geyik türü.

хандлага /handlıg/ *is.* eğilim, muamele, davranış.

хандлах /handlıh/ *f.* demlemek, demlenmek.

хандив /handiv/ *is.* bağış, yardım. *"~ өргөх"* bağışta bulunmak.

хандуулах /handuulıh/ *f.* dönmek, yöneltmek, eğilimde bulunmak. *"анхаарлаа ~"* dikkat yöneltmek, dikkat vermek.

ханжаар /hancaar/ *is.* kolsuz ceket.

ханз /hanz/ *is.* japonca ve çin dilindeki karakterlerin herbiri, kanji.

ханзархай /hanzırhay/ *s.* yırtık, yırtılmış, nezelmiş.

ханзлах /hanzlıh/ *f.* açmak, içini açmak, çıkarmak.

ханзрах /hanzrıh/ *f.* **1.** dikiş yerinden sökülmek. **2.** kaynak yerinden kırılmak.

ханиад /haniad/ *is.* soğuk algınlığı, nezle, grip. *"~ хүрэх"* nezle olmak.

ханиалга /hanialg/ *is.* öksürük.

ханиалгах /hanialgıh/ *f.* öksürmek.

ханиах /haniah/ *f.* öksürmek, öksürük.

ханигүй /hanigui/ *zm.* yalnız, tek başına.

ханилах /hanilıh/ *f.* arkadaşlık yapmak, birlikte olmak, evlenmek.

ханирхах /hanirhıh/ *f.* dostluk kurmak, yoldaşlık yapmak.

хантааз /hantaaz/ *is.* yelek.

хантайрах /hantayrıh/ *f.* atın gemini eyere bağlamak.

хануур /hanuur/ *is.* sülük, parazit.

ханхай /hanhay/ *is.* **1.** mobilyasız, boş. **2.** satrançta kale.

ханхайлах /hanhaylıh/ *f.* boşaltmak, çıkarmak.

ханхайх /hanhayh/ *f.* tamamen boşaltmak.

ханхалзах /hanhılzıh/ *f.* omuzlarına sarılmak, yüklenmek.

ханхгар /hanhgır/ *s.* geniş.

ханцуй /hantsui/ *is.* elbise kolu. *"~ шамлах"* kolları sıvamak.

ханцуйлах /hantsuilıh/ *f.* kollarını uzatmak, çalmak.

ханчир /hançir/ *is.* çolak, kolsuz.

ханш /hanş/ *is.* **1.** kur, değer. **2.** nazik, kibar, sempatik. *"мөнгөний ~"* piyasa değeri, döviz oranı

ханшаар /hanşaar/ *is.* burun ile ilgili.

ханшгүй /hanşgui/ *s.* kaba, sert, kırıcı, zalim.

ханштай /hanşte/ *s.* uysal, nazik, kibar.

хань /hen/ *is.* arkadaş, sadık, dost, eş.

ханьс /hens/ *is.* porsuk yavrusu.

ханьсах /hensıh/ *f.* arkadaş olmak,dost olmak

ханьцах /hentsıh/ *f.* birlikte karı koca gibi yaşamak.

ханьшаах /henşaah/ *f.* arkadaş çekmek, yakınlaşmak.

хар /har/ *is.* **1.** kara, siyah. **2.** kıskançlık. **3.** kırıcı. *"мас ~, хав ~"* kap kara, simsiyah. *"~ нүд"* siyah göz. *"~ талх"* tandır ekmeği, kara ekmek. *"~ мах"* kırmızı et. *"~ шороо"* kara toprak. *"~ хэрээ"* karga. *"~ зах"* kara pazar. *"~ багаасаа"* küçüklükten bu yana.

хараа /haraa/ *is.* **1.** görme. **2.** gözetleme kulesi, burç. *"хүүхэн ~"* göz bebeği. *"~ны шил"* numaralı gözlük.

хараагүй /haraagui/ *is.* göremeyen, kör.

хараал /haraal/ *is.* kötü söz, küfür. *"~ тавих"* küfür etmek, beddua etmek.

хараалгах /haraalgıh/ *f.* küfür etmek, lanet etmek, ilenmek, beddua etmek.

хараалч /haraalç/ *is.* küfür eden,beddua eden

хараамхай /haraamhay/ *s.* kötü düşünceli, kötü niyetli.

хараат /haraat/ *is.* özgür olmayan,esir,bağımlı

хараах /haraah/ *f.* beddua etmek, kötü niyetli olmak.

хараахан /haraahın/ *zf.* şimdiye kadar olmayan, henüz, henüz değil.

хараацай /haraatsay/ *is.* kırlangıç.

харавтар /haravtır/ *s.* siyahımsı, simsiyah.

харагдах /harıgdıh/ *f.* görünmek, gözükmek.

харагч(ин) /harıgç/ *is.* dişi hayvanlara verilen genel ad.

харайлах /haraylıh/ *f.* atlamak, zıplamak, hoplamak.

харайлт /haraylt/ *is.* zıplama, atlama. *"өндрийн ~"* yüksek atlama. *"уртын ~"* uzun atlama.

харайх /harayh/ *f.* atlamak, sıçramak.

харалган /harılgın/ *is.* kararma, karartı.

харалдаа /harıldaa/ *zf.* yakın, yanında,bitişik.

харам /harım/ *s.* cimri, pinti, kendini düşünen.

харамж /harımc/ *s.* cimri, pinti.

харамлах /harımlıh/ *f.* cimri olmak, cimrilik yapmak, pintilik yapmak.

харамсал /harımsıl/ *is.* üzüntü, pişmanlık.

харамсалтай /harımsılte/ *s.* malesef, üzücü, acınacak durum.

харамсах /harımsıh/ *f.* üzülmek,kederlenmek

харамч /harımç/ *is.* cimri.

харанга /harıng/ is. gong.

харангадах /harıngıdıh/ f. açlık ve susuzluktan mahvolmak, harap olmak.

харангасах /harıngısıh/ f. açlık ve susuzluktan mahvolmak, harap olmak.

харангуй /harıngui/ *s.* **1.** karanlık, hiç bir şey görünmeyen. **2.** kayu renk, karanlık renkler.

харандаа /harında/ *is.* kurşun kalem. *"өнгийн ~"* tükenmez kalem.

харанхуй /harınhui/ *s.* karanlık, göz gözü görmeyen. *"~ шене"* karanlık gece.

харанхуйдах /harınhuidıh/ *f.* çok karanlık olmak, göz gözü görmemek.

харанхуйлах /harınhuilıh/ *f.* kararmak, ortalığın ve havanın kararması.

харах /harıh/ *f.* bakmak, görmek. *"дээшээ ~"* yukarıya bakmak. *"буруу ~"* yanlış görmek, sırt dönmek. *"цонхоор ~"* pencereden bakmak. *"хүүхэд ~"* çocuğa bakmak. *"морь ~"* tuvalete gitmek.

харваа /harvaa/ *is.* okçuluk.

харваач(ин) /harvaaç/ *is.* okçu.

харвагч /harvıgç/ *is.* atıcı, vurucu, nişancı.

харвалт /harvılt/ *is.* atış, vuruş, nişan.

харвах /harvıh/ *f.* ok fırlatmak, nişan almak. *"сүр ~"* ok atmak. *"од ~"* yıldız kayması. *"цус ~"* beyin kanaması, felç.

харвин /harvin/ *s.* şiş göbek, koca göbekli.

харвис /harvis/ *is.* plesenta.

харгаа /hargaa/ *is.* sonuç,önlem alınmaksızın

харгай /hargay/ *is.* karaçam.

харгалдах /hargıldıh/ *f.* çatışma içerisine girmek, uyuşmazlık, anlaşmazlık.

харгалзагч /hargılzıgç/ *is.* danışman, müfettiş

харгалзах /hargılzıh/ *f.* hesaba katmak, göz kulak olmak, bakmak, ilgilenmek. *"хүсэлтийг харгалзан үзэх"* talebi göz önüne alarak ilgilenmek

харгалзлага /hargılzlıg/ *is.* hesaba katma, göz kulak olma, bakma, ilgilenme.

харгах /hargıh/ *f.* çatışmak, tartışmak.

харгис /hargis/ *is.* despot, diktatör. *"~ дэглэм"* diktatörlük rejimi.

харгислагдах /hargislıgdıh/ *f.* diktatörlük yapmak, ezmek, hükmetmek.

харгислал /hargislıl/ *is.* diktatörlük.

харгислах /hargislıh/ *f.* acımasızca davranmak, vahşileşmek.

харгуй /hargui/ *is.* steplize yol, toprak yol.

хардагдах /hardıgdıh/ *f.* zan altında kalmak, kuşku içerisinde olmak, şüpheli durumda olmak.

хардах /hardıh/ *f.* şüphelenmek, kuşkulanmak, zannetmek.

харжиг /harcig/ *is.* şıngırdama, tıngırdama.

харжигнах /harcignıh/ *f.* şıngırdatmak, tıngırdatmak.

харз /harz/ *is.* donmayan su kütlesi.

хариг /harig/ *is.* suyun en hızlı akan bölgesi.

харил /haril/ *is.* suyun aktığı dik yamaç.

харилт /harilt/ *is.* dönüş, geri geliş, dönme.

харилцаа /hariltsaa/ *is.* ilişki, bağ, birliktelik, bağlantı. *"олон улсын ~"* **uluslararası ilişkiler.** *"дипломат ~"* **diplomatik ilişkiler.** *"гадаад ~"* dış ilişkiler, dış işleri. *"эдийн засгийн ~"* ekonomik ilişkiler. *"худалдааны ~"* ticari ilişkiler. *"соёлын ~"* kültürel ilişkiler. *"найрамдалт ~"* dostluk ilişkileri. *"~ тогтоох"* ilişki kurmak.

харилцан /hariltsın/ *is.* karşılıklı, ortak.

харилцах /hariltsıh/ *f.* haberleşmek, görüşmek, ilişki kurmak.*"захидлаар ~"* mektuplaşmak.

харилцуур /hariltsuur/ *is.* **1.** kabul eden , alıcı. **2.** ahize.

харимал /harimıl/ *is.* **1.** güçten düşme, zayıflama. **2.** geri çevirme, reddetme, red.

харимгай /harimgay/ *s.* esnek, sağlığını çabuk toparlayan.

харин /harin/ e. fakat, ama.

хариу /hariu/ *is.* cevap, karşılık. *"захидлын ~"* mektubun cevabı. *"~ хэлэх"* cevaplamak.

хариугүй /hariugui/ *s.* cevapsız.

хариулах /hariulıh/ *f.* **1.** cevaplamak. **2.** gütmek. *"асуултад ~"* soruyu cevaplamak. *"ачийг ~"* yardıma karşılık vermek. *"мал ~"* hayvan gütmek, hayvanlara bakmak.

хариулал /hariulıl/ *is.* geri verme, üstünü verme, geri ödeme.

хариулга /hariulg/ *is.* sorunun cevabı, yanıt.

хариулт /hariılt/ *is.* cevap, yanıt. *"асуулт ~"* soru ve cevap. *"мөнгөний ~"* paranın üstü.

хариуцах /harisıh/ *f.* sorumlu olmak, mesul olmak, ilgili olmak.

хариуцлага /hariuslıg/ *is.* **mesuliyet, sorumluluk.** *"~ хүлээх"* **sorumluluğu kabul etmek, üstlenmek.***"~тай даалгавар"* **mesuliyet, sorumlu olduğu görev.**

хариуцлагагүй /hariutslaggui/ *s.* sorumsuz, mesuliyetsiz, ilgisiz.

хариуцлагатай /hariuslıgte/ *s.* mesul, sorumlu, ilgili.

хариуцлагатан /hariuslıgatın/ *is.* resmi sorumlu, görevli, ilgili şahıs.

хариуцуулах /hariusulıh/ *f.* sorumlu tutmak, mesul tutmak.

харих /harih/ *f.* geri dönmek, geri gitmek. *"гэртээ ~"* eve dönmek.

харлах /harlık/ *f.* kararmak, siyahlaşmak.

харлуулах /harluulıh/ *f.* karartmak.

харуул /haruul/ *is.* **1.** gözcü, nöbetçi. **2.** rende, planya. *"хүндэт ~"* **şeref koruması.** *"~д гарах"* gözcülük yapmak. *"~ солих"* nöbet değiştirmek.

харуулах /haruulıh/ *f.* göstermek, gösteri yapmak, bildirmek.

харуулдах /haruuldıh/ *f.* **1.** sabırsızlıkla beklemek. **2.** rende yapmak, rendelemek, planyadan geçirmek. **3.** yüzünü yere eğmek. **4.** gözetlemek, casusluk yapmak.

харуутах /haruutıh/ *f.* islenmek,kurumlanmak

хархан /harhın/ *s.* kara, karaca, siyah.

харц /harts/ *is.* **1.** bakış. **2. halk tabakasından olan kimse.** *"зөөлөн ~"* **yumuşak bakış, yumuşak davranış.** *"ширүүн ~"* **sert bakış.**

харцага /hartsıg/ *is.* doğan, atmaca.

харчгар /harçgır/ *s.* çok ince zayıf.

харчигнах /harçignıh/ *f.* gıcırdamak.

харчигнуулах /harçignuulıh/ *f.* gıcırdatmak.

харчийх /harçih/ *f.* incelmek, zayıflamak.

харчин /harçin/ *is.* doğu Moğolistan bölgesinin baş kabilesi.

харш /harş/ *is.* **1.** saray, köşk. **2.** karşı, karşıt, anti.

харшил /harşil/ *is.* alerji. *"~ үзүүлэх"* **alerji göstermek.** *"харшлын евчин"* **alerjik hastalık.**

харшилдах /harşildıh/ *f.* inkar etmek, yalanlamak.

харших /harşih/ *f.* **1. karşı saldırıda bulunmak. 2. bitkin ve yorgun duruma düşmek.**

харшлал /harşlıl/ *is.* **inkar, yalanlama.**

харшлалдаан /harşlıldan/ *is.* saldırı, çatışma.

харшлалтай /harşlılte/ *s.* çatışmalı, saldırı içerisinde, düşmanlık, rakipli.

харшлах /harşlıh/ *f.* karşıt olmak, zıtlaşmak, saldırmak.

харшуулал /harşuulıl/ *is.* tezat, antitez.

харь /her/ *is.* **1.** yabancı, dış. uzak, ırak. *"~ газар"* yabancı ülke, uzak, ırak, uzak yer.

харьцаа /hertsaa/ *is.* ilişki, tutum, davranış.

харьцангуй /hertsıngui/ *is.* nisbi, ilgili, genel itibari ile.*"~ үнэн"* nisbeten doğru.*"~онол"*hipotez

харьцах /hertıh/ *f.* münasebette bulunmak, ilişki kurmak. *"элдэг ~"* **yumuşak münasebet, iyi, güzel münasebet.**

харьцуулах /hertsuulıh/ *f.* karşılaştırmak.

харьяа /hariya/ *is.* bağlı olma, bağlı, ait, mensup, ilişkili.

харьяалагдах /hariyalıgdıh/ *f.* bağlı bulunmak, ait olmak.

харьяалал /hariyalıl/ *is.* alakalı, bağlantılı, ilişik, mensup.

харьяалах /hariyalıh/ *f.* ait olmak, bağlı olmak, ilişkili olmak. *"~ын тийн ялгал"* aitlik eki; -ım, -in; benim, senin.

харьяат /hariyat/ *is.* uyruk, tabi, bağımlı. *"гадаадын ~"* yabancı uyruklu.

хас /has/ *is.* **1.** bir çeşit beyaz çiçekli uzun saplı bitki. **2.** but kısmındaki kırmızı et.

хасаг /hasıg/ *is.* Kazak milliyetinden olan, Kazak.

хасагдах /hasıgdıh/ *f.* elenmek, ayrılmak, kopmak.

хасалт /hasılt/ *is.* eksi, azaltma, azalma.

хасарваань /hasırvan/ *is.* hurma.

хасах /hasıh/ *f.* **1.** azaltmak. *"хурдыг ~"* hızı kesmek. *"эрхийг ~"* hakkına tecavüz etmek. **2.** eksi (-). *"~ тэмдэг"* eksi işareti (-).

хасмал /hasmıl/ *s.* azalmış, eksilmiş, az.

хасуур /hasuur/ *is.* demir testeresi.

хат /hat/ *is.* **1.** demir. **2.** sert karkater, sert mizaç. **3.** hayalkırıklığına uğrandığında söylenilen kelime.

хатаагч /hataagç/ *is.* kurutucu.

хатаалга /hataalg/ *is.* kurutma.

хатаалт /hataalt/ *is.* kurutma, kurutum.

хатаамал /hataamıl/ *s.* kurumuş, kurutulmuş.

хатаах /hataah/ *f.* **1.** asmak, kurutmak. *"жимс ~"* meyve kurutmak. *"хувцас ~"* elbise kurutmak. **2.** demir ısıtmak.

хатавч /hatıvç/ *is.* eşik, kapının eşiği.

хатагтай /hatıgte/*is.*bayan,hanım, hanımefendi

хатамжих /hatımcih/ *f.* katılaşmak,sertleşmek

хатан /hatın/ *s.* **1.** katılaşmış, sertleşmiş. **2.** kraliçe.

хатангир /hatıngir/ *s.* zayıf, ince , sıska.

хатангирах /hatıngirıh/ *f.* incelmek, zayıflaşmak, sıskalaşmak.

хатанхайрал /hatınhayrıl/*is.*tıp ile ilgili,antrofi

хатах /hatıh/ *f.* kurumak.

хатгаа /hatgaa/ *is.* zatüre.

хатгагч /hatgıgç/ *is.* kışkırtıcı, tahrik eden.

хатгалга /hatgılga/ *is.* kışkırtma, tahrik etme. *"өдөөн ~"* kışkırtma, dürtme.

хатгамал /hatgımıl/ *is.* nakış, süsleme.

хатгах /hatgıh/ *f.* saplamak, batırmak bıçaklamak, bıçak yarası. *"зүүгээр ~"* iğnelemek, iğne batırmak. *"өдөөн ~"* kışkırtmak.

хатгин /hatgin/ *is.* bir Moğol kabilesi.

хатгуулах /hatguulıh/ *f.* saplandırmak, batırtmak, saplatmak.

хатгуур /hatguur/ *is.* her türlü batabilecek şeyler, iğne, diken, toka, cuvaldız.

хатиг /hatig/ *is.* çıban, sivilce.

хатигтах /hatigtıh/ *f.* çıban çıkması,oluşması.

хатир /hatir/ *is.* tırıs, tırıs gitme.

хатирах /hatirıh/ *f.* tırıs gitmek.

хатируулах /hatiruulıh/ *f.* atın hızlı bir biçimde tırıs gitmesini sağlamak.

хатирч /hatirç/ *is.* tırıs giden.

хатмал /hatmıl/ *is.* kurumuş, kurutulmuş.

хатуу /hatuu/ *s.* sert, katı. *"~ хавтас"* sert kapak. *"~ арга хэмжээ"* geniş önlem ve tedbir alma. *"~ үнэ"* pahalı, fiyatı çok olan. *"~ мах"* sert et. *"~ чихтэй"* ağır işiten.

хатуудах /hatuudıh/ *f.* sertleşmek, katılaşmak.

хатуужил /hatuucil/ *is.* dayanıklılık, dayanma gücü.

хатуужилгүй /hatuucilgui/ *s.* dayanıksız, sert olmayan.

хатуужилтай /hatuucilte/ *s.* dayanıklı, sert, dirençli, sabırlı.

хатуужих /hatuucih/ *f.* dayanmak, direnmek.

хатуужуулах /hatuuculıh/ *f.* dayandırmak, dirençleştirmek.

хатуулаг /hatuulıg/ *is.* sertlik, sertleştirme.

хатуурах /hatuurıh/ *f.* sertleşmek.

хатуурхах /hatuurhıh/ *f.* sertleşmek, kızmak, kabalaşmak.

хатуухан /hatuuhın/ *s.* sert, kaba dille, ağırca

хахах /hahıh/ *f.* tıkamak, doldurmak boğulmak.

хахалдах /hahıldıh/ *f.* kalabalıklaştırmak, kalabalık hale gelmek.

хахинах /hahinıh/ *f.* kırmak, bükmek, eğmek.

хахир /hahir/ *s.* sert, ağır.

хахирах /hahirıh/ *f.* kan kusmak, kan tükürmek.

хахрах /hahrıh/ *f.* ekşimek, kesilmek.

хахуул /hahuul/ *is.* balık oltası.

хахуулдах /hahuuldıh/ *f.* olta atmak, balık tutmak.

хахууль /hahuül/ *is.* rüşvet. *"~ өгөх"* rüşvet vermek. *"~ авах"* rüşvet almak.

хахуульдах /hahuüldıh/ *f.* rüşvetle iş yapmak

хахуульч /hahuülç/ *is.* rüşvetçi.

хахуун /hahuun/ *s.* acı, keskin, sert.

хацар /hatsır/ *is.* yanak.

хач /haç/ *is.* dedikodu, dedikoducu.

хачиг /haçig/ *is.* kene.

хачигтах /haçigtıh/ *f.* kenelenmek, üzerinde kene bulunmak.

хачин /haçin/ *s.* garip, acayip, tuhaf.

хачир /haçir/ *is.* **1.** meze, sos. **2.** akbaba.

хачирлах /haçirlıh/ *f.* taze sebzelerle meze yapmak.

хачирхах /haçirhıh/ *f.* şaşırtmak, şaşkınlığa uğratmak.

хачирхуулах /haçirhuulıh/ *f.* şaşkınlığa uğratmak.

хачлах/haçlıh/*f.*dedikodu yapmak,dedikoducu

хаш /haş/ *is.* yeşimtaşı.

хашаа /haşaa/ *is.* çit, parmaklık, ağıl. *"малын ~"* ağıl

хашаалах /haşaalıh/ *f.* çit yapmak, parmaklık yapmak, ağıl germek.

хашгараа /haşgıra/ *is.* yüksek sesli, bağırarak konuşan, haykırış.

хашгарах /haşgırıh/ *f.* bağırmak, haykırmak, yüksek sesle konuşmak.

хашгичих /haşgiçih/ *f.* bağırmak, çağırmak.

хашигдах /haşigdıh/ *f.*kapatmak,engel olmak

хашигнах /haşignıh/ *f.* tembelleşmek, ağırlaşmak, ağırdan almak.

хашин /haşin/ *s.* **1.** uyuşuk, tembel, mıymıntı. **2.** yırtık, sökük.

хашир /haşir/ *is.* tecrübe, güngörme, usta. *"~ хүн"* tecrübeli, güngörmüş.

хаширлах /haşirlıh/ *f.* tecrübe edinmek.

хаших /haşih/ *f.* ağıla sokmak, çevrelemek, çitin içine koymak.

хашлага /haşlıg/ *is.* çit, parmaklık, bariyer.

хашраах /haşraah/ *f.* tecrübe edinmek, tecrübelenmek.

хашрах /haşrıh/ *f.* tecrübeli olmak, tecrübe edinmek.

хаюур /hayur/ *is.* tek kürekli sandal, kayık.

хаюурдах /hayurdıh/ *f.* kürek çekmek.

хаяа /haya/ *is.* kenar, uç, ufuk. *"тэнгэрийн ~"* ufuk.

хаяавч /hayavç/ *is.* şerit, uzun ve dar parça, kuşak, urgan.

хаяалид /hayalid/ *is.* yeğen, kuzen.

хаяалдах /hayaldıh/ *f.* ufukların açılması, çevresinden dolaşmak.

хаяарах /hayarıh/ *f.* ağarmak, aydınlanmak, şafak sökmesi.

хаяг /hayg/ *is.* adres.

хаягдал /hayıgdıl/ *is.* artık, arta kalan, pislik. *"үйлдвэрийн ~"* fabrika artığı.

хаягдах /hayıgdıh/ *f.* artmak, atılmak.

хаягдмал /hayıgdmıl/ *is.* artık, gereği olmayan, lüzumsuz.

хаяглах /hayıglıh/ *f.* adres vermek.

хаялах /haylıh/ *f.* atmak, iskartaya çıkarmak.

хаялт /haylt/ *is.* bırakma, grev, atma, boşverme. *"ажил ~"* grev yapma.

хаялцах /hayıltsıh/ *f.* iskartaya çıkarmak. *"үнэ ~"* müzayede ile satış.

хаях /hayh/ *f.* **1.** fırlatmak, atmak. **2.** terketmek, bırakmak. *"тамхиа ~"* sigarayı bırakmak. *"эхнэрээ ~"* eşinden boşanmak veya bırakmak. *"сургуулиа ~"* okulu bırakmak. *"ажил ~"* işi bırakmak. **3.** kaybetmek, yitirmek, kaçırmak.

хиа /hia/ *is.* kral yardımcısı, hizmetli.

хиам /hiam/ *is.* salam, sucuk.

хиарах /hiarıh/ *f.* ölmek, telef olmak.

хиачих /hiaçih/ *f.* hayvanları toplu olarak katletmek.

хивс /hivs/ *is.* halı. *"гар ~"* el dokuma halısı.

хивсэнцэр /hivsintsir/ *is.* küçük halı, kilim.

хивэг /hivig/ *is.* kepek.

хивэгч /hivigç/ *is.* geviş getiren.

хивэлт /hivilt/ *is.* geviş getirme.

хивэх /hivih/ *f.* geviş getirmek.

хиг /hig/ *is.* yosun.

хигд /higd/ *is.* işlenmeye hazır altın parçası.

хигтэх /higtih/ *f.* yosun tutmak.

хигээс /higees/ *is.* jant teli.

хижиг /hicig/ *is.* tifüs.

хижээл /hiceel/ *s.* yaşlı, yaşça büyük.

хий /hi/ *is.* gaz. *"агаарын ~"* hava gazı. *"~н зуух"* gazlı ocak.

хийгүй /higui/ *s.* havasız, gazsız.

хийгээд /higeed/ *is.* bağlaştırma kelimesi, yapıp.

хийд /hid/ *is.* Tapınak.

хийдүүлэх /hiduulih/ *f.* bıraktırmak, vazgeçirtmek.

хийдэх /hidih/ *f.* **1.** işi bırakmak, vazgeçmek. **2.** çok fazla havalı olmak. **3.** ara vermek.

хийжүүлсэн /hicuulsin/ *s.* gazlı, gaz ilave edilmiş.

хийжүүлэх /hicuulih/ *f.* gaz ilave etmek.

хийл /hil/ is. keman.

хийлгэх /hilgih/ *f.* yaptırmak, ettirmek.

хийлдэх /hildih/ *f.* keman çalmak.

хийлцэх /hiiltsih/ *f.* birlikte yapmak, hep birlikte yapmak.

хийлч /hiilç/ *is.* kemancı.

хийлэх /hiilih/ *f.* şişirmek, hava basmak. *"дугуй ~"* teker şişirmek.

хиймэл /hiimil/ *s.* yapay, yapma. *"~ шүд"* yapma diş, takma diş.

хийрхүү /hiirhuu/ *s.* sinirli, kızgın.

хийрхэгч /hiirhigç/ *is.* duygularına sahip olamayan.

хийрхэл /hiirhil/ *s.* aşırı coşkulu, heyecanlı.

хийрхэх /hiirhih/ *f.* heyecanlanmak, coşkulanmak.

хийсвэр /hiisvir/ is. soyut.

хийсвэрдэх /hisvirdih/ *f.* soyutlanmak.

хийсвэрлэл /hisvirlil/ *is.* soyutlama.

хийсвэрлэх /hiisvirlih/ *f.* soyutlamak.

хийсгэх /hiisgih/ *f.* rüzgarda uçurmak, uçurtmak.

хийсдэх /hiisdih/ *f.* sulu, havai, laubali, hoppa.

хийсэх /hiisih/ *f.* rüzgarda uçmak.

хийтэй /hiite/ *is.* havalı, gazlı.

хийх /hiih/ *f.* yapmak, etmek. *"ажил ~"* iş yapmak. *"дасгал ~"* alıştırma yapmak. *"даалгавар ~"* ödev yapmak. *"дадлага ~"* pratik yapmak. *"хурал ~"* toplantı yapmak. *"айлчлал ~"* gezi yapmak. *"тооцоо ~"* hesap yapmak. *"дүгнэлт ~"* sonuçlandırma. *"хоол ~"* yemek yapmak. *"ан ~"* avlanmak, av yapmak. *"саад ~"* engel olmak, gürültü yapmak. *"тус ~"* yardım yapmak.

хийц /hiits/ *is.* nakış, yapıt, iş. *"гар ~"* ekl işi, el nakışı. *"~ сайтай"* güzel yapıt, güzel nakış.

хил /hil/ *is.* sınır, hudut. *"улсын ~"* devlet sınırı. *"~ийн харуул"* sınır gözetçisi. *"~ийн цаана"* sınır ötesi. *"~ нийлэх"* sınır kesişmesi. *"~ давах"* sınır aşmak.

хиллэх /hillih/ *f.* sınırları çizmek, hudut belirlemek.

хилс /hils/ *is.* hata, iftira, büyük yanlışlık. *"~ хэрэг"* iftira.

хилсдүүлэх /hilsduulih/ *f.* iftira etmek, karalamak.

хилсдэх /hilsdih/ *f.* iftira edilmek, karalanmak.

хилсдэхгүй /hilsdihgui/ *s.* abartılmış, büyütülmüş, karalanmamış.

хилчин /hilçin/ *is.* sınır bekçisi, hudutta nöbet tutan asker.

хилэгнүүлэх /hilignuulih/ *f.* kızdırmak, öflelendirmek.

хилэгнэл /hilignil/ *is.* sinir, kızgınlık, öfke.

хилэгнэх /hilignih/ *f.* sinirlenmek, öfkelenmek

хилэм /hilim/ *is.* mersinbalığı.

хилэн /hilin/ *is.* **1.** kadife. **2.** gazap, öfke, sinir.

3. gergedan.

хилэнц /hilints/ *is.* kabahat, günah, suç.

хилэнцэт /hilintsit/ *is.* günahkar, suçlu.

хими /himi/ *is.* Kimya.

химич /himç/ *is.* kimyager.

хинцийх /hintsih/ *is.* gözün uç kısımları.

хиншүү /hinşuu/ *is.* yanık kokusu.

хиосгон /hiosgın/ *is.* hermofradit insan.

хир /hir/ *zf.* **1.** nasıl, ne derece. *"~ хэмжээ"* ölçü, birim. *"үдийн ~д"* öğlen. "аль ~, ~ зэрэг" ne kadar, ne derece. **2.** kir. *"~тэй хувцас"* kirli elbise. *"~ болох"* kirli olmak, kirlenmek.

хирвээс /hirvees/ *is.* tüylü, kıllı.

хиргисүүр/hirgisuur/ *is.*anıt,mezar taşı,balbal

хиргүй /hirgui/ *s.* kirsiz, kirli olmayan, temiz, lekesiz.

хирдхийх /hirdhih/ *f.* irkilmek, geri çekilmek, geri kaçmak.

хирлэх /hirlih/ *f.*değer biçmek,değerlendirmek

хирлэшгүй /hirlişgui/ *is.* **1.** 68 tane sıfırdan oluşan astronomik sayı. **2.** sınırsız, limitsiz.

хирс /hirs/ *is.* gergedan.

хиртүүлэх /hirtuulih/ *f.* kirletmek, pislemek, batırmak.

хиртэй /hirte/ *s.* **1.** sınırlı. **2.** kirli, pis.

хиртэх /hirtih/ *f.* kirlenmek, pislenmek.

хиртэлт /hirtilt/ *is.* tutulma, karanlık. *"нарны ~"* güneş tutulması. *"сарны ~"* ay tutulması.

хиртэмтгий /hirtimtgi/ *s.* kolayca kirlenen, lekelenen.

хиртээх /hirteeh/ *f.* kirletmek, lekelemek.

хирурги /hirurgi/ *is.* ameliyat, operasyon.

хирургич /hirugiç/ *is.* operatör doktor.

хирэндээ /hirindee/ *is.* genişlik, kapsam, alan.

хирээр /hireer/ *is.* uzunluk, boy, miktar, alan.

хирээрээ /hireere/ *is.* yapabileceğinin en iyisini yapma.

хитэг /hitig/ *is.* kıç, pupa.

хиур /hiur/ *is.* küçük bayrak, flama.

хиурс /hiurs/ *is.* pire yumurtası.

хичнээн /hiçneen/ *zf.* ne kadar, ...kadar.

хичээл /hiçeel/ *is.* **1.** ders, kurs. **2.** gayret, çaba. *"~ хийх"* ders işlemek. *"~ давтах"* ders çalışmak. *"~ таслах"* dersi asmak, derse girmemek. *"~ийн жил"* eğitim yılı. *"~ийн хуваарь"* ders programı.

хичээлгүй /hiçeelgui/ *s.* **1.** gayretsiz, çabasız. **2.** dersi olmayan, ders yok.

хичээллэх /hiçeellih/ *f.* ders yapmak, ders işlemek.

хичээлтэй /hiçeelte/ *s.* **1.** derste, sınıfta. **2.** gayretli.

хичээнгүй /hiçeengui/ *s.* **1.** derste, sınıfta. **2.** gayretli, pürdikkatli.

хичээнгүйлэн /hiçeenguilen/ *s.* pür dikkatli.

хичээнгүйлэх /hiçeenguilih/ f. çok dikkatli olmak.

хичээх /hiçeeh/ f. dikkat etmek, çok çalışmak, çaba göstermek. *"хувиа ~"* kendine çalışmak.

хишиг /hişig/ s. **1.** nazik, kibar, olgun. pazar günü.

хов /hov/ *i.* **1.** dedikodu, su-i zan, skandal. **2.** pekiştirme kelimesi, bom boş gibi.

ховд /hovd/ *s.* **1.** uzun ve dar kutu. **2.** hallaç pamuğu.

ховдог /hovdug/ *s.* obur, doymak bilmeyen.

ховдоглох /hovdugluh/ *f.* oburluk yapmak, açgözlülük yapmak.

ховдол /hovdul/ *is.* kalbimizin bir bölümü, ventrikıl.

ховил /hovil/ *is.* yiv, oluk.

ховилдох /hovildıh/ *f.* yiv açmak, oluk açmak

ховлох /hovluh/ f.şikayet etmek, gammazlamak

ховоо /hovoo/ *is.* kova.

ховоодох /hovoodıh/ *f.* kova ile su çekmek.

ховор /hovur/ *s.* nadir, çok az, kesat.

ховордох /hovırdıh/ *f.* nadirleşmek, azalmak, kesat olmak.

ховорших /hovırşih/ *f.* nadirleşmek , seyrekleşmek, azalmak.

ховслох /hovslıh/ *f.* sihir yapmak, hipnoz etmek.

ховсрооч /hovsrooç/ *is.* iftiracı, karalayıcı.

ховсрох /hovsrıh/ *f.* iftira atmak, karalamak.

ховх /hovh/ *f.* çok fazla içki içmek.

ховхинох /hovhinıh/ *f.* koşuşturmak, telaş etmek.

ховхлох /hovhlıh/ *f.* kazımak, soymak, yapışmış kağıdı kazımak.

ховхорхой /hovhırho/ *s.* kazınmış, soyulmuş.

ховхрох /hovhruh/ *f.* yırtılmak, dökülmek, sökülmek (boyası).

ховч /hovç/ *is.* şikayet, gammazlık, ispiyon.

хог /hog/ *is.* çöp, pislik. *"~ тавих"* pisletmek, çöp dökmek. *"~ хаях"* çöp atmak. *"~ийн сав"* çöp kutusu.

хоггүй /hoggui/ *s.* çöpsüz, temiz.

хогжрох /hogcrıh/ *f.* yüzeylerin yırtılması, sölülmesi, aşınması.

хогжруу /hogcruu/ *is.* deri kabuğu, yüzülmüş deri parçası, kepek.

хогжруутах /hogcruutıh/ *f.* kepeklenmek.

хоглох /hogluh/ *f.* otlamak, ot ve benzeri şeyler ile beslenmek.

хоглуулах /hogluulıh/ *f.* otlatmak, ot ve benzeri şeyler ile beslemek.

хогтой /hogtoy/ *s.* çöplük, pis, berbat.

хогтох /hogtuh/ *f.* çöplük haline gelmek, pislenmek.

хогшил /hogşil/ *is.* demirbaş eşya, mobilya.

хогшилжих /hogşilcih/ *f.* eşyalı, varlıklı olmak

ход /hod/ *is.* kıkıra kıkıra gülme.**2.**boş,temiz

ходоод /hodood/ *is.* karın, mide.

ходхийх /hodhih/ *f.* ürpermek, titremek,

irkilmek.

хоёр /hoyur/ *is.* iki. *"~дахь өдөр"* salı günü. *"~ зуу"* iki yüz, 200. *"~ мянга"* iki bin, 2000. *"~ талтай"* iki taraflı. *"~ ихэр"* ikiz.

хоёрдмол /hoyurdmıl/ *is.* ikili, iki eş parçalı.

хоёрдогч /hoyurdıgç/ *is.* ikinci.

хоёрдох /hoyurduh/ *f.* kuşkulanmak, şüphelenmek.

хоёрдохь /hoyurdıh/ *is.* ikinci, ikinci defa.

хоёрдугаар /hoyurdugaar/ *is.* ikinci, iki numaralı.

хоёрлох /hoyurlıh/ *f.* ikiye bölünmek, ayrılmak.

хоёрт /hoyurt/ *is.* ikinci, ikinci olarak.

хоёртаа /hoyurtaa/ *is.* iki defa.

хоёртой /hoyurto/ *is.* iki, ikili.

хоёртох /hoyurtıh/ *f.* ikileşmek, ikili olmak.

хоёрхон /hoyurhın/ *is.* sadece iki, iki tanecik.

хоёул/аа/ /hoyula/ *is.* ikili, iki kişi, ikisi.

хожгор /hocgır/ *is.* kel, saçsız.

хождох /hocdıh/ *f.* geç kalmak.

хождуулах /hocduulıh/ *f.* geç kaldırmak, geciktirmek.

хожигдох /hocigdıh/ *f.* **1.** yenilmek, mağlup olmak. **2.** gecikmek. *"ажлаас ~"* işe geç kalmak.

хожид /hocid/ *zf.* sonra, daha sonra.

хожийх /hociih/ *f.* kel olmak, kelleşmek.

хожим /hocim/ *zf.* sonra, daha sonra.

хожимдол /hocimdıl/ *is.* geç kalma.

хожимдох /hocimdıh/ *f.* geç kalmak, gecikmek.

хожих /hocih/ *f.* yenmek, galip gelmek, kazanmak. *"ерсөлдөгчөө ~"* rakibi yenmek. *"цаг ~"* zaman kazanmak.

хожоо /hocoo/ *is.* kazanç, kar, yarar, fayda.

хожооч /hocooç/ *is.* vurguncu.

хожуу /hocuu/*is.*en sonuncu,sonuncu,mağlup

хожуудах /hocuudıh/ *f.* geç kalmak, gecikmek, sonuncu olmak.

хожуудсан /hocuudsın/ *is.* sonuncu, sona kalan.

хожуул /hocuul/ *is.* kütük, ağaç kalıntısı.

хойг /hoyg/ *is.* yarımada.

хойгуур /hoyguur/ *zf.* arkasında, arka tarafından. *"гэрийн ~"* evin arkasından.

хойгуурдах/hooygurdıh/*f.*arka tarafta kalmak

хойд /hoyd/ *is.* kuzey, arka, üvey. *"~ зүг"* kuzey. *"~ туйл"* kuzey kutbu. *"~ дугуй"* arka teker. *"~ эцэг"* üvey baba. *"~ эх"* üvey anne.

хоймор /hoymur/ *is.* başköşe, sedir.

хойно /hoyn/ *is.* kuzey, arka, sonra, sonrasında. *"гэрийн ~"* evin arkası.

хойрго /hoyırg/ *s.* uyuşuk, tembel, ağırcanlı.

хойрголох /hoyrgulıh/ *f.* uyuşuklaşmak, tembelleşmek.

хойргоших /hoyrguşih/ *f.* uyuşukluk göstermek, tembellik yapmak.

хойтон /hoytın/ *is.* gelecek, sonraki. *"~ жил"* gelecek yıl.

хойтхи /hoythi/ *zf.* arka tarafı, kuzeyi, arkası.

хойхно /hoyhno/ *zf.* kuzeyinde, arkasında.

хойхнуур /hoyhnuur/ *zf.* tam arkasında, arka tarafında.

хойч /hoyç/ *is.* geleceğe ait. *"~ үе"* gelecek nesil.

хойш(оо) /hoyşoo/ *zf.* sonra, geri, kenara, yan tarafa. *"~ ухрах"* geri gitmek. *"~ суух"* arka tarafta oturmak, geride oturmak. *"үдээс ~"* öğleden sonra. *"түүнээс ~"* ondan sonra, bundan sonra.

хойшгүй /hoyşgui/ *is.* en son tarih, son gün.

хойшдох /hoyşdıh/ *f.* **1.** arkada kalmak, geride kalmak. **2.** geç kalmak, gecikmek.

хойшид /hoyşid/*zf.*bundan sonra,daha sonra.

хойшлогдох /hoyşlıgdıh/ *f.* ileri bir tarihe almak, ertelemek.

хойшлох /hoyşlıh/ *f.* ertelenmek.

хойшлошгүй /hoyşlışgui/ *s.* ertelenmeyen, acil, ivedi, derhal.

хойшлуулах /hoyşluulıh/ *f.* erteletmek, ertelemek. *"хэлэлцээрийг ~"* müzakereyi ertelemek. *"уулзалтыг ~"* görüşmeyi ertelemek.

хойшлуулшгүй /hoyşluulşgui/ *s.* acil, ertelenmez, ertelenemeyen.

хойшхи /hoyşhi/ *is.* ileride, gelecekte, daha sonrası.

хол /hol/ *is.* **1.** uzak, ırak. **2.** susturmak, bastırmak. *"~ газар"* uzak yer, uzak mekan.

холбирох /holbirıh/ *f.* atlatmak, kurtulmak, kenara çekilmek.

холбогдогч /holbıgdıgç/ *is.* bağlantı kuran, görüştüren, birleştiren.

холбогдол /holbıgdıl/ *is.* bağlantı, ilişki, aktarma, önem. *"ач ~"* faydalı, yararlı, kar.

холбогдолгүй /holbıgdılgui/ *s.* bağlantısız, ilişkisiz, bağsız.

холбогдох /holbugdıh/ *f.* bağlantı kurmak, ilgilendirmek, ilişkili olmak, ilgili, irtibat kurmak. *"гэмт хэрэгт ~"* olayla ilgili olmak.

холбого /holbıg/ *is.* olta.

холбоо /holboo/ *is.* bağ, ilgi, alaka, irtibat, bağlantı. *"~ тогтоох"* irtibat kurmak. *"~оо таслах"* irtibatı kesmek.

холбоос /holboos/ *is.* bağlantı, ek, bağlaç.

холбоот /holboot/ *is.* birlikte olma, birliktelik, beraberlik.

холбоотой /holboote/ *s.* bağlantılı, irtibatlı, birlikte.

холбоотон /holbootın/ *is.* müttefik, birleştirme, birleşme.

холбоочин /holbooçin/ *is.* bağlayıcı, irtibat sağlayıcı, postane görevlisi.

холбох /holbuh/ *f.* bağlamak, düğümlemek, birleştirmek. *"амьдралаа ~"* hayatı birleştirmek, evlenmek.

холгох /holgıh/ *f.* sürtmek, sürtünmek, ayağı vurmak.

холгүй /holgui/ *s.* uzak olmayan, yakın.

холдох /holdıh/ *f.* uzaklaşmak.

холдуулах /holduulıh/ *f.* uzaklaştırmak.

холигдох /holigdıh/ *f.* karıştırmak, birbirine katmak.

холигч /holigç/ *is.* mikser, karıştırıcı, çırpıcı.

холилдмол /holildmıl/ *s.* karışmış, karışık, içiçe girmiş.

холилдох /holildıh/ *f.* karışmak, karıştırmak.

холилт /holilt/ *is.* karışım, karışma.

холимог /holmıg/ *is.* karışık, karışmış, karma. *"~ тэжээл"* karışık, muhtelif besin.

холимол /holmıl/*is.*karışık,karışmış,birleşmiş

холио /holio/ *is.* bileşik, bileşim, karışım.

холиос /holios/ *is.* karışım, harman.

холих /holih/ *f.* karıştırmak, harmanlamak, karıştırılmak.

холт /holt/ *is.* parça, zerre, tane.

холтлох /holtlıh/ *f.* parçalarına ayırmak, kabuğunu soymak.

холторхой /holtırhoy/ *is.* kabuk, parça.

холтос /holtıs/ *is.* ağaç kabuğu.

холтослох /holtıslıh/ *f.* ağacın dış kabuğunu soymak.

холтох /holtıh/ *f.* uzaklaşmak, ilgisiz hale gelmek.

холтрох /holtrıh/ *f.* düşmek, kaymak,sarkmak

холуур /holuur/ *is.* uzaklık, mesafe.

холхгор /holhgır/ *is.* sarkık elbise.

холхи /holhi/ *is.* **1.** uzaklık, mesafe. **2.** kaybolma, yok olma.

холхивч /holhivç/ *is.* her hangi bir arabanın tamir ve bakımı ile ilgili.

холхидох /holhidıh/ *f.* gevşemek, çözülmek, boşalmak, oynamak.

холхиндог /holhindıg/ *s.* gevşek, boşluk, ayakkabıyı çorapsız giymek.

холхих /holhih/ *f.* serbet olarak dolaşmak, başıboş.

холховч /holhıvç/ *is.* araçlarla ilgili, bir çeşit sıkıştırma demir parçası.

холхойх /holhoyh/ *f.* şişmek, kabarmak.

холхон /holhın/ *s.* biraz daha uzak, biraz daha mesafeli.

холцрох /holtsrıoh/ *f.* uzaklaşmak, mesafeyi arttırmak.

холцруу /holtsruu/ *is.* derideki renk değişikliği, yada leke.

холцруутах /holtsruutıh/ *f.* cildin güneş ve rüzgardan etkilenerek pürüzlenmesi, tahriş olması.

холч /holç/ *is.* uzak yerlere gidebilen, uzun yolculuğu seven.

холчиргон /holçirgun/ *is.* hain, kalleş, vefasız.

холчлох /holçlıh/ *f.* uzak yerlere gitmek.

холшоох /holşooh/ *f.* uzak yerlere giderken değişik sıkıntılar görmek.

хольц /hölts/ *is.* karışım, bileşim.

хольцоо /höltsoo/ *is.* karışım, bileşim.

хольцоогүй /höltsoogui/ *s.* katıksız, saf, duru, bileşimsiz.

хольцоотой /höltsoote/ *s.* karışmış, karışım, bileşik.

хом /hom/ *is.* deveye takılan eyer.

хомнох /homnuh/ *f.* deveye eyer takmak.

хомойх /homoyh/ *f.* ağzı daralmak, dar, geniş olmayan.

хомоол /homool/ *is.* at gübresi.

хомрого /homrıg/ *is.* ıskalama, vuruş hatası.

хомроголох /homruguluh/ *f.* kapsamak, içermek.

хомс /homs/ *s.* zayıf, kesin olmayan, belirsiz, yetersiz.

хомсдол /homsdıl/ *is.* eksiklik, kusur, yetersizlik.

хомсдох /homsdıh/ *f.* eksik hale gelmek, kusurlu olmak, kusurlu olmak.

хомсодвор /homsudvur/ *s.* yetersiz, eksik, kusurlu.

хомстох /homstıh/ *f.* azalmak, kıt hale gelmek, yetersiz.

хомсхон /homshun/ *s.* çok az, kıt, küçücük.

хомхой /homhoy/ *s.* açgözlü.

хомхойдох /homhoydıh/ *f.* açgözlü olmak.

хомхойрох /homhoyruh/ *f.* hırslanmak, açgözlü olmak.

хон /hon/ *is.* çan, zil.

хонгил /hongil/ *is.* **1.** koridor. **2.** kovuk. *"модны ~"* ağaç kovuğu.

хонгинох /honginıh/ *f.* zil çalmak, çan sesi.

хонгинуулах /honginuulıh/ *f.* zil çaldırmak.

хонгио /hongio/ *is.* kapsül, kurşun kapsülü.

хонго /hong/ *is.* uyluk, but.

хонгор /hongur/ *is.* can, canan, sevgili, hayatın parçası.

хонгорцог /hongurtsug/ *is.* salkım, demet.

хонгорцоглох /hongurtsuglıh/ *f.* salkım salkım olmak, demet haline gelmek.

хонд /hond/ *s.* kırmızımsı, al renkli.

хондлой /hondloy/ *is.* atın boyun kısmı.

хонжвор /honcvur/ *is.* piyango, piyango hediyesi, kazanç. *"~т сугалаа"* piyango, çekiliş.

хонжигч /honcigç/ *is.* vurguncu, vurgun yapan, dolandırıcı.

хонжил /honcil/ *is.* vurgun, dolandırıcılık.

хонжих /honcih/ *f.* vurgunculuk yapmak, dolandırmak.

хонжоо /honcoo/ *is.* kazanç, piyango.

хонжооч /honcooç/ *is.* vurguncu, dolandırıcı.

хонзогнох /honzugnuh/ *f.* barındırmak, sığınmasına yardımcı olmak.

хонзон /honzın/ *is.* kin, garaz, haset.

хоног /honug/ *is.* **1.** bir gün, 24 saat. *"долоо ~"* bir hafta. **2.** darı, mısır. **3.** çentik, kertik.

хоноглох /honugluh/ *f.* **1.** geceyi geçirmek, kalmak, gecelemek. **2.** tünemek.

хоногших /honıgşih/ *f.* herşeyi ile hafızaya almak, kafasına yerleşmek.

хонох /honıh/ *f.* gecelemek, kalmak. *"хээр ~"* açıkta gecelemek.

хоноц /honuts/ *is.* misafir, ziyaretçi.

хонуулах /honuulıh/ *f.* barındırmak, konaklatmak.

хонуур /honuur/ *is.* tüneme, tünek.

хонх /honh/ *is.* zil, çan. *"хаалганы ~"* kapı zili. *"~ цохих"* zil çalmak. *"~ дуугарах"* zil çalmak.

хонхдох /honhdıh/ *f.* zili çalmak.

хонхигор /honhigır/ *is.* beti benzi soluk, bitkin

хонхийх /honhiih/ *f.* güçten düşmek, zayıflamak, bitkin düşmek, harab olmak.

хонхилзох /honhilzıh/ *f.* aksilik, huysuzluk yapmak.

хонхойлох /honhoyluh/ *f.* ezmek, göçertmek, incitmek.

хонхойх /honhoyh/ *f.* göçürmek, göçmek, çukurlaşmak.

хонхолзох /honhulzıh/ *f.* sakmak.

хонхойлгох /honhoylguh/ *f.* çukurlaştırmak, göçürmek, çökertmek.

хонхор /honhır/ *is.* göçük, çukur. *"~ газар"* göçük, çukur yer. *"алганы ~"* avuç çukuru.

хонхорхой /honhırhoy/ *s.* çöküк, çukur, oyuk, göçük.

хонхосхийх /honhoshih/ *f.* sarkmak, eğilmek

хоншоор /honşoor/ *is.* burun, burnu, uç kısımlarla ilgili. *"гутлын ~"* ayakkabı burnu.

хоншоордох /honşoordıh/ *f.* burun çıkıntısı, burunlanmak.

хонь /hoyn/ *is.* koyun. *"эм ~"* koyun. *"эр ~"* koç. *"хонины мах"* koyun eti. *"хонины нэхий"* koyun derisi. *"хонины ноос"* koyun yünü.

хоньжих /hoyncih/ *f.* koyunu çok olan, koyun yetiştiriciliği yapmak.

хоньчин /hoynçin/ *is.* koyuncu, çoban.

хоовгор /hoovgur/ *is.* dikdörtgen.

хоовойх /hoovoyh/ *f.*dikdörtgen şeklini almak

хоовон /hoovın/ *is.* bir tür mangal.

хоол /hool/ *is.* yemek, gıda. *"өглөөний ~"* kahvaltı. *"үдийн ~"* öğle yemeği. *"оройн ~"* akşam yemeği. *"нэгдүгээр ~"* çorba. *"хоёрдугаар ~"* ana menü, yemek. *"сувиллын ~"* diyet. *"махан ~"* et yemekleri. *"цагаан ~"* süt mamüllerinden yapılmış yiyecekler. *"~ зөөгч"* garson. *"~ны цэс"* menü. *"~ны хордлого"* gıda zehirlenmesi. *"~ны халбага"* yemek kaşığı.

хоолонцор /hooluntsır/ *s.* obur, çok yemek yiyen.

хоолтой /hooltoy/ *s.* yemekli, yiyecekli.

хоолших /hoolşih/ *f.* beslenmek, gıda almak.

хооллох /hoollıh/ *f.* yemek yemek, beslenmek, gıda almak.

хоолой /hooloy/ *is.* **1.** boğaz. *"~ сөөх"* sesi kalınlaşmak. *"~ засах"* sesini ayarlamak, düzeltmek. **2.** ses. **3.** boru hattı, tüp, boru. *"нефть дамжуулах ~"* petrol boru hattı.

хоормог /hoormug/ *is.* kesilmiş süt.

хооронд /hoorınd/ *zf.* arasında. *"хоёрын ~"* ikisi arasında, boşuna. *"хот ~ын тээвэр"* şehirlerarası ulaşım.

хоорондохь /hoorundıh/ *zf.* arasındaki.

хоосон /hoosın/ *s.* boş. *"~ сав"* boş kap. *"~ ам"* boş boğaz. *"~ хонох"* birşey yapmadan, birşey yiyemeden gecelemek. *"~ цай"* sade çay.

хоослох /hoosluh/ *f.* boşaltmak.

хоосоор /hoosoor/ *is.* boş, boşuna, beyhude.

хоосрол /hoosrul/ *is.* yoksullaştırılmak, yoksun bırakmak.

хоосрох /hoosruh/ *f.* boşalmak, yoksullaşmak, boşkalmak, tenhalaşmak.

хоосруулах /hoosruulıh/ *f.* boşaltmak, tenhalaştırmak.

хоохой /hoohoy/ *s.* bencil, kendini düşünen.

хоохойлох /hoohoylıh/ *f.* bencillik yapmak, kendini düşünmek.

хор /hor/ *is.* zehir. *"могойн ~"* yılan zehiri. *"галын ~"* yangın söndürücü. *"зургийн ~"* revelator. *"~ хөнөөл"* zarar, ziyan.

хорвоо /horvoo/ *is.* yer, evren, kainat, alem.

хорго /horg/ *is.* **1.** kuş yuvası. **2.** kap kacak rafı.

хоргодох /horguduh/ *f.* gizlenmek, sığınmak, barınmak. *"~ газар"* gizlenecek yer. *"сэтгэл ~"* duygularını gizlemek.

хорогдуулах /horıgduulıh/ *f.* gizlemek, saklamak, barındırmak.

хоргой /horgoy/ *s.* işlemeli, simli kumaş.

хоргол /horgul/ *is.* gübre.

хорголж /horgulc/ *is.* barut, kurşun.

хорголзох /horgılzıh/ *f.* kendini kaybetmek.

хоргомчлох /horgımclıh/ *f.* boşuna ümit vermek, ümitlenmek.

хоргоох /horgooh/ *f.* rahatsız etmek, başının etini yemek.

хоргүй /horgui/ *s.* zehirsiz, zararsız.

хордлого /hordlıg/ *is.* zehirlenme. *"хоолны ~"* gıda zehirlenmesi.

хордох /hordıh/ *f.* zehirlenmek.

хордуулах /horduulıh/ *f.* zehirlemek.

хоржигнох /horcignıh/ *f.* fokurdamak, fokurtu.

хорз /horz/ *is.* çok sert bir içki.

хориг /horig/ *is.* veto, yasak, ambargo. *"~ тавих"* veto etmek, ambargo koymak.

хоригдол /horigdıl/ *is.* mahkumiyet, yasaklama. *"улс төрийн ~"* siyasi mahkum.

хоригдох /horigdıh/ *f.* mahkum olmak, yasaklanmak, esir olmak, kapatılmak.

хориглол /horiglıl/ *is.* yasaklama, yasak.

хориглолт /horiglılt/ *is.* savunma, barikat kurma.

хориглох /horiglıh/ *f.* yasak etmek, yasaklamak.

хорио /horio/ *is.* yasak, mahrumiyet. *"гэрийн ~"* ev yasağı. *"~той тоглоом"* yasak oyun. *"~той бүс"* yasak bölge.

хориод /horiod/ *is.* yaklaşık yirmi, yirmi civarında.

хориотой /horiote/ *s.* yasak, yasaklanmış.

хориул(аан) /horiulın/ *is.* yirmisinin tamamı, hepsi, yirmisi birklikte.

хориулах /horiulıh/ *f.* yasaklamak.

хорих /horih/ *f.* hapse atmak, yasaklamak, esir etmek, mahkum etmek.

хорлогдох /horlugduh/ *f.* zehirlenmek.

хорлогчин /horlıgçin/ *is.* fena, kötü, zararlı, zehirli.

хорлол /horlul/ *is.* zarar, zehir, fenalık.

хорлох /horluh/*f.*zarar vermek,kötülük yapmak

хормогч /hormugç/ *is.* önlük.

хормой /hormoy/ *is.* elbise ve etek kıvrımı.

хормойлох /hormoylıh/ *f.* kenarını kıvırmak.

хорогдол /horugdul/ *is.* kayıp, ziyan. *"төлийн ~"* yavru kaybı, telef.

хорогдох /horugdıh/ *f.* telef olmak, ziyan olmak, azalmak.

хорогдуулах /horugduulıh/ *f.* kısaltmak, azaltmak, küçülmek, azalmak.

хорол /horul/ *is.* jant.

хоролзох /horulzuh/ *f.* fırıl fırıl dönmek, döndürmek.

хором /horum/ *zf.* an, dakika, hemen olan.

хоромхон /horumhın/ *zf.* hemen, acil, bir saniye içinde.

хорон /horun/ *s.* kötü, fena, dehşet. *"~ санаа"* kötü niyetli.*"~ үг"* kötü söz,dokundurucu söz

хороо /horoo/ *is.* komite, federasyon, komisyon. *"гүйцэтгэх ~"* icra komitesi.

хороолол /horoolıl/ *is.* mahalle, semt. *"орон сууцны ~"* siteler. *"гэр ~"* çadırkent mahallesi, ger mahallesi.

хороолох /horooluh/ *f.* kapatmak, etrafını çevirmek, çit yapmak.

хороох /horooh/ *f.* **1.** azaltmak, bitirmek. *"газар ~"* yolu kısaltmak. **2.** öldürmek, idam etmek.

хорох /horuh/ *f.* **1.** azaltmak, kısaltmak, sonu çlandırmak.**2.**birbirine sokuşmak, içiçe girmek

хорсол /horsul/ *is.* kin, nefret. *"өшөө ~"* kin.

хорсох /horsıh/ *f.* kin beslemek, nefret etmek

хорт /hort/ *is.* zehir, zehirli. *"~ хий"* zehirli gaz.*"~ бодис"* zehirli madde*"~ могой"* zehirliyılan

хортой /horte/ *s.* zararlı, zehirli. *"~ эм"* zararlı ilaç. *"~ нөхцөл"* kötü zararlı şartlar.

хортон /hortun/ *is.* **1.** zararlı böcek yada hayvanlar. **2.** aşınma, yenme, yıpranma.

хортонтох /hortuntuh/ *f.* aşınmak, yıpranmak

хорхог /horhug/ *is.* kapalı tencere içerisinde kızgın taşlarla kaynatılarak yapılan etli yemek.

хорхой /horhoy/ *is.* böcek, güve.

хорхойсох /horhoysuh/ *f.* çok istemek, can atmak.

хорхойтой /horhoyte/ *s.* **1.** kurtlu, solucanlı. **2.** aşırı istekli.

хорхойтон /horhoytun/ *s.* fanatik, taraftar.

хорхойтох /horhoytıh/ *f.* hayran olmak, fanatik olmak.

хорчгор /horçgur/ *s.* kırışık, buruşuk.

хорчийх /horçih/ *f.* kırışmak, buruşmak.

хорчин /horçin/ *is.* iç moğolistanda bir kabile adı.

хорших /horşih/ *f.* işbirliği yapmak, birlikte yapmak.

хоршоо /horşoo/ *is.* kooperatif, işbirliği, elbirliği, imece.

хоршоологч /horşoolugç/ *is.* kooperatif üyesi, işbirliği yapan.

хоршоолол /horşoolul/ *is.* kooperatif, yardımseverlik, ortaklık, işbirliği.

хоршоолох /horşoolıh/ *f.* işbirliği yapmak, elbirliği yapmak.

хорь (хорин) /hör/ *is.* yirmi. *"хорин хоёр"* 22 (yirmi iki). *"хорин мянга"* 20000 (yirmi bin).

хорьдугаар /hördugaar/ *is.* 20., yirminci, yirmi numaralı. *"~ зуун"* 20. yüzyıl.

хос /hos/ *is.* çift, eş. *"~ гутал"* bir çift ayakkabı. *"~ хосоор"* çift, çifter.

хосгүй /hosgui/ *s.* eşsiz, bekar, tek.

хослол /hoslul/ *is.* takım elbise, kostüm.

хослох /hoslıh/ *f.* çift olmak, birleşmek, eş bulmak.

хосолмол /hosulmul/*is.*birleşmiş,birleştirilmış

хот /hot/ *is.* **1.** şehir, il, vilayet. *"нийслэл ~"* başşehir, başkent. *"~ын хүн ам"* şehir nüfusu. *"~ын захиргаа"* il valiliği. *"~ын төв"* şehir merkezi. **2.** ağıl, kümes.

хотгойд /hotgoyd/ *is.* bir Moğol kabile adı.

хотгор /hotgur/ *is.* çukur, içbukey.

хотлоор /hotloor/ *zm.* cümbür cemaat, hep birlikte.

хотлох /hotluh/ *f.* hayvanları ağıla sokmak.

хотлуулах /hotluulıh/ *f.* hayvanları otlatmak, ağılda bakımını almak.

хотойх /hotoyh/ *f.* çukurlaşmak, iç bukey oluşmak.

хотол /hotul/ *is.***1.**geyik yavrusu.**2.** hep birlikte

хотолзох /hotulzuh/ *f.* eğilmek, bükülmek, sarkmak.

хотон /hotun/ *is.* **1.** eski bir ırk. **2.** pelican.

хоточ /hotuç/ *is.* koruma köpeği.

хохигонох/hohigınıh/*f.* kızdırmak, sinirlendirmek

хохимой /hohimoy/ *is.* kafa tası.

хохирогч /hohırıgç/ *is.* kurban, mağdur.

хохирол /hohırıl/ *is.* zarar, ziyan, mağduriyet. *"гарз ~"* kayıp(ybı), zarar, ziyan. *"~ учруулах"* zarar vermek, zarar gördürmek, zararı dokunmak. *"хохирлыг нөхөх"* zararı karşılamak, zararı önlemek.

хохиролгүй /hohırılgui/ *s.* zararsız, ziyansız.

хохиролтой /hohırılte/ *s.* zararlı, ziyanlı.

хохироох /hohirooh/ *f.* ziyan vermek, zarar

vermek, yaralamak.

хохирох /hohirıh/ *f.* zarar vermek, kayıp vermek.

хохируулах /hohiruulıh/ *f.* zarar ve ziyana uğratmak.

хохтнох /hohtnuh/ *f.* feryat etmek, acı acı bağırmak.

хохь /h h/ *is.* ettiğini bulma, eden bulur.

хохьдог /höhdüg/ *s.* bencil, egoist, kendini düşünen.

хохьдогч /höhdügç/ *is.* mağdur, kurban, zavallı.

хоцрогдмол /hotsrıgdmıl/ *is.* geri, gelişmemiş, geri kalmış. *"~ орон"* geri kalmış ülke (III. dünya ülkeleri).

хоцрогдол /hotsrugdıl/ *is.* gerileme, geri kalma, gelişmeme.

хоцрогдонгуй /hotsrıgdıngui/ *is.* diğerlerinden geri kalmamış, aynı giden.

хоцрогдох /hotsrugduh/ *f.* geri kalmak, gerilemek.

хоцрол /hotsrul/ *is.* yavaş ilerleme, arkadan gelme, geri kalma.

хоцролгүй /hotsrılgui/ *s.* geri kalmamış, gecikmemiş.

хоцроох /hotsrooh/ *f.* geride kalmak.

хоцрох /hotsruh/ *f.* geri kalmak, geç kalmak. *"цаг ~"* saatin geri kalması.

хоч /hoç/ *is.* takma ad, lakab.

хочлох /hoçlıh/ *f.* lakap takmak.

хочлуулах /hoçluulıh/ *f.* lakap taktırmak.

хошигнол /hoşignıl/ *is.* mizaç, mizah, güldürü, şaka.

хошигнох /hoşignıh/ *f.* şaka yapmak, espiri yapmak, şakalaşmak, güldürmek.

хошин /hoşin/ *is.* şakacı, komik. *"~ жүжиг"* komedi.

хошного /hoşnug/ *is.* anüs, makat.

хошой /hoşoy/ *is.* ikinci, iki defa.

хошоонгор /hoşoongur/ *is.* yonca.

хошуу /hoşuu/ *is.* **1.** gaga, uç. **2.** oymakların bir bölümü. *"үзэгний ~"* dolmakalem ucu. *"зааны ~"* filin hortumu. *"анжисны ~"* saban. *"таван ~"* yıldız (* işareti). *"таван ~ мал"* beş evcil büyük baş hayvanlar; koyun, keçi, inek, at, deve.

хошуулдах /hoşuuldıh/ *f.* katlamak, katlanmak, uçlarından kıvırmak.

хошуурах /hoşuurıh/ *f.* curcuna çıkartmak.

хошуут /hoşuut/ *is.* gagalı, gagası olan.

хошууч /hoşuuç/ *is.* binbaşı.

хошуучлах /hoşuuçlıh/ *f.* başı çekmek, önde gitmek.

хошхирох /hoşhirıh/ *f.* marmot diye bilinen haynanın ses çıkarması.

хөв /h v/ *is.* **1.** suyun dibi. **2.** pekiştirme kelimesi mas mavi.

хөвгүүн /hövguun/ *is.* oğlan, erkek çocuk.

хөвд /hövd/ yosun.

хөвөгч /hövügç/ *is.* değişken, hareketli, yerinde duramayan.

хөвөлзөх /hövülzüh/ *f.* değişken, hareketli olmak, yerinde duramamak.

хөвөн /hövün/ *is.* pamuk.

хөвөнтэй /hövünte/ *s.* pamuklu. *"~ хөнжил"* pamuklu battaniye.

хөвөө /h v / *is.* kıyı, sahil, plaj. *"голын ~"* nehir kıyısı. **2.** yaşlı.

хөвөөлөх /hövööluh/ *f.* sınırlandırmak, sınır koymak.

хөвөрдөх /hövürdüh/ *f.* kapalı dikiş dikmek.

хөвөрхий /hövürhi/ *s.* kapalı, gizli dikiş.

хөвөх /hövüh/ *f.* **1.** sürüklenmek, yüzmek. **2.** dökülmek.

хөврөх /hövrüh/ *f.* **1.** sökmek, çözmek. **2.** sürüklemek.

хөвсгөр /hövsgür/ *s.* tüy gibi pamuk gibi yumuşak.

хөвсийлгөх /hövsilgüh/ *f.* tüy gibi pamuk gibi yumuşak olmak.

хөвсийх /hövsih/ *f.* tüy gibi pamuk gibi yumuşak olmak.

хөвсөлзөх /hövsülzüh/ *f.* tüy ve pamuk gibi cisimlerin puf puf yumuşaması.

хөвсөргөн /hövsürgün/ *is.* kendini beğenmiş, havalı, artist.

хөвсөргөх /hösürgüh/ *f.* hiç birşeyi ciddiye almamak.

хөвүүн /hövuun/ *is.* oğlan, erkek çocuk.

хөвүүчлэх /hövuuçlih/ *f.* evlat edinmek.

хөвх /h vh/ *is.* sepet.

хөвхгөр /hövhgür/ *s.* elastik, kıvırgan, esnek.

хөвхөлзөх /hövhülzüh/ *f.* **1.** zıplamak, hoplamak. **2.** hiç birşeyi ciddiye almamak.

хөвхрөх /hövhrüh/ *f.* kötüleşmek, yiyeceklerin bozulması, bozulmak.

хөвч /hövç/ *is.* orman.

хөвчин /hövçin/ *s.* bütünü, tamamı.

хөвчирхий /hövçirhi/ *is.* erkek hayvanların cinsel organı.

хөвчлөх /hövçlüh/ *f.* **1.** uzatmak, uzamak. **2.** emirle davet etmek.

хөвчрөх /hövçrüh/ *f.* ereksiyon olmak.

хөг /h g/ *is.* **1.** harmoni, uyum, ahenk. **2.** şekil, biçim, eda.

хөгжил /högcil/ *is.* **1.** gelişme, ilerleme. **2.** neşe, eğlence. *"оюун ухааны ~"* zihnin ve zekanın gelişmesi.

хөгжилдөх /högcildüh/ *f.* neşelenmek, eğlenmek.

хөгжилт /högcilt/ *is.* gelişim, gelişme.

хөгжилтэй /högcilte/ *s.* **1.** gelişmiş, uygar. *"~тэй орон"* gelişmiş ülke. **2.** eğlenceli, zevkli. *"~тэй хүн"* tatlı dilli, neşeli insan.

хөгжим /högcim/ *is.* müzik. *"сонгодог ~"* klasik müzik. *"үлээвэр ~"* üflemeli çalgılar. *"үндэсний ~"* halk müziği.

хөгжимдөх /högcimdih/ *f.* müzik aleti çalmak.

хөгжимт /högcimt/ *is.* müzikli.

хөгжимчин /högcimçln/ *is.* müzisyen, sanatcı

хөгжөөн /högcöön/ *is.* eğlence, neşe, şenlik.

хөгжөөнтэй /högcöönte/ *s.* eğlenceli, neşeli, şenlikli.

хөгжөөх /högcööh/*f.*keyiflenmek,neşelenmek

хөгжих /högcih/ *f.* **1.** gelişmek, ilerlemek. **2.** keyiflenmek, neşelenmek.

хөгжүүлэх /högcuulih/*f.* geliştirmek,ilerletmek

хөгжүүн /högcuun/ *is.* eğlenceli, neşeli, şenlikli keyifli.

хөгий /h gii/ *is.* kış ortasında dünyaya gelen yavru.

хөглөрөх /höglürüh/ *f.* dağıtmak, serpmek.

хөглөх /höglüh/ *f.* **1.** müzik enstrümanının tonu, akord ayarı yapmak. **2.** küçük düşürmek, itibarını zedelemek, rezil etmek.

хөгнөлдөх /högnüldüh/ *f.* sebzenin yetişmesi, büyümesi.

хөгсийх /högsih/ *f.* saldırgan olmak, hırçınlaşmak.

хөгтэй /högte/ *s.* **1.** neşeli, sempatik. **2.** melodi.

хөгц /högts/ *is.* küf.

хөгцрөх /högtsrüh/ *f.* küflenmek.

хөгшдөх /högşdüh/ *f.* yaşlı kalmak, ihtiyar kalmak.

хөгшид /högşid/ *is.* yaşlılar, ihtiyarlar.

хөгшин /högşin/ *is.* yaşlı, ihtiyar.

хөгшрөнгө /högşrüng/ *f.* yaşlı gözükme.

хөгшрөл /högşrül/ *is.* yaşlanma, yaşlılık, ihtiyarlık.

хөгшрөх /högşrüh/ *f.* ihtiyarlamak, yaşlanmak.

хөдлөх /hödlüh/ *f.* hareket etmek, yürümek, yola çıkmak. *"галт тэрэг ~"* trenin kalkması, hareket etmesi. *"сэтгэл ~"* heyecanlanmak, sevinmek. *"салхи ~"* rüzgar esmesi.

хөгшрүүлэх /högşruulih/ *f.* yaşlandırmak, ihtiyarlatmak.

хөдлөл /hödlül/ *is.* hareket, hareketlenme.

хөдлөлт /hödlült/ *is.* hareket, hareketlenme.

хөдлөх /hödlüh/ *f.* hareket etmek, canlanmak.

хөдөлшгүй /hödülşgui/ *s.* hareketsiz, hareket edemeyen, cansız.

хөдөлгөө /hödülg öö/ *is.* hareket, canlılık.

хөдөлгөх /hödülgüh/ *f.* hareket ettirmek. *"гараа ~"* , elle hareket yapmak. *"~ хүч"* hareket enerjisi, gücü.

хөдөлгөөнгүй /hödülgööngui/ *s.* hareketsiz.

хөдөлгөөн /hödülgöön/ *is.* hareket, hareketlilik. *"тасралтгүй ~"* devamlı hareket. *"ажилчны ~"* işçi hareketi, çalışması. *"гудамжны ~"* trafik.

хөдөлгөөнтэй /hödülgöönte/*s.*hareketli,canlı

хөдөлгөх /hödülgüh/ f. hareket ettirmek.

хөдөлгүүр /hödülguur/ *is.* motor.

хөдөлмөр /hödülmür/ *is.* iş, çalışma, emek, hareket, icraat. *"оюуны ~"* zihni düşünce. *"бие ийн ~"* vücut çalışması, fiziki iş. *"~ийн бүтээмж"* iş üretimi, başarı, tamamlanma. *"~ийн чадвар"* iş kapasitesi. *"~ийн сахилга бат"* çalışma disiplini. *"~ийн хууль"* çalışma kanunu.

хөдөлмөрлөх /hödülmürlüh/ *f.* iş yapmak, çalışmak, çabalamak, gayret göstermek.

хөдөлмөрч /hödülmürç/ *is.* çalışkan, gayretli, çabalayan,çaba gösteren.

хөдөлмөрчин /hödülmürçin/ *is.* emekçi, çalışkan.

хөдөлшгүй /hödülşgui/*s.* kımıldatılmaz, sabit, yerinden oynatılmaz, hareketsiz.

хөдөө /hödöö/ is. köy. *"~гийн хүн ам"* köylü nüfus. *"~ нутаг"* kırsal bölge. *"~ аж ахуй"* tarım ve ziraat.

хөдөөлөх /hödöölüh/ *f.* köye gitmek,tatil için köye gitmek.

хөдөөлүүлэх /hödööluulıh/ *f.* **1.** köye göndermek. **2.** cenazeyi defnetmek, gömmek.

хөдөөрхүү /hödöörhu/ *is.* kırsal, köylere ilişkin.

хөдөөших /hödööşih/ *f.* kırsal bölgeye alışmak.

хөдөс (хөдсөн) /hödüs/ *is.* bir parça koyun derisi.

хөөө /h y / *is.* **1.** küme, grup, topluluk. **2.** istif, birikim, topluluk.

хөөөлөх /höyölüh/ *f.* istiflemek, saklamak, biriktirmek.

хөж /höc/ *is.* deve ve inek güderken söylenilen söz.

хөзөр /hözür/ *is.* oyun kağıdı, iskambil kağıdı. *"~ тоглох"* kağıt oynamak.

хөзөрдөх /hözürdüh/ *f.* iskambil kağıdı ile oynamak.

хөзөрч(ин) /hözürç/ *is.* kağıtçı, kumarbaz.

хөл /höl/ *is.* bacak, ayak. *"~ гар"* kol bacak. *"~д орох"* yürümeye başlamak. *"~ийн хуруу"* ayak parmağı. *"~ машин"* dikiş makinesi. *"~ийн өлмий"* ayak tabanı. *"~ийн шагай"* ayak bileği. *"~ бөмбөг"* futbol.

хөлбөрөх /hölbürüh/ *f.* kaymak, kaydırmak, yuvarlanmak.

хөлбөрүү /hölbürhuu/ *s.* eğik, bükük, eğimli, yana yatık.

хөлгүй /hölgui/ *s.***1.**ayaksız.**2.**yoksun. **3.** derin

хөлдмөл /höldmül/ *is.* don, donuk.

хөлдөөгч /höldöögç/ *is.* buzdolabı, derin dondurucu.

хөлдөөх /höldööh/*f.*dondurmak,buzlandırmak

хөлдөсхийх /höldüshih/ *f.* donuklaştırmak, buzlandırmak.

хөлдөх /höldüh/ *f.* donmak, buz tutmak.

хөлдүү /hölduu/ *is.* don, donmuş, donuk. *"~ газар"* donmuş toprak. *"~ сүү"* donmuş süt, buz tutmuş süt.

хөлжих /hölcih/ *f.* zenginleşmek.

хөлжүүлэх /hölcuulih/ *f.* zenginleştirmek.

хөллөгөө /höllügöö/ *is.* koşum takımı, ayaklık.

хөллөх /höllüh/ *f.* bağlamak, atı arabaya

bağlamak, koşmak. *"үхэр ~"* öküzü arabaya koşumlamak.

хөлөг /hölüg/ *is.* **1.** araç, gemi, uçak. *"огторгуйн ~"* uzay mekii uzay aracı, uzay gemisi. *"~ онгоц"* gemi. **2.** satranç tahtası. *"шатрын ~"* santraç tahtası. **3.** koşu atı.

хөлөглөх /hölüglüh/ *f.* koşturtmak, sürmek.

хөлөргөх /hölürgüh/ *f.* terletmek.

хөлрөмтгий /hölrümtgi/ *s.* terli.

хөлрөх /hölrüh/ *f.* terlemek.

хөлс /höls/ *is.* **1.** ter. *"хүйтэн ~"* soğuk ter. *"~ гарах"* terlemek. **2.** ödeme, ücret. *"цалин ~"* maaş. *"байрны ~"* ev kirası. *"~ авах"* ücretini almak. *"~ төлөх"* ödemek, parasını vermek.

хөлсгүй /hölsgui/ *s.* ücretsiz, bedava.

хөлслөгдөх /hölslügdüh/ *f.* iş bulmak, işe girmek, işi takip etmek.

хөлслөгч /hölslügç/ *is.* kiracı, kiralayan.

хөлслөх /hölslüh/ *f.* **1.** kiralamak. **2.** terlemek. *"машин ~"* araba kiralamak. *"байр ~"* ev kiralamak.

хөлслүүлэх /hölsluulih/ *f.* kiralamak.

хөлсөвч /hölsüvç/ *is.* iş elbisesi, terli elbise.

хөлтэй /hölte/ *s.* ayaklı, işlek merkez.

хөлх /hölh/ *is.* katarak.

хөлхөх /hölhüh/ *f.* amaçsız olarak gezmek, dolaşmak, avare dolaşmak.

хөлчүү /hölçuu/ *is.* sarhoş, ayık olmayan.

хөлчүүрэх /hölçuurih/ *f.* sarhoş olmak.

хөмөл /hömül/ *is.* yabani soğan.

хөмөлдрөг /hömüldrüg/ *is.* semer kayışı.

хөмрөг /hömrüg/ *is.* hazine, maliye dairesi.

хөмрөх /hömrüh/ *f.* alabora olmak, yan yatmak, alt üst olmak.

хөмрүүлэх /hömruulih/ *f.* alabora etmek, alt üst etmek.

хөмсөг /hömsüg/ *is.* kaş. *"~ зангидах"* kaşlarını çatmak.

хөмхий /hömhii/ *s.* dudağı bükük.

хөнгөвтөр /höngüvtür/ *s.* hafif olan, hafifçe.

хөнгөвчлөх /höngüvçlüh/ *f.* kolaylaştırmak, hafifleştirmek.

хөнгөдөх /höngüdüh/ *f.* çok hafiflemek.

хөнгөлөлт /höngülült/ *is.* indirim, kolaylaştırma, hafifletme, tenzilat, kolaylık. *"~тэй билет"* tenzilatlı bilet.

хөнгөлөх /höngülüh/ *f.* **1.** kolaylaştırmak, hafifletmek. **2.** indirim yapmak, ucuzlatmak.

хөнгөмсөг /höngümsüg/ *is.* laubali, havai, düşüncesiz.

хөнгөн /höngün/ *s.* hafif, kolay. *"~ хөгжим"* hafif müzik. *"~ үйлдвэр"* hafif, küçük sanayi. *"~ ажил"* kolay iş.

хөнгөндүү /höngünduu/ *is.* daha hafif, daha kolay, düşünceye sevketmeksizin.

хөнгөтгөх /höngütgüh/ *f.* hafifletmek, kolaylaştırmak.

хөнгөхөн /höngühün/ *s.* çok hafif, çok kolay.

хөнгөрөх /höngürüh/ *f.* **1.** hafiflemek, rahatlamak. **2.** doğum yapmak.

хөндий /höndii/ *is.* boş, oyuk, çukur. *"~ гоймон"* çukur makarna. *"амны ~"* ağız boşluğu. *"цээжний ~"* göğüs kafesi.

хөндийлөх /höndiilüh/ *f.* çukurlaşmak, oyulmak.

хөндийрөх /höndiirüh/ *f.* boşaltmak, çukur açmak, oyuk açmak.

хөндийрүүлэх /höndiiruulih/ *f.* soğutmak, aralarını bozmak, yabancılaştırmak.

хөндийхөн /höndiihün/ *s.* **1.** boş, çukurca. **2.** iyi niyetli olmayan.

хөндлөвч /höndlüvç/ *is.* çapraz, çaprazlama.

хөндлөн /höndlün/ *is.* **1.** çapraz, enine. *"зам ~ гарах"* yolu çaprazlama geçmek. **2.** yabancı. *"~гийн хүн"* yabancı, dışardan insan.

хөндөлдөх /höndüldüh/ *f.* kapamak, engellemek, bloke etmek.

хөндөх /höndüh/ *f.* yaralamak, acı çektirmek, düşürmek.

хөндүүлэх /hönduulih/ *f.* çoçuk düşürmek, düşük.

хөндүүр /hönduur/ *is.* acıyan yer, yara, bere.

хөндүүрлэх /hönduurlih/ *f.* acımak, yaralamak, ağrıtmak.

хөнжил /höncil/ *is.* örtü, battaniye, yorgan.

хөнөг /hönüg/ *is.* kova, bakraç.

хөнөөл /hönööl/ *is.* zarar, ziyan, tahrip. *"~ учруулах"* zarar vermek.

хөнөөлгүй /hönöölgui/ *s.* zararsız, ziyansız.

хөнөөлтэй /hönöölte/ *s.* zararlı, ziyanlı, tahrip edici, yıkıcı, yakıcı.

хөнөөх /h n h/ *f.* zarar vermek, ortalığı birbirine katmak, yıkmak, yok etmek.

хөнтгөр /höntgür/ *is.* iki kaş arası.

хөнтөргөн /höntürgün/ *s.* yana yatık, eğimli.

хөнтөргөх /höntürgüh/ *f.* yana yatırmak, eğmek.

хөнтрөх /höntrüh/ *f.* devirmek, alt üst etmek.

хөнхгөр /hönhgür/ *s.* çukur gözlü.

хөнхийх /h nhiih/ *f.* çukur gözlü olmak.

хөнхөр /hönhür/ *s.* çukur, oyuk.

хөө /h / *is.* **1.** kurum, is. **2.** hasar, zarar. **3.** şaşkınlık ifadesi.

хөөвөр /höövür/ *is.* yün, kıl.

хөөвөрлөх /höövürlüh/ *f.* yünleri taramak, kıllarını taramak, kaşağılamak.

хөөвөрчин /höövürçin/ *is.* yün ile ilgilenen, hallaçlayan.

хөөг /h g/ *is.* deve ve öküze söylenen söz.

хөөгдөх /höögdüh/ *f.* kovulmak, gönderilmek. *"сургуулиас ~"* okuldan kovulmak.

хөөглөх /hööglüh/ *f.* deveyi çağırmak.

хөөдөх /höödüh/ *f.* **1.** islenmek, kurumlanmak. **2.** zarar vermek.

хөөе /hooy/ *is.* çağırma ifadesi, hey, şişt.

хөөлөгч /höölügç/ *is.* baca.

хөөлөх /höölüh/ *f.* isi gidermek, kurum çıkartmak.

хөөлцөх /hööltsüh/ *f.* arkalarından koşturmak

хөөмий /höömii/ *is.* **1.** göbek kısmı. **2.** gırtlaktan ıslık çalınarak söylenen bir müzik.

хөөмийлөх /höömilüh/ *f.* gırtlaktan ıslık çalınarak söylenen bir müzik yapmak.

хөөнгө /h ng/ *is.* şiş, kabartı.

хөөнгөтөх /hööngütüh/ *f.* şişmek, şişirmek.

хөөр /höör/ *is.* şenlik, neşe, eğlence.

хөөргөн /höörgün/ *is.* övüngen, kendini beğenmiş.

хөөргөх /höörgüh/ *f.* **1.** atmak, fırlatmak, ateşlemek, uçurtmak. *"пуужин хөөргөх"* roket fırlatmak. **2.** övmek, methetmek, göklere çıkarmak.

хөөргүй /höörgui/ *s.* mutsuz, neşesiz.

хөөрөг /höörüg/ *is.***1.**böğürme.**2.** enfiye şişesi

хөөрөгдөх /höörügdüh/ *f.* şişirmek, şişmek.

хөөрөлдөөн /höörüldöön/ *is.*sohbet müzakere

хөөрөлдөх /höörüldüh/ *f.* müzakere etmek, sohbet etmek.

хөөрөлт /höörült/ *is.* heyecan, heycan verici.

хөөрөлхөх /höörülhüh/ *f.* şişirmek, kabarmak

хөөрөмтгий /höörümtgi/ *s.* övüngen, kendini beğenmiş.

хөөрөө /hööröö/ kounuşma, muhabbet, diyalog, sohbet.

хөөрөх /höörüh/ *f.* **1.** yükselmek, yükseltmek. *"онгоц ~"* uçağın yükselmesi. **2.** heyecanlandırmak.

хөөртэй /höörte/ *s.* neşeli, mutlu, heyecanlı.

хөөрүүлэх /hööruulih/ *f.* kaynatmak, ısıtmak.

хөөрхий /höörhi/ *s.* zavallı, gariban, sevimli, şirin.

хөөрхийлөлтэй /höörhilülte/ *s.* acıklı, acınacak halde, zavallı.

хөөрхийлөх /höörhilüh/ *f.* merhamet etmek, acımak, üzülmek.

хөөрхөн /höörhün/ *s.* **1.** şirin, sevimli, hoş, tatlı, cici. **2.** sevgili, güzel, yakışıklı.

хөөс /höös/ *is.* köpük. *"савангийн ~"* sabun köpüğü.

хөөсөрхөг /höösürhüg/ *s.* köpüklü.

хөөсөрхүү /höösürhuu/ *s.* köpüklü, köpük.

хөөсрөх /höösrüh/ *f.* köpürmek.

хөөстөх /hööstüh/ *f.* köpüklenmek.

хөөстэй /hööste/ *s.* köpüklü.

хөөтөх /höötüh/ *f.* islenmek, kurum haline gelmek.

хөөтэй /höötе/ *s.* pis, kirli, berbat, çirkin.

хөөх /h h/ *f.* **1.** kovmak, atmak. *"намаас ~"* partiden atmak. *"гэрээс ~"* evden kovmak. **2.** şişmek, kabarmak.

хөрвөдөг /hörvüdüg/ *is.* başka bir şeye dönüştürülebilen, konvertibıl.

хөрвөх /hörvüh/ *f.* değiştirmek, döndürmek.

хөрвүүлэх /hörvuulih/ *f.* değiştirmek, çevirmek.

хөргөх /hörgüh/ *f.* serinlemek, soğutmak.

хөргүүр /hörguur/ *is.* soğutucu.

хөрдөх /hördüh/ *f.* kağıdı parlaklaştırmak.

хөрзгөр /hörzgür/ *s.* kaba, işlenmemiş.

хөрзийх /hörzih/ *f.* işlemek, üzerinde bakım yapmak.

хөрзөн /hörzün/ *is.* kurumuş hayvan gübresi.

хөргөгч /hörgügç/ *is.* buzdolabı, soğuk hava deposu.

хөрөг /hörüg/ *is.* portre. *"Сүхбаатарын ~"* Suhbaatar portresi. *"~ зураач"* portre çizen.

хөрөнгө /hörüng/ *is.* **1.** mal, mülk, yatırım. *"улсын ~"* devlet malı. *"~ хураах"* haciz koymak. *"эргэлтийн ~"* döner sermaye. *"~ оруулалт"* yatırım. **2.** maya, pakmaya.

хөрөнгөжих /hörüngücih/ *f.* varlıklı olmak, zenginleşmek.

хөрөнгөт /hörüngüt/ *s.* varlıklı, zengin.

хөрөнгөтөн /hörüngütün/ *is.* kapitalist.

хөрөө /höröö/ *is.* testere, bıçkı. *"гар ~"* el testeresi. *"төмрийн ~"* demir testeresi.

хөрөөдөх /höröödüh/ *f.* testerelemek, kesmek.

хөрөх /hörüh/ *f.* soğumak, üşümek, donmak.

хөрс /hörs/ *is.* toprak. *"үржилт ~"* verimli toprak. *"~ судлал"* toprak araştırması.

хөрсжих /hörscih/ *f.* verimli topraklarla çevrilmek.

хөрслөг /hörslüg/ *is.* verimli toprak.

хөрш /hörş/ *is.* komşu.

хөсөг /hösüg/ *is.* yük, eşya. *"ердийн ~"* hayvansal ulaşım, taşıma, yük.

хөсөр /hösür/ *is.* yer, alan.

хөсөрдөх /hösürdüh/ *f.* yere inmek, toprağa basmak. **2.** terketmek.

хөсөрдүүлэх /hösürduulih/ *f.* terketmek, bırakmak.

хөтлөгдөх /hötlügdüh/ *f.* klavuzluk, önderlik yapmak, rehberlik yapmak.

хөтлөгч /hötlügç/ *is.* sunucu, spiker.

хөтлөх /hötlüh/ *f.* rehberlik yapmak, önderlik yapmak, elinden tutmak. *"хүүхэд ~"* çocuğun elinden tutmak, rehber olmak. *"морь ~"* atı geminden tutup gitmek.

хөтөвч /hötüvç/ *is.* havruz, lazımlık.

хөтөл /hötül/ *is.* dağın eteği.

хөтөлбөр /hötülbür/ *is.* program. *"радиогийн ~"* radyo programı. *"концертын ~"* konser programı.

хөтөлгөө /hötülgöö/ *is.* sıska ve zayıf at.

хөтөлцөх /hötültsüh/ *f.* başkasını elinden tutmak.

хөтөч /hötüç/ *is.* rehber, önder, klavuz.

хөх /h h/ *s.* **1.** mavi. *"~ тэнгэр"* mavi gökyüzü. **2.** meme. *"~ний хүүхэд"* süt çocuğu. *"~ний даруулга"* sütyen.

хөхөвтөр /höhüvtür/ *s.* mavimsi, mavi renkli.

хөхөвч /höhüvç/ *is.* südyen.

хөхөгчин /höhügçin/ *is.* memeli hayvan.

хөхөлт /höhült/ *is.* **1.** memede olan bebek yada hayvan. **2.** başkalarının yaptığını yapma.

хөхөмдөг /höhümdüg/ *is.* mavimsi.

хөхөө /h h / *is.* **1.** guguk kuşu. **2.** soğuk kış günü.

хөхөх /höhüh/ *f.* emmek.

хөхрөлдөөн /höhrüldöön/ *is.* kahkaha.

хөхрөх /höhrüh/ *f.* **1.** mavileşmek. *"хөхөрч харагдах"* ufuktaki mavilik gözükmesi gibi. **2.** kahkaha atmak, gülmek. *"инээж ~"* kahkaha atmak.

хөхтөн /höhtün/ *s.* memeli.

хөхүүл /höhuul/ *is.* emziren, meme veren.

хөхүүлэг /höhuulig/ *f.* yüreklendirmek, cesaretlendirmek.

хөхүүлэх /höhuulih/ *f.* **1.** emzirmek. **2.** cesaretlendirmek.

хөхүүр /höhuur/ *is.* kımız yapmak için kullanılan özel kap yada deri.

хөшиг /höşig/ *is.* perde. *"театрын ~"* tiyatro perdesi.

хөшиглөх /höşiglüh/ *f.* kesmek, doğramak, parçalamak, kıymak. *"мах ~"* et, doğramak.

хөших /höşih/ *f.* altını sıyırmak, kaldırmak. **2.** katı, sert.

хөшөө /höşöö/ *is.* anıt, eser, tarihi yapıt.

хөшүүн /höşuun/ *s.* isteksiz, gönülsüz.

хөшүүр /höşuur/ *is.* birşeyleri kaldırmak için kullanılan araç ve gereçlere verilen genel ad.

хөшүүрдэх /höşuurdih/ *f.* aralamak, sıyırmak, kaldırmak.

хөшүүрэг /höşuurig/ *is.* kol, manivela, iş faktörü.

хөшүүрэгдэх /höşuurigdih/ *f.* kaldırılmak, aralanmak.

хөшүүрэх /höşuurih/ f. inatlaşmak, zıtlaşmak.

христос /hristos/ *is.* hristiyan.

хром /hrom/ *is.* krom.

хромосом /hromosın/ *is.* kromozom.

хронометр /hronometr/ *is.* kronometre.

хуайс /huays/ *is.* akasya.

хуандий /huandii/ *is.* imparator, kral.

хуанли /huanli/ *is.* takvim.

хуантайз /huantayz/ *is.* prens.

хуар /huar/ *is.* işleme, dekor.

хуарагнах /huarıgnıh/ *f.* askeri koğuşlarda yaşamak.

хуаран /huarın/ *is.* koğuş, askeri konut.

хуарлах /huarlıh/ f. işlemek, işleme yapmak, dekore etmek.

хуасан /huasın/ *is.* yerfıstığı, amerikan fıstığı.

хув(ан) /huv/ *is.* **1.** kehribar, amber. **2.** küçük küpçe kulak. **3.** pekiştirme, hıphızlı.

хуваагдагч /huvaagdıgç/ *s.* bölünen.

хуваагдах /huvaagdıh/ *f.* bölünmek, bölüştürülmek, paylaştırmak.

хуваагдмал /huvaagdmıl/ *s.* bölünmüş, paylaştırılmış, ayrılmış.

хуваагч /huvaagç/ *s.* bölen, paylaştıran.

хуваалцах /huvaaltsıh/*f.*paylaşmak,bölüşmek

хуваарь /huveer/ *is.* program, cetvel, tarife. *"хичээлийн ~"* ders programı. *"галт тэрэгний ~"* tren tarifesi.

хуваах /huvaah/ *f.* bölmek, paylaştırmak. *"таллан ~"* yarıya bölmek. *"~ тэмдэг"* bölme işareti (/).

хуваарилагдах /huvaarilıgdıh/ *f.* bölüştürmek, pay etmek, ayırmak.

хуваарилалт /huvaarilılt/ *is.* paylaşım, dağıtma, bölme, ayırma.

хуваарилах /huvaarilıh/ *f.* dağıtmak, bölmek, ayırmak, planlamak. *"цагийг ~"* zamanı planlamak, ayarlamak.

хувалз /huvılz/ *is.* parazit.

хуванцар /huvıntsır/ *is.* plastik.

хувиарлагч /huviarlıgç/ *is.* dağıtımcı, distribütör.

хувиарлалт /huviarlılt/ *is.* dağıtma, dağıtım, yayılma.

хувиарлах /huviarlıh/ *f.* dağıtmak, yaymak, ayarlamak.

хувиараар /huviaraar/ *e.* tarifeye göre, plana göre.

хувийн /huvin/ *s.* özel, şahsi, kişiye ait.

хувилах /huvilıh/ *f.* **1.** çoğaltmak. **2.** toplanmak, bir araya gelmek. *"~ машин"* fotokopi makinası.

хувилбар/huvilbır/*is.*uyarlama,çeviri,seçenek

хувилгаан /huvilgaan/ *is.* başka bir bedende dirilme. **2.** baş rahip, baş lama.

хувилгах /huvilgıh/ *is.* değişiklik, farklılık meydana gelmesi.

хувин /huvin/ *is.* kova.

хувирал /huvirıl/ *is.* değişiklik, başkalaşım, farklılaşım.

хувирамтгай /huvirımtgay/ *is.* kolay değişebilen, çeşitlenebilme.

хувирах /huvirıh/ *f.* değişmek, başkalaşmak. *"царай нь ~"* siması değişmek.

хувиргах /huvirgıh/ *f.* değişmek, başkalaşmak.

хувраг /huvrıg/ *is.* ruhban sınıfından, lam.

хувхай /huvhay/ *s.* kurak, kuru, kurumuş.

хувхайрах /huvhayrıh/ *f.* kurumak, kuraklık meydana gelmek.

хувцас /huvtsıs/ *is.* elbise, giyecek, giysi. *"ажлын ~"* iş elbisesi. *"дотуур ~"* iç çamaşır. *"унтлагын ~"* gecelik, pijama. *"гадуур ~"* dış kıyafet. *"~ны өлгүүр"* askılık. *"~ны шүүгээ"* elbise dolabı. *"~ солих"* elbise değiştirmek. *"~ өмсөх"* elbise giymek. *"~ майлах"* elbise çıkarmak, soyunmak.

хувцаслалт /huvtsıslılt/ *is.* giyinme, kuşanma

хувцаслах /huvtsıslıh/ *f.* giyinmek, kuşanmak. *"сайхан ~"*iyi giyinmek,güzel giyinmek

хувцасчин /huvtsısçin/ *is.* elbiselele ilgilenen, terzi.

хувцлах /huvtslıh/ *f.* elbise diktirmek.

хувь /huv/ *s.* **1.** ferdi, şahsi, özel. *"~ хүн"* ferdi, şahsi. *"хувийн аж ахуй"* şahsi teşebbüs. *"хувийн"* bireysel, ferdi, şahsi. *"хувийн амьдрал"*

ferdi yaşam, özel hayat. **2.** үүздөлік, **yüzde**. *"зуун ~"* yüzde yüz, %100. **3.** katkı. *"~ нэмэр"* **katkı**, bağış. **4.** kader. *"~ заяа"* **kader**.

хувьгүй /huvguy/ *is.* **1.** tahsisat, **ödenek**, pay. **2.** malesef, vahim, şanssız.

хувьсал /huvsıl/ *is.* değişiklik, **başkalaşım**.

хувьсах /huvsıh/ *f.* değişmek, **başkalaşmak**.

хувьсгал /huvsgıl/ *is.* inkılap **hareketi**, devrim, ihtilal. *"ардчилсан ~"* **demokratik inkılap**. *"ардын ~"* halk devrimi. *"~ын өмнө"* **devrimden** önce.

хувьсгалт /huvsgılt/ *is.* inkılap, devrim, devrimci. *"~ хөдөлгөөн"* **inkılap hareketi**.

хувьсгалч /huvsgılç/ *is.* devrimci.

хувьтай /huvte/ *s.* şanslı, talihli, uğurlu.

хувьцаа /huvtsaa/ *is.* pay, hisse.

хувьчлал /huvçlıl/ *is.* özelleştirme.

хувьчлах /huvçlıh/ *f.* özelleştirmek.

хугалах /huglıh/ *f.* kırmak, yıkmak. *"мод ~"* dal kırmak. *"нэр ~"* itibarını kırmak.

хугарал /hugırıl/ *is.* kırılma, kırınım.

хугарах /hugırıh/ *f.* kırılmak. *"урам ~"* hayal kırıklığına uğramak.

хугархай /hugırhay/ *s.* kırık, param parça.

хугацаа /hugtsaa/ *is.* müddet, zaman, mühlet. *"түр ~"* geçici süre. *"урт ~"* uzun süre. *"~ сунгах"* süresini uzatmak.

хугацаагүй /hugtsaaguy/ *s.* süresiz, müddeti olmayan, sınırsız.

хугацах /hugtsıh/ *f.* **1.** zamanı ayarlamak. **2.** azaltmak, indirmek, düşürmek.

хугачих /hugçih/ *f.* kırılmak, parçalanmak.

худ /hud/ *is.* kayınpeder.

худаг /hudıg/ *is.* kuyu. *"худгийн ус"* kuyu suyu. *"өрөмдөл ~"* delerek açılan kuyu.

худал /hudıl/ *is.* yalan. *"~ хэлэх"* yalan söylemek.

худалдаа /hudıldaa/ *is.* ticaret, alışveriş. *"бөөний ~"* toptan alışveriş. *"жижиглэн ~"* parakende alışveriş. *"гадаад ~"* dış ticaret, ihracat. *"~ны харилцаа"* **ticari ilişkileri**.

худалдаалах /hudıldaalıh/ *f.* ticaret yapmak, satış yapmak.

худалдаачин /hudıldaaçin/ *is.* tüccar , esnaf.

худалдагч /hudıldıgç/ *is.* satıcı, tezgahtar.

худалдах /hudıldıh/ *f.* satmak,ticaret yapmak

худалч /hudılç/ *is.* yalancı, sahtekar.

хужгар /hucgır/ *s.* solgun, soluk.

хужигнах /hucignıh/ *f.* karnı zil çalmak.

хужийх /hucih/ *f.*sararmak, solmak, solgunlaşmak

хужир /hucir/ *s.* tuzlu, sodalı.

хужирлах /hucirlıh/ *f.* **1.** tuzlamak. **2.** gözüne ilişmek.

хужиртай /hucirte/ *is.* tuzlu arazi.

хужиртах /hucirtıh/ *f.* tuzlanmak.

хуй /huy/ *s.* **1.** keskin. **2.** toz rüzgarı.

хуйв /huyv/ *is.* kement.

хуйвалдаан /huyvıldaan/ *is.* komplo, entrika.

хуйвалдагч /huyvıldıgç/*is.*komplocu,entrikacı

хуйвалдах /huyvıldıh/ *f.* komplo yapmak.

хуйлаас /huylaas/ *is.* tomar, top, rulo.

хуйлах /huylıh/ *f.* dürmek, rulo yapmak, tomar haline getirmek.

хуйлмал /huylmıl/ *s.* tomar rulo haline gelmiş

хуйлрах /huylrıh/ *f.* döndürmek, çevirmek, rulo yapmak.

хуймаг /huymıg/ *is.* gözleme,tavada pişirilmiş

хуйсалзах /huysılzıh/ *f.* huysuzluk yapmak, düzensizlik.

хуйсганах /huysgınıh/ *f.* huysuzlanmak, çirkinleşmek.

хуйсгар /huysgır/ *s.* uğursuz, çirkin, belalı.

хуйсрах /huysrıh/ *f.* uğursuzlaşmak, kötüleşmek

хуйсчуур /huysçuur/ *s.* huysuz, çabuk kızan, alıngan.

хуйх /huyh/ *f.* **1.** kafa derisini yüzmek. **2.** iz, bellik.

хуйхлах /huyhlıh/ *f.* kafa derisini yüzmek, alazlamak, hafifçe yakmak.

хул /hul/ *is.* **1.** kımız konulan büyük tahta fıçı. **2.** alaca renkli at.

хулагч /hulıgç/ *is.* alaca renkli dişi hayvan.

хулайх /hulayh/ *f.* kulağını kesmek.

хуламганах /hulımgınıh/ *f.* korkudan sinmek, ürkmek.

хулан /hulın/ *is.* yabani at.

хуланц /hulınts/ *is.* büyük büyük büyükbaba.

хулгай /hulgay/ *is.* hırsızlık.

хулгайлах /hulgaylıh/ *f.* çalmak, hırsızlık yapmak.

хулгайч /hulgayç/ *is.* hırsız. *"халаасны ~"* yankesici, cep hırsızı.

хулгана /hulgın/ *is.* fare, sıçan.

хулгар /hulgır/ *is.* **1.** ezilmiş kulak. **2.** marmot.

хулгах /hulgıs/ *f.* çekinmek, utanmak.

хулдаас /huldaas/ *is.* muşamba. *"шалны ~"* yer muşambası.

хулдааслах /huldaaslıh/ *f.* muşamba sermek

хулжих /hulcih/ *f.* uykusu kaçmak.

хулмаганах /hulmıgnıh/ *f.* korkmak, ürpermek, çekinmek.

хулмайх /hulmayh/ *f.* kulakları ezilmek, kırılmak

хулман /hulmın/ *is.* ezik kulak, kırık kulak.

хулмас /hulmıs/ *is.* ter kokusu.

хулс /huls/ *is.* bambu, **hint** kamışı.

хулст /hulst/ *is.* bambu ağaçlarının olduğu bölge.

хулуу /huluu/ *is.* su kabağı.

хулхи /hulhi/ *is.* kulak kiri.

хулхитах /hulhitıh/ *is.* kulağın içinde pislik oluşması.

хулчганах /hulçgınıh/ *f.*rahatsız olmak,ürkmek

хулчгар /hulçgır/ *s.* korkak, ürkek.

хулчийх /hulçih/ *f.* irkilmek,ürkmek, korkmak.

хумаг /humıg/ *is.* toz, toz halinde.

хумбагар /humbıgır/ *s.* ufak tefek, küçük.

хумжаарга /humcaarg/ *is.* düzen, tertip, itina.

хумигар /humigır/ *s.* eğilmiş,bükülmüş,çarpık

хумирах /humirıh/ *f.* eğilmek, bükülmek.

хумих /humih/ *f.* toplamak, toparlamak, düzenlemek, ayak ayak üstüne atmak.

хумс /hums/ *is.* tırnak. *"гарын ~"* el tırnağı. *"хөлийн ~"* ayak tırnağı. *"~ын чинээ"* tırnak kadar

хумслах /humslıh/ *f.* tırnaklamak, tırnak geçirmek.

хумхи /humhii/ *is.* nokta, benek, zerre.

хумхих /humhiih/ *f.* **1.** katlamak. **2.**ayak ayak üstüne atmak.

хун /hun/ *is.* kuğu.

хунар /hunır/ *is.* elbise, giyim, kuşam.

хунгар /hungır/ *is.* kar yığını.

хунгарлах /hungırlıh/ *f.* kar yığını oluşturmak.

хундага /hundıg/ *is.* kadeh. *"~ өргөх"* kadeh kaldırmak.

хундагалах /hundıglıh/ *f.* kadehleri doldurmak.

хундан /hundın/ *f.* yüzü alacalı koymak.

хуниас /hunias/ *is.* **1.** kıvrım. **2.** ütü yeri.

хунираа /huniraa/ *s.* kıvrım, kıvrık, eğim.

хунирах /hunirıh/ *f.* kıvırmak, katlanmak.

хуних /hunih/ *f.* kıvırmak, katlamak.

хунтайж /huntayc/ *is.* prens.

хунш /hunş/ *s.* dürüst, doğru.

хур /hur/ *is.* yağmur, rahmet, bereket. *"~ бороо"* yağmur, rahmet.

хураагдах /huraagdıh/ *f.* toplamak biriktirmek, bir araya getirmek.

хураагуур /huraaguur/ *is.* çekim yapan herbir alet, teyp, video gibi.

хураагч /huraagç/ *is.* toplayıcı, tahsildar.

хураалгах /huraalgıh/ *f.* el koymak.

хураалт /huraalt/ *is.* toplama, birikim. *"тариа ~"* toplama, ekin, hasat mevsimi.

хураамж /huraamc/ *is.* ücret, varidat, gelir.

хураамжлах /huraamclıh/ *f.* ücret toplamak, gelirleri toplamak.

хураангуй /huraangui/ *s.* kısa, öz, özet. *"~ түүх"* özet, kısa tarih.

хураангуйлах /huraanguilıh/ *f.* özetlemek, kısaca anlatmak.

хураах /huraah/ *f.* almak, toplamak, kaldırmak, devşirmek. *"татвар ~"* vergi toplamak. *"ургац ~"* sebze toplamak. *"мөнгө ~"* para toplamak. *"ээвсэг ~"* silah toplamak. *"амьсгал ~"* son nefesini vermek, ölmek.

хурал /hurıl/ *is.* toplantı, istişare, görüşme. *"их ~"* kongre, meclis. *"бага ~"* konferans. *"бүгд ~"* genel toplantı. *"~ нээх"* toplantıyı açmak.

хуралдах /hurıldıh/ *f.* **1.** toplantı yapmak, görüşme yapmak, toplantı halinde bulunmak. **2.** toplamak, biriktirmek.

хуралдаан /hurıldaan/ *is.* oturum, toplantı.

хурандаа /hurındaa/ *is.* albay. *"дэд ~"* yarbay

хуралдуулах /hurılduulıh/ *f.* toplantı yaptırmak, toplanmak.

хурах /hurıh/ *f.* toplamak, bir araya getirmek.

хурга(н) /hurg/ *is.* kuzu.

хургалах /hurgılıh/ *f.* kuzulamak.

хургах /hurgıh/ *f.* oyalanmak, takılıp kalmak.

хурд /hurd/ *is.* hız, sürat. *"хөдөлгөөний ~"* hareket hızı. *"гэрлийн ~"* ışık hızı. *"дууны ~"* ses hızı.

хурдавчлах /hurdıvçlıh/ *f.* hızlandırmak.

хурдан /hurdın/ *s.* hızlı, çabuk, canlı, acele. *"~ морь"* hızlı at. *"~ галт тэрэг"* ekspres tren, hızlı tren.

хурдасгал /hurdısgıl/ *is.* gaz, hızlandırma.

хурдасгах /hurdısgıh/ *f.* hızlandırmak, gaza basmak.

хурдасгуур /hurdısguur/ *is.* gaz pedalı.

хурдатгах /hurdıtgıh/ *f.* hızlandırmak, gaza basmak.

хурдач /hurdıç/ *s.* hızlı, çabuk, atik.

хурддах /hurddıh/ *f.* hızlanmak, acele etmek.

хурдлах /hurdlıh/ *f.* acele etmek, hızını artırmak.

хурдлуулах /hurdluulıh/ *f.* hızlandırmak, acele ettirmek, çabuklaştırmak.

хурдсах /hurdsıh/ *f.* hızlanmak, gaza basmak

хурдхан /hurdhın/ *zf.* acele, çabuk, hızlıca.

хуржгар /hurcgır/ *s.* soluk, solgun.

хурим /hurim/ *is.* düğün. *"~ хийх"* düğün yapmak.

хуримтлал /hurimtlıl/ *is.* tasarruf, birikim.

хуримтлах /hurimtlıh/ *f.* biriktirmek, toplamak

хуримтлагдах /hurimtlıgdıh/ *f.* birikmek, toplanmak.

хуримтлуулах /hurimtluulıg/ *f.* biriktirtmek, toplatmak.

хурмаст /hurmıst/ *is.* yağmur tanrısı.

хуруу(н) /huruu/ *is.* parmak. *"эрхий ~"* baş parmak. *"долоовор ~"* işaret parmağı. *"дунд ~"* orta parmak. *"ядам ~"* yüzük parmağı. *"чигчий ~"* serçe parmağı.

хурууд /huruud/ *is.* bir tür kurutulmuş peynir.

хурхирах /hurhirıh/ *f.* horlamak.

хурц /hurts/ *s.* keskin, sivri. *"~ хутга"* keskin bıçak. *"~ хараа"* keskin göz, gözün keskinliği, keskin bakış. *"~ ухаан"* keskin zeka. *"~ хоол"* ağır yemek.

хурцавтар /hurtsıvtır/ *s.* keskin,sivri,keskince

хурцадмал /hurtsıdmıl/ *s.* kritik, çok önemli, hayati. *"~ байдал"* kritik bir durum.

хурцатгах /hurtsıtgıh/ *f.* ağırlaştırmak, kötüleştirmek.

хурцдах /hurtsdıh/ *f.* ağırlaşmak, kötüleşmek.

хурцлах /hurtslıh/ *f.* sivriltmek, keskinleştirmek.

хурцхан /hurtshın/ *zf.* daha keskin.

хурчигнах /hurçignıh/ *f.* karnı guruldamak, guruldamak.

хурших /hurşih/ *f.* **1.** kesilmek, bozulmak. **2.**

yağmurlu olmak.

хуршмал /hurşmıl/ *s.* bozuk, bozulmuş, küflenmiş.

хурьцал /hürtsıl/ *is.* şehvet, arzu, aşırı istek.

хурьцангуй /hürtsınguy/ *s.* ateşli, heyecanlı, coşkun.

хурьцах /hürtsıh/ *f.* ilişkiye girmek.

хус(ан) /hus/ *is.* **1.** huşağaç. **2.** vurma, dövme

хусам /husım/ *is.* tortu, çökelti.

хусах /husıh/ *f.* temizlemek; arıtmak, tıraş etmek, kazımak. *"сахал ~"* sakal tıraşı olmak.

хусран /husrın/ *is.* kısır hayvan.

хусрах /husrıh/ *f.* kısırlaşmak.

хусуулах /husuulıh/ *f.* mağlup olmak, atılmak

хусуур /husuur/ *is.* greyder, raspa.

хусуурдах /husuurdıh/ *f.* kazıtmak,düzletmek

хутаг /hutıg/ *is.* alın yazısı, yazgı, kader.

хутагт /hutıgt/ *is.* aziz, evliya, ermiş.

хутга /hutıg/ *is.* bıçak, jilet. *"сахлын ~"* ustura, jilet. *"~ны ир"* bıçak ucu, ağzı.

хутгалах /hutgılıh/ *f.* bıçaklamak.

хутгалдах/hutgıldıh/ *f.*karışmak,karışık olmak

хутгах /hutgıh/ *f.* karıştırmak.

хутгуур /hutguur/ *is.* kepçe, çomça.

хуу /huu/ *is.* soyup soğana çevirme, temizleme, bütün herşeyini alma.

хуувилдах /huuvildıh/ *f.* plan yapmak, komplo kurmak.

хуугиа /huugia/ *s.* sulu, laubali, hoppa.

хуугиатах /huugiatıh/ *f.* laubalileşmek, sululuk yapmak.

хуугинах /huuginıh/ *f.* lıkırdamak, fokurdamak.

хуугих /huugih/ *f.* gürültülü bir şekilde akmak, fışırdamak.

хуудам /huudım/ *s.* düşüncesiz, dikkatsiz, patavatsız.

хуудас /huudıs/ *is.* sayfa, yaprak. *"номын ~"* kitap sayfası. *"ухуулах ~"* propaganda ilanı. *"нэрийн ~"* kartvizit. *"~ цаас"* bir adet kağıt.

хуудуу /huuduu/ *s.* sahtekar, namussuz, alçak, saygısız.

хууз /huuz/ *is.* zülüf.

хуулах /huulıh/ *f.* **1.** kopye çekmek, başkasından geçirmek, taklit etmek. *"хуулж бичих"* kopye. **2.** derisini yüzmek. *"арьс ~"* deri yüzmek.

хуулбар /huulbır/ *is.* kopya, nüsha, suret.

хуулбарлагч /huulbırlıgç/ *s.* kopyalayan, kopyacı.

хуулбарлах /huulbırlıh/ *f.* kopyasını çıkarmak, kopyalamak.

хуулирхах /huulirhıh/ *f.* göz dağı vermek, gözünü korkutmak.

хууль /huuil/ *is.* yasa, kanun. *"үндсэн ~"* anayasa. *"эрүүгийн ~"* ceza kanunu. *"~ зөрчих"* kanunu çiğnemek. *"~ сахих"* kanuna uymak. *"~ бус"* kanun dışı. *"~ ёсны"* yasaya uygun, kanuni, meşru.

хуульгүй /huulguy/ *s.* kanunsuz, yasasız.

хуульч /huulç/ *is.* hukukuçu, avukat.

хуульчлал /huulçlıl/ *f.* yasallaştırma, kanunlaştırma.

хуульчлан /huulçlın/ *is.* yasal, kanuna uygun

хуульчлах /huulçlıh/ *f.* yasallaştırmak, kanunlaştırmak.

хуумгай /huumgay/ *s.* düşüncesiz, dikkatsiz, patavatsız.

хуумгайтах /humgaytıh/ *f.* düşüncesizce davranmak, düşünmeden yapmak, patavatsızlık yapmak.

хуур /huur/ *is.* mızıka, harmonika.

хуурагдах /huurıgdıh/ *f.* dolandırılmak, çarpılmak.

хуурай /huuray/ *is.* **1.** kuru, toz. *"~ сүү"* süt tozu. *"~ мод"* kuru ağaç. *"~ уур амьсгал"* kuru iklim. **2.** demir törpüsü.

хуурайвтар /huurayvtır/ *s.* kuru, kurumuş.

хуурайдах /huuraydıh/ *f.* **1.** tırnağını törpülemek. **2. kurutmak, kurumak.**

хуурайлах /huuraylıh/ *f.* toplayıp tamamını değiştirmek.

хуурайсах /huuraysıh/ *f.* kurumak, kuruduğunu hissetmek.

хуурайшил /huurayşil/ *s.* kurumuş, kuru

хуурайших/huurayşih/ *f.* kurumaya başlamak

хуурамч /huuramç/ *s.* sahte, gerçek olmayan. *"~ мөнгө"* sahte para.

хуурамчлах /huurımçlıh/ *f.* aldatmak, sahtesini yapmak.

хуурамчхан /huurımçhın/ *is.*aldatıcı,sahtekar

хуурах /huurıh/ *f.* **1.** sahtesini yapmak, aldatmak. **2.** kızartmak, kavurmak. *"кофе ~"* kahve kavurmak.

хуурга /huurg/ *is.* kavurma, kavrulmuş.

хуурдах /huurdıh/ *f.* Moğollara ait özel bir müzik enstrümanını çalmak.

хуурмаг /huurmıg/ *is.* sahte, aldatıcı.

хуурмаглах /huurmıglıh/ *f.* aldatmak, dolandırmak, sahtekarlık yapmak.

хуурс /huurs/ *is.* bit, bit yumurtası.

хуурстах /huurstıh/ *f.* bitlenmek.

хууртах /huurtıh/ *f.* aldatılmak, dolandırılmak.

хуурцаг /huurtsıg/ *is.* kaset, video.

хуурцаглах /huurtsıglıh/ *f.* kasete çekmek, videoya almak.

хуурч(ин) /huurç/ *is.* huur müzik aletini çalan kimse.

хуух /huuh/ *is.* erkek hayvanın cinsel organı.

хуухинах /huuhinıh/ *f.* hohlamak,nefes almak

хуучин /huuçin/ *s.* eski. *"~ танил"* eski tanıdık. *"~ хувцас"* eski elbise.

хуучдах /huuçdıh/ *f.* eskimek.

хуучивтар /huuçivtır/ *s.* eski, püskü, yırtık.

хуучид/huuçid/ *is.* ayın yada yılın son günleri

хуучинсаг /huuçinsıg/ *is.*eskiye ait inanış, gerici

хуучир /huuçir/ *is.* bir çeşit yaylı çalgı.

хуучирдах /huuçirdıh/ *f.* huuçur çalgısını çalmak

хуучис /huuçis/ *is.* **1.** ata. **2.** eski, eskiye ait.

хуучих /huuçih/ *f.* yırtmak, kabuğunu soymak

хуучлах /huuçlıh/ *f.* maziyi anmak,eskiyi hatırlamak.

хуучрах /huuçrıh/ *f.* eskimek.

хуушуур /huuşuur/ *is.* yağda kızartılmış etli börek.

хуц /huts/ *is.* koç.

хуцах /hutsıh/ *f.* havlamak.

хуцсах /hutssıh/ *is.* koyunların çiftleşmesi.

хучаас /huçaas/ *is.* kaplama, kaplamalı,örtülü

хучигдах /huçigdıh/ *f.* örtülmek, kaplanmak.

хучигдмал /huçigdmıl/ *s.* örtülü, kapalı.

хучих /huçih/ *f.* örtmek, kaplamak.

хучлага /huçlıg/ *is.* nevresim, çarşaf.

хуш /huş/ *is.* sedir ağacı.

хушга /huşıg/ *is.* **1.** ceviz, ceviz ağacı. **2.** testis, erbezi.

хуяг /huyg/ *is.* **1.** zırh. **2.** kaplumbağa kabuğu. **3.** gardiyan.

хуяглах /huyıglıh/ *f.* **1.** zırhlı olmak. **2.** korumak, kuşatmak.

хуягт /huyıgt/ *s.* zırhlı, korumalı.

хуял /huyıl/ *is.* şehvet, arzu, istek.

хуян /huyın/ *is.* romatizma.

хуянтах /huyıntıh/ *f.* romatizma hastalığına yakalanmak.

хүв /huv/ *s.* sopsoğuk.

хүврэл /huvril/ *is.* gelişme, büyüme.

хүврэх /huvrih/ *f.* büyümek, gelişmek.

хүгдийх /hugdih/ *f.* kambur olmak.

хүгдгэр /hugdgir/ *is.* kambur.

хүдэн /hudin/ *is.* duman sisi.

хүдэнтэх /hudintih/ *f.* dumanlanmak, sislenmek.

хүдэр /hudir/ *is.* **1.** cevher. **2.** güçlü. *"зэсийн ~"* bakır cevheri. *"төмрийн ~"* demir cevheri.

хүж /huc/ *is.* tütsü.

хүзүү /huzuu/ *is.* boyun. *"~ний ороолт"* boyun atkısı. *"~ний зүүлт"* gerdanlık, kolye.

хүзүүвч /huzuuvç/ *is.* **1.** tasma. **2.** iki evi birleştiren kısa ara.

хүзүүдэх /huzuudih/ *f.* el ense çekmek, enselemek.

хүй /huy/ *is.* **1.** göbek bağı. **2.** kalabalık.

хүйлс /huyls/ *is.* küçük ada.

хүйс /huys/ *is.* cinsiyet.

хүйт /huyt/ *s.* soğuk.

хүйтдэх /huytdih/ *f.* soğumak.

хүйтрэх /huytrih/ *f.* soğuk olmak, soğumak.

хүйтэвтэр /huytivtir/ *s.* soğuk, serin.

хүйтэвтэрхэн /huytivtirhin/ *s.* baya soğuk, daha soğuk.

хүйтэн /huytin/ *s.* **1.** soğuk. **2.** belsoğukluğu. *"өвлийн ~"* kış soğuğu. *"~ ус"* soğuk su. *"~ өдөр"* soğuk gün. *"~ салхи"* soğuk rüzgar. *"~ уур амьсгал"* soğuk iklim.

хүйтэндэх /huytindih/ *f.* soğumak.

хүйтэнтэх /huytintih/ *f.* bel soğukluğuna yakalanmak.

хүлтэгнэх /hultignih/ *f.* sinmek, büzülmek.

хүлүүлэх /huluulih/ *f.* bağlanmak, eli ve ayaklarının bağlanması.

хүлхгэр /hulhgir/ *s.* bol, sarkık, geniş.

хүлхэрдэх /hulhirdih/ *f.* sarkıklaşmak, bollaşmak.

хүлхийх /hulhih/ *f.* sarkmak, bollaşmak.

хүлхэгнэх /hulhignih/ *f.* gevşemek, yumuşamak, pörsümek.

хүлхэх /hulhih/ *f.* emmek emilmek.

хүлцэл /hultsil/ *is.* özür.

хүлцэнгүй /hultsinguy/ *s.* uysal, itaatkar, sabırlı, mazlum.

хүлцэх /hultsih/ *f.* sabırlı olmak, katlanmak.

хүлэг /hulig/ *is.* **1.** at. **2.** ip, urgan.

хүлэмж /hulimc/ *is.* sera.

хүлэх /hulih/ *f.* bağlamak.

хүлээгдэл /huleegdil/ *is.* bekleme.

хүлээгдэх /huleegdih/ *f.* beklenilmek.

хүлээлгэх /huleelgih/ *f.* bekletmek, dağıtmak, vermek. *"хариуцлага ~"* mesuliyet vermek. *"удаан ~"* çok bekletmek.

хүлээс /hulees/ *is.* bağlanmış olan.

хүлээслэх /huleeslih/ *f.* bağlamak, bohçalamak, düğümlemek.

хүлээстэй /huleeste/ *s.* bağlı, düğümlü.

хүлээх /huleeh/ *f.* beklemek. *"түр ~"* beklemek. *"хүлээн авалт"* resepsiyon kabul. *"хүлээн авагч"* kabul edici, ev sahibi. *"буруугаа ~"* yanlaşını kabul etmek.

хүм /hum/ *zm.* şey, bir şey.

хүмбараа /humbıraa/ *is.* timsah.

хүмүүжигч /humuucigç/ *is.* çocuk, talebe, ufaklık.

хүмүүжил /humuucil/ *is.* eğitim, terbiye,rehberlik. *"хүмүүжлийн ажил"* rehberlik hizmeti. *"хүүхдийн ~"* çocuk terbiyesi.

хүмүүжих /humuucih/ *f.* terbiyeli olmak.

хүмүүжүүлэгч /hümüücüüligç/ *is.* terbiyeci, belletmen.

хүмүүжүүлэх /hümüücüülih/ *f.* terbiye etmek, eğitim vermek. *"хүүхдийг ~"* çocuğu terbiye etmek.

хүмүүс /hümüüs/ *is.* insanlar. *"албаны ~"* resmi şahıslar, devlet erkanı.

хүн /hün/ *is.* insan, kişi, adam, şahıs. *"~ төрөлхтөн"* insanoğlu. *"~ ам"* nüfus. *"гадаадын ~"* yabancı insan. *"~ий эрх"* insan hakları. *"хашир ~"* tecrübe edinmiş, güngörmüş. *"залуу ~"* genç insan, delikanlı. *"эрдэмтэй ~"* bilgili insan. *"боловсролтой ~"* tahsilli insan. *"шударга ~"* adil, dürüst, gerçekçi insan. *"сайн ~"* iyi insan. *"хар ~"* koca. *"танихгүй ~"* tanınmayan kişi. *"шинэ ~"* yeni biri. *"ажил хэрэгч ~"* işadamı.

хүнгүй /hüngüy/ *s.* insansız, kimsesiz, ıssız.

хүнгэнэх /hünginih/ *f.* ötmek, ses çıkarmak.

хүнд /hünd/ *s.* **1.**ağır, ağırlık.*"~ ачаа"* ağır yük.*"~ жин"* ağır sıklet.*"~ үйлдвэр"* **ağır** sanayi.*"~ шийтгэл"* ağır ceza.*"~ ажил"* ağır, zor **iş**.*"~ суртал"* bürokrasi.*"~ийн өргөлт"* **halter**.*"~ийн төв"*ağırlık merkezi.*"хел ~тэй"* hamile,gebe. **2.** onur, gurur, saygınlık.*"нэр ~"* şan şöhret,itibar, şeref.

хүндгүй /hündgüy/ *s.* şerefsiz, itibarsız.

хүнддэх /hünddih/ *f.* ağır gelmek.

хүндлэгдэх /hündligdih/ *f.* saygı gösterilmek.

хүндлэл /hündlil/ *is.* saygı, saygınlık.

хүндлэх /hündlih/ *f.* saygı göstermek.

хүндрүүлэх /hündrüülih/ *f.* zorlaştırmak, ağırlaştırmak.

хүндрэх /hündrih/ *f.* ağırlaşmak, ağır olmak, zorlaşmak. *"өвчин ~"* hastalığı ağırlaşmak.

хүндтэй /hündte/ *s.* onurlu, şerefli, saygın.

хүндтэх /hündtih/ *f.* ağırlaşmak.

хүндхэн /hündhin/ *is.* ağır.

хүндэвтэр /hündivtir/ *zf.* daha ağır, ağırca.

хүндэт /hündit/ *s.* saygın, sevgili, saygılı, değerli, kıymetli. *"~ зочин"* değerli misafir. *"~ гишүүн"* değerli üye. *"~ цол"* değerli ünvan. *"~ харуул"* tören kıtası. *"~ нөхөр"* kıymetli arkadaş. *"~ самбар"* şeref panosu.

хүндэтгэл /hünditgil/ *is.* onur, saygı, saygı gösterme

хүндэтгэх /hünditgih/ *f.* saygı göstermek, onur duymak.

хүнийрхүү /hünirhüü/ *s.* soğuk, itici, ciddi.

хүнийрхэх/hünirhih/ *f.*iticileşmek,ciddileşmek

хүнийх /hünih/ *zm.* birileri, başkaları, ötekisi.

хүнлэг /hünlig/ *zf.* insani.

хүнс(эн) /huns/ *is.* gıda, yiyecek. *"~ний дэлгүүр"* bakkal. *"~ний бүтээгдэхүүн"* yiyecek ürünleri. *"~ний хангамж"* yiyecek. *"~ний нөөц"* yiyecek stoğu. *"~ний үйлдвэр"* gıda sektörü.

хүнхгэр /hünhgir/ *is.* çukur, içbukey.

хүнхийх /hünhiih/ *f.* çukurlaşmak.

хүнхэр /hünhir/ *is.* çukur, içbukey.

хүр /hür/ *is.* **1.** dayı. **2.** bütün, hepsi.

хүргэгч /hürgigç/ *is.* postacı, ulaştırıcı.

хүргүүлэх /hürgüülih/ *f.* ulaştırmak, bırakmak (eve kadar).

хүргэн /hürgin/ *is.* damat.

хүргэх/hürgih/ *f.* göndermek, yollamak, bırakmak (evine). *"хүргэж өгөх"* bırakmak (evine, işine). *"хэл ~"* haber göndermek, bilgi vermek. *"захидал ~"* mektup göndermek. *"мэнд ~"* selam söylemek. *"туг ~"* yardım göndermek. *"хор ~"* zarar vermek. *"уур ~"* kızdırmak, sinirlendirmek. *"инээд ~"* güldürmek.*"нойр ~"* uykusunu getirmek

хүрд /hürd/ *is.* **1.** teker. kurt.

хүржигнэх /hürcignih/ *is.* gök gürlemesi.

хүрз /hürz/ *is.* kürek.

хүрздэх /hürzdih/ *f.* küreklemek.

хүрнэ /hürne/ *is.* yaban gelinciği.

хүртвэр /hürtvir/ *is.* pay.

хүртэл /hürtil/ *zf.* kadar, ...e kadar. *"орой ~"* akşama kadar

хүртэмж /hürtimc/ *is.* yeterlilik, yeterli şey.

хүртэх /hürtih/ *f.* almak, kazanmak, yeterli hale gelmek. *"шагнал ~"* ödül kazanmak.

хүртээл /hürteel/ *is.* mal, mülk, mülkiyet.

хүртээлгүй /hürteelguy/ *s.* ilgilendirmeme, ilgisiz, alakasız.

хүртээмж /hürteemc/ *is.* yeterlilik.

хүртээх /hürteeh/ *f.* ödüllendirilmek, verilmek.

хүрхрэх /hürhrih/ *f.* hırıldamak, şırıldamak.

хүрхрээ /hürhree/ *is.* şelale, çağlayan.

хүрчигнэх /hürçignih/ *f.* gürlemek, gümbürdemek.

хүрэвтэр /hürivtir/ *s.* kahverengimsi.

хүрэл /hüril/ *is.* bronz. *"~ мөдаль"* bronz madalya.

хүрэлцэх /hüriltsih/ *f.* **1.** yetmek, ihtiyacını karşılamak. **2.** yetişmek. *"элбэг ~"* bereketli.

хүрэлцэхгүй /hüriltsihgüy/ *s.* yetersiz.

хүрэлцээ /hüriltse/ *is.* yeterlilik, yeterli olma.

хүрэм /hürim/ *is.* erkek ceketi.

хүрэн /hürin/ *s.* kahverengi.

хүрэндүү /hürindüü/ *s.* kahverengimsi renkli.

хүрэнтэх /hürintih/ *f.* koyu kahverenkli olmak

хүрэх /hürih/ *f.* varmak, ulaşmak, yetşmek. *"гэртээ ~"* eve varmak. *"амжилтад ~"* başarıya ulaşmak. *"зорьсондоо ~"* amacına ulaşmak. *"насанд ~"* mükellefiyet çağına ulaşmak. *"гар ~"* dokunmak, deymek, vurmak. *"инээд ~"* gülmesi gelmek. *"уур ~"* sinirlenmek. *"нойр ~"* uykusu gelmek. *"залхуу ~"* tembellik, isteksizlik oluşması. *"ханиад ~"* nezle olmak.

хүрэхгүй /hürihgüy/ *s.* yetersiz,ulaşılmaz,kısa

хүрээ /hüree/ *is.* çerçeve. *"цонхны ~"* pencere çerçevesi. *"нүдний шилний ~"* gözlük çerçevesi.

хүрээлүүлэх /hüreelüülih/ *f.* çevrelemek.

хүрээлэгдэх /hüreeligdih/ *f.* çerçeveletmek.

хүрээлэл /hüreelil/ *is.* kuşatma, çevreleme.

хүрээлэн /hüreelin/ *is.* akademi, enstitü, komite, bahçe. *"түүхийн ~"* tarih enstitüsü. *"цэнгэлдэх ~"* stadyum.

хүрээлэх /hüreelih/ *f.* çevrelemek.

хүрээлэгдэх /hüreeligdih/ *f.* çevrelemek, kuşatmak.

хүслэн /hüslin/ *is.* arzu, istek, talep.

хүсмээр /hüsmeer/ *s.* istenilir, arzu edilir, hoş

хүснэгт /hüsnigt/ *is.* çizelge, sütun, şablon. *"~ татах"* sütun çizmek.

хүснэгтлэх /hüsnigtlih/ *f.* şablon çıkarmak, sütun çizmek.

хүсэл /hüsil/ *is.* istek, dilek, murat, talep. *"хүслийг биелүүлэх"* isteği yerine getirmek.

хүсэлт /hüsilt/ *is.* istek, talep.

хүсэх /hüsih/ *f.* **1.** istemek. *"тусламж ~"* yardım istemek. **2.** dilemek. *"сайн сайхныг ~"* iyi ve güzel şeyler dilemek. *"эрүүл энхийг ~"* sağlık dilemek. *"амжилт ~"* başarılar dilemek. *"энхийг ~"* barışı dilemek.

хүү /hüü/ *is.* **1.** erkek evlat, oğlan. **2.** faiz. *"~тэй зээл"* faizli borç.

хүүгүй /hüügüy/ *s.* **1.** çocuksuz, oğulsuz **2.** faizsiz

хүүгэх /hüügih/ *f.* esmek, rüzgar esmek.

хүүдий /hüüdii/ *is.* çuval, torba.

хүүе /hüüy/ *e.* hey! bakarmısın.

хүүлэгч /hüüligç/ *is.* kullanıcı, faiz kullanan.

хүүлэх /hüülih/ *f.* faize yatırmak.

хүүр /hüür/ *is.* ceset, cenaze.

хүүрнэх /hüürnih/ *f.* anlatmak, aktarmak, konuşmak.

хүүрших /hürşih/ *f.* yıpranmak, eskimek.

хүүрчин /hüürçin/ *is.* mezarcı.

хүүрэх /hüürih/ *s.* kolay kırılır, kırılgan.

хүүсэр /hüüsir/ *is.* kısır dişi hayvan.

хүүхдэрхүү /hüühdirhüü/ *zf.*çocuksu,çocukça

хүүхэд /hüühid/ *is.* çocuk, çoluk çocuk. *"хөхүүл ~"* süt çocuğu. *"цэцэрлэгийн ~"* anaokulu çocuğu. *"сургуулийн ~"* okul çocuğu. *"эрэгтэй ~"* oğlan. *"эмэгтэй ~"* kız çocuk. *"енчин ~"* yetim, öksüz. *"хүүхдийн цэцэрлэг"* çocuk parkı. *"хүүхдийн тоглоом"* çocuk oyunu, oyuncağı. *"~ олох"* gebe kalmak. *"~ төрүүлэх"* doğurmak. *"~ өсгөх"* çocuk büyütmek, çocuk yetiştirmek.

хүүхэдгүй /hüühidgüy/ *s.* çocuksuz.

хүүхэлдэй /hüühildey/ *is.* kukla, bebek. *"~н төөатр"* kukla tiyatrosu, çocuk tiyatrosu.

хүүхэмсэг /hüühimsig/ s. zampara, çapkın.

хүүхэн /hüühin/ *is.* genç kız, bayan. *"сайхан ~"* güzel kız, güzel bayan.

хүүхэнцэр /hüühintsir/ *ө.* kız gibi.

хүүхээн /hüüheen/ *is.* bayan, genç hanım.

хүүчих /hüüçih/ *f.* yırtılmak.

хүүш /hüüş/ *is.* güneş ışığının gelmediği kayaların arasındaki kısım.

хүүшлэх /hüüşlih/ *is.* gölgenin oluşması.

хүхэр /hühir/ *is.* kükürt.

хүхэрлэг /hühirlig/ *s.* kükürtlü.

хүхээ /hühee/ *is.* gırtlak.

хүхээлэх /hüheelih/ *f.* bir bayanı çağırmak.

хүч(ин) /huç/ *is.* **1.** güç, kuvvet. *"ажиллах ~"* iş gücü. *"үйлдвэрлэх ~"* fabrika gücü, üretim gücü. *"зэвсэгт ~ин"* silah gücü. *"ардчилсан ~ин"* demokratik kuvvetler. *"харгис ~"* tepki gücü. *"~ин зүйл"* faktör. *"эрчим ~"* enerji , kaynak. *"биеийн ~"* beden gücü. *"салхины ~"* rüzgar gücü. *"морины ~"* beygir gücü. *"татах ~"* çekim kuvveti. *"түлхэх ~"* itme gücü. *"~ хэрэглэх"* güç kullanmak. *"~ээ дайчлах"* gücünü göstermek. *"~ орох"* güçlenmek. *"~ээ сорих"* güçlü görmek. *"~тэй цохих"* güçlü vurmak. *"~ингүй болох"* geçersiz olmak. **2.** kudret.

хүчгүй /hüçgüy/ *s.* **1.** güçsüz, kuvvetsiz. **2.** ekşi olmayan.

хүчдэл /hüçdil/ *is.* gerginlik, gerilim. *"ендөр ~"* yüksek gerilim.

хүчил /hüçil/ *is.* asit.

хүчилдэр /hüçildir/ *is.* asit, sirke.

хүчилшил /hüçilşil/ *is.* alkali.

хүчингүй /hüçingüi/ *s.* geçersiz.

хүчилтөрөгч /hüçiltürügç/ *is.* oksijen.

хүчиндэх /hüçindih/ *f.* tecavüz etmek, ırzına geçmek.

хүчинтэй /hüçinte/ *s.* geçerli, etkili.

хүчир /hüçir/ *s.* zor, fena.

хүчирлэх /hüçirlih/ *f.* en büyük gücünü göstermek.

хүчирхийлэл /hüçirhilil/ *is.* şiddet, zorbalık.

хүчирхийлэх /hüçirhilih/ *f.* tecavüz etmek, zorbalık yapmak.

хүчирхэг /hüçirhig/ *s.* güçlü, kuvvetli.

хүчирхэх /hüçirhih/ *f.* gücünü, kuvvetini kullanmak.

хүчит /hüçit/ *s.* güçlü, kuvvetli.

хүчлэх /hüçlih/ *f.* gücünü kullanmak.

хүчтэй /hüçte/ *s.* güçlü, kuvvetli, dayanıklı.

хэв /hev/ *is.* **1.** emir, kural. **2.** kalıp, biçim, şekil, şema. *"~ журам"* emir, kural; kalıp. *"бичгийн ~"* yazı biçimi. **3.** gelenek, görenek.

хэвгий /hevgii/ *s.* eğri, eğik, yatık, meyilli.

хэвгүй /hevgüy/ *s.* şekilsiz, şemasız.

хэвийн /hevin/ *is.* normal, olağan.

хэвийх /hevih/ *f.* eğilmek, batmak, kötüye gitmek.

хэвлий /hevli/ *is.* göbek, merkez, orta.

хэвлүүн /hevluun/ *is.* büyük insan gibi hareket eden çocuk.

хэвлүүр /hevlüür/ *is.* ayakkabı kalıbı.

хэвлэгдэх /hevligdih/ *f.* basılmak, yayınlanmak, basmak.

хэвлэгч /hevligç/ *is.* yazıcı, basımcı.

хэвлэл /hevlil/ *is.* yayın-basım, gazete, medya. *"~ захиалах"* gazete abonesi. *"~ийн хуудас"* basım kağıdı, basım sayfası. *"~ийн газар"* basım evi.

хэвлэх /hevlih/ *f.* yayınlamak, basmak. *"ном ~"* kitap yayınlamak. *"~ үйлдвэр"* yayım-basım merkezi.

хэвнэг /hevnig/ *is.* yağmurluk.

хэврэг /hevrig/ *s.* kolay bozulan, dayanaksız, çürük.

хэврэгших /hevrigşih/ *s.* kırılgan, nazik.

хэвтүүлэх /hevtuulih/ *f.* yatırmak, dinlendirmek. *"эмнэлэгт ~"* hastaneye yatırmak.

хэвтэр /hevtir/ *s.* yatalak.

хэвтэх /hevtih/ *f.* yatmak, uzanmak. *"эмнэлэгт ~"* hastanede yatmak.

хэвтэш /hevtiş/ *is.* **1.** yatılabilecek yer. **2.** plesenta.

хэвтээ /hevtee/ *s.* yatay, uzanmış.

хэвших /hevşih/ *f.* örf adet içerisine girmek.

хэвшил /hevşil/ *is.* alışkanlık, adet, olay, huy. *"хувийн ~"* şahsi huy.

хэвшмэл /hevşmil/ *is.* alışılagelmiş, genel, olağan.

хэвэг /hevig/ *is.* dış kabuk.

хэвэгч /hevigç/ *is.* geviş getiren.

хэвэл /hevil/ *is.* karın, anne karnı, toprağın göbeği.

хэвэх /hevih/ *f.* geviş getirmek.

хэгжүүн /hegcüün/ *s.* kibirli, gururlu, kendini beğenmiş.

хэгжүүрхэх /hegcüürhih/ *f.* kibirlenmek, gururlanmak.

хэгз /hegz/ *is.* dökülme, düşme.

хэгзрэх /hegzrih/ *f.* **1.** dökülmek, düşmek. **2.** kalkmak.

хэгээс /hegees/ *is.* tekerlek jantı.

хэд(эн) /hed/ *s.* kaç, ne kadar, kaç tane.

хэддүгээр /heddügeer/ *s.* kaçıncı.

хэдгэнэ /hedgine/ *is.* yabanarısı.

хэдий /hedii/ *s.* **1.** nasıl, ne kadar. **2.** rağmen.

хэдийчинээ /hediiçinee/ *s.* ne kadar.

хэдийд /hediid/ *zf.* ne zaman.

хэдүүл /hedüül/ *is.* kaç kişi, kaçı.

хэдүүлхэн /hedüülhin/ *is.* bir kaç kişi.

хэдхэн /hedhin/ *zf.* biraz, az birşey.

хэдэнтээ /hedinte/ *zf.* pek çok defa.

хэдэр /hedir/ *s.* kızgın, sinirli.

хэдэрлэх /hedirlih/ *f.* inatlaşmak, huysuzluk yapmak.

хэдээд /hedeed/ *is.* kaça.

хэелэх /heylih/ *f.* eğmek, yana yatırmak.

хэзээ /hezee/ *zf.* ne zaman.

хэзээд /hezeed/ *zf.* her zaman, daima, ne zaman istersen.

хэзээний /hezeeni/ *is.* hangi zamana ait, ne zamanın.

хэл /hel/ *is.* **1.** tat alma organı,dil. *~ний үзүүр"* dil ucu. *"~ээ гаргах"* dil çıkarmak. **2.** lisan, anadil. *" "Монгол ~"* Moğol dili. *"үндэсний ~"* milli dil. *"гадаад ~"* yabancı dil. *"төрөлх хэл"* ana dil. *"эх хэл"* anadil. *"яриаы ~"* konuşma dili. *"бичгийн ~"* yazı, yazışma dili. *"этгээд ~"* argo. *"~зүй"* dilbilgisi, gramer. *"~ шинжлэл"* dil bilimleri. *"~ хүргэх"* haber vermek, söz iletmek.

хэлбийх /helbih/ *f.* sapmak, ayrılmak.

хэлбүү /helbüü/ *s.* eğri, eğik, yatık.

хэлбүүр /helbüür/ *is.* şekil, şema, dizayn plan.

хэлбүүрдэх /helbüüdih/ *f.* şekillendirmek, biçimlendirmek.

хэлбэлзэл /helbilzil/ *is.* **1.** bocalama. **2.** cazırtılanma, dalga ve frekansların bozulması.

хэлбэлзэх /helbilzih/ *f.* bir yükselip, bir alçalmak.

хэлбэр /helbir/ *is.* biçim, şekil(li), form.

хэлбэрдэх /helbirdih/ *f.* çok iyi anlaşılmak.

хэлбэржих /helbircih/ *f.* varsaymak, farzetmek.

хэлбэршгүй /helbirşguy/ *s.* şekilsiz, biçimsiz, değiştirilemeyen.

хэлбэршил /helbirşil/ *is.* yapı, bünye, bina.

хэлбэрших /helbirşih/ *f.* biçimlendirmek, şekillendirmek.

хэлбэрэлтгүй /helbiriltgüy/ *s.* şekillenmeyen, biçimlenmeyen.

хэлбэрэх /helbirih/ *f.* sapmak, ayrılmak.

хэлгий /helgii/ *s.* konuşamayan, kekeme.

хэлгийтэх /helgitih/ *f.* konuşamamak.

хэлгүй /helgüy/ *s.* dilsiz.

хэлгэлзэх /helgilzih/ *f.* dili tutulmak.

хэлзүй /helzui/ *is.* dilbilgisi.

хэлмэгдүүлэх /helmigdülih/ *f.* suçlamak, zan altında bırakmak.

хэлмэгдэл /helmigdil/ *is.* baskı, zorlama, suçlama.

хэлмэгдэх /helmigdih/ *f.* suçlanmak, zan altında kalmak.

хэлмэрч /helmirç/ *is.* tercüman.

хэлмэрчлэх /helmirçlih/ *f.* tercümanlık yapmak.

хэлтгий /heltgi/ *s.* eğik, eğri, bükük.

хэлтгийдэх /helgidih/ *f.* eğilmek, eğrilmek.

хэлтийх /heltih/ *f.* yana yatmak, eğilmek.

хэлтлэх /heltlih/ *f.* kırmak, koparmak, parçalamak.

хэлтрүүлэх /heltruulih/ *f.* kopartmak, parçalatmak.

хэлтрэх /heltrih/ *f.* **1.** koparmak, kırmak. **2.** muaf tutmak, hariç tutmak.

хэлтчих /heltçih/ *f.* küçük parçalara ayırmak, koparmak, yontmak.

хэлтэй /helte/ *s.* konuşabilen, dilli.

хэлтэрхий /heltirhi/ *is.* çentik, yonga, talaş.

хэлтэс /heltis/ *is.* daire, şube, bölüm ayrışma; ayrılma. *"боловсон хүчний ~"* eğitim kadrosu, şube.

хэлүүлэх /helüülih/ *f.* söyletmek, konuşturmak.

хэлхгэр /helhgir/ *s.* sarkık, süklüm püklüm.

хэлхгэрдэх /helhgirdih/ *f.* sarkıtmak, genişletmek.

хэлхийх /helhih/ *f.* sarkmak, genişlemek, uzamak.

хэлхмэл /helhmil/ *is.* bağlantılı, ilişkili, birbiri içinde.

хэлхэгнэх /helhignih/ *f.* uzamak, sarkmak.

хэлхэлдэх /helhildih/ *f.* bağlanmak, içiçe girmek, kenetlenmek.

хэлхэх /helhih/ *f.* dizmek, sıralamak.

хэлхээ /helhee/ *is.* **1.** bağlantı, irtibat, münasebet, ilişki. *"~ холбоо"* münasebet, ilişki. **2.** temas, bağ, demet.

хэлхээлэх /helheelih/ *f.* münasebet kurmak, ilişki kurmak, bağlantı kurmak.

хэлхээс /helhees/ *is.* bağ, sicim, yay, ip.

хэлхээтэй /helheete/ *s.* bağlı, bağlantılı, düğümlü.

хэлц /helts/ *is.* deyim.

хэлцэл /heltsil/ *is.* dağıtım, paylaşım.

хэлцэх /heltsih/ *f.* tartışmak.

хэлцээ /heltse/ *is.* tartışma, müzakere.

хэлцээгүй/heltseegüy/ *s.*sorunsuz,tartışılmaz

хэлцээтэй /heltseete/ *is.* hakkında

konuşulabilen, tartışılır.

хэлшгүй /helşgüy/ *s.* konuşulamayan, ifade edilemeyen.

хэлэгдэгч /heligdigç/ *s.* bir şeyler hakkında konuşan, sohbet eden.

хэлэгдэх /heligdih/ *f.* bir konu hakkında konuşmak.

хэлүүлэх /helüülih/ *f.* söyletmek, konuşturmak.

хэлэлцүүлэх /heliltsüülih/ *f.* görüşmek, tartıştırmak.

хэлэлцэгч /heliltsigç/ *is.* tartışmacı, görüşme yapan.

хэлэлцэх /heliltsih/ *f.* görüşmek, müzakere etmek, tartışmak. *"хэлэлцэн тохирох"* anlaşmak, sözleşmek, uzlaşmak. *"~ асуудал"* gündem. *"шүүмжлэн ~"* eleştiri yapmak.

хэлэлцээ(н) /heliltsee/ *is.* görüşme(ler), müzakere sözleşme, antlaşma.

хэлэлцээр /heliltseer/ *is.* anlaşma, uzlaşma. *"~ байгуулах"* anlaşma yapmak.

хэлэмгий /helimgii/ *s.* rahat ve iyi konuşan, hatip.

хэлэх /helih/ *f.* konuşmak, söylemek, demek, anlatmak. *"үг ~"* konuşma yapmak, söz almak, söz alıp konuşmak. *"үнэнийг ~"* doğruyu söylemek, gerçeği söylemek. *"худал ~"* yalan söylemek. *"саналаа ~"* düşüncesini, fikrini, duygusunu söylemek. *"өөрөөр хэлбэл"* yani, başka bir ifadeyle.

хэм /hem/ *is.* derece, ölçü.

хэмжигдэхүүн /hemcigdehün/ *i.*miktar,nicelik

хэмжигч /hemcigç/ *is.* ölçme ve ölçüm yapan kişi.

хэмжилт /hemcilt/ *is.* ölçüm, ölçü.

хэмжих /hemcih/ *f.* ölçmek.

хэмжихүй /hemcihüy/ *is.* ölçüm, ölçü.

хэмжүүр /hemcüür/ *is.* ölçüm birimleri ve aletleri. *"халуун хүйтний ~"* termometre, sıcaklıkölçer.

хэмжээ /hemcee/ *is.* **1.** tedbir, büyüklük, numara. *"арга ~"* hesaba çekmek, hakkında tutanak tumak, gerekli işlemleri yapma. **2.** ölçü, hacim. *"уртын ~"* uzunluk ölçüsü. *"талбайн ~"* arazi ölçümü. *"мэдлэгийн ~"* bilgi düzeyi, bilgi derecesi. *"~ авах"* ölçü almak.

хэмжээгүй /hemceegüy/ *s.* ölçüsüz, hudutsuz, sonsuz, sınırsız.

хэмжээлшгүй /hemceelşgüy/ *s.* sınırsız, ölçülemeyen, ölçüsüz, birimsiz.

хэмжээлэх /hemceelih/ *f.* sınırlamak, ölçü almak.

хэмжээс /hemcees/ *is.* ölçü, ölçüm, boyut, ebat.

хэмжээт /hemceet/ *s.* sınırlı, ölçülü, belli miktarda.

хэмжээтэй /hemceete/ *s.* sınırlı, ölçülü, miktarı belli olan.

хэмлэх /hemlih/ *f.* kemirmek, etini sıyırmak.

хэмнэг /hemnig/ *is.* oran, orantı, pay.

хэмнэгдэх /hemnigdih/ *f.* oranlamak, pay etmek.

хэмнэл /hemnil/ *is.* **1.** ritim. **2.** oran, orantı, ekonomi.

хэмнэлт /hemnilt/ *is.* tasarruflar, tutumluluk.

хэмнэх /hemnih/ *f.* tasarruf etmek, tutumlu davranmak. *"арвилан ~"* bol bereketli tasarruf. *"мөнгө ~"* para biriktirmek.

хэмх /hemh/ *f.* binbir parça, tuzla buz etmek.

хэмхдэг /hemhdig/ *is.* çok küçük parçalar, kırıntı.

хэмхдэс /hөmhdis/ *is.* ufak parça, kırıntı, döküntü.

хэмхлэх /hemhlih/ *f.* kırmak, ufalanmak, parçalanmak.

хэмхрэх /hemhrih/ *f.* parçalanmak, bozulmak, mahvolmak, kırılmak.

хэмхчих /hemhçih/ *f.* parçalara ayrılmak, kırılmak.

хэмхэрхий /hemhirhi/ *s.* kırılmış, parçalanmış, bozuk, bozulmuş.

хэмхэх /hemhih/ *f.* kemirmek, ısırmak.

хэмээвч /hemeevç/ *e.* fakat, ama, lakin, olmasına rağmen.

хэмээгч /hemeegç/ *e.* adıyla, ismi ile.

хэмээн /hemeen/ *zf.* böylece, öyle olunca, ve böylece.

хэмээх /hemeeh/ *f.* ismiyle çağırmak, hitap etmek.

хэн /hin/ zm. kim.

хэнгэрэг /hengirig/ *is.* **1.** kulak zarı. **2.** davul dömbelek, darbuka.

хэнз /henz/ *is.* kuzu, yavru.

хэнзлэх /henzlih/ *f.* doğmak, dünyaya gelmek.

хэнийх /henih/ *zm.* kimin, kime ait.

хэнтэг /hentig/ *s.* sinirli, huysuz.

хэнтэглэх /hentiglih/ *f.* sinirlenmek, huysuzlaşmak.

хэнхдэг /henhdig/ *is.* göğüs, bağır, sine.

хэнхэг /henhig/ *s.* **1.** obur, açgözlü, pisboğaz. **2.** aktif.

хэнхэглэх /henhiglih/ *f.* aktif olmak, hareketli olmak.

хэнхэрцэг /henhirtsig/ *is.* göğüs.

хэншиг /henşig/ *is.* etli yemeklere katılan özel baharat.

хэнэггүй /hegguy/ *s.* galesiz, vurdum duymaz, umursamaz.

хэнээ /hinee/ *is.* takınak, saplantı, sabit fikir.

хэнээрхэл /hineerhil/ *is.* aşırı coşku, heyecan, curcuna.

хэнээрхэх /hineerhih/ *f.* anormal derecede heyecanlanmak, tedirgin olmak.

хэнээтэй /hineete/ *is.* anormal, takınağı olan, sabit fikirli.

хэрвээ /hirvee/ *e.* şayet, lakin, eğer, ola ki.

хэргэм /hirgim/ *is.* saygınlık, sınıf, derece,

paye.

хэргэмтэн /hirgimtin/ *s.* ileri gelen, yüksek mevki sahibi.

хэрдэс /hirdis/ *is.* kangal, sargı, sarım.

хэрдэслэх /hirdislih/ *f.* sarmak, dolamak.

хэрзгэр /hirzgir/ *s.* **1.** iskelet gibi, çok zayıf. **2.** inatçı, dik kafalı.

хэрзийх /hirzih/ *f.* **1.** çok aşırı zayıflamak. **2.** inatlaşmak.

хэриг /herig/ *is.* ıstırap, sefalet, zorluk, acı, dert, tasa.

хэриглэх /heriglih/ *f.* ızdırap çekmek, dertli olmak, sefalet görmek.

хэрмэл /hermil/ *s.* **1.** serseri, avare. **2.** yara, bere, yaralanma.

хэрс /hers/ *is.* gergedan.

хэрсүү /hersüü/*s.* ihtiyatlı, öngörülü, mantıklı.

хэрсүүдэх /hersüüdih/ *f.* ihtiyatlı olmak, dikkatli olmak, mantıklı olmak.

хэрсүүлэх /hersüülih/ *s.* ihtiyatlı, dikkatli oldurmak.

хэрсэг /hersig/ *is.* parmaklık, çit.

хэрсэглэх /hersiglih/ *f.* parmaklık yapmak, çit yapmak.

хэрсэн /hersin/ *is.* göğüs eti.

хэрүүл /herüül/ *is.* söz, laf kavgası, münakaşa. *"~ өдөх"* münakaşa başlatmak.

хэрүүлч /herüülç/ *is.* kavgacı.

хэрхэвч /herhivç/ *s.* önemsiz, değersiz, itibarsız.

хэрхэн /herhin/ *s.* nasıl, ne biçim.

хэрхэх /herhih/ *s.* nasıl, ne şekilde, hangi, hangi tarzda.

хэрцгий /hertsgi/ *s.* gaddar, merhametsiz, dehşetli , korkunç, zalim.

хэрцгийлэх /hertsgilih/ *f.* çok vahşi, zalim ve acımasız davranmak.

хэрчигнэх /herçignih/ *f.* çatırdamak, çatır çatır parçalanmak.

хэрчим /herçim/ *is.* parça, dilim, çentik, yarık.

хэрчих /hirçih/ *f.* kesmek, doğramak, dilimlemek, kıymak, çentmek, parçalamak.

хэрчлэх /hirçlih/ *f.* kesilmek, doğranmak, parçalanmak.

хэрчлээс /hirçlees/ *is.* yarma, çentik, kertik, kırma, kesme.

хэрчмэл /hirçmil/ *s.* kesik, kesilmiş, parçalanmış, kıyılmış.

хэрчүүр /herçüür/ *is.* kesici, kıyıcı, doğrayıcı alet.

хэрчээс /hirçees/ *is.* yarma, çentik, kertik, kırma, kesme.

хэрчээслэх /hirçeeslih/ *f.* kesmek, kazımak, doğramak, parçalamak.

хэрэв /hiriv/ *ə.* şayet, lakin, eğer.

хэрэг /herig/ *is.* iş, dava, gerek, durum, ihtiyaç, gereksinim. *"хувийн ~"* özel iş, şahsi mesele. *"гэмт ~"* suç, cürüm(mü), cinayet. *"~ болох"* gerekli olmak, ihtiyaç olmak.

хэрэггүй /heriggüy/ *s.* gereksiz, lüzumsuz.

хэрэгжих /herigcih/ *f.* anlamak, kavramak, fark etmek.

хэрэгжүүлэх /herigcüülih/ *f.* tamamlamak, yerine getirmek gerçekleştirmek, icara etmek, uygulamak. *"амьдралд ~"* uygulamaya geçirmek, icraata koymak.

хэрэглүүлэх /heriglüülih/ *f.* kullandırmak, çalıştırtmak, uygulatmak.

хэрэглүүр /heriglüür/ *is.* araç, vasıta, çare.

хэрэглэгдэх /herigligdih/ *f.* kullanmak; yararlanmak, faydalanmak, gerekli olmak, kullanılmak.

хэрэглэгдэхүүн /herigligdihüün/ *is.* madde, ham maddeler, maliar, malzemeler.

хэрэглэл /heriglil/ *is.* gereksinim, ihtiyaç, gerek, istek, masraf, araç gereç.

хэрэглэх /heriglih/ *f.* kullanmak, yararlanmak, faydalanmak.

хэрэглэхүүн /heriglihüün/ *is.* gerek, gereksinim, gerekli şey.

хэрэгсэл /herigsil/ *is.* gerek, gereksinim, gerekli şey, araç, vasıta, çare; ilaç, alet. *"үйлдвэрлэлийн ~"* üretim araçları, fabrika aletleri. *"тээврийн ~"* ulaşım araç ve gereçleri.

хэрэгсэх /herigsih/ *f.* gerekli olmak, yararlı olmak, gerektirmek.

хэрэгсэхгүй /herigsihgüi/ *s.* gereksiz, lüzumsuz.

хэрэгтэй /herigte/ *s.* gerekli, lüzumlu, zaruri, yararlı, elverişli. *"явах ~"* gitmek gerekli.

хэрэгтэн /herigtin/ *is.* suçlu, sanık, suçlanan.

хэрэгцээ /herigtsee/ *is.* lüzum, ihtiyaç, gerek, gereksinim.

хэрэгч /herigç/ *is.* gerekli olan. *"ажил ~"* etkili, işine sadık.

хэрэлдүүлэх /herildüülih/ *f.* karıştırmak, bozmak, tartışmaya neden olmak.

хэрэлдэх /herildih/ *f.* tartışmak, çekişmek, kavga etmek, ağız kavgası yapmak.

хэрэм /herim/ *is.* **1.** sincap. **2.** toprak yığını, duvar, sur.

хэрэх /herih/ *f.* **1.** belli bir amacı olmadan avare dolaşmak. **2.** yan yana birlikte bağlamak. **3.** dört köşe yapmak.

хэрээ /heree/ *is.* **1.** karga. **2.** dans grubu. **3.** şerit, kurdele.

хэрээс /herees/ *is.* **1.** ip, urgan. **2.** çapraz dikiş.

хэрээслэх /hereeslih/ *f.* diğer tarafına geçirmek, değiştirmek.

хэсүүл /hesüül/ *is.* başıboş, serseri.

хэсүүчлэх /hesüüçlih/ *f.* gezmek, gezinmek, dolaşmak.

хэсхийм /heshim/ *is.* tepe, yükseklik.

хэсэг /hesig/ *is.* **1.** kısım, bölüm, dilim, grup, parça , hisse, pay. *"хоёр ~"* iki parça. **2.** bir an, kısa süre. *"~ зуур"* kısa süre için.

хэсэглэх /hesiglih/ *f.* parçalara ayırmak,

kesmek, bölmek, yuvalanmak, hisse, pay.

хэсэгхэн /hesighin/ *is.* belli bir bölüm, kısım, ara.

хэсэгчих /hesigçih/ parçalara ayırmak, bölmek, kesmek, ayırmak.

хэсэмхий /hesimhi/ *is.* başıboş, avare.

хэсэх /hesih/ *f.* dolaşmak, gezmek, gezinmek

хэт /het/ *zf.* **1.** arkasında, ötesinde, ilerde, gelecekte. **2.** fazla, aşırı. **3.** hırslı. *"~ийн төлөв легөө"* geleceğe ait program.

хэтрүүлэх /hetrülih/ *f.* fazla kaçırmak, aşırı gitmek, fazla olmak, abartmak, fazlalığa kaçmak. *"зардлыг ~"* belirlenen fiyatı aşmak. *"хурд ~"* azami sürat, hız yapmak. *"хэтрүүлж ярих"* abartarak konuşmak.

хэтрэл /hetril/ *is.* mübalağa aşırılık, fazlalık, aşırı, abartma.

хэтрэмхий /hetrimhi/ *s.* fazlaca, aşırı.

хэтрэмхийлэх /hetrimhilih/ *f.* aşırıya kaçmak, ölçüsünü kaçırmak,aşırı şekilde davranmak.

хэтрэх /hetrih/ *f.* ölçüyü kaçırmak, geçirmek, çok iyi olmak.

хэтэвч /hetivç/ *is.* çakmak taşı kutusu veya kesesi.

хэтэрхий /hetirhi/ *s.* haddinden fazla, pek çok, aşırı, fazla. *"~ хүйтэн"* haddinden fazla soğuk. *"~ халуун"* haddinden fazla sıcak.

хэхгэр /hehgir/ *is.* **1.** güvercin göğsü. **2.** kendine has, kendine özel.

хэхийх /hehih/ *f.* hava atmak, çalım satmak.

хэхрэх /hehrih/ *f.* geğirmek.

хэц /hets/ *is.* **1.** çamaşır ipi. **2.** küçük tepe. **3.** uyum, harmoni. **4.**akraba, eş dost.

хэцүү /hetsüü/ *s.* güç, karmaşık, zor. *"~ асуудал"* zor problem. *"~ зорилт"* zor hedef, gaye, zor emel. *"~ байдал"* zor durum, bunalım.

хэцүүдэх /hetsüüdih/ *f.* daha zor ve güç hale gelmek.

хэцүүрхэх /hetsüürhih/ *f.* zorlanmak, güç duruma düşmek.

хэцүүтэх /hetsüütih/ *f.* zor durumda kalmak, güç duruma düşmek.

хээ /hee/ *is.* **1.** desen, motif, şekil, süsleme. *"~ угалз"* desen, motif. *"үндэсний ~"* milli motif, desen, süsleme. *"торгоны ~"* ipek motifi. **2.** iz. *"хуруугны ~"* parmak izi.

хээвнэг /heevnig/ *zm.* farksız, değişikliğe uğramayan.

хээгүй /heegüi/ *s.* **1.** desensiz, motifsiz, işlemesiz. **2.** samimi, içten, resmi olmayan.

хээл /heel/ *is.* **1.** embriyo, gen. *"~тэй мал"* hamile mal, hayvan, **2.** rüşvet. *"~ хахууль авах"* rüşvet almak. *"~ хахууль өгөх"* rüşvet vermek.

хээлтүүлэг /heeltülig/ *is.* çiftleştirme. *" зохиомол ~"* suni döllenme.

хээлтүүлэгч /heeltüüligç/ *is.* çiftleştirici.

хээлтүүлэх /heeltüülih/ *f.* çifleştirmek.

хээлтэгч /heeltigç/ *is.* dişi, doğurgan hayvan.

хээлтэй /heelte/ *is.* yavrulayacak olan hayvan, mal.

хээлтэх /heeltih/ *f.* çiftleşmek, döllenmek.

хээлэх /heelih/ *f.* desen çıkarmak, şekil vermek, dekore etmek.

хээнцэр /heentsir/ *is.* zarif , ince, güzel şık,iyi

хээнцэрлэх /heentsirlih/ *f.* şık giyinmek, kuşanmak, modaya uygun giyinmek.

хээр /heer/ *is.* **1.** bozkır, sitep. *"~ хонох"* konaklamak, gecelemek. **2.** kestane.

хээрэвч /heerivç/ *is.* kamp yeri.

хээтэй /heete/ *f.* desenli, motifli, şekilli.

хявцаа /hyavtsaa/ *is.* engel, barikat, mani, set.

хявцах /hyavtsıh/ *f.* engellemek, engel olmak.

хядаан /hyadaan/ *is.* hayvan kesme, kasaplık.

хядагдах /hyadıgdıh/ *f.* hayvan kesmek, boğazlamak.

хядагч /hyadıgç/ *is.* hayvan kesimi yapan kesici, kasap.

хядалцах /hyadıltsıh/ *f.* başkasını öldürmek, kesmek, canını almak.

хядах /hyadıh/ *f.* yok etmek, toplu yok etmek, katliam yapmak.

хядлага /hyadlıg/ *is.* katliam, zulüm, kıyım

хязаалан /hyazaalın/ *is.* dört yaşındaki at.

хязгаар /hyazgaar/ *is.* sınır, hudut, hudut(du); sınır, limit.

хязгааргүй /hyazgaargui/ *s.* sınırsız, limitsiz.

хязгаарлагдах /hyazgaarlıgdıh/ *f.* sınırlandırmak, limit koymak.

хязгаарлах /hyazgaarlıh/ *f.* sınırlamak, kısıtlamak.

хязгаарлашгүй /hyazgaarlışgui/ *s.* sınırlanmayan, hudutsuz, sınırsız, limitsiz.

хязгаарлагдмал /hyazgaarlıgdmıl/ *is.* dar, sınırlı, mahdut.

хязгаартай /hyazgaarte/ *s.* sınırlı, limiti olan, sınırı olan.

хялав /hyalıv/ *is.* göz ucuyla bakan, gözlerini kısan.

хялайх /hyalayh/ *f.* yan gözle bakmak.

хялалзах /hyalılzıh/ *f.* yan gözle bakmak, süzmek.

хяламхийх /hyalımhih/ *f.* etrafına bakmak, bakınmak.

хялар /hyalır/ *is.* şaşı, göz bozukluğu.

хялбар /hyalbır/ *s.* kolay, basit, kolayca. *"~ арга"* kolay çare, kolay yol.

хялбарлах /hyalbırlıh/ *f.* kolaylaştırmak, basitleştirmek.

хялбархан/hyalbırhın/s. kolay, basit

хялбарчлах /hyalbırçlıh/ *f.* kolaylaştırmak, basitleştirmek.

хялбарших /hyalbırşih/ *f.* kolaylaştırmak, basitleştirmek.

хялгана /hyalgın/ *is.* tüylü ot, çimen.

хялгас(ан) /hyalgıs/ *is.* **1.** yele, kıl. **2.** saç teli, kuyruk kılı.

хялмалзах /hyalmılzıh/ *f.* göz ucuyla bakmak, yan bakmak.

хялман /hyalmın/ *is.* akşin, çapar, albino.

хямга /hyamg/ *is.* tutum, idare, ekonomik.

хямгадах /hyamgıdıh/ *f.* tutumlu olmak, idareli olmak.

хямд /hyamd/ *s.* ucuz, ucuza. *"~ унээр"* ucuz fiyata.

хямддах /hyamddıh/ *f.* ucuzlatmak.

хямдрал /hyamdrıl/ *is.* ucuzluk, indirim.

хямдрах /hyamdrıh/ *f.* ucuzlamak.

хямрал /hyamrıl/ *is.* bunalım; kriz, buhran. *"улс төрийн ~"* hükümet krizi, politik kriz. *"эдийн засгийн ~"* ekonomik kriz.

хямрах /hyamrıh/ *f.* bunalıma girmek, buhran içerisine düşmek, kriz yaşamak, fenalaşmak.

хямралдаан /hyamrıldaan/ *is.* anlaşmazlık, uyuşmazlık.

хямдруулах /hyamdruulıh/ *f.* ucuzlatmak, fiyatı indirmek.

хямсаа /hyamsaa/ *is.* kerpeten, kıskaç.

хямсайх /hyamsayh/ *f.* kibirlenmek, kendini beğenmek.

хямсгар/hyamsgır/ *s.* kibirli,kendini beğenmiş

хянагч /hyanıgç/ *is.* denetimci, kontrolcü, gözlemci.

хяналт /hyanılt/ *is.* kontrol, gözlem, müşahede, denetleme, denetim. *"~ шалгалт"* inceleme, kontrol, denetim, sınav, deneme sınavı.

хянамгай /hyanımgay/ *s.* dikkatli, sağ görülü.

хянамж /hyanımc/ *is.* uyanıklık, büyük dikkat.

хянамжлах /hyanımclıh/ *f.* dikkatle ve ciddiyetle yapmak veya davranmak.

хянах /hyanıh/ *f.* kontrol etmek, gözlem altına almak, gözlemek, denetlemek, deneme kontrol.

хянга(н) /hyang/ *is.* atın iki kürek kemiği arasındaki yer, yele.

хянгар /hyangır/ *is.* **1.** geniş bıçak, satır, iki ağızlı bıçak. **2.** tepenin doruğu.

хянуур /hyanuur/ *s.* dikkatli, titiz, ciddi.

хянуурлах /hyanuurlıh/ *f.* titizlenmek, daha dikkatli olmak.

хяр /hyar/ *is.* dağ sırası veya doruğu, küçük dağ zinciri.

хяраа /hyraa/ *is.* tan dan önceki alaca karanlık.

хяраалах /hyaraalıh/ *f.* alaca karanlığın oluşması.

хярам /hyarım/ *is.* sulandırılarak kaynatılmış süt.

хярамлах /hyamlıh/ *f.* sulandırılmış sütü kaynatmak.

хярамцаг /hyramtsıg/ *is.* dondurulmuş et yada pastırma.

хярамцаглах /hyramtsıglıh/ *f.* et dondurmak, pastırma yapmak.

хярах /hyarıh/ *f.* **1.** bir araya sıkışmak, birbirine sokulmak. **2.** kıymak, doğramak, kesmek

хярвас /hyarvıs/ *is.* yanmış saç veya yün kokusu.

хярваслах /hyarvıslıh/ *f.* saç veya yün yakmak, ütülemek.

хяргагч /hyargıgç/ *is.* makasla yün yada kıl kesme, kesim işini yapan.

хяргамал /hyargımıl/ *is.* kısa saçlı, küt saçlı.

хяргах /hyargıh/ *f.* kırpmak, kesmek, budamak. *"ноос ~"* yün kırpmak.

хярлах /hyarlıh/ *f.* **1.** dağın eteklerinde dolaşmak. **2.** budamak, kırmak, kesmek.

хярс /hyars/ *is.* bozkur tilkisi, karsak.

хяруу /hyaruu/ *is.* kırağı. *"~ унах"* kırağı düşmek.

хяруул /hyaruul/ *is.* devekuşu.

хяруутах /hıyruutıh/ *f.* kırağı ile kaplanmak.

хясаа /hyasaa/ *is.* **1.** engel, mani, set. **2.** şaman tanrısı.

хясагдах /hyasıgdıh/ *f.* engellenmek, mani olunmak.

хясах /hyasıh/ *f.* engel olmak, engellemek, set çekmek.

хятад /hyatıd/ *is.* Çinli, Çin.

хятаджих /hytıdcih/ *f.* Çinli gibi olmak.

хятаджуулах /hyatıdcuulıh/ *f.* çin şartlarına uyum sağlamak.

хятадчилах /hytıdçilıh/ *f.* Çinceye çevirmek.

хятадших /hyatıdşih/ *f.* Çinli gibi olmak.

хяхалт /hyahılt/ *is.* sıkıntı, bunalım, baskı, eziyet.

хяхах /hyahıh/ *f.* tehdit etmek, göz dağı vermek, korkutmak.

хяхнах /hyahnıh/ *f.* acı acı bağırmak, cıyaklamak.

хяхтнах /hyahtnıh/ *f.* acı acı bağırmak, cıyaklamak, feryad etmek.

Ц

цаа /tsaa/ *is.* geyik.

цаагуур /tsaaguur/ *zf.* arkasına, ardına, ötesine, ötesinde. *"уулын ~"* dağın ardına, arka tarafında.

цаагуурхи /tsaaguurhi/ *zf.* arka tarafında, ötesindeki.

цаад /tsaad/ *zf.* ardında, arkasında, arka tarafı, ötesinde. *"~ мал"* arka tarafında.

цаадахь /tsaadıh/ *zf.* ötesinde.

цаадуул /tsaaduul/ *zm.* onlar, oradakiler.

цааз /tsaaz/ *is.* **1.** kanun, yasa, hüküm. *"~аар авах"* idam etmek. **2.** yasaklanmış, etrafı çevrilmiş. *"дархан ~тай газар"* ulusal park,

yasaklanmış bölge.

цаазат /tsaazıt/ *is.* yasaklanmış, yasak.

цаазлагдах /tsaazlıgdıh/ *f.* **1.** yasaklanmak, engellemek. **2.** idam ettirilmek.

цаазлах /tsaazlıh/ *f.* idam etmek, öldürmek.

цаана /tsaan/ *zf.* arkasında, daha uzak, daha uzakta, arkada. *"голын ~"* ırmağın arkasında. *"наана ~"* önüne, arkasına. *"хилийн ~"* sınır dışı.

цаанадах /tsaandıh/ *zf.* ensonunda, sonunda

цаанахан /tsaanhın/ *zf.* biraz ötesinde, az ileride.

цаарга /tsaarg/ *is.* isteksizlik, gönülsüzlük.

цааргалах /tsaargılıh/ *f.* yapacak hiç bir şey bulamamak.

цаас /tsaas/ *is.* kağıt, belge, vesika. *"үнэт ~"* hisse senedi. *"бичгийн ~"* yazılım kağıdı. *"сонины ~"* gazete kağıdı. *"хортой ~"* karbon kağıdı. *"~ны үйлдвэр"* kağıt fabrikası. *"өнгийн ~"* renkli kağıt. *"~ан менгө"* kağıt para. *"ариун цэврийн ~"* tuvalet kağıdı. *"~ан малгай өмсгөх"* kağıt şapka giymek, gaza gelmek.

цаасархуу/tsaasırhuu/ *is.*kağıtla ilgili,kağıttan

цааслах /tsaaslıh/ *f.* kağıtlamak, kağıt haline getirmek.

цаатан /tsaatın/ *is.* Hövsgöl oymağının sınırları içinde yaşayan topluluk.

цаахна/tsaahna/ *zf.* biraz arkasında, ötesinde

цаахнуур /tsaahnuur/ *zf.* arka tarafında, ötesinde

цаачин /tsaaçin/ *is.* geyik avcısı.

цааш/tsaaş/*zf.*/daha/ sonra,daha uzak,daha uzakta,ileriye, yana, gelecekte. *"~аа явах"* ileriye, biraz uzağa gitmek. *"~ид"* ileride, gelecekte.

цаашдын /tsaaşdin/ *zf.* gelecekte, gelecekle ilgili.

цаашид /tsaaşid/ *zf.* gelecekte, ileride.

цаашлаад /tsaaşlaad/ *zf.* bundan başka, ayrıca, bunun yanında.

цаашламтгай /tsaaşlımtgay/ *s.* açgözlü, doymak bilmez, obur.

цаашлах /tsaaşlıh/ *f.* **1.** uzaklaşmak. **2.** hastalığı artmak. **3.** aşırıya kaçmak.

цаашлуулах /tsaaşluulıh/ *f.* uzaklaştırmak.

цав /tsav/ *is.* **1.** çatlama, çatırdı. **2.** pekiştirme kelimesi, bembeyaz. **3.** kesinlikle, mutlak.

цавар /tsavıg/ *is.* **1.** çadırın üzerine örtülen ikinci kat keçe. **2.** yama, kaplama.

цавтах /tsavtıh/ *f.* çatlamak, çatırdamak.

цавуу /tsavuu/ *is.* zamk, tutkal, yapıştırıcı. *"модны ~"* ağaç yapıştırıcı, tutkal. *"цаасны ~"* kağıt yapıştırıcısı.

цавуудах /tsavuudıh/ *f.* yapıştırmak, tutkallamak.

цавуулаг /tsavuulıg/ *s.* yapışık, yapışkanlı, tutkallı.

цавцай /tsavtsay/ *s.* beyazlama, renginin açılması.

цавчим /tsavçim/ *s.* dik, sarp, yalçın.

цавчих /tsavçih/ *f.* kesmek, doğmak, kıymak. *"сүхээр ~"* baltayla kesmek.

цавчлах /tsavçlıh/ *f.* **1.** kestirmek. **2.** g z kırpıştırmak.

цавь /tsev/ *is.* kasık.

цаг /tsag/ *is.* zaman, vakit, devir, çağ, süre, dönem, saat. *"зун ~"* yaz zamanı, yaz mevsimi. *"орчин ~"* çağdaş zaman, modern. *"ажлын ~"* çalışma saatleri. *"хоолны ~"* yemek saatleri. *"амралтын ~"* dinlenme zamanı. *"бугуйн ~"* kol saati. *"ханын ~"* duvar saati. *"ширээний ~"* masa saati. *"сэрүүлэгтэй ~"* çalar saat. *"одоо ~"* şimdiki zaman. *"өнгөрсөн ~"* geçmiş zaman. *"ирээдүй ~"* gelecek zaman. *"~ уур"* iklim.

цагаавтар /tsagaavtır/ *s.* beyazımsı, beyaza yakın.

цагаагчин /tsagaagçin/ *is.* dişi hayvanın beyaz rengi.

цагаадах /tsagaadıh/ *f.* **1.** çok fazla beyazlamak. **2.** güzel duygu ve düşüncelere sahip olmak. **3.** yumuşatmak, nazik bir dille konuşmak,suçsuz çıkarmak.

цагаалах /tsagaalıh/ *f.* **1.** Moğol milli bayramı olan tsagan sar bayramını kutlamak. **2.** temizlemek, düzenlemek.

цагаалга /tsagaalg/ *is.* süt mamülü.

цагаан /tsagaan/ *is.* ak, beyaz. *"~ идээ"* beyaz yiyecekler, süt ve süt mamülleri. *"~ будаа"* pirinç. *"~ сар"* beyaz ay bayramı. *"~ сэтгэл"* iyilik, güzellik, yüreklilik, temiz kalpli. **~ толгой** alfabe.

цагаарах /tsagaarıh/ *f.* **1.** beyazlamak. **2.** suçsuz çıkarmak, aklamak.

цагаатгал /tsagaatgıl/ *is.* rehabilitasyon, eski sağlığına kavuşturma.

цагаатгах /tsagaatgıh/ *f.* eski durumuna kavuştrumak.

цагаач /tsagaaç/ *is.* göçmen, göçebe.

цагаачлагч /tsagaaçlıgç/ *is.* göç etme, göçebe hayat sürme.

цагаачлал /tsagaaçlıl/ *is.* göçebelik.

цагаачлах /tsagaaçlıh/ *f.* göçmek, başka bir yere gitmek.

цагаашрах /tsagaaşrıh/ *f.* alışılmış, her zamanki gibi davranmak.

цагариг /tsagırig/ *is.* çember, halka, daire.

цагариглах /tsagıriglıh/ *f.* halka yapmak, daire çizmek.

цаггүй /tsaggüi/ *s.* zamansız, her an.

цагдаа /tsagdaa/ *is.* polis, milis. *"~гийн газар"* karakolu, emniyet amirliği.

цагдах /tsagdıh/ *f.* denetlemek, korumak, kollamak.

цаглашгүй /tsaglışgüi/ *s.* sayısız, pek çok.

цагчин /tsagçin/ *is.* saatçi.

цадах /tsadıh/ *f.* doymak, karnı doymak.

цадиг /tsadig/ *is.* **1.** öz geçmiş. **2.** sınır, had haddini bilme.

цадиггүй /tsadiggüi/ *s.* haddini bilmeyen. **2.** sınırsız.

цай /tsay/ *is.* çay. *"сүүтэй ~"* sütlü çay. *"хар ~"* normal çay, siyah çay. *"шахмал ~"* tezek çayı. *"~ны халбага"* çay kaşığı. *"~ чанах"* çay pişirmek. *"~ аягалах"* çayı bardağa koymak, çay dökmek. *"~ уух"* çay içmek.

цайвар /tsayvır/ *s.* açık, açık renkli.

цайз /tsayz/ *is.* kale, şato.

цайлах /tsaylıh/ *f.* çay ikram etmek, izzet ve iltifatta bulunmak.

цайлган /tsaylgın/ *s.* iyi yürekli, yumuşak kalpli, hoş.

цайллага /tsayllıg/ *is.* ziyafet, şölen, parti. *"~ хийх"* ziyafet vermek.

цайр /tsayr/ *is.* kimyasal element, zink.

цайрах /tsayrıh/ *f.* **1.** beyazlamak. **2.** beti benzi solmak.

цайрдах /tsayrdıh/ *f.* çinko ile kaplamak.

цайх /tsayh/ *f.* **1.** beyazlamak. **2.** ağarmak, aydınlanmak. *"үүр ~"* tanyerinin ağarması.

цалгар /tsalgır/ *s.* dikkatsiz, kaytarıcı, sakar.

цалгардал /tsalgırdıl/ *is.* sakarlık, dikkatsizlik.

цалгардах /tsalgırdıh/ *f.* dikkatsiz olmak, kaytarmak, tembellik etmek.

цалгардуулах /tsalgırduulıh/ *f.* savsaklamak, boşlamak, kaytarmak.

цалгиан /tsalgian/ *is.* dalganın sıçraması.

цалгих /tsalgih/ *f.* sıçramak, çalkalanmak.

цалин /tsalin/ *is.* maaş, aylık. *"бодит ~"* asgari maaş. *"дундаж ~"* ortalama maaş. *"сарын ~"* aylık maaş. *"сул ~"* emekli maaşı. *"~ тавих"* maaş vermek.

цалинжих /tsalincih/ *f.* maaş almak.

цалинжуулах /tsalincuulıh/ *f.* ücretini ödemek, maaşını vermek.

цам /tsam/ *is.* tapınak dansı, dinsel dans.

цамаан /tsamaan/ *s.* güç beğenen, titiz.

цамаархал /tsamaarhıl/ *is.* savurganlık.

цамаархах /tsamaarhıh/ *f.* savurganlık yapmak, savurmak.

цамхаг /tsamhıg/ *is.* kule, minare. *"төле визийн ~"* televizyon kulesi. *"өргөгч ~"* vinç.

цамц /tsamts/ *is.* gömlek. *"ноосон ~"* kazak.

цан /tsan/ *is.* büyük zil, çan.

цана /tsan/ *is.* kızak, kayak/lar/. *"цанаар гулгах"* kayak ile kaymak. *"цанын спорт"* kayak sporu.

цаначин /tsanıçin/ *is.* kayakçı.

цангах /tsangıh/ *f.* susamak.

цангинах /tsanginıh/ *f.* çınlamak, yankılanmak.

цантах /tsantıh/ *f.* kırağı ile kaplanmak.

цар /tsar/ *is.* beden, boyut, ölçü.

царай /tsare/ *is.* yüz, çehre, sima. *"~ орох"* yüzüne can gelmek.

царайлаг /tsareylıg/ *s.* güzel görünüşlü, siması güzel olan.

царайлах /tsareylıh/ *f.* güzel görünmek.

царайчлах /tsareyçlıh/ *f.* yağ çekmek, yağcılık yapmak.

царам /tsarım/ *is.* yüksek arazi, dağlık arazi.

цардас /tsardıs/ *is.* kabuk, tabaka.

цардах /tsardıh/ *f.* **1.** kolalamak. **2.** asfaltlamak.

цардмал /tsardmıl/ *s.* **1.** kolalalı. **2.** asfaltlı.

цардуул /tsarduul/ *is.* nişasta.

царил /tsaril/ *is.* demir kol, manivela, levye.

царс /tsars/ *is.* meşe. *"~ан ширээ"* meşe ağacından yapılmış masa.

царцаа /tsartsa/ *is.* çekirge.

царцах /tsartsıh/ *f.* katılaşmak.

царцуу /tsartsuu/ *s.* katı, donmuş.

цас /tsas/ *is.* kar.

цасархаг /tsasırhıg/ *s.* karlı.

цастай /tsaste/ *s.* karlı.

цатгалан /tsatgılın/ *s.* doymuş, karnı tok.

цатгах /tsatgıh/ *f.* doymak.

цахилгаан /tsahilgaan/ *is.* **1.** elektrik/ği/. *"~ гүйдэл"* elektrik akımı. *"~ станц"* jeneratör. *"~ хонх"* elektirkli zil. *"~ шат"* asansör. **2.** yıldırım. **3.** telgraf. *"~ явуулах"* telgraf göndermek.

цахилгаанжих /tsahilgaancih/ *f.* elektriklenmek.

цахилгаанжуулалт /tsahilgaancuulılt/ *is.* elektriklenme.

цахилгаанжуулах /tsahilgaancuulıh/ *f.* elektrikklendirmek.

цахилгаанчин /tsahilgaançin/ *is.* elektrikçi.

цахилдаг /tsahildıg/ *is.* süsen çiçeği, iris.

цахиур /tsahiur/ *is.* çakmaktaşı.

цахих /tsahih/ *f.* kıvılcımlar saçmak.

цахим тооцоолуур /tsahim tootsoolur/ *is.* bilgisayar.

цахлай /tsahlay/ *is.* martı.

цацаг /tsatsıg/ *is.* saçak, kenar, püskül.

цацаглах /tsatsıglıh/ *f.* süslemek, püsküllendirmek.

цацах /tsatsıh/ *f.* dağıtmak, serpmek, serpiştirmek. *"ус ~"* su serpmek. *"үр ~"* tohum serpmek.

цацраг /tsatsrıg/ *is.* ışın, x ışını.

цацрах /tsatsrıh/ *f.* ışık saçmak, ışın yaymak, parıldamak.

цацруулах /tsatsruulıh/ *f.* yayılmak, ışık saçmak, parıldamak.

целлюлоз /tseluloz/ *is.* selüloz.

цемент /tsemint/ *is.* çimento.

цементлех /tsemintlih/ *f.* betonlamak, çimento ile karıştırıp dökmek.

центнер /tsentnir/ *is.* sentner, 100kg.

цех /tseh/ *is.* imalathane, bölüm.

цийдэм /tsidim/ *is.* su ile karıştırılmış süt.

цирк /tsirk/ *is.* sirk. *"~ийн тоглолт"* sirk gösterileri, oyunu. *"~ийн жүжигчин"* sirk oyuncusu, cambaz.

цовдлох /tsovdlıh/ *f.* gerilmek, uzanmak, uzatmak.

цовоо /tsovoo/ *s.* canlı, çevik, atik, becerikli.

цовхрох /tsovhruh/ *f.* atlamak, zıplamak,

sıçramak, akrobasi hareketleri yapmak.

цог /tsog/ *is.* kor, köz. **2.** görkem, ihtişam.

цогих /tsogih/ *f.* ön ve arka ayakların harmonik bir şekilde yürümesi.

цогтой /tsogtoy/ *s.* ateşten, ateşli, kızgın, kor.

цогц /tsogts/ *s.* karmaşık, karışık, çok parçalı.

цогцлох /tsogtslıh/ *f.* inşaa etmek, dikmek, ayaklandırmak.

цогцолбор /tsogtsulbur/ *s.* kompleks, toplu külliye, bir çok bölümden oluşmuş.

цогцос /tsogtsus/ *is.* ceset, ölü.

цол /tsol/ *is.* ünvan, rütbe. *"дэлхийн аварга ~"* dünya şampiyonunu. *"эрдмийн ~"* bilimsel ünvan. *"цэргийн ~"* askeri rütbe. *"~ авах"* derece almak, rütbe almak. *"~ олгох"* derece, rütbe vermek. *"бөхийн ~"* güreş derecesi. *"нэр ~"* nam, şan, şöhret olmuş.

цоллогч /tsollugç/ *is.* at yarışlarında ve güreşlerde alınan dereceleri bildiren, ilan eden tellal.

цоглох /tsogluh/ *f.* kazananları ve şampiyon olanları bildirmek, ilan etmek, tellallık yapmak.

цолмон /tsolmun/ *is.* en parlak yıldız çeşitlerinden biri, venüs.

цом /tsom/ *is.* kupa. *"~ булаалдах тэмцээн"* kupa maçları, karşılaşmaları.

цомбогор /tsombugur/ *s.* kupa biçiminde, kupaya benzer.

цомбойх /tsomboyh/ *f.* kupa biçiminde olmak

цомог /tsomug/ *is.* müzik albumü, albüm.

цомирлиг /tsomirlig/ *is.* gonca, tomurcuk.

цомтгол /tsomtgul/ *s.* azaltma, indirme, indirim.

цомтгох /tsomtguh/ *f.* azaltmak, indirmek, dindirmek.

цомхон /tsomhun/ *s.* kullanışlı, pratik, ele yatgın, portatif.

цомцой /tsomtsoy/ *is.* diz çöküp oturma, bir dizi yukarıda olacak şekilde oturmak.

цондгор /tsondgur/ *s.* dışarı çıkmış, çıkıntı, çıkıntılı.

цондойх /tsondoyh/ *f.* çıkıntı oluşturmak

цондон /tsondun/ *is.* kehanet, alamet, işaret.

цонох /tsonuh/ *f.* hafifçe yakmak, kavurmak, kızartmak.

цонх /tsonh/ *is.* pencere. *"~ны хүрээ"* pencere çerçevesi. *"~ны шил"* cam. *"~ хагарах"* cam kırılması.

цонхигор /tsonhigır/ *is.* soluk, solgun.

цонхлох /tsonhluh/ *f.* pencere takmak.

цонхийх /tsonhih/ *f.* sararıp solmak, solgunlaşmak.

цоо /tsoo/ *s.* **1.** tamamen, inceden inceye. **2.** yep yeni, gıcır, gıcır.

цоож /tsooc/ *is.* kilit, sürgü. *"ил ~"* asma kilit. *"нууц ~"* gizli anahtar. *"~ түлхүүр"* kilit anahtarı.

цоожлох /tsoocluh/ *f.* kilitlemek.

цоолборлох /tsoolburluh/ *f.* delmek, delikler açmak.

цоолох /tsooluh/ *f.* delmek, delik açmak. *"чих ~"* kulağını delmek.

цооног /tsoonug/ *is.* petrol kuyusu, kuyu, kaynak, sonda.

цоорох /tsooruh/ *f.* delinmek, patlamak, küçük delik.

цоорхой /tsoorhoy/ *s.* delik, deşik, patlak.

цоохондой /tsoohundoy/ *is.* afrikanın vahşi kedisi.

цоохор /tsoohur/ *s.* benekli, alacalı, alaca bulaca, renkli.

цоохорлох /tsoohurluh/ *f.* **1.** benekli olmak. **2.** karalamak.

цорвойх /tsorvoyh/ *f.* dudağını kıvırmak, surat asmak, somurtmak.

цоргих /tsorgih/ *f.* **1.** delmek, delip geçmek. **2.** burnu sızlamak.

цорго /tsorg/ *is.* musluk, çeşme. *"усны ~"* su musluğu.

цохилт /tsohilt/ *is.* darbe, vuruş, karşı koyma. *"хүчтэй ~"* güçlü darbe,vuruş, kuvvetli darbe. *"хариу ~"* karşılıklı darbe. *"зүрхний ~"* kalp çarpıntısı, artışı, vuruşu. *"судасны ~"* tansiyon, damar çarpıntısı. *"~ өгөх"* karşı koymak.

цоровгор /tsoruvgur/ *s.* somurtkan, somurtuk

цоровдох /tsoruvduh/ *f.* atın ağzına gem vurmak.

цорой /tsoroy/ *is. anat.* diafram.

цоройлох /tsoroyluh/ *f.* delinmek.

цоройх /tsoroyh/ *f.* **1.** şahlanmak, ayağa kalkmak. **2.** tırmanmak.

цохдох /tsohduh/ *f.* alına fiske ile vurmak.

цохигдол /tsohigdıl/ *is.* yenilgi, bozgun.

цохигч /tsohigç/ *is.* vurucu, darbeci.

цохилох /tsohiluh/ *f.* çarpmak, vurmak, çarpıntı oluşturmak.

цохилт /tsohilt/ *is.* vuruş, darbe.

цохио /tsohio/ *is.* uçurum, yar

цохиулах /tsohiulıh/ *f.* çarpılmak, vurulmak.

цохиур /tsohiur/ *is.* sopa, raket, vurucu aletler

цохих /tsohih/ *f.* vurmak, çakmak, dövmek, çarpmak. *"хаалга ~"* kapıyı çalmak. *"хонх ~"* zil çalmak. *"бембөр ~"* davul çalmak.

цочих /tsoçih/ *f.* ürpermek, irkilmek.

цочоох /tsoçooh/ *f.* korkutmak, ürkütmek.

цөл /tsöl/ *is.* çöl.

цөлөх /tsölüh/ *f.* sürgüne yollanmak.

цөм /tsöm/ *is.* **1.** nüve, molekül, öz. *"атомын ~"* atom molekülü. *"~ийн физик"* nükleer fizik. *"~ийн урвал"* nükleer reaksiyon. *"~ийн эрчим хүч"* nükleer enerji. *"~ийн зэвсэг"* nükleer silahlar. *"~ийн туршилтыг хориглох тухай гэрээ"* nükleer deneyleri yasaklama antlaşması. **2.** hep, boyunca, hepsi.

цөмлөх /tsömlüh/ *f.* sert yüzeyleri delmek.

цөмөө /tsömöö/ *is.* meyvelerin içinde bulunan çekirdek.

цөмөрхий /tsömürhii/ *s.* ezik, buruk, çukur.

цөмөх /tsömüh/ *f.* çekirdeğini kırmak, çıtırdatmak

цөмрөх /tsömrüh/ *f.* delinmek.

цөмцөгнөх /tsömtsügnüh/ *f.* sendelemek, yalpalamak.

цөн /tsön/ *is.* buz parçası.

цөөвөр /tsöövür/ *is.* heyena.

цөөвтөр /tsöövtür/ *s.* nadir, seyrek, çok az.

цөөдөх /tsöödüh/ *f.* azalmak.

цөөлөх /tsöölüh/ *f.* sayıca azalmak.

цөөн /tsöön/ *s.* az, çok az, azıcık.

цөөнгүй /tsööngui/ *s.* az olmayan, yeterli, çok

цөөнтэй /tsöönte/ *s.* az, azıcık.

цөөнх /tsöönh/ *is.* azınlık. *"үндэсний ~"* Milli azınlık.

цөөрөм /tsöörüm/ *is.* gölcük, küçük göl, gölet

цөөрөх /tsöörüh/ *f.* azalmak.

цөөрүүлэх /tsöörüülih/ *f.* azaltmak.

цөөтгөх /tsöötgih/ *f.* sayısal olarak azalmak.

цөөхөн /tsööhün/ *s.* az, çok az, azıcık.

цөөхүүл /tsööhüül/ *zm.* az, çok az, az bir miktar, birkaç kişi.

цөс /tsös/ *is.* safra, safra kesesi.

цөхөх /tsöhüh/ *f.* umudunu kesmek.

цөхрөл /tsöhrül/ *is.* umutsuzluk, ümitsizlik.

цөхрөлгүй /tsöhrülgüi/ *s.* yorulmaz, yorulmak nedir bilmez.

цөхрөлт /tsöhrült/ *is.* umutsuzluk, ümitsizlik.

цөхрөх /tsöhrüh/ *f.* umutsuzluğa düşmek, umudunu yitirmek.

цөцгий /tsötsgi/ *is.* krema, kaymak.

цув /tsuv/ *is.* yağmurluk.

цуваа /tsuvaa/ *is.* sıra, ard arda. *"жингийн ~"* kervan. *"машины ~"* araba konvoyu.

цувалдах /tsuvıldıh/ *f.* konvoy oluşturmak, sıraya girmek.

цувах /tsuvıh/ *f.* **1.** sıralanmak, damlamak. **2.** tek tek, birer birer yapmak.

цувдай /tsuvday/ *is.* sakatat, artık.

цувраа /tsuvraa/ *is.* seri halinde.

цуврал /tsuvrıl/ *is.* sıra, seri, silsile.

цуврах /tsuvrıh/ *f.* sıralanmak, dizilmek.

цувуулах /tsuvuulıh/ *f.* sıraya koymak, dizmek.

цуг /tsug/ *zm.* birlikte, beraber. *"~ явах"* birlikte beraber gitmek.

цуглаан /tsuglaan/ *is.* miting, toplantı.

цугларагсад /tsuglırıgsıd/ *is.* toplanılmış, bir araya gelmiş.

цугларалт /tsuglırılt/ *is.* miting, toplanma, birleşme.

цугларах /tsuglırıh/ *f.* toplanmak, bir araya gelmek.

цуглуулагч /tsugluulıgç/ *is.* toplananlar, biraraya gelenler.

цуглуулах /tsugluulıh/ *f.* toplamak, kolleksiyon yapmak, biriktirmek. *"марк ~"* pul koleksiyonu yapmak, pul biriktirmek.

цуглуулбар /tsugluulbır/ *is.* kolleksiyon.

цуглуулга /tsugluulga/ *is.* kolleksiyon, sergi, fuar. *"маркны ~"* pul kolleksiyonu.

цугтаа /tsugtaa/ hep birlikte, hep beraber.

цуйван /tsuyvın/ *is.* etli, sebzeli ve yufkadan yapılan özel bir moğol yemeği.

цул /tsul/ *s.* saf, sade, duru. *"~ мах"* saf et, kemiksiz et.

цулбуур /tsulbuur/ *is.* **1.** urgan. **2.** zincir.

цулбуурдах /tsulbuurdıh/ *f.* urganla veya zincirle bağlamak.

цулгуй /tsulgui/ *s.* **1.** boş. **2.** saf, duru.

цулцайх /tsultsayh/ *s.* tombul, ton ton.

цулцгар /tsultsgır/ *s.* gevşek, yumuşak,sarkık

цуравдах /tsurıvdıh/ *f.* ateşi körüklemek, yangın çıkması.

цурам /tsurım/ *s.* yanmış, kül olmuş arazi.

цурхай /tsurhay/ *is.* turnabalığı.

цурхирах/tsurhirıh/ *f.* hıçkıra hıçkıra ağlamak

цус /tsus/ *is.* kan. *"~ гарах"* kanamak. *"~ тогтоох"* kanı durdurmak. *"~ алдах"* kan kaybetmek. *"~ сэлбэх"* kan almak. *"~ харв ах"* beyin kanaması. *"~ны бүлэг"* kan gurubu. *"~ны эргэлт"* kan dolaşımı. *"~ны даралт"* kan basıncı, tansiyon.

цусархуу /tsusırhuu/ *is.* kanlı, kanla ilgili.

цусгүйдэх /tsusgüidih/ *f.* kan azalması, kan kaybetmek.

цуст /tsust/ *s.* kanlı.

цутгагч /tsutgıgç/ *is.* dökümhane, dökümcü.

цутгалан /tsutgılın/ *is.* akıntı, ırmağın bir arada akması.

цутгамал /tsutgımıl/ *is.* döküm.

цутгах /tsutgıh/ *f.* koymak, dökmek, akmak. *"хөлс ~"* terlemek, ter akması. *"зоос ~"* madeni para dökmek.

цутгуур /tsutguur/ *is.* kalıp, dökme kalıp.

цутгуурчин /tsutguurçin/ *is.* kalıpçı, dökümcü

цуу /tsuu/ *is.* sirke. *"~ны хүчил"* asetik asit.

цуулах /tsuulıh/ *f.* parçalamak, ince ince doğramak, kıymak.

цуурай /tsuure/ *is.* aksiseda, yankı.

цуурайтах /tsuureytıh/ *f.* yankı yapmak.

цуурах /tsuurıh/ *f.* yırtılmak, yarılmak.

цуурхал /tsuurhıl/ *is.* söylenti, dedikodu, şayia.

цуутай /tsuute/ *is.* ünlü, namlı, şanlı.

цухалдах /tsuhıldıh/ *f.* huzursuzlanmak, yerinde duramamak.

цухас /tsuhıs/ *s.* kısaca, özetle.

цухуйх /tsuhuyh/ *f.* çıkıntılık yapmak, dışarı sarkmak, dışarıya doğru uzanmak.

цухуйлгах /tsuhuylgıh/ *f.* uzatmak, dışarı doğru çıkarmak.

цуцах /tsutsıh/ *f.* yorulmak, bitkin düşmek, harap olmak.

цуцашгүй /tsutsışgüi/ *s.* yorulmak bilmeyen, yorulmaz, durmaz, canlı kanlı.

цуцлах /tsutslıh/ *f.* iptal etmek, yürürlükten kaldırmak, vazgeçmek, bozmak. *"гэрээ ~"*

anlaşmayı iptal etmek. *"гэрлэлт ~"* boşanmak.

цүдгэр /tsüdgir/ *s.* şişmiş, şişgo, tombul.

цүдийх /tsüdiih/ *f.* şişmanlamak, aşırı kilo almak.

цүндгэр /tsündgir/ *s.* şişgo göbekli.

цүнх /tsünh/ *is.* çanta, file. *"гар ~"* el çantası. *"бичгийн ~"* çanta, okul çantası. *"хоолны ~"* beslenme çantası.

цүүц /tsüüts/ *is.* keski, oyma, ağaç yontma, ağaç işlemeciliği yapılan keski.

цэвдэг /tsevdig/ *s.* **1.** donmuş, buzlu. **2.** nazikolmayan, kaba, soğuk karakterli.

цэвдэгших /tsevdigşih/ *f.* buzlanmak, donmak.

цэврүү /tsevrüü/ *s.* su toplamış kabarcık, kabarcık.

цэврүүтэх /tsevrüütih/ *f.* su toplamak, kabarmak.

цэвэр /tsevir/ *is* ve *s.* temiz, saf, duru. *"~ агаар"* temiz hava. *"~ жин"* brüt ağırlık. *"ариун ~"* temizlik, sağlık, tijyen.

цэвэрлэгээ /tsevirligee/ *is.* temizlik, tertip, düzen. *"химийн ~"* kimyasaltemizleme, kuru temizleme. *"~ хийх"* temizlik yapmak.

цэвэрлэгч /tsevirligç/ *is.* temizlikçi.

цэвэрлэх /tsevirlih/ *f.* temizlemek.

цэвэрхэн /tsevirhin/ *s.* temiz, düzgün.

цэвэрч /tsevirç/ *s.* temiz, titiz.

цэвэрших /tsevirşih/ *f.* temiz olmak, temizlenmek.

цэг /tseg/ *is.* nokta.(.) *"~ тавих"* nokta koymak. *"~тэй таслал"* noktalı virgül(;).

цэглэх /tseglih/ *f.* nokta koymak, noktalamak.

цэгнэх /tsegnih/ *f.* tartmak, ölçmek, çekmek.

цэгц /tsegts/ *s.* **1.** düzenli. **2.** dik, dimdik. **3.** veciz, kısa ve anlamlı.

цэгцлэлт /tsegtslilt/ *is.* **1.** hazırlık, düzen anlaşma, sıraya koyma.

цэгцлэх /tsegtslih/ *f.* sıralamak, dizmek, düzeltmek.

цэгцрэх /tsegtsrih/ *f.* sıraya koymak, sıralamak, düzeltmek.

цэл /tsel/ *s.* çok, pek çok, daha fazla.

цэлгэр /tselgir/ *s.* geniş, ferah, rahat. *"~ тал"* geniş, düz arazi, ova gibi.

цэлийх /tselih/ *f.* genişlemek, geniş alan kaplamak.

цэлмэг /tselmig/ *s.* açık, bulutsuz hava. *"~ өдөр"* açık hava, bulutsuz gün.

цэлмэх /tselmih/ *f.* havanın açılması, güneşli olması. *"тэнгэр ~"* bulutsuz olmak, açık hava.

цэмбэ(н) /tsembe/ *is.* yünlü bez, çuha.

цэмцгэр /tsemtsgir/ *s.* tertemiz, düzenli.

цэнгэг /tsengig/ *is.* taze, billur, kaynak suyu.

цэнгэл /tsengil/ *is.* mutluluk, eğlence, zevki sefa.

цэнгэлдэх /tsengildih/ *f.* neşelenmek, keyiflenmek. *"~ хүрээлэн"* stadyum.

цэнгэх /tsengih/ *f.* eğlenmek, zevk almak, lezzet almak, hoşlanmak.

цэнхэр /tsenhir/ *is.* mavi.

цэнхэртэх /tsenhirtih/ *f.* mavileşmek.

цэнэг /tsenig/ *is.* şarz.

цэнэглэх /tseniglih/ *f.* şarz yapmak.

цэр /tser/ *is.* balgam.

цэрвэх /tservih/ *f.* sakınmak, çekinmek, utanmak

цэргийн /tsergin/ *is.* askeri, ordu.

цэрд /tserd/ *is.* tebeşir, kireç.

цэрэг /tserig/ *is.* asker, er. *"~ татлага"* askere çağırma. *"цэргийн алба"* askerlik. *"явган ~"* piyade er. *"шинэ ~"* acemi er.

цэрэгжил /tserigcil/ *is.* askerlik, askeri eğitim.

цэрэгжих /tserigcih/ *f.* askeri birliği ve donanımı arttırmak.

цэрэгжүүлэх /tserigcuulıh/ *f.* orduyu güçlendirmek.

цэрэглэх /tseriglih/ *f.* askeri saldırıya geçmek

цэс /tses/ *is.* menü, tarife. *"хоолны ~"* yemek menüsü. *"цалингийн ~"* maaş bordrosu.

цэх /tseh/ *s.* dik, dimdik, ayakta.

цэхлэх /tsehlih/ *f.* düzeltmek, doğrulmak.

цэхэр /tsehir/ *is.* süt beyazı.

цэц /tsets/ *is.* **1.** doğruluk, kesin, tam. **2.**hakim

цэцгий /tsetsgi/ *is.* göz bebeği.

цэцэг /tsetsig/ *is.* çiçek. *"амьд ~"* canlı çiçek. *"хиймэл ~"* yapma çiçek. *"~ тарих"* çiçek dikmek.

цэцэгжүүлэх /tsetsigcüülih/ *f.* çiçeklendirmek.

цэцэглэх /tsetsiglih/ *f.* çiçeklenmek, çiçek açmak.

цэцэглэлт/tsetsiglilt/*is.* çiçekleme,çiçeklenme

цэцэгчин /tsetsigçin/ *is.* çiçekçi.

цэцэн /tsetsin/ *s.* akıllı, bilgili, başarılı. *"~ үг"* atasözü.

цэцэрлэг /tsetsirlig/ *is.* bahçe, bağ. *"жимсний ~"* meyve bahçesi. *"хүүхдийн ~"* kreş, çocuk parkı.

цэцэрлэгжилт /tsetsirligcilt/ *is.* bağ ve bahçe çalışmaları.

цэцэрлэгжүүлэгч /tsetsirligcüülıgç/ *is.* bahçivan.

цэцэрлэгжүүлэх /tsetsirligcüülıh/ *f.* bahçeyi düzenlemek.

цэцэрлэгч /tsetsirligç/ *is.* bahçivan.

цэцэрхэх /tsetsirhin/ *f.* bilmişlik taslamak.

цээж /tseec/ *is.* göğüs, gövde. *"өргөн ~"* geniş gövdeli. *"~ээр унших"* ezbere okuma. *"~ бичиг"* dikte.

цээжлэх /tseeclih/ *f.* ezberlemek.

цээл /tseel/ *s.* güzel, hoş, tok ve gür ses.

цээлших /tseelşih/ *f.* tok ve gür ses çıkarmak

цээнэ /tseen/ *is.* şifalı bir bitki.

цээр /tseer/ *is.* tabu, yasak.

цээрлүүлэлт /tseerlüülılt/ *is.* ceza, cezalandırma

цээрлүүлэх /tseerlüülih/ *f.* cezalandırmak,

yargılamak.

цээрлэл /tseerlil/ *is.* ceza, yasak, cezalandırma.

цээрлэх /tseerlih/*f.* cezalanmak, yasaklanmak.

цээртэй /tseerte/ *s.* cezalı, yasaklanmış, yasak.

Ч

ч /ç/ *b.* vede, de, da.

чаа /çaa/ koyun ve keçileri otlatırken kullanılan ünlem.

чаавааc /çaavaas/ *s.* o zavallı, yazık.

чавга /çavg/ *is.* erik.

чавганц /çavgınts/ *is.* yaşlı kadın, kocakarı.

чавх /çavh/ *is.* sapan, mancınık.

чавхдас /çavhdıs/ *is.* yaylı ve telli müzik enstürumanları.

чавхдах /çavhdıh/ *f.* sapanla atmak, mancınıkla fırlatmak.

чагнаал /çagnaal/ *is.* korna, düdük.

чагнаалдах /çagnaaldıh/ *f.* korna çalmak, düdük çalmak.

чагнах /çagnıh/ *f.* dinlemek, gizlice dinlemek.

чагнуур /çagnuur/ *is.* **1.** alıcı, ahize. **2.** muayene kulaklığı, steteskop.

чагт /çagt/ *is.* **1.** toplu iğne, raptiye. **2.** çarpı işareti. **3.** çaprazlama, çapraz.

чагтага /çagtıg/ *is.* çadırın emniyet ipi.

чагтлах /çagtlıh/ *f.* çadırın emniyet ipini bağlama.

чадавх/çadıvhi/*is.*kabiliyet,yetenek,kapasite

чадавхтай /çadıvhte/ *s.* kabiliyetli, yetenekli, kapasiteli, potansiyelli.

чадагдах /çadıgdıh/ *f.* kandırılmak, işletilmek.

чадал /çadıl/ *s.* güç, kuvvet, yetenek, kabiliyet. *"хүчин ~"* güç kuvveti, kapasitesi, beygir gücü.

чадалгүй /çadılgui/ *s.* güçsüz, zayıf, takatsız, yeteneksiz, küvvetsiz.

чадамгай /çadımgay/ *s.* yetenekli, kabiliyetli, parlak.

чадан /çadın/ *s.* sağlam, dayanıklı.

чадах /çadıh/ *f.* yapabilmek, becerebilmek, edebilmek, üstesinden gelmek.

чадвар /çadvır/ *is.* kapasite, kabiliyet, yetenek, güç. *"мэдлэг ~"* bilgi kapasitesi. *"хөдөлмөрийн ~"* çalışma kapasitesi.

чадваргүй /çadvırgui/ *s.* yetersiz, kabiliyetsiz

чадваржих /çadvırcih/ *f.* daha fazla kapasiteye sahip olmak.

чадваржуулах /çadvırcuulıh/ *f.* kapasiteyi artırmak, yeterliliği artırmak.

чадварлаг /çadvırlıg/ *s.* yeterli, kapasiteli, yetenekli.

чадвартай /çadvırte/ *s.* yetenekli, kabiliyetli.

чадмаг /çadmıg/ *s.* yetenekli, kabiliyetli, çevik, atılgan.

чалх /çalh/ *is.* ses perdesi.

чалчаа /çalçaa/ *is.* geveze, çenebaz, boş konuşan. *"~ хүн"* geveze adam.

чалчих /çalçih/ *f.* gevezelik yapmak, boş konuşmak.

чам /çam/ *zm.* sen ,seninle ilgili.

чамтай /çamte/ *zm.* seninle, seninle birlikte.

чамай /çamay/ *s.* **1.** sağlam, dayanıklı. **2.** zolukla, güçlükle, zor bela.

чамбай /çambay/ *is.* **1.** tam, eksiksiz, doğru, yanlışsız. **2.** usta, mahir.

чамлах /çamlıh/ *f.* **1.** tatmin olmamak, doymamak, doyumsuz.

чамин /çamin/ *s.* şahane, harikulade, olağanüstü, alışılmışın dışında olan, değişik, garip.

чамирхах /çamirhıh/ *f.* hava atmak, övünmek, değişik şeyler kullanmak.

чамлалтгүй /çamlıltgui/ *s.* azımsanmayacak, az olmayan, küçümsenmeyecek.

чанад /çanıd/ *is.* sınır dışı, dış taraf, dış ülke.

чанамал /çanımıl/ *is.* reçel. *"жимсний ~"* meyve reçeli.

чанар /çanır/ *is.* kalite, sağlamlık. *"шинж ~"* nitelik, hassa. *"мөн ~"* öz, esas kalite.

чанаргүй /çanırgui/ *s.* kalitesiz.

чанаржих /çanırcih/ *f.* kalitesini artırmak.

чанаржуулах /çanırcuulıh/ *f.* kalitelileştirmek.

чанартай /çanırte/ *s.* kaliteli, yüksek kalitə.

чанах /çanıh/ *f.* **1.** kaynatmak, pişirmek. *"цай ~"* çay kaynatmak. **2.** haşlamak. *"мах ~"* et haşlamak.

чанга /çang/ *is.* yüksek ses, yüksek sesli, tok, gür.

чангаанз /çangaanz/ *is.* kayısı.

чангаах /çangaah/ *f.* çekmek, asılmak.

чангадах /çangıdıh/ *f.* **1.** sıkılaştırmak, gerginleştirmek, daraltmak. **2.** sesini arttırmak.

чангалан /çangılın/ *is.* **1.** yaylı ve telli. **2.** alı koyma merkezi.

чангалах /çangılıh/ *f.* **1.** sesini yükseltmek. **2.** gerdirmek, sıkılaştırmak.

чангарах /çangırıh/ *f.* sıkılaşmak, gerilmek, sesini yükseltmek.

чангаруулах /çangıruulıh/ *f.* gerdirtmek, sıkılaştırtmak, sesini yükselttirmek.

чангатгах /çangıtgıh/ *f.* gerdirmek, gerdirtmek, sıkılaştırtmak.

чанд /çand/ *s.* **katı**, sert.

чандага /çandıg/ *is.* beyaz tavşan.

чандар /çandır/ *is.* kalıntı, artık, kül.

чандарлах /çandırlıh/ *f.* ölü cesedi yakmak.

чандлах /çandlıh/ *f.* özenle yapmak.

чандруу /çandruu/ *is.* kül, kalıntı.

чансаа /çansaa/ *is.* kalite.
чансаатай /çansaate/ iyi kaliteli.
чантуу /çantuu/ *is.* özbek.
чанх /çanh/ *is.* direk, ileri, ileriye.
чарга /çarıg/ *is.* kızak. *"чаргаар гулгах"* kızakla kaymak.
чаргуулдах /çarguuldıh/ *f.* sürüklemek, sürüklenmek.
чардайх /çardayh/ *f.* çıplak olmak, çıplaklaşmak, soyunmak.
чарлах /çarlıh/ *f.* çığlık atmak, bağırmak.
чармай /çarmay/ *is.* çıplak, soyunmuş, elbisesiz.
чармайлт /çarmaylt/ *is.* çaba, gayret, teşebbüs, çalışma, azim.
чармайх /çarmayh/ *f.* gayret etmek, çaba sarfetmek, teşebbüs etmek, azimlenmek, çalışmak.
чархи /çarhi/ *is.* makosen.
час /ças/ **1.** kırmızıyı pekiştirme ünlemi. **2.** astorolojik olarak kötü gün.
часхийх /çashiih/ *f.* **1.** cıyaklamak, çığlık atmak, bağırmak.
чахрах /çahrıh/ *f.* **1.** gıcırdamak, ses çıkartmak. **2.** ciyaklamak.
чац /çats/ *is.* kollar, bacaklar, but.
чацаргана /çatsırgın/ *is.* kızılcığa benzeyen bir tür meyve.
чацга /çatsıg/ *is.* ishal. *"~ алдах"* su kaybetmek, ishal.
чацуу /çatsuu/ *is.* yaşıt, aynı ölçüde, benzer olan.
чацуулах /çatsuulıh/ *f.* **1.** karşılaştırmak. **2.** yaşıt olmak.
чацуурах /çatsuurıh/ *f.*eşitlemek,dengelemek
чацуутан /çatsuutın/ *is.* yaşıt, aynı yaşta.
чек /çek/ *is.* çek.
ченж /çenc/ *is.* para bozdurma, değiştirme.
чи /çi/ *zm.* ikinci tekil şahıs zamiri sen.
чив /çiv/ **1.** sessizi pekiştirme ünlemi sepsessiz. **2.** erkek hayvanların cinsel organı.
чиг /çig/ *is.* yön, eğilim, yönelme. *"зүг ~"* y n. *"~ шугам"* hat, yön, çizgi. *"~ээрээ"* dosdoğru, düz
чигжих /çigcih/ *f.* çukuru örtmek, kapatmak.
чигжүү /çigcuu/ *s.* sıkıştırılmış, yoğun, sıkı.
чигжээс /çigcees/ *is.* bohça, çıkın, paket.
чиглүүлэх /çigluulih/ *f.* yöneltmek, eğilim vermek, yön vermek. *"анхаарлаа ~"* dikkati toplamak.
чиглэл /çiglil/ *is.* yön, rota. *"утга зохиолын ~"* edebi akım.
чиглэлтэй /çiglilte/ *s.* amaç, gaye, niyet,emel
чиглэх /çiglih/ *f.* yönelmek, eğilmek.
чигтэй /çigte/ *is.* rotası ayarlı, yönlü, gayeli, amaçlı.
чигчлүүр /çigçluur/ *is.* kazma, çekiç.
чигчлэх /çigçlih/ *f.* kazmak, toplamak.
чигээрээ /çigeeree/ *is.* ileri, ileriye.
чидун /çidun/ *is.* zeytin.
чийг /çiig/ *is.* nem, nemli, rutubet. *"~тэй агаар"* nemli hava. *"~ татах"* su çekmek, su almak.
чийгжүүлэгч /çiigcuulıh/ *f.* nemlenmek, rutubetlenmek.
чийглэг /çiiglig/ *s.* nemli, rutubetli.
чийглэх /çiiglih/ *f.* nemlendirmek, rutubetlendirmek.
чийдэн /çiidin/ *is.* lamba. *"ширээний ~"* masa lambası. *"100 лааны ~"* 100 vatlık lamba. *"гар ~"* el feneri.
чийрэг /çiirig/ *s.* güçlü, sağlıklı, dayanıklı, kuvvetli. *"~ хүн"* sağlıklı insan.
чийрэгжилт /çiirigcilt/ *is.* vücut geliştirme.
чийрэгжих /çiirigcih/ *f.* vücut geliştirmek, güçlenmek, kuvvetlenmek.
чийрэгжүүлэх /çiirigcuulih/ *f.* vücudunu geliştirtmek, güçlendirmek, kuvvetlendirmek.
чийхрах /çiihrıh/ *f.* terlemek.
чилэх /çilih/ *f.* yorulmak, bitkin düşmek. *"гар ~"* gücü kesilmek.
чилээ /çilee/ *is.* katılık, sertlik, rahatsızlık, çile, dert.
чилээрхүү /çileerhuu/ *s.* hasta, rahatsız, çileli, dertli.
чилээрхэл /çileerhil/ *is.* hastalık, dert, çile.
чилээрхэх /çileerhih/ *f.* yorgunluk hissetmek, rahatsızlık duymak, çile çekmek.
чилээх /çileeh/ *f.* yorulmak, bitkin düşmek.
чимх /çimh/ *is.* piske, tutam. *"~ давс"* bir piske tuz.
чимхлүүр /çimhluur/ *is.* talep etme, isteme, gereklilik.
чимхэх /çimhih/ *f.* piske almak, tutmak, makas almak.
чимчигнэх /çimçignih/ *f.* sızlamak, acı vermek, sokmak, cimciklemek.
чимэг /çimig/ *is.* süs. *"~ний чимэг"* kulak süsü, küpe.
чимэглэгч /çimigligç/ *is.* süsleyen, sis işi ile uğraşan.
чимэглэл /çimiglil/ *is.* süs, süsleme, dekorasyon. *"тайзны ~"* sahne süsü, dekor. *"номын ~"* kitap dekorasyonu.
чимэглэлчин /çimiglilçin/ *is.* dekorsyoncu.
чимэглэх /çimiglih/ *f.*süslemek,dekore etmek
чимээ /çimee/ *is.* ses, gürültü. *"дуу ~"* ses. *"сураг ~"* herhangi bir haber /ses/. *"~ гаргах"* ses çıkartmak, gürültü yapmak.
чин /çin/ *is.* **1.** kesin, mutlak, gerçek. **2.** canı gönül, kalpten.
чингэвч /çingivç/ *zm.* bununla birlikte, yinede
чингэлэг /çingilig/ *is.* konteynır, yük vagonu.
чинжал /çincıl/ *is.* hançer, gama.
чинжүү /çincuu/ *is.* biber, kırmızı biber.
чиний /çinii/ *zm.* senin, sana ait.
чинийх /çiniih/ *zm.* seninki, sana ait olan.
чинь /çin/ *zm.* senin, sana ait.
чинэрэх /çinirih/ *f.* donuk bir acı duymak,

sızlamak.

чинээ /çinee/ *is.* **1.** güç, kuvvet, kudret. **2.** kabiliyet, yetenek. **3.** gibi kadar. **4.** mal,mülk. *"хөрөнгө ~"* kadar, gibi. *"чадал ~"* güç, kudret. *"уулын ~"* dağ gibi. *"хумсын ~"* tırnak gibi. *"хэдий ~"* ne kadar. *"хэр ~гээр"* kabiliyete göre.

чинээлэг /çineelig/ *s.* zengin, varlıklı, kuvvetli. *"~ амьдрал"* varlıklı yaşam. *"~ хүн"* varlıklı insan.

чиргүүл /çirgüül/ *is.* römork. *"~тэй машин"* römorklu araba.

чирэгдүүлэх /çirigdüülih/ *f.* yükletmek, sıkıntı meydana getirmek.

чирэгдэл /çirigdil/ *is.* yük, sorun, sıkıntı, ağır sorumluluk. *"~ учруулах"* yük olmak, sıkıntı vermek.

чирэгдэх /çirigdih/ *f.* itilmek, sürüklenmek.

чирэх /çirih/ *f.* sürüklemek, itmek. *"хөлөө ~"* ayağını sürüklemek.

чих /çih/ *is.* kulak.

чихгүй /çihgui/ *s.* kulaksız, kulpsuz.

чихдэх /çihdih/ *f.* kulak vermek, dinlemek.

чихмэл /çihmil/ *s.* doldurulmuş, sıkıştırılmış.

чихмэлчин /çihmilçin/ *is.* hayvan postunu doldurmakla uğraşan kişi.

чихцэлдэх /çihtsildih/ *f.* sıkıştırılmak, doldurulmak

чихцэлдээн /çihtsildeen/ *is.* kalabalık, toplanma, bir araya gelme.

чихэвч /çihivç/ *is.* kulaklık.

чихэлдэх /çihildih/ *f.* daralmak, küçülmek, sıkıştırılmak.

чихэр /çihir/ *is.* şeker. *"элсэн ~"* toz şeker. *"цаастай ~"* misafir şekeri yada bayram şekeri. *"гаатай ~"* naneli şeker. *"хатуу ~"* sert şeker.

чихэрлэг /çihirlig/ *s.* şekerli, tatlı.

чихэх /çihih/ *f.* sığdırmak, sokuşturmak.

чихээс /çihees/ *is.* tapa, tıkaç.

чичирхийлэх /çiçirhilih/ *f.* sallanmak,titremek

чичих /çiçih/ *f.* batırmak, daldırmak, dürtmek. *"хуруугаар ~"* elle dürtmek.

чичигнэх /çiçignih/ *f.* titremek, ürpermek.

чичиргээ /çiçirgee/ *is.* titreme, ürperti.

чичирхийлэл /çiçirhilil/ *is.* titreme, sarsıntı.

чичрүүс /çiçrüüs/ *is.* sallantı.

чичрэх /çiiçrih/ *f.* titremek.

чоно /çon/ *is.* kurt. *"чоныи бэлтрэг"* kurt yavrusu.

чөдөр /çödür/ *is.* hayvanların ayaklarını bağlamak için kullanılan ip veya zincir.

чөдөрлөх /çödürlüh/ *f.* hayvanların ayaklarını bağlamak.

чөлөө /çölöö/ *is.* izin, müsade. *"зав ~"* boş zaman. *"эрх ~"* özgürlük, hak. *"~тэй цаг"* izinli saat. *"~ авах"* izin almak. *"~ егөх"* izin vermek.

чөлөөлөгч /çölöölügç/ *is.* kurtarıcı, kahraman, serbest bırakan.

чөлөөлөгдөх /çölöölügdüh/ *f.* kurtulmak, serbest kalmak, özgür olmak.

чөлөөлөлт /çölöölült/ *is.* serbestlik, özgürlük.

чөлөөлөх /çölöölüh/ *f.* kurtarmak, serbest bırakmak. *"дайснаас ~"* düşmandan kurtulmak. *"албан татвараас ~"* vergiden kurtulmak. *"үнийг ~"* fiyatı serbest hale getirmek.

чөлөөт /çölööt/ *s.* boş, serbest, özgür. *"~ бөх"* serbest güreş.

чөмөг /çömüg/ *is.* ilik.

чөтгөр /çötgür/ *is.* şeytan.

чулуу /çuluu/ *is.* taş. *"эрдэнийн ~"* değerli taş. *"~ шидэх"* taş atmak.

чулуудах /çuluudıh/ *f.* taşlamak.

чулуужих /çuluucih/ *f.* taşlaşmak.

чулуужсан /çuluucsın/ *s.* taşlaşmış, katılaşmış.

чулуулаг /çuluulıg/ *s.* taşlı, taşlarla dolu olan.

чулуун /çuluun/ *is.* taş, kaya, taşla yapılan. *"~ байшин"* taş bina. *"~ нүүрс"* taş kömürü. *"~ зэвсгийн үе"* taş devri.

чулуучин /çuluuçin/ *is.* taş ustası.

чуулах /çuulıh/ *f.* toplantıya çağırmak, buluşmak.

чуулга /çuulg/ *is.* **1.** topluluk, toplantı. **2.** orkestra.

чуулган /çuulgın/ *is.* oturum, toplantı.

чухал /çuhıl/ *is.* önemli, gerekli, lüzumlu. *"хамгийн ~"* en önemli. *"~ асуудал"* önemli sorun

чухалчилах /çuhılçilih/ *f.* gerekli kılmak, önemli oldurmak, gerekli görmek.

чухам /çuhım/ *is.* gerçek, doğru, asıl.

чухамдаа /çuhımdaa/ *s.* dikkatlice, sıkıca, titizlikle.

чухамхүү /çuhımhuu/ *s.* gerçekten, hakikaten, cidden.

чүдэнз /çüdinz/ *is.* kibrit. *"~ний хайрцаг"* kibrit kutusu. *"~ний мод"* kibrit çöpü. *"~ зурах"* kibrit çakmak.

чүү /çüü/ atın koşması için söylenen ünlem, deh.

Ш

шаа /şaa/ *is.* **1.** ağ, tül. **2.** krep. **3.** atma, fırlatma.

шаагих /şaagih/ *f.* **1.** hayranlık göstermek. **2.** karıştırmak. **3.** kıpırdatma. **4.** şiddetli biçim yağmurun yağması.

шаазан /şaazın/ *is.* porselen. *"~ аяга"* porselen bardak.

шаазгай /şaazgay/ *is.* saksağan.

шаантаг /şaantıg/ *is.* kama, takoz.

шаантаглах /şaantıglıh/ *f.* kıstırmak, sıkıştırmak.

шаар /şaar/ *is.* kalıntı, çökelti. *"цайны ~"* çay

kalıntısı.

шаардагдах /şaardıgdıh/ *f.* gerekmek, gerekli olmak, şart olmak.

шаардах /şaardıh/ *f.* gerektirmek, zorunlu tutmak.

шаардлага /şaardlıg/ *is.* gereksinim, şart, gereklilik, zorunlu. *"~ хангах"* şartları sağlamak, koşulları sağlamak. *"~ тавих"* şart koşmak. *"~ биелүүлэх"* şartları yerine getirmek.

шаах /şaah/ *f.* çakmak, vurmak, sıkıştırmak. *"хадаас ~"* çivi çakmak. "гадас ~" kazık çakmak.

шаахай /şaahay/ *is.* kapalı terlik, kundura, ayakkabı. *"гэрийн ~"* terlik, ev içi ayakkabısı.

шав /şav/ *is.* **1.** işaret, hedef, simge. **2.** pekiştirme kelimesi, sap sarı. **3.** iyi, güzel.

шаваас /şavaas/ *is.* sıva.

шавар /şavır/ *is.* çamur, harç.

шавардах /şavırdıh/ *f.* harç karmak, sıva yapmak.

шаварчин /şavırçin/ *is.* sıvacı.

шавах /şavıh/ *f.* sıva yapmak.

шавдах /şavdıh/ *f.* sıkıştırmak, bastırmak, preslemek.

шавдуу /şavduu/ *is.* hevesli, arzulu, haraketli.

шавдуулах /şavduulıh/ *f.* heveslenmek, hareketlenmek, canlanmak.

шавилах /şavilıh/ *f.* talebe olmak.

шавилхан /şavilhın/ *is.* talebe, talebesi.

шавхагдашгүй /şavhıgdışgui/ *s.* bitmez, tükenmez.

шавхай /şavhay/ *is.* çamur.

шавхах /şavhıh/ *f.* boşaltmak, bitirmek.

шавхрах /şavhrıh/ *f.* **1.** tüketmek, sıyırmak. **2.** sıkmak.

шавхруу /şavhruu/ *is.* yemek artığı, su birikintisi.

шавхуурдах /şavhuurdıh/ *f.* kırbaçlamak, kamçılamak.

шавших /şavşih/ *f.* nemlendirmek, rutubetlendirmek.

шавхих/şavhih/*f.*çırpmak, sürmek, silkelemek

шавь /şev/ *is.* çırak, talebe.

шавьж /şevc/ *is.* böcek.

шаг /şag/ *is.* satrançtaki son hamle, şah.

шагай /şagay/ *is.* ayak bileği kemiği.

шагайх /şagayh/ *f.* dikkatle bakmak, gizlice bakmak, kafasını uzatmak.

шаггүй /şaggui/ *s.* bayağı.

шаглаа /şaglaa/ *is.* dikiş, ilmek.

шаглах /şaglıh/ *f.* dikmek, ilmek atmak.

шагнагдах /şagnıgdıh/ *f.* ödüllendirilmek.

шагнал /şagnıl/ *is.* ödül. *"менгэн ~"* para ödülü

шагналт /şagnılt/ *is.* ödül, özel hediye.

шагналтан /şagnıltın/ *is.* ödül kazanan, ödül alan.

шагнах /şagnıh/ *f.* ödüllendirmek.

шагнуулах /şagnuulıh/ *f.* ödülendirilmek.

шагших /şagşih/ *f.* takdir etmek,hayran olmak

шагшуурга /şagşuurg/ *is.* **1.** kamış, saz. **2.** demir pullu şıgırdak.

шад /şad/ *is.* mısra, dizi.

шадар /şadır/ *s.* samimi, candan.

шажигнах /şacignıh/ *is.* kağıt hışırtısı, buruşmak.

шазруун /şazruun/ *s.* dişli.

шал /şal/ *is.* **1.** zemin, yer, taban. **2.** tam, tamamen. *"~ худал"* tam bir yalan.

шалавхан /şalıvhın/ *s.* hızlı, çabuk, atik, tetik.

шаламгай /şalımgay/ *s.* çabuk, hızlı, atik.

шалах/şalıh/ *f.* tekrar tekrar sormak,zorlamak

шалбаар /şalbaag/ *is.* gölcük, yağmur suyu dolmuş çukur, su birikintisi.

шалбалах /şalbılıh/ *f.* kazımak, tırmalamak.

шалбарах /şalbırıh/ *f.* yaranın oluşması, kaşımak.

шалбархай /şambırhay/ *is.* zedelenme, yüzülme, derisinin soyulması.

шалгаах /şalgaah/ *f.* yalvarmak, yakarmak, ısrar etmek.

шалгагч /şalgıgç/ *is.* kontrol eden, bakan, inceleyen, teftiş eden.

шалгалт /şalgılt/ *is.* sınav, imtihan, kontrol. *"паспортын ~"* pasaport kontrolü. *"элсэлтийн ~"* seçme sınavı. *"~анд унах"* sınavdan kötü not almak. *"~ын комисс"* sınav komisyonu.

шалгарал /şalgırıl/ *is.* seçme, seçilme.

шалгарах /şalgırıh/ *f.* seçilmek, ayrılmak. *"бусдаасаа ~"* diğerlerinden ayrılmak, seçilmek.

шалгарсан /şalgırsın/ *s.* seçilmiş, ayrılmış, test edilmiş.

шалгаруулалт/şalgıruulılt/ *is.* seçme,seçilme

шалгаруулах /şalgıruulıh/ *f.* seçmek, ayırmak, seçilmek.

шалгах /şalgıh/ *f.* kontrol etmek, bakmak, sınava tabi tutmak. *"ажил ~"* işi kontrol etmek, yoklamak.

шалгуулах /şalguulıh/ *f.* kontrol edilmek, sınavdan geçmek, yoklanmak, test edilmek.

шалгуур /şalguur/ *is.* test, standart, kriter.

шалдан /şaldın/ *is.* çıplak, kıyafetsiz.

шалдлах /şaldlıh/ *f.* soyunmak, çıplak olmak.

шалзархай /şalzırhay/ *s.* haşlanmış, haşlama.

шалзлах /şalzlıh/ *f.* haşlanmak, kaynamak.

шалзрах /şalzrıh/ *f.* haşlanmak.

шалиг /şalig/ *s.* çapkın.

шалиглах /şaliglıh/ *f.* çapkınlık yapmak.

шалигүй /şaligui/ *s.* önemsiz, değersiz.

шалмаг /şalmıg/ *s.* canlı, kanlı, aktif.

шалтаг /şaltıg/ *is.* bahane, uydurma.

шалтаглах /şaltıglıh/ *f.* bahane etmek, sebep göstermek.

шалтгаалах /şaltgaalıh/ *f.* mazeret bulmak, sebep olmak.

шалтгаан /şaltgaan/ *is.* mazeret, sebep.

шалчгар /şalçgır/ *is.* **1.** ince, hafif kıyafet. **2.** korkunç, korkulu, korkak.

шалчийх /şalçih/ *f.* havası sönmek.
шамдангуй /şamdıngui/ *s.* çalışkan, gayretli.
шамдах /şamdıh/ *f.* gayret etmek, çaba göstermek, çalışmak.
шамдуулах /şamduulıh/ *f.* sıkıştırmak, zorlamak.
шамлах /şamlıh/ *f.* sokmak, tıkmak, koymak.
шамрах /şamrıh/ *f.* dolanmak, katlanmak, kıvrılmak.
шамшигдал /şamşigdıl/ *is.* zimmetine geçirme, uygunsuzluk.
шамшигдах /şamşigdıh/ *f.* kötüye kullanmak.
шамшигдуулах /şamşigduulıh/ *f.* zimmetine geçirtmek, kötüye kullanmak. *"мөнге идэж ~"* haksız yere parayı zimmetine geçirmek.
шамшигч /şamşigç/ *is.* zimmetine geçiren.
шан /şan/ *is.* **1.** ödül, bahşiş, hediye. **2.** çapalı, iz açılmış, işlenmiş. *"~ өгөх"* bahşiş vermek.
шаная /şanaa/ *is.* çene kemiği.
шанага /şanıg/ *is.* kepçe, büyük kaşık.
шаналах /şanılıh/ *f.* üzülmek, tasalanmak, sıkıntı çekmek. *"евчнөөр ~"* hastalıktan dolayı sıkıntı çekmek.
шаналгаа /şanılgaa/ *is.* sıkıntı, azap, dert.
шандас /şandıs/ *is.* **1.** kiriş. **2.** yassı kaslar.
шанз /şanz/ *is.* Moğol halkına ait saza benzeyen üç telli müzik aleti. **2.** havasız, sıkıcı.
шантрах /şantrıh/ *f.* şevki kırılmak, isteği kaçmak, vazgeçmek. *"бэрхшээлээс ~"* zor durumda vazgeçmek.
шанцай /şantsay/ *is.* lahana.
шар /şar/ *is.* **1.** sarı renk. **2.** hepatit, sarılık. **3.** öküz. *"~ айраг"* bira. *"~ өвчин"* sarılık. *"өндөгний ~"* yumurta sarısı. *"~ шувуу"* baykuş.
шаравтар /şarıvtır/ *s.* sarımsı, sarı renkli.
шарагдах /şarıgdıh/ *f.* kızarmak, pişmek.
шарах /şarıh/ *f.* kızarmak, kızartmak. *"мах ~"* et kızartmak. *"наранд ~"* bronzlaşmak, güneşte kızarmak.
шарвах /şarvıh/ *f.* sallamak, kuyruğunu oynatmak.
шарга /şarıg/ *is.* siyah ve beyazlı bir at türü.
шаргал /şargıl/ *s.* sarımtırak.
шаргуу /şarguu/ *is.* durup dinlenmeden, beklemeden.
шаржигнах /şarcignıh/ *f.* çatırdamak, çatlamak
шарз /şarz/ *is.* bir içki çeşidi, brendi.
шарил /şaril/ *is.* ceset, cenaze.
шарлах /şarlıh/ *f.* **1.** sararmak. **2.** sarılık hastalığına yakalanmak.
шарх /şarh/ *is.* **1.** yara. **2.** ülser. *"сумны ~"* mermi yarası. *"ходоодны ~"* ülser. *"~ боох"* yarayı sarmak.
шархдах /şarhdıh/ *f.* yaralanmak.
шархирах /şarhirıh/ *f.* sızlamak, acımak.
шархлах /şarhlıh/ *f.* yaralanmak, ülser hastalığının meydana gelmesi.
шархтан /şarhtın/ *is.* yaralı.
шархдуулах /şarhduulıh/ *f.* yaralamak.
шат /şat/ *is.* **1.** merdiven, basamak. *"цахилгаан ~"* asansör. *"~аар өгсөх"* merdivenden çıkmak. *"~аар буух"* merdivenden inmek. **2.** aşama. *"анхан ~ны"* ilk aşama.
шатаагч /şataagç/ *is.* yakıcı, yakan.
шатаах /şataah/ *is.* yakmak.
шаталбар /şatılbır/ *is.* kefe, terazi gözü.
шаталт /şatılt/ *is.* yanma, yakıcı.
шатар /şatır/ *is.* satranç. satranç oynamak. *"шатрын хөлөг"* satranç tahtası.
шатардах /şatırdıh/ *f.* satranç oynamak.
шатарчин /şatırçin/ *is.* satranççı, satranç oynayan.
шатах /şatıh/ *f.* yanmak, kül olmak.
шатахуун /şatıhuun/ *is.* yakıt, benzin, gaz.
шахагдах /şahıgdıh/ *f.* sıkıştırılmak, baskı altında kalmak
шахалдах /şahıldıh/ *f.* dar gelmek, daralmak, sıkışmak.
шахалт /şahılt/ *is.* baskı, zulüm, zorlama, darbe. *"~ үзүүлэх"* baskı yapmak.
шахам /şahım/ *zf.* az bir mesafe, yaklaşık, hemen hemen. *"зүү ~"* yaklaşık
шахах /şahıh/ *f.* baskı yapmak, sıkıştırmak, çakmak, yanaştırmak.
шахмал /şahmıl/ *is.* sıkıştırılmış, preslenmiş, sıkışık.
шахуу /şahuu/ *zm.* hemen hemen, hepsi, neredeyse.
шахуурга /şahuurg/ *is.* pompa, kompresör.
шашин /şaşin/ *is.* din, inanç. *"буддын ~"* Budizm. *"лалын ~"* İslamiyet. *"христөсын ~"* Hristiyanlık. *"католик ~"* Katolik. *"хиндүүн ~"* Hinduizm. *"бөөгийн ~"* Şamanizm.
шивнэх /şivnih/ *f.* fısıldamak, sessiz konuşmak.
шивнээ /şivnee/ *is.* fısıltı.
шиврэх /şivrih/ *f.* ince ince yapmak, hazin hazin.
шившиг /şivşig/ *is.* utanç, utanma. "~ болох" utanmak, utanç verici olmak.
шившигт /şivşigt/ *is.* utangaç, sıkılgan.
шивших /şivşih/ *f.* mırıldanmak, söylenmek.
шивэгчин /şivigçin/ *is.* bayan hizmetçi.
шивэр /şivir/ *is.* ayak kokusu.
шивэртэх /şivirtih/ *f.* ayağı kokmak.
шивээс /şivees/ *is.* dövme, dövme yapma.
шиврээ /şivree/ *is.* sağnak. "~ бороо" sağnak yağmur.
шивэх /şivih/ *f.* delmek, sokmak, oymak.
шиг /şig/ *e.* gibi, benzeri.
шигдэх /şigdih/ *f.* saplanmak, batmak. *"шав арт ~"* çamura saplanmak.
шигтгэмэл /şigtgimil/ *s.* işlemeli, kakma.
шигтгэх /şigtgih/ *f.* sokmak, içine koymak, işlemek.
шигтгээ /şigtgee/ *is. (takı üstüne takılan)*taş.

шигүү /şiguu/ *s.* yoğun, sık, çok sık. *"~ ой"* sık orman.

шигших /şigşih/ *f.* elemek. "гурил ~" un elemek. "шигшиж авах" eleyip almak, sınavla almak

шигшүүр /şigşuur/ *is.* elek.

шигшээ /şigşee/ *is.* toplanma, en iyilerin bir araya gelmesi. *"~ баг"* milli takım. *"~ тоглолт"* milli maç.

шид /şid/ *is.* sihir, ilüzyon, büyü.

шидтэй /şidte/ *s.* esrarengiz, büyülü,etkileyici

шидтэн /şidtin/ *is.* sihirbaz.

шидэт /şidit/ *is.* sihir, büyü.

шидэх /şidih/ *f.* fırlatmak, atmak. *"чулуу ~"* taş atmak.

шижгэр /şicgir/ *is.* dillere destan, harikulade.

шижигнэх /şicignih/ *f.* **1.** ıslıklamak, tıslamak. **2.** canlı hareketli.

шижир/şicir/ *s.*temiz,pak,saf.*"~ алт"* saf altın

ший /şii/ *is.* oyun, gösteri.

шийгуа /şiigua/ *is.* karpuz.

шийдвэр /şiidvir/ *is.* karar, sonuç, hüküm. *"тогтоол ~"* karar, uygun karar. *"эцсийн ~"* son karar. *"~ гаргах"* karar çıkartmak. *"~ээ өөрчлөх"* hüküm değiştirmek.

шийдвэрлэх /şiidvirlih/ *f.* karar vermek. *"асуудлыг ~"* meseleye karar vermek, meseleyi çözmek.

шийдвэрлэгдэх /şiidvirligdih/ *f.* karar verilmek, karalaştırılmak.

шийдэл /şiidil/ *is.* karar, plan, uygulama.

шийдэмгий /şiidimgi/ *s.* kararlı, azimli. *"~ хүн"* kararlı insan, azimkar.

шийдэх /şiidih/ *f.* karar vermek, çözmek, halletmek. *"асуудал ~"* problemi çözmek.

шийр /şiir/ *is.* hayvanların bacak kısmındaki deri.

шийтгүүлэх /şiitguulih/ *f.* cezalandırılmak.

шийтгэл /şiitgil/ *is.* ceza, hüküm, karar.

шийтгэх /şiitgih/ *f.* cezalandırmak.

шил /şil/ *is.* **1.** cam. *"цонхны ~"* pencere camı. *"чийдэнгийн ~"* lamba, avize. *"нүдний ~"* gözlük. *"томруулагч ~"* büyüteç. *"~эн эдлэл"* cam maddeler. *"~эн аяга"* cam bardak. **2.** şişe. *"архины ~"* içki şişesi.

шилбэ /şilbe/ *is.* düğme, incik, boncuk.

шилдэг /şildig/ *s.* gözde, en iyi, en güzel, seçme, mümtaz, başarılı. *"~ оюутан"* en iyi öğrenci.

шилжилт /şilcilt/ *is.* geçme, geçiş. *"~ийн үе"* buluğ çağı.

шилжих /şilcih/ *f.* değiştirmek, taşınmak, yer değiştirmek. *"хөдөөнөөс хотод ~"* köyden şehre gelmek.

шилжүүлэг/şilcuulig/ *is.* para havalesi,havale

шилжүүлэх /şilcuulih/ *f.* geçirmek, transfer etmek, havale etmek.

шиллэх /şillih/ *f.* cam taktırmak, camlamak, cam ile kaplamak. *"цонх ~"* pencereye cam takmak.

шилмэл /şilmil/ *is.* seçme, seçilme, beğenme.

шилтгээн /şiltgeen/ *is.* şato, kale.

шилүүс /şiluus/ *is.* vaşak.

шилчин /şilçin/ *is.* camcı, cam işleri ile uğraşan.

шилэх /şilih/ *f.* seçmek, elemek.

шим /şim/ *is.* besin, gıda, yiyecek. *"малын ашиг ~"* mahsül, verim, ürün. *"үр ~"* sonuç, verim, ürün, bereket.

шимтгэл /şimtgil/ *is.* kesinti, indirme, azaltma.

шимтгэх/şimtgih/*f.*indirmek,azaltmak,kesmek

шимтэх /şimtih/ *f.* korunmak, kollanmak.

шимшрэх /şimşrih/ *f.* acı vermek, ızdırap çektirmek, cimciklemek.

шимэгч /şimigç/ *is.* asalak, parazit, başkalarının sırtından geçinmek.

шимэх /şimih/ *f.* emmek, sormak.

шингэлэх /şimgilih/ *f.* hafifletmek, inceltmek, sıvılaştırmak, durulaştırmak. *"усаар шингэлэх"* suyla inceltmek, durulaştırmak.

шингэн /şingin/ *is.* **1.** sıvı. *"~ түлш"* sıvı yakıt. *"~ цай"* sıvı çay. *"~ бодис"* sıvı madde. **2.** seyrek, nadir. *"~ үс"* seyrek saç.

шингэрүүлэх /şingeruulih/ *f.* sıvılaştırmak, sulandırmak, seyreltmek.

шингэрэх /şingirih/ *f.* seyrelmek, sulanmak.

шингэх /şingih/ *f.* **1.** batmak. **2.** hazmetmek, sindirmek. *"нар ~"* güneşin batması. *"хоол ~"* besini eritmek, hazmetmek.

шингэц /şingits/ *is.* sindirim.

шингээгч /şingeerç/ *is.* emici, içine çekici.

шингээх /şingeeh/ *f.* absorbe etmek, asimile etmek, emmek, içine çekmek.

шинж /şinc/ *is.* belirti, hassa, nitelik. *"гол ~"* asıl nitelik, asıl özellik.

шинжилгээ /şincilgee/ *is.* araştırma, inceleme, tahlil. *"эрдэм ~ний ажил"* bilimsel inceleme ve araştırma işi. *"эмнэлгийн ~"* tahlil. *"шээсний ~"* idrar tahlili. *"цусны ~"* kan tahlili.

шинжих /şincih/ *f.* incelemek, gözden geçirmek.

шинжлэгч /şincligç/ *is.* araştırmacı, kaşif.

шинжлэл /şinclil/ *is.* araştırma, inceleme. *"хэл ~"* dilbilimi.

шинжлэх /şinclih/ *f.* araştırmak, incelemek bilimsel alanda incelemek. *"~ ухаан"* bilim, fen bilimleri.

шинжээч /şinceeç/ *is.* araştırmacı, uzman, dedektif.

шинхэг /şinhig/ *s.* pis koku,berbat kokmak,leş

шинших /şinşih/ *f.* kokmak, kokuşmak.

шиншлэх /şinşlih/ *f.* kokuşmak, kokmak.

шинэ /şin/ *s.* yeni, taze. *"~ жил"* yeni yıl. *"~ түүх"* yeni tarih. *"~ нийгэм"* yeni toplum. *"~ санаачлага"* yeni düşünce, yenilik. *"шинийг санаачлагч"* yenilikçi.

шинэчлэл /şineçlil/ *is.* yenilik, yenilenme.
шинэчлэх /şineçlih/ *f.* yenilemek, yenilenmek reform. *"шинэчлэн тоноглох"* yeniden dizayn etmek, yenilenmek.
шир /şir/ *is.* hayvan derisi, deri.
ширвэх /şirvis/ *f.* kırbaçlamak, kamçılamak.
ширгэх /şirgih/ *f.* buharlaştırmak, buharlaşmak, kaynamak.
ширгээх /şirgeeh/ *f.* kaynamak, pişmek.
ширтэх/şirtih/*f.*gözlemek,takip etmek,bakmak
ширүүлэх /şiruulih/ *f.* acı vermek, acıtmak, sertlik göstermek.
ширүүн /şiruun/ *s.* sert, şiddetli, acı, acımasız, sıkı. *"~ салхи"* şiddetli rüzgar. *"~ эсэргүүцэл"* şiddetle karşılık vermek. *"~ тулалдаан"* şiddetli savaş.
ширүүсэх /şiruusih/ *f.* daha şiddetli olmak, sertleşmek. *"салхи ~"* rüzgarın şiddetlenmesi.
ширхэг /şirhig/ *is.* tane, adet, nüsha, lif, elyaf. *"цасан ~"* kar tanesi. *"~ чихэр"* bir tane şeker.
ширэлдэх /şirildih/ *f.*donuklaşmak,matlaşmak
ширэм /şirim/ *is.* kalıp demir, döküm demir.
ширэнгэ /şiringe/ *is.* orman, ağaçlık.
ширээ /şiree/ *is.* masa, sıra. *"бичгийн ~"* yazı masası. *"хоолны ~"* yemek masası. *"мэс заслын ~"* ameliyat masası. *"~ний нүд"* masanın gözü, çekmece. *"~ний бүтээлэг"* masa örtüsü. *"~ний чийдэн"* masa lambası. *"~ засах"* masayı düzenlemek.
шовгор /şovgır/ *is.* koni biçiminde, konik.
шовх /şovh/ *s.* keskin, sivri.
шог /şog/ *is.* şaka, mizah, alay, espiri. *"~ яриа"* şaka, espiri. *"~ зохиол"* hiciv.
шоглох /şogluh/ *f.* alay etmek, dalga geçmek
шогших /şogşih/ *f.* atın yavaş bir şekilde koşması
шогшоо /şogşoo/ *s.* yavaşça hızlanma.
шогшрох /şogşruh/ *f.* atı hızlıca koşturtmak.
шодон /şodun/ *is.* kısa kuyruk.
шодох /şoduh/ *f.* **1.** yazı tura atmak. **2.** zar atmak.
шон /şon/ *is.* direk, sütun. *"утасны ~"* telefon direği. *"морины ~"* at bağlama direği.
шоо /şoo/ *is.* zar, oyun zarı.
шонхор /şonhur/ *is.* şahin, doğan.
шоовдор /şoovdur/ *s.* toplumdan uzaklaşmış, sevilmeyen, itici. *"~ хүүхэд"* sevilmeyen çocuk.
шоовдорлох /şoovdurluh/ *f.* toplumdan uzaklaşmak, sevilmemek.
шоолох /şooluh/ *f.* alay etmek, dalga geçmek
шорвог /şorvug/ *s.* tuzlu.
шоргоолж /şorgoolc/ *is.* karınca.
шоржигнох /şorcignıh/ *f.* ters ilmik atmak.
шорлог /şorlug/ *is.* kebap, ızgara, şiş.
шорон /şorun/ *is.* hapishane, zindan. *"~д хийх"* hapse atmak. *"~гоос гарах"* hapishaneden çıkmak. *"~гоос оргох"* hapisten kaçmak. *"~д орох"* hapse girmek.
шоронжих /şoruncih/ *f.* hapishane yaşamına ayak uydurmak.
шороо/нл/şoroo/*is.*yer,toz,toprak.*"~ тоос"* toz
шоу /şou/ *is.* gösteri, şov.
шохой /şohoy/ *is.* tebeşir, kireç. *"~гоор бичих"* tebeşirle yazmak. *"~н чулуу"* kireç taşı.
шохойдох /şohoyduh/ *f.* badana yapmak.
шохойжилт /şohoycilt/ *is.* kireçlenme.
шохойжих /şohoycih/ *f.* kireçlenmek, kireçlendirmek.
шохоорхогч /şohoorhugç/ *is.* hayran, taraftar, tutucu.
шохоорхол /şohoorhul/ *is.* ilgi, alaka, istek, beğenti.
шохоорхох /şohoorhuh/ *f.* etkilemek, büyülemek
шош /şoş/ *is.* bezelye.
шошго /şoşıg/ *is.* etiket, yafta.
шөвгөр /şövgür/ *is.* koni, koni biçiminde.
шөвийх /şöviih/ *f.* uca doğru ilerlemek, sivrilmek.
шөвөг /şövüg/ *is.* **1.** çuvaldız. **2.** yarı final.
шөвх /şövh/ *s.* sivri, keskin.
шөл /şöl/ *is.* çorba. *"хар ~"* etli çorba. *"тунгалаг ~"* sade çorba. *"тахианы ~"* tavuk çorbası.
шөнө /şön/ *is.* gece. *"~ дунд"* gece yarısı. *"~өр"* gece vakti. *"шөнийн цаг"* gece. *"шөнийн зэлж"* gece vardiyası.
шөнөжин /şöncin/ *zf.* gece boyunca.
шөрмөс /şörmüs/ *is.* sinir, kramp.
шувтлах /şuvtlıh/ *f.* bitirmek, tamamlamak.
шувтрага/şuvtrıg/ *is.* sonuç, final,tamamlama
шувтрах /şuvtrıh/ *f.* sonuna gelmek, bitirmek. *"ажил ~"* işin sonuna gelmek.
шувуу /şuvuu/ *is.* kuş. *"нүүдлийн ~"* göçmen kuşu.
шувуухай /şuvuuhay/ *is.* küçük kuş.
шувуучин /şuvuuçin/ *is.* kuşçu, kuş ile ilgilenen.
шугам /şugım/ *is.* **1.** çizgi, hat. *"шулуун ~"* düz hat, düz çizgi. *"өндөр хүчдэлийн ~"* yüksek gerilim hattı. *"жанжин ~"* genel çizgi. *"~тай цаас"* çizgili kağıt. *"~ татах"* hat çekmek, çizgi çizmek. **2.** cetvel.
шугамдах /şugımdıh/ *f.* hat çekmek, çizgi çizmek.
шугуй /şugui/ *is.* orman, koru, koruluk.
шударга/şudrıg/*s.* namuslu,dürüst,doğru,adil, adaletli,şerefli. *"~ хүн"* adil insan, dürüst insan.
шулам /şulım/ *is.* şeytan, kötü ruh.
шулах /şulıh/ *f.* **1.** eti kemiğinden ayırmak. **2.** başkalarını kullanmak, geçinmek.
шулганаан /şulgınaan/ *is.* anlaşılması güç konuşma, çocukça konuşma, mırıldanma.
шулганах/şulgınıh/ *f.* mırıldanmak,zırvalamak
шулмас /şulmıs/ *is.* büyücü, cadı.
шулуудах /şuluudıh/ *f.* kesin karar vermek.
шулуун /şuluun/ *is.* düz,dos doğru,düzgün *"~*

зам" düz yol, düzgün.

шулуутгах /şuluutgıh/ *f.* **1.** verdiği karara ulaşmak, amacına ulaşmak. **2.** düzleştirmek.

шулуухан /şuluuhın/ *s.* düz, düzgün, doğru.

шумбагч /şumbıgç/ *is.* dalgıç.

шумбах /şumbıh/ *f.* suya dalmak.

шумуул /şumuul/ *is.* sivrisinek.

шунаг /şunıg/ *is.* şehvet düşkünü, şehvetli.

шунал /şunıl/ *s.* oburluk, hırs, ihtiras, şehvet.

шунах /şunıh/ *f.* açgözlü olmak, gözü doymamak.

шунахай /şunhay/ *s.* hırslı, açgözlü.

шунахайрал /şunhayrıl/ *is.* hırs, açgözlülük, ihtiras.

шунахайрах /şunhayrıh/ *f.* açgözlü olmak, gözü doymamak, aşırı hırs göstermek.

шунгах /şungıh/ *f.* suya dalmak.

шураг /şurıg/ *is.* **1.** gemi direği, bayrak direği. **2.** vida.

шуранхай /şurınhay/ *is.* uzun hava.

шургах /şurgıh/ *f.* girmek,dalmak,içine girmek

шургуу /şurguu/ *is.* ısrarcı, inatçı, dikbaşlı.

шургуул /şurguul/ *is.* çekmece, göz.

шургуулах /şurguulıh/ *f.* daldırmak, batırmak, içine sokmak.

шуу /şuu/ *is.* önkol, dirsek ile bilek arası.

шуугиан /şuugian/ *is.* gürültü patırtı, uğultu, yüksek sek. *"~ дэгдээх"* gürültü yapmak, sansasyon yapmak.

шуугих /şuugih/ *f.* hışırdamak, gürültü olmak, esmek, ses çıkması.

шууд /şuud/ *is.* doğru, direk, hemen.

шуудаг /şuudıg/ *is.* pehlivan donu, kısa don.

шуудай /şuuday/ *is.* çuval, torba. *"~ гурил"* bir çuval un.

шуудайлах /şuudaylıh/ f. çuvallamak, çuvalın içine koymak.

шуудан /şuudın/ *is.* posta, postane. *"агаарын ~"* hava yolları postası. *"~гийн хайрцаг"* posta kutusu. *"~гийн марк"* posta pulu. *"~ зөөгч"* postacı. *"~гаар"* postayla.

шуудуу /şuuduu/ *is.* hendek.

шууз /şuuz/ *is.* paketlenmiş muhafazalı et.

шуузлах /şuuzlıh/ *f.* konserve yapmak.

шуурах/şuurıh/*f.* fırtına,şiddetli rüzgar esmesi

шуурга /şuurg/ *is.* tipi, kar fırtınası, toz fırtınası. *"цасан ~"* kar fırtınası. *"шороон ~"* toz fırtınası. *"далайн ~"* deniz fırtınası.

шуурхай /şuurhay/ s. çabuk, hızlı, acele. *"~ арга хэмжээ"* hızlı tedbir, önlem.

шуух /şuuh/ *f.* kaldırmak, katlamak.

шүгэл /şügil/ *is.* ıslık, düdük.

шүгэлдэх /şügildih/ *f.* ıslık çalmak, düdük çalmak.

шүд /şüd/ *is.* diş. *"дээд ~"* üst çene dişi. *"доод ~"* alt çene dişi. *"үүдэн ~"* ön diş. *"сүүн ~"* süt dişi. *"хиймэл ~"* protez, yapay diş. *"~ээ хавирах"* dişini gıcırdatmak. *"~ний өвчин"* diş ağrısı. *"~ний эмч"* diş hekimi, dişçi. *"~ний оо"* diş macunu. *"~ний сойз"* diş fırçası. *"~ний чигчлүүр"* kürdan. *"~ авах"* diş çekmek. *"~ ломбодох"* dolgu yapmak.

шүдлэн /şüdlin/ *is.* üç yaşındaki büyük baş hayvanlar.

шүдлэх /şüdlih/ *f.* dişlerin çıkması, dişlenmek

шүдэнз /şüdinz/ *is.* kibrit.

шүлс /şüls/ *is.* tükürük, salya, selver. *"~ хаях"* tükürmek.

шүлэг /şülig/ *is.* şiir. *"~ зохиох"* şiir yazmak.

шүлэгч /şüligç/ *is.* şair.

шүлэглэх /şüliglih/ *f.* şiir yazmak.

шүр /şür/ *is.* mercan.

шүргэх /şürgih/ *f.* sürtünmek, teğet geçmek, sürtmek.

шүрших /şürşih/ *f.* üflemek, üfürmek.

шүршүүр /şürşüür/ *is.* duş.

шүтлэг /şütlig/ *is.* dini inanış, inanma, iman.

шүтлэгтэй /şütligte/ *s.* inançlı, imanlı.

шүтлэгтэн /şütligtin/ *is.* inanan, iman eden.

шүтээн /şüteen/ *is.* put, tapınılan cisim.

шүтэх /şutih/ *f.* dine inanmak, inanç duymak.

шүүгч /şüügç/ *is.* **1.** hakim, yargıç. **2.** hakem.

шүүгээ /şüügee/ *is.* dolap. *"хувцасны ~"* elbise dolabı. *"ханын ~"* gömme dolap, duvar, dolabı. *"номын ~"* kitaplık, kitap dolabı.

шүүдэр /şüüdir/ *is.* çiy, şebnem.

шүүлт /şüült/ *is.* test, sınav, kontrol.

шүүлтүүр /şüültüür/ *is.* filtre.

шүүлэг /şüülig/ *is.* test, sınav.

шүүмж /şüümc/ *is.* eleştiri yazısı.

шүүмжлүүлэх /şüümclüülih/ *f.* eleştirilmek.

шүүмжлэгдэх /şüümcligdih/ *f.* eleştirilmek.

шүүмжлэгч /şüümcligç/ *is.* eleştirici, eleştirmen.

шүүмжлэл /şüümclil/ *is.* eleştiri. *"өөрийн ~"* özeleştiri. *"дорооc гарах ~"* alttan gelen eleştiri. *"санал ~"* tartışma, münakaşa.

шүүмжлэх /şüümclih/ *f.* tartışmak, münakaşa etmek, eleştirmek. *"шүүмжлэн хэлэлцэх"* tartışmak.

шүүр /şüür/ *is.* süpürge. *"хогийн ~"* çöp süpürgesi.

шүүрдэх /şüürdih/ *f.* süpürmek.

шүүрхий /şüürhii/ *s.* az pişmiş, çiğ.

шүүрэх /şüürih/ *f.* tutup çekmek, kapmak, yakalamak.

шүүс /şüüs/ *is.* meşrubat, meyve suyu. *"жимсний ~"* meyve suyu.

шүүслэх /şüüslih/ *f.* suyunu çıkarmak.

шүүх /şüüh/ *is.* mahkeme, adalet. *"дээд ~"* yüksek mahkeme. *"~ яам"* adalet bakanlığı. *"ардын ~"* halk mahkemesi. *"цэргийн ~"* askeri mahkeme. *"~ эмнэлэг"* otopsi, tahlil hastanesi. *"~ хурал"* mahkeme toplantısı. *"~эд шилжүүлэх"* mahkemeye vermek.

шүхэр /şühir/ *is.* **1.** şemsiye. **2.** paraşüt. *"шүхрээр буух"* paraşütle atlamak.

шүхэрчин /şühirçin/ *is.* paraşütçü.

шээзгий /şeezgi/ *is.* küçük sepet.

шээс /şees/ *is.* idrar, sidik. *"~ хүрэх"* çişi gelmek. *"~ний шинжилгээ"* idrar tahlili.

шээх /şeeh/ *f.* küçük abdest bozmak, işemek.

Э

эв /ev/ *is.* mutabakat, uyum, anlaşma, uygunluk.

эвгүй /evgui/ *s.* utandırıcı, mahçup edici, huzursuzluk.

эвдлэх /evdlih/ *f.* kırmak, yıkmak, bozmak.

эвдрэх /evdrih/ *f.* bozulmak, kırılmak.

эвдэгч /evdigç/ *is.* bozucu, kırıcı, yok edici.

эвдэрхий /evdirhi/ *s.* bozuk, kırık, bozulmuş.

эвдэршгүй /evdirşgui/ *s.* sarsılmaz, sağlam, kırılmaz, bozulmaz.

эвдэрхий/evdirhi/ *s.* bozuk,kırık,harap olmuş

эвдэх /evdih/ *f.* kırmak, yıkmak, bozmak. *"тоглоомоо ~"* oyuncağı kırmak, bozmak. *"амгалан тайван байдал ~"* huzuru bozmak, rahatsız etmek, rahatı bozmak.

эвлүүлэх /evluulih/ *f.* kurmak, düzenlemek, ayarlamak.

эвлэл /evlil/ *is.* beraberlik, birlik, ittifak, birleşmiş. *"үйлдвэрчний ~"* ticaret ve sanayi birliği.

эвлэрүүлэх /evliruulih/ *f.* barıştırmak, uzlaştırmak, aralarını bulmak.

эвлэршгүй /evlirşgui/ *s.* uzlaştırılmaz, telif edilmez, barıştırılamaz. *"~ тэмцэл"* uzlaştırılmaz mücadele. *"~ зөрчил"* yalanlama, çelişki

эвлэрэгч /evlirigç/ *is.* gönül alan, gönül alıcı.

эвлэрэх /evlirih/ *f.* uzlaşmak, barışmak. *"дутагдалтай ~"* kusurlu uzlaşma, eksik uzlaşma.

эвлэх /evlih/ *f.* uyum sağlamak, uzlaşmak.

эврэх /evrih/ *f.* kurumak.

эвсэл /evsil/ *is.* anlaşma, uyum, ittifak, koalisyon.

эвсэх /evsih/ *f.* anlaşmak, uzlaşmak, koalisyon kurmak.

эвтэй /evte/ *s.* uyumlu, uygun, dostça.

эвхмэл /evhmil/ *is.* portatif, katlanabilir. *"~ ор"* katlanabilir yatak. *"~ сандал"* biçimlenebilir, katlanabilir sandalye.

эвхрэх /evhrih/ *f.* kıvrılıp yatmak, uzanmak.

эвхэх /evhih/ *f.* katlamak, dürmek.

эвшээх /evşeeh/ *f.* esnemek.

эвэр /evir/ *is.* **1.** boynuz. *"бугын ~"* geyik boynuz. **2.** nasır. *"хөлийн ~"* ayak nasırı.

эгдүү /egdüü/ *is.* kızgınlık, dargınlık.

эгдүүцэл /egdüütsil/ *is.* dargınlık, küskünlük, kızgınlık.

эгдүүцэх /egdüütsih/ *f.* darılmak, küsmek, kızmak.

эгнэх /egnih/ *f.* sıraya girmek,hizaya bakmak.

эгнээ/нд/ /egnee/ *is.* hiza, saf, sıra. *"тэргүүн ~"* ilk sıra. *"тэргүүн ~нд:"* ilk sıralarda, başta.

эгц /egts/ *is.* dik, sarp, yalçın, doğru. *"~ эрэг"* uçurum.

эгч /egç/ *is.* abla.

эгшиг /egşig/ *is.* **1.** melodi, ezgi. *"хөгжмийн ~"* melodi. **2.** sesli. **~ үсэг** sesli harf.

эгэл /egil/ *s.* sıradan, bayağı, olağan. *"~ хүмүүс"* sıradan insanlar.

эгэм /egim/ *is.* köprücük kemiği.

эгээ /egee/ *zf.* neredeyse, ramak kala, hemen hemen.

эд /ed/ *is.* **1.** eşya, mal, mülk. *"~ хөрөнгө"* mal, mülk, demirbaş. *"~ хэрэглэгч"* tüketici. *"түүхий ~"* ham madde/ler/. **2.** onlar.

ediin zasıg

эдийн засагч /ediin zasıgç/ *is.* ekonomist, iktisatçı.

эдгэрүүлэх /edgirüülih/ *f.* iyileştirmek, tedavi etmek, sağlamlaştırmak.

эдгэршгүй /edgirşgüi/ *s.* iyileşmeyen, tedavisi olmayan.

эдгэрэх /edgirih/ *f.* şifa bulmak, iyileşmek, düzelmek.

эдгээр /edgeer/ *zm.* bunlar, bu. *"~ оюутан"* bu öğrenciler.

эдгэх /edgih/ *f.* iyileşmek, düzelmek, sağlamlaşmak, sağlığına kavuşmak.

эдгээх /edgeeh/ *f.* iyileştirmek.

эдлэл /edlil/ *is.* eşya, mal, mülk, kıyafet. *"үнэт ~"* değerli, kıymetli eşya. *"мөнгөн ~"* gümüş eşya.

эдлэх /edlih/ *f.* **1.** kullanmak, yararlanmak. *"эрх ~"* haklardan yararlanmak. *"газар ~"* yeri, alanı, arsayı kullanmak. **2.** katlanmak, çekmek. *"ял ~"* cezaya katlanmak. *"зовлон ~"* sıkıntılara katlanmak.

эдүүгээ /eduuge/ *zf.* şu anda, şimdi.

эе /ey/ *is.* barış, huzur.

эелдэг/eyldig/ *s.* nazik,centilmen,dostça,kibar

эерэг /eyrig/ *is.* olumlu, pozitif.

эзгүй /ezgüi/ *s.* **1.** sahipsiz. *"~ хойгуур"* birinin yokluğunda olma. **2.** ıssız. *"~ арал"* ıssız, boş ada.

эзгүйрэх /ezgüirih/ *f.* sahipsizleşmek, ıssızlaşmak.

эзгүйчлэх /ezgüiçlih/ *f.* sahiplenmek, olanaklardan faydalanmak.

эзлэгч /ezligç/ *is.* istila eden,ele geçiren,fatih.

эзлэгдэх/ezligdih/*f.*hükmetmek,ele geçirmek.

эзлэх /ezlih/ *f.* işgal etmek, işgal altında

bulundurmak, sahiplenmek, istilâ etmek. *"эзлэн авах"* işgal altına almak, istilâ etmek. *"тэргүүн байр ~"* birinci olmak, şampiyon olmak. *"суудлаа ~"* yerini almak yerlerine geçmek.

эзэмдэх /ezimdih/ *f.* sahip olmak, etkisi altına almak.

эзэмшигч /ezimşigç/ *is.* sahip.

эзэмшил /ezimşil/ *is.* şahsi eşyalar. *"газар ~"* çiftlik, tarım arazisi.

эзэмших /ezimşih/ *f.* sahibi olmak, sahip olmak, kazanmak. *"амар газар ~"* yeni yere sahip olmak. *"техник ~"* teknik bilgiye sahip olmak. *"мэргэжил ~"* meslek kazanmak. *"гадаад хэл ~"* yabancı dil öğrenmek.

эзэн /ezin/ *is.* sahip, patron. *"гэрийн ~"* ev sahibi. *"банкны ~"* banka sahibi.

эзэрхэг/ezirhig/ *s.* saldırgan,mütecaviz,yırtıcı

эзэрхэх /ezirhih/ *f.* saldırmak, atak yapmak, işgal etmek.

экспедиц /ekspedis/ *is.* seyahat, sefer, yolculuk.

экспорт /eksport/ *is.* ihracat, eksport. *"~ын бараа"* ihracat malı.

эл /el/ *zm.* bu, bunlar.

элбэг /elbig/ *s.* bol, çokça, bereketli.

элбэгших /elbigşih/ *f.* bereketlenmek, bollaşmak.

элбэрэл /elbiril/ *is.* itina, saygı.

элбэх /elbih/ *f.* birlikte, hep beraber yapmak, ortaklaşa yapmak.

элдүүр /elduur/ *s.* oklava.

элдүүрчин /elduurçin/ *is.* tabakhaneci, deri işleyen.

элдэв /eldiv/ *is.* muhtelif, çeşitli, değişik.

элдэх /eldih/ *f.* yumuşatmak, yoğurmak, tabaklamak. *"гурил ~"* hamur açmak. *арьс ~"* deri tabaklamak.

элэктрон /elektron/ *is.* elektron.

элий /elii/ *s.* bilinçsiz, bilgisiz, baygın.

элс /els/ *is.* kum. *"~эн чихэр"* toz şeker. *"~эн цаг"* kum saati.

элсэгч /elsigç/ *is.* üye, aday.

элсэлт /elsilt/ *is.* girme, giriş, yerleşme. *"~ийн шалгалт"* giriş sınavı, yerleştirme sınavı.

элсэх /elsih/ *f.* girmek, yerleşmek, üye olmak. *"гишүүнээр ~"* üyeliğe seçilmek. *"намд ~"* partiye girmek.

элч /elç/ *is.* elçi, büyükelçi, sefir.

элчин /elçin/ *is.* büyükelçi. *"онц бүрэн эрхэт ~ сайд"* Büyükelçi. *"~ сайдын яам"* Büyükelçilik.

элэг (эн) /elig/ *is.* **1.** karaciğer.**2.**alay,eğlenme

элэгдэл /eligdil/ *is.* aşınma, yıpranma.

элэгдэх /eligdih/ *f.* aşınmak, yıpranmak.

элэглэл /eliglil/ *is.* gülünçleme, parodi.

элэглэх /eliglih/ *f.* **1.** güldürmek, şaklabanlık yapmak. **2.** karnının üzerine yatmak.

элэгсэг /eligsig/ *s.* dostça. *"~ хандах"* dostça davranmak.

элэнц /elints/ *is.* büyükbaba, dede.

элээ /elee/ *is.* çaylak.

элээх /eleeh/ *f.* eskitmek, yıpratmak. *"гутлаа ~"* ayakkabıyı eskitmek.

эм /em/ *is.* **1.** ilaç, hap. *"ханиадны ~"* soğuk algınlığı ilacı. *"усан ~"* şurup. *"нунтаг ~"* toz ilaç. *"шахмал ~"* tablet. *"өвчин намдаах ~"* ağrı kesici. *"нойрны ~"* uyku hapı. *"~ бичиж өгөх"* reçete yazmak. *"~ бэлтгэх"* ilaç hazırlamak. *"~ уух"* ilaç, hap içmek. *"~ийн ургамал"* şifalı bitkiler. *"~ийн сан"* eczane. **2.** dişi, kadın. *"эр ~ хоёр"* erkek ve kadın.

эмгэг /emgig/ *is.* hastalık, sağlık problemi.

эмгэн /emgin/ *is.* ihtiyar kadın, nine, yaşlı bayan.

эмгэнэл /emginil/ *is.* matem, yas, taziye, baş sağlığı. *"~ илэрхийлэх"* başsağlığı dilemek.

эмгэнэх /emginih/ *f.* taziye, başsağlığı dilemek.

эмжих/emcih/ *f.* kenarlarını süslemek,dikmek

эмжээр /emceer/ *is.* kenarı, ucu.

эмзэг /emzig/ *is.* duyarlı, duygulu, hassas.

эмзэглэх /emziglih/ *f.* duyarlı olmak, hassas olmak.

эмнүүлэх /emnüülih/ *f.* tıbbi tedavi altına girmek.

эмнэг /emnig/ *is.* eğitilmemiş, yabani, cahil, vahşi. *"~ морь"* yabani at.

эмнэлэг /emnilig/ *is.* klinik, poliklinik, hastane. *"хүн ~"* hastane, sağlık ocağı. *"мал ~"* veterinerlik. *"ардын ~"* halk hastanesi. *"хүүхдийн ~"* çocuk hastanesi. *"эмнэлгийн тусламж"* tıbbi yardım.

эмнэх /emnih/ *f.* tedavi etmek, bakmak.

эмх /emh/ is. düzen, nizam, sistem, intizam.

эмхлэх /emhlih/ *f.* düzenlemek, sisteme sokmak, derlemek.

эмхтгэл /emihtgil/ *is.* derleme, kolleksiyon, toplama, arşiv, birikim.

эмхтгэх /emihtgih/ *f.* derlemek, toplamak.

эмч /emç/ *is.* doktor, hekim, mütehassız. *"бага ~"* sağlık memuru. *"их ~"* başhekim. *"хүний ~"*doktor *"малын ~"* veteriner. *"шүдний ~"* diş doktoru. *"хүүхдийн ~"* çocuk doktoru. *"дотрын ~"* iç hastalıkları doktoru.

эмчлүүлэгч /emçluuligç/ *is.* hasta,hasta olan

эмчлүүлэх /emçluulih/ *f.* tedavi ettirmek, tedavi olmak, muayene olmak.

эмчлэх /emçlih/ *f.* tedavi etmek, bakmak, muayene etmek.

эмчилгээ /emçilgee/ *is.* tedavi, muayene. *"~ хийлгэх"* tedavi yaptırmak.

эмэг /emig/ *is.* büyükanne, nine. *"~ эх"* anneanne, babaanne.

эмэгтэй /emigte/ *is.* bayan, kadın. *"~ хүүхэд"* /küçük/ kız. *"залуу ~"* genç bayan. *"~ багш"* bayan öğretmen.

эмэгтэйчүүд /emigteyçuud/ *is.* bayanlar, kadınlar

эмэгчин /emigçin/ *is.* dişi, dişisel.

эмээ /emee/ *is.* nine, nene.

эмээл /emeel/ *is.* eyer.

эмээллэх /emeellih/ *f.* eyerlemek. *"морь ~"* at eyerlemek.

эмээлчин /emeelçin/ *is.* eyerci, semerci.

эмээх /emeeh/ *f.* korkmak, endişelenmek, telaşlanmak.

эн /en/ *s.* en, genişlik, boyut.

энгийн /engiin/ *s.* olağan, bayağı, sıradan, sade. *"~ хүн"* sıradan insan. *"~ яриа"* sıradan konuşma.

энгэр /engir/ *is.* gövde, ön cephe. *"дээлийн ~"* elbisenin ön kısmı. *"уулын ~"* dağın ön kısmı.

энд /ind/ *zm.* burada, burası, burda.

эндүү /indüü/ *is.* kuralsız, yanlış, biçimsiz, hatalı.

эндүүрэл /indüüril/ *is.* yanlış, hata, karışıklık.

эндүүрэх /endüürih/ *f.* yanılmak, hata yapmak, yanlışlık yapmak.

эндэх /endih/ *f.* **1.** hata yapmak, yanılmak, yanlışlık yapmak. **2.** buranın.

энүүний /enüüni/ *zm.* bunun.

энүүхэн /enuuhin/ *zf.* burada, çok yakında, şurada.

энх /enh/ *is.* sakin, rahat, ılımlı, barışçı. "~тайван" barış. *"эрүүл ~"* sağlık, sıhhat.

энхрий /enhri/ *is.* müşfik, şefkatli, şirin, sevimli, hoş, tatlı.

энхрийлэх /enhriilih/ *f.* okşamak, sevmek okşanmak. *"хүүхдээ ~"* çocuk okşamak, sevmek.

энэ /in/ *is.* bu. *"~ жил"* bu yıl, bu sene.

энэрэл /eniril/ *is.* esirgeme, acıma, hayırsever.

энэрэнгүй /eniringüi/ *s.* insaniyetli, insani, merhametli, bağışsever.

энэрэх /enirih/ *f.* esirgemek, acımak, merhemetli olmak.

Энэтхэг /enithig/ *is.* Hindistan, hindistanlı.

энэхүү /enhüü/ *zm.* işbu, bu.

эр /er/ *is.* **1.** erkek, adam. *"~ эм"* erkek kadın. *"~ эм бололцох"* flört etmek. "~ хүн" erkek adam. **2.** güç, kuvvet, kudret.

эрвээхэй /erveehe/ *is.* kelebek.

эргүү /ergüü/ *is.* aptal, salak.

эргүүл /ergüül/ *is.* devriye, zabıta, dolaşma. *"~ийн цагдаа"* devriye, devriye polisi.

эргүүлэх /ergüülih/ *f.* döndürmek, çevirmek, dolaştırmak. *"эргүүлж өгөх"* geri vermek. *"эргүүлж авах"* geri almak.

эргэлдэх /ergildih/ *f.* dönüp dolaşmak, dönmek, dolaşmak, çevirmek.

эргэлзэх /ergilzih/ *f.* kuşkulanmak, güvenmemek, şüphe etmek.

эргэлзээ /ergilzee/ *is.* şüphe, kuşku. *"~ төрүүлэх"* şüphelenmek, kuşkulanmak.

эргэлт /ergilt/ *is.* dönme, devir, dönüş, dolaşım. *"цусны ~"* kan dolaşımı. *"барааны ~"* malın el değiştirmesi. *"мөнгөний ~"* para devri, paranın piyasada dönmesi. *"төрийн ~"* hükümet darbesi. *"~ хийх"* darbe yapmak, baskı kurmak.

эргэцүүлэх /ergitsüülih/ *f.* düşünüp taşınmak, düşünmek.

эргэх /ergih/ *f.* dönmek, dolaşmak, çevrilmek. *"баруун тийш ~"* sağa dönmek. *"толгой ~"* başı dönmek.

эргэцүүлэл /ergitsüülil/ *is.* düşünce, meditasyon, düşünme.

эрдэм /erdim/ *is.* bilgi, erdem, alim. *"~ мэдлэг"* bilgi, bilgili. *"~ шинжилгээний ажил"* bilimsel çalışma. *"~ шинжилгээний байгууллага"* bilimsel çalışma kurumu. *"эрдмийн зэрэг"* bilgi seviyesi, paye, ünvan. *"эрдмийн зөвлөл"* akademik konsul. *"ерөнхий ~"* genel bilgi.

эрдэмтэн /erdimtin/ *is.* bilgili, okumuş, bilgin, alim.

эрдэнэ /erdine/ *is.* mücevherat, mücevher. *"эрдэнийн чулуу"* kıymetli taş. **~ шиш** mısır.

эрдэс /erdis/ *is.* maden, mineral. *"~ бордоо"* madensel gübreler, fenni gübre. *"~ судлал"* madencilik, mineral araştırma

эрдэх /erdih/ *f.* gururlanmak, övünmek.

эрин /erin/ *is.* devir, tarih, çağ, zaman. *"шинэ ~"* yeni çağ.

эрлийз /erliiz/ *is.* melez.

эрлийжих /erliizcih/ *f.* melezleşmek, melez olmak.

эрлийзжүүлэх /erlizcüülih/ *f.* melezleştirmek.

эрмэлзэл /ermilzil/ *is.* heves, istek, tutku.

эрмэлзэх /ermilzih/ *f.* gönlü akmak, hevesi olmak, heveslenmek, istemek.

эрсдэх /ersdih/ *f.* hayatını kaybetmek, ölmek, mahvolmak.

эрт /ert/ *zf.* **1.** erken. *"өглөө ~"* sabah erkenden. *"~ босох"* erken kalkmak. **2.** çok eski. *"~ний судлал"* antropoloji.

эртхэн /erthin/ *zf.* erken, erkenden.

эрүү /erüü/ *is.* **1.** çene. *"дээд ~"* üst çene. *"доод ~"* alt çene. **2.** ceza, eziyet. *"~гийн хууль"* ceza kanunu. *"~гийн хэрэг"* ağır suç.

эрүүл /erüül/ *is.* **1.** sağlık, sağlıklı, sağlam, sıhhatli. *"~ мэнд"* sağlık sıhhat. **2.** temiz, pak. *"~ агаар"* temiz hava.

эрх /erh/ *is.* **1.** hukuk, hak. *"~ ашиг"* çıkar, hakkı. *"~ мэдэл"* iktidar, egemenlik. *"~ дарх"* imtiyaz, ayrıcalık. *"~ чөлөө"* özgürlük, hürriyet. *"~ үүрэг"* hak, hukuk, görev. *"иргэний ~"* vatandaşlık hakları. *"хүний ~"* insan hakları. *"сурах ~"* öğrenme hakkı. *"амрах ~"* tatil hakkı. *"~ бариачид"* liderler, yöneticiler. şımarık, havalı

эрхбиш /erhbiş/ *is.* kaçınılmaz, mutlaka yapılacak olan.

эрхгүй /erhgüi/ *s.* **1.** haksız. **2.** kesinlikle, kaçınılmaz.

эрхий хуруу /erhii/ *is.* baş parmak.

эрхлүүлэх /erhlüülih/ *f.* şımartmak. *"хүүхэд ~"* çocuk şımartmak.

эрхлэгч /erhligç/ *is.* yönetici, idareci,editör *"бичиг хэргийн ~"* evrak işleri şefi. *"тэнхимийн эрхлэгч"* bölüm başkanı. *"хичээлийн ~"* müdür yardımcısı.

эрхлэх /erhlih/ *f.* **1.** yönetmek, idare etmek. **2.** şımarmak.

эрхтэн /erhtin/ *is.* organ, uzuv. *"хоол боловсруулах ~"* sindirim organları. *"амьсгалын ~"* solunum organı. *"бэлэг ~"* cinsel organ.

эрхшээл /erhşeel/ *is.* baskı, kanun, kural.

эрхэм /erhim/ *is.* sayın, değerli, müstakbel. *"~ хүндэт"* sayın, hürmetli, çok saygıdeğer.

эрхэмлэх /erhimlih/ *f.* tercih etmek, saymak, saygı göstermek. *"энхийг ~"* barışsever güç göstermek.

эрч /erç/ *is.* şiddet, yoğunluk.

эрчим /erçim *is.* **1.** enerji. *"~ хүч"* enerji. *"дулааны ~ хүч"* ısı enerjisi. *"атомын ~ хүч"* atom enerjisi. şiddet, yoğunluk.

эрчимжүүлэх /erçimcuulih/*f.* yoğunlaşmak, yoğunlaştırmak.

эрчлэх /erçlih/ *f.* kıvırmak, bükmek.

эршүүд /erşüüd/ *s.* dürüst, namuslu, güvenilir

эрэг /erig/ *is.* **1.** kıyı, sahil, yaka, kenar. *"далайн ~"* deniz kıyısı. *"~т хүрэх"* kıyıya varmak. vida.

эрэгдэх /erigdih/ *f.* vidalamak, döndürmek.

эрэгтэй /erigte/ *is.* erkek, adam.

эрэгцүүлэх /erigtsüülih/ *f.* düşünüp taşınmak

эрэл /eril/ *is.* arama, araştırma.

эрэлт /erilt/ *is.* talep, istek, rağbet, talep, isteme. *"~ хүсэлт"* rica, dilek, istek.

эрэлхэг /erilhig/ s. mert, cesur, yiğit, gözüpek. *"~ зориг"* mertlik, cesaret, iğitlik. "~ зориг гаргах" yiğitlik göstermek.

эрэмбэ /erimbe/ *is.* düzen, nizam, intizam.

эрэмгий /erimgi/ *s.* cesur, mert, yiğit.

эрэмдэг /erimdig/ *is.* malul, sakat, topal.

эрэх /erih/ *f.* aramak, araştırmak. *"ажил ~"* iş aramak. **амрыг ~** selamlamak.

эрээ /ere/ *is.*

эрээн /ereen/ *s.* alacalı, alacalı bulacalı.

эрээлжлэх /ereelclih/ *f.* kamaşmak, sersemletmek.

эс /es/ *is.* **1.** hücre. *"олон ~т"* çok hücre.**2.**hiç

эсвэл /esvil/ *b.* ya da, veya, yoksa.

эсгий /esgii/ *is.* keçe.

эсгүүр /esgüür/ *is.* nümune, örnek, desen, şekil.

эсгэх /esgih/ *f.* **1.** kesmek. *"хурууг аа ~"* parmağını kesmek. **2.** biçmek. *"хувцас ~"* elbise biçmek.

эсрэг /esrig/ *is.* aykırı, zıt, karşı, aykırı olarak, hilafına. *"~ тал"* karşı taraf.

эсхүүл /eshüül/ *b.* veya, yada.

эсэргүү /esirgüü/ *is.* aykırı, karşı, aykırı olarak, hilafına.

эсэргүүцэл /esirguutsil/ *is.* direniş, karşı koyma, direnme. *"материалын ~"* madde direnci. *"дайсны ~"* düşmanın direnişi. *"~ үзүүлэх"* protesto etmek, karşı koymak.

эсэргүүцэх /esirgüütsih/ *f.* protesto etmek, karşı koymak. *"өвчнийг ~"* hastalığa karşı direnmek.

эсэх /esih/ *f.* **1.** kabarmak. **2.** bir işin olup olmadığını sormak.

этгээд /etgeed/ *zf.* **1.** şahıs, taraf. *"хоёр ~"* iki taraf. *"дайсан ~"* düşman **2.** garip, sıradışı. *"~ хэл"* argo.

эх /eh/ *is.* **1.** ana, anne. *"~ эцэг"* ana baba. *"эмэг ~"* büyükanne, nine, anneanne, babaanne. *"хадам ~"* kayın valide, kaynana. *"хойт ~"* üvey anne. *"~ бариг"* ebe. *"~ мал"* anne hayvan. **2.** orjinal, asıl. *"~ бичиг"* asıl yazı, orjinal yazı.

эхлэл /ehlil/ *is.* başlangıç, önce, başlama. *"сайхан ~"* iyi başlangıç.

эхлэх /ehlih/ *f.* başlamak. *"ажиллаж ~"* işe başlamak. *"сурч ~"* öğrenmeye başlamak.

эхнэр /ehnir/ *is.* hanım, eş, karı. *"~ авах"* evlenmek.

эхүүн /ehüün/ *s.* kötü, pis, nahoş.

эцэг /etsig/ *is.* baba, ata. *"~ эх"* veli, anne ve baba. *"өвөг ~"* dede, büyükbaba. *"хадам ~"* kayın peder, kaynata. *"хойд ~"* üvey baba. *"~ мал"* erkek hayvan.

эцэнхий /etsinhi/ *s.* zayıf, bitkin.

эцэс /etsis/ *is.* son, uç, kenar, sonuç. *"эцсийн"* son. *"эцсийн шийдвэр"* son karar, sonuç kararı. *"эцсээр"* sona doğru. *"~ болгох"* bitirmek, sona erdirmek.

эцэслэх /etsislih/ *f.* bitirmek, sona ermek. *"нас ~"* vefat etmek.

эцэст /etsist/ *zf.* sonunda, en son.

эцэх /etsih/ *f.* zayıflamak, yorulmak, bitkin ve ehalsiz düşmek. *"эцэж мурах"* zayıflamak.

эцэшгүй /etsişgui/ *s.* yorulmak bilmeyen, yorulmaz.

эцээх /etseeh/ *f.* yormak, bitkin düşürmek.

эчнээ /eçnee/ *is.* gıyaben, gıyabî, harici, dıştan. "~ сурталт" açık öğretim, ekstern. *"~ оюутан"* açık öğretim öğrencisi, ekstern öğrencisi.

ээдрээ /eedree/ *is.* karışıklık, dağınıklık, düzensizlik.

ээдрээтэй/eedreete/*s.* karışık, çözülmesi zor

ээдрээтэх /eedreetih/ *f.* karıştırmak, kafasını karıştırmak.

ээдэм /eedim/ *is.* kesilmiş süt, kesik, ekşimiş.

ээдэмцэр /eedimtsir/ *is.* süt proteini, kasein.

ээдэх /eedih/ *f.* süt kesilmesi.

ээж /eec/ *is.* anne, ana.

ээзгий /eezgii/ *is.* lor, kesilmiş süt.

ээл /eel/ *is.* kutsama, takdis, onay, iyiylik.

ээлж /eelc/ *is.* değiştirme, değişme sırası, vardiya. *"~ээр"* sıra ile, vardiyalı. *"орой ~"* akşam vardiyası. *"~ийн амралт"* yıllık tatil.

ээлжит /eelcilt/ *is.* sırası gelen, sıradaki. *"~ бүгд хурал"* düzenli toplantı.

ээлжлэх /eelclih/ *f.* değişmek, değiştirmek.

ээллэх /eellih/ *f.* canını bağışlamak, affetmek.

ээмэг /eemig/ *is.* küpe.

ээнэгших /eenigşih/ *f.* dost olmak, yakınlaşmak.

ээрүү /eerüü/ *is.* kekeme. *"~ хүн"* kekeme insan.

ээрэх /eerih/ *f.* **1.** eğirmek. *"үмас ~"* ip eğirmek. **2.** kekelemek.

ээх /eeh/ *f.* ısınmak, güneşlenmek. *"наранд ~"* ısınmak, güneşlenmek.

Ю

юм /yum/ *is.* şey, madde, cisim, nesne. **2.** ..dir.....dır. *"~ идэх"* birşeyler yemek, yiyecek şey. *"~ хийх"* bir şeyler yapmak. *"~ бодох"* bir şey düşünmek, birşeyler düşünmek.

юмгүй /yumgüi/ *is.* hiç bir şey yok, hiç birşey.

юмсан /yumsın/ geçmiş zaman eki, -dım, dim, -yordum.

юмхан /yumhın/ *is.* şey, bir şey.

юу/н/ /yuu/ **1.** ne. **2.** soru eki, -mi? -mu? **~ны өмнө** herşeyden önce.

юутай /yuute/ *zf.* nekadar, ne var ne yok, anlamında azlık çokluk zarfı.

юугаа/юүгээ /yuugaa/ *zm.* kendi, kendine, neyi.

юухан /yuuhın/ *is.* az birşey, birkaç şey.

юүдэн /yuudin/ *is.* gocuğun şapkası.

юүж /yuuc/ *is.* balya, deste, saman balyası.

юүлүүр /yuuluur/ *is.* huni, sıvı cisimler için kullanılan.

юүлэх /yuulih/ *f.* aktarmak, boşaltmak; at değiştirmek, nakil. *"цус ~"* kan nakli yapmak.

юүрэх /yuurih/ *f.* küçük parçalara ayırmak, ufalamak, parçalamak.

Я

яав /yav/ soru eki, ne oldu?

явал /yavıl/ *zf.* nasıl, neşekilde, ne yapılsa.

явч /yavç/ *is.* kesinlikle hayır, olmaz.

яагаав /yagaav/ soru eki, ne oldu?

яагаад /yagaad/ soru eki, niçin, neden, niye?

яаж /yac/ nasıl, ne şekilde?

яажшуухан /yacşuuhın/ *zm.* sadece, nasıl.

яалаа гэж /yala gec/ nediye, öyle değil, hadi oradan.

яалгах /yalgıh/ *f.* ayırt etmek, ayırmak, seçmek.

яалтай /yalte/ *is.* nasıl, neşekilde.

яам /yam/ *is.* bakanlık. *"Сангийн ~"* Maliye bakanlığı. *"Эрүүл мэндийн ~"* Sağlık bakanlığı. *"Боловсролын яам"* Milli Eğitim bakanlığı. *"Элчин сайдын яам"* Büyük elçilik.

яамай /yamay/ *is.* önemli değil, önemi yok.

яаравчлан /yarıvçlın/ *s.* acele, çabuk, çabucak.

яаравчлах /yarıvçlıh/ *f.* acele etmek, çabuk davranmak, hızlanmak.

яарал /yarıl/ *s.* acele, çabukluk, hız, tez.

яаралгүй /yarılgui/ *s.* acelesiz, yavaş, acele etmeden, sakin sakin.

яаралтай /yarılte/ *s.* acil, acele, çabucak, hızlı bir şekilde. *"~ цахилгаан"* acele telgraf.

яарангуй /yarıngui/ *s.* acele etmeden, yavaş yavaş, sakin sakin.

яарах /yarıh/ *f.* acele etmek, hızlı hareket etmek. *"ажилдаа ~"* işe yetişmek için hızlanmak.

яарахдаа /yarıhdaa/ *zf.* acele edince, aceleyle, acil durumda.

яармаг /yarmıg/ *is.* panayır, büyük pazar.

яаруу /yaruu/ *s.* acil, acele, çabuk. *"~ хүн"* aceleci insan, tez canlı.

яаруулах /yaruulıh/ *f.* acele ettirmek, sıkıştırmak, çabuklaştırmak.

яаруухан /yaruuhın/ *s.* çabuk, acele, derhal.

яасан /yasın/ ne oldu, ne var?

яасхийж /yashic/ nasıl, ne şekilde?

яах /yah/ nasıl, ne olacak, nasıl olacak?

яахаараа /yahaaraa/ neden, ne diye, niçin?

яахин /yahin/ nasıl, ne yapacaksın.

яваандаа /yavaandaa/ *zf.* ileride, daha sonra, muhtemelen.

явагдах /yavıgdıh/ *f.* devam ettirmek, yürütmek, sürdürmek.

явах /yavıh/ *f.* gitmek, devam etmek, yürümek. *"явган ~"* yayan gitmek, yürümek. *"мориор ~"* atla gitmek. *"онгоцоор ~"* uçakla gitmek. *"ажлаар ~"* iş için gitmek. *"хамт ~"* beraber gitmek. *"хурдан ~"* hızlı gitmek.

явгаар /yavgaar/ *is.* yürüyerek.

явгалах /yavgılıh/ *f.* yürüyerek gitmek.

явган /yavgın/ *is.* yaya, yürüyen. *"~ хүн"* yaya. *"~ цэрэг"* piyade. *"~ үлгэр"* kısa hikayeler. *"~ явах"* yayan gitmek, yürümek.

явгарах /yagırıh/ *f.* yayan kalmak.

явдал /yavdıl/ *is.* asayiş, durum, hareket, olay, iş, meşguliyet; vakıa. *"үйл ~"* olay, hadise. *"золгүй ~"* talihsizlik. *"адал ~"* macera, serüven.

явдалгүй /yavdılgui/ *s.* olaysız, hadisesiz, gereksiz.

явдалтай /yavdılte/ *s.* problemli, mesele,

olaylı, hadise cereyan eden

явуул /yavuul/ *is.* giden kişi.

явуулагч /yavuulıgç/ *is.* gönderen.

явуулах /yavuulıh/ *f.* göndermek, uğurlamak, postalamak. *"захидал ~"* mektup göndermek, postalamak.

явууллага /yavuullıg/ *is.* oran, derece, nisbet, ölçü, entrika.

явуулын /yavuulın/ *is.* transit, gelip geçici.

явуулагч /yavuulıgç/ *is.* gönderen.

явуургүй /yavuurgui/ *s.* etkisiz.

явуут /yavuut/ *is.* yolda, hareket halinde.

явц /yavts/ *is.* oluşum, süreç, gidişat, işlem. *"ажлын ~"* işin gidişatı.

яв цав /yav tsav/ *is.* uygun, kesin, uyumlu.

явцгүй /yavtsgui/ *s.* başarısız, gereksiz.

явцтай /yavtste/ *s.* etkili, başarılı, olumlu.

явцуу /yavtsuu/ *s.* dar, ince, sınırlı.

явцуурах /yavtsuurıh/ *f.* daralmak, sıkışmak.

явцуухан /yavtsuuhın/ *s.* dar, sıkışkın, sıkı.

яг /yag/ s. aynen, kesinlikle, düz, tam. *"~ үнэн"* tam doğru, gerçekten. *"~ таарах"* tam uymak, uygun olmak.

ягаавтар /yagaavtır/ *s.* pembemsi.

ягаан /yagaan/ *s.* pembe renk.

ягаарах /yagaarıh/ *f.* pembeleşmek.

ягаахан /yagaahın/ *s.* pembe renkli.

яггүй /yaggui/ *is.* gerçekten, aynen, doğru.

ягуухан /yaguuhın/ *s.* yavaş, yavaşça.

ягшмал /yagşmıl/ *is.* kesin, değişmez.

ягштал /yagştıl/ *is.* kesinlikle, aynen.

ядавч /yadıvç/ *s.* en kötüsü, en kötü durumda.

ядам /yadım/ *is.* yüzük parmağı.

ядаргаа /yadırgaa/ *is.* yorgunluk, bitkinlik, halsizlik.

ядах /yadıh/ *f.* dayanma gücü olmayan, istememek, beğenmemek. *"үзэн ~"* nefret etmek.

ядахдаа /yadıhdaa/ *is.* en az, malesef, bari.

ядахнаа /yadıhnaa/ *is.* bari, en azından.

ядрангуй /yadrıngui/ *is.* halsiz, yorgun.

ядаргаа /yadırgaa/ *is.* yorgunluk, halsizlik.

ядрах /yadrıh/ *f.* yorulmak, halsiz düşmek.

ядруу /yadruu/ *s.* güçsüz, yorgun, bitkin.

ядуу /yaduu/ *is.* fakir, yoksul.

ядуувтар /yaduuvtır/ *is.* yoksul, fakir.

ядуурал /yaduurıl/ *is.* fakirlik, yoksulluk.

ядуурах /yaduurıh/ *f.* yoksullaşmak, fakirleşmek.

ядууруулах /yaduuruulıh/ *f.* fakirleştirmek.

ядуус /yaduus/ *is.* fakirler, yoksullar.

язганах /yazgınıh/ *f.* kökleşmek, kalabalıklaşmak, kümeleşmek.

язгуур /yazguur/ *is.* yerli, kök, temel. *"үгийн ~"* kelimenin kökü.

язгууртай /yazguurte/ *s.* **1.** soylu, yüce asil. **2.** köklü.

язгууртан /yazguurtın/ *is.* soylu, asil, asilzade.

язлах /yazlıh/ *f.* yarmak, yırtılmak, ayırmak.

язмагтах /yazmıgtıh/ *f.* koyulaşmak, pıhtılaşmak.

язрах /yazrıh/ *f.* yarmak, yırtılmak, ayırmak, yarılmak.

яйжганах /yaycgınıh/ *f.* sallanmak, düşecek gibi sallanmak.

яйрах /yayrıh/ *f.* ufalanmak, parçalanmak, mahvolmak.

яйруулах /yayruulıh/ *f.* parçalamak, kırmak, paramparça etmek.

ял /yal/ *is.* ceza, suç. *"~ эдлэх"* cezaya katlanmak. *"~ хэлтрүүлэх"* genel affa uğramak. *"алах ~"* idam, ölüm cezası.

ялаа /yalaa/ *is.* sinek. *"~ны хор"* sinek ilacı.

ялагдал /yalıgdıl/ *is.* yenilgi, mağlubiyet. *"~ хүлээх"* yenilgiyi kabul etmek.

ялагдах /yalıgdıh/ *f.* yenilmek, mağlup olmak.

ялагдашгүй /yalıgdışgui/ *s.* yenilmez, namağlup.

ялагч /yalıgç/ *is.* yenen, galip.

ялалт /yalılt/ *is.* zafer, başarı, galibiyet, muzaffer.

ялангуяа /yalınguya/ *is.* özellikle, hele.

ялах /yalıh/ *f.* zafer kazanmak, yenmek.

ялгаа /yalgaa/ *is.* fark, farklılık. *"үзэл бодлын ~"* görüş farkı. *"насны ~"* yaş farkı.

ялгавар /yalgıvır/ *is.* fark, farklılık, ayrımcılık.

ялгаварлагдах /yalgıvırlıgdıh/ *f.* farklılaştırmak, ayrımcılığa uğramak.

ялгаварлах /yalgıvırlıh/ *f.* farklılaşmak, ayrımcılık yapmak. *"арьсны өнгөөр ~"* ırk ayrımcılığı yapmak.

ялгагдах /yalgıgdıh/ *f.* farklı olmak, ayrılmak.

ялгагдахуйц /yalgıgdıhuyts/ *is.* farklılık, değişiklik.

ялгагч /yalgıgç/ *is.* ayırıcı, ayıraç.

ялгадас /yalgıdıs/ *is.* dışkı, sidik, ter.

ялгалгүй /yalgılgui/ *is.* farksız, benzer.

ялгалт /yalgılt/ *is.* tür, çeşit, fark.

ялгаралт /yalgırılt/ *is.* saklama, gizleme.

ялгарах /yalgırıh/ *f.* ayrılmak, farklı olmak.

ялгаруулах /yalgıruulıh/ *f.* elemek, atmak, ayırt edilmek.

ялгах /yalgıh/ *f.* farketmek, ayırtetmek, ayırmak, farkı görmek.

ялдам /yaldım/ *s.* **1.** nazik, hoş, sempatik. **2.** imkan, olanak.

ялдамхан /yaldımhın/ *is.* kibar, beyefendi, uyumlu.

ялзармал /yalzırmıl/ *s.* çürük, bozuk, kokmuş, berbat.

ялзархай /yalzırha/ *s.* çürük, bozuk, kokmuş, berbat.

ялзлах /yalzlıh/ *f.* çürümek, bozulmak.

ялзмаг /yalzmıg/ *is.* kara toprak, humuslu.

ялзмагтах /yalzmıgtıh/ *f.* çürümek, bozulmak.

ялзрал /yalzrıl/ *s.* çürümüş, bozuk, kokmuş,

berbat.

ялзрах /yalzrıh/ *f.* çürümek, bozulmak, kokuşmak.

ялзруулах /yalzruulıh/ *f.* çürütmek, bozulmak.

ялимгүй /yalimgui/ *s.* küçük, ufak, önemsiz. *"~ зүйл"* önemsiz birşey.

яллагдагч /yallıgdıgç/ *is.* sanık, davalı.

яллагч /yallıgç/ *is.* savcı, davacı.

яллах /yallıh/ *f.* cezalandırmak.

яллуулагч /yalluulıgç/ *is.* sanık.

ялт /yalt/ *is.* suç, ceza, dava. *"~ хэрэг"* suç, dava.

ялтан /yaltın/ *is.* sanık, davalı.

ялтас /yaltıs/ *is.* çentik, çizik, yontu.

ялуу /yaluu/ *is.* at arabası ile atı birleştiren uzun tahta.

ямаа /yamaa/ *is.* keçi. *"~ны ноолуур"* keçi yünü, kaşmir.

ямаажих /yamaacih/ *f.* keçi besiciliği.

ямаачин /yamaaçin/ *is.* keçi ile ilgilenen, çoban.

ямагт /yamıgt/ *zf.* her zaman, daima, devamlı, daimi.

ямар /yamır/ *zf.* nasıl, ne gibi, hangi.

ямарваа /yamırva/ *zm.* her, herhangibir, herkes.

ямархан /yamırhın/ *zf.* nasıl, ne çeşit.

ямба /yamb/ *is.* kişisel hak ve hürriyet.

ямбалах /yambılıh/ *f.* hakka sahip olmak.

ямбатан /yambıtın/ *s.* haklı, hakkı olan.

ямбий /yambi/ *s.* bozuk, bozulmuş.

ямбийх /yambih/ *f.* bozulmak.

ямх /yamh/ *is.* ölçü birimi, inç.

янаг /yanıg/ *is.* sevgili, en çok sevilen, yanık, vurgun.

янаглагч /yanıglıgç/ *is.* aşık, seven, yanık.

янаглал /yanıglıl/ *is.* sevgi, aşk, muhabbet.

янаглах /yanıglıh/ *f.* sevmek, aşık olmak, yanıp tutuşmak.

янгиа /yangia/ *is.* semer.

янгинах /yanginıh/ *f.* ağrımak, yanmak, sızlamak. *"янгинаж өвдөх"* sızlamak.

янгир /yangir/ *is.* dağ keçisi.

янгирцаг /yangirsıg/ *is.* semer.

янгууч /yanguuç/ *is.* şikayetçi, yakınıcı.

яндан /yandın/ *is.* basca, eksoz.

янжуур /yancuur/ *is.* sigara.

янз /yanz/ *is.* tür, çeşit, görünüş, eda, tavır, biçim, forma, üslup, tarz, stil. *"~ бүрийн"* muhtelif, çeşitli, değişik.

янзага /yanzıg/ *is.* ceylan.

янзагалах /yanzıglıh/ *f.* geyiğin yavrulaması.

янзлах /yanzlıh/ *f.* düzeltmek, düzenlenmek, toparlamak.

янзтай /yanzte/ *is.* görünümü güzel olan, görkemli, güzel.

янхан /yanhın/ *is.* sokak kadını, fahişe.

янхандах /yanhındıh/ *f.* kendini para karşılığı satmak, kötü yola düşmek, fuhuş yapmak

янхир /yanhir/ *s.* sıska, zayıf, kemikli.

янцаглах /yantsıglıh/ *f.* inlemek, inilti.

янцгаах /yantsgaah/ *f.* kişnemek.

янчаан /yançaan/ *is.* gümüş para.

яншаа /yanşaa/ *is.* yakınan, şikayet eden, mızmız.

янших /yanşih/ *f.* yakınmak, mızmızlamak.

Япон /yapon/ *is.* Japonya, japon.

яр /yar/ *is.* **1.** yara, ülser. **2.** ağaç kovuğu.

яравгар /yarıvgır/ *s.* kibirli, kendini beğenmiş, övüngen.

яраглах /yarıglıh/ *f.* inlemek, sızlanmak.

яралзах /yarılzıh/ *f.* parlamak, parıldamak.

ярах /yarıh/ *f.* yarmak, iki tarafa açmak.

ярваганах /yarvıgnıh/ *f.* kibirlenmek, kendini beğenmek, övünmek, yüzünü buruşturmak.

ярвайх /yarvayh/ *f.* yüzünü ekşitmek.

ярвиг /yarvig/ *s.* dert, sıkıntı, zorluk.

ярга /yarıg/ *is.* mezbaha, kesimevi.

яргалагч /yargılıgç/ *is.* kasap, kesici.

яргалал /yargılıl/ *is.* mezbaha, kesimevi.

яргалах /yargılıh/ *f.* acı çektirmek,acı vermek

яргачин/yarıgçin/ *is.* kasap,mal kesimi yapan

яргүй /yargui/ *is.* anemon çiçeği.

ярдаг /yardıg/ *s.* kaprisli, huysuz.

ярдаглах /yardıglıh/ *f.* kapris yapmak.

ярзайх /yarzayh/ *f.* sırıtmak, sırıtma.

ярзгар /yarzgır/ s. **sırıtık**, sırıtkan.

яриа /yeria/ *is.* konuşma, görüşme, diyalog. *"чин сэтгэлийн ~"* gönülden konuşmak. *"дэмий ~"* saçma sapan, boş konuşma. *"~ хийх"* konuşma yapmak. *"~ны ~"* konuşma dili. *"~ хүн"* konuşkan insan, geveze.

яригдах /yerigdıh/ *f.* bir olayın hakkında konuşmak, görüşmek.

ярилцагч /yerilsıgç/ *is.* konuşmacı, muhatap.

ярилцах /yerilsıh/ *f.* konuşmak, sohbet etmek, söyleşi yapmak.

ярилцлага /yerilslıg/ *is.* röportaj, diyalog, söyleşi. *"~ хийх"* röportaj yapmak.

яриулах /yeriulıh/ *f.* konuşturmak.

ярих /yerih/ *f.* konuşmak. *"монголоор ~"* Moğolca konuşmak. *"утсаар ~"* telefonla konuşmak.

яртах /yartıh/ *is.* frengi.

яруу /yaruu/ *s.* edebi. *"~ найраг"* şiir, nazım. *"~ найрагч"* şair. *"~ алдар"* şan, şöhret, ün.

яршиг /yerşig/ *is.* zahmet, sıkıntı, can sıkıntısı.

яс /yas/ *is.* **1.** kemik, iskelet. *"араг ~"* iskelet. *"~ мод"* kaba, dış inşaat, çatı. **2.** kabuk. *"самрын ~"* fındık kabuğu. **3.** ırk.

ясархаг /yasırhıg/ *s.* sıska, zayıf, kemikli.

ясгүй /yasgui/ *s.* kemiksiz.

ясжилт /yascilt/ *s.* kemikli.

ясжих /yascih/ *f.* kemiklenmek, kemikli olmak

ястан /yastın/ *is.* etnik grup, milliyet, ırk, soy.

ятга /yatıg/ *is.* yatuk, kanuna benzeyen özel

bir moğol müzik aleti.
ятгагч /yatgıgç/ *is.* iknacı
ятгах /yatgıh/ *f.* ikna etmek.
ятгалга /yatılga/ *is.* ikna, inandırma
ятгач /yatgıç/ *is.* yatıg çalan kimse
яхир /yahir/ *s.* iyelik gösteren, cimri, pinti.

Тоо – Sayılar

0	тэг	sıfır
1	нэг	bir
2	хоёр	iki
3	гурав	üç
4	дөрев	dört
5	тав	beş
6	зургаа	altı
7	долоо	yedi
8	найм	sekiz
9	ес	dokuz
10	арав	on
11	арван нэг	onbir
12	арван хоёр	oniki
13	арван гурав	onüç
14	арван дерев	ondört
15	арван тав	onbeş
16	арван зургаа	onaltı
17	арван долоо	onyedi
18	арван найм	onsekiz
19	арван ес	ondokuz
20	хорь	yirmi
21	хорин нэг	yirmibir
22	хорин хоёр	yirmiiki
30	гуч	otuz
40	деч	kırk
50	тавь	elli
60	жар	altmış
70	дал	yetmiş
80	ная	seksen
90	ер	doksan
100	нэг зуу	yüz
110	зуун арав	yüzon
200	хоёр зуу	ikiyüz
300	гурван зуу	üçyüz
400	дервен зуу	dörtyüz
500	таван зуу	beşyüz
600	зургаан зуу	altıyüz
700	долоон зуу	yediyüz
800	найман зуу	sekizyüz
900	есен зуу	dokuzyüz
1000	мянга	bin
10000	арван мянга	onbin
20000	хорин мянга	yirmibin
100000	зуун мянга	yüzbin
1000000	сая	birmilyon

- Монгол Турк хэлэнд өргөн хэрэглэгддэг 42000 үг
- 18900 жишээ өгүүлбэр
- 9830 хэвшмэл хэллэг, өвөрмөц хэллэг ба зүйр үг
- Монгол үгсийн дуудлагыг Турк үгсээр галигласан хялбарчлал

- Moğolca ve Türkçede yaygın olarak kullanılan 42000 kelime
- 18900 örnek cümle
- 9830 terim, deyim ve atasözleri
- Moğolca sözcüklerin seslendirilişini gösteren Türkçenin alfabe ve fonetiğine dayanan kolaylıkla kavranabilen bir telaffuz anahtarı

ISBN 99929-2-209-5
9 799992 922094

empathy
Counseling, Training & Publishing